http://www.dhammadownload.com

သီလကုန်အောင်ဝန်း

(ဒုတိယ)

ဝါကျပေါင်း (၂၅၉) ဝါကျကို နိဿယနှင့်တကွ
စီစဉ်ပေးထားပါသည်။

ဓမ္မဒါန

အရှင်ဥက္ကာဇာသာမိ ၊ မြစ်သား ၊

သာသနာ-၂၅၅၅ ကောဇော-၁၃၇၇

(ဒုတိယ) ။ ဝိုဂ်ျာဇာနဒီပဂ်ျာ

http://www.dhammadownload.com

ဤစာအုပ်၌

၁။ သာမညဖလသုတ်	အဖွင့်	၁
၂။ အမွှေဋ္ဌသုတ်	အဖွင့်	၄၁၆
၃။ သောဏဒဏ္ဍသုတ်	အဖွင့်	၅၈၈
၄။ ကူဋဒန္တသုတ်	အဖွင့်	၆၄၈
၅။ မဟာလိသုတ်	အဖွင့်	၆၇၅
၆။ ဇာလိယသုတ်	အဖွင့်	၆၈၅
၇။ မဟာသီဟနာဒသုတ်	အဖွင့်	၆၈၅
၈။ ပေါဋ္ဌပါဒသုတ်	အဖွင့်	၆၉၇
၉။ သုဘသုတ်	အဖွင့်	၇၀၉
၁၀။ ကေဝဋ္ဋသုတ်	အဖွင့်	၇၁၂
၁၁။ တေဝိဇ္ဇသုတ်	အဖွင့်	၇၂၁
၁၂။ နိဂုတ္တိနည်းဖြင့် ရှုပ်ပြီးပုံများ		၇၂၇

ဒီ စိုင်း ၈၄ လင်း အောင်

ကိုလတ်မပြည့်စုံ ▸ အောင်တေဇောအရှေ့(စ)ဆင်

မန္တလေးမြို့ ဖုန်း ၀၉-၅၁၀၁၈၀၈၉၂၀၄၉၇၂၇၂

http://www.dhammadownload.com

သီလကွန်အောင်ဝန်း

(ဒုတိယ)

ဝါကျပေါင်း (၂၅၉) ဝါကျကို နိဿယနှင့်တကွ
စီစဉ်ပေးထားပါသည်။

ဓမ္မဒါန

အရှင်ဥဘာသာမိ ၊ မြစ်သား ၊

သာသနာ-၂၅၅၅ ကောဇာ-၁၃၇၃

(ဝဏ္ဏ၂) ဒုတိယဝဏ္ဏ

ဣစာအုပ်၌

၁။ သာမညဖလသုတ်	အဖွင့်	၁
၂။ အမ္ဗဋ္ဌသုတ်	အဖွင့်	၄၁၆
၃။ သောဏဒဏ္ဍသုတ်	အဖွင့်	၅၈၈
၄။ ကူဋဒန္တသုတ်	အဖွင့်	၆၄၈
၅။ မဟာလိသုတ်	အဖွင့်	၆၇၅
၆။ ဇာလိယသုတ်	အဖွင့်	၆၈၅
၇။ မဟာသီဟနာဒသုတ်	အဖွင့်	၆၈၅
၈။ ပေါဋ္ဌပါဒသုတ်	အဖွင့်	၆၉၇
၉။ သုဘသုတ်	အဖွင့်	၇၀၉
၁၀။ ကေဝဋ္ဋသုတ်	အဖွင့်	၇၁၂
၁၁။ တေဝိဇ္ဇသုတ်	အဖွင့်	၇၂၁
၁၂။ နိဂုတ္တိနည်းဖြင့် ရှပ်ပြီးပုံများ		၇၂၇

ဒီ စိုင်း ၄၄ လင်း အောင်
ကိုယက်+မြန်သင်္ဘ • အောင်အေဒေအေ(စီ)ဆက်
မန္တလေးမြို့ နန်း ထွေ-၅၁၀၁၀၀၁၀၉၃၇၉၇၂၉၂၉

http://www.dhammadownload.com

သီလကွန်အောင်ပန်း

(ဒုတိယ)

ဝါကျပေါင်း (၂၅၉) ဝါကျကို နိဿယနှင့်တကွ
စီစဉ်ပေးထားပါသည်။

ဓမ္မဒါန

အရှင်ဉာဏသာမိ (မြစ်သား)

သာသနာ - ၂၅၅၅ ကောဆေ - ၁၃၇၃

Γ-1-Λ

http://www.dhammadownload.com

ဣက်ဖွတ်ရန်

နက်, တက်, ကိဉ္စာ၊ ဝစနာ၊ တစ်ဖြာ သမ္ဗန္ဓ၊ အာဘော်, နိရုတ္တာ၊ ဓိပ္ပါယာ၊ ဆန္ဒာလင်္ကာရ။

၁ ။ နိဒဿ်, ကရဏာ၊ ကမ္မဝိသေ၊ ဤလေးထွေ၊ မှတ်လေ ပုဗ္ဗာန္။ အာဓာ, ကမ်ံ၊ သမ္ပဒါန်၊ တုလျံဝိသေ၊ တစ်ထွေကတ်ကံ၊ ကြိယံ တဝ၊ သတ္တဂ်၊ မှတ်ကြ ပရာနုသန်တည်း။

၂ ။ ကိဉ္စာပိနှင့်၊ ယဒိပိ ကာမဉ္စ၊ နိပါတတို့၊ ဆိုက်ရကြိယာ၊ တိုင်အောင် မှာကား၊ ဆရာ စောဒက၊ ပြသည့်အာဘော်တည်း။(ဘုရားကြီး)

* ပန စပ်ရာ၊ ပုဒ်တို့မှာကား၊ ကျမ်းဆရာ၏၊ အဖြေလည်းရ၊ အာဘော်ပြ၏။ (ရွှေရေးဆောင်)

* ကိဉ္စာပိ ဖယ်၊ နနုလှယ်၊ မှတ်ဘွယ်စောဒကာဘောဂ။

ပန တထာ စပ်ပုဒ်မှာ၊ စောဒနာ ပရိဟာရ။

ကျန်သမျှသာ စကားမှာ ပရိဟာရာဘောဂ။

၄ ။ နိပ္ပန္နကို ဝစန ဆိုလော့၊ ဝိဂြိုဟ်ဝါကျ ဝစနတ္ထတည်း၊ ထိုမှ ဟေတု မှတ်ရှုသကတ်၊ နိပါတ် ဣတိ ဇောတကသိလေ၊ ဒြဗ်တွေကို မှတ်လေ ဝစနီယ၊ ဝေဝစနကို ဝစနီယတ္ထ ဆိုသည်၊ ဝိဂြိုဟ်တွေ့တိုင်း ခွဲနည်းတည်း။

၅ ။ ဟိတ်စပ်လေရာ၊ ကြိယာ၏၊ ပကတိမှန်၊ ကတ္တား ကံ၊ ဟိတ်၏ သမ္ဗန် ခံမြဲတည်း။

* ဝိသေသန ဟိတ်ဖြစ်က ဝိသေသျသမ္ဗန်ဖြစ်မြဲ။

* ပုဒ်လက္ခဏာ၊ ဟိတ်လုပ်က၊ လက္ခဏဝန္တခံ။

* ကြိယာပဒ၊ ဟိတ်ဖြစ်က၊ ကြိယာ ကတ်ကံ၊ သမ္ဗန်ခံမြဲတည်း။

* ပုဒ်မာတ် အန္တတ်၊ ပစ္စည်းဝိဘတ်၊ ဗာဟျတ်မှတ်။

၆ ။ ဝါကျ ကိဉ္စာ၊ စီကြရာ၌၊ ကိဉ္စာပိသော်၊ ပနသော်၊ ထားနော် တစ်ခုခု။ [ကိဉ္စာပိ ဝါကျကို ဂါထာစီသောအခါ ကိဉ္စာပိ ဖြစ်စေ, ပန-ဖြစ်စေ, တစ်ခုခုပါရ၏၊ ကာမဉ္စ စသည်တို့၌လည်း နည်းတူ။ ကိဉ္စာပိ, ပန နှစ်ခုလုံး ပါလျှင် ပိုကောင်း၏။]

http://www.dhammadownload.com

ဝဏ္ဏော- (၁) (၃) (၆) (၁၀) အညွှန်း

အံသေနံ ဟိ ၆၃၇
အကဋ္ဌတိ ၁၉၃
အကာမကာနံ ၆၂၃
အကာမာဗျာကာတမ္မော ၅၄၇
အကိလမထကာရော ၅၀၇
အကုသလသ္မ ၂၀၂
အခုဒ္ဒါဝကာသော ၆၁၁
အဂမာ ဓေါ တွန်္တိ ၁၄၀
အဂရုတိ ၄၉၇
အဂ္ဂဠန်္တိ ၅၀၀
အဂ္ဂဋ္ဌဒီဒါနေနံ ၂၇၀
အဂါရံ အဈာဝသတာ ၂၄၅
အဂေါသုတိ ၅၈၈
အဓိရုပမ္ဘဒိတသ ၆၃
အစ္ဆယော့တိ ၄၀၄
အစ္ဆာဒေတွာ ၂၄၅
အဇ္ဈောတိ ၃၄၅
အဇ္ဈတ္တရွေ ၃၉၉
အဇ္ဈတ္တန်္တိ ၃၉၉
အဇ္ဈတ္တနာယာတိ ၅၈၁
အဇာတောယေဝ ရညော ၁၄
အဇိတဝါဒေ ၁၈၆
အဇိတောတိ ၇၀
အညံ ဥပဓ္ဓတော စိတ္တံ ၂၆၆
အညာနိပိ ဟေဋ္ဌာ ၂၆၇
အညေနဝါ အညံ ၅၄၇
အညေဃတ္ထ ပကာရေ ၁
အညေသု ဌာနေသု ၄၁၁
အဉ္ဇနဝဏ္ဏသဒိသ ၆၂၃
အဋ္ဌတ္တံ ၂၅၅
အဋ္ဌတ္တံ ကောပါဒိ ၄၈၁
အဋ္ဌာယကော ၄၆၀
အဋ္ဌကောတိ ၅၆၉
အဏုမတ္တေသု ၂၄၈
အတရမာနော ၅၀၀
အတိထိနော တေ ၆၃၆
အတိဝိယ မေ ၃၂၁
အတ္တကာရေတိ ၁၇၃
အတ္တနာ သဒ္ဓိ ၆၂၉
အတ္တနော အပရာဓံ ၁၂၂
အတ္တနော ရုစိယာ ၃၁၈
အတ္တနော သန္တာနေ ၂၅၅
အတ္တမနော ၅၂၃
အတ္တဟိတမ္မေ ၄၇၈
အထဓေါ စိတ္တေ ၃၅၄
အထဓေါ နံ ပုတ္တော ၃၆
အထဝါ အဘိညာ ၆၈၄
အထ ဝါ ဣတ္ထတ္တာယာ ၁၇၇
အထ ဝါ ကဏ္ဌက ၁၇၉
အထဝါ ဒိဗ္ဗာ ဂဗ္ဘာ ၇၁၈
အထဝါ ယဒဂ္ဂေတိ ၆၈၀
အထ ဝါ ပရိတိ ၃၀၇
အထ ဝါ ပုဏ္ဏ ယံ ၁၄၄
အထဝါ ရာဇောဂွံ ၄၃၉
အထဝါ ဝိဝဋ္ဋေစ ၄၈၈
အထ ဝါ ဟိတော ၃၉၂
အထဿ စိတ္တံ ၁၄၀
အထဿ စောရာ ၅၄
အထဿ တာဝဒေဝ ၁၂၂
အထဿ ဘဂဝါ ၁၄၄/၂၁၉
အထဿ ဘဂဝါ သမ္မ- ၅၅၅
အထဿ ယာ တေသံ ၃၀၂
အဒ္ဓာတော ပန ၆၀၄
အဒ္ဓာဗျဥ္ဇနမခုရ ၅၀၆
အဒ္ဓာဿ ဝိညာဟနိယာ ၆၁၈
အဓာဝိ သိယာ ပုန ၆၄၂
အဒ္ဓာဝဟံ ၄၅၅
အဒ္ဓိကမဿ ၅၁၉
အဒ္ဓိစ္စတ္ထ ဥတ္တရိ ၇၁၀
အဓိကေန ဉာဏေန ၂၂၉
အဓိမတ္တဂိလာနော ၃၁၇
အဓိသီလသိက္ခာ ၇၀၁
အဒ္ဓဂတောတိ ၆၃/၆၁၈/၆၂၁
အနုညသတ္တုကံ ၄၀၁
အနုတ္တမနော သမာနောပိ ၆၆
အနုတ္တာဓီနော ၃၁၈
အနုဝဇ္ဇသုခန်တိ ၂၅၅
အနုဝဇ္ဇော ကာလ ၃၉၇
အနုဝယောတိ ၄၆၄
အနာဒရတ္ထေ ၆၂၃
အနာမန်တိတေ ၆၅၅
အနာဝိလော ၃၇၉
အနိဂ္ဂုဇ္ဈန္တော ၁၇၃
အနိမ္မာတာတိ ၁၉၃
အနိမ္မိတာတိ ၁၉၃
အနုဂ္ဂဏ္ဟန္တော ၁၇၃
အနုညာတ ပဋိညာတော ၄၆၄
အနုပ္ပဒေတူတိ ၆၅၁
အနုဿရတော ၅၃၁
အနေကေသု အဿရထာ- ၅၇

http://www.dhammadownload.com

အနေဠဘဉ္ဇာယ ၆၁၈
အန္ဓဒ္ဒမာသံ ၃၃၁
အန္ဓကရာဃာဘာဝေ ၂၆၁
အန္ဓော နိမုဂ္ဂ- ၃၃၅
အန္ဓကာရေတိ ၃၈၂
အပရဒ္ဒုံ ၅၂၈
အပရနေယျော ၂၂၉
အပရပ္ပစ္စယံ ၆၉၄
အပရာပရေ ပန ၅၆၉
အပရိမာဏဝဏ္ဏော ၆၃၆
အပရိဝသိတ္တာ ၆၉၁
အပသာဒေတမ္မံ ၁၇၂
အပဿနွော ၅၃၁
အပါပပုရေက္ခာရော ၆၂၈
အပါယမုခါနိတိ ၅၅၇
အပိစ အပါပပုရေ- ၆၂၉
အပိစ ခေါ အရိယ ၃၈၅
အပိစ ဇိဏ္ဏောတိ ၆၂၁
အပိ ပုဗ္ဗောသေနာ ၆၃၇
အပိစ ပုတ္တေ ၁၃၇
အပိစ ဘဂဝတော ၆၃၃
အပိစ မေတ္တာ ၆၉၂
အပိစ ယသ္မာ ၃၄၈
အပိစေတ္တ ၂၁၈
အပ္ပံ ဝါတိ ၂၁၀
အပ္ပကာသိရေန ၇၂၄
အပ္ပကေနေဝ ၅၂၅
အပ္ပဋိဂ္ဂေါသိတ္တာ ၁၇၂
အပ္ပဋိဘာယဉ် ၃၅၇
အပ္ပသဒ္ဒံ ၂၉၀
ခပ်ိဳဏ္ဍာ သန္ဓုဏ္ဍော ၅၉
အဗျာသေကသုခံ ၂၅၈
အဗ္ဘာ မဟိကာ ၄၂
အဗ္ဘုဂ္ဂတောတိ ၇၉
အဗ္ဘောကာသန္တိ ၂၉၉
အဘိက္ကန္တံ ၃၈၁
အဘိက္ကန္တတရံ ၂၁၄
အဘိက္ကန္တေ ၂၅၈
အဘိက္ကမ မဟာရာဇာတိ ၁၁၇
အဘိက္ကမာတိ ၁၁၉
အဘိဇာနာတိ ပန ၆၆၆
အဘိဇာနာသိ နော ၁၆၀
အဘိဏှံ လောကောတိ ၃၀၈
အဘိဒ္ဓုယ စိတ္တံ ၃၀၈
အဘိညာတကောလညော ၄၉၇
အဘိညာတာသာ ၄၉၇
အဘိညာတိ ၂၂၉/၆၈၄
အဘိနိမန္တေယျမပိ ၂၀၄
အဘိဘဝိတ္တာ ၄၃၀
အဘိရူပေါတိ ၆၀၇
အဘိလာပမတ္တ ၆၀၄
အမစ္စာတိ ၅၅၂/၆၅၃
အမ္ဗံနေပိ ကဿစိ ၁၁၃
အမှာကံ ဂဏ္ဍန- ၇၇
အမေ၀ တတ္ထ ၆၈၈
အယံ ကိရ ဘဂဝတော ၆၈၀
အယံ ကိရ မာန ၅၄၅
အယံ ခေါ ဗြာဟ္မဏ ၆၆၈
အယံ နော ဝိဇာ ၅၅၅
အယံ ပန အတ္တနော ၁၂၅
အယံ ပန အပ္ပသဒ္ဒတံ ၁၁၁
အယံ ပန နု တာဒိ- ၅၆၀
အယံ ပန ဘိက္ခု- ၁၃၅
အယံ ပန မာဏဝေါ ၅၁၁
အယံ ပန သမ္ဗေသုပိ ၆၉၀
အယံ ပန ဟိဒ္ဓေန္တော ၅၁၄
အယံ ပုဂ္ဂလော ၆၉၂
အယံ ရာဇာ မဟာဒါနံ ၆၅၃
အယဉ္စ အတီတော ၆၈၁
အယဉ္စ တသ္မိံ သမယေ ၅၂၉
အယဉ္စ နော ၁၆၀
အယဉ်ိ အဟိနာမ ၃၅၄
အယဉ်ိ ထေရော ၆၇၆
အယဉ်ိ ပဇာ သမဏာ ၆၂၉
အယဉ်ိ ပိတု ၄၁၄
အယဉ်ိ ရာဇာ ပိတရိ ၃၃
အယဉ်ိ သာခု ၂၁၇
အယဉ်ိဿာ ၁၄၇
အယျပုတ္တာ ၅၃၁
အရုဟ် ဟောတိ ၄၈၈
အရုဟတ္တပရိယောနဉ်ိ ၇၁၀
အရုဟတ္တဖလေ ၂၂၃
အရုနဉ္စ ဟတတ္တာ ၈၄
အရိယာ ပန ဗာဟိတ ၄၂၅
အလံ အလန္တိ ၅၈၁
အလဂ္ဂနဋ္ဌေန ၂၄၂
အဝယော နာမ ယော ၄၆၄
အဝယော ဟောတိ ၄၆၄
အဝဿံ ဝိဿဇ္ဇေ ၅၄၇
အဝသာ အဗလာ ၁၇၇
အဝသေသ သဗ္ဗ- ၂၂၈
အဝိက္ခိတ္တစိတ္တော ၂၁၈
အဝိနိပါတဓမ္မော ၆၈၃

http://www.dhammadownload.com

အသိတေတိ ၂၇၅
အသုဒ္ဓလဒ္ဓိကာယ ၁၉၅
အဿယာနာ ရထယာနာနိ ၈၉
အဿာရောဟာ ၁၅၁
အဿုကိလိန္နံ ၆၂၃
အဿုနိ မုခေ ၆၂၃
အသောသီတိ ၄၄၅
အဟံ သတ္ထုဂုဏော ၈၃
အဟဉ်ိ သစေပိ ၄၀၁
အဟိကဉ္စုကော ၃၅၄
အဟိနိုဇ်ယိ ၃၅၁
အဟု အဟောသီတိ ၁၀၃
အဟုဒေဝ ဘယံ ၁၀၃
အာကခံမာနော ၂၉၉
အာကိဉ္စညာယတန ၇၀၂
အာကိဏ္ဏမနုဿံ ၄၃၄
အာကောဇ္ဈေဟိတိ ၅၀၀
အာဂတတ္တာ ပန ၁၈
အာဂမနပထော ၂၄၂
အာဂမေန္တုံတိ ၅၉၄
အာဂမောတိ ၁၇၁
အာစရိယကုလေ ၅၂၀
အာစရိယပါစရိယေ ၅၁၁
အာစရိယေနဿ ၄၆၄
အာစာရဂေါစရ ၂၄၈/၉
အာစာရသိက္ခာပန ၅၉/၆၃၃
အာစိဏ္ဏဘော်တံ ၅၇၆
အာဒိသတိတိ ၇၁၂
အာဓန္ဓနဋ္ဌေန ၂၄၈
အာဘုဓိတွာ ၃၀၂
အာမ အာစရိယာတိ ၄၆၄
အာမန္တယန္တိ ၆၇၈
အာယမုခန္တိ ၃၃၁
အာရညကံ နာမ ၂၉၃
အာရဒ္ဓစိတ္တာ ၆၉၂
အာရုယွ ပန ၃၆၂
အာရောဟဏိယံ ၈၉
အာလောကသညီတိ ၃၀၈
အာလောကိတေ ၂၆၇
အာဝဋ္ဋဝါ အဿ ၅၅၄
အာသန္နိ ပဿမာ ၁၈၇
အာသဝါနံ ခယ ၃၆၅
အာဟုတိယော ၁၈၈
အာဠာရိကာ ၁၅၅
အာဠိန္ဒံ့ဆိ ၅၀၀
ကုဏ္ဍနဂံလေ ၄၂၁
ကုတရဏ္ဍ ဒွယံ ၃၇၉
ကုတရထာဟိ ၆၆၆
ကုတရေသုပိ ဒွိသု ၆၆၀
ကုတိ ကုမဿ ၂၈၅
ကုတိ ကုမာနီတိ ၆၅၈
ကုတိ နံ ပေါက္ခရ ၄၂၉
ကုတိ နံ ပေါက္ခရေ ၄၂၉
ကုတိ နာဂဓေါတ္တံ ၇၃
ကုတိ နာမဒွယံ ၇၀
ကုတိ နိဒ္ဒါ ၃၄
ကုတိ ပဋိသဒ္ဓိကွတိ ၂၃၉
ကုတိ ပရမာယ ၆၀၈
ကုတိပိ တေ စိတ္တံ ၇၁၂
ကုတိ ပုတ္တေ ၁၃၇
ကုတိ ဘိက္ခုသံယံ ၁၃၅
ကုတိ ဗြာဟ္မဏော ၆၄၀
ကုတိ မဟာပရာဓော ၅၁
ကုတိ ရာဇာ ကုမိနာ ၄၇
ကုတိ သဒ္ဓညပဝါရဏံ ၁၄၄
ကုတိ သာ လောကိယာနံ ၇၀၂
ကုတိဟာသ ပဒ္မမာနံ ၄၆၃
ကုတော ပရံ တဿ ၅၃၅
ကုတောပိ ဥတ္တရိ ၇၁၀
ကုတ္ထိယာဝါ ကုတ္ထိ ၅၅၄
ကုဒံ ဥဘယံ အာလောက ၃၀၉
ကုဒံ ဥဘယမ္ဟိ ၆၄
ကုဒံ ကရိဿာမ ၆၉၇
ကုဒံ ဓမ္မတာသိဒ္ဓ ၆၇၀
ကုဒံ နော ဘီရိယေန ၁၇၅
ကုဒံ ပန သုတ္တံ ၄၁၄
ကုဒံ ပန သုတွာ ၆၄၂
ကုဒံ ယောနိသိဒ္ဓ ၆၇၀
ကုဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ ၉၆/၄၀၉/ ၄၁၁/၅၂၀
ကုဒံ ဝုဒ္ဓသီလီ ၆၁၄
ကုဒဉ္စ ဒေသနာ ၃၆၂
ကုဒဉ္စ ပန သီလ ၆၇၂
ကုဒဉ္စ ဝိပဿနာ ၃၄၈
ကုဒဉ်ိ ဝုတ္တံ ဟောတိ ၁၆၀
ကုဒမဿ ယံ ဂေါစရ ၁၀
ကုဒမဿ ဟောတိ ၂၅၂
ကုဒမေဝ ဟိ ဇာတိ ၄၂၅
ကုဒမ္မိ ကိရ ဘဂဝတာ ၄၁၄
ကုဒမ္မိဿ ဟောတိ – ၂၅၂
ကုဒမ္မိ သုတွာ ဗြာဟ္မ– ၆၇၂
ကုဒါနိ တမတ္တံ ၁၈၃/၂၈၇
ကုဒါနိ တဿ ပရိမာဏံ ၆၈၀

http://www.dhammadownload.com

ကျဒါနိ တေသု ၃၉၀
ကျဒါနိ ပန တံ ၄၆၀
ကျဒါနိ ယမဏ္ဍံ ၄၄၉
ကျဒါနိ ယသ္မာ ယဏာ ၇၁၆
ကျဒါနိ ဝတ္တုံ ၂၁၉/၂၂၄
ကျဓ ပန စာတုမာသိနီ ၃၀
ကျဓ ပန ဌာနဂမန ၅
ကျဓ ပန တာဟိ ၅၇၅
ကျဓ ပန နိဗ္ဗာနံ ၃၆၅
ကျဓ ပန လောကံ ၂၁၉
ကျဓ ပန သတ္တ- ၂၂၁
ကျဓ ပန သောတာ- ၄၁၁
ကျဓ ပနဿ သကုဏ ၂၉၃
ကျဓ ပနာယံ ၃၉၉
ကျဓ ဘဂဝါ ယသ္မာ ၅၇၀
ကျဓ ဘယလောမ ၁၀၇
ကျဓ သညီ ဟောတိ ၇၀၂
ကျဓ သမ္ဘပဌမံ ၂၂၃
ကျဓာတိ ဒေသော ၂၁၉
ကျဓာပိ ဟိ ကျတ္ထ ၄၇၀
ကျဒ္ဓိမတာ နိမ္မိတ ၃၅၁
ကျဒ္ဓြိယေသု ဝုတ္ထ ၂၅၁
ကျဗ္ဘတိ ၅၁၄
ကျမဒ္ဓ ကျမဒ္ဓ ၇၁၂
ကျမမေဝ ကာယံ ၃၂၅
ကျမသ္မိံ ပန သာမည ၂၇၇
ကျမသ္မိဉ္စိ သြကာသေ ၅၃၉
ကျမသ္မိမ္မိ ဌာနေ ၂၃၇
ကျမိနာ ကိရ ဒဟရ ၁၂၅
ကျမိနာစ ကျမိနာစ ၈၄
ကျမိနာပဂံနာ ၆၀၀
ကျမိနာ ဝါ မုခေန ၂၆၇
ကျမိဿာယ ဟိ ၃၃၈
ကျမေ ကိရ ပုရိမေဟိ ၁၇၉
ကျမေ နု ခေါ ကုသလာ ၃၀၉
ကျမေ ပန ပဒ္ဓကန္နာ ၃၇၇
ကျမေသံ အမစ္စာနံ ၇၇
ကျမေဟိ စတူဟိတိ ၆၅၈
ကျဿရာနုဝတ္တကော ၁၆၀
ကျဿဒါနိ ဝတ္တဗ္ဗံ ၁၈၃
ကျဿဒါနိ ဝတ္တုံ ၁၂၆
ကျဿဒါနိ ဝတ္တုံ ၁၂၆
ကျဿ ပန ဝဋ္ဋကန္နာ ၃၇၇
ကျမေသံ အမစ္စာနံ ၇၇
ကျမေဟိ စတူဟိတိ ၆၅၈
ကျဿရာနုဝတ္တကော ၁၆၀
ကျဿဒါနိ ဝတ္တဗ္ဗံ ၁၈၃

http://www.dhammadownload.com

ဇောဒဝေါစုံ ၆၈၅
ဇောဒဟောသီတိ ၆၉၇
ဇောဒေဝ ဟိ သန္နာယ ၂၉၀
ဇောဿ ဝါဒေ ကိဉ္စိ ၁၉၅
ဇောဿ ဟိ ဧဝံ ၅၂၀
ဇောယ ဒီဃသညာယ ၁၁၉
ဇောသာယစ ပဓာယ ၆၂၈
ဇောန အနုမာနာဒိ ၂၂၉
ဇော တာဝ ပါဠိယံ ၆၄၈
ဇောဂိ ဟိ အပ္ပိစ္ဆာဝ ၂၈၃
ဇော မဏ္ဍလမာဠေ ၁၁၉
ဇောသုစ အဠ ၂၈၃
ဇောသု ဟိ အသတိ ၆၅၈
ဇောဟိ ကိရ အဠ ၆၅၈
ဇ္ဈာဝတာ အဠပိ ၅၅၆
ဇ္ဈာဝတာစ ၃၈၉
ဇ္ဈာဝတာစေသ ၃၄၁
ဇ္ဈစ အာသဝါနံ ၃၆၅
ဇ္ဈစ ဘဂဝါ စရဏာ ၅၅၆
ဇ္ဈ စ ယသ္မာ အဂါရ- ၂၄၅
ဇ္ဈစ ရူပဇ္ဈာနာနေဝ ၇၁၁
ဇ္ဈစ ဝဠဝါနံ ၅၇၂
ဇ္ဈစ သုရုပါန ၆၈၉
ဇ္ဈစ သေတရဇ္ဈ ၃၃၅
ဇ္ဈ ပန မဂ္ဂလီတိ ၆၉
ဇ္ဈ ဗြဟ္မဓေ္ဓေ ၅၅၂
ဇ္ဈ ဟိ ရာဂဝိရာဂေါ ၃၈၆
ဝံ အဓာတောယေဝ ၁၈
ဝံ အတ္တသန္နိယ္ဟာ ၄၀၄
ဝံ အဘိက္ကမာဒီသု ၂၆၆
ဝံ ဥက္ကဋ္ဌုက္ကဋ္ဌာနံ ၂၂၆
ဇော ဥဋ္ဌိတော သာမိနော ၂၀၀
ဇော တော် ကာရဏ် ၆၀၀
ဇော ကော် အသုဘံ ၂၆၃
ဇော ကထေန္တော်စ ၅၁၇
ဇော ကရောဟိတိ ၁၉၃
ဇော ကိရဿ ၁၃၇
ဇော တာဝ သရဏံ ၃၉၃
ဇော တိဋ္ဌန္တမေဝ ၃၇၉
ဇော ဒေသနံ ထောမေတွာ ၃၈၂
ဇော ဒေသေန္တော်စ ၂၃၇
ဇော နိယတိယာစ ၁၇၈
ဇော ပဋ္ဌဟိပိ ၂၂၉
ဇော ပန ဝတ္တာပိ ၃၆
ဇော. ပရိဂ္ဂဟိတ ၂၆၃
ဇော ပရိဟာတောပိ ၃၄၃/၄
ဇော ပရေဿံ ဝါဒေန ၆၈၉
ဇော ပုဏ္ဏာယ ၃၀
ဇော ဗုဒ္ဓသမ္မတ္တိယာ ၆၈၈
ဇော ဘဂဝတော ၁၄၇
ဇော မာတိကံ ၂၅၂
ဇော် ယာဝ သတ္တမော ၆၀၄
ဇော ဝတ္တာ ပန ၅၇၆
ဇော ဝါ ဓာနာမိ ၃၈၂
ဇော ဝုတ္တော ၄၀၆
ဇော သက္ကစ်သံ ၅၄၂
ဇော သန္တေပိ ၃၄၈
ဇော သာတ္ထမ္မိ ၂၆၃
ဇော သမ္မေပိ ၂၂၉
ဇော ဆရဏကမန ၃၉၅
ဇော သရူပတော ၃၇၀
ဇော ဂဟိတာသရဏ ၃၉၅
ဇော ပန ဝတ္တာ ၆၉၉
ဇော မဲ တော မနော ၇၁၂
ဇော် ဒါနံ ၆၆၀
ဇော် နိသိန္နသ ၃၀၂
ဇောမသ အညော် ၅၂၀
ဇောမေတံ ဗြာဟ္မဏာ ၆၄၄
ဇောမေတ္တ တိဟိ ၂၂၅
ဇောမော ဗျာပန္နစိတ္တော ၃၂၁
ဇောမော ယံ ပိတိဝနံ ၃၈
ဇောမော ဝိနယေ ၃၂၃
ဇောမေဝါတိ ဟိ ၂၁၄
ဇောရူပံ ပိတိမယံ ၃၈
ဇောရူပါနံ ယထာ ၄၅၅
ဇောရူပေါ နိသိရိုက ၇၃
သေ ကိရ ဗြာဟ္မဏော ၄၆၈
သေ ပုစ္ဆိယမာနော ၅၇၀
သော ဇနတာ ၆၇၆
သေဝနယော ၂၀၂
ဩကာရံ ၅၈၅
ဩက္ကဋ္ဌနိ်ပိ ၄၃၀
ဩက္ကာကော နော ၅၃၅
ဩဋ္ဌဒ္ဓေါတိ ၆၇၆
ဩဏီတပတ္တပါဏိ ၅၈၂
ဩဏိတ္တံ နာနာ ၅၈၂
ဩဒနကုမ္မာသူ ၃၄၃
ဩဒါတေန ၃၃၈
ဩပဂုယ္ဟိ ၈၉
ကံ နု ခွတ္ထာတိ ၄၇
ကံသထာလေ ၃၂၈
ကခ်ီတိ ၅၅၅
ကစ္စာယနောတိ ၇၃

http://www.dhammadownload.com

ကစ္စိ မံ ဝယသာတိ	၁၁၄	ကသ္မာ တဿပိ	၅၅၆	ကိံ ဘဂဝန္တံ သယံ	၅၁
ကဿဒေဝ ဒေသန္တိ	၁၄၂/၄	ကသ္မာ နိသိန္နော	၃၃	ကိံ ယထာ ဧတေသံ	၇၇
ကဏ္ဏကတ္ထလေ	၆၈၇	ကသ္မာ ပဏ္ဍိတတာယ	၈၉	ကိံ ဝဏ္ဏော ကရိဿတိ	၆၄၂
ကတ္ဝံ နာမ ဓနေသိတိ	၅၄၂	ကသ္မာ ပန တသ္မိံ	၄၉၃	ကိန္နာပိ ဟိ ဓသေ ဓဝ	၃၆/၁၃၇
ကဏ္ဌာယနောဟ	၅၃၁	ကသ္မာ ပန တော	၅၂၉	ကိတ္တိသဒ္ဒါတိ	၇၉
ကတံ ကရဏီယံ	၃၇၅	ကသ္မာ ပနေသ ဘိတော	၁၁၀	ကိမညတြ	၅၂၀
ကတမာ ပနသ	၃၇၀	ကသ္မာ မဟာပရာဓတာယ	၅၁	ကိမသ ဗြာဟ္မဏ	၆၄၂
ကထံ သာရဏီယံ	၅၀၆	ကသ္မာ ပေါက္ခရသာတိ	၄၂၉	ကိမေတန္တိစ ဝုတ္တော	၃၄
ကထန္တိ အယံ	၄၇၀	ကသ္မာ ယသ္မာ	၂၅၅	ကိလိဋ္ဌဝတ္ထေန	၃၃၈
ကထမိဒံ ကထမိဒံ	၃၀၉	ကသ္မာ လောကိယာနံ	၇၀၂	ကိလေသဂတ္ထရဟိတာ	၇၇
ကန္တာရဒ္ဓါမဂ္ဂံ	၃၁၉	ကသ္မာ သံယသံသာ	၆၈၈	ကိလေသာဘာဝေ	၃၇၆
ကန္ဒရန္တိ	၂၉၅	ကသ္မာ သံဝရတော	၂၅၅	ကိသဒုဗ္ဗလ	၂၇၃
ကပ္ပကာတိ	၁၅၅	ကဟံ ပန သမ္မာ	၁၂၅	ကုန္တိပရိဟာရိကေန	၂၈၅
ကပ္ပါပေတွာ	၈၉	ကာ ပနဿ ရာဇိဒ္ဓိ	၉၉	ကုတ္တဝါလေဟိ	၅၇၂
ကမ္ဗံ ပဋိဗာဟန္တေနာပိ	၁၈၉	ကာ ပန သာတိ	၅၈၅	ကုတော ဒုဿီလေ	၆၄၃
ကမ္မကာရော	၂၀၀	ကာပေါတကာနိတိ	၁၈၆	ကုပိတောတိ	၅၂၃
ကရဏ္ဍာတိ	၃၅၄	ကာမဋ္ဌ ကာမဂုဏာဓိ	၅၆၀	ကုမာရေန ဘတော	၁၀
ကရဏီယေနာတိ	၆၇၅	ကာမဋ္ဌာယံ	၄၇၃	ကုသလသီလေနာတိ	၆၂၅
ကရောတောတိ	၁၆၄	ကာမလာပိနီတိ	၅၂၉	ကုသလေသု ဓမ္မေသုတိ	၃၀၉
ကရောတော နု ကရီ-	၁၆၇	ကာမာသဝါတိ	၃၇၀	ကူဂါဂါရမဟာ	၆၇၈
ကလ္လံ နုခေါ	၆၈၅	ကာယကမ္မ ဝစီ-	၂၄၉	ကေစိ အနိမ္မာပေတမ္မာ	၁၉၃
ကလျာဏံ မခုရံ	၆၁၆	ကာယပရိဟာရိ	၂၈၅	ကေနစိဒေဝ ကရဏီ	၅၉၆
ကလျာဏဝါက္ကရဏော	၅၄၅	ကာယေန သံဝုတော	၂၀၂	ကေနစိ ပါရိဓုညေန	၄၅၅
ကလျာဏာ သုန္ဒရာ	၆၁၆	ကာရုဃတောတိ	၁၆၄	ကေန ဒိန္နန္တိ	၄၃၉
ကလျာဏောတိ	၇၉	ကာလေန ကာလံ	၃၃၁	ကေနာကာရေနာဟံ	၄၇၀
ကဿတီတိ ကဿကော	၂၀၉	ကာသာယာနိ	၂၄၆	ကေဝလပရိပုဏ္ဏံ	၂၃၄
ကဿပေါတိ ဂေါတ္တံ	၅၄	ကိံ အသုဒ္ဓဘာဝံ	၅၃၁	ကေဝလမဿ	၆၄၅
ကဿဗြဟ္မဉာယ	၆၂၉	ကိံ ဇီဝကော ပန မယံ	၃၁	ကေသကမ္မလံ	၇၀
ကသ္မာ အဓေါစ	၅၃၁	ကိံ တေဟိ	၁	ကောဋ္ဌာဂါရံ	၆၅၀
ကသ္မာ ဥစ္စာကုလီန	၆၉၉	ကိံ ပန ဘဂဝါ	၅၂၃	ကောတူဟလသာလာယံ	၆၉၉
ကသ္မာ ဥတ္တာ	၅၂၃	ကိံ ပနေသ ရာဇာ	၈၉	ကောမုဒီယာတိ	၂၈

http://www.dhammadownload.com

ကောသလကာတိ ၆၇၅
ကောသလေသူတိ ၄၁၆
ကောသောဟိတေ ၅၇၈
ခတာယံ ဘိက္ခဝေ ၄၀၉
ခတ္တံ အာမန္တေသိတိ ၅၉၄
ခယေ ဉာဏံ ၃၆၅
ခလူတိ ၄၅၃
ခါယိတေတိ ၂၇၅
ခါရိဝိမောဒါယာ ၅၅၇
ခီဏာသဝရာဂေါ ၆၂၅
ခီဏာ ဇာတိတိ ၃၇၀
ခုရဓာရသဒိသ ၁၆၇
ခုရပရိယန္တေနာ ၁၆၇
ခေမမဂ္ဂံ ဒသေန္တော ၃၅၇
ခေါတိ အဝဓာရဏာ ၄၄၅
ခေါ ပနာတိ ၅၁၉
ခုံသေန္တော ၅၂၃
ဂဂ္ဂရာယ ပေါက္ခရ ၅၉၀
ဂဏ္ဌ သမ္မ ဇီဝကော ၈၇
ဂဏ္ဌန္တော၀ါတိ ၅၁၁
ဂတဂ္ဂေါတိ ၁၉၈
ဂတေတိ ၂၈၂
ဂမနေ တာဝ ၂၅၈
ဂရုကာရောပိ ၁၄၂
ဂိရိဂုဟန္တိ ၂၉၆
ဂုဏပရိပုဏ္ဏာ ၆၁၆
ဂေဟဿ ပတိ ၂၀၉
ဂေါတမောတိ ၄၅၃
ဂေါသာလာယ ၆၉
ဃာသစ္ဆာဒန ၂၀၂
ဃောသိတာရာမေ ၆၈၅

စက္ကရတနံ ဝတ္တေတိ ၄၇၈
စက္ကရတနဿ အာဒိသု ၄၈၄
စဏ္ဍာတိ ၅၂၅
စတူဟိ ဒိသာဟိ ၃၃၁
စတုမဟာဓိနော ၁၅၅
စလကာတိ ဣဓ ၁၅၂
စတုပါရိသုဒ္ဓိ ၆၂၅
စတုရန္တာယ ၄၈၁
စတုသမုဒ္ဒအန္တာယ ၄၈၁
စာတုမာသိနိယာတိ ၃၀
စာတုယာမသံဝရ ၁၉၅
စာရိကန္တိ ၅၈၈
စာရိကံ စရမာနော ၄၁၆
စိတ္တံ အဘိနီဟရတိတိ ၃၆၇
စိတ္တံ ပသာဒေတိတိ ၄၂
စိတ္တံ သမာဓိယတိတိ ၃၂၅
စိဏ္ဏေန ပနဿ ၅၄၅
စိရံ ပဗ္ဗဇိတဿ ၆၃
စိရကာလပ္ပဝတ္တ ၆၂၁
စိရကာလပ္ပသုတော ၆၁၈
စိရဿံ ခေါ ဘန္တေ ၆၉၉
စီဝရကဏ္ဏေန ၂၈၄
စီဝရဒိ ဝေကလ္လံ ၂၀၄
စေတသိကန္တိ ၇၁၂
စေလကာတိ ၁၅၂
ဆတ္တံ ဥဿာပေတွာ ၄၃၉
ဆဒ္ဒိတတ္တံ ၁၀၇
ဆိန္နမူလကာ ၃၇၇
ဇနပဒတ္ထာဝရိယ ၄၈၁
ဇနပဒေါဝါ တမှိ ၄၈၁
ဇေတဝနံ ဂန္တွာ ၅၅၄

ဇာဂရိတေ ၂၈၁
ဇာတသံဝေဂော ၇၂၁
ဇာတိမာတိ ၃၄၅
ဇာတိဝါဒဝိနိဗန္ဓါ ၅၅၅
ဇာနန္တော ဘဝ- ၅၃၁
ဇာနပဒါတိ ၆၇၈
ဇာနိယာတိ ၆၇၈
ဇာလိယောတိ ၆၈၅
ဇိဏ္ဏောတိ ၆၁၈/၆၂၁
ဇီဝကဿ ကောမာရ- ၁၀
ဇီဝကော အယံ ရာဇာ ၁၁၅
ဇီဝကော ဥပသန္တဿ ၈၅
ဇီဝကော ကိရဿ ၁၁၃
ဇီဝကောပိ ရညော ၉၅
ဉာဏဿေတံ အဓိဝစနံ ၁၉
ဉာတိယေဝ ၂၁၀
ဉာတောတိ ၅၉
ဉာယေန သမေန ၄၇၈
ဋ္ဌိတကော နာမ နတ္ထိ ၆၃၀
ဋ္ဌိတမဇ္ဈန္ဟိကသမယေ ၄၉၃
ဋ္ဌိတာနံ ပန ၅၇၆
ဋ္ဌိတောတိ ၂၈၁
ဆေတိတိ ၂၈၇
တံ အကာရဏံ ၁၂၅
တံ ဓဝရုပ် ဒက္ခိဏံ ၁၅၆
တံ ဓသ ရာဇာ ၁၅၈
တံ ဩဇိတတ္တ ၅၈၂
တံ ကသ္မာတိ ဓေ ၂၁၄
တံ ကိရ သကဒ္ဒမာယ ၆၆
တံ ခေါ ပန ဘဂဝန္တ- ၇၉
တံ ဂဟေတွာပိ ၆၃၇

http://www.dhammadownload.com

တံတံ ရာဇာ ဧဝံ ၆၆
တံ တေ မယံ ၄၁၅
တံ ဓမ္မန္တိ ၂၃၇
တံ ဓောဇ္ဇေသေဝ ၂၇၃
တံ နေဝ ပါဋိယံ ၁၉၃
တံ ပန သီလံ ၆၂၅
တံ ပန ယသ္မာ ၅၀၂
တံ ပိတိပါမောဇ္ဇ ၅၀၆
တံ ဖုသတိ ၃ ၇၀၂
တံ ဘဝန္တိန္တိ ၄၇၀
တံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ ၅၆၅/၅၉၆
တံ သန္ဓာယ ဂဠရာ ၅၉၀
တံ သန္ဓာယာဟ ၂၀၆
တံ သန္ဓာယေတံ ၂၉၉
တံ သမ်ဂီသတ္ထော ၃၉၃
တံ သမုဋ္ဌာနေန ၃၁၇
တံ သော ဝတ္ထ– ၅၇၈
တဉ္စိတိ ၄၁၅
တဉ္စ ခေါ အပ္ပဝါ ၂၂၉
တဉ္စ ပဗ္ဗဇ္ဇာယ ၂၄၅
တဉ္စိ နိရောဓံ ၅၈၅
တဉ္စိ ဗြာဟ္မဏာ ၅၁၄
တဉ္စိ မန္ဒာတု ၁
တတိယဈာန ၃၃၅
တတော အမ္ဗဋ္ဌော ၅၅၅
တတော ဥဒ္ဒံ ၆၀၄
တတော နိဒါနံ ၁၆၇/၃၁၄/ ၃၁၇/၃၁၉
တတော ပဋိကိဋ္ဌတရံ ၇၀
တတော ပဋ္ဌာယ ၅၆၅
တတော ပဿထ ၅၂၉
တတော ဘဂဝါ ၅၀၂/၆၄၃
တတော သတဘာဂမ္ပိ ၂၀၁
တတြာယံ အပုဗ္ဗ ၄၁၆
တတြာယံ ပဒသမ္ဗန္ဓော ၈၄
တတ္ထ အဓိသီလသိက္ခာ ၇၀၁
တတ္ထ အဘိက္ကန္တရံ ၂၁၄
တတ္ထ အရညန္တိ ၂၉၃
တတ္ထ အလမေဝါ ၆၃၇
တတ္ထ အဝေရဏ ၄၄၅
တတ္ထ အဟောဝတ မေ ၁၃၅
တတ္ထ အာဂန္ဒာ ၅၁၉
တတ္ထ အာရကတ္တာ ၈၄
တတ္ထ ဣဏံ အာဒါယာ ၃၁၄
တတ္ထ ဣဓတိ ၂၁၉
တတ္ထ ဣမိနာပင်္ဂေ ၆၀၀
တတ္ထ ကမ္မံ ၁၈၉
တတ္ထ ကာယပရိဟာရိ ၂၈၅
တတ္ထ ကိံ တုဏ္ဍိတိ ၇၇
တတ္ထ ကိန္တိပိ တေသေ ၂၁၄
တတ္ထ ကိန္တိပိ ပဒ္ဓ ၆၇၂
တတ္ထ ကိန္တိပိ ပုရိသ ၃၅၄
တတ္ထ ကိန္တိပိ ယေဟိ ၄၇၃
တတ္ထ ကေသကမ္မလော ၇၀
တတ္ထ ကော ဓကော ၂၆၆
တတ္ထ ကောစိ ဂင်္ဂေ ၁၉၁
တတ္ထ ဓောဋကာနိပိ ၂၅၅
တတ္ထ ဓာတိ ပဋိစ္ဆ ၁၀၃
တတ္ထ ဇိဝတီတိ ၁၀
တတ္ထ တံ ခေါ ပန ၇၉
တတ္ထ တာဒါဂတော ၂၂၃
တတ္ထ တိရောဒုဿန္တေ ၅၆၅
တတ္ထ တေနဟိတိ ၈၇
တတ္ထ ဒက္ခိဏေယျ ၃၉၄
တတ္ထ ဒဟန္တိတိ ၅၃၅
တတ္ထ ဒုဝိဓော ၂၀၄
တတ္ထ နံ သမုတ္ထေ ၆၄၅
တတ္ထ နိက္ကဒ္ဓိတံ ၃၈၁
တတ္ထ နိက္ကဒ္ဓိတံ ၆၅၃
တတ္ထ နေဂမာတိ ၂၈၇
တတ္ထ ပက္ခီ သကုဏော ၂၈၇
တတ္ထ ပဗ္ဗဇ္ဇန္တိ ၆၉၁
တတ္ထ ပုရတ္ထောတိ ၅၄
တတ္ထ ဘဂဝါ သက္ယ ၅၃၈
တတ္ထ မန္တေသုတိ ၄၇၁
တတ္ထ မုဏ္ဍေ မုဏ္ဍာ ၅၁၄
တတ္ထ ယဒေန္တေါတိ ၁၇၁
တတ္ထ ယဿ ဒါနိ ၉၅
တတ္ထ လက္ခဏံ ၄၃၀
တတ္ထ ဝိဝိတ္တန္တိ ၂၉၀
တတ္ထ သာတ္ထက ၂၅၉
တတ္ထ သမ္ဘာတိ ၁၁၄
တတ္ထ သဒေဝက– ၂၂၄
တတ္ထ သမိတပါပတ္တာ ၄၄၉
တတ္ထ သာဝတ္ထေ ၃၉၇
တတ္ထ သိပ္ပမေဝ ၁၄၇
တတ္ထ ဟိ ဓကဘိက္ခုဿ ၁၃၀
တတ္ထ ဟိ ရတော ၂၉၅
တထာ အကရောန္တဿ ၆၆၀
တထာဂတော ကိရ ၄၇၁
တထာဂတော လောကေ ၂၂၃
တထာ ဒါရုကမ္မေဟိ ၄၃၄
တထာနေန အတ္တနာဝ ၄၀၉
တထာ ပဋ္ဌပ္ပဏ္ဏ ၂၇၀

http://www.dhammadownload.com

ပုဒ္ဓာ (၁)(၃)(၆)(၁၀) အညွှန်း

တထာပိ နေသံ သကိဉ္စန် ၂၃၉
တထာ ယံကိဉ္စိ ၃၉၅
တထာရူပံ ၅၇၈
တထာရူပါနံ ၄၅၅
တထာ ရာဇာနံ ၃၉၅
တထာ သန်္ဓံယေဝါ ၄၇၀
တထာ ဟိ ဘဂဝတော ၆၈၈
တဒဂ္ဂေတိ ၅၃၈
တဒဝသရီတိ ၄၂၁
တဒဟူတိ ၂၄
တဒါ ကိရ ကုမုဒါနိ ၂၈
တဒါ ကိရ ဇမ္ဗုဒီပေ ၄၈၇
တဒါစ တသ်ိ နဂရေ ၅၉၆
တဒါ ဟိ ဥက္ကာနံ ၁၁၁
တဒုဘယမ်ပိ ၂၀၄/ ၂၅၈/ ၃၆၇
တဒေတံ အနဝဇ္ဇ ၆၂၅
တဒေတံ ဧဝံ ၅၆၆
တပ္ပသာဒတဂ္ဂ ၃၉၃
တမ်ပိ အကာရဏံ ၁၁၁
တမ်ပိ ဥဘယံ ၁၈၆
တယိဒံ မဟာသီဝ– ၂၇၇
တဿ အတ္ထိက ၅၁၉
တဿ အနုပယောဂ ၄၃၀
တဿ ဥပုတ္တိ ၅၈၅
တဿ ဧဝံ ဇနတော ၃၇၀
တဿ ကိရ အယံ ၅၁၇
တဿ ကိရ ဧဝံ ၆၆၄
တဿ ကိရ ကာယော ၄၂၉
တဿ ကိရ နဂရဿ ၄၃၀
တဿ ကိရ ရညော ၅၃၅
တဿ ခေါ ပန ၇၉
တဿစ ဒုက္ခဿ ၃၆၇
တဿစ သမ္မာပကံ ၃၆၇
တဿ တံ ဒိသွာဝ ၅၅၈
တဿတ္ထော ပဿထ ၆၃၇
တဿတ္ထော ပုဋ္ဌော ၆၃၇
တဿတ္ထော ပုစ္ဆ ၁၄၄
တဿ နဂရဿ ၄၃၀
တဿ မာဏဝဿ ၅၁၉
တဿ ရာဇာ နာမေ ၅၆၃
တဿ လက္ခဏံ ၂၉၃
တဿ ဟိ အတ္ထာယ ၆၉၄
တဿ ဟိ အရောဂေါ ၃၀၇
တဿ ဟိ အသုက– ၉၉
တဿ ဟိ ပုရိသဿ ၇၂၁
တဿာ တိရေ ၅၉၀
တဿာ အန္တေဂ္ဂေ ၃၉၉
တဿာ အထခေါ ၅၇၆
တဿာ အာဘိညံ ၃၄၈
တဿာ ဣမေဝ ၃၄၈
တဿာ ဣမာနိပိ ၆၅၈
တဿာ ဣမိနာ ၃၉၃
တဿာ တောနိ အဋ္ဌ ၆၅၈
တဿာ ကမ္မဋ္ဌာန ၂၆၄
တဿာ ဂန္ဓာမိတိ ၃၈၂
တဿာ စိတ္တေန ၃၅၄
တဿာ တံ နံ ၃၂၈
တဿာ တံ မဟပ္ဖလ ၆၆၈
တဿာ နံ မေ ၄၆၈
တဿာ ပဋ္ဌသု ၃၀၈
တဿာ ပဗ္ဗဇ္ဇာ ၂၄၅
တဿာ ပရိသုဒ္ဓံ ၂၃၄
တဿာပိ အာဒိတောဝ ၃၄၈
တဿာ ဗြဟ္မစရိယံ ၂၃၇
တဿာ ဘဂဝန္တံ ၁၄၂
တဿာ မာဏဝံ ၄၆၈
တဿာ ယထာ ၃၃၈
တဿာ ရညော ၁၄၀
တဿာ ရမဏီယာတိ ၄၂
တဿာ ရာဇဂေဟေ ၁၀
တဿာ ရာဇာ တူရိယ ၁၁၃
တဿာ ဝုတ္တနယေ ၂၇၇
တဿာ သတိဏ– ၄၃၄
တဿာ သမဏော ၄၅၃
တဿာ သာရသုဝဏ္ဏ ၅၆၃
တဿာ သိပ္ပါယတနာနိ ၁၄၇
တဿာ သော အတ္တနော ၃၇၃
တသ်ိ ကိရ ကုစ္ဆိဂတော ၁၄
တသ်ိ ဒိဝသေတိ ၂၄
တသ်ိ တသ်ိ ကောဋ္ဌာသေ ၂၆၆
တသ်ိ ပန သမယေ ၄၆၃
တသ်ိ ဘဂဝါ ၅၉၀
တသ်ိ သမယေ ၄၂၅
တသ်ိဠိသ အသတိ ၆၄၂
တာဏံ ဂဝေသိတိ ၅၅၀
တာဒိသဠိ အရညေ ၂၇၀
တာဒိသဠိ အာဝုတံ ၃၄၅
တာဒိသာနဠိ ၄၉၃
တာဒိသောဝဿ ၆၁၃
တာနိ ဣဓ နံ ၂၆၇
တာနိ ဧတ္ထေ သန်္တိတိ ၂၈
တာနိ ဟိ ဝဋ္ဋဒုက္ခ ၆၈၃
တာယ ဝဏ္ဏ ၆၀၈

http://www.dhammadownload.com

တာသု အနုပ္ပဒ္ဓမာနာသု ၃၀၂
တိစီဝရံ တာဝ ၂၈၄
တိဋ္ဌန္တမ္မိ ၃၇၉
တိတ္ထံ ဝေဒါနံ ၄၆၀
တိတ္ထံ သံယောဇနာနံ ၆၈၃
တိတ္ထဝိစိကိစ္ဆော ၃၀၉
တိတိက္ခာ ကာရဏာဠိ ၃၉၄
တိတ္တကံ တိတ္တကန္တိ ၃၂၁
တိတ္တကရောတိ ၅၉
တိရစ္ဆာနဂတေဟိ ၂၈၉
တီရိယန္တိ ၆၈၀
တိရောဇနပဒါ ၆၃၃
တိရောဒုဿဇ္ဇေနာတိ ၅၆၅
တိရောရဋ္ဌာ ၆၃၃
တုဏ္ဍီဘာဝေတိ ၂၈၁
တုဏ္ဍီဘူတံ ၁၃၀
တုမှာကံ ဣဿိ- ၂၀၄
တူရိယာနိ ကေဝလံ ၁၁၃
တေ ကိရ အယံ ရာဇာ ၆၅၅
တေ ကိရ စတူသု ၁၇၉
တေ ကိရ ဒိမ္မေန ၅၆၉
တေ ကိရ ပရသေနံ ၁၅၂
တေ ခါရိတိ ၅၅၇
တေ စရိမကစိတ္တ ၃၇၇
တေန ခေါပန သမယေန ၄၂၅/ ၄၉၃
တေန ဠီတောပိ ၅
တေန တေန မဂ္ဂေန ၃၇၅
တေန ဒါရိတွ ၂၉၅
တေန နံ ထေရော ၆၇၆
တေန ပုဗ္ဗေ ဝေဒေသု ၄၇၂
တေန ဘဂဝါ ဥဋ္ဌာ- ၅၇၆
တေန ဝုတ္တံ ၂၄၂
တေနဿ ယထာ ၄၄၉
တေန ဟိ ဉာဏေန ၃၇၀
တေန ဟိ ဘဂဝတော ၅၁
တေန ဟိ ဘဝံ ရာဇာ ၆၅၃
တေန ဟိတိ ၈၇/ ၂၁၇
တေနဿ အမနာပါ ၃၄
တေနဿ ပူရဏော ၅၄
တေန ဟေသ ယာဝ ၇၁၄
တေနာဟ နု ခေါ မေ ၁၆၂
တေနေဝ ဝိဘင်္ဂံ ၃၀၇
တေနေဝ ဝုတ္တံ ၂၈
တေနေဝါဟ ဒုက္ခ ၅၈၅
တေနေဝါဟ ဝန- ၂၉၉
တေ ပဒေ ပဒေ ၁၆၂
တေဝိ တဏှာဂတဿ ၁၀၃
တေ မာဏကာ ၅၄၅
တေသံ ကိရ တေ ၅၄၅
တေသံ နိဝါသော ၄၁၆/ ၅၈၈/ ၆၄၈
တေသံ မတေန ၆၀၈
တေသံ ယေဝ တေနာ ၆၆၄
တေသု ယံ ဣဒံ ၂၅၅
တေသု ဟိ သော ၁၇၆
တေ ဟိ ယဒါ ၁၄၄
တောဒေယျပုတ္တော ၇၀၉
တွညေဝ ဘဂဝတော ၆၇၆
ထုတိယောသော၀ါ ၇၉
ထုသမုဋ္ဌိမိ ဝိယ ၅၅၂
ထုသောဒကံ ၆၈၉
ထူဏုပနိတာ ၆၄၈
ဒကာရော ပဒသန္ဓိ ၃၉၉
ဒက္ခိဏာဇ်္ဈံ ၁၇၁
ဒက္ခောတိ ၃၂၈
ဒတ္တိကံ ၅၆၃
ဒတ္တုပညတ္တံ ၁၈၈
ဒဒတော ဘောဂါနံ ၇၀၉
ဒန္ဓာယိတတ္တံ ၇၂၁
ဒမေနာတိ ၁၇၁
ဒသဟာကာရေဟိ ၆၆၄
ဒဿနံ ဟောတိတိ ၄၅၅
ဒဿနာယာတိ ၄၉၆
ဒဿနီယောတိ ၆၀၇
ဒဿနေနေဝ ၆၀၈
ဒသိတံ ယုတ္တာတိ ၄၂
ဒသုခီလ ၆၇၈
ဒဟန္တိတိ ၅၃၅
ဒဟရောတိ ၃၅၉
ဒါနံ ဒေန္တေန နာမ ၆၄၈
ဒါနဝတိတိ ၆၅၆
ဒါယကရာဇဒီပနတ္ထံ ၄၄၃
ဒါယကောတိ ၆၅၆
ဒါသဗျာတိ ၃၁၉
ဒါသဝါရေ ပန ၂၁၀
ဒါသိပုတ္တော ၅၃၁
ဒိဋ္ဌသီလသမ်ာ ၃၈၉
ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ ၆၉၄
ဒိဗ္ဗသောတဓာတု ၃၅၇
ဒိဗ္ဗာ ဂန္ဓာ ၇၁၈
ဒိဗ္ဗာနံ ဘဝါနံ ၇၁၈
ဒိဝသမာသာဒီနံ ၄၂

http://www.dhammadownload.com

ပုစ္ဆာ (၁)(၃)(၆)(၁၀) အညွှန်း

ဒီဝသဿ ဒွေ	၃၅၉	ဓာရဏီ ဝုဋ္ဌိ	၃၃၁	နံ ဟေဋ္ဌာ ဥဇ္ဈိန်တွေ့	၃၃၁
ဒီဝါပဓေနိကာ	၄၉၃	နံ အညမည်	၁၉၄	နာဂဿ ဘူမိတိ	၁၂၂
ဒုက္ခမူလံ	၃၅၅	နံ အနိစ္စာဒိ	၃၄၈	နာဂါ ပစ္စောရောဟိတွေ့	၁၂၂
ဒုဒ္ဒါတပတ္တော်ပိ	၂၅၃	နံ အနုပ္ပဝေစ္ဆေယျာ	၃၃၁	နာဋပုတ္တဝါဒေ	၁၉၅
ဒုဗ္ဘလော ဟိ သခီမော	၇၂၄	နံ ဣဇ္ဈန်တိ	၁၉၄	နာဋသ ပုတ္တော	၇၇
ဒုလ္လဘဉ် လဒ္ဓါ–	၁၃၅	နကွတ္တာဒိဝသတာယပိ	၃၆	နာနာဝေရဒ္ဓကာ	၅၉၆
ဒူရတော ဒိသွာ	၂၀၀	နကွတ္တာသ အာဒိ	၃၂၃	နာပရံ ဣတ္ထတ္တာယာ	၃၇၇
ဒူရတောဝ တေသံ	၈၉	နံ ကုတောစိ ဘယံ	၂၅၅	နာပိ ဥဋ္ဌာရေသု	၆၆၀
ဒေဝဒတ္တောစ တမေဝ	၅၁	နံ ကောဝလ္ဘ	၃၈၅	နာမဂေါတ္တ	၅၃၁
ဒေဝယာနိယော	၇၁၄	နံ ဓေါ ပနာယံ မယိ	၁၄၁	နာမမတ္တမေတံ တဿ	၁
ဒေဆေါ မသေ	၂၀၁	နံ ဓေါ မေ ဘဏ္ဍေ	၁၆၂	နာလန္ဒိ နံ သမတ္တာ	၁၉၄
ဒေသနံ ပန ပုဂ္ဂလာ	၄၀၆	နဂရူပကာရိကာ	၅၅၅	နာသဿ ကောစိ သဝန	၄၄၅
ဒေါဏမိတေ	၁၈၀	နစ္ဆာဒေယျာတိ	၃၁၇	နာဟံ အယျဿ	၆၄၄
ဒေါသိနာတိ	၄၂	နံ တတောပရံ	၁၈၈	နာပကာတိ	၁၅၅
ဒွိဋ္ဌကမ္ပါတိ	၁၇၉	နံ တာဝဿ	၃၇၀	နိက္ကုဇ္ဇိတံ	၃၈၁
ဒွေ တယော ရာဇ–	၆၃/၆၁၈	နံ တသ္မိ ဂါမေဝါ	၆၃၃	နိဂဏ္ဌိဂဿာ	၁၈၁
ဒွေ ယေဝ ဂတိယော	၄၇၃	နံ တွေဝါတိ	၅၂၁	နိဏ္ဍောသောတိ	၁၁၄
ဒွါရံ ကိရ အတိဥပရိ	၅၀၀	နတ္ထိ စေတေတ္ထ	၇၁၀	နိဒဟိတွာ ဌပိတေန	၆၅၀
ဓညရာသီ	၂၀၉	နတ္ထိ ဒိန္နံ	၁၈၆	နိဒ္ဒါဝိနောဒနတ္ထံယေဝ	၃၆
ဓနုဂ္ဂဟာတိ	၁၅၁	နတ္ထိ ပုရိသကာရေ	၁၇၅	နိန္နာမေတွာ	၅၈၁
ဓမ္မကထာ ဟိ	၂၆၄	နတ္ထိ ဗလံ	၁၇၅	နိဗ္ဗေဋိယမာနမေဝ	၁၈၃
ဓမ္မစက္ခုံ	၄၁၁/၅၈၅	နတ္ထိ ဝီရိယံ	၁၇၅	နိဗ္ဗုတာသ ပန	၈၉
ဓမ္မဒူ ဘိက္ခုသံဃဒူ	၃၈၅	နတ္ထိ ဟာယနဝုမေနေ	၁၈၃	နိမ္မာအေတိတိ	၅၃၁
ဓမ္မဒ္ဒိတာတန္တိ	၇၀၅	နဒီဝါ မဂ္ဂေါဒက်ဝါ	၇၃	နိယတိသင်္ကိတိဘာဝ	၁၇၇
ဓမ္မနိယာမတန္တိ	၇၀၅	နံ ပလမ္ဘေသိတိ	၁၁၄	နိယတောတိ	၆၈၃
ဓမ္မမသခံတံ	၃၈၆	နံ မေ ပဒ္ဓ	၁၄၄	နိရုဒက် ဒီဃ	၃၁၉
ဓမ္မိကံ ဓမ္မရာဇာနံ	၄၀၄	နံ ယေန ကာမံ	၃၁၉	နိလိယန္တိ	၅၅၁
ဓမ္မိကန္တိ	၅၆၅	နံ ဝိဒေဟရညော	၁၉	နိလ္လောပန္တိ	၁၆၄
ဓမ္မေန စရတိတိ	၄၇၈	နံ သံသာရော	၁၈၃	နိသိန္နေတိ	၂၈၁
ဓမ္မေန ရဇ္ဇံ	၄၇၈	နံ သဒ္ဓါမတ္တကေနေဝ	၆၅၆	နိဟတမာနတ္တာ	၂၃၇
ဓာတုယောဝ ဓာတ–	၂၇၁	နံ ဟိ အဋ္ဌသု	၃၄၁	နီလန္တိ	၃၄၅

http://www.dhammadownload.com

နေဂမာတိ	၆၅၃	ပဒဟရဏေန	၄၄၅	ပလ္လင်္ကံ	၃၀၂
နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတိ	၅၆၉	ပဒါနိတိ	၁၈၇	ပလ္လောမောတိ	၅၅၂
ပံသုပိသာစကာ	၆၃၃	ပဓါတာတိ	၁၈၂	ပဝတ္တဖလဘောဇနော	၅၆၀
ပကတိ ဟောဘာ	၁၂၅	ပဗ္ဗဓိတာသမ္ဘဟ	၅၉	ပဝိသာတိ	၁၁၉
ပက္ကမိဿသိ ဝါ	၅၄၇	ပဗ္ဗဓိတော ပဋာယ	၆၃	ပဝုဋ္ဌာတိ	၁၈၂
ပကုဓောတိ	၇၃	ပဗ္ဗဓိတော ဟိ ကုဒ္ဓာ-	၂၄၂	ပဝေဒေတီတိ	၂၂၉
ပင်္ခို သကုဏောတိ	၂၈၇	ပဗ္ဗဖေယျ	၂၄၅	ပသီဒမာနာပိ	၆၈၈
ပဂေဝ အပဗ္ဗဓိတံ	၃၉၅	ပဗ္ဗတန္တိ	၂၉၃	ပဟူတံ သာပတေယျံ	၆၆၇
ပစတောတိ	၁၆၄	ပဗ္ဗတာသခေံပေ	၃၇၉	ပါဏာမတိပါတာပဃ	၁၆၃/၄
ပစ္စတ္တဝစနဏ္ဍေ	၂၅၂	ပဗ္ဗတေဝါ ရုက္ခဂ္ဂေါ	၁၈၃	ပါဏုပေတံ	၄၀၁
ပစ္စယောတိ	၁၇၃	ပဗ္ဗာဖေသိတိ	၅၃၅	ပါတိမောက္ခသံဝရ	၂၄၈
ပစ္စေကာ ဂ္ဂတ္ထိယော	၉၆	ပဗ္ဗာဟာသိတိ	၅၄၂	ပါဒါနံ ပစ္စာ	၅၁၇
ပဏ္ဍာဇာတောတိ	၂၃၉	ပဘန္တိ	၇၁၆	ပါဘတံ အနုပ္ပဒေတ	၆၅၁
ပဏ္ဍာဘဂ္ဂန္တိ	၃၀၁	ပဘာတန္တိ	၅၆၅	ပါမောဒ္ဓံ ဇာယတီတိ	၃၂၄
ပဏ္ဍိမဝယော	၆၁၈	ပရမတ္ထတော ဟိ	၂၆၆	ပါရိသဇ္ဇာတိ	၅၅၂/၆၅၃
ပဓာတဂ္ဂာ	၂၂၄	ပရသေနပ္ပမဒ္ဒနာ	၄၈၅	ပါသာဒတလေ	၃၆၂
ပဓာဝစနေန	၂၂၄	ပရဟိတဓမ္မ	၄၇၈	ပါဠိယံ ပန	၃၄၁/၄၁၄
ပဉ္စကာမဂုဏာ	၆၇၄	ပရာဓီနောတိ	၃၁၈	ပိဏ္ဍဒါယကာတိ	၁၅၂
ပဉ္စမဂ္ဂဘဂိ	၈၉	ပရိစာရကော	၅၆၀	ပိဏ္ဍပါတပဋိက္ကန္တော	၃၀၁
ပညာဏန္တိ	၆၄၄	ပရိနိဗ္ဗုတော ပန	၄၇၂	ပိတ္တရောဂါတုရ	၃၂၁
ပဋိစ္ဆန်ံ	၃၈၁	ပရိပန္ထေတိ	၁၆၇	ပိဏ္ဍန္တိတိ	၁၅၆
ပဋိနိဝတ္တေတွာ	၂၈၃	ပရိဝါဓေန္တိတိ	၇၁၈	ပိတိမနသာ ကာယော	၃၂၄
ပဋိဗလော နာနီယ	၃၂၈	ပရိပုဏ္ဏကာသ	၆၅၀	ပိတောတိ	၂၇၅
ပဋိသလ္လီနော ဘဂဝါ	၆၇၅	ပရိပ္ပေါသကံ	၃၂၈	ပုဂ္ဂလဓမ္မတာ	၆၉၂
ပဏ္ဍိတပတိရူပ-	၁၆၂	ပရိဗ္ဗာဇကသတော	၁၈၀	ပုဉ္ဇန္တိ	၁၆၇
ပဏ္ဍိတောပိ	၁၈၂	ပရိမုခံ သတိ	၃၀၇	ပုဋ္ဌော အံသေ	၆၃၇
ပဏီတဘောဇနေ	၄၉၃	ပရိယာပုဏာမိတိ	၆၃၆	ပုထုဇ္ဇနကလျာဏ	၃၇၃/၅
ပဏီတောနာတိ	၅၈၁	ပရိသုဒ္ဓန္တိ	၂၃၄	ပုထုသိပ္ပါယတနာနိတိ	၁၄၇
ပတ္တနိယမံဝါ	၃၃၅	ပရိသုဒ္ဓဝတ္ထေသုပိ	၆၁၁	ပုဗ္ဗဓေတနာ ပန	၆၆၀
ပတ္တော သဂ္ဂမဂ္ဂါ-	၁၉၁	ပရိသုဒ္ဓေန စေတသာ	၃၃၈	ပုဗ္ဗဏ္ဏပရဏ္ဏာ	၄၃၈
ပထဝိကာယောတိ	၁၉၄	ပလာလပုဉ္ဇန္တိ	၂၉၉	ပုဗ္ဗေ နဂရသ	၅၉၄

http://www.dhammadownload.com

ပုဒ္ဓာ (၁)(၃)(၆)(၁၀) အညွှန်း

ပုရက္ခတော ၁၃၀
ပုရတ္ထိမေန ယည ၆၆၆
ပုရိမပဒသော၀ါ ၆၃၃
ပုရိမာနိ ဘန္တေ ၆၈၀
ပုရေ ဘဝါ ဘ၀တ္တာ ၆၁၆
ပူရဏောတိ ၅၄
ပေါက္ခရတာ ၆၀၈
ပေါက္ခရသာတိတိ ၄၂၉
ပေါရာဏာပနာဟု ၆၀၈
ပေါရိယာ နာဂရိ ၆၁၆
ဖရသာတိ ၅၂၅
ဖလေ ပန ဓိဏောနေ၀ ၂၈၈
ဗန္ဓုပါဒါပစ္စာတိ ၅၁၄
ဗလမတ္တာတိ ၃၁၇
ဗလ၀ါတိ ၇၂၄
ဗလိသဓံါတံ ၂၀၉
ဗဟုဇနသာတိ ၆၃
ဗဟူ ဗဟူ ဟုတွာ ၅၉၄
ဗာလော၀ိ တတော ၁၈၂
ဗိမ္မိတိ ၅၉၃
ဗုဒ္ဓါနဉ္စ သံသယော ၆၉၇
ဗုဒ္ဓါနဉ္စိ စတုသစ္စ ၇၀၅
ဗုဒ္ဓါ ပန ပုဒ္ဓာဝုသော ၁၄၄
ဗျဉ္ဇနံ ပန ၁၇၃
ဗျန္တိံ ကရေယျာတိ ၃၁၄
ဗျာပဇ္ဈတိ ဣမိနာ ၃၀၈
ဗြဟ္မံ အဇာတိတိ ၄၂၅
ဗြဟ္မစရိယန္တိ ၂၃၇/၃၇၃
ဗြဟ္မစရိယပရိယောသာနံ ၆၉၄
ဗြဟ္မညာယ ပဇာယာ ၆၂၈
ဗြဟ္မဒေယျံ ၄၃၉/၄၄၃
ဗြဟ္မဘူတာနံ ၂၃၇
ဗြဟ္မဝစ္ဆသိတိ ၆၁၁
ဗြဟ္မဝဏ္ဏိတိ ၆၁၁
ဗြဟ္မုနော ဝိဋ္ဌိ ၅၁၇
ဗြာဟ္မဏာနံ ၀တ- ၆၂၁
ဗြာဟ္မဏော ကိရ ၄၉၂
ဗြာဟ္မဏော ပန ၆၂၅/၆၄၅
ဘဂဝတာစ သဒိသော ၁၆၂
ဘဂဝတာ သဒ္ဓိံ သမ္မောဒိ်သူတိ ၅၀၆
ဘဂဝတော ပန ၄၉၇
ဘဂဝတော သန္တိကံ ၁၃၀
ဘဂဝတော ဟိ ဝရ- ၅၇၈
ဘဂဝန္တံ သရဏံ ၃၈၂
ဘဂဝန္တာ့ဉိ ဥပဂတံ ၆၉၉
ဘဂ၀ါ ကိရ ရညော ၁၄၀
ဘဂ၀ါ ကိရ သဒေ၀ ၄၂၀
ဘဂ၀ါစ အနုတ္တရေန ၄၄၉
ဘဂ၀ါ ပန နယိမံ ၂၈၃
ဘဂ၀ါ ပန လောက- ၂၃၄
ဘဂ၀ါ ပန ဝိသေသ ၆၄၀
ဘဂ၀ါ ဟိ အာကိဏ္ဏ ၁၂၅
ဘဂ၀ါ ဟိ ဓမ္မံ ၂၂၆
ဘဏ္ဍမူလဿ ၆၅၁
ဘတ္တဂေတန ၆၅၁
ဘန္တေ ကဿပါတိ ၆၇၆
ဘယံ ဟိ်သတိ ၅၅၁
ဘယဒဿာဝီတိ ၂၄၈
ဘဝန္တရေပိ ဟိ ၃၉၇/၆၇၀
ဘဿန္တာတိ ၁၈၈
ဘဿာတိ ၅၂၅
ဘာသိတေတိ ၂၈၁
ဘိက္ခု ပန္နကော ၁၈၀
ဘိက္ခုဩဿသ ၁၄၂
ဘိက္ခု ကဏ္ဍက ၁၇၉
ဘိက္ခုနံ သံယော ၃၈၉
ဘိက္ခု နိလာဘိဇာတိ ၁၇၉
ဘိရုံ ပသံသန္တိ ၁၀၃/၅၀၀
ဘုဇိဿောတိ ၃၁၉
ဘုတ္တာဝိန္တိ ၅၈၂
ဘူတန္တိ ၇၀၄
ဘူမိယံ ပတိဋ္ဌိတ ၁၂၂
ဘောဂကုန္တိ ၂၁၀
ဘောတိ ဗြာဟ္မဏ ၄၅၃
မံ အစ္ဆဂမာတိ ၄၀၄
မက္ခလီတိ ၆၉
မဂ္ဂံ အာစိက္ခေယျ ၃၈၂
မဂ္ဂံ ဒေသယမာနော ၄၂၀
မဂ်လဒါသတ္တာ ၅၄
မဂဓနံ ဂ္ဂဿရော ၁၄
မဂဓေသုတိ ၆၄၈
မစ္ဆာနံ ဂုမ္ဗာ ၃၇၉
မဉ္စပီဌာဒီန ၂၉၀
မဏ္ဍောစေ၀ ၁၈၇
မဏ္ဍနကဇာတိကော ၃၅၉
မဏိကာ နာမ ၇၁၂
မဏိ၀ဏ္ဏပတ္တော ၂၇၃
မတ္တိကဘာဇနံ ၃၂၈
မနသိ ကရေယျာထ ၅၂၀
မနသိ ကရောဟိတိ ၂၁၀
မနုဿလောကေပိ ၂၂၁
မနုဿာ တံ ဒိသွာ ၅၄

http://www.dhammadownload.com

မနုဿာနံ ပန ၆၉၉
မနုဿာ သာတိရေကာနိ ၄၁၇
မနောမယန္တိ ၃၅၁
မန္တပဒံ ၅၆၈
မန္တေ ဓာရေတိတိ ၄၆၀
မန္တေ သဗ္ဗာယတီတိ ၄၂၅
မန္တေသူတိ ၄၇၁
မမညေဝ မညေ ၅၂၉
မမ ဝိဟာရော ၂၈၅
မဟာဖွံ ရာဇာနံ ၉၉
မဟာဗွာတိပိ ၉၉
မဟာဗ္ဗ ရာဇာနံ ၉၉
မဟတိယာတိ ၉၉
မဟတိယာ သေနာယ ၅၉၃
မဟာဒ္ဓနောတိ ၆၀၇
မဟာဒ္ဓနော ပန ၇၀၉
မဟာန္တံဝါတိ ၂၁၀
မဟာလွကောတိ ၆၁၈/၆၂၁
မဟာအဋ္ဌကထာယဉ္စိ ၂၅၂
မဟာအာနိသံသော ၄၁၄
မဟာနဂါတိ ၁၅၃/၁၅၅
မဟာပလာလပုဉ္ဇော ၂၆၉
မဟာပရိသပရိ ၂၆၁
မဟာပုရိသဿာ ၄၇၃
မဟာဘိနိက္ခမန- ၂၂၃
မဟာရဟော သမုသိတ ၃၃
မာ-ဣတိ စန္ဒော ၃၀
မာဏဝါပိ ပေါက္ခရ ၄၈၂
မာတာပေတ္တိက ၅၃၁
မာ ဘာယိ မဟာရာဇာ ၁၁၅
မာသပုဏ္ဏတာယ ၃၀
မုခန္တိ နိယျာနဒ္ဒော ၃၀၇
မုခသမိဓေ ဝါ ၃၀၇
မုဉ္ဇဧတနာပိ ၆၆၀
မုဉ္ဇမှာ ဤသိကံ ၃၅၁
မုဉ္ဇသဒိသာဧေ ၃၅၁
မုဏ္ဍိယောတိ ၆၈၅
မုဒ္ဒါဘိသိတ္တော ၂၅၅
မူဠ္ဟဿ ဝါ ၃၈၂
မေတ္တာသဟဂတေနာတိ ၇၂၄
ယံ အမှာကံ ပဗ္ဗပုစ္ဆနံ ၄၇
ယံ နဒီတုမ္ဟဲပိ ၂၉၅
ယံနူနာဟန္တိ ၂၀၁/၆၉၇
ယံနူနာဟံ ကာသေစ ၂၄၅
ယံနူနာဟံ မမ ၄၆၈
ယံ နော ပယိရုပါသတော ၄၇
ယံ ဝါပနံ ဘောန္တော ၆၈၈
ယံ ဝိညူ သမနုယုဉ္ဇ ၆၈၇
ယံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ ၉၉
ယက္ခေါတိ ၅၅၀
ယဉ္စ ဇလေ တဋ္ဌာက ၃၈
ယဉ္စိ အကာတုမ္ဖိ ၆၇၅
ယဉ္စိ တာသု ဓနံ ၂၁၀
ယတော ဘဝံ ရာဇာ ၆၅၅/၆၆၄
ယတဘ္ဘော်တိ ၁၉၈
ယထာ ကထံ ပနာဟံ ၄၇၀
ယထာ ကိံ ကောဠ ၆၇၀
ယထာတိ ဝါ ၄၇၀
ယထာ တောသံ ကာက- ၃၁၄
ယထာ ဒိန္နံ နု ပုန ၄၄၃
ယထာဓမ္မံ ပဋိ- ၄၁၅
ယထာ နံ သာ မုဉ္ဇတိ ၃၀၈
ယထာ ပညတ္တံ ၇၀၇
ယထာ ပန အန္တရန္တရာ ၃၇၉
ယထာ ပန အဓေလာယ ၂၀၆
ယထာ ပန ပိတ္တ- ၃၂၁
ယထာ ပုရတ္ထိမ ၆၆၆
ယထာ သဏ္ဌာ သော ၄၇၀
ယထာဟ ကတမဉ္စ ၁၅၈
ယထာဟ ဓေဒေဟိကာ ၁၉
ယထာဟ သေယျထာပိ ၇၀
ယထာဟိ ယံ တေလံ ၃၈
ယတ္ထ နု ကာသန္တိ ၂၉၉
ယတ္ထ ပန မယံ ၅၅၅
ယတ္ထ သိလံ တတ္ထ ၆၄၃
ယဒဂ္ဂေတိ ၆၈၀
ယဒါ ရာဇာ မဟာ ၅၆၃
ယဒိ ဧဝံ သန္တေတိ ၂၀၉
ယဒိဒံ ပစ္စတ္တိက ၂၅၅
ယဒိ နု ကောစိ ၁၆၀
ယဿစ အနိစ္စာ ၃၄၈
ယဿစသဒ္ဓန္တရေ ၄၃၄
ယဿာ ဧတံ သံဃဿ ၆၆၈
ယဿာ ဧတ္ထ နု ၆၆၈
ယဿာ ပန ဆဋ္ဌံ ၆၆၈
ယဿာ ပန သော ၅၆၅
ယဿာ ပနဿ ၆၈၅
ယဿာ ပနေတံ ၄၃၄
ယဿာ ပနေတ္ထ ပဋိမံ ၆၉၄
ယဿိံ ဝါ ပဒေသေ ၄၂၁
ယဿ ကဿစိ ၂၇၀/၂၇၃
ယဿ ဒါနိ ကာလံ ၉၅
ယဿ ပနေတေ ၂၈၉

http://www.dhammadownload.com

ပုစ္ဆာ (၁)(၃)(၆)(၁၀) အညွှန်း

ယဿ ဟိ ဣမေ	၂၈၉	ရာဂ ဒေါသ မောဟ	၄၉၀	ဝန္ဒရဟိတော	၄၈၈
ယာနာ ပစ္စာရောဟိတ္ထာ	၄၉၂	ရာဇဂေဟေ ကိရ	၁၁၀	ဝမိုနီတိ	၃၃၅
ယာယံ အစ္ဆယံ	၄၀၆	ရာဇဂေဟေတိ	၁	ဝဏ္ဏဿ ပေါက္ခရတာ	၆၀၈
ယာယ စ ကစ္စိ	၅၀၆	ရာဇသြေဟိတိ	၅၆၈	ဝတ္ထုဂုယ္ဟေတိ	၁၅၈
ယာယေဝ ခေါ ပနတ္ထာ	၅၁၉	ရာဇတော လဒ္ဓံ	၄၃၉	ဝနုပတ္ထန္တိ	၂၉၉
ယာဝ မေ ဇီဝိတံ	၄၀၁	ရာဇဒါယန္တိ	၄၃၉	ဝမ္မေန္တော	၅၂၃
ယာဝ သတ္ထမာ	၆၀၄	ရာဇောဏိတံ	၅၆၈	ဝယော အနုပ္ပတ္တော	၆၃/၆၁၈/၆၂၁
ယာဝါဠဟာနာ	၁၈၇	ရာဇတိ အာဒီသု	၁၄	ဝဠဝပယုတ္တာတ္တာ	၁၇၂
ယိဠ္ဟံ ဝုစ္စတိ	၁၈၆	ရာဇာနံ ဝန္ဒိတွာ	၁၄၂	ဝဠဝါရုဏမာရုယှာ	၄၉၂
ယုဂန္တိ	၆၀၄	ရာဇာနမေဝ	၁၆၀	ဝါက္ကရဏံ	၆၁၆
ယုဝါတိ	၃၅၉	ရာဇာနုဘာဝေါ	၉၉	ဝါစဂ္ဂိ ဥစ္စံ	၁၁၃
ယေစိမေတိ	၇၁၆	ရာဇာမစ္စပရိဝုတော	၃၃	ဝါစာသန္နိတော	၇၀၄
ယေန ဣစ္ဆာနင်္ဂလံ	၄၂၁	ရာဇာ သံသုမာရ	၆၄၄	ဝိကာရုပတ္တိယာ	၃၀၈
ယေန စာတုမဟာရာဇိကာ	၇၁၄	ရာဇာ ဟောတိ စက္က	၄၇၈	ဝိက္ခေပပစ္ဆေဒနတ္ထံ	၃၁
ယေန ဒိသာဘာဇနေန	၄၂၁	ရုက္ခမူလန္တိ	၂၉၃	ဝိဂတစာပလ္လော	၆၂၅
ယေန ဘဂဝါ တေနုပ	၁၃၀	ရူပဈာနာနန္တရေ	၇၁၁	ဝိဂတာဘိဒ္ဓေနာတိ	၃၀၈
ယေ ပန ခါရိ	၅၅၇	လဋ္ဌကိကာတိ	၅၂၉	ဝိဇိတေတိ	၁၇၂
ယေဘုယ္ယေန စေရူပဿ	၁၉၁	လဟုသာတိ	၅၂၅	ဝိဇေတိတိ ဝိဇိတာဝီ	၄၈၂
ယေ ဝါ သင်္ဂါမ	၁၅၂	လိင်္ဂံဝိပရိယာယော	၉၉	ဝိဏ္ဍာယိတတ္တံ	၇၂၁
ယေသဉ္စိ ဓာတူနံ	၃၈၂	လောကာယတံ	၄၆၃	ဝိတ္ထာရကထာ နယော	၁၈
ယော ဟိ အမ္မဠံ	၄၉၇	လောကိယဿစ	၃၉၇	ဝိဒန္တိ စတေနာတိ	၁၉
ယော ဟိ ဣမံ ဓမ္မ-	၂၃၄	လောကုတ္တရဿ	၃၉၇	ဝိဓောတိ	၅၅၇
ယော ဟိ ကေဝလံ	၇၂၁	လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ	၂၂၁	ဝိပရီတံ	၂၇၀
ရုက္ခပေန္တိတိ	၅၇၅	လောကောတိ	၂၂၁	ဝိပဿနာ ဉာဏတော	၅၅၆
ရုက္ခာဝရဏဂုတ္တိန္တိ	၂၀၆	လောမဟံသန	၅၅၂	ဝိပ္ပဋိသာရော နံ	၆၆၀
ရဇောပထော	၂၄၂	လောမဟံသောတိ	၁၀၇	ဝိပ္ပသန္နောတိ	၃၄၅
ရညာ ပန ကထိယ-	၁၆၀	လောဟိတာဘိဇာတိ-	၁၇၉	ဝိပါက် ပဋိဇာဟန္တေနာပိ	၁၈၉
ရညာ ပသေနဒိနာ	၄၄၃	ဝစ္ဆံ ကတွာပိ	၇၃	ဝိဘင်္ဂပ္ပကရဏော	၂၇၇
ရညော ဘဂဝတော	၈၇	ဝစ္ဆတရသာတနီတိ	၆၄၈	ဝိမုစ္စတီတိ	၃၇၀
ရတနတ္တယသေဝေတံ	၃၉၀	ဝဇ္ဇေသုတိ	၂၄၈	ဝိမုတ္တမိတိ	၃၇၀
ရထိကာတိ	၁၅၁	ဝဋ္ဋခါဏုနာမေဿ	၁၉၁	ဝိရဇံ	၄၁၁

http://www.dhammadownload.com

ဝိဝရတူတိ ပန ၅၀၂
ဝိဝရိ ဘဂဝါ ဒွါရံ ၅၀၂
ဝိဝရေယျ ၃၈၁
ဝိဝိတ္တန္တိ ၂၉၀
ဝိဝေကတ္ထာယ အရည် ၃၂၃
ဝိသဘာဂဝေဒနံ ၃၁၇
ဝိဟရတိတိ ၅
ဝိဟာရပစ္စာယာယံ ၆၇၈
ဝိထိ စရန္တေတိ ၃၆၂
ဝိထိ သဉ္စရန္တေတိ ၃၆၂
ဝိရကာရဏံ ၄၈၅
ဝိရုဂ် ရူပံ ၄၈၅
ဝိရုဂ်ရူပါတိ ၄၈၅
ဝိရာတိ ၄၈၅
ဝိရာနံ အဂ် ၄၈၅
ဝိရိယမယ ၄၈၅
ဝုတ္ထဇ္ဈေတံ ၃၈၅/၆/၉/၄၄၉
ဝုတ္ထဒေါသဝိမုတ္တာယ ၄၂
ဝုတ္ထပုကာရေန ၃၉၃
ဝုတ္ထဗ္ဘိစေတံ ၄၅၃/၆၃၆
ဝုဒ္ဒံ ဝဒ္ဓိတံ ၆၁၄
ဝုဒ္ဓသီလေနာတိ ၆၁၄
ဝုဒ္ဓိဟေသာ ၄၀၆
ဝုဒ္ဓေါတိ ၆၁၈/၆၂၁
ဝုသိတန္တိ ၃၇၃
ဝုသိတမာနိတိ ၅၂၀
ဝေဌကနတပသာဟိ ၅၇၂
ဝေဒေနာ ဤဟာတိ ၁၉
ဝေဒေဟိပုတ္တောတိ ၁၉
ဝေဒေဟိယာ ပုတ္တော ၁၉
ဝေဒေဟီတိ ပန ၁၉
သံဃဒဿနမ္ပိ ၂၆၁
သံဃဒဿနေန ၂၅၉
သံယမေနာတိ ၁၇၁
သံသုဒ္ဓဟာဏိကော ၆၀၀
သကဏိကန္တိ ၃၅၉
သကမ္မပသုတာ ၆၅၁
သကလပရိပုဏ္ဏမေဝ ၂၃၄
သကလသရီရံ ၁၀၇
သက္ကာ ပန ဘန္တေ ၂၁၄
သက္ကုမာရာတိ ၅၂၈
သက္ကုလာ ၄၅၅
သက္ကပုတ္တော ၄၅၅
သက္ကာတိ ၅၂၈
သက္ကာနံ မုခေ ၅၂၅
သက္ကာ ဝတ ဘော ၅၃၈
သက္ခရာစ ၃၇၉
သင်္ကိ ဝုတ္တေ ပန ၁၁၇/၁၁၉
သခ်ီမော ၇၂၄
သခ်လိခိတံ ၂၄၅
သင်္ကိတိတိ ၁၇၇
သင်္ကုဿောတိ ၂၈၁
သင်္ခာဂါရံ ၅၂၈
သင်္ခိသိန္နမေဝ ၃၃၁
သင်္ခေယျာတိ ၃၂၈
သင်္ဂဟံ တော ဝိဿဇ္ဇေ- ၁၄၄
သင်္ဂဟံ ပစ္စင်္ဂိန္တိ ၃၅၁
သင်္ဂတော ပဘ ၇၁၆
သင်္ဂတ္ထာဝိ ပါပ- ၁၇၁
သင်္ဂမေတံ ပဌ ၆၁၄
သင်္ဂဝါရိဓုတော ၁၉၈
သင်္ဂဝါရိဖုဋ္ဌော ၁၉၇
သင်္ဂဝါရိယုတ္တော ၁၉၈
သညဂ် ၇၀၂
သဉ္ဇုရိမကံသု ၇၀၄
သဏိကံပဒပွမာဏ ၅၀၀
သတိသမ္ပဇညေန ၂၇၇
သတိတိ ဥပဋ္ဌာနဋ္ဌော ၃၀၇
သတော သမ္ပဇာနော ၃၀၉
သတ္တ အသညီဂဟာ ၁၈၁
သတ္တလောကေ ၂၂၁
သတ္တာ ပန ပါပံ ၁၆၇
သတ္တာဿဒံ ၄၃၄
သဒေဝကံ ၂၂၄
သဒေဝကဂ္ဂဟဏေန ၂၂၈
သဒေဝကဝစနေန ၂၂၄
သဒ္ဓေတိ ၅၅၄
သဒ္ဓေါတိ ၆၅၆
သဒ္ဓေါဝိ ရာဇာ ၆၃၇
သန္တမ္ပေသိတိ ၅၈၁
သန္တရဟာဟိရာ ၃၂၈
သန္တိ ပေါဋ္ဌပါဒါ ၇၀၇
သန္တိဋ္ဌော ၂၈၁
သန္နာဂါရံ ၅၂၈
သန္နိသိန္နမေဝ ၃၃၁
သန္နေယျာတိ ၃၂၈
သပ္ပံ တော ဝိဿဇ္ဇေ- ၁၄၄
သမ္ဗဂ် ပစ္စင်္ဂိန္တိ ၃၅၁
သမ္ဗတော ပဘ ၇၁၆
သမ္ဗတ္ထာဝိ ပါပ- ၁၇၁
သမ္ဗမေတံ ပဌ ၆၁၄
သမ္ဗဝါရိဓုတော ၁၉၈
သမ္ဗဝါရိဖုဋ္ဌော ၁၉၇
သမ္ဗဝါရိယုတ္တော ၁၉၈

http://www.dhammadownload.com

သဗ္ဗဝါရိဝါရိတော ၁၉၅
သဗ္ဗသတ္တသတိက ၆၄၈
သဗ္ဗသော ပရိ- ၃၁၄
သဗ္ဗာကာရသမ္ပန္နော ၃၄၅
သဗ္ဗာနေဝ တော ၆၁၁
သဗ္ဗာဃက်ာရ ၁၃၀
သဗ္ဗေ ဇီဝါတိ ၁၇၆
သဗ္ဗေပိ တိဘဂူပဂေ ၂၂၉
သဗ္ဗေ ဘဂဝန်္တယေဝ ၁၃၀
သဗ္ဗေ ဟိ တိတ္ထိယာ ၇၀၇
သဗြဟ္မကဂ္ဂဟနေန ၂၂၈
သမဏ်ဝါ ဗြာဟ္မဏ်ဝါ ၄၇
သမန္နာဂတော ၆၁၄
သမန္နေသိတိ ၅၇၆
သမဝေါကိနိယာ ၆၀၀
သမာဒါယာတိ ၂၄၈
သမာဒါယေဝ ၂၈၅
သမာရဂဂ္ဂဟဏေန ၂၂၇
သမာရဂဂဝစနေန ၂၂၄
သမိဒ္ဓိတော ၂၇၂
သမိပတ္ထေ ဟေတံ ၁၀
သမ္ဖိရိယာပထေသု ၂၈၅
သမ္ဘဇည်မေဝ ၂၅၉
သမ္ဘာနကာရီ ၂၅၉/၂၇၇
သမ္ဘဝါရေသိတိ ၅၈၁
သမ္ဘာဓော ဃရာ- ၂၃၉
သမ္ဘောဓိပရာယဏော ၆၈၃
သမ္ဘန်္ဓိတိ ၅၃၈
သမ္ဘာတိ ဝယသာ ၁၁၄
သမ္ဘုခီဘာဝမ်ိ ၅၆၃
သမ္ဘောဒနီယံ ကထံ ၁၆၄
သယံ အဘိညာ ၂၂၉/၆၉၄
သယန်္တိ သာမံ ၆၈၄
သရဏဂဂတာနံ ၃၉၀
သရတီတိ ၅၅၁
သရသန်္ဓမ္ဘန် ၅၅၂
သရီရမေဝဝါ ၁၈၇
သဝနေ ဥယျာဇေန္တော ၂၁၇
သဿမဏဗြာဟ္မဏ- ၂၂၈
သဟတ္ထာတိ ၅၈၁
သဟ ဒေဝမနုဿေဟိ ၂၂၄
သဟ ဓမ္မေနာတိ ၄၃၈
သဟမ်ိဓမ္မော ၅၄၇
သဟ ဗြဟ္မုနာ ၂၂၄
သဟ ဝိပဿနာယ ၃၇၀
သဟ သမဏ- ၂၂၄
သာ ကိရ ကုဋ္ဌော ၆၇၈
သာဋကာ ပီဠေတွာ ၁၂၂
သာဓုကံ မနသိ- ၂၁၇/၂၁၈
သာဓု ခေါပနာ ၄၅၅
သာဓု သမ္မတော ၆၃
သာ ပနေသာ ၂၀၆
သာ ဗဟုနံ အယံ ၆၉၉
သာမညဖလန်္တိ ၁၅၈
သာမုက္ကံသိကာ ၅၈၅
သာယိတောတိ ၂၇၅
သာရုပ္ပဝသေန ၂၆၇
သာ ဟိ စတုန်္ခံ ၃၀
သာ ဟိ မဟာဇနဿ ၄၂
သိပ္ပိယောစ ၃၇၉
သီတာ ဝါရိဓာရာ ၃၃၁
သီတုဒကပဋိက္ခိတ္တ ၇၃
သီတောဒကံ ဝိယ ၅၀၆
သီလပညာဏံ ၆၄၃
သီလဝရိဓောတာ ၆၄၃
သီလမယ အတ္ထိတိ ၆၁၄
သီလသမ္ပန္နော ၂၅၁
သုခံ ဝေဒေတိတိ ၃၂၅
သုခဒုက္ခေ ၁၈၀
သုခေန်္တိတိ ၁၅၆
သုခေါ ဝိပါကော ၁၅၆
သုဇံ ပဂ္ဂဏှန်တာနံ ၆၄၀/၆၅၈
သုဇာယ ဒိယျမာနံ ၆၄၀
သုဋ္ဌု အဂ္ဂေ ၁၅၆
သုဏာတိ ဂဟပတိ ၂၃၇
သုဏောဟိတိ ၂၁၇
သုတဇာတသာဝါတိ ၆၇၈
သုတ္တဂုဠ္ဠေတိ ၁၈၃
သုတ္တော်တိ ၂၈၁
သုတ္တာ ဝေဒိသာမာတိ ၁၄၄
သုပရိကမ္မကတော ၃၄၅
သုဘောတိ ၃၄၅
သုသုကာဠကေသော ၆၂၃
သူဒါတိ ၁၅၅
သေဋ္ဌဝသေနေဝ ၃၉၄
သေဋ္ဌောတိ ၇၉
သေတိ ဧစဝ ၂၉၀
သေတုဃာတဝိရတိယာ ၆၇၀
သေယျထိဒံ ၅၆၉
သေသဝဒဒွယေပိ ၃၃၅
သော်ဟပရေတာ ၃၂၈
သေယျထိဒန်္တိ ၁၄၇/၃၉၀
သော အတ္ထတော ၃၈၅/၉

http://www.dhammadownload.com

သော ဣဒံ ဒုက္ခန္တိ ၃၆၇
သော ဧဝံ သမာဟိတော ၃၆၅
သော ဣမံ လောကံ ၂၂၄
သော ဣမိနာစာတိ ၂၈၉
သော ကိမဟံ ၅၄
သော ကိရ အညတရဿ ၅၄
သော ကိရ တောသံ ၄၉၂
သော ကိရ သမ္မုခါ ၅၆၃
သော ကိရ သာဝတ္ထိယာ ၇၀၉
သော ကိရ သီတောဒကော ၁၉၅
သောစ နေသံ ပုဗ္ဗ ၅၃၈
သော ဇိယာ မုတ္တော ၂၈၅
သော တခ်ိဏညေဝ ၈၇
သောတဒါရသမ္မတ္တ ၄၄၅
သောတာပန္နော ဟောတိ ၆၈၃
သော တေန ဖရုသံ ၃၉၄
သော ဒုတိယဒိဝသေ ၃၂၂
သော ဓမ္မံ ဒေသေတိ ၂၂၉
သော ပဏ္ဍေန ဝါ ၅၄
သော ပနာယံ လောမ ၁၀၇
သော ပနေသ အဋ္ဌမီ ၂၈
သော ပနေသ ဉာတိ ၃၉၄
သောပိ အတ္တနော ၅၂၉
သောပိ ဥဋ္ဌိတေ ၃၂၃
သောပိ--ဓမ္မသဝဏသာ ၃၂၃
သော ဘဂဝါ ဣတိဝိ ၈၄
သော ဘဂဝါ သတ္ထေသု ၂၂၉
သော ဘောဘော ရညော ၆၆၀
သော မယံ သဒ္ဓကံ ၅၇
သော မိဂါနံ ၆၈၇
သော ယေဝတ္ထော ၄၃၀/၁
သော ရာဇာ မဂဓာနံ ၅၉၃
သော ဝတာသ ၂၀၁
သော ဝတာသာဟံ ၂၀၁
သော ဝိဝိစ္စေဝ ၃၂၅
သော ဟိ အဇာဇော ၃၁၄
သော ဟိ အတ္တနော ၂၈၉
သော ဟိ အဘိဏှန္တာ ၂၅၉
သော ဟိ ဧကံ ဣရိယာ ၅
သော ဟိ ခုဒ္ဒက ၂၈၃
သော ဟိ ဂမန ၄၀၆
သော ဟိ ရဋ္ဌ ၃၉၅
သွာဂတံ ဘန္တေ ၆၉၉
သွာယံ ကတ္ထစိ ၂၁၉
သွေဝ ဂဏှော ၅၉
ဟတ္ထေစ ပတ္တဋ္ဌ ၅၈၂
ဟတ္ထာရောဟာတိ ၁၄၇/၁၅၁
ဟတ္ထိအာဒီသုပိ ၁၅၃
ဟတ္ထိယာနသ ၈၉
ဟတ္ထိယာနာနိတိ ၈၉
ဟန္ဒစ ဒါနိ မယံ ၄၀၆
ဟန္ဒဟံ ရညော ၁၆၀
ဟာယနဝဏ္ဏာန ၁၈၃
ဟုတ္ဝန္တိ ၁၈၆
ဟေဋ္ဌာ ဥဂ္ဂစ္ဆန္တ ၃၃၁

ပုစ္ဆာ (၁)(၃)(၆)(၁၀) အညွှန်း

ပြီးပါပြီ။

http://www.dhammadownload.com

ပဒ္ဓာနံဝါတိ (၄) အဋ္ဌနိဿ

အံသ ၁၀၁/၆၃၉
အကဋ္ဌာ ၁၉၃
အကွရ ၄၆၁
အက္ခိ ၃၆ /၄၅၇
အခုဒ္ဓါဝကာသ ၆၁၂
အဂါရ ၄၇၆
အင် ၃၅၃/၄၈၆/
၅၈၉/၆၀၂
အဂ္ဂ ၁၄၅
အဂ္ဂသာဝက ၁၄၆
အဂ္ဂဠ ၂၇၂
အဃ ၃၈၄
အစ္ဆယ ၄၀၇
အစ္ဆ ၃၄၆
အစ္ဆာဒန ၂၀၃
အဇ္ဇ ၅၀
အဇ္ဇတာ ၃၉၉
အဇာတ ၁၉
အဇာတသတ္တု ၁၉
အဋ္ဌလိ ၁၃၃/၁၄၃
အနုသတ ၁၆
အတိပါတာပယန္တ ၁၆၉
အတိတ ၃၇၂
အတ္တ ၈
အတ္တသန္နိယျာတန ၃၉၈
အတ္ထ ၄၅၇/၅၁၉
အတ္ထာဝဟံ ၄၅၈
အဒ္ဒ ၆၇
အဒ္ဒါနဂမန ၄၁၈
အဓိဂတမဂ္ဂ ၃၈၇
အဓိမွေတံ ၂၇၉
အဓိဝစန ၂၂/၃၉၁
အဓိန ၃၂၀
အနုညသတ္ထုက ၄၀၂
အနုတ္တမန ၅၂၄
အနဝဇ္ဇ ၆၂၇
အနဝယ ၄၆၆
အနာဂတ ၃၇၂
အနိစ္စ ၃၄၃
အနုစ္ဆဝိက ၂၄၇
အနုတ္တရ ၄၅၂
အနုဒိသာ ၂၆၈
အနုပါဒါန ၃၇၇
အနုဗာန ၂၃၁
အနုမောဒနာ ၂၆၅
အနုယန္တာ ၆၅၄
အနုသာသန ၅၂၈
အနေဇ ၃၈၇
အနောတတ္တ ၁၈၃
အန္တရာယ ၄၄၇
အပဏ္ဏတ္တိက ၃၇၈
အပရနေယျ ၂၃၁
အပရပုစ္ဆ ၆၉၅
အပရာဓ ၅၃/၁၂၄/၄၀၅
အပွ ၁၁၄/၅၂၂
အပ္ပဋိဟတရ ၆၆၈
အပ္ပသမာရမ္ဘတရ ၆၆၉
အပ္ပနိဂ္ဃောသ ၂၆၂
အပ္ပိစ္ဆ ၆၁
အပ္ပိဿ ၁၉၀
အဘိဇ္ဈာ ၃၁၀
အဘိညာတ ၆၉၄
အဘိနိက္ခမန ၂၂၄
အဘိမာရ ၁၂၈
အဘိလာပ ၁၁၇/၆၀၆
အဘိသိတ္ထ, ၂၅၆/၅၂၈
အမ္ဘ ၄၄
အမ္ဘောကာသ ၂၄၃
အမ္မ ၁၂
အမ္မဋ္ဌ ၅၄၉
အမ္မဝန ၁၂
အမစ္ဆ ၇၈/၆၅၄
အမနုဿ ၆၃၄
အယျ ၂၇
အရည ၂၆၄
အရဏ္ဏ ၅၅၈
အရဟတ္တ ၂၂၄
အရီ ၈၆
အရိယ ၅၃/၃၉၇/၄၀၇
အရိယဘူမိ ၇၁၇
အရိယသာဝက ၅၃
အလာဗု ၅၂၆
အဝဓာရဏတ္ထ ၄၄၈
အဝိက္ခတ္တစိတ္တ ၂၁၈
အဝိဒ္ဒကဏ္ဍ ၃၅၃
အဝိစိ ၂၆၆
အဝိရိယ ၁၇၇
အသမ္မောဟခုရံ ၂၇၉
အသိ ၄၀၅
အသုဒ္ဓလဒ္ဓိ ၁၉၆
အဿု ၆၂၄
အသောက ၃၈၇
အဿ ၉၂/၇၁၆
အဟ ၂၆/၄၉၅
အဟိ ၃၅၆
အဟိကဏ္ဍုက ၃၅၆
အဟိနိန္ဒြိယ ၃၅၃
အာကာရ ၃၄၃/၃၆၅
အာကာသ ၂၅၀
အာစရိယ ၆၁
အာစရိယကံ ၄၆၆
အာစာရဂေါစရ ၂၅၁
အာစိဏ္ဏ ၅၇၇
အာဏာဏ္ဍ ၃၁၅
အာဏာ ၁၇၄
အာနိသံသ ၄၁၄
အာနိသံသဖလ ၃၉၇
အာပန္န ၆၈၃
အာဗာဓ ၃၁၈
အာရာမ ၄၉၅
အာရုဖ္ဖ ၃၆၄
အာရောပာဏိယံ ၉၃
အာလယ ၃၀၁
အာလသိယ ၆၇၇
အာလောက ၃၁၁/၀၉၄
အာဝဋ္ဋနီ ၅၆၄
အာဝရဏ ၂၀၈
အာဝုတ ၃၄၆
အာဝုဓ ၂၀၈
အာဝုဓဟတ္ထ ၂၀၂
အာသန ၅၄၉
အာသီဝိသ ၁၉၂
အာဠိန္ဒ ၅၀၁
အာဠာရ ၂၁၅

http://www.dhammadownload.com

ကလျာဏ ၈၁
ကလျာဏဝါက္ကရဏာ ၅၄၆
ကဝိဠု ၅၀၁
ကဿက ၁၅၆
ကာကဏိကာ ၃၁၅
ကာဇ ၅၅၈
ကာမ ၃၇၁
ကာယ ၂၅၁/၂၆၀
ကာယပရိဟာရိက ၂၈၆
ကာရုညတာ ၂၄၂
ကာသာယာနိ ၂၄၇
ကာသိ ၅၉၈
ကာဠက ၂၈၉
ကိဉ္စနံ ၄၅၄
ကိတ္တိ ၈၁
ကိတ္တိသဒ္ဒ ၈၁
ကိလိန္နမုခ ၆၂၄
ကုဏ္ဍိ ၁၆/၆၀၂
ကုဋိကာ ၅၀၂
ကုတ္တဝါလာ ၅၅၃
ကုမုဒ ၂၉
ကုမ္မာသ ၃၁၁
ကုလ ၅၈/၂၄၁/၁၄၁
ကုသုမ ၁၄၁/၅၃၄
ကုဟက ၆၄၆
ကူဋာဂါရ ၂၄၄/၁၄၂
ကေသ ၇၂/၂၄၇/၄၆၄
ကောဏ္ဍဉ္ ၇၂
ကောဓ ၃၁၁
ကောဋ္ဌ ၅၀၆
ကောဏ္ဍ ၇၂
ကောဏ္ဍဉ္ ၅၀၆
ကောဏ္ဍဉ္ ၅၀၆
ကောဏ္ဍဉ္ ၅၀၆

http://www.dhammadownload.com

ပုဒ္ဓာနံပါတ် (၄) အညွှန်း

ကောမုဒီ	၂၉	ဂါမိနီ	၃၆၈	စာမရ	၅၅၈	တထာဝိဓ	၆၆၉
ကောသ	၆၄၉	ဂါရဝ	၁၄၃	စိဏ္ဍ	၃၄၃	တဒဟ	၂၆
ကောသလ	၄၁၈	ဂိရိဂုဟာ	၂၉၇	စိရနိက္ခန္တ	၇၂၂	တဒဟု	၂၆
ကောသောဟိတ	၅၈၀	ဂိလာန	၃၁၈	စီဝရ	၂၀၅	တရမာန	၅၀၁
ခဂ္ဂ	၁၀၂	ဂုဏ	၄၅၁	စေတသိက	၇၁၃	တရုဏ	၃၆၁
ခတ	၄၁၀	ဂုဏကထာ	၈၈	စေလက	၁၅၃	တလ	၃၆၄
ခတ္တ	၅၁၈/၅၆၅	ဂုမ္ဗ	၃၀၁	ဆတ္တ	၃၇/၄၄၁	တဝ္ဘာက	၄၀
ခတ္တိယ	၂၅၆/၅၁၈	ဂေါ	၄	ဆဝိ	၃၄၆	တာတာ	၃၈၄
ခန္ဓ	၅၃၀	ဂေါစရ	၃၆၄	ဆာယာ ၁၁/	၂၉၄/၆၇၉	တာပသာ	၅၅၈/၅၆၂
ခန္ဓာဝါရ	၄၂၃	ဂေါတမ	၄၇၁	ဆိန္နဟတ္ထပါဒါ	၂၇၅	တာရ	၁၂၈
ခမနီယ	၅၀၈	ဂေါတ္တ	၄၅၄	ဆေက	၃၂၉	တိကွတ္တုံ	၅၃၃
ခယ	၃၆၆	ဃဋ္ဋ	၆၉	ဇန	၄၆၉	တိခဏ	၄၀၂
ခရ	၅၂၆	ဃရ	၂၄၀	ဇနပဒိနော	၄၁၈	တိဏ	၄၃၇
ခလ	၁၆၈	ဃရာဝါသ	၂၄၀	ဇနသင်္ဃ	၂၆၅	တိတ္ထ	၆၂/၄၄၁
ခါရီ	၅၅၈	ဃောသ	၈၂	ဇမ္ဗုဒီပ	၄၉၉	တိလက	၂၉၀
ခိဏာ	၃၇၂	စက်ိမ	၅၇၇	ဇမ္ဗု	၄၉၈	တိဝိဓ	၂၉
ခိဏာသဝ	၃၇၂	စက်ိမန္တ	၅၇၇	ဇေဋ္ဌ	၆၄၄	တိရ	၅၉၂
ခိရ	၆၇၁	စက္က	၄၇၆	ဇောတ	၁၉	တုဏ္ဍိ	၇၈
ခုရ	၁၆၈	စက္ခု	၃၁၀	ဇောတဆေဒ	၃၇၇	တုရိတ	၅၀၁
ခုရပရိယန္တ	၁၆၉	စက္ခုာ	၅၂၆	ဇောတသံဝရ	၇၂၂	တုရိတစာရိကာ	၄၁၈
ခေမ	၃၅၈	စတုပဉ္စဂဏ္ဌိကာ-		ဇောတိ	၄၇၆	တူရိယသဒ္ဒ	၁၁၄
ဂဏ	၆၁	ဟတ--	၂၅၅	ဇောယာ	၂၄၀	တေဓာတုက	၂၃၁
ဂတိ	၄၅၅	စတုဗ္ဗိဓ	၃၉၄	ဇ်ယာ	၂၈၆	တေလ	၄၀
ဂတ္တ	၂၉၇	စန္ဒ	၄၄/၁၁၂	ဇ်ာတိ	၅၈၀	တေဝိဇ္ဇကံ	၄၆၆
ဂန္ဆ	၄၆၆	စမရ	၅၅၈	ဉာတိ	၁၃၆	တောဒေယျ	၇၁၀
ဂန္ဒဗ	၁၇၇	စမ္ပက	၅၉၂	ဉာတိပရိဝဋ္ဋ	၂၁၂	တောမရ	၁၀၂
ဂမ္ဘာ	၇၁၉	စမ္ပာ	၅၉၂	ဉာဃ	၄၇၉	ထပတိ	၂၅၁
ဂရ	၁၄၃/၄၆၉	စမ္မ	၃၀၅	တခ်ဏ္ဍာတ	၃၄၀	ထာမ	၃၅၆
ဂဟဏီ	၆၀၂	စရဏ	၅၅၇	တစ	၃၅၆	ထာလ	၃၂၉
ဂဟိတာနိ	၂၆၈	စလက-	၁၅၃	တဏ္ဍုလ	၂၁၂	ထိရ	၃၂၉
ဂါမ	၁၂	စာပလ္လ	၆၂၇	တတောနိဒါန	၁၆၉	ထုသ	၅၅၃

http://www.dhammadownload.com

ဥသဘ	၅၉၀	ဒူရ	၆၃၄	နိုဂ္ဂါသ	၁၁၈	ပစ္ဆာနုတာပ	၆၆၃
ထူပ	၇၅	ဒေဝယာနိယ	၇၁၅	နိဗ္ဗာ	၇၀၈	ပစ္ဆာဘတ္တ	၄၉၅
ထူလ	၆၇၇	ဒေဝါ	၂၂၈/၄၂၁	နိတမ္ဗ	၂၉၇	ပဇာ	၂၂၆/၂၃၁
ဒက္ခ	၃၂၉	ဒေသ	၁၄၃	နိဒါန	၃၁၅	ပဉာ	၆၄၄
ဒဏ္ဍ	၉၈	ဒေါဟဋ္ဌ	၁၆	နိဒ္ဒါ	၃၇	ပဋ	၁၆၁/၅၄၈
ဒတ္တူ	၁၉၀	ဒွါရ	၁၁၂/၁၂၄/၅၀၅	နိဗ္ဗာန	၃၆၈	ပဋိကိဋ္ဌ	၇၂
ဒန္တ	၅၄၃	ဒွါရကောဋ္ဌက	၁၂၄	နိမုနာ	၅၃၃	ပဋိကိဋ္ဌတရ	၇၂
ဒလိဒ္ဒ	၇၈	ဓ	၅၂၄	နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကော	၁၉၂	ပဋိဂ္ဂဏှန္တာ	၆၄၁
ဒဟရ	၆၆/၁၃၉/၁၆၁	ဓန	၃၁၅	နိယျာန	၃၀၇	ပဋိဆန္နံ	၁၃၃
ဒဠ	၁၂၀	ဓနပါလ	၁၂၈	နိယျာဟိတာ	၅၅၇	ပဏီတဘောဇနပစ္စယ	
ဒါန	၆၇၃	ဓနု	၂၉၄	နိရဝ	၁၄၁		၄၉၅
ဒါနသူရ	၆၅၆	ဓနုဂ္ဂဟ	၁၅၃	နိရုတ္တိ	၄၂၇	ပဏ္ဍိတ	၂၂/၁၆၄
ဒါယ	၄၄၀	ဓမ္မတာသိဒ္ဓံ	၆၇၁	နိရုပက္ကိလေသ	၃၃၉	ပဏ္ဍု	၂၀၈
ဒါယဇ္ဇ	၄၄၀	ဓမ္မရာဇာ	၄၇၈	နိဝတ္ထ	၅၃၀	ပတိတဖလဘောဇနေနော	
ဒါရု	၄၃၆	ဓာရာ	၃၃၃	နိဿရဏ	၁၇၄		၅၆၂
ဒါသ	၅၇/၁၅၉	ဓိတာ	၂၂	နိုပန္နံ	၅၇၇	ပတ္တ	၅၆၂
ဒိဋ္ဌ	၁၂၈	ဓူမ	၄၅	နိသိန္နံ	၅၇၇	ပတ္ထ	၃၀၁
ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗ	၁၂၈	နဓ	၅၀၂	နိဿိရိကလဒ္ဓိက	၇၅	ပဒပူမာဒဋ္ဌာန	၅၀၁
ဒိန္နံ	၁၈၆/၃၈၉	နင်္ဂလ	၄၂၃	နိဟတပစ္စာမိတ္တ	၂၅၆	ပဒပူရဏ	၄၄၈
ဒိဗ္ဗ	၉	နဂရ	၄/၄၃၂	နိဟတမာန	၂၃၉	ပဒပူရဏမတ္တ	၄၄၈
ဒိဗ္ဗာ	၇၁၉	နဒီ	၄၄၁	နီလ	၃၄၃	ပဒါနုပဒ	၉၃
ဒိဝသ	၂၆/၁၀၁	နာဂ	၁၂၄	နီလာဘိဇာတ	၁၇၉	ပဒုမ	၁၈၀/၅၃၉
ဒိဝါ	၂၁၅	နာဠ	၇၈	နေမိ	၁၆၈	ပဒေသ	၄၂၃
ဒိဝါပဓာနိကာ	၄၉၆	နာဠက	၁၃၂	ပံသု	၆၃၄	ပဓာနိကာ	၄၅၆
ဒီသာ	၄၂၃	နာမဂေါတ္တ	၅၃၃	ပကရဏ	၂၈၀	ပဝ	၅၁၆
ဒီပ	၁၂၁/၄၈၂	နာသိကာ	၃၀၇	ပကုဓ	၇၅	ပဗ္ဗဇ္ဇ	၆၉၃
ဒုက္ခိတ	၃၁၇	နာနီယ	၂၂၆	ပဂ	၆၉၈	ပဗ္ဗတ	၂၆၃/၄၄၁
ဒုဇ္ဇာတ	၆၅၉	နာရဒ	၃၀၅	ပစ္စတ္တပုရိသ	၂၆၅/၆၈၂	ပမုခ	၅၀၁
ဒုပဋ္ဌ	၂၇၂	နိကုဉ္ဇ	၂၆၇	ပစ္စတ္ထိက	၁၈၁/၆၈၂	ပရမ	၁၅၉
ဒုဝိဓ	၂၀၅	နိဂဏ္ဌ	၁၈၁	ပစ္စာမိတ္တ	၂၅၆	ပရိဝါ	၁၇၃
ဒုဿ	၅၃၇/၅၆၇	နိဂမ	၆၅၄	ပစ္စေကဗုဒ္ဓ	၁၄၆	ပရိသါ	၁၇၃/၁၈၄

http://www.dhammadownload.com

ဗာဝါ ၇၂၀
ဘဿာ ၅၂၆
ဘာဂ ၄၂၃
ဘာဇနေ ၃၂၉
ဘာရိယ ၁၆၁
ဘိက္ခုသံဃ ၁၃၃
ဘိန္နပတိဋ္ဌ ၄၀၉
ဘိသက္က ၅၂၄
ဘီတ ၁၁၄
ဘီရု ၃၅၀
ဘီရုကဓာတိက ၁၀၉
ဘုဇ ၃၂၀
ဘုဇိဿ ၃၂၀
ဘုမ္မ ၁၂/၄၅၄
ဘုမ္မဝစနံ ၁၂
ဘူမိ ၁၂၄/၁၃၃
ဘောရဝ ၁၀၅/၁၅၀
ဘောရီ ၃၅၈
ဘောဂ ၂၁၂
ဘောဂ္ဂ ၀၄၄
မံသ ၁၆၈/၁၀၅
မဂဂ္ဂ ၂၂/၃၁၉/၄၁၉
မဂ္ဂညာဏာနန္တရံ ၃၅၀
မဏ္ဍ ၂၀၀
မဏ္ဍန ၂၂၀
မဏ္ဍနဓာတိက ၁၄၃
မဏ္ဍိယ ၄၀၂
မဏ္ဍိယာ ၁၀၂
မဏ္ဍိယာနီ ၁၀၂
မဏ္ဍိယာနီသာသနံ ၁၀၂
မဏ္ဍိယာနီသာသနံ ၁၀၂
မဏ္ဍိယာနီသာသနံ

http://www.dhammadownload.com

ဝိဇ္ဇာ ၅၆၄
ဝိစိကိစ္ဆာ ၃၁၁
ဝိစက္ခဏ ၁၉၂
ဝိဘင်္ဂ ၁၆၄
ဝိဘင်္ဂဋီကာ ၁၁၇
ဝိဘင်္ဂမူလဋီကာ ၁၁၇
ဝိဘင်္ဂအဋ္ဌကထာ ၁၁၇
ဝိဘင်္ဂအနုဋီကာ ၁၁၇
ဝိဘင်္ဂအနုမူလဋီကာ ၁၁၇
ဝိဘင်္ဂအဘိဓမ္မဘာဇနီယ ၁၁၇
ဝိဘင်္ဂအဘိဓမ္မဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ ၁၁၇
ဝိဘင်္ဂအဘိဓမ္မဘာဇနီယသံဝဏ္ဏနာ ၁၁၇
ဝိဘင်္ဂအဘိဓမ္မဘာဇနီယသံဝဏ္ဏနာဋီကာ ၁၁၇
ဝိဘင်္ဂအဘိဓမ္မဘာဇနီယသံဝဏ္ဏနာမူလ

http://www.dhammadownload.com

ဝိတဏ္ဍ ၄၆၄
ဝိတဏ္ဍဝါဒ ၄၆၄
ဝိတဏ္ဍဝါဒသတ္ထ ၄၆၄
ဝိတ္ထာရ ၂၈၀
ဝိဘာတာ ၃၈၄
ဝိပုလ ၂၁၂
ဝိပွင်္ဂိသာရ ၆၆၃
ဝိဘတ္တ ၂၈၀
ဝိဘဝမဟန္တ ၆၂၂
ဝိမာန ၂၄၃
ဝိမုတ္တ ၃၇၁
ဝိဝဋ္ဋဆဒ ၄၉၀
ဝိသာခ္ခဒ ၅၈၆
ဝိဿာသ ၆၇၇
ဝီထိ ၃၆၄
ဝီရဂ်ရူပ ၄၈၆
ဝီရိယ ၄၈၇
ဝုဒ္ဓိ ၄၀၇
ဝုသိတမာနီ ၅၂၁
ဝုသိတဝါ ၅၂၁
ဆဋ္ဌန ၁၀၂
ဆဏိ ၅၇၃
ဆတန ၆၅၂
ဆဒ ၂၂/၄၆၁
ဆဒေဟမုနိ ၂၃
ဆလာ ၂၀၈
ဆဝစန ၁၇၄/
၁၇၇/၆၁၄
သံဃ ၆၁
သံယတစိတ္တ ၁၉၈
သံသယ ၅၇၅
သံသုဒ္ဓဂဟဏိက ၆၀၂
သံဝစ္ဆရ ၃၂
သကဒ္ဒမ ၆၉
သကိဉ္စန ၄၅၄
သကုဏ ၂၉၄
သကုဏသဒိသ ၂၉၄
သကျပုတ္တ ၄၅၇
သကျ ၅၄၀
သက္ခရ ၃၈၀
သခ်ိဳမက ၇၂၄
သခ်ါရ ၂၂၂
သခ်ိမ ၃၈၀
သဂ်ဟိတ ၂၉၄
သညဂ္ဂ ၇၀၃
သဉ္ဇာတဒန္တ ၅၄၃
သဉ္ဇာတာလောက ၄၉၀
သတိသမုဎ္ဌာ ၂၈၀
သတ္တိ ၃၆
သတ္တု ၁၆
သတ္တုဿဒါ ၄၃၆
သန္နုဋ္ဌ ၆၁
သတ္ထ ၄၃၃
သတ္ထာ ၅၇/၆၈၉
သတ္ထုပဋိညာ ၅၇
သဒ္ဒသတ္ထ ၄၃၃
သဒ္ဒဝဂ် ၂၂၆
သန္ဓိဋ္ဌိက ၁၅၀
သန္ဓာဂါရ ၅၂၈
သန္နိတောဒက ၇၀၅
သပတ္တဘာရ ၂၈၈
သပ္ပုရိသ ၆၂
သဗ္ဗ ၁၉/၂၆၀
သမဏ ၄၉/၄၅၁
သမတ္တာ ၅၄၀
သမန္နာဂတ ၈၂
သမပဝတ္တမောဒ ၅၀၈
သမဝေါကိဏ် ၆၀၂
သမာပတ္တိ ၃၄၃
သမာဟိတ ၃၂၆
သမိတပါပ ၄၅၁
သမုဒယ ၅၈၆
သမုဒ္ဒ ၄၈၂
သမုဿိတသေတစ္ဆတ္တ
၃၇
သမ္မဎ္ဍ ၂၆၀/၂၈၀
သမ္မဇနာ ၂၆၀
သမ္မဇနကာရီ ၂၈၀
သမ္မာပက ၃၆၈
သမ္မာဓ ၂၄၀
သမ္မုက ၃၈၀
သမ္မုခါ ၅၆၇
သမ္မုခါဝဋ္ဋနီ ၅၆၄
သမ္မုဒ္ဒ ၁၆၁
သမ္မာဒဒနီယာ ၅၀၇
သမ္မာဒိ ၅၀၇
သမ္မာဒိတာ ၅၀၇
သယမ္ဘူဉာဏ် ၅၈၆
သာယာန ၈
သရ ၂၈၆/၄၂၃/၅၅၃
သရဏ ၄၀၃
သရဏာဂမန ၃၉၃
သရီရ ၁၀၉/၃၀၄/
၄၈၆/၆၀၉
သလ္လဟုကဝုတ္တိ ၂၈၄
သဝန္တန္တရာယ ၄၄၈
သဟဓမ္မ ၅၄၈
သာဋ္ဌက ၆၁/၁၂၄/
၃၅၈/၅၃၀
သာဏိပါကာရ ၅၆၇
သာဏီ ၅၆၇
သာဏ္ဍက ၂၆၀
သာဓု ၄၅၈
သာမ ၄၆၁
သာမည ၁၅၀/၁၅၉
သာမညဖလ ၁၅၀
သာမိ ၅၃၆
သာမိက ၆၉/၄၃၂
သာရုပ္ပ ၂၆၈
သာလာ ၅၂၈
သာသင်္ကံ ၃၅၈
သာဟသိက မဟာ
ယောဓ- ၁၅၃
သိပ္ပ ၁၄၉
သိပ္ပါယတန ၁၄၉
သိပ္ပိ ၃၈၀
သိပ္ပျုပဇီဝိနော ၁၄၉
သိတ ၁၉၆/၅၀၈
သိတောဒက ၅၀၈
သိလ ၂၆/၂၅၄
သိလခန္ဓာဝါရ ၄၂၃
သိလဝါ ၆၂၇

http://www.dhammadownload.com

ပုဒ္ဓာနံပါတ် (၄) အညွှန်း

သုကံ ၄၄၁
သုခိတ ၁၅၆
သုခုမ ၂၇၂
သုဇာ ၅၅၈/၆၄၁
သုတ ၅၂၂
သုတ္တ ၂၂၀
သုန္ဒရ ၆၆/၄၅၈/၆၀၉
သုဓာ ၅၇၅
သုပုပ္ဖိတာနိ ၂၉
သုဘ ၃၄၆
သုရာ ၆၇
သုသာန ၂၉၇
သူရ ၁၀၅/၄၈၇/
၆၅၇
သေက္ခ ၃၇၄
သေလ ၂၉၄
သေတ ၄၁/၄၄၁
၆၈၃
သေဒ ၁၂၄
သေနာ ၄၈၆
သေနာသန ၂၉၁
သောတ ၄၁/၄၄၁/
၆၈၃
သောတာပတ္တိမဂ္ဂ ၄၁၂
သောဝဂ္ဂိက ၁၅၃
သောဝီရက ၆၉၀
သေတုယာတဝိရတိ ၆၇၁
ဟတ္ထ ၁၂၄/၅၀၄
ဟတ္ထကုက္ကုစ္စ ၁၃၂
ဟတ္ထိနီ ၉၈
ဟတ္ထီ ၉၂/၄၃၆
ဟဒယ ၂၃၆
ဟိတ ၂၄၇
ဟိတသုခတ္ထိက ၆၃၁
ဟိမဝါ ၅၀၀
ဟီဇ္ဇေန္တေ ၅၁၆
ဟေတု ၁၄၉

ပုဒ္ဓာနံဖါတိ(၅) တိတ္ထိပြင်+သမ္ဘန်ခံ အညွှန်း

ဇ ၄၇၉
ဇာသပုဏ္ဏတာယ ၂၂
ဇာန်နီသိတတ္တ ၁၄၆
ဇာန်ဒီတတ္တာယ ၂၃၃/
၁၄၁
ဇာန်ဒီတတ္တာယ ၅၅
ဇာန်ဒီတတ္တာယ ၂၀၂
ဇာန်ဒီတတ္တာ ၃၀၃
ဇာန်ဒီတတ္တာ ၂၀၃
ဇာန်ဒီတတ္တာ ၂၀၂
ဇာန်ဒီတတ္တာ ၂၀၂
ဇာန်ဒီတတ္တာ ၂၀၂

http://www.dhammadownload.com

ရဋ္ဌပူဇိတတ္တာ ၃၉၇
ဝစနသိလိဋ္ဌတာ ၆၉၃
ဝဏ္ဏပေါက္ခရတာ ၆၀၉
ဝတ္ထုပဋိဆန္နတ္တာ ၅၈၀
ဝဋ္ဋဝယဟေတုတ္တာ ၅၇၃
ဝါဒိတာယ ၇၈
ဝါယာမာဘာဝတော ၃၅၂
ဝိဂတပဂၢိတာယ ၁၅၃
ဝိဂတတ္တာ ၄၁၂
ဝိဇမာနတ္တာ ၃၅၂
ဝိဘဝမဟန္တတာ ၆၂၂
ဝိဝဋ္ဋဆဒတာ ၄၉၀
သံဝစ္ဆရုတ္ထာတာယ ၃၂
သမာဒိန္နတာယ ၆၇၃
သမိတပါပတာယ ၅၀
သမိတပါပတ္တာ ၄၁၈/ ၄၅၂
သမ္မဇာနကာရိတာ ၂၈၁
သရီရဂရုရတာယ ၆၇၇
သာရသုဝဏ္ဏသဒိသ-ဝဏ္ဏတာယ ၅၉၄

ပုဏ္ဏာနံပါတ် (၀) အဘိဓါယ် အညွှန်း

အကဋ္ဌဝိဓ/အကဋ္ဌ သရုပ် ၁၉၅
အခုဒ္ဓါဝကာသော၌ အဝကာသ ၆၁၃
အဂ္ဂညာဒိဒါနေန ၂၇၃
အစလနှင့် အသမ္မဝေဓိ အထူး ၄၈၄
အစ္ဆရိယဓမ္မ ၄-ပါး ၄၈၀
အဇာတသတ်မင်းသည် မင်းအမတ်အပေါင်း ခြံရံလျက် ပြဿဒါထက်ဝယ် နေရကျိုး ၃၃
အဇာတသတ်မင်း ဘုရားရှင်ထံ သွားရာ၌ လမ်း ခရီးဝယ် ကြောက်ခြင်းအကြောင်း ၆၈/ ၁၀၆
အဇာတသတ်မင်း ချွေးထွက်ခြင်းအကြောင်း ၉၄/ ၁၂၅
အဇာတသတ်မင်း၏ မိမိသားအပေါ် ယုံမှား သံသယဖြစ်ပုံ ၁၁၉
အဇာတသတ်မင်းအား တရားတော်ကို နာကြား ရခြင်း၌ နာကြားလိုသော ဆန္ဒ အပိုင်း အခြား မရှိခြင်း- ၂၁၆
အဇာတသတ်မင်းအား ဘုရားရှင် ဟောကြား ညွှန်ပြအပ်သော ဉာဏ် ၁၀-ပါး ၃၇၄
အဇာတသတ်မင်း ငရဲခံရမည့်နှစ် ၄၁၅
အညာဏ+သံသယ+မိစ္ဆာဉာဏ ၃၉၈
အဋ္ဌပရိက္ခာရ သရုပ် ၂၈၇
အဋ္ဌင်္ဂတ္တာနီ ၆၉၄
အတ္ထာဝဟံ သုခါဝဟံ ၄၅၉
အဓိဝစနန္တိအာဒိ- ၃၀၂
အနုဂ္ဂပတ္ထိကရသော ၆၄၇
အနုဓိကဖြစ်ကြောင်း ၂၃၇
အနုသန္ဓေန-၏ အဘိယျောတ္တ ၂၇
အနိမိတ္တ/အနိမ္မတာ သရုပ် ၁၉၅
အနုမာနာဒိပဋိက္ခေပေါ-၌ ၂၃၃
အနုနုဖြစ်ကြောင်း ၂၃၇
အနေသန သရုပ် ၂၀၄
အန္တရာယော ဇာတော ၄၁၃
အပါယမုခ ၄-ပါး ၄၈၉
အဖဿတ်သား ငါးဆက်တို့၏ အမည် ၁၁၉
အဘိမာရ ခေါ်ပုံ ၁၂၉
အဘိရတော ပဝိဝေကော-၌ ၂၀၄
အမွေဋ္ဌလုလင်သည် ကဏ္ဍာယနမည် ၅၃၄
အရည-အရ ၂၉၅
အရိယဝိဟာရ-အရ ၉
အရိုနံ-၌ အရိ-အရ ၈၇
အသာမံပါကရသော ၆၄၇
အသွမုဋ္ဌိက ရသော ၆၄၇

http://www.dhammadownload.com

အဟုဒေဝ ဘယံ-၌ ဘယ-ဘေဒ ၁၀၆
အာစာရသီလ ၂၅၂
အာစာရဂေါစရဂ္ဂဟဏေနေဝ- ၂၅၂
အာဘာဓနှင့် အာတင်္ကံ အထူး ၅၁၀
အာဘာဓိကနှင့် ဒုက္ခိတ အထူး ၃၂၁
အာဝရဏဂုတ္တိ ၂၀၈
အာဝါဟနှင့် ဝိဝါဟ အထူး ၅၄၁
အာသင်္ကံ-အရ ၂၈၇
အာသနေနဒ္ဓ နေရာဖြင့် ဖိတ်ပုံ ၅၁၇
အာသဝါနံ ခယ-အရ ၃၆၇
အိမ်ရာထောင်သူ လူ့အဖြစ်သည် ကျဉ်းမြောင်း
ခြင်းအကြောင်း ၂၄၄
ဣရု မည်ပုံ ၄၆၂
ဣသိ-အရ ၅၇၁
ဥဂ္ဃဟိတ နိဂ္ဃဟိတ-၌ ကာရဏကား- ၁၇၅
ဥစ္စာကုလိနတာယ-ဖြင့် ပြ ၇၀၂
ဥဉ္ဆာစရိယရသေ့ ၅၈၇
ဥပကာရိကာဟု ဆိုရကြောင်း ၅၇၆
ဥပရိဝိသေသဒဿနတ္ထံ ၃၂၇
ဥပါသကာ ရတနာ/ဥပါသကာ ပဒုမွာကြာ/
ဥပါသကာပုဏ္ဍရိက်ကြာအင်္ဂါ ၄၀၀
ဥပါသက စဏ္ဍာလဖြစ်ကြောင်း အင်္ဂါ ၄၀၄
ဥပ္ပတ္တိဒ္ဓါရဒဿနတ္ထံ- ၂၅၂
ဥပ္ပလပုဒ်ကို ယံကိဉ္စ ဥပ္ပလံ ဥပ္ပလမေဝ-ဟု
ဖွင့်ရခြင်းအကြောင်း ၃၃၇
ဦနကသတပတ္တံ- ၃၃၇
ဧကမန္တံ အဋ္ဌသီ-၌ နိသဒ္ဒဒေါသဖြစ်- ၁၃၄
ဧဋ္ဌမူဂပုဂ္ဂိုလ်၌ ပညာမရှိနိုင်ကြောင်း ၆၄၅
ဩက္ကာကမင်း ခံတွင်းမှ အရောင်ထွက် ၅၃၇
ဩလောကိတ ဥလ္လောကိတ အဝလောကိတ
တို့ကို မယူရကြောင်း ၂၆၉
ဩဝါဒနှင့် အနုသာသနီ အထူး ၁၇၅
ကခ်ါ+ဝိစိကိစ္ဆာ+အနဓိမုစ္စနတာ အထူး ၅၈၀
ကဉ္စနာသန-အရ ၃၈
ကဋ္ဌဆုန့် ဒဗ္ဗီ အထူး ၂၈၄
ကထံ အဋ္ဌဝိဓာ ဟိ တာဝသာ ၅၇၄
ကပ္ပဲသဘင် ကြည်ရှု နားထောင်ခြင်းသည်
သာသနာတော်အား မလျောက်ပတ်ဟု
ဆိုရကြောင်း ၄၅၉
ကပ္ပဗိန္ဒု ကပ္ပ-အရ ၆၃၇
ကမ္မေစ ဥပနုကမ္မေစ ၁၇၈
ကရဏာဒိ မည်ပုံ ၄၇၇
ကဝိ ၄-မျိုး ၇၆
ကာဋ္ဌကနှင့် တိလက အထူး ၂၉၀
ကိစ္စကာရကာသမာပတ္တိနှံဖြင့် ပြ ၇၀၄
ကိစ္စဝသေန ၅၈၇
ကိဉ္စနနှင့် ပလိဗောဓ အထူး ၂၄၁
ကိဿ သာသနာနုလောမံနှင့် အသုဒ္ဓလဒ္ဓိ
မဆန့်ကျင်- ၁၉၇
ကုဟကတာယဖြင့် ပြအပ်သော- ၆၄၆
ကေသကမ္မလ၏ ယုတ်ညံ့ခြင်း ၆-မျိုး ၇၆
ကောပါဒိပစ္စတ္ထုကေ-၌ ၄၈၄
ကောသလရညော-အရ ၂၄
ကောသလေသု-ဟု ဗဟုဝုစ်ဖြင့်ဆို ၄၁၉
ခတော ဥပဟတော-၌ ၄၁၀
ခတ္တဝိဇ္ဇာယ၌ ခတ္တဝိဇ္ဇာ သရုပ် ၅၆၈
ခီဏာသဝ သာမဏေ၏ ပုထုဇဉ်ရဟန်း
၏ အလုပ်အကျွေးဖြစ်ရ ၅၆၃
ဂန္ဓဂုမ္ဗာဒိနှစ်မြို့ ဝိ-ဖြင့် ၃၀၂
ဂဟပတိနှင့် ဂဟပတိက အထူး ၂၁၃
ဂေါစရသီလ ၂၅၂
ငါးပါးသီလကို ဒါန-ဟု ဆိုသင့် ၅၉၉

http://www.dhammadownload.com

ငါးပါးသီလထက် သရဏဂုံက မြတ် ၆၇၄
စက္ခု သရုပ်နှင့် တရားကိုယ် ၂၅၅
စကြာမင်းကို သဗ္ဗရာဇာနော ဝိဇေတိ–ဟု ဆိုရကြောင်း ၄၈၄
စတုအစ္ဆရိယမ္မ သရုပ် ၄၈၀
စတုတ္ထဈာနသုခံ – ၃၄၀
စတုန်း သဗ္ဗဇည သရုပ် ၂၈၅
စတုသင်္ဂဟဝတ္ထု သရုပ် ၄၈၀
စတုဗ္ဗိဓဒီပဝိဘူသိတာယ–ဟု ဆို ၄၈၄
စတူဟိ သင်္ဂဟဝတ္ထူဟိ–၌ သင်္ဂဟဝတ္ထု ၁၇
စတ္တာရိ အပါယမုခါနိ သရုပ် ၄၉၉
စမွာမြို့ အမည်ရပုံ ၅၉၃
စာတုယာမသံဝရသံဝုတော–၌ စတု ၁၉၇
စာမရာဒယော ၅၆၀
စုဒ္ဒသာဟာကာရေဟိ ၃၄၄
ဆ သတ္တာရ သရုပ် ၁၈၇
ဆဋ္ဌင်္သမန္နာဂတာယ ၆၆၉
ဆေဒနှင့် ဘေဒ အထူး ၄၄၂
ဆင်မယာဥ်သာ ငါးရာတို့၌ မိန်းမများကိုသာ စီးရန် စီစဉ်ရကြောင်း ၉၉
ဉာဏ မည်ပုံ ၄၇၇
တရုဏဝိပဿနာ ၄၁၉
တိဏ္ဍံ ဝေဒါနံ ပါရဂူဒ္ဓံ အာထဗ္ဗဏမေဒင်ကို မယူရကြောင်း ၄၄၅
တိရောဒုဿေနဒ္ဓံ ဒုဿ ၅၆၈
တီသု ဂ္ဂရိယာပထေသု ၅၁၃
တုဏ္ဍီဘူတံ–နှင့် နှစ်ကြိမ်ဆို ၁၃၄
တောဒေယျပုတ္တ၏ နာမည်ရင်း ၇၁၀
ထုသောဒကဟူသည် ၆၉၁
ဒန္တဝဏ္ဏလိကရသေ့ ၆၄၇
ဒသ ဉာဏာနိ နိဒ္ဒိဋ္ဌာနိ ဟောန္တိ– ၃၇၄
ဒါနဒါသ မည်ပုံ ၆၅၇
ဒါနပတိ မည်ပုံ ၆၅၇
ဒါနသဟာယ မည်ပုံ ၆၅၇
ဒါနသူရဟူသည် ၆၅၇
ဒါသဝါရ၌ ဉာတိပရိဝဋ္ဋ–သဒ္ဒါ မဟော ရခြင်းအကြောင်း ၂၁၃
ဒိဗ္ဗဝိဟာရ–အရ ၉
ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ ၅၇၁
ဒုဿီလဒ္ဒ ပညာမရှုနိုင်ကြောင်း ၆၄၅
ဒေဝလောကာနံ အဓိဝစနံ ၇၂၀
ဒေါသသည် မာနကို မှီပုံ ၅၂၇
ဒွိန္နံ မဟာရဋ္ဌာနံ–အရ ၁၀၂
ဓနပါလမည်ခြင်းအကြောင်း ၁၂၉
ဓမ္မစက္ခု–အရ ၅၈၇
ဓမ္မစက္ခုဖြစ်ပုံ အခြင်းအရာ ၅၈၇
ဓမ္မစက္ခုံ–၌ ဓမ္မ–အရ ၄၁၃
ဓမ္မမယံ ဝါ စက္ခုံ– ၄၁၃
ဓမ္မိကံ ဓမ္မရာဇာနံ– ၄၀၆
နံ ဝိဟေဋ္ဌေန္တိ ၆၃၆
နိဂဏ္ဌနာဋပုတ္တဝါဒဒ္ဒ–အသုဒ္ဓလဒ္ဒိ–ဟုဆို ၂၀၀
နိရုပဓိနံ–၌ ဥပဓိ–အရ ၂၀၆
နီလာဒိပဉ္စဝဏ္ဏ ၅၉၃
နိဝရဏငါးပါးနှင့် ဥပမာ ငါးမျိုး ၂၉၂
နေကွမ္မသုခေန–အရ ၃၂၇
နေဝ ပါဏံ ဟနတိ ၆၇၂
ပံသုပိသာစကာဒယော ၆၃၅
ပကုဓကစ္စာယနဂိဏ်းဆရာကြီး၏ "သဲပုံစေတီ" တည်ရခြင်း ရည်ရွယ်ချက် ၃၈/၇၆
ပက္ခီ–ဟူသော ဝိသေသနပုဒ် ထည့်သွင်း ဟောကြားရကြောင်း ၂၈၉

http://www.dhammadownload.com

ပစ္စယာဒီနံ-၌ အာဒိ-အရ ၈၆
ပဋိဝိဓ စေတောခိလ ၂၆၁
ပဋိဝိဓ စေတောပိနိဗန္ဓ ၂၆၁
ပဋိဟိ ဥပက္ကိလေသေဟိ-မဆန့်ကျင် ၄၆
ပဏ္ဍဿဒုက္ကလာဒိဘေဒံ ၂၇၃
ပဒမောဝါ ဒုတိယောဝါ ၆၄၁
ပဏိဓိ မည်ပုံ ၄၇၇
ပဏ္ဍိပတိရူပကဟူသည် ၁၆၆
ပဏ္ဍုပလာသိကရသေ့ ၆၄၇
ပဘောဒဿနတ္ထံ ၃၂၇
ဖရိယဲတ်တရား ဖိုလ်လေးပါးတို့၏ ဥပစာ
အားဖြင့် ဓမ္မ အမည်ရ ၃၈၈
ပလ္လင်္က သရုပ် ၃၀၆
ပဝတ္တဖလဘောဇနရသေ့ ၆၄၇
ပသေနဒိ မည်ပုံ ၄၄၅
ပါဝစနေန ၅၇၁
ပါပမိတ္တ-အရ ၄၁၃
ပါရိဖုည သရုပ် ၄၅၉
ပါသာဒ-အရ ၃၈
ပါဠိတော်၌ ရူပစတုတ္ထစျာန်၌သာ တန့်ရပ်၍
ဟောတော်မူရကြောင်း ၃၄၄
ပါဠိပဒအတ္ထဗျဉ္ဇနေသု- ၁၆၆
ပိဏ္ဍမိဝ-၌ ပိဏ္ဍ-အရ ၁၅၄
ပိသာစော ဇာတော-ဟု ဆိုရ ၃၄၄
ပီတိနှင့် ပါမောဇ္ဇ အထူး ၅၁၀
ပုညာနိ ကရေဟျံ-၌ ပုည-အရ ၂၀၂
ပုရိမကထာ+ပစ္ဆိမကထာ ပိုင်းခြား ၆၄၆
ပူရဏကဿပထံ ရဟန်းဖြစ်- ၅၈
ပေဿနှင့် ကမ္မကာရ အထူး ၆၆၇
ပေါက္ခရသာတိပုဏ္ဏား ကိုယ်/ဦးခေါင်း/
မုတ်ဆိတ်ကျင်စွယ်/မျက်လုံး/နှာတံ ၄၃၀
ပေါက္ခရသာတိအား ဥက္ကဋ္ဌမြို့ကိုပေးရာ၌ မင်း၏
အမွေဥစ္စာဖြစ်၍ ဖြစ်သည်ဟုဆို ၄၄၂
ပေါက္ခရသာတိပုဏ္ဏားအား ပသေနဒိကောသလ
မင်း၏ မျက်မှောက်တွေ့ခွင့် မပေး ၄၉၉
ပွင့်ချပ်တစ်ရာထက် ပိုလွန်သော ကြာကို
ပဒုမ္မာကြာ၌ပင် ထည့်သွင်းရ ၃၃၇
ဗန္ဓ-အရ ၂၈၇
ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီးသည်စာတုမဟာရာဇ်ဘုံ၌- ၁၄
ဗုဒ္ဓတ္ထဟောတုဘုတာ-ဟု ထည့်ဖွင့်ရ ၄၉၁
ဗြဟ္မစရိယံ ပကာသေတိ- ၂၃၉
ဗြဟ္မဒေယျဟူသည် ၄၄၅
ဗြဟ္မဝဏ္ဏီနှင့် ဗြဟ္မဝစ္ဆသီအထူး ၆၁၃
ဗြဟ္မဝိဟာရ-အရ ၉
ဘဂဝါ နှစ်ခု အထူး ၈၃
ဘယ ၄-မျိုးနှင့် တရားကိုယ် ၁၀၆
ဘယံ+သန္တာသံ+ဒုက္ခံ အထူး ၃၉၂
ဘယဝိနောဒနဟေတုသမ္မာဒနတ္ထမွိ ၃၅၀
ဘာသိဿာမိ-ဟု ပဋိညာဉ်ပြုရခြင်း ၂၂၁
ဘုရားရှင်ထံ ဆင်ယာဉ်ဖြင့်သာ သွားသင့်- ၉၄
ဘုရားရှင်နှင့် ဆင်ယာဉ်တို့ နိဗ္ဗုတမည်ခြင်း
တူကြရာ ထူးခြားချက် ၉၄
ဘုရားလောင်း၏ ဖွားဘက်တော် ရွှေအိုးကြီး
နာမည်နှင့် ပမာဏ ၆၂၃
ဘုရားရှင်အား နာကြားစေခြင်း၌ အဆုံး
အပိုင်း အခြား မရှိခြင်း- ၂၁၆
ဘုရားရှင်သည် အမွေဥလုလင်အား လျှာတော်
နှင့် ပတ်သက်၍ သုံးသပ်ပြပုံ ၅၁၀
ဘောဟူသော ပုဒ်နှင့် ပိယသမုဒါဟာရ
တူသော အာလုပ်ပုဒ် ၄၅၅
မကောင်းမှုကို ပြုလုပ်ပါလျက် မကောင်းမှုကို
ပြုလုပ်သည် မမည်-- ၁၇၀

http://www.dhammadownload.com

ပုစ္ဆာနံပါတ် (၈) အညွှန်း

မကွလိဂေါသာလသည် အန္တရကပ်တို့ကို မသိခြင်းအကြောင်း ၁၈၀
မဂဓာန်-ဟု ဗဟုဝုစ်ဖြင့် ဆိုရကြောင်း ၁၈
မဂ္ဂဉာဏာနန္တရ်-၌ မဂ္ဂ-အရ ၃၅၀
မဂ္ဂဒေသကော၌ မဂ္ဂ-အရ ၄၂၁
မဇ္ဈိမဒေသ နယ်နိမိတ် ၅-ပါး ၂၂၃
မဇ္ဈိမဒေသ၌သာ ဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ် ၂၂၃
မဏိဝဏ္ဏပတ္တော ပန လောဘနီယော ၂၇၆
မန္တဟူသည် ၄၂၈
မဿုနှင့် ဒါဠိကာ အထူး ၅၄၄
မဟာဂေါဝိန္ဒဟူသည် ၅
မဟာပုရိသလက္ခဏာတို့ ကွယ်ပျောက် ၄၇၃
မဟာယညော ဥပက္ကမ္မော-ဟု ဟော ၆၄၉
မဟာသီဟနာဒ၌ သီဟနာဒပေါင်း ၆၉၆
မဟာသီဟနာဒသုတ် အထူး ၆၉၆
မာတိတောစ သုဇာတောစ-ဟု ဆို ၆၀၃
မာနနှင့် ဒဗ္ဗ အထူး ၂၃၉
မာရဝဋ္ဌနာဒီ ၇၂၃
မိစ္ဆာဉာဏာဒီဟိ- ၃၉၈
မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကို ဒုစရိုက်တရားမှ သီးခြား ပြခြင်းအကြောင်း ၄၉၁
မောဟနှင့် အဝိဇ္ဇာကို နှစ်မျိုးပြရ ၄၉၁
မြတ်စွာဘုရား လက္ခဏာနှင့် စကြာမင်း လက္ခဏာ တူပုံ/ထူးပုံ ၄၇၇
ဗြွေ၏/မိမိဇာတိရုပ်ကို မစွန့်ရာ ၅-ပါး ၃၅၆
ယံ ပမာဏကတံ ကမ္မံ ၇၂၃
ယဇု မည်ပုံ ၄၆၃
ယထာခမ္မံ ပဋိကရောတိ ၄၀၈
ယန္တုန္တ အထူး ၆၉၉
ရက္ခာဂုတ္တိ ၂၀၈
ရတ္တညူနှင့် စိရပဗ္ဗဇိတ အထူး ၆၈
ရာဇဂဟံ၌ ရာဇပုဒ်ကို မဟာဂေါဝိန္ဒသဒ္ဒါဖြင့် ဖွင့်ရခြင်းအကြောင်း ၅
ရာဇဂြိုဟ်မြို့ တံခါးပေါက်- ၅၈/၁၁၂
ရာဇာနှင့် စက္ကဝတ္တီ အထူး ၄၈၀
ရာဟုအသုရိန်၏ အရပ် အမြင်စသည် ၆၂၈
ရုဇ္ဇီ အဓိပ္ပါယ် ၄၁၉
ရှင်ရဟန်းအဖြစ်သည် လွင်ပြင်ကျယ်နှင့် တူခြင်းအကြောင်း ၂၄၄
လောကိယာန်ဖြင့် ပြ ၇၀၄
လျောင်းခြင်း ကုရိယာပုထ်ကို မယူရ ၅၁၃
ဝစနာနန္တရ်-၌ ဝစန-အရ ၁၄၂
ဝစ္ဆံ ကတ္တာပိ-၌ ပိ-၏ အနက်အဓိပ္ပါယ် ၇၆
ဝဠိကင်းခြင်း/ကိလေသာအမိုးကင်းခြင်းကြောင့် ဘုရားရှင် ရရှိအပ်သော အကျိုး ၅၀၅
ဝဿဝုယ်ကို အမှုဋ္ဌလုလင်အား မြတ်စွာဘုရား ပြတော်မူရာ၌ အဆုံးအဖြတ် ၅၈၁
ဝိညာဏသ နိရောဓေန ၇၁၆
ဝိတက္က မည်ပုံ ၄၆၄
ဝိပဿနာဇဏ်း၌ ပတ္တမြားရတနာကိုသာ ဥပမာ အဖြစ် ဟောကြားရကြောင်း ၃၄၈
ဝိပဿနာအပြား ၃၆၇
ဝိပဿနာဉာဏ်၏ အာရုံသရုပ် ၃၇၅
ဝိပါက သရုပ် ၁၉၁
ဝိသခ်ါရဂတာနံ- ၂၀၆
ဝိဟာရ အပြား ၄၂၄
ဝိဟာရသိမ်ဟူသည် ၂၀၈
ဝီရဂ်ရှပါ-အရ ၄၈၈
ဝေဒဟူသည် ၄၆၂
သံသုဒ္ဓဂဟဏီကော ၆၀၃
သဂ်ဟ အဓိပ္ပါယ် ၁၇
သဂ်ဟဝတ္ထုဟူသည် ၁၈

http://www.dhammadownload.com

ပုစ္ဆာနံပါတ် (၈) အညွှန်း

သင်္ဂဟဝတ္ထု ၄-ပါး ၁၇
သဂ္ဂသံဝတ္တနိကံ-၌ သဂ္ဂ-အရ ၁၆၂
သဃ်ိနှင့် ဂဏီ အထူး ၆၄၀
သဲတိသမ္မယုတ္တဿေဝ ၂၈၂
သတော သမ္မဇာနော-ဟု သတိနှင့်- ၂၈၂
သန္နေန္တသ ဘိဇ္ဇတိ-၌ အနာဒရစတုက္က ၃၃၁
သပုတ္တဘရိယ ရသေ့ ၅၈၇
သဗ္ဗဝါရိ-အရ မကောင်းမှုကို တားမြစ်ပုံ ၁၉၉
သမာဒါန မည်ပုံ ၄၇၇
သမိတပါပ-ဟု ဆိုရကြောင်း ၄၅၂
သမိပတ္ထေ ဟေတံ ဘုမ္မဝစနံ- ၁၃
သမ္မုခါဝဋ္ဋနီအတတ်ဟူသည် ၅၆၄
သရဏဂုံ၏ ငါးပါးသီလထက် မြတ် ၆၇၄
သရဏဂမနပွဘေဒကိုပြရာ၌ သရဏဂုံ
မပျက်စီးမှုကိုပါ ထည့်သွင်းပြဆို ၃၉၇
သရဿလက္ခဏာ ပဋိဝေဓေန ၃၇၀
သာကီဝင်မင်းသားတို့ အမွေဥကိုကြည့်လျက်
ပြင်းစွာရယ်ခြင်း ၅၁၆
သဲကီဝင်မင်းမျိုးတို့ အစဦးဆုံး ဖြစ်ပေါ် ၅၄၁
သာမည မည်ပုံ ၄၆၃
သာမည/သာမညဖလ-အရ ၁၅၉
သာမညဖလသုတ် ကြားနာရသဖြင့်
အဇာတသတ်မင်း ရအပ်သော ဒိဋ္ဌဓမ္မ
အကျိုး ၄၀၈
သာမညဖလသုတ်၌ သမ္မဇည ၄-ပါးလုံး
ရခြင်းအကြောင်း ၂၈၁
သာသနရသ်-ဟူသည် ၃၂၄
သီတောဒကံ ဝိယ ဥဏ္ဍောဒကေန ၅၁၀
သီလ၏ ဒါနမည်ခြင်းအကြောင်း ၆၇၄
သီလဝန္တေသုပိ-၌ ပိ-အဓိပ္ပါယ် ၆၆၅
သီလဝါ+ဝုဒ္ဓသီလီ+ဝုဒ္ဓသီလေနတို့၌
သီလတို့၏ အရထူးခြားပုံ ၆၁၅
သီလ သမာဓိ ပညာကိုသာ ယူရ ၄၂၄
သီလေန-၌ အဘိဓေယျတ္ထ ၂၇
သီသေ သာဋကံ ကတ္တာ ၃၅၈
သုဘ နာမည်ရခြင်းအကြောင်း ၂၁၀
သုရာပါနမေဝ၌ သုရာ-အရ ၆၉၁
သေဋ္ဌေနကို သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏေန-ဟု ဖွင့် ၆၁၃
သေတုဃာတဝိရတိယော ပန-ဟု ဆို ၆၇၂
သောဏဒဏ္ဍပုဏ္ဏားသည် ဥဂ္ဂတ/ဥတ္တမ
ဗြာဟ္မဏ မည်ခြင်းအကြောင်း ၅၉၉
သောဏဒဏ္ဍပုဏ္ဏား၏ ဓနွာကိုယ် ၆၁၃

ပုစ္ဆာနံပါတ် (၁၀) အညွှန်း

အက္ကောသိသတိ ၅၂၄
အစ္ဆိန္နနတ္ထံ ၁၇၀
အညာသိ-အရ ၄၄၉
အဠလိ ပဏာမေတွာ ၁၄၄
အဋ္ဌပေန္တော ၁၇၅
အတ္တမနာ ဟောန္တိ ၆၅၅
အထခေါ အမ္ဗဋ္ဌော ၄၉၉
အထာယံ သာမဏေရော ၆၇၈
အဓိကေန ဉာဏေန ၂၃၄
အနုတ္တမကာသိ ၅၄
အနုဝဇ္ဇသုခ ၂၅၇
အနိဝတ္တိတ-အရ ၁၅၅
အနုညာတ ၄၆၈
အနုဿရိ ၁၄၂
အနုဟသန္တိ ၅၃၁
အနုနော ပရိပ္ပရကာရီ ၄၆၇
အပရဒ္ဓံ ၅၂၉
အပွနာ သမာဓိနာ သမာ-
ဟိတော စိတ္တော ၃၂၇
အပ္ပိစ္ဆာ ၂၈၅
အဘိက္ကမ-အရ ၁၂၂

http://www.dhammadownload.com

ပုစ္ဆာနံပါတ် (၁၀) အညွှန်း

အဘိက္ကမတိ ၂၆၇
အဘိက္ကန္တံ ဘော ၃၉၅
အဘိဇာနာသိ- ၁၆၂
အဘိဇ္ဈာ ၃၁၃
အဘိညာ ၂၃၄/၃၄၅
အဘိဝါဒေတွာ ၁၃၄
အယံ ဒိဗ္ဗာနံ ယေဝ ၆၈၂
အရဟတ္တံ ပါပုဏာတိ ၂၅၉
အရိယမဂ္ဂေန ၄၅၂
အရိယဝိဟာရ ၁၀
အရိန်ဟတတ္တာ ၈၇
အဟုဒေဝ ဘယံ ၁၀၇
အဟောဝတ ရေ အမှာကံ တေဝိဇ္ဇက ၄၆၇
အာကောဇ္ဇေသိ ၅၀၂
အာစာရသိက္ခာပန ၆၂
အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိသီလ ၂၅၂
အာဏာဏျနိဒါန ၃၁၆
အာဒါယ ၅၆၀
အာဒိယန္တိ ၁၇၈
အာနုယန္တေ ၆၅၅
အာယတိ သံဝရံ အာပဇ္ဇတိ ၄၀၉
အာရက္ခံ ဂဏှန္တိ ၆၃၆
အာလောကိတံ ၂၇၀
အာဝုတံ ၃၄၈
အာသင်္ကာယ-အရ ၁၁၄
အာဟရန္တော ၅၃၇
ဣစ္ဆာ-အရ ၃၂၁
ဣတ္ထိယော-၌ ဓာတ်အရ ၉၉
ဣဓ ပနသာ ၂၈၂
ဣန္ဒြိယိုတ္တ ၃၃၄
ဣဿရော- ၄၈၄
ဥက္ကံ ကတွာ ဒေန္တိ ၁၆၆
ဥဇုကံ ကတွာ ဒေန္တိ ၁၆၂
ဥဒ္ဓရေယျ ၃၅၇
ဥဒါနံ ဥဒါနေသိ ၄၁/၁၃၇
ဥဒါဟရိ ၄၁
ဥဒ္ဒရေယျ ၃၅၇
ဥပဏာမေန္တိ ၂၇၇
ဥပဝသန္တိ ၂၇
ဥပသင်္ကမိတုံ ၆၄၀
ဥပသမ္ပဒ္ဒ ဝိဟာသိ ၆၉၇
ဥပေါသထော ဥပဝုတ္ထော ၂၇
ဥရဗ္ဘ-အရ ၆၅၀
ဧကံ မံသ ခလံ-- ၁၇၅
ဧဝံ ကလျာဏော- ၈၄
ဩကမတိ-အရ ၁၉၂
ဩဝဒိယမာနော ၃၂၄
ကံဒီ အဟောသိ ၅၈၁
ကထာပဋ္ဌာသံ ကရောန္တော ၅၁၃
ကန္ဒမာနော ပဗုဇ္ဈိ ၃၈
ကပ္ပေတုံ ၅၇၄
ကပ္ပါပေတွာ ၉၅
ကရုဏာဒိဂုဏမဟတော ၄၇၈
ကဿကော-၌ ၂၁၀
ကာရုညတံ ၂၃၄
ကိတ္တိသဒ္ဒေါ- ၈၄
ကုမာရေန ဘတော ၁၄
ကုမာရော ၄၁၉
ကုသလော ၅၆၈
ကုဟကတာယ ၆၄၇
ကောဋ္ဌာဂါရ ၆၅၁
ခတာယံ ဘိက္ခဝေ ၄၁၀
ဂဏ္ဌာမိ ၃၈၅
ဂဏှာတိ ၅၆၅
ဂန္ထဗ္ဗံ ၉၅
ဂရဟဝစနံ ၄၆၃
ဂဝေသိ ၅၇၈
ဂေါစရံ ဥဂ္ဂဟေတွာ ၂၆၄
စက္ခာ ၅၂၇
စတုတ္ထဈာနသုခ ၃၄၁
စရိမကစိတ္တနိရောဓေ ၃၇၉
စာပလ္လ-အရ ၆၂၈
စာမရာ ၅၆၀
စိတ္တံ အဘိနီဟရတိ ၃၇၀
စိတ္တံ ဧကဂ္ဂံ ဟောတိ ၂၉၉/၃၀၆/၄၉၇
စိတ္တံ ဥတ္တာ ၁၄၂
စိန္တေသိ ၄၆၉
ဆေတွာ၌ ဓာတ်အရ ၁၅၅
ဇနံ တာသေသာမိ ၅၅၄
ဇီဝန္တိ ၁၅၁
ဇီဝသညီ ၁၇၉
ဈာနရတိ ၆၇၆
ညာဏဇာလဿ ၅၉၀
တံ ကော နု ဇာနေယျ ၁၂၉
တံ ဗလံ ပဋိကွိပတိ ၁၇၉
တတိယဈာနသုခူပမာယံ ၃၃၇
တထာဂတော သဒ္ဓံ ပဋိလဘတိ ၂၄၁
တတ္ထ ဒူရေပိ ဇောဓ- ၄၂၀
တဿ တံ ဒိသွာဝ ၅၅၁
တုဿန္တိ ၅၂၇

http://www.dhammadownload.com

တေ ပဋိပဇေ မိတ္တ-	၄၂၀	ပညာပေဟိ	၆၇၉	ပေါသာဝနီယ	၄၃၉
ဒက္ခိဏာ-အရ	၁၅၈	ပဋိဂ္ဂဏှန္တာနံ	၆၄၂	ဖုသတိ ပါပုဏာတိ	၇၀၄
ဒန္ဓာယိတတ္တံ နတ္ထိ	၅၀၀	ပဋိစရိဿသိ	၅၅၀	ဗျာကရဏာသမတ္ထော	၅၉၆
ဒဟန္တိ	၅၃၇	ပတိတဖလဘောဇနေ	၅၆၃	ဗျာပန္နစိတ္တော--	၂၄၄
ဒါနံ-ဠှ ဓာတ်အရ	၆၆၄	ပဗ္ဘာဓိတာ	၅၄၁	ဗြဟ္မဝိဟာရ	၁၀
ဒါယကော	၆၅၇	ပယိရုပါသေယျာမ	၅၁	ဘဝန်္တ ဂေါတမ ဇာနိဿာမိ	၄၇၁
ဒါသော-အရ	၃၂၁	ပရိဂ္ဂဟိတတ္တာ	၅	ဘဂဝါ ဟိ ဓမ္မံ	၂၂၇
ဒီန္နဠှ ဓာတ္တုတ္ထကိုရှု ၄၄၅/၅၆၈		ပရိစာရကော	၅၆၃	ဘယံ	၂၅၇
ဒီန္နဒါနံ	၁၉၁	ပရိပါစေန္တိ	၇၂၀	ဘယံ သန္တာသော -	၃၅၁
ဒီဗ္ဗဝိဟာရ	၉	ပရိဘိန္နိဿတိ	၅၄၇	ဘယေန-အရ	၁၁၀/၅၄၄
ဒီယျမာနံ	၆၄၂	ပရိယေသိတဗ္ဗံ	၄၃၄	ဘာသိဿာမိ-	၂၁၉
ဒီပေန္တိ	၆၁၃	ပရိဝသိတဗ္ဗံ	၆၉၄	ဘီတော-ဠှ	၁၁၂
ဒုဿန္တိ	၅၂၇	ပရူပဃာတံ	၅၇၁	ဘီရုံ ပသံသန္တိ-	၅၀၀
ဒေါဟဠော ဥပ္ပဇ္ဇိ	၁၈	ပဝေဒေတိ	၂၃၃	ဘုဉ်ဇိတဗ္ဗံ	၄၄၃
ဓမ္မံ ဒေသေတိ	၂၃၃	ပသံသန္တိ	၁၆၆	ဘုတ္တာဝိ	၅၈၄
ဓမ္မကထံ ကထေတွာ	၂၆၅	ပသန္နစိတ္တော	၃၈၅	ဘေရီ	၃၅၉
ဓမ္မကထာ ကာတဗ္ဗာ	၂၆၅	ပသန္နော	၁၃၇	မနသိ ကရောဟိ	၂၁၈
ဓမ္မိကံ ရက္ခာဝရဏ-	၂၀၈	ပသာရေသိ	၅၀၅	မနုဿလောကေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ-	၂၂၃
ဓောဝန်ဿ	၂၇၆	ပသိဒန္တိ	၆၈၉	မန္တိ-အရ	၅၆၈
နဂ္ဃာတိ	၃၂၅	ပသီဒေယျ	၅၁	မန္တေ ပရိဝတ္တေတိ	၄၆၃
နပါပံ ကုရုတိ	၆၃၂	ပဿထ	၅၂၃	မန္တေ သဇ္ဈာယတိ	၄၂၈
နဝဠွဘွေတိ	၁၉၇	ပါဏာတိပါတာ ဝေရမဏိ	၂၅၅	မဟာန်္ဂ ပဟာယ ပဗ္ဗဇိတုံ ဒုက္ကရံ-အရ	၂၁၃
နိကွမိ်သု	၁၀၂	ပါဏုပေတံ	၄၀၄	မဟာဘယံ ဥပ္ပဇ္ဇိ-အရ	၁၂၅
နိဗဒ္ဓစာရိကာ	၅၉၀	ပိတုဃာတကံ ကတွာ	၁၂၉	မာတု	၆၀၃
နိဗ္ဗုတာသ	၉၅	ပိတိယာပိ ဟောတိ	၁၁၀	မာနထဒ္ဓတာယ	၅၁၃
နိမန္တေယျာမ	၂၀၆	ပုစ္ဆတိ-အရ	၁၅၉	မာရိတော	၅၄
နေဝ ပါဏံ ဟနတိ	၆၇၂	ပုဏ္ဏရီကံ	၃၃၇	မုဟုတ္တံ ပဋိမာနေန္တိ	၅၉၆
နေဝ လဂ္ဂတိ	၂၄၅	ပုတ္တံ အနုဿရတိ	၁၃၇	မေတ္တာသဟဂတေန	၇၂၅
ပကုဓော ကစ္စာယနော	၇၆	ပုတ္တသိနေဟော ဥပ္ပဇ္ဇိတ္ထာ	၃၃	ယဓိတုကာမော	၆၅၀
ပစ္စုဂ္ဂမကာသိ	၇၀၂	ပေသေတွာ	၁၂၉	ယညော	၆၀၀
ပဇာနာတိ	၃၇၅	ပေါက္ခရ	၆၁၀		

http://www.dhammadownload.com

ပုစ္ဆာနံပါတ် (၁၀) အညွှန်း

ယထာ ဆိန္နဟတ္ထပါဒေ	၂၇၆	ဝိဘဇန္တော	၅၅၇	သမာဒါန-အရ	၄၇၇
ယထာဓမ္မံ ပဋိကရောတိ	၄၀၈	ဝိဝဋ္ဋဒေါ	၄၉၁	သမာဒိန္နံတာယ	၆၇၄
ယိဋ္ဌ-အရ	၁၈၇	ဝိဝရိ ဘဂဝါ ဒွါရံ	၅၀၅	သမိတပါပတ္တာ သမဏော	၄၅၂
ရဇ္ဇနတော-အရ	၄၈၁	ဝိဟရတိ	၄၂၅/၅၉၃	သမိတပါပေါ	၄၅၂
ရတ္တညူ	၆၈	ဝီမံသနတ္ထာယ	၆၄၅	သမ္မဇာနကာရိတာ	၂၈၂
ရထယောဓ	၁၅၁	ဝိရဂ်ရူပါ	၄၈၈	သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ	၄၉၂
ရမယတိ/ရမဏီယာ	၄၇	ဝုသိတံ-	၃၇၅	သမ္မောဒနီယံ-	၅၁၀
ရာဇောဂ္ဂံ	၄၄၂	ဝုသိတမာနီ	၅၂၃	သရဏံ ဂတံ	၄၀၄
ရာဇာ-အရ	၄၈၁	ဝေဒိတဗ္ဗော	၁၀	သရဏဂမန	၃၉၅
ရာဇာ တဿ ရဏ္ဍံ အဒါသိ	၂၄	ဝေဒေဟိ-အရ	၂၄	သာဝတ္ထိကသမ္မဒေ	၂၆၁
ရာဟု-ဠ် ဓာတ်အရ	၄၆	သံဃဒဿနေန	၂၅၉	သာခု ခေါပန တထာ-	၄၆၀
ရူပဇ္ဈာနလာဘီ	၃၄၄	သံယမ-အရ	၁၇၂	သာဓုဖလံ	၁၅၁/၂၈၃
လက္ခဏံ ပရိယေသိတုံ	၅၇၈	သံယောဇ္ဈော	၆၈၄	သာမိကော အာဟ	၇၀
လောဘနီယစိတ်ရ	၂၇၃	သံဝေဂ-အရ	၁၀၇	သာမုက္ကံသိကာ	၅၈၇
ဝန္ဒာမိ	၆၄၅	သံသယ-အရ	၅၇၆	သာဝဇ္ဇသညီ	၆၉၁
ဝါက္ကရဏ	၆၁၇	သကိဒ္ဓဂေဠ် ကိဒ္ဓန-	၄၅၅	သာသနာနုလောမမိ	၂၀၀
ဝါစေဋ္ဌိ	၄၇၃	သက္ကာ သမတ္ထာ	၅၄၁	သိက္ခိတော	၅၂၃
ဝိက္ခမ္ဘေတွာ	၃၁၃	သက္ကောတိ	၄၆၇	သီလဝ်ဳ ဓာတ်အရ	၆၄၃
ဝိစရန်္တိ	၄၆၉	သတိ ဥပဋ္ဌပေတွာ	၃၀၈	သီလံ အဓိဋ္ဌာယ	၇၆
ဝိဇိတာဝီ	၄၈၅	သဒေဝကံ	၂၂၈	သီလံ ပစ္စဝေက္ခန္တော	၂၉၀
ဝိဇ္ဇိသု	၇၀၆	သန္တုဋ္ဌော	၂၀၄	သီလဝါ	၆၁၅
ဝိပ္ပဋိသာရီ ဟုတွာ	၆၆၀	သန္နေယျ	၃၃၁	သုခံ ဝဝတ္ထပေတိ	၃၅၉
ဝိပ္ပဋိသာရော ကရဏီယော	၆၆၄	သမဏဓမ္မံ ကရောန္တာနံ	၄၉၇	သုဏာ-အရ	၄၄၉
		သမဏဓမ္မံ ကရောန်္တိ	၃၀၂	သေတုဃာတဝိရတိ	၆၇၂
ဝိမုတ္တ-အရ	၃၇၃	သမဏဓမ္မံ ကရောတော	၂၉၉	သောတာပတ္တိဖလံ-ဠ်	၁၅၉
ဝိနာသေတိ	၃၁၃	သမတ္တာ-အရ	၄၈၈	သော သာဋကံ ဆဒ္ဓေတွာ	၇၃
ဝိပရိယာယန်္တိ	၅၇၄	သမနုဿတိ	၂၅၈	ဟန်္ဒ ဂဏှန္တုတယံ	၆၀၄
ဝိပဿနာဉာဏ	၃၅၁	သမန္နေသိ	၅၇၈	ဟိဠ္ဍေန္တော	၅၁၇

မာတိကာစဉ် ပြီး၏။

19-1-2012

http://www.dhammadownload.com

ပုံစေသနုဥ်း ကျမ်းတက်များ

(က) (၁) **စဝံဒေသနံ ထောမေတွာ** (၂) **ကုမာယ ဒေသနာယ ရတနတ္တယေ ပသန္နစိတ္တော ပသန္နာ ကာရံကရောန္တော** (၃) **"စသာဟ"န္တိ အာဒိမာဟ။** (၌-၂၀၄)

အနုသန္ဓေါကျ ကျမ်းတက် ။ ။ ဆရာ၊ ဘုရားရှင်သည် (၃) သောဟ်- စသောပါဠိတော်များကို ဟောကြားတော်မူ၏။ (၁) အဇာတသတ်မင်းသည် ဘုရားရှင် ဟောကြားသော ဒေသနာတော်ကို ချီးမွမ်းထောမနာ ပြုပြီးသည်သာ မဟုတ်ပါလော။ (၃) ထိုသို့ ပြုပြီးပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် သောဟ် စသည်ကို ထပ်၍ ဟောတော်မူပြန်ပါသနည်း။ (ပုနရုတ္တိဒေါသ-တင်) စုဒ်ကြောင့် (က) မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား- (၂) ဘုရားရှင် ဟောကြားခဲ့သော တရားဒေသနာတော်ကို ချီးမွမ်း ထောမနာ ပြုပြီးဖြစ်ပါသော်လည်း အဇာတသတ်မင်းသည် ရတနာ သုံးပါးဌ် ကြည်ညိုပုံအခြင်း အရာကို ပြလိုသောကြောင့် သောဟ်-စသော စကားရပ်ကို ဟော တော်မူ၏ဟု ငါပြဆိုပါ၏ ဟူလို။

တသ္မာ/ဧတေန အစရီစသော လဒ္ဓဝုဇ္ဈာဒါတျ ကျစီးတက်

(က) ယေသဉ် ဓာတူန် ဂတိ အတ္ထော၊ ဗုဒ္ဓိပိ တေသံ အတ္ထော။

(စ) တသ္မာ ""ဂစ္ဆာမိ""တိ ကုမသဿ ဇာနာမိ ဗုဇ္ဈာမိတိ အယမ္ပိ အတ္ထော ဝုတ္တော။ (၌၂၀၄)

(ခ) သို/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က)ဖြင့် -- ဆို၏။ ယင်းသို့ ဆိုသဖြင့် အဘယ်သို့သော အကျိုးဂုဏ်ကို ရအပ်ပါသနည်း။ ရအပ်သော အကျိုးဂုဏ်ကို ဆရာ မပြ ဆိုပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (ခ)မိန့်

ဝဇာဇာဒိဘာတိဒြွင့် ဒွဒြွဒေသော ဝါဒျာဝဓိဘန္ဒဝါဒျ ကျစီးတက်

(က) တဿတ္ထော၊ သြဂါတ္တံ နာနာဘူတံ ဝိနာဘူတံ ပတ္တံ ပါဂိတော အဿာတိ သြဂါတ္တပတ္တပါဂိ။ **(စ)** တံ သြဂါတ္တပတ္တပါဂိ။

(စ) ဒို/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် သြဂိတ္တပတ္တပါဂိ-ဟု ပထမန္တဖြင့် ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ပါဠိတော်၌ ဆရာဖွင့်ပြသကဲ့သို့ ပထမန္တဖြင့်ပင် ဟောတော်မူပါသလော။ အဘယ်ဝိဘာတ္တန္တဖြင့် ဟော တော်မူပါသနည်း။ အကယ်၍ ပါဠိဆော်၌ ပထမာဝိဘာတ္တန္တဖြင့် ဟောတော် မမူသော် ဆရာ့အား သံဝဏ္ဏောတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ ဆန့်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

အနုသန္ဓေါဝျနောဝါ တတ္ထ - ဧရောတိစသော ဝါဝျ ကျစီးတက်

(က) ကုဒါနိ ယမတ္ထံ ပြာဟူဇေကော ပေါက္ခရသာတိ အသောသိ။ တံ ပကာသေန္တော **"သမဇေကော စလု ဧဘော ဧဂါတမမာ"တိ အာဒိမာဟ။**

(ခ) တတ္ထ သမိတပါပတ္တာ သမဇေကောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

(စ) ဒို/ အနုသန္ဓေ ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် သမဇေကော ခလု ဘော ဂေါတမော အစရိသော ပါဠိတော်၏ အနုသန္ဓေ သမ္ဗန္ဓ သမုဒါယတ္ထကို ပြပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ အဝယဝတ္ထကို ပြလိုသော ဆရာသည် (ခ) မိန့်။

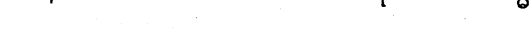
(စ) ဒို/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့်--ပြဆို၏။ အစိတ်အစိတ်ပုဒ်တို့၏ အဝယဝတ္ထ အကျယ် ဝိတ္ထာရကို မဆိုတော့ပြီလော။ အဓိတ်အစိတ်ပုဒ်တို့၏ အဝယဝတ္ထ အကျယ် ဝိတ္ထာရကား အဘယ်ပါနည်း။ (အဗျာပိတဒေါသ-တင်) စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

သီလက္ခန္ဓအောင်ပန်း

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ

သာမညဖလသုတ်အဖွင့်

ပါဠိ (၁) [၆၊၁၂၂။] (ဘာဒို၊၃၊၂၀၀)

(က) ဧဝံ မေ သုတံ (ပ) ရာဇဂဟေ၊ဟတိ သာမညဖလသုတ္တံ။

(ခ) တတြာယံ အာယဿ္မာ ဝဏ္ဏုနာ။ (ဂ) ရာဇဂဟေ၊ဟတိ ဧဝံ နာမကေ နဂရေ။

(ဃ) တဋ္ဌိ မန္ဒာတုမဟာဂါဝိန္ဒာဒီဟိ ပရိဂ္ဂဟိတတ္တာ ရာဇဂဟန္တိ ဝုစ္စတိ။

(င) အညေပေတ္တ ပကာရေဝဏ္ဏာယန္တိ။ (စ–ဒ) ကိံ တေဟိ၊ (စ–၂) နာမမတ္တမေတံ တဿ နဂရဿ။ (ဆ–ဒ) တံ ပနေတံ ဗုဒ္ဓကာလေစ စတ္တာဝတ္တိကာလေစ နဂရံ ဟောတိ၊

(ဆ–၂) သေသကာလေ သုညံ ဟောတိ ယက္ခပရိဂ္ဂဟိတံ၊ တေသံ ဝသနဝနံ ဟုတ္ဝာ တိဋ္ဌတိ။

ရာဇဂဟေ၊ဟာ-ရာဇဂြိဟ်ဟူသော နာမည်ရှိသော မြို့တော်၌။(ဂ-နှင့်အညီ ဝေါဟာရတွဲ)

ရာဇဂဟေ၊ဟ= မန္ဒာတ်စကြာမင်း မဟာဂေါဝိန္ဒပုဏ္ဏားတို့သည် သိမ်းဆည်း သိမ်းပိုက်အပ်သော မြို့တော်၌။ (ဃ-နှင့်အညီ၊ သဒ္ဒတွဲ)

➢ ❶ ။ **(က)** ဧဝံ မေ သုတံ (ပ) ရာဇဂေ၊ဟတိ၊ဧဝံ မေ သုတံ (ပ) ရာဇဂေ၊ဟူသော ဤသုတ်သည်။သာမညဖလသုတ္တံ၊သာမညဖလသုတ်တည်း။ **(တနည်း)** ဧဝံ မေ သုတံ (ပ) ရာဇဂေ၊ဟတိ၊ဧဝံ မေ သုတံ (ပ) ရာဇဂေ၊ဟ အစအပိုင်းအခြားရှိသော သုတ်သည်။ သာမညဖလသုတ္တံ၊တည်း။ [အာဒိအနက်ဟော ကွတိတစ်လုံး အကြောက်ပါ]**(ခ)** တတြ၊ထိုသာမညဖလသုတ်၌။အယံ၊ဤဆိုအပ်လတံ့ကား။အပုဗ္ဗဝဒဝဏ္ဏနာ၊ရှေးမဟုတ်သော ပုဒ်တို့၏ အဖွင့်တည်း။ (ဝါ) အသစ်ဖြစ်သော ပုဒ်တို့၏ အဖွင့်တည်း။

(ဂ) ရာဇဂေ၊ဟတိ၊ဟူသည်ကား။ဧဝံ နာမကော၊ဤသို့ ရာဇဂ၊ဟ အမည်ရှိသော။နဂရေ၊မြို့၌။

(ဃ) ဟိ၊မှန်၏။ **(တနည်း)** ဟိ၊အကြောင်းကို ပြဦးအုံ့၊တံ၊ထိုမြို့ကို။(တဿ၊ထိုမြို့၏) [ဟိတ်၏သမ္ဗန်] မန္ဒာတုမဟာဂါဝိန္ဒာဒီဟိ၊မန္ဒာတ် စကြာမင်း၊ မဟာဂေါဝိန္ဒပုရောဟိတ် အစရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ ရာဇဓေနီဘာဝေန၊မင်းနေပြည်တော်၏ အဖြစ်ဖြင့် (ကရိဏီး) ပရိဂ္ဂဟိတတ္တာ၊(နေပြည်တော်အဖြစ်ဖြင့်) သိမ်းပိုက်အပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ရာဇဂဟန္တိ၊ရာဇဂေ၊ဟံဟူ၍။ဝုစ္စတိ၊ဆိုအပ်၏။

(င) စ္စော၊ဤရာဇဂေ၊ဟံဟူသော၃ပုဒ်၌။အညေပိ၊ဆိုအပ်ပြီးသော အပြားမှတစ်ပါး၊လည်း ဖြစ်ကုန်သော။ ပကာရေ၊အပြားတို့ကို။ဝဏ္ဏယန္တိ၊ဖွင့်ကြကုန်၏။ **(စ)** တေဟိ၊ထိုအပြားတို့ဖြင့်။ကိံ၊အဘယ်အကျိုးရှိအံ့နည်း။ စတံ၊ဤရာဇဂေ၊ဟဟူသော အမည်သည်။တဿ နဂရဿ၊ထိုမြို့၏။နာမမတ္တံ၊အမည်မျှသာတည်း။

(ဆ) ပန၊ဆက်။တံ၊ထိုရာဇဂေ၊ဟ အမည်ရသော ဤမြို့သည်။ဗုဒ္ဓကာလေစ၊ဘုရား ပွင့်တော်

http://www.dhammadownload.com

မူရာအခါ၌ဥငှင်း။(ဝါ)ဘုရားလက်ထက်ဆော်၌ဥငှင်း။စက္ကဝတ္တိကာလေစ၊စကြာမင်း ပေါ်ရာအခါ၌ဥငှင်း (ဝါ) စကြာမင်းလက်ထက်၌ဥငှင်း။နဂရံ၊နေပြည်တော်သည်။ဟောတိ၏။သေသကာလေ၊ကြွင်းသောအခါ၌။ သည်၊လူတို့မှကင်းဆိတ်သည်။ယက္ခပရိဂ္ဂဟိတံ၊နတ်ဘီလူးတို့ သိမ်းပိုက်အပ်သည်။ဟောတိ၏။တေသံ၊ထိုနတ်ဘီလူးတို့၏။ဝသနဝနံ၊သေရည်သောက်ခါ, ပျော်မြူးရာဖြစ်သော မြို့အနီးတောသည်။ဟုတွာ၊ဖြစ်၍။တိဋ္ဌတိ၊ တည်၏။

➢ ❶ ။ **(ခ) ဒုဿဓနန္တ** ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် အပေါင်းဖြစ်သော သမုဒါယတ္ထကို ဖွင့်ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ အစိတ်အစိတ်သော ပုဒ်တို့၏ အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာကို ဖွင့်ပြခြင်း အကျိုးငှာ တကြာယ်-စသော (ခ) ဝါကျကိုမိန့်။

(ဂ) ဒုဿဓနာ ။ ။ အရှင်အဋ္ဌကထာဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် (ဝါ) အရှင် အာနန္ဒာသည် ရာဇဂဟော-ဟု ဟောတော်မူ၏။ ရာဇဂဟ-အရ ဤနေရာ၌ မင်းနန်းတော် ကို အရကောက်ယူရပါမည်လော၊ ဤနေရာ၌ ရာဇဂဟ-အရ အဘယ်ကို အရကောက် ယူရပါမည်နည်း၊ အကယ်၍ မပြဆိုသော် အတိဗျာပိတဒေါသ ဘုရားရှင်အား (ဝါ) အရှင် အာနန္ဒာအား သင့်ရောက်ရာ၏။ ဤသို့ စောဒနာဖွယ်ရှိသောကြောင့် ထိုစောဒနာကို သောဓနာတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (ဂ) ဝါကျကိုမိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား (ဂ) ဖြင့် ရာဇဂဟ-အရ မင်း၏ နန်းတော်ကို မယူရ၊ ရာဇဂြိုဟ်အမည်ရှိသော မြို့တော်ကို ယူရမည်ဟု ငါပြဆိုရကား သင်တင်သော အတိဗျာပိတဒေါသ ဘုရားရှင်အား (ဝါ) အရှင်အာနန္ဒာအား မရောက် ကင်းစင်လွှင့်ပယ်ပါ၏ဟူလို။

(ဃ) ဒုဿဘောဂါနုသယန္တ ။ ။ ဤသို့ (ဂ) ဖြင့် ရာဇဂဟ-အရ ရာဇဂြိုဟ် အမည်ရှိသော မြို့ကို ယူရမည်ဟု ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်းမြို့သည် သိရီဝမုကော စသည်ကဲ့သို့ အဓိစ္စသမုပ္ပန္နအားဖြင့် ရာဇဂဟ မည်ပါသလော၊ဟု စောဒနာဘွယ်ရှိရကား ရာဇဂဟမည်ခြင်း၏ နာမလာဘဟိတ်ကို ပြတော်မူလိုသော ဆရာသည် (ဃ) ဝါကျကိုမိန့်။

(ဃ) ဒုဿဘောဂါယတ္ထဘဓနာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် ရာဇဂဟ ဟူသည် ရာဇဂြိုဟ်မည်သော မြို့ဟု ဓေါဟာရတ္ထအားဖြင့် ဖွင့်ဆိုတော်မူ၏။ ရာဇုနော် ဂဟံ ရာဇဂဟ်-ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ မင်း၏ အိမ်တော်သည် ရာဇဂဟ မည်ရာသည် မဟုတ်ပါလော၊ ယင်းသို့ဖြစ်လျက် ထို စကားသည် အသို့သင့်အုံနည်း၊ စုဒ်ကြောင့်- (ဃ) မိန့်။

(ဇ) ဒုဿ/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဃ) ဖြင့် ရာဇဂဟ-အရ မြို့ကို ယူရမည်ကိုငင်း၊ ရာဇဂြိုဟ် မည်ခြင်းအကြောင်း နာမလာဘဟိတ်ကိုငင်း ပြဆိုတော်မူ၏။ ရာဇဂဟံပုဒ်၌ မန္ဓာတုမဟာဂေါဝိန္ဒာဒီဟိ ပရိဂ္ဂဟိတတ္တာ ရာဇဂဟန္တိ ဝုစ္စတိ-ဟု ဆရာ ဆိုခဲ့ပြီးသော အပြားကိုသာ ဆရာတို့ ဖွင့်ဆိုကြပါသလော၊ အဘယ်သို့ဖွင့်ဆိုကြပါသေးသနည်း။/ ရာဇူဟိ ဂဟိတံကြောင့်သာ ရာဇဂဟ မည်ပါသလော၊ မည်သည့် ဝစနတ္ထကြောင့် ရာဇဂဟ မည်ပါသေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဇ) မိန့်။

*နောဂစ္ဆိသမုဒ္ဒယ၊အဖြေပြ၊ဇဝ အာဘောဂိဆင်။

(ဈ-ဝ) ဒုဿ/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဇ) ဖြင့် ရာဇဂဟ-ဟူသော ဤပုဒ်ဝယ် တပါးသော အပြားတို့

http://www.dhammadownload.com

ကိုလည်း ဖွင့်ကြကုန်၏ဟု ဆို၏။ အကယ်၍ တပါးသော အပြားတို့ကို ဆရာတို့ ဖွင့်ကုန်ငြားအံ့၊ ယင်းသို့ ဖွင့်ကုန်သည်ရှိသော် ဆရာတို့ ဖွင့်ကြသော ထိုတပါးသော အပြားတို့ကိုလည်း ဆိုသင့်ကုန်ရာ၏၊ ယင်းသို့ဖြစ်လျက် အဘယ့်ကြောင့် ထိုတပါးသော အပြားတို့ကို ဆရာတို့ မဆိုအပ်ပါကုန်သနည်း၊ စုဒ်ကြောင့် (စ-၁) မိန့်။

(စ-၂) ဒဋ္ဌိ/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (စ-၁) ဖြင့် ရှေးဆရာတို့ဖွင့်ကြသော ထိုတပါးသော အပြားတို့ဖြင့် အကျိုးမရှိဟု ဆို၏။ အဘယ့်ကြောင့် ရှေးဆရာတို့ ဖွင့်ကြသော ထိုတပါးသော အပြားတို့ဖြင့် အကျိုးမရှိပါသနည်း၊ ရှေးဆရာတို့ဖွင့်ကြသော ထိုတပါးသော အပြားတို့ကို ဆိုအပ်ကုန်သည်ရှိသော် သောတုဇနတို့အား ဝစနတ္ထကောသလ္လအကျိုး ဖြစ်ရာသည် မဟုတ်ပါလော၊ စုဒ်ကြောင့် (စ-၂) မိန့်။

(ဆ) ဒဋ္ဌိ/ အနုသဓန္ဓ ။ ။ ဤသို့ (ဃ) ဖြင့် ရာဇဂဟ-အရ ရာဇဂြိုဟ်မြို့ကို ယူရမည်ကိုငင်း၊ ရာဇဂဟ မည်ခြင်းအကြောင်း နာမလာဘဟိတ်ကိုငင်း ပြဆိုပြီး၍ ယခု အခါ၌ ထိုရာဇဂြိုဟ်မြို့ဒေသသည် ဝိသေသဌာနဖြစ်သောကြောင့် မြတ်သော သတ္တဝါတို့၏ သုံးဆောင်ဖွယ်ထိုင်ရာတည်းဟု ပြလိုသော ဆရာသည် (ဆ) ဝါကျကို မိန့်။

(ဆ-၁) ဒဋ္ဌိ/ အနုသဓန္ဓ ။ ။ ဤသို့ (ဂ) စသည်ဖြင့် ရာဇဂဟဟူသောဘုဒ်၏ အဘိ ဓေယျတ္ထ နှင့် ဝစနတ္ထကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ထိုရာဇဂြိုဟ်မြို့အရပ်သည် ဌာနထူးဖြစ်သောကြောင့် မြတ်သော သတ္တဝါတို့သာ သုံးဆောင်ထိုက်၏ဟု ပြခြင်းငှာ (ဆ-၁) ဝါကျကို မိန့်။

(ဆ-၂) ဒဋ္ဌိ/ အနုသဓန္ဓ ။ ။ ဤသို့ (ဆ-၁) ဖြင့် ထိုရာဇဂြိုဟ်မြို့အရပ်သည် ဌာနထူး ဖြစ်သောကြောင့် မြတ်သော သတ္တဝါတို့သာ သုံးဆောင်ထိုက်၏ဟု ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ထိုမြို့ပျက်စီးခြင်းသို့ ရောက်သည်ရှိသော် ဘီလူးတို့ သိမ်းဆည်းအပ်သည်၏ အဖြစ်ကို ပြခြင်းငှာ (ဆ-၂) ကိုမိန့်။

(ဆ-၂) ဒဋ္ဌိ/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် ထိုရာဇဂြိုဟ်မြို့သည် ဗုဒ္ဓကာလ စက္ကဝတ္တိကာလ၌ မြို့ဖြစ်၏ဟု ဖွင့်ဆိုတော်မူ၏။ ကြင်းအခါ၌ မည်ကဲ့သို့ ဖြစ်ပါသနည်း။ လူနေ ရွာသိမ် ရွာငယ်အဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်ပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဆ-၂) မိန့်။

➢ ❷ ။ [**၈-စ ဝါက္ယဝဋ္ဌိကိုရှု**] (၁) နနု အညေပေတ္ထ ပကာရေ ဝတ္ထာယန္တိ။

(၂) အထ ကသ္မာ "ကိ" တေဟိ"တိ ဝုတ္တံ။ (၃) နနု နာမမတ္တမေတံ တဿ နဂရဿ

(၄) တသ္မာ "ကိ" တေဟိ"တိ ဝုတ္တံ။

➢ ❸ ။ ဝနန္တိ တံ ဘဇန္တိ မယူရကောကိလာဒယော သတ္တာတိ **ဝနံ**။ (၁) ဝနံ-ဟူသော ပုဒ်ပြီး နိပ္ပန္နသဒ္ဒါသည် **ဝနေ** မည်၏။ (၂) ဝနန္တိ တံ ဘဇန္တိ မယူရကောကိလာဒယော သတ္တာ-ဟူသော ဝိဂ္ဂဟဝါကျသည် **ဝနတ္ထေ** မည်၏။ (၃) မှီဝဲ ဆည်းကပ် ခစားတတ်သည်၏အဖြစ် (ဝါ) ခစားခြင်း ကြိယာသက်တ်သည် **ဝနယောတု** မည်၏။ (၄) ဣတိ သဒ္ဒါသည် **ဝနယောတု ဓောတက** မည်၏။ (၅) တောဒြဗ်သည် ဝစနီယမည်၏။ (၆) အရည, ကာနန-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် **ဝစနီယတ္ထေ** မည်၏။

* ဝနီယတိ ဘဇီယတိ ဆာယာသမ္မတ္တိယာတိ **ဝနံ**။ (၃) ဆည်းကပ်ခြင်း ကြိယာ သကတ်

http://www.dhammadownload.com

သည် ဝစနဟောတု။ (ကြွင်းတူ)

နိယာမ် ။ ။ ***နိဗ္ဗုန်ကို ဝစနဆိုလော်၊ ဝိဂြိုဟ်ပါကျ ဝစနတ္ထတည်း၊ ထိုမှဟောတု မှတ်ရှု သဂတ်၊ နိပါတ်ကွတိ ဧော တဂသိလေ၊ ဒြမ်တွေကို မှတ်လေ ဝစနိယ၊ ဧဝဝစနကို ဝစနိယ တ္ထဆိုသည်၊ဝိဂြိုဟ်တွေ တိုင်း ခွဲနည်း တည်း။***

ဂစ္ဆတိ ဇာနာတီတိ **ဓဂါ**။ (၃) သိခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) ပညာ ဒြဗ်သည် ဝစနိယ။ (၆) ပညာ, ဉာဏ-စသော--။ * ဂယ္ဟတီတိ **ဂဟံ**။

ရာဇူဟိ ဂဟံ **ရာဇဂဟံ**။ (၃) မင်းတို့၏ မြို့နှင့် သာမိ-သံ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟောတု။ (၄) လုတ္တနိဒ္ဒိဋ္ဌ ဂမျမာန်ဖြစ်သော ကြတိသဒ္ဒါသည် ဝစနဟောတု ဧောတက။

(၅) ရာဇဂြိုဟ်မြို့ဒြဗ်အနက်သည် ဝစနိယ။ (၆) ဘူပတိဂဟ, ဘူပါလဂဟ။

ယဂ္ခိယန္တေ ပူဇိယန္တေတိ **ယက္ခာ**။ (၃) ပူဇော်ခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု (၅) ဘီလူးဒြဗ်သည် ဝစနိယ။ (၆) ကုမ္ဘဏ္ဍ, ဒေဝ, အမနုဿ-စသော--။

နာ ဂစ္ဆန္တီတိ **နဂါ**။ [အစိတ်] (ပြသာဒ်စသော အဆောက်အဦရ၏။)

နဂါ (ပါသာဒယော) အာသ အတ္ထိ ဧတသ္မိန္တိ ဝါ **နဂရံ**။ [အပေါင်း] (တဒ္ဓိတ်)

(၃) ပြသာဒ်စသော အဆောက်အဦ၏ မြို့ဒြဗ်နှင့် ဌာနီ ဌာန အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်း သမ္ဗန်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) မြို့ဒြဗ်သည် ဝစနိယ။ (၆) ပုရ်-စသော--။

ဒဗ္ဗသမ္ဘာရံ ဂဏှာတီတိ **ယာနံ**။ (အိမ်ရ၏။) ယရတိ သိဒ္ဓတိ ဧတ္ထာတိ **ယာနံ**။

နံ သံပုဏ္ဏံ ယရံ ဧတ္ထာတိ **နဂရံ**။ (သမာသ်)

(၃) ပြည့်စုံသော အိမ်၏ မြို့နှင့် ဌာနီ ဌာန အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်း သမ္ဗန်သည် ဝစန ဟောတု။ (၅) မြို့ဒြဗ်သည် ဝစနိယ။ (၆) ပုရ်-စသော--။

➤ ❸ ။ **ပရိဂ္ဂဟီတတ္တာ**-၌ တ္တာသမ္ဗန်ကား- တာသ နဂရသဲ ဖြစ်ပါသည်။

စာစမ် ။ ။ (တာသ နဂရဿ) ကား **"ဏ်"**-ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် (ပရိဂ္ဂဟီတတ္တာ) ဝယ် (တ္တ) ပစ္စည်း၌ သမ္ဗန်, သတ္တိမန္တ (တ္တ) ပစ္စည်းကား သမ္ဗန္ဓီ, သတ္တိ။

(တာသ နဂရဿ) ကား **"ဏိ"**ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် (ပရိဂ္ဂဟီတတ္တာ) ဝယ် (ပရိဂ္ဂဟီတ) ဟူသော ဘာဝယောဂပုဒ်၌ ဝါစ္ဆ, တုလျတ်၊ (ပရိဂ္ဂဟီတ) ဟူသော ဘာဝယောဂပုဒ်ကား ဝါစက, လိင်္ဂတ်။

* **ဘာဝစယာဂ၏ ပစ္စယတ္ထကား** ကမ္မတ္ထ ဖြစ်သည်။

နာမမတ္ထံ-ကို နာမမတ္ထတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင် ဧတသ ရာဇဂဟန္တိ နာမဿ-ဟု သမ္ဗန်ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်) * **ဝဏ္ဏယန္တိ**-ကို ဝဏ္ဏယန္တတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်- အာစရိယာနံ-ဟု သမ္ဗန်ခံရပါမည်။ (တို့၏/တို့သည် စပ်)

သုဉ်ညံ-ကို သုညတ္တာ/**ယက္ခပရိဂ္ဂဟီတံ**ကို ယက္ခပရိဂ္ဂဟီတတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်- တာသ ဧတသ နဂရဿ-ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်)

➤ ❻ ။ **(ဂ)**၌ ဧဝံ နာမကော-ဖြင့် ရာဇဂဟဟူသည် ဂုဏ်စသည် မဟုတ်၊ ရာဇဂြိုဟ်ဟူသော

http://www.dhammadownload.com

အမည်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ (၀၊) ဘာဝတ္ထ)

နဂရေ–ဖြင့် ရာဇဂဟ–အရ မင်းသိမ်းဆည်းအပ်သော အမှတ်မရှိသော ဝတ္ထုကို မယူရ၊ ရာဇူနံ ရာဇူဟိ ၀ါ ဂဟံ ရာဇဂေဟံ–ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ ရာဇဂဟ–အရ ရာဇဂြိုဟ်မည်သော မြို့ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

(ဃ) ဖြင့် ရာဇ–အရ မန္ဒာတု စက္ကြမင်း, မဟာဂေါဝိန္ဒ ပုရောဟိတ် စသည်တို့ကို ယူရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) ဂဟံပုဒ်ကို ဂဃုတိတိ ဂဟံ–ဟု ကမ္မသာဓနေ ဝစနတ္ထ ပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဂဟံ–၌ အ–ပစ္စည်း၏ ကမ္မသာဓနေ၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကို ငင်း (ဒု–ပစ္စယတ္ထ) ရာဇနဲ့ ဂဟ–ကို ရာဇူဟိ ဂဟံ ရာဇဂေဟံ–ဟု တတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထ ပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

➢ ❶ ။ **ရာဇဂဟံ–၌ ရာဇမူနံကို မဟာဓဂါဝိန္ဒသဒ္ဒါဖြင့် ဖွင့်ရခြင်းအကြောင်း**

မဟာဂေါဝိန္ဒပုရောဟိတ် သိမ်းပိုက်အပ်သော ရာဇဂြိုဟ်မြို့သည် ရေဏုမည်သော မင်း သိမ်းပိုက်အပ်၏ဟူသော အနက်ဖြစ်သင့်သောကြောင့် ရာဇဂဟံ–၌ ရာဇပုဒ်ကို မဟာဂေါဝိန္ဒသဒ္ဒါဖြင့် ဖွင့်ရပါသည်။

ထိုစကားသည်မှန်၏၊ လောကၱ မင်းခယောက်ျားပြုလုပ်သမျှသည် မင်းပြုလုပ်သည်ပင် မည်၏၊ မင်း၏ အာဏာဖြင့်သာလျှင် ပုရောဟိတ်က ပြုစီရင်နိုင်၏၊ ဤသို့ မင်းသိမ်း ပိုက်အပ်၏ဟူသော အနက် ဖြစ်သောကြောင့် ရာဇဂဟံ–၌ ရာဇပုဒ်ကို မဟာဂေါဝိန္ဒသဒ္ဒါ ဖြင့် ဖွင့်ရပါသည်။

* **စကခိဆရာဘို့အလို့– မဟာဓဂါဝိန္ဒဟူသည်** ။ ။ ပုရောဟိတ်ပုဏ္ဏားကြီးမဟုတ်၊ အာနုဘော်ကြီးမားလှသည့် ရှေ့အခါက ဘုရင်တစ်ပါးဖြစ်သည်ဟု ဆိုပါသည်။

➢ ❷ ❶ ။ **မရိဇ္ဈမိတဇ္ဇာ–အရ** ။ ။ သိမ်းပိုက်အပ်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော လောဘမူဓိတ္တုပ္ပါဒ်ကို ယူ၍ (၁) ထိုသည် ကာမရတိဌာယိဘာဝ+ကာမသိဂ်ါရ ရာ မည်၏။ (၂) မြို့သည် အာရမ္မဏာဓိဘာဝ မည်၏။ (၃) ရာဇဂြိုဟ်မြို့၏ စည်ပင် ပြန့်ပြောခြင်း, ရာဇာနီ နေပြည်တော် နိုင်ငံဖြစ်ခြင်းသည် ဥဒ္ဒိပနဓိဘာဝ မည်၏။ (၄) ရာဇဂြိုဟ်မြို့၌ မိမိအလိုကျ စီမံအုပ်ချုပ်၍ စည်းစိမ်ကို ခံစား စံစားနိုင်ခြင်း အကျိုးသည် အနုဘာဝ မည်၏။

* **ဗုဒ္ဓဒ္ဓံ အန္တဇ္ဇာ–အရ** ။ ။ သဗ္ဗညုတညာဏ်တော်ကိုယူ။ (ပထမအုပ်-၅၄) ကြည့်။

ဝါကျ (၂) [၄၊၁၂၂။]

(က) ဒီဃရတ္တိတိ အဝိသေသေန ကုရုရိယာပထဒိဗ္ဗဗြဟ္မအရိယဝိဟာရေသု အညတရ-ဝိဟာရသမင်္ဂီပရိဒီပနမေတံ။

(ခ) ကုရ ပန ဌာနဂမနနိသဇ္ဇသယနပွဘောဒေသု ကုရုရိယာပထေသု အညတရကုရုရိယာပထ သမာယောဂပရိဒီပနံ။

(ဂ) တေန ဠိတောပိ ဂစ္ဆန္တောပိ နိသိန္နောပိ သယာနောပိ ဘဂဝါ ဝိဟာရတိဿေဝ ဓေဒီတဓ္မော။

(ဃ) သော ဟိ ဇင်္ဃံ ကုရုရိယာပထဟာနံ အညေန ကုရုရိယာပထေန ဝိစ္ဆိန္ဒိတ္တာ အပရိပတန္တံ အတ္တဘာဝံ ဟရတိ ပဝတ္တေတိ၊ တသ္မာ ဝိဟာရတိတိ ဝုစ္စတိ။ [ဘာသာဋီကာ၊ဒု၊၂၀၁။]

http://www.dhammadownload.com

ဝိဘာဝဘိ=တခုသော ကျရိယာပုထ်ဖြင့် ကျင်နာနှိပ်စက်ခံရခြင်းကို တခုသော ကျရိယာပုထ်ဖြင့် ဖြတ်၍ အတ္တဘောကို မကျသည်ကိုပြု၍ ဆောင်တတ်၏။ (သဒ္ဒတ္ထ) ဖြစ်စေတတ်၏။ (အဓိပ္ပါယတ္ထ) နေတော်မူ၏။ (ဝေါဟာရတ္ထ)

(က) ဝိဟာရတိတိ စတုံဝိဟာရတိဟူသော ဤသဒ္ဒါသည်။အဝိသေသေန အထူးမရ သာမညအားဖြင့်။ [အ-သဒ္ဒါ ပဋိသေဓနတ္ထ] အဝိသေသေန၊မည်သည့်ဝိဟာရဟု အထူးပြုမှုမှ ကင်းသဖြင့်။[အ-သဒ္ဒါ ဝိရဟတ္ထ] ကျရိယာပထဒိဗ္ဗဗြဟ္မအရိယဝိဟာရေသု၊ကျရိယာပထ ဝိဟာရ၊ ဒိဗ္ဗဝိဟာရ၊ ဗြဟ္မဝိဟာရ၊ အရိယဝိဟာရတို့တွင်။ အညတရ ဝိဟာရသမ်ဂီ ပရိဒီပနံ၊အမှတ်မထား တပါးပါးသော ဝိဟာရနှင့် ပြည့်စုံခြင်းရှိသည်၏အဖြစ်ကို ထင်ရှား ပြကြောင်း သဒ္ဒါတည်း။

(ခ) ပန၊ထိုသို့ပင် ဝိဟရတိသဒ္ဒါ၏ ကျရိယာပထ ဝိဟာရ၊ ဒိဗ္ဗဝိဟာရ၊ ဗြဟ္မဝိဟာရ၊ အရိယဝိဟာရ တို့တွင် တပါးပါးသော ဝိဟာရနှင့် ပြည့်စုံခြင်းရှိသည်၏အဖြစ်ကို ထင်ရှား ပြကြောင်း သဒ္ဒါဖြစ်ပါသော်လည်း။ ကျဓဤရာဇဂဟေ ဝိဟရတိဟူသော ပါဠိ၌။ဌာန ဂမနနိသဇ္ဇာသယနပွဒေဒေသု၊ရပ်ခြင်း၊ သွားခြင်း၊ ထိုင်ခြင်း၊ လျောင်းခြင်း အပြားရှိကုန်သော။ကျရိယာပထေသု၊ကျရိယာပုထ်တို့တွင်။အညတရကျရိယာပထ သမာယောဂ ပရိ ဒီပနံ၊အမှတ်မထား တပါးပါးသော ကျရိယာပုထ်နှင့်ယှဉ်ပုံကို ပြကြောင်းသဒ္ဒါတည်း။

(ဂ) တေန၊ထို့ကြောင့်။[ထိုသို့ ဝိဟရတိသဒ္ဒါ၏ တပါးပါးသော ကျရိယာပုထ်နှင့် ယှဉ်ပုံကို ပြကြောင်း သဒ္ဒါ၏ အဖြစ်ကြောင့်။] ဌိတောပိ၊ရုပ်တော်မူသည်လည်းဖြစ်သော်။ကစ္ဆန္တောပိ၊ကြွတော်မူသည်လည်းဖြစ်သော။ နိသိန္နောပိ၊ထိုင်တော်မူသည်လည်းဖြစ်သော။သယာနောပိ၊လျောင်းတော်မူသည် လည်းဖြစ်သော။ဘဂဝါ၊ မြတ်စွာဘုရားကို။ဝိဟရတိ၊စွဲဝ၊ဝိဟရတိဟူ၍သာ။ဝေဒိတဗ္ဗော၊သိထိုက်၏။

(ဃ) ဟိ၊ဆက်ဦးအုံ။/ ဟိ၊မှန်၏။/ ဟိ-ယသ္မာ၊အကြင့်ကြောင့်။သော၊ထိုမြတ်စွာဘုရားကို။(ဝါ) သည်။ စကံ ကျရိယာပထဗာဓနံ၊တပါးသော ကျရိယာပုထ်၏ ညောင်းညာတော်မူခြင်းကို။အညေန၊အခြားသော။ ကျရိယာပထေန၊ကျရိယာပုထ်ဖြင့်။ဝိစ္ဆိန္ဒိတွာ၊ဖြတ်တော်မူ၍။အပရိပတန္တံ၊မလဲကျအောင်။အတ္တဘာဝံ၊အတ္တဘောကို။ ဟရတိ၊ဆောင်တော်မူ၏။ပဝတ္တေတိ၊ဖြစ်စေတော်မူ၏။တသ္မာ၊ထို့ကြောင့်။[ထိုသို့ ကျရိယာတပါး ညောင်းညာများကို တပါးဖြင့်ဖြတ် မကျလတ်အောင် အတ္တဘောကို ဆောင်တော်မူသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။] ဝိဟရတီတိ၊ဝိဟရတိဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ဆိုအပ်၏။ (ဘာသာဋီကာ၊ဒု၊၂၀၁)

➢ ❶ ။ **(က) သို့/ ဧဝသဒ္ဒ** ။ ဆရာ၊ ပါဠိတော်၌ အရှင်အာနန္ဒာသည် ဝိဟရတိ-ဟု ဟောတော်မူ၏။ ဝိဟရတိသဒ္ဒါသည် အဘယ်ကို ပြကြောင်း သဒ္ဒါဖြစ်ပါသနည်း၊ လေးပါးသော ဝိဟာရ တို့တွင် တစ်ခုသော ဝိဟာရနှင့်သာ ပြည့်စုံသည်၏အဖြစ်ကို ပြကြောင်း သဒ္ဒါဖြစ်ပါသလော၊ (ဝါ) တစ်ပြိုင်နက်သော ဧဏ်၌ လေးပါးသော ဝိဟာရနှင့်သာ ပြည့်စုံသည်၏အဖြစ်ကို ပြကြောင်း သဒ္ဒါဖြစ်ပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (က) မိန့်။

(ခ) သို့/ သာဓကဘာဝပ္ပဋ္ဌာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် ဝိဟရတိသဒ္ဒါသည် သာမည အားဖြင့် ဝိဟာရ (၄) မျိုးတွင် တမျိုးမျိုးနှင့် ပြည့်စုံသည်၏အဖြစ်ကို ပြကြောင်း သဒ္ဒါတည်းဟု ဆို၏။ ဤ ရာဇဂဟော ဝိဟရတိဟူသော ပါဠိ၌ ဝိဟရတိ-အရ ဝိဟာရ လေးမျိုးလုံးကိုပင် ယူရမည်လော၊

http://www.dhammadownload.com

အဘယ်ဝိဟာရကို ယူရမည်နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ခ) သို့/ အနုသဒ္ဒ ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် ဝိဟာရတိဟူသော သဒ္ဒါသည် အထူးမကင်းသောအားဖြင့်(ဝါ) မထူးသောအားဖြင့် (ဝါ)သာမညအားဖြင့် ဣရိယာပထဝိဟာရ ဒိဗ္ဗဝိဟာရ ဗြဟ္မဝိဟာရ အရိယဝိဟာရတို့တွင် တပါးပါးသော ဝိဟာရနှင့် ပြည့်စုံခြင်း ရှိသည်၏အဖြစ်ကို ပြတတ်သော သဒ္ဒါတည်းဟု ပြဆိုတော်မူပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဒိဗ္ဗ ဗြဟ္မ အရိယ ဝိဟာရသုံးပါးနှင့် ဆက်ဆံသော ဤ၌ လိုအပ်သော ဝိဟာရကို ပြခြင်းငှာ (ခ) ဝါကျကိုမိန့်

(ဂ) သို့/ အနုသဒ္ဒ ။ ။ ဤသို့ (ခ) ဖြင့် ဣဇာဓိမွေတတ္ထဖြစ်သော ဣရိယာပထ ဝိဟာရနှင့် ယှဉ်နေသည်ကို ဖွင့်ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်းဣရိယာပထဝိဟာရနှင့် ယှဉ်နေခြင်းကြောင့် ရသင့်ရ ထိုက်သော အကျိုးလဒ္ဓဂုဏ်ကို ပြရန်အလို့ငှာ (ဂ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် ဤ၌ ရပ်ခြင်း သွားခြင်း ထိုင်ခြင်း အိပ်ခြင်း အပြားရှိကုန်သော ဣရိယာပုထ်တို့တွင် တပါးပါးသော ဣရိယာပုထ်နှင့် ယှဉ်ခြင်းကို ပြတတ်သော သဒ္ဒါတည်းဟု ဆိုတော်မူ၏။ ယင်းသို့ ပြသဖြင့် အဘယ်ဂုဏ်ရှိဖါသနည်း၊ (ဝါ) အဘယ်အကျိုးရှိပါသနည်း၊ ရအပ်သော အကျိုးကို မပြပြီလော။ စုဒ်ကြောင့်- (ဂ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ အဇ္ဈာလိနဇာဒနာ ။ ။ ဆရာ၊ ရှင်အာနန္ဒာသည် ရာဇဂဟော ဝိဟာရတိဟုဟောတော်မူ၏။ ဣရိယာပထ အဖို့၌ ဝိဟာရတိဝယ် ဝိ-သဒ္ဒါသည် ဝိစ္ဆိန္နနအနက်, ဟာရတိသည် နယန (ဟာရဏ) ပဝတ္တနအနက်၌ ဖြစ်ရကား အဘယ်ကို အဘယ်ဖြင့် ဖြတ်သနည်း၊ အဘယ်သို့ကား အဘယ်၏ဖြစ်ခြင်း (ဆောင်ခြင်း) ဖြစ်သနည်း၊ ဝိ-၏ ဝိစ္ဆိန္နနာကာရ, ဟရတိ၏ နယန (ဟာရဏ) ပဝတ္တနာကာရကို ဆရာ မပြပြီလော၊ အကယ်၍ ဝိ-သဒ္ဒါ၏ ဝိစ္ဆိန္နနာကာရ, ဟရဓာတ်၏ ဟာရဏာကာရကို မပြဆိုချေသော် ဆရာ့အား သဒ္ဒ အတ္ထ ဆန့်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား- (ဃ) ဖြင့် ထိုမြတ်စွာဘုရား၏ တခုသော ဣရိယာပုထ်ဖြင့် နာကျင်သည်ကို တခုသော ဣရိယာပုထ်ဖြင့်ဖြတ်၍ အတ္တဘောကို မကျစေသည်ကို ပြ၍ ဆောင်တတ် ဖြစ်စေတတ်သောကြောင့် ဝိဟရတိ-ဟု ဆိုအပ်၏ဟု ဝိစ္ဆိန္နနာကာရ, ဟရ ဏာကာရကို ငါပြဆိုရကား သင်တင်တိုင်းသော သဒ္ဒ အတ္ထ ဆန့်သော ဝိရောဓိဒေါသ ငါ့အား မရောက်ဟူလို။

(ဃ) သို့/ အာဇောဂါယုဇ္ဇာဇနာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် ရပ်သော်ငင်း သွားသော်ငင်း, ထိုင်သော်ငင်း, လျောင်းသော်ငင်း မြတ်စွာဘုရားကို "ဝိဟရတိ"ဟူ၍သာ သိအပ်၏ဟု ဆို၏။ ဝိဟရတိသဒ္ဒါသည် တစ်ခုတည်းဖြစ်၍ ဣရိယာပုထ်လေးပါး တို့တွင် တစ်ခုသော ဣရိယာပုထ်နှင့် ယှဉ်တော်မူသော်သာ မြတ်စွာဘုရားကို "ဝိဟရတိ" ဟူ၍ ဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော၊ ယင်းသို့ဖြစ်လျက် "ဠီတောပိ ဂစ္ဆန္တောပိ" စသော ဆရာ့စကားသည် အသို့သင့်ပါအံ့နည်း၊ (ဝါ) ယင်းသို့ဖြစ်လျက် အဘယ်ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားကို ရပ်တော်မူသော်ငင်း, သွားတော်မူသော်ငင်း, ထိုင်တော်မူသော်ငင်း, လျောင်းတော်မူသော်ငင်း ဝိဟရတိဟူ၍သာ သိအပ်ပါသနည်း၊ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

➢ ❷ ။ [က+ခ ဝါက္ယတ္ထိုကို်ရ္ဟ] (၁) နနု ဝိဟရတိတိ အဝိသေသေန ကျရိယာပထ ဒိဗ္ဗဗြဟ္မအရိယဝိဟာရေသု အညတရဝိဟာရသမ်ိဳဝရိဒိပနမေတံ။ (၂) အထ ကသ္မာ ကျဓ ဌာနဂမန နိသဇ္ဇာသယနပ္ပဘေဒေသု ကျရိယာပထေသု အညတရကျရိယာပထ သမာယောဂပရိဒီပနတ္ထံ ဝုတ္တံ။ (၃) နနု ကျဓ ကျရိယာပထသခ်ါတဝိသေသဝိဟာရသမ်ိဳဝရိဒီပနမေဝ သမ္ဘဝတိ။ (၄) တသ္မာ ကျဓ ဌာန ဂမနနိသဇ္ဇာသယနပ္ပဘေဒေသု ကျရိယာပထေသု အညတရကျရိယာပထ သမာယောဂပရိဒီပနတ္ထံ ဝုတ္တံ။

[ဂ+ဃ ဝါက္ယတ္ထိုကို်ရ္ဟ] (၁) နနု ဘဂဝါ ဠိတော ဂစ္ဆန္တော နိသိန္နော သယာနော ဟောတိ။

(၂) အထ ကသ္မာ ဘဂဝါ "ဝိဟရတိ"ဧ္စေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော။ (၃) နနု သော ဧကံ ကျရိယာပထဗာဓနံ အညေန ကျရိယာပထေန ဝိစ္ဆိန္ဒိတ္တာ အပရိပတန္တံ အတ္တဘာဝံ ဟရတိ ပဝတ္တေတိ။

(၄) တသ္မာ ဘဂဝါ "ဝိဟရတိ"ဧ္စေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော။

[**အပိသဒ္ဒါ အသိုးသိုးကို်ရ္ဟ၍ ဂ+ဃ ဝါက္ယတ္ထိုကို် ထုတ်ပုံ**] (၁) နနု **ဠိဧတော** ဘဂဝါ။ (၂) အထ ကသ္မာ ဝိဟရတိတိ ဝုစ္စတိ။ (၃) နနု သော ဧကံ ကျရိယာပထဗာဓနံ အညေန ကျရိယာပထေန ဝိစ္ဆိန္ဒိတ္တာ အပရိပတန္တံ အတ္တဘာဝံ ဟရတိ ပဝတ္တေတိ။ (၄) တသ္မာ ဝိဟရတိတိ ဝုစ္စတိ။

[ဠိတော-နေရာတွင် ဂစ္ဆန္တော/နိသိန္နော/သယာနော-ဟု ပြောင်းလဲပေးပါ။]

[**ဃ ဝါက္ယကို်ရ္ဟ**] (၁) နနု ဘဂဝါ ဧကေနေဝ ကျရိယာပထေန စိရတရံ ကာလံ ပဝတ္တေတုံ သက္ကောတိ။ (၂) အထ ကိမတ္ထံ "ဧကံ ကျရိယာပထဗာဓန"ံ္ကို် ဝုတ္တံ။ (၃) ဥပါဒိန္နကာယ နာမ သရီရဿ အယံ သဘာဝေါတိ ဒဿေတုံ။ (၄) "ဧကံ ကျရိယာပထဗာဓန"ံ္ကို် ဝုတ္တံ။

➢ ❸ ။ ကျရိယနံ ပဝတ္တနံ **ကျ္ကရိယာ**၊ ပထတိ ဂစ္ဆတိ **ဧ**တေနာတိ **ပ**ထော၊

ကျရိယာယ ပထော **ကျ္ကရိယာပထော**။ (၁) ကျရိယာ-အရ ကာယပ္ပယောဂ, ကာယိက ကြိယာ၏ အကြောင်းဖြစ်သော ရုပ်ခြင်း ထိုင်ခြင်း သွားခြင်း အိပ်ခြင်းနှင့် အကျိုး အကြောင်း အဖြစ် ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) ရုပ်ခြင်း ထိုင်ခြင်း သွားခြင်း အိပ်ခြင်း ကျရိယာပုထ် လေးပါးဒြဗ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) ကာယိကကိရိယပဝတ္တနုပါယော, ဌာနနိသဇ္ဇာဒယော-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

သုခဒုက္ခံ အဒတိ ဘက္ခတီတိ **အဒ္ဓာ**။ (၃) ချမ်းသာဆင်းရဲကို ခံစားခြင်းကြိယာ သကတ် သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ခန္ဓာကိုယ် အတ္တဘောဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) အတ္တဘာဝ, ဝပု, ဂတ္တ။

အာဟိတော အဟံ မာနော ဧတ္ထာတိ **အဒ္ဓာ**။ (၃) ငါဟူသော မာနထားရာ၏ အဖြစ်ဟူ သော ဂုဏ်သကတ်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (ကြွင်းတူ)

သယတီတိ **သယာ**ဧနော။/သေတီတိ ဝါ **သယာ**ဧနော။ (၃) အိပ်ခြင်း ကြိယာ သကတ် သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) အိပ်တော်မူသော ဘုရားဒြဗ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) သယန္တေ, သယမာနော-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

ပဗ္ဗမာရေ အဘာဋိတိ **ဘဂဝါ**။ (၃) ချီးဖွဲ့ဖျက်ဆီးခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) မြတ်စွာဘုရားဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဗုဒ္ဓေါ, ဒသဗလော-စသော--။

http://www.dhammadownload.com

ဒိဝိ ဘဝေါ **ဒိဇ္ဇာ**။ (၃) ဗြဟ္မဉ်ပြည်၏ ဖြစ်သော မဟာဂျုတ်ဈာန်နှင့် ဌာန ဌာနီအဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ဗြဟ္မဉ်ပြည်၌ဖြစ်သော မဟာဂျုတ်ဈာန်သည် ဝစနီယ။ (၆)တိဒသ, အမရ, ဒေဝ–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

➢ ❸ ။ **ဠီဇောဘ**–ကို ဠီတတ္တာ/**ဇဋ္ဌစဇဋ္ဌာ**ကို ဇဋ္ဌဋ္ဌတ္တာ/ **နိသိန်စနှောက်**ကို နိသိန္နတ္တာ/ **သယာဓနှောက်**ကို သယာနတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်– ဘဂဝတော–ဟု သမ္မန်ခံ။ (၏/သည် စပ်)

(ဃ) ၌ **ပဝဒ္ဓေတိ**–ကို ပဝတ္တာပနတ္တာ/ပဝတ္တာပနတော–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင် တာသ ဘဂဝတော–ဟု သမ္မန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်) **ဓာသ္ဘာ**နောက်ဝယ် ဖြစ်သင့်သော ဟိတ်ကား= ဟရဏတ္တာ/ ဟရတ္တာ ဖြစ်သည်။ တာသ ဘဂဝတော–ဟု သမ္မန်ခံရပါမည်။

➢ ❹ ။ **(က)** ဖြင့် ဝိဟရတိသဒ္ဒါသည် ဣရိယာပထ ဝိဟာရ, ဒိဗ္ဗဝိဟာရ, ဗြဟ္မဝိဟာရ, အရိယဝိဟာရတို့တွင် တပါးပါးသော ဝိဟာရနှင့် ပြည့်စုံခြင်း, တကွဖြစ်ခြင်းရှိသော မြတ်စွာဘုရား၏ အဖြစ်ကို ပြတတ်သောသဒ္ဒါတည်းဟု သိစေသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(တနည်း) (က) ဖြင့် ဝိဟရတိ၌ ဝိ–ဥပသာရ၏ ဝိဝိဓအနက်ကို ဟောသည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) ဟရဓာတ်၏ ဟရဏတ္ထ၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဓာတ္ထတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ခ) ဖြင့် ဝိဟရတိသဒ္ဒါသည် ဣရိယာပထဝိဟာရ၏ ဒိဗ္ဗ, ဗြဟ္မ, အရိယဝိဟာရတို့နှင့် ဆက်ဆံရကား ဤ၌ ရပ်ခြင်း, သွားခြင်း, ထိုင်ခြင်း, အိပ်ခြင်း အပြာရှိကုန်သော ဣရိယာပုထ်တို့တွင် တပါးပါးသော ဣရိယာပုထ်နှင့် ယှဉ်ခြင်းကို ပြတတ်သော သဒ္ဒါတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(တနည်း) **(ခ)** ဖြင့် ဝိဟရတိ၌ ဝိ–ဥပသာရ၏ ဝိစ္ဆိန္ဒနတ္ထ၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) ဟရဓာတ်၏ ပဝတ္တနတ္ထ၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဓာတ္ထတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဃ) ၌ ဝိစ္ဆိန္ဒိတွာဖြင့် ဝိဟရတိ၌ ဝိ–သဒ္ဒါ ဝိစ္ဆိန္ဒနအနက် ဟောသည်၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) **ပဝတ္တေတိ**–ဖြင့် ဟရတိ၌ ဟရဓာတ်၏ ဟရဏတ္ထ (ပဝတ္တနတ္ထ) ဟောသည်၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဓာတ္ထတ္ထ)

(တနည်း) ဟရတိ–၌ ဆောင်၏ ဟူသည် ဖြစ်စေခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

သော–ဖြင့် ဝိဟရတိ–အရ ဘုရားရှင်ကို ယူရမည်ဟု သိစေသည်။(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

ကေ ဣရိယာပထဗာဓေန် အညေန ဣရိယာပထေန–ဖြင့် ဖြတ်၏ (ဝိစ္ဆိန္ဒိတွာ) ဟူသည် တခုသော ဣရိယာပုထ်ဖြင့် နာကျင်သည်ကို တခုသော ဣရိယာပုထ်ဖြင့် ဖြတ်ခြင်း ပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) **အဝတန္တံ အတ္တဘာဝံ**–ဖြင့် ဆောင်၏ (ဟရတိ) ဟူသည် အတ္တဘောကို ဖမ်းမကျစေသည်ကိုပြု၍ ဆောင်ခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➢ ❺ ။ **ဒိဗ္ဗဝိဟာရ–အရ** ။ ။ ရူပါဝစရစုတ္ထဈာန်ကို ယူရပါမည်။

ဗြဟ္မဝိဟာရ–အရ ။ ။ ထိုစုတ္ထဈာန်၏ အစွမ်းဖြင့်ဖြစ်သော အပွမညာကိုယူရပါမည်။

အရိယဝိဟာရ–အရ ။ ။ စုတ္ထဈာနိက အဂ္ဂဖလသမာပတ်ကိုယူရပါမည်။

➢ ❶ ❻ ။ **ဒိဗ္ဗဝိဟာရ–အရ** ။ ။ သာမညအားဖြင့် မဟာဂျုတ်ဈာန်ကို ဝိသေသအားဖြင့်

http://www.dhammadownload.com

(ဘုရားအရာဖြစ်၍) ရူပါဝစရစုတ္ထုဈာန်ကိုယူ၍ (၁) ထိုသည် သမ္မာယိဘာဝ+ သန္တရသ မည်၏။ (၂) ပညတ်အာရုံသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ မည်၏။ (၃) အဓိကာရဆန္ဒ စသည်သည်၎င်း, အောက်အောက် ဈာန်တရားများသည်၎င်း ဥဒ္ဓိပနဝိဘာဝ မည်၏။ (၄) ဘုရားသန္တာန် မဟုတ်က ကိလေသာတို့ကို ဝိက္ခမ္ဘနပဟာန်ဖြင့် ပယ်နိုင်ခြင်း, ဘုရားသန္တာန်ဖြစ်က ဒိဋ္ဌမ္မသုခဝိဟာရ-စသော အကျိုးတရား အဆက်ဆက်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

အရိယဒိဗ္ဗာရ-အရ ။ ။ ဖလသမာပတ်လေးပါးသည် (၀၊) စတုတ္ထဈာန်ကဲ့ အရဟတ္တ ဖလသမာပတ်သည် (၀၊) ၎င်း၌ ကာယပဿဒ္ဓိ စိတ္တပဿဒ္ဓိ စေတသိက်သည် သမ္မာယိဘာဝ+ သန္တရသ။ နိဗ္ဗာန်သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ မည်၏။ မဂ်ဉာဏ် ဝိပဿနာဉာဏ် ပါရမီဉာဏ် ကလျာဏမိတ္တ ဝိပဿနာအားထုတ်ရာ ဒေသ, ကာလ စသည်တို့သည် ဥဒ္ဓိပန ဝိဘာဝ မည်၏။ ပုဂ္ဂိုလ်သေသကို ခံထိုက်ခြင်း, စိုးရိမ်ကြောင့်ကြမှု မရှိခြင်း, နတ်လူ တို့ ကြည်ဖြူလေးမြတ်တော်မူခြင်း, အနုပါဒါပရိနိဗ္ဗာန်ဝင်စံရခြင်း တို့သည် အနုဘာဝ။

ဗြဟ္မဒိဗ္ဗာရ-အရ ။ ။ စတုတ္ထဈာန်ကြောင့်ဖြစ်သော မေတ္တာ-စသော ဗြဟ္မဝိဟာရ တရား ပြဋ္ဌာန်းသည့် ရူပါဝစရ စတုတ္ထဈာန်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် သမ္မာယိဘာဝ+ သန္တရသ။ သတ္တဝါပညတ်သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ ဘုရားရှင်၏ ဘဝါဘဝက ပါရမီသမ္ဘာရ တရားများသည် ဥဒ္ဓိပနဝိဘာဝ။ ဘုရားရှင် အား မေတ္တာအကျိုးကြောင့် တစ်စုံတစ်ယောက်သော ရန်သူတို့က လက်နက် စသည်တို့ဖြင့် ရန်မပြုနိုင်ခြင်း, မျက်နှာရွှင်လန်း လှပခြင်းစသော အကျိုးတရားများသည် အနုဘာဝ။

(၇) ဓေဒိတဓဇ္ဇဂ္ဂ် ဓေတ်အရ ။ ။ ပညာရှိသန္တာန်၌ သိသော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော ဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရတိဌာယိဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရရသ။ မြတ်စွာဘုရားသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ မြတ်စွာဘုရား၏ ရုပ်ခြင်းစသည်ကိုပြုသော ဣရိယာ အမှုအရာသည် ဥဒ္ဓိပနဝိဘာဝ။ မြတ်စွာဘုရားကို ဝိဟာရတိဟူ၍သာ သိနိုင်ခြင်း, ဣရိယာပုထ်တပါးကို ဣရိယာပုထ်တပါးဖြင့် ပြောင်းလွဲလျက် သီတင်းသုံးတော်မူသည်ကို သိရခြင်းအကျိုးတို့သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဝိဂ္ဂဟ (၃) [၆၁၂၂။]

(က) ဇိဝကဿ ကောမာရဝစ္စဿ အမ္မဝေနေတိ ဣတိစရဂါမံ ဥပနိဿာယ ဝိဟရတိ၊ တဿ သမီပနိဝါသနဋ္ဌာနပရိဒီပနံ။

(ခ) တသ္မာ ရာဇဂဟေ ဒိဟရတိ ဇိဝကဿ ကောမာရဝစ္စဿ အမ္မဝေနေတိ ရာဇဂဟသမီပေ ဇိဝကဿ ကောမာရဝစ္စဿ အမ္မဝေန ဝိဟရတီတိ ဝေမေတ္တ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ (၃) သမီပတ္တေ ဟေတံ ဘုမ္မဝစနံ။

(ဃ) တတ္ထ ဇိဝတီတိ ဇိဝကော၊ ကုမာရေန ဘတောတိ ကောမာရဝစ္စော၊

➤ ❶ ။ **(က)** ဇိဝကဿ ကောမာရဝစ္စဿ အမ္မဝနေတိ ဣဒံ၊ဇိဝကဿ ကောမာရ ဘစ္စဿ အမ္မဝနေဟူသော ဤသဒ္ဒါသည်။အဿ၊ထိုမြတ်စွာဘုရား၏။ယံ ဂေါစရဂါမံ၊အကြောင်းဂေါစရဂါမ်ကို။(၀၊) အကြောင်ဆွမ်းခံရွာကို။ဥပနိဿာယ၊မှီ၍။ဝိဟရတိ၊သီတင်းသုံးတော်မူ၏။တဿ၊ထိုဂေါစရဂါမ်၏။သမီပနိဝါသနဋ္ဌာန

http://www.dhammadownload.com

ပရိဒီပန်၊အနီးဖြစ်သော နေရာအရပ်ကို ပြကြောင်းသဒ္ဒါတည်း။

(၉) တသ္မာ၊ထို့ကြောင့်။[ထိုသို့ ဇီဝကဿ ကောမာရာဘစ္စဿ အမ္ဗဝနေဟူသော သဒ္ဒါ၏ ထိုဂေါစရဂါမ်၏ အနီးဖြစ်သော နေရာအရပ်ကို ပြကြောင်းသဒ္ဒါ၏အဖြစ်ကြောင့်။] ရာဇဂဟေ ဝိဟရတိ ဇီဝကဿ ကောမာရဘစ္စဿ အမ္ဗဝနေတိ ဏ္ဍေ၌။ရာဇဂဟသမီပေ၊ရာဇဂြိုဟ်မြို့၏ အနီးဖြစ်သော။ကောမာရာဘစ္စဿ၊အဘယမင်းသားသည် မွေးစားအပ်သော။ဇီဝကဿ၊ဇီဝကု၏။အမ္ဗဝနေ၊သရက်ဥယျာဉ်၌။ဝိဟရတိ၊နေတော်မူ၏။ကွတိ စပေါ်ဤသို့။အတ္ထော၊အနက်ကို။ဝေဒိတဗ္ဗော၊သိထိုက်၏။

(၇) ဟိ၊မှန်၏။တေါ်ဤသတ္တမီဝိဘတ်သည်။သမီပတ္ထေ၊သမီပအနက်၌။ဘုမ္မဝစနံ၊အာဓာရအနက်ကို ဟောသော ဝိဘတ်တည်း။ (တနည်း) တေါ်ဤရာဇဂေဟဟူသော သဒ္ဒါသည်။သမီပတ္ထော၌။ဘုမ္မဝစနံ၊ သတ္တမီဝိဘတ်ရှိသော သဒ္ဒါတည်း။

(၈) တတ္ထ၊ထိုရာဇဂေဟ ဝိဟရတိ အစရှိသော စကားရပ်၌။ဇီဝတိ၊အသက်ရှင်တတ် ၏။ကွတိ၊ထို့ကြောင့်။ဇီဝကော၊ဇီဝကမည်၏။ (တနည်း) ဇီဝတိ၊အသက်ရှင်သေး၏ လော၊ဇီဝတိ၊အသက်ရှင်ပါသေး၏။ ကွတိ၊ဤ အမေး အဖြေကြောင့်။ဇီဝကော၊ဇီဝကမည်၏။

ယော၊အကြင်ဇီဝကကို။ကုမာရေန၊အဘယမင်းသားသည်။ဘတော၊မွေးစားအပ်၏။ကွတိ၊ထို့ကြောင့်။သော၊ ထိုဇီဝကသည်။ကောမာရဘစ္စော၊ကောမာရဘစ္စမည်၏။

➤ ❶ ။ **(က) ဆဋ္ဌီ/ သံဝဏ္ဏနာနဋ္ဌမပုဋ္ဌာ** ။ ။ ဆရာ၊ ရှင်အာနန္ဒာသည် ရာဇဂေဟ ဝိဟရတိ ဇီဝကဿ ကောမာရဘစ္စဿ အမ္ဗဝနေ–ဟု ဟောတော်မူ၏။ ရာဇဂေဟပုဒ်ဖြင့်ပင် မြတ်စွာဘုရား၏ ဂေါစရဂါမကို ပြဆိုပြီးဖြစ်သည် မဟုတ်ပါလော၊ ထိုသို့ဖြစ်လျက် အဘယ့်ကြောင့် (အဘယ်အကျိုးငှာ) အမ္ဗဝနေ–ဟု ဟောတော်မူပြန်ပါသနည်း၊ စုဒ်ကြောင့်(က) မိန့်။

ကား– ရာဇဂေဟဖြင့် ဂေါစရဂါမကို ပြဆိုပြီးဖြစ်သော်လည်း မြတ်စွာဘုရားအား လျောက်ပတ်သော နေရာဌာနကို ပြခြင်းအကျိုးငှာ အမ္ဗဝနေ–ဟု ထပ်၍ ဟောတော်မူပါ၏ဟူလို။

(ခ) ဆဋ္ဌီ/ ဘဇ္ဇသဒ္ဒေန ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် ဇီဝကဿ ကောမာရဘစ္စဿ အမ္ဗဝနေဟူသော သဒ္ဒါသည် ဂေါစရဂါမ်၏ အနီးဖြစ်သော နေရာအရပ်ကိုပြကြောင်း သဒ္ဒါတည်းဟု ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်းသို့ဆိုသဖြင့် ရရှိအပ် ရရှိနိုင်သော အကျိုးဂုဏ်ကို ပြလိုသော ဆရာသည် (ခ) မိန့်။

(ဂ) ဆဋ္ဌီ/ ဧဒါသာဧရောပနစစာဒနာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် ရာဇဂေဟ–ကို ရာဇဂေဟသမီပေ–ဟု ဖွင့်ဆို၏။ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပါဠိ၌ ရာဇဂေဟ–ဟုသာ ရှိသည် မဟုတ်ပါလော၊ ထိုသို့ဖြစ်လျက် ရာဇဂေဟသမီပေ–ဟု ဖွင့်ဆိုအံ့သော် ဆရာ့စကားသည် အသို့လျင် သင့်ပါအံ့နည်း၊ အသင့်ယုတ္တိကို မပြသော် ဆရာ့အား ဒဋ္ဌိယ ဒဋ္ဌိကရဏ ဆန့်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏၊ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။ **အဓိပ္ပါယ်ထား**–(ဂ) ဖြင့် ရာဇဂေဟ–သည် သမီပတ္ထ၌၊ သတ္တမီဝိဘတ်ရှိသော ပုဒ်တည်းဟု ငါပြဆိုရကား သင်တင်သော ဝိရောဓိဒေါသ ငါ့အား မရောက်ဟူလို။

➤ ❷ ။ [က–ဓါတ္ဝတ္ထိဂ္ဂ] (၁) နနု ဘဂဝါ အမ္ဗဝနေယေဝ ဝိဟရတိ။

(၂) အထ ကသ္မာ "ရာဇဂေဟ ဝိဟရတိ"တိ ဝုတ္တံ။ (၃) ကွဒမသ္မာ ယံ ဂေါစရဂါမံ ဥပနိဿာယ

http://www.dhammadownload.com

ဝိဟရတိ၊ တဿ သမီပနိဝါသနဋ္ဌာနုပရိဒီပနံ။ (၄) တသ္မာ "ရာဇဂဟေ ဝိဟရတီ"တိ ဝုတ္တံ။

(**တန်ဆာ**) (၁) နနု ဂေါစရဂါမနိဒဿနတ္ထံ "ရာဇဂဟေ"တိ ဝုတ္တံ။ (၂) အထ ကိမတ္ထံ ပုန "အမ္ဗဝနေ"တိ ဝုတ္တံ။ (၃) ဗုဒ္ဓါနုမနုရူပနိဝါသဋ္ဌာနဒဿနတ္ထံ။ (၄) ပုန "အမ္ဗဝနေ"တိ ဝုတ္တံ။

[ခ+ဂ ပါကျင်္ဘိုကိုရှု] (၁) နနု သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပါဠိယံ "ရာဇဂဟေ"တိ ဝုတ္တံ။

(၂) အထ ကသ္မာ "ရာဇဂဟသမီပေ"တိ တယာ ဝုတ္တံ။ (၃) နနု သမီပတ္ထေ ဧတံ ဘုမ္မဝစနံ။

(၄) တသ္မာ "ရာဇဂဟသမီပေ"တိ မယာ ဝုတ္တံ။

➤ ❾ ။ ဘဝန္တိ ဧတ္ထာတိ **ဘူမ္မံ**။ (၃) ဖြစ်ခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) အာဓာရအနက်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) အာဓာရ, သြကာသ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။ * ဘုမ္ဗမေဝ ဝစနံ **ဘူမ္မဝစနံ**။

ဘုမ္မဝစနေန ယုတ္တတ္တိ **ဘူမ္မဝစနံ**။ (၃) ဘုမ္မ-အရ သတ္တမီဝိဘတ်၏ ယုတ္တ-အရ ယှဉ်သော ရာဇဂဟပုဒ်နှင့် သဟာဒိယောဂ သဟာဒိယောဂဝန္တ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) ရာဇဂဟေ-ဟူသော ပုဒ်ဒြဗ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) သတ္တမီဝိဘတ္တိယုတ္တပဒ်-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

ဘုမ္မဝစနံ အသ္မာ အတ္ထီတိ **ဘူမ္မဝစနံ**။ (၃) သတ္တမီဝိဘတ်၏ ရာဇဂဟသဒ္ဒါနှင့် အစိတ် အပေါင်းအဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်ဟူသော သကတ်အနက်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) သတ္တမီ ဝိဘတ်ရှိသော ရာဇဂဟေ-သဒ္ဒါဟူသော အနက်သည် ဝစနီယ။ (၆) အာဓာရဝစနံ, သြကာသဝစနံ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

ဘုမ္မေ ပဝတ္တံ ဝစနံ **ဘူမ္မဝစနံ**။ (၃) အာဓာရအနက်၏ ၎င်း၌ဖြစ်သော သတ္တမီ ဝိဘတ်နှင့် ဝစ္စ ဝါစက အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်ဟူသော သကတ်အနက်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) သတ္တမီဝိဘတ်ဟူသော အနက်သည် ဝစနီယ။

ဖလကာမေဟိ ဇနေဟိ အမိယတိ ဂမိယတိတိ **အမ္ဗော**။ (၃) အသီးကို လိုချင်ကုန်သော သူတို့၏ သွားခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) သရုက်ပင်ဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) စူတော-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

အမ္ဗော ဧဝ ဝနံ **အမ္ဗဝနံ**။/အမ္ဗသဒ္ဒါတံ ဝနံ **အမ္ဗဝနံ**။ (၃) သရုက်ပင်၏ တောနှင့် အစိတ်အပေါင်းအဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) သရုက်ဥယျာဉ်ဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) စူတဝနံ, စူတာရညံ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

ဂသန္တိ ဧတ္ထာတိ **ဂါဓမှာ**။ (၃) စားခြင်းကြိယာ သကတ်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) ရွာဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) သံဝသဏော-စသော--

ဂါယန္တိ ဧတ္ထာတိ **ဂါဓမှာ**။ (၃) အသံပြုခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။

➤ ❿ ။ (က) ၌ **ဒီဃရတ္တိ**-ကို ဝိဟရဏတ္ထာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်- ဘဂဝတော-ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်) **ပစ္စယဋ္ဌကထာ** ကတ္တားအနက် ဖြစ်ပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

(ခ) ၌ **ဘဿာ**၏ အစွဲဖြစ်သော ပုဒ်ကား သမီပနိဝါသနဋ္ဌာနပရိဒီပနံ-ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းကို သမီပနိဝါသနဋ္ဌာနပရိဒီပနတ္ထာ-ဟု ဟိတ်ပြင်ရသည်။ ယင်းဟိတ်၏ သမ္ဗန်ကား- ဇီဝကဿ ကောမာရ ဘစ္စဿ အမ္ဗဝနေတံ ဣမမဿ ဝစနဿ ဖြစ်ပါသည်။ (၏/သည် စပ်)

* **ရာဇဂဟသမီစမ**-ကို ရာဇဂဟသမီပတ္ထာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်- အမ္ဗဝနေ ကို အမ္ဗဝနဿ-ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်) (ဃ) ၌ **ဘဇတော**-ကို ဘတတ္ထာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင် ယဿ ဇီဝကဿ-ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (၏/ကို စပ်)

➤ ❻ ။ **(ခ)** ၌ ရာဇဂဟသမီပေဖြင့် ရာဇဂဟ၌ သတ္တမီဝိဘတ်သည် သာမီပိ ကာဓာရ၌ သက်သည်ကိုငင်း (ဝိဘတ္ထတ္ထ) ဓ-သည် သို့ဝိဘတ်၏ ကာရိယဖြစ်သည်ကို ငင်း (ဝိဘတ္တိပဒ) သိစေပါသည်။

အမ္ဗဝနေ ဝိဟရတိ-ဖြင့် ဝိဟရတိသဒ္ဒါသည် ရာဇဂဟေ နှင့်စပ်၍ အနက် မသမ္ဗန်အပ်၊ အမ္ဗဝနေ သဒ္ဒါနှင့်စပ်၍ အနက်သမ္ဗန် အပ်သည်ကို သိစေပါသည်။ (သမ္ဗန္ဓ (ဝါ) ဘာဝတ္ထ)

(ဂ) ၌ ဘုမ္ဗဝစနံဖြင့် ရာဇဂဟေ-၌ ဓ-သည် ဒုတိယာ ယောဝိဘတ်၏ ကာရိယ မဟုတ်၊ သတ္တမီ ဧကဝုစ် သို့ဝိဘတ်၏ ကာရိယ၏ အဖြစ်ကို သိစေသည်။ (ဝိဘတ္တိပဒ)

သမီပတ္ထေ-ဖြင့် ယင်းသတ္တမီဝိဘတ်၏ သာမီပိကာဓာရ၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဝိဘတ္ထတ္ထ) တစ်ဝါကျလုံးဖြင့် ရာဇဂဟေသည် မုချာဓာရ မဟုတ်၊ သာမီပိကာဓာရ၏အဖြစ်ကို (ဝါ) သမီပူပစာသဒ္ဒါ၏ အဖြစ်ကို သိစေသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဃ) ၌ ဇီဝတိ-ဖြင့် ဇီဝကော၌ ဇီဝဓာတ်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) ဏ္ဍုပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓန ၌ သက်သည်ကိုငင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဇီဝတီတိ ဇီဝကော-ဟု ပြုရမည်ကိုငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေသည်။

ကုဓာရေန ဘတော-ဖြင့် ကောမာရဘစ္စော၌ ကုမာရဘတ-ဝယ် ဘတ-ဟူသော ပုဒ်ကို ဘရိယတေတိ ဘတော-ဟု ကမ္မသာဓနပြုရမည်ကိုငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) တ-ပစ္စည်း ကမ္မသာဓနန္တ၌ သက်သည်ကိုငင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ကုဓာရနှင့် ဘတ-ကို ကုမာရေန ဘတော ကုမာရဘတော-ဟု တတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ပြုရမည်ကိုငင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ကောမာရဘစ္စော-ကို ကုမာရဘတော ဓဝ ကောမာရဘစ္စော-ဟု သတ္တတ္ထဒ္ဒိတ် ဝစနတ္ထ ပြုရမည်ကိုငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏ္ဍုပစ္စည်း၏ သုတ္ထ၌ သက်သည်ကိုငင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ကုမာရဘတျဟူလိုလျက် ယဝတံသုတ် ကာရဏဒ္ဒါဖြင့် တျကို စပြု၊ စဒွေဘော်လာ၊ ကု ၏ အစိတ် ဥ-ကို သြပြု၍ ကောမာရဘစ္စ-ဟု ရုပ်ပြီးနေသည်ကိုငင်း (ဘာဝတ္ထ) (တနည်း) ကုမာရဘတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရရိုရုတ္ထိနည်းဖြင့် ကု၏ အစိတ် ဥကို သြပြု၊ တကို စပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမ-ဖြင့် စဒွေဘော် လာ၍ ကောမာရဘစ္စ-ဟု ရုပ်ပြီးနေသည်ကိုငင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ❼ ။ **သမီပတ္ထေ ဧယတံ ဘုမ္ဗဝစနံဖြင့် သိစေအပ်သော အဓိပ္ပါယ်**

ဘုရားရှင်သည် သရက်ဥယျာဉ်၌သာလျှင် သီတင်းသုံး နေတော်မူခြင်းဖြစ်သည်၊ သို့ရာတွင် "ဂင်္ဂါယံ ဂါဝေါ စရန္တိ၊ ကူပေ ဂဂ္ဂကုလံ" ပုံစံပြယုဂ်ကဲ့သို့ ဤ၌ ရာဇဂြိုဟ်မြို့၏ ထိုသရက်ဥယျာဉ်၏ အနီးဖြစ်သောကြောင့် ဂေါစရဂါမ်ကို ပြခြင်းအကျိုးငှာ သတ္တမီဝိဘတ်ဖြင့် ရာဇဂဟေ-ဟုလည်း ဟောတော်မူအပ်၏ ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

ဗိမ္မိသာရမင်းကြီးသည် ဧကာင်းမှုများစွာရှိသော သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်လျက် စာဘူမဟာရာဇဘုံ၌ ဝေဿဝဏ်နတ်မင်း၏ ပရိစာရက(အလုပ်အကျွေး) ဖြစ်ရခြင်း

ဗိမ္မိသာရမင်းကြီးသည် ကောင်းမှုများစွာရှိသော သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်သော်လည်း ထိုစာတု မဟာရာဇဘုံ၌ ရှေးက ကြိမ်ဖန်များစွာဖြစ်ဘူးရကား ကြာမြင့်စွာထုံအပ်သော နိကန္တိ၏ အစွမ်းဖြင့် ထိုစာတု မဟာရာဇဘုံ၌သာ ဝေဿဝဏ်နတ်မင်း၏ ပရိစာရက (အလုပ်အကျွေး) ဖြစ်ရပါသည်။

➢ ၁၀ ။ **(ဃ) ဝါက္ယ၌ ကုမာဇရေန ဘဇေတာကို့ရှ** ။ ။ (၁) မွေးစားသော အဘယမင်းသား၏ သန္ဓာန်၌ မေတ္တာ ကရုဏာစသည် ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တဖြုါဒ်သည် ဓမ္မရတိဌာယီဘာဝ+ ဓမ္မသိဂ်ါရရသ။ (၂) မွေးစားအပ်သော (ဇီဝက) သူငယ်ကလေးသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) ကျိုးကန်းများဝိုင်းရံနေခြင်း, သူငယ်ကလေး၏ ရှေးကောင်းမှု ရှိခဲ့ဘူးခြင်း, စသည်သည်၎င်း၊ အဘယမင်းသား၏ ယောနိသောမနသိကာရ စသည်သည်၎င်း ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ မည်၏။ (၄) ကောမာရဘစ္စ အမည်နာမ ရလာခြင်း–စသော အကျိုးတရား အဆက်ဆက်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

(၁) ဠ္ဍ ဧဝဒိတာဇ္ဇာ–အရေ ။ ။ ဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တဖြုါဒ်သည် ဓမ္မရတိဌာယီ ဘာဝ+ ဓမ္မသိဂ်ါရရသ။ (၂) ရာဇဂြိုဟ်မြို့အနီး ဇီဝကသရက်ဥယျာဉ်၌ သီတင်းသုံး၏ဟူသော အနက်သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ သို့ဝိဘတ်၏ သမီပအနက်ဟောစွမ်းနိုင်သော သတ္တိနှင့် သရက်ဥယျာဉ်၏ ရာဇဂြိုဟ်မြို့ အနီး၌ ရှိနေခြင်းသည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ မည်၏။ သောတုဇနတို့ သမီပအနက်၌ သတ္တမီဝိဘတ် သက်နိုင်သည်ကို သိရခြင်း, ရာဇဂြိုဟ်မြို့၏ ဆွမ်းခံရာ ဖြစ်သည်ကိုသိရခြင်း, သရက်ဥယျာဉ်၏ မြတ်စွာဘုရားအား လျောက်ပတ်သော နေရာ ဌာနဖြစ်သည်ကို သိရခြင်းအကျိုးတို့သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဝါက္ယ (၄) [ဌ၊၁၂၃။]

(က) အမှဇတဋ္ဌဇေသမိ ဘိက္ခူသဇတမိတိ အမုသတေန ဥဇနဟိ ဇတရသဟိ ဘိက္ခူသဇတဟိ။

(ခ–၁) ရာဇာတိအာဒီသုရာဇတိအတ္ထနောက္ကသရိယသမ္မတ္တိယာစတူဟိသင်္ဂဟဝတ္ထူဟိ မဟာဇန်ရဇ္ဇတိဝဓမုတိတိ ရာဇာ။(ခ–၂) မဂဓာနံက္ကသရောတိ မာဂဓေဇာ။

(ဂ) ""အဇာတောယေဝရညော သတ္တုဘာဝိဿတိ"" တိဓနမိတ္တကေဟိ နိဒ္ဒိဋ္ဌောတိ အဇာတသတ္တူ။(ဃ) တသ္မိကိရကုန္ထိကတေဒေဝိယာဝေဏ္ဏပါဒေါဟာဇ္ဇောဥပ္ပဇ္ဇိ ""အဟောဝတာယံရညော ဒက္ခိဏာဟတ္ထာလောဟိတံ ပိဝေယျ""န္တိ။ (ဘာသာဋီကာ၊၃၊၂၀၇)

➢ ၅ ။ **(က)** အမုတေဇသေဟိ ဘိက္ခူသတေဟိတိ၊ဟူသည်ကား။အမုသတေန၊တစ်ရာ၏ ထက်ဝက်ဖြင့်။(၀၊၁) ငါးဆယ်ဖြင့်။ဥနေဟိ၊ယုတ်လျော့ကုန်သော။ဆောရသဟိ၊တစ်ဆဲ့သုံးလီကုန်သော။ဘိက္ခူသတေဟိ၊ရဟန်းတို့၏ အဒ္ဓာတို့နှင့်။ **(ခ)** ရာဇာတိ အာဒီသုရာဇာ အစရှိသော ပုဒ်တို့၌။(အတ္ထော၊အနက်ကို။ဓေ၊ဤသို့။ဝေဒိတဗ္ဗော၊သိထိုက်၏) ယော၊အကြင်မင်းသည်။အတ္တနော၊မိမိ၏ ။က္ကသရိယသမ္မတ္တိယာ၊အစိုးရသူ၏ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ပြည့်စုံခြင်းဖြင့်။ရာဇတိ၊တောက်ပတုင့်တယ်တတ်၏ ။က္ကတိ၊ထို့ကြောင့်။ထိုသို့ မိမိ၏ က္ကသရိယသမ္မတ္တိဖြင့် တောက်ပတုင့်တယ်တတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ သော၊ထိုမင်းသည်။

http://www.dhammadownload.com

ရာဇာ၊ရာဇာမည်၏။ ဓ၊တစ်နည်းကား။ယော၊အကြင် မင်းသည်။စတူဟိ၊လေးပါးကုန်သော။သင်္ဂဟဝတ္ထုဟို၊ သင်္ဂဟဝတ္ထုတို့ဖြင့်။(၀၊) သင်္ဂြိဟ် ချီးမြှင့်ခြင်း၏ အကြောင်းဝတ္ထုတို့ဖြင့်။မဟာဇနံ၊များစွာသော လူအပေါင်းကို။ရဇ္ဇေတိ၊နှစ်သက်စေတတ်၏။ဝဿေတိ၊တိုးပွားစေတတ်၏။ကျေတိ၊ထို့ကြောင့်။[ထိုသို့ သင်္ဂဟဝတ္ထု လေးပါးဖြင့် လူအပေါင်းကို နှစ်သက်စေတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။] သော၊ထိုမင်းသည်။ရာဇာ၊ရာဇာ မည်၏။ ယော၊ အကြင်မင်းသည်။မဂဓာနံ၊မဂဓာ–ဟု ဗဟုဝုစ်အမည်ရသော ဇနပုဒ်၏။ကျသဃောဒါ၊အစိုးရသူတည်း။ကျတိ၊ထို့ကြောင့်။သော၊ထိုမင်းသည်။မာဂဓော၊မာဂဓ မည်၏။ **(၈)** အဇာတော၊မမွေးဖွားသေးသည်။(ဟုတွာ ယော၊ဖြစ်၍သာလျှင်) ရညော၊မိမို့သာရမင်း၏။သတ္တု၊ရန်သူသည်။ဘဝိဿတိ၊ဖြစ်လတ့ံ။ကျတိ၊ဤသို့။ နေမိတ္တကေဟိ၊ နိမိတ်ကျမ်းကို ရွတ်ဖတ်တတ်သော ဆရာတို့သည်။နိဒ္ဒိဋ္ဌော၊ညွှန်ပြအပ်ပြီ။ကျတိ၊ထို့ကြောင့်။ အဇာတသတ္တု၊အဇာတသတ္တု မည်၏။ **(၈)** ကိရ၊ချဲ့။တသို့၊ထိုအဇာတသတ်မင်းသည်။ကုစ္ဆိဂတော၊ဝမ်း၌ ရောက်လတ်သော်။ဒေဝိယာ၊မယ်တော် မိဖုရား၏။ဓဝရူပေါ၊ဤသို့ သဘောရှိသော။ဒေါဟဠော၊ချင်ခြင်းသည်။ ဥပ္ပန္နီ၊ဖြစ်ပြီ။(ကိ၊ အဘယ်သို့။ဒေါဟဠော၊ချင်ခြင်းသည်။ဥပ္ပန္နီ၊ဖြစ်သနည်း။) အဟံ၊ငါသည်။ရညော၊မင်း၏။ဒကို့ဏ္ဍဗာဟု လောဟိတံ၊လက်ျာလက်မောင်းသွေးကို။ပိဝေယျံ၊သောက်ရပါမူကား။အဟောဝဝတ၊အော် ကောင်းလေစွ။ကျတိ၊ ဤသို့။ဒေါဟဠော၊ချင်ခြင်းသည်။ဥပ္ပန္နီ၊ ဖြစ်ပြီ။

[အာကာရအဓွင်း၍ အနက်] ကိရ၊ချဲ့။တသို့၊ထိုအဇာတ သတ်မင်းသည်။ကုစ္ဆိဂတော၊ဝမ်း၌ရောက်လတ်သော်။အဟံ၊ငါသည်။ရညော၊မင်း၏။ဒကို့ဏ္ဍဗာဟုလောဟိတံ၊လက်ျာလက်မောင်းသွေးကို။ ပိဝေယျံ၊ သောက်ရပါမူကား။အဟောဝဝတ၊အော် ကောင်းလေစွ။ကျတိ၊ဤသို့။ဒေဝိယာ၊မယ်တော် မိဖုရား၏။ဓဝရူပေါ၊ ဤသို့ သဘောရှိသော။ဒေါဟဠော၊ချင်ခြင်းသည်။ဥပ္ပန္နီ၊ဖြစ်ပြီ။

➢ **J** ။ **(က) သို့/ ဇျဉ်းမါးမှစ္ဆာ** ။ ။ ဆရာ၊ ရှင်အာနန္ဒာမထေရ်သည် အမှုတေဋ္ဌ သတေဟိ ဘိက္ခူသတေဟိ–ဟု ဟောတော်မူ၏။ အမှု–အရ တထောင်၏ ထက်ဝက်ကို ယူရပါမည်လော၊ အဘယ်သနျံ၏ ထက်ဝက်ကို ယူရပါမည်နည်း၊ အမှုတေဋ္ဌသပုဒ်ကို ဆဋ္ဌီ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထ ပြုရမည်လော၊ မည်သို့ ဝစနတ္ထပြုရမည်နည်း၊ စုဒ်ကြောင့် (က) မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား အမှု–အရ တရာ၏ ထက်ဝက်ကို ယူရမည်၊ အမှုတေဋ္ဌသပုဒ်ကို တတိယာ တပ္ပုရိသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟု ငါပြဆိုပါ၏ဟူလို။

(ဃ) သို့/ အနုသာစန္ဒ ။ ။ ဤသို့ (ဂ) ဖြင့် မဖွားမီကပင် ခမည်းတော် မိမို့သာရမင်း၏ ရန်သူဖြစ်လတ့ံဟု နိမိတ်ကျမ်းကို ရွတ်ဖတ်သော ဆရာတို့ ညွှန်ပြအပ်သောကြောင့် အဇာတသတ္တု မည်သောဟု **ခြစ်ဆို**ပြီး၍ ယခုအခါ၌ မဖွားမီကပင် ရန်သူဖြစ်လတ့ံဟု နိမိတ်ဖတ်ညွှန်းကြောင်းကို အကျယ်ဖွင့်ပြလိုသော ဆရာသည် (၀၊) ယုတ္တိအားဖြင့် ခိုင်မြဲစေလိုသော ဆရာသည် (ဃ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့်-- ပြဆို၏။ အဘယ်သို့သော အရိပ်နိမိတ်ကို ကြည့်၍ နိမိတ်ကျမ်းတတ် ဆရာမြတ်တို့သည် ညွှန်ပြအပ်ပါသနည်း၊ နိမိတ်ဖြစ်ပုံ ကြည့်ရှုပုံနှင့် အခြင်းအရာ အကျယ်ကို မပြဆိုပြီလော၊/ မမွေးသေးသော သားသည် ဖခင်၏ရန်သူဖြစ်နိုင်သည်ဟု ဧကန်ဒိဋ္ဌ ညွှန်ပြခြင်းငှာ မတတ်ကောင်းရာသည် မဟုတ်ပါလော၊ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

➢ ❸ ။ [၈–၂ ဝါကျကို့ရှု] (၁) နနှ မဂဓော နာမ ဧကော နေပဒေါ ဟောတိ။ (၂) ဧနပွဒဝါစိနော ပုထုဝစနပရတ္တာ၊ ဧနပဒါပဒေသေန ဝါ တမ္မာသိကာနံ ဂဟိတတ္တာ။ (၄) တသ္မာ "မဂဓာန"န္တိ ဗဟုဝစနံ ဝုတ္တံ။

[၈+ဃ ဝါကျကို့ကို့ရှု] (၁) နနှ "အဓာတောယေဝ သတ္တူ အဓာတသတ္တူ"တိ ဝစနမတ္တေန အဓိပ္ပါယတ္ထော သိဒ္ဓေါ။ (၂) အထ ကသ္မာ "အဓာတောယေဝ ရညော သတ္တူ ဘဝိဿတိ"တိ နေမိတ္တကေဟိ နိဒ္ဒိဋ္ဌောတိ အဓာတသတ္တူတိ တယာ ဝုတ္တံ။ (၃) နနှ တသ္မိံ ကုစ္ဆိဂတေ ဒေဝိယာ ဝေရူပေါ ဒေါဟဠော ဥပ္ပဇ္ဇိ "အဟော၀တာယံ ရညော ဒကို့ဏာဟုလောဟိတံ ဝိဓေယျ"န္တိ။ (၄) တသ္မာ "အဓာတောယေဝ ရညော သတ္တူ ဘဝိဿတိ"တိ နေမိတ္တကေဟိ နိဒ္ဒိဋ္ဌောတိ အဓာတသတ္တူတိ မယာ ဝုတ္တံ။

➢ ❹ ။ သသတိ ဟိသတီတိ **သဒ္ဒေ**။ (၁) ညဉ်းဆဲခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု မည်၏။ (၅) ရန်သူဖြစ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) ဓရီ, အရိ–စသော ပရိယာယ် သဒ္ဒါသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

ဒွိန္နံ ဟဒယံ ယတြာတိ **ဒေါဟဠဒ္ဒေ**။ (၁) အမိ ကိုယ်ဝန်နှစ်ယောက်တို့၏ စိတ်နလုံး၏ အလွန်အကဲဖြစ်သော တောင်းတခြင်း (ချင်ခြင်း) နှင့် ဝုဏ် + ဝုဏေး/ဝိသေသန+ ဝိသေသျ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။(၅) အလွန်အကဲဖြစ်သော တောင်းတခြင်း (ချင်ခြင်း) သည် ဝစနီယ။ (၆) အဘိလာသော–စသော ပရိယာယ် သဒ္ဒါသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

ဒွိဓာ ဟလတို့ ကမ္မတီတိ **ဒေါဟဠဒ္ဒေ**။ (၁) သေရအုံလော ရှင်ရအုံလောဟု နှစ်ပါး အပြား အားဖြင့် တုန်လှုပ်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။

အမုမေဝ သတံ၊ သတသာ ဝါ အမုံ **အမူသတံ**။ (၁) တစ်ရာ၏ ထက်ဝက်နှင့် သမ္ဗဟိ သမ္ဗဟ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ငါးဆယ်သော ရဟန်းများသည် ဝစနီယ။ (၆) ပဏ္ဍာသ–စသော ပရိယာယ် သဒ္ဒါသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

ကုသီယတိ အတ္တောသီယတီတိ **ကုဋ္ဌိ**။ (၁) ဆဲရေးခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ဝမ်းရေးပြင်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဂဟ္ဏီ, ဥဒရ–စသော––။

ရုဟတိ သရီရေ ဗျာပနဝသေနာတိ **ဧလာဟိတံ**။ (၁) ဖြစ်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) သွေးဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ရုဓိတ, ရတ္တ, သောဏိတ–စသော––။

ဤသတိ အဘိဘဝတီတိ **ဣဿဧဇော**။ ဣသရသ ဘာဝေါ **ဣဿဧရိယံ**။ (၁) အစိုးရသောဓင်း၏ ရာထူးဂုဏ်သိန်စည်းစိမ်နှင့် သာမီ+သံ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်း သမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ရာထူးဂုဏ်သိန်စည်းစိမ်ဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) အာဓိပတေယျ–စသော––။

➢ ❺ ။ **ကုဋ္ဌိဂဓော**–ကို ကုစ္ဆိဂတတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်– တသ ရညော–ဟု သမ္ဗန် ခံရုပါမည်။ (၏/သည် စပ်) * **ဣဿဧဇော**ကို ဣသရတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်– ရညော–ဟု သမ္ဗန် ခံရုပါမည်။ (၏/သည် စပ်) * **နိဒ္ဒိဋ္ဌော**ကို နိဒ္ဒိဋ္ဌတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်– ယသ ရာဇကုမာရသ–ဟု သမ္ဗန် ခံရုပါမည်။ (၏/ကို စပ်)

http://www.dhammadownload.com

➢ ၆ ။ **(က)** ဖြင့် အမှတေဋ္ဌသေဟိဒ္ဓံ အမုအရ တရာ၏ ထက်ဝက်ကို ယူရမည်ကိုငင်း (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) အမုနှင့် တေဋ္ဌသကို အမေုန တေဋ္ဌသ အမုတေဋ္ဌသ-ဟု တတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ပြုရမည်ကိုငင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) အမုတေရသ ဟူလို လျက် ရ-ကို လပြု၍ အမုတေဋ္ဌသ-ဟု ရုပ်ပြီးနေသည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ခ) ၌ ရာဇတိ-ဖြင့် ရာဇာ၌ ရာဇောတ်၏အဖြစ်ကိုငင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) အ-ပစ္စည်း ကတ္တုသာဓနု၌ သက်သည်ကိုငင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ရာဇတိတိ ရာဇာ-ဟု ကတ္တုသာဓနပြု ရမည်ကိုငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

အတ္ထနော ဣဿရိယသမ္ပတ္တိယာဖြင့် ရာဇတိ-ထွန်းပ၏ဟူသည် မိမိ၏ အစိုးရခြင်း စည်းစိမ်နှင့် ပြည့်စုံခြင်းဖြင့် ထွန်းပသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

ရဇ္ဇေတိဖြင့် ရာဇာ၌ ရဇ္ဇောတ်၏အဖြစ်ကိုငင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) ဏ-ပစ္စည်း ဟေတု ကတ္တုသာဓန အနက်၌ သက်သည်ကိုငင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ရဇ္ဇေတိတိ ရာဇာ-ဟု ဟေတုကတ္တု သာဓန ပြုရမည်ကိုငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

စတူဟိ သင်္ဂဟဝတ္ထူဟိ မဟာဇနံဖြင့် ရဇ္ဇေတိ၌ နှစ်သက်စေ၏ဟူသည် သင်္ဂဟဝတ္ထု လေးပါးတို့ဖြင့် နှစ်သက်စေခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

ဝမ္မေတိဖြင့် ရဇ္ဇေတိ၌ နှစ်သက်စေ၏ဟူသည် ပွားစေခြင်းပင်တည်းဟု သိစေသည်။(ဘာဝတ္ထ)

မဂဓံ ဣဿရောဖြင့် မာဂဓော၌ ဏ-ပစ္စည်း၏ ဣဿရတ္ထဒ္ဒိတ်၌ သက်သည်ကိုငင်း (ပစ္စယတ္ထ) မာဂဓောပုဒ်ကို မဂဓံ ဣဿရော မာဂဓော-ဟု ဣဿရတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဂ) ၌ အဓာတောယေဝ သတ္တာ-ဖြင့် အဓာတသတ္တုပုဒ်ကို အဝဓာရဏကမ္မဓာရယ် သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကို သိစေပါသည်။ (သမာသလိင်္ဂတ္ထ)

ရညော-ဖြင့် ရန်သူဟူသည် ဗိမ္ဗိသာရမင်း၏ ရန်သူပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

နေမိတ္တကေဟိ နိဒ္ဒိဋ္ဌော-ဖြင့် မမွေးဖွားသေးသော ထိုသူငယ်အား မင်း၏ ရန်သူ မဖြစ်သေးသော်လည်း ရန်သူဖြစ်လတ့်သည်ကိုရည်၍ နေမိတ္တကဆရာတို့ ညွှန်းဆိုအပ်သော စကားအရ "သတ္တု" မည်သည်၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(တနည်း) **နေမိတ္တကေဟိ နိဒ္ဒိဋ္ဌော**ဖြင့် ကိုယ်ဝန်ရှိသော မိဖုရားကြီးအား ရှင်ဘုရင်၏ သွေးကို သောက်လိုသော ချင်ခြင်းဖြစ်ရကား မမွေးဖွားမီကပင် မင်းကြီး၏ရန်သူ ဖြစ်နေပြီးဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) (ဝဒန္တိဝါဒ)

➢ ၇ ။ **စတူဟိ သင်္ဂဟဝတ္ထူဟိဒိန္နံ သင်္ဂဟဝတ္ထူ (၄) ပါးကား** = (၁) ဒါန=ပေးကမ်းခြင်း၊ (၂) ပေယျ=ချစ်ဖွယ်စကားကို ပြောခြင်း၊ (၃) အတ္ထစရိယာ=သူ၏ အကျိုးစီးပွားကို ပြုကျင့်ခြင်း၊ (၄) သမာနတ္တတာ= မိမိနှင့်တန်းတူရည်တူထားခြင်း။

* **သင်္ဂဟ အဓိပ္ပါယ်** ။ ။ မိမိဘက်သားဖြစ်အောင် (မိမိကို ချစ်ခင်အောင်) ချီးမြှောက်ခြင်း

http://www.dhammadownload.com

(သိမ်းယူခြင်း, သိမ်းသွင်းခြင်း) ကို "သင်္ဃ"ဟု ခေါ်ပါသည်။ **သင်္ဃာဝတ္ထု–ဟူသည်** ။ ။ ထိုသို့ ချီးမြှောက်ခြင်း၏ အကြောင်းဝတ္ထုကို "သင်္ဃ ဝတ္ထု"ဟု ခေါ်ပါသည်။

မဂဓာနံ–ဟူ ဗဟုဝုစ်ဖြင့် ဆို့ရှင်းအဓိကြောင်း ။ ။ ဧနပုဒ်အမည်ရသော သဒ္ဒါတို့၏ ပုံလိင် ဗဟုဝုစ် အဆုံးရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့် (တနည်း) မဂဓမည်သော ဧနပုဒ်တစ်ခုကို ညွှန်ပြခြင်းအားဖြင့် ထိုဒွန္ဒသူ လူအများကို ယူအပ်သောကြောင့် "မဂဓာနံ"ဟု ဗဟုဝုစ် ဖြင့် ဆိုပါသည်။

➤ ၁၀ ။ **ဓေါဟဒဋ္ဌာ ဥမ္မင်္ဂီ–ဓာရေ** ။ ။ အလွန်အကဲတောင့်တသော အခြင်းအရာ အားဖြင့်ဖြစ်သော လောဘ (၀၀) လောဘပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ကာမရတိ ဌာယီဘာဝ+ကာမ သိဂ်ါရ ရသ မည်၏။ ရှင်ဘုရင်၏ လက်ျာလက်မောင်းသွေးသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ မည်၏။ မင်းသား၏ ဝမ်းသို့ ကပ်ရောက်ခြင်း, သန္ဓေယူခြင်းသည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ မည်၏။ မမွေးမီကပင် ဖခင်မင်း၏ ရန်သူဖြစ်မည်ဟု နိမိတ်ဖတ်ဆရာတို့ နိမိတ်ဖတ်ခံရခြင်း, မိဖုရားကြီးအား စိတ်လက်မကြည်မသာ ဖြစ်ရခြင်း, လက်မောင်းသွေး သောက်ရခြင်း အကျိုးတို့သည် အနုဘာဝ မည်၏။

(ဂ) ဓါကျင်္ဂရူ၍ ဆုတ်မှဲ့ ။ ။ နိမိတ်ကျမ်းတတ် ဆရာမြတ်တို့၏ ဝိတက် ဝိစာရ သညာပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရတိဌာယီဘာဝ+ ဓမ္မသိဂ်ါရရသ မည်၏။ ကိုယ်ဝန် သူငယ်သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ မည်၏။ မိဖုရား၏ ရှင်ဘုရင်လက်ျာလက်မောင်းသွေး သောက်လိုသော ချင်ခြင်းသည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ မည်၏။ နိမိတ်ကျမ်းတတ် ဆရာမြတ်တို့ ဟောသည့်အတိုင်း အဓာတသတ်မင်းသည် ဖခင်အား သတ်ခြင်းစသော အကျိုးအဆက် ဆက်သည် အနုဘာဝမည်၏။

ဓါကျ (၅) [၆၊၁၂၇။]

(က) အယမေတ္ထ သဓံပေါ။ (ခ) ဝိတ္ထာရကထာနယော ခန္ဓကေ အာဂတော၊

(ဂ) အာဂတတ္ထာ ပန သဗ္ဗံန ဝုတ္တန္တိ၊ (ဃ) ဇဝံအဇာတောယေဝ ရညော သတ္တုဘဝိဿတီတိ နေမိတ္တကေဟိ နိဒ္ဒိဋ္ဌောတိ အဇာတ သတ္တု။ (ဘာသာဋီကာ၊၃၊၂၂၄)

➤ ၅ ။ **(က)** ဣတိ အယံ၊ဤသည်ကား။ **ဇတ္ထု**၊ဤ သုမင်္ဂလဝိလာသိနီမည်သော ဒီဃနိကာယ် အဋ္ဌကထာ၌။သဓံပေါ၊အကျဉ်းတည်း။ **(ခ)** ဝိတ္ထာရကထာနယော၊အကျယ်ဆိုကြောင်းနည်းသည်။ခန္ဓကေ၊ ခန္ဓက၌။(စူဠဝဂ္ဂ သံဃဘေဒကခန္ဓက၌) အာဂတော၊လာပြီ။ **(ဂ)** ပန၊ဆက်။အာဂတတ္ထာ၊ခန္ဓက၌ အကျယ်လာသည်၏၊အဖြစ်ကြောင့်။သဗ္ဗံ၊အလုံးစုံသော အကျယ်စကားကို။(မယာ၊ငါသည်) နံ ဝုတ္တံ၊မဆိုအပ်။ ဣတိ၊အဇာတသတ္တု အမည်ရပုံနှင့်ဝပ်၍ မှတ်ဖွယ်အပြီးတည်း။ **(ဃ)** ဇဝံ၊ဤသို့လျှင်။အဇာတော၊ မမွေးဖွားသေးသည်။(ဟုတွာယေဝ၊ဖြစ်၍သာလျှင်) ရညော၊ဗိမ္ဗိသာရမင်း၏ ။သတ္တု၊ရန်သူသည်။ဘဝိဿတိ၊ ဖြစ်လတံ့။ဣတိ၊ဤသို့။နေမိတ္တကေဟိ၊နိမိတ်ကျမ်းကို ရွတ်ဖတ်တတ်သော ဆရာတို့သည်။နိဒ္ဒိဋ္ဌော၊ညွှန်ပြအပ်ပြီ။ဣတိ၊ထို့ကြောင့်။အဇာတသတ္တု၊အဇာတသတ္တု မည်၏။

➤ ၂ ။ **(ခ) ဆို့/ အနုဘာဝန္တ** ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် ဤအဋ္ဌကထာ၌ ဆိုအပ်ပြီးသည်ကား အကျဉ်းတည်းဟု စကားပျိုးကို ဖော်ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဝိတ္ထာရကထာနယ၏ ခန္ဓကဉ်လာသည်၏အဖြစ်ကို ပြခြင်းငှာ(၎)ဝိတ္ထာရကထာနယကို အလိုရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ခန္ဓကမှ ယူအပ်၏ဟု ပြခြင်းငှာ (ခ)

http://www.dhammadownload.com

(၈) **ဆို့**/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က–ခ) တို့ဖြင့် အဓိတသတ်နှင့်စပ်၍ ဤအဋ္ဌကထာ၌ အကျဉ်း ချုပ် စကားကိုသာ ဆို၏၊ ခန္ဓာ၌ လာသောကြောင့် အကျယ်စကားကို မဆိုဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ အဘယ့် ကြောင့် အဓိတသတ်နှင့်စပ်၍ အကျယ် စကားကို မဖွင့်ဆို အပ်ပါသနည်း၊ သင်္ဂီတိကထာကဲ့သို့ ခန္ဓာ ၌ လာပါသော်လည်း အဓိတသတ်နှင့်စပ်သော စကားကို အကျယ်ဆိုသည် မဟုတ်ပါလော၊ (၈) မိန့်။

➢ ❾ ။ [၈–ဝါကျကို့ရှု] (၁) နန္ဒ သင်္ဂီတိကထာ ဝိယ ခန္ဓကေ အာဂတာပိ သာ ဝတ္တုဗ္ဗာ။ (၂) အထ ကသ္မာ ဝုတ္တ သာ နု ဝုတ္တာ။ (၃) အာဂတတ္တာ သဗ္ဗံ နု ဝုတ္တံ။ (၄) တသ္မာ ဝုတ္တ သာ နု ဝုတ္တာ။

[၉+၈ ဝါကျတို့ကို့ရှု] (၁) နန္ဒ သင်္ဂီတိကထာ ဝိယ ခန္ဓကေ အာဂတာပိ သာ ဝတ္တုဗ္ဗာ။ (၂) အထ ကသ္မာ သဗ္ဗံ နု ဝုတ္တန္တိ အာဟ။ (၃) နန္ဒ ဝိတ္ထာရနုယော ခန္ဓကေ အာဂတော/ဝိတ္ထာရနုယဿ ခန္ဓကေ အာဂတတ္တာ။ (၄) တသ္မာ သဗ္ဗံ နု ဝုတ္တန္တိ အာဟ။

➢ ❾ ။ သရတိ ပဝတ္တတီတိ **သဗ္ဗံ**။ (၃) ဖြစ်ခြင်းကြိယာ သကတ်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) အလုံးစုံသော ဝိတ္ထာရကထာသည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) သကလ, နိရဝသေသ–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည့် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

ဝိဇာယတီတိ **ဇာတော**။ (၃) ဖွားမြင်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) မွေးဖွားသော သူဖြစ်သည် ဝစနီယမည်၏။ (၆) ဝိဇာတ–စသော။

နု ဇာတော **အဇာတော**။ (၃) နု–အရ အညဘောဂုဏ်၏ မွေးဖွားသော သူဖြစ်နှင့် ဂုဏ်–ဂုဏော အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) မဖွားသေးသော သူဖြစ်သည် ဝစနီယ။

အဇာတောယေဝ သတ္တော **အဇာတသတ္တော**။ (၃) မမွေးဖွားသေးသော ဂုဏ်၏ ရုန်သူဖြစ်နှင့် ဂုဏ်–ဂုဏော အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) အဇာတသတ်မင်းဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) အဇာတဝေရီ–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ။ * သသတိ ဟိသတိတိ **သတ္တော**။

➢ ❾ ။ **အာဂတတ္တာ**–ဟိတ်၏ သမ္ဗန်ကား = ဝိတ္ထာရကထာနယဿ (တနည်း) သဗ္ဗဿ ဝိတ္ထာရဝစနဿ ဖြစ်ပါသည်။ (၏/သည် စပ်) * **နိဒ္ဒိဋ္ဌ**ာကို နိဒ္ဒိဋ္ဌတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်–ယဿ ရာဇကုမာရဿ/ရညော/ဇာတဿ ဂဗ္ဘဿ–ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (၏/ကို စပ်)

➢ ❿ ။ (ဃ) ဝါကျ **အာဓာဘော် သံဝဏ္ဏနာကာရ**- ဝါကျ (၄) နှင့် တူ၏။

➢ ❶ ❷ ။ (ဃ) ဝါကျကို့ရှု၍ **ထုတ်ပို့** ။ ။ ဝါကျ (၄).(၈) ဝါကျ ထုတ်ပုံနှင့်တူ၏။

ဝါကျ (၆) [၄၁၂၇။]

(က–၁) ဝေဒေဟိပုတ္တောတိ အယံ ကောသလရညော မိတာယ ပုတ္တော၊

(က–၂) နဝိဒေဟရညော။ (၈) ဝေဒေဟိတိ ပန ပဏ္ဍိတာဓိဝစနမေတံ။

(၈) ယထာဟ ""ဝေဒေဟိကာ ဂဟပတာနီ, အယျာ အာနန္ဒော ဝေဒေဟမုနီ"" တိ။

(ဃ–၁) တတြာယံ ဝစနတ္ထော –(ဃ–၂) ဝိဒန္တိ ဇေတနာတိ ဝေဒေါ။

(၄) ဉာဏသေသတံ အဓိဝစန်။ (၈–၁) ဝေဒေန ဣဟတိ ယဒုတိ ဝါယမတီတိ ဝေဒေဟိ၊

(၈–၂) ဝေဒေဟိယာ ပုတ္တော ဝေဒေဟိပုတ္တော။ [ဘာသာဋီကာ၊ဒု၊၂၂၄)]

http://www.dhammadownload.com

* **ဧဝဧဒမိယ်မုဒဏ္ဍာ**=ပညာရှိမိဖုရား၏ သားဖြစ်သော။ (အဓိပ္ပါယ်ထွက်၊ ဝေါဟာရထွက်)

ဧဝဧဒမိယ်မုဒဏ္ဍာ= သိကြောင်းဖြစ်သော ဉာဏ်ဖြင့် စေ့ဆော်ကြိုးကုတ် အားထုတ်တတ်သော မိဖုရား၏ သားဖြစ်သော။ (သဒ္ဒတ္ထ) **ဧဝဧဒမိယ်မုဒဏ္ဍာ**= ဝေဒေဟီ မိဖုရား၏ သားဖြစ်သော။

➢ ❶ ။ (က) ဝေဒေဟိပုတ္တောတိ၊ဟူသည်ကား။အယံ၊ဤအဓာတသတ်မင်းသည်။ကောသလရညော၊ မဟာကောသလမင်း၏။ဓီတာယ၊သမီး၏။ပုတ္တော၊သားတော်တည်း။ဝိဒေဟရညော၊ဝိဒေဟမင်း၏။(ဓီတာယ၊၏။ ပုတ္တော၊သားသည်။) နှ၊မဟုတ်။

(ခ) ပန၊ထိုသို့ပင် ဝိဒေဟမင်း၏ သမီးတော်၏ သားမဟုတ်သော်လည်း။ဝေဒေဟီတိ ဧတံ၊ဝေဒေဟီ ဟူသော ဤသဒ္ဒါသည်။ပဏ္ဍိတာဓိဝစနံ၊ပညာရှိမိန်းမကို ဟောသေးသဒ္ဒါတည်း။ (ဂ) [ကိမိဝ၊အဘယ်ကဲ့သို့နည်း။] ဝေဒေဟိကာ ဂဟပတာနီ၊ အယျော အာနန္ဒော ဝေဒေဟမုနိတိ ယထာ၊မုနိ-အစရှိသည်ကဲ့သို့တည်း။ [ဝေဒေဟိကာ၊ဉာဏ်ဖြင့် အားထုတ်ဇတ်သော။ဂဟပတာနီ၊အိမ်ရှင်သူကြွယ်မ။ဝေဒေဟမုနိ၊ဉာဏ်ဖြင့် အားထုတ်တတ်သော ရဟန်းတော်ဖြစ်သော။အယျော အာနန္ဒော၊အရှင်အာနန္ဒာ။]

[**ခ+ဂ ဝါက္ယအပြိန်အလှမ်း**] ပန သစ္ဆံ၊မုနိ၏။ဝေဒေဟိကာ ဂဟပတာနီ, အယျော အာနန္ဒော ဝေဒေဟမုနိတိ ဧတံ ဝစနံ၊ဝေဒေဟိကာ ဂဟပတာနီ, အယျော အာနန္ဒော ဝေဒေဟမုနိဟူသော ဤသဒ္ဒါသည်။ ပဏ္ဍိတာဓိဝစနံ၊ပညာရှိကိုဟောသော သဒ္ဒါသည်။ဟောတိ ယထာဖြစ်သကဲ့သို့။တထာ၊ထို့အတူ။ဝေဒေဟီတိ ဧတံ၊ဝေဒေဟီဟူသော ဤသဒ္ဒါသည်။ပဏ္ဍိတာဓိဝစနံ၊ပညာရှိမိန်းမကို ဟောသေးသဒ္ဒါသည်။ဟောတိ၊၏။ (ကြွင်းတူ)

(ဃ) တတြ၊ထိုဝေဒေဟီ ပုတ္တောဟူသော ပုဒ်၌။အယံ၊ဤဆိုအပ်လတ့်ကား။ဝစနတ္ထော၊သဒ္ဒါ၏အနက်တည်း။ဇောန၊ဤဉာဏ်ဖြင့်။(တံ သမ်ဂီပဥ္စလာ၊ထိုဉာဏ်နှင့်ပြည့်စုံခြင်းရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။) ဝိဒန္ဓိ၊သိကုန်၏။ဣတိ၊ထိုသို့ သိကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်။တံ၊ထိုဉာဏ်သည်။ဝေဒေါ၊ဝေဒ မည်၏။

(ဇ) ဧတံ၊ဤဝေဒေါဟူသော သဒ္ဒါသည်။ဉာဏသာ၊ဉာဏ်ကို။အဓိဝစနံ၊ဟောသော သဒ္ဒါတည်း။

(ဈ) ယာ၊အကြင်မိဖုရားသည်။ဝေဒေန၊ဉာဏ်ဖြင့်။ဤဟိတိ ဃဋ္ဌတိ ဝါယမတိ၊အားထုတ်တတ်၏။ ဣတိ၊ထိုသို့ ဉာဏ်ဖြင့် အားထုတ်တတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။သာ၊ထိုမိဖုရားသည်။ဝေဒေဟီ၊ဝေဒေဟီ မည်၏။ဝေဒေဟိယာ၊ဉာဏ်ဖြင့် အားထုတ်တတ်သော မိဖုရား၏။ပုတ္တော၊သားတော်တည်း။ဝေဒေဟိပုတ္တော၊ ဉာဏ်ဖြင့် အားထုတ်တတ်သော မိဖုရား၏ သားတော်။

➢ ❷ ။ (က) **ဒဋ္ဌိ/ ဇိနန္တရေစာစနံ** ။ ။ ဆရာ၊ ဘုရားရှင်သည် ဝေဒေဟိပုတ္တော ဟူ ဟောတော်မူ၏။ ဝေဒေဟိပုတ္တော-အရ ဝိဒေဟမင်း၏ သမီး၏ သားကို ယူရမည်လော၊ အဘယ်သူကို ယူရမည်နည်း၊ အကယ်၍ ဝေဒေဟိပုတ္တော-အရကို မပြော်သော် ဘုရားရှင်အား သဒ္ဒ အတ္ထဆန့်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏၊ (ဝါ) အလုံးစုံ၌ ပျံ့နှံ့သော အတိဗျာပိတဒေါသ ရောက်ရာ၏၊ စုဒ်ကြောင့် (က) မိန့်။ **ဒုဒ်ဒိဗျါဃာတ**- (က) ဖြင့် ဝေဒေဟိပုတ္တော-အရ ကောသလမင်း၏ သမီး၏ သားကို ယူရမည်ဟု ငါပြဆိုသောကြောင့် သင်တင်သော ဝိရောဓိဒေါသ ဘုရားရှင်အား မရောက်ဟူလို။

(က) **စသည်ဋ္ဌိ/ ဆန္ဒသဓနေ** ။ ။ ဤသို့ အကြင် အကြင် ဆိုအပ်ပြီးသော စကားရပ်ဖြင့်

http://www.dhammadownload.com

"အဇာတသတ္တု"ဟူသော ပုဒ်၏ ဝစနတ္ထ စသည်ကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဝေဒေဟိ ပုတ္တော-ဟူသောပုဒ်၏ ဝိနိစ္ဆယတ္ထ ပဒတ္ထ ဝစနတ္ထတို့ကို ပြခြင်းငှာ (က) စသည်မိန့်။

(က-၂) ခဒို့/ အာဇေဘာဂဇောဒနာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က-၁) ဖြင့် ဤ အဇာတသတ်မင်းသည် မဟာကောသလမင်း၏ သမီးဇော်၏ သားဟု ဆို၏။ ဝိဒေဟရာဇ် မင်း၏ သမီးတော်သည် ဝေဒေဟီမည်၏ဟူသော အနက် ဖြစ်သင့်သည် မဟုတ်ပါလော၊ အဘယ်သို့ မှတ်သားရပါမည်နည်း၊ စုဒ်ကြောင့် (က-၂) မိန့်။

(ခ) ခဒို့/ ဗျတိရေကဇောဒနာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် အဇာတသတ်မင်းသည် ကောသလမင်း၏ သမီး၏ သားတည်း၊ ဝိဒေဟမင်း၏ သမီး၏ သားမဟုတ်ဟု ဆို၏။ ယင်းသို့ ဝိဒေဟမင်း၏ သမီး၏ သားမဟုတ်၊ မဟာကောသလမင်း၏ သမီး၏ သားဖြစ်သော် ကောသလိပုတ္တော-ဟု ဟောသင့်သည် မဟုတ်ပါလော၊ အဘယ့်ကြောင့် ဝေဒေဟိပုတ္တော-ဟု ဟောပါသနည်း၊ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။ **အဓိပ္ပါယ်ကား**- (ခ) ဖြင့် ဝေဒေဟိသဒ္ဒါသည် ပဏ္ဍိတသဒ္ဒါ၏ ဝေဂုစ်ဖြစ်သောကြောင့် (ဝါ) ဝေဒေဟိ-ဟူသော အမည်သည် ပညာရှိ၏ အမည်ဖြစ်သောကြောင့် ဝေဒေဟိပုတ္တော ဟု ဟော တော် မူပါ၏ဟူလို။

(ဂ) ခဒို့/ အနုသဒန္ဓ ။ ။ ဤသို့ (ခ) ဖြင့် ဝေဒေဟိသဒ္ဒါသည် ပညာရှိကို ဟော၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို ဖွင့်ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဝေဒေဟိသဒ္ဒါက ပညာရှိကိုဟောခြင်း၌ ခိုင်လုံသော အာဂမ သာဓက ဉာပကစကားရပ်ကို ကိုးကား၍ ရေးသားခြင်းကို ပြခြင်းငှာ (ဂ) မိန့်။

(ဂ) ခဒို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် ဝေဒေဟိဟူသော သဒ္ဒါသည် ပညာရှိကိုဟောသော သဒ္ဒါဖြစ်၏ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ဝေဒေဟိသဒ္ဒါသည် ထိုကဲ့သို့ ပညာရှိသူကို ဟောသော ဂုဏနာမ်အဖြစ်ဖြင့် သုံးစွဲရိုးရှိပါသလော၊ သုံးစွဲရိုး မရှိပါက (ခ) ဖြင့် ဆိုသော ဆရာ့စကား အသို့သင့်နိုင်ပါအံ့နည်း၊(ဂ)မိန့်။

(ဃ+င) ခဒို့/ အနုသဒန္ဓ ။ ။ ဤသို့ (ခ+ဂ) တို့ဖြင့် ဝေဒေဟိသဒ္ဒါ၏ ပညာရှိအနက် ဟောသည်၏အဖြစ်ကို ဥဒါဟရဏ်နှင့်တကွ ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ အခြေခံပါဒက သခေါပနှင့် တကွ ဝေဒေဟိ ၌ ဝေဒသဒ္ဒါ၏ အဘိဓာနတ္ထ အဘိဓေယျတ္ထတို့ကို အကျယ်ပြလိုရကား (ဃ+င) ဝါကျတို့ကိုမိန့်။

(ဃ-၂+င+စ) ခဒို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဃ-၁) ဖြင့် ဤဆိုလတံ့သည်ကား ဝစနတ္ထတည်းဟု စကားပျိုး ပြဆို၏။ ထိုအကျဉ်းသခေါပ၏ အကျယ်ဝိတ္ထာရကား အဘယ်ပါနည်း၊ အကျဉ်းသခေါပကိုသာ ဆိုအပ်သည်ရှိသော် အကျဉ်းသခေါပသည် အကျယ် ဝိတ္ထာရနှင့် ကင်းရာသည် မဟုတ်ပါလော၊ (အဗျာပိတ တင်) စုဒ်- (ဃ-၂+င+စ) မိန့်။

(ဇ) ခဒို့/ အနုသဒန္ဓ ။ ။ ဤသို့ (ဃ-၂) ဖြင့် ဝစနတ္ထကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဝစနီယတ္ထကို (ဝါ) အဘိဓေယျတ္ထကို ပြခြင်းငှာ (ဇ) မိန့်။

(ဇ) ခဒို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဃ-၂) ဖြင့် ဝစနတ္ထကို ပြတော်မူ၏။ ဝေဒဟူသော အမည်သည် အဘယ်၏ အမည်ဖြစ်ပါသနည်း၊ ဉာဏ်မှတပါးသော သိကြောင်းဖြစ်သော အတတ်ပညာစသည်တို့၏ အမည်ဖြစ်ပါသလော၊ စုဒ်ကြောင့် (ဇ) မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

(စ-၂) သို့/ အနုသေန္တ ။ ။ ဤသို့ (ဃ-၂) စသည်ဖြင့် အဝယဝ, ဝစနတ္ထ, ဝစနိယတ္ထတို့ကို ပြုပြီး၍ ယခုအခါ၌ သမုဒါယ ဝစနတ္ထကို ပြခြင်းငှာ (စ-၂) မိန့်။

➤ ❷ ။ [က+ဒ ဝါက်ျခင်္ဂိုက်ဋီ၌] (၁) နနု ဝိဒေဟရညော ဓီတာ ဝေဒေဟီတိ အတ္ထော သမ္ဘဝတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ အယံ ကောသလရညော ဓီတာယ ပုတ္တော၊ နု ဝိဒေဟရညောတိ တယာ ဝုတ္တံ။ (၃) နနု ဝေဒေဟီတိ ပဏ္ဍိတာဓိဝစနမေတံ။ (၄) တသ္မာ အယံ ကောသလရညော ဓီတာယ ပုတ္တော၊ နု ဝိဒေဟရညောတိ မယာ ဝုတ္တံ။ **(ဋီကာသစ်နှင့် အညီ ထုတ်ခြင်းဖြစ်သည်)**

(တနည်း) **[အဋ္ဌကထာသက်သက်ကိုရှု၍ ဆုတ်ပုံ]**

(၁) နနု အယံ ကောသလရညော ဓီတာယ ပုတ္တော၊ နု ဝိဒေဟရညော။

(၂) အထ ကသ္မာ ဝေဒေဟိကပုတ္တောတိ ပါဠိယံ ဝုတ္တံ။ (၃) နနု ဝေဒေဟီတိ ပဏ္ဍိတာဓိဝစနမေတံ။

(၄) တသ္မာ ဝေဒေဟိကပုတ္တောတိ ပါဠိယံ ဝုတ္တံ။

➤ ❸ ။ သုခုမေသုပိ အတ္ထေသု ပသုတိ ဂစ္ဆတိ ဒုက္ခာဒီနံ ဝါ ပီဠနာဒိအာကာရံ ဇာနာတီတိ ပဇ္ဇာ။ ပဇ္ဇာယ ဣတော ဂတောတိ **ပဇ္ဇာဓိဇော**။ (၃) ပညာ၏ ဖြစ်သောပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏေး အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) ပညာရှိပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်သည် ဝစနိယ မည်၏။ (၆) ဝေဒေဟိ, ဗုဓော-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနိယတ္ထ မည်၏။

ဣတော သဒ္ဒါတော ပဇ္ဇာ တောသာတိ **ပဇ္ဇာဓိဇော**။ (၃) ကောင်းစွာဖြစ်သော ပညာ၏ ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏေး အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။

ပဒုတိ ဂစ္ဆတိ ဇာနာတီတိ **ပဒဏ္ဍိဇော**။ (၃) သိတတ်သည်၏အဖြစ် (ဝါ) သိခြင်းဂုဏ် သကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ပညာရှိဂုဏ်ဖြစ်သည် ဝစနိယ။ (၆) ဝေဒေဟိ, ဝိဘာဝိ-စသော

ပေါသိယတေတိ **ပုဒ္ဓော**။ (၃) မွေးမြူခြင်း ကြီယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) သားဖြစ်သည် ဝစနိယ။ (၆) သြရသ, အတြဇ, တနုဇ-စသော--။

မာတာပိတူဟိ ဓရီယတီတိ **ဓိတာ**။ (၃) ဆောင်ခြင်းကြီယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) သမီးဖြစ်သည် ဝစနိယ။ (၆) ဒုဟိတာ-စသော--။

အဓိနဉ္စ တံ ဝစနဉ္စာတိ **အဓိဝစနံ**။ (၃) စပ်သော ဂုဏ်၏ အမည်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏေး အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) အမည်နာမပညတ် အနက်သည် ဝစနိယ မည်၏။ (၆) နာမံ, သညာ, အာချာ, အဝှါ-စသော--။

ဝိဒန္တိ ဧတေနာတိ **ဝေဒေါ**။ (၃) သိခြင်းကြီယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ဉာဏ်ဖြစ်သည် ဝစနိယ။ (၆) ဉာဏံ-စသော--။

ဝေဒေန ဉာဟတိ ဃဋတိ ဝါယမတီတိ **ဝေဒေဓဟော**။ (ဉာဏောဟော)

မုနာတိ ဇာနာတိ ဟိတာဟိတံ ပရိစ္ဆိန္ဒတီတိ **မုနီ**။

မောနံ အဿ အတ္ထီတိ **မုနီ**။ (၃) ဉာဏ်၏ ရဟန်းဖြစ်နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏေး အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ရဟန်းဖြစ်သည် ဝစနိယ။ (၆) ဘိက္ခု, သမဏ-။

http://www.dhammadownload.com

ဝေဒေဟော့စ သော မုနိစာတိ **ဓေဓေဟာမုနိ**။ (၃) ဉာဏ်ဖြင့် အားထုတ်တတ်သော ဂုဏ်၏ ရဟန်းနှင့် ဂုဏ်–ဂုဏေး အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) ဉာဏ်ဖြင့် အားထုတ်တတ်သော ရဟန်းဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဉာဏေဟာယတိ–။

အယိတဇ္ဇော ဉပဂန္တဇ္ဇောတိ **အဇယျာ**။ (၃) ကပ်ရောက်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစန ဟေတု။ (၅) အရှင်အာနန္ဒာဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) အာယသ္မာ–စသော–။

➤ ❺ ။ (ခ) ၌ **မဏ္ဍိကာခိဝစနံ**–ကို ပဏ္ဍိတာခိဝစနတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်– ဝေဒေဟီတိ တေသ ဝစနသ–ဟု သမ္မန် ခံရုပါမည်။ (၏/သည် စပ်)

(ဂ) ၌ **ဓေဓေဟိကာ**–ကို ဝေဒေဟိကတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်– ဂဟပတာနိယာ။(၏/သည်)

(ဃ–၌) ၌ **ဝိဓဿိ**–ကို ဝေဒကတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်– တံသမ်ဂီ ပုဂ္ဂလာနံ–ဟု သမ္မန် ခံရုပါမည်။ (တို့၏/တို့သည် စပ်)

(င) **အခိဝစနံ**–ကို အခိဝစနတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်– ဆဒေါတိ တေသ ဝစနသ။(၏/သည်)

(စ) ၌ **မုဒ္ဓေဘာ**ကို ပုတ္တတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်– အဇာတသတ္တုသ။ (၏/သည် စပ်)

➤ ❻ ။ (က) ဖြင့် ဝေဒေဟိပုတ္တော–အရ ကောသလမင်း၏ သမီး၏ သားဖြစ်သော အဇာတသတ်ကို ယူ၊ ဝိဒေဟမင်း၏ သမီး၏ သားကို မယူရဟု သိစေပါသည်။ (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

(ခ) ဖြင့် ဝေဒေဟီသဒ္ဒါသည် ပဏ္ဍိတအနက်ဟောသည်၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ+ သဒ္ဒါဟော အဘိဓေယျတ္ထ) (တနည်း) ဝေဒေဟီသဒ္ဒါသည် ပဏ္ဍိတသဒ္ဒါ၏ ဝေဒုစ်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ပရိယာယ်ပြ အဘိဓေယျတ္ထ)

(ဃ) ၌ ဝိဒ္ဓိ စတေနာတိ ဝေဒေါ–ဖြင့် ဝေဒေဟီ၌ ဝေဒဝယ် ဝိဒဓာတ်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဒု–ဓာတုပဒ) ဏပစ္စည်း၏ ကရဏသာဓနအနက်၌ သင်္ကသည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဒု–ပစ္စယတ္ထ) ဝိဒ္ဓိ စတေနာတိ ဝေဒေါ–ဟု ကရဏသာဓနပြုရမည်ကိုငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဝိဒဓာတ်၏ ဤနေရာ၌ ဒိဝါဒိ ရဓာဒိ မဟုတ်၊ ဘူဝါဒိဂဏိကဓာတ်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဇ) ဖြင့် ဝေဒ–အရ ဗေဒင်ကျမ်းကို မယူရ၊ ဉာဏ်ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

(စ) ၌ ဝေဒေန ဤဟတိ–ဖြင့် ဝေဒေဟီ၌ ဝေဒသဒ္ဒါပဝဒ ဤဟဓာတ်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဒု–ဓာတုပဒ) ဏပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓနန္ဒ သင်္ကသည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဒု–ပစ္စယတ္ထ) ဝေဒေန ဤဟတီတိ ဆဒေဟိ–ဟု ကတ္တုသာဓနေ ကိတန္တ တတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဃဋတိ–ဖြင့် ဤဟဓာတ်သည် ဃဋနတ္ထ (ဝါ) ဥဿာဟတ္ထ–ဟောဟု သိစေပါသည်။ (ဓာတွတ္ထ)

ဝါယမတိ–ဖြင့် ဃဋဓာတ်သည် ဝါယမတ္ထ (ဝါ) စေတနာတ္ထ–ဟောဟု သိစေပါသည်။ (ဓာတွတ္ထ)

ဝေဒေဟိတာ ပုတ္တောဖြင့် ဝေဒေဟိပုတ္တောကို ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ပြုရမည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ဝေဒေဟီသဒ္ဒါ၏ နဒါဒိဂိဏ်း၏အဖြစ်ကိုငင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

➤ ၈ ။ **ဧကာသလရဇညာ–အရ** ။ ။ ပသေနဒိကောသလမင်း၏ ခမည်းတော် မဟာကောသလမင်းကို ယူရပါမည်။

➤ ၁၀ ။ **ဒေဒေဟိ–ဠ္ဟိ ဧနာက်ပ္ပစ္စ၏ ဓာတ္ဝတ္ထကား** ။ အားထုတ်ခြင်း ဝီရိယပြဋ္ဌာန်းသော ကုသိုလ်စိတ္တဖွဲ့ပွါဒ်တည်း။

ဝေဒေဟီမိဖုရား၏ သန္တာန်၌ဖြစ်သော ဝီရိယပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကုသိုလ်စိတ္တဖွဲ့ပွါဒ်သည် ဥသာဟဋ္ဌာယီဘာဝ+ဝီရရသ မည်၏။ ပြုလုပ်ဖွယ်ရာ အလုပ်ကိစ္စမှန်သမျှသည် အာရမ္မဏာ ဝိဘာဝ မည်၏။ ဉာဏ်ပညာသည် ဥဒ္ဓိပနဝိဘာဝ မည်၏။ ပြုလုပ်ဖွယ်ရာ မှန်သမျှ အလုံးစုံပြီးမြောက်ခြင်း, ဝေဒေဟီဟူသော အမည်ကိုရရှိခြင်းစသော အကျိုးတရားများသည် အနုဘာဝ မည်၏။

* **ရာဇာ တာသေ ရဇ္ဇံ အဒါသိ** (၄၊၁၂၄) ဒါ–ဓာတ်အရ ဗိမ္ဗိသာရမင်း၏ ပေးသော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော ဒါနစေတနာ ဝီရိယပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တဖွဲ့ပွါဒ်သည် (၀၊) ၎င်း၌ ဝီရိယသည် ဥသာဟဋ္ဌာယီဘာဝ+ဒါနဝီရရသ မည်၏။ ရဇ္ဇံ–အရ မင်း၏ဖြစ်သည် အာရမ္မဏာဝိဘာဝ မည်၏။ အဓာတသတ်မင်းသားနှင့် ၎င်းမင်းသား၏ အတတ်ပညာ ကြန်အင်လက္ခဏာ အခြံအရံနှင့် ပြည့်စုံသည်၏အဖြစ်သည် ဥဒ္ဓိပနဝိဘာဝ မည်၏။ အမျိုးမျိုး အာဟာရကို ဖြတ်ခြင်း, ခြေတော်တို့ကို ဓားဖြင့်ခွဲပြီးလျှင် ဆားနှင့် ရောသော ဆီဖြင့် လိမ်းကျံ၍ ရှားနှစ်မီးကျီးတို့ဖြင့် ကင်ခြင်းတို့ကိုခံရသဖြင့် သည်းထန်သော ကာယိကဒုက္ခတို့ကို ခံစားရခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဝါက္ကျ (၇) [၄၊၁၂၇။]

(က) **တဒမဇ္ဈတိ တသ္မိံ အဟု၊ တသ္မိံ ဒိဝေသေတိ အတ္ထော။**

(ခ) **ဥပဝသန္တိ စတ္ထာတိ ဥစဓါသဒေဝ။**

(ဂ) **ဥပဝသန္တီတိ သီလေနဝါ အနသနေနဝါ ဥပေတာ ဟုတွာ ဝသန္တီတိ အတ္ထော။**

(ဃ) **အယံ ပနတ္ထ အတ္ထုန္ဒါရော - - ""အာယာမာဝုသော ကပ္ပိန ဥပေါသထံ ဂမိဿာမာ""တိ အာဒီသုပါတိမောက္ခုဒ္ဒေသော ဥပေါသထော။ ""ဇေဝံ အဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂတော ခေါဝိသာခေ ဥပေါသထော ဥပဝုတ္ထော""တိ အာဒီသု သီလံ။ ""သုဒ္ဓါသေ ဝေ သဒါ ဖဂ္ဂု၊ သုဒ္ဓါသု ပေါသထော သဒါ""တိ အာဒီသု ဥပဝါသော။ ဥပေါသထော နာမ နာဂရာဇာ""တိ အာဒီသု ပညတ္တိ။ ""နဘိက္ခဝေ တဒဟုပေါသထေ သဘိက္ခုကာ အာဝါသာ""တိ အာဒီသု ဥပဝသိတဗ္ဗဒိဝေသော။**

(၄) **ကုဟိ သော ဇဝ အဓိပ္ပေတော။** [ဘာသာဋီကာ၊၃၊၂၂၇]

➤ ၁ ။ (က) တဒဟုတိ၊ဟူသည်ကား။တသ္မိံ အဟု၊ထို့နေ့၌။တသ္မိံ ဒိဝသေ၊ထို့နေ့၌။ကုတိ အတ္ထော၊ဤကား အနက်။ (ခ) စတ္ထ၊ဤနေ့၌။ဥပဝသန္တိ၊ပြည့်စုံကုန်သည်ဖြစ်၍ နေကြကုန်၏။ကုတိ၊ထိုသို့ ပြည့်စုံကုန်သည်ဖြစ်၍ နေကြရာ၏ အဖြစ်ကြောင့်။(သော၊ထို နေ့ဆည်) ဥပေါသထော၊ဥပေါသထ မည်၏။

(ဂ) ဥပဝသန္တိတိ ပဒဿ၊ဥပဝသန္တိပုဒ်၏။သီလေန၊သီလနှင့်။ဥပေတာ၊ပြည့်စုံကုန်သည်။ဟုတွာဝါ၊ ဖြစ်၍သော်၎င်း။အနသနေန၊အစာမစားခြင်းနှင့်။ဥပေတာ၊ပြည့်စုံကုန်သည်။ဟုတွာဝါ၊ငင်း။ဝသန္တိ၊နေကြကုန်၏။

http://www.dhammadownload.com

ကွတိ အတ္ထော၊ဤကား အနက်။

(ဃ) ပန၊ဆက်။အယံ၊ဤဆိုအပ်လတ္တံ့ကား။ဏ္ဍော၊ဤ ဥပေါသထဟူသော ပါဠိဒ္ဒါ။အတ္ထုဒ္ဒါရော၊တူသော သဒ္ဒါသည် ဟောအပ်ကုန်သော မျှားသောအပြားရှိသော အနက်တို့ကို ထုတ်ဆောင်ခြင်းတည်း။(ဝါ) တူသော သဒ္ဒါသည် ဟောအပ်ကုန်သော အနက်တို့တွင် အလိုရှိအပ်သည်သာလျှင်ဖြစ်သော အနက်ကို ထုတ်ဆောင်ခြင်းတည်း။(သဒ္ဒတ္ထ) အတ္ထုဒ္ဒါရတည်း။(သဒ္ဒပဒတ္ထက) **(ဇ)** ကွာပေါ၊ဤ တဒဟုပေါသထေဟူသော ပါဠိဒ္ဒါလည်း။သော ဧဝ၊ထို ဥပဝသိတမ္ဟ ဒိဝသကိုသာ။အဓိပ္ပေတော၊အလိုရှိအပ်၏။

➤ ❹ ။ **(က+ခ) ဒုဋ္ဌ/ အနုသေဓနေ** ။ ။ ဤသို့ အကြင်အကြင်ဆိုအပ်ပြီးသော စကားရပ်ဖြင့် ဝေဒေဟိပုတ္တော်ဟူသော ပုဒ်၏အဖွင့်ကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ တံ ဧဝ အဟံ တဒဟံ–ဟူသော ဝစနတ္ထကိုလည်း, ဥအက္ခရာ၏ သို့ဝိဘတ်၏ ကာရိယ၏အဖြစ်ကိုလည်း, အဟသဒ္ဒါ၏ ဒိဝသအနက်၌ ဖြစ်သည်ကိုလည်း ပြခြင်းငှာ (က+ခ) မိန့်။

(ဂ) ဒုဋ္ဌ/ အနုသေဓနေ ။ ။ ဤသို့ (ခ) ဖြင့် ဝစနတ္ထကို ပြပြီး၍ (ဝါ) အထ ပစ္စည်း၏ (ဝါ) ထပစ္စည်း၏ အဓိကရဏသာဓနေ၌ ဖြစ်ခြင်းကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဥပသဒ္ဒါသည် အထူးပြုအပ်သော ဝသဓာတ်သည် စောင့်သုံးလျက်နေခြင်း အနက်၌သာဖြစ်၏၊ နေခြင်း သာမန်အနက်၌ ဖြစ်သည်မဟုတ်၊ စောင့်သုံးလျက်နေခြင်းကို ပြခြင်းငှာ (ဂ) မိန့်။

(ဃ) ဒုဋ္ဌ/ အစန္တာလီနစာဒနာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် ဝစနတ္ထကို (ဝါ) ထပစ္စည်း၏ အဓိကရဏသာဓနေ၌ ဖြစ်ခြင်းကို ပြတော်မူ၏။ အသို့နေခြင်းနည်း၊ အဘယ်နှင့် ပြည့်စုံသည် ဖြစ်၍ နေခြင်းနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဂ) ဒုဋ္ဌ/ သာဓေဘာဂပဒ္ဓာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် ဥပဝသန္တိ ဏ္ဍာတိ ဥပေါသထော–ဟု ဆို၏။ ဥပဝသန္တိ၌ ဥပ–သဒ္ဒါသည် ဥပနဂရံ–မှ ဥပကဲ့သို့ သမီပ အနက်ကိုပင် ဟောပါသလော၊ မည်သည့်အနက်ကို ဟောပါသနည်း၊ ဝသန္တိ၌ ဝသဓာတ်သည် နေခြင်းသာမန်အနက်ကို ဟောပါသလော၊ မည်သည့်အနက်ကို ဟောပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား- ဥပ–သည် ဥပေတအနက်ကိုဟော၏၊ ဝသဓာတ်သည် ဥပဝသန အနက်ကို ဟော၏ဟု ငါပြဆိုပါ၏ဟူလို။

(ဃ) ဒုဋ္ဌ/ အနုသေဓနေ ။ ။ ဤသို့ (ဂ) ဖြင့် အလိုရှိအပ်သော အနက်အားလျော်စွာ ဥပေါသထသဒ္ဒါ၏ ဝိဂ္ဂဟကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ အတ္ထုဒ္ဒါရ၏ အစွမ်းဖြင့် ဝိဂ္ဂဟအားလျော်စွာ အလိုရှိအပ်သော အနက်ကို ပြခြင်းငှာ (ဃ) မိန့်။

(ဇ) ဒုဋ္ဌ/ အနုသေဓနေ ။ ။ ဤသို့ (ဃ) ဖြင့် ဥပေါသထသဒ္ဒါ၏ အတ္ထုဒ္ဒါရကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ အတ္ထုဒ္ဒေသ (ဝါ) အဓိပ္ပေတတ္ထကို ပြလိုရှိ၍ (ဇ) မိန့်။

➤ ❺ ။ [**ဃ+ဇ ဝါကျဘဋ္ဌိကဋ္ဌ**] (၁) နန္ဒ ဥပေါသထသဒ္ဒေါ ပါတိမောက္ခဒ္ဒေသာဒီသု ပဥ္စသု အတ္ထေသု ဝတ္တတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ "ကွာပေါ သော ဧဝ အဓိပ္ပေတော"တိ တယာ ဝုတ္တံ။

(၃) နန္ဒ တဒုတ္တာ နု သမ္ဘဝန္တိ၊ တဒညေသံ ဝါ အဝိသယော ဟောတိ။

http://www.dhammadownload.com

(၄) တသ္မာ "ကုဓာပိ သော ဧဝ အဓိပ္ပေတော"တိ မယာ ဝုတ္တံ။

➤ ❺ ။ သီလဒိဋ္ဌိဝသေန ဥပေဂေတိ သမဂ္ဂေဟိ ဝသိယတိ နု ဥဋ္ဌိယတီတိ **ဥပေါသဓော**။

(၃) သီလအယူ၏ အစွမ်းဖြင့်ပြည့်စုံသော သမဂ္ဂသံဃာတော်များ၏ ဆမသွားဘဲ နေခြင်း ကြီယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) ပါတိမောက်ပြခြင်းသည် ဝစနီယ မည်၏။

(၆) ပါတိမောက္ခုဒ္ဒေသော, ဥပေတဝသထော-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ။

သမာဒါနဝသေန အဓိဋ္ဌာနဝသေနဝါ ဥပေစ္စ အရိယာဝါသာဒိ အတ္ထာယ ဝသိတမ္မော အာဝသိတမ္မောတိ **ဥပေါသဓော**။ (၃) ကပ်ရောက်၍ မြဲမြံစွာ နေအပ်သည်၏ အဖြစ်ဟု ဆိုအပ်သော ကြီယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၃) စောင့်ရှောက်ခံရသော သီလဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) သီလ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

အနုသနာဒိဝသေန ဥပေစ္စ ဝသိတမ္မော အနုဝသိတမ္မောတိ **ဥပေါသဓော**။

ကပ်ရောက်၍ အစဉ်အတိုင်း နေအပ်သည်၏အဖြစ်ဟု ဆိုအပ်သော (၀၊) ညစာ ရှောင်မှု စသည်၏ အစွမ်းဖြင့် အကျင့်သို့ ကပ်ရောက်၍ အကျင့်အားလျော်စွာ နေအပ်သည်၏ အဖြစ်ဟုဆိုအပ်သော ကြီယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ကျင့်သုံး ဆောက်တည်အပ်သော အကျင့်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဝတသမာဒါန-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

ဥပဝသန္တိ ဧတ္ထာတိ **ဥပေါသဓော**။ (၃) သီလစောင့်သုံးရာ နေ့၏အဖြစ်ဟူသော ဂုဏ်သကတ်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) ဥပုသ်နေ့ဖြစ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) ဥပေါသထဒိဝသ, ဥပေါသထဒိန-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

ဒိဗ္ဗန္တိ ကီဠန္တိ သိမ္ဘိ **ဒိဝသော**။ (၃) ကစားမြူးထူးခြင်း ကြီယာသကတ်သည် ဝစန ဟေတု။ (၅) နေ့ဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) အဟံ, ဒိန်-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

နဇဟာတိ ပစ္စာဂမနန္တိ **အဇံ**။ (တသ္မိ) (၃) စွန့်ခြင်း ကြီယာသကတ်သည် ဝစန ဟေတု။ (၅) နေ့ဟူသော ကာလပညတ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဒိဝသ, ဒိန-စသော။

သိနောတိ ပန္ဓတိ စိတ္တံ **ဧတေနာတိ သိဒ္ဓံ**။ (၃) နောင်ဖွဲ့ခြင်း ကြီယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) သိလတရားသည် ဝစနီယ။ (၆) သံဝရ-စသော--။

သော ယေဝ အဟောတိ **ဘာဒဓမ္မာ** (တသ္မိ ဘဒဟု) (၃) ဥပုသ်နေ့ဟု မှတ်သား အပ်ပြီး သော နိယမတ္ထဟောဂုဏ်၏ ဂုဏ်းဖြစ်သော နေ့ဒြဗ်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏ်း အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ဥပုသ်နေ့ဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) တသ္မိ ဒိဝသေ-စသော။

➤ ❻ ။ (၄) ဝါကျ၌ **အဓိစ္စသမ္ဘောဟ**ကို အဓိပ္ပေတတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင် တသ္မေဝ ဥပဝသိတဗ္ဗဒိဝသသ-ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (၏/ကို စပ်)

(၅) ၌ **ဥပသဟော**ကို ဥပေတတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်- သပ္ပုရိသာနံ။ (တို့၏/တို့သည်)

➤ ❼ ။ **(က)** ၌ တသ္မိ အဟုဖြင့် တဒဟု၌ တဒဟုပုဒ်ကို သောယေဝ အဟော တဒဟော-ဟု ကမ္မဓာရယ်သမာသ်ပြုရမည်ကိုငင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) တ အဟ-ဟူလိုလျက် တ-ထက် နိဂ္ဂဟိတ်လာ၊

http://www.dhammadownload.com

နိဂ္ဂဟိတ်ကို ဒပြု၊ တဒဟနောင် သို့ဝိဘတ်ကို နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဥပြု၍ တဒဟု-ဟု ရုပ်ပြီးနေသည်ကိုငင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

တသ္မိ ဒိဝသေ-ဖြင့် တဒဟု-၌ အဟ-သဒ္ဒါသည် ဒိဝသ၏ ပရိယာယ်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ပရိယာယ်ပြ အဘိဓေယျတ္ထ) ဥ-သည် သို့ဝိဘတ်၏ ကာရိယ၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဝိဘတ္တိ ပဒ) သိစေပါသည်။

(၈) ဖြင့် ဥပေါသထေ၌ ဥပရေ့ရှိသော ဝသဓာတ်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) အထပစ္စည်း အဓိကရဏသာဓနဒု သက်သည်ကိုငင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဥပေါသထပုဒ်ကို ဥပဝသန္တိ ဇေတ္တာတိ ဥပေါသထော-ဟု အဓိကရဏသာဓန ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

(၈) ဖြင့် ဥပဝသန္တိသဒ် ဥပ၏ ဥပေတအနက်ဟောသည်ကိုငင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) ဓာသ ဓာတ်၏ ဥပဝသနအနက်ဟောသည်ကိုငင်း (ဒု-ဓာတ္ထတ္ထ) ဥပဝသနဟူသည်လည်း သမာဒါန-ဆောက်တည် ခြင်း ပင်တည်း၊ ယင်းဆောက်တည်ခြင်းဟူသည် သာသနာတော်၌ အရိယာဥပုသ်ဟူသော သီလကိုငင်း, အစာမစားခြင်းမျှဟု ဆိုအပ်သော သာသနာပ ဗာဟိရဥပုသ်ကိုငင်း ဆောက်တည်ခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုငင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

➢ ❶ ။ **သီဓလန-၏ အဘိဓေယျတ္ထကား**- သာသနာတွင်း၌ အရိယုပေါသထ ဖြစ်ပါသည်။

***အနုသဓန-၏ အဘိဓေယျတ္ထကား**- အစာမစားခြင်းမျှဟု ဆိုအပ်သော ဗာဟိရုပေါသထ ဖြစ်ပါသည်။

(၈) ဝါက္ယဒ္ဒ ဝါသဒ္ဓါဖြင့် ပြဆို့အပ်သော အဓိပ္ပါယ် ။ ။ ဝါသဒ္ဓါဖြင့် အရှိ့သော မနော ဒုစရိုက်ကိုငင်း, သီလမရှိသူ၏အဖြစ် စသည်ကိုငင်း သိမ်းယူသည်ဟု ပြသည်။

➢ ❶ ❷ ။ **(၈) ဝါက္ယ ဥပဝသန္တိ-၌ ဝသဓာတ်အရ** ။ ။ (၁) စောင့်သုံးလျက်နေသော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော မဟာကုသိုလ်၊ ဒိဋ္ဌဂတသမ္မယုတ်စိတ္တဇုပ္ပါဒ် နှစ်ပါးသည် ဓမ္မရတိဌာယီ ဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရရသ မည်၏။ (၂) အယူဝါဒအလျောက် ပိုင်းခြားသတ်မှတ်အပ်သော အကျင့်သီလသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ မည်၏။ (၃) စောင့်သုံးလျက် နေရာ ကာလ, ဒေသ, ကလျာဏမိတ္တ-စသော ပုဂ္ဂလ၊ သုဂတိနိဗ္ဗာန်ကို လိုလားသော ဆန္ဒ စသည်သည် ဥဒ္ဓိပနဝိဘာဝ မည်၏။ (၄) အယူဝါဒအလျောက် လူအများ၏ ကြည်ညို လေးစားမှုကို ခံရခြင်း၊ ပူဇာဝိသေသကိုရခြင်း၊ ကျော်ဇောထင်ရှားခြင်း၊ သုဂတိ ဒုဂ္ဂတိသို့ လားရခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဥစ္စပါသဓော ဥပဒ္ဓဇ္ဇော-၌ ဓာတ္ဒဇ္ဇာကို့ရှ ။ ။ ဥပုသ်စောင့်သုံးသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ ဝိရတိ ဆေတနာပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရတိဌာယီဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရရသ မည်၏။ ဝိတိက္ကမိတဗ္ဗဝတ္ထု အာရုံဟူသမျှသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ မည်၏။ ယောနိသော မနသိကာရ, သမ္မာဒိဋ္ဌုပနိဿယ, သဒ္ဓမ္မဿဝန စသည်သည် ဥဒ္ဓိပနဝိဘာဝ မည်၏။ အသက်ရှည်ခြင်း, အဆင်းလှခြင်း, အနာရောဂါကင်းခြင်း စသည် သည်ငင်း၊ နတ်ရွာသုဂတိနိဗ္ဗာန်တိုင်အောင်သော အကျိုးအဆက်ဆက်သည်ငင်း အနုဘာဝ မည်၏။

http://www.dhammadownload.com

ဝိဂ္ဂဟ (၈) [၆၁၁၂၈။]

(က) သော ပနေသ အဋ္ဌမီ စာတုဒ္ဒသီ ပန္နရသီဘေဒေန တိဝိဓော၊ တသ္မာ သေသဒ္ဒယ-နိဝါရဏတ္ထံ ""ပန္နရသေ""တိ ဝုတ္တံ၊

(ခ) တေနေဝ ဝုတ္တံ ""ဥပဝသန္တိဇ္ဇာတိ ဥပေါသထော""တိ၊

(ဂ) ဧကာမူဒိယာတိ ကုမုဒဝတိယာ၊ **(ဃ)** တဒါ ကိရ ကုမုဒါနိ သုပုပ္ဖိတာနိ ဟောန္တိ၊

(င) တာနိ ဇာတ္တာ သန္တိတိ ဧကာမူဒီ။ (ဘာသာဋီကာ၊ ၁၃၊ ၂၂၈။)

➤ ❶ ။ **(က)** ပန၊ဆက်။သော သေ-ဧသော ဥပေါသထော၊ထိုဥပုသ်နေ့သည်။အဋ္ဌမီ စာတုဒ္ဒသီ ပန္နရသီဘေဒေန၊အဋ္ဌမီဥပုသ်, စာတုဒ္ဒသီဥပုသ်, ပန္နရသီဥပုသ်တို့၏ အပြားအားဖြင့်။တိဝိဓော၊သုံးပါရှိ၏။ တသ္မာ၊ထို့ကြောင့်။သေသဒ္ဒယနိဝါရဏတ္ထံ၊ကြွင်းသော အဋ္ဌမီဥပုသ်, စာတုဒ္ဒသီဥပုသ်, နှစ်ပါးအပေါင်းကို တားမြစ်ခြင်းအကျိုးငှာ။ပန္နရသေတိ၊ပန္နရသေ ဟူ၍။(အာယယသ္မတာ အာနန္ဒတ္ထေန၊အရှင်အာနန္ဒာ မထေရ် သည်။)ဝုတ္တံ၊ဣလျောက်အပ်ပြီ။ **(ခ)** တေနေဝ၊ထို့ကြောင့်ပင်။ဥပဝသန္တိ ဇာတ္တာတိ ဥပေါသထောတိ၊ထော-ဟူ၍။ မယာ၊ငါသည်။(ကတ္တား) ဟေဋ္ဌာ၊အောက်၌။(အာခာရ) ဝုတ္တံ၊ဆိုအပ်ပြီ။

(ဂ) ကောမုဒီယာတိ၊ဟူသည်ကား။ကုမုဒဝတိယာ၊ကုမုဒြာကြာရှိရာဖြစ်သော။

(ဃ) ကိရ၊ချဲ့။တဒါ၊ထိုအခါ၌။ကုမုဒါနိ၊ကုမုဒြာကြာတို့သည်။သုပုပ္ဖိတာနိ၊ကောင်းစွာ အလွန်အမင်း ပွင့်ခြင်းရှိကုန်သည်။ဟောန္တိ၊ဖြစ်ကုန်၏။ **(င)** ဇာတ္တာ၊ဤညဉ်၌။တာနိ၊ထိုကုမုဒြာကြာတို့သည်။သန္တိ၊ရှိကုန်၏။ ဣတိ၊ထိုသို့ ကုမုဒြာ ကြာရှိရာ၏ အဖြစ်ကြောင့်။(သာ၊ထိုညဉ်သည်) ကောမုဒီ၊ကောမုဒီ မည်၏။

➤ ❷ ။ **(က) ဒ္ဒို/ ဇီနန္တရစစာဇနာ** ။ ။ ဆရာ၊ ရှင်အာနန္ဒာသည် တဒဟုပေါသထေ ပန္နရသေ-ဟု ဟောတော်မူ၏။ တဒဟု ပေါသထေ ပုဒ်ဖြင့်ပင် လိုအပ်သောအနက် ပြီးစီးနိုင်သည် မဟုတ်ပါလော၊ သို့ဖြစ်လျက် အဘယ့်ကြောင့် ပန္နရသေ-ဟု ထပ်မံ ဟောကြားပါသနည်း၊ စုဒ်ကြောင့် (က) မိန့်။ **အဓိပ္ပါယ်ကား** - ဥပုသ်နေ့သည် အဋ္ဌမီ စာတုဒ္ဒသီ ပန္နရသီ-ဟု သုံးမျိုးရှိရာ ပန္နရသီ မှ ကြွင်းနှစ်မျိုးကို တားမြစ်ခြင်းအကျိုးငှာ (ဝါ) တားမြစ်လိုသောကြောင့် ပန္နရသေ-ဟု ထပ်မံ ဟော ကြားပါ၏၊ဟူလို။

(ခ) ဒ္ဒို/ အနန္တရစနွ ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် ပန္နရသေ-ဟု ထည့်စွက်ဟောရခြင်း အကြောင်းကို ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်းပန္နရသေပုဒ်ကို အကြောင်းပြု၍ နေ့၏ အစွမ်းအားဖြင့် အကြင် အကြင် ဆိုအပ်ပြီးသော ဝိဂြိုဟ်ကို ပြုအပ်၏ဟု ပြလိုသော ဆရာသည် (ခ) မိန့်။

(ဃ) ဒ္ဒို/ အနန္တရစနွ ။ ဤသို့ (ဂ) ဖြင့် ကောမုဒီယာ၌ ဏစတ္ထည်းကား အသဏ္ဌိတ်တည်း ဟု ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဆိုအပ်ပြီးသော အနက်ကို အကျယ်အားဖြင့် ပြခြင်းငှာ (ဃ) မိန့်။

(ဃ) ဒ္ဒို/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် ကုမုဒဝတိယာ=ကုမုဒြာကြာရှိရာဖြစ်သော ဟု ဆိုတော်မူ၏။ ကုမုဒြာကြာတို့သည် အခြားအရပ်နှစ်ခါ၌လည်း ရှိနေကြသည် မဟုတ်ပါလော၊ သို့ဖြစ်လျက် အဘယ့် ကြောင့် ကုမုဒဝတိယာ=ကုမုဒြာကြာရှိရာဖြစ်သောဟု ဆိုပါသနည်း၊ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား- (ဃ) ဖြင့် တန်ဆောင်မုန်းလအခါ၌ ကုမုဒြာကြာတို့ ကောင်းစွာ ပွင့်ခြင်း

http://www.dhammadownload.com

ရှိနေသောကြောင့် ကုမုဒဝတီယာ=ကုမုဒြာကြာရှိရာဖြစ်သော ဟု ငါဆို၏ဟူလို။

➤ ❽ ။ [က–ဓါကျွကို့ရှ] (၁) နနု တဒဟုပေါသထေတိ ပဒေန အဓိပ္ပေတတ္ထော သိဒ္ဓေါ။ (၂) အထ ကသ္မာ တဒဟုဇေါသထေ ပန္နရသေတိ ပါဠိယံ ဝုတ္တံ။

(၃) နနု အဋ္ဌမီ စာတုဒ္ဒသီ ပန္နရသီဘေဒေန တိဝိဓော။ တသ္မာ သေသဒွယနိဝါရဏတ္ထံ ဟောတိ။

(၄) တသ္မာ တဒဟုဇေါသထေ ပန္နရသေတိ ပါဠိယံ ဝုတ္တံ။

[ဃ+ဇ ဓါကျွတို့ကို့ရှ] (၁) နနု တာနိ အညတ္ထာဝိ သန္တိ။ (၂) အထ ကသ္မာ တာနိ ဧတ္ထ သန္တိတိ ကောမုဒီတိ သံဝတ္ထိတံ။ (၃) နနု တဒါ ကုမုဒါနိ သုပုပ္ဖိတာနိ ဟောန္တိ။

(၄) တသ္မာ တာနိ ဧတ္ထ သန္တိတိ ကောမုဒီတိ သံဝတ္ထိတံ။

➤ ❾ ။ ကုယာ မောဒတေတိ **ကုမုဒံ**။ (၁) မြေကြီးဒြဗ်၏ ကြာဒြဗ်နှင့် ဌာန ဌာနီ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သကတ်သည်ငင်း၊ မြေကြီး၌ (ဝမ်းမြောက်သကဲ့သို့) ရွှင်လန်းခြင်း ကြိယာ သကတ်သည်ငင်း ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) ကုမုဒြာကြာဒြဗ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) သေတုပွလ်-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

ကုမုဒါနိ ဧတ္ထ သန္တိတိ **ဧကာမုဒီ**။ [တာယ ကောမုဒီယာ] (၁) ကောင်းစွာပွင့်သော ကုမုဒြာကြာဖြူတို့၏ တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်ညဥ့်နှင့် ကာလဝန္ဓ ကာလ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်ညဥ့်ဖြစ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) ကုမုဒဝတီယာ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

ပုပ္ဖနံ ပုပ္ဖံ၊ သုဋ္ဌု ပုပ္ဖံ **သုပုပ္ဖံ**။ သုပုပ္ဖံ သဠာတံ ဧတေသန္တိ **သုပုပ္ဖိတာနိ**။

(၃) ကောင်းစွာဖြစ်သော လွန်စွာပွင့်ခြင်း၏ ကုမုဒြာကြာဒြဗ်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏေး အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ကုမုဒြာကြာဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဗဟုပုပ္ဖိတာနိ, အတိသယပုပ္ဖာနိ-စသော--။

တယော ဝိဓာ ယဿာတိ **တိဝိဓော**။ (၃) သုံးပါးအပြား၏ ဥပုသ်နေ့နှင့် သန္ဓိ- သဒ္ဒါယူ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ဥပုသ်နေ့ဟူသော ကာလ ပညတ်သည် ဝစနီယ။ (၆) တိပကာရော, တိဘေဒေါ-စသော--။

➤ ❿ ။ (က) ၌ **တာသ္မာ**-၏ စွဲရာပုဒ်ကို တိဝိဓတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင် ယင်းဟိတ်၏ သမ္ဗန်ကို တဿ ဧတဿ ဥပေါသထဿ-ဟု သမ္ဗန်ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်)

သုပုပ္ဖိတာနိ-ကို သုပုပ္ဖိတတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်- ကုမုဒါနံ-ဟု သမ္ဗန်ခံ။ (တို့၏/တို့သည်)

➤ ⓫ ။ (ဂ) ၌ ကုမုဒဝတီယာ-ဖြင့် ကောမုဒီယာ၌ (ကုမုဒပုဒ်+ဏပစ္စည်း၊ နဒါဒိ ဂ္ဂါပစ္စည်း) ဏပစ္စည်း အဿတ္ထိ၌ သက်သည်ကိုငင်း (ပစ္စယတ္ထ) ကုမုဒါနိ ဧတ္ထ သန္တိတိ ကောမုဒီ-ဟု အဿတ္ထိ ပြုရမည်ကိုငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဃ) ဖြင့် ကောမုဒီယာ၌ အဿတ္ထိအနက်ရှိသော ဏပစ္စည်း၏ ဗဟုတ္ထ, အတိသယ အနက်ကို ထွန်းပြသည်၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

http://www.dhammadownload.com

(၄) ဖြင့် ကုမုဒါနိ စတ္ထ သန္တီတိ ကောမုဒီ-ဟု အသတ္ထိပြုရမည်ကိုငင်း (အဘိဓာန၀တ္ထု) ဏပစ္စည်း အသတ္ထိတဒ္ဓိတ်၌ သက်သည်ကိုငင်း (ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ❶ ။ **ကောမုဒီ-၌ တဒ္ဓိတ် ဏပစ္စည်း၏ ဧကာဒကတ္ထကား**= ဗဟုတ္ထ=အများဟူသော အနက်၊ အတိသယ=အလွန်အကဲဟူသောအနက်များကို ထွန်းပြပါသည်။

ဂါထာ (၉) [၁၂၈။] (၁၃၂၉-ခု မေး)

(က) **စာဇာမာသီနိယာတိ စာတုမာသိယာ၊**

(ခ) **သာဟိ.စတုန္နံ မာသာနံ ပရိယောသာနဘူတာတိ စာဇာမာသီ။**

(ဂ) **ဣဓ ပန စာတုမာသိနီတိ ဝုစ္စတိ၊**

(ဃ) **မာသပုဏ္ဏတာယ, ဥတုပုဏ္ဏတာယ, သံဝစ္ဆရပုဏ္ဏတာယ ပုဏ္ဏာ သံပုဏ္ဏာတိ ဗုဇ္ဈရေ။**

(င) **"" မာ""ဣတိ စဒ္ဒေါ ဝုစ္စတိ၊ သော ဒတ္ထေ ပုဝေဏ္ဏာတိ ဗုဇ္ဈမာ။**

(စ) **ဖဝံပုဏ္ဏာယ ပုဏ္ဏမာယာတိ ဣမသ္မိံ ပဒဒ္ဒယေ စ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော၊**

➤ ❷ ။ (က) စာတုမာသိနီယာတိ၊ဟူသည်ကား။စာတုမာသီယာ၊မိုးလေးလတို့၏ ပြည့်ကြောင်းဖြစ်သော။ (ခ) ဟိ၊မှန်၏။သာ၊ထိုညဉ်သည်။စတုန္နံ မာသာနံ၊မိုးလေးလတို့၏။ပရိယောသာနဘူတာ၊အဆုံးဖြစ်၍ဖြစ်၏။ဣဏ္ဍတိ၊ထို့ကြောင့်။စာတုမာသီ၊စာတုမာသီ မည်၏။ (ဂ) ပန၊ဆက်။ဣဏ္ဍ၊ဤပါဠိတော်၌။ စာတုမာသိနီတိ၊စာတုမာသိနီဟူ၍။ဝုစ္စတိ၊ဆိုအပ်၏။ (ဃ) မာသပုဏ္ဏတာယ၊တန်ဆောင်မုန်းလ၏ ပြည့်သည်၏အဖြစ်အားဖြင့်၎င်း။ဥတုပုဏ္ဏတာယ၊မိုးဥတု၏ ပြည့်သည်၏အဖြစ်အားဖြင့်၎င်း။သံဝစ္ဆရပုဏ္ဏတာယ၊ကတ္တိကာ နက္ခတ်ဖြင့် သတ်မှတ်အပ်သော နှစ်၏ ပြည့်သည်၏အဖြစ်အားဖြင့်၎င်း။ပုဏ္ဏာ၊ပြည့်၏။သံပုဏ္ဏာ၊ကောင်းစွာပြည့်၏။ဣဏ္ဍတိ၊ထိုသို့ လ၊ ဥတု၊ နှစ်အားဖြင့် ပြည့်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ပုဏ္ဏာ၊ပုဏ္ဏာ မည်၏။

(င) စဒ္ဒေါ၊လကို။မာ ဣတိ၊မာဟူ၍။ဝုစ္စတိ၊ဆိုအပ်၏။သော၊ထိုလ သည်။အတ္ထေ၊ဤညဉ်၌။ပုဝေဏ္ဏာ၊ပြည့်၏။ ဣဏ္ဍတိ၊ထိုသို့ လ၏ ပြည့်ရာ၏အဖြစ်ကြောင့်။(သ၊ထို ညဉ်သည်) ပုဏ္ဏမာ၊ပုဏ္ဏမာ မည်၏။

(စ) စ၊ဆက်ဦးအံ့။ဖဝံ၊ဤဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်။ပုဏ္ဏာယ ပုဏ္ဏမာယာတိ ဣမသ္မိံ ပဒဒ္ဒယေ၊ပုဏ္ဏာယ ပုဏ္ဏမာယဟူသော ဤပုဒ်နှစ်ပါး၊အပေါင်း၌။အတ္ထော၊အနက်ကို။ဝေဒိတဗ္ဗော၊သိထိုက်၏။(ဘာ၌ပြီး၃၊၂၂၉)

➤ ❸ ။ (ခ) **ဒ္ဒို/ သာဒေဘာဂပုစ္ဆာ** ။ ဆရာ-သည် (က) ဖြင့် စာတုမာသိနီယာကို စာတုမာသိယာ-ဟု ဖွင့်ဆို၏။ သံဝတ္ထေတဗ္ဗ၌ စာတုမာသိနီယာ-ဟု ရှိသည် မဟုတ်လော၊ ထိုသို့ဖြစ်လျက် စာတုမာသိယာ-ဟု ဖွင့်ဆိုသော ဆရာ့စကားသည် အသို့လျှင် သင့်ပါအံ့နည်း။ စုဒ် (ခ) မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား- ထိုညဉ်သည် မိုးလေးလတို့၏ အဆုံးဖြစ်၍ စာတုမာသီမည်ရကား စာတုမာသိယာ-ဟု ငါဖွင့်ဆိုခြင်းသည် သင့်၏ဟူလို။

[ချဲ့ဦးမါးဓာက်] ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် စာတုမာသိနီယာကို စာတုမာသိယာ-ဟု ဖွင့်ဆို၏။ ယင်းစာတုမာသီပုဒ်ကို စတ္ထာရော မာသာ စတ္ထ သန္တီတိ စာတုမာသီ (တာယ စာတုမာသိနီယာ) ဟု ဝစနတ္ထပြုရမည်လော၊ အဘယ်သို့ ဝစနတ္ထပြုရမည်နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

ကား- စတုမာသာနံ ပူရဏီ စာတုမာသီ-ဟု ပူရဏတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟူလို။

http://www.dhammadownload.com

(၇) ဒဋ္ဌိ/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် စတုနှုံ မာသာနံ ပရိယောသာနဘူတာတို့ စာတုမာသိ-ဟု ဆို၏။ ဤပါဠိတော်၌လည်း စာတုမာသီဟုပင် ရှိလေသလော၊ (ဝါ) စာတုမာသီ-ဟုပင် ဆိုထားပါသလော၊ အဘယ်သို့ ပါဠိရှိပါသနည်း၊ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

ကား- ပါဠိတော်၌ စာတုမာသိနီ-ဟု ရှိ၏ဟူလို။

(၈) ဒဋ္ဌိ/ ဇာနဉ္ဉသဇန္ဓ ။ ။ ဤသို့ (က) စသည်ဖြင့် စာတုမာသိနီပုဒ်၏ စာတုမာသီ ပရိယာယ်၏အဖြစ်ကိုငင်း၊ စာတုမာသိနီ စာတုမာသီ ပုဒ်နှစ်ခုအပေါင်း၌ ဏပစ္စည်း၏ ပူရဏအနက်၌ ဖြစ်သည်ကိုငင်း၊ ဣနိ၊ ဤ-ဟူသော ဣတ္ထိလိင်ဇောတကပစ္စည်းမျှဖြင့်သာ ထူးသည်ကိုငင်း ပြပြီး၍ ယခု အခါ၌ "ရူပါဒိသု သတ္တာ ဝိသတ္တာတိ သတ္တာ"ဟူသော အနက်ကို ပြခြင်းငှာ (ဃ) မိန့်။

(၉) ဒဋ္ဌိ/ ဇာနဉ္ဉသဇန္ဓ ။ ။ ဤသို့ (ဃ) ဖြင့် ပုဏ္ဏာပုဒ်၏ အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာများကို အဓိပ္ပါယတ္ထ ဝိဂ္ဂဟတ္ထဖြင့် အဦးမူကာ ဖွင့်ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ပုဏ္ဏာယပုဒ်၏ အဖွင့် သံဝဏ္ဏနာကို သဒ္ဒတ္ထ ဝိဂ္ဂဟတ္ထတို့ ဖြင့် အဦးမူကာ ဖွင့်ပြတော်မူလိုသော ဆရာသည် (ဇ) မိန့်။

(၁၀) ဒဋ္ဌိ/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဃ) ဖြင့် သပဒဝိဂ္ဂဟကို (ဝါ) တိဟိ အာကာရေဟိ ပူရေတိတိ ပုဏ္ဏာ-ဟူသော ဝစနတ္ထကို ပြတော်မူ၏။ (တနုည်း) ဆရာ၊ ရူင်အာနန္ဒာသည် ပါဠိ၌ ပုဏ္ဏမာယ-ဟု ဟောတော်မူ၏။ ပုဏ္ဏမာယ၌ အဘယ်ကို "မာ"ဟူ၍ ဆိုအပ်ပါသနည်း၊ အသရေကို "မာ"ဟူ၍ ဆိုအပ်ပါသလော၊ ပုဏ္ဏမာကား အဘယ် သမာသ်နည်း၊ တုလျာဓိကရဏသမာသ် ဖြစ်ကောင်းအံ့လော၊ စုဒ်ကြောင့် (ဇ) မိန့်။

(၁၁) သို့/ အနုသန္ဓေ ။ ။ ဤသို့ (ခ+ဇ) တို့ဖြင့် ပုဏ္ဏာယ ပုဏ္ဏမာယဟူသော ပုဒ်နှစ်ခုအပေါင်းကို အကျယ်အားဖြင့် ဖွင့်ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဆိုအပ်ပြီးသော အနက်ကို အကျဉ်းချုံး၍ နိဂုံးကို ပြခြင်းငှာ (၈) ဝါကျကို မိန့်။

➤ ❷ ။ [က-ဝါကျကို့ရှု] (ဝ) နနု သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပါဠိယံ စာတုမာသိနီယာတိ ဝုတ္တံ။ (၂) အထ ကသ္မာ စာတုမာသိယာတိ တယာ သံဝဏ္ဏိတံ။ (၃) နနု စာတုမာသီ, စာတုမာသိနီတိစ ပစ္စယဝိသေသေန ဣတ္ထိလိင်္ဂယေဝ ပရိယာယဝစနံ ဟောတိ။ (၄) တသ္မာ စာတုမာသိယာတိ မယာ သံဝဏ္ဏိတံ။

➤ **ကိံ ဇီဝကော ပန ""မယ့် ဣဒဲ ဩဘာသနိမိတ္တကမ္မ""န္တိ ဇာနာတိတိ ? အာမ ဇာနာတိ အထ ကသ္မာ တုဏ္ဍီ အဟောသီတိ? ဝိက္ခေပပစ္ဆေဒနတ္ထံ** (၅၊၁၂၉)

(၁) နနု ဇီဝကော မယ့် ဣဒဲ ဩဘာသနိမိတ္တကမ္မန္တိ ဇာနာတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ တုဏ္ဍီ အဟောသိ။(၃) နနု ဝိက္ခေပပစ္ဆေဒနတ္ထံ ဟောတိ။(၄) တသ္မာ တုဏ္ဍီ အဟောသိ။

➤ ❸ ။ တိဟိ အာကာရေဟိ ပူရေတိတိ **ပုဏ္ဏာ**။ (၃) ပြည့်ခြင်း ကြိယာသကတ် သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်ည၌ဖြစ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) သံပုဏ္ဏာ, ပရိပုဏ္ဏာ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

မိနိယတိ ဒိဝသော ဧတေနာတိ မာ။ (၃) နေ့ရက်တို့ကို နှိုင်းယှဉ်မှတ်သားကြောင်း ဂုဏ်သကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) လဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) စန္ဒော, သသီ-စသော့။

http://www.dhammadownload.com

သတ္တာနံ အာယုံ မိဏန္တောဝိယ သိယာတိ အန္တံ ကရောတီတိ **မာဓေယ်ာ**။

(၃) အဆုံးကိုပြခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) လ–ဟု ဆိုအပ်သော လူတို့၏ ဝေါဟာရ မာသသည် ဝစနီယ။ (၆) တိဒသဒိဝသ––။

သံဝသန္တိ ဇတ္ထာတိ **သံဝစ္ဆရော**။ (၃) နေခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) နှစ်–ဟူသော အနက်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဝသော–စသော––။

➤ ❸ ။ **မာသပုဏ္ဏမာယ**–၌ တာသမွန်ကား ရတ္တိယာ/ပုဏ္ဏမိယာ ဖြစ်ပါသည်။ (၏/ သည် စပ်) * **ဥတုပုဏ္ဏမာယ, သံဝစ္ဆရပုဏ္ဏမာယ**–တို့၏ သမ္ဗန်ကား= ရတ္တိယာ/ပုဏ္ဏမိယာ ဖြစ်ပါသည်။ (၏/ သည် စပ်)

➤ ❻ ။ **(က)** ၌ စာတုမာသိယာဖြင့် စာတုမာသိနီသည် စာတုမာသီ၏ ပရိယာယ်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ပရိယာယ်ပြ အဘိဓေယျတ္ထ)

(ခ) ဖြင့် စာတုမာသီ၌ စတုမာသပုဒ်ကို စတ္ထာရော မာသာ စတုမာသံ–ဟု ဒိဂု သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုငင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ဏပစ္စည်း၏ ပရိယောသာန တဒ္ဓိတ်အနက်၌ သင်္ခသည်ကိုငင်း (ပစ္စယတ္ထ) စတုမာသာနံ ပူရဏီ စာတုမာသီ။/စတုမာသဿ ပူရဏီ စာတုမာသီ–ဟု ပူရဏတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) စာတုမာသီ–အရ ညဉ်ကို ယူရမည်ကိုငင်း (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေသည်။

(တနည်း) **(ခ)** ဖြင့် စတုမာသကို စတ္ထာရော မာသာ စတုမာသာ–ဟု ဒိဂုသမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုငင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ဏပစ္စည်း၏ ပရိယောသာန တဒ္ဓိတ်အနက်၌ သင်္ခသည်ကိုငင်း (ပစ္စယတ္ထ) စတုမာသာနံ ပရိယောသာနာတိ စာတုမာသီ–ဟု ပရိယောသာန တဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။ **ဿ**–ဖြင့် စတုမာသီ–အရ ညဉ်ဖြစ်ကို ယူရမည်ဟု သိ။ (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

(ဂ) ဖြင့် စာတုမာသိနီနှင့် စာတုမာသီတို့ ပရိယာယ်ဖြစ်ကြသော်လည်း ဤပါဠိဆော်၌ကား စာတုမာသိနီ–ဟု ဟောဖော်မူသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဃ) ဖြင့် ပုဏ္ဏာ၌ ပူရဓာတ်၏အဖြစ်ကိုငင်း (ဒု–ဓာတုပဒ) တပစ္စည်း ကတ္တားအနက်၌ သင်္ခသည်ကိုငင်း (ဒု–ပစ္စယတ္ထ) တိဟိ အာကာရေဟိ ပူရေတီတိ ပုဏ္ဏာ–ဟု ကတ္တု သာဓန ပြုရမည်ကိုငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ပြည့်၏ဟူသည် တန်ဆောင်မုန်းလ၏ ပြည့်သည်၏ အဖြစ်၊ မိုးဥတု၏ ပြည့်သည်၏အဖြစ်၊ တန်ဆောင်မုန်းလဖြင့် မှတ်အပ်သောနှစ်၏ ပြည့်သည်၏အဖြစ်ဟူသော သုံးပါးသော အခြင်းအရာအားဖြင့် ပြည့်ခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုငင်း (ဘာဝတ္ထ) ပုဏ္ဏသည် သံပုဏ္ဏာ၏ ပရိယာယ်၏အဖြစ်ကိုငင်း (ပရိယာယ်ပြ အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဝ) ၌ မာ ဣတိ စန္နော ဝုစ္စတိ–ဖြင့် မာ–သဒ္ဒါသည် လ–၏ ပရိယာယ်တည်းဟု သိစေသည်။ (ပရိယာယ်ပြ အဘိဓေယျတ္ထ) (တနည်း) မာ–သဒ္ဒါသည် လ–ဟူသော အနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ) **သော ဇတ္ထ ပုဏ္ဏော**–ဖြင့် ပုဏ္ဏမာပုဒ်ကို ပုဏ္ဏော မာ ဇတ္ထာတိ ပုဏ္ဏမာ–ဟု သတ္တမီ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သမာသလိင်္ဂတ္ထ)

http://www.dhammadownload.com

➢ ❽ ။ **အဇာတသတ်မင်းသည် မင်းအမတ်အပေါင်း ခြံရံလျက် မြတ်သော ပြဿဒ် ထက်ဝယ် အဘယ်အကျိုးငှာ နေပါသနည်း။**

အဇာတသတ်မင်းသည် အဘ၌ သတ်ရန်လုံ့လပြုသည်ဖြစ်မှစ၍ "အိပ်တော့မည်"ဟု မျက်စိမှိတ်ကာမျှ၌ပင် မျက်လုံးတို့ကို လုံတစ်ရာဖြင့် ထိုးဆွဲခံရသကဲ့သို့ ငိုမြည်တမ်းလျက်သာလျှင် နိုးလာသည်။ "ဘာ့ကြောင့် ငိုမြည်တမ်းပြီး နိုးရသလဲ"ဟု မေးလျှင် ဘာတစ်ခုကိုမျှ မပြောဆိုနိုင်၊ ထို့ကြောင့် အဇာတသတ်မင်းသည် အိပ်ခြင်းကို မနှစ်သက်ရကား၊ အိပ်ခြင်းကို ဖျောက်ခြင်းအကျိုးငှာ မင်းအမတ်ပေါင်း ခြံရံလျက် ပြဿဒ်ထက်၌ နေပါသည်။ (ဤကား အဋ္ဌကထာကြွေကျော်သော ဝါဒ ဖြစ်ပါသည်။)

ဝဒန္တိဆရာတို့ကား၊ နက္ခတ်ပွဲလမ်းသဘင်နေ့ဖြစ်သောကြောင့် နေသည်ဟု ဆိုကြပါသည်။ သို့ရာတွင် မင်းမျိုးဟူသည် အခါခပ်သိမ်း နက္ခတ်ပွဲလမ်းသဘင်ရှိသည်သာတည်း၊ ထို့ကြောင့် အိပ်ခြင်းကို ပယ်ဖျောက်ခြင်းအကျိုးငှာ နေသည်ဟု မှတ်ရပါမည်။ (၌၊၁၅)

➢ ❾ ❿ ။ **မုဇ္ဇာသိဒနမေဘာ ဥမ္မဂ္ဂိတ္ဘာ–ကို ကိုယ်ပြု၍** ။ ။ (၁) အဇာတသတ်မင်းသန္တာန်၌ ဂေဟသိတမေဓ တဏှာပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တဇပ္ပါဒ်သည် ကာမရတိဋ္ဌာယိဘာဝ+ ကာမသိဂ်ါရရသ မည်၏။ (၂) ဥဒယမင်းသားဖြစ်သည် အာရမ္မဏာဝိဘာဝ မည်၏။ (၃) သားဖွားကြောင်း ဆက်သလာသော စာလွှာသည် ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ မည်၏။ (၄) ရိုးတွင်း ခြင်ဆီတိုင်အောင် အချစ်စိတ်ဓာတ် ပျံ့နှံ့ထွက်ခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

(၈) ဥဒ္ဓတ္တိ–ဇ္ဈာ ဓောတ်အရ ။ ။ ဆိုတော်မူသော ဘုရားရှင်၏ သန္တာန်၌ ဉာဏ် ဝီရိယ ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တဇပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရတိဋ္ဌာယိဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရရသ/ဥဿာဟဋ္ဌာယိ ဘာဝ+ဝီရရသ။ စာတုမာသိနီဟူသော မနသာဝဝတ္ထပိတသဒ္ဒါရုပ်သည် အာရမ္မဏာဝိဘာဝ၊ တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်ညဉ့်၏ မိုးလေးလပြည့်ရာ၏အဖြစ်, အဆုံး၏ အဖြစ်သည် ဥဒ္ဒိဟန ဝိဘာဝ။ တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်ညကို စာတုမာသိနီ–ဟု သိရခြင်းဟူသော ဓမ္မသဝဝန ကုသိုလ်စေတနာ အဖြာဖြာသည် အနုဘာဝ မည်၏။

(၉) ဧဝဒိဘဧဇ္ဈာဒ္ဓိ ဝိဓဓောတ်အရ ။ ။ သောတုဇနတို့၏ သန္တာန်၌ဖြစ်သည် ဉာဏ် ဝီရိယစသည် ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တဇပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရတိဋ္ဌာယိ ဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရရသ။ ပုဏ္ဏာယ ပုဏ္ဏမာယ နှစ်ပုဒ်၏ အနက်ဖြစ်သည် အာရမ္မဏာဝိဘာဝ။ ယောနိသော မနသိကာရ စသည်သည် ဥဒ္ဒိဟန ဝိဘာဝ။ ပုဏ္ဏာယ ပုဏ္ဏမာယ နှစ်ပုဒ်၏ အနက်ကို, သိရသဖြင့် တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်ညဉ့်၏ သာယာဖွယ်ကို ကြည့်ရှု တွေ့မြင်ရခြင်း စသည်တို့သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ပါဏာ (၁၀၀) [၌၊၁၂၈။] (၁၃၆၄-ခုမေး)

(က) ရာဇာမစ္စာပရိဋ္ဌဇောတိ (ပ) ရာဇာမစ္စေဟိ ပရိဝုတောတိ အတ္ထော။

(ခ) ဥပရိပါသာဒဝရဂတောတိ ပါသာဒဝရသဉ္ဉိတေ ဥပရိဂတော။

(ဂ) မဟာရဇဟ သမုသိတသေယျတဉ္စတ္ထေ ကတ္ထနာသနေ နိသိန္နော ဟောတိ။

(ဃ) ကာသ္မာ နိသိန္နော ? နိဒ္ဒါဝိနောဒနတ္ထံ။

(ဇ–ဈ) အယဉ္စိ ရာဇာပိတရိဉပက္ကန္တဒိဝသတော ပဋ္ဌာယ ""နိဒ္ဒံ ဣဿတ္တမိဿာမီ"" တိနိမိလိတ-

http://www.dhammadownload.com

မစတ္တသုစယော စ အက္ခီသု သတ္တိသတာအင္ဟာဟတော ဝိယ ကန္ဓမာနောစယော ပဗုဇ္ဈိ။

(၄-၂) ""ကိ စေ တ ""ဇ္ဈိစ ဝုစ္တေ ""နကိဉ္စိ""တိ ဝဒတိ။ (၄-၃) စတနသသ အမနာပါ နိဒ္ဒါ၊ ကုတိ နိဒ္ဒါဝိဇနာဒနတ္ထံ နိသိဒန္နော။ (ဘာသာဋီကာ၊ ဒု၊ ၂၃၁)

➤ ❸ ။ (၈) ဥပရိပါသာဒဝရတောတိ၊ဟူသည်ကား။ပါသာဒဝရဿ၊မြတ်သော ပြာသာဒ်၏။ ဥပရိ၊အထက်၌။ဂတော၊ရောက်သည်။(ဟုတွာ၊ဖြစ်၍)

(၈) မဟာရဟော၊မြတ်သော်ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား ထိုက်တန်သော၊သမုဿိတသေတစ္ဆတ္တော၊ကောင်းစွာ ထောင်မတ်သော ထီးဖြူရှိသော။ကဉ္စနာသနေ၊ရွှေနေရာ၌။(၀၊) သီဟာသန ပလ္လင်၌။နိသိန္နော၊ထိုင်နေသည်။ ဟောတိ၊ဖြစ်၏။ (၈) ကသ္မာ၊အဘယ်ကြောင့်။နိသိန္နော၊ထိုင်နေသည်။(ဟောတိ၊ဖြစ်သနည်း။) နိဒ္ဒါ ဝိနောဒနတ္ထံ၊အိပ်ခြင်းကို ပယ်ဖျောက်ခြင်းအကျိုးငှာ။(နိသိန္နော၊သည်။ဟောတိ၊၏။)

(၉-၁) ဟိ၊ချဉ်းအံ့။အယံ ရာဇာ၊ဤ အဇာတသတ်မင်းသည်။ပိတရိ၊ခမည်းတော် ဗိမ္ဗိသာရမင်း၌။ ဥပက္ကန္တဒိဝသတော၊လုံ့လပြုအပ်ရာနေ့မှ၊ပဋ္ဌာယ၊စ၍။ (အဟံ၊ငါသည်) နိဒ္ဒံ၊အိပ်ခြင်းသို့။သြက္ကမိဿာမိ၊ သက်ရောက်အံ့။ကုတော်၊ဤသို့ နုလုံးသွင်း၍။အက္ခီသု၊မျက်စိတို့.ကို၊နီမိလိတမတ္တော သုယေဝ၊မှိတ်အပ်ကာမျှ ဖြစ်ကုန်လတ်သော်သာ။သတ္တိသတအဇ္ဈာ ဟတော ဝိယ၊လုံ့ပေါင်း တစ်ရာဖြင့် ထိုးဆွအပ်သူကဲ့သို့။ကန္ဓမာနော ယော၊ရောင်ရမ်း မြည်တမ်းလျက်သာလျှင်။ပဗုဇ္ဈိ၊နိုးပြီ။

(၉-၂) စတံ၊ဤရောင်ရမ်းမြည်တမ်းခြင်းသည်။ကိံ၊အဘယ်နည်း။(တနည်း) စတံ၊ဤ နိုးခြင်းသည်။ ကိံ၊အဘယ်နည်း။ကုတော်၊ဤသို့။ဝုတ္တော၊မေးမြန်းအပ်သော်၊ကိဉ္စိတိ၊တစ်စုံ တစ်ခုဟူ၍။(မည်သည့် အကြောင်း ကြောင့်ဟူ၍) နု ဝဒတိ၊မပြောနိုင်။တေန၊ထို့ကြောင့်။အဿ၊ထိုအဇာတသတ်မင်း၏။(၀၊)သည်။နိဒ္ဒါ၊အိပ် ခြင်းကို။ အမနာပါ၊စိတ်ဖြင့် မရောက်အပ်။ (၀၊) မနုစ်သက်အပ်။ကုတော်၊ထို့ကြောင့်။ထိုသို့ အိပ်ခြင်းကို မနုစ်သက်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။နိဒ္ဒါဝိနောဒနတ္ထံ၊အိပ်ခြင်းကို ပယ်ဖြောက်ခြင်းအကျိုးငှာ။နိသိန္နော၊ ထိုင်နေသည်။ဟောတိ၊ဖြစ်၏။

➤ ❹ ။ (၈) ဆဠာ၊ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် ပြာသာဒ်၏ အထက်၌ နေသောဟု ဆို၏။ အဘယ်သို့ သဘောရှိသော ပြာသာဒ်၌ နေသနည်း။ ဥပရိပါသာဒဝရတောဟူသော သဒ္ဒန္တရ သန္နိဓာနဖြင့် သာမညအားဖြင့် မြတ်သော ပြာသာဒ်အထက်အရပ်၌ နေ၏ဟူသော အနက်ဖြစ်သင့်ရာသည် မဟုတ်ပါလော၊ (၈) မိန့်။

(ဃ) ဆဠာ/ **ဆန္နသဒိသာ** ။ ။ ဤသို့ (ခ+ဂ) တို့ဖြင့် မြတ်သော ပြာသာဒ်ထက်၌ ရွှေဖြင့်ပြီးသော နေရာဝယ် ထိုင်နေ၏ဟု ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ ထိုင်ခါမျှ၌ စောဒနာခြင်းကို ပြလိုသော ဆရာသည် (၀၊) ယင်းစကားရပ်နှင့် ပတ်သက်၍ အမေးအဖြေကို ကိုယ်တိုင် ထုတ်ပြလိုသော ဆရာသည် (ဃ) မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

(ဃ) ဒုဋ္ဌ/ သာဓောဂဗ္ဘန္တာ ။ ။ အရှင်အဋ္ဌကထာဆရာ၊ ဆရာသည် (ဂ) အမှတ်ပြု ဝါကျဖြင့် မင်းတို့၏ နေထိုင်ရာ ဌာနဝိသေသကို ပိုင်းခြားသတ်မှတ် ပြဆိုတော်မူအပ်၏။ (ဌပနာ) ယင်းနေရာ၌ နေထိုင်ရခြင်း၏ အကြောင်းကိုလည်း ပြဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော၊ (အာဘောဂ) နေထိုင်ရခြင်း၏ အကြောင်းကား အဘယ်ပါနည်း၊ (ပုစ္ဆာ) ဤသို့ မေးဖွယ်ရှိ၍ ထိုအမေးကို ဖြေခြင်းငှာ အလိုရှိတော်မူသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (ဃ) ဝါကျကိုမိန့်။ **[အဖြေမှန် ဖြစ်သည်။]**

(တနည်း) ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ+ဂ) ဝါကျတို့ဖြင့် အဇာတသတ်မင်းသည် မြတ်သော သူတို့အားသာ နေထိုင်ခြင်းငှာ ထိုက်သော စိုက်ထောင်အပ်သော ထီးဖြူရှိသော မြတ်သောနေရာ၌ (ဝါ) သီဟာသနရာဇပလ္လင်၌ ထိုင်နေသောဟု မိန့်ဆိုတော်မူပါ၏။ ယင်းသို့ နေထိုင်ခြင်းသည် ထိုင်ခြင်း ဣရိယာပုထ် တစ်မျိုးတည်းဖြင့်သာ နေထိုင်သည်ဟူ၍ မှတ်ရပါမည်လော၊ အဘယ် ဣရိယာပုထ်ဖြင့်လည်း နေထိုင်ပါသေးသနည်း၊(ဃ)မိန့်။

(င) ဒုဋ္ဌ/ အယုဇ္ဈာဇောဂဇဿစနာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည်.(ဃ) ဖြင့် အိပ်ပျော်ခြင်းကို ပယ်ဖျောက်ခြင်းအကျိုးငှာ မြတ်သော ပြာသာဒ်ထက်၌ နေသောဟု ဆို၏။ အဘယ်အကျိုးငှာ (ဝါ) အဘယ့်ကြောင့် အိပ်ပျော်ခြင်းကို ပယ်ဖျောက်လေသနည်း၊ အိပ်ချင်လျှင် အိပ်သင့်သည် မဟုတ်ပါလော၊/ညှဉ်း၍ အိပ်ပျော်ခြင်းကို လိုလားအပ်သည် မဟုတ်ပါလော၊ အိပ်ခြင်းကို ပယ်ဖျောက်လိုခြင်း၏ အကြောင်းကို အကျယ်မပြသော် သခေါပ ဝိတ္ထာရ ဆန့်သော ဝိရောဓိဒေါသ ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား- ဤအဇာတသတ်မင်းသည် ဖခင်ကြီးကို သတ်ရန် လုံ့လပြုသော နေ့မှစ၍ "အိပ်တော့မည်"ဟု မျက်စိကို မှိတ်ကုန်လတ်သော် မျက်စိတို့၌ လုံတစ်ရာဖြင့် အထိုးခံရသကဲ့သို့ ငိုမြည်တမ်းလျက်သာလျှင် နိုး၏၊ ထို့ကြောင့် အိပ်ခြင်းသည် အဇာတသတ်မင်းအတွက် နှစ်သက်ဘွယ်မဟုတ်ရကား အိပ်ပျော်ခြင်းကို ပယ်ဖျောက်လို၏ဟု အကျယ်ကို ငါပြဆိုရကား သင်တင်သော ဝိရောဓိဒေါသ ငါ့အား မရောက်ဟူလို။

➢ ❷ ။ [၈-၁ ဝါကျကိုဋ္ဌ] (၁) နနု အယံ ရာဇာ ပိတရိ ဥပက္ကန္တဒိဝသတော ပဋ္ဌာယ "နိဒ္ဒံ သြက္ကမိဿာမီ"တိ အက္ခီနိ နိမီလိတမတ္တာနိယေဝ ဟောန္တိ။ (၂) အထ ကသ္မာ ကန္ဒမာနောယေဝ ပဗုဇ္ဈိ။ (၃) သတ္တိသတအဇ္ဈာဟတော ဝိယ မညတိ။ (၄) တသ္မာ ကန္ဒမာနောယေဝ ပဗုဇ္ဈိ။

[၈-၁ဝါကျကိုဋ္ဌ] (၁) နနု သမ္မေဝိ သတ္တာ နိဒ္ဒါယံ မနာပါ။ (၂) အထ ကသ္မာ နိဒ္ဒါဝိနောဒနတ္ထံ နိသိနော။ (၃) အယံ ရာဇာ ပိတရိ ဥပက္ကန္တဒိဝသတော ပဋ္ဌာယ "နိဒ္ဒံ သြက္ကမိဿာမီ"တိ နိမီလိတမတ္တေသုယေဝ အက္ခီသု သတ္တိသတ အဇ္ဈာဟတော ဝိယ ကန္ဒမာနောယေဝ ပဗုဇ္ဈိ။ "ကိ မေ တ"န္တိစ ဝုတ္တေ "နကိဉ္စီ"တိ ဝဒတိ။ တေနဿ အမနာပါ နိဒ္ဒါ။ (၄) တသ္မာ နိဒ္ဒါဝိနောဒနတ္ထံ နိသိနော။

[၈-၂ ဝါကျကိုဋ္ဌ] (၁) နနု "ကိမေတ"န္တိစ ဝုတ္တော။ (၂) အထ ကသ္မာ "နကိဉ္စီ"တိ ဝဒတိ။ (၃) နနု သတ္တိသတအဇ္ဈာဟတော ဝိယ မညတိ။ (၄) တသ္မာ "နကိဉ္စီ"တိ ဝဒတိ။

[၈ ၂+၃ ဝါကျတ္ထိုကိုဋ္ဌ] (၁) နနု နိဒ္ဒါ နာမ တိသု အတိတ္ထေသု အန္တောဂဓာ။

(၂) အထ ကသ္မာ နိဒ္ဒါဝိနောဒနတ္ထံ နိသိနော်တိ ဝုတ္တံ။

(၃) နနု တေနဿ အမနာပါ နိဒ္ဒါ ဟောတိ။ (၄) တသ္မာ နိဒ္ဒါဝိနောဒနတ္ထံ နိသိနော်တိ ဝုတ္တံ။

http://www.dhammadownload.com

ကိုဏ္ဍာပိဟိဧသဧဝမာဟ၊ အထဧဓါနံပုဗ္ဗင်္ဂမာဧတဿတိယေဝ။[ဋ္ဌ၊၁၃၉၉။]

(၁) နနု ဧသ ဧဝံ (ဣမိနာ ဥပသမေနာတိ) အာဟ။ (၂) အထ ကသ္မာ နံ ပုဗ္ဗင်္ဂမာဧတေသတိ။

(၃) ယသ္မာ (ပုဗ္ဗင်္ဂမာ) ဓ္ဓေန အတ္ထိကော ဟောတိ။

[တနည်း] နနု သော "ပိတရာ တေ ဃာတိတော"တိ သုတ္တာ "အဟမ္ပိ ပိတရံ ဃာတေတ္တာ ရဇ္ဇံ ကာရေသာမိ"တိ မညိသတိ။ [တနည်း] နနု တသ္မိ ဝံသေ ပိတုဝဓော ပဋိဝိရောဓေါဂတော။

(၄) တသ္မာ (ဓ္ဓေန အတ္ထိကတ္တာ) နံ ပုဗ္ဗင်္ဂမာဧတေသတိ။ (အဖြေမှန်)

* **ကိဉ္စာပိ သဒ္ဒါ ထားရွှေခြင်းအစကြောင်း** ။ ။ ခမည်းတော် ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီးကို သားတော် အဇာတသတ်မင်းသားက သတ်ခြင်းဟူသောအနက် (အကျိုး) ကို မနှစ်သက်၍ ဤဝါကျ၌ ကိဉ္စာပိသဒ္ဒါ ထားရပါသည်။

* **နကုတ္ထဒိဝသတာဃပိ နိသိဒနွာတိ ဝဒန္တိ၊ ဧဝံ ပန ဝတ္တာပိ ""ရာဇကုလဿ နာမ သဒါပိ နကုတ္ထမေဝ နိဒ္ဒါဝိနောဒနတ္ထံယေဝ ဧသနိသိဒနွာ""တိ သန္နိဋ္ဌာနံ ကတံ၊** (ဋ္ဌ၊၁၂၈။)

(၁) နနု နကုတ္ထဒိဝသတာဃပိ နိသိဒနွာတိ ဝဒန္တိ။ (၂) အထ ကသ္မာ နိဒ္ဒါဝိနောဒနတ္ထံယေဝ ဧသ နိသိဒနွာတိ သန္နိဋ္ဌာနံ ကတံ။ (၃) နနု ရာဇကုလဿ နာမ သဒါပိ နကုတ္ထမေဝ ဟောတိ။

(၄) တသ္မာ နိဒ္ဒါဝိနော ဒနတ္ထံယေဝ ဧသ နိသိဒနွာတိ သန္နိဋ္ဌာနံ ကတံ။

➤ ❻ ။ ကဗ္ဗတိ ဒိဗ္ဗတိတိ **ကဗ္ဗံ**။ အာသတိ နိသီဒတိ ဗ္ဂတ္တာတိ **အာသနံ**။(အဓိတ်)

ကဗ္ဗနခဓိတံ အာသနံ **ကဗ္ဗနာသနံ**။ (တသ္မိံ ကဗ္ဗနာသနေ) (အပေါင်း)

(၃) ရွှေဖြင့် စီခြယ်အပ်သော ဂုဏ်၏ နေရာနှင့် ဂုဏ်ဂုဏော (၀၀) ဝိသေသန– ဝိသေသျ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သကတ်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) ရွှေဖြင့် စီခြယ်အပ်သော နေရာ (၀၀) သီဟာသန ရာဇပလ္လင်ဟူသော အနက်ဒြဗ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) ဟေမာသနေ, သီဟာသနေ–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

(တနည်း) ကဗ္ဗတိ ဒိဗ္ဗတိတိ **ကဗ္ဗံ**။ အာသတိ နိသီဒတိ ဗ္ဂတ္တာတိ **အာသနံ**။

ကဗ္ဗနေန နိဗ္ဗတ္တံ ကဗ္ဗနမယံ။ (အဓိတ်) ကဗ္ဗနမယဉ္စ တံ အာသနဉ္စာတိ **ကဗ္ဗနာသနံ**။ [တသ္မိံ ကဗ္ဗနာသနေ] (အပေါင်း) (၃) ရွှေဖြင့်ပြီးသော ဂုဏ်၏ နေရာနှင့် ဂုဏ်ဂုဏော အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သကတ်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) ရွှေဖြင့်ပြီးသော နေရာ ဟူသော အနက်ဒြဗ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) ဟေမာသနေ, သီဟာသနေ–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါသည် ဝစနီယတ္ထမည်၏။

(အဖြေမှန်ဖြစ်သည်)

သသန္တိ ဟိံသန္တိ ဧတာယာတိ **သတ္တိ**။ (၃) ညှဉ်းဆဲခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစန ဟေတု။ (၅) လုံခြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဆုရိကာ, အသိ–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

ကဗ္ဗတိ ဒိဗ္ဗတိတိ **ကဗ္ဗံ**။ (၃) ထွန်းပခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) ရွှေဖြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဟိရည, သုဝဏ္ဏ–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

အသတိ ဝိသယေသု ဗျာပီ ဘဝတီတိ **အက္ခီ**။/ဣက္ခတိ အနေနာတိ **အက္ခီ**။

http://www.dhammadownload.com

(၃) ပျံနှံခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) မျက်စိဖြင်သည် ဝစနိယ မည်၏။ (၆) နယန နေတ္တ, စက္ခု-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနိယတ္ထ မည်၏။

နိဒါတိ သုပတိတိ **နိဒ္ဒါ**။/နိဒ္ဒိယတီတိ **နိဒ္ဒါ**။ (၃) အိပ်ခြင်းကြိယာ သကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) အိပ်တတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဝစနိယ။ (၆) သုပိန, သောပွ, မိဒ္ဓ။

ပသီဒန္တိ နယနမနာနိ အာတာတိ **ပါသာဒါ**။ (၃) မျက်လုံးနှင့် စိတ်တို့၏ ကြည်လင်ရာ၏ အဖြစ်ဟူသော ဂုဏ်သကတ်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) ပြာသဒ်ဖြင်သည် ဝစနိယ။ (၆) ဝရ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်, ယူပ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါသည် ဝစနိယတ္ထ မည်၏။

အာတပံ ဆာဒေတီတိ **ဆတ္တံ**။ (၃) ဖုံးလွှမ်းခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ထီးဖြင်သည် ဝစနိယ။ (၆) အာတပတ္တ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါသည် ဝစနိယတ္ထ မည်၏။

ဥသိယတီတိ **ဥဿိတံ**။ သမ္မာ ဥသိတံ **သမ္မဿိတံ**။ သမုသိတံ သေတဆ္ဆတ္တံ ယသာတိ **သမုဿိတစသေတဆ္ဆတ္တံ**။ (၃) ကောင်းစွာစိုက်ထောင်အပ်သော ထီးဖြူ၏+သီဟာသန ပလ္လင်နှင့် ဌာနီ ဌာန (၀၊) ဂုဏ် ဂုဏော အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစန ဟေတု။

(၅) ကောင်းစွာစိုက်ထောင်အပ်သော ထီးဖြူရှိသော သီဟာသနပလ္လင်သည် ဝစနိယ။

(၆) သမုသိတသေတာတပတ္တ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါသည် ဝစနိယတ္ထ မည်၏။

➤ ❸ ။ (ဂ) ဝါကျ၌ **နိမိလိတမဇ္ဇေသု**-ကို နိမိလိတမတ္တတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်ပါမည်။ ယင်းဟိတ်၏ သမ္ဗန်ကား- အက္ခိနံ ဖြစ်ပါသည်။ (တို့၏/တို့ကို စပ်)

(က) ၌ **မဓိဇ္ဈစာရာ**ကို ပရိဂုတတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်- ရညော အစာတသတ္တုဿ ဝေဒေဟိ ပုတ္တဿ-ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (၏/ကို စပ်)

မဟာရဇဟ-ကို မဟာရဇတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်- ကဿနာသနဿ-ဟု သမ္ဗန်ခံရမည်။ (၏/သည် စပ်) **အမနာပါ**-ကို အမနာပတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်- နိဒ္ဒါယ။ (၏/သည်)

ဣတိ-ကို တသ္မာ အမနာပတ္တာ စွဲလျှင်- ဣမဿ ရညော။ (၏/သည်စပ်)

➤ ❹ ။ **(က)** ဖြင့် ရာဇာမစ္စပရိဂုတောကို ရာဇာမစ္စေဟိ ပရိဂုတော ရာဇာမစ္စ ပရိဂုတော-ဟု တတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ် တွဲစပ်ရမည်ကိုငင်း (သမာသလိင်္ဂ်တ္ထ) ပရိဂုတောကို ပရိဝသီယတီတိ ပရိဂုတော-ဟု ကမ္မသာဓန ဝိဂ္ဂဟပြုရမည်ကိုငင်း (အာဘိဓာနတ္ထ) တပစ္စည်း ကမ္မသာဓန်၌ သင်္ကသည်ကိုငင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ခ) ဖြင့် ပါသာဒဝရဿ ဥပရိ-ဟု ဥပရိပါသာဒဝံ-ဟု အဗျယီဘောသမာသ် ပြုရမည်ကိုငင်း (သမာသလိင်္ဂ်တ္ထ) ဥပရိပါသာဒဝံ ဂတော ဥပရိပါသာဒဝဂတောဟု ဒုတိယာ တပ္ပုရိသ်ပြုရမည်ကိုငင်း (သမာသလိင်္ဂ်တ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဂ) ဖြင့် မြတ်သောသူတို့အား ထိုက်သော စိုက်ထောင်အပ်သော ထီးဖြူရှိသော ရွှေဖြင့်ပြီးသောနေရာ၌ ထိုင်နေသည်၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(တနည်း) **(ဂ)** ၌ နိသိန္နောဖြင့် ဥပရိပါသာဒဝဂတောဿ ဂတော-ဝယ် ဂမုဓာတ်သည် နိသီဒန

http://www.dhammadownload.com

အနက်ကို ဟောသည်ကိုငင်း(ဒု–ဓာတွတ္ထ) တပစ္စည်း ကတ္တားအနက်၌ သက်သည်ကိုငင်း (ဒု–ပစ္စယတ္ထ) နိသီဒတိ ဂစ္ဆတိတိ နိသိန္နော–ဟု ပြုရမည်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ❶ ။ **မေး** ။ ။ **ပက္ခဓကစ္စာယန ဂို့ဏ်းဆရာကြီး၏ "သဲပုံစေတီ" တည်ထားရခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်**ကို အဋ္ဌကထာဆရာ အလိုက္ခ ဖော်ပြပါ။ (၁၃၆၄–ခုမေး)

ပက္ခဓကစ္စာယန ဂို့ဏ်းဆရာကြီးသည် မိမိဆောက်တည်ထားသော ရေအေးကို ပယ်ဖြစ်မှု အကျင့်သီလသည် မြစ်, ချောင်းကြား, လမ်းဝ, ခရီးများ၌တည်ရှိနေသောရေတွင် သက်ဆင်းမိသည့်အတွက် ပျက်စီးခဲ့ပြီးဖြစ်သောကြောင့်– ထိုပျက်စီးခဲ့ပြီးသော အကျင့်သီလကို တဖန်ဆောက်တည်ရန်ဟူသော ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် "သဲပုံစေတီ" တည်ထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ (ဋ္ဌ၊၁၃၂)

* **ပါသာဒ–အရ** ။ ။ မျက်စိနှင့်စိတ်တို့၏ ကြည်နူးဖွယ်ရာ အဆောက်အဦသည် ပါသာဒ မည်၏။ (တနည်း) လေးထောင့်ဖြစ်သော နေထိုင်ရာ အိမ်အထူးသည် ပါသာဒ မည်၏။

* **ကဉ္စနာသန–အရ** ။ ။ ခြေသုံးရုပ် ပဓာနရှိသော ရွှေဖြင့် စီခြယ်အပ်သော သီဟာသနပလ္လင်သည် "ကဉ္စနာသန" မည်၏။

➤ ❷ ။ **(ဂ) ဓါကျ ဂါထာစီ** ။ ။ မဟာရဟော သမုဿီတ၊ သေတစ္ဆတ္တော ဘိရူပေစ။ ဟေမာသနေ နိသိန္နောစ၊ ဟောတိစိတ္တော မနာပေစ။ **ဂါထာအမည်** = ဝတ္တဂါထာ။ **ဆန်းအမည်** = အနုဋ္ဌုဘဆန်း။ (သမုဿီတ–၌ ဆန္ဒာ နုရက္ခဏတ္ထာယ ဒီဃာဒေသော။

➤ ❶ ❷ ။ **(ဂ) ဓါကျကို့ရှ** ။ ။ ငိုမြည်တမ်းလျက် နိုးရသော အစာတသတ်မင်း၏ ဒေါသပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ၍ (၁) ထိုသည် ကောဇ္ဇဝေဿီဘာဝ+ရုဒ္ဓရသမည်၏။ (၂) အသတ်ခံရမည့် ခမည်းတော်သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ မည်၏။ (၃) ထီးနန်းစည်းစိမ်ကို လိုချင်ခြင်းသည်ငင်း, ပါပမိတ္တသံသဂ္ဂ=ဒေဝဒတ်နှင့် ပေါင်းသင်းမိခြင်းသည်ငင်း, အဿဒ္ဓမ္မဿဝန=ဒေဝဒတ်စကားကို နာယူခြင်းသည်ငင်း, ဝိတုဒဘာတကံ မြောက်အောင် ပြုမိခြင်းသည်ငင်း ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ မည်၏။ (၄) ယခုပစ္စက္ခဘဝ၌ပင် အိပ်မပျော်ခြင်း, မျက်စိတို့၌ လုံတစ်ရာဖြင့် အထိုးခံရသကဲ့သို့ ဒုက္ခဝေဒနာ ခံစားရခြင်း, အပါယ်ငရဲသို့ ရောက်ရခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။ * **ကန္ဓမာဇနာ ပဇုန္နို–ကို့ရှ၍** = နည်းတူ။

ဂါကျ (၁၁) [ဋ္ဌ၊၁၂၉။]

(က)ဥစါနံ ဥစါစနသီတိဥဒါဟာရံဥဒါဟရိ။

(စ–ဝ) ယထာ ဟိ ယံ တေလံ မာနံ ဂဟေတုံ နသက္ကောတိ. ဝိဿန္ဒိတ္တာ ဂစ္ဆတိ၊ တံ ""အဝသေကော"" တိဝုစ္စတိ။ **(စ–၂)** ယဉ္စ ဇလံ တဋာကံ ဂဟေတုံ နသက္ကောတိ. အဗ္ဗောဟာရိတ္တာ ဂစ္ဆတိ၊ တံ ""ဩယော"" တိ ဝုစ္စတိ။ **(စ–၃)** ဇဝမဇ ယံ ဝိတိဝစနံ ဟဒယံ ဂဟေတုံ နသက္ကောတိ အဓိကံ ဟုတ္ဝာ အန္တော အသဏ္ဌာဟိတ္ဝာ ဗဟိ နိက္ခမတိ၊ တံ ""ဥဒါန"" န္တိ ဝုစ္စတိ။

(ဂ) ဇဝဏ္ဏံ ဝိတိမယံ ဝစနံ နိစ္ဆာရေသီတိ အတ္ထော။ (ဘာသာဋီကာ၊ဒု၊၂၃၄)

➤ ❶ ။ **(က)** ဥဒါနံ ဥဒါနေသီတိ၊ဟူသည်ကား။ဥဒါဟာရံဝမ်းမြောက်နှစ်လို မြွက်ဆိုအပ်သော စကားကို။ဥဒါဟရိ၊မြွက်ဆိုပြီ။

http://www.dhammadownload.com

(၈–၁) ဟိ၊ဥပမာဆောင် ထင်အောင်ပြဦးအံ့။ယံ တေလံ၊အကြင်ဆိသည်။မာနံ၊ချင့်ခွက်ကို။ ဂဟေတုံ၊ယူခြင်းငှာ။နံ သင်္ကောတိ၊မစွမ်းနိုင်။ဝိဿန္ဒိတွာ၊ယိုစီး၍။ဂစ္ဆတိ၊သွား၏။တံ၊ထိုဆီကို။အဝသေကောတိ၊ အဝသေကဟူ၍။ဝုစ္စတိ ယထာ၊ဆိုအပ်သကဲ့သို့ ၎င်း။

(၈–၂) ယံ ဧလံ၊အကြင်ရေသည်။တဉ္စာကံ၊တစ်ဘက်ဆည်ကန်ကို။ဂဟေတုံ၊ယူခြင်းငှာ။နံ သင်္ကောတိ၊ မစွမ်းနိုင်။အဏ္ဏောတ္ထရိတွာ၊လွှမ်းမိုး၍။ဂစ္ဆတိ၊သွား၏။ တံ၊ထိုရေကို။ဩဃောတိ၊ဩဃဟူ၍။(ဝါ) ဧရာအလျဉ်ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ ယထာစ၊ဆိုအပ်သကဲ့သို့ ၎င်း။ (၈–၃) ဧဝမေဝ၊ဤအတူပင်။ယံ ပိတိဝစနံ၊အကြင် ပီတိကြောင့်ဖြစ်သော စကားသည်။ဟာဃယံ၊စိတ်နှလုံးကို။ဂဟေတုံ၊ယူခြင်းငှာ။နံ သင်္ကောတိ၊မစွမ်းနိုင်။အဓိကံ၊လွန်ကဲသည်။ ဟုတွာ၊ဖြစ်၍။အန္တော၊အတွင်း၌။အသဇ္ဇာဟိတွာ၊မတည်မူ၍။ဗဟိ၊အပသို့။နိက္ခမတိ၊ထွက်၏။ တံ၊ထိုပီတိကြောင့်ဖြစ်သော စကားကို။ဥဒါနန္တိ၊ဥဒါန်းဟူ၍။ဝုစ္စတိ၊ဆိုအပ်၏။

(၇) ဧဝရူပံ၊ဤသို့သဘောရှိသော။ပီတိမယံ၊ပီတိကြောင့်ဖြစ်သော။ဝစနံ၊စကားကို။နိန္ဓာရဏသိ၊ပေါ်ထွက်စေပြီ။ (ဝါ) မြွက်ဆိုပြီ။ဣတိ အတ္ထော၊ဤကား အနက်။

➢ ❶ ။ (၈) ခန္ဒိ/ အနုသန္ဓိ ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် ဥဒိယတေတိ ဥဒါန်–ဟု ဝစနတ္ထ ပြု၍ ဥဒါနဟူသည် ဥဒါဟာရ စကားပင်တည်း၊ ဥဒရေား အာရေးရှိသော (ဝါ) ဥရေား အာရေးရှိသော နီဓာတ်သည်လည်း ဥဒါဟရဏအနက်ကို ဟောဏ်ဟု မြဲပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဆိုအပ်ပြီးသော အနက်ကိုပင် ဥပမာ နှစ်ပါးဖြင့် ထင်စွာပြခြင်းငှာ (ခ) မိန့်။

(တနည်း) ဤသို့ (က) ဖြင့်–၍ ယခုအခါ၌ ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ ပြောဆိုအပ်သော စကားသာမန်သည် ဥဒါနမည်သည်မဟုတ်၊ စိတ်နှလုံးကို ယူခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်သော ပိုလွန်၍ စိတ်နှလုံးတွင်း၌ မတည်ဘဲ ပြင်ပသို့ ထွက်ပေါ်လာသော ပီတိအဟုန်ကြောင့် ဖြစ်သော စကားသည်သာ ဥဒါနမည်၏ဟု ဥပမာနှစ်ပါးဖြင့် ထင်စွာပြခြင်းငှာ (ခ) မိန့်။

(၈) ခန္ဒိ/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် (ပ) ပြဆိုတော်မူ၏။ အဘယ်စကားသည် ဥဒါန မည်ပါသနည်း၊ ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ ပြောဆိုအပ်သော စကားသာမန်သည် ဥဒါန မည်ကောင်းခဲ့လော၊ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(၈–၁) ခန္ဒိ/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် ဝမ်းမြောက်နှစ်လို မြွက်ဆိုအပ်သော စကားသည် ဥဒါန်းမည်သောဟု ဖွင့်ဆို၏။ ထိုဝမ်းမြောက်နှစ်လို မြွက်ဆိုအပ်သော စကား၏ ဥဒါန်းမည်ပုံကို လောကူပမာနှင့်တကွ အကျယ်အားဖြင့် ထင်ရှားစွာ မပြဆိုပြီလော၊ အဘယ်ကဲ့သို့သော သဘောရှိသော စကားသည် ဥဒါန်းမည်ပါသနည်း၊ (ခ–၁) မိန့်။

(၈–၂) ခန္ဒိ/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ–၁) ဖြင့် ဆိသည် ခြင်ခွက်ကို ယူခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်ဘဲ ယိုစီး သွားသောကြောင့် ယင်းဆီကို အဝသေသကဟူ၍ ဆိုအပ်သကဲ့သို့ ဖြစ်၏ဟု ဥဒါန်းစကား၏ လောကူပမာ ကို ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ဆိသည်သာ ဥဒါန်းစကား၏ လောကူပမာ ဖြစ်ပါသလော၊ အဘယ်သည်လည်း ဥဒါန်းစကား၏ လောကူပမာ ဖြစ်နိုင်ပါသေးသနည်း၊ စုဒ်ကြောင့် (ခ–၂) မိန့်။

(၈–၃) ခန္ဒိ/ ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် ဥဒါန် ဥဒါနေသိ–ဟု ဟောတော်မူ၏။ ယင်း၌

http://www.dhammadownload.com

အကြောင်းမရှိဘဲ ဖြစ်ပေါ်လာသော စကားကို ဥဒါန်းဟု ဆိုအပ်ပါသလော၊/ အလုံးစုံမြွက်ဆိုအပ်သော စကားကို ဥဒါန်းဟု ဆိုအပ်ပါသလော၊ အဘယ်စကားမျိုးကို ဥဒါန်းဟု ဆိုအပ်ပါသနည်း၊ စုဒ်ကြောင့် (၈-၃) မိန့်။

(၈) ဒဋ္ဌိ/ အနုသယန္တု ။ ။ ဤသို့ (ခ) ဖြင့် ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ ပြောဆိုအပ်သော စကားသာမန် သည် ဥဒါနမည်သည် မဟုတ်၊ စိတ်နှလုံးကို ယူခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်သော ပိုလွန်၍ စိတ်နှလုံးတွင်း၌ မတည်ဘဲ ပြင်ပသို့ ထွက်ပေါ်လာသော ပီတိအဟုန်ကြောင့် ဖြစ်သော စကားသည်သာ ဥဒါနမည်၏ဟု ဥပမာနှစ်ပါးဖြင့် ထင်ရှားပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ထုတ်ဆောင်ခြင်းဟူသည် ထွက်စေခြင်းပင် (ဝါ) နှုတ်မြွက်ခြင်းပင်ဟု ပြခြင်းငှာ (ဂ)မိန့်

➤ **၃** ။ [**ခ-ဓါက္ခကိဉ္စိ**] (၁) နနု သမ္မောဒနိယံ သာမညဝစနံ ဥဒါနံ ဟောတိ။

(၂) အထ ကသ္မာ သာမညေန ဥဒါနန္တိ ဝုတ္တံ။ (၃) နနု ယံ ဝိတိဝစနံ ဟဒယံ ဂဟေတုံ နံ သက္ကောတိ အဓိကံ ဟုတ္တာ အက္ခော အသဏ္ဌဟိတ္တာ ဗဟိ နိက္ခမတိ၊ တံ။

(၄) တသ္မာ သာမညေန ဥဒါနန္တိ ဝုတ္တံ။ * (ဂ-၃) ကိုထုတ်ခိုင်းလျှင် အတူတူပင်။

➤ **၄** ။ ဥဒါဟရီယတီတိ **ဥဒါဟာရော**။ (၃) ဆောင်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု မည်၏။ (၅) ထုတ်ဆိုအပ်သော စကားဒြဗ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) ဥဒါန၊ ဥဒီဟရဏ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

ဥဒီယတေတိ **ဥဒါနံ**။ (၃) ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ ပြောဆိုခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) စကားဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဥဒါဟာရော-စသော—။

တိလသသ ဂ္ဂဒံ **စတေသံ**။ (၃) နှမ်း၏ ဆီနှင့် ဝိကာရ ဝိကာရ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်း သမ္မန်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) ဆီဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) တိလတေလ-စသော—။

မီယတေ ပရိစ္ဆိန္နီယတေ ယေနာတိ **မာနံ**။ (၃) နှိုင်းယှဉ်ခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) ချင့်တောင်း ချင့်ခွက်သည် ဝစနီယ။ (၆) တုလ, ပမာဏ-စသော—။

တလန္တိ ပတိဋ္ဌန္တိ စတ္ထာတိ **ဘဋ္ဌာကာ**။ (၃) တည်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု။

(၅) တစ်ဘက်ဆည်ကန်ဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) သရ, ဝါပီ-စသော—။

သတ္တသခီရေ ဩဒ္ဓါတ္ထရိတ္တာ အဇ္ဈောတ္ထရိတ္တာ အဘိဘဝိတ္တာ ဟေဋ္ဌာ ဟရတီတိ **ဩဓေယျာ**။ (၃) အောက်အရပ်သို့ ဆောင်ယူခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) ရေအလျဉ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဧလပွဝါဟော-စသော—။

အတ္တနိ ပတိတေ သတ္တာသခီရေ ဟေဋ္ဌာ ဟရတိ ဩသိဒါပေတီတိ ဝါ **ဩဓေယျာ**။

(၃) အောက်အရပ်သို့ ဆောင်ယူခြင်းကြိယာ (ဝါ) နစ်မွန်းစေခြင်း ကြိယာဟူသော သကတ်သည် ဝစနဟောတု။ (ကြွင်းတူ)

➤ **၅** ။ (ခ-၁) ၌ **ဇန္ထုတော်**–ကို ဂဗ္ဘန္တတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်–ယသ ဧတေသာ–ဟု သမ္မန်ခံ။

(ခ-၂) ၌ **ဇန္ထုတော်**–ကို ဂဗ္ဘန်္တတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်–ယသ ဧလသာ–ဟု သမ္မန်ခံ။

http://www.dhammadownload.com

(ခ-၃) ၌ **နိက္ခမတိ**–ကို နိက္ခမန္တတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်– ယဿ ပိတိဝစနဿ ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်) * **အာဝေသသဓမ္မာ**ကို အဝသေသကတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်– တဿ တေလဿ။ **သြဓေယ္ယာ**ကို သြဓယတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်– တဿ ဇေလဿ။ (၏/သည်စပ်)

ပီတိမယံကို ပီတိမယတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်– ဝစနဿ။ (၏/သည် စပ်)

➢ ❻ ။ **(က)** ၌ ဥဒါဟာရံဖြင့် ဥဒါနသဒ္ဒါသည် ဥဒါဟာရအနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ) (တနည်း) ဥဒီယတေတိ ဥဒါန်–ဟု ဝိဂ္ဂဟပြု၍ ဥဒါနဟူသည် ဥဒါဟာရ စကားပင်တည်းဟု သရုပ်ကြားအနက်ကို သိ။(အဘိဓေယျတ္ထ) .

ဥဒါဟရိဖြင့် ဥဒရှေး အာရှေးရှိသော (ဝါ) ဥရှေး အာရှေးရှိသော နိဓာတ်သည် ဥဒါဟရဏအနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဓာတွတ္ထ)

(ဝါ) ထုတ်ဆောင်ခြင်းဟူသည် နှုတ်မြွက်ပြောဆိုခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။(ဘာဝတ္ထ)

(ဂ) ၌ ပီတိမယ္ဍဝစနံ–ဖြင့် ဥဒါန, ဥဒါဟာရ–အရ ပီတိကြောင့်ဖြစ်ပေါ်လာသော စကားကို ယူရမည် ဟု သိစေပါသည်။ (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

နိဒ္ဒာရေသိ–ဖြင့် ဥဒါဟရိ–၌ ဥ, အာ ဥပသာရတို့၏ ဓာတွတ္ထာဝိသေသက၏အဖြစ်ကိုငင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) ဟရဓာတ်သည် ဤ၌ နိဒ္ဒာရဏ–မြွက်ဆိုခြင်းအနက်ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (ဓာတွတ္ထ) သိစေပါသည်။

➢ ❼ ။ (ခ-၃) **ဥပဓေယျဝါကျ၌ သဒ္ဒန္တရဓေပါဟနနည်းအားဖြင့် အဓိပ္ပါယ်ယူပုံ**

စိတ်နှလုံးကို ယူခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်သော ပိုလွန်၍ စိတ်နှလုံးအတွင်း၌ မတည်ဘဲ စိတ်နှလုံးမှ ပြင်ပသို့ အလိုအလျောက်ထွက်ပေါ်လာသော ပီတိအဟုန်ကြောင့် ဖြစ်သော စကားသည် ဥဒါန မည်၏။

➢ ❽ ။ **(ခ-၁) ဂါကျ** ။ ။ ယထာ ဟိ ယံ ဂဟေတဓေ၊ တေလံ မာနံ နာ သက္ကောတိ။ ဝိသန္ဒိတွာန ဂစ္ဆတိ၊ ဝုစ္စတေ တံ ဝသေကောတိ။ (ဝိပရီတ ပထျာဝတ္တဂါထာ)

(ခ-၂) ဂါကျ ။ ။ ယဉ္စ လေ ဂဟေတဓေ၊ တဉ္စာကမ္ဟိ နာ သက္ကောတိ။ သြတ္ထရိတွာန ဂစ္ဆတိ၊ ဧတံ ဝုစ္စတိ သြဟောတိ။ (ဝိပရီတ ပထျာဝတ္တဂါထာ)

➢ ❿ ။ **(က) ဂါကျ ဥဒါဟရိန်း ဓာတ်အရကို ကိုယ်ပြု၍** ဥဒါဟရိ–၌ ဥဒရှေး အာရှေးရှိသော (ဝါ) ဥရှေး အာရှေးရှိသော ဟရဓာတ်အရ ထုတ်ဆောင်မြွက်ဆိုသော အခြင်းအရာ အားဖြင့်ဖြစ်သော ပီတိပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် (ဝါ) ၎င်း၌ ပီတိသည် ဓမ္မရတိဌာယီဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ီရရသ မည်၏။ တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်နေ့သည်သည် အာရမ္မဏ ဝိဘာဝ မည်၏။ တန်ဆောင်မုန်းလပြည့် ဥပုသ်နေ့ကာလ တန်မုန်းလပြည့်နေ့သည်၏ ရမဏီယတာ–စသော ဂုဏ်, ဥပက္ကိလေသ ငါးပါးမှလွတ်သော လရောင်ဖြင့် ထွန်းလင်း တောက်ပသည်၏အဖြစ်, ဥတုသမ္ပတ္တိ သီဟာသန ရာဇပလ္လင်တို့သည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ မည်၏။ ရမဏီယာ ဝတာ ဘော ဒေါသိနာ ရတ္တိ–စသော ဥဒါန်းစကား စသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဥဒါနံ ဥဒါဓနသီ–အရ ။ ။ ပီတိ သောမနဿပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရတိ ဌာယီ ဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ီရရသ မည်၏။ မွေ့လျော်ဖွယ်ကောင်းသော ညဉ့်သည်၎င်း, ပညာရှိ ရဟန်း ပုဏ္ဏားတို့သည်

http://www.dhammadownload.com

ငင်း အာရမ္ဘဏဝိဘာဝ မည်၏။ ညဋ္ဌိ၏ မွေ့လျော်ဖွယ်ကောင်းခြင်းဂုဏ်, စိတ်ကိုကြည်လင်စေခြင်းငှာ စွမ်းဆောင်နိုင်ခြင်းဂုဏ်တို့သည် ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ မည်၏။ ယာဉ်ရထား ပြင်ဆင်ပြီး ဘုရားကျောင်းတော်သို့ သွားခြင်း, ဘုရားဖူးခြင်း, သာမညဖလဒေသနာတော်ကို နာယူခြင်း, သရဏဂုံတည်ခြင်းစသော အကျိုးတို့သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဝိကျ (၁၂) [၆၁၀ ၂၉။] (ဘာဋီ၊ ၃၊ ၂၃၅)

(က) စဒါသိနာတိ ဒေါသာဗဂတောဂ၊ (ခ) အဿ, မဟိကာ, ဂူမော, ရဓော, ရာဟူတိ ဣဟမေဟိ ပဠဟိ ဥပဟ္ဍိလေသေဟိ ဝိရဟိတာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(ဂ) တသ္မာ ရမဏီယာတိ အာဒီနိ ပဠေ ထောမနဝစနာနိ။

(ဃ) သာ ဟိ မဟာဇနဿ မနံ ရမယတီတိ ရမဏီယာ။

(င) ဝုတ္တဒေါသဝိမုတ္တာယ စန္ဒပွဘာယ ဩဘာသိတတ္တာ အတိဝိယ သုရူပါတိ ဆဒ္ဒိရူပါ။

(စ) ဒဿိတုံ ယုတ္တာတိ ဒဿနီယာ။ (ဆ) စိတ္တံ ပသာဒေတီတိ ပါသာဒိကာ။

(ဇ) ဒိဝသမာသာဒီနံ လက္ခဏံ ဘဝိတုံ ယုတ္တာတိ လက္ခဏညာ။

* **ရဇ္ဇိ**=ညဉ့်သည်။ ဒေါသိနာ=ဆိုးနှင်း, မြူတိမ်, သူရိန်, မီးခိုး, အညစ်မျိုးဖြစ်သော အပြစ်တို့မှ ကင်းသန့်စင်၏။(၀၊) အပြစ်ကင်း၏။ **ရမဏီယာ**=လူများ၏စိတ်ကို မွေ့လျော် စေတတ်၏။ (သဒ္ဒတ္ထ) အလွန်မွေ့လျော်ဖွယ်ရှိပါပေ၏။(အဓိပ္ပါယတ္ထ) **ဆဒ္ဒိရူပါ**=အလွန်လျှင် ကောင်းမြတ်သော အဆင်းရှိ၏။ (သဒ္ဒတ္ထ) အလွန်နှစ်သက်ဖွယ် ရှိပါပေ၏။ (အဓိပ္ပါယတ္ထ)

ဒဿနီယာ=ကြည့်အပ် ရှုအပ်၏။(သဒ္ဒတ္ထ) ကြည့်ချင်ဖွယ် ရှုချင်ဖွယ်ရှိပါပေ၏။(အဓိပ္ပါယတ္ထ)

ပါသာဒိကာ=စိတ်ကို ကြည်လင်စေတတ်၏။(သဒ္ဒတ္ထ) ကြည်ညိုဖွယ်ရှိပါပေ၏။ (အဓိပ္ပါယတ္ထ)

လက္ခဏညာ=နေ့လ စသည်တို့ကို မှတ်သားအပ်ပါပေး၏။

➢ ❶ ။ **(က)** ဒေါသိနာတိ ဟူသည်ကား။ ဒေါသာပဂတော၊ အပြစ်တို့မှကင်းသော။

(ခ) အဿာတိမ်တိုက်ငင်း။မဟိကာ၊ဆီးနှင်းငင်း။ဂူမော၊အခိုးငင်း။ရဓော၊မြူငှင်း။ရာဟု၊ရာဟု အသူရိန်ငင်း။ဣဟမေဟိ၊ဤသို့။ပဠဟိ၊ငါးပါးကုန်သော။ဣဟမေဟိ ဥပဟ္ဍိလေသေဟိ၊ဤ ညစ်နွမ်းကြောင်း အပြစ်တို့မှ။ ဝိရဟိတာ၊ကင်းသော။ဣဟမေဟိ၊သို့။ဝုတ္တံ၊ဆိုလိုသည်။ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ **(ဂ)** တသ္မာ၊ထို့ကြောင့်။ရမဏီယာတိ အာဒီနိ၊ရမဏီယာ အစရှိကုန်သော။ပဠေ၊ငါးပါးသော သဒ္ဒါတို့သည်။ထောမနဝစနာနိ၊ချီးမွမ်းကြောင်း သဒ္ဒါတို့တည်း။ **(ဃ)** ဟိ၊မှန်၏။//ဟိ၊ချဲ့ဦးအုံ့။သာ၊ထိုညဉ့်သည်။မဟာဇနဿ၊များစွာသော လူအပေါင်း၏။ မနံ၊စိတ်ကို။ရမယတိ၊မွေ့လျော်စေတတ်၏။ဣဟမေဟိ ဥပဟ္ဍိလေသေဟိ၊ဤ ညစ်နွမ်းကြောင်း အပြစ်တို့မှ လွတ်သော။စန္ဒပွဘာယ၊လရောင်ဖြင့်။ သာ ဟိ မဟာဇနဿ မနံ ရမယတိတိ ရမဏီယာ၊ထို့ကြောင့် ရမဏီယာ၊မည်၏။

(င) ဝုတ္တဒေါသဝိမုတ္တာယ၊ဆိုအပ်ပြီးသော ငါးပါးသော အပြစ်တို့မှလွတ်သော၊စန္ဒပွဘာယ၊လရောင် သည်။ဩဘာသိတတ္တာ၊ထွန်းလင်းအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ (တနည်း) စန္ဒပွဘာယ၊လရောင်ဖြင့် ဩဘာသိတတ္တာ၊ထွန်းပြောင်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။အတိဝိယ၊အလွန်အကဲသာလျှင်။သုရူပါ၊ကောင်းသော အဆင်းရှိ၏။ ။ကြည့်ထိုက်သော်ကြောင့်။အဘိရူပါ၊အဘိရူပါမည်၏။ **(စ)** [ဝုတ္တဒေါသဝိမုတ္တာယ၊ဆိုအပ်ပြီးသော ငါးပါးသော အပြစ်တို့မှ လွတ်သော၊စန္ဒပွဘာယ၊လရောင်သည်။ဩဘာသိတတ္တာ၊ထွန်းလင်းအပ်သည်၏

http://www.dhammadownload.com

အဖြစ်ကြောင့်] ဒဿိတုံ၊ကြည့်ရှုခြင်းငှာ။ယုတ္တာ၊သင့်၏။ကြွတိ၊ထို့ကြောင့်။ဒဿနီယာ၊မည်၏။

(ဆ) စိတ္တံ၊စိတ်ကို။ပသာဒေတိ၊ကြည်လင်စေတတ်၏။ကြွတိ၊ထို့ကြောင့်။ပါသာဒိကာ၊ပါသာဒိကာ မည်၏။

(၅) ဒိဝသမာသာဒိနံ၊နေ့ လ အစရှိသည်တို့၏။(ဝါ) တို့ကို။လက္ခဏံ၊မှတ်သားကြောင်းသည်။(ဝါ) အမှတ်အသားသည်။ဘဝိတုံ၊ဖြစ်ခြင်းငှာ။ယုတ္တာ၊သင့်၏။ကြွတိ၊ထို့ကြောင့်။လက္ခဏာ၊လက္ခဏာ မည်၏။

➤ ❶ ။ (၁) **ဘဒ္ဒိ/ အနုသဒ္ဒန္ဓ** ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် "ဒေါသေဟိ ကွတာ ဂတာ အပဂတာတိ ဒေါသိနာ"ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့် နှ-အက္ခရာ၏ တ-အက္ခရာ၏ ကာရိယအဖြစ်ကိုငင်း, ဥပသာရနှင့် ကင်းသော ကွဓာတ်သည် ဥပသာရနှင့်တကွဖြစ်သော ကွဓာတ်၏ အပဂမနအနက်၌ ဖြစ်ခြင်းကိုငင်း, ဖြေပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ ဒေါသ-သဒ္ဒါ၏ ဥပကွိလေသအနက်နှင့် ဒေါသိ၌ ကွဓာတ်၏ (ဝါ) ဒေါသာပဂတာ၌ အပပုဒ္ဒ ဂမုဓာတ်၏ ဝိဂုဟ အနက်၌ ဖြစ်ခြင်းကို ပြခြင်းငှာ (ခ) မိန့်။

(၂) **ဘဒ္ဒိ/ ဧစာဒနာ** ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် (ပ) ပြဆို၏။ ဒေါသ-သဒ္ဒါ အဘယ်အနက်၌ ဖြစ်ပါသနည်း၊ ကောဓအနက်၌ ဖြစ်ပါသလော၊ ဒေါသိနာ၌ ကွဓာတ်သည် (ဝါ) ဒေါသာပဂတာ၌ အပပုဒ္ဒ ဂမုဓာတ်သည် အဘယ်အနက်၌ ဖြစ်ပါသနည်း၊ ဖဲသွားခြင်းအနက်၌ ဖြစ်ပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(၃) **ဘဒ္ဒိ/ ဧစာဒနာ** ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် ဒေါသ-သဒ္ဒါ၏ အပြစ်ဟူသော အနက်၌ ဖြစ်ခြင်းစသည်ကို ပြတော်မူ၏။ ဒေါသိနာ ရတ္တိ-ဟူ၍ ဆိုအပ်သည်ရှိသော် လိုအပ်သောအနက် ပြီးကောင်းသည် မဟုတ်ပါလော၊ ယင်းသို့ဖြစ်လျက် အသို့မူ၍ (ဝါ) အဘယ့်ကြောင့် ရမဏီယာ-စသော ငါးပုဒ်တို့ကို ဆိုပြန်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (၇) မိန့်။

(၄) **ဘဒ္ဒိ/ အနုသဒ္ဒန္ဓ** ။ ။ ဤသို့ (၇) ဖြင့် ရမဏီယ-စသော သဒ္ဒါတို့၏ ဥဒ္ဒေသ်ကို ရှိုးမှမ်းကြောင်း သဒ္ဒါ၏အဖြစ်ကို ဖြေပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ ဆိုအပ်ပြီးသော အနက်ကိုပင်လျှင် အကျယ်အားဖြင့် ပြခြင်းငှာ (ဝါ) ရမဏီယာ-စသော ပုဒ်တို့၏ ဗျုပ္ပတ္တိနိမိတ် နာမလာဘဟိတ်ကို ခွဲခြမ်းဝေဖန်၍ ပြခြင်းငှာ (ဃ) မိန့်။

(၅) **ဘဒ္ဒိ/ အယုတ္တာဒေါဂဓစာဒနာ** ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (၇) ဖြင့်--ပြဆို၏။ အဘယ်ကြောင့် ထိုညဥ်းသည် ရမဏီယ စသည် မည်ပါသနည်း၊ ၎င်းညဥ်းသည် ပကတိ သဘောအားဖြင့် အရမဏီယ စသည် ဖြစ်သင့်သည် မဟုတ်ပါလော၊ (ဃ) မိန့်။

(၆) **ဘဒ္ဒိ/ ဧဒါသာဧရာပနဧစာဒနာ** ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (၇) ဖြင့် ရမဏီယ- စသော ငါးပုဒ်တို့သည် ညဥ်းကိုရှိုးမှမ်းကြောင်း သဒ္ဒါတို့တည်းဟု ဆို၏။ ယင်းငါးပုဒ်တို့အနက် ရမဏီယာ၌ အနီယပစ္စည်းသည် မည်သည့်အနက်၌ သက်ပါသနည်း၊ ဘောက် အနက်၌ပင် သက်ပါသလော၊ ဤနေရာ၌ အနီယပစ္စည်း၏ ဖြစ်သင့်သော အနက်ကို မပြသော် ဆရာ့အား အနီယပစ္စည်းဖြစ်နိုင်သော အနက်အားလုံး၌ ပြန့်နှံ့သော အတိဗျာပိတ ဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား- (ဃ) ဖြင့် အနီယပစ္စည်းသည် ဟေတုကတ္တာအနက်၌ သက်၏ဟူလို။

(၇) **ဘဒ္ဒိ/ အာဒေဘာဂါယုတ္တာဧစာဒနာ** ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဃ) ဖြင့် ရမဏီယ မည်

http://www.dhammadownload.com

သည်၏အဖြစ်၌ ဗျူဟတ္တိနိမိတ် နာမလာဘဟိတ်ကို ပြတော်မူ၏။ ဆိုအပ်ပြီးသော အပြစ်ဒေါသတို့မှလွတ်သော လရောင်သည် ထွန်းလင်းတောက်ပစေသည်၏အဖြစ် ရှိုင်းသော်လည်း ထိုညဉ့်သည် အနာဂါရှပါဖြစ်သင့်သည် မဟုတ်ပါလော၊ ယင်းသို့ ဖြစ်လျက် အဘယ်ကြောင့် အတိဝိယ သုရှပါ-ဟူသော ဝစနတ္ထ ကြောင့် အဘိရှပါ မည်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

(စ) သို့/ အနုသစ္ဆေ ။ ။ ဤသို့ (င) ဖြင့် အဘိရှပါမည်သည်၏အဖြစ်၌ ဗျူဟတ္တိနိမိတ် နာမလာဘဟိတ်ကို ပြုပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဒဿနီယာမည်သည်၏အဖြစ်၌ ဗျူဟတ္တိနိမိတ် နာမလာဘဟိတ်ကို ပြခြင်းငှာ (စ) မိန့်။

➤ ❽ ။ [၈-ဝါက္ယကို့ရှု] (၁) နနု သုတ္တေ ဝုတ္တံ "စတ္တာရော မေ ဘိက္ခဝေ စန္ဒိမသူရိယာနံ ဥပက္ကိလေသာ၊ ကတမေ စတ္တာရော အင်္ဂ ဘိက္ခဝေ (၀) မဟိကာ။ ရဟော ရဇော။ ရာဟု ဘိက္ခဝေ စန္ဒိမသူရိယာနံ ဥပက္ကိလေသော"တိ။ (၂) အထ ကသ္မာ "ပဘူဟိ ဥပက္ကိလေသေဟိ"တိ တယာ ဝုတ္တံ။

(၃) နနု တတိယုပက္ကိလေသဿ ပကာဒဒဿနဝသေန အဋ္ဌကထာနယေန ဒဿိတုကာမော ဟောတိ။ (၄) တသ္မာ "ပဘူဟိ ဥပက္ကိလေသေဟိ"တိ မယာ ဝုတ္တံ။ (ဋီ-ဒု-၁၃)

[၈-ဝါက္ယကို့ရှု] (၁) နနု ဒေါသိနာ ဂဏ္ဍိတိ ဝုတ္တေ အဓိပ္ပေတတ္ထော သိဒ္ဓေါ။ (၂) အထ ကသ္မာ "ရမဏီယာ"တိ အာဒိနိ ပဘူတဒါနိ ပုန ဝုတ္တာနိ။ (၃) နနု ရမဏီယာတိ အာဒိနိ ပဘူထောမနဝစနာနိ။

(၄) တသ္မာ "ရမဏီယာ"တိ အာဒိနိ ပဘူပဒါနိ ပုန ဝုတ္တာနိ။

[၈-ဝါက္ယကို့ရှု] (၁) နနု အနိယသဒ္ဒေါ ဘာဝကမ္မေသု ဝတ္တတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ "ရမယတိတိ ရမဏီယာ"တိ တယာ ဝုတ္တံ။ (၃) နနု အနိယသဒ္ဒေါ ဗဟုလာ ကတ္တုဘာဘိဓာယကော။

(၄) တသ္မာ "ရမယတိတိ ရမဏီယာ"တိ မယာ ဝုတ္တံ။

[၈+၈ ဝါက္ယဒ္ဒိကို့ရှု] (၁) နနု အနုကာရေန ပဋိစ္ဆာဒိကာ ရတ္တိပိ အတ္ထိယေဝ။

(၂) အထ ကသ္မာ ဒဿိတုံ ယုတ္တာတိ ဝုတ္တံ။ (၃) နနု ဝုတ္တဒေါသပရိမုတ္တာယ စန္ဒပ္ပဘာယ ဩဘာသိတာ။ (၄) တသ္မာ ဒဿိတုံ ယုတ္တာတိ ဝုတ္တံ။

➤ ❾ ။ အာပံ ဘရတီတိ **အဗ္ဘံ**။ (၃) ဧရကို ဆောင်ခြင်းကြောင့်သာကတ်သည် ဝစနဟောတု မည်၏။ (၅) နိုးတိမ်ဖြစ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) မေဃော၊ ဝလာဟကော ပန္နုန္ဒ့၊ အမ္ဗုဧရ-စသော ပရိယာယသဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

အဝတိ သတ္တေ ရက္ခတီတိ **အဗ္ဘံ**။ (၃) စောင့်ရှောက်ခြင်း ကြောင့်သာကတ်သည် ဝစန ဟောတု။ (၅) တိမ်တိုက်ဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) မေဃ, ဝလာဟက—။

စန္ဒတိ ဟိလာဒယတိ သုခယတိ ပဇန္တိ **စန္ဒော**။ (၃) ချမ်းသာစေခြင်း ကြောင့်သာကတ်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) လဖိမာန် ဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ကုန္ဒ့၊ သောမ-စသော—။

စန္ဒတိ ဒိပ္ပတိ သိရိယာ ဝိရောစတီတိ **စန္ဒော**။ ထွန်းပခြင်း, တင့်တယ်ခြင်းကြောင့် သကတ်သည် ဝစနဟောတု မည်၏။ (ကြွင်းတူ)

မဟိယတေ ရာဂိဟိတိ **မဟီကာ**။ (၃) ပူဇော်ခြင်း ကြောင့်သာကတ်သည် ဝစနဟောတု (၅)

http://www.dhammadownload.com

ဆီးနှင်းခြဲဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဟိမ, ဥဿာဝ-စသော--။

ဓုနာတိ ကမ္မတီတိ **ဓုဇဖော**။ (၃) တုန်လှုပ်ခြင်း ကြီယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) မီးခိုးခြဲဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) အဂ္ဂိပသဝ-စသော--။

ရဇ္ဇတီတိ **ရဇော**။ (၃) တပ်စွဲငြိကပ်ခြင်း ငြိစွန်းခြင်းကြီယာသကတ်သည် ဝစန ဟေတု။ (၅) မြူခြဲဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) စုဏ္ဏော, ပံသု-စသော--။

ရဟတိ စန္ဒာဒိနံ သောဘာဝိသေသံ နာသေတီတိ **ရာဟု**။ (၃) စွန့်ခြင်းကြီယာ သကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ရာဟုအသုရိန်ခြဲဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) အသုရိန္ဒော, သောဏ္ဍာန-စသော--။

ပကာရေန ဘာတီတိ **ပဘာ**။

➤ **၅** ။ (က) ၌ **စဒါသာပဂတာ**-ကို ဒေါသာပဂတတ္တာ/ (ခ) ၌ **ဒီရတ်တာ**-ကို ဝိရဟိတတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင် ရတ္တိယာ-ဟု သမ္ဘန်ခံရမည်။ (၏/သည် စပ်)

(ဂ) ၌ **သြဘာသိတာဒ္ဓာ**-ဟိတ်၏ သမ္ဘန်ကား တာယ ရတ္တိယာ။ (၏/သည် စပ်)

➤ **၆** ။ **(က)** ၌ ဒေါသာပဂတာဖြင့် ဒေါသိနာ၌ ဒေါသပုဒ်+ဣတပုဒ်၊ ဣတ-၌ ဣဓောတ်၏ အပဂတအနက် ဟောသည်ကိုလည်း (ဒု-ဓာတ္ထော) တ-ပစ္စည်း ကတ္တာအနက်၌ သက်သည်ကိုလည်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဒေါသေဟိ ဣတာ အပဂတာတိ ဒေါသိနာ-ဟု ပဋမိ တပ္ပုရိသ် ပြုရမည်ကိုလည်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ဒေါသိတာဟူလိုလျက် "ကိလေသေ ဓိတော ဝိဓိတာဝိတိ ဓိနော"ကဲ့သို့ တ-ကို န-ပြု၍ ဒေါသိနာ-ဟု ရုပ်ပြီးနေသည်ကိုလည်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ခ) ၌ အဇ္ဇာ, မဟိကာ, ဓူမော, ရဇော, ရာဟုတိ ဣမေဟိ ပဋမိ ဥပဏ္ဍိလေသေဟိဖြင့် ဒေါသိနာ, ဒေါသာပဂတာ-၌ ဒေါသ-အရ အဇ္ဇ, မဟိက-စသော ဥပဏ္ဍိလေသ ငါးမျိုးကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သရုပ်ကြား အာဘေယျတ္ထ)

ဝိရဟိတာ-ဖြင့် ဒေါသာပဂတာ၌ အပဂတ-သဒ္ဒါသည် ဝိရဟာအနက်ဟော၏ဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ) (တနည်း) ဝိရဟိတာ-ဖြင့် အပဂတာ၌ အပပုဗ္ဗ ဂမုဓာတ်၏ ဝိရဟာအနက်ဟောသည်ကိုလည်း (ဒု-ဓာတ္ထော) အပ-ဥပသာရ၏ ဓာတ္ထောဝိသေသက၏ အဖြစ်ကိုလည်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဥပဏ္ဍိလေသေဟိ ဝိရဟိတောဖြင့် ဒေါသေဟိ အပဂတာ ဒေါသာပဂတာ-ဟု ပဋမိ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ပြုရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သမာသလိင်္ဂတ္ထ)

(ဂ) ဖြင့် ရမဏီယာ-စသော သဒ္ဒါတို့ကား ဣဒ္ဓိကို ဓိုးမွမ်းကြောင်း သဒ္ဒါတို့တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုလည်း (ဘာဝတ္ထ) ယင်း ရမဏီယာ-စသော သဒ္ဒါတို့နှင့်ယှဉ်သောကြောင့် ဣဒ္ဓိ၏ အဇ္ဇ-စသော အပြစ်တို့မှ ကင်းသည်၏အဖြစ်ကိုလည်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဃ) ၌ ရမယတိ-ဖြင့် ရမဏီယာ၌ ရမုဓာတ်၏ အဖြစ်ကိုလည်း (ဒု-ဓာတုဝဒ) အနီယ ပစ္စည်း ဟောတုကတ္တားအနက်၌ သက်သည်ကိုလည်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ရမယတီတိ ရမဏီယာဟု ပြုရမည်ကိုလည်း (အဘိဓာနတ္ထ) ရမနီယာ-ဟု ဆိုလိုလျက် ဒန္တေ န-ကို မုဒ္ဓေ ဏပြု၍ ရမဏီယာ-ဟု ရုပ်ပြီးနေသည်ကိုလည်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။ **မဟာနေသု မနံ**-ဖြင့် ရမယတိ=နှစ်သက်စေ၏ဟူသည် များစွာသော လူ

http://www.dhammadownload.com

အပေါင်း၏ စိတ်ကို နှစ်သက်စေခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

သဒ္ဒ–ဖြင့် ရမဏီယာ–အရ ညဋ္ဌကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။(အဘိဓေယျတ္ထ)

(ဝ) ဋ္ဌ အတိဝိယ သုရူပါ–ဖြင့် အဘိရူပါဋ္ဌ အဘိသည် အဓိက(အတိဝိယ) အနက် ဟောသည်ကိုငင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) အဘိ အဓိကံ ရူပံ တေါသာတိ အဘိရူပါ–ဟု စတုတ္ထိ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ပြုရမည်ကိုငင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။ ဝုတ္တဒေါသဝိမုတ္တာယ စန္ဒပ္ပဘာယ ဩဘာသိတတ္တာ–ဖြင့် အလွန်နှစ်လို ဖွယ်ကောင်းသော အဆင်းရှိ၏ဟူသည် လဆန်းပက္ခဋ္ဌ ဆိုခဲ့ပြီးသော တိမ်တိုက်–စသော အပြစ်တို့မှ သန့်စင်သော လရောင်ဖြင့် ထွန်းလင်းတောက်ပနေသောကြောင့် ညဋ္ဌသည် အလွန်နှစ်သက် ဖွယ်ရှိ၏ဟု သော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဓ) ဋ္ဌ ဒဿိတုံ ယုတ္တာ–ဖြင့် ဒဿနီယာဋ္ဌ ဒိသဓာတ်၏အဖြစ်ကိုငင်း (ဒု–ဓာတုပဒ) အနီယပစ္စည်း ကမ္မသာဓနဋ္ဌ သက်သည်ကိုငင်း (ဒု–ပစ္စယတ္ထ) ဒဿိတဗ္ဗာတိ ဒဿနီယာ–ဟု ပြုရမည်ကိုငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဏ) ဋ္ဌ ပသာဒေတိ–ဖြင့် ပါသာဒိကာကို ပသာဒေတီတိ ပါသာဒိကာ–ဟု ဟေတု ကတ္တုသာဓန ပြုရမည်ကိုငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏျုပစ္စည်း ဟေတုကတ္တာအနက်ဋ္ဌ သက်သည်ကိုငင်း (ဒု–ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။ စိတ္တံ–ဖြင့် ပသာဒေတိ–၏ ကာရိုက်ကံကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(တ) လက္ခဏံ ဘဝိတုံ ယုတ္တာ–ဖြင့် လက္ခညာဋ္ဌ လက္ခဓာတ်၏အဖြစ်ကိုငင်း (ဒု–ဓာတုပဒ) အနီယပစ္စည်း ကံအနက်ဋ္ဌသက်သည်ကိုငင်း (ဒု–ပစ္စယတ္ထ) လက္ခိတဗ္ဗာတိ လက္ခဏီယာ–ဟု ပြုရမည်ကိုငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) လက္ခဏီယာ ဧဝ လက္ခညာ–ဟု ပြု၍ လက္ခဏီယာ–ဟု ဆိုလိုလျက် ဏ–၏ အစိတ် ဤ–ကိုရေ။ (ဏ–ကို ယာ–သို့ကပ်) ဏျကို ဥပြု၊ ဥဒ္ဒေဘော်လာ၍ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရုပ်ပြီးနေသည်ကိုငင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေသည်။ ဒိဝသမာသာဒီနံ–ဖြင့် လက္ခညာဋ္ဌ မှတ်သားခြင်းငှာ သင့်၏ဟူသည်– နေ့ လ စသည်တို့ကို မှတ်သားခြင်းငှာ သင့်သတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➢ ❾ ။ ဝိနည်းပါဠိဓောဿ အာဒိဘူတ်ပါဠိဓောဿဒိဋ္ဌံ စန္ဒိဓသ္ဒရိယသုပဿစလေဿ (၄) မါး လောမါလေဿ ပဒူမိ ဥပက္ကိလေဓသမိ–ဟု ဆိုရာဋ္ဌ ဓဆန့်ကျင်ပုံ

ပါဠိတော်ဝယ် တတိယ ဥပက္ကိလေသဋ္ဌ "ခုမော ရဇော ဘိက္ခဝေ စန္ဒိမသူရိယာနံ ဥပက္ကိလေသာ"ဟု ခုမနှင့် ရဇကို တွဲ၍ ဟောထားသောကြောင့် ဥပက္ကိလေသ (၄) မျိုးသာ ဖြစ်နေပါသည်။ ဤအဋ္ဌကထာဋ္ဌ ကား ခုမတစ်ခု, ရဇတစ်ခု ခွဲ၍ ယူထားသောကြောင့် ဥပက္ကိလေသ (၅) မျိုး ဖြစ်နေပါသည်။ ထိုသို့ တွဲခြင်း ခွဲခြင်းမျှသာ ကွာခြင်းဖြစ်သောကြောင့် ပါဠိတော်နှင့် မဆန့်ကျင်ပါ။

➢ ❿ ။ (၁) ဓါကျ ။ ။ အဿစ မဟိကာ ဓေဝ၊ ခုမော ရဇော စ ရာဟုတိ။

ပဌုပုပ ကိလေသေဟိ၊ ဝိတာတိ ကထိတာ ဘဝေ။ (ပထျာဝတ္ထုဂါထာ၊ အနုဋ္ဌုဘာဆနံး)

➢ ❶❶ ။ (၂) ဓါကျသော ရာမဋ္ဌ–ဋ္ဌ ရဟာဓော်ဿရ ။ ။ ဣသာပြဋ္ဌာန်းသော ဓေါသမူ စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် (၀ါ) ငင်းဋ္ဌ ဓေါသ–သည် ကောဓဌာယိဘာဝ+ရုဒ္ဓရသ မည်၏။ လ, နေ တို့သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ မည်၏။ လ, နေတို့၏ တင့်တယ်ထွန်းလင်းတောက်ပသော ဂုဏ်ထူးသည်

http://www.dhammadownload.com

ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ မည်၏။ လ, နေတို့၏ သွားလာရာခရီးသို့ သက်ဆင်း၍ ခံတွင်းကို ဟ၍ တည်ခြင်း၊ လက်စသည်ဖြင့် ဖုံးလွှမ်းခြင်း၊ လ, နေတို့၏ အရောင်အဝါ မှေးမှိန်ပျောက်ကွယ်ခြင်း၊ လနတ်သား, နေနတ်သားတို့၏ သေဘေးမှ ကြောက်လန့်၍ ဟစ်အော်မြည်တမ်းခြင်း စသည်တို့သည် အနုဘာဝ မည်၏။ (တနည်း) လ, နေတို့၏ တင့်တယ်ထွန်းလင်းတောက်ပသော ဂုဏ်ထူးသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ မည်။ ရှေးအဖို့၌ဖြစ်သော ငြူစူခြင်း သည်းမခံနိုင်ခြင်း အယောနိသော မနသိကာရ စသည်သည် ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ မည်၏။ (ဝိဂြိုဟ်ကြည့်၍ ထုတ်သည်)

(ဃ) ဝါက္ယ ရုဓယတိ/ရုဓတီယာ–ဘို့၌ ရမ္ဘာတော်အရေ = နှစ်သက်တတ်သော ဝိတိသောမနဿပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ် ရ၏။ (၁) ထိုသည် ဓမ္မရတိဋ္ဌာယိဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရ ရသ/ဟသဋ္ဌာယိဘာဝ+ဟာသရသ မည်၏။ (၂) ညဋ္ဌသည် (၀ါ) လရောင်သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ မည်၏။ (၃) အပြစ်ငါးမျိုးမှ ကင်းသည်ဖြစ်၍ လရောင်ဖြင့် အလွန် အဆင်းလှခြင်းဂုဏ်သည် ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ မည်၏။ (၄) ပညာရှိ ရဟန်းပုဏ္ဏားကို ဆည်းကပ်လိုစိတ် ဖြစ်ပေါ်လာခြင်းသည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဃိက္ခ (၁၃) [၄၁၁ ၂၉။] (ဘာဋီ၊ ၃၊ ၂၃၆)

(က) ကံ နှ ဓွတ္ထာတိ ကံ နဓေါအဂ္ဂ။

(ခ) သမဏံဝါ ဗြာဟ္မဏံဝါတိ သဓိတပါပတာယ သမဏ၊ တဟိတပါပတာယ ဗြာဟ္မဏ။

(ဂ) ယံ ဧနာ ပယိရုပါသဓတောတိ ဝစနဗျတ္တယော ဧသ။

(ဃ) ယံ အမှာကံ ပဥ္စုပ္ပန္နဝဓေသန ပယိရုပါသန္တာန် မဓုရံ ဓမ္မံ သုတွာ စိတ္တံ ပသီဒေယျာတိ အတ္ထော။ (ဇ) ဣတိ ရာဇာ ဣမိနာ သဒ္ဓေနဝိ ဝစနေန သြဘာသနိမိတ္တကမ္မံ အကာသိ။

➢ ❺ ။ **(က)** ကံ နှ ဓွတ္ထာတိ၊ဟူသည်ကား။အဓ္ဓေယနေ့။ကံ၊အဘယ်သို့သော။ (တံ သမဏံဝါ၊ ထိုသမဏာအစစ်ဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သို့သော်၎င်း။တံ ဗြာဟ္မဏံဝါ၊ထို ဗြာဟ္မဏ အစစ်ဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သို့သော်၎င်း။) ပယိရုပါသေယျာမ–နုဓေါ၊ချဉ်းကပ်ရုပါကုန်အံ့နည်း။

(ခ) သမဏံဝါ ဗြာဟ္မဏံဝါတိ၊ဟူသည်ကား။သဓိတပါပတာယ၊ငြိမ်းစေအပ်ပြီးသော မကောင်းမှုရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။သမဏံ၊သမဏာအစစ်ဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သို့သော်၎င်း။တဟိတပါပတာယ၊ မျှောအပ်ပြီးသော မကောင်းမှုရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဗြာဟ္မဏံ၊ဗြာဟ္မဏာအစစ်ဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သို့သော်၎င်း။

(ဂ) ယံ နော ပယိရုပါသတောတိ၊ဟူသော။ဧသ–ဧသော၊ဤသဒ္ဒါသည်။ဝစနဗျတ္တယော၊ဂုစ်၏ ဖောက်ပြန်ခြင်းရှိသော သဒ္ဒါတည်း။

(ဃ) ယံ (ဗြာဟ္မဏံဝါ) အကြင်ဗြာဟ္မဏာအစစ်ဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သို့သော်၎င်း။အမှာကံ၊ငါတို့၏။(၀ါ)တို့သည်။ပဥ္စုပ္ပန္နဝဓေသန၊ပြဿနာကိုမေးခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။ပယိရုပါသန္တာန်၊ချဉ်းကပ်ကုန်လတ်သော်။ မဓုရံ၊ချိုဖြိန်သော အရသာနှင့်တူသော်။ဓမ္မံ၊တရားကို။သုတွာ၊ နာရ၍။(၀ါ) နာရခြင်း၌ကြောင့်။စိတ္တံ၊စိတ်သည်။ ပသီဒေယျ၊ကြည်လင်ရာ၏။ဣတိ၊အဘယ် မည်သော။တံ သမဏံဝါ၊ထိုသမဏာအစစ်ဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သို့သော်၎င်း။ တံ ဗြာဟ္မဏံဝါ၊ထို ဗြာဟ္မဏ အစစ်ဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သို့သော်၎င်း။ပယိရုပါသေယျာမ–နုဓေါ၊ချဉ်းကပ်ရုပါကုန်အံ့နည်း။] ဣတိ အတ္ထော၊ဤကား အနက်။ **(ဇ)** ဣတိ၊ဤသို့လျှင်။ရာဇာ၊အဇာတသတ်မင်းသည်။

http://www.dhammadownload.com

သဗ္ဗေနပိ၊အလုံးစုံလည်း ဖြစ်သော။ ဣမိနာ ဝစနေန၊ဤ ရမဏီယာ ဝတာ ဘော အစရှိသော ဥဒါန်းစကား ဖြင့်။သြဘာသနိမိတ္တကမ္မံ၊အရိပ်အရောင် နိမိတ်အမှုကို။အကာသိ၊ပြုပြီ။

➤ ❶ ။ **(၁) ဆို့/ သံဝဏ္ဏနာရ္ဟ၍ သာဓောဝစနာနု** ။ ။ ဆရာ၊ ရှင်အာနန္ဒာသည်/အဓောတသတ်မင်းသည် သမဏဝါ ဗြာဟ္မဏ်ဝါ-ဟု လျှောက်ဆို၏။ ယင်း၌ သမဏ အရ ပဗ္ဗဇမတ္တသမဏကို ယူရမည်လော၊ ဗြာဟ္မဏ-အရ ဇာတိမတ္တဗြာဟ္မဏကို ယူရမည်လော၊ မည်သည့် သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့ကို ယူရပါမည်နည်း၊ ဤ၌ ဖြစ်သင့်သော သမဏ ဗြာဟ္မဏအရကို မပြသော် ဖြစ်နိုင်သမျှ ဗြာဟ္မဏအားလုံး၌ ပြန့်နှံ့သော အတိဗျာပိတဒေါသ ရောက်ရှု၏၊ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား- "ယံ နော ပယိရုပါသတော စိတ္တံ ပသီဒေယျ"ဟု ဆိုထားသောကြောင့် သမဏ-အရ ပရမတ္ထ သမဏကို ယူရမည်၊ ဗြာဟ္မဏ-အရ ပရမတ္ထဗြာဟ္မဏကို ယူရမည်ဟု ငါပြဆိုရကား သင် တင်သော အတိဗျာပိတဒေါသ ရှင်အာနန္ဒာအား မရောက်ဟူလို။

(၂) ဆို့/ အနုသန္ဓိ ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် ကံနှ ခွန္ဒကို ကံနုခေါ်+အန္ဒ-ဟု ပဒစ္ဆေဒကို ပြုပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ "ယံ နော ပယိရုပါသတော စိတ္တံ ပသီဒေယျ"ဟု ဆိုလတ့ံဖြစ်သောကြောင့် "သမဏံဝါ ဗြာဟ္မဏံဝါ"၌ ပဗ္ဗဇမတ္တသမဏ, ဇာတိမတ္တဗြာဟ္မဏကို မလိုအပ်၊ ပရမတ္ထသမဏ, ပရမတ္ထဗြာဟ္မဏကို သာ လိုအပ်၏ဟု ပြခြင်းငှာ (ခ) မိန့်။

(၃) ဆို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် "သမဏံဝါ ဗြာဟ္မဏံဝါ"၌ ပရမတ္ထသမဏ, ပရမတ္ထဗြာဟ္မဏကိုသာ အလိုရှိအပ်၏ဟု ပြတော်မူ၏။ ယံနော ပယိရုပါသတော-ဟူသော သဒ္ဒါသည် အဘယ်သို့ သဘောရှိသော သဒ္ဒါပါနည်း၊ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ) ဆို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် "ယံ နော ပယိရုပါသတော"ဟူသော သဒ္ဒါသည် ဝုစ်ပြန်သောသဒ္ဒါဟု ပြတော်မူ၏။ "ယံ နော ပယိရုပါသတော"စသော ပါဠို၏ အနက်ကို အသို့ သိအပ်ပါသနည်း၊ (ဝါ) "ယံ နော ပယိရုပါသတော"စသော ပါဠို၏ အနက်ကား အဘယ်နည်း၊ ယထာရုတအားဖြင့် အနက်ကို သိအပ်ပါသလော၊ (ဝါ) သံဝဏ္ဏနာနှင့် ကင်းလျက် အနက်ကို သိအပ်ပါသလော၊ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

(၄) ဆို့/ အနုသန္ဓိ ။ ။ ဤသို့ အကြင်အကြောင်းဆိုအပ်ပြီးသော စကားရပ်များဖြင့် ရမဏီယာ-စသော ဥဒါန်းစကား၏ အဖွင့်ကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ၎င်းဥဒါန်းစကားဖြင့် အနုမာနအားဖြင့် သိအပ်သော အဓောတသတ်မင်း၏အလိုကို ပြခြင်းငှာ (င) မိန့်။

(၅) ဆို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် --ပြဆို၏။ ရမဏီယာ-စသော အလုံးစုံသော ဥဒါန်း စကားဖြင့် အဓောတသတ်မင်းသည် အဘယ်ကို ပြုလေသနည်း။ ရမဏီယာ-စသော စကားရပ်များကို အဓောတသတ်မင်းသည် ရည်ရွယ်ချက်မရှိဘဲ စိတ်တွင်ထင်မိထင်ရာ ပြောဆို ဥဒါန်းကျူးနေသော စကားများဖြစ်ပါသလော၊ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

➤ ❷ ။ [**စ-ခါကျကို့ရှ**] (၁) နနု သမဏံ ဝါ ဗြာဟ္မဏံ ဝါ"တိ ပါဠိယံ အဝိသေသေန ဝုတ္တံ။ (၂) အထ ကသ္မာ သမိတပါပတာယ သမဏံ၊ ဗာဟိတပါပတာယ ဗြာဟ္မဏန္တိ ဝုတ္တော။

http://www.dhammadownload.com

(၃) ယံ နော ပယိရုပါသတော စိတ္တံ ပသီဒေယျာတိဝစနတော။

(၄) တသ္မာ သမိတပါပတာယ သမဏံ၊ ဗာဟိတပါပတာယ ဗြာဟ္မဏန္တိ ဝုတ္တော။ (ဋီသစ်-၁၄)

[၈–ဝါက္ယကို့ရှု] (၁) နနု ပယိရုပါသတောတိ ပါဠိယံ ဧကဝစနေန ဝုတ္တံ။ (၂) အထ ကသ္မာ "ပယိရုပါသန္တာန"န္တိ ဗဟုဝစနေန အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ (၃) ယံ နော ပယိရုပါသတောတိ ဝစနဗျတ္တယော ဧသ။ (၄) တသ္မာ "ပယိရုပါသန္တာန"န္တိ ဗဟုဝစနေန အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

(တနုည်း) (၁) နနု ပယိရုပါသတောတိ ဧကဝစနန္တံ ပဒံ ဟောတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ ပယိရုပါသတောတိ ပယိရုပါသန္တာနန္တိ သံဝဏ္ဏိတံ။ (၃) နနု ပယိရုပါသတောတိ ဧသော သဒ္ဒေါ ဝစနဗျတ္တယော။ (၄) တသ္မာ ပယိရုပါသတောတိ ပယိရုပါသန္တာနန္တိ သံဝဏ္ဏိတံ။

[၈+ဃ ဝါက္ယကို့ရှု] (၁) နနု သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပါဠိယံ ယံ နော ပယိရုပါသတောတိ အတ္ထိ။ (၂) အထ ကသ္မာ "ဝစနဗျတ္တယော ဧသော"တိ တယာ ဝုတ္တံ။ (၃) နနု ယံ အမှာကံ ပဥ္စုပ္ပန္နနဝသေန ပယိရုပါသန္တာနံ မရုရံ ဓမ္မံ သုတွာ စိတ္တံ ပသီဒေယျာတိ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

(၄) တသ္မာ "ဝစနဗျတ္တယော ဧသော"တိ မယာ ဝုတ္တံ။

(တနုည်း) (၁) နနု ပါဠိယံ "ယံ နော ပယိရုပါသတော"တိ ဧကဝစနေနဝ ဝုတ္တံ။

(၂) အထ ကသ္မာ "ယံ အမှာကံ ပဥ္စုပ္ပန္နနဝသေန ပယိရုပါသန္တာနံ မရုရံ ဓမ္မံ သုတွာ စိတ္တံ ပသီဒေယျာတိ အတ္ထော"တိ ဗဟုဝစနေန တယာ ဝုတ္တံ။ (၃) နနု ယံ နော ပယိရုပါသတောတိ ဝစနဗျတ္တယော ဧသ။ (၄) တသ္မာ "ယံ အမှာကံ ပဥ္စုပ္ပန္နနဝသေန ပယိရုပါသန္တာနံ မရုရံ ဓမ္မံ သုတွာ စိတ္တံ ပသီဒေယျာတိ အတ္ထော"တိ ဗဟုဝစနေန မယာ ဝုတ္တံ။

➤ ❾ ။ ဗာဓိယိတ္ထာတိ **ဗာဟိတံ**။ အပါယံ ပါတိ ရက္ခတီတိ **ပါဓံ**။

ဗာဟိတာနိ ပါပါနိ ယေနာတိ **ဗာဟိတပါဓော**။ (၁) ပယ်အပ်ကုန်ပြီးသော မကောင်းမှု၏+ပရမတ္ထဗြာဟ္မဏနှင့် ဂုဏ် ဂုဏေး အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) ပရမတ္ထဗြာဟ္မဏ ပုဂ္ဂိုလ်ဒြဗ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) ပရမတ္ထဗြာဟ္မဏော, ဗာဟိတကုသလော-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

ဗာဟိတပါပဿ ဘာဝေါ **ဗာဟိတပါပတာ**။ (၁) ရဟန်းဒြဗ်၏ မင်္ဂ၏ သမ္ဗဏ္ဍဒဟနသတ္တိ, ဗိလိ၏ ပဋိပဿမ္ဘနဗဟုနသတ္တိနှင့် နိဿယ+နိဿိတ/ဂုဏ် ဂုဏေး အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) မျှောအပ်ပြီးသော မကောင်းမှုရှိခြင်း ကြိယာသည် ဝစနီယ။ (၆) ပဟီနာကုသလတာ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

* သမိတံ ပါပံ ယေနာတိ **သမိတပါဓော**။ (သမဏရ၏။)

ပါပေ ပါပါနံ သမေတီတိ **သမဏော**။ (၃) ငြိမ်းစေခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ရဟန်းဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဘိက္ခု-စသော--။

ပါပေ အဗာဓီတိ **ဗြာဟ္မဏော**။/ဗဟတိ ပါပေ ဗဟိ ကရောတီတိ **ဗြာဟ္မဏော**။

(၃) မကောင်းမှုကိုပယ်ခြင်း ကြိယာသကတ်သည် (၀၂) မကောင်းမှုကို အပပြုခြင်း ကြိယာသကတ်

http://www.dhammadownload.com

သည် ဝစနဟောတု။ (၅) ပုဏ္ဏားအစစ်ဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) အရိယော-စသော။

ဒုဂ္ဂတိ ပါပေတီတိ **ပါစပါ**။ (၃) ရောက်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) အကုသိုလ်ဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) အကုသလ, အပုည-စသော—။

ဗျတ္တယနံ **ဗျတ္တစေသာ**။ ဝစနသာ ဗျတ္တယော ယသ္သာတိ **ဝစနဗျတ္တစေသာ**။

(၃) ဝုစ်ဖောက်ပြန်ခြင်း၏+ပယိရုပါသဟောသဒ္ဒါနှင့် ဝုဏ် ဂုဏေး အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစန ဟေတု မည်၏။ (၅) ဝုစ်ဖောက်ပြန်ခြင်းရှိသော ပယိရုပါသတော သဒ္ဒါဖြစ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) ဝစနဝိပလ္လာသော, ဝစနဝိပရိယာယော—။

ဣမသ္မိံ ဒိဝသေ **အဇ္ဇ**။ (၃) အာသန္နပစ္စက္ခအနက်နှင့် နေ့တို့၏ ကာလ+ကာလဝန္တ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟောတု မည်၏။ (၅) နေ့ဟူသော ကာလဗဉတ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) ဒိဝသ, အဟ-စသော—။

➤ ❺ ။ **သမိတာပါပဘာယ**-၌ ဘာဝသမ္ဗန်ကား သမိတပါပဿ ဖြစ်ပါသည်။

ဘာ-သမ္ဗန်ကား သမဏသ ဖြစ်ပါသည်။(၏/သည် စပ်) **ဝဒ္ဓတ္ထဏား** ကတွတ္ထ။

ဗာဟိတပါပဘာယ၌ တာသမ္ဗန်ကား- ဗြာဟ္မဏသ ဖြစ်ပါသည်။

ဘာဝသမ္ဗန်ကား ဗဟိတပါပဿ ဖြစ်ပါသည်။ (၏/သည် စပ်)

ဝစနဗျတ္တစေသာ-ကို ဝစနဗျတ္တယတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်- ယံ နော ပယိရုပါသတောတိ စတသ သဒ္ဒဿ-ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်)

➤ ❻ ။ **(က)** ဖြင့် ကံနဒ္ဓဒ္ဓကို ကံနဒ္ဓေါ+အဒ္ဓ-ဟု ပဒစ္ဆေဒပြုရမည်ဟု သိ။ (သန္ဓိလိင်္ဂပဒ)

(ခ) ၌ သမိတပါပတာဃဖြင့် သမဏောဘ်၌ သမုဓာတ်၏အဖြစ်ကိုငင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) ယုပစ္စည်း ဟေတုကတ္တုသာဓနအနက်၌ သင်္ကသည်ကိုငင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ပါပေ သမေတိတိ သမဏော-ဟု ပြုရမည်ကိုငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သမဏ-အရ ပဒ္ဓဒ္ဓမတ္ထသမဏကို မယူရ၊ ပရမတ္ထသမဏကို ယူရမည် ကိုငင်း (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဗာဟိတစပါပတာယ-ဖြင့် ဗြာဟ္မဏ၌ ဗဟာဓာတ်၏အဖြစ်ကိုငင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) ယုပစ္စည်း ကတ္တားအနက် ၌ သင်္ကသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဗဟတိ ပါပေ ဗဟိ ကရောတီတိ ဗြာဟ္မဏော-ဟု ပြုရမည် ကိုငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဗြာဟ္မဏ-အရ ဓာတိမတ္ထ ဗြာဟ္မဏကို မယူရ၊ ပရမတ္ထဗြာဟ္မဏကို ယူရမည်ကို ငင်း (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဂ) ၌ ဝစနဗျတ္တယော သေ-ဖြင့် ပယိရုပါသတော သဒ္ဒါသည် ပယိရုပါသတံ-ဟု ဗဟုဝုစ်နှင့် ဆိုလိုလျက် ပယိရုပါသတော-ဟု ကေဝုစ်ပြန်ထားသော ဝစနဝိပလ္လာသသဒ္ဒါဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဃ) ၌ အမှာကံဖြင့် ယံ နော-၌ နောကား ပဋိသေဓဝါစက နော-မဟုတ်၊ *အမှ-သဒ္ဒါ၏ ကာရိယ* နော-၏ အဖြစ်ကိုငင်း (သဒ္ဒနာမလိင်္ဂပဒ) ယင်းအမှသဒ္ဒါနောင် ဆဋ္ဌီ နံဝိဘတ် သက်ထားသည်ကိုငင်း (ဝိဘတ္တိပဒ) သိစေပါသည်။

ဃဏိရုပါသန္တာနံ-ဖြင့် ပယိရုပါသတောဘ်၌ တေသု ဝုဒ္ဓိဖြင့် ဆဋ္ဌီဗဟုဝုစ် နံဝိဘတ်ကို ကေဝုစ်

http://www.dhammadownload.com

သဝိဘတ်ပြန်ထားသော ဝစနဝိပလ္လာသအဖြစ်ကိုလည်း (ဘာဝတ္ထ) ယင်းပြန်ထားသော သဝိဘတ်နှင့် နှုပစ္စည်းကဲ့သို့ ထားသော နှုကို ဆောပြု၍ ပယိရုပါသဆော–ဟု ရုပ်ပြီးနေသည်ကိုလည်း(ဘာဝတ္ထ)သိ။

ဝဠာဝုဠ္ဆနဝသေနဖြင့် ဒါနဝတ္ထုကို လျှုသည်၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဆည်းကပ်သည် မဟုတ်၊ ပြဿနာကို မေးလျှောက်သည်၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဆည်းကပ်သတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(တနည်း) ပဠုပ္ပုဠ္ဆနဝသေနဟူသော ပါဠိသေသကို ပယိရုပါသတောဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ၌ စပ်အပ်သည်၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (သမ္မန္ဒ)

ဓနုရံ ဓမ္မံ သုတ္တာဖြင့် ချဉ်းကပ်ခါမျှဖြင့် စိတ်ကြည်လင်သည် မဟုတ်၊ ချိုမြိန်ကောင်း မြတ်သော တရားတော်ကို ကြားနာရ၍ စိတ်ကြည်လင်သည်၏ အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။(ဘာဝတ္ထ)

(တနည်း) ဓနုရံ ဓမ္မံ သုတ္တာ–ဟူသော ပါဠိသေသကို ပသီဒေယျုဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ၌ စပ်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (သမ္မန္ဒ)

➢ ❶ ❷ ။ **ပယိရုပါဒသေယျာဓ–ဓာရေ** ။ ။ (၁) သဒ္ဒါပြဋ္ဌာန်းသော ကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရတိဌာယိဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရရသ။ (၂) သမဏဗြာဟ္မဏသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ မည်၏။ (၃) ယင်းတို့၏ ကိလေသာငြိမ်းခြင်းဂုဏ်သည် ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ မည်၏။ (၄) ပြဿနာမေးရန် ဆည်းကပ်ခြင်း, သာမညဖလသုတ္တန်ကို နာယူခြင်း–စသော အကျိုး အဆက်ဆက်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ပသီဒေယျ–ဓာရေ ။ ။ (၁) သဒ္ဒါပြဋ္ဌာန်းသော ကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရတိဌာယိဘာဝ+ ဓမ္မသိဂ်ါရရသ မည်၏။ (၂) ချိုမြိန်သော တရားတော်သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ မည်၏။ (၃) ပညာရှိ ရဟန်းပုဏ္ဏားသို့ ဆည်းကပ်လိုခြင်း, ပြဿနာမေးလိုခြင်းသည် ဥဒ္ဒိပန ဝိဘာဝ မည်၏။ (၄) ရတနာသုံးပါးကို ကြည်ညိုခြင်း, သာမညဖလသုတ္တန်ကို နာယူခြင်းအကျိုးသည် အနုဘာဝ မည်၏။

(ဃ) ဓါကျကိုရှု ။ ။ (၁) တစ်စုံတစ်ယောက်သော အရိယာသမဏဗြာဟ္မဏသို့ ဆည်းကပ်ခစားလိုသော အဇာတသတ်မင်း၏ သန္တာန်၌ဖြစ်သော သဒ္ဒါပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရတိဌာယိဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရရသ မည်၏။ (၂) ဆည်းကပ် ခစားရမည့် သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ မည်၏။ (၃) သာမညဖလကို မေးမြန်းလိုခြင်းသည် ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ မည်၏။ (၄) ဆည်းကပ်ခစားမှုကြောင့် သာယာသော တရားကို နာကြားရခြင်း, နာကြားရ၍ စိတ်ကြည်လင်ခြင်း စသော ကောင်းကျိုး အဆက်ဆက်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ပါဏ္ဍု (၁၄) [ဠ၊ ၁၂၉]

(က) ကိ ဘဂဝန္တံ သဃံ ဒဿနာယ ဥပဂန္တုံ န သက္ကောတိတိ ? အာမ န သက္ကောတိ။

(ခ) ကသ္မာ ? မဟာပရာဓတော်ယ။

(ဂ) တေန ဟိ ဘဂဝတော ဥပဋ္ဌာဓကော အရိယသာဝဓကော အတ္ထဓော ဝိတာ မာရိတော။

(ဃ) ဒေဝဒတ္တော စ တဓမဝ နိသာယ ဘဂဝတော ဗဟုံ အနတ္ထမကာသိ။

(င) ဣတိ မဟာပရာဓော စသ။ (ဘာသာဋီကာ၊ဒု၊ ၂၃၇)

http://www.dhammadownload.com

➤ ❷ ။ **(က)** ဘဂဝန္တံ၊မြတ်စွာဘုရားသို့။(ဝါ) ကို။သယံ၊ကိုယ်တိုင်။ဒဿနာယ၊ဖူးမြင်ခြင်းငှာ။ ဥပဂန္တုံ၊ချဉ်းကပ်ခြင်းငှာ။နှ သင်္ကောတီတိ ကိ၊မစ္ဆမ်းနိုင်သလော။ဣတိ၊ဤကား အမေးတည်း။ အာမ၊အိမ်း။ ဘဂဝန္တံ၊သို့။(ဝါ)ကို။သယံ၊ကိုယ်တိုင်။ဒဿနာယ၊ငှာ။ဥပဂန္တုံ၊ငှာ။နှ သင်္ကောတိ၊မစ္ဆမ်းနိုင်။

(ခ) ကသ္မာ၊အဘယ့်ကြောင့်နည်း။[အယံ ရာဇာ၊ဤမင်းသည်။ ဘဂဝန္တံ၊သို့။(ဝါ)ကို။သယံ၊ကိုယ်တိုင်။ ဒဿနာယ၊ငှာ။ဥပဂန္တုံ၊ငှာ။ နှ သင်္ကောတိ၊မစ္ဆမ်းနိုင်သနည်း။ဣတိ အယံ၊ဤသည်ကား။ပုစ္ဆာ၊အမေးတည်း။ အဿ ရညော၊ထိုမင်း၏။] မဟာ ပရာဓတာယ၊များသော အပြစ်ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။[အယံ ရာဇာ၊ဤမင်းသည်။ ဘဂဝန္တံ၊သို့။(ဝါ)ကို။သယံ၊ကိုယ်တိုင်။ဒဿနာယ၊ငှာ။ဥပဂန္တုံ၊ငှာ။ နှ သင်္ကောတိ၊မစ္ဆမ်းနိုင်။ ဣတိ အယံ၊ဤသည်ကား။ပိသဒ္ဒနှာ၊အဖြေတည်း။]

(ဂ) ဟိ၊ချဲ့၊ဦးအံ့။တေန၊ထိုမင်းသည်။ဘဂဝတော၊၏။ဥပဒ္ဒဝကော၊အလုပ်အကျွေးဖြစ်သော။အရိယ သာဝကော၊အရိယသာဝကဖြစ်သော။အတ္တနော၊မိမိ၏။ပိတာ၊ခမည်းတော်ကို။မာရိတော၊သေစေအပ်ပြီ။(ဝါ) သတ်အပ်ပြီ။ **(ဃ)** စ၊သည်သာမကသေး။ဒေဝဒတ္တော၊ဒေဝဒတ်သည်။တမေဝ၊ထိုမင်းကိုပင်။ နိဿာယ၊မှီ၍။ ဘဂဝတော၊၏။ဗဟုံ၊များစွာသော။အနတ္ထံ၊စီးပွားမဲ့ကို။အကာသိ၊ပြုပြီ။

(င) ဣတိ၊ဤသို့။ဧသ-ဧသော၊ဤမင်းသည်။မဟာပရာဓော၊များသော အပြစ်ရှိ၏။

➤ ❸ ။ **(ခ) ဒွီ/** ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် အဓာတသတ်မင်းသည် မြတ်စွာဘုရားသို့ ကိုယ်တိုင်ဖူးမြော်ရန် ချဉ်းကပ်ခြင်းငှာ မစ္ဆမ်းနိုင်ဟု ဖွင့်ဆို၏။ အဘယ့်ကြောင့် မစ္ဆမ်းနိုင်ပါသနည်း။ မည်သူမဆို မြတ်စွာဘုရားအား ဖူးမြော်ရန် ချဉ်းကပ်လိုက ချဉ်းကပ် နိုင်ကောင်းရာသည် မဟုတ်ပါလော၊ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဂ) ဒွီ/ ဧဓာဓနှာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် များသော အပြစ်ရှိသောကြောင့် ဘုရား ရှင်ကို ကိုယ်တိုင် ချဉ်းကပ်ခြင်းငှာ မစ္ဆမ်းနိုင်ဟု ဆို၏။ ယင်းစကားရပ်၌ (အဓာတသတ်မင်း၏) များ သော အပြစ်ရှိပုံကား အဘယ်ပါနည်း၊ များသောအပြစ်ရှိပုံ အခြင်းအရာကို အကျယ်ပြဆိုသင့်သည် မဟုတ် ပါလော၊ အကျယ် မပြဆိုခဲ့သော် သခ်ေပ ဝိတ္ထာရဆန့်သော ဝိရောဓိဒေါသ ရောက်ရာ၏၊ စုဒ်(ဂ) မိန့်။

(ဂ) ဒွီ/ ဧကဿုဒ္ဓာဓဧဘာဂဓဧဓနှာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ) ၌ မဟာပရာဓတာယဖြင့် ကသ္မာ-ဟူသော စောဒနာ၏ ပရိဟာရ သောဓနာကို ပြဆို၏။ အဘယ်ကြောင့် အဓာတသတ်မင်းသည် ကိုယ်တိုင်ချဉ်းကပ်ခြင်းငှာ မစ္ဆမ်းနိုင်ပါသနည်း၊ ယူဓနာ(၃၀၀)စီ ရှိသော အင်္ဂတိုင်း မဂဓတိုင်းကြီးတို့ကို အစိုးရသော ရာဇဂြိုဟ်မြို့ကြီး၏ အရှင်သခင်ဖြစ်သည် မဟုတ်ပါလော၊ (ဝါ) ဥစ္စာမဲ့မွဲ ဘုန်းကံနည်းသော သူတို့သည်ပင် ဘုရားရှင်ကို ကိုယ်တိုင်ချဉ်းကပ်ခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်ကြသည် မဟုတ်ပါလော။ (ဂ) မိန့်။

(ဃ) ဒွီ/ သာဓဘာဂဗဟုဇ္ဇာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် အဓာတသတ်မင်းသည် ဘုရားရှင်၏ အလုပ်အကျွေးလည်းဖြစ်၊ အရိယာသာဝကလည်းဖြစ်သော မိမိ၏ ဖခင်ကြီးကို သတ်ခြင်းဖြင့် အပြစ်ရှိသောဟု ဆို၏။ ယင်းအဓာတသတ်မင်း၌ ယင်းအပြစ် တစ်မျိုးသာ ရှိပါသလော၊ [**ဧနှာက်သမုဒ္ဓယ၊ ဧဧဖြစ်ပြီ၊ ဧဝဧဧဘာဧဆင်**] မည်သည့် အပြစ်ရှိပါသေးသနည်း၊ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

(ဂ) ဒွီ/ ဧနှသဓန္တ ။ ။ ဤသို့ (ဂ+ဃ) တို့ဖြင့် မဟာပရာဓတာယ ဟိတ်ပုဒ်ကို ချဲ့ ပြပြီး၍

http://www.dhammadownload.com

ယခုအခါ၌ အကျဉ်းချုံး၍ နိဂုမိးအုပ်လိုသော ဆရာသည် (၄) မိန့်။

➢ ❸ ။ [က+စ ဝါကျဘို့ကို့ရှု] (၁) နန (အဇာတသတ္တု) ရာဇာ ဘဂဝန္တံ ဒဿနကာမော ဟောတိ။ (တနည်း) နန (အဇာတသတ္တု) ရာဇာ မာဂဓော သေနိသော ဟောတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ ဘဂဝန္တံ သယံ ဒဿနာယ ဥပဂန္တုံ န သက္ကောတိ။ (၃) နန မဟာပရာဓော ဟောတိ။

(၄) တသ္မာ ဘဂဝန္တံ သယံ ဒဿနာယ ဥပဂန္တုံ န သက္ကောတိ။

[ယ+ဝ ဝါကျဘို့ကို့ရှု] (၁) နန အဇာတသတ္တု ဘဂဝတိ ကိဠို အနုတ္ထံ န ကရောတိ ဒေဝ ဒတ္တော ဘဂဝတော ဗဟုံ အနုတ္ထံ ကရောတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ ဣတိ မဟာပရာဓော ဧသောတိ ပုတ္တော။ (၃) ဒေဝဒတ္တော တမေဝ နိဿာယ ဘဂဝတော ဗဟုံ အနုတ္ထမကာသိ။

(၄) တသ္မာ ဣတိ မဟာပရာဓော ဧသောတိ ဝုတ္တော။

* **(ယ) ဠ် စ–သဒ္ဒါ ထားရှေ့ခြင်းအစကြောင်း** ။ ။ အဇာတသတ်မင်းသည် မိမိခမည်းတော်၊ မြတ်စွာဘုရား၏ အရိယသာဝက အလုပ်အကျွေးကို သတ်ခြင်းဖြင့် ကြီးသော အပြစ်ရှိသကဲ့သို့ ထို့အတူ မြတ်စွာဘုရားအား များစွာသော အကျိုးမဲ့ကို ပြုလုပ်သူ ဒေဝဒတ်၏ မှီခိုရာ၏အဖြစ်ဖြင့်လည်း ကြီးသော အပြစ်ရှိသူဖြစ်၏၊ ဤသို့သော အနက် ကပ်ဆောင်နိုင်သည်ကို ပြလိုရှု၍ စ–သဒ္ဒါကို ဆိုပါသည်။

➢ ❹ ။ မဂ္ဂဖလဓမ္မေ အရတိ အဓိဂစ္ဆတီတိ **အရိဓယော**။

သုဏာတီတိ သာဝကော။ အရိယောစ သော သာဝကောစာတိ **အရိယသာဝဓကော**။

(၃) မင်္ဂဖိုလ်တို့ကို ရခြင်းဂုဏ်၏+သာဝကပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့် ဂုဏ်–ဂုဏေး အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်း သမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) ဘုရားရှင်၏ တပည့်သားဖြစ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) ဗုဒ္ဓသာဝကော–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

အရိယဿ သာဝကော **အရိယသာဝဓကော**။ (၃) ဘုရားရှင်၏+တပည့်သာဝကနှင့် ဓနက–ဧည/ဝိသေသန–ဝိသေသျ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။

အပရဏ္ဏတိ ဓတေနာတိ **အပရာဓဓော**။ (၃) ပြစ်မှားခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစန ဟေတု။ (၅) အကုသိုလ်အပြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) အစ္ဆယ–စသော––။

မဟန္တော အပရာဓော ယဿာတိ **မဟာပရာဓော**။ တဿ ဘာဝေါ **မဟာပရာဓတာ**။

ဥပသမီပေ တိဋ္ဌတီတိ **ဥပဋ္ဌာဓကော**။ (၃) တည်ခြင်းကြိယာ (၀၂) ဆည်းကပ် လုပ်ကျွေးခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) အနီး၌တည်လျက် ဆည်းကပ်သော ဗိမ္မိသာရမင်းသည် ဝစနီယ။ (၆) ဥပါသန, သုဿူသာ, ပါရိစရိယာ–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

ဥဒိယတီတိ **ဥဒါနံ**။ (၃) ဝမ်းမြောက်စွာဆိုခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ဝမ်းမြောက်စွာဆိုအပ်သော စကားဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဥဒါဟာရ–စသော။

➢ ❺ ။ **မဟာပရာဓတာယ**-ဟိတ်၏ သမ္ဗန်ကား– အဿ ရညော ဖြစ်ပါသည်။ (၏/သည် စပ်) မာရိတော-ကို မာရိတတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင် ပိတာကို ပိတုနော–ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (၏/ကို စပ်)

http://www.dhammadownload.com

➢ ၈ ။ (၈–ဃ) ဓါတ်ကျ= တေန သတ္တု ဟုပဋ္ဌာကော၊ သာဝကော အတ္တာနော ဗီတာ။ မာရိတော ဒေဝဒတ္တောစ၊ တံဝ နိဿာယ သတ္တုနော။ (ပထျာဝတ္တဂါထာ၊ အနုဋ္ဌဘာဆန်း)

➢ ၁၀ ။ **မာရိဇော–ဆ္ဒိ မရဇောဇ်ဆရေ** ။ ။ (၁) အာဇာတိုက ပါဏာတိပါတ ဒေါသမူ အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်၌ ဒေါသသည် ကောဇ္ဈာဃီဘာဝ+ရုဒ္ဓရုသ မည်၏။ (၂) ခမည်းတော် ဗိမ္ဗိသာရမင်းသည် (၀၂) ဗိမ္ဗိသာရမင်း၏ သန္တာန်၌ဖြစ်သော ဇီဝိတသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ မည်၏။ (၃) ပါပမိတ္တတာ ဒေဝဒတ်၏ စေခိုင်းတိုက်တွန်းခြင်း, မင်း၏အဖြစ်ကို ခိုင်မြဲစေလိုခြင်း, အယောနိသော မနသိကာရ–စသည်သည် ဥဒ္ဒိပန ဝိဘာဝ မည်၏။ (၄) မျက်လုံးနီခြင်း, ငါ့ခမည်းတော်၏ ခြေတို့ကို သင်တုံးစားဖြင့် ခွဲ၍ ဆားနှင့်ရောသော ဆီဖြင့် လိမ်းကျံပြီးလျှင် အလျှံကင်းသော ရှူးမီးကျီးခဲတို့ဖြင့် ကပ်ကြကုန်လော်ဟု ပြောဆိုအမိန့်ပေးသော ဝါစသိက ဗျာပါရ စိုးရိမ်ပူဆွေး ငိုကြွေးရခြင်း, မြည်တမ်းလျက် နှုံးကြွးခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

အနတ္တမကာခဲ–ကို့ရှ ။ ။ ဒေါသမူစိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ၍ ထိုသည် ကောဇ္ဈာဃီဘာဝ+ ရုဒ္ဓရသ မည်၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ မည်၏။ မြတ်စွာဘုရား၏ ကျော်ကြားမှုကို ဣဿာဖြစ်ခြင်း, လာဘ်ပူဇော်သက္ကာရကို မြော်ကိုးလျက် ကိုယ်တိုင် သံဃာတော်ကို ဦးဆောင်လိုခြင်း, အဇာတသတ်မင်းကို အမှီရခြင်းတို့သည် ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ မည်၏။ သံဃဘေဒက လောဟိတုပ္ပါဒကဟူသော အနန္တရိယကံကြီးများ ဆက်တိုက်ကျူးလွန်မိခြင်း, လောကီအဘိညာဉ်မှ လျော်ကျခြင်း, အရှင်လတ်လတ် မြေမျိုခံရခြင်း အကျိုး တို့သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဓါတ်ကျ (၁၅) [၌၊၁၃၀]

(က–ခ) တုတ္ထ ပူရဏောတိ တာသ သတ္ထုပဋိညဿ နာမံ၊ (က–ခ) ကဿစဓါတိ ဇဂါတ္ထံ၊

(ဂ) သော ကိရ အညတရဿ ကုလဿ ဇကူနဒါသသတံ ပူရယမာနော ဇာတော။

(ဃ) တေနသော ""ပူရဏော"" တိ နာမံ အကံသု၊

(ဃ–ဒ) မဂ်လဒါသတ္ထာ စဿ ""ဒုက္ကရ""န္တိ ဝတ္ထာ နတ္ထိ (ဃ–၂) ""အကတံ ဝါ နု ကတ""န္တိ။

(ဇ) သော ""ကိမဟံ ဇတ္ထ ဝသာမီ""တိ ပလာယိ။

(စ) အထဿ စောရာ ဝတ္ထာနိ အစ္ဆိန္ဒိသု။ (ဆ) သော ပဇ္ဇောန ဝါ တိဇောနဝါ ပဋိစ္ဆာဒေတုံ အဇာနန္တော ဇာတရုက္ခပဗန္ဓဝဇော ဂဝံ ဂါမံ ပါဝိသိ။

(ဇ) မနုဿာ တံ ဒိသွာ ""အယံ သမဇော အရဟာ အဝိဇ္ဇော၊ နတ္ထိ ဣမိနာ သဒိသော""တိ ပူဝဘာဂ္ဂာဒီနိ ဂဟေတွာ ဥပသင်္ကမန္တိ။

➢ ၁၁ ။ (က) တတ္ထ၊ထို စံ၀ံ ဝုတ္တေ အစရှိသော စကားရပ်၌။ပူရဏောတိ၊ဟူသည်ကား။ သတ္ထုပဋိညဿ၊ဘုရားဟု ဝန်ခံခြင်းရှိသော။တဿ၊ထိုတို့ ဆရာကြီး၏။နာမံ၊အမည်တည်း။ ကဿပေါတိ၊ ဟူသည်ကား။ဂေါတ္တံ၊အနွယ်တည်း။ (ခ) ကိရ၊တဆင့် စကား ကြားရဟူးသည်ကား။သော၊ထိုတို့ဆရာကြီး သည်။အညတရဿ၊အမှတ်မရှိ တစ်ဦးသော။ကုလဿ၊အမျိုး၏။ကူနဒါသသတံ၊တစ်ယောက်ဖြင့် ယုတ် လျော့သော ကျွန်တစ်ရာကို။ပူရယမာနော၊ပြည့်စေလျက်။ဇာတော၊ဖြစ်ပြီ။

http://www.dhammadownload.com

(၇) တေန၊ထို့ကြောင့်။အဿ၊ထိုတို့ဆရာကြီး၏။ "ပူရဏော"တိ၊ပူရဏဟူ၍။နာမ်၊အမည်ကို။ အင်္ဂသု၊ပြုကုန်ပြီ။ **[(ဃ) ကာဇကာဇလာဇာနုနည်း, ဖဇဇ္ဈစီမဇာနုနည်း]**

(ဃ) စ၊ဆက်ဦးအံ့။အဿ၊ထိုပူရဏကဿပ၏။မဂ်လဒါသတ္တာ၊မဂ်လာကျွန်၏အဖြစ်ကြောင့်။အဿ၊ ထိုပူရဏကဿပအား။ကတံ၊ပြုအပ်ပြီးသော အမှုကို။ဒုက္ကဋ္ဌန္တိ၊မကောင်းသဖြင့် ပြုအပ်ပြီဟူ၍။ဝတ္တာ၊ပြော ဆိုတတ်သူသည်။နတ္ထိ၊မရှိ။အကတံ ဝါ၊မပြုအပ်သော အမှုကိုမူလည်း။နာ ကတန္တိ၊မပြုအပ်ဟူ၍။ဝတ္တာ၊သည်။ နတ္ထိ၊မရှိ။ (ဘာသာဋီ၊၃၊၂၄၁။)

➢ ❶ ။ **(က–၂) ဆို့/ အနုသဓန္တ** ။ ။ ဤသို့ (က–၁) ဖြင့် ပူရဏသဒ္ဒါ၏ အမည် နာမပညတ်ကို ဟောသည်၏အဖြစ်ကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ကဿပ–သဒ္ဒါ၏ အနွယ်ဟူသော် အနက်ကို ဟောသည်၏အဖြစ်ကို ပြခြင်းငှာ (က–၂) မိန့်။

(ခ) ဆို့/ အနုသဓန္တ ။ ။ ဤသို့ (က–၁) ဖြင့် ပူရဏသဒ္ဒါ၏ အမည် နာမပညတ်ကို ဟောသည်၏အဖြစ်ကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ထိုအနက်ကိုပင် အကျယ်အားဖြင့် ပြခြင်းငှာ (ဝါ) ပူရဏဟူ သော အမည်သည် တိဿ ဒတ္တ–စသော အမည်ကဲ့သို့ ရုဠှိအမည် မဟုတ်၊ အနွတ္တ အမည်တည်းဟု ပြခြင်းငှာ (ခ) မိန့်။

(ဂ) ဆို့/ သာဓဘာဂပဒ္ဓစ္စာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် ပူရဏဟူသည် ဆရာ (ဘုရား) ဟူ၍ ဝန်ခံသော ကဿပ၏ အမည်တည်းဟုဆို၏။ ယင်းပူရဏအမည်သည် တိဿ ဒတ္တ စသည်ကဲ့သို့ ရုဠှိသဉာ ဖြစ်ပါသလော၊ မည်သည်အမည် ဖြစ်ပါသနည်း၊ စွဲကြောင့် (ခ) မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား– ပူရဏအမည်သည် (ဇဂ္ဂ)ယောက်သော ကျွန်ကို ပြည့်စေလျက် ဖြစ်တတ်သော ကြောင့် ပူရဏအမည်ရရကား အနွတ္တနာမည်ဖြစ်၏ဟူလို

(ခ+ဂ) ဆို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် ဤသို့ (က–၁) ဖြင့် ပူရဏသဒ္ဒါ၏ အမည် နာမပညတ်ကို ဟောသည်၏အဖြစ်ကို ပြဆို၏။ အဘယ်ကြောင့် ၎င်းကဿပအား ပူရဏဟူသောအမည်ကို မှည့်ကြပါ ကုန်သနည်း၊ အကြောင်းနိမိတ်ကင်းလျက် ပူရဏ–ဟူသော အမည်ကို မှည့်ကြပါကုန်သလော၊ စုဒ်ကြောင့် (ခ+ဂ) မိန့်။

(ဃ–၁) ဆို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ+ဂ) တို့ဖြင့် ပူရဏဟူသော အမည်သည် အနွတ္တ အမည် ဟု ပြတော်မူ၏။ အဘယ်ကြောင့် ၎င်းပူရဏကျွန်အား သုကတံ ဒုက္ကဋ်ဟူ၍ ပြောဆိုသောသူများ မရှိကြ ကုန်သနည်း၊ အရှင်သဓင်တို့သည်၎င်း, ကြည့်ရှုစေခိုင်းသော အကြေအကဲတို့သည်၎င်း, ကျွန်များကို အမှု ကိစ္စအားလျော်စွာ ပြောဆိုကြကုန်ရာသည်. မဟုတ်ပါလော၊ စုဒ်ကြောင့် (ဃ–၁) မိန့်။

(ဃ–၂) ဆို့/ အနုသဓန္တ ။ ။ ဤသို့ (ဃ–၁) ဖြင့် ပူရဏကျွန်အား သုကတံ ဒုက္ကဋ်ဟူ၍ ပြောဆိုသောသူတို့, မရှိသည်၏အဖြစ်ကို မြဲပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ သုကတံ ဒုက္ကဋ်ဟူ၍ ပြောဆိုသူတို့, မရှိ သည်မဟုတ်၊ မပြုလုပ်ဘဲလျက် မပြုလုပ်ဟု ပြောဆိုသောသူတို့လည်း မရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကို ပြခြင်းငှာ (ဃ–၂) မိန့်။

(ဃ–၂) ဆို့/ ဧစာဧနာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဃ–၁) ဖြင့်–ပြတော်မူ၏။ ၎င်း ပူရဏကျွန်အား

http://www.dhammadownload.com

အသို့ပြောဆိုသောသူတို့ မရှိကြပါကုန်သနည်း၊ သုကတံ ဒုက္ကဋ်ဟူ၍သာ ပြောဆိုသောသူတို့ မရှိကြပါကုန်သလော၊ စုဒ်ကြောင့် (ဃ–၂) မိန့်။

(၄) ဒုတိယ အနုသန္ဓိ ။ ။ ဤသို့ (ဃ) ဖြင့် ပူရဏသည် ကျွန်ဖြစ်သော်လည်း ချမ်းသာကြီးပွားသည်၏အဖြစ်ကို ပြပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ ကျွန်အဖြစ်၌ ငြီးငွေ့၍ ငင်းကျွန် အဖြစ်မှ လွတ်မြောက်ရန် အရပ်တပါးသို့ ထွက်ပြေးသည်၏အဖြစ်ကို ပြခြင်းငှာ (၄) မိန့်

(၅) တတိယ အနုသန္ဓိ ။ ။ ဤသို့ (၄) ဖြင့် ကျွန်အဖြစ်၌ ငြီးငွေ့၍ ငင်းကျွန်အဖြစ်မှ လွတ်မြောက်ရန် အရပ်တပါးသို့ ထွက်ပြေးသည်၏အဖြစ်ကို ပြပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ ငင်း ပူရဏ၏ အဝတ်ပုဆိုးတို့ကို ခိုးသူတို့ လုယက်ခြင်းကို ပြခြင်းငှာ (၅) မိန့်။

(၆) စတုတ္ထ အနုသန္ဓိ ။ ။ ဤသို့ (၅) ဖြင့် ငင်းပူရဏ၏ အဝတ်ပုဆိုးတို့ကို ခိုးသူတို့ လုယက်ခြင်းကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ မိမွေးတိုင်းသော အသွင်အားဖြင့် (ဝါ) အဝတ်မပါ ဗလာကိုယ်တည်း အချည်းအနှီးအားဖြင့် ရှာတပါးသို့ ဝင်ခြင်းကို ပြခြင်းငှာ (၆) မိန့်။

(၇) ဒုတိယ ပုဏ္ဏာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (၅) ဖြင့်--ပြတော်မူ၏။ အဝတ်မပါ ဗလာကိုယ်တည်းဖြစ်သော ငင်းပူရဏသည် ရှာတွင်းသို့ အသို့ ဝင်ပါသနည်း။ (၆) မိန့်။

(၈) ဒုတိယ အနုသန္ဓိ ။ ။ ဤသို့ (၆) ဖြင့် ပူရဏ၏ မိမွေးတိုင်းသော အသွင်အားဖြင့် (ဝါ) အဝတ်မပါ ဗလာကိုယ်တည်း အချည်းနှီးအားဖြင့်သာ ရှာသို့ဝင်ခြင်းကို **မြင်ပြီး**၍၊ ယခုအခါ၌ ရှာသားတို့က ငင်းပူရဏကဿပကို ရိုက်နှက်ပုတ်ခတ်၍ နှင်ထုတ်ကြကုန်သည် မဟုတ်၊ ရဟန္တာအမှတ်ဖြင့် ကိုးကွယ်ကြကုန်၏ဟု ပြခြင်းငှာ (၈) မိန့်။

(၉) ဒုတိယ စစာဒနာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (၆) ဖြင့်--ပြတော်မူ၏။ ရွာတွင်းသို့ ရောက်သော အခါ ငင်းပူရဏကဿပကို ရှာသားတို့က အသို့ပြုကြပါကုန်သနည်း၊ စက်ဆုပ် ရွံရှာဖွယ်သောသူ၊ ကျဉ်းမြောင်းရာအရပ်ကိုမျှ ဖုံးကွယ်ရမည်ကို မသိသောသူဟု နှလုံးပြု၍ ရိုက်နှက်ပုတ်ခတ် နှင်ထုတ်ကြကုန်သလော၊ စုဒ်ကြောင့် (၈) မိန့်။

➤ ❾ ။ [**က–၁ ဝါက္ယကို့ရှု**] (၁) နနု ပူရဏော သတ္ထာ နု ဟောတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ ပူရဏောတိ တဿ သတ္ထုပဋိညဿ နာမံ ဘဝတိ။ (၃) သတ္ထာ ပဋိညာတော ဃေနာတိ။

(တနည်း) နနု အဟံ ဧကော လောကေ အတ္ထမမ္မာနုသာသကောတိ အာစရိယပဋိညာတဘာဝံ သန္ဓာယ ဧဝံ ဝုတ္တံ။ (၄) တသ္မာ ပူရဏောတိ တဿ သတ္ထုပဋိညဿ နာမံ ဘဝတိ။

[**ဃ–ဝါက္ယကို့ရှု**] (၁) နနု လောကေ ဒါသံ ဒုက္ကဋန္တိ အကတံဝါ နု ကတန္တိ ဝတ္ထာ အတ္ထိ။ (တနည်း) နနု ပူရဏော ကဿပေါ အကတ္တာဒို့ဝါ ကရောတိ၊ ကတ္တာဒို့ဝါ နု ကရောတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ အဿ (ပူရဏဿ) "ဒုက္ကဋ"န္တိ ဝတ္ထာ နတ္ထိ "အကတံ ဝါ နု ကတ"န္တိ။ (၃) နနု မင်္ဂလဒါသော ဧသေ။ (၄) တသ္မာ အဿ (ပူရဏဿ) "ဒုက္ကဋ"န္တိ ဝတ္ထာ နတ္ထိ "အကတံ ဝါ နု ကတ"န္တိ။

(၁၀) ဥဒ္ဒါ ကိရသဒ္ဒါ ထားရခြင်းအစကြောင်း ။ ။ ဤနေရာ၌ ရှေးအဋ္ဌကထာမှတဆင့် ကြားရသော အကြောင်းအရာဖြစ်၏ဟု ပြလိုလျှင် ကိရ–သဒ္ဒါ ထားပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

[**ဆ–ဓါကျကို့ရှု**] (၁) နနု ပဏ္ဍိတဏာဒိနာ ပဋိစ္ဆာဒေတွာ ဂါမံ ပဝိသိတဗ္ဗံ။

(၂) အထ ကသ္မာ ဧတရူပေနေဝ တံ ဂါမံ ပါဝိသိ။ (၃) နနု သော ပဏ္ဍေန တိဏေန ပဋိစ္ဆာဒေတုမ္မိ နု ဇာနာတိ။ (၄) တသ္မာ ဧတရူပေနေဝ တံ ဂါမံ ပါဝိသိ။

သော မယ္ပံ သာဋကံ အနိဝတ္ထဘာဝေန ဣဒ္ဓိဗလေန ဥပ္ပန္နန္တိ တတော ပဋာယ သာဋကံ လဘိတွာဝိ နနိဝါသေသိ။ (၄၁၁၀)

(၁) နနု သော သာဋကံ လဘတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ သော တတော ပဋာယ နနိဝါသေတိ။

(၃) နနု သော မယ္ပံ သာဋကံ အနိဝတ္ထဘာဝေန ဣဒ္ဓိဗလေန ဥပ္ပန္နန္တိ မနသိ ကရောတိ။

(၄) တသ္မာ သော တတော ပဋာယ နနိဝါသေတိ။

အနေကေသုအသ္သရထာဒီသုယာနေသုဝိဇ္ဇမာနေသုပိဟတ္ထိယာနံဥတ္တမံဥတ္တမသ္သ သန္တိကံ ဥတ္တမယာနေနေဝဂန္တ္ဗ္ဗံ။ (၄၁၁၄)

(၁) နနု အနေကာနိ အသ္သရထာဒီနံ ယာနာနိ ဝိဇ္ဇန္တိ။ (၂) အထ ကသ္မာ ဥတ္တမသ္သ သန္တိကံ ဥတ္တမယာနေနေဝ ဂန္တ္ဗ္ဗံ။ (၃) ယသ္မာ ပန ဟတ္ထိယာနံ ဥတ္တမံ တသ္မာ။

(၄) ဥတ္တမသ္သ သန္တိကံ ဥတ္တမယာနေနေဝ ဂန္တ္ဗ္ဗံ။

➢ ❾ ။ သာသတိ အနုသာသတီတိ **သတ္ထာ**၊ ပဋိဇာနနံ **ပဋိညာ**။

သတ္ထာ ဣတိ ပဋိညာ ယဿာတိ **သတ္ထုပဋိဉ်ဉော**။ (၃) ဆရာ (ဘုရား)ဟူ၍ ဝန်ခံခြင်း၏+ ပူရဏ ကဿပနှင့် ဂုဏ် ဂုဏား အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) ဆရာ (ဘုရား) ဟူ၍ ဝန်ခံခြင်းရှိသော ပူရဏကဿပသည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) ဗုဒ္ဓပဋိညော, ဂရုပဋိညော–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထမည်၏။

သာသတီတိ သတ္ထာ၊ ပဋိညာယတေတိ **ပဋိညာစတော**။ သတ္ထာ ပဋိညာတော ယေနာတိ **သတ္ထုပဋိညာစတော**။ (၃) ဆရာဟူ၍ ဝန်ခံအပ်သည်၏အဖြစ်၏ ပူရဏနှင့် ကတ္တိ–ကတ္တာ၊ သာဓု သာဓက အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်ဟူသော သကတ်အနက်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) ပူရဏသည် ဝစနီယ။ (၆) ဗုဒ္ဓပဋိညာတော–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ။

ဒါသန္တေ တသာတိ **ဓါစသာ**။ (၃) ကျွန်၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိဟူသော သမ္မဒါနတ္ထ ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ကျွန်ဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) စောတက, ပေသ–စသော ပရိယာယ် သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

ဒါတဗ္ဗောတိ **ဓါစသာ**။ (၃) ပေးသောအခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော စိတ္တဇပ္ပါဒ်ဟူသော ကတ္တုဿ ကြိယာနှင့် ကျွန်၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိဟူသော သမ္မဒါနဿကြိယာဟူသော သကတ်နှစ်ပါးသည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (ကြွင်းတူ)

ဟိတာဟိတံ မနန္တိ ဇာနန္တိတိ **မနုစသာ**။

မနော ဥဿန္နံ ဧတေသန္တိ **မနုစသာ**။ (ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်) (၃) မြတ်သော စိတ်၏ လူဒြဗ်နှင့် ဂုဏ်–ဂုဏား/နိဿိတ–နိဿယ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅)

http://www.dhammadownload.com

လူဖြစ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) မာနုသော, မဇ္ဈော, မာနဝေါ--။

မနုနော အပစ္စယ္ကို **မနုဿသော**။ (၃) မနုမည်သောသူ၏ သားဖြစ်နှင့် ဇနက-ဧည (၀၂) အနုသာသက အနုသာသိတဗ္ဗ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းအနက်ဟုဆိုအပ်သော သကတ် အနက်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (ကြွင်းတူ)

ကုလတိ သန္တာနံ ဗန္ဓတိ **ဇတေနာတိ ကုလံ**။ (၃) မျိုးရိုးအစဉ်ကို နှောင်ဖွဲ့ခြင်းကြောင့် သကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) မျိုးနွယ်စုသည် ဝစနီယ။ (၆) ဝံသ, ဂေါတ္တ--။

မင်္ဂိ ပါပေ လုနာတီတိ **မင်္ဂလံ**။ (၃) မကောင်းမှုနှင့် ဖျက်ဆီးခြင်းကြောင့်တို့၏ ကမ္မ ကမ္မီ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) မင်္ဂလာကျွန်ခြဖ်သည် ဇစနီယ။ (၆) ကလျာဏ, သိဝ-စသော ။

ဇာတသေ-မွေးဖွားလာသူ၏+ ရူပ်-အသွင်သဏ္ဌာန်တည်း။ **ဇာဇာရူပံ**=မွေးဖွားစ ကလေး၏ အသွင်။

* ဇာယနံ ဇာတံ၊ ဇာတံ ရူပံ **ဇာဇာရူပံ**။(ဖြစ်မြဲတိုင်းသော သဘော)

➢ ❺ ။ **ပူရယမာနဿ**-ကို ပူရယမာနတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင် တာသေ ပူရဏ ကာသပသေ-ဟု သမ္မန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်)

(ပ) ၌ **မင်္ဂလဒါသတ္ထာ**-ဟိတ်၏ သမ္မန်ကား- အသေ ပူရဏကာသပသေ ဖြစ်ပါသည်။ (၏/သည် စပ်) * **နတ္ထိ**-ကို နတ္ထိတာယ (နတ္ထိဘာဝတော ဝါ) ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင် ဝဒန္တာနံ-ဟု သမ္မန်ခံရပါမည်။ (တို့၏/တို့သည် စပ်)

➢ ❻ ။ **(က)** ၌ တာသေ နာမ်ဖြင့် ပူရဏဟူသော နာမ်သည် ဂုဏနာမ် မဟုတ်၊ နာမနာမ်တည်း ဟု သိစေပါသည်။ (နာမ္မလိင်္ဂံပဒ) သတ္တုပဋိညာဖြင့် ပူရဏဟူသည် ဘုရားဟုဝန်ခံသော ပုဂ္ဂိုလ်ပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္တ) ဂေါတ္တ-ဖြင့် ကာသပဟူသည် အနွယ်ပင်တည်းဟု သိ။ (ဘာဝတ္တ)

(ခ) ၌ ပူရယမာနောဖြင့် ပူရဏောသို့ ပူရဓာတ်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) ယုပစ္စည်း ဟေတု ကတ္တားအနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ပူရေတီတိ ပူရဏော-ဟု ဟေတုကတ္တု သာဓန ပြုရမည်ကိုငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

အညတရဿ ကုလဿ ဇေဋ္ဌဒါသဿတံ-ဖြင့် ပြည့်စေ၏ဟူသည် အမှတ်မရှိသော အမျိုး၏ တစ်ယောက်ဖြင့်ယုတ်သော တရားသော ကျွန်ကို ပြည့်စေခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္တ)

➢ ❼ ။ **ဇာဇင်္ဂြိုယဘိမြို့၏ တံခါးဇပါက် ဘဇရအတွက်** ။ ရာဇဂြိုဟ်မြို့သည် တံခါးမကြီး (၃၂) ခု၊ တံခါးဇပါက်ငယ် (၆၄) ခု ရှိပါသည်။

ပူရဏကဿပဆံဠံ ရဟန်းဖြစ်သော ဘုဂ္ဂိုလ် အဘရအတွက် ။ (၅၀၀) ရှိသည်။

➢ ❽ ❾ ။ **(ခ) ဝါကျကို ရှု** ။ ။ လုယက်ခိုးဆိုး တိုက်ခိုက်ကြသော ခိုးသူတို့၏ သန္တာန်၌ဖြစ်သော ပစ္စည်းဥစ္စာကို လိုချင်မှုလောဘ တဏှာပြဋ္ဌာန်းသော လောဘမူ စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ကာမရတိဌာယီဘာဝ+ ကာမသိင်္ဂါရရသ မည်၏။ ပူရဏကဿပ ဝတ်စားထားသော အဝတ်တို့သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ မည်၏။ အဝတ်အစားသည်ငင်း, ပူရဏကဿပသည်ငင်း, ငတ်မွတ်ခေါင်းပါး ရှားပါးမှုစသော အခြေအရံ အကြောင်း

http://www.dhammadownload.com

များသည်၎င်း ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ မည်၏။ ခိုးခြင်းကြောင့် ပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌ ဖမ်းဆီးတုတ်နှောင် အချုပ်ထောင်တွင် ခံစားရခြင်း, တမလွန်ဘဝ၌ ငရဲကျရခြင်း, ငရဲမှ လွတ်လာလျှင်လည်း ပစ္စည်းဥစ္စာ မွဲပြာကျခြင်းစသော မကောင်းကျိုးအဆက်ဆက်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

(၈) ဝါက္ကကို ရှု ။ ။ (၁) ပုရဏ ကဿပကိုမြင်သော လူတို့၏ သန္တာန်၌ အံ့သြသော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော ဆန္ဒပြဓာန်းသော စိတ္တဖြစ်ဒိသည် (၀၊) ၎င်း၌ ဆန္ဒသည် ဝိမှယဌာယီဘာဝ+ အဗ္ဘုတရသ မည်၏။ (၂) ပုရဏကဿပသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ မည်၏။ (၃) ပုရဏကဿပ၏ အဝတ် မဝတ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော ဂုဏ်၊ လူတို့၏ အကြားအမြင်မရှိသည်၏အဖြစ်သည် ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ။(၄) သေဒ, အဿု သာဓုဝါဒ မုန့် ထမင်းစသည်တို့ကိုယူ၍ ဆည်းကပ်ခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝ။

ပါကဋ (ခ၆) [ဌ၊၁၃၀] (ဘာဋီ၊၃၊၂၄၃)

(က) ပဗ္ဗဇိတသမ္မုဟသဓိတော သံဃော အဿ အတ္ထီတိ ဿဒ်။

(ခ) သွေဝ ဂဇကာ အဿ အတ္ထိတိ ဂဏီ။

(ဂ) အာစာရသိက္ခာပနဝသေန တဿ ဂဏဿ အာစရိယောတိ ဂဏာစရိယော။

(ဃ) ဉာတောတိ ပညာတော ပါကဋော၊

(၁–၁)""အပ္ပိစ္ဆော သန္တုဋ္ဌော၊(၁–၂)အပ္ပိစ္ဆတာယ ဝတ္ထုမ္ဖိနဝါသေတိ""တိဇဝံ သမုဂ္ဂတော ယသော အဿ အတ္ထီတိ ယသဿီ။ (စ) ဓိဋ္ဌကရောတိ လဒ္ဓိကရော၊

➤ ❷ ။ **(က)** အဿ၊ထိုပုရဏကဿပ၏။ပဗ္ဗဇိတသမ္မုဟသဓိတော၊ရဟန်းအပေါင်းဟု ဆိုအပ်သော။သံဃော၊သံဃာသည်။အတ္ထိ၊ရှိ၏။ဣတိ၊ထိုသို့ သံဃာရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။သော၊ထိုပုရဏကဿပသည်။သဃီ၊သဃီ မည်၏။(ခ) အဿ၊ထိုပုရဏကဿပ၏။သွေဝ၊ထိုရဟန်းအပေါင်းဟု ဆိုအပ်သည်ပင်ဖြစ်သော။ဂဏော၊ဂိုဏ်းသည်။အတ္ထိ၊ရှိ၏။ဣတိ၊ထိုသို့ ဂိုဏ်းရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။သော၊ထိုပုရဏကဿပသည်။ဂဏီ၊ဂဏီ မည်၏။(ဂ) အာစာရသိက္ခာပနဝသေန၊မိမိ၏အကျင့်ကို သင်စေခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်။တဿ ဂဏဿ၊ထိုဂိုဏ်း၏။အာစရိယော၊ဆရာတည်း။ဣတိ၊ထို့ကြောင့်။ဂဏာစရိယော၊မည်၏။

(ဃ) ဉာတောတိ၊ဟူသည်ကား။ပညာတော ပါကဋော၊ထင်ရှား၏။

(င) အဿ၊ထိုပုရဏကဿပ၏။အပ္ပိစ္ဆော၊လိုချင်မှုမရှိ။သန္တုဋ္ဌော၊ရောင့်ရဲတတ်၏။အပ္ပိစ္ဆတာယ၊လိုချင်မှုမရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ဝတ္ထုမ္ဖိ၊အဝတ်ကိုသော်မျှလည်း။နဝါသေတိ၊မဝတ်တော့။ဣတိ ဇဝံ၊ဤသို့။သမုဂ္ဂတော၊ကောင်းစွာ အထက်သို့တက်သော။ (၀၊) ကျော်စောသော၊ယသော၊ကျော်စောခြင်းသည်။အတ္ထိ၊ရှိ၏။ဣတိ၊ထိုသို့ ကျော်စောခြင်း ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။သော၊ထိုပုရဏကဿပသည်။ယသဿီ၊ယသဿီ မည်၏။ **(စ)** တိတ္ထကရောတိ၊ဟူသည်ကား။လဒ္ဓိကရော၊အယူကို ပြုတတ်ပါ၏။

➤ ❸ ။ **(ခ) ဆို့/ အနုဿဝန္တ ။ ။** ဤသို့ (က) ဖြင့် သဃီ၌ နိယျာနိကဖြစ်သော အယူ, သုဝိသုဒ္ဓဖြစ်သော သီလတူသည်၏အဖြစ်ဖြင့် ပေါင်းအပ်သော သံဃာ မဟုတ်၊ ရဟန်းအပေါင်းမျှဖြစ်သော သံဃာတည်း၊ ဤ–ပစ္စည်းသည်လည်း အဿတ္ထိအနက်၌ ဖြစ်၏ဟု မြဲပြီး၍ ယခုအခါ၌ သဃီ ဂဏီ–ဟူသော ပုဒ်နှစ်ခုအပေါင်းသည် သင်္ကေတမျှဖြင့် ထူးသော ပရိယာယ် ဝေါဟာရသဒ္ဒါတည်း၊ ဤ–

http://www.dhammadownload.com

ပစ္စည်းသည်လည်း အဿတ္ထိအနက်၌ ဖြစ်၏ဟု ပြခြင်းငှာ (ခ) မိန့်။

(ဓ) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် ရဟန်းအပေါင်းဟုဆိုအပ်သော သံဃာရှိသောကြောင့် ပူရဏကဿပသည် သင်္ဃီမည်သောဟု ဆို၏။ ရဟန်းအပေါင်းမှတစ်ပါး လူအပေါင်းဟုဆိုအပ်သော ဂိုဏ်းရှိသောကြောင့်လည်း ဂဏီမည်ပါသလော၊ အဘယ့်ကြောင့် ဂဏီမည်ပါသနည်း၊ (ခ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် -- ပြတော်မူ၏။ ဂဏာစရိယောကား အဘယ်သမာသ်နည်း၊ တုလျာဓိကရဏသမာသ်လော၊ (ဝါ) ဗဟိရတ္ထသမာသ်လော၊ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ အနုသဒန္တ ။ ။ ဤသို့ (ဂ) ဖြင့် ဂဏာစရိယောကား ဆဋ္ဌီ တပ္ပုရိသ် သမာသ်တည်းဟု ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဉာတသဒ္ဒါသည် ပညာတ ပါကဋ္ဌသဒ္ဒါတို့၏ ပရိယာယ်တည်းဟု ပြခြင်းငှာ (ဃ) မိန့်။ **(တနည်း)** ယခုအခါ၌ ဉာဓာတ်သည် အတ္ထာတိသယအားဖြင့် ပကာသနအနက်၌ဖြစ်၏ဟု ပြခြင်းငှာ (ဃ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ ဇီနန္တရ ။ ။ ဆရာ၊ ပါဠိတော်၌ ပူရဏကဿပ၏ တပည့် အမတ်ကြီးတဦးသည် သင်္ဃီ-ဟု ဆို၏။ ထိုသင်္ဃီ၌ သံဃာမည်သည် အဘယ်သို့သော သံဃာပါနည်း၊ နိယျာနိကဖြစ်သော အယူသီလတူသောအားဖြင့် ပေါင်းအပ်သောကြောင့် သံဃာမည်ပါသလော၊ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

(ဇ) သို့/ အနုသဒန္တ ။ ။ ဤသို့ (ဃ) ဖြင့် ဉာတသဒ္ဒါသည် ပညာတ ပါကဋ္ဌသဒ္ဒါတို့၏ ပရိယာယ်တည်းဟု ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယသဿီဟူသော ပုဒ်ဝယ် ဟုတ်ဟုတ်ငြားငြားသော ကျော်စောခြင်းမဟုတ်၊ အပွဲဈော သန္နဎော စသည်ဖြင့် ကောင်းစွာတက်သော ကျော်စောခြင်းတည်း၊ သို-ပစ္စည်းသည်လည်း အဿတ္ထိအနက်၌ ဖြစ်၏ဟု ပြခြင်းငှာ (ဇ) ဝါကျကိုမိန့်။

(ဈ) သို့/ ဇာဇနာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဃ) ဖြင့်-- ပြတော်မူ၏။ ယသဿီ-၌ အဘယ်သို့သော ကျော်စောခြင်းပါနည်း၊ ဟုတ်ဟုတ်ငြားငြားသော ကျော်စောခြင်းလော။ သို-ပစ္စည်းသည်လည်း အဘယ်အနက်၌ ဖြစ်ပါသနည်း၊ နိယုတ္တအနက် စသည်၌ ဖြစ်သလော၊ စုဒ်ကြောင့် (ဇ) မိန့်။

(ဇ-၂) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဇ-၁) ဖြင့် အပွိစ္ဆနှင့် သန္တုဋ္ဌကို အနက်တူဖွင့်ပြဟော်မူ၏။ ဤ၌ အပွိစ္ဆဟူသည် အဘယ်သို့ပါနည်း၊ သဘသနာတော်၌ကဲ့သို့ ထင်ရှားရှိသော ဂုဏ်ကို လျှို့ဝှက်ခြင်း လက္ခဏာရှိသော အပွိစ္ဆတာကို ဆိုအပ်ပါသလော။ အပွိစ္ဆတာဃ ဝတ္ထုမှ နှ နိဝါသေတိ-ပါဠိကို မိန့်။

(ဇ) ဩ သမ္ဗဇ္ဈစတာ စသည်ဿိ/ ဆရာ၊ မင်း၏ အမတ်ကြီးတစ်ဦးသည် ယသဿီ ဟု ဆို၏။ ယင်း၌ ယသ-အရ ပရိဝါရယသကို ယူရမည်လော၊ အဘယ်ယသကို ယူရမည်နည်း၊ ပရိဝါရယသရှိသောကြောင့် ယသဿီမည်သလော၊ အဘယ့်ကြောင့် ယသဿီ မည်သနည်း၊ သမုဂ္ဂတော-ကိုမိန့်။

➢ ❾ ။ [၈-ဝါက္ယကို့ရှု] (၁) နနု ကေစိ "ပဗ္ဗဇိတသမူဟဝသေန သံဃီ၊ ဂဟဋ္ဌ သမူဟဝသေန ဂဏီ"တိ ဝဒန္တိ။ (၂) အထ ကသ္မာ "သွေဝ ဂဏော အဿ အတ္ထီတိ ဂဏီ"တိ ဝုတ္တံ။

(၃) နနု "သံဃီ ဂဏီ"တိ စေဒံ ပရိယာယဝစနံ၊ သကေ်တမတ္တတော နာနာ ဟောတိ။

(၄) တသ္မာ "သွေဝ ဂဏော အဿ အတ္ထီတိ ဂဏီ"တိ ဝုတ္တံ။

[၈-ဝါက္ယကို့ရှု] (၁) နနု ပူရဏကဿပေါ ဝတ္ထံ လဘတိ။

http://www.dhammadownload.com

(၂) အထ ကသ္မာ ပူရဏကဿပေါ ဝတ္ထံ နု နိဝါသေတိ။ (၃) နနု ပူရဏကဿပေါ အပိဏ္ဍော သန္တိဋ္ဌော ဟောတိ။ (၄) တသ္မာ ပူရဏကဿပေါ ဝတ္ထံ နု နိဝါသေတိ။

➤ ❾ ။ သံဟညန္တေ နိဗ္ဗိသေသေန ဉာယန္တေ အဝယဝါ တသ္မိန္တိ **သံဓေယ္ယာ**။

(၃) ရဟန်းအပေါင်း၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိ (ဝါ) အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိဟု ဆိုအပ်သော အဓိကရဏ္ဍကြိယာသည် ဝစနဟေတု။/ သိသော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော စိတ္တဇုပါဒ်ဟူသော ကတ္တုဇ္ဇ ကြိယာနှင့် ရဟန်းအပေါင်း၏ ပကတူပနိဿယ သတ္တိ (ဝါ) အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိဟုဆိုအပ်သော သတ္တိ သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ရဟန်း အပေါင်းဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဂဏော-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါ သည် ဝစနီယတ္တ။

ဂဏိယတိ အဝယဝေန သဟာဝတိ **ဂဓဏော**။ (၃) ရဟန်းအပေါင်း၏ အာရမ္မဏ ပစ္စယ သတ္တိဟုဆိုအပ်သော ကမ္မဇ္ဇကြိယာသည် ဝစနဟေတု။ (တနည်း) ရေတွက်သော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်သော ဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တဇုပါဒ်ဟုဆိုအပ်သော ကတ္တုဇ္ဇကြိယာနှင့် ရဟန်းအပေါင်း၏ အာရမ္မဏ ပစ္စယသတ္တိဟုဆိုအပ်သော ကမ္မဇ္ဇကြိယာဟူသော သကတ်နှစ်ပါးအပေါင်းသည် ဝစနဟေတု။ (တနည်း) ရေတွက်ခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ရေတွက်အပ်သော ရဟန်းအပေါင်းသည် ဝစနီယ။ (၆) သံဃော, သမူဟော-စသော။

အာဘုသော သိဿနံ ဟိတံ စရတီတိ **အာစရိယော**။ (၃) လွန်စွာကျင့်ခြင်းကြိယာ သကတ် သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ အာဒရေန စရိတမ္မော ဥပဒ္ဓိတမ္မော တိ ဝါ **အာစရိယော**။ (၃) ဆရာ၏ အာရမ္မဏ ပစ္စယသတ္တိဟုဆိုအပ်သော ကမ္မဇ္ဇကြိယာသည် ဝစနဟေတု မည်၏။

အာစာရံ သိက္ခာပေတီတိ **အာစရိယော**။ (၃) အစေလကအကျင့်နှင့် သင်ပြပေးခြင်း ကြိယာ ၏ ကမ္မ-ကမ္မီ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ဆရာ(ပူရဏ ကဿပ)ဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) သတ္ထာ, အနုသာသက---။

ဟိရောတ္တပ္ပံ သံဝရတိ စတေနာတိ **ဝဏ္ဏံ**။ (၃) အဝတ်ပုဆိုး၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိဟု ဆိုအပ်သော ကရဏဇ္ဇကြိယာသည် ဝစနဟေတု။ (၅) အဝတ်ပုဆိုးဒြဗ်သည် ဝစနီယ (၆) စေလံ, အစ္ဆာဒနံ-စသော။ ဝသီယတိတိ **ဝဏ္ဏံ**။ (၃) ပုဆိုး၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိဟုဆိုအပ်သော ကမ္မဇ္ဇကြိယာသည် ဝစနဟေတု။

ဒဿနံ ကဋ္ဌတိတိ **မါကဓေဋ္ဌော**။ (၃) ပြခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ထင်ရှား သော ပူရဏကဿပသည် ဝစနီယ။ (၆) ဉာတ, ပညာတ, ချာတ-စသော။

သဋ္ဌတိ ဝိသရတိတိ **သာဋ္ဌကော**။ (၃) ပျက်စီးခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု (၅) အဝတ်ဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဒုဿ, ဝတ္ထ-စသော--။

အပ္ပါ ဂ္ဃန္တာ ယဿာတိ **အမ္မိဓန္ဓာ**။ (၃) နည်းသောအလိုဏ်၏ ပူရဏကဿပနှင့် ဂုဏ် ဂုဏော အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) နည်းသော အလိုရှိသော ပူရဏကဿပသည် ဝစနီယ။ (၆) သန္တုဋ္ဌ-စသော--။

သန္တုသတိတိ **သန္တုဋ္ဌော**။ (၃) ရောင့်ရဲခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅)

http://www.dhammadownload.com

ပူရဏကဿပဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ယာပန, အပို်ဆ-စသော--။

ယဇတိ ဇတေနာတိ **ယဇဒေဝ**။ (၆) ပရိဝါရ, ကိတ္တိ။

တရန္တိ ဇတေန သံသာရောဃန္တိ **ဇိဒ္ဓံ**။ (၆) လဒ္ဓိ။

လဘိတတ္တော ဂဟေတတ္တောတိ **လဒ္ဓီ**။ (၆) တိတ္ထ။

သောဘနော ပုရိသော **သမ္ပန္နရိုဒေဝ**။ သန္တော ပုရိသော **သမ္ပန္နရိုဒေဝ**။

➢ ❺ ။ **အမ်ိဳဆ္ဆဘာယ**-ဟိတ်၏ သမ္ဘန်ကား ပူရဏသ ကဿပဿ ဖြစ်ပါသည်။ (၏/သည် စပ်) * **အာစရိယော**-ကို အာစရိယတ္တာ/**မါကဇ္ဇော**-ကို ပါကဇ္ဇတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင် ဣမဿ ပူရဏကဿပဿ-ဟု သမ္ဘန်ခံ။ (၏/သည် စပ်)

➢ ❻ ။ **(က)** ၌ ပဗ္ဗဇိတသမူဟ သခ်ါတောဖြင့် သံဃော-အရ ရဟန်းအပေါင်းကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) သံဃော အဿ အတ္ထိ-ဖြင့် သဃီပုဒ်ကို သံဃော အဿ အတ္ထိတိ သဃီ-ဟု အဿတ္ထိတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဤပစ္စည်း၏ အဿတ္ထိ တဒ္ဓိတ်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ခ) ၌ သွေဝ-ဖြင့် သဃီနှင့် ဂဏီသည် ပရိယာယ်ဖြစ်၍ သင်္ကေတမှုထူး၍ အနက် မထူးရကား ဂဏ-အရ သံဃအရကဲ့သို့ပင် ရဟန်းအပေါင်းကို ယူရမည်ဟု သိစေသည်။ (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

ဂဏော အဿ အတ္ထိ-ဖြင့် ဂဏီပုဒ်ကို ဂဏော အဿ အတ္ထိတိ ဂဏီ-ဟု အဿတ္ထိ တဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဤပစ္စည်း၏ အဿတ္ထိ တဒ္ဓိတ်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဂ) ၌ အာစာရသိက္ခာပဒေန ဝသေန-ဖြင့် ဂိဏ်းဆရာဖြစ်၏ဟူသည် ကျင့်ဝတ်ကို သင်ကြားစေခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့် ဂိဏ်းဆရာဖြစ်သတည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုငင်း (ဘာဝတ္ထ) **တဿ ဂဏဿ အာစရိယော**-ဖြင့် ဂဏာစရိယောပုဒ်ကို ဂဿဿ အာစရိယော ဂဏာစရိယော-ဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (သမာသ လိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဃ) ၌ ပညာတော-ဖြင့် ဉာတော-သည် ပညာတော-၏ ပရိယာယ်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ) (ဝါ) ဉာတသဒ္ဒါသည် ပညာတအနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ)

ပါကဇ္ဇောဖြင့် ပညာတော-သည် ပါကဇ္ဇော-၏ ပရိယာယ်တည်းဟု သိစေသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ) (ဝါ) ပညာတ-သဒ္ဒါသည် ပါကဇ္ဇအနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ)

(င) ၌ အပို်ဆ္ဆော သန္တုဋ္ဌော၊ အပို်ဆ္ဆတာယ ဝတ္ထွိ နု နိဝါသေတီ"တိ ဇဝံ သမုဂ္ဂတောဖြင့် ကျော်စော၏ဟူသည် အလိုနည်း၏၊ အလိုနည်းသည်၏အဖြစ်ကြောင့် အဝတ်ကိုမျှလည်း မဝတ်ဟု ကျော်စောသတည်းဟု ကျော်စောပုံအခြင်းအရာကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

ယသော အဿ အတ္ထိ-ဖြင့် ယသသီပုဒ်ကို ယသော အဿ အတ္ထိတိ ယသသီ- အဿတ္ထိတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သီပစ္စည်း၏ အဿတ္ထိ တဒ္ဓိတ်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

(၈) ၌ လဒ္ဓိကရော-ဖြင့် တိတ္ထ-သဒ္ဒါသည် ဆိပ်ကမ်းအနက်ကို မဟော၊ လဒ္ဓိ=အယူဝါဒ အနက်ကို ဟောသတည်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) (ဝါ) တိတ္ထသဒ္ဒါကို တရွှံ့ စေ့တေန သံသာရောဃန်လို့ တိတ်ထ်-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ ယင်း တိတ္ထ-အရ အယူဝါဒ (လဒ္ဓိ) ကို ယူရမည်ဟု သိ။(သရုပ်ကြား အဘိယျတ္ထ)

➢ ❾ ။ (၉) **ဝါက္ယ**= အပို့ဆော သန္တဒ္ဒေါ အပို့-ဆုတ်တာ ပဋ္ဌမို့ နစ္ဆာဒေ။

ဣတိ ဥဂ္ဂတော ယသောသို့၊ ဝိဇ္ဇတိ တသ္မာ ယသသီ သော။ (ပထျာအရိယာ)

* သန္တဒ္ဒေါ စေဝ အပို့ဆော၊ တသ္မာ ဝတ္ထုမို့ နစ္ဆာဒေ။

ဣတျုဂ္ဂတော ယသော အသ၊ အတ္ထိတိ ခေါ ယသသီ သော။ (ဝတ္ထုဂါထာ)

➢ ❶ ❿ ။ (၈) **အာစာရသိက္ခာပန-၌ စေတောကတ္တုဒုကြိယာကို ကိုယ်ပြု၍**

(၁) အာစာရသိက္ခာပန၌ ဟေတုကတ္တုဒုကြိယာအရ အစေလကတို့၏ ဝတ်အကျင့် စသည်ကို သင်စေသော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော ဆရာ၏ သန္တာန်၌ရှိသော ဒိဋ္ဌိ ပြဒ္ဒါန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဥဿာဟဒ္ဒါယိဘာဝ+ဝီရရသ မည်၏။ (၂) တပည့်သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ မည်၏။(၃) အစေလက ဝတ်အကျင့် စသည်၌ လိမ္မာစေလိုခြင်း, မိမိ၏ အယူဝါဒကို ပြန့်ပွားစေလိုခြင်း, အခြွေအရံ အကျော်အစော ကို အလိုရှိခြင်း, အယောနိသော မနသိကာရ, အစေလကဝတ်အကျင့် စသည်ကို သင်စေရာ ကာလ ဒေသ စသည်သည် ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ မည်၏။ (၄) တပည့်တို့၏ အစေလကဝတ်အကျင့်စသည်၌ လိမ္မာခြင်း, မိမိ၏ အယူဝါဒပြန့်ပွားခြင်း, အခြွေအရံဃေါများခြင်း, ထင်ရှားကျော်စောခြင်း လာဘသက္ကာရကိုရခြင်း, ဒုဂ္ဂတိသို့ လားရခြင်းစသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

(၄) **ဣ နံ နိဝါဒေသတိ-စရဲ့** ။ ။ လောဘ မောဟပြဋ္ဌာန်းသော အကုသိလ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ကိုယူ၍ (၁) ထိုသည် ကာမရတိဒ္ဒါယိဘာဝ+ကာမသိဂ်ါရရသ/ဇိဂုစ္ဆဒ္ဒါယိဘာဝ+ ဗီဘစ္ဆ ရသ။ (၂) အဝတ်သည်ငင်း, လာဘ်ပူဇော်သက္ကာရသည်ငင်း အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) အဝတ်ဖြင့် ဝတ်ရကောင်းမှန်း မသိခြင်း, လာဘ်ပူဇော် သက္ကာရကို ရလိုခြင်းသည် ဥဒ္ဒိပန ဝိဘာဝ။ (၄) အလိုနည်း၏၊ တင်းတိမ်ရောင့်ရဲ၏၊ အလိုနည်းသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် အဝတ်ကိုမျှလည်း မဝတ်ဟု ကျော်စောသတင်းပျံ့နှံ့တက်ခြင်းသည် အနုဘာဝမည်၏။

ဝိကျ (၁၇) [ဌ၊၁၃၁] (ဘာဒ္ဒိ၊ဒု၊၂၄၅)

(က) **သာခုသမ္မတောတိ အယံ သာခု သုန္ဒရော သပ္ပုရိသောတိ ဧဝံ သမ္မတော။**

(ခ) **ဗဟုဇနသ္သာတိ အသ္သုတဝတော အန္ဓဗာလပုထုဇ္ဇနသ္သ။**

(ဂ) **ပဗ္ဗဇိတော ပဋ္ဌာယ အတိတ္တာန္တာ ဗဟူ ရတ္တိယော ဇာနာတီတိ ဧတ္ထာဉာ့။**

(ဃ) **စိရံ ပဗ္ဗဇိတသ္သ အသ္သာတိ စိရပဗ္ဗဇိတော။**

(င) **အစိရပဗ္ဗဇိတသ္သဟိ ကထာ သြကပွနီယာ နဗောတိ။ တေနာဟ ""စိရပဗ္ဗဇိတော"" တိ**

(စ) **အဒ္ဓဂတောတိ အဒ္ဓါနံ ဂတော။**

(ဆ) **ဒွေတာယော ရာဇပရိဝဋ္ဋေ အတီတောတိ အဓိပ္ပါယော။**

(ဇ) **ဝယသာ အနုပ္ပတ္တောတိ ပစ္ဆိမဝယံ အနုပ္ပတ္တော။**

(ဈ) **ကုဒ် ဉာဘယတ္ထိ ""ဒဟရသ္သ ကထာ သြကပွနီယာ နဗောတိ"" တိ ဧတံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။**

http://www.dhammadownload.com

➢ ❶ ။ **(က)** သာခုသမ္မတော်တိ၊ဟူသည်ကား။အယံ၊ဤပုဂ္ဂလကသဃ ဆရာကြီးကို။သာခု ကျေတိ၊ကောင်းသော ပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍။(၀၊) သူတော်ကောင်းဟူ၍။သုန္ဒရော ကျေတိ၊ကောင်းသော ပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍။ သပ္ပုရိသောတိ၊သူတော်ကောင်းဟူ၍။ဓ၀ံ၊ဤသို့။သမ္မတော၊သမုတ်အပ်ပါ၏။

(ခ) ဗဟုဇနဿာတိ၊ဟူသည်ကား။အဿုတဝတော၊ကြားနာအပ်ပြီးသော အရိယာတို့၏ တရား မရှိသော၊။(သဒ္ဒတ္ထ) အကြားအမြင်နည်းသော။((၀ါဟာရတ္ထ) အနွဓာလ ပုထုဇ္ဇနသ၊ဉာဏ်မျက်စိကန်း မိုက်သော ပုထုဇဉ်သည်။(သမ္မတော၊သမုတ်အပ်၏။)

(ဂ) ပမ္မဒိတော၊ရဟန်းပြုရာအခါမှ။ပဋ္ဌာယ၊စ၍။အတိက္ကန္တာ၊လွန်ပြီးကုန်သော။ဗဟူ၊များစွာကုန်သော။ ရတ္တိယော၊ညဉ့်တို့ကို။ဓာနာတိ၊သိ၏။ကျေတိ၊ထို့ကြောင့်။ရတ္တညူ၊မည်၏။

(ဃ) ပမ္မဒိတဿ၊ရသေ့ ရဟန်းအဖြစ်သို့ ရောက်ပြီးသော၊အဿ၊ထိုပုဂ္ဂလ၏။စိရံ၊ကြာမြင့်သော ကာလသည်။အတ္ထိ၊ရှိ၏။ကျေတိ၊ထိုသို့ ရဟန်းပြုပြီးသော ပုဂ္ဂလ၏ ကြာမြင့်သော ကာလရှိသည်၏အဖြစ် ကြောင့်။စိရပဗ္ဗဇိတော၊စိရပဗ္ဗဇိတ မည်၏။

(ဇ) ဟိ–ယသ္မာ၊အကြောင်းကြောင့်။အစိရပဗ္ဗဇိတဿ၊ရဟန်းပြုပြီး၍ ကြာမြင့်သော ကာလ မရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏။ကထာ၊စကားသည်။သြကပွဓီယာ၊ယုံကြည်အပ် ယုံကြည်ထိုက်သည်။နယောတိ၊မဖြစ်။ တေန၊ ထို့ကြောင့်။ "စိရပဗ္ဗဇိတော"တိ၊စိရပဗ္ဗဇိတဟူ၍။အာဟ၊သံတော်ဦး တင်ပြီ။ **(စ)** အဒ္ဓဂတောတိ၊ဟူသည်ကား။အဒ္ဓါနံ၊ရှည်သော အခွန့်သို့။ဂတော၊ရောက်ပါပြီ။ **(ဆ)** ဒွေတယော၊နှစ်ကြိမ် သုံးကြိမ်ကုန်သော။ ရာဇပရိ၀ဋ္ဋေ၊မင်းတို့၏ ပြောင်းလွဲခြင်းတို့ကို။အတီတော၊လွန်ပါပြီ။ကျေတိ၊ဤသည်ကား။အဓိပ္ပါယော၊ရာဇာ မစ္စ၏ အလိုတည်း။

(ဇ) ဝယော အနုပ္ပတ္တော်တိ၊ဟူသည်ကား။ပစ္ဆိမဝယံ၊ပစ္ဆိမအရွယ်သို့။အနုပ္ပတ္တော၊ ရောက်ပါပြီ။

➢ ❷ ။ **(က) သို့/ ဓာန္ဓသဓန္ဓ** ။ ။ ဤသို့ (ရှေ၀ါကျ) ဖြင့် တိတ္ထသဒ္ဒါသည် အယူဟူသော အနက်၌ဖြစ်၏ဟု ပြပြီး၍ (၀၊) တရန္တိ ဇတေန သံသာရောဃန္တိ တိတ္ထံ–ဟု ဝိဂ္ဂဟပြု၍ တိတ္ထ–ဟူသည် အယူပင်တည်းဟု အဘိဓေယျတ္ထကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ သာခုသမ္မတောကား တတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ် မဟုတ်၊ တုလျာဓိကရဏသမာသ်တည်း (၀၊) သမ္ဘာဓနာ ကမ္မဓာရည်းသမာသ်တည်း၊ သာခုသဒ္ဒါသည်လည်း အာယာဓန သမ္ပဋ္ဆန–စသော အနက်၌ ဖြစ်သည်မဟုတ်၊ သာခုအနက်၌ (၀၊) သပ္ပုရိသအနက်၌ ဖြစ်၏ဟု ပြခြင်းငှာ (က) မိန့်။

(ဂ) သို့/ ဓာန္ဓသဓန္ဓ ။ ။ ဤသို့ (ခ) ဖြင့် ဗဟုဇနသဒ္ဒါသည် သာမညသဒ္ဒါဖြစ်သော်လည်း အရာအားလျော်စွာ အသုတဝန္တ အနွဓာလ ပုထုဇ္ဇဉ်ကိုဟောသည်၏ အဖြစ်ကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ရတ္တိသဒ္ဒါသည်လည်း သာမညသဒ္ဒါဖြစ်သော်လည်း အရာအားလျော်စွာ ရဟန်းပြုသည်မှစ၍ လွန်ကုန်ပြီးသော ညဉ့်တို့ကိုသာ ဟောသည်၏အဖြစ်နှင့် ရူပစ္ဆဉ်း၏ ကတ္တားအနက်၌ဖြစ်ခြင်းကို ပြခြင်းငှာ(ဂ)မိန့်

(ဃ) သို့/ ဓာဓာဓနာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် -- ပြဆို၏။ ရတ္တိသဒ္ဒါသည် အဘယ်အနက်၌ ဖြစ်ပါသနည်း၊ ရူပစ္ဆဉ်းသည်လည်း အဘယ်အနက်၌ ဖြစ်ပါသနည်း၊ ကတ္တားအနက်မှတပါးသော အနက်၌ ဖြစ်သလော၊ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

(ဃ) သို့/ စောဒနာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဂ)ဖြင့် ရတို့သဒ္ဒါသည် သာမညသဒ္ဒါ ဖြစ်သော်လည်း အရာအားလျော်စွာ ရဟန်းပြုသည်မှစ၍ လွန်ကုန်ပြီးသော ဉာဉ်တို့ကိုသာ ဟောသည်၏အဖြစ်နှင့် ရူပစ္စည်း၏ ကတ္တားအနက်၌ ဖြစ်ခြင်းကို ပြတော်မူ၏။ စိရပဗ္ဗဇိတောဟူသော ပါဠိ၌ အဘယ်သမာသ်ကို ပြုအပ်ပါသနည်း၊ (ဝါ) အဘယ်သမာသ်ကို တွဲစပ်အပ်ပါသနည်း၊ "စိရံ ပဗ္ဗဇိတော စိရပဗ္ဗဇိတော"ဟု ကြိယာဝိသေသန ဒုတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ်ကို ပြုအပ်ပါသလော၊ (ဝါ) တွဲစပ်အပ်ပါသလော၊ (ဃ)

(င) သို့/ သာဓေဘာဂ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဃ) ဖြင့် ရဟန်းပြုပြီး၍ ကြာမြင့်သော ကာလရှိသောကြောင့် ပူရဏကဿပသည် စိရပဗ္ဗဇိတမည်သောဟု ဆို၏။

(တနည်း) ဆရာ၊ အမတ်တစ်ယောက်သည် အယ် ဒေဝ ပူရဏော (ဝ) ရတ္တညူ စိရပဗ္ဗဇိတော–ဟု သံတော်ဦးတင်လျှောက်၏။ ရဟန်းပြု၍ မကြာမြင့်သေးသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ စကားသည်လည်း ယုံကြည်ထိုက်သည် မဟုတ်ပါလော၊/ ယင်း စိရပဗ္ဗဇိတော–ဟူသော ပုဒ်သည် ဂုဏ်ကို ချီးမွှောက်သော ပုဒ်မဟုတ် ဘဲလျက်ပင် ထိုပဗ္ဗဇိတောပုဒ်ကို ဟောလေသလော၊/ စိရပဗ္ဗဇိတ မဟုတ်သော်လည်း ရတ္တညူဟူသော ပုဒ်ဖြင့် လိုအပ်သော အနက် ပြီးကောင်းသည် မဟုတ်တုံလော၊ အဘယ်အနက် အဓိပ္ပါယ်ကို ရည်ရွယ်၍/ အဘယ့်ကြောင့် ထိုအမတ်သည် စိရပဗ္ဗဇိတော–ဟု သံတော်ဦးတင်ရလေသနည်း။ (င) မိန့်။

(စ) သို့/ အာဇာဘာဂါယုဒ္ဓဇောဓနာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဃ)ဖြင့် ဗာဟိရတ္ထ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် (ဝါ) အန္တတ္ထ အညပဒတ္ထသမာသ်ကို ပြတော်မူ၏။ အလေးပြုအပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်၍ ရဟန်း၏စကားကို ယုံကြည်အပ်သည် မဟုတ်ပါလော၊ ယင်းသို့ဖြစ်လျက် စိရပဗ္ဗဇိတော–ဟု ဆိုအပ်သော စကားသည် အသို့သင့်အံ့နည်း၊ စုဒ်– (င) မိန့်။

(ဇ) သို့/ ပုဋ္ဌာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဃ) ဖြင့်--၏။ အဘယ်အနက်ကို ရည်၍ ထိုအမတ်သည် စိရပဗ္ဗဇိတော–ဟု ဆိုပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

(ဈ) သို့/ အနုသဒန္တ ။ ။ ဤသို့ (ဃ) စသည်ဖြင့် စိရပဗ္ဗဇိတောဟူသော ပါဠိ၌ ဗာဟိရတ္ထ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ အဒ္ဓဂတောဟူသော ပါဠိ၌ ဗျဓိကရဏ သမာသ်ကို ပြခြင်းငှာ (စ) မိန့်။

(ဏ) သို့/ အနာဒေဘာဂ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (စ) ဖြင့် အဒ္ဓဂတောကို အဒ္ဓါန ဂတော–ဟု ဒုတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု၍ အဒ္ဓဂတောဟူသည် ရှည်မြင့်သော ကာလသို့ ရောက်ခြင်းပင်တည်းဟု ဖွင့်ဆို၏။ ထိုရှည်မြင့်သော ကာလဟူသည် အဘယ်မျှလောက်နည်း၊ [မင်းတစ်ဆက်လွန်မြောက်သော ကာလမျှကို ဆိုအပ်ပါသလော။] စုဒ် ကြောင့် (ဆ) မိန့်။

(ဇ) သို့/ အနုသဒန္တ ။ ။ ဤသို့ (စ–ဆ) တို့ဖြင့် ဗျဓိကရဏသမာသ်နှင့် အဓွန့်ရှည်သော ကာလသရုပ်ကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ အဒ္ဓဂတော–ဟု သာမညဆိုပြီး၍ (ဝါ) ဆိုပြီးသည် နောက်၌ ပြုအပ်သော ဝယသဒ္ဒါသည် အဆုံးဖြစ်သော ပစ္ဆိမအရွယ်ကို ငဲ့၏ဟု ပြခြင်းငှာ (ဇ) မိန့်။

➤ ❾ ။ [ဇ–ဓါကျကိုရှု] (၁) နနု အစိရပဗ္ဗဇိတာသာပိ ကထာ သြကပွနိယာဝ ဟောတိ။ (တနည်း) နနု ရတ္တညူဟိ ဝုတ္တေ အဓိပ္ပေတတ္ထော သိဒ္ဓေါ။ (၂) အထ ကသ္မာ "စိရပဗ္ဗဇိတော"တိ

http://www.dhammadownload.com

အမစ္ဆော အာဟ။ (၃) နနု အစိရပဗ္ဗဇိတသ္မာ ကထာ သြကပ္ပနိယာ နု ဟောတိ။

(၄) တသ္မာ "စိရပဗ္ဗဇိတော"တိ အမစ္ဆော အာဟ။

[ဆ–ဝါကျကိုရှု] (၁) နနု အဒ္ဓဂတောတိ ဝုတ္တော။ (၂) အထ ကသ္မာ ဝယော အနုပ္ပတ္တောတိ ပစ္ဆိမဝယံ အနုပ္ပတ္တောတိ ပုန ဝယဂ္ဂဟဏံ သြသာနဝယာပေက္ခံ ကတံ။ (၃) ပဒဒွယသ္မာ အတ္ထဝိသေသ သမ္ဘဝတော။ (၄) တသ္မာ ဝယော အနုပ္ပတ္တောတိ ပစ္ဆိမဝယံ အနုပ္ပတ္တောတိ ပုန ဝယဂ္ဂဟဏံ သြသာနဝယာပေက္ခံ ကတံ။ (ဋီသစ်-၁၆)

[ဇ–ဝါကျကိုရှု] (၁) နနု ဝယသဒ္ဒေါ သာမညဝါစကော။ (၂) အထ ကသ္မာ ဝယော အနုပ္ပတ္တောတိ သံဝဏ္ဏိတံ။ (၃) နနု အဒ္ဓဂတောတိ ပုမ္ဖေ ဝုတ္တော။ (၄) တသ္မာ ဝယော အနုပ္ပတ္တောတိ သံဝဏ္ဏိတံ။

[ဈ–ဝါကျကိုရှု] (၁) နနု အဒ္ဓဂတေတိ ဝါ ဝမ္ဟော အနုပ္ပတ္တေတိ ဝါ ကေကသ္မိံ ဝုတ္တေ အဓိပ္ပေတတ္တော သိဒ္ဓေါ။ (၂) အထ ကသ္မာ ဣဒံ ဥဘယမ္ပိ ဝုတ္တံ။ (၃) နနု ဒဟရဿ ကထာ သြကပ္ပနိယာ နု ဟောတီ"တိ စတေ သန္တာယ ဝုတ္တံ။ (၄) တသ္မာ ဣဒံ ဥဘယမ္ပိ ဝုတ္တံ။

အနုတ္တမဓနာသမာဓနာပိပန ""သစာဟံ စတံ တဇ္ဇေတ္တာ ဂီဝါယံ ဂဟေတ္တာ နိဟာရာပေသ္သာမိ၊ ယော သော ကထေသိ၊ တံ တံ ရာဇာ ဇဝံ ကရောတိ""တိ ဘိတော အညောပိ ကောစိ ကိဉ္စိ နကထေသ္သတိ""တိ အမနာပမ္ပိ တံ ကထံ အဓိဝါသေတ္တာ တုဏ္ဍိ ဇဝ အဟောသိ။ (၆၊၁၃၁)

(က) နနု အမနာပေါ ဟောတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ တံ ကထံ အဓိဝါသေတ္တာ တုဏ္ဍိ ဇဝ အဟောသိ။ (၃) နနု ဘိတော အညောပိ ကောစိ ကိဉ္စိ နကထေသ္သတိ"တိ မနသိ ကရောတိ။

(၄) တသ္မာ တံ ကထံ အဓိဝါသေတ္တာ တုဏ္ဍိ ဇဝ အဟောသိ။

➤ ၄ ။ သုဠု ဒရတိ အာဒရတီတိ **သုန္ဒရော**။ (၃) ကောင်းစွာ ရှိသေခြင်းကြီယာ သကတ်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) သူတော်ကောင်းပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) သာရ, သပ္ပုရိသော–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထမည်၏။ သုဠု ဒရိယတေတိ ဝါ **သုန္ဒရော**။ (၃) ကောင်းစွာ ခွဲခြင်းကြီယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (ကြွင်းတူ)

သြကပ္ပိယတေတိ **သြကပ္ပနိယာ**။ (၃) ယုံကြည်ခြင်း ကြီယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ယုံကြည်အပ်သော စကားဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ပစ္စယိကာ, သဒ္ဓါ, သဒ္ဓ ဟနိယာ–စသော––

ရဇ္ဇန္တိ ဧတ္ထာတိ **ရဇ္ဇနီ**။ (၃) တပ်မက်ခြင်းကြီယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) ညဉ့် အခါကာလသည် ဝစနီယ။ (၆) နိသာ, ရဇနီ–စသော––။

ရာတိ ဂဏှာတိ အဗျာပါရဉ္စိတိန္တိ **ရတ္တိ**။ (၃) ယူခြင်းကြီယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။(ကြွင်းတူ)

ရာ–သဒ္ဒေါ တိယျာတိ ဘိန္ဒတိ ဧတ္ထာတိ **ရတ္တိ**။ (၃) အသံပြတ်တောက်သွားခြင်း ဂုဏ် သကတ်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (ကြွင်းတူ)

ဝယတိ ပရိဟာနိံ ဂစ္ဆတီတိ **ဒဇယော**။ (၃) ဆုတ်ယုတ်ခြင်းသို့ ရောက်ခြင်းကြီယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) အရွယ်ဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) အာယု, ကောဋ္ဌာသ။

ဒဟတီဘာသို့ ကရောတိတို့ **ဒဟရော**။ (၃) ပြာကိုပြုခြင်း ကြီယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။

http://www.dhammadownload.com

(၅) သူငယ်ခြင်းသည် ဝစနီယ။ (၆) တရုဏာ, ယုဝါ-စသော---။

ပရိဝဋ္ဋတိ ပရမ္မုခသာဝေန သမန္တတော အာဝဋ္ဋတီတိ **ပရိဝစ္ဆဒ္ဒော**။

ရာဇူနံ ပရိဝဋ္ဋော **ရာဇပရိဝစ္ဆဒ္ဒော**။ (၃) မင်းတို့၏ ပြောင်းလွဲခြင်းကြိယာနှင့် ဌာန ဌာနီ/ ဝိကာရ ဝိကာရီ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) မင်းတို့၏ ပြောင်းလွဲခြင်းသည် ဝစနီယ။ (၆) ဘူပါလပရိဝဋ္ဋ, ရာဇာဝဋ္ဋ-စသော---။

ဗလတီတိ **ဗာဓလော**။ (၃) အသက်ရှင်ခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) လူမိုက်ခြင်းသည် ဝစနီယ။ (၆) အဝဏ္ဏိတ, ဗာလိသ-စသော---။

သတ္တာနံ ဇီဝိတံ အသတိ ဧဝေတီတိ **အဓွါ**။ (၃) အသက်ကို ကုန်စေခြင်း ကြိယာ သကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ရှည်သော အဓွန့်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဒီဃကာလော။

➢ ❸ ။ **အသုတဝဓဘော**-ကို အသုတဝန္တတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်- အန္ဓဗာလ ပုထုဇ္ဇနသ-ဟု သမ္မန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်)

ဩကမ္မနိယာ- ကို ဩကပ္ပနိယတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်- ကထာယ-ဟု သမ္မန်ခံရပါမည်။ (၏/ကို စပ်) * **အနုပ္ပဒတ္တာ**-ကို အနုပ္ပတ္တတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်- ပူရဏသ ကဿပသ ဟု သမ္မန်ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်)

➢ ❹ ။ **(က)** ၌ သုန္ဒရော-ဖြင့် သာဓုသမ္မတော၌ သာဓုသဒ္ဒါသည် သုန္ဒရသဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ် တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ပရိယာယ်ပြ အဘိဓေယျတ္ထ)

(တနည်း) သုန္ဒရောဖြင့် သာဓုသဒ္ဒါ သုန္ဒရအနက်ဟော၏ဟု သိစေသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ)

သပ္ပုရိသော-ဖြင့် သာဓုသဒ္ဒါ သပ္ပုရိသအနက်ဟော၏ဟု သိစေသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ)

တစ်ဝါကျလုံးဖြင့် သာဓုသမ္မတောပုဒ်ကို သာဓုဟိ သမ္မတော သာဓုသမ္မတော-ဟု တတိယာ တပ္ပုရိသ် သမာသ် ဝစနတ္ထ မပြုရ၊ သာဓု ဣတိ သမ္မတော သာဓုသမ္မတော- ဟု သမ္ဘာဝနာကမ္မဓာရယ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟု သိစေသည်။ (သမာသလိင်္ဂတ္ထ)

(ခ) ဖြင့် ဗဟုဇန-အရ ဗဟုသုတ ကလျာဏပုထုဇ္ဇဉ်ကို မယူရ၊ ဧကဒေသုပစာ သမုဒါယုပစာအား ဖြင့် အရိယဓမ္မကို မကြားဘူး မသိ မမြင်ဘူးသော အန္ဓဗာလပုထုဇ္ဇဉ်ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

(ဂ) ၌ ရတ္တိယော ဇာနာတီဖြင့် ရတ္တညူ၌ ရတ္တိ-သဒ္ဒါပဝဒ ဉာဓေတ်၏အဖြစ်ကိုငင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) ရူပဓွဉ်း၏ ကတ္တုသာဓနအနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ရတ္တိယော ဇာနာတီတိ ရတ္တညူ-ဟု ကတ္တုသာဓန ကိတန္တ ဒုတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ် ပြုရမည်ကိုငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ရတ္တိညူ-ဟု ဆိုလိုလျက် တ္တိ-၌ ဣ-ကို အ-ပြု၍ ရတ္တညူ ဟု ရုပ်ပြီးနေသည်ကိုငင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

ပဗ္ဗဇိတတော ဝဋ္ဋာယ အဘိတ္ထန္တာ ဗဟူ-ဖြင့် ဣဋ္ဌံတိုကို သိ၏ဟူသည် ရဟန်းပြုသည်မှစ၍ လွန်ကုန်သော များစွာကုန်သော ဣဋ္ဌံတို့ကို သိသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဃ) ၌ စိရံ ပဗ္ဗဇိတဿ အသ-ဖြင့် စိရပဗ္ဗဇိတောပုဒ်ကို စိရံ ပဗ္ဗဇိတဿ အဿာတိ စိရပဗ္ဗဇိတော-

http://www.dhammadownload.com

ဟု အနက္ထတ္ထ အညပဒတ္ထသမာသ် (၀ါ) မာသော ဇာတသ အဿာတိ မာသဇာတော-ကဲ့သို့ ဇာဟိရတ္ထ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သမာသလိင်္ကတ္ထ)

(၈) ဖြင့် အဒ္ဓဂတော၌ အဒ္ဓ-သဒ္ဒါ၏ အခွန်ရှည်စွာ အခါဟူသော ကာလအနက် ဟောသည်ကို ၎င်း (နာမလိင်္ကတ္ထ) အခွန်နှင့် ဂတောကို အခွံ ဂတော အဒ္ဓဂတော-ဒုတိယာ တပ္ပုရိုသ်သမာသ် ဝစနတ္ထ ပြုရမည်၏အဖြစ်ကိုလည်း(သမာသလိင်္ကတ္ထ) ဂတော-၌ တ-ပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓနအနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုလည်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဂစ္ဆတီတိ ဂတော-ဟု ပြုရမည်၏အဖြစ်ကိုလည်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိ။

(၈) ဖြင့် ရှည်စွာသော ကာလဟူသည် မင်းနှစ်ဆက် သုံးဆက်ပင်တည်း (၀ါ) နှစ်ယောက် သုံးယောက်သော မင်းတို့၏ မင်းပြုရာကာလ တိုင်းသူပြည်သားတို့ကို ဆုံးမရာ ကာလပင်တည်း၊ ရောက်ခြင်းဟူသည်လည်း ၎င်းမင်းနှစ်ဆက် သုံးဆက်ကို လွန်ခြင်းပင်တည်းဟု သိစေ။ (ဘာဝတ္ထ)

(၈) ဖြင့် ဝယ-အရ ပထမဝယ, မဇ္ဈိမဝယ်ကို မယူရ၊ ပစ္ဆိမဝယ-နောက်ဆုံးအရွယ်ကို ယူရမည်၏ အဖြစ်ကိုလည်း (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) ဝယော အနုပ္ပတ္တောပုဒ်ကို ဝယံ အနုပ္ပတ္တော ဝယော အနုပ္ပတ္တော-ဟု ဒုတိယာ တပ္ပုရိုသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုလည်း (သမာသလိင်္ကတ္ထ) ဝယ-သဒ္ဒါသည် မနောဂိဏ်းဖြစ်၍ သမာသ်အလယ်၌ သြ-အက္ခရာလာ၍ ပြီးသည်၏အဖြစ်ကိုလည်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေ။

➢ ❶ ။ **အဇာတသတ်မင်း ဘုရားရှင်ထံ သွားရောဋ္ဌ် လမ်းခရီးဝယ် ကြောက်ဖြင်း အစကြောင်း** ။ ။ ကေဆရာတို့က အဇာတသတ်မင်းသည် အမိုက်တိုက်ကြောင့် ကြောက်သည်ဟု ဆို ကြပါသည်။ * **အဋ္ဌကထာဝါဒကား**– အဇာတသတ်မင်းသည် အသံတိုးသည် (တိတ်ဆိတ်နေသည်) ၏ အဖြစ်ကို အမှီသဟဲ အကြောင်းပြု၍ ဇီဝကဌ် ယုံမှားခြင်းကြောင့် ကြောက်သည်ဟု ဆိုပါသည်။

ရတ္တညူ+ခီရပဗ္ဗဇိတ အဇ္ဈာ ။ ။ စိရပဗ္ဗဇိတသဒ္ဒါဖြင့် ပူရဏကဿပ၏ ကြီးရင့်သော သီလရှိသည်၏အဖြစ်ကို ပြပါသည်။ ရတ္တညူသဒ္ဒါဖြင့် ထိုကြီးရင့်သော သီလသိက္ခာ၌ ကောင်းစွာ သိနေ, အမှတ်ရနေသည်၏အဖြစ်ကို ပြပါသည်။ ဤသို့ ထူးပါသည်။

➢ ❶❷ ။ **ရတ္တညူ–ဆ္ဒိ အန္တဇ္ဈတ္တကို ရှု၍** ။ ။ (၁) ရတ္တညူ၌ ဉာဓာတ်အရ ရဟန်းပြုပြီး သည်မှ လွန်လေပြီးသော ညဉ့်တို့ကို သိသော ပူရဏကဿပ ဆရာကြီး၏ သညာ ဝိညာဉ် ပညာပြဋ္ဌာန်း သော စိတ္တာဇ္ဇါဒ်သည် ဓမ္မရတိဌာယီဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရရသ။ (၂) လွန်လေပြီးသော ညဉ့်များစွာတို့သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) အောက်မေ့မှု သတိကို အဖန်ဖန်ဖြစ်စေခြင်းဖြင့် အပွဓာဒတရား လက်ကိုင်ထား ခြင်း စသည်သည် ဥဒ္ဓိပနဝိဘာဝ။ (၄) ပူရဏကဿပသည် ရတ္တညူဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံ၏ဟု လူအများတို့ ချီးကျူးခံရခြင်း, အခြံအရံ တပည့်ပရိသတ် တိုးပွားခြင်းစသည်သည် အနုဘာဝမည်၏။

(၈) ဆ္ဒိ ဇာနာတိ–အရကို ကိုယ်ပြု၍ ။ ။ (၁) ဇာနာတိ–အရ လွန်လေပြီးသော ညဉ့်တို့ကို (၀ါ) ညဉ့်တို့ဖြင့် မှတ်အပ်သော ကာလ၌ဖြစ်သော အစေလကအကျင့်ကို ပြန်လှန်သုံးသပ်သည်၏ အစွမ်း အားဖြင့် သိသော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော ဒိဋ္ဌိ, ရာဂဝိညာဉ် ပြဋ္ဌာန်းသော အကုသိုလ်စိတ္တာဇ္ဇါဒ်သည် ဓမ္မရတိဌာယီဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရရသ။ (၂) လွန်လေပြီးသော ညဉ့်တို့သည် (၀ါ) ညဉ့်တို့ဖြင့် မှတ်အပ်သော ကာလ၌ဖြစ်သော အစေလကအကျင့်သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ မည်၏။ (၃) အယောနိသော မနသိကာရ,

http://www.dhammadownload.com

လွန်လေပြီးသော ညဉ့်တို့ကို (၀၂) ညဉ့်တို့ဖြင့် မှတ်အပ်သော ကာလ၌ဖြစ်သော အစေလက အကျင့်ကို ပြန်လှန်သုံးသပ်ရာကာလ ဒေသ-စသည်သည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ မည်၏။ (၄) အစေလကအကျင့်ကို မြဲမြံစွာ ယူခြင်း, တပည့်တို့အား အစေလက အကျင့်တို့ကိုဟောခြင်း, ဒုဂ္ဂတိသို့ လားရခြင်းစသည်သည် အနုဘာဝ

(၈) **အာဟာ-ဒ္ဒိ အန္တင်္အရေ** ။ ။ အမတ်ကြီး၏ သန္တာန်၌ သတိ ပညာ ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တဖြွါဒ်သည် ဓမ္မရုတိဋ္ဌာယိဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ိါရရသ/ဝိရိယပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တဖြွါဒ်သည် ဥဿာဟဋ္ဌာယိဘာဝ+ဝိရရသ မည်၏။ ပူရဏကဿပသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ မည်၏။ ရဟန်းပြုပြီး၍ ကြာမြင့်သောကာလ ရှိခြင်းသည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ မည်၏။ အခြံအရံများခြင်း ကျော်စောထင်ရှားခြင်း သူတော်ကောင်းဟု သမုတ်ခံရခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝ။

သိက္ခာ (၁၈) [၌၁၃၁]

(က) **ဇတ္ထု ပန မက္ခလိတိ တဿ နာမံ၊ (ခ) ဂေါသာလာယ ဇာတတ္တာ ဂေါသာလောတိ ဒုတိယံ နာမံ၊ (ဂ) တံ ကိရ သကဒွမာယ ဘူမိယာ တောလဟုံ ဂဟေတွာ ဂစ္ဆန္တံ ""တာတ မာ ခလိ""တိ သာမိကော အာဟ၊** (ဘာသာဋီကာ၊ဒု၊ ၂၄၈။)

➢ ❶ ။ (က) ပန၊အထူးကား။**ဇတ္ထု**၊ဤ ဒုတိယအဓိပ္ပာယ်၏ စကားခံ၌။မက္ခလိတိ၊မက္ခလိဟူသည်ကား။တဿ၊ထိုဆရာကြီး၏။နာမံ၊အမည်တည်း။

(ခ) ဂေါသာလာယ၊ဂေါသာလရွာ၌။(၀၂) နွားတင်းကုပ်၌။ဇာတတ္တာ၊မွေးဖွားရသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဂေါသာလောတိ၊ဂေါသာလောဟူသော။ဒုတိယံ၊ဒုတိယဖြစ်သော။နာမံ၊အမည်သည်။ဟောတိ၊၏။

(ဂ) ကိရ၊တဆင့်စကား ကြားရဘူးသည်ကား။တံ၊ထိုဂေါသာလကို။သကဒွမာယ၊ရွှံညွန်နှင့်တကွဖြစ်သော။ဘူမိယာ၊မြေ၌။တောလဟုံ၊ဆီအိုးကို။ဂဟေတွာ၊ယူ၍။ဂစ္ဆန္တံ၊သွားနေသည်ကို။တာတ၊အမောင်။မာခလိ၊မချော်လင့်။ဣတိ၊သို့။သာမိကော၊အရှင်သည်။အာဟ၊ဖြောပြီ။

➢ ❷ ။ (ဂ) **ဒ္ဒို**/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် "မက္ခလိ"ဟူသည် ထိုတိတ္ထိဆရာကြီး၏ အမည်ဖြစ်၏ဟု ဖွင့်ဆို၏။ အဘယ်သို့သော စကားကို အခွဲပြု၍ ထို"မက္ခလိ"ဟူသော အမည်ကို ရရှိအပ်ပါသနည်း၊ "မက္ခလိ"ဟူသည် မိဘတို့က မှည့်ခေါ်အပ်သော အမည်ဖြစ်လေသလော၊ (ဂ) မိန့်။

➢ ❸ ။ ကဒိယတောတိ **ကဒွဓမာ**။ (၃) နှိပ်နယ်ခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု (၅) ရွှံညွန်ဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ပက်, စိက္ခလ္လ-စသော ပရိယာယ် သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ။

* သဟ ကဒ္ဒမေန ယာ ဝတ္တတိတိ **သကဒ္ဒမာ**။ (၃) နှိပ်နယ်ခြင်း၏ မြေဖြေဖ်နှင့် ဂုဏ်ဂုဏော အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) ညွှန်နှင့်တကွဖြစ်သော မြေဖြေဖ်သည် ဝစနီယ။ (၆) သပက်, သစိက္ခလ္လ-စသော--။

သံ ဇတသ အတ္ထိတိ **သာမိကော**။ (၃) ဥစ္စာ၏ ဥစ္စာရှင်နှင့် သံ သာမီ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) အရှင်ဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဣသရ, နာယက။

* ယဒူတိ စလတီတိ **ယခဋ္ဌာ**။ (၃) တုန်လှုပ်ခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု (၅) အိုးဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ကုဋ္ဌ, ကုမ္ဘ, ကလသ, ဝါရက-စသော--။

http://www.dhammadownload.com

➢ ❺ ။ **ဇာတဿာ** ဟိတ်၏ သမ္ဗန်- မကွလိနော ဖြစ်ပါသည်။ (၏/သည် စပ်)

➢ ❻ ။ **(က)** ၌ တဿ နာမ်ဖြင့် မကွလိသဒ္ဒါသည် ဂုဏနာမ် စသည်မဟုတ်၊ နာမနာမ်အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထု)

(ခ) ၌ ဂေါသာလာယ ဇာတတ္တာဖြင့် ဂေါသာလောပုဒ်ကို ဂေါသာလာယ ဇာတော ဂေါသာလော-ဟု ဇာတတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြုရမည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (အဘိဓာန်တ္ထ) ဏ-ပစ္စည်း၏ ဇာတတဒ္ဓိတ်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (ပစ္စယတ္ထ) **ခုတိယံ နာမ်**ဖြင့် မကွလိဟူသော ပထမ အမည်ကို ထောက်၍ ဂေါသာလဟူသော အမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

➢ ❶ ❼ ။ **(ဂ)** **သာမိဇေကာ အာမာ-အရေ** ။ ။ ဝိညတ္တိသမုဋ္ဌာပက စိတ္တဇပ္ပါဒ်ကို ယူ၍ (၁) ထိုသည် ဥဿာဟဋ္ဌာယိဘာဝ+ဝီရရုသ မည်၏။ (၂) မကွလိဂေါသာလသည် အာရမ္ဘဏဝိဘာဝ မည်၏။ (၃) ထမ်းလာသော ဆီအိုး လွတ်မကျလိုခြင်း မကွဲစေလိုခြင်းသည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။ (၄) တာတ မာ ခလိ-ဟူသော စကားသံသည် အနုဘာဝ။

ပါဠိ (ခဒ္ဓ) [၆၊၁၃၁/၁၃၂]

(က) အဇိဇောတိ တဿ နာမံ။ (ခ) ကောသကမ္မလံ ဓာရေတီတိ ဇကောသကမ္မဇော။

(ဂ) ကုတိ နာမဒ္ဓယံ သံသန္ဒိတွာ ""အဇိတော ကောသကမ္မလော""တိ ဝုစ္စတိ။

(ဃ) တတ္ထ ကောသကမ္မလော နာမ မနုဿကောသောဟိ ကတကမ္မလော။

(င) တတော ပဋိကိဋ္ဌတရံ ဝတ္ထံ နာမ နတ္ထိ။

(စ) ယထာဟ ""သေယျထာပိ ဘိက္ခဝေ ယာနိ ကာနိစိ တန္တာဝုတာနံ ဝတ္ထာနံ၊ ကောသ-ကမ္မလော တေသံ ပဋိကိဋ္ဌော အက္ခာယတိ၊ ဇကောသကမ္မလော ဘိက္ခဝေ သီတေ သီတော, ဥဏှေ ဥဏှော, ဒုဗ္ဗဏ္ဏော ဒုဂ္ဂန္ဓော ဒုက္ခသမ္မဿော""တိ။ (ဘာသာဋီကာ၊ဒု၊ ၂၄၉။)

➢ ❶ ။ **(က)** အဇိတောတိ၊ဟူသည်ကား။တဿ၊ထိုတိတ္ထိဆရာ၏။နာမံ၊အမည်တည်း။

(ခ) ကောသကမ္မလံ၊လူဆံပင်ဖြင့်ရက်သော ကမ္မလာကို။ဓာရေတိ၊ဆောင်တတ်၏။ဣတိ၊ကြောင့်။ ကောသကမ္မလော၊ကောသကမ္မလ မည်၏။ **(ဂ)** ဣတိ၊ဤသို့။နာမဒ္ဓယံ၊နာမည် နှစ်ပါးအပေါင်းကို။ သံသန္ဒိတွာ၊ရောနှောလျှက်၊အဇိတော ကောသကမ္မလောတိ၊အဇိတော ကောသကမ္မလောဟူ၍။ဝုစ္စတိ၊ဆိုအပ်၏။

(ဃ) တတ္ထ၊ထို အဇိတော ကောသကမ္မလောဟူသောပါဌ်၌။ကောသကမ္မလော နာမ၊ကောသကမ္မလ မည်သည်။မနုဿကောသောဟိ၊လူ၏ ဆံပင်ကိုဖြင့်။ကတကမ္မလော၊ပြုအပ်သော ကမ္မလာတည်း။

(င) တတော၊ထို လူ့ဆံပင်ဖြင့်ပြုအပ်သော ကမ္မလာထက်။ပဋိကိဋ္ဌတရံ၊သာ၍ ယုတ်ညံ့သော။ဝတ္ထံ နာမ၊အဝတ်မည်သည်။နတ္ထိ၊မရှိ။

(စ) ယထာဟ၊အဘယ်ကဲ့သို့ ဟောတော်မူသနည်း။ဘိက္ခဝေ၊တို့။သေယျထာပိ၊ဥပမာမည်သည်ကား။ ယာနိ ကာနိစိ၊အမှတ်မရှိ အလုံးစုံကုန်သော။တန္တာဝုတာနံ၊ရက်ကန်း၌ ရက်အပ်ကုန်သော။ဝတ္ထာနံ၊အဝတ်တို့သည်။(သန္တိ၊ရှိကုန်၏။) တော၊ထိုအဝတ်တို့တွင်။ ကောသကမ္မလော၊လူ့ဆံပင်ဖြင့်ရက်သော ကမ္မလာကို။ ပဋိကိဋ္ဌော၊အညံ့ဆုံးဟူ၍။အက္ခာယတိ၊ဆိုအပ်၏။ဘိက္ခဝေ၊တို့။ကောသကမ္မလော၊လူ့ဆံပင်ဖြင့် ရက်သော

http://www.dhammadownload.com

ကမ္မလာသည်။သိတေ၊အေးသောအခါ၌။သိတော၊အေး၏။ဥဏှေ၊ပူသောအခါ၌။ဥဏှော၊ပူ၏။ဒုဗ္ဘဂ္ဂော၊ မကောင်းသော အဆင်းရှိ၏။ဒုဂ္ဂန္ဓော၊မကောင်းသော အနံ့ရှိ၏။ဒုက္ခသမ္ဖဿော၊မကောင်းသော အတွေ့ရှိ၏။ ကွတိဤသို့။အာဟ၊ဟောတော်မူပြီ။

➢ ❾ ။ (ခ) **သို့/ အနုသန္ဓိ** ။ ။ ဤသို့ (က)ဖြင့် အဓိတဟူသောအမည်သည် ရုဋ္ဌိ အမည်တည်းဟု ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ကေသကမ္မလဟူသော အမည်ကား ရုဋ္ဌိအမည် မဟုတ်၊ အနွတ္ထ အမည်တည်းဟု ပြခြင်းငှာ (ခ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ ပဒ်ဆာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က-ခ) တို့ဖြင့် အစဉ်အတိုင်း အဓိတ ကေသကမ္မလ အမည်နှစ်ခုအပေါင်း၏ ရုဋ္ဌိအမည် အနွတ္ထအမည်အဖြစ်ကို (၀)ယာဒိဋ္ဌကအမည် နေမိတ္တကအမည် အဖြစ် ကို ပြဆိုတော်မူ၏။ ဆိုအပ်ပြီးသော အနက်ကို တကွ အနက်ပေါင်းသွင်းရာ နိဂုမ်းကား အဘယ်နည်း၊ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ စောဒနာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ) ၌ ကေသကမ္မလံ ဓာရေတိ-ဖြင့် ကေသကမ္မလာကို ဆောင်တတ်၏ဟု ဆို၏။ အဘယ်သို့ သဘောရှိသော ကမ္မလာသည် ကေသကမ္မလာ မည်ပါသနည်း၊ သားကောင်တို့၏ ဆံတို့ဖြင့် ရက်လုပ်အပ်သော ကမ္မလာသည် ကေသကမ္မလာ မည်ပါသ လော၊ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

(င) သို့/ အနုသန္ဓိ ။ ။ ဤသို့ (ဃ) ဖြင့် လူဆံပင်တို့ဖြင့် ရက်လုပ်အပ်သော ကမ္မလာသည် ကေသကမ္မလာ မည်၏ဟု ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ခပ်သိမ်းသော အဝတ်တို့တွင် ၎င်းကမ္မလာ၏ အထူး သဖြင့် ယုတ်ညံ့သည်၏အဖြစ်ကို ပြခြင်းငှာ (င) မိန့်။

(စ) သို့/ ပဒ်ဆာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဃ) ဖြင့် --ပြဆို၏။ ၎င်းကေသကမ္မလာအောက် အထူးသဖြင့် ယုတ်ညံ့သော အဝတ်မည်သည် ရှိပါသေးသလော။ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

(ဆ) သို့/ အနုသန္ဓိ ။ ။ ဤသို့ (င) ဖြင့် ခပ်သိမ်းသော အဝတ်တို့တွင် ၎င်းကမ္မလာ၏ အထူးသဖြင့် ယုတ်ညံ့သည်၏ အဖြစ်ကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဆိုအပ်ပြီးသော အနက်ကို အဂုံတွိရ်ပါဠိ တော်ဖြင့် မြဲမြံစွာ ပြခြင်းငှာ (၀ါ) ပြီးစေခြင်းငှာ (စ) မိန့်။

(ဇ) သို့/ စောဒနာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (င) ဖြင့်-- ပြဆို၏။ ၎င်းကေသကမ္မလာအောက် ယုတ်ညံ့သော အဝတ်မည်သည် မရှိသည်၏အဖြစ်ကို အဘယ့်ကြောင့် သိအပ်ပါသနည်း၊ ပစ္စက္ခအားဖြင့် သိအပ်ပါသ်လော၊ (၀ါ) သဃမ္မညာဏ်ကို ၍၍ သိအပ်ပါသလော၊ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။

(ဈ) သို့/ အယုတ္တာစောဒနာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (င) ဖြင့်--ပြဆို၏။ ၎င်း ကေသကမ္မလာအောက် ယုတ်ညံ့သော အဝတ်မည်သည် မရှိသည်၏အဖြစ်ကို အဘယ့်ကြောင့် သိအပ်ပါ သနည်း၊ အာဂုမ် ဉာပကနှင့်ကင်း၍ ဆရာ မသိနိုင်ရာသည် မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။

(တနည်း) ဆရာ၊ ဆရာသည် (င) ဖြင့်--ပြဆို၏။ ထိုစကားကို အသို့ ယုံကြည်အပ်ပါသနည်း၊ အာဂုမ် ဉာပက မရှိသည်ရှိသော် မယုံကြည်သင့်၊ မယုံကြည်ထိုက်သည် မဟုတ်ပါလော၊ (စ) မိန့်။

➢ ❿ ။ [ဃ-င ဓါကျခွဲကိုရှု] (၁) နနု ကေသေဟိ ကတကမ္မလောတိ ဝုတ္တေ အဓိပ္ပေတတ္ထော

http://www.dhammadownload.com

သိခြေါ။ (၂) အထ ကသွာ မနုဿကောသေဟိတိ ဝိသေသေန ဝုတ္တံ။

(၃) တတော ပဋိကိဋ္ဌတရံ နုတ္ထိ။ (၄) တသွာ မနုဿကောသေဟိတိ ဝိသေသေန ဝုတ္တံ။

[၈-ခု ခါကျတွင်ကို့ရှု] (၁) နနု တတော ပဋိကိဋ္ဌတရံ ဝတ္ထံ နာမ နတ္ထိတိ ဝုတ္တံ။ (၂) အထ ကသွာ သာဓကေန ဝိနာ ဝိညာယတိ။ (၃) နနု သေယျထာပိ ဘိက္ခဝေ ယာနိံ ကာနိစိ တန္တာဝုတာနံ ဝတ္ထာနံ၊ ကောသကမွလော တေသံ ပဋိကိဋ္ဌော အက္ခာယတိ၊ ကောသကမွလော ဘိက္ခဝေ သိတော သိတော၊ ဥဏ္ဏော ဥဏ္ဏော၊ ဒုဗ္ဗဏ္ဏော ဒုက္ခသမွယောတိ ဝုတ္တံ။ (၄) တသွာ သာဓကေန ဝိနာ ဝိညာယတိ။

➤ ❾ ။ ကေ မတ္ထာကေ သေတိ တိဋ္ဌတိတိ **ဓကေသော**။ (၃) ဦးခေါင်းခွံတည်ခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု မည်၏။ (တနည်း) တည်ခြင်း ကြိယာသကတ်နှင့် ဦးခေါင်း၏ ဆံပင်နှင့် နိဿယ နိဿိတ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမွန်ဟူသော သကတ်အနက် နှစ်ပါးသည် ဝစနဟောတု မည်၏။ (၅) ဆံပင်ဒြဗ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) ကုန္တလ, ဝါလ, မုဒ္ဒ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများ သည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

ကမိယတေတိ **ကမ္မဓလော**။ (၃) ကမွလာ၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိဟု ဆိုအပ်သော ကမ္မဇ ကြိယာသည် ဝစနဟောတု။ (တနည်း) တပ်နှစ်သက်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော သဗ္ဗိတိက တဏှာပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တဇပ္ပါဒ်ဟူသော ကတ္တုဒ္ဒကြိယာနှင့် ကမွလာ၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိဟု ဆိုအပ်သော ကမ္မဇကြိယာ နှစ်ပါးသည် ဝစနဟောတု မည်၏။ (၅) ကမွလာဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ကောဇ, ရောမမယ-စသော--။

ကောသေဟိ ဝါယိတော ကတော ဝါ ကမွလောတိ **ဓကေသကမ္မဓလော**။

(၃) ဆံပင်နှင့် ရက်အပ်သော (ဝါ) ပြုအပ်သော ကမွလာ၏ အကြောင်း အကျိုး အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမွန်ဟူသော သကတ်အနက်သည် ဝစနဟောတု မည်၏။ (၅) လူ ဆံပင်ဖြင့် ရက်အပ်သော ကမွလာသည် ဝစနီယ။ (၆) ကုန္တလကမွလော-စသော--။

ပဋိကိလိဿတီတိ **မဋိကိဋ္ဌံ**။ (၃) ညစ်နွမ်းခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) လူဆံပင်ဖြင့်ရက်သော ကမွလာဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) နိဟီန, လာမ-စသော--။

ပဋိကိဋ္ဌိယတီတိ **မဋိကိဋ္ဌံ**။ (၃) ကဲ့ရဲ့ခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု။

ဣဒဉ္စ ပဋိကိဋ္ဌံ ဣဒဉ္စ ပဋိကိဋ္ဌံ ဣဒမိမေသံ ဝိသေသေန ပဋိကိဋ္ဌန္တိ **မဋိကိဋ္ဌတာ**ဓံ။

(၃) ယုတ်ညံ့သော အဝတ်၏ အထူးသဖြင့် ယုတ်သော အဝတ်နှင့် ဝိသေသ ဝိသေသ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမွန်ဟူသော သကတ်အနက်သည် ဝစနဟောတု။ (တနည်း) ယုတ်ညံ့သော အဝတ်၏ ထူးချွန် လွန်ကဲခြင်းနှင့် အပါဒါန် အပါဒီ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမွန်ဟူသော သကတ်အနက်သည် ဝစနဟောတု

တန္တေ-ရက်ကန်း၌+အာဝုဋ္ဌသို့ရက်အပ်ကုန်သော အဝတ်တို့တည်း+**တန္တာဒ္ဓတာ**ဓံ။

➤ ❿ ။ **နတ္ထိ**-ကို နတ္ထိတာယ (နတ္ထိဘာဝတော) ဟု ဟိတ်ပြင်- ပဋိကိဋ္ဌတရဿ ဝတ္ထဿ-ဟု သမွန် ခံရပါ့မည်။ (၏/သည် စပ်) * (၈) **မဋိကိဋ္ဌံ**-ကို ပဋိကိဋ္ဌတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်- ကောသကမွလဿ-ဟု သမွန်ခံရပါ့မည်။ (၏/သည် စပ်)

http://www.dhammadownload.com

➢ ၆ ။ (က) ဖြင့် အဇိတသဒ္ဒါသည် အဇိတဟူသော နာမပညတ်ကို အကြောင်း ပဝတ္တနိမိတ်ပြု၍ သတ္တုပဋိညာတဖြစ်သော ထိုသူဖြစ်ကို ဟောသည်ဖြစ်၍ အဇိတသဒ္ဒါ၏ နာမပညတ် သကတ်အနက်ကို သိစေပါသည်။ (သကတ္ထ)

(ခ) ဖြင့် ကေသကမ္မလောပုဒ်ကို ကေသကမ္မလံ ဓာရေတီတိ ကေသကမ္မလော–ဟု ဓာရေတိ တဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုလင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏ–ပစ္စည်း၏ ဓာရေတိ တဒ္ဓိတ်၌ သက်သည် ၏အဖြစ် ကိုလင်း (ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဃ) ဖြင့် ကေသေဟိ ဝါယိတော ကတော ဝါ ကမ္မလော ကေသကမ္မလော–ဟူသော ဝစနတ္ထကို ၎င်း၊ ကေသကမ္မလောကား မဏ္ဍလောပေါ် တတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ပုဒ်တည်း၊ ၎င်း၏ ကရိဏ်းအနက်ကို ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုလင်း (အဘိဓာနတ္ထ၊ သမာသ လိင်္ဂပဒတ္ထ) သားကောင်တို့၏ ဆံတို့ဖြင့် ရက်လုပ်အပ်သည် မဟုတ်၊ လူတို့၏ ဆံပင်တို့ဖြင့် ရက်လုပ်အပ်သည်၏အဖြစ်ကိုလင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

➢ ၇ ။ (ဃ–၈) ဓါတ္ဝါ– တတ္ထ ကေသကမ္မလောတိ၊ မနုဿကုန္တလေဟိစ။

ကတကမ္မလော တတောစ၊ နတ္ထိ ဝတ္ထံ နိဟီနိယံ။ (ဥဘယ ရ–ကာရဝိပုလာဂါထာ)

➢ ၁၀ ။ **စသာ သာဒူကံ ဆစဋ္ဌတ္ထာ အစဇလဇကော ဟုတ္ထာ ပလာယိ–ဋ္ဌ ဘာဝါလင်္ကာရ** ။ ။ (၁) မကွလိ၏ သန္တာန်၌ ကြောက်သောအခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်သော ဆုတ်နစ်သော ဒေါသမူ စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် (၀၊) ၎င်း၌ ဒေါသသည် ဘယဋ္ဌာယီဘာဝ +ဘယာနကရသ မည်၏။ (၂) အရှင်သင်္ခသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ မည်၏။ (၃) အရှင် သင်္ခ၏ "တာတ မာ ခလိ" ဟူသော စကားနှင့် မေ့လျော့သဖြင့် ချော်ရှဲလဲခြင်း, အရှင် သင်္ခ၏ ပြေးလွှားလိုက်လာခြင်းတို့သည် ဥဒ္ဓိပနဝိဘာဝ မည်၏။ (၄) ပုဆိုးကိုစွန့်၍ ပုဆိုးမပါဘဲ ပြေးခြင်း, မိမွေးတိုင်းသော အသွင်ဖြင့် ရွာတစ်ရွာသို့ဝင်ခြင်း, ရွာသားတို့က ရဟန္တာအမှတ်ဖြင့် ကိုးကွယ်ကြခြင်း, မိစ္ဆာဝါဒကို ပြောဟောခြင်း စသည်တို့သည် အနုဘာဝ

ထိကျ (၂၈) [၆၁၃၃]

(က) ပကုဒေါတိ တဿ နာမံ၊ **ကစ္စာယနောတိ** ဂေါတ္တံ။

(ခ) ကုတိ နာမဂေါတ္တံ သံသန္ဒိတွာ **""ပကုဓော ကစ္စာယနော""** တိ ဝုစ္စတိ။

(ဂ) သီတုဒကာပဋိက္ကမ္ဘကော ဃော၊ (ဃ) ဝစ္စံ ကတ္ဝာပိ ဥဒကကိစ္စံ နာ ကရောတိ။

(င) ဥဇ္ဈောဒကံ ဝါ ကဋ္ဌိယံ ဝါ လဘိတွာ ကရောတိ။

(စ) နဒိံဝါ မဂ္ဂါဒကံဝါ အတိတ္တမ္ပ **""သီလံမေ ဘိန္နံ""** န္တိ ဝါလိကာထူပံကတ္ဝာ သီလံ အဓိဋ္ဌာယ ဂစ္ဆတိ၊ (ဆ) ဝေရုပေါ နိဿိရိကာလဒ္ဓိကော ဃော။ (ဘာသာဋီကာ၊ဒု၊ ၂၅၀)

➢ ၁ ။ (က) ပကုဓောတိ၊ဟူသည်ကား။တဿ၊ထို တိတ္ထိ ဆရာကြီး၏ ။နာမံ၊အမည် တည်း။ ကစ္စာယနောတိ၊ဟူသည်ကား။ဂေါတ္တံ၊အနွယ်တည်း။ (ခ) ကုတိ၊ဤသို့။နာမဂေါတ္တံ၊အမည်အနွယ်ကို။ သံသန္ဒိတွာ၊ရောနှောလျှက်။ "ပကုဓော ကစ္စာယနော"တိ၊ပကုဓော ကစ္စာယနောဟူ၍။ဝုစ္စတိ၊ဆိုအပ်၏။

(ဂ) ဃော၊ဤပကုဓကစ္စာယနသည်။သီတုဒကပဋိက္ခိတ္တကော၊ပယ်အပ်သော ရေအေးရှိ၏။ (၀၊) ရေအေးကို ပယ်ထား၏။ (ဃ) ဝစ္စံ၊ကျင်ကြီးကို။ကတ္ဝာပိ၊ပြုပြီး၍သော်မှလည်း။ဥဒကကိစ္စံ၊ရေ၏ ကိစ္စကို။(ရေ

http://www.dhammadownload.com

ဆေးခြင်းကို) နှ ကရောတိ၊မပြု။(၄) ဥဏ္ဏောဒကံ ဝါ၊ရေနွေးကိုသော်၎င်း။ကဋ္ဌိယံ ဝါ၊ပအုံးရည်ကိုသော်၎င်း။လဘိတ္တာ၊ရ၍။(ဝါ) ရမှု။ဥဒကကိစ္စံ၊ရေဆေးခြင်းကို။(ကံ) ကရောတိ၊ပြု၏။

(၃) နဒီ ဝါ၊မြစ်ကိုသော်၎င်း။မဂ္ဂေါဒကံ ဝါ၊လမ်း၌ ရေကိုသော်၎င်း။ အတိက္ကမ္မ၊ကျော်လွန်၍။(ဝါ) ကျော်လွန်မိသည်ရှိသော်။မေ၊ငါ၏။သီလံ၊သီလသည်။ဘိန္နံ၊ပျက်ပြီ။ကွတိ၊ဤသို့ နှလုံးသွင်း၍။ဝါလိကာထူပံ၊သဲပုံစေတီကို။ကတွာ၊ပြု၍။သီလံ၊သီလကို။(သူတို့၏အကျင့်ကို) အဓိဋ္ဌာယ၊ဆောက်တည်၍။ဂစ္ဆတိ၊သွား၏။ (၈) ဧသ၊ဤပကုဓကစ္စာယနသည်။ဧဝရူပေါ နိဿိရိကလဒ္ဓိကော၊ဤသို့သဘောရှိသော အသရေမရှိသော အယူရှိ၏။

➢ ❶ ။ (၁) **သို့/** ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် ပကုဓဟူသည် ထိုထို့ဆရာ၏ အမည်ဖြစ်၍ ကစ္စာယနဟူသည် ထိုဆရာ၏ အနွယ်ဖြစ်၏ဟု ဖွင့်ဆို၏။ အဘယ်သို့ပြု၍ ထိုဆရာကို "ပကုဓကစ္စာယန" ဟူ၍ ဆိုအပ်ပါသနည်း၊ ထိုဆရာ၏ အမည်ကို "ပကုဓ" ဟူ၍သာ ခေါ်ဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော၊ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(၇) **သို့/ သာဓေဘာဂ** ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် အမည် အနွယ် နှစ်မျိုးကို ပေါင်းစပ်၍ ပကုဓကစ္စာယနဟူ၍ ဆိုအပ်သောဟု ဆို၏။ ယင်းပကုဓကစ္စာယနဆရာကြီးသည် မည်သို့ အယူရှိပါသနည်း၊ ပကုဓကစ္စာယန ဆရာကြီး၏ အယူဝါဒအမြွက်မျှကို ဆရာ မပြဆိုပြီလော၊ (ဝါ) ယင်းပကုဓကစ္စာယန ဆရာကြီးသည် ရေပူကိုပယ်၍ ရေအေးကို သုံးဆောင်ပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ) **သို့/** ဆရာ၊ ဆရာသည်. (ဂ) ဖြင့် ထိုဆရာသည် ရေအေးကို ပယ်မြစ်ခြင်း အယူရှိ၏ဟု ဖွင့်ပြ၏။ အဘယ်သို့လျှင် ရေအေးကို ပယ်မြစ်အပ်ပါသနည်း၊ ရေအေး ပယ်မြစ်ပုံကို မပြဆိုပြီလော၊ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

(၈) **သို့/ သာဓေဘာဂ** ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဂ-ဃ) တို့ဖြင့် ပကုဓကစ္စာယနသည် ရေအေးကို ပယ်မြစ်သောကြောင့် ကျင်ကြီးစွန့်ပြီး၍လည်း ရေသုံးခြင်းကိစ္စကို မပြုဟု ဆို၏။ ရေသုံးခြင်းကိစ္စကို လုံးဝမပြုဟု မှတ်ရပါမည်လော၊ အဘယ်သို့ မှတ်ရပါမည်နည်း စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား= ရေနွေးကိုငင်း, ပအုံးရည်ကိုငင်း, ရလျှင် ရေသုံးခြင်း ကိစ္စကို ပြုပါသေး၏ဟူလို။

(၉) **သို့/ အပရာနုသဓန္ဓ** ။ ။ ယခုအခါ၌ မြစ်ကိုသော်၎င်း, လမ်းခရီးကိုသော်၎င်း, ကျော်မိရာအခါ၌ ထိုဆရာကြီး၏ ပြုမူဆောင်ရွက်ပုံ အခြင်းအရာကို ပြတော်မူလိုသော ဆရာသည် (စ) မိန့်။

(၁၀) **သို့/ အနုသဓန္ဓ** ။ ။ ဤသို့ (ဃ+ဂ+စ) တို့ဖြင့် ပကုဓကစ္စာယန ဆရာကြီး၏ ရေအေးကို ပယ်မြစ်ခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ သိမှတ်ဘွယ်ရာ အဖြာဖြာကို ပြဆိုပြီး၍ ယခု အခါ၌ ယင်းစကားရပ်များကိုပင် အကျဉ်းချုံး၍ နိဂုံးအုပ်လိုသော ဆရာသည် (ဆ) မိန့်။

➢ ❷ ။ [ဂ+ဃ **ဝါကျဒွိကို၎**] (၁) နနု ဧသော ဝစ္ဆံ ကရောတိ။

(၂) အထ ကသ္မာ ဧသော ဥဒကကိစ္စံ နှ ကရောတိ။ (၃) နနု သိတုဒကပဋိကွိတ္တကော ဧသ။

(၄) တသ္မာ ဧသော ဥဒကကိစ္စံ နှ ကရောတိ။

* **ကတ္တာပိ–ဠ္ဆ ပိသဒ္ဒါဖြင့်**-- ဘောဇနံ ဘုဉ်တတ်ပါ၊ အသုစိ မကိုတတ်ပါဟူသော ဤအနက်ကို

http://www.dhammadownload.com

ပေါင်းဆည်းပါသည်။ (သမိုဂ္ဂဟအနက် ရှိသည်။)

➢ ❾ ။ ပကုဗ္ဗတိ သမ္မာဒိဋ္ဌိကေသု ဗျာပဇ္ဇတီတိ **ပကုဗ္ဗော**။

(၃) သမ္မာအယူရှိသူတို့၌ အမျက်ထွက်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) ပကုဗ္ဗကစ္စာယနပုဂ္ဂိုလ်ခြင်းသည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) ကောဓနော, ကုဒ္ဓေါ- စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

သုခံ ဝါရေတီတိ **ဝစ္ဆံ**။ (၃) သုခကို တားမြစ်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု (၅) ကျင်ကြီးခြင်းသည် ဝစနီယ။ (၆) ဂူထ, ကရီသ-စသော--။

ကေန ဇလေန အင်္ဂိယံ အဘိဗျတ္တံ အသာတိ **ကင်္ခိယံ**။ (၃) ရေဖြင့် ထင်ရှားခြင်း၏ ပုန်းရည်ခြင်္ဂနှင့် ဝိကာရ ဝိကာရီ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ပအုံးရေခြင်းသည် ဝစနီယ။ (၆) သောဝိရ, အာရုနာဋ္ဌ, ထုသောဒက-စသော--။

ထဝိယတီတိ **ထူစဝါ**။ (၃) ချီးမွမ်းခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) သဲပုံ စေတီခြင်းသည် ဝစနီယ။ (၆) စေတိယ-စသော--။

ဥသတိ ဒဟတီတိ **ဥဏှံ**။ (၃) ပူလောင်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ရေနွေးခြင်းသည် ဝစနီယ။ (၆) တေဇ, ဒါဟ-စသော--။

သေဝိယတီတိ **သိရီ**။ နတ္ထိ သိရီ ဧတိသ္မာတိ **နိသိရိကော**။ လဘနံ ဇာနနံ **လဒ္ဓိ**။

နိသိရိကာ လဒ္ဓိ ဧတေသ္မာတိ **နိသိရိကလဒ္ဓိကော**။ (၃) ကျက်သရေမရှိသော အယူဝါဒနှင့် အယူပိုင်ရှင် ပကုဗ္ဗကစ္စာယနကြီး၏ ဂုဏ်-ဂုဏေး/သံ-သာမိ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ပကုဗ္ဗကစ္စာယနပုဂ္ဂိုလ်ခြင်းသည် စဝနီယ။ (၆) နိသိရိကဒိဋ္ဌိက, နိသိရိကတိတ္ထိကာ

* ဥဏှာဘိတတ္တေဟိ သေဝိယတီတိ **သိတံ**။ * ဥဏှတိ ဒြဝံ ကရောတီတိ **ဥဒကံ**။

ပဋိက္ခိပိယတေတိ **ပဋိက္ခိတ္တံ**။ သိတဉ္စ ဥဒကဉ္စ **သိတုဒကံ**။

သိတုဒကံ ပဋိက္ခိတ္တံ ယေန ပကုဗ္ဗကစ္စာယနေနာတိ **သိတုဒကပဋိက္ခိတ္တကော**။

➢ ❿ ။ (စ) ၌ **ကတ္တာ**-ကို ကရောန္တတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်- စတသ ပကုဗ္ဗ ကစ္စာယနသ--ဟု သမ္မန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်)

သိတုဒကပဋိက္ခိတ္တဒကာ-ကို သိတုဒကပဋိက္ခိတ္တကတ္တာ/**နိသိရိကလဒ္ဓိကော**-ကို နိသိရိက လဒ္ဓိကတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်- တေသ ပကုဗ္ဗ ကစ္စာယနသ-ဟု သမ္မန် ခံ။ (၏/သည် စပ်)

➢ ⓫ ။ **(က)** ၌ တသ နာမ်ဖြင့် ပကုဗ္ဗသဒ္ဒါသည် ဇာတိသဒ္ဒါ စသည်မဟုတ်၊ နာမသဒ္ဒါ၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) ဂေါတ္တ-ဖြင့် ကစ္စာယနသဒ္ဒါသည် နာမသဒ္ဒါ စသည်မဟုတ်၊ ဇာတိသဒ္ဒါ၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။(ဘာဝတ္ထ)

(ခ) ဖြင့် ပကုဗ္ဗကစ္စာယနဟူသည် အမည်နှင့်အနွယ်ကို ပေါင်း၍ ခေါ်ဝေါ်အပ်သော အမည်ဖြစ်သည်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) **(ဂ)** ဖြင့် ပကုဗ္ဗကစ္စာယန၏ အယူဝါဒကိုငင်း, ယင်းအယူဝါဒ ဆောက်တည်ပုံကိုငင်း သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

http://www.dhammadownload.com

➤ ❶ ။ **ကေဝဏ်ကမ္မလဏ်၏ ယုတ်ညံ့ခြင်း (၆) မျိုး** ။ ။ (၁) သီတေ သီတော=အေးသောအခါ အေးခြင်း၊ (၂) ဥဏှေ ဥဏှော=ပူသောအခါ ပူခြင်း။ (၃) အပ္ပဏ္ဍေ= နည်းသော အဘိုး ရှိခြင်း၊ (၄) ဒုက္ခသမ္မဿော=ဆင်းရဲသော အတွေ့ရှိခြင်း၊ (၅) ဒုဗ္ဘဇ္ဇော =မကောင်းသော အဆင်းရှိခြင်း၊ (၆) ဒုဂ္ဂန္ဓော=မကောင်းသော အနံ့ရှိခြင်းတို့ ဖြစ်ပါသည်။

ဝန်ခံ ကတ္တာပိ–ဠ္ဍ ပိ–၏ အနက်အဓိပ္ပါယ် ။ ။ ပိ–ဖြင့် တစုံတခုသော စားဘွယ်ကို စားပြီး၍ လည်း ရေဆေးမှု မပြု၊ တစုံတခုသော မစင် မကြယ် ရုံရုံဘွယ် ရှုံ့ညွှန် ချေးညှီ စသည်ဖြင့် ခန္ဓာကိုယ်ကို ပေကျဲလာ၍လည်း ရေဖြင့် ဆေးကြောခြင်း မပြုဟူသော အနက် အဓိပ္ပါယ်များကို ပိသဒ္ဒါဖြင့် ပေါင်း၍ ယူပါသည်။

*** ပကုဒကစ္စာယန ဂို့ဏ်းဆရာကြီး၏ "သဲပုံစတီ" တည်ထားခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်** ။ ။ ပကုဒကစ္စာယနဂို့ဏ်းဆရာကြီးသည် မိမိဆောက်တည်ထားသော ရေအေးကို ပယ်ဖြစ်မှု အကျင့်သီလသည် မြစ်, ချောင်းကြား, လမ်း၀, ခရီးများ၌ တည်ရှိနေသော ရေတွင် သက်ဆင်းမိသည့်အတွက် ပျက်စီးခဲ့ပြီးဖြစ်သောကြောင့်– ထိုပျက်စီးခဲ့ပြီးသော အကျင့်သီလကို တဖန်ဆောက်တည်ရန်ဟူသော ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် "သဲပုံစတီ" တည်ထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ (၁၃၆၄-ခု အဖြေမှန်)

*** ကဒိ ၄–မျိုး** ။ ။ (၁) စိန္တာကဝိ=ကြံစည်ခြင်းအားဖြင့် ကဗျာကို ဖွဲ့ဆိုတတ်သော ပညာရှိကို ခေါ်ပါသည်။ (၂) သုတကဝိ=ကြားအပ်သော အကြောင်းအရာဖြင့် ကဗျာကို ဖွဲ့ဆိုတတ်သော ပညာရှိကို ခေါ်ပါသည်။ (၃) အတ္ထကဝိ=အနက်အဓိပ္ပါယ်အားဖြင့် ကဗျာကို ဖွဲ့ဆိုတတ်သော ပညာရှိကို ခေါ်ပါသည်။ (၄) ပဋိဘာနကဝိ=ရွေးရွေးက ထင်လာသော ဉာဏ် ပညာဖြင့် ကဗျာကို ဖွဲ့ဆိုတတ်သော ပညာရှိကို ခေါ်ပါသည်။(၆၂၉၀)

➤ ❶ ❷ ။ **ပကုဒေါ ကစ္စာယနော၌ ပကုဒေါ–ဝယ် ဒေတ္တဏ္ဍကို ရှုခြင်း**

(၁) ပပုဒ္ဓ ကုဓေတ်–အရ ပကုဒကစ္စာယနဆရာကြီး၏ သန္တာန်၌ ဒေါသပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တဖွဲ့ဝိန်သည် ကောဒ္ဓဘယီဘာ၀+ရုဒ္ဓရာ။ (၂) သမ္မာအယူရှိသူတို့သည် အာရမ္မဏာဝိဘာ၀။ (၃) ပကုဒကစ္စာယနဆရာကြီး၏ အယောနိသော မနသိကာရ စသည်သည်၎င်း၊ သူ့ကိုယ်သူ ဘုရားဟုထင်မှတ်နေခြင်းသည်၎င်း၊ မိမိအယူကို စွဲလမ်းနေမှု ဒိဋ္ဌိပါဒါန်သည်၎င်း၊ ဥဒ္ဒိပနဝိဘာ၀။ (၄) ဒေါသအကုသိုလ်ကြောင့် အသက်တိုခြင်း, အဆင်းမလှခြင်း, တမလွန်၌ အပါယ်ငရဲသို့ ကျရောက်ရခြင်း စသည်သည် အနုဘာ၀။

(၈) ဝါကျကိုရှု ။ ။ အညာဏ မိစ္ဆာမိမောက္ခကိုယူ၍ ထိုသည် ကာမရတိဌာယီဘာ၀ ကာမသိဂ်ါရရသ/ဇိဂုစ္ဆဌာယီဘာ၀+ဗီဘစ္ဆရသ။ သဲပုံစေတီသည်၎င်း, တိတ္ထိတို့ ဆောက်တည်အပ်သော သမာဒါနသီလသည်၎င်း အာရမ္မဏာဝိဘာ၀။ မြစ်ကိုင်း, လမ်းခရီး ရေကိုင်း, ကျော်မိ၍ ငါ၏သီလ ပျက်စီးပြီဟု လွဲမှားစွာ ယူဆခြင်းသည် ဥဒ္ဒိပနဝိဘာ၀။ မကပ်ရောက်သင့်ရာ အရာ၌ခန္ဓာ၌ ကပ်ရောက်၍ ကျက်သရေမရှိသော အယူရှိသူဟု ခေါ်ဝေါ်ခံရခြင်းသည် အနုဘာ၀ မည်၏။

သီလံ အဓိဋ္ဌာယ–ဠ္ဍ အန္တဋ္ဌ–အရ ။ ။ မိစ္ဆာမိမောက္ခ/မောဟပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တဖွဲ့ဝိန်သည် ကာမရတိဌာယီဘာ၀+ကာမသိဂ်ါရရသ။ တိတ္ထိတို့ ဆောက်တည်အပ်သော သီလသည် အာရမ္မဏာဝိဘာ၀။

http://www.dhammadownload.com

အယောနိသော မနသိကာရသည် ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ။ သီလဗျက်စီး၏ဟု သဲပုံစေတီတည်ခြင်း, မှားသော အယူကိုယူလျှက် အပါယ်လေးပါးသို့ ကျရောက်ရခြင်းစသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ထိကျ (၂၁) [၆၁၁၃၂]

(က) အမှာက်ဂဏ္ဌနကိလေသောပလိဗုဒ္ဓနကိလေသာနတ္ထိ၊ကိလေသဂဏ္ဌရဟိတာမယန္တိ ဇဝံဝါဒိတာယ လဒ္ဓနာမဝသေန နိဂဏ္ဌော။ (ခ) နာဥဿ ပုတ္တော နာဥပုတ္တော။

(၇) တတ္ထ ကိ တုဏ္ဍိတိ ကေန ကာရဏေန တုဏ္ဍိ။

(ဃ) ဣမေသံ အမစ္စာနံ အတ္ထနော အတ္ထနော ကုလူပကသမဏာဿ ဝဏ္ဏံ ကထေန္တာနံ မုခံ နပ္ပဟောတိ။ (၄) ကိံ ယထာ ဇဇတော်၊ ဇဝံ တဝ ကုလူပကသမဇဏော နတ္ထိ၊ ကိံ တွံ ဒလိဒ္ဒါ၊ နတေ မမ ပိတရာ ဣဿရိယံ ဒိန်နံ၊ ဥဒါဟု အဿဒ္ဓါတိ ပုစ္ဆတိ။ (ဘာသာဋီကာ၊ ဒု၊ ၂၅၁/၃၊)

➢ ❶ ။ **(က)** အမှာက်၊ငါတို့၏။(၀၊)ငါတို့မှာ။ဂဏ္ဌနကိလေသော၊ထုံးဖွဲ့တတ်သော ကိလေသာသည်။ပလိဗုဒ္ဓနကိလေသော၊ထက်ဝန်းကျင် နှောင်ဖွဲ့တတ်သော ကိလေသာသည်။နတ္ထိ၊မရှိ။မယံ၊ငါတို့သည်။ ကိလေသဂဏ္ဌရဟိတာ၊ကိလေသာတည်းဟူသော အထုံး အဖွဲ့မှကင်းကုန်၏။ဣတိ ဇဝံဝါဒိတာယ၊ဤသို့ ပြောဆိုလေ့ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။လဒ္ဓနာမဝသေန၊ရအပ်သော နာမည်နှင့်စပ်သဖြင့်။နိဂဏ္ဌော၊နိဂဏ္ဌမည်၏။ **(ခ)** နာဥဿ၊နာဥ၏။ပုတ္တော၊သားတည်း။နာဥပုတ္တော၊နာဥ၏သား။

(၇) တတ္ထ၊ထို အထခေါ် ရာဇာ အစရှိသော စကားရပ်၌။**ကိံ** တုဏ္ဍိတိ၊**ကိံ** တုဏ္ဍိ ဟူသည်ကား။ ကေန ကာရဏေန၊အဘယ်အကြောင်းကြောင့်။တုဏ္ဍိ၊ဆိတ်ဆိတ်။(အဟောသိ၊ ဖြစ်သနည်း) **(ဃ)** အတ္ထနော အတ္တနော၊မိမိ မိမိ၏။ ကုလူပကသမဏာဿ၊ဆရာရဟန်း၏။ဝဏ္ဏံ၊ဂုဏ်ကို။ကထေန္တာနံ၊ပြောကုန်လတ် သော်။ ဣမေသံ အမစ္စာနံ၊ဤအမတ်တို့၏။မုခံ၊ပါးစပ်သည်။နပ္ပဟောတိ၊မလောက်။(၀၊) မဆန့်။

(၄) ဆောသဲ၊ဤအမတ်တို့၏။ (၀၊) ဤအမတ်တို့မှာ။ကုလူပကသမဏော၊ဆရာ ရဟန်းသည်။ အတ္ထိ ယထာ၊ရှိသကဲ့သို့။ဇဝံ၊ဤအတူ။တဝ၊သင်၏။(၀၊) သင့်မှာ။ကုလူပက သမဏော၊ဆရာရဟန်းသည်။ နတ္ထိ ကိ၊မရှိပါသလော။တွံ၊သင်သည်။ဒလိဒ္ဒါ ကိ၊ဆင်းရဲသူလော။တေ၊သင့်အား။မမ၊ငါ၏။ပိတရာ၊ ခမည်းတော်သည်။ဣဿရိယံ၊အစိုးရသူ၏ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်ရာ စည်းစိမ်ကို။န ဒိန်နံ ကိ၊မပေးအပ်သလော။ ဥဒါဟု၊သို့မဟုတ်။အဿဒ္ဓါ ကိ၊သဒ္ဓါမရှိသူလော။ဣတိ၊ဤသို့။ပုစ္ဆတိ၊မေး၏။

➢ ❷ ။ **(က) ဒဠ္ဒိ/ ဒလိဒ္ဒ**ရ ။ ။ ဆရာ၊ ပါဠိတော်၌ အမတ်ကြီးတစ်ဦးသည် "နိဂဏ္ဌော နာဥပုတ္တော"ဟု ဆို၏။ ထို၌ နိဂဏ္ဌဟူသည် အဘယ်ပါနည်း၊ ကိလေသာတည်းဟူသော အနှောင်အဖွဲ့ကို မဂ်နှင့် ပယ်သတ်ပြီးဖြစ်သောကြောင့် အနက်အားဖြင့် နိဂဏ္ဌမည်လေသလော၊ စုဒ်ကြောင့် (က) မိန့်။

(ဃ) ဒဠ္ဒိ/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (၇) ဖြင့် ကိ တုဏ္ဍိ–၌ ကိ'ပုဒ်သည် ကာရဏပုစ္ဆနတ္ထ နိပါတ်ဖြစ်၏ ဟု ဖွင့်ဆို၏။ မေးမြန်းအပ်သော အကြောင်းအရာကို အဓိပ္ပါယ်နှင့်တကွ မပြဆိုပြီလော၊ မေးမြန်းအပ် သော အကြောင်းအရာနှင့် အဓိပ္ပါယ်ကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

➢ ❸ ။ [**က–ဝါကျကို၌**] (၁) နနု ယာဝ သော (ကိလေသော) မဂ္ဂေန သမုဂ္ဃါဋိတော၊ တာဝ အတ္ထိယေဝ။ (၂) အထ ကသ္မာ "နိဂဏ္ဌော"တိ ဝုတ္တော။ (၃) အမှာက် ဂဏ္ဌနကိလေသော

http://www.dhammadownload.com

ပလိဗုန္ဓနကိလေသော နတ္ထိ၊ ကိလေသဂဏ္ဌရုဟိတာ မယန္တိ ဧဝံ ဝါဒိတာယ။

(၄) တသ္မာ "နိဂဏ္ဌော"တိ ဝုတ္တော။

➢ ❾ ။ နဋ္ဌတိတိ **နာဓဋ္ဌော**။ (၃) ကခြင်းကြိယာ သကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ကချေသည်သည် ဝစနိယ။ (၆) နဋ္ဌက, နဋ္ဌက-စသော ပရိယာယ် သဒ္ဒါသည် ဝစနိယတ္ထ။

ပရိဗုန္ဓတိတိ **ပလိဗုန္ဓဇနော**။ (၃) နှောင်ဖွဲ့ခြင်းကြိယာ သကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) နှောင်ဖွဲ့တတ်သော ကိလေသာသည် ဝစနိယ။ (၆) ဂဏ္ဌန, ဂန္ထန-စသော---။

တုဏ္ဍော မောနံ ဇဋာသ အတ္ထိတိ **တုဏ္ဍီ**။ ကောဟတိတိ **ဘူဏ္ဍီ**။

(၃) ညှဉ်းဆဲခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ဆိတ်ဆိတ်နေသူသည် ဝစနိယ။ (၆) အဘာသန, မောန-စသော ပရိယာယ် သဒ္ဒါများသည် ဝစနိယတ္ထ။

အမာ သဟ ဘုဝတိတိ **အမဓဋ္ဌာ**။ (၃) မင်းနှင့် တကွဖြစ်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) အမတ်ကြီးဒြဗ်သည် ဝစနိယ။ (၆) မဟာမတ္တ-စသော---။

မုနန္တိ ဗုန္ဓန္တိ **ဇေနာတိ မုနိ**။ (၃) နှောင်ဖွဲ့ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ပါးစပ်ခံတွင်းသည် ဝစနိယ။ (၆) ဝဒန, လပန-စသော ပရိယာယ် သဒ္ဒါများသည် ဝစနိယတ္ထ။

ဟိတသုခံ မုဒတိ ပဝတ္တတိ **ဇေနာတိ မုနိ**။ (၃) စီးပွားချမ်းသာ ဖြစ်ခြင်းကြိယာ သကတ်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (ကြွင်းတူ)

ဒလတိ ဒုဂ္ဂတဘာဝံ ဂစ္ဆတီတိ **ဒလိဒ္ဓါ**။/ဒလိဒ္ဓတီတိ **ဒလိဒ္ဓါ**။ (၃) ဆင်းရဲနွမ်းပါးခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) သူဆင်းရဲဒြဗ်သည် ဝစနိယ မည်၏။ (၆) ဒီန, နိဒ္ဓန, ဒုဂ္ဂတ-စသော ပရိယာယ် သဒ္ဒါများသည် ဝစနိယတ္ထ။

➢ ❿ ။ **ဧဝံ ဝါဒိတာယ**-ဟိတ်၏ သမ္ဗန်ကား- နိဂဏ္ဌာသ နာဋပုတ္တာသ ဖြစ်ပါသည်။ (၏/သည် စပ်) * **နတ္ထိ**-ကို နတ္ထိတာယ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင် ဂဏ္ဌာနကိလေသာသ ပလိဗုန္ဓနကိလေသာသ-ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်)

ကိလေသဂဏ္ဌရုဟိတာ-ကို ကိလေသဂဏ္ဌာရုဟိတတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်- အမှာက်-ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (တို့၏/တို့သည် စပ်)

➢ ⓫ ။ **(က)** ၌ အမှာက် ဂဏ္ဌာနကိလေသော နတ္ထိ-ဖြင့် နိဂဏ္ဌော၌ ဂဏ္ဌောပုဒ်ကို ဂန္ထောတိတိ ဂဏ္ဌော-ဟု ပြု၍ ဂဏ္ဌ-အရ သံသရာဝဋ်ကို ထုံးဖွဲ့တတ်သော ကိလေသာကို ယူရမည်ကိုငင်း (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) နိဂဏ္ဌောပုဒ်ကို နတ္ထိ ဂဏ္ဌော အမှာကန္တိ နိဂဏ္ဌော-ဟု စတုတ္ထိ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ဝစနတ္ထ ပြုရမည်ကိုငင်း (သမာသလင်္ကတ္ထ) နိ-ဥပသာရ၏ အဘာဝအနက်ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဥပသဂ္ဂလင်္ကတ္ထ) သိစေပါသည်။ **ပလိဗုန္ဓနကိလေသော**-ဖြင့် ဂဏ္ဌနကိလေသော၌ ဂဏ္ဌနသဒ္ဒါသည် ပလိဗန္ဓန အနက်ကို ဟော၏ဟု သိစေပါသည်။ (နာမလင်္ကတ္ထ)

ကိလေသဂဏ္ဌရုဟိတာ မယန္တိ ဧဝံ ဝါဒိတာယဖြင့် ဤနိဂဏ္ဌဟူသော အမည်ကို မုချကိလေသာ မရှိသောကြောင့် ရအပ်သည်မဟုတ်၊ အဟုတ်သော်ကား "ငါတို့သည် ကိလေသာတို့မှ ကင်းကုန်၏"ဟု

http://www.dhammadownload.com

တိတ္ထိပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အထင် အယူအဆ အယူဝါဒ၏ အစွမ်းဖြင့်ရအပ်သော အမည်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုငင်း (ဘာဝတ္ထ) "နံတ္ထိ မယ့် ဂဏ္ဍော"တိ ဂဏ္ဍာတီတိ နိဂဏ္ဍော-ဟု စတုတ္ထိ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် အတွင်း ငုတ်သော ဂဏ္ဍာတိ တဒ္ဓိတ်ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

(၈) ဠ် နာဋ္ဌသ ပုတ္ထော-ဖြင့် နာဋ္ဌပုတ္ထော-ပုဒ်ကို နာဋ္ဌသ ပုတ္ထော နာဋ္ဌပုတ္ထော-ဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ် သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟု သိစေပါသည်။(သမာသလိင်္ဂတ္ထ)

(၇) ဠ် ကေန ကာရဏေန-ဖြင့် ကိ-သဒ္ဒါကား ကာရဏပုစ္ဆာဠ် နိပါတ်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (နိပါတလိင်္ဂပဒ, နိပါတလိင်္ဂတ္ထ)

➢ ❶ ❻ ။ (၈) **ပုဋ္ဌဝေါ-အာရ** ။ ။ (၁) မေးမြန်းသော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော ဝိရိယပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဥဿာဟဋ္ဌာယိဘာဝ+ဝိရရသ။ (၂) ဇီဝက သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) ဇီဝက၏ ဆိတ်ဆိတ်နေခြင်းသည် ဥဒ္ဒီပနံဝိဘာဝ။ (၄)ဘုရားကျောင်းသို့ ရှေ့ရှုလျက် တည်ခြင်း ငါးပါးဖြင့် ဝတ်ချုပ်း လက်အုပ်ချီမိုး၍ ဘုရားဂုဏ်တော်တို့ကို ပြောကြားခြင်း ကျောင်းသို့တရားနာ သွားခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ပါဠိ (၂၂) [ဠဒ၊၁၃၃၁။]

(က) တတ္ထ ဇံ ဧဓါ ပန ဘဂဝန္တန္တိ ကုတ္ထုမ္ဗျုတာရာနတ္ထေ ဥပယောဂဝစနံ၊

(ခ) တာသ ဧဓါ ပန ဘဂဝတောတိ အတ္ထော၊

(ဂ) ကလျာဏောတိ ကလျာဏဂုဏသမန္နာဂတော၊ (ဃ) သေဋ္ဌောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊

(င) ကိတ္တိသဒ္ဒါတိ ကိတ္တိယေဝ၊ (စ) ထုတိယောသော ဝါ၊

(ဆ) အဿဥ္ဇဓေတောတိ သဒေဝကံ လောကံ အဿောတ္ထရိတွာ ဥဂ္ဂတော၊ (ဇ) ကိန္တိ ?

➢ ❶ ။ (က) တတ္ထ၊ထို အယံဒေဝ အစရှိသော စကားရပ်၌။ တံ ခေါ ပန ဘဂဝန္တန္တိ၊ တံ ခေါ ပန ဘဂဝန္တံဟူသော သဒ္ဒါသည်။ကုတ္ထုမ္ဗျုတာရာနတ္ထေ၊ကုတ္ထုမ္ဗျုတာရာနအနက်၌။ဥပယောဂဝစနံ၊ဒုတိယာဝိဘတ်ရှိသော သဒ္ဒါတည်း။

(ခ) တာသ ခေါ ပန ဘဂဝတောဝါ၊ထိုမြတ်စွာဘုရား၏ ။ကုတိ အတ္ထော၊ဤကားအနက်။

(ဂ) ကလျာဏောတိ၊ဟူသည်ကား။ကလျာဏဂုဏသမန္နာဂတော၊ကောင်းမြတ်သော ဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံသော။ (ဃ) သေဋ္ဌော၊မြတ်သော။ကုတိ၊ဤအနက်သည်။(ဝါ) ကို။ဝုတ္တံ၊ဆိုအပ်သည်။(ဝါ)ဆိုလိုသည်။ ဟောတိ၊၏။ (င) ကိတ္တိသဒ္ဒေါတိ၊ဟူသည်ကား။ကိတ္တိယေဝ၊ကောင်းစွာပြောဆိုအပ်သော ဂုဏ်သတင်း သာတည်း။ (စ) ဝါ၊တနည်း။ထုတိယောသော၊ချီးမွမ်းခြင်းအားဖြင့်ဖြစ်သော ကျော်စောသံတည်း။

(ဆ) အဿဥ္ဇတောတိ၊ဟူသည်ကား။သဒေဝကံ၊နတ်ဗြဟ္မာနှင့်တကွဖြစ်သော။လောကံ၊သတ္တလောကကို။ အဿောတ္ထရိတွာ၊လွှမ်းခြုံ၍။ဥဂ္ဂတော၊တက်ပြီ။ (ဇ) ကိန္တိ၊အဘယ်သို့လျှင်။(အဿဥ္ဇတော၊သဒေဝက, လောကဥသ္သံ, ဒ္ဓုလုံးစုံကို, လွှမ်းခြုံတက်သနည်း။)

➢ ❶ ။ (က) **ဘဒ္ဒံ/ သဝဏ္ဏနာနန္ဒမဓုရာဓနာ** ။ ။ ဆရာ၊ ဘုရားရှင်သည် တံ ခေါ ပန ဘဂဝန္တံ-ပါဠိတော်ပုဒ်ကို ဟောကြားတော်မူ၏။ ယင်းပါဠိတော်၌ သက်ထားသည့် အဝိဘတ်သည် ကမ္မတ္ထော

http://www.dhammadownload.com

ဒုတိယာ၊ ကာလဒ္ဓါနမစ္စန္တသံယောဂေ-စသော ကစ္စည်းသုတ် များနှင့်အညီ ကံအနက်, အစ္စန္တသံယောဂအနက် စသည်တို့၌ သက်ထားသည့် အံဝိဘတ် ဖြစ်ပါသလော၊ အဘယ်၌ သက်ထားသည့် အံဝိဘတ်ဖြစ်ပါသနည်း၊ ယင်းအံဝိဘတ်၏ သက်ရာဝိသယကို ဤနေရာ၌ မပြဆိုချေသော် ဘုရားရှင်အား အတိုဗျာပိတဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏၊ စုဒ်ကြောင့် (က) မိန့်။

(ခ) ဆို့/ အနုသဒ္ဒန္တ ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် အဗျွဂ္ဂတောဒ္ဓါ ဣတ္ထတ္တမ္ဘူတာချာနုတ္ထ ဓောတက အဘိသဒ္ဒါနှင့်ယှဉ်ခြင်းကြောင့် တံ ဓေါ ပန ဘဂဝန္တံ-ဝယ် ဒုတိယာဝိဘတ်၏ အပဓာနအားဖြင့် ဣတ္ထတ္တမ္ဘူတာချာနအနက်ကို ထွန်းပြသည်၏အဖြစ်ကို ပြုပြီး၍ ယခုအခါ၌ ၎င်းဒုတိယာဝိဘတ်၏ ပဓာနအားဖြင့် သာမိအနက်ကို ဟောသည်၏ အဖြစ်ကို ပြခြင်းငှာ (ခ) မိန့်။

(ဂ) ဆို့/ ဧစာဒနာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့်--ပြဆို၏။ ယင်းသို့ ဒုတိယာ ဝိဘတ်သည် အပဓာနအားဖြင့် ဣတ္ထတ္တမ္ဘူတာချာနတ္ထကို ထွန်းပြသည်ရှိသော် တံ ဓေါ ပန ဘဂဝန္တံ-ဟူသော ပါဠိ အနက်ကို အဘယ်သို့ သိအပ်ပါသနည်း၊ တသ္မိံ ဓေါ ပန ဘဂဝတိ ဟု အာဓာရတ္ထကို သိအပ်ပါသလော၊ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဃ) ဆို့/ အနုသဒ္ဒန္တ ။ ။ ဤသို့ (က-ခ) တို့ဖြင့် တံ ဓေါ ပန ဘဂဝန္တံ-ဝယ် ဒုတိယာဝိဘတ်၏ ဣတ္ထတ္တမ္ဘူတာချာနတ္ထကို ထွန်းပြသည်၏အဖြစ်, သာမိအနက်ကို ဟောသည်၏ အဖြစ်ကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ကလျာဏကား ဘဒ္ဒကအနက်ကို ဟောသော ဂုဏသဒ္ဒါ, ကိတ္တိသဒ္ဒ၏ ကလျာဏဘာဝကား ယင်းကလျာဏဂုဏ်လျှင် အရာရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့် ဖြစ်၏ဟု ပြလိုရကား (ဂ) မိန့်။

(ဃ) ဆို့/ အနုသဒ္ဒန္တ ။ ။ ဤသို့ (ဂ) ဖြင့် ကလျာဏကား ဘဒ္ဒကအနက်ကို ဟောသော ဂုဏသဒ္ဒါ, ကိတ္တိသဒ္ဒ၏ ကလျာဏဘာဝကား ယင်းကလျာဏဂုဏ်လျှင် အရာရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့် ဖြစ်၏ဟု ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ကလျာဏသဒ္ဒါ၏ သေဋ္ဌအနက်ဟု ဆိုအပ်သော ဥဒ္ဂကတ္ထကို ပြခြင်းငှာ (ဃ) မိန့်။

(ဃ) ဆို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် ကလျာဏဟူသည် ကောင်းသော ဂုဏ်ကျေးဇူးနှင့် ပြည့်စုံခြင်းပင်ဟု ဖွင့်ဆို၏။ ကောင်း၏ဟူသည် (ကလ္လကော စသည်၌ အနာ မရှိခြင်း ကျန်းမာခြင်း သည် ကလျာဏ မည်သကဲ့သို့) ဤနေရာ၌လည်း အနာမရှိခြင်း ကျန်းမာခြင်းကိုပင် ကလျာဏ-ကောင်း၏ဟု ဆိုလိုပါသလော၊ ကလျာဏ-ကောင်း၏ဟူသည် အဘယ်ပါနည်း၊ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

(ဇ) ဆို့/ အနုသဒ္ဒန္တ ။ ။ ဤသို့ (ဂ-ဃ) တို့ဖြင့် ကလျာဏကား ဘဒ္ဒကအနက်ကို ဟောသော ဂုဏသဒ္ဒါ, ကိတ္တိသဒ္ဒ၏ ကလျာဏဘာဝကား ယင်းကလျာဏဂုဏ်လျှင် အရာရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့် ဖြစ်ခြင်းကိုငင်း, ကလျာဏသဒ္ဒါ၏ သေဋ္ဌအနက်ဟု ဆိုအပ်သော ဥဒ္ဂကတ္ထကိုငင်း မြှုပ်း၍ ယခုအခါ၌ အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ စသည်ဖြင့် ရိုးမွမ်းပြောကြားအပ် ပြောဆိုအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် ဂုဏ်ကျေးဇူးသည်သာလျှင် ကိတ္တိသဒ္ဒမည်၏ဟု ပြခြင်းငှာ (ဇ) မိန့်။

(ဇ) ဆို့/ ဧစာဒနာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဂ-ဃ) တို့ဖြင့်--ပြဆို၏။ ကိတ္တိသဒ္ဒေါ ဟူသော ပါဠိ၌ အဘယ်သမာသ် ပြုအပ်ပါသနည်း၊ ကိတ္တိယာ သဒ္ဒေါ ကိတ္တိသဒ္ဒေါ-ဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ်ကို ပြုအပ်ပါသလော၊ စုဒ်ကြောင့် (ဇ) မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

(စ) သို့/ အနုသေန္တ ။ ။ ဤသို့ (c) ဖြင့် အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ စသည်ဖြင့် ချီးမွမ်း ပြော ကြားအပ် ပြောဆိုအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် ဂုဏ်ကျေးဇူးသည်သာလျှင် ကိတ္တိသဒ္ဒမည်၏ဟု မြွေပြီး၍ ယခုအခါ၌ "ကိတ္တနံ ထဝနံ ကိတ္တိ၊ သဒ္ဒိယတီတိ သဒ္ဒေါ"ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ "ကိတ္တိဝသေန, ကိတ္တိယာ ဝါ ပဝတ္တော သဒ္ဒေါ ကိတ္တိသဒ္ဒေါ"ဟု ပြားသော တည်ရာ အနက်ရှိသည်၏အဖြစ်ကို ပြခြင်းငှာ (စ) မိန့်။

(စ) သို့/ စောဒနာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (c) ဖြင့် --ပြဆို၏။ ၎င်းကိတ္တိသဒ္ဒေါဟူသော ပါဠိ၌ အဘယ်သို့သော သမာသ်ကို ပြုအပ်ပါသေးသနည်း၊ ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့် "ကိတ္တိယေဝ သဒ္ဒေါ ကိတ္တိသဒ္ဒေါ"ဟု အဝဓာရဏ ကမ္မဓာရည်းသမာသ်ကိုသာ ပြုအပ်ပါသလော၊ စုဒ်-(စ) မိန့်။

➢ ❾ ။ [**က-ဓ ဝါက္ယကို့ရှု**] (၁) နှနှ ပါဠိယံ တံ ခေါပန ဘဂဝန္တိ ဗွေ ဥပယောဂဝစနံ အတ္ထိ။ (၂) အထ ကသ္မာ တဿ ခေါ ပန ဘဂဝတောတိ အတ္ထော ယောဇေတဗ္ဗော။ (၃) နနု ဣတ္ထမ္ဘူတာ ချာနတ္ထေ ဥပယောဂဝစနံ ဟောတိ။ (၄) တသ္မာ တဿ ခေါ ပန ဘဂဝတောတိ အတ္ထော ယောဇေတဗ္ဗော။

[**က-ဓါက္ယကို့ရှု**] (၁) နှနု ကစ္စာယနေ ကမ္မတ္ထေဒုတိယာတိ အာဒိသုတ္တံ ဝုတ္တံ။ (၂) အထ ကသ္မာ တံ ခေါ ပန ဘဂဝန္တန္တိ ဣတ္ထမ္ဘူတာချာနတ္ထေ ဥပယောဂဝစနံ။ (၃) နနု အဗ္ဘူတောတိ ဗွေ အဘိသဒ္ဒေန ပယုတ္တော။ (၄) တသ္မာ တံ ခေါ ပန ဘဂဝန္တန္တိ ဣတ္ထမ္ဘူတာချာနတ္ထေ ဥပယောဂဝစနံ။

(တနည်း) (၁) နှနု တံ ခေါ ပန ဘဂဝန္တိ ဣဒံ ဥပယောဂဝစနံ သာမိအတ္ထေ ဘဝတိ။

(၂) အထ ကသ္မာ တံ ခေါ ပန ဘဂဝန္တန္တိ ဣတ္ထမ္ဘူတာချာနတ္ထေ ဥပယောဂဝစနံ ဝုတ္တံ။

(၃) အပုဓာနဝသေန ဣတ္ထမ္ဘူတာချာနတ္ထဒီပနတော။

(၄) တသ္မာ တံ ခေါ ပန ဘဂဝန္တန္တိ ဣတ္ထမ္ဘူတာချာနတ္ထေ ဥပယောဂဝစနံ ဝုတ္တံ။

➢ ❿ ။ ကလိယတေ သခ်္ခါယတေတိ **ကလ္ယာဓေဏာ**။ (၃) ကောင်းသော ဝတ္ထု၏ အာရမ္မဏာပစ္စယသတ္တိဟု ဆိုအပ်သော ကမ္မဋ္ဌကြိယာတည်းဟူသော သကတ်အနက်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (တနည်း) ရေတွက်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော သတိ, ဝီရိယ, ဉာဏ်ပြောနိုးသော စိတ္တပွါဒ်တည်းဟူသော ကတ္တုဋ္ဌကြိယာနှင့် ကောင်းသော ဝတ္ထု၏ အာရမ္မဏာပစ္စယသတ္တိဟု ဆိုအပ်သော ကမ္မဋ္ဌကြိယာဟူသော သကတ်နှစ်ပါးသည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) (၆) ဘဒ္ဒကော-စသော။

ကိတ္တိယတီတိ **ကိတ္တိ**။ (၃) ချီးမွမ်းခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ချီးမွမ်းအပ်သော အသံသည် ဝစနိယ။ (၆) ထုတိ-စသော--။

သဒ္ဒိယတီတိ **သဒ္ဒေါ**။ ကိတ္တိဓဝ သဒ္ဒေါ **ကိတ္တိသဒ္ဒေါ**။ (၃) ချီးမွမ်းအပ်သော ဂုဏ်၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးနှင့် ဂုဏ်-ဂုဏော အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်ဓတည်းဟူသော သကတ်အနက်သည် ဝစနဟေတု။ (၄) လုတ္တနိဒ္ဒိဋ္ဌ ဂမျမာန်ဖြစ်သော ဣတိသဒ္ဒါသည် ဝစနဟေတု ဓောတက။ (၅) ချီးမွမ်းပြောဆိုအပ်သော ဂုဏ်ကျေးဇူးဒြဗ်အနက်သည် ဝစနိယ။ (၆) ကိတ္တိဝစနိယော-စသော--။

ကိတ္တနံ ထဝနံ **ကိတ္တိ**။ (ထုတိ) သဒ္ဒိယတီတိ **သဒ္ဒေါ**။ (ယောသော)

ကိတ္တဝသေန ပဝတ္တော သဒ္ဒေါတိ **ကိတ္တိသဒ္ဒေါ**။ (၃) ချီးမွမ်းခြင်း၏ အသံနှင့် အကြောင်း-အကျိုးအဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်ဓဟူသော သကတ်အနက်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ချီးမွမ်းသည်၏ ဒေ့ဂွမ်း

http://www.dhammadownload.com

ဖြင့်ဖြစ်သော အသံခြင်းသည် ဝစနီယ။ (၆) ထုတိယောသော

သမန္တာ ဂစ္ဆတိ ဗုဇ္ဈတိတိ **သမန္တာဂစ္ဆော**။ (၃) ယှဉ်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစန ဟေတု။ (၅) ယှဉ်သော အနက်သည် ဝစနီယ။ (၆) ယုတ္တော-စသော--။

ယောသိယတေတိ **ယောစသော**။ (၃) အသံပြုခြင်း, ချီးမွမ်းခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစန ဟေတု။ (၅) အသံခြင်းသည် ဝစနီယ။ (၆) သဒ္ဒ-စသော--။

ဝိသေသေန ပသဒ္ဓေါ **သေစဒ္ဓော**။ (၃) ချီးမွမ်းအပ် မြတ်သော စကားနှင့် အထူးသဖြင့် ချီးမွမ်းအပ် မြတ်သော စကားတို့၏ ဂုဏ်-ဂုဏေး အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) မြတ်သော စကားခြင်းသည် ဝစနီယ။ (၆) ကလျာဏ-စသော--

ဥပယုဇ္ဇိတဗ္ဗော ကြိယာယတီတိ **ဥပယောဂေါ**။ ဝစီယတောတိ **ဝစနံ**။

ဥပယောဂေ ပဝတ္တံ် ဝစနန္တိ **ဥပစယောဂဝစနံ**။ (၃) ဥပယောဂ-အရ ဖြစ်သော ကံအနက်နှင့် ယင်းကံအနက်၌ သက်ထားသော ဒုတိယာဝိဘတ်၏ ဝိသယ-ဝိသယီ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ဒုတိယာဝိဘတ်ခြင်းသည် ဝစနီယ။ (၆) ဒုတိယာဝိဘတ္တိ, ကမ္မဝစန-စသော--။

ဥပယောဂေ ပဝတ္တံ် ဝစနံ ယသ္မာတိ **ဥပယောဂဝစနံ**။/ ဥပယောဂေ ပဝတ္တံ် ဝစနံ **ဥပယောဂဝစနံ**။ ဥပယောဂဝစနံ အသ္မ အတ္ထိတိ **ဥပစယောဂဝစနံ**။ (၃) တံ ခေါ ပန ဘဂဝန္တံသဒ္ဒါနှင့် ယင်းသဒ္ဒါနောင် သက်ထားသော ဒုတိယာဝိဘတ်၏ ဌာန-ဌာနီ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) တံ ခေါ ပန ဘဂဝန္တံ သဒ္ဒါခြင်းသည် ဝစနီယ။ (၆) ကမ္မပ္ပဝစန, တံ ခေါပန ဘဂဝန္တ-စသော--။

ကွတ္ထံ ဘူတဿ အာချာနန္တိ **ကွတ္ထံဘူတောစျာနံ**။ (၃) ဥဂ္ဂမနကြိယာဟူသော အပြားသို့ ရောက်သော ကိတ္တိသဒ္ဒ၏ ဟောကြားခြင်းနှင့် ကမ္မ-ကမ္မီ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ဥဂ္ဂမနကြိယာဟူသော အပြားသို့ရောက်သော ကိတ္တိသဒ္ဒကိုဟောသော "တံ ခေါ ပန ဘဂဝန္တံ"သဒ္ဒါခြင်းသည် ဝစနီယ။ (၆) ကွတ္ထံဘူတဝါစကော။

➤ ❺ ။ (ဆ) ၌ **အဗ္ဘုဂ္ဂတော**-ကို အဘ္ဘုဂ္ဂတတ္တာ/ ပဓာနကြိယာ **ဥဂ္ဂတော**-ကို ဥဂ္ဂတတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်- ကလျာဏသ ကိတ္တိသဒ္ဒသ-ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်) **ကလျာဏဥဂ္ဂတသမန္နာဂတော**-ကို ကလျာဏဂုဏသမန္နာဂတတ္တာ ဟု ဟိတ်ပြင်- ကိတ္တိသဒ္ဒသ-ဟု သမ္ဗန်ခံ။ (၏/သည် စပ်)

➤ ❻ ။ **(က)** ဖြင့် တံ ခေါပန ဘဂဝန္တံ-၌ ဒုတိယာဝိဘတ်၏အဖြစ်ကိုဂင်း (ဝိဘတ္တိပဒ) ယင်းဒုတိယာဝိဘတ်သည် ကမ္မတ္ထ၌ မသက်၊ ကွတ္ထမ္ဘူတာချာနတ္ထ၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုဂင်း (ဝိဘတ္ထတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ခ) ဖြင့် တံ ခေါ ပန ဘဂဝန္တံပဒ်ကို ထိုအရှင်ဂေါတမ၏-ဟု သာမျတ္ထ ယောဇနာ ရှုမည်ဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) **(တနည်း)** တံ ခေါ ပန ဘဂဝန္တံ၌ ဒုတိယာဝိဘတ်သည် သာမျတ္ထကို ဟောသည်ဟု သိစေပါသည်။ (ဝိဘတ္ထတ္ထ)

(ဂ) ဖြင့် ကလျာဏ-ဟူသည် ဘဒ္ဒက=ကောင်းခြင်းပင်တည်း၊ ကိတ္တိသဒ္ဒ၏ ကလျာဏ ဘာဝသည်လည်း

http://www.dhammadownload.com

ဘုရားရှင်၏ အရဟံ-စသော ကလျာဏဂုဏ်လျှင် အကြောင်းရင်းရှိသတည်းဟု ကာရဏူပစာသဒ္ဒါ အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) **(တနည်း)** **(ဂ)** ဖြင့် ကလျာဏောပုဒ်ကို ကလျာဏောန သမန္နာဂတောကလျာဏောဟု သမန္နာဂတတဒ္ဓိတ်ပြုရမည်ကိုဎင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏပစ္စည်း သမန္နာဂတအနက်၌ သက်သည်ကိုဎင်း (ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

(တနည်း) **(ဂ)** ဖြင့် ကလျာဏောပုဒ်ကို ကလျာဏော အဿ အတ္ထိတိ ကလျာဏော ဟု အဿတ္ထိတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုဎင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏပစ္စည်း အဿတ္ထိ၌ သက်သည်ကိုဎင်း (ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဃ) ၌ သေဋ္ဌော-ဖြင့် သေဋ္ဌ-ဟူသည် ဘဒ္ဒက=ကောင်းခြင်းပင်တည်း၊ ကိတ္တိသဒ္ဒ၏ သေဋ္ဌဘာဝကား မြတ်စွာဘုရား၏ အရဟံ-စသော သေဋ္ဌဂုဏ်လျှင် အကြောင်းရင်းရှိသတည်းဟု ကာရဏူပစာ သဒ္ဒါ အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(င) ၌ ကိတ္တိယော-ဖြင့် ကိတ္တိယတိတိ ကိတ္တိ၊ သဒ္ဒိယတိတိ သဒ္ဒေါ-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ ကိတ္တိနှင့် သဒ္ဒ ပရိယာယ်၏အဖြစ်ကိုဎင်း (ပရိယာယ်ပြ အဘိဓေယျတ္ထ) ကိတ္တိ ဧဝ သဒ္ဒေါ ကိတ္တိသဒ္ဒေါ-ဟု ကမ္မဓာရယ် ပြုရမည်ကိုဎင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေသည်။

(စ) ဖြင့် ကိတ္တိသည် ထုတိ၏ ပရိယာယ်၏အဖြစ်ကိုဎင်း (ပရိယာယ်ပြ အဘိဓေယျတ္ထ) **(တနည်း)** ကိတ္တိ၌ ကိတ္တဓာတ်၏ အဘိတ္ထဝနအနက် ဟောသည်ကိုဎင်း (ဒု-ဓာတုတ္ထ) ဏပစ္စည်း ဘာဝသာဓနာ၌ သက်သည်ကိုဎင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ကိတ္တနံ အဘိတ္ထဝံ ကိတ္တိ-ဟု ဘာဝသာဓနပြုရမည်ကိုဎင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သဒ္ဒ-သည် ယောသ-၏ ပရိယာယ်၏ အဖြစ်ကိုဎင်း (ပရိယာယ်ပြ အဘိဓေယျတ္ထ) ကိတ္တိနှင့် သဒ္ဒကို ကိတ္တိဝသေန ပဝတ္တော သဒ္ဒေါ ကိတ္တိသဒ္ဒေါ(တနည်း) ကိတ္တိယာ ပဝတ္တော သဒ္ဒေါ ကိတ္တိသဒ္ဒေါ-ဟု မဇ္ဈေလောပီ တတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ်ပြုရမည်ကိုဎင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဆ) ၌ အဗ္ဘောတ္ထရိတ္တာ ဥဂ္ဃတောဖြင့် အဗ္ဘုဂ္ဂတောကို အဘိ+ဥဂ္ဃတော-ဟု ပုဒ်ဖြတ်ရမည်ကိုဎင်း (သန္ဓိလိင်္ဂပဒ) အဘိ၏ အဘိဘာဝနတ္ထ (အဗ္ဘောတ္ထရနတ္ထ)ကို ဟောသည်ကိုဎင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) အဘိဘာဝနဟူသည် လွမ်းမိုးခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုဎင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

➢ ❾ ။ ဏ္ဍာတီဗိ စသော ဘဂဝါ (ပ) ဘဂဝါဘိ-၌ ဘဂဝါ နှစ်မှုစ်အဆုံး

ရှေ့ ဘဂဝါ-သည် နာမဝါစက နာမကိတ္တန ဖြစ်ပါသည်။ နောက် ဘဂဝါသည် ဂုဏဝါစက ဂုဏကိတ္တန ဖြစ်ပါသည်။ ဤသို့ ထူးပါသည်။

➢ ❿ အဟံ သတ္ထုဂုဏေ ကထယိဿာမိ၊ ဧကဂ္ဂစိတ္တော သုဏာထ မဟာရာဇာတိ ဝတ္တာ ""အယံ ဒေဝ ဘဂဝါ အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ"" တိ အာဒိမာဟ-၌ ဘဂဝါလက်ခဏရဇ္ဇုတ်ပုံ

(၁) အယံ ဘဂဝါ အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ-စသော ဘုရားရှင်၏ ဂုဏ်တော်များကို သံတော်ဦးတင် ပြောကြားသော ဇိဝကသန္တာန်၌ဖြစ်သော သဒ္ဒါ ပညာပြဋ္ဌာန်းသော ကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရတိဋ္ဌာယီ ဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရရာ/ဝီရိယပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဥဿာဟဋ္ဌာယီဘာဝ+ဝီရရာ မည်၏။ (၂) အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ-စသော ဘုရားရှင်၏ ဂုဏ်တော်များသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ မည်၏။ (၃) ဂုဏ်တော်တို့၏ ကောင်းသည်၏ အဖြစ်သည် ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ မည်၏။ (၄) အဓာတသတ်မင်း၏ ဘုရားရှင်ထံ

http://www.dhammadownload.com

ချဉ်းကပ်လိုသော စိတ်ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း, သာမညဖလသုတ်ကို ကြားနာရခြင်း–စသော အကျိုးအဆက်ဆက်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

၈၀ ကလျာဏော ကိတ္တိသဒ္ဒါ အဗ္ဘုဂ္ဂတော–ဆိုသည့် ဘာဝါလင်္ကာရဒေသနာတော်

(၁) ၈၀ ကလျာဏော ကိတ္တိသဒ္ဒါ အဗ္ဘုဂ္ဂတော–ဟူသော ဝစနပဗန္ဓကို ကြားနာ ကြည်ရွှင်သူတို့၏ သန္တာန်၌ အံ့သြသောအခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော ဆန္ဒပြောနိုးသော စိတ္တဖြာဒါသည် (၀၊) ၎င်း၌ ဆန္ဒသည် ဝိမှယ္ဒဘယီဘာဝ+အဗ္ဘုတရသ မည်၏။ (၂) ကိတ္တိသဒ္ဒါသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ မည်၏။ (၃) ကလျာဏ ဘောဂုဏ်နှင့် နတ်နှင့်တကွသော လောကကို လွှမ်းမိုး၍ တက်ခြင်းတို့သည် ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ မည်၏။ (၄) သာဓုဝါဒ ရတနာ သုံးပါး၌ ကြည်ညိုလေးမြတ်ခြင်း ဝန္ဒနာ မာန ပူဇော သက္ကာရတို့ကိုပြုခြင်း သုဂတိသို့ လားရခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ကိတ္တိ–ဆိုသည် ဓာတ်အရ ။ ။ (၁) ရိုးမွမ်းတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ သဒ္ဒါ စေတနာ ပညာ ပြောနိုးသော စိတ္တဖြာဒါသည် ဓမ္မရတိဌာယီဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရရသ။ (၂) မြတ်စွာဘုရားသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) အရဟံ–စသော ဂုဏ်တော်တို့နှင့် ပြည့်စုံသည်၏အဖြစ်သည် ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ။ (၄) ဘုန်းတန်ခိုးတော ကြီးခြင်း, အဇာတသတ်မင်းအား တရားတော်များ နားကြားစဉ် အလုံးစုံသောကိုယ်၌ ပီတိငါးမျိုး ပျံ့နှံ့ခြင်း ထိုဇာဏ်၌ သွားလိုခြင်း အကျိုးများသည် အနုဘာဝ မည်၏။

(ဆ) ဝါက္ယကိတ္တိရှ ။ ။ (၁) ကျော်စောသံသည် လောကအားလုံးကို လွှမ်းခြုံ၍တက်ပြီဟု ကြားနာရသူတို့၏ သန္တာန်၌ ကြည်ညိုသော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော သဒ္ဒါ ပီတိ ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တဖြာဒါသည် ဓမ္မရတိဌာယီဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရရသ။ (၂) မြတ်စွာဘုရား၏ ကိတ္တိသဒ္ဒါသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) ကိတ္တိသဒ္ဒါ၏ ကလျာဏဂုဏ်သည် ဥဒ္ဒိပန ဝိဘာဝ။ (၄) ကြားနာရသူတို့ ပီတိ သောမနဿဖြစ်၍ ဘုရားထံ သွားရောက်လိုခြင်း စသော အကျိုးအဆက်ဆက်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဝါက္ယ (၂၃) [ဌ၊၁၃၃။] (ဘာဋီ၊၃၊၂၅၇)

(က) တတြာယံ ပဒသမ္မန္နာ – သော ဘဂဝါ ကွတိပိ အရဟံ၊ ကွတိပိ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ (ပ) ကွတိပိ ဘဂဝါတိ၊ (ခ) ကွမိနာစ ကွမိနာစ ကာရဏောနာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊

(ဂ) တတ္ထ အာရကာတ္တာ, အရီနံ, အရာနဉ္စ ဟတတ္တာ, ပစ္စယာဒီနံ အရဟတ္တာ, ပါပကရဏေ ရဟာဘာဝါတိ ကွမေဟိ တာဝ ကာရဏေဟိ သော ဘဂဝါ အရဟာန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

[သံဝဏ္ဏနာနှင့်အညီအနက်] (၁) **အရဟံ**=ကိလေသာတို့မှ ဝေးကွာတော်မူသော မြတ်စွာဘုရား။ (၂) **အရဟံ**=ကိလေသာရန်သူတို့ကို ပယ်သတ်အပ်ကုန်ပြီးသော မြတ်စွာဘုရား။ (၃) **အရဟံ**=သံသရာစက်၏ အကန့်အကွက်တို့ကို ဖျက်ဆီးအပ်ကုန်ပြီးသော မြတ်စွာဘုရား။ (၄) **အရဟံ**=ပစ္စည်းပူဇော ဝိသေသတို့ကို ခံခြင်းငှာ ထိုက်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရား။ (၅) **အရဟံ**=မကောင်းမှုကိုပြုခြင်း၌ ဆိတ်ကွယ်ရာအရပ် ရှိတော် မမူသော မြတ်စွာဘုရား။(၀၊) ဆိတ်ကွယ်ရာအရပ်၌ မကောင်းမှုကို ပြုတော်မမူသော မြတ်စွာဘုရား

➤ ❶ ။ **(က)** တတြ၊ထိုကွတိပိ သော ဘဂဝါ အစရှိသော ပါဠိတော်မြတ် ပါဠိအရာ၌။အယံ၊ ဤဆိုအပ်လတ္တံ့ကား။ပဒသမ္မန္နော၊ပုဒ်တို့၏ ဆက်စပ်ခြင်းတည်း။သော ဘဂဝါ၊ထိုမြတ်စွာဘုရားသည်။ကွတိပိ၊

http://www.dhammadownload.com

ဤအကြောင်း, ဤအကြောင်းကြောင့်လည်း။အရဟံ၊အရဟံ မည်တော်မူ၏။(သော ဘဂဝါ၊သည်။) ဣတိပိ၊ ကြောင့်လည်း။သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ၊မည်တော်မူ၏။ (၀) (သော ဘဂဝါ၊သည်။) ဣတိပိ၊ကြောင့်လည်း။ဘဂဝါ၊ ဘဂဝါ မည်တော်မူ၏။ဣတိ၊ဤဆိုအပ်ပြီးသည်ကား။(ပဒသမ္မန္နော၊ပုဒ်တို့၏ ဆက်စပ်ခြင်းတည်း)

(၈) ဣမိနာစ ဣမိနာစ ကာရဏေန၊ဤအကြောင်း, ဤအကြောင်းကြောင့်လည်း။(အရဟံ၊အရဟံ မည်တော်မူ၏။) ဣတိ၊ဤအနက်သည်။(၀ါ) ကို။ဝုတ္တံ၊ဆိုအပ်သည်။ (၀ါ) ဆိုလိုသည်။ဟောတိ၊ဖြစ်၏။

(၈) တတ္ထ၊ထို သော ဘဂဝါ အစရှိသော ပါဠိတော်မြတ် ပါဠိအရာ၌။အာရကတ္တာ၊ ကိလေသာတို့မှ ဝေးကွာတော်မူသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။အရီနံ၊ရန်သူတို့၏၎င်း။(၀ါ)ရန်သူတို့ကိုလည်း။အရာနံ၊အကာန့် ထောက် ဆန့်တို့၏၎င်း။(၀ါ) တို့ကိုလည်း။ ဟတတ္တာ၊သတ်ဖြတ် ဖျက်ဆီးအပ်ကုန်ပြီးသည်၏အဖြစ်ကြောင့်လည်း။ ပစ္စယာဒီနံ၊သင်္ကန်းစသော ပစ္စည်း အစရှိသည်တို့အား။အရဟတ္တာ၊ထိုကိတန်တော်မူသည်၏ အဖြစ် ကြောင့်၎င်း။ ပါပကရဏေ၊မကောင်းမှုကို ပြုခြင်းကိစ္စ၌။ရဟာဘာဝါ၊ဆိတ်ကွယ်ရာမရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ တာဝ၊သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ-စသော ဂုဏ်တော်တို့မှ ရှေးဦးစွာ။ဣတိ ဣမေဟိ ကာရဏေဟိ၊ဤ အကြောင်း တို့ ကြောင့်။သော ဘဂဝါ၊ထိုမြတ်စွာဘုရားကို။အရဟန္တိ၊အရဟံဟူ၍။ဝေဒိတမ္ဗော၊သိထိုက်၏။

➢ ❶ ။ **(၈) ဒွီ/ စတ္ထာသဓရောပနစတုက္ကာနံ** ။ ။ ဆရာ ဆရာသည် (က) ဖြင့် ဣတိပိ သော ဘဂဝါ အစရှိသော ဘုရားဂုဏ်တော် ပါဠိတော်များကို သော ဘဂဝါ ဣတိပိ အရဟံ စသည်ဖြင့် ဣတိပိသဒ္ဒါ သော ဘဂဝါ သဒ္ဒါတို့ကို အရဟံ-စသော ဂုဏ်တော် ကိုးပါးလုံးနှင့် အသီးသီး ယှဉ်စပ်၍ အနက်သမ္ဗန်ရမည်ဟု ပဒသမ္ဗန္ဓကို ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ယင်း ဣတိပိဒ်၌ ဣတိ-သဒ္ဒါသည် ပကာရ, နိဒဿန, အဝဓာရဏအနက်တို့ကို ဟောကြားပါသလော၊ ဤနေရာ၌ ဣတိ-သဒ္ဒါသည် အဘယ်အနက်ကို ဟောပါသနည်း၊ ပိ-သဒ္ဒါသည် သမ္ဘာဝနာ-စသော အနက်တို့ကိုပင် ဟောပါသလော၊ ဤနေရာ၌ ပိ-သဒ္ဒါသည် အဘယ်အနက်ကို ဟောပါသနည်း၊ ဤနေရာ၌ ဣတိသဒ္ဒါ, ပိသဒ္ဒါတို့ ဟောသောအနက်ကို တိကျစွာ မပြဆိုခဲ့သော် ဣတိသဒ္ဒါ, ပိသဒ္ဒါတို့ ဟောနိုင်သမျှ အနက်အားလုံး၌ ပြန့်နှံ့သော အတိဗျာပိတဒေါသ ဆရာ့အား သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့်-(ခ) မိန့်။

ကား= (ခ)ဖြင့် ဤနေရာ၌ ကာရဏတ္ထကို ဟော၏ဟု ငါပြ--ဟူလို။

(၈) ဒွီ/ အန္ဒသဓန္ဓ ။ ။ ဤသို့ (က-ခ) တို့ဖြင့် သော ဘဂဝါ ဣတိပိ အရဟံ စသည်ဖြင့် ပဒသမ္ဗန္ဓကိုဆိုင်း၊ ဣတိပိဒ်၌ ဣတိသဒ္ဒါ၏ ကာရဏတ္ထဟူသော ပဒပဓာနတ္ထကိုဆိုင်း၊ ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ အရဟံ-စသော (ဂုဏ်တော်ပြ) ပုဒ်တို့၏ ပဒဝိဂ္ဂဟကို ပြလိုသော ဆရာသည် (ဂ) မိန့်။

➢ ❷ ။ **ဇီဝကော ဥပသန္တသဟုဒ္ဓသ ဘဂဝတော ဥပဋ္ဌာကော၊ သယမ္ဘိုဉပသဒ္ဓေန၊ တသ္မာ ဝတ္ထာသမ္မန္နော ဘိက္ခုဝိယ တုဏှီဘူတောဝ နိသိဒေန္နော၊(၄၊၁၃၂)**

(၁) နနု ဇီဝကော မယံ ဣဒံ သြဘာသနိမိတ္တကမ္မန္တိ ဇာနာတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ ဇီဝကော ဝတ္ထာသမ္မန္နော ဘိက္ခုဝိယ တုဏှီဘူတောဝ နိသိဒေန္နော။ (၃) နနု ဇီဝကော ဥပသန္တသ ဗုဒ္ဓသ ဘဂဝတော ဥပဋ္ဌာကော၊ သယမ္ဘိ ဥပသဒ္ဓေါ။

(၄) တသ္မာ ဇီဝကော ဝတ္ထာသမ္မန္နော ဘိက္ခုဝိယ တုဏှီဘူတောဝ နိသိဒေန္နော။

http://www.dhammadownload.com

➢ ❺ ။ အရတိ ဂဏ္ဌတိ ပစ္စတ္ထိကဘာဝန္ဿိ **အဇီ**။ (တေသံ အဇိနံ)

(၃) ရန်သူအဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်းကြောင်းသာသကတ်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၃) ရန်သူဖြစ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) ပစ္စတ္ထိကော, သတ္တု-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

➢ ❻ ။ **အာရကာတ္ထာ/ အရမာတ္ထာ** ဟိတ်တို့၏. လာသမ္မနိကားး= တဿ ဘဂဝတော ဖြစ်ပါသည်။ (၏/သည် စပ်) * **မာဓာတ္ထာ**-၏ လာသမ္မနိကားး တဿ ဘဂဝတော ဖြစ်ပါသည်။ (၏/သည် စပ်) (**တနည်း**) အရိနံ, အရာနံ ဖြစ်သည်။ (တို့၏/တို့ကို စပ်)

➢ ❼ ။ **(က)** ဖြင့် ကမ္မဋ္ဌာနိကပဂ္ဂိုလ်သည် အရဟ်-စသော ကိုးဌာနတို့၌ ဣတိပိ သဒ္ဒါကို အသီးသီးယှဉ်၍ ဗုဒ္ဓဂုဏ်တော်တို့ကို အောက်မေ့အပ်ကုန်သကဲ့သို့ ဤ၌၌ ဗုဒ္ဓဂုဏ်တော်ကိုကြားခြင်းဖြင့် ဣတိပိ-သဒ္ဒါကို အရဟ်-စသော ကိုးဌာနတို့၌ အသီးသီး ယှဉ်အပ်ကုန်၏ဟု ပဒသမ္ဗန္ဓကို သိ။ (ဘာဝတ္ထ)

(ခ) ဖြင့် ဣတိပိ သော ဘဂဝါ၌ ဣတိ-သဒ္ဒါ၏ အာသန္နပစ္စက္ခကရဏတ္ထ၏ အဖြစ်ကိုငင်း (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) ပိ-သဒ္ဒါ၏ သမ္ဘိဏ္ဍနတ္ထ၏ အဖြစ်ကိုငင်း (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) ယင်း ဣတိ, ပိ-နိပါတ်ပုဒ်တို့ နောင် တတိယာ နာဝိဘတ်ကျေနေသည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဂ) ၌ **အာရကတ္ထာ အရိနံ**-ဖြင့် ကိလေသာတို့မှ ဝေးတော်မူသည်၏အဖြစ်ကြောင့် အရဟာ မည်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (ဘာဝတ္ထ) အာရကာ-ဟု ဆိုလိုလျက် အာ-ကို အ-ရဿပြု၊ က-ကို ဟပြု၊ ဟ-အထက်၌ နိဂ္ဂဟိတ်လာ၍ အရဟ်-ဟု ရုပ်ပြီးနေသည်ကိုငင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

အရိနံ ဟတတ္ထာ-ဖြင့် အရဟ်မှန်တို့ အရဃော ဟနိတ္ထာတိ အရဟ်-ဟု ကတ္တုသာဓနေ ကိတန္တ ဒုတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ကွိပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓနအနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) (အရိ+ဟန+ကွိ) အရိဟ-ဟု ဆိုလိုလျက် ဣ-ကို အ-ပြု၊ ဟ-အထက်၌ နိဂ္ဂဟိတ်လာ၍ အရဟ်-ဟု ရုပ်ပြီးနေသည်ကိုငင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

အရာနဉ္စ ဟတတ္ထာ-ဖြင့် အရဟ်ပုဒ်ကို အရေ ဟနိ ဝိဟနိ ဝိနံသေတိတိ အရဟ်-ဟု ကတ္တုသာဓနေ ကိတန္တ ဒုတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) ကွိပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓနအနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) အရဟ-ဟု ဆိုလိုလျက် နိဂ္ဂဟိတ်လာ၍ အရဟ်-ဟု ရုပ်ပြီးနေသည်ကိုငင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

ပစ္စယာဒီနံ အရဟတ္ထာ-ဖြင့် ပစ္စယာဒီနိ အရဟတိတိ အရဟ်-ဟု ကတ္တုသာဓနေ ဝစနတ္ထပြုရမည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) အန္တပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓနအနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) အရဟာဓာတ်၏အဖြစ်ကိုငင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) သိစေပါသည်။

ပါပကရဏေ ရဟာဘာဝါ-ဖြင့် အရဟ်ပုဒ်ကို နတ္ထိ ရဟော ဇေသ္သာတိ အရဟ်-ဟု စတုတ္ထိ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုငင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) နှ-သဒ္ဒါ၏ အဘာဝအနက်ဟောသည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) အရဟ-ဟု ဆိုလိုလျက် နိဂ္ဂဟိတ်လာ၍ အရဟ်-ဟု ရုပ်ပြီးနေသည်ကိုငင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

➢ ❽ ။ **ပစ္စယာဒီနံ-ဠ် အာဒိ**-ဖြင့် ပူဇာဝိသေသကို ယူရပါမည်။

http://www.dhammadownload.com

အရိုးနုံ–၌ အရိုး–အရ ။ ။ သဒိသူပစာရတ္ထအားဖြင့် ကိလေသာ ဆယ်ပါးကို ယူရပါမည်။ **(တနည်း)** မာရ်ငါးပါးလုံးကို ယူရပါမည်။ **(တနည်း)** သာသနရန်စွယ် အန္တရာယ်များဖြစ်သော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိပုဂ္ဂိုလ်များကို ယူရပါမည်။

➤ ၃ ၀ ။ အရိုးနုံ ဟတ္ထာ–၌ ဧနာက်ပ္ပစ်၏ ဓာတ္ထေဋ္ဌကို ကိုယ်ဖြင့်၍

(၁) ဟနဓာတ်အရ ကိလေသာတို့ကို ပယ်သတ်ဖျက်ဆီးတော်မူတတ်သော ဘုရားရှင်၏ သန္တာန်၌ဖြစ်သော အရဟတ္တမဂ် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရတိဌာယီဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရရသ။ (၂) နိဗ္ဗာန်သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ (၃) ပါရမီဉာဏ် ဝိပဿနာဉာဏ် အောက်မဂ်ဉာဏ် အောက်ဖိုလ်ဉာဏ်တို့သည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။ (၄) အရဟတ္တဖိုလ်ဉာဏ် ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ် သမ္မဉ္ဉတဉာဏ် စသည်တို့သည် အနုဘာဝ မဲ့ည်၏။

ဂါထာ (၂၄) [၌၁၃၄။]

(က) ရညောပိ ဘဂဝတော ဂုဏကထံ သုဏန္တဿ သကလသရီရံ ပဉ္စဝဏ္ဏာယ ပီတိယာ နိရန္တရံ ဖုဋ္ဌအဟောသိ။(ခ) သော တစ်ဏညော ဂန္တ္ဝကာမောဟုတွာ ""ဣမာယ ဇေါပန ဝေလာယ မယံ ဒသဗလဿ သန္တိကံ ဂစ္ဆတော နု အညော ကောစိ ခိပ္ပံ ယာနာနိ ယောဇေတုံ သက္ခိဿတီ အညတြ ဇိဝကာ""တိ စိန္တေတွာ ""တေန ဟိ သမ္မ ဇိဝက ဟတ္ထိယာနာနိ ကပ္ပါပေဟိ""တိ အာဟ။

(၇) တတ္ထ ဓဘဒနုဟီတိ ဥယျောဇနတ္ထေ နိပါတော။

(ဃ) ဂစ္ဆ သမ္မ ဇိဝကာတိ ဝုတ္တံ ဓဟာတိ။ (ဘာသာဋီကာ၊ဒု၊၂၅၉။)

➤ ၁ ။ **(က)** ရညောပိ၊မင်းသည်လည်း။ဘဂဝတော၊မြတ်စွာဘုရား၏။ဂုဏကထံ၊ဂုဏ်တော်စကားကို။သုဏန္တဿ၊ကြားနာရစဉ်။သကလသရီရံ၊အလုံးစုံသော ကိုယ်သည်။ပဉ္စဝဏ္ဏာယ၊ငါးမျိုး အတိုင်း အရှည်ရှိသော။ပီတိယာ၊ပီတိသည်။ကတာဓိကာရဘာဝတော၊အလွန်အကဲပြုအပ်ပြီးသော ကောင်းမှုပါ ရမိရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။**(ဟိတ်)** နိရန္တရံ၊မပြတ်။ဖုဋ္ဌံ၊ပြန့်နှံ့အပ်သည်။အဟောသိ၊ဖြစ်ပြီ။

(ခ) သော၊ထိုမင်းသည်။တစ်ဏညော၊ထိုဓာတ်ရှိသော။ဂန္ဓကာမော၊သွားခြင်းငှာ အလိုရှိသည်။ဟုတွာ၊ဖြစ်၍။ပန၊ထိုသို့ပင် သွားခြင်းငှာ အလိုရှိပါသော်လည်း။ဣမာယ ဝေလာယ၊ ဤအချိန်၌။မယံ၊ငါ့ဖို့။(ဝါ) ငါသည်။ဒသဗလဿ၊မြတ်စွာဘုရား၏။သန္တိကံ၊အထံသို့။ဂစ္ဆတော၊သွားလတ်သော်။ဇိဝကာ၊ဇိဝကကို။အညတြ၊ကြဉ်၍။အညော၊ဇိဝကမှ အခြားသော။ကောစိ၊တစုံတယောက်သည်။ခိပ္ပံ၊လျင်မြန်စွာ။ယာနာနိ၊ယာဉ်တို့ကို။ယောဇေတုံ၊ယှဉ်ဆောင်းငှာ။န သက္ခိဿတိ၊စွမ်းနိုင်လိမ့်မည်မဟုတ်။ဣတိ၊ဤသို့။စိန္တေတွာ၊ကြံ၍။ **"တေန ဟိ သမ္မ ဇိဝက ဟတ္ထိယာနာနိ ကပ္ပါပေဟိ"**တိ၊တေန ဟိ သမ္မ ဇိဝက ဟတ္ထိယာနာနိ ကပ္ပါပေဟိဟူ၍။အာဟ၊ဆိုပြီ။

(ဂ) တတ္ထ၊ထို တေနဟိ အစရှိသော စကားရပ်၌။တေနဟိတိ၊တေနဟိ–ဟူသော သဒ္ဒါသည်။ဥယျောဇနတ္ထေ၊တိုက်တွန်းခြင်းအနက်၌။(ပဝတ္တေ၊ဖြစ်သော်။) နိပါတော၊နိပါတ်တည်း။ **(ဃ)** သမ္မ ဇိဝက၊ အချင်း ဇိဝက။ဂစ္ဆ၊သွားပါချေ။ဣတိ၊ဤအနက်သည်။ဝုတ္တံ၊ဆိုအပ်သည်။ဟောတိ၊ဖြစ်၏။

➤ ၂ ။ (ခ) ဒို့/ အယူဇ္ဇာဓာနာ ။ ။ ဆရာ၊ အဇာတသတ်မင်းသည် တေန ဟိ သမ္မဇိဝက ဟတ္ထိယာနာနိ ကပ္ပါပေဟိ–ဟု ဆို၏။ အဘယ့်ကြောင့် အဇာတသတ်မင်းသည် ဇိဝကကိုသာ သွားခြင်း၌ စီရင်ခြင်းဖြင့် စေခိုင်းတိုက်တွန်းအပ်ပါသနည်း၊ မင်း၏ အမတ်ကြီး တစ်ဦးဦးကိုလည်း စေ

http://www.dhammadownload.com

ခိုင်းသင့်သည် မဟုတ်ပါလော၊ စုဒ်ကြောင့်- (ခ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ အနုသဒ္ဒန္တ ။ ။ ဤသို့ (ဂ) ဖြင့် တေန ဟိ-သဒ္ဒါသည် ဥယျောဇနတ္ထ နိပါတ်ပုဒ်တည်း ဟု ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ တိုက်တွန်းပုံ အခြင်းအရာကို ပြလိုရကား၊ (ဃ)ဝါကျကိုမိန့်။

➤ ❷ ။ [**ခ-ဝါကျကို့ရှု**] (ခ) နနု သော တခ်ဏာညေဝ ဂန္ဆကာမော ဟောတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ တေန ဟိ သမ္မဒ်ဝက ဟတ္ထိယာနာနိ ကပ္ပါပေဟိ။ (၃) "ဣမာယ ဝေလာယ မယုံ ဒဿနလသ သန္တိကံ ဂစ္ဆတော နု အညော ကောစိ ခိပ္ပံ ယာနာနိ ယောဇေတုံ သက္ခိဿတိ အညတြ ဒီဝကာ"တိ စိန္တေတိ။ (၄) တသ္မာ တေန ဟိ သမ္မဒ်ဝက ဟတ္ထိယာနာနိ ကပ္ပါပေဟိ။

➤ ❸ ။ ဂုဏော ဟိ ပကာသေတိ ကာရဏန္တိ **ဂုဏော**။ ကထိယတိ ဇောယာတိ **ကထာ**။ ဂုဏေန သံယုတ္တာ ကထာ **ဂုဏကထာ**။ (၃) မြတ်စွာဘုရား ဂုဏ်တော်၏ စပ်သော စကားနှင့် ဝိသေသန-ဝိသေသျ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်္ဓသည် ဝစနယောတု မည်၏။ (၅) ဂုဏ်တော်နှင့်စပ်သော စကားခြင်း သည် ဝစနီယ။ (၆) ဂုဏဝါစာ, အာနိသံသကထာ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ ။

ဖရိယတေတိ **ပုဋ္ဌံ**။ ဖရတီတိ **ပုဋ္ဌံ**။ (၃) ပြန့်နှံ့ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ပီတိ စေတသိက်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဖရိတံ, ဖရဏ-စသော ပရိယာယ် သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ။

➤ ❹ ။ (က) **ပုဋ္ဌံ**-ကို ဖုဋ္ဌတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်- သကလသရီရသ-ဟု သမ္ဗန် ခံရပါ မည်။ (၏/ကို စပ်) * **ဂန္ဆကာဝမော**-ကို ဂန္ဆကာမတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်- တသ္မာ အဇာတသတ္တုသ-ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်)

➤ ❺ ။ **(က)** ဖြင့် အဇာတသတ်မင်းသည်လည်း ဘုရားရှင်၏ ဂုဏ်တော်စကားကို ကြားနာ ရစဉ် ရွေးဘဝက အလွန်အကဲပြုအပ်ခဲ့သော ကောင်းမှုပါရမီ ရှိပြီးဖြစ်သောကြောင့် တစ်ကိုယ်လုံး ပီတိ ငါးမျိုး ပြန့်နှံ့သတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဂ) ဖြင့် တေနဟိ-သဒ္ဒါသည် တေန-သမ္ဗန္ဓာမ်ပုဒ်, ဟိ-နိပါတ်ပုဒ် မဟုတ်၊ တိုက်တွန်းခြင်း= ဥယျောဇနတ္ထ၌ နိပါတသမုဒါယတည်းဟု သိစေပါသည်။ (နိပါတလိင်္ဂပဒ, နိပါတလိင်္ဂတ္ထ)

(ဃ) ဖြင့် အရွယ်တူ ဇီဝက သွားလေ့ဟု တိုက်တွန်းပုံ အခြင်းအရာ အာကာရ ဗဒဗိဏ္ဍတ္ထကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➤ ❻ ။ **(က) ဝါကျ**= ရညော ပိ သဒ္ဓသရီရံ၊ ပဒ္မဝဏ္ဏာယ ပီတိယာ။

ဗုဒ္ဓဂုဏ် သုဏန္တသ၊ ဖုဋ္ဌံ အဟု နိရန္တရံ။ (ပဒ္မ သ-ကာရဝိပုလာဂါထာ)

➤ ❼ ❽ ။ **(က) ဝါကျကို့ ရှု** ။ ။ (၁) ဘုရားရှင်၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးနှင့် စပ်သော စကားကို ကြားနာရသော အဇာတသတ်မင်း သန္တာန်၌ ပီတိ (သောမနဿ သဒ္ဒါ) ပြဋ္ဌာန်းသော ကုသိုလ် စိတ္တဇုဒါဒ် သည် ဓမ္မရတိဌာယိဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရရသ မည်၏။ (၂) ဘုရားရှင်သည်ငင်း, ဘုရားရှင်၏ ဂုဏ်တော် နှင့် စပ်သော စကားတို့သည်ငင်း အာရမ္မဏဝိဘာဝ မည်၏။ (၃) အရဟံ-စသော ဂုဏ်ဆောမျာသည် ငင်း, ယောနိသော မနသိကာရသည်ငင်း ဥဒ္ဓိပနဝိဘာဝ မည်၏။ (၄) ဘုရားရှင်ထံသို့ သွားလိုခြင်း, သာမညဖလသုတ်ကို နာကြားရခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

http://www.dhammadownload.com

ဝါကျ (၂၅) [၆၊၁၃၄။] (၁၃၂၄-ခု မေး)

(က-၁) ဟတ္ထိယာနာနိတိ အနေကေသု အဿရထာဒီသု ယာနေသု ဝိဇ္ဇမာနေသုပိ ဟတ္ထိယာနံ ဥတ္တမံ၊(က-၂) ဥတ္တမဿ သန္တိကံ ဥတ္တမယာနေနေဝ ဂန္တုဗ္ဗန္တိစ၊

(က-၃) အဿယာန ရထယာနာနိ သဿဒ္ဒါနိ၊(က-၄) ဒုရတောဝ တောသံ သဒ္ဒါသုယျတိ၊ (က-၅) ဟတ္ထိယာနသသပဒါနုပဒံ ဂစ္ဆန္တာပိ သဒ္ဒံန သုဏန္တိ၊(က-၆) နိဗ္ဗုတသသ ပန ခေါ ဘဂဝတော သန္တိကေ နိဗ္ဗုတေဟေဝ ယာနေဟိ ဂန္တုဗ္ဗန္တိစ စိန္တယိတွာ ""ဟတ္ထိယာနာနိ""တိ အာဟ၊

(ခ) မဉ္ဇမတ္ထာနိ ဟတ္ထိနိကာ သတာနိတိ ပဉ္စကရေဏုသတာနိ၊

(ဂ) ကပ္ပါစမတ္ထာတိ အာရောဟဏသဇ္ဇနံ ကာဓရေတွာ၊

(ဃ) အာစရောဟဏီယန္တိ အာရောဟဏယောဂ္ဂံ၊ (င) ဩပဂုယ္ဟန္တိ အတ္ထော၊

(စ-၁) ကိံ ပနေသ ရညာ ဝုတ္တံ အကာသိ အဝုတ္တန္တိ ? အဝုတ္တံ၊

(စ-၂) ကသ္မာ ? ပဏ္ဍိတတာယ။

➢ ❺ ။ (က) ဟတ္ထိယာနာဝနီတိ၊ဟူသည်ကား။အနေကေသု၊များစွာကုန်သော။အဿရထာဒီသု၊ မြင်းယာဉ်, ရထားယဉ် အစရှိကုန်သော၊ယာနေသု၊ယာဉ်တို့သည်။ဝိဇ္ဇမာနေသုပိ၊ထင်ရှားရှိပါကုန်သော်လည်း။ ဟတ္ထိယာနံ၊ဆင်ယာဉ်သည်။ဥတ္တမံ၊မြတ်၏။ (၂) ဥတ္တမဿ၊မြတ်သော မြတ်စွာဘုရား၏။သန္တိကံ၊အထံ တော်သို့။ဥတ္တမယာနေနေဝ၊မြတ်သော ယာဉ်ဖြင့်သာလျှင်။ဂန္တုဗ္ဗံ၊သွားထိုက်၏။ဣတိစ၊ဤသို့ငင်း။

(၃) အဿယာနရထယာနာနိ၊မြင်းယာဉ်, ရထားယာဉ်တို့သည်။သသဒ္ဒါနိ၊ဆူညံသော အသံရှိကုန်၏။ (၄) ဒုရတောဝ၊အဝေးမှပင်။တောသံ၊ထိုမြင်းယာဉ် ရထားယာဉ်တို့၏။သဒ္ဒေါ၊အသံကို။သုယျတိ၊ကြားအပ်၏။ (၅) ဟတ္ထိယာနသသ၊ဆင်ယာဉ်၏။ပဒါနုပဒံ၊ရှေ့ခြေရာသို့ အစဉ်လိုက်သော ခြေရာဖြင့်။ဂစ္ဆန္တာပိ၊လိုက်သွားသူ တို့သော်မှလည်း။သဒ္ဒံ၊အသံကို။နသုဏန္တိ၊မကြားရကုန်။ (၆) ပန၊ဆက်။နိဗ္ဗုတသသ၊ကိလေသာ အပူဝေး၍ ငြိမ်းအေးတော် မူပြီးသော။ဘဂဝတော၊မြတ်စွာဘုရား၏။သန္တိကေ၊အထံတော်သို့။နိဗ္ဗုတေဟေဝ၊ဆူဆူ ညံညံ အသံမထွက် ငြိမ်သက်သာလျှင်ဖြစ်ကုန်သော၊ယာနေဟိ၊ယာဉ်တို့ဖြင့်။ဂန္တုဗ္ဗံ၊သွားထိုက်၏။ဣတိစ၊ ဤသို့ငင်း။စိန္တယိတွာ၊ကြံ၍။ "ဟတ္ထိယာနာနိ"တိ၊ဟတ္ထိယာနာနိဟူ၍။အာဟ၊ဆိုပြီ။

(ခ) ပဉ္စမတ္ထာနိ ဟတ္ထိနိကာ သတာနိတိ၊ဟူသည်ကား။ပဉ္စကရေဏုသတာနိ၊ဆင်မ ငါးရာတို့ကို။ (ဂ) ကပ္ပါပေတွာတိ၊ဟူသည်ကား။အာရောဟဏသဇ္ဇနံ၊စီးဘို့ရန် ပြင်ဆင်ခြင်းရှိသည်ကို။ကာရေတွာ၊ပြုစေ ပြီး၍။ (ဃ) အာရောဟဏီယန္တိ၊ဟူသည်ကား။အာရောဟဏယောဂ္ဂံ၊စီးခြင်းငှာ လျောက်ပတ်သော။

(င) ဩပဂုယ်၊မင်းသို့ကပ်၍ ဆောင်ယူစွမ်းနိုင်သော။(နာဂ်၊စီးတော်ဆင်ကိုလည်း။ကပ္ပါပေတွာ၊က,စေ ၍။) ဣတိ အတ္ထော၊ဤကား အနက်။

(စ) ဝို့က်သင့် ထည့်သင့်စေသမူစ်တို့ကို ဝို့က်စ၊ ထည့်စ၍ အနက်

(စ) ပန၊ပရိဟာရပက္ခမှတစ်ပါး စောဒကပက္ခကို ဆိုဦးအုံ။သေ-သော၊ဤဇီဝကသည်။ရညာ၊အစာတ သတ် မင်းသည်။ဝုတ္တံ၊ပြောဆိုအပ်သော အစီအစဉ်ကို။အကာသိ ကိ်၊ပြုသလော။အဝုတ္တံ၊မပြောဆိုအပ်သော အစီအစဉ်ကို။အကာသိ ကိ်၊ပြုသလော။ဣတိ၊ဤကား အမေးတည်း။ အဝုတ္တံ၊ကို။အကာသိ၊ပြုပြီ။ဣတိ၊ဤ

http://www.dhammadownload.com

ကား အဖြေတည်း။ ကသွာ၊ အဘယ့်ကြောင့်။အဝုတ္တံ၊ကို။အကာသိ၊ပြုရသနည်း။ပဏ္ဍိတတာယ၊မြော်မြင်တတ်စွာ ပညာရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။အဝုတ္တံ၊ကို။အကာသိပြုပြီ။ (ဘာသာဋီကာ၊ဒု၊၂၆၀)

➢ ❶ ။ **(က) သို့/ ဓာတုနာမ** ။ ။ ဆရာ၊ အဇာတသတ်မင်းသည် ဟတ္ထိယာနာနိ (ကပွါပေဟိ) ဟု ဆို၏။ အဇာတသတ်မင်းအား မြင်း, ရထား, အစရှိကုန်သော ယာဉ်များစွာတို့သည် ရှိကုန်သည် မဟုတ်ပါလော၊ ထိုသို့ဖြစ်ပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် ဟတ္ထိယာနာနိ (ကပွါပေဟိ) ဟု ဆိုလေသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (က) စသည် မိန့်။

(က–၃) စသည်သို့/ အနုသဓန္တ ။ ။ ဤသို့ (က–၁) ၌ ဟတ္ထိယာနံ ဥတ္တမံ စသည်ဖြင့် ဆင်ယာဉ်၏ မြတ်သည်၏အဖြစ်သည် သဗ္ဗညုဘုရားထံတော်ပါးသို့ သွားသင့်သည်၏ အဖြစ်၌ အကြောင်းတည်းဟု ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ သက်သက် ဆင်ယာဉ်၏ မြတ်သည်၏ အဖြစ်သည်သာ ၎င်းသဗ္ဗညုဘုရားထံသို့ သွားသင့်သည်၏အဖြစ်၌ အကြောင်းဖြစ်သည် မဟုတ်သေး၊ စင်စစ်သော်ကား နည်းသော အသံရှိသည်၏ အဖြစ်ကိုလည်း အကြောင်း ဖြစ်သတည်းဟု ပြခြင်းငှာ (က–၃) စသည်ကိုမိန့်။

(က–၄) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် ဟတ္ထိယာနံ ဥတ္တမံ–စသော စကားရပ်ဖြင့် ဆင်ယာဉ်သည် မြတ်သည့်အတွက် မြတ်သောဘုရားရှင်ထံ သွားသည့်အခါ မြတ်သော ယာဉ်ဖြင့်သာလျှင် သွားသင့် သွားထိုက်သောကြောင့် ဟတ္ထိယာနာနိ=ဆင်ယာဉ်တို့ကို က,စေ ပါသည်ဟု ဖွင့်ဆို၏။ မြတ်သည်၏ အဖြစ်တည်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်သာလျှင် အဇာတသတ်မင်းသည် ဆင်ယာဉ်တို့ကို က,စေပါသလော၊ အဘယ်အကြောင်းကြောင့် လည်း ဆင်ယာဉ်တို့ကို က,စေပါသနည်း၊ စုဒ်ကြောင့် (က–၃) မိန့်။

ဏား= ဆင်ယာဉ်သည် နည်းသော အသံရှိသောကြောင့် ဆင်ယာဉ်ကို က,စေခြင်း ဖြစ်သည်ဟု အကြောင်းတမျိုးကို ငါပြဆိုပါ၏ဟူလို။

(က–၅) သို့/ အနုသဓန္တ ။ ။ ဤသို့ (က–၄) စသည်ဖြင့် မြင်းယာဉ် ရထားတို့၏ ရှန့်ရင်းကြမ်းတမ်းသော အသံရှိသည်၏အဖြစ်၊ အဝေးကပင် ၎င်းတို့၏ အသံကိုပင် ကြားနိုင်သည်၏အဖြစ်ကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဆင်ယာဉ်၏ နည်းသောအသံရှိသည်၏ အဖြစ်ကို ပြခြင်းငှာ (က–၅) ကိုမိန့်။

(က–၆) သို့/ အနုသဓန္တ ။ ။ ဤသို့ (က–၅) ဖြင့် ဆင်ယာဉ်၏ နည်းသော အသံရှိသည်၏ အဖြစ်တည်းဟူသော အကြောင်းကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ အကျိုးကို ပြခြင်းငှာ (က–၆) ကိုမိန့်။

(က–၆) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က–၅) ဖြင့် ဆင်ယာဉ်သည် ဖဝါးခြေထပ် သွားပါသော်လည်း အသံမကြားသောကြောင့် ဆင်ယာဉ်ကို က,စေ၏ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ အသံကြားသည်ဖြစ်စေ, မကြားသည်ဖြစ်စေ ဘုရားထံမှောက် ရောက်ရန်သာ လိုရင်းဖြစ်၍ အခြားယာဉ်တို့ဖြင့်လည်း သွားသင့်သည် မဟုတ်ပါလော၊ အဘယ်အကြောင်းကြောင့်လည်း ဆင်ယာဉ်ကို က,စေပါသနည်း၊ (က–၆) ကိုမိန့်။

(ခ) သို့/ အနုသဓန္တ ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် ဟတ္ထိယာနာနိ–ဟု အဇာတသတ်မင်းဆိုရာ၌ ရှေးဦးစွာဖြစ်သော အကြံအစည်ကို ဖြေပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဟတ္ထိနိကာသဒ္ဓါသည် ကရေဏု–ပရိယာယ်တည်း၊ ငါးပါးလုံးအတိုင်းအရှည်ရှိသော ဆင်မတစ်ရာဟူသည်လည်း ငါးခုတို့ဖြင့် မြှောက်အပ်သော ဆင်မ တစ်ရာပင်တည်းဟု ပြခြင်းငှာ (ခ) မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

(၈) ခဒ္ဒိ/ ပုဋ္ဌာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့်--ပြဆို၏။ ဟတ္ထိနိကာသဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ်ဝေဝုစ်ကား အဘယ်နည်း၊ ငါးပါးအတိုင်းအရှည်ရှိသော ဆင်မတစ်ရာဟူသည်လည်း အဘယ်မျှ အတိုင်းအရှည်ရှိပါသနည်း၊ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(၉) ခဒ္ဒိ/ အနုသဓန္တ ။ ။ ဤသို့ (ခ) ဖြင့် ဟတ္ထိနိကာသဒ္ဒါသည် ကရေဏု-ပရိယာယ်တည်း၊ ငါးပါးလုံးအတိုင်းအရှည်ရှိသော ဆင်မတစ်ရာဟူသည်လည်း ငါးခုတို့ဖြင့် မြှောက်အပ်သော ဆင်မတစ်ရာပင်တည်းဟု ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ကပွဓာတ်၏ ပြုခြင်းအနက်၌ ဖြစ်ခြင်းနှင့် ဏာပေ-၏ ကာရိုက် ပစ္စည်း၏ အဖြစ်ကို ပြခြင်းငှာ (ဂ) မိန့်။

(၁၀) ခဒ္ဒိ/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဃ) ဖြင့် အာရောဟဏိယဟူသည် စီးခြင်းငှာ လျှောက်ပတ်သော ဆင်ဖြစ်၏ဟု ဖွင့်ဆို၏။ ထိုစီးခြင်းငှာလျှောက်ပတ်သော ဆင်ဟူသည် အဘယ်ပါနည်း၊ ခွန်းအားဗလ ကကြိုးတန်ဆာနှင့် ပြည့်စုံသော ဆင်ကိုသာ ဆိုအပ်ပါသလော၊ စုဒ်ကြောင့် (ဇ) မိန့်။

(၁၁-၂) ခဒ္ဒိ/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဈ-ဝ) ဖြင့် ဇီဝကသည် အဓာတသတ်မင်း မပြောအပ်သော အစီအရင်ကို ပြု၏ဟု အဖြေကို ဆိုအပ်၏။ အဘယ့်ကြောင့် အဓာတသတ်မင်း မပြောဆိုအပ်သော အစီအရင်ကို ပြုအပ်ပါသနည်း၊ မင်းသည် မပြောဆိုအပ်ပါက မပြုလုပ်သင့်သည် မဟုတ်ပါလော၊ စုဒ်ကြောင့် (ဈ-၂) မိန့်။

(၁၂) ကတ္တားခဒ္ဒိ/ သဒ္ဒါနည်း အနုသဓန္တ ။ ။ ဤသို့ အကာသိ-ဖြင့် ကတ္တိ-ကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်း၏ ကတ္တားကို ပြလိုသော ဆရာသည် **ဒေ**-ကို မိန့်။

(၁၃) ကံခဒ္ဒိ/ ပရမတ်နည်း ဓမ္မဓနာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် အကာသိ-ဟူသော အာရမ္မဏိက အကျိုးပစ္စယုပ္ပန်ကို ဆို၏၊ ယင်း၏ အာရုံ အကြောင်း ပစ္စည်းတရားကား အဘယ်ပါနည်း၊ ပစ္စယုပ္ပန်သည် ပစ္စည်းနှင့် မကင်းကောင်းသည် မဟုတ်ပါလော၊ ပစ္စယုပ္ပန်ကိုသာ ပြု၍ ပစ္စည်းတရားကို မပြသော် ဆရာ့အား ပစ္စယုပ္ပန္န+ပစ္စယ ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏၊ စုဒ်ကြောင့် **ဝုတ္ထံ အဝုတ္ထံ**-ကို မိန့်။ **အဓိပ္ပါယ်ကား**- ဝုတ္ထံ အဝုတ္ထံ-ဖြင့် အကာသိ-ဟူသော အာရမ္မဏိကပစ္စယုပ္ပန်၏ ပစ္စည်းတရားကို ငါပြဆိုပါ၏ဟူလို။

(၁၄) ခဒ္ဒိ/ ပညတ်နည်း ပုဋ္ဌာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် အကာသိ-ဖြင့် မင်းသည် မဆိုအပ်သော အမှုကို ပြုသောဟု ဆို၏။ အဘယ့်ကြောင့် ပြုပါသနည်း၊ ပညာမဲ့သောကြောင့် ပြုသလော၊ စုဒ်ကြောင့် **ပဏ္ဍိတာယ**-မိန့်။ **အဓိပ္ပါယ်ကား**- ပညာရှိသောကြောင့် ပြု၏ဟူလို။

➢ ❾ ။ [က--ဓါတ္ဝတ္ထိရူ] (၁) နနု အနေကာနိ အဿရထာဒီနိ ယာနာနိ ဝိဇ္ဇန္တိ။

(၂) အထ ကသ္မာ "ဟတ္ထိယာနံ"တိ အာဟ။ (၃) နနု ဟတ္ထိယာနံ ဥတ္တမံ၊ ဥတ္တမဿ သန္တိကံ ဥတ္တမယာနေနေဝ ဂန္တဗ္ဗန္တိစ, အဿယာနရထယာနာနိ သသဒ္ဒါနိ၊ ဒူရတောဝ တော သဒ္ဒေါ သုယျတိ၊ ဟတ္ထိယာနဿ ပဒါနုပဒံ သဒ္ဒံ နု သုဏန္တိ။ နိဗ္ဗုတဿ ပန ဓေါ ဘဂဝတော သန္တိကေ နိဗ္ဗုတေဟေဝ ယာနေဟိ ဂန္တဗ္ဗန္တိစ စိန္တယိ။ (၄) တသ္မာ "ဟတ္ထိယာနံ"တိ အာဟ။

ဝိဇ္ဇမာစနသုပိ-ဠ္ဍ အပိ--သဒ္ဒါ၏ ဓမ္မတာကတ္တာ ။ ။ မြင်းယာဉ်-စသော ယာဉ်များစွာ ရှိနေပါ

http://www.dhammadownload.com

လျက် အသုံးမပြုဘဲ ဆင်ယာဉ်ကိုသာ အသုံးပြုမည်ဖြစ်ရာ "မြင်းယာဉ်စသော များစွာသော ယာဉ်"ဟု သော အနက်ကို မနှစ်သက်၍ ဆိုထားသောကြောင့် ဝိဇ္ဇမာနေသုပိ ၌ အပိ-သည် အရုဏ္ဏတ္ထ (ဂရဟတ္ထ) ဧတတက ဖြစ်ပါသည်။

ဝိဇ္ဇမာနသဒ္ဒပိ-၌ ပိ-သဒ္ဒါ ဆိုးချင်းအစကြောင်း ။ ။ မြင်းယာဉ်-စသော ယာဉ်တို့လည်း ရှိပါလျက် "ဟတ္ထိယာနာနိ ကပ္ပါဃေဟိ"ဟု ပါဠိတော်၌ ဆင်ယာဉ်ကိုသာ က,စေ၏ဟု ဆိုသော စကားကို မနှစ်သက်၍ ပိ-သဒ္ဒါကို ဆိုပါသည်။

[က (ခ+ဂ) ဓါကျဓ္ဒိုကိုရှ] (၁) နနု အနေကာနိ အဿရထာဒီနိ ယာနာနိ ဝိဇ္ဇတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ ပါဠိယံ ဟတ္ထိယာနာနိတိ အာဟ။ (၃) နနု ဟတ္ထိယာနံ ဥတ္တမံ၊ ဥတ္တမဿ သန္တိကံ ဥတ္တမ ယာနေနေဝ ဂန္တဗ္ဗံ။ (၄) တသ္မာ ပါဠိယံ ဟိတ္ထိယာနာနိတိ အာဟ။

[က (ခ+ဂ+ဃ) ဓါကျဓ္ဒိုကိုရှ] (၁) နနု အနေကာနိ အဿရထာဒီနိ ယာနာနိ ဝိဇ္ဇတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ ပါဠိယံ ဟတ္ထိယာနာနိတိ အာဟ။ (၃) နနု အဿယာန ရထ ယာနာနိ သသဒ္ဒါနိ၊ ဒူရတောဝ တေသံ သဒ္ဒေါ သုယျတိ၊ ဟတ္ထိယာနဿ ပဒါနုပဒံ ဂစ္ဆန္တာပိ သဒ္ဒံ နာ သုဏန္တိ။

(၄) တသ္မာ ပါဠိယံ ဟိတ္ထိယာနာနိတိ အာဟ။

[က (ဃ)ဓါကျကိုရှ] (၁) နနု ဟတ္ထိယာနဿ ပဒါနုပဒံ ဂစ္ဆန္တိ။ (၂) အထ ကသ္မာ သဒ္ဒံ နာ သုဏန္တိ။ (၃) ဟတ္ထိယာနာနံ အပ္ပသဒ္ဒတာယ နိဗ္ဗုတယာနံ ဟောတိ။ (၄) တသ္မာ သဒ္ဒံ နာ သုဏန္တိ။

[က (ဇ)ဓါကျကိုရှ] (၁) နနု အနေကာနိ အဿရထာဒီနိ ယာနာနိ ဝိဇ္ဇတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ ပါဠိယံ ဟတ္ထိယာနာနိတိ အာဟ။ (၃) နနု နိဗ္ဗုတဿ ပန ဓေါ ဘဂဝတော သန္တိကေ နိဗ္ဗုတေဟော ယာနေဟိ ဂန္တဗ္ဗံ။ (၄) တသ္မာ ပါဠိယံ ဟတ္ထိယာနာနိတိ အာဟ။

[ဈ–ဓါကျကိုရှ] (၁) နနု ဇီဝကေန ရညာ ဝုတ္တံ ယေဝ ကာတဗ္ဗံ။ (၂) အထ ကသ္မာ အဝုတ္တံ အကာသိ။ (၃) ပဏ္ဍိတတာယ။ (၄) တသ္မာ အဝုတ္တံ အကာသိ။

➤ ❾ ။ အသတိ ခိပတိတိ **အဓိဿာ**။ (၃) ပစ်လွှင့်ခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) မြင်းခြံသည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) ဟယ, တုရင်-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

အသတိ ဘက္ခတိတိ **အဿော**။ (၃) စားခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။

နာ သယတိတိ **အဿော**။ (၃) မအိပ်ခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။

ကဏ္ဍတိ သဒ္ဒံ ကရောတိတိ **ကဏ္ဍဝေဏု**။ (၃) အသံပြုခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ဆင်မခြံသည် ဝစနီယ။ ဟတ္ထိနိ-စသော ပရိယာယ် သဒ္ဒါသည် ဝစနီယတ္ထ။

ကရောဝ ယသ္သာ နံ ဒီယော ဒန္တော်တိ **ကဓဝေဏု**။ (၃) မရှည်သော အစွယ်၏+ ဆင်မနှင့် အစိတ် အပေါင်း/ဌာနိ-ဌာန အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။

ဟတ္ထော (သောဏ္ဍော) ဧတဿ အတ္ထိတိ **ဟတ္ထီ**။ (၃) နာမောင်း၏ ဆင်ခြံနှင့် အဝယဝ-အဝယဝီ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) နာမောင်းရှိသော ဆင်ခြံသည် ဝစနီယ။

http://www.dhammadownload.com

(၆) နာဂ, ဂဇ, ကုဉရ-စသော ပရိယာယ် သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထာ။

ရမန္တိ ဧတေနာတိ **ရဇ္ဇော**။ (၃) မွေ့လျော်ခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) မွေ့လျော်ကြောင်း ရထားခြင်္သည် ဝစနီယ။ (၆) သန္ဓန-စသော--။

ရတီယတိ ဥပ္ပါဒီယတီတိ **ရတ္ထော**။ ဟရန္တိ ဧတေနာတိ **ဟတ္ထော**။

ဣဒမိမေသံ ဝိသေသေန ဥဂ္ဂတန္တိ **ဥဇ္ဇာမံ**။ (၃) ကျော်စောထင်ရှားသော ယာဉ်၏ အထူးသဖြင့် ကျော်စောထင်ရှားသော ဆင်ယာဉ်နှင့် ဝိသေသဝန္တ ဝိသေသ/ ဟိန-ဥက္ကဋ္ဌ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်း သမ္ဗန် သကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ဆင်ယာဉ်ခြင်္သည် ဝစနီယ။(၆) ပဝရံ, သေဋ္ဌ-စသော--။

ယန္တိ ဧတေဟိတိ **ယာနာနိ**။ (၃) သွားခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) သွားကြောင်း ယာဉ်ခြင်္သည် ဝစနီယ။ (၆) ဝါဟန, ယောဂ္ဂ-စသော--။ ယာတိ အနေနာတိ **ယာနံ**။ (၃) ယာဉ်၏ ပကတ္တုပနိဿယတည်းဟူသော ကရဏ္ဌ ကြိယာသည် ဝစနဟေတု။

ဥတ္တမဋ္ဌ တံ ယာနဉ္စာတိ **ဥတ္တမယာနံ**။ (၃) မြတ်သော ဂုဏ်၏ ယာဉ်ခြင်္သနှင့် ဂုဏ် ဂုဏော အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်ဟူသော သကတ်အနက်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) မြတ်သော ယာဉ်ခြင်္သည် ဝစနီယ။ (၆) ပဝရဃာနံ, ပဝရဝါဟနံ, အဂ္ဂဝါဟ္မနံ-စသော--။

အာရဗ္ဘတေတိ **အာဒရောဟဏီယံ**။ (၃) ဆင်ယာဉ်၏ အာရမ္ဘဏပစ္စယသတ္တိဟု ဆိုအပ်သော ကမ္မဋ္ဌကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (တနည်း) တက်စီးသော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော စိတ္တဇ္ဇါဒ်တည်းဟူသော ကတ္တုဋ္ဌကြိယာနှင့် ဆင်ယာဉ်၏ အာရမ္ဘဏ ပစ္စယသတ္တိတည်းဟူသော ကမ္မဋ္ဌ ကြိယာဟု ဆိုအပ်သော သကတ်နှစ်ပါးသည် ဝစနဟေတု။ (၅) စီးအပ်သော ဆင်ခြင်္သည် ဝစနီယ။ (၆) အာရောဟိတဗ္ဗံ-စသော ပရိယာယ် သဒ္ဒါသည် ဝစနီယတ္ထာ။

ရာဇာနံ ဥပဂန္ဆာ ဟိတိတုမရဟတီတိ **ဩပယျော**။/ ဥပဝဟာယ အရဟတီတိ **ဩပဗဓေယ္ယာ**။ (၃) မင်းကို ဆောင်ခြင်း၏ ဆင်မယာဉ်နှင့် အကျိုး-အကြောင်း အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်ဟူသော သကတ်အနက်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ဆင်မယာဉ်ခြင်္သည် ဝစနီယ။ (၆) ရာဇဝေယ္ယော-စသော--။

ဥပဂေါပီယတေတိ **ဩပဓေယ္ယံ**။ (၃) လုံခြုံခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) မင်းကို လုံခြုံစေနိုင်သော ဆင်မခြင်္သည် ဝစနီယ။ (၆) ဩပဝယ္ယ, ဥပဂေါဝိတ။

ပဒံ အနုဂတံ ပဒံ **မဒါနုပဒံ**။ (၃) ရှေ့မှသွားသော ဆင်ခြေရာ၏ အစဉ်လိုက်သော လူခြေရာနှင့် သဒိသ-သဒိသီ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ရှေ့ခြေရာသို့ အစဉ်လိုက်သော ခြေရာခြင်္သည် ဝစနီယ။ (၆) ပါဒါနုပါဒံ-စသော ပရိယာယ် သဒ္ဒါသည် ဝစနီယတ္ထာ။

➢ ❻ ။ (က-၁) **ဝိဇ္ဇမာနဒေသ**-ကို ဝိဇ္ဇမာနတ္ထာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်-အနေကေသံ အဿ ရထဒီနံ ယာနာနံ-ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (တို့၏/တို့သည် စပ်)

အဓေနဒေကဒေသ-ကို အနေကတ္ထာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်-အဿ ရထဒီနံ ယာနာနံ-ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (တို့၏/တို့သည် စပ်) * **ဥတ္တမံ**-ကို ဥတ္တမတ္ထာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= ဟတ္ထိယာနဿ-ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်) * **အာဒရောဟဏီယံ**-ကို အာရောဟဏီယတ္ထာ-ဟု

http://www.dhammadownload.com

ဟိတ်ပြင်လျှင်- နာဂသ-ဟု သမ္ဗန်ခံ။ (၏/ကို စပ်)

(စ) ၌ **မဇ္ဈိမောယ**-ဟိတ်၏ သမ္ဗန်ကား ဇောသ ဇီဝကသ ဖြစ်သည်။(၏/သည် စပ်)

➢ ❻ ။ (ဆ) ၌ ပဌကရေဏုသတာနိ-ဖြင့် ပဌမတ္တာနိ၌ မတ္တသဒ္ဒါ၏ အနက္ထကာ၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဘာဝတ္ထ) ဟတ္ထိနီ-သဒ္ဒါ၏ ကရေဏုသဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ပရိယာယ်ပြ အဘိဓေယျတ္ထ) ဟတ္ထိနီကာ၌ ကပစ္စည်း သွတ္ထ၌ သင်္ကသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (ပစ္စယတ္ထ) ဟတ္ထိနိယော ဇဝ ဟတ္ထိနီကာ-ဟု သွတ္ထတဒ္ဓိတ် ပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဂ) ၌ **ကာရေတ္တေ**-ဖြင့် ကပွါဓေတွာ-၌ ကပွဓာတ်သည် တက္က ဆေဒနတ္ထ မဟုတ်၊ ဝိဓိ=စီရင်ခြင်း အနက်ဟောသည်ဟု သိစေပါသည်။ (ဒု-ဓာတွတ္ထ)

အာရောဟဏသဒ္ဒေန်-ဖြင့် ပြုစီရင်စေ၏ဟူသည် တက်စီးခြင်းငှာ လျှောက်ပတ်သော အစီအရင်ကို ပြုစီရင်စေခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဃ) ၌ **အာရောဟဏယော**ဂ္ဂ-ဖြင့် အာရောဟဏီယ်၌ အနီယပစ္စည်း ကမ္မသာဓနေ၌ သင်္ကသည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) အာရောဟိတမ္ဗန္တိ အာရောဟဏီယ်-ဟု ပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) အာရောဟနိယ်-ဟု ဆိုလိုလျက် နှ-ကို ဏပြု၍ အာရောဟဏီယ်-ဟု ရုပ်ပြီးနေသည်ကိုငင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။ **(တနည်း)** အာရောဟဏယောဂ္ဂ-ဖြင့် အာရောဟဏီယ်၌ ဏကပစ္စည်း ယောဂ္ဂ တဒ္ဓိတ်၌ သင်္ကသည်ကိုငင်း (ပစ္စယတ္ထ) အာရောဟဏာယ ယောဂ္ဂံ အာရောဟဏီယ်-ဟု ပြုရမည်ကိုငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) အာရောဟဏိကံ-ဟု ဆိုလိုလျက် ဏ-ကို ဤပြု၊ က-ကို ယပြု၍ အာရောဟဏီယ်-ဟု ရုပ်ပြီးနေသည်ကိုငင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေသည်။

(တနည်း) အာရောဟဏယောဂ္ဂ-ဖြင့် အာရောဟဏီယ်၌ ဏကပစ္စည်း ယောဂ္ဂတဒ္ဓိတ်၌ သင်္ကသည်ကိုငင်း (ပစ္စယတ္ထ) အာရောဟဏီတုံ ယောဂ္ဂံ အာရောဟဏီယ်-ဟု ပြုရမည်ကိုငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) အာရောဟဏိကံ-ဟု ဆိုလိုလျက် ဏ-ကို ဤပြု၊ က-ကို ယပြု၍ အာရောဟဏီယ်-ဟု ရုပ်ပြီးနေသည်ကိုငင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေသည်။ **(ဇ)** ဖြင့် ဘုရင်မင်းမြတ် စီးသင့်၏ဟူသည် မင်းကို လျှို့ဝှက်ခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်သည်ဟုပင် သိစေ ပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➢ ❼ ။ **ယာဉ်အများရှိမါလျှက် ဘုရားရှင်ထံသို့ ဆင်ယာဉ်ဖြင့်သာ သွားသင့်ခြင်းအကြောင်း** ။ ။ ယာဉ်အများရှိသော်လည်း ဆင်ယာဉ်၏ မြတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်ငင်း, နည်းသော အသံရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်ငင်း, မွန်မြတ်ငြိမ်သက်သော ဆင်ယာဉ်ဖြင့်သာ ဘုရားရှင်ထံသို့ သွားသင့်ပါသည်။

ဘုရားရှင်နှင့် ဆင်ယာဉ်တို့ နိဗ္ဗုတမည်ခြင်း တူကြရာ ထူးခြားချက်

မြတ်စွာဘုရားသည် အလုံးစုံသော ကိလေသာတည်းဟူသော အပူကို ငြိမ်းစေတော် မူတတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် **"နိဗ္ဗုတ"** မည်တော်မူပါသည်။ ဆင်ယာဉ်သည်ကား နည်းသော အသံရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့် အသံတည်းဟူသော ချောက်ချားခြင်းငြိမ်းစေတတ်ရကား **"နိဗ္ဗုတ"** မည်ပါသည်။ ဤသို့ ထူးပါသည်။

* **အဇာတသတ်မင်း၏ စဋ္ဌးထွက်ခြင်းသည် ဘုရား၏ ဇာဇဇကြောင့်လော?**

အပရာဇ အောက်မေ့မိသောကြောင့်လော? မြတ်စွာဘုရား၏ တေဇ-သည် ကာယ ပဿဒ္ဓိ စိတ္တ

http://www.dhammadownload.com

ပဿဒ္ဓိ၏ အကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် အဓာတသတ်မင်း၏ ချေးထွက်ခြင်းသည် ဘုရားရှင်၏ တေဇ ကြောင့်ကား မဟုတ်၊ အပရာဓကို အောက်မေ့မိသောကြောင့်သာ ဖြစ်ပါသည်။

➢ ❾ ။ (က–၁) ဓါတ္ယာ- ဝိဒ္ဓန္တေသုပိ ယာနေသု၊ ဟတ္ထိယာနံဝ ဥတ္တမံ။
ဥတ္တမေနေဝ ဂန္တွဲ၊ ဥတ္တမဿ သန္တိကံ။ (ပထျာဝတ္တဂါထာ၊ အနုဋ္ဌုဘာဆန်း)

➢ ❶ ❷ ။ (က–၆) **အာဟာ–ဠ္ဟ ဓာတ်အရ** ။ ။ (၁) ဝိရိယပြဋ္ဌာန်းသော မဟာ ကုသိုလ် စိတ္တဖြွါဒ်သည် (၀၊) ၎င်း၌ ဝိရိယသည် ဥဿာဟဌာယီဘာဝ+ဓမ္မဝိရရသ မည်၏။ (၂) ဆင်ယာဉ်တို့သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ မည်၏။ (၃) ဆင်ယာဉ်တို့၏ ဥတ္တမ ဟောဂုဏ်နှင့် အပွသဒ္ဒဟောဂုဏ်, မွန်မြတ်တော်မူ ငြိမ်သက်တော်မူသော ဘုရားရှင်ထံသို့ မွန်မြတ်ငြိမ်သက်သော ဆင်ယာဉ်ဖြင့်သာ သွားသင့်၏ ဟု ဖြစ်သော အကြံအစည်တို့သည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ မည်၏။ (၄) အဓာတသတ်မင်း၏ ဆင်ယာဉ်တို့ကို ပြုပြင်စီရင်လော့–ဟူသော ဝါစသိက ပယောဂ၊ ဘုရားရှင်ထံတော်သို့ ဆင်ယာဉ်ကိုစီး၍ သွားရခြင်း၊ သာမညဖလ တရားတော်ကို ကြားနာရခြင်း၊ အိပ်စက်တော်မူနိုင်ခြင်း၊ ရတနာသုံးပါးအား မဟာလဘာသက္ကာရကိုပြုခြင်း စသည်တို့သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဂန္ဆုံ–ဠ္ဟိ ဂမုဓာတ်အရ ။ ။ ဘုရားရှင်အထံတော်သို့ သွားသော အဓာတသတ်မင်း၏ သန္တာန် ၌ဖြစ်သည့် ဝိရိယ သဒ္ဓါ စသည်ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကုသိုလ်စိတ္တဖြွါဒ်သည် ဓမ္မရတိဌာယီဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရ ရသ မည်၏။ ဘုရားရှင်သည်၎င်း, ဇီဝက–က တဆင့်ပြောကြား၍ သိရသော ဘုရားရှင်၏ အရဟံ– စသော ဂုဏ်တော်များသည်၎င်း အာရမ္မဏဝိဘာဝမည်၏။ မြတ်သော ယာဉ်, ငြိမ်သော ယာဉ်ခေါ်သည့် ဆင်ယာဉ်သည်၎င်း, အိပ် မျော်မှု ပြဿနာကို မေးမြန်းလျှောက်ထားလိုခြင်းသည်၎င်း ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ မည်၏။ ဘုရားရှင်ထံတော်သို့ ဆင်ယာဉ်ကိုစီး၍ သွားရခြင်း၊ သာမညဖလ တရားတော်ကို ကြားနာရခြင်း၊ အိပ်စက်တော်မူနိုင်ခြင်း၊ ရတနာသုံးပါးအား မဟာလဘာသက္ကာရကိုပြုခြင်း စသည်တို့သည် အနုဘာဝ။

နိဗ္ဗုတာသေ–အရ ။ ။ ကိလေသာတို့မှ ငြိမ်းအေးသော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော သမာဓိ ပဿဒ္ဓိပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တဖြွါဒ်သည် သမတ္ထယီဘာဝ+သန္တရသ မည်၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ မည်၏။ (၃) ကိလေသာ အပူဆေး၍ ငြိမ်းအေးခြင်း ဂုဏ်သည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ မည်၏။ (၄) နိဗ္ဗုတယာဉ် တို့ဖြင့် သွားထိုက်ခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ကမ္မါဓေယတ္တာဠ္ဟ ဓာတ်အရ/အကာသေ–ဠ္ဟ အန္တတ်အရ ။ ။ စီရင်သော ဇီဝကသန္တာန်၌ ပညာ ဝိတက် ဝိရိယ ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တဖြွါဒ်သည် (၀၊) ၎င်း၌ ဝိရိယသည် ဥဿာဟဌာယီ ဘာဝ+ဝီရရသ မည်၏။ ဆင်မင်းရာတို့သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ မည်၏။ အဓာတသတ်မင်းက စေခိုင်းခြင်း, မင်းအား အန္တရာယ်မဖြစ်စေခြင်း စသည်သည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ မည်၏။ ချမ်းသာစွာ အမျိုးသမီး ပရိသတ် ခြံရံလျက် ဘုရားထံမှောက်ရောက်ခြင်း ဘုရားဖူး တရားနာခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝမည်၏။

သိက္ခာ (၂၆) [ဌ၊၁၃၅။] (ဘာဋီ၊၃၊၂၆၄)

(က) ဇီဝကောဝိ ရဇ္ဇော ပဋိဝေဒေသိ ""ကဿဘာနိ ဓဓါ ဓဓာ ဓဓေ ဟဒ္ဒါယာနာနိ၊ ယဿ ဓါနိ ကာလံ မညသိ""တိ။ (ခ) တတ္ထ ယဿ ဓါနိ ကာလံ မညသိတိ ဥပစာရဝစနမေတံ။

http://www.dhammadownload.com

(၇) ကုဒဲဝုတ္တံ့ဟောတိ ""ယံတယာ အာဏတ္တံ့၊ တံ မယာ ကတံ၊ ကုဒါနိ တွံ ယဿ ဂမနဿ ဝါ အဂမနဿ ဝါ ကာလံ မညသိ၊ တဒေဝ အတ္တနော ရုစိယာ ကရောဟိ"" တိ။

(၈) မစ္ဆကာ ဣဒ္ဓိမယောတိ ပါဠိယေဣဒ္ဓာ ကုတ္ထိယော၊

(၉) ဧကေကိဿာ ဟတ္ထိနိယာ ဧကေကံ ကုတ္ထိဿိံ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(၁၀) ဥဏ္ဏာသု ဓာရိယမာနာသုတိ ဒဏ္ဍာဒီပိကာသု ဓာရိယမာနာသု။

➤ ၁ ။ (က) ဖီဝကောပိဖီဝကသည်လည်း။ရညော၊အဇာတသတ်မင်းအား။ "ကပ္ပိတာနိ ခေါ တေ ဒေဝ ဟတ္ထိယာနာနိ၊ ယဿ ဒါနိ ကာလံ မညသိ"တိ၊မညသိ–ဟူ၍။ပဋိဝေဒေသိ၊သံတော်ဦးတင်ပြီ။

(က) **အာဏာရဲ့ စကားရပ်မျှားကိုသော ဥစ္စာကဏ္ဍကျစေအောင် အနက်ဖေးမုံ့**

ဒေဝ၊အရှင်မင်းမြတ်။တေ၊အရှင်မင်းမြတ်အဖို့။ဟတ္ထိယာနာနိ၊ဆင်ယဉ်တို့ကို။ကပ္ပိတာနိ၊ပြင်ဆင်အပ်ပါကုန်ပြီ။(ဝါ)ကကြိုးတန်ဆာ တင်အပ်ပါကုန်ပြီ။ဒါနိ၊ယခုအခါ၌။(တို့၊အရှင်မင်းမြတ်သည်။)ယဿ၊အကြင် ထွက်တော်မူခြင်း, ထွက်တော်မမူခြင်း၏။ကာလံ၊အချိန်ကို။မညသိ၊သိတော်မူ၏။(တဒေဝ၊ထို ထွက်တော်မူခြင်း, ထွက်တော်မမူခြင်းကိုသာ။အတ္တနော၊ကိုယ်တော်၏။ရုစိယာ၊အလိုအားဖြင့်။ကရောတိ၊ပြုတော်မူပါ။)

(ခ) တတ္ထ၊ထို ကပ္ပိတာနိ အစရှိသော ပါဠိရပ်၌။ယဿ ဒါနိ ကာလံ မညသီတိ စတံ၊ ယဿ ဒါနိ ကာလံ မညသိဟူသော စကားကို။ဥပစာရဝစနံ၊ပြောဆိုရိုးစကားမျှသာတည်း။

(ဂ) ဂ္ဂဒံ၊ဤအနက်သည်။(ဝါ) ကို။ဝုတ္တံ့၊ဆိုအပ်သည်။(ဝါ) ဆိုလိုသည်။ဟောတိ၊၏။ (ကိ၊အဘယ်ကို။ ဝုတ္တံ့၊သည်။ဟောတိ၊ဖြစ်သနည်း။ယံ၊အကြင်ပြင်ဆင်မှုကို။တယာ၊အရှင် မင်းမြတ်သည်။အာဏတ္တံ့၊စေခိုင်းအပ်ပြီ။တံ၊ထိုပြင်ဆင်မှုကို။မယာ၊အကျွန်ုပ်သည်။ကတံ၊ပြုအပ်ပါပြီ။ဂ္ဂဒါနိ၊ယခုအခါ၌။တွံ၊အရှင်မင်းမြတ်သည်။ ယဿ ဂမနဿ ဝါ၊အကြင် သွား ခြင်း၏၊ငင်း။ယဿ အဂမနဿဝါ၊အကြင် မသွားခြင်း၏၊ငင်း။ကာလံ၊အချိန်ကို။မညသိ၊သိတော်မူ၏။တဒေဝ၊ထိုသွားခြင်း မသွားခြင်းကိုသာ။အတ္တနော၊မိမိ၏။ရုစိယာ၊အလိုအားဖြင့်။ ကရောဟိ၊ပြုတော်မူပါ။ဣတိ၊ဤသို့။ဝုတ္တံ့၊ဆိုအပ်သည်။ဟောတိ၊၏။

(ဃ) ပစ္စေကာ ဣတ္ထိယောတိ၊ဟူသည်ကား။ပါဠိယေဣဿီးသီး တစ်ယောက်စီကုန်သော။ ဣတ္ထိယော၊မိန်းမတို့ကို။(အရောပေတွာ၊တင်၍)

(ဇ) ဧကေကိဿာ၊တစ်စီး တစ်စီးသော။ဟတ္ထိနိယာ၊ဆင်မ၌။ဧကေကံ၊တစ်ယောက် တစ်ယောက်သော။ ဣတ္ထိ၊မိန်းမကို။(အရောပေတွာ၊တင်၍) ဣတိ၊သို့။ဝုတ္တံ့၊သည်။ဟောတိ၊ဖြစ်၏။

(စ) ဥဏ္ဏာသု ဓာရိယမာနာသုတိ၊ဟူသည်ကား။ဒဏ္ဍာဒီပိကာသု၊အရိုးရှိသော ဆီမီးတို့ကို။ (ဝါ) ဆီမီးတိုင်တို့ကို။ဓာရိယမာနာသု၊ဆောင်အပ်ကုန်လတ်သော်။(နိယျာသိ၊ထွက်ပြီ။)

➤ ၂ ။ (ဂ) **သဒ္ဒိ/ အနုသဓန္တ** ။ ။ ဤသို့ (ခ) ဖြင့် ယဿ ဒါနိ–စသော စကား၏ ဥပစာရ စကား၏ အဖြစ်ကို (ဝါ) မပြည့်မစုံ ပြောဆိုအပ်သော စကား၏ အဖြစ်ကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ငင်းယဿ ဒါနိ–စသော ပါဠို၏ အပြည့်အစုံဖြစ်သော အနက်ကို ပြခြင်းငှာ (ဂ) မိန့်။

(ဂ) **သဒ္ဒိ/ သာဓဓာဂ** ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် ယဿ ဒါနိ ကာလံ မညသိသည် ဥပစာစကားမျှသာတည်း (ပြောရိုးဆိုစဉ် စကားမျှသာတည်း) ဟု ဆို၏။ ဥပစာ စကားဖြစ်သောကြောင့်

http://www.dhammadownload.com

ဝက်ဝုတ္တိဖြစ်၏၊ ထိုဝက်ဝုတ္တိဖြစ်သောပါဠိ၏ ဥဒုကဖြစ်သော အနက်ကို ဆရာ အသို့ ဆိုအပ်သနည်း၊ ဥဒုကဖြစ်သော အနက်ကို ဆရာ မပြဆိုပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ခ) သို့/ ဧဟာဘောလက််ာရာနုသဒ္ဒန္တ ။ ။ ဤသို့ (ဃ) ဖြင့် ပဓွေကာ ဣတ္ထိယော-ကို ပါဠိယေဣတ္ထာ ဣတ္ထိယော-ဟု **ပွင့်ပြီး**၍ ယခုအခါ၌ ယင်းစကားရပ်သည် ဝက်ဝုတ္တိဖြစ်နေသောကြောင့် (ဟိတ်) ယင်းစကားရပ်၏ ဥဒုကတ္တ (ပိဏ္ဍတ္တ) အဓိပ္ပါယ်ကို ပြလိုသော ဆရာသည် (ခ) မိန့်။

(ခ) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဃ) ဖြင့်-- ဖွင့်ဆို၏။ အသီးသီးဖြစ်သော မိန်းမတို့ ဟူသည် ဆင်မ တစ်ကောင် တစ်ကောင်ပေါ်၌ နှစ်ယောက်စီ နှစ်ယောက်စီဖြစ်သော မိန်းမများတက်စီးနေခြင်းကို အသီးသီးဖြစ်နေသည်ဟု ဆိုလိုပါသလော၊ အဘယ်သို့ မှတ်သားရပါမည်နည်း၊ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ အနုသဒ္ဒန္တ ။ ။ ဤသို့ (ဃ-ဂ) တို့ဖြင့် စ-အက္ခရာတို့၏ တိ-အက္ခရာ၏ ကာရိယအဖြစ်နှင့် ကောသဒ္ဒါ ကွောသဒ္ဒါတို့၏ အနက်အားဖြင့် တူသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း ယင်းပဓွေကာ ဣတ္ထိယော-ဟူသော ပါဠိ၏ ဥဒုကတ္တကိုငင်း **မြဖြီး**၍ ယခုအခါ၌ ဥဏ္ဍာ သဒ္ဒါ၏ "ကမ္မာရုဒ္ဒန အင်္ဂါရ-ကပလ္လဒီပိကာသုစ။ သုဝဏ္ဏကာရမူသာယံ၊ ဥဏ္ဍာ ဝေဂေစ ဝါယုနော-ဟူသော အဘိဓာန်၌လာသော ငါးပါးသော အနက်တို့တွင် ဆီမီးတိုင်ဟူသော အနက်၌ ဖြစ်ခြင်းကို ပြခြင်းငှာ (စ) မိန့်။

(စ) သို့/ ဧစာဒနာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဃ-ဂ) တို့ဖြင့်-- ပြဆို၏။ ဥဏ္ဍာသဒ္ဒါသည် "ကမ္မာရုဒ္ဒန အင်္ဂါရ-ကပလ္လဒီပိကာသုစ။ သုဝဏ္ဏကာရမူသာယံ၊ ဥဏ္ဍာ ဝေဂေစ ဝါယုနော-ဟူသော အဘိဓာန်၌လာသော ငါးပါးသော အနက်တို့တွင် အဘယ်အနက်၌ ဖြစ်ပါသနည်း၊ ဆီမီးတိုင်ဟူသော အနက်မှတစ်ပါးသော အနက်တို့၌ ဖြစ်လေသလော၊ (အညဓောဒနာ)/ဆီမီးတိုင်ဟူသော အနက်နှင့်တကွ ပန်းပဲဖို-စသော အနက်တို့၌ ဖြစ် လေသလော။ (အဓိကဓောဒနာ) စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။

(စ) သို့/ သံဝဏ္ဏနာနုဏ္ဏဓဧစာဒနာ ။ ။ ဆရာ၊ ဘုရားရှင်သည် ဥဏ္ဍာသု ဓာရိယမာနာသု ဟုဟောကြားတော်မူ၏။ ယင်းပါဠို၌ ဥဏ္ဍာသဒ္ဒါသည် ပန်းပဲဖို, မီးအိုးကင်း, ရွှေပန်းတိမ်သည်တို့၏ မိုက်ခွက်, လေ၏ အဟုန် အနက်တို့ကို ဟောကြားပါသလော၊ ဥဏ္ဍာ သဒ္ဒါသည် ဤနေရာ၌ အဘယ်အနက်ကို ဟောကြားပါသနည်း၊ မပြဆိုချေသော် ဘုရားရှင်အား အတိဗျာပိတဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏၊ (စ) မိန့်။

ကား- ဆီမီးတိုင်အနက်ကို ဟော၏ဟု ငါပြဆိုရကား--ဟူလို။

➤ ❷ ။ [**စ-ဝါက္ယကို်ရှ**] (၁) နနု သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပါဠိယံ "ယဿ ဒါနိ ကာလံ မညသိ"တိ အတ္ထိ။ (၂) အထ ကသ္မာ "ဥပစာရဝစနမေတ"န္တိ တယာ ဝုတ္တံ။ (၃) တေနေဝ (ယဿ ဒါနိ ကာလံ မညသိ"တိ ဝါကျေန) အဓိပ္ပေတတ္ထဿ အပရိ ယောသာနတော။ (၄) "ဥပစာရဝစနမေတ"န္တိ မယာ ဝုတ္တံ။

(တနုညး) (၁) နနု "ယဿ ဒါနိ ကာလံ မညသိ၊ တဒေဝ အတ္ထနော ရူစိယာ ကရောဟိ"တိ ပရိပုဏ္ဏံ ကတွာ ဝုတ္တံ။ (၂) အထ ကသ္မာ ယဿ ဒါနိ ကာလံ မညသိတိ (ဇွတ္တကမေဝ) ပါဠိယံ ဝုတ္တံ။ (၃) နနု ဥပစာရဝစနမေတံ။ (၄) တသ္မာ ယဿ ဒါနိ ကာလံ မညသိတိ (ဇွတ္တကမေဝ) ပါဠိယံ ဝုတ္တံ။

[**စ-ဝါက္ယကို်ရှ**] (၁) နနု ကမ္မာရုဒ္ဒန အင်္ဂါရ-ကပလ္လဒီပိကာသုစ။ သုဝဏ္ဏကာရ မူသာယံ၊ ဥဏ္ဍာ ဝေဂေစ ဝါယုနောတိ အဘိဓာနပွဒီပိကာယ ဝုတ္တံ။ (၂) အထ ကသ္မာ ဥဏ္ဍာသု ဓာရိယမာနေသူတိ

http://www.dhammadownload.com

ဒဏ္ဍဒီပိကာသု ဓာရိယမာနာသူတိ တဃာ သံဝဏ္ဏိတံ။ (၃) နန္ဒ တဒဉ္ဇတ္ထာနံ အသမ္ဘဓေါ ဟောတိ။

(၄) တသ္မာ ဥက္ကာသု ဓာရိယမာနေသူတိ ဒဏ္ဍဒီပိကာသု ဓာရိယမာနာသူတိ ဓယာ သံဝဏ္ဏိတံ။

➤ ၇ ။ ဟန္ဒိ အနေနာတိ **ဟဏ္ဍာ**။ (အဓိတ်) ဟဏ္ဍာ (သောဏ္ဍာ) ဧတိဿာ အတ္ထီတိ **ဟဏ္ဍီနီ**။ (တာယ ဟဏ္ဍိနိယာ) (၃) နာမောင်း၏ ဆင်မဒြဗ်နှင့်· အဝယဝ+အဝယဝီ/ဌာန+ဌာနီ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) ဆင်မ ဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ကရေဏ္ဍကာ–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ။

ဥသတိ ဒဟတီတိ **ဥက္ကာ**။ (၃) ပူလောင်ခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) မီးရူး မီးတိုင်ဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဒဏ္ဍဒီပိကာ, ဒီပိကာ–စသော–-။

ပုရိသံ ဂ္ဂဏ္ဆန္တိတိ **ဂ္ဂဏ္ဍိစယာ**။ (၃) အလိုရှိခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) မိန်းမဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) နာရီယော–စသော–-။

ဒဠတိ အာဏံ ကရောတီတိ **ဒဏ္ဍော**။ (၃) အာဏာကို ပြခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ဒုတ်ဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) မုဂ္ဂရ, ဒမ–စသော–-။

➤ ၈ ။ **ဓာရိယမာနာသူ**–ကို ဓာရိယမာနတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်– ဥက္ကာန်/ ဒဏ္ဍဒီပိကာန်–ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (တို့၏/တို့ကို စပ်)

➤ ၆ ။ **(၁)** ၌ ဥပစာရဝစနမေတ်–ဖြင့် ယဿ ဒါနိ ကာလံ မညသိ–ဟူသော စကားသည် လိုအပ်သောအနက်၏ မပြီးဆုံးသေးသောကြောင့် ဓေါဟာရ စကားမျှသာဆိုသည်းဟု သိစေ။ (ဘာဝတ္ထ)

(၅) ၌ **ဏ္ဍဒါနိ**–ဖြင့် ယဿ ဒါနိ–၌ ဒါနိ–နိပါတ်သည် ဏ္ဍဒါနိ–၏ ပရိယာယ်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ပရိယာယ်ပြု အာဘိဓေယျတ္ထ)

တုံ–ဖြင့် မညသိ–ကြိယာ၏ ကတ္တားကား တုံ–ပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

ယဿ ဂဓနဿဝါ အဂဓနဿဝါ–ဖြင့် ယဿ၌ ယ–သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်ဖြင့် ဂမန, အဂမန နှစ်မျိုးလုံး ကို ခွဲယူရမည်၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (သဗ္ဗနာမလိင်္ဂတ္ထ)

တဒေဝ အတ္တနော ရုစိယာ ကရောဟိ–ဖြင့် ယဿ ဒါနိ ကာလံ မညသိ–ဟူသော ပါဠိတော်၌ တဒေဝ အတ္တနော ရုစိယာ ကရောဟိ–ဟူသော ဝါကျဖြည့်စွက်၍ အပြည့်အစုံ အနက်သမ္ဗန်ရမည်၏ အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(၁၁) ၌ **ပါဠိဃေတ္ထ**ဖြင့် ပစ္စေကာကို ပတိ+ဧကာ–ဟု ပုဒ်ဖြတ်ရမည်၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (သန္ဓိလိင်္ဂဝဒ)

(၈) ဖြင့် အသီးသီး မိန်းမတို့ကို ဆင်မယာဉ်သာများပေါ် တင်ထား၏ဟူသည်မှာ ဆင်တစ်ကောင် တစ်ကောင်ပေါ်၌ မိန်းမတစ်ယောက် တစ်ယောက်ကို တင်ထားခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(၈) ဖြင့် ဥက္ကာ–သည် ဒဏ္ဍဒီပိကာ၏ ပရိယာယ်၏ အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ပရိယာယ်ပြု အာဘိဓေယျတ္ထ)

(တနည်း) ဥက္ကာသဒ္ဒါသည် ဒဏ္ဍဒီပိကအနက်ဟောဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ)

http://www.dhammadownload.com

➢ ❽ ။ **ဆင်မယာဥ်သာ ငါးရာတို့၌ မိန်းမမျှားကို့သော စီးရန် စီစဉ်ရခြင်း အာစရိယ ဓမ္မပါလတ္ထေရဝါဒ-အလို**-မင်း၏ ယုံမှားသင်္ကာကို နစ်စေခြင်းအကျိုးငှာ ယင်းသို့ စီစဉ်ပါသည်။ **အဋ္ဌကထာဝါဒ-အလို**-မိန်းမတို့ကိုမှီ၍ ယောကျ်ားတို့အား ဘေးရန်မည်သည် မရှိ၊ ချမ်းသာစွာ မိန်းမအပေါင်း ခြံရံလျက် သွားအံ့ဟု နှလုံးသွင်း၍ ယင်းသို့ စီစဉ်ပါသည်။

➢ ❾ ❿ ။ **(၈) ဒုဇ္ဇံ-၌ ဓောဗ်ဓာရ** ။ ။ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ သန္ဓာန်၌ ဖွင့်ဆိုသော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော ဉာဏ် ဝိရိယပြဋ္ဌာန်းသော ကုသိုလ် စိတ္တာဖြာဒ်သည် ဥဿာဟဋ္ဌာယီ ဘာဝ+ဝိရရသ။ ဧကောကိယာ-စသော မနသာဝဝတ္ထာပိတသဒ္ဒရုပ်သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ ပစ္စေကာ ဣတ္ထိယောပုဒ်၏ သံဝဏ္ဏနာကို သောတုဇနတို့ သိစေလိုသော ဆန္ဒ, မေတ္တာသည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ မည်၏။ ပစ္စေကာ ဣတ္ထိယောပုဒ်၏ အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာ ပိဏ္ဍတ္ထကို စာသင်သားတို့ သိရခြင်းအကျိုးသည် အနုဘာဝ။

ဣတ္ထိဧယာ-၌ ဓောဗ်ဓာရဏ်ကို ကိုယ်ပြု၍ ။ ။ (၁) ဣတ္ထိယော-၌ ဣသုဓာတ်အရ လိုချင်တပ်မက်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော မိန်းမသန္ဓာန်၌ဖြစ်သော ရာဂ-ပြဋ္ဌာန်းသော လောဘမူ စိတ္တာဖြာဒ်သည် ရတိဋ္ဌာယီဘာဝ+သိဂ်ါရရသ မည်၏။ (၂) ယောကျ်ားဒြဗ်သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ မည်၏။ **[ဝုရိသံ ဣန္ဒ္ဓိံတိ ဣတ္ထိယော ကို ရည်ရွယ်သည်။]** (တနည်း) (၁) ဣတ္ထိယော-၌ ဣသုဓာတ်အရ မိန်းမကို လိုချင် တပ်မက်သော ယောကျ်ားသန္ဓာန်၌ဖြစ်သော ရာဂပြဋ္ဌာန်းသော လောဘမူ စိတ္တာဖြာဒ်သည် ရတိဋ္ဌာယီဘာဝ+သိဂ်ါရရသ မည်၏။ (၂) မိန်းမသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ **[ဝုရိသေဟိ ဣန္ဒ္ဓိတ္ထီတိ ဣတ္ထိယော-ကို ရည်သည်။]** (၃) မွေ့လျော်ဘွယ်ကောင်းသော အရပ်, မွေ့လျော်ဘွယ်ကောင်းသော ကာလ, မွေ့လျော်ဘွယ်ကောင်းသော အသွင် အပြင် စသည်သည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။ (၄) ယောကျ်ား မိန်းမ တို့၏ ကိုယ်အမူအရာ နှုတ်အမူအရာ တစ်မှီစိမ့်ကြည့်ရှုခြင်း ပွေ့ဖက်နမ်းရှုတ်ခြင်း စသည်တို့သည် အနုဘာဝ

ဂါထာ ၂ပုဒ် [၄၊၁၃၅]

(က) မဟဋ္ဌ/မဟန္တံ့ ရာဇာနဉ္စဘာဇဝနမဟတိ မဟတာစ ရာဇာနဘာဝေန။

(ခ-၁) မဟစ္စာတိပိ ပါဠိ၊ (ခ-၂) မဟတိယာတိ အတ္ထော။

(ဂ) လိင်္ဂဝိပရိယာယော ဝေသ။ (ဃ) ရာဇာနဘာဝေါဝုစ္စတိ ရာဇိဒ္ဓိ။

(င) ကာ ပနဿ ရာဇိဒ္ဓိ ? တိယောဇနသတာနံ ဒ္ဝိန္နံ မဟာရဋ္ဌာနံ ဣဿရိယသိဒ္ဓိ။

(စ) တဿ ဟိ ""အသုကဒိဝသံ ရာဇာ တာဒါဂတံ ဥပသင်္ကမိဿတီ"" တိ ပဋ္ဌမတရံ သံဝိဒဟနေ အသတိဝိ တဒ်ဂ္ဂဟဏေဥ ပဋ္ဌဣတ္ထိသတာနိ ပုရိသဝေသံဂဟေတွာ ပဋိမုဋ္ဌဝေဋ္ဌနာနိ အံသေ အာသဇ္ဇာဝဂ္ဂါနိ မဂ်ိဒဏ္ဍာတောမဇ္ဈဂဟေတွာ နိက္ခမိသု။

(ဆ) ယံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ ""ပစ္စေကာ ဣတ္ထိယော အာရောပေတွာ"" တိ။

➢ ❶ ။ **(က)** မဟန္တံ ရာဇာနဘာဝေနာတိ ဟုသည်ကား။ မဟတာ၊ ကြီးကျယ်သော။ ရာဇာန ဘာဝေန၊ မင်း၏ အာနုဘော်ဖြင့်။ (နိယျာသိ၊ ထွက်ပြီ။)

(ခ) မဟစ္စာတိပိ၊ မဟစ္စာဟူ၍လည်း။ ပါဠိ၊ ပါဠိတော်ပါ၌သည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏ ။ မဟတိယာ၊ ကြီးကျယ်သော။ (ရာဇာနဘာဝေန၊ မင်း၏ အာနုဘော်ဖြင့်။ နိယျာသိ၊ ထွက်ပြီ။) ဣတိ အတ္ထော၊ ဤကား အနက်။

http://www.dhammadownload.com

(၇) သေ-သော၊ဤ မဟာစွာဟူသော သဒ္ဒါသည်။လိင်္ဂဝိပရိယာယော၊ပုလ္လိန်မှ ဣတ္ထိလိင်ဖောက်ပြန်သော သဒ္ဒါတည်း။

(၈) ရာဇဓိဒ္ဓိ၊မင်း၏တန်ခိုးကို။ရာဇာနုဘာဝေါ၊ရာဇာနုဘာဝဟူ၍။ဝုစ္စတိ၊ဆိုအပ်၏။

(၉) ပန၊ဆက်ဦးအံ့။အဿ၊ထိုအဇာတသတ်မင်း၏။ရာဇိဒ္ဓိ၊မင်းတန်ခိုးဟူသည်။ကာ၊အဘယ်နည်း။ တိယောဇနသတာနံ၊ယူဇနာသုံးရာ အတိုင်းအရှည်ရှိကုန်သော။ဒွိန္နံ၊နှစ်တိုင်းကုန်သော။မဟာရဏ္ဍာနံ၊အင်္ဂတိုင်း မဂဓတိုင်းကြီးတို့၏။ဣဿရိယသိရီ၊အစိုးရသူ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ အသရေတည်း။

(၁၀) ဟိ၊ချဲ့ဦးအံ့။တဿ၊ထိုအဇာတသတ်မင်း၏။အသုကဒိဝသံ၊ထိုမည်သော နေ့၌။ရာဇာ၊အဇာတသတ်မင်းသည်။တထာဂတံ၊မြတ်စွာဘုရားသို့။ဥပသင်္ကမိသဒိ၊ချဉ်းကပ်လတံ့။ဣတိ၊ဤသို့။ပဋမတရံ၊ရှေးဦးစွာ။သံဝိဒဟနေ၊စီစဉ်ခြင်းသည်။အသဝိဝိ၊မရှိပါသော်လည်း။တန်ဏာညေဝ၊ထိုဇဏ္ဍိပင်။ပဋ္ဌဏ္ဍထ္ထိသတာနိ၊ငါးရာသော မိန်းမတို့သည်။ပုရိသဓေသံ၊ယောကျ်ား၏အသွင်ကို။ဂဟေတွာ၊ယူ၍။ပဋိမုက္က ဓေဋ္ဌနာနိ၊ဖွပ်အပ်သော ဦးရစ်ခေါင်းပေါင်းရှိကုန်သည်။အံသေ၊ပခုံး၌။အာသတ္တာဧဂ္ဂါနိ၊လွယ်အပ်သော သန်လျက် ရှိကုန်သည်။ (ဟုတွာ၊ဖြစ်ကုန်၍) မဏိဒဏ္ဍတောမရေ၊ပတ္တမြားအရိုးရှိသော လုံတို့ကို။ဂဟေတွာ၊ကိုင်၍။နိက္ခမိ သု၊ထွက်ကြကုန်ပြီ။ (ဘာသာဋီကာ၊ဒု၊၂၆၅)။

➤ ❶ ။ **(၁) ဣတိ/ အာနုသဒ္ဒန္တ** ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် မဟာ (သို့မဟုတ်) မဟာစွဲ ရာဇာနုဘာဝေန-ဟု နိဂ္ဂဟီတန္တ၏ အစွမ်းဖြင့် ပါဠိရှိသည်၏အဖြစ်ကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ မဟာစွာဟု အာကာရန္တ၏ အစွမ်းအားဖြင့်လည်း ပါဠိတစ်မျိုးရှိသေး၏ဟု ပြလိုသော ဆရာသည် (ခ) မိန့်။

(၁-၁) ဣတိ/ ဧဝာဒနာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် ပဌမာဝိဘတ်သည် ကရိဏ်း အနက်၌ ဖြစ်၏ဟု ပြဆို၏။ ပါဌန္တရကား အဘယ်ပါနည်း၊ မဟာစွဲ-ဟူ၍ နိဂ္ဂဟီတန္တပါဌ်သာ ရှိပါသလော၊ စုဒ်ကြောင့် (ခ-၁) မိန့်။

(၁-၂) ဣတိ/ ဧဝာဒနာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ-၁) ဖြင့် မဟာစွာဟူ၍လည်း အချို့သော ပေ၌ အာကာရန္တပါဌ်ရှိ၏ဟု ပြဆိုတော်မူ၏။ ၎င်းမဟာစွာဟူသော ပါဌ်အနက်ကို အဘယ်သို့ သိအပ်ပါသနည်း၊ ထိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့် မဟာတာဟူ၍ သိအပ်ပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (ခ-၂) ကိုမိန့်။

(၁) ဣတိ/ အာနုသဒ္ဒန္တ ။ ။ ဤသို့ (ခ-၂) ဖြင့် မဟာစွဟူသော ပါဌ်၏အနက်ကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဆိုအပ်ပြီးသော အနက်ကိုပင်လျှင် ယုတ္တိအားဖြင့် မြဲမြံစွာပြခြင်းငှာ (၀၊) ပြီးစေခြင်းငှာ (၇)မိန့်။

(၇) ဣတိ/ သာဓေဘာဝမတ္ထဉ္စာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် မဟာစွာ-ဟု ပါဌ်တစ်မျိုးရှိသေး၏၊ ယင်းပါဌ်၏ အနက်ကို မဟတိယာ-ဟု မှတ်ရမည်ဟု ဆိုတော်မူ၏။ မဟာစွာ ဟု ပါဌ်ရှိခဲ့သော် ရာဇာနုဘာဝေနနှင့် ဝိသေသန ဝိသေသျဖြစ်၍ လိင်တူကောင်းသည် မဟုတ်ပါလော၊ အဘယ့်ကြောင့် လိင်မတူပါသနည်း၊ စုဒ်ကြောင့် (၇) မိန့်။ **အဓိပ္ပါယ်ကား-** မဟာစွာသည် ပုလ္လိင်ကို ဣတ္ထိလိင်ပြန်ထားသော သဒ္ဒါ (လိင်္ဂဝိပလ္လာသ) ဖြစ်သောကြောင့် ရာဇာနုဘာဝေနနှင့် လိင်မတူပါဟူလို။

(၇) ဣတိ/ ဧဝာဒေဘာဝါယတ္ထဉ္စာဧဝာဒနာ ။ ။ (၌ပနာတူ) ၎င်းမဟာစွာဟူသော ပုဒ်သည် ရာဇာနုဘာဝေနနှင့် ဝိသေသန ဝိသေသျဖြစ်၍ လိင်တူကောင်းသည် မဟုတ်ပါလော၊ ယင်းသို့ဖြစ်လျက်

http://www.dhammadownload.com

လိင်ကွဲပြားသည်၏အဖြစ်ဖြင့် ပြဆိုအပ်သော မဟာတိယာ-ဟူသော ထိုစကားသည် အဘယ်သို့ သင့်ပါအံ့နည်း၊ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(စ) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် ယူဧနာသုံးရာ အတိုင်းအရှည်ရှိသော အင်္ဂတိုင်း မဂဓတိုင်းကြီးတို့ကို အစိုးရသည်၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ အသရေသည် ရာဇဒ္ဓိမည်၏ဟု ဖွင့်ဆို၏။ ထိုအင်္ဂတိုင်း မဂဓတိုင်းတို့ကို အစိုးရသော အသရေဟူသည် အဘယ်ပါနည်း၊ ထိုတိုင်းတို့ကို အစိုးရသော အသရေရှိပုံကို အကျယ်အားဖြင့် မပြဆိုပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။

(ဆ) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (စ) ဖြင့် ငါးရာသော မိန်းမတို့ကို ယောကျ်ားအသွင်ယူ၍ ထွက်ပြီဟု ဖွင့်ဆို၏။ ပါဠိတော်၌ ဣတ္ထိယော အာရောပေတွာ-ဟူ၍ သာမန်အားဖြင့် ဆိုအပ်သည် မဟုတ်ပါလော၊ အဘယ်သို့ မှတ်သားအပ်ပါသနည်း၊ စုဒ်ကြောင့် (ဆ)မိန့်

➢ ❷ ။ [၈+ဂ ဓါကျာဒ်ဒို့ကို်ရှု] (၁) နနု ဧသော မဟာဘာသန္ဒေါ် ရာဇာနုဘာဝေနာတိ ပဒဿ ဝိသေသနံ ဟောတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ မဟာတိယာတိ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

(၃) လိင်္ဂဝိပရိယာယော ဧသ။ (၄) တသ္မာ မဟာတိယာတိ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

[၈+၈ ဓါကျာဒ်ဒို့ကို်ရှု] (၁) နနု တဿ "အသုကဒိဝသံ ရာဇာ တထာဂတံ ဥပသင်္ကမိဿတီ"တိ ပဌမတရံ သံဝိဒဟနံ နတ္ထိ။ (၂) အထ ကသ္မာ တန်ဏည္ဆေဝ ပဌ ဣတ္ထိသတာနိ ပုရိသဝေသံ ဂဟေတ္ဝာ ပဋိမုက္ကဝေဌနာနိ အံသေ အာသတ္တာဒဂ္ဂါနိ မဏိ ဒဏ္ဍတောမရေ ဂဟေတ္ဝာ နိက္ခမိ"သု။

(၃) နနု တိယောဧနေသတာနံ ဒွိန္နံ မဟာရဏ္ဍာနံ ဣဿရိယသိရိတိ ရာဇိဒ္ဓိ အဿ (ရညော) အတ္ထိ။

(၄) တသ္မာ တန်ဏည္ဆေဝ ပဌ ဣတ္ထိသတာနိ ပုရိသဝေသံ ဂဟေတ္ဝာ ပဋိမုက္ကဝေဌနာနိ အံသေ အာသတ္တာဒဂ္ဂါနိ မဏိ ဒဏ္ဍတောမရေ ဂဟေတ္ဝာ နိက္ခမိ"သု။

[၈-ဂါကျာဒ်ဒို့ကို်ရှု] (၁) နနု တဿ "အသုကဒိဝသံ ရာဇာ တထာဂတံ ဥပသင်္ကမိဿတီ"တိ ပဌမတရံ သံဝိဒဟနံ နတ္ထိ။ (၂) အထ ကသ္မာ တန်ဏည္ဆေဝ ပဌ ဣတ္ထိသတာနိ ပုရိသဝေသံ ဂဟေတ္ဝာ ပဋိမုက္ကဝေဌနာနိ အံသေ အာသတ္တာဒဂ္ဂါနိ မဏိ ဒဏ္ဍတောမရေ ဂဟေတ္ဝာ နိက္ခမိ"သု။ (၃) နနု ရညော မဟာဒ္ဓ ရာဇာနုဘာဝေါ အတ္ထိ။ (၄) တသ္မာ တန်ဏည္ဆေဝ ပဌ ဣတ္ထိသတာနိ ပုရိသဝေသံ ဂဟေတ္ဝာ ပဋိမုက္ကဝေဌနာနိ အံသေ အာသတ္တာဒဂ္ဂါနိ မဏိ ဒဏ္ဍတောမရေ ဂဟေတ္ဝာ နိက္ခမိ"သု။

➢ ❸ ။ ရန္ဒတိ ဇတ္ထာတိ ရန္ဒံ။ (၃) တပ်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) တိုင်းနိုင်ငံခြဲဗိသည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) ဝိဓိတ-ဧသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါ များသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။ * ရဉ္ဇန်္တိ အဋ္ဌ ဘဒ္ဓိ ရာဇာနော ဧတေနာတိ **ရဋ္ဌံ**။

မဟန္တသ္မာ ဘာဝေါ **မဟာန္ဒံ**။ (၃) မြတ်သော အဇာတသတ်မင်း၏ ရာဇာနုဘာဝနှင့် ဝုဏ္ဏေး ဂုဏ်အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ရာဇာနုဘာဝခြဲဗိသည် ဝစနီယ။ (၆) ဥတ္တမတာ။

ဣဇ္ဈတိ ဇောာယာတိ **ဣဒ္ဓိ**။ (၃) ပြည့်စုံခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) မင်း၏ အာနုဘော်သည် ဝစနီယ။ (၆) အာနုဘာဝ, အာဏာ-ဧသော--။

အနတိ ဇီဝတိ ဧတေနာတိ **အံဧသာ**။ (၃) အသက်ရှင်ခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစန

http://www.dhammadownload.com

ဟေတု။ (၅) ပခုံးဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဘုဇ, သိရ, ခန္ဓ-စသော--။

ခဂ္ဂတိတိ **ဧစဂ္ဂါ**။ (၃) ပြတ်ခြင်းကြီးယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) သံလျက် ဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) အသိ, ကောသိ-စသော ပရိယာယ် သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထာ။

တုဇ္ဇတော အနေနာတိ **ဧတောမဇရော**။ (၃) ထိုးဆွခြင်းကြီးယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု (၅) လုံခြဖ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဝိဈနကဏ္ဏက-စသော ပရိယာယ် သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထာ။

မဟန္တာဘဝံ မနတီတိ **မဏီ**။ (၃) သိခြင်း ကြီးယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ပတ္တမြား ဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ရတန, ဝသု-စသော ပရိယာယ် သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထာ။

ဝေဍေန္တိ **ဧ**တေနာတိ **ဧဝဠ္ဘနံ**။ (၃) ရစ်ပတ်ခြင်း ကြီးယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ဦးရစ်ခေါင်းဆေါင်းသည် ဝစနီယ။ (၆) ဥဏှိသ-စသော ပရိယာယ် သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထာ။

➢ ❾ ။ (စ) ၌ **အသတိ**-ကို အသန္တတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်- သံဝိဒဟနသာ-ဟု သမ္မန် ခံရုပါမည်။ (၏/သည် စပ်) * **မဋ္ဌိမုဏ္ဏဧဝဠ္ဘနာနိ**-ကို ပဋိမုဏ္ဏဆေဠနတ္တာ/ **အာသဏ္ဍဧဂ္ဂါနိ**-ကို အာသတ္တာဝဂ္ဂတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင် ပဌန်း ဣတ္ထိသတာနံ။ (တို့၏/တို့သည်)

ရာဇာနဘာဧဝါ-ကို ရာဇာနုဘာဝတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်-ဧတသာ ရညော။(၏/သည် စပ်)

➢ ❻ ။ **(ဏ)** ၌ မဟတာဖြင့် မဟန်ဖွဲ့ ပထမာဝိဘတ်သည် ကရဏတ္ထ၌ သက်၏ဟု သိစေ ပါသည်။ (ဝိဘတျတ္ထ)

(စ) ၌ မဟန္တာတိပိ ပါဠိဖြင့် ပါဠိတော်၌ မဟန်ဟူ၍သာ (ဝါ) မဟဋ္ဌဟူ၍သာ နိဂ္ဂဟီတန္တဖြင့် ပါဠိရှိသည်မဟုတ်သေး၊ မဟန္တာ-ဟု အာကာရန္တဖြင့်လည်း ပါဠိရှိသေး၏ဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

မဟတီယာ-ဖြင့် မဟန္တာ၌ တတိယာနာဝိဘတ်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဝိဘတ္တိပဒ) မဟတိယာ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏလောပဖြင့် ဏ္ဍ-ကိုချေ၊ မဟတျာဖြစ်၏၊ ဝဏ္ဏဝိကာရဖြင့် တျကို စ-ပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမဖြင့် စ-လာ၍ မဟန္တာဟု ပြီးနေသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (ဘာဝတ္ထ) ယင်းမဟန္တာပါဠိကို "ကြီးစွာသော" (ဝါ) "များစွာသော"ဟု အနက်ပေးရမည်ဟုငင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဂ) ဖြင့် မဟန္တာပုဒ်သည် ရာဇာနုဘာဝေနဟူသော ဝိသေသျသို့လိုက်၍ ပုံလိင် နေသင့်လျက် ပုလ္လိင်ကို ဏ္ဍတ္ထိလိင်သို့ပြန်သော လိင်ဝိပလ္လာသ၏ အဖြစ်ကို သိစေပပါသည်။(ဘာဝတ္ထ)

(ဃ) ၌ ရာဇိဒ္ဓိ-ဖြင့် ရာဇာနုဘာဝေါ၌ အာနုဘာဝ-သဒ္ဒါသည် ဝိရိယ ဥဿာဟ အနက်ကို မဟော၊ ဏ္ဍဒ္ဓိအနက်ကို ဟော၏ဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ)

➢ ❶ ။ **ဒ္ဓိန်း မဟာဧဇ္ဈာနံ-ဧဇ** = အင်္ဂတိုင်းနှင့် မဂဓတိုင်းတို့ကို ယူရုပါမည်။

➢ ❶ ❷ ။ **(စ) နိကွမိသ္မ-ဣ ဓာတ်ဧဇ** ။ ။ ရာဇကြိုဟ်မြို့မထွက်ကုန်သော မိန်းမ ငါးရာတို့၏ သန္တာန်၌ ဝိရိယပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တဗျါဒ်သည် ဥဿာဟဋ္ဌဃီဘာဝ+ဝိရရသ။ အဇာတသတ် မင်း, ဇီဝကနှင့် မိန်းမငါးရာတို့သည် အာရမ္မဏာဝိဘာဝ မည်၏။ ယောကျ်ားအသွင်ယူ၍ ဦးရစ်ခေါင်း ပေါင်း ပေါင်းခြင်း, ပခုံး၌ သန်လျက်လွယ်ခြင်း, ပတ္တမြားရိုး လုံတို့ကို ကိုင်ခြင်းတို့သည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ မည်၏။ ဘေးကင်း၍ ချမ်းသာစွာ သွားရခြင်း, ကြီးကျယ်ခမ်းနားသောမင်း၏ အာနုဘော်ဖြင့် ထွက်ဆော်မှုခြင်း

http://www.dhammadownload.com

စသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

(ဆ) ဥဇ္ဇုံ-ဠ် ဧဇတ်အရ။ ။ [အာယသ္မတာ အာနန္ဒတ္ထေရေန-ဟု ထည့်သောကြောင့်] (၁) အရှင်အာနန္ဒာ၏ သန္တာန်၌ ပြောဆိုသော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော ဝစီဝိညတ္တိသမုဋ္ဌာပက စိတ္တဇပ္ပါဒ်သည် ဥဿာဟဋ္ဌာယိဘာဝ+ဝိရရသ။ (၂) မိန်းမအပေါင်းသည်ငင်း, ပစ္ဆေကာ-စသော မနသာဝဝတ္ထာပိတာ သဒ္ဒါသည်ငင်း, အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) သန္ဓာယဘာသိတကို သိစေလိုသော ဆန္ဒသည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။

(၄) သန္ဓာယဘာသိတကို နာယူအပ်သော သောတုဇနတို့၏ ဟိတသုခသည် အနုဘာဝ။

ထိရကျ (၂ဆ) [ဌ၊၁၃၆။]

(က) အဟူဇေဝ ဘယန္တိ စတ္ထ စိတ္တုတြာသဘယံ, ဉာဏဘယံ. အာရမ္မဏဘယံ, ဩတ္တပ္ပ ဘယန္တိ စတုဗ္ဗိဓံ ဘယံ။

(စ-ဒ) တတ္ထ ""ဇာတိ ပဋိစ္စ ဘယံ ဘယာနကာ""န္တိ အာဒိနာ နယေန ဝုတ္ထံ စိတ္တုတြာသဘယံ နာမ။ **(စ-၂)** ""တေဝိ တထာဂတဿ ဓမ္မဒေသနံ သုတွာ ယေဘုယျေန ဘယံ သံဝေဂံ သန္တာသံ အာပဇ္ဇန္တိ"" တိ ဇဝမာဂတံ ဉာဏဘယံ နာမ။ **(စ-၃)** ""ဇတံ နူန တံ ဘယဘေရဝံ အာဂစ္ဆတီ"" တိ စတ္ထ ဝုတ္ထံ အာရမ္မဏဘယံ နာမ။ **(စ-၄)** ""ဘီရုံ ပသံသန္တိ နဟိ တတ္ထ သူရံ၊ ဘယာ ဟိ သဓ္မာ နကရောန္တိ ပါဝ""န္တိ ကုဒံ သြတ္ထပ္ပဘယံ နာမ။ **(ဂ)** တေသု ကုဇ စိတ္တုတြာသဘယံ။

(ဃ) အဟု အဟောသိတိ အတ္ထော။ (ဘာသာဋီကာ၊ဒု၊၂၇၀။)

➢ ① ။ **(က)** အဟုဒေဝ ဘယန္တိ စတ္ထ အဟုဒေဝ ဘယံ-ဟူသော ဤပါဠိဠ္ဍ်။ (လဗ္ဘမာနံ၊ရအပ်သော) ဘယံ၊ဘယသည်။ စိတ္တုတြာသဘယံ၊ စိတ္တုတြာသဘယငင်း။ ဉာဏဘယံ၊ဉာဏဘယငင်း။ အာရမ္မဏဘယံ၊ အာရမ္မဏဘယငင်း။ ဩတ္တပ္ပဘယံ၊ ဩတ္တပ္ပဘယငင်း။ ကွတိ၊ဤသို့။ စတုဗ္ဗိဓံ၊လေးပါးအပြားရှိ၏။

(စ-ဒ) တတ္ထ၊ထိုလေးပါးသော ဘယတို့တွင်။ "ဇာတိ ပဋိစ္စ ဘယံ ဘယာနက"န္တိ အာဒိနာ၊ကဲ့-အစရှိသော။ နယေန၊နည်းဖြင့်။ ဝုတ္ထံ၊ဟောတော်မူအပ်သော ဘယသည်။ စိတ္တုတြာသဘယံ နာမ၊စိတ္တုတြာသဘယ မည်၏။ (ဝါ) စိတ်၏ ထိတ်လန့်ခြင်းဟူသော ကြောက်ခြင်း မည်၏။ [ဇာတိ၊ပဋိသန္ဓေနေရခြင်းကို။ ပဋိစ္စ၊စွဲ၍။ ဘယံ၊ကြောက်တတ်သော စိတ္တဇပ္ပါဒ်သည်။ ဘယာနကံ၊ကြောက်တတ်သော အခြင်းအရာသည်။ ဟောတိ၊ဖြစ်၏။] **(စ-၂)** "တေဝိ တထာဂတဿ ဓမ္မဒေသနံ သုတွာ ယေဘုယျေန ဘယံ သံဝေဂံ သန္တာသံ အာပဇ္ဇန္တိ"တိ၊အာပဇ္ဇန္တိ ဟူ၍။ ဝေါ၊ဤသို့။ အာဂတံ၊လာသောဘယသည်။ ဉာဏဘယံ နာမ၊ဉာဏဘယ မည်၏။ (ဝါ) ကြောက်ဖွယ်ဟု သိမြင် ဆုံးဖြတ်တတ်သော တရားမည်၏။

[တေဝိ၊ထို နတ်တို့သော်မှလည်း။ တထာဂတဿ၊မြတ်စွာဘုရား၏။ ဓမ္မဒေသနံ၊တရား ဒေသနာတော်ကို။ သုတွာ၊ကြားနာ၍။ ယေဘုယျေန၊များသောအားဖြင့်။ ဘယံ၊ဘယဉာဏ်သို့။ (ဝါ) ကြောက်ဖွယ်ဟု ဆုံးဖြတ်သော ဉာဏ်သို့။ သံဝေဂံ၊ထိတ်လန့်ကြောင်းဖြစ်သော သဟေတုကဉာဏ်သို့။ သန္တာသံ၊ပြင်းစွာ ထိတ်လန့်ကြောင်းဖြစ်သော ဉာဏ်သို့။ အာပဇ္ဇန္တိ၊ရောက်ကြကုန်၏။] **(စ-၃)** "ဇတံ နူန တံ ဘယဘေရဝံ အာဂစ္ဆတီ"တိ ဇတ္ထ၊ဟူသော ဤပါဠိဠ္ဍ်။ ဝုတ္ထံ၊ဟောတော်မူအပ်သော ဘယသည်။ အာရမ္မဏဘယံ နာမ၊အာရမ္မဏဘယ မည်၏။ (ဝါ) ကြောက်စရာ- အာရုံမည်၏။ [ဇတံ၊ဤလူ့အထံသို့။ တံ ဘယဘေရဝံ၊ထိုကြောက်စရာ အာရုံသည်။ အာဂစ္ဆတိ နူန၊

http://www.dhammadownload.com

လာလေ့ယောင်တကား။] **(ခ-၄)** "ဘီရဲ့ ပသံသန္တိ နု ဟိ တတ္ထ သုရဲ၊ ဘယာ ဟိ သန္တော နု ကရောန္တိ ပါပ"န္တိ၊ပါပံဟူ၍။(ဝုတ္တံ၊ဟောတော်မူအပ်သော) ဤဒဲ၊ဤဘယသည်။သြတ္တပ္ပဘယံ နာမသြတ္တပ္ပ ဘယ မည်၏။ (၀၊) ကြောက်လန့်ကြောင်း သြတ္တပ္ပဘယ မည်၏။

[* (ပဏ္ဍိတာ၊ပညာရှိတို့သည်။) ဘီရဲ့၊မကောင်းမှုမှ ကြောက်တတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကို။ပသံသန္တိ၊ချီးမွမ်းကြကုန်၏။တတ္ထ၊ထိုမကောင်းမှုကို ပြုခြင်း၌။သုရဲ၊ရဲရင့်သူကို။နု ဟိ ပသံသန္တိ၊မချီးမွမ်းကြကုန်သည်သာ။ဟိ၊မချီးမွမ်းခြင်းသည် သင့်မြတ်၏။ဘယာ၊မကောင်းမှုမှ ကြောက်ခြင်းကြောင့်။သန္တော၊သူဆော်ကောင်းတို့သည်။ပါပံ၊မကောင်းမှုမှ။နု ကရောန္တိ၊မပြုကြကုန်။] **(၈)** တေသု၊ထိုလေးပါးသော ဘယတို့တွင်။ ဤ၌၊ဤအဟုဒေဝ ဘယ်ဟူသော ပါဠိ၌၊စိတ္တုတ္ပါသဘယံ၊စိတ်၏၊ထိတ်လန့်ခြင်းဟူသော ကြောက်ခြင်းသည်။

(ဃ) အဟု၊ဖြစ်ပြီ။အဟောသိ၊ဖြစ်ပြီ။ဤတိ အတ္ထော၊ဤကား အဟု၏ အနက်။

➢ **J** ။ **(ခ) သို့/ အနုသန္ဓိ** ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် ဘယသည် စိတ္တုတ္ပါသဘယ စသည်ဖြင့် လေးမျိုးရှိ၏ဟု ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်းဘယလေးမျိုးကို ဥဒါဟရဏ်ပုံစံ ပါဠို အသီးသီးဖြင့် သရုပ်ထုတ်၍ ရဲ့ပြလိုသော ဆရာသည် (ခ) မိန့်။

(ခ) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့်-- ပြဆို၏။ ၎င်းလေးပါးအပြားရှိသော ဘယတွင် အဘယ်သို့ ဟောတော်မူအပ်သော ဘယသည် စိတ္တုတ္ပါသဘယ မည်ပါသနည်း၊ အဘယ်သို့လာသော ဘယသည် ဉာဏဘယ မည်ပါသနည်း၊ အဘယ်၌ ဟောတော်မူအပ်သော ဘယသည် အာရမ္မဏဘယ မည်ပါသနည်း၊ အဘယ်သို့ ဟောတော်မူအပ်သော ဘယသည် သြတ္တပ္ပဘယ မည်ပါသနည်း၊(ခ) မိန့်။

(ခ-၂) သို့/ အနုသန္ဓိ ။ ။ ဤသို့ (ခ-၁) ဖြင့် စိတ္တုတ္ပါသဘယကို ဥဒါဟရဏ် ထုတ်ဆောင်ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဉာဏဘယကို ဥဒါဟရဏ်ထုတ်ဆောင်၍ ပြခြင်းငှာ (ခ-၂) ကို မိန့်။

(ခ-၂) သို့/ စောဒနာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ-၁) ဖြင့် --ပြဆို၏။ အဘယ်သို့ လာသော ဘယသည် ဉာဏဘယ မည်ပါသနည်း၊ "စတံ နူန တံ ဘယမောရဝံ အာဂစ္ဆတိ" ဟု လာသော ဘယသည် ဉာဏဘယ မည်ပါသလော၊ စုဒ်ကြောင့် (ခ-၂) ကိုမိန့်။

(ဂ) သို့/ အနုသန္ဓိ ။ ။ ဤသို့ (ခ) ဖြင့် လေးပါးအပြားရှိသော ဘယကို ဥဒါဟရဏ် ထုတ်ဆောင်၍ သာမညအားဖြင့် ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ၎င်းလေးပါးအပြားရှိသော ဘယတို့တွင် ဤသာမညဖလသုတ်၌ အလိုရှိအပ်သော ဘယကို ဝိသေသအားဖြင့် ပြခြင်းငှာ (ဂ) ကိုမိန့်။

(ဂ) သို့/ သာဓေဘာဂမုဒ္ဓာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က-ခ) တို့ဖြင့် ဘယ-သည် စိတ္တုတ္ပါသဘယ စသည်ဖြင့် လေးမျိုးရှိကြောင်းကို ဥဒါဟရဏ်ပုံစံ ပါဠိအသီးသီးနှင့် တကွ ပြဆို၏။ ဤ အဟုဒေဝဘယံ-ဟူသော (သာမညဖလသုတ္တန်) ပါဠို၌ ဘယ-အရ ဘယလေးမျိုးလုံးကိုပင် ယူရပါမည်လော၊ ဤ၌ ဘယ-အရ အဘယ်ဘယကို ယူရပါမည်နည်း၊ (အံ့ကယ်၍ ဤ၌ယူရမည့်ဘယကို မပြသော် ဆရာ့အား အတိဗျာပိတဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။) စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ အာဇာဘာဂါယမုဒ္ဓဇောစနာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့်--ပြဆို၏။ စိတ္တုတ္ပါသဘယ-စသောအားဖြင့် ဘယလေးပါး အပြားရှိသည် မဟုတ်ပါလော၊ ယင်းသို့ ဖြစ်လျက်

http://www.dhammadownload.com

အဘယ်ကြောင့် ၎င်းလေးပါး အပြားရှိသော ဘယတို့တွင် ဤသာမညဖလသုတ်၌ စိတ္တုတြာသဘာယ ဖြစ်လေသနည်း၊ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

➢ ၃ ။ [က+ဂ ခါကျခြိုက်ရှိရှု] (၁) နနု စိတ္တုတြာသဘယ်, ဉာဏဘယ်, အာရမ္မဏာဘယ်, သြတ္တပ္ပ ဘယန္တီ စတုဗ္ဗိဓံ ဘယံ။ (၂) အထ ကသ္မာ တေသု ဣဓ စိတ္တုတြာသ ဘယန္တီ ဝုတ္တံ။ (၃) နနု တဒညေသံ အသမ္ဘဝေါ ဟောတိ။ (၄) တသ္မာ တေသု ဣဓ စိတ္တုတြာသ ဘယန္တီ ဝုတ္တံ။

➢ ၄ ။ ဘာယတိ ဧတသ္မာတိ **ဘယံ**။ (၃) ကြောက်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစန ဟောတု မည်၏။(၅) ကြောက်မက်ဖွယ်ကောင်းသော ဝတ္ထု အာရုံဖြစ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) ဘေရဝံ, ဘီသနံ, ဘီမံ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ။

ယထာ တထာ ဘာယတီတိ **ဘယံ**။ (၃) ဟူးဟူးငြားငြား ယံဝါ တံဝါ အခြင်းအရာအားဖြင့် ကြောက်ခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) စိတ္တုတြာသ (ဝါ) ဒေါသဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဘီတိ, ဥတ္တာသော-စသော--။ * သြတ္တပ္ပမေဝ ဘယံ **သြတ္တပ္ပဘယံ**

ဘယတော တီရေတီတိ **ဘယံ**။ (ကေးမှ ကူးမြောက်တတ်သော ဉာဏဘယ ရ၏)

(၃) ကြောက်မက်ဘွယ်အားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) ဉာဏဘယသည် ဝစနီယ။ (၆) သံဝေဂေါ, သန္တာသော-စသော ပရိယာယ် သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ။

ဘာယတိ ဧတသ္မာတိ **ဘယံ**။ (၃) ဆုတ်နစ်သော လာသောအခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်သော ဒေါသပြဋ္ဌာန်းသော ဒေါသမူစိတ္တုပ္ပါဒ်ဟူသော ကတ္တုဒ္ဒကြိယာနှင့် အမနုဿဝေသော အာရုံ၏ ပကတူပနိဿယ သတ္တိ, အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိတည်းဟူသော အပါဒါနဒ္ဒကြိယာ သကတ်နှစ်ပါးအပေါင်းသည် ဝစန ဟောတု မည်၏။ (၅) အာရမ္မဏာဘယသည် ဝစနီယ။ (၆) ဘယဘေရဝံ-စသော--။

ပါပတော ဘာယတိ ဧတေနာတိ **ဘယံ**။ (မကောင်းမှုမှ ကြောက်ကြောင်းဖြစ်သော သြတ္တပ္ပ ဘယ ရ၏။) (၃) သြတ္တပ္ပသမ္မယုတ်ဖြစ်သော စိတ္တုပ္ပါဒ်တည်းဟူသော ကတ္တုဒ္ဒကြိယာနှင့် သြတ္တပ္ပ၏ သဟဇာတာဒိပစ္စယသတ္တိ, ပကတူပနိဿယသတ္တိတည်းဟူသော ကရဏဒ္ဒကြိယာ သကတ်နှစ်ပါးအပေါင်း သည် ဝစနဟောတု။ (၅) သြတ္တပ္ပဘယသည် ဝစနီယ။ (၆)

ဘီရုနော ဣဒန္တိ **ဧဘရံ**။ (၃) ကြောက်တတ်သူနှင့် ယင်းကြောက်တတ်သူ၏ ဥစ္စာဖြစ်သော ကြောက်မက်ဖွယ်ရာ ကြောက်စရာ အာရုံဝတ္ထု၏ အာရမ္မဏိက အာရုံ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) ကြောက်စရာအာရုံဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) အာရမ္မဏာဘယ ဘီတဗ္ဗဝတ္ထု-စသော သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ။

* စိတ္တသ ဥတြာသော စိတ္တုတြာသော။ စိတ္တုတြာသောယေဝ ဘယံ **စိတ္တုတြာသဘယံ**။

* ဘယတော ဉာဏံ **ဘယဉာဏံ**=ကြောက်စရာဟူ၍ သိတတ် ဆုံးဖြတ်တတ်သော ဉာဏ်။

* အာရမ္မဏမေဝ ဘယံ **အာရမ္မဏာဘယံ**။ * ဘယတီတိ **ဘီရု**။ ဘီရုကော။

သူရေတီတိ **သူစရော**။ (၃) အားထုတ်ခြင်း, ရဲရင့်ခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစန ဟောတု။ (၅) ရဲရင့်သူဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဝီရော-စသော ပရိယာယ် သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ။

http://www.dhammadownload.com

သမ္မန္တိတိ **သစ္ဆန္နာ**။ (၃) ငြိမ်ခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) သူတော်ကောင်းခြင်းသည် ဝစနီယ။ (၆) သာဓေါ-စသော ပရိယာယ် သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ။

ရာဂါဒယော သမေန္တိတိ ဝါ **သစ္ဆန္နာ**။ (၃) သူတော်ကောင်း၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိတည်း ဟူသော ဟေတုကတ္တုန္တကြိယာနှင့် ရာဂ-စသော ကိလေသာတို့၏ ငြိမ်းခြင်း, ချုပ်ခြင်း အဘာဝ-ဟူသော သုဒ္ဓကတ္တုန္တကြိယာတည်းဟူသော သကတ်နှစ်ပါးသည် ဝစနဟေတု။

➤ ❺ ။ **သုဇ္ဇော**-ကို သုဇနန္တတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= တေသံ (ဒီဃာယုကာနံ ဒေဝါနံ)ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (တို့၏/တို့သည် စပ်) * **စဇ္ဇေဖ္ဖီခံ**-ကို စတုဖ္ဖီဓတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်- ဘယသာ-ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်) (ဃ) **အမဋ္ဌ**-ကို ဟေန္တတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်- စိတ္တုတ္တြာသဘယသာ-ဟု သမ္ဗန်ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်)

➤ ❻ ။ **(က)** ဖြင့် ဘယ-သည် သဒ္ဒန္တရိုက်ကို မငဲ့သော် စိတ္တုတ္တြာသဘယစသည်ဖြင့် အနက်လေးမျိုးကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္တ) (ဝါ) ဘယ-သည် စိတ္တုတ္တြာသဘယစသည်ဖြင့် ဘယလေးမျိုးရှိသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (သရူပတ္တ)

(ဂ) ဖြင့် ဤ အဟုဒေဝ ဘယံ-ဟူသော (သာမညဖလသုတ်) ပါဠိတော်၌ ဘယ-အရ စိတ္တုတ္တြာသဘယကိုသာ ယူရမည် (ဝါ) လိုအပ်သတည်းဟု သိစေပါသည်။(အဓိပ္ပေတတ္တ)

(ဃ) ၌ အဟောသိ-ဖြင့် အဟုဒေဝ ဘယံ၌ အဟု-သည် တဒဟုပေါသထေ-မှ အဟုကဲ့သို့ နာမ်ပုဒ်မဟုတ်၊ အာချာတ်ပုဒ်၏အဖြစ်ကိုလင်း (ပဒသံဝဏ္ဏနာ) အံဟု-၌ ဟူ ဓာတ်၏အဖြစ်ကိုလင်း (ဓာတုပဒ) အဇ္ဇတ္တနီ ဝိဘတ်၏အဖြစ်ကိုလင်း (ဝိဘတ္တိပဒ) အဇ္ဇတ္တနီ ဤဝိဘတ်ကိုချေ၊ ဥကို ဥ-ရဿပြု၊ အ-လာ၍ အဟု-ဟု ရုပ်ပြီးနေသည်ကိုလင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ❼ ။ **အဟုဒေဝ ဘယံ-၌ "ဘယ" စဒၵ/ဘယ ၄-မျိုးနှင့် သဒ္ဒမ် ဘရေးကို့ယ်**

(၁) စိတ္တုတ္တြာသဘယ= ဒေါသ စေတသိက်၊ (၂) ဉာဏဘယ= ဉာဏ်, အမောဟ စေတသိက်၊ (၃) အာရမ္မဏဘယ= ကြောက်မက်ဖွယ် အာရုံ ၆-ပါး၊ (၄) သြတ္တပ္ပဘယ= သြတ္တပ္ပစေတသိက် (ဝါ) သြတ္တပ္ပနှင့် တကွသော ဉာဏ်။ * **ဤ၌ လိုအပ်သော ဘယ**= စိတ္တုတ္တြာသဘယကို ယူရပါမည်။

ဓမ္မ ။ ။ အဟုဒေဝဘယံ၌ ဘာကြောင့် အဇာတသတ်မင်းကြောက်သည်ကို ဓကေဆရာတို့အလို ဖြေဆို၍၊ ယင်းဆရာတို့ အကြောင်းပြချက် ခိုင်လုံမှုရှိ/မရှိ စိစစ် ဆုံးဖြတ်ပါ။

အဇာတသတ်မင်းသည် အမိုက်တိုက်ကြောင့် ကြောက်သည်ဟု ဓကေ (ဥတ္တရ ဝိဟာရဝါသီ) ဆရာတို့ ဆိုကြပါသည်။ ယင်းဓကေဆရာတို့ အကြောင်းပြချက်သည် ခိုင်လုံမှု မရှိပါ။ **အကြောင်းကား**= အဇာတသတ်မင်း ဘုရားဖူးသွားရာ ထိုအခါ၌ မီးရှူးတို့ အရာ အထောင် အသိန်း အပိုင်းအခြား မရှိ (များပြားလှ) သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်-တည်း။

စင်စစ်ကား- အဇာတသတ်မင်းသည် သရက်ဥယျာဉ်၏ ဆိတ်ငြိမ်သော အသံရှိသည်၏ အဖြစ်ကို မှီ၍ ဇီဝကခ္ခ ယုံမှားသင်္ကာရှိသောကြောင့် ကြောက်ပါသည်။ (ဋ္ဌ၁၃၇)

http://www.dhammadownload.com

➢ ❽ ။ (က) ဝါကျ- စိတ္တုတြာသဘယဖွေ့ဝ၊ အာရမ္မဏာဘယဖွေဝပိ။

ဥဏ္ဏောတ္တပ္ပဘယဖွေဝပိ၊ စတုဒ္ဓိဓံ ဘယံ ဟောတိ။ (ဝတ္တဂါထာ၊အနုဋ္ဌုတာဆန်း)

➢ ❾ ။ **အဟူစေဝ ဘယံ-ဠ္ဟ် ဘယ-အရ** ။ ။ စိတ္တုတြာသဘယ၏ တရားကိုယ် ဒေါသမူစိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ၍ ထိုသည် ဘယဠသိဘာဝ+ဘယာသုကရသ မည်၏။ ယုံမှားဘွယ်ဖြစ်သော အနီးအပါးရှိ ဇဝကသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ မည်၏။ သရုက်ဥယျာဉ်၌ အသံတိတ်ဆိတ်၍ ဇဝကသဲ့ယုံမှားခြင်း, အနီးသဲ့ သက်တော်စောင့် မရှိခြင်းသည် ဥဒ္ဓိပန ဝိဘာဝ မည်၏။ ကစ္စိ မံ သမ္မဇဝက နု ဝဇ္ဇေသိ-စသော စကားကို ပြောဆိုလျက် ကြောက်ခြင်းစသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

(၉) ဠ္ဟ် သံဇဝဂ-အရ ။ ။ သဟောတ္တပ္ပဉာဏ်သည် ဓိဂုဏ္ဌာဌာယိဘာဝ+ဝိဘဏ္ဍရသ မည်၏။ ခန္ဓာငါးပါးသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ မည်၏။ ခန္ဓာငါးပါး၏ အနိစ္စလက္ခဏာ, ဒုက္ခလက္ခဏာ, အနတ္တလက္ခဏာ တို့သည်ငင်း၊ မြတ်စွာဘုရား၏ ခန္ဓာငါးပါးတို့သဲ့ ငါးဆယ်သော လက္ခဏာတို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်အပ်သော တရားတော်ကို ကြားနာရခြင်းတို့သည်ငင်း၊ ဥဒ္ဓိပနဝိဘာဝ မည်၏။ မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ် ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ် သုဂတိသို့ လားရခြင်း စသည်တို့သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဝါကျ (၂၉) [ဠ၊၁၃၆။] (၁၃၂၈-ခုမေး)

(က) ဆန္ဒိတဇ္ဇာဆ္ဆိ ဆဆ္ဆိတသသ ဘာဝေါ။ (ခ) သကလသရီရစလနဆ္ဆိ အတ္ထော၊

(ဂ) စလာစလံစသောတိ လောမဟံသနံ၊ (ဃ) ဥဒ္ဓံ ဠိတလောမတာတိ အတ္ထော၊

(င) သောပနာယံ လောမဟံသော ဓမ္မသဝနာဒီသု ပီတိဥပ္ပတ္တိကာလေ ပီတိယာဝိဟောတိ၊

ဘီရုကာဇာတိကာနံ သမ္မဟာရုပိသာစာဒိဒဿနေနသု ဘယေနာပိ၊

(စ) ကုဓ ဘယလောမဟံသောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ (ဘာသာဋီကာ၊ဒု၊၂၇၂။)

➢ ❿ ။ (က) ဆန္ဒိတတ္တဆ္ဆိ၊ဟူသည်ကား။ဆန္ဒိတသ၊ခိုင်မာခြင်းရှိသော် ကိုယ်၏။ဘာဝေါ၊ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာသည်။ (ခ) သကလသရီရစလနံ၊အလုံးစုံသော ကိုယ်၏ တုန်လှုပ်ခြင်းသည်။ကုတို အတ္ထော၊ဤကား အနက်။ (ဂ) လောမဟံသောတိ၊ဟူသည်ကား။လောမဟံသနံ၊အမွေးတို့၏ ရွှင်ခြင်းသည်။(ဝါ) ကြက်သီးမွေးညှင်းထခြင်းသည်။ (ဃ) ဥဒ္ဓံ၊အထက်၌။ဠိတလောမတာ၊တည်သော အမွေးရှိသည်၏ အဖြစ်သည်။ကုတို အတ္ထော၊ဤကားအနက်။

(င) ပန၊ဆက်ဦးအံ့။သော အယံ လောမဟံသော၊ထိုအမွေးတို့၏ ရွှင်ခြင်းသည်။(ဝါ) ထိုကြက်သီးမွေးညှင်း ထခြင်းသည်။ဓမ္မသဝနာဒီသု၊တရားနာရာအခါ အစရှိသည်တို့၌။ပီတိဥပ္ပတ္တိကာလေ၊ပီတိ ဖြစ်ရာအခါ၌။ပီတိယာဝိ၊ပီတိကြောင့်လည်း။ဟောတိ၊ဖြစ်တတ်၏။ * ဘီရုကာဇာတိကာနံ၊ကြောက်တတ်သူ၏ အဖြစ်ဟူသော သဘောရှိကုန်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။သမ္မဟာရုပိသာစာဒိဒဿနေသု၊သတ်ပုတ်ရာစစ်ပွဲ မြေဘုတ်ဘီလူး အစရှိသည်ကို မြင်ရာအခါ အစရှိသည်တို့၌။ဘယေနာပိ၊ကြောက်ခြင်းကြောင့်လည်း။ဟောတိ၊ဖြစ်တတ်၏။ (စ) ကုဓ၊ဤ အဓာတသတ်မင်း၏ ကြက်သီးမွေးညှင်းထရာ၌။ဘယလောမဟံသောတိ၊ကြောက်ခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော အမွေးတို့၏ ရွှင်ခြင်းဟူ၍။ဝေဒိတဗ္ဗော၊သိအပ်၏။

http://www.dhammadownload.com

➤ ❶ ။ **(၁) ဒဋ္ဌိ/ အနုသယန်** ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် ထွ-ပစ္စည်း၏ ဟောအနက်၌ ဖြစ်ခြင်းကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်းပါဠိ၏အနက်ကို (ဝါ) ဆန္ဒိကပုဒ်၏ အဘိဓေယျတ္ထနှင့် ဘာဝသဒ္ဒါ၏ သဒ္ဒပဝတ္ထုနိမိတ်ငါးပါးတို့တွင် စလနကြိယာဟူသော သဒ္ဒပဝတ္ထုနိမိတ် အနက်၌ ဖြစ်ခြင်းကို ပြခြင်းငှာ (ခ) မိန့်။

(၁) ဒဋ္ဌိ/ အနုသယန် ။ ။ ဤသို့ (က-ခ) တို့ဖြင့် ပစ္စယတ္ထ ပဒတ္ထတို့ကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ လောမဟံသော-ဟူသော ပါဠိ၌ ဏပစ္စည်း၏ ဟောအနက်၌ဖြစ်ခြင်းကို ပြခြင်းငှာ (ဂ) မိန့်။

(၁) ဒဋ္ဌိ/ စောဒနာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က-ခ) တို့ဖြင့် ပစ္စယတ္ထ ပဒတ္ထတို့ကို ပြဆို၏။ လောမဟံသော-ဟူသော ပါဠိ၌ ဏပစ္စည်းသည် အဘယ်အနက်၌ ဖြစ်ပါသနည်း ဟောအနက်မှတပါး သော အနက်၌ ဖြစ်လေသလော၊ (ဝါ) ဟောအနက်နှင့်တကွ ကတ္တား အနက်စသည်၌ ဖြစ်လေသလော၊ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ) ဒဋ္ဌိ/ အနုသယန် ။ ။ ဤသို့ (ဂ) ဖြင့် လောမဟံသော-ဟူသော ပါဠိ၌ ဏပစ္စည်း၏ ဟော အနက်၌ ဖြစ်ခြင်းကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ အမွေးတို့၏ ရွှင်ခြင်းကို စင်စစ်အားဖြင့် ရအပ်သည်မဟုတ်၊ အမွေးတို့၏ ရွှင်ခြင်းဟူသည် အထက်၌တည်သော အမွေးရှိသည်၏ အဖြစ်ပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယတ္ထ ကို ပြခြင်းငှာ (ဃ) မိန့်။

(ဃ) ဒဋ္ဌိ/ အယုတ္တစောဒနာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် အမွေးတို့၏ ရွှင်ခြင်းသည် လောမဟံသ မည်သောဟု ဆို၏။ အမွေးတို့သည် အဝိညာဏကဖြစ်၍ ရွှင်တတ်သော သဘော မရှိသည် မဟုတ်ပါလော၊ (တနည်း) အမွေးတို့သည် သတ္တဝါတို့ကဲ့သို့ သောမနဿအားဖြင့် ရွှင်ခြင်း မရှိသည် မဟုတ်ပါလော၊ (ဂဏ္ဌိ) အဘယ်သို့ဖြစ်သည်ကို အမွေးတို့၏ ရွှင်ခြင်းဟူ၍ ဆိုအပ်ပါသနည်း၊ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။ **အဓိပ္ပါယ်ကား**- အထက်၌တည်သော အမွေးရှိသည်၏အဖြစ်ကို သဒ်သုပစာအားဖြင့် "အမွေးတို့၏ ရွှင်ခြင်း"ဟူ၍ ဆိုအပ်ပါ၏ဟူလို။

(ဇ) ဒဋ္ဌိ/ အနုသယန် ။ ။ ဤသို့ (ဂ-ဃ) တို့ဖြင့် လောမဟံသောဟူသော ပါဠိ၌ ပစ္စယတ္ထ ဘာဝတ္ထကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ၎င်းလောမဟံသကို ဖြစ်ရာကာလအားဖြင့်၎င်း ဖြစ်ကြောင်းကာရကာအား ဖြင့်၎င်း ဝေဖန်၍ပြခြင်းငှာ (ဇ) မိန့်။

(ဇ) ဒဋ္ဌိ အန္တောလီနစောဒနာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဂ-ဃ) တို့ဖြင့် လောမဟံသော ဟူသော ပါဠိ၌ ပစ္စယတ္ထ ဘာဝတ္ထကို ပြဆို၏။ ၎င်းလောမဟံသောသည် အဘယ်အခါ၌ ဖြစ်ပါသနည်း၊ အဘယ်ဖြင့် (ဝါ) အဘယ်ကြောင့် ဖြစ်ပါသနည်း-ဟူသော အန္တောလီန စောဒနာကိုရည်၍ (ဇ) မိန့်။

(တနည်း) --ပြဆို၏။ ၎င်းလောမဟံသသည် အဘယ်အခါ၌ ဖြစ်ပါသနည်း၊ ဓမ္မသဝနာဒိကာလ-ဝယ် ပီတိဖြစ်သော အခါ၌သာ ဖြစ်ပါသလော၊ ထိုသို့ မဟုတ်မူကား သမ္မဟာရဝိသာစ စသည်ကို ဖြစ်ရာအခါ၌သာ ဖြစ်ပါသလော၊ အဘယ်ဖြင့် (ဝါ) အဘယ်ကြောင့် ဖြစ်ပါသနည်း၊ ပီတိဖြင့်သာ (ဝါ) ပီတိကြောင့်သာ ဖြစ်လေသလော၊ ထိုသို့ မဟုတ်မူကား ဘယဖြင့်သာ (ဝါ) ဘယကြောင့်သာ ဖြစ်လေသလော။ စုဒ်ကြောင့်- (ဇ) မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

➤ ❽ ။ [၈+ဃ ဝါကျတွဲကို၌] (၁) နနု လောမံ သဒ်ဝေါဝိယ နှ ဟံသတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ လောမဟံသောတိ လောမဟံသနန္တိ ဝုတ္တံ။ (၃) နနု ဟံသန သဒ်ိသတာယ ဥဒ္ဒံ ဠ်တလောမတာ ဟောတိ။ (၄) တသ္မာ လောမဟံသောတိ လောမဟံသနန္တိ ဝုတ္တံ။

[၈–ဝါကျတွဲ၌] (၁) နနွာယံ လောမဟံသသဒ္ဒေါ အနေကတ္ထော ဟောတိ။ အထဝါ နနု လောမ ဟံသော ဒုဝိဓော ဟောတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ ဣဓ ဘယလောမဟံသောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ (၃) တဒုဘယ အဝိသယတ္တာ။ အထဝါ သဒ္ဒန္တရ သန္နိဓာနေန။ (၄) ဣဓ ဘယလောမဟံသောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

[၈+ဒ ဝါကျတွဲကို၌] (၁) နနု သော ပနာယံ လောမဟံသော ဓမ္မသဝနာဒီသု ပီတိဥပ္ပတ္တိကာလေ ပီတိယာပိ ဟောတိ။ ဘိရုကဇာတိကာနံ သမ္မဟာရပိသာစာဒိ ဒဿနေသု ဘယေနာပိ။ (၂) အထ ကသ္မာ ဣဓ ဘယလောမဟံသောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ (၃) နနု ပီတိလောမဟံသဿ အသမ္ဘဝေါ ဟောတိ။ (၄) တသ္မာ ဣဓ ဘယလောမဟံသောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

➤ ❾ ။ သရတိ ဂစ္ဆတီတိ **သရီရံ**။ (၁) သွးခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု မည်၏။ (၂) ခန္ဓာကိုယ်ခြဲမ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၃) ဝပု, ဂတ္တံ–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါ များသည် ဝစနီယတ္တ မည်၏။

သရန္တိ ဝါ တံ ဟီသန္တိတိ **သရီရံ**။ (၁) ညှင်းဆဲသော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်သော ဒေါသပြဋ္ဌာန်းသော ဒေါသမူစိတ္တာပ္ပါဒ်တည်းဟူသော ကတ္တုန္ဒြကြိယာနှင့် ကိုယ်၏ အာရမ္မဏ ပစ္စယသတ္တိ တည်းဟူသော ကမ္မဠကြိယာသကတ် နှစ်ပါးအပေါင်းသည် ဝစနဟောတု။

ဝမုမာနံ လူယတေတိ **စလာမံ**။ (၁) ဖြတ်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု။(တနည်း) အမွေး၏ အာရမ္မဏ ပစ္စယသတ္တိတည်းဟူသော ကမ္မဠကြိယာသည် ဝစန ဟောတု။ (တနည်း) ရိတ်ဖြတ်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော ဝီရိယပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တာပ္ပါဒ်တည်းဟူသော ကတ္တုန္ဒြကြိယာနှင့် အမွေး၏ အာရမ္မဏ ပစ္စယသတ္တိတည်းဟူသော ကမ္မဠကြိယာသကတ် နှစ်ပါးအပေါင်းသည် ဝစနဟောတု။ (၅) အမွေးခြဲမ်သည် ဝစနီယ။ (၆) တနုရုဟ, ရောမ–စသော–––။

ပီသိတံ မံသံ အသတိ ဘက္ခတိတိ **မိသာစစာ**။ (၁) စားခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) မြေဘုတ်ဘိလူးခြဲမ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ပေတ, ယက္ခ–စသော–––။

ထမ္ဘနံ **ထမ္ဘော**။ ထမ္ဘော သဒ္ဒါတော အဿ အတ္ထိတိ **ထမ္ဘီတံ**။

ဘီရုကာ ဇာတိ **ဘီရုကဇာတိ**။ (အစိတ်) ဘီရုကဇာတိ ဇောသံ အတ္ထိတိ **ဘီရုက ဇာတိကာ**။ (အပေါင်း) (၁) ကြောက်တတ်သော သဘောဂါ၏ ပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့် ဂုဏ်–ဂုဏေး အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန် သည် ဝစနဟောတု။ (၅) ကြောက်တတ်သော သဘောရှိကုန်သော ပုဂ္ဂိုလ်ခြဲမ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဘယဇာတိကာ, ဘီရုကသဘာဝဝန္တာ–စသော–––။

➤ ❿ ။ **ဠီဇစလာမဇာ**-ဠ် တာသမ္ဗန်ကားး သရီရဿ ဖြစ်ပါသည်။ * ယင်း တာ–သမ္ဗန်ကို ကတ္တားအနက် ပြန်သင့်သည်။ * **ဠီဇစလာမ**-၏ ဝစ္စတ္ထကားး ကတ္တုတ္ထ။ (စ) ဠ် **စဝဒီဇစဇ္ဇာ**-ကို ဝေဒိတဗ္ဗတ္ထာ–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်– အဓိဗ္ဗုတတ္ထဿ–ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။

http://www.dhammadownload.com

(၏/ကို စပ်)

➤ ❻ ။ **(က)** ဖြင့် ဆန္ဒိတတ္တံကို ဆန္ဒိတဿ ဘာဝေါ ဆန္ဒိတတ္တံ–ဟု ဘာဝတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထ ပြုရမည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (အဘိဓေနတ္ထ) တ္တ–ပစ္စည်း ဘာဝတဒ္ဓိတ်အနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ခ) ဖြင့် ဆန္ဒိတတ္တံ–၌ ထန္ဒိတတ္တ–ဟု ဆိုလိုလျက် ထ–ကို ဆပြု၍ ဆန္ဒိတတ္တ–ဟု ရုပ်ပြီး နေသည်ကိုငင်း (ဘာဝတ္ထ) ဆန္ဒိတတ္တ–ဟူသည် တကိုယ်လုံး တုန်လှုပ်ခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို ငင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဂ) ၌ လောမဟံသနံဖြင့် လောမဟံသော–၌ ဟံသေဟုဒ်ကို ဟံသနံ ဟံသော–ဟု ပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (အဘိဓေနတ္ထ) ဏပစ္စည်း ဘာဝသာဓနအနက်၌ သက်သည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ခု–ပစ္စယတ္ထ) အပေါင်းပုဒ်ကို လောမာနံ ဟံသော လောမဟံသော–ဟု ဆဒ္ဒီတပ္ပုရိသ်ပြုရမည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (သမာသ လိင််တ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဃ) ၌ ဥန္ဒ ဌိတလောမတာဖြင့် လောမဟံသ=အမွေးတို့၏ ရှင်ခြင်းဟူသည် သတ္တဝါတို့ကဲ့သို့ သောမနဿဖြင့် ရှင်ခြင်းမဟုတ်၊ အထက်၌တည်သော အမွေးရှိသည်၏အဖြစ်ပင်တည်းဟု သိ။(ဘာဝတ္ထ)

➤ ❼ ။ **(ဝ) ဝါက္ယ**– သော ပနာယံ လောမဟံသော၊ ဓမ္မသဝနာဒိသု ။

ပီတိယာ ဥပ္ပတ္တိကာလေ၊ ပီတိယာပိစ သမ္ဘဝေ။ (ဥဘယ ရ–ကာရဝိပုလာဂါထာ၊အနုဋ္ဌုဘာဆန်း)

* ဘီရုကဇ္ဈောတိကာနံဝ၊ သမ္ဘဟာရပိသာစာဒီ ။

ဒဿနေသု ဘယေနာပိ၊ ဟောတိ သော လောမဟံသောယံ။ (ဝတ္ထုဂါထာ၊အနုဋ္ဌုဘာဆန်း)

➤ ❽ ❾ ။ **(ဇ) ၌ ဘာဇေယန–အရ်ကို ဂ္ဂိယမ်ပြု၍** ။ ။ (၁) ဘယေန–အရ ကြောက်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော ဆုတ်နစ်သော ဒေါသမူစိတ္တုပ္ပါဒ်သည် (ဝါ) ၎င်း၌ ဒေါသသည် ဘယဌာယီ ဘာဝ+ဘယာနကရသ မည်၏။ (၂) သမ္ဘဟာရပိသာစ–စသော ကြောက်မက်ဖွယ်ရာ ဝတ္ထုသွေ့သည် အာရမ္မဏာ ပိဘာဝ မည်၏။ (၃) ဆိတ်ငြိမ်သော အရပ်, သမ္ဘဟာရပိသာစ စသည်ကိုမြင်ရာကာလ, သမ္ဘဟာရ ပိသာစ စသည်တို့၏ အမူအရာသည် ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ မည်၏။ (၄) အော်ဟစ်မြည်တမ်းခြင်း, တုန်လှုပ် ခြောက်ခြားခြင်း, ရှောင်ရှဲပြေးလိုခြင်း စသည်တို့သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ပီတိယာပိ စမာဘိ–အရ ။ ။ ပီတိပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရတိဋ္ဌာယီဘာဝ +ဓမ္မသိဂ်ါရ ရာ မည်၏။ တရားတော်မွေသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ မည်၏။ ဓမ္မ၏ အာဒီကလျာဏ–စသော ဂုဏ် သည်၎င်း, ယောနိသောမနသိကာရသည်၎င်း ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ မည်၏။ ဓမ္မကို သိရခြင်း, ကြက်သီး မွေးညှင်းထခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

တီကျ (ဥဒ) [ဋ္ဌ၁၃၇။]

(က) ကသ္မာ ပနေသ ဘီတောတိ ? အန္ဓကာရေနာတိ ဧကော ဝဒန္တိ၊

(ခ) ရာဇဂဟာ ကိရ ဒွတ္တိသ မဟာဒွါရာနိ, စတုသဋ္ဌိ ခုဒ္ဒကဒွါရာနိ၊ ဇိဝကဿ အမ္ဗဝနံ ပါကာရသ္သ စဂိဿကူဋဿသ အန္တရာဟောတိ၊ သော ပါစီနဒွါရေနနိက္ခမိတွာ ပဗ္ဗတစ္ဆာယာယ ပါဝိသိ၊

http://www.dhammadownload.com

တတ္ထ ပဗ္ဗတ ကူဋေန္တ စဇန္ဒု ဆာဒိတော၊ ပဗ္ဗတစ္ဆာယာယစ ရုက္ခစ္ဆာယာယစ အန္ဓကာရံ အဟောသိတိ။ (၇) တတ္ထိ အကာရက်၊ (ယ) တဒါဟိ ဥက္ကာနံ သတသဟဿာနမ္ပိ ပရိစ္ဆေဒေါ နတ္ထိ။ (၄) အယံ ပန အပ္ပသဒ္ဒတံ နိဿာယ ဇီဝကေ အာသင်္ကာယ ဘိတော။

➢ ❷ ။ (က) ပန၊ပရိဟာရဝါက္ယမှတပါး စောဒကပက္ခကို ဆိုဦးအံ့။ကသ္မာ၊အဘယ့်ကြောင့်။ သေ–သော၊ဤ အဓာတုသတ်မင်းသည်။ဘိတော၊ကြောက်သနည်း။ကြတိ၊ဤကား အမေးတည်း။အန္ဓကာရေန၊ အမိုက်မှောင်ကြောင့်။ (ဘိတော၊ကြောက်၏။) ကြတိ၊ဤသို့။ကေ၊အချို့ကုန်သော ဥတ္တရ ဝိဟာရဝါသီ ဂိုဏ်းဆရာတို့သည်။ဝဒန္တိ၊ဆိုကြကုန်၏။

(ခ) ကိရ၊ချဲ့ဦးအံ့ ။ရာဇဂဟော၊ရာဇဂြိုဟ်မြို့၌။ဒွတ္တိံသ(၃၂)ပေါက်သော။မဟာဒွါရာနိ၊တံခါးမကြီး တို့သည်၎င်း။စတုသဋ္ဌိ၊၆၄–ပေါက်သော။ခုဒ္ဒကဒွါရာနိ၊တံခါးငယ်တို့သည်၎င်း။ (သန္တိ၊ရှိကုန်၏။) ဇီဝကဿ၊ ဇီဝက၏ ။အမ္ဗဝန်၊သရဏ်ဥယျာဉ်သည်။ပါကာရဿစ၊မြို့ရိုး၏၎င်း။ဂိဇ္ဈကူဋဿစ၊ဂိဇ္ဈကူဋ်တောင်၏၎င်း။အန္ဓရာ၊ အကြား၌။ဟောတိ၊၏ ။ဧသော၊ထိုမင်းသည်။ပါစီနဒွါရေန၊အရှေ့တံခါးပေါက်ဖြင့်။နိက္ခမိတွာ၊ထွက်၍။ပဗ္ဗတ စ္ဆာယာယ၊တောင်အရိပ်ဖြင့်။ပါဝိသိ၊ဝင်ပြီ။ တတ္ထ၊ထိုသရဏ်ဥယျာဉ်၌။ပဗ္ဗတကူဋ္ဌေန၊တောင်ထွဋ်သည်။ စန္ဒေါ၊လကို။ဆာဒိတော၊ဖုံးကွယ်အပ်ပြီ။ပဗ္ဗတစ္ဆာယာယစ၊တောင်ရိပ်ကြောင့်၎င်း။ရုက္ခစ္ဆာယာယစ၊သစ်ပင် ရိပ်ကြောင့်၎င်း။အန္ဓကာရံ၊အမိုက်မှောင်သည်။အဟောသိ၊ဖြစ်ပြီ။ကြတိ၊သို့။ဝဒန္တိ၊ဆိုကုန်၏။

* (၇+ယ) ဝါက္ယ ပရိဝတ္တနနည်း (ဝါကျ အပြန်အလှန်)

(၇) တတ္ထိ၊ထိုစကားသည်လည်း။အကာရက်၊အကြောင်းမဟုတ်။ (ကသ္မာ၊အဘယ့်ကြောင့်။ တတ္ထိ၊သည်လည်း။အကာရက်၊အကြောင်းမဟုတ်သနည်း။) (ယ) ဟိ–ယသ္မာ၊အကြင့်ကြောင့်။တဒါ၊မြို့မှ ထွက်၍လာရာ ထိုအခါ၌။ဥက္ကာနံ၊မီးရှူးတို့၏။သတသဟဿာနမ္ပိ၊အသိန်းတို့၏သော်မှလည်း။ပရိစ္ဆေဒေါ၊ အပိုင်းအခြားသည်။နတ္ထိ၊မရှိ။တသ္မာ၊ထို့ကြောင့်။တတ္ထိ၊သည်လည်း။အကာရက်၊အကြောင်းမဟုတ်သတည်း။

(၄) ပန၊အဟုတ်ကား။အယံ၊ဤအဓာတသတ်မင်းသည်။အပ္ပသဒ္ဒတံ၊တိုးသော အသံရှိသည်၏ အဖြစ်ကို။ နိဿာယ၊မှီ၍။(အကြောင်းပြု၍) ဇီဝကေ၊ဇီဝက၌။အာသင်္ကာယ၊ယုံမှားခြင်းကြောင့်။ဘိတော၊ကြောက်၏။

➢ ❶ ။ (၇) ဒွီ/ သာဓာရဏပုဏ္ဏာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် အဓာတသတ်မင်းသည် အမိုက်မှောင်ကြောင့် ကြောက်၏ဟု ဧကေ–ဆရာတို့ ဖွင့်ဆိုကြကြောင်းကို ပြဆို၏။ တန်ဆောင်မုန်း လပြည့်နေ့သည်ဖြစ်၍ လရောင် တထိန်ထိန် သာနေသည်မဟုတ်ပါလော၊ အဘယ်သို့လျှင် (ရာဇဂြိုဟ်မြို့ ၌) အမိုက်မှောင်ဖြစ်နေပါသနည်း၊ စုဒ်ကြောင့်–(ခ) မိန့်

(၇) ဒွီ/ ပုဏ္ဏာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် –– ပြဆို၏။ ယင်းဧကေဆရာတို့ ဆိုသော စကားသည် ယုတ္တိရှိပါ၏လော၊ သင့်မြတ်မှန်ကန်ပါ၏လော၊အဘယ်သို့ မှတ်သားအပ်ပါသနည်း။ (ဂ)

(ယ) ဒွီ/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် အမိုက်မှောင်ကြောင့် အဓာတသတ်မင်း ကြောက်၏ဟု ဆိုသော ဧကေဆရာတို့ဆိုသော စကားသည် ယုတ္တိမရှိ၊ သင့်မြတ်မှန်ကန်သော အကြောင်းမဟုတ်ဟု ဆို၏။ အဘယ့်ကြောင့် သင့်မြတ်မှန်ကန်သော အကြောင်းမဟုတ်ဟု. ဆိုရပါသနည်း၊ တောင်ရိပ်, သစ်ရိပ် ဖြင့် အမိုက်မှောင် (အမှန်တကယ်) ဖြစ်နေသည် မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

(၈) **ဇန်္ဓိ/ အနုသေန္ဓ** ။ ။ ဤသို့ (က-ခ-ဂ-ဃ) တို့ဖြင့် ဧကဝါဒကို အကြောင်းနှင့်တကွ ဝိနိစ္ဆယချကာ ရေးသားဖွင့်ဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ သကဝါဒကို ပြလိုသော ဆရာသည် (င) မိန့်။

(ဇ) **ဇန်္ဓိ/** ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဃ) ဖြင့် တစ်သိန်းမကများစွာသော မီးရှူးတို့၏ အပိုင်းအခြားမရှိ-ဟု ဖွင့်ဆို၏။ ယင်းသို့တပြီးကား ကြက်သီးထအောင်ပင် အခေါင်ရာဇာ ဘယ်အကြောင်းအရာကြောင့် ကြောက်ရှာသနည်း၊ မကြောက်သင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဇ) မိန့်။

➤ ❷ ။ [ဂ+ဃ ဓါကျဓဉ်ကိုရှု] (၁) နနု ပဗ္ဗတစ္ဆာယာယစ ရုက္ခစ္ဆာယာယစ အန္ဓကာရံ အဟောသိ။ (၂) အထ ကသ္မာ တမွိ အကာရဏာန္တိ ဝုတ္တံ။ (၃) နနု တဒါ ဥက္ကာနံ သတသဟဿာနမွိ ပရိစ္ဆေဒေါ နတ္ထိ။ (၄) တသ္မာ တမွိ အကာရဏာန္တိ ဝုတ္တံ။

[ဃ+ဇ ဓါကျဓဉ်ကိုရှု] (၁) နနု တဒါ ဥက္ကာနံ သတသဟဿာနမွိ ပရိစ္ဆေဒေါ နတ္ထိ။ (၂) အထ ကသ္မာ ဧသ ဘိတော။ (၃) နနု အယံ အပ္ပသဒ္ဒတံ နိဿာယ ဇီဝကော အာသင်္ကာယ ဘိတော။ (၄) တသ္မာ ဧသ ဘိတော။

➤ ❸ ။ စန္ဒတိ ဟိလာဒယတိ သုခယတိ ပဇန္တိ **စဇန္ဒ**။ (၃) (သတ္တဝါအပေါင်းကို) ချမ်းသာစေခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) လ-ဒြဗ်သည် ဝစနိယ မည်၏။ (၆) ဣန္ဒန္ဒ့, နက္ခတ္တရာဇာ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနိယတ္ထ။

ဒွဂန္တိ သံဝရန္တိ ရုက္ခန္တိ **ဇေ**တောတိ **ဇ္ဈါ**ရံ။ (၃) စောင့်ခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစန ဟေတု။ (၅) တံခါးဒြဗ်သည် ဝစနိယ။ (၆) ပရိဟာရ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနိယတ္ထ။

သမန္တတော ကရီယတေတိ **မါ**ကာ**ဇ**ရော။ (၃) ပြုခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစန ဟေတု။ (၅) တံတိုင်းဒြဗ်သည် ဝစနိယ။ (၆) ဝရဏ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနိယတ္ထ။

အန္ဓတိ ပုဗ္ဗဘာဝ မာပဇ္ဇတေတိ **ပါ**ဒီနံ။ (၃) ရှေ့အဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်းကြိယာ သကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ရှေးဖြစ်သော တံခါးဒြဗ်သည် ဝစနိယ။ (၆) ပုဗ္ဗ, ပုရ။

ဆေတိ ဆိန္ဒတိ သံသယန္တိ **ဆ**ာယာ။ (၃) ဖြတ်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ အရိပ်ဒြဗ်သည် ဝစနိယ။ (၆) ပဋိဗိမ္ဗ, ပဋိရူပက-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနိယတ္ထ။

➤ ❹ ။ **ဆာဒီဇတော**-ကို ဆာဒိတတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်- ဓန္ဓသ-ဟု သမ္ဓန်ခံ ရပါမည်။ (၏/ကို ၈ပ်) (ဂ) ၌ **အပ္ပသဒ္ဒတံ**-၌ တာ-သမ္ဓန်ကား အမြဝနာသ ဖြစ်သည်။

အကာရဏာ-ကို အကာရဏတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်- တသာပိ ဝစနဿ-ဟု သမ္ဓန် ခံရပါမည်။ (၏/သည်) * **ဘီဇတော**-ကို ဘီတတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်- တေဿ ရညော ဟု သမ္ဓန်ခံ။ (၏/ကို)

➤ ❺ ။ **ရာဇဒြုဟ်ဗြိုဒ်ဍ် တံခါးဇယ် (၆၂) စပါက်ရှိတဲ့** ။ ။ ရာဇဂြိုဟ်မြို့၌ တံခါးမကြီး (၃၂) ပေါက်ရှိရာ တပေါက်တပေါက်လျှင် တံခါးဇယ် နှစ်ပေါက်စီ နှစ်ပေါက်စီ ခြံရံလျက်ရှိရကား စတုသဋ္ဌိခဒ္ဒကဒွါရာနိ=တံခါးဇယ် (၆၄) ပေါက် ရှိနေခြင်းဖြစ်သည်။

➤ ❻ ❼ ။ **ဘီဇတော-ဍ် ဇာတ္တတ္တာကို ရှု၍** ။ ။ (၁) ကြက်သီးမွေးညှင်းထလာအောင် ကြောက်ရွံ့ထိတ်လန့်နေသော အဇာတသတ်မင်း၏ သန္တာန်၌ ဒေါသပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဘယဋ္ဌာယီ

http://www.dhammadownload.com

ဘာဝ+ဘယာနကရဏ မည်၏။ (၂) ဇီဝကသည် အာရမ္မဏာဝိဘာဝ မည်၏။ (၃) အသံတိတ်ဆိတ်နေခြင်းသည်ငင်း၊ ဇီဝကအပေါ်၌ ယုံမှားသံသယဝင်နေခြင်း သည်ငင်း၊ မိမိ၏ အနီး၌ လက်နက်ကိုင်ယောကျ်ားမရှိဘဲ မိန်းမများသာ ရှိနေခြင်းသည်ငင်း၊ ဇီဝက၏ ဆင်ပြောင်ငါးစီးအားကို ဆောင်နိုင်ခြင်းသည်ငင်း ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ မည်၏။ (၄) ကြက်သီးမွေးညှင်းထလာခြင်း၊ တကိုယ်လုံးတုန်လှုပ်လာခြင်း၊ ဟန်မဆောင်နိုင်တော့ဘဲ ကစ္စိ မံ သမ္မ ဇီဝက နံ ဝဋ္ဋသေသိ–စသော စကားရပ်ကို နှုတ်မြွက်ပြောဆိုလာခြင်း– စသော အကျိုးတရား အဆက်ဆက်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဂါထာ (၃၁) [၆၂၁၃၇။]

(က) အယံ ပန အပ္ပသဒ္ဒတံ နိဿာယ ဇီဝကော အာသင်္ကာယ ဘီတောဒါ။ (အနက်ပေးပြီး)

(ခ) ဇီဝကော ကိရဿ ဥပရိပါသာဒေ ဖယေ အာရောစေသိ ""မဟာရာဇ အပ္ပသဒ္ဒကာမော ဘဝါ၊ အပ္ပသဒ္ဒေနေဝ ဥပသင်္ကမိတဗ္ဗော"" တိ၊

(ဂ) တသ္မာ ရာဇာ တူရိယသဒ္ဒံ နိဝါရေသိ။ (ဃ) တူရိယာနိ ကေဝလံ ဂဟိတမတ္တာနေဝ ဟောန္တိ

(ဃ) ဝါစဂ္ဂိ ဥစ္စံ အနိစ္စာရဃမာနာ အစ္ဆရာသညာယ ဂစ္ဆန္တိ၊

(စ) အမ္ဘ နေပိ ကာသစိ ဓိပိတသဒ္ဒေါ်ပိ နာ သုယျတိ။ (ဘာသာဋီကာ၊ ဒု၊ ၂၇၄။)

➤ ❶ ။ **(ခ)** ကိရ၊ချဲ့ဦးအုံး။ဇီဝကော၊ဇီဝကသည်။အဿ၊ထိုအဇာတသတ်မင်းအား။ဥပရိပါသာဒေ ယေဝ၊ပြာသာဒ်၏အထက်ထပ်၌ပင်။အာရောစေသိ၊သံတော်ဦးတင်ခဲ့ပြီ။ (ကိ၊အဘယ်သို့။အာရောစေသိ၊ သံတော်ဦးတင်ခဲ့သနည်း)မဟာရာဇ၊မဟာရာဇာ။ဘဂဝါ၊မြတ်စွာဘုရားကို။(ဝါ)သည်။အပ္ပသဒ္ဒကာမော၊တိုးသော အသံရှိသည်၏အဖြစ်ကို အလိုရှိတော်မူသည်။(ဟုတွာ၊ဖြစ်၍။(ဝါ) ဖြစ်ခြင်းကြောင့်။)အပ္ပသဒ္ဒေ နေဝ၊တိုးသော အသံဖြင့်သာလျှင်။ဥပသင်္ကမိတဗ္ဗော၊ချဉ်းကပ်ထိုက်ပါ၏။ကွတိ၊သို့။အာရောစေသိ၊ပြီ။

(ဂ) တသ္မာ၊ထို့ကြောင့်။ဟုသို့ သံတော်ဦးတင်ခဲ့သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။) ရာဇာ၊အဇာတသတ်မင်းသည်။ တူရိယသဒ္ဒံ၊တူရိယာသံကို၊နိဝါရေသိ၊တားမြစ်ရျပြီ။**(ဃ)** တူရိယာနိ၊တူရိယာတို့သည်။ကေဝလံ၊တီးမှုတ်ခြင်း မဖက် သက်သက်။ဂဟိတမတ္တာနေဝ၊ကိုင်အပ်ကာမျှတို့သည်သာ။ဟောန္တိ၊ဖြစ်ကုန်၏။

(ဂ) ဝါစဂ္ဂိ၊စကားသံကိုလည်း။ဥစ္စံ၊မြင့်မြင့်။ (ဝါ) ကျယ်ကျယ်။အနိစ္စာရဃမာနာ၊မထွက်စေကုန်ဘဲ။ အစ္ဆရာသညာယ၊လက်ဖျစ်တီးသံဟူသော အမှတ်အသားဖြင့်။ဂစ္ဆန္တိ၊သွားကြကုန်၏။

(စ) အမ္ဘနေပိ၊သရက်ဥယျာဉ်၌လည်း။ကာသစိ၊တပါးတလေ၏။ဓိပိတသဒ္ဒေါ်ပိ၊ချေဆတ်အပ်သော အသံကိုသော်မှလည်း။နာ သုယျတိ၊မကြားအပ်။

➤ ❷ ။ **(ခ)** ဒွီ/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် အဇာတသတ်မင်းသည် အသံမရှိသည်၏ အဖြစ်ကိုမှီ၍ ဇီဝက၌ ယုံမှားခြင်းကြောင့် ကြောက်၏ဟု ဆို၏။ အဘယ်သို့လျှင် အသံမရှိသည်၏အဖြစ်ကို မှီ၍ ဇီဝက၌ ယုံမှားခြင်းကြောင့် ကြောက်အပ်ပါသနည်း၊ ယုံမှားခြင်း အခြင်းအရာကို အကျယ်အားဖြင့် မပြဆိုပြီလော၊ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဃ) ဒွီ/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် အဇာတသတ်မင်းသည် တူရိယာသံကို တားမြစ်၏ဟု ဖွင့်ဆို၏။ အဂိါငါးပါးရှိသော တူရိယာတို့ကို တီးမှုတ်စေခြင်းငှာလည်း ဆောင်ယူအပ်သည် မဟုတ်ပါလော၊ ..

http://www.dhammadownload.com

ထိုသို့ဖြစ်လျှက် အဇာတသတ်မင်းသည် တူရိယာသံကို တားမြစ်၏ဟု ဖွင့်ဆိုခြင်းသည် အသို့ သင့်နိုင်ပါအုံးနည်း၊ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

(၈) ဆို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (c) ဖြင့် အသံပြင်းစွာ မပြောဆိုဘဲ လက်ဖျောက်သည်ဖြင့်သာ သွားကြကုန်၏ဟု ဖွင့်ဆို၏။ ပရိသတ်၏ အပွသဒ္ဒါဖြစ်သောကြောင့်သာ အသံတိတ်ဆိတ်၏ဟု မှတ်သားအပ်ပါသလော၊ အဘယ်သို့ မှတ်သားအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်

➤ **၉** ။ [**၈+၈ ဝါကျတို့ကို ရှု**] (၁) နနု ရာဇာနော နာမ သဒ္ဒါဘိရတာ ဟောန္တိ။ အထဝါ- နနု "တေသံ ပရိယန္တေ ပဗ္ဗဂ်ိုကာနိ တူရိယာနိ"တိ ဝုတ္တံ။ (၂) အထ ကသ္မာ ရာဇာ တူရိယသဒ္ဒံ နိဝါရေသိ။ (၃) နနု ဇီဝကော အသေ ဥပရိ ပါသာဒေယေဝ အာရောစေသိ "မဟာရာဇ အပွသဒ္ဒကာမော ဘဂဝါ၊ အပွသဒ္ဒေနေဝ ဥပသင်္ကမိတမ္ဟော"တိ။ (၄) တသ္မာ ရာဇာ တူရိယသဒ္ဒံ နိဝါရေသိ။

➤ **၄** ။ အပ္ပေသိ ဤသကမတ္တမဂမာသီတိ **အဇ္ဈ**။ (၃) ရောက်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) အနည်းငယ်သော အသံသည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) ထောက, ကိသ, တန္-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

ဘာယတိတိ **ဘီစဇာ**။ (၃) ကြောက်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ကြောက်တတ်သော အဇာတသတ်မင်းသည် ဝစနီယ။ (၆) ဘီရု, ဘီရုကော-စသော။

တူရိယာနံ သဒ္ဒေါ **တူရိယသဒ္ဒေါ**။ (၃) တူရိယာတို့၏ အသံနှင့် ကာရိ-ကာရိယ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) တူရိယာတို့၏ အသံဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) တူရိယရဝေါ, တူရိယနိနာဒေါ-စသော--။ သဒ္ဒီယတိ ဉစ္စာရိယတီတိ **သဒ္ဒေါ**။/သပွတိ ဉစ္စာရိယတီတိ **သဒ္ဒေါ**။

ဥစိနောတီတိ **ဥစနွာ**။ (၃) စိခြင်းကြိယာ သကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) မြင့်သော စကားသံသည် ဝစနီယ။ (၆) ဥန္နတ, တုဂ်-စသော--။

➤ **၅** ။ (၁) **အပွသဒ္ဒကာဒယော**-ကို အပွသဒ္ဒကာမတာယ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင် ဘဂဝတော-ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်) (၇) ဠ် တသ္မာ အာရောစိတတ္တာ- ဟု စွဲလျှင်-အဇာတသတ္တုနော ရညော-ဟု သမ္ဗန်ခံ။ (၏/သည် စပ်)

➤ **၁၀** ။ **အာသင်္ကမာ-အဇ္ဈ** ဒေါသ (၀၂) ဒေါသမူစိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ၍ ထိုသည်ကောဒ္ဓေါယိဘာဝ+ရဒ္ဓရသ မည်၏။ ဇီဝကသည် အာရမ္ဗဏဝိဘာဝ မည်၏။ အသံ တိတ်သည်၏အဖြစ်သည်ဌင်း, မြတ်စွာဘုရားသည် အပွသဒ္ဒကို အလိုရှိ၍ တိတ်ဆိတ်သော အသံဖြင့် မြတ်စွာဘုရားသို့ ချဉ်းကပ်ထိုက်၏ဟု ပြောဆိုခဲ့ဘူးသော စကားသံသည်ဌင်း, ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။ ကြောက်စိတ်ဝင်ခြင်းသည်ဌင်း, ဇီဝက ငါ့အား လှည့်ပတ်ဖြားယောင်းခေါ်လေသလော စသည်ဖြင့် မေးခြင်းသည်ဌင်း, အနုဘာဝ။

ဝါကျ (၃၂) [၆၁၁၃၇။] (ဘာဋီ၊ဒု၊၂၇၅) (၁၃၆၀-ခု မေး)

(က) တတ္ထ သမ္ဘာတိ ဝယသာဘိလာပေါ စသ၊ (စ) ကစ္စိ မံ ဝယသာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊

(ဂ) နု ပလောဒ္ဓသီတိ ယံ နတ္ထိ၊ တံ အတ္ထိတိ ဝတ္တာ ကစ္စိ မံ နု ဝိပ္ပလပ္ဘေယျာသိ၊

(ဃ) နိစ္ဆိစ္ဆောတိ ကထာသလ္လာပနိဇ္ဈတ္တေသော၊

http://www.dhammadownload.com

(၄) မာ ဘာယိ မဟာရာဇာတိ ဇိဝကော ""အယံ ရာဇာ မံ နာ ဇာနာတိ နာယံ ပရံ ဇိဝိတာ ဝေါရောပေတိ"" တိ၊ သစေ ဧဒါ်ပနနံနာသာသေသာမိ၊ ဝိနာသေယျာ ""တိဒိန္နယိတွာဒဠ်ဳကတွာ သမဿာသေန္တော ""မာ ဘာယိ မဟာရာဇာ"" တိ ဝတွာ ""နံ တံ ဒေဝါ"" တိ အာဒိမာဟ။

➤ ❹ ။ (က) တတ္ထ၊ထို အထဧါ ရာဇာ အစ္စရှိသော စကားရပ်၌။သမ္မာတိ၊သမ္မဟူသော။ဧသ-ဧသော၊ဤသဒ္ဒါသည်။ဝယသာဘိလာပေါ၊အရွယ်အားဖြင့် တူသူကို ဧါ်ကြောင်း သဒ္ဒါတည်း။(ဝါ) မိတ်ဆွေကို ဧါ်ကြောင်း သဒ္ဒါတည်း။

(ခ) ဝယသ၊မိတ်ဆွေ။ကစ္စိ၊အသို့နည်း။မံ၊ငါ့ကို။(နံ ပလမ္ဘေသိ၊မဖြားယောင်းဘဲ ရှိပါ၏လော။) ဣတိ၊ဤသို့။ဝုတ္တံ၊ဆိုလိုသည်။ဟောတိ၊ဖြစ်၏။ (ဂ) နပလမ္ဘေသီတိ၊ဟူသည်ကား။ ယံ၊အကြင် အရာဝတ္ထု သည်။ (တစ်ထောင့် နှစ်ရာငါးဆယ်သော သံဃာအပေါင်းသည်) နတ္ထိ၊မရှိ။တံ၊ထိုအရာဝတ္ထုကို။အတ္ထိတိ၊ ရှိ၏၊ဟူ၍။ဝတွာ၊ပြောဆို၍။ကစ္စိ၊အသို့နည်း။မံ၊ငါ့ကို။နံ ဝိပွလမ္ဘေယျာသိ၊မဖြားယောင်းဘဲ ရှိပါ၏လော။

(ဃ) နိဣ္ဓေသောတိ၊ဟူသည်ကား။ကထာသလ္လာပနိဣ္ဓေသော၊စကားပြောခြင်းဟူသော ကျယ်စွာသော အသံသည်။(နံ ဘဝိဿတိ နာမ၊မဖြစ်ဘဲရှိရသနည်း။) (ဂ) မာ ဘာယိ မဟာရာဇာတိ၊ဟူသည်ကား။ ဇိဝကော၊ဇိဝကသည်။အယံ ရာဇာ၊ဤ မင်းသည်။မံ၊ငါ့ကို။အယံ၊ဤဇိဝကသည်။ပရံ၊သူတစ်ပါးကို။ဇီဝိတာ၊ဇီဝိန္ဒြေ မှ။ နဝေါရောပေတိ၊မခွင်းတော့။ဣတိ၊သို့။နံ ဇာနာတိ၊မသိ။ပနံ၊ထိုသို့ပင် မသိပါသော်လည်း။နံ၊ထိုမင်းကို။ သစေ နံ အဿာသေဿာမိ၊အကယ်၍ မသက်သာစေအုံ။(ဧဝံ သတိ၊ဤသို့ ဖြစ်လတ်သော်) ဝိနသ္သေယျ၊ပျက် စီးရာ၏။ဣတိ၊သို့။စိန္တယိတွာ၊ကြံ၍။ဒဠ်ဳ၊ခိုင်မြဲသည်ကို။ကတွာ၊ပြု၍။ သမဿာသေန္တော၊သက်သာစေလိုသည်။ (ဟုတွာ၊ဖြစ်၍) "မာ ဘာယိ မဟာရာဇာ"တိ၊ဟူ၍။ဝတွာ၊သံတော်ဦးတင်ပြီး၍။ "နံ တံ ဒေဝါ"တိ အာဒိ၊နံ တံ ဒေဝ အစရှိသော စကားကို။အာဟ၊သံတော်ဦးတင်ပြီ။

➤ ❺ ။ (ခ) **ဣဿိ/ အနုသစေန္တ** ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် သမ္မ-သဒ္ဒါသည် အရွယ်တူကို ဧါ်ကြောင်း သဒ္ဒါတည်း။ (ဝါ) သမ္မာ-သဒ္ဒါသည် သမာန အနက်ဟော၏-ဟု ပြုပြီး၍ ယခုအခါ၌ ပဒဝိဂ္ဂဟတ္ထ (ဝါ) ဥဒ္ဓကတ္ထကို ပြလိုသော ဆရာသည် (ခ) မိန့်။

(ဂ) ဣဿိ/ (" နံ ဝိပွလမ္ဘေယျာသိ" သံဝဏ္ဏနာကို့သော ဂ္ဂါ၍) သာစသာဂမပ္ပစ္စာ

အရှင်အဋ္ဌကထာ ဆရာ၊ ဘုရားရှင်သည် (ဝါ) အရှင်အာနန္ဒာသည် သီလကွန်ပါဠိတော် သာမညဖလသုတ်၌ "နံ ပလမ္ဘေသိ"ဟူသော ပုဒ်ကို ထည့်သွင်းဟောကြားတော် မူအပ်ခဲ့ပါ၏။ (၌ပနာ) (၃-မှတ်) ယင်း နံ ပလမ္ဘေသိ-၌ သိ-သည် ဝတ္တမာန် သိ-ဝိဘတ် ဖြစ်ပါသလော၊ (အာဘောဂ) (၃-မှတ်) အဘယ် သိ-ဝိဘတ် ဖြစ်ပါသနည်း။ (ပုစ္ဆာ) (၃-မှတ်) [တစ်နည်း] ယင်း နံ ပလမ္ဘေသိ-၌ အ-ကို ဧ-ပြု၍ (ဝါ) စုရာဒိဂဏိက ဏေ ပစ္စည်း၏ အစွမ်းအားဖြင့် "နံ ပလမ္ဘေသိ"ဟု ပြီးပါသလော။ (အာဘောဂ) အဘယ်သို့ စီရင်၍ ပြီးပါသနည်း၊ (ပုစ္ဆာ)

ဤသို့ မေးဖွယ်ရှိ၍ ထို အမေးကို ဖြေခြင်းငှာ အလိုရှိတော်မူသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် နံ ပလမ္ဘေသိ-စသော (ဂ) အမှတ်ပြု ဝါကျကိုမိန့်။ (၁-မှတ်)

အဓိပ္ပါယ်ကား- နံ ပလမ္ဘေသိ-၌ သိ-သည် ဝတ္တမာန် သိ-ဝိဘတ်မဟုတ်၊ သတ္တမီ ဧယျာသိ-

http://www.dhammadownload.com

ဝိဘတ် ဖြစ်၏ဟူလိုသော်။

(တစ်နည်း) အဓိပ္ပါယ်ကား- နံ ပလမ္ဘေသိ-ဌ် အ-ကို ဧ-ပြု၍ (ဝါ) စုရာဒိဂဏိက ဏော-ပစ္စည်း၏ အစွမ်းအားဖြင့် နံ ပလမ္ဘေသိ-ဟု ပြီးသည် မဟုတ်၊ ဧယျာသိ-ဝိဘတ်၏ ယျာ-ကိုချေ၍ နံ ပလမ္ဘေသိ-ဟု ပြီး၏ ဟူလိုသော်။ (၃-မှတ်)

(၇) ဆို့/ အနုသဒ္ဒေ ။ ။ ဤသို့ (က-ခ) တို့ဖြင့် သမ္မ-သဒ္ဒါ၏ အရွယ်တူ/မတူသော အဆွေခင်ပွန်းကို ဟောသည်၏အဖြစ်ကို မြဲပြီး၍ ယခုအခါ၌ ပဝုဗ္ဗ လဘိဓာတ်၏ ဝိ-ပုဗ္ဗ ပ-ပုဗ္ဗ လဘိဓာတ်ကဲ့သို့ (ဝါ) မဟုတ်မမှန်ပြောဆိုခြင်းအနက်၌ ဖြစ်ခြင်းနှင့် ပလမ္ဘေယျာသိ-၌ ဧယျာသိဝိဘတ်၏ ယျာ-ကိုချေ၍ ပြီးသည်၏အဖြစ်ကို ပြခြင်းငှာ (ဂ) ကိုမိန့်။ **(တနည်း)** ယခုအခါ၌ နံ ပလမ္ဘေသိ-ဟု ဆိုငြားသော်လည်း ဤအရာ၌ ပရိကပ္ပ အနက်သာ ဖြစ်သင့်၏ဟု ပြခြင်းငှာ (ဂ) မိန့်။

(၈) ဆို့/ ဧစာဒေသာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က+ခ) တို့ဖြင့် --ပြဆို၏။ နပလမ္ဘေသိ၌ ပဝုဗ္ဗ လဘိဓာတ်သည် အဘယ်အနက်၌ ဖြစ်ပါသနည်း၊ သဒ္ဒအနက်၌ ဖြစ်ပါသလော၊ အဘယ်သို့ စီရင်၍ ပလမ္ဘေသိ-ဟု ပြီးပါသနည်း၊ အ-ပစ္စည်းကို ဧ-ပြု၍ ပလမ္ဘေသိ-ဟု ပြီးပါသလော၊ (ဝါ) စုရာဒိ ဏော-ပစ္စည်း၏ အစွမ်းအားဖြင့် ပလမ္ဘေသိ-ဟု ပြီးပါသလော၊ ဒုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(၉) ဆို့/ အနုသဒ္ဒေ ။ ။ ဤသို့ (ဂ) ဖြင့် ပဝုဗ္ဗ လဘိဓာတ်၏ ဝိ-ပုဗ္ဗ ပ-ပုဗ္ဗ လဘိဓာတ်ကဲ့သို့ လုည်ပတ်ဖြားယောင်းခြင်းအနက်၌ (ဝါ) မဟုတ်မမှန်ပြောဆိုခြင်းအနက်၌ ဖြစ်ခြင်းနှင့် ပလမ္ဘေယျာသိ-၌ ဧယျာသိဝိဘတ်၏ ယျာကိုချေ၍ ပြီးသည်၏အဖြစ်ကို မြဲပြီး၍ ယခုအခါ၌ နိဂ္ဂေါသ-သဒ္ဒါသည် အသံသာမန်ဟောငြားသော်လည်း သဒ္ဒန္တရ သန္နိဓာနအားဖြင့် စကားသံဟူသော အသံဝိသေသကို ဟော၏ဟု ပြခြင်းငှာ (ဃ) မိန့်

(၁၀) ဆို့/ ဧစာဒေသာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့်-- ပြဆို၏။ နိဂ္ဂေါသ-သဒ္ဒါသည် အဘယ်အနက်၌ ဖြစ်ပါသနည်း၊ သာမညသဒ္ဒါဖြစ်၍ သာမညဝစနံ သဗ္ဗသာဓာရဏော-ဟူသော ပရိဘာသာနှင့်အညီ အသံသာမန်အနက်၌ ဖြစ်ပါသလော၊ စုဒ်- (ဃ) မိန့်။

(၁၁) ဆို့/ အနုသဒ္ဒေ ။ ။ ဤသို့ (ဃ) ဖြင့် နိဂ္ဂေါသ-သဒ္ဒါသည် အသံသာမန်ဟောငြားသော်လည်း သဒ္ဒန္တရ သန္နိဓာနအားဖြင့် စကားသံဟူသော အသံဝိသေသကို ဟော၏ဟု မြဲပြီး၍ ယခုအခါ၌ မာ ဘာယိ မဟာရာဇ-ဟု ဆိုပြီး၍ "နံ တံ ဒေဝ"သော စကားကို ဇိဝကဆိုခြင်း၌ (ဝါ) ဇိဝက သံတော်ဦး တင်ခြင်း၌ အကြောင်းကို ပြခြင်းငှာ (ဇ) မိန့်။

(၁၂) ဆို့/ အာဇဘာဝါယူဇ္ဇာနဓာနာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဃ) ဖြင့်--ပြဆို၏။

(တနည်း) သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပါဠိ၌ "မာ ဘာယိ မဟာရာဇ"ဟု ဆိုပြီးသည့်နောက် "နံ တံ ဒေဝ"သော စကားကို သမားတော် ဇိဝက သံတော်ဦးတင်၏။ "မာ ဘာယိ မဟာ ရာဇ"ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိသော စကားဖြင့်သာ လိုအပ်သောအနက် ပြီးကောင်းသည် မဟုတ်ပါလော၊ ယင်းသို့ဖြစ်လျက် အဘယ့်ကြောင့် "မာ ဘာယိ" စသော စကားကို သမားတော်ဇိဝက သံတော်ဦးတင်ပါသနည်း၊ စုဒ်ကြောင့် (ဇ) မိန့်။

➤ ❷ ။ [၈-ဓါတ္ဝက္ခိဋ္ဌ] (၁) နနု ပါဠိယံ "နံ ပလမ္ဘေသိ"တိ ဝုတ္တံ။ (၂) အထ ကသ္မာ

http://www.dhammadownload.com

"နံ ဝိပ္ပလမ္ဘေယျာသိ"တိ တယာ သံဝဏ္ဏိတံ။ (၃) နနု ဣဓ ပရိကပ္ပတ္ထောဝ သမ္ဘဝတိ။
(၄) တသ္မာ "နံ ဝိပ္ပလမ္ဘေယျာသိ"တိ မယာ သံဝဏ္ဏိတံ။

[၈-ဝါကျကိုဋ္ဌ] (၁) နနု "မာ ဘာယိ မဟာရာဇာ"တိ ဝစနေန အဓိပ္ပေတတ္ထော သိဒ္ဓေါ။
(၂) အထ ကသ္မာ ဇီဝကော "မာ ဘာယိ မဟာရာဇာ"တိ ဝတွာ "နံ တံ ဒေဝါ"တိ အာဒိမာဟ။
(၃) နနု ဇီဝကော "အယံ ရာဇာ မံ နံ ဇာနာတိ နာယံ ပရံ ဇီဝိတာ ဝေါရောပေတီ"တိ၊ သစေ ခေါ ပနံ နံ နံ အဿာသေဿာမိ၊ ဝိနဿေယျာ"တိ စိန္တယိတ္ထာ ဒဠ္ဠံ ကတ္ဝာ သမဿာသေန္တော ဟောတိ။
(၄) တသ္မာ ဇီဝကော "မာ ဘာယိ မဟာရာဇာ"တိ ဝတွာ "နံ တံ ဒေဝါ"တိ အာဒိမာဟ။

(အဘိက္ကမမဟာရာဇာတိ) သင်္ဂီဝုတ္ထေ ပန ဒဠ္ဠံ နဟောတီတိ တရမာနောဝ ဒွိက္ခတ္တုံ၊ အာဟ။ (၆၊၁၃၈) (၁) နနု အဘိက္ကမ မဟာရာဇာတိ ဝစနေ (ပဒေ ဝါ) သင်္ဂီ ဝုတ္ထေ အဓိပ္ပေတတ္ထော သိဒ္ဓတိ။ (စောဒကာဘောဂ) [၂-ဖုတ်] (၂) အထ ကသ္မာ အဘိက္ကမ မဟာရာဇ အဘိက္ကမ မဟာရာဇာတိ တရမာနောဝ ဒွိက္ခတ္တုံ၊ အာဟ။ (စောဒနာ) [၂-ဖုတ်] (၃) ယသ္မာ (အဘိက္ကမ မဟာရာဇာတိ ဝစနေ) သင်္ဂီ ဝုတ္ထေ ဒဠ္ဠံ နံ ဟောတိ။ (ပရိဟာရဘောဂ) [၂-ဖုတ်] (၄) တသ္မာ အဘိက္ကမ မဟာရာဇ အဘိက္ကမ မဟာရာဇာတိ တရမာနောဝ ဒွိက္ခတ္တုံ၊ အာဟ။ (ပရိဟာရ) [၂-ဖုတ်]

* **ပန-သဒ္ဒါ ထားခြင်း၊ အစကြောင်း** ။ ။ အဘိက္ကမ မဟာရာဇ-ဟူသော ပါဠိတော်သဒ္ဒါကို နှစ်ကြိမ်ထပ်၍ ဆိုခြင်းကို မနှစ်သက်၍ ဤဝါကျ၌ ပန-သဒ္ဒါ ထားရပါသည်။ [၂-ဖုတ်]

➤ ❾ ။ ပရိဟာနိံ ဝယတိ ဂစ္ဆတိတိ **ဝယော**။ [၁-ဖုတ်]
ဝယေန သမာနော **ဝယသော**။/ဝယသာ တုလျော **ဝယသော**။ [၁-ဖုတ်]
အဘိမုခံ လဟတိ ဧတေနာတိ **အဘိလာပေါ**။ [၁-ဖုတ်]
ဝယသေန အဘိလာပေါ **ဝယသသာဘိလာဧပေါ**။ (အပေါင်းဝိဂ္ဂဟ) [၂-ဖုတ်]
(တနည်း) ဝယသသသ အဘိလာပေါ **ဝယသသာဘိလာဧပေါ**။

အဆွေခင်ပွန်း၏ ရှေ့ရှု ခေါ်ဝေါ်ကြောင်းဖြစ်သော သဒ္ဒါနှင့် ဝါစ္စ၊ ဝါစက အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်ဟူသော သကတ်အနက်သည် ဝစနဟေတု။ [၂-ဖုတ်] ရှေ့ရှုခေါ်ဝေါ်ကြောင်းဖြစ်သော "သမ္ဗ"သဒ္ဒါ၏ အနက်ဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ [၂-ဖုတ်] သဟာယာလပနံ၊ ဝယသာလပနံ၊ သမ္ဗာလပနံ-အစရှိသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါသည် ဝစနီယတ္ထ။ [၁-ဖုတ်]

ဝယေန သမာနော **ဝယသော**။ (၃) အရွယ်ဟူသော ဝုဏ်၏+တူသောသူဖြစ်နှင့် ဝုဏ်-ဝုဏော အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) အရွယ်အားဖြင့် တူသော သူဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၅) ဝယသမာနော-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါသည် ဝစနီယတ္ထ။

အဘိမုခံ လဟတိ ဧတေနာတိ **အဘိလာဧပေါ**။ (၃) သဒ္ဒါ၏ ပကတိပဓိသဿယသတ္ထိတည်းဟူသော ကရဏဋ္ဌကြိယာသည် ဝစနဟေတု။ (တနည်း) ရှေးရှုခေါ်ဝေါ်သော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်သော စိတ္တုပ္ပါဒ်တည်းဟူသော ကတ္တုဋ္ဌကြိယာနှင့် သဒ္ဒါ၏ ပကတိပဓိသဿယသတ္ထိတည်းဟူသော ကရဏဋ္ဌကြိယာ သကတ်နှစ်ပါးသည် ဝစနဟေတု။ (၅) သဒ္ဒါဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) အာလပနံ-စသော--။

http://www.dhammadownload.com

ဃုသိယတေတိ ယောသော။ ပါတုဘာဝေါ ယောသောတိ **နိဒ္ဒေသော**။

(၃) ထင်ရှားဖြစ်သော ဂုဏ်၏ အသံဒြဗ်နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏေး အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန် ဟူသော သကတ်အနက်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) အသံဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) သဒ္ဒေါ။

* ကထာယ သလ္လာပေါ **ကထာသလ္လာပေါ**၊

ကထာသလ္လာပေါဧဝ နိဒ္ဒေါသော **ကထာသလ္လာပနိဒ္ဒေသော**။

➤ ❺ ။ (၃) နံပါတ် ပုစ္ဆာလာ လက္ခဏာပုဒ် **ဒုဇ္ဇော**-ကို ဝုတ္တတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်ရမည်။ **[၃-မှတ်]** * ယင်းဟိတ်၏ သမ္မန်ကို လက္ခဏဝန္တ (ပစာနကံ) ပုဒ် အဘိက္ကမ မဟာရာဇာတိ ဝစနေ (ပဒေ ဝါ) ကို အဘိက္ကမ မဟာရာဇာတိ ဝစနဿ (ပဒဿ ဝါ) ဆဋ္ဌန္တ ပြင်၍ သမ္မန် ထည့်ရပါမည်။ **[၃-မှတ်]** **စာစမ်း** ။ ။ အဘိက္ကမ မဟာရာဇာတိ ဝစနဿ (ပဒဿ ဝါ) ကား ကို-ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် ဝုတ္တတ္တာ-ဝယ် ဝုတ္တ-ဟူသော ဘာဝယောဂပုဒ်၌ ဝါစ္စ၊ တုလျတ်၊ ကမ္မ။

ဝုတ္တ-ဟူသော ဘာဝယောဂပုဒ်ကား ဝါစက၊ လိင်္ဂတ်။ **[၂-မှတ်]**

အဘိက္ကမ မဟာရာဇာတိ ဝစနဿ (ပဒဿ ဝါ) ကား- ၏-ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် ဝုတ္တတ္တာ-ဝယ် တ္တ-ပစ္စည်း၌ သမ္မန်၊ သတ္တိမန္တ။ တ္တ-ပစ္စည်းကား သမ္မန်၌၊ သတ္တိ။ **[၂-မှတ်]**

(တနည်း) **ဟိတ်ပြင်- ဒုဇ္ဇော**-ကို ဝုတ္တတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင် **[၃-မှတ်]**

သမ္မန်- ရညော မာဂဓဿ အဇာတသတ္တုဿ ဝေဒေဟိပုတ္တဿ။ **[၁-မှတ်]**

စာစပ်မှန်အောင် (၂-မှတ်)ပေါင်း (၆-မှတ်)ပေး ၅၌။

(c) **သမဿာသစတုဿန္ဓာ**-ကို သမဿာသေန္တတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်- ဇီဝကဿ-ဟု သမ္မန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်)

➤ ❻ ။ **(က)** ၌ ဃသာဘိလာပေါ ဧသေ-ဖြင့် သမ္မ-သဒ္ဒါသည် အတ္ထ=သမာန-ဟူသော အနက်ဟောသည်ကိုငင်း (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) သမာနဘာဝ=အတ္ထ၏အဖြစ်ဟူသည်လည်း အရွယ်အားဖြင့် တူခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုငင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(က) ဝါကျဖြင့် သမ္မ-သဒ္ဒါ၏ အရွယ်တူ အဆွေခင်ပွန်းဟူသော အနက်ကို ဟောသည်၏ အဖြစ်ကို ပြဆိုသောကြောင့် နိပါတလိင်္ဂတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ မည်ပါသည်။ **[၃-မှတ်]**

(တနည်း) (က) ဝါကျဖြင့် သမ္မ-သဒ္ဒါ အရွယ်တူ/မတူဖြစ်သော အဆွေခင်ပွန်း အနက်ကို ဟောသည်၏ အဖြစ်ကို ပြဆိုသောကြောင့် နိပါတလိင်္ဂတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ မည်၏။

မှတ်ချက် - နိရုတ္တိဒီပနီ-နှာ (၁၆၆) အာမန္တနေသုတ်အဖွင့်အရ နာမလိင်္ဂတ္ထ သံဝဏ္ဏနာဟု ဖြေလျှင်လည်းကောင်း၊ အကြောင်းပြ သံဝဏ္ဏနာ တနည်းနည်းမှန်လျှင်လည်းကောင်း အမှတ်ပေးပါ။

(၅) ဝါကျ၌ နှ ဝိပ္ပလမ္ဘေယျာသိ-ဖြင့် "နှ ပလမ္ဘေသီ"၌ သိ-သည် ဝတ္တမာန် သိ- ဝိဘတ် မဟုတ်၊ သတ္တမီ ဃျောသိ ဝိဘတ်၏အဖြစ်ကိုငင်း (ဒု-ဝိဘတ္တိပဒ) **[၂-မှတ်]** ယင်း သိ-ဝိဘတ် ပရိကပ္ပအနက်ကို ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (ဒု-ဝိဘတ္တတ္ထ) **[၁-မှတ်]** ပ-ပုဗ္ဗ လဘိစာတ်၏ ဝိသံဝါဒနအနက်ကို ဟောသည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဓာတ္ဝတ္ထ) **[၁-မှတ်]** ပလမ္ဘေယျာသိ-၌ ဃျောသိ-ဝိဘတ်၏ ယျာ-ကိုချေ၍ ပလမ္ဘေသိ-

http://www.dhammadownload.com

ဟု ပုဒ်ပြီးနေသည်၏အဖြစ်ကိုလင်း (ဘာဝတ္ထု) [၁-မှတ်] **ယံ နတ္ထိ တံ အတ္ထိ ဝတ္တုဘ**-စသော ပါဠိဖြင့် ဖြားယောင်းခြင်း (ဝါ) မဟုတ်မမှန် ပြောဆိုခြင်း, လိမ်ညာခြင်းဟူသည် ထင်ရှား မရှိသော ဝတ္ထုကို ထင်ရှားရှိ၏ဟု ပြောဆိုခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုလင်း (ဘာဝတ္ထု) သိစေပါသည်။ [၂-မှတ်]

(တနည်း) **ယံ နတ္ထိ တံ အတ္ထိ ဝတ္တုဘ**-စသော ပါဠိဖြင့် နှ ပလမ္ဘေသိ-ဌ် လဘိတော်သည် (သဒ္ဒကရဏတ္ထ) အသံပြုခြင်းအနက်ကို မဟော၊ (ဝဏ္ဏနတ္ထ) လှည့်ပတ် ဖြားယောင်းခြင်းအနက်ကို ဟော ကြားသည်၏ အဖြစ်ကိုလင်း (ဓာတ္ထတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဃ) ဖြင့် နိဂ္ဂါသ-အရ စကားပြောဆိုခြင်းဟူသော အသံကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

➤ **၈** ။ **အဇာတသတ်မင်း၏ မိမိသားအဖေပါ ယုံမှားသံသယဖြစ်ခဲ့ပုံ**

ငါသားတော်က မေးလိမ့်မည်၊ ငါ့ခမည်းတော်သည် ငယ်ရွယ် နုနယ်သေး၏၊ ငါ့အဖိုး ဘယ်မှာလဲ-ဟု မေးခဲ့သော် သင့်အဖိုးကို သင့်ခမည်းတော် သတ်ပြီ-ဟူသော စကားကို ကြားရပါက ငါ့သားသည်လည်း ငါ့ကို သတ်၍ မင်းအဖြစ်ကို ပြုပေအုံး၊ ဤသို့ မှတ်ထင်၍ အဇာတသတ်မင်းသည် မိမိသားအဖေပါ ယုံမှားသံသယ ဖြစ်ပေါ်လာပါသည်။ (ဋ္ဌ၊၁၃၉)

*** အဇသတ်သား ဝါးဆက်ဘို့၏ အမည်** - (၁) အဇာတသတ်မင်းသား၊ (၂) ဥဒယဘဒ္ဒ မင်းသား၊ (၃) မဟာမုဏ္ဍိကမင်းသား၊ (၄) အနုရုဒ္ဓါမင်းသား၊ (၅) နာဂဒါသမင်းသား။

➤ **၁၀** ။ **(၁) အာဟာ-ဌ် ဗြူဟတ်အရ** ။ ။ (၁) ပြောဆိုသော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်သော စေတနာ မေတ္တာ ဝိရိယပြဋ္ဌာန်းသော ဇီဝကသန္တာန်၌ဖြစ်သော မဟာကုသိုလ်စိတ္တဇုပ္ပါဒ်သည် (ဝါ) ၎င်း၌ ဝီရိယသည် ဥဿာဟဋ္ဌာယီဘာဝ+ခမ္မဝီရရသ မည်၏။ (၂) အဇာတသတ်မင်းသည် အာရမ္ဘဏ ဝိဘာဝ မည်၏။ (၃) ငါသက်သာရာ မရစေလျှင် ဤမင်းပျက်စီးရာ၏-ဟု ရှေးဦး အကြံအစည်ဖြစ်ခြင်း, ယုံမှားသက်ဘကင်းပျောက်၍ သက်သာရာရစေလိုခြင်းတို့သည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ မည်၏။ (၄) မာ ဘာယိ မဟာရာဇ၊ နံ တံ ဒေဝ-စသော ဝစီဘေဒသဒ္ဒနှင့် အဇာတသတ်မင်း၏ ယုံမှားသက်ဘကင်းပျောက်ခြင်း သက်သာရာရခြင်း, ဆက်လက်၍ အမှဝန်ကျောင်းတိုက်သို့ သွားနိုင်ခြင်း, ဘုရားကို ဖူးမြင်ရခြင်း, သာမညဖလတရားတော်ကို ကြားနာရခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဃ်ကျ (ခဒ္ဒ) [ဋ္ဌ၊၁၃၈။]

(က) အဘိက္ကမာတိ အဘိမုခေါ်ကမ ဂစ္ဆ။ (ခ) ပဓိသာတိ အတ္ထော။

(ဂ) သကိ ဝုတ္တေ ပန ဒဋ္ဌုံ န ဟောတိတိ တရမာနောပ ဒွိက္ခတ္တုံ့ အာဟ။

(ဃ) ဧဒေဝ မဏ္ဍလမာဒဋ္ဌေ ခီပါ ဈာယန္တီတိ မဟာရာဇဧတေရဟလံ နာမနဒီပေ ဇာလေတွာ တိဋ္ဌတိ၊ ဧတေဝ မဏ္ဍလမာဒဋ္ဌေဒီပါဇလန္တိ။ (င) ဧတာယဒီပသညာယ ယာဟိ မဟာရာဇာတိ ဝဒတိ။

➤ **၁** ။ **(က)** အဘိက္ကမာတိ၊ဟူသည်ကား။အဘိမုခေါ၊ရှေးရှုသည်။(ဟုတ္တွာ၊ဖြစ်၍) ကမ ဂစ္ဆ၊ သွားပါလော။ **(ခ)** ပဓိသာ၊ဝင်ပါလော။ကွတိ အတ္ထော၊ဤကား အနက်။

(ဂ) ပန၊ဆက်ဦးအုံ့။(ဇီဝကောန၊ဇီဝကသည်) သကိ၊တစ်ကြိမ်။ဝုတ္တေ၊ဆိုအပ်သော်။ဒဋ္ဌုံ၊ခိုင်မြဲသည်။န

http://www.dhammadownload.com

ဟောတိ၊မဖြစ်။ကျေတိ၊ထို့ကြောင့်။တရမာနောဝ၊အဆောတလျင်သာလျှင်။(ဟုတွာ၊ဖြစ်၍) ဒွိက္ခတ္တုံ၊နှစ်ကြိမ်။ (ဇိဝကောဝါဇိဝကသည်) အာဟာ၊ဆိုပြီ။

(ဃ) ဧတေ မဏ္ဍလမာဠေ ဒီပါ ဈာယန္တိတိ၊ဟူသည်ကား။မဟာရာဇ၊မဟာရာဇာ။စောရဗလံ နာမ၊ခိုးသူအပေါင်းမည်သည်။ဒီပေ၊ဆီမီးတို့ကို။ဇာလေတွာ၊တောက်စေ၍။(ဝါ) ညှိထွန်း၍။နှ တိဋ္ဌတိ၊မတည်ပါ။မဏ္ဍလမာဠေ၊တန်ဆောင်းဝန်း၌။ဧတေဇ ဒီပါ၊ဤ ဆီမီးတို့သည်လည်း။ဧလေန္တိ၊တောက်ပပါကုန်၏။

(င) မဟာရာဇ၊မဟာရာဇာ။ဧတာယ ဒီပသညာယ၊ဤဆီမီးအမှတ်အသား၊ဖြင့်။ယာဟိ၊သွားပါလော။ ကျေတိ၊ဤသို့။(ဇိဝကောဝါဇိဝကသည်) ဝဒတိ၊သံတော်ဦးတင်၏။ (ဘာသာဋီကာ၊ဒု၊ ၂၇၆)

➤ ❶ ။ **(ဂ) ဒုဋ္ဌ/** ဆရာ၊ ဇိဝကသည် ပါဠိတော်၌ အဘိက္ကမ မဟာရာဇ-ဟူ၍ နှစ်ကြိမ်တိုင်တိုင် ဆိုအပ်၏။ အဘယ်ကြောင့် နှစ်ကြိမ်တိုင်တိုင် ဆိုအပ်ပါသနည်း၊ တစ်ကြိမ်ဆိုကလည်း လိုအပ်သော အနက် ပြီးရာသည် မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့်-(ဂ) မိန့်။

(ဃ) ဒုဋ္ဌ/ အနုသေန္တေ ။ ။ ဤသို့ (က) စသော ဝါကျတို့ဖြင့် အဘိက္ကမ မဟာရာဇ-ဟု တိုက်တွန်းပုံကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ထိုသို့ တိုက်တွန်းရခြင်းအကြောင်းကိုပြလျက် စကားနှစ်ရပ် ဆက်သွယ်နေပုံကို ပြလိုသော ဆရာသည် (ဃ) မိန့်။

(ဃ) ဒုဋ္ဌ/ ဆရာ၊ ပါဠိတော်၌ ဧတေ မဏ္ဍလမာဠေ ဒီပါ ဈာယန္တိ-ဟု ဇိဝကသည် တိုက်တွန်းပြောဆိုအပ်၏။ အဘိက္ကမ မဟာရာဇ-ဟုဆိုက ရှေ့သို့သွားစေရာ၌ တိုက်တွန်း ပြောဆိုခြင်းကိစ္စ ပြီးရာသည်မဟုတ်ပါလော၊ ထိုသို့ဖြစ်လျက် အဘယ်ကြောင့် ဧတေ မဏ္ဍလမာဠေ စသည်ကို ထပ်၍ ဆိုအပ်ပါသနည်း၊ အကယ်၍ ဆိုပြီးလျက် တဖန်ထပ်၍ ဆိုချေသော် ဇိဝကအား ပုနရုတ္တိဒေါသ, နိရတ္ထကဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏၊ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်

➤ ❷ ။ **[ဂ-ဝါကျကို၌]** (၁) နနု အဘိက္ကမ မဟာရာဇာတိ ဝစနေ (ပဇေ ဝါ) သကိံ ဝုတ္တေ အဓိမွေတတ္တော သိဒ္ဓံတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ အဘိက္ကမ မဟာရာဇ အဘိက္ကမ မဟာရာဇာတိ တရမာနောဝ ဒွိက္ခတ္တုံ၊ အာဟ။ (၃) ယသ္မာ (အဘိက္ကမ မဟာရာဇာတိ ဝစနေ) သကိံ ဝုတ္တေ ဒုဋ္ဌံ နံ ဟောတိ။ (၄) တသ္မာ အဘိက္ကမ မဟာရာဇ အဘိက္ကမ မဟာရာဇာတိ တရမာနောဝ ဒွိက္ခတ္တုံ၊ အာဟ။

* **ပန-သဒ္ဒါ ထားခြင်းအစရှိသော်** ။ ။ အဘိက္ကမ မဟာရာဇ-ဟူသော ပါဠိတော်သဒ္ဒါကို နှစ်ကြိမ်ထပ်၍ ဆိုခြင်းကို မနုစ်သက်၍ ဤဝါကျ၌ ပန-သဒ္ဒါ ထားရပါသည်။

[ဃ-ဝါကျကို၌] (၁) နနု မဏ္ဍလမာဠေ စောရ သိယုံ။ (၂) အထ ကသ္မာ အဘိက္ကမ မဟာရာဇာတိ ပါဠိယံ ဝုတ္တံ။ (၃) နနု စောရဗလံ နာမ နု ဒီပေ ဇာလေတွာ တိဋ္ဌတိ၊ ဧတေဇ မဏ္ဍလမာဠေ ဒီပါ ဧလေန္တိ။ (၄) တသ္မာ အဘိက္ကမ မဟာရာဇာတိ ပါဠိယံ ဝုတ္တံ။

➤ ❸ ။ မုနုန္တိ ဗန္ဓန္တိ ဧတေနာတိ မုဒ်ံ။ (၃) နှောင်ဖွဲ့ခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) (၆) ဝစနံ၊ လပနံ။

ဒဟတိ သဗ္ဗန္တိ **ဒဠှံ**။/ဒဠှတိ ဝါ ဒါရာယတီတိ **ဒဠှံ**။/ဒဟန္တော လာတီတိ **ဒဠှံ**။

လောင်မြိုက်ခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) မြဲမြံသော စကားဖြစ်သည်

http://www.dhammadownload.com

ဝစနီယ။ (၆) ဘုသ, အတိသယ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါသည် ဝစနီယတ္ထ။

မီယတိ ပရိမီယတီတိ **မာဒေ္ဒေး**။ (၃) နိုင်းယှဉ်ခြင်းကြီယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု (၅) တန်ဆောင်းခြင်းဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ပါသာဒ, ယူပ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ။

ဒိပ္ပန္တိတိ **ဒီပါ**။ (၃) ထွန်းလင်းခြင်း ကြီယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ဆီမီးခြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ပဒီပ, ပဒ္ဒေါတ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ။

မက္ကာယတေတိ **မဏ္ဍေလေ**။ (၃) တန်ဆာဆင်ခြင်း ကြီယာသကတ်သည် ဝစန ဟေတု။ (၅) တန်ဆောင်းဝန်းခြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဗိမ္ဗ, စက္က-စသော--။

➢ ❶ ။ (၇) ၌ လက္ခဏာပုဒ် **ဒ္ဝေဇ္ဇေ**-ကို ဝုတ္တတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်ရမည်။ ယင်းဟိတ်၏ သမ္ဗန်ကို လက္ခဏဝန္တ (ပစနက်) ပုဒ် အဘိက္ကမ မဟာရာဇာတိ ဝစနေ (ပဒေ ဝါ) ကို အဘိက္ကမ မဟာရာဇာတိ ဝစနသ (ပဒသ ဝါ) ဆဋ္ဌန္တ ပြင်၍ သမ္ဗန်ခံ။ (၏/ကို စပ်)

ဇလန္တိ-ကို ဇလန္တတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်- ဒီပါနံ-ဟု သမ္ဗန် ခံ။ (တို့၏/တို့သည်)

➢ ❻ ။ (၈) ၌ အဘိမုခေါ-ဖြင့် အဘိ-သဒ္ဒါသည် အဘိဝိသိဋ္ဌ-စသော် အနက်တို့ကို မဟော၊ အဘိမုခအနက်ကို ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) **ဂန္ဓ**- ဖြင့် ကမုဓာတ်၏ ပဒဝိဂြဟပတ္ထ-ကို ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (ဒု-ဓာတ္ထတ္ထ) သိစေပါသည်။

(၉) ဖြင့် သွားလော့ (ဂန္ဓ) ဟူသည် ဝင်တော်မူပါလေ့ဟု တိုက်တွန်းခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(၁၁) ၌ **ဇလန္တိ**-ဖြင့် ဈာယန္တိ၌ ဈေးဓာတ်သည် ဉာဏ, ဒဟန, စိန္တန အနက်တို့ကို မဟော၊ ဒီတွိအနက် ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (ဓာတ္ထတ္ထ) **ဟောရာဇ ဓောရဟံ**-စသည်ဖြင့် မင်းခြေတံ ခိုးသူ အပေါင်းမည်သည် မီးထွန်း၍ တည်နေရိုး မဟုတ်ပါ၊ တန်ဆောင်းဝန်း၌ ဤဆီမီးတို့သည်လည်း တောက်ပ ပါကုန်၏ဟု စကားနှစ်ရပ် ဆက်သွယ်နေပုံကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(၈) ၌ ယာဟိ-ဖြင့် အဘိက္ကမနောင် ဟိဝိဘတ်ကျေနေသည်ကိုငင်း (ဘာဝတ္ထ) ကမုဓာတ်၏ ဂတိအနက်ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (ဒု-ဓာတ္ထတ္ထ) အဘိ-ဥပသာရ၏ ဓာတ္ထတ္ထာနုဝတ္ထက၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။ **စကာဃ ဒီပသညာယ**ဖြင့် ဤဆီမီးအမှတ်အသားဖြင့် သွားပါလော့ ဟု တိုက်တွန်းသည်၏ အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➢ ❼ ။ (၈) **ဓါကျ**- အဘိက္ကမ မဟာရာဇ၊ ဣတိဝါကျေ သကိ ဝုတ္တေ။

ဒဠ္ဠံ ပန နံ ဟောတီတိ၊ တရမာနောဝ ဒွိက္ခတ္တုံ။ (ဝတ္ထဂါထာ၊ အနုဋ္ဌာဆန်း)

(အာဟာတိ ကြီယဝဒံ နီဟရိတွာ အတ္ထံ ယောဇေတမ္ဗံ) [၁၃၆၀-ခု အဖြေမှန်]

➢ ❶ ❼ ။ (၈) **ဓါကျ ဓာဟ-၌ မြို့ဓာတ်၏ဓရ** အဘိက္ကမ မဟာရာဇ၊ အဘိက္ကမ မဟာရာဇ ဟူ၍ နှစ်ကြိမ်ဆိုသော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော ဇီဝကာ၏ သန္တာန်၌ ဓေတနာ, မေတ္တာ, ဝီရိယ စသည်ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဥဿာဟ ဌာယီဘာဝ+ခမ္မဝီရရသ မည်၏။ **[၃-မှတ်]** အဇာတသတ်မင်းသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ မည်၏။ **[၂-မှတ်]** မိမိ၏ အပြစ်ကို အမှတ်ရ၍

http://www.dhammadownload.com

စိတ်ခြောက်ချားမှုဖြစ်ကာ ထိတ်လန့် ကြောက်ရွံ့နေသော အဇာတသတ်မင်း၏ အခြင်းအရာများသည်၎င်း, အဇာတသတ်မင်း အပေါ်ထားရှိသော ဇီဝက၏ သမ္မာဆန္ဒနှင့် စိတ်နှလုံးသွင်းကောင်းမှု=ယောနိသော မန သိကာရသည်၎င်း, ယုံမှားမှုကင်းကွာ၍ စိတ်သက်သာရာ ရစေလိုခြင်းတို့သည်၎င်း, ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ မည်၏။ [၂-မှတ်] အဘိက္ကမ မဟာရာဇ-ဟူသော ဝစီဘေဒသဒ္ဒနှင့် အဇာတာသတ်မင်းကြီး ယုံမှားသံသယ ကင်း ပျောက်ခြင်း, စိတ်သက်သာရာရခြင်း, သရက်ဥယျဉ် ကျောင်းတော်သို့ ရောက်ရှိခြင်း, ဘုရားရှင်နှင့်တကွ သော သံဃာတော်များအား ဖူးမြင်ရခြင်း, သာမညဖလသုတ် အသနာတော် ကြားနာရခြင်း, ရတနာ သုံး ပါးအား ကြည်ညိုဆည်းကပ်လာခြင်း, အိပ်ပျော်လာခြင်း အစရှိသော ကောင်းကျိုးအဆက်ဆက်ဟူသမျှ သည် အနုဘာဝ မည်၏။ [၃-မှတ်] [၁၃၆၀-ခုနှစ် အဖြေမှန်]

* **ဇာတိဇ္ဇာမ-ဇာရ** ။ ။ ရှေ့ရှုသွားပါလော့ဟု တိုက်တွန်းသော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်သော ဝိရိယပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တာပ္ပါဒ်သည် ဥဿာဟ ဌာယီဘာဝ+ဝိရရသ။ အဇာတသတ်မင်းသည် အာရမ္မဏာ ဝိဘာဝ။ ဆီမီးညှိထွန်းထားခြင်း ခိုးသူမရှိဟု သိရခြင်းသည် ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ။ ကျောင်းတိုက် တန်ဆောင်း ဝန်းသို့ သွားရောက်၍ ဘုရားနှင့်တကွ သံဃာတော်တို့အား ဖူးမြင်ခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝ။

(၄) **ဇာဇာ-ဇာရ** ။ ။ ပြောဆိုသော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော ဝိရိယပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တာပ္ပါဒ် သည် ဥဿာဟဌာယီဘာဝ+ဝိရရသ။ အဇာတသတ်မင်းသည် အာရမ္မဏာဝိဘာဝ။ ဆီမီးညှိထွန်းထားခြင်း ခိုးသူမရှိဟု သိရခြင်းသည် ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ။ ရဲဝံ့စွာ ကျောင်းတော်သို့သွား၍ ဘုရားနှင့်တကွ ငြိမ်သက် သော သံဃာတော်တို့ကို ဖူးမြော်ရခြင်း, သားတော်ကို အမှတ်ရခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝ။

ဂါထာ (၃၄) [ဌ၊၁၃၈။]

(က) နာဂဿ ဘူမိတိ ယတ္ထ သတ္ထာ ဟတ္ထိ အဘိရုဇ္ဈန္တ ဂန္ထံ၊ အယံ နာဂဿ ဘူမိ နာမ။

(ခ) နာဂါပစ္စောရောဟိတ္ထာတိ ဝိဟာရဿ ဗဟိဒ္ဓါရကောဋ္ဌကေ ဟတ္ထိတောဩရောဟိတ္ထာ၊

(ဂ) ဘူမိယံ ပတိဋ္ဌိတဿမကာလမေဝ ပန ဘဂဝတော တေဇော ရဇော သရီရံ ဖရိ။

(ဃ) အထဿ တာဝဒေဝ သကလသရီရတော သေဒါ မုစ္စိသု၊ (င) သာဋကာ ဝိဇ္ဇေတ္ထာ အပနေတဗ္ဗာ ဝိယ အဓေါသုံ၊ (စ) အတ္ထ နော အပရာဓံ သရီတ္ထာ မဟာဘယံ ဥပ္ပဇ္ဇိ။

➢ ၁ ။ (က) နာဂဿ ဘူမိတိ၊ဟူသည်ကား။ယတ္ထ၊အကြင်အရပ်၌။(ဝါ) သို့။ဟတ္ထိ၊ဆင်ကို။ အဘိရုဇ္ဈေန၊စီးသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ဂန္ထံ၊သွားခြင်းငှာ။သက္ကာ၊တတ်ကောင်း၏။အယံ၊ဤအရပ်သည်။နာဂဿ၊ ဆင်၏။ဘူမိ နာမ၊သွားနိုင်လောက်ရာ မြေအရပ် မည်၏။

(ခ) နာဂါ ပစ္စောရောဟိတ္ထာတိ၊ဟူသည်ကား။ဝိဟာရဿ၊ကျောင်းတိုက်၏ ။ဗဟိဒ္ဓါရ ကောဋ္ဌကေ၊ တံခါးမုခ်၏ အပြင်ဘက်မှ။ဟတ္ထိ တော၊ဆင်တော်မှ။သြရောဟိတ္ထာ၊သက်ဆင်း၍။[ပတ္တိ ကောဝ၊ခြေဖြင့် သွားသည်သာ။ဟုတ္ထာ၊ဖြစ်၍။ဥပသင်္ကမီ၊သွား၏။]

(ဂ) ပန၊ဆက်ဦးအံ့။ဘူမိယံ၊မြေ၌။ပတိဋ္ဌိတသမကာလမေဝ၊တည်ရုံကာလနှင့် ညီမျှသော ကာလ၌ ပင်။ဘဂဝတော၊မြတ်စွာဘုရား၏ ။တေဇော၊တန်ခိုးအာနုဘော်သည်။ရဇော၊အဇာတသတ်မင်း၏ ။သရီရံ၊ကိုယ် ကို ။ဖရိ၊ပြန့်နှံ့ပြီ။ (ဃ) အထ၊ထိုအခါ၌။အဿ၊ထိုအဇာတသတ်မင်း၏ ။တာဝဒေဝ၊ထိုခဏ၌ပင်။သကလ

http://www.dhammadownload.com

သရီရတော၊အလုံးစုံသော ကိုယ်မှ။သေဒါ၊ချွေးတို့သည်။မုန်မွှဲသုၚယိုထွက်ကုန်ပြီ။

(၄) သာဋ္ဌကာ၊အဝတ်တို့သည်။(ဝါ) တို့ကို။ပဋ္ဌေတွာ၊ညှစ်၍။အပနေတဗ္ဗာ ဝိယ၊ဖယ်ရှား ထိုက်ကုန်သကဲ့သို့။အဟော်သုံ၊ဖြစ်ကုန်ပြီ။ (၅) အတ္တနော၊မိမိ၏။အပရာဓံ၊အပြစ်ကို။သရီတွာ၊အမှတ်ရ၍။မဟာဘယံ၊ကြီးစွာသော ကြောက်ခြင်းသည်။ဥပ္ပဇ္ဇိ၊ဖြစ်ပြီ။ (ဘာသာဋ္ဌိကာ၊ဒု၊၂၇၇။)

➤ ❶ ။ (၇) သို့/ **အနုသဓန္တွ** ။ ။ ဤသို့ (၅) ဖြင့် အာ–အက္ခရာ၏ သွာဝိဘတ်၏ ကာရိယ အဖြစ်နှင့် နာဂသဒ္ဒါ၏ ဆင်ဟူသောအနက်၌ ဖြစ်ခြင်းကိုငင်း, ပတိ–ဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တကမျှ ၏ အဖြစ်ကိုငင်း ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ မြေသို့ရောက်သော ခဏ၌သာလျှင် ဘုရားအာနုဘော်တော်၏ မင်းကိုယ်ကို ပြန့်နှံ့စေသည်၏ အဖြစ်ကို ပြခြင်းငှာ (၇) မိန့်။

(ဃ) သို့/ **အနုသဓန္တွ** ။ ။ ဤသို့ (၇) ဖြင့် မြေသို့ရောက်သော ခဏ၌သာလျှင် ဘုရား အာနုဘော်တော်၏ မင်းကိုယ်ကို ပြန့်နှံ့စေသည်၏ အဖြစ်ကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ငင်းဘုရားအာနုဘော်တော်၏ မင်းကိုယ်ကို ပြန့်နှံ့သော ခဏ၌သာ မင်းကိုယ်မှ ချွေးများ ယိုစီးထွက်ကျခြင်းကို ပြခြင်းငှာ (ဃ) ကိုမိန့်။

(ဃ) သို့/ **ဧစာဧနာ** ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (၇) ဖြင့် –ပြဆို၏။ ငင်းဘုရားရှင် အာနုဘော်တော် မင်းကိုယ်ကို ပြန့်နှံ့သော ဧဏ၌ မင်းအား အဘယ်တို့သည် ဖြစ်ပါကုန်သနည်း၊ ပီတိ သောမနဿတို့ ဖြစ်ပါကုန်သလော၊/ကာယပဿဒ္ဓိ စိတ္တပဿဒ္ဓိတရားတို့သည် ဖြစ်ပါကုန်သလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

(၈) သို့/ **အနုသဓန္တွ** ။ ။ ဤသို့ (ဃ) ဖြင့် ဘုရားရှင်အာနုဘော်တော် မင်းကိုယ်ကို ပြန့်နှံ့သော ခဏ၌သာလျှင် ငင်းအဇာတသတ်မင်း၏ တကိုယ်လုံးမှ ချွေးထွက်သည်၏ အဖြစ်ကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ငင်းချွေးတို့ဖြင့် မင်း၏ ပုဆိုးတို့ အနည်းငယ်စိုစွတ် ထိုင်မှိုင်းရုံမျှ ဖြစ်ကုန်သည်မဟုတ်၊ စင်စစ်သော်ကား ပုဆိုးတို့သည် ညှစ်၍ စွန့်ပစ်အပ်ကုန်သကဲ့သို့ ဖြစ်ကုန်၏ဟု ပြခြင်းငှာ (၈) မိန့်။

(၈) သို့/ **ဧစာဧနာ** ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဃ) ဖြင့်–ပြဆို၏။ ငင်းချွေးတို့ဖြင့် မင်း၏ အဝတ်ပုဆိုးတို့ အဘယ်သို့ ဖြစ်ပါကုန်သနည်း၊ အနည်းငယ် စိုစွတ်ထိုင်းမှိုင်းရုံမျှ ဖြစ်ပါကုန်သလော၊ စုဒ်ကြောင့် (၈) မိန့်။

(၉) သို့/ **အနုသဓန္တွ** ။ ။ ဤသို့ (ဃ) ဖြင့်– ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ငင်းမင်း၏ တကိုယ်လုံးမှ ချွေးထွက်ခြင်း၏ အကြောင်းကို ပြခြင်းငှာ (၉) မိန့်။

(၉) သို့/ **အယူတ္တာဧဘာဧဧစာဧနာ** ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဃ) ဖြင့်–ပြဆို၏။ အဘယ်ကြောင့် ငင်းဘုရားရှင်အာနုဘော်တော်သည် မင်းကိုယ်ကို ပြန့်နှံ့သော ခဏ၌သာလျှင် ငင်း၏ တကိုယ်လုံးမှ ချွေးများထွက်ကျပါသနည်း၊ ငင်းဘုရားရှင်အာနုဘော်တော် မင်းကိုယ်ကို ပြန့်နှံ့သောခဏ၌ ငင်းမင်းအား ကာယပဿဒ္ဓိ စိတ္တပဿဒ္ဓိ တရားနှစ်ပါးသာ ဖြစ်ရာသည် မဟုတ်ပါလော၊ စုဒ်ကြောင့် (၉) မိန့်။

➤ ❷ ။ [ဂ+ဃ+၉ ဓါကျဘို့ကို့ရှု] (၁) နနု ဘူမိယံ ပတိဋ္ဌိတသမကာလမေဝ ဘဂဝတော တေဇော ရညော သရီရံ ဖရိတကာလေ ပီတိသောမနဿံ သမ္ဘဝတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ အဿ (ရညော) တာဝဒေဝ သကလသရီရတော သေဒါ မုစ္စိ်သု၊ (၃) နနု အတ္တနော အပရာဓံ သရိတွာ မဟာဘယံ ဥပ္ပဇ္ဇိ။

http://www.dhammadownload.com

(၄) တသွာ အသ(ရညော) တာဝဒေဝ သကလသရီရတော သေဒါ မုစ္စိသု။

➢ ❾ ။ နှ ဂဒ္ဓတိတိ **နှစဂါ**။ (ပဠတော) နဂေါ ဝိယာတိ **နှာစဂါ**။ (၃) တောင်၏ ဆင်နှင့် သဒိသီ-သဒိသ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်း သမ္ဗန်ဟူသော သကတ်အနက်သည် ဝစနဟောတု မည်၏။ (၅) ဆင်ဒြဗ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) ဟတ္ထီ, ဂဇော-စသော-–။

ဝိဟာရန္တိ **ဇတ္ထာတိ ဒိဟာရော**။ (၃) ကျောင်း၏ ပကတူပနိဿယတည်းဟူသော အဓိကရဏဒ္ဓ ကြိယာ စိတ္တပ္ပါဒ် စိတ္တဇရုပ်တို့၏ ဥပါဒ်ဟူသော ကတ္တုဒ္ဓကြိယာသကတ်နှစ်ပါးသည် ဝစနဟောတု။ (၅) ကျောင်းဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) အာဝါသော-စသော-–။

ဘဝန္တိ အသဲ ဘူတာနိတိ **ဘူမိ**။ (၃) မဟာဘုတ်တို့၏ ဥပါဒ်ဟူသော ကတ္တုဒ္ဓ ကြိယာနှင့် မြေ၏ ပကတူပနိဿယတည်းဟူသော အဓိကရဏဒ္ဓကြိယာ သကတ်နှစ်ပါးသည် ဝစနဟောတု။ (၅) မြေဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဝသုန္ဓရာ, ဆမာ,ပထဝီ-စသော။

ဟသန္တိ အနေနာတိ **ဟစဒ္ဓော**။ (၃) ရယ်ရွှင်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) လက်ဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ကရ, ပါဏိ-စသော-–။

ဟရန္တိ အနေနာတိ **ဟစဒ္ဓော**။ (၃) ဆောင်ခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု။

ဒ္ဓရန္တိ သံဝရန္တိ ရက္ခန္တိ **ဇ**တေနာတိ **ဒ္ဓါရံ**။ (၃) ဆောင့်ရောက်ခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) တံခါးဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ပဋိဟာရော-စသော-–။

ကုသီယတိ အက္ကောသီယတီတိ **ကောဋ္ဌကော**။ ဒ္ဓါရသမီပေ ကဏော ကောဋ္ဌကော **ဒ္ဓါရဋ္ဌကောဋ္ဌဂဏော**။ (၃) တံခါး၏ တံခါးမုခ်နှင့် သမီပ-သမီပ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) တံခါးမုခ် ဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဂေါပုရ-စသော-–။

သေတိ ပစတိတိ **ဇေဋ္ဌဂါ**။ (၃) ကျက်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) ချွေးဒြဗ် သည် ဝစနီယ။ (၆) ဃမ္မဇလ-စသော-–။

သဋ္ဌတိတိ **သာဋ္ဌကော**။ (၃) ဖြန့်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု မည်၏။ (၅) အဝတ် ဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဝတ္ထ-စသော-–။

အပရဇ္ဈတိတိ **အပရာဇဂါ**။ (၃) ပြစ်မှားခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) ဖခင်ကို သတ်ခြင်းဟူသော ကျူးလွန်မှုအပြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) အစ္ဆယ, ဝဇ္ဇ-–။

➢ ❿ ။ (ယ) **အပဓနဘဗ္ဗာ**-ကို အပနေတဗ္ဗတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်- သာဋ္ဌကာနံ (တနည်း) သေဒါနံ-ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (တို့၏/တို့ကို စပ်)

(ဂ) **သဓိတ္ဓာ**-ကို သရန္တတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်- ရညော။ (၏/သည် စပ်)

ဘဏမာဓနာ-ကို ဘဏမာနတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်- တသ (ရညော)။ (၏/သည်)

➢ ⓫ ။ **(က)** ဖြင့် ဆင်စီး၍ သွားနိုင်လောက်သော အရပ်သည် နာဂဘူမိ မည်သည်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ခ) ၌ ဩရောဟိတ္တာ-ဖြင့် ပစ္စောရောဟိတ္တာ၌ ပတိ-သဒ္ဒါ၏ အနတ္ထက, ပဒပူရဏ၏ အဖြစ်ကို

http://www.dhammadownload.com

သိစေပါသည်။ (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) **ဟတ္ထိတော**–ဖြင့် နာဂသဿ ဘူမိ–ဠ် နာဂ–သဒ္ဒါသည် ဆင်–ဟူသော အနက်ကို ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုလင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) နာဂါ–ဠ် အာ–သည် ပဌမဝိဘတ်၏ ကာရိယ၏ အဖြစ်ကိုလင်း (ဝိဘတ္တိပဒ) သိစေပါသည်။

ဝိဟာရဿ ဗဟိဒ္ဓါရုဏကာဒ္ဒကေ–ဖြင့် ဆင်ပေါ်မှ သက်ဆင်း၏ဟူသည် ကျောင်း၏ တံခါးမုခ် အပြင်ဘက်ဠ် သက်ဆင်း၏ဟု သက်ဆင်းရာအရပ်ကို သိစေသည်။(ဘာဝတ္ထ)

➢ ❽ ။ **မြတ်စွာဘုရား၏ အာနန္ဒဘော်တော် မင်း၏ ကိုယ်ကို ဖြန့်သောအခါ ပီတိ သောမနဿ ဖြစ်သင့်ပါလျက် မင်း၏ ကိုယ်မှ ဓန္ဒုးထွက်ရှေ့ခြင်းအစကြောင်း**

ဘုရားရှင်၏ အာနုဘော်တော် မင်းကိုယ်ကို ပြန့်နံ့သော အခါ ပီတိ သောမနဿ တရားနှစ်ပါး (ကာယပဿဒ္ဓိ စိတ္တပဿဒ္ဓိ တရားနှစ်ပါး) ဖြစ်သင့်သော်လည်း မိမိ၏ အပြစ်ကို အောက်မေ့၍ ကြီးစွာသော ကြောက်ခြင်းဖြစ်ရကား မင်း၏ ကိုယ်မှ ချွေးထွက်ပါသည်။

➢ ❾ ။ **(ဃ+ဇ) ဓါက္ခ**= အထခေါ် တာဝဒေဝဿ၊ မုစ္စီ့သု ဒေဟတော သေဒါ။

သာဋ္ဌကာ ပီဠယိတ္ထာန၊ အဟာသုံ အပနီတာဝ။ (ဝတ္ထုဂါထာ၊ အနုဋ္ဌဘဆန်း)

➢ ❶ ❷ ။ **မဟာဘယံ ဥပ္ပဇ္ဇိ–အာရ** ။ ။ အဇာတသတ်မင်း၏ သန္တာန်၌ဖြစ်သော ဆုတ်နစ်သော ဒေါသမူ စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် (ဝါ) ဇင်း၌ ဒေါသသည် ဘယဋ္ဌာယီဘာဝ + ဘယာနကရသ မည်၏။ တန်ခိုးအာနုဘော်တော်နှင့် ပြည့်စုံသော မြတ်စွာဘုရားသည် အာရမ္မဏာပိဘာဝ မည်၏။ မိမိအပြစ်ကို အောက်မေ့ခြင်းသည် ဥဒ္ဒီပနပိဘာဝ မည်၏။ ဘုရားထံတော်သို့ ဖြောင့်ဖြောင့်တန်းတန်း မသွားဝံ့ခြင်း, ဇီဝကကို လက်ဠ်ဆွဲ၍ အာရုဏ်သို့ လှည့်လည်ခြင်းငှာ သွားလာသော ယောကျ်ားကဲ့သို့ "ဣဒံ တော သမ္မဇီဝက သုဋ္ဌု ကာရိတံ ဣဒံ သုဋ္ဌုကာရိတံ"ဟူ၍ ကျောင်းတော်၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးကို စကားဖောကာ ပြောဆိုရှာခြင်း စသည်တို့သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဝါက္ယ (၉၅) [ဌ၊၁၃၈။]

(က) ""ကဟံ ပန သမ္မာ""တိ ကသ္မာ ပုစ္ဆိတိ။ (ခ) ဧကေ တာဝ ""အဇာနန္တော""တိ ဝဒန္တိ။

(ဂ) ဣမိနာ ကိရ ဒဟရကာလေ ပိတရာ သဒ္ဒိ အာဂမ္မ ဘဂဝါ ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗော၊ ပစ္ဆာ ပန ပါပမိတ္တ – သံသဂ္ဂေန ပိတုဃာတကံ ကတ္တာ အဘိမာဒ့ရဲ ပေသေတ္တာ ဓနပါလံ မုဉ္စာပေတ္တာ မဟာပရာဓော ဟုတ္တာ ဘဂဝတော သမ္မုခီဘာဝံ နဥပဂတပုဗ္ဗောတိ အသဒ္ဓါနန္တော ပုစ္ဆတီတိ။ (ဃ) တံ အကာရဏံ။

(ဃ) ဘဂဝါဟိ အာကိဏ္ဏဝရလက္ခဏော အနုဗ္ဗဉ္ဇနပရိမဏ္ဍိတော ဆဗ္ဗဏ္ဏာဟိ ရသ္မီဟိ သကလံ အာရာမံ ဩဘာသေတ္တာ တာရာဂဏ ပရိဝုတော ဝိယ ပုဏ္ဏစန္ဒော ဘိက္ခုဂဏပရိဝုတော၊ မဏ္ဍလ မာဠမဇ္ဈေ နိသိန္နော၊ တံ ကောနဇာနေယျ။

(ဈ) အထဲ ပန အတ္ထနော ဂုဏသရိယလဒ္ဓိဘာယ ပုစ္ဆတိ။

(ဆ) ပကတိ ဧဟသာ ရာဇကုလာနံ၊ ဃံ ဇာနန္တာပိ အဇာနန္တာ ဝိယ ပုစ္ဆန္တိ။ (ဘာဒီ၊ ဒု၊ ၂၇၈။)

➢ ❸ ။ **(က)** "ကဟံ ပန သမ္မာ"တိ၊ ကဟံ ပန သမ္မဟ္ဒု၍။ ကသ္မာ၊ အဘယ့်ကြောင့်။ ပုစ္ဆိ၊ မေးသနည်း။ ဣတိ၊ ဤကား ပုစ္ဆာတည်း။

http://www.dhammadownload.com

(၈) ကာဝ၊မဟာဝိဟာရဝါသီ ဂိုဏ်းဆရာတို့မှ ရှေးဦးစွာ။(နိဒ္ဒိဋ္ဌာ၊ညွှန်ပြအပ်ကုန်သော) ဧကော၊အချို့သော ဥတ္တရဝိဟာရဝါသီဂိုဏ်းဆရာတို့သည်။အစာနန္တော၊မသိသည်။(ဟုတ္တာ၊ ဖြစ်၍)။(ဝါ) ဖြစ်ခြင်းကြောင့်။ ပုဆို့၊မေးပြီ) ဣတိ၊ဤသို့။ဝဒန္တိ၊ဆိုကြကုန်၏။

(၈) ကိရ၊ချဲ့ဦးအုံ့။ဣမိနာ၊ဤမင်းသည်။ဒဟရကာလေ၊ငယ်ရွယ်သူ၏ အခါ၌။(ဝါ) ငယ်ရွယ်စဉ်အခါ၌။ ပိတရာ၊ခမည်းတော်နှင့်။သဒ္ဓိ'တကွ။အာဂမ္မ၊လာ၍။ဘဂဝါ၊မြတ်စွာဘုရားကို။ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗော၊ရှေးဦး ဖူးမြင်အပ်ပြီ။ (ဝါ) ဖူးမြင်အပ်ဘူးပြီ။ပန၊ထိုသို့ပင် ဖူးမြင်အပ်ဘူးပါသော်လည်း။ပစ္ဆာ၊နောက်၌။ပါပမိတ္တသံသဂ္ဂေန၊ယုတ်မာသော မိတ်ဆွေနှင့် ပေါင်းမိခြင်းကြောင့်။ပိတုဃာတကံ၊ခမည်းတော်သတ်ခြင်းကို။ကတ္တာ၊ပြု၍၎င်း။ အဘိမာရေ၊လေးသမားတို့ကို။ပေသေတွာ၊စေလွှတ်၍၎င်း။ဓနုပါလံ၊ဓနုပါလဆင်ကို။(ဝါ)နာဠာဂိရိဆင်ကို။ မုဉ္စာပေတွာ၊လွှတ်စေ၍။မဟာပရာဓော၊များစွာသော အပြစ်ရှိသည်။ဟုတ္တာ၊ဖြစ်၍။ဘဂဝတော၊၏။သမ္မုခီဘာဝံ၊မျက်မှောက်တော်၏ အဖြစ်သို့။နဉ ဥပဂတပုဗ္ဗော၊ရှေးဦး မကပ်ရောက်။(ဝါ) မချဉ်းကပ်ဘူးတော့။ ဣတိ၊ထို့ကြောင့်။ထိုသို့ မချဉ်းကပ်ဘူးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ အသဒ္ဓါနန္တော၊ကောင်းစွာ မသိသည်။ (ဝါ) မမှတ်မိသည်။(ဟုတ္တာ၊ဖြစ်၍) ပုဆို့တိ၊မေး၏။ဣတိ၊ဤသို့။ဝဒန္တိ၊ဆိုကုန်၏။

(ဃ+ဇ) ဝါက္ယ အဖြစ်အလှန် (ဃ) တံ၊ထို အကြောင်းသည်။အကာရဏံ၊သင့် သော အကြောင်းမဟုတ်။ (ကသ္မာ၊အဘယ့်ကြောင့်။တံ၊ထို အကြောင်းသည်။အကာရဏံ၊သင့်သော အကြောင်း မဟုတ်သနည်း။)

(ဇ) ဟိ–ယသ္မာ၊အကြင့်ကြောင့်။ဘဂဝါ၊သည်။အာကိဏ္ဏဝရလက္ခဏော၊ရောပြွမ်းသော ၃၂–ပါးသော မြတ်သောလက္ခဏာတော်ကြီးရှိတော်မူသည်။အနုဗျဉ္ဇနပဋိမဏ္ဍိတော့၊ရှစ်ဆယ်သော လက္ခဏာတော်ငယ်တို့ ဖြင့် တန်ဆာဆင်တော်မူသည်။(ဟုတ္တာ၊ဖြစ်၍) ဆဗ္ဗဏ္ဏာဟိ၊ဖြ–ပါးသော အဆင်းရှိကုန်သော။ရသ္မီဟိ၊ ရောင်ခြည်တော်တို့ဖြင့်။သကလံ၊အလုံးစုံသော။အာရာမံ၊ကျောင်းတိုက်ကို။ဩဘာသေတွာ၊ထွန်းလင်းစေ၍။ တာရာဂဏ ပရိဝုတော၊ကြယ်တာရာ အပေါင်းသည် ခြံရံအပ်သော။ပုဏ္ဏစန္ဒော ဝိယ၊လပြည့်ဝန်းကဲ့သို့။ ဘိက္ခုဂဏပရိဝုတော၊ရဟန်းအပေါင်း ခြံရံအပ်သည်။(ဟုတ္တာ၊ဖြစ်၍) မဏ္ဍလမာဠမဈ္ဈေ၊တန်ဆောင်းဝန်း၏ အလယ်၌။နိသိန္နော၊ထိုင်နေတော်မူ၏။ဣတံ၊ထိုထိုင်နေတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားကို။ကော၊အဘယ်သူသည်။ နု ဓာနေယျ၊မသိနိုင်ဘဲရှိအံ့နည်း။(ဓာနေယျ ဧဝ၊သိနိုင်သည်သာ။) | တသ္မာ၊ထို့ကြောင့်။တံ၊ထိုအကြောင်းသည်။ အကာရဏံ၊သင့်သော အကြောင်း မဟုတ်။|

(ဈ) ပန၊အဟုတ်ကာ။အယံ၊ဤအဓာတသတ်မင်းသည်။အတ္တနော၊မိမိ၏။ဣဿရိယ လီဠာယ၊အစိုးရသူ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ၏ တင့်တယ်ခြင်းဖြင့်။ပုဆို့တိ၊မေး၏။

(ဈ) ဟိ၊မုန်၏။ (ရာဓာနော၊မင်းတို့သည်) ဓာနန္တိဝိ၊သိပါကုန်သော်လည်း။အဓာနန္တာ ဝိယ၊ မသိကုန်သကဲ့သို့။ယံ ပုဆို့အံ့၊အကြင် မေးကြကုန်၏။ဧသာ၊ဤသိပါလျက် မသိဟန် ဆောင်၍ မေးခြင်းသည်။ ရာဇကုလာနံ၊မင်းမျိုးတို့၏။ပကတိ၊ပင်ကိုယ်သဘောတည်း။

➢ ❶ ။ **(ဈ) သဒ္ဒိ/ အနုသစ္ဆန္ဒ** ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် စောဒနာကို ပြပြီး၍ ယခု အခါ၌ ခရီးညွှန်ရာ၌ လိမ္မာသော ယောကျ်ားသည် ပထ်စွန့်သင့်/ယူသင့်သော ခရီး နှစ်ရပ်တွင် ပထ်စွန့်သင့်သော

http://www.dhammadownload.com

ခရီးကို ရှေးဦးစွာ ညွှန်ကြားသကဲ့သို့ ထိုအတူ ပရိဟာရကို ပြုရာ၌ လိမ္မာတော်မူသော ဤအင္ဂကထာဆရာသည်လည်း ပယ်စွန့်သင့်/ယူသင့်သော ဝါဒနှစ်ရပ်တွင် ပယ်စွန့်သင့်သော ဧကေဝါဒကို ရှေးဦးစွာ ပြတော်မူခြင်းငှာ (ခ) ဝါကျကိုမိန့်။

(ဂ) ဒုဿီ/ အနုသဓန္တ ။ ။ ဤသို့ (ခ) ဖြင့် ရှေးဦးစွာ ဧကေဝါဒကို အကျဉ်းအားဖြင့် ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ၎င်းဧကေဝါဒကိုပင် အကျယ်အားဖြင့် ပြခြင်းငှာ (ဂ) မိန့်။

(ဂ) ဒုဿီ/ အာဒေဘဂါယ္ဟဒ္ဓမ္မာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် ရှေးဦးစွာ ဧကေဝါဒကို အကျဉ်းအားဖြင့် ပြဆို၏။ ဤမြင်းသည် ငယ်စဉ်အခါက အဘနှင့်တကွ လာ၍ ဘုရားရှင်ကို ဖူးမြင်ဖူးသည် မဟုတ်ပါလော၊ ယင်းသို့ ဖြစ်လျက် အဘယ့်ကြောင့် မသိသည်ဖြစ်၍ မေးပါသနည်း၊ (ဂ) မိန့်။

(ဃ) ဒုဿီ/ အနုသဓန္တ ။ ။ ဤသို့ (ခ+ဂ) တို့ဖြင့် ဧကေဆရာတို့၏ အလိုအားဖြင့် ပရိဟာရကို ပြပြီး၍ (ဝါ) ဧကေဝါဒကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ၎င်းဧကေဝါဒ မသင့်သည်၏ အဖြစ်ကို ပြခြင်းငှာ (ဝါ) သင့်မြတ်သော အကြောင်း မရှိသည်၏အဖြစ်ကို ပြခြင်းငှာ (ဝါ) ၎င်း၏ ဧကေဝါဒကို ပယ်ခြင်းငှာ (ဃ) ကိုမိန့်။

(ဃ) ဒုဿီ/ ပုဋ္ဌာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ+ဂ) တို့ဖြင့် ဧကေဆရာတို့၏ အလိုအားဖြင့် ပရိဟာရကို ပြဆို၏။ ၎င်း၏ ဧကေဝါဒသည် သင့်ပါသလော၊ (ဝါ) သင့်မြတ်သော အကြောင်း ရှိပါသလော။ အဘယ်သို့ မှတ်သားရုပါမည်နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

(ဌ) ဒုဿီ/ အနုသဓန္တ ။ ။ ဤသို့ (ဃ) ဖြင့် ဧကေဝါဒ၏ မသင့်သည်၏အဖြစ်ကို (ဝါ) သင့်မြတ်သော အကြောင်း မရှိသည်၏အဖြစ်ကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ၎င်းသင့်မြတ်သော အကြောင်း မရှိသည်၏အဖြစ်၌ အကြောင်းကို ပြခြင်းငှာ (ဌ) မိန့်။

(ဌ) ဒုဿီ/ အယုတ္တာဧဘာဂဧနာဧနာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဃ) ဖြင့် ဧကေဝါဒ ၏ မသင့်မြတ်သော အကြောင်းရှိသည်၏အဖြစ်ကို ပြတော်မူ၏။ အဘယ့်ကြောင့် ၎င်းဧကေဝါဒသည် မသင့်ပါသနည်း၊ (ဝါ) မသင့်မြတ်သော အကြောင်းရှိပါသနည်း၊ နောက်ကာလ၌ ပိတုဃာတက စသည်ကို ပြု၍ ကြီးသောအပြစ်ရှိသည်ဖြစ်၍ ဘုရားမျက်မှောက်တော်သို့ မရောက်ဘူးသည် မဟုတ်ပါလော၊ စုဒ်ကြောင့် (ဌ) မိန့်။

(စ) ဒုဿီ/ ဗျတိရေကာယုတ္တာဧဘာဧနာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဃ+ဌ) တို့ဖြင့် အကြောင်းနှင့်တကွသော ဧကေဝါဒ၏ မသင့်သည်၏အဖြစ်ကို (ဝါ) မသင့်မြတ်သော အကြောင်း ရှိသည်၏အဖြစ်ကို ပြဆို၏။ ပြဆိုအပ်ပြီးသော အကြောင်းကြောင့် အကယ်၍ ဧကေဝါဒသည် မသင့်ငြားအံ့၊ (ဝါ) မသင့်မြတ်သော အကြောင်းရှိသည်ရှိသော် အဘယ်ကြောင့် ဤမြင်းသည် ကဟံ ပန သမ္မ–ဟူ၍ မေးလေသနည်း။ စုဒ်–(စ) မိန့်။

(ဆ) ဒုဿီ/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (စ) ဖြင့် အဇာတသတ်မင်းသည် မိမိ၏ အစိုးရသူ၏ ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်ရာ တင့်တယ်စံပယ်ခြင်းဖြင့် မေး၏ဟု ဖွင့်ဆို၏။ ဘုရားရှင်ထံတော်၌ အစိုးရခြင်း တင့်တယ်ခြင်း ဖြင့် မေးခြင်းသည် မရှိသေခြင်းဖြစ်ရာသည် မဟုတ်ပါလော၊ အဘယ်ကြောင့် ထိုသို့ ဘုရားရှင်ထံတော်

http://www.dhammadownload.com

၌ မေးမြန်းအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်- (ဆ) မိန့်။

➤ ❸ ။ [ဂ-ဝါကျကို့ရှု] (၁) နနု ဣမိနာ ဒဟရကာလေ ပိတရာ သဒ္ဓိ အာဂမ္မ ဘဂဝါ ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗော။ (၂) အထ ကသ္မာ အသ္မာနန္တေ့ာ ပုစ္ဆတိတိ။ (၃) ယသ္မာ ပန ပါပမိတ္တ သံသဂ္ဂေန ပိတုဃာတကံ ကတ္တာ အဘိမာရေ ပေသေတ္တာ ဓနပါလံ မုဉ္စာပေတ္တာ မဟာ ပရာဓော ဟုတ္တာ ဘဂဝတော သမ္မုခီဘာဝံ နု ဥပဂတပုဗ္ဗော။ (၄) တသ္မာ အသ္မာနန္တေ့ာ ပုစ္ဆတိတိ။

* **ပန-၏ ဧဇာဧတေတဿတ္ထဥ္စ-ကား** = စပ်ရာယုတ်သောကြောင့် ဂရုဟာ (ဝါ) အရှစ် သံသူစန အနက် ဖြစ်ပါသည်။

[**ဇ+ဆ ဝါကျဘို့ကို့ရှု**] (၁) နနု ဘဂဝတော သန္တိကေ ဣဿရိယလဒ္ဓါယ ပုစ္ဆာ အဂါရဝေါယေဝ သိယာ။ (၂) အထ ကသ္မာ အယံ အတ္တာနော ဣဿရိယလဒ္ဓါယ ပုစ္ဆတိ။

(၃) နနု ပကတိ ဧသော ရာဇကုလာနံ၊ ယံ ဇာနန္တာပိ အဇာနန္တာ ဝိယ ပုစ္ဆန္တိ။

(၄) တသ္မာ အယံ အတ္တာနော ဣဿရိယလဒ္ဓါယ ပုစ္ဆတိ။

[**ဆ-ဝါကျကို့ရှု**] (၁) နနု ရာဇကုလာ ဇာနန္တိ။ (၂) အထ ကသ္မာ အဇာနန္တာ ဝိယ ပုစ္ဆန္တိ။

(၃) နနု ပကတိ ဧသော ရာဇကုလာနံ။ (၄) တသ္မာ အဇာနန္တာ ဝိယ ပုစ္ဆန္တိ။

* **ဒိ-သဒ္ဒါ ဆို့ရကြောင်း** ။ ။ သိပါလျက် မသိဟန်ဆောင်၍ မေးမြန်းခြင်း ပုစ္ဆန္တိ ကြိယာကို မနှစ်သက်၍ ပိ-သဒ္ဒါကို ဆိုပါသည်။

➤ ❹ ။ ရသန္တိ သတ္တာ ဧတာယာတိ **ရဒ္ဓိဧယော**။ (၁) သာယာခြင်းကြိယာ သကတ် သည် ဝစနဟေတုမည်၏။ (၅) ရောင်ခြည်တော်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) ရံသိ, အာဘာ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

ကတ္တာဗ္ဗံ တရန္တိ လောကာ **ဧတာယာတိ ဧာရော**။ (၁) လွန်မြောက်ခြင်း ကြိယာသကတ် သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ကြယ်တာရာဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) နက္ခတ္တ, ဧာတိ, ဘံ-။

အဒိသိတ္ထာတိ ဒိဧဋ္ဌ။ (၁) ဘုရားရှင်ကို ဖူးမြင်လိုခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၁) ဘုရားရှင်ဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဒသိတော-စသော--။

ဒိဋ္ဌော ပုဗ္ဗေ **ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗော**။ (၁) ပုဗ္ဗဘာဝဂုဏ်၏ မြင်ဖူးသော ဘုရားဒြဗ်နှင့် ဂုဏ်- ဂုဏေား အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ဘုရားဒြဗ်သည် ဝစနီယ။

ဒိဋ္ဌော ပုဗ္ဗေတိ **ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗော**။ (၁) ရှေးကာလ၏ ဖူးမြင်အပ်ဖူးသော ဘုရားဒြဗ်နှင့် ကာလ ကာလဝန္တ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟေတု။

အဘိဘဝိတွာ မာရန္တိတိ **အဘိမာရော**။ (၁) လွှမ်းမိုး၍ သတ်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) လေးသမားတို့သည် ဝစနီယ။ (၆) ဓနုဂ္ဂဟ, ဣဿာသာ-။

ဓနံ ပါလေတီတိ ဓနပါလော။ (၁) လူတို့ ပူဇော်အပ်သော ဥစ္စာကို စောင့်ရှောက်ခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ဓနပါလဆင် (နာဠာဂိရိဆင်) ဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဝိတ္တ ပါလ, ဝသုပါလ, ဝိဘဝပါလ-စသော--

http://www.dhammadownload.com

ဥသုံ အသတိ ခိပတိတိ **ဣဿာဒေသော**။ (၃) မြားကိုပစ်ခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) လေသမားခြင်္ဂမ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဓနု, ကောဒဏ္ဍ, စာပ–စသော။

မဟတိ ဝမုတိတိ **မဟန္တော**။ (ပစုရော)။ အပဂတော ရာဓော ယေနာတိ **အပရာဓော**။ (ဒေါသော၊အာဂု)

မဟန္တောစ သော အပရာဓောစာတိ **မဟာပရာဓော**။ (မဟာဂု၊ မဟာဒေါသော)

ဥပဂစ္ဆတီတိ **ဥပဂတော**။ (ပတ္တော)။ ဥပဂတော ပုဗ္ဗန္တိ **ဥပဂတပုဗ္ဗော**။

ဥပဂတော ပုဗ္ဗေတိ ဝါ **ဥပဂတပုဗ္ဗော**။ (ပတ္တပုဗ္ဗော)

➤ ❸ ။ (ခ) ၌ **အဇာနန္တဿ**ကို အဇာနန္တတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်– ဣမဿ (ရညော) ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်)

➤ ❹ ။ မြတ်စွာဘုရားကို လွှမ်းမိုး၍ သတ်မည့် လေးသမားတို့ကို **"အဇာဘိမာရ"** ဟု ခေါ်ပါသည်။

ဓနုပါလ မည်ခြင်းအဖကြောင်း ။ ။ နာဠာဂီရိဆင်တော်သည် ထိုအခါ မြို့သူ မြို့သားတို့ ပူဇော်အပ်သော ဥစ္စာအစုကို ရသောကြောင့် "ဓနုပါလ" မည်ပါသည်။

➤ ❺ ။ **(က+စ) ဓါကြ**– ကဟံ ပန သမ္မဂ္ဂတိ၊ ကသ္မာဃံ ပုစ္ဆတီတိ စေ။

စကေ အာစရိယာ တာဝ၊ အဇာနမိတိ ဘာသရေ။ (ပထမ ဘ–ကာရဝိပုလာဂါထာ)

➤ ❻ ❼ ။ **(ဂ) ၌ ဗေဇသေဋ္ဌာ–အစရ** ။ ။ (၁) စေလွတ်သော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်သော ကြမ်းတမ်းသော ဓေါသမူစိတ္တုပ္ပါဒ်သည် (၀၊) ၎င်း၌ ဓေါသသည် ကောဓ ဌာယီဘာဝ+ရုဒ္ဓ ရသ မည်၏။ (၂) လေးသမားတို့သည် (တနည်း) မြတ်စွာဘုရားသည် အာလမ္ဗဏဝိဘာဝ မည်၏။ (၃) ပုရိသေ မဟာရာဇ အာဏာပေတိ ယေ သမဏ ဂေါတမံ ဇီဝိတာ ဝေါရောပေဿန္တိဟူသော ဒေဝဒတ်ပြောဆိုသော စကားသည် ဥဒ္ဒီပန ဝိဘာဝ မည်၏။ (၄) ဘုရားထံတော်သို့ ဖြောင့်ဖြောင့်တန်းတန်း မသွားဝံ့ခြင်း စသည်တို့သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ပိတူယာဘကံ ကတ္တာ–၌ ကရဓာတ်အစရ ။ ။ အဇာတသတ်မင်း၏ သန္တာန်၌ဖြစ်သော ဓေါသပြဓာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ကောဇ္ဈာယီဘာဝ+ရုဒ္ဓရသ မည်၏။ ခမည်းတော် ဗိမ္ဗိသာရမင်းသည် (၀၊) ခမည်းတော် ဗိမ္ဗိသာရမင်း၏ သန္တာန်၌ဖြစ်သော ရုပ်နာမ် ဇီဝိတိန္ဒြေသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ မည်၏။ ယုတ်မာသော အဆွေခင်ပွန်းဖြစ်သော ဒေဝဒတ်နှင့် ပေါင်းသင်းဆက်ဆံခြင်းသည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ မည်၏။ [တိုက်ရိုက် မပါသော နေရာမျိုး၌ အယောနိသော မနသိကာရကို ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ ထုတ်ပါ။]

လေးသမားတို့ကို စေလွှတ်ခြင်း, ဓနုပါလမည်သော နာဠာဂီရိဆင်ကို လွှတ်ခြင်း, ဒေဝဒတ်က ကျောက်ပြားကို လိမ့်ခြင်းမှစ၍ ဥဿဒ ငရဲ၌ ကျသည်တိုင်အောင် အဆက်ဆက်သော အကျိုးသည် အနုဘာဝ မည်၏။

တံ စကာ နု အာစနေယျ–၌ အာစနေယျ–အစရ ။ ။ (၁) သညာ ပညာပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရုတ်ဌာယီဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရရသ မည်၏။ (၂) မြတ်စွာဘုရားသည် အာလမ္ဗဏဝိဘာဝ မည်၏။ (၃) လက္ခဏာတော်ကြီး ၃၂–ပါး, လက္ခဏာတော်ငယ် (၈၀) တို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်ထားခြင်း၊ ရောင်ခြည်ခြောက်သွယ် ထွန်းလင်းခြင်း၊ ကြယ်တာရာ ဝန်းရံသော လပြည့်ဝန်းကဲ့သို့ ရဟန်းအပေါင်း

http://www.dhammadownload.com

ခြံရံနေခြင်းတို့သည် ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ မည်၏။ (၄) ဘုရားရှင်ဟု ဆုံးဖြတ်သိနိုင်ခြင်း၊ ရှိခိုးပူဇော်ခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဝိကပ္ပ (၃၆) [၆၊၁၃၉။]

(က) ပုရက္ခဓောတိ ပရိဝါရေတ္တာ နိသိန္နသဿပုရတော နိသိန္နော။

(ခ) ဓယန ဘဂဝါ ဓောနုမဿကိံမီတိ ယတ္ထ ဘဂဝါ တတ္ထ ဂတော။

(ဂ) ဘဂဝတော သန္တိကံ ဥပဂတောတိ အတ္ထော။

(ဃ) ဓောမန္တံ အဇ္ဈဓေသီတိ ဘဂဝန္တံ ဝါ ဘိက္ခူသံဃံ ဝါ အသဃံဋ္ဌယမာနော အတ္ထနော ဗ္ဂာတုံ အနုစ္ဆဝိကော ဓကသ္မိံ ပဒေသေ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတ္တာ ဓကောဝ အဗ္ဘာသိ။

(င) ဘူတ္ပုဗ္ဗံ ဘူတ္ပုဗ္ဗန္တိ ယဓတာ ယတော အနုဝိလောကေတိ၊ တဓတာ တတော တုက္ကိဘူတမေဝါတိ အတ္ထော။

(စ) တတ္ထ ဟိ ဓကဘိက္ခုဿပိ ဟတ္ထကုက္ကုစ္စံ ဝါ ပါဒကုက္ကုစ္စံ ဝါ ဓိဝိတသဒ္ဒါဝါ နတ္ထိ။

(ဆ) သဗ္ဗာလင်္ကာရပဋိမဏ္ဍိတံ နာဋကပရိဝါရံ ဘဂဝတောအဘိမုခဓဋ္ဌိတံ ရာဇာနံဝါရာဖရိသံ ဝါ ဓကဘိက္ခုံပိ န ဩလောကေသိ။

(ဇ) သဗ္ဗေ ဘဂဝန္တံယေဝ ဩလောကယမာနာ နိသီဒိသု။ (ဘာသာဋီကာ၊၃၊၂၈၁။)

➤ ❶ ။ **(က)** ပုရက္ခတောတိ၊ ဟူသည် ကား။ပရိဝါရေတ္တာ၊ခြံရံ၍။နိသိန္နသဿ၊ထို ဝ်နေသော ဘိက္ခူသံဃ၏။ပုရတော၊ရှေ့၌။နိသိန္နော၊ထို ဝ်နေတော်မူသော်။(ဓသော၊ဤပုဂ္ဂိုလ်ကား။ဘဂဝါ၊မြတ်စွာဘုရားပါတည်း။) **(ခ)** ယေန ဘဂဝါ တောနုပသင်္ကမီတိ၊ဟူသည်ကား။ယတ္ထ၊အကြင်အရပ်၌။ဘဂဝါ၊သည်။ အတ္ထိ၊ရှိတော်မူ၏။တတ္ထ၊ထို ဘုရားရှိတော်မူရာ အရပ်၌။(ဝါ) အရပ်သို့။ဂတော၊သွားပြီ။

(ဂ) ဘဂဝတော၊မြတ်စွာဘုရား၏။သန္တိကံ၊အထံ ဆော်သို့။ဥပဂတောတဲ့၊ချဉ်းကပ်ပြီ။ဣတိ အတ္ထော၊ဤကားအနက်။**(ဃ)** ဓောမန္တံ အဇ္ဈာသီတိ၊ဟူသည်ကား။ဘဂဝန္တံဝါ၊မြတ်စွာဘုရားကိုသော်၎င်း။ဘိက္ခူ သံဃံဝါ၊ရဟန်းအပေါင်းကိုသော်၎င်း။အသဃံဋ္ဌယမာနော၊မထိခိုက်စေဘဲ။အတ္တနော၊မိမိအား။(ဝါ)၏ ။ဗ္ဂာတုံ၊ ရပ်တည်ခြင်းငှာ။အနုစ္ဆဝိကော၊လျောက်ပတ်သော။ဓကသ္မိံ၊တခုသော။ပဒေသေ၊အရပ်၌။ဘဂဝန္တံ၊ကို။အဘိဝါဒေတ္တာ၊ရှိခိုး၍။ဓကောဝ၊တယောက်တည်းသာလျှင်။အဗ္ဘာသိ၊ရပ်ပြီ။ **(င)** ဘူတ္ပုဗ္ဗန္တိ၊ဟူသည်ကား။ယတော ယတော၊အကြင် အကြင် အရပ်သို့။အနုဝိလောကေတိ၊အစဉ်အတိုင်း လှည့်လည်၍ ကြည့်၏။တတော တတော၊ထိုထိုအရပ်၌။ ဘူတ္ပုဗ္ဗာတမေဝ၊ဆိတ်ဆိတ်ဖြစ်၍သာလျှင် ဖြစ်သော။ဣတိ အတ္ထော၊ဤကားအနက်။ **(စ)** ဟိ၊ချဲ့ဦးအုံ။တတ္ထ၊ထိုရဟန်းတို့တွင်။ဓကဘိက္ခုဿပိ၊ တစ်ပါးသော ရဟန်း၏လည်း။ ဟတ္ထကုက္ကုစ္စံ ဝါ၊လက်ဖြင့် စက်ဆုပ်အပ်သော ပြုခြင်းဟူသော အသညမ အသမ္မဇနကြောင်းသည်သော်၎င်း။ (ဝါ) လက်၏ စက်ဆုပ်အပ်သော ပြုခြင်းဟူသော အသညမ အသမ္မဇနကြောင်းသည်သော်၎င်း။ [သဒ္ဒတ္ထ၊ အဘိဓေယျတ္ထ] (ဝါ) လက်ဆော့ခြင်း လက်လှုပ်ခြင်းသည်သော်၎င်း။(ဓေါဟာရတ္ထ) ပါဒကုက္ကုစ္စံဝါ၊ခြေဖြင့် စက်ဆုပ်အပ်သော ပြုခြင်းဟူသော အသညမ အသမ္မဇနကြောင်းသည်သော်၎င်း။ (ဝါ) ခြေ၏ စက်ဆုပ်အပ်သော ပြုခြင်းဟူသော အသညမ အသမ္မဇနကြောင်းသည်သော်၎င်း။ [သဒ္ဒတ္ထ၊ အဘိဓေယျတ္ထ]

http://www.dhammadownload.com

(ဝါ) ခြေဆော့ခြင်း ခြေလှုပ်ခြင်းသည်သော်၎င်း။(ဝေါဟာရတ္ထ) ခိပိတသဒ္ဒါဝါ၊ခြေဆတ်အပ်သော အသံသည်သော်၎င်း။နတ္ထိ၊မရှိ။

(ဆ) သဗ္ဗာလင်္ကာရပဋိမဏ္ဍိတံ၊အလုံးစုံသော တန်ဆာတို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်အပ်သော။နာဋ္ဌကပရိဝါရံ၊ ကချေသည် အခြံအရံရှိသော။ဘဂဝတော၊၏။အဘိမုခေ၊ရှေ့ရှုအရပ်၌။ဋ္ဌိတံ၊တည်သော။ရာဇာနံဝါ၊မင်းကို သော်၎င်း။ရာပေရိသံ ဝါ၊မင်း၏ ပရိသတ်ကိုသော်၎င်း။ ဧက ဘိက္ခုပိ၊တစ်ပါးသော ရဟန်းသည်လည်း။နဿြလောကေသိ၊မကြည့်။ **(ဇ)** သဗ္ဗေ၊အလုံးစုံသော ရဟန်းတို့သည်။ဘဂဝန္တံ၊ယေဝ၊ကိုသာ။သြလောကယမာနာ၊ကြည့်ရှုမြော်ကြကုန်လျက်။နိသီဒိ.သု၊ထိုင်နေကြကုန်ပြီ။

➢ ❶ ။ **(ခ) သို့/ ဘန္တေသဇ္ဇ** ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် ခြံရံထိုင်နေသော ဘိက္ခုသံဃာသည် ရှေးဦးပြုအပ်၏ဟူသည် ၎င်းခြံရံ၍ ထိုင်နေသော ဘိက္ခုသံဃာ၏ ရှေးဦး ထိုင်နေတော်မူသည်ပင်ဟု မြွေပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယေန တေန၌ တတိယာဝိဘတ်သည် ဘုမ္မတ္ထ၌ဖြစ်၏ဟု ပြခြင်းငှာ (ခ) မိန့်။

(ခ) သို့/ ဧစာဒနာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် -- ပြတော်မူ၏။ ယေန တေန-ဝယ် တတိယာဝိဘတ်သည် အဘယ်အနက်၌ ဖြစ်ပါသနည်း၊ ကရိဏီးအနက် စသည်၌ . ဖြစ်လေသလော၊ ဥပသင်္ကမိ-၌ ဥပရှေး သံရှေးရှိသော ကမ္မဓာတ်သည် အဘယ်အနက်၌ ဖြစ်ပါသနည်း၊ ကန္တိ-စသော အနက်၌ ဖြစ်ပါသလော၊ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ အနုသေန္တေ ။ ။ ဤသို့ (ခ) ဖြင့် ယေန တေန၌ တတိယာဝိဘတ်သည် ဘုမ္မတ္ထ၌ဖြစ်၏ဟု ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ အကြင်အရပ်၌ မြတ်စွာဘုရားရှိတော်မူ၏၊ ထိုမြတ်စွာဘုရားရှိတော်မူရာအရပ်သို့ ရောက်၏ဟူသည် မြတ်စွာဘုရားအထံတော်သို့ (ဝါ) အနီးသို့ ရောက်သည်ပင်ဟု ပြခြင်းငှာ (ဂ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ အန္တသေဇ္ဇ ။ ။ ဤသို့ (ခ+ဂ) တို့ဖြင့် ယေန တေန၌ တတိယာဝိဘတ်၏ ဘုမ္မတ္ထ၌ ဖြစ်ခြင်းနှင့် အကြင်အရပ်၌ မြတ်စွာဘုရားရှိတော်မူ၏၊ ထို မြတ်စွာဘုရား ရှိတော်မူရာအရပ်သို့ ရောက်၏ ဟူသည် မြတ်စွာဘုရားအထံတော်သို့ ရောက်သည်ပင်ဟု မြွေပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဧကမန္တံ၌ အန္တသဒ္ဒါ၏ အနက်မရှိ တဏ္ဍောဒ္ဓါဖြစ်ခြင်းနှင့် ဒုတိယာ ဝိဘတ်၏ ဘုမ္မတ္ထ၌ ဖြစ်ခြင်းကိုငင်း၊ ဧကဟူသော သဒ္ဒါ၏ သဒ္ဒေါ်ကိုငင်း၊ ရပ်ပုံအခြင်း အရာကိုငင်း ပြခြင်းငှာ (ဃ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ ဧစာဒနာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ+ဂ) တို့ဖြင့် --ပြတော်မူ၏။ (ဝါ) သံဝဏ္ဏေ တဗ္ဗ ပါဠိတော်၌ ဧကမန္တံ အဋ္ဌာသိ-ဟု အရှင်အာနန္ဒာဟောတော်မူ၏။ ဧကမန္တံ၌ အန္တသဒ္ဒါသည် အဘယ် အနက်၌ ဖြစ်ပါသနည်း၊ လာမက-စသော အနက်၌ ဖြစ်လေသလော၊ ဒုတိယာဝိဘတ်သည်လည်း အဘယ် အနက်၌ ဖြစ်ပါသနည်း၊ ကမ္မတ္ထ စသည်၌ ဖြစ်လေသလော၊ ဧက-ဟူသော သဒ္ဒါ၏ သဒ္ဒေါ်ကား အဘယ်နည်း၊ ပဒေသမှတပါး ဖြစ်လေသလော၊ (ဝါ) ပဒေသနှင့်တကွ တစ်ပါးသောအနက်၌ ဖြစ်လေသလော၊ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ ဧစန္တာလိနဧစာဒနာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပါဠိတော်၌ ဧကမန္တံ အဋ္ဌာသိ-ဟု အရှင်အာနန္ဒာဟောတော်မူ၏။ ဧကမန္တံ ၌ အန္တသဒ္ဒါသည် အဘယ် အနက်၌ ဖြစ်ပါသနည်း၊ ဒုတိယာဝိဘတ်သည်လည်း အဘယ်အနက်၌ ဖြစ်ပါသနည်း၊ ၊ ဧက-ဟူသော သဒ္ဒါ၏ သဒ္ဒေါ်ကား

http://www.dhammadownload.com

အဘယ်နည်း၊ အဘယ်သို့ ရပါသနည်း-ဟူသော အန္တောလီနစောဒနာကို ရည်၍ (ဃ) မိန့်။

(စ) ဆို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဇ) ဖြင့် အဇာတသတ်မင်းကြည့်ရှုလိုက်သည့် ရဟန်း မှန်သမျှသည် တုဏှီဘူတ=မတုန်မလှုပ် ငြိမ်သက်နေသည်သာဟု ဆို၏။ အဘယ်သို့လျှင် ရဟန်းအပေါင်းသည် တုဏှီဘူတ=မတုန်မလှုပ် ငြိမ်သက်တည်ကြည်စွာ နေထိုင်ကြပါသနည်း၊ ယင်းရဟန်းအပေါင်း၏ မတုန်မလှုပ် ငြိမ်သက်တည်ကြည်စွာ နေထိုင်ကြပုံကို အကျယ် မပြဆိုပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။

(ဆ) ဆို့/ အနုသေစန္တေ ။ ။ ဤသို့ (စ) ဖြင့် ရဟန်းအပေါင်းတွင် တပါးသော ရဟန်း အားလည်း လက်လှုပ်ရှားမှု ခြေလှုပ်ရှားမှု ခြောင်းဟန့် ချေဆတ်မှုများ မရှိဟု ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ထိုလက်လှုပ်ရှားမှု-စသော မစောင့်စည်းမှု မျက်စိကို မစောင့်စည်းမှုသည် သောတ ဃာန-စသော အသံယမတို့၏ ပထမလည်းဖြစ် သာ၍စောင့်စည်းဖို့လည်း ခဲယဉ်းသောကြောင့် ထိုစက္ခုအသံယမ၏ မရှိသည်၏အဖြစ်ကို ပြလိုသော ဆရာသည် (ဆ) မိန့်။

(ဇ) ဆို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (စ) ဖြင့်--ပြဆို၏။ ထိုအရာတို့သာ မရှိအပ်ပါသလော၊ အဘယ်သည်တို့သည်လည်း မရှိအပ်ဟု မှတ်သားအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဆ) မိန့်။

➤ ❾ ။ [ဝ-ဝါကျကို့ရှု] (၁) နနု တုဏှီဘူတန္တိ သကိ ဝုတ္တေ အဓိပ္ပေတတ္ထော သိဒ္ဓေါ။

(၂) အထ ကသ္မာ တုဏှီဘူတံ တုဏှီဘူတန္တိ ဝိစ္ဆာဝစနံ ဝုတ္တံ။ (၃) နနု တဒါ ဘိက္ခူသံဃေ တုဏှီဘာဝဿ အနဝသေသတော ဗျာပိတဘာဝံ ဒဿေတုကာမော ဟောတိ။ (တနည်း) နနု ယတော ယတော အနုဝိလောကေတိ၊ တတော တတော တုဏှီဘူတမေဝါတိ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

(၄) တသ္မာ တုဏှီဘူတံ တုဏှီဘူတန္တိ ဝိစ္ဆာဝစနံ ဝုတ္တံ။

➤ ❿ ။ အတ္တနော ဣဿရိယသမ္ပတ္တိယာ ရာဇာတိ ဒီပေတိတိ **ရာဇာ**။/စတုဟိ သင်္ဂဟဝတ္ထူဟိ မဟာဇနံ ရဉ္ဇေတိ ဝဏ္ဏေတိတိ **ရာဇာ**။ ပရိသမဇ္ဈေ သေဋ္ဌိ အာသဏ္ဍိ **ပရိသာ**။ (အဓိပ်ာ်) ရညော ပရိသာ **ရာဇပရိသာ**။ (တံ ရာဇပရိသံ) (၃) မင်းဖြစ်၏ ပရိသတ်နှင့် သမ္မန် သမ္မန်/သာမီ-သံ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟောတု မည်၏။ (၅) မင်းပရိသတ်ဖြစ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) ရာဇသမ္မာ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

ကုစ္ဆိတံ ကတံ ကုကတံ။ ကုကတဿ ဘာဝေါ ကုက္ကုစ္စံ။ ဟတ္ထဿ ဟတ္ထေန ဝါ ကုက္ကုစ္စံ **ဟတ္ထကုက္ကုစ္စံ**။ (၃) လက်၏ စက်ဆုပ်အပ်စွာ ပြုအပ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော အသံယမ အသမ္ဗဇ္ဈ ကြိယာနှင့် နိဿယ နိဿိတ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်း သမ္မန်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) လက်ဆော့ခြင်း လက်လှုပ်ခြင်းသည် ဝစနီယ (၆) ဟတ္ထအသံယမ, ဟတ္ထအသမ္ဗဇ္ဈ-စသော--။

ပဇ္ဇန္တိ ဇေတဟိတိ **မါဓါ**။ (၃) ရောက်ခြင်းကြိယာ သကတ်သည် ဝစနဟောတု မည်၏။

(၅) ခြေခြင်းသည် ဝစနီယ။ (၆) စရဏ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ။

နဋ္ဌန္တိ နစ္ဆိန္တိ နာဒုကာ။ (၃) က,ခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) က,ချေသည် ဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) နဋ္ဌ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ။

အလံ ဝိဘူသနံ ကရီယတေတိ **အလင်္ကာရော**။ (မဏ္ဍန၊ ဝိဘူသန)

http://www.dhammadownload.com

ပဋိမဏ္ဍိယတေတိ **ပဋိမဏ္ဍိတော**။ * ပရိသမန္တတော သေန္တိ အဿန္တိ **ပရိဿာ**။

အဇ္ဇေတိ ဘတ္တိမနေန ပကာသေတီတိ **အဇ္ဇဝေ**။ (၃) ဆည်းကပ်ခစားသော အခြင်း အရာအား ဖြင့်ဖြစ်သော ဝိရိယ ပြဓာန်းသော စိတ္တဖွဲ့ဝိဒိတည်းဟူသော ကတ္တုကြိယာနှင့် လက်အုပ်၏ ပကတူပ နိဿယသတ္တိတည်းဟူသော ကရဏဋ္ဌကြိယာ သကတ်နှစ်ပါးသည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) လက်အုပ် ဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ကရဟုဋ္ဌ–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ။

ပုရေ ကရီယတီတိ **ပုရက္ခတော**။ (၃) ရှေးဦးပြုအပ်သော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်သော စိတ္တဖွဲ့ဝိဒိတည်းဟူသော ကတ္တုကြိယာနှင့် ဘုရား၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိ တည်းဟူသော ကမ္မဋ္ဌ ကြိယာ သကတ်နှစ်ပါသည် ဝစနဟေတု။ (၆) ပုရက္ခာရော–ဝရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ။

ဘိက္ခူနံ သံယော **ဘိက္ခုသံဃော**။ (၃) ရဟန်းတို့၏ အပေါင်းနှင့် အစိတ်–အပေါင်း အဖြစ် ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။

➤ ❸ ။ **ဥပဂစ္ဆော**–ကို ဥပဂတတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်– ရညော မာဂဓဿ အဇာတသတ္တုဿ ဝေဒေဟိပုတ္တဿ–ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်)

(ဃ) ၌ **အာသယ်ဋ္ဌယမာနော**–ကို အာသယ်ဋ္ဌယမာနတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်–ရညော မာဂဓဿ အဇာတသတ္တုဿ ဝေဒေဟိပုတ္တဿ–ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်)

(ဆ) ၌ **သဇ္ဇာလင်္ကာရပဋိမဏ္ဍိတံ**–ကို သဇ္ဇာလင်္ကာရပဋိမဏ္ဍိတတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင့်လျှင် = ရညောဝါ ရာဇပရိသာယဝါ–ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (၏/ကို စပ်)

နာဋကာပရိဝါရံ ကို နာဋကပရိဝါရတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင် ရညောဝါ ရာဇပရိသာယ ဝါ–ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်) * **သြလောကယမာနော**–ကို သြလောကယမာနတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်– သဗ္ဗေသံ ဘိက္ခူနံ–ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။(တို့၏/တို့သည်)

➤ ❻ ။ **(က)** ဖြင့် ပုရက္ခတဟူသည် ဝန်းရံ၍ ထိုင်သော ရဟန်းအပေါင်းသည် မြတ်စွာဘုရား၏ ရှေ့၌နေအပ်ပါသော်လည်း သဘောအားဖြင့် ထိုဝန်းရံ၍ထိုင်သော ရဟန်းအပေါင်း၏ ရှေ့မှ ထိုင်သည် မည်၏ဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ခ) ၌ **ယတ္ထ**–ဖြင့် ယေန–၌ နာဝိဘတ်၏ ဘုမ္မတ္ထ၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (ဝိဘာတျတ္ထ) တတ္ထ–ဖြင့် တေန–၌ နာဝိဘတ်၏ ဘုမ္မတ္ထ၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (ဝိဘာတျတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဂတော–ဖြင့် ဥပသင်္ကမိ–၌ ဥပ+သံ ဥပသာရတို့၏ ဓာတွတ္ထာနုတ္ထကဓါ အဖြစ်ကိုငှင်း (ဥပသဂ္ဂ လိင်္ဂတ္ထ) ကမုဓာတ်သည် ဤနေရာ၌ ဂ္ဂန္ဆာ, ကန္တိအနက်တို့ကို မဟော၊ ပဒဝိကေ့ပ အနက်ဟောသည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဓာတွတ္ထ) အဇ္ဇတ္ထနီ ဤ–ဝိဘတ်၏ အတိတ်ကာလ ကတ္တုသာဓနအနက်၌ သက်သည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဒု–ဝိဘာတျတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဂ) ဖြင့် "ယေန မဏ္ဍလမာဋ္ဌသ ဒွါရံ၊ ဥပသင်္ကမိ"သု"ဟု ရောက်ပြီးသည်၏အဖြစ်ကို ဆိုအပ်ပြီး သည်၏အဖြစ်ကြောင့် ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ–ဟူသော ဤအရာ၌ ဥပသင်္ကမိ ကြိယာ–အရ မြတ်စွာဘုရား၏ အထံသို့ ချဉ်းကပ်ခြင်း ဥပဂမနကြိယာသည်သာ ဖြစ်သင့်၏ဟု သိ။ (ဘာဝတ္ထ)

http://www.dhammadownload.com

(ဃ) ၌ ကေသို့ ပဒေသေ–ဖြင့် ကေမန္တံ–၌ အံ–ဝိဘတ်၏ ဘုမ္မတ္ထ၌ သက်သည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဝိဘတ္တတ္ထ) ကေမန္တံ–၌ အန္တ–သဒ္ဒါသည် ဤ၌ ဇေဟာဝယဝ–စသော အနက်ကို မဟော၊ အစွန်အဖျား အရပ်ဒေသဟူသော အနက်ဟောသည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) ကေမန္တပုဒ်ကို ကော အန္တော ကေမန္တော–ဟု ကမ္မဓာရယ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

အတ္ထနော ဌာတုံ အနုစ္ဆဝိတော–ဖြင့် ပညာမဲ့သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ဟုတ်ဟုတ်ငြားငြားသော အရပ်၌ ရပ်ကုန်သော်လည်း ဤမင်းကား ပညာရှိပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်၍ ဟုတ်ဟုတ်ငြားငြားသော အရပ်၌ ရပ်သည် မဟုတ်၊ မိမိ ရပ်ခြင်းငှာ သင့်လျော်သော အရပ်၌ ရပ်သတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

ဘဂဝန္တံ ဝါ ဘိက္ခုသံဃံ ဝါ အသယ်ဋ္ဌယမာနော–ဖြင့် ဘုရားနှင့် ဘိက္ခုသံဃာကို ထိပါး၍ ရပ်သည် မဟုတ်၊ ဘုရားနှင့် ဘိက္ခုသံဃာကို မထိပါးမူ၍ ရပ်သတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ–ဖြင့် ရှေးဦးစွာ မြတ်စွာဘုရားကို ရှိမခိုးဘဲ ရပ်သည် မဟုတ်၊ မြတ်စွာဘုရားကို ရှိခိုးပြီးမှ ရပ်သတည်းဟု သိစေသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

ဧကောဝ–ဖြင့် အခြံအရံ ပရိသတ်နှင့်တကွ ရပ်သည်မဟုတ်၊ တစ်ယောက်တည်းသာ ရပ်သတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဇ) ဖြင့် ဆိတ်ဆိတ်နေသည်၏အဖြစ်၏ ဘိက္ခုသံဃာ၌ အကြွင်းမရှိသောအားဖြင့် နှံ့သည်၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဝိစ္ဆာအနက်ကို ဖွင့်သောကြောင့် နာမလိင်္ဂတ္ထ၊ ပကတ္တတ္ထ၊ သဒ္ဒတ္ထ)

➢ ❾ ။ **ဧကမန္တံ အဋ္ဌာသိ**–၌ **နိသဇ္ဇာဒိသဖြစ်နိုင်စသော အရပ်စသသမျှား**

(၁) ဘုရားရှင်၏ နောက်ကျောဘက်တည့်တည့်အရပ်၊ (၂) ဘုရားရှင်၏ ရှေ့တည့်တည့် အရပ်၊ (၃) ဘုရားရှင်နှင့် အလွန်းနီးကပ်လွန်းသော အရပ်၊ (၄) ဘုရားရှင်နှင့် အလွန်ဝေးလွန်းသော အရပ်၊ (၅) ဘုရားရှင်၏ လေကြေလေအောက် အရပ်၊ (၆) ဘုရားရှင်၏ လေညာ အရပ်၊ (၇) ဘုရားရှင်အောက် အလွန်နိမ့်လွန်းသော အရပ်၊ (၈) ဘုရားရှင်ထက် မြင့်မောက်ရာ အရပ်–တို့ ဖြစ်ပါသည်။

တူဏှီဘူတံ တူဏှီဘူတံ–ဟူ နှစ်ကြိမ်ထပ် ဆို့ချွေခြင်းအကြောင်း ။ ။ အဓာတသတ်မင်း ဖူးမြော်သည့်အခါ၌ ရဟန်းအပေါင်းဝယ် ဆိတ်ဆိတ်နေသောအဖြစ်၏ အကြွင်းမဲ့ ပြန့်နှံ့သည်၏အဖြစ်ကို ထင်ရှားပြလိုသောကြောင့် (၀၂) ရဟန်းတိုင်း ရဟန်းတိုင်း တပါး မကျန် ဆိတ်ဆိတ်နေသည်၏ အဖြစ်ကို ထင်ရှားပြလိုသောကြောင့် တုဏှီဘူတံ တုဏှီဘူတံ–ဟု နှစ်ကြိမ်ထပ်၍ ဆိုရပါသည်။

➢ ❿ ။ **(ဃ) ဝါက္ယ**– ဗုဒ္ဓံ ဝါ ဘိက္ခုသံဃံဝါ၊ အသယ်ဃမာနောဝ။

အတ္တနောစ ပတိဋ္ဌာတုံ၊ အနုရူပံမို့ ကေသို့။

ဌာနေ ဗုဒ္ဓံ အဘိဝါဒေတွာ၊ ဧကောဝ ပတိဋ္ဌာတိ။ (ဝတ္တဂါထာ၊အနုဋ္ဌုဘဆန်း)

➢ ❶❶ ။ **(ဃ) ဝါက္ယလာ အဘိဝါဒစတ္ထာ–၌ ဝဓီဓာတ်အစရ** ။ ။ (၁) ပဏာမ စေတနာ ပြဓာန်းသော မဟာကုသိုလ်စိတ္တဖြာဒ်သည် ဓမ္မရတိဋ္ဌာယိဘာဝ+ဓမ္မသိဒ်္ဂါရရသ မည်၏။ (၂) မြတ်စွာဘုရားသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ မည်၏။ (၃) မြတ်စွာဘုရား၏ ပြွမ်းသော မြတ်သော (၃၂) ပါးသော လက္ခဏာတော်ကြီးရှိသည်၏အဖြစ်၊ (၈၀)သော လက္ခဏာငယ်တို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်အပ်သည်

http://www.dhammadownload.com

၏အဖြစ်၊ (၆)ပါးသော အဆင်းရှိသော ရောင်ခြည်တော်တို့ဖြင့် အလုံးစုံသော သံဃာရာမ်ကို ထွန်းလင်း တောက်ပစေ၍ ကြယ်အပေါင်းသည် ခြံရံအပ်သော လပြည့်ဝန်းကဲ့သို့ ရဟန်းအပေါင်းသည် ခြံရံအပ်သည်၏အဖြစ် အစရှိသော ဂုဏ်တော်များသည် ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ မည်၏။ (၄) မိမိရပ်ခြင်းငှာ သင့်လျော်သော အရပ်တစ်ခုဝယ် အခြေအရံ မပါ တစ်ယောက်တည်းသာရပ်ခြင်း၊ ရဟန်းအပေါင်းကို လှည့်လည်ကြည့်ရှုခြင်း၊ မိမိ၏ သားချစ်ရတနာကို အဖန်ဖန်အောက်မေ့ အမှတ်ရခြင်း၊ ဤမိနာ မေ ဥပသမေန-စသော ဥဒါန်းစကားကို ကျူးရင့်မြွက်ဆိုခြင်း စသည်တို့သည် အနုဘာဝ မည်၏။

(၈) ဝါကျကိုဋ္ဌ ။ ။ (၁) သမာဓိပြဋ္ဌာန်းသော ကုသိုလ် ကြိယာ စိတ္တဇုပ္ပါဒ်သည် သမ ဋ္ဌာယီ ဘာဝ+သန္တရသ မည်၏။ (၂) ဘုရားအာရုံနှင့် တရားတော်သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ မည်၏။ (၃) ဘုရားအာရုံနှင့် တရားတော်တို့၏ ငြိမ်းအေးခြင်းဂုဏ်သည် ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ မည်၏။ (၄) လက်ခြေစသည် မလှုပ်ရှားဘဲ ငြိမ်သက်စွာ နေနိုင်ခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

* **ကုဇ္ဇာဒိဒ္ဌ–အစ** မောဟပြဋ္ဌာန်းသော အကုသိုလ်စိတ္တဇုပ္ပါဒ်သည် ကာမ ရတိဋ္ဌာယီ ဘာဝ+ကာမ သိဂ်ိရ ရသ မည်၏။

(၉) ဝါကျကိုဋ္ဌ ။ ။ (၁) ကုသလဝိပါက် စက္ခုဝိညာဉ်ကိုယူ၍– ထိုသည် ဓမ္မရတိ ဋ္ဌာယီ ဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ိရရသ။ (၂) မြတ်စွာဘုရားဟူသော ရူပါရုံသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) စက္ခုန္ဒြေ စောင့်စည်းခြင်း၏ အဖြစ်သည် ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ မည်၏။ (၄) ငြိမ်သက်သော ဣန္ဒြေရှိသော ရဟန်း အပေါင်းကို ထပ်ခါ ထပ်ခါကြည့်၍ ဥဒါန်းကျူးခြင်း သားတော်ကို အမှတ်ရခြင်းစသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ထိကမ္မ (၃၇) [၆၊၁၃၉။]

(က) တတ္ထ အဟောဝတ ဓမ ပုတ္တော ပဗ္ဗဇိတော ဣမေ ဘိက္ခူပိယ ဥပသင်္ကမ္မ ဘဂဝယျာတိ နယိဒံ သန္ဓာယ ဇသ ဇဝမာဟ။

(ခ) အယံ ပန ဘိက္ခုသံဃံ ဒိသွာ ပသန္နော ပုတ္တံ အနုဿရိ။

(ဂ) ဒုလ္လဘဉ္စိ လဒ္ဓါ.အစ္ဆရိယံ ဝါ ဒိသွာ ဝိယာနံ ဉာတိမိတ္တာဒီနံ အနုဿရဏံ နာမ လောကသဿ ပကတိယေဝ။ **(ဃ)** ဣတိ ဘိက္ခုသံဃံ ဒိသွာ ပုတ္တံ အနုဿရမာနော ဇသ ဇဝမာဟ။

➤ **၁** ။ **(က)** တတ္ထ၊ထိုဥဒါန်းစကားဦး၌။မေ၊၎၏ ။ပုတ္တော၊သားတော်သည်။ပဗ္ဗဇိတွာ၊ရဟန်းပြု၍။ ဣမေ ဘိက္ခူဝိယ၊ဤရဟန်းတော်တို့ကဲ့သို့။ဥပသင်္ကမ္မ၊ငြိမ်သက်သည်။ဘဂဝယျ၊ဖြစ်ပါမူကား။အဟောဝတ၊ သြော်–ကောင်းလေစွ။ဣတိ ဣဒံ၊ဤအနက် အဓိပ္ပါယ်ကို။သန္ဓာယ၊ရည်ရွယ်၍။ဇသ–ဧသော၊ဤအဟေတသတ် မင်းသည်။ဇဝံ၊ဤသို့ ဣမိနာ မေ ဥပသမေန–ဟူ၍။နံ အာဟ၊မြွက်ဆိုသည် မဟုတ်။

(ခ) ပန၊အဟုတ်ကား။အယံ၊ဤအဇာတသတ်မင်းသည်။ဘိက္ခုသံဃံ၊ရဟန်းအပေါင်းကို။ဒိသွာ၊မြင်၍။ ပသန္နော၊ကြည်ညိုသည်။(ဟုတွာ၊ဖြစ်၍။(၀၀) ဖြစ်ခြင်းကြောင့်)ပုတ္တံ၊သားကို။အနုဿရိ၊အမှတ်ရပြီ။

(ဂ) ဟိ၊မှန်၏။ဒုလ္လဘံ၊ခဲယဉ်းသဖြင့် ရအပ်သော အရာဝတ္ထုကို။(၀၀) ရနိုင်ခဲသော အရာဝတ္ထုကို။ လဒ္ဓါ၊ရ၍သော်၎င်း။(၀၀) ရခြင်းကြောင့်သော်၎င်း။အစ္ဆရိယံ၊အံ့သြဖွယ် အရာဝတ္ထုကို။ဒိသွာ၀၀၊မြင်ရ၍သော်၎င်း။ (၀၀) မြင်ရခြင်းကြောင့်သော်၎င်း။ဝိယာနံ၊ချစ်အပ်ကုန်သော။ဉာတိမိတ္တာဒီနံ၊ဆွေမျိုး မိတ်ဆွေ အစရှိသူတို့

http://www.dhammadownload.com

ကို။အနုသယရဏ် နာမ၊အမှတ်ရခြင်း မည်သည်။လောကဿ၊သတ္တလောက၏။ပကတိယေဝ၊ပင်ကိုယ် သဘော ပင်တည်း။ (ယ) ဣတိ တသ္မာ၊ထို့ကြောင့်။ဘိက္ခဝေ၊ဘိက္ခုသံဃာ၊ရဟန်းအပေါင်းကို။ဒိဿာမြင်၍။ပုတ္တံ၊သားကို။ အနုသယရမာနော၊အောက်မေ့သည်ဖြစ်၍။ဧသ-စသော၊ဤအဓောတသတ်မင်းသည်။ ဧဝံဤသို့ ဣမိနာ မေ ဥပဿမေန-ဟူ၍။အာဟ၊မြွက်ဆိုပြီ။ (ဘာသာဋီကာ၊ဒု၊၂၈၄။)

➤ ❶ ။ (၈) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် ဥဒယဘဒ္ဒမင်းသား ရဟန်းပြု၍ ဤရဟန်း တို့ကဲ့သို့ ငြိမ်သက်ခြင်းဖြစ်ပါမူကား၊ ကောင်းလေစွ-ဟူသော အကြောင်းအရာကို ရှည်ရွယ်၍ "ဣမိနာ မေ ဥပဿမေန"စသော ဥဒါန်းစကားကို ရည်ရွယ်၍ ပြောခြင်း မဟုတ်ဟု ဖွင့်ဆို၏။ ထိုသို့ဆိုသော် အဘယ်ကို ရည်ရွယ်၍ ဥဒါန်းစကားကို အဓောတသတ်မင်း ပြောဆိုအပ်ပါသနည်း၊ အဓောတသတ်မင်း၏ သန္ဓာယ ဘာသိတကို မပြဆိုပြီလော၊ စုဒ်ကြောင့် (၅) မိန့်။

(၈) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (၅) ဖြင့် ရဟန်းအပေါင်းကိုမြင်၍ ကြည်ညိုသော အဓောတသတ်မင်းသည် သားကို အမှတ်ရ၍ "ဣမိနာ မေ ဥပဿမေန"စသည်ကို ဆို၏ဟု ဖွင့်ဆို၏။ သံဃာကို မြင်ရုံဖြင့် သားကို အမှတ်ရခြင်းသည် အသို့ ဖြစ်နိုင်ပါအံ့နည်း၊ ရဟန်းတို့ကဲ့သို့ ငြိမ်သက်ခြင်း ကို လိုလားသောကြောင့်သာ "ဣမိနာ မေ ဥပဿမေန" စသည်ဖြင့် ဆိုအပ်သည် မဟုတ်ပါလော၊ စုဒ် ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(၈) သို့/ **အနုသယန္တိ** ။ ။ ဤသို့ (၅) ဖြင့်--ဆို၏ဟု ဖွင့်ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်း ဆိုအပ် ပြီးသော အနုက်ကို လောကဿဘာဝ ထုံးစံအားဖြင့် ပြီးစေလိုသော ဆရာသည် (ဂ) မိန့်။

➤ ❷ ။ [က+ဓ+ဂ **ဓါက္ခရိန္ဒ်ကို၍**] (၁) နနု အယောဝတ မေ ပုတ္တော ပဗ္ဗဇိတော ဣမေ ဘိက္ခူဝိယ ဥပသင်္ကော ဘဝေယျာတိ ဣဒံ သန္ဓာယ ဿ ဧဝံ ဝဒတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ အယံ ဘိက္ခုသံဃံ ဒိဿာ ပဿန္တော ပုတ္တံ အနုဿရတိ။ (၃) နနု ဒုလ္လဘံ လဒ္ဓါ, အစ္ဆရိယံ ဝါ ဒိဿာ ပိယာနံ ဉာတိမိတ္တာဒီနံ အနုဿရဏ် နာမ လောကဿ ပကတိယေဝ။

(၄) တသ္မာ အယံ ဘိက္ခုသံဃံ ဒိဿာ ပဿန္တော ပုတ္တံ အနုဿရတိ။

➤ ❸ ။ ဥပသမေတိတိ **ဥပသန္တန္တာ**။ (၁) ငြိမ်သက်ခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု မည်၏။ (၂) ငြိမ်သက်သော သားဖြစ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၃) သမိတ, သန္တ-စသော ပရိယာယ် သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

အယံ အဗ္ဘန္တိကောတိ ဉာယတိ ဇာနီယတီတိ **ဉာတီ**။ (၁) သိခြင်းကြိယာ သကတ်သည် ဝစနဟောတု။ (၂) ဆွေမျိုးဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၃) ဗန္ဓုဝေါ, ဗန္ဓူ, ဗန္ဓဒေန-စသော။

မိဇ္ဇတိ သိနေဟတီတိ **မိတ္တာ**။ (၁) ချစ်ခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု။ (၂) မိတ်ဆွေဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၃) သဟာယ, သခါ, သဟဒ-စသော--။

ပေါ်သိယတောတိ **ပုတ္တော**။/အတ္တနော ကုလံ ပုနာတိ သောဓေတီတိ **ပုတ္တာ**။

(၁) မွေးမြူခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု။ (၂) သားဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၃) တနု, တနယ-စသော ပရိယာယ် သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

http://www.dhammadownload.com

ဝိယာယိတဗ္ဗာတိ **ဗိယာ**။ (၃) ချစ်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ချစ်အပ်သော သားဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဃေ, မနာပ-စသော---။

လုဇ္ဇတိ ပလုဇ္ဇတီတိ **လောကော**။ (၁) ပျက်စီးခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) လောကဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဘုဝန, ဇန-စသော ပရိယာယ် သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

➢ ❾ ။ **ဥပသဇ္ဇန္တ**ကို ဥပသဇ္ဇတ္ထာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်- ပုတ္ထသ-ဟု သမ္မန်ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်) * **ပသဇ္ဇန္တ**-ကို ပသဇ္ဇတ္ထာ-ဟု ဟိတ်ပြင်-ဣမသ ရညော-ဟု သမ္မန်ခံ။ (၏/သည် စပ်) * **အနုသရမာနနာ**-ကို အနုသရမာနတ္ထာ-ဟု ဟိတ်ပြင်- တသ ရညော-ဟု သမ္မန် ခံ ရပါမည်။ (၏/သည် စပ်)

➢ ❶ ❿ ။ **(ခ) ဠ် ပသဇ္ဇန္တာ-ဠ် သဒ္ဒတော်အရ** ။ ။ သဒ္ဒါ ဧတနာပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဧမ္မရတိဋ္ဌာယိဘာဝ+ဧမ္မသိဂ်ိါရရသ။ ရဟန်းအပေါင်းသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ ရဟန်းအပေါင်း၏ ကာယိက ဝါစသိက မာနသိက သီလူပသမဂုဏ်တော်သည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။ မိမိ၏ သားချစ်ရတနာကို အဖန်ဖန်အောက်မေ့ အမှတ်ရခြင်း, ဣမိနာ မေ ဥပသမေန-စသော ဥဒါန်းစကားကို ကျူးရင့်ရခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝ။

ပုဇ္ဇံ့ အနုသရတိ-အရ ။ ။ တဏှာပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်ကို ယူ၍ ထို-သည် ကာမရတိဋ္ဌာယိဘာဝ+ကာမသိဂ်ိါရရသ။ သားတော် ဥဒယဘဒ္ဒသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ ရဟန်းအပေါင်းကို ဖူးမြင်ရခြင်းသည်၎င်း, ယောနိသော မနသိကာရသည်၎င်း ဥဒ္ဒီပန ဝိဘာဝ။ သားတော်၏ ဥပသမဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံခြင်းကို တောင့်တခြင်းသည် အနုဘာဝ။

ဥပသန္တိန္တိယံ ဘိက္ခူသံယံ ပုနပ္ပုနံ ဝိလောကေတ္ဝာ ဥဒါနံ ဥဒါနေသိ-ဠ် ဘာဝါလင်္ကာရ ထုတ်ပုံ ။ ။ (၁) **ဥဒါနေသိ-အရ** အဇာတသတ်မင်း၏ သန္တာန်၌ဖြစ်သော ပီတိ သောမနဿ ပြဓာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ရတိဋ္ဌာယိဘာဝ+သိဂ်ိါရရသ မည်၏။ (၂) မိမိ၏ သားတော်ဖြစ်သော ဥဒယဘဒ္ဒမင်းသားသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ မည်၏။ (၃) ငြိမ်သက်သော ဣန္ဒြေရှိသော ရဟန်းသံဃာတော်တို့ကို အဖန်ဖန်ကြည့်ခြင်းသည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ မည်၏ (၄) ယေနေတရဟိ-စသော ဝစီဘေဒသဒ္ဒရုပ်နှင့် "အဂမာခေါ တွံ မဟာရာဇ ယထာ ပေမံ"စသည်ကို မြွက်စွာဘုရား မိန့်တော်မူခြင်းသည် အနုဘာဝ မည်၏။(ဋ္ဌ၊၁၃၉)

ဝိဂ္ဂဟ (ဥဒ္ဓ) [ဋ္ဌ၊၁၃၉။] (ဘာဋီ၊၃၂၈၅)

(က) အဝိစ ပုတ္ထေ အာသက်ာယ တာသ ဥပသမံ ဣဒ္ဓမာနောပေသ ဇဝမာဟ။

(ခ) ဇဝံ ကိရသာ အဟောသိ၊ ပုတ္ထော ဓမ ပုစ္ဆိသတိ မယှံ ပိတာ ဒဟရော၊ အယျကော ဓမ ကုဟိန္တိ။ သော ပိတရာ တေ ယာတိတောတိ သုတွာ အဟမ္ပိ ပိတရံ ယာတေတွာ ရဇ္ဇံ ကာရေသာမီတိ မညိသတိ။

(ဂ) ဣတိ ပုတ္ထေ အာသက်ာယ တာသ ဥပသမံ ဣဒ္ဓမာနောပေသ ဇဝမာဟ။

(ဃ) ကိဠာပိ ဟိ ဇသ ဇဝမာဟ၊ အထဓေါနံ ပုတ္ထော ယာတေသေတိယေဝ။

(င) တသ္မိဉ္စိ ဝံသေ ပိတုဝဓေ ပဠုပရိဝဇ္ဇော ဂတော၊ (စ) အဇာတသတ္တုပိ ဖိဠ္ဂိသာရံ ယာတေသိ။

http://www.dhammadownload.com

➢ ❶ ။ (က) အဝိစ။သည်သာမကသေး။ပုဗ္ဗေ၊သားတော်၌။အာသင်္ကာယ၊ယုံမှားခြင်းကြောင့်။ တဿ၊ထိုသားတော်၏။ဥပသမံ။ငြိမ်သက်ခြင်းကို။ကြွစ္ဆမာနော၊အလိုရှိသည်။ဟုတ္တာပိ၊ဖြစ်၍သော်လည်း။(ဝါ) ဖြစ်ခြင်းကြောင့်လည်း။ဧသ၊ဤအဇာတသတ်မင်းသည်။ ဧဝံ၊ဤသို့ ကြွမိနာ မေ ဥပသမေန အစရှိသည် ဟူ၍။အာဟ၊ဖြောပြီ။

(ခ) ကိရ၊ချဲ့ဦးအံ့။အဿ၊ထိုမင်း၏။ဧဝံ၊ဤအကြံသည်။အဟောသိ၊ဖြစ်ပြီ။(ကိ'၊အာဃယ်သို့။အဟောသိ၊ ဖြစ်သနည်း။) မေ၊ငါ၏။ပုတ္တော၊သားသည်။ပုစ္ဆိသတိ၊မေးလတ္တံ့။(ကိ'၊အာဃယ်သို့။ပုစ္ဆိသတိ၊မေးလတ္တံ့နည်း) မယ္ပံ၊ငါ၏။ပိတာ၊ခမည်းတော်သည်။ဒဟရော၊ငယ်ပါသေး၏။မေ၊၏။အယျကော၊ဘိုးတော်သည်။ကုဟိ'၊အာဃယ် မှာနည်း။ကြွတိ၊သို့။ပုစ္ဆိသတိ၊မေးလတ္တံ့။သော၊ထိုဥဒယဘဒ္ဒမင်းသားသည်။တော၊အသင်မင်းသား၏။ပိတရာ၊ ခမည်းတော်သည်။(အယျကော၊ဘိုးတော်ကို) ဃာတိတော၊သတ်အပ်ပြီ။ကြွတိ၊သို့။သုတ္တ၊ကြား၍။အဟမ္ပိ၊ ငါသည်လည်း။ပိတရံ၊ခမည်းတော်ကို။ဃာတေတွာ၊သတ်၍။ရဇ္ဇံ၊မင်းအဖြစ်ကို။ကာရေဿာမိ၊ပြုစေအံ့။ကြွတိ၊ သို့။မည်သတိ၊မှတ်ထင်လတ္တံ့။ (ဂ) ကြွတိ၊ဤသို့။ပုတ္တော်၊သား၌။အာသင်္ကာယ၊ယုံမှားခြင်းကြောင့်။(ဝါ) ယုံမှားသည့်အတွက်။တဿ၊ထိုသားတော်၏။ဥပသမံ၊ငြိမ်သက်ခြင်းကို။ကြွစ္ဆမာနော၊အလိုရှိသည်။ဟုတ္တာ ပိ၊ဖြစ်၍သော်လည်း။(ဝါ) ဖြစ်ခြင်းကြောင့်လည်း။ဧဝံ၊ဤသို့။အာဟ၊ဆိုပြီ။

(ဃ) ဟိ၊မှန်၏။ဧသ၊ဤအဇာတသတ်မင်းသည်။ဧဝံ၊ဤသို့ ကြွမိနာ မေ ဥပသမေန ဟူ၍။ကိဉ္စာပိ အာဟ၊အကယ်၍ကား ပြောပါပေပြီ။အဆ၊ထိုသို့ပင် ပြောပါသော်လည်း။နံ၊ထို အဇာတသတ်မင်းကို။ပုတ္တော၊ သားသည်။ဃာတေဿတိယေဝ၊သတ်မည်သာ။

(ဇ) ဟိ၊မှန်၏။တသ္မိ ဝံသေ၊ထိုအဇာတသတ်မင်းတို့၏ အနွယ်၌။ပိတုဓမ္မော၊ခမည်းတော်ကို သတ် ခြင်းသည်။ပဗ္ဗပရိဝဏ္ဏော၊ငါးဆက်သော မင်းတို့၏ ပြောင်းလွဲခြင်းရှိသည်။ဟုတ္တာ၊ဖြစ်၍။ဂတော၊သွားပြီ။ (တနည်း) ပိတုဓမ္မော၊သည်။ပဗ္ဗပရိဝဏ္ဏေ၊အဆက်ဆက်လည်သော မင်း၊ငါးဆက်တို့တိုင်တိုင်။ဂတော၊သွားပြီ။

(ဈ) အဇာတသတ္တု၊အဇာတသတ် မင်းသားသည်။ဗိမ္ဗိသာရံ၊ဗိမ္ဗိသာရမင်းကို။ဃာတေသိ၊သတ်ပြီ။

➢ ❷ ။ (ခ) **သို့/ အနုသန္ဓိ** ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် ကြွမိနာ မေ ဥပသမေန- စသော ဥဒါန်းစကားကို ဆိုခြင်း၌ အကြောင်းတပါးကို ပြုပြီး၍ ယခုအခါ၌ သားတော်၏ ငြိမ်သက်ခြင်းကို အလိုရှိခြင်း၌ အကြောင်းကို ပြခြင်းငှာ (ခ) မိန့်။ (ဋီကာသစ်)

(ခ) **သို့/ ဧဘာဝနာ** ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့်-- ပြတော်မူ၏။ အဘယ်ကြောင့် သားတော်၏ ငြိမ်သက်ခြင်းကို အလိုရှိပါသနည်း၊ ၎င်းသားတော်၏ အစီးအပွါးကို အလိုရှိသည်၏အဖြစ် ကြောင့် ယင်းသားတော်၏ ငြိမ်သက်ခြင်းကို အလိုရှိပါသလော စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဂ) **သို့/ အနုသန္ဓိ** ။ ။ ဤသို့ (က-ခ) တို့ဖြင့် အစဉ်အတိုင်း ကြွမိနာ မေ ဥပသမေန- စသော ဥဒါန်းစကားကို ဆိုခြင်း၌ အကြောင်းတပါးနှင့် သားတော်၏ ငြိမ်သက်ခြင်းကို အလိုရှိခြင်း၌ အကြောင်းကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ အကြင် အကြင် ဆိုအပ်ပြီးသော အနက်ကို တကွနက်ပေါင်းသွင်းရာ နိဂုံးကို ပြလိုရကား (ဂ) မိန့်။

(ဃ) **သို့/ အနုသန္ဓိ** ။ ။ ဤသို့ (ဂ) ဖြင့် ကြွမိနာ မေ ဥပသမေန-စသော ဥဒါန်း စကားကို

http://www.dhammadownload.com

ဆိုခြင်း၌ အကြောင်းတပါးကို မြဲပြီး၍ ယခုအခါ၌ ထိုအနက်ကို ယုတ္တိအားဖြင့် ပြီးစေခြင်းငှာ (ဃ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ ဗျတိရေကဓာတုနာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့်--ပြတော်မူ၏။ အကယ်၍ ၎င်းသားတော်၏ ငြိမ်သက်ခြင်းကို အလိုရှိသည်ဖြစ်၍ အဇာတသတ်မင်းသည် ဣမိနာ မေ ဥပဿမေန-စသည်ဟူ၍ ဆိုငြားအံ့၊ ယင်းသို့ ဆိုသည်ရှိသော် ၎င်းအဇာတသတ်မင်းကို သားတော် မသတ်နိုင်ရာ၊ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

(တနည်း) အကယ်၍ အဇာတသတ်မင်းကို သားတော်က သတ်လတ္တံ့ဖြစ်ငြားအံ့၊ ယင်းစကားသည် သင့်ရာ၏၊ အကယ်၍ မသတ်လတ္တံ့ ဖြစ်ငြားအံ့၊ မသင့်ရာ-ဟု စောဒနာဖွယ်ရှိ၍ (ဃ) ကိုမိန့်။

➤ ❽ ။ [**ဃ-ဝါက္ယတ္ထဋီကာ**] (၁) နနု ဧသ ဧဝမာဟ။ (၂) အထ ကသ္မာ နံ ပုတ္တော ဃာတေသတိ။ (၃) ယသ္မာ ပန ရဒ္ဓေန အတ္ထိကော ဟောတိ၊ တသ္မာ။ [ရဒ္ဓေ ပန အတ္ထိ ကတ္တာ]

(၄) နံ ပုတ္တော ဃာတေသတီယေဝ။

*** အထဇဓါ ကိဠာပိ-ဇို့၏ အနက်** ။ ။ အထေခေါ စပ်ရာယုတ်သောကြောင့် အရုဓိသံသူစနတ္ထ ဖြစ်ပါသည်။ (ဝါ) ဂရဟတ္ထ ဖြစ်ပါသည်။

ကိဠာပိ-သဒ္ဓါသည် အနုဂ္ဂဟတ္ထ (ဝါ) သမ္ဟာဝနတ္ထ ဖြစ်ပါသည်။

ကိဠာပိ ထားရခြင်းအဓိကြောင်း ။ ။ အဇာတသတ်မင်းကို သားတော်က သတ်ခြင်းဟူသော အနက်ကို မနုစ်သက်၍ (ဝါ) မနုစ်သက်ဖွယ်ရှိ၍ ကိဠာပိ-ကို ထားပါသည်။

➤ ❾ ။ ပုနာတိ ပိတရော တေနာတိ **မှ ဇ္ဇော**။ (၃) သား၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိ တည်းဟူသော ကရဏဂ္ဂကြိယာသည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) [ဥဒယဘဒ္ဒမင်း] သား ဖြစ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) အကြဓော, အပစ္စ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

အတ္တနော ကုလံ ပုနာတိ သောဓေတိတိ ဝါ **ပုတ္တော**။

အတ္တနော ပိတု ဟဒယံ ပူရေတီတိ ဝါ **ပုတ္တော**။ (၃) သား၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိ, ပကတူပနိဿယ သတ္တိတည်းဟူသော ဟေတုကတ္တုဋ္ဌကြိယာနှင့် မွေးသဖခင်၏ သန္တာန်၌ဖြစ်သော သဗ္ဗိတိတဏှာပြဋ္ဌာန်း သော စိတ္တုပ္ပါဒ်တည်းဟူသော သုဒ္ဓကတ္တုဋ္ဌကြိယာ သကတ် နုစ်ပါးသည် ဝစနဟေတု။

ပုတ္တံ ပါတိ ရက္ခတီတိ **ပိတာ**။ (၃) သား သမီးကို စောင့်ရှောက်ခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) အဘဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဇနကော-စသော--။

ဒဟတီတိ **ဒဟရော**။ (၃) ပူပန်ခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) လုလင်ဖျို (သူငယ်) ဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) တရုဏော-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ။

➤ ❿ ။ (က) ၌ **ဣဿ္ဆရာနာ**-ကို ဣဿ္ဆရာနတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်-စတဲ့သ (ရညော) ဟု သမ္ဗန်ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်)

➤ ⓫ ။ ကိဠာပိ ဟိ သေ ရာဇာ၊ ဧဝမာဟ တထာပိခေါ။

ပုတ္တာနံ ဃာတေသတေဝ၊ ရာဇောဓေန အတ္ထိကော။ (ဥဘယ ရ-ကာရဝိပုလာ)

http://www.dhammadownload.com

ဝိဂြဟ (ခွဲခြမ်း) [၌၁၄၀။]

(က) ""အဂမာ ဓေါ်တွေ""ဆို့ကသွာဇဝမာဟ?

(ခ) ဘဂဝါကိုရရဉ်ဉာဝစီဘောဒေအကာတောယေဝစီဆွေသိ""အယံရာဇာအာဂန္ဆာ တုက္ကိုနိရဝေါဠ်ဒေတော၊ကိုနုဓေါ်စီဆွေသိ""တိ။

(ဂ) အထသာ စိတ္တံ ဥ တွာ ""အယံ မယာ သဒ္ဓိ သလ္လပိတုံ အသတ္ထောဓဆွာ ဘိက္ခုသံယံ အနုဝိလောကေတွာ ပုတ္တံအနုသာရိ၊နုဓေါ်ပနာယံမယိအနာလပဆွေကိဉ်ကထေတုံသက္ခိသာတိ၊ကရောမိ ဇောန သဒ္ဓိ ကထာသလ္လာပ""ဆို့။

(ဃ) တသ္မာ ရဉ်ဉာဝစနာနန္တရံ""အဂမာ ဓေါ်တွံ မဟာရာဇယထာဇေမ""ဆို့အာဟ။

➤ ❶ ။ (က) "အဂမာ ဓေါ တွ"ဆို့၊အဂမာ ဓေါ တွံဟု၍။ကသ္မာ၊အဘယ့်ကြောင့်။ဇေါ့ဂျ်သို့။ အာဟ၊မိန့်တော်မူသနည်း။

(ခ) ကိရ–ယသ္မာ၊အကြင့်ကြောင့်။ဘဂဝါ၊သည်။ရဉ်ဉာ၊အဇာတသတ်မင်း၏။(ဝါ)သည်။ဝစီဘေဒေ၊ နှုတ်မြွက်ခြင်းကို။အကတောယေဝ၊မပြုအပ်မီသာလျှင်။စိဆွေသိ၊ကြံတော်မူပြီ။ (ကိ'၊အဘယ်သို့။စိဆွေသိ၊ကြံတော်မူသနည်း) အယံ ရာဇာ၊ဤ အဇာတသတ်မင်းသည်။အာဂန္ဆာ၊လာပြီး၍။တုဏ္ဏီ၊ဆိတ်ဆိတ်။နိရဝေါ၊အသံမရှိသည်။(ဟုတွာ၊ဖြစ်၍) ဠိဏော၊ရပ်နေ၏။ ကိ'၊အဘယ်ကို။စိဆွေသိ နုဓေါ၊ကြံနေပါလိမ့်မည်နည်း။ဣတိ၊သို့။စိဆွေသိ၊ကြံပြီ။

(ဂ) အထ၊ထိုအခါ၌။အသ၊ထိုမင်း၏။စိတ္တံ၊စိတ်ကို။ဥ တွာ၊သိတော်မူ၍။ အယံ၊ဤ မင်းသည်။မယာ၊ငါ နှင့်။ သဒ္ဓိ၊တကွ။ သလ္လပိတုံ၊ပြောဆိုခြင်းငှာ။ အသ ဣဏ္ဍောဆွော၊မစွမ်းနိုင်သည်။(ဟုတွာ၊ဖြစ်၍)ဘိက္ခုသံဃံ၊ ရဟန်းအပေါင်းကို။အနုဝိလောကေတွာ၊အစဉ်အတိုင်း ကြည့်ရှု၍။ပုတ္တံ၊သားကို။အနုသရိ၊အမှတ်ရပြီ။ ပန၊ ဆက်ဦးအံ့။အယံ၊ဤမင်းသည်။မယိ၊ငါသည်။အနာလပဆွေ၊စကား မပြောလတ်သော်။ကိဉ်ဒို၊တစ်စုံတစ်ခုသော စကားကို။ကထေတုံ၊ပြောခြင်းငှာ၊နု သက္ခိဿတိ၊စွမ်းနိုင်လိမ့်မည် မဟုတ်။တေန၊ထိုမင်းနှင့်။သဒ္ဓိ၊တကွ။ ကထာသလ္လာပံ၊စကားပြောခြင်းကို။ကရောမိ၊ပြုအံ့။ဣဏ္ဍတိ၊သို့။စိဆွေသိ၊ပြီ။

(ဃ) တသ္မာ၊ထို့ကြောင့်။[ထိုသို့ စဉ်းစားဆင်ခြင်တော်မူပြီးခြင်းကြောင့်။]ရဉ်ဉာ၊မင်း၏။ ဝစနာနန္တရံ၊ ဥဒါန်းစကား၏ အခြားမဲ့၌။အဂမာ ဓေါ တွံ မဟာရာဇ ယထာပေမ"ဆို့၊အဂမာ ဓေါ တွံ မဟာရာဇ ယထာပေမံဟု၍။အာဟ၊မိန့်တော်မူပြီ။ (ဘာသာဋီကာ၊ဒု၊ ၂၈၆။)

➤ ❷ ။ (က) **စသည်ဒဲ့**/ ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် အဂမာ ဓေါ တွံ မဟာရာဇ ယထာပေမံ–ဟု မိန့်တော်မူ၏။ အဇာတသတ်မင်းသည် ဘုရားရှင်အား တစုံတခုသော စကားကိုမျှ မလျှောက်ဘဲ သူ့ဘာသာသူ ဥဒါန်းကျူးသည် မဟုတ်ပါလော၊ အဘယ့်ကြောင့် ဘုရားရှင်သည် စ,တင်၍ "အဂမာ ဓေါ တွံ မဲဟာရာဇ ယထာပေမံ"ဟု မိန့်တော်မူပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (က) စသည်မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား– ထိုသို့ ဥဒါန်းစကားကို မဆိုမီကပင် ဘုရားရှင်က စဉ်းစားတော်မူပြီးဖြစ်သောကြောင့် မင်း၏ ဥဒါန်းစကား၏ အခြားမဲ့၌ပင် "အဂမာ ဓေါ တွံ မဟာရာဇ ယထာပေမံ"စသော စကားကို မိန့်တော်မူပါ၏ဟူလို။

http://www.dhammadownload.com

(၈) သို့/ သာဓကာဂမနဿ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် အဇာတသတ်မင်း ဥဒါန်းစကား စတင်မဖြက်ဆိုမီကပင် "အယံ ရာဇာ အာဂန္ဆာ တုဏ္ဍီ နိရဓေါ ဒ္ဒိတော၊ ကိ နခေါ စိန္တေသိ"ဟု ဘုရားရှင် စဉ်းစားကြံစည်တော်မူပုံကို ဖွင့်ဆိုတော်မူ၏။ အဇာတသတ်မင်း ဥဒါန်းစကား မမြွက်ဆိုမီ ဘုရားရှင် သည် စိန္တနာကာရ=ကြံစည်မှုတခုကိုသာ ပြုလုပ်တော်မူပါသလော၊ အဘယ်အမှုကိုလည်း ပြုလုပ်တော်မူပါသေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (၈) မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား–စိန္တနာကာရကိုသာ ပြုလုပ်သည်မဟုတ်၊ ဇာနနာကာရနှင့်တကွ ဖြစ်သော (အတ္ထာပန္န နည်းဖြင့် ရောက်လာနိုင်အောင်) အမှုကိစ္စမှန်သမျှကိုလည်း ပြုလုပ်ပါ· သေး၏ဟူလို။

➢ ❾ ။ [က+ခ+ဂ ဝါက္ယဒ္ဒီကို့ရှု] (၁) နနု ဘဂဝန္တံ ဥဒ္ဒိသ ရာဇာ နာ ကိဠီ ဝဒတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ "အဂမာခေါ တွ"န္တိ့ ဝေမာဟ။ (၃) နနု ဘဂဝါ ရညော ဝစီဘောဒေ အကတေယေဝ စိန္တေသိ "အယံ ရာဇာ အာဂန္ဆာ တုဏ္ဍီ နိရဓေါ ဒ္ဒိတော၊ ကိ နခေါ စိန္တေသိ"တိ။ အထဿ စိတ္တံ ဥတ္တာ "အယံ မယာ သဒ္ဒိ သလ္လပိတုံ အသက္ကောန္တော ဘိက္ခုသံဃံ အနုဝိလောကေတွာ ပုတ္တံ အနုဿရိ၊ နခေါ ပနာယံ မယိ အနာလပန္တေ ကိဠီ ကထေတုံ သက္ခိဿတိ၊ ကရောမိ တေန သဒ္ဒိ ကထာသလ္လာပ"န္တိ့။

(၄) တသ္မာ "အဂမာခေါ တွ"န္တိ့ ဝေမာဟ။

➢ နခေါ ပနာယံ မယိ အနာလပန္တေ ကိဠီ ကထေတုံ သက္ခိဿတိ၊

(၁) နနု ဥပါသကဘာဝတော ပဋ္ဌမံ ကထေတုံ ယုတ္တော။ (၂) အထ ကသ္မာ နာယံ (ရာဇာ) ကိဠီ ကထေတုံ သက္ခိဿတီတိ ဝုတ္တံ။ (၃) နနု အဟံ အနာလပန္တော ဟောတိ။

(၄) တသ္မာ နာယံ (ရာဇာ) ကိဠီ ကထေတုံ သက္ခိဿတီတိ ဝုတ္တံ။

*လက္ခဏမှာ၊ ဖိ–မပါမှု၊ ပ ရိဟာ ရ၊ စ ရိယ ၏၊ ပြင့် ရဟော တု အာဒေသ် တည်း။

➢ ❾ ။ ရုယတော သဒ္ဒါယတောတိ **ရဇဝါ**။ နတ္ထိ ရဇော ဂ္ဂမဿာတိ **နိရဇော**။

(၃) အသံမရှိခြင်း၏+အဇာတသတ်မင်းဒြဗ်နှင့် ဂုဏ်–ဂုဏ်းး အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်း သမ္မန်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) အဇာတသတ်မင်းဒြဗ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) တုဏ္ဍီ, နိဿဒ္ဒါ, နိဂ္ဂေသော–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

ကထိယတေတိ ကထာ။ သလ္လပိယတောတိ **သလ္လာပေါ**။ (အစိတ်)

ကထာစ သလ္လာပေါစ **ကထာသလ္လာစဓေါ**။ (အပေါင်း) (၃) ရှေးဦးစွာပြောဆိုအပ်သော စကား၏ နောက်ထပ်ပြောဆိုအပ်သော စကားနှင့် အချင်းချင်းငဲ့ခြင်း အညမညာပေက္ခသမ္မန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) စကားပြောခြင်းသည် ဝစနီယ။ (၆) ဝါစာသလ္လာပ–စသော–––။

➢ ❾ ။ (ခ) ၌ **အကတေဝယေဝ**–ကို အကတတ္တာယေဝ–ဟု ဟိတ်ပြင်= ဝစီဘေဒ သဒ္ဒသာ–ဟု သမ္မန် ခံရပါမည်။ (၏/ကို စပ်)

(ဂ) ၌ **အသင်္ကောန္တော**–ကို အသင်္ကောန္တတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင် ဂ္ဂမဿ(ရညော) ဟု သမ္မန်ခံ။ (၏/သည် စပ်) * **(ဂ) ၌ အနာလပန္တေ**–ကို အနာလပန္တတ္တာ–ဟု ဟိတ် ပြင်လျှင်= မမ–ဟု သမ္မန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်) **(ဃ) ဓါတ္ဝ တသ္မာ**–နောင် ဖြစ်သင့်သော ဟိတ်ကား=တသ္မာ စိန္တနတ္တာ

http://www.dhammadownload.com

ဖြစ်ပါသည်။ ယင်း၏ သမ္မန်ကား– ဘဂဝတော ဖြစ်ပါသည်။ (၏/သည် စပ်)

➢ ❾ ။ **(ဃ) ဝစနာနုတ္တရံ–ဠ် ဝစန–အာရဂ္ဂား** ။ ။ ဣမိနာ မေ ဥပသမေန ဥဒယ ဘဒ္ဒေါ ကုမာရော သမန္နာဂတော ဟောတု၊ ယေနေတရဟိ ဥပသမေန ဘိက္ခုသံဃော သမန္နာဂတော–ဟူသော ဥဒါန်းစကား ပါဠိတော်ပင် ဖြစ်ပါသည်။

➢ ❿ ❶ ။ **(၇) အနုဿရိ–ဠ် ဓာတ္ဒဏ္ဍကို ရှု၍** ။ ။ (၁) သားတော် (ဥဒယဘဒ္ဒ မင်းသား) ကို အောက်မေ့သော အဇာတသတ်မင်း၏ သန္တာန်၌ဖြစ်သော ဂေဟသိတ ပေမတဏှာ ပြဓာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ကာမရတိဋ္ဌာယိဘာဝ+ကာမသိဂ်ါရရသ မည်၏။ (၂) သားတော် ဥဒယဘဒ္ဒ မင်းသား သည် အာရမ္မဏာဝိဘာဝမည်၏။ (၃) ဘုရားရှင်နှင့် စကားပြောဆိုခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်သည်ဖြစ်၍ ရဟန်း သံဃာကို တစောင်းကြည့်ရှုမိခြင်းသည်၎င်း၊ ရဟန်းသံဃာ၏ ကာယိန္ဒြေစသည် ငြိမ်သက်တည်ကြည် ခြင်းသည်၎င်း ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝမည်၏။ (၄) သားတော် ဥဒယဘဒ္ဒ မင်းသားကို အောက်မေ့မိခြင်းကြောင့် ဝမ်းမြောက်မှု လွန်ကဲပြီး ဣမိနာ မေ ဥပသမေန အစရှိသော ဥဒါန်းစကားများကို ရွတ်ဆို ကျူးရင့် မိခြင်း–စသော အကျိုးတရား အဆက်ဆက်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

စိတ္တံ ဥတ္တာ–ကို၍ ။ ။ (၁) ဘုရားရှင်သန္တာန်၌ ပရစိတ္တဝိဇာနန အဘိညာဉ်သည် ဓမ္မရတိ ဋ္ဌာယိဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရရသ/သမဋ္ဌာယိဘာဝ+သန္တရသ။ (၂) အဇာတသတ်မင်း၏ စိတ်သည် အာရမ္မဏ ဝိဘာဝ။ (၃) အဇာတသတ်မင်း၏ အသံတိတ်၍ ဆိတ်ဆိတ် နေသည်၏အဖြစ်သည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။ (၄) သားကို အမှတ်ရခြင်း၊ မိမိစကား မပြောသော် တစုံတခုသော စကားကို ပြောခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်ခြင်းစသည် ကို သိရ၍ ကိုယ်တော်တိုင် "အဂမာ ဓေါ" စသည်ဖြင့် ဦးစွာ ပြောဆိုရခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝ။

ဂါထာ (၄၈) [ဌ၊၁၄၀။]

(က) ဘိက္ခူသံယသ အဠဝိ ပဏာဒမဇ္ဈာတိဇဝံ ကိရသာအဟောသိ "" ဘဂဝန္တံဝန္ဒိတွာ ကုတောစိတောစဂန္တာ ဘိက္ခုသံယံဝန္ဒန္တန္တစ ဘဂဝါပိဋ္ဌိတော ကာတဗ္ဗော ဟောတိ။

(ခ) ဂရုကာရောပိ စေသ နဟောတိ။

(ဂ) ရာဇာနံဝန္ဒိတွာ ဥပရာဇာနံဝန္ဒန္တန္တပိဟိ ရဇ္ဇော အဂါရဝေါကတော ဟောတိ"" တိ။

(ဃ) တသ္မာ ဘဂဝန္တံဝန္ဒိတွာ ဋ္ဌိတဋ္ဌာနေယေဝ ဘိက္ခုသံယဿ အဠလိပဏာမေတွာ ဇကမန္တံ နိသီဒိ။ (ဇ) ကဠိဇဇ ဇဇဿန္တိ ကဠိ ဩကာသံ။ (ဘာသာဋီကာ၊ဒု၊၂၈၉။)

➢ ❶❶ ။ **(ခ) ဆို့/** ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် မြတ်စွာဘုရားကို ရှိခိုးပြီးနောက် ထိုထို ဤဤ သွား၍ ရဟန်းအပေါင်းကို ရှိခိုးခြင်းသည် မြတ်စွာဘုရားကို ကျောပေးရာ ရောက်၏ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ထိုကျောပေးရာ ရောက်ဟူသော အပြစ်သာ ဖြစ်နိုင်ပါသလော၊ အဘယ်အပြစ်လည်း ဖြစ်နိုင်ပါသေး သနည်း၊ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။ **အဓိပ္ပါယ်ကား–** ထိုမြတ်စွာဘုရားအား သံဃာထက်ပို၍ လေးစားရာ မရောက်နိုင်ဟူသော အပြစ်လည်း ဖြစ်နိုင်သေး၏ဟူလို။

(ဂ) ဆို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် ထိုထို ဤဤ လှည့်လည်၍ ရဟန်းအပေါင်းကို ရှိခိုး ခြင်းသည် မြတ်စွာဘုရားအား အလွန် အလေးထားခြင်းလည်း မဖြစ်နိုင်ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ အဘယ့်ကြောင့်

http://www.dhammadownload.com

မြတ်စွာဘုရားအား အလွန်လေးစားခြင်း မဖြစ်နိုင်ပါသနည်း၊ မြတ်စွာဘုရားကို ပို၍ လေးစားရာ မဖြစ်နိုင်ပုံကို ထင်ရှားစွာ လောကျပမာဖြင့် မပြဆိုပြီလော။/သံဃာတော်သည်လည်း လက်အုပ်ချီးမိုးရှိခိုးမှုကို ခံယူထိုက်သည် မဟုတ်ပါလော၊ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

➤ ❷ ။ [က+ခ+ယ ဝါက္ယတို့ကို့ရှု] (၁) နနု ဘဂဝန္တံ ဝန္ဒိတွာ ဣတောစိတောစ ဂန္ဓာ ဘိက္ခုသံဃော ပဓိတိဇ္ဇော။ (၂) အထ ကသ္မာ ဘဂဝန္တံ ဝန္ဒိတွာ ဒ္ဝိတဋ္ဌာနေယေဝ ဘိက္ခုသံဃသ အဒ္ဓလိ ပဏာမေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ (၃) နနု ဧဝံ အသ အဟောသိ "ဘဂဝန္တံ ဝန္ဒိတွာ ဣတောစိတောစ ဂန္ဓာ ဘိက္ခုသံဃံ ဝန္ဒန္တေနစ ဘဂဝါ ပိဋ္ဌိတော ကာတဗ္ဗော ဟောတိ၊ ဂရုကာရောပိ ဧသ နော ဟောတိ။ (၄) တသ္မာ ဘဂဝန္တံ ဝန္ဒိတွာ ဒ္ဝိတဋ္ဌာနေယေဝ ဘိက္ခုသံဃသ အဒ္ဓလိ ပဏာမေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။

➤ ❸ ။ ဂရုတိ သိဒ္ဓတိတိ ဂရု။ (၃) သွန်းလောင်းခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) လေးစားအပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) အာဝရိယ, ဘာရိယ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

ဂရုနော ဘာဝေါ ဂါရဝေါ။ (၃) လေးစားအပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် အလေးပြုခြင်း ကြိယာ၏ နိဿယ နိဿိတ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) အလေးပြုခြင်းကြိယာသည် ဝစနီယ။ (၆) စိတ္တိကရ-စသော---။

အလ္လေတိ ဘတ္တိမနေန ပကာသေတီတိ အလ္လော။ (၃) ထင်ရှားပြခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) လက်အုပ်ခြဲဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ကရုပုဒ္ဓ-စသော---။

ပိဋ္ဌိယတိ သယ်ဘဋိယတီတိ ပီဋ္ဌိ။ (၃) ပေါင်းစုခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု (၅) ကျောဘက်ခြဲဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ပိဋ္ဌ-စသော---။

ဥပသမိပေ ပဝတ္တော ရာဇာ ဥပရာဇာ။ (၃) မင်း၏ အနီးဌိုဖြစ်သော မင်းနှင့် သမီပီ သမီပ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) အိမ်ရှေ့မင်းခြဲဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဥပရာဇကေ့မာရ-စသော---။

ဒိဿတိ အပဒိဿတီတိ ဒေဝေသော။ (၃) ညွှန်ပြခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ပြဿနာ (အကြောင်းအရာ) သည် ဝစနီယ။ (၆) ဩကာသော-စသော။

အဝကသန္တိ ပတိဋ္ဌန္တိ ဧတ္ထာတိ ဩကာသော။ (၃) တည်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) အရပ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဒေသ, ဋ္ဌာန-စသော--

➤ ❹ ။ (က) ကာတဗ္ဗော-ကို ကာတဗ္ဗတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်- ဘဂဝတော-ဟု သမ္ဗန်ခံရပါမည်။ (၏/ကို စပ်) * (ခ) ဂရုကာရဏော-ကို ဂရုကာရဏတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင် အသ ဘဂဝတော-ဟု သမ္ဗန်ခံရပါမည်။ (၏/ကို စပ်)

(ယ) ၌ တသ္မာ-နောင် ဖြစ်သင့်သော ဟိတ်ကား=တသ္မာ စိန္တနတ္တာ ဖြစ်ပါသည်။ ယင်း၏ သမ္ဗန်ကား- အသ ရညော ဖြစ်ပါသည်။ (၏/သည် စပ်)

➤ ❺ ။ (ဇ) ၌ ကဋ္ဌိ သြကာသံ-ဖြင့် ကဋ္ဌိဒေဝ-ကို ကဋ္ဌိ+ဧဝ-ဟု ပုဒ်ဖြတ်ရမည်ကိုငင်း

http://www.dhammadownload.com

(သန္ဓိလိင်္ဂပဒ) ယင်း၈၀-သဒ္ဒါ၏ ပဒပူရဏ အနုတ္တကာ၏အဖြစ်ကိုငင်း (နိပါတ လိင်္ဂတ္တ) ဒေသ-သဒ္ဒါ၏ ဩကာသ-သဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ်၏အဖြစ်ကိုငင်း (ပရိယာယ်ပြ အဘိဓေယျတ္တ) **(စာနည်း)** ဒေသ-သဒ္ဒါသည် မေးခွင့် မေးရာဌာနကို ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (နာမလိင်္ဂတ္တ) သိစေပါသည်။

➤ ❷ ❽ ။ **အဋ္ဌလိ မဏာဇမတ္ထာ-ဠ္ဟ ဓာတ်အစရ** ။ ။ ပဏာမစေတနာပြဋ္ဌာန်းသော မကာသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရတိဌာယီဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရရသ။ ရဟန်းအပေါင်း သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ မြတ်စွာဘုရားအား နောက်ကျောပေးရာ ရောက်ခြင်း, လေးစားရာ မဖြစ်ခြင်းတို့သည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။ မြတ်စွာဘုရားအား နောက်ကျောပေးရာ မရောက်ခြင်း, လေးစားရာရောက်ခြင်းတို့သည် အနုဘာဝ။

ဝိဂ္ဂဟ (ဒုဒ၁) [ဌ၊၁၄၁။] (ဘာဒီ၊၃၊၂၉၀)

(က) ကဠိဓဓဝ ဓဓသဒ္ဓိကတ္ထိသြကာသံ။ (ရှေ့၌ ပါခဲ့ပြီး)

(ခ) အထသသ ဘဂဝါပဘုပုဒ္ဓဓေန ဥသာဟံ ဖဓနဇ္ဈော အာဟ ပုဒ္ဓမဟာရာဇ၊ ယဒါကခံသိတိ။

(ဂ) တသထ္ထော ပုဒ္ဓယဒိ အာကခံသိ။ (ဃ) နံ မေ ပဘူ ဝိသဇ္ဇနေန ဘာရော ဒဓတ္ထိ။

(င) အထ ဝါ ပုဒ္ဓယံ အာကခံသိ၊ (စ) သဗ္ဗံ တေ ဝိသဇ္ဇေသာမိ၊

(ဆ) ကုတိ သဗ္ဗညုပဝါရဏံ ပဝါရေသိ အသာဓာရဏံ ပဇ္ဇောကဘုဒ္ဓ အဂ္ဂသာဝက မဟာသာဝကေဟိ၊ (ဇ) တေ ဟိ ဃဒါကခံသိတိ နံ ဝဒန္တိ။ (ဈ) သုတ္တာ ဓေဒိသာမာတိ ဝဒန္တိ။

(ည) ဗုဒ္ဓါပန ပုဒ္ဓာဝုဓသော ယဒါကခံသိတိဝါ ပုဒ္ဓ မဟာရာဇ ယဒါကခံသိတိ ဝါ။

➤ ❷ ။ **[နိယံနှင့်အညီ] (ဂ)** တဿ၊ထိုပါဠိ၏။အတ္ထော၊အနက်ကား။(မဟာရာဇ၊မြတ်သော မင်းကြီး။ပဉှံ၊ပြဿနာကို။ပုစ္ဆိတုံ၊မေးခြင်းငှာ။)ယဒိ အာကခံသိ၊အကယ်၍ အလိုရှိအံ့။(ဧဝံ၊ဤသို့ အလိုရှိသည်။သတိ၊ရှိလတ်သော်။) ပုစ္ဆ၊မေးလော။ **(ဃ)** မေ၊ငါဘုရား၏။ပဉှ ဝိသဇ္ဇနေ၊ပြဿနာကို ဖြေဆိုခြင်း၌။ဘာရော၊လေးလံသော တာဝန်သည်။နံ အတ္ထိ၊မရှိ။

➤ ❶ ။ **(ခ) သို့/ အနုသဓန္တ** ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် ၈၀-သဒ္ဒါ၏ အနက်မရှိသည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း၊ ဒေသ-သဒ္ဒါ၏ ဩကာသအနက်ကို ဟောသည့်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဝါ) ဩကာသ ပရိယာယ်၏ အဖြစ်ကိုငင်း **မြိပြီး**၍ ယခုအခါ၌ ပုစ္ဆ မဟာရာဇ ယဒါ ကခံသိ ဟူ၍ ဘုရားဟောခြင်း၌ အကြောင်းကို ပြခြင်းငှာ (ခ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ အယုတ္တာဓဓာဓနာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် -- ပြတော်မူ၏။ အဘယ်ကြောင့် "ပုစ္ဆ မဟာရာဇ ယဒါ ကခံသိ"ဟူ၍ ဘုရားမြတ်စွာ ဟောတော်မူပါသနည်း၊ ဤသို့သော အယုတ္တစောဒနာကိုရည်၍ (ခ) မိန့်။

(ဂ+ဃ) သို့/ အနုသဓန္တ ။ ။ ဤသို့ (ခ) ဖြင့် "ပုစ္ဆ မဟာရာဇ ယဒါ ကခံသိ"ဟူ၍ ဘုရားမြတ်စွာ ဟောတော်မူခြင်း၌ အကြောင်းကိုပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ၎င်းပုစ္ဆ မဟာရာဇ ဟူသော ပါဠိ၏ အနက်ကို ပြခြင်းငှာ(ဝါ) ယဒါ ကခံသိ-ဟူသော ပုဒ်၌ ယဒိ+အာကခံသိ ဟူ၍ ပဒစ္ဆေဒပြုအပ်သည်၏ အဖြစ်ကို အဦးပြုသဖြင့် ၎င်း"ပုစ္ဆ မဟာရာဇ ယဒါ ကခံသိ" ဟူသော ပါဠိ၏ ယထာရုတတ္ထ အတ္ထာပန္နတ္ထ ကို ပြခြင်းငှာ (ဂ+ဃ) တို့ကိုမိန့်။

http://www.dhammadownload.com

(၎+၈) သို့/ အနုသန္ဓိ ။ ။ ဤသို့ (၇+ဃ) တို့ဖြင့် "ပုဏ္ဏ မဟာရာဇ ယဒါ ကခ်ံသိ" ဟူသော ပါဠိအနက်ကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ၎င်းပါဠို၏အနက်ကိုပင်လျှင် တနည်းတရပ် တဝိကပ်အားဖြင့် ပြခြင်းငှာ (၎+၈) တို့ကိုမိန့်။

(၈) သို့/ အနုသန္ဓိ ။ ။ ဤသို့ (၎) ဖြင့် ယဒါ ကခ်ံသိ-ဟူသော ပါဠိ၌ ယံ+ အာကခ်ံသိ-ဟူ၍ ပဒစ္ဆေဒပြုအပ်သည်၏အဖြစ်ကို အဦးပြုသဖြင့်၎င်း, "ပုဏ္ဏ မဟာရာဇ ယဒါ ကခ်ံသိ" ဟူသော ပါဠိ၏ ယထာရုတတ္ထကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ၎င်းပါဠိုဠ် ရသင့် ရထိုက်သော အတ္ထာပန္နတ္ထကို ပြခြင်းငှာ (၈) မိန့်။

(၈) သို့/ ဧစာဧနာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (၎) ဖြင့်-- ပြတော်မူ၏။ ၎င်း "ပုဏ္ဏ မဟာရာဇ ယဒါ ကခ်ံသိ" ဟူသောပါဠိုဠ် ရသင့် ရထိုက်သော အတ္ထာပန္နတ္ထကား အဘယ်နည်း၊ ၎င်းပါဠိုဠ် အတ္ထာပန္နတ္ထကို မရအပ်ပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (၈) မိန့်။

(၈၂) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (၈) ဖြင့် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ စသူတို့သည် ယဒါ ကခ်ံသိ-ဟူ၍ မဖိတ်မန်ကြသည်ကို ဖွင့်ဆိုတော်မူ၏။ ထိုသို့ဖြစ်လျှင် ထိုအရှင်တို့သည် အဘယ်သို့ ဖိတ်မန်ကြပါကုန်သနည်း၊ အလျင်းခပ်သိမ်း မဖိတ်မန်ဟူ၍ မှတ်သားအပ်ပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (၈၂) မိန့်။

(၈+၈၂) သို့/ ဆာဘောဂါယုတ္တာဧစာဧနာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဆ) ဖြင့် အသာဓာရဏာသမ္ဘဉုပဝါရဏာကို ဖိတ်တော်မူ၏ဟု ဆို၏။ ဘုရားရှင်၏ ဖိတ်တော်မူခြင်းသည် ပစ္စေကဗုဒ္ဓ စသည်တို့၏ ဖိတ်ခြင်းနှင့် ဖိတ်ခြင်းသာမန်အားဖြင့် တူသည်မဟုတ်ပါလော၊ ယင်းသို့ဖြစ်လျှက် ယင်းစကား အသို့ သင့်အံ့နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (၈+၈၂) မိန့်။

(ည) သို့/ အနုသန္ဓိ ။ ။ ဤသို့ (၈+၈၂) တို့ဖြင့် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ-စသော အရှင်မြတ်တို့၏ ဖိတ်ကြားပုံကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဘုရားရှင်တို့၏ ဖိတ်ကြားတော်မူပုံကို ပြလိုရကား (ည) မိန့်။

(ည) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည်(၈+၈၂) တို့ဖြင့်--ပြတော်မူ၏။ ဘုရားရှင်တို့ကား အဘယ်သို့ ဖိတ်မန်တော်မူကြပါကုန်သနည်း၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်တို့ကဲ့သို့ သုတွာ ဓေဒိဿာမ-ဟူ၍သာ ဖိတ်မန်တော်မူကြပါကုန်သလော၊ စုဒ်ကြောင့် (ည) မိန့်။

➤ ❷ ။ [**ဆ+၈+၈၂ ဝါက္ယတ္ဒို့ကို့ရှု**] (၁) နနု သမ္ဘဉုပဝါရဏံ ပစ္စေကဗုဒ္ဓသာဝကေဟိ ပဝါရဏာတော သာမညေန သဒိသံ။ (၂) အထ ကသ္မာ သမ္ဘဉုပဝါရဏံ ပဝါရေသိ အသာဓာရဏံ ပစ္စေကဗုဒ္ဓ အဂ္ဂသာဝက မဟာသာဝကေဟိတိ ဝုတ္တံ။ (၃) နနု တေ ဟိ ယဒါကခ်ံသိတိ နံ ဝဒန္တိ။ သုတွာ ဓေဒိဿာမာတိ ဝဒန္တိ။ (၄) တသ္မာ သမ္ဘဉုပဝါရဏံ ပဝါရေသိ အသာဓာရဏံ ပစ္စေကဗုဒ္ဓ အဂ္ဂသာဝက မဟာသာဝကေဟိတိ ဝုတ္တံ။

[**၈+၈၂ ဝါက္ယတ္ဒို့ကို့ရှု**] (၁) နနု တေ ဟိ ယဒါ ကခ်ံသိတိ ဝေဒိတမ္ဘာ။

(၂) အထ ကသ္မာ သုတွာ ဓေဒိဿာမာတိ ဝဒန္တိ။ (၃) နနု ပဒေသဉ္စဏေယေဝ ဋ္ဌိတတ္တာ။

(၄) သုတွာ ဓေဒိဿာမာတိ ဝဒန္တိ။

➤ ❸ ။ အဇတိ သေဋ္ဌဘာဝံ ဂစ္ဆတီတိ **အဇဂ္ဂေါ**။ (၃) ရောက်ခြင်းကြိယာ သကတ်သည်

http://www.dhammadownload.com

ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) မြတ်သော တပည့်ဖြစ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) သေဋ္ဌ, ဥတ္တမ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

ပစ္စေကံ စတ္တာရိ သစ္စာနိ ပုဗ္ဗဘိတိ **ပစ္စေကမုဒ္ဒါ**။ (၃) သစ္စာလေးပါးကို အသီးအခြား သိခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ပစ္စေကဗုဒ္ဓါဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ပဋိယေကဗုဒ္ဓေါ, အနုဗုဒ္ဓေါ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ။

သေဋ္ဌာဘဝံ အတေ ဂစ္ဆတိ ပါပုဏာတိတိ **အရွေါ**၊ (သေဋ္ဌော, ဥတ္တမော) * ဘဂဝတော ဝစနံ သုဏာတိတိ **သာဝကော**။ (သံဃော) အဂ္ဂေါစ သော သာဝကောစာတိ **အဂ္ဂသာဝကော**။

(၃) မြတ်သောဂုဏ်၏ တပည့်ဖြစ်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏေးအဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်ဟူသော သကတ် အနက်သည် ဝစနဟေတု (၅) အဂ္ဂသာဝကဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) သေဋ္ဌသာဝကော-စသော--။

ဝသူနိ ရတနာနိ အဿ သန္တီတိ **ဝါသဝေါ**။ (၃) ဝသ-အရ ပစ္စည်းဥစ္စာရတနာနှင့် အာဝစ္စည်း အရ သိကြားမင်းဖြစ်၏ သံ+သာမီ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု (၅) သိကြားမင်းဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) သက္က, ပုရိန္ဒ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ။

ဝသံ အာဝါသဋ္ဌ အာဝါသဝသေန ဝါတိ ပဝတ္တတိတိ **ဝါသဝေါ**။ (၃) နေရုန်အလို့ငှာ ကျောင်းကန် ဧရပ် စသည်များကို ပေးလှူခြင်း၏အစွမ်းအားဖြင့် ဖြစ်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၀၂) ကျောင်းကန်ဧရပ်များကို ပေးလှူခြင်းဂုဏ်သကတ်သည် ဝစနဟေတု။

➢ ❾ ။ **စသာဓရဏာ**ကို အသာဓရဏတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်- သဗ္ဗညုပဝါရဏာသ-ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်) * (စျ) ၌ **သုဒ္ဓေါ**-ကို သုဏန္တတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်- အမှာကံ-ဟု သမ္ဗန်ခံရပါမည်။ (တို့၏/တို့သည် စပ်)

➢ ❻ ။ **(ဂ)** ၌ ယဒိ အာကခံသိ-ဖြင့် ယဒါကခံသိ-ကို ယဒိ+အာကခံသိ-ဟု ပဒဆွေဒ ပြုရမည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (သန္ဓိလိင်ပဒ) ယင်း၌ အာနောင် ဣကျေး၍ ရုပ်ပြီးသည်ကိုငင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေ။

(ဃ) ဖြင့် မေးလိုလျှင် မေးပါ ပြဿနာ ဖြေဖို့အရေး၌ ငါ့မှာ ဝန်မလေးပါဟု ယဒိ အာကခံသိ ဆိုခြင်း၌ ရောက်အပ်သောအနက်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဇ) ၌ ယံ အာကခံသိ-ဖြင့် ယဒါ ကခံသိ-ကို ယံ+အာကခံသိ-ဟု ပဒဆွေဒပြုရမည်၏အဖြစ်ကို ငင်း (သန္ဓိလိင်ပဒ) နိဂ္ဂဟိတ်ကို ဒ-ပြု၍ ရုပ်ပြီးသည်ကိုငင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(စ) ဖြင့် သင်၏အလုံးစုံသော ပြဿနာကို ငါဖြေဆိုမည်ဟူသော ရောက်အပ်သော အနက်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➢ ❶ ❼ ။ **(ဆ) ပဝါဓရေသိ-၌ သဗ္ဗညုဘဉာဏ်တော်ကိုယူ၍**၊ ထို-သည် ဓမ္မရတိ ဌာယီဘာဝ+ဓမ္မသိင်္ဂါရရသ/သမဌာယီဘာဝ+သန္တရသ။ သဗ္ဗညုပဝါရဏာသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ ပစ္စေက ဗုဒ္ဓါ စသည်တို့နှင့် မဆက်ဆံခြင်းသည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။ ပြဿနာကို ဖြေဆိုတော်မူခြင်း အဖြေကို သိရသဖြင့် ကျေနပ်အားရခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝ။

ဝိသေဒဇ္ဈာသာမိ-အစရ္ဓ ။ ။ သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ကိုယူ၍၊ ထို-သည် ဓမ္မရတိ ဌာယီဘာဝ+

http://www.dhammadownload.com

ဓမ္မသိဂ်ါရရုသ/သမဋ္ဌာယိဘာဝ+သန္တရုသ။ မေးအပ်သော ပြဿနာသည် အာရမ္မဏ ဝိဘာဝ။ အလုံးစုံသော အာရုံ၌ ဉာဏ်တော်၏ အပိတ်အပင် အတားအဆီးမရှိ လှည့်နိုင်ခြင်း၏အဖြစ်သည် ဥဒ္ဓိပနဝိဘာဝ။ မေးမြန်းသူတို့အား နှစ်သက်စေခြင်း, အဖြေမှန်ကို သိ၍ ရသင့်ရထိုက်သော တရားထူးများကို ရခြင်းသည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဝိကျ (၄၂) [၆၁၁၄၂။]

(က) စဝံဘာဂဝတော သမ္မုညုပဝါရဏာယ ပဝါရိတာ အတ္ထာမနော ရာဇာ ပဉ္စံ ပုစ္ဆန္တော "" ယဒော နုစေါ ဏ္ဍမာနိ ဘန္တေ "" တိ အာဒိမာဟ။

(ခ–၁) တတ္ထ သိပ္ပမေဝ ဆိပ္ပါယတနံ၊ (ခ–၂) မုဒ္ဓဆိပ္ပါယတနာနိတိ ဗဟူနိ သိပ္ပါနိ။

(ဂ) စသဒ္ဒါဆိစ္ဆိ ကတာမေ ပန တေ။

(ဃ) "" ဟတ္ထာရောဟာ "" တိ အာဒိဟိ ဖေ တံ တံ သိပ္ပံ နိဿာယ ဇီဝန္တိ၊ တေ ဒဿေတိ။

(င) အယဉ္စိဿာဓိပ္ပါယော - "" ယထာဂ္ဂဖေသံ သိပ္ပါပဇီဝိနံ တံ တံ သိပ္ပံ နိဿာယ သန္ဓိဋ္ဌကံ သိပ္ပဇလံ ပညာယတိ၊ သတ္ထာနုစေါ ဧဝံ သန္ဓိဋ္ဌကံ သာမညဖလံ ပညာပေတု "" န္တိ။

(စ) တသ္မာ သိပ္ပါယတနာနိ အာဟရိတွာ သိပ္ပုပဇီဝိနော ဒဿေတိ။ (ဘာသာဋီ၊ ဒု၊ ၂၉၅)

➤ ❶ ။ **(ဂ) [ဓကနိပါတသ္မဒ္ဓ၍ အနက်]** သေယျထိဒံ၊ထိုအတတ်သည်တို့ဟူသည် အဘယ်သည်တို့နည်း။ **[နိပါတသမ္ဒစါယတ္ထ၍ အနက်]** ဣဒံ–ဣမေ၊ဤအတတ်သည်တို့ဟူသည်။သေယျထာ (ကတမေ)၊အဘယ်သည်တို့နည်း။

[ဃ+င ဝါကျအပြေနိအဇ္ဇုန်] (ဃ) "ဟတ္ထာရောဟာ"တိ အာဒိဟိ၊ဟတ္ထာရောဟာ အစရှိသော ပုဒ်တို့ဖြင့်။ယေ၊အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။တံ တံ သိပ္ပံ၊ထိုထိုအတတ်ကို။နိဿာယ၊ မှီ၍။ဇီဝန္တိ၊အသက်မွေးကြကုန်၏။တေ၊ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို။ဒဿေတိ၊ပြ၏။ (ကသ္မာ၊အဘယ့်ကြောင့်။ဟတ္ထာရောဟာဘတိ အာဒိဟိ၊တို့ဖြင့်။(ပ) ဒဿေတိ၊ပြသနည်း။)

(င) ဟိ–ယသ္မာ၊အကြင့်ကြောင့်။အယံ၊ဤဆိုအပ်လတ့်သည်ကား။အဿ၊ထိုမင်း၏။အဓိပ္ပါယော၊အလိုတည်း။သိပ္ပုပဇီဝိနံ၊အတတ်ကိုမှီ၍ အသက်မွေးကုန်သော။ဣမေသံ၊ဤ အတတ်သည်တို့၏။တံ တံ သိပ္ပံ၊ထိုထိုအတတ်ကို။နိဿယ၊မှီ၍။သန္ဓိဋ္ဌကံ၊ကိုယ်တိုင် ကိုယ်ကြပ် တွေ့မြင်အပ်သော။သိပ္ပဇလံ၊အတတ်၏အကျိုးသည်။ပညာယတိ ယထာ၊ထင်ရှားသကဲ့သို့။ဧတံ၊ဤအတူ။သန္ဓိဋ္ဌကံ၊သော။သာမညဖလံ၊ရဟန်းအဖြစ်၏အကျိုးကို။ပညာပေတုံ၊ထင်ရှားစေခြင်းငှာ။သတ္ထာနုစေါ၊တတ်ကောင်းပါ၏လော။ဣတိ၊ဤဆိုအပ် ပြီးသည်ကား။ အဿ၊ထိုမင်း၏။အဓိပ္ပါယော၊အလိုတည်း။ (တသ္မာ၊ထို့ကြောင့်။ဟတ္ထာရောဟာတိ အာဒိဟိ၊တို့ဖြင့်။ (ပ) ဒဿေတိ၊ပြ၏။)

➤ ❶ ။ **(ခ–၁) သဒ္ဒိ/ အစ္ဆရိယဘူတဒီပနာ** ။ ။ ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် (ဝါ) ရှင်အာနန္ဒာသည် သီလကွန်ပါဠိတော်၌ ပုထုသိပ္ပါယတနာနိပုဒ်ဝယ် သိပ္ပါယတနပုဒ်ကို ထည့်သွင်းဟောကြားတော်မူခဲ့၏။ ယင်းပုဒ်ကို သိပ္ပဉ္စ တံ အာယတနဉ္စာတိ သိပ္ပါယတန် ဟု ဝိသေသနပရပဒကမ္မဓာရည်း သမာသ် တွဲစပ်ရပါမည်လော၊ အဘယ်သမာသ် တွဲစပ်ရပါမည်နည်း၊ တွဲစပ်ရမည့်သမာသ်ကို တိကျစွာ

http://www.dhammadownload.com

မပြဆိုချေသော် အတိဗျာပိတဒေါသ ရှင်အာနန္ဒာအား သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ခ-၁) မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား- (ခ) ဖြင့် သိပ္ပမေဝ အာယတနံ သိပ္ပါယတနံ-ဟု တဇ္ဇာဝဂုတ္တိ ကမ္မဓာရည်းသမာသ် တွဲစပ်ရမည်ဟု ငါပြဆိုကား သင်တင်သော အတိဗျာပိတဒေါသ ရှင်အာနန္ဒာအား မရောက် ကင်းစင်လွင့်ပျောက်ပါ၏ဟူလို။

(၇) သို့/ အနုသေန္တွ ။ ။ ဤသို့/ (ခ-၂) ဖြင့် သိပ္ပါနိယေဝ သိပ္ပါယတနာနိ၊ အထ ဝါ သိပ္ပါနိစ တာနိ အာယတနာနိစာတိ သိပ္ပါယတနာနိ၊ ပုထုစ ဘာနိ သိပ္ပါယတနာနိ စာတိ ပုထုသိပ္ပါယတနာနိ-ဟူသော အနက်ကို မြဲပြီး၍ ယခုအခါ၌ သေယျထိဒံ-ဟူသော နိပါတ်ဖြင့် ကတမေ ပန တေ-ဟူသော အနက်၌ ဖြစ်ခြင်းကို (ဝါ) သေယျထိဒံကို သေယျထာ+ကဒံ ပုဒ်ဖြတ်၍ သေယျထာနိပါတ်၏ ပစ္စာအနက်၌ ဖြစ်ခြင်းကိုငင်း, ကဒံနိပါတ်၏ ပရမ္မုခအနက်၌ ဖြစ်ခြင်းကိုငင်း ပြခြင်းငှာ (ဂ) မိန့်။

(၈) သို့/ စောစနာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ-၂) ဖြင့်--ပြတော်မူ၏။ သေယျထိဒံဟူသော နိပါတ်သည် အဘယ်အနက်၌ ဖြစ်ပါသနည်း၊ ကထမေ ပန တေ-ဟူသော အနက်မှတပါးသော အနက်၌ ဖြစ်ပါသလော၊ (ဝါ) ကတမေ ပန တေ-ဟူသော အနက်နှင့်တကွ တပါးသောအနက်တို့၌ ဖြစ်ပါသလော၊ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ သာဓောဂမ္ဘီရာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် သေယျထိဒံ-ကို ကတမေ ပန တေ-ဟု (အတတ်သည်တို့ကို စွဲယူ၍) ပုံလိင်ဖြင့် ဖွင့်ဆို၏။ ပုထုသိပ္ပါ ယတနာနိ-ဟု ရှေးဦးစွာ အားထုတ်ပြီးရကား ကတမာနိ ပန တာနိ-ဟု (သိပ္ပါယတနကို စွဲယူ၍) နပုံလိင်ဖြင့် ဖွင့်ဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော၊ အဘယ်ကြောင့် သေယျထိဒံ-ကို ကတမေ ပန တေ-ဟု (အတတ်သည်တို့ကိုစွဲ၍) ပုံလိင်ဖြင့် ဖွင့်ဆိုပါသနည်း။ (ဃ) မိန့်။

(၉) သို့/ အနုသေန္တွ ။ ။ ဤသို့ (ဃ) ဖြင့် ကတမေ ပန တေ-ဟု ဖွင့်ခြင်း၌ အကြောင်းကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ သိပ္ပါယတနတို့ကို အားထုတ်ပြီး သိပ္ပူပဓိဝ-သရုပ်၏ အကြောင်းကိုပြခြင်းငှာ (ဇ)

(၁၀) သို့/ စောစနာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဃ) ဖြင့် ဟတ္ထာရောဟာ-စသော (ပါဠိတော်) ပုဒ်တို့ဖြင့် ထိုထိုအတတ်ကိုမှီ၍ အသက်မွေးသူ(သိပ္ပူပဓိဝ-သရုပ်) တို့ကို ပြ၏ဟု ဖွင့်ဆိုတော်မူ၏။ ပုထုသိပ္ပါယတနာနိ-ဟု ရှေးဦးစွာဆိုသောကြောင့် သိပ္ပ-သရုပ် ကိုသာ ပြသင့်, ပြထိုက်, ပြကောင်းသည် မဟုတ်ပါလော၊ အဘယ်ကြောင့် ဟတ္ထာရောဟာ-စသော ပုဒ်တို့ဖြင့် သိပ္ပူပဓိဝ-သရုပ်ကို ပြ၏ဟု ဖွင့်ဆိုပါသနည်း၊ ယင်းသို့ ဆိုခြင်း၏ အကြောင်းကို မပြသော် ဖလ+ကာရဏ ဆန့်သော ဝိရောဓိဒေါသ ဆရာအား သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ဇ) မိန့်။

➢ ❷ ။ [က-ဝါက္ယကို့ရှု] (၁) နနု ဧဝံ ဘဂဝတော သဗ္ဗညုပဝါရဏာယ ပဝါရိတာ ဟောတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ ယထာ နခေါ ဣမာနိ ဘန္တေတိ အာဒိမာဟ။ (၃) အတ္တမနော ရာဓာ ပဠံ ပုစ္ဆန္တော ဟောတိ။ (၄) တသ္မာ ယထာ နခေါ ဣမာနိ ဘန္တေတိ အာဒိမာဟ။

[၈+ဃ ဝါက္ယကို့ရှု] (၁) နနု ပါဠိယံ ပုဗ္ဗေ "ပုထုသိပ္ပါယတနာနိ"တိ နပုံသကလိင်္ဂနိ ဝုတ္တံ။ (၂) အထ ကသ္မာ "သေယျထိဒန္တိ ကတမေ ပန တေ"တိ ပုလ္လိင်္ဂနိ တယာ သံဝဏ္ဏိတံ။ (အနုယ)

http://www.dhammadownload.com

"ကတမာနိ ပန တာနိ"တိ နပုံသကလိင်္ဂနံ တယာ နံ သံဝဏ္ဏိတံ။ (ဗျတိရေက) (၃) နနု "ဟတ္ထာရောဟာ"တိ အာဒိဟိ ယေ တံ တံ သိပ္ပံ နိဿာယ ဇီဝန္တိ၊ တေ ဒဿေတိ။ (၄) တသ္မာ "သေယျထိဒံ၊ ကတမေ ပန တေ"တိ ပုလ္လိင်္ဂနံ မယာ သံဝဏ္ဏိတံ။ (အနွယ) "ကတမာနိ ပန တာနိ"တိ နပုံသကလိင်္ဂနံ မယာ နံ သံဝဏ္ဏိတံ။ (ဗျတိရေက)

[**ဃ+ဇ ဓါက္ယတ္ထဒ္ဒိကိုရ္ဂ**] (၁) နနု ပါဠိယံ ပုဗ္ဗေ "ပုထုသိပ္ပါယတနာနိ"တိ ဝုတ္တတ္တာ သိပ္ပသဒ္ဒပမေဝ ဒဿိတံ။ (၂) အထ ကသ္မာ "ဟတ္ထာရောဟာ"တိ အာဒိဟိ ယေ တံ တံ သိပ္ပံ နိဿာယ ဇီဝန္တိ၊ တေ ဒဿေတိ။ (၃) အယမဿာဓိပ္ပါယော– "ယထာလ္လမေသံ သိပ္ပူပဇီဝိနံ တံ တံ သိပ္ပံ နိဿာယ သန္နိဋ္ဌိတံ သိပ္ပဖလံ ပညာယတိ၊ သက္ကာနုဓေါ ဇဝံ သန္နိဋ္ဌိတံ သာမညဖလံ ပညာပေတုန္တိ။ (၄) တသ္မာ "ဟတ္ထာရောဟာ"တိ အာဒိဟိ ယေ တံ တံ သိပ္ပံ နိဿာယ ဇီဝန္တိ၊ တေ ဒဿေတိ။

➢ ❾ ။ သပ္ပတိ ဣမေဟိတိ **သိပ္ပါနိ**။ (၁) သွားသော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော ဝိရိယပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တဟ္ဒါဒိတည်းဟူသော ကတ္တုန္ဒ္ဒကြိယာ၊ အဘတ်၏ ပကတူပ နိဿယတည်းဟူသော ကရဏတ္ထကြိယာဟု ဆိုအပ်သော သကတ်နှစ်ပါးသည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) အတတ်ပညာသည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) ဝိဇ္ဇာ–စသော ပရိယာယ် သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

အတ္တနော ဟိတမိစ္ဆန္တေဟိ သေဝိယန္တေဟိ **သိပ္ပါနိ**။ (၃) မိုဝဲသော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော သတိ, ဝိရိယ, အဓိမောက္ခ, ဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တဟ္ဒါဒိတည်းဟူသော ကတ္တုန္ဒ္ဒကြိယာ၊ အတတ်၏ အာရမ္ဘဏပစ္စယသတ္တိတည်းဟူသော ကမ္မုန္ဒ္ဒကြိယာဟု ဆိုအပ်သော သကတ်နှစ်ပါးသည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (တနည်း) မိုဝဲခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။

သိပ္ပါနိယေဝ အာယတနာနိတိ **သိပ္ပါယတနာနိ**။ (၃) သိပ္ပ၏ အာယတနနှင့် သတ္တက အနတ္တက အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်ဟူသော သကတ်အနက်သည် ဝစနဟေတု။

အာယတန္တိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ ဧတေဟိ ဖလာနိတိ **အာယတနာနိ**။ သိပ္ပါနိစ တာနိ အာယတနာနိစာတိ **သိပ္ပါယတနာနိ**။ (၃) အသက်မွေးခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော ဂုဏ်၏ အတတ်ဒြဗ်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏေး အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်ဟူသော သကတ်အနက်သည် ဝစနဟေတု။

ပုထုစ တာနိ သိပ္ပါယတနာနိ စာတိ **ပုထုသိပ္ပါယတနာနိ**။ (၃) များသော ဂုဏ်၏ အတတ်ဒြဗ်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏေး အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်ဟူသော သကတ်အနက်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) များစွာကုန်သော အတတ်တို့သည် ဝစနီယ။ (၆) ဗဟုဝိဇ္ဇာယတနာနိ, ပုထုဝိဇ္ဇာယတနာနိ–စသော ပရိယာယ် သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

သိပ္ပံ ဥပနိဿာယ ဇီဝန္တိတိ **သိပ္ပူပဇီဝိနော**။ [တေသံ သိပ္ပူပဇီဝိနံ]

(၃) အတတ်ပညာကိုမှီ၍ အသက်မွေးခြင်း ကြိယာသကတ်သည်ငင်း, အတတ်ပညာ၏ မှီ၍ အသက်မွေးတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့် နိဿယ နိဿိတ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန် သကတ်သည်ငင်း ဝစနဟေတု။ (၅) အတတ်ပညာကိုမှီ၍ အသက်မွေးတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) သိပ္ပါယတနဇီဝိနံ, သိပ္ပူပဝုတ္ထိနံ–စသော––။

http://www.dhammadownload.com

ပါဠေ သမေတီတိ **သမဏော**။ သမဏသဒ္ဒ ဘာဝေါ **သာမညံ**။ (၃) ရဟန်း၌ဖြစ်၏ သီလ-စသော ဂုဏ်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏ်ရေး အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်ဟူသော သကတ်အနက်သည့် ဝစနဟောတု။ (၅) ရဟန်း၏ ဖြစ်ကြောင်း ဂုဏ်သည် ဝစနီယ။

ဖလတိ နိပ္ဖဇ္ဇတီတိ **ဖလံ**။ (၃) ပြီးစေခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) အရိယဖိုလ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဝိပါက, အာနိသံသ-စသော--။

သာမညဉ္စ ဖလံ **သာမညဖလံ**။ (၃) သာမည-အရ မဂ်တရား၏ ဖလ-အရ အရိယဖိုလ်နှင့် အကြောင်း အကျိုးအဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) အရိယာ ဖိုလ်လေးပါးခြင်းသည် ဝစနီယ။ (၆) သန္နိဋ္ဌိက, အရိယဖလ။

သာမံ ပဿီယတေတတိ သန္နိဋ္ဌံ/သာမံ ဒိဋ္ဌံ **သန္နိဋ္ဌံ**။ သန္နိဋ္ဌယေဝ **သန္နိဋ္ဌိကံ**။

(၃) ကိုယ်တွေ့မြင်ခြင်းဟူသော သကတ္ထဘောဂုဏ်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) ကိုယ်တိုင် တွေ့အပ်သော သိပ္ပဖလသည် ဝစနီယ။ (၆) သယံဒိဋ္ဌ, သာမံဒိဋ္ဌ-စသော။

➤ ❺ ။ **ပုဗ္ဗစေစ္စာ**ကို ပုဗ္ဗစ္စတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်- အတ္တမနသာ ရညော-ဟု သမ္မန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်) * **အတ္တာမနာ**-ကို အတ္တမနတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်=သိပ္ပဖလသာ-ဟုငှင်း, သာမညဖလသာ-ဟုငှင်း သမ္မန်ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်) (ဃ) ၌ **စဇသဉတေ**-ကို ဒသေန္တတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= ရညော-ဟု သမ္မန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်) * **သန္နိဋ္ဌိကံ**-ကို သန္နိဋ္ဌကတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= သိပ္ပဖလသာ/သာမညဖလသာ-ဟု သမ္မန်ခံရပါမည်။ (၏/ကို စပ်)

➤ ❻ ။ **(ဇ)** ၌ သိပ္ပမေဝ-ဖြင့် ပုထုသိပ္ပါယတနာနိ၌ သိပ္ပါယတနာနိ-ဝယ် အာယတနပုဒ်၏ အနက်မရှိ တဏ္ဍော၏ အဖြစ်ကိုငှင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) သိပ္ပမေဝ သိပ္ပါယတနံ-ဟု တဏ္ဍာဝဂုတ္တိကမ္မဓာရုယ် သမာသ် ဝစနတ္ထ ပြုရမည်၏အဖြစ်ကိုငှင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဗဟူနိ သိပ္ပါနိ-ဖြင့် ပုထုသိပ္ပါယတနာနိ-၌ ပုထုသဒ္ဒါ၏ ဗဟု-သဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ်၏ အဖြစ်ကိုငှင်း (ပရိယာယ်ပြ အဘိဓေယျတ္ထ) (ဝါ) ပုထုသဒ္ဒါ၏ ဗဟုအနက်ဟောသည်၏ အဖြစ်ကိုငှင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) အာယတနသဒ္ဒါ၏ အနက်မရှိ တဏ္ဍော၏ အဖြစ်ကိုငှင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) သိပ္ပမေဝ သိပ္ပါယတနံ-ဟု တဏ္ဍာဝဂုတ္တိကမ္မဓာရုယ်သမာသ် ဝစနတ္ထ ပြုရမည်၏အဖြစ်ကိုငှင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ပုထုနိ သိပ္ပါယတနာနိ ပုထုသိပ္ပါယတနာနိ-ဟု ကမ္မဓာရုယ်သမာသ် ဝစနတ္ထ ပြုရမည်၏အဖြစ်ကိုငှင်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိ။

(ဂ) ၌ ကတမေ ပန တေ-ဖြင့် သေယျထိဒံ-၌ ဣဒံ-သဒ္ဒါ၏ အတတ်သည်တို့ကို စွဲယူသုံးသပ်သည်၏အဖြစ်ကိုငှင်း (သဗ္ဗနာမလိင်္ဂတ္ထ) သေယျထာ-သဒ္ဒါ၏ ပုစ္ဆနတ္ထနိပါတ်၏ အဖြစ်ကိုငှင်း (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) ယင်း သေယျထိဒံပုဒ်နောင် ပထမာ ယောဓိဘတ် ကျေနေသည်၏အဖြစ်ကိုငှင်း (ဝိဘတ္တိပဒ) သိစေပါသည်။ **(တနည်း)** ကတမေ ပန တေ-ဖြင့် သေယျထိဒံ-ဟူသော နိပါတ်ပုဒ်၏ ပုစ္ဆနအနက် ဟောသည်၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ)

➤ ❼ ။ **(ဃ) ဓါတ္ဟ**= အယဉ္စိဿ အဓိပ္ပါယော၊ ယထာ သိပ္ပူပဇီဝိနံ။

တံတံ သိပ္ပံ ဂ္ဟဏေသာနံ၊ ဥပနိဿာယ သန္နိဋ္ဌံ။ **(ဝတ္ထုဂါထာ၊ အနုဋ္ဌာဆန်း)**

http://www.dhammadownload.com

သိပ္ပဖလံ ပညာယတိ၊ သက္ကာနုဓေါ တထေဝ စ။
သန္နိဋ္ဌိတံ ယံ သာမညံ၊ တသ္မာ ဖလံ ပကာသိတံ့။ (**လံကိတ္ထိဝိပုလာဂါထာ**)

➤ ❶ ❷ ။ **သာမညဖလံ–ဠ္ဟ သာမညာ–အရ်ကို့ ယူ၍** ။ ။ (၁) သာမည–အရ မဂ္ဂင်္ဂာန် အရိယာပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌ဖြစ်သော ဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော မဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရတ်ဌာယီဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရ ရသ မည်၏။ (၂) နိဗ္ဗာန်သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ မည်၏ (၃) ရှေးရှေး၌ဖြစ်သော ဂေါတြဘု, ဝေါဒါန်–စသော ဝိပဿနာ ဘာဝနာမယဉာဏ်– စသည်သည် ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ မည်၏။ (၄) ဖိုလ်လေးပါးသည်ငင်း, အနုပါဒိသေသနိဗ္ဗာန စာတ်သည်ငင်း အနုဘာဝ မည်၏။

* **ရထယောဓ–ဝယ် ဓနာဂ်ပ္ပစ်ဆ်ဆ် ယူဓေတ်အရ** ။ ။ (၁) ဒေါသ ဝိရိယပြဋ္ဌာန်းသော ဒေါသမူ စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဥဿာဟဌာယီဘာဝ+ယုဒ္ဓဝိရရသ မည်၏။ (၂) ရန်သူသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ မည်၏။ (၃) ရန်သူ၏ ကိုယ်အမူအရာ နှုတ်အမူအရာ တန်ခိုး လုံ့လ စသည်သည် ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ မည်၏။ (၄) စစ်တိုက်သော သူရဲတို့၏ ကိုယ်အမူအရာ နှုတ်အမူအရာ, အောင်ခြင်း, ရှုံးခြင်း, ဌာနန္တရ တိုးခြင်း, ရာထူးဌာနန္တရမှ ရွေ့လျောခြင်း စသည်တို့သည် အနုဘာဝ မည်၏။

(ဃ) ဧတ ဒဧဿတိ–အရ ။ ။ ဆန္ဒရှေ့ရှိသော ဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရတ်ဌာယီဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရရသ။ ထိုထိုအတတ်ကိုမှီ၍ အသက်မွေးကြကုန်သော အတတ်သည်တို့သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ စကားကျယ်မည်ကို ရှောင်လွဲလိုသည်၏အဖြစ်သည် ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ။ အတတ်သည်တို့ဖြင့် အတတ်တို့ကို သိမ်းယူထားအပ်သည်ကို သိရခြင်းသည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဇီဝန်ဆ်–ဠ္ဟ ဓာတ်အရ ။ ။ ဝိရိယပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဥဿာဟဌာယီဘာဝ+ ဝိရရသ မည်၏။ အတတ်ပညာသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ မည်၏။ ကျွမ်းကျင်စွာ တတ်မြောက်ခြင်းသည် ဥဒ္ဒိပန ဝိဘာဝ။ အတတ်ပညာဖြင့် အသက်မွေးခြင်း သန္နိဋ္ဌိကဖလ၏ ထင်ရှားခြင်းသည် အနုဘာဝ။

အာဟော်သ်ဝဏ္ဏနာများ

(က) **ဟတ္ထာရောဟာတိ သဗ္ဗေပိ ဟတ္ထာစရိယ, ဟတ္ထိဝေဒ္ဓ, ဟတ္ထိမေဏ္ဍာဒယော ဒဿေတိ။**

(ခ) **အဿာရောဟာတိ သဗ္ဗေပိ အဿာစရိယ အဿဝေဒ္ဓအဿမေဏ္ဍာဒယော။**

(ဂ) **ရထိကာတိ သဗ္ဗေပိ ရထာစရိယ, ရထယောဓ, ရထရက္ခာဒယော။**

(ဃ) **ဓနုဂ္ဂဟာတိ ဓနုအာစရိယာ ဂ္ဂဟဿာသာ။**

(က) ဖြင့် ဟတ္ထာရောဟပုဒ်ကို ဟတ္ထိ အာရောဟန္တီတိ ဟတ္ထာရောဟာ–ဟု ဝစနတ္ထ ပြု၍ ဟတ္ထာရောဟ–အရ ဆင်စီးသူရဲကို၊ ဟတ္ထိ အာရောဟာပယန္တီတိ ဟတ္ထာရောဟာ ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ ဆင်ဆရာ, ဆင်ဆေး သမား, ဆင်ထိန်းတို့ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည် (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

(ခ) ဖြင့် အဿာရောဟပုဒ်ကို အဿံ အာရောဟန္တီတိ အဿာရောဟာ–ဟု ဝစနတ္ထ ပြု၍ အဿာရောဟ–အရ မြင်းစီးသူရဲကို၊ အဿံ အာရောဟာပယန္တီတိ အဿာရောဟာ ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ မြင်းဆရာ မြင်းဆေး သမား မြင်းထိန်းတို့ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

(ဂ) ဖြင့် ရထိကာပုဒ်ကို ရုထေ နိယုတ္တာ ရထိကာ–ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ ရထိကာ–အရ ရထားဆရာ,

http://www.dhammadownload.com

ရထားသူရဲ ရထားစောင့် စသည်တို့ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

(ဃ) ၌ ကွသာသာ–ဖြင့် ဓနုဂ္ဂဟာပုဒ်ကို ဓနံ ဂဏှန္တိ ဓနုဂ္ဂဟာ–ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ လေးသမား ကို ယူရမည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) ဓနုအာစရိယာ– ဖြင့် ဓနံ ဂဏှာပေန္တိတိ ဓနုဂ္ဂဟာ–ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ ဓနုဂ္ဂဟ–အရ လေးအတတ်သင် ဆရာကို ယူရမည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (သရုပ် ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဝါက္ယ (၄၃) [ဌ၊၁၄၂။] (နိဿ–ဒု–၂၉၉)

(က) စလေကာတိ ယေ ယုဒ္ဓေ ဇယဓဇံ ဂဟေတွာ ပုရတော ဂစ္ဆန္တိ၊

(ခ) စလေကာတိ "" ကုဓ ရညော ဌာနံ ဟောတု၊ ကုဓ အသုကမဟာမတ္တသာ "" တိ ဇဝံ သေနာပတ္တိဟာကာရကာ၊

(ဂ) ပိဏ္ဍာဒါယကာတိ သာဟာသိကမဟာယောဓာ၊

(ဃ) တေ ကိရ ပရသေနံ ပဝိသိတွာ ပရသိသံ ပိဏ္ဍမိဝ ဆေတွာ ဆေတွာ ဒယန္တိ၊ ဥပ္ပတိတွာ ဥပ္ပတိတွာ နိဂ္ဂစ္ဆန္တိတိ အတ္ထော၊

(ဇ) ယေဝါ သင်္ဂါမမဇ္ဈေ ယောဓေန် ဘတ္တပါတိံ ဂဟေတွာ ပရိဝိသန္တိ၊ တေ သမ္ဗေတံ နာမံ။

➢ ❶ ။ (က) ဆို့/ လိန်ဆ္ဆရ်ေစာဒနာ ။ ။ ဆရာ၊ အရှင်အာနန္ဒာသည် သီလက္ခန်ဓ ပါဠိတော်၌ စေလကာပုဒ်ကို ထည့်သွင်းဟောကြားကာ သင်္ဂီယနာတင်တော်မူခဲ့၏။ စေလကာပုဒ်ကို စေလ် ကရောန္တိတိ စေလကာ–ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ စေလက–အရ အဝတ် ပုဆိုးများကို ချုပ်တတ်သောသူကို ကောက်ယူရပါမည်လော၊ စေလကာပုဒ်ကို အဘယ် ဝစနတ္ထပြု၍ အဘယ်သူများကို ကောက်ယူရပါမည် နည်း၊ စေလကာပုဒ်၏ ဝစနတ္ထနှင့် အရကောက်ကို တိကျစွာ မပြဆိုချေသော် အတိဗျာပိတဒေါသ အရှင်အာနန္ဒာအား သင့်ရောက်ရာ၏၊ စုဒ်ကြောင့် (က) မိန့်။

ကား– (က) ဖြင့် စေလကာပုဒ်ကို စေလေ အကန္တိ ဂစ္ဆန္တိတိ စေလကာ–ဟု ဝစနတ္ထ ပြု၍ အောင်တံခွန်ကိုင်သူတို့ကို ကောက်ယူရမည်ဟု ငါပြဆိုရကား သင်တင်သော အတိဗျာပိတဒေါသ အရှင်အာနန္ဒာအား မသင့်ရောက် ကင်းစင်လွင့်မျောက်ပါ၏ဟူလို။

(ဃ) ဆို့/ သာဓနဘာဝမုန္ဒာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် ပိဏ္ဍာဒါယကဟူသည် အဆောတလျင်ပြုတတ်ကုန်သော သူရဲတို့တည်း (ဝါ) နိုင်ထက်ကလူ ပြုတတ်ကုန်သော သူရဲတို့တည်း ဟု ဆို၏။ ဘယ်ပုံ ဘယ်နည်း နိုင်ထက်ကလူ ပြုတတ်ပါသနည်း၊ နိုင်ထက်ကလူပြုတတ်ပုံ အကျယ်ကို ဆရာ မပြပြီလော၊ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

(ဇ) ဆို့/ သဒ္ဓါနည်း ပုဒ္ဓာဇ္ဇွက် ။ ။ (ဇ) ဝါကျ၌ လိုရင်းကား "နာမံ"တည်း။

အဓိဝါယိတ္ထား– "အမည်တည်း"ဟူလို။

ဆရာ၊ ဆရာသည် နာမံဟူသော သမ္မန်ကို ဆိုတော်မူ၏။ သမ္မန်သည် သမ္မန်နှင့် မကင်းကောင်းသည် မဟုတ်ပါလော၊ သမ္မန်ကား အဘယ်ပါနည်း၊ စုဒ်ကြောင့်– **တော်သံ**–မိန့်။

(ဈ) ဆို့/ အနုသေစန္တ ။ ။ ဤသို့ (ဃ)–ဖြင့် ပိဏ္ဍာဒါယကာပုဒ်ကို ကတ္တုသာဓနကိတန္တ ဒုတိယာ

http://www.dhammadownload.com

တပ္ပရိုသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟု ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်းပိဏ္ဍာဒါယကာ ပုဒ်၏ အခြားဖြစ်သင့်သော ဝစနတ္ထတမျိုးကို ပြလိုသော ဆရာသည် (၎) မိန့်။

➢ ❸ ။ **မဟာနာဂါတိ မဟာနာဂါဝိယ မဟာနာဂါ၊ ဟတ္ထိအာဒီသုပိ အာဘိမုခံ အာဂစ္ဆန္တေသု အနိဝတ္တိတယောဓနမေတံ အဓိဝစနံ**။ (၌၁၄၃)

(၁) နနု ဟတ္ထိအာဒီသုပိ အာဘိမုခံ အာဂစ္ဆန္တီ။ (၂) အထ ကသ္မာ မဟာနာဂါတိ အနိဝတ္တိတယောဓနမေတံ အဓိဝစနန္တိ ဝုတ္တံ။ (၃) နနု မဟာနာဂါဝိယ မဟာနာဂါ ဟောန္တီ။

(၄) တသ္မာ မဟာနာဂါတိ အနိဝတ္တိတယောဓနမေတံ အဓိဝစနန္တိ ဝုတ္တံ။

* **ပိ–အနက်** ။ ။ ပိ–သဒ္ဒါသည် အနုဂ္ဂဟအနက်ကို ထွန်းပြပါသည်။

➢ ❹ ။ **ယုဇ္ဈန္တီတိ ဗောဓာ**။ (၃) စစ်ထိုးခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) စစ်သူကြီးတို့ဖြစ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) ဘဋ္ဌ, သူရ–စသော ပရိယာယ် သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

သာဟသံ ကရောန္တီတိ **သာဟသိကာ**။ သာဟသိကာယေဝ မဟာယောဓော **သာဟသိကမဟာဗလယောဓော**။ (၃) အဆောတလျင် ပြုတတ်ကုန်သည်၏အဖြစ်နှင့် သူရဲကောင်းကြီးတို့၏ ဝုဏ်–ဝဏ္ဏး အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) သူရဲကောင်းကြီး (စစ်သူကြီး) တို့ ဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ပိဏ္ဍာဒါယက–စသော ပရိယာယ် သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ။

သင်္ဂံ အရဟာတီတိ **သင်္ဂါဟိကာ**။ (၃) ကောင်းမြတ်သော နတ်ပြည်၏ အလှူဒါန စေတနာနှင့် အကျိုး အကြောင်း အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ဒါန စေတနာဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) သဂ္ဂသံဝတ္တနိကာ–စသော ပရိယာယ် သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ။

ပိဏ္ဍံ- ဆေတွာ ဆေတွာ ဒယန္တီ ဥပ္ပတိတွာ ဥပ္ပတိတွာ နိဂ္ဂစ္ဆ နွံတိ **ပိဏ္ဍာဒါယကာ**။

(၃) ခုန်လွှား၍ ခုန်လွှား၍ ဖြတ်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ –

(၅) စစ်သားဖြစ်တို့သည် ဝစနီယ။ (၆) သာဟသိကမဟာယောဓော–စသော––။

စေလေန အာကဏ္ဏိတိ **စေလကာ**။ (၃) အလံဖြင့် စစ်တိုက်ရာ၌ သွားခြင်းကြိယာ သကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) အလံကိုင်စစ်သားတို့ဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ကောတုယောဓ–စသော။

စလယန္တီတိ **စလကာ**။ (၃) ရွေ့ရှားခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) သူရဲကောင်းတို့ဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ယောဓ, ဘဋ္ဌ–စသော ပရိယာယ် သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ။

ဓနံ ဂဏှန္တီတိ **ဓနုဂ္ဂဟာ**။ (၃) လေးကို ကိုင်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။

(၅) လေးသမားဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဂ္ဂဟဿဂ္ဂဟာ–စသော။

➢ ❺ ။ (ဃ) ၌ **ဒယန္တီ**–ကို ဒယမာနတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်=

တေသံ (သာဟသိက မဟာယောဓာနံ) ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (တို့၏/တို့သည် စပ်)

ရာဇာ တေသံ ဥပသမေ ပသိဒ္ဓိတ္တာ ဝိဂတပက်တာယ ဝိပ္ပသန္နရူပဒဗိဝ ဥပသန္တိန္ဒြိယ ဘိတ္ထုသ်ယ် ပုနပ္ပုန်ံ ဝိလောကေတ္တာ ဥဒါန် ဥဒါနေသိ–(၌၁၃၉) ၌ **ဒိဂဓာပက်ာယ**–

http://www.dhammadownload.com

ဟိတ်၏ တာသမွန်ကား= ဝိပွသန္နရဟဒဿ ဖြစ်ပါသည်။ (၏/သည် စပ်)

➢ ⑥ ။ **(က)** ဖြင့် စေလကာပုဒ်ကို "စေလေန စေလပဋ္ဌကာယ ယုဒ္ဓေ အကန္တိ ဂစ္ဆန္တိတိ စေလကာ-ဟု ကတ္တုသာဓန ကိတန္တ တတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုဂင်း (အဘိဓာနတ္ထ, သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ) အ-ပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓန်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုဂင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) အက-ဓာတ်၏ ဂမနတ္ထ၏ အဖြစ်ကိုဂင်း (ဒု- ဓာတ္ထတ္ထ) စေလက-အရ အောင်တံခွန်ကိုကိုင်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို ယူရမည်၏အဖြစ်ကိုဂင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ခ) ဖြင့် စလကာပုဒ်ကို "ယထာ ယထာ ဌိတော သေနိကော ဗျူဟဝိစရဝသေန တတော တတော စလယန္တိ ဥစ္စာလေန္တိတိ စလကာ"ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ စလကာ-အရ သေနဗျူဟာကာရပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

(ဂ) ဖြင့် ဝိဏ္ဍဒါယက-အရ နိုင်ထက်ကလူပြုတတ်သော (ဝါ) အဆောတလျင်ပြုတတ်သော သူရဲကောင်းကြီးတို့ကို ယူရမည်၏အဖြစ်ကိုဂင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) ဝိဏ္ဍာဒါယက- သဒ္ဒါသည် သာဟသိက မဟာယောဓအနက် ဟော်သည်၏အဖြစ်ကိုဂင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဃ) ၌ **ဒယန္တိ**-ဖြင့် ဝိဏ္ဍဒါယကာ၌ ဝိဏ္ဍ-သဒ္ဒါပဝဒ ဒယဓာတ်၏ အဖြစ်ကိုဂင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) ဏ္ဍုပစ္စည်း၏ ကတ္တားအနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုဂင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဥပ္ပတိတ္ဝာ ဥပ္ပတိတ္ဝာ နိဂ္ဂစ္ဆန္တိ-ဖြင့် ဒယန္တိ (ဥပနယန္တိ)-၌ ဆောင်ယူနိုင်ကုန်၏ဟူသည် ပျံတက်၍ ပျံတက်၍ ထွက်နိုင်ကုန်သတည်းဟု သိစေသည်။(ဘာဝတ္ထ) **(တနည်း)** ဒယဓာတ် (ဝါ) ဥပ-ရှေးရှိသော နီဓာတ်၏ ဂတျတ္ထ ဟောသည်၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဓာတွတ္ထ)

တဝါဣုလုံးဖြင့် ဝိဏ္ဍဒါယကာပုဒ်ကို သကုဏ္ဌိအာဒယောဝိယ မဲသပိတ်ဖုံ ပရ သေနာသမူဟသခါတ် ပိတ်ဖုံ သဟသိကတာယ ဆေတွာ ဆေတွာ ဒယန္တိ ဥပ္ပတိတွာ ဥပ္ပတိတွာ နိဂ္ဂစ္ဆန္တိတိ ဝိဏ္ဍဒါယကာ-ဟု ကတ္တုသာဓန ကိတန္တ ဒုတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓာနတ္ထ, သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ)

(ငါ) ဖြင့် ဝိဏ္ဍဒါယကာ၌ ဏ္ဍုပစ္စည်း ကတ္တားအနက်၌ သက်သည်ကိုဂင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဝိဏ္ဍေ ဇနသမူဟသခါတေ သမ္မဒ္ဒေ ဒယန္တိ ဥပ္ပတန္တာဝိယ ဂစ္ဆန္တိတိ ဝိဏ္ဍဒါယကာ ဟု ကတ္တုသာဓန ကိတန္တ သတ္တမီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ပြုရမည်ကိုဂင်း (အဘိဓာနတ္ထ, သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ) ဝိဏ္ဍဒါယကာ-အရ စစ်ပွဲအလယ်၌ ရန်သူစစ်သည်တို့၏ ထမင်းခွက်ကိုယူ၍ မိမိစစ်သည်တို့ကို လုပ်ကျွေးနိုင်သော သူရဲကောင်းကြီးတို့ကို ယူရမည်၏အဖြစ်ကိုဂင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဧဃး ။ ။ ဆေတွာကို ဖြတ်၍/ပြတ်၍-ဟု နှစ်နက်ပေးနိုင်ရာ ဤဝါကျ၌ အဘယ်အနက်သင့်မြတ်သည်ကို အကြောင်းပြဆုံးဖြတ်ပါ။

* ပရသိသံ-ဟူသော ကံပုဒ်ကိုထောက်၍ ဆေတွာ၌ ဆိဒါဓာတ်သည် ရဓာဒိဂိုဏ်း ဓာတ်သာ ဖြစ်သည်၊ ထို့ကြောင့် ဤနေရာ၌ "ဖြတ်၍"ဟု သမ္မန်သော အနက်သာ သင့်ပါသည်။

* **ဒိဏ္ဍမိဝ-ဋ္ဌ ဝိဏ္ဍာ-ဇရ ။ ။** ထန်းသီးခိုင်ကို ယူရပါမည်။ (တနည်း) အသားဆိုင် အသားတုံး

http://www.dhammadownload.com

ကို ယူရပါမည်။

➢ ❷ ❻ ။ **အနိဝတ္တိတ–အရ** ။ ။ (၁) အနိဝတ္တိတ–၌ ဝတ္တုဓာတ်အရ ဝိရိယ ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တဖြုါ်သည် ဥဿာဟဌာယိဘာဝ+ယုဒ္ဓဝိရရသ မည်၏။ (၂) ရှေ့ရှု လာသော ဆင်အစရှိသော သတ္တဝါတို့သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ မည်၏။ (၃) အစွမ်း, အဟုန်, အား, လုံ့လ စသည်တို့သည် ဥဒ္ဓိပန ဝိဘာဝ မည်၏။ (၄) မဟာနာဂါ–ဟူသော အမည်ဝိသေသကိုရခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

* **ဆေတ္တာ–၌ ဓာတ္ဒတ္ထကို ရှု၍** ။ ။ (၁) ရန်သူစစ်သည်တို့၏ ဦးခေါင်းကိုဖြတ်၍ သတ်ဖြတ်ကြကုန်သော ပိဏ္ဍာဒါယက အမည်ရသော သူရဲကောင်းကြီးတို့၏ သန္တာန်၌ ဒေါသပြဓာန်းသော စိတ္တဖြုါ်သည် ကောဒ္ဓဘယိဘာဝ+ရုဒ္ဓရသ မည်၏။ (၂) တဘက်ရန်သူ စစ်သည်တို့၏ ဦးခေါင်းဖြဲဖဲသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ မည်၏။ (၃) တဘက်ရန်သူ စစ်သည်တို့၏ ရန်ပြုလာမှု အခြင်းအရာသည်၎င်း, ပိဏ္ဍာဒါယက သူရဲကောင်းကြီးတို့၏ သတ်ဖြတ်ထိုးခုတ်မှု အတတ်ပညာ၌ ကျွမ်းကျင်လိမ်မာသည်၏အဖြစ်သည်၎င်း, အယောနိသော မနသိကာရသည်၎င်း ဥဒ္ဓိပနဝိဘာဝ။ (၄) ပစ္စုပ္ပန်၌ သူရဲကောင်းဘွဲ့ တံဆိပ် ရရှိခြင်း စသည်သည်၎င်း, တမလွန်၌ အပါယ်ဒုဂ္ဂတိသို့ ကျရောက်ရခြင်း စသည်သည်၎င်း အနုဘာဝ

အာဇာနိသံဝဏ္ဏနာများ [၌၁၄၃။]

(က) မဟာနာဂါတိ မဟာနာဂါဝိယ မဟာနာဂါ၊

(ခ) စမ္မဓေယျာဓိဓနာတိဇေ စမ္မကဉ္စုကံဝါပဝိသိတ္တာ သရုပရိတ္တာဇာစမ္ဘံဝါဂဗောတ္တာ ယုဒ္ဓန္တိ၊

(ဂ) အာဠာဝိကာတိ ပုဂိကာ၊ (ဃ) ကမ္ဗကာတိ နာဂိကာ၊

(င) နာဝကာတိ ဇေ နာဝေန္တိ၊ (စ) ဆူခါတိ ဘတ္တကာရကာ၊

(က) ၌ မဟာနာဂါ ဝိယ မဟာနာဂါ–ဖြင့် မဟာနာဂါသဒ္ဒါကား မုချသဒ္ဒါ မဟုတ်၊ သဒိသူပစာသဒ္ဒါတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) (ဝါ) မဟာနာဂါ ဝိယ မဟာနာဂါ–ဟု ဥပမာတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြုရမည်၏အဖြစ်ကိုလည်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဇာ–ပစ္စည်း၏ ဥပမာ တဒ္ဓိတ်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုလည်း (ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ခ) ၌ ယုဒ္ဓန္တိ–ဖြင့် ယောဓိနောပုဒ်ကို ယုဒ္ဓန္တိတိ ယောဓိနော–ဟု ကတ္တုသာဓန ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုလည်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဣ–ပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓန်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုလည်း (ဒု–ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

စမ္မကဉ္စုကံ–ဖြင့် စမ္မ–အရ သားရေသင်တိုင်းကို ယူရမည်၏ အဖြစ်ကိုလည်း (အဘိဓေယျတ္ထ) သရုပရိတ္တာဇာစမ္မံ–ဖြင့် စမ္မ–အရ မြားကို တားမြစ်တတ်သော သားရေ "ကာ"ကို ယူရမည်၏ အဖြစ်ကိုလည်း (အဘိဓေယျတ္ထ) **တဝါကျလုံးဖြင့်** "စမ္မံ ဝဝိသိတ္တာ ယောဓိနော စမ္မယောဓိနော"ဟူ၍လည်း၊ "စမ္မံ ဂဗောတ္တာ ယောဓိနော စမ္မယောဓိနော"ဟူ၍လည်း ဓမ္မေလောပီ ဒုတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုလည်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဂ) ၌ ပုဂိကာ–ဖြင့် အာဠာဝိကာပုဒ်ကို အာဠာနေ နိယုတ္တာ အာဠာဝိကာ–ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ အာဠာဝိကာ အရ မုန့်ဖုတ်၍ ရောင်း၍ အသက်မွေးသောသူတို့ကို· ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

http://www.dhammadownload.com

(ဃ) -ဖြင့် ကပွက-အရ ဆတ္တာသည်ကို ယူရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) ယင်းသို့ ကောက်ယူနိုင်အောင် ကေသနခသဏ္ဌပနာဒိဝသေန မနုဿာနံ အလက််ာရဝိမိ ကပ္ပေန္တိ သံဝိဒဟန္တိတိ ကပွကာ-ဟု ဝစနတ္ထပြုရမည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏ္ဍုပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓနေ၌ သက်သည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ကပွက-အရ ဆတ္တာသည်ကို အရကောက်ခြင်းသည် မုချနည်းအားဖြင့် ကောက်ခြင်းမဟုတ်၊ ဆိုလတံ့ နာပကပုဒ်အတွက် ရေချိုးသမားကို ချန်လှပ်၍ ပါရိသေသနည်း ဧကဒေသျုပစာ အားဖြင့် ကောက်ယူထားသည်ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုငင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(င) -ဖြင့် နာပကာပုဒ်ကို နာပေန္တီတိ နာပကာ-ဟု ကတ္တုသာဓေန ဝစနတ္ထ ပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏ္ဍု-ပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓန၌ သက်သည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း ၁(ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သိစေ။

(စ) ဖြင့် သုဒ-အရ စဖိမ္ပုး ထမင်းချက်သမားကို ယူရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) ယင်းသို့ ကောက်ယူနိုင်အောင် သုဒပုဒ်ကို သုဒေန္တိ ပဋ္ဌာပေန္တိ အဘိနိဗ္ဗတ္တေန္တိတိ သုဒါ-ဟု ဝစနတ္ထ ပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏ္ဍု-ပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓန၌ သက်သည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သုဒ-အရ ထမင်းချက်သမားကို ကောက်ယူခြင်းသည် မုချနည်းမဟုတ်၊ ဆိုခဲ့ပြီး အာဠာဝိကာပုဒ်အတွက် မုံ့ကြော်သမားကို ချန်လှပ်၍ ပါရိသေသနည်း ဧကဒေသျုပစာအားဖြင့် ကောက်ယူထားသည် ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုငင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဝိဂ္ဂဟ (၄၄) [ဌ၁၀၄၃။]

(က) သုခေန်္တိ သုခိတံ ကရောန္တိ။ (ခ) ပီဧကာန်္တိတိ ပီဂိတံ ထာမဗလူပေတံ ကရောန္တိ။

(ဂ) ဥဒ္ဓဋ္ဌိကာခီသု ဥပရိဗလနိဗ္ဗတ္တာနတော ဥဋ္ဌံ အဂ္ဂမသာ အတ္ထိတိ ဥဒ္ဓဋ္ဌိကာ။

(ဃ) သဂ္ဂံ အရဟာတီတိ ဧသောဝဋ္ဌိကာ။

(ဇ) သုဓေါ ဝိပါကော အဿာတိ သဒ္ဓဓိပါကာ။

(စ) သုဋ္ဌု အဂ္ဂေ ရုပ သဒ္ဒ ဂန္ဓ ရသ ဖောဋ္ဌဗ္ဗ အာယဝဏ္ဏသုခယသအာဓိပတေယျ သဓိတေ ဒသဓမ္မေ သံဝတ္တေတိ နိဗ္ဗတ္တေတီတိ သဒ္ဓသံဝတ္တနိကာ။

(ဆ) တံ ဇဂ္ဂပံ ဒက္ခိဏာ ဒါနံ ပတိဋ္ဌာပေန္တီတိ အတ္ထော။ [ဌ၁၀၄၃။]

➤ ❶ ။ **(ခ) ဒ်ဒ်/** ဆရာ၊ အဇာတသတ်မင်းသည် ပီဏေန္တိ-ဟု ဆို၏။ ပီဏေန္တိ-၌ ပီဏန=နှစ်သက်ခြင်းဟူသည် အဘယ်နည်း၊ အားအစွမ်းယုတ်လျော့နေသော ပီဏန ပါလော။ စုဒ်(ခ) မိန့်။

➤ ❷ ။ သုခယတီတိ သုခံ။ သုခံ အဿ အတ္ထီတိ **သုခီဧသော**။ (၃) ကောင်းစွာ ဖြစ်သော သုခ၏ ချမ်းသာသူနှင့် ဂုဏ် ဂုဏောအဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ချမ်းသာခြင်းရှိသော မိမိဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) သုခပွတ္တ- စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

သဒ္ဓာတံ ပီဏံ အဿ အတ္ထီတိ **ပီဏီဧသော**။ (၆) ပီတိသမ္မန္န, မနာပိယ။

➤ ❸ ။ **ဥပရိ ဖလနိဗ္ဗတ္တာနဧသော**-ဟူသော ဘာဝပွဓာနဟိတ်၏ သမ္မန်ကား= အဿာဒက္ခိဏာယ-ဖြစ်ပါသည်။ (၏/သည် စပ်)

➤ ❹ ။ **(က)** ဖြင့် သုခေန်္တိ၌ သုခတ် အ-ပစ္စည်း+ကာရိတ်ဏေပစ္စည်း၏ အဖြစ်ကိုငင်း

http://www.dhammadownload.com

(ဓာတုပဒ၊ပစ္စယပဒ) သုခဓာတ်၏ ချမ်းသာခြင်းအနက်၌ ဖြစ်သည်၏အဖြစ်ကိုဝင်း (ဓာတွတ္ထ) အ-ပစ္စည်း ဟေတုကတ္တားအနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုဝင်း (ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

(၈) ဖြင့် ပီဏေန္တိ-၌ ပီဏဓာတ်+အ-ပစ္စည်း+ကာရိတ်ဏေပစ္စည်း၏ အဖြစ်ကိုဝင်း (ဓာတုပဒ၊ပစ္စယပဒ) ပီဏန=နှစ်သက်ခြင်းဟူသည် အားအစွမ်းနှင့် ပြည့်စုံသည်၏အဖြစ်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုဝင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(၇) ၌ **ဥပရိ ဗလနိဗ္ဗတ္တနတော**ဖြင့် ဥဒ္ဒံ-သဒ္ဒါ၏ ဥပရိအနက်ကို ဟောသည်၏ အဖြစ်ကိုဝင်း (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) အထက်၌ မီးကဲ့သို့ (၀၊) မြတ်သော အကျိုးရှိ၏-ဟူသည် ဒါနစေတနာ၏ အထက်နတ်ပြည်၌ အကျိုးကိုဖြစ်စေတတ်သော နာနာကွဏ်ဏ ကမ္မသတ္တိ, ပကတူပနိဿယသတ္တိကြောင့်ပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုဝင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဥဒ္ဒံ အဂ္ဂမဿာ အတ္ထိ-ဖြင့် ဥဒ္ဒံနှင့် အဂ္ဂံကို ဥဒ္ဒံ အဂ္ဂံ ဥဒ္ဒဂ္ဂံ-ဟု သတ္တမီတပ္ပုရိသ် သမာသ် ဝစနတ္ထ ပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုဝင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ဥဒ္ဒဂ္ဂိကာပုဒ်ကို ဥဒ္ဒဂ္ဂံ အဿာ ဒက္ခိဏာယ အတ္ထိတိ ဥဒ္ဒဂ္ဂိကာ-ဟု အဿတ္ထိတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထ ပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုဝင်း (အတ္ထိဓာနတ္ထ) ဣကပစ္စည်း၏ အဿတ္ထိတဒ္ဓိတ်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုဝင်း (ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

(၈) ဖြင့် သောဝဂ္ဂိကာပုဒ်ကို သု-အဂ္ဂံ အရုဟတီတိ သောဝဂ္ဂိကာ-ဟု အရုဟတိ တဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထ ပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုဝင်း (အတ္ထိဓာနတ္ထ) ဏိက-ပစ္စည်း၏ အရုဟတိ တဒ္ဓိတ်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုဝင်း (ပစ္စယတ္ထ) သုအဂ္ဂိကာ-ဟု ဆိုလိုလျက် ဥ-ကို ဩပြုခြင်း ဝဏ္ဏဝိကာရ၊ ဝ-အက္ခရာလာခြင်း ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိဖြင့် သောဝဂ္ဂိကာ-ဟု ရုပ်ပြီးသည်၏အဖြစ်ကိုဝင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(၀) ဖြင့် သုခဝိပါကာပုဒ်ကို သုခေါ ဝိပါကော အဿာ ဒက္ခိဏာယာတိ သုခဝိပါကာဟု စတုတ္ထီ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သမာသလိင်္ဂတ္ထ)

(၈) ၌ **သုဠု အဂ္ဂေ**-ဖြင့် သဂ္ဂပုဒ်ကို သုဠု အဂ္ဂါ သဂ္ဂါ-ဟု ပါဒိပုဗ္ဗပဒကမ္မဓာရယ် သမာသ် ဝစနတ္ထ ပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုဝင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သဂ္ဂ-ပုဒ်ကို သု+အဂ္ဂ-ဟု ပဒစ္ဆေဒပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုဝင်း (သန္ဓိလိင်္ဂပဒ) သု-သဒ္ဒါ၏ သုဠုအနက်ကို ဟောသည်၏ အဖြစ်ကိုဝင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။ **ရူပ သဒ္ဒ ဂန္ဓ ရသ ဖောဋ္ဌဗ္ဗ အာယုဝဏ္ဏသုခယသအာဓိပတေယျ သဒ္ဓါတေ ဒဿဓမ္မေ** ဖြင့် သဂ္ဂ-အရ အလွန်မြတ်ကုန်သော ရူပါရုံ, သဒ္ဒါရုံ, ဂန္ဓာရုံ, ရသာရုံ, ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ, အသက်ရှည်ခြင်း အဆင်းလှခြင်း ချမ်းသာခြင်း အခြံအရံများခြင်း အစိုးရခြင်း တရားဆယ်ပါးကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

သံဝတ္ထေတိ-ဖြင့် သံဝတ္ထနိကာပုဒ်ကို သံဝတ္ထေတီတိ သံဝတ္ထနိကာ-ဟု ဟေတုကတ္တု သာဓန ဝစနတ္ထ ပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုဝင်း (အတ္ထိဓာနတ္ထ) အနီယပစ္စည်း၏ ဟေတုကတ္တု သာဓနဿ သက်သည်၏ အဖြစ်ကိုဝင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သံဝတ္ထနိယာ-ဟု ဆိုလိုလျက် ယ-ကို က-ပြုခြင်းဖြင့် သံဝတ္ထနိကာ-ဟု ပြီးသည်၏အဖြစ်ကိုဝင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေသည်။

(တနည်း) သံဝတ္ထေတိ-ဖြင့် သံဝတ္ထေတီတိ သံဝတ္ထနံ-ဟု ဟေတုကတ္တုသာဓန ဝစနတ္ထ ပြုရမည်

http://www.dhammadownload.com

၏ အဖြစ်ကိုငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ယုပစ္စည်း၏ ဟေတုကတ္ထု သာနေ၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သံဝတ္တနံ ဇ၀ သံဝတ္တနိကာ-ဟု သွတ္ထတ္ထိတ် ဆင့်ရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ကုက-ပစ္စည်း၏ သွတ္ထတ္ထိတ်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

နိဗ္ဗတ္တေတိ-ဖြင့် သံဝတ္တေတိ-ကား နိဗ္ဗတ္တေတိ-၏ ပရိယာယ်တည်းဟု သိစေပါသည် (ပရိယာယ်ပြ အဘိဓေယျတ္ထ) တဝါကျလုံးဖြင့် သဂ္ဂေ သံဝတ္တနိကာ သဂ္ဂသံဝတ္တနိကာ-ဟု ဒုတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟု သိစေသည်။ (သမာသလိင်္ဂတ္ထ)

(ဆ) ၌ တံ ဇ၀ရုပံ ဖြင့် ဒက္ခိဏ-အရ အလှူဒါဟူသည် ဥဒ္ဒဂ္ဂိက-စသော သဘောရှိသော အလှူဒါနတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) **ဒါနံ**-ဖြင့် ဒက္ခိဏာပုဒ်ကို ဒက္ခိဏ်္ဍ ဝမ္မ်ဏ် ဇံတာယာတိ ဒက္ခိဏာ-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ ဒက္ခိဏ-အရ ဒါနစေတနာကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

➤ ❶ ❻ ။ **(ဇ) ဇက္ခိဏေ-အရ** ။ ။ (၁) ဒါနစေတနာသည် ဓမ္မရတိဌာယိဘာဝ+ ဓမ္မသိဂ်ါရ ရာသ မည်၏။ (၂) လှူဘွယ်ဝတ္ထုသည်ရင်း, ရဟန်းပုဏ္ဍားသည်ရင်း အာရမ္မဏဝိဘာဝ မည်၏။ (၃) သိပွါယတနသည်ရင်း, ယောနိသောမနသိကာရသည်ရင်း ဥဒ္ဒိဝန ဝိဘာဝ။ (၄) အထက်နတ်ပြည်၌ ဖြစ်ရခြင်း အကျိုးအဆက်ဆက်သည် အနုဘာဝ။

ပတိဋ္ဌဓမ္မန်-၌ ဓာတ်-အရ ။ ။ ဒါနစေတနာပြဋ္ဌာန်းသော ကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်။

ဃိကျ (၄၅) [ဌ၊၁၄၃။]

(က) သာမညဖလန်ဿတ္ထ ပရမတ္ထတော မဂ္ဂေါ သာမညံ၊ အရိယဖလံ သာမညဖလံ။

(ခ) ယထာဟ ""ကတမဉ္စ ဘိက္ခဝေ သာမညံ၊ အယမေ၀ အရိယော အဋ္ဌင်္ဂိကော မဂ္ဂေါ။ သေယျထိဒံ ? သမ္မာဒိဋ္ဌိ (ပ) သမ္မာသမာဓိ။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ ဘိက္ခဝေ သာမညံ၊

(ဂ)ကတမာနိစ ဘိက္ခဝေ သာမညဖလာနိ ? သောတာပတ္တိဖလံ (ပ) အရဟတ္တဖလ""န္တိ။

(ဃ) တံ ဇသ ရာဇာ နဇာနာတိ။(င) ဥပရိ အာဂတံ ပန ဒါသကဿကောပမံ သန္ဓာယ ပုစ္ဆတိ။

➤ ❶ ။ **(ခ) ဆိ/** ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် သာမည-အရ ပရမတ္ထအားဖြင့် အရိယမဂ်၊ သာမညဖလ-အရ အရိယဖိုလ်ကို အရကောက်ယူအပ်၏ဟု ဖွင့်ဆိုတော်မူ၏။ ဆရာ၏ စကားမျှဖြစ်၍ မယုံကြည်နိုင်ကောင်းရာသည် မဟုတ်ပါလော။/ သမဏ၏ ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်ရာ ရဟန်းပြုခြင်း, ရှိခိုးခံရခြင်းတို့သာ ဖြစ်ကောင်းရာသည် မဟုတ်ပါလော၊ ဆရာ့ စကားကို မြစေ ပြီးစေ ယုံကြည်စေနိုင်သော သာဓကစကားကို အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

. **(ဂ) ဆို/** ဆရာ၊ ဆရာသည် ဤအရိယဖိုလ်ဟူသော သာမညဖလကို အဇာတသတ်မင်းသည် မသိဟု ဖွင့်ဆိုတော်မူ၏။ မသိသော် မေးနိုင်မည့်အကြောင်း မရှိရာသည် မဟုတ်ပါလော၊ အဘယ်ကို ရည်ရွယ်၍ သာမညဖလကို မေးမြန်းအပ်ပါသနည်း၊ စုဒ်ကြောင့်-(ဂ) မိန့်။

➤ ❷ ။ **[ဃ+ဇ ဓါကျဘို့ကို့ရှ့]** (၁) နနု တံ ဣသ ရာဇာ နဇာနာတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ တံ (သာမညဖလံ) ပုစ္ဆတိ။ (၃) ဥပရိ အာဂတံ ဒါသကဿကောပမံ သန္ဓာယ ပုစ္ဆတိ။ (၄) တသ္မာ တံ (သာမညဖလံ) ပုစ္ဆတိ။

http://www.dhammadownload.com

➢ ❾ ။ ပရံ ပစ္စနိကံ မာရေတိတိ **ပရမံ**။/ပရတိ အတ္တနော ဥတ္တမဘာဝံ ပါပေလေတိ ပူရေတိတိ **ပရမံ**။ (၃) စောင့်ရှောက်ခြင်းကြီးယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) မဖောက်ပြန်သော အနက်သည် ဝစနိယ မည်၏။ (၆) ဥတ္တမ, အဝိပရီတ-စသော ပရိယာယ် သဒ္ဒါများသည် ဝစနိယတ္ထ မည်၏။

ဒါသန္တေ တာသာတိ **ဒါဒေသာ**။ (၃) ပေးခြင်းကြီးယာ သကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ကျွန်ဖြစ်သည် ဝစနိယ။ (၆) စေဋက-စသော--။ ဒု ကုစ္ဆိတံ အသတိ ဘက္ခတိတိ **ဒါသော**။

ခေတ္တံ ကဿတီတိ **ကဿကော**။ (၃) ထွန်ခြင်းကြီးယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) လယ်သမားဖြစ်သည် ဝစနိယ။ (၆) ခေတ္တဇီဝ-စသော--။

ဥပမိယတေတတိ **ဥပမာ**။ (၃) နိုင်းယှဉ်ခြင်း ကြီယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) နှိုင်းယှဉ် အပ်သော အရာဝတ္ထုသည် ဝစနိယ။ (၆) သြပမ္မ, ဥပမာန-စသော--။

သမဏာသ ဘာဝေါ **သာမညံ**။ (၃) ကိလေသာတို့ကို ငြိမ်းစေတတ်သော သမဏ၏+ အရိယာမဂ်နှင့် ဌာန ဌာနီ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) အရိယာမဂ်ဖြစ်သည် ဝစနိယ။ (၆) အရိယမဂ္ဂ-စသော--။

သဝတိ နိဗ္ဗာနံ အာရမ္မဏကရဏဝသေန ဂစ္ဆတိတိ **သောတော**၊ သဝတိ ကိလေသေ ဟိံသတိတိ **သောတော**။ (သောတာပတ္တိမဂ္ဂေါ)။ အာပဇ္ဇနံ **အာပတ္တိ**။

သောတသ အာပတ္တိ **သောတာပတ္တိ**။ * အရဟာတော ဘာဝေါ **အရဟတ္တံ**။

➢ ❼ ။ **သာမညံ**-ကို သာမညတ္ထာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်- မဂ္ဂသ-ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်) * **အဋ္ဌင်္ဂိကော**-ကို အဋ္ဌင်္ဂိကတ္ထာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်-မဂ္ဂသ။ (၏/သည်)

အရိယော-ကို အရိယတ္ထာ-ဟု ဟိတ်ပြင်-အင်္ဂဂိကသ မဂ္ဂသ။ (၏/သည် စပ်)

➢ ❽ ။ **(က)** ၌ ပရမတ္ထတော မဂ္ဂေါ သာမညံ-ဖြင့် သာမညဖုဒ်ကို သမိတပါဝ သခ်ါတသ သမဏာသ သာမညံ-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ **သာမညေ-အရ** ပရမတ္ထအားဖြင့် မဂ်တရားကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိယျေတ္ထ)

အရိယဖလံ သာမညဖလံ-ဖြင့် သာမညဖလံပုဒ်ကို သာမညသ ဖလံ သာမညဖလံ-ဟု ဝစနတ္ထ ပြု၍ **သာမညဖလေ-အရ** အရိယာဖိုလ်ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိယျေတ္ထ)

➢ ❿ ❽ ။ **ပုဗ္ဗဘဂိ-အရ** ။ ။ မေးမြန်းသော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော ဉာဏ် ဝိရိယ ပြဌာန်းသော စိတ္တဖွါဒ်သည် ဓမ္မရတိဌာယိဘာဝ+ ဓမ္မသိဂ်ါရရာ/ဥသာဟ ဌာယိဘာဝ+ဝိရရသ မည်၏။ အထက်၌လာသော ဒါသ ဥပမာ, ကဿကဥပမာသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝမည်၏။ သိလိသော ဆန္ဒသည် ဥဒ္ဓိပနဝိဘာဝ။ ရဟန်းပြုစ ရှိခိုး ခံရမှု စသည်မှ မဂ်ဖိုလ်တိုင်အောင်သော သာမညဖလကို နာကြား ရခြင်း စသဲည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

သောတာပတ္တိဖလံ-ဠ် သောတ-အရ ။ ။ သောတာပတ္တိမဂ်သည် သမဌာယိဘာဝ+ သန္တရသ။ နိဗ္ဗာန်အာရုံသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ သောတာပတ္တိမဂ်၏ ပဟာယကသတ္တိသည်ငင်း, နိဗ္ဗာန်၏ ဥပသမ ဂုဏ်သည်ငင်း ဥဒ္ဓိပနဝိဘာဝ။ သောတာပတ္တိဖိုလ် စသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

http://www.dhammadownload.com

ဝါကျ (၄၆) [၌၁၄၄။]

(က–၁) ရညာ ပန ကထိယမာနေ ဥဇ္ဈာယိတုံ နု သက္ခိဿန္တိ၊

(က–၂) ရာဇာနမေဝ အနုဝတ္တိဿန္တိ။ (ခ) ကုသရာနုဝတ္တကော ဟိ လောကော။

(ဂ) ဟန္ဒာဟံ ရညော ဝဘာရံ ကရောမီတိ ရညော ဘာရံ ကရောဒန္တော ""အဘိဇာနာဒိ ဧနာ ဘဒ္ဒ""န္တိ အာဒိမာဟ။

(ဃ) အဘိဇာနာဒိ ဧနာ ဘဒ္ဒန္တိ အဘိဇာနာသိ နု တွံ၊

(င) အယဉ္စ နောသဒ္ဒေါ ပရတော ""ပုစ္ဆိတော""တိ ပဒေန ယောဇေတဗ္ဗံ။

(စ) ကုဒ္ဓံ ဝုတ္တံ ဟောတိ ""မဟာရာဇ တွံ ကုမံ ပဠံ အညေ သမဏာ ပြာဟ္မဏော ပုစ္ဆိတာ နု၊ အဘိဇာနာသိစ နံ ပုဋ္ဌဘာဝံ၊ နု တေ သမ္မုဋ္ဌ""န္တိ။

(ဆ) သစေ ဧတေ အဇာနန္တိ သစေ တုယ္ဟံ ယထာ တေ ဗျာဒ္ဓိသု၊ တထာ ကုဇ္ဈ ဘာသိတုံ ဘာရိယံ နု ဟောတိ။ (ဇ) ယဒိ နု ကောစိ အဖာသုကဘာဝေါ အတ္ထိ၊ ဘာသသူတိ အတ္ထော။

➢ ❶ ။ (ခ) [ကွတိ-သဒ္ဒါ၊ အာကာရတ္ထ၊ နောက်၌ပြမှု-စသော နိယံနှင့် အညီ]

ဟိ၊ထင်ရှားအောင် ပြဦးအုံ။ကွဒ်၊ဤအနက်သည်။(ဝါ) ကို။ဝုတ္တံ၊ဆိုအပ်သည်။ (ဝါ) ဆိုလိုသည်။ ဟောတိ၊ဖြစ်၏။ (ကိ၊အဘယ်သို့။ဝုတ္တံ၊သည်။ဟောတိ၊ဖြစ်သနည်း) မဟာရာဇ၊မဟာရာဇာ။တွံ၊သင်သည်။ ကုမံ ပဠံ၊ဤပြဿနာကို။အညေ၊ငါမှတစ်ပါး၊ကုန်သော။ သမဏာဗြာဟ္မဏော၊သမဏာဗြာဟ္မဏ အမည်ရသူတို့ကို။ ပုစ္ဆိတာန၊မေးဘူးသလော။နံ ပုဋ္ဌဘာဝံ၊ထိုသို့ မေးအပ်ဘူးသည်၏ အဖြစ်ကို။အဘိဇာနာသိစ၊သိလည်း သိ၏လော။(ဝါ) မှတ်မိလည်း မှတ်မိ၏လော။တေ၊သင်၏။သမ္မုဋ္ဌံ၊ပျောက်ပျက်ခြင်းသည်။(ဝါ) မေ့လျော့ခြင်းသည်။နု ဟောတိ၊မဖြစ်ဘဲရှိ၏လော။ကွတိ၊သို့။ဝုတ္တံ၊သည်။ဟောတိ၊၏။(ဘာဋီ၊၃၊၃၀၉)

➢ ❶ ။ (ခ) သို့ ဧဇာဧနာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် မင်းသည်ဖြေဆိုအပ်သော် ကဲ့ရဲ့ခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်ကုန်ဘဲ မင်းသို့သာ အစဉ်လိုက်ကုန်သောဟု ဆို၏။ အဘယ့်ကြောင့် မင်းသို့သာ အစဉ်လိုက်ကြပါသနည်း၊ ဟုတ်မှန်ရာသို့သာ အစဉ်လိုက်ကုန်ရာသည် မဟုတ်ပါလော၊ စုဒ်(ခ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ သဲဝဏ္ဏနာနုဗ္ဗမဧဇာဧနာ ။ ။ ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရား၊သည် အဘိဇာနာသိ နော တွံ အစရှိသည်ဖြင့် ဟောတော်မူ၏။ ယင်း၌ နော-သဒ္ဒါသည် ပဋိသေဓတ္ထဝါစက နိပါတ် နော-သဒ္ဒါ, အမှ-သဒ္ဒါ၏ ကာရိယ နော-သဒ္ဒါ, နာသနတ္ထဝါစက နော-သဒ္ဒါတို့တွင် တမျိုးမျိုးဖြစ်ပါသလော၊ အဘယ် အနက်ကိုဟောသော နော-သဒ္ဒါဖြစ်ပါသနည်း၊ ဤ၌ အတိအကျ သေချာစွာ မဖွင့်ပြခဲ့သော် ဆရာ့အား အတိဗျာပိတဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏၊ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။ **အဓိပ္ပါယ်ကား**- အဘိဇာနာသိ နော တွံ-၌ နော-သဒ္ဒါသည် ပုစ္ဆနတ္ထဝါစက နိပါတ်နော-သဒ္ဒါ ဖြစ်၏ဟု ငါပြဆိုရကား သင်တင်သော အတိဗျာပိတဒေါသ ငါ့အား မရောက်ဟူလို။

(င) သို့/ သာဓဘာဝ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဃ) ဖြင့် နော-သဒ္ဒါကို အဘိဇာနာသိ ကြိယာနှင့် ယှဉ်စပ်၍ အနက်ယောနေရမည်ဟု ဆို၏။ (တနည်း) နော-သဒ္ဒါသည် နု-သဒ္ဒါကဲ့သို့ ပုစ္ဆာအနက်၌ဖြစ်သောဟု ဆို၏။ ယင်း နော-သဒ္ဒါကို အဘိဇာနာသိ ကြိယာ ပုဒ်နှင့်သာလျှင် ယှဉ်စပ်၍

http://www.dhammadownload.com

အနက်ယောဇနာရမည်ဟု မှတ်သားအပ်ပါသလော၊ အဘယ်ပုဒ်နှင့်လည်း ယှဉ်စပ်၍ အနက်ယောဇနာ အပ်ပါသေးသနည်း၊ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။ **အဓိပ္ပါယ်ကား**– ပုစ္ဆိတာဟူသော နောက်ကြိယာပုဒ်တပါး နှင့်လည်း ယှဉ်စပ်၍ အနက်ယောဇနာရမည်ဟူလို။

(စ) **သို့/** ဆရာ၊ ဆရာသည် (င) ဖြင့် နော–သဒ္ဒါကို အဘိဇာနာသိ ပုစ္ဆိတာ–ဟူသော ကြိယာ နှစ်ပုဒ်လုံးနှင့် ယှဉ်စပ်၍ အနက်ယောဇနာရမည်ဟု ဆို၏။ ပါဠိရှိသည့် အတိုင်းသာ ယှဉ်စပ်၍ ယောဇနာ ကောင်းသည် မဟုတ်ပါလော၊ အဘယ်သို့လျှင် (ဝါ) ဘယ်ပုံ ဘယ်နည်း အဘိဇာနာသိ၊ ပုစ္ဆိတာကြိယာ နှစ်ပုဒ်လုံးနှင့် ယှဉ်စပ်၍ အနက် ယောဇနာအပ်ပါသနည်း၊ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။

➤ ❽ ။ [က (၂)နှင့် ခ ဝါကျတို့ကို၌] (၁) နှနု ဂုဏပိ မနသော, သဗ္ဗာပိ ရာဇပရိသာ မနုဿာဝ ဟောန္တိ။ (၂) အထ ကသ္မာ ရာဇာနမေဝ အနုဝတ္တိဿန္တိ ဝုတ္တံ။

(၃) နှနု ဣဿရာနုဝတ္တကော လောကော။ (၄) တသ္မာ ရာဇာနမေဝ အနုဝတ္တိဿန္တိ ဝုတ္တံ။

➤ ❾ ။ ပုစ္ဆိတပ္ပေါတိ **မဇ္ဈော**။ (၃) မေးခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) အမေးပုစ္ဆာ ပြဿနာခြင်းသည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) အနုယောဂေါ, ပုစ္ဆာ စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါ များသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။ * ပုစ္ဆိယတေတိ **ပုစ္ဆဋ္ဌော**။

ဤသတိ အဘိဘဝတီတိ **ဣဿရော**။ (၃) အစိုးရခြင်း လွှမ်းမိုးခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) အစိုးရမင်းခြင်းသည် ဝစနီယ။ (၆) အဓိပတိရာဇာ–စသော–။

ဘာရိတပ္ပန္တိ **ဘာရိယံ**။ (၃) ထမ်းဆောင်ခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ဝန်ထုပ် ဝန်ပိုးခြင်းသည် ဝစနီယ။ (၆) ဓုရ–စသော–

သမ္မုသိယတေတိ **သမ္မုဋ္ဌော**။ (၃) ပျောက်ပျက်ခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု (၅) မေးမြန်းအပ်သော ပြဿနာသည် ဝစနီယ။ (၆) ဝိနဋ္ဌ, ပမုဋ္ဌ–စသော–။

ပြဟ္မုနော အပစ္စံ **ပြာဟ္မဏော**။ (၃) ပြဟ္မုနော–အရ ပြဟ္မာနှင့် ဏာပစ္စည်းအရ ပုဏ္ဏား ဖြစ်တို့၏ ဓနက–ဧည အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ပုဏ္ဏားဖြစ်သည် ဝစနီယ။

(၆) ဝိဇ္ဇ, ဘောဝါဒိ–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

➤ ❿ ။ **ဣဿရာနုဝတ္တကော**–ကို ဣဿရာနုဝတ္တကတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= လောကဿ–ဟု သမ္ဗန်ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်)

(စ) ဝါကျ **ပုစ္ဆိတာ**–ကို ပုစ္ဆနကတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်– တဝ (မဟာရာဇဿ) ဟု သမ္ဗန်ခံရပါ မည်။ (၏/သည် စပ်) [ပုစ္ဆိတာ=ပုစ္ဆဓောတ်+တုပစ္စည်း+ကတ္တုသာဓန]

➤ ⓫ ။ **(က)** ဖြင့် အဘိဇာနာသိ နော တွံ–ဒ္ဒိ နော–သဒ္ဒါသည် နု–သဒ္ဒါကဲ့သို့ ပုစ္ဆနတ္ထဒ္ဒိ နိပါတ်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ)

(ခ) ဒ္ဒိ ဘာရိယံ နု ဟောတိ–ဖြင့် သစေ တေ အဂရု–ဒ္ဒိ အ–၏ ပဋိသေဓနအနက်ကို ဟော သည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) ဂရု–သဒ္ဒါသည် ဤဒ္ဒိ ဆရာ, ဘုရားဟူသော အနက်ကို မဟော၊ ဘာရိယအနက်ဟောသည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။ (ကြွင်းဘာဝတ္ထ)

http://www.dhammadownload.com

(၈) ၌ ယဒိ-ဖြင့် သစေ တေ အဂရု-၌ သစေ-သဒ္ဒါ၏ ပရိကပ္ပတ္ထဝါစကနိပါတ်ပုဒ်၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) (**စာနည်း**) ယဒိ-ဖြင့် သစေ-သဒ္ဒါသည် ယဒိ-သဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ပရိယာယ်ပြ အဘိဓေယျတ္ထ)

➢ ❽ ။ **သဒ္ဓသံဝတ္တနိကံ-၌ သဒ္ဓ-စရေ** ။ ။ ရူပ, သဒ္ဒ, ဂန္ဓ, ရသ, ဖောဋ္ဌဗ္ဗ, အာယု, ဝဏ္ဏ, သုခ, ယသ, အာဓိပတေယျ-ဟု ဆိုအပ်သော ဆယ်ပါးသော တရားတို့ကိုယူရပါသည်။

➢ ❾ ❿ ။ **(ခ) ဝါက္ယ အာသဿ-၌ အန္တဋ္ဌကို၌** ။ ။ (၁) ဘာသဓာတ်-အရ တိတ္ထိဆရာကြီးတို့ ဖြေကြားလိုက်သည့် ပြဿနာအဖြေတို့ကို တဖန်လျှောက်ထားနေသော အဓာတသတ်မင်း၏ သန္ဓာန်၌ ဝိရိယပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တဖွါဒ်သည် ဓမ္မဥဿာဟဌာယီ ဘာဝ+မ္မဝိရရသ။ (၂) နှုတ်မြွက်မလျှောက်ကြားမီ စိတ်၌ပိုင်းခြားသတ်မှတ်ထားသော မနသာဝဝတ္ထုပိတသဒ္ဒါများသည် အာရမ္မဏာ ဝိဘာဝ။ (၃) ဘုရားရှင်၏ အမေးစကားတော်သည်၎င်း, အဓာတသတ်မင်း၏ တဖန်ပြန်လည် လျှောက်နိုင်လောက်အောင် မှတ်သားနိုင်မှု-စသော အကြောင်းတရားများသည်၎င်း ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ။ (၄) တိတ္ထိဆရာကြီးတို့၏ မိစ္ဆာဝါဒကို ဘုရားရှင်၏ အနီးရှိ ရဟန်းရှင်လူ ပရိသတ်များ သိရှိရခြင်း, မိစ္ဆာဝါဒ အယူမှ ရှောင်ကြဉ်ပြီး သမ္မာအယူဝါဒ၌တည်ခြင်း-စသော ကောင်းကျိုး အဆက်ဆက်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

အဘိဇာနာသိ-စရေ ။ ။ သညာ သတိ ပညာပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တဖွါဒ်သည် ဓမ္မရတိ ဌာယီ ဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရရသ မည်၏။ မေးအပ်ဖူးသော ပြဿနာသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ မေးအပ်ဖူးသည်၏ အဖြစ်သည်၎င်း, မပျောက်ပျက်ခြင်းသည်၎င်း ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ။ မြတ်စွာဘုရားအား ပြန်လည်လျှောက်ထားနိုင်ခြင်းသည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဥဿာယိတ္ဘံ-၌ ဓာတ်စရေ ။ ။ အညတိတ္ထိသာဝကတို့သန္ဓာန်၌ ကဲ့ရဲ့သော အခြင်းအရာအား ဖြင့်ဖြစ်သော ဒေါသပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တဖွါဒ်သည် ကောဓဌာယီဘာဝ+ရုဒ္ဓရသ။ အဓာတသတ်မင်းဖြေဆိုအပ်သော တိတ္ထိတို့၏ အဖြေစကားသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ တိတ္ထိတို့ စကား၏ အနှစ်သာရ မရှိခြင်းသည် ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ။ မင်းသို့ အစဉ်လိုက်ရခြင်း ရှိသေစွာ တရားနာယူရခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝ။

ဝါက္ယ (၄၇) [ဌ၊၁၄၄။] (ဘာဋီ၊၃-၃၁၀)

(က) နံ စဒါ စမံ ဘစန္တိတိ ကိံ သန္ဓာယာဟ၊

(ခ) ပဏ္ဍိတပတိရူပကာနဉ္ဉိ သန္ဓိကေ ကထေတုံ ဒုက္ခံ ဟောတိ၊

(ဂ) တေ ပဒေ ပဒေအက္ခရေအက္ခရေဒါသမေဝ ဝဒန္တိ၊

(ဃ) ဓကန္တပဏ္ဍိတာ ပန ကထံ သုတ္တာ သုကထိတံ ပသံသန္တိ၊ ဒုတ္ကထိတေသု ပါဋိပဒအတ္ထ ဗျဉ္ဇနေသု ယံ ယံ ဝိရုဇ္ဈတိ၊ တံ တံ ဥဇုကံ ကတွာ ဒဿေန္တိ၊

(င) ဘဂဝတာစ သဒိသော ဓကန္တပဏ္ဍိတော နာမ နတ္ထိ။ **(စ)** ဓေနာဟ ""နံ စဒါ စမံ ဘစန္တိ ဂဂ္ဂ၊ ယဒ္ဓဿ ဘဂဝါ နိသိဒန္နာ ဘဂဝန္တန္တစဝါဒါ""တိ၊

➢ ❶ ။ **(စ)** [**ဓာကာရေဓကာရေပ်ဓနကိ**] ဘန္တေမြတ်စွာဘုရား။ယတ္ထ၊အကြင်အရပ်၌။ ဘဂဝါမြတ်စွာဘုရားသည်သော်၎င်း။ဘဂဝန္တရူပေါဝါ၊ဘုရားရှင်၏ သဘောကဲ့သို့သော သဘောရှိသော ပညာ

http://www.dhammadownload.com

ရှိ ပုဂ္ဂိုလ်သည်သော်၎င်း။(သဒ္ဒတ္ထ) (၀၂) ဘုရားရှင်ကဲ့သို့ ဧကန် ပညာရှိ အစစ်ဖြစ်သော ပညာရှိပုဂ္ဂိုလ် သည်သော်၎င်း။ (အဓိပ္ပါယတ္ထ) နိသိန္နော၊ထိုင်နေသည်။အဿ၊ဖြစ်၏။(တတ္ထ၊ထိုအရပ်၌။) မေဒကာတော်၏။(၀၂) ဒကာတော်မှာ။(ဘာသိတ္ထ၊ လျှောက်ခြင်းငှာ။) ဂရု၀နိလေးသည်။နေ ခေါ် ဟောတိ၊မဖြစ်ပါ။

➤ ❶ ။ (ဂ) သို့/ **သာစဘာဂပုစ္ဆာ** ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် ပညာရှိ အတုယောင် ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏အထံ၌ စကားပြောဆိုရခြင်းသည် ခဲယဉ်းဆင်းရဲ၏ဟု ဆို၏။ ပညာရှိအတုယောင် ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်လည်း ပဏ္ဍိတ နာမည်ကို ယူထားသောကြောင့် သူတို့ထံ၌ စကားပြောဆိုရခြင်းသည် လွယ်ကူချမ်းသာသည်သာ မဟုတ်ပါလော၊ အဘယ့်ကြောင့် ပညာရှိအတုယောင် ပုဂ္ဂိုလ်တို့အထံ၌ စကားပြောဆိုရခြင်းသည် ခဲယဉ်း ဆင်းရဲ၏ဟု ဆိုပါသနည်း၊ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ အနုသေန္တော ။ ။ ဤသို့ (ဂ) ဖြင့် ပညာရှိအတုယောင် ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ယုတ်ညံ့သော သဘော လက္ခဏာကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ပညာရှိအစစ်အမှန် ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ မြင့်မြတ်သော သဘောလက္ခဏာကို ပြလိုသော ဆရာသည် (ဃ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် ပညာရှိစစ်စစ်တို့သည် စကားကိုကြား၍ ကောင်းစွာ ပြောဆိုအပ်သည်ရှိသော် ချီးမွမ်းကြကုန်၏ဟု ဖွင့်ဆိုတော်မူ၏။ မကောင်းသဖြင့် ပြောဆိုအပ်သော် အဘယ်သို့ ပြောဆိုမှု ပြုကြပါကုန်သနည်း၊ ကဲ့ရဲ့ကြကုန်သည်ဟုပင် မှတ်သားအပ်ပါသလော၊ (ဃ) မိန့်။

(ဝ) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ–ဂ–ဃ) တို့ဖြင့် ပညာရှိအတုယောင် ပုဂ္ဂိုလ်၏ သဘောလက္ခဏာနှင့် ပညာရှိအစစ်အမှန် ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ သဘောလက္ခဏာကို ပြဆိုတော်မူ၏။ ဘုရားရှင်သည် ထိုအစစ်အတု နှစ်မျိုးတွင် အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်မျိုး၌ ပါဝင်ပါသနည်း၊ ပညာရှိအတုအယောင်ပုဂ္ဂိုလ်မျိုး၌ ပါဝင်ပါသလော၊ စုဒ်ကြောင့် (ဝ) မိန့်။

(စ) သို့/ စစ္စာဘနာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဝ) ဖြင့် ဘုရားရှင်နှင့်တူသော ဧကန်ပညာရှိ ပုဂ္ဂိုလ်မည်သည် မရှိဟု ဆိုတော်မူ၏။ ယင်းသို့ဆိုသဖြင့် အဘယ်အကျိုးရှိပါသနည်း၊ (၀၂) အဘယ် ဂုဏ်ရှိပါသနည်း၊ အကျိုးမရ နိဂ္ဂဏ္ဌက ဖြစ်ကောင်းအံ့လော၊ စုဒ်ကြောင့်– (စ) မိန့်။

➤ ❷ ။ [**စ+ဂ ဝါကျဒွိကို့ရှု**] (၁) နနု ပဏ္ဍိတပတိရူပကော ပဏ္ဍိတောတိ ဧကဒေသနာမံ လဘတိ။ (**စာနည်း**) နနု ပဏ္ဍိတပတိရူပကာနမွိ သန္တိကေ ကထေတုံ သုခံ ဟောတိ။

(၂) အထ ကသ္မာ ပဏ္ဍိတပတိရူပကာနံ သန္တိကေ ကထေတုံ ဒုက္ခံ ဟောတိတိ ဝုတ္တံ။

(၃) နနု တေ ပဒေ ပဒေ အက္ခရေ အက္ခရေ ဒေါသမေဝ ဝဒန္တိ။

(၄) တသ္မာ ပဏ္ဍိတပတိရူပကာနံ သန္တိကေ ကထေတုံ ဒုက္ခံ ဟောတိတိ ဝုတ္တံ။

[**စ–ဝါကျကို့ရှု**] (၁) နနု ဧကဒေသတော ပဏ္ဍိတနာမကာနံ သန္တိကေ သုခံ ဟောတိ။

(၂) အထ ကသ္မာ ကထေတုံ ဒုက္ခံ ဟောတိတိ ဝုတ္တံ။ (၃) နနု ပဏ္ဍိတရူပကာနံ သန္တိကေ ကထေသိ။ (၄) တသ္မာ ကထေတုံ ဒုက္ခံ ဟောတိတိ ဝုတ္တံ။

ပါဏာတိပါတာပဃဓဘောတိ ပါဏံ ဟနန္တသ္သပိ ဟနာပေန္တသ္သပိ။ (ဋ္ဌ၁၄၅။)

(၁) နနု ပါဏာတိပါတပဃဓတောတိ သဒ္ဒေါ ဧကော၀ ဟောတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ ပါဏံ

http://www.dhammadownload.com

ဟနန္တသပိ ဟနာပေန္တသပိတိ ဒုဝိဓော သံဝဏ္ဏိတော။ (၃) နနု အတိပါတာ ပဃတောတိ ပဒံ သုဒ္ဓကတ္တရိစ ဟေတုကတ္တရိစ ပဝတ္တတိ။ (၄) တသ္မာ ပါဏံ ဟနန္တသပိ ဟနာပေန္တသပိတိ ဒုဝိဓော သံဝဏ္ဏိတော။

➤ ❾ ။ ပဏ္ဍာယ ဣတော (ဂတော ပဝတ္တော)တိ **ပဏ္ဍိစ္စော**။ **(သမာသ်)**

(၃) ပဏ္ဍာ-အရ ပညာ၏+ဣတ-အရ ပညာရှိပုဂ္ဂိုလ်ဒြဗ်နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏော;/အကြောင်း အကျိုး/သံ-သာမိ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) ပညာရှိ ပုဂ္ဂိုလ်ဒြဗ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) ဗုဓ, ဝိဒွါ, ဝိဘာဝိ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

ပဏ္ဍာ ဗုဒ္ဓိ သဘ္ဘာတာ ယဿ အတ္ထိ, တသ္မိံ ဝါ ဝိဇ္ဇတိတိ **ပဏ္ဍိစ္စော**။**(တဒ္ဓိတ်)**

ပဒုတိ ဇာနာတိတိ **ပဏ္ဍိစ္စော**။ **(ကိတ်)**

(၃) သိခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (ကြွင်းတူ)

ဘဂဝတော ရူပံ သဘာဝေါ ဝိယ ရူပံ အဿာတိ ဘဂဝန္တရူပေါ။ (၃) မြတ်စွာဘုရား ၏ ကေန် ပညာရှိပုဂ္ဂိုလ်နှင့် သဒိသ-သဒိသီ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ဘုရားရှင်၏ သဘောကဲ့သို့သော သဘောရှိသော ပညာရှိ ပုဂ္ဂိုလ်ဒြဗ်သည် ဝစနီယ။(၆) ဗုဒ္ဓရူပေါ-စသော---။

ပါတိ ရက္ခတီတိ **ပါဠိ**။ (၃) စောင့်ရှောက်ခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ပါဠိတော်ဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ပဒ, ဓမ္မ-စသော---။ ပကဋ္ဌာနံ ဝစနပဋန္ဓာနံ အာဠိ **ပါဠိ**။

ပါဠိသခီါတံ ပဒံ **ပါဠိပဒံ**။ (၃) ပါဠိ-ဟုဆိုအပ်သော သမ္ဟာဝနာဘောဂုဏ်၏ ပုဒ်နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏော အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) ပါဠိ-ဟုဆိုအပ်သော ပုဒ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) ဓမ္မပဒ, ပါဠိဆောဌသ-စသော---။

➤ ❿ ။ **သုကထိတံ**-ကို သုကထိတတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင် ကထာယ-ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (၏/ကို စပ်) * **ဒုက္ကထိတေသု**-ကို ဒုက္ကထိတတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= ပါဠိပဒအတ္ထဗျဉ္ဇနာနံ-ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (တို့၏/တို့သည် စပ်)

(ဃ) ၌ **သုတ္တာ**-ကို သုဏန္တတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်=ဧကန္တပတ္ထိတာနံ။(တို့၏/တို့သည်)

ဧကန္တပဏ္ဍိတော-ကို ဧကန္တပတ္ထိတတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= ဘဂဝတော။(၏/သည်)

➤ ⓫ ။ (က) **ဧကမိဓမ္မန္တိ**ဧကံ ကုဇ္ဇအဟံ။ (ခ) **သဗ္ဗမ္ဘာဒနိယံ ကထံ သာဓုဇနိယံ ဝိတိသာဓေတ္ဝာတိ သဗ္ဗမ္ဘာဒဓနကံ သရိတပ္ပယုတ္တကံ ကထံ ပရိယောသာပေတွာ။**

(ဂ) ကရောတောတိ သဟတ္ထာ ကရောန္တဿ။

(ဃ) ကာရယတောတိ အာဏတ္တိယာ ကာရေန္တဿ။

(င) ပစတောတိ ဒဏ္ဍေန ပဓရိတ္ဝာ ဥန္တဿ။

(စ) ပါဏာတိပါတာပယတောတိ ပါဏံ ဟနန္တဿပိ ဟနာပေန္တဿပိ။

(ဆ) နိဇ္ဇဝေါ ပန္တိ မဟာဝိလောပံ။

(ဇ) ဧကာဂါရိကန္တိ ဧဝမေဝ ဃရံ ပရိဂါရေတွာ ဝိလုပ်ဖန်။ (၁၄၄)

(က) ဖြင့် ကေမိဒါဟံ-ကို ဧကံ+ကုဇ္ဇ+အဟံ-ဟု ပုဒ်ရမည်၏အဖြစ်ကို သိစေ။ (သန္ဓိလိင်္ဂပဒ)

http://www.dhammadownload.com

(၈) ၌ သမ္မောဒနေကာ်-ဖြင့် သမ္မောဒနီယပုဒ်ကို သမ္မောဒေတိ သမ္မောဒနံ ကရောတိတိ သမ္မောဒနီယာ-ဟု ဟေတုကတ္တုသာဓန ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) အနီယပစ္စည်း၏ ဟေတုကတ္တုသာဓနအနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သိစေသည်။ **(တနည်း)** သမ္မောဒနေကာ်-ဖြင့် သမ္မောဒနီယပုဒ်ကို သမ္မောဒနံ ဧနေတိတိ သမ္မောဒနီယာ-ဟု ဧနေတိ တဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ကကာ-ပစ္စည်း၏ ဧနေတိ တဒ္ဓိတ်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (ပစ္စယတ္ထ) သမ္မောဒနိက ဟူလိုလျက် နိ-၌ ကာ-ကို ဤပြု၊ က-ကို ယ-ပြု၍ သမ္မောဒနီယ-ဟု ရုပ်ပြီးနေသည်ကိုငင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

သရိတမ္မယုတ္ထက် ဖြင့် သာရဏီယပုဒ်ကို သရိတမ္မန္တိ သာရဏီယာ-ဟု ကမ္မသာဓန ဝစနတ္ထ ပြုရမည်ကိုငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) အနီယပစ္စည်း၏ ကမ္မသာဓနအနက်၌ သက်သည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သာရနိယ ဟူလိုလျက် နာ-ကို ဏာပြု၍ သာရဏီယ-ဟု ရုပ်ပြီးနေသည်ကိုငင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။ **(တနည်း)** သရိတမ္မယုတ္ထက်-ဖြင့် သာရဏီယပုဒ်ကို သရဏသ အနုစ္ဆဝိကာ သာရဏီယာ-ဟု အနုစ္ဆဝိက တဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏိက-ပစ္စည်း၏ အနုစ္ဆဝိကတဒ္ဓိတ်အနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (ပစ္စယတ္ထ) သာရဏိက ဟူလိုလျက် ဏိ-၌ ကကို ဤ-ပြု၊ က-ကို ယ-ပြု၍ သာရဏီယ-ဟု ရုပ်ပြီးနေသည်ကိုငင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဝရိယောသာဓေတွာ-ဖြင့် ဝီတိသာရေတွာ-၌ ဝိ-ဥပသာရ၏ ဓာတ္တတ္ထဝိသေသက၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) အတိ-ဥပသာရ၏ ဓာတ္တတ္ထာနုဝတ္တက၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) သရဓာတ်၏ ပရိယောသာန အနက်ဟောသည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဒု-ဓာတ္တတ္ထ) ဏော-ပစ္စည်း၏ ကာရိက်ဏော-ပစ္စည်း၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(၇) ၌ **သဟတ္ထာ**-ဖြင့် ကရောတောပုဒ်ကို ကရောတိတိ ကရောန္တော-ဟု သုဒ္ဓကတ္တု သာဓန ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) အန္တပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓကတ္တုသာဓနအနက်၌ သက်သည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

ထရောန္တသ-ဖြင့် ကရောတော-၌ တော-သဒ္ဒါသည် တော-ပစ္စည်း မဟုတ်၊ ဂစ္ဆန္တာဒိဂိုဏ်းဝင်ဖြစ်၍ သ-ဝိဘတ်၏ ကာရိယတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဝိဘတ္တိပဒ)

(၈) ၌ အာဏတ္တိယာ-ဖြင့် ကာရယတောပုဒ်ကို ကာရေတိတိ ကာရယန္တော-ဟု ဟေတုကတ္တု သာဓန ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏယပစ္စည်းနှင့်တကွ အန္တပစ္စည်း၏ ဟေတုကတ္တု သာဓနအနက်၌ သက်သည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ကာရေန္တသ-ဖြင့် ကာရယတော-သဒ္ဒါ၏ ကရောတောကဲ့သို့ သ-ဝိဘတ်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဝိဘတ္တိပဒ) သိစေပါသည်။

(၉) ၌ ဒဏ္ဍေန ပီဠေန္တသ-ဖြင့် ပစတော-၌ ပစ-ဓာတ်သည် ပါကတ္ထ မဟုတ်၊ ပီဠနတ္ထ-၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဒု-ဓာတ္တတ္ထ) ကရောတော-ပုဒ်တို့ကဲ့သို့ သ-ဝိဘတ်၏ ကာရိယ၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဝိဘတ္တိပဒ) သိစေပါသည်။

(၁) ဖြင့် ပါဏံ အတိပါတာပယတော-ဟု ပဒဏ္ဍေဒြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (သန္ဓိ လိင်္ဂံပဒ) အတိပါတာပယတောပုဒ်ကို အတိပတတိ အတိပါတေတီတိ အတိပါတာပယန္တော-ဟု သုဒ္ဓကတ္တုသာဓန,

http://www.dhammadownload.com

ဟေတုကတ္ထုသာဓန နှစ်ဝိကပ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏယပစ္စည်းနှင့်အန္တပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓကတ္ထုသာဓန, ဟေတုကတ္ထုသာဓန အနက်၌ သက်သည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) တော-သဒ္ဒါ၏ သ-ဝိဘတ်၏ ကာရိယ၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဝိဘတ္တိပဒ) အတိပုဗ္ဗ ပတ-ဓာတ်အရ အသက်ကို ချခြင်း, ကျစေခြင်းဟူသည် အသက်ကို သတ်ခြင်း, သတ်စေခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုငင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဆ) ဖြင့် နိလ္လောပ-ပုဒ်ကို ကိုယ်ပို အသေသေတွာ နိရုဝသေသော လောပေါ ဝိလုပ္ပနံ နိလ္လောပေါ-ဟု ကမ္မဓာရယ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟု သိစေပါသည်။(သမာသလိင်္ဂတ္ထ)

(ဇ) ဖြင့် ဧက-နှင့် အာဂါရကို ကေမေဝ အာဂါရံ ကောဂါရံ-ဟု အဝဓာရဏ ကမ္မဓာရယ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) အာဂါရ-သဒ္ဒါ၏ ဃရ အနက်ကို ဟောသည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) ကောဂါရိကပုဒ်ကို ကောဂါရေ နိယုတ္တော ဝိလောပေါ ဧကောဂါရိကော-ဟု နိယုတ္တတ္ထတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏက-ပစ္စည်း၏ နိယုတ္တတ္ထတဒ္ဓိတ်၌ သက်သည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

➢ ❶ ။ **ပါဠိပဓာဏဿဒ္ဓာဒိနမသ္ဒ-ဒ္ဒီ ဗ္ဗဉ္ဇနေ-ဓာရေ** ။ ။ ပါဠို-ဟုဆိုအပ်သော ပုဒ်, အနက်တို့၌ အကျုံးဝင်နေသော အက္ခရာဟူသမျှကို ယူရပါမည်။

(တနည်း) ပုဒ်အပေါင်းဖြစ်သော ပဒသမူဟ ဝါကျကို ယူရပါမည်။

ပဏ္ဍိတပဓိရူပက-ဟူသည် ။ ။ အစိမ်းဖြစ်ပါလျက် မှည့်ရောင်ဝင်းနေသော သစ်သီး များကဲ့သို့ ပညာရှိအစစ် မဟုတ်ပါဘဲ ပညာရှိယောင်ဆောင်နေသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို "ပဏ္ဍိတ ပတိရူပက"ဟု ဆိုပါသည်။

➢ ❷ ❶ ။ **(၁) ကထေတုံ-ဒ္ဒီ ဓာတ္ဒတ္ထာကို ရ္ဟ၍** ။ ။ (၁) ကထ-ဓာတ်အရ ပညာရှိ အတု အယောင် ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အထံ၌ စကားပြောဆိုနေရသော တစုံတယောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏သန္တာန်၌ ဝိရိယပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တဖြုဒ်သည် ဥဿာဟဋ္ဌာယီဘာဝ+ဝိရရဏ မည်၏။ (၂) မပြောဆိုမီ စိတ်ဖြင့် ပိုင်းခြားမှတ်သားအပ်သော မနသာဝဝတ္ထုပိတ စကားရပ်များသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ မည်၏။ (၃) ပညာရှိ အတုအယောင် ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အနီး အနားဖြစ်နေခြင်းသည်ငင်း, ယင်းအတုအယောင် ပညာရှင်တို့၏ ပုဒ်တိုင်း ပုဒ်တိုင်း စကားလုံးတိုင်း၌ အပြစ်ကိုသာ ကြည့်ရှုတတ်ခြင်းဟူသော အကြောင်း တရားများသည်ငင်း, ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ မည်၏။ (၄) အပြစ်ပြောသံ ကြားရပြီးနောက် စိတ်နလုံး မချမ်းမသာဖြစ်ရခြင်း, နောင်တဖန် ဆင်းရဲရခြင်းစသော အကျိုးအဆက်ဆက်သည် အနုဘာဝ။

ပဿဿန္တိ-ဓာရ ။ ။ ကုသိလ်ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တဖြုဒ်သည် ဓမ္မရတိ ဋ္ဌာယီဘာဝ+ဓမ္မ သိဂ်ါရ ရသ ကောင်းစွာပြောဆိုအပ်သော စကားသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ ယင်းစကား၏ သုဘာသိတဝုဏ်သည်ငင်း, ပညာရှိ၏ တည်ကြည်ခြင်းဝုဏ်သည်ငင်း ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။ ကောင်းစွာပြောဆိုအပ်သော စကားကို အမှန် အတိုင်း သိရခြင်း ပညာရှိအား လေးစားအားကိုးကြခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဥဇုကံ ကတ္တာ ဓဇ္ဇန်-ဓာရ ။ ။ ဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တဖြုဒ်သည် ဓမ္မရတိဋ္ဌာယီဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရရသ မည်၏။ ဆန့်ကျင်နေသော ပါဠို, ပဒ အတ္ထဗျဉ္ဇနတို့သည် အာရမ္မဏ ဝိဘာဝ မည်၏။

http://www.dhammadownload.com

မမှန်ကန်သည်ကို သိနိုင်သော အသိဉာဏ်သည် ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ မည်၏။ အမှားကို ပြောဆိုမိသူအား အမှန်ကို သိရခြင်းစသော အကျိုးတို့သည် အနုဘာဝ။

ပါဠိ (၄၈) [ဌ၊၁၄၅]။ (ဘာဋ္ဌ-ဒု၊၃၁)

(က) ပရိပန္ထေတိ အာဂတဘာဂဘာနံ အပ္ပိဿနဗ္ဘဏ္ဍံ ပဂ္ဂေတိဋ္ဌတောဒါ၊

(ခ) ကရောတော နု ကရီယတီ ပါပန္တိ "" ယံ ကိဉ္စိ ပါပံ ကရောဓိ ""တိ သညာယ ကရောတောပိ ပါပံ နကရီယတီ၊ နတ္ထိ ပါပံ။

(ဂ) သတ္ထာ ပန "" ပါပံ ကရောမာ ""တိ ဇဝံ သညိဓနာ ဟောန္တိတိ ဒီပေတိ၊

(ဃ) ဧဋရပရိယေသနာတိ ခုရဓနမိဓနာ၊ (၉) ခုရဓာရဏဒိသပရိယေသနာ ဝါ၊

(စ–ဝ) ဇကမံသ ဧလသ္မိံ ဇကံ မံသရာသိ၊ (စ–၂) မုဉ္စိတ္ထိတသေသဝ ဝေဝစနံ၊

(ဆ) ဘဇတာနိဒါနဿ္မိံ ဇကမံသဧလကရဏာနိဒါနံ၊

➢ ❶ ။ **(က) သို့/ အစန္တာသိနဇာတနာ** ။ ။ ဆရာ၊ ဘုရားရှင်သည် (၀၊) အရှင် အာနန္ဒာသည် သီလကွန်ပါဠိတော်၌ ပရိပန္ထေ တိဋ္ဌတော–ဟု ဟောကြားတော်မူခဲ့၏။ လမ်းခရီး၌ ရပ်တည်မှုဟူသော အနက်မှာ ခုကွရောက်လာသူ တစုံတယောက်အား ကယ်ဆယ်ကြည့်ရှုရန်အတွက်ငင်း, လမ်းမှားလာသူအား လမ်းညွှန်ပြရန်အတွက်ငင်း, လမ်းခရီး၌ ရပ်တည်မှုမျိုး ဖြစ်ပါသလော။ အဘယ်သို့သော အဓိပ္ပါယ်ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် လမ်းခရီး၌ ရပ်တည်နေမှုကို ပရိပန္ထေ တိဋ္ဌတော–ဟု ဆိုလိုပါသနည်း၊ ဤနေရာ၀ယ် ယူရမည့်အဓိပ္ပါယ်နှင့် ရည်ရွယ်ချက်ကို ထည့်သွင်း၍ မပြဆိုချေသော် အတိဗျာပိတဒေါသ ဘုရားရှင်အား (၀၊) အရှင်အာနန္ဒာအား သင့်ရောက်ရာ၏၊ စုဒ်ကြောင့် (က) မိန့်။

(ဂ) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် ကရောတော နု ကရီယတိ ပါပံ–ဟူသည် စေတနာနှင့် တကွ မကောင်းမှုကို ပြုလုပ်ပါသော်လည်း မကောင်းမှုကို ပြုရာမရောက်၊ အကုသိုလ် အပြစ်မရှိဟု ဖွင့်ဆို၏။ ယင်းသို့ဖြစ်ခဲ့သည်ရှိသော် သတ္ထ၀ါတို့အား မကောင်းမှု အကုသိုလ်ဖြစ်ပုံကို ပူရဏကဿပ ၀ါဒ အနေဖြင့် ဆက်၍ဖွင့်ပြသင့်သည် မဟုတ်ပါလော၊ အဘယ်သို့လျှင် (၀၊) ဘယ်ပုံဘယ်နည်း သတ္ထ၀ါတို့အား မကောင်းမှု အကုသိုလ် ဖြစ်ပါကုန်သနည်း၊ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ အနန္တသဒ္ဒ ။ ။ ဤသို့ (ဃ) ဖြင့် ခုရပရိယန္တေန–၌ ပရိယန္တသဒ္ဒါ၏ နေမိ (အကွပ်)ဟူသော အနက်ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း, ခုရပရိယန္တပုဒ်ကို ခုရော ပရိယန္တော ယဿာတိ ခုရပရိယန္တံ (စကွံ) ဟု တုလျာဓိကရဏ စတုတ္ထိ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ၀စနတ္ထ ပြုရမည်ကိုငင်း ခြွေဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ ခုရပရိယန္တပုဒ်၏ အခြားဖြစ်သင့်သော ၀စနတ္ထတစ်မျိုးကို ပြလိုသော ဆရာသည် (ဇ) မိန့်။

(စ) သို့/ သံဝဏ္ဏနာနုဗ္ဗမဓာဓနာ ။ ။ ဧ၀ရာ၊ ဘုရားရှင်သည် (၀၊) အရှင်အာနန္ဒာသည် သီလကွန်ပါဠိတော်၌ ဇကံမံသဧလံ–ဟု ဟောကြားတော်မူခဲ့၏။ ယင်း၌ ဧလ– သဒ္ဒါသည် ကောက်နယ် တလင်းဟူသော–ဧညကရဏတ္ထ၊ ရေချိုးကသယ်မှုန့်ဟူသော ကတ္တုတ္ထတို့ကို ဟောကြားပါသလော။ ဤ၌ အလိုရှိအပ်သော ဧလသဒ္ဒါ၏ အနက်ကား အဘယ်ပါနည်း၊ ဤ၌ အလိုရှိအပ်သော ဧလ–သဒ္ဒါ၏အနက်ကို မပြဆိုချေသော် အတိဗျာပိတဒေါသ ဘုရားရှင်အား(၀၊) အရှင်အာနန္ဒာအား သင့်ရောက်ရာ၏။(စ) မိန့်

http://www.dhammadownload.com

ကား– ခလ–သဒ္ဒါသည် ရာသိအနက်ကို ဟော၏ဟူလို။

(ဆ) သို့/ ဗျတိဓရကဓာဓနာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (စ–ဂ) ဖြင့် ပဋ္ဌ–သဒ္ဒါသည် ရာသိအနက်ကိုဟော၍ ခလ–သဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ်ဝေါဓစ်သာ ဖြစ်၏ဟူ၍ ဖွင့်ဆိုတော်မူ၏။ အကယ်၍ ပဋ္ဌ–သဒ္ဒါ၏ အနက်ကိုသာ ဖွင့်ဆိုထားခဲ့ပါမူ တတောနိဒါနံပဒ်၏ အနက်သည် မရှိဟူသော အဓိပ္ပါယ်စကားကျသို့ သက်ရောက်ရာသည် မဟုတ်ပါလော၊ တတောနိဒါနံပဒ်၏ အနက် အဖွင့် သံဝဏ္ဏနာအနက်ကား အဘယ်ပါနည်း၊ တတော နိဒါနံပုဒ်၏ သံဝဏ္ဏနာကို မဖွင့်ပြပါက အဗျာပိတဒေါသ အပရိပုဏ္ဏဒေါသ များ သင့်ရောက်ရာ၏၊ စုဒ်ကြောင့် (ဆ) မိန့်။

➤ ❽ ။ [**က–ဝါကျကိုရှု**] (၁) နနု ပါဠိယံ ပရိပန္ထေ တိဋ္ဌတောတိ သာမညဝစနံ အတ္ထိ။

(၂) အထ ကသ္မာ အာဂတာဂတာနံ အစ္ဆိန္နနတ္ထန္တိပဒံ ပကိုပိတွာ (တယာ) သံဝဏ္ဏိတံ။

(၈) နနု အစ္ဆိန္နနတ္ထော ပကရဏတော သိဒ္ဓေါ။

(၄) တသ္မာ အာဂတာဂတာနံ အစ္ဆိန္နနတ္ထန္တိပဒံ ပကိုပိတွာ (မယာ) သံဝဏ္ဏိတံ။

[**ခ–ဝါကျကိုရှု**] (၁) နနု ပါဠံ ကရောတိ။ (ခ) အထ ကသ္မာ "နံ ကရိယတိ ပါဝ"န္တိ ဝုတ္တံ။

(၃) နနု ပုဗ္ဗေ အသတော ဥပ္ပါဒေတုံ အသက္ကုဏေယျော ဟောတိ။

(၄) တသ္မာ "နံ ကရိယတိ ပါဝ"န္တိ ဝုတ္တံ။

[(၁) နနု ယံ ကိဉ္စိ ပါဠံ ကရောမိတိ သဉ္ဉာယ ကရောတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ ပါဠံ နံ ကရိယတိ၊ နတ္ထိ ပါဠံ။ (၃) ပုဗ္ဗေ အသဲတော ဥပ္ပါဒေတုံ အသက္ကုဏေယျတ္တာ။

(၄) ပါဠံ နံ ကရိယတိ၊ နတ္ထိ ပါဠံ။.]

* **ပိ–သဒ္ဒါအနက်** ။ ။ ပိ–သဒ္ဒါသည် သမ္ဘာဝနာဓောတက ဖြစ်ပါသည်။

➤ ❾ ။ နယတီတိ **ဓနမိ**။ (၃) ဆောင်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) အကွပ်တကျဖြစ်သည် ဝစနိယ။ (၆) စက္ကန္ဓ–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနိယတ္ထ မည်၏။

မညတေတိ မံသံ။ (ပိသိတံ)· (၃) သိခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) အသားဖြစ်သည် ဝစနိယ (၆) အာမိသ, ပိသိတ–စသော ပရိယာယ် သဒ္ဒါများသည် ဝစနိယတ္ထ။

ရသီယတိ အသာဒနဝသေန သမောသရိယတီတိ **ရာဒိ**။ (သမ္ဗဟော)

(၃) ပေါင်းဆုံခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) အသားစုဖြစ်သည် ဝစနိယ။

(၆) ခလလ, ပဋ္ဌ–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနိယတ္ထ မည်၏။

ပရိပထန္တိ ဧတ္ထာတိ **ပရိပန္ထော**။ (၃) သွားခြင်းကြိယာ သကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) လမ်းဖြစ်သည် ဝစနိယ။ (၆) ပထော, အဒ္ဓါ–စသော ပရိယာယ် သဒ္ဒါများသည် ဝစနိယတ္ထ။

ခုရတိ ဆိန္ဒတိ **ဧ**တေနာတိ **ခု**ရံ။ (၃) ဖြတ်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ခွါဖြစ်သည် ဝစနိယ။ (၆) သဖ–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနိယတ္ထ။

ခလိယတိ သမာဓိယတီတိ **ခလံ**။ (၃) ကောင်းစွာယှဉ်ခြင်းဟူသော ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) အပေါင်းဖြစ်သည် ဝစနိယ။ (၆) ရာသိ, သမူဟ–စသော။

http://www.dhammadownload.com

သယံ အတိပါတေတိတိ **အတိပါတန္တော**။ ပရံ အတိပါတာပယတိတိ အတိပါတာပယန္တော။ အတိပါတန္တောစ အတိပါတာပယန္တောစာတိ **အတိပါတာပယာစန္တာ**။

(၃) နံ ကရီယတိ-စသော ကြိယာကိုငဲ့၍ အချင်းချင်း ငဲ့သကဲ့သို့ဖြစ်သော သမ္မန်သည် ဝစနဟေတု။ (၆) ဟနန္တော, ဟနာပေန္တော-စသော ပရိယာယ် သဒ္ဒါများသည် ဝစနိယတ္ထ။

ခုရော ပရိယန္တော ယသာတိ **ခုရပရိယန္တံ**။ (စက္ကံ) (၃) သင်တုန်းသွားနှင့်တူသော အကွပ်တကူ၏ စက်လက်နက်နှင့် သဒိသ သဒိသီ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) သင်တုန်းသွားနှင့်တူသော အဆုံးအပိုင်းအခြားရှိသော စက်လက်နက်သည် ဝစနီယ။ (၆) သဖပရိယန္တ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

တံ ဧကမံသခလကရဏံ နိဒါနံ အသာတိ **တဧကမံသခလကရဏံနိဒါနံ**။ (၃) တံ ဧကမံသခလကရဏံ နိဒါနံ-အရ၏ အသားအရနှင့် အကြောင်း အကျိုး အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်ဟူသော သကတ်အနက်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) မကောင်းမှုဖြစ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) တံ ကာရဏံ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

➢ ❸ ။ **တိဋ္ဌတော**-ကို တိဋ္ဌန္တတ္တာ/တိဋ္ဌမာနတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= ပါပံ ကရမာနံသ ယသ ကတ္တစိ ဇနသ-ဟု သမ္မန်ခံရပါမည်။(၏/သည် စပ်)

ဓဝံ သညိဇနာ-ကို ဓဝံ သညိတ္တာ (ဓဝံ သညိတာယ) ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= သတ္တာနံ ဟု သမ္မန် ခံရပါမည်။ (တို့၏/တို့သည် စပ်)

(ဂ) **ခုရဓာရသဒိသပရိယန္တန္တု**-ကို ခုရဓာရသဒိသပရိယန္တတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= စက္ကသ-ဟု သမ္မန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်)

➢ ❻ ။ **(က)** ဖြင့် ပရိပန္ထေ-၌ ပရိ-ဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထာနဝတ္ထုက၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) ပရိပန္ထ-သဒ္ဒါသည် ဤနေရာ၌ ဘေးရန်ဟူသောအနက်ကိုမဟော၊ လမ်းခရီးဟူသော အနက်ကို ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) ပရိပန္ထေ-ဟူသော ပါဠိတော်ကို တိဋ္ဌတောကြိယာ၌ စာစပ်ရမည်ကိုငင်း (ဘာဝတ္ထ) ပရိပန္ထေ တိဋ္ဌတော= လမ်းခရီး၌ ရပ်တည်နေ၏ဟူသည် ဒုက္ခရောက်သူ ကို ကူညီဘို့ရန် လမ်းညွှန်ဘို့ရန် ရပ်တည်နေသည်ကား မဟုတ်၊ လာတိုင်း လာတိုင်းသော သူတို့၏ဥစ္စာ ကို လုယက်တိုက်ခိုက်ဘို့ရန် အလို့ငှာ လမ်းခရီး၌ ရပ်တည်နေ၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ)။

(ဃ) ၌ ခုရနေမိနာ-ဖြင့် ပရိယန္တ-သဒ္ဒါသည် အဆုံး၌တည်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် အကွပ်(နေမိ)ဟူ သော အနက်ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) ခုရော ပရိယန္တော ယသာတိ ခုရပရိယန္တံ (စက္ကံ) ဟု တုလျာခိကရဏ စတုတ္ထိဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိ။

(င) ဖြင့် ခုရပရိယန္တေန-၌ ခုရ-အရ သင်ခုန်သွား(ခုရဓာရ)ကို ယူရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (သရုပ်ကြား အတိဓေယျတ္ထ) ခုရေန သဒိသော ပရိယန္တော ယသ စက္ကသာတိ ခုရပရိယန္တော-ဟု ဘိန္နာဓိကရဏ စတုတ္ထိ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ဝစနတ္ထ ပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ခုရပရိယန္တ-အရ သင်ခုန်သွားနှင့်တူသော အဆုံးရှိသော စက်လက်နက်ကို ယူရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (သရုပ်ကြား

http://www.dhammadownload.com

အတိဓေယျတ္ထော) သိစေပါသည်။

(၈) ၌ ဧကံ မံသရာသိ-ဖြင့် ဧကံ မံသခလံ-၌ ခလ-သဒ္ဒါသည် ဤနေရာ၌ ခညကရဏအနက်ကို မဟော၊ ရာသိ=အစုအပုံဟူသော အနက်ဟောသည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) ခလိယတိ သမာဒိယတီတိ ခလံ-ဟု ပြုရမည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (အတိဓာနတ္ထ) အ-ပစ္စည်း ကမ္မသာဓနအနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

တသ္သေ ဓေဝစနံ-ဖြင့် ပုဉ္ဉ-သဒ္ဒါသည် အစုအပုံဟော ခလ-သဒ္ဒါ၏ ဓေဝုစ်ပရိယာယ်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ပရိယာယ်ပြ အတိဓေယျတ္ထ)

(ဆ) ဖြင့် တတောနိဒါနံ၌ တ-သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်၏ တခုသော အသားစုကို ပြုခြင်းကို ခွဲသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (သဗ္ဗနာမလိင်္ဂတ္ထ) တံ မံသခလကရဏသခ်ိတံ နိဒါနံ ကရတံ ယဿာတိ တတောနိဒါနံ-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ တတောနိဒါနံ-အရ ထိုအသားစုကို ပြုခြင်းလျှင် အကြောင်းရှိသော မကောင်းမှုကို ယူရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (သရုပ်ကြား အတိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ **၅** ။ **မဓကာင်းမှုကို ပြုလုပ်ပါလျက် မဓကာင်းမှုကို ပြုလုပ်သည် မမည်-ဟု ဆိုခြင်း၌ ပူရဏကဿပတိတ္ထိ ဆရာကြီး၏ ဆိုလိုရင်း အဓိပ္ပါယ်** ။ ။ သတ္တဝါတကောင်ကို သတ်ဖြတ်ညှဉ်းဆဲမှုပြုသော်လည်း မကောင်းမှုပြုသည် မမည်၊ အကုသိလ် မဖြစ်, အပြစ် မရှိဟု ဆိုထားခြင်းမှာ ညှဉ်းဆဲသတ်ဖြတ်ခံရသော သတ္တဝါ၏ အတ္တသည် နိစ္စဖြစ်၍ ဖောက်ပြန်ပြောင်းလဲမှု မရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့် ထိုသတ်ဖြတ်ညှဉ်းဆဲမှုကြီယာသည် ညှဉ်းဆဲသတ်ဖြတ်မှုခံရသော သတ္တဝါ၏ အတ္တဟော အပေါ်သို့ မကျရောက်နိုင်သောကြောင့်ငင်း၊ အတ္တ၏မှီရာ ခန္ဓာကိုယ် အတ္တဟောကြီးသည် စိတ်, စေတနာ မရှိ၊ ထင်းတုံးပမာ ဖွဲထင်းပမာ ဖြစ်သောကြောင့်ငင်း အတ္တဟောကြီးကို သတ်ဖြတ်ညှဉ်းဆဲပါသော်လည်း မကောင်းမှု အကုသိလ်မဖြစ်ဟူ၍ ပူရဏကဿပဆရာကြီး ကြံစည်ယူဆ ပြောဆိုနေခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

➤ **၉** ။ **(၉) ဝါက္ယ**- သမ္မံ ပါပံ ကရောမီတိ၊ သညာယ ဟိ ကရောတောပိ။

ပါပံ ပတံ နဟောတီပိ၊ နာ သံဝိဇ္ဇတိ ပါပမ္ပိ။

ပုဗ္ဗေ အသိတမတ္တေ ဟိ၊ ဥပ္ပါဒေတုံ အသက္ကတ္တာ။ **(ဝတ္ထုဂါထာ၊ အနုဋ္ဌုဘာဆန်း)**

➤ **၁၀** ။ **(၉) ကဓရောတော-၌ ဓာတ္ဝတ္ထကို၌** ။ ။ (၁) ကရောတော-၌ ကရဓာတ်၏ အရ အကုသိလ်ကိုပြုလုပ်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော ဝိရိယပြဋ္ဌာန်းသော အကုသိလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဥဿာဟဋ္ဌာယီဘာဝ+ဝိရရသ မည်၏။ (၂) ထိုစိတ္တုပ္ပါဒ်တို့၏ အာရုံဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ် ဝတ္ထု ပစ္စည်းတို့သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ မည်၏။ (၃) အသဒ္ဓမ္မသဝန, ဗာလူပနိဿယ, အယောနိသော မနသိကာရ စသည်သည် ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ မည်၏။ (၄) နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဖြစ်၍ ဝိပွရိသာရဖြစ်ခြင်း, မျက်မှောက်၌ လူကဲ့ရဲ့ခံရခြင်း, သေသည်၏အခြားမဲ့၌ ငရဲသို့လားရခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝ။

အစ္ဆိန္နနဒ္ဓ-အာဒ ။ ။ (၁) လုယူသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌ ဒေါသပြဋ္ဌာန်းသော ဒေါသမူစိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ကောဒ္ဓဘာယီဘာဝ+ရုဒ္ဓရသ။ (၂) လုယူသော ပစ္စည်းသည်ငင်း, လာကုန် လာကုန်သော ခရီးသွားတို့သည်ငင်း အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) ခရီးသွားတို့ ပစ္စည်း၏ လိုချင်ဖွယ်ရာ အဖြစ်သည်ငင်း, လမ်းခရီး

http://www.dhammadownload.com

၌ ရပ်တည်နေခြင်းသည်၎င်း ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ။ (၄) ထိုသို့ လုယက်လျှက် အကုသိုလ်မရှိဟု လွဲမှားစွာ သညာရှိခြင်းသည် အနုဘာဝ။

ဝိကာ္ခ (၄၉) [၌၁၀၅။] (ဘာဒ္ဒိ-ဒု၊၃၁၇)

(က) စက္ခိဏာန္တိ ဒက္ခိဏတိရေ မနသာ ကက္ခဋာ ဒါရုဏာ၊ တေ သန္ဓာယ ""ဖာနစန္တ""တိ အာဒိမာဟ။ (ခ) ဥတ္ထရတိရေသတ္ထာ သဒ္ဒါဟောန္တိပသန္နာ ဗုဒ္ဓမာမကာ ဓမ္မမာမကာ သံဃမာမကာ တေ သန္ဓာယ ""စစနန္တ""တိ အာဒိမာဟ။ (ဂ) တတ္ထ ယစနန္တတိ မဟာယာဂံ ကရောန္တော။

(ဃ-၁) စစမနာတိ ကုန္တြိယဒမေန။ (ဃ-၂) ဥပေါသထကမ္မေန ဝါ။

(ဂ) သံယစမနာတိ သိလသံယမေန။ (စ) သစ္စဝစဇနာတိ သစ္စဝစနေန။

(ဆ) အာဂစမာတိ အာဂမန်။ ပဝတ္တိတိ အတ္ထော။

(ဇ) သဗ္ဗတ္ထာပိ ပါပပုညာနံ ကိရိယမေဝ ပဋိက္ခိပတိ။

➤ ❶ ။ **(ဃ-၁) ဒဋ္ဌိ/ စစာစနာ** ။ ။ ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် သီလကွန် ပါဠိတော်၌ ဒမေန-ဟု ဟောကြားတော်မူခဲ့၏။ ဒမ-သဒ္ဒါသည် ဥပသံဓောင့်သုံးမှုဟူသော အနက်, ပညာဟူသောအနက်, ခန္တီဟူသော အနက်တို့ကို ဟောကြားပါသလော၊ ဤနေရာ၌ ဒမ-သဒ္ဒါသည် အဘယ်အနက်ကို ဟော ကြားပါသနည်း၊ ဤ၌ အလိုရှိအပ်သော အနက်ကို မဖွင့်ဆိုချေသော် အတိဗျာပိတဒေါသ ဘုရားရှင်အား သင့်ရာက်ရာ၏၊ စုဒ်- ကြောင့် (ဃ-၁) ကိုမိန့်။ **ကာ။** (ဃ-၁) ဖြင့် ဒမသဒ္ဒါသည် ကုန္တြေကိုစောင့် စည်းမှု ဆုံးမမှု ကုန္တြိယသံဝရအနက်ကို ဟော၏ဟု ငါပြဆိုရကား--ဟူလို။

(စ) ဒဋ္ဌိ/ စစာစနာ ။ ။ ဆရာ၊ ဘုရားရှင်သည် သီလကွန်ပါဠိတော်၌ သစ္စဝဇ္ဇေန-ဟု ဟောကြားတော်မူ၏။ ယင်းပုဒ်၌ ဝဇ္ဇ-သဒ္ဒါသည် အပြစ်ဟူသောအနက်, စည်ဟူသော အနက်တို့ကို ဟောကြားပါသလော၊ ဤနေရာ၌ ဝဇ္ဇသဒ္ဒါသည် အဘယ်အနက်ကို ဟောကြားပါသနည်း၊ (အတိဗျာပိတ ဒေါသတင်) စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။

ကာ။ ဤအရာ၌ ဝဇ္ဇသဒ္ဒါသည် ပြောဆိုခြင်းဟူသော အနက်ကို ဟော၏--ဟူလို

➤ ❷ ။ [ဂ+ဇ ဝါက္ယဒ္ဋိကဋီက] (၁) နနု မဟာယာဂံ ကရောတိ။

(၂) အထ ကသ္မာ ပုညံ နတ္ထိတိ ဝုတ္တံ။ (၃) နနု ပူရဏော ပါပပုညာနံ ကိရိယမေဝ ပဋိက္ခိပတိ။ (၄) တသ္မာ ပုညံ နတ္ထိတိ ဝုတ္တံ။

➤ ❸ ။ မနော ဥဿန္နံ ဧတေသန္တိ **မန္ဒဿာ**။ (၃) မြင့်မြတ် ပြန့်ပြောသော စိတ်ဖြစ်နှင့် ထိုစိတ်၏တည်ရာ လူပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ သံ-သာမီ/ ဌာနီ-ဌာန /ဂုဏ်-ဂုဏေး အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန် သကတ်သည် ဝစနဟောတုမည်၏။ (၅) လူဖြစ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) မာနုသ, မဒ္ဒ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

မနုနော အပစ္စန္တိ **မန္ဒဿာ**။ (တဒ္ဓိတ်) (၃) မနုဟူသော ကမ္မာအစ လူဖြစ်နှင့် သား အရာ၌တည်ကြကုန်သော နောက်လူများ၏ ဇနက-ဇေး အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သကတ်သည် ဝစန ဟောတု။ (ကြွင်းတူ)

http://www.dhammadownload.com

မနုတိ ဇာနာတီတိ **မနုဿော**။ (ကိတ်) (၃) အကြောင်း ဟုတ်-မဟုတ် အကျိုးရှိ-မရှိကို သိခြင်းကြောင်းသာကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (ကြွင်းတူ)

➤ ❺ ။ **ကက္ခဋ္ဌာ**-ကို ကက္ခဋ္ဌတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= မနုဿာနံ-ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (တို့၏/တို့သည် စပ်)

➤ ❻ ။ **(က)** ဖြင့် ဒကို့ဏာမွေတိ ဂင်္ဂါရုတီရံ-စသော ပါဠိတော်တွင် ဒကို့ဏာတီရံ အရ မုချအားဖြင့် ဂင်္ဂါမြစ်၏ တောင်ဘက်ကမ်းကို ဤ၌ မကောက်ယူရ၊ ဂင်္ဂါမြစ် တောင်ဘက်ကမ်း၌ နေသူ လူအများကို ဌာနဖြစ်သော ဂင်္ဂါမြစ်တောင်ဘက်ကမ်းဒြဗ်၏ ဒကို့ဏာ တီရ အမည်ကို ဌာနီ လူဒြဗ်များ၌ တင်စား၍ ဌာနီဖြစ်သော လူဒြဗ်များကို ဌာနျုပစာရနည်းအားဖြင့် ကောက်ယူထားသည်၏အဖြစ်ကိုလည်း (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) ယင်းဂင်္ဂါမြစ် တောင်ဘက်ကမ်းဒြဗ်သည် ဌာနီဖြစ်သော လူများ ခက်ထန်ကြမ်းတမ်းသည်ကို ထောက်ဆ၍ အပဋိရူပဒေသ ဖြစ်သည်၏အဖြစ်ကိုလည်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေသည်။

(ဃ-၁) ၌ ဣန္ဒြိယဒမေန-ဖြင့် ဒမ-သဒ္ဒါသည် ဣန္ဒြိယသံဝရကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ) **(ဃ-၂)** ဖြင့် ဒမ-သဒ္ဒါသည် ဥပေါသထသီလကိုလည်း ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ)

(၄) ဖြင့် စောင့်စည်းဖြင့်း သံယမဟူသည် ဆိုခဲ့ပြီးသော ဥပုသ်သီလမှ တပါးသော ကိုယ်နှုတ်တို့ ဖြင့် လွန်ကျူးမှုအရာကို စောင့်စည်းခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(၅) ဖြင့် ဝဇ္ဇ-သဒ္ဒါသည် ဒေါသ, ဘေရီ အနက်ကို မဟော၊ ဝစနအနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ)

(၈) ဖြင့် အာဂမောပုဒ်ကို အာဂမံ အာဂမော-ဟု ဘာဝသာဓနဝစနတ္ထ ပြုရမည်၏ အဖြစ်ကို ၎င်း(အဘိဓာနတ္ထ) အ-ပစ္စည်း၏ ဘာဝသာဓနဒ္ဒ် သက်သည်၏အဖြစ်ကိုလည်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သိစေသည်။

ပဝတ္ထိတိ အတ္ထော-ဖြင့် အာဂမော-၌ အာ-ဥပသာရ၏ ဓာတုတ္ထဝိသေသက၏ အဖြစ်ကိုလည်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) ဂမုဓာတ်သည် ဂမနတ္ထ ဗုဇ္ဈနတ္ထ ပါပုဏနတ္ထတို့ကို မဟော၊ ပဝတ္တနတ္ထကို ဟောကြား နေသည်၏အဖြစ်ကိုလည်း (ဒု-ဓာတုတ္ထ) အာဂမနဟူသည် ပြုသောပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌ အကျိုးကို ဖြစ်စေတတ်သော အကြောင်း၏အဖြစ်ဖြင့် "ဖြစ်ခြင်း"တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုလည်း သိစေသည်။(ဘာဝတ္ထ)

➤ ❶ ❼ ။ **သံယမ-စေရ**။ ။ (၁) သီလသံယမဟူသော သီလစောင့်စည်းသူတို့၏ သန္တာန်၌ ဖြစ်သော ဝိရတိ စေတာနာပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရုတိဋ္ဌာယိဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရ ရသ။ (၂) ဝိရတိ စေတနာ၏ အာရုံများသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ (၃) ယောနိသော မနသိကာရ စသည်သည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။ (၄) သီလစောင့်စည်းမှုကြောင့် စိတ်ကြံသလောက် ပြီးမြောက်အောင်မြင်ခြင်း မတွေ့မဆေ သေရခြင်း နတ်ရွာ သုဂတိ လားရောက်ရခြင်းစသော ကောင်းကျိုးအဆက်ဆက်သည် အနုဘာဝ။

ဝိကျ (၅၈) [၆၁၁၅၅]။ (ဘာဒို-၃၊၃၁၉။)

(က-၁) ဝိဇိစတိတိ အာဂစ္ဆတိ ပဝတ္တိဒေသေ။(က-၂) အမသာစစတဿန္တိ ဝိဟောဧတဗ္ဗံ။

(က-၃) အမ္ဗဒီစကွာသိဒ္ဓောတိ ဟလဒုဇ္ဇာသိတံ တယာ ဘာသိတန္တိ ဇဝံ အပ္ပဋိဟတိတွာ။

http://www.dhammadownload.com

(က-၄) အနုဠ္ဂဏ္ဌာနန္တိသာရဒတာ အဂ္ဂဏ္ဌန္တော။

(၅) အနိဗ္ဘုဇ္ဈနန္တိသာရဝသေနဝ ""ဣဒံ နိဿရဏံ, အယံ ပရမတ္ထော ""တိ ဟဒယေ အဋ္ဌပေန္တော။ (၈) ဗျဉ္ဇနံ ပနတေန ဥဂ္ဂဟိတဋ္ဌေ နိဂ္ဂဟီတဗ္ဗာ။

(၁၁) ပစ္စဃာတိ ဟေတုဝေဝစနမေဝ။ (၈) အဇ္ဇာကာရေတိ အတ္ထကာရော။

➤ ❺ ။ **(၅)** အနိဗ္ဘုဇ္ဈန္တော်ဟူသည်ကား။သာရဝသေနေဝ၊အမြတ်၏အဖြစ်ဖြင့်ပင်။(၀၊) အနုစ်၏ အဖြစ်ဖြင့်ပင်။ဣဒံ၊ဤပူရဏကဿပ၏ စကားသည်။နိဿရဏံ၊ဝဋ္ဋဒုက္ခမှ ထွက်မြောက်ကြောင်းတည်း။ အယံ၊ဤအနက်သည်။ပရမတ္ထော၊မဖောက်မပြန် မှန်ကန် ကောင်းမြတ်သော အနက်တည်း။ဣဒံ၊ဤသို့။ ဟဒယေ၊စိတ်နှလုံး၌။အဋ္ဌပေန္တော၊မထားဘဲ။(အပဣမိ၊ဖဲ့ခဲ့ပါပြီ။) (ဘာသာဋီကာ၊ဒု၊၃၂၀။)

➤ ❻ ။ **(၅) ၌ အဋ္ဌပေန္တော-မှ ကတ္တားပုဒ်သို့ စာဆွဲက်**

အဋ္ဌပေန္တော-၏ ကတ္တားကား ပါဠိတော်၌ တိုက်ရိုက်ပါသော "သော အဟံ" ဖြစ်သည်။

ဆရာ၊ ဆရာသည် အဋ္ဌပေန္တော-ဟူသော ကြိယာကို ဆို၏။ ကြိယာသည် ကတ္တားနှင့် မကင်းကောင်းသည် မဟုတ်ပါလော၊ ယင်းကြိယာ၏ ကတ္တားကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် သော အဟံ-ပါ၌ကိုမိန့်။

(၇) ဒဠှံ/ သာဒောဇကမ္ပန္တော ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (၅) ဖြင့် သာရအားဖြင့်သာလျှင် "ဤပူရဏကဿပ၏ စကားသည် ဝဋ်မှ ထွက်မြောက်ရာတည်း, ဤ ပူရဏကဿပ၏ စကားသည် မဖောက်မပြန်သော အနက်တည်း"ဟု အဓိတသတ်မင်း၏ စိတ်နှလုံး၌ မထားဟု ဆို၏။ သာရအားဖြင့် ပူရဏကဿပဝါဒကို စိတ်နှလုံး၌ မထားသော် ယင်းဝါဒကို အဓိတသတ်သည် ဘုရားရှင်အား မလျှောက်နိုင်ရာသည် မဟုတ်ပါလော၊ သာရအားဖြင့် စိတ်နှလုံး၌ မထားပါဘဲလျက် အဘယ့်ကြောင့် ယင်းဝါဒကို မြတ်စွာဘုရားအား လျှောက်ထားနိုင်ပါသနည်း၊ စုဒ်ကြောင့် (၇) မိန့်။

ကား- သာရအားဖြင့် ယင်းဝါဒကို စိတ်နှလုံး၌ မထားပင် မထားပါသော်လည်း သဒ္ဒါကိုကား သင်ယူအပ် စိတ်နှလုံး၌ထားအပ်သောကြောင့် အဓိတသတ်မင်းသည် ဘုရားရှင်အား လျှောက်နိုင်၏ဟူလို။

➤ ❼ ။ [၈+၇ ဝါက္ယဘိဒ္ဓိဂ္ဂိုဂ္ဂ] (၁) နနု သာရဝသေနေဝ "ဣဒံ နိဿရဏံ, အယံ ပရမတ္ထော"တိ ဟဒယေ အဋ္ဌပေန္တော။ (၂) အထ ကသ္မာ ဗျဉ္ဇနံ တေန ဥဂ္ဂဟိတဋ္ဌေ နိဂ္ဂဟီတဗ္ဗာတိ ဝုတ္တံ။ (၃) နနု တထာယေဝ ဘဂဝတော သန္တိကေ ဘာသိတံ။

(၄) တသ္မာ ဗျဉ္ဇနံ တေန ဥဂ္ဂဟိတဋ္ဌေ နိဂ္ဂဟီတဗ္ဗာတိ ဝုတ္တံ။

(တနုည်း) (၁) နနု သာရဝသေနေဝ "ဣဒံ နိဿရဏံ, အယံ ပရမတ္ထော"တိ ဟဒယေ အဋ္ဌပေန္တော။ (၂) အထ ကသ္မာ အဓိတသတ္ထု ရာဇာ ပူရဏကဿပဝါဒံ ဘဂဝတော အဂေါစ။ (၃) နနု ဗျဉ္ဇနံ တေန ဥဂ္ဂဟိတဋ္ဌေ နိဂ္ဂဟီတဗ္ဗာ။ (၄) တသ္မာ အဓိတသတ္ထု ရာဇာ ပူရဏကဿပဝါဒံ ဘဂဝတော အဂေါစ။

* **(၇) ၌ ပန-သဒ္ဒါဆားရွှေခြင်းအစကြောင်း** ။ ။ အနုဠ္ဂဏ္ဌန္တော နိဂ္ဂဟီဗ္ဗန္တော-ဟူသော ပါဠိတော်လာ သဒ္ဒါကို မနှစ်သက်သောကြောင့် (၇) ၌ "ပန"သဒ္ဒါကို ထားရပါသည်။

➤ ❽ ။ ပရမော ဥတ္တမော အဝိပရီတော အတ္ထော **မရမစတ္ထော**။ (၃) ဥတ္တမ အဝိ

http://www.dhammadownload.com

ပရိတဘောဂုဏ်၏ အနက်ဒြဗ်နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏေး အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) မြတ်သော မဖောက်မပြန်သော အနက်ဒြဗ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) ဥတ္တမတ္ထ, အဝိပရိတတ္ထ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

(တနည်း) ပရမဿ ဥတ္တမဿ ဉာဏဿ အတ္ထော ဂေါစရော **ပရမတ္ထော**။

(၃) မြတ်သောဉာဏ်၏ ကျက်စားရာ အာရုံနှင့် အာရမ္မဏိက+အာရုံ အဖြစ်---။

ဧကော အတ္ထော ပုနပ္ပုနံ ဝုစ္စတိ အနေနာတိ **ဧကတ္ထော**နံ။ (၃) တခုသောအနက်ကို အဖန်ဖန်ထပ်၍ ဆိုခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ပစ္စယော ဟောတု-ဟူသော သဒ္ဒါတို့ဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ပရိယာယော-စသော---။

အာဏီယတေ **အာဏော**။ (၃) စေခိုင်းခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။

သရတိ ဥတ္တမဘာဝံ ဂစ္ဆတီတိ **သာဓရော**။ (ဥတ္တမ)

နိဿရတိ နိဂ္ဂစ္ဆတိ ဧတေန တတ္ထာတိ ဝါ **နိဿရဏံ**။ (၃) ဝဋ်ဒုက္ခမှ ထွက်မြောက်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ပူရဏကဿပ၏ စကားဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) နိယျာနိက, ဘဝနိဂ္ဂမန

➤ **၅** ။ **အဋ္ဌပေဓန္တော**-ကို အဋ္ဌပေန္တတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= တဿ မေ-ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်) * **နိဿရဏံ**-ကို နိဿရဏတ္တာ/ **ပရမတ္ထတ္တာ**ကို ပရမတ္ထတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= ဣမဿ (ပူရဏကဿပဘာသိတဝစနဿ) ဟု သမ္ဗန် ခံ။ (၏/သည် စပ်)

* (၁) ဌ် **ဥဇ္ဇုဟိတံ**-ကို ဥဇုဟိတတ္တာ/ **နိဂ္ဂုဏ္ဌိတံ**-ကို နိဂ္ဂုဏ္ဌိတတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= ဗျဥ္ဇနဿ-ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်)

➤ **၆** ။ **(က-၁)** ဖြင့် ဝိဓိတံ-ပုဒ်ကို ပရ ရာဇူဟိ အနုဘိဘဝနိယဘာဝေန ဝိသေသတော ဓိတန္တိ ဝိဓိတံ-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ ဝိဓိတ-အရ တယောက်သော မင်း၏ အာဏာပြန့်နှံ့ရာအရပ်ကို ယူရမည်ဟု သိစေသည်။(သရုပ်ကြား အဘိယျောတ္တ)

(က-၂) ဖြင့် ငါနိုင်ငံ၌ မနေရ-ဟု မောင်းမဲနှင်ထုတ်ခြင်းဟူသည် ညှဉ်းဆဲခြင်းပင် မည်သတည်း ဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(က-၃) ဖြင့် အပ္ပမိဿော်တွာ၌ ကုသဓာတ်သည် အကြောသ အနက်ကို မဟော၊ ပဋိဟဓန (တားမြစ်ခြင်း) အနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေသည်။ (ဒု-ဓာတ္ထတ္ထ)

ကြွင်းပါဒ်တို့ဖြင့် လူမိုက် သင်သည် မကောင်းသဖြင့် ဆိုအပ်သော စကားကို ဆိုသတည်းဟူ၍ မတားမြစ်ဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(က-၄) ဖြင့် အနုဂ္ဂဏ္ဟော်ပုဒ်ကို နှ ဥဂ္ဂဏ္ဟော အနုဂ္ဂဏ္ဟော-ဟု မိဿက တပ္ပုရိသ် သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုလည်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ဥ-ဟူသော ဥပသာရ၏ *ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တကာ*၏ အဖြစ်ကိုလည်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) အနုဂ္ဂဏ္ဟန္တော-ဟူသည် သာရဏားဖြင့် မမှတ်ခြင်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုလည်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(၈) ဖြင့် မျက်မှောက် မပြုခြင်း (အနိဂ္ဂဟဋ္ဌန) ဟူသည် ပူရဏကဿပဝါဒကို "ဤ ဝါဒသည်

http://www.dhammadownload.com

ဝဋ်ဆင်းရဲမှ ထွက်မြောက်ကြောင်း၊ ဤဝါဒသည် ပရမတ္ထ"ဟု သာရအားဖြင့် စိတ်နှလုံး၌ မထားခြင်း ပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဃ) ဖြင့် ပစ္စယော-သဒ္ဒါသည် (ပါဠိတော်၌ တိုက်ရိုက်လာသည့်) ဟေတု-သဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ် သာလျှင်၏ဖြစ်၏ဟု သိစေပါသည်။ (ပရိယာယ်ပြ အဘိဓေယျတ္ထ)

(ဇ) ၌ အတ္ထကာရော-ဖြင့် အတ္ထကာရေ-၌ ဧ-သည် သို့ဝိဘတ်၏ ကာရိယ မဟုတ်၊ "ဝနပ္ပဂုမ္မေ ယထာ ဖုသိတဂ္ဂေ"၌ကဲ့သို့ ပထမာကေဝုစ် သိ-ဝိဘတ်၏ ကာရိယတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဝိဘတ္တိပဒ)

(တနည်း) အတ္ထကာရော-ဖြင့် အတ္ထကာရေ-၌ သို့-ဝိဘတ်သည် "ဣဒမ္မိဿ ဟောတိ သီလသ္မိံ" ၌ကဲ့သို့ ပစ္စတ္တအနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကို သိစေသည်။ (ဝိဘတ္တိတ္ထ)

➢ ❾ ။ **ဥဒ္ဓမိတာ, နိဒ္ဒိဋ္ဌန္တေ-၌ ကာရကာကား=** ပူရဏကဿပဆိုတိုင်း မြတ်စွာဘုရား၏ အထံ၌ လျှောက်ထားနိုင်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ပရဿ သြဝါဒါနုသာသနိ-၌ သြဝါဒနှင့် အနုသာသနိ အတူး ။ ။ ရှေးဦးစွာသော အဆုံးအမသည် သြဝါဒ မည်၏။ နောက်၌ အဖန်ဖန် ဆုံးမအပ်သော အဆုံးအမသည် အနုသာသနီ မည်၏။ ဤသို့ ထူးပါသည်။

➢ ❿ ။ **အဋ္ဌပေဒန္တာကို ဂျ** ။ ။ (၁) ပူရဏကဿပဝါဒကို စက်ဆုပ်ရွံရှာသော အဇာတသတ်မင်း၏ ဟိရီ သြတ္တပ္ပ ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဇိဂုစ္ဆဋ္ဌာယီဘာဝ+ ဝိဘဋ္ဌရသ။ (၂) ပူရဏကဿပ၏ ဝါဒသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) ယင်းပူရဏကဿပ၏ ကိရိယဝါဒဖြစ်ခြင်းသည် ၎င်း, အဇာတသတ်မင်း၏ ယောနိသော မနသိကာရ စသည်သည်၎င်း ဥဒ္ဒိဗနဝိဘာဝ။ (၄) ပူရဏကဿပ အထံမှ ပြန်လာပြီး ဘုရားရှင်အထံ ရောက်ရှိလာခြင်း, သာမညဖလသုတ္တန်ကို ကြားနာရခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

* **ဥဒ္ဓမိတံ-အရ** ။ ။ သတိ ပညာ ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ။

ဓကံ မံသစက္ခုံ ဓကံ မံသမုဒ္ဒံ ကဇရေယျ-၌ ကဇရေယျ-အရ ။ ။ (၁) ကရေယျ-ဝယ် ကရဓာတ်အရ တိကွဒေါဒ ပြဋ္ဌာန်းသော ဒေါသမူ စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ကောဓဋ္ဌာယီဘာဝ+ ရုဒ္ဓရသ မည်၏။ (၂) သတ်အပ်သော သတ္တဝါတို့၌တည်သော ရုပ် နာမ် ဇီဝိတိန္ဒြေတို့သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ မည်၏။ (၃) အယောနိသော မနသိကာရ, အသဒ္ဓမ္မဿဝန, ဗာလူပနိဿယ စသည်တို့သည် ဥဒ္ဒိဗနဝိဘာဝ မည်၏။ (၄) သေသည်၏အခြားမဲ့၌ ငရဲသို့ ကျရခြင်းသည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဋီကျ (၅၁) [၆၂၁၄၆။] (ဘာဋီ-၃၃၂၂၄)

(က) နတ္ထိ မူရိသကာရေတိ ယေန ပုရိသကာရေန သတ္ထာ ဝုတ္ထပ္ပကာရာ သမ္မတ္တိယော ပါပုဏာတိ၊ တမ္မိ ပဋိက္ခိပတိ၊

(ခ) နတ္ထိ ဗလန္တိ ယမိ အတ္ထနော ဗလေ ပတိဋ္ဌိတော သတ္ထာ ဝီရိယံ ကတ္ဝာ တာ သမ္မတ္တိယော ပါပုဏာတိ၊ တံ ဗလံ ပဋိက္ခိပတိ၊ (ဂ) နတ္ထိ ဝီရိယန္တိ အာဒီနိ သဗ္ဗာနိ ပုရိသကာရဝေဝစနာနေဝ၊

(ဃ) ""ကုဒ်ဓနာဝီရိယေန, ကုဒ်ပုရိသထာမေန, ကုဒ်ပုရိသပရက္ကမေန ပဝတ္တာ""န္တိဇဝံ ပဝတ္တာ

http://www.dhammadownload.com

ဝစနပဋိက္ခေပကရဏဝသေန ပနေတာနိ ဝိသုံ အာဒီယန္တိ။

(ဂ) သဗ္ဗေ ဇိဝါတိ သာလိယဝဂေါဓမာဒယော သန္ဓာယ ဝဒတိ။

(ဃ) တေသု ဟိ သော ဝိရူဟနဘာဝေန ဇိဝသညိ။

➤ ❶ ။ **[ကိဉ္စာပိ ဝါက္ယနှင့် ဧတာနိ ဝိသုံ အာဒီယန္တိ–၏ ဖြစ်သင့်သော ဗျတ်ရိုက်စကားရေပြများထည့်၍] (ဃ)** နတ္ထိ ဝိရိယန္တိ အာဒိနိ၊နတ္ထိ ဝိရိယံ အစရိုကုန်သော၊သဗ္ဗာနိ၊အလုံးစုံသော ပုဒ်တို့သည်။ပုရိသကာရဝေဝစနာနေဝ၊ပုရိသကာရ၏ ဝေဝစ်ပရိယာယ် စကားလုယ်တို့သည်သာလျှင်။ကိဉ္စာပိ ဟောန္တိ၊အကယ်၍ကား ဖြစ်ကုန်၏၊ရှင့်။

ပန၊ထိုသို့ပင် ပုရိသကာရ၏ ဝေဝစ်ပရိယာယ် စကားလုယ်ပုဒ်များ ဖြစ်ပါသော်လည်း။ကွဒံ၊ဤအကျိုးသည်။ နော၊ငါတို့၏။ဝီရိယေန၊ဝီရိယကြောင့်။ပဝတ္တံ၊ဖြစ်၏။ကွဒံ၊သည်။နော၊ငါတို့၏။ပုရိသထာမေန၊ယောကျ်ားတို့၏ လုံ့လကြောင့်။ပဝတ္တံ၊ဖြစ်၏။ကွဒံ၊သည်။နော၊ငါတို့၏။ပုရိသပရက္ကမေန၊ယောကျ်ားတို့၏ အဆင့်ဆင့် မြင့်သော အရာသို့ရောက်ကြောင်း လုံ့လကြောင့်။ပဝတ္တံ၊ဖြစ်၏။ကွတိ ဓဝံ၊ဤသို့။ပဝတ္တဝစနပဋိက္ခေပကရဏ ဝသေန၊အခြားသူတို့၏ သန္တာန်၌ဖြစ်သော စကားကို ပယ်မှုကိုပြုခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။တောနိ၊ဤ နတ္ထိ ဝိရိယံ–စသော သဒ္ဒါတို့ကို။ဝိသုံ၊ပုရိသကာရသဒ္ဒါမှ အသီးအခြား။အာဒီယန္တိ၊ယူအပ်ကုန်၏။ (ပုရိသကာရ ဝေဝစနမဝေ၊ပုရိသကာရသဒ္ဒါကိုသာလျှင်။နာ အာဒီယတိ၊မယူအပ်။)

➤ ❶ ။ **(ဃ) ဧဒို့/** ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် နတ္ထိ ဝိရိယံ အစရှိသော အလုံးစုံသော သဒ္ဒါတို့သည် ပုရိသကာရသဒ္ဒါ၏ ဝေဝစ်ပရိယာယ်တို့သာလျှင်တည်း–ဟု ဆို၏။ ယင်းသို့ ပုရိသကာရသဒ္ဒါ၏ ဝေဝစ်ဖြစ်သော် ယင်း နတ္ထိ ဝိရိယံ–စသော သဒ္ဒါတို့ကို ပုရိသကာရ–သဒ္ဒါမှ သီးခြားမဆိုကောင်း, မဆိုသင့်, မဆိုထိုက်သည် မဟုတ်ပါလော၊ ထိုသို့ဖြစ်လျက် အဘယ့်ကြောင့် နတ္ထိ ဝိရိယံ–စသော သဒ္ဒါတို့ကို ပုရိသကာရ–သဒ္ဒါမှ သီးခြား ဆိုပါသနည်း၊ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား= ဤအကျိုးသည် ငါတို့၏ ဝိရိယကြောင့်ဖြစ်၏၊ ဤအကျိုးသည် ငါတို့၏ ယောကျ်ားအစွမ်းကြောင့်ဖြစ်၏၊ ဤအကျိုးသည် ငါတို့၏ ယောကျ်ားလုံ့လကြောင့် ဖြစ်၏၊ဟူသော တခြားသူတို့၏ ဓေါဟာရစကားတရပ်ကို ပယ်ခြစ်လိုသောကြောင့် နတ္ထိ ဝိရိယံ–စသော သဒ္ဒါတို့ကို ပုရိသကာရ–မှ သီးခြားဆိုပါ၏ဟူလို။

(တနည်း) ဆရာ၊ မကွလိဂေါသာလသည် သူ၏မိန္ဓာဝါဒကို ဟောကြားရာ၌ နတ္ထိ ဝိရိယံ–စသောပုဒ်တို့ကို ထည့်သွင်းဟောကြား၏။ ယင်း နတ္ထိ ဝိရိယံ–စသော ပုဒ်တို့သည် ရှေ့၌ဆိုခဲ့ပြီးသော နတ္ထိ ပုရိသကာရ–ပုဒ်၏ ဝေဝစ်ပရိယာယ် စကားလုယ်တို့သာလျှင် ဖြစ်ကုန်သည်မဟုတ်ပါလော၊ ထိုသို့ဖြစ်ပါလျက် နတ္ထိ ဝိရိယံ–စသော ပုဒ်တို့ကို အဘယ့်ကြောင့် သီးခြားထည့်သွင်း၍ ဟောကြားရပါသနည်း၊ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

(စ) ဧဒို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဇ) ဖြင့် သဗ္ဗေ ဇိဝါဟူသော စကားကို သလေး မုယော နတ်ကောက် အစရှိသော စပါးပင်တို့ကို ရည်ရွယ်၍ ဆို၏ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ သလေး မုယော နတ်ကောက် စသည်တို့သည် ဇိဝ မရှိကုန်သည် မဟုတ်ပါလော၊အဘယ့်ကြောင့် သဗ္ဗေ ဇိဝါ–ဟူသော စကားကို

http://www.dhammadownload.com

သလေး-စသည်ကို ရည်ရွယ်၍ ဆိုရပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။

➢ ❾ ။ [က-ဓါကျာကို့ရှု] (၁) နနု ယေန ပုရိသကာရေန သတ္တာ ဝုတ္တပ္ပကာရာ သမ္ဖတ္တိယော ပါပုဏန္တိ။ (၂) အထ ကသ္မာ နတ္ထိ ပုရိသကာရေတိ တမ္မိ ပဋိက္ခိပတိ။

(၃) မက္ခလိ "နတ္ထိ ဟေတူ"တိ ဝဒန္တော ဉာဃံ ပဋိဇာဟတိ။

(၄) တသ္မာ နတ္ထိ ပုရိသကာရေတိ တမ္မိ ပဋိက္ခိပတိ။

[ဂ+ဃ ဓါကျာကို့ကို့ရှု] (၁) နနု နတ္ထိ ဝီရိယန္တိ အာဒီနိ သဗ္ဗာနိ ပုရိသကာရံဝေစနာ နေဝ ဟောန္တိ။ (၂) အထ ကသ္မာ စေတာနိ ဝိသုံ အာဒီယန္တိ။ (အနွယစောဒနာ)

အထ ကသ္မာ "နတ္ထိ ပုရိသကာရေ"တိ ပဒမေဝ နု အာဒီယတိ။ (ဗျာတိရေကာစောဒနာ)

(၃) နနု "ကြဒံ နော ဝီရိယေန, ကြဒံ ပုရိသထာမေန, ကြဒံ ပုရိသပရ်ကြမေန ပဝတ္တာ"တိ် စဝံ ပဝတ္တ ဝစန ပဋိက္ခေပကရဏဝသေန ဟောတိ။ (၄) တသ္မာ စေတာနိ ဝိသုံ အာဒီယန္တိ။ (အနွယ ပရိဟာရ) တသ္မာ "နတ္ထိ ပုရိသကာရေ"တိ ပဒမေဝ နု အာဒီယတိ။ (ဗျာတိရေကပရိဟာရ)

➢ ❿ ။ ဧကော အတ္ထော ပုနပ္ပုနံ ဝုစ္စတိ အနေနာတိ **ဧဝဧစနံ**။ (၃) တနုက်ထည်းကို ထပ်ခါထပ်ခါဆိုခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) ဝီရိယ, ထာမ ပရက္ကမသဒ္ဒါတို့ဖြစ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) ပရိယာယော-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါ များသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

ဝသတိ ကန္တတီတိ **ဆြေဒ္ဓေဒ**။/ဥသတိ ဒဟတီတိ **ဆြေစ္ဆေဒ**။ (၃) ဖြတ်ခြင်းကြိယာ သကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ကုလားအုတ်ဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ကရဘ-ဝ်-။

ဂဒတီတိ **ဂဒြေဒေဘ**။ (၃) မြည်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) မြည်းဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ခရ-စသော ပရိယာယ် သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ။

ဝီရာနံ ဘာဝေါ ကမ္မံ ဝါ **ဝီရိယံ**။/ဝီဓံနော ဤရုယိတဗ္ဗံ ပဝတ္တေတဗ္ဗန္တိ ဝါ **ဝီရိယံ**။

နတ္ထိ ဝီရိယံ ဧတေသန္တိ **အဝီရိယာ**။ (၃) ဝီရိယ မရှိခြင်း အဘာဝ၏ သတ္တဝါတို့ဖြစ်နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏေး အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ဝီရိယ မရှိသော သတ္တဝါတို့ဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) အနုဿဟ, အဝါယမ-စသော-ဝ်-။

➢ ⓫ ။ (ဃ) **အာဒီယန္တိ**-ကို အာဒီယမာနတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= ဧတေသံ (နတ္ထိ ဝီရိယန္တိ အာဒိနံ) ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (တို့၏/တို့ကို စပ်)

ပဝတ္တေံ-ကို ပဝတ္တတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= ကမ္မသာ (ဇလသာ) ဟုခံ။ (၏/သည်)

ပါပုဏာတိ-ကို ပါပုဏန္တတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= သတ္တာနံ။ (တို့၏/တို့သည်)

ဇီဝသညီ-ကို ဇီဝသညိတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= တသာ မက္ခလိဂေါသာလသာ-ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်)

➢ ⓬ ။ **(က) အဝသာ အဓလာ အဝီရိယာတိ ဧတေသံ အတ္တနော ဝသောဝါ ဗလံဝါ ဝီရိယံဝါ နတ္ထိ။ (ခ) နိယတိသဒ်တီဘာဝ ပရိဏာမာတိ ဧတ္ထ နိယတီတိ နိယတာ။ သဒ်တီတိ ဆန်ဒ် အဘိဏာတိနံ တတ္ထ တတ္ထ ဂမန်။ ဘာဒေါတိ သဘာဝေါဓေယော။**

http://www.dhammadownload.com

(၅) ဇဝံ နိယတိယာစ သင်္ဂတိယာစ ဘာဝေနစ ပရိဏာတာ နာနပွကာရတံ ပတ္ထာ။ (၄၊၁၄၆)

(က) ဖြင့် အဝသာ အဗလာ အဝီရိယာ-တို့၌ အ-၏ အဘာဝအနက်ဟောသည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) နတ္ထိ အတ္တနော ဝသော ဧတေသန္တိ အဝသာ၊ နတ္ထိ အတ္တနော ဗလံ ဧတေသန္တိ အဗလာ၊ နတ္ထိ အတ္တနော ဝီရိယံ ဧတေသန္တိ အဝီရိယာ-ဟု စတုတ္ထိ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ခ) ၌ နိယတာ-ဖြင့် နိယတိပုဒ်ကို နိယမနံ နိယတိ-ဟု ဘာဝသာဓန ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) တိ-ပစ္စည်း၏ ဘာဝသာဓနဒ္ဓ၌ သက်သည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဂမနံ-ဖြင့် သင်္ဂတိ-၌ သံပုဗ္ဗ ဂမုဓာတ်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) သင်္ဂတိ-ပုဒ်ကို သင်္ဂမနံ သင်္ဂတိ-ဟု ဘာဝသာဓန ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) တိ-ပစ္စည်း၏ ဘာဝသာဓနဒ္ဓ၌ သက်သည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) **ဆန္နံ အဘိဓာတိနံ ဓာတ္ထ ဓာတ္ထ**-ဖြင့် ရောက်ခြင်း (ဂမန) ဟူသည် ခြောက်ပါးသော အဘိဓာတိတို့တွင် ထိုထို အဘိဓာတိသို့ ရောက်ခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုငင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

သဘာဝေါ ယေဝ-ဖြင့် သမ္မန္နီကို မင်္ဂသော ဤ(ဘာဝ) သဒ္ဒါသည် သမ္မန္နီကိုငင့်သော (ဝါ) သမ္မန္နီနှင့် တကွသော (ဘာဝ) သဒ္ဒါကဲ့သို့ ပကတိအနက် (ဝါ) သဘာဝအနက်ကို ဟော၏၊ ထင်ရှားခြင်း(သတ္ထာ) ဣတ္ထိန္ဒြေ, ပုရိသိန္ဒြေ-စသော အနက်တို့ကို မဟော-ဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ)

(၆) ဖြင့် နိယတိ သင်္ဂတိ ဘာဝ-ပုဒ်ကို နိယတိစ သင်္ဂတိစ ဘာဝေါစ နိယတိသင်္ဂတိ ဘာဝေါ-ဟု ဒွန်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) နိယတိ သင်္ဂတိဘာဝပုဒ်ကို ပရိဏာတပုဒ်နှင့် နိယတိ သင်္ဂတိဘာဝေန ပရိဏာတာ နိယတိ သင်္ဂတိ ဘာဝပရိဏာတာ-ဟု တတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ညွတ်ကုန်၏(ပရိဏာတာ) ဟူသည် အထူးထူး အပြားပြား ရှိသည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်ကုန်သတည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုငင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

➢ ၅ ။ **ကဓမ္မစ ဥပမ္မကဓမ္မစ-ဠွ် ကမ္မ-ဓာရ** = ရုန့်ရင်းကြမ်းတမ်းမှုရှိနေသော ကြောင့် ကာယက်, ဝစီက်ကို ယူရပါမည်။

ဥပမ္မကမ္မ-ဓာရ = ရုန့်ရင်းကြမ်းတမ်းမှု မရှိသောကြောင့် မနောက်ကို ယူရပါမည်။

➢ ၁ ၀ ။ **ဓာဒီယန္တိ-ဠွ် ဓာတ္ထာဏ်ဂ္ဂဟဏေ** ။ ။ (၁) မိမိ၏ မိန္ဆာဝါဒ၌ နတ္ထိ ဝီရိယံ နတ္ထိ ပုရိသထာမော နတ္ထိ ပုရိသပရက္ကမော သဒ္ဒါတို့ကို သီးခြားထည့်သွင်းယူထားသော မကွလိဂေါသာလ၏ သန္တာန်၌ မိန္ဆာဥာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော လောဘမူ ဒိဋ္ဌဂတသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ကာမရတိဌာယီဘာဝ+ ကာမသိဂ်ါရရသ။ (၂) မိန္ဆာဝါဒ၌ ထည့်သွင်းထားသည့် နတ္ထိ ဝီရိယံ နတ္ထိ ပုရိသထာမော နတ္ထိ ပုရိသ ပရက္ကမော သဒ္ဒါတို့သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) မကွလိဂေါသာလ၏ မိန္ဆာအယူကို စွဲမြဲစွာ ယူထားမှု ဒိဋ္ဌိပါဒါန်သည်၎င်း, မိန္ဆာဥာဏ်နှင့် မိန္ဆာပယောဂများသည်၎င်း ဥဒ္ဓိစ္စဝိဘာဝ။ (၄) မကွလိဂေါသာလ၏ တပည့်ပရိသတ်များအနေဖြင့် ဝီရိယကြောင့်ဖြစ်စေ, ပုရိသထာမကြောင့်ဖြစ်စေ, ပုရိသပရက္ကမကြောင့်

http://www.dhammadownload.com

ဖြစ်စေ, နတ်ရွာနိဗ္ဗာန်နှင့် အပါယ်ဘုံသို့ မရောက်နိုင်ဟု မိစ္ဆာဝါဒကို စွဲမြဲစွာ ယုံကြည်လက်ခံလာကြခြင်းသည်၎င်း, ယင်းအယူကို မစွန့်ခြင်းကြောင့် ဆရာ တပည့်အားလုံး အပါယ်ဒုက္ခကိုခံဖြစ်ရခြင်းစသော မကောင်းကျိုး အဆက်ဆက်သည်၎င်း အနုဘာဝ မည်၏။

ဇီဝသညီ–အရ ။ ။ မကွလိဂေါသာလ၏ သန္ဓာန်၌ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိပြဋ္ဌာန်းသော အကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ကာမရတိဌာယီဘာဝ+ကာမသိဂ်ါရရသ။ သာလိ, ယဝ–စသည်တို့သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ သာလိ–စသည်တို့၏ ပေါက်ရောက်စည်ပင်ခြင်းသည်၎င်း, အယောနိသော မနသိကာရသည်၎င်း ဥဒ္ဓိုပနဝိဘာဝ။ အသက်ရှိ၏ဟု အမှတ်ရှိခြင်း, နတ္ထိ ဒိဝါ စသည်ဖြင့် ပြောဆိုခြင်းစသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

တံ ဗလံ မဋ္ဌိကွိမတိ–အရ ။ ။ (၃) မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ မိစ္ဆာဓိမောက္ခ အညာဏပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ကာမရတိဌာယီဘာဝ+ကာမသိဂ်ါရရသ။ ယောကျ်ားတို့၏ လုံ့လဝီရိယသည်၎င်း, ကံသည်၎င်း, အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ အယောနိသော မနသိကာရသည် ဥဒ္ဓိုပန ဝိဘာဝ။ အကြောင်းကံကို ပယ်မြစ်ခြင်းဖြင့် အကျိုးဝိပါက်ကိုလည်း ပယ်မြစ်ရာရောက်ခြင်း, ငရဲသို့ ကျရောက်ရခြင်း, ငရဲမှ မထွက်မြောက်ရခြင်း အကျိုးအဆက်ဆက်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဂါထာ (၅၂) [ဌ၊၁၄၇။] (ဘာဋီ၊၃-၃၃၂)

(က) ဘိက္ခု နီလာဘိဇာတိ ဝဒတိ။ (ခ) တေ ကိရ စတူသု ပစ္စယေသု ကဏ္ဍကေ ပိက္ခိပိတွာ ခါဒန္တိ။ (ဂ) ""ဘိက္ခု ကဏ္ဍကဝုတ္တိကာ""တိ အယဉ္စိသ ပါဠိယေဝ။

(ဃ) အထဝါ ကဏ္ဌကဋ္ဌာနေ နာမ ဇေဂေ ပဗ္ဗဇ္ဇိတာတိ ဝဒတိ။

(င) လောဟိတာဘိဇာတိ နာမ နိဂဏ္ဌာ ဇာတာသဒ္ဒကာတိ ဝဒတိ။

(စ) ဂူဂဗေ ကိရ ပုရိဇမဟိ ဒ္ဝိဟိ ပဏ္ဍရတရာ။

➤ ❶ ။ **(ခ) ဇဋ္ဌိ/** ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် ရဟန်းတို့ကို နီလာဘိဇာတိ ပုဂ္ဂိုလ်တို့ဟူ၍ ဖွင့်ဆို၏။ ရဟန်းတို့သည် အညိုရောင်သင်္ကန်းများကို ဝတ်ရုံသုံးဆောင် နေကြသောကြောင့် (ဝါ) ရဟန်းတို့၏ အသားရောင်သည် အညိုရောင်သည်သာ ဖြစ်ကြသောကြောင့် နီလာဘိဇာတိပုဂ္ဂိုလ်တို့ဟူ၍ ဆိုလိုပါသလော၊ အဘယ်ကြောင့် ရဟန်းတို့ကို နီလာဘိဇာတိပုဂ္ဂိုလ်ဟု ဖွင့်ဆိုရပါသနည်း/ ရဟန်းတို့ကို နီလာဘိဇာတိပုဂ္ဂိုလ်ဟု ဖွင့်ခြင်း၌ ပေါ်လွင်ထင်ရှားသော စကားရပ်များကား အဘယ်ပါနည်း၊ စုဒ်–(ခ) မိန့်။

➤ ❷ ။ **ဒွင်္ဂန္တရကပွါတိဇကသို့ကဗေစတုသဋ္ဌိအန္တရကပွါနာမဇောန္တိ၊ အယံပန အညေ ဒွေ အဇာနန္တော ဝဝမာဟ။** (ဌ၊၁၄၇)

(၁) နနု ဇကသို့ ကပွေ စတုသဋ္ဌိ အန္တရကပွါ နာမ ဟောန္တိ။ (၂) အထ ကသ္မာ ဒွင်္ဂန္တရကပွါတိ ဝဝမာဟ။ (၃) နနု အယံ မက္ခလိဂေါသာလော အညေ ဒွေ နာ ဇာနာတိ။

(၄) တသ္မာ ဒွင်္ဂန္တရကပွါတိ ဝဝမာဟ။

➤ ❸ ။ နီလဿ (မွေဿ) အဘိဇာတိ ယဿ(ဘိက္ခုနော)တိ **နီလာဘိဇာတိ**။

(၃) အညိုရောင်သဘောတရား ထင်ထင်ရှားရှားဖြစ်နေခြင်း၏ ရဟန်းဒြဗ်နှင့် ဝုဏ် ဝုဏော အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်္ဓသကတ်သည် ဝစနဟောတု မည်၏။ (၅) ရဟန်းတော်များဒြဗ်သည် ဝစနီယမည် ၏။

http://www.dhammadownload.com

(၆) ဘိက္ခူ။ ကဏ္ဍကဝုတ္တိကာ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါ များသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။ (က-ခ-ဂ) တို့အလိုတည်း။ နီလသဿ အဘိဇာတိ ယသ ပတ္ထဇ္ဇိတာသာတိ **နီလာဘိဇာတိ**။

(၃) အညိုရောင်သဘောတရား ထင်ထင်ရှားရှားဖြစ်နေခြင်း၏ သာသဓာဝ ရသော ရဟန်းများဒြိမ် နှင့် ဂုဏ် ဂုဏော အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သကတ်သည် ဝစနဟေတု(၅) သာသနာပ ရသော့ရဟန်းများဒြိမ် သည် ဝစနီယ။ (၆) ကဏ္ဍကဝုတ္တိပဗ္ဗဇ္ဇိတ-။

➤ ❼ ။ **အဇာနန္တော ဧဝမာဟ**-၌ **အဇာနဇန္တာ**-ကို အဇာနန္တတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင် လျှင်= ဣမဿ မက္ခလိဂေါသာလဿ-ဟု သမ္မန်ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်)

➤ ❽ ။ (က) **ဒေါဏမိတေတိ ဒေါဏေနမိတံ ဝိယ။ (ခ) သုခဒုက္ခေတိ သုခဒုက္ခံ**။

(က) ၌ ဒေါဏေန မိတံ ဝိယ-ဖြင့် ဒေါဏမိတံ-ပုဒ်ကို ဒေါဏေန မိတံ ဒေါဏမိတံ-ဟု တတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သို့-ဝိဘတ်၏ ပထမာအနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (ဝိဘတျတ္ထ) ဒေါဏမိတေ-ကို စရွတ်တောင်းဖြင့် ချင့်သကဲ့သို့ဟု ရူပက အနက်ပေးရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ခ) ဖြင့် သုခဒုက္ခ၌ သို့ဝိဘတ်သည် ပဌမာအနက်၌ သက်သည်၏ အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဝိဘတျတ္ထ)

➤ ❾ ။ **မက္ခလိစဂါသာလသည် အန္တရကပ်တို့ကို မသိခြင်းအစကြောင်း/ မက္ခလိစဂါသာလသည် "အဇာနန္တ"ဟု နာမည်ရစနခြင်းအစကြောင်း**

သာသနာတော်တွင်း၌ ဘုရား တရားကို နာကြားမှု မရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်များသည် နှစ်ပါးသော အန္တရကပ်တို့ကို မသိနိုင်သောကြောင့်၎င်း, ဤအရာဌာနသည် သာသနာပ မိစ္ဆာအယူရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သိနိုင်လောက်သော အရာဌာန မဟုတ်သောကြောင့်၎င်း မက္ခလိဂေါသာလသည် "အဇာနန္တ"ဟု နာမည်ရနေခြင်း ဖြစ်သည်။

➤ ❶❿ ။ (ခ) **ခါဒန္တိ-၌ ဓာတွတ္ထ-အရ** ။ ။ ဆွမ်း-စသော ပစ္စည်းလေးပါးကို ဆန္ဒရာဂဟူသော မက်မောမှုတဏှာနှင့်တကွ စားသောက်ဝတ်ရုံ နေထိုင်ကြကုန်သော သာသနာ့ဝန်ထမ်း ရဟန်းတော်တို့၏ သန္တာန်၌ဖြစ်သော လောဘ တဏှာပြဋ္ဌာန်းသော လောဘမူ စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ကာမရတိဌာယိဘာဝ+ကာမသိဂ်ါရရသ။ ဆွမ်း-စသော ပစ္စည်း လေးပါးသည် အာရမ္မဏာဝိဘာဝ။ သုံးဆောင်သော ပုဂ္ဂိုလ် မက်မောတွယ်တာလောက်အောင် ပစ္စည်းလေးပါး၏ ကောင်းမြတ်တင့်တယ်ခြင်း စသည်များ သည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။ တဏှာ လောဘဖြင့် သုံးဆောင်ခြင်းကြောင့် ပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌ တရားထူး မရနိုင်ခြင်း စသည်တို့သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဂါထာ (၅၃) [၄၁၁၄။] (ဘာဒ္ဒိ-၃၊၃၃၇)

(က) ""ဘိက္ခုစပန္ဓကောဇိနောနကိန္တိအာဟာ""တိဇဝံအလာဘီသမဏံပန္ဓဘူမိတိဝဒတိ။

(ခ) **ဧကူနပညာသ အာဇီဝကသဓေတိ ဧကူနပညာသ အာဇီဝကဝုတ္ထိ သတ္တာနိ**။

ပဓိဗ္ဗာဇကသဓေတိ ပရိဗ္ဗာဇကပဗ္ဗဇ္ဇာသတ္တာနိ၊ နာဂါဓါသသဓေတိ နာဂမဏ္ဍလသတ္တာနိ၊ ဒိဗ္ဗသ ဏ္ဍုန္ဒြိယသဓေတိ ဝိသတိန္ဒြိယသတ္တာနိ၊ တိဒသ နိရယသဓေတိ တိသနိရယသတ္တာနိ၊

http://www.dhammadownload.com

ရဇောဇာတ္တဗောတိ ရဇသြဂိရဏ္ဍဂ္ဂနာနိ၊ ဟတ္ထပိဠိပါဒပိဠာဒီနိ သန္နာယ ဝဒတိ၊ သင်္ဃ သညီ ဇဇ္ဈာတိ သြဠဂေါဏဂဒြဘာအဇပသုမိဂမဟိသေ သန္နာယ ဝဒတိ၊ သင်္ဃ အသညီဂဇ္ဈာတိ သာလိ ဝီဟိယဝဂေါဓူမကဝုဝရကကုဒြူသကေ သန္နာယ ဝဒတိ၊ နိဂဏ္ဌီဂဇ္ဈာတိ ဂဏ္ဌိပို ဇာတဂဇ္ဈာ ဥစ္စု ဝေဠုနဠာဒယော သန္နာယ ဝဒတိ၊ (ဂ) သင်္ဃ ဧဒါတိဗဟုဒေဝါ၊ သော ပန ""သင်္ဃာ"" တိ ဝဒတိ၊ မနုဿာပိ အနန္တာ သော ""သင်္ဃာ"" တိ ဝဒတိ၊

"ပရိပ္ပာဇကာ သတာနိ"တိ ဝုစ္စမာနေပိ စေသ သဘာဝလိင်္ဂမဇာနန္တော **"ပရိပ္ပာဇကာ သတေ"**တိ ဝဒတိ။ ဧဝမညေသုပိ။ (ဋီကာသစ်၊ ဒု၊ ၄၃)

➤ ❹ ။ **(ဂ) ဧဒ်/ ဗျတိရေကာယတ္ထေ ဧဓာဒနာ** ။ ။ ဆရုံး၊ မကွလိဂေါသာလသည် သတ္တ ဒေဝါ-ဟူသော စကားကို ပြောဆို၏။ များစွာကုန်သော နတ်တို့သည် ရှိကုန်ရာသည် မဟုတ်တုံလော၊ ထိုသို့ ရှိပါကုန်လျက် အဘယ့်ကြောင့် သတ္တ ဒေဝါ-ဟူ၍ ပြောဆိုပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

နယုပဒေသ ။ ။ ကိုဘပိ ဝါကျ၌ ကိုဘပိဖြုတ်၍ နနု-ရေးလျှင် သာဘောဂစောဒနာ၊ ယဒိ, သစေ, စေ-ရေးလျှင် ဗျတိရေကစောဒနာ ဖြစ်၏။ လက္ခဏာရုဝါကျ၌ နနု-ရေးလျှင် သာဘောဂစောဒနာ၊ ယဒိ, သစေ, စေ-ရေးလျှင် ဗျတိရေကစောဒနာ ဖြစ်၏။

➤ ❺ ။ **(က) ဝါကျဝယ် နှ ကိဠဲ့ ဆာဟ-၌ စောဒကာဘောဂါဒိစတုက္ကထုတ်ပုံ**

(၁) နနု သြဠဝနာဒိဝိပွကာရော ကတော။ (၂) အထ ကေန နု ကိဠဲ့ အာဟ။

(၃) ခမနဝသေန။ (၄) နု ကိဠဲ့ အာဟ။ (ဋီသစ်၊ ဒု၊ ၄၃)

[ဂ-ဝါကျကိဠဲ့] (၁) နနု ဗဟု ဒေဝါ ဟောန္တိ။ (၂) အထ ကသ္မာ သော သတ္တာတိ ဝဒတိ။

(၃) အာဒနန္တော။ (၄) သော သတ္တာတိ ဝဒတိ။

* **ပန-ဆနက်** ။ ။ ပန-သဒ္ဒါသည် အရုစ္ဆတ္တ (ဝါ) ဂရဟာအနက်ကို ဟောပါသည်။

➤ ❻ ။ နတ္ထိ ဂဏ္ဌော ယေသန္တေတိ **နိဂဏ္ဌာ**။ (၃) သမာသ်ပုဒ်အရှေ့၌ အညပုဒ်တို့၏ အဘာဝ+အဘာဝိ (ဝါ) ဝုဏ်-ဝုဏေး အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) (၆) အစေလက-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္တ။

ဂဏ္ဌိ နိသိတောဂဏ္ဌော **နိဂဏ္ဌိဂဇ္ဈာ**။ နိဂဏ္ဌိဂဇ္ဈော ဧတေသန္တိ **နိဂဏ္ဌိဂဇ္ဈာ**=အဆစ်၌မှီသော ကိုယ်ဝန်ရှိသော သတ္တဝါ။

ဝိသိတံ မံသံ အသန္တိ ဘက္ခန္တိတိ **ဝိသာဒနာ**။ (၃) စားခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစန ဟောတု။ (၅) အသားစားသော မြေဘုတ်ဘီလူးဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ကုဆရာနုစရာ။

➤ ❼ ။ **(ခ)** ၌ အာဇီဝဝုတ္တိသတာနိ-ဖြင့် ဝုတ္တိ-ဟူသော အလယ်ပုဒ် ကျသည်၏ အဖြစ်ကို ၎င်း (ဘာဝတ္ထ) အာဇီဝသတာနိ-ဟု ဆိုလိုလျက် သဘာဝနိရုတ္တိလိင်္ဂကို မသိ၍ အာဇီဝသတော-ဟု ဆို သည်၏အဖြစ်ကိုလည်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

မကွလိသည် သဘာဝလိင်္ဂကို နားမလည်၍ ကျေနပ်ညာသ အာဇီဝက ဝုတ္တိသတာနိ-ဟု နပုံလိင်ဖြင့် ဆိုရမည်ကို ရွှတ်လွဲ၍ ပုံလိင်ဖြင့် ကျေနပ်ညာသ အာဇီဝက သတော-ဟု ဆိုအပ်သတည်းဟု သိစေ

http://www.dhammadownload.com

ပါသည်။ (ဘာဝတ္ထု)

ပရိဗ္ဗာဇကပဗ္ဗဇ္ဇာသတာနိ–ဖြင့် ပဗ္ဗဇ္ဇ–ဟူသော အလယ်ပုဒ် ကျေသည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဘာဝတ္ထု) ပရိဗ္ဗာဇကသတာနိ–ဟု ဆိုလိုလျက် သဘာဝနိရုတ္တိလိင်ကို မသိ၍ ပရိဗ္ဗာဇကာသတေ–ဟု ဆိုသည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဘာဝတ္ထု) သိစေပါသည်။

နာဂမဏ္ဍလသတာနိ–ဖြင့် အာဝါသ–သဒ္ဒါ၏ နေရာ အဝန်းအဝိုင်းအနက်ကို ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (နာမလိင်္ဂ်ကို) နာဂါဝါသသတာနိ–ဟု ဆိုလိုလျက် သဘာဝနိရုတ္တိလိင်ကို မသိ၍ နာဂါဝါသသတေ–ဟု ဆိုသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (ဘာဝတ္ထု) သိစေသည်။

ရဇဿြကိရဏဌာနာနိ–ဖြင့် ရဇော ဓာတု ယတ္ထာတိ ရဇောဓာတုယော–ဟု သတ္တမီ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (သမာသလိင်္ဂ်ကို) ရဇောဓာတုယော ဟူသည် မြူဖြင့်ပြည့်ရာ ပြွမ်းရာ အရပ်တို့ပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထု) သိစေပါသည်။

ဂတ္ထိမိ ဓာတဂဿ–ဖြင့် နိဂဏ္ဌိမို ဂဿာ နိဂဏ္ဌိဂဿ–ဟု သတ္တမီ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း၊ ငင်းသမာသ်၏ သြကာသအနက်ကို ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (အဘိဓာနတ္ထ၊ သမာသလိင်္ဂ်ပဒတ္ထ) နိ–သဒ္ဒါ၏ အနက် မရှိသည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂ်ကို) ဂဿော ဓတောသံ အတ္ထိတိ ဂဿာ–ဟု အဿတ္ထိ တဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏာပစ္စည်း၏ အဿတ္ထိအနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

➢ ❶ ❼ ။ (က) နု ဓာတဟ–ဒ္ဒဿ ဒြုဒါဒေသ်ဓာရ ။ ။ (၁) သည်းခံသည်၏အစွမ်းအားဖြင့်ဖြစ်သော အဒေါသပြဋ္ဌာန်းသော ကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရတိဌာယီဘာဝ+ ဓမ္မသိဂ်ါရရသ မည်၏။ (၂) နှုတ်ခမ်း ခံတွင်း အစရှိသည်ကို ဖောက်ပြန်ခြင်းကို ပြုခြင်းသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ မည်၏။ (၃)' ပန္နကော ဓိနော–တို့၏ အရ ဆွမ်းခံလှည့်လည်ခြင်း, အိုမင်းယိုယွင်းခြင်း စသည်သည်ငင်း, ယောနိသော မနသိကာရ စသည်သည်ငင်း ဥဒ္ဒိဗန ဝိဘာဝ မည်၏။ (၄) ဆွမ်းအာဟာရကို မရခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဝိဂ္ဂဟ (၅၄) [၆၂၁၄၈။] (ဘာဋီ၃၃၃၄၀။)

(က) မဒ္ဒဇ္ဇတိ ဂဏ္ဍိကာ။ မမါဓာတိ မဟာပဟိတာ။ **မမါဓာသဒ္ဒေနိတိ ခုဒ္ဒက ပဟိတာသတာနိ။ သုမိနာတိ မဟာသုပိနာ။ သုမိနသဒ္ဒေနိတိ ခုဒ္ဒကသုပိနသတာနိ။ မဟာကဗ္ဗိ ဓနာတိ မဟာကပ္ပါနံ် တတ္ထ ဓတ္ထကာ မဟာသရာ ဝဿသတေ ဝဿသတေ ကုသဂ္ဂေန ဓကံ် ဥဒကဝိန္ဒုံ် နီဟရိတွာ သတ္တက္ခတ္တုံ် တမှိ သရေ နိရုဒကေ ကတေ ဓနကာ မဟာကဗ္ဗိ တိ ဝဒတိ။ ဓဝဏ္ဏပါနံ် မဟာကပ္ပါနံ် စတုရာသီတိသတသဟဿာနိ ဓနေပတွာ ဟာလေစပဏ္ဍိတော ဓဒုက္ခဿန္တံ်ကရောန္တိတိ အယမသ လဒ္ဓိ။** (၈–၁) ပဏ္ဍိတောပိ ကိရ အန္တရာ ဝိသုဏ္ဍိတုံ် န သဇ္ဇာတိ၊ (၈–၂) ဟာလောပိ တတော ဥဒ္ဓံ် နဂစ္ဆတိ။

➢ ❶ ။ (ခ) **ဒြိ/ ဓာယုဒ္ဓဇ္ဇာဗ္ဘာဒိဓရကဓာဓနာ** ။ ။ ဆရာ၊ မကွလိဂေါသာလသည် အကြားကာလ၌ စင်ကြယ်ခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်ဟု ဆို၏။ အဘယ်ကြောင့် စင်ကြယ်ခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်ပါသနည်း၊

http://www.dhammadownload.com

ပညာရှိသော ပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်ရာသည် မဟုတ်ပါလော။ စုန်ကြောင့်-(ခ) မိန့်။

➢ ❾ ။ [၈ (ခ) ဝါကျကိုရှု] (၁) နှနှ ပဏ္ဍိတော သမာနော ဟောတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ အန္ဓရာ ဝိသုဒ္ဓိတုံ နု သက္ကောတိ။ (၃) သတ္တာနံ သံသရဏကာလဿ နိယတဘာဝတော။

(၄) အန္ဓရာ ဝိသုဒ္ဓိတုံ နု သက္ကောတိ။ (ဋီကာသစ်-ဒု၊၄၄)

[၈ (၂) ဝါကျကိုရှု] (၁) နှနှ ဟလော ဟောတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ တတော ဥဒ္ဓံ နု ဂစ္ဆတီတိ ဝုတ္တံ။ (၃) နှနှ သတ္တာနံ သံသာရကာလဿ နိယတဘာဝေါ ဟောတိ။

(၄) တသ္မာ တတော ဥဒ္ဓံ နု ဂစ္ဆတီတိ ဝုတ္တံ။

* **ပီ-သဒ္ဒါ၏ ဧကာဘာကတ္တွာ** = ထိုင်ရာပုဒ်က ယုတ်သော်လည်း စပ်ရာပုဒ်က မြတ်သောကြောင့် သမ္ဘာဝနာ (၀၊) အနုဂ္ဂဟအနက်ကို ထွန်းပြပါသည်။

➢ ❿ ။ သူရိယရံသိသံဖုဋ္ဌဘာဃေန ဥဒကံ နု အဝတပတိ ဧတ္ထာတိ **အဓိကာဘာဝတ္ထော**။

(၃) မဟူလောင်ခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) ရေအိုင်ခြဲဖံသည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) မဟာသရော, ဟေား-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

* ဝိသုဒ္ဓိတဝေ နု သက္ကောတီတိ **ဝိသုဒ္ဓိတုံ**။

➢ ⓫ ။ **(က)** ဠ ဂဏ္ဌိကာ-ဖြင့် ပဝုဋ္ဌ-သဒ္ဒါ၏ အဆစ်အဖု အနက်ကို ဟောသော အနိပ္ပန္န ပါဠိပဒိကပုဒ်၏ အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ)

မဟာဝေါဟာ-ဖြင့် ပပါတ-အရ ကြီးသော ကမ်းပါးပြတ်ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ) **(တနည်း)** ပဝတ္တိ ဧတ္ထာတိ ပပါတာ-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ ပပါတ အရ ကြီးသော ကမ်းပါးပြတ်ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ) **မဟာဏ္ဍုနံ**-ဖြင့် မဟာကဠနော-ဟူသောပုဒ်၏ မဟာကဠနံ-ဟူသော ဗဟုဝုစ် အနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဝိဘာတျတ္ထ)

➢ ⓬ ။ **(ခ)** ဝါကျ- ပဏ္ဍိတောပိ နု သက္ကောတိ၊ ကိရန္တရာ ဝိသုဒ္ဓိတုံ။

တတော ဥဒ္ဓံ နု ဂစ္ဆေ၊ ဟလောပိ နိစ္စဘာဝဇာဟ။ (ပထျာဝတ္တဂါထာ၊ အနုဋ္ဌာဆရိန်း)

ဝါကျ (၅၅) [ဋ္ဌ၊၁၄၉။] (ဘာဋီ-ဒု၊၃၄၄)

(က) နတ္ထိ ဟာယနဝမ္ဟနတိ နတ္ထိ ဟာယနဝမုနာနိ။

(ခ) နု သံသာရော ပဂ္ဂိတသ ဟာယတိ နု ဟလသ ဝဍ္ဎတီတိ အတ္ထော။

(ဂ) ဥတ္တံသာဒကံဧသတိ ဥတ္တံသာဝကံသာ။

(ဃ) ဟာယနဝမုနာနမေတံ အဓိဝစနံ။

(င) ဣဒါနိ တမတ္ထံ ဥပမာယ သာဓေန္တော "" ဧသေယျထာပိ နာမ "" တိအာဒိ မာဟ။

(စ) တတ္ထ သုဇ္ဇတ္ထဒ္ဒတိ ဝေဒဂြတ္ထာ ကတသုတ္တာဝုဒ္ဓေ။

(ဆ) နိဇ္ဇဋ္ဌိယမာနမေဝ ပစ္စယတီတိ ပဗ္ဗတေဝါ ရုက္ခဂွေဝါ ဌတ္ထာ ဓိတ္တံ သုတ္တာပွမာဂေန နိဇ္ဇဋ္ဌိယမာနမေဝ ဂစ္ဆတိ၊ သုတ္တေ ဓိဂေ တတ္ထဝတိဌတိ နဂစ္ဆတိ၊ ဧဝမေဝ ဝုတ္တကာလတော ဥဒ္ဓံ နဂစ္ဆတီတိ ဒသေတိ။

http://www.dhammadownload.com

➢ ❶ ။ (c) [ပုဗ္ဗာနုသန္ဓိဆည်] စဝံ၊ဤသို့။သံ့သာရဿ၊သံ့သာရ၏။ဟာယနဝမုနာနံ၊ ဆုတ်ယုတ်ခြင်း တိုးပွားခြင်းတို့၏။အဘာဝံ၊မရှိခြင်းကို။ဒဿေတွာ၊ပြပြီး၍။

ဤဒါနိ၊ယခုအခါ၌။တမတ္တံ၊ထိုသံ့သာရ၏ အလွန် အလျော့ မရှိဟူသော အနက်ကို။ဥပမာယ၊ဥပမာ ဖြင့်။သာဓေန္တော၊ပြီးစေလိုသည်။ဟုတွာ၊ဖြစ်၍။ "သေယျထာပိ နာမ"တိ အာဒိ၊သေယျထာပိ နာမ အစရှိသည်ကို။မက္ခလိဂေါသာလော၊မက္ခလိဂေါသာလသည်။ (ကတ္တား) အာဟ၊ဆိုပြီ။

➢ ❷ ။ (စ) **သဒ္ဒိ/** ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် ခတ္တိ ဟာယနဝမုနေပါဠိကို သံ့သာရ၏ တိုမှုရည်မှု မရှိဟူသော အဓိပ္ပါယ်ဖြင့် ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ပညာအဆင်အခြင်ရှိမှု၊ မိုက်မဲတွေဝေမှုတို့၏ အစွမ်းအား ဖြင့် သံ့သာရ အတိုအရှည်သည် ရှိသင့် ရှိထိုက်သည် မဟုတ်ပါလော၊ အဘယ်သို့ မှတ်သားရပါမည် နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဃ) သဒ္ဒိ/ စစာစနာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့်ဥက္ကံသာဝကံသေ–ကို ဥက္ကံသာ ဝကံသာ–ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ဥက္ကံသာဝကံသာပုဒ်သည် မြတ်မှု ယုတ်မှု ကြီးမှု ငယ်မှုတို့ကို ဟောကြားနေသော ဒွန်သမာသ်ပုဒ်ဖြစ်ပါသလော၊ ဥက္ကံသာဝကံသာပုဒ်၏ ဤ၌ အလိုရှိအပ်သော အနက်ကား အဘယ်ပါနည်း၊ ဤ၌ အလိုရှိအပ်သော အနက်ကို မပြဆိုချေသော်ဆရာ့အား အတိဗျာပိတဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏၊ စုဒ် ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

(c) သဒ္ဒိ/ အနုသန္ဓိ ။ ။ ဤသို့ (က)စသော ဝါကျဖြင့် သံ့သာရ အတို အရှည်မရှိ ဟူသော မက္ခလိဂေါသာလဝါဒလာ ပုဒ်များကို ဖွင့်ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ သံ့သာရ အတိုအရှည် မရှိဟူသော စကား ၏ ပေါ်လွင်ကြောင်းဖြစ်သော ဥပမာနပုဒ်များကို ဖွင့်ပြခြင်းငှာ (c) မိန့်။

➢ ❸ ။ [c–ဒါကျကိုရှု] (ဂ) နန စဝံ သံ့သာရဿ ဟာယနဝမုနာနံ အဘာဝံ ဒဿေတိ။

(၂) အထ ကသ္မာ သေယျထာပိ နာမာတိ အာဒိမာဟ။ (၃) နန တမတ္တံ ဥပမာယ သာဓေတိ။

(၄) တသ္မာ သေယျထာပိ နာမာတိ အာဒိမာဟ။

➢ ❹ ။ ဒွေ အနတ္ထေ လာတိ ဂဏှာတီတိ **ဟာဓေသော**။ (၃) ပစ္စုပ္ပန် တမလွန် နှစ်တန်သော အကျိုးမဲ့တို့၏ငင်း၊ အကျိုးမဲ့တို့ကို ယူတတ်သော လူမိုက်ပုဂ္ဂိုလ်ဒြဗ်၏ သန္တာန်၌ရှိသော အာရမ္မဏိကစိတ္တာ၂ဂါဒိနှင့် အာရုံ–အာရမ္မဏိက အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည်၎င်း၊ နှစ်ခုသော အကျိုး မဲ့တို့ကို ယူခြင်းကြိယာသကတ်သည်၎င်း ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) လူမိုက်ဒြဗ်သည် ဝစနီယ မည် ၏။ (၆) ဒတ္တု၊ ဇလ၊ မူဋ္ဌ မန္ဒ၊ အဝိညူ–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

ဒွေ အတ္ထေ လုနာတိ ဆိန္ဒတီတိ **ဟာဓေသော**။ (၃) ပစ္စုပ္ပန် တမလွန် နှစ်တန်သော ကောင်းကျိုးတို့၏ ကောင်းကျိုးကို ပယ်မြစ်တတ်သော ဇာလပုဂ္ဂိုလ်ဒြဗ်နှင့် ပဟာတဗ္ဗ ပဟာယက အဖြစ် ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန် သကတ်သည်၎င်း၊ ကောင်းကျိုးနှစ်တန်တို့ကို ဖျက်ဆီးခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ၎င်း ဝစနဟေတု မည်၏။ (ကြွင်းတူ)

➢ ❺ ။ **သာဓေဓေန္တော**–ကို သာဓေန္တတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင် မက္ခလိဂေါသာလဿ ဟု သမ္မန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်) * (ဆ) ၌ **ခီဇေ**–ကို ခီဇတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင် သုတ္တေ–ကို

http://www.dhammadownload.com

သုတ္တသ-ဟု ဆင္ချန္ဖြင့်၍ သမ္ဗန်ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်)

➢ ❻ ။ **(က)** ဖြင့် မကွလိဂေါသာလသည် သဘာဝလိင်ကို နားမလည်သောကြောင့် နတ္ထိ ဟာယနဝမုနာနိကို နတ္ထိ ဟာယနဝမုနေ-ဟု ဆိုထားသည်၏ အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဂ) ဖြင့် ဥက္ကံသာဝကံသေ-ဟု ဆိုခြင်းသည် သဓာဝနိရုတ္တိကို နားမလည်၍ ဆိုသတည်း၊ အမှန်ကား ဥက္ကံသာဝကံသာ-ဟု ဆိုသင့်သတည်းဟု သိစေသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဃ) ဖြင့် ဥက္ကံသာဝကံသ-အရ အယုတ် အမြတ် အကြီး အငယ်တို့ကို မကောက်ယူရ ဆုတ်ယုတ်မှု တိုးပွားမှုတို့ကို ကောက်ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

(ဆ) ဖြင့် ပလေတိ-၌ ပရဓာတ်၏အဖြစ်ကိုငင်း (ဓာတုပဒ) ပရဓာတ်သည် စုရာ ဒိဂိဏ်းဝင် ဓာတ်၏အဖြစ်ကိုငင်း (ဘာဝတ္ထ) ပရဓာတ်သည် သွားခြင်း=ဂမနတ္ထကို ဟောသည်ကိုဧငင်း (ဓာတွတ္ထ) ပလိဗုဒ္ဓေါ-စသော ပြယုဂ်တို့၌ကဲ့သို့ ပရေတိ-ဟု ဆိုလိုလျက် ဝတ္ထုဝိကာရရုဂိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ရ-ကို လ-ပြု၍ ပလေတိ-ဟု ပုဒ်ပြီးနေသည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဘာဝတ္ထ) နိဗ္ဗေဋ္ဌိယမာနမေဝ-၌ ဧဝ-သဒ္ဒါသည် သန္နိဋ္ဌာနာဝဓာရဏတ္ထ ဧဝ-သဒ္ဒါ မဟုတ်၊ နိဝတ္တာပနာဝဓာရဏတ္ထဟော ဧဝသဒ္ဒါ၏ အဖြစ်ကိုငင်း (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) ယင်း နိဝတ္တာပနာဝဓာရဏတ္ထ၏ အဓိပ္ပါယ်ကို ပြစ်လွတ်လိုက်သော ချည်လုံးသည် ချည်ကုန်ရာ အရပ်၌သာလျှင် ရပ်နေပြီး ရှေ့ဆက်၍ မသွားတော့ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုငင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေသည်။

➢ ❼ ။ **(ဆ) ဓါကျ ဥပမာစတ္ထုက္ကံ** ။ ။ (၁) တောင်ပေါ်၌သော်ငင်း, သစ်ပင်များ၌သော်ငင်း တည်၍ ပစ်ချအပ်သော် ချည်၏ပမာဏဖြင့် ဖြေလျက်သာလျှင် သွား၏၊ ချည်ကုန်လတ်သော် ထိုချည်ကုန်ရာ အရပ်၌သာ တန့်ရပ်၏၊ မသွားတော့-ဟူသော စကားရပ်သည် နှိုင်းယှဉ်ကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် ဥပမာန မည်၏။ (၂) ဆိုအပ်ပြီးသော မဟာကပ်ရုစ်သန်းလေးသိန်းကာလထက်အလွန် မသွားတော့-ဟူသော စကားရပ်သည် နှိုင်းယှဉ်အပ်သောကြောင့် ဥပမေယျ မည်၏။ (၃) ဧဝ-သဒ္ဒါ, လုတ္တနိဒ္ဒိဋ္ဌ ဂမျမာနဖြစ်သော ယထာသဒ္ဒါတို့သည် ဥပမာနကို ထွန်းပြသောကြောင့် ဥပမာဇောတက မည်၏။ (၄) ချည်ပြေသည်ဖြစ်၍ လိမ့်သွားသော ချည်လုံးသည် ချည်ကုန်ရာ အရပ်၌သာလျှင် ရပ်နေသည်၊ ရှေ့ဆက်၍ မသွားခြင်းကြီယာနှင့် လူတယောက်၏ သံသရာကို ရုစ်သန်းလေးသိန်းဖြင့်သာ ပိုင်းခြားကန့်သတ်ထားသောကြောင့် ရုစ်သန်းလေးသိန်းအတွင်း၌သာ လည်နေသည်၊ ရုစ်သန်းလေးသိန်းပြည့်က ရှေ့ဆက်၍ ကျင်လည်ကာ မသွားတော့ပါ-ဟူသော ကြီယာတို့၏ ရပ်တည်ခြင်း မသွားခြင်းတူသော အခြင်းအရာအာကာရသည် ဥပမာ။

➢ ❽ ❿ ။ **(ဇ) ဓါကျ ပဓာနကြီယာ အာဟ-၏ အန္တဋ္ဌကို ရှု** ။ ။ (၁) မိမိ၏ မိစ္ဆာဝါဒကို ပေါ်လွင်ထင်ရှားစေရန် လောကူပမာပြကာ ညွှန်ကြားပြောဆိုလိုသော မကွလိ ဂေါသာလ၏ သန္တာန်၌ဖြစ်သော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ဒိဋ္ဌုပါဒါန်ပြဋ္ဌာန်းသော လောဘမူစိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ကာမဂတိဋ္ဌာယီဘာဝ+ ကာမသိဂ်ိဂရုရသ။ (၂) သေယျထာပိ သုတ္တဂုဋ္ဌေ-စသော မနသာဝဝတ္ထုပိတ လောကူပမာပြ စကားများသည်ငင်း၊ နှုတ်က ပြောဆိုနေဆဲ သေယျထာပိ-စသော ဝစီဘေဒသဒ္ဒါများသည်ငင်း အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) အယောနိသော မနသိကာရ စသည်သည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။ (၄) မိစ္ဆာအယူရှိသောကြောင့် ပစ္စုပ္ပန် တမလွန် နှစ်တန်သော ကောင်းကျိုးများ ပျက်စီးဆုံးရှုံးရခြင်းစသော မကောင်းကျိုး အဆက်ဆက်သည် အနုဘာဝ

http://www.dhammadownload.com

ပါဠိ။ (၅၆) [ဌ၊၁၄၉။] (ဘာဒ္ဒိ-၃၊၃၄၅)

(က) အဇိတဝါဒေ နုတ္ထိ ဒိန္နဏ္ဍိဒိန္နဖလဘာဝံ သန္ဓာယ ဝဒတိ။

(ခ) ယဒိဠ်ဠ ဝုစ္စတိ မဟာယာဂေါ။ (ဂ) မဟာဇဏ္ဍိ ပါဟုနကသတ္ထာရော အဓိဗ္ပေတော။

(ဃ) တမ္ပိ ဥဘယံ ဖလာဘာဝမေဝ သန္ဓာယ ပဋိက္ခိပတိ။

(င) ကာဓေါဘာကာနိတိ ကပေါတဝဏ္ဏာနိ၊ ပါရာဝတပက္ခိဝဏ္ဏာနိတိ အတ္ထော။

➤ ❷ ။ **(ဃ)** တမ္ပိ ဥဘယံ၊ထို ယိဒ္ဓ, ဟုတ နှစ်ပါးစုံကိုလည်း။ဖလာဘာဝမေဝ၊အကျိုး၏ မရှိခြင်းကိုပင်။သန္ဓာယ၊ရည်၍။ကေသာကမ္မလော၊လူဆံပင်ဖြင့်ယက်သော ကမ္မလာကိုဆောင်သော။အဇိတော၊ အဇိတသည်။(ကတ္တား) ပဋိက္ခိပတိ၊ပယ်၏။

➤ ❸ ။ **(ဃ) ဇဠ်/** ဆရာ၊ ဆရာသည် (၃+ဂ) တို့ဖြင့် ယဇ်ကြီးပူဇော်ခြင်းကို ယိဒ္ဓ-ဟူ၍၎င်း, လက်ဆောင်အကျိုးငှာ ကောင်းစွာ ပြုစီရင်အပ်သော ပစ္စည်း၀တ္ထုကို (၀၊) ယဇ်ငယ်ပူဇော်ခြင်းကို ဟုတ်-ဟူ၍၎င်း ဆိုအပ်သည်၏အဖြစ်ကို ပြဆိုတော်မူ၏။ ထိုယဇ်ကြီးပူဇော်ခြင်း, ယဇ်ငယ်ပူဇော်ခြင်းဟုဆို အပ်သော ပူဇော်ခြင်းနှစ်မျိုးကို အဘယ်ကို ရည်ရွယ်၍ အဇိတတိတ္ထိ ဆရာကြီးသည် ပယ်မြစ်ပါသနည်း၊ အကြောင်း+အကျိုး နှစ်မျိုးလုံး၏ မရှိခြင်းကိုပင် ရည်ရွယ်၍ ပယ်မြစ်ပါသလော၊ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား= (ဃ) ဖြင့် အကျိုး မရှိခြင်းကိုသာ ရည်ရွယ်၍ ယဇ်ကြီးပူဇော်ခြင်း, ယဇ်ငယ်ပူဇော် ခြင်း နှစ်မျိုးစုံကို အဇိတဆရာကြီး ပယ်မြစ်၏ဟု ငါပြဆိုပါ၏ဟူလို။

➤ ❹ ။ ကပတိ အစ္ဆာဒေတိတိ **ကဓေါဓတော**။ (၃) ဖုံးလွှမ်းခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) ခိုဒြဖ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) ပါရာဝတ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါ များသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

ကမ္မတိ စလတီတိ **ကဓေါဓတော**။ (၃) တုန်လှုပ်ခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။

ဒီယတေ ဧတာယာတိ **ဒိန္နံ**။ (၃) ပေးလှူခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ပေး လှူကြောင်း ဒါနစေတနာဒြဖ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဒါန်-စသော--။

ပါရေန သဗ္ဗလေန အာပတတိတိ **ပါရာဝတော**။

➤ ❺ ။ **ကဓေါဘာဝဏ္ဏာနိ**-ကို ကပေါတဝဏ္ဏတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင် အဋ္ဌိန်-ဟု သမ္မန် ခံရ ပါမည်။ (တို့၏/တို့သည် စပ်)

➤ ❻ ။ **(က)** ၌ ဒိန္နဖလာဘာဝံ-ဖြင့် ဒိန္န-အရ ဒေယျဓမ္မကို အဦးမူသဖြင့် ဒါန စေတနာကို, ထိုဒါနစေတနာကို အကြောင်းပြု၍ (ကာရဏူပစာအားဖြင့်) ဒိန္နဖလကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သရုပ်ကြား အာဘိဓေယျတ္ထ)

(ခ) ၌ မဟာယာဂေါ-ဖြင့် ယိဒ္ဓ-၌ ယဇောတ်၏ အဖြစ်ကိုၵင်း *(ဒု-ဓာတုပဒ) တပဓာတ်း၏* ဘာဝသာဓနအနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုၵင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ယဇန် ယိဒ္ဓ-ဟု ဘာဝသာဓန ပြုရ မည်၏အဖြစ်ကိုၵင်း (အာဘိဓာနတ္ထ) ယိဒ္ဓ-အရ မုချအားဖြင့် ယဇ်ကြီး ပူဇော်ခြင်းကို, ကာရဏူပစာ အားဖြင့် ယိဒ္ဓဖလကို ယူရမည်ဟု သိစေသည်။(သရုပ်ကြား အာဘိဓေယျတ္ထ)

http://www.dhammadownload.com

(၎)၌ ကပေါတဝဏ္ဏာနိ-ဖြင့် ကာပေါတကာနိပုဒ်ကို ကပေါတသဒိသ ဝဏ္ဏော ကပေါတော၊ ကပေါတော တောသံ့ အတ္ထိတိ ကာပေါတကာနိ-ဟု အသယတ္ထိတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြုရမည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ကဏ်ပစ္စည်း၏ အသယတ္ထိတဒ္ဓိတ်အနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

ပါရာဝတပက္ခိဝဏ္ဏာနိတိ အတ္ထော-ဖြင့် ကပေါတ-သဒ္ဒါ၏ ပါရာဝတ-သဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ပရိယာယ်ပြ အဘိဓေယျတ္ထ) ကာပေါတကာနိ-ဟူသည် ခို ငှက်တောင်၏ အဆင်းနှင့်တူသော အဆင်းရှိသတည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုငင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

➢ ❶ ॥ **ဆ သတ္ထာရ သဒ္ဒပ်** ॥ ॥ (၁) ပူရဏကဿပ (၂) မက္ခလိဂေါသာလ (၃) အဇိတကေသကမ္ဗလ၊ (၄) ပကုဓကစ္စာယန၊ (၅) နိဂဏ္ဌနာဋပုတ္တ၊ (၆) သဉ္စယဗေလဋ္ဌပုတ္တ။

➢ ❷ ❻ ॥ **(က) ဝါက္ယ ဝဇၨေ-၌ ဓာတ္ဒဋ္ဌာကို ၅** ॥ ॥ (၁) နတ္ထိ ဒိန္နံ-ဟူသော စကားရပ်ကိုဆိုသော အဇိတကေသကမ္ဗလ တိတ္ထိဆရာ၏ သန္တာန်၌ မိစ္ဆာဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော လေဒဿမူ ဒိဋ္ဌဂတသမ္မယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ကာမရုတိဋ္ဌာယိဘာဝ+ကာမသိဒ်ဂါရ ရှိသ။ (၂) စိတ်ဖြင့် ပိုင်းခြားသတ်မှတ်အပ်သော နတ္ထိ ဒိန္နံ-ဟူသော သဒ္ဒါသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) အဇိတကေသကမ္ဗလ ဆရာ၏ မိမိ၏ မိစ္ဆာအယူကို စွဲမြဲစွာ ယူထားမှု ဒိဋ္ဌုပါဒါန်သည်၎င်း, အယောနိသော မနသိကာရ စသည်သည်၎င်း ဥဒ္ဒိဝန ဝိဘာဝ မည်၏။ (၄) အဇိတကေသကမ္ဗလ ဆရာကြီးအဘို့ ယင်းအယူကို မစွန့်ခြင်းကြောင့် အပါယ်ဝင်ရဲတို့၌ ဖြစ်ရခြင်းစသော မကောင်းကျိုးအဆက်ဆက်သည် အနုဘာဝ။

ယိန္ဒံ-၌ ပရမတ္ထအရ ॥ ॥ (၁) ပူဇော်ကြောင်း စေတနာဟ့ကိုယူ၍ ထိုသည် ဓမ္မရတိဋ္ဌာယိဘာဝ+ဓမ္မသိဒ်ဂါရရသ။ (၂) ပူဇော်အပ်သော ဝတ္ထုသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) လှူဘွယ်ဝတ္ထု, အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဂုဏ်သည် ဥဒ္ဒိဝနဝိဘာဝ။ (၄) ဘဝသမ္ပတ္တိ, ဘောဂသမ္ပတ္တိ စသည်သည် အနုဘာဝ။

ဝိကျ (၅၇) [၌၁၄၉/၁၅၀] (ဘာဋီ၊၃၊၃၅၀)

(က) အာသန္နိ ပဠမာတိနိပန္နမဠွန ပဠမာ။

(ခ) မဠွောစေဝစတ္ထာရောမဠွပါဇဒဂဟတ္ထာဋ္ဌိတာစတ္ထာရောပုရိသာစာတိ အတ္ထော။

(ဂ) ယာဝါဠွာဟနာတိ ယာဝ သုသာနာ။

(ဃ) ပဒါနိတိ ""အယံ ဇဝံ သီလဝါ အဟောသိ၊ ဇဝံ ဒုသီလော""တိ အာဒိနာ နဇယန ပဝတ္ထာနိ ဂုဏာဂုဏပဒါနိ။ (င) သရီရမေဝါ ဇတ္ထ ပဒါနိတိ အဓိပ္ပေတံ။

(စ) ကာပေါတကာနိတိ ကပေါတဝဏ္ဏာနိ။ (ဆ) ပါရာဝတပက္ခိဝဏ္ဏာနိတိ အတ္ထော။

➢ ❶ ॥ **(ဃ) သို့/ လိနဒ္ဓရုစာဒနာ** ॥ ॥ ဆရာ၊ မက္ခလိဂေါသာလသည် ပဒါနိ-ဟု ဆို၏။ ပဒ-သဒ္ဒါသည် ဌာန, ပရိတ္တာဏ နိဗ္ဗာန, ကာရဏ-စသော အနက်တို့ကို ဟောကြားနေပါသလော၊ (တနည်း) ပဒ-သဒ္ဒါသည် လူသေကောင်ဟူသော အနက်ကို ဟောကြားနေပါသလော၊ ဤနေရာ၌ ပဒ-သဒ္ဒါ၏ အနက်ကား အဘယ်ပါနည်း။ ဤ၌ အလိုရှိအပ်သော ပဒ-သဒ္ဒါ၏ အနက်ကို မပြဆိုချေသော် အတိဗျာပိတဒေါသ မက္ခလိ ဂေါသာလအား သင့်ရောက်ရာ၏၊ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

ကား= ပဒါနိ-၌ ပဒ-သဒ္ဒါသည် အဖို့အစုဟူသော အနက်ကို ဟော၏ဟု--ဟူလို။

http://www.dhammadownload.com

(ဆ) ဆို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (စ) ဖြင့် ကာပေါတကာနှိ-ကို ခိုအဆင်းနှင့်တူသော အဆင်းရှိကုန်၏ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ခိုအဆင်းဟူသော စကားရပ်၌ ဤနေရာဝယ် ခိုခြေ အဆင်းနှင့်တူသော အဆင်းရှိသောဟု ဆိုလိုပါသလော၊ အဘယ်ကဲ့သို့သော ခို၏အဆင်း ရှိသည်ကို ကပေါတဝဏ္ဏာနိ-ဟု ဆိုလိုပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဆ) မိန့်။

➢ **၅** ။ (ဃ) ၌ **မဇ္ဇာနိ**-ကို ပဝတ္တတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်- ဂုဏာဂုဏပဒါနံ- ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (တို့၏/တို့သည် စပ်)

➢ **၆** ။ **(ဇ)** ဖြင့် အာသန္နိပဗ္ဗမာ၌ အာသန္နိ-သဒ္ဒါသည် ညောင်စောင်းဟူသော အနက်ကို ဟောကြားခြင်းတူသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါ၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ပရိယာယ်ပြု အဘိဓေယျတ္ထ) အာသန္နိ-သဒ္ဒါ ဟောကြားသော ညောင်စောင်းဟူသည် လူသေကောင် လျောင်းစက်ရာ ညောင်စောင်းဖြစ်သတည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုငင်း (ဘာဝတ္ထ) အာသန္နိ ပဗ္ဗမာ စေတသန္တိ အာသန္နိပဗ္ဗမာ-ဟု ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် တွဲစပ်ရမည်ကိုငင်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဂ) ၌ ယာဝ သုသာနာ-ဖြင့် ယာဝါဠာဟနာ-ကို ယာဝ+အာဠာဟနာ-ဟု ပဒစ္ဆေဒပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (သန္နိလိင်္ဂပဒ) အာဠာဟနာ-သဒ္ဒါ၏ သုသာန်အနက်ကို ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဃ) ဖြင့် ပဒ-သဒ္ဒါသည် ဌာန ပရိတ္တာဏ နိဗ္ဗာန-စသော အနက်တို့ကို မဟော၊ အဖို့အစုဟူသော အနက်ကို ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) ယင်းအဖို့အစု-အရ လူအစု နတ်အစု စသည် မကောက်ယူရ၊ ဂုဏ်ကျေးဇူးအစု ဂုဏ်ကျေးဇူးမဲ့သော အစုတို့ကို ကောက်ယူရမည်ကိုငင်း (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) ဂုဏာဂုဏပဒါနိ-ဟူသည် ဤသူသည် ဤမည်သော ပါဏာတိပါတ စသည်မှ ရှောင်ကြဉ်သောကြောင့် သီလရှိသူမည်ပါပေသည်၊ ဤသူကား ပါဏာတိပါတ စသည်ကို လွန်ကျူးတတ်သောကြောင့် သီလမရှိသူ မည်ပါပေသည်ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုငင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ငြ) ဖြင့် ပဒ-သဒ္ဒါသည် ကောဋ္ဌာသအနက်ကိုသာ ဟောသည်မဟုတ်၊ အလောင်းကောင်ကို ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) ယင်းသို့ ဟောကြားနိုင်အောင် ပဒ္ဓိတဗ္ဗာနိ ပဒါနိ-ဟု ဝိဂ္ဂဟပြုရမည်ကိုငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) အ-ပစ္စည်း ကမ္မသာဓနဒ္ဒ သက်သည်ကိုငင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သိစေသည်။

(စ-ဆ) ဝါကျ အာဘော် ဝါကျ (၅၆) ၌ ရေးပြီး။

ဝါကျ (၅၈) [ဠ၊၁၅၀။] (ဘာဋီ၊၃၊ ၃၅၁)

(က) **ဘဿန္တာတိ ဘာသ္မန္တာ အယမေဝ ဝါ ပါဠိ။**

(ခ) **အာဟုတိမေဘာတိ ယံ ပါဟုနကသက္ကာရာဒိဘေဒံ ဒိန္နဒါနံ၊ သပ္ပံ တံ ဆာရိကာဝသာနမေဝ ဟောတိ၊ (ဂ) နာ တဇော ပရံ ဖလဒါယကံ ဟုတွာ ဂစ္ဆတီတိ အတ္ထော။**

(ဃ) **စတ္ထေ ပညတ္တန္တိ ဒုတ္ထုပိ ဘာလမနုဿေသုပိ ပညတ္တံ။**

(င-၁) **ကုဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ ဘာလေဟိ အဇုဒ္ဓေဟိ ပညတ္တမိဒံ ဒါနံ, (င-၂) နာ ပဏ္ဍိတေဟိ၊**

(စ) **ဘာလာ ဒေန္တိ၊ ပဏ္ဍိတာ ဂဏှန္တိတိ ဒဿေတိ။**

http://www.dhammadownload.com

(ဆ) တတ္ထ ကမ္မံ ပဋိဗာဟန္တေနာပိ ဝိပါကော ပဋိဗာဟိတော ဟောတိ။

(ဇ) ဝိပါကံ ပဋိဗာဟန္တေနာပိ ကမ္မံ ပဋိဗာဟိတံ ဟောတိ။ (ဈ) ဣတိ သဗ္ဗေပေတေ အတ္ထတော ဥဘယပွဋိဗာဟကာ အဟေတုကဝါဒါဒိဓေ၀ အကိရိယဝါဒါဒိနဉ္စိကဝါဒါဒိ ဟောန္တိ။

➤ ❷ ။ [**တတ္ထ အစ္ခဲ့ မှန်ကန်စေလျက် ဖေါ်ပြသော်ဟုရနည်း**] **(ဆ)** တတ္ထ၊ထို ကဲ့နှင့် အကျိုး နှစ်မျိုးတို့တွင်။(တနည်း)၊ တတ္ထ၊ထိုပုရုဏ အဓိတ မကွဲလိုဂေါသာလတို့တွင်။ကမ္မံ၊ကံကို။ ပဋိဗာဟန္တေနာပိ၊တားမြစ်သော ပူရဏဆရာကြီးသည်လည်း။ဝိပါကော၊အကျိုးသည်။(ဝါ) ကို။ပဋိဗာဟိတော၊ တားမြစ်အပ်ပြီးသည်။ဟောတိ၊ဖြစ်တော့၏။ကသ္မာ၊အဘယ့်ကြောင့် နည်းဟူမူကား။ကမ္မသို့၊ကံသည်။ အသတိ၊မရှိသော်၊ဝိပါကာဘာ၀တော၊အကျိုး၏ မရှိခြင်းကြောင့်တည်း။ **(ဇ)** ဝိပါကံ၊အကျိုးကို။ပဋိဗာဟန္တေနာပိ၊ တားမြစ်သော အဓိတဆရာကြီးသည်လည်း။ကမ္မံ၊ကံသည်။(ဝါ)ကို။ပဋိဗာဟိတံ၊တားမြစ်အပ်ပြီးသည်။ဟောတိ၊ ဖြစ်တော့၏။(ကသ္မာ၊အဘယ်ကြောင့် နည်းဟူမူကား။) ဝိပါကော၊အကျိုးသည်။အသတိ၊မရှိသော်။ ကမ္မဿ၊ ကံ၏။နိရတ္ထကတာပတ္တိတော၊အကျိုးမရှိသည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်းကြောင့်တည်း။

➤ ❸ ။ **(ခ) သို့/ လိမ်နဏ္ဍရစေဘဒနာ** ။ ။ ဆရာ၊ အဓိတကေသကမ္မလသည် အာဟုတိယော-ဟု ဆို၏။ အာဟုတိ-အရ ပါဟုနကသက္ကာရ တစ်ခုတည်းကို ကောက်ယူရုပါမည်လော၊ အဘယ်မျှ လောက်သော အလျှဉါနတို့ကို အာဟုတိ-အရ ကောက်ယူရုပါမည်နည်း၊ မပြဆိုချေသော် အ၀ရိပုဏ္ဏဒေါသ, အဗျာပိတဒေါသများ အဓိတကေသ ကမ္မလအား သင့်ရောက်ရာ၏၊ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က-ခ) တို့ဖြင့် ဘဿန္တာနောင် နိ၀ဏ္ဍာ၀နာ၀ဓာရဏာ ဧ၀-သဒ္ဒါ ကျေသောဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ကျေနေသော ဧ၀-သဒ္ဒါ၏ နိ၀ဏ္ဍောတဗ္ဗကို မဖွင့်ပြတော့ပြီလော၊ နိ၀ဏ္ဍောတဗ္ဗ ကား အဘယ်ပါနည်း၊ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ-ဇ) သို့/ အနုသဓန္ဓ ။ ။ ဤသို့ (ဃ-ဒ) ဖြင့် ဒတ္တုပညတ္တိပုဒ်၏ ပဒပိဏ္ဍတ္ထကို အနွယအား ဖြင့် ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဗျတိရေကအားဖြင့် ပြလိုသော ဆရာသည် (ဃ-ဒ) ဝါကျကိုမိန့်။

(ဈ) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဈ) ဖြင့် ဤဒါနကို ပညာမဲ့သူ လူမိုက်တို့ ပညတ်အပ်၏။ ပညာ ရှိပုဂ္ဂိုလ်တို့ ပညတ်အပ်သည် မဟုတ်ဟု ဆို၏။ ယင်းစကားရပ်ဖြင့် အဘယ်သို့သော ပိဏ္ဍတ္ထ အဓိပ္ပါယ် ကို (ဝါ) ဥဇုကတ္ထ အဓိပ္ပါယ်ကို ဆရာ ဆိုလိုပါသနည်း၊ ဆိုလိုရင်း ပိဏ္ဍတ္ထ ဥဇုကတ္ထ အဓိပ္ပါယ်ကို မပြဆိုပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။

➤ ❹ ။ [**ဇ-ဝါက္ယကို့ရှု**] (၁) နနု ပါဠိယံ အာဟုတိယောတိ သာမညေန ဧက ဗဒမေ၀ ဝုတ္တံ။ (၂) အထ ကသ္မာ အာဟုတိယောတိ ယံ ပါဟုနကသက္ကာရာဒိဘေဒံ ဒိန္နံ ဒါနန္တိ သံ၀ဏ္ဏိတံ။

(၃) နနု ဝိရူပေကသေသနိဒ္ဒေသော ဧသ။

(၄) တသ္မာ အာဟုတိယောတိ ယံ ပါဟုနကသက္ကာရာဒိဘေဒံ ဒိန္နံ ဒါနန္တိ သံ၀ဏ္ဏိတံ။

[**ဃ-ဝါက္ယကို့ရှု**] (၁) နနု ပုရုဏကဿပေါ ကမ္မံ ပဋိဗာဟတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ ဝိပါကော ပဋိဗာဟိတော ဟောတိ။ (၃) နနု အသတိ ကမ္မသ္မိံ ဝိပါကာဘာ၀ေါ ဟောတိ။

(၄) တသ္မာ ဝိပါကော ပဋိဗာဟိတော ဟောတိ။

http://www.dhammadownload.com

[ဇ–ဝါက္ယကို္ရ] (၁) နနု အဓိကော ဝိပါက် ပဋိဗာဟတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ ကမ္မံ ပဋိဗာဟိတံ ဟောတိ။ (၃) နနု အသတိ ဝိပါကေ ကမ္မဿ နိရတ္ထကတာပတ္တိ ဟောတိ။

(၄) တသ္မာ ကမ္မံ ပဋိဗာဟိတံ ဟောတိ။

➢ ❺ ။ ပုဗ္ဗတိ ဧတောယာတိ **ပုဗ္ဗီ**။ နတ္ထိ ပုဒ္ဒိ ဧတေသံ ဗာလာနန္တိ **အပုဗ္ဗီဓေယ္ယာ**။ (၃) ပညာမရှိခြင်းနှင့် ပညာမရှိသော ဗာလပုဂ္ဂိုလ်ခြင်းတို့၏ ဂုဏ်–ဂုဏော အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်း သမ္မန်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) လူမိုက်ခြင်းသည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) ဒတ္တု, ဗာလမနုဿ–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

ဒဗ္ဗတ္တိ မုယ္ယန္တိတိ **ဒဗ္ဗာ**။ (၃) တွေဝေခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) လူမိုက်ပုဂ္ဂိုလ် တို့ခြင်းသည် ဝစနီယ။ (၆) ဗာလာ, ဒဗ္ဗာ, မူဠှာ–စသော––။

➢ ❻ ။ (ဃ) ၌ **မညတ္ထံ**–ကို ပညတ္တတ္ထာ–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= ယဿ ဣမဿ ဒါနဿ–ဟု သမ္မန် ခံရပါမည်။ (၏/ကို စပ်)

(စ) **ဥဘယမ္ပဒ္ဓိဗာဟကာ**ပုဒ်ကို ဥဘယပွ ဒ္ဓိဗာဟကတ္ထာ–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= သမ္ဗေသံ ဧတေသံ (ပူရဏ အဓိတ မက္ခလိဂေါသာလာနံ) ဟု သမ္မန်ခံရပါမည်။ (တို့၏/တို့သည် စပ်)

➢ ❼ ။ **(က)** ၌ ဘသ္မန္တာ–ဖြင့် ဘဿ–သဒ္ဒါသည် ပြာအနက်ကို ဟောသတည်း ဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ) (ဝါ) ဘဿ–သဒ္ဒါသည် ဘသ္မာ–သဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ပရိယာယ်ပြ အဘိဓေယျတ္ထ)

(ခ) ၌ ယံ ပါဟုနက သက္ကာရာဒိဘေဒံ ဒိန္နဒါန်–ဖြင့် အာဟုတိယော–အရ ပါဟုနကသက္ကာရ တစ်မျိုးတည်းကိုသာ မကောက်ယူရ၊ ဒိန္နံ ယိဋ္ဌ ဟုတ–ဟူသော အလျဉ်းဒါန သုံးမျိုးလုံးကို ကောက်ယူ ရမည်ကိုငင်း (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) ယင်းသို့ ကောက်ယူနိုင်အောင် အာဟုတိ–ပုဒ်ကို ဒိန္နဋ္ဌ ယိဋ္ဌဋ္ဌ အာဟုတိစ အာဟုတိယော–ဟု ဝိရူပေကသေသ ကြံဆရမည်ကိုငင်း (နာမလိင်္ဂပဒ) သိစေပါသည်။

သမ္မံ တံ ဆာရိကာဝသာနမေဝ ဟောတိ–ဖြင့် အာဟုတိယောပုဒ်ကို ဘဿန္တာ၌ တုလျတ် လိင်္ဂတ် စပ်ရမည်ကိုငင်း (သမ္မန္ဒ) ဘသ္မန္တာ၌ ဘသ္မပုဒ်နှင့် ဆာရိကပုဒ်တို့သည် ပြာဟူသော အနက်ကို ဟောပုံ ခြင်းတူသော အနက်တူ သဒ္ဒါကွဲ ပရိယာယ်၏အဖြစ်ကိုငင်း (ပရိယာယ်ပြ အဘိဓေယျတ္ထ) ဘသ္မန္တာ–၌ အန္တ–သဒ္ဒါသည် သမီပတ္ထ ပဒပူရဏတ္ထ–စသော အနက်တို့ကိုမဟော၊ အဆုံးဟူသော အဝသာနအနက် ကို ဟောသည်ကိုငင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) ဘသ္မန္တာနောင် ဧဝ–သဒ္ဒါ ကျေနေသည်ကိုငင်း (ဘာဝတ္ထ) သိ။

(ဃ) ဖြင့် ဒတ္တုပုဒ်ကို ဒဗ္ဗန္တိ မုယ္ယန္တိတိ ဒတ္တု–ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ ဒတ္တု–အရ ဗာလ မနုဿ–တို့ကို ယူရမည်ကိုငင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) (တနည်း) ဒတ္တုပညတ္တံ–၌ ဒတ္တုသဒ္ဒါ၏ ဗာလ–သဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ပရိယာယ်ပြ အဘိဓေယျတ္ထ) ပညတ္တံ–၌ ပ–ပုဗ္ဗ ဥပဓာတ်+တ–ပစ္စည်း၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဒု–ဓာတုပဒ၊ ဒု–ပစ္စယပဒ) တ–ပစ္စည်း၏ ကမ္မသာဓနအနက်၌ သက်သည်ကိုငင်း (ဒု–ပစ္စယတ္ထ) ပညပီယိတ္ထာတိ ပညတ္တံ–ဟု ကမ္မ သာဓန ပြုရမည်ကိုငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဒတ္တုနှင့် ပညတ္တံ–ကို ဒတ္တုဟိ ပညတ္တံ ဒတ္တုပညတ္တံ–ဟု တတိယာ တပ္ပုရိသ်ပြုရမည်ကိုငင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

➢ ❽ ။ **ဝိပါက်-၌ ဝိပါက သဒ္ဒမ်** ။ ။ အာနိသံသဝိပါက, နိဿန္ဒဝိပါက, သဒိသ ဝိပါက-တို့ ဖြစ်ပါသည်။

➢ ❾ ။ **[ဆ+ဇ] ဝါက္ယ**= ဗာဟန္တေနာပိ ကာရဏံ၊ ဗာဟိတောဝ ဝိပါကောပိ။ ဝိပါကဿ အဘာဝတော၊ ဟဝေ အသတိ ကမ္မသ္မိ။

➢ ❶❼ ။ **ဒိန္နဒါန်-၌ ဒါဓေတ်ဆရ** ။ ။ ပစ္စည်းဝတ္ထု တစုံတခုကို လှူဒါန်းလိုသူ၏ သန္တာန်၌ဖြစ်သော ပေးလှူခြင်း ဒါနစေတနာ အားထုတ်မှု ဝီရိယစသည် ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာ စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဒါနဥဿာဟဋ္ဌာယိဘာဝ+ဒါနဝီရရသ။ လှူဖွယ်ဝတ္ထုပစ္စည်းနှင့် အလှူခံ ပုဂ္ဂိုလ်ဒြဗ်သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ ယောနိသော မနသိကာရ စသည်သည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။ ဒါနစေတနာ ထက်သန်မှုကြောင့် လှူဒါန်းပေးကမ်းလိုက်ခြင်း, ပစ္စုပ္ပန် ဘဝ၌ပင် လူချစ်လူခင်ပေါများခြင်း, တမလွန်ဘဝ၌လည်း လူ နတ် နိဗ္ဗာန် သုံးတန်သော ချမ်းသာကို ခံစားရခြင်းစသည်သည် အနုဘာဝ။

ပဋိဟာရိယတာ-၌ ဓာတ်ဆရ ။ ။ (၁) မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ပြဋ္ဌာန်းသော အကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ၍ ထိုသည် ကာမရတိဋ္ဌာယိဘာဝ+ကာမသိဂ်ါရရသ မည်၏။ (၂) က်, က်၏ အကျိုးတရားများသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ မည်၏။ (၃) အယောနိသော မနသိကာရ စသည်သည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ မည်၏။ (၄) က်, က်၏အကျိုးကို ပယ်မြစ်သဖြင့် အတေတုကဝါဒ, အကိရိယဝါဒ, နတ္ထိကဝါဒ ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း, ယင်းမိစ္ဆာဝါဒီပုဂ္ဂိုလ်တို့အား သဂ္ဂန္ဓရာယ်, မဂ္ဂန္ဓရာယ်ဖြစ်ခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဝါက္ယ (၅၉) [၌၊၁၅၀။] (ဘာဒီ၊၃၊၃၅၈)

(က) တတ္ထ ကောစိ ဇက် ဒဿနံ သြက္ကမတိ၊ ကောစိ ဒွေ ကောစိ တီဏိပိ။

(ခ) ဇကသ္မိံ သြက္ကန္တေပိ ဒ္ဝီသု တီသု သြက္ကန္တေသုပိ နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကောဝ ဟောတိ။

(ဂ) ပတ္တော သဂ္ဂမဂ္ဂါဝရဏဥွေဝ မောက္ခမဂ္ဂါဝရဏဉ္စ၊ အဘဗ္ဗော တဿတ္တဘာဝဿ အနန္တရံ သဂ္ဂမ္ဟိ ဂန္တုံ၊ ပဂေဝ မောက္ခံ။ (ဃ) ဝဋ္ဋဓိကာ နာမေသ သဒ္ဓေါ ပဆိဂေါပကောဝ။

(င) ယေဘုယျေန ဇဝဂ္ဂုပဿ ဘဝတော ဝုဋ္ဌာနံ နာမ နတ္ထိ။

➢ ❶❾ ။ **(ခ) ဒို့/ အနုဿဒန္ဓ** ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် မိစ္ဆာ အယူရှိသူတို့တွင် အချို့သည် တခုသော အချို့သည် နှစ်ခုသော အချို့သည် သုံးခုသော မြင်ကြောင်းအယူသို့ သက်ရောက်၏ဟု ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်းမိစ္ဆာအယူ သုံးခုတို့၏လည်း သာမတ္ထိယ ဖလအားဖြင့် တူသည်၏အဖြစ်ကို ပြလိုသော ဆရာသည် (ခ) မိန့်။

(ဂ) ဒို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် အယူတခုသို့ သက်ရောက်သည်ဖြစ်စေ, အယူနှစ်ခုသို့ သက်ရောက်သည်ဖြစ်စေ, အယူသုံးခုသို့ သက်ရောက်သည်ဖြစ်စေ နိယတ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ဖြစ်သောဟု ပြဆိုတော်မူ၏။ နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိတို့သာ ဖြစ်ပါသလော၊ အဘယ်သို့လည်း ရောက်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ) ဒို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဃ) ဖြင့် ဤသတ္တဝါသည် ဝဋ်၏သစ်ငုတ်သဖွယ် ဖြစ်သူတည်း၊ မြေကို စောင့်ရှောက်တတ်သူတည်းဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ သတ္တဝါသည် သူတော်ကောင်းနှင့် ပေါင်းမိ၍

http://www.dhammadownload.com

ထိုမိစ္ဆာအယူကိုစွန့်လျှင် ဝဠုမှ လွတ်နိုင်ရာသည် မဟုတ်ပါလော၊ ဆရာ့ စကားသည် အဘယ်သို့ သင့်နိုင်ပါအံ့နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ငါ) မိန့်။

➢ ၈ ။ [ခ–ဝါက္ယကို့ဂျ] (၁) နနု ဇကဲ့ သြက္ကန်တဲ့ ဟောတိ၊ ဒွေ တီဏိ သြက္ကန္တာနိ။

(၂) အထ ကသ္မာ နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကောဝ ဟောတိ။ (၃) တိဿန္နမ္ပိ ဒိဋ္ဌီနံ သမာန သာမတ္ထိယတာယစ သမာနဖလတာယစ။ (၄) နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကောဝ ဟောတိ။

* ပိ–သဒ္ဒါ၏ အနက် ။ ။ ပိ–သဒ္ဒါသည် ဂရဟာဇောတကအနက် ဖြစ်ပါသည်။

[ဃ+ဇ ဝါက္ယတို့ကို့ဂျ] (၁) နနု ကောစိ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကော ဘဝတော ဝုဋ္ဌာတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ ဝဠုခါဏု နာမေသ သတ္တော ပထဝိဂေါပကော။ (၃) နနု ယေဘုယ္ယေန ဧဝရူပဿ ဘဝတော ဝုဋ္ဌာနံ နာမ နတ္ထိ။ (၄) တသ္မာ ဝဠုခါဏု နာမေသ သတ္တော ပထဝိဂေါပကော။

➢ ၉ ။ မိစ္ဆာ ပဿတီတိ **မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ**။ နိယတာ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ယဿာတိ **နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကော**။

(၃) မြဿော မိစ္ဆာအယူ၏ ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏော အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၄) မြဿော မိစ္ဆာ အယူရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ဒြဗ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) နိစ္စမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကော, နိယတမိစ္ဆာလဒ္ဓိကော–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

ခါဏုဝိယာတိ **ခါဏုကော**၊ ဝဠုတီတိ **ဝဠု**။ ဝဠုဿ ခါဏုကော **ဝဠုခါဏုကော**။

(၃) သံသရာဝဋ်၏ သစ်ငုတ်သဖွယ်ဖြစ်သူနှင့် ဌာန ဌာနီ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ဝဋ်၏ သစ်ငုတ်သဖွယ်ဖြစ်သူသည် ဝစနီယ။ (၆) ဝဠုသကုံ–စသော––

အာသု သိဿံ ဝိသံ ယဿာတိ **အာသိဝိသော**။ (၃) လျင်သော အဆိပ်၏ မြွေနှင့် ဂုဏ်–ဂုဏော အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟေတု။ လျင်သော အဆိပ်ရှိသော မြွေဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) သိဃဝိသ, သိဃဂဒ, အာဂတဟတလဟလ–စသော––။

ဝိသေသေန အတ္ထံ စက္ခတိ အာစိက္ခတီတိ **ဝိစက္ခဏော**။ (၃) ပြောကြားခြင်းကြီးယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ပညာရှိဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) မေဓာဝီ, ပဏ္ဍိတ–စသော။

➢ ၁၀ ။ **ပထဝိဂေါပကော**–ကို ပထဝိဂေါပကတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= တောသ သတ္တာသ–ဟု သမ္မန် ခံရပုံမည်။ (၏/သည် စပ်)

➢ ၁၁ ။ **ဧယဘုယ္ယေန–သဒ္ဒါ ထည့်ဆို့ရခြင်းအကြောင်း** ။ ။ ဝဠုခါဏုကသတ္တဝါသည် အခြားမဲ့ဘဝ၌သာလျှင် အပါယ်သို့ လားခြင်းမြဲပါသည်၊ နောက်နောက်သော ဘဝတို့၌ သပ္ပုရိသူပနိဿယ–စသော အကြောင်းကိုရ၍ ထိုအယူကိုစွန့်လျှင် မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ကို ရနိုင်ပါသည်၊ ထို့ကြောင့် အဋ္ဌကထာ၌ "ယေဘုယ္ယေန "ဟု ဆိုပါသည်။

➢ ၁၂ ။ **သြဇ္ဇာမတိ–အရ** ။ ။ (၁). မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိပြဋ္ဌာန်းသော အကုသိလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ကာမရတိဋ္ဌာယီဘာဝ+ကာမသိင်္ဂါရရုသ။ မိစ္ဆာအယူသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ မိစ္ဆာအယူ၏ အပြစ်သည်၎င်း, အယောနိသောမနသိကာရသည်၎င်း ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ။ နတ်ရွာနိဗ္ဗာန်ကို တားမြစ်ခြင်း, ဝဋ်၏ သစ်ငုတ်သဖွယ် ဖြစ်ခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

http://www.dhammadownload.com

ဝိကျ (၆ဝ) [ဌ၊၁၅၁။] (ဘာဋီ၊၃၊၃၆၀)

(က) **အကဋ္ဌာတိ အကတာ။ အကဋ္ဌဝိဓာတိ အကတဝိဓာနာ။**

(ခ) **""ဝံ ကရောဟိ""တိ ကေနစိ ကာရာပိတာပိ နု ဟောန္တိတိ အတ္ထော။**

(ဂ) **အနိမ္မိတာတိ ကုန္ဒိယာပိ နု နိမ္မိတာ။ အနိမ္မာတောတိ အနိမ္မာပိတာ။**

(ဃ) **ကေစိ ""အနိမ္မာပေတာဗ္ဘာ""တိ ပဒံ ဝဒန္တိ။**

(င) **တံ ဒုနဝ ပါဠိယံ, နု အဋ္ဌကထာယံ ဒိဿတိ။**

➢ ❶ ။ **(ခ) သို့/ အနုသေန္တု** ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် အကဋ္ဌာ, အကဋ္ဌဝိဓာတို့၌ ဒန္တ၏ တ-ကို မုဒ္ဒ၏ ဋ္ဌ-ပြု၍ ရုပ်ပြီးနေသည်၏အဖြစ်ကို **ပြပြီး၍**၊ ယခုအခါ၌ အကဋ္ဌာ, အကဋ္ဌဝိဓာ ပုဒ်နှစ်ပါးဖြင့်လည်း လောကၠ၌ မည်သည့်အကြောင်းကြောင့်မျှ ထိုကာယတို့၏ မဖြစ်စေအပ်, မဖြစ်စေနိုင်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကို ပြလိုသော ဆရာသည် (ခ) မိန့်။

(ဓာနည်း) ယခုအခါ၌ ကတဝိဓ=ပြုအပ်သော စီမံခြင်းဟူသည် အထက်လူကြီးများက "ဤသို့ပြုလိုက်" ဟု စေခိုင်းစီမံခြင်းပင်တည်း၊ ပြုလုပ်ဖို့ရန် ထိုသို့ စီမံခြင်းမရှိဟူသော ဥဒ္ဓကတ္ထ=အဖြောင့်အနက် အဓိပ္ပါယ်ကို ပြလိုသော ဆရာသည် (ခ) မိန့်။

(င) သို့/ သာဓေဘာဂယုဇ္ဇာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဃ) ဖြင့် ကေစိ ဆရာတို့သည် "အနိမ္မာပေတဗ္ဘာ"ဟူသောပုဒ်ကို ဆိုကြကုန်သောဟု ဆို၏။ အနိမ္မာပေတဗ္ဘာ-ဟူသော ထိုကေစိ ဆရာတို့၏ ပါဠိသည် လက်ရှိမူရင်းဖြစ်သော အနိမ္မာတာ-ဟူသော ပါဠိနှင့် (ပစ္စည်းမျှသာ ကွာခြား၍) သဒ္ဒယုတ္တိလည်းရှိ, အနက်အားဖြင့်လည်း အနိမ္မာတာ-ဟူသော ပါဠိတော်နှင့် အတူတူပင်ဖြစ်သည် မဟုတ်ပါလော၊ ထိုသို့ ဖြစ်ပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် အနိမ္မာပေတဗ္ဘာဟူသော ပါဠိကို ကေစိထို့၏ ပြဆိုပါသနည်း၊ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။ **အဓိပ္ပါယ်ထား**- အနိမ္မာပေတဗ္ဘာ-ဟူသော ပါဠိသည် ပါဠိတော်များ၌ရှင်း, အဋ္ဌ-ကထာဟောင်းများ၌ရှင်း မရှိ မတွေ့မြင်ရသောကြောင့် ကေစိထို့၏ ဆိုပါ၏ဟူလို။

➢ ❷ ။ [**ဃ+ဇ ဝါက္ယတ္ထိုက်ရှု**] (၁) နနု သဒ္ဒတော ယုတ္တံ, အတ္ထတောစ ပုရိမေန သမာနံ။

(၂) အထ ကသ္မာ "ကေစိ အနိမ္မာပေတဗ္ဘာတိ ပဒံ ဝဒန္တီ"တိ ကေစိသဒ္ဒေန တယာ ဝုတ္တံ။

(၃) နနု တံ နေဝ ပါဠိယံ, နု အဋ္ဌကထာယံ ဒိဿတိ။

(၄) တသ္မာ "ကေစိ အနိမ္မာပေတဗ္ဘာတိ ပဒံ ဝဒန္တီ"တိ ကေစိသဒ္ဒေန မယာ ဝုတ္တံ။

➢ ❸ ။ ကွန္ဓတီတိ ကွဒ္ဓိ။/သတ္တာ ကွဏ္ဍန္တိ ဧတောယာတိ **ကွဏ္ဍိ**။

(၁) ပြီးစီးခြင်း, ကြီးပွားခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု မည်၏။ (၅) တန်ခိုး ကွဒ္ဓိဒြဗ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) သမိဒ္ဓိ, ဝုဒ္ဓိ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

ကတ္တာတိ ကဋ္ဌာ။ နု ကတာတိ **အကတာ**။ (နု ကဋ္ဌာတိ အကဋ္ဌာ)

(၃) နု-အရ ပဋိသေဓဟောဂုဏ်နှင့် ကဋ္ဌ-အရ ကာယ (၇)ပါးတို့၏ ပဋိသေဓ+ပဋိသေဓတ္ထ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သကတ်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) (၇)ပါးကုန်သော ပထဝီကာယ-စသော တရား ဒြဗ်တို့သည် ဝစနီယ။ (၆) အကဋ္ဌဝိဓာ, အနိမ္မိတာ, အနိမ္မာတာ-စသော--။

http://www.dhammadownload.com

➢ ❺ ။ (က) **အကာတဝိဓာနာ**-ကို အကတဝိဓာနတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= သတ္တန္နံ ကွမေသံ ကာယာနံ-ဟု သမ္မန် ခံရပါမည်။ (တို့၏/တို့သည် စပ်)

➢ ❻ ။ **(က)** ၌ အကတာ-ဖြင့် အကဋ္ဌာ၌ တ-ကို ဋ္ဌပြု၍ အကဋ္ဌာ-ဟု ရုပ်ပြီး နေသည်၏ အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

အကတဝိဓာနာ-ဖြင့် အကဋ္ဌဝိဓာ၌ ဝိဓ-သဒ္ဒါ၏ ဤနေရာ၌ ဝိဓာန=စီရင်ခြင်းအနက် ဟောသည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) အ-၏ မရှိခြင်း အဘာဝအနက် ဟောသည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (နိုပါတလိင်္ဂတ္ထ) ကတော ဝိဓော ကတဝိဓော၊ နတ္ထိ ကတဝိဓော ကရဏဝိဓိ ဧတေသန္တိ အကဋ္ဌဝိဓာ-ဟု ကမ္မဓာရယ် အတွင်းဥပသော နနိုပါတပုဗ္ဗပဒ စတုတ္ထီ ဗဟုဗ္ဗီဟိ သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုငင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) အကတဝိဓာ-ဟု ဆိုလိုလျက် ဒန္တဇ တ-ကို မုဒ္ဓဇ ဋ္ဌ-ပြု၍ အကဋ္ဌဝိဓာ-ဟု ရုပ်ပြီးနေသည်ကိုငင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဂ) ၌ နနိုမ္မိတာ-ဖြင့် အနိုမ္မိတာပုဒ်ကို နနိုမ္မိတာ အနိုမ္မိတာ-ဟု မိဿကတပ္ပုရိသ် သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုငင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) အ-၏ ပဋိသေဓအနက် ဟောသည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (နိုပါတလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

ကွန္ဒိယာပိ-ဖြင့် မဖန်ဆင်းအပ်ကုန်၏ဟူသည် တစုံတယောက်သော တန်ခိုးရှိသော စိတ်၏ ဝသီဘော်သို့ရောက်သော ပုဂ္ဂိုလ် နတ်ဗြဟ္မာ အစိုးရသူ အစရှိသည်၏ တန်ခိုးဖြင့်လည်း မဖန်ဆင်းအပ်, မဖန်ဆင်းနိုင်ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေသည်။(ဘာဝတ္ထ)

အနိမ္မာပိတာ-ဖြင့် နိမ္မာတာ-၌ ကာရိတ်ဏော-ပစ္စည်း ကျေနေသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (ဘာဝတ္ထ) တ-ပစ္စည်း၏ ကမ္မသာဓနအနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) နိမ္မာပိယန္တိတိ နိမ္မာတာ-ဟု ကာရိတလောပ ကမ္မသာဓနဝစနတ္ထ ပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

(က) နာ ဏ္ဍဉ္ဇန္တိတိ ဇသိကာတ္ထမ္ဟာ ဝိယ ဒ္ဝိတာတ္ထာ နာ စလန္တိ။

(ခ) နာ အညမညံ ဗျာဗာဓေန္တိတိ နာ အညမညံ ဥပဃာနန္တိ။

(ဂ) နာ လန္တိ နာ သမတ္ထာ။ ပဏ္ဍိ ကာ ဇ ယာတိ အာဒီသု ပထဝိယေဝ ပထဝိကာ ဇေယော။ ပထဝိသမူဟော ဝါ။

(က) ၌ နာ စလန္တိ-ဖြင့် ဏ္ဍန္တိ-၌ ဏ္ဍိဓာတ် (ဝါ) ဏ္ဍဓာတ်၏ ကမ္မနတ္ထကို ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (ဓာတ္ထတ္ထ) သေကတ္ထမ္ဟော ဝိယ ဒ္ဝိတာတ္ထာ-ဖြင့် မတုန်လှုပ်ဟူသည် တံခါးတိုင်ကဲ့သို့ တည်ကုန်သည်တို့၏ အဖြစ်ကြောင့် မတန်လှုပ်ကုန်ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုငင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

* **ဒ္ဝိတာတ္ထာ**-ဟိတ်၏ သမ္မန်ကား တေသံ သတ္တကာယာနံ ဖြစ်သည်။(တို့၏/တို့သည် စပ်)

(ခ) ၌ ဥပဃာနန္တိ-ဖြင့် ဗျာဗာဓေန္တိ-၌ ဝိ-အာ ဥပသာရတို့၏ ဓာတ္ထတ္ထာနုဝတ္တကဓ၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) ဗာဓ-ဓာတ်၏ ဥပဃာတတ္ထ၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဓာတ္ထတ္ထ) သိစေပါသည်

(ဂ) ၌ နာ သမတ္ထာ-ဖြင့် အလံ-သဒ္ဒါသည် ဘူသန-စသော အနက်ကို မဟော၊ ပရိယတ္တိအနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (နိုပါတလိင်္ဂတ္ထ)

http://www.dhammadownload.com

ပထဝီယေဝ ပထဝီကာယော–ဖြင့် ပထဝီသည် ကာယ၏ တစိတ်ဖြစ်၍ အရာတူရုကားး ပထဝီယေဝ ကာယော ပထဝီကာယော–ဟု အဝဓာရဏကမ္မဓာရယ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) **ပထဝီသင်္ခေါ**–ဖြင့် ကာယ–သဒ္ဒါသည် ခန္ဓာကိုယ်(ဒေဟ) အနက်ကို မဟော၊ ရာသိ (ဝါ) သမူဟအနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ)

➢ ❶ ။ **အကဋ္ဌဝိဓ/အကဋ္ဌ, အနိမ္မိတ, အနိမ္မတာ သဒ္ဒါ** ။ ။ ပထဝီကာယ, အာပေါကာယ, တေဇောကာယ, ဝါယောကာယ, သုခ, ဒုက္ခ, ဇီဝ–အားဖြင့် (၇) ပါးဖြစ်ပါသည်။

ဂါထာ (၆၁) [ဌ၊၁၅၁။] (ဘာဋီ၊ဒု၊၃၆၄)

(က) နာဋ္ဌပုတ္တဝါဒေ စာတုယာမသံဝရသံဒုစ္စောတိ စတုကောဋ္ဌာသေန သံဝရေန သံဝုတောဒ၊ (ခ–ဃ) သဗ္ဗဝါရိဝါရိတောစာတိ ဝါရိတသဗ္ဗဥဒကော၊ (ခ–ဂ)ပဋိက္ခိတ္တသဗ္ဗ သီတောဒကောတိ အတ္ထော၊ (ဂ) သော ကိရ သီတောဒကေ သတ္တသညီ ဟောတိ၊ တသ္မာ နတံ ဝဋ္ဋေတိ။

(ဃ) စတသ္သ ဝါဒေ ကိန္တိ သာသနာနုလောမမ္ပိ အတ္ထိ၊

(ဂ) အသုဒ္ဓလဒ္ဓိတာယ ပန သဗ္ဗာ ဒိဋ္ဌိယေဝ ဇာတာ၊

➢ ❷ ။ **(ဂ)** သော၊ထို နာဋ္ဌပုတ္တသည်။သီတောဒကော၊ရေအေး၌။(ဝါ) ရေစိမ်း၌။သတ္တသညီ၊သတ္တဝါဟု အမှတ်ရှိသည်။ဟောတိ၊၏။တသ္မာ၊ထိုသို့ ရေအေး၌ သတ္တဝါ–ဟု အမှတ်ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။တံ၊ထို ရေအေးကို။နု ဝဋ္ဋဝေါတိ ကိရုမသုံးစွဲသတတ်။**(ဃ)** စတသ္သ၊ဤနာဋ္ဌပုတ္တ၏။ဝါဒေ၊အယူ၌။ကိန္တိ၊တချို့သော၊ သာသနာ နုလောမမ္ပိ၊သာသနာတော် အားလျော်သော အယူသည်လည်း။ကိန္တာပိ အတ္ထိ၊အကယ်၍ကား ရှိပါပေ၏။

(ဂ) ပန၊ထိုသို့ပင် သာသနာတော်အားလျော်သော တချို့အယူရှိပါသော်လည်း။အသုဒ္ဓလဒ္ဓိတာယ၊ မစင်ကြယ်သော အယူရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။သဗ္ဗာ၊အလုံးစုံသော အယူတို့သည်။ဒိဋ္ဌိယေဝ၊မိစ္ဆာအယူတို့ ချည်းသာ။ဇာတာ၊ဖြစ်ရကုန်ပြီ။

➢ ❸ ။ **(ခ–ဝ) သဗ္ဗ/ အစဇ္ဇာဝိနဒစာဒနာ** ။ ။ ဆရာ၊ ဘုရားရှင်သည် သီလကွန်ပါဋိတော်၌ သဗ္ဗဝါရိဝါရိတောစ–ဟု ဟောကြားတော်မူခဲ့၏။ သဗ္ဗဝါရိဝါရိတ–ပုဒ်ကို သဗ္ဗဝါရိ ဝါရိတော သဗ္ဗဝါရိဝါရိတော–ဟု ဒုတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ် တွဲစပ်ရပါမည်လော၊ အဘယ်သမာသ် တွဲစပ်ရပါမည်နည်း၊ မပြဆိုချေသော် အတိဗျာပိတဒေါသ ဘုရားရှင်အား သင့်ရောက်ရာ၏၊ စုဒ်ကြောင့် (ခ–ဒ) မိန့်။

ကား– ဝါရိတော သဗ္ဗဝါရိ ယဿ ယေနာတိ သဗ္ဗဝါရိဝါရိတော–ဟု ရှေ့နောက်ပြန်သော တတိယာ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် တွဲစပ်ရမည်ဟု–– ဟူလို။

(ဂ) သဗ္ဗ/ သာဓောဂဇာဒနာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် နာဋ္ဌပုတ္တသည် ပယ်မြစ်အပ်ပြီးသော အလုံးစုံသော ရေအေးရှိ၏၊ (ဝါ) အလုံးစုံသော ရေအေးကို မသုံးဆောင်ဟု ဆို၏။ ရေအေးသည် သက်မဲ့အရာဝတ္ထုဖြစ်၍ သုံးဆောင်သင့်သည် မဟုတ်ပါလော၊ ထိုသို့ဖြစ်လျက် အဘယ့်ကြောင့် နာဋ္ဌပုတ္တသည် ရေအေးကို မသုံးဆောင်ပါသနည်း၊ ရေအေးကို မသုံးဆောင်ခြင်း၏ အကြောင်းကို မပြသော် ဆရာ့အား ဖလ+ ကာရဏ ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏၊ စုဒ်–(ဂ) မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ထား– (ဂ) ဖြင့် နာဋ္ဌပုတ္တသည် ရေအေး၌ သတ္တဝါဟု အမှတ်ရှိသောကြောင့် ရေအေးကို

http://www.dhammadownload.com

မသုံးဆောင်ဟု ငါပြဆိုရကား သင်တင်သော ဝိရောဓိဒေါသ ငါ့အား မရောက် ပါဟူလို။

(၈) ဆို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဃ) ဖြင့် နိဂ္ဂဟာနုဋ္ဌုပတ္တ၏ ဝါဒ၌ တစုံတခုသော သာသနာတော်အား လျော်သော အယူဝါဒသည်လည်း ရှိသေး၏ဟု ဆိုတော်မူ၏။ ယင်းသို့ သာသနာတော်အား လျော်သော အယူဝါဒရှိနေလျှင် ထိုနိဂ္ဂဟာနုဋ္ဌုပတ္တ၏ အယူဝါဒကို မိစ္ဆာအယူဝါဒဟု မဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော၊ အဘယ့်ကြောင့် မိစ္ဆာအယူဝါဒချည်းသာ ဟု ဆိုရပါသနည်း၊ စုန်ကြောင့် (၈) မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား- ထိုနိဂ္ဂဟာနုဋ္ဌုပတ္တ၏ ဝါဒ၌ တစုံတခုသော သာသနာတော်အား ဖျော်သော အယူဝါဒရှိပါသော်လည်း "အတ္ထိ ဧဝေါ၊ သော်စ သိယာ နိစ္စော၊ သိယာ အနိစ္စော"အစရှိသော မစင်ကြယ်သော အယူရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့် နာဋ္ဌုပတ္တ၏ အယူဝါဒ အားလုံးသည် မိစ္ဆာဝါဒချည်းသာ ဖြစ်ကုန်၏ဟု ငါပြဆိုပါ၏ဟူလို။

➢ ❽ ။ [၈+ဂ ဝါက္ယတို့ကို့ရှ] (၁) နနု ပါဠိယံ သဗ္ဗဝါရိဝါရိဟောစာတိ ဝုတ္တော။

(၂) အထ ကသ္မာ ပဋိက္ခိတ္တသဗ္ဗသီတောဒကောတိ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ (၃) သော ကိရ သီတောဒကေ သတ္တသညီ ဟောတိ၊ နံ တံ ဝဋ္ဋေတိ။ (၄) တသ္မာ ပဋိက္ခိတ္တသဗ္ဗသီတောဒကောတိ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

[ဂ-ဝါက္ယတို့ကို့ရှ] (၁) နနု သီတောဒကေ သတ္တဇီဝဘာဝေါ နတ္ထိ။

(၂) အထ ကသ္မာ သော (နာဋ္ဌုပတ္တော) နံ တံ ဝဋ္ဋေတိ။ (၃) နနု သော သီတောဒကေ သတ္တသညီ ဟောတိ။ (၄) တသ္မာ သော (နာဋ္ဌုပတ္တော) နံ တံ ဝဋ္ဋေတိ။

[၁၁+ဇ ဝါက္ယတို့ကို့ရှ] (၁) နနု တေသေ ဝါဒေ ကိဉ္စိ သာသနာနုလောမမ္မိ အတ္ထိ။

(၂) အထ ကသ္မာ သဗ္ဗာ ဒိဋ္ဌိယော ဇာတာ။ (၃) နနု အသုဒ္ဓလဒ္ဓိတာ ဟောတိ။

(၄) တသ္မာ သဗ္ဗာ ဒိဋ္ဌိယော ဇာတာ။

*** (၈) ၌ ပန-သဒ္ဒါ ထားရှေခြင်းအကြောင်း** ။ ။ သာသနာတော်အားဖျော်သော အယူရှိပါလျက် အလုံးစုံသော အယူတို့ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဖြစ်နေရသည်ကို မနှစ်သက်သောကြောင့် ပန-သဒ္ဒါကို ထားပါသည်။

➢ ❾ ။ သုဒ္ဓါတိတိ **သုဒ္ဓါ**။ နံ သုဒ္ဓါ **အသုဒ္ဓါ**။ လဘံ ဇာနနံ လဒ္ဓိ။ လာတိတမ္ဘာတိ ဝါ **လဒ္ဓိ**။ အသုဒ္ဓါ လဒ္ဓိ ဣမဿ နာဋ္ဌုပတ္တသ္သာတိ **အသုဒ္ဓလဒ္ဓိ**။ (၃) မစင်ကြယ်သော အယူ၏ နာဋ္ဌုပတ္တနှင့် ဂုဏ်-ဂုဏေး အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) နာဋ္ဌုပတ္တ-သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) မလိုနလဒ္ဓိ၊ အသုဒ္ဓဒိဋ္ဌိ-စသော ပရိယာယ် သဒ္ဒါမျှားသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

ဝိပါသံ ဝါရေတိတိ **ဝါရီ**။ (၃) ဆာလောင်မွတ်သိပ်ခြင်းကို ကားမြစ်ခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ရေဖြိမ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဥဒက, ဇလ-စသော--။

ဥဏ္ဍာဘိတတ္တော်ဟိ သေဝိယတေတိ **သိဝံ**။ (၃) မိုဝခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ရေအေးဖြိမ်သည် ဝစနီယ။ (၆) သိသိရ, သိတလ-စသော--။

➢ ❿ ။ **အသုဒ္ဓလဒ္ဓိဘာဃ**-ဟိတ်၏ သမ္မန်ကား ဣမဿ နိဂ္ဂဟဿ ဖြစ်ပါသည် (၏/သည် စပ်) * **(၈) ၌ တသ္မာ**-ကို သတ္တသညတ္တာ-ဟု စွဲလျှင် တဿ နိဂ္ဂဟဿ နာဋ္ဌုပတ္တဿ-ဟု သမ္မန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်)

http://www.dhammadownload.com

➢ ⑧ ။ (က)၌ စတုကောဋ္ဌာသေန–ဖြင့် စာတုယာမပုဒ်ကို စတ္တာရော ယာမာ ဘာဂါ စတုယာမံ၊ စတုယာမံ ဇေ စာတုယာမံ–ဟု သွတ္ထတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုလည်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏ–ပစ္စည်း၏ သွတ္ထတဒ္ဓိတ်အနက်၌ သက်သည်ကိုလည်း (ပစ္စယတ္ထ) ယာမ သဒ္ဒါ၏ "ရတ္တိယာ ပဌမော ယာမော"၌ ယာမ–သဒ္ဒါကဲ့သို့ ဘာဂအနက်ကို ဟောသည်ကိုလည်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

စတုကောဋ္ဌာသေန သံဝရေနဖြင့် စာတုယာမသံဝရပုဒ်ကို စာတုယာမောစ သော သံဝရောစာတိ စာတုယာမသံဝရော–ဟု ကမ္မဓာရယ်ပြုရမည်၏ အဖြစ်ကို သိစေသည်။ (သမာသလိင်္ဂတ္ထ)

အပေါင်း သံဝဏ္ဏနာပါဠိဖြင့် စာတုယာမ သံဝရေန သံဝုတော စာတုယာမသံဝရသံဝုတော–ဟု တတိယာဘတပွဓိရိသ် ပြုရမည်ကို သိစေပါသည်။ (သမာသလိင်္ဂတ္ထ)

(ခ) ၌ ဝါရိတသဗ္ဗဥဒကေ–ဖြင့် ဝါရိ–သဒ္ဒါ၏ ရေဟူသောအနက် ဟောသည်ငင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) (ဝါ) ဝါရိ–သဒ္ဒါသည် ဥဒက–၏ ပရိယာယ်၏အဖြစ်ကိုငင်း (ပရိယာယ်ပြ အဘိဓေယျတ္ထ) သဗ္ဗဝါရိဝါရိတော ပုဒ်ကို ဝါရိတော သဗ္ဗဝါရိ ယဿတိ သဗ္ဗဝါရိဝါရိတော ဟု ဝိသေသန ပရနိပါတ စတုတ္ထီ ဗဟုဗ္ဗီဟိ သမာသ် ပြုရမည်ကိုငင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

ပဠိကို့တ္ထသဗ္ဗသိတောဒကော–ဖြင့် ဝါရိတ–သဒ္ဒါ၏ ပဠိကို့တ္ထအနက် ဟောသည်ကိုငင်း (နာမ လိင်္ဂတ္ထ) (ဝါ) ဝါရိတ–၌ ဝရဓာတ်၏ နိသေဓန (ပဠိကို့တ္ထ) အနက်ဟောသည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဒု–ဓာတုတ္ထ) တ–ပစ္စည်း၏ ကံအနက်၌ သက်သည်ကိုငင်း (ဒု–ပစ္စယတ္ထ) ဝရိယိတ္ထ ပဠိကို့ပိယိတ္ထာတိ ဝါရိတော–ဟု အတိတ်ကမ္မသာဓန ပြုရမည်ကိုငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဝါရိ–အရ ဥဏ္ဏောဒကကို မယူရ၊ သီတောဒကကို ယူရမည်ကိုငင်း (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

➢ ⑨ ။ **ကိဉ္စိသာသနာနုလောမံဟူသော စကားနှင့် အသုဒ္ဓလဒ္ဓိဟူသော အဋ္ဌကထာ စကားနှစ်ရပ် မဆန့်ကျင်ပုံ** ။ ။

မကောင်းမှုကို ပယ်ရှားတားမြစ်ခြင်းဟူသော သဗ္ဗဝါရိ–သည် သာသနာတော်အား လျော်၏၊ သို့သော် မကောင်းမှုကို ပယ်ရှာ၌လည်း "အသက်ဇီဝ အတ္ထ–က ပယ်၏"ဟုငင်း၊ ထိုအတ္ထသည် "အချို့မြစ်၏၊ အချို့ မြစ်"ဟုငင်း အယူရှိသောကြောင့် အသုဒ္ဓလဒ္ဓိ= မစင်ကြယ်သော အယူဖြစ်ရတော့သည်၊ ထို့ကြောင့် အယူအားလုံးပင် မိစ္ဆာအယူချည်း ဖြစ်ကြရလေသည်။

ဓာတုယာမသံဝရသံဝုတော–၌ စတု–သဒ္ဒါ်ကား ။ ။ (၁) သဗ္ဗဝါရိဝါရိတ၊ (၂) သဗ္ဗဝါရိယုတ္တ၊ (၃) သဗ္ဗဝါရိဓုတ၊ (၄) သဗ္ဗဝါရိ ဖုဋ္ဌ–တို့ ဖြစ်ပါသည်။

➢ ⑩ ။ **နဝဋ္ဌဋ္ဌတိ–အရ** ။ ။ (၁) မိစ္ဆာဓိမောက္ခ ဒိဋ္ဌိ အညာဏုပြဋ္ဌာန်းသော အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကို ယူ၍ ထိုသည် ကာမရတိဋ္ဌာယိဘာဝ+ကာမသိဂ်ါရရသ။ (၂) ရေအေးသည် အာရမ္မဏာဝိဘာဝ။ (၃) သတ္တဝါဟု သညာရှိခြင်းသည် ဥဒ္ဓိပနဝိဘာဝ။ (၄) အခြားသော ၆၂–ပါးသော မိစ္ဆာအယူများ တိုးပွားခြင်း၊ ကိုယ်ခန္ဓာ ညစ်နွမ်းခြင်း၊ နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဖြစ်၍ ဒုဂ္ဂတိဘဝမှ မလွတ်မြောက်နိုင်ခြင်း အကျိုးတို့သည် အနုဘာဝ။

http://www.dhammadownload.com

ဝိကျ (၆၂) [၆၂၁၁။] (ဘာဠိ၊ခု၊၃၆၅)

(က) သဗ္ဗဝါရိယုဇ္ဈောတိ သဗ္ဗေန ပါပဝါရဏေန ယုတ္တော၊ သဗ္ဗဝါရိဇ္ဈောတိ သဗ္ဗေန ပါပဝါရဏေန ဓုတပါပေါ။ သဗ္ဗဝါရိဗုဇ္ဈောတိ သဗ္ဗေန ပါပဝါရဏေန ဗုဒ္ဓေါ။

(ခ-၁) ဂတာဇ္ဈောတိ ကောဋိပ္ပတ္တစိတ္တော။ (ခ-၂) ယတာဇ္ဈောတိ သံယတစိတ္တော။

(ဂ) တေသေ ဝါဒေ ကိန္တိ သာသနာနုလောမန္တိ အတ္ထိ၊

(ဃ) အသုဒ္ဓလဒ္ဓိတာယ ပန သဗ္ဗာ ဒိဋ္ဌိယော ဇာတာ။ (အနုက်, အဘက်နှင့် စတုက္က ရှေ့ဝါကျကြည့်)

➤ **၂** ။ **(ခ-၁) ဇဋ္ဌိ/ လဒ်နဇ္ဈရစောဒနာ** ။ ။ ဆရာ၊ အရှင်အာနန္ဒာသည် သီလကျန်ပါဠိတော်၌ ဂတတ္တော-ဟု သင်္ဂါယနာတင်တော်မူခဲ့၏။ ဂတတ္တော-၌ ဂတ-သဒ္ဒါသည် ဗုဒ္ဓိ, နိဝါသဋ္ဌာန, ဂမန, ဝိသတ အနက်တို့ကို ဟောကြား၍ အတ္တ-သဒ္ဒါသည် ကာယ, သဘာဝ, ပရမအတ္တ အနက်တို့ကို ဟောကြားနေသည်ဟု မှတ်သားရပါမည်လော၊ ဂတ-သဒ္ဒါ အတ္တ-သဒ္ဒါတို့၏ ဤ၌ အလိုရှိအပ်သော အနက်ကား အဘယ်ပါနည်း၊ မပြဆိုချေသော် အတိဗျာပိတဒေါသ အရှင်အာနန္ဒာအား သင့်ရောက်ရာ၏၊ စုဒ်ကြောင့်- (ခ-၁) မိန့်။ **ကား-** ဂတတ္တော-၌ ဂတ-သဒ္ဒါသည် နိဋ္ဌာနတ္ထ=ဆုံးဖြတ်ခြင်းအနက်, အတ္တ-သဒ္ဒါသည် စိတ်ဟူသော အနက်ကို ဟော၏ဟု-- ဟူလို။

(ဂ) ဇဋ္ဌိ/ သာဓေဘာဂပုဇ္ဇာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က+ခ) တို့ဖြင့် နိဂဏ္ဌ နာဋပုတ္တ၏ အယူဝါဒစကားရပ်များကို အကောင်းအဆိုး မဆေဖန်ဘဲ အနက် အဓိပ္ပါယ် ဖြစ်သင့်သည် အားလျော်စွာ ဖွင့်ပြဆို၏။ နိဂဏ္ဌနာဋပုတ္တသည် အညတိတ္ထိယဂိဏီး ဆေါင်းဆောင် ဖြစ်၍ ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏ အယူဝါဒမှန်သမျှကို သာသနပစ္စတ္ထိက မိစ္ဆာဝါဒတို့ချည်းသာဟု မှတ်သား ရပါမည်လော၊ အဘယ်သို့ မှတ်သားရပါမည်နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

➤ **၄** ။ သညမီယိတ္ထာတိ **သညတ်**။ အာရမ္မဏ် စိန္တေတိတိ **စိတ္တံ**။

သံယတံ စိတ္တံ အနေန နိဂဏ္ဌနာတိ **သံယတစိတ္တော**။ (၃) စောင့်ရှောက်အပ်ပြီးသော စိတ်၏ နိဂဏ္ဌတိတ္ထိနှင့် ဂုဏ်-ဂုဏေး/ဌာနီ-ဌာန အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) နိဂဏ္ဌတိတ္ထိဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ယတတ္တော-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ။

သညမီယိတ္ထာတိ **ယတော**။ (အစိတ်) ယတော အတ္တာ ယဿ နိဂဏ္ဌဿာတိ **ယတာဇ္ဈောတ**။ **(အပေါင်း)** (၃) စောင့်စည်းအပ်ပြီးသော စိတ်၏ နိဂဏ္ဌနှင့် ဌာနီ-ဌာန အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) နိဂဏ္ဌဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) သံယမ စိတ္တော, သညမမနော-စသော--။

➤ **၅** ။ **ဇောဒိပ္ပတ္တစိတ္တော**-ကို ကောဋိပ္ပတ္တစိတ္တတ္တာ/**ဂတာဇ္ဈောဒ**-ကို ဂတတ္တတ္တာ/ **ယတာဇ္ဈောဒ**-ကို ယတတ္တတ္တာ/ **ဋ္ဌိတာဇ္ဈောဒ**-ကို ဋ္ဌိတတ္တတ္တာ/ **သုပ္ပတိဋ္ဌိတစိတ္တော**-ကို-သုပ္ပတိဋ္ဌိတစိတ္တတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင် ဣမဿ နိဂဏ္ဌဿ-ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်)

➤ **၆** ။ **(က)** ၌ သဗ္ဗေန ပါပဝါရဏေန ယုတ္တော-ဖြင့် သဗ္ဗဝါရိယုတ္တော-၌ သဗ္ဗဝါရိ-ပုဒ်ကို သဗ္ဗော ဝါရိ သဗ္ဗဝါရိ-ဟု ကမ္မဓာရယ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုငင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ဝါရိ-သဒ္ဒါသည် ဤ၌ ရေဟူသော အနက်ကို မဟော၊ တားမြစ်ခြင်း အနက် ဟောသည်ကိုငင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ)

http://www.dhammadownload.com

တားမြစ်ခြင်းဟူသည်လည်း မကောင်းမှုကို တားမြစ်ခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုလည်း (ဘာဝတ္ထု) အပေါင်းပုဒ်ကို သဗ္ဗဝါရိနှာ ယုတ္တော သဗ္ဗဝါရိယုတ္တော-ဟု တတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုလည်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

သဗ္ဗေန ပါပဝါရဏေန ခုတပါပေါ-ဖြင့် သဗ္ဗဝါရိခုတော-၌ သဗ္ဗဝါရိပုဒ်ကို သဗ္ဗော ဝါရိ သဗ္ဗဝါရိ-ဟု ကမ္မဓာရယ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုလည်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ဝါရိ-သဒ္ဒါသည် ဤ၌ ရေဟူသော အနက်ကို မဟော၊ တားမြစ်ခြင်း အနက် ဟောသည်ကိုလည်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) တားမြစ်ခြင်းဟူသည်လည်း မကောင်းမှုကို တားမြစ်ခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုလည်း (ဘာဝတ္ထု) အပေါင်းပုဒ်ကို သဗ္ဗဝါရိနှာ ခုတော ယေနာတိ သဗ္ဗဝါရိ ခုတော-ဟု ဘိန္နာဓိကရဏဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုလည်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ခုတ=ခါတွက်ဖျက်ဆီး၏ဟူသည် မကောင်းမှုအကုသိုလ်ကို ခါတွက်ဖျက်ဆီးသတည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုလည်း (ဘာဝတ္ထု) သိစေပါသည်။

(**တနည်း**) ခုယိတ္ထာတိ ခုတံ၊ (ပါဝံ) ခုတံ ယဿ အတ္ထီတိ ခုတော၊ သဗ္ဗဝါရိနှာ ခုတော သဗ္ဗဝါရိခုတော-ဟု ပြုရမည်ဟု သိစေပါသည်။(သမာသလိင်္ဂတ္ထ)

သဗ္ဗေန ပါပဝါရဏေန ဖုဋ္ဌော-ဖြင့် သဗ္ဗဝါရိဖုဋ္ဌော၌ သဗ္ဗဝါရိပုဒ်ကို သဗ္ဗော ဝါရိ သဗ္ဗဝါရိ-ဟု ကမ္မဓာရယ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုလည်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ဝါရိ-သဒ္ဒါသည် ဤ၌ ရေဟူသော အနက်ကို မဟော၊ တားမြစ်ခြင်းအနက် ဟောသည်ကိုလည်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) တားမြစ်ခြင်းဟူသည်လည်း မကောင်းမှုကို တားမြစ်ခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုလည်း (ဘာဝတ္ထု) ဖုဋ္ဌော-၌ ဖုဋ္ဌ-ဓာတ် မဟုတ်, ဖုသဓာတ်အဖြစ်ကိုလည်း (ဒု-ဓာတုပဒ) တ-ပစ္စည်း၏ အတိတ်ကမ္မသာဓနအနက်၌ သင်္ဂသည်ကိုလည်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဖုသီယိတ္ထာတိ ဖုဋ္ဌော-ဟု ပြုရမည်ကိုလည်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဖုသတ ဟူလိုလျက် ဓာတွန်သ-ကိုချေ၊ တ-ကို ဋ္ဌ-ပြု၍ ဖုဋ္ဌ-ဟု ရုပ်ပြီးနေသည်ကိုလည်း (ဘာဝတ္ထု) အပေါင်းပုဒ်ကို သဗ္ဗဝါရိနှာ ဖုဋ္ဌော သဗ္ဗဝါရိဖုဋ္ဌော-ဟု တတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုလည်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

(**ခ**) ၌ ကောဋ္ဌိပ္ပတ္တစိတ္တော-ဖြင့် ဂတတ္တော-၌ ဂမုဓာတ်၏ (ဒွေယော ဂတိယော-၌ကဲ့သို့) နိဋ္ဌာနအနက်ဟောသည်ကိုလည်း (ဒု-ဓာတုတ္ထ) အတ္တ-သဒ္ဒါ၏ စိတ်-ဟူသော အနက်ကို ဟောသည်ကိုလည်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) ဂတော အတ္တော ယဿာတိ ဂတတ္တော-ဟု ပြုရမည်ကိုလည်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိ။

သံယတစိတ္တော-ဖြင့် ယတတ္တော-၌ ယတ-သဒ္ဒါ၏ သံယတအနက်ဟောသည်ကိုလည်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) အတ္တ-သဒ္ဒါ၏ စိတ်-ဟူသော အနက်ကို ဟောသည်ကိုလည်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) ယတော (သံယတော) အတ္တော ယေနာတိ ယတတ္တော-ဟု တတိယာ ဗဟုဗ္ဗီဟိ သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုလည်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိ။

သုပ္ပတိဋ္ဌိတစိတ္တော-ဖြင့် ဋ္ဌိတတ္တော-၌ ဋ္ဌိတ-သဒ္ဒါ၏ သုပ္ပတိဋ္ဌိတအနက် ဟောသည်ကိုလည်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) အတ္တ-သဒ္ဒါ၏ စိတ်-ဟူသော အနက်ကို ဟောသည်ကိုလည်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) ဋ္ဌိတော အတ္တော ယဿာတိ ဋ္ဌိတတ္တော-ဟု ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုလည်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ❶ ။ (က) ဝါက္ယ သံဝစ္ဆရတဗ္ဗ သဒ္ဒါခို-အရ မစကာင်းမှုကို တား

http://www.dhammadownload.com

ခြစ်ပုံ ၃–မျိုးအထူး ။ ။ သဗ္ဗဝါရိယုတ္တော–ဖြင့် (ဥပုသ်စောင့်သုကဲ့သို့) မကောင်းမှုမှ တားမြစ်၏ဟူသော အထိမ်း အမှတ် လက္ခဏာမျက်နှာ ဆိုအပ်၏။

သဗ္ဗဝါရိရုတော–ဖြင့် (ခုတင်ဆောက်တည်၍) မကောင်းမှုတို့ကို လှုပ်ခါချခြင်းကဲ့သို့) မကောင်းမှုကို အကြွင်းမဲ့ဆွေးမြေ့သွားအောင် လှုပ်ခါချခြင်း အထိမ်းအမှတ်ကို ဆိုအပ်၏။

သဗ္ဗဝါရိဖုဋ္ဌော–ဖြင့် (အလွန်အမင်းကျင့်၍ ကိလေသာကုန်ခြင်း ရဟန္တာဖြစ်ခြင်းကဲ့သို့) မကောင်းမှု ကံတွေကုန်ခြင်း၏ အထိမ်းအမှတ် လက္ခဏာကို ဆိုအပ်၏။

ဤသို့ မကောင်းမှုတားမြစ်ပုံသည် အဆင့်ဆင့် ရဖို့သောကြောင့် အချင်းချင်းကွာခြား ကြပါသည်။

နိဂဏ္ဌနာဋပုတ္တဝါဒ၌ သာသနာနှစ်လာမ အယူ ပါဝင်စေသော်လည်း အသူဇွဲလဒ္ဓိ ဟူ ဆို့ခြင်းကား= "အတ္ထိ ဇိဝေါ၊ သောစ သိယာ နိစ္စော၊ သိယာ အနိစ္စော" ဤသို့ စသည်ဖြင့် ညစ်နွမ်းသော အယူရှိသောကြောင့်–တည်း။

➢ ၁ ၀ ။ **သာသနာနှစ်လာမမှီ–၌ သာသန–ဝယ် အန္တဋ္ဌကို ၅၅**

(၁) ဆုံးမဟောကြားတော်မူသော ဘုရားရှင်၏ သန္တာန်၌ မေတ္တာ၊ ကရုဏာ ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကြိယာဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တဖြဲဒ်သည် ဓမ္မရတိဋ္ဌာယိဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရရသ။ (၂) အဆုံးအမခံ ဝေနေယျသတ္တဝါတို့ဒြဗ်သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) ဝေနေယျ သတ္တဝါတို့၏ သံသရာ၌ နစ်မွန်း မျောပါး ကျင်လည်နေရခြင်းသည်၎င်း၊ ဘုရားရှင်၏ ပါရမီစာဂရရိယဂုဏ်တော်တို့သည်၎င်း ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။ (၄) လိုက်နာကျင့်ကြံကြသော ဝေနေယျသတ္တဝါတို့ သန္တာန်၌ ပစ္စုပ္ပန် အစီးအပွား တမလွန် အစီးအပွား တိုးတက်ပြီး နိဗ္ဗာန်တိုင်အောင် အကျိုးအဆက်ဆက်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

အာဇော်သံဃ္ဃနာမျှား [၆၁၁၅၂။]

(က) ကမ္မကာရောတိ အနလသောကမ္မကရဏသီလောယေဝ။

(ခ) ဒုရတော ဒိသွာ ပဋ္ဌမမေဝ ဥဋ္ဌဟတီတိ ပုဗ္ဗင်္ဂမော။

(ဂ) ဇဝံ ဥဋ္ဌိတော သာမိဓနာ အာသန် ပညပေတွာ ပါဒဓောဝနာဒီကတ္တွာဗွကိစ္စံ ကတွာ ပစ္ဆာ နိပတတိ သေယျကဖြတီတိ ပစ္ဆာနိပါတော။

(က) ဖြင့် ကမ္မကာရောပုဒ်ကို ကမ္မံ ကရောတိ သီလေနာတိ ကမ္မကာရော–ဟု ကတ္တုသာဓန (တသီလ) ဝစနတ္ထပြုရမည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏ–ပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓန၌ သဂ်သည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဒု–ပစ္စယတ္ထ) မပျင်းသောကြောင့် အမှုကိုပြုလေ့ ရှိသည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ခ) ၌ ဒုရတော ဒိသွာ–ဖြင့် ထ–၏ဟူသည် အဝေးမှမြင်၍ ထသတည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုငင်း (ဘာဝတ္ထ) ပဌမမေဝ ဥဋ္ဌဟတိ–ဖြင့် ပဗ္ဗ–သန္ဓါသည် သွေးပြည် (ပူယ) အစ(အာဒိ) အရပ်မျက်နှာ(ဒိသ) အနက်တို့ကို မဟော၊ အဦး(ပဌမ) အနက်ကို ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) ဥဋ္ဌာယိပုဒ်ကို ဥဋ္ဌဟတိတို့ ဥဋ္ဌာယိ–ဟု ကတ္တုသာဓန ဝစနတ္ထပြုရမည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏ–ပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓန၌ သဂ်သည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဒု–ပစ္စယတ္ထ) ပုဗ္ဗင်္ဂမော ဥဋ္ဌာယိ ပုဗ္ဗင်္ဂမော ဥဋ္ဌာယိ–

http://www.dhammadownload.com

ဟု ကမ္မဓာရယ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေသည်။

(၈) ၌ ဧဝံ ဥဋ္ဌိတော သာမိနော အာသနံ ပညပေတွာ ပါဒဓောဝနာဒိကတ္တုဗ္ဗကိစ္စံ ကတွာ-ဖြင့် နောက်ကာလ၌ ထိုင်၏ဟူသည် ဤသို့ ထ၍ အရှင်၏နေရာခင်းခြင်း, ခြေဆေးခြင်း-စသော ပြုဖွယ်ကိစ္စကိုပြု၍ နောက်ကာလ၌ ထိုင်သတည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုငင်း (ဘာဝတ္ထ) **ပစ္ဆာ နိပဇတိ**-ဖြင့် နိပါတိ-ပုဒ်ကို နိပဇတိတိ နိပါတိ-ဟု ကတ္တုသာဓန ဝစနတ္ထ ပြုရမည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(အတိဓာနတ္ထ) ဏိ-ပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓန၌ သက်သည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ခု-ပစ္စယတ္ထ) ပစ္ဆာနှင့် နိပါတိ-ကို ပစ္ဆာ အပရကာလေ နိပါတိ ပစ္ဆာနိပါတိ-ဟု သတ္တမီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုငင်း (သမာသ လိင်္ဂတ္ထ) နိပဇန-ဟူသည် ထိုင်ခြင်းကို ပြုခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုငင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေ။

ဝိဂ္ဂဟ (၆၃) [ဌ၊၁၅၂။] (ဘာဝိဒုံ၊၃၃၂)

(က) **ဧဇေဝါ ဧဇေါ**တိ ဧဇေါဝိဝိယ။

(ခ) **ဧသော ဝတဿာဟံ ပုဉ္ဉာနိ ကရေယျန္တိ ဧသော ဝတအဟံ ဧဝရူပေါ အဿံ၊ ယဒိ ပုဉ္ဉာနိ ကရေယျန္တိ အတ္ထော**။ (ဂ) **""ဧသော ဝတဿ"ဿ""န္တိပိ ပါဌော**။ (ဃ) **အယမေဝတ္ထော**။

(င) **ယံနူနာဟန္တိ သဧ ဒါနိ ဒဿာမိ၊ ယံ ရာဇာ ဧကဒိဝသံ ဧဒတိ၊ တတော သတဘာဂမ္ပိ ယာဝဇီဝံ န သက္ခိဿာမိ ဒါတုန္တိ ပဗ္ဗဇွာယံ ဥဿာဟံ ကတွာ ဧဝံ စိန္တနဘာဝံ ဒဿေတိ**။

➢ ❶ ။ **(က)ဧဿိ/ ဧဓာဓနာ** ။ ။ ဆရာ၊ အရှင်အာနန္ဒာသည် သီလကွန်ပါဠိတော် ၌ ဒေဝေါ မည်ေ-ဟူသော ပါဠိကို သင်္ဂီယနာတင်တော်မူခဲ့၏။ ဒေဝေါ မည်ေ-၌ မည်ေ-သဒ္ဒါသည် ကလိင်္ဂရဿ တုဝံ မည်ေ-စသည်၌ မည်ေ-သဒ္ဒါကဲ့သို့ အောက်မေ့မှတ်ထင်ခြင်း အနက်ကို ဟောကြားနေပါသလော၊ ဤနေရာ၌ မည်ေ-သဒ္ဒါသည် အဘယ်အနက်ကို ဟောကြားနေပါသနည်း၊ ဤနေရာ၌ ဟောကြားသော အနက်ကို မပြဆိုချေသော် အတိဗျာပိတဒေါသ အရှင်အာနန္ဒာအား သင့်ရောက်ရာ၏၊ စုဒ် (က) မိန့်။

ကား- ဒေဝေါ မည်ေ-၌ မည်ေ-သဒ္ဒါသည် မညနတ္ထကို ဟောကြားနေသည်၏ အဖြစ်ကို ငါပြဆိုရကား သင်တင်သော အတိဗျာပိတဒေါသ အရှင်အာနန္ဒာအား မသင့်ရောက်ပါဟူလို။

(ဂ) ဧဿိ/ လိနန္တရဧဓာဓနာ ။ ။ ဆရာ၊ အရှင်အာနန္ဒာသည် သီလကွန်ပါဠိတော်၌ ယံနူနာဟံ-ဟူသော ပါဠိကို သင်္ဂီယနာတင်တော်မူခဲ့၏။ ယံနူန-သဒ္ဒါသည် တစုံတခုသော အနက်ကို မဟော၊ ပဒပူရဏမတ္တ=ပုဒ်ပြည့်ရုံမျှ၊ သုခုစ္စာရဏတ္ထ=ရွတ်ဆိုကောင်းရုံမျှဖြစ်သော နိပါတ်မျှသာ ဖြစ်ပါသလော၊ ယံနူန-သဒ္ဒါ၏ ဤနေရာ၌ အလိုရှိအပ်သော အနက်ကား အဘယ်ပါနည်း၊ မပြဆိုချေသော် အရှင်အာနန္ဒာအား အဗျာပိတ အပရိပုဏ္ဏဒေါသများ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

ကား-ယံနူန နိပါတ်သည် ပရိဝိတက္ကနတ္ထကို ဟော၏--ဟူလို။

➢ ❷ ။ [**ဇ-ဓါတ္ဝက်ဦးရှု**] (၁) နနု ယာဝဇီဝံ ဒါနတ္ထာယ ဥဿာဟံ ကရောမိ။

(၂) အထ ကသ္မာ သတဘာဂမ္ပိ ဒါတုံ န သက္ခိဿာမီတိ ဝုတ္တံ။ (၃) နနု အဟံ ဒါသော ဟောမိ။

(၄) တသ္မာ သတဘာဂမ္ပိ ဒါတုံ န သက္ခိဿာမီတိ ဝုတ္တံ။

➢ ❸ ။ ဒိဗ္ဗန္တိ ကီဠန္တိ အသ္မိံတိ **ခိ၁ဓဿာ**။ (၃) မြူးတူးပျော်ပါး ကစားရာ၏အဖြစ်ဟူသော

http://www.dhammadownload.com

ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) နေ့အချိန်အခါဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) အဟ, ဒိန-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

➢ ❼ ။ (ငါ) **ဧဒေတိ**–ကို ဒအာနုတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင် ရာဇာနုံ-ဟု သမ္မန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်)

➢ ❽ ။ **(က)** ၌ ဒေဝေါ ဝိယ-ဖြင့် ဒေဝေါ မညေ၌ မညေ-သဒ္ဒါသည် နဒီ မညေ ၌ကဲ့သို့ ဥပမာအနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေသည်။ (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ)

(ခ) ဖြင့် သော ဝတသ္မာဟံ-ကို သော+ဝတ+အသ်+အဟံ-ဟု ပုဒ်ဖြတ်ရမည်ကိုငင်း (သန္ဓိလိင်္ဂဝဒ) ဝတ-သဒ္ဒါ ကေန္တတ္ထ-စသည်ကို မဟော၊ ဧဝရူပတ္ထကို ဟောသည်ကိုငင်း(နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) ပါဠိတော်၌ အသ+အဟံ-ဟု ရှိသော်လည်း အနက်ပေးသောအခါ အဟံ အသ်-ဟု ရှေ့နောက်ပြန်၍ ပေးရမည်ကိုငင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။ **ကရေယျံ**–၌ ယျံဟူသော သတ္တမီဝိဘတ်သည် အနုမတိအနက်၌ မသက်၊ ပရိကပ္ပတ္ထ၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဒု-ဝိဘတ္တိတ္ထ)

➢ ❾ ။ **မှညာနိ ကဓရယျံ–၌ မှညေ–ဓရေ** ။ ။ တပါးသော အချိန်အခါများ၌ ပြုလုပ်ပြီး ပြုလုပ်ဆဲဖြစ်သော ကုသိုလ်ကောင်းမှုများထက် အလွန်မွန်မြတ်သော ရဟန်း အဖြစ်၌ရှိသော ကုသိုလ်ကောင်းမှုများကို အလိုရှိအပ်သောကြောင့်-- အလွန်မြင့်မြတ်သော ကုသိုလ်ကောင်းမှုများကို ယူရမည်။

➢ ❿ ။ **ဧဒေတိ–၌ ဧဒေဓရေ** ။ ။ အဓာတသတ်မင်း၏ သန္ဓာန်၌ ဒါနစေတနာ ဝိရိယစသည် ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဒါနဥဿာဟဌာယီဘာဝ+ ဒါန ဝိရရသ မည်၏။ လျှဖွယ်ဝတ္ထု အစုစုတို့နှင့် အလျှဲခံပုဂ္ဂိုလ်သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝမည်၏။ ယောနိသော မနသိကာရ စသည်သည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ မည်၏။ ပစ္စုပ္ပန် တမလွန် နှစ်တန်၌ စည်းစိမ်ဥစ္စာ များပြားစွာ ရရှိခြင်း, နတ်ရွာ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ရှိနိုင်ခြင်းစသော ကောင်းကျိုးအဆက်ဆက်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဝါကျ (၆၄) [ဌ၊၁၅၂။] (ဘာဒီ၊ဒု၊၃၇၄)

(က) ကာယေန သံဒုစ္စောတိ ကာယေန ပီဟိတော ဟုတွာ၊

(ခ) အကုသလသ္မာ ပဝေသနဒွါရံ ထဓေတွာတိ အတ္ထော၊

(ဂ) ဧသေဝနယော သေသပဒဒွယေပိ။

(ဃ) ယာသဿ္စာဒနပရမတာယာတိ ယာသဿ္စာဒနေန ပရမတာယ ဥတ္တမတာယ။

(င) ဧတဒတ္ထမ္ပိ အနေသနံ ပဟာယ အဂ္ဂသလ္လေခေန သန္တုဋ္ဌောတိ အတ္ထော။

➢ ❶ ။ [ဂ–ဝါကျ ဆရာနည်းကျကျ] သေသပဒဒွယေပိ၊ကာယေနသံဝုတောပုဒ်မှ ကြွင်းကုန်သော "ဝါစာယ သံဝုတော မနသာ သံဝုတော"ဟူသော ပုဒ်တို့၏ နှစ်ပါးတို့၏ အပေါင်းဟုလည်း။ ဧသေဝနယော=ဧသော ဧဝ နယော၊ဤနည်းကိုသာလျှင်။ဝေဒိတမ္ပေါ၊သိအပ်၏။(တနည်း) ဧသေဝနယော=ဧသော ဣဝ နယော၊ဤနည်းကဲ့သို့သော နည်းကို။ဝေဒိတမ္ပေါ၊သိအပ်၏။

(ဃ) ဧတဒတ္ထမ္ပိ၊ဤ အစား အဝတ်အကျိုးငှာသော်မှလည်း။အနေသနံ၊မသင့်သော ရှာမှီးခြင်းကို။ ပဟာယ၊ပယ်စွန့်၍။အဂ္ဂသလ္လေခေန၊မြတ်သော သလ္လေခ အကျင့်ဖြင့်။သန္တုဋ္ဌောကောင်းစွာ ရောင့်ရဲ၏။

http://www.dhammadownload.com

(ဝါ) ထင်ရှားရှိသော ပစ္စည်းဖြင့် ရောင့်ရဲ၏။(ဝါ) မိမိမှာ ရှိရင်းဥစ္စာဖြင့် ရောင့်ရဲ၏။(သဒ္ဒတ္ထ) တင်းတိမ် ရောင့်ရဲ၏။ကွက် အတ္ထော၊ဤကား အနက်။

➢ ❺ ။ **(ခ) ဒဋ္ဌ/ အနုသဒ္ဒန္ဒ** ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် ကာယေန သံဝုတောဟူသည် ကာယဒွါရဖြင့် ပိတ်အပ်သည်ဖြစ်၍ နေခြင်းပင်တည်းဟု ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်း စကားရပ်၏ ဥဇုကတ္ထကို ပြလိုသော ဆရာသည် (ခ) မိန့်။

(ဂ) ဒဋ္ဌ/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က+ခ) တို့ဖြင့် ကာယေန သံဝုတောပုဒ်၏ သဒ္ဒတ္ထ အဓိပ္ပါယတ္ထအဖွင့်ကို ပြဆိုတော်မူ၏။ ယင်း (က+ခ) နှစ်ဝါကျဖြင့် ပြဆိုအပ်သော နည်းကို ကာယေန သံဝုတော ပုဒ်၌သာ သိအပ်ပါသလော၊ အဘယ်ပုဒ်၌လည်း သိအပ်ပါသေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား- (ဂ) ဖြင့် (က+ခ) နှစ်ဝါကျဖြင့် ဖွင့်ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းကို ကာယေန သံဝုတောပုဒ်၌သာ သိအပ်သည် မဟုတ်၊ ကြွင်းသော ဝါစာယ သံဝုတော၊ မနသာ သံဝုတော ပုဒ်နှစ်ခုအပေါင်း၌လည်း သိအပ်၏ဟု ငါပြဆိုပါ၏ဟူလိုသော်။

(ဃ) ဒဋ္ဌ / ဇီနန္တရေစာဒနာ ။ ။ ဆရာ၊ အရှင်အာနန္ဒာသည် သီလကွန် ပါဠိတော်၌ ဃာသစ္ဆာဒနပရမတာဃ-ဟု ဆိုတော်မူ၏။ယင်း ပုဒ်ကို ဃာသစ္ဆာဒနာသာ ပရမတာ ဃာသစ္ဆာဒနပရမတာ-ဟု သမာသ် တွဲစပ်ရပါမည်လော၊ အဘယ်သမာသ် တွဲစပ်ရပါမည်နည်း၊ တွဲစပ်ရမည့်သမာသ်ကို မပြဆို ချေသော် အတိဗျာပိတဒေါသ အရှင်အာနန္ဒာအား သင့်ရောက်ရာ၏၊ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

ကား- (ခ) ဖြင့် ဃာသစ္ဆာဒနေန ပရမတာ ဃာသစ္ဆာဒနပရမတာ-ဟု တတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ် တွဲစပ်ရမည်ဟု ငါပြဆိုရကား သင်တင်သော အတိဗျာပိတဒေါသ အရှင်အာနန္ဒာအား မရောက်ဟူလို။

➢ ❻ ။ ဃသိတမ္မော အသိတမ္မောတိ **ဃာသော**။

အာဘုသော ဆာဒေတိ ပရိဒဟတိ **ဇေနာတိ အစ္ဆာဒနံ**။ (၃) လွန်စွာ ဖုံးလွှမ်းခြင်း၊ ဝတ်ရုံခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု မည်။ (၅) အဝတ်အထည်ဒြဗ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) နိဝါသန-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

သမ္မာ တုဇ္ဇော **သန္တုဇ္ဇော**။/သံဝိဇ္ဇမာနေန တုဇ္ဇော **သန္တုဇ္ဇော**။/သကေန တုဇ္ဇော **သန္တုဇ္ဇော**။(မိမိမှာ ရှိရင်းဥစ္စာဖြင့် ရောင့်ရဲ၏။ (ဝါ) သူများဟာ မမျှော်။)

➢ ❼ ။ **(က) ပိဟိတဿာ**-ကို ပိဟိတတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= တဿ ဧဝံ ပဗ္ဗဇိတဿ သမာနဿ-ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်)

(ဃ) **ဃာသစ္ဆာဒနပရမတာ/ပရမတာ/ဥတ္တမတာ**တို့၌ တာသမ္ဗန်ကား= တဿ ဧဝံ ပဗ္ဗဇိတဿ သမာနဿ-ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်)

➢ ❽ ။ **(က)** ၌ ပိဟိတော-ဖြင့် သံဝုတော၌ သံပုဗ္ဗ ဝုဓာတ်၏ သံဝရဏ (ပိဒဟန) ပိတ်ခြင်း အနက်ကို ဟောသည်၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဒု-ဓာတ္ဝတ္ထ)

ဟုတ္ဝာ-ဖြင့် ကာယေန သံဝုတော၌ သံဝုတောကို ဟုတ္ဝာဟူသော ပါဠိသေသ၌ စာစပ်ရမည်၏ အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (သမ္ဗန္ဓ) **(တနည်း)** ဟုတ္ဝာ-ဖြင့် သံဝုတော၌ ပထမာဝိဘတ်၏ ကြိယာ

http://www.dhammadownload.com

ဝိသေသနတ္ထ၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဝိဘာတျတ္ထ)

(ခ) ၌ ထကေတွာ-ဖြင့် ပိဟိတော-၌ အပိရှေးရှိသော ဓာ-ဓာတ်၏ ထကနတ္ထကို ဟောသည်၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဒု-ဓာတွတ္ထ)

အကုသလသ ဖလေသနဒွါရံ-ဖြင့် ကိုယ်ဖြင့် ပိတ်ပင်စောင့်စည်း၏ဟူသည် အကုသိုလ် တရားများ ခန္ဓာကိုယ်တွင်းသို့ မဝင်ရောက်လာနိုင်အောင် အကုသိုလ်ဝင်ရာ တံခါးဟုဆိုသော ကာယဒွါရကို ပိတ်ပင် တားဆီးခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဃ) ၌ ဃာသစ္ဆာဒနေန ပရမတာယ-ဖြင့် ဃာသစ္ဆာဒနေန ပရမတာ ဃာသစ္ဆာဒန ပရမတာ-ဟု တတိယာ တပ္ပုရိသ်ပြုရမည်၏အဖြစ်ကို သိစေသည်။ (သမာသလိင်္ဂတ္ထ)

ဥတ္တမတောယ-ဖြင့် ပရမတာယ၌ ပရမ-သဒ္ဒါသည် အဝိပရီတအနက်ကို မဟော၊ ဤ၌ ဥတ္တမအနက်ကို ဟောသည်ဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ) (တနည်း) ပရမတာယ-သည် ဥတ္တမတာယ-၏ ပရိယာယ်ဟု သိစေသည်။ (ပရိယာယ်ပြ အာဘိဓေယျတ္ထ)

➢ ❽ ။ **အဓေနသန သဒ္ဒေ်ကား** ။ ။ သခ်ုံးအားဖြင့် (၂၀) ပါး ဖြစ်ပါသည်။

အာဘိရူတော ပဝိဝေကေ-၌ ဒိဓဝက သဒ္ဒေ် ။ ။ (၁) ကာယဝိဝေဝက၊ (၂) စိတ္တ ဝိဝေက၊ (၃) ဥပဓိဝိဝေက-တို့ ဖြစ်ပါသည်။

➢ ❾ ❿ ။ **သန္တုဋ္ဌော၌ ဓာတွတ္ထ-အရ်ကား** ။ ။ အပို့စ်တာ အဃောဘာ စသည် ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရတိဋ္ဌာယိဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရ ရသ။ စားသောက်လောက်ရုံ ဝတ်လောက်ရုံသော အစားအသောက်တို့သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ ယောနိသော မနသိကာရ စသည်သည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။ ရောင့်ရဲမှုကြောင့် ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာချမ်းသာနိုင်ခြင်း, နတ်ပြည့် ဖြဟ္မပြည်စသော သုဂတိဘုံများသို့ ရောက်ရှိနိုင်ခြင်းစသော ကောင်းကျိုးအဆက်ဆက်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဃိကျ (၆၅) [၆၂၁၅။] (ဘာဋီ၃၊၃၃၇)

(က) အာဘိနိမဇ္ဇန္တယျာမပိ နန္တိ အာဘိဟာရိတွာပိ နံ နိမဇ္ဇယျာမ။

(ခ) တတ္ထ ဒုဝိဓော အာဘိဟာရော ဝါစာယ စေဝ ကာယေန စ။

(ဂ) ""တုမှာကံ ကမ္မန္တိတ္တိတ္တိတကွဇော အမှာကံ ဒီဝရာဒီဟိ ဝဒေယျာထ၊ ယေနတ္ထော"" တိ ဝဒန္တော ဟိ ဝါစာယ အာဘိဟာရိတွာ နိမဇ္ဇေတိ နာမ။

(ဃ) စီဝရာဒိဝေကလ္လံ သလ္လကွေတွာ ""ကုဒံ ဂဇ္ဈထာ"" တိ တာ နိဒေဇ္ဇော ပန ကာယေန အာဘိဟာရိတွာ နိမဇ္ဇေတိ နာမ။ (ဂ) တဒုဘယမ္ပိ သန္ဓာယ ""အာဘိနိမဇ္ဇေယျုမပိ နံ"" ဇ္ဈိ အာဟ။

➢ ❾ ။ (၇) **[နိပါတ်အစွဲ မလွဲစေဘဲ ဝစနသေသစုံလင်စွာ ထည့်၍]** ဟိ၊ ခဲ့၊ ဦး၊ အုံ့။ (တနည်း) ဟိ-ဝိသေသော၊ အထူးကား။ တုမှာကံ၊ အရှင်တို့ရား တို့၏။ ကမ္မန္တိတ္တိတ္တိတကွဇော၊ အလိုရှိအပ်ရာ, အလိုရှိအပ်ရာခဏ်၌။ အဟံ၊ တပည့်တော်သည်။ စီဝရာဒီဟိ၊ သင်္ကန်းအစရှိသော ပစ္စည်းတို့ဖြင့်။ (ပယောဇန်၊ သုံးစွဲခြင်းကို။ သာသောမိ၊ ပြီးစေပါအုံ့။) ယေန၊ အကြင်ပစ္စည်းဖြင့်။ အတ္ထော၊ အလိုသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ တံ၊ ထိုပစ္စည်းကို။ ဝဒေယျာထ၊ ပြောပါကုန်။ ကုတိ၊ ဤသို့။ ဝဒန္တော၊ ပြောဆိုသော ဒါယကာသည်။ ဝါစာယ၊ နှုတ်အားဖြင့်။ အဘိဟရိတွာ၊

http://www.dhammadownload.com

ရှေ့ရှုဆောင်၍။နိမန္တေတိ နာမဖိတ်မနှံသည်မည်၏။

➢ ❺ ။ **(ခ) သို့/ အန္ဓသခန္ဓ** ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် အဘိနိမန္တေယျာမပိ နံ-ကို အဘိဟရိတ္တာပိ နံ နိမန္တေယျာမ-ဟု ဖွင့်ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ အဘိဟာရ သရုပ်ကို ထုတ်ပြလိုသော ဆရာသည် (ခ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် အဘိဟာရသည် ဝါစာဘိဟာရ၊ ကာယာဘိဟာရအားဖြင့် နှစ်မျိုးရှိသောဟု ဆို၏။ ယင်းအဘိဟာရနှစ်ပါးတို့၏ အနက်အကျယ် အဓိပ္ပါယ်ကို ဆရာ မပြဆိုပြီလော၊ အကျယ်ကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်-(ဂ) မိန့်။

(တန္တိုး) အဘိဟာရနှစ်ပါးတို့၏ အထူးကား အဘယ်နည်း။ စုဒ်-(ဂ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဂ)ဖြင့် ဝါစာဘိဟာရ၏ အကျယ်ကို ပြဆိုတော်မူ၏။ ကာယာဘိဟာရ၏ အကျယ်ကို မပြဆိုပြီလော၊ ကာယာဘိဟာရ၏ အကျယ်ကား အဘယ်ပါနည်း၊ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

(ဇ) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဂ+ဃ) တို့ဖြင့် ဝါစာဘိဟာရ၊ ကာယာဘိဟာရတို့၏ အကျယ်ကို ပြဆို၏။ ယင်းနှစ်ပါးတွင် တပါးပါးကိုသာ ဤ၌ လိုအပ်မည်လော၊ အဘယ်သို့ မှတ်သားရပါမည်နည်း၊ စုဒ်ကြောင့် (ဇ) မိန့်။

➢ ❻ ။ [**ဇ-ဝါကျဘို့ကို့ရှု**] (ဂ) နံနံ ဒွိသု အဘိဟာရေသု ဣဇ ဧကေကမေဝ အဓိပ္ပေတံ။ (၂) အထ ကသ္မာ တဒုဘယမ္ပိ သန္ဓာယ "အဘိနိမန္တေယျမပိ နံ"န္တိ အာဟ။(၃) နနု တဒုဘယမ္ပိ (တတ္ထ) သမ္ဘဝတိ။ (၄) တသ္မာ တဒုဘယမ္ပိ သန္ဓာယ "အဘိနိမန္တေယျမပိ နံ"န္တိ အာဟ။

[**ဂ+ဇ ဝါကျဘို့ကို့ရှု**] (၁) နနု တတ္ထ ဒုဝိဓော အဘိဟာရော ဝါစာယ ဧဝေ ကာယေနစ။ (၂) အထ ကသ္မာ တဒုဘယမ္ပိ သန္ဓာယ "အဘိနိမန္တေယျမပိ နံ"န္တိ အာဟ။ (၃) နနု တဒုဘယဿာပိ သမ္ဘဝတောဝ။ (၄) တဒုဘယမ္ပိ သန္ဓာယ "အဘိနိမန္တေယျမပိ နံ"န္တိ အာဟာ။

➢ ❼ ။ ဒွေ ဝိဓာ ယဿာတိ **ဒ္ဝေဓိဓော**။ (၃) နှစ်ခုကုန်သော အပြားတို့၏+အဘိဟာရနှင့် သချိုက-သချေါယျ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဘန်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) နှစ်ပါးကုန်သော အပြားတို့ရှိသော အဘိဟာရဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဒုဗ္ဘိဏော စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

ဝတ္ထုခဏ္ဍောဟိ စီယတေတိ **စီဝရံ**။ (၃) အဝတ်ပိုင်း အဝတ်စတို့ဖြင့် စီခြင်းကြောင့် သကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) သင်္ကန်းဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) အရဟဒ္ဒ-စသော။

* ဝိကလာနံ[ချို့တဲ့ကုန် (ခေါင်းပါးကုန်)သော သင်္ကန်း အစရှိသည်တို့၏။] ဘာဝေါ [ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်ရာ ချို့တဲ့ခြင်း ခေါင်းပါးခြင်းတည်း] **ဧကလဋ္ဌံ**။ စီဝရာဒီနံဧကတ္တလဿ **စီဝရာဒိဧကလဋ္ဌံ**။

➢ ❾ ။ (က) **အဘိဟရိတ္ဗာ**-ကို အဘိဟာရကတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင် အမှာက်-ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (တို့၏/တို့သည် စပ်)

➢ ❿ ။ **(က)** ဖြင့် အဘိနိမန္တေယျာမပိ နံ-၌ ပါဠိတော်ရှိနေသည့်အတိုင်း သဒ္ဒက္ကမအားဖြင့် မယောဇနောရ၊ အဘိဟရိတ္တာပိ နံ နိမန္တေယျာမ-ဟု အတ္ထက္ကမအားဖြင့်သာ အနက်ယောဇနာရမည်ကိုငင်း (သမ္ဗန္ဓ) အဘိ-ဥပသာရ၏ အဘိမုခအနက် ဟောသည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္တ) သိစေပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

(၃) ဖြင့် အဘိဟာရိတ္တာဒ္ဌ အဘိဟာရသည် ဝါစာဘိဟာရ ကာယာဘိဟာရအား ဖြင့် နှစ်မျိုးရှိ၏ ဟု သိစေပါသည်။ (သရူပတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ)

(၄) ဖြင့် ဝါစာဘိဟာရ ကာယာဘိဟာရ နှစ်ပါးစုံကို ရည်ရွယ်၍ အဘိနိမန္တေယျမဝိ နံ-ဟူသော စကားကို အဇာတသတ်မင်း ဆိုသတည်းဟု သိစေသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➢ ❾ ။ **နိဂ္ဂမဒီနံ-ဝယ် ဥပဓီ-အရ** ။ ။ကိလေသုပဓိ, အဘိသင်္ခါရူပဓိ နှစ်ပါးကို ယူရပါမည်။ * **ဝိသင်္ခါရဂတာနံ-၌ ဝိသင်္ခါရ-အရေ** နိဗ္ဗာန်ကို ယူရပါမည်။

* **ဝိသင်္ခါရဂတာ-အရေ** ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို ယူရပါမည်။

➢ ❿ ❶ ။ **(က) နိမန္တေယျာမ-၌ အာဘုဋ္ဌကို့ရှု၍** ။ ။ (၁) သင်္ခန်း စသည်တို့ဖြင့် ပင့်ဖိတ်သော အဇာတသတ်မင်း၏ သဒ္ဒါ ပညာ ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မမေ့ရတိဋ္ဌာယီ ဘာဝ+မမ သိဂ်ါရရသ မည်၏။ (၂) ကျွန်ဖြစ်သော ရဟန်းပုဂ္ဂိုလ်သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ မည်၏။ (၃) ကျွန်ရဟန်း၏ ကိုယ် နှုတ် စိတ်တို့ကို စောင့်စည်းခြင်းဂုဏ်သည်ငင်း, ဃာသစ္ဆာဒနပရမတာ သန္တုဋ္ဌဂုဏ်သည်ငင်း, ဝိဝေကသုံးပါး၌ မွေ့လျော်ခြင်းသည်ငင်း, အဇာတသတ်မင်း၏ ယောနိသောမနသိကာရ စသည်သည်ငင်း, ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ မည်၏။ (၄) ကျွန်ရဟန်းအား စီဝရ, ဆောနေ, အာဝါသ သပ္ပါယဖြစ်ခြင်း, ပင့်ဖိတ်သူပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌ ဒါနကုသိုလ်ပွားခြင်း, ဘဝသမ္ပတ္တိ ဘောဂသမ္ပတ္တိကို ရခြင်းစသည်တို့သည် အနုဘာဝမည်၏။

ဟိကျ (၆၆) [၌၊၁၅၃။] (ဘာဋ္ဌိ၊၃၊၃၇၉)

(က) ရကွာဝရေဏဂုဇ္ဇိန္တိရကွာသဓိတဗ္ဗေဝ အာဝရဏသဓိတဗ္ဗဝုတ္တိ။

(ခ) သာ ပနေသာ နအာဝုဓဟတ္ထေ ပုရိသေ ဌပေတွန္တိန ဓမ္မိကာ နာမ သံဝိဒဟိတာ ဟောတိ။

(ဂ) ယထာ ပန အဓေလာယ ကဋ္ဌဟာရိကပဏ္ဏဟာရိကာဒယော ဝိဟာရံ နပဝိသန္တိ, မိဂ-လုဒ္ဓကာဒယော ဝိဟာရသီမာယ မိဂေ ဝါ မစ္ဆေ ဝါ နဂဏှန္တိ, ဧဝံ သံဝိဒဟတွေန္တန ဓမ္မိကာ နာမ ရက္ခာ သံဝိဟိတာ ဟောတိ။ (ယ) တံ သန္ဓာယာဟ ""ဓမ္မိက""န္တိ။

➢ ❶ ။ [**ယထာ တထာ၊ ဥပမာမဟုတ်-စသော နိယံနှင့်အညီ] (ဂ)** ပန၊အနွယကား။ ယထာ၊အကြောင်အခြင်းအရာအားဖြင့်။ရက္ခာယ၊စောင့် ရှောက်မှုကို ။သံဝိဒဟိယမာနာယ၊စီရင် အပ်သော်။ အဓေလာယ၊အချိုန်မဲ့ အခါမဲ့၌။ကဋ္ဌဟာရိကပဏ္ဏဟာရိကာဒယော၊ထင်းကို ဆောင်ယူတတ်သော မိန်းမ, ဟင်းရွက်ကို ဆောင်ယူတတ်သော မိန်းမ အစရှိသူတို့သည်။ဝိဟာရံ၊ကျောင်းတိုက်အတွင်းသို့။နပဝိသန္တိ၊ မဝင်ကြကုန်။မိဂလုဒ္ဒကာဒယော၊သားမုဆိုး အစရှိသူတို့သည်။ဝိဟာရသီမာယ၊ကျောင်း၏ ဥပစာရသိမ်၌။ (ဝါ) ကျောင်း၏လာဘသိမ်၌။မိဂေဝါ၊သားကောင်တို့ကိုသော်၎င်း။မစ္ဆေ ဝါ၊ငါးတို့ကိုသော်၎င်း။နဂဏှန္တိ၊ မဖမ်းယူကြကုန်။ ဧဝံ-တထာ၊ဤအခြင်းအရာအားဖြင့်။[ကဋ္ဌဟာရိက အစရှိသူတို့၏ ကျောင်းတိုက်အတွင်းသို့ မဝင်နိုင်လောက်အောင်သော အခြင်းအရာ, သားမုဆိုး အစရှိသူတို့၏ သားငါးတို့ကို မဖမ်းနိုင်ဆောက်အောင်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်။] သံဝိဒဟန္တေန၊စီရင်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ဓမ္မိကာ နာမ၊ဓမ္မိကာ မည်သော။(ဝါ) တရားဥ္စ. ယုဉ်သည့်မည်သော။ရက္ခာ၊အစောင့်အရှောက်သည်။(ဝါ) ကို။သံဝိဟိတာ၊စီရင်အပ်သည်။ဟောတိ၊၏။

➢ ❶ ။ **(ခ-ဂ-ယ) ဧသို့/ သာဓေဘာဂါယဉ္စဇ္ဇာဓေနာ** ။ ဆရာ၊ ရှင်အာနန္ဒာသည်

http://www.dhammadownload.com

ခမ်မိကမ်မိသ ရက္ခာဝရဏဂုတ္တိ' သံဝိဒဟေယျာမ–ဟူသော စကားကို အဓာတသတ်မင်း လျှောက်ထားသောဟု ဆို၏။ ရက္ခာဝရဏဂုတ္တိ'–ဟူသော ဝိသေသျမျှဖြင့် လိုအပ်သော အနက် ပြီးသည်မဟုတ်ပါလော့၊ (တနည်း) လက်နက်စွဲသော ယောကျ်ားတို့ကို စောင့်ရှောက်ရန် ထားသဖြင့် တရားနှင့်လျော်သော အစောင့်အရှောက်ကို စီရင်သည်မည်သည် မဟုတ်ပါလော၊ ထိုသို့ဖြစ်လျက် အဘယ်အကျိုးငှာ (ဝါ) အဘယ်ကို ရည်၍ "ခမ်မိကံ"ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်ကိုပါ ထည့်သွင်း၍ လျှောက်ထားသည်ဟု ဆိုပါသနည်း၊ အကယ်၍ "ခမ်မိကံ"ဟူသော ဝိသေသနကို ထည့်သွင်းလျှောက်ထားရာ၌ အဓာတသတ်မင်း၏ သန္ဓာယ ဘာသိတကို မပြသော် ရှင်အာနန္ဒာအား နိရုဇ္ဈကဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ခ+ဂ+ဃ) ဝါကျတို့ကို မိန့်။

(ဂ) ဆို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် လက်နက်ကိုင် ယောကျ်ားတို့ကို ထားသဖြင့် စောင့်ရှောက်ခြင်းသည် တရားနှင့်ယှဉ်သော စောင့်ရှောက်ခြင်း, စီရင်ခြင်း မမည်ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ အဘယ်သို့ စောင့်ရှောက်ခြင်း, စီရင်ခြင်းသည် တရားနှင့်ယှဉ်သော စောင့်ရှောက်ခြင်း, စီရင်ခြင်း မည်ပါသနည်း၊ တရားနှင့်ယှဉ်သော စောင့်ရှောက်ခြင်း, စီရင်ခြင်းကို မပြဆိုပြီလော၊ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ) ကံပုဒ်ဆို့/ သဒ္ဒါနည်းထွက်မုံ့ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် သန္ဓာယ–ဟူသော အဝုတ္တ ကမ္မီ (ဝါ) ဝိသေသကမ္မီကို ဆို၏။ အဝုတ္တ ကမ္မီ (ဝါ) ဝိသေသကမ္မီသည် အဝုတ္တက် (ဝါ) ဝိသေသကံနှင့် မကင်းကောင်းသည် မဟုတ်ပါလော၊ ယင်း သန္ဓာယဟူသော အဝုတ္တက် (ဝါ) ဝိသေသကံကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့်– **တံ**–မိန့်။

အာကာရပုဒ်ဆို့/ ပညတ်ထွက်မုံ့ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် အာဟ–ဖြင့် (အဓာတသတ်မင်း) "လျှောက်ဆိုသော"ဟု ဆို၏။ အဘယ်သို့ လျှောက်ဆိုပါသနည်း၊ လျှောက်ဆိုပုံ အခြင်းအရာကို မပြပြီလော၊ စုဒ်ကြောင့် "ခမ်မိကံ" ပါဠိကိုမိန့်။

(ဃ) ဆို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ+ဂ) တို့ဖြင့် အခမ်မိက သံဝိဒဟိတ, ခမ်မိကသံဝိဒဟိတ နှစ်မျိုးရှိသည်၏ အဖြစ်ကို ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ယင်းနှစ်မျိုးလုံးကို ရည်ရွယ်၍ "ခမ်မိကံ"ဟူသော ဝိသေသန ကို အဓာတသတ်မင်း ဆိုပါသလော၊ အဘယ်ကို ရည်ရွယ်၍ ဆိုပါသနည်း၊ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

➢ ❸ ။ [ခ+ဂ ဝါကျတို့ကို၌] (၁) နနု အာဝုဓဟတ္ထော ဌပေန္တိ။ (၂) အထ ကသ္မာ သာ ဧသော ခမ်မိကာနာမ သံဝိဒဟိတာ နု ဟောတိ။ (၃) ယထာ အဝေလာယ ကဋ္ဌဟာရိကာ ပဏ္ဍာဟာရိကာဒယော ဝိဟာရံ နု ပဝိသန္တိ၊ မိဂလုဒ္ဒကာဒယော ဝိဟာရသီမာယ မိဂေ ဝါ မဒ္ဓေ ဝါ နု ဂဏ္ဟန္တိ၊ ဧဝံ သံဝိဒဟန္တေန ခမ်မိကာ နာမ ရက္ခာ သံဝိဟိတာ ဟောတိ။ (၄) တသ္မာ သာ ဧသော ခမ်မိကာနာမ သံဝိဒဟိတာ နု ဟောတိ။

[ခ+ ဂ+ဃ ဝါကျတို့ကို၌] (၁) နနု "ရက္ခာဝရဏဂုတ္တိ"ကို့ ဝိသေသျဝစနေနဝ အတ္ထော သိဒ္ဓတိ။ (တနည်း) အာဝုဓဟတ္ထော ပုရိသေ ဌပေန္တေန ခမ်မိကာ နာမ သံဝိဒဟိတာ ဟောတိ။

(၂) အထ ကိမတ္ထံ (တနည်း) အထ ကသ္မာ "ခမ်မိက"ကို့ ဝိသေသနံ ဝုတ္တံ။ (၃) သာ ဧသာ နု အာဝုဓဟတ္ထော ပုရိသေ ဌပေန္တေန ခမ်မိကာ နာမ သံဝိဒဟိတာ ဟောတိ။ ယထာ ပန အဝေလာယ ကဋ္ဌဟာရိကာပဏ္ဍာဟာရိကာဒယော ဝိဟာရံ နု ပဝိသန္တိ၊ မိဂလုဒ္ဒကာဒယော ဝိဟာရသီမာယ မိဂေ ဝါ မဒ္ဓေ ဝါ နု ဂဏ္ဟန္တိ၊ ဧဝံ သံဝိဒဟန္တေန ခမ်မိကာ နာမ ရက္ခာ သံဝိဟိတာ ဟောတိ။ ➢

http://www.dhammadownload.com

(၄) တဒတ္ထံ (တနည်း) တသ္မာ "ဓမ္မိက"န္တိ ဝိသေသနံ ဝုတ္တံ။

➢ ၄ ။ အာဒါယ ယုဇ္ဈန္တေ ယန္တိ **အာဒုဓံ**။ (၃) ဆောင်ယူ၍ စစ်ထိုးခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) လက်နက်ဖြစ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) သတ္တမီ၊ ဟေတိ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏

ဟရန္တိ အနေနာတိ **ဟတ္ထော**။/ဟသန္တိ အနေန ဒါ ဂါ **ဟတ္ထော**။

အာဝုဓံ ဟတ္ထမိ ဧတေသန္တိ **အာဒုဓဟတ္ထာ**။ (၃) ဟန်၌ (ကိုင်ထားသော) လက်နက်၏ ယောကျ်ား တို့ဖြစ်နှင့် ဌာနီ ဌာန/ဂုဏ်-ဂုဏေး အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) လက်၌ လက်နက် ရှိသော ယောကျ်ားတို့ဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) သတ္တမီဟတ္ထာ။

မသတိ (အာမသတိ) ဇလန္တိ **မဇ္ဇာ**။ (၃) သုံးသပ်ခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ငါးဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) မီနော, ဇလစရော-စသော။

ပဏီယတိ ဝေါဟရီယတီတိ **ပဏ္ဏော**။ (ပလာသော)

အာဝရီယတေတိ **အာဝရဏံ**။ (၃) ပိတ်ဆို့တားမြစ်ခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော အကျိုးမဲ့သည် ဝစနီယ။ (၆) နိဓေ, နိဝါရိတ--။

ဝိနာသံ လာတီတိ **ဝေလာ**။ (၃) ပျက်စီးခြင်း၏ ယူခြင်းနှင့် ကမ္မ ကမ္မီ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်း သမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) အချိန်ဟူသော ကာလပညတ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ကာလ-စသော။

➢ ၅ ။ **သံဝိဇဟိတာဒီ**ကို သံဝိဒဟိတတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင် ဓမ္မိကာယ (ရက္ခာဝရဏဂုတ္တိယာ) ဟု သမ္ဗန် ခံရမည်။ (၏/ကို စပ်) * **အာဒုဓဟတ္ထော**-ကို အာဝုဓဟတ္ထတ္တာ ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင် ပုရိသာနံ-ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (တို့၏/တို့သည် စပ်)

သံဝိဟိတာ-ကို သံဝိဟိတတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင် ရက္ခာယ။ (၏/ကို စပ်)

➢ ၆ ။ **(က)** ဖြင့် ရက္ခာစ အာဝရဏဉ္စ ရက္ခာဝရဏံ-ဟု ဒွန်သမာသ်ပြုရမည်ကိုငင်း (သမာသလိင်္ဂံတ္ထ) အပေါင်းပုဒ်ကို ရက္ခာဝရဏသဒ်္ဒါတာ ဂုတ္တိ ရက္ခာဝရဏဂုတ္တိ-ဟု သမ္ဘာဝနာ ကမ္မ ဓာရယ်သမာသ် ပြုရမည်ကိုငင်း (သမာသလိင်္ဂံတ္ထ) သိစေပါသည်။

➢ ၇ ။ **ရက္ခာဝုတ္တိ-ဟူသည်** ။ ။ ဖြစ်လတ့်သော အကျိုးမဲ့ကို မဖြစ်စေခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့် စောင့်ရှောက်ခြင်းသည် ရက္ခာဂုတ္တိ မည်ပါသည်။

အာဝရဏဂုတ္တိဟူသည် ။ ။ ဖြစ်ဆဲဖြစ်သော အကျိုးမဲ့ကို တားမြစ်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့် စောင့်ရှောက်ခြင်းသည် အာဝရဏဂုတ္တိ မည်ပါသည်။

ဝိဟာရသိမ်ဟူသည် = ဥပစာရသိမ် လာဘသိမ်ပင် ဖြစ်ပါသည်။

➢ ၈ ၀ ။ **ဓမ္မိကံ ရက္ခာဝရဏဂုတ္တိံ သံဝိဒဓေယျာမ-ဠ္ဟ ဘာဝစသည်ဆုတ်မုံ**

(၁) တရားနှင့်လျော်သော အစောင့်အရှောက်ကို စီရင်သော အဓာတသတ်မင်း၏ သန္တာန်၌ သဒ္ဒါ သတိ ဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော ကုသိုလ်စိတ္တာပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရတိဋ္ဌာယီဘာဝ+ ဓမ္မသိင်္ဂါရရသ။ (၂) ကျွန်ဖြစ်သော ရဟန်းဖြစ်သည် အာရမ္မဏာဝိဘာဝ။ (၃) ကျွန်ဖြစ်သော ရဟန်း၏ ကိုယ် နှုတ် စိတ်တို့ကို စောင့်စည်းခြင်း,

http://www.dhammadownload.com

ဃာသစ္စာဒနပရမတာ သန္တုဋ္ဌဂုဏ် ဝိဝေက သုံးပါးတို့၌ မွေ့လျော်ခြင်း ဂုဏ်တို့သည်ငင်း, အဇာတသတ်မင်း၏ ဖေယျနို့သော မနသိကာရ, သဒ္ဓမ္မသဝန စသည်သည်ငင်း ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ။ (၄) အစောင့်အရှောက်ကို ရသဖြင့် ကျွန်ဖြစ်သော ရဟန်း၏ ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာ ချမ်းသာစွာဖြင့် ရဟန်းတရား အားထုတ်နိုင်ခြင်း, စသည်သည်ငင်း၊ အစောင့်အရှောက်ကို စီမံပေးသော အဇာတသတ်မင်းအား ပစ္စုပ္ပန် တမလွန်၌ ရရှိနိုင်သော ကောင်းကျိုး အဆက်ဆက်သည်ငင်း အနုဘာဝ။

ရက္ခာဝရဏဂုတ္တိ–ဿ ဓာတ်အရ ။ ။ စောင့်ရှောက်တတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏သန္တာန်၌ သတိ ဝီရိယ ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တပ္ပါဒ်သည် ဥဿာဟဋ္ဌာယီဘာဝ+ဝီရရသ။ ရဟန်းသည်ငင်း, ဘေးရန်သည်ငင်း အာရမ္မဏာဝိဘာဝ။ ရဟန်း၏အဖြစ်သည် ဥဒ္ဒိပန ဝိဘာဝ။ အခါမဲ့၌ ထင်းခွေ သစ်ရွက်ခူးသူတို့ ကျောင်းထဲ မဝင်နိုင်ခြင်း, သားမုဆိုးတို့ ကျောင်းဥပစာအတွင်း သားကောင် ငါးတို့ မဖမ်းယူနိုင်ခြင်း, ရဟန်းတို့ စိတ်ချမ်းသာစွာ တရားအားထုတ်နိုင်ခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

(ဂ) ဆဒ္ဒိဒဃဝိတာန်–ဿ ဓာတ်အရ ။ ။ (၁) တရားနှင့်လျော်သော အစောင့်အရှောက်ကို စီရင်သူ၏ သန္တာန်၌ ဉာဏ် ဝီရိယပြဋ္ဌာန်းသော ကုသိုလ်စိတ္တပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရတိဋ္ဌာယီဘာဝ+ ဓမ္မသိဂ်ါရရသ။ (၂) ထင်းခွေသူမ စသည်တို့သည် အာရမ္မဏာဝိဘာဝ။ (၃) ထင်းခွေသူမ စသည်တို့၏ နောင်ယှက်ဖျက်စီးခြင်း သတ်ဖြတ်ခြင်းတို့သည် ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ။ (၄) ရဟန်းများ သန္နိဋ္ဌိက သာမညဖလကို ရရှိနိုင်ခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

အာဃောသံဝဏ္ဏနာ [၌၁၅၃]

(က) **ယဒိ ဧဝံ သဓန္တိ ယဒိတာဝဒါသော တုယ္ဟံ သန္တိကာ အဘိဝါဒနာဒီနိ လဘေယျ။ ဧဝံ သဓန္တိ**။ (ခ) **ကသတိတိ ကဿဧကာ**။ (ဂ) **ဂေဟဿ ပတိ ဂဟပတိ၊ ဧကဂေဟမတ္တေ ဇေဋ္ဌကောတိ ဂဟပတိဧကာ**။ (ဃ) **ဗလိသမ်ိတံ ကရံ ကရောတီတိ ကရဇာရဧကာ**။

(င) **ဥညရာသိ. ဓနရာသိဥဝဓေတီတိ ရာသိဝန္ဓုဧကာ**။

(က) ဖြင့် ယဒိ ဧဝံ–သဒ္ဒါ၏ ဝုစ္စမာနာပေက္ခ ဝုတ္တာပေက္ခ နှစ်ပါးတို့တွင် ရှေး၌ ဆိုအပ်ပြီးသော အနက်ကိုငဲ့သော ဝုတ္တပေက္ခတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ခ) ဖြင့် ကဿကောဋ္ဌ ကဿဇာတ် စသည်မဟုတ်၊ ကသဇာတ်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဒု–ဇာတုပဒ) ယင်းကသဇာတ်သည် ရေးခြစ်ခြင်း=ဝိလိခနတ္ထကို ဟော်ကြားနေသည်ကိုငင်း (ဒု–ဇာတွတ္ထ) ရေးခြစ်ခြင်း ဟူသည် ဤနေရာ၌ လယ်ထွန်ခြင်း, လယ်လုပ်ခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) ကဿကော ဋ္ဌ ဏူပစ္စည်းသည် ကမ္မတ္ထ စသည်၌ မသက်၊ ကတ္တာဋ္ဌ၌ သက်သည်ကိုငင်း (ဒု–ပစ္စယတ္ထ) ကဿတိတိ ကဿကော ဟု ဝိဂ္ဂဟပြုရမည်ကိုငင်း (ဒု ဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဂ) ၌ ဂေဟဿ ပတိ–ဖြင့် ဂဟပတိပုဒ်ကို ဂေဟဿ ပတိ ဂဟပတိ–ဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ် သဓာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (သဓာသလိဂ်တ္ထ) ဂဟပတိ–၌ ဂဟ–သဒ္ဒါ၏ ဂေဟ–အနက်ကို ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (နာမလိဂ်တ္ထ) သိစေပါသည်။

ဧကဂေဟမတ္တေ ဧဋ္ဌေကော–ဖြင့် ဂဟပတိကော–၌ က–ပစ္စည်းသည် နိန္နတ္ထ မဟုတ်၊ အပ္ပတ္ထ၏

http://www.dhammadownload.com

အဖြစ်ကိုငဲ့း (ပစ္စယတ္ထ) ဂဟပတိကောပုဒ်ကို ခုဒ္ဓကော ဂဟပတိ ဂဟပတိကော-ဟု အပွတ္ထ တဒ္ဓိတ် (၀ါ) ခုဒ္ဓက တဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုငဲ့း (အဘိဓာနတ္ထ) ဂဟပတိက-၏ ငယ်သည်၏ အဖြစ်ကို အိမ်၏အစွမ်းဖြင့် သိအပ်၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုငဲ့း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဃ) ၌ ဗလိသခ်ါတ်ဖြင့် ကရ-သဒ္ဒါသည် နာမောင်း-စသော အနက်ကို မဟော၊ အခွန်အတုတ် (ဗလိ) အနက်ကို ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုငဲ့း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) ကရကာရကော-ပုဒ်ကို ကရ် ကရောတိတိ ကရကာရကော-ဟု ကတ္တုသာဓန ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုငဲ့း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏ္ဍုပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓနဒ္ဓ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငဲ့း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

(င) ဖြင့် ရာသိဝမုကောဒ္ဓ ရာသိ-အရ စပါးအစုနှင့် ရွှေငွေ-စသော ဥစ္စာပစ္စည်းအစုကို ယူရမည်၏ အဖြစ်ကိုငဲ့း (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) ရာသိစ ရာသိစ ရာသိ-ဟု ဧကသိသ်ပြုထားသည်၏ အဖြစ်ကိုငဲ့း (တဒ္ဓိတလိင်္ဂဒ) နောက်ပုဒ်ကို ဝမုတိတိ ဝမုကော-ဟု ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုငဲ့း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏ္ဍုပစ္စည်း ဟေတုကတ္တုဒ္ဓ သက်သည်၏ အဖြစ်ကိုငဲ့း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ရာသိနော ဝမုကော ရာသိဝမုကော-ဟု ကမ္မတ္ထ ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ် တွဲစပ်ရမည်ကိုငဲ့း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိ။

➤ ၁ ၀ ။ **ကဿဓကော-ဒ္ဓိ ဓာတ္ဒတ္ထဓရေ** ။ ။ (၁) လယ်လုပ်နေသော ယောကျ်ား၏ သန္တာန်၌ဖြစ်သော ဝိရိယပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဥဿာဟဋ္ဌာယိဘာဝ+ဝိရရသ မည်၏။ (၂) သား မယားသည်၎င်း၊ လယ်နှင့် ယာသည်၎င်း အာရမ္မဏဝိဘာဝ မည်၏။ (၃) ထွန်တုံး ထွန်သွား ကျဲ နွားစသော လယ်ထွန်ကြောင်းဝတ္ထု မိုးရေ လေ စသည်များသည် ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ။ (၄) ယင်းကောက်ပဲ သီးနှံဖြင့် သား မယားကို လုပ်ကျွေးနိုင်ခြင်းစသော အကျိုးဆက်များသည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဝါကျ (၆ရ) [၌၁၅၄] (ဘာဋီ၊၃၊၃၈၃)

(က) **အမ့်ဓါတိ ပရိတ္တကံဝါ အန္တမသော တက္ကာလနာဋ္ဌိမတ္တကမ္မိ။**

(ခ) **ဘောဂကွန္တန္တိ ဘောဂရာသိ၊ မဟန္တံဓါတိ ဝိပုလံ ဝါ။**

(ဂ) **ယထာ ဟိ မဟန္တံ ပဟာယ ပဗ္ဗဇိတုံ ဒုက္ကရံ၊ ဇဝံ အပွဗ္ဗိတိ ဒဿနတ္ထံ ဥဘယမာဟ။**

(ဃ-၁) **အိသဝါဓရုပန ယသ္မာ အိသော အတ္ထနောပိ အနိဿရော, ပဂေဝဓောဂါနံ။**

(ဃ-၂) ယဿိ တဿ ဓနံ၊ တံ သာမိကာနညေဝ ဟောတိ၊ တသ္မာ ဘောဂ္ဂဟာဏံ နာ ကတံ။

(င) ဥတိယေဝ ဥတိမရိဓဓဒ္ဓေ။ (၁၃၆၇-ခုနှစ်မေး)

➤ ၁ ။ [**ဘောဂဇ္ဇဟာဏံ နာ ကတံ-ဒ္ဓိ ဖြစ်သင့်စသော အန္ဓယ စကားရပ်ဆည့်**]

(ဃ) ပန၊ဆက်ဦးအံ့။ဒါသဝါရေ၊ဒါသဝါရ၌။ယသ္မာ၊အကြင့်ကြောင့်။ဒါသော၊ကျွန်သည်။အတ္တနော၀ါ၊ မိမိ၏သော်မှလည်း။အနိဿရော၊အစိုးရသူမဟုတ်။ဘောဂါနံ၊စည်းစိမ်တို့၏။ပဂေဝ၊ရှေးဦးမဆူ အစကပင်။ အနိဿရော၊အစိုးရသူမဟုတ်။ | **(တနည်း)** ဘောဂါနံ၊စည်းစိမ်တို့၏။အနိဿရဘာဝေ၊အစိုးရသူ မဟုတ်သည်၏ အဖြစ်၌။ဝါဒေါ၊ပြောဆိုဖွယ်သည်။ပဂေဝ၊အဘယ်မှာရှိပါတော့အံ့နည်း။|

ဟိ၊မှန်၏။တဿ၊ထိုကျွန်၏။ယံ ဓနံ၊အကြင် ဥစ္စာသည်။အတ္ထိ၊ရှိ၏။တံ၊ထိုဥစ္စာသည်။ သာမိကာနညေဝ၊အရှင်သခင်တို့၏သာ။ (သန္တကံ၊ဥစ္စာသည်။)ဟောတိ၊၏။တသ္မာ၊ထို့ကြောင့်။ဘောဂဂ္ဂဟာဏံ၊ဘောဂသဒ္ဒါ

http://www.dhammadownload.com

ကို။နှ ကတံ၊မပြုအပ်။[ကသကဝါရေယေဝ၊ကသက ဝါရ၌သာလျှင်။ဘောဂဂ္ဂဟဏ်၊ဘောဂသဒ္ဒါကို။ကတံ ၊ပြုအပ်၏။] (အနွယ်–ထည့်)

➤ ❶ ။ **(၈) သို့/ ထမနာဇီကပုစ္ဆာ** ။ ။ ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် အပ္ပံဝါ ဘောဂက္ခန္ဓံ ပဟာယ မဟန္တံဝါ ဘောဂက္ခန္ဓံ ပဟာယ–ဟု ဟောတော်မူ၏။ များစွာသော စည်းစိမ်ကိုစွန့်၍ ရဟန်းပြုခြင်းငှာသာ ခဲယဉ်း၏၊ အနည်းငယ်သော စည်းစိမ်ကိုစွန့်၍ ရဟန်းပြုခြင်းငှာ မခဲယဉ်းသည့်အတွက် မဟန္တံဝါ–ဟုသာ ဟောသင့်၍ အပ္ပံဝါ–ဟု မဟော ကြားသင့်သည် မဟုတ်ပါလော၊ အဘယ့်ကြောင့် (ဝါ) အဘယ်အကျိုးငှာ အပ္ပံဝါ မဟန္တံဝါ ဟူသော နှစ်ပုဒ်လုံးကို ဟောတော်မူပါသနည်း၊ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား– (ခ) ဖြင့် များစွာသော စည်းစိမ်ကိုပယ်၍ ရဟန်းပြုခြင်းငှာ ခဲယဉ်းသကဲ့သို့ အနည်းငယ်သော စည်းစိမ်ကိုလည်းပယ်၍ ရဟန်းပြုခြင်းငှာ ခဲယဉ်းသတည်းဟု ပြခြင်းငှာ (ဝါ) ပြလို သောကြောင့် အပ္ပံဝါ မဟန္တံဝါ ဟူသော နှစ်ပုဒ်လုံးကို ဟောတော်မူပါ၏ ဟူလို။

(ဃ) သို့/ လီနတ္ထရစောဒနာ ။ ။ ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် ကသကဝါရ၌ သော အပရေန သမယေန အပ္ပံဝါ ဘောဂက္ခန္ဓံ ပဟာယ–ဟု ဟောတော်မူ၏။ (ဒါသဝါရ၌ ဘောဂက္ခန္ဓံ ပဟာယ–ဟု ဟောတော်မမူခဲ့) အနည်းငယ်သော စည်းစိမ်ဥစ္စာကိုသော်လည်း စွန့်၍ ရဟန်းပြုခြင်းငှာ ခဲယဉ်းသည် မဟုတ်ပါလော၊ ထိုသို့ဖြစ်ပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် ဒါသဝါရ၌ ဘောဂက္ခန္ဓံ ပဟာယ–ဟု ဟောတော် မမူပါသနည်း၊(ဗျတိရေက) ကသက ဝါရ၌သာ ဘောဂက္ခံ ပဟာယ–ဟု ဟောတော်မူပါသနည်း။ (အနွယ) အကယ်၍ ဒါသဝါရ၌ ဟောတော်မူသင့်လျက် မဟောချေသော် ဒေသက ဘုရားရှင်အား အဗျာပိတ အပရိပုဏ္ဏဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏၊ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား= (ဃ) ဖြင့် ကျွန်သည် မိမိကိုယ်ကိုပင်သော်လည်း အစိုးမရ၊ စည်းစိမ်တို့ကိုကား ဆိုဖွယ်ရာ မရှိ၊ အစိုးမရသည်သာဖြစ်သောကြောင့် ဒါသဝါရ၌ ဘောဂ သဒ္ဒါကို ဘုရားဟောတော်မမူဟု ငါပြဆိုရကား သင်တင်တိုင်းသော အဗျာပိတ, အပရိပုဏ္ဏဒေါသ မြတ်စွာဘုရားအား မရောက် ဟော တော်မူသင့်၏ဟူလိုသော်။

(ဃ–၂) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဃ–၁) ဖြင့် ကျွန်သည် မိမိကိုသော်လည်း အစိုးမရ၊ စည်းစိမ် ဥစ္စာတို့ကိုကား ဆိုဘွယ်မရှိ (အစိုးမရသည်သာ) ဟု ဆို၏။ ကျွန်၏ ဥစ္စာကို ကျွန်ကသာလျှင် အစိုးရ သည် ပိုင်ဆိုင်သင့်သည် မဟုတ်ပါလော၊ ထိုသို့ဖြစ်ပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် ကျွန်သည် မိမိကိုသော်လည်း အစိုးမရ၊ စည်းစိမ်ဥစ္စာတို့ကိုကား ဆိုဘွယ် ရာမရှိ (အစိုးမရသည်သာ) ဟု ဆိုပါသနည်း၊ (ဝါ) ထိုသို့ဖြစ် လျက် ကျွန်သည် မိမိကိုသော်လည်း အစိုးမရ၊ စည်းစိမ်ဥစ္စာတို့ကိုကား ဆိုဘွယ်ရာမရှိ (အစိုးမရသည်သာ) ဟု ဆိုသော ဆရာ့စကားသည် အသို့လျှင် သင့်နိုင်ရာပါအံ့နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ–၂) မိန့်။

➤ ❷ ။ [**ဃ–ဝါက္ကကို၌**] (၁) နှနှ အပ္ပမို့ ဘောဂံ ပဟာယ ပဗ္ဗဇိတုံ ဒုက္ကရံ။

(၂) အထ ကသ္မာ ဒါသဝါရေ ဘောဂဂ္ဂဟဏံ နှ ကတံ။ (ဗျတိရေက) ကသက ဝါရေယေဝ ကတံ။ (အနွယ) (၃) နှနှ ဒါသော အတ္ထဆောပိ အနိဿရော, ပဂေဝ ဘောဂါနံ။ (၄) တသ္မာ ဒါသဝါရေ ဘောဂဂ္ဂဟဏံ နှ ကတံ။ (ဗျတိရေက) ကသက ဝါရေယေဝ ကတံ။ (အနွယ)

http://www.dhammadownload.com

* **ပန–သဒ္ဒါ ဆိုရခြင်းအကြောင်း** ။ ။ ၈ပဒ အပွမွိ ဘောဂကွန်ံ ပဗွဓိတုံ ဒုက္ကရံ–ဟူသော စကားကို မနှစ်သက်သောကြောင့် ပန–သဒ္ဒါကို ဆိုပါသည်။ (တနည်း) ဤ ကဿကဝါရဋ္ဌ ဘောဂ–သဒ္ဒါကို ဆိုအပ်ပါလျက် ဒါသဝါရဋ္ဌ ဘောဂသဒ္ဒါ မဆိုခဲ့သည်ကို မနှစ်သက်သောကြောင့် ပန–သဒ္ဒါကို ဆိုပါသည်။

[**ယဲ–ဧ၌, နှစ်ဝါကျကို၌**] (၁) နနု ဒါသဿ ဧနံ ဒါသောယေဝ ဣဿရော ဟောတိ။

(၂) အထ ကသ္မာ ဒါသော အတ္တနောပိ အနိဿရော ပဂေဝ ဘောဂါနန္တိ ဝုတ္တံ။

(၃) နနု ယံ တဿ ဧနံ၊ တံ သာမိကာနညေဝ ဟောတိ။

(၄) တသ္မာ ဒါသော အတ္တနောပိ အနိဿရော ပဂေဝ ဘောဂါနန္တိ ဝုတ္တံ။

➤ ❾ ။ အမှာကံ ဧတေတိ ဉာယန္တိတိ **ဉာတယော**။ ပရိဝဋ္ဋတိ ပရမ္မုရဘာဝေန သမန္တတော အာဝဋ္ဋတီတိ **ပရိဝဋ္ဋော**။ ဉာတိယေဝ ပရိဝဋ္ဋော **ဉာတိပရိဝဋ္ဋော**။

(၃) ဆွေမျိုးဖြစ်၏ အဆက်ဆက်၏အဖြစ်ဖြင့် ထက်ဝန်းကျင်မှလည်တတ်သော အစဉ် အဆက်ဖြစ် နှင့် ဝိသေသန ဝိသေသျ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) ဆွေမျိုးဟူသော အစဉ်အဆက်ဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဗန္ဓုပရိဝဋ္ဋ စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

ပရိသမန္တတော ဒါယတိ ပရိစ္ဆိန္ဒိယတီတိ **ပရိဒ္ဓံ**။ (၃) ပိုင်းဖြတ်ခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) အနုည်းငယ်သော အရာဝတ္ထုသည် ဝစနီယ။ (၆) ခုဒ္ဒ, အပ္ပ, တနု–စသော။

ပရိဝဋ္ဋတိ ပရမ္မုရဘာဝေန သမန္တတော အာဝဋ္ဋတီတိ **ပရိဝဋ္ဋော**။ (၃) ခြာ၍ လည်ခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ဆွေမျိုးဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) အာဝဋ္ဋ, ပရမ္မုရ–စသော။

ဝိပုလတိ မဟတ္တံ ဂစ္ဆတီတိ **ဝိပုလံ**။ (၃) ကြီးမားသည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်းကြိယာ သကတ် သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ပြန့်ပြောသော ဥစ္စာဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဗြဟာ, မဟန္တ–စသော။

ဘူဠိတဇ္ဇောတိ **ဘောဇေါ**။ (၃) သုံးဆောင်ခံစားခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) သုံးဆောင်ခံစားအပ်သော စည်းစိမ်ဥစ္စာဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဓန, သ, ဒဗ္ဗ, ဝသု, အဿ, ဝိတ္တ, သာပတေယျ–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ။

ရသီယတိ အဿာဒီယတိ သမောသရဏဘာဝေနာတိ **ရာသိ**။ (၃) သာယာခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) အစုအပုံဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ခန္ဓ, သမူဟ။

တမီယတိ ဝိကာရဘာဝံ အာပဇ္ဇတီတိ **တဏှာ**။ (၃) ဖောက်ပြန်ခြင်းကဲ့သို့ ရောက်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ဆန်ဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဝိဟိသာရ

➤ ❿ ။ (ယဲ) **တသ္မာ–ဧနာင် ဖြစ်သင့်သော ဟိတ်ကား**=တသ္မာ အနိဿရတ္တာ ဖြစ်ပါသည်။ ယင်း၏ သမ္မန်ကား– ဒါသဿ ဖြစ်ပါသည်။ (၏/သည် စပ်)

အနိဿရော-ကို အနိဿရတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင် ဒါသဿ–ဟု သမ္မန်ခံ။(၏/သည်)

ကတံ-ကို ကတတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင် ဘောဂဂ္ဂဟဏဿ–ဟု သမ္မန် ခံရပါမည်။ (၏/ကို စပ်)

➤ ⓫ ။ **(က)** ၌ ပရိတ္တက်–ဖြင့် အပ္ပဝါ–၌ အပ္ပ–သဒ္ဒါသည် ပရိတ္တကအနက်ကို ဟော၏ဟု

http://www.dhammadownload.com

သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ) (တနည်း) အပွ-သဒ္ဒါသည် ပရိတ္တ-၏ ဝိယ်ယာယ်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ပရိယာယ်ပြ အဘိဓေယျတ္ထ)

အန္တမသော တဏ္ဍုလနာဠိမတ္တကမွိ-ဖြင့် အနည်းငယ်ဟူသည် အောက်ထစ်ဆုံးအားဖြင့် ဆန်ကွမ်းစားမျှသာ ဖြစ်၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ခ) ၌ ဘောဂရာသိ-ဖြင့် ဘောဂကွန်း-၌ ခန္ဓ-သဒ္ဒါသည် ဂုဏ်ဟူသော အနက်ကို မဟော၊ ရာသိ-အစုဟူသော အနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေသည်။(နာမလိင်္ဂတ္ထ)

ဝိပုလံဝါ-ဖြင့် မဟန္တံဝါ ဘောဂကွန်း-၌ မဟန္တ-သဒ္ဒါသည် ပူဇာ, ဥတ္တမ-စသော အနက်တို့ကို မဟော၊ ပုစုရ (ဝိပုလ) အနက်ဟောဓ်၏ဟု သိစေသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ)

(ဂ) ဖြင့် ဉာတိပရိဝဋ္ဋ-ကို ဉာတိယေဝ ပရိဝဋ္ဋော ဉာတိပရိဝဋ္ဋော-ဟု အဝဓာရဏာ ကမ္မဓာရယ် သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သမာသလိင်္ဂတ္ထ)

➢ **၈** ။ **ဂဟပတိနှင့် ဂဟပတိက အဏူး** ။ ။ အိမ်များစွာတို့၏ အကြီးအမှူးဖြစ်သူသည် ဂဟပတိ မည်၏။ တစ်အိမ်တည်း၏ အကြီးအမှူးဖြစ်သူသည် ဂဟပတိက မည်၏။ ဤသို့ ထူးပါသည်။

မြတ်စွာဘုရားသည် ဒါသဝါရဋ္ဌိ ဉာတိပရိဝဋ္ဋ-သဒ္ဒါ မဟာရဏ်ခြင်းအကြောင်း

ကျွန်၏ စည်းစိမ်တို့သည် အရှင်သခင်ဟူသော သူတစ်ပါးနှင့်စပ်သည်ဖြစ်၍ မိမိ၏ စည်းစိမ် မမည်သကဲ့သို့ ကျွန်၏ဆွေမျိုးတို့သည်လည်း မိမိဆွေမျိုး မမည်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် ဒါသဝါရဋ္ဌိ ဉာတိပရိဝဋ္ဋ-ကို မဟောပါ။

➢ **၁၀** ။ **(၁) ဝါက္ယ ပဓာနကြိယာ (အာမ) ၏ အန္တဇ္ဇာကို ရှု၍** ။ ။ (၁) ဗြူဟာတ်အရ ဘုရားရှင်၏ ဒေသနာညာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တာပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရတိ ဌာယီဘာဝ+ဓမ္မသိင်္ဂါရရသ မည်၏။ (၂) မဟောကြားမီ စိတ်ဖြင့်ပိုင်းခြား မှတ်သားအပ်သော အပွဝါ မဟန္တံဝါ ဟူသော မနသာဝဝတ္ထုပိတာ ဒေသနာတော်သည် အာရမ္ဘဏဝိဘာဝ မည်၏။ (၃) စည်းစိမ်အနည်း, အများကိုစွန့်၍ ရဟန်းပြုခြင်းငှာ ခဲယဉ်းမှုကို ပြလိုခြင်းဟူသော အကြောင်းတရားသည်ငင်း, ဘုရားရှင်၏ ပါရမီသမ္ဘာရ ကုသိုလ်ကောင်းမှုအစ သဗ္ဗညုတဉာဏ်တိုင်အောင်သော အကြောင်းတရာများသည်ငင်း ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ မည်၏။ (၄) တရားနာဝရိသတ်များတို့ သန္တာန်၌ ရဟန်းဘဝ ဒုလ္လဘသဘောကို သိမြင်လက်ခံ ယုံကြည်လာခြင်း, ယုံကြည်သည့်အားလျော်စွာ သာသနာတော်သို့ ဝင်ရောက်၍ ရဟန်းတရား ပွားများကြခြင်း-စသော အကျိုးအဆက်ဆက်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

မဟန္တံ ပဟာယ ပဗ္ဗဇိတံ ဒုတ္ထာရံ-အစရ ။ ။ (၁) ခဲယဉ်းပဖြင့် ရဟန်းပြုသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌ သဒ္ဓါပြဋ္ဌာန်းသော ကုသိုလ်စိတ္တာပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရတိ ဌာယီဘာဝ+ဓမ္မသိင်္ဂါရရသ။ (၂) ရဟန်းဘဝသည်ငင်း, စွန့်လွှတ်အပ်သော စည်းစိမ်တို့သည်ငင်း အာရမ္ဘဏဝိဘာဝ။ (၃) ရဟန်းဘဝ၏ လွင်တီးခေါင်နှင့် တူခြင်းသည်ငင်း, လူ့ဘောင်၏ ကျဉ်းမြောင်းခြင်းသည်ငင်း ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။ (၄) ဗြဟ္မစရိယကို လွယ်ကူစွာကျင့်နိုင်ခြင်း, ဈာန်မဂ်ဖိုလ်ရခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

(တနည်း) လောဘပြဋ္ဌာန်းသော လောဘမူ စိတ္တာပ္ပါဒ်သည် ကာမရတိ ဌာယီဘာဝ+ကာမသိင်္ဂါရရသ။

http://www.dhammadownload.com

များစွာသော စည်းစိမ်ဥစ္စာသည် အာရမ္မဏပိဘာဝ။ စည်းစိမ်ဥစ္စာ၏ များသည်၏အဖြစ်, မက်မောဖွယ်၏ အဖြစ်သည် ဥဒ္ဒိပနပိဘာဝ။ စွန့်၍ ရဟန်းမပြုနိုင်ခြင်း, သန္နိဋ္ဌိက သာမညဖလကို မရရှိနိုင်ခြင်း အကျိုး တို့သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဝါက္ယ (၆၈) [ဌ၊၁၅၄။] (ဘာဋီ၊၃၊၃၈၅)

(က) **သဏ္ဌာ ပန ဘန္တေ အညမ်ိဳ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေတိ ကာဓ ""ဧဝမေဝါ""တိ နဝုတ္တံ။**

(ခ) **တံကသ္မာတိဓေ ? ""ဧဝမေဝါ""တိဟိဝုစ္စမာနေ ပဟောတိ ဘဂဝါသကလမ်ိဳ ရတ္တိန်ိဝ် တတောဝါဘိယျောပိ ဧဝရူပါဟိ ဥပမာဟိ သာမညဖလံဒီဧပတုံ။**

(ဂ) **တတ္ထ ကိဉ္စာပိ ဧတသ္မ ဘဂဝတော ဝစနသဝဓေန ပရိယန်တေန နာမ နတ္ထိ၊ တထာပိ အတ္ထော တာဒိသောယေဝ ဘဝိဿတီတိ စိဇ္ဈေတ္တာ ဥပရိ ဝိသေသံ ပုစ္ဆန္တော ""ဧဝမေဝါ""တိ အဝတွာ "အဘိက္ကန္တတရာ ပဏီတတရာ"တိ အာဟ။**

(ဃ) **တတ္ထ အဘိက္ကန္တတရန်ိ အဘိမနာပတရံ၊ အတိသေဋ္ဌတရန်ိ အတ္ထော။**

➤ ❶ ။ (၈) တတ္ထ၊ထိုသို့ ဥပမာအမျိုးမျိုးတို့ဖြင့် ပြရာ၌။ဧတဿ ဘဂဝတော၊ဤမြတ်စွာဘုရား၏။ဝစနသဝဓေန၊စကားတော်ကို ကြားနာရခြင်း၌။ ပရိယန်တေန နာမ၊အဆုံးအပိုင်းအခြားမည်သည်။ကိုသ္မာပိ နတ္ထိ၊အကယ်၍ကား မရှိပါပေ။ တထာပိ၊ထိုသို့ စကားတော်ကို ကြားနာရခြင်း၌ အဆုံးအပိုင်းအခြား မရှိပါသော်လည်း။အတ္ထော၊အနက် အဓိပ္ပါယ်သည်။တာဒိသောယေဝ၊ထိုကဲ့သို့ ရှုအပ်သည်သာလျှင်။ဘဝိဿတိ၊ ဖြစ်လတ့ံ။ဣတိ၊ဤသို့။စိဇ္ဈေတ္တာ၊အနုမာနဉာဏ်ဖြင့် ကြံဆ၍။ဥပရိ၊အထက်၌။ဝိသေသံ၊သာမညဖလ အထူးကို။ ပုစ္ဆန္တော၊မေးလျှောက်လိုသည်။ဟုတ္တာဖြစ်၍။ "ဧဝမေဝါ"တိ၊ဧဝမေဝဟူ၍။အဝတွာ၊မလျှောက်မူ၍။ "အဘိက္ကန္တတရာ ပဏီတတရာ"တိ၊ဟူ၍။အာဟ၊လျှောက်ပြီ။ [တတ္ထ၊ထိုအမျိုးမျိုးသော ဥပမာတို့ဖြင့် သာမညဖလကို ပြခြင်းသည်။သတိ၊ရှိလသော်။ဧတဿ ဘဂဝတော၊အား။ဝစနသဝဓေန၊စကားတော်ကို ကြားနာစေခြင်း၌။]

➤ ❷ ။ **(ခ) သို့/ ဥပမာလက််ရာဧဘာဂမ္ပန္တာ** ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် အဇာတသတ်မင်းသည် သက္ကာ ပန ဘန္တေ အညမ်ိဳ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ–စသော ပဏီတတရ သာမညဖလကို လျှောက်ထားရာ၌ "ဧဝမေဝ"ဟူသော စကားကို မလျှောက်ဆိုခဲ့ဟု ဆို၏။ အဘယ်ကြောင့် ယင်း "ဧဝမေဝ"ဟု ထည့်၍ မလျှောက်ပါသနည်း၊ ဒုတိယ သန္နိဋ္ဌိက သာမညဖလကို လျှောက်ထားရာ၌လည်း "ဧဝမေဝ"ဟု လျှောက်ထားသင့်သည် မဟုတ်ပါလော၊ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ခ) သို့/ ဆရာ၊ အဇာတသတ်မင်းသည် ပဏီတတရသာမညဖလကို လျှောက်ထားရာ၌ "ဧဝမေဝ"ဟု ထည့်မလျှောက်ဘဲ "အဘိက္ကန္တတရာ ပဏီတတရာ"ဟု လျှောက်ထားလေ၏။ အဇာတသတ်မင်းအား ဘုရားရှင်၏ စကားတော်ကို နာကြားရခြင်း၌ အဆုံးအပိုင်းအခြား မရှိ နာကြားလိုသည် မဟုတ်ပါလော၊ အဘယ်ကြောင့် "ဧဝမေဝ" ဟု ထည့်မလျှောက်ဘဲ "အဘိက္ကန္တတရာ ပဏီတတရာ"ဟု လျှောက်လေသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။ **အဓိပ္ပါယ်ကား**– (ဂ) ဖြင့် အဇာတသတ်မင်းအား ဘုရားစကားတော်ကို နာခြင်း၌ အဆုံးအပိုင်းအခြား မရှိသော်လည်း အနက်သည် ထိုဒါသဥပမာ ကဿကဥပမာကဲ့သို့ ဖြစ်လတ့ံဟု အနုမာနဉာဏ်ဖြင့် ကြံဆ၍ အထက်၌ဖြစ်သော တရားထူးကို လျှောက်ထားလိုသောကြောင့် "ဧဝမေဝ"ဟု

http://www.dhammadownload.com

မလျှောက်ထားမူ၍ "အဘိက္ကန္တတရွာ ပဏီတတရွာ"ဟု လျှောက်ထားသတည်းဟု ငါပြဆို၏ဟူလိုသော်။

(ဃ) သို့/ အနုသန္ဓေ ။ ။ ဤသို့ (၇) ဖြင့် "အဘိက္ကန္တတရွာ ပဏီတတရွာ"ဟူသော ပါဠိတော်၏ အနုသန္ဓေ သမ္မန္ဓ သမုဒါယတ္ထကို ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်းပါဠိတော်၏ အဝယဝတ္ထုကို ပြလိုသော ဆရာသည် (ဃ) မိန့်။

➤ ❾ ။ [**က+ခ ဝါကျတို့ကို၌**] (၁) နနု ပုဗ္ဗေဝိယ ဣဓေဝ ဧဝမေဝါတိ ဝတ္တုမ့်။ (၂) အထ ကသ္မာ ဣဓ ဧဝမေဝါတိ နု ဝုတ္တံ။ (၃) "ဧဝမေဝါ"တိ ဝုစ္စမာနေ ပဟောတိ ဘဂဝါ သကလမ္ပိ ရတ္တိန္ဒိဝံ တထောဝါ ဘိယျောပိ ဧဝရူပါဟိ ဥပမာဟိ သာမညဖလံ ဒီပေတုံ။(၄) တသ္မာ ဣဓ ဧဝမေဝါတိ နု ဝုတ္တံ။

[**ဂ–ဝါကျကို၌**] (၁) နနု တေသ ဘဂဝတော ဝုစ္စမာနဝနေ ပရိယန္တံ နာမ နတ္ထိ။

(၂) အထ ကသ္မာ "ဧဝမေဝါ"တိ အဝတွာ "အဘိက္ကန္တတရွာ ပဏီတတရွာ"တိ အာဟ။

(၃) နနု အတ္ထောတာဒိသောယေဝ ဘဝိဿတီတိ ဝုတ္တာ ဥပရိ ဝိသေသံ ပုစ္ဆန္တော။

(၄) တသ္မာ "ဧဝမေဝါ"တိ အဝတွာ "အဘိက္ကန္တတရွာ ပဏီတတရွာ"တိ အာဟ။

[**ဃ–ဝါကျကို ယထာလာဘနုညာဒိဖြင့် နှစ်မျိုးနှစ်စား ခွဲခြားထုတ်ပုံ**]

(၁) နနု တေသ ဘဂဝတော ဝစနသဝနေ ပရိယန္တံ နာမ နတ္ထိ။ (၂) အထ ကသ္မာ "ဧဝမေဝါ"တိ နု ဝဒတိ။ (၃) နနု အတ္ထော တာဒိသောယေဝ ဘဝိဿတီတိ စိန္တေသိ။

(၄) တသ္မာ "ဧဝမေဝါ"တိ နု ဝဒတိ။

(၁) နနု တေသ ဘဂဝတော ဝစနသဝနေ ပရိယန္တံ နာမ နတ္ထိ။ (၂) အထ ကသ္မာ "အဘိက္ကန္တတရွာ ပဏီတတရွာ"တိ အာဟ။ (၃) နနု ဥပရိဝိသေသံ ပုစ္ဆိတုကာမော ဟောတိ။

(၄) တသ္မာ "အဘိက္ကန္တတရွာ ပဏီတတရွာ"တိ အာဟ။

ကိဉ္စာပိ–ထေးရွေခြင်းအကြောင်း ။ ။ ပဏီတတရ သာမညဖလကို လျှောက်ထားရာ၌ "ဧဝမေဝ"သဒ္ဒါ မပါမူ၍ "အဘိက္ကန္တတရွာ ပဏီတတရွာ"သဒ္ဒါပိုလာရာဝယ် ယင်းသို့ ယုတ်လျော့နေသော "ဧဝမေဝ"နှင့် ပိုလွန်လာသော "အဘိက္ကန္တတရွာ ပဏီတတရွာ"ဟူသော ပါဠိတော်သဒ္ဒါတို့ကို မနှစ်သက်သောကြောင့် (၇) ဝါကျ၌ ကိဉ္စာပိ–သဒ္ဒါ ထားရပါသည်။

➤ ❿ ။ မနံ အပ္ပေတိ ဝမဲ့တိတိ **မနာပံ**။ (၃) စိတ်နှလုံးကို တိုးပွားစေခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု မည်၏။ (၅) စိတ်နှလုံးကို တိုးပွားစေတတ်သော သာမညဖလသည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) ကလျာဏံ, သုဘံ–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

ဥပမီယတိ တောဟီတိ **ဥပမာစသော**။ (၃) နှိုင်းယှဉ်ခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) ဒါသူပမာ ကဿကူပမာ ဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဩပမ္မ, ဥပမာနာ

* အန္ဓကာရော ခီယတိ ဒီယတိ **ဇောနာတိ ခီဝါ**။ (၃) အမိုက်မှောင်ကုန်ဆုံးကြောင်း ဂုဏ်သကတ်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) နေ့အချိန် ကာလဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဒိဝသ, အဟ, ဒိန–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

ဒိဗ္ဗတိ သြဘာသတီတိ **ခီဝါ**။ ထွန်းတောက်ခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု။

http://www.dhammadownload.com

➢ ❼ ။ (ခ) ၌ **ဥစ္စမာဒနေ**-ကို ဝုစ္စမာနတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= ဧဝမေဝါတိ ပဒဿ-ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (၏/ကို စပ်) * (ဃ) **အာဘိမနာပတာရံ**-ကို အဘိမနာပ ဟရတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင် သာမညဖလဿ-ဟု သမ္ဗန်ခံရမည်။(၏/သည် စပ်)

ပုဏ္ဏဇန္တော-ကို ပုဏ္ဏန္တတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်- ရညော-ဟု သမ္ဗန်ခံ။ (၏/သည် စပ်)

➢ ❽ ။ **(ဃ)** ၌ **အာဘိမနာပတာရံ**ဖြင့် အဘိက္ကန္တတရံ၌ ကန္တသဒ္ဒါ၏ မနာပအနက် ဟောသည်၏ အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ) (တနည်း) ကန္တ-သဒ္ဒါသည် မနာပ-သဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ပရိယာယ်ပြ အဘိဓေယျတ္ထ)

အတိသေဋ္ဌတရံ-ဖြင့် အဘိမနာပတရ=အလွန်အထူးသဖြင့် စိတ်နှလုံးကို တိုးပွားစေတတ်၏ဟူသည် အတိသေဋ္ဌတရ=အထူးသဖြင့် အလွန်မြတ်ခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) (တနည်း) အဘိမနာပ-သဒ္ဒါ၏ အတိသေဋ္ဌ အနက်ဟောသည်၏ အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ)

ပဏီတတရဏ္ဍိဉ္ဇတ္ထမတရံ-၌ ဥတ္တမတရံ-ဖြင့် ပဏီတ-သဒ္ဒါသည် ဥတ္တမအနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ)

➢ ❾ ။ **ဘုရားရှင်အား နာကြားစဆဲခြင်း၌ အဆုံးအဝိုင်းအခြား မရှိခြင်းကား**

အဆုံးအဝိုင်းအခြား မရှိသော နည်းရှိသော ဒေသနာတော်ကို ဟောခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်သော သတ္တိရှိသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

အဇာတသတ်မင်းအား တရားတော်ကို နာကြားရခြင်း၌ နာကြားလို့ဖွယ်သော ဆန္ဒ အဝိုင်းအခြား မရှိခြင်းကား- နာကြားခြင်း၌ မရောင့်ရဲသဖြင့် အလွန့်အလွန် နာကြား လိုသည်၏ အဖြစ်ကို ဖြစ်စေတတ်သောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

➢ ❿ ❿ ။ **(ဂ) ဓါကျ ပဓာနကြိယာ (အာဟ)၏ ဓာတ္ဝတ္ထကို့ရှု** ။ ။ (၁) အာဟ- ၌ ဗြူဓာတ်အရ အဘိက္ကန္တတရ၌ စသည်ကို လျှောက်ထားသော အဇာတသတ်မင်း၏ ဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော ကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရတိ ဌာယီဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရရာဟ မည်၏။ (၂) ဘုရားရှင်သည်ငင်း, အဇာတသတ်မင်း၏ စိတ်၌ ပိုင်းခြားမှတ်သားအပ်သော အဘိက္ကန္တတရ၌ ပဏီတတရ၌ဟူသော မနသာဝဝတ္ထုပိတသဒ္ဒါသည်ငင်း အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၄) အဇာတသတ်မင်းအား အတ္ထော ဟာဒိသောယေဝ ဘဝိဿတိ ဟု အကြံအစည်ဖြစ်ခြင်း, အထက်ဖြစ်သော သာမညဖိုလ်တရားထူးကို နာကြား မေးလျှောက်လိုခြင်းသည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။(၄) ပဏီတတရ သာမညဖိုလ်ကို နာကြားရခြင်းစသော အကျိုးအဆက်ဆက်သည် အနုဘာဝ။

(ဂ) စိန္တနတ္တာ-၌ ဓာတ်အရ ။ ။ (၁) အနုမာနုဉာဏ်သည် ဓမ္မရတိ ဌာယီဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရရာ။ (၂) အတ္ထော ဟာဒိသောယေဝ ဘဝိဿတိ ဟု စိန္တနာကာရ မနသာဝဝတ္ထုပိတသဒ္ဒါသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) တရားစကားကြားရခြင်း၌ အဆုံးမရှိသည်၏အဖြစ်သည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။ (၄) အထက်ဖြစ်သော သာမညဖလအထူးကို မေးမြန်းလိုရှိ "ဧဝမေဝ"ဟူ၍ မဆိုဘဲ အဘိက္ကန္တတရ၌ ပဏီတတရ၌ဟူ၍ မေးမြန်းခြင်းသည် အနုဘာဝ မည်၏။

http://www.dhammadownload.com

ထိကမ္မ (၆၉) [၆၂၁၅၄။] (ဘာဠိ၊ဒု၊၃၈၇)

(က) **စောနဟီတိဥယျောဇနတ္ထေ နိပါတော**။

(ခ) **သဝနေဥယျောဇနေ္တော ဟိနံဇဝမာဟ**။

(ဂ) **သူဇောဟီတိ အာဘိက္ကန္တတရဏ္ဍ ပဂီတတရဏ္ဍ သာမညဖလံ သုဂတော**။

(ဃ) **သာဓုကံ မနသိကရောဟီတိ ဇတ္ထ ပန သာဓုကံ သာဓုတိ ဇကတ္ထမေတံ**။

(င) **အယဉ္စိ သာဓုသဒ္ဒါ အာယာစန သမ္မဒ္ဓိဏ္ဏန သမ္မဟံသန သုန္ဒရဒဋ္ဌိကမ္မာဒီသု ဒိဿတိ**။

➤ ❶ ။ **(ခ) သို့/** ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် တေနဟိ-သဒ္ဒါသည် တိုက်တွန်းခြင်း အနက်၌ဖြစ်သော နိပါတ်ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ အဘယ်ကြောင့် တေနဟိ-သဒ္ဒါသည် တိုက်တွန်းခြင်း အနက်၌ဖြစ်သော နိပါတ်ဟု ဖွင့်ဆိုပါသနည်း၊ နိပါတ်တို့သည် တပါးမက များစွာသော အနက်တို့၌ ဖြစ်နိုင်ကြကုန်သည် မဟုတ်ပါလော။ (တနည်း) ဥယျောဇန အနက်သာ ရှိ၍ တိုက်တွန်းလို၍ မဆိုက မသင့်ရာသည် မဟုတ်လော၊ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

➤ ❷ ။ [**ဃ-ဝါက္ယာဒိဋ္ဌ**] (၁) နှနှ သာဓုကံ သာဓုတိ နာနုတ္တမေတံ ဟောတိ။

(၂) အထ ကသ္မာ သာဓုကံ သာဓုတိ ဇကတ္ထမေတန္တိ ဝုတ္တံ။ (၃) သာဓုသဒ္ဒဿေဝ က-ကာရေန ဝမေ့တွာ ဝုတ္တတ္တာ။ (၄) သာဓုကံ သာဓုတိ ကေတ္ထမေတန္တိ ဝုတ္တံ။

[**ဃ+ဇ-ဝါက္ယာဒိဋ္ဌ**] (၁) နှနှ သာဓုကသဒ္ဒဿေဝ အတ္ထုဒ္ဒါရော ဝတ္ထမ္မော။ (၂) အထ ကသ္မာ အယဉ် သာဓုသဒ္ဒါ အာယာစန သမ္မဒ္ဓိဏ္ဏန သမ္မဟံသန သုန္ဒရ ဒဋ္ဌိကမ္မာဒီသု ဒိဿတီတိ သာဓုသဒ္ဒဿ အတ္ထုဒ္ဒါရော ဝုတ္တော။ (၃) သာဓုကံ သာဓုတိ ဇကတ္ထမေတံ။ (၄) တသ္မာ အယဉ် သာဓုသဒ္ဒါ အာယာစန သမ္မဒ္ဓိဏ္ဏန သမ္မဟံသန သုန္ဒရ ဒဋ္ဌိကမ္မာဒီသု ဒိဿတီတိ သာဓုသဒ္ဒဿ အတ္ထုဒ္ဒါရော ဝုတ္တော။

➤ ❸ ။ ပဒါနံ အာဒိမဏ္ဍာဝသာနေသု နိပတတီတိ **နိပါဇတာ**။ (၃) ပုဒ်တို့၏ အစ, အလယ်, အဆုံးတို့၌ ကျခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) တေနဟိ နိပါတ်ပုဒ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) နေပါတိကပဒ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

သုဋ္ဌု ဒရီယတေတိ **သုန္ဒရံ**။ (၃) ကောင်းစွာ ဖျက်ဆီးခြင်း ခွဲခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ကောင်းသော အရာဝတ္ထုသည် ဝစနီယ။ (၆) သာဓု, ဘဒ္ဒက-စသော--။

ဝိသေသေန အဘိက္ကန္တံ **အဘိက္ကန္တတရံ**။ (၃) နှစ်လိုဖွယ်ကောင်းသော ဒေသနာတော်၏ အထူး အားဖြင့် နှစ်လိုဖွယ်ကောင်းသော သာမညဖလနှင့် ဂုဏ်-ဂုဏေး အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစန ဟေတု။ (၅) အလွန်နှစ်လိုဖွယ်ကောင်းသော သာမညဖလသုတ်သည် ဝစနီယ။ (၆) အဘိမနာပတရ, အတိသုန္ဒရ-စသော။ * ဥယျောဇေတိတိ **ဥယျောဇေဇေန္တော**။ သာဓေတိ အတ္ထပရဟိတန္တိ **သာဓု**။

➤ ❹ ။ **ဥယျောဇေဇေန္တော**-ကို ဥယျောဇေန္တေတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်-ဘဂဝတော-ဟု သမ္မန် ခံရမည်။ (၏/သည် စပ်) **ကေတ္ထံ**-ကို ကေတ္ထတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်- တေသ ပဒဒ္ဒယဿ။ (၏/သည်) **နိပါဇတာ**-ကို နိပါတတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်- တေနဟိတိ ဣမဿ သဒ္ဒဿ။ (၏/သည်)

➤ ❺ ။ **(က)** ဖြင့် တေနဟိ-သဒ္ဒါသည် ဥယျောဇနအနက်၌ဖြစ်သော နိပါတ်ပုဒ်၏ အဖြစ်ကို

http://www.dhammadownload.com

သိစေပါသည်။ (နိုပါတလိင်္ဂံပဒ၊ နိပါတလိင်္ဂတ္ထ)

(၈) ဖြင့် အဘိက္ကန္တတရဏ္ဍ ပဏီတတရဏ္ဍ သာမညဖလံပုဒ်တို့ကို သုဏောဟိ ကြိယာ၏ ကံပုဒ် အဖြစ်ဖြင့် လိုက်၍ သမ္ဗန်အပ်သည်ကိုငင်း (ဘာဝတ္ထ) သုဓာတ်၏ သွာဒိဂဏိကဓာတ်ဖြစ်သည်ကိုငင်း (ဓာတုပဒ) သိစေပါသည်။

(၉) ဖြင့် သာဓုသဒ္ဒါ၏ က-အက္ခရာတိုး၍ ဆိုအပ်သောကြောင့် သာဓုက-သဒ္ဒါ သာဓုသဒ္ဒါတို့၏ အနက်တူ သဒ္ဒါ၏ အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ပရိယာယ်ပြ အဘိဓေယျတ္ထ)

➤ ၁၀ ။ **သုဇောဟိ-ဣ္တိ ဓာတ်အရ** ။ ။ (၁) ဓမ္မသဝနကုသိုလ်စေတနာပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရတိဌာယိဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ိရရဏ။ (၂) သာမညဖလဒေသနာတော်သည် အာရမ္မဏာဝိဘာဝ။ (၃) ဘုရားရှင်၏ တိုက်တွန်းခြင်း, ဒေသနာ၏ အဘိက္ကန္တတရဂုဏ် စသည်သည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။ (၄) သာမညဖလဒေသနာတော်ကို ရိသေစွာနာယူခြင်း, သရဏဂုံတည်၍ ဥပါသကာဖြစ်ခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

မနသိကရောဟိ-အရ ။ ။ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း (တနည်း) ကေဂ္ဂတာ ပြဋ္ဌာန်းသော ကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရတိဌာယိဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ိရရဏ။ တိုက်တွန်းသော မြတ်စွာဘုရား၏ စကားသံသည်ငင်း, သာမညဖလဒေသနာတော်သည်ငင်း အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ သာမညဖလ ဒေသနာတော်၏ အဘိက္ကန္တတရ ဂုဏ်, ပဏီတတရဂုဏ်တို့သည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။ သာမညဖလ ဒေသနာတော်ကို ရိသေစွာ နာယူရခြင်း, ရတနာသုံးပါးအား အထူးကြည်ညိုခြင်း, အိပ်ပျော်ခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဝိဂ္ဂဟ (ရုစ) [ဋု၊၁၅၅။] (ဘာဋီ၊၃၊၃၉၂)

(က) **မနသိ ကရောဟိတိ အာဝဇ္ဇ၊ သမန္နာဟရာတိ အတ္ထော။**

(ခ) **အဝိက္ခိတ္တစိတ္တော ဟုတွာ နိသာမေဟိ စိတ္တေ ကရောဟိတိ အဓိပ္ပါယော။**

(ဂ) **အပိ စေတ္ထ သုဏောဟိတိ သောတိန္ဒြိယဝိက္ခေပနိဝါရဏမေတံ၊ သဒ္ဒကံ မနသိ ကရောဟိတိ မနသိကာရေဒဋ္ဌကမ္မနိယောဇနနမိန္ဒြိယဝိက္ခေပနိဝါရဏံ။**

➤ ၂ ။ **(က) သို့/** ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် ပါဠိတော်၌ မနသိ ကရောဟိ-ဟု ဟောတော်မူ၏။ ယင်း၌ မနသိကာရ-အရ အဘယ်ကို ယူရမည်နည်း၊ အာရမ္မဏ ပဋိပါဒက မနသိကာရကို ယူရပါမည်လော၊ စုဒ်ကြောင့် (က) မိန့်။ **ကား-** (က) ဖြင့် မနသိကာရ-အရ အာရမ္မဏပဋိပါဒန လက္ခဏာရှိသော မနသိကာရကို မယူရ၊ ဝီထိပဋိပါဒက, ဝေနပဋိပါဒက မနသိကာရလျှင် ပြဋ္ဌာန်းခြင်းရှိသည်ဖြစ်၍ စိတ်၌ထားခြင်းလက္ခဏာရှိသော မနသိကာရကို ယူရမည်ဟူလို။

(ဂ) သို့/ အနုသေန္တ ။ ။ ဤသို့ သုဏောဟိ သာဓုက် မနသိ ကရောဟိ စသည်ဖြင့် ပုဒ်နှစ်ခု အပေါင်း၏ အသီးသီးယှဉ်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့် အနက်ကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ အတူယှဉ်တွဲဖက်၏ အစွမ်းဖြင့် အနက်ကို ပြလိုသော ဆရာသည် (ဂ) မိန့်။

➤ ၄ ။ ခိပိယတော်တိ ခိတ္တံ။ ဝိဝိဓံ ခိတ္တံ ဝိက္ခိတ္တံ။ ဝိက္ခိတ္တံ စိတ္တံ ယဿာတိ **ဝိက္ခိတ္တစိတ္တော**။ နဝိက္ခိတ္တစိတ္တော **အဝိက္ခိတ္တစိတ္တော**။ (၃) ပဋိသေဓောဂုဏ်၏ အထူးထူး အပြားပြား ပစ်

http://www.dhammadownload.com

လွှင့်အပ်သော စိတ်ရှိသူနှင့် ဂုဏ်-ဂုဏ်ကား အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) အထူးထူး အပြားပြား ပစ်လွှင့်အပ်သော စိတ်ရှိသူဖြစ်သည် ဝစနိယ။ (၆) ကေဂွစိတ္တ, သမာဟိတ-စသော ပရိယာယ် သဒ္ဒါများသည် ဝစနိယတ္ထ မည်၏။ * နှ ဝိကို့တ်ဆံ အဝိကို့တ်ဆံ။ အဝိကို့တ်ဆံ စိတ်ဆံ ယဿာတိ အဝိကို့တ်ဆံစိတ္တော။ (မပျံ့လွှင့်သော စိတ်ရှိသူ ရ၏။)

ယထာဓမ္မေတံ အတ္ထံ ဗျဉ္ဇိယတိ ပကာသေတီတိ ဗ္ယဉ္ဇနံ။ (၃) ဆိုလိုအပ်တိုင်းသော အနက် အဓိပ္ပါယ်ကို ထင်ရှားပြတတ်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) သဘာဝနိရုတ္တိမည်သော ပါဠိတော်သဒ္ဒါသည် ဝစနိယ။ (၆) သဘာဝနိရုတ္တိ-စသော---။

➤ ❺ ။ **အဝိကို့တ်ဆံစိတ်ဆော**-ကို အဝိကို့တ်ဆံစိတ်ဆံဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= တဝ-ဟု သမ္မန်ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်)

➤ ❻ ။ **(က)** ၌ အာဝဇ္ဇ-ဖြင့် မနသိကရောဟိ-ဟူသည် ထိုတရားကို ဆင်ခြင်ခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) သမန္နာဟရ-ဖြင့် ဆင်ခြင်ဟူသည် စိတ်ထဲ၌ ထိုတရားကို ကောင်းစွာ ဆောင်ခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) (တနည်း) မနသိ ကရောဟိ-၌ မနသိကာရ-အရ အာရမ္မဏပဋိပါဒက မနသိကာရကို မယူရ၊ ဝီထိပဋိပါဒက, ဇဝနပဋိပါဒက မနသိကာရကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သရုပ်ကြား အဘိယျတ္ထ)

➤ ❶ ❼ ။ **ဘာသိဿာမိ-၌ ဓာတ်အရ** ။ ။ ဒေသနာဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကြိယာဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရတိဌာယီဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ိရရသ မည်၏။

ဃိကျ (ရုဒ) [၌၁၅၅။] (ဘာဋီ၊၃၊၃၉၉)

(က) အထဿ ဘဂဝါ စောဒေဝါစ ဇတံ အဝေါစ၊

(ခ) ကုဒါနိ ဝတ္ထုပ္မိံ "ကွာ မဟာရာဇာ"တိ အာဒိ သကလံ သုတ္တံ အဝေါစာတိ အတ္ထော၊

(ဂ) တတ္ထ ကွာစာတိ ဒေသောပဒေသေ နိပါတော၊

(ဃ) သွာယံ ကတ္ထစိ လောကံ ဥပါဒါယ ဝုစ္စတိ။ ယထာဟ ""ကွာဓ တထာဂတော ဇလောကေ ဥပ္ပဇ္ဇတီ""တိ၊ ကတ္ထစိ သာသနံ။ ယထာဟ ""ကွာဓေဝ ဘိက္ခဝေ ပထမော သမဏော၊ ကွာဓ ဒုတိယော သမဏော""တိ။ ကတ္ထစိ ဩကာသံ။ ယထာဟ ""ကွာဓေဝ တိဋ္ဌမာနဿ။ ဒေဝဘူတဿ မေ သတော၊ ပုနရာယုစ မေလဒ္ဓါ။ ဇဝံ ဇာနာဟိ မာရိသာ""တိ၊ ကတ္ထစိ ပဒပူရဏမတ္တမေဝ။ ယထာဟ ""ကွာဟော် ဘိက္ခဝေ ဘုတ္တာဝီ အဿ ပဝါရိတော""တိ၊

(င) ကွာဓ ပန လောကံ ဥပါဒါယ ဝုတ္တောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

➤ ❶ ။ **(ဃ) ယထာဟ-ကို အရာနုဥ်းကျစေလျှက်** ။ ယထာ-ယေနကာရဏေန၊ အကြင်အကြောင်းကြောင့်။ ဘဂဝါ၊သည်။ အာဟ၊ဟောတော်မူပြီ။ ကိံ၊အဘယ်သို့။ အာဟ၊ဟောတော်မူသနည်း "ကွာဓေ (ဝ) မာရိသာ"တိ၊ဟူ၍။ အာဟ၊ဟောတော်မူပြီ။

(တနည်း) မယာ၊ငါသည်။ ဝုတ္တဿ၊ဆိုအပ်သော။ ဝစနဿ၊စကား၏။ (ဝါ)ကို။ သာကေ၊သက်သေဖြစ်သော။ (ဝါ) ပြီးစေတတ်သော။ ယထာကိံ ဝစနံ၊အဘယ်စကားကို။ ဘဂဝါ၊သည်။ အာဟ၊နည်း။ "ကွာဓေ (ဝ)

http://www.dhammadownload.com

မာရိသာ"တိ၊ဟူသော။ဝစနံ၊စကားကို။အာဟ၊ဟောတော်မူပြီ။

[ဂါထာအနက်] မာရိသ၊ဒုက္ခကင်းကွာ, စိတ်ချမ်းသာသည့်, မြတ်စွာဘုရား။မေ၊တပည့်တော်သည်။ ဣဓေဝ၊ဤဣန္ဒာသာလ, လိုဏ်ဂူဝင်္ဆဝင်။တိဋ္ဌမာနသ၊တည်သည်ဖြစ်၍။ဒေသဘူတသ၊နတ်သိကြား ဖြစ်၍ ဖြစ်သည်။သတော၊ဖြစ်စဉ်။မေ၊တပည့်တော်သည်။ပုန၊တဖန်။အာယုစ၊နတ်သက် အသစ်ကို လည်း။လဒ္ဓေါ၊ ရအပ်ပါပြီ။ဇဝံ၊ဤသို့ နတ်သက်အသစ်ကို ရအပ်ပြီဟူ၍။ဇာနာတိ၊သိတော်မူပါ။

➤ ❶ ။ **(ခ) ဘဒ္ဒေ/ အာနန္ဒသေနာ** ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် အထ၊သ ဘဂဝါ စတဒဝေါစ–ဟူသော ဝစနသမ္ဗန္ဓ စကား၏ပ်မ္ဟကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ "စတံ အဝေါစ"ဟူသော ပုဒ်ကို ဝေဖန်၍ အနက်ကို ပြလိုသော ဆရာသည် (ခ) မိန့်။

(ဃ) ဘဒ္ဒေ/ ဗျတိရေကဒစ္စာဒနာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် ဣဓ မဟာရာဇ စသော၀ါင်္ဂ်၌ ဣဓ–သဒ္ဒါသည် ဒေသောပဒေသ အနက်၌ နိပါတ်တည်းဟု ဆို၏။ အကယ်၍ အရာခမ်းသိမ်း၌ ဣဓ–သဒ္ဒါသည် ဒေသောပဒေသ အနက်၌ဖြစ်အံ့၊ ထိုသို့ဖြစ်သည်ရှိသော် ဤ "ဒေသောပဒေသ" အနက်ကို မဆိုအပ် မဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော၊ အဘယ်ကြောင့် (ဂ) ဖြင့် ဣဓ–သ်သည် ဒေသောပဒေသ အနက်၌ နိပါတ်တည်းဟု ဆိုပါသနည်း၊ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

(ဇ) ဘဒ္ဒေ/ အာနန္ဒသေနာ ။ ။ ဤသို့ (ဃ) ဖြင့် ဣဓ–သဒ္ဒါသည် သာမညအားဖြင့် လောက, သာသန, ဩကာသ, ပဒပူရဏ အနက်လေးပါး၌ဖြစ်သည်ဟု ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဤသာမညဖလသုတ်၌ လိုအပ်သော ဣဓ–သဒ္ဒါ၏ အနက်ကား လောကအနက်ဖြစ်သည်ဟု အထူးထုတ်၍ ပြလိုသော ဆရာသည် (ဇ) မိန့်။

➤ ❷ ။ [**ဃ+ဇ ဝါက္ယတို့ကို၌**] (ဂ) ဣဓသဒ္ဒေါ လောက သာသန ဩကာသ ပဒပူရဏမတ္တ သခ်ါတေသု စတူသု အတ္ထေသု ဒိဿတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ ဣဓ လောကံ ဥပါဒါယ (ဣဓသဒ္ဒေါ) ဝုတ္တောတိ ဝေဒိတမ္ဗော။ (၃) နနု တာဒညတ္ထာ နု ဝံသ္မာဝန္ဓိ။ (တနည်း) နနု (ဣဓသဒ္ဒေါ) လောကသဒ္ဒေန သမာနာဓိကရဏာဘာဝေါ ဟောတိ။

(၄) တသ္မာ ဣဓ လောကံ ဥပါဒါယ (ဣဓသဒ္ဒေါ) ဝုတ္တောတိ ဝေဒိတမ္ဗော။

➤ ❸ ။ အတ္ထေ သူစေတီတိ **သုတ္တံ**။ (၃) [အတ္ထတ္ထ ပရတ္ထ စသည် အပြားရှိသော] အကျိုးအနက်တို့ကို ထင်ရှားပြခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) သာမညဖလသုတ်တော်ဒြဗ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) သူစနံ, သုဝုတ္တံ–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

ဥပဒိဿနံ ဥပဒေသော။ ဒေသဿ ဥပဒေသော **စဒဒေသာပဒေဒေသာ**။

➤ ❹ ။ **လဒ္ဓေါ**–ကို လဒ္ဓတ္ထာ–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= အာယုနော–ဟု သမ္ဗန်ခံ။ (၏/ကို စပ်)

(ဇ) **ဒုဒ္ဒသာ**–ကို ဝုတ္ထတ္ထာ–ဟု ဟိတ်ပြင်= ဣဓ သဒ္ဒဿ–ဟု သမ္ဗန်ခံ။ (၏/ကို စပ်)

➤ ❺ ။ **(က)** ဖြင့် အထ အဿ ဘဂဝါ စတ+ဒဝေါစ–ဟု စကားစပ် ယူရမည်ကိုငင်း (သမ္ဗန္ဓ) စတဒဝေါစ–ကို ဓံတံ+အဝေါစ–ဟု ပုဒ်ဖြတ်ရမည်ကိုငင်း (သန္ဓိလိင်္ဂဝဒ) စတံ အဝေါစ ဟူလိုလျက် နိဂ္ဂ ဟိတ်ကို ဒ–ပြု၍ စတဒဝေါစ–ဟု ပြီးနေသည်ကိုငင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

(ခ) ဖြင့် စတဒဝေါစဋ္ဌ စတ-သဒ္ဒါသည် ဆိုခဲ့ပြီးသုတ်ကို မစွဲယူ မသုံးသပ်ရ၊ ဆိုလတံ့ဖြစ်သော "ကမ္မ မဟာရာဇ"အစရှိသော သာမညဖလတစ်သုတ်လုံးကို စွဲယူသုံးသပ်ရသည်၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (သဗ္ဗနာမလိင်္ဂတ္ထ)

(၇) ဖြင့် ကမ္မ မဟာရာဇ-စသည်၌ ကမ္မ-သည် ဒေသောပဒေသအနက်၌ နိပါတ်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ)

(ဃ) ဖြင့် ကမ္မ-သဒ္ဒါသည် သဒ္ဒါအထူးကို မငဲ့သော် သာမညအားဖြင့် လောက, သာသန, ဩကာသ, ပဒပူရဏ အနက်လေးပါး၌ ဖြစ်သည်ဟု သိစေပါသည်။ (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ)

(င) ဖြင့် ဤသာမညဖလသုတ်၌ ကမ္မ-သဒ္ဒါဖြင့် လောက အနက်ကိုသာ လိုအပ်သတည်းဟု သိစေပါသည်။(အဓိပ္ပေတတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ)

➢ ❶ ။ **ဒေသေသာမိ-ဟု ပဋိညာဉ် မပြုဘဲ ဘာသိသာမိ-ဟု ပဋိညာဉ် ပြုခြင်း၏အကြောင်း** ။ ။ သာမညဖလသုတ်ကို အကျယ်အားဖြင့် ဟောတော်မူလတံ့ ဖြစ်သောကြောင့် ဘုရားရှင်သည် အဇာတသတ်မင်းအား သာမညဖလကို ဟောမည်ဟု ပဋိညာဉ်ပြုရာ၌ ဒေသေသာမိ- ဟု ပဋိညာဉ် မပြုမူ၍ ဘာသိသာမိ-ဟုသာ ပဋိညာဉ်ပြုပါသည်။

ဝိကျ (ရ၂) [ဌ၊၁၅၆။] (ဘာဋီ၊၃၊၄၀၂)

(က) **လောဇက ဥပ္ပဇ္ဇန္တိတိ ဇတ္ထ ပန လောဇကောဝတိ သြကာသလောကော သတ္တလောကော သခါရလောကော အဓိပ္ပေတော။** (ခ) **ကမ္မပန သတ္တလောကော အဓိပ္ပေတော။**

(၇) **သတ္တလောကေ ဥပ္ပဇ္ဇမာနောပိ တထာဂတော န ဒေဝလောကေ န ဗြဟ္မလောကေ၊ မနုဿလောကေဝဥပ္ပဇ္ဇတိ။**(ဃ) **မနုဿလောကေပိန အညသ္မိ စက္ကဝါဠေ၊ ကမ္မသ္မိယေဝစက္ကဝါဠေ။**

➢ ❷ ။ (ခ) **ဒ္ဝိန္နံ/ စောဒနာ** ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် လောကသည် သြကာသလောက သတ္တလောက သခါရလောက-ဟု သုံးပါးအပြားရှိသောဟု ဆို၏။ ဤ "လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ"၌ အဘယ်လောကကို လောက-ဟု အလိုရှိအပ်ပါသနည်း၊ လောကသုံးပါးလုံးကိုပင် လောကဟု အလိုရှိအပ်ပါသလော၊ (တနည်း) သတ္တလောကမှတပါး သြကာသလောက သခါရလောကတို့ကို လိုအပ်ပါသလော၊ ဤ၌ လိုအပ်သော လောကကို မပြောဘဲ အတိဗျာပိတဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏၊ စုဒဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား- ဤအရာ၌ သတ္တလောကကို လောက-အရ အလိုရှိအပ်၏ဟု ငါပြဆိုသည်သာဖြစ်သောကြောင့် သင်တင်သော အတိဗျာပိတဒေါသ ငါ့အား မရောက် ကင်းစင်လွင့်ပျောက်ပါ၏ဟူလို။

(၇) **ဒ္ဝိန္နံ/ အနုသန္ဓိ** ။ ။ ဤသို့ (ခ) ဖြင့် မြတ်စွာဘုရား၏ သတ္တနိကာယ၌ အကျုံးဝင်သောကြောင့် "ကမ္မ ပန သတ္တလောကော အဓိပ္ပေတော"ဟု ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ ထိုသတ္တလောကတွင် မြတ်စွာဘုရား ပွင့်တော်မူရာဖြစ်သော သတ္တနိကာယနှင့် သြကာသကို ပြအံ့သောငှာ (၇) မိန့်။

(၇) **ဒ္ဝိန္နံ/ ထေနာတိကပဒ္ဓာ** ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၌ လောက အရ သတ္တလောကကို အလိုရှိအပ်၏ဟု ဆိုတော်မူ၏၊ သတ္တလောက၌ ဘုရားပွင့်တော်မူသော် ဒေဝလောက, ဗြဟ္မလောက၌ ပွင့်တော်မူပါသလော၊ အဘယ်လောက၌ ဘုရားပွင့်တော်မူပါသနည်း၊ (၇)မိန့်

http://www.dhammadownload.com

အဓိပ္ပါယ်ထား- (၈) ဖြင့် သတ္တလောကၦ ဘုရားပွင့်တော်မူသော် ဒေဝလောက, ဗြဟ္မလောကတို့ၦ် မပွင့်၊ မနုဿလောကၦ်သာ ဘုရားပွင့်၏ဟူလိုသော်။

➤ ❷ ။ [က+ခ ဝါက္ယတို့ကို့ရှု] (၁) နနု လောကောတိ ဩကာသလောကော သတ္တလောကော သခါရလောကောတိ တိဝိဓော။ (၂) အထ ကသ္မာ ဣဓ သတ္တလောကော အဓိပ္ပေတော။ (၃) နနု ဣဓ တဒညလောကာ နု သမ္ဘဝန္တိ။ (တနည်း) နနု တထာဂတော သတ္တနိကာယန္တောဂဓော ဟောတိ။

(၄) တသ္မာ ဣဓ သတ္တလောကော အဓိပ္ပေတော။

[ဂ–ဝါက္ယကို့ ရှု] (၁) နနု တထာဂတော သတ္တလောကေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ တထာဂတော နု ဒေဝလောကေ နု ဗြဟ္မလောကေ၊ မနုဿလောကေဝ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ (၃) နနု ဗြဟ္မစရိယ ဝါသဿ အနောကာသဘာဝေါ၊ တထာ အနုဗ္ဗရိယဘာဝေါစ ဟောတိ။ (၄) တသ္မာ တထာဂတော နု ဒေဝလောကေ နု ဗြဟ္မလောကေ၊ မနုဿလောကေဝ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။

[ဃ–ဝါက္ယကို့ရှု] (၁) နနု တထာဂတော မနုဿလောကေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ နု အညသ္မိံ စက္ကဝါဠေ၊ ဣမသ္မိံယေဝ စက္ကဝါဠေတိ ဝုတ္တံ။ (၃) နနု ပထိယာနာဘိဘူတာ ဗုဒ္ဓါနုဘာဝ သဟိတာ အစလဌာနဘူတာ ဓောဓိမဏ္ဍဘူမိ ဧမ္မုဒီပေဧဝ၊ ဣတရေသမွိ အဝိဖေါတမွိ ဌာနာနံ တတ္ထေဝ လဗ္ဘနတော။ (၄) တသ္မာ နု အညသ္မိံ စက္ကဝါဠေ၊ ဣမသ္မိံယေဝ စက္ကဝါဠေတိ ဝုတ္တံ။

➤ ❸ ။ လုဒ္ဓတိ ပလုဒ္ဓတိတိ **လောဓကာ**။ (၃) ဗျက်ခြင်းကြီယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) သတ္တလောကဗြဒ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) ပါဏော, သတ္တော-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါ များသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

မနော ဥဿန္နံ **ဓောသန္တိ မနုဿာ** (သမာသ်) (၃) မြင့်မြတ်သော စိတ်ဒြဗ်နှင့် စိတ်ဒြဗ်ပိုင်ရှင် လူတို့၏ ဂုဏ်-ဂုဏော အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) လူဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) မာနုသ, မစ္စ, မာနဝ-စသော--။ မနုနော (အာဒိဓတ္တိယာသ) အပစ္စ် ပုတ္တောတိ **မနုဿာ**။ (တဒ္ဓိတ်) (၃) မနုမည်သော ကမ္မာဦးမင်းနှင့် အဆိုပါ မင်းပိုင် တိုင်းသူပြည်သား လူအများတို့၏ ဇနက+ဧည၊ သာမိ+သံ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။ (ကြွင်းတူ)

အတ္ထာနတ္ထံ မနတိ ဇာနာတိတိ **မနုဿာ**။ (ကိတ်) (၃) ကုသိုလ် အကုသိုလ်၏ အကြောင်း ဟုတ် မဟုတ် အကျိုးရှိ-မရှိကို သိခြင်းကြီယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (ကြွင်းတူ)

သုန္ဒရံ ကရီယတေ အနေနာတိ **သဓီဓရာ**။ (၃) ပြုခြင်းကြီယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) သဓီရ တရားသည် ဝစနီယ။ (၆) သဒ်တ-စသော--။

➤ ❹ ။ **ဥပ္ပဇ္ဇမာနတ္ထာ**-ကို ဥပ္ပဇ္ဇမာနတ္ထာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်- တထာဂတသ-ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်) * **အဓိဒမ္မတတ္ထာ**-ကို အဓိဓမ္မတတ္ထာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= သတ္တလောကသ ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (၏/ကို စပ်)

➤ ❻ ။ **(က)** လောကဟူသည် ဩကာသလောက သတ္တလောက သခါရလောကဟူ၍ သုံးပါး ရှိသည်ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

http://www.dhammadownload.com

(၈) ဖြင့် မြတ်စွာဘုရားသည် သတ္တနိကာယ၌ အကျုံးဝင်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် လောက-အရ သတ္တလောကကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

➢ ❽ ။ **မဇ္ဈိမဒေသ နယ်နိမိတ် ငါးမါး** ။ ။ (၁) အရှေ့ဘက်လားသော် ဂဖင်္ဂါလနိဂုံး၏ အပြင်ဘက် အင်ကြင်းပင်။ (၂) အရှေ့တောင်လားသော် သလ္လာဝတီမြစ်။ (၃) တောင်လားသော် သေတကဏ္ဏိက နိဂုံး။ (၄) အနောက်လားသော် ထူဏပုဏ္ဏားရွာ။ (၅) မြောက်လားသော် ဥသီရဒ္ဓဇတောင်။ ဤအပိုင်း အခြား ငါးခုအတွင်းသည် "မဇ္ဈိမတိုင်း" မည်ပါသည်။ (ဋ္ဌ၁၅၆)

မဇ္ဈိမဒေသ အလျား+အနံ+အကျယ်အဝန်း ယူဇနာ ။ ။ (၁) အလျား= ယူဇနာ သုံးရာ။ (၂) အနံအားဖြင့်- ယူဇနာနှစ်ရာငါးဆယ်။ (၃) အဝန်းအားဖြင့်- ယူဇနာ ကိုးရာ ဖြစ်ပါသည်။ (ဋ္ဌ၁၅၆)

မဇ္ဈိမဒေသဋ္ဌာန ဖြစ်ဒေသ မှတ္တိလိပ်ထူးများ ။ ။ (၁) ဗုဒ္ဓ (၂) ပစ္စေကဗုဒ္ဓ (၃) အဂ္ဂသာဝက (၄) အသီတိမဟာသာဝက (၅) ဗုဒ္ဓမာတာ (၆) ဗုဒ္ဓပိတာ (၇) စက္ကဝတ္တိရာဇာ စသည်တို့ ဖြစ်ပါသည်။

➢ ❾ ❿ ။ **မနုဿလောကက ဥပဓွေဘိ-အစ** ။ ။ မုချအားဖြင့် အရဟတ္တမဂ်ကို ယူ၍ ထိုသည် ဓမ္မရတိဌာယိဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရရသ(တနည်း) သမဌာယိဘာဝ+သန္တရာသ။ နိဗ္ဗာန်သည် အာရမ္မဏ ဝိဘာဝ။ ဒီပင်္ကရာခြေတော်ရင်းမှစ၍ ဖြည့်ကျင့်ဆည်းပူးခဲ့သော ပါရမီတော်သည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။ အရဟတ္တ ဖိုလ် သကလဗုဒ္ဓဂုဏ်တို့သည် အနုဘာဝ။ (ကာရဏုပစာအားဖြင့် အရဟတ္တဖိုလ်ကို ယူ၍)

ဝါကျ (၇၃) [ဋ္ဌ၁၅၇။] (ဘာဋီ၊၃၊၄၀၅)

(က) **တတ္ထ တထာဂတော သုဇာတာယဒိန္နမဓုပါယာသဘောဇနတော ယာဝ အရဟတ္တမဂ္ဂေါ၊ တာဝ ဥပဓွေဘိ နာမ။** (ခ) **အရဟတ္တဖလေ ဥပဓေန္နာ နာမ။**

(ဂ) **မဟာဘိနိက္ခမနတော ဝါ ယာဝ အရဟတ္တမဂ္ဂေါ၊ တုသိတဘဝနတော ဝါ ယာဝ အရဟတ္တမဂ္ဂေါ၊ ဒီပင်္ကရပါဒမူလတော ဝါ ယာဝ အရဟတ္တမဂ္ဂေါ၊ တာဝ ဥပဓွေဘိ နာမ၊ အရဟတ္တ ဖလေ ဥပဓေန္နာ နာမ။** (ဃ) **ကုဓ သမ္ဘဝတ္ဌမံ ဥပပန္နဘာဝံ သန္ဓာယ ""ဥပဓွေဘိ"" တိ ဝုတ္တံ။**

(ဇ) **တထာဂတော လောကေ ဥပဓေန္နော ဖောဋ္ဌဗ္ဗော အယဉ္စေတ္ထ အတ္ထော။**

➢ ❶ ။ **(က) ဆို့/** ဆရာ၊ ဆရာသည် (က+ခ) တို့ဖြင့် သုဇာတာ ပေးလှူသော နို့ဃနာဆွမ်း ကို ဘုန်းပေးရာ အခါမှစ၍ အရဟတ္တမဂ်တိုင်အောင်သော ကာလသည် ဥပဓွေတိ၊ အရဟတ္တဖိုလ်သည် ဥပဓေန္နမည်သော်ဟု ဖွင့်ဆိုတော်မူ၏။ ဥပဓွေတိ ဥပဓေန္နအရကို ထိုအတိုင်းသာ ယူအပ်ပါသလော၊ အဘယ်သို့လည်း ယူအပ်ပါသေးသနည်း၊ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ) ဆို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) စသော ဝါကျတို့ဖြင့် ဥပဓွေတိ-အရ ဝိကပ်လေးမျိုးကို ဖွင့်ပြတော်၏။ ဤ တထာဂတော လောကေ ဥပဓွေတိဟူသော ပါဠိ၌ အဘယ်ကို ရည်ရွယ်၍ ဥပဓွေတိ ဟု ဆိုအပ်ပါသနည်း၊ အရဟတ္တမဂ် အခိုက်အတန့်ကို ရည်ရွယ်၍ ဆိုအပ်ပါသလော၊ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်

(ဇ) ဆို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဃ) ဖြင့် အလုံးစုံသော ဥပဓေန္နတို့၏ ရှေးဦးစွာဖြစ်သည်၏အဖြစ်ကို ရည်ရွယ်၍ ဥပဓွေတိ-ဟု ဆိုအပ်သည်ကို ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ပါဠိတော်၌ တထာဂတော လောကေ ဥပဓွေတိ ဟု ဆိုသောကြောင့် ဖြစ်ဆဲဖြစ်သော ပစ္စုပ္ပန်ကာလကို ရည်ရွယ်၍ ဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော၊ ထိုသို့

http://www.dhammadownload.com

ဖြစ်ပါလျက် ဖြစ်ပြီး၏အဖြစ် အရဟာတ္တဖိုလ်ဓဏကို ရည်ရွယ်၍ ဥပဓိတိ-ဟုဆိုသော ဆရာ့စကား အသို့သင့်အံ့နည်း၊ စုဒ်ကြောင့် (ငါ) မိန့်။

➢ ❷ ။ [ဃ+ဇ ဝါက္ယတ္ထိုကိုရှု] (၁) နနု အရဟတ္တဖလသမာဓိသဒ်ါတော ဥပဓိနောယေဝ တဲထာ၊တော ပဝေဒနဒေသနာဒီနိ သာဓေတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ သဗ္ဗပဌမံ ဥပဓိနတ္ထာဝံ သန္ဓာယ "ဥပဓိဒဲ"တိ ဝုတ္တံ။ (၃) နနု တထာဂတော လောကေ ဥပဓိနော ဟောတိ။

(၄) တသ္မာ သဗ္ဗပဌမံ ဥပဓိနတ္ထာဝံ သန္ဓာယ "ဥပဓိတိ"တိ ဝုတ္တံ။ (ဋီသစ်၊ ၃၃)

➢ ❸ ။ မညတေတိ **မဒ္ဒ**။ (၃) သိခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု မဉ္ဉ်၏။ (၅) များရည်ဖြစ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) သာဒု, ခုဒ္ဒ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝဒနီယတ္ထာ။

ပါတဗ္ဗောတိ ပါယော၊ အသိတဗ္ဗောတိ အာသော။ ပါယောစ သော အာသောစာတိ **ပါယာသော**။

(၃) စားသောက်ထိုက်သည်၏အဖြစ်ဟူသော ဂုဏ်၏ ဘောဇဉ်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏေး အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) စာသောက်ထိုက်သော အစာဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ပရမ္မ, ဒေဝိန္ဒ။

နိဗ္ဗာနတ္ထိကေဟိ မဂ္ဂိယတေတိ **မဒ္ဒေါ**။ (၃) ရှာမှီးခြင်းကြိယာ သကတ်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) အရဟတ္တမဂ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဉာဏ, ဒဿန-စသော--။

အဘိနိက္ခမတိ ထွောတိ **အဘိနိက္ခမနံ**။ (၃) ထွက်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) တောထွက်ရာအခါသည် ဝစနီယ။ (၆) ဝနဂမန-စသော--။

အရဟန္တသ ဘာဝေါ **အရဟတ္တံ**။ (၃) ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ အရဟတ္တဖိုလ်စိတ်နှင့် နိဿယ နိဿိတ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) အရဟတ္တဖိုလ်စိတ်သည် ဝစနီယ။ (၆) အညာ-စသော--။

➢ ❾ ။ **ဥပဓေန္တာ**-ကို ဥပဓိတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်- တထာဂတသ-ဟု သမ္ဗန်း။ (၏/သည်)

➢ ❶ ❷ ။ **ဥပဓိတိ-အရေ** ။ ။ အရဟတ္တမဂ်ကို ယူ၍ ထိုသည် သမဒ္ဓာယိတ ၁၀+သန္တရသ မည်၏။ နိဗ္ဗာန်သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ မည်၏။ ဒီပင်္ကရာ ဘုရားရှင်၏ ခြေရင်းမှစ၍ ၈ ကောင်းခဲ့ဘူးသော ပါရမီကုသိုလ်တို့သည် ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ မည်၏။ အရဟတ္တဖိုလ်သည်ငင်း, ဒဿဓလ ဘွဲ့ကောင်တို့ သည်ငင်း အနုဘာဝ မည်၏။

ဝါက္ယ [၇၄] [ဌ၊၁၅၇။] (ဘာဋီ၊၃၊၄၀၈)

(က) **သော** ဤမံ လောကန္တိ**သော** ဘဂဝါ ကုမံ လောကံ။ (ခ) ကုဒါနိ ဝတ္ထုတ္ထိ နံဒသေတိ။

(ဂ) **သဒေဝကဿ**သဟ ဒေဝဝဟိ သဒေဝကံ။ (ဃ) ဇဝံ သဟ မာဓေရန **သမာ**ဓာနံ။

(င) သဟ ပြဟ္မုနာ **သ**ပြဟ္မကံ။ (စ) သဟ သမဏာပြာဟ္မဏေဟိ **သ**သမဏ ပြာဟ္မဏိံ။

(ဆ-ဝ) ပဇာတတ္တာ **ပ**ဇာ၊ (ဆ-၂) တံ ပဇံ။ (ဇ) သဟ ဒေဝမနုဿေဟိ **သ**ဒေဝမနုဿံ။

(ဈ) တတ္ထ သဒေဝကဝစနေန ပဌကာမာဝစရဒေဝဂ္ဂဟဏံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

(ည) သမာရကဝစနေန ဆဋ္ဌကာမာဝစရဒေဝဂ္ဂဟဏံ။

(ဋ) ပဇာဝစနေန သတ္တလောကဂ္ဂဟဏံ၊ သဒေဝမနုဿဝစနေန သမ္မုတိဒေဝ

http://www.dhammadownload.com

အဝသေသမနုဿဂ္ဂဟာဂ်ာ။

(၌)ဇဝေမတ္တ တီဟိ ပဒေဟိ ဩကာသလောကော၊ ဒ္ဒိဟိ ပဇာဝသေန သတ္တ လောကော ဂဟိတောတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

➢ ❷ ။ (၈) ဆောန ပဒေန၊ထိုို ဣမံ လောကံ-ဟူသောပုဒ်ဖြင့်။ (ကရိဏ်းထည့်) ဣဒါနိ၊ယခု အခါ၌။ဝတ္တဗ္ဗံ၊သဒေဝကံ စသည်ဖြင့် ဆိုအပ်လတ္တံ့သော လောကကို။အာနန္ဒတ္ထေရော၊အာနန္ဒာ မထေရ် သည်။နိဒဿေတိ၊ညွှန်ပြ၏။

➢ ❸ ။ (က) **သို့/** ဆရာ၊ ရှင်အာနန္ဒာသည် ပါဠိတော်၌ သော ဣမံ လောက်-ဟု ဟောတော်မူ၏။ ယင်း၌ တ-သဒ္ဒါသည် အနုဘူတဝိသယ တ-ဖြစ်ပါသေလော၊ အဘယ် တ-ဖြစ်ပါသနည်း။ စုဒ် ကြောင့် (က) မိန့်။ **ကား-** ပဏ္ဏတ္တိဝိသယ တ-ဖြစ်၏ဟူလို။

(ခ) သို့/ ဟေတာလက််ာရထပရာတိကတာက်် ။ ။ ဆရာ၊ ရှင်အာနန္ဒာသည် "ဣမံ လောက်"ဟု ဆိုတော်မူ၏။ ဣမသဒ္ဒါ အစ္စန္တသမီပဝါစက ဖြစ်သောကြောင့် (ဟိတ်) အာသန္နပစ္စက္ခရထာ၏ အစွမ်းဖြင့် များစွာသောသူ၏ မျက်မှောက်လောကမျှကို ရည်၍ "ဣမံ လောကံ"ဟူသော စကားကို ဆိုအပ်ပါသလော။ အဘယ်ကို ရည်၍ ဆိုအပ်ပါသနည်း။(ဝါ) အဘယ်ကို ညွှန်ပြပါသနည်း။ စုဒ်-(ခ) မိန့်။

ကား-- (ခ) ဖြင့် ထို ဣမံ လောက်-ဟူသောပုဒ်ဖြင့် ယခု သဒေဝကံ စသည်ဖြင့် ဆိုတော့မည့် လောကကို ညွှန်ပြ၏ဟု ငါပြဆို၏ဟူလို။

(ဂ) သို့/ ဆရာ၊ ရှင်အာနန္ဒာသည် သော ဣမံ လောကံ သဒေဝကံ စသည်ကို ဟောတော်မူ၏။ ယင်းသဒေဝကံ၌ သ-သဒ္ဒါသည် သန္တ, သမာန, ပသတ္ထ-သဒ္ဒါတို့၏ ကာရိယပင် ဖြစ်ပါသလော၊ အဘယ်သဒ္ဒါ၏ ကာရိယ ဖြစ်ပါသနည်း၊ သဒေဝကံပုဒ်ကို သမာန် ဒေဝကံ သဒေဝကံ၊ သန္တံ ဒေဝကံ သဒေဝကံ-ဟု ဝစနတ္ထပြုရပါမည်လော၊ အဘယ်ဝစနတ္ထပြုရပါမည်နည်း၊ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ-၂) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဆ-၁) ဖြင့် ပဇာတတ္တာ ပဇာ-ဟု ပထမန္တဖြင့် ဖွင့်ပြတော်မူ၏၊ ပါဠိတော်၌ ဆရာဖွင့်ပြသကဲ့သို့ ပထမန္တဖြင့်ပင် ဟောအပ်ပါသလော၊ အဘယ်ဝိဘာတျန္တဖြင့် ဟောအပ်ပါသနည်း၊ အကယ်၍ ပါဠိတော်၌ ပထမန္တဖြင့် မဟောအပ်သော် ဆရာ့အား သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ သံဝဏ္ဏနာဆန့်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏၊ စုဒ်ကြောင့် (ဆ-၂) မိန့်။ **ကား**- ပါဠိတော်၌ ငါဖွင့်ပြသကဲ့သို့ ပထမန္တဖြင့် ဖွင့်ပြသည်မဟုတ်၊ ဒုတိယန္တဖြင့် ဖွင့်ပြ၏ဟု ငါပြဆိုရကား သင်တင်သော ဝိရောဓိဒေါသ ငါ့အား မရောက် ကင်းစင်လွှင့်ဖျောက်ပါ၏ဟူလို။

(ဃ) သို့/ ဆရာသည် (က)စသော ဝါကျတို့ဖြင့် သဒေဝက်-စသောပုဒ်တို့၏ ဝစနတ္ထ အဘိဓာနတ္ထကို ဆိုတော်မူ၏။ ဝစနတ္ထ အဘိဓာနတ္ထ-သာ ရှိပါသလော။ ဝစနီယတ္ထ အဘိယျတ္ထကား အဘယ်ပါနည်း၊ ဝစနီယတ္ထ အဘိယျတ္ထကို မပြသော် ဆရာ့အား အဗျာပိတဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်-(ဃ) မိန့်။

(ဃ-ည) သို့/ ဆရာ-သည် (ဂ-ဃ)ဖြင့် သဒေဝက် သမာရက်ပုဒ်တို့၏ ဝစနတ္ထကို ဖွင့်ဆိုတော်မူအပ်၏။ ထို သဒေဝက် သမာရက်ပုဒ်တို့ဖြင့် ရသင့်တိုင်းသော နှတ်တို့ကို ယူအပ်ပါသလော။ အဘယ်ပုဒ်ဖြင့် အဘယ်ကို ယူအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့်- (ဃ-ည) တို့ကိုမိန့်။

http://www.dhammadownload.com

(၄) ဆို့/ ဆရာသည် (၈) စသော ဝါကျတို့ဖြင့် သဒေဝက် စသောပုဒ်တို့၏ ဝစနတ္ထ အဘိဓေယျတ္ထကို ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။ (တစ်နည်း) ပါဠိတော်၌ သင်္ဂါယနာတင် မထေရ်တို့သည် သဒေဝက်-စသော ငါးပုဒ်ကို ဟောတော်မူအပ်၏။ ဣမံ လောက်-ဟူသော ပုဒ်ဖြင့်ပင် ထိုသဒေဝက်-စသော ပုဒ်တို့၏ လိုအပ်သော အနက် ပြီးရာသည် မဟုတ်ပါလော။ ယင်းသို့ဖြစ်လျက် အာဃယ်ကြောင့် သဒေဝက်-စသော ငါးပုဒ်ကို ဟောဆိုအပ်ပါသနည်း၊ စုဒ်ကြောင့် (၄) မိန့်။

➤ ❷ ။ [**စ္ဆ-ဝါက္ယကိုရှု**] (၁) နနု ပါဠိယံ သဒေဝကန္တိ အဝိသေသေန ဝုတ္တံ။ (၂) အထ ကသ္မာ သဒေဝကဝစနေန ပဘုကာမာဝစရဒေဝဂ္ဂဟဏံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ (၃) ဣတရေသံ ပဒန္တရေဟိ ဝိသုံ ဂဟိတတ္တာ။ (၄) သဒေဝကဝစနေန ပဘုကာမာဝစရဒေဝဂ္ဂဟဏံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဇေဝဉ္ဇာဒ္ဗုတ္တာဗ္ဗာနံသမ္ဘိကာတဘာဝံပကာသေတွာအထသမ္ဘုတိဒေဝေ.အဝသေသမနုသေသစ ဥပါဒါယ ဥဇ္ဇာဋ္ဌပရိစ္ဆေဒဝသေန သေသသတ္တလောကဿ သမ္ဘိကတဘာဝံ ပကာသေန္တော "သဒေဝမနုသေ"ဣစ္စာဟ။ (၄။၁၅၈)

(၁) နနု ဥဇ္ဇာဒ္ဗုတ္တာဗ္ဗာနံ သမ္ဘိကတဘာဝံ ပကာသိတံ။ (၂) အထ ကသ္မာ "သဒေဝမနုသေ"ဣစ္စာဟ (၃) သမ္ဘုတိဒေဝေ, အဝသေသမနုသေစ ဥပါဒါယ ဥဇ္ဇာဋ္ဌပရိစ္ဆေဒဝသေန သေသသတ္တလောကဿ သမ္ဘိကတဘာဝံ ပကာသေန္တော ဟောတိ။ (၄) တသ္မာ "သဒေဝမနုသေ"ဣစ္စာဟ။

ဘဂဝါဟိဓမ္မံဒေသေန္တော အာဒိမှိသီလံဒဿေတွာမဇ္ဈေမဂ္ဂံပရိယောသာနေနိဗ္ဗာနံဒဿေတိ။ (၄။၁၅၉) (၁) နနု ဘဂဝါ ဟိ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော အာဒိမှိ သီလံ ဒဿေတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ မဇ္ဈေ မဂ္ဂံ ပရိယောသာနေ နိဗ္ဗာနံ ဒဿေတိ။ (၃) နနု သာသနသမ္ပတ္တိယာ ဝေမဇ္ဈဘာဝတော မဂ္ဂေန မဇ္ဈေကလျာဏတာ၊ နိဗ္ဗာနာဓိဂမတော ဥတ္တရိကရဏီယာဘာဝတော နိဗ္ဗာနေန ပရိယောသာနံ ကလျာဏတာ (ဝုတ္တာ)။

(၄) တသ္မာ မဇ္ဈေ မဂ္ဂံ ပရိယောသာနေ နိဗ္ဗာနံ ဒဿေတိ။

➤ ❸ ။ ကမ္မကိလေသသခ်ါတေဟိ ပကာရေဟိ ဓနိယတီတိ **ပဓာ**။ (၃) ကံ ကိလေသာ ဟူ ဆိုအပ်ကုန်သော အပြားတို့သည် ဖြစ်စေခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) သတ္တဝါဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ပါဏော, သရီရံ, ဘူတံ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

သဟ ဒေဝေဟိ ယော ဝတ္တတီတိ **သဒေဝေကော**။ (တံ သဒေဝကံ) (၁) နတ်အပေါင်းတို့နှင့် တကွဖြစ်ခြင်း သဟဝတ္တနဟောဂုဏ်၏ ဩကာသလောက သတ္တလောကနှင့် ဂုဏ်-ဂုဏေး အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ဩကာသလောက သတ္တလောကဒြဗ်သည် ဝစနီယ။

(၆) သဒ်ဗဒ္ဓကံ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

ကုသလဓမ္မေ မာရေတီတိ **မာဓေဂ**။ (၃) ကုသိုလ်တရားတို့ကို သတ်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) မာရ်နတ်ဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) နမုစိ, ကဏှာ-စသော။

➤ ❹ ။ **ပဓာဘဏ္ဍာ**-ဟိတ်၏ သမ္ဗန်ကား- ပဓာယ ဖြစ်ပါသည်။ (၏/သည် စပ်)

➤ ❺ ။ **(က)** ၌ ဘဂဝါ-ဖြင့် သော-ပုဒ်ဝယ် တ-သဒ္ဒါကား ဣတိပိ သော ဘဂဝါ-စသော ရှေးပါဠိတော်ဝါကျ၌ပါသော အရဟံ-စသော ချီးမွမ်းအပ်သော ဂုဏ်ရှိသော မြတ်စွာဘုရားကိုစွဲ

http://www.dhammadownload.com

သော ပက္ကန္တဝိသယ တ-တည်းဟု သိစေပါသည်။ (သဗ္ဗနာမလိင်္ဂတ္ထ)

(၈) ဖြင့် ကွမ် လောက်-၌ ကွမ-သဒ္ဒါသည် အနီးဟော (အစ္စန္တသမီပဝါစက)ဖြစ်၍ အများ မျက်မြင်လောကကို ယူရမည်လားဟု သံသယဖြစ်ဖွယ်ရှိ၏၊ အများ မျက်မြင့် လောကကို မယူရ၊ သဒေဝက် စသည် ယခုဆိုတော့မည့် လောကအားလုံးကို ယူဟု သိစေသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(၈) ၌ သဟ ဒေဝေဟိ-ဖြင့် သဒေဝက်၌ သ-သဒ္ဒါသည် သန္တ, သမာန, ပသတ္ထ-သဒ္ဒါတို့၏ ကာရိယ မဟုတ် (ဗျ) သဟ-သဒ္ဒါ၏ ကာရိယ၏ အဖြစ်ကိုငင်း (နီပါတလိင်္ဂပဒ) သဒေဝက်ပုဒ်ကို သဟ ဒေဝေဟိ ယော ဝတ္တတိတိ သဒေဝကော (တံ သဒေဝက်)ဟု သဟပုဗ္ဗပဒ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ဝစနတ္ထ ပြုရမည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (အတိဓာနတ္ထ သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ) သိစေပါသည်။

(၈၈) ၌ ပဓာတတ္ထာဖြင့် ပဓာပုဒ်ကို ကမ္မကိလေသသခ်ါတေဟိ ပကာရေဟိ ဓနိယတိတိ ပဓာ-ဟု ဟေတုကမ္မသာဓန ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုငင်း (အတိဓာနတ္ထ) ကိုပစ္စည်း၏ ဟေတုကမ္မသာဓန၌ သက်သည် ကိုငင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ပဓာ-၌ ပဝုဗ္ဗ ဓနဓာတ်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) သိစေသည်။

(တစ်နည်း) ပဓာတတ္ထာဖြင့် ပဓာပုဒ်ကို ပကာရေန ဓာယတိတိ ပဓာ- ဟု ကတ္တုသာဓန ပြုရမည် ကိုငင်း (အတိဓာနတ္ထ) ကိုပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓန၌ သက်သည်ကိုငင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ပဓာ-၌ ပဝုဗ္ဗ ဓနဓာတ်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) သိစေပါသည်။

တံ ပဇံ-ဖြင့် ပဓာ-ဟု ပဋမန္တဖြင့် ဖွင့်ဆိုခဲ့သော်လည်း သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပါဠိ၌ ဒုတိယန္တရှိသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(၄) ၌ ပဓာ ဝစနေန သတ္တလောကဂ္ဂဟဏ်ဖြင့် ပဇံ-သဒ္ဒါသည် သဒေဝက်-စသော ပုဒ်တို့နှင့် တုလျတ္ထ မဖြစ်ငြားသော်လည်း သြကာသလောကကို မယူအပ်၊ သတ္တလောကကို ယူရမည်ဟု သိစေပါ သည်။ (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

သမ္မုတိဒေဝ အဝသေသ မနုဿဂ္ဂဟဏ်-ဖြင့် သဒေဝမနုဿ်-၌ ဒေဝ-အရ ဥပပတ္တိနတ်ကို မယူအပ်၊ သမ္မုတိနတ်ကို ယူရမည်ကိုငင်း (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) မနုဿ-အရ ယင်း သမ္မုတိ နတ်မှကြွင်းသော လူတို့ကို ယူရမည်ကိုငင်း (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

➢ **၉** ။ **ဘဂဝါဟိ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော အာဒိမှိ သီလံ ဒဿေတွာ မဇ္ဈေ မဂ္ဂံ ပရိယောသာနေ နိဗ္ဗာနံ ဒဿေတိ။** (ဋ္ဌ၁၅၉) **ဂါထာစီ**= သီလံ အာဒိမှိ ဒဿေတိ၊ မဇ္ဈေ မဂ္ဂံ ဝိဘာဝေတိ။

"ပရိ" ယောသာနမှိ နိဗ္ဗာနံ၊ ဒေသေန္တော ဘဂဝါ ကထံ။

[တတိယပါဒ၌ "ပရိ"ကို ပေါင်း၍ ပထမဝတ္တဂါထာ၊ အနုဋ္ဌုဘဆန်း ဖြစ်ပါသည်။]

➢ **၁၀** ။ **ဘဂဝါဟိ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော အာဒိမှိ သီလံ ဒဿေတွာ မဇ္ဈေ မဂ္ဂံ ပရိယောသာနေ နိဗ္ဗာနံ ဒဿေတိ။** (ဋ္ဌ၁၅၉) (၁) ဘုရားရှင်၏ ဒေသနာဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရတိဋ္ဌာယိ ဘာဝ+ဓမ္မသိဒ်ါရရသ။ (၂) သီလ မဂ် နိဗ္ဗာန်သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) သီလ မဂ် နိဗ္ဗာန်၏ ဂုဏ် သည် ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ။ (၄) တရားနာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ သန္တာန်၌ ဓမ္မသဝနကုသိုလ်ဖြစ်ခြင်း, သုဂတိနတ်ရွာ မဂ်ဖိုလ် နိဗ္ဗာန်တို့ကိုရခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

http://www.dhammadownload.com

ဝါက္ယ (ရာဇ)-[ဌ၊၁၅၇။] (ဘာဋီ၊၃၊၄၁၀)

(က)အပရောနယော၊ သဒေဝကဂ္ဂဟဏေန အရှုပါဝစရဒေဝလောကော ဂဟိတော။

(ခ) သမာရကဂ္ဂဟဏေန ဆကာမာဝစရဒေဝလောကော၊ (ဂ) သဗြဟ္မကဂ္ဂဟဏေန ရူပီဗြဟ္မလောကော။ (ဃ) သဿမဂဂြာဟ္မဏာဒိဂ္ဂဟဏေန စတုပရိသဝသေန. သမ္ဘုတိဒေဝေဟိ ဝါ သဟ မနုဿလောကော။ (င) အဝသေသ သဗ္ဗသတ္တလောကော ဝါ။

➤ ❶ ။ **(က) စသည်ဉ်ဒို့/ အန္ဒသဒန္ဒ** ။ ။ ဤသို့ တတ္ထ သဒေဝကဝစနေန စသည်ဖြင့် သဒေဝက-စသော သဒ္ဒါတို့၏ ဝစနီယတ္ထ အဘိဓေယျတ္ထကို ဖွင့်ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ အခြားသော ဝစနီယတ္ထ အဘိဓေယျတ္ထတစ်မျိုးကို ဖွင့်ပြလိုသော ဆရာသည် (က) စသည် မိန့်။

(ခ) သဉ်ဒို့/ အန္ဒသဒန္ဒ ။ ။ ဤသို့ (ဃ)ဖြင့် ဝိကပ်နှစ်ခုအပေါင်း၌ ပဇာသဒ္ဒါဖြင့် လေးပါးသော ပရိသတ် အစရှိသည်တို့၏အစွမ်းဖြင့် တည်ကုန်သော လူတို့ကိုသာ ယူရမည်ဟု ဖွင့်ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ လူတို့နှင့်တကွ လူတို့မှကြွင်းသော နဂါး ဂဠု ငရဲသား-စသော သတ္တဝါအားလုံးကို သိမ်းကျုံး၍ ပြလိုသော ဆရာသည် (ဇ) မိန့်။

➤ ❷ ။ **[ခ-ဝါက္ယကို့ရှ]** (၁) နနု သမာရကဂ္ဂဟဏေန မာရောဝ ဂဟေတမ္မော။ (၂) အထ ကသ္မာ သမာရကဂ္ဂဟဏေန ဆကာမာဝစရဒေဝလောကော ဂဟိတော။ (၃) ဆကာမာဝစရ ဒေဝလောကဿ သဝိသေသံ မာရဝသေ ပဝတ္တနတော။ (၄) သမာရကဂ္ဂဟဏေန ဆကာမာဝစရဒေဝလောကော ဂဟိတော။

[ဂ-ဝါက္ယကို့ရှ] (၁) နနု သဗြဟ္မကဂ္ဂဟဏေန ရူပီ အရူပီ ဗြဟ္မလောကော ဂဟေတမ္မော။ (၂) အထ ကသ္မာ သဗြဟ္မကဂ္ဂဟဏေန ရူပီဗြဟ္မလောကော ဂဟိတော။ (၃) အရူပီဗြဟ္မလောကဿ ဝိသုံ ဂဟိတတ္တာ။ (၄) သဗြဟ္မကဂ္ဂဟဏေန ရူပီဗြဟ္မလောကော ဂဟိတော။

➤ ❸ ။ အရူပီနော်ပိ သတ္တာ အတ္တနော အာနေဉ္စဝိဟာရေန ဝိဟရန္တော ဒိဗ္ဗန္တိ **ဧဒေါ**။

(၃) လွန်စွာတောက်ပ တင့်တယ်ခြင်းကြောင့်သာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) အရူပဗြဟ္မာဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဗြဟ္မာ၊ အရူပသတ္တာ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

➤ ❹ ။ (၇) ပါဠိသေသ **ဂဟိဧတော**-ကို ဂဟိတတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= ရူပီဗြဟ္မလောကဿ ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (၏/ကို စပ်)

➤ ❺ ။ **(က)** ဖြင့် ဒေဝ-အရ အရူပဗြဟ္မာတို့ကို ယူရမည်ကိုငင်း, သဒေဝကသဒ္ဒါဖြင့် ပါရိသေသနည်းအရ အရူပဗြဟ္မာ အပေါင်းကိုသာ ယူရမည် ဆိုခြင်း ဘေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

(ခ) ဖြင့် ကာမာဝစရနတ်ပြည် ခြောက်ထပ်ရှိ နတ်အပေါင်းသည် မာရ်နတ်က အထူးအာဏာပြလျှင် မာရ်နတ်၏ အလိုသို့ လိုက်ကြရသောကြောင့် သမာရကသဒ္ဒါဖြင့် ကာမာဝစရနတ်ပြည် ခြောက်ထပ်ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

(ဂ) ဖြင့် အရူပဗြဟ္မာကို သဒေဝကသဒ္ဒါဖြင့် သီးခြားယူပြီးဖြစ်သောကြောင့် သဗြဟ္မက သဒ္ဒါဖြင့် ပါရိသေသနည်းအရ ရူပဗြဟ္မာအပေါင်းကို ယူရမည်ဟု သိစေသည်။ (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

➤ ❻ ❼ ။ **သဒေဝက်ဒ်ဒ္ဓ ဧဒေ-အရ** ။ ။ (၁) အရူပစတုနိစ်တ္တုပ္ပါဒ်သည် သမဌာယီဘာဝ+

http://www.dhammadownload.com

သန္တရသ။ (၂) ကောင်းကင်ပညတ်စသော အာရုံသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) ပဗ္ဗာဘိသခ်ါရ ဘာဝနာသည် ဥဒ္ဓိပနဝိဘာဝ။ (၄) အရူပစ္ဈာန်ချမ်းသာကို ခံစားခြင်းစသည်သည် အနုဘာဝ။

ပါဌ် [၇၆] [ဌ၊၁၅၈။] (ဘာဋ္ဌိ၊၃၊၄၁၄)

(က) ဇဝံ သဗ္ဗေပိ တိဘဝူပဂေ သတ္တေ တိဟာကာရေဟိ တီသု ပဒေသု ပက္ခိပိတ္တာ ပုန ဒ္ဝိဟိ ပဒေဟိ ပရိယာဒိယန္တော "သဿမဏဗြာဟ္မဏိ ပဇံ သဒေဝမနုဿ"န္တိ အာဟ။

(ခ) ဇဝံ ပဉ္စဟိပိ ပဒေဟိ တေန တေနာကာရေန တေဓာတုကဒေဝပရိယာဒိန္နန္တိ။

(ဂ–၁) သဃံ အဘိညာ သစ္ဆိကတ္ဘာ ပဇဝေဒေတီတိ ဖတ္ထပန သဃန္တိ သာမံ။

(ဂ–၂) အပရဒုနယော ဟုတ္ဘာ။ (ဃ) အဘိညာတိ အဘိညာယ။

(ဂ) အဓိကောန ဉာဏောန ဥ တ္ထာတိ အတ္ထော။ (စ) သစ္ဆိကတ္ဘာတိ ပစ္စက္ခံ ကတ္ဘာ။

(ဆ) ဇတေန အနုမာနာဒိပဋိက္ခေပေါ ကတော ဟောတိ။

(ဇ) ပဇဝေဒေတီတိ တောဓေတိ ဉာပေတိ ပကာသေတိ။

(ဈ–၁) သော ဓမ္မံ ဒေဓသေတိ အာဒိကလ္ယာဏံ (ပ) ပရိယောသာနကလ္ယာဏန္တိ သော ဘဂဝါ သတ္ထေသု ကာရုညတံ ပဋိစ္စ ဟိတ္ထာပိ အနုတ္ထရံ ဝိဓေကသုခံ ဓမ္မံ ဒေသေတိ။

(ဈ–၂) တဋ္ဌ ဓေါအပ္ပံ ဝါ ဗဟုံ ဝါ ဒေသေန္တော အာဒိကလျာဏာဒိပွကာရမေဝ ဒေသေတိ။

➤ ❶ ။ (က) [အိ, ဒ္ဝိ သဒ္ဒါသဒ္ဒါတို့၏ သဗ္ဗဝိဘတ္တိစပါ လွင်စေလျက်]

ဇဝံ၊ဤသို့လျှင်။သဗ္ဗေပိ၊အလုံးစုံလည်းဖြစ်ကုန်သော။တိဘဝူပဂေ၊(ကာမဘဝ, ရူပဘဝ, အရူပဘဝ) ဘုံသုံးပါးသို့ ကပ်ရောက်ကုန်သော။သတ္တေ၊သတ္တဝါတို့ကို။တီဟိ၊သုံးပါးကုန်သော။အာကာရေဟိ၊ဒေဝ, မာရ, ဗြဟ္မာတို့နှင့် တကွဖြစ်သည်၏အဖြစ်ဟူသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့်။တီသု၊သုံးပါးကုန်သော။ပဒေသု၊သဒ္ဒေါက်, သမာရက်, သဗြဟ္မာကံဟူသော ပုဒ်တို့၌။ပက္ခိပိတ္တာ၊ထည့်၍။ပုန၊တစ်ဖန်။ဒ္ဝိဟိ၊နှစ်ပါးကုန်သော။ပဒေဟိ၊ သဿမဏဗြာဟ္မဏိ, သဒေဝမနုဿဟူသော ပုဒ်တို့ဖြင့်။ပရိယာဒိယန္တော၊ထက်ဝန်းကျင် ယူတော်မူလိုသည်။ (ဝါ) သိမ်းကျုံး၍ ယူတော်မူလိုသည်။(ဟုတ္ဘာ၊ဖြစ်၍) "သဿမဏဗြာဟ္မဏိ ပဇံ သဒေဝမနုဿ"န္တိ၊သံဟူ၍။ အာဟ၊မိန့်တော်မူပြီ။

[သံဝဏ္ဏနာဘဒ္ဒ အနက်] သယံ၊ကိုယ်တိုင်။ (ဝါ) ကိုယ်တော်အလိုလို။(တနည်း) သယံ၊သူတစ်ပါးတို့ မသိစေအပ်သည်ဖြစ်၍။ အဘိညာ-အဘိညာယ၊လွန်ကဲသော သဗ္ဗညုတညာဏ်ဖြင့် သိတော်မူ၍။ သစ္ဆိကတ္ဘာ၊မျက်မှောက်ပြု၍။ပဒေဒေတိ၊သိစေတော်မူ၏။ (သဒ္ဒတ္ထ) ထင်ရှားပြတော်မူ၏။

➤ ❷ ။ (က) သို့/ ဆရာ၊ ဘုရားရှင်သည် ပါဠိတော်၌ သဿမဏဗြာဟ္မဏိ ပဇံ သဒေဝမနုဿံ ဟု ဟောတော်မူ၏။ အလုံးစုံသော ဘုံသုံးပါး၌ အကျုံးဝင်သည့် သတ္တများကို ဒေဝ, မာရ, ဗြဟ္မာဟူသော သုံးပါးသော အခြင်းအရာအားဖြင့် သဒေဝက် သမာရက် သဗြဟ္မာက် သုံးပုဒ်တို့၌ ထည့်သွင်းဟောကြား ခဲ့ပြီးသည် မဟုတ်ပါလော၊ အဘယ့်ကြောင့် သဿမဏဗြာဟ္မဏိ ပဇံ သဒေဝမနုဿံ–ပုဒ်တို့ကို တဖန် ထပ်၍ ဟောတော်မူပြန်ပါသနည်း၊ ဟောတော်မူပြီးလျက် တဖန်ထပ်၍ ဟောတော်မူခြေသော် ဘုရားရှင်အား ပုနရုတ္တိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (က) မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

(ဂ-ခ) ဒွိ/ ဆရာ၊ ဘုရားရှင်သည် (ဝါ) အရှင်အာနန္ဒာသည် ပါဠိတော်၌ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ စသည်ဖြင့် သယံပုဒ်ကို ဟောတော်မူ၏။ သယံ-သဒ္ဒါသည် အိပ်ခြင်းအနက် မိမိဥစ္စာဟူသော အနက်တို့ကို ဟောပါသလော၊ အဘယ်အနက်ကို ဟောပါသနည်း၊ သယံသဒ္ဒါ၏ ဟောနက်ကို မပြဆို ချေသော် အတိဗျာပိတဒေါသ ဘုရားရှင်အား (ဝါ) အရှင်အာနန္ဒာအား သင့်ရောက်ရာ၏၊ စုဒ်- (ဂ-ခ) မိန့်။ **ကား-** (ဂ-ခ) ဖြင့် သယံသဒ္ဒါသည် ကိုယ်တိုင်ဟူသော အနက်ကို ဟော၏ဟု-- ဟူလို။

(ဂ-၂) ဒွိ/ အနုသန္ဓေ ။ ။ ဤသို့ (ဂ-ခ)ဖြင့် သယံ-သဒ္ဒါသည် သာမတ္ထကို ဟော၏ဟု ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ သယံ-သဒ္ဒါ၏ အညတ္ထာပေါဟနနည်းအားဖြင့် (ဝါ) အန္တောနိတာဝဓာရဏအားဖြင့် ရအပ်သော အနက်ကို ပြတော်မူလိုသော ဆရာသည် (ဂ-၂) မိန့်။

(ဃ) ဒွိ/ အနုသဓန္တ ။ ။ ဤသို့ (ဃ) ဖြင့် သယံ အဘိညာ၌ အဘိညာသည် (ပဋိသခါယောနိသော-ကဲ့သို့) ယ-ကာရလောပနိဒ္ဒေသတည်းဟု ပြဆိုပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ အဘိ-သည် အဓိက(ဝိသေသန) အနက်ကိုဟော၏၊ အဘိနောင် တတိယာ နာဝိဘတ်ကျေနေ၏၊ အဘိ-အရ ဝိသေသနတ္ထကို အဦးမူ၍ အကြောင်းဥာဏ်ကို ယူရမည်၊ ယ-သည် တွာပစ္စည်း၏ ကာရိယ ဖြစ်၏ဟု ပြလိုသော ဆရာသည် (ဃ)

(ဃ) ဒွိ/ ဆရာသည် (ဃ)ဖြင့် အဘိညာကို အဘိညာယ-ဟု ဖွင့်၏။ အဘိညာယ-၌ အဘိ-သည် မည်သည့်အနက်ကို ဟောပါသနည်း၊ ဝုဒ္ဓိမန္တ- စသော အနက်ကိုပင် ဟောပါသလော။ ယ-သည် အဘယ်၏ ကာရိယဖြစ်ပါသနည်း၊ နာဝိဘတ်၏ ကာရိယ ပင်ဖြစ်ပါသလော။ အဘိ-ဥပသာရပုဒ်နောင် မည်သည့်ဝိဘတ်ကျေနေပါသနည်း၊ သိ ဝိဘတ်ပင် ကျေနေပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

ကား-- အဘိ-သည် အဓိကအနက်ကိုဟော၏၊ ယ-သည် တွာပစ္စည်း၏ ကာရိယ ဖြစ်၏။ အဘိ-နောင် နာဝိဘတ်ကျေနေသည်ဟု ငါပြဆိုပါ၏ဟူလို။

(ဆ) ဒွိ/ ဓောဒနာ ။ ။ ဆရာ၊ ရှင်အာနန္ဒာသည် သစ္ဆိကတွာ-ဟု ဟောတော်မူ၏။ သယံ အဘိညာ-ဟူသောပုဒ်ဖြင့်ပင် လိုအပ်သောအနက် ပြီးကောင်းသည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်ပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် သစ္ဆိကတွာ-ဟု ဟောတော်မူပါသနည်း။ မဟောသင့်ဘဲလျက် ဟောချေသော် ဒေသက ရှင်အာနန္ဒာအား ပုနရုတ္တိဒေါသ၊ အဗျာပိတ ဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏၊ စုဒ်ကြောင့် (ဆ) မိန့်။

ကား-- သယံ အဘိညာ-ဟု ဆိုက လိုအပ်သောအနက် ပြီးငြားသော်လည်း သစ္ဆိ ကတွာဟူသောပုဒ်ဖြင့် မြတ်စွာဘုရားသည် မျက်မှောက်အားဖြင့် သိ၏၊ မှန်းဆ၍ သိသည် မဟုတ်၊ ထို့ကြောင့် သစ္ဆိကတွာ-ဟု ထပ်၍ ဟောရကား သင်တင်သော ပုနရုတ္တိဒေါသ၊ အဗျာပိတဒေါသ ရှင်အာနန္ဒာအား မရောက်ဟူလို။

(စ္ဈ-ခ) ဒွိ/ လိန္ဒရုဓောဒနာ ။ ။ဆရာ၊ ပါဠိတော်၌ သော ဓမ္မံ ဒေသေတိ စသည်ဖြင့် မြတ်စွာဘုရား တရားဟော၏ဟု ဖွင့်ဆိုအပ်၏။ အဘယ့်ကြောင့် တရားဟောပါသနည်း။ လောကာမိသကိုငဲ့၍ တရား ဟောပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (စ္ဈ-ခ) ကိုမိန့်။

(စ္ဈ-၂) ဒွိ/ ဆရာ-သည် (စ္ဈ-ခ) ဖြင့် သော-၌ တ-သဒ္ဒါသည် ဘဂဝါပုဒ်ကို စွဲယူသုံးသပ်၍ မြတ်စွာဘုရားသည် သတ္တဝါတို့အပေါ်၌ သနားခြင်းကို အကြောင်းပြု၍ အနုတ္တရဝိဓေကသုခကို စွန့်၍ လည်း တရားဟော၏ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ ထိုသို့ဆိုသော် အာဒိကလျာဏ-စသော ပုဒ်တို့သည် ဓမ္မံ-ဟူသော

http://www.dhammadownload.com

ပုဒ်မှ အသီးအခြား ဖြစ်ကုန်၏။ ထိုသို့ဖြစ်သောကြောင့် ဓမ္မံ-ဟူသောပုဒ်၏ အသီးအခြားဖြစ်သော အာဒိကလျာဏ-စသော ပုဒ်တို့၏အနက်ကို သိကောင်းအံ့လော။ အဘယ်သို့လျှင် သိအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (စု-၂) မိန့်။ (တစ်နည်း) ဌပနာတူ။ သော ဓမ္မံ ဒေသေတိ-ဟုဆိုက လိုအပ်သောအနက် ပြီးကောင်းရာသည့် မဟုတ်ပါလော။ အာဒိကလျာဏစသည်ကို အဘယ်ကိုပြလို၍ ဆိုအပ်ပါသနည်း။

➤ ❽ ။ [**ကဓါကျကို့ရှု**] (၁) နနု သဗ္ဗေပိ တိဘဂူပဂေ သတ္တေ တိဟာကာရေဟိ တိသု ပဒေသု ပက္ခိပိတွာ ဒသေတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ "သဿမဏဗြာဟ္မဏိ ပဇံ သဒေဝမနုဿ"န္တိ အာဟ။

(၃) နနု ပုန ဒ္ဝိဟိ ပဒေဟိ ပရိယာဒိယန္တော ဟောတိ။

(၄) တသ္မာ "သဿမဏဗြာဟ္မဏိ ပဇံ သဒေဝမနုဿ"န္တိ အာဟ။

[**စ+ဆ ဓါကျကို့ရှု**] (၁) နနု အဘိညာယာတိ ဝုတ္တေ အဓိပ္ပေတတ္တော သိဒ္ဓေါ။ (၂) အထ ကသ္မာ သစ္ဆိကတွာတိ ပုန ဝုတ္တံ။ (၃) နနု တေန အနုမာနာဒိပဋိက္ခေပေါ ကတော ဟောတိ။

(၄) တသ္မာ သစ္ဆိကတွာတိ ပုန ဝုတ္တံ။

[**ဈ (ဒ) ဓါကျကို့ရှု**] (၁) နနု ဘဂဝတာ အနုတ္တရံ ဝိဓေကာသုခံ အနုဘဝိတွာ ဝိဟရိတဗ္ဗံ။ (၂) အထ ကသ္မာ အနုတ္တရံ ဝိဓေကာသုခံ ဟိတွာ ဓမ္မံ ဒေသေတိ။ (၃) သတ္တေသု ကာရုညတံ ပဋိစ္စ။

(၄) တသ္မာ အနုတ္တရံ ဝိဓေကာသုခံ ဟိတွာ ဓမ္မံ ဒေသေတိ။

ပိ-သဒ္ဒါထားရွေခြင်းအဓိကြောင်း ။ ။ ဓမ္မံ ဒေသေတိဟူသော ပါဠိတော်သဒ္ဒါကို မနှစ်သက်သော ကြောင့် ပိ-သဒ္ဒါကို ထားပါသည်။

➤ ❾ ။ ပကာရေန ဇာယတီတိ **ပဇာ**။ (၃) အပြားအားဖြင့် ဖြစ်ခြင်းကြောင်းသကတ်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) သတ္တဝါဖြစ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) ပါဏော, သရီရံ, ဘူတ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

အတ္တနော သဘာဝံ ဓာရေတီတိ **ဓာတု**။ /သဝိညာဏက အဝိညာဏကာ ဓာရေန္တိတိ ဝါ ဓာတူတိ **ဓာတု**။ တိသော ဓာတူတိ တိဓာတု။ တိ ဓာတုယံ ပဝတ္တန္တိတိ **တေဓာတုကာ**။ (၃) ဘုံးသုံးပါးနှင့် ယင်းဘုံသုံးပါး၌ ဖြစ်ကုန် တည်ကုန်သော သတ္တဝါတို့၏ ဌာန ဌာနီ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ဘုံးသုံးပါး၌ဖြစ်သော သတ္တဝါများဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) တိဘဂူပဂသတ္တ, တေဘူမက-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

အနုမေယျံ အနုမိနောတီတိ **အန္ဝယော**။ (၃) မှန်းဆ၍ သိအပ်သည်ကို မှန်းဆ၍သိခြင်း ကြောင်းသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) အနုမာနုညာဏ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ပရိကပ္ပဉာဏ-စသော။

အမိ တေ ဂစ္ဆတီတိ အမိကံ။ ပရေဟိ အနေယျော **အပရေနေယျော**။ (၃) သူတပါးတို့၏ မသိစေအပ်သော မြတ်စွာဘုရားနှင့် ဂုဏ်-ဂုဏ်း အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ဘုရားဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) အပရဉ္ဉေယျ-စသော။

နီတမ္ဘောတိနေယျော။ ပရေဟိ နေယျော ပရနေယျော။ နတ္ထိ ပရနေယျော ယဿာတိ **အပရနေယျော**။ (၃) သူတပါးတို့ဆောင်ပြအပ်သော တရား မရှိခြင်း အဘာဝဘောဂုဏ်၏ မြတ်စွာဘုရားနှင့် ဂုဏ်-

http://www.dhammadownload.com

ဂုဏ်ကေး အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟောတု။ (ကြွင်းတူ)

ပရဒုက္ခံ ကိရတိ အပနေတီတိ **ကရဏာ**။ ကရဏာယေဝ ကာရုည်။ ကာရုည် ယဿ အတ္ထီတိ **ကာရုညော**။ ကာရုညဿ ဘာဝေါ **ကာရုညတာ**။ (၃) မြတ်စွာဘုရား၏ မဟာကရုဏာတော်နှင့် သာမိ- သံ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) မဟာကရုဏာတော်သည် ဝစနီယ။ (၆) အနုကမ္မနှစ်တာ, အနုဒ္ဒယတာ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

➤ ❺ ။ **မရိယာဒိယစန္ဒာ**-ကို ပရိယာဒိယန္တီတွာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်- တဿ (တထာဂတဿ) ဟု သမ္မန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်) **ကာရုညတာ**-ကို ကာရုညတာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= တဿ ဘဂဝတော-ဟု သမ္မန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်)

➤ ❻ ။ **(၈-၁)** ၌ သာမံ-ဖြင့် သယံ-သဒ္ဒါသည် သာမတ္ထကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) (တစ်နည်း) သာမံ-ဖြင့် သယံသဒ္ဒါသည် သာမံ-သဒ္ဒါ၏ ဓေတုစ်စကားလုယ် ပရိယာယ်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ပရိယာယ်ပြ အဘိဓေယျတ္ထ)

(တစ်နည်း) သာမံ-ဖြင့် သယံ-သဒ္ဒါသည် သကေ သယေ-ကဲ့သို့ မိမိဥစ္စာဟူသော အနက်ကို မဟော၊ ကိုယ်တိုင်ဟူသော သာမတ္ထကို ဟောသတည်းဟု သိစေသည်။ (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ)

(၈-၂) ဖြင့် ကိုယ်တိုင် သိ၏ဟူသည် သူတစ်ပါးတို့ မသိစေအပ် (သူပြော လူပြောကြောင့် သိသည် မဟုတ်) ဟူသော အညတ္ထာပေါဟနနည်း၊ (၀၊) အန္တောဂဓာဝဓာရဏနည်းအားဖြင့် ရအပ်သော နိဝတ္တေ တဗ္ဗတ္ထကိုဂင်း (ဘာဝတ္ထ) သယံနိပါတ်ပုဒ်နောင် ပဌမာဝိဘတ် ကျေသည်၏အဖြစ်ကိုဂင်း (ဝိဘတ္တိပဒ) ယင်း ပဌမာဝိဘတ်၏ ကြိယာဝိသေသန အနက်၌သက်သည်ကိုဂင်း (ဝိဘတ္တတ္ထ) သိစေပါသည်။

(၈ခ) ဖြင့် အဘိညာသဒ္ဒါကား ပဋိသခိ်ယောနိသော သဒ္ဒါဒေယျံ ဥပါဒါရူပံ စသည်တို့၌ကဲ့သို့ ယကာရလောပတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ (၀၊) လောပသန္ဓိဟု ဖွင့်ပြသောကြောင့် သန္ဓိလိင်္ဂပဒ)

(တစ်နည်း) အဘိညာယဖြင့် အဘိညာသဒ္ဒါကား သညာ ပညာ စသည်တို့၌ကဲ့သို့ ပဌမန္တမဟုတ်၊ ယကာရလောပတည်းဟု သိစေပါသည်။ (အဓိပ္ပါယ်ကိုဖွင့်ပြသောကြောင့် ဘာဝတ္ထ (၀၊) လောပသန္ဓိဟု ဖွင့်ပြသောကြောင့် သန္ဓိလိင်္ဂပဒ)

(၉) ဖြင့် အဘိညာယ-၌ အဘိသဒ္ဒါသည် ဝုနိမန္တ-စသော အနက်ကိုမဟော၊ အဓိကအနက်ကိုဟော-သည်၏အဖြစ်ကိုဂင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) အဘိ-အရ အဓိကအနက်ကို အဦးပဓာန ပြု၍ ဉာဏ်ကိုယူရမည်ကိုဂင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) အဘိသဒ္ဒါနောင် နာဝိဘတ်ကျေသည်၏အဖြစ်ကိုဂင်း (ဝိဘတ္တိ ပဒ) သိစေသည်။

ဥတွာ-ဖြင့် အဘိညာယ- ၌ ယ-သဒ္ဒါသည် သ-စသော ဝိဘတ်၏ ကာရိယမဟုတ်၊ တွာပစ္စည်း၏ ကာရိယတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဒု-ပစ္စယပဒ)

(၈) ၌ ပစ္စက္ခံ ကတွာဖြင့် သစ္ဆိကတွာ၌ သစ္ဆိနိပါတ်ပုဒ်သည် ပစ္စက္ခအနက်ဟောသည်ကိုဂင်း (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) သစ္ဆိပုဒ်၌ ဒုတိယာဇေဝုစ် အံဝိဘတ် ကျေနေသည်၏အဖြစ်ကိုဂင်း (ဝိဘတ္တိပဒ) သိစေပါသည်။ **(၈ဆ)** ဖြင့် မုန်းဆ၍ သိခြင်းစသည်ကို ပယ်ဖြစ်သည်ဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(၈) ၌ ဗောဓေတိ-ဖြင့် ပဓေဒေတိ-၌ ပ-ဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက အနတ္ထက၏ အဖြစ်ကို

http://www.dhammadownload.com

ငင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) ဝိဒဓာတ်သည် ခံစားခြင်း=ဝေဒယိတအနက်ကို မဟော၊ သိခြင်း=ဇောဓနအနက်ကို ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (ဓာတ္ဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဉာပေတိ-ဖြင့် ဇောဓေတိ-၌ ဗုဓဓာတ်သည် နိုးကြားခြင်း=ဇာဂရ, ပွင့်ခြင်း= ဝိကာသန-စသော အနက်တို့ကိုမဟော၊ သိခြင်း=ဉာဏအနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဓာတ္ဝတ္ထ) ပကာသေတိ-ဖြင့် သိစေ၏ဟူသည် ထင်ရှားအောင် ပြခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(၅၂-ခ) ၌ သော ဘဂဝါ-ဖြင့် သော ခမ္မံ ဒေသေတိ၌ တ-သဒ္ဒါ၏ ပက္ကန္တဝိသယ တ-သဒ္ဒါ၏ အဖြစ်ကိုငင်း(သဗ္ဗနာမလိင်္ဂံပဒ) ယင်း တ-ဖြင့် ဘဂဝါ-ကို စွဲယူသုံးသပ်သည်ကိုငင်း (သဗ္ဗနာမလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။ သတ္တေသု ကာရုညတံ ပဋိစ္စ-ဖြင့် ဘုရားရှင် တရားဟောတော်မူခြင်းသည် လောကာမိသ ကို ငဲ့၍ ဟောသည်မဟုတ်၊ သတ္တဝါတို့၌ သနားခြင်းကို စွဲ၍ ဟောတော်မူသည်ကို သိ။ (ဘာဝတ္ထ)

ဟိတွာပိ အနုတ္တရံ ဝိဝေကာသုခံ-ဖြင့်ဘုရားရှင်တရားဟောရာ၌ အတုမရှိမြတ်သော ဝိဝေကချမ်းသာ ကို စွန့်၍လည်း ဟောတော်မူသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း၊ တခါတရံ အနုတ္တရဝိဝေကသုခကို မစွန့်ဘဲလည်း တရားဟောတော်မူသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း သိစေပါသည်။(ဘာဝတ္ထ)

(၅၂-ဂ) ဖြင့် တရားဟောသောအခါ အနည်းငယ်သော တရားကိုသော်ငင်း, များစွာသော တရားကိုသော်ငင်း, ဟောသည်ရှိသော် အာဒိကလျာဏ အစရှိသော အပြားရှိအောင်သာလျှင် ဟောတော်မူသည်၏အဖြစ်ကို ငင်း၊ အာဒိကလျာဏ-စသော သုံးပုဒ်တို့သည် ခမ္မံ-၏ ဝိသေသနပုဒ် မဟုတ်၊ ဒေသေတိကြိယာ၏ ဝိသေသနပုဒ်တို့၏ အဖြစ်ကိုငင်း သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➢ ❾ ။ **(ခ) ၌ ပဥမီ ပဓေယျတ္ထေ-အရ** ။ ။ သဒ္ဒေဝက်, သမာရက်, သဗြဟ္မက်, သဿမဏဗြာဟ္မဏိ်, သဒ္ဒေဝမနုဿ-တို့ကို ယူရပါမည်။

(ဆ) ဓါတ္ဟ အနုမာနာဒိ ပဋိက္ခေပေါ-၌ အာဒိ-ဖြင့် ယူရမည့်အရာများ ။ ။ဥပမာန, အတ္ထာပတ္တိ, သဒ္ဒန္တရသန္နိဓာန, သမ္ဗယောဂ, ဝိပ္ပယောဂ, သဟစရဏ အစရှိသော အကြောင်း, အခြွက်အား ဖြင့် သိစေခြင်းကို ပေါင်းယူရပါသည်။

➢ ❿ ❽ ။ **ပဓေဓေတိ-၌ အန္တဋ္ဌာကို ဂ္ဟ၍** ။ ။ (၁) ပဝုတ္တ ဝိဒဓာတ်အရ- ဘုရားရှင်၏ ဒေသနာဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကြိယာဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ခမ္မရုတ်ဌာယီဘာဝ+ခမ္မသိဂ်ါရ ရသ မည်၏။ (၂) မဟောကြားမီ စိတ်ဖြင့် ပိုင်းခြားမှတ်သားအပ်သော မနသာဝဝတ္ထုပိတ ဒေသနာတော် သည်၎င်း, တရားနာပရိသတ်ပရိသတ်သည်၎င်း အာရမ္မဏဝိဘာဝ မည်၏။ (၃) တရားတော်၏ အာဒိ ကလျာဏ-စသော ဂုဏ်တော်တို့သည်၎င်း, ဒေသနာဉာဏ်တော်၏ ရှေ့အဘို့၌ဖြစ်သော ဗုဒ္ဓဉာဏ်တော်တို့ သည်၎င်း, ရှေးရှေး၌ဖြစ်သော ပါရမီသမ္ဘာရတို့သည်၎င်း ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ မည်၏။ (၄) တရားနာပရိသတ်တို့ သန္တာန်၌ ခမ္မသဝဏကုသိလ်ဖြစ်ခြင်းအစ တရားတော်အတိုင်း ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် အားထုတ်သဖြင့် ကာယိက သုခ, စေတသိကသုခ, သဂ္ဂသမ္ပတ္တိ, နိဗ္ဗာနသမ္ပတ္တိ-စသော အကျိုးအဆက်ဆက်သည် အနုဘာဝ။

ခမ္မံ ဒေသေတိ-အရ ။ ။ (၁) ဒေသနာဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကြိယာဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ခမ္မရုတ်ဌာယီဘာဝ+ခမ္မသိဂ်ါရ ရသ။ (၂) တရားတော်သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) သတ္တဝါတို့

http://www.dhammadownload.com

အပေါ်၌ သနားတော်မူသည်၏အဖြစ်သည် ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ။ (၄) သတ္တဝါတို့ မင်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်ကို သိ၍ နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုရခြင်း အကျိုးသည် အနုဘာဝ မည်၏။

အဘိညာ/အဓိဇကေန ဉာဇေန–အရ ။ ။ (၁) သမ္ဘဉုတဉာဏ်တော်သည် ဓမ္မရတိဌာယီ ဘာဝ+ဓမ္မသိဒ်ဂါရရသ။ (၂) လောကသည်ငင်း, သတ္တဝါအပေါင်းသည်ငင်း အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) လောက၏ နတ်ဗြဟ္မာစသည်တို့နှင့် တကွဖြစ်ခြင်းသည်ငင်း, သမ္ဘဉုတဉာဏ်၏ အလုံးစုံကို သိခြင်းသည်ငင်း ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ။ (၄) ဓေနေယျတို့အား နတ် ဗြဟ္မာ ငရဲ ပြိတ္တာများရှိကြောင်းကို သိစေတော်မူခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ကာရုညတံ–ဇ္ဈ ကာရုညေ–အရ ။ ။ မဟာကရုဏာဆောသည် ဓမ္မရတိဌာယီ ဘာဝ+ဓမ္မသိဒ်ဂါရရသ။ ဝေနေယျသတ္တဝါအပေါင်းသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ သတ္တဝါတို့၏ ပါရမီသမ္ဘာရသည် ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ။ အာဒိကလျာဏ စသည်နှင့် ပြည့်စုံသော တရားတော်ကို ဟောခြင်းသည် အနုဘာဝ။

ဝါက္ယ (ရူ၊ ၇) [၁၆၀။] (ဘာဋီ၊ ဒု၊ ၄၂၅)

(က) **ကေဝလပရိပုဏ္ဏာနိ ဇတ္ထ ဇကေဝလိန္တိ သကလာဓိဝစန်။ ပရိပုဏ္ဏာနိန္တိ အနူနာဓိကဝစန်။**

(ခ) **ကုဒ် ဝုတ္တံ ဟောတိ – သကလပရိပုဏ္ဏမေဝ ဒေသေတိ၊ ကေဒေသနာပိ အပရိပုဏ္ဏာ နတ္ထိတိ။** (ဂ) **ဥပနေတဗ္ဗ အပနေတဗ္ဗသ အဘာဝတော ""ကေဝလပရိပုဏ္ဏ""န္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။**

(ဃ) **ပရိသုဒ္ဓန္တိ နိရုပက္ကိလေသံ။** (၄-၁) **ယော ဟိ ""ကုမ် ဓမ္မဒေသနံ နိဿာယ လာဘံ ဝါ သက္ကာရံ ဝါ လဘိဿာမိ"" တိ ဒေသေတိ၊ တဿ အပရိသုဒ္ဓါ ဒေသနာ ဟောတိ။ (၄-၂) ဘဂဝါ ပန လောကာမိသနိရပေက္ခော ဟိတဖရဏေန မေတ္တာဘာဝနာယ မုဒုဟဒယော ဥလ္လုမ္ပန သဘာဝ သဏ္ဌိတေန စိတ္တေန ဒေသေတိ။** (၉) **တသ္မာ ပရိသုဒ္ဓံ ဓမ္မံ ဒေသေတီတိ ဝုစ္စတိ။**

➤ ❺ ။ (၄) ဟိ၊ ချဲ့ဦးအံ့။ ယော၊ အကြင် ဓမ္မကထိကပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ကုမ် ဓမ္မဒေသနံ၊ ဤတရားဟောခြင်းကို။ နိဿာယ၊ မှီ၍။ လာဘံ ဝါ၊ ရအပ်သော သာမည်လာဘ်ကိုသော်လည်း။ လဘိဿာမိ၊ ရလိမ့်အံ့။ သက္ကာရံ ဝါ၊ ကောင်းစွာပြုအပ်သော ဝိသေသလာဘ်ကိုသော်လည်း။ လဘိဿာမိ၊ ရလိမ့်အံ့။ ကုတိ၊ ဤသို့ နှလုံးသွင်း၍။ ဒေသေတိ၊ ဟော၏။ ။ တဿ၊ ထို ဓမ္မကထိကပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဒေသနာ၊ ဒေသနာသည်။ အပရိသုဒ္ဓါ၊ ထက်ဝန်းကျင် စင်ကြယ်သော ဒေသနာ မဟုတ်သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ပန၊ အဖို့တစ်ပါး ကား။ ဘဂဝါ၊ ကို။ (ဝါ) သည်။ လောကာမိသနိရပေက္ခော၊ လောကအာမိသ တို့၌ ငဲ့ကွက်ခြင်း ရှိဆော်မမူသည်။ ဟိတဖရဏေန၊ စီးပွားဖြင့် သတ္တဝါတို့ အပေါ်၌ ဖြန့်တတ်သော။ မေတ္တာဘာဝနာယ၊ မေတ္တာဘာဝနာဖြင့်။ (ဝါ) ကြောင့်။ မုဒုဟဒယော၊ နူးညံ့သော စိတ်နှလုံး ရှိတော်မူသည်။ (ဟုတွာ၊ ဖြစ်၍) ဥလ္လုမ္ပန သဘာဝသဏ္ဌိတေန၊ သဲကိလေသဝဋ္ဋဒုက္ခမှ လုယက်ကယ်တင်ခြင်းသဘော၌ ကောင်းစွာတည်သော။ စိတ္တေန၊ စိတ်တော်ဖြင့်။ ဒေသေတိ၊ ဟောတော်မူ၏။ ။

➤ ❻ ။ **(က) ဧကုပ္ပိဒ်း သံဝဏ္ဏနာနုဗ္ဗမဧဘာဒနာ** ။ ။ ဆရာ၊ အရှင်အာနန္ဒာသည် *သီလက္ခန်*ပါဠိတော်၌ ကေလဝပရိပုဏ္ဏ–ဟု ဟောကြားတော်မူခဲ့၏။ ကေဝလ–သဒ္ဒါသည် ယေဘုယျအနက်, အဗျာမိဿအနက်, ဓိသံယောဂအနက်တို့ကို ဤနေရာ၌ ဟောကြားသည်ဟု မှတ်ရပါမည်လော။ ဤနေရာ၌ အလို ရှိအပ်သော ကေလဝသဒ္ဒါ၏ အနက်ကား အဘယ်ပါနည်း။ မပြဆိုချေသော် အတိဗျာပိတဒေါသ အရှင်

http://www.dhammadownload.com

အာနန္ဒာအား သင့်ရောက်ရာ၏၊ စုဒ်ကြောင့် (က) ပထမဝါကျကို မိန့်။

(ခ) သို့/ အနုသန္ဓေ ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် ကေဝလ-သဒ္ဒါသည် အလုံးစုံဟူသော အနက်ကို ဟော၏၊ ပရိပုဏ္ဏသဒ္ဒါသည် မယုတ်, မလွန်သော အနက်ကိုဟော၏ဟု ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်း တဝါကျလုံး၏ အပေါင်းဖြစ်သော ဝါကျပိဏ္ဍတ္ထကို ပြလိုသော ဆရာသည် (ခ) မိန့်။

(ခ) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် အလုံးစုံပြည့်စုံ၏ဟူသည် ယုတ်လျော့ခြင်းမရှိ၊ ပိုလျှံခြင်းလည်း မရှိခြင်းပင်ဖြစ်၏ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ယုတ်လျော့ခြင်း ပိုလျှံခြင်းဟူသည် အဘယ်ကို ဆိုလို ပါသနည်း။ ဒေသနာမဂ္ဂ၏ ယုတ်လျော့ခြင်းရှိပုံ ပိုလျှံခြင်းရှိပုံကို ပိဏ္ဍတ္ထအားဖြင့် မပြဆိုပြီလော။ (ခ)

(ဂ) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် အလုံးစုံပြည့်စုံသည်ကိုသာ ဟောတော်မူ၏၊ မပြည့်စုံသော ဒေသနာ တစုံတခုမည်သည် မရှိဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ဒေသနာတော်၏ ပြည့်စုံပုံကို အဘယ်သို့ မှတ်သားအပ်ပါသနည်း။ ဒေသနာတော်၌ ရုပ်တရားတို့ကဲ့သို့ ပြည့်စုံခြင်း ယုတ်လျော့ခြင်းသည် မထင်ရှားသည် မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ သဘောဂမ္ဘီရာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဃ) ဖြင့် ဘုရားရှင်သည် နိရုပက္ကိလေသ အညစ်အကြေး မရှိသော တရားတော်ကို ဟောတော်မူသော်ဟု ဆို၏၊ အဘယ်သို့လျှင် (ဝါ) ဘယ်ပုံ ဘယ်နည်း အညစ်အကြေး မရှိသော တရားတော်ကို ဟောကြားပါသနည်း၊ ဟောကြားအပ်သော တရားတော်၏ အညစ်အကြေး မရှိပုံကို အကြောင်းသွင်း၍ အကျယ်တဝင့် ပြဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော၊ (ဝါ) ရွှေ့ွေ့-စသော ရတနာတို့မှာ ညစ်နွမ်းမှုရှိသကဲ့သို့ ဘုရားရှင်ဟောကြားအပ်သော တရားရတနာ၌လည်း ညစ်နွမ်း ခြင်း ရှိသည်သာ မဟုတ်ပါလော၊ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

(တနည်း) ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဃ)ဖြင့် ပရိသုဒ္ဓံ-ကို နိရုပက္ကိလေသံ-ဟု ဖွင့်ပြဆို၏။ ယင်းစကား ရပ်၌ လာဘ်ပူဇော်သက္ကာရကိုငဲ့၍ ဟောသောဒေသနာသည် နိရုပက္ကိလေသ (ပရိသုဒ္ဓ) ဖြစ်၏၊ လာဘ်ပူဇော် သက္ကာရလောကာမိသကို မငဲ့မူ၍ ဝဋ်ဒုက္ခမှ လွတ်မြောက်ရန် ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် မေတ္တာဘာဝနာစိတ်ဖြင့် ဟောကြားအပ်သော ဒေသနာသည် ဥပက္ကိလေသ(အပရိသုဒ္ဓ) ဖြစ်၏ဟူ၍ ဆိုလိုပါသလော။ အဘယ်သို့ ဟောကြားအပ်သော ဒေသနာတော်ကို နိရုပက္ကိလေသ(ပရိသုဒ္ဓ) ဒေသနာတော်, အဘယ်သို့ ဟောကြားအပ် သော ဒေသနာတော်ကို ဥပက္ကိလေသ(အပရိသုဒ္ဓ) ဒေသနာတော်ဟူ၍ ဆိုလိုပါသနည်း။ စုဒ်-(ဂ) မိန့်။

(ဇ-၂) သို့ / ဆရာ၊ဆရာသည် (ဇ-၁) ဖြင့် တရားဒေသနာတော်ကိုမှီ၍ လာဘသက္ကာရကို ရအံ့ဟု နှလုံးသွင်း၍ ဟောသော ဓမ္မကထိကပုဂ္ဂိုလ်၏ ဒေသနာသည် မစင်ကြယ်ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ဘုရားရှင် ကိုယ်တော်မြတ်၏ ဒေသနာတော်ကိုလည်း အပရိသုဒ္ဓဒေသနာဟူ၍ပင် မှတ်သားအပ်ပါသလော အဘယ်သို့ မှတ်သားအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဇ-၂) မိန့်။

➤ ❸ ။ [ဇ-၁ ဝါကျကိုရှု] (၁) နနု ပါဠိယံ ကေဝလပရိပုဏ္ဏန္တိ ဝုတ္တံ။ (၂) အထ ကသ္မာ သကလပရိပုဏ္ဏမေဝါတိ ဧဝသဒ္ဒေန ဝုတ္တံ။ (၃) နနု ဧကဒေသနာပိ အပရိပုဏ္ဏာ နတ္ထိ။

(၄) တသ္မာ သကလပရိပုဏ္ဏမေဝါတိ ဧဝသဒ္ဒေန ဝုတ္တံ။

[ဇ-၁ ဝါကျကိုရှု] (၁) နနု လောကာမိသပေက္ခော ဝါ ဟောတု, လောကာမိသနိရာပေက္ခော

http://www.dhammadownload.com

ဝါ ဓမ္မဒေသနာ ဘာဝေန သဒိသာယေဝ ဟောန္တိ။ (၂) အထ ကသ္မာ ယော "ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ နိဿာယ လဘတဲ ဝါ သဏ္ဌာရံ ဝါ လဘိဿာမီ"တိ ဒေသေတိ၊ တသ အပရိသုဒ္ဓါ ဒေသနာ ဟောတီတိ ဝုတ္တံ။ (၃) နနု (တသ ဒေသနာ) တဏှာယ သံကိလိဋ္ဌာ ဟောတိ။

(၄) တသ္မာ ယော "ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ နိဿာယ လဘတဲ ဝါ သဏ္ဌာရံ ဝါ လဘိဿာမီ"တိ ဒေသေတိ၊ တသ အပရိသုဒ္ဓါ ဒေသနာ ဟောတီတိ ဝုတ္တံ။

[c+ဓ-ဝါက္ယတ္ထိုကို့ရှု] (၁) နနု ယော "ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ နိဿာယ လဘတဲ ဝါ သဏ္ဌာရံ ဝါ လဘိဿာမီ"တိ ဒေသေတိ၊ တသ အပရိသုဒ္ဓါ ဒေသနာ ဟောတီတိ ဝုတ္တံ။ (၂) အထ ကသ္မာ ပရိသုဒ္ဓံ ဓမ္မံ ဒေသေတီတိ ဝုစ္စတိ။ (၃) နနု ဘဂဝါ လောကာမိသနိရပေက္ခော ဟိတဖရဏေန မေတ္တာဘာဝနာယ မုဒုဟဒယော ဥလ္လုမ္ပနသဘာဝသဏ္ဌိတေန စိတ္တေန ဒေသေတိ။

(၄) တသ္မာ ပရိသုဒ္ဓံ ဓမ္မံ ဒေသေတီတိ ဝုစ္စတိ။

➤ ❾ ။ အတ္ထနော သဘာဝံ ဟရတီတိ **ဟဒယံ**။ (၃) မိမိ၏ သဘောကို ဆောင်ခြင်းကြောင့် သကတ်သည် ဝစနဟောတု မည်၏။ (၅) စိတ်နှလုံးတော်ဖြစ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) စိတ္တံ, စေတော- စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

မောဒေယတီတိ မုဒု။ အတ္ထနော သဘာဝံ ဟရတီတိ **ဟဒယံ**။ မုဒု ဟဒယံ စေတသာ(ဘဂဝတော)တိ **မုဒုဟဒယော**။ (၃) မုဒုဟဒယ-အရ နူးညံ့သော နှလုံးသား စိတ်ထားနှင့် ယင်းနှလုံးသားစိတ်ပိုင်ရှင် ဘုရားရှင်ဖြစ်၏ သံ+သာမီ၊ ဝုဏ်+ဝုဏော အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) ဘုရားဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဘဂဝါ, လောကာမိသနိရာပေက္ခ-စသော--။

မောဒယတီတိ **မုဒု**။ (၃) ဝမ်းမြောက်ခြင်းကြောင့်(ဝါ) နူးညံ့ခြင်းကြောင့်သကတ်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) နူးညံ့သော နှလုံးသားသည် ဝစနီယ။ (၆) သဏှ, သုခုမ-စသော--။

လဘိတမ္မောတိ **လာဘော**။ (၃) ရခြင်းကြောင့်သကတ်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) ရအပ်သော သင်္ကန်းစသော ပစ္စည်းသည် ဝစနီယ။ (၆) လဒ္ဓ, ဝိတ္တ-စသော--။

သဟ ကလေန ယံ ဝတ္တတီတိ **သကဝံ**။ (အစိတ်နှင့်တကွဖြစ်သော အပေါင်း)

အာမသိယန္တေတိ အာမိသာ။ လောကေဟိ အာမိသာ **လောကာမိသာ**။ နတ္ထိ အပေက္ခာ ယဿာတိ **နိရပေက္ခော**။ လောကာမိသေသု နိရပေက္ခော **လောကာမိသနိရပေက္ခော**။

➤ ❿ ။ (c) ၌ **မုဒုဟဒယော**-ကို မုဒုဟဒယတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်- ဘဂဝတော-ဟု သမ္မန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်) **လောကာမိသနိရပေက္ခော**-ကို လောကာမိသနိရပေက္ခတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်-ဘဂဝတော-ဟု သမ္မန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်) **နိရုပက္ကိလေသော**-ကို နိရုပက္ကိလေသတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်- ဓမ္မသ-ဟု သမ္မန်ခံ။ (၏/သည် စပ်)

(၈) ၌ **တသ္မာစနာင် ဖြစ်သင့်စသောဟိတ်ကား**= တသ္မာ ဒေသကတ္တာ ဖြစ်ပါသည်။ ယင်း ဟိတ်၏ သမ္မန်ကား= ဘဂဝတော ဖြစ်ပါသည်။ (၏/သည် စပ်)

➤ ⓫ ။ (က) ၌ သကလာဓိဝစနံ-ဖြင့် ကေဝလပရိပုဏ္ဏံ၌ ကေဝလ-သဒ္ဒါသည် နိပါတ်

http://www.dhammadownload.com

အဗျယ မဟုတ်၊ ကဝဓာတ်+အလပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသော ကိတ်နာမ်ပုဒ်၏အဖြစ်ကိုငင်း (လိင်္ဂပဒ) ယင်း ကေဝလ-သဒ္ဒါသည် ဤနေရာ၌ အဝေါမိဿ=မရောနှောခြင်းဟူသော အနက်ကို မဟော၊ အနဝသေသ= အကြွင်းမဲ့ အလုံးစုံဟူသော အနက်ဟောသည်ကိုငင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

အနူနာဓိကဝစနံ-ဖြင့် ပရိပုဏ္ဏ်၌ ထက်ဝန်းကျင်ပြည့်စုံ၏ဟူသည် အနက်အဓိပ္ပါယ်အားဖြင့် အယုတ် အလွန်မရှိခြင်း, အယုတ်အလွန်ကို တားမြစ်ခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေသည်။(ဘာဝတ္ထ)

(ဃ) ဖြင့် ပရိသုဒ္ဓ=ထက်ဝန်းကျင်စင်ကြယ်၏ဟူသည် လောကာမိသကိုငဲ့သော တဏှာသံကိလေသ အညစ်အကြေးမှ စင်ကြယ်ခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) ပရိသုဒ္ဓတိတိ ပရိသုဒ္ဓေါ ဟု ပြုရမည်ကိုငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) တ-ပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓနအနက်၌ သင်္ကသည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

➢ ❽ ။ **အနူန ဖြစ်ခြင်းကား**= အကြင်အကျိုးငှာ ဟောတော်မူအပ်၏၊ ထိုအကျိုးကို ပြီးစေတတ်သောကြောင့် "အနူန" အဖြစ်ကို သိအပ်ပါသည်။

အနဓိက ဖြစ်ခြင်းကား = ထိုဟောအပ်သော အကျိုး၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော မဟော အပ်သော အကျိုးကို မပြီးစေတတ်သောကြောင့် "အနဓိက" အဖြစ်ကို သိအပ်ပါသည်။

➢ ❾ ။ **(ဇ-ဒ) ဝါက္ယ** = နိဿယ လာဘသက္ကာရံ၊ ယော ကွမံ ဓမ္မဒေသနံ။

လဘိဿာမိတိ ဒေသေတိ၊ အသုဒ္ဓါ တုဿ ဒေသနာ။ (ပထျာဝတ္တဂါထာ+အနုဋ္ဌုဘာဆနိ်း)

➢ ❶❿ ။ **(ဇ-ဒ) ဝါက္ယကို့ရှု** ။ ။ (၁) လာဘသက္ကာရကို ငဲ့ကွက်၍ တရားဟောသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌ တဏှာလောဘ ပြဋ္ဌာန်းသော လောဘမူစိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ကာမရတိဋ္ဌာယိဘာဝ+ကာမ သိဂ်ါရရသ မည်၏။ (၂) မဟောမီ ရှေးအဖို့၌ ပိုင်းခြားမှတ်သားအပ်သော မနသာဝဝတ္ထုပိတဒေသနာဟော်သည်ငင်း, လာဘသက္ကာရသည်ငင်း အာရမ္မဏဝိဘာဝ မည်၏။ (၃) ဤတရား ဒေသနာတော်ကို မှီ၍ လာဘ သက္ကာရကို ရလိမ့်မည်ဟု နှလုံးသွင်းမှု အယောနိသော မနသိကာရ စသည်သည် ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ မည်၏။ (၄) မစင်ကြယ်သော တရားဒေသနာဟူ၍ ပညာရှိသူတော်ကောင်းတို့၏ အထင်အမြင်သေးမှု ခံရခြင်း, လာဘသက္ကာရကို ငဲ့ကွက်ဟောခြင်းကြောင့် ဝဋ်ဆင်းရဲမှ မထွက်မြောက်နိုင်ဘဲ သံသရာ၌ ကျင်လည်နေရ ခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဝါက္ယ (ဂု ၈) [ဌ၊၁၆၁/၂၂] (ဘာဋီ၊၃၊၄၃၇)

(က)ကုမသ္မိမွိဌာနေ ကုဒဓေမေ ""ပြဟ္မစရိယ""န္တိ အဓိပ္ပေတံ။

(ခ)တသ္မာ ဗြဟ္မစရိယံ ပကာဒေသတိတိ သော ဓမ္မံ ဒေသေတိ အာဒိကလျာဏံ (ပ) ပရိသုဒ္ဓံ။

(ဂ) ဓဝံ ဒေသေန္တော စ သိက္ခတ္တယသင်္ဂဟိတံ သကလသာသနံ ပြဟ္မစရိယံ ပကာသေတိတိ ဓဝမေတ္ထ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ (ဃ) ဗြဟ္မစရိယန္တိ သေဋ္ဌဋ္ဌေန ပြဟ္မဘူတံ စရိယံ။

(င)ပြဟ္မဘူတာနံ ဝါ ဗုဒ္ဓါဒီနံ စရိယန္တိ ဝုတ္တံ ဖောတိ။ (စ) တံ ဓမ္မန္တိ တံ ဝုတ္တပ္ပကာရသမ္ဗန္ဓံ ဓမ္မံ။

(ဆ) သုဏာတီ ဂဟပတိဝါတိ ကသ္မာ ပဋိမံ ဂဟပတိ နိဒ္ဒိသတိ ?

(ဇ) နိဟတမာနတ္တာ, ဥသ္သန္နတ္တာစ။

http://www.dhammadownload.com

➢ ❶ ။ **(ဃ)** ဗြဟ္မစရိယန္တိ(ဧတ္ထ)၊ဗြဟ္မစရိယံဟူသော ဤပါဠိ၌။သေဋ္ဌဋ္ဌေန၊မြတ်သည်၏အဖြစ်ဟူသော အနက်ကြောင့်။ဗြဟ္မဘူတံ၊မြတ်သည်ဖြစ်၍ဖြစ်သော။စရိယံ၊အကျင့်ကို။ **(ဇ)** ဝါ၊တစ်နည်း။ ဗြဟ္မဘူတာနံ၊မြတ်သည်ဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်သော။ဗုဒ္ဓါဒီနံ၊ဘုရား အစရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။(ဝါ) ဘုရား, ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ, သာဝကတို့၏။စရိယံ၊အကျင့်ကို။ပကာသေတိ၊ထင်ရှားပြတော်မူ၏။(ထည့်)ကုတိ၊ဤသို့။ဝုတ္တံ၊ဆိုအပ်သည်။(ဝါ) ဆိုလိုသည်။ဟောတိ၊ဖြစ်၏။

➢ ❷ ။ **(ဇ) ဒုဒ္ဒီ/** ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် ဤအဋ္ဌကထာ၌ သိက္ခာသုံးပါးဖြင့် သိမ်းယူအပ်သော သကလသာသနာကို ဗြဟ္မစရိယ–အရ အလိုရှိအပ်၏ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ထိုသို့ သကလသာသနာကို ဗြဟ္မစရိယ–အရ ယူအပ်သဖြင့် အဘယ်သို့သော အကျိုးရှိပါသနည်း၊ ဗြဟ္မစရိယသဒ္ဒါသည် အခြားအနက် များစွာတို့၌လည်း ဖြစ်သည် မဟုတ်ပါလော။ (ဝါ) အကျိုးမရ နိရတ္ထကဟူ၍ မှတ်သားအပ်ပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဇ) ဒုဒ္ဒီ/ ဧစာဧနာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဃ) ဖြင့် ဗြဟ္မစရိယံပုဒ်ကို ကမ္မဓာရယ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟု ပြဆိုတော်မူ၏။ ဗြဟ္မစရိယံပုဒ်၌ ကမ္မဓာရယ်သမာသ် ဝစနတ္ထတမျိုးသာ ဖြစ်သင့်ပါသလော၊ မည်သည့် ဝစနတ္ထ ဖြစ်နိုင်ပါသေးသနည်း၊ အခြားဖြစ်နိုင်သော ဝစနတ္ထကို မပြသော် ဆရာ့အား အဗျာပိတဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏၊ စုဒ်ကြောင့် (ဇ)မိန့်။

(ဆ+ဇ) ဒုဒ္ဒီ/ ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် သုဏာတိ ဂဟပတိဝါ–ဟု ရှေးဦးစွာ သူကြွယ်ကို ညွှန်ပြတော်မူ၏။ မင်းမျိုး ပုဏ္ဏားမျိုးစသည်ဖြင့် အမျိုးများစွာ ရှိကြကုန်သည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ့်ကြောင့် သူကြွယ်ကို ရှေးဦးစွာ ညွှန်ပြတော်မူပါသနည်း။ အကယ်၍ သူကြွယ်ကို ရှေးဦးစွာ ညွှန်ပြခြင်း၏ အကြောင်းကို မပြသော် အကြောင်းမှယုတ်သော ဟီနတ္ထဒေါသ မြတ်စွာဘုရားအား သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ဆ+ဇ) မိန့်။

➢ ❸ ။ [**က–ဝါကျကိုရ**] (၁) နနု ဗြဟ္မစရိယသဒ္ဒေါ ဒါနေ ဝေယျာဝစ္စေ ပဉ္စသိက္ခာပဒသီလေ အပွမညာသု မေထုနဝိရတိယံ သဒါရသန္တောသေ ဝိရိယေ ဥပေါသထင်္ဂသု အရိယမဂ္ဂေ သာသနေတိ ဣမေ သုတ္ထေသု ဒိဿတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ ဣမသ္မိံဝိ ဌာနေ ဣဒမေဝ "ဗြဟ္မစရိယ"န္တိ အဓိပ္ပေတံ။

(၃) ယသ္မာ သိက္ခတ္တယသင်္ဂဟိတံ သကလသာသနံ ဣဓ ဗြဟ္မစရိယန္တိ အဓိပ္ပေတံ။

(၄) တသ္မာ ဣမသ္မိံဝိ ဌာနေ ဣဒမေဝ "ဗြဟ္မစရိယ"န္တိ အဓိပ္ပေတံ။

[**ခ–ဝါကျကိုရ**] (၁) နနု ဧမံ့ ဒေသေတိတိ ဝုတ္တော။ (၂) အထ ကသ္မာ ဗြဟ္မစရိယံ ပကာသေတိတိ ပုန ဝုတ္တံ။ (၃) နနု ဧဝံ ဒေသေန္တောစ သိက္ခတ္တယသင်္ဂဟိတံ သကလသာသနံ ဗြဟ္မစရိယံ ပကာသေတိ။ (၄) တသ္မာ ဗြဟ္မစရိယံ ပကာသေတိတိ ပုန ဝုတ္တံ။

[**ဆ+ခ ဝါကျတို့ကို ရ**] (၁) နနု ဂဟပတိကုလတော အညာနိ ခတ္တိယ ဗြာဟ္မဏ ဟီနစ္စ ကုလာနိ သန္တိ။ (တနည်း) နနု ခတ္တိယာဒယော ဝိပဿနာယ ကမ္မံ ကရောန္တော သက္ကောန္တိ အရဟတ္တေ ဗတိဋ္ဌာတုံ။ (၂) အထ ကသ္မာ "သုဏာတိ ဂဟပတိဝါ"တိ ပဌမံ ဂဟပတိ နိဒ္ဒိသတိ။ (၃) နနု နိဟတမာနော၊ ဥဿန္နော ဟောတိ။ (၄) တသ္မာ "သုဏာတိ ဂဟပတိဝါ"တိ ပဌမံ ဂဟပတိ နိဒ္ဒိသတိ။

http://www.dhammadownload.com

➤ ၄ ။ နိဟနိယတေတိ **နိဟတော**။(အသပဒ) နိဟိတမ္မောတိ နိဟတော။ (သပဒ) သေယျာတိ ဝသေန မညတိတိ မာနော။ နိဟတော မာနော ယေနာတိ **နိဟတမာနနော**။ (၃) ပယ်ဖျောက်အပ်ပြီးသော (ဝါ) နှိမ်ချအပ်ပြီးသော မာန်၏ သူကြွယ်ဒြဗ်နှင့် ဂုဏ်–ဂုဏေး အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) ပယ်ဖျောက် (ဝါ) နှိမ်ချအပ်ပြီးသော မာန်ရှိသော သူကြွယ်ဒြဗ်သည် ဝစနိယ မည်၏။ (၆) ပဟီနမာနော–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနိယတ္ထ မည်၏။

ဗြဟ္မတိ ဝုဒ္ဓိ ဂစ္ဆတီတိ **ဗြဟ္မာ**။ (၃) ကြီးပွားခြင်းသို့ရောက်ခြင်း ကြီယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု (၅) မြတ်သော အကျင့်ဟူသော သာသနာသည် ဝစနိယ။ (၆) သေဋ္ဌ, အဂ္ဂ–စသော––။

ပရိသုဗ္ဗတိတိ **ပရိသ္သဒ္ဓါ**။ (၃) စင်ကြယ်ခြင်းကြီယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) စင်ကြယ်သော ဓမ္မသည် ဝစနိယ။ (၆) သုစိ–စသော။

➤ ၅ ။ **ဥဿန္နတ္ထော**-၌ ဘာဝသမ္မန်ကား= ဥဿန္နသ ဖြစ်ပါသည်။ **တ္ထ–သမ္မန်ကား**= ဂဟဟတိသ ဖြစ်ပါသည်။(၏/သည် စပ်) **နိဟတမာနတ္ထော**-ဟိတ်၏ သမ္မန်ကား= ဂဟဟတိသ ဖြစ်ပါသည်။ (၏/သည် စပ်) **(ခ) ၌ တသ္မာ–နောင် ဖြစ်သင့်သော ဟိတ်ကား**= တသ္မာ တတော အဓိပ္ပေတတ္ထာ ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းဟိတ်၏ သမ္မန်ကား= ဂ္ဂမသ သကလသာသနသ။ (၏/သည်)

ဧဝသေတိ-ကို ဒေသေန္တတ္ထာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= တသ ဘာဝတော။ (၏/သည် စပ်)

➤ ၆ ။ **(ဃ)** ၌ သေဋ္ဌေန-ဖြင့် ဗြဟ္မစရိယံ၌ ဗြဟ္မ–သ၌သည် ပိတာမဟ–စသော အနက်တို့ကို မဟော၊ သေဋ္ဌအနက်ကို ဟော၏ဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ)

ဗြဟ္မဘူတံ စရိယံ-ဖြင့် ဗြဟ္မနှင့် စရိယံကို ဗြဟ္မဘူတံ စရိယံ ဗြဟ္မစရိယံ–ဟု သမ္ဘာဝနာ ကမ္မဓာရယ်သမာသ် ပြုရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သမာသလိင်္ဂတ္ထ)

(ဇ) ၌ ဗြဟ္မဘူတာနံ စရိယံ–ဖြင့် ဗြဟ္မာနံ စရိယံ ဗြဟ္မစရိယံ–ဟု ဆဋ္ဌီ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ပြုရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ဗုဒ္ဓါဒီနံ–ဖြင့် ဗြဟ္မ–အရ ဘုရား အစရှိသော မြတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

(စ) ဖြင့် တံ ဓမ္မံ၌ ဓမ္မ–အရ ဆိုအပ်ပြီးသော အာဒိကလျာဏ အစရှိသော အပြားတို့နှင့် ပြည့်စုံသော ပရိယတ္တိဓမ္မ, ပဋိပတ္တိဓမ္မတို့ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

➤ ၇ ။ **ဗြဟ္မစရိယံ ပကာသေတိ–၌ ဣစ္စာဒိဓမ္မတာ ဗြဟ္မစရိယ–အရ** ။ ။ သိက္ခာသုံးပါးဖြင့် ရေတွက်အပ်သော အလုံးစုံသော သာသနာကို ယူရပါသည်။

မာနနှင့် ဒမ္မ အထူး ။ ။ ဒုဗ္ဘလမာန်သည် မာန။ ဗလဝမာန်သည် ဒမ္ဘ၊ ဤသို့ ထူးပါသည်။

ထိကျ (ရဂု) [၌၊၁၆၂။] (ဘာဋီ၊၃၊၄၄၀)

(က) **ပစ္စာဇာတောတိ ပတိဇာတော။ ဣတိ ပဒိသဒ္ဒိဿတိတိ စဝံ ပစ္စဝေက္ခတိ။**

(ခ) **သမ္မာဒေဿနာဝါဒေသာတိ သဒေပိ သဒ္ဒိဟတ္ထေဿရေ ယောဇနသတန္တရေပိ ဝါ ဒွေဇာယမ္ပတိကာဝသိဿိတထာပိနေသံသကိဉ္စနသပလိဗောဓေဒ္ဒနဿရာဝါသောသမ္ဘာဝေယေဝ။**

➤ ၈ ။ **(ခ) ဝါကျ၌ လို့ရင်း ပဓာနကား**= သမ္ဘာဝေယေဝ ဖြစ်ပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

အဓိပ္ပါယ်ကား– ကျဉ်းမြောင်းသည်သာတည်းဟူလို။

ဃရော၀ါဓေသ–သို့/ ပညတ်နည်း ဧစာဒနာဇွတ် ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် သမ္မာဓေယ်ဝ ဖြင့် ကျဉ်းမြောင်းသည်သာတည်းဟု ဆို၏။ အဘယ် အရာသည် ကျဉ်းမြောင်းပါသနည်း။ ရဟန်းဘောင်၌ နေရခြင်းသည် ကျဉ်းမြောင်းပါသလော၊ ကျဉ်မြောင်းသော အရာကို မပြသော် ဆရာ့အား အဗျာပိတဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် ဃရာ၀ါသော–ပါဠိကို မိန့်။ **အဓိပ္ပါယ်ကား**– အိမ်၌ နေခြင်းသည် ကျဉ်းမြောင်း၏ဟု ငါပြဆိုရကား သင်တင်သော အဗျာပိတဒေါသ ငါ့အား မရောက်ဟူလို။

(ခ) သို့/ ဧဒါသာဧရာပနဧစာဧနာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် ဃရာ၀ါသော သမ္မာဓေယေ၀– ဖြင့် အိမ်ရာထောင်ခြင်းသည် ကျဉ်းမြောင်းသည်သာဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ အတောင်(၆၀) ကျယ်၀န်းသော အိမ်၌ရင်း, ယူဇနာတစ်ရာအတွင်း အရပ်ဒေသ တစ်ခုခု၌သော်ငင်း လင်မယား နှစ်ယောက်တည်းသာ နေထိုင်ကြသည် မဟုတ်ပါလော၊ အဘယ့်ကြောင့် အိမ်ရာထောင်ခြင်းသည် အလွန်ကျဉ်းမြောင်းသည်သာဟု ဖွင့်ပြပါသနည်း။ အတောင်(၆၀) ကျယ်၀န်းသော အိမ်၌ နေထိုင်ပါလျက် ကျဉ်းမြောင်းသည်ဟု ဆိုခြင်းသည် ယုတ္တိသဘာ၀ကင်းသောကြောင့် သဘာ၀ဝိရောဓိဒေါသ ဆရာ့အား သင့်ရောက်ရာ၏။ (ခ) မိန့်။

➢ ❾ ။ [ဧ–ဝါက္ယကို့ရှု] (၁) နန္ဒ သင်္ခါဟတ္ထေယရေ ယောဓနသတန္တရေပေါ ဝါ ဒွေဓာယမ္မတိကာ ဝသန္တိ။ (၂) အထ ကသ္မာ ဃရာ၀ါသော သမ္မာဓေယေ၀ါတိ ဝုတ္တံ။ (၃) နန္ဒ နေသံ သကိဉ္စနသပလိဗောဓော ဟောတိ။ (၄) တသ္မာ ဃရာ၀ါသော သမ္မာဓေယေ၀ါတိ ဝုတ္တံ။

သဧစပိ–သဒ္ဒါ ထားရခြင်းဧစဧကြောင်း ။ ။ အတောင် (၆၀)ရှိသော အိမ် စသည်တို့၌ လင်မယား နှစ်ယောက် နေရပါလျက် အိမ်၌နေခြင်းသည် ကျဉ်းမြောင်း၏ဟုဆိုသော "ဃရာ၀ါသော သမ္မာဓေယေ၀"ဟူသော ပါဠိတော်သဒ္ဒါကို မနုစ်သက်သောကြောင့် "သဧစပိ"သဒ္ဒါကို ထားရပါသည်။

➢ ၄။ ဃရတိ သိဒ္ဓတိ ကိလေသဝဿံ ဇတ္ထာတိ **ဃရံ**။ (၁) သွန်းလောင်းခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၂) အိမ်ဖြစ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၃) ဂေဟ, ဝသထ–စသော ပရိယာယ် သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

ဒဗ္ဗသမ္ဘာရံ ဂယ့တိတိ ဝါ **ဃရံ**။ အာ၀ါသနံ **အာ၀ါသော**။ ဃရေ အာ၀ါသော **ဃရာ၀ါဧသော**။ (၃) အိမ်၏+နေခြင်းနှင့် ဌာန ဌာနီ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) အိမ်၌ နေခြင်းသည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) ဂေဟာ၀ါသော စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

(တနည်း) အာ၀သန္တိ ဇတ္ထာတိ **အာ၀ါသော**။ ဃရသဒ်ါတော အာ၀ါသော **ဃရာ၀ါဧသော**။

(၃) အိမ်၏+နေရာနှင့် ဂုဏ်–ဂုဏေး အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) အိမ်ဟု ဆိုအပ်သော နေရာသည် ဝစနီယ။ (၆) ဂေဟာ၀ါသော–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ။ ရာဂါဒယော သတ္တေ ကိဉ္စန္တိ မဒ္ဒန္တိ ပလိဗုဒ္ဓန္တိတိ **ကိဉ္စနာနိ**။ ပရိသမန္တတော ဗောဓေတိတိ **ပလိဗောဓော**။

သမ္မာဓေတေ အသို့ရှိ **သမ္မာဓေသ**။ (၃) ကျဉ်းမြောင်းခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ကျဉ်းမြောင်းရာ အိမ်ဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) သံကဒ္ဓ–စသော––။

ဇာယတိ ပုတ္တော ဣမာယာတိ **ဇာယာ**။ ဖြစ်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ဧနီးဖြစ်သည်

http://www.dhammadownload.com

ဝစနီယ။ (၆) ဒါရ, ဘရိယ–စသော––။

ကုလတိ သန္တာန် ဗန္ဓတိ တေနာတိ **ကုလံ**။ (၃) နောင်ဖွဲ့ခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ခတ္တိယ–စသော အမျိုးသည် ဝစနီယ။ (၆) ဝံသ, ဂေါတ္တ–စသော––။

ကူဋေန ယုတ္တော အဂါရော **ကူဋာဂါရော**။ (၃) အထွဋ်၏ အဆောက်အဦးနှင့် နိသိတ နိဿယ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) အထွဋ်ရှိသော ပြာသာဒ်ကျောင်းသည် ဝစနီယ။ (၆) ကဏ္ဌိကဝိဟာရ–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္တ မည်၏။

➢ ❺ ။ **ဏ္ဍာဒိ နိဟတဓာနတ္ထာ, ဥဿန္နတ္ထာဒေ ပဋ္ဌမံ ဂဟပတိ နိဒ္ဒိသတိ–ဠ္ဟ**

ဥဿန္နတ္ထာ–ဟူသော ဟိတ်၏ သမ္ဗန်ကား= ဂဟပတိဿ ဖြစ်ပါသည်။ ဘာဝသမ္ဗန်ပုဒ်၏ ဖြစ်ထိုက်သော ပစ္စယတ္ထကား– ကတ္တုတ္ထ ဖြစ်ပါသည်။ (၏/သည် စပ်)

နိဟတဓာနတ္ထာ–ဟိတ်၏ သမ္ဗန်ကား= ဂဟပတိဿ။ ပစ္စယတ္ထကား– ကမ္မတ္ထ။ (၏/ကို စပ်)

သမ္ဘာဒေဒေ–ကို သမ္ဘာဒတ္ထာ–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်– ဃရာဝါသဿ–ဟု သမ္ဗန်ခံ။ (၏/သည်စပ်)

➢ ❻ ။ **(က)** ဠ် ပတိဇာတော–ဖြင့် ပစ္ဆာဇာတောကို ပတိ+အာ+ဇာတော–ဟု ပုဒ်ဖြတ်ရမည်ကို ၎င်း (သန္ဓိလိဂ်ပဒ) ပစ္ဆ–သဒ္ဒါ၏ ပတိ–ဥပသာရ၏ ကာရိယ၏ အဖြစ်ကိုဌင်း(ဥပသဂ္ဂလိဂ်ပဒ) အာ–ဥပသာရ၏ ဓာတုတ္ထာနုဝတ္တကဓ၏ အဖြစ်ကိုဌင်း (ဥပသဂ္ဂလိဂ်တ္ထ) သိစေပါသည်။

ဧဝံ–ဖြင့် ဣတိ–သဒ္ဒါ၏ နိဒဿနအနက် ဟောသည်၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။(နိပါတလိဂ်တ္ထ)

ပစ္ဆတေကွတိ–ဖြင့် ပဋိသဒ္ဓိကွတိဠ် ပဋိရှေး သံရှေးရှိသော စိကွဓာတ်၏ ပစ္ဆတေကွဏအနက်ဟောသည်၏ အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဓာတုတ္ထ)

➢ ❼ ။ **(ခ) ဝါကျသော ဓကာရဂုဏ်ဖြင့် ဓဆောင်၍သိအပ်ဓသော ဓနယျတ္ထ အဓိပ္ပါယ်**

(ခ) တဝါကျလုံးဖြင့် အိမ်ယာတည်ထောင် လူတို့ဘောင်ခွံ နေရခြင်းသည် ကျဉ်းမြောင်း၏ဟု ဆိုသဖြင့် ရဟန်းဘောင်ခွံနေရခြင်းသည် ကိုဋ္ဌနပလိဗောဓ မရှိသောကြောင့် ကျယ်လွန်း၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို ဆောင်၍ သိအပ်ပါသည်။

ယင်း (ခ) ဝါကျခွံ ဒွေ–ဖြင့် မယားတစ်ယောက်ရှိသူအဖို့ပင် ကျဉ်းမြောင်းသေး၏၊ မယားများစွာ ရှိသူ အဖို့မှာကား ဆိုဘွယ်ရာ မရှိ၊ သာ၍ ကျဉ်းမြောင်းသည်သာ–ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို ဆောင်၍ သိအပ်ပါသည်။

ကိဋ္ဌနနှင့် ပလိဗောဓ အထူး ။ ။ ဖိစီးနှိပ်စက် ကန့်ကွက်တားမြစ်တတ်သော ရာဂ–စသော အန္တရာယ်သည် ကိဋ္ဌန မည်၏။ ထက်ဝန်းကျင်မှ ပိတ်ပင်နှောက်ယှက် ကန့်ကွက်တားမြစ်တတ်သော လယ်, ယာ, ကိုင်းကျွန်း–စသော အန္တရာယ်သည် ပလိဗောဓ မည်၏။ ဤသို့ ထူးပါသည်။

➢ ❽ ❿ ။ **တထာဂဓတော သဒ္ဒါ ပဋိလဘတိ–အရ** ။ ။ သဒ္ဒါ ပြဌာန်းသော ကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရတိဌာယိဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရ ရသ။ မြတ်စွာဘုရားသည်ငင်း, တရားတော်သည်ငင်း အာရမ္မဏ ဝိဘာဝ။ တရားတော်ကို ကြားနာရခြင်း, မြတ်စွာဘုရား၏ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံခြင်းသည် ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ။ သဒ္ဒါတရားကို အခြေခံ၍ ကုသိုလ်တရားတိုးပွားခြင်း, ဘဝသမ္ပတ္တိ ဘောဂသမ္ပတ္တိ ခံစားရ

http://www.dhammadownload.com

ခြင်း အကျိုးသည် အနုဘာဝ မည်၏။

(၈) ဓါကျကို ၅။ ။ (၁) အိမ်ထောင်မှုဌ် နေကြကုန်သော မိန်းမ ယောကျ်ားနှစ်ဦးသားတို့၏ သန္တာန်၌ဖြစ်သော တဏှာ လောဘပြင်းထန်းသော လောဘမူစိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ကာမရတိဌာယီဘာဝ+ကာမသိဂ်ါရ ရသ။ (၂) အချင်းချင်းဖြစ်သော မိန်းမ ယောကျ်ားတို့၏ ရူပါရုံဒြဗ်သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) မိန်းမ၏ ရုပ်ရေအဆင်း လှပခြင်းသည်ငင်း, ယောကျ်ား၏ ယောကျ်ားပီသစွာ ခန္ဓာကိုယ် ထွားကြိုင်းခြင်းစသော အကြောင်းများသည်ငင်း, ဃရတဝါသဟူသော နေအိမ်သည်ငင်း ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။ (၄) တဏှာ လောဘကြောင့် သားသမီးစသည် ထွန်းကားလာခြင်း စသည်တို့သည် အနုဘာဝ။

ဝိဂြဟ (၈၀၀) [၆၊၁၆၂။) (ဘာဋီ၊၃၊၄၄၂)

(က) **ရဇောပဇော့တိ ရာဂရဇာဒီနံ ဥဒ္ဓဘနဋ္ဌေနဇ္ဈိမဟာအဌကထာယံ ဝုတ္တံ။**

(ခ) **အာဂမနပဇော့တိပိ ဝဒန္တိ။**

(ဂ) **အလဂ္ဂနဋ္ဌေန အဇ္ဈောကာသော ဝိယာတိ အဇ္ဈောကာသော။**

(ဃ) **ပဗ္ဘဇိတော ဟိကူဋာဂါရရတနပါသာဒဇေဝိမာနာဒီသုပိဟိတဒွါရဝါတပါနေသုပဗ္ဘိဇ္ဇနဿ ဝသဇ္ဇနာပိ နေဝ လဂ္ဂတိ နဿတိ နဟတ္ထတိ။**

(င) **တေန ဝုတ္တံ ""အဇ္ဈောကာသော ပဗ္ဘဇ္ဇာ"" တိ။** (၁၃၄၉-ခုမေး)

➢ ❸ ။ (က) အလဂ္ဂနဋ္ဌေန၊မင်္ဂြိကပ်တတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။အဇ္ဈောကာသော ဝိယ၊လွင်တီးခေါင်နှင့် တူ၏။ကွက်တိ၊ထို့ကြောင့်။အဇ္ဈောကာသော၊အဇ္ဈောကာသ မည်၏။

(ဃ) ဟိ၊ချဲ့ဦးအုံ့။ပဗ္ဘဇိတော၊ရဟန်းသည်။ပိဟိတဒွါရဝါတပါနေသု၊ပိတ်အပ်သော တံခါး၊မ, လေသောက်ပြူတင်း ရှိကုန်သော။ပဋိစ္ဆန္နေသု၊ဖုံးကွယ်အပ်ကုန်သော။ကူဋာဂါရရတနပါသာဒဇေဝိမာနာဒီသု၊စုလစ်မွန်းခြွန်အထွဋ်ရှိသောကျောင်း, ရတနာပြာသာဒ်, နတ်ဗိမာန် အစရှိသော အရပ်တို့၌။ဝသဇ္ဇောပိ၊နေရုပါသော်လည်း။ နေဝ လဂ္ဂတိ၊မငြိ။နဿတိ၊မကပ်။နဟတ္ထတိ၊မစပ်ဖွဲ့။

➢ ❹ ။ (က) **ဆဋ္ဌီ/ အနုဘာဝတ္ထေ** ။ ။ (က+ခ) တို့ဖြင့် ရဇောပဇော့ပဒ်ကို ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ်တွဲစပ်ရမည်ဟု ဖွင့်ပြတော်မူပြီး၍ ယခုအခါ၌ အဇ္ဈောကာသော ပဗ္ဘဇ္ဇာ-ဝယ် အဇ္ဈောကာသောပဒ်၏ ရူပက အလင်္ကာနည်းဖြင့် ဖွင့်ပြပုံကို ပြခြင်းငှာ (က) မိန့်။

(ဃ) **ဆဋ္ဌီ/ သာဓကဘာဝ ဇေါသာဇရောပနဇေဘာဇနာ** ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် မင်္ဂြိကပ်တတ်သော အနက်သဘောကြောင့် ရှင်ရဟန်းအဖြစ်သည် လွင်တီးခေါင်နှင့်တူသောဟု ဆို၏။ ရဟန်းသည် ပိတ်အပ်သော တံခါးမ လေသောက်ပြူတင်း တံခါးရွက်ရှိကုန်သော ဖုံးကွယ်အပ်ကုန်ပြီးသော စုလစ် မွန်းခြွန်တပ်သောကျောင်း ရတနာပြာသာဒ် နတ်ဗိမာန် စသည်တို့၌ နေရသည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ်သို့လျှင် (ဝါ) ဘယ်ပုံ ဘယ်နည်း ရဟန်းအဖြစ်သည် လွင်တီးခေါင်နှင့် တူလေသနည်း။ ရဟန်းအဖြစ်၏ လွင်တီးခေါင်နှင့်တူပုံ အကျယ်ကို မပြဆိုခဲ့သော် ဆရာ့အား သခ်ေပ+ဝိတ္ထာရ ဆန့်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

(တနည်း) ထိုသို့ နေရုပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် ရဟန်းအဖြစ်သည် လွင်တီးခေါင်နှင့် တူ၏ဟု ဆို

http://www.dhammadownload.com

ပါသနည်း။ လွင်တီးခေါင်နှင့် တူခြင်းအကြောင်းကို မပြဆိုချေသော် ဆရာ့အား ဖလ+ကာရဏ ဆန့်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

➤ ❷ ။ [ဃ+ဇ ဝါက္ယတ္ထိုက်ရှု] (၁) နှနှ ပဗ္ဗဓိတော ကူဋဂါရရတနပါသာဒဒေဝဝိမာနာဒီသု ပိဟိတဒွါရဝါတပါနေသု ပဋိစ္ဆန္နေသု ဝသန္တော ဟောတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ "အဿောကာသော ပဗ္ဗဇ္ဓာ"တိ ဝုတ္တံ။ (၃) နှနှ နေဝ လဂ္ဂတိ နှ သဇ္ဇတိ နှ ဗဇ္ဈတိ။ (၄) တသ္မာ "အဿောကာသော ပဗ္ဗဇ္ဓော"တိ ဝုတ္တံ။

ဝိ–သဒ္ဒါ ထားရခြင်းအကြောင်း ။ ။ အဿောကာသော ပဗ္ဗဇ္ဓာဟူသော ပါဠိတော်သဒ္ဒါကို မနှစ်သက်သောကြောင့် ဝိ–သဒ္ဒါ ထားပါသည်။

➤ ❸ ။ ရန္ဓတိတိ **ရဇ္ဇော**။ (ပကတိမြူရ၏) ရဇောဝိယာတိ **ရဇ္ဇော**။ (ရာဂစသော မြူရ၏) ပထတိ ဇတ္ထ, ဇတေနာတိ **ပထော**။ ရဇာနံ ပထော **ရဇဇာပဓေသော**။ (၃) ရာဂ–စသော မြူတို့၏+ထရာဖြစ်သော အိမ်၌နေခြင်း (ဃရာဝါသ)နှင့် ဌာနီ–ဌာန အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟောတု မည်၏။ (၅) ရာဂ–စသော မြူတို့၏ ထရာဖြစ်သော အိမ်၌နေခြင်း (ဃရာဝါသ) သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) ရေဏုပထော–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

ရဇ္ဇတိတိ **ရဇ္ဇော**။ (၃) တပ်မက်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) မြူမှုန်ဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ရေဏု, ဓူလိ–စသော–။

ရတိယာ ဇာယတိတိ **ရတ္တိ**။ (၃) ဆွဲလျော်ခြင်း၏ ဖြစ်ခြင်းကြိယာနှင့် ဧနက ဧသ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟောတု။ (ကြင်းတူ)

ဝိသေသတော မိနိယတိ ပရိစ္ဆိန္နိယတိတိ **ဒိဗာနံ**။ (၃) နှိုင်းယှဉ်ခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) နတ်မိမာန်ဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဗျမှံ–စသော––။

ပသီဒန္တိ နယနမနာနိ ဇတ္ထာတိ **ပါသာဒေါ**။ (၃) ကြည်လင်ခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု (တနည်း) မျက်လုံးနှင့် စိတ်တို့၏ ကြည်လင်ရာအဖြစ် ကြည်လင်ခြင်း ဂုဏ်သကတ်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) ပြသာဒ်ဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ယူပ–စသော–––။

ဝါတံ ပိဝတီတိ **ဝါတော**။ (၃) ဧလကို သောက်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) လေသောက်ပြူတင်းဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) အာလောကသန္ဓိ–စသော–––။

အဿောကာသော ဝိယာတိ **အဿောကာဝေသော**။ (၃) လွင်တီးခေါင်ဖြစ်၏ ရဟန်းဖြစ်နှင့် သဒိသ+သဒိသီ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) ရဟန်းဖြစ်သည် ဝစနီယ။

(၆) အဿော– ကာသော–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဏနီယတ္ထ မည်၏။

နှ ဂစ္ဆန္တိတိ **အဂါ**။ အဂေ ရာတိ ဂဏ္ဍာတိတိ **အဂါရံ**။ ကူဋိယတိ ဆိန္နိယတိတိ **ကူဋံ**။

ကူဋေနှ ယောဇိတံ အဂါရံ **ကူဋာဂါရံ**။ (တနည်း) ကူဋံ ဇတ္ထာတိ ကူဋံ။ ကူဋမေဝ အဂါရံ **ကူဋာဂါရံ**။ (၃) အထွဋ်၏ ကျောင်းနှင့် ဂုဏ်–ဂုဏေး အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) စုလစ်မွန်းဆွန် အထွဋ်ရှိသောကျောင်းဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ကူဋဃရံ, ကဏ္ဍိကာဂါရံ–စသော။

➤ ❹ ။ **အလဉ္စနဓဇ္ဇနံ**–ကို အလဉ္စနဓဇ္ဇော–ဟု ဘာဝတဒ္ဓိတ်ပုဒ်ပြင်လျှင် ယင်း၏ သမ္မန်ကား

http://www.dhammadownload.com

ပဗ္ဗဇ္ဇာယ ဖြစ်ပါသည်။ (၏/သည် စပ်) **ဝသေနဇ္ဇာ**-ကို ဝသန္တတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= ပဗ္ဗဇိတာသ ဟု သမ္မန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်) **ပဋိဘာနသူသူ**-ကို ပဋိဘာနုတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= ကူဠာဂါရ ရတနပါသာဒ ဒေဝဝိမာနာဒီန်-ဟု သမ္မန်ခံရပါမည်။ (တို့၏/တို့ကို စပ်)

➤ ❻ ။ **(က)** ၌ ရာဂရဇာဒီနံ ဥဌာနဋ္ဌာနံ-ဖြင့် ရဇောပထော၌ ရဇ-အရ ရာဂ-စသော ကိလေသာမြူကို ယူရမည်ကိုငင်း (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) ပထပုဒ်ကို ပထတိ ဂစ္ဆတိ ပဝတ္တတိ ဇတ္ထာတိ ပထော-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ ပထ-အရ ကိလေသာမြူတို့၏ ဖြစ်ရာ ဃရာဝါသကို ယူရမည်ကိုငင်း (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) အပေါင်းပုဒ်ကို ရဇာနံ ပထော ရဇောပထော-ဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုငင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။ **(ခ)** ဖြင့် ဥဌာနဋ္ဌာန-သည် အာဂမနပထ၏ အနက်တူ ပရိယာယ်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ပရိယာယ်ပြ အဘိဓေယျတ္ထ)

(ဂ) ၌ အဇ္ဈောကာသော ဝိယဖြင့် အဇ္ဈောကာသောပုဒ်ကို အဇ္ဈောကာသော ဝိယာတိ အဇ္ဈောကာသော ဟု ဥပမာတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) အ-ပစ္စည်း၏ ဥပမာတဒ္ဓိတ်အနက်၌ သင်္ကသည် ကိုငင်း (ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။ အလဂ္ဂနဋ္ဌေန-ဖြင့် မငြိကပ်တတ်သော အနက်သဘောကြောင့် ရဟန်း၏ အဖြစ်သည် လွင်တီးခေါင်နှင့် တူ၏ဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➤ ❼ ။ **အိမ်ရာထောင်သူ လူ့အဖြစ်သည် ကျဉ်းမြောင်းခြင်းအကြောင်း**

အကောင် (၆၀) ရှိသော အိမ်၌ဖြစ်စေ, လင်မယားနှစ်ယောက်တို့၏အကြား ယူဇနာ (၁၀၀) ခြားသော အရပ်၌ဖြစ်စေ, လင်မယားနှစ်ယောက်တို့ အတူနေကြစေကာမူ ထိုလင်မယားတို့အား ဖိစီးနှိပ်စက်တတ်သော ရာဂ-စသော အန္တရာယ်, ထက်ဝန်းကျင်မှ နှိပ်စက်တတ်သော လယ်ယာကိုင်းကျွန်းစသော အန္တရာယ်နှင့်တကွဖြစ်သော အနက်သဘောကြောင့် အိမ်ယာထောင်သူ လူ၏အဖြစ်သည် ကျဉ်းမြောင်းပါသည်။

ရှင်ရဟန်းအဖြစ်သည် လွတ်မြောက်ကျယ်နှင့် တူခြင်းအကြောင်း ။ ။ ရှင်ရဟန်းသည် ပိတ်အပ်ပြီးသော တံခါးမ လေသောက်ပြူတင်း တံခါးရွက်ရှိကုန်သော ဖုံးကွယ်အပ်ကုန်ပြီးသော စုလစ်မွန်းချွန်အထွဋ်တပ်သောကျောင်း ရတနာပြာသာဒ် နတ်ဗိမာန် စသည်တို့၌ နေပင် နေရစေကာမူ ကပ်ငြိနှောင်ဖွဲ့ခြင်း မရှိ၊ ထို့ကြောင့် ရှင်ရဟန်းအဖြစ်သည် လွင်ပြင်ကျယ်နှင့် တူပါသည်။

➤ ❽ ။ **ဗျာပန္နစိတ္တော ဟိတကာမေဟိ အာစရိယုပဇ္ဈာယေဟိ ဩဝဒိယမာနော ဩဝါဒံ နဂ္ဂာတိ "အတိဝိယ မေ တုမှေ ဥပဒ္ဒဝေထာ" တိ အာဒီနိ ဝတ္ဝာ ဝိပ္ပဋိသာရီ။** (၌၊၁၉၁)

ဗျာပန္နမာနသော ဘိက္ခု၊ ဥပဇ္ဈာယေဟိ ဘာသိတော။

ဩဝါဒံ နာ စ ဂဏှာတိ၊ ဟိနာယ အတိဝတ္တတိ။ (ပထျာဝတ္တဂါထာ)

➤ ❾ ❿ ။ (၉) ပါ စကားရပ်၌ **နာ ဂဏှာတိ-အစရ** ။ ။ အဆုံးအမ ဩဝါဒကို မနာယူသော တပည့်ရဟန်း၏ ဒေါသပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တပွါဒ်သည် ကောဓ္ဒေါယိဘာဝ+ရုဒ္ဓရဟ မည်၏။ အစီးအပွားကို အလိုရှိသော ဆရာဥပဇ္ဈာယ်တို့၏ အဆုံးအမ ဩဝါဒကထာသည် အာရမ္မဏာဝိဘာဝ မည်၏။ တပည့်၏ အယောနိသော မနသိကာရ စသည်သည် ဥဒ္ဓိပနဝိဘာဝ မည်၏။ ဗာဟုသုစ စသည် အပြားရှိသော သာသနာတော်၏ အရသာကို မရရှိ မခံစားနိုင်ခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

http://www.dhammadownload.com

စနဝ လင္ဂတိ–အရ ။ ။ (၁) အလောဘ ပြဋ္ဌာန်းသော ကုသိုလ်စိတ္တဇုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရတိ ဌာယီ ဘာဝ+ဓမ္မသိင်္ဂါရ ရသ။ (၂) စုလစ်မွန်းချွန် အထွဋ်တပ်အပ်သော ကျောင်း, ရတနာပြာသာဒ် ဗိမာန် အစရှိသော အရပ်တို့သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) ယောနိသော မနသိကာရ စသည်သည်၎င်း, ရဟန်းအဖြစ်သည်၎င်း ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ။ (၄) ငှက်များသည် အတောင်သာ ဝန်ရှိ၍ သွားလိုရာ သွားနိုင်သကဲ့သို့ တိစီဝရိတ် သပိတ် ပရိက္ခရာဟူသော ဝန်ဖြင့် သွားလိုရာ အရပ်များသို့ သွားနိုင်ခြင်းစသည်သည် အနုဘာဝ

အာဇော်သံဝဏ္ဏနာများ

(က) **သန်လိခိတံ လိခိတသန်သဒိသံ ဓောတသန်သဝ္ဍိတံဘာဂံ စရိတပ္ပံ**။

(ခ) **အဂါရံ အဇ္ဈာဝသတာ အဂါရမဇ္ဈေ ဝသန္တေန**။

(က) ၌ လိခိတသန်သဒိသံဖြင့် သန်လိခိတ်–ပုဒ်ကို သံ ဝိယ လိခိတံ ဓောတ် သန်လိခိတ်–ဟု ဥပမာပုဗ္ဗပဒ ကမ္မဓာရယ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟု သိစေပါသည်။(သမာသလိင်္ဂတ္ထ)

(တနည်း) လိခိတသန်သဒိသံဖြင့် လိခိတံ သံ သန်လိခိတ်–ဟု ဝိသေသနပရနိပါတ ကမ္မဓာရယ် သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သန်လိခိတံ ဝိယ သန်လိခိတ်–ဟု ဥပမာတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (အတိဓာနတ္ထ) က–ပစ္စည်း၏ ဥပမာတဒ္ဓိတ်၌ သက်သည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဓောတသန်သဝ္ဍိဘာဂံ–ဖြင့် လိခိတ–သဒ္ဒါ၏ ဓောတ အနက်ကို ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) သဒိသ–သဒ္ဒါ၏ သမာနအနက်ကို ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) သိစေသည်။

(ခ) ၌ အဂါရံ–ကို အဂါရမဇ္ဈေ–ဟု ဖွင့်သဖြင့် အဇ္ဈာဝသတာ–ဝယ် အဓိ–ဥပသာရနှင့် ယှဉ်ခြင်းကြောင့် အဂါရံ–၌ ဒုတိယာဝိဘတ်သည် ကမ္မတ္ထကို မဟော၊ သတ္တမျတ္ထကို ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (ဝိဘတ္တျတ္ထ) အဂါရပုဒ်နှင့် မဇ္ဈေ–သဒ္ဒါ ကျေသည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

အဇ္ဈာဝသတာကို ဝသန္တေန–ဟု ဖွင့်သဖြင့် အဇ္ဈာဝသတာ၌ တာ–သဒ္ဒါသည် တာ–ပစ္စည်း မဟုတ်၊ နာဝိဘတ်၏ ကာရိယ၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဝိဘတ္တိပဒ) အဓိ–ကို ဖျောက်၍ ဖွင့်သဖြင့် အဓိ–ဥပသာရ၏ ပဒ ပူရဏ ဥပသဂ္ဂမတ္တ၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဃိကမ္မ (စဒ) [ဋ္ဌ၊၁၆၃။] (ဘာဋီ၊၃၊၄၄၅)

(က–၁) **ယံနူနာဟံ ကောသေန မသျာ ဩဟာရေတွာ ကာသာယရသပီတတာယ ကာသာယာနိ** (က–၂) **ဗြဟ္မစရိယံ စရန္တာနံ အနုစ္ဆဝိကာနိ ဝတ္ထာနိ** (က–၃) **အစ္ဆာဒေတွာ ပရိဒဟိတွာ အဂါရသ္မာ နိက္ခမိတွာ အနဂါရိယံ ပဗ္ဗဇေယျန္တိ**။

(ခ) **ဇတ္ထစ ယသ္မာ အဂါရသ္မ ဟိတံ ကသိဝါဏိဇ္ဇာဒိကာမွံ အဂါရိယန္တိ ဝုစ္စတိ**။

(ဂ) **တသ္မာ ပဗ္ဗဇ္ဇာယ နတ္ထိ**။

(ဃ–၁)**တသ္မာ ပဗ္ဗဇ္ဇာ အနဂါရိယာတိ ဉာတဗ္ဗာ**၊ (ဃ–၂) **တံ အနဂါရိယံ**။

(င) **မဒ္ဒဇေယျန္တိ ပဋိပဇ္ဇေယျ**။

➢ ❷ ။ (ခ–နှင့်အညီ) **အဂါရိယံ** = အိမ်၌နေသောသူ၏ အစီးအပွားဖြစ်သော လယ်ထွန်ခြင်း

http://www.dhammadownload.com

ကုန်သွယ်ခြင်းစသော အမှု။ (ဂ+ဃ-နှင့် အညီ) **အနဂါရိယ** = အိမ်ခ်ိန်နေသောသူ၏ အစိုးအပွားဖြစ်သော လယ်ထွန်ခြင်း၊ ကုန်သွယ်ခြင်းစသော အမှု၏ မရှိရာဖြစ်သော ရဟန်း၏ အဖြစ်သို့။

➤ ❶ ။ **(က–၂) ဒုဿီ/** ဆရာ၊ ဆရာသည် (က–၁) ဖြင့် ကသာယာနိ ရတ္တာနိ ကာသာယာနိ–ဟု ကာသာယာနိပုဒ်၏ ရတ္တတ္ထိတ် ဝစနတ္ထကို ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ အဘယ့်ကြောင့် ထိုဖန်ရည်ဖြင့် ဆိုးအပ်ကုန်သော အဝတ်တို့ကို ယူရပါသနည်း၊ အမှတ်မထား တပါးပါးသော အရောင်ရှိသော အဝတ်တို့ကို ယူကလည်း ဖြစ်နိုင်ကောင်းရာသည် မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် (က–၂) မိန့်။ **ကား**= ဖန်ရည်ဆိုးသော အဝတ်တို့သည် မြတ်သော အကျင့်ကို ကျင့်သူတို့အား လျောက်ပတ်သောကြောင့် ဟူလို။

(ခ+ဂ+ဃ–ခ) ဒုဿီ/ အာစေဖြ့ရှ ခေတနာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် ပဗ္ဗဇ္ဇာ အနဂါရိယာတိ ဉာတမ္ဘာဖြင့် ရဟန်း၏အဖြစ်ကို အနဂါရိယဟူ၍ သိရမည်ဖြစ်ကြောင်း ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ရဟန်းအား အိမ်မရှိသောကြောင့် အနဂါရိယဟူ၍ ဆိုလိုပါသလော။ (ဝါ) ရဟန်းအား နေထိုင်သုံးဆောင်ရာ ကျောင်းကန်ပရိဝုဏ်များ ထင်ရှားရှိနေသည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ့်ကြောင့် ရဟန်းအဖြစ်ကို အနဂါရိယဟူ၍ သိရမည်ဖြစ်ကြောင်း ဖွင့်ပြတော်မူပါသနည်း။ ကျောင်းကန် ပရိဝုဏ်များ ရှိနေပါလျက် ရဟန်းအဖြစ်ကို အနဂါရိယဟူ၍ ဆိုချေသော် သဒ္ဒါနှင့် အနက် မညီညွတ်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။( ) မိန့်။

(ဂ) ဒုဿီ/ အနုသာသနာ ။ ။ ဤသို့ (ခ) ဖြင့် အနဂါရိယ်–ဝယ် အဂါရိယဟူသော အစိတ်ပုဒ်၏ အဖွင့် သံဝဏ္ဏနာကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ အနဂါရိယ်ဟူသော အပေါင်းပုဒ်၏ အဖွင့်ကို ပြလိုသော ဆရာသည် (ဂ) မိန့်။

(ဃ–၂) ဒုဿီ/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဃ–၁) ဖြင့် အနဂါရိပုဒ်ကို အဂါရဿ ဟိတံ အဂါရိယံ၊ နတ္ထိ အဂါရိယံ ဧတ္ထာတိ အနဂါရိယာ–ဟု ပဌမန္တဖြင့် ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ဆရာဖွင့်ဆိုသည့်အတိုင်းပင် ပါဠိတော်၌ အနဂါရိယာ–ဟု ပဌမန္တဖြင့် ရှိပါသလော။ ပါဠိတော်၌ အဘယ်ဝိဘတ်ဖြင့် ရှိပါသနည်း။ ပါဠိတော်၌ ဒုတိယန္တနှင့် ရှိပါလျက် ပဌမန္တဖြင့် ဖွင့်ချေသော် ပါဠိတော် အဋ္ဌကထာ ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသ ဆရာ့အား သင့်ရောက်ရာ၏၊ စုဒ်ကြောင့် (ဃ–၂) မိန့်။

(ဇ) ဒုဿီ/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ–ဂ–ဃ) တို့ဖြင့် အနဂါရိယ် ပုဒ်၏ အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာကို ပြဆိုတော်မူ၏။ အနဂါရိယ်ပုဒ်၏ အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာသာ ရှိပါသလော။ ပဗ္ဗဇျော်ပုဒ်၏ အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဇ) မိန့်။

➤ ❷ ။ (က) **ကာသာယာနိ ဗြဟ္မစရိယံ စရန္တာနံ အနုစ္ဆဝိကာနိ ဝတ္ထာနိ အစ္ဆာဒေတွာ** –ကို၌

(၁) နနု သြဒါတဝတ္ထာဒီနိ ယာနိ ကာနိစိ ဝတ္ထာနိ အစ္ဆာဒေတွာတိ ဝုတ္တံ။ (၂) အထ ကသ္မာ ကာသာယာနိ ဝတ္ထာနိ အစ္ဆာဒေတွာတိ ဝုတ္တံ။ (၃) နနု ဗြဟ္မစရိယံ စရန္တာနံ အနုစ္ဆဝိကာနိ ဟောန္တိ။

(၄) တသ္မာ ကာသာယာနိ ဝတ္ထာနိ အစ္ဆာဒေတွာတိ ဝုတ္တံ။

[**ခ+ဂ+ဃ ဝါကျတ္ထိုကို ၅၅**] (၁) နနု ပဗ္ဗဇ္ဇာယ ဝိဟာရသခ်ိတံ အဂါရံ အတ္ထိ။ (၂) အထ ကသ္မာ ပဗ္ဗဇ္ဇာ အနဂါရိယာတိ ဉာတမ္ဘာ။ (၃) နနု အဂါရဿ ဟိတံ ကသိဝါဏိဇ္ဇာဒိကမ္မံ အဂါရိယန္တိ ဝုစ္စတိ။ တဋ္ဌ ပဗ္ဗဇ္ဇာယ နတ္ထိ။ (၄) တသ္မာ ပဗ္ဗဇ္ဇာ အနဂါရိယာတိ ဉာတမ္ဘာ။

http://www.dhammadownload.com

➢ ❼ ။ ဗြဟ္မဒွ တံ စရိယဘွာတိ ဗြဟ္မစရိယံ။ ဗြဟ္မောဟိ စရိယံ **ဗြဟ္မစရိယံ**။

(၃) မြတ်သောဂုဏ်၏ အကျင့်နှင့် ဂုဏ်–ဂုဏေး အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟောတု မည်၏။ (၅) မြတ်သော အကျင့်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) သေဋ္ဌစရိယ–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

ဆဝိယာ အနုရူပံ **အနုဋ္ဌဝိကံ**။ (၃) အရေ၏ လျောက်ပတ်သော အဝတ်နှင့် ဂုဏ်–ဂုဏေး အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟောတု မည်၏။ (၅) လျောက်ပတ်သော အဝတ်ဒြဗ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) အနုလောမိက–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ။

ဟိနောတိ ဝဒွတီတိ **ဟီဓံ**။ (၃) တိုးပွားခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) လယ်ထွန်ခြင်း ကုန်သွယ်ခြင်း အစရှိသော အမှုသည် ဝစနီယ။ (၆) ဝုဒ္ဓိ–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ

ဝဏ်ဇ္ဇသ ဘာဝေါ ဝါဏိဇ်ဓံ်။ ဝါဏိဇာနံ ကမ္မံ **ဝါဏိဇ်ဓံ်**။ (၃) ကုန်သည်တို့၏ ကုန်သွယ်မှုအလုပ်နှင့် နိဿယ နိဿိတ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) ကုန်သည်အလုပ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဝဏိဇ္ဇ–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ။

ကေ မတ္ထကေ သေတိ တိဋ္ဌတီတိ **စကသော**။ (၃) ဦးခေါင်း၌ တည်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ၎င်း, ဦးခေါင်းဒြဗ်နှင့် ဦးခေါင်းဒြဗ်၌တည်သော ဆံပင်ဒြဗ်၏ ဌာနီ ဌာန အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ၎င်း ဝစနဟောတု။ (၅) ဆံပင်ဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ကုန္တလ, ဝါလ, ဥတ္တမင်္ဂရုဟ, မုဒ္ဓ–စသော။

ကာသာယေန ရတ္တာနိ **ကာသာယာနိ**။ (၃) ဖန်ရည်၏ ဆိုးအပ်သော သင်္ကန်းနှင့် ဝိသေသန–ဝိသေသျ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) ဖန်ရည်ဖြင့် ဆိုးအပ်သော သင်္ကန်းဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) အရုဟဒ္ဓ, ကာသာဝ–စသော––။

➢ ❽ ။ **ကာသာယရသဝိတတာယ**- ဟိတ်၏ သမ္မန်ကား= ကာသာယာနံ ဝတ္ထာနံ ဖြစ်ပါသည်။ (တို့၏/တို့သည် စပ်) (ဃ) ၌ **တဒ္ဓာ**–နောင် ဖြစ်ထိုက်သော ဟိတ်ကား= တသ္မာ နတ္ထိတာယ ဖြစ်ပါသည်။ သမ္မန်ကား တဿ အဂါရိယဿ ဖြစ်ပါသည်။ (၏/သည် စပ်) **အနုဋ္ဌဝိကာနိ**–ကို အနုဋ္ဌဝိကတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်=(ကာသာယာနံ) ဝတ္ထာနံ–ဟု သမ္မန်ခံရမည်။ (တို့၏/တို့သည် စပ်)

➢ ❾ ။ **(က)** ၌ ကေသေစ မဿုဿ ဖြင့် ကေသမဿုံပုဒ်ကို ကေသေစ မသုံစ ကေသမသုံ ဟု ဒွန်သမာသ်ပြုရမည်၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (သမာသလိင်္ဂတ္ထ)

ကာသာယရသဝိတတတာယ–ဖြင့် ကာသာယာနံပုဒ်ကို ကာသာယေန ရတ္တာနိ ကာသာယာနိ–ဟု ရတ္တတဒ္ဓိတ် (၀၀) ရာဂါဒိတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုလင်း (အာဘိဓာနတ္ထ) ဏ–ပစ္စည်း၏ ရာဂါဒိတဒ္ဓိတ် အနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုလင်း (ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဗြဟ္မစရိယံ စရန္တွာနံ အနုဋ္ဌဝိကာနိ–ဖြင့် ကာသာယာနိ ဝတ္ထာနိ–၌ ဖန်ရည်စွန်းသော အဝတ်တို့ဟူသည် ဗြဟ္မစရိယကို ကျင့်သူတို့အား လျောက်ပတ်၏၊ မကျင့်သူတို့အား မလျောက်ပတ်ဟု သိစေပါသည် (ဘာဝတ္ထ) **ပရိဒဟိတ္ထာ**–ဖြင့် အစ္ဆာဒေတွာဟူသော စကားသည် ဝေါဟာရဝစနမတ္တ ဖြစ်၍ အဓိပ္ပါယ်အားဖြင့် ဝတ်ရုံခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

http://www.dhammadownload.com

နိဗ္ဗိမိတ္တာ-ဖြင့် အဂါရသ္မာကို ပဗ္ဗဇေယျဉ္ဆ မစပ်ရဖယင်းအဂါရသ္မာပုဒ်၏ ဥပ္ပတ္တိဝိသယအပါဒါန် ဖြစ်၍ နိက္ခမိတွာဟူသော ပါဠိသေသဒ္ဆ စပ်ရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သမ္မန္ဒ၊ ဘာဝတ္ထ)

(စ) ဒ္ဆ အဂါရဿ ဟိတံ-ဖြင့် အဂါရိယံဒ္ဆ ဣယပစ္စည်း၏ ဟိတ တဒ္ဒိတ်အနက်ဒ္ဆ သက်သည်ကို ၎င်း (ပစ္စယတ္ထ) အဂါရဿ ဟိတံ အဂါရိယံ-ဟု ပြုရမည်ကိုလည်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဏသိဝါဏိဇ္ဇာဒီကမ္မံ-ဖြင့် အဂါရိယ-အရ လယ်လုပ်ခြင်း, ကုန်သွယ်ခြင်းစသော အမှုကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

(ဂ) ဖြင့် အနဂါရိယပုဒ်ကို နတ္ထိ အဂါရိယံ တတ္ထာတိ အနဂါရိယာ-ဟု သတ္တမီ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုလည်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) နှ-သဒ္ဒါ၏ အဘာဝအနက် ဟောသည်ကိုလည်း(နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) တ္ထေ-ဒ္ဆ တေ-သဒ္ဒါ၏ ပဗ္ဗဇ္ဇကို စွဲသည်၏အဖြစ်ကိုလည်း (သဗ္ဗနာမလိင်္ဂတ္ထ) အနဂါရိယ-အရ ပဗ္ဗဇ္ဇ-ကို ယူရမည်၏အဖြစ်ကိုလည်း (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဃ) ဒ္ဆ တံ အနဂါရိယံ-ဖြင့် ပါဠိတော်ဒ္ဆ ဒုတိယန္တနှင့် ရှိသတည်းဟု သိစေသည်။ (ဝိဘတ္တိပဒ)

(ဇ) ဖြင့် ပဗ္ဗဇေယျဉ္ဆ ဝဇောတ်သည် သွားရောက်ခြင်းအနက်ကို မဟော၊ ကျင့်ကြံအားထုတ်ခြင်းအနက်ကို ဟော်သည်ကိုလည်း (ဓာတ္ဝတ္ထ) ပ-ဥပသာဂ၏ ဓာတ္ဝတ္ထဝိသေသက၏ အဖြစ်ကိုလည်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ❶ ❷ ။ **(က) ဓါကျကိုဋ္ဌ** ။ ။ (၁) ရဟန်းပြုသော ပုဂ္ဂိုလ်သန္တာန်ဒ္ဆ သဒ္ဒါပြဋ္ဌာန်းသော ကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ၍ ထိုသည် ဓမ္မရတိဌာယီဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရရသ မည်၏။ (၂) ရဟန်းအဖြစ်သည် အာရမ္မဏ ဝိဘာဝ မည်၏။ (၃) ရဟန်းအဖြစ်၏ လယ်ထွန်ခြင်း, ကုန်သွယ်ခြင်းစသော အမှုကိစ္စ မရှိခြင်းသည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ မည်၏။ (၄) ဗြဟ္မစရိယကို ကျင့်နိုင်ခြင်းအစ နိဗ္ဗာန်တိုင်အောင်သော အကျိုးအဆက်ဆက်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

အာဇာနီသံဝဏ္ဏနာမျှား [၌၁၆၃]

(က) **ပါတိစမောက္ခသံဝရသံဝုတောတိ ပါတိမောက္ခသံဝရေန သမန္နာဂတော၊**

(ခ) **အာစာရဂေါစရသမ္ပန္နောတိ အာစာရေနစေဝ ဂေါစရေနစ သမ္ပန္နော၊**

(ဂ) **အဏုမတ္တေသွတိ အပ္ပမတ္တကေသုစ။ ဝဇ္ဇေသွတိ အကုသလဓမ္မေသု၊**

(ဃ) **ဘယဒဿာဝီတိ ဘယဒဿာဝီ၊ သမာဒါယာတိ သမ္မာ အာဒိယိတွာ၊**

(ဇ) **အာပန္နနဝဋ္ဌနဉ္စာတိဇဝ ဉာတီဟိဇဝ ဒွေ**။

(က) ဖြင့် ပါတိမောက္ခသံဝရသံဝုတောပုဒ်ကို ပါတိမောက္ခသံဝရေန သံဝုတံ အဿာတိ ပါတိမောက္ခ သံဝရသံဝုတော-ဟု ဘိန္နာဓိကရဏ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟု သိ။(သမာသလိင်္ဂတ္ထ

(ခ) ဖြင့် အာစာရန္နှင့် ဂေါစရပုဒ်ကို အာစာရော စ ဂေါစရော စ အာစာရဂေါစရာ-ဟု ဒွန်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်၏အဖြစ်ကိုလည်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) အာစာရဂေါစရန္နှင့် သမ္ပန္နပုဒ်ကို အာစာရဂေါစရေဟိ သမ္ပန္နော အာစာရဂေါစရသမ္ပန္နော-ဟု တတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်၏အဖြစ်ကိုလည်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

(၈) ၌ အပ္ပမတ္တကေသုဖြင့် အဏု-သဒ္ဒါသည် အနည်းငယ်ဟူသော (အပ္ပ) အနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ) **အကုသလစေ့သူ**-ဖြင့် ဝဇ္ဇပုဒ်ကို ဝဇ္ဇိတဗ္ဗာနိ ဂရုဟိတဗ္ဗာနိတိ ဝဇ္ဇာနိ (တော့သူ ဝဇ္ဇေသု) ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ ဝဇ္ဇ-အရ အကုသိုလ်ဓမ္မတို့ကို ယူရမည်ဟု သိ။ (အတိဓေယျတ္ထ)

(၈) ၌ ဘယဒဿီဖြင့် ဘယဒဿဝီပုဒ်ကို ဘယံ ပဿတိ သီလေနာတိ ဘယဒဿာဝီ-ဟု ကတ္တု သာဓန ဝစနတ္ထပြုရမည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (အတိဓာနတ္ထ) အာဝီ-ပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓန၊ တဿီလတ္ထ၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

သဒ္ဓာ-ဖြင့်သံ-သဒ္ဒါသည် ပသံသာအနက်ကို မဟော၊ သမ္မာအနက် (ဝါ) သုဋ္ဌုအနက်ကို ဟောသည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) **အာဒိယိတ္တာ**-ဖြင့် သမာဒါယ၌ ယ-သဒ္ဒါသည် သ-ဝိဘတ်၏ ကာရိယ မဟုတ်၊ တွာ-ပစ္စည်း၏ ကာရိယ၏အဖြစ်ကိုငင်း (ဒုတိယ ပစ္စယပဒ) သိစေပါသည်။

(၉) ဖြင့် ဉာတိပရိဝဋ္ဋ-၌ ပရိဝဋ္ဋ-သဒ္ဒါ၏ အာဗန္ဓနအနက်ဟောသည်ကိုငင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) ဉာတိယော ပရိဝဋ္ဋော ဉာတိပရိဝဋ္ဋော-ဟု ကမ္မဓာရယ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုငင်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိ။

ဂါထာ (၈၂) [၌၊၁၆၃။] (ဘာဋီ၊၃၊၄၄၉)

(က) **ကာယကမ္မဝစီကစေ့မနော သမန္နာဂတော ကုသလေန ပရိညေ့ဒ္ဓါတိ ဇတ္ထု အာစာရဂေါစရဂ္ဂဟဏေနေဝစကုသလေကာယကမ္မဝစီကမ္မေဂဟိတေပိယသ္မာ ကုဒ္ဒံအာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိ သီလံ နာမ နအာကာသေဝါ ရုက္ခဂ္ဂါဒီသုဝါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ကာယဝစီဒ္ဒါရေသုယေဝ ပန ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ တသ္မာ တာသဉ ဥပ္ပတ္တိဒ္ဒါရဒဿနတ္ထံ ""ကာယကမ္မ ဝစီကမ္မေန သမန္နာဂတော ကုသလေနာ""တိ ဝုတ္တံ။**

(ခ) **ယသ္မာ ပန တေန သမန္နာဂတော၊ တသ္မာ ပရိသုဒ္ဓိဇေါ။**

(ဂ) **သမဏာမုဏ္ဍိကပုတ္တသုတ္တန္တဝေန ဝါ ဇတံ ဝုတ္တံ။**

(ဃ) **တတ္ထ ဟိ ""ကတမေစ ထပတိ ကုသလာ သီလာ? ကုသလံ ကာယကမ္မံ ကုသလံ ဝစီကမ္မံ၊ အာဇီဝပရိသုဒ္ဓိဗွိ ဇေါ အဟံ ထပတိ သီလသ္မိံ ဝဒါမိ""တိ ဝုတ္တံ။**

➢ ❶ ။ [**သီလသ္မိံ ဝဒါမိ-၌ ဋီကာသစ်နည်း ခုံစစဗျက်**] (ဃ) ဟိ၊မှန်၏။တတ္ထ၊ထို သမဏာမုဏ္ဍိကပုတ္တသုတ္တန်၌။ "ကတမေစ ထပတိ ကုသလာ သီလာ ကုသလံ ကာယကမ္မံ ကုသလံ ဝစီကမ္မံ၊ အာဇီဝပရိသုဒ္ဓိဗွိ ဇေါ အဟံ ထပတိ သီလသ္မိံ ဝဒါမိ"တိ၊ဟူ၍။(ဘဂဝတာ၊သည်) ဝုတ္တံ၊ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ * ထပတိ၊လက်သမား။ကုသလာ၊အပြစ်မရှိကုန်သော။သီလာ၊သီလတို့ဟူသည်။ကတမေစ၊အဘယ်တို့နည်း။ကုသလံ၊အပြစ်မရှိသော။ကာယကမ္မံ၊ကာယကံငင်း။ကုသလံ၊သော။ဝစီကမ္မံ၊ဝစီကံငင်တည်း။ထပတိ၊လက်သမား။အဟံ၊ငါဘုရားသည်။ပရိသုဒ္ဓံ၊ထက်ဝန်းကျင်စင်ကြယ်သော။အာဇီဝမ္ဖိ၊အသက်မွေး ဝမ်းကျောင်းကိုလည်း။သီလသ္မိံ၊သီလတစ်ပါး၌ဟူ၍။ဝဒါမိ၊ဟောတော်မူ၏။ **(တနည်း)** သီလသ္မိံ၊သီလအပေါင်း၌။ပရိယာပန္နံ၊အကျုံးဝင်သော။သီလံ၊သီလတစ်ပါးဟူ၍။ဝဒါမိ၊၏။ **(တနည်း)** သီလသ္မိံ၊သီလအပေါင်းတွင်။ဇကံ၊တစ်ပါးသော။သီလံ၊သီလဟူ၍။ဝဒါမိ၊ဟောတော်မူ၏။ (ဘာသာဋီကာ၊၃၊၄၅)

➢ ❷ ။ **(က) သဋ္ဌိ/ လိနဋ္ဌရေစာဒနာ** ။ ။ ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် "ကာယကမ္မ ဝစီကမ္မေန သမန္နာဂတော ကုသလေန"ဟု ဟောတော်မူ၏။ အာစာရဂေါစရသမ္ပန္နသဒ္ဓါဖြင့်ပင် ကုသိုလ်

http://www.dhammadownload.com

ကာယကံ ဝစီကံတို့ကို ယူအပ်ကုန်ပြီးသည် မဟုတ်ပါလော။ [ဂဟိတောပိ–၌ ပိ–ကိုရှု] ယင်းသို့ ယူအပ်ကုန်ပြီး ဖြစ်ပါလျက် အဘယ်အကျိုးငှာ "ကာယကမ္မ ဝစီကမ္မေန သမန္နာဂတော ကုသလေန"ဟု တဖန် ဟောတော်မူပြန်ပါသနည်း။ အာဃယ်၍ တဖန်ထပ်၍ ဟောတော်မူခြင်း၏ အကြောင်းကို မပြသော် ဒေသက ဘုရားရှင်အား ပုန်ရုတ္တိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (က) မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား– (က) ဖြင့် အာစာရဂေါစရသမ္ပန္နသဒ္ဒါဖြင့် ကုသိုလ်ဖြစ်ကုန်သော ကာယကံ ဝစီကံတို့ကို ယူအပ်ကုန်ပြီးသော်လည်း ဤ အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိသီလ၏ ကောင်းကင်, သစ်ပင်ဖျား စသည်တို့၌ မဖြစ်၊ ကာယဒွါရ ဝစီဒွါရတို့၌သာ ဖြစ်သောကြောင့် ထိုအာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိသီလ၏ ဖြစ်ရာဒွါရကို ပြခြင်းအကျိုးငှာ "ကာယကမ္မ ဝစီကမ္မေန သမန္နာဂတော ကုသလေန"ဟု ဘုရား တဖန် ဟောတော်မူပြန်၏ဟု ငါပြဆိုသည်ဖြစ်ရကား သင်တင်တိုင်းသော ပုန်ရုတ္တိဒေါသ မြတ်စွာဘုရားအား မရောက်၊ ဟောတော်မူသင့်၏ ဟူလိုသော်။

(ခ) ဒုဿ/ မုဒ္ဓာတက် ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိသီလ၏ ဖြစ်ရာဒွါရကို ပြခြင်းအကျိုးငှာ "ကာယကမ္မ ဝစီကမ္မေန သမန္နာဂတော ကုသလေန"ဟူသော စကားကို ဟောတော်မူသော ဟု ဆို၏။ အဘယ်သို့လျှင် ယင်း"ကာယကမ္မ ဝစီကမ္မေန သမန္နာဂတော ကုသလေန"ဟူသော ပါဠိဖြင့် အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိသီလ၏ ဖြစ်ရာဒွါရကို ပြပါသနည်း။ ကာယဒွါရ ဝစီဒွါရကင်း၍လည်း အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိသီလ ဖြစ်နိုင်ကောင်းရာသည် မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဂ) ဒုဿ/ အနုသဒ္ဒန္တ ။ ။ ဤသို့ (က+ခ) တို့ဖြင့် ကာယကမ္မ ဝစီကမ္မေန သမန္နာဂတော ကုသလေန ပရိသုဒ္ဓိဇဝေါ–ဟု ဟောတော်မူခြင်း၏ အကြောင်းကို ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ သုတ်တစ်ပါးဖြင့် နိဂုံးနှောင့် ပြလိုသော ဆရာသည် (ဂ) မိန့်။

(ဃ) ဒုဿ/ မုဏ္ဍိယသုတ်၌ အဘယ်သို့ ဟောသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

➤ ❷ ။ [က–ဒါကျကြီးရှု] (၁) နနု အာ စာရဂေါစရပ္ပဟာဏေနေဝ စ ကုသလေ ကာယကမ္မ ဝစီကမ္မေ ဂဟိတံ။ (၂) အထ ကသ္မာ "ကာယကမ္မ ဝစီကမ္မေန သမန္နာဂတော ကုသလေနာ"တိ ဝုတ္တံ။

(၃) နနု ဣဒံ အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိ သီလံ နာမ နု အာကာသေ ဝါ ရုက္ခဂ္ဂါဒီသုဝါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ကာယဝစီဒွါရေသုယေဝ ပန ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ တသ္မာ တသ ဥပ္ပတ္တိဒွါရဒဿနတ္ထံ ဟောတိ။

(၄) တသ္မာ "ကာယကမ္မ ဝစီကမ္မေန သမန္နာဂတော ကုသလေနာ"တိ ဝုတ္တံ။

➤ ❸ ။ နနု ကဿတိ နု ဝိလေခိယတိတိ **အာကာစသော**။ (၃) မရေးခြစ်ခြင်း ကြိယာသကတ် သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) ကောင်းကင်ဒြဗ်သည် ဝစနိယ မည်၏။ (၆) အန္တလိက္ခံ–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနိယတ္ထ မည်၏။

(တနည်း) ဘုသံ ကာသန္တေ ဒိဗ္ဗန္တေ ပဒတ္ထာ တေနာတိ **အာကာစသော**။

ဥပ္ပတ္တိယာ ကာယဝစီဝိညတ္တိသခ်ါတံ ဒွါရံ **ဥပ္ပတ္တိဒ္ဒါရံ**။ (၃) အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိသီလ ဖြစ်ခြင်း၏+ ကာယဝိညတ် ဝစီဝိညတ်ဟု ဆိုအပ်သော အကြောင်းနှင့် အကျိုး+အကြောင်း အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ကာယဝိညတ် ဝစီဝိညတ်သည် ဝစနိယ။ (၆) ပဝတ္တိကာရဏ်, နိဗ္ဗတ္တိဟေတု

http://www.dhammadownload.com

အာစာရောစ ဂေါစရောစာတိ **အာစာရဂေါစရာ**။ (၃) အကျင့်နှင့် ကျက်စားရာတို့၏ အချင်းချင်း ငဲ့ခြင်းဟုဆိုအပ်သော အညာမညာပေကွသမ္မန်သည် ဝစနဟောတု။ (၃) အကျင့် ကျက်စားရာတရားသည် ဝစနီယ။

ပရိသုဒ္ဓါတိ စတောနာတိ **ပရိသုဒ္ဓါ**။ (၃) စင်ကြယ်ခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) အသက်မွေးကြောင်း တရားသည် ဝစနီယ။ (၆) ဇီဝနု, ဝုတ္တိ–စသော။

အာဇီဝဋ္ဌိ စတေနာတိ အာဇီဝေါ။ ပရိသုဒ္ဓေါ အာဇီဝေါ ယဿ ပဗ္ဗဇိတဿာတိ **ပရိသုဒ္ဓါဇီဝေါ**။ (၃) စင်ကြယ်သော အသက်မွေးခြင်း၏ ရဟန်းနှင့် ဂုဏ် ဂုဏေး အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) စင်ကြယ်သော အသက်မွေးခြင်းရှိသော ရဟန်းဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ပရိသုဒ္ဓဇီဝန ပရိသုဒ္ဓဝုတ္တိ–စသော။

ဌပတိ စတ္ထာတိ ထပတိ။ ဌာတိ ဂတိနိဝတ္တတိတိ **ထပတိ**။ (၃) သွားခြင်းမှ နစ်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) လက်သမားဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) တစ္ဆက, ဝမုကီ–စသော။

အယန္တိ ပဝတ္တန္တိ စတ္ထာတိ အာယော။ ကုစ္ဆိတာနံ အာယောတိ **ကာဒယော**။ (၃) ကု–အရ စက်ဆုတ်ဖွယ် ဆဲ အစရှိသည်တို့နှင့် အာယ–အရ ထို ဆဲအစရှိသည်တို့၏ ဖြစ်ရာတည်ရာ ခန္ဓာကိုယ် ပဋ္ဌကဒြဗ်၏ ဌာနီ ဌာန အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သကတ်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) ခန္ဓာပဋ္ဌကဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဒေဟ, ကဠေဝရ, သရီရ–စသော––။

➤ ❸ ။ (က) ၌ **ဇမ်ဗီစတော**-ကို ဂဟိတတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင် ကုသလဿ ကာယကမ္မ ဝစီကမ္မဿ–ဟု သမ္မန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်) (က) ၌ **တဿာ**-နောင် ဆောင်ရမည့်ဟိတ်ကား ဥပဒ္ဓမောနတ္တာ ဖြစ်ပါသည်။ ယင်း၏ သမ္မန်ကား– ဣမဿ အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိသီလဿ။ (၏/သည်)

(ခ) ၌ **သမန္နာဂတတော**-ကို သမန္နာဂတတ္တာ၊ **ပရိသုဒ္ဓါဇီဝေါ**-ကို ပရိသုဒ္ဓါဇီဝတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= တသ (ကုလပုတ္တသ) စေ ပဗ္ဗဇိတဿ သမာနဿ။ (၏/သည် စပ်) (ခ) ၌ **တဿ**-၏ ပရာမသိတဗ္ဗဟိတ်ကား= ဂတတ္တာ ဖြစ်ပါသည်။ ယင်း၏ သမ္မန်ကား– တေဿ စေ ပဗ္ဗဇိတဿ သမာနဿ–ဟု သမ္မန်ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်)

➤ ❹ ။ (က) **သီလသမ္မဒန္နာတိ ပြဟ္မာလေ ဝုတ္တေန တိဝိဓေန သီလေန သမန္နာဂတော ဟောတိ။ (ခ) ကုန္ဒြိယေသု ဝုတ္တဒ္ဝါရောတိ မနစ္ဆဋ္ဌေသု ကုန္ဒြိယေသု ပိဟိတဒ္ဝါရော ဟောတိ။**

(က) ၌ ဗြဟ္မာလေ ဝုတ္တေန တိဝိဓေန–ဖြင့် သီလ–အရ ဗြဟ္မာလသုတ်၌ ဟောတော်မူအပ်ပြီးသော စူဠသီလ, မဇ္ဈိမသီလ, မဟာသီလ သုံးပါးကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

သီလေန သမန္နာဂတော-ဖြင့် သီလနှင့် သမ္မန္နော–ကို သီလေန သမ္မန္နော သီလသမ္မန္နော–ဟု တတိယာ တပ္ပုရိုဝ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သမ္မန္နသဒ္ဒါသည် သမ္မဂ္ဂ မဒုရ အနက်တို့ကိုမဟော၊ သမ်ဂီ, သမ္မန္နအနက်ကို ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) သိစေ။

(ခ) မနစ္ဆဋ္ဌေသု ကုန္ဒြိယေသု–ဖြင့် ကုန္ဒြိယေသု–အရ မနိန္ဒြေလျှင် ခြောက်ခုမြောက်ရှိသော ကုန္ဒြေတို့ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ) **ပိဟိတဒ္ဝါရော**-ဖြင့် လုံခြုံစေအပ်သော တံခါးပေါက်

http://www.dhammadownload.com

ရှိသည်ဟူသည် ပိတ်ထားအပ်သော တံခါးပေါက်ရှိခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိ။ (ဘာဝတ္ထ)

➤ ၅ ။ **အာစာရသီလဟူသည်** = ကာယဒွါရ ဝစီဒွါရ မနောဒွါရတို့ဖြင့် အကုသိုလ်တရားတို့မှ ရှောင်ကြဉ်သော သီလတည်း။

ဂေါစရသီလဟူသည် = ပြည့်တန်ဆာမ, လင်သေမုဆိုးမ, အရွယ်လွန်၍ လင်မရသော မိန်းမ ရဟန်းမိန်းမ, ပဏ္ဍုတ်အားဖြင့် ဂေါစရငါးပါးကို ကြဉ်၍ ဆောက်တည်သော သီလတည်း။

(က) **အာစာရဂေါစရဥပဓာဇနဝ–၌ အာစာရဂေါစရသမ္ပန္နဇာဇနဝ–ဟူ သမ္ပန္နသဒ္ဒါထည့်၍ အဓိပ္ပါယ် ယူရခြင်းအကြောင်း** ။ ။ သမ္ပန္နသဒ္ဒါ မပါဘဲ အာစာရဂေါစရ သဒ္ဒါ သက်သက်မျှဖြင့် ကုသိုလ်ကာယက်, ဝစီက်တို့ကို ယူမှု မဖြစ်နိုင်သောကြောင့်– တည်း။

(ဂ) ဥ၌ ဝါသဒ္ဒါကား= သုတ္တန်တပါးဖြင့် နီးနှောခြင်းဟု ဆိုအပ်သော အတ္ထန္တရဝိကပ်အနက် ဖြစ်ပါသည်။ **ဥပ္ပတ္တိဒ္ဒါရုဒ္ဓသနတ္ထံ–၌ ဒ္ဓါရု–အရ** = ကာယဝိညတ် ဝစီဝိညတ်ကို ယူရပါမည်။

➤ ၁၀ ။ **အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိသီလ–အရ** ။ ။ ဝီရိယပြဋ္ဌာန်းသော အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကို ယူ၍ ထိုသည် ဥဿာဟဋ္ဌာယိဘာဝ+ဝီရရသ။ အနေသနတရားသည်ငင်း, အပြစ်ရှိသော အသက်မွေးမှု သည်ငင်း အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ အသက်မွေးမှု၏ မစင်ကြယ်သည်၏ အဖြစ်သည်ငင်း, အပြစ်မရှိသော ကာယက် ဝစီက်သည်ငင်း ဥဒ္ဒိုပနဝိဘာဝ။ အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိသီလ ပြည့်စုံခြင်းဖြင့် ရောက်အပ် ရအပ်သော အဝိပ္ပဋိသာရ စသည်မှ မဂ်ဖိုလ်တိုင်အောင်သော အကျိုးအဆက်ဆက်တို့သည် အနုဘာဝ။

(ဃ) ဥ၌–၌ စေတွေဋ္ဌကို ကိုယ်ပြု၍ ။ ။ ဝုတ္တံ၌ ဝစဓာတ်အရ မြတ်စွာဘုရား၏ သန္တာန်၌ ဒေသနာဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရတိဋ္ဌာယိဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရ ရသ။ တရားဒေသနာတော်သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ ကာယကမ္မဝစီကမ္မေန သမန္နာဂတော ကုသလေန စသော မနသာဝဝတ္ထပိတသဒ္ဒနှင့် ဝစီဘေဒသဒ္ဒသည်ငင်း, ကုသိုလ်ကာယက် ဝစီက်နှင့် ပြည့်စုံသည်ရှိ သော် ပရိသုဒ္ဓါဇိဝဖြစ်ခြင်း စသည်သည် ဥဒ္ဒိုပနဝိဘာဝ။ တရားနာရခြင်းစသော ကောင်းကျိုးအဆက် ဆက်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဂါထာ (၈၃) [၌၁၆၄။] (ဘာဋီ၃၊၄၅၂)

(က) **ဇဝံ မာတိကံ နိက္ခိပိတွာ အနုပုဗ္ဗေန ဘာဇေဇ္ဇော "ကထဉ္စ မဟာရာဇ ဘိက္ခု သီလသမ္ပန္နော ဟောတီ"တိ အာဒိမာဟ။**

(ခ)**တတ္ထ ဣဒ္ဓစ္ဆိဿ ဟောတိ သီလဒဿိဿ ကုဒဓိ အသ္သ ဘိက္ခုနော ပါဏာတိပါတာ ဝေရမဏိ သီလသ္မိံ ဇေဋ္ဌ သီလံ ဟောတီတိ အတ္ထော။**

(ဂ) **ပစ္စတ္တဝစနတ္ထေ ပါဇတံ ဘုမ္ဖံ။**

(ဃ) **မဟာအဋ္ဌကထာယဉ္စိ ကုဒဓိ တဿ သမဏဿ သီလဿိ အယမေဝ အတ္ထော ဝုတ္တော။**

(ဌ) **ဣဒ္ဓစ္ဆိဿ ဟောတိ သီလဒဿိဿ ကုဒဓ် အသ္သ သီလံ ဟောတီတိ အတ္ထော။**

➤ ၁ ။ (က) ဇဝံ၊ဤသို့။ (ဝါ) ဇဝံ–ဣမိနာ နယေန၊ "သော ဇဝံ ပဗ္ဗဇိတော သမာနော ပါတိမောက္ခသံဝရသံဝုတော ဝိဟရတိ" ဤသို့ အစရှိသော နည်းဖြင့်။မာတိကံ၊မာတိကာကို။နိက္ခိပိတွာ၊

http://www.dhammadownload.com

ချထား၍။အနုပုဗ္ဗေန၊အစဉ်အားဖြင့်။ဘာဇေန္တော၊ဝေဖန်တော်မူလိုသည်။(ဟုတွာဖြစ်၍) "ကထဉ္စ မဟာရာဇ ဘိက္ခု သီလသမ္ပန္နော ဟောတိ"တိ အာဒီ၊အစရှိသော ပါဠိရပ်ကို။အာဟာ၊မိန့်တော်မူပြီ။

(၇) [ဧတံ မဲ့ဖွဲ့ ဝိဘင်္ဂါနွှဲမှု–ဧဒေသော နိယံနှင့်အညီ] ဝါ၊တနည်းကား။ဧတံ ဝစန်၊သီလသို့ ဟူသော ဤသဒ္ဒါသည်။ပစ္စတ္တဝစနဏ္ဍော၊ပဌမာဝိဘတ်အနက်၌။ဘုမ္မံ၊သတ္တမီဝိဘတ်ရှိသော သဒ္ဒါတည်း။

(တနည်း) ဧတံ ဝစန်၊ဤသီလဟူသော လိင်နောင်သက်အပ်သော ဝိဘတ်သည်။ပစ္စတ္တဝစနဏ္ဍော၌။ ဝိဟိတံ၊စီရင်အပ်သော။ဘုမ္မံ၊သတ္တမီဝိဘတ်တည်း။

ဣဒမ္ပိဿ ဟောတိ သီလသို့–ကို့ (ခ)နှင့်အညီအနက် ။ ။ အဿ၊ထိုရဟန်း၏။ဣဒမ္ပိ၊ ဤပါဏာတိပါတ–မှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်းသည်လည်း။သီလသို့၊သီလအပေါင်းတွင်။(ဝါ)၌။(ဧကံ၊တခုသော။ သီလံ၊သီလသည်။)ဟောတိ၊၏။ **[ဂ–နှင့်အညီ]** အဿ၊၏။ဣဒမ္ပိ သီလသို့ ဣဒမ္ပိ သီလံ=ဤပါဏာတိ ပါတ–မှ ကြဉ်ခြင်း သီလသည်လည်း။ဟောတိ၊၏။

➢ ❶ ။ **(ဂ) ဣဒ္ဓိ/ ဧစာဧနာ** ။ ။ ဆရာ၊ ဘုရားရှင်သည် သီလကွန်ပါဠိတော်၌ ကထဉ္စ မဟာရာဇ ဘိက္ခု သီလသမ္ပန္နော ဟောတိ–ဟု ဟောကြားတော်မူ၏။ သီလသမ္ပန္နော ဣန္ဒြိယေသု ဂုတ္တ ဒွါရော အစရှိသည်ဖြင့် မာတိကာကို အစီအစဉ် ချထားခဲ့ပြီးသည် မဟုတ်လော။ အဘယ့်ကြောင့် ကထဉ္စ မဟာရာဇ–စသော စကားရပ်တို့ကို ထပ်ဆင့်ဟောကြားရပါသေးသနည်း။ မာတိကာကိုသာ အစဉ်အတိုင်း ချထားခဲ့၍ ကထဉ္စ မဟာရာဇ–စသော စကားရပ်တို့ကို ဟောဆိုရခြင်း၏အကြောင်းကို မပြဆိုချေသော် အဗျာပိတ အပရိပုဏ္ဏဒေါသ ဘုရားရှင်အား သင့်ဓရာက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (က) မိန့်။

(ဃ) ဣဒ္ဓိ/ အနုသဓန္ဓ ။ ။ ဤသို့ (ခ) ဖြင့် သီလသို့မို့၌ သတ္တမီဝိဘတ်သည် အာဓာရအနက်, နိဒ္ဓါရဏအနက်၌ဖြစ်သည်ကို ဖွင့်ပြတော်မူပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဣန္ဒဝုဒ်နှင့် ကတ္တုတ္ထ၏ အစွမ်းဖြင့် တူသော တည်ရာအနက်ရှိသော့ကြောင့် "ဝနပ္ပဂုမ္မေ ယထာ ဖုသိတဂ္ဂေ"ပုဒ်ကဲ့သို့ သတ္တမီ ဝိဘတ်၏ ပဌမာ ကတ္တားဌ ဖြစ်သည်ကို ပြတော်မူလိုသော ဆရာသည် (ဂ) မိန့်။

(ဂ) ဣဒ္ဓိ/ ဆရာ၊ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် သီလသို့၌ သို့ဝိဘတ်သည် နိဒ္ဓါရဏတ္ထ (ဝါ) အာဓာရတ္ထ ၌ သက်၏ဟု ဆို၏။ သီလသို့၌ သို့ဝိဘတ်သည် နိဒ္ဓါရဏတ္ထ (ဝါ) အာဓာရတ္ထ၌သာ သက်ပါသလော၊ မည်သည့်အနက်၌ သက်နိုင်ပါသေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ) ဣဒ္ဓိ/ အနုသဓန္ဓ ။ ။ ဤသို့ (ဂ) ဖြင့် သီလသို့ပုဒ်သည် ပစ္စတ္တဝစနတ္ထ၌ သတ္တမီဝိဘတ် ရှိသော ပုဒ်တည်းဟု ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်းစကားရပ်ကို ယုတ္တိအားဖြင့် ခိုင်မြဲစေလိုသော ဆရာ သည် (ဃ) မိန့်။

(ဃ) ဣဒ္ဓိ/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် သီလသို့၌ သို့ဝိဘတ်သည် ပဌမာဝိဘတ်၏ အနက်၌ ဖြစ်၏ဟု နယန္တရကို ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ သီလသို့၌ သတ္တမီဝိဘတ်သည် နိဒ္ဓါရဏအနက် အာဓာရအနက် ၌သာ ဖြစ်သည်မဟုတ်ပါလော၊ ထိုသို့ဖြစ်လျက် ပဌမာဝိဘတ်၏ အနက်၌ဖြစ်၏ဟု ထူးဆန်းစွာ ဆို သော ဆရာ့စကား အသို့သင့်နိုင်ပါအံ့နည်း။ ဝစန+ဝစနတ္ထ ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက် ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

(၈) သို့/ ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် ဣဒမသ ဟောတိ သီလသို့-ဟု ဟောတော်မူ၏။ သီလသို့ ၌ သို့ဝိဘတ်သည် နိဒ္ဓါရဏ (၀၊) အာဓာရအနက်၌ ဖြစ်ပါသလော။ အဘယ်အနက်၌ ဖြစ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (c) မိန့်။ **အဓိပ္ပါယ်ကား** (c) ဖြင့် ပထမာဝိဘတ်အနက်၌သာ ဖြစ်၏ဟူလို။

➤ ❾ ။ **[က-ဝါက္ယကို့ရှု]** (၁) နနု ဧဝံ (သော ဧဝံ ပဗုဒ္ဓိတော သမာနော ပါတိမောက္ခသံဝရ သံဝုတော ဝိဟရတိတိ အာဒိနာ နယေန) မာတိကံ နိက္ခိပိ။ (၂) အထ ကသ္မာ "ကထဉ္စ မဟာရာဇ ဘိက္ခု သီလသမ္ပန္နော ဟောတီ"တိ အာဒိမာဟ။ (၃) တသ္မာ "ကထဉ္စ မဟာရာဇ ဘိက္ခု သီလသမ္ပန္နော ဟောတီ"တိ အာဒိမာဟ။

[၈+ဃ ဝါက္ယတို့ကို့ရှု] (၁) နနု ကစ္စာယနေ ဩကာသေ သတ္တမီ, နိဒ္ဓါရဏေစာတိ သုတ္တာနိ ဝုတ္တာနိ။ (၂) အထ ကသ္မာ ပစ္စတ္တဝစနတ္ထေ စေတံ ဘုမ္မန္တိ မယာ သံဝဏ္ဏိတံ။

(၃) နနု မဟာအဋ္ဌကထာယံ ဣဒမ္ဖို တဿ သမဏဿ သီလန္တိ အယမေဝ အတ္ထော ဝုတ္တော။

(၄) တသ္မာ ပစ္စတ္တဝစနတ္ထေ စေတံ ဘုမ္မန္တိ မယာ သံဝဏ္ဏိတံ။

➤ ❾ ။ ဘဝန္တိ **ဇော်တာတိ** ဘူမ္ဖို့။ (အာဓာရော) ဘုမ္မေ ပဝတ္တံ **ဘူမ္ဖို့**။ (သတ္တမီဝိဘတ်ရ၏) ဘုမ္ဖံ အဿ အတ္ထီတိ **ဘူမ္ဖီ**။ (၃) သတ္တမီဝိဘတ်၏+သီလသို့ပုဒ်နှင့် ဝိသေသန+ဝိသေသျ၊ ဝိသယီ ဝိသယ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) သတ္တမီဝိဘတ်ရှိသော သီလသို့ပုဒ် ဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) သတ္တမီဝိဘတ္တိယုတ္တပဒ-စသော ပံရှိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္တ။

သီလန္တိ သမာဒဟန္တိ စိတ္တံ စေတနာတိ **သီလံ**။ (၃) စိတ်ကို ကောင်းစွာ ဆောက်တည်ခြင်း စိတ် ၏ တည်ကြည်ခြင်းဟူသော ဂုဏ်သဘာဝသည် ဝစနဟေတု။ (၅) သီလဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) သံယမ ဝုစ္စတိ စေတနာတိ ဝစနံ။ အတ္တာနံ ပတိ ပစ္စတ္တံ။ ပစ္စတ္တဿ ဝစနံ **ပစ္စတ္တဝစနံ**။ (၃) ဟောအပ် သော ကတ္တား စသည်မှ အသီးသီးသော အနက်၏ ပဌမာဝိဘတ်နှင့် ဝါစ္စ+ဝါစက အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်း သမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ပဌမာဝိဘတ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ပဌမာဝိဘတ္တိ-စေသော။

➤ ❿ ။ (က) **ဘာဇနေ** **ဇန္တ္ဘာ**-ကို ဘာဇနေ့တ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင် ဘဂဝတော-ဟု သမ္ဗန် ခံရ ပါမည်။ (၏/သည် စပ်) **ဘူမ္ဖံ**-ကို ဘုမ္မတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင် စေတသာ ဝစနသာ။ (၏/သည်)

➤ ❻ ။ **(ခ)** ၌ ဣဒမ္ဖို အဿဖြင့် ဣဒမ္ဖိုဿ-ကို ဣဒမ္ဖို+အဿဟု ပုဒ်ဖြတ်ရမည်ဟု သိစေ ပါသည်။ (သန္နိလိဂ်ပဒ) **ဘိက္ခုနော**-ဖြင့် အဿ၌ တ-သဒ္ဒါ၏ ဘိက္ခု-ကို စွဲယူရမည်ဟု သိစေပါသည် (သဗ္ဗနာမလိင်္ဂတ္တ) **ပါဏာတိပါတာ ဝေရမဏိ**-ဖြင့် ဣဒမ္ဖို၌ ဣမ-သဒ္ဒါ၏ ပါဏာတိပါတ-မှ ရှောင် ကြဉ်ခြင်းကို စွဲယူရမည်၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (သဗ္ဗနာမလိင်္ဂတ္တ)

သီလသို့ စကံ သီလံ-ဖြင့် သီလသို့၌ သို့ဝိဘတ်၏ နိဒ္ဓါရဏတ္တ၌ သတ္တမီဝိဘတ် (၀၊) အာဓာ ရတ္တ၌ သတ္တမီဝိဘတ်၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဝိဘတ္တတ္ထ)

(ဂ) ဖြင့် သီလသို့၌ သို့ဝိဘတ်သည် ပထမတ္တ၌ သတ္တမီဝိဘတ်တည်းဟု သိစေ။ (ဝိဘတ္တတ္ထ)

➤ ❼ ။ (ဂ) သံဝဏ္ဏနာအရ **သီလံ**-ဟု ဆိုအပ်သော ပထမာဝိဘတ်ကို သီလသို့-ဟု သတ္တမီဝိဘတ် ပြန်ထားသောကြောင့် ဝိဘတ္တိဝိပလ္လာသနည်း ရပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

➢ ❽ ။ **စက္ခု သဒ္ဒပ်နှင့် တရားကိုယ်** ။ ။ (၁) ဗုဒ္ဓစက္ခု=အာသယာနုသယဉာဏ် ဣန္ဒြိယပရောပရိယတ္တိဉာဏ်။ (၂) သမန္တစက္ခု=သဗ္ဗညုတဉာဏ်။ (၃) ဓမ္မစက္ခု=အောက်မဂ်သုံးပါးဉာဏ်။ (၄) ပညာစက္ခု=ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏ် အာသဝက္ခယဉာဏ်။ (၅) ဒိဗ္ဗစက္ခု=ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိဉာဏ်။ (၆) ပသာဒစက္ခု=စက္ခုပသာဒရုပ်။ **ဤခန္ဓာခန္ဓဓာတ် စက္ခုကား=** ပသာဒစက္ခု ဖြစ်ပါသည်။ (ဋ္ဌ၁၆၅)

➢ ❾ ❿ ။ **ပါဏာတိပါတာ ဝေရမဏီ–အစရ** ။ ။ သမ္မာကမ္မန္တ ဝိရတိသည် ဓမ္မရတိ ဌာယီဘာဝ+ဓမ္မသိင်္ဂါရ ရသ။ ဝိတိက္ကမိတဗ္ဗဝတ္ထုဖြစ်သော သူ့အသက်သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ ယောနိသော မနသိကာရသည်ဌင်း, ရဟန်းအဖြစ်သည်ဌင်း ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ။ သီလပြည့်စုံသဖြင့် တစုံတခုသော ဘေးကို မမြင်ခြင်း, ကာယိကသုခ. စေတသိကသုခကို ခံစားရခြင်းစသော အကျိုးတို့သည် အနုဘာဝ။

အမှာ ။ ။ **ပါဏာတိပါတ–အစရကို ရှု၍ ထူတ်ပုံ** ပထမအုပ် (၃၇၃/၅၇၇) တို့၌ ရှုလေ။

ပါဏ (၈၄) [ဋ္ဌ၁၆၄] (ဘာဋီ၊ဒု၊၄၅၅)

(က) **နာ ကုတောစိ ဘယံ သမနုပဿတိ၊ ယဒိဒံ သီလသံဝရတောတိ ယာနိ အသံဝရမူလကာနိ ဘယာနိ ဥပဂ္ဂန္တိ၊** ထေသု ယံ ကုဒ္ဓံ ဘယံ သီလသံဝရတော ဘဝေယျ။ တံ ကုတောစိ ဧကသံဝရတောပိ န သမနုပဿတိ။

(ခ) ကသ္မာ ? သံဝရတော အသံဝရမူလကဿ ဘယဿ အဘာဝါ။

(ဂ) **မုဒ္ဓါဘိသိဒ္ဓာတိ ယထာဝိမာနဝိဟိဓတန ဓတ္တိယာဘိသေကေန မုဒ္ဓနိ အဝသိတ္တော**။

(ဃ) **ယဒိဒံ ပစ္စတ္ထိကတောတိ ယံ ကုတောစိ ဧကပစ္စတ္ထိကတောပိ ဘယံ ဘဝေယျ။** တံ န သမနုပဿတိ။ (င) ကသ္မာ ? ယသ္မာ နိဟတပစ္စာမိတ္တော။

(စ) **အဇ္ဈတ္တန္တိ နိယကဇ္ဈတ္တံ**။ (ဆ) **အတ္တဓနာ သန္တာနေတိ အတ္တော**။

(ဇ) **အနဝဇ္ဇသုခန္တိ အနဝဇ္ဇဘိနိန္ဒိတံ ကုသလံ သီလပဒဋ္ဌာနေဟိ အဝိပ္ပဋိသာရပါမောဇ္ဇဝိတိ ပဿဒ္ဓိဓမ္မေဟိ ပရိဂ္ဂဟိတံ ကာယိကစေတသိကသုခံ ပဋိသံဝေဒေတိ**။

➢ ❿ ။ (က) မုဒ္ဓါဘိသိတ္တောတိ မုဒ္ဓါဘိသိတ္တောဟူသည်ကား။ ယထာဝိမာနဝိဟိတေန၊ အကြင် အစီအရာအတိုင်း စီစဉ်အပ်ပြီးသော။ ခတ္တိယာဘိသေကေန၊ မင်း၏အဖြစ်ကို ဆောင်တတ်သော အဘိသိက်ရေစင်ဖြင့်။ (သဒ္ဒတ္ထ) မုဒ္ဓနိ၌ဦးထိပ်၌။ အဝသိတ္တော၊ သွန်းလောင်းအပ်သော။

➢ ⓫ ။ **(ခ) ဒွီ/ အနုသဒ္ဒန္တ** ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် တစုံတခုသော သီလကို စောင့်စည်းခြင်းကြောင့် အတ္တာနုဝါဒ–စသော ဘေးကို မမြင် မတွေ့ရဟု ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်းမမြင် မတွေ့ရခြင်း၏ အကြောင်းကို ကိုယ်တိုင်မေး၍ ဖြေလိုသော ဆရာသည် (ခ) မိန့်။

(ဂ) ဒွီ/ အနုသဒ္ဒန္တ ။ ။ ဤသို့ (ဃ) ဖြင့် အဘိသိက်သွန်းအပ်ပြီးသော မင်းသည် တစုံတယောက်သော ရန်သူကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော ဘေးအလုံးစုံကို မမြင်ရ–ဟု ဖွင့်ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်းသို့ ဘေးအလုံးစုံကို မမြင်ရခြင်း၌ ဖြစ်သင့်ဖြစ်ထိုက်သော အမေး အဖြေ အကြောင်းပြစကားရပ် *များကို* ပြလိုသော ဆရာသည် (င) မိန့်။

(ဃ) ဒွီ/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဃ) ဖြင့် တစုံတယောက်သော ရန်သူကြောင့်လည်း ဘေးမမြင်ဟု

http://www.dhammadownload.com

ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ အဘယ်ကြောင့် တစုံတယောက်သော ရန်သူကြောင့် အေးမြင့်အပ်ပါသနည်း။ ရန်သူ မရှိ၍ အေးကို မမြင်အပ်ပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (ငါ) မိန့်။

(ဆ) ဆို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (စ) ဖြင့် အဖျတ္တ-အရ နိယကဖျတ္တကို ယူရမည်ဟု ပြဆိုတော်မူ၏။ ယင်းနိယကဖျတ္တ၏ ဥဒုကတ္တစကားကျ အဓိပ္ပါယ်အကျယ်ကို ဆရာ မပြဆိုပြီလော။ **(တနည်း)** ခန္ဓာပဉ္စကသာမန်ကို စွဲ၍ဖြစ်၏ဟူသော အနက်သည် ဖြစ်ကောင်းပါသလော။ အဘယ်သို့ မှတ်သားအပ်ပါသနည်း **(တနည်း)** အဖျတ္တံ-၌ အံ-သည် ဒုတိယာဇကဝုစ် အံ-ဝိဘတ်ပင်ဖြစ်ပါသလော၊ အဘယ်ဝိဘတ်၏ ကာရိယ ဖြစ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဆ) မိန့်။

(ဇ) ဆို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (စ+ဆ) တို့ဖြင့် အဖျတ္တ-အရ နိယကဖျတ္တကို ကောက်ယူအပ်၏ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ အဖျတ္တသန္တာန်၌ဖြစ်သော အနဝဇ္ဇဟူသည် အဘယ်ပါနည်း၊ ယင်းအနဝဇ္ဇသုခကို မည်သို့ ခံစားအပ်သည်ကို မသိအပ်သေးသည် မဟုတ်ပါလော၊ စုဒ်ကြောင့် (ဇ) မိန့်။

➢ ❷ ။ [**ဃ+ဇ ဓါကျတို့ကို့ရှု**] (၁) နနု ကုတောစိ ဧကပစ္စတ္ထိကတောပိ ဘယံ ဘဝေယျ (၂) အထ ကသ္မာ တံ နာ သမနုပဿတိ။ (၃) ယသ္မာ နိဟတပစ္စာမိတ္တော။

(၄) တသ္မာ တံ နာ သမနုပဿတိ။

[**ဇ-ဓါကျကို့ရှု**] (၁) နနု အဖျတ္တသဒ္ဒေါ နိယကဖျတ္တာဒီသု စတူသု ဒိဿတိ။

(၂) အထ ကသ္မာ အဖျတ္တန္တိ နိယကဖျတ္တန္တိ တဿ သံဝဏ္ဏိတံ။ (၃) နနု (အနဝဇ္ဇသုခန္တိ ဝိသေသျပဒံ ဥပနိဓာယ ဣဓ) တဒုတ္တာ နာ သမ္ဘဝန္တိ။ (၄) တသ္မာ အဖျတ္တန္တိ နိယကဖျတ္တန္တိ မယာ သံဝဏ္ဏိတံ။

➢ ❸ ။ မောဒန္တိ ဧတ္ထ ဥိကာတိ **မုဒ္ဓါ**။ (၃) (သန်းတို့၏) ဝမ်းမြောက်ခြင်း ကြီယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) ဦးခေါင်းဖြစ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) မတ္ထကော-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။ * ခတ္တသ အပစ္စံ **ခတ္တိဓမာ**။

ပစ္စတ္ထနံ **ပစ္စတ္ထေ**။ ပစ္စတ္ထေ ဧတသ္မာ အတ္ထိတိ **မစ္ဆဇ္ဇိဓကာ**။ (၃) ပစ္စတ္ထ-အရ ဖောက်ဖောက်ပြန်ပြန် ဖြစ်ခြင်းကို အလိုရှိမှု၏ ယင်းမကောင်းသော ဂုဏ်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏော အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ရန်သူဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ပစ္စာမိတ္တာ, ရိပု, ဝေရိ-စသော။

ပတိပက္ခံ အတ္ထယန္တိ ဣတ္ထန္တိတိ **မစ္ဆဇ္ဇိကာ**။ ဆန့်ကျင်ဘက် အမှုကိစ္စကို အလိုရှိခြင်း ကြီယာသကတ်သည်ငင်း, ဆန့်ကျင်ဘက်အမှုကိစ္စ၏ ယင်းကို အလိုရှိသော ရန်သူဖြစ်နှင့် ကမ္မ+ကမ္မီ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည်ငင်း ဝစနဟေတု။ (ကြင်းတူ)

အဘိသိဒ္ဓိယိတ္ထာတိ **အဘိသိဒ္ဓိတ္ထာ**။ (၃) သွန်းလောင်းခြင်း ကြီယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) သွန်းလောင်းအပ်သော ဦးခေါင်းဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) အဘိသေက-စသော။

ပဋိပက္ခဘာဝေန အမတိ ဂစ္ဆတီတိ **မစ္ဆာမိတ္ထာ**။ (၃) ဆန့်ကျင်ဘက်၏အဖြစ်ဖြင့် ရောက်ခြင်း ကြီယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ရန်သူဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဝိပက္ခ, ပစ္စနီက-စသော။

မိတ္တသ ပဋိပက္ခော **ပစ္စာမိတ္တော**။ နိဟတော ပစ္စာမိတ္တော ယေနာတိ **နိဗ္ဗာတပစ္စာမိတ္တော**။ (၃) နိမ်အပ်ပြီးသော ရန်သူ၏ မင်းဖြစ်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏော အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစန

http://www.dhammadownload.com

ဟောတု။ (၅) နိမ်အပ်ပြီးသော ရန်သူရှိသော မင်းဒြဗ်သည် ဝစနိယ။ (၆) နိဃာတပစ္စနိကော–။

➤ ❼ ။ **နိဟတပစ္စာမိစတ္ထော**–ကို နိဟတပစ္စာမိတ္တတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင် ရညော ခတ္တိယဿ–ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်)

➤ ❽ ။ (၇) ဖြင့် မုဒ္ဓါဘိသိတ္တောကို မုဒ္ဓနိ အဘိသိတ္တော မုဒ္ဓါဘိသိတ္တော–ဟု သတ္တမီ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) အဘိ–ဥပသာရ၏ ဓာတ္ဝတ္ထဝိသေသက၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) ခတ္တိယာဘိသိတ်တင်မြောက်ရာ၌ (၁) ရှေးမင်းအဆက်ဆက်တို့ လေ့ကျင့်အပ်သော အစီအရင်နှင့်ပြည့်စုံခြင်း၊ (၂) မင်း၏အဖြစ်ကို ဆောင်စွမ်းနိုင်ခြင်း၊ (၃) အဘိသိက်ရေစင် သွန်းလောင်းသည့်အခါတွင် ထိပ်ထက်၌သာ ရေစင်ဖြင့် သွန်းလောင်းအပ်သည်၏အဖြစ်၊ ဤသုံးပါးနှင့်ပြည့်စုသော ခတ္တိယာဘိသိက်သည်သာလျှင် မင်းအဖြစ်နှင့် ပြည့်စုံမှု မင်း၏တန်ခိုးတေဇော် အာနုဘော်နှင့် ပြည့်စုံမှုဖြစ်သည်ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုငင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ခ) ဖြင့် အဗ္ဘုတ္တ–အရ ဂေါစရဗ္ဘုတ္တ စသည်ကို မယူရ၊ နိယကဗ္ဘုတ္တကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

(ဆ) ဖြင့် အဗ္ဘုတ္တံ၌ အံ–သည် ဒုတိယာဝိဘတ်၏ ကာရိယမဟုတ်၊ သတ္တမီဝိဘတ်၏ ကာရိယတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဝိဘတ္တိပဒ)

(ဇ) ၌ **အနဝဇ္ဇံ ကာယိကစေတသိကသုခံ**–ဖြင့် အနဝဇ္ဇနှင့် သုခကို အနဝဇ္ဇံ သုခံ အနဝဇ္ဇသုခံ–ဟု ကမ္မဓာရယ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သုခ–အရ ကာယိကသုခ စေတသိကသုခကို ယူရမည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

ပဋိသံဝေဒေတိ–ဖြင့် အနဝဇ္ဇသုခံပုဒ်ကို ပဋိသံဝေဒေတိကြိယာ၌ စာစပ်ရမည်ဟု သိ။ (ဘာဝတ္ထ)

ကြွင်ပါ၌တို့ဖြင့် မကဲ့ရဲ့အပ်ဟူသည် သီလလျှင် နီးစွာသော အကြောင်းရှိကုန်သော နှလုံးမသာယာမှု ကင်းကွာခြင်း, ပီတိ ပဿဒ္ဓိ တရားတို့က ခြံရုံအပ် သိမ်းဆည်းအပ်သော သုခဖြစ်၍ အလွန်ကောင်းမြတ်သောကြောင့် မကဲ့ရဲ့အပ်ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➤ ❾ ။ (ဃ+ဇ) ဝါကျ = ကေပစ္စတ္ထိကတောပိ၊ ယံ ကုတောစိ ဘယံ ဘဝေ။

နိဟတပစ္စာမိတ္တတ္တာ၊ နော တံ သမနုပဿတိ။ (သ+မ ရောသော သံကိတ္ထဝိပုလဘဂါထာ)

➤ ❿ ။ **ဘယံ–၌ အန္တဋ္ဌကို့ရှု၍** ။ ။ (၁) ဘယံ–၌ ဘီဓာတ်အရ ကြောက်တတ်သူ၏ သန္ဆာန်၌ဖြစ်သော ဒေါသပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဘယဋ္ဌာယီဘာဝ+ဘယာနကရသ မည်၏။ (၂) ရန်သူပုဂ္ဂိုလ်ဒြဗ်သည် အာရမ္မဏာဝိဘာဝ မည်၏။ (၃) ရန်သူ၏ ကြောက်မက်ဘွယ်ကောင်းသော ဒုတ်လက်နက် စသည်တို့ကို ကိုင်ဆောင်ထားခြင်း စသည်သည်ငင်း, ကြောက်တတ်သူ၏ ဒေါသကို မပယ်နိုင်သေးခြင်း စသည်သည်ငင်း ဥဒ္ဓိပနဝိဘာဝ မည်၏။ (၄) ကြက်သီးမွေးညှင်းထလာခြင်း, ကယောင်ကတမ်းမြည်တမ်းခြင်းစသော အကျိုးအဆက်ဆက်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

အနဝဇ္ဇသုခ–အရ ။ ။ ကာယိကသုခ စေတသိကသုခသည် ဓမ္မရတိဋ္ဌာယီဘာဝ+ဓမ္မသိင်္ဂါရရသ။ စင်ကြယ်သော မိမိ၏ သီလသည် အာရမ္မဏာဝိဘာဝ။ အဝိပ္ပဋိသာရ ပါမောဇ္ဇ ပီတိ ပဿဒ္ဓိ တရားတို့

http://www.dhammadownload.com

သည် ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ။ သမာဓိရှိခြင်း, မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်ရရှိခြင်း အကျိုးတို့သည် အနုဘာဝ။

(က) သမနုပဿတိ–ဌ် ဒိဿနာဒ်အရ ။ ။ ကုသလဝိပါက် စက္ခုဝိညာဉ်စိတ်သည် ဓမ္မရုတိဌာယိဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရရုသ။ အတ္ထာနုဝါဒဘေား စသည်သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ သီလစောင့်စည်းခြင်းသည် ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ။ သီလနှင့် ပြည့်စုံသည်ဖြစ်၍ မိမိသန္တာန်၌ အနဝဇ္ဇသုခကို ခံစားရခြင်းစသော အကျိုး အဆက်ဆက်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဝါက္ယ (၈၅) [ဌ၊၁၆၅။] (ဘာဋီ၊တ၊၁)

(က) **အဘိက္ကန္တန္တိ ပဒိက္ကန္တတိ ဗတ္ထု တာဝ အဘိက္ကန္တံ ဝုစ္စတိ ဂမန်၊ ပဋိက္ကန္တံ နိဝတ္တန်။**

(ခ) **တဒုဘယမ္ပိ စတူသု ကုရိယာပထေသု လဗ္ဘတိ။ (ဂ) ဂမနေ တာဝ ပုရတော ကာယံ အဘိဟရန္တော အဘိက္ကမတိ နာမ၊ ပဋိနိဝတ္တေန္တော ပဋိက္ကမတိ နာမ။**

➢ ❶ ။ **(ခ) ဒ္ဝို/** ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် အဘိက္ကန္တဟူသည် ဂမန၊ ပဋိက္ကန္တဟူသည် နိဝတ္တန ဖြစ်၏ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ဂမနက္ကရိယာပုထဉ်သာ ထိုအဘိက္ကန္တ ပဋိက္ကန္တ နှစ်မျိုးကို ရအပ်ပါသလော။ အဘယ်သို့ မှတ်သားအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဂ) ဒ္ဝို/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ)ဖြင့် အဘိက္ကန္တ ပဋိက္ကန္တ နှစ်မျိုးကို ဂမနက္ကရိယာပုထ်ဉ်သာ မရအပ်၊ က္ကရိယာပုထ်လေးပါးလုံး၌ ရအပ်၏ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ အဘယ်သို့ ရအပ်ပါသနည်း။ ရအပ်ပုံ အခြင်းအရာကို အကျယ်အားဖြင့် မပြဆိုပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

➢ ❸ ။ (ဂ) **အဘိဟရန္တော**–ကို အဘိဟရန္တော/**ပဋိနိဝတ္တေန္တော**–ကို ပဋိနိဝတ္တေန္တော ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= တသာ ဘိက္ခုသာ–ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်)

➢ ❻ ။ **(က)** ၌ **ဂမန်**–ဖြင့် အဘိက္ကန္တ၌ ကမုဓာတ်သည် က္ကန္တအနက်ကို မဟော၊ ပဒဝိက္ခေပတ္ထ ကို ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (ဒု–ဓာတ္တတ္ထ) အဘိ–ဥပသာရ၏ အနတ္ထက, ဓာတုတ္ထာနုဝတ္တကာ၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဥပသဂ္ဂလိဂ်တ္ထ) အဘိက္ကန္တံပုဒ်ကို အဘိက္ကမန် အဘိက္ကန္တံ–ဟု ဘာဝသာဓန ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) (အဘိ+ကမု+တ) တ–ပစ္စည်း၏ ဘာဝသာဓနဒ္ဒ သက်သည်၏အဖြစ်ကို ငင်း (ဒု–ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

နိဝတ္တန်–ဖြင့် ပဋိက္ကန္တံ–၌ ကမုဓာတ်သည် အဘိက္ကမနအနက်ကို မဟော၊ ပဋိ–ဥပသာရကြောင့် နိဝတ္တနတ္ထကို ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (ဒု–ဓာတ္တတ္ထ) ပဋိ–ဥပသာရ၏ ဓာတုတ္ထဇာဓကာ၏ အဖြစ်ကို ငင်း(ဥပသဂ္ဂလိဂ်တ္ထ) ပဋိက္ကန္တံပုဒ်ကို ပဋိက္ကမန် ပဋိက္ကန္တံ–ဟု ဘာဝသာဓန ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) (ပဋိ+ကမု+တ) တ–ပစ္စည်း၏ ဘာဝသာဓနဒ္ဒ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (ဒု–ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

အဗ္ဘာသေကသုခန္တိ ကိလေသဗျာသေက ဝိရဟိတတ္တာ အဗျာသေကံ အသင်္ခိသံ ပရိသုဒ္ဓံ အဓိစိတ္တ သုခံ ပဋိသံဝေဒေတိ။

ကိလေသဗျာသေက ဝိရဟိတတ္တာ–ဖြင့် အဗျာသေက်–၌ အ–သဒ္ဒါသည် ပဋိသေဓ, ဝုဒ္ဓိ, တဒ္ဓာဝ စသော အနက်ကို မဟော၊ ဝိရဟအနက်ကို ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (နိပါတလိဂ်တ္ထ) ဗျာသေက–အရ

http://www.dhammadownload.com

ကိလေသာကို ယူရမည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) အဗျာသေက်ပုဒ်ကို နတ္ထိ ဗျာသေကော စေတသ သုခဿာတိ အဗျာသေက်-ဟု ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိ။

အဗျာသေက် အဓိစိတ္တသုခံ-ဖြင့် အဗျာသေကနှင့် သုခပုဒ်ကို အဗျာသေက် သုခံ အဗျာသေကသုခံ ဟု ကမ္မဓာရယ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သုခ-အရ စိတ်၌သာဖြစ်သော ချမ်းသာ (၀၀) စိတ်ကို စွဲ၍ဖြစ်သော ချမ်းသာကို ယူရမည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေ။

အသမ္မိဿံ ဝရိသုန္ဒံ-ဖြင့် အဓိစိတ္တသုခဟူသည် ကိလေသာတို့နှင့် မရောသော ဖြူစင်သော သုခတည်း ဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➢ ❷ ❷ ။ **သံယာဒေသနာနုသံယာရမ္မဏံ ပီတိ ဥပ္ပါဒေတာ တာဒေဝ ခယဝယတော သမ္မသနဋ္ဌာ အရဟတ္တံ့ ပါပုဏာတိ**။ (၌၊၁၆၆) (၁) ပီတိ ပြဋ္ဌာန်းသော ကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရတိဌာယီဘာဝ+ဓမ္မသိင်္ဂါရ ရသ မည်၏။ (၂) သံဃာတော်တည်းဟူသော အာရုံသည် အာရမ္မဏ ဝိဘာဝ မည်၏။ (၃) သံဃာတော်ကို ဖူးမြင်ရခြင်းသည်ငင်း, သံဃာတော်၏ သုပ္ပဋိပန္နတာ-စသော ဂုဏ်သည်ငင်း ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ မည်၏။ (၄) သံဃာရမ္မဏပီတိကို ခယဝယအားဖြင့် သုံးသပ် ခြင်း, အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ရခြင်းစသော အကျိုးအဆက်ဆက်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

အရဟတ္တံ့ ပါပုဏာတိ-ကို ရှု၍ ။ ။ (၁) အရဟတ္တဖိုလ်သည် သမဂ္ဂါယီဘာဝ+သန္တရသ။ (၂) နိဗ္ဗာန်သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) နိဗ္ဗာန်၏ သန္တိသုခ-စသော ဂုဏ်သည်ငင်း, သံဃာတော်ကို ဖူးမြင်ရခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော ပီတိကို ခယ ဝယအားဖြင့် သုံးသပ်ခြင်းသည်ငင်း ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ (၄) ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ် စသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

တိကျ (ဆဋ) [၌၊၁၆၅။] (ဘာဋီ၊တ၊၃)

(က) **သမ္မဇနကာရီ စဟာဘိတိ သမ္မဇညေန သဗ္ဗကိစ္စကာရီ။**

(ခ)**သမ္မဇညမေဝါကာရီ။** (ဂ) **သောဟိအဘိက္ကန္တာဒီသု သမ္မဇညံကရောတေဝ၊နကတ္ထစိ သမ္မဇညဝိရဟိတော ဟောတိ။**

(ဃ) **တတ္ထ သာတ္ထကသမ္မဇညံ. သပ္ပါယသမ္မဇညံ. ဂေါစရသမ္မဇညံ. အသမ္မောဟ သမ္မဇညန္တိ စတုဗ္ဗိဓံ သမ္မဇညံ။**

➢ ❶ ။ (က) ဟိ၊မှန်၏။ သော၊ထိုရဟန်းသည်။ အဘိက္ကန္တာဒီသု၊သွားခြင်း အစရှိသော ကိစ္စတို့၌။ သမ္မဇည်၊ကောင်းစွာ အပြားအားဖြင့် သိသူ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ဉာဏ်ကို။ကရောတေဝ၊ပြုသည်သာ။ (ဝါ) အမြဲပြု၏။ကတ္ထစိ၊တစုံတခုသော ကိစ္စ၌။သမ္မဇညဝိရဟိတော၊သမ္မဇညမှ ကင်းသည်။နဟောတိ၊

➢ ❶ ။ (က) **ခဋ္ဌိ**/ ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် သမ္မဇနကာရီ-ဟု ဟောတော်မူ၏။ သမ္မဇနပုဒ်ကို သမ္မဇနာတိတိ သမ္မဇနောဟု ကတ္တာသာဓနပြု၍ ယင်းအရ သိတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကို ယူရပါမည်လော။ အဘယ်သို့ ဝစနတ္ထပြု၍ အဘယ်ကို ယူရမည်နည်း။ သမ္မဇနံ ကာရီ သမ္မဇနကာရီ-ဟု *ဒုတိယာတပ္ပုရိသ်*သမာသ် ပြုရပါမည်လော၊ အဘယ်ဝစနတ္ထ ပြုရပါမည်နည်း။ ကာရီ (ပြုလေ့ရှိ) ဟူသည် တစုံတခုသော ကိစ္စကို ပြုပါသလော။ အဘယ်သို့ ပြုပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (က) မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

(ခ) သို့/အနုသေစ္ဆ ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် သမ္မာနုကာရီပုဒ်ကို တတိယာ တပ္ပရိုသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟု ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်းသမ္မာနုကာရီပုဒ်၌ အခြားဖြစ်သင့်သော ဝစနတ္ထတမျိုး ကို ဖွင့်ပြလိုသော ဆရာသည် (ခ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ သာဓေဘာဂမ္ဟစ္ဆာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် သမ္မာနုကာရီပုဒ်ကို ဒုတိယာ တပ္ပရိုသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟု ဖွင့်ပြဆို၏။ သမ္မဇေန သဗ္ဗကိစ္စကာရီဟူသော (တတိယာ တပ္ပ ရိုသ် ဝစနတ္ထပြု) ပထမဝိကပ်ဖြင့်ပင် ပြီးကောင်းသည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်ပါလျက် ဒုတိယာ တပ္ပရိုသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟုဆိုသော (ခ) ဝါကျ စကားရပ်သည် အသို့လျှင် သင့်နိုင်ရာအံ့နည်း စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။ **(ဃ)** သမ္မဇေကို ဝေဘန်ပြလို၍ (ဃ) မိန့်။

➤ **၃**။ [**ခ+ဂ ဝါကျတို့ကို ရှု**] (၁) နနု "သမ္မဇေန သဗ္ဗကိစ္စကာရီ"တိ ပထမဝိကပ္ပေ နေဝ အဓိပ္ပေတတ္ထော သိဒ္ဓေါ။ (၂) အထ ကသ္မာ "သမ္မဇေမေဝ ဝါ ကာရီ"တိ (ဒုတိယဝိကပ္ပဝစနံ) ဝုတ္တံ။ (၃) နနု သော အဘိက္ကန္တာဒီသု သမ္မဇေ့ ကရောတေဝ၊ နု ကတ္ထစိ သမ္မဇေဝိရဟိတော ဟောတိ။ (၄) တသ္မာ "သမ္မဇေမေဝ ဝါ ကာရီ"တိ (ဒုတိယဝိကပ္ပဝစနံ) ဝုတ္တံ။

➤ **၄** ။ ဓမ္မတော ဝုစိသဒ်္ဒါတော အတ္ထေန သဟ ဝတ္တတီတိ **သာတ္ထကံ**။ (၃) တရားနည်းလမ်း ဖြင့် တိုးပွားခြင်းဟုဆိုအပ်သော အကျိုးနှင့်တကွ ဖြစ်ခြင်း၏+အဘိက္ကန္တစသည်နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏော အဖြစ် ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) အဘိက္ကန္တ စသည်သည် ဝစနီယ။ (၆) သဝုစိကံ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

သမ္မာနနံ သမ္မာနံ။ သမ္မာနမေဝ သမ္မဇေ့။/သမ္မာနံ သမ္မဇေ့။ သမ္မာနာတီတိ **သမ္မာနံ**။ (၃) ကောင်းစွာ အပြားအားဖြင့် သိခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) သိတတ်သော ဉာဏ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ပဇာနန-စသော။

သမ္မာနသ ဘာဝေါ **သမ္မတ္တေ**။ (၃) ထက်ဝန်းကျင် အပြားတို့ဖြင့် သိတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ ဖြစ်ကြောင်းဉာဏ်နှင့် သာမီ+သံ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) ဉာဏ်သည် ဝစနီယ (၆) သမ္မာနတာ။ * သမန္တတော ပကာရေဟိ ပကဋ္ဌံ ဝါ သဝိသေသံ ဇာနာတီတိ **သမ္မာနော**။

သရုတိ ပဝတ္တတီတိ **သစ္ဆာ**။ (၃) ဖြစ်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) အလုံးစုံ သော ကိစ္စသည် ဝစနီယ။ (၆) သကလ, နိဿေသ-စသော--။

ကုစ္ဆိတာနံ အာယော ဥပ္ပတ္တိဋ္ဌာနန္တိ **ကာယော**။ (၃) ဆဲပင်စသည်တို့၏ ဖြစ်ရာကိုယ်နှင့် နိသိတ နိဿယ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) ခန္ဓာကိုယ်ဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဒေဟ, သရီရ-စသော--။

➤ **၅** ။ (၁) ဝါကျ **သမ္မဇေဝိရဟိတော**-ကို သမ္မဇေဝိရဟိတတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင် တဿ (ဘိက္ခုနော) ဟု သမ္မန်ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်)

➤ **၆** ။ **(က)** ၌ သမ္မဇေန သဗ္ဗကိစ္စကာရီဖြင့် သမ္မာနကာရီ၌ သမ္မာန သဒ္ဒါ၏ သမ္မဇေ သဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ်၏အဖြစ်ကိုငင်း (ပရိယာယ်ပြ အဘိဓေယျတ္ထ) သမ္မာနနှင့် ကာရီကို သမ္မာနေန

http://www.dhammadownload.com

ကာရီ သမ္မာနကာရီ-ဟု တတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုငင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ပြုလေ့ရှိ၏ဟူသည် အလုံးစုံသော ကိစ္စကို ပြုလေ့ရှိသည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(၈) ဖြင့် သမ္မာနသဒ္ဒါ၏ သမ္မဇည သဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ်၏အဖြစ်ကိုငင်း (ပရိယာယ်ပြ အဘိဓေယျတ္ထ) သမ္မာနနှင့် ကာရီကို သမ္မာနံ ကာရီ သမ္မာနကာရီ-ဟု ဒုတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုငင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

➢ ❾ ။ **ပဋ္ဌဝိဓေစဇာတာဓိလ သဒ္ဒပ်** ။ ။ (၁) ဗုဒ္ဓေ ဝိစိကိစ္ဆာ၊ (၂) ဓမ္မေ ဝိစိကိစ္ဆာ၊ (၃) သံဃေ ဝိစိကိစ္ဆာ၊ (၄) သိက္ခာယ ဝိစိကိစ္ဆာ၊ (၅) သဗြဟ္မစာရီသု ကောပ-တို့ ဖြစ်ပါသည်။

ပဋ္ဌဝိဓေစဇာတာဝိနိဗန္ဓ သဒ္ဒပ် ။ ။ (၁) ကာမအဝိတရာဂ၊ (၂) ကာယ အဝိတရာဂ၊ (၃) ရူပ အဝိတရာဂ၊ (၄) သုခါနုယောဂ၊ (၅) ဒေဝပတ္ထနာ-တို့ ဖြစ်ပါသည်။

➢ ❿ ။ **(ဃ) ဝါက္ယ**= သာတ္ထက်စေဝ သပ္ပါယံ၊ ဂေါစရဉ္စ အသမ္မောဟံ။
ဣမိနာဝ ပဝေဒေန၊ သမ္မဇည် စတုဗ္ဗိဓံ။ (ဝတ္ထဂါထာ၊ အနုဋ္ဌုဘဆန်း)

➢ ❶❿ ။ **သာဒ္ဓကသမ္မဇညကို ရှု၍** ။ (၁) တိုးပွားခြင်းနှင့်တကွဖြစ်သော အဘိဂ္ဂန္တွ စသည်ကို ကောင်းစွာ အပြားအားဖြင့် သိတတ်သော ကမ္မဋ္ဌာနိကယောဂီ ရဟန်း၏ သန္တာန်၌ ဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရတိဋ္ဌာယီဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရ ရာသ မည်၏။ (၂) ဓမ္မအားဖြင့် တိုးပွားခြင်းနှင့် တကွဖြစ်သော အဘိဂ္ဂန္တွ စသည်သည်၎င်း, သာတ္ထကသမ္မဇအားလျော်သော စေတီ ဗောဓိပင် သံဃထေရ် အသုဘ စသည်သည်၎င်း အာရမ္မဏဝိဘာဝ မည်၏။ (၃) ကမ္မဋ္ဌာနိက ယောဂီရဟန်း၏ သမ္မတ္တိစက်လေးပါးနှင့် ပြည့်စုံခြင်း, ယောနိသော မနသိကာရရှိခြင်း, တွေ့ရှိဖူးမြင်နေရသော စေတီ ဗောဓိပင် စသည်တို့၏ ကြည်ညိုဘွယ်ရာ ဂုဏ်ထူးများနှင့် ပြည့်စုံခြင်းစသော အခြံအရံ အကြောင်းတရားများသည် ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ မည်၏။ (၄) စေတီ ဗောဓိပင် စသည်တို့ကို ဖူးမြင်ရ၍ ရရှိလာသော ကုသိလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်နှင့်အတူ ပီတိ သောမနဿ ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း, ယင်းပီတိ သောမနဿကို ဓယ ဝယအားဖြင့် ဆင်ခြင် သုံးသပ်၍ အရဟတ္တဖိုလ် နိဗ္ဗာန်တိုင်အောင် ရောက်ရှိနိုင်ခြင်းဟူသော အကျိုး အဆက်ဆက် သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဝိဂ္ဂဟ (ဓာရ) [၆၊၁၆၆။] (ဘာဋီ၊တ၊၈)

(က) **သံဃဒဿနမိဿာတ္ထော**။

(ခ) **သစေ ပန အန္ဓော ဂါဓမ မဟာမဂ္ဂပံ ကာရေတွာ သဗ္ဗရတ္တိံ မွှသဝဏံ ကရောန္တေသု မနသေသသုဂုတ္တပွကာရေနေဝဇနသန္နိပါတောစေဝ အန္ဓရာယောစဟောတိ၊ ဇဝံတံဌာနံ အသပ္ပါယံ ဟောတိ**။ (ဂ) **အန္ဓရာယာဘာဝေ သပ္ပါယံ**။

(ဃ) **မဟာပရိသပရိဝါရာနံ ထေရာနံ ဒဿနေပိ ဇသေဝနယော**။

➢ ❶ ။ **(ဃ)** မဟာပရိသပရိဝါရာနံ၊ များစွာသော ပရိသတ် အခြံအရံရှိကုန်သော။ ထေရာနံ၊ ထေရ်ကြီးတို့ကို။ ဒဿနေပိ၊ ဖူးမြော်ခြင်းဌာနလည်း။ ဇသေဝ နယော=ဇသော ဇဝ နယော၊ ဤသံဃာတော်ကို ဖူးမြင်သည့် နည်းကိုသာလျှင်။ ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ မှတ်အပ်၏။ **(တနည်း)** ဇသေဝ နယော-ဇသော ဣဝ နယော၊

http://www.dhammadownload.com

ဤသံဃာတော်ကို ဖူးမြင်သည့် နည်းကဲ့သို့သော နည်းကို။ (ဝါ) ဤသံဃာတော်ကို ဖူးမြင်သည့်နည်းနှင့် တူသောနည်းကို။ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊မုတ်အပ်၏။ **[ဧသေဝ နယော ဂုဒ်သဟောမှာ-စသည်နှင့်အညီ ပေးသည်။]**

➢ ❶ ။ **(၁) သို့/ဧစာဒနာ** ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် သံဃာတော်တို့. ဖူးမြင်ကြည်ညိုမှုသည်လည်း အကျိုးရှိပါသည်ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ သံဃာတော်ကို ဖူးမြင်ရာဝယ် အကျိုးရှိတိုင်းပင် သပ္ပါယဖြစ်သည်ဟု မှတ်သားကြရပါမည်လော။ အဘယ်နည်းအားဖြင့် မှတ်သားကြရပါမည်နည်း။ သပ္ပါယ ဖြစ်ပုံကို မပြဆိုချေသော် အဗျာပိတ အပရိပုဏ္ဏဒေါသများ ဆရာ့အား သင့်ရောက်ရာ၏။ (ခ)

(၇) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် သံဃာတော်ကို ဖူးမြင်၍ အကျိုးရှိရာဝယ် အသပ္ပါယဖြစ်ပုံကို ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ သပ္ပါယဖြစ်ပုံကိုလည်း ဖွင့်ပြသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ သပ္ပါယဖြစ်ပုံကား အဘယ်ပါနည်း။ နုဒ်ကြောင့် (၇)မိန့်။

(ဃ) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က-ခ-ဂ)တို့ဖြင့် သံဃာတော်ကို ဖူးမြင်၍ အကျိုးရှိပုံ အသပ္ပါယ သပ္ပါယဖြစ်ပုံများကို ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ယင်းကိုသာ ဖွင့်ပြပါမည်လော။ ပရိသတ်အခြံအရံ များစွာရှိသော မဟာဆေရ်တို့ကို ဖူးမြင်၍ အကျိုးရှိရာ၌ အသပ္ပါယ သပ္ပါယဖြစ်ပုံကား အဘယ်ပါနည်း။ (ဃ)မိန့်။

➢ ❷ ။ **[က+ခ ဝါက္ယတို့ကို၌]** (၁) နနု သံဃဒဿနမို့ သာဏ္ဍ ဟောတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ တံ ဌာနံ အသပ္ပါယံ ဟောတိတိ ဝုတ္တံ။ (၃) နနု အန္တော ဂါမေ မဟာမဏ္ဍပံ ကာရေတွာ သဗ္ဗရတ္တိံ ဓမ္မသဝနံ ကရောန္တေသု မနုဿေသု ဝုတ္တပ္ပကာရေနေဝ ဧနသန္နိပါတောစေဝ အန္တရာယော စ ဟောတိ။

(၄) တသ္မာ တံ ဌာနံ အသပ္ပါယံ ဟောတိတိ ဝုတ္တံ။

➢ ❸ ။ ဧနံ မဏ္ဍေတိတိ မဏ္ဍပေါ။/ဧနေဟိ မဏ္ဍိယတိတိ **မဏ္ဍနဓမ်ော**။ (၃) တန်ဆာဆင်ခြင်း. ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) မဏ္ဍပ်ခြံဗ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) ဧနလယော-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

မံ ရတ္တာန္နကာရံ ဒေတိ ဝိနာသေတီတိ **မဏ္ဍော**။ ရန္ဓယော မဏ္ဍေ ပါတိ ရက္ခတီတိ **ဓော**။(အစိတ်)

တံ မဏ္ဍံ ပါတိ ရက္ခတီတိ **မဏ္ဍနဓမ်ော**။ (အပေါင်း) (၃) အရောင်တို့ကို မပျောက်မပျက် တလင်္ကလက် ထွက်နေအောင် ဆောင်ရောက်ခြင်း ကြိယာသကတ်သည်၎င်း, အမိုက်အမှောင်ကို ပယ်ပျောက်တတ်သော အရောင်နှင့် ထိုအရောင်များကို ဆောင်ရောက်တတ်သော မဏ္ဍပ်၏ ဌာနီ ဌာန အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သကတ်သည်၎င်း ဝစနဟေတု မည်၏။ (ကြင်းတူ)

➢ ❹ ။ **ကရောန္တေသု**-ကို ကရောန္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= မနုဿေသု-ကို မနုဿာနံ-ဟု ဆဋ္ဌန္တပြင်၍ သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (တို့၏/တို့သည် စပ်)

➢ ❺ ။ **(ဂ+ဃ) ဝါဏ္ဍ**= အနုန္တရာယေ သပ္ပါယံ၊ ထေရာနဉ္စာပိ ဒဿနေ။

သမ္ဗန္ဓ ပရိဝါရာနံ၊ မဟန္တာနံ တထာ ဘဝေ။ (ပထမ မ-ကာရပိပုလာဂါထာ၊ အနုဋ္ဌုဘဆန်း)

➢ ❻ ❼ ။ **(က) ဝါက္ယကို၌** ။ ။ (၁) သံဃာတော်ကို ဖူးမြင်သော ရဟန်း၏ သန္တာန်၌ဖြစ်သော သဒ္ဒါ သတိ ဝိရိယ ဉာဏ်စသည်ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရတိဌာယီဘာဝ+ ဓမ္မသိဂ်ါရ ရသ။ (၂) သံဃာတော်များသည်၎င်း, သံဃာတော်များ၏ သုပွဋိပွန္နတာ-စသော ဂုဏ်တော်များသည်

http://www.dhammadownload.com

ငင်း အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) ဆည်းပူးခဲ့သော ပါရမီသမ္ဘာရ အဆောက်အဦးများသည် ဥဒ္ဓိပနဝိဘာဝ။ (၄) သံဃာတော်ကို ဖူးမြင်ခြင်းကြောင့် မျက်မှောက်ဘဝ၌ပင် ကားရန်ကင်းကွာဖြင်း, ကာယိကသုခ စေတသိကသုခ တိုးပွားမှုစသော ဟိတသုခတို့နှင့် ပြည့်စုံခြင်း, နောင်တမလွန်ဘဝ၌လည်း နတ်ရွာနိဗ္ဗာန်တိုင် အောင် လားရောက်နိုင်ခြင်းစသော ကောင်းကျိုးအဆက်ဆက်ဟူသမျှသည် အနုဘာဝ မည်၏။

ပါဌ္ယ (၈၈) [၌၁၆၇။] (ဘာဋီ၊တ၊၁၀)

(က) ဇဝံ ဧကံ အသုဘံ ဒွိန္နံ ဇနာနံ အတ္ထာယ ဇာတံ။

(ခ) ဇဝံ သာတ္ထမွိပဓနေတံ ပုရိသဿ မာတုဂါမာသုဘံ အသပွါယံ၊ မာတုဂါမဿ ပုရိသာသုဘံ အသပွါယံ။ သဘာဂမေဝ သပွါယန္တိ ဇဝံ သပွါယပရိဂ္ဂဟုန် သမ္ပါယ သမ္ပဇညံ နာမ။

(ဂ) ဇဝံ ပရိဂ္ဂဟိတသာတ္ထကသပွါယဿ ပန အဋ္ဌတိံသာယ ကမ္မဋ္ဌာနေသု အတ္ထနော စိတ္တရုစိယံ ကမ္မဋ္ဌာနသင်္ခါတံ ဂဂါစရံ ဥပဂတော ဘိက္ခာစာရဂဂါစရေတံ ဂဟေတွာဝ ဂမနံ ဂဂါစရ သမ္ပဇညံ နာမ။

➤ ❶ ။ (က) ဇဝံ၊ဤသို့။ဧကံ၊တခုသော။အသုဘံ၊မတင့် မတယ် ရွံစဘွယ်ဖြစ်သော အကောင် ပုပ်သည်။ဒွိန္နံ ဇနာနံ၊ရဟန်းနှင့် သာမဏေ နှစ်ထွေကုန်သော သူတို့၏။အတ္ထာယ၊အနာဂါမိမဂ် အနာဂါမိဖိုလ်တိုင် အောင် ရရှိခြင်းတည်းဟူသော အကျိုးငှာ၊ဧာတံ၊ဖြစ်၏။

➤ ❷ ။ (ခ) **သဋ္ဌိ/** ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် တခုတည်းသော အသုဘ အကောင်ပုပ်သည် နှစ်ဦးကုန်သော ရဟန်းနှင့် သာမဏေတို့အား အနာဂါမ်ဖြစ်သည့်တိုင်အောင် အကျိုးဖြစ်ထွန်းမှု ရှိသည်ဟူ၍ ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ အကျိုးဖြစ်ထွန်းမှုရှိတိုင်း သပွါယဖြစ်သည် လျောက်ပတ်သည်, အကျိုးဖြစ်ထွန်းမှုရှိသည် ကို ဆင်ခြင်းသိမ်းဆည်းတိုင်း သပွါယသမ္ပဇဉ်ဖြစ်သည်ဟူ၍ မှတ်သားရပါမည်လော။ အဘယ်သို့ မှတ် သားရပါမည်နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

➤ ❸ ။ [ခ–ဝါကျတို့ရှု] (၁) နနု ဇဝံ သာတ္ထံ ဧကံ ဟောတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ ဧတံ ပုရိသဿ မာတုဂါမာသုဘံ အသပွါယံ၊ မာတုဂါမဿ ပုရိသာသုဘံ အသပွါယံ။ သဘာဂမေဝ သပွါယန္တိ ဝုတ္တံ။ (၃) နနု ဝိသဘာဂါရုာဂသခ်ိတံ အသုဘံ ရာဂဝုပ္ပါဒနံ ဟောတိ။ (၄) တသ္မာ ဧတံ ပုရိသဿ မာတုဂါမာသုဘံ အသပွါယံ၊ မာတုဂါမဿ ပုရိသာသုဘံ အသပွါယံ။ သဘာဂမေဝ သပွါယန္တိ ဝုတ္တံ။

➤ ❹ ။ ပရိဂ္ဂဟိတမ္ပန္တိ ပရိဂ္ဂဟိတံ။ အရတိ ပဝတ္တတီတိ အတ္ထော။ သံဝိဓ္ဓတိ အတ္ထော ယဿာတိ သာတ္ထကံ။ ပကာရေန အယတိ ပဝတ္တတီတိ **သပွါယံ**။ သာတ္ထကဿ သပွါယဿ **သာတ္ထကသပွါယံ**။

ပရိဂ္ဂဟိတံ သာတ္ထကသပွါယံ ယေနာတိ **ပရိဂ္ဂဟိတသာတ္ထကသပွါဓယာ**။ (တဿ)

(၃) အကျိုးရှိမှု လျောက်ပတ်မှုမှန်သမျှကို သိမ်းဆည်းခြင်းဂုဏ်နှင့် ယင်းဂုဏ်များရှိသော ရဟန်းဒြဗ်၏ ဂုဏ်–ဂုဏော အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်ဓသကတ်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) ယောဂီရဟန်းဒြဗ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) ပရိဂ္ဂဟိတသာတ္ထကနုရူပ–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယာတ္ထ။

➤ ❺ ။ **(က) ဒွိ ပဓာနတ္ထိယာ ဇာတံ**–ကို ဇာတတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= ဧကဿ

http://www.dhammadownload.com

အသုဘသဿ ဟု သမ္မန်ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်)

➤ ၉ ။ (ခ) ဝါကျ = ကျတ္ထိနံ ပုရိသာနဉ္စာ၊ သပွါယံ အသုတံ တထာ။

သဘာဂံ အသုတံယေဝ၊ သပွါယမီတိ ဉာယတော။ (ပထျာဝတ္တဂါထာ၊ အနုဋ္ဌုဘဆန်း)

➤ ၁၀ ။ **ဇဂါစရဲ့ ဥဋ္ဌဓမာတ္တဒွာ–ကို ရှု** ။ ။ (၁) ကမ္မဋ္ဌာန်းကို သင်ကြားမှတ်ယူနေသော ရဟန်း၏ သန္တာန်၌ဖြစ်သော ဝိရိယပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကုသိုလ်စိတ္တဇုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မဥဿဟ ဌာယီ ဘာဝ+မမ္မဝိရရသ။ (၂) ကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) သင်ကြားပေးသော ဆရာဟူသော သပ္ပုရိသူပနိဿယစက်ကို ရရှိခြင်း၊ ပုဗ္ဗေစ ကတပုညတာစက်နှင့် ပြည့်စုံခြင်း၊ သောဝစဿတာဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံခြင်း၊ ဈာန်မဂ်ဖိုလ်တရားများကို ရယူလိုသော စိတ်အားထက်သန်ခြင်း၊ သာတ္ထကသပ္ပါယ သမ္ဖဒ္ဒဲ ငါးပါးနှင့် ပြည့်စုံနေခြင်းစသော အခြံအရံ အကြောင်းများသည် ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ။ (၄) ဖွာများအားထုတ်၍ ကမ္မဋ္ဌာန်းနှင့် သင့်လျော်သော ဈာန်မဂ်ဖိုလ်တရားများ ရရှိနိုင်ခြင်းစသော အကျိုးများသည် အနုဘာဝ။

ဝါကျ (၁၉) [ဌ၊၁၆၈။] ဘာဋီ၊တ၊၁၅)

(က–၁) သဓေပိ နံ ကထာပေန္တိ၊ (က–၂) ဇနသင်္ဂဟတ္ထံ ဓမ္မကထာ နာမ ကာတဗ္ဗမေဝါတိ အဋ္ဌကထာစရိယာ ဝဒန္တိ။ (ခ–၁) ဓမ္မကထာ ဟိ ကမ္မဋ္ဌာနဝိနိမုတ္တာ နာမ နတ္ထိ၊

(ခ–၂) တသ္မာ ကမ္မဋ္ဌာနသီသေနေဝ ဓမ္မကထံ ကထေတွာ ကမ္မဋ္ဌာနသီသေနေဝ အာဟာရံ ပရိဘုဉ္ဇိတွာ အနုမောဒနံ ကတွာ နိဝတ္တိယမာနေဟိ ဝိမုနသေဟိ အနုဂတောဝ ဂါမဂတာ နိက္ခမိတွာ တတ္ထ ဂတာ နိဝတ္တေတွာ မဂ္ဂံ ပဋိပဇ္ဇတိ။

➤ ၂၂ ။ (က–၁) **ဒဋ္ဌဲ/** ဆရာ၊ ဆရာသည် (က–၁) ဖြင့် ကမ္မဋ္ဌာန်းဆောင်သော ဆွမ်းခံရဟန်းတော်ကို တရားအဟော မခိုင်းပါဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ထိုသို့ မခိုင်းလျှင် တရားမဟောတော်ဘဲ တုဏှီဘာဝေ ဆိတ်ဆိတ်သာ နေရအံ့ဟု မှတ်သားရအံ့လော။ ဘယ်နည်းဘယ်ပုံ ကျင့်ကြံနေထိုင်ရပါအံ့နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (က–၂) မိန့်။

(ခ) ဒဋ္ဌဲ/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က–၂) ဖြင့် ဆွမ်း ဒကာ ဒကာမများကို ချီးမြှောက်ထောက်ပံ့ခြင်းအကျိုးငှာ တရားဟောရမည်သာဟု အဋ္ဌကထာဆရာများဆိုကြောင်း ဖွင့်ဆိုတော်မူ၏။ အဋ္ဌကထာတို့ စကားသည် တရားဟောရာ၌ ကမ္မဋ္ဌာန်းတရား လွတ်ခဲ့ပါက မသင့်မြတ်သည်သာ မဟုတ်ပါလော။ တရားဟောရမည်သာဟု အဋ္ဌကထာတို့ဆိုသော စကား၌ အသင့်ယုတ္တိကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ခ–၂) ဒဋ္ဌဲ/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ–၁) ဖြင့် ကမ္မဋ္ဌာန်းမှလွတ်သော တရားစကားမည်သည် မရှိသောကြောင့် တရားဟောထိုက်သောဟု ဆိုတော်မူ၏။ ယင်းသို့ ဆိုသဖြင့် အဘယ်အကျိုးရှိပါသနည်း။ အကျိုးမရှိ နိရတ္ထက ဖြစ်ကောင်းအံ့လော။ စုဒ်ကြောင့် (ခ–၂)မိန့်။

➤ ၂၃ ။ **[က–ဝါကျကို၌]** (၁) နနု နံ ကထာပေန္တိ။ (၂) အထ ကသ္မာ ဓမ္မကထာ နာမ ကာတဗ္ဗမေဝါတိ အဋ္ဌကထာစရိယာ ဝဒန္တိ။ (၃) နနု ဇနသင်္ဂဟတ္ထံ ဟောတိ။

(၄) တသ္မာ ဓမ္မကထာ နာမ ကာတဗ္ဗမေဝါတိ အဋ္ဌကထာစရိယာ ဝဒန္တိ။

http://www.dhammadownload.com

[က+ခ–ဒ ဝါကျတို့ကိုရှု] (၁) နုနဲ နံ ကထာပေါ့။ (၂) အထ ကသ္မာ ဇနသင်္ဂဟတ္ထံ ဓမ္မကထာ နာမ ကာတမ္မမေဝါတိ အဋ္ဌကထာစရိယာ ဝဒန္တိ။ (၃) ဓမ္မကထာ နာမ ကမ္မဋ္ဌာနဝိနိမုတ္တော နာမ နတ္ထိ။ (၄) တသ္မာ ဇနသင်္ဂဟတ္ထံ ဓမ္မကထာ နာမ ကာတမ္မမေဝါတိ အဋ္ဌကထာစရိယာ ဝဒန္တိ။

➤ ၄ ။ ကုသလာကုသလံ ဇနေတိတိ ဇနော။ သင်္ဂဟိယတော သင်္ဂဟံ ဝါ **သင်္ဂဟော**။ ဇနာနံ သင်္ဂဟောတိ **ဇနသင်္ဂဟော**။ (၃) ဆွမ်းဒကာ ဒကာမတို့နှင့် ချီးမြှောက်ခြင်းကြီယာ၏ ကမ္မ ကမ္မီ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) လူတို့ကို ချီးမြှောက်ခြင်းကြီယာသည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) ဇနာနဂ္ဂဟ–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

အနုမောဒန္တိ တောယာတိ **အနုဒယာနာ**။ (၃) ဝမ်းမြောက်ခြင်းကြီယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု (၅) အနုမောဒနာ တရားစကားသည် ဝစနီယ။ (၆) ဓမ္မဒေသနာ–စသော။

ကမ္မသ္သ ဋ္ဌာနံ **ကမ္မဋ္ဌာနံ**။ (၃) သမထဝိပဿနာ အလုပ်၏ ကမ္မဋ္ဌာန်းတရားနှင့် နိဿယ နိဿိတ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ကမ္မဋ္ဌာန်းတရားသည် ဝစနီယ။ (၆) ဘာဝနာကမ္မ။

➤ ၅ ။ **ကာတမ္မာ**–ကို ကာတမ္မတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင် ဓမ္မကထာယ–ဟု သမ္မန် ခံရုပါမည်။ (၏/ကို စပ်) **နတ္ထိ**–ကို နတ္ထိတာယ–ဟု ဟိတ်ပြင်= ဓမ္မကထာယ–ဟု သမ္မန်ခံ။ (၏/သည်စပ်)

တသ္မာ–ကို တသ္မာ ဝဒန္တတ္တာ–ဟု ဟိတ်ဆောင်လျှင် အဋ္ဌကထာစရိယာနံ။ **တသ္မာ**–ကို တသ္မာ နတ္ထိတာယ–ဟု ဟိတ်ဆောင်လျှင်= ဓမ္မကထာယ–ဟု သမ္မန်ခံ။ (၏/သည် စပ်)

➤ ၆ ။ (က) ဝါကျ = သဓေပိ နံ ကထာပေါ့၊ ကထာခမ္မံ ကထီယတေ။

သင်္ဂဟတ္ထံ ဇနာနဉ္စ၊ အာစာရေစ ဝဒန္တိစ။ (ပထျာဝတ္တုဂါထာ၊ အနုဋ္ဌာနံး)

➤ ၁၀ ။ **ဓမ္မကထာ ကာတမ္မာ–အရေ** ။ ။ (၁) ဆွမ်းခံသွားရင်း တရားဟောသော ရဟန်း၏ သန္တာန်၌ဖြစ်သော ဒေသနာဉာဏ် ဝိရိယပြဋ္ဌာန်းသည့် မဟာကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရတိ ဋ္ဌာယီဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရ ရသ။ (၂) မဟောမီ ဟောဆဲ တရားများသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) တရားနာ ပရိသတ်သည်၎င်း, တရားဟောဋ္ဌာနသည်၎င်း, တရားဟူက ကမ္မဋ္ဌာန်းမှ မလွတ်သည့်အတွက် တရားကို ဟောသင့်ခြင်းဟူသော အကြောင်းသည်၎င်း, သမ္မတ္တိစက်လေးပါး စသည်သည်၎င်း ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ။ (၄) တရားဟောသူ တရားနာသူ နှစ်ဦးလုံးအား အသီး အသီး ဓမ္မဒေသနာ ဓမ္မဿဝနကုသိုလ်များ တိုးပွားဖြစ်ပေါ်ခြင်း, ယင်းကုသိုလ်မှ အစပြုကာ လူ့ရပ် နတ်ထံ နိဗ္ဗာန်တိုင်အောင်သော ကောင်းကျိုး ချမ်းသာများ ရရှိနိုင်ခြင်းစသော အကျိုးတရားများသည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဓမ္မကထံ ကဇေတတ္တာ–ဠ္ဟ အဋ္ဌတ္ထာဇရေ ။ ။ (၁) ဒေသနာဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော ကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရတိဋ္ဌာယီဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရ ရသ။ (၂) ဓမ္မကထာသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) ဓမ္မာနုဂ္ဂဟဖြင့် လူ အပေါင်းကို ချီးမြှောက်လိုခြင်း, ကမ္မဋ္ဌာန်းနှင့်ဆက်သွယ်သော တရားဖြစ်ခြင်းသည် ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ။ (၄) ဓမ္မကထာကို နာကြားရ၍ လိုက်နာကျင့်ကြံ အားထုတ်ကြလျက် သုဂတိ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ရခြင်းစသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

http://www.dhammadownload.com

ဝိကျ (ဧ) [ဌ၊၁၇၃] (ဘာဋီ၊တ၊၄၄)

(က) တတ္ထ ကော ကောသော အဘိက္ကမတိ၊ ကဿ ဝါ ကဿသ အဘိက္ကမနံ။

(ခ) ပရမတ္ထတော ဟိ ဓာတူနံယေဝ ဂမနံ၊ ဓာတူနံ ဌာနံ၊ ဓာတူနံ နိသဇ္ဇနံ၊ ဓာတူနံ သယနံ။

(ဂ) တသ္မိ တသ္မိ ကောဌာသေ သဒ္ဒိ ရူပေန - အညံ ဥပဓ္ဓတော စိတ္တံ၊ အညံ စိတ္တံ နိရုဇ္ဈတိ၊ အဝိစိမနုသမ္ဗန္ဓာ၊ နဒီသောကောဝတ္ထုတိတိ။

(ဃ) ဧဝံ အဘိက္ကမာဒီသု အသမ္ဘုယုနံ **အသမ္ဘောဟသမ္ဗန္ဓညံ** နာမာတိ။

➤ ❶ ။ **(က) [ဝါက္ယအပြြန်အလှန်]** (ကသ္မာ၊အဘယ့်ကြောင့်။နေ အဘိက္ကမတိ၊ဘယ်သူ တစ်ယောက်မျှ ရှေ့သို့ မသွားသနည်း။နေ သိယာ၊ဘယ်သူ တစ်ယောက်၏ ရှေ့သို့သွားခြင်းမှု မဖြစ်ရာ သနည်း။) ဟိ-ယသ္မာ၊အကြင့်ကြောင့်။ပရမတ္ထတော၊ပရမတ္ထအားဖြင့်။ဓာတူနံယေဝ၊ဓာတ်တို့၏သာ။ဂမနံ၊ သွားခြင်းသည်။ဟောတိ၊၏။ဓာတူနံ ဧဝ၊ဓာတ်တို့၏သာ။ဌာနံ၊ရုပ်ခြင်းသည်။(ဟောတိ၊၏) ဓာတူနံဧဝ၊ဓာတ် တို့၏သာ။နိသဇ္ဇနံ၊ထိုင်ခြင်းသည်။(ဟောတိ၊၏)ဓာတူနံဧဝ၊ဓာတ်တို့၏သာ။သယနံ၊လျောင်းခြင်းသည်။ ဟောတိ၊၏။ (တသ္မာ၊ထို့ကြောင့်။နေ အဘိက္ကမတိ၊ဘယ်သူ တစ်ယောက်မျှ ရှေ့သို့ မသွား။နေ သိယာ၊ဘယ်သူ တစ်ယောက်၏ ရှေ့သို့သွားခြင်းမျှ မဖြစ်။)

➤ ❷ ။ **(ခ) ဒ္ဒို/** ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် ဘယ်သူတယောက်မျှ ရှေ့သို့ မသွား၊ ဘယ်သူ တယောက်၏မူလည်း ရှေ့သို့ သွားခြင်းမျှ မဖြစ်ဟု ဆိုတော်မူ၏။ အဘယ့်ကြောင့် သတ္တဝါတို့၏ ရှေ့သို့တက်ခြင်း မဖြစ်တုံဘိသနည်း။ သတ္တဝါတို့ မသွားခြင်း၏ အကြောင်းကိုလည်း ပြဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

ဂါထာ တတိယပါဒဒ္ဒို/ ဆရာ၊ ဆရာသည် အညံ ဥပဓ္ဓတော စသည်ဖြင့် အခြားသော စိတ် သည် ချုပ်၏၊ အခြားသော စိတ်သည်ဖြစ်၏ဟု ဆိုတော်မူ၏။ ယင်းသို့ စိတ်တပါး ချုပ်ပြီးမှ အခြား စိတ်တပါး ဖြစ်လျှင် ထိုစိတ်နှစ်ပါး၌ အကြားရှိနေပါသလော။ အဘယ်သို့ မှတ်သားအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် အဝိစိ မနုသမ္ဗန္ဓော-မိန့်။ **ကား=** စိတ်နှစ်ပါး၌ အကြားရှိသည်မဟုတ်၊ အဖန်ဖန် ဆက်စပ် နေသော ရုပ် နာမ်အစဉ် ဖြစ်နေ၏ဟူလို။

➤ ❸ ။ **[က+ခ ဝါက္ယတို့ကိုရှု]** (၁) နံနံ သတ္တော အဘိက္ကမတိ၊ သတ္တဿ ဝါ အဘိက္ကမနံ သိယာ။ (၂) အထ ကသ္မာ ကော ကော အဘိက္ကမတိ၊ ကဿ ဝါ ကဿ အဘိက္ကမနံ သိယာ။

(၃) ပရမတ္ထတော ဟိ ဓာတူနံယေဝ ဂမနံ၊ ဓာတူနံ ဌာနံ၊ ဓာတူနံ နိသဇ္ဇနံ၊ ဓာတူနံ သယနံ။

(၄) တသ္မာ ကော ကော အဘိက္ကမတိ၊ ကဿ ဝါ ကဿ အဘိက္ကမနံ သိယာ။

➤ ❹ ။ နတ္ထိ ဝိစိ (အန္တရံ) ယဿာတိ **အဝိစီ**။ (၁) အကြားကာလ မရှိခြင်း၏ ရုပ်နာမ်အစဉ် နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏေး အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) အကြားကာလ မရှိသော ရုပ်နာမ် အစဉ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) အနန္တရ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ။

➤ ❺ ။ **အနန္တရသမ္ဗန္ဓော**-ကို အနုသမ္ဗန္ဓတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင် စိတ္တသန္တာနဿ ရူပသန္တာနဿ စ-ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်)

http://www.dhammadownload.com

➤ ❸ ❹ ။ **အဘိက္ကမတိ–အစရ။** ။ (၁) ဝိရိယပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဥဿာဟဋ္ဌာယီ ဘာဝ+ဝီရရသ။ (၂) ရုပ်နာမ်ဓမ္မသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) ရုပ်နာမ်တို့၏ အစဉ်မပြတ် ဖြစ်ခြင်းသည် ဥဒ္ဓိပနဝိဘာဝ။ (၄) သတ္တဝါ မသွားဘဲ ပရမတ္ထအားဖြင့် ဓာတ်တို့၏သာ သွားခြင်း, ရပ်ခြင်း, ထိုင်ခြင်း, လျောင်းခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဝါကျ (၉၁) [၆၊၁၇၃။] (ဘာဋီ၊တ၊၄၅)

(က) **အာလောကိတော ဝိလောကိတောတိဗ္ဗထ္ထပန အာလောကိတံ နာမပုရတောပေက္ခန်။ ဝိလောကိတံ နာမအနုဒိသာပေက္ခန်။**

(ခ) အညာနိပိ ဟေဋ္ဌာ ဥပရိ ပစ္ဆတော ပေက္ခနဝသေန သြလောကိတဥလ္လောကိတာ ပလောကိတာနိ နာမ ဟောန္တိ။ (ဂ) တာနိ ဣဓ နဂဟိတာနိ။

(ဃ) သာရုပ္ပဝသေန ပနဣမာနေဝ ဒွေဂဟိတာနိ။

(င) ဣမိနာဝါမုခေန သင်္ဂဟိပိတာနိ ဂဟိတာနေဝါတိ။

➤ ❺ ။ (ဃ) [**ဗျတိရေကနည်းအနက်**] တာနိ၊ထိုသြလောကိတ, ဥလ္လောကိတ, အပလောကိတတို့ကို။ဣဓ၊ဤသမ္မဒေအရာ၌။(ဘဂဝတာ၊သည်။) နဂဟိတာနိ၊ယူတော်မမူအပ်ကုန်။ပန၊ အနွယကား။သာရုပ္ပဝသေန၊ရဟန်းတို့အား လျှောက်ပတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ဒွေ၊နှစ်ပါးကုန်သော။ဣမာနေဝ၊ဤ အာလောကိတ, ဝိလောကိတတို့ကိုသာ။(ဘဂဝတာ၊သည်) ဂဟိတာနိ၊ယူတော်မူအပ်ကုန်ပြီ။

➤ ❻ ။ **(ခ) သို့/ သာဘောဂပဋ္ဌာ** ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် ရှေ့သို့ ကြည့်ခြင်းသည် အာလောကိတ, အထောင့်အရပ်ကို ကြည့်ခြင်းသည် ဝိလောကိတ မည်သောဟု ဆို၏။ ကြည့်ခြင်းသည် ဤမျှသာ ရှိပါသလော။ အဘယ်မည်သော ကြည့်ခြင်းတို့ ရှိကြကုန်သေးသနည်း။ စုဒ်– (ခ) မိန့်

အဓိပ္ပါယ်ကား = သြလောကိတ, ဥလ္လောကိတ, အပလောကိတမည်သော ကြည့်ခြင်းတို့လည်း ရှိကြပါကုန်သေး၏ဟူလို။ | **နောက်သစ္စစ္ဆယ၊ အဖြေပြု၊ ဧဝ အာဘော်ဆင်း။**]

(ဂ) သို့ ဗျတိရေကဒဿနာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် သြလောကိတ, ဥလ္လောကိတ, အပလောကိတမည်သော ကြည့်ခြင်းတို့လည်း ရှိကြကုန်သေး၏ဟု ဆို၏။ ယင်းသို့ ရှိသေးလျှင် ဤမြင်ယင်း သြလောကိတ စသည်တို့ကိုလည်း ယူကောင်းသည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ်သို့ မှတ်ရပါမည်နည်း။ ဤမြင် ယူအပ်–မယူအပ်ကို မပြသော် ဆရာ့အား အဗျာပိတဒေါသ သင့်ရောကံရာ၏။ (ဂ) မိန့်

(ဃ) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် သြလောကိတ–စသော သုံးမျိုးတို့ကို ဤသာမညဖလသုတ် အရာ၌ ယူအပ်–မယူအပ်ဟူ၍ ဗျတိရေကအားဖြင့် ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ သြလောကိတ–စသော သုံးမျိုးတို့ကိုလည်း ဤနေရာ၌ ယူသင့် ယူထိုက်သည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ့်ကြောင့် အာလောကိတ, ဝိလောကိတ နှစ်မျိုးတို့ကိုသာ ယူသင့် ယူထိုက်၏ဟူ၍ ဖွင့်ဆိုရပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

(ဂ+ဃ) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က+ခ) တို့ဖြင့် ပါဠိတော်၌ တိုက်ရိုက်လာသော အာလောကိတ ဝိလောကိတ ကြည့်ခြင်းနှစ်မျိုး၊ အဋ္ဌကထာဆရာ ဖွင့်ဆိုသော သြလောကိတ–စသော ကြည့်ခြင်းသုံးမျိုး ရှိကြောင်း ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ယင်း ကြည့်ခြင်း(၅)မျိုးတို့တွင် သြလောကိတ–စသော အဋ္ဌကထာဆရာ ဖွင့်

http://www.dhammadownload.com

ဆိုသော ကြည့်ရှုခြင်းသုံးမျိုးတို့ကို ဤသာမညဖလသုတ်၌ ယူသင့်သည်၊ ပါဠိတော်လာ အာလောကိတ ဝိလောကိတ နှစ်မျိုးကို မယူသင့် မယူထိုက်ဟူ၍ မှတ်သားကြရပါမည်လော၊ အဘယ်ပုံ အဘယ်နည်း ဖြင့် မှတ်သားကြရပါမည်နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ+ဃ) မိန့်။

(ဂ) ဆို့/ အနုသေန္တေ ။ ။ ဤသို့ (ဂ+ဃ)တို့ဖြင့် ဩလောကိတ-စသော ကြည့်ရှုခြင်း သုံးမျိုးတို့ကို သမဏသာရုပ္ပ မဖြစ်သောကြောင့် ဤ၌ မယူသင့်၊ အာလောကိတ ဝိလောကိတ နှစ်မျိုးကို ယူရမည်ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို ဖွင့်ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ အာလောကိတ ဝိလောကိတ နှစ်မျိုးကို ပဓာနပြု၍ ဟောကြားခဲ့သောကြောင့် အပ္ပဓာနဖြစ်သော ဩလောကိတ-စသော သုံးမျိုးတို့ကိုလည်း ယူသင့် ယူထိုက်သည်ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို ဖွင့်ပြခြင်းအကျိုးငှာ (ဇ) မိန့်။

(ဇ) ဆို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဃ) ဖြင့် ရဟန်းအား လျောက်ပတ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် အာလောကိတ ဝိလောကိတ နှစ်ပါးတို့ကိုသာ ယူအပ်ကုန်၏ဟု ဆိုတော်မူ၏။ တံမြက်လှည်းရာ၌ အောက်သို့ ငုံ့ကြည့်ခြင်း, မျက်နှာကြက်ပိုးမျှင်များကို ပယ်ရာ၌ မော့၍ကြည့်ခြင်း, နောက်သို့ကြည့်ခြင်းတို့လည်း ဖြစ်သင့်ရာသည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်ပါလျက် အဘယ်သို့ (ဝါ) အဘယ့်ကြောင့် အာလောကိတ ဝိလောကိတ နှစ်ပါးတို့ကိုသာ ယူအပ်ပါကုန်သနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဇ) မိန့်။

➤ ❾ ။ [**ခ+ဂ ဝါကျတို့ကို ရှု**] (၁) နနု အညာနိပိ ဟေဋ္ဌာ ဥပရိ ပစ္ဆတော ပေက္ခနဝသေန ဩလောကိတဥ္စ လောကိတဥ္စ ပလောကိတာနိ နာမ ဟောန္တိ။ (၂) အထ ကသ္မာ တာနိ ဣဓ နာဟိတာနိ။ (၃) နနု တာနိ သမဏာနံ အသာရုပ္ပါနိ ဟောန္တိ။ (၄) တသ္မာ တာနိ ဣဓ နာဟိတာနိ။

[**ခ+ဃ ဝါကျတို့ကို ရှု**] (၁) နနု အညာနိပိ ဟေဋ္ဌာ ဥပရိ ပစ္ဆတော ပေက္ခနဝသေန ဩလောကိတဥ္စ လောကိတဥ္စ ပလောကိတာနိ နာမ ဟောန္တိ။ (၂) အထ ကသ္မာ ဣမာနေဝ ဒွေ ဂဟိတာနိ။ (၃) နနု ဣမာနေဝ သာရုပ္ပဝသေန ဟောန္တိ။ (တနည်း) နနု ဣမာနေဝ သမဏာနံ သာရုပ္ပါနိ ဟောန္တိ

(၄) တသ္မာ ဣမာနေဝ ဒွေ ဂဟိတာနိ။

[**ဇ-ဝါကျကို ရှု**] (၁) နနု ပါဠိယံ အာလောကိတေ ဝိလောကိတေတိ (ဒွိပဒမေဝ) ဝုတ္တံ။ (၂) အထ ကသ္မာ သဗ္ဗာနိပိ တာနိ ဂဟိတာနေဝါတိ ဝုတ္တံ။ (၃) နနု ဣမိနာ မုခေန ဣမာနေဝ ဒွေ ဘဂဝတာ ဝုတ္တာနိ။ (တနည်း) အာလောကိတေ ဝိလောကိတေတိ ဥပလက္ခဏမတ္တမေတံ။

(၄) တသ္မာ သဗ္ဗာနိပိ တာနိ ဂဟိတာနေဝါတိ ဝုတ္တံ။

➤ ❿ ။ ဂဟေတဗ္ဗာနီတိ **ဂဟိဘာနိ**။ (၃) ယုခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတုမည်၏။ (၅) အာလောကိတ ဝိလောကိတတို့သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) ဂဟေတဗ္ဗာနိ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

မုခတိ ဟိတသုခံ ပဝတ္တတိ **မောနာတိ မုနိ**။ (၃) စီးပွားချမ်းသာ ဖြစ်ပေါ်ကြောင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) အာလောကိတ ဝိလောကိတ-ဟု အဦးမူခြင်းဖြင့် ပဓာနပြုခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ပဓာန, ပါမောက္ခ-စသော။

သာရုပ္ပတိ ပတိရူပံ ဘဝတိ, သောဘန် ဝါ အာရောပေတိတိ **သာရုပ္ပံ**။ (၃) (ရဟန်းတို့အား)

http://www.dhammadownload.com

လျောက်ပတ်စွာ ဖြစ်ခြင်းကြောင်းသာသကတ်သည် (ဝါ) တင့်တယ်ခြင်းသို့ တင်ခြင်းကြောင်းသာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) အာလောကိတ, ဝိလောကိတသည် ဝစနီယ။ (၆) ပတိရူပ–စသော။

သရူပဿ ဘာဝေါ **သာရုပ္ပံ**။ (၃) လျောက်ပတ်သော ဂုဏ်၏ ကြည့်ရှုခြင်းနှင့် နိဿယ နိဿိတ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟေတု။ (၆) သမဏပတိရူပ–စသော။

ဒိသာနံ အနုရူပါ အနုဝတ္တကာ ဝါ ဒိသာ **အနုဒိသာ**။ (၃) လျော်သောဂုဏ်၏ အရပ်မျက်နှာနှင့် ဂုဏ် ဂုဏေး အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) အထောင့်အရပ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဝိဒိသာ–စသော။

➤ ❺ ။ (ဂ) ဝါကျ **ဂဟိတာ**နိ–ကို ဂဟိတတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင် သဗ္ဗေသမ္မိ တေသံ (ဩလောကိတဥလ္လောကိတာပလောကိတာနံ) ဟု သမ္မန် ခံရပါမည်။ (တို့၏/တို့သည် စပ်)

➤ ❻ ။ **(က)** ၌ ပုရတော ပေက္ခနံ–ဖြင့် အာလောကိတ၌ အာ–ဥပသာရ၏ အဘိမုခအနက် ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုဂင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂ်) လောကဓာတ်၏ ကြည့်ရှုခြင်းအနက် ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုဂင်း (ဒု–ဓာတွတ္ထ) တ–ပစ္စည်း ဘာဝသာဓနဒု၌ သင်္ကသည်၏ အဖြစ်ကိုဂင်း (ဒု–ပစ္စယတ္ထ) လောကိယတော လောကိတံ–ဟု ဘာဝသာဓနပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုဂင်း (အဘိဓာနတ္ထ) အာနှင့် လောကိတ–ပုဒ်ကို အဘိမုခံ လောကိတံ အာလောကိတံ–ဟု ဒုတိယာတပ္ပုရိသ်ပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုဂင်း(သမာသလိင်္ဂ်တ္ထ) သိစေပါသည်။ **အနုဒိသာပေက္ခနံ**–ဖြင့် ဝိလောကိတံ၌ ဝိ–၏ အနုဒိသာအနက် (ဝါ) ဝိဝိဓအနက် ဟောသည်ကိုဂင်း(ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂ်တ္ထ) လောကဓာတ်၏ ကြည့်ရှုခြင်းအနက်ဟောသည်ကိုဂင်း (ဒု–ဓာတွတ္ထ) တ–ပစ္စည်း ဘာဝသာဓနဒု၌ သင်္ကသည်၏ အဖြစ်ကိုဂင်း (ဒု–ပစ္စယတ္ထ) လောကိယတော လောကိတံ–ဟု ဘာဝသာဓနပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုဂင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဝိ–နှင့် လောကိတ–ပုဒ်ကို အနုဒိသံ, ဝိဝိဓံ ဝါ လောကိတံ ဝိလောကိတံ–ဟု ဒုတိယာတပ္ပုရိသ်ပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုဂင်း(သမာသလိင်္ဂ်တ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ❼ ။ **(ဂ) ဝါကျ၌ ဩလောကိတ ဥလ္လောကိတ အပဓလောကိတတို့ကို မယူရခြင်း အကြောင်း** ။ ။ သမဏ အသာရူပဖြစ်သောကြောင့် ဩလောကိတ–စသော (၃) မျိုးတို့ကို မယူရပါ။

(တနည်း) တံမြက်လှည်းခြင်းစသည်၌ ဩလောကိတ, ဗီတာန်မျက်နှာကြက်ကို သုတ်သင်ခြင်း စသည်၌ ဥလ္လောကိတ, နောက်မှလာသော ဘေးရန်ကို ရှောင်လွှဲခြင်း စသည်၌ အပလောကိတ ဖြစ်သင့် ရကား ဥပလက္ခဏနည်းအားဖြင့် အာလောကိတ ဝိလောကိတကိုယူသဖြင့် ဩလောကိတ–စသော (၃) မျိုးတို့ကိုလည်း ယူပြီးဖြစ်သောကြောင့် ,ယင်းဩလောကိတ–စသော (၃)မျိုးတို့ကို မယူရပါ။

➤ ❽ ။ **(ဃ+င) ဝါကျ**= သာရုပ္ပဝသေန ဒုဝေ၊ ဣမာနိ ဂဟိတာနိစ။

ဣမိနာ ဝါ မုခေနေဝ၊ ဂဟိတာနေဝ တာနိပိ။ (ပထမ ဘ–ကာရဝိပုလာဂါထာ၊ အနုဋ္ဌာဆန်း)

➤ ❾ ❿ ။ **(ဃ) ဝါကျ ဂဟိတာဒ္ဓိ ဓာတ်အရ** ။ ဒေသနာညာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်ကို ယူ၍ (၁) ထိုသည် ဓမ္မရတိဌာယိဘာဝ+ဓမ္မသိင်္ဂါရ ရသ မည်၏။(၂) အာလောကိတ ဝိလောကိတ–တို့သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ မည်၏။ (၃) ထိုအာလောကိတ ဝိလောကိတတို့၏ သမဏသာရုပ္ပဖြစ်ခြင်း ဘုရားရှင်၏ မဟာကရုဏာဥာဏ်, သကလဗုဒ္ဓဂုဏ်တို့သည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝမည်၏။ (၄) အာလောကိတ

http://www.dhammadownload.com

ဝိလောကိတတို့သည် သမဏသာရုပ္ပဖြစ်၏ဟု သိရခြင်း, ဩလောကိတ စသည်တို့ကား သမဏ အသာရုပ္ပဖြစ်၏ဟု သိရခြင်း, သိသဖြင့် ကျင့်ခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

အာဓေလောကိတံ–ဠ္ဍ အန္ဓဇ္ဈာအရ ။ ။ (၁) ရှေ့တူရုကြည့်ရှုသော ကမ္မဋ္ဌာနိက ယောဂီရဟန်း၏ သန္တာန်၌ဖြစ်သော သတိ ပညာစသည် ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တဘျွါဒ်သည် ဓမ္မရတိဋ္ဌာယိဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရ ရှာ မည်၏။(၂) သာတ္ထကသမ္ဘဇ် သပ္ပါယသမ္ဘဇ်အားလျော်သော စေတီ ဗောဓိပင် သံဃာ့ထေရ် မဟာထေရ် အသုဘ စသည်များသည် အာရမ္ဘဏဝိဘာဝ။ (၃) ကမ္မဋ္ဌာနိကရဟန်း၏ သမ္ဗတ္တိစက်လေးပါးနှင့် ပြည့် စုံခြင်း, ယောနိသော မနသိကာရရှိခြင်းစသော အခြံအရံ အကြောင်းတရားများသည် ဥဒ္ဓိပနဝိဘာဝ။(၄) စေတီ ဗောဓိပင် စသည်တို့ကို ဖူးမြင်ရ၍ ရရှိလာသော ကုသိုလ်စိတ္တဘျွါဒ်နှင့်အတူ ပီတိသောမနဿများ ဖြစ်ပေါ်ရရှိခြင်း၊ လူ နတ် နိဗ္ဗာန်သုံးတန်သော ချမ်းသာများကို ရရှိခြင်းစသော ကောင်းကျိုးအဆက် ဆက်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဝိဂ္ဂဟ (စ္ဆ) [ဌ။၁၇၇။] (ဘာဋီ၊တ၊၆၄)

(က) ဥက္ကုပကတိကဿ ပန ဒုဗ္ဘလဿစ စီဝရံ သုခုမံ သပ္ပါယံ၊ သီတာလုကဿ ဃနံ ဒုပဋ္ဋံ။

(ခ) ဝိပရီတံ အသပ္ပါယံ။ (ဂ) ယဿ ကဿစိ ဇိဏ္ဏံ အသပ္ပါယမေဝ။

(ဃ) အဂ္ဂဋ္ဌာဒိဒါနေန ဟိဿ တံ ပလိဗောဓကရံ ဟောတိ။

(င) တထာ ပဋ္ဌဏ္ဏာဒုကူလာဒိဘေဒံ လောဘနီယစီဝရံ။

(စ) တာဒိသဿိ အရဏ္ဍေ ဇကကဿ နိဝါသန္တရာယကရံ, ဇိဝိတန္တရာယကရဉ္စာပိ ဟောတိ။

➤ ❶ ။ [ဂ+ဃ ဓါတ္ဝါဗရိဒဋ္ဌာနံ] (က) ယဿ ကဿစိ၊အကြင်အမှတ်မထား တပါးပါးသော ရဟန်းအား။ဇိဏ္ဏံ၊ဆွေးမြေ့သော သင်္ကန်းသည်။အသပ္ပါယမေဝ၊မလျောက်ပတ်သည်သာ။(ကသ္မာ၊အဘယ့်ကြောင့်။ အသပ္ပါယံ၊မလျောက်ပတ်သနည်း။) (ဃ) ဟိ–ယသ္မာ၊အကြင့်ကြောင့်။အဂ္ဂဋ္ဌာဒိဒါနေန၊အဖာ အစရှိသည်ကို ပေးရခြင်းအားဖြင့်။အဿ၊ထိုကမ္မဋ္ဌာန်းစီးဖြန်းသော ရဟန်း၏။တံ၊ထိုဆွေးမြေ့သော သင်္ကန်းသည်။ပလိဗောဓကရံ၊အနှောက်အယှက်ကို ပြုတတ်သည်။ဟောတိ၊ဖြစ်၏။(တသ္မာ၊ထို့ကြောင့်၊အသပ္ပါယံ၊ မလျောက်ပတ်။)

(ဃ) ဟိ၊မှန်၏။(တနည်း) **ဟိ–ယသ္မာ**၊အကြင့်ကြောင့်။အဂ္ဂဋ္ဌာဒိဒါနေန၊အဖာ အစရှိသည်ကို ပေးရခြင်းအားဖြင့်။အဿ၊ထိုကမ္မဋ္ဌာန်းစီးဖြန်းသော ရဟန်း၏။တံ၊ထိုဆွေးမြေ့သော သင်္ကန်းသည်။ပလိဗောဓကရံ၊အနှောက်အယှက်ကို ပြုတတ်သည်။ဟောတိ၊ဖြစ်၏။

(င) ပဋ္ဌဏ္ဏာဒုကူလာဒိဘေဒံ၊ပဋ္ဌဏ္ဏတိုင်း၌ဖြစ်သော ပိုးချည်သင်္ကန်း, ဘွဲ့ဖြူသင်္ကန်း အစရှိသော အပြားရှိသော။လောဘနီယစီဝရံ၊လောဘ၏ အာရုံဖြစ်သော သင်္ကန်းသည်။(လိုချင်စရာ ကောင်းသောသင်္ကန်း သည်)တထာ၊ထို့အတူ မလျောက်ပတ်သည်သာလျှင်တည်း။[တထာ–သဒ္ဒါ အနုကမ္မနဋ္ဌာ] (တနည်း) တထာ၊ထို့အတူ။အသပ္ပါယမေဝ၊ မလျောက်ပတ်သည်သာလျှင်တည်း။[တထာ–သဒ္ဒါ ဥပသံဟရဏဋ္ဌာ] (တနည်း) တထာ၊ထို့အတူတည်း။ [တထာ–သဒ္ဒါ အတိဒေသဋ္ဌာ]

➤ ❶ ။ (ခ) **သဋ္ဌိ/ အန္ဓသေန္ဓ** ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် အနွယ်ကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်း

http://www.dhammadownload.com

၏ ဗျတိရိုက်ကို ပြလိုသော ဆရာသည် (ခ) မိန့်။

(၇) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် ဥဏှပကတိက ရဟန်းနှင့် ဒုဗ္ဘလရဟန်းတို့အား ထူထဲသော သင်္ကန်းသည် မလျောက်ပတ်, သီတာလုကရဟန်းအား သိမ်မွေ့သော သင်္ကန်းသည် မလျောက်ပတ်ဟု ဆို၏။ ယင်းရဟန်းတို့အား မလျောက်ပတ်သော သင်္ကန်းသည် ဤမျှသာ ရှိပါသလော။ [ဇိဏ္ဏော-နောင်ကျေနေသော အပိ-ကိုရှု] (တနည်း) ဆွေးမြေ့ဟောင်းနွမ်းသော သင်္ကန်းသည် ယင်းရဟန်းသုံးမျိုးတို့အား သင့်လျော်လျောက်ပတ်သည်ဟု မှတ်သားအပ်ပါသလော။[အသပ္ပါယမေဝ-၌ အ-ကိုရှောင်] အဘယ်သို့ မှတ်သားအပ်ပါသနည်း။ နုဒ်ကြောင့် (၇) မိန့်။

(၈) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (၇) ဖြင့် အမှတ်မထား တပါးပါးသော ရဟန်းအား ဆွေးမြေ့ဟောင်းနွမ်းသော သင်္ကန်းသည် မလျောက်ပတ်သည်သာတည်းဟုဆို၏။ ကွ၉ မဟာရာ၉ ဘိက္ခု သန္တုဋ္ဌော ဟောတိ ကာယပရိဟာရိကေန စီဝရေန-ဟု ဘုရားရှင်ဟောထားရကား၊ အယုတ်, အလတ်, အမြတ် မရွေး ရအပ်သမျှသင်္ကန်းဖြင့် ရောင့်ရဲခြင်းသည် ယထာလာဘသန္တောသပင် ဖြစ်ကောင်းရာသည် မဟုတ်ပါလော အဘယ့်ကြောင့် ဆွေးမြေ့ဟောင်းနွမ်းသော သင်္ကန်းသည် မလျောက်ပတ်ဟု ဆိုပါသနည်း။ (၈) မိန့်။

(၉) သို့ စောဒနာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (၈) ဖြင့် ကမ္မဋ္ဌာနိကရဟန်းအား ပဋ္ဌဏ္ဍာဒုကူလ စသည် အပြားရှိသော လောဘနီယ သင်္ကန်းသည် မလျောက်ပတ်ဟု ဖွင့်ဆို၏။ ယင်းပဋ္ဌဏ္ဍာ-စသော သင်္ကန်းသည် ဆွေးမြေ့ဟောင်းနွမ်းသော သင်္ကန်းကဲ့သို့ ဖာထေးရခြင်းစသည်ဖြင့် ပလိဗောဓကို မပြုတတ်သည် မဟုတ်ပါလော။ (တနည်း) ဘုန်းကံရှိ၍ လာဘ်လာဘ ပေါများပါမူ ခေါမတိုင်းဖြစ် သင်္ကန်း-စသော သင်္ကန်းကောင်းများကိုလည်း ဝတ်ရုံသုံးဆောင်ရန် ဘုရားရှင်ခွင့်ပြုခဲ့သည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ့်ကြောင့် မလျောက်ပတ်ဟု ဆိုပါသနည်း။ အကြောင်းကို မပြသော် ဆရာ့အား ဖလ+ကာရဏ ဆန့်သော ဝိရောဓိ ဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ နုဒ်ကြောင့် (၉) မိန့်။

➢ ❷ ။ [၈+ဃ ဝါက္ယတ္ထိုက်ဦး] (၁) နနု ကွ၉ မဟာရာ၉ ဘိက္ခု သန္တုဋ္ဌော ဟောတိ ကာယ ပရိဟာရကေန စီဝရေနာတိအာဒိနာ ဘဂဝတာ ဝုတ္တံ။ (၂) အထ ကသ္မာ ယသ္မ ကသ္မစိ ဇိဏ္ဏေ အသပ္ပါယမေဝါတိ တယာ ဝုတ္တံ။ (၃) နနု အဂ္ဂဉ္ဉာဒိဒါနေန အသ္မ တံ ပလိဗောဓကရံ ဟောတိ။

(၄) တသ္မာ ယသ္မ ကသ္မစိ ဇိဏ္ဏေ အသပ္ပါယမေဝါတိ မယာ ဝုတ္တံ။

[ဃ+၀ ဝါက္ယတ္ထိုက်ဦး] (၁) နနု ပဋ္ဌဏ္ဍာဒုကူလာဒိဘေဒံ လောဘနီယစီဝရံ ဇိဏ္ဏစီဝရံ ဝိယ အဂ္ဂဉ္ဉာဒိဒါနေန ပလိဗောဓကရံ နု ဟောတိ။ (တနည်း) နနု "အတိရေကလာဘော ခေါမံ ကပ္ပါသိကဏ္ဍိအာဒိကံ (စီဝရံ) ပရိဘုဉ္ဇိတုံ ဝဋ္ဋတီ"တိ ဘဂဝတာ အနုညာတံ။ (၂) အထ ကသ္မာ တထာ ပဋ္ဌဏ္ဍာဒုကူလာဒိဘေဒံ လောဘနီယစီဝရဏ္ဍိ တယာ ဝုတ္တံ။(၃)နနု တာဒိသံ အရညေ စကသာ နိဝါသန္တရာယကရံ, ဇီဝိတန္တရာယ ကရဉ္စာပိ ဟောတိ။ (၄) တသ္မာ တထာ ပဋ္ဌဏ္ဍာဒုကူလာဒိဘေဒံ လော်ဘနီယစီဝရဏ္ဍိ မယာ ဝုတ္တံ။

ဓာတုယော၀ ဓာတုသမူဟ် ပဋ္ဌိဏ္ဍာဒေဏ္ဍိ် ပဋ္ဌ၀ိလောတိကာယ ပေါတ္ထကရူပပဋ္ဌိဏ္ဍာဒေန ၀ိယ၊ တသ္မာ နေ၀ သုန္ဒရံ စီ၀ရံ လဘိတ္တာ ဧသာမနသဿံ ကာတမ္မံ။ (၆၊၁၇)

(၁) နနု သုန္ဒရံ စီဝရံ လဘတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ သောမနသ်ံ နေဝ ကာတမ္မံ။ (၃) နနု

http://www.dhammadownload.com

ဆေတုယော၀ ဓာတုသမူဟ ပဋိစ္စာဒေန္တိ ပဋိလောတိကာယ ပေါတ္ထကရူပပဋိစ္စာဒနေ ဝိယ။

(၄) တသ္မာ သောမနသံ နေ၀ ကာတဗ္ဗံ။

➤ ❹ ။ ဥသတိ ဒဟတီတိ **ဥက္ကာ**။ (ပထမအုပ် ၁၆၆-ကြည့်) ကရီယတေတိ ကတိ။ ပဌမံ ကတိ ပကတိ။ ဥက္ကာ ပကတိ ယဿာတိ **ဥက္ကာပကတိကော**။ (၃) ပူတက်သော သဘော၏+ ရဟန်းဖြစ်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏေး အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ၀စနဟေတု မည်၏။ (၅) ပူတက်သော သဘောရှိသော ရဟန်းဖြစ်သည် ၀စနီယ မည်၏။ (၆) ဥက္ကာလုက, ပရိဠာဟဗဟုလကာယ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ၀စနီယတ္ထ မည်၏။ သီတံ ဗဟုလံ ယဿာတိ **သီတာလုကော**။

သုခယတိ အနုဘ၀တီတိ **သုခ္ခမံ**။ (၃) ချမ်းသာခြင်း, ခံစားခြင်းကြိယာ သကတ်သည် ၀စနဟေတု (၅) သိမ်မွေ့သော သကန်းဖြစ်သည် ၀စနီယ။ (၆) သက္ခ-စသော။

ပဌတိ ဓိဏ္ဍာဘာ၀ ဂစ္ဆတီတိ **ပဒ္ဓေါ**။ ဒွေ ပဒ္ဓာ ယဿာတိ **ဒ္ဝိပဒ္ဓာ**။ (၃) နှစ်လွှာသော ဂုဏ်၏ သင်္ကန်းနှင့် နိဿယ နိသိတ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ၀စနဟေတု။ (၅) နှစ်ထပ်သင်္ကန်းဖြစ် သည် ၀စနီယ။ (၆) ဒိဂုဏ-စသော။

အဇ္ဈိယတေ ပတိသဇ္ဈိယတေ အလ္လိယတေတိ **အဇ္ဈဋ္ဌံ**။ (၃) ငြိကပ်ခြင်းကြိယာ သကတ်သည် ၀စန ဟေတု။ (၅) ငြိကပ်စေအပ်သော အ၀တ်အပိုင်းဖြစ်သည် ၀စနီယ။ (၆) ဒဇ္ဈိကမ္မ-စသော။

လောဘာဿ ဟိတံ **လောဘနိယံ**။ (၃) လောဘ၏ အစီးအပွားဖြစ်သော သင်္ကန်းနှင့် အာရုံ+အာ ရမ္မဏိက အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ၀စနဟေတု။ (၅) သင်္ကန်းဖြစ်သည် ၀စနီယ။ (၆) မနာပစီ၀ရ, သုန္ဒရစီ၀ရ-စသော။ ၀တ္ထကွဏ္ဍေဟိ စီယတေတိ **စီ၀ရံ**။ (ပထမအုပ် ၄၉၃-ကြည့်)

ဒုက္ကေန ကုလျတေတိ ဒုကူလံ။(ကူလ-အ၀ဓာရဏေ) /ဒုမေဟိ ဇာတံ ကူလန္တိ ၀ါ ဒုကူလံ။

ဥစ္စာရိယတေ ဟေဋ္ဌာတေတိ **ဥစ္စာရေဋ္ဌော**။ (၃) ၿခံ့ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ၀စနဟေတု။ (၅) ကျင်း ကြီးဖြစ်သည် ၀စနီယ။ (၆) ဂူထ, ကရီသ-စသော--။

➤ ❺ ။ (က) ၌ **သုခုမံ**-ကို သုခုမတ္တာ/**ဃနံ**-ကို ဃနတ္တာ/**ဒ္ဝိပဒ္ဓံ**-ကို ဒ္ဝိပဒ္ဓတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင် စီ၀ရဿ-ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်)

(ဃ) ၌ **မလိမ္မဿကေ**-ကို ပလိဿေကရတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= တဿ (ဓိဏ္ဍစီ၀ရဿ) ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်)

➤ ❻ ။ (က) **သမိဒ္ဓိတော ပဿာဒိတော**ပဗ္ဗာနံ ဟတ္ထပါဒါနံ **သမိဒ္ဓနပဿာရဏော**။

(ခ) **ဥစ္စာရပဿာ၀ကမ္မတိဥစ္စာရဿစပဿာ၀ဿကရဏော**။(ဋ္ဌ၊၁၈၀။)

(က) ၌ **သမိဒ္ဓနဝဿာရဏေ**-ဖြင့် သမိဒ္ဓိတော-ပုဒ်ကို သမိဒ္ဓနံ သမိဒ္ဓိတံ (တသ္မိ) ဟု ဘာ၀ သာဓန ၀စနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) တ-ပစ္စည်း၏ ဘာ၀သာဓနံ၌ သင်္ကသည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ပသာရိတော-ပုဒ်ကို ပသာရဏံ ပသာရိတံ(တသ္မိ) ဟု ဘာ၀သာဓန ၀စနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) တ-ပစ္စည်း၏ ဘာ၀သာဓနံ၌ သင်္ကသည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

ပဗ္ဗာနံ ဟတ္ထပါဒါနံ–ဖြင့် ကွေးကုန် ဆန့်ကုန်၏ဟူသည် အဆစ် အဆစ် ဖြစ်ကုန်သော (၀၂)အဆစ် ရှိကုန်သော လက်ခြေတို့ကို ကွေးကုန် ဆန့်ကုန်သတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာ၀တ္ထ)

(ခ) ဠ် ကရဏေ–ဖြင့် ကမ္မံ–ဠ် ကရောတ်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဒု–ဓာတုပဒ) ရမ္မ–ပစ္စည်း၏ ဘာ၀ သာဓနအနက်ဠ် သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (ဒု–ပစ္စယတ္ထ) ကရဏံ ကမ္မံ–ဟု ဘာ၀သာဓန ပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုငံငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဥစ္စာရဏ ဗဟုဗ၀ဿ–ဖြင့် ဥစ္စာရပဿာ၀ပုဒ်ကို ဥစ္စာရောစ ပဿာ၀ေါစ ဥစ္စာရပဿာ၀ါ–ဟု ဒွန်သမာသ် ၀စနတ္ထပြုရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) အပေါင်းသံ၀ဏ္ဏနာ–ဖြင့် ဥစ္စာရပဿာ၀ါနံ ကမ္မံ ဥစ္စာရပဿာ၀ကမ္မံ–ဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ၀စနတ္ထပြုရမည်ဟု သိစေသည်။(သမာသလိင်္ဂတ္ထ)

➤ ❽ ။ **အဂ္ဂဋ္ဌာဒိဒါဓနနှ–ဠ် အာဒိ–အရ** ။ ။ တုန္နကမ္မ=စုတ်နေသဖြင့် အပ်ချုပ်ရမှု စသည်တို့ကို ယူရပါမည်။

ပဋ္ဌဏ္ဏာဒ္ဟကူလာဒိစဘံ–ဠ် အာဒိ–အရ ။ ။ ကောသေယျ၊ ကမ္မလ–အစရှိသော သာနုလောမ ကပ္ပိယစီ၀ရ တို့ကို ယူရပါမည်။

➤ ❾ ။ **(ဂ+ယ) ဝါကျ**= ယဿ ကဿစိ ဘိက္ခုဿ၊ ဓိဏ္ဍံ နံ ဟောတိ သပ္ပါယံ။

တံ အဂ္ဂဋ္ဌာဒိဒါဓေန၊ ပလိဗောဓေရုံဟိဿ။ (၀တ္ထဂါထာ၊ အနုဋ္ဌုဘာဆန်း)

(တနည်း) ယဿ ကဿစိ ဓိဏ္ဍမ္ပိ၊ အသပ္ပါယံ ဇာယတေ။

အဂ္ဂဋ္ဌာဒိဒါဓေနသ၊ ပလိဗောဓရံ ဟိတံ။ (တတိယ မ–ကာရ၀ိပုလဂါထာ၊ အနုဋ္ဌုဘာဆန်း)

➤ ❿ ❿ ။ **လောဘနိယဓီ၀ရံ–ဠ် လောဘနိယ–၀ယ် ဓာတ္ထတ္ထေ ဏ္ဍု** ။ ။ (၁) လုဘ ဓာတ်အရ သက်နိုးကောင်းကို တွယ်တာတပ်မက်သော ရဟန်း၏သန္တာန်ဠ် လောဘ တဏှာပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ကာမရတိဌာယိဘာ၀+ကာမသိဂ်ါရရသ မည်၏။ (၂) လောဘ၏ အာရုံဖြစ်သော ကောင်းမြတ်သော သက်နိုးသည် အာရမ္မဏ၀ိဘာ၀ မည်၏။ (၃) သက်နိုး၏ နူးညံ့သိမ်မွေ့သည်၏ အဖြစ်သည်ငင်း၊ ရဟန်း၏ အယောနိသော မနသိကာရ စသည်သည်ငင်း ဥဒ္ဒိပနဝိဘာ၀ မည်၏။ (၄) ခိုးသူ လုယက်ခံရတာ်ခြင်း၊ အသက်အန္တရာယ်ကို ဖြစ်စေနိုင်ခြင်းစသော မကောင်းကျိုး အဆက်ဆက်သည် အနုဘာ၀ မည်၏။

ဝါကျ (၉၃) [၌၊၁၇၈။] (ဘာဋီ၊တ၊၆၈)

(က) **ကိသဒ္ဒဗ္ဗလသရီရဿ ပန ဂရုပတ္ထော အသပ္ပါယော**။

(ခ) **ယဿ ကဿစိ စတုပဉ္စဂဏ္ဍိကာဟတော ဒုဗ္ဗိသောဓနီယော အသပ္ပါယော၀**။

(ဂ) **ဒုဒ္ဓါတပတ္ထော၀ိန ၀ဋ္ဋတိ**။

(ဃ) **တံ ဓောဝေန္တသ္သေ၀ စဿ ပလိဗောဓော ဟောတိ**။

(င) **မဂ်ိ၀ဏ္ဏပတ္ထော ပန လောဘနီယော စီ၀ရေ၀ုတ္တုနယေနေ၀ အသပ္ပါယော**။

➤ ❿ ။ **[ဂ+ယ ဝါကျ အပြိန်အလှန်] (ဂ)** ဒုဒ္ဓါတပတ္ထော၀ိ၊မစင်မကြယ် ဆေးကြောအပ်သော သပိတ်သည်လည်း။နှ ၀ဋ္ဋတိ၊မအပ်။ (ကသ္မာ၊အဘယ့်ကြောင့်။ဒုဒ္ဓါတပတ္ထော၀ိ၊မစင်မကြယ်

http://www.dhammadownload.com

ဆေးကြောအပ်သော သပိတ်သည်လည်း။နေ ဝန္ဒတိ၊မအပ်သနည်း။) **(ဃ)** စ–ယသွာ၊အကြင့်ကြောင့်။တံ၊ ထိုနှစ်မျိုးသော သပိတ်သည်။ဓောဝန္တေသေဝ၊ဆေးစဉ်ပင်။ (ဝါ)ဆေးတုန်းမှာပင်။အသေ၊ထိုရဟန်း၏။ပလိ ဗောဓော၊အနှောက်အရှက်သည်။ဟောတိ၊ဖြစ်၏။(တသွာ၊ထို့ကြောင့်။ဒုဒ္ဒါတပတ္တောပိ၊မစင်မကြယ် ဆေးကြော အပ်သော သပိတ်သည်လည်း။နေ ဝန္ဒတိ၊မအပ်။)

➢ **J** ။ **(၉) သို့/ အနုသဗန္ဓ** ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် ကိသသရီရ ကမ္မဋ္ဌာနိကရဟန်း၊ ဒုဗ္ဗလသရီရ ကမ္မဋ္ဌာနိက ရဟန်းများအား လေးလံသော သပိတ်များ မလျောက်ပတ်ခြင်းကို ဖွင့်ပြတော် မူပြီး၍ ယခုအခါ၌ ကမ္မဋ္ဌာနိက ရဟန်းသမျှအား လေးဖွဲ့. (သို့မဟုတ်) ငါးဖွဲ့.ဖွဲ့ပြီး၍ အဆေးအကြော ခက်ခဲသော သပိတ်များ မလျောက်ပတ်ခြင်းကို ဖွင့်ပြလိုသော ဆရာသည် (ခ) မိန့်။

(၇) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် ကမ္မဋ္ဌာနိက ရဟန်းဟူသမျှ လေးဖွဲ့. ငါးဖွဲ့. ဖွဲ့ထားသည့် အတွက် အဆေးအကြောခက်ခဲသော သပိတ်များ မလျောက်ပတ်ကြောင်းကို ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ကမ္မဋ္ဌာနိက ရဟန်းဟူသမျှအား လေးဖွဲ့. ငါးဖွဲ့.ဖွဲ့.ထား၍ ဆေးကြောသုတ်သင်ရန်ခက်သော သပိတ်များသည်သာ မလျောက် ပတ်ဟု မှတ်သားရပါမည်လော၊ အဘယ်သို့ မှတ်သားရပါမည်နည်း။ စုဒ်ကြောင့်–(ဂ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ+ဂ) တို့ဖြင့် လေးဖွဲ့. ငါးဖွဲ့. ဖွဲ့.တုပ်ပြီး၍ ဆေးကြောသုတ်သင်ရန် ခက်သော သပိတ်သည်ငင်း, မစင်မကြယ် ဆေးကြောအပ်သော သပိတ်သည်ငင်း ကမ္မဋ္ဌာနိက ရဟန်းအား မလျောက်ပတ်၊ မအပ်ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ဥနပञ္စဗန္ဓနသိက္ခာပုဒ်၌ ငါးဖွဲ့.ရှိသော သပိတ်ကို သုံးစွဲခွင့် ပြုသည်မဟုတ်ပါလော။အဘယ်ကြောင့် ယင်းသပိတ်နှစ်မျိုးသည် ကမ္မဋ္ဌာနိက ရဟန်းအား မအပ်လေသနည်း။ မအပ်ခြင်း၏အကြောင်းကို မပြသော် ဆရာ့အား ဖလ+ကာရဏဆန့်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက် ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

(င) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ+ဂ+ဃ) တို့ဖြင့် လေးဖွဲ့. ငါးဖွဲ့. ဖွဲ့.တုပ်ပြီး၍ ဆေးကြောသုတ်သင် ရန် ခက်သော သပိတ်သည်ငင်း, မစင်မကြယ် ဆေးကြောအပ်သော သပိတ်သည်ငင်း, ထိုသပိတ်နှစ်မျိုး သည် ဆေးတုန်း ဆေးစဉ်မှာပင် ထိုရဟန်းအဖို့ (စာအံ့ရခြင်း, ကမ္မဋ္ဌာန်း နှလုံးသွင်းရခြင်း၏) အနှောက် အရှက် ပလိဗောဖြစ်ရကား မလျောက်ပတ်၊ မအပ်ဟု ဆို၏။ ယင်းဆိုခဲ့ပြီး သပိတ်နှစ်မျိုး၏ မလျောက်ပတ်ခြင်း ကိုသာ သိအပ်ပါသလော။ ပတ္တမြားအဆင်းရှိသော သပိတ်၏ လျောက်ပတ်မှု ရှိ/မရှိကို အဘယ်နည်းဖြင့် မှတ်သားရပါမည်နည်း။(အဗျာပိတ အပရိပုဏ္ဏဒေါသတင်) စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

➢ **2** ။ **[ခ+ဂ+ဃ ဝါကျတို့ကို၍]** (၁) နနု ယဿ ကဿစိ စတုပဉ္စဂဏ္ဌိကာဟာတော ဒုဗ္ဘိသောနိယော ပတ္တောဇော အသပ္ပါယော ဟောတိ။ **(တနည်း)** ဒုဒ္ဒါတပတ္တော ဝိနယပရိယာယေန ကပ္ပိယော။ (၂) အထ ကသွာ ဒုဒ္ဒါတပတ္တောပိ နု ဝန္ဒတိတိ ဝုတ္တံ။ (၃) နနု တံ ဓောဧန္တသေဝ စဿ ပလိဗောဓော ဟောတိ။ (၄) တသွာ ဒုဒ္ဒါတပတ္တောပိ နု ဝန္ဒတိတိ ဝုတ္တံ။

[ဂ–ဝါကျကို၍] (၁) နနု မဏ်ိဝဏ္ဏပတ္တော ဝိနယပရိယာယေန ကပ္ပိယော။
(၂) အထ ကသွာ မဏ်ိဝဏ္ဏပတ္တော လောဘနီယော ဝုတ္တနယေနေဝ အသပ္ပါယောတိ ဝုတ္တံ။
(၃) နနု စီဝရေ ဝုတ္တနယေနေဝ အန္တရာယံ ကရောတိ။

http://www.dhammadownload.com

(၄) တသွာ မဏိဝဏ္ဏပတ္တော လောဘနိယော ဝုတ္တနယေနေဝ အသပ္ပါယောတိ ဝုတ္တံ။ **တတ္ထ စောဋ္ဌကာနိပိ ကေသဉ္စိ သဏ္ဌာနိ. ကေသဉ္စိ ထူလာနိ ပါပုဏန္တိ။ ဘေသဇ္ဇကပါလကာနိပိ ကေသဉ္စိ သုသဏ္ဌာနာနိ ကေသဉ္စိ ဒုသဏ္ဌာနာနိ ပါပုဏန္တိ။ နတေ တတ္ထ သုမနာဝါဒုမ္မနဒါဟောန္တိ။ ဝဏပဋိစ္ဆာဒနမတ္တေနေဝဟိ စောဋ္ဌကေန ဘေသဇ္ဇပဋိဂ္ဂဟဏမတ္တေနေဝ စကပါလကေန တေသံ အတ္ထော။** (ဋ္ဌ၁၇၈/၉)

(၁) နနု တတ္ထ စောဋ္ဌကာနိပိ ကေသဉ္စိ သဏ္ဌာနိ, ကေသဉ္စိ ထူလာနိ ပါပုဏန္တိ။ ဘေသဇ္ဇကပါလကာနိပိ ကေသဉ္စိ သုသဏ္ဌာနာနိ ကေသဉ္စိ ဒုသဏ္ဌာနာနိ ပါပုဏန္တိ။ (၂) အထ ကသ္မာ နတေ တတ္ထ သုမနာဝါ ဒုမ္မနာဝါ ဟောန္တိ။ (၃) နနု ဝဏပဋိစ္ဆာဒနမတ္တေနေဝ စောဋ္ဌကေန ဘေသဇ္ဇပဋိဂ္ဂဟဏမတ္တေနေဝ စကပါလကေန တေသံ အတ္ထော။ (၄) တသွာ နတေ တတ္ထ သုမနာဝါ ဒုမ္မနာဝါ ဟောန္တိ။

➢ ❾ ။ ဂန္ဆေတိတိ ဂဏ္ဆိ။ ဂဏ္ဆိယေဝ ဂဏ္ဆိကာ။ စတ္တာရော ဝါ ပဉ္စဝါ ဂဏ္ဆိကာ စတုပဉ္စဂဏ္ဆိကာ။ အာဟရိတဗ္ဗာတိ. အာဟာတာ။ အာဟတာ စတုပဉ္စဂဏ္ဆိကာ ယဿာတိ **စတုပဉ္စဂဏ္ဆိကာဟတော**။

(၃) လေးဖွဲ့ ငါးဖွဲ့ ဖွဲ့တုပ်ထားအပ်သော အထုံးအဖွဲ့များ၏+သပိတ်နှင့် ဌာနီ ဌာန/ဝိသေသန+ဝိသေသျ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) သပိတ်ဒြဗ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) ဒုဗ္ဘိသောဓနီယပတ္တ–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

(တနည်း) အာဟရိတဗ္ဗောတိ အာဟတော။ စတုပဉ္စဂဏ္ဆိကာဟိ အာဟတော **စတုပဉ္စဂဏ္ဆိကာဟတော**။

(၃) လေးဖွဲ့ ငါးဖွဲ့တို့၏ ဆောင်အပ် ထုံးဖွဲ့အပ်သော သပိတ်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏေး/ဌာနီ ဌာန အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟေတု။ (ကြွင်းတူ)

မနုတိ မဟဋ္ဌာဝံ ဂဒ္ဓတိတိ **မဏ္ဍီ**။ (၃) မြတ်သည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ပတ္တမြားဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) လောဟိတင်္, ပဒုမရာဂ, ရတ္တမဏိ–စသော။

ဆိန္နိတဗ္ဗာတိ ဆိန္နာ။/ဆိဒ္ဓန္တိတိ **ဆိန္နာ**။ ဟရတိ ဧတေနာတိ ဟတ္ထော။ ဟသတိ ဧတေနာတိ ဝါ **ဟတ္ထော**။ ပဇ္ဇတေ ဧတေနာတိ **ပါဒေါ**။ ဟတ္ထောစ ပါဒေါစ **ဟတ္ထပါဒါ**။ (အဓိတ်)

ဆိန္နာ ဟတ္ထပါဒါ ဧတေသန္တိ **ဆိန္နဟတ္ထပါဒါ**။ (အပေါင်း) (၃) ပြတ်သော လက်ခြေဒြဗ်နှင့် ယင်းလက်ခြေ မရှိသော ကိုးကွယ်ရာမဲ့သူ လူမမာတို့၏ ဂုဏ်–ဂုဏေး အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ကိုးကွယ်ရာမဲ့သော လူမမာဖြစ်တို့သည် ဝစနီယ။ (၆) နီလမက္ခိက, အနာထမနုဿ ဆိန္နကရုပါဒ–စသော။

➢ ❿ ။ **စတုပဉ္စဂဏ္ဆိကာဟတော**–ကို စတုပဉ္စဂဏ္ဆိကာဟတတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= ဒုဗ္ဘိသောဓနီယသ–ဟု သမ္မန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်) **ဧလောဘနီဧယော**–ကို လောဘနီယတ္တာ ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= မဏိဝဏ္ဏပတ္တသ–ဟု သမ္မန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်)

➢ ⓫ ။ (က) **အသိဧတေတိ ဝိဏ္ဍပါတဘောဇနေန**။ (ခ) **ဝီဧတေတိ ယာဂုအာဒိပါနေန**။

(ဂ) **ခါယိတေတိ ဝိဠုဧဇ္ဇာဒိခါဒနေန**။ (ဃ) **သာယိတေတိ မဓုဖာဏိတာဒိသာယနေန**။

(က) ဖြင့် အသိတေ–၌ အသဓာတ်သည် ဘုဝိ(ဖြစ်ခြင်း) အနက်ကို မဟော၊ ဗျဝဟရဏ (စားခြင်း

http://www.dhammadownload.com

မျိုခြင်း) အနက်ကို ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) အသိဆော-ပုဒ်ကို အသနံ ဟောဇနံ အသိတံ (တသ္မိ)ဟု ဘာဝသာဓန ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) တ-ပစ္စည်း၏ ဘာဝသာဓနဒ္ဒ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) အသိဆော-ဟူသော ကြိယာ၏ ပိဏ္ဍပါတ-ဟူသော ကံအထူးနှင့် ယှဉ်သော ကြိယာအထူး၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ခ) ဖြင့် ပိတေ-၌ ပါဓာတ်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) ပိဆော-ပုဒ်ကို ပိဝိယတော ပိတံ (တသ္မိ)ဟု ဘာဝသာဓန ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) တ-ပစ္စည်း၏ ဘာဝသာဓနဒ္ဒ သက်သည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ပိတေ-ဟူသော ကြိယာ၏ ယာဂု-စသော ကံအထူးနှင့် ယှဉ်သော ကြိယာ အထူး၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဂ) ဖြင့် ခါယိတေ-၌ ခေ-ဓာတ်သည် ဆင်ရှားခြင်း(သတ္တာ) အနက်ကို မဟော၊ ခဲစားခြင်း (ခါဒန) အနက်ကို ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) ခါယိတံ-ပုဒ်ကို ခါယနံ ခါယိတံ(တသ္မိ)ဟု ဘာဝသာဓန ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) တ-ပစ္စည်း၏ ဘာဝသာဓနဒ္ဒ သက်သည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ခါယိတေ-ဟူသော ကြိယာ၏ ပိဋ္ဌခဇ္ဇ-စသော ကံအထူးနှင့် ယှဉ်သော ကြိယာအထူး၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဃ) ဖြင့် သာယိတေ-၌ သာ-ဓာတ်၏အဖြစ်ကိုငင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) သာယိတေ-ကို သာယနံ သာယိတံ(တသ္မိ)ဟု ဘာဝသာဓန ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) တ-ပစ္စည်း၏ ဘာဝသာဓနဒ္ဒ သက်သည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သာယိတေ-ဟူသော ကြိယာ၏ မဓုဖဏိတ-စသော ကံအထူးနှင့် ယှဉ်သော ကြိယာအထူး၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

➢ ❾ ။ **(ဝ) ဒါကျပါ မဏိဝဏ္ဏပဇ္ဇော ပန လောဘနီယောဖြင့် ပြဆပ်စေသော အဓိပ္ပါယ်** ။ ။ မဏိဝဏ္ဏပဇ္ဇော ပန လောဘနီယောဖြင့် "ပတ္တမြားအဆင်းနှင့်တူသော အဆင်းရှိသော ထိုသပိတ်သည် ဝိနည်းပရိယာယ်အားဖြင့် အပ်သည်၊ သို့ရာတွင် သုတ္တန်ပရိယာယ်အားဖြင့် ထိုပတ္တမြား အဆင်းနှင့်တူသော အဆင်းရှိသော သပိတ်သည် အန္တရာယ်ကို ပြုတတ်သောကြောင့် အသပွါယဖြစ်၏"ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို ပြပါသည်။

➢ ❿ ❶ ။ **(ဃ) စောဇန္တသော-၌ စာတွတ္ထကို ကိုယ်ပြု၍** ။ ။ (၁) သပိတ်ကို ဆေးကြော သုတ်သင်နေသော ကမ္မဋ္ဌာနိကရဟန်း၏ သန္တာန်၌ဖြစ်သော ဝီရိယပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဥဿာဟဌာယီဘာဝ+ဝီရရသ။ (၂) အဆေး အကြောခံ သပိတ်သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) လေးဖွဲ့ ငါးဖွဲ့ ဖွဲ့ထားသောကြောင့် ဆေးကြောရ ခက်ခဲခြင်း, သန့်ရှင်းဖြစ်မှုမှ လွတ်ကင်းစေလိုခြင်းစသော အခြံအရံ အကြောင်းတရားများသည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။(၄) သပိတ်ကို ဆေးကြောသုတ်သင်နေရမှုကြောင့် ပလိဘောဓ များခြင်း, ကမ္မဋ္ဌာန်းအားထုတ်ရမှု နည်းပါးခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ယထာ ဆိန္နဟတ္ထပါဒေ ဝဏ္ဏမုဒေဟိ ပဋ္ဌရိတပုဗ္ဗလောဟိတကိမိကုလေ နီလမက္ခိက သမ္မရိကိဏ္ဏေ အနာထသာလာယံ နိပန္နေ အနာထမနုဿဒိသွာ, ယေဒယာလုကာပုရိသာ၊ တေ တေသံ ဝဏ္ဏမတ္တစောဒနကာနိ စေဝ ကပါလာဒီဟိစ ဘောသဏ္ဌာနိဥပနာဓေမန္တိ။ (၌၊၁၇၈) ၌ ဘာဝါ

http://www.dhammadownload.com

လက်ံာရ ။ ။ (၁) လူနာများကိုဖြင့်၍ ကရဏာများပြားစွာ ဖြစ်ကြကုန်သော သူတို့၏ သန္တာန်၌ဖြစ်သော ကရဏာပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကုသိုလ်စိတ္တဇုပ္ပါဒ်သည် ဘယာဥသာဟ ဌာယီဘာဝ+ဘယဒီရရသ။ (၂) ကိုးကွယ်ရာမဲ့သူ လူမမာများသည် အာရမ္မဏာဝိဘာဝ။ (၃) လက်ခြေပြတ်ခြင်း, သွေးပြည်ယိုစီးခြင်း, ယင်တလောင်းလောင်းအုံနေခြင်း, မထနိုင် မသွားမလာနိုင်ဖြစ်ခြင်းဟူသော အကြောင်းတရားများသည် ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ။ (၄) ကရဏာ ရှေ့သွားရှိသူတို့က ပတ်တီးစည်းစရာ အဝတ်စများ ဆေးနှင့်တကွသော ဆေးခွက်များကို လူမမာများအား ပေးကမ်းခြင်းသည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဥပနာမေန္တိ–၌ အန္တဋ္ဌာကို ၅၅ ။ ။ (၁) ပေးကမ်းလှူဒါန်းသူ ကရဏာရှင်တို့၏ သန္တာန်၌ဖြစ်သော ဒါနစေတနာပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကုသိုလ်စိတ္တဇုပ္ပါဒ်သည် ဒါနဥသာဟ ဌာယီဘာဝ+ဒါနဒီရရသ။ (၂) ပတ်တီးစည်းစရာ အဝတ်စများနှင့် ဆေးခွက်နှင့်တကွ ဆေးဟူသော လှူဖွယ်ဝတ္ထုများသည်၎င်း, ကိုးကွယ်ရာမဲ့သူ လူနာများသည်၎င်း အာရမ္မဏာဝိဘာဝ။ (၃) ကိုးကွယ်ရာမဲ့သူ လူနာများ၏ လက်ခြေပြတ်မှု အကြောင်းများ၊ လှူဒါန်းသူ၏ သမ္ပတ္တိစက် လေးပါးနှင့် ပြည့်စုံမှုစသော အကြောင်းများသည် ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ။

(၁) သွေးယိုစီးနေသော လူမမာများကို မြင်သူ၏ သန္တာန်၌ဖြစ်သော ဒေါမနဿဝေဒနာ ပြဋ္ဌာန်းသော ဒေါသမူစိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဇိဂုစ္ဆဌာယီဘာဝ+ဗီဘစ္ဆရသ။ (၂) သွေးပြည်နှင့်တကွသော လူမမာများသည် အာရမ္မဏာဝိဘာဝ။ (၃) လက်ခြေပြတ်ခြင်း, ယင်တလောင်းလောင်း အုံနေခြင်းစသော အကြောင်းတရားများသည် ဥဒ္ဒိပနဝိတာဝ။ (၄) နာခေါင်းရှဲ့ခြင်း, မျက်နှာမဲ့ရွဲ့ခြင်း, မခြင်ရာအရပ်သို့ ရှောင်လွဲသွားခြင်းစသော အကျိုးတရားများသည် အနုဘာဝ မည်၏။ (ဘာဋီကာ၊ဒု၊၇၁)

ထိကမ္မ (၉၄) [ဋ္ဌ၊၁၈၂။] (ဘာဋီ၊တ၊၉၁)

(က) တယိဒံ မဟာသိဝေတ္ထေရေန ဝုတ္တံ အသမ္မောဟဓရံမဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ္တေ အဓိဗ္ဗတံ။

(ခ) ကုမသ္မိံ ပန သာမညဖလေ သဗ္ဗဗ္ဗိ စတုဗ္ဗိဓံ သမ္မဇ္ဇညံ လဗ္ဘတိ။

(ဂ) တသ္မာ ဝုတ္တနယေနေဝ စေတ္ထစတုန္နံ သမ္မဇ္ဇညာနံ ဝသေန သမ္မဇ္ဇာနကာရိတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

(ဃ) သမ္မဇ္ဇာနကာရိတိစ သမ္မပဒေသု သတိသမ္မယုတ္တသ္မေဝ သမ္မဇ္ဇညသ္မဝသေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

(င) ""သတိသမ္မဇ္ဇညေန သမန္နာဂတော"" တိ ဇတသ္မ ဟိ ပဒသ္မ အယံ ဝိတ္ထာရော။

(စ) ဝိဘင်္ဂပ္ပကရဏေ ပန ""သတော သမ္မဇ္ဇာနော အဘိက္ကမတိ၊ သတော သမ္မဇ္ဇာနော ပဋိက္ကမတိ""တိ ဇဝံ ဇတာနိ ပဒါနိ ဝိဘတ္တာနေဝ။ **(၁၃၁၇–ခ/၁၃၅၁–ခ မေးပြီး)**

➢ ❷ ။ **(ခ)** ဣမသ္မိံ ပန သာမညဖလေ၌ဤသာမညဖလသုတ်၌ကား။သဗ္ဗဗ္ဗိအလုံးစုံလည်းဖြစ်သော။စတုဗ္ဗိဓံ၊လေးပါးအပြားရှိသော။သမ္မဇ္ဇည်၊သမ္မဇ္ဇညကို။လဗ္ဘတိ၊ရအပ်၏။

(ဂ) တသ္မာ၊ထို့ကြောင့်။[ထိုသို့ ဤသာမညဖလသုတ်ဝယ် အလုံးစုံသော သမ္မဇ္ဇည လေးပါး၏ ရအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။] အဘိက္ကန္တာဒီသု၊အဘိက္ကန္တ အစရှိသော ပါဠိ၌။ဝုတ္တနယေနေဝ၊ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်သာ။စတ္ထစ၊ဤ ဂတော ဌိတော စသည်၌လည်း။စတုန္နံ၊လေးပါးကုန်သော။သမ္မဇ္ဇညာနံ၊သမ္မဇ္ဇည တို့၏။

http://www.dhammadownload.com

ဝသေန၊အစွမ်းဖြင့်။(ဝါ) စပ်သဖြင့်။သမ္မာနကာရိတာ၊ကောင်းစွာ အပြားအားဖြင့် သိခြင်းဟူသော ဉာဏ်ဖြင့် ဂတ ဌိတ–စသော အမှုကို ပြုလေ့ရှိသူ၏ အဖြစ်ကို။ဝေဒိတဗ္ဗာ၊သိထိုက်၏။

| သတိသမ္မယုတ္တစေသဝ–ဠ် ဓဝ–၏ ဝေတ္တဖလဆဥ်] (ဃ) စ၊ဆက်ဦးအံ့။သမ္မာနကာရိတိ၊ သမ္မာကာရိဟူကုန်သော။သဗ္ဗပဒေသု၊အလုံးစုံသော ပုဒ်တို့၌။သတိသမ္မယုတ္တသေဝ၊သတိနှင့်ယှဉ်သည်သာလျှင် ဖြစ်သော။သမ္မဇညဿ၊သမ္မဇု၏။ဝသေန၊အစွမ်းဖြင့်။အတ္ထော၊အနက်ကို။ဝေဒိတဗ္ဗော၊သိအပ်၏။ **|** သမ္မဇ ညဿေဝ၊သမ္မဇု၏သာလျှင်။ဝသေန၊အစွမ်းဖြင့်။အတ္ထော၊အနက်ကို။နေ ဝေဒိတဗ္ဗော၊မသိအပ်။**|**

➢ **(၁)** ။ **(က) ဓါက္ခ်ဥ္ဇ် လ္ဒိုရ်ဥ်းကား**း အဓိပ္ပေတံ ဟူသည်တည်း။

အဓိပ္ပါယ်ကား– အလိုရှိအပ်၏ဟူလို။

တယိဒံ–မှုဒ်ဆို့ သဒ္ဓါနည်း အဘိယာစကဆွက်မုံ့ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် အဓိပ္ပေတံ–ဟူသော ကမ္မီကို ဆို၏။ ယင်းကမ္မီ၏ ကံကိုလည်း ပြတော်မူပါဦးလော–ဟု လျှောက်ထားတောင်းပန်ဖွယ် ရှိ၍ တယိဒံ–ပါဠိကို မိန့်။

(ခ) သို့/ သာစဘာဂမုဇ္ဇာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် မဟာသိဝထေရ်သည် ဆိုအပ်သော အသမ္မောဟလျှင် ပစာနရှိသော စကားကို (ဝါ) အသမ္မောဟသမ္မဇညကို မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ်၌ လိုအပ်သောဟု ဆိုတော်မူ၏။ ဤသာမညဖလသုတ်၌ အသမ္မောဟသမ္မဇညကိုသာ အလိုရှိအပ်ပါသလော အဘယ်သမ္မဇညကို အလိုရှိအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် "ဣဓ မဟာရာဇ ဘိက္ခု အဘိက္ကန္တေ ပဋိက္ကန္တေ သမ္မာနကာရီ ဟောတိ"စသည်ဖြင့် သမ္မဇု၏ အစွမ်းဖြင့်သာ အကျယ်ဝိတ္ထာရကို ပြုတော်မူ၏။ ဤအကျယ်ဝိတ္ထာရ(နိဒ္ဒေသ) သည် သတိသမ္မဇညေန သမန္နာဂတောဟူသော ဥဒ္ဒေသ၏နိဒ္ဒေသ ဖြစ်သည်မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ ဖြစ်ပါလျက် အဘယ်ကြောင့် သမ္မဇု၏အစွမ်းဖြင့်သာ အကျယ်ဝိတ္ထာရကို ပြုတော်မူအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။ **အဓိပ္ပါယ်ကား**–သတိနှင့်ယှဉ်သော သမ္မဇု၏အစွမ်းဖြင့်သာ အနက်ကိုသိအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် သမ္မဇု၏အစွမ်းဖြင့်သာ အကျယ်ဝိတ္ထာရကို ပြုတော်မူအပ်ပါ၏ဟူလို။

(င) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဃ) သမ္မာနကာရီ–ဟူကုန်သော အလုံးစုံသော ပုဒ်တို့၌ သတိနှင့်ယှဉ်သော သမ္မဇု၏အစွမ်းဖြင့် အနက်ကို သိအပ်သောဟု ဆို၏။ ဣဓ မဟာရာဇ ဘိက္ခု အဘိက္ကန္တေ ပဋိက္ကန္တေ သမ္မာနကာရီ–စသော အကျယ်ကို သမ္မဇု၏ အစွမ်းဖြင့်သာ ဟောတော်မူအပ်သည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်ပါလျက် အဘယ်ကြောင့် သမ္မာနကာရီ–ဟူကုန်သော အလုံးစုံသော ပုဒ်တို့၌ သတိနှင့်ယှဉ်သော သမ္မဇု၏အစွမ်းဖြင့် အနက်ကို သိအပ်သောဟု ဆိုပါသနည်း။ အကယ်၍ ယင်းသို့ ဆိုခြင်း၏ အကြောင်းကို မပြဆိုခဲ့သော် ဖလ+ကာရဏဆန့်သော ဝိရောဓိဒေါသ ဆရာ့အား သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။ **အဓိပ္ပါယ်ကား**– (င) ဖြင့် ဣဓ မဟာရာဇ ဘိက္ခု အဘိက္ကန္တေ ပဋိက္ကန္တေ သမ္မာနကာရီ–အစရှိသော ဤအကျယ်ဝိတ္ထာရသည် "သတိသမ္မဇညေန သမန္နာဂတော"ဟူသော အကျဉ်း ပုဒ်၏ အကျယ်ဝိတ္ထာရ ဖြစ်သောကြောင့် သမ္မာနကာရီ–ဟူကုန်သော အလုံးစုံသော ပုဒ်တို့၌ သတိနှင့်ယှဉ်သော သမ္မဇု၏အစွမ်းဖြင့် အနက်ကို သိအပ်၏ဟု ငါပြဆိုရကား သင့်တင်သော ဖလ+ကာရဏဆန့်

http://www.dhammadownload.com

သော ဝိရောဓိဒေါသ ငါ့အား မရောက် ကင်းစင်လွင့်ပျောက်ပါ၏ဟူလို။

(၈) သို့/ အနုသန္ဓေ ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် သမ္မာနကာရီ–ဟူကုန်သော အလုံးစုံသော ပုဒ်တို့၌ သတိနှင့်ယှဉ်သော သမ္မဒျေ၏အစွမ်းဖြင့် အနက်ကို သိအပ်၏ဟု ပြဆိုပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ ဝိဘင်းပါဠိတော်၌ လာသောနည်းဖြင့်လည်း ထိုဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော အနက်ကို မြစေ, ပြီးစေခြင်းငှာ (၈) မိန့်။

➢ ❾ ။ **[က+ခ+ဂ–ဝါကျဘို့ကို့ရှု]** (၁) နနု တယိဒံ မဟာသိဝတ္ထေရေန ဝုတ္တံ အသမ္မောဟခုရဲ မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ္တေ အဓိပ္ပေတံ။ (၂) အထ ကသ္မာ ဝုတ္တနယေနေဝ စေတ္ထ စတုန္နံ သမ္မဒျာနံ ဝသေန သမ္မာနကာရိတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ (၃) ကွမသို့ သာမညဖလေ သမ္မမို့ စတုဗ္ဗိဓံ သမ္မဒျေ လဗ္ဘတိ။

(၄) တသ္မာ ဝုတ္တနယေနေဝ စေတ္ထ စတုန္နံ သမ္မဒျာနံ ဝသေန သမ္မာနကာရိတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

(၈) ဥ္ဒ် အာဒိဗ္ဘူတ ပန–သဒ္ဒါ ထားရခြင်းအစကြောင်း ။ မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ်၌ အသမ္မောဟသမ္မဒျေ တစ်ပါးတည်းကို ဆိုထားသကဲ့သို့ မဆိုဘဲ "ဤသာမညဖလသုတ်၌ သမ္မဒျေ လေးပါးကို အလိုရှိအပ် ရအပ်၏"ဟူသော အနက်ကို မနှစ်သက်သောကြောင့် (ခ) ဝါကျ၌ ပန–သဒ္ဒါကို ထားပါသည်။

[က+ခ ဝါကျဘို့ကို့ရှု] (၁) နနု တယိဒံ မဟာသိဝတ္ထေရေန ဝုတ္တံ အသမ္မောဟခုရဲ မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ္တေ အဓိပ္ပေတံ။ (၂) အထ ကသ္မာ ကွမသို့ သာမညဖလေ သမ္မမို့ စတုဗ္ဗိဓံ သမ္မဒျေ လဗ္ဘတိ။ (၃) နနု ယာဝဒေဝ သာမညဖလဝိသေသဒဿနပဓာနာ အယံ ဒေသနာ ဟောတိ။

(၄) တသ္မာ ကွမသို့ သာမညဖလေ သမ္မမို့ စတုဗ္ဗိဓံ သမ္မဒျေ လဗ္ဘတိ။

[ဃ–ဝါကျဘို့ရှု] (၁) နနု သတိသမ္မဒျေန သမန္နာဂတောတိ ဧတဿ ဥဒ္ဒေသဿ အယံ နိဒ္ဒေသော။ (၂) အထ ကသ္မာ သမ္မဒျေဝသေနေဝ ဝိတ္ထာရော ကတော။ (၃) နနု သမ္မပဓေသု သတိသမ္မယုတ္တဿေဝ သမ္မဒျဿ ဝသေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ (၄) တသ္မာ သမ္မဒျေဝသေနေဝ ဝိတ္ထာရော ကတော။

[ဃ+ဂ ဝါကျဘို့ကို့ရှု] (၁) နနု သမ္မဒျေဝသေနေဝါယံ ဝိတ္ထာရော။

(၂) အထ ကသ္မာ သတိသမ္မယုတ္တဿ သမ္မဒျဿ ဝသေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

(၃) နနု "သတိသမ္မဒျေန သမန္နာဂတော"တိ ဧတဿ ပဒဿ အယံ ဝိတ္ထာရော။

(၄) တသ္မာ သတိသမ္မယုတ္တဿ သမ္မဒျဿ ဝသေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

➢ ❿ ။ အဓိပ္ပိယတေ ကွစ္ဆိယတောတိ **အဓိစမ္မတံ**။ (၁) အလိုရှိခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) မဟာသိဝထေရ်ဟုဆိုအပ်သော အသမ္မောဟ–ဟုဆိုအပ်သော အကြီးအမှူးရှိသော စကားဒြဗ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) အာကခိတံ, အာဘိမုခံ–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

အသမ္မောဟသခါတံ ဓုရံ ဒေဋ္ဌကံ ယဿ ဝစနဿာတိ **အသဓမ္မောဟဓုရံ**။ (၁) အသမ္မောဟ–ဟုဆိုအပ်သော အကြီးအမှူး၏ စကားဒြဗ်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏ်ကား အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) အသမ္မောဟ–ဟုဆိုအပ်သော အကြီးအမှူးရှိသော စကားဒြဗ်သည် ဝစနီယမည်၏။ (၆) အသမ္မောဟ ဒေဋ္ဌက်–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

သမန္တတော ပကာရေဟိ ဇာနာတီတိ **သမ္မဇာနော**။/သမန္တတော ပကဋံ ဝါ သဝိသေသံ ဇာနာတီတိ

http://www.dhammadownload.com

သမ္မစာနော။ သမ္မစာနသ ဘာဝေါ **သမ္မဇညံ**။ (၃) ထက်ဝန်းကျင်မှ အပြားတို့ဖြင့် သိတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ ဉာဏ်နှင့် အကျိုး အကြောင်း/ဂုဏ် ဂုဏေး အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟေတုမည်၏။ (၅) ထက်ဝန်းကျင်မှ အပြားတို့ဖြင့် သိတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ ဖြစ်ကြောင်းဉာဏ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) သမ္မစာနဘာဝေါ–စသော––။

သမ္မဇညေန ကာရိတိ **သမ္မစာနကာရီ**။ ပညာအဆင်အခြင်နှင့် ယင်းပညာအဆင်အခြင်ဖြင့် ပြုလုပ်လေ့ရှိသူ, ပညာအဆင်အခြင်ကို ပွားများသောအားဖြင့် ပြုလုပ်လေ့ရှိသူဖြစ်၏ ဂုဏ် ဂုဏေး အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ပညာအဆင်အခြင်ဖြင့် ပြုလုပ်လေ့ရှိသူ ကမ္မဋ္ဌာနိက ရဟန်းဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဓမ္မဝိစယကာရီ, ဉာဏ်ကာရီ–စသော။

သံမန္တတော, သမ္မာ, သမံ ဝါ ပစာနုံ သမ္မစာနံ။ (ဉာဏ်ရ၏) သမ္မစာနမေဝ **သမ္မဇညံ**။

သမ္မစာနုံ သမ္မစာနံ။ (ဉာဏ်ရ၏) သမ္မစာနေန ကာရီ **သမ္မစာနကာရီ**။/

သမ္မစာနံ ကာရီ **သမ္မစာနကာရီ**။ (၃) ပညာ၏ ဆင်ခြင်ခြင်းကိုပြုတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏေး အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ပညာဖြင့် ဆင်ခြင်ခြင်းကို ပြုတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) သမ္မဇညကာရီ–စသော––

(တနည်း) ကရဏံ ကာရော။ သမ္မစာနသ ကာရော **သမ္မစာနကာရော**။

သမ္မစာနကာရော စတသ အတ္ထိတိ **သမ္မစာနကာရီ**။

သရန္တိ စတာယာတိ **သဘီ**။ (၃) အောက်မေ့ခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) သတိ စေတသိက်ဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) အသမ္မောသ–စသော။

သတိယာ သမ္မယုတ္တံ သမ္မဇည် **သတိသမ္မဇညံ**။ (၃) သတိ၏ သမ္မဇညနှင့် သဟယောဂ+သဟယောဂီ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) သတိနှင့်ယှဉ်သော သမ္မဇညသည် ဝစနီယ။ (၆) အနုသတိသမ္မဇည်–စသော။

ဝိတ္ထာရေတိတိ **ဝိတ္ထာရော**။ ဝိတ္ထာရိယတေတိ **ဝိတ္ထာရေဇ**။ (၃) ချဲ့ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) အကျယ်ဖြစ်သော ဒေသနာသည် ဝစနီယ။ (၆) နိဒ္ဒေသ, ဗျာသ, ပပဉ္စ–စသော။

ဝိဘဇီယန္တေတိ **ဝိဘဇ္ဇာဟိ**။ (၃) ဝေဘန်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ဝေဘန်အပ်သော သတော–စသော ပုဒ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဝိဘဇနာဟိ, ဝိဘဂ်ါဟိ–စသော။

ပကရီယတေတိ **ပကရဏံ**။ (၃) အပြားအားဖြင့် ပြုခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ဝိဘင်းကျမ်းဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဂန္ထ, သတ္ထ–စသော။

➤ **၅** ။ **အသမ္မောဟစ္ဆန်**–ကို အသမ္မောဟဝုဂ္ဂတာ–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင် တသ ဣမသ (ဝစနသ) ဟု သမ္ဗန်ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်) **ဝိဇ္ဇာဘဂေ**–ကို ဝိတ္ထာရဝုဂ္ဂတာ–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= အယံ–ကို ဣမသ သမ္မစာနကာရီတိ ပဒသ/ဥဒ္ဒိဋ္ဌသ အတ္ထသ–ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။(၏/သည် စပ်)

(၇) ၌ **တသ္မာ**–နောင် ဖြစ်သင့်သော ဟိတ်ကား= တသ္မာ လဿမာနတ္တာ ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းဟိတ်၏ သမ္ဗန်ကား သဗ္ဗဿပိ စတုဗ္ဗိဓဿ သမ္မဇညဿ ဖြစ်ပါသည်။ (၏/ကို စပ်)

http://www.dhammadownload.com

သမ္မဇာနကာရီတာ–၌ တာသမ္မန်ကား= (သတိသမ္မဇညေန သမန္နာဂတသဿ) ဘိက္ခုနော။(၏/သည်)

➤ ❻ ။ (က) **ဂဇတာတိ** ဂမနေ။ **ဠီဇတာတိ** ဌာနေ။ **နိသိဇ္ဇနေ**တိ နိသဇ္ဇာယ။

(ခ) **သုဇ္ဇာတိ** သယနေ။ **ဇာဂရိဇတာတိ** ဇာဂရဏော။

(ဂ) **ဘာသိဇတာတိ** ကထနေ။ **တုဏှီဘာဇေတိ** အကထနေ။ (၌၁၈၁)

(ဃ) **သန္တုဇ္ဇောတိ** ဣတရီတရပစ္စယသန္တောသေန သမန္နာဂတော။ (၌၁၈၂)

(က) ၌ **ဂမနေ**–ဖြင့် ဂတေ–ပုဒ်ကို ဂမနံ ဂတံ။(တသ္မိ)ဟု ဘာဝသာဓန ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) တ–ပစ္စည်း၏ ဘာဝသာဓနၭ သက်သည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဒု–ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။ **ဌာနေ**–ဖြင့် ဌိတေ–ပုဒ်ကို ဌာနံ ဌိတံ။(တသ္မိ)ဟု ဘာဝသာဓန ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) တ–ပစ္စည်း၏ ဘာဝသာဓနၭ သက်သည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဒု–ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။ **နိသဇ္ဇာယ**–ဖြင့် နိသိဒ္ဓေ–ပုဒ်ကို နိသဇ္ဇနံ နိသိဒ္ဓံ၊ (တသ္မိ)ဟု ဘာဝသာဓန ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) တ–ပစ္စည်း၏ ဘာဝသာဓနၭ သက်သည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဒု–ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ခ) ၌ **သယနေ**–ဖြင့် သုတ္တေ–ပုဒ်ကို သယနံ သုတ္တံ၊(တသ္မိ)ဟု ဘာဝသာဓန ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) တ–ပစ္စည်း၏ ဘာဝသာဓနၭ သက်သည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဒု–ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။ **ဇာဂရဏေ**–ဖြင့် ဇာဂရိတေ–ပုဒ်ကို ဇာဂရဏံ ဇာဂရိတံ၊(တသ္မိ)ဟု ဘာဝသာဓန ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) တ–ပစ္စည်း၏ ဘာဝသာဓနၭ သက်သည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဒု–ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဂ) ၌ **ကထနေ**–ဖြင့် ဘာသိတေ–ပုဒ်ကို ဘာသနံ ဘာသိတံ၊(တသ္မိ)ဟု ဘာဝသာဓန ဝစနတ္ထ ပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) တ–ပစ္စည်း၏ ဘာဝသာဓနၭ သက်သည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဒု–ပစ္စယတ္ထ) ဘာသိတေ–၌ ဘာသဓာတ်သည် ထွန်းပခြင်း(ဒိတ္တိ) အနက်ကို မဟော၊ စကားဆိုခြင်း (ကထန) အနက်ကို ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (ဒု–ဓာတွတ္ထ) သိစေပါသည်။

အကထနေ–ဖြင့် တုဏှီဘာဝေပုဒ်ကို တုဏှီဘာဝံ တုဏှီဘာဝေါ–ဟု ဘာဝသာဓန ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏ–ပစ္စည်း၏ ဘာဝသာဓနၭ သက်သည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဒု–ပစ္စယတ္ထ) ဆိတ်ဆိတ်ဖြစ်ခြင်းဟူသည် စကားမဆိုခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုငင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေသည်။

(ဃ) ဖြင့် သန္တုဇ္ဇော–၌ သံပုဗ္ဗ တုသဓာတ်+တ–ပစ္စည်း၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဒု–ဓာတုပဒ၊ဒု–ပစ္စယ ပဒ) တ–ပစ္စည်း ကတ္တားအနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (ဒု–ပစ္စယတ္ထ) သန္တုသတိ နှ လုဒ္ခေါ ဘဝတိတိ သန္တုဇ္ဇော–ဟု ကတ္တုသာဓန ပြုရမည်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

(တနည်း) (ဃ) ဖြင့် သန္တုဇ္ဇော၌ ရောင့်ရဲလွယ်ဟူသည် အမှတ်မထား တပါးပါးသော ပစ္စည်းဖြင့် တရားနှင့်အညီ ရောင့်ရဲလွယ်ခြင်းနှင့် ပြည့်စုံခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➤ ❼ ။ **သာမညဖလသုတ်၌ သမ္မဇညေ ၄–ပါးလုံး ရှင်းအဓိကြောင်း** ။ ။ ဤသာမည ဖလသုတ် ဒေသနာ၏ ရဟန်းအဖြစ်၏ အကျိုးထူးကို ပြခြင်းလျှင် ပြဋ္ဌာန်းခြင်းရှိသောကြောင့် (၀၊) ဤ

http://www.dhammadownload.com

သာမညဖလသုတ်၏ ရဟန်းအဖြစ်၏ အကျိုးထူးကိုပြသော ဒေသနာတော်ဖြစ်သောကြောင့် ဤသာမည ဖလသုတ်၌ သမဏ၌ ၄-ပါးလုံးရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

(ဃ) သတိသမ္မယုတ္တဿေဝ-ဖြင့် ပြအပ်သော အဓိပ္ပါယ် ။ ။ သတိသမ္မယုတ္တဿေဝ-ဟူသော ပါဠိဖြင့် "သမဏ၏သိခြင်းကိစ္စအားဖြင့် ပြဓာန်းသည်၏အဖြစ်ကို ယူအပ်သကဲ့သို့ ထို့အတူ သတိ၏လည်း အောက်မေ့ခြင်းကိစ္စအားဖြင့် ပြဓာန်းသည်၏အဖြစ်ကို ယူအပ်၏"ဟူသော အနက် အဓိပ္ပါယ်ကို ပြပါသည်။ ထိုသတိသမ္မယုတ္တဿေဝ-ဟူသော ပုဒ်သည် သတိ၏ သမဏနှင့် အတူတကွဖြစ်ကာမျှကို ပြကြောင်းဖြစ်သော ပုဒ်ကား မဟုတ်ပါ။

သတော သမ္မဇာနော-ဟူ သတိနှင့် သမ္မဏကို တွဲစပ်ဖော်ချခြင်းအကြောင်း

ဉာဏ်သည် သတိနှင့်ကင်း၍ တခါတရံမျှဖြစ်ခြင်းသဘော မရှိသောကြောင့် [ဉာဏ်နှင့်ယှဉ်ရာ စိတ်တိုင်း၌ သတိယှဉ်သည်သာဖြစ်သောကြောင့်] သတော သမ္မဇာနော-ဟု သတိနှင့် သမ္မဏကို တွဲစပ်၍ ဟောတော်မူပါသည်။

ထိနမိဒ္ဓနိဝရဏပ္ပဟာနကထာဋ္ဌာသာ "သတော သမ္မဇာနော"ဟု သတိသမ္မဏတို့ကို ဟောတော်မူရခြင်း အကြောင်း ။ ။ သတော သမ္မဇာနော အဘိက္ကမတိ-ဟူသော ဝိဘင်းပါဠိဖြင့် သမ္မဇာနသည် ပဓာနဖြစ်သကဲ့သို့ သတိသည်လည်း ပဓာနဖြစ်သည်ဟု ထင်ရှားပြပါသည်။

ဉာဏ်သည် သတိနှင့်ကင်း၍ တခါတရံမျှဖြစ်ခြင်းသဘော မရှိသောကြောင့် [ဉာဏ်နှင့်ယှဉ်ရာ စိတ်တိုင်း၌ သတိယှဉ်သည်သာဖြစ်သောကြောင့်] သတော သမ္မဇာနော-ဟု သတိနှင့် သမ္မဏကို တွဲစပ်၍ ဟောတော်မူပါသည်။

➢ ❾ ။ **(ဃ) ဓါတ်** = သမ္မဇာနကာရီတိစ၊ သကလေသု ပဒေသုပိ။

သတိယုတ္တဿ ဉာဏဿ၊ အတ္ထော ဝသေန ဆေဒိယော။ (ဝဏ ဏ-ကာရဝိပုလဂါထာ)

➢ ❶ ❵ ။ **ကုဇ္ဈ ပနဿ သကုဇ္ဈဿဒိသဿ စာတုဒ္ဒိသဿ ဘိက္ခုနော အနုဒ္ဓဝိက သေနာသနံ ဒသေယန္တော "အရညံ ရုက္ခမူလ" န္တိအာဒိမာဟ၊** (၆၂၈၈) ၌ **ဘာဝါဃကိုရ ထုတ်ပုံ**

(၁) ဒသေယ္တော-၌ ဒိသဓာတ်အရ ကရုဏာပုဗ္ဗင်္ဂမ ဒေသနာဉာဏ်တော်သည် ဓမ္မရတိဌာယိဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရ ရသ။ (၂) အရညံ ရုက္ခမူလံ အစရှိသော တရားတော်တို့ (၀၊) ဝစီဘေဒဿဒ္ဒ စိတ္တဇသဒ္ဒသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃)တောအရပ်, သစ်ပင်ရင်း အစရှိသည်တို့၏ ဆိတ်ငြိမ်ခြင်း, တရားအားထုတ်ဖွယ်ကောင်းခြင်း-စသော ဝေးသော အကြောင်းတရားများသည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။ (၄) အရညံ ရုက္ခမူလံ အစရှိသော တရားတော်ကို (၀၊) စကားတော်ကို ကြွေးနှာရသဖြင့် ရဟန်းတော်များ တောအရပ်, သစ်ပင်ရင်းအရပ်သို့ ကပ်၍ တရားအားထုတ်ခြင်း, အားထုတ်သဖြင့် သမာဓိမှစ၍ အရဟတ္တဖိုလ်တိုင် အောင်သော အဆက်ဆက်သော အကျိုးတရားများသည် အနုဘာဝ မည်၏။

(ဂ) သမ္မဇာနကာရိတာ-အရ ။ ။ ဉာဏ်နှင့် သတိကို ယူ၍ (၁) ထိုသည် ဓမ္မရတိဌာယိဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရ ရသ။ (၂) ဂတ ဌိတ-စသော အမူသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) လေးပါးသော သမ္မဏတို့သည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။ (၄) ရုပ်နာမ်ဓမ္မတို့၏ ထင်ရှားစွာဖြစ်ပေါ်ခြင်းကို သိနိုင်ခြင်းစသော

http://www.dhammadownload.com

အကျိုးတရားသည် အနုဘာဝ မည်၏။

သာမညဖလ-အရ ။ ။ အရိယာဖိုလ် ၄-ပါးတည်း။ (၁) ဖလဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ် ၄-ယောက်တို့၏ သန္တာန်၌ဖြစ်သော သမာဓိ, ပညာပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တဖြါဒ်သည် သမဋ္ဌာယီဘာဝ+သန္တရသ။ (၂) နိဗ္ဗာန်သည် အာရမ္မဏာဝိဘာဝ။ (၃) ပါရမီဉာဏ်, ဝိပဿနာဉာဏ်, မဂ္ဂါနုလောမဥပစာရစ္ဆာန်ဓောများနှင့် မဂ်တရားများသည် ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ။ (၄) ဖလသမာပတ္တိ သန္တိသုခမှ စ၍ အနုပါဒိသေသ နိဗ္ဗာန်တိုင်အောင် သော အကျိုးအဆက်ဆက်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဝါကျ (၉၅) [ဋ္ဌ၊၁၈၅။] (ဘာဋီ၊တ၊၁၀၆)

(က) ဗောသုစအဋ္ဌပရိက္ခာရိကောဝ သန္တုဋ္ဌော၊ ကုတရေအသန္တုဋ္ဌောမဟိစ္ဆာမဟာဘာရာတိနဝတ္ထဗွာ။ (ခ) ဗောဝိဟိအပ္ပိစ္ဆာဝ သန္တုဋ္ဌာဝ သုဘရာဝ သလ္လဟုကာဝုတ္တိနောဝ။ (ဂ) ဘဂဝါပန နယိမံ သုတ္တံ တေသံ ဝသေန ကထေသိ၊ အဋ္ဌပရိက္ခာရိကာသ ဝသေန ကထေသိ။ (ဃ) သောဟိ ခုဒ္ဒကဝါသိဋ္ဌေ သူစိဋ္ဌေ ပရိသာဝနေ ပက္ခိပိတွာ ပတ္တဿ အဓော့ဂ္ဂဝေပေတွာ ပတ္တံ အံသကူဒေ့လဂ္ဂေတွာ တိစီဝရံ ကာယပရိဝဋ္ဋံ ကတွာ ဟေနိဋ္ဌကံ သုခံ ပတ္တမတိ။

(င) ပဋိနိဝတ္တေတွာ ဂဟေတဗ္ဗံ နာမဿ နဟောတိ။

➢ ❶ ။ **(က) စသည်သို့/ အမရာနုဿဇန္ဓ** ။ ။ ယခုအခါ၌ သန္တုဋ္ဌော-ဟူသော ပါဠိတော်အရ သန္တုဋ္ဌပုဂ္ဂိုလ်ကို ပြရာ၌ ပရိက္ခရာရှစ်ပါးဖြင့် ရောင့်ရဲသူကိုသာ ပြသင့်သည် မဟုတ်ပါလော်ဟု စောဒနာရှိလတ်သော် ထိုကဲ့သည်အားလျော်စွာ နဝပရိက္ခာရိက-စသော ရဟန်းတို့၏လည်း သန္တုဋ္ဌအဖြစ်ကို ပြလိုသော ဆရာသည် (က) စသည်မိန့်။

(ခ) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် အဋ္ဌပရိက္ခာရိက-စသော ရဟန်းတို့တွင် အဋ္ဌပရိက္ခာရိက ရဟန်းသည်သာ တင်းတိမ်ရောင့်ရဲ၏၊ အဋ္ဌပရိက္ခာရိက ရဟန်းမှ အခြားသော နဝပရိက္ခာရိက-စသော ရဟန်းတို့သည် မတင်းတိမ် မရောင့်ရဲကုန်၊ များသော အလိုရှိကုန်၏၊ များသော ပရိက္ခရာဝန် ရှိကုန်၏ ဟု မဆိုထိုက်ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ အဋ္ဌပရိက္ခာရိက ရဟန်းကိုသာ သန္တုဋ္ဌ ဆိုရကောင်းသည် မဟုတ်တုံလော။ ဆရာ့စကား အသို့ သင့်ပါအံ့နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ ဗျတိရေကဒဿနာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် နဝပရိက္ခာရိက-စသော ရဟန်းတို့သည်လည်း အပ္ပိစ္ဆ သန္တုဋ္ဌ သုဘရ သလ္လဟုကဝုတ္တိ ဖြစ်ကုန်သော်ဟု ဆို၏။ အကယ်၍ နဝပရိက္ခာရိက-စသော ရဟန်းတို့သည်လည်း အပ္ပိစ္ဆ သန္တုဋ္ဌ-စသော သဘောရှိကုန်သည်ဖြစ်အံ့၊ ယင်းသို့ဖြစ်လျှင် ထိုနဝပရိက္ခာရိက-စသော ရဟန်းတို့၏အစွမ်းဖြင့် ဤဒေသနာကို ဟောတော်မူအပ်ပါသလော၊ အဘယ်ရဟန်း၏ အစွမ်းဖြင့် ဟောတော်မူအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ အယုဇ္ဇာဒေသနာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် အဋ္ဌပရိက္ခာရိက ရဟန်း၏ အစွမ်းဖြင့် ဤဒေသနာတော်ကို ဘုရားဟောတော်မူ၏ဟု ဆို၏။ ထိုသို့ဟောတော်မူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကို အဘယ်သို့ (ဝါ) အဘယ့်ကြောင့် သိအပ်ပါသနည်း။ သိရခြင်း၏ အကြောင်းကို မပြတော့ပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

➢ ❷ ။ [က+ခ ဝါက္ပတိဋ္ဌိတ္ဝိ၍] (၁) နနု သန္တုဋ္ဌပုဂ္ဂလဒဿနေ သန္တုဋ္ဌော၀ အဋ္ဌပရိက္ခာရိကော ဒဿေတဗ္ဗော။ (၂) အထ ကသ္မာ စေတေသုစ အဋ္ဌပရိက္ခာရိကော၀ သန္တုဋ္ဌော၊ ဣတရေ အသန္တုဋ္ဌော မဟိစ္ဆာ မဟာဘာရာတိ နု ၀တ္တဗ္ဗာတိ ပုတ္ထံ။ (၃) စေပိ ဟိ အပ္ပိစ္ဆာ၀ သန္တုဋ္ဌာ၀ သုဘရာ၀ သလ္လဟုက ပုတ္တိနော၀။ (၄) တသ္မာ စေတေသုစ အဋ္ဌပရိက္ခာရိကော၀ သန္တုဋ္ဌော၊ ဣတရေ အသန္တုဋ္ဌော မဟိစ္ဆာ မဟာဘာရာတိ နု ၀တ္တဗ္ဗာတိ ပုတ္ထံ။

➢ ❸ ။ မဟန္တော ပရိက္ခာရာသခ်ိတော ဘာရော စေတသ္ကို **မဟာဘာရော**။ (၃) များသော ပရိက္ခရာ၀နိ၏ ရဟန်းတို့နှင့် ဂုဏ်–ဂုဏေး အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ၀စနကံကို မည်၏။ (၅) များသော ပရိက္ခရာ၀နိရှိသော ရဟန်းဒြဗ်သည် ၀စနီယ မည်၏။ (၆) မဟာပရိက္ခာရာ–စသော ပရိယာယ် သဒ္ဒါများသည် ၀စနီယတ္တ မည်၏။

သလ္လဟုကာ ဂုတ္တိ ဇီ၀ိကာ ယေသန္တိ **သလ္လဟုကဇီဝိတ္တိနော**။ (၃) ပေါ့ပါးသော အသက်မွေးခြင်း၏ ရဟန်းတို့နှင့် ဂုဏ်–ဂုဏေး အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ၀စနကံတု။ (၅) ပေါ့ပါးသော အသက်မွေးခြင်း ရှိသော ရဟန်းဒြဗ်သည် ၀စနီယ။ (၆) သလ္လဟုကဇီဝိကာ–စသော။

➢ ❹ ။ (ဃ) ၌ **ကတ္ဗာ**–ကို ကရောန္တတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင် တာဃ အဋ္ဌပရိက္ခာရိကဿ ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်) **ဂဟေတဗ္ဗံ**–ကို ဂဟေတဗ္ဗတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= ဘဏ္ဍဿ (၀တ္ထုဿ) ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (၏/ကို စပ်)

➢ ❺ ။ **(က) တိစီ၀ရံတာ၀ နိ၀ါသေတွာစပါရုပိတွာစ၀ိစရဏကာလေ ကာယံ ပရိဟာရတိ ပေါသေတိတိ ကာယပရိဟာရိကံ။**

(ခ) စီ၀ရကာရေနေ့နဒကံပရိဿာ၀ေတွာ၀ိ၀နကာလေ, ခါဒိတဗ္ဗဖလာဖလဂဟကာလေစ ကုစ္ဆိံ ပရိဟာရတိ ပေါသေတိတိ ကုစ္ဆိပရိဟာရိကံ။

(က) ၌ ကာယံ ပရိဟာရတိ–ဖြင့် ကာယပါရိဟာရိကံပုဒ်ကို ကာယံ ပရိဟာရတိတိ ကာယပရိဟာရိကံ ဟု ကတ္တုသာဓနေ ကိတန္တ ဒုတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ၀စနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (အဘိဓာနတ္ထာ၊သမာသ လိင်္ဂတ္ထ) ဏျ–ပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓနဒု၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (ဒု–ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

ပေါသေတိ–ဖြင့် ပရိပုဗ္ဗ ဟရဓာတ်သည် ဟရဏတ္ထကို မဟော၊ ပေါသနတ္ထကို ဟောသည်၏အဖြစ် ကိုငင်း (ဓာတွတ္ထ) ပရိ–ဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထဗာဓက၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) သိစေသည်။

(ခ) ၌ ကုစ္ဆိံ ပရိဟရတိ–ဖြင့် ကုစ္ဆိပရိဟာရိကံ–ပုဒ်ကို ကုစ္ဆိံ ပရိဟရတိတိ ကုစ္ဆိပရိဟာရိကံ–ဟု ကတ္တုသာဓန ကိတန္တ ဒုတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ၀စနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (အဘိဓာနတ္ထာ၊သမာသ လိင်္ဂတ္ထ) ဏျ–ပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓနဒု၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (ဒု–ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

ပေါသေတိ–ဖြင့် ပရိပုဗ္ဗ ဟရဓာတ်သည် ဟရဏတ္ထကို မဟော၊ ပေါသနတ္ထကို ဟောသည်၏အဖြစ် ကိုငင်း (ဓာတွတ္ထ) ပရိ–ဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထဗာဓက၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) သိစေသည်။

➢ ❻ ။ **ကဋ္ဌစ္ဆဒနံ့ ဓမ္မိ အာဇူး** ။ ။ ဆောဇ္ဈံစသည်ကို အတွင်းပြု၍ ယူကြောင်း ယောက်ချို့ သည် ကဋ္ဌစ္ဆ မည်၏။ ထိုဆောဇ္ဈံ စသည်ကို ထုတ်ဆောင်ခြင်းစသည်ကိုပြုကြောင်း ယောက်မသည် ဒမ္မိ

http://www.dhammadownload.com

မည်၏။ ဤသို့ ထူးပါသည်။

စတုန္နံ သမ္မဇ္ဇညေ သဗ္ဗဿ ။ ။ သတ္တကသမ္မဇ္ဇည, သပ္ပါယသမ္မဇ္ဇည, ဂေါစရသမ္မဇ္ဇည, အသမ္မောသမ္မဇ္ဇည-တို့ဖြစ်ပါသည်။

➤ ❷ ❻ ။ **(ခ) အပ္ပိစ္ဆာ-အစ** ။ ။ (၁) အလောဘပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရတိဌာယီဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ိုရရသ။ (၂) နဝပရိကွာရစသည်သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) ယောနိသော မနသိကာရသည်ငင်း, သန္တုဋ္ဌဝုဏ် စသည်သည်ငင်း ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ။ (၄) ပေါ်ပေါက်လျင်မြန် ချမ်းသာလွယ်ကူစွာ အလိုရှိရာသို့ သွားနိုင်ခြင်းစသော အကျိုးတို့သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဝါက္ယ (၉၆) [ဌ၊၁၈၆။] (ဘာဋီ၊တ၊၁၀၈)

(က) ကုတိ ကုမဿ ဘိက္ခဝေနော သလ္လဟုကဝုတ္တိကံ ဒသေန္တော ဘဂဝါ "သန္တုဋ္ဌော ဖောတိ ကာယပရိဟာရိဖကန စီဝရေနာ" တိအာဒိမာဟ။

(ခ-၁) တတ္ထ ကာယပရိဟာရိဖကနာတိ ကာယပရိဟရဏမတ္တကေန။

(ခ-၂) ကုစ္ဆိပရိဟာရိဖကနာတိ ကုစ္ဆိပရိဟရဏမတ္တကေန။

(၇) သမာဓိဖယဝ ပဇ္ဇာမဇိတိ အဋ္ဌပရိကွာရမတ္တကံ သဗ္ဗဝဟောတ္တာ ကာယပဋိဗဒ္ဓံ ကတ္တာဝဂ္ဂတိ။ (ဃ) ""မမ ဝိဟာရော ပရိဝေဏံ ဥပဋ္ဌာကော"" တိ အာသင်္ကိ ဝါဗဒန္ဓောဝါန ဟောတိ။

(ဂ) သော ဇိယာ မုတ္တော သရော ဝိယ, ယူထာ အပက္ကန္တော မဒဟတ္ထိ ဝိယစ ကုစ္ဆိတိစ္ဆိတံ သေနာသနံ ဝနသဏ္ဍံ ရုက္ခမူလံ ဝနပတ္ထာရံ ပရိဘုဉ္ဇန္တော ဇကောဝ တိဋ္ဌတိ၊ ဇကောဝ နိသီဒတိ။

(ဃ) သဗ္ဗိရိယာပထေသု ဇကောဝ အဒုတိယော။

➤ ❶ ။ **(က) သို့/ အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ ဘဂဝါ ပန-စသော ဝါကျတို့ဖြင့် ဤသာမညဖလသုတ်ကို အဋ္ဌပရိကွာရိက ရဟန်း၏အစွမ်းဖြင့် ဟောတော်မူအပ်သည်၏အဖြစ်ကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်းသို့ဆိုသဖြင့် ရအပ်သောအကျိုးကို ပြလိုသော ဆရာသည် (က) မိန့်။

(ဃ) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (၇) ဖြင့် ရှစ်ပါးသော ပရိကွရာဖျဖြစ်သော အလုံးစုံသော ပစ္စည်းကို ယူ၍သာ သွား၏ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ထားရစ်ခဲ့သော ကျောင်းအရံ စသည်ကို တွယ်တာငြိကပ်လျက် သွား၏ဟု မှတ်သားအပ်ပါသလော။ အဘယ်သို့ မှတ်သားအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဃ) ဖြင့် စွန့်ထားခဲ့သော ကျောင်းပရိဝုဏ် အလုပ်အကျွေးဟူ၍ ငြိကပ်ခြင်း နောင်ဖွဲ့ခြင်း မရှိဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ငြိကပ်နောင်ဖွဲ့ခြင်း မရှိပုံကို ဥပမာနှင့်တကွ ထင်ရှားစွာ မပြဆိုပြီလော။ အဘယ်သို့လျှင် ငြိကပ်နောင်ဖွဲ့ခြင်း မရှိပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

➤ ❷ ။ **[ကာဓိကျဝိဇ္ဇိကို၍]** (၁) နနု သတိသမ္မဇ္ဇေန သမန္နာဂတောတိ အာဒိနာ သတိသမ္မဇ္ဇေ ကထာ ဝုတ္တာ။ (၂) အထ ကသ္မာ "သန္တုဋ္ဌော ဟောတိ ကာယပရိဟာရိကေန စီဝရေနာ" တိအာဒိမာဟ။

(၃) နနု ဣဓမဿ ဘိက္ခုနော သလ္လဟုကဝုတ္တိကံ ဒသ္မေန္တော။

(၄) တသ္မာ "သန္တုဋ္ဌော ဟောတိ ကာယပရိဟာရိကေန စီဝရေနာ" တိအာဒိမာဟ။

[ဃ+ဇ ဝါကျဝိဇ္ဇိကို၍] (၁) နနု ဘိက္ခုနော ဝိဟာရော ပရိဝေဏံ ဥပဋ္ဌာကော ဟောတိ။

http://www.dhammadownload.com

(၂) အထ ကသ္မာ "မမ ဝိဟာရော ပရိဝေဏော ဥပဋ္ဌာကော"တိ အာသင်္ကေါ ဝါ ဗန္ဓောဝါ နာ ဟောတိ။
(၃) နနု သော ဇိယာ မုတ္တော သရော ဝိယ, ယူထာ အပက္ကန္တော မဒဟတ္ထီ ဝိယစ ကွစ္ဆိတိစ္ဆိတံ သေနာသနံ ဝနသဏ္ဍံ ရုက္ခမူလံ ဝနပတ္ထာရံ ပရိဘုဉ္ဇန္တော ကောဝ တိဋ္ဌတိ၊ ကောဝ နိသီဒတိ။
(၄) တသ္မာ "မမ ဝိဟာရော ပရိဝေဏော ဥပဋ္ဌာကော"တိ အာသင်္ကေါ ဝါ ဗန္ဓောဝါ နာ ဟောတိ။
[၀+၈ ၀ါက္ယဘိဒ္ဓိက္ခိဏ္ဏ] (၁) နနု သော ဇိယာ မုတ္တော သရော ဝိယ, ယူထာ အပက္ကန္တော မဒဟတ္ထီ ဝိယစ ကွစ္ဆိတိစ္ဆိတံ သေနာသနံ ဝနသဏ္ဍံ ရုက္ခမူလံ ဝနပတ္ထာရံ ပရိဘုဉ္ဇတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ ကောဝ တိဋ္ဌတိ၊ ကောဝ နိသီဒတိ။ (၃) နနု သမ္ဘိရိယာပဏ္ဍေသု ကောဝ အဒုတိဇဿာ။
(၄) တသ္မာ ကောဝ တိဋ္ဌတိ၊ ကောဝ နိသီဒတိ။

➤ ❾ ။ ပရိဝေဏိယတေတိ **ပရိစ္ဆေဒကော**။ (၁) ပိုင်းဖြတ်ခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစန ဟေတု မည်၏။ (၂) ကျောင်းဝိုင်း ပရိဝုဏ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) အာရာမ-စသော ပရိယာယ် သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။
ဥပဂန္ဒာ တိဋ္ဌတိတိ **ဥပဋ္ဌာဒကော**။ တည်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၂) အလုပ်အကျွေး ပုဂ္ဂိုလ်ခြဖ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ပရိစာရက-စသော။
ဇိရံတိတိ **ဇိယာ**။ (၁) အရွယ်မှ ယုတ်လျော့ခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၂) လေး သြို့ခြဖ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဂုဏ, ဃော-စသော။
သရန္တိ ဟိံသန္တိ ဘေနာတိ **သဒ္ဒေါ**။ (၁) ညည်းဆဲခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၂) မြားခြဖ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ပတ္တိ, သာယက, ဝါဏ-စသော။
ကာယံ ပရိဟရတိ ပေါသေတိတိ **ကာယပရိဟာရိကံ**။ (၁) ကိုယ်ကိုဆောင်ခြင်း, မွေးမြူခြင်း ကြိယာသကတ်သည်၎င်း၊ ကိုယ်၏ဆောင်ခြင်း မွေးမြူခြင်းနှင့် ဌာနီ ဌာနီ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန် သည်၎င်း ဝစနဟေတု။ (၂) ကိုယ်ကိုဆောင်တတ် မွေးမြူတတ်သော သင်္ကန်းခြဖ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ကာယပေါသက-စသော။

➤ ❿ ။ (၄) ၌ **ပရိဘုဉ္ဇန္တော**-ကို ပရိဘုဉ္ဇန္တဟာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင် တသ္မာ ဘိက္ခုနော-ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်)

➤ ⓫ ။ **(၈-၁)** ဖြင့် ကာယပရိဟာရိကေနပုဒ်ကား ဘာဝပွဓေန ဘာဝလောပဒုဒ်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) (တနည်း) ကာယပရိဟာရိကေန-၌ ကာယပုဒ်+ပရိဟာရိကပုဒ်၊ ပရိဟာရိက်၌ ပရိဟာရဂုဒ်+ကွကပစ္စည်း၊ ပရိဟာရ၌ ပရိပုဗ္ဗ ဟရဓာတ်+ဏ-ပစ္စည်း၏ အဖြစ်ကိုဝင်း (ဒု-ဓာတုပဒ၊ဒု-ပစ္စယပဒ) ယင်း ဏ-ပစ္စည်း၏ ဘာဝသာဓနာ၌ သင်္ကသည်ကိုဝင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ပရိဟာရဏံ ပရိဟာရော-ဟု ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုဝင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ကာယဿ ပရိဟာရော ကာယပရိဟာရော-ဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ် သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုဝင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ကာယပရိဟာရော အဿ အတ္ထီတိ ကာယပရိဟာရိကံ (တေန) ဟု အဿတ္ထိ တဒ္ဓိတ်ဝစနတ္ထ ပြုရမည်ကိုဝင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ကွကပစ္စည်း အဿတ္ထိ အနက်၌ သင်္ကသည်၏အဖြစ်ကိုဝင်း (ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

(ခ-၂) ဖြင့် ကုစ္ဆိပရိဟာရိကေနပုဒ်ကား ဘာဝပွဓာန ဘာဝလောပဟုဒ်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) (တနည်း) ကုစ္ဆိပရိဟာရိဏာန-၌ ကုစ္ဆိပုဒ်+ပရိဟာရိကပုဒ်၊ ပရိဟာရိကဒ်၌ ပရိဟာရပုဒ်+ဏ္ဍကပစ္ဆည်း၊ ပရိဟာရ၌ ပရိပုဗ္ဗ ဟရဓာတ်+ဏ-ပစ္ဆည်း၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဒု-ဓာတုပဒ၊ဒု-ပစ္ဆယပဒ) ယင်း ဏ-ပစ္ဆည်း၏ ဘာဝသာဓနဒ္ဒ် သက်သည်ကိုငင်း (ဒု-ပစ္ဆယတ္ထ) ပရိဟာရဏံ ပရိဟာရော-ဟု ဝစနတ္ထပြုရမည်ကို ငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) ကုစ္ဆိယာ ပရိဟာရော ကုစ္ဆိပရိဟာရော-ဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိုသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုငင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ကုစ္ဆိပရိဟာရော အဿ အတ္ထိတိ ကုစ္ဆိပရိဟာရိကော (တေန) ဟု အဿတ္ထိ တဒ္ဓိတ်ဝစနတ္ထ ပြုရမည်ကိုငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏ္ဍကပစ္ဆည်း အဿတ္ထိ အနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (ပစ္ဆယတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဂ) ၌ ဂဟေတွာဝ-ဖြင့် သမာဒါယ၌ သံ-ဥပသာရ၏ ဥပသဂ္ဂမတ္တ၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) အာ-ဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထဗာဓကဓ၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) ဒါ-ဓာတ်၏ ဂဟဏတ္ထ၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဏာဏဝဋ္ဋိဗန္ဓံ ဏတွာ-ဖြင့် ယူ၏(ဂဟေတွာဝ) ဟူသည် ကိုယ်နှင့်စပ်သည်ကို ပြုခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) **ဂစ္ဆတိ**-ဖြင့် ပဂ္ဂမတိ၌ ပ-ဥပသာရ၏ ဥပသဂ္ဂမတ္တ, ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တကဓ၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) ကမုဓာတ်၏ ပဒဝိကွေပ အနက်ကို ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဓာတွတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ❶ ။ **အာသင်္-အရ** ။ ။ ငါ့ဥစ္စာဟူ၍ တပ်မက်တတ်သော တဏှာကို ယူရပါမည်။
ဗန္ဓ-အရ ။ ။ ငါ့ဥစ္စာဟူ၍ သိမ်းပိုက်တတ်သော တဏှာကို ယူရပါမည်။
အဋ္ဌပရိက္ခာရ သဒ္ဒမ် ။ ။ တိစီဝရတ်၊ သပိတ်၊ ပဲကွက်၊ အပ်၊ ခါးပန်းကြိုး၊ ရေစစ်။

➤ ❶ ❶ ။ **(ယ) နု ဗောဓိ-အရ** ။ ။ အလောဘ စေတသိက်သည် ဓမ္မရတိဌာယိဘာဝ ဓမ္မသိဂ်ါရ ရသ။ ကျောင်းသည်ငင်း, ပရိဂုဏ်သည်ငင်း, အလုပ်အကျွေးသည်ငင်း အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ ပေါ့ပါးစွာ အသက်မွေးမြူလေ့ရှိသည်၏အဖြစ်သည် ဥဒ္ဓိပနဝိဘာဝ။ ညှို့မှလွတ်သော မြားကဲ့သို့ တပါးတည်း အလိုရှိရာ ကျောင်းစသည်၌ ချမ်းသာစွာ သီတင်းသုံးနိုင်ခြင်းသည် အနုဘာဝ မည်၏။

သိဂ္ဂါ (ဥရ) [၌၁၈၆။] (ဘာဋီ၊တ၊၁၁၁)

(က) ကုဒါနိ တမတ္ထံ ဥပမာယ သာဓေန္တော **"ဓေသယ္ဘာဏဝိ"**တိအာဒိမာဟ။

(ခ)တတ္ထ **ပဂ္ဂဟိ သက္ကစ္စောဘိ**ပဂ္ဂယုတ္တော သကုဇ္ဈော။ (ဂ) **ဧဒုဇီဘိ**ဥပ္ပတတိ။

➤ ❷ ။ **(က) [ပုဗ္ဗာနုသန္ဓိ ထဒ္ဒြ]** ဓေဝ်ဂျသို့။(ဝါ) ဤဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်။ဘိက္ခုနော၊ ရဟန်း၏။ဧကောကသော၀၊တယောက်တည်းဖြစ်၍သာလျှင်။ခဂ္ဂဝိသာဏကပ္ပတ်၊ကြံ့ချိုနှင့်တူသည်၏ အဖြစ်ကို။ဒသေတွာ၊ပြပြီး၍။ ဣဒါနိ၊ယခုအခါ၌။တမတ္ထံ၊ပရိကွဲရာရှစ်ပါးကိုယူ၍ ဖဲသွားနိုင်၏ဟူသော ထိုအနက်ကို။ဥပမာယ၊ဥပမာဖြင့်။သာဓေန္တော၊ပြီးစေလိုသည်။ဟုတွာ၊ဖြစ်၍။သေယျထာပိတိ အာဒီ၊သေယျထာပိ အစရှိသော စကားရပ်ကို။အာဟာ၊မိန့်တော်မူပြီ။

➤ ❸ ။ **(ခ) သို့/ အနုသန္ဓိ** ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် သေယျထာပိ အစရှိသော ပါဠိတော်

http://www.dhammadownload.com

၏ အနုသန္ဓေ သမ္မန္ဓ သမုဒါယတ္ထကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ အဝယဝတ္ထုကို ပြလိုသော ဆရာသည် (ခ)

(၇) သို့/ သံဝဏ္ဏနာနဋ္ဌပဓာနာ ။ ။ ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် သင်္ကေသကဏ္ဍ သေယျထာပိ မဟာရာဇ ပက္ခီ သကုဏော ယေန ယေနေဝ ဥေတိ-စသည်ဖြင့် ဥပမာသွင်း၍ ဟောတော်မူ၏။ ယင်းဒေတိ-၌ ဦ-ဓာတ်သည် ဤနေရာ၌ သွားခြင်းသာမန်, ကျော့ကွင်းထောင်ခြင်း, ဝစ်လွတ်ခြင်း အနက်များကိုပင် ဟောပါသလော။ ဤနေရာ၌ ဦ-ဓာတ်သည် အဘယ်အနက်ကို ဟောပါသနည်း။ ဦ-ဓာတ်၏ ဣဓဓိပ္ပေတတ္ထကို မပြသော် အတိဗျာပိတဒေါသ မြတ်စွာဘုရားအား သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ် ကြောင့် (ဂ) မိန့်။ **အဓိပ္ပါယ်ထား**-ဤ၌ ဦ-ဓာတ်သည် "ကောင်းကင်သို့ ပျံတက်ခြင်း=နဘုဂ္ဂတ" အနက်ကို ဟောဏ်ဟု ဣဓဓိပ္ပေတတ္ထကို ငါပြဆိုသည်ဖြစ်ရကား သင်တင်သော အတိဗျာပိတဒေါသ မြတ်စွာဘုရားအား မသင့်၊ ကင်းစင်လွင့်ပျောက်ပါ၏ဟူလို။

➢ **၉** ။ [က-ဝါက္ကင်္ဂ] (ဃ) နနု ဧဝံ ဘိက္ခဝေါ ဧကောကသေဝ ခဂ္ဂဝိသာဏကပ္ပတ် ဒသေတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ "သေယျထာပိ"တိ အာဒိမာဟ။ (၃) နနု ဣဒါနိ တမတ္ထံ ဥပမာယ သာဓေတိ။ (၄) တသ္မာ "သေယျထာပိ"တိ အာဒိမာဟ။

ဖလေ ပန ခီဏာသဝဿေဝ ရာဂသ္သ အာရက္ခံ ဌပေန္တီ။ (ဋ္ဌ၊၁၈၆) (၁) နနု ရာဂေါ ပရိပက္ကဖလောတိ ဥတ္တာ ရာဂသ္သ အာရက္ခံ ဌပေတဗ္ဗံ ဟောတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ နေဝ ရာဂသ္သ အာရက္ခံ ဌပေန္တီ။ (၃) နနု ဖလံ ခီဏံ ဟောတိ။ (၄) တသ္မာ နေဝ ရာဂသ္သ အာရက္ခံ ဌပေန္တီ။

➢ **၄** ။ ပတတိ ဂစ္ဆတိ ဧတေနာတိ **ပတ္တံ**။ သဿ (အတ္တနော) ပတ္တံ **သပတ္တံ**။

ဘရိတမ္ဘော ဝဟိတမ္ဘောတိ **ဘာရော**။ သပတ္တံ ဧဝ ဘာရော ယဿာတိ **သပတ္တဘာရဝဟော**။

(၃) မိမိ၏ အတောင်သာလျှင်ဖြစ်သော ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးဖြစ်၏ ၎င်းဖြစ်နှင့် အစိတ်+အပေါင်း/ဌာနီ ဌာန/ဂုဏ်+ဂုဏော အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) ၎င်းဖြစ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) ပက္ခီ, သကုဏော-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

ပရိပစ္ဆတိတိ **ပရိပက္ကံ**။ ပရိပက္ကံ ဖလံ ယဿာတိ **ပရိပက္ကဖလော**။

အပေက္ခနံ အပေက္ခော။ နတ္ထိ အပေက္ခော ယဿာတိ **အနပေက္ခော**။

တနောတိ ဧတေနာတိ **တုက္ကံ**။ နတ္ထိ ခံ ဣန္ဒြိယံ ဧတ္ထာတိ **နခေါ**။

➢ **၅** ။ **ပရိပက္ကဖလော**-ကို ပရိပက္ကဖလတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင် ရာဂသ-ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်) **ခီဏော**-ကို ခီဏတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= ဖလေ-ကို ဖလဿ-ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်)

➢ **၆** ။ **(ခ)** ဖြင့် ပက္ခီ-၌ ဤ-ပစ္စည်း၏ နိစ္စယောဂ အဿတ္ထိအနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ် ကိုငင်း (ပစ္စယတ္ထ) ပက္ခေါ အဿ အတ္ထိတိ ပက္ခီ-ဟု အဿတ္ထိတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ပါဠိ၌ ပက္ခီ သကုဏော-ဟု ဟောခြင်းသည် "အာကာသေ အန္တလိက္ခေ စင်္ကမတိ" စသည် ၌ကဲ့သို့ ပရိယာယ်မတ္တကို ပြခြင်းငှာ ဟောသည်မဟုတ်၊ ပျံတက်ခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်သော အတောင်မရှိသော အတောင်ကျိုးပြတ်နေသော ၎င်းကို အလိုမရှိအပ်၊ ပျံတက်ခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်သော အတောင်ရှိသော

http://www.dhammadownload.com

ငှက်ကိုသာ ဤ၌ အလိုရှိအပ်သ့တည်း-ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုငင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(၈) ၌ ဥပ္ပတတိ-ဖြင့် ဆုတိ-၌ ဦ-ဓာတ်သည် ကောင်းကင်၌ ပျံတက်ခြင်း နဘုဂ္ဂတ အနက်ကို ဟော၏ဟု သိစေပါသည်။ (ဓာတ္ထတ္ထ)

➤ ❶ ။ **ပါဠိစတုဒ္ဒ ဧသယျထာပိ မဟာရာဇ သကုဏော-ဟူသော ဗောလျှင် ပြီးစကောင်းပါလျက် "ပက္ခီ" ဟူသော် ဝိဓသသနပုဒ် ထည့်သွင်းဗောကြောင်းရှင်းအဓိကြောင်း**

လေ-စသည် တိုက်ခတ်မှုကြောင့် အတောင်ကျိုးသော ငှက်, အလွန်ငယ်သေး၍ အတောင်မပေါက်သေးသောငှက်တို့ကို တားမြစ်ပိတ်ပင်၍ ဤနေရာ၌ ကောင်းကင်ဝယ်ပျံစွမ်းနိုင်သော အတောင်ရှိသည့် ငှက်ကိုသာ အလိုရှိအပ်၏ဟူသော အနက်ထူး အဓိပ္ပါယ်ထူးကို ပြလိုသောကြောင့်--တည်း။

ထိကျ (၉ဒ) [၌၊၁၈၇။] (ဘာဋီ၊တ၊၁၁၄)

(က) **"ဧသော ဣမိနာဓာ" တိ အာဒိနာ ကိ ဒဿေတိ။ အရညဝါသဿ ပစ္စယသမ္ပတ္တိ ဒဿေတိ။** (ခ) **ယဿ ဟိ ဣမေ စတ္တာရော ပစ္စယာ နတ္ထိ၊ တဿ အရညာဝါသော နာမ ဣဿရိယံ။**

(ဂ) **တိရစ္ဆာနဂတေဟိ ဝါ ဝနစရဂေကေဟိ ဝါ သဒ္ဒိ ဝတ္ထုမ္ပတံ အာပဇ္ဇတိ။**

(ဃ) **ယဿ ပနေတေ စတ္တာရော ပစ္စယာ အတ္ထိ၊ တဿ အရညာဝါသော ဣဿရိယံ။**

(င) **သော ဟိ အတ္တနော သီလံ ပစ္စဝေက္ခန္တော ကိဉ္စိ ကာဠံဝါ တိလကံဝါ အပဿန္တော ပိတိ ဥပ္ပါဒေတွာ တံ ဧယေဝယတော သမ္မသန္တော အရိယဘူမိံ သြတ္တမတိ။**

➤ ❷ ။ (က) **ဧဒို/ ဧစာဒနာ** ။ ။ ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် သော ဣမိနာစ အရိယေန သီလက္ခန္ဓေန သမန္နာဂတော စသည်ကို ဟောတော်မူ၏။ ဣဓ မဟာရာဇ ဘိက္ခု ပါဏာတိပါတံ ပဟာယ စသည်ဖြင့် သီလသမ္ပန္နော ဟောတိ-စသော လေးပုဒ်ကို တောရိုးပြီးသည် မဟုတ်ပါလော၊ ထိုသို့ဖြစ်ပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် သော ဣမိနာစ အရိယေန-စသည်ကို ဟောတော်မူပြန်ပါသနည်း။ စုဒ်-(က) မိန့်။

(ခ) **စသည်သို့/** ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် သော ဣမိနာစ-စသောပါဠိဖြင့် တောဠနေခြင်း၏ အကြောင်းအဆောက်အဦး၏ ပြည့်စုံခြင်းကို ပြသောဟု ဆိုတော်မူ၏။ အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်အား တောဠ နေခြင်းသည် မပြည့်စုံ၍ အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်အား ပြည့်စုံပါသနည်း၊ ယင်းကို ဖော်ပြတော်မူပြီလော။(ခ)

(ဂ) **သို့/ အပဇာနဒုဿဒန္ဓ** ။ ။ ယခုအခါ၌ သက်သက် မပြည့်စုံခြင်းမျှသာမဟုတ်၊ စင်စစ်ကား တိရစ္ဆာန်တို့နှင့်ငင်း, တောမုဆိုးတို့နှင့်ငင်း နှိုင်းယှဉ်၍ ပြောဆိုထိုက်သည့် အပြစ်လည်းဖြစ်သေး၏ဟု ပြလိုသော ဆရာသည် (ဂ) မိန့်။

(ဃ) **သို့/** ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဃ) ဖြင့် အကြောင်းအဆောက်အဦး လေးပါးရှိသော ရဟန်းအား တောဠနေခြင်းသည် ပြည့်စုံသောဟု ဆို၏။ အဘယ်သို့ပြည့်စုံပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

➤ ❸ ။ [က-ဝါကျကို၌] (ခ) နနု ဣဓ မဟာရာဇ ဘိက္ခု ပါဏာတိပါတံ ပဟာယဓတိအာဒိနာ သီလသမ္ပန္နော ဟောတိတိ အာဒိ ဝိဘတ္တော။ (၂) အထ ကသ္မာ သော ဣမိနာစာတိအာဒိ ပုန ဝုတ္တံ။ (၃) နနု အရညာ ဝါသဿ ပစ္စယသမ္ပတ္တိ ဒဿေတိ။ (၄) တသ္မာ သော ဣမိနာစာတိအာဒိ ပုန ဝုတ္တံ။

➤ ❹ ။ ကာဠော ဟုတွာ ဇယတိတိ **ကာဠကော**။ ကာဠကော ဝိယ **ကာဠကဲ**။ (၃) အမည်းကွက်

http://www.dhammadownload.com

၏ ရုန့်ရင်းကြမ်းတမ်းသော အပြစ်နှင့် သဒိသ+သဒိသီ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ရုန့်ရင်းကြမ်းတမ်းသော အပြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ကဏ္ဍက, ထုလ္လဝဇ္ဈ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္တ မည်၏။

တိလသဏ္ဍာန် ဝိယ ဓာယတိတိ **တိလကော**။ တိလကော ဝိယ **တိလကံ**။ (၃) မဲ့၏ သိမ်မွေ့သော အပြစ်နှင့် သဒိသ+သဒိသီ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) သိမ်မွေ့သော အပြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) တိလကာဌက, အဏုမတ္တဝဇ္ဈ-စသော။

➤ ❾ ။ (၈) **ဝဏ္ဏဗ္ဘတံ**-ကို ဝတ္တဗ္ဗတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင် တဿ ဘိက္ခုနော-ဟု သမ္မန် ခံရပါမည်။ (၏/ကို စပ်)

➤ ❿ ။ **ကာဠကနှင့်တိလက အဇ္ဈေး** ။ ။ ပညတ်တော်ကို လွန်ကျူးခြင်းဟု ဆိုအပ်သော ရုန့်ရင်းသော အပြစ်သည် အမဲကွက်နှင့်တူသောကြောင့် ကာဠက မည်၏။ ဖောက်ပြန်မှားယွင်း ကျူးလွန်ခြင်းဟု ဆိုအပ်သော သိမ်မွေ့သော အပြစ်သည် တိလက မည်၏။ ဤသို့ ထူးပါသည်။

➤ ❶❶ ။ **သီလံ ပစ္စဝေက္ခဏဉ္စာ-ဠ္ဟံ ဓာတ်ဆရ**။ ။ (၁) သီလကို ဆင်ခြင်သော ရဟန်း၏ သန္တာန်၌ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်ပြဠာန်းသော မဟာကုသိုလ်ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရတိဌာယိဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရ ရသ မည်၏။ (၂) သီလသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ မည်၏။ (၃) သီလ၏ အမဲကွက်နှင့်တူသော ရုန့်ရင်းသော အပြစ်, မဲ့ပြောက်နှင့်တူသော သိမ်မွေ့သော အပြစ် မရှိခြင်းသည် ဥဒ္ဓိပနဝိဘာဝ မည်၏။ (၄) ပီတိကိုဖြစ်စေ၍ ကုန်ခြင်း ပျက်ခြင်းအားဖြင့် သုံးသပ်လျက် အရိယဘူမိသို့ ရောက်ခြင်း အကျိုးတို့သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ပါဏာ (၉၉) [ဠ၊၁၈၇။] (ဘာဋီ၊တ၊၁၁၆)

(က)တတ္ထ **ဒိဒိတ္ထန္တိ သုည်၊** (ခ)**အပွသဒ္ဒံ အပွနိဇ္ဈိသန္တိ အတ္ထော**။

(ဂ)**တေဒေဝ ဟိ သန္ဓာယ ဝိဘင်္ဂေ ""ဝိဝိတ္တန္တိ သန္တိကေ စေပိ သေနာသနံ ဟောတိ၊ တဋ္ဌ အနာကိဏ္ဏံ ဂဟဋ္ဌေဟိ ပဗ္ဗဇိတေဟိ။ တေန တံ ဝိဝိတ္တ""န္တိ ဝုတ္တံ**။

(ဃ) **သေတိ ဓစေ အာသတိစ္စ ဓတ္တာတိ သေနာသနံ**။

(င) **မဠ္ဟပီဌာဒီနမေတံ အဓိဝစနံ**။

➤ ❶ ။ (၈) ဟိ၊မှန်၏။ ။တေဒေဝ အတ္ထံ၊ဤ အသံမရှိခြင်းဟူသော အနက်ကိုပင်။(တနည်း) တေဒေဝ အပွသဒ္ဒံတံ၊ထိုနည်းသော အသံရှိသည်၏ အဖြစ်ကိုသာလျှင်။[သန္ဓာယ-က်] သန္ဓာယ၊ရည်ရွယ်တော်မူ၍။ဝိဘင်္ဂေ၊ဓာနဝိဘင်းပါဠိတော်၌။ "ဝိဝိတ္တန္တိ သန္တိကေ စေပိ သေနာသနံ ဟောတိ၊ တဋ္ဌ အနာကိဏ္ဏံ ဂဟဋ္ဌေဟိ ပဗ္ဗဇိတေဟိ။ တေန တံ ဝိဝိတ္တ""န္တိ၊ဝိဝိတ္တံ-ဟူ၍။ကွဒံ သုတ္တံ၊ဤသုတ်ကို။[ဝုတ္တံ-၏က်] ဝုတ္တံ၊ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ [ဝိဝိတ္တန္တိ၊ဝိဝိတ္တံ ဟူသည်ကား။သန္တိကေ၊မြို့ရွာ၏ အနီး၌။သေနာသနံ၊ကျောင်းသည်။ စေပိ ဟောတိ၊အကယ်၍ပင် ဖြစ်စေဦးတော့။ဓ၊ထိုသို့ပင် ဖြစ်ပါသော်လည်း။တံ၊ထိုကျောင်းသည်။ဂဟဋ္ဌေဟိ၊လူဝတ်ကြောင်တို့နှင့်ငင်း။ပဗ္ဗဇိတေဟိ၊ရှင်ရဟန်းတို့နှင့်ငင်း။အနာကိဏ္ဏံ၊မရောပြွမ်း။တေန၊ထိုသို့ မရောပြွမ်းခြင်းကြောင့်။တံ၊ထိုကျောင်းသည်။ဝိဝိတ္တံ၊ဝိဝိတ္တ မည်၏။

http://www.dhammadownload.com

➤ ❶ ။ **(၁) သို့/** ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် သုည=ဆိတ်ပြီဟု ဆို၏။ အဘယ်မှ ဆိတ်သနည်း။ သခ်ါရတို့မှ ဆိတ်သလော။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

အဓိဂွါယ်ထား– ပကတိ အသံ, မြို့ရွာအသံတို့မှ ဆိတ်၏ဟူလို။

(၇) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် ဝိဝိတ္တံ–ကို အပွသဒ္ဒံ အပွနိဂ္ဂါသန္တိ အတ္ထော–ဟု ဖွင့်ဆို၏။ ဝိဘင်း၌ ဝိဝိတ္တပုဒ်ကို ဓေဘန်ရာဝယ် အနာကိဏ္ဏံ ဂဟဋ္ဌေဟိပိ ပဗ္ဗဇိတေဟိပိ–ဟု ဟောထားရကား ဝိဘင်း၌ကဲ့သို့ အနာကိဏ္ဏန္တိ အတ္ထော–ဟုသာ ဖွင့်ဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ အပွသဒ္ဒံ အပွနိဂ္ဂါသန္တိ အတ္ထော–ဟု ဖွင့်ခြင်းသည် အသို့လျှင် သင့်ပါအုံးနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

အဓိဂွါယ်ထား– (ဂ) ဖြင့် ဝိဘင်း၌ "အနာကိဏ္ဏံ"ဟု ဟောတော်မူခြင်းသည်ကား အပွသဒ္ဒကိုပင် ရည်ရွယ်၍ ဟောတော်မူသောကြောင့် အပွသဒ္ဒံ အပွနိဂ္ဂါသန္တိ အတ္ထော–ဟု ဖွင့်ခြင်းသည် သင့်မြတ်ပါ၏ ဟူလို။

(၈) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဃ) ဖြင့် အိပ်ရာနေရာဖြစ်သောကြောင့် သေနာသနမည်သော်ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ သေနာသန–အရ ပကတိဖြစ်သော ကျောင်းကိုသာ ကောက်ယူရပါမည်လော၊ အဘယ် အရာများကို သေနာသန–အရ ကောက်ယူရပါမည်နည်း၊ (အပရိပုဏ္ဏာ၊ အဗျာပိတဒေါသ–တင်) (၈) မိန့်

ကား– (၈) ဖြင့် သေနာသန–အရ ကျောင်းတခုတည်းကိုသာ မကောက်ယူရ၊ ညောင်စောင်း အင်းပျဉ်စသည်ကို ကောက်ယူရမည်ဟု–– ဟူလို။

➤ ❷ ။ **[၇–ဝါက္ယကို၌]** (၁) နနု သန္တိကော သေနာသနံ ဟောတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ တံ "ဝိဝိတ္တ"န္တိ ဝုတ္တံ။ (၃) နနု တဿ အနာကိဏ္ဏံ ဂဟဋ္ဌေဟိ ပဗ္ဗဇိတေဟိ (ဟောတိ)။

(၄) တသ္မာ တံ "ဝိဝိတ္တ"န္တိ ဝုတ္တံ။

ဧစပိ–သဒ္ဒါ ထားချခြင်းအကြောင်း ။ ။ ပိ–သဒ္ဒါဖြင့် ရွာစသည်တို့၏ အနိုးဥ်လည်း ဤသို့ သဘောရှိသော ဆိတ်ငြိမ်ခြင်းမည်သည် ဖြစ်သေး၏၊ ဝေးသော အရပ်ကား ဆိုဘွယ်ရာ မရှိဟူသော အနက် အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေလိုရှိ၍ ပိ–သဒ္ဒါ (၀၊) ဧစပိ–သဒ္ဒါကို ထားရပါသည်။

[၈+၇ ဝါက္ယတို့ကို၌] (၁) နနု ဝိဘင်္ဂေ ဝိယ "အနာကိဏ္ဏန္တိ အတ္ထော"တွေဝ ဝုတ္တံ။ (၂) အထ ကသ္မာ အပွသဒ္ဒံ အပွနိဂ္ဂါသန္တိ တဿာ သံဝဏ္ဏိတံ။ (၃) နနု တေဒေဝ သန္ဓာယ ဝိဘင်္ဂေ "ဝိဝိတ္တန္တိ သန္တိကော ဧစပိ သေနာသနံ ဟောတိ၊ တဿ အနာကိဏ္ဏံ ဂဟဋ္ဌေဟိ ပဗ္ဗဇိတေဟိ။ တေန တံ ဝိဝိတ္တ"န္တိ ဝုတ္တံ။ (၄) တသ္မာ အပွသဒ္ဒံ အပွနိဂ္ဂါသန္တိ မဿ သံဝဏ္ဏိတံ။

➤ ❸ ။ သေတိ ဗ္ဗောတိ **သေနံ**။ (သိ+ယု) အာသတိ ဗ္ဗောတိ **အာသနံ**။ (အာသ+ယု)

သေနဉ္စ တံ အာသနဉ္စာတိ **ဧသနာသနံ**။ (၃) အိပ်ရာ၏အဖြစ်, ထိုင်ရာ၏အဖြစ်ဟူသော သေနာသနဘောဝုဏ်၏ ညောင်စောင်း အင်းပျဉ်စသည်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏေး အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) ညောင်စောင်း အင်းပျဉ် စသည်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) သယနာသန–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

အာကိရဏံ အာကိဏ္ဏံ။ နတ္ထိ အာကိဏ္ဏံ ယဿာတိ အနာကိဏ္ဏော။

http://www.dhammadownload.com

(တနည်း) အာကိရတိတိ အာကိဏ္ဏံ။ နာ အာကိဏ္ဏံ **အနာကိဏ္ဏံ**။

ပါတုဘာဝေါ ယောသော **နိဗ္ဗေါသော**။ အပ္ပေါ နိဗ္ဗေါသော ဧတ္ထာတိ **အပ္ပနိဇ္ဇေါသံ**။

(၃) နည်းသော မြို့ရွာတွန်သံ၏ ကျောင်းနှင့် ဌာနီ ဌာန အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) မြို့ရွာ တွန်သံ မရှိသော ကျောင်းသည် ဝစနိယ။ (၆) နိဿဒ္ဒံ, ဝိဇနဝါတံ-စသော။

မဉ္ဆတိ ဓာရေတိ ဥစ္စော ဝါ ဘဝတီတိ **မဇ္ဈဓာ**။ (၃) ဆောင်ခြင်းကြီယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု (၅) ညောင်စောင်းဒြဗ်သည် ဝစနိယ။ (၆) ပလ္လင်္ကံ, မဉ္စက-စသော။

ဝိဋ္ဌိယတိ ဟိံသိယတိ ဝိဋ္ဌတိ ဝါ ပဂ္ဂလံ ဓာရေတိတိ **ဝိဋ္ဌံ**။ (၃) ဆောင်ခြင်းကြီယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု (၅) အင်းပျဉ်ဒြဗ်သည် ဝစနိယ။ (၆) ဝိဋ္ဌကာ-စသော။

➤ ❺ ။ **ဒိဓိဇ္ဇံ**-ကို ဝိဝိတ္တတ္တာ/**အပ္ပသဒ္ဒတ္တာ**-ကို အပ္ပသဒ္ဒတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင် = သေနာသနသ-ဟု သမ္မန် ခံရမည်။ (၏/သည် စပ်) **(၈)** ၌ **အနာကိဏ္ဏံ**-ကို အနာကိဏ္ဏတ္တာ ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင် တာသစ သေနာသနသ-ဟု သမ္မန်ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်)

➤ ❻ ။ **(က)** ၌ သုည်-ဖြင့် ဝိဝိတ္တ-သဒ္ဒါ ဆိတ်ငြိမ်ခြင်း=သုည အနက်ကို ဟောဏ၏ဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ) **(ခ)** ဖြင့် ဆိတ်၏ဟူသည် ပကတိ အသံမရှိခြင်း, မြို့ရွာတွန်သံ မရှိခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ် ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဃ) ၌ **သေတိ ဧတ္ထ**-ဖြင့် သေနံပုဒ်ကို သေတိ ဧတ္ထာတိ သေနံ-ဟု အဓိကရဏသာဓန ဝစနတ္ထ ပြုရမည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ယု-ပစ္စည်း၏ အဓိကရဏသာဓနၭ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။ **အာသတိ ဧတ္ထ**-ဖြင့် အာသနံပုဒ်ကို အာသတိ ဧတ္ထာတိ အာသနံ-ဟု အဓိကရဏသာဓန ဝစနတ္ထ ပြုရမည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ယု-ပစ္စည်း၏ အဓိကရဏသာဓနၭ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။ **စ-သဒ္ဒါ** နှစ်ခုဖြင့် သေနနှင့် အာသနကို သေနဉ္စ တံ အာသနဉ္စ သေနာသနံ-ဟု ဒွန်သမာသ် ဝစနတ္ထ ပြုရမည်ဟု သိစေသည်။(သမာသလိင်္ဂတ္ထ)

(ဇ) ဖြင့် သေနာသန-အရ ညောင်စောင်း အင်းပျဉ် စသည်တို့ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

➤ ❼ ။ **နိဝရဏတရေး ဝါးမါးနှင့် ဘုရားရှင်ပြုသော ဥပမာဝါးမျိုး** ။ ။ ကာမစ္ဆန္ဒနိဝရဏ နှင့် ကြွေမြိတ်၏။ ဗျာပါဒနိဝရဏနှင့် သည်းခြေပျက်ရောဂါ တူ၏။ ထိန နိဒ္ဒါနိဝရဏနှင့် နှောင်အိမ်တူ ၏။ ဥဒ္ဓစ္စ ကုက္ကုစ္စနိဝရဏနှင့် ကျွန်အဖြစ်တူ၏။ ဝိစိကိစ္ဆာနိဝရဏနှင့် အဓွန့်ရှည်သော ခရီးတူ၏။

➤ ❽ ❿ ။ **(ဂ) ပဓာနကြိယာ ဥဇ္ဇံ-ကို ကိုယ်ပြု၍** ။ ။ (၁) ဝုတ္တံ-၌ ဝစဓာတ်အရ ဈာနဝိဘင်းဝယ် ဟောကြားတော်မူအပ်သော ဒေသနာညာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကြိယာ ညာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တဟူပါဒ်သည် ဓမ္မရတိဋ္ဌာယိဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရရသာ။ (၂) ဝိဝိတ္တန္တိ သန္တိကေ-စသော မနသာဝဝတ္ထပိတသဒ္ဒသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) မဟာကရုဏာတော်နှင့် သတ္တဝါတို့၏ ဟိတသုခကို လိုလားဆော်မှုခြင်းသည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။ (၄) ကျောင်းသည် မြို့ရွာနှင့်နီးသော်လည်း လူတိုနှင့်မရောက ဝိဝိတ္တပင်ဖြစ်၏ဟု သိရ ခြင်း အကျိုးသည် အနုဘာဝ မည်၏။

http://www.dhammadownload.com

ဝိကျ (၁၀၀) [၆၊၁၈၇။] (ဘာဋီ၊တ၊၁၁၉)

(က) ကုဓ ပနဿ သကုဏသဒိသဿ စာတုဒ္ဒိသဿ ဘိက္ခုနော အနုစ္ဆဝိကံ သေနာသနံ ဒဿေတွာ "**အရညံ ရုက္ခမူလ**"န္တိ အာဒိမာဟ။

(ခ) တတ္ထ **အရညေ**န္တိ ""နိက္ခမိတွာ ဗဟိ ကုန္နဒီလာသဒ္ဒမေတံ အရညေ""န္တိ ကုဒဲ ဘိက္ခုနိံ နံ ဝသေန အာဂတံ။

(ဂ) ""အာရညကံ နာမ သေနာသနံ ပဉ္စဓနုသတိကံ ပစ္ဆိမ""န္တိ ကုဒဲ ပန ကုဓဿ ဘိက္ခုနော အနုရူပံ။ (ဃ) တဿ လက္ခဏံ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ ဓုတင်္ဂနိဒ္ဒေသေ ဝုတ္တံ။

(၄-၁) **ရုက္ခမူလ**န္တိ ယံကိဉ္စိ သန္ထာယံ ဝိဝိတ္တာရုက္ခမူလံ။ (၄-၂) **ပဗ္ဗတ**န္တိ သေလံ။

➤ **J** ။ **(က)ဒုဋ္ဌ/ စဒ္ဓာဒနာ** ။ ။ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် နိဝရဏပွဟာနကထာ၌ အရည်ရုက္ခမူလ-စသော ပါဠိတော်ပုဒ်များကို ဟောတော်မူ၏။ ရဟန်းတို့နေထိုင်သွားလာရာ အရပ်ဟူသမျှဖြစ်သော ကျောင်းများကို သေနာသန-သဒ္ဒါဖြင့် ယူခဲ့ပြီးဖြစ်ရကား အရည် ရုက္ခမူလ-စသော ရဟန်းတို့ နေထိုင်ရာ တောအရပ်များသည်လည်း သြကာသသေနာသန၌ အတွင်းဝင်ပြီးသည်သာ မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ ဖြစ်ပါလျက် အဘယ်ကြောင့် အရည် ရုက္ခမူလ-စသော ပါဠိတော်ပုဒ်များကို တဖန်ထည့်သွင်း ဟောတော်မူပါသနည်း။ မလိုအပ်ဘဲ ဟောကြားခဲ့သော် နိရတ္ထကဒေါသ, ဂန္ထဂရုဒေါသများ မြတ်စွာဘုရားအား သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (က) မိန့်။

(ခ) ဒုဋ္ဌ/ အနုသဒ္ဓ ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် အရည် ရုက္ခမူလံ-စသော ပါဠိတော်ပုဒ်တို့၏ အနုသန္ဓေ သမ္ဗန္ဓ သမုဒါယတ္ထကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ အဝယဝတ္ထုကို ပြလိုသော် ဆရာသည် (ခ) မိန့်။

(ဂ) ဒုဋ္ဌ/ အနုသဒ္ဓ ။ ။ ဤသို့ (ခ) ဖြင့် အဘိဓမ္မာဒေသနာနည်းဖြင့် ရွာတံခါးမှပြင်ပဖြစ်သော အရပ်ဟူသမျှသည် အရညမည်၏ဟု **ပြဆို**ပြီး၍ ယခုအခါ၌ သုတ္တန်ဒေသနာနည်းအားဖြင့် အဋ္ဌပရိက္ခာရိက ရဟန်းအား သင့်လျော်လျောက်ပတ်သော အရည-ကို ပြတော်မူလိုသော ဆရာသည် (ဂ)

(ဃ) ဒုဋ္ဌ/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့်--ပြဆို၏။ ဤ၌ အရည-အရ လျောက်ပတ်သော ကျောင်းဟူသည် ဝိနည်း၌လာသော ကျောင်းကိုပင် ရည်ရွယ်၍ ဆိုအပ်ပါသလော။ အဘယ်၌လာသော ကျောင်းကို ရည်ရွယ်၍ ဆိုအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ) ဒုဋ္ဌ/ အနုသဒ္ဓ ။ ။ ဤသို့ (ဂ) ဖြင့် ဝိနည်းဒေသနာတော်လာ အဋ္ဌပရိက္ခာရိကရဟန်းအား သင့်လျော်သော ရွာမှ ကုတ်လုပ်လေးတာ အပြန်ငါးရာ ကွာဝေးသော တောကျောင်းသည် အရညမည်၏ဟု ဖွင့်ပြတော်မူပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဆိုခဲ့ပြီးသော ကုတ်လုပ်လေးတာ အပြန်ငါးရာ ကွာဝေးသော တောကျောင်း လက္ခဏာများကို အတိဒေသနာနည်းအားဖြင့် ဖွင့်ပြခြင်းအကျိုးငှာ (ဃ) မိန့်။

(ဂ) ဒုဋ္ဌ/ အဓိဋ္ဌာနဒိဋ္ဌစဒ္ဓာဒနာ ။ ။ ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် ပါဠိတော်၌ ရုက္ခမူလ-ဟု ဟောတော်မူ၏။ ဤ၌ သစ်မြစ်ကို ရုက္ခမူလ-ဟု မှတ်သားရပါမည်လော။ အဘယ်သို့ မှတ်သားကြရပါမည်နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။ (အတိဗျာပိတဒေါသတင်)

ဏား- (ဂ) ဖြင့် သစ်ပင်၏ အနီးအရပ်ကိုသာ ရုက္ခမူလ-ဟု ဆိုလိုပါ၏ဟူလို။

http://www.dhammadownload.com

➤ ❽ ။ [က–ဝါကျဘင်္ဂ] (၁) နနု တံ သဗ္ဗံ "အရည် ရုက္ခမူလန်္တိအာဒိကံ သေနာသနဂ္ဂဟဏေန သင်္ဂဟိတမေဝ။ (၂) အထ ကသ္မာ ပုန "အရည် ရုက္ခမူလ"န္တိ အာဒိမာဟ။ (၃) နနု ဣဓ အဿ သကုဏသဒိသဿ စာတုဒ္ဒိသဿ ဘိက္ခုနော အနုစ္ဆဝိကံ သေနာသနံ ဒဿေန္တော ဟောတိ။

(၄) တသ္မာ ပုန "အရည် ရုက္ခမူလ"န္တိ အာဒိမာဟ။

➤ ❾ ။ ဆေတိတိ **ဆာယာ**။ (၁) ဖြတ်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) အရိပ်ဖြစ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) အာတပါဘာဝ–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ။

သတ္တေဟိ သေဝီယတေတိ **သေနေလာ**။ (သိ+လက်) (၃) သတ္တဝါတို့ မှီခဲခြင်းကြိယာ သကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) တောင်ဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ပဗ္ဗတော–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ။

(တနည်း) သတ္တေဟိ သေဝီယတေတိ **သိလာ**။ (ပါသာဏော) သိလာ အသာ အတ္ထိတိ **သေလော**။

(တနည်း) သိလာနံ ရာသိ သေလော။ သိလာ ပစုရာ သန္တိ အသ္မိန္တိ ဝါ **သေနေလာ**။

(၃) ကျောက်၏ တောင်နှင့် နိသဒ နိသိတ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။

ဓနတိ သဒ္ဒံ ကရောတီတိ **ဓနု**။ (၃) အသံကို ပြုခြင်းကြိယာ သကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) လေးဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) စာပေါ်, ဣသာသ–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ။

ဟနန္တိ တေနာတိ **ဓနု**။ (၃) ညှဉ်းဆဲခြင်းကြိယာ သကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (ကြွင်းတူ)

ဣန္ဒေဂ ပါဒံ ခိပတိ ဇွာတိ **ဣန္ဒခီလော**။ (၃) သိကြားမင်း၏ ခြေနှင့် ချရာတံခါးခုံ၏ နိသဃ နိသိတ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) တံခါးခုံဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဒ္ဝေဂ–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ။

ပဗ္ဗံ အဿ အတ္ထိတိ **ပဗ္ဗတော**။ (၃) အဖု အထစ်နှင့် တောင်ဖြစ်နှင့် နိသဃ နိသိတ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ဆောင်ဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဂိရိ, သေလ–စသော။

အရိယတော ဂမျတေတိ **အရေဠံ**။ (၃) သွားရောက်အပ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) တောဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဝန, ကာနန–စသော။

သင်္ကောတိ ဥဒ္ဓံ ဂစ္ဆန္တိ **သင်္ကဇောဝ**။ (၃) စွမ်းနိုင်ခြင်းကြိယာ သကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ၄က်ဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ပက္ခီ, ဝိဟင်္ဂ–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ။

သမာနမိဝ နံ ဒိဿတီတိ **သဒိသော**။ သကုဏေန သဒိသော **သကုဏသဒိစသော**။ (၃) အတူ ဖြစ်သော ၄က်၏ အတူရှိသော ရဟန်းနှင့် သဒိသ+သဒိသိ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ရဟန်းဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) သကုဏသမာန, ဝိဟင်္ဂသဒိသ–စသော။

သင်္ဂယုတိတိ **သင်္ဂတိတံ**။ (၃) သိမ်းယူခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ကျောင်း ဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဂဟိတ, သချ်–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ။

➤ ❿ ။ **စသော**ဒန္တော–၌ ဒဿေန္တတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင် ဘဂဝတော–ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်) **အနုစ္ဆဝိကံ**–ကို အနုစ္ဆဝိကတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင် သေနာသနဿ။ (၏/သည်)

(၁) ၌ **အနုရူပတ္တာ**–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= "အာရညက် နာမ သေနာသနံ ပဋ္ဌဓနုသတိကံ

http://www.dhammadownload.com

ပစ္ဆိမ"ဆို ဣမဿ (သေနာသနဿ)-ဟု သမ္ဗန်ခံ။ (၏/သည် စပ်)

➢ ❻ ။ **(ဇ-ဇ)** ဖြင့် ရုက္ခမူလ-၌ မူလ-သဒ္ဒါ၏ သမီပအနက် ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (နာမလိင်ဂံတ္ထ) ရုက္ခမူလ-အရ အမှတ်မထားတပါးပါးသော အေးသော အရိုဝ်ရှိသော လူရှင်တို့မှကင်းဆိတ်သော သစ်ပင်၏အနီး (ဝါ) သစ်ပင်အောက်အရပ်ကို ယူရမည်ကိုငင်း(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) သိ။

(ဇ-၂) ၌ **သေလ်**-ဖြင့် ပဗ္ဗတ-သဒ္ဒါ၏ သေလ-သဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ်၏အဖြစ်ကိုငင်း (ပရိယာယ်ပြ အဘိဓေယျတ္ထ) ပဗ္ဗတ-အရ ကျောက်တောင်တခုတည်းကိုသာ မယူရ၊ ကျောက်တောင်, မြေတောင်, ကျောက်-မြေ ရောသောတောင် သုံးမျိုးလုံးကို ယူရမည်ကိုငင်း(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေသည်။

➢ ❼ ။ **(ခ) ဝါကျ၌ ဘိက္ခုနိုနံ ဝသေန အာဂတံ-ဟူသော စကားရပ်ကို ဝိနည်းဒေသနာလာတောကျောင်းကို အရည-ဟု ခေါ်ဆိုလိုသောကြောင့် ထည့်ဆိုထားခြင်းသည် မဟုတ်ပါ။ ဝိနည်းဒေသနာလာတောကျောင်းကို အရည-ဟု ခေါ်ဆိုလိုသောကြောင့် ထည့်ဆိုထားခြင်း ရေးထား ခဲ့ပါသလော ?**

ဘိက္ခုနိုနံ ဝသေန အာဂတံ-ဟူသော စကားရပ်ကို ထည့်ဆိုထားခြင်းသည် ဝိနည်းဒေသနာလာတောကျောင်းကို အရည-ဟု ခေါ်ဆိုလိုသောကြောင့် ထည့်ဆိုထားခြင်း မဟုတ်ပါ။ ဝိနည်းပါဠိတော်၌ "နိက္ခမိတွာ ဗဟိ ဂ္ဂန္ဒ်ခီလာ သမ္ဗမေတံ အရည်"ဟူ၍ အဘိမဟ္စာနုဝိဘင်းလာ စကားရပ်နှင့် ထပ်တူဟောကြားထားချက် ရှိသေး၏ဟူ၍ သိရှိနိုင်ရန်သာလျှင် ရည်ရွယ်၍ ဘိက္ခုနိုနံ ဝသေန အာဂတံ-ဟူသော စကားရပ်ကို ထည့်ဆိုထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။

(ခ) ဝါကျ၌ အရည-အရ ။ ။ ဝိနည်း, သုတ္တန် ဒေသနာတော်များသည် ဥပစာရပရိယာယ်မျှသာဖြစ်၍ အဘိမဟာဒေသနာတော်သည်သာ မုချ, နိပ္ပရိယာယဒေသနာတော်ဖြစ်သောကြောင့် **အရည**-အရ အဘိမဟာ ဒေသနာတော်လာ တော-ကိုသာ ယူရပါမည်။

➢ ❽ ။ **(က) ဝါကျ** = ဣမဿ ဒွိဇတုလျဿ၊ စာတုဒ္ဒိသဿ ဘိက္ခုဿ။

သပွါဃ မာဟ ဒဿေန္တော၊ "အရည် ရုက္ခမူလ"န္တိ။ (ဝတ္ထဂါထာ၊ အနုဋ္ဌာဃာဆန်း)

➢ ❾ ❿ ။ **(ဃ) ဝါကျ ပဓာနကြိယာ (ဥဋ္ဌဲ) ၏ ဓာတ္ဝတ္ထကို့ရှု** ။ ။ (၁) ဝိသုဒ္ဓိမဂ်ဓုတင်္ဂနိဒ္ဒေသ၌ တောကျောင်းလက္ခဏာကို ဖွင့်ဆိုသော အရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသ၏ သန္တာန်၌ဖြစ်သော သတိဝိရိယ, ဉာဏ်ပြဓာန်းသော စိတ္တဖြွါဒ်သည် ဓမ္မရတိဌာယိဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရရသ။ (၂) တောကျောင်းလက္ခဏာနှင့် လက္ခဏဝန်ခံဖြစ်သော တောကျောင်းသည် အာရမ္ဘဏဝိဘာဝ။ (၃) အရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသ၏ ဃောနိသော မနသိကာရ, ပုဗ္ဗေစရိတပုညတာ စသည်သည် ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ။ (၄) နောင်လာနောက်သား သောတုဇန များအဖို့ တောကျောင်းလက္ခဏာကို ပိုင်းခြားသိမြင်နိုင်ခြင်း စသည်သည်ငင်း, အရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသအဖို့ ပညာပါရမီကုသိုလ် တိုးပွားခြင်းစသော အကျိုးတရား အဆက်ဆက်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဝါကျ (၁၀၁) [ဌ၊၁၈၈။] (ဘာဋီ၊တ၊၁၂၁)

(က) **ကန္ဒရန္တိ ကံ ဝုစ္စတိ ဥဒကံ။** (ခ) **တေန ဒါရိတံ, ဥဒကေန ဘိန္နံ ပဗ္ဗတပဒေသံ။**

(ဂ) **ယံ ""နဒီတုမ္ဗ""န္တိပိ ""နဒီကုဋ္ဌ""န္တိပိ ဝဒန္တိ။**

(ဃ) **တတ္ထ ဟိ ရဇတပဋ္ဌသဒိသာ ဝါလိကာ ဟောတိ။ မတ္ထကေ မဏိဝိတာနံ ဝိယ ဝနဂဟနံ**

http://www.dhammadownload.com

မဏိစန္ဒသဒိသံဥဒကံ သန္ဒတိ။ ဇဝရျပံကန္ဒရံဩြရျယှ ပါနိယံပိဝိတွာ ဂတ္တာနိ သီတာနိ ကတွာ ဝါလိကံ ဥဿံပေတွာ ပံသုကူလစီဝရံပညပေတွာ နိသိန္နဿ သမဏဗမ္ဗံကရောတောစိတ္တံ ဇကေဋ္ဌံဟောတိ။

(၄) ဂိရိဂ္ဂဗာဇန်ဖြိန်နဲ့ ပဗ္ဗတာနံ အန်ဆရံ. ဇကသ္မိံယေဝ ဝါဥမဂ္ဂသဒိသံ မဟာဝိဝရံ။

➤ ❶ ။ **(ဃ)** ဟိ၊ချဲ့ဦးအုံ။တတ္ထ၊ထိုချောက်၌။ရဇတပဋ္ဌသဒိသာ၊ငွေပြားနှင့်တူသော။ဝါလိကာ၊သဲသည်။ဟောတိ၊ရှိ၏။မတ္ထကေ၊ချောက်၏အထက်၌။မဏိဝိတာနံ ဝိယ၊ပတ္တမြား မျက်နှာကြက်ကဲ့သို့။ဝနဂဟနံ၊တောပိတ်ပေါင်းသည်။(ဟောတိ၊ရှိ၏) မဏိခန္ဓသဒိသံ၊ပတ္တမြားတုံးနှင့်တူသော။ဥဒကံ၊ရေသည်။သန္ဒတိ၊စီးနေ၏။ဇဝရူပံ၊ဤသို့သဘောရှိသော။ကန္ဒရံ၊မွေ့လျော်ဖွယ်ချောက်သို့။ဩြရျယှ၊သက်ဆင်း၍။ပါနိယံ၊သောက်ရေကို။ပိဝိတွာ၊သောက်ပြီး၍။ဂတ္တာနိ၊ကိုယ်တို့ကို။သီတာနိ၊အေးမြသည်တို့ကို။ကတွာ၊ပြု၍။ဝါလိကံ၊သဲကို။ဥဿာပေတွာ၊အထက်သို့ တက်စေ၍။(သဒ္ဒတ္ထ) (ဝါ) စုပုံ၍။(အဓိပ္ပါယတ္ထ) ပံသုကူလစီဝရံ၊ပံသုကူသင်္ကန်းကို။ပညပေတွာ၊ခင်း၍။နိသိန္နဿ၊ထိုင်လျက်။သမဏဗမ္ဗံ၊ရဟန်းတရားကို။ကရောတော၊ပြုသော ရဟန်း၏။စိတ္တံ၊စိတ်သည်။ ဇကဂ္ဂံ၊ဇာခုတည်းသော အာရုံရှိသည်။(ဝါ) တည်ကြည်သည်။ဟောတိ၊ဖြစ်၏။

➤ ❷ ။ (ခ) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ကန္ဒရံပုဒ်၌ က-သဒ္ဒါသည် ရေဟူသော အနက်ကို ဟောသောဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ အဖွင့်ခံပါဠိသည် က-သဒ္ဒါသက်သက်ချည်းသာ မဟုတ်၊ ကန္ဒရ-သဒ္ဒါဖြစ်နေသည် မဟုတ်ပါလော။ ကန္ဒရပုဒ် အဖွင့်ကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က+ခ) တို့ဖြင့် ရေသည် ဖောက်ခွဲအပ်သော (ဝါ) ရေထွင်းထားအပ်သော တောင်ချောက် တောင်ကြားအရပ်ကို ကန္ဒရဟူ၍ ဆိုအပ်သောဟု ဖွင့်ဆို၏။ ယင်း ရေထွင်းထားအပ်သော တောင်ချောက် တောင်ကြားအရပ်ကို ကန္ဒရ-ဟူသော နာမည်တခုတည်းဖြင့်သာ ခေါ်ဆိုကြပါသလော။ အဘယ်သို့ (ဝါ) အဘယ်အမည်သည်ဟုဖြင့် ခေါ်ဆိုကြပါသေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

ကား- နဒီတုမ္ဗ, နဒီကုဉ-ဟူသော အမည်သည်ဟုဖြင့်လည်း ခေါ်ဆိုကြပါကုန်သေး၏ဟူလို။

(ဃ) သို့/ အနုသဒန္ဓ ။ ။ ဤသို့ (က+ခ) တို့ဖြင့် ကန္ဒရပုဒ်၏ သဒ္ဒတ္ထ ဝိဂ္ဂဟတ္ထ အဓိပ္ပါယတ္ထ-တို့ကို ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်းကန္ဒရပုဒ်၏ ဇကဒေသုပစာ, ဥပလက္ခဏ, နိဒဿနနည်းမျှဖြင့်သာ ဟောကြားထားသော သဒ္ဒါ၏အဖြစ်ကိုငင်း, ယင်းကန္ဒရမည်သော တောင်ချောက် တောင်ကြားအရပ်၏ အဋ္ဌပရိက္ခာရိကရဟန်းအား သင့်လျော်လျောက်ပတ်သည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း ဖွင့်ပြလိုသော ဆရာသည် (ဃ) ဝါကျကိုမိန့်။

➤ ❸ ။ **[က-ဝါကျကိုရှု]** (၁) နနု "ကံ တု ဝါရိမှိ မုဒ္ဓနိ"တိ အဘိဓာနပွဒီပိကာယံ ဝုတ္တံ။ (၂) အထ ကသ္မာ "ကံ ဝုစ္စတိ ဥဒက"န္တိ ဟေတ္ထ သံဝဏ္ဏိတံ။ (၃) နနု ဣဒကတ္ထောဝ သမ္ဘဝတိ။ (အနွယ) **(တနည်း)** နနု တဒဥတ္ထော နု သမ္ဘဝတိ, တဒဥတ္ထသ ဝါ အဝိသယော ဟောတိ။ (ဗျ)

(၄) တသ္မာ "ကံ ဝုစ္စတိ ဥဒက"န္တိ မယာ သံဝဏ္ဏိတံ။

➤ ❹ ။ **[ကန္ဒရံ-ဥ္ဆိ ကံ]** ပိပါသဝိနောဒနံ ကရောတီတိ ကံ။ (ကရ+ကွိ)

(၃) ဆာလောင်မွတ်သိပ်မှုကို ပယ်ဖျောက်ခြင်းကြီယာ သဘတ်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (ဝါ) ဆာလောင်မွတ်သိပ်မှု ကင်းပျောက်အောင်ပြုခြင်း ကြီယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) ရေခြေမ်

http://www.dhammadownload.com

သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) ဥဒက, ပါနီယ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

မဓာယန္တေဟိ ဂယှတီတိ **ဂဋ္ဌံ**။ (၃) ယူခြင်းကြိုးကာ သကတ်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) ကိုယ်ခြင်္ဂ သည် ဝစနီယ။ (၆) သရီရ-စသော။ * ဂစ္ဆတိ ဂဏှာတိ ကုသလာကုသလမေတေနာတိ **ဂတ္တံ**။

ဂုဟာဝိယာတိ **ဂုဟာ**။ ဂိရိနံ ဂုဟာ **ဂိရိဂုဟာ**။ (၃) အလွန်နီးကပ်စွာ တည်နေသော တောင်နှစ်လုံး တို့၏ ဂူနှင့်တူသော အကြားနှင့် ဂုဏ် ဂုဏော အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟောတု။ (၅)တောင် နှစ်လုံးတို့ အကြားအရပ်ဖြစ်သော (ဂူနှင့် တူသော) ကျယ်စွာသော အခေါင်းပေါက်ကြီးသည် ဝစနီယ။ (၆) ပဗ္ဗတဂုဟာ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

(တနည်း) ဂိရိမှိ ဂုဟာ **ဂိရိဂုဟာ**။ (၃) တောင်တစ်လုံးတည်း၏ ဥမင်လိုဏ်ဂူနှင့်တူသော အကြား နှင့် ဝိသေသန ဝိသေသျ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) တောင်တစ်လုံးတည်း၌ ဥမင်လိုဏ်ဂူနှင့်တူသော ကျယ်စွာသော အခေါင်းအပေါက်ကြီးသည် ဝစနီယ။

ကာမုကေဟိ နိရဘာရံ တာမျတောတိ **နိတမ္ဗာ**။ (၃) ကာမလိုက်စားသူတို့သည် မက်မက်မောမော အလိုရှိခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) ခါး၏ အောက်ပိုင်းဖြစ်သော မိန်းမတို့၏ တင်ပါး အရပ်သည် ဝစနီယ။(၀၂) တောင်ခါးပန်းခြင်္ဂသည် ဝစနီယ။ (၆) ကဋ္ဌက-စသော။

နိဿေသေန ကုယံ ဇာယတေတိ **နိက္ခဋ္ဌံ**။ (၃) ကျောက်မြေ, ပကတိမြေဟု မခွဲခြားဘဲ အကြွင်းမရှိ သော အားဖြင့် မြေ၌ ဖြစ်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) ချောက်ကြားခြင်္ဂသည် ဝစနီယ။ (၆) ကုဋ္ဌ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

ဆဝဿ သယနံ **သုသာနံ**။ (၃) သူသေကောင်၏ အိပ်ရာအရပ်နှင့် ဌာနီ ဌာန အဖြစ်ဖြင့် စပ် ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) သုသာန် (၀၂) သချိုင်းခြင်္ဂသည် ဝစနီယ။ (၆) အာဠာဟန။

မသီယတိ ပေမေနာတိ **မတ္တကံ**။ (၃) သုံးသပ်ခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) ဦး ထိပ်ခြင်္ဂသည် ဝစနီယ။ (၆) သီသ, သီခ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

➤ ❺ ။ (ဃ) ၌ **မဏိခန္ဓသဒိသံ**-ကို မဏိခန္ဓသဒိသတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= ဥဒကဿ ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်) **ကေဋ္ဌံ**-ကို ဧကဂုတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= စိတ္တဿ-ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်)

➤ ❻ ။ **(က)** ဖြင့် ကန္ဓရဲ-၌ ကံ-သဒ္ဒါသည် ဥဒကသဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ်တည်းဟု သိစေပါ စသည်။ (ပရိယာယ်ပြု အဘိဓေယျတ္ထ) **(တနည်း) (က)** ဖြင့် ကန္ဓရဲ၌ ကံ-သဒ္ဒါသည် ဦးခေါင်းဟူ သော အနက်ကို မဟော၊ ရေဟူသော အနက်ကို ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) ယင်းအနက် ကို ဟောကြားနိုင်အောင် ကရောတိတိ ကံ-ဟု ကတ္တုသာဓန ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ကို ပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓနအနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ခ) ၌ **တေန ဒါရိတံ**-ဖြင့် ကန္ဓရဲ-၌ ဒရ-ဟူသော နောက်ပုဒ်ဝယ် ဒရ-ဓာတ်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) အ-ပစ္စည်း၏ ကမ္မသာဓနအနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဒါရိယတေတိ ဒရော-ဟု ကမ္မသာဓန ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) အပေါင်းပုဒ်ကို ကေန ဒရော ကန္ဓရော

http://www.dhammadownload.com

(တံ) ဟု တတိယာ တပ္ပါရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုငင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဥဒကေန ဘိန္နံ-ဖြင့် တေန ဒါရိတံ-၌ တ-သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်၏ ရေဒြဗ်ကို စွဲယူရမည်ကိုငင်း (သဗ္ဗနာမ လိင်္ဂတ္ထ) ဒါရိတံ-၌ ဒရ-ဓာတ်သည် ပူလောင်ခြင်း=ဒဟနတ္ထကို မဟော၊ ဖောက်ခွဲ ဖျက်ဆီးခြင်း ဘိန္နတ္ထ(ဝါဒါရဏတ္ထ)ကို ဟောသည်ကိုငင်း (ဒု-ဓာတ္ထတ္ထ) တ-ပစ္စည်း၏ ကမ္မသာဓနအနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဒါရိယတေ ဝိဒါရိယတေတိ ဒါရိတော-ဟု ကမ္မသာဓန ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုငင်း (အဘိဓေနတ္ထ) သိစေပါသည်။

ပဗ္ဗတပဒေသံ-ဖြင့် ကန္ဒရ-အရ တောင်၏ တစိတ်တဒေသဖြစ်သော တောင်ချောက် တောင်ကြားအရပ်ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

(၈) ဖြင့် တောင်၏တစိတ်တဒေသဖြစ်သော တောင်ချောက် တောင်ကြားအရပ်သည် ကန္ဒရ-ဟူသော အမည်တမျိုးတည်းသာ ရှိသည်မဟုတ်၊ နဒီတုမ္ဗဟူ၍ငင်း၊ နဒီကုဋ္ဌဟူ၍ငင်း အမည်နှစ်မျိုးရှိသေး၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုငင်း (ဘာဝတ္ထ) ယင်း နဒီတုမ္ဗ၊ နဒီကုဋ္ဌ-ဟူသော ပုဒ်တို့၏ အနက်ကိုထောက်၍ တောင်ချောက် တောင်ကြားအရပ်သည်သာ ကန္ဒရမည်သည် မဟုတ်သေး၊ ဧကဒေသုပစာ ဥပလက္ခဏာနိဒဿနနည်းအားဖြင့် တောင်ချောက် တောင်ကြားပင် မဟုတ်သော်လည်း သစ်ပင်ချုံနွယ်တို့ဖြင့် ဖုံးလွှမ်းပိတ်ဆို့အပ်သော မြစ်ကွေ့အရပ်သည်လည်း ကန္ဒရမည်သေး၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) သိ။

(၉) ၌ **ဗွိန်း ပဗ္ဗတာနံ အန္တရံ မဟာဝိဝရံ**-ဖြင့် ဂိရိဂုဟံ-၌ ဂိရိ-သဒ္ဒါ၏ ပဗ္ဗတ-သဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ပရိယာယ်ပြ အဘိဓေယျတ္ထ) ဂိရိ-အရ တောင်တလုံးတည်းကို မယူရ၊ တောင်နှစ်လုံးကို ယူရမည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) ဂုဟာ-၌ အ-ပစ္စည်း၏ ဥပမာတဒ္ဓိတ်အနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ပစ္စယတ္ထ) ဂုဟာ ဝိယာတိ ဂုဟာ-ဟု ဝစနတ္ထပြုရမည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) အပေါင်းပုဒ်ကို ဂိရိနံ ဂုဟာ ဂိရိဂုဟာ-ဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ယင်းဝစနတ္ထနှင့်အညီ ဂိရိဂုဟ-အရ တောင်နှစ်လုံးတို့ အကြားအရပ်ဖြစ်သော (ဂူနှင့်တူသော) ကျယ်ဝန်းသော အခေါင်းပေါက်ကြီးကို ယူရမည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဧကသ္မိံယေဝ ဝါ ဥပဂူသဒိသံ မဟာဝိဝရံ-ဖြင့် ဂိရိဂုဟ-ပုဒ်ကို ဝစနတ္ထတမျိုး ပြုနိုင်သေးသည်ကိုငင်း (ဘာဝတ္ထ) ဂိရိဂုဟာ-၌ ဂိရိ-နောင် ဧဝသဒ္ဒါ ကျေနေသည်ကိုငင်း (ဘာဝတ္ထ) ဂိရိ-အရ ရှေးနည်းကဲ့သို့ တောင်နှစ်လုံးကို မယူရ၊ တောင်တစ်လုံးတည်းကိုသာ ယူရမည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) အပေါင်းပုဒ်ကို ဂိရိမှိ ဂုဟာ ဂိရိဂုဟာ-ဟု သတ္တမီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ယင်းဝစနတ္ထနှင့်အညီ ဂိရိဂုဟာ-အရ တောင်တစ်လုံးတည်း၌ ဥမင်လိုဏ်ဂူနှင့်တူသော ကျယ်ဝန်းသော အခေါင်းအပေါက်ကြီးကို ယူရမည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေ။

➤ ❾ ။ **(၉) ဝါကျ၌ ဥမင္ဂသဒိသံ, မဟာဝိဝရံ-ဟူသော ပါဠိနှစ်ခွန်းကို ဆို့နဲ့ပြီး သံဝဏ္ဏနာမျှားနှင့်အညီ အဓိပ္ပါယ်ယူဆမဲ့** ။ ။ တောင်တစ်လုံးထည်း၌ဖြစ်သော ကျယ်ဝန်းသော အခေါင်းအပေါက်သည်သာလျှင် အထက်၌ မိုးအပ်သောအမိုးရှိသောကြောင့် ဥမင်သဖွယ်ဖြစ်သည်၊ အတွင်း

http://www.dhammadownload.com

၌ လိုဏ်သဖွယ်လည်းဖြစ်သည်၊ ထို့ကြောင့် ဥမဂ္ဂသဒိသံ-ဟူသော ပါဠိကို ဧကသို့ဃေ၀-ဟူသော အာဓာရ တစ်ပုဒ်ထည်းနှင့်သာလျှင် ဆက်စပ်၍ အဓိပ္ပါယ် ယူရပါမည်။

တောင်နှစ်လုံးတို့၏ အကြားအရပ်ဖြစ်သော ကျယ်စွာသော အခေါင်းအပေါက်သည် အထက်၌ တစုံတခုသော အမိုးအကာ မရှိသောကြောင့် ဥမင်သဖွယ်လည်း မဖြစ်၊ လိုဏ်ခေါင်းနှင့်လည်း မတူ၊ ထို့ကြောင့် ဥမဂ္ဂသဒိသံ-ဟူသော ပါဠိဖြင့် ဒွိန္နံ ပဗ္ဘတာနံ အန္တရံ-ဟူသော ပါဠိရပ်နှင့် ဆက်စပ်၍ အဓိပ္ပါယ် မယူရ။

မဟာဝိဝရံ ပါဠိကား ဒွိန္နံ ပဗ္ဘတာနံ အန္တရံ-ဟူသော ပါဠိ၊ ဧကသို့ဃေ၀-ဟူသော ပါဠိ၊ ဤပါဠိနှစ်ရပ်လုံးတို့နှင့်ပင် (အတ္ထယုတ္တိရှိသောကြောင့်) ဆက်စပ်၍ အဓိပ္ပါယ်ယူရပါသည်။

➢ ❾ ။ (က+ခ) ဝါကျ= ကန္ဒရန္တိဇ္ဈော ပါဠေ၊ ဥဒက် ကံ ပဝုစ္စတိ။

ဒါရိတံ ဝါရိနာ ဘိန္နံ၊ ပဒေသံ ပဗ္ဘတာသစ။ (ပဌမ ရ-ကာရပိပုလာဂါထာ၊ အနုဋ္ဌုဘဆန်း)

➢ ❿ ❿ ။ (ဃ) ဝါကျ သမဏာဓမ္မံ ကရောတော-ဝယ် ဓနာဂ်ပ္ပဒ်၏ ဓေတွေတ္ထာကို ရှု၍ ။ ။ (၁) တောင်ချောက်ကြား-စသော အရပ်၌ မေတ္တာ ကမ္မဋ္ဌာန်းစီးဖြန်းအားထုတ်နေသော အဋ္ဌပရိက္ခာရိက ရဟန်း၏ သန္တာန်၌ သမာဓိ, ဝိရိယ-စသည် ပြဓာန်းသော မဟာကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် သမဋ္ဌာယိဘာ၀+သန္တရာ။/ ဓမ္မဥသာဟဋ္ဌာယိဘာ၀+ဓမ္မဝိရရာ။ (၂) မေတ္တာကမ္မဋ္ဌာန်း၏ အာရုံဖြစ်သော သတ္တ၀ါပညတ်အာရုံသည် အာရမ္မဏဝိဘာ၀။ (၃) တရားအားထုတ်ချင်စဖွယ်ကောင်းသော တောင်ချောက်ကြား, ဖြူဖွေးလှစွာသော သဲပြင်, တောချုံ, တသွင်သွင်စီးနေသော ရေအလျဉ်ရှိသည့်အရပ်ဌာန, လူသံစသည်တို့ ဆိတ်ငြိမ်မှုသည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာ၀။ (၄) စိတ်တည်ငြိမ်မှုရရှိခြင်း, ဈာန်တရားများ လျင်မြန်စွာရလွယ်ခြင်း တမလွန်ဘ၀၌ ဖြဟ္မာဘုံသို့ ရောက်နိုင်ခြင်း, မင်္ဂိုလ်နှင့် နိဗ္ဗာန်တိုင်အောင် ရောက်ရှိနိုင်ခြင်း-စသော ကောင်းကျိုး အဆက်ဆက်သည် အနုဘာ၀ မည်၏။

စိတ္တံ့ ဧကဂ္ဂံ ဓေဘာဝိ-အာဒျ ။ ။ (၁) သမာဓိပြဓာန်းသော မဟာကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် သမဋ္ဌာယိ ဘာ၀+သန္တရာ။/ ဓမ္မဥသာဟဋ္ဌာယိဘာ၀+ဓမ္မဝိရရာ။ (၂) ပွားများအားထုပ်အပ်သော အရှုခံကမ္မဋ္ဌာန်းသည် အာရမ္မဏဝိဘာ၀။ (၃) ရေအိုင်တို့၌ ရေချိုးပြီးခြင်း, သစ်ရပ်တို့ဖြင့် အရပ်(၁၀) မျက်နှာတို့မှ လေပြေလေညင်း တိုက်ခတ်ခြင်းတို့သည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာ၀။ (၄) နိ၀ရဏတရားတို့ ကင်းကွာခြင်း ဈာန်ရခြင်းစသည်သည် အနုဘာ၀ မည်၏။

ဝါကျ (ဃဋ္ဋ) [ဋု၊၁၈၈။] (ဘာဋီ၊တ၊၁၂၃)

(က) ဝနပတ္ထဆ္ဆိဂါမန္တိအတိတ္တာမိတ္တာမနသာနံအနုပစာရဏ္ဍာနံ၊

(ခ) ယတ္ထနကာသန္တိနဝပန္တိ။ (ဂ) တေနေ၀ါဟ ""ဝနပတ္ထဆ္ဆိဒူရာနမေတံ ဒေသနာသနံ အဓိ၀စန""န္တိအာဒိ။ (ဃ) **အဇ္ဈောကာသန္တိအစ္ဆန်း**။

(င) အာကစံမာနော ပနေတ္ထ စိ၀ရကုဋိကတ္တာ၀သတိ။ (စ) **မလာလမုဒ္ဓန္တိ**ပလာလရာသိ။

(ဆ) မဟာပလာလပုဉ္ဇတော ဟိ ပလာလံ နိတ္ထုနိတ္တာ ပဗ္ဘာရလေဏသဒိသေ အာလယေ ကရောန္တိ၊ ဂစ္ဆဂုမ္ဗာဒီနမ္ပိဥပရိပလာလံ ပက္ခိပိတ္တာ ဖောဋ္ဌာနိသိန္နာ သမဏ၀ဓံ့ကရောန္တိ။

(ဇ) တံ သန္ဓာယေတံ ဝုတ္တံ။

http://www.dhammadownload.com

➤ ❶ ။ **(ဆ)** ဟိ၊ချဲ့ဦးအံ့။မဟာပလာလပုဗ္ဗတော၊ကောက်ရိုးပုံကြီးမှ။ပလာလံ၊ကောက်ရိုးကို။နိဂ္ဂဏ္ဌိတွေ၊ ဆွဲထုတ်၍။ပဗ္ဘာရလေဏသဒိသေ၊တောင်ဂုမ်းနှင့်တူ, လိုဏ်နှင့်တူကုန်သော။အာလယေ၊နေရာတို့,ကို။ကရော့ဆို့၊ ပြုလုပ်ကုန်၏။ဂန္ဓဂုမ္ဗာဒီနမ္မိ၊ချုံပိတ်ပေါင်း အစရှိသည်တို့,၏လည်း။ဥပရိ၊အထက်၌။ပလာလံ၊ကောက်ရိုးကို။ ပက္ခိပိတွာ၊ပစ်တင်၍။ဟေဋ္ဌာ၊အောက်၌။နိသိန္နာ၊ထိုင်ကုန်လျက်။သမဏာဓမ္မံ၊ရဟန်းတရားကို။ကရောန္တိ၊ပြုတတ် ကြကုန်၏။ **(၈)** တံ၊ထိုနှစ်မျိုးသောကောက်ရိုးအစုကို။သန္ဓာယ၊ရည်ရွယ်တော်မူ၍။ဧတံ ဝစနံ၊ဤ ပလာလပုဠုဟူသော စကားကို။ဘဂဝတာ၊မြတ်စွာဘုရားသည်။ဝုတ္တံ၊မိန့်တော်မူအပ်ပြီ။

➤ ❶ ။ **(ခ) သို့/** ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် ရွာအနီးအရပ်ကို ကျော်လွန်၍ လူတို့, မလှည့်လည် မသွားလာရာအရပ်သည် ဝနပတ္ထမည်သောဟု ဆို၏။ ယင်း၌ "မနုဿာနံ အနုပစာရဋ္ဌာန=လူတို့, မလှည့်လည် မသွားလာရာအရပ်"ဟူသည် အဘယ်ကိုဆိုလိုပါသနည်း။ သစ်ခုတ်ရာ တောလိုက်ရာ၏ အစွမ်းဖြင့် မလှည့်လည် မသွားလာရာအရပ်ကိုပင် "မနုဿာနံ အနုပစာရဋ္ဌာန=လူတို့, မလှည့်လည် မသွားလာရာအရပ်"ဟု ဆိုလိုပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား- လယ်ထွန်မှု, စိုက်ပျိုးမှု၏အစွမ်းဖြင့် လူတို့, မသွားလာရာအရပ်ကို "မနုဿာနံ အနုပစာရဋ္ဌာန=လူတို့, မလှည့်လည် မသွားလာရာအရပ်"ဟူ၍ ဆိုလိုပါ၏ဟူလို။

(ဂ) သို့/ အနုသဒ္ဓံ ။ ။ ဤသို့ (က+ခ) တို့ဖြင့် ရွာအနီးအရပ်ကို ကျော်လွန်၍ လူတို့,လယ်ထွန်မှု, စိုက်ပျိုးမှု၏အစွမ်းဖြင့် မလှည့်လည် မသွားလာရာအရပ်သည် ဝနပတ္ထ မည်၏ဟု ဖွင့်ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်းစကားရပ်ကို ဝိဘင်းပါဠိတော်တည်းဟူသော အာဂုမ်ပါဠိဖြင့် ခိုင်မြဲစေလိုသော ဆရာသည် (ဂ)

(ဃ) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဃ) ဖြင့် အမိုးအကာ မရှိသော အရပ်သည် အဇ္ဈောကာသ-မည်သောဟု ဆို၏။ ယင်းသို့ဆိုခဲ့လျှင် အမိုးအကာ အလျဉ်းမရှိသော အရပ်သည်သာ အဇ္ဈောကာသမည်၏ ဟု မှတ်ရပါမည်လော။ အဇ္ဈောကာသပုဒ်၏ အဓိပ္ပါယ် အစုံအလင်ကို အဘယ်သို့ မှတ်သားရပါမည်နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဆ) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (စ) ဖြင့် ကောက်ရိုးစု, ကောက်ရိုးပုံသည် ပလာလပုဗ္ဗ-မည်သော ဟု ဖွင့်ဆိုတော်မူ၏။ ယင်းအဖွင့်အရ စုပုံ၍ထားသော ကောက်ရိုးစုမျှသည်သာ ပလာလပုဗ္ဗ-မည်၏ဟူ၍ ဆိုလိုပါသလော။ ယင်းပလာလပုဠုပုဒ်နှင့် ပတ်သက်၍ အဓိပ္ပါယ်အကျယ်ကား အဘယ်ပါနည်း။(ဆ)

➤ ❷ ။ **[ဆ+ဇ ဝါကျတို့ကို ရှု]** (၁) နနု ပါဠိယံ ပလာလပုဗ္ဗမေဝ ဘဂဝတာ ဝုတ္တံ။ (၂) အထ ကသ္မာ မဟာပလာလပုဗ္ဗတော ပလာလံ နိက္ကမိတွာ ပဗ္ဘာရလေဏသဒိသေ အာလယေ ကရောန္တိ၊ ဂန္ဓဂုမ္ဗာဒီနမ္မိ ဥပရိ ပလာလံ ပက္ခိပိတွာ ဟေဋ္ဌာ နိသိန္နာ သမဏာဓမ္မံ ကရောန္တိတိ သံဝဏ္ဏိတံ။

(၃) နနု တံ သန္ဓာယေတံ ဝုတ္တံ။ (၄) တသ္မာ မဟာပလာလပုဗ္ဗတော ပလာလံ နိက္ကမိတွာ ပဗ္ဘာရလေဏသဒိသေ အာလယေ ကရောန္တိ၊ ဂန္ဓဂုမ္ဗာဒီနမ္မိ ဥပရိ ပလာလံ ပက္ခိပိတွာ ဟေဋ္ဌာ နိသိန္နာ သမဏာဓမ္မံ ကရောန္တိတိ သံဝဏ္ဏိတံ။

➤ ❸ ။ ဝါတေန ပလတိ ဂစ္ဆတီတိ **ပလာလံ**။ (၃) လေကြောင့် ရွေ့ရှားသွားခြင်း ကြိယာ သကတ်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) ကောက်ရိုးဒြဗ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) နိပ္ပလ-စသော

http://www.dhammadownload.com

ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

ပတိဋ္ဌဿိ **ဇတ္ထ** ဝိဝေကကာမာ ယထာဓိပ္ပေတဝိသေသာဓိဂမေနာတိ **မဇ္ဈံ**။ (၃) ဝိဝေကကို အလိုရှိသော ယောဂီတို့၏ အပြားအားဖြင့် တည်ခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) တောအရပ်ဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) သာန-စသော။

ပတိဋ္ဌတေ အသ္မိန္တိ **မဇ္ဈော**။ ပကာရေန ထန္တိ **ဇတ္ထာတိ မဇ္ဈံ**။ ဝနေသု ပတ္ထံ **ဝနပဇ္ဇံ**။ ရသိယတိ အဿာဒနဝသေန သမောသရီယတီတိ **ရာသီ**။

နိလီယန္တိ **ဇတ္ထာတိ စေလဏံ**။ (၃) ကပ်ရောက်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) လိုဏ် ခေါင်းဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဂုဟ-စသော

အာလီယန္တိ အသ္မိန္တိ **အာလယော**။ (၃) ငြိကပ်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) နေရာဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဝိဟာရ-စသော့

ဂုပတီတိ **ဂူဟာ**။ (၃) စောင့်ရှောက်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ချုံဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဗျူဟ-စသော

➢ ❺ ။ **ပဇ္ဇာရဒေလဏာသဒိဒေသ**-ကို ပဇ္ဇာရလေဏာသဒိသတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= အာလယာနံ-ဟု သမ္ဗန် ခံရုပါမည်။ (တို့၏/တို့သည် စပ်) (၄) ၌ **ဝသတိ**-ကို ဝသန္တတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= အာကခ်ံမာနသ (ဘိက္ခုနော) ဟု သမ္ဗန် ခံရမည်။ (၏/သည် စပ်) **အာကခ်ံမာနော**-ကို အာကခ်ံမာနတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်= တသ (ဘိက္ခုနော) ဟု သမ္ဗန်ခံ။(၏/သည်)

➢ ❻ ။ **(က)** ဖြင့် ဝနပတ္ထ-အရ ရွာ၏အနီးအရပ်ကို ကျော်လွန်၍ လူတို့လှည့်လည် သွားလာရာ မဟုတ်သောအရပ်ကို ယူရမည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) ပတ္ထသဒိသံ ဝနံ ဝနပတ္ထော (တံ) ဟု ဝိသေသန ပရနိပါတ ကမ္မဓာရယ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုငင်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိ။

(ဃ) အန္ဓနံ-ဖြင့် အဇ္ဈောကာသ-အရ အမိုးအကာမရှိသော လွင်တီးခေါင်းအရပ်ကို ယူရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) အဇ္ဈောကာသပုဒ်ကို အဘိ+ဩကာသ-ဟု ပုဒ်ဖြတ်၍ သဗ္ဗေသံ သတ္တာသု ဒိသာသု အဘိမုခေါ+ဩကာသော အဇ္ဈောကာသော-ဟု သသန္ဓိကပါဒိပုဗ္ဗပဒ ကမ္မဓာရယ် သမာသ် ဝစနတ္ထ ပြုရမည်ကိုငင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဇ) ဖြင့် ပလာလပုဉ္ဇံ ပုဉ္ဇ-သဒ္ဒါသည် ရာသိ-သဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ်တည်းဟု သိစေပါသည်။(ပရိယာယ်ပြ အဘိဓေယျတ္ထ)

(က) **မဇ္ဈာဘဇ္ဇန္တိ ဘတ္ထာသ ပဇ္ဇတော**။

(ခ) **ပိဏ္ဍပါတာပဋိက္ကေ့ခေါတိ ပိဏ္ဍပါတပရိယေသနတော ပဋိက္ကေ့ခော**။

(က) ဖြင့် ပဇ္ဈာဘတ္တံပုဒ်ကို ဘတ္တာသ ပဇ္ဈာ ပဇ္ဈာဘတ္တံ-ဟု အဗျယီဘောသမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓာနတ္ထ၊ သမာသလိင်္ဂတ္ထ)

(ခ) ဖြင့် ပိဏ္ဍပါတ-ပုဒ်ကို ပိဏ္ဍပါတာသ ပရိယေသနံ ပိဏ္ဍပါတော-ဟု ဥတ္တရပဒလောပ ကမ္မဓာရယ်တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ၊ သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ပိဏ္ဍပါတတော

http://www.dhammadownload.com

ပဋိက္ကန္တော ပိဏ္ဍပါတပဋိက္ကန္တော–ဟု ပဌမိ တပ္ပရိဿမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ၊ သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ❶ ။ **(၈) အဓိဝစနဒ္ဒိဆာဒိ–ဒ္ဒိ ဆာဒိဖြင့် ယူရမည့် ပါဠိသေသများ** ။ ။ "ဝနပတ္ထန်တိ ဝနသဏ္ဌာနမေတံ သေနာသနံ အဓိဝစနံ၊ ဝနပတ္ထန်တိ ဘိသကာနမေတံ၊ ဝနပတ္ထန်တိ သလောမဟံသာနမေတံ၊ ဝနပတ္ထန်တိ ပရိယန္တာနမေတံ၊ ဝနပတ္ထန်တိ နံ မနုဿုပစာရာနမေတံ သေနာသနံ အဓိဝစနံ"ဟူသော (ဝိဘင်းပါဠိတော်) ပါဠိသေသတို့ကို ယူရပါမည်။

(ဆ) ဂဒ္ဒဋ္ဌမ္ဘာဒိနမ္မိ–ဒ္ဒိ ဗိ–ဖြင့် ပြအပ်သော အဓိပ္ပါယ် ။ ။ ဗိ–ကား သမ္မိဏ္ဍနအနက်, ဝုတ္တ သမုစ္စည်းအနက် ရှိပါသည်။ ယင်းဗိ–သဒ္ဒါဖြင့် ရှေးဦးဆိုခဲ့ပြီးသော ပထမနည်းလာ အနက် အဓိပ္ပါယ်ကို ပေါင်းဆည်းပါသည်။

➤ ❽ ။ **(ဆ) ပထမပို်ဒ်းစကားရပ်**– နိဂ္ဂဟိတွာ ပလာလံ ဟိ၊ မဟာပလာလပုဉ္ဇတော။ ပဗ္ဘာလေဏသဒိသေ၊ ဘိက္ခူ ကရောန္တိ အာလယေ။ (တတိယ နှ–ကာရဝိပုလာဂါထာ)

➤ ❶ ❼ ။ **(ဆ) ဓါတ္ဟု ကရောန္တိ–ဒ္ဒိ ဓာတ္ဟုဏ္ဍိုဂ္ဂ** ။ ။ (၁) တရားအားထုတ်ရန် ကောက်ရိုးအိမ်ကို ဆောက်လုပ်ကြကုန်သော ရဟန်းတို့၏သန္တာန်၌ သမ္မာဝါယာမပြဓာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မဥဿာဟဌာယိဘာဝ+ဓမ္မဝိုရရုဿ မည်၏။ (၂) ဆောက်လုပ်ဆဲဖြစ်သော ကောက်ရိုးအိမ်ကြီးသည် အာရမ္ဘဏဝိဘာဝ မည်၏။ (၃) ကောက်ရိုးပုံကြီးသည်ငင်း, ကောက်ရိုးပုံကြီးမှ ကောက်ရိုးတို့ကို သယ်ယူရုံးစုခြင်း သမ္မာပယောဂသည်ငင်း ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ မည်၏။ (၄) ကောက်ရိုးအိမ်ကြီး ပြီးစီးသွားခြင်း ယင်းကောက်ရိုးအိမ်ကြီး၌ ရဟန်းတရားကို ချမ်းချမ်းသာသာ အားထုတ်နိုင်ခြင်း, ဗျာန်မဂ်ဖိုလ် တရားထူးကို ရရှိခြင်းစသော အကျိုးအဆက်ဆက်သည် အနုဘာဝ မည်၏။ **(အာလယေ ကရောန္တိ–ကို ရှုသည်)**

သမဏမဲ့ံ ကခရောန္တိ–အရ ။ ။ (၁) သတိ ဝိရိယ ဉာဏ်ပြဓာန်းသော ကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မဥဿာဟဌာယိဘာဝ+ဓမ္မဝိရရုဿ မည်၏။ (၂) ရဟန်းတရားသည် အာရမ္ဘဏဝိဘာဝ မည်၏။ (၃) အထက်၌ အုပ်မိုးထားအပ်သော ချုပ်တိတ်ပေါင်း စသည်တို့၏ အထက်၌ ကောက်ရိုးတို့ထည့်သွင်းထားအပ်သော နေရာ၊ ယင်းနေရာ၏ ဝိဝေကအဖြစ်သည် ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ မည်၏။ (၄) နိဝရဏကိလေသာတို့မှ ကင်းကွာခြင်း, ဗျာန်စသည် ရခြင်းတို့သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဂါထာ (ဆဋ္ဌ) [၌၁၈၈။] (ဘာဋီ၊တ၊၁၂၅)

(က) **ပဋ္ဌာကိန္တိ သမန္တတော ဥဋ္ဌဟန္တိသန်း**။ (ခ) **အာဘုဇိတ္ဝာတိ ဗန္ဓိတ္ဝာ**။

(ဂ–ဃ) **ဥဇုံကာယံ ပဏိဓေယ်ာတိ ဥပရိမံ သရီရံဥုဇုံ ဌပေတွာ**

(င–စ) **အဋ္ဌာရသ ပိဋ္ဌိကဏ္ဏကေ ကောဋိ်ယာ ကောဋိ်ပဋိပါဒေတွာ**။

(ဃ–ဝ) **ဝေဝိ်နိသိန္နသဗ္ဗမံသနှာရုနိန ပဏာမန်္တိ**။

(ဃ–ဒ) အထဿ ယာ တေသံ ပဏမနပစ္စယာ ခဏေ ခဏေ ဝေဒနာ ဥပ္ပဇ္ဇေယျုံ။ တာ နုပ္ပဇ္ဇန္တိ။

(ဇ) တာသု အနုပ္ပဇ္ဇမာနာသု စိတ္တံ ဇကေဋ္ဌံ ဟောတိ၊ ကမ္မဋ္ဌာနံ နပရိပတတိ၊ ဝုဒ္ဓိဖာတိံ ဝေပုလ္လံ ဥပဂစ္ဆတိ။

http://www.dhammadownload.com

➢ ❸ ။ (၇) ဥစုံ ကာယံ ပဏိဓာယာတိ၊ဟူသည်ကား။ဥပရိမံ၊အထက်ပိုင်းဖြစ်သော။သရီရံ၊ကိုယ်ကို။ ဥစုံ၊ဖြောင့်ဖြောင့်။(၀၀) စန့်စန့်။ဌပေတွာ၊ထား၍။အဋ္ဌာရသ၊တစ်ဆယ့်ရှစ်ချောင်းကုန်သော။ပိဋ္ဌိကဏ္ဍကေ၊ကျောက်ဆူးရိုးတို့ကို။ကောဋ္ဌိယာ၊အစွန်းတစ်ခုဖြင့်။ကောဋ္ဌိ၊အစွန်းတစ်ခုကို။ပဋိပါဒေတွာ၊ရှေးရှုထိစေ၍။နိသီဒတိ၊ထိုင်၏။

(ဃ) ဟိ၊အကျိုးကား။ဇေဝံ၊ဤသို့ ကျောက်ဆူးရိုးတို့ကို အချင်းချင်း ထိစေ၍။နိသိန္နသ၊ထိုင်သော ရဟန်း၏။စမ္မမံသနှာရုနိ၊အရေ, အသား, အကြောတို့သည်။နံ ပဏာမန္တိ၊အောက်သို့ မညွတ်ကုန်။(အိမ်၌ မနေကုန်) အဆ၊ထိုသို့ မညွတ်ခြင်းကြောင့်။အဿ၊ထိုရဟန်း၏။တေသံ၊ထို အရေ, အသား, အကြောတို့၏။ ပဏာမနပစ္စယာ၊အောက်သို့ ညွတ်ခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်။(အိမ်၌ နေခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်) ခဏေ ခဏေ၊ခဏတိုင်း ခဏတိုင်း၌။ယာ ဝေဒနာ၊အကြင် ဝေဒနာတို့သည်။ဥပ္ပဇ္ဇေယျုံ၊ဖြစ်ကုန်ရာ၏။ တာ၊ထိုဝေဒနာတို့သည်။နုပ္ပဇ္ဇန္တိ၊မဖြစ်ကုန်တော့။

➢ ❹ ။ (၈) **သို့/ လိနဏ္ဍရုဇောဒနာ** ။ ။ ဆရာ၊ ဘုရားရှင်သည် ပလ္လင်၌ အာဘုဇိတွာ-ဟု ဟောတော်မူ၏။ ပလ္လင်၌ ပရိ-သည် ပရိဏ္ဍေဒအနက်ကို ဟောပါသလော၊ ဤ၌ အဘယ်အနက်ကို ဟောပါသနည်း။ အဂိဓာတ် (၀၀) အင်္ဂဓာတ်သည် လက္ခဏအနက်ကို ဟောပါသလော၊ ဤ၌ အဘယ် အနက်ကို ဟောပါသနည်း။ အင်္ဂပုဒ်ကို အင်္ဂတိတိ အင်္ကော-ဟု ကတ္တုသာဓနပြုရမည်လော၊ မည်သည့် သာဓန ပြုရမည်နည်း။ အပေါင်းပုဒ်ကို အဗျယီဘောသမာသ် ဝစနတ္ထ ပြုရမည်လော၊ အဘယ်သို့ ဝစနတ္ထ ပြုရမည်နည်း။ ပလ္လင်-အရ နိသီဒိတမ္မ ပလ္လင်ကို ယူရပါမည်လော၊ အဘယ် ပလ္လင်-ကို ယူရပါမည်နည်း။ ပလ္လင်၌ ဖြစ်သင့်သော အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို မပြသော် သဒ္ဒ+အတ္ထဆန့်သော ဝိရောဓိဒေါသ မြတ်စွာဘုရားအား သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (က) မိန့်။ (အာဘော်ကြည့်၍ အဓိပ္ပါယ်ပြန်လေ)

(၇)သို့/ သံဝဏ္ဏနာရဂ္ဂ၍ သာဒေါဝမ္ဘဏ္ဍာ ။ ။ ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် ဥစုံ ကာယံ ပဏိဓာယ-ဟု ဟောတော်မူ၏။ ယင်း၌ ကာယ-သဒ္ဒါသည် သမူဟအနက်ကိုပင် ဟောပါသလော၊ အဘယ် အနက်ကို ဟော့ပါသနည်း။ ကာယ-အရ ဟော်ဒ်မကာယကို ယူရပါမည်လော၊ မည်သည့်ကာယကို ယူရပါ မည်နည်း။ ပဏိဓာယ်၌ ပ-ရှေး နိ-ရှေးရှိသော ဓာ-ဓာတ်သည် ဓာရဏအနက်ကို ဟောပါသလော၊ မည်သည့်အနက်ကို ဟောပါသနည်း။ ပ-နိ-ဥပသာရတို့သည် ဓာတွတ္ထဗာဓက ဥပသာရပင် ဖြစ်ပါသလော၊ မည်သည့် ဥပသာရ ဖြစ်ပါသနည်း။ ယ-သည် နာဝိဘတ်၏ ကာရီယ ဖြစ်ပါသလော၊ အဘယ်၏ ကာရီယ ဖြစ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။ (အာဘော်ကြည့်၍ အဓိပ္ပါယ်ပြန်လေ)

(၈-၂) သို့/ အနုသန္ဓိ ။ ။ ဤသို့ (၈-၁) ဖြင့် အထက်ပိုင်းဖြစ်သော ခန္ဓာကိုယ်ကို ဖြောင့်စွာ ထားခြင်းသည် ဥစုံ ကာယံ ပဏိဓာယ မည်သော်ဟု ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ အထက်ပိုင်းဖြစ်သော ခန္ဓာ ကိုယ်ကို ဖြောင့်စွာထားခြင်းကို သရုပ်အားဖြင့် ပြလို၍ (၈-၂) ကိုမိန့်။

(ဃ) သို့/ အနုသန္ဓိ ။ ။ ဤသို့ (၈) ဖြင့် ဥစုံ ကာယံ ပဏိဓာယ-ဟူသည် (၁၈) ချောင်းသော ကျောက်ဆူးရိုးတို့ကို အစွန်းတခုဖြင့် အစွန်းတခုကို ထိစေ၍ ထိုင်ခြင်းပင်တည်းဟု ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်းသို့ ထိုင်ခြင်း၏ အကျိုးပယောဇဉ်ကို ပြလိုသော ဆရာသည် (ဃ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ သာဒေါဝမ္ဘဏ္ဍာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (၈) ဖြင့် (၁၈)ချောင်းကုန်သော

http://www.dhammadownload.com

ကျောက်ဆူးရိုးတို့ကို အစွန်းတစ်ခုဖြင့် အစွန်းတစ်ခုကို ရှေ့ရှုထိစေ၍ ထိုင်ခြင်းသည် ဥဇုံ ကာယံ ပဏိဓာယ-မည်သော်ဟု ဆို၏။ ယင်းသို့ ထိုင်ခြင်းဖြင့် အဘယ်သို့သော အကျိုးပယောဇဉ်ကို ရရှိပါသနည်း၊ တစုံတခု ရရှိအပ်သော အကျိုးပယောဇဉ် မရှိပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

(ဃ–၂) ဒဠှီ/ အနုသေန္တု ။ ။ ဤသို့ (ဃ–၁) ဖြင့် ကျောက်ဆူးရိုးတို့ကို အချင်းချင်းထိစေ၍ ထိုင်သော ရဟန်းအား အရေ အသား အကြောတို့သည် အောက်သို့ မည္ငွတ်ကြကုန်ဟု ပြဆိုပြီး၍ ယခု အခါ၌ အကျိုးအဆက်ဆက်ကို ပြလိုသော် ဆရာသည် (ဃ–၂) မိန့်။

(ငဝ) ဒဠှီ/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဃ) ဖြင့် အစွန်း အချင်းချင်း ထပ်၍ မနေစေဘဲ ထိရုံသာ ထိစေ၍ ထိုင်နေခြင်းကြောင့် ရဟန်းအား အရေ အသား အကြောတို့သည် မည္ငွတ်ကုန်ဟူသော ရှေးပိုသော အကျိုး ကို ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ထိုအကျိုးသာ ရအပ်ပါသလော။ အဘယ်သို့သော အကျိုးများလည်း ရအပ်ပါသေး သနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ငဝ) မိန့်။

➤ ❷ ။ **[က–ဝါက္ယကို့ရှု]** (၁) နနု ပလ္လင်္ကသဒ္ဒါ မဉ္စကေယေဝ သမန္တတော ဥဂ္ဂဟဒ္ဒါသနေစ ပဝတ္တတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ ပလ္လင်္ကန္တိ သမန္တတော ဥဂ္ဂဟဒ္ဒါသနန္တိ တယာ သံဝဏ္ဏိတံ။

(၃) နနု မဉ္စကသခ်ိတသ္မ အတ္ထသ္မ အသမ္ဘဝါ ဟောတိ။

(၄) တသ္မာ ပလ္လင်္ကန္တိ သမန္တတော ဥဂ္ဂဟဒ္ဒါသနန္တိ မယာ သံဝဏ္ဏိတံ။

[ခ–ဝါက္ယကို့ရှု] (၁) နနု အသ္မာ ယာ တေသံ ပဏ္ဏမနုပစ္ဆယာ ခဏေ ခဏေ ဝေနေယျာ ဥပ္ပဇ္ဇေယျုံ။

(၂) အထ ကသ္မာ တာ နုပ္ပဇ္ဇန္တီ။ (၃) နနု ဧဝံ နိသိန္နသ္မ စမ္မမံသနှာရုနိ နု ပဏ္ဏမန္တီ။

(၄) တသ္မာ တာ နုပ္ပဇ္ဇန္တီ။

(ဃ) ဝါက္ယဒ္ဒ် အထ–သဒ္ဒါ ထားရွေးခြင်းအကြောင်း ။ ။ တာ နုပ္ပဇ္ဇန္တီ–ဟူသော သံဝဏ္ဏနာ ဖြင့် ပြဆိုအပ်သော အကျိုးကို မနုစ်သက်သောကြောင့် အထ–သဒ္ဒါကို ထားရပါသည်။

➤ ❸ ။ ကမ္မာ သရီယတိ ဟိ'သတိတိ သရီရံ။/ သရီယတိ ဟိ'သိယတိတိ **သရီရံ**။ (၃) ဥဉ်း ဆဲ ခံရခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနယောတု မည်၏။ (၅) ခန္ဓာကိုယ်ပဥ္စကဒြဗ်ကြီးသည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) ကာယ၊ ဝပု၊ ဂတ္တ၊ ဒေဟ–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

သရတိ ဂစ္ဆတိတိ **သရီရံ**။ (၃) သွားခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနယောတု။ (ကြွင်းတူ)

အင်္ဂံ အာသနံ အင်္ကော်။ ပရိသမန္တတော အင်္ကော် **မဎ္ဍနင်္ကော်**။ (၃) ဝန်းကျင်ပတ်လည်အရပ်၏ ယေါင်တို့ကို ဖွဲ့ခွေခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့် နေခြင်းနှင့် ဂုဏ်–ဂုဏေး အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနယောတု (၅) ဝန်းကျင်ပတ်လည်အရပ်မှ ပေါင်တို့ကို ဖွဲ့ခွေခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်နေခြင်း (ဝါ) ပေါင်ချင်းစပ်ယှဉ်၍ တင်အပ်သော တင်ပလ္လင်ဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ပရိယာသန်–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါသည် ဝစနီယတ္ထ။

ဥဂ္ဂဟံ ဗဒ္ဓေါ **ဥဂ္ဂဟဒ္ဒါ**။ ဥဂ္ဂဟဗဒ္ဓေန အာသနံ **ဥဂ္ဂဟဒ္ဒါသနံ**။ (တနည်း) ဗန္ဓနဝသေန အာသနံ **ဗဒ္ဓါသနံ**။ ဥဂ္ဂဟံ ဗဒ္ဓါသနံ **ဥဂ္ဂဟဒ္ဒါသနံ**။ ပိဋ္ဌိယံ ဌိတာ ကဏ္ဌကာ **ပိဋ္ဌိကဏ္ဌကာ**။

အရတိ အကုဋိလဘာဝေန ပဝတ္တတီတိ **ဥဇု**။ (အဝက်)

အရန္တိ အနေနာတိ **ဥဇု**။ (၃) သွားခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနယောတု။ (၅) သဒ္ဒြဗ်သည်

http://www.dhammadownload.com

ဝစနီယ။ (၆) ပုလိန, ဝါလုကာ-စသော။

အရန္ဆိ အနေနာတိ **ဥိဇ္ဈ**။/အရတိ မဟန္တဘာဝံ ဂစ္ဆတီတိ **ဥိဇ္ဈ**။ (၃) သွားခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ပေါင်ခြဖ်သည် ဝစနီယ။ (၆) သတ္တိ-စသော။

နယ့တိ ဗန္ဓတီတိ **နာဒ္ဓ**။ (၃) နှောင်ဖွဲ့ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) အကြောခြဖ်သည် ဝစနီယ။ (၆) သိရာ, ဒမနီ-စသော။

စရိတံ တန္တိ **စမ္မံ**။/စမိယတိ အဒိယတီတိ **စမ္မံ**။/စမိယတီတိ **စမ္မံ**။ (၃) စားခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) အရေခြဖ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဆဝိ-စသော။

မနိတဗ္ဗံ ဉာတဗ္ဗန္တိ **မံသံ**။ (၃) သိခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) အသားခြဖ်သည် ဝစနီယ။ (၆) အာမိသ, ပိသိတ-စသော။

ကဋိတမ္ဗော ဆိန္နိတမ္ဗောတိ **ကဏ္ဍေကော**။ (၃) ဖြတ်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ဆူးရိုးခြဖ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဖာသုလိကာ, ဖာသုကာ-စသော။

ပိဋ္ဌိယတိ သံဃာဋ္ဌိယတီတိ **ပိဋ္ဌိ**။ (၃) ပေါင်းစုခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ကျောက်ကုန်းခြဖ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ပိဋ္ဌ-စသော။

➢ **၅** ။ (က) **ဠ္ဍ ဠ္ဍမတ္တော**-ကို ဋ္ဌပေန္တတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= ဘိက္ခုနော-ဟု သမ္မန်ခံရပါမည်။ (၏/သည်စပ်)

(ဂ) **အန္ဓပုဗ္ဗင်္ဂမာနာသု**-ကို အနုပုဗ္ဗမာနတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= တာသံ ဓေဒနာနံ ဟု သမ္မန် ခံရပါမည်။ (တို့၏/တို့သည် စပ်)

➢ **၆** ။ **(က)** ဖြင့် ပလ္လင်္ကာ-ဠ္ဍ ပရိ-သဒ္ဒါသည် ပရိဩိန္နအနက်ကို မဟော၊ သမန္တအနက်ကို ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) အင်္ဂါဓာတ် (၀၁) အင်္ဂီဓာတ်သည် ဤဠ္ဍ လက္ခဏအနက်ကို မဟော၊ အာသနအနက်ကို ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဒု-ဓာတုတ္ထ) အ-ပစ္စည်း ဘာဝသာဓနအနက်ဠ္ဍ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဒု-ပစ္စယတ္ထ) အင်္ဂံနံ အာသနံ အင်္ဂေါ-ဟု ဝစနတ္ထပြုရမည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) အပေါင်းပုဒ်ကို ပရိသမန္တတော အင်္ဂေါ ပလ္လင်္ကော-ဟု ပဒမီ တပ္ပုရိသ်ပြုရမည်၏အဖြစ် ကိုငင်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ပရိ+အင်္ဂ ဟူလိုလျက် ရိ-ဠ္ဍ ဏ္ဍ-ကိုချေ၊ ရ-ကို လ-ပြု၊ လ-ဒွေဘော်လာ၍ ပလ္လင်္ကာ-ဟု ရုပ်ပြီးနေသည်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) ထက်ဝန်းကျင်၏ အဖြစ်ဟူသည်လည်း လက်ဝဲပေါင် လက်ယာပေါင်တို့ကို အညီအမျှထား၍ ခြေနှစ်ချောင်းတို့ကို အချင်းချင်းဆက်စပ်၍ ထိုင်ခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုငင်း (ဘာဝတ္ထ) ပလ္လင်္ကာ-အရ သားရဲရုပ်တို့ဖြင့် ပြုအပ်သော နိသီဒိတဗ္ဗ ပလ္လင်္ကာ-ကို မယူရ၊ ဥရုဗဒ္ဒါသန ပလ္လင်္ကာကို ယူရမည်ကိုငင်း(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ခ) ဠ္ဍ **ဝန္ဒိတ္ထာ**-ဖြင့် အာဘုဇိတ္တာ-ဠ္ဍ ဘုဇောတ်သည် တာဏ, ဘက္ခဏ အနက်တို့ကို မဟော၊ အာ-ဥပသာရနှင့်ယှဉ်သောကြောင့် ကောဇိလ္လအနက် ဟောသည်ကိုငင်း(ဒု-ဓာတုတ္ထ) အာ-ဥပသာရ၏ ဓာတုတ္ထဝိသေသက၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) အာဘုဇိတ္တာ=ခွေ၏ဟူသည် ပလ္လင်္ကာ-၏ အစွမ်းဖြင့် နေခြင်းကြိယာ ပြီးစေဖို့ရန် ခြေနှစ်ချောင်းတို့ကို ဖွဲ့စပ်ထားခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုငင်း(ဘာဝ

http://www.dhammadownload.com

ထွ) သိစေပါသည်။

(၇) ၌-ဥပရိမံ သရီရံ-ဖြင့် ကာယ-သဒ္ဒါ သရီရအနက်ကို ဟောသည်ကိုငင်း(နာမလိင်္ဂထွ) (ဝါ) ကာယ-သဒ္ဒါသည် သရီရ-၏ ပရိယာယ်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ပရိယာယ်ပြ အာဘိဓေယျထွ) ကာယ-အရ ဥပရိမကာယကို ယူရမည်ကိုငင်း(သရုပ်ကြား အာဘိဓေယျထွ) သိစေပါသည်။

ဌပေတွာ-ဖြင့် ပဏိဓာယ-၌ ပ-ဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တကဓ၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂထွ) နိ-ဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထပိသေသကဓ၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂထွ) ဓာ-ဓာတ်၏ ဌပနအနက် ဟော သည်ကိုငင်း(ဒု-ဓာတွတ္ထ) ယ-၏ တွာပစ္စည်း၏ ကာရိယ၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဒု-ပစ္စယပဒ) သိစေသည်။

ဥပရိမံ သရီရံ ဥစ္ဆံ ဌပေတွာ-ဟူသော အပေါင်းသံဝဏ္ဏနာဖြင့် ဥစ္ဆံ ကာယံ ပဏိဓာယ-၌ ဥစ္ဆံ-ကို ကာယံ-ပုဒ်၌ စာမစပ်ရ၊ ပဏိဓာယ-၌ ကြိယာဝိသေသန+ကြိယာဝိသေသျအဖြစ်ဖြင့် စာစပ်ရမည်ကို ငင်း (သမ္ဗန္ဓ (ဝါ) ဘာဝထ္ထ) သိစေပါသည်။

အဋ္ဌာရသ(ပ) ဝိဠိကဏ္ဌကေ ကောဋ္ဌိယာ ကောဋ္ဌိ ပဋိပါဒေတွာ-ဖြင့် ဥစ္ဆံ ကာယံ ပဏိဓာယ-၌ အထက်ဖြစ်သော ကိုယ်ဖြင့် ဖြောင့်စွာထားခြင်းဟူသည် တဆယ့်ရှစ်ချောင်းသော ကျောက်ဆူးရိုးတို့ကို အစွန်းတခုဖြင့် အစွန်းတခုကို ထိစေ၍ ထိုင်ခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။(ဘာဝထ္ထ)

➢ ❽ ။ **ပလ္လင်္ကံ သဏ္ဌပ်** ။ ။ (၁) ပေါင်တို့ကို ဖွဲ့ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့် ထိုင်ခြင်းဟုဆိုအပ်သော ဥရုဗဒ္ဓါသန ပလ္လင်္ကံ၊ (၂) သားရဲရုပ်တို့ဖြင့် ပြုအပ်သော နေရာဟူသော နိသီဒိတဗ္ဗ ပလ္လင်္ကံ-တို့ ဖြစ်ပါသည်။ **ဣဓာဓိဓဗ္ဗတာ ပလ္လင်္ကော-ကာရံ**= ဥရုဗဒ္ဓါသနပလ္လင်္ကံ ဖြစ်ပါသည်။

➢ ❾ ။ **(၈) ဝါကျ**= တာသု နုပ္ပဒ္ဓမာနာသု၊ စိတ္တေ ကဂ္ဂံ ပဝတ္တတိ။

ကမ္မဋ္ဌာန် နှ ပဲတတိ၊ ဝေပုလ္လံ ဥဗဂစ္ဆတိ။ (တတိယ နှ-ကာရဝိပုလာဂါထာ၊ အနုဋ္ဌုဘဆန်း)

➢ ❶ ❼ ။ **(၈) ဝါကျ မူလပဓယာဓဇဉ်ဖြပါဠိကား**= "တာသု အနုပ္ပဒ္ဓမာနာသု စိတ္တံ ဧကဂ္ဂံ ဟောတိ" ဖြစ်ပါသည်။

စိတ္တံ ဧကဂ္ဂံ ဧဟောတိ-အရ ။ ။ (၁) သမာဓိပြဓာန်းသော စိတ္တဖြုဒ်ကိုယူ၍ ထိုသည် သမဋ္ဌာယိ ဘာဝ+သန္တရသ မည်၏။ (၂) ကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံသည် အာရမ္ဘဏဝိဘာဝ မည်၏။ (၃) ဧကာတိုင်း ဧကာတိုင်း ဝေဒနာ မဖြစ်ပေါ်ခြင်းသည် ဥဒ္ဓိုပနဝိဘာဝ မည်၏။ (၄) ကမ္မဋ္ဌာန်း မလျော့ကျခြင်းသည်ငင်း, ကြီးပွားစည် ပင် ပြန့်ပြောခြင်းသို့ ရောက်ခြင်း-စသော အကျိုးအဆက်ဆက်သည်ငင်း အနုဘာဝ မည်၏။

(၇) ဝါကျကို့ရှ ။ ။ ကမ္မဋ္ဌာန်းလက်လွတ်မဖြစ်ဘဲ အထက်ပိုင်းခန္ဓာကိုယ်ကို ဖြောင့်မတ်စွာထား၍ တရားအားထုတ်နေသော ကမ္မဋ္ဌာန်ကရုဏန်း၏ သန္တာန်၌ဖြစ်သော စိတ်တည်ကြည်မှုသည် သမဋ္ဌာယိ ဘာဝ+သန္တရသ မည်၏။ မိမိအားထုတ်သော သက်ဆိုင်ရာ ကမ္မဋ္ဌာန်းသည် အာရမ္ဘဏဝိဘာဝ မည်၏။ ကိုယ်စိတ်ဖြောင့်မတ်စွာ ထားခြင်းတို့ကြောင့် အရေ အသား အကြောတို့ မကိုင်းညွတ်ခြင်းတို့ကြောင့် ရောဂါဝေဒနာများ မဖြစ်ပေါ်ခြင်းဟူသော အကြောင်းတရားသည် ဥဒ္ဓိုပနဝိဘာဝ မည်၏။ စိတ်တည် ကြည်မှုကြောင့် ကမ္မဋ္ဌာန်း လက်လွတ်မဖြစ်ခြင်း, တိုးပွားပြန့်ပြောခြင်း, ဈာန် မဂ် ဖိုလ်တရားများကို ရ ရှိခြင်း-စသော ကောင်းကျိုးအဆက်ဆက်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

http://www.dhammadownload.com

ပါဠိ (သဒ္ဒ) [ဋ္ဌ၊၁၈၈။] (ဘာဋီ၊တ၊၁၂၇)

(က) **ပရိမုခံ သတိံ ဥပဋ္ဌပေတွာတိ ကမ္မဋ္ဌာနာဘိမုခံ သတိံ ဋ္ဌပယိတွာ။**

(ခ) **မုခသမီပေ ဝါ ကတွာတိ အတ္ထော။**

(ဂ) **တေနေဝ ဝိဘင်္ဂေ ဝုတ္တံ ""အယံ သတိ ဥပဋ္ဌိတာ ဟောတိ သူပဋ္ဌိတာ နာသိကဂ္ဂေ ဝါ မုခနိမိတ္တေဝါ။ တေန ဝုစ္စတိ ပရိမုခံ သတိံ ဥပဋ္ဌပေတွာ""တိ။**

(ဃ) **အထဝါ ပရိတိ ပရိဂ္ဂဟဋ္ဌော။** (င) **မုခဋ္ဌိနိယျာနဋ္ဌော။**

(စ) **သတိံတိ ဥပဋ္ဌာနဋ္ဌော။**

➢ ❶ ။ **(ခ) သဋ္ဌိ/** ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် ပရိမုခံ-၌ ပရိ-သဒ္ဒါသည် အာဒိ-သဒ္ဒါနှင့် အနက်တူဖြစ်သည်ကိုငင်း၊ ဥပဋ္ဌပေတွာ၌ ဥပ-သဒ္ဒါ၏ အနက်မဲ့သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ပရိ-သဒ္ဒါသည် အာဒိသဒ္ဒါ၏အနက်၌သာ ဖြစ်ပါသလော၊ အာယတ်အနက်၌လည်း ဖြစ်ပါသေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။ **ကား=** ပရိသဒ္ဒါသည် သမီပအနက်၌လည်း ဖြစ်သေး၏ဟူလို။

(ဂ) သဋ္ဌိ/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် ပရိ-သဒ္ဒါသည် သမီပအနက်၌လည်း ဖြစ်၏ဟု နယန္တရ ကို ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ပရိ-သဒ္ဒါသည် အာဒိ-သဒ္ဒါနှင့် အနက်တူ ပရိယာယ်မျှသာ ဖြစ်သည်မဟုတ်ပါလော၊ ထိုသို့ဖြစ်လျက် ပရိ-သဒ္ဒါသည် သမီပအနက်ရှိ၏ဟု နည်းတစ်ပါးကို ဖွင့်ဆိုနိုင်ခြင်းသည် အာယတ်သို့ သော ယုတ္တိဖြင့် သင့်နိုင်ပါအံ့နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

➢ ❷ ။ **[က+ခ+ဂ ဝါကျတ္တိဋ္ဌိ]** (ဃ) နန္ဒ ကမ္မဋ္ဌာနာဘိမုခံ သတိံ ဋ္ဌပယိတွာတိ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ (ဃ) အထ ကသ္မာ မုခသမီပေ ဝါ ကတွာတိ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

(ဂ) နန္ဒ "အယံ သတိ ဥပဋ္ဌိတာ ဟောတိ သူပဋ္ဌိတာ နာသိကဂ္ဂေ ဝါ မုခနိမိတ္တေဝါ၊ တေန ဝုစ္စတိ ပရိမုခံ သတိံ ဥပဋ္ဌပေတွာ"တိ ဝိဘင်္ဂေ ဝုတ္တံ။(ဌ) တသ္မာ မုခသမီပေဝါ ကတွာတိ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

➢ ❸ ။ **မုခဋ္ဌိ ဗန္ဓဋ္ဌိ စတေနာတိ မုခံ။** (၃) နောင်ဖွဲ့ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) ခံတွင်း(ပါးစပ်) ဖြင်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) ဝဒန-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

နာသဋ္ဌိ စတာယာတိ **နာသိကာ**။ (၃) ဖျက်ဆီးခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) နာခေါင်းဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) နတ္ထု၊ နာသာ, ဃာန-စသော။

ပရိဂ္ဂဟ္ယတေတိ **ပရိဂ္ဂဟော**။ (၃) သိမ်းဆည်းခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) သတိ စေတသိက်သည် ဝစနီယ။

နိယျာတီတိ **နိယျာနံ**။(၃) ထွက်မြောက်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) သတိစေတသိက် သည် ဝစနီယ။ ဥပ သမီပေ တိဋ္ဌတီတိ **ဥပဋ္ဌာနံ**။

➢ ❹ ။ **ပရိဂ္ဂဟဋ္ဌော**-ကို ပရိဂ္ဂဟဋ္ဌတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= ပရိတိသဒ္ဒါသ-ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (၏/သည်စပ်) **နိယျာနဋ္ဌော**-ကို နိယျာနဋ္ဌတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= မုခဋ္ဌိသဒ္ဒါသ။ **ဥပဋ္ဌာနဋ္ဌော**-ကို ဥပဋ္ဌာနဋ္ဌတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်=သတိတိသဒ္ဒါသ-ဟု သမ္ဗန်ခံ။(၏/သည်)

http://www.dhammadownload.com

➢ ❻ ။ (က) ဖြင့် ပရိနှင့် အဘိ-ဥပသာရုပဒ်များသည် အဘိမုခတ္ထကို ဟောပုံချင်းတူသော အနက်တူ သဒ္ဒါကွဲ ပရိယာယ်သဒ္ဒါများ ဖြစ်သည်ကိုငင်း(ပရိယာယ်ပြ အဘိဓေယျတ္ထ) ရှေးရှု၏ဟူသည် တနုံတခုသော ကျောင်းကန်, ဇရပ်, မိန်းမ, ယောကျ်ားစသည်ကို ရှေးရှုခြင်းမဟုတ်၊ ကမ္မဋ္ဌာန်း၏ ရှေးရှုသည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) ဥပဋ္ဌပေတွာ-၌ ဥပ-ဥပသာရ၏ ဓာတုတ္ထာနုဝတ္တကဓာ၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ)ဌပေတွာ-၌ ဌာဓာတ်မဟုတ်၊ ဌပဓာတ်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဒု-ဓာတုပဒ) ဏော-ပစ္စည်းသည် ကာရိုက်၌မသက်၊ စုရာဒိဂိဏ်းဓာတ်ဖြစ်သောကြောင့် စုရာဒိဂိဏ်းအရာ၌ သက်သည်ကိုငင်း (ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ခ) ဖြင့် ပရိမုခံ-၌ မုခ-သဒ္ဒါသည် ရှေးရှုခြင်း, အကြောင်းဟူသော အနက်တို့ကို မဟော၊ ခံတွင်းဟူသော အနက်ကို ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(နာမလိင်္ဂတ္ထ) ပရိ-ဥပသာရပုဒ်သည် ရှေးနည်း၌ကဲ့သို့ အဘိမုခတ္ထကို မဟော၊ သမီပတ္ထကို ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) မုခသ သမီပံ ပရိမုခံ-ဟု အဗျယီဘောသမာသ် တွဲစပ်ရမည်ကိုငင်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သတိကိုထား၍ဟူသည်=စိတ်၌ ကမ္မဋ္ဌာန်းအမြဲထင်စေခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့် သတိကိုပြုလုပ်၍ ထားခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ)

(ဂ) ၌ နိယျာနဋ္ဌော-ဖြင့် သုညတဝိမောက္ခမုခ အစရှိသည်တို့၌ကဲ့သို့ မုခ-သဒ္ဒါ ထွက်မြောက်ခြင်း အနက်ကို ဟော၏ဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ) (ဃ) ၌ ဥပဋ္ဌာနဋ္ဌော-ဖြင့် သတိ-သဒ္ဒါသည် ကပ်၍တည်သောအနက်၌ ဖြစ်သည်ကို သိစေပါသည်။(နာမလိင်္ဂတ္ထ)

➢ ❿ ။ **သတိ ဥပဋ္ဌာနတ္ထာ-အစရ** ။ ။ (၁) သတိ စေတသိက်သည် ဓမ္မရတိဋ္ဌာယိဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရရုသ။ (၂) အရုခံ ကမ္မဋ္ဌာန်းသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) ဆိတ်ငြိမ်သော ကျောင်းသည်၎င်း, သဒ္ဒါ ဝိရိယ ဉာဏ်တို့သည်၎င်း ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။ (၄) ဆန့်ကျင်ဘက် နိဝရဏတရားတို့မှ ထွက်မြောက်ခြင်း, ဈာန်စသည်ရရှိခြင်း အကျိုးတရားတို့သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဝိကျ (ဆဋ္ဌီ) [ဌ၊၁၈၉။] (ဘာဋီ၊တ၊၁၂၉)

(က) **အဘိဓ္မော် လောဓကတိဇတ္ထ လုဇ္ဈနပလုဇ္ဈနဋ္ဌေန ပဉ္စုပါဒါနက္ခန္ဓာ လောကော**။

(ခ) တသ္မာပဉ္စသု ဥပါဒါနက္ခန္ဓေသု ရာဂံ ပဟာယ ကာမဓ္ဓါတုံ ဝိက္ခမ္ဘေတွာတိ အယမေတ္ထတ္ထော။

(ဂ) **ဒိဂဘာဘိဓေယ္ယနာတိ** ဝိကမ္မဒ္ဓနဝေသန ပဟီနတ္တာ ဝိဂတာဘိဓေယ္ယန၊ နဓကွါပိညာဏ သဒိသေနာတိ အဓတ္ထော။

(ဃ) **အဘိဇ္ဈာယ ဓိတ္ဆံ့ မရိဓေသာဓေဓီတိ** အဘိဇ္ဈာတောဓိတ္ထံ ပရိမောဓေတိ။

(င) ယထာ နံ သာ မုဥ္စတိဓေဝ၊ မုဉ္စိတွာဓ နံ ပုန ဂဏှတိ၊ ဓဝံ ကရောတီတိ အတ္ထော။

(စ) ဗျာပဇ္ဇတိ ကုပိနာ စိတ္တံ ပူတိကုမ္မာသာဒယော ဝိယ ပုရိမပကတိံ ဝိဇဟတီတိ ဗျာပါဓေါ။

(ဆ) ဝိကာရာပတ္တိယာ ပဒုဿတိ, ပရံဝါ ပဒူသေတိ ဝိနာသေတီတိ **ပဒေါဓေသာ**။

(ဇ)ဥဘယမေတံ ကောဓေသေဝါဓိဝစနံ။

(စျ-၁) **အာဓေလာကသညီတိ** ရတ္တိံဓိ ဒိဝါပိ ဒိဋ္ဌာလောကသဏ္ဌာနနသမတ္ထာယ ဝိဂတ နီဝရဏာယ ပရိသုဒ္ဓါယ သညာယ သမန္နာဂတော။

http://www.dhammadownload.com

(စျ-၂) **သဗ္ဗော သမ္မာဇနာတိ** သတိယာစ ဉာဏေနစ သမန္နာဂတောတိ။

(စျ-၃) ကုဒ် ဥဿယံ အာလောကသဉ္ဉာယ ဥပကာရဏ္ဍာ ဝုတ္တံ။

(စျ-၄) ဥဒ္ဓစ္စဉ္စ ကုက္ကုစ္စဉ္စ ဥဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စံ။

(စျ-၅) **တိဏ္ဏော ဝိစိကိစ္ဆောတိ** ဝိစိကိစ္ဆံ တရိတွာ အတိတ္တမိတွာ ဋ္ဌိတောတိ။

(ဥ) ""ကထမိဒံ ကထမိဒ""န္တိ ဇဝံ နယွဝတ္ထာတိတိ **အာကဆံကထီ**။

(၄) ကုသဇလေသု ဇဇမ္ဘဒုတိ အနဝဇ္ဇေသု ဝမ္မေသု။ **(၅) ""ကုမေနဓေါ ကုသလာ၊ ကထမိမေ ကုသလာ""တိ** ဇဝံ နဝိစိကိစ္ဆတိ၊ နကင်္ခတီတိ အတ္ထော။

➤ ❶ ။ **(က)** အဘိဇ္ဈံ လောကာတိ ဧတ္ထ၊အဘိဇ္ဈံ လောကော-ဟူသော ဤပါဠိ၌။လုဒ္ဓနေပလုဒ္ဓနဋ္ဌေန၊ ပျက်တတ် အပြားအားဖြင့် ပျက်တတ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော အနက်ကြောင့်။ပဋ္ဌဝါးပါးကုန်သော။ဥပါဒါနက္ခန္ဓာဥပါဒါန်၏ အာရုံဖြစ်သော ခန္ဓာတို့သည်။လောကောလောက .မည်၏။

(ခ) တသ္မာထို့ကြောင့်။ထိုသို့ ငါးပါးသော ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့၏သာ လောကမည်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ပဋ္ဌသုဝါးပါးကုန်သော။ဥပါဒါနက္ခန္ဓေသု၊ဥပါဒါန်၏ အာရုံဖြစ်သော ခန္ဓာတို့၌။သော ဘိက္ခု၊ထိုရဟန်းသည်။ (ကတ္တား) တဒဂ်္ဂပ္ပဟာန ဝသေန၊တဒင်္ဂပဟာန်၏အစွမ်းဖြင့်။(ကရိဏ်း) ရာဂံ၊ရာဂကို။ပဟာယ၊ပယ်စွန့်၍။ ကာမဆ္ဆန္ဒံ၊ကာမဆ္ဆန္ဒ နိဝရဏကို။ဝိကွမ္ဘေတွာ၊ပယ်ခွါ၍။(ဝိဟရတိ၊နေ၏) ဣတိ အယံ၊ဤဆိုအပ်ပြီးကား။ ဧတ္ထ၊ဤအဘိဇ္ဈံ လောကော-ဟူသော ပါဠိ၌။အတ္ထော၊အနက်တည်း။

[ယထာ တထာ၊ ဥပမာဓမ္မာတ် စသည်နှင့်အညီ] (၄) ယထာ၊အကြင်အခြင်းအရာအားဖြင့်။ ကရိယမာနေ၊ပြုလတ်သော်။နံ၊ထိုစိတ်ကို။သာ၊ထိုအဘိဇ္ဈာသည်။မုဉ္စတိဈေဝ၊ယခုလည်း လွတ်ဆဲ။မုဉ္စိတ္ထော၊ လွတ်ပြီး၍။ပုနဓ၊နောင်တဖန်လည်း။န ဂဏှတိ၊မယူ။ဇဝံ၊ဤသို့ လွတ်အောင်, တဖန် မယူနိုင်အောင်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်။ကရောတိ၊ပြု၏။ဣတိ အတ္ထော၊ဤကားအနက်။

➤ ❷ ။ **(ခ) သို့/ အနုသယန္တိ** ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် အဘိဇ္ဈံ လောကော-၌ လောက-အရ (ပျက်တတ် ခဏတိုင်း ခဏတိုင်း ပျက်တတ်သောကြောင့်) လောကီ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ငါးပါးကို ယူရမည်ဟု ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်းသို့ဆိုသဖြင့် ရအပ်သော အကျိုးဂုဏ်ကို ပြလိုသော ဆရာသည် (ခ)မိန့်

(ဂ) သို့/ သာဓေတာဂမဋ္ဌာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က+ခ) တို့ဖြင့် အဘိဇ္ဈံ လောက-ပုဒ်၏ အဖွင့် သံဝဏ္ဏနာကို ပြဆိုတော်မူ၏။ ဝိဂတာဘိဇ္ဈေန-၏ အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာကား အဘယ်ပါနည်း၊ ဝိဂတာဘိဇ္ဈေန-၏ အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာကို ဆရာ မပြဆိုပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ လဒ္ဓဿာဒရေ ဇောဇနာ ။ ။ ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် ဝိဂတာဘိဇ္ဈေန ဇောဿ ဝိဟရတိ-ဟု ဟောတော်မူ၏။ "အဘိဇ္ဈာကင်းသော စိတ်"ဟူရာ၌ စက္ခုဝိညာဉ် စသည်ကဲ့သို့ အဘိဇ္ဈာ (လောဘ) မယှဉ်သောကြောင့် ဝိဂတာဘိဇ္ဈ=စိတ်ဖြစ်ပါသလော။ အဘယ့်ကြောင့် "ဝိဂတာဘိဇ္ဈစိတ်" ဖြစ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား= စက္ခုဝိညာဏ်စသော စိတ်တို့၌ အဘိဇ္ဈာ(လောဘ) သည် ထုံးစံသဘာဝ အတိုင်း ပင် မယှဉ်၊ ထိုသို့ အဘိဇ္ဈာ မရှိသောကြောင့် "ဝိဂတာဘိဇ္ဈစိတ်" ဖြစ်သည်မဟုတ်၊ ဝိက္ခမ္ဘနဓ၏ အစွမ်းဖြင့်

http://www.dhammadownload.com

အဘိဇ္ဈာကို ပယ်အပ်ပြီးသောကြောင့် ဝိဂတာဘိဇ္ဈစိတ် ဖြစ်သည်ဟူလို။

(၄) ခဒ္ဓိ/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဃ) အဘိဇ္ဈာမှ စိတ်ကို လွတ်မြောက်စေ၏ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ကမ္မဋ္ဌာန်းအားထုတ်ဆဲ အခိုက်အတန့်၌သာ အဘိဇ္ဈာမှ စိတ်ကို လွတ်စေပါသလော။ အဘယ်သို့ မှတ်သားရပါမည်နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (၄) မိန့်။

(၅) ခဒ္ဓိ/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (စ+ဆ) တို့ဖြင့် ဗျာပါဒ ပဒေါသတို့၏ ဝစနတ္ထကို ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ဗျာပါဒ ပဒေါသ-ဟူသော နှစ်ပုဒ်အပေါင်း၏ ဝစနတ္ထကား အဘယ်ပါနည်း။ ဗျာပါဒေါစ ပဒေါသောစ ဗျာပါဒပဒေါသံ-ဟု ဒွန္ဒသမာသ် ဝစနတ္ထ ပြုရပါမည်လော၊ စုဒ်ကြောင့် (၅) မိန့်။

(၈၂-၂) ခဒ္ဓိ/ ဆရာ၊ ဘုရားရှင်သည် သီလကွန်ပါဠိတော်၌ သတော သမ္မာဇနော-ဟု ဟောကြားတော်မူ၏။ သတော သမ္မာဇနော-တို့၌ တိဝစ္ဆည်း, ယုပစ္ဆည်းများသည် ကမ္မတ္ထ စသည်၌သက်၍ သတော သမ္မာဇနောကို သရိတမ္မောတိ (သတော၊ သမ္မာဇနိတမ္မောတိ သမ္မာဇနော-စသည်ဖြင့် ဝိဂ္ဂဟပြုရမည်ဟု မှတ်သားရပါမည်လော။ သတော, သမ္မာဇနောတို့၌ သက်သော ပစ္စည်းများ၏ သာဓနနှင့် ဝိဂ္ဂဟတို့ကား အဘယ်ပါနည်း။ ပစ္စယတ္ထနှင့် ဝိဂ္ဂဟတ္ထကို မပြဆိုချေသော် အတိဗျာပိတဒေါသ ဘုရားရှင်အား သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (၈၂-၂) မိန့်။

(၈၂-၃) ခဒ္ဓိ/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (၈၂-၂) ဖြင့် သတောသမ္မာဇနောကို သရတီတိ သတော၊ သမ္မာဇနာတီတိ သမ္မာဇနော-ဟု ကတ္တုသာဓန စသည်ဖြင့် ပုဂ္ဂိုလ်ကို ယူရမည်ဟု ပုဂ္ဂလဓိဋ္ဌာန်အားဖြင့် ဆိုတော်မူ၏။ ဝိရိယ, သမာဓိ-စသော အခြားသောတရားတို့လည်း ရှိကုန်သည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်ပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် ဤသတိ သမ္မာဇည နှစ်ပါးကိုသာ ဟောတော်မူရပါသနည်း။ (၈၂-၃)

➤ ၃ ။ **[ကာ-ဝါက္ယကို၌]** (၁) နနု ပါဠိယံ အဘိဇ္ဈံ လောကေတိ သာမညေန ဝုတ္တံ။ (၂) အထ ကသ္မာ အဘိဇ္ဈံ လောကေတိ ဧတ္ထ ပဗ္ဗုပါဒါနကမ္မန္တာ လောကော တာယာ ဝုတ္တာ။ (၃) နနု လုဒ္ဓနုပလုဒ္ဓနဋ္ဌေန ဟောတိ။ (တနည်း) လောကုတ္တရာနံ နတ္ထိ လောကတာ၊ ဒုက္ခသစ္စံ ဝါ လောကော။

(၄) တသ္မာ အဘိဇ္ဈံ လောကေတိ ဧတ္ထ ပဗ္ဗုပါဒါနကမ္မန္တာ လောကော မယာ ဝုတ္တာ။

[ဧတ္ထ (၃) ဝါက္ယကို၌] (၁) နနု အညာ ဝိရိယသမာဓိအာဒယော သန္တိ။ (၂) အထ ကသ္မာ ဣဒံ ဥဘယံ ဝုတ္တံ။ (၃) နနု အာလောကသညာယ ဥပကာရတ္တာ။ (၄) ဣဒံ ဥဘယံ ဝုတ္တံ။

➤ ၄ ။ အဘိဇ္ဈာယတိ ဂိဇ္ဈတိ အဘိကင်္ခတိ တောယာတိ **အဘိဇ္ဈာ**။ (၃) အလွန်အလိုရှိခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) ကာမဇ္ဈန္ဒနိဝရဏသည် ဝစနီယ မည်၏။

(၆) ဥဿူယနာ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

စက္ခတိ အာစိက္ခန်္တံ ဝိယ ပဝတ္တတိတိ **စက္ခု**။ (၃) ဖြစ်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) စက္ခုပသာဒသည် ဝစနီယ။ (၆) အကို့, လောစန-စသော။

တဏှာ ဒိဋ္ဌိဟိ ဥပါဒိယန္တေတိ **ဥပါဒါနာ**နာ။ (၃) ကပ်၍ ယူခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု (၅) ဥပါဒါနိတရူးသည် ဝစနီယ။ (၆) လောကိယကမ္မန-စသော။

ဝိဂမတီတိ **ဝိဂတော**။ အဘိဇ္ဈာယတိ ဇတောသာတိ **အဘိဇ္ဈာ**။

http://www.dhammadownload.com

ဝိဂတာ အဘိဈာ တေသွာတိ **ဝိဂတာဘိဇ္ဈာ**။ (တေန ဝိဂတာဘိဇ္ဈေန) (၃) ကင်းကွာပြီးသော အဘိဈာ၏+စိတ်ဒြဗ်နှင့် ဝိဂတ+ဝိဂတဝန္တဲ့/ဂုဏ်+ဂုဏေား အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) အဘိဈာကင်းသော စိတ်ဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဝိဂတတဏှာ, ဝိဂတကာမစ္ဆန္ဒ–စသော။

သဘာဝ ဝိစိနန္တော တာယ ကိစ္စတိ ကိလမတိတိ **ဝိစိကိစ္ဆာ**။ (၃) သဏောတရုးကို စူးစမ်းရှာဖွေလတ်သော် ပင်ပန်းခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ဝိစိကိစ္ဆာ စေတသိက်သည် ဝစနီယ။ (၆) ကခ်ါ, သင်္ကာ–စသော။

ကုလတိ ပတ္ထရတိတိ **ကုမ္ဘာသေား**။ (၃) ဖြန့်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) မုယောမုန့် ဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ယဝ, သတ္တု–စသော။

ကုစ္ဆတိတိ **ကောစေား**။ (၃) ဖျက်ဆီးခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ဒေါသဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဗျာပါဒ, ပဒေါသ–စသော။

ကထမိဒံ ကထမိဒန္တိ ပဝတ္တတိတိ **ကထံကထာ**။ (ဝိကိစ္ဆာရုဏ်)

ကထံကထာ တေသ အတ္ထိတိ **ကထံကထီ**။ (ဝိစိကိစ္ဆာရှိသော ပုဂ္ဂိုလ် ရုဏ်)

န+ကထံကထီ **အကထံကထီ**။ (ဝိစိကိစ္ဆာ မရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ရုဏ်)

အာလောစယတိ ပသတိ တေနာတိ **အာလောကော**။/

အာလောကေတိ ဝါ စေနာတိ **အာစေလာစေကော**။ (၃) ကြည့်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) အလင်းရောင်ဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) သြဘာသ–စသော။

➢ ❸ ။ **(ဂ) ပဓိနတ္ထာ**–ဟိတ်၏သမ္မန်ကား= အဘိဈာယ ဖြစ်ပါသည်။ (၏/ကို စပ်)

(ခ) **တသ္မာဓနာဒ် ဖြစ်သင့်သော ဟိတ်ကား**= တသ္မာ တတော လောကတ္ထာ ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းဟိတ်၏ သမ္မန်ကား ပဿန္နံ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာနံ ဖြစ်ပါသည်။(တို့၏/တို့သည် စပ်)

(စ) ၌ ဥပကာရဇ္ဇာဟိတ်၏ သမ္မန်ကား ဣမဿ ဥဘယဿ(သတိဉာဏဿ)။ (၏/သည်)

သမန္နာဂတော–ကို သမန္နာဂတတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်– တသ ဘိက္ခုနော။ (၏/သည်)

➢ ❹ ။ **(က)** ၌ လုဒ္ဓနပလုဒ္ဓနဋ္ဌေန–ဖြင့် လောကော၌ လုစေတ်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဒု–စာတု ပဒ) ဏ–ပစ္စည်း ကတ္တားအနက်၌ သင်္ကသ်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဒု–ပစ္စယတ္ထ) လုဒ္ဓတိ ပလုဒ္ဓတိတိ လောကော ဟု ပြုရမည်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) လုဇေ–ဓာတ်၏ ဝိနာသအနက် ဟောသည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဒု–ဓာတ္ထတ္ထ) လောဇေ–ဟု ဆိုလိုလျက် ဇေ–ကို က–ပြု၍ လောက–ဟု ပြီးနေသည်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

ပဗ္ဗုပါဒါနက္ခန္ဓာ–ဖြင့် လောက–အရ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါးကို ယူရမည်ဟု သိ။(အဘိဓေယျတ္ထ)

(ဃ) ၌ အဘိဈာတော–ဖြင့် အဘိဈာယ၌ အာယ–သည် သွာ–ဝိဘတ်၏ ကာရိယအဖြစ်ကို သိစေပါသည်။(ဝိဘတ္တိပဒ) **ပရိဏောဇေတိ**–ဖြင့် ပရိဏောဇေတိ–၌ ထက်ဝန်းကျင်သုခ်သင်၏ဟူသည် လွတ်စေခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(စ) ၌ ဗျာပဇ္ဇတိ ဣမိနာ–ဖြင့် ဗျာပါဒေါ–ပုဒ်ကို ဗျာပဇ္ဇတိ စေတနာတိ ဗျာပါဒေါ–ဟု ကရဏသာဓနဝစနတ္ထပြုရမည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) ဏ–ပစ္စည်း၏ ကရဏသာဓနခု၌ သင်္ကသ်၏အဖြစ်ကို

http://www.dhammadownload.com

ငင်း(ဒု–ပစ္စယတ္ထ) ပဒ–ဓာတ်၏ ဒိဝါဒိဂိုဏ်း၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

စိတ်ဆွဲ–ဖြင့် ဗျာပန္နတိ–ကြိယာ၏ ကတ္တားသည် (ဝါ) ဖောက်ပြန်ခြင်းသို့ ရောက်၏ဟူသည် ယင်း စိတ်တရားပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

ပုတိကုမ္မာသာဒယော ဝိယ ပုရိမပကတိ ဝိဖဟတိ–ဖြင့် ဖောက်ပြန်ခြင်းသို့ ရောက်၏ဟူသည် ပုပ်သော မုယောမုန့် အစရှိသည်တို့သည် ရှေးပကတိသဘောကို စွန့်ကုန်သကဲ့သို့ စွန့်ခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဆ) ၌ ပဒုဿတိ–ဖြင့် ပဒေါသောပုဒ်ကို ပဒုဿတိတိ ပဒေါသော–ဟု ကတ္တုသာဓန ဝစနတ္ထ ပြုရမည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) ဏ–ပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓနာ၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (ဒု–ပစ္စယတ္ထ) **ဝိကာရာ ပတ္တိယာ**–ဖြင့် ပျက်စီး၏(ပဒုဿတိ) ဟူသည် ဖောက်ပြန်ခြင်းသို့ ရောက်သော အားဖြင့် ပျက်စီးသတည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

ပဒူသေတိ–ဖြင့် ပဒေါသော–ပုဒ်ကို ပဒူသေတိတိ ပဒေါသော–ဟု ဟေတုကတ္တုသာဓန ဝစနတ္ထ ပြုရမည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) ဏ–ပစ္စည်း၏ ဟေတုကတ္တုသာဓနာ၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (ဒု–ပစ္စယတ္ထ) ပရံ–ဟူသော ကာရိုက်ကံကိုငင်း(ဝါ) ပျက်စီးစေ၏(ပဒူသေတိ)ဟူသည် သူတပါးကို ပျက်စီး စေသတည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဇ) ဖြင့် ဗျာပါဒ, ပဒေါသ နှစ်ပါးစုံအရ ကောကို ယူရမည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(သရုပ်ကြား အဘိ ဓေယျတ္ထ) ယင်းသို့ ဗျာပါဒနှင့် ပဒေါသ–အရ တူကြသဖြင့် ဗျာပါဒေစ သော ပဒေါသာစာတိ ဗျာပါဒ ပဒေါသော–ဟု ကမ္မဓာရယ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဈ–ဝ) ၌ **ဒိဋ္ဌာလောကသဒ္ဒာနုသမတ္ထာယ သညာယ သမန္နာဂတော**–ဖြင့် အာလောကသညီ–ဝယ် သညာ၌ သံ–ရှေးရှိသော ဉာ–ဓာတ်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဒု–ဓာတုပဒ) အ–ပစ္စည်း ဘာဝသာဓနအနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဒု–ပစ္စယတ္ထ) သဒ္ဓာနုနံ သညာ–ဟု ဘာဝသာဓနပြုရမည်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) အာလောကနှင့် သညာကို အာလောကသ သဒ္ဓာနုနသမတ္ထာ သညာ အလောကသညာ–ဟု သဒ္ဓာနုန သမတ္ထပုဒ် ကျသော မဇ္ဈေလောပ ကမ္မတ္ထ ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ် ပြုရမည်ကိုငင်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) အပေါင်း ပုဒ်ကို အာလောကသညာ တေသ အတ္ထိတိ အာလောကသညီ–ဟု အဿတ္ထိ တဒ္ဓိတ် ပြုရမည်ကိုငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဤ–ပစ္စည်း အဿတ္ထိ၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ပစ္စယတ္ထ) အာလောက–အရ ဒိဋ္ဌာ လောကကို ယူရမည်ကိုငင်း(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဝိဂတနိဝရဏာယ ပရိသုဒ္ဓါယ–ဖြင့် အာလောကသညီ–၌ သညာ–အရ နိဝရဏာကင်းပြီးသော စင်ကြယ်သော သညာကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

(ဈ–ည) ၌ သတိယာစ ဉာဏေနစ သမန္နာဂတော–ဖြင့် သတော, သမ္မဓာနော–တို့၌ တ, ယုပစ္စည်း တို့၏ ကတ္တုသာဓနအနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဒု–ပစ္စယတ္ထ) သရတီတိ သတော, သမ္မဓာနာ တီတိ သမ္မဓာနော–ဟု ပြုရမည်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) သမ္မဓာနော၌ သံ, ပ–ဥပသာရတို့၏ ဓာတွတ္ထာ နုဝတ္တကဓာ၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) သမ္မဓာနော–၌ ဉာဓာတ်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဒု–ဓာတုပဒ) သိ။

http://www.dhammadownload.com

(၈၅-၄) ၌ ဥဒ္ဒစ္စဒ္ဒ ကုက္ကုစ္စဒ္ဒ-ဖြင့် ဥဒ္ဒစ္စကုက္ကုစ္စံ-ပုဒ်ကို ဥဒ္ဒစ္စဒ္ဒ ကုက္ကုစ္စဒ္ဒ ဥဒ္ဒစ္စကုက္ကုစ္စံ-ဟု ဒွန် သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟု သိစေပါသည်။(သမာသလိင်္ဂတ္ထ)

(၈၅-၅) ၌ ဝိစိကိစ္ဆံ တရိတ္တာ အတိက္ကမိတ္တာ ဒ္ဝိတော-ဖြင့် တိဏ္ဏဝိစိကိစ္ဆော-၌ တိဏ္ဏ-ဝယ် တရ ဓာတ်၏အဖြစ်ကိုဂင်း(ဒု-ဓာတုပဒ) တ-ပစ္စည်း အတိတ်ကတ္တုသာဓနအနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကို ဂင်း(ဒု-ပစ္စယတ္ထ) အတရီတိ တိဏ္ဏော-ဟု ပြုရမည်၏အဖြစ်ကိုဂင်း(အဘိဓာနတ္ထ) တရ-ဓာတ်၏ အတိက္ကမနအနက် ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုဂင်း(ဒု-ဓာတွတ္ထ) ဝိစိကိစ္ဆံ တိဏ္ဏော တိဏ္ဏဝိစိကိစ္ဆော-ဟု ဒုရာ ဇာန ဒုတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်၏အဖြစ်ကိုဂင်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

(တနည်း) အတရီယိတ္ထာတိ တိဏ္ဏာ-ဟု ကမ္မသာဓနပြုရမည်၏အဖြစ်ကိုဂင်း(အဘိဓာနတ္ထ) တ-ပစ္စည်း၏ အတိတ်ကမ္မသာဓနအနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုဂင်း(ဒု-ပစ္စယတ္ထ) အပေါင်းပုဒ်ကို တိဏ္ဏာ ဝိစိကိစ္ဆော ယေနာတိ တိဏ္ဏဝိစိကိစ္ဆော-ဟု တတိယာ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ပြုရမည်ကိုဂင်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

(၉၁) ဖြင့် ကထံကထိ-ပုဒ်ကို ကထံ ကထံ အဿ အတ္ထိတိ ကထံကထီ-ဟု အဿတ္ထိတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြုရမည်၏အဖြစ်ကိုဂင်း(အဘိဓာနတ္ထ) ဤ-ပစ္စည်း၏ အဿတ္ထိတဒ္ဓိတ်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကို ဂင်း(ပစ္စယတ္ထ)နှ ကထံ ကထီ အကထံ ကထီ-ဟု ကမ္မဓာရယ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ် ကိုဂင်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

(၄) ဖြင့် ကုသလသဒ္ဒါသည် အာရောဂျတ္ထ ဣဋ္ဌဝိပါကတ္ထ စသည်ကို မဟော၊ အပြစ်မရှိခြင်း= အနဝဇ္ဇတ္ထကို ဟောသည်ကို သိစေပါသည်။ (သဒ္ဒါဟော အဘိဓေယျတ္ထ)

(၅) ဖြင့် အကထံ ကထီ ကုသလေသု ဓမ္မေသု-ပုဒ်ကို ဝိစိကိစ္ဆာယ စိတ္တံ ပရိသောဓေတိ-ဝယ် ဝိစိကိစ္ဆာယ-ဟူသော ဆိုလတံ့ ပါဠိတော်၌ မစပ်ရ၊ အကထံ ကထီ-ဟူသော ဆိုခဲ့ပြီး ပါဠိတော်ပုဒ်၌ နောက်ပြန်ကာ စပ်ရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သမ္မန္ဒ)

➢ **❶ ❷ ။ ဝိကစ္ခမ္ဘတ္ထာ-အာဒေ ။** ။ (၁) တဒင်္ဂပဟာန်ဟုဆိုအပ်သော မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရတိဌာယိဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရရုသ။ (၂) အရှုခံ ကမ္မဋ္ဌာန်းသည် အာရမ္မဏာဝိဘာဝ။ (၃) ပရိကံ ဥပစာ-စသော ရှေးရှေးသော ဥပစာရသမာဓိစောတို့သည် ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ။ (၄) ရာဂ ကို ပယ်ခွါခြင်းကြောင့် ပထမဈာန်စသော တရားတို့ကို ရရှိခြင်းအကျိုးအဆက်ဆက်သည် အနုဘာဝ။

အာဘိဇ္ဈာ-၌ အန္တဋ္ဌာအာဒေ ။ ။ (၁) လောကီဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါးဝယ် များစွာမက်မော စွဲလမ်းတွယ်တာနေသူ၏ သန္တာန်၌ဖြစ်သော အဘိဇ္ဈာ, ရာဂ ကာမစ္ဆန္ဒနီဝရဏပြဋ္ဌာန်းသော လောဘမူစိတ္တုပ္ပါဒ် သည် ကာမရတိဌာယိဘာဝ+ကာမသိဂ်ါရရုသ။ (၂) လောကီဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါး အာရုံတရားသည် အာရမ္မဏာဝိဘာဝ။ (၃) အယောနိသော မနသိကာရ စသည်သည် ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ။ (၄) လောကီဥပါဒါနက္ခန္ဓာ တို့၌ မက်မောတွယ်တာခြင်းကြောင့် မိမိအလိုရှိသော ဈာန်တရားထူး မရနိုင်ခြင်း, မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်နှင့်လည်း ဝေးကွာခြင်း, အပါယ်ဘုံ၌ ကျင်လည်ရခြင်းစသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဒိနာဓသေတိ-အာဒေ ။ ။ (၁) ကောဓ (ဒေါသ) သည် ကောဓဌာယိဘာဝ+ရုဒ္ဓရုသ။ (၂) ဒေါသ

http://www.dhammadownload.com

ဖြစ်ဖွယ် အခြားသော တဦး တယောက်သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) အာဃာတဝတ္ထု စသည်သည် ဥဒ္ဒိ ပနဝိဘာဝ။ (၄) ကိုယ်ဆင်းရဲ စိတ်ဆင်းရဲ ဖြစ်ရခြင်းစသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

(ဗျ-၃) ဥဇ္ဇုံ-ဠ္ဟ-ဠ္ဟ် ဓာတ္ဌတ္ထာဇရေ ။ ။ (၁) ဘုရားရှင်သန္တာန်၌ဖြစ်သော ဒေသနာဉာဏ် ဝိရိယ သတိ-စသည်ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကြီယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တာပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရတိဌာယီဘာဝ+ဓမ္မသိင်္ဂါရ ရသ။ (၂) မနသာဝဝတ္ထုပိတဖြစ်သော သတိ ပညာ တရားနှစ်ပါး အပေါင်းသည်ငင်း, ယင်းတရားနှစ်ပါး ကို ဟောကြားဆဲ ဝစီဘေဒသဒ္ဒါသည်ငင်း အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) သတိ ပညာတရားနှစ်ပါးသည် အာလောက သညာအား ကျေးဇူးများခြင်းသည်ငင်း, သတိ ပညာက အာလောကသညာအား ကျေးဇူးပြုမှုကို သိမြင်တော် မူသော ဘုရားရှင်၏ ရှေးရှေးသော ဉာဏ်တော်များသည်ငင်း ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ။ (၄) သတိ ပညာ တရား နှစ်ပါးသည် ကမ္မဋ္ဌာန်းက ရဟန်းများအတွက် အာလောကသညာကို ကျေးဇူးပြုရာဝယ် မပါမဖြစ်သော တရားဟူ၍ သိရှိရခြင်း, စျာန်မင်္ဂဖိုလ်တရားများကို လွယ်ကူစွာ ရနိုင်းအကျိုးတို့သည် အနုဘာဝ။

ပါဏ္ဍ (၁၀၆) [ဠ။၁၈၉။] (ဘာဠိ၊တ၊၁၃၅)

(က) တတ္ထ ဣဒ္ဓံ ဏာ အာခါယာတိ ဝနိုယာ ဓနံ ဂဟတ္ထာ။

(ခ) ဗျန္ဇိ် ကရေယျာတိ ဝိဂတန္ဓံ ကရေယျ။

(ဂ) ယထာ တေသံ ကာကဂိကမဇ္ဈာဝိ ပရိယန္တော နာမ နာဝသိဿတိ၊ ဧဝံ ကရေယျ။

(ဃ) သဗ္ဗသော ပဠိနိယျာတေယျာတိ အတ္ထော။

(င) ဘဒေဘ နိ ခါ နန္တိ် အာဂဂ္ဂါနိဒါန်။

(စ) သော ဟိ ""အဂဂေကာမိ"" တိ အာဝဇ္ဇေန္တော ဗလဝပါမောဒ္ဓံ လဘတိ၊ သောမနဿံ အဓိဂစ္ဆတိ။

➤ ❷ ။ **(ဂ) ဆရောနညိ်ကျဇေလျက်** ။ ။ **(ဂ)** ယထာ၊အကြင် အခြင်းအရာအားဖြင့်။ ကရိယမာနေ၊ပြုအပ်သော်၊တောသဲ၊ထိုကြွေးမြီတို့၏။ကာကဏိကမတ္တော ပိ၊တစ်ပြား၏ လေးဖို့တစ်ဖို့ အတိုင်း အရှည်ရှိသည်လည်းဖြစ်သော။(ဝါ)တစ်ချောင်းရွေး အတိုင်းအရှည်ရှိသည်လည်းဖြစ်သော။ပရိယန္တော နာမ၊အကြင်း အကျန်မည်သည်။နာဝသိဿတိ၊မကြွင်းကျန်တော့။ဧဝံ၊ဤသို့သော အခြင်းအရာအားဖြင့်။ကရေယျ၊ပြုရာ၏။

(စ) ဟိ၊မှန်၏။သော၊ထိုယောကျ်ားသည်။(အဟံ၊ငါသည်) အဏဏော၊ကြွေးမြီမရှိသည်။အမှိ၊ဖြစ်၏။ ဣတိ၊ဤသို့။အာဝဇ္ဇေန္တော၊ဆင်ခြင်လတ်သော်၊။ဗလဝပါမောဒ္ဓံ၊အားကြီးသော ဝမ်းမြောက်ခြင်းကို။လဘတိ၊ရ၏။သောမနဿံ၊ကောင်းသော စိတ်ရှိသူ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ သုခဝေဒနာကို။အဓိဂစ္ဆတိ၊ရ၏။

➤ ❸ ။ **(က) ဆ်ိ်/ ဓာဓန္တာဇိနုဓာဓနာ** ။ ။ ဆရာ၊ ဘုရားရှင်သည် သီလကွန်ပါဠိ တော်၌ ဣဏံ အာဒါယ-စသည်ကို ဟောကြားတော်မူခဲ့၏။ ဣဏ-ဟူသည် အတိုးအပွား မပါဘဲ ချေးငှား ယူရသော ကြွေးမြီဥစ္စာကို ဆိုလိုပါသလော။ အဘယ်ကြွေးမြီကို ဣဏ-ဟု ဆိုလိုပါသနည်း။(က)မိန့်။

ဏားး= (က) ဖြင့် ဣဏံ အာဒါယ-၌ အတိုးအပွားပါသော ကြွေးမြီကို ဣဏ-ဟု ဆိုလို၏၊ဟူလို

(ဂ) ဆ်ိ်/ ဓာနုသဓန္ဓ ။ ။ ဤသို့ (ခ) ဖြင့် ဗျန္ဇိ် ကရေယျဟူသည် ကင်းသော အဆုံးအပိုင်းအခြား ရှိသည်ကို ပြုခြင်းပင်တည်းဟု ဖွင့်ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ကင်းသောအဆုံးအပိုင်းအခြားရှိအောင် ပြုလုပ်ပုံကို

http://www.dhammadownload.com

ထင်ရှားပြလိုသော ဆရာသည် (ဂ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ အနုသစ္ဆ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် အတိုးနှင့်တကွသော ကြွေးမြီတို့၏ တချင်းရွေး အတိုင်းအရှည်မျှလောက်သော အပိုင်းအခြားမျှ မကြွင်းကျန်ရအောင် ပြုလုပ်ရာ၏ဟု ဖွင့်ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်းစကားရပ်၏ လိုရင်းအဓိပ္ပါယ် ဥဇုကတ္ထ စကားကျ အဓိပ္ပါယ်ကို ပြလိုသော ဆရာသည် (ဃ) ဝါကျကိုမိန့်။

(စ) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဇ) ဖြင့် တတောနိဒါန်-ကို အာဏာဏျနိဒါန်-ဟု ဖွင့်ဆို၏။ (တနည်း) တတောနိဒါန်-၌ တတော-ဝယ် တ-ဖြင့် အာဏာဏျကို စွဲယူသုံးသပ်ရမည်ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ယင်းသို့ ဖွင့်ဆိုခြင်းသည် သဘာဝယုတ္တိနှင့် ကင်း၍ မခိုင်မြဲရာသည် မဟုတ်ပါလော။ သဘာဝယုတ္တိကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။

(တနည်း) တ-သဒ္ဒါသည် သာမညဝါစီ မဟုတ်လော။ ထိုသို့ဖြစ်လျက် အာဏာဏျကို စွဲယူသုံးသပ်ရမည်ဟု ဖွင့်ဆိုသော ဆရာ့စကားသည် အသို့လျှင် သင့်ရာပါအံ့နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။(ဂဏ္ဌိ)

➤ ❷ ။ [စ-ဝါကျာကြီးရှု] (ဃ) နနု ဣဏမုတ္တပုရိသသ သန္တာနေ ဒေါသမောဟာနိဝိ သန္တိ။ (၂) အထ ကသ္မာ ဗလဝပါမောဇ္ဈံ လဘတိ၊ သောမနဿံ အဓိဂစ္ဆတိ။ (၃) နနု သော အဏာဏောမိတိ အာဝဇ္ဇန္တော ဟောတိ။ (၄) တသ္မာ ဗလဝပါမောဇ္ဈံ လဘတိ၊ သောမနဿံ အဓိဂစ္ဆတိ။

➤ ❸ ။ "မမ ယိဒ"န္တိ ဓနာယိတဗ္ဗံ သဒ္ဒါယိတဗ္ဗန္တိ **ဓနံ**။ (၃) အသံပြုခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) ဥစ္စာဒြဗ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) ဒဗ္ဗံ, ဝိတ္တံ, ဣဏ-စသော ပရိယာယ် သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

ဧတိ ဝုဒ္ဓိ ဂစ္ဆတိတိ **ဣဏံ**။ (၃) တိုးပွားခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) အကြွေးငွေ ဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဥဒ္ဓါရ-စသော။

နတ္ထိ ဣဏ မဿာတိ **အဏဏော**။ အဏဏဿ ဘာဝေါ **အာဏဏျံ**။ (၃) ကြွေးမြီ မရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ ကြွေးမြီကင်းခြင်းကြိယာနှင့် နိဿယ နိဿိတ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ကြွေးကင်းခြင်းကြိယာသည် ဝစနီယ။ (၆) အဏဏဘာဝ-စသော။

နိဒေတိ နိဗ္ဗာဒေတိ ဖလံ ဧတေနာတိ **နိဒါနံ**။ (၃) ဖြစ်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) အကြောင်းဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဟေတု, ကာရဏ-စသော။

အာဏာဏာဏျမေဝ နိဒါနံ ကာရဏံ အဿာတိ **အာဏာဏျနိဒါနံ**။ (ပီတိ ပါမောဇ္ဇ ရုဒ်။)

ကဏ်ဴ အဏတိတိ **ကာကဏီကာ**။/ အပ္ပကော ကာဏော **ကာကဏော**။

ကာကဏောဝ ပမာဏံ အဿာတိ **ကာကဏီကာ**။ (၃) ဆန်ကျိုးဆန်ကွဲ ပမာဏ၏ ငွေနှင့် နိဿယ နိဿိတ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ဆန်ကျိုးဆန်ကွဲ ပမာဏမျှသော ငွေသည် ဝစနီယ။ (၆) ဧကဝုဒ္ဓ-စသော။

➤ ❹ ။ (စ) ၌ **အာဝဇ္ဇနန္တော**-ကို အာဝဇ္ဇန္တတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= တဿ(ပုရိသဿ) ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်)

http://www.dhammadownload.com

➢ ❻ ။ **(က)** ၌ **ဝနိယာ ဓနံ**-ဖြင့် ဣဏ-အရ အတိုးအပွားဖြင့် ယူအပ်သော ဥစ္စာကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) **ဂဟေတွာ**-ဖြင့် အာဒါယ-၌ အာပုဗ္ဗ ဒါ-ဓာတ်၏ ဂဟာဏအနက်ကို ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဒု-ဓာတ္ထ) အာ-ဥပသာရ၏ ဓာတ္ထတ္ထဟဓေက၏ အဖြစ်ကို ငင်း(ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) ယ-၏ တွာပစ္စည်း၏ ကာရိယ၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဒု-ပစ္စယပဒ) သိစေပါသည်။

(ခ) ဖြင့် ဗျန္တိ-၌ (ဗျန္တပုဒ်+ဤပစ္စည်း) ဗျန္တ-ကို ဝိ+အန္တ-ဟု ပုဒ်ဖြတ်ရမည်ကိုငင်း(သန္ဓိလိင်္ဂပဒ) ယင်း ဝိ-ဥပသာရ၏ ဝိဂတအနှုက်ဟောသည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) ဝိဂတော အန္တော ဗျန္တော-ဟု ပါဒိပုဗ္ဗပဒ ကမ္မဓာရယ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ဗျန္တိ-ဟူသော အပေါင်းပုဒ်ကို ဗျန္တော အဿ အတ္ထိတိ ဗျန္တီ-ဟု အဿတ္ထိတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (အတ္ထိဓာနတ္ထ) ဤ-ပစ္စည်း၏ အဿတ္ထိ အနက်၌ သင်္ကသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ပစ္စယတ္ထ) သိစေသည်။

(ဂ) ဖြင့် တတောနိဒါန်-၌ တ-သဒ္ဒါဖြင့် အာဏာဏျကို စွဲယူသုံးသပ်ရမည်ကိုငင်း(သဗ္ဗနာမလိင်္ဂတ္ထ) တမေဝ နိဒါန် တတောနိဒါန်-ဟု ကမ္မဓာရယ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) (တနည်း) တမေဝ အာဏာဏျသခ်ါတံ နိဒါန် ယဿာတိ တတောနိဒါန်-ဟု ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ဝစနတ္ထ ပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

➢ ❼ ။ **(ခ) ဝါကျ စကားရင်၌ ယထာလာဘနည်းဖြင့် ယူရမည့် အခါမျိုယ်**

(စ) ဝါကျ၌ ပါမောဇ္ဇ သောမနဿ နှစ်ပါးစုံကို ရဖြင်း၏အကြောင်းကို ထုတ်ပြရာဝယ် "ငါ့မှာ ကြွေးမြီမရှိ"ဟု ဆင်ခြင်သုံးသပ်မိခြင်းဟူသော အကြောင်းတစ်မျိုးကိုသာ ထုတ်ပြသည်။

ယထာလာဘနည်းဖြင့်- ငါသည် ကြွေးမြီဟူသော ပလိဗောဓမှ ကင်းစင်လွတ်မြောက်ပြီဟု ဆင်ခြင် သုံးသပ်မိသောကြောင့် ဗလဝ ပါမောဇ္ဇကို ရသည်။ ငါ့မှာ အသက်မွေးဘို့ရန် အရင်းအနှီးပစ္စည်း ဥစ္စာ ကျန်ရှိသေး၏ဟု ဆင်ခြင်သုံးသပ်မိသောကြောင့် သောမနဿကို ရသည်။ ဤသို့ ခွဲခြားကား ယူရပါမည်။

➢ ❽ ။ **(ခ) ဝါကျ** = သော ဟိ "အဏဏော အမှိ"တိ၊ အာဝဇ္ဇန္တော ပေါရိသော။ လဘေ ဗလဝပါမောဇ္ဇံ၊ သောမနဿံ ဓိဂစ္ဆတိ။ (ပထမ မ-ကာရဝိပုလာဂါထာ၊ အနုဋ္ဌုဘဆန်း)

➢ ❾ ❿ ။ **(က) ဝါကျ သံဝေဏ္ဏေတဗ္ဗအရာ့ကို ရှု** ။ ။ (၁) ဣဏ် အာဒါယ-၌ ကြွေးမြီများကို ချေးငှားယူသော ယောဂျိုး၏ သန္တာန်၌ လောဘပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ကာမရတိဋ္ဌာယီဘာဝ+ကာမသိဂ်ါရ ရသ။ (၂) ချေးငှားယူအပ်သော ကြွေးမြီဥစ္စာ ရတနာများသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) အရင်းအနှီးမရှိလောက်အောင် ဆင်းရဲခြင်း၊ ချေးငှားယူအပ်သော ပစ္စည်းဥစ္စာဖြင့် အတိုးအမြတ်ရအောင် လုပ်ဆောင်နိုင်စွမ်းရှိမည်ဟု မိမိကိုယ်ကို ယုံကြည်ခြင်းစသော အခြံအရံ အကြောင်းတရားများသည် ဥဒ္ဒါပနဝိဘာဝ။ (၄) ချေးငှားယူသော ပစ္စည်းဥစ္စာဖြင့် ရောင်းဝယ် ဖောက်ကားခြင်း၊ အမြတ်အစွန်းရရှိခြင်း၊ ကြွေးမြီကို ပြန်ဆပ်ပေးနိုင်ခြင်း၊ ပါမောဇ္ဇ သောမနဿကိုရရှိခြင်း-စသော အကျိုးတရား အဆက်ဆက်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

အာဏာဏျနိဒါန-အရ ။ ။ (၁) ပါမောဇ္ဇနှင့် သောမနဿသည် ဟဿဋ္ဌာယီဘာဝ+ဟာသရသ။

http://www.dhammadownload.com

(၂) ကြွေးကင်းသော မိမိသည် အာရမ္မဏာဝိဘာဝ။ (၃) အကြွင်းအကျန်မရှိ ကြွေးဆပ်ပြီးခြင်းသည် ဥဒ္ဓိပန ဝိဘာဝ။ (၄) ကြွေးတောင်းခံရခြင်း, ကြမ်းတမ်းစွာ အပြောအဆိုခံရခြင်း, နှောင်ဖွဲ့ခံရခြင်း, နှိပ်စက်ခံရခြင်းတို့မှ လွတ်မြောက်ခြင်း အကျိုးတို့သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဝါက္ယ (၁၀၇) [ဌ၊၁၉၀။] (ဘာဋီ၊တ၊၁၃၈)

(က) ဝိသဘာဂဝေဒနုပ္ပတ္တိယာ ကကစဗေနဝ စတုက္ကရိယာပထံ ဆိန္နန္တော့ အာဗာဓတိတိ အာဗာဓော။ သွာသ အတ္ထိတိ အာဗာဓိကော။

(ခ) တံ သမုဒ္ဌာနေန ဒုက္ခေန ဒုက္ခိတော။ အဓိမတ္တာဂိလာဓနာတိ ဗာဠှဂိလာနော။

(ဂ) နစ္ဆာဒေယျာတိ အဓိမတ္တာပျာဓိပရေတတာယ နရုစ္ဈေယျ။

(ဃ) ဗလမတ္တာတိ ဗလမေဝ၊ ဗလဘူသ ကာယေ နဘဝေယျာတိ အတ္ထော။

(င) ဘဗောနိဓါနန္တိအာရောဂျနိဓါန်။

(စ) တဿ ဟိ ""အာရောဂါပိ"" တိ အာဝဇ္ဇယတော တဒုဘယံ ဟောတိ။

➤ ❶ ။ [က+ခ သဒ္ဒတ္ထဘေဒကြာ] (က) ဝိသဘာဂဝေဒနုပ္ပတ္တိယာ၊ဆန့်ကျင်ဘက် ဒုက္ခဝေဒနာ၏ ဖြစ်ခြင်းဖြင့်။ကကစေန၊လွှဖြင့်။ရက္ခံ၊သစ်ပင်ကို။ဆိန္နတိ ဣဝ၊ဖြတ်သကဲ့သို့။စတုက္ကရိယာပထံ၊လေးပါးသော ဣရိယာပုထ်ကို။ဆိန္နန္တော့၊ဖြတ်လျက်။အာဗာဓတိ၊အစဉ် နှိပ်စက်တတ်၏။ဣသော၊ထိုရောဂါသည်။ အာဗာဓော၊အာဗာဓ မည်၏။အဿ၊ထိုယောဂျိုး၏။သော၊ထိုမူလ အနာရောဂါသည်။အတ္ထိ၊ရှိ၏။ဣတိ၊ထို့ကြောင့်။သော၊ထိုယောဂျိုးသည်။အာဗာဓိကော၊အာဗာဓိက မည်၏။

(ခ) တံ သမုဒ္ဌာနေန၊ထိုမူလအနာရောဂါဟူသော ဖြစ်ကြောင်းရှိသော၊ဒုက္ခေန၊ဒုက္ခဖြင့်။ဒုက္ခိတော၊လွန်စွာ ဖြစ်သော ဆင်းရဲခြင်းရှိသည်။(အဿ၊ဖြစ်ရာ၏။) (ယော၊အကြင်ယောဂျိုးသည်) အဓိမတ္တဂိလာနော၊ လွန်ကဲသော အတိုင်းအရှည်ရှိအောင် မကျန်းမာသည်။(ဟောတိ၊၏။)ဣတိ၊ထို့ကြောင့်။(သော၊ထိုယောဂျိုးသည်) ဗာဠှဂိလာနော၊ဗာဠှဂိလာန မည်၏။* အဓိမတ္တဂိလာနောတိ၊အဓိမတ္တဂိလာနောဟူသည်ကား။ဗာဠှဂိလာနော၊ ပြင်းစွာနာသည်ဖြစ်၍။

➤ ❷ ။ **(ခ) သို့/ အနုသဗန္ဓ** ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် အာဗာဓိကဟူသော ပုဒ်၏အဖွင့်ကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဒုက္ခိတ, အဓိမတ္တဂိလာန–ဟူသော ပုဒ်တို့၏အဖွင့်ကို ပြလိုရကား၊ (ခ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ အယုတ္တဘောဂဗောဓနာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာ (ဂ) ဖြင့် တတောနိဒါန်–၌ တတော–၏ အစွဲကိုငင်း, ကမ္မဓာရယ်သမာသ် တွဲစပ်ရမည်၏အဖြစ်ကိုငင်း ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ယင်းသို့ ဖွင့်ပြသော် လဘေထ ပါမောဇ္ဇံ၊ အဓိဂစ္ဆေယျ သောမနဿံ–ဟူသော အကျိုးသည် အသို့ သင့်ပါအံ့နည်း မသင့်၊ ဘတ္တဘူ မေ ဆာဒေတိ၊ အတ္ထိစ မေ ကာယေ ဗလမတ္တာ–ဟူသော အကျိုးသာ ဖြစ်သင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ ဤသို့ အယုတ္တာဘောဂ စောဒနာနည်းဖြင့် စောဒနာဘွယ်ရှိ၍ (စ) မိန့်။

➤ ❸ ။ သဗ္ဗာတံ ဒုက္ခံ အသာတိ **ဒုက္ခိတော**။ (ခ) လွန်စွာဖြစ်သော ဆင်းရဲခြင်း၏ ယောဂျိုးဒြဗ်နှင့် ဌာနီ ဌာန အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (ဂ) လွန်စွာဖြစ်သော ဆင်းရဲခြင်းရှိသော ယောဂျိုးဒြဗ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (ဒ) ကိစ္စတော, အဃိတော–စသော ပရိယာယ်

http://www.dhammadownload.com

သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

အာဒိမှ ဗာဓတိတိ **အာဗာဓော**။ (၃) အစ၌ နှိပ်စက်ခြင်း ကြီယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) အနာဒြဖ်သည် ဝစနီယ။ (၆) အာတက်-စသော ပရိယာယ် သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

ဂိလာယတိတိ **ဂိလာနော**။ (၃) ပင်ပန်းညှိုးနွမ်းခြင်း ကြီယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) မကျန်းမာသူဖြဖ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဗျာဓိတ, အာတုရ-စသော။ ဗာဒ္ဓံ ဂိလာနော **ဗာဒ္ဓဂိလာနော**။

က-ကွတိ ကစတိ ပါဠိယတိတိ **ကာကစော**။ (၃) နောင့်ဖွဲ့ခြင်း ကြီယာသကတ်သည် ဝစနဟော (၅) လွှဖြဖ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ခရ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ။

➤ ❺ ။ (၃) **အဓိမတ္တာပရေတာဟာယ**-၌ တာသမ္ဗန္ဓ= အဿ (အဓိမတ္တဂိလာနပုရိသဿ) ဖြစ်ပါသည်။ (၏/ကို စပ်)

➤ ❻ ။ (**ခ**) ၌ ဗာဒ္ဓဂိလာနော-ဖြင့် အဓိမတ္တ-သဒ္ဒါကို အဓိကံ မတ္တံ ပမာဏံ အဓိမတ္တံ- ဟု ကမ္မဓာရယ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု၍ အဓိမတ္တ-အရ ပြင်းထန်ခြင်း(ဗာဒ္ဓ)ကို ယူရမည်၊ (ဝါ) အဓိမတ္တ သဒ္ဒါ ဗာဒ္ဓအနက်ဟောသည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ(ဝါ) နာမလိင်္ဂတ္ထ)

(**ဂ**) ၌ နှ ရုဏ္ဍေယျ-ဖြင့် နုဋ္ဌာဒေယျ၌ နှ+ဆာဒေယျ-ဟု ပုဒ်ဖြတ်ရမည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (သန္ဓိလိင်္ဂပဒ) ဆဒ-ဓာတ်၏ ရုဒ္ဓနှ-နှစ်သက်ခြင်း အနက်ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဓာတ္ထတ္ထ) သိစေသည်။

အဓိမတ္တဗျာဓိပရေတာဟာယ-ဖြင့် ဗာဒ္ဓဂိလာန-ဟူသော ရှေးဝါကျသည် နုဋ္ဌာဒေယျ-ဟူသော နောက်ဝါကျ၏ အကြောင်းပြ၏ အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။(ဘာဝတ္ထ)

(**ဃ**) ၌ ဗလမေဝ-ဖြင့် ဗလမတ္တာ၌ မတ္တ-သဒ္ဒါသည် အနက်ထူးမရှိသော အနတ္ထက-သဒ္ဒါတည်းဟု သိစေပါသည်။(နာမလိင်္ဂတ္ထ) (တနည်း) အပွမတ္တက် ဗလံ ဗလမတ္တာ-ဟု ကမ္မဓာရယ်သမာသ် တွဲစပ်ရမည်ဟု သိစေပါသည်။(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) (တနည်း) မတ္တ-သဒ္ဒါသည် အပွမတ္တကကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ)

(**ဇ**) ဖြင့် တတောနိဒါန်-၌ တ-သဒ္ဒါ၏ အာရောဂျနိဒါန-ကို ခွဲရမည်ကိုငင်း(သဗ္ဗနာမလိင်္ဂတ္ထ) နိဒါန်နှင့် ကမ္မဓာရယ်သမာသ် တွဲစပ်ရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ❶ ❼ ။ **ပုရိမဿ အာဗာဓိကော အဿ-၌ ဘာဝါလက်္ခဏေ ဆဋ္ဌီ**

(၁) အာဗာဓိကော-အရ ဒုက္ခဝေဒနာပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တဇုပ္ပါဒ်သည် သောကဋ္ဌာယီဘာဝ+ကရုဏာရသ (၂) လေ သည်းခြေ စသည်တို့၏ ဖောက်ပြန်သော အခိုက်အတန့်ဟူသော ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံသည် အာရမ္မဏ ဝိဘာဝ။ (၃) ဗဟိဒ္ဓရှိ ဆိုးဝါးသော ရာသီဥတု အစားအသောက် အိုးအိမ် စသည်သည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။ (၄) အစာ မစားနိုင်ခြင်း ခွန်အားဗလ မရှိခြင်း, ငိုကြွေးမြည်တန်းခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝ။

ဝိဂ္ဂဟ (သဓန) [ဌ၊၁၉၀။] (ဘာဋီ၊တ၊၁၄၁)

(က) **အနုဇ္ဇာခိဇနာတိ နအတ္ထနိ အဓိဇနော**။

(ခ) **အတ္ထဇနော ရုဓိယာ ကိဋ္ဌိ.ကာတုံ နလဘတိ**။

(ဂ) **ပရောခိဇနာတိ ပရေသု အဓိဇနော ပရသ္မေ၀ ရုဓိယာ ဝတ္ထတိ**။

http://www.dhammadownload.com

(ဃ) နံ **ဓယနံ ကာမံ ဂဓမောတိ ယေန ဒိသာဘာဂေနဿ ဂန္ဆကာမတာ ဟောတိ။** ကွန္ဆာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဂမနာယ၊ တေန ဂန္ဆံ လဘတိ။ (င) **ခါသဗ္ဘာတိ ဒါသဘာဝါ။**

(စ) **ဘူဒိဓေသောတိ အတ္တာနော သန္တကော။** (ဆ) **တာဒေါနိ ခါနဏ္ဍိ ဘုဇိဿနိဒါနံ။**

(ဇ) **ကန္တာရဒ္ဓါနမဂ္ဂဏ္ဍိကန္တာရံ အဒ္ဓါနမဂ်ံ၊** (ဈ) **နိရုဒကံ ဒီဃမဂ္ဂဏ္ဍိ အတ္ထော။**

➤ ❶ ။ **(ခ) ဆဋ္ဌီ/** ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် အနတ္တာဓိနဟူသည် မိမိ၌ စပ်သူ မဖြစ်ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ မိမိ၌ စပ်သူမဖြစ်ဟူသည် အဘယ်ကြောင့်ပါနည်း။ သတ္တဝါမှန်သမျှ မိမိအလိုရှိသည်၏ အဖြစ်နှင့် ယှဉ်ကြကုန်သည် မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဂ) ဆဋ္ဌီ/ သံဝဏ္ဏနာနဒ္ဓဂ္ဂဟဓာဒနာ ။ ။ ဆရာ၊ ဘုရားရှင်သည် ဒါသဗျာ-ဟု ဟောတော်မူ၏။ ဒါသဗျာ-၌ ဗျ-ပစ္စည်းသည် အပစ္စတ္တိတ် ဇာတတဒ္ဓိတ် အနက်များ၌ သက်သော်ပစ္စည်း ဖြစ်ပါသလော။ အဘယ်အနက်၌ သက်ထားပါသနည်း။ (အတိဗျာပိတ-တင်) စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ) ဆဋ္ဌီ/ လဒိနန္တရဓာဒနာ ။ ။ ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် ကန္တာရဒ္ဓါနမဂ်-ဟု ဟောကြားတော်မူ၏။ ယင်းပုဒ်ကို ကန္တာရောစ အဒ္ဓါနမဂ္ဂေါစ ကန္တာရဒ္ဓါနမဂ္ဂေါ-ဟု ဒွန်သမာသ်, ကန္တာရေ အဒ္ဓါနမဂ္ဂေါ ကန္တာရဒ္ဓါနမဂ္ဂေါ-ဟု တဗ္ဗါရိသ်သမာသ် တွဲစပ်ရပါမည်လော။ ကန္တာရဒ္ဓါနမဂ္ဂေါပုဒ်ကို မည်သည့် သမာသ် တွဲစပ်ရပါမည်နည်း။ တွဲစပ်ရမည့် သမာသ်ကို မပြဆိုချေသော် အတိဗျာပိတဒေါသ မြတ်စွာဘုရားအား သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

(ဈ) ဆဋ္ဌီ/ လဒိနန္တရဓာဒနာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဇ) ဖြင့် ကန္တာရဒ္ဓါနမဂ္ဂပုဒ်ကို ကန္တာရံ အဒ္ဓါနမဂ်-ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ယင်း၌ ကန္တာရ-ဝယ် က-သည် မုဒ္ဒ=ဦးခေါင်းဟူသော အနက်ကိုပင် ဟောပါသလော။ မည်သည့်အနက်ကို ဟောပါသနည်း။ ကန္တာရ-အရ စောရကန္တာရ ဝါဠကန္တာရ အမနုဿကန္တာရ တို့ကိုပင် ယူရပါမည်လော။ မည်သည့် ကန္တာရကို ယူရပါမည်နည်း။ အဒ္ဓါနမဂ်-၌ အဒ္ဓါန-သဒ္ဒါသည် ကာလသဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ်ပင် ဖြစ်ပါသလော။ အဘယ်သဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ် ဖြစ်ပါသနည်း။ (တနည်း) အဒ္ဓါန သဒ္ဒါသည် ကာလအနက်ကိုပင် ဟောပါသလော။ ဤ၌ မည်သည့်အနက်ကို ဟောပါသနည်း။ ဤ၌ ဖြစ်သင့် ယူသင့်သော အနက်ကို တိတိကျကျ မပြဆိုခဲ့သော် အတိဗျာပိတဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။ (အာဘော်ကြည့်၍ အဓိပ္ပါယ်ပြန်လေ)

➤ ❷ ။ **[ဂ+ဃ ဝါကျဒ္ဒိုကို၍]** (ဂ) နံ ယေန ဒိသာဘာဂေနဿ ဂန္ဆကာမတာ ဟောတိ၊ ကွန္ဆာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဂမနာယ။ (ဃ) အထ ကသ္မာ တေန ဂန္ဆံ နံ လဘတိ။ (၃) ပရေသု အဓိနော ပရသ္သေဝ ရုစိယာ ဝတ္တတိ။ (၄) တသ္မာ တေန ဂန္ဆံ နံ လဘတိ။

➤ ❸ ။ ပထိကေဟိ မဂ္ဂိယတေတိ **မဇ္ဈော**။ (၃) ရုဂ်မိုးခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) လမ်းခရီးဒြဗ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) ပန္ထော, ပထော, အဒ္ဓါ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

ပထိကေဟိ မဇ္ဈတေ နိတ္တိဏ် ကရီယတိတိ **မဇ္ဈော**။(၃) သုတ်သင်ရှင်းလင်းခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (ကြွင်းတူ)

http://www.dhammadownload.com

ဘုဥ္ဇတေ အနေနာတိ **ဘူဇေဇာ**။ (၃) စားခြင်းကြိယာ သကတ်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) လက်မောင်း ဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဇာဟု, ဇာဟာ-စသော။

ဘုဇော ဝိယ သင်္ကိစ္စေ သေတမ္ဗော ပေသိတမ္ဗောတိ **ဘုဇိဿော**။

ဘုဇော ဣဿော ဣဿိတမ္ဗော ဇေတ္ထာတိ **ဘုဇိဿော**။(ဋီသစ်-၁၂၉)

သေတမ္ဗော ပေသိတမ္ဗောတိ **ဣဿော**။ ဘုဇော ဝိယ ဣဿော **ဘူဇိဇဿော**။ (၃) လက်ရုံးကဲ့သို့ စေခိုင်းနိုင်သူနှင့် သဒိသိ သဒိသ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) ကျွန်မဟုတ်သူ သည် ဝစနီယ။ (၆) အဒါသ-စသော။

အဓိကတံ ဣနံ ယဿာတိ **အဓိဇနော**။ (၃) ရအပ်သော အစိုးရသူ၏ အဖြစ်နှင့် စပ်ဆိုင်သူ၏ နိဿယ နိဿိတ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) အစိုးရသူ၏အဖြစ်ရှိသူဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဣဿရ, အဓိပတိ-စသော။

အနုဒကတာယ ကံ ပါနီယံ တာရေန္တိ ဇေတ္ထာတိ **ကန္တာဇရော**။ (၃) ရေမရှိသည့်အတွက် သွားဖို့ရန် ခဲယဉ်းခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) ခရီးခဲဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဒုဂ္ဂမ-စသော။

ကေန ပါနီယေန တရန္တိ အတိက္ကမန္တိ ယံတိ **ကန္တာဇရော**။ (၃) ရေဖြင့် လွန်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု။ (ကြွင်းတူ)

➤ ❺ ။ **အနန္နဘူတာတ္ထာ**-ဟိတ်၏ သမ္ဗန်ကား တဿ(ပုရိသဿ) ဖြစ်ပါသည်။(၏/ကို)

➤ ❻ ။ **(က)** ဖြင့် အတ္တနိ အဓိနော အတ္တာဒီနော-ဟု သတ္တမီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထ ပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) နှ-နှင့် အတ္တာဓီနော-ကို နှ အတ္တာဓိနော အနတ္တာဓီနော-ဟု မိဿက တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထ ပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဂ) ဖြင့် ဒါသဗျာဒ္ဒ ဗျ-ပစ္စည်း၏ ဘာဝတဒ္ဓိတ်အနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ပစ္စယတ္ထ) ဒါသဿ ဘာဝေါ ဒါသဗျံ (တမှာ ဒါသဗျာ) ဟု ပြုရမည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) သိစေသည်။

(ဃ) ဖြင့် ဘုဇိဿဟူသည် မိမိဥစ္စာဖြစ်သည့် ခန္ဓာကိုယ် အတ္တဘောကြီးကို မိမိကိုယ်တိုင် ပိုင်ဆိုင် လာခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) ယင်းအဓိပ္ပါယ်နှင့် လျော်ညီစွာ (အပရာခီနတာယ အတ္တနော) ဘုဇော ဝိယ သင်္ကိစ္စေ သေတမ္ဗော ပေသိတမ္ဗောတိ ဘုဇိဿော-ဟု ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ် ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဆ) ဖြင့် တတောနိဒါနံ-ဒ္ဒ တ-သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်၏ ဘုဇိဿကို စွဲယူသုံးသပ်သည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (သဗ္ဗနာမလိင်္ဂတ္ထ) တတောနိဒါနံပုဒ်ကို တမေဝ နိဒါနံ တတောနိဒါနံ-ဟု ကမ္မဓာရယ်၊ (တနည်း) တမေဝ နိဒါနံ ယဿာတိ တတောနိဒါနံ-ဟု ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (သမာ သ လိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဇ) ဖြင့် ကန္တာရဒ္ဓါနမဂ္ဂ-ပုဒ်ကို ကန္တာရဉ္စ တံ အဒ္ဓါနမဂ္ဂဉ္စာတိ ကန္တာရဒ္ဓါနမဂ္ဂံ-ဟု ဝါက္ပာဝဓိကန္တ ကမ္မဓာရယ်သမာသ် တွဲစပ်ရမည်ဟု သိစေပါသည်။(သမာသလိင်္ဂတ္ထ)

(ဈ) ဖြင့် ကန္တာရ-ဒ္ဒ က-သဒ္ဒါသည် မုဒ္ဒ=ဦးခေါင်းအနက်ကို မဟော၊ ရေ-ဟူသော အနက်ဟော

http://www.dhammadownload.com

သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(နာမလိင်္ဂတ္ထ) ကန္တာရ-အရ စောရကန္တာရ စသည်တို့ကို မယူရ၊ နိရုဒက ကန္တာရ ကို ယူရမည်ကိုငင်း(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) ယင်းအရကောက်နှင့် လျော်ညီစွာ အနုဒကတာယ က် ပါနီယ် တာရေန္တိ ဇတ္ထာတိ ကန္တာရော-ဟု ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) ဏ-ပစ္စည်း၏ အဓိကရဏ သာဓန အနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဒု-ပစ္စယတ္ထ) အဒ္ဓါန-သဒ္ဒါသည် ဤ၌ ကာလအနက်ကို မဟော၊ ဒီဃ=အရှည်ဟူသော အနက်ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(နာမလိင်္ဂတ္ထ) (ဝါ) အဒ္ဓါ-သဒ္ဒါသည် ဒီဃ-သဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ပရိယာယပြ အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ❽ ။ **အာဗာဓိကနှင့် ဒုက္ခိတ အစဦး** ။ ။ အာဗာဓ-ဟုဆိုအပ်သော မူလအနာရောဂါကြောင့် ဆင်းရဲဒုက္ခ ရောက်နေသူကို "အာဗာဓိက"ဟု ခေါ်ပါသည်။

ဆိုခဲ့ပြီး မူလအနာရောဂါမှ ဆက်ကာဆက်ကာ ဖြစ်ပေါ်လာသော ဆင်းရဲဒုက္ခဟု ဆိုအပ်သော နောက် နောက် အနာရောဂါကြောင့် ဆင်းရဲဒုက္ခရောက်နေသူကို "ဒုက္ခိတ"ဟု ခေါ်ပါသည်။ ဤသို့ ထူးသည်။

➤ ❾ ။ **(ဇ+ဈ) ဓါတ္ဈ** = ကန္တာရဒ္ဓါနမဂ္ဂိ၊ ကန္တာရဒ္ဓါနမဂ္ဂသံ။

နိရုဒကံ ဒီဃမဂ္ဂံ၊ ဣတိ အတ္ထော သုလက္ခိတော။ (တတိယ ရ-ကာရဝိပုလာဂါထာ)

➤ ❶❿ ။ **ဣဿဇ္ဇာ-အစ** ။ ။ (၁) ဆန္ဒ စေတသိက်သည် ဓမ္မရတိဌာယီဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရ ရသ။ (၂) သွားလိုသော အရပ်ဒေသသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) ထိုအရပ်သို့ သွားလိုခြင်းအကြောင်း ကိစ္စသည် ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ။ (၄) လိုရာအရပ်သို့ ရောက်ခြင်း, ကိစ္စ အသွယ်သွယ်ပြီးမြောက်ခြင်းစသည် သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဓါဓဿ-ဠ္ဟ အသဓေတ်အစ ။ ။ (၁) စက်ဆုပ်ဖွယ် အစာအာဟာရကို စားသောက်သုံးဆောင်သော ကျွန်၏ သန္တာန်၌ လောဘပြဋ္ဌာန်းသော လောဘမူစိတ္တဖြစ်သည် ကာမရတိဌာယီဘာဝ+ကာမသိဂ်ါရ ရသ။ (၂) စက်ဆုပ်ရွံရှာဖွယ်ကောင်းသော အစာအာဟာရသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) ယုတ်ညံ့သော ကျွန်မျိုး၌ ဖြစ်ရခြင်း စသည်တို့သည် ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ။ (၄) စက်ဆုပ်ဖွယ်ရာ အစာအာဟာရများကို စားသုံးခြင်းဖြင့် အားအင်ပြည့်ဖြိုးလာခြင်း, သခင်၏ ခိုင်းစေမှုဟူသမျှကို လုပ်ကိုင်ပေးနိုင်ခြင်းစသော အကျိုး အဆက်ဆက်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဂါထာ (၁၀၉) [ဌ၊၁၉၁။] (ဘာဋီ၊တ၊၁၄၅)

(က) ယထာ ပန ဝိတ္ထရောဂါတုရော မဓုသက္ကရာဒီသု ဒိန္နေသု ဝိတ္ထရောဂါ တုရတာယ နေသံ ရသံ န ဝိန္ဒတိ။ (ခ) ""တိတ္တကံ တိတ္တက""န္တိ ဥဂ္ဂိရတိ ဧယေဝ။

(ဂ) ဧဝမေဝ ဗျာပန္နစိတ္တော ဟိတကာမေဟိ အာစရိယုပဇ္ဈာယေဟိ အပ္ပမတ္တကမ္ပိ သြဝဒိယမာနော သြဝါဒံ န ဂဏှာတိ။

(ဃ) ""အတိဝိယ ဓမေ တုမှေ ဥပဒ္ဒဝေထာ""တိ အာဒီနိ ဝတ္တာ ဝိဇ္ဈတိ။

(င) ဝိတ္ထရောဂါတုရတာယ သော ပုရိသော မဓုသက္ကရာဒီနံ ဝိယ ကောဓတုရတာယ ဗျာနသုခါဒီဘောဒံ သာသနရသံ န ဝိန္ဒတီတိ။

➤ ❶ ။ **(က) ဆို့/** ဆရာ၊ ဆရာသည် ဝိတ္ထရောဂါတုရော တေသံ ရသံ နှ ဝိန္ဒတိ-ဖြင့်

http://www.dhammadownload.com

သည်းခြေပျက်သော အနာ နိပ်စက်ခံရသောသူသည် ပျားသကာစသည်တို့၏ အရသာကို မခံစားရဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ သည်းခြေပျက်ရောဂါရှင်အား ပျားသကာစသည်တို့ကို ပေးအပ်ကုန်သည်သာ မဟုတ်ပါလော။ အဘယ့်ကြောင့် သည်းခြေပျက်သော ရောဂါရှင်သည် ပျားသကာစသည်တို့၏ ချိုသော အရသာကို မခံစားရပါသနည်း။(သဘာဝဝိရောဓိဒေါသ–တင်) စုဒ်ကြောင့် (က) မိန့်။

(ခ) ဒုဋ္ဌ/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် သည်းခြေရောဂါရှင်အား ပျားသကာစသည်ကို ပေးထားပါလျက် ပျားသကာစသည်တို့၏ ချိုသောအရသာကို မခံစားရဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ချိုသော အရသာကို မခံစားရလျှင် ငန် စပ် ခါးသော အရသာများကို နှစ်သက်စွာပင် စားမျိုသုံးဆောင်သည်ဟု မှတ်ရပါမည်လော။ အဘယ်နည်းအားဖြင့် မှတ်သားကြရပါမည်နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဃ) ဒုဋ္ဌ/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် အကျိုးစီးပွားကို လိုလားသော ဆရာ ဥပဇ္ဈာယ်တို့က အနည်းငယ်မျှ ဆုံးမသော်လည်း ဒေါသစိတ်ရှိသူသည် အဆုံးအမကို မခံယူဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ အဆုံးအမ ဩဝါဒကို မခံယူရုံသာဖြစ်၍ ပြန်လှန်ပြောဆိုမှုမရှိဘဲ တခြားတနေရာရှိ သာသနာ့ဘောင်ဝယ် ဆိတ်ငြိမ်စွာဖြင့် နေထိုင်၏ဟူ၍ မှတ်သားရပါမည်လော။ အဘယ်နည်းအားဖြင့် မှတ်သားရပါမည်နည်း။

(င) ဒုဋ္ဌ/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဂ+ဃ) တို့ဖြင့် ဆရာ ဥပဇ္ဈာယ်တို့က အကျိုးအကြောင်းပြကာ ဆုံးမပါလျက် မနာခံဘဲ ဒေါသစိတ်ရှိသူသည် လူထွက်သွား၏ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ယင်းဒေါသစိတ်ရှိသူသည် လူ့ဘဝဖြင့်ပင် ဈာန်ချမ်းသာ စသည်အဖြာဖြာရှိသော တမဂ် တဖိုလ် သာသနာ့အရသာများကို ခံစားသုံးဆောင်ရပါသေးသလော။ အဘယ်နည်းအားဖြင့် မှတ်သားကြရပါမည်နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (င)မိန့်။

➤ ❷ ။ **[က–ဓါကျကို်ရှ]** (၁) နနှ မခုသက္ကရာဒီနိ ဒိန္နာနိ။ (၂) အထ ကသ္မာ ပိတ္တရောဂါတုရော တေသံ ရသံ နာ ဝိန္ဒတိ။ (၃) နနှ ပိတ္တရောဂါတုရတာ ဟောတိ။

(၄) တသ္မာ ပိတ္တရောဂါတုရော တေသံ ရသံ နာ ဝိန္ဒတိ။

[က+ခ–ဓါကျဒို်ကို်ရှ] (၁) နနှ မခုသက္ကရာဒီနိ ဒိန္နာနိ။ (၂) အထ ကသ္မာ ပိတ္တရောဂါတုရော တေသံ ရသံ နာ ဝိန္ဒတိ။ တိတ္တကံ တိတ္တကန္တိ ဥဂ္ဂိရတိယေဝ။ (၃) ပိတ္တရောဂါတုရတာယ။ (၄) တသ္မာ ပိတ္တရောဂါတုရော တေသံ ရသံ နာ ဝိန္ဒတိ။ တိတ္တကံ တိတ္တကန္တိ ဥဂ္ဂိရတိယေဝ။

[ဂ–ဓါကျကို်ရှ] (၁) နနှ ဟိတကာမေဟိ အာစရိယုပဇ္ဈာယေဟိ အပွမတ္တကမ္ပိ ဩဝဒိယမာနော ဟောတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ ဩဝါဒံ နာ ဂဏှာတိ။ (၃) နနှ ဗျာပန္နစိတ္တော ဟောတိ။

(၄) တသ္မာ ဩဝါဒံ နာ ဂဏှာတိ။

[၎–ဆ္ဌ ဥပဓမယျ ဓါကျကို်ရှ] (၁) နနှ ဈာနသုခါဒိဘောဒေါ သာသနရသော ဒိန္နော။ (၂) အထ ကသ္မာ ဈာနသုခါဒိဘောဒံ သာသနရသံ နာ ဝိန္ဒတိ။ (၃) နနှ ကောဓာဘိုရတာ ဟောတိ။

(၄) တသ္မာ ဈာနသုခါဒိဘောဒံ သာသနရသံ နာ ဝိန္ဒတိ။

သော ဒုတိယဒိဝသေ မုတ္တော ""အဟော ဟိယျော နက္ခတ္တံ မနာပံ, အဟော နစ္ဆံ, အဟော ဂီတ""န္တိ အာဒီနိ သုတွာပိ ပဋိဝစနံ နဒေတိ။ ကိံ ကာရဏာ? နက္ခတ္တသဒ္ဒသ အနနုဘူတတ္တာ။(၁၉၁)

(၁) နနှ သော ဒုတိယဒိဝသေ မုတ္တော "အဟော ဟိယျော နက္ခတ္တံ မနာပံ, အဟော နစ္ဆံ, အဟော

http://www.dhammadownload.com

ဂိတာ"န္တိ အာဒီနိ-သုဏာတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ ပဋိဝစနံ နာ ဒေတိ။

(၃) နာနာ နာကွတ္တံ အနာနုဘောတော။ (၄) တသ္မာ ပဋိဝစနံ နာ ဒေတိ။

သောပိ[ဥဋ္ဌိတေ ဓမ္မသဝဓေန ""အဟော ဓမ္မသဝဓံ.အဟော ကာရဏံ,အဟော ဥပမာ""တိ] ဓမ္မသဝနသဒ္ဒံ ဘဏာမာနာနံ သုတွာပိ ပဋိဝစနံ နာ ဒေတိ။ ကိံ ကာရဏာ? ထိနမိဒ္ဓဝသေန ဓမ္မကထာယ အနနုဘူတတ္တာ။ (၁၉၁)

(၁) နာနာ သောပိ (ဘိက္ခု) [ဥဋ္ဌိတေ ဓမ္မသဝနေ "အဟော ဓမ္မသဝဓံ, အဟော ကာရဏံ, အဟော ဥပမာ"တိ] ဓမ္မသဝနသဒ္ဒံ ဘဏာမာနာနံ ဝစနာ သုဏာတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ ပဋိဝစနံ နာ ဒေတိ။ (၃) နာနာ ထိနမိဒ္ဓဝသေန ဓမ္မကထံ အနနုဘူတောဝ။ (၄) တသ္မာ ပဋိဝစနံ နာ ဒေတိ။

နကွတ္တသ အာဒိမဇ္ဈပရိယောသာနံ အနုဘဝိတုံ နာ လဘတိ၊ ကသ္မာ? ပရာမိနတာယ။(၁၉၁)

(၁) နာနာ နာကွတ္တံ ကိဉ္စာ ဟောတိ ဒါသော။ (၂) အထ ကသ္မာ နကွတ္တသ အာဒိမဇ္ဈပရိယောသာနံ အနုဘဝိတုံ နာ လဘတိ။ (၃) နာနာ ပရာမိနတာ ဟောတိ။

(၄) တသ္မာ နကွတ္တသ အာဒိမဇ္ဈပရိယောသာနံ အနုဘဝိတုံ နာ လဘတိ။

[ဇဝမဝဝိနယေ အပကတညုတာ]ဝိဓဝကတ္တာယ အရည်ပဝိဒ္ဓေနာဝိကိသ္မိဉ္စိဒဝအန္တမသော ကဋိယမံသေပိ အကဋိယမံသသညာယ ဥပ္ပန္နာယ ဝိဓဝေကံ ပဟာယ သီလဝိသောဓနတ္ထံ ဝိနယ ရေသ သန္တိကံ ဂန္တ္ဗံ ဟောတိ၊ ဝိဓဝကာသုခံ အနုဘဝိတုံ နာ လဘတိ။

ကသ္မာ? ဥဒ္ဒစ္စကုက္ကုစ္စာဘိဘူတတာယာတိ။ (၌၁၉၁)

(၁) နာနာ ဝိဓဝကတ္တာယ အရည် ပဝိဒ္ဓော ဟောတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ ဝိဓဝကာသုခံ အနုဘဝိတုံ နာ လဘတိ။ (၃) နာနာ ဥဒ္ဒစ္စကုက္ကုစ္စာဘိဘူတတာ ဟောတိ။

(၄) တသ္မာ ဝိဓဝကာသုခံ အနုဘဝိတုံ နာ လဘတိ။

* (၁) နာနာ ကဋိယမံသံ ဟောတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ ဝိဓဝကံ ပဟာယ သီလဝိသောဓနတ္ထံ ဝိနယဓရဿ သန္တိကံ ဂန္တ္ဗံ ဟောတိ။ (၃) နာနာ အကဋိယမံသသညာ ဥပ္ပန္နာ။

(၄) တသ္မာ ဝိဓဝကံ ပဟာယ သီလဝိသောဓနတ္ထံ ဝိနယဓရဿ သန္တိကံ ဂန္တ္ဗံ ဟောတိ။

➢ ❻ ။ ဗျာပန္နတော ဒေတောနာတိ **ဗျာပန္နော**။ အာဃမ္မဏာ စိန္တေန္တိတိ **စိတ္တံ**။ ဗျာပန္နေန ယုတ္တံ စိတ္တံ ယဿာတိ **ဗျာပန္နစိတ္တော**။ (၃) ဒေါသနုဉ်ယျဉ်သော စိတ်၏ ယင်းစိတ်တည်ရာ ပုဂ္ဂိုလ်ခြင်းနှင့် ဌာနီဌာန အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) ဒေါသကြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်ခြင်းသည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) ဗျာပန္နမန, ဗျာပါဒစိတ္တ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

အပိဒဓာတိတိ **ပိဒ္ဓံ**။ (၃) ပိတ်ဖုံးခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) သည်းခြေခြင်းသည် ဝစနီယ။ (၆) မာယု-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

ရုဇတီတိ **ရောဂေါ**။ (၃) နာကြင်ခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) အနာရောဂါခြင်းသည် ဝစနီယ။ (၆) အာတင်္ကော, အာဗာဓော-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

မညတိ ဉာယတိ မဒုရန္တိ **မဒ္ဒု**။ (၃) သိခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ပျားရည်ခြင်း

http://www.dhammadownload.com

သည် ဝစနီယ။ (ဖ) သာဒု-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။ (ပ-အုပ် ၂၂၄-လည်းရှု)

သာသနသာ ရသံ **သာသနရသံ**။/သာသနမေဝ ရသံ **သာသနရသံ**။

➢ ❾ ။ **ပိတ္တဓရောဂါတုရတာယ**-၌ တာသမ္မနိကား= ပိတ္တရောဂါတုရသာ။ (၏/သည် စပ်)

စကာဓေတုရတာယ-၌ တာသမ္မနိကား= ဗျာပန္နစိတ္တသာ ဘိက္ခုနော်။ (၏/သည် စပ်)

➢ ❿ ။ **(ခ)** ဖြင့် ထို(ပိတ္တရောဂါတုရ) ပုဂ္ဂိုလ်အား သည်းခြေပျက်နေသောကြောင့် အလုံးစုံသော ပျားသကာစသည်သည် မချိုမြိန်သည်၏ အဖြစ်နှင့် ပြည့်စုံ၏ ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေသည်။(ဘာဝတ္ထ)

(က) ပါမောဇ္ဇံ ဇာယတီတိ တုဋ္ဌာကာရော ဇာယတိ။

(ခ) ပီတိ မနသော ကာဓေယာ ပဿမ္ဘတီတိ ပီတိသမ္မယုတ္တစိတ္တသော ပဂ္ဂလသော နာမကာယော ပဿမ္ဘတိ၊ ဝိဂတဒရထော ဟောတိ။

(က) ၌ တုဋ္ဌာကာရော-ဖြင့် ပါမောဇ္ဇ-အရ နှစ်သက်သော အခြင်းအရာဟူသော နုသောပီတိ (တရုဏပီတိ) ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

(ခ) ၌ ပီတိသမ္မယုတ္တစိတ္တသ-ဖြင့် ပီတိပုဒ်ကို ပီတိယာ သဟိတံ ပီတိ-ဟု ဥတ္တရပဒလောပ တတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(သမာသလိင်္ဂ်တ္ထ) မန-သဒ္ဒါ၏ စိတ်-အနက်ကို ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(နာမလိင်္ဂ်တ္ထ) ပီတိနှင့် မနော-ကို ပီတိ မနော တေသာတိ ပီတိ မနော၊ (ဝါ) ပီတိယာ သမ္မယုတ္တမနော ယသာတိ ပီတိမနော-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ ပီတိနှင့်ယှဉ်သော စိတ် ရှိသောပုဂ္ဂိုလ်ကို ယူရမည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

နာမကာယော-ဖြင့် ကာယ-အရ ကာယလဟုတာ စသည်တို့ကဲ့သို့ ဝေဒနာ-စသော ခန္ဓာသုံးပါးကို မယူရ၊ ကာယာယတန စသည်တို့ကဲ့သို့ ရူပကာယကိုလည်း မယူရ၊ အလုံးစုံသော အရူပကာယ(နာမ ကာယ) ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

ဝိဂတဒရထော ဟောတိ-ဖြင့် ဩမ်း၏(ပဿမ္ဘတိ) ဟူသည် ကာယပဿဒ္ဓိ စိတ္တပဿဒ္ဓိ၏အစွမ်း ဖြင့် ဩမ်းသည်မဟုတ်၊ ကိလေသာဟူသော ပူပန်ခြင်းမှ ဩမ်းခြင်း, ကင်းခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည် (ဘာဝတ္ထ)

➢ ❼ ။ **သာသနရသံ-ဟူသည်** = ဗျာနသုခါဒိဘောဒံ သာသနရသံ-ဟူသော အဋ္ဌကထာ စကားအရ ဗျာန်ချမ်းသာ စသည်ကို သာသနရသံ-ဟု ခေါ်ပါသည်။

➢ ❺ ❻ ။ **(က) ဓါက္ခကိဉ္စ** ။ ။ (၁) သည်းခြေရောဂါရှိသူ၏ သန္တာန်၌ စက်ဆုတ်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော ဓေါသပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဒိဂုဏ္ဌဌသိဘာဝ+ဗီဘစ္ဆရသ။ (၂) သည်းခြေရောဂါသည်၎င်း, ဓေတ်ပျက်သော အစာကို စားမိခြင်းသည်၎င်း အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) ယင်း အစာကို စားမိဖို့ရန်ဖြစ်ပေါ်လာသော ဆန္ဒသည် ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ။ (၄) ပျားသကာ စသည်တို့၏ အရသာကို မသိနိုင်ခြင်းစသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

(ဂ) ဩဝဓိယာဓနော-၌ အန္တဇ္ဇာကို ကိုယဲ့ပြု၍ ။ ။ (၁) ဇာပည်သောတုနေတို့၏ အကျိုး ကို လိုးလား၍ သွန်သင်ပြသ ညွှန်ကြားဆုံးမသော ဆရာဥပဇ္ဈာယ်တို့၏ သန္တာန်၌ မေတ္တာ စေတနာပြဋ္ဌာန်းသော

http://www.dhammadownload.com

မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာ စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရတိဌာယီဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရ ရသ။ (၂) ဗျာပန္နစိတ္တရဟာန်းသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) ဩဝါဒကထာများသည်၎င်း, ဆရာ ဥပဇ္ဈာယ်၏ တပည့်၏ အကျိုးစီးပွားကို လိုလားမှုသည်၎င်း ဥဒ္ဓိပနဝိဘာဝ။ (၄) ဆုံးမဩဝါဒကို လိုက်နာသဖြင့် မျက်မှောက် ဘဝ၌ပင် ဗျာန်ချမ်းသာ စသည်တို့ကို ရရှိခြင်းစသော ကောင်းကျိုးအဆက်ဆက်သည် အနုဘာဝ။

(၈) နု ဇာဒီ–အစရ ။ ။ (၁) ဆုံးမဩဝါဒကို မနာယူသော တပည့်၏ သန္တာန်၌ ဒေါသ ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ကောဒ္ဓဿီဘာဝ+ရုဒ္ဓရသ။ (၂) စီးပွား လိုလားသော ဆရာဥပဇ္ဈာယ်တို့၏ ဩဝါဒကားသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) တပည့်၏ အယောနိသော မနသိကာရသည် ဥဒ္ဓိပနဝိဘာဝ။ (၄) ဗျာန်ချမ်းသာ–စသော သာသနာ့အရသာကို မရရှိ မခံစားနိုင်ခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝ။

ပါဌ (ဘာဝ) [၆၂၊၁၉၄။] (ဘာဋီ၊တ၊၁၆၀)

(က) သုခံ ဝေဒေတိတိ ကာယိကဿိ စေတသိကဿိ သုခံ ဝေဒယတိ။

(ခ) စိတ္တံ သမာဓိယတီတိ ဣကမိနာ နေက္ခမ္မသုခေန သုဒိတာသေ ဥပစာရဝေသေနပိ အပ္ပနာ ဝသေနပိ စိတ္တံ သမာဓိယတိ။

(ဂ) ဧသော ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ(ပ) ပဌမံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတီတိအာဒိ ပန ဥပစာရသမာဓိနာ သမာဟိတော စိတ္တေဥပရိဝိသေသဘူတံ အပ္ပနာသမာဓိနာ သမာဟိတော စိတ္တေ တာသေ သမာဓိနော ပဘေဒဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

(ဃ) ဣမမေဝ ကာယန္တိ ဣကမံ ကရဇကာယံ။

➢ ❹ ။ (၈) စိတ္တံ သမာဓိယတီတိ၊စိတ္တံ သမာဓိယတိဟူသည်ကား။ဣကမိနာ နေက္ခမ္မသုခေန၊ဤ နိဝရဏတို့မှ ထွက်မြောက်ကြောင်းသုခဖြင့်။သုခိတသော၊လွန်စွာဖြစ်သော ချမ်းသာခြင်းရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဥပစာရဝေနပိဥပစာရသမာဓိ၏ အစွမ်းဖြင့်၎င်း။အပ္ပနာဝသေနပိအပ္ပနာသမာဓိ၏ အစွမ်းဖြင့်၎င်း။စိတ္တံ၊စိတ် သည်။သမာဓိယတိ၊တည်ကြည်၏။

(ဂ) ပန၊ဆက်ဦးအံ့။သော ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ(ပ) ပဌမံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိတိအာဒိ၊ဝိဟရတိ အစရှိသော စကားကို။ဥပစာရသမာဓိနာ၊ဥပစာရသမာဓိဖြင့်။စိတ္တေ၊စိတ်ကို။သမာဟိတေ၊ကောင်းစွာ အာရုံ၌ ထားအပ်ပြီးသော်။(ဝါ) တည်ကြည်ပြီးသော်။ဥပရိ၊အထက်၌။ဝိသေသဘူတံ၊အကျိုးထူးကို ပြခြင်းအကျိုး ငှာငင်း။အပ္ပနာသမာဓိနာ၊အပ္ပနာသမာဓိဖြင့်။စိတ္တေ၊ကို။သမာဟိတေ၊သော်။(ဝါ)သော်။တသေ သမာဓိနော၊ထို ပဌမဈာန် အစရှိသော သမာဓိ၏။ပဘေဒဒဿနတ္ထံ၊အထူးအပြားကို ပြခြင်းအကျိုးငှာငင်း။ဝုတ္တံ၊ဟောတော်မူ အပ်ပြီ။ဣကံတိ၊ဤသို့။ဆေဒိတဗ္ဗံ၊သိထိုက်၏။

➢ ❺ ။ **(က)ဒ္ဝို/ သံဝဏ္ဏနာနုဗ္ဗေဓနာ ။ ။** ဆရာ၊ ဘုရားရှင်သည် သုခံ ဝေဒေတိ ဟု ဟောကြားတော်မူ၏။ သုခံ ဝေဒေတိ–ဟူသည် ကိုယ်ဖြစ်သော ချမ်းသာကိုသာ (သို့မဟုတ်) စိတ်၌ဖြစ်သော ချမ်းသာကိုသာ ခံစား၏၊ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို ဆိုလိုပါသလော။ အဘယ်ချမ်းသာကို ခံစားသည်ကို သုခံ ဝေဒေတိ–ဟု ဆိုလိုပါသနည်း။(အပရိပုဏ္ဏာ၊ အဗျာပိတဒေါသ–တင်) စုဒ်ကြောင့် (က) မိန့်။

ကားး– ကာယိက စေတသိက သုခနှစ်ပါးကို ခံစားခြင်းကို သုခံ ဝေဒေတိ–ဟု ဆိုလိုပါ၏၊ဟူလို

http://www.dhammadownload.com

(၈) သို့/ စဒါသာရောမနစောဒနာ ။ ။ ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် သော ဝိဝိစွေဝ ကာမေဟိ(ပ) ပဌမံ စျာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ စသည်ကို ဟောတော်မူ၏။ သုခိနော စိတ္တံ သမာဓိယတိ–ဟူသော စကား ဖြင့်ပင် ဥပစာရ, အပ္ပနာတို့၏ အစွမ်းဖြင့် စိတ်၏တည်ကြည်မှုကို ဟောအပ်ပြီးဖြစ်သည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်ပါလျက် ဝိဝိစွေဝ ကာမေဟိ–စသော ဒေသနာကို အဘယ်အကျိုးငှာ ဟောတော်မူပါသနည်း။ အကယ်၍ မဟောသင့်ဘဲလျက် ဟောချေသော် ပုနရုတ္တိ နိရုတ္တက ဂန္ထဂရုဒေါသများ မြတ်စွာဘုရားအား သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

စာစပ် ။ ။ ရှေ့ **သမာဟိတော**–ကား သော်–ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် ဥပရိဝိသေသဒဿနတ္ထံ–ဝယ် ဒဿနကြိယာ၌ လက္ခဏ၊ ဒဿနကြိယာကား လက္ခဏ အဖြစ်ဖြင့် စပ်အပ်၏။

နောက် **သမာဟိတော**–ကား သော်–ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် ပဘေဒဒဿနတ္ထံ–ဝယ် ဒဿနကြိယာ၌ လက္ခဏ၊ ဒဿနကြိယာကား လက္ခဏ အဖြစ်ဖြင့် စပ်အပ်၏။

➢ ၉ ။ [**ဂ–ဝါက္ယကို့ရှ်**] (၁) နနု "သုခိနော စိတ္တံ သမာဓိယတီ"တိ စတေနေဝ ဥပစာရ ဝသေနပိ အပ္ပနာဝသေနပိ စိတ္တဿ သမာဓာနံ ကထိတံ။ (၂) အထ ကသ္မာ (ကိမတ္ထံ) "သော ဝိဝိစွေဝ ကာမေဟိ"တိ အာဒိ ဝုတ္တံ။ (၃) နနု ဥပစာရသမာဓိနာ သမာဟိတေ စိတ္တေ ဥပရိဝိသေသဒဿနတ္ထံ အပ္ပနာသမာဓိနာ သမာဟိတေ စိတ္တေ တဿ သမာဓိနော ပဘေဒဒဿနတ္ထံ ဟောတိ။

(၄) တသ္မာ (တဒတ္ထံ) "သော ဝိဝိစွေဝ ကာမေဟိ"တိ အာဒိ ဝုတ္တံ။

[ပထမ–သမာဟိတော–ကို့ရှ်] (၁) နနု ဥပစာရသမာဓိနာ သမာဟိတံ စိတ္တံ။ (၂) အထ ကိမတ္ထံ သော ဝိဝိစွေဝ(ပ) ဝိရဟတီတိ အာဒိ ဝုတ္တံ။ (၃) နနု ဥပရိဝိသေသ ဒဿနတ္ထံ။

(၄) သော ဝိဝိစွေဝ(ပ) ဝိရဟတီတိ အာဒိ ဝုတ္တံ။

[ဒုတိယ–သမာဟိတော–ကို့ရှ်] (၁) နနု အပ္ပနာသမာဓိနာ သမာဟိတံ စိတ္တံ။ (၂) အထ ကိမတ္ထံ သော ဝိဝိစွေဝ(ပ) ဝိရဟတီတိ အာဒိ ဝုတ္တံ။ (၃) နနု သမာဓိနော ပဘေဒ ဒဿနတ္ထံ။

(၄) သော ဝိဝိစွေဝ(ပ) ဝိရဟတီတိ အာဒိ ဝုတ္တံ။

➢ ၉ ။ ဂဗ္ဘာသယေ ကရီယတီတိ **ကရော**။ [သားအိမ်၌ပြုအပ်, ထည့်သွင်းအပ်သောကြောင့် အဓိ၏ သွေး, အဘ၏သုက်သည် **"ကရ"** မည်၏။] ကရတော ဓာတော **ကရေဇော**။

(၃) မိဘနှစ်ပါး သုက်သွေး၏ ဖြစ်ပေါ်လာသော(အဏ္ဏ၌ လောဗုဇ အဖြစ်ဖြင့် အဓိဝမ်း၌ဖြစ်ရသော စတုသန္ဓတိရုပ်အပေါင်းတည်းဟူသော) ခန္ဓာကိုယ်နှင့် အကြောင်း–အကျိုး အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) သုက်သွေးကြောင့်ဖြစ်သော ခန္ဓာကိုယ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) သုက္က သောဏိတသမ္ဘူတော–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

(ဝဒန္တို့ ဝါဒ) ကရောတိ ပုတ္တေ နိဗ္ဗတ္တေတိတိ **ကရော**။ [သားသမီးကို ဖြစ်စေတတ်သောကြောင့် ထို သုက်သွေးနှစ်မျိုးသည် **"ကရ"** မည်ပါသည်။] ကရေန ဇာတောတိ **ကရေဇော**။ (ထုတ်ပုံတူ၏)

သမ္မာ အာဓိယတေတိ **သမာဟိတံ**။ (၃) ကောင်းစွာ အာရုံ၌ ထားခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) စိတ်ဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) သမာဓာန, ဧကဂ္ဂ–စသော။

http://www.dhammadownload.com

➢ ❾ ။ **သမာဟိတော**-ကို သမာဟိတတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင် စိတ္တသ-ဟု သမ္မန် ခံရပါမည်။ (၏/ကို စပ်) * ဘာဝယောဂပုဒ်၏ ပစ္စယတ္ထကား= ကမ္မတ္ထ ဖြစ်ပါသည်။

➢ ❿ ။ **(က)** ၌ **ကာယိကဿ စေတသိကဿ သုခံ**-ဖြင့် သုခ-အရ ကာယိကသုခ, စေတသိက သုခကို ယူရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(အဘိဓေယျတ္ထ) ဝေဒယတိ-ဖြင့် ဆဒေတိ-ကြိယာ၏ စုရာဒိဂိဏ်း ကြိယာ၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ခ) ၌ **ဣမိနာ နေတ္တမ္မသုခေန သုခိတဿ**-ဖြင့် သုခိနော စိတ္တံ သမာဓိယတိ-ဟူသော သံဝဏ္ဏေ တဗ္ဗပါဠိ၌ သုခိနော-ဝယ် (သုခဗုဒ်+ဣ)-ပစ္စည်း) ဤပစ္စည်း၏ အဿတ္ထိအနက်၌ သက်သည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ပစ္စယတ္ထ) သုခံ အဿ အတ္ထိတိ သုခီ-ဟု ပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(အဘိဓေယျတ္ထ) နော-သည် သဝိဘတ်၏ ကာရီယ၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဝိဘတ္တိပဒ) သုခ-အရ နေက္ခမ္မသုခကို ယူရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဥပစာရသမာဓိ အပ္ပနာသမာဓိ-ဖြင့် စိတ္တံ သမာဓိယတိ-၌ စိတ်တည်ကြည်၏ဟူသည် ဥပစာရ သမာဓိ, အပ္ပနာသမာဓိ၏ အစွမ်းဖြင့် စိတ်တည်ကြည်သည်၏ အဖြစ်ကို သိစေသည်။(ဘာဝတ္ထ)

(တနည်း) စိတ္တံ သမာဓိယတိ-၌ သမာဓိ-အရ ဥပစာရသမာဓိ, အပ္ပနာသမာဓိကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

(ဃ) ၌ ကရဏကာယံ-ဖြင့် ဣမမေဝ ကာယံ-၌ ကာယ-အရ နာမကာယကို မယူရ၊ အဘိသန္ဒေတိ ကြိယာနှင့် စပ်သောကြောင့် ကရဏကာယကို ယူရမည်ကိုငင်း(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) ဣမမေဝ-၌ ဧဝ-၏ အနတ္ထက၏ အဖြစ်ကိုငင်း(နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

➢ ❶ ။ **ဥပရိဝိဒသသဒ္ဒသဏနတ္ထံ-၌ ဥပရိဝိဒသသ-အရ** ။ ။ ဥပစာရသမာဓိ, ပဌမဈာနာဒိ သမာဓိ-မှ အထက်ဖြစ်သော ပထမ ဒုတိယာဈာနာဒိဝိသေသကို ယူရပါမည်။

ပဇာဘဒ္ဒဿနတ္ထံ-၌ ပဇာဘ-အရ ။ ။ ဒုတိယဈာနာဒိဝိဘာဂ, ပဌမာဘိညာဒိဝိဘာဂ၏ အထူး အပြားကို ယူရပါမည်။

ဧနက္ခမ္မသုခန-အရ ။ ။ ကိလေသာနိဝရဏပက္ခမှ ထွက်မြောက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်ငင်း, ပထမဈာန်ပက္ခ၌ ယှဉ်သောကြောင့်ငင်း ဥပစာရသုခ အပ္ပနာသုခ နှစ်ပါးလုံးကို ယူရပါမည်။

➢ ❷ ❶ ။ **အပ္ပနာသမာဓိနာ သမာဟိတော စိဒတ္တော-၌ ဘာဝါလက်္ခဏတ္ထတ်မှ်**

(၁) အပ္ပနာသမာဓိသည် သမ္မဒ္ဓသီဘာဝ+သန္တရသ မည်၏။။ (၂) ကသိဏ်းပညတ်စသော အာရုံသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝမည်၏။ (၃) တိဟိတ်ပဋိသန္ဓေနေခဲ့ခြင်း စသည်သည် ဥဒ္ဓိပနဝိဘာဝ မည်၏။ (၄) အထက်ဈာန် မဂ် ဖိုလ်ကိုရခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

(က) ဥတ္တံ-၌ ဝစနတ္ထေ ။ ။ (၁) ဘုရားရှင်၏ သန္တာန်၌ဖြစ်သော ဒေသနာဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရတီဌာယီဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ီရရသ။ (၂) သော ဝိဝိဓေဝ ကာမေဟိ-စသော မနသာဝဝတ္ထုပိတ ဒေသနာပဗန္ဓသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) ဘုရားရှင်၏ ပါရမီ ဉာဏ်, ဝိပဿနာဉာဏ် စသည်တို့သည် ဥဒ္ဓိပနဝိဘာဝ။ (၄) သော ဝိဝိဓေဝ-စသော ဒေသနာတော်ကို

http://www.dhammadownload.com

ကြားနာရ၍ ကျင့်ကြံ ဖွားများသူတို့အား ကာယိက စေတသိကသုခကို ရရှိခြင်း, သမာဓိတရားကို ရရှိခြင်း–စသော ကောင်းကျိုးအဆက်ဆက်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဓိကတ္ထ (သဒ္ဒ) [၌၁၉၅။] (ဘာဋီ၊တ၊၁၆၆)

(က-၁) **ဒဇ္ဇာတိ ဆေကော၊** (က-၂) **ပဋိပလောနာနိယစုဏ္ဏာနိ ကာတုဧွေဝ ပယောဇေတုဥ္စ သန္ဒေတုဥ္စ၊**

(၁) **ကံသဘာဧလေတိ ယေန ကေနစိ လောဟေန ကတဘာဇနေ။**

(၇) **မတ္တိကဘာဇနံ ပန ထိရံန ဟောတိ၊ သဒ္ဒန္တဿ ဘိဇ္ဇတိ။**

(၈) **တသ္မာ တံန ဒသေတိ။** (၄) **မရိဇဗ္ဘာသကံ မရိဇဗ္ဘာသကန္တိ သိဒ္ဓိတ္တာ သိဒ္ဓိတ္တာ၊**

(၅) **သဇန္ဓယ္ဘာတိ ဝါမဟတ္ထေန ကံသထာလံ ဂဟေတ္တာ ဒက္ခိဏဟတ္ထေန ပဖာဏယုတ္တံ ဥဒကံ သိဒ္ဓိတ္တာ သိဒ္ဓိတ္တာ ပရိမဇ္ဇန္တော ပိဏ္ဍံ ကရေယျ။**

(၆) **စသ္ဒေဟပဓရေဘာတိ ဥဒကသိနေဟေန ပရိဂတာ။**

(၇) **သန္တ္ဟ ရဇာဟိ ရာတိ သဒ္ဒိ အန္တောပဒေသေနစေဝ ဗဟိပဒေသေနစ သမ္ဗတ္တကမေဝ ဥဒကသိနေဟေန ဖုဋ္ဌာတိ အတ္ထော။**

➤ ❶ ။ (၇) ပန၊ဆက်ဦးအုံ။မတ္တိကဘာဇန်း၊မြေခွက်သည်။ထိရံ၊ခိုင်မြဲသည်။န ဟောတိ၊မဖြစ်။ သန္ဒေန္တဿ၊စိုစွတ်စေစဉ်။(ဝါ) လုံး၀ဉ်။ဘိဇ္ဇတိ၊ကွဲတတ်၏။ (၈) တသ္မာ၊ထို့ကြောင့်။တံ၊ထိုမြေခွက်ကို။ ဘဂဝါ၊မြတ်စွာဘုရားသည်။(ကတ္တား) နံ ဒသ္သေတိ၊ပြတော်မူ။

➤ ❷ ။ (က–၂) **ဆဒ္ဓိ/** ဆရာ၊ ဆရာသည် (က–၁) ဖြင့် ဒက္ခ–ဟူသည် ကျွမ်းကျင်လိမ္မာခြင်းပင်တည်းဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ကခုန်သီဆို တီးမှုတ်မှု မျိုးစုံ၌ လိမ္မာကျွမ်းကျင်မှုမျိုးကို ဒက္ခ–ဟု ဆိုလိုပါသလော။ အဘယ်သို့ ပြုလုပ်နိုင်စွမ်းရှိသည့် လိမ္မာကျွမ်းကျင်မှုမျိုးကို ဒက္ခ–ဟု ဆိုပါသနည်း။

(ခ) ဆဒ္ဓိ/ စဒ္ဓါသမ္ပယောဂေန စောဒေန္တော ။ ။ ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် ကံသထာလေ–ဟု ဟောကြားတော်မူ၏။ ကံသထာလေ–၌ ကံသ–သဒ္ဒါသည် မဟတိယာ ကံသပါတိကာ စသည်၌ကဲ့သို့ ရွှေခွက်ကို၊ ကံသော ဥပဟတောယထာ စသည်၌ကဲ့သို့ ကတ္တိမလောဟကို၊ ဥပကံသော နာမ ရာဇာ မဟာ ကံသဿ အာဘရဏော စသည်၌ကဲ့သို့ ပညတ်ကို ဟောပါသလော။ ဤ၌ ကံသ–သဒ္ဒါသည် အာဘယ်အနက်ကို ဟောပါသနည်း။ ဤ၌ ကံသ–သဒ္ဒါ၏ ဟောအပ်သော အနက်ကို မဖွင့်ဆိုချေသော် မြတ်စွာဘုရားအား အဗျာပိတ အပရိပုဏ္ဏဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

ကား– (ခ) ဖြင့် ဤ၌ ကံသ–သဒ္ဒါသည် အမှတ်မရှိသော လောဟကို ဟော၏ဟု––ဟူလို။

(၇) ဆဒ္ဓိ/ ဆရာ၊ ဘုရားရှင်သည် ကံသထာလေ–ဟု ဟောတော်မူ၏။ ဤကံသထာလေ–ဟူသော စကားသည် ဥပမာပြုကာမျှသာ ဖြစ်သည်မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်လျက် အဘယ့်ကြောင့် ကံသထာလေဟု ကြေးခွက်ကိုသာ ဘုရားရှင် ပြတော်မူပါသနည်း။(အနုယုဇ္ဇာ) မတ္တိကဘာဇနေ–ဟု မြေခွက်ကို အဘယ့်ကြောင့် ပြတော်မမူပါသနည်း။ (ဗျတိရေကပုစ္ဆာ) စုဒ်ကြောင့် (၇) မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား– မြေခွက်သည် မခိုင်မြဲ၊ စိုစွတ်စေစဉ် (ဝါ) လုံးစဉ် ကွဲအက်တတ်သောကြောင့်

http://www.dhammadownload.com

မြေခွက်ကို မပြု (၀၊) ဥပမာပြုတော်မမူဟူလို။

သဓန္တန္တသ–ဆို/ သဒ္ဒါနည်း ပုဒ္ဓာဇွက် ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် ဘိဇ္ဈတိ–ဟူသော အနာဒရ ကြိယာကို ဆို၏။ အနာဒရကြိယာသည် အနာဒရိယနှင့် မကင်းကောင်းသည် မဟုတ်ပါလော။ ယင်း၏ အနာဒရိယကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် သန္ဓေန္တသ–ကို မိန့်။

➤ ❸ ။ **[ခ–ဝါက္ယကို၌]** (၁) နံနံ ကံသ သဒ္ဒါ သုဝဏ္ဏ ကိတ္တိမလောဟ ပဏ္ဍာတ္တိမတ္တ ယတ္ထ ကတ္ထစိ လောဟေသု ဒိဿတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ "ကံသထာလေတိ ယေန ကေနစိ လောဟေန ကတဘာဇနေ"တိ တယာ ဝုတ္တံ။ (၃) နံနံ ဣဓ တဒဥတ္တာ နံ သမ္ဘဝန္တိ, တဒညေသံ အဝိသယော ဟောတိ ဝါ။ (၄) တသ္မာ "ကံသထာလေတိ ယေန ကေနစိ လောဟေန ကတဘာဇနေ"တိ မယာ ဝုတ္တံ။

[ဂ+ဃ ဝါက္ယတို့ကို၌] (၁) နံနံ ဥပမာကရဏမတ္တမေဝိဒံ။ (၂) အထ ကသ္မာ ကံသထာလမေဝ ဒဿေတိ။(အနွယ) မတ္တိကဘာဇနံ နံ ဒဿေတိ။ .(ဗျတိရေက)

(၃) မတ္တိကဘာဇနံ ထိရံ နံ ဟောတိ၊ သန္ဓေန္တသ ဘိဇ္ဈတိ။ (၄) တသ္မာ ကံသထာလမေဝ ဒဿေတိ။ (အနွယ) မတ္တိကဘာဇနံ နံ ဒဿေတိ။ (ဗျတိရေက)

ပန–သဒ္ဒါ ထားရှိခြင်းဘဝကြောင်း ။ ။ ကြေးခွက်ဖြင့် ကံသထာလေ–ဟု ဥပမာပြုသော ပါဠိတော် သဒ္ဒါကို မနှစ်သက်သောကြောင့် "ပန"သဒ္ဒါကို ထားပါသည်။

➤ ❹ ။ ဘဇန္တိ ပတိဋ္ဌဟန္တိ ဘောဇနာဒိနိ ဇတ္ထာတိ **ဘာဇနံ**။ (၃) ဘောဇဉ် စသည်တို့၏ တည်ခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) ခွက်ဖြစ်သည် ဝစနီ(၁ ၂)ည်၏။ (၆) ပတ်–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

လုနာတိ ဆိန္နတိ ဇေတနာတိ **လောဟံ**။ (၃) ဖြတ်တောက်ခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ကြေးသံဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ကံသ, အယ–စသော။

ဒက္ခတိ ကိစ္စာကိစ္စေသု သီဃံ ပဝတ္တတိတိ **ဒက္ခော**။ (၃) ကိစ္စကြီးငယ်တို့၌ လျင်စွာဖြစ်ခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ရေချိုးပေးသူဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဆေက, ပဋိဇလ။

ကနတိ ဒိဗ္ဗတိတိ **ကံဒေသော**။ (၃) ထွန်းပခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) ကြေးခွက်ဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) လောဟ, ဘာဇန–စသော။

ဆိန္နတိတိ **ဇဆေကော**။ (၃) နှစ်ဖြာပြုခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ကျွမ်းကျင်သော ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဒက္ခ, ပဋိဇလ–စသော။

နဟာယန္တိ ဇေနာတိ **နှာနိယံ**။ စင်ကြွယ်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ဆပ်ပြာမှုန့်ဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) နဟာနိယ–စသော။

ထလတိ ဇတ္ထာတိ **ထာလံ**။ (၃) တည်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) အိုးခွက်ဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဘာဇန–စသော။ * ပဋိဂ္ဂဟံ ဗလံ ယဿာတိ **ပဋိဇလော**။ (ဒက္ခ, ဆေက)

ဌာတိ ပဝတ္တတိတိ **ဆိရော**။ (၃) ဖြစ်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ခိုင်မြဲခြင်းသည် ဝစနီယ။

http://www.dhammadownload.com

➢ ❾ ။ **ဆေစကာ**-ကို ဆေကတ္တာ/**ပဋိဗစလော**-ကို ပဋိဗလတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင် နာပကာသဝါ နာပကန္တေဝါသိနောဝါ ဟု သမ္မန်ခံရပါမည်။

(၇) ဝါက္ယပါ တသ္မာ-၏ အစွဲ ဟိတ်ပါဠိကား=[တသ္မာ-ဖြင့် ထိရံ နု ဟောတိ ဘိဇ္ဇတိ-ဟူသော ကြိယာတို့ကို စွဲယူသုံးသပ်သည်။ ထို့ကြောင့် ယင်းကြိယာတို့ကို] အထိရတ္တာ ဘိဇ္ဇနတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်ရပါမည်။ ယင်းဟိတ်တို့၏ သမ္မန်ကို မတ္တိကဘာဇနသာ-ဟု သမ္မန်ခံရမည်။(၏/သည်)

➢ ❿ ။ **(က)** ၌ ဆေကာ-ဖြင့် ဒကွ-သဒ္ဒါသည် ဆေက-သဒ္ဒါနှင့် လိမ္မာကျွမ်းကျင်သူကို ဟောချင်းတူသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါ၏ အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။(ပရိယာယ်ပြ အဘိဓေယျတ္တ)

(ခ) ဖြင့် ကံသထာလေ-၌ ကံသ-သဒ္ဒါသည် သုဝဏ္ဏ, ကိတ္တိမလောဟ, နာမပညတ်ဟူသော အနက်တို့ကို မဟော၊ အမှတ်မရိုသော လောဟ အနက်ဟောသည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(နာမလိင်္ဂတ္တ) ထာလ-သဒ္ဒါ၏ ဘာဇနအနက် ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(နာမလိင်္ဂတ္တ) အပေါင်းပုဒ်ကို ကံသေန ကတံ ထာလံ ကံသထာလံ-ဟု မဇ္ဈေလောပီ တတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (သမာသလိင်္ဂတ္တ) သိစေပါသည်။

(ဂ) ၌ သိဒ္ဓိတ္တာ သိဒ္ဓိတ္တာ-ဖြင့် ပရိမ္ဟောသက်ပုဒ်၏ ဘာဝနပုံသက(ကြိယာဝိသေသန)၏ အဖြစ်ကို ငင်း(ဘာဝတ္ထ) (ဝါ) ပရိမ္ဟောသက်ပုဒ်၌ ဒုတိယာဇကဝုစ် အံဝိဘာတ်သည် ကမ္မတ္ထ၌ မသက်၊ ဘာဝနပုံ (ဝါ) ကြိယာဝိသေသနအနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဝိဘာဝတ္ထ) ပရိမ္ဟောသက်၌ ပရိရှေးရှိသော ဖုသဓာတ်၏ ပရိသိဉ္စနအနက် ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဒု-ဓာတ္တတ္ထ) ပရိ-ဥပသဂ္ဂ၏ ဓာတ္တတ္ထဝိသေသက ၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္တ) သိစေပါသည်။

(ဃ) ဖြင့် သနေယျ-၌ သံပုဗ္ဗ နီဓာတ်သည် ဆောင်ခြင်း=နယနတ္ထ-စသော အနက်များကို မဟော၊ ပိဏ္ဍကရဏတ္ထ=အတုံးအခဲပြုလုပ်ခြင်းအနက်ကို ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဒု-ဓာတ္တတ္ထ) သံ-ဥပသာဂ၏ ဓာတ္တတ္ထဇာဂေ၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္တ) အတုံးအခဲ ပြုလုပ်၏ဟူသည် လက်ဝဲလက်ဖြင့် ကြေးခွက်ကို ကိုင်၍ လက်ယာလက်ဖြင့် အတိုင်းအရှည် ပမာဏနှင့်ယှဉ်သော သင့်တော်ရုံမျှလောက်သော ရေကို သွန်းလောင်း၍ သွန်းလောင်း၍ ဆုပ်နယ်ကာ အတုံးအခဲကို ပြုလုပ်ခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဆ) ဖြင့် သွေဟ-အရ ဆီစေး(တေလသွေဟ)ကို မယူရ၊ ရေစေး(ဥဒကသွေဟ)ကို ယူရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(အဘိဓေယျတ္တ) သွေဟနှင့် ပရေတာကို သွေဟေန ပရေတာ သွေဟပရေတာ-ဟု တတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(သမာသလိင်္ဂတ္တ) ပရေတော-၌ (ပရိ+ဣ) ဣ-ဓာတ်၏ ဂဟဏတ္ထကို ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (ဒု-ဓာတ္တတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဇ) ၌ သဒ္ဒိ အန္တေဝဒေသေနစေဝ ဗဟိပဒေသေနစ-ဖြင့် (သဟ+အန္တရဟိရာ) သဟ-သဒ္ဒါ၏ သမဝါယတ္ထကို ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(နိပါတလိင်္ဂတ္တ) အန္တရနှင့် ဗာဟိရကို အန္တရောစ ဗာဟိရောစ အန္တရဗာဟိရာ-ဟု ဒွန်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(သမာသလိင်္ဂတ္တ) အန္တရ-အရ အတွင်း အရုံ, ဗာဟိရ-အရ အပအရုံကို ယူရမည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(အဘိဓေယျတ္တ) သန္တရဗာဟိရာပုဒ်ကို အန္တရ

http://www.dhammadownload.com

ဗာဟိရေဟိ သဟ ဝတ္တာရိတိ သန္တရုဗာဟိရာ-ဟု သဟ ပုဗ္ဗဝ ဗဟုဇ္ဈိဟိသမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။ (ကြွင်း ဘာဝတ္ထ ဖော်)

➤ ❶ ။ **သစေန္တဿ ဘိက္ခုတိ-ဠ္ဟ ရန်္ဒိစသော အနာဒရေစတ္ထတ္ထ** ။ ။ (၁) ဘိက္ခုတိကြိယာသည် ရှေးဖြစ်ဆဲကြိယာကို မရှိမသေပြုလုပ်တတ်သောကြောင့် အနာဒရ။ (၂) ကွဲသွားသော မြေခွက်သည် အနာဒရဝတ္ထု။ (၃) သန္နေန္တသ-နယ်ခြင်းကြိယာသည် မရှိမသေ အပြုလုပ်ခံရသောကြောင့် အနာဒရိယ။ (၄) နယ်ခြင်းကြိယာကို ပြုလုပ်နေသော နာပကနှင့် နာပကန္တေဝါသီသည် အနာဒရိယဝတ္ထု။

➤ ❷ ❶ ။ **(က-၂) ဠ္ဟ ကြိယာပုဒ်များ၏ အနွတ္ထကို ကိုယ်ပြု၍ ဘာဝါလင်္ကာရ**

(၁) ရေချိုးကသည်မှုန့်များကို အတုံးအခဲ ပြုလုပ်သော ရေချိုးသမား ရေချိုးသမားတပည့်ဖြစ်သော သူ၏ သန္တာန်၌ဖြစ်သော ဝီရိယ စသည်ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တဇုပ္ပါဒ်သည် ဥဿာဟဋ္ဌာယီဘာဝ+ဝီရရသ။ (၂) ရေချိုးကသည်မှုန့်များသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) ယောနိသောမနသိကာရ စသည်သည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ (၄) ဆပ်ပြာအတုံးအခဲ ဖြစ်လာခြင်း, ဖြစ်လာ၍ လူအများသုံးစွဲနိုင်ခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝ။

သစေန္တဿ/သစေန္တဿ-အရ ။ ။ (၁) ဝီရိယ စသည်ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တဇုပ္ပါဒ်သည် ဥဿာဟဋ္ဌာယီဘာဝ+ဝီရရသ။ (၂) ရေချိုးကြောင်း ဆပ်ပြာမှုန့်သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) မိမိ၏ အသက်မွေးမှုပြည့်စုံစေခြင်း, အခကြေးငွေ ရလိုခြင်း, လုပ်ငန်း၌ ကျွမ်းကျင်ခြင်းသည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။ (၄) ထိုသို့ဆောင်ရွက်သဖြင့် မင်း, မင်း၏အမတ်တို့ထံမှ လက်ဆောင်ပဏ္ဏာရှိခြင်းစသော အကျိုးတို့သည် အနုဘာဝ။

ဝါက္ယ (ဒသ္ယ) [၌၊၁၉၅။] (ဘာဋီ၊တ၊၁၆၉)

(က) **ဥဇ္ဈီစေါစစကာတိ ဥဇ္ဈိန္နဥဒကော၊**

(ခ) **နဟောဌာ ဥဇ္ဈိဖွိတွာ ဥဂ္ဂန္ဆနကဥဒကော၊ အစ္ဆောဃဝဝပန ဥဇ္ဈိဖွနကဥဒကောတိ အတ္ထော၊**

(ဂ) **အာဃမုစ္ဆဿိ အာဂမနမဂ္ဂေါ၊ စစေစါတိ မဓဃော၊**

(ဃ) **ကာစလေန ကာလေဿိ ကာလေ ကာလေ၊**

(င) **အန္တရာသံ ဝါ အနုဒသာဟံ ဝါတိ အတ္ထော။**

(စ) **စာရဿိ ဝုဋ္ဌိ၊ နု အန္ဒုစဝစစ္ဆယျာတိ နု စ ပဝေသယျ။ နု ဝသေယျာတိ အတ္ထော၊**

(ဆ) **သီတာ ဝါရိစာရာ ဥဇ္ဈိဖွိတွာတိ သီတာ ဝါရိစာရာ တံ ရဟာဒံ ပူရယမာနာ ဥဇ္ဈိဖွိတွာ၊**

(ဇ) **ဖောဌာ ဥဂ္ဂန္ဆနဥဒကဿိ ဥဂ္ဂန္ဆာ ဘိဖွန္ဆံ ဥဒကံ စေါဖောတိ၊**

(ဈ) **စတူဟိ ဒိသာဟိ ပဝိသနဥဒကံ ပုရာဏပဏ္ဏာတိ ဂကဋ္ဌဒဏ္ဍကာဒီဟိ ဥဒကံ စေါဖောတိ၊ ဝုဋ္ဌိဥဒကံ ဓောနိပါတပုဗ္ဗင်္ဂမောဟိ ဥဒကံ စေါဖောတိ၊**

(ည) **သန္နိသိန္နမေဝ ပနဟုတွာ ဂကွဒ္ဒိန်္ဓိတမိဝ ဥပ္ပဖွဖာန်ဥဒကံ ဂကွမံပဒေသံ ဖရတိ၊ ဂကွမံပဒေသံ နဖရတီတိ နတ္ထိ၊ တေန အဖုဋ္ဌောကာသော နာမ နဖောတီတိ။**

➤ ❸ ။ **(စ) ဒ္ဓိ/** ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် ထိုထိုရေကြောတို့မှ စိမ့်ထွက်လာသော ရေရှိသော ရေအိုင်သည် ဥဇ္ဈိခေါဒကမည်သောဟု ဆို၏။ ထိုထိုရေကြောတို့မှ စိမ့်ထွက်သော ရေရှိသော ရေအိုင်ဟူသည် အောက်မှ ဖောက်ထွက်၍ လျံတက်သော ရေရှိသော ရေအိုင်ကိုပင် ဆိုလိုပါသလော။ (ဝါ)

http://www.dhammadownload.com

အတွင်းအပြင် နှစ်ဘက်လုံး၌ ထိုထိုရေကြောတို့မှ စိမ့်ထွက်သော ရေရှိသော ရေအိုင်ကိုပင် ဆိုလိုပါသလော။ မည်သည့်ရေအိုင်မျိုးကို ဥစ္ဆိဒေါဒက–ဟု ဆိုလိုပါသနည်း။ ဥစ္ဆိဒေါဒက–အရကို မပြသော် ဆရာ့အား သခ်ေါပ+ဝိတ္ထာရဆန်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား– အောက်မှ ဖောက်ထွက်၍ လျံတက်သော ရေရှိသော ရေအိုင်ကို ဥစ္ဆိဒေါဒက–ဟု ဆိုလိုသည်မဟုတ်၊ ရေအိုင်အတွင်း၌သာလျှင် စိမ့်ထွက်သော ရေရှိသော ရေအိုင်ကို ဥစ္ဆိဒေါဒကဆိုလို၏ဟု ငါပြဆိုရကား သင်တင်သော ဝိရောဓိဒေါသ ငါ့အားမရောက် ကင်းစင်လွင့်ပျောက်ပါ၏ဟူလို။

(ဂ) ဆဋ္ဌီ/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဃ) ဖြင့် ကာလေန ကာလံဟူသည် ရွာသင့်ရာ အခါတိုင်း အခါတိုင်း၌ မိုးရွာခြင်းပင်တည်းဟု ဆို၏။ ရွာသင့်ရာ အချိန်အခါဟူသည် မည်သည့်အချိန်အခါကို ဆိုလိုပါသနည်း ခုနစ်ရက်တစ်ကြိမ်၊ သုံးရက်တစ်ကြိမ် မိုးရွာခြင်းကိုပင် ဆိုလိုပါသလော။ (တနည်း) လခွဲတစ်ကြိမ် မိုးရွာခြင်းကိုသာ ဆိုလိုပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဇ) မိန့်။ **အဓိပ္ပါယ်ကား–** လခွဲတစ်ကြိမ်သော်ငင်း, ဆယ်ရက်တစ်ကြိမ်သော်ဧင်း မိုးရွာခြင်းကို ကာလေန ကာလံ–ဟု ဆိုလိုပါ၏ဟူလို။

(ဃ) ဆဋ္ဌီ/ ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် ဒုတိယစျာန် ဥပမာကိုပြရာ၌ ဥစ္ဆိဒေါဒက ရေအိုင်ကို သာယူတော်မူ၏။ အဘယ့်ကြောင့် ဥစ္ဆိဒေါဒက ရေအိုင်ကိုသာ ယူတော်မူပါသနည်း။ ဥပမာအရာဖြစ်၍ တစ်ပါးသော ရေအိုင်ကိုလည်း ယူကောင်းသည် မဟုတ်တုံလော။စုဒ်ကြောင့် (ဇ)မိန့်။

(ည) ဆဋ္ဌီ/ အနုသဒ္ဓ ။ ။ ဤသို့ (ဇ+ဈ) တို့ဖြင့် အစဉ်အတိုင်း ရေအိုင်သုံးမျိုးတို့ကို မယူ အပ်သည်၏အဖြစ်ကို ဖွင့်ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဥစ္ဆိဒေါဒက ရေအိုင်ကိုသာ ယူအပ်သည်၏အဖြစ်ကို ဖွင့်ပြလို သော ဆရာသည် (ည) မိန့်။

➢ ❷ ။ **[က+ခ ဝါက္ယဘို့ကို့ရှု]** (၁) နနု ဥစ္ဆိဒေါဒကောတိ ဥစ္ဆိန္နဥဒကောတိ သံဝဏ္ဏိတံ။

(၂) အထ ကသ္မာ နု ဟေဌာ ဥစ္ဆိဇ္ဇိတ္ထာ ဥဂ္ဂဆ္ဆနကဥဒကော်ာ၊ အန္တောယေဝ ပန ဥစ္ဆိဇ္ဇနကဥဒကောတိ အတ္ထော ဝေဒိတမ္ဗော။ (၃) နနု အခေါဘကဿ သန္နိသိန္နဿေဝ ဥဒကဿ အဓိပ္ပေတတ္တာ။ (၄) နု ဟေဌာ ဥစ္ဆိဇ္ဇိတ္ထာ ဥဂ္ဂဆ္ဆနကဥဒကော၊ အန္တောယေဝ ပန ဥစ္ဆိဇ္ဇနကဥဒကောတိ အတ္ထော ဝေဒိတမ္ဗော။

[ခ–ဝါက္ယဘို့ရှု] (၁) နနု ဟေဌာ ဥဂ္ဂဆ္ဆနဥဒကဿ အဝိညာဏကတ္တာ အဇီဝိတတ္တာစ ဥဒကံ ခေါဘေတုံ နု သက္ကောတိ (၂) အထ ကသ္မာ ဟေဌာ ဥဂ္ဂဆ္ဆနဥဒကံ ဥဒကံ ခေါဘေတီတိ ဝုတ္တံ။

(၃) နနု ဟေဌာ ဥဂ္ဂဆ္ဆနဥဒကံ ဥဂ္ဂန္ဒာ ဥဂ္ဂန္ဒာ ဥဒကံ ဘိဇ္ဇတိ။

(၄) တသ္မာ ဟေဌာ ဥဂ္ဂဆ္ဆနဥဒကံ ဥဒကံ ခေါဘေတီတိ ဝုတ္တံ။

[ဃ+ဈ+ည ဝါက္ယဘို့ကို့ရှု] (၁) နနု ဣတရေပိ ရဟဒါ ဂဟိတာ။ (၂) အထ ကသ္မာ ဥစ္ဆိဒေါ ဒကောယေဝ ရဟဒေါ ဂဟိတော။ (၃) ယသ္မာ ဟေဌာ ဥဂ္ဂဆ္ဆနဥဒကံ ဥဂ္ဂန္ဒာ ဥဂ္ဂန္ဒာ ဥဒကံ ခေါဘေတိ၊ စတူဟိ ဒိသာဟိ ပဝိသနဥဒကံ ပုရာဏပဏ္ဏတိဏကဋ္ဌကဒ္ဒမာဒီဟိ ဥဒကံ ခေါဘေတိ၊ ဝုဋ္ဌိဥဒကံ ဓာရာနိပါတပုဗ္ဗင်္ဂမေဟိ ဥဒကံ ခေါဘေတိ။ သန္နိသိန္နမေဝ ပန ဟုတ္ဝာ ဣဒ္ဓိနိမ္မိတမိဝ ဥပ္ပန္နမာနံ ဥဒကံ ဣမံ ပဒေသံ ဖရတိ။ ဣမံ ဟဒေသံ နု ဖရတီတိ နတ္ထိ၊ တေန အဗုဒ္ဓေကာသော နာမ နု ဟောတိ။

(၄) တသ္မာ ဥစ္ဆိဒေါဒကောယေဝ ရဟဒေါ ဂဟိတော။

http://www.dhammadownload.com

➤ ❾ ။ တာဟိ တာဟိ ဥဒကသိရာဟိ ဥဇ္ဈိဇူတိ ဥဒ္ဒံ နိကွမတိတိ **ဥဇ္ဈိဒံ**။

ဥဇ္ဈတိ ဒြဝံ ကရောတီတိ **ဥဒကံ**။ ဥဇ္ဈိဒံ ဥဒကံ ယဿာတိ **ဥဇ္ဈိဒေါဒကော**။ (၃) ထိုထို ရေကြောတို့မှ အထက်သို့ စိမ့်ထွက်သော ရေ၏ ရေအိုင်ဒြဗ်နှင့် ဝုဏ်–ဂုဏေး/ဌာနီ ဌာန အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟောတု မည်၏။ (၅) ထိုထိုရေကြောတို့မှ အထက်သို့စိမ့်ထွက်သော ရေရှိသော ရေအိုင်ဒြဗ်သည် ဝစနိယ မည်၏။ (၆) ဥဇ္ဈိန္နဥဒကော, ဥဇ္ဈိဇူနဥဒကော–စသော. ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနိယတ္ထ မည်၏။ * ဥဇ္ဈိန်း ဥဒကော ယဿာတိ **ဥဇ္ဈိန်းဥဒကော**။

ဥဒကံ ဟရတီတိ **ရုက္ခဒေါ**။ (၃) ရေအလျဉ်ကို ဆောင်ခြင်းကြောင့်သကတ်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) ရေအိုင်ဒြဗ်သည် ဝစနိယ။ (၆) ဧလာယသ, ဧလောရ–စသော။

* ဝေဂံ ဓာရေတီတိ **ဓာရဉ**။ (၃) အဟုန်ကို ဆောင်ခြင်းကြောင့်သကတ်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) ရေအယဉ်ဒြဗ်သည် ဝစနိယ။ (၆) ဧလောရာ–စသော။

ဒဏ္ဍာဿိ ပဟာရဿိ ဇောနာတိ **ဒဏ္ဍော**။ ဒဏ္ဍော့ဝေ **ဒဏ္ဍကော**။

ပဏ္ဍံစ တိဏံစ ကဋ်စ ဒဏ္ဍကောစ **ပဏ္ဍတိဏကဋ်ဒဏ္ဍကာ**။

ပုရာဏပဏ္ဍတိဏကဋ်ဒဏ္ဍကာ အာဒယော ယေသဿိ **ပုရာဏပဏ္ဍတိဏကဋ်ဒဏ္ဍကာဒယော**။

(၃) အဟောင်းဖြစ်သော သစ်ရွက် မြက် ထင်း တုတ် လုံတံ စသည်တို့နှင့် ဝင်လာသော ရေဒြဗ်၏ သံ+သာမီ/ဌာနီ ဌာန အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) ဝင်လာသော ရေဒြဗ်သည် ဝစနိယ။ (၆) ပုရာဏပဏ္ဍတိဏကဋ်ဒဏ္ဍကာဝယဝ–စသော။

ဣဇ္ဈန်တိ စောယာတိ **ဣဒ္ဓိ**။ နိဓိယတေတိ **နိဓိတံ**။ ဣဒ္ဓိယာ နိဓိမှံတံ **ဣဒ္ဓိနိဓိမှံတံ**။ (၃) တန်ခိုး၏ ဖန်ဆင်းအပ်သော ရေနှင့် အာရမ္မဏိက+အာရုံ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) ဖန်ဆင်းအပ်သော ရေဒြဗ်သည် ဝစနိယ။ (၆) ဣဒ္ဓိနိဓိမှံတဥဒက–စသော။

အာဂစ္ဆတိ စတေနာတိ **အာဂမနော**။(မဂ္ဂေါ)။ အာဂမနောစ သော မဂ္ဂေါစာတိ **အာဂမနမဂ္ဂေါ**။

ဒိဗ္ဗန်တိ ဝုမိ့ ဝိရုဠိ့ ဂစ္ဆန်တိ လောကာ အနေနာတိ **ဒေဝေါ**။

မေဟတိ သိဉ္စတိ လောကံ ဝဿဓာရာဒီဟိတိ **စမဓဿ**။ (၃) လူအပေါင်းကို မိုးရေအယဉ် စသည်တို့ဖြင့် သွန်းလောင်းခြင်းကြောင်းသကတ်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) မိုးဒြဗ်သည် ဝစနိယ။ (၆) ဒေဝေါ။

➤ ❿ ။ **ဥဇ္ဈိန္နဥဒကော** –ကို ဥဇ္ဈိန္နဥဒကတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင် ဥဒကရဟဒသ–ဟု သမ္မန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်) **ပူရယမာနာ**–ကို ပူရယမာနတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= သီတာယ ဝါရိဓာရာယ–ဟု သမ္မန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်) **ဘိဇ္ဇန္တံ**–ကို ဘိဇ္ဇန္တတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်=ဟောဘွာ ဥဂ္ဂစ္ဆနက ဥဒကဿ–ဟု သမ္မန်ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်)

➤ ⓫ ။ **(က)** ၌ ဥဇ္ဈိန္နဥဒကော–ဖြင့် ဥဇ္ဈိဒေါဒကောၨ၌ ဥဇ္ဈိဒ–ဝယ် ဥ–ရှေးရှိသော ဘိဒဓာတ်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(၃–ဓာတုပဒ) အ–ပစ္စည်း ကတ္တားအနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(၃–ပစ္စယတ္ထ) ဥဇ္ဈိဇူတိ ဥဒ္ဒံ နိကွမတိတိ ဥဇ္ဈိဒံ–ဟု ကတ္တုသာဓန စဝနတ္ထပြုရမည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(အာဘိဓာနတ္ထ) အပေါင်း ပုဒ်ကို ဥဇ္ဈိဒံ ဥဒကံ ယဿာတိ ဥဇ္ဈိဒေါဒကောဟု စတုတ္ထိ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်၏အဖြစ်ကို

http://www.dhammadownload.com

ငင်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

(၈) ၌ **အာဂမနမဂ္ဂေါ**-ဖြင့် အာယမုခံ၌ အာယ-သဒ္ဒါသည် အမြတ်အစွန်း အတိုးအပွားဟူသော အနက်ကို မဟော၊ဝင်လာကြောင်း=အာဂမန အနက်ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(နာမလိင်္ဂတ္ထ) (တနည်း) အာယမုခံ-၌ အာယ-ဝယ် ဣဓာတ်(ဝါ) ဧတာတ်(ဝါ) အယဓာတ်၏ အာဂမနအနက် ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဒု-ဓာတ္ထတ္ထ) ဏ-ပစ္စည်း၏ ကရဏသာဓနအနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဒု-ပစ္စယတ္ထ) အာယတိ (အာဂစ္ဆတိ) ဧတေနာတိ အာယော-ဟု ပြုရမည်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) မုခ-သဒ္ဒါသည် ဤနေရာ၌ မချ, ဝဒနအနက်တို့ကို မဟော၊ ဥပါယ(မဂ္ဂ) အနက်ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(နာမလိင်္ဂတ္ထ) အာယနှင့် မုခကို အာယောစ သော မုခဉ္စာတဆိ အာယမုခံ-ဟု ကမ္မဓာရယ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

မေယော-ဖြင့် ဒေဝ-သဒ္ဒါသည် ဝိသုဒ္ဓိနတ်စသော အနက်ကို မဟော၊ မေဃ=မိုးဟူသော အနက်ဟောသည်၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ) (တနည်း) **မေယော**-ဖြင့် ဒေဝ-သည် မေဃ-၏ ပရိယာယ်၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။(ပရိယာယ်ပြ အဘိဓေယျတ္ထ)

(၈၁) ၌ ကာလေ ကာလေ-ဖြင့် ကာလေန ကာလံ၌ နာ-ဝိဘတ်သည် ကရိဏ်းအနက်၌ မသက်၊ သတ္တမီအာဓာရအနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဝိဘတ္တတ္ထ) ကာလေန ကာလံ-သည် "ဧကော ဧကာယ" ကဲ့သို့ ရုဠ်နာမ်ပုဒ်၏အဖြစ်ကိုငင်း(နာမလိင်္ဂပဒ) သိစေပါသည်။

(၈) ဖြင့် ကာလေန ကာလံ-၌ ရွာသင့်ရာအခါတိုင်း အခါတိုင်းဟူသည် လခွဲတစ်ကြိမ် (သို့မဟုတ်) ဆယ်ရက်တစ်ကြိမ် မိုးရွာခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(၈) ၌ ဝုဋ္ဌိ-ဖြင့် ဓာရာ-သဒ္ဒါသည် သန်လျက်သွား(ခဂ္ဂင်္) အနက်ကိုမဟော၊ မိုးရေအယဉ်(သန္တတိ) အနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ)

နစ ပဝေဿေယျ-ဖြင့် အနုပဝေစ္ဆေယျ-ကို နစ+ဥပဝေစ္ဆေယျ-ဟု ပုဒ်ဖြတ်ရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(သန္ဓိလိင်္ဂပဒ) အနုပဝေစ္ဆေယျပုဒ်၏ ရေမဝင်စေခြင်း, ရေမသွင်းခြင်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။ နဝေဿေယျ-ဖြင့် အနုပဝေစ္ဆေယျ၌ ဥပ-သဒ္ဒါ၏ ဓာတ္ဝတ္ထာနုဝတ္ထကာ၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) ဝစ္ဆ-သဒ္ဒါ၏ ဝဿဓာတ်၏ ကာရိယ၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဓာတုပဒ) သိစေပါသည်။

➢ ❶❶ ။ **လက်ရှိခင်းပြထားသော ဝါကျ၌ လောကီဥပမာအားလျော်စွာ ဖြစ်သင့်သော ဥပမေယျစျာန်တရားကို ဘာဝ-စသည်** ။ ။ (၁) ရေအိုင်ရေကန်ဟူသော လောကီ ဥပမာအားလျော်စွာ ဖြစ်သင့်သော ဈာန်ကား ဒုတိယစျာန်တည်း။ ထိုသည် သမဋ္ဌာယီဘာဝ+သန္တရသ။ (၂) ဒုတိယစျာန်၏အာရုံဖြစ်သော ကသိဏ်းပညတ်စသည်သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) အဓိကာရ ဆန္ဒ စသည်သည်ငင်း, ဒုတိယစျာန်၏ ဝိတက္ကဝိစာရ ဂူဝသမ-စသော ဂုဏ်တို့သည်ငင်း ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ (၄) ဒုတိယဈာနသမာပတ္တိသုခကို ခံစားရခြင်း, ဒုတိယစျာန်ဖြဟ္မာဘုံသို့ လားရောက်ရခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။ (ဥဒက-အရ မေးလျှင်လည်း အတူတူပင်ထုတ်ပါ။)

ဣဒ္ဓိနိမ္မိတာ-၌ နိပ္ပဒ္ဒ မိ-ဓေတ်အရ ။ ။ (၁) တန်ခိုးရှင်၏ သန္တာန်၌ဖြစ်သော ဣဒ္ဓိဝိဓ အဘိ

http://www.dhammadownload.com

ညာဉ်ကိစ္စတတ်သော ရူပဘူမစျာန်စိတ်သည် သမဋ္ဌာယီဘာဝ+သန္တရသ။ (၂) အဘိညာဉ်၏ရှေ့ဖြစ်သော ဥပစာရသမာဓိဇောသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) ပါဒကစျာန်ဝိထိ ပရိကံဝိထိ တဖန်ပါဒကစျာန်ဝိထိတို့သည် ဥဒ္ဓိပနဝိဘာဝ။ (၄) နိမိတ္တရုပ် ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း, အလိုရှိအပ်သော အကျိုးပြီးစီးခြင်း စသည်တို့သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဝါကျ (၁၁၃) [၆၊၁၉၆။] (ဘာဠိ၊တ၊၁၇၂)

(က) **တတိယဈာနသုခူပမာယံ ဥပ္ပလာနိ ဇတ္ထ သန္တိတိ ဥပ္ပလဝိနီ။**

(ခ) **သေသပဒဒွယေပိ ဇသေဝနယော၊**

(ဂ) **ဇတ္ထစ သေတရတ္ထနီဇလသု ယံကိဉ္စိ ဥပ္ပလံ ဥပ္ပလဓဝ၊ ဥနကသတပတ္တံ ပုဏ္ဍရီကံ၊ သတပတ္တံ ပဒုမံ၊**

(ဃ) **ပတ္တနိယမံ ဝါ ဝိနာပိ သေတံ ပဒုမံ၊ ရတ္တံ ပုဏ္ဍရီကန္တိ အယဓေတ္ထ ဝိနိစ္ဆယော၊**

(င) **ဥဒကာနုဂ္ဂဟာနီတိ ဥဒကတော နဥဂ္ဂတာနိ၊**

(စ-၁) **အန္တော နိမုဂ္ဂစမါသီနီတိ ဥဒကတလသ္မာ အန္တော နိမုဂ္ဂါနိဇယဝ ဟုတွာ ဝေါသီနိ**

(စ-၂) **ဝနီနီတိ အတ္ထော။**

➢ ❶ ။ [**နိယံနှင့်အဋ္ဌဉီ**] (၁) သေသပဒဒွယေပိ၊ကြွင်းသော ပဒုမိနီ, ပုဏ္ဍရီကိနီဟူသော ပုဒ်နှစ်ပါးအပေါင်း၌လည်း။ဇသေဝနယော–ဇသော ဇဝ နယော၊ဤနည်းကိုသာလျှင်။ဒဒွဒွော၊မှတ်ထိုက်၏။ (တနည်း). ဇသေဝနယော–ဇသော ဏ္ဍ နယော၊ဤနည်းကဲ့သို့သော နည်းကို။ဒဒွဒွော၊မှတ်ထိုက်၏။ [**ဇတ္ထ အန္တဲ့ မလွဲဇစဗ္ဗကာ**] (၇) စ၊ဆက်ဦးအံ့။ဇတ္ထ၊ဤတတိယဈာနသုခ ဥပမာ၌။ (ပခုဏ္ဍ္ဂ္ဂ္ဂ

http://www.dhammadownload.com

အတူတူပင်ဟု မှတ်ရမည်လော။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ သာဒေဘာဂစစာနာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် ရွက်ချုပ်တစ်ရာအောက်ယုတ်သော ကြာသည် ပုဏ္ဏရီက၊ ရွက်ချုပ်တစ်ရာရှိသော ကြာသည် ပဒုမ မည်သောဟု ပြဆိုတော်မူ၏။ ယင်းနှစ်ပုဒ်တို့၏ အထူးသည် ဤတစ်နည်းသာ ရှိပါသလော။ ယင်းနှစ်ပုဒ်တို့၏ ထူးခြားပုံ အခြားနည်းတစ်မျိုးကား အဘယ်ပါနည်း။ အခြားနှစ်တစ်မျိုးရှိပါလျက် မပြဆိုခဲ့သော် ဆရာ့အား အဗျာပိတဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

(စ–ဂ) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (စ–ဒ) ဖြင့် အန္တောနိမုဂ္ဂပေါသိနီပုဒ်ကို အန္တောနိမုဂ္ဂါနိယေဝဟုတွာ ပေါသိနီ အန္တောနိမုဂ္ဂပေါသိနီ–ဟု သမ္ဘာဝနာကမ္မဓာရယ်သမာသ် တွဲစပ်ရမည်ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ပေါသိနီ–ပုဒ်ဝယ် ပုသဓာတ်သည် မွေးမြူခြင်းအနက်ကို ဟောပါသလော။ အဘယ်အနက်ကို ဟောပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (စ–ဂ) မိန့်။

ကား= (စ–ဂ) ဖြင့် ပေါသိနီ–၌ ပုသဓာတ်သည် တိုးပွားခြင်းအနက်ကို ဟောဏ်ဟူလို။

➤ ❷ ။ **[က–ဓါကျာကို့ရှု]** (၁) နနု "ဥပ္ပလိနီ"တိအာဒိ ဂစ္ဆသိပိ အဓိဝစနံ။ (၂) အထ ကသ္မာ ဥပ္ပလာနိ ဗ္ဘု သန္တီတိ ဥပ္ပလိနီတိ ဝုတ္တံ။ (၃) နနု ဣဓ ပန "ယာဝ အဂ္ဂါ ယာဝစ မူလာ"တိ ဝစန ယောဂေန "အပ္ပေကစ္စာနိ"တိအာဒိနာ ဥပ္ပလဂစ္ဆာဒီနမေဝ ဂဟေတဗ္ဗတာယ ဝနမေဝါဓိ်ပ္ပေတံ။

(၄) တသ္မာ ဥပ္ပလာနိ ဗ္ဘု သန္တီတိ ဥပ္ပလိနီတိ ဝုတ္တံ။

[ဂ–ဓါကျာကို့ရှု] (၁) နနု ဥဒကာနုဂ္ဂတာနီတိ ပဒဿ ဥဒကေ အနုရူပဂတာနီတိပိ အတ္ထော သမ္ဘဝတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ ဥဒကာနုဂ္ဂတာနီတိ ဥဒကတော နု ဥဂ္ဂတာနိစ္စေဝ အတ္ထော သံဝတ္ထိတော။ (၃) နနု "ယာဝ အဂ္ဂါ ယာဝစ မူလာ ဥဒကေန အဘိသန္ဒနာဒိဘာဝဒဿနတ္ထံ ပါဠိယံ "ဥဒကာနုဂ္ဂတာနီ"တိ ဝစနံ ဝုတ္တံ။ (၄) တသ္မာ ဥဒကာနုဂ္ဂတာနီတိ ဥဒကတော နု ဥဂ္ဂတာနိစ္စေဝ အတ္ထော သံဝတ္ထိတော။

➤ ❸ ။ **ဥဒကံ ပါတိတိ ဥပ္ပလံ**။ (၁) ရေကို သောက်ခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) ကြာဖြစ်သည် ဝစနိယ မည်၏။ (၆) ကုဝလယံ၊ ပေါက္ခရံ–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနိယတ္ထ မည်၏။

ဥဒကေ လုဝတိတိ **ဥပ္ပလံ**။ (၁) ရေ၌ ပေါလောပေါခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။

ပင်္ကေ ဒဝတိ ဂစ္ဆတီတိ **ပဒ္မံ**။ (၁) ညွန့်၌ ပေါက်ရောက်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ပဒုမ္မာကြာဖြစ်သည် ဝစနိယ။ (၆) သတပတ္တ၊ သေတ၊ ပင်္ကေရုဟ–စသော။

ပကာရေန ဝါ ဒဝတိ ဝိရုဟတီတိ **ပဒ္မံ**။ (၁) အပြားအားဖြင့် ပေါက်ရောက် တိုးပွားခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (ကြွင်းတူ)

ပဏ္ဍရံ ဝဏ္ဏော အဿ အတ္ထီတိ **ပုဏ္ဍရီကံ**။ (၁) ဖြူသောအဆင်း၏+ ကြာနှင့် ဂုဏ်–ဂုဏေး အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ကြာပုဏ္ဍရိုက်သည် ဝစနိယ။ (၆) သေတုပ္ပလ–စသော။

(တနည်း) မဟန္တာယ ဝါ မုဒ္ဓိတဗ္ဗံ ဓဏ္ဍေတဗ္ဗန္တိ **ပုဏ္ဍရီကံ**။**(ကိတ်)** (၁) ဖြတ်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (ကြွင်းတူ)

http://www.dhammadownload.com

➢ ❼ ။ **ရတ္တ**–ကို ရတ္တတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်=ပုဏ္ဏရိကဿ–ဟု သမ္မန်ခဲ့။(၏/သည်စပ်)

(c) နု ဥဇ္ဇဘာနိ–ကို အနုဂ္ဂတတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= အပွေကစ္စာနံ ဥပ္ပလာနံဝါ ပဒုမာနံဝါ ပုဏ္ဏရိကာနံဝါ–ဟု သမ္မန် ခံရပါမည်။ (တို့၏/တို့သည် စပ်)

➢ ❽ ။ **(က)** ၌ ဥပ္ပလာနိ ဇွေ သန္တိ–ဖြင့် ဥပ္ပလိနီပုဒ်ကို အဿတ္ထိတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) ဤ–ပစ္စည်း၏ အဿတ္ထိတဒ္ဓိတ်၌ သက်သည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ပစ္စယတ္ထ) ယင်းဥပ္ပလိနီပုဒ်၏ ဂဟဟတာဒိဂိဏ်းဝင်ပုဒ်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(c) ဖြင့် ဥဒကာနုဂ္ဂတာနိ–၌ (ဥဒကပုဒ်+အနုဂ္ဂတာနိပုဒ်) အနုဂ္ဂတာနိပုဒ်ကို နု ဥဂ္ဂတာနိ အနုဂ္ဂတာနိ–ဟု မိဿကတပျူရိုသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) အပေါင်းပုဒ်ကို ဥဒက တော+အနုဂ္ဂတာနိ ဥဒကာနုဂ္ဂတာနိ–ဟု ပဗ္ဗမီ တပျူရိုသ်သမာသ် ဝစနတ္ထ ပြုရမည်ကိုငင်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

(စ) ၌ ဥဒကတလဿ အန္တော–ဖြင့် အန္တောနိမုဂ္ဂပေါသိနီ–၌ အန္တော–၏ သမ္မန်ကား ဥဒကတလဿ ပင်တည်း၊ (ဝါ) အတွင်းဟူသည် ရေပြင်၏ အတွင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

နိမုဂ္ဂါဃေ ဟုတ္ဝာ ပေါသိနီ–ဖြင့် နိမုဂ္ဂပေါသိနီပုဒ်ကို နိမုဂ္ဂါနိ ဟုတ္ဝာ ပေါသိနီ နိမုဂ္ဂပေါသိနီ ဟု သမ္ဘာဝနာ ကမ္မဓာရယ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟု သိစေသည်။(သမာသလိင်္ဂတ္ထ)

ဝနိနီ–ဖြင့် ပေါသိနီ–၌ ပုသဓတ်သည် ဤနေရာ၌ ပေါသနအနက်ကို မဟော၊ ဝမုနအနက်ကို ဟော၏ဟု သိစေပါသည်။ (ဒု–ဓာတ္ဝတ္ထ)

➢ ❾ ။ **ဥပ္ပလ–ပုစ်ကို ယံကိုဒို ဥပ္ပလံ ဥပ္ပလဓမဝ–ဟု ပွင့်ဆို့ရခြင်းအကြောင်း**

ဥပ္ပလ–သဒ္ဒါသည် သာမညနာမည်၏ အစွမ်းအားဖြင့် အလုံးစုံသော ကြာမျိုးတို့၌ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ယံကိုဒို ဥပ္ပလံ ဥပ္ပလဓမဝ–ဟု ဖွင့်ဆိုရပါသည်။

ပွင့်ဈပ်တစ်ရာထက် ပို့လွန်သောကြာကို ပဒုမ္မာကြာဒဋ္ဌပင် ထည့်သွင်း ဓရဇွက်ရဇကြောင်း

သတပတ္တံ ပဒုမံ–၌ သတ–သဒ္ဒါသည် "သတဂ္ဃိ သတရံသိ သူရိယော"စသည်တို့၌ကဲ့သို့ အရာမက များပြားခြင်းအနက်ဟော ဗဟု–သဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ်ဖြစ်၍ အနေကသရိုက်ဖြစ်နေသောကြောင့်––တည်း။

သတ–သဒ္ဒါ နှစ်စုအဓိ ။ ။ **ဥိနဏသတပတ္တံ ပုဏ္ဏရိကံ**–၌ သတ–သဒ္ဒါသည် တစ်ရာဟူသော အနက်ကို ဟောပါသည်။ **သတပတ္တံ ပဒုမံ**–၌ သတ–သဒ္ဒါသည် အရာမက များပြားခြင်းအနက်ကို ဟောပါသည်။ ဤသို့ ထူးပါသည်။

➢ ❿ ။ **(ဃ) ဝါက္ယ**– ဝိနာပိ ပတ္တနိယမံ၊ သေတံ ဝါ ပဒုမံ ဘဝေ။

သုရတ္တံ ပုဏ္ဏရိကန္တိ၊ အယမေတ္ထ ဝိနိစ္ဆယော။ (ပထမ နှ–ကာရဝိပုလဿဂါထာ၊ အနုဋ္ဌာဘဆန်း)

➢ ❶❿ ။ **(က) ဝါက္ယ တတိယဗျာနသ္သစူပမာယံ–၌ တတိယဗျာနသ္သစ–အရ**

(၁) တတိယဗျာန်ချမ်းသာသည် သမဋ္ဌယီဘာဝ+သန္တရသ။ (၂) ကသိဏ်းပညတ် စသည်သည် အာရမ္မဏာဝိဘာဝ။ (၃) အဓိကာရဆန္ဒ စသည်သည်၎င်း, တတိယဗျာန်၏ ပီတိ ဝိရာဂ–စသော ဂုဏ်တို့ သည်၎င်း ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ။ (၄) တတိယဗျာနသမာပတ္တိသုခကို ခံစားရခြင်း, တတိယဗျာန်ပြဟ္မာဘုံသို့

http://www.dhammadownload.com

လားရောက်ရခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝ။

ပုဏ္ဏရိက်-၌ မုဠိဓာတ် (ခဏ္ဍိမဟုတ်) ပုဏ္ဏဓာတ်အရ ။ ။ (၁) ကြာပုဏ္ဏရိက်ပန်းကို ဖြတ်တောက်ကုန်သောသူတို့၏ သန္တာန်၌ဖြစ်သော ဝီရိယပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဥဿာဟဋ္ဌာယိဘာဝ+ ဝီရရသ။ (၂) ပိုင်းဖြတ်အပ် ပိုင်းဖြတ်ခံရသော ကြာပုဏ္ဏရိက်ပန်းသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) ကြာပုဏ္ဏရိက်ပန်း၏ ကြီးမားနေခြင်း အလွန်မက်မောစရာ လှပနေခြင်း, ဘုရားအား ဆက်ကပ်လှူဒါန်းလိုခြင်း စသည်တို့သည် ဥဒ္ဒါပနဝိဘာဝ။ (၄) မိမိအလိုရှိသော ဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များ ပြီးစီးခြင်းစသော အကျိုးတရားများသည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဂါထာ (၁၁၄) [၌၁၉၆။] (ဘာဋီ၊တ၊၁၇၄)

(က) မရီသုစဒ္ဓန စစဘသော မရီဇယာစါစဘနာတိ ဇတ္ထ နိရုပတ္တိလေသသဒ္ဒေန ပရိသုဒ္ဓံ ပဘာသရဒ္ဒေန ပရိယောဒါတံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

(ခ) ဩစါစဘေန ဝစဒ္ဓေနာတိ ကုဒံဥတုဖရဏတ္ထံ ဝုတ္တံ၊

(ဂ) ကိလိဋ္ဌဝတ္ထေန ဟိ ဥတုဖရဏံ န ဟောတိ၊ တာဒံဂဓောတပရိသုဒ္ဓေန ဥတုဖရဏံ ဗလဝံ ဟောတိ၊

(ဃ) ကုမိသာယဟိဥပမာယ ဝတ္ထံ ဝိယ ကရဏကာယော၊ ဥတုဖရဏံ ဝိယ စတုတ္ထဈာနသုခံ၊

(င) တသ္မာ ယထာ သုနာတသ ပုရိသသ ပရိသုဒ္ဓံ ဝတ္ထံ သသီသံ ပါရုပိတ္ဝာ နိသိန္နဿ သရီရတော ဥတု သဗ္ဗဓေဝ ဝတ္ထံ ဖရတိ၊ န ဧကာစိ ဝတ္ထဿ အဖုဋ္ဌောကာသော ဟောတိ၊ ဧဝံ စတုတ္ထဈာနသုခေန ဘိက္ခုဓနာ ကရဏကာယဿ န ကောစိ ဩကာသော အဖုဋ္ဌော ဟောတီတိ ဧဝဓမ္မတ္ထအတ္ထောဒဋ္ဌဗ္ဗော။

➢ ❷ ။ **(ခ)** ဩဒါတေန ဝတ္ထေနာတိ၊ဩဒါတေန ဝတ္ထေနဟူသော။ကုဒံ၊ဤစကားကို။ဥတုဖရဏတ္ထံ၊ အနွေးဓွေ့ဖြန့်ပုံကို ပြခြင်းအကျိုးငှာ။ဘဂဝတာမြတ်စွာဘုရားသည်။(ကတ္တား)ဝုတ္တံ၊ဟောတော်မူအပ်ပြီ။

(ဂ) ဟိ၊ချဲ့ဦးအုံး။ကိလိဋ္ဌဝတ္ထေန၊ညစ်နွမ်းသော အဝတ်ဖြင့်။ဥတုဖရဏံ၊အနွေးဓွေ့ကို ဖြန့်ခြင်းသည်။ န ဟောတိ၊မဖြစ်။တာဒံဂဓောတပရိသုဒ္ဓေန၊ထိုခဏ၌ ဖွပ်လျှော်အပ်ပြီးဖြစ်၍ ထက်ဝန်းကျင် စင်ကြယ်သော အဝတ်ဖြင့်။ဥတုဖရဏံ၊အနွေးဓွေ့ကို ဖြန့်ခြင်းသည်။ဗလဝံ၊အားရှိသည်။ဟောတိ၊၏။

➢ ❸ ။ **(က) သဒ္ဒိ/ လိနုဒ္ဓရစစာဒနာ** ။ ။ ဆရာ၊ ဘုရားရှင်သည် ပရိသုဒ္ဓေန ဓောသာ ပရိယောဒါတေန-ဟု ဟောတော်မူ၏။ ပရိသုဒ္ဓနှင့် ပရိယောဒါတ-သည် ထူးခြားမှု မရှိ အတူတူဖြစ်သည်ဟု မှတ်သားရပါမည်လော။ ပရိသုဒ္ဓနှင့် ပရိယောဒါတ အထူးကား အဘယ်ပါနည်း။ မပြဆိုချေသော် အပရိပုဏ္ဏ အဗျာပိတဒေါသ ဘုရားရှင်အား သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့်-(က) မိန့်။

(ဃ) သဒ္ဒိ/ သာစစဘာဂပဒ္ဓစ္စာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် အပ္ပဋွေ့ကို ပြန့်နှံ့စေခြင်းအကျိုးငှာ ဩဒါတေန ဝတ္ထေနဒ္ဓံ ဩဒါတေန-ဟူသော ဝိသေသန စကားကို ဘုရားရှင် ဟောတော်မူအပ်သော်ဟု ဆို၏။ အဘယ့်ကြောင့် ယင်းသို့ ဟောတော်မူပါသနည်း။ ဩဒါတဝတ္ထနှင့် ကိလိဋ္ဌဝတ္ထတို့သည် အဝတ်ချင်းတူကြသည် မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

(ဃ) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ+ဂ) တို့ဖြင့် အပူဇွေ့ကို ပြန့်နှံ့စေခြင်းအကျိုးငှာ သြဒါတေန ဟူသော ဝိသေသနကိုထည့်သွင်း၍ ဟောကြားတော်မူ၏ဟု အကြောင်းယုတ္တိနှင့်တကွ ပြဆိုတော်မူ၏။ ပါဠိတော်၌ နာသ ကိုဋ္ဌ သဗ္ဗာဝတော ကာယဿ သြဒါတေန ဝတ္ထေန အဖုံ့ အဿ–ဟူ၍ ခန္ဓာကိုယ်ကို စင်ကြယ်သော အဝတ်ဖြင့် ပြန့်နှံ့စေခြင်းကိုသာ ဟောတော်မူထားသည်ဖြစ်၍ အဝတ်ကို အပူဇွေ့ ပြန့်နှံ့ စေခြင်းကိုကား မဟောအပ်သည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်ပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် အပူဇွေ့ ပြန့်နှံ့ စေခြင်းကို ဤနေရာ၌ ဆရာ ဖွင့်ဆိုထားရပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

(ဇ) သို့/ အနုသဒ္ဒန္တ ။ ။ ဤသို့ (ဃ) ဖြင့် ကိုယ်မှာဝတ်ထားသည့် အဝတ်ကိုကဲ့သို့ ရဟန်း၏ ကရဏကာယကို မှတ်ရမည်၊ အဝတ်ကို အပူဇွေ့ပြန့်နှံ့စေခြင်းကိုကဲ့သို့ စတုတ္ထစျာန်ချမ်းသာကို မှတ်ရမည်ဟု ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်းသို့ ပမာ, ပမေ နှိုင်းယှဉ်ပြခြင်းကြောင့် ရရှိအပ်သော အကျိုးလဒ္ဓဂုဏ်ကို ပြလိုသော ဆရာသည် (ဇ) မိန့်။

➤ ❷ ။ **[ခ–ဝါက္ယကို့ရှ]** (၁) နနု ဝတ္ထေနာတိ ပဒေနေဝ ဝုတ္တေ ဣဓဓိမွေတတ္ထော သိဒ္ဓေါ။ (၂) အထ ကသ္မာ သြဒါတေန ဝတ္ထေနာတိ ဣဒံ သဝိသေသေန ဝုတ္တံ။ (၃) နနု ဣဒံ ဥတုဖရဏတ္ထံ ဟောတိ။ (၄) တသ္မာ သြဒါတေန ဝတ္ထေနာတိ ဣဒံ သဝိသေသေန ဝုတ္တံ။

[ခ+ဂ–ဝါက္ယဒ္ဒိုကို့ရှ] (၁) နနု သြဒါတဝတ္ထကိလိဋ္ဌဝတ္ထာနိ ဝတ္ထဘာဝေန သမာနာနိ ဟောန္တိ။ (တနည်း) နနု ဝတ္ထေနာတိ ပဒေနေဝ ဝုတ္တေ ဣဓဓိမွေတတ္ထော သိဒ္ဓေါ။ (၂) အထ ကသ္မာ သြဒါတေန ဝတ္ထေနာတိ ဣဒံ ဥတုဖရဏတ္ထံ ဝုတ္တံ။ (၃) နနု ကိလိဋ္ဌဝတ္ထေန ဟိ ဥတုဖရဏံ နာ ဟောတိ၊ တခ်ဏာ ဧဝေတပရိသုဒ္ဓေန ဥတုဖရဏံ ဗလဝံ ဟောတိ။

(၄) တသ္မာ သြဒါတေန ဝတ္ထေနာတိ ဣဒံ ဥတုဖရဏတ္ထံ ဝုတ္တံ။

[ဃ–ဝါက္ယကို့ရှ] (၁) နနု ပါဠိယံ "နာသ ကိုဋ္ဌိ သဗ္ဗာဝတော ကာယဿ သြဒါတေန ဝတ္ထေန အဖုံ့ အဿာ"တိ ကာယဿ သြဒါတဝတ္ထဖရဏံ ဝုတ္တံ၊ နာ ပန ဝတ္ထဿ ဥတုဖရဏံ။ (၂) အထ ကသ္မာ ဥတုဖရဏံ ဣဓ ဝုတ္တံ။ (၃) နနု ဣမိဿာယ ဥပမာယ ဝတ္ထံ ဝိယ ကရဏကာယော၊ ဥတုဖရဏံ ဝိယ စတုတ္ထဈာနသုခံ။ (၄) တသ္မာ ဥတုဖရဏံ ဣဓ ဝုတ္တံ။

[ဇ+ဃ ဝါက္ယဒ္ဒိုကို့ရှ] (၁) နနု ပါဠိယံ ကာယဿ သြဒါတဝတ္ထဖရဏံ ဝုတ္တံ၊ နာ ပန ဝတ္ထဿ ဥတုဖရဏံ။ (၂) အထ ကသ္မာ ကိလိဋ္ဌဝတ္ထေန ဟိ ဥတုဖရဏံ နာ ဟောတိ၊ တခ်ဏာ ဧဝေတပရိသုဒ္ဓေန ဥတုဖရဏံ ဗလဝံ ဟောတိ။ (၃) ယသ္မာ ဣမိဿာယ ဥပမာယ ဝတ္ထံ ဝိယ ကရဏကာယော၊ ဥတုဖရဏံ ဝိယ စတုတ္ထဈာနသုခံ။ (၄) တသ္မာ ကိလိဋ္ဌဝတ္ထေန ဟိ ဥတုဖရဏံ နာ ဟောတိ၊ တခ်ဏာ ဧဝေတ ပရိသုဒ္ဓေန ဥတုဖရဏံ ဗလဝံ ဟောတိ။

➤ ❸ ။ ဝဏ္ဏတော အစ္ဆာဒီယတေတိ **ဒဋ္ဌဗ္ဗံ**။ (၃) ဖုံးလွှမ်းခြင်းကြီယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) အဝတ်အထည်ဖြစ်သည့် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) စေလံ, အစ္ဆာဒနံ–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါ များသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

ဥပက္ကလိဿတိတိ **ဥပက္ကိလေသော**။ နတ္ထိ ဥပက္ကိလေသော ယဿာတိ **နိဂ္ဂမတ္ထိဒလေသံ**။

http://www.dhammadownload.com

(၃) ဥပက္ကိလေသ မရှိခြင်းဂုဏ်နှင့် ယင်းဥပက္ကိလေသ မရှိသော စတုတ္ထဈာနလာဘီ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်၏ ဂုဏ် ဂုဏော အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ဥပက္ကိလေသ မရှိသော စတုတ္ထဈာနလာဘီ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) နတ္ထိ ဥပက္ကိလေသ စတုတ္ထဈာနလာဘီ-စသော။

အဝဒါယတီတိ **ဩဒါတံ**။ (၃) ညစ်နွမ်းမှုကို ဖြတ်တောက်ခြင်းကြောင့်ဟု (၀၂) စင်ကြယ်ခြင်းကြောင့်ဟု သကတ်သည် ဝစနတေဟု။ (၅) စင်ကြယ်သော အဝတ်ဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ပရိသုဒ္ဓဝတ္ထ-။

ဓောဝီယတ္ထာတိ **ဓောတံ**။ တခ်ဏေ ဓောတံ **တခ်ဏာဓောတံ**။ (၃) ထိုခဏဟူသော ကာလ၏ ဖွပ်လျှော်အပ်ပြီးသော အဝတ်နှင့် ကာလ+ကာလဝန္တ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) တံလယဓောတံ, တံမုဟုတ္တဓောတံ-စသော။ * အရုတိ ပဝတ္ထတိတိ **ဥတု**။

ကရီယတီတိ ကရော။/ကရောတိ ပုဂ္ဂေ နိဗ္ဗတ္တေတိတိ **ကာရော**။

(၃) ပြုခြင်း (ဖြစ်ခြင်း) ကြောင်းသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) သုကံသွေးဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) သုက္က, သောဏိတ-စသော။ * ကရေန္တ ဇာတော **ကရဇော**။ ကရဇောစ သော ကာယောစာတိ **ကရဇကာယော**။ (အတ္ထဘာဝ, ဒေဟ, သရီရ) * ဗလံ အဿ အတ္ထီတိ **ဗလဝံ**။

➢ ❺ ။ (၀၃) ၌ **တခ်ဏာဓောတပရိသုဒ္ဓဿ**-ကို တခ်ဏာဓောတပရိသုဒ္ဓတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင် ဝတ္ထဿ-ဟု သမ္မန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်) (၀၄) ၌ **နိသိန္နဿ**-ကို နိသိန္နတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင် ယင်း၏ သမ္မန်ကား ပုရိသဿ ဖြစ်ပါသည်။ (၏/သည် စပ်)

ဗလဝံ-ကို ဗလဝတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်- ဥတုဖရဏဿ။ (၏/သည် စပ်)

➢ ❻ ။ (၃) ဖြင့် အပ္ပဇ္ဈေ့ကို ပြန့်နှံ့စေခြင်းငှာ ဩဒါတော-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်ကို ဟောကြားခဲ့သည်ဟု (၁) ဖြင့် ဆိုသည်မှာ ညစ်နွမ်းသော အဝတ်ဖြင့် အပ္ပဇ္ဈေ့ပြန့်နှံ့မှု မဖြစ်နိုင်, ထိုခဏ၌ ဖွပ်လျှော်အပ်ပြီးဖြစ်၍ ထက်ဝန်းကျင်စင်ကြယ်သော အဝတ်ဖြင့်သာ ကိုယ်ဇ္ဈေ့ပြန့်နှံ့မှုအားကောင်းသောကြောင့် ဩဒါတော-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်ကို ထည့်သွင်းဟောကြားခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုင်း (ဘာဝတ္ထ) ယင်း အဓိပ္ပါယ်အားလျော်စွာ ဩဒါတော ဝတ္ထေန၌ ဩဒါတ-သဒ္ဒါသည် သေတ=အဖြူရောင် အဆင်းဟူသော အနက်ကိုမဟော၊ ပရိသုဒ္ဓ=ထက်ဝန်းကျင်စင်ကြယ်ခြင်းဟူသော အနက်ကို ဟောသည်ကိုင်း(နာမလိင်္ဂတ္ထ) ယင်းအနက်ကို ဟောကြားနိုင်အောင် အဝဒါယတိ ကိလိဋ္ဌာနိတိ ဩဒါတံ-ဟု ကတ္တုသာဓနဝစနတ္ထ ပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုင်း(အဘိဓာနတ္ထ) တ-ပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓနအနက်၌ သင်္ကသည်၏ အဖြစ်ကိုင်း(ဒု-ပစ္စယတ္ထ) အဝ-ဥပသာရ၏ ဓာတ္ဝတ္ထဝိသေသက၏ အဖြစ်ကိုင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

➢ ❼ ။ **စတုတ္ထဈာနည်း၌ စတုတ္ထဈာန်သည် ဥစေကဇာ, ကေဝလဇာနဒ်သော ယှဉ်၍ သာတလက္ခဏာရှိသော သုခဝေဒနာ မရှိပါဘဲလျက် အင်္ဂကထာ၌ စတုတ္ထဈာနသုခံ စတုတ္ထဈာနသုခဿ-ဟူ၍ ဖွင့်ဆိုခြင်း**။ ။ စတုက္ကနည်း စတုတ္ထဈာန်၌ သာတလက္ခဏာရှိသော သုခဝေဒနာသည် ကေန်မုချ မရှိပါသော်လည်း ယင်းစတုတ္ထဈာန်၌ ယှဉ်နေ ရှိနေသည့် ဥပေက္ခာဝေဒနာသည် ငြိမ်းအေးသော သဘောရှိသောကြောင့် သုခဝေဒနာ၌ပင် ထည့်သွင်းရေတွက်အပ်ရ

http://www.dhammadownload.com

ကား ဥပေက္ခာဝေဒနာကို ဆိုသင့် ဆိုထိုက်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် စတုတ္ထဈာနသုခံ စတုတ္ထဈာနသုဇ္ဈန ဟူ၍ အဋ္ဌကထာဆရာ ဖွင့်ဆိုပါသည်။

➤ ❾ ။ **(ဃ) ဓါတ္ယာ**- ဝတ္ထံဝ ကရဇကာယော၊ ဣမိဿံ ဥပမာယ ဟိ။

စတုတ္ထဈာနသုခံ တု၊ ဥတုနော ဖရဏံ ဝိယ။ (ဥဘယ သ-ကာရဝိပုလာဂါထာ၊အနုဋ္ဌုဘာဆန်း)

➤ ❿ ❿ ။ **(၈) ဒုတ္တံ-ဠီ ဓာတ္ဝတ္ထဏ္ဍီဂ္ဂ** ။ ။ (၁) ဩဒါတေန ဝတ္ထေန-ဟူသော ပုဒ်ကို ဟောတော်မူသော ဘုရားရှင်၏ ဒေသနာဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကြီးယာ ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရတိဌာယီဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ီရရသ။ (၂) ဩဒါတေန ဝတ္ထေန-ဟူသော ပုဒ်သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) ဩဒါတေန ဝတ္ထေန-ဟု ဟောကြားလိုက်သဖြင့် ထိုဒေသနာကို ကြားနာရသူတို့အဖို့ သန့်ရှင်းစင်ကြယ်သော အဝတ်သည် အပူအွေ့ကို ပြန့်နှံ့စေသကဲ့သို့ စတုတ္ထဈာန်ချမ်းသာသည်လည်း ကရဇကာယ တစ်ခုလုံးကို ပြန့်နှံ့စေသည်ဟု ဥပမာနှင့် စပ်ဟပ်၍ သိရှိရခြင်း, သိသဖြင့် စတုတ္ထဈာန်ကိုရအောင် ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် အားထုတ်ခြင်း, စတုတ္ထဈာန်ချမ်းသာကို ခံစားရခြင်းစသော အကျိုးအဆက်ဆက်သည် အနုဘာဝ။

စတုတ္ထဈာနသုခ-အာရ ။ ။ (၁) စတုတ္ထဈာန်ဌိုင်သော သုခဝေဒနာသည် သမဋ္ဌာယီဘာဝ+သန္တရသ။ (၂) ကသိဏ်းအာရုံတို့သည် အာရမ္ဘဏဝိဘာဝ။ (၃) သုခ ဒုက္ခကိုပယ်ခြင်း, ဒေါသ ဒေါမနဿတို့ ချုပ်ခြင်း, စိတ်၏ထက်ဝန်းကျင် စင်ကြယ်ခြင်းတို့သည် ဥဒ္ဓိပနဝိဘာဝ။ (၄) ကရဇကာယအား စတုတ္ထဈာန်ချမ်းသာဖြင့် ပြန့်နှံ့ခြင်း, အထက်ဖြစ်သော ဝိပဿနာဉာဏ်တို့ကို ဂရုပြုခြင်းစသည်သည် အနုဘာဝ။

ဓါတ္ယ (ဘဒန္တ) [ဌ၊၁၉၆။] (ဘာဠိ၊တ၊၁၇၇)

(က) စတ္ထာဝတာစေသ ရူပဈာနလာဘီယော၀,နအရူပဈာနလာဘီတိနဝေဒိတဗ္ဗော၊

(ခ) နဟိ အဋ္ဌသု သမာပတ္တီသု စုဒ္ဒသဟာကာရေဟိ စိဏ္ဏဝသီဘာဝံ ဝိနာ ဥပရိ အဘိညာဓိဂမောဟောတိ၊

(ဂ)ပါဠိယံပန ရူပဈာနာနိယေဝအာဂတာနိ၊အရူပဈာနာနိ အာဟရိတွာကထေတဗ္ဗာနိ၊

➤ ❿ ။ **(က)** စ၊ဆက်ဦးအံ့။စတ္ထာဝတာ၊ပဌမဈာနာဓိဂမကို ပြကြောင်းဖြစ်သော ပါဠိမှစ၍ စတုတ္ထဈာနာဓိဂမကို ပြကြောင်းဖြစ်သော ပါဠိတိုင်အောင် ဤမျှလောက်သော အတိုင်းအရှည်ရှိသော သဒ္ဒါအစဉ်ဖြင့်။ဩသ၊ဤရဟန်းကို။ရူပဈာနလာဘီယော၊ရူပဈာန်ကိုသာ ရခြင်းရှိသူတည်း။နဲ အရူပဈာနလာဘီ၊အရူပဈာန်ကို ရခြင်းရှိသူမဟုတ်။ဣဿ၊တိ၊ဤသို့။နဲ ဝေဒိတဗ္ဗော၊မသိထိုက်သနည်း။] **(ခ)** ဟိ-ယသ္မာ၊အကြင့်ကြောင့်။အဋ္ဌသု၊ရှစ်ပါးကုန်သော၊သမာပတ္တီသု၊သမာပတ်တို့၌။စုဒ္ဒသဟိ၊(၁၄)ပါးကုန်သော။အာကာရေဟိ၊အခြင်းအရာတို့ဖြင့်။စိဏ္ဏဝသီဘာဝံ၊လေ့လာအပ်ပြီးသော ဝသီဘော် ရှိသူ၏ အဖြစ်ကို။ဝိနာ၊ကြဉ်၍။ဥပရိ၊အထက်၌။အဘိညာဓိဂမော၊အဘိညာဉ်ကို ရခြင်းသည်။နဲ ဃောတိ၊မဖြစ်။[တသ္မာ၊ထို့ကြောင့်။ဣဿ၊တိ၊ဤသို့။နဲ ဝေဒိတဗ္ဗော၊မသိထိုက်။]

(ဂ) ပန၊ထိုသို့ပင် ရူပဈာန်ကိုသာ ရခြင်းရှိ၍ အရူပဈာန်ကိုရခြင်းရှိသူ မဟုတ်ဟု မသိထိုက်ပါသော်လည်း။ပါဠိယံ၊ပါဠိတော်၌။ရူပဈာနာနိယေဝ၊ရူပဈာန်တို့သည်သာ။အာဂတာနိ၊လာကုန်၏။ကထိကေန၊ တရားစကားကို ပြောပြသော ရဟန်းသည်။(ကတ္တား) အရူပဈာနာနိ၊အရူပဈာန်တို့ကို။အာဟရိတွာ၊ဆောင်

http://www.dhammadownload.com

၍။ကထေတဗ္ဗာနိ၊ပြောပြထိုက်ကုန်၏။ **(က+ခ) တို့ကို ဝါဏျ အဖြန်အထုန် ဝေးထားသည်**။

➤ ❶ ။ **(က) ဒဠှ/ အနုသဓန္ဓ** ။ ။ ဤသို့ (ရှေ့) ဝါကျဖြင့် ရူပဈာန်လေးပါး‌တို့၏ ပုဒ်စဉ်အဖွင့်နှင့် ဘာဝနာပွားနည်း‌ကို ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၌ ဖွင့်ဆိုပြီးသောကြောင့် ဤအဋ္ဌကထာ၌ အကျယ်မချဲ့တော့ပါဟူသောအဓိပ္ပါယ်ကို ဖွင့်ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဤဈာနလာဘီရဟန်း‌သည် ဆိုခဲ့ပြီးသော ဈာနာဒိကွမ သဒ္ဒါအစဉ်ဖြင့် ရူပဈာန်နှင့် အရူပဈာန် ရသည်ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို ဖွင့်ပြခြင်း‌ငှာ (က) မိန့်။

(က) ဒဠှ/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ရှေ့) ဝါကျဖြင့် ရူပဈာန်လေးပါး‌တို့၏ ပုဒ်စဉ်အဖွင့်နှင့် ဘာဝနာပွားပုံနည်း‌ကို ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၌ ဆိုခဲ့ပြီးပြီဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ပါဠိလာတိုင်း ရူပဈာနလာဘီသာတည်းဟု ဖြစ်သင့်ရာသည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ်ဈာန်ရ ရဟန်း‌ဟုမှတ်သား‌ကြရပါမည်နည်း။ စုဒ်-(က) မိန့်

(ခ) ဒဠှ/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် ဤရဟန်း‌သည် ရူပဈာန်‌ကို‌ရရှိသူသာ ဖြစ်၏၊ အရူပဈာန်‌ကို ရရှိသူကား‌မဟုတ်၊ ဤသို့ မသိအပ်ဟု ဖွင့်ဆို၏။ (တနည်း) ဤရဟန်း‌သည် သမာပတ်ရှစ်ပါး‌လုံး‌ကို‌ရသော ရဟန်း‌ဖြစ်သည်ဟု ဖွင့်ဆို၏။ အဘယ့်ကြောင့် အရူပဈာန်‌ကို ရရှိသော ရဟန်း‌မဟုတ်ဟု မသိအပ်သနည်း။ (ပါဠိတော်၌ ရူပဈာန်သာ တိုက်ရိုက်လာသောကြောင့်) ပါဠိလာတိုင်း‌သာ သိမှတ်ရကောင်း‌သည် မဟုတ်တုံး‌လော။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား- သမာပတ်ရှစ်ပါး‌တို့၌ ဝသီဘော်ရအောင် လေ့လာမှုမရှိလျှင် အဘိညာဉ်‌ကို မရနိုင်သောကြောင့်၎င်း၊ အထက်၌လည်း ဝိပဿနာမှစ၍ အဘိညာဉ်တို့‌ကို ပြတော်မူလတ္တံ့ဖြစ်သောကြောင့်၎င်း ထိုရဟန်း‌ကို အရူပဈာန် မရသော ရဟန်း-ဟု မသိထိုက်ပါဟူလို။

(ဂ) ဒဠှ/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် ဤရဟန်း‌သည် သမာပတ်ရှစ်ပါး‌လုံး‌ကို ရသောရဟန်း‌ဟူ၍ သိမှတ်ရုန်း ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ပါဠိတော်၌လာသည့်အတိုင်း‌သာလျှင် အဆုံးအဖြတ်စကား‌ရပ်‌ကို ဆိုအပ်ဆိုသင့်သည် မဟုတ်လော။ ပါဠိတော်၌ ရူပဈာန်များသာ လာရှိ၍ ရူပဈာန်ရ ရဟန်း-ဟူ၍သာ မှတ်သား‌သင့် မှတ်သား‌ထိုက်သည် မဟုတ်ပါလော။ ဘယ်ပုံဘယ်နည်း မှတ်သား‌ကြရပါမည်နည်း။စုဒ်-(ဂ)မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား- ပါဠိတော်၌ သာဝသေသနည်းဖြင့် ဘုရား‌ရှင်ဟောထော်မူရကား၊ အရူပဈာန်များ‌ကိုလည်း ဆောင်ယူ၍ သိအပ် မှတ်သား‌အပ်၏‌ဟု အဓိပ္ပါယ်‌ကို ငါပြဆို၏‌ဟူလို။

➤ ❷ ။ **[က+ခ ဝါကျဒွိကို့ရှု]** (၁) နနု ပါဠိယံ ရူပဈာနာနိယေဝ အာဂတာနိ။(တနည်း) နနု ယထာပါဌမေဝ ဝိနိစ္ဆယော ဝတ္တမ္မော။ (၂) အထ ကသ္မာ ဧတ္တာဝတာ ဧသ ရူပဈာနလာဘီယေဝ၊ နု အရူပဈာနလာဘီတိ. နု ဝေဒိတမ္မောတိ ဝုတ္တံ။ (၃) နနု အဋ္ဌသု သမာပတ္တီသု စုဒ္ဒသဟာကာရေဟိ စိဏ္ဏဝသီဘာဝံ ဝိနာ ဥပရိ အဘိညာဓိဂမော ဟောတိ။ (၄) တသ္မာ ဧတ္တာဝတာ ဧသ ရူပဈာနလာဘီယေဝ၊ နု အရူပဈာနလာဘီတိ နု ဝေဒိတမ္မောတိ ဝုတ္တံ။

[ခ+ဂ ဝါကျဒွိကို့ရှု] (၁) နနု ပါဠိယံ ရူပဈာနာနိယေဝ အာဂတာနိ။(တနည်း) နနု ယထာပါဌမေဝ ဝိနိစ္ဆယော ဝတ္တမ္မော။ (၂) အထ ကသ္မာ အရူပဈာနာနိ အာဟရိတ္ဝာ ကထေတဗ္ဗာနိတိ ဝုတ္တံ။ (၃) နနု နု အဋ္ဌသု သမာပတ္တီသု စုဒ္ဒသဟာကာရေဟိ စိဏ္ဏဝသီဘာဝံ ဝိနာ ဥပရိ အဘိညာဓိဂမော ဟောတိ။

(၄) တသ္မာ အရူပဈာနာနိ အာဟရိတ္ဝာ ကထေတဗ္ဗာနိတိ ဝုတ္တံ။

http://www.dhammadownload.com

[ဂ ဓါကျကိုရှု] (၁) နှနှ ပါဠိယံ ရူပဖျာနာနိယေဝ အာဂတာနိ။ (၂) အထ ကသ္မာ အရူပဖျာနာနိ အာဟာရိတ္တာ ကထေတဗ္ဗာနိတိ ဝုတ္တံ။ (၃) နှနှ သာဒသေသပါဠဘာဝေါ ဟောတိ။

(၄) တသ္မာ အရူပဖျာနာနိ အာဟာရိတ္တာ ကထေတဗ္ဗာနိတိ ဝုတ္တံ။

ဧဝံပရိဟာရိဇာတာပိဘောဒနဝိဒ္ဓံသနဓမ္မောဘိဇ္ဇတိဧဝဝိကိရတိစ၊ (၌၁၉၇)

(၁) နှနှ အယံ ကာယော ဧဝံ ပရိဟာရိတော ဟောတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ အယံ ကာယော ဘိဇ္ဇတိ ဧဝ ဝိကိရတိစ။ (၃) နှနှ ဘောဒနဝိဒ္ဓံသနဓမ္မော ဟောတိ။

(၄) တသ္မာ အယံ ကာယော ဘိဇ္ဇတိ ဧဝ ဝိကိရတိစ။

➤ ❾ ။ သမာပဇ္ဇိတဗ္ဗာတိ **သမာပတ္တိ**။ (၁) ရောက်ခြင်း, ဝင်စားခြင်းကြီယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) သမာပတ်ရှစ်ပါးဒြဗ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) သမာပဇ္ဇိတဗ္ဗာ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

စရိယတေတိ **စိဇဏ္ဏာ**။ (၁) လေ့ကျင့်ခြင်းကြီယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ဝသီဘော်ရှိသူ ဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) စရိတ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

လဘန် **လာဘော**၊ လာဘော ဧတဿ အတ္ထိတိ **လာဘီ**။ ရူပဖျာနာနံ လာဘိ **ရူပဖျာနလာဘီ**။

(၁) ရူပါဝစရဈာန်၏ ရသောရဟန်းနှင့် သံ+သာဓိ/ဌာနိ+ဌာန အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ရူပါဝစရဈာန်ရသော ရဟန်းဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ရူပါဝစရဈာနိက-စသော။

လဘတိ သီလေနာတိ **လာဘီ**။ ရူပဖျာနံ လာဘိ **ရူပဖျာနလာဘီ**။

နတ္ထိ နိစ္စံ ယဿာတိ **အနိစ္စာ**။ (၁) မခြံသော သဘောဓ၏ မခြံသော သဘောရှိသော ခန္ဓာကိုယ် ၏ အဘာဝ+အဘာဝဝန္ဓ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) မခြံသော ခန္ဓာကိုယ်ဒြဗ် သည် ဝစနီယ။ (၆) အသဘော-စသော။ * အနိစ္စော ဓမ္မော ယဿာတိ **အနိစ္စဓမ္မာ**။

အဘိဝိသိဋ္ဌေန ဉာဏေန ဇာနာတီတိ **အဘိညာ**။ ဥန္ဒိယတိတိ **သြဒနော**။(အနုံ)

ကုလတိ ပတ္ထရတိတိ **ကုမ္ဘော**။ (ဘက္ခဝိသေသော)

အာကရောန္တိ ဧတေဟိတိ **အာကာရော**။ (၁) ပြုလုပ်ခြင်းကြီယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) (၁၄)ပါးသော အကြောင်းတရားဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ကာရဏ, ဌာန-စသော။

➤ ❿ ။ (ခ) ဠ **အဘိညာဓိဂမာ**-ကို အဘိညာဓိဂမတ္ထာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်=ဧတဿ ဘိက္ခုနော-ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်)

(ဂ) ဠ **အာဂတာနိ**-အာဂတတ္ထာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင် ရူပဖျာနာနံ-ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (တို့၏/တို့သည် စပ်) **ကတေတဗ္ဗာနိ**-ကို ကထေတဗ္ဗတ္ထာ-ဟု ဟိတ်ပြင်- အရူပဖျာနာနံ-ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (တို့၏/တို့ကို စပ်)

➤ ⓫ ။ **သြဒနကုမ္ဘာသူပစယာတိသြဒနေနဓဝေါကုမ္ဘာသေနစဥုပစိတောဝနိတောဝါ**။ **သြဒနေနဓဝေါ ကုမ္ဘာသေနစ ဥုပစိတော ဝါ** ဖြင့် သြဒနကုမ္ဘာသူပစယကို သြဒနကုမ္ဘာသ +ဥုပစယ-ဟု ပဒစ္ဆေဒပြုရမည်ကိုငင်း(သန္ဓိလိင်ပဒ) သြဒနကုမ္ဘာသ-ဟူသော ရှေ့ပုဒ်ကို သြဒနောစ

http://www.dhammadownload.com

ကုမ္မာသောစ ဩဒနကုမ္မာသော-ဟု ဒွန်သမာသ်ဝစနတ္ထ ပြုရမည်ကိုဂင်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ဥပစယ-ဟူသော နောက်ပုဒ်ကို ဥပစီယတိ ဝမ္ဘာပီယတိတိ ဥပစယော-ဟု ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုဂင်း(အဘိဓာနတ္ထ) ဏ-ပစ္စည်း ဟောတုကတ္ထုသာဓနအနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုဂင်း(ဒု-ပစ္စယတ္ထ) (တနည်း) ဥပစယတိ ဝမ္ဘတိတိ ဥပစယော-ဟု ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုဂင်း(အဘိဓာနတ္ထ) ဏ-ပစ္စည်း သုဒ္ဓကတ္ထုသာဓနအနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုဂင်း(ဒု-ပစ္စယတ္ထ) အပေါင်းပုဒ်ကို ဩဒနကုမ္မာသေဟိ ဥပစယော ဩဒနကုမ္မာသူ ပစယော-ဟု တတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုဂင်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ဥပစယော-၌ ဥပရွေး ရှိသော စိ-ဓာတ်၏အဖြစ်ကိုဂင်း(ဒု-ဓာတုပဒ) စိ-ဓာတ်၏ ဝမုနအနုက်ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုဂင်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဓဝံ ပရိဟရိတောပိ ဘောဒနဝိဒ္ဓံသနဓမ္မော ဘိဇ္ဇတိ ဓစဝံ ဝိကိရတိစ၊ (၄၊၁၉၇) ဖြင့် ဘောဒန ဝိဒ္ဓံသနဓမ္မော-၏ ရှေ့၌ ဓဝံ ပရိဟရိတောပိ-ဟု ထည့်၍ ယောဇနာရမည်ကိုဂင်း(ဘာဝတ္ထ) ဘိဇ္ဇတိတိ ဘောဒန်-ဟု ကတ္တုသာဓန ပြုရမည်ကိုဂင်း(အဘိဓာနတ္ထ) ယုပစ္စည်း ကတ္တားအနက်၌ သက်သည်ကိုဂင်း(ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဝိဒ္ဓံသတိတိ ဝိဒ္ဓံသန်-ဟု ကတ္တုသာဓန ပြုရမည်ကိုဂင်း(အဘိဓာနတ္ထ) ယုပစ္စည်း ကတ္တားအနက်၌ သက်သည်ကိုဂင်း(ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဓံသဓာတ်၏ ဝိကိရဏအနက်ကို ဟောသည်ကိုဂင်း(ဒု-ဓာတွတ္ထ) ဘောဒန္နဝ ဝိဒ္ဓံသန္နဝ ဘောဒနဝိဒ္ဓံသန်-ဟု ဒွန်သမာသ်တွဲစပ်ရမည်ကိုဂင်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ❶ ။ **(၈) စုဒ္ဓသာဟာကာဓရေဟိ-ဠွ် စုဒ္ဓသ-သဒ္ဒ်** ။ (၁) ကသိဏာနုလောမတော၊ (၂) ကသိဏပဋိလောမတော၊ (၃) ကသိဏာနုလောမပဋိလောမတော၊ (၄) ဈာနာနုလောမတော၊ (၅) ဈာနပဋိလောမတော၊ (၆) ဈာနာနုလောမပဋိလောမတော၊ (၇) ဈာနာနုက္ကန္တိကတော၊ (၈) ကသိဏုက္ကန္တိကတော၊ (၉) ဈာနကသိဏုက္ကန္တိကတော၊ (၁၀) အင်္ဂသက်္ခိတော၊ (၁၁) အာရမ္မဏသက်္ခိတော၊ (၁၂) အင်္ဂါရမ္မဏသက်္ခိတော၊ (၁၃) အင်္ဂဝဝတ္ထာနတော၊ (၁၄) အာရမ္မဏဝဝတ္ထာနတော။

ပါဠိစတော်၌ ရူပစတုတ္ထဈာန်၌သာ တန့်ရပ်၍ ဗဟာစတော်မူခြင်းအစေကြောင်း

အဘိညာဉ်အားလုံးတို့၏ အခြေခံအကြောင်းဖြစ်သော ဈာန်သည် ဝိသေသအားဖြင့် ရူပစတုတ္ထဈာန်သာ ဖြစ်ရကား ထိုအဘိညာဉ်အားလုံးတို့၏ အခြေခံအကြောင်းဖြစ်သော ဈာန်ကိုသိစေခြင်းအကျိုးငှာ ပါဠိတော်၌ ရူပစတုတ္ထဈာန်၌သာ တန့်ရပ်၍ ဟောတော်မူပါသည်။ (အရူပဈာန်တို့က အသုံးမဝင်သောကြောင့် မဟောခြင်းကား မဟုတ်ပါ။)

➤ ❷ ။ **(၈) ဓါတ္ယာ**= စုဒ္ဓသဟိ အာကာရေဟိ၊ သမာပတ္တိသု အဋ္ဌသု။

ဝိနာ စိတ္တဝသိဘာဝံ၊ ဘိညာလာဘီ ဟိ နောပရိ။ (ပထမ မ-ကာရဝိပုလာဂါထာ၊ အနုဋ္ဌာဘဆန်း)

➤ ❸ ❹ ။ **ရူပဈာနလာဘီ-ဠွ် လာဘီ-ဝယ် ဓာတ္ယတ္ထကိုဂ္ဂ** ။ ။ (၁) ရူပဈာနလာဘီရဟန်း၏ သန္တာန်၌ သမာဓိပြဋ္ဌာန်းသော ရူပါဝစရဈာန် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် သမဋ္ဌာယီဘာဝ+သန္တရသ။ (၂) ရူပဈာန်၏အာရုံဖြစ်သော ကသိဏ်းပညတ်စသည်သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) ဈာန်သမာပတ်ကို ခံစားရန်အတွက် ဝိဝိတ္တသေနာသန စသည်သည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။ (၄) ပစ္စက္ခဘာဝ၌ ဈာနသမာပတ္တိသုခကို ဆင့်ကဲဆင့်ကဲ ခံစားရခြင်း, တမလွန်ဘဝ၌ ရူပဗြဟ္မာဘုံသို့ လားရောက်ရခြင်း စသည်သည် အနု

http://www.dhammadownload.com

ဘာဝ မည်၏။

အဘိညာ–အာရ ။ ။ ရူပကုသိုလ် ပဉ္စမစျာန်၌ရှိသော အဘိညာဉ်ကိစ္စတပ်သော ဉာဏ်သည် သမဋ္ဌာယိဘာဝ+သန္တရသ။ ပုဗ္ဗေနိဝုတ္ထခန္ဓာ–စသော အာရုံတို့သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၁၄)ပါးသော အခြင်းအရာအားဖြင့် လေ့ကျင့်အပ်ပြီးသော ဝသီဘော်ရှိသည်၏အဖြစ်သည် ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ။ ဝိပဿနာဉာဏ် ဖြစ်စေခြင်းအကျိုးငှာ ညွှတ်ခြင်း ကိုင်းခြင်း ရှိုင်းခြင်းကို ပြုနိုင်ခြင်းသည် အနုဘာဝ။

ဝါကျ (၁၁၆) [ဌ၊၁၉၇။] (ဘာဋီ၊တ၊၁၈၅)

(က) **သုဘောတိ သုန္ဒရော၊ ဇာတိမာတိ ပရိသုဒ္ဓါကရသမုဋ္ဌတော၊**
သုပရိကမ္မကတောတိ သုဋ္ဌု ကတပရိကမ္မော အပနီတပါသာဏသက္ကရော၊
အဓစ္စာတိ တန္နိစ္စံ၊ ဒိဗ္ဗသစန္ဒာတိ သုဋ္ဌုပသန္နော။

(ခ) **သဗ္ဗာကာရသမ္ပန္နာတိ ဓောဝနဓောဝနာဒီဟိ သဗ္ဗေဟိ အာကာရေဟိ သမ္ပန္နော၊**

(ဂ) **နိလဋ္ဌိ အာဒီဟိ ဝဏ္ဏသမ္ပတ္တိ ဒဿေတိ၊**

(ဃ) တာဒိသဉ္ဝိ အာဝုတံ ပါကဋံ ဟောတိ။

➢ ❶ ။ **(ခ) သဗ္ဗာ/ သဗ္ဗာကာရသမ္ပန္နာ** ။ ။ ဆရာ၊ ဘုရားရှင်သည် ပါဠိတော်၌ သဗ္ဗာကာရသမ္ပန္နော–ဟု ဟောကြားတော်မူ၏။ သဗ္ဗာကာရသမ္ပန္နော–ကို သဗ္ဗာကာရံ သမ္ပန္နော–ဟု ဒုတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ်, သဗ္ဗာကာရေဟိ သမ္ပန္နော ယသာတိ–ဟု ဘိန္နာဓိကရဏ စတုတ္ထီဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် တွဲစပ်ရပါမည်လော။ အဘယ်သမာသ် တွဲစပ်ရပါမည်။ (အတိဗျာပိတဒေါသ–တင်) စုဒ်– (ခ) မိန့်။

ကား= (ခ) ဖြင့် သဗ္ဗေဟိ အာကာရေဟိ သမ္ပန္နော သဗ္ဗာကာရသမ္ပန္နော–ဟု တတိယာတပ္ပုရိသ် သမာသ် တွဲစပ်ရပါမည်ဟူလို။

(ဂ) သဗ္ဗိ/ သဗ္ဗိနဋ္ဌရဇောဒနာ ။ ။ ဆရာ၊ ဘုရားရှင်သည် ပါဠိတော်၌ နီလံ–စသော ပါဠိတို့ကို ဟောတော်မူ၏။ တတြိဒံ သုတ္တံ အာဝုတံ–ဟု ဟောတော်မူပါကလည်း လိုအပ်သော အနက် အဓိပ္ပါယ် ပြည့်စုံလုံလောက်သည်သာ မဟုတ်ပါလော။ အဘယ့်ကြောင့် နီလံ–စသော ပါဠိတော်တို့ကို ဟောတော်မူခဲ့ပြန်ပါသနည်း။ မဟောသင့်ဘဲလျက် ဟောတော်မူချေသော် ဘုရားရှင်အား ဂန္ဓဂရဒေါသ, နိရတ္ထကဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ) သဗ္ဗိ/ သဘောဂမုဇ္ဇာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် နီလ–အစရှိသော ပုဒ်တို့ဖြင့် ဝဏ္ဏသမ္ပတ္တိကို ပြသောဟု ဆို၏။ ယင်းသို့ ဝဏ္ဏသမ္ပတ္တိကို ပြဟုဆိုရာ၌ အသင့်ယုတ္တိကို ဆရာ မပြဆိုတော့ပြီလော။ (တနည်း) ယင်းသို့ ဝဏ္ဏသမ္ပတ္တိကို ပြ၏ဟု ဆိုရာ၌ လိုအပ်နေသော အကြောင်းပြစကားရပ်ကို ဆရာ မပြဆိုတော့ပြီလော။ အဘယ့်ကြောင့် နီလံ–စသော ပုဒ်တို့ဖြင့် ဝဏ္ဏသမ္ပတ္တိကို ပြ၏–ဟု ဆိုပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

➢ ❷ ။ **[ဂ+ဃ ဝါက္ယဒ္ဒိုကဋ္ဌ]** (၁) နနု ဥပမာကရဏမတ္တမေဝိဒံ။ (၂) အထ ကသ္မာ နီလဋ္ဌိ အာဒီဟိ ဝဏ္ဏသမ္ပတ္တိ ဒဿေတိတိ ဝုတ္တံ။ (၃) နနု တာဒိသံ အာဝုတံ ပါကဋံ ဟောတိ။ (၄) တသ္မာ နီလဋ္ဌိ အာဒီဟိ ဝဏ္ဏသမ္ပတ္တိ ဒဿေတိတိ ဝုတ္တံ။

http://www.dhammadownload.com

[၈–ဓါကျကို့ရှု] (၁) နန္ဒ ပါဠိယံ သုတ္တပဒမေဝ ဒေသေတဗ္ဗံ။ (၂) အထ ကသ္မာ နိလန္တိ အာဒီနိ စတ္တာရိ ပဒါနိ ဘဂဝတာ ဝုတ္တာနိ။ (၃) နန္ဒ နိလန္တိ အာဒီဟိ သုတ္တသ္မိံ ဝတ္ထသမ္ဘတ္တိ ဒဿေတိ။ (၄) တသ္မာ နိလန္တိ အာဒီနိ စတ္တာရိ ပဒါနိ ဘဂဝတာ ဝုတ္တာနိ။

➤ ❼ ။ သုဠု ဘာတိ သြဘာသတီတိ **သုဘော**။ (၃) လွန်စွာ တောက်ပခြင်းကြောင့် သကတ်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) ပတ္တမြား, ကြောင်မျက်ရွဲခြင်းသည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) သုန္ဒရော, သောဘနော–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

တနောတိ ဝိတ္ထာရေတီတိ **တနု**။ (**ကိသ**)

အာတပံ ဆာဒေတီတိ **ဆဝီ**။ (၃) ဖုံးလွှမ်းခြင်းကြောင့်သာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) အရေဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဓုတိ, အစ္ဆဝိ–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

တနု ဆဝိ ယဿာတိ **တနုစ္ဆဝိ**။

ကရီယိတ္ထာတိ **ကတံ**။ ပရိကရီယိတ္ထာတိ **ပရိကမ္မံ**။ ကတံ ပရိကမ္မံ ယဿာတိ **ကတာပရိကမ္မာ**။

(၃) ပြုအပ်ပြီးသော ပြေပြစ်မှုဂုဏ်နှင့် ပြေပြစ်မှုရှိသော ပတ္တမြား၏ ဂုဏ် ဂုဏေး အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ပတ္တမြားဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) သုပရိကမ္မကတ, အပနီတပါသာဏသက္ခရ–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

နိလတိ နိလဝဏ္ဏော ကရောတီတိ **နီလံ**။ (၃) မည်းနက်စိမ်းညိုအောင် ပြုခြင်းကြောင့်သာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ညိုသော ချည်ဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ကဏှ, အသိတ, ကာဠ–စသော။

အာဝုယတေတိ **အာဒုဗံ**။ (၃) ထိုးသီခြင်းကြောင်းသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ထိုးသီအပ်သော ချည်ဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဝိဒ္ဓ–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

ဒဿနံ နု ဆိန္နတီတိ **အစ္ဆာ**။ (၃) နှ–ပဋိသေဓနှင့် ဖြတ်ခြင်းကြောင်းတို့၏ ဂုဏ် ဂုဏေး အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ကြည်လင်သော အရေရှိသော ပတ္တမြား ကြောင်မျက်ရွဲခြင်းသည် ဝစနီယ။ (၆) အစ္ဆဝိ, အနာဝိလ–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

(တနည်း) (၃) ကြည်ရွှခြင်းကို မဖြတ်ခြင်းကြောင်းသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (ကြွင်းတူ)

➤ ❽ ။ **(က)** ၌ **ပရိသုဒ္ဓါကာရသမ္ပဋ္ဌိစ္ဆာ**–ကို ပရိသုဒ္ဓါကာရသမ္ပဋိစ္ဆတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင် မဏိဝေဠုရိယဿ–ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်) **(ဃ)** ၌ **အာဒုဗံ**–ကို အာဝုတတ္တာ– ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင် တာဒိသဿ(သုတ္တဿ) ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (၏/ကို စပ်)

ပသန္နန္တာ–ကို ပသန္နတ္တာ/ **အစ္ဆန္တာ**–ကို အစ္ဆတ္တာ/ **ဝိမ္ဗသန္တာ**–ကို ဝိပ္ပသန္နတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်= မဏိဝေဠုရိယဿ–ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်)

ပါကဋံ–ကို ပါကဋတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်= တာဒိသဿ သုတ္တဿ။ (၏/သည် စပ်)

➤ ❾ ။ **(က)** ၌ သုန္ဒရော–ဖြင့် သုဘ–ပုဒ်ကို သုဠု ဘာတိ သြဘာသတီတိ သုဘော–ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ သုဘ–အရ အလွန်တောက်ပသည့်အရောင်နှင့် ပြည့်စုံသော ပတ္တမြားကို ယူရမည်၏အဖြစ် ကိုငင်း(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) အလွန်တောက်ပသည့် အရောင်နှင့်ပြည့်စုံခြင်းကြောင့် ပတ္တမြား၏

http://www.dhammadownload.com

ကောင်းမြတ်တင့်တယ်သည်၏ အဖြစ်ကိုဝင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(တနည်း)- သုဘ-သည် သုန္ဒရ-၏ ပရိယာယ်တည်းဟု သိစေသည်။(ပရိယာယ်ပြအဘိဓေယျတ္ထ)

ပရိသုဒ္ဓါဇာနယသမုဋ္ဌိတော-ဖြင့် ဇာတိမာ-ပုဒ်ကို ဇာတိ အသ အတ္ထိတိ ဇာတိမာ-ဟု ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုဝင်း(အဘိဓာနတ္ထ) မန္တုပစ္စည်း၏ ပသံသာ အနက်ရှိသော အသတ္ထိ အနက်၌ သက်သည်၏ အဖြစ်ကိုဝင်း(ပစ္စယတ္ထ) ဇာတိမာ-၌ ကောင်းသောဇာတ်ရှိ၏ဟူသည် ထက်ဝန်းကျင်စင်ကြယ်သော ရတနာတို့၏ ထွက်ရာအရပ်မှ ကောင်းစွာဖြစ်ပေါ်လာသော ပတ္တမြားပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုဝင်း(ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။ **သုဒ္ဓ ကတပရိကမ္မော**-ဖြင့် သုဒ္ဓ ပရိကမ္မကတ-၌ သု-ဥပသာရ၏ သုဒ္ဓအနက်ဟော သည်၏အဖြစ်ကိုဝင်း(ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) ယင်း သု-ဥပသာရကို ပရိကမ္မပုဒ်၌ မစပ်ရ၊ ကတ-ပုဒ်၌ ကြိယာဝိသေသန+ ကြိယာဝိသေသ အဖြစ်ဖြင့် စာစပ်ရမည်ကိုဝင်း(ဘာဝတ္ထ) ပရိကမ္မနှင့် ကတ-ပုဒ်ကို ကတံ ပရိကမ္မံ ယဿာတိ ပရိကမ္မကတော-ဟု စတုတ္ထိ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုဝင်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ကတပရိကမ္မ ဟူလိုလျက် ရှေ့နောက်ပြန်၍ ပရိကမ္မကတ-ဟု ရုပ်ပြီးနေသည်ကိုဝင်း(ဘာဝတ္ထ) အပေါင်းပုဒ်ကို သုဒ္ဓ ပရိကမ္မကတော သုပရိကမ္မကတော-ဟု ပါဒိပုဗ္ဗပဒ ကမ္မဓာရယ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုဝင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

အပနီတပါသာဏသက္ခရော-ဖြင့် ကောင်းစွာပြုအပ်ပြီးသော ပရိကံရှိ၏ဟူသည် ကျောက်ခဲ ကျောက်စရစ်တို့ကို ပယ်ရှားအပ်ပြီးသော ပတ္တမြားရတနာပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။(ဘာဝတ္ထ)

တနုဋ္ဌဝိ-ဖြင့် အဋ္ဌော-၌ ကြည်လင်၏ဟူသည် ကျောက်တစ်ခုလုံး၏ သိမ်မွေ့သည်၏အဖြစ်ကြောင့် ကြည်လင်သည် မဟုတ်၊ အရေ၏သာလျှင် သိမ်မွေ့သည်၏အဖြစ်ကြောင့် ကြည်လင်၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုဝင်း(ဘာဝတ္ထ) ယင်းအဓိပ္ပါယ်နှင့်လျော်ညီအောင် (နှ-ပုဗ္ဗ ဆိဒိဓာတ်+ကပစ္စည်း+ကြံ၍) နှ ဆိန္နတိ ဒဿနန္တိ အဋ္ဌော-ဟု ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုဝင်း(အဘိဓာနတ္ထ) က-ပစ္စည်း ကတ္တုသာဓနအနက်၌ သက်သည်ကိုဝင်း(ဒု-ပစ္စယတ္ထ) က-အနုဗန်ချေ၊ အသဒိသဒ္ဒေဟော် စ-လာ၊ နှ-ကို အ-ပြု၍ အဋ္ဌ-ဟု ရုပ်ပြီးနေသည်ကိုဝင်း(ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

သုဒ္ဓ ပသန္နော-ဖြင့် ဝိပွသန္နော-၌ ဝိ-ဥပသာရ၏ သုဒ္ဓ(ဝိသေသ) အနက်ဟောသည်၏ အဖြစ်ကိုဝင်း(ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) သုဒ္ဓ ပသန္နော ဝိပွသန္နော-ဟု ပါဒိပုဗ္ဗပဒ ကမ္မဓာရယ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုဝင်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ဝိပွသန္နော-၌ အထူးသဖြင့် ကြည်လင်၏ဟူသည် တနုဋ္ဌဝိ ဖြစ်သောကြောင့် ပင် အထူးသဖြင့် ကြည်လင်၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုဝင်း(ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(၈) ၌ **သဗ္ဗေဟိ အာကာရေဟိ သမန္နာဂေ**-ဖြင့် သဗ္ဗာကာရသမန္နာဂေ-၌ သဗ္ဗနှင့် အာကာရပုဒ်ကို သဗ္ဗေစ တေ အာကာရောစာတိ သဗ္ဗာကာရာ-ဟု ကမ္မဓာရယ်သမာသ် ပြုရမည်ကိုဝင်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) အပေါင်းပုဒ်ကို သဗ္ဗာကာရေဟိ သမန္နာဂေ သဗ္ဗာကာရသမန္နာဂေ-ဟု တတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ပြုရမည်ကိုဝင်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဓောဓနဝေနောဒီဟိ-ဖြင့် သဗ္ဗာကာရ-အရ ဓောဓန, ဝေဓန, တာပ, သဏ္ဌ, ကရဏ စသည်ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

http://www.dhammadownload.com

➤ ❶ ။ **ဒိဗ္ဗသမ္ပတ္တိဆင်းရဲခြင်း လောကူပမာကို ပြရာ၁၀၌ မဂ်ဆိုဝဋ္ဋဒုက္ခ သဒ္ဒါ ပဌမာဖြင်းရတနာကိုသာ ဥပမာအဖြစ် ဟောကြားရခြင်းအကြောင်း** ။ ။ စကြာဝဠာတမင်းတို့ သုံးဆောင်ထိုက်သည့် အလွန်မွန်မြတ်လှသော ရတနာဖြစ်သောကြောင့် ပတ္တမြားရတနာကိုသာလျှင် ပါဠိတော်၌ ဥပမာန အဖြစ်ဖြင့် ထုတ်ဆောင်၍ ဘုရားရှင် ဟောတော်မူပါသည်။

➤ ❷ ။ (၈+၁၁) **ဓါတ္ဘု**= နိလံ ကုစ္ဆေမာဒီဟိ၊ ဒဿေတိ ဝဏ္ဏသမ္ပဒံ။

တောဒိသံ သုတ္တံ ယသ္မာ၊ အာဒုတံ ဟောတိ ပါကဋံ။ (တတိယ မ-ကာရဝိပုလာဂါထာ)

➤ ❸ ၀ ။ **အာဒုတံ-၌ ဓာတ္ဒတ္ထကို ရှု** ။ ။ (၁) ပတ္တမြားပေါက်၌ ဥည်ကိုသီကုံးသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌ ဝိရိယပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တဖြစ်ပါဒ်သည် ဥသဟဇာတဓာတ်ဘာဝ+ဝိရရသ။ (၂) ပတ္တမြားသည်၎င်း, ချည်သည်၎င်း အာမဋ္ဌအဝိဘာဝ။ (၃) ချည်၏ အညိုရောင်-စသော အရောင်အဆင်းနှင့် ပြည့်စုံမှုသည်၎င်း, သီကုံးသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ သတိရှိခြင်း, ဉာဏ်ဖြင့်သုံးသပ်ခြင်း စသည်သည်၎င်း ဥဒ္ဒိပန ဝိဘာဝ။ (၄) ပတ္တမြား၌ ချည်ကိုသီကုံးလိုက်သဖြင့် ယေါလွင်ထင်ရှားလာမှု-စသော အကျိုးတရား အဆက်ဆက်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဝါက္ယ (၁၁၇) [ဌ၊၁၉၈။] (ဘာဋီ၊တ၊၁၈၉)

(က) ကုဒ္ဓဠဝိပဿနာဉာဏ်မဂ္ဂဉာဏာနန္တရံ။

(ခ) ဧဝံ သန္တေပိ ယသ္မာ အဘိညာဝါရေအာရဒ္ဓေ ဧတဿ အန္တရာဝါရော နတ္ထိ။

(ဂ) တသ္မာ ကုဇ္ဈဝေဝ ဒဿိတံ။

(ဃ) ယသ္မာစ အနိစ္စာဒိဝသေန အကတသမ္မသနဿ ဒိဗ္ဗာယ သောတဓာတုယာ ဘေရဝံ သဒ္ဒံသုဏာတိ၊ ပုဗ္ဗနိဝါသာနုဿတိယာဘေရဝဝေဒနေန အနုဿရတော. ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာဘေရဝမ္ပိ ရူပံ ပဿတော ဘယံ သန္တာသော ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ (င) နအနိစ္စာဒိဝသေန ကတသမ္မသနဿ။

(စ) တသ္မာ အဘိညံ ပတ္တဿ ဘယိဓနောဒနဟောတုသမ္ဘာဒနတ္ထမ္ပိ ကုဒံ ကုဇ္ဈမေဝ ဒဿိတံ။

(ဆ) အဝိစ ယသ္မာ ဝိပဿနာသုခံ နာဇမတံ မဂ္ဂဖလသုခဿမာဒကံ ပါဠိယေကွဲ့ သန္ဓိဋ္ဌိကံ သာမညဖလံ။ တသ္မာပိ အာဒိတောဝ ကုဒံ ကုဇ္ဈ ဒဿိတန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

➤ ❹ ။ (က) စ၊ဆက်ဦးအံ့။ကုဒံ ဝိပဿနာဉာဏ်၊ဤဝိပဿနာဉာဏ်သည်။မဂ္ဂဉာဏာနန္တရံ၊မဂ်ဉာဏ်၏ အနန္တရပစ္စည်းသည်။(ဟောတိ၊၏။)

(ခ) ဧဝံ သန္တေပိ၊ဤသို့ ဖြစ်ပါသော်လည်း။ယသ္မာ၊အကြောင့်ကြောင့်။အဘိညာဝါရေ၊အဘိညာဉ်ခြောက်ပါး၏ ဝါရကို။အာရဒ္ဓေ၊အားထုတ်အပ်ပြီးလတ်သော်။ဧတဿ၊ဤဝိပဿနာဉာဏ်၏။အန္တရာ၊အဘိညာဉ်ခြောက်ပါးတို့၏ အကြား၌။ဝါရော၊အလှည့် အကြိမ်သည်။နတ္ထိ၊မရှိတော့။

(ဂ) တသ္မာ၊ထို့ကြောင့်။ကုဇ္ဈဝေ၊ဤစတုတ္ထစျာန်၏ အခြားမဲ့၌သာလျှင်။ *(တနည်း) အဘိညာဉ်ခြောက်ပါး*တို့၏ ရှေ့ဖြစ်သော ဤအရာ၌ပင်။ဘဂဝတာ၊မြတ်စွာဘုရားသည်။(ကတ္တား)ဒဿိတံ၊ပြတော်မူအပ်ပြီ။

(ဃ) စ၊သည်သာ မကသေး။ယသ္မာ၊အကြောင့်ကြောင့်။အနိစ္စာဒိဝသေနအနိစ္စ အစရှိသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့်။ အကတသမ္မသနဿ၊ပြုအပ်ပြီးသော သမ္မသနာဉာဏ် မရှိသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်၏။(ဝါ)သည်။ဒိဗ္ဗာယ သောတ

http://www.dhammadownload.com

ဓာတုယာ၊ဒိဗ္ဗသောတ အဘိညာဏ်ဖြင့်။ဘေရဝံ၊ကြောက်တတ်သူ၏ ဥစ္စာဖြစ်သော။(ဝါ) ကြောက်မက်ဖွယ် ကောင်းသော။သဒ္ဒါ၊အသံကို။သုဏာတော၊ကြားရသော်၎င်း။ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိယာ၊ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ အဘိညာဉ်ဖြင့်။ဘေရဝေ၊ကုန်သော။(ဝါ)ကုန်သော။ခန္ဓေ၊ခန္ဓာတို့ကို။အနုဿရတော၊အစဉ်လျှောက်၍ အောက် မေ့ရသော်၎င်း။ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ၊ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်ဖြင့်။ဘေရဝံ၊သော။(ဝါ)သော။ ရူပံပိ၊အဆင်းကိုလည်း။ ပဿတော၊မြင်ရသော်၎င်း။ဘယံ သန္တာသော၊ကြောက်ခြင်း, ထိတ်လန့်ခြင်းသည်။ဥပပဇ္ဇတိ၊ဖြစ်တတ်၏။

➢ ❶ ။ (က+ခ+ဂ) **သို့/ စောဒနာ** ။ ။ ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် (ပါဠိတော်၌) ဝိပဿနာဉာဏ်ကို စတုတ္ထဈာန်၏ အခြားမဲ့၌ (ဝါ) အလုံးစုံသော အဘိညာဏ်၏ ရှေးဦး ပြဆိုတော်မူ၏။ ဝိပဿနာဉာဏ်သည် မဂ်ဉာဏ်၏ အနန္တရပစ္စည်း ဖြစ်သည်မဟုတ်ပါလော။ (ဝါ) ဤဝိပဿနာဉာဏ်သည် မဂ်ဉာဏ်၏ အနန္တရပစ္စည်းဖြစ်သောကြောင့် လောကီအဘိညာဉ်တို့၏နောက် ခြောက်ခုမြောက်သော အဘိ ညာဏ်၏ ရှေးဦး ဆိုသင့်သည်မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်ပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် စတုတ္ထဈာန်၏ အခြားမဲ့၌ သာ ပြဆိုပါသနည်း။ (ဝါ) အလုံးစုံသော အဘိညာဉ်တို့၏ ရှေးဦးသာ ပြဆိုအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (က) စသည်မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား– အဘိညာဉ်ဝါရကို အားထုတ်အပ်ပြီးသည်ရှိသော် ဝိပဿနာဉာဏ်၏ အဘိညာဉ်ခြောက် ပါး အကြားဒ္ဒ ဝါရ မရှိသောကြောင့် ဤဝိပဿနာဉာဏ်ကို စတုတ္ထဈာန်၏ အခြားမဲ့၌သာ (ဝါ) အလုံးစုံသော အဘိညာဉ်၏ ရှေးဦးသာ ပြဆိုအပ်ပါ၏ဟူလို။

(ခ) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် ဝိပဿနာဉာဏ်သည် မဂ်ဉာဏ်၏ ရှေးအခြားမဲ့၌ ဖြစ်သည် မဟုတ်ပါလောဟူသော စောဒနာ သံဝဏ္ဏနာကို ပြဆိုတော်မူ၏။ စောဒနာ သံဝဏ္ဏနာသာ ရှိပါသလော။ ပရိဟာရသံဝဏ္ဏနာကား အဘယ်ပါနည်း။ ပရိဟာရသံဝဏ္ဏနာကို မပြသော် ဆရာ့အား အဗျာပိတဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ အနုဿဝန္ဓ ။ ။ ဤသို့ (က+ခ+ဂ) တို့ဖြင့် အဘိညာဝါရကို အားထုတ်အပ်ပြီးသည် ရှိသော် ဝိပဿနာဉာဏ်၏ အဘိညာဉ်ခြောက်ပါးတို့အကြားဒ္ဒ ဝါရ(အလှည့်အကြိမ်) မရှိသောကြောင့် ဝိပဿနာဉာဏ်ကို စတုတ္ထဈာန်၏ အခြားမဲ့၌သာ ပြဆိုအပ်သည်၏ အဖြစ်ကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဝိပဿနာဉာဏ်ကို စတုတ္ထဈာန်၏ အခြားမဲ့၌သာ ပြတော်မူခြင်း၏ ကျန်ရှိနေသော အကြောင်းတမျိုးကို ပြလိုသော ဆရာသည် (ဃ) မိန့်။

➢ ❷ ။ [က+ခ+ဂ ဝါက္ကဇ္ဈိက္ဈိရ္ဂ] (၁) ဣဒံ ဝိပဿနာဉာဏံ မဂ္ဂဉာဏာနန္တရံ (ဟောတိ)။ (၂) အထ ကသ္မာ ဣဒံ ဣဓေဝ ဒဿိတံ။ (၃) နနု အဘိညာဝါရေ အာရဒ္ဓေ စေတသ အနန္တရာဝါရော နတ္ထိ။ (၄) တသ္မာ ဣဒံ ဣဓေဝ ဒဿိတံ။

ဧဝံ သန္တေပိ–သဒ္ဒါ ဆိုရ်ခြင်းအစကြောင်း ။ ။ ဣဒံ ဝိပဿနာဉာဏံ မဂ္ဂဉာဏာနန္တရံ–ဟူသော အဌကထာဆရာ၏ ဖွင့်ဆိုသော အနက်ကို မနှစ်သက်၍ ဧဝံ သန္တေပိ–သဒ္ဒါကို ဆိုပါသည်။

[က+ခ ဝါက္ကဇ္ဈိက္ဈိရ္ဂ] (၁) ဣဒံ ဝိပဿနာဉာဏံ မဂ္ဂဉာဏာနန္တရံ (ဟောတိ)။ (၂) အထ ကသ္မာ ဣဒံ ဣဓေဝ ဒဿိတံ။ (၃) နနု အဘိညံ ပတ္တဿ ဘယဝိရောဒနဟေတုသမ္ဘာဒနတ္ထံ ဟောတိ။

http://www.dhammadownload.com

(၄) တသ္မာ ကၠဒ် ကမ္မဓေ၀ ဒဿိတံ။

[ဆ–၀ါကျကို၌] (၁) နနု ကၠဒ် ဝိပဿနာဉာဏ် မဂ္ဂဉာဏာနန္တရံ ဟောတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ အာဒိတောဝ ကၠဒ် ကမ္မဓေ၀ ဒဿိတံ။ (၃) နနု ဝိပဿနာသုခံ နာမေတံ မဂ္ဂဖလသုခသမ္မာဒကံ ပါဋိယေက္ကံ သန္နိဋ္ဌိကံ သာမညဖလံ ဟောတိ။ (၄) တသ္မာ အာဒိတောဝ ကၠဒ် ကမ္မဓေ၀ ဒဿိတံ။

➤ ❾ ။ ရူပယန္တိ ပကာသေန္တိ အတ္တနောဘာ၀န္တိ **ရူပံ**။ (၃) မိမိသဘောကို ထင်ရှားပြခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) အဆင်းဟူသော ဝဏ္ဏာယတနရူပါရုံသည် ဝစနီယမည်၏။ (၆) ဘေရ၀ဝဏ္ဏ, ဝဏ္ဏာယတန–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ ဗျည်၏။

နိဗ္ဗာနံ မဂ္ဂေတိ ဂ၀ေသတီတိ **မဂ္ဂေါ**။/နိဗ္ဗာနတ္ထိကေဟိ ၀ါ မဂ္ဂိယတီတိ **မဇ္ဈေါ**။

ဇာနာတိ ယထာသဘာ၀ံ ပဋိဝိဇ္ဈတီတိ **ဉာဏံ**။ မဂ္ဂေ ဉာဏံ **မဂ္ဂဉာဏံ**။

မဂ္ဂဉာဏသ အနန္တရံ **မဇ္ဈဉာဏာနန္တရံ**။ (၃) အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်၏ အနန္တရပစ္စည်းဖြစ်သော သိခါပတ္တ ဝိပဿနာဖြစ်သော ဂေါတြဘုဉာဏ်နှင့် အကျိုး–အကြောင်း အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်၏ အနန္တရပစ္စည်းဖြစ်သော သိခါပတ္တ ဝိပဿနာဖြစ်သော ဂေါတြဘုဉာဏ်သည် ဝစနီယ။ (၆) အနန္တရဂေါတြဘုဉာဏ်–စသော။

ဘာယတီတိ **ဘီရု**။ (၃) ကြောက်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ကြောက်တတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ခြံဖ်သည် ဝစနီယ။ (၆)

ဘီရုနော ကၠဒ် **ဘေရဝံ**။ (၃) ကြောက်တတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ ဥစ္စာဖြစ်သော အဆင်း, အသံ အာရုံနှင့် သာမိ+သံ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ကြောက်တတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ ဥစ္စာဖြစ်သော အဆင်း, အသံ အာရုံသည် ဝစနီယ။ (၆) ဘီသန, ဘီမ–စသော။

➤ ❿ ။ **မဇ္ဈဉာဏာနန္တရံ**–ကို မဂ္ဂဉာဏာနန္တရတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင် ကမ္မသာ ဝိပဿနာဉာဏသ–ဟု သမ္မန်ခံရပါမည်။ (၏/သည်စပ်) **အာရဒ္ဓဒ္ဓ**–ကို အာရဒ္ဓတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင် အဘိညာဝါရဿ–ဟု သမ္မန် ခံရပါမည်။ (၏/ကို စပ်) **(ခ) ၌ တသ္မာ**–နောင် ဖြစ်သင့်သောဟိတ်ကား– တသ္မာ–နတ္ထိတာယ ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းဟိတ်၏ သမ္မန်ကား အန္တရဂါရဿ။ (၏/သည် စပ်)

(ဃ) ၌ **အကတသမ္မသနဿ**–ကို အကတသမ္မသနတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= သုဏန္တဿ, အနုဿရန္တဿ, ပဿန္တဿ (အဘိညံ ပတ္တဿ ယောဂိနော) ဟု သမ္မန်ခံ။ (၏/သည် စပ်)

➤ ⓫ ။ **ဘယဒိစနာဒနဖဿတ္ထသမ္မာဒနဒ္ဓမ္မိ–၌ ဘယဒိစနာဒနဖဿတ္ထ–အရ**

ဘေးကိုပယ်ဖျောက်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော ပြုအပ်ပြီးသော သမ္မသနရှိသည်၏ အဖြစ်ဟုဆို အပ်သော ဝိပဿနာဉာဏ်ကို ယူရပါမည်။ * ယင်းဝိပဿနာဉာဏ်ဟူသည် သိခါပတ္တ ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြစ်သော ဂေါတြဘုဉာဏ်ပင် ဖြစ်ပါသည်။

မဇ္ဈဉာဏာနန္တရံ–၌ မဇ္ဈ–အရ။ ။ အရဟတ္တမဂ်၏သာလျှင် အဘိညာဉ်၌ အကျိုးဝင်သောကြောင့်ငင်း, အဘိညာဉ်နှင့် စပ်သဖြင့် စောဒနာဖြစ်သင့်သောကြောင့်ငင်း–– မဇ္ဈ–အရ အရဟတ္တမဂ်ကိုသာ ယူရပါသည်။ **မဇ္ဈဉာဏာနန္တရံ–အရ**။ ။ ဂေါတြဘုဉာဏ်သည်သာလျှင် အရဟတ္တမဂ်၏ငင်း, အလုံးစုံသော

http://www.dhammadownload.com

မင်္ဂတို့၏ ငင်း၊ အနန္တရပစ္စည်းဖြစ်သောကြောင့်–သိခါပတ္တဝိပဿနာဖြစ်သော ဂေါတြဘုဉာဏ်ကို ယူရပါမည်။

(တနည်း) **မဂ္ဂဉာဏာနန္တရံ–အေရ**။ ။ ဝိပဿနာဉာဏ် မဂ္ဂဉာဏာနန္တရံ–ဟူ၍ သာမညဆိုထားရကား ပဓာနနည်းဖြင့် ဂေါတြဘုဉာဏ်ကိုဆိုလျှင် အပဓာနဖြစ်သော ဝိပဿနာဉာဏ်အားလုံး သင်္ဂဆိုင် ပါဝင်နေသောကြောင့်– ဝိပဿနာဉာဏ် အားလုံးကို ယူရပါမည်။

➢ ၁၀။ **ဝိပဿနာဉာဏ–အရ/(က) ဝါက္ယကို့ရှ** ။ ။ (၁) သိခါပတ္တဝိပဿနာဖြစ်သော ဂေါတြဘုဉာဏ်ကို ယူ၍ ထိုသည် ဓမ္မရတိဌာယီဘာဝ+ဓမ္မသိင်္ဂါရရသ။ (၂) နိဗ္ဗာန်အာရုံသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) ပရိုက်၊ ဥပစာ၊ အနုလုံ–ဟူသော ဥပစာရဘာဝနာ၊ ကာမာဝစရသမာဓိသည် ဥဒ္ဓိ ပန ဝိဘာဝ။ (၄) မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ် စသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဘယံ သန္တာစသော ဥပ္ပဇ္ဇတိ–ဠ္ဍီ ဘာဝါလင်္ကာရ ဆုတ်ဗုံ ။ ။ (၁) ကြောက်မက်ဖွယ်အသံနှင့် ခန္ဓာ ရူပါရုံတို့ကို ကြားရ အောက်မေ့ရ မြင်ရသော အဘိညာဉ်ရ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌ဖြစ်သော ဒေါသပြဋ္ဌာန်းသော ဒေါသမူစိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဘယဋ္ဌာယီဘာဝ+ဘယာနကရသ။ (၂) ကြောက်မက်ဖွယ်အသံနှင့် ခန္ဓာရူပါရုံတရားများသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) အဘိညာဉ်ရ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်၏ အနိစ္စ–စသော အစွမ်းအားဖြင့် အဖန်ဖန်သုံးသပ်မှု မပြုခြင်း၊ ဒိဗ္ဗသောတအဘိညာဉ် ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိအညာဉ် ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်တို့ကို ရရှိနေခြင်း အသံ ခန္ဓာ ရူပါရုံတို့၏ ကြောက်မက်ဖွယ်ရာ အခြင်းအရာနှင့် ပြည့်စုံနေခြင်း၊ ယင်းတို့ကို မြင်းရ ကြားရ အောက်မေ့နေရခြင်းစသော အခြံအရံ အကြောင်းတရားများသည် ဥဒ္ဓိပနဝိဘာဝ။ (၄) ကြောက်ခြင်း ထိတ်လန့်ခြင်းကြောင့် ဓောရွေးများထွက်လာခြင်း ကွဲအက်သော အသံဖြင့် ပြောဆိုလာခြင်း ကြောက်သဖြင့် မတုန်မလှုပ်ဖြစ်နေခြင်း ကြက်သီးမွေးညှင်းထခြင်း စသည်တို့သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဝါက္ယ (၁၁၈၈) [၌၊၁၉၈။] (ဘာဋီ၊တ၊၁၉၁)

(က) **မဇနာမယန္တိမနန နိဗ္ဗတ္တိတံ**။

(ခ) **သဗ္ဗင်္ဂပစ္စင်္ဂိတ္တိ သဇ္ဇဟိ အင်္ဂင်္ဂဟိစ ပစ္စင်္ဂင်္ဂဟိစ သမန္နာဂတံ**။

(ဂ) **အဟိနိုန္ဒြိယန္တိ သဒ္ဓာနဝသေန အဝိကလိန္ဒြိယံ**။

(ဃ) **ကာဠိမတာ နိဗ္ဗိတရူပဿိ သဇေ ကာဠိမာ သြဒါတောတာ၊ တမ္ပိ သြဒါတံ။ သဇေ အဝိဒ္ဒကဇ္ဇော၊ တမ္ပိ အဝိဒ္ဒကဇ္ဇန္တိ ဇဝံ သဗ္ဗာကာရေဟိ တေန သဒိသဇေဝ ဟောတိ**။

(င) **မုဒ္ဒမှာ ဤသိကန္တိ အာဒိ ဥပမာတ္တယဖွဲ့ဟိ သဒိသဘာဝဒဿနတ္ထမေဝ ဝုတ္တံ**။

(စ) **မုဒ္ဓသဒိသာဇဝ ဟိ တသ အဇ္ဇော ဤသိကာ ဟောတိ**။

➢ ၁၀ ။ **[အဘိဇဇျဒ္ဌ ဇပါ လွှင်ဇဇလျက်] (က)** မနောမယန္တိ/မနောမယံ ဟူသည်ကား။ မနေန၊အဘိညာဉ်စိတ်, အဓိဋ္ဌာန်စိတ်ဖြင့်။(၀၊)သည်။နိဗ္ဗတ္တိတံ၊ဖြစ်သော။(၀၊)ဖြစ်စေအပ်သော။(ကာယံ၊နိဗ္ဗိတကာယကို။အဘိနိဗ္ဗိနာတိ၊ဖန်ဆင်း၏။)

(ခ) သဗ္ဗင်္ဂပစ္စင်္ဂိတ္တိ၊သဗ္ဗင်္ဂပစ္စင်္ဂိ ဟူသည်ကား။သဗ္ဗေဟိ၊အလုံးစုံကုန်သော။အင်္ဂင်္ဂဟိစ၊လက်ခြေ–စသော အပေါင်းဖြစ်သော ကြီးသောအင်္ဂါတို့နှင့်ငင်း။ပစ္စင်္ဂင်္ဂဟိစ၊တတောင် ပုဆစ် ဒူး–အစရှိသော အစိတ်ဖြစ်သော

http://www.dhammadownload.com

ငယ်သော အင်္ဂါတို့နှင့်ငင်း။သမန္နာဂတံ၊ပြည့်စုံသော။(ကာယံ၊နိမ္မိတကာယကို။အဘိနိမ္မိနာတိ၊၏။)

➤ ❶ ။ **(က) သို့/ အယ့ဇ္ဈာဇဿာဂ** ။ ။ ဆရာ၊ ဘုရားရှင်သည် မနောမယံ-ဟု ဟောတော်မူ၏။ မနောမယံ-၌ မယ-သဒ္ဒါသည် အပရ, ပညတ္တိ,* ဝိကာရ, ပဒပူရဏ-စသော အနက်တို့၌ ဖြစ်ပါသလော။ အဘယ်အနက်၌ ဖြစ်ပါသနည်း။|မနောမယံ-၌ မယ-ပစ္စည်းသည် ပကတိ, သကတ်, နိပ္ပန္နအနက်တို့၌ သက်ပါသလော။ အဘယ် အနက်၌ သက်ပါသနည်း။| စုဒ်ကြောင့် (က) မိန့်။

ကား- (က) ဖြင့် မနောမယံ-၌ မယ-ပစ္စည်းသည် နိဗ္ဗတ္တိအနက်၌ သက်၏ဟူလို။

(ဂ) သို့/ အစန္တာလိနဿာဒနာ ။ ။ ဆရာ၊ ဘုရားရှင်သည် အဟိနိဿိယံ-ဟု ဟောတော်မူ၏။ မုချအားဖြင့် နိမ္မိတရုပ်၌ ဣန္ဒြေထိုက်သော ပဿဒရုပ်များ မရှိသည်သာ မဟုတ်ပါလော။ အဘယ့်ကြောင့် နိမ္မိတ-ရုပ်၏ ဂုဏ်ဝိသေသနပုဒ်ကို အဟိနိဿိယံ-ဟု ဟောတော်မူရပါသနည်း။ နိမ္မိတရုပ်၌ ဣန္ဒြေထိုက်သော ပဿဒရုပ်များရှိပါလျက် အဟိနိဿိယံ-ဟု ဟောတော်မူချေသော် သဒ္ဒ+အတ္ထ ဆန့်သော ဝိရောဓိဒေါသ ဘုရားရှင်အား သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ အနုသဓန္တ ။ ။ ဤသို့ (ခ+ဂ) တို့ဖြင့် ဖန်ဆင်းအပ်သော ကာယသည် အလုံးစုံသော အင်္ဂါကြီးငယ်ရှိ၏၊ မယုတ်လျော့သော ဣန္ဒြေရှိ၏-ဟု ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်းဆိုအပ်ပြီးသော အနက်ကိုပင် ပြီးစေလို မြဲစေလိုသော ဆရာသည် (ဃ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် အသွင်သဏ္ဌာန်၏ အစွမ်းဖြင့်ပြည့်စုံသော ဣန္ဒြေရှိသော နိမ္မိတရုပ်သည် အဟိနိဿိယမည်သောဟု ဆို၏။ ပဿဒ-စသော ဣန္ဒြေ၏ အစွမ်းအားဖြင့်ပင် အဟိနိဿိယဖြစ်ကောင်းသည် မဟုတ်တုံလော။ အဘယ့်ကြောင့် (ဝါ) အဘယ်သို့သော အသင့်ယုတ္တိကိုထောက်၍ ယင်းသို့ ဆိုပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

(င) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဃ) ဝါကျဖြင့် အလုံးစုံသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့် တန်ခိုးရှင်နှင့် နိမ္မိတရုပ်တို့ တူသည်သာဟု ဖွင့်ဆိုတော်မူ၏။ အဘယ်သို့သော ယုတ္တိဖြင့် သင့်နိုင်ပါအံ့နည်း။ ဣန္ဒြိယန္တုပုဂ္ဂိလ်သည် သဇီဝဖြစ်၍ နိမ္မိတရုပ်သည် နိဇ္ဇီဝဖြစ်၍ မတူနိုင်ရာသည် မဟုတ်ပါလော။(င)မိန့်

(စ) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (င) ဖြင့် မှုဆွမှာ ဤသိကံ-စသော ဥပမာသုံးပါးအပေါင်းကိုလည်း တူသည်၏အဖြစ်ကို ပြခြင်းငှာသာ ဆိုအပ်၏ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ အဘယ်သို့လျှင် တူသည်၏အဖြစ်ကို သိအပ်ပါသနည်း။ မတူဘဲလျက် ဥပမာဖြစ်ကောင်းရာသည် မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။

➤ ❷ ။ [**၈-ဝါကျကို၏**] (၁) နနု နိမ္မိတရူပေ ပဿဒေါ နာမ နတ္ထိ။ (၂) အထ ကသ္မာ ပါဠိယံ အဟိနိဿိယန္တိ ဘဂဝတာ ဝုတ္တံ။ (၃) နနု (နိမ္မိတရူပေ) သဏ္ဌာနဝသေန အဝိကလိဿိယံ ဟောတိ။

(၄) တသ္မာ ပါဠိယံ အဟိနိဿိယန္တိ ဘဂဝတာ ဝုတ္တံ။

[**၈+ဃ ဝါကျဘို့ကို၏**] (၁) နနု ပဿဒါဒိ ဣန္ဒြိယဝသေနေဝ အဟိနိဿိယံ ဟောတိ။ (၂) အထ ဣန္ဒြာ အဟိနိဿိယန္တိ သဏ္ဌာနဝသေန အဝိကလိဿိယန္တိ တယာ ဝုတ္တံ။

(၃) နနု ဣန္ဒြိမတာ နိမ္မိတရူပံ သစေ ဣန္ဒြိမာ သြဒါတော၊ တမွိ သြဒါတံ။ သစေ အဝိဒ္ဒကဏ္ဍော၊ တမွိ အဝိဒ္ဒကဏ္ဍန္တိ ဧဝံ သဗ္ဗာကာရေဟိ ဓောန သဒိသမေဝ ဟောတိ။

http://www.dhammadownload.com

(၄) တသွာ အဟိနိန္ဒြိယန္တိ သဏ္ဌာနဝသေန အဝိကလိန္ဒြိယန္တိ မယာ ဝုတ္တံ။

➤ ၄ ။ ဖောတ်တိတိ **ဟိနံ**။ နှ ဟိနံ **အဟိနံ**။ ဣန္ဒတိ ပရမိဿရိယံ ကရောတီတိ **ဣန္ဒြိယံ**။ အဟိနံ ဣန္ဒြိယံ ယဿာတိ **အဟီနိန္ဒြိယံ**။ (၃) မဿုတ်ယွင်းသော ဣန္ဒြေ၏ ယင်းဣန္ဒြေရှိသော နိမိုတရုပ်၏ သံ သာမိ/ ဌာနီ ဌာန အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) မဿုတ်ယွင်းသော ဣန္ဒြေရှိသော နိမိုတရုပ်ဒြဗ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) အဝိကလိန္ဒြိယံ စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။ **အိဂ်ိယတေ** ဉယတေ ဇာနေန သမုဒါဟောတိ **အဂ်ိ**။

အင်္ဂံတိ ဂစ္ဆတီတိ **အဂ်ိ**။ (၃) သွားခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) လက်, ခြေ-စသော အပေါင်းအင်္ဂါသည် ဝစနီယ။ (၆) အဝယဝ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ။

ဝိဇ္ဈိတဗ္ဗောတိ **ဝိဇ္ဈေါ**။ နှ ဝိဇ္ဈေါ **အဝိဇ္ဈေါ**။ အဝိဇ္ဈေါ ကဏ္ဌော ယဿာတိ **အဝိဇ္ဈကဏ္ဌော**။

(၃) မဖောက်အပ်သော နား၏ ယင်းနားရှိသော တန်ခိုးရှင် (ဝါ) နိမိုတရုပ်၏ ဝိသေသန ဝိသေသျ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) မဖောက်အပ်သော နားရှိသော တန်ခိုးရှင် (ဝါ) နိမိုတ ရုပ်ဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) နှ ဝိဇ္ဈကဏ္ဌ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ။

* ကဏ္ဌတိ သုဏာတိ ဇောနာတိ **ကဇဏ္ဍော**။ (၃) ကြားခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) နားဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) သောတ, သဒ္ဒဂုဟ, သုတိ။

အဝဒါယတိ သဗ္ဗဝဏ္ဏေတိ **ဩဒါဓေတော**။ (၃) အရောင်အလုံးစုံကို ဖြတ်တောက်ခြင်း ကြိယာ သကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) အဖြူဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) သိတ, သုဒ္ဓ-စသော။

ဣဏ္ဍန္တိ စောယာတိ **ဣဒ္ဓိ**။ ဣဒ္ဓိ အဿ အတ္ထီတိ **ဣဒ္ဓိမာ**။ (၃) တန်ခိုး၏ တန်ခိုးရှင်နှင့် နိဿိတ နိဿယ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) တန်ခိုးရှင်ဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) တေဇော၊

မဥ္ဇုယတိတိ **မဉ္ဇဇ္ဇော**။ (၃) သုတ်သင်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) မြူဆံမြက်ဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) တိဏဝိသေသ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ။

ဣဿိယတေတိ **ဣဿိကာ**။ (၃) အလိုရှိခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) အဆံဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ကဋ္ဌရ, တူလ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ။

➤ ၅ ။ (ခ) **သမန္နာဂတော**-ကို သမန္နာဂတတ္တာ/ **(ဂ) အဝိကလိန္ဒြိယံ**-ကို အဝိကလိန္ဒြိယတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= ကာယဿ-ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်) **အဟီနိန္ဒြိယံ**-ကို အဟီနိန္ဒြိယတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= နိမိုတရူပဿ-ဟု သမ္ဗန်ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်)

ဩဒါဓေတော-ကို ဩဒါတတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်= ဣဒ္ဓိမန္တဿ/တဿ နိမိုတရူပဿ။ (၏/သည်)

➤ ၆ ။ **(က)** ဖြင့် မနောမယ်-၌ မယ-ပစ္စည်းသည် ပကတိ, သကတ်, နိပ္ပန္နအနက်တို့၌ မသက်၊ နိဗ္ဗတ္တအနက်၌ သက်သည်ကိုငင်း(ပစ္စယတ္ထ) မနေန နိဗ္ဗတ္တံ မနောမယ်-ဟု ပြုရမည်ကိုငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ခ) ဖြင့် အင်္ဂနှင့် ပစ္စင်္ဂကို အင်္ဂါနိစ ပစ္စင်္ဂါနိစ အင်္ဂပစ္စင်္ဂါနိ-ဟု ဒွန်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကို ငင်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သဗ္ဗနှင့် အင်္ဂပစ္စင်္ဂကို သဗ္ဗာနိ အင်္ဂပစ္စင်္ဂါနိ သဗ္ဗင်္ဂပစ္စင်္ဂါနိ-ဟု ကမ္မဓာရယ်သမာသ်

http://www.dhammadownload.com

ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုငင်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သဗ္ဗင်္ပစ္စက်-၌ ဤ-ပစ္စည်း အသတ္ထိအနက်၌ သက်သည်ကို ငင်း(တနည်း) သမန္နာဂတအနက်၌ သက်သည်ကိုငင်း(ပစ္စယတ္ထ) သဗ္ဗင်္ပစ္စက်ိနိ အသ သန္တိတိ သဗ္ဗင်္ပစ္စက်ိ ဟု အသတ္ထိတဒ္ဓိတ် (တနည်း) သဗ္ဗင်္ပစ္စင်္ဂီဟိ သမန္နာဂတော သဗ္ဗင်္ပစ္စက်ိ-ဟု သမန္နာဂတ တဒ္ဓိတ် ပြုရမည်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

(၈) ၌ အဝိကလိန္ဒြိယ်-ဖြင့် အဟိနိန္ဒြိယ်-၌ အဟိန-သဒ္ဒါ၏ အဝိကလ (၀၊) ပရိပုဏ္ဏအနက် ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(နာမလိင်္ဂတ္ထ) ပြည့်စုံသော ဣန္ဒြေရှိ၏ဟူသည် နိမ္မိတရုပ်၌ ပသာဒမည်သည် မရှိရကား ပသာဒရုပ်၏ အစွမ်းဖြင့် ပြည့်စုံသည် မဟုတ်၊ အသွင်သဏ္ဌာန်၏ အစွမ်းဖြင့် ပြည့်စုံသည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ❾ ။ (က) ဓါကျမါ မန-အာရ ။ ။ အဘိညာဉ်စိတ်, အဓိဋ္ဌာန်စိတ်ကို ယူရပါမည်။

➤ ❿ ။ (က) ဓါကျပါ မန်-အာရ ဇာရေးကို့ ကို့ယ်ပြု၍ ။ ။ (၁) မန-အရ အဘိညာဉ်စိတ်, အဓိဋ္ဌာန်စိတ်ကိုယူ၍ ထိုသည် မမှရတိဋ္ဌာယိဘာဝ+မမှသိဂိါရရသ။ (၂) ကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) ဥပစာရဘာဝနာ ကာမာဝစရသမာဓိသည် ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ။ (၄) နိမ္မိတရုပ်အပေါင်းသည် အနုဘာဝ မည်၏။

ပါကျ (သဒ္ဒ) [၌၊၁၉၈။] (ဘာဋီ၊တ၊၁၉၃)

(က) **ကရဏ္ဍေတိ ကုဒမ္မိ အဟိကဏ္ဍကာသ နာမံ၊ နံ ဝိလီဝကာရဏ္ဍကာသ။**

(ခ) **အဟိကဏ္ဍကော ဟိ အဟိနာ သဒိသော၀ ဟောတိ။**

(ဂ) **တတ္ထ ကိဉ္စာပိ ""ပုရိသော အဟိ ကရဏ္ဍာ ဥဒ္ဓရေယျာ"" တိ ဟတ္ထေန ဥဒ္ဓရမာနော ဝိယ ဒဿိတော။ (ဃ) အထဓါစိတ္တေ နေ၀သ ဥဒ္ဓရဏ် ဝေဒိတဗ္ဗံ။**

(င) **အယဉ္စိ အဟိ နာမ သဇာတိယံ ဌိတော, ကဋ္ဌန္တရံဝါ ရုက္ခန္တရံဝါ နိ သဿယ, တစတော သရီရနိက္ကဿနပယောဂသဓိတေန ထာမေန, သရီရံ့ဓါဒယမာနံ ဝိယ ပုရာဇာတစံဇိဂ္ဂဟဏ္ဍာတိ ကုမေဟိ စတူဟိ ကာရဇာဟိ သယမေ၀ ကဏ္ဍကံ ပဇဟတိ၊ နံ သတ္တာ တတော အညေန ဥဒ္ဓရိတုံ။**

(စ) **တသ္မာ စိတ္တေန ဥဒ္ဓရဏ် သန္နာယ ကုဒံ ဝုတ္တန္တိ။**

➤ ❶ ။ (ခ) **ဆဋ္ဌိ/** ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် ကရဏ္ဍဟူသော အမည်သည် မြွေရေလဲ၏ အမည်တည်း၊ နှီးဖြင့်ပြုအပ်သော ပခြုတ်၏ အမည်မဟုတ်ဟု ဆို၏။ အဘယ့်ကြောင့် မြွေရေလဲ၏ အမည်ဖြစ်ပါသနည်း။ နှီးဖြင့်ပြုအပ်သော ပခြုတ်၏ အမည် မဖြစ်ပါသနည်း။ နှီးပခြုတ်၏ အမည်သည်သာ ဖြစ်သင့်သည် မဟုတ်ပါလော။[ပြဿိဆိုချေသော် အကြောင်း အကျိုး ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသ ဆရာ့အား သင့်ရောက်ရာ၏။] စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(စ) ၌ သမ္မန္နာဝဇ္ဇနုညှိး လို့ရင်းစကာက်၍ ပရမတ်နည်း ပို့ချာဇွက်

(ခ) ဝါကျ၌ လိုရင်းကား- သဒိသော၀ ဟောတိ-ဟူသည်တည်း။

အဓိပ္ပါယ်ကား- တူသည်သာ ဖြစ်၏ဟူလို။

ဆရာ၊ ဆရာသည် သဒိသော၀ ဟောတိ-ဟူသော သဟဇာတပစ္စယုပ္ပန်ကို ဆို၏။ ပစ္စယုပ္ပန်သည်

http://www.dhammadownload.com

ပစ္စည်းတရားနှင့် မကင်းကောင်းသည် မဟုတ်ပါလော။ ပစ္စည်းတရားကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် **"အဟိ ကဋ္ဌကော"** ပါဠိကိုမိန့်။

ဆရာ၊ ဆရာသည် သဒိသော၀ ဟောတိ–ဟူသော ပကတူပ ပစ္စယုပ္ပန်တရားကို ပြဆို၏။ ယင်း၏ ပစ္စည်းတရားကား အဘယ်နည်း။ စုဒ်ကြောင့် **"အဟိနာ"**ပါဠိကိုမိန့်။

(၈+ဃ) သို့/ ဗ္ဘတိဓရတ္ထစာဒနာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့်–ဆို၏။ အကယ်၍ ကရဏ္ဍဟူသော အမည်သည် မြွေရေလဲ၏ နာမည်ဖြစ်ခဲ့သော် ယောကျ်ားသည် လက်ဖြင့် မြွေရေလဲမှ ထုတ်ဆောင်ခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်သောကြောင့် ယောကျ်ားသည် မြွေကို မြွေရေမှ ထုတ်ခြင်းဥပမာနှင့် ဆန့်ကျင်နေသည် မဟုတ်ပါလော။အဘယ်နည်းအားဖြင့် မြွေကို မြွေရေမှ ထုတ်၍ဖြစ်နိုင်ပါသနည်း။[မပြဆိုချေသော် ဥပမာ ဥပမေယျဆန့်သော ဝိရောဓိဒေါသ ဆရာ့အား သင့်ရောက်ရာ၏။] စုဒ်ကြောင့် (ဂ+ဃ)။

(၉) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဃ) ဖြင့် ယောကျ်ား၏ စိတ်ဖြင့်သာလျှင် မြွေကို မြွေ၏အရေမှ ထုတ်ခြင်းကို သိအပ်သောဟု ဆို၏။ "ပုရိသော အဟိ ကရဏ္ဍာ ဥဒ္ဓရေယျ"ဟု ယောကျ်း၏ လက်ဖြင့် ထုတ်ဆောင်သကဲ့သို့ ပြတော်မူထားသည် မဟုတ်ပါလော။ (ဝါ) "ပုရိသော အဟိ ကရဏ္ဍာ ဥဒ္ဓရေယျ"ဟု ဟောတော်မူသောကြောင့် ယောကျ်ားသည် လက်ဖြင့်ပင် ငင်ထုတ်သည်ကို ဆိုကောင်းပါသည် မဟုတ်တုံလော။ ထိုသို့ဖြစ်လျက် အဘယ့်ကြောင့် ယောကျ်း၏ စိတ်ဖြင့်သာလျှင် မြွေကို မြွေ၏အရေမှ ထုတ်ခြင်းကို သိအပ်၏ဟု ဆိုပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (၉) မိန့်။

➤ ❷ ။ **[က+ခ+ဂ ဝါက္ယတ္ထိုက်ရှု]** (၁) နနု ပါဠိယံ "ပုရိသော အဟိ ကရဏ္ဍာ ဥဒ္ဓရေယျာ"တိ ဟတ္ထေန ဥဒ္ဓရမာနော၀ိယ ဒဿိတော။ (၂) အထ ကသ္မာ ကရဏ္ဍာတိ ဣဒမ္မိ အဟိကဋ္ဌကဿ နာမံ၊ န ၀ိလီ၀ကရဏ္ဍကဿ။ (၃) နနု အဟိကဋ္ဌကော အဟိနာ သဒိသော၀ ဟောတိ။

(၄) တသ္မာ ကရဏ္ဍာတိ ဣဒမ္မိ အဟိကဋ္ဌကဿ နာမံ၊ န ၀ိလီ၀ကရဏ္ဍကဿ။

[ဂ+ဃ+ဇ ဝါက္ယတ္ထိုက်ရှု] (၁) နနု "ပုရိသော အဟိ ကရဏ္ဍာ ဥဒ္ဓရေယျာ"တိ ဟတ္ထေန ဥဒ္ဓရမာနော၀ိယ ဒဿိတော။ (၂) အထ ကသ္မာ စိတ္တေနေ၀ဿ ဥဒ္ဓရဏံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ (၃) နနု အယံ အဟိ နာမ သဇာတိယံ ဌိတော, ကဋ္ဌန္တရံ၀ါ ရုက္ခန္တရံ၀ါ နိဿာယ, တစတော သရီရနိက္ကမုနုပပ္ပယော၀သခါတေန ထာမေန, သရီရံ ခါဒယမာနံ ဝိယ ပုရာဏတစံ ဇိဂုစ္ဆန္တော‌ဘိ ဣမေဟိ စတူဟိ ကာရဏေဟိ သယမေ၀ ကဋ္ဌံ၀ံ ပဇော‌ဟတိ၊ နနု သတ္တာ တတော အညေန ဥဒ္ဓရိတုံ။(၄)တသ္မာ စိတ္တေနေ၀ဿ ဥဒ္ဓရဏံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ကိဠာပိ–သဒ္ဒါ ထားရခြင်းအစကြောင်း ။ ။ ကရဏ္ဍာ–ဟူသော သံဝဏ္ဏောတဗ္ဗ၏ အတ္ထဖြစ်သော အဟိကဋ္ဌကသ္မာ နာမံ–ဟူသော သံဝဏ္ဏနာကို မနုစ်သက်သောကြောင့် ကိဠာပိ–ကို ထားသည်။

➤ ❸ ။ ကရဠိတဗ္ဗော ဇိဂုစ္ဆိတဗ္ဗော‌တိ **ကရဇ္ဇော**။ (၃) စက်ဆုတ်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ၀စနဟေတု မည်၏။ (၅) မြွေရေလဲခြင်းသည် ၀စနီယ မည်၏။ (၆) နိမ္မောကော, အဟိကဋ္ဌကော–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ၀စနီယတ္ထ မည်၏။

ကရဠိတဗ္ဗော ဘာ၀ေတဗ္ဗော‌တိ **ကရဇ္ဇော**။ (၃) ဝေဖန်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ၀စနဟေတု။ (၅) ပခြုတ်, ဖာ, ကြွတ်ခြင်းသည် ၀စနီယ။ (၆) ပေဠာ–စသော။

http://www.dhammadownload.com

တစတိ သရီရံ ပါလေတီတိ **တာစစာ**။ (၃) ခန္ဓာကိုယ်ကို စောင့်ရှောက်ခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) အရေဖြစ်သည် ဝစနိယ။ (၆) စမ္ဗ–စသော။

ဌာတိ ဇေနာတိ **ထာဇမော**။ (၃) ရပဲတည်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) အစွမ်းဖြစ်သည် ဝစနိယ။ (၆) ဗလ, သဟ, သတ္တိ–စသော။

နိပ္ပါဒေါပိ သမာနော အံဟတိ ဂစ္ဆတိ ဂန္တုံ သက္ကောတီတိ **အဟိ**။ (၃) အိပ်နေသော်လည်း သွားခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်သော ဂုဏ်နှင့် ပြေပြစ်တို့၏ ဂုဏ်–ဂုဏေး အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) ပြေပြစ်သည် ဝစနိယ။ (၆) ဘုဇဂေါ, သပ္ပေါ–စသော။

အံဟတိ ဂစ္ဆတီတိ **အဟိ**။ (၃) သွားခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု။(ကြွင်းတူ)

အဟိနော ကဋုကော **အဟိကဋ္ဌကော**။ (၃) ပြေရေလဲ၏ ပြေပြစ်နှင့် အစိတ် အပေါင်းအဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) ပြေပြစ်သည် ဝစနိယ။ (၆) နိမ္မောက–စသော။

ကစတိ ဗန္ဓတီတိ **ကဋ္ဌကော**။ (၃) နှောင်ဖွဲ့ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) ပြေရေဖြစ်သည် ဝစနိယ။ (၆) ကရဏ္ဍ, နိမ္မောက–စသော။

ကစိယတေ ဗန္ဓိယတေ ဇေနာတိ **ကဋ္ဌကော**။ (သင်တိုင်းအကျိ ရ၏။)

ကဋ္ဌကော ဝိယာတိ **ကဋ္ဌကော**။ (ပြေရေ ရ၏။)

ကာသတေ အဂိုနာ ဒိပွတေတိ **ကင်္ခီ**။ (၃) မီးဖြင့် ထွန်းပခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) ထင်းဖြစ်သည် ဝစနိယ။ (၆) ဒါရု–စသော။

➤ ❾ ။ (ခ) **သဒ်ဓေသော**–ကို သဒ်သတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= အဟိကဋ္ဌကဿ–ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်) နှ **သက္ကာ**–ကို အသက္ကောန္တတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင် အညဿ။ (၏/သည်)

(ငါ) **ဠီဇဒ္ဓာ**–ကို ဠီတတ္တာ/ **ဇိဂုစ္ဆနဇန္တာ**–ကို ဇိဂုစ္ဆန္တတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင် ဣမဿ အဟိနော–ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်)

➤ ❿ ။ **ပြေ၏ မိမိဇာတိရှိမ်ကို မစ္ဆန့်ရာငါးမါး** ။ ။ (၃) ပဋိသန္ဓေနေသောအခါ၊ (၂) သောသောအခါ၊ (၃) လွတ်လွတ်အိပ်ပျော်သောအခါ၊ (၄) ဓာတ်တူသူနှင့် မေထုန်မှီဝဲသော အခါ၊ (၅) အရေလဲသောအခါ– ဤအခါငါးပါး၌ ပြေသည် မိမိ၏ ဇာတိရုပ်ကို မစ္ဆန့်ပါ။

(တန်ခိုးရှိသော နတ်နဂါး–တို့သော်မှလည်း ဇာတိရုပ်ကို မစ္ဆန့်နိုင်ကြဟူလို။)

➤ ❶ ❶ ။ **(၃) ဠီ ဒဿိဓေတာ/ (၅) ဠီ ဝုတ္တံ–အရ** ။ ။ (၃) ရဟန်းပြုရခြင်းအကျိုး သာမညဖလကို ဟောကြားတော်မူသော မြတ်စွာဘုရား၏ သန္တာန်၌ ဒေသနာဉာဏ် ဝိရိယ စသည်ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကြီးယာ ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ္တဘွဲ့ဝါသည် ဓမ္မရတိဌာယီဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရရသ။ (၂) ဒေသေတဗ္ဗဓမ္မ ဖြစ်သော မုဉ္စမှာ ဤသိက–စသော ဥပမာသုံးခုအပေါင်းသည် အာရမ္ဘဏဝိဘာဝ။ (၃) အဓာတသတ်မင်းနှင့် ပရိသတ်များသည်၎င်း မနောမယိဒ္ဓိဉာဏ်၏ အဓိပ္ပါယ်ကို ပေါ်လွင်စေရန် ဣဒ္ဓိမန္တပုဂ္ဂိုလ်နှင့် နိမ္မိတရုပ်တို့၏ စသည်တူမှုကို ပြလိုခြင်း အကြောင်းသည်၎င်း ဉဒ္ဓိပနဝိဘာဝ။ (၄) ယင်းသို့ ဥပမာပြုကာ ဟောလိုက်ခြင်းကြောင့် မနောမယိဒ္ဓိဉာဏ်ကို နားလည်သိမြင်လာရခြင်း စသည်တို့သည် အနုဘာဝ။

http://www.dhammadownload.com

ဥဒ္ဒေရပုဿ–ဠ္ဍ ဓေတ်အရေ ။ ။ ကြံစည်စိတ်ကူးသော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော ဝိတက် ဝိစာရ ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တပွါဒ်သည် ဓမ္မရုတိဋ္ဌာယီဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ီရရသ။ (၂) မြွေသည်ငင်း၊ မြွေရေသည်ငင်း အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) လက်ဖြင့် မြွေရေထုတ်ခြင်းငှာ မစွမ်းဆောင်နိုင်သည်၏အဖြစ်သည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။ (၄) ပုရိသေ အဟိ ကရဏ္ဍာ ဥဒ္ဒရေဃျ–ဟူသော ဒေသနာတော်ကို စိတ်ဖြင့် ထုတ်ခြင်းကို ရည်ရွယ်၍ ဟောတော်မူအပ်သော ဒေသနာဖြစ်၏ဟု တရားနာ ပုဂ္ဂိုလ်တို့ သိရခြင်းသည် အနုဘာဝ

ဝိကျ (သ၂၀) [၆၂၊၁၉၉။] (ဘာဋီ၊တ၊၁၉၅)

(က–၁) ဒိဗ္ဗသောတဓာတုဥပမာယံ ယသ္မာ ကန္တာရဒ္ဓါနမဂ္ဂေါ သာသင်္ကော ဟောတိ သပ္ပဋိဘယော။ တတ္ထ ဥဿင်္ကိတပရိသင်္ကိတေန အယံ ဘေရိသဒ္ဒေါ, အယံ မုဒိင်္ဂသဒ္ဒေါ တိ နသက္ကာ ဝဝတ္ထပေတုံ၊ တသ္မာ ကန္တာရဂ္ဂဟဏံ အကာတွာ

(က–၂) ဓေမမဂ္ဂံ ဒဿေတုန္တာ ""အဒ္ဓါနံ မဂ္ဂပ္ပဋိပန္နော–"" တိ အာဟ။

(ခ) အပ္ပဋိဘယဋ္ဌိ ဓေမမဂ္ဂံ သီဓေသ သာဋ္ဌကံ ကတွာ သင်္ကိတံ ပဋိပန္နော ဝုတ္တပ္ပကာရေ သဒ္ဒေ သုခံ ဝဝတ္ထပေတိ။

➢ ❶ ။ **(က) သို့/** ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် သာမညဖလသုတ် ဒိဗ္ဗသောတအာဘိညာဉ်၏ ဥပမာခဏ်း၌ ကန္တာရဒ္ဓါရမဂ္ဂပ္ပဋိပန္နော–ဟု မဟောဘဲ အဒ္ဓါရမဂ္ဂပ္ပဋိပန္နော–ဟုသာ ဟောတော်မူ၏။ ဤ ဥပမာသည် ဒိဗ္ဗသောတအာဘိညာဉ်ကို သိရှိနားလည်ရန်အတွက် ဥပမာအဖြစ် ညွှန်ပြကာမျှ မတ္တသာလျှင် ဖြစ်သည်မဟုတ်ပါလော။ အဘယ့်ကြောင့် ကန္တာရဒ္ဓါရမဂ္ဂပ္ပဋိပန္နော–ဟု မဟောဘဲ အဒ္ဓါရမဂ္ဂပ္ပဋိပန္နော–ဟုသာ ဟောတော်မူပါသနည်း။ အကယ်၍ ကန္တာရသဒ္ဒါကို ထည့်မဟောဘဲ အဒ္ဓါရမဂ္ဂပ္ပဋိပန္နော–ဟုသာ ဟောတော်မူခြင်း၏အကြောင်းကို မပြသော် မြတ်စွာဘုရားအား အဗျာပိတ အပရိပုဏ္ဏဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (က) မိန့်။

(ခ) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ၌ ဓေမမဂ္ဂံ ဒဿေန္တော "အဒ္ဓါနမဂ္ဂပ္ပဋိပန္နော"တိ အာဟ–ဖြင့် ဘေးကင်းရာဖြစ်သော ခရီးကို ပြလိုသောကြောင့် အဒ္ဓါနမဂ္ဂပ္ပဋိပန္နော–ဟူ၍သာ ဘုရားရှင် ဟောတော်မူ၏–ဟု ဖွင့်ဆိုတော်မူ၏။ ပါဠိတော်၌ အဒ္ဓါနမဂ္ဂပ္ပဋိပန္နော–ဟု သာမန်ဟောတော်မူထားသည် မဟုတ်တုံလော။ ထိုသို့ဖြစ်လျက် ဓေမမဂ္ဂကိုပြသောဟု. ဆိုခြင်းသည် အသိုလျှင် သင့်ရာပါအုံးနည်း။ (တနည်း) ထိုသို့ ဖြစ်လျက် ဓေမမဂ္ဂကို ပြသောဟူ၍ အဘယ့်ကြောင့် ဖွင့်ဆိုပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

➢ ❷ ။ **[က–၁ ဝါကျကိုဋ္ဌ]** (၁) နနု ဥပမာမတ္တဒဿနမေတံ။ (၂) အထ ကသ္မာ ကန္တာရဂ္ဂဟဏံ နကရောတိ။ (၃) နနု ကန္တာရဒ္ဓါနမဂ္ဂေါ သာသင်္ကော ဟောတိ သပ္ပဋိဘယော။ တတ္ထ ဥဿင်္ကိတပရိသင်္ကိတေန အယံ ဘေရိသဒ္ဒေါ, အယံ မုဒိင်္ဂသဒ္ဒေါတိ နသက္ကာ ဝဝတ္ထပေတုံ။

(၄) တသ္မာ ကန္တာရဂ္ဂဟဏံ နကရောတိ။

[က–၂ ဝါကျကိုဋ္ဌ] (၁) နနု ဥပမာမတ္တဒဿနမေတံ။ (၂) အထ ကသ္မာ အဒ္ဓါနမဂ္ဂပ္ပဋိပန္နောတိ အာဟ။ (၃) နနု ဓေမမဂ္ဂံ ဒဿေတိ။ (၄) တသ္မာ အဒ္ဓါနမဂ္ဂပ္ပဋိပန္နောတိ အာဟ။

[ခ–ဝါကျကိုဋ္ဌ] (၁) နနု ပါဠိယံ အဒ္ဓါနမဂ္ဂပ္ပဋိပန္နောတွေဝ သာမညော နဝုတ္တံ။ (၂) အထ ကသ္မာ

http://www.dhammadownload.com

ခေမမဂ္ဂ ဒဿနေန္တေတိ တဟာ သံဝဏ္ဏိတံ။ (၃) နနု အပ္ပဋိဘဃံ ခေမမဂ္ဂံ သိဿေ သာဒူနံ ကတွာ သဏိတံ ပဋိပန္နော ဝုတ္တပ္ပကာရေ သဒ္ဒေ သုခံ ဝဏ္ဏပေတိ။

(၄) တသ္မာ ခေမမဂ္ဂ ဒဿနေန္တေတိ မဃာ သံဝဏ္ဏိတံ။

➤ ❽ ။ ကံ ဥဒဂ် တာရေန္တီ တ္ထောတိ **ကန္ဒာဓေရော**။ (၃) ရေကို ဆောင်ယူခြင်းကြိယာသကတ် သည်၎င်း, ရေနှင့် ဆောင်ယူခြင်းကြိယာ၏ ကမ္မ+ကမ္မီ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သကတ်သည်၎င်း ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) ခရိုးခဲခြင်းသည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) ဒုဂ္ဂမ, နိရုဒကမဂ္ဂ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

(တနည်း) ကေန ပါနီယေန တရန္တီ အတိတ္ထမန္တီ ယန္တီ **ကန္ဒာဓေရော**။ (၃) ရေဖြင့် လွန်မြောက်ခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (ကြွင်းတူ)

(တနည်း) သပ္ပဋိဘယတ္တာ ကန္တာ နိစ္စဂမနာဂမနံ တ္ထောတိ **ကန္ဒာဓေရော**။ (၃) သွားလာမှုကို ဖြတ်တောက်ထားခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (ကြွင်းတူ)

သဟ အာသင်္ကယ ယော ဝတ္တတီတိ **သာသင်္ကော**။ (၃) ရှုရှာဘွယ်နှင့် တကွဖြစ်သော သဟဝတ္တုနော ဂေါဂုဏ်၏ အခွန်ရှုည်သော ခရိုးနှင့် ဂုဏ်-ဂုဏေးအဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ရှုရှားဖွယ်နှင့်တကွဖြစ်သော အခွန်ရှုည်သော ခရိုးခဲသည် ဝစနီယ။ (၆)

သဟ ပဋိဘယေန ယော ဝတ္တတီတိ **သပ္ပဋိဘယော**။

သာဒူယန္တီ ဂစ္ဆန္တီ တေနာတိ **သာဒူဓေယ္ယော**။ (၃) သွားခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) အဝတ်ဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) စေလ, အစ္ဆာဒန-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ။

ဘာယန္တီ သတ္တာဒေနော တေနာတိ **ဘေရီ**။ (၃) ကြောက်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) စည်ကြိုးဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဒုန္ဒုဘိ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

မုဒဲ မောဒဲ ဂ္ဂဂ်ီတိ ဂစ္ဆတိ ယေနာတိ **မုဒိင်္ဂီ**။ဝမ်းမြောက်ခြင်းသို့ ရောက်ခြင်းကြိယာသကတ်သည်၎င်း, ဝမ်းမြောက်ခြင်းနှင့် မုဂိုးစည်တို့၏ ကမ္မ+ကမ္မီ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သကတ်သည်၎င်း ဝစနဟေတု။ (၅) မုဂိုးစည်ဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) မုရဇော-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

ခေပေတိ အာသုခန္တိ ခေမံ/ ခီယန္တိ တ္ထောတိ **ခေဒေမာ**။ (၃) ကုန်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) လမ်းဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆). နိဗ္ဗယ, အဘာယ-စသော။

➤ ❾ ။ (က) **သာသင်္ကော**-ကို သာသင်္ကတ္တာ/ **သပ္ပဋိဘယော**-ကို သပ္ပဋိဘယတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= ကန္တာရဒ္ဓါနမဂ္ဂဿ-ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်)

(ခ) ဒ္ဒ် ပဋိပန္နော-ကို ပဋိပန္နတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်= ပုရိသဿ-ဟု သမ္ဗန်ခံ။(၏/သည် စပ်)

➤ ❿ ။ **(ခ) ဝါက္ယ သိဒ္ဓေ သာဒူနံ ကတ္တာ-ဒ္ဒ် ဦးခေါင်းပေါ်၌ အဝတ်ကိုတင်၍ သွား၏-ဟူ ဆိုရာဝယ် ဖြစ်သင့်သော အကြောင်းတရား** = လေတိုက်ခြင်း, နေပူခြင်း-စသော ဘေးကို ကာမြစ်ခြင်းငှာ (၀၊) ကာမြစ်ခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်-- ဦးခေါင်းပေါ်၌ အဝတ်ကိုတင်၍ သွားရပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

➤ ❾ ။ (ခ) **ဝါကျ** = ဧမမဂ္ဂံ သီသေ ကတွာ၊ သာဋကံ သဏိကံ ဂတော။ ပုတ္တပွဂကာရုံရွေ့သော၊ ဝဝတ္ထပေတိ ဖာသုကံ။ (ပဒသမ မ-ကာရဝိပုလာဂါထာ။ အနုဋ္ဌာဘဆန်း)

➤ ❿ ⓪ ။ (က) **ဝါကျ ပဓာနကြိယာ(အာဟ)၏ အန္တဋ္ဌာနကို့ရှုခြင်း** ။ ။ (၁) အာဟာ-ဠ် ဗြူဟာတ်၏အရ ဘုရားရှင်၏ ဒေသနာဉာဏ် ဝိရိယပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မဥဿာဟဒ္ဒါယီ ဘာဝ+ဓမ္မဝိရရ ရသ။ (၂) ဒေသေတဗ္ဗဓမ္မဖြစ်သော အဒ္ဓါနမဂ္ဂပ္ပဋိပန္နော-ဟူသော သဒ္ဒါသည် အာရမ္ဘဏ ဝိဘာဝ။ (၃) တရားနာပရိသတ်သည်၎င်း၊ ဘုရားရှင်၏ သကလဗုဒ္ဓဂုဏ် စသည်သည်၎င်း ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ (၄) တရားနာပရိသတ်တို့အား ဒိဗ္ဗသောတအဘိညာဉ်ကို သဘောပေါက်နားလည် သိမြင်လာရခြင်း၊ ဒိဗ္ဗသောတအဘိညာဉ်ရရန် အားထုတ်လိုမှု စိတ်ပြင်းထန်လာခြင်း-စသော အကျိုးတရားအဆက်ဆက်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

သုခံ ဝဝတ္ထပေတိ-အရ ။ ။ (၁) ပိုင်းခြားမှတ်သားသော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော သညာ ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရတိဋ္ဌာယီဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရရသ။ (၂) စည်ကြီး မုရိုးစည်သည်တို့၏ အသံသည် အာရမ္ဘဏဝိဘာဝ။ (၃) ခရီးလမ်း၏ ဘေးရန်မရှိသည်၏အဖြစ်သည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။ (၄) ထို ထို အသံတို့၏ ထင်ရှားဖြစ်ရာအခါကို သိနိုင်ခြင်း၊ ခရီးအကွာအဝေးကို မှန်းဆသိနိုင်ခြင်း အကျိုးတို့ သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဘောဂီ-ဠ် အန္တဋ္ဌာ-အရ ။ ။ (၁) စည်သံမှ ကြောက်လန့်ကုန်သော တောပုန်းခိုးသား ဓားပြ ရန်သူတို့၏ သန္တာန်ဠ်ဖြစ်သော ဒေါသပြဋ္ဌာန်းသော ဒေါသမူစိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဘယဋ္ဌာယီဘာဝ+ဘယာနက ရသ။ (၂) စည်သံဟူသော သဒ္ဒါရုံသည် အာရမ္ဘဏဝိဘာဝ။ (၃) အသံ၏တည်ရာ စည်ကြီးဖြစ်သည်၎င်း၊ စည်ရိုက်သူနှင့် အရိုက်ခိုင်းသော ဘုရင်မင်းမြတ် မှူးမတ်စသည်သည်၎င်း ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။ (၄) စည်သံကြားရ၍ တောပုန်း ခိုးသား ဓားပြများ ကြောက်စိတ်ပြင်းထန်လာခြင်း၊ ကြောက်သဖြင့် ဈေးရွေး များ ထွက်လာခြင်း စသည်တို့သည် အနုဘာဝ။[**ဘာယဇ္ဈိ ဓဘောယာတိ ဓဘရီ။ ဘိ-ဘဓယေ**]

ဝါကျ (သဒ္ဒ) [ဋ္ဌ၊၁၉၉။] (ဘာဋီ၊တ၊၁၉၆)

(က) **ဓဟရောတိ တရုကောဒ**၊(ခ) **ယ္ဟဝါတိ ယောဗ္ဗနေန သမန္နာဂတောတာ**။

(ဂ) **မဇ္ဈေနကဓာတိကောတိ ယုဝါပိ သမာနော န အာလသိယော နကိလိဋ္ဌဝတ္ထု သရီရော၊ အထဓေါမဇ္ဈေနပကတိကောဒ**။ (ဃ) **ဒိဝသသဒ္ဒေ တယော ဝါရေနာဃိတွာ သုဒ္ဓဝတ္ထုပရိဒဟန အလင်္ကာရကရဏ သီလောတိ အတ္ထော**။

(င) **သကဏ္ဌိကန္တိ ကာဋတိလကဝင်္ကံမုခဒ္ဒသိပီဋကာဒီနံ အညတရေန သဒ္ဒေါသံ**။

➤ ❶ ⓪ ။ [**အဓဋ္ဌာ-သမ္မန်ခံ၍**] (ဃ) ဒိဝသသ၊နေ့၏။(ဝါ)တနေ့လျှင်။ဒွေ တယော ဝါရေ၊နေ့စ်ကြိမ် သုံးကြိမ်တို့ပတ်လုံး။နာဃိတွာ၊ရေချိုးပြီး၍။သုဒ္ဓဝတ္ထုပရိဒဟန အလင်္ကာရကရဏသီလော၊ သန့်ရှင်းသော အဝတ်ကို ဝတ်ဆင်ခြင်း၊ တန်ဆာဆင်မှုကိုပြုခြင်း၊ အလေ့ရှိသူတည်း။ကျတိ အဃံကျသည်ကား။မဇ္ဈနပကတိကောတိ ပဒဿ၊မဇ္ဈနပကတိကော-ဟူသောပုဒ်၏။(သမ္မန်)အတ္ထော၊အနက်တည်း။

➤ ❶ ❶ ။ (က) **ဆဋ္ဌိ/** ဆရာ၊ ဘုရားရှင်သည် ဒဟရော-ဟု ဟောတော်မူ၏။ မန္ဒ၊ ဥတ္တာန

http://www.dhammadownload.com

သေယျက သူငယ်ကိုလည်း "ဒဟရ"ဟုပင် ခေါ်ဆိုနိုင်သည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ်ကဲ့သို့သော သူကို "ဒဟရ"ဟု ခေါ်ဆိုရပါမည်နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (က) မိန့်။ **ထား**= (က) ဖြင့် ယုဝ-သဒ္ဒါဖြင့် အထူးပြု ထားသောကြောင့် တရုဏ=လူပျိုကိုသာ "ဒဟရ"ဟု ခေါ်ဆိုနိုင်ပါ၏ဟူလို။

(ဂ) ဒဠှီ/ ဒီ-ကိုဋ္ဌ၍ ဧစာဧနာ ။ ။ ဆရာ၊ ဘုရားရှင်သည် မဏ္ဍနကဇာတိကော-ဟု ဟော တော်မူ၏။ ပျိုနသော အရွယ်နှင့် ပြည့်စုံသော လုလင်ပျို ဖြစ်သည်မဟုတ်ပါလော။(ဝါ) ယုဝါပုဒ်ဖြင့်ပင် ဥပမာနအတွက် လိုအပ်သော အနက်အဓိပ္ပါယ်များ ပြည့်စုံနေသည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ့်ကြောင့် မဏ္ဍနကဇာတိကော-ပုဒ်ကို ဘုရားရှင် ဟောတော်မူရပါသနည်း။(ပုနရုတ္တိဒေါသ-တင်) စုဒ်-(ဂ) မိန့်။

(ဃ) ဒဠှီ/ ဧဒါသာဧရောပနဧစာဧနာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် ဏန်ဆာဆင်ခြင်းဟူသော ပင်ကိုယ်သဘော အလေ့ရှိသူသည် မဏ္ဍနကဇာတိကမည်သောဟု ဆို၏။ အဘယ်သို့လျှင် တန်ဆာဆင်ခြင်း အလေ့ရှိပါသနည်း။ တန်ဆာဆင်ခြင်း အလေ့ရှိပုံကို အကျယ်ပြဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ တန်ဆာ ဆင်ခြင်း အလေ့ရှိပုံ အကျယ်ကို မပြဆိုခဲ့သော် ဆရာ့အား သခ်ေပ+ဝိတ္ထာရဆန့်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ ဤသို့ မေးဘွယ်ရှိသောကြောင့် (ဃ) ဝါကျကို မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ထား= (ဃ) ဖြင့် တနေ့လျှင်နှစ်ကြိမ် သုံးကြိမ်ရေချိုး၍ သန့်ရှင်းစင်ကြယ်သော အဝတ်ကို ဝတ်လျက် တန်ဆာဆင်ခြင်း အလေ့ရှိ၏ဟု ငါပြဆိုရကား သင်တင်သော သခ်ေပ+ဝိတ္ထာရဆန့်သော ဝိရောဓိဒေါသ ငါ့အားမရောက်ဟူလို။

(တနည်း) ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် မဏ္ဍနကဇာတိကော-ကို မဏ္ဍနပကတိကော-ဟု ဖွင့်ဆို၏။ တနေ့လျှင် တကြိမ်မျှ ရေချိုး၍ တကြိမ်မျှ အဝတ်သစ်ဝတ်ခြင်း တန်ဆာဆင်လေ့ရှိသူကို မဏ္ဍနပကတိက ဟု ဆိုလိုပါသလော။ တစ်နေ့လျှင် အဘယ်မျှလောက် ရေချိုး၍ တန်ဆာဆင်ခြင်း အလေ့ရှိသူကို မဏ္ဍန ပကတိက-ဟူ၍ ဆိုလိုပါသနည်း။ (ဝိရောဓိဒေါသ-တင်) စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

➢ ❷ ။ **[က-ဝါကျကိုဋ္ဌ၍]** (၁) နနု မန္တော ဥတ္တာနသေယျကဒါရကောပိ "ဒဟရော"တိ ဝုစ္စတိ (၂) အထ ကသ္မာ (ကိမတ္ထံ) "တရုဏော"တိ တဃာ ဝုတ္တံ။ (၃) နနု (တတော ဝိသေသနတ္ထံ "ယုဝါ"တိ ဝုတ္တန္တိ မန္တာ) ယုဝသဒ္ဒေန ဝိသေသိတဗ္ဗမေဝ ဒဟရသဒ္ဒဿ အတ္ထံ ဒဿေတုံ ဟောတိ။

(၄) တသ္မာ "တရုဏော"တိ မဃာ ဝုတ္တံ။

[ခ-ဝါကျကိုဋ္ဌ၍] (၁) နနု အမဏ္ဍနဇာတိကောပိ "ယုဝါ"တိ ဝုစ္စတိ။ (တနည်း) နနု ပါဠိယံ ယုဝါတိ သာမညေန ဝုတ္တံ။ (၂) အထ ကသ္မာ "ယောဗ္ဗနေန သမန္နာဂတော"တိ တဃာ ဝုတ္တံ။ (၃) နနု (တတော ဝိသေသနတ္ထံ "မဏ္ဍနဇာတိကော"တိ အဘိ ဝုတ္တန္တိ မန္တာ) မဏ္ဍနဇာတိကာဒိသဒ္ဒေန ဝိသေသိတဗ္ဗ မေဝ ယုဝသဒ္ဒဿ အတ္ထံ ဒဿေတုံ ဟောတိ။(၄) တသ္မာ "ယောဗ္ဗနေန သမန္နာဂတော"တိ မဃာ ဝုတ္တံ။

[က+ခ ဝါကျဒ္ဝိကိုဋ္ဌ၍] (၁) နနု မန္တော ဥတ္တာနသေယျကဒါရကောပိ ဒဟရောတိ ဝုစ္စတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ ဒဟရောတိ တရုဏောတိ တဃာ သံဝဏ္ဏိတံ။ (၃) နနု ပါဠိယံ ယုဝါတိ ပဒံ ပဒ္ဓာ ဘဂဝတော ဝုတ္တံ။ (၄) တသ္မာ ဒဟရောတိ တရုဏောတိ မဃာ သံဝဏ္ဏိတံ။

[ဂ-ဝါကျကိုဋ္ဌ၍] (၁) နနု ယုဝါ ဟောတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ မဏ္ဍနဇာတိကောတိ ပဒံ ပုန ဝုတ္တံ။

http://www.dhammadownload.com

(၃) နဇ္ဇ နာ အာလယိယော နာ ကိလိဋ္ဌဝတ္ထုသရိရော၊ အထ ခေါ မဏ္ဍနမကတိကော ဥက္ကဓိပွေတော။ (၄) တသ္မာ မဏ္ဍနဇာတိကောတိ ပဒံ ပုန ဝုတ္တံ။

➤ ❾ ။ ဗာလဘာဝံ အတရိတိ **တရ္ဓကော**။ (၃) သူငယ်အဖြစ်ကို လွန်မြောက်ခြင်းကြီးသာ သကတ်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) လုလင်ပျိုဖြစ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) ယုဝါ, ဒဟရော စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

ယုဝဿ ဘာဝေါ **ယောဗ္ဗနံ**။ (ယောဗ္ဗည်)

မဏ္ဍနသီလော **ဓဏ္ဍနော**။ မဏ္ဍနောယေဝ **မဏ္ဍနကော**။ မဏ္ဍနကော ဇာတိ ယဿာတိ **မဏ္ဍနကဇာတိကော**။ (၃) တန်ဆာဆင်လေ့ရှိသူ၏ အဖြစ်ဟူသော သဘောဏ်၏ ယောကျ်ားနှင့် ဂုဏ်–ဂုဏော အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) တန်ဆာဆင်လေ့ရှိသူ၏အဖြစ်ဟူသော သဘောရှိသော ယောကျ်ားခြင်းသည် ဝစနီယ။ (၆) မဏ္ဍနကပကတိကော–စသော။

ဒဟတိ ဘဿံ ကရောတီတိ **ဒဟရော**။ (၃) ပြာကိုပြုခြင်း ကြီယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) သူငယ်ဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) တရုဏ, ဝယဋ္ဌ–စသော။

ယုဝန္တိ ဇီဝန္တိ သတ္တာ ဧတောနာတိ **ယုဝါ**။ ကိလိဿတီတိ **ကိလိဋ္ဌံ**။

➤ ❿ ။ **နာ ပဇ္ဇုပ္ပန္နာ**၊ **ဝိဇ္ဇမာနတ္တာ** (၂၀၁) ၌ တ္တာ–သမ္ဗန်ကို= "ပစ္စုပ္ပန္နာယ ဇာတိယာ"ဟု ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်) **ပစ္စယတ္ထဒီပနာ**= ကတ္တုတ္ထ ဖြစ်ပါသည်။

ဒဟရော–ကို ဒဟရတ္တာ/ **ယုဝါ**–ကို ယုဝတ္တာ/ **မဏ္ဍနကဇာတိကော**–ကို မဏ္ဍနကဇာတိကတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင် ပုရိသဿ (ဣတ္ထိယာ ဝါ ပုရိသဿ ဝါ) ဟု သမ္ဗန်ခံရမည်။ (၏/သည် စပ်)

မဏ္ဍနပကတိကော–ကို မဏ္ဍနပကတိကတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်= ပုရိသဿဝါ။ (၏/သည် စပ်)

သဒါသံ–ကို သဒါသတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်= သကဿ မုခနိမိတ္တဿ။ (၏/သည် စပ်)

➤ ❻ ။ **(က)** ၌ တရုဏော–ဖြင့် ဒဟရ–သဒ္ဒါသည် ဥတ္တာနသေယျကဒါရက=ပက်လက်အိပ်နေရသော ကလေးငယ်ဟူသော အနက်ကိုမဟော၊ ယုဝ–သဒ္ဒါဖြင့် အထူးပြုထားသောကြောင့် တရုဏ= အရွယ်နှင့်ပြည့်စုံသော လုလင်ပျိုဟူသော အနက်ဟော၏ဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ)

(တနည်း) တရုဏော–ဖြင့် ဒဟရ–သဒ္ဒါသည် တရုဏ–သဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ပရိယာယ်ပြ အဘိဓေယျတ္ထ)

(ခ) ၌ ယောဗ္ဗနေန သမန္နာဂတော–ဖြင့် ယုဝ–သဒ္ဒါသည် မဏ္ဍနကဇာတိက–သဒ္ဒါဖြင့် အထူးပြုထားသောကြောင့် ပျိုမြစ်နုနယ်သည်၏အဖြစ်နှင့် ပြည့်စုံသောသူဟူသော အနက်ကို ဟော၏ဟု သိ။(နာမလိင်္ဂတ္ထ)

(တနည်း) ယောဗ္ဗနေန သမန္နာဂတော–ဖြင့် ယုဝါ–ပုဒ်ကို ယဝတိ မိသီကရောတီတိ ယုဝါ–ဟု ကတ္တုသာဓနေန ဝစနတ္ထပြုရမည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) အ–ပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓနေအနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဒု–ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဂ) ၌ မဏ္ဍနပကတိကော–ဖြင့် မဏ္ဍနကဇာတိကော–၌ မဏ္ဍနက–ဝယ် က–ပစ္စည်း၏ သွတ္ထ တဒ္ဓိတ်အနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ပစ္စယတ္ထ) ဇာတိ–သဒ္ဒါ၏ ပကတိ–အနက်ဟာသည်၏ အဖြစ်

http://www.dhammadownload.com

ကိုဂင်း(နာမလိင်္ဂတ္ထ), သိစေပါသည်။

ယုဝါပိ သမာနော နာ အာလသိယော နာ ကိလိဋ္ဌဝတ္ထု သရီရော-ဖြင့် "လူလင်ယျိုဖြစ်သော်လည်း ပျင်းရိသူ မဟုတ်၊ ညစ်နွမ်းသော အဝတ်ရှိသော ကိုယ်ရှိသူလည်း မဟုတ်"ဟူသော ဗျတိရိက် အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထု)

(၄) ၌ သဒေါသံ-ဖြင့် ကထိက-သဒ္ဒါ၏ ဒေါသ ပရိယာယ်၏အဖြစ်ကိုဂင်း(အဘိဓေယျတ္ထ) ကြွင်း ပါဠိတို့ဖြင့် သဒေါသ(အပြစ်ရှိ၏)ဟူသည် မဲ့, ဝက်ခြံရှိသည်၏အဖြစ်, ရွံ့သော နှုတ်ခမ်းရှိသည်၏အဖြစ် ကြွမ်းသော အိုင်းအမာရှိသည်၏အဖြစ်တို့တွင် တပါးပါးသော အပြစ်ရှိသတည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို ဂင်း (ဘာဝတ္ထု) သိစေပါသည်။

➤ ❾ ။ **(၈) ဓါကျ**= ပေါသော ယုဝါပိ သမာနော၊ နာ စ အာလသိယော ဘဝေ။

ကိလိဋ္ဌဝတ္ထုကာယော နာ၊ အထ မဏ္ဍနဇာတိကော။ (ပထမ သ-ကာရဝိပုလာဂါထာ၊ အနုဋ္ဌုဘဆန်း)

➤ ❶❼ ။ **(၈) ဓါကျကိုဋ္ဌ** ။ ။ (၁) အဝတ်တန်ဆာတို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်လေ့ရှိသော လူလင်ယျိုး၏ လောဘ တဏှာပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တယွဒါသည် ကာမရတိဌာယီဘာဝ+ကာမသိင်္ဂါရရသ။

(တနည်း) ဝီရိယပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တယွဒါသည် ဥဿာဟဌာယီဘာဝ+ဝီရရသ။ (၂) လူလင်ယျိုး၏ ခန္ဓာကိုယ်နှင့် အဝတ်တန်ဆာတို့သည် အာရမ္ဘဏဝိဘာဝ။ (၃) ထိုအဝတ်တန်ဆာတို့၏ သန့်ရှင်းစင်ကြယ်ခြင်း, လုပတင့်တယ်ခြင်းတို့သည်ငင်း၊ လူလင်ယျိုး၏ တန်ဆာဆင်ရာ၌ မယျင်းရခြင်း, ဝီရိယရှိခြင်း စသည်သည်ငင်း ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ။ (၄) သန့်ရှင်းစင်ကြယ်သော အဝတ်တန်ဆာတို့ဖြင့် ဝတ်စားဆင်ယင်ခြင်းကြောင့် ခန္ဓာကိုယ်၌ ပွေး ညှင်း တင်းတိပ် အစရှိသော အပြစ်အနာအဆာတို့ ကင်းစင်လွင့်ပျောက်ခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝ။(**မဏ္ဍနဇာတိကော-၌ မဏ္ဍနပုဒ်၏ ဓာတ္ထွအရ ထုတ်ဖိုင်းလျှင် အတူတူပင်**)

ဝါကျ (၁၂၂) [၆၊၂၀၀။] (ဘာဋီ၊တ၊၂၀၀)

(က) **ဒီဃီ သဒ္ဓရဇန္တေတိ အပရာပရံသဒ္ဓရဇန္တေ။**

(ခ) **""ဝိထိစရဇန္တေ"" တိပိ ပါဌော။** (ဂ) **အယမေဝတ္ထော။**

(ဃ) **ပါသာဒတရေ ဒ္ဋိတပုရိသဿ ဇေဝံ မနုဿာနံ အာဝိဘူတကာလောဝိယ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏာယ စိတ္တံ အဘိနီဟရိတွာ နိသိန္နဿ ဘိက္ခုနော တီသု ဘဝေသု နိဗ္ဗတ္တ သတ္တာနံ အာဝိဘူတကာလော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။** (င) **ကုဒဋ္ဌ ဒေဝနာသုခတ္ထမေဝ ဝုတ္တံ။**

(စ) **အာရုဗ္ဘပန ဒိဗ္ဗစက္ခုဿ ဇဂါစရာနတ္ထိတိ။**

➤ ❶ ။ **(၉)** စ၊ဆက်ဉီးအံ့။ကျဒဲ၊ဤ တီသု ဘဝေသု နိဗ္ဗတ္တသတ္တာနံ-ဟူသော စကားကို။ ဒေဝနာသုခတ္ထမေဝ၊ဟောပြောရာ၌ လွယ်ကူခြင်းအကျိုးငှာသာ။အာစရိယေဟိ၊ရှေး အဋ္ဌကထာဆရာတို့သည်။ (ကတ္တား) ဝုတ္တံ၊မိန့်ဆိုအပ်ပြီ။ **(၁)** ပန၊စင်စစ်ကား။အာရုဗ္ဘ၊အရူပဘုံ၌။ဒိဗ္ဗစက္ခုဿ၊ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်၏။ ဂေါစရော၊ကျက်စားရာ အာရုံသည်။နတ္ထိ၊မရှိ။ကွတိ၊ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

(တနည်း) **[ဓါကျ အပြြန်အလှန်]** စ၊ဆက်ဉီးအံ့။ကျဒဲ၊ဤ သတ္တေ ပဿတိ စဝမာနေ ဥပဓ္ဓမာနေ စသော စကားတော်ကို။ဒေသနာသုခတ္ထမေဝ၊ဟောပြောရာ၌ လွယ်ကူခြင်းအကျိုးငှာသာ။ဘဂဝတာ၊သည်။

http://www.dhammadownload.com

(ကတ္တား) ဝုတ္တံ၊မိန့်တော်မူအပ်ပြီ။ [ကသ္မာ၊အဘယ့်ကြောင့်။ကျဒ်၊ကို။ဒေသနာသုခတ္တမေဝ၊သာ။ဘဂဝတာ၊သည်။ ဝုတ္တံ၊ပြီ။ကျတိ၊ဤသို့။ဝိညာယတိ၊သိအပ်သနည်း။] ပန-ယသ္မာ၊အကြောင့်ကြောင့်။အာရဗ္ဘ၊အရူပဘုံ၌။ဒိဗ္ဗစက္ခု၊သ၊ ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်၏။ဂေါစရော၊ကျက်စားရာ အာရုံသည်။နတ္ထိ၊မရှိ။ကျတိ၊ထို့ကြောင့်။[ကျဒ်၊ကို။ဒေသနာသုခတ္ထ မေဝ၊သာ။ဘဂဝတာ၊သည်။ဝုတ္တံ၊ပြီ။ကျတိ၊ဤသို့။ဝိညာယတိ၊သိအပ်၏။]

➤ ❹ ။ **(၁) ဒုဿော ဂါယတ္တစေတနော** ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် ဝိထိ သဠာရမ္ဏေ-ဟူသော ပါဠိတော်၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်များကို ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ပါဠိတော်၌ ဝိထိ သဠာရမ္ဏေ-ဟု ပါဠိတစ်မျိုးတည်းသာ ရှိပါသလော။ အဘယ်သို့လည်း ရှိနိုင်ပါသေးသနည်း။ (အဗျာပိတ-တင်)

(၇) ဒုဿော ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် ဝိထိ စရဏ္ဆေ-ဟူ၍လည်း ပါဠိတစ်မျိုးရှိသေးကြောင့် ဖွင့်ဆို၏။ ယင်းမူကွဲပါဠို၏ အနက်ကိုလည်း ဖွင့်ဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ (တနည်း) ဝိထိ သဠာရမ္ဏေ ဟူသော မူရင်းပါဠိနှင့် ဝိထိ စရဏ္ဆေ-ဟူသော မူကွဲပါဠိတို့သည် ပါဠိအနေဖြင့် ကွဲပြားသလို အနက်အနေအားဖြင့်လည်း မတူထူးခြား ကွဲပြားသည်ဟု မှတ်ရပါမည်လော။ ဝိထိ စရဏ္ဆေ-ဟူသော မူကွဲပါဠို၏ အနက်ကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(၈) ဒုဿော ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဃ) ဝါကျ၌ တီသု ဘဝေသု နိဗ္ဗတ္တသတ္တာနံ အာဝိဘူတကာလော ဒဋ္ဌဗ္ဗော-ဟု ဆို၏။ ဤကထာသည် ဒိဗ္ဗစက္ခုကထာ ဖြစ်သည် မဟုတ်ပါလော။(အနွယ) ဤဒိဗ္ဗစက္ခု အဘိညာဉ်သည် အရူပဓမ္မကို အာရုံ မပြုသည် မဟုတ်ပါလော။ (ဗျတိရေက) ထိုသို့ ဖြစ်ပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် "တီသု ဘဝေသု"ဟု စတုဝေါကာရဘဝကိုလည်း သဣိုဟ်အပ်ပါသနည်း။ (ဂ) မိန့်။

(တနည်း) ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ ဝိသုဒ္ဓေန အတိက္ကန္တမာနုသကေန သတ္တေ ပဿတိ စဝမာနေ ဥပပဇ္ဇမာနေ-စသော စကားကို ဟောတော်မူ၏။ ဤကထာသည် ဒိဗ္ဗစက္ခုကထာ ဖြစ်သည် မဟုတ်ပါလော။(အနွယ) ဤဒိဗ္ဗစက္ခု အဘိညာဉ်သည် အရူပဓမ္မကို အာရုံ မပြုသည် မဟုတ်ပါလော။ (ဗျတိရေက) ထိုသို့ ဖြစ်ပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ ဝိသုဒ္ဓေန အတိက္ကန္တမာနုသကေန သတ္တေ ပဿတိ စဝမာနေ ဥပပဇ္ဇမာနေ အစရှိသည်ဖြင့် စတုဝေါကာရဘဝကိုလည်း သဣိုဟ် အပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။ (ဝိရောဓိဒေါသ-တင်)

(၉) ဒုဿော ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် ဒေသနာသုခအကျိုးငှာ တီသု ဘဝေသု နိဗ္ဗတ္တသတ္တာနံ အစရှိသော စကားကို (ဝါ) သတ္တေ ပဿတိ စဝမာနော ဥပပဇ္ဇမာနေ အစရှိသော စကားကို ဟောတော်မူ အပ်သော်ဟု ဖွင့်ဆိုတော်မူ၏။ အဘယ့်ကြောင့် ယင်းသို့ ဖွင့်ဆိုအပ်ပါသနည်း။ တီသု ဘဝေသု စသည် ဖြင့် အဋ္ဌကထာဆရာတို့ ဆိုသော စကားနှင့် ရှေ့နောက်ဆန့်ကျင်ရာသည် မဟုတ်ပါလော။ (တနည်း) သတ္တေ ပဿတိ-စသော ဘုရားစကားနှင့် ဆန့်ကျင်ရာသည် မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်-(စ) မိန့်။

➤ ❺ ။ **[ဝ-ဝါကျကို၌]** (၁)၊ နနု အယံ ဒိဗ္ဗစက္ခုကထာ ဟောတိ။(အနွယ-စော+ဘော) (တနည်း) နနု သော အရူပဓမ္မာရမ္မဏော ဟောတိ။(ဗျတိရေက-စော+ဘော)

(၂) အထ ကသ္မာ ကျဒ် "တီသု ဘဝေသု နိဗ္ဗတ္တသတ္တာနံ"ဣ ဝစနံ ဝုတ္တံ။ **(တနည်း)** အထ ကသ္မာ ကျဒ် သတ္တေ ပဿတိ စဝမာနေ ဥပပဇ္ဇမာနေတိ အာဒိဝစနံ ဝုတ္တံ။ (၃) နနု ဒေသနာသုခတ္တမေဝ

http://www.dhammadownload.com

ဟောတိ။ (၄) တသ္မာ ဣဒံ "တီသု ဘဝေသု နိဗ္ဗတ္တသတ္တာန"န္တိ ဝစနံ ဝုတ္တံ။ **(တနည်း)** တသ္မာ ဣဒံ သတ္တေ ပဿတိ စဝမာနေ ဥပဓ္ဓမာနေတိ အာဒိဝစနံ ဝုတ္တံ။

[၎+စ ဝါက္យတ္ထိုက်ဂို့ရှု] (၁) နနု တီသု ဘဝေသု နိဗ္ဗတ္တသတ္တာနန္တိ အဋ္ဌကထာယံ ဝုတ္တံ။ (တနည်း) နနု ပါဠိယံ သတ္တေ ပဿတိ စဝမာနေ ဥပဓ္ဓမာနေတိ အာဒိဝစနံ ဘဂဝတာ ဝုတ္တံ။ (၂) အထ ကသ္မာ ဒေသနာသုခတ္ထမေဝါတိ တယာ သံဝဏ္ဏိတံ။ (၃) နနု အာရဗ္ဘ ဒိဗ္ဗစက္ခုဿ ဂေါစရော နတ္ထိ။

(၄) တသ္မာ ဒေသနာသုခတ္ထမေဝါတိ မယာ သံဝဏ္ဏိတံ။

(စ) ပန-သဒ္ဒါ ထားရခြင်းအစေကြောင်း ။ ။ တီသု ဘဝေသု-ဟု စတုဝေါကာရ ဘဝကိုလည်း သိမ်းယူခြင်းကို မနုစ်သက်သောကြောင့် ပန-သဒ္ဒါကို ဆိုပါသည်။ (တနည်း) သတ္တေ ပဿတိ-ဟု သာမညအားဖြင့် စတုဝေါကာရဘဝသို့ ကပ်ရောက်သော သတ္တဝါကိုလည်း သိမ်းယူမှုကိုပြုလျက် ဟော ဆိုအပ်သည်ကို မနုစ်သက်သောကြောင့် ပန-သဒ္ဒါကို ဆိုပါသည်။

➤ ❾ ။ ဝိတိ ဂစ္ဆတိ ဧတ္ထာတိ **ဒီဃီ**။ (၃) သွားခြင်းကြီးယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု မည်၏။ (၅) လမ်းခရီးဖြစ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) ရဿ, ဝိသိခါ, ရထိကာ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။ * သမ္မာ အာဓိယတောတိ **သမာယတိ**ဘဲ။

ဂါဝေါ စရန္တိ ဧတ္ထာတိ ဂေါစရော။ ဂေါစရော ဝိယာတိ **ဓဂါစရော**။ (၃) နွားစားကျက်၏ အာရုံတရားနှင့် သဒိသ+သဒိသီ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) ဒိဗ္ဗစက္ခုညာဏ်၏ ကျက်စားရာ အာရုံဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) အာရမ္မဏ, ဝိသယ-စသော။

တလယတိ ပတိဋ္ဌန္တိ ဧတ္ထ ဝတ္ထုဇာတန္တိ **တလံ**။ (၃) တည်ခြင်းကြီးယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) အပြင်အရုပ်သည် ဝစနီယ။ (၆) အဓေဘာဂ-စသော။

နတ္ထိ ရူပံ ယတြာတိ အရူပံ။ အရူပဿ ဘာဝေါ **အာရုပ္ပံ**။ (၃) အရူပ၏ အရူပဘုံနှင့် ဌာနီ ဌာန အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) အရူပဘုံဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) အရူပဘူမိ။

ပသီဒန္တိ နယနမနာနံ အတြာတိ **ပါသာဒေါ**။ (၆) ယူပေါ။

➤ ❿ ။ **သဒ္ဓရန္တေ**-ကို သဒ္ဓရန္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင် မနုဿာန်-ဟု သမ္မန် ခံရပါမည်။ (တို့၏/တို့သည် စပ်) **အာဘိနိဟရိတ္ဝာ**-ကို အာဘိနိဟရန္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= ဘိက္ခုနော-ဟု သမ္မန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်)

➤ ⓫ ။ **(က)** ဖြင့် ဝိထိ သဒ္ဓရန္တေ-ဟူသည် ခရီးလမ်မ တစ်ခုမှ ခရီးလမ်းမ တစ်ခုသို့ မိမိတို့ သက်ဆိုင်ရာ ကိစ္စ၏အစွမ်းဖြင့် လူးလာတဲ့ခေါက် လှည့်လည်သွားလာနေခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) ယင်းအဓိပ္ပါယ်ကိုထောက်ဆ၍ ဤဌိ ဝိထိ-သဒ္ဒါသည် အစဉ်အတန်းဟူသော အနက်ကို မဟော၊ ခရီးလမ်းမဟူသော အနက်ကို ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(နာမလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဒ) ဖြင့် ဝိထိ သဒ္ဓရန္တေ, ဝိထိ စရန္တေ-ဟု ပါဠို အနေအထား ကွဲပြားသော်လည်း သဒ္ဓရန္တေ-ဌိ သံ-ဥပသာရ၏ အနုတ္တက, ဓာတ္ဝတ္ထာနုဝတ္တက၏ အဖြစ်ကြောင့် အပရာပရံ သဒ္ဓရန္တ-ဟူသော အနက် သည်ပင် ဝိထိ စရန္တေ-ပုဒ်၏ အနက်ဖြစ်၏ဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

http://www.dhammadownload.com

➢ ❶ ။ (ဂ) ဝါကျဒဿနာသူဒတ္ထ အဓိပ္ပါယ် ။ ။ ဟောကြားခြင်းငှာငင်း, ကြားနာရသူ ပုဂ္ဂိုလ်တို့ သိစေခြင်းငှာငင်း လွယ်ကူသော အကျိုးသည် "ဒေသနာသုခတ္ထ" မည်ပါသည်။

➢ ❷ ။ (ဂ+စ) ဣဒဒ္ဓ ဝစနံ ဝုတ္တံ၊ ဒေသနာဃ သုခတ္ထံဝ။

အာရုပ္ပေ ပန နတ္ထိတိ၊ ဂေါစရော ဒိဗ္ဗစက္ခုဿ။ (ဝတ္ထဂါထာ၊ အနုဋ္ဌုဘာဆနိုး)

➢ ❸ ❷ ။ (ဃ) ဝါကျ ဥပဓေမယျစကားရပ်ကိုရှု ။ ။ (၁) ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏလာဘီပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌ ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တဇုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရတိဌာယီဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရရသ။ (၂) ကာမ အာရုံဖြစ်သော အဖြတ္တ ဗဟိဒ္ဓ ရူပါရုံဒြဗ်သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) ဒိဗ္ဗစက္ခုအညာဉ်ဝိထိ၏ ရှေးဦး ဖြစ်သော အဓိဋ္ဌာန ပရိကမ္မ ဇောဝါရများသည်ငင်း, အတိတ်ဘဝက ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်ကို မရဏစုတိ သော အကုသိုလ်ကံများ ကင်းကွာခဲ့ခြင်းသည်ငင်း ဥဒ္ဓိပနဝိဘာဝ။ (၄) ဘုံသုံးပါး၌ လှည့်လည်သွားလာ၍ နေကြကုန်သော သတ္တဝါတို့ကို မျက်မှောက်ထင်ထင် ရှုမြင်ရခြင်းစသော အကျိုးတရားအဆက်ဆက်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဝါကျ (၁၂၃) [၆၊၂၀၀။] (ဘာဠိ၊တ၊၂၀၂)

(က) **ဧသော ဧဝံ သမာဟိတေ စိတ္တေတိ ကုဓဝိပဿနာပါဒကံ စတုတ္ထဈာနစိတ္တံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။**

(ခ) **အာသဝါနံ ခယညာဏာယာတိ အာသဝါနံ ခယညာဏနိဗ္ဗတ္တနတ္ထာယ။**

(ဂ) **ဧတ္ထစ အာသဝါနံ ခယော နာမမဂ္ဂေါပိ ဖလမ္ပိ နိဗ္ဗာနမ္ပိ ဘဂဝါပိ ဝုစ္စတိ။**

(ဃ) **""ခယေ ညာဏံ အနုပ္ပါဒေ ညာဏ""န္တိ ဧတ္ထ ဟိ မဂ္ဂေါ ""အာသဝါနံ ခယော""တိ ဝုတ္တေား ""အာသဝါနံ ခယာ သမဏော ဟောတီ""တိ ဧတ္ထ ဇလံ။**

""ပရဝဇ္ဇာနုပသိဿ၊ နိစ္စံ ဥဇ္ဇာနသညိနော။

အာသဝါ တဿ ဝမ္ဟန္တိ၊ အာရာ သော အာသဝက္ခယာ""တိ ဧတ္ထ နိဗ္ဗာန်။

""အာသဝါနံ ခယော ဝယော ဘေဒေါ အနိစ္စတာ အန္တရဓာန""န္တိ ဧတ္ထ ဘင်္ဂေါ။

(င) **ကုဓပန နိဗ္ဗာန် အဓိပ္ပေတံ၊ အရဟာတ္တမဂ္ဂေါပိ ဝဋ္ဋတိယေဝ။**

➢ ❹ ။ (ဃ) **ဂါထာပါဋိအနက်** ။ ။ ပရဝဇ္ဇာနုပသိဿ၊သူတစ်ပါး၏တို့၏ အပြစ်ကို အဖန်ဖန် ရှုလေ့ရှိသော။နိစ္စံ၊အမြဲ။ဥဇ္ဇာနသညိနော၊ကဲ့ရဲ့ခြင်း၌ အမှတ်သညာရှိသော။တဿ၊ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏။(သန္တာန်၌) အာသဝါ၊အာသဝေါတရားတို့သည် ။ဝမ္ဟန္တိ၊တိုးပွားကုန်၏ ။သော၊ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်။အာသဝက္ခယာ၊အာသဝေါတရား တို့၏ ကုန်ရာ နိဗ္ဗာန်မှာ။အာရာ၊အဝေးကြီးတည်း။

➢ ❺ ။ (က) **သို့/ လိနတ္ထဒီပနာ** ။ ။ ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် သော ဧဝံ သမာဟိတေ စိတ္တေ–ဟု ဟောတော်မူ၏။ ဤအာသဝက္ခယဉာဏကထာ၌ သော ဧဝံ သမာဟိတေ စိတ္တေ ဝယ် စိတ္တ–အရ လောကီအဘိညာဉ်တို့၌ကဲ့သို့ အဘိညာပါဒက စတုတ္ထဈာန်ကိုပင် ယူရုပါမည်လော။ မည်သည့်ဈာန်စိတ်ကို ယူရုပါမည်နည်း။ ဤ၌လိုအပ်သော စိတ္တ–အရကို မပြဆိုခဲ့သော် မြတ်စွာဘုရား အား အတိဗျာပိတဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (က) မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား– ဝိပဿနာပါဒက စတုတ္ထဈာန်စိတ်ကို ယူရမည်ဟု ငါပြဆိုရကား သင်တင်သော

http://www.dhammadownload.com

အတိဗျာပိတဒေါသ မြတ်စွာဘုရားအား မရောက်ပါဟူလို။

(ဃ) ဆဋ္ဌိ/ အာနဏသဓန္ဓ ။ ။ ဤသို့ (ဂ) ဖြင့် မဂ် ဖိုလ် နိဗ္ဗာန် ဘင်-တို့သည် အာသဝါနံ ခယ မည်၏ဟု ဖွင့်ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်း မဂ် ဖိုလ် နိဗ္ဗာန် ဘင်-တို့၏ အာသဝါနံ ခယ မည်ပုံကို ဆိုင်ရာ ဥဒါဟရဏ် အာဂုမ် သာဓကပါဠိတို့ဖြင့် ပေါ်လွင်ထင်ရှားအောင် ချဲ့ပြလိုသော ဆရာသည် (ဃ) မိန့်.

(ဇ) ဆဋ္ဌိ/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဂ+ဃ) တို့ဖြင့် အာသဝါနံ ခယ-အရ မဂ် ဖိုလ် နိဗ္ဗာန် ဘင်-တို့ကို ယူရမည်ဟု ဥဒါဟရဏ် အာဂုမ်သာဓကတို့နှင့်တကွ ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ဤအာသဝက္ခယဉာဏကထာ၌လည်း အာသဝါနံ ခယ-အရ မဂ် ဖိုလ် နိဗ္ဗာန် ဘင် (၄)မျိုးလုံးကိုပင် ယူရပါမည်လော။ ဤ၌ အာသဝါနံ ခယ-အရ အဘယ်ကို ယူရပါမည်နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဇ) မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား- နိဗ္ဗာန် အရဟတ္တမဂ်ကို ယူရပါမည်ဟူလို။

➤ ❷ ။ **[ဂ+ဇ ဝါက္ယတ္ထိုက်ခြင်း]** (၁) နနု အာသဝါနံ ခယော နာမ မဂ္ဂေါဝိ ဖလမ္ပိ နိဗ္ဗာနမ္ပိ ဘဂေါဝိ ဝုစ္စတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ ဣဓ နိဗ္ဗာနံ အဓိပ္ပေတံ၊ အရဟတ္တမဂ္ဂေါဝိ ဝဋ္ဋတိယေဝ။ (၃) နနု တဒညတ္ထာ နု သမ္ဘဝန္တိ, တဒညေသံ အဝိသယော ဝါ။

(၄) တသ္မာ ဣဓ နိဗ္ဗာနံ အဓိပ္ပေတံ၊ အရဟတ္တမဂ္ဂေါဝိ ဝဋ္ဋတိယေဝ။

➤ ❸ ။ ဧဝေဟိ ပါဝဓမ္မေ သမုစ္ဆိန္နတိတိ **ခဓယာ။(ဓမ္မေါ)** (၃) အကုသိုလ်ဓမ္မတို့ကို အကြွင်းမဲ့ ဖြတ်ခြင်း ကြောင့်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) အရဟတ္တမဂ်ဒြဗ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) မဂ္ဂေါ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

ခီယိသု အာသဝါ ဧတ္ထာတိ **ခဓယာ။ (ဖလံ)** (၃) အာသဝေါတရုံးတို့၏ ကုန်ခြင်းကြောင့်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) အရဟတ္တဖိုလ်ဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဖလံ-စသော-- ဝစနီယတ္ထ။

ခီယန္တိ အာသဝါ ဧတ္ထာတိ **ခဓယာ။ (နိဗ္ဗာနံ)** (၃) အာသဝေါတရုံးတို့၏ ကုန်ခြင်းကြောင့်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) နိဗ္ဗာန်ဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) နိဗ္ဗာနံ-စသော-- ဝစနီယတ္ထ။

ခယနံ **ခဓယာ။ [အာသဝါနံ ခယနိရောဓော]**(၃) အစိတ်အဓိတ်ဖြစ်သော ကုန်ဆုံးခြင်းကြောင့်သာ မည်သည် ဝစနဟေတု။(၅) အပေါင်းဖြစ်သော ကုန်ဆုံးခြင်းကြောင့်ဝိသေသ(ဘင်္ဂကဏ)သည် ဝစနီယ။ (၆) ဘင်္ဂေါ, ခယနိရောဓော-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။။

➤ ❹ ။ (က) **ဝိပဿနာပါဒကံ**-ကို ဝိပဿနာပါဒကတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= စတုတ္ထဈာန စိတ္တသ-ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်) **သမာဟိတော စိတ္တော-ဠ် သမာဟိတော**-ကို သမာဟိတတ္တာ ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= စိတ္တသ-ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (၏/သည်၊ ၏/ကို စပ်)

ဥဈာနသညိနော-ကို ဥဈာနသညိတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်= တသ ပုဂ္ဂလသ။ (၏/သည် စပ်)

(ဂ) အဓိစမ္ဗတံ-ကို အဓိပ္ပေတတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= နိဗ္ဗာနသ။ (၏/ကို စပ်)

➤ ❺ ။ **(က)** ဖြင့် သော စပ် သမာဟိတော စိတ္တော-ဠ် စိတ္တ-အရ လောကီအဘိညာဉ်တို့ကဲ့သို့ အဘိညာပါဒက စတုတ္ထဈာန်စိတ်ကို မယူရ၊ ဝိပဿနာပါဒက စတုတ္ထဈာန်စိတ်ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

http://www.dhammadownload.com

(၈) ဖြင့် ခယညကာယ-၌ အာယ-သည် နာဝိဘတ်၏ ကာရိယ မဟုတ်၊ စတုတ္ထီ သဝိဘတ်၏ ကာရိယ၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဝိဘတ္တိပဒ) ယင်းစတုတ္ထီ သဝိဘတ်၏ တဒတ္ထသမ္ဗန္ဓါန်အနက်၌ သက်သည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဝိဘတ္တျတ္ထ) သိစေပါသည်။

(၈) ဖြင့် ခယ-သဒ္ဒါသည် မင် ဖိုလ် နိဗ္ဗာန် ဘင်-ဟူသော အနက်ဟော၏ဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ) **(တနည်း)** ခယ-အရ မင် ဖိုလ် နိဗ္ဗာန် ဘင်-တို့ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

(၈) ဖြင့် ခယ-သဒ္ဒါသည် မင် ဖိုလ် နိဗ္ဗာန် ဘင်-ဟူသော အနက်ကိုဟောသော်လည်း ဤ၌ ခယ-အရ နိဗ္ဗာန်ကိုငင်း, အရဟတ္တမင်ကိုငင်း ယူရမည်ဟု (၀၀) လိုအပ်သတည်းဟု သိစေပါသည်။(အဘိဓေယျတ္ထ၊ (၀၀) အဓိပ္ပေတတ္ထ)

➢ ❶ ။ **(၈) ဝါကျ၌ အာသဝါနံ ခယ-အရ နိဗ္ဗာန်နှင့် မင် နှစ်ပါးစလုံးကို ဧကာက်ယူ ရခြင်းအကြောင်း** ။ ။ နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံ မပြုမူ၍ မင်ဖြင့် အာသဝေါတရားတို့ကို ပယ်ခြင်းမည်သည် မဖြစ်နိုင်ရကား အရဟတ္တမင်နှင့် နိဗ္ဗာန်တို့သည် အဝိနာဘာဝနည်းဖြင့် မကွေ မကွာ ဖြစ်နေသောကြောင့် ခယ-အရ မင်နှင့် နိဗ္ဗာန် နှစ်ပါးစုံကို ယူရပါသည်။

ဝိပဿနာ အကြောင်း ။ ။ ဝိပဿနာသည် ဝိပဿကပုဂ္ဂိုလ် အပြားဖြင့်- (၁) မဟာဗောဓိသတ္တ ဝိပဿနာ၊ (၂) ပစ္စေကဗောဓိသတ္တဝိပဿနာ၊ (၃) သာဝကဝိပဿနာ-ဟု သုံးပါးပြားပါသည်။

ထိုတွင် မဟာဗောဓိသတ္တ ဝိပဿနာဉနှင့် ပစ္စေကဗောဓိသတ္တဝိပဿနာတို့သည် စိန္တာမယဉာဏ်နှင့် စပ်ခြင်းရှိသည်ဖြစ်၍ သမယမ္မုတ္တဉာဏ် ဖြစ်ပါသည်။ သာဝကဝိပဿနာဉာဏ်သည်ကား သုတမယဉာဏ်နှင့် စပ်ခြင်းရှိသည်ဖြစ်၍ သုတပါးတို့ ညွှန်ပြခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

ဝါကျ (၁၂၄) [၆၉၊၂၀၁။] (ဘာဋီ၊တ၊၂၀၅)

(က) စိတ္တံ့ အဘိနီဟရတီတိ ဝိပဿနာစိတ္တံ့ ဝဲနှိန့် တပ္ပေါ်ဏ် တပ္ပဋ္ဌာရံ ကရောတိ။

(ခ) သော ဣဒံ ဒုက္ခန္တိ အာဒီသု ""ထွက် ဒုက္ခံ, နဂ္ဂတော ဘိယျော""တိ သဗ္ဗမ္ပိ ဒုက္ခသစ္စံ သရသလက္ခဏပဋိဝေဓေန ယထာဘူတံ ပဇာနာတိတိ အတ္ထော၊

(ဂ) တဿစ ဒုက္ခဿ နိဗ္ဗတ္တိဂ် တဏှံ ""အယံ ဒုက္ခသမုဒယော""တိ။

(ဃ) တဒုဘယမ္ပိယံ ဌာနံ ပတ္တော နိရုဇ္ဈတိ၊ တံ ဓာတဿံ အပ္ပဝတ္တိ် နိဗ္ဗာနံ ""အယံ ဒုက္ခ နိရောဓော""တိ၊

(င) တဿစ သမ္မာပဂံ အရိယမဂ္ဂံ ""အယံ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါ""တိ သရသလက္ခဏ ပဋိဝေဓေန ယထာဘူတံ ပဇာနာတိတိ အတ္ထော။

➢ ❷ ။ **(က)** စိတ္တံ အဘိနီဟရတီတိ၊ဟူသည်ကား။ဝိပဿနာစိတ္တံ၊ဝိပဿနာစိတ်ကို။တန်နှိန့်၊ထို အာသဝက္ခယဉာဏ်၌ ညွတ်သည်ကို။တပ္ပေါ်ဏ်၊ထို အာသဝက္ခယဉာဏ်၌ ကိုင်းသည်ကို။တပ္ပဋ္ဌာရံ၊ထို အာသဝက္ခယဉာဏ်၌ ရှိုင်းသည်ကို။ကရောတိ၊ပြု၏။

(ခ) သော ဣဒံ ဒုက္ခန္တိ အာဒီသု၊သော ဣဒံ ဒုက္ခံ အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌။(အတ္ထော၊အနက်ကို။

http://www.dhammadownload.com

ဧဝံ၊ဤသို့။ဝေဒိတမ္မေ၊သိအပ်၏။) ဒုက္ခံ၊ဒုက္ခသစ္စာသည်။ဇာတ္တော်၊ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိ၏။ကြွတော၊ဤတဏှာ ကြောင့်ထား တေဘူမကတရားထက်။ဘိယျော၊အဖွဖွန်။နံ၊မရှိတော့။ကြွတိ၊ဤသို့။သမ္ဘမွိ၊အလုံးစုံလည်းဖြစ်သော။ ဒုက္ခသစ္စံ၊ဒုက္ခသစ္စာကို။သရသလက္ခဏာပဋိဝေဓေနမိမိ၏ သဘောလက္ခဏာကို ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းအားဖြင့်။ ယထာဘူတံ၊မဖောက်မပြန် ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ။ပဓာနာတိ၊အပြားအားဖြင့် သိ၏။ကြွတိ အတ္ထော၊ဤကား အနက်။

➢ ❶ ။ **(၁) ဣဒ္ဓိ/ လဒ်နန္ဒရစဓာဒနာ** ။ ။ ဆရာ၊ ဘုရားရှင်သည် သော ကြဒ် ဒုက္ခန္တိ ယထာ ဘူတံ ပဓာနာတိ–ဟု ဟောတော်မူ၏။ ဒုက္ခသစ္စာကို ပိုင်းခြား၍ သိခြင်းမျှကိုသာ သော ကြဒ် ဒုက္ခ သစ္စ်–ဟု ဟောတော်မူလိုရင်းဖြစ်ပါသလော။ အဘယ်သို့ ဟောတော်မူရင်းဖြစ်ပါသနည်း။(အဗျာပိတ–ဒေါသတင်) စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(၇) ဣဒ္ဓိ/ အနုဿဝန္တု ။ ။ ဤသို့ (ခ) ဖြင့် သော ကြဒ် ဒုက္ခန္တိ ယထာဘူတံ ပဓာနာတိ–ဟူသော ပါဠိတော်၏ အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ အယံ ဒုက္ခသမုဒယောတိ ယထာဘူတံ ပဓာနာတိ–ဟူသော ပါဠိတော်၏ အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာကို ပြလိုသော ဆရာသည် (၇) မိန့်။

(၈) ဣဒ္ဓိ/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဃ) ဖြင့် အယံ ဒုက္ခနိရောဓောတိ ယထာဘူတံ ပဓာနာတိ–ဟူသော ပါဠိတော်၏ အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာကို ပြဆိုတော်မူ၏။ ယင်းပါဠိတော်၏ အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာသာ ရှိပါသလော။ အယံ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနိပဋိပဒါတိ ယထာဘူတံ ပဓာနာတိ–ဟူသော ပါဠိတော်၏ အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (၈) မိန့်။

➢ ❷ ။ **[က–ဝါက္ယကိဠိ]** (၁) နနု စိတ္တံ ဧကုနနဝုတိဝိဓံ ဟောတိ။ (တနည်း) နနု ပါဠိယံ စိတ္တံ အဘိနိဟရတိတိ (သာမညေန) ဝုတ္တံ။ (၂) အထ ကသ္မာ (ကြဓ) ဝိပဿနာစိတ္တန္တိ တယာ သံဝဏ္ဏိတံ (၃) နနု အာသဝါနံ ခယဉာဏာယစိတ္တံ အဘိနိဟရတိတိ သဒ္ဒန္တရံ ဥပနိဓာယ ဝိပဿနာစိတ္တမေဝ ကြဓ ဘဝိတဗ္ဗံ။ (၄) တသ္မာ (ကြဓ) ဝိပဿနာစိတ္တန္တိ မယာ သံဝဏ္ဏိတံ။

➢ ❸ ။ သတ္တေသု ဝါတိ ပဝတ္တတိတိ **ဓါနံ**။ (၃) သတ္တဝါတို့၌ ဖြစ်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) တဏှာဒြဗ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) တဏှာ–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများ သည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။ ဘဝါဘဝံ ဝိနတိ သံသိဗ္ဗတိတိ **ဓါနံ**။

ဝါနတော နိက္ခန္တိ **နိဗ္ဗာနံ**။ (၃) တဏှာ၏+နိဗ္ဗာန်နှင့် အပါဒါန် အပါဒိ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) နိဗ္ဗာန်ဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဒုက္ခနိရောဓ, အသင်္ခတ–စသော။

နိဗ္ဗာတိ ဧတေန ရာဂဂ္ဂိအာဒိကောတိ **နိဗ္ဗာနံ**။ (၃) ရာဂ–စသော မီး တစ်ဆယ့်တစ်ပါးတို့၏ ငြိမ်း အေးခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (ကြွင်းတူ)

သမ္မာ ပါဝေတီတိ **သမ္မာပဓာနာ**။ (၃) ကောင်းစွာ ရောက်စေခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစန ဟေတု။ (၅) အရိယာမဂ်သည် ဝစနီယ။ (၆)

ဂမယတီတိ **ဓါဓိနိ**။ (၃) ရောက်စေခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။

ရသိတမ္မော ဇာနိတမ္မောတိ **ရသော**။ သဿ အတ္တနော ရသော **သရသော**။

သရသော ဧဝ လက္ခဏံ **သရသလက္ခဏံ**။ ပဋိဝိဇ္ဈန် **ပဋိဝေဓော**။

http://www.dhammadownload.com

သရသလက္ခဏာသာ ပဋိဝေဓော **သရသလက္ခဏာပဋိဝေဓော**။

နံ ပဝတ္တတိ တဒုဘယ မေတေနာတိ **အမ္ဘဝတ္ထို**။

(တနည်း) နံ ပဝတ္တတိ တဒုဘယ မေတ္ထာတိ **အမ္ဘဝတ္ထို**။

➢ ❺ ။ (ဂ) ၌ **သမ္ဘာပကံ**-ကို သမ္ဘာပကတ္ထာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင် အရိယမဂ္ဂသာ-ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်)

➢ ❻ ။ (က) ၌ ဝိပဿနာစိတ္တံ-ဖြင့် စိတ္တံ အဘိနီဟရတိ-၌ စိတ္တ-အရ ဝိပဿနာစိတ်ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

တန္နိန္နံ ကရောတိ-ဖြင့် စိတ္တံ အဘိနီဟရတိ-၌ ဝိပဿနာစိတ်ကို ရှေးရှုဆောင်၏ဟူသည် ဝိပဿနာစိတ်ကို အာသဝက္ခယဉာဏ်သို့ ညွတ်အောင်ပြုခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေသည်။(ဘာဝတ္ထ)

တပ္ပေါဏံ တပ္ပဇ္ဈာရံ-ဖြင့် တန္နိန္နံ-သည် တပ္ပေါဏံ တပ္ပဇ္ဈာရံ-တို့၏ ပရိယာယ်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ပရိယာယ်ပြု အဘိဓေယျတ္ထ)

(ဃ) ၌ ဒုက္ခသ နိဗ္ဗတ္တိကံ တဏှံ-ဖြင့် ဒုက္ခသမုဒယော-၌ သမုဒယပုဒ်ကို သမုဒေတိ စေတသွာတိ သမုဒယော-ဟု ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုဂုဏ်း(အဘိဓာနတ္ထ) ဏ-ပစ္စည်း အပါဒါနသာဓနအနက်၌ သက်သည်၏ အဖြစ်ကိုဂုဏ်း(ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သံရှေး ဥ-ရှေးရှိသော ဂ္ဂ-ဓာတ်၏ နိဗ္ဗတ္တနအနက်ဟောသည်၏ အဖြစ်ကို ဂုဏ်း(ဒု-ဓာတ္ထတ္ထ) ဒုက္ခနှင့် သမုဒယပုဒ်ကို ဒုက္ခသ သမုဒယော ဒုက္ခသမုဒယော-ဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုဂုဏ်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ဒုက္ခသမုဒယ-အရ တဏှာကို ယူရမည်၏အဖြစ်ကို ဂုဏ်း(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဃ) ၌ တဒုဘယမ္မိယံ ဌာနံ ပတ္တာ နိဂုဏ္ဍတိ၊ တံ တေသံ အဝဝတ္ထိ နိဗ္ဗာနံ-ဖြင့် ဒုက္ခနိရောဓော ၌ နိရောဓ-ပုဒ်ကို နိဂုဏ္ဍတိ စတ္ထာတိ နိရောဓော (တနည်း) နိဂုဏ္ဍတိ စတေနာတိ ဝါ နိရောဓော-ဟု ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုဂုဏ်း(အဘိဓာနတ္ထ) ဏ-ပစ္စည်း၏ အဓိကရဏသာဓနအနက်(ဝါ) ကရဏသာဓနအနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုဂုဏ်း(ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဒုက္ခနှင့် နိရောဓ-ပုဒ်ကို ဒုက္ခသ နိရောဓော ဒုက္ခနိရောဓော ဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုဂုဏ်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ဒုက္ခနိရောဓ-အရ ဒုက္ခ, သမုဒယ နှစ်ပါးတို့၏ မဖြစ်ရာဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်ကို ယူရမည်ကိုဂုဏ်း(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဇ) ၌ တသ သမ္ဘာပကံ အရိယမဂ္ဂံ-ဖြင့် ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနိပဋိပဒါ၌ ဂါမိနိပုဒ်ကို ဂမယတီတိ ဂါမိနီ (တနည်း) ဂစ္ဆတိ စတောယာတိ ဝါ ဂါမိနိ-ဟု ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုဂုဏ်း(အဘိဓာနတ္ထ) ဏီ-ပစ္စည်း၏ ဟေတုကတ္တုသာဓန (တနည်း) ကရဏသာဓနအနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုဂုဏ်း(ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဂမုဓာတ်၏ ပါပုဏနအနက် ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုဂုဏ်း(ဒု-ဓာတ္ထတ္ထ) ဒုက္ခနိရောဓနှင့် ဂါမိနိပုဒ်ကို ဒုက္ခနိရောဓသ ဂါမိနိ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနိ-ဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုဂုဏ်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) အပေါင်းပုဒ်ကို ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနိယော ပဋိပဒါ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနိပဋိပဒါ-ဟု အဝဓာရဏကမ္မဓာရယ် သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုဂုဏ်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနိပဋိပဒါ-အရ အရိယာမဂ်ကို ယူရမည်၏အဖြစ်ကိုဂုဏ်း(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

➤ ❽ ။ **(ခ) ၌ သရသလက္ခဏာပဋိစ္စသမုပ္ပန်–ဟူသော ကြိယာဝိသေသနပုဒ်ခ် ထည့်မွှင့်ရေးခြင်းအစကြောင်း** ။ ။ ပါဠိတော်၌ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ–ဟုရှိ၏၊ ဒုက္ခသစ္စာ၏ သဘောလက္ခဏာကို ထိုးထွင်း၍ သိမှသာ "ယထာဘူတ သိ"ဟု ဆိုနိုင်ကြောင်းကို ပြလိုလျှင် (ခ)၌ သရသလက္ခဏာပဋိစ္စသမုပ္ပန်ဟူသော ကြိယာဝိသေသနပုဒ် ထည့်ဖွင့်ရပါသည်။

➤ ❾ ။ **(ဃ) ဝါက္ယ-** တဒုဘယမ္ပိ ယံ ဌာနံ၊ ဥပရုဇ္ဈတိ ပတ္တာန။

တံတေသံ အပ္ပတ္တိံဝ၊ "အယံ ဒုက္ခနိရောဓော"တိ။ (ဝတ္ထဂါထာ၊ အနုဋ္ဌာဆန်း)

➤ ❶❿ ။ **(က) ဝါက္ယ စိတ္တံ့ အဘိနိဟာရတော်–၌ စိတ္တံ့–အရဂိုရှ** ။ ။ (၁) စိတ္တံ–အရဝိပဿနာဉာဏ်နှင့်ယှဉ်သော စိတ္တုပ္ပါဒ်ကို ယူ၍ ထိုသည် သမဋ္ဌာယိဘာဝ+သန္တရသ။ (၂) တေဘူမက သခါရ တရုားများသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) ဝိပဿနာတရုား အားထုတ်ဖို့ရာ လျှောက်ပတ်သည့် ဝိဝိတ္တ သေနာသနအရပ်နှင့် ရှေးရှေးက ဆည်းပူးခဲ့ပြီးသည့် ပါရမီသမ္ဘာရ–စသော ကုသိုလ်အဆောက် အဦတို့သည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။ (၄) အရဟတ္တမဂ် အရဟတ္တဖိုလ်ကို မျက်မှောက်ပြုနိုင်ခြင်း, အနုပါဒိသေသ နိဗ္ဗာန်တိုင်အောင်သော အကျိုးတရုား အဆက်ဆက်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဝါက္ယ (၁၅၅) [ဌ၊၂၀၁။] (ဘာဋီ၊တ၊၂၀၈)

(က) **ဇဝံသဗ္ဗပတော သစ္စာနိဒဿတ္တာ ပုနကိလေသဝသေန ပရိယာယတော ဒဿနန္တော "ဣစ္စမ အာသဝါ"တိ အာဒိမာဟ။**

(ခ) **တဿ ဇဝံ အနုတော ဇဝံ ပဿနတော တဿ ဘိက္ခုနော ဇဝံ ဇာနန္တဿ ဇဝံ ပဿန္တဿ၊** (ဂ) **သဟ ဝိပဿနာယ ကောဋိပတ္တံ မဂ္ဂံ ကထေသိ။**

(ဃ) **ကာမာသဝါတိ ကာမာသဝတော၊ "ဒိမ္မုခ္ခ ဇီ"တိ ဣမိနာ မဂ္ဂဿဂ် ဒဿေတိ၊ ဒိမ္မုဇ္ဇာသ္သိန္တိတိ ဣမိနာ ဇလလက္ခဏံ၊**

(၄-၁) **ဒိမ္မုဇ္ဇံမိတိ ဥဇုံ ဇဟာတီတိ ဣမိနာ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏံ၊**

(၄-၂) **ဒီဃာဇာတီတိ အာဒီဟိ တဿ ဘူမိ၊**

(စ) **တေန ဟိ ဥာဏေန ခီဏာသဝါ ပစ္စဝေက္ခန္တော ""ခီဏာ ဇာတီတိ အာဒီနိ ပဇာနာတိ။**

(ဆ) **ကထမာ ပနဿ ဇာတိ ခီဏာ၊ ကထဉ္စ နံ ပဇာနာတီတိ ?**

(၄) **န တာဝဿ အတီတာ ဇာတိ ခီဏာ၊ ပဗ္ဗေဝ ခီဏာတ္တာ၊ န အနာဂတာ၊ အနာဂတော ဝါယာမာဘာဝတော၊ န ပစ္စုပ္ပန္နာ၊ ဝိဇ္ဇမာနတ္တာ၊**

➤ ❶❶ ။ **(က) ဆိ့/** ဆရာ၊ ဘုရားရှင်သည် ဣမေ အာသဝါ–စသည်ကို ဟောတော်မူ၏။ သရဝ်အားဖြင့် သစ္စာတရုားတို့ကို ဟောကြားခဲ့ပြီးသည်သာ မဟုတ်ပါလော။ အဘယ့်ကြောင့် ဣမေ အာသဝါ–စသည်ကို နောက်ထပ်တဖန် ဟောတော်မူရပြန်ပါသနည်း။ တဖန်ထပ်၍ ဟောတော်မူချေသော် ဘုရားရှင်အား ပုနရုတ္တိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (က) မိန့်။

ဏား= (က) ဖြင့် သရဝ်အားဖြင့် သစ္စာတရုားတို့ကို ဟောကြားတော်မူပြီးဖြစ်သော်လည်း အာသဝ ထိုက်သော ကိလေသာတို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် ပရိယာယ်ဥပစာအနေဖြင့် နောက်ထပ်တဖန် ဟောတော်မူ

http://www.dhammadownload.com

လိုသောကြောင့် ဣမေ အာသဝါ စသည်ကို ဟောရသည်ဟု ငါပြဆိုရကား သင်တင်သော ပုနရုတ္တိဒေါသ မြတ်စွာဘုရားအား မရောက်ဟူလို။

(၈) ဆို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (၁) ဖြင့် ဇာနတော ပဿတော ပုဒ်တို့ကို ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ သိမြင်သောဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ဇာန၊ ပဿ ကြိယာတို့အရ အာသဝက္ခယ အဘိညာဉ်ကိုပြသော အရာဌာန်အား ဇျော်စွာ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ် တစ်ခုတည်းကိုသာ ကောက်ယူရပါမည်လော။ အာယ်တရားတို့ကို ကောက်ယူရပါမည်နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (၈) ကိုမိန့်။

(၉–၂) ဆို့/ အန္ဒသဒ္ဒန္ဒ ။ ။ ဤသို့ (၉–၁) ဖြင့် ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်ဟူသော မုချတ္ထ ဒဿနတ္ထ တရားကို ဖွင့်ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ခီဏာ ဇာတိ–စသော လေးဝါကျတို့ဖြင့် ပြအပ်သော ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်၏ အာရုံဟူသော မုချတ္ထ ဒဿနတ္ထကို ဖွင့်ပြလိုသော ဆရာသည် (၉–၂) မိန့်။

(၈) ဆို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (၉–၂) ဖြင့် ခီဏာ ဇာတိ–စသော လေးဝါကျတို့ဖြင့် ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်၏ အာရုံကိုပြသောဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ အာရုံ မမူဘဲလျက် ဘူမိဖြစ်ကောင်းမည်လော။ ခီဏာ ဇာတိ စသည်ဖြင့် ဟောတော်မူလျက် ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏသာ ဘူမိဟူ၍ ဟောတော်မမူဘဲလျက် ခီဏာ ဇာတိ စသည်တို့ဖြင့် ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်၏ အာရုံကိုပြ၏ဟု ဆိုသော ဆရာ့စကားသည် အသို့ ယုတ္တိရှိပါအံ့နည်း။ အသင့်ယုတ္တိကို မပြဆိုချေသော် ဒဋ္ဌိယ+ဒဋ္ဌိကရဏ ဆန့်သော ဝိရောဓိဒေါသ ဆရာ့အား သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (၈) မိန့်။

➢ ❾ ။ **[ကာ–ဝါကျကို့ရှ]** (၁) နနု ဇဝံ သရူပတော သစ္စာနိ ဒဿေတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ ဣမေ အာသဝါတိ အာဒိမာဟ။ (၃) နနု ပုန ကိဿသဝသေန ပရိယာယတော ဒဿေတိ။

(၄) တသ္မာ ဣမေ အာသဝါတိ အာဒိမာဟ။

[ဇ–ဝါကျကို့ရှ] (၁) နနု "ဝိမုတ္တသ္မိ ဝိမုတ္တ"န္တိ ဝုတ္တံ ဇလမေဝ တဿ အာရမ္မဏသခ်ိတာ ဘူမိ။ (၂) အထ ကသ္မာ "ခီဏာ ဇာတိ"တိ အာဒိဟိ တဿ ဘူမိ ဒဿေတိ။ (၃) နနု တေန ဉာဏေန ခီဏာသဝေါ ပစ္စဝေက္ခန္တော ခီဏာ ဇာတိတိ အာဒိနိ ပဇာနာတိ။

(၄) တသ္မာ "ခီဏာ ဇာတိ"တိ အာဒိဟိ တဿ ဘူမိ ဒဿေတိ။

[ဇ–ဝါကျကို့ရှ] (၁) နနု ခီဏာ ဇာတိတိ ပါဠိယံ ဝုတ္တာ။ (၂) အထ ကသ္မာ နု တာဝဿ အတီတာ ဇာတိ ခီဏာ၊ နု အနာဂတာ၊ နု ပစ္စုပ္ပန္နာ။ (၃) နနု ပုမ္မေဝ ခီဏတ္တာ, အနာဂတော ဝါယာမာဘာဝတော, ဝိဇ္ဇမာနတ္တာ။ (၄) တသ္မာ နု တာဝဿ အတီတာ ဇာတိ ခီဏာ၊ နု အနာဂတာ၊ နု ပစ္စုပ္ပန္နာ။

➢ ❿ ။ ကာမေတီတိ **ကာဇမဇာ**။ (၃) အလိုရှိခြင်း တပ်မက်ခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) ကိလေသာကာမတည်းဟူသော ကာမဖြစ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) ကာမာသဝတဏှာ, ကာမယောဂ–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

ဘဝန္တိ တ္ထောတိ **ဘူမိ**။ (၃) ဖြစ်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ဖြစ်ရာအာရုံသည် ဝစနီယ။ (၆) ပဝတ္တိဋ္ဌာန–စသော။

ဝိမုစ္စိတ္ထာတိ **ဝိမုတ္တိ**။ (၃) လွတ်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) အရဟတ္တဖိုလ်ဖြစ်သည်

http://www.dhammadownload.com

ဝစနီယ။ (၆)

ဒီယိတ္ထာတိ **ဒိဏ္ဏာ**။ (၃) ကုန်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ကုန်သော ဇာတိသည် ဝစနီယ။ (၆) ဧယ, ပဟီန-စသော။ * အဒီယိတိ **ဒိဏ္ဏာ**။

နု အာဂမိဿတိတိ **အနာဂတာ**။ (၃) မရောက်လာသေးခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) အနာဂတ်ဇာတိသည် ဝစနီယ။ (၆) အာယတိ-စသော။

အတိတ္တန္တာ ဣတာ **အတီတာ**။ (၃) ကျော်လွန်ခြင်းဂုဏ်၏ ဖြစ်သော အတိတ်ဇာတိနှင့် ဂုဏ်-ဂုဏေး အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) အတိတ်ဇာတိသည် ဝစနီယ။ (၆) ပုဗ္ဗဇာတိ။

ခီဏော အာသဝေါ **ခီဏာသဝေါ**။ (၃) ကုန်ပြီးသော အာသဝေါတရားတို့၏ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်နှင့် နိဿယ နိဿိတ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်ဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) အရဟန္တ, အရဟာ-စသော။

ဝါယမန္တိ တေနာတိ ဝါယာမော။/ဝယတိ သဗ္ဗကာလန္တိ **ဝါယစဓာ**။ * ပဋိစ္စ ဥပ္ပန္နော **ပစ္စုပ္ပန္နော**။

➤ ❾ ။ **ဇာနတော**-ကို ဇာနန္တတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= တသ(ဘိကွုနော) ဟု သမ္ဗန်ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်) **မုဒုဒ္ဓေ ခီဏာဒ္ဓာ**-ဟိတ်၏ သမ္ဗန်ကား အတီတာယ ဇာတိယာ ဖြစ်ပါသည်။ (၏/သည် စပ်) **ဝါယာမာဘာဝဝေဘော**-ဟိတ်၏ သမ္ဗန်ကား= အနာဂတာယ ဇာတိယာ ဖြစ်ပါသည်။ (၏/သည် စပ်) **ဝိဇ္ဇမာနတ္ထာ**-ဟိတ်၏ သမ္ဗန်ကား= ပစ္စုပ္ပန္နာယ ဇာတိယာ ဖြစ်သည်။(၏/သည်)

➤ ❿ ။ (၁) ဖြင့် တသ ဇဝံ ဇာနတော စသည်၌ တ-သမ္ဗနာမ်ပုဒ်သည် တစ်စုံတစ်ယောက်. သော လုနတ်ဖြဟ္မာ သတ္တဝါ စသည်ကို မစွဲ၊ အာသဝက္ခယ အဘိညာဏလာဘီရဟန်းကို စွဲယူရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(သဗ္ဗနာမလိင်္ဂတ္ထ) ဇာနတော ပဿတော-တို့၌သက်သော ကိတ်ပစ္စည်းသည် အ, ဏ-ပစ္စည်း စသည် မဟုတ်၊ အန္တပစ္စည်း၏ အဖြစ်ကိုငင်း(၃-ပစ္စယပဒ) ယင်းသို့ အန္တပစ္စည်းအဆုံးရှိသည်ကို မြင်သဖြင့် ဇာနတော ပဿတောပုဒ်များသည် စိတ္တာဒိဂိဏ်းစသော ဂိဏ်းဝင်ပုဒ်များ မဟုတ်၊ ဂဏ္ဍန္တာဒိဂိဏ်းဝင် ပုဒ်များ၏ အဖြစ်ကိုငင်း(နာမလိင်္ဂပဒ) ဇာနတော ပဿတော-တို့၌ တော-သဒ္ဒါသည် ကွစိ တော ပဿုမျတ္တေသုတ်ဖြင့် သက်သော တောပစ္စည်းမဟုတ်၊ သဝိဘတ်နှင့်တကွ နှုကို တောပြုရုပြီးသော သဝိဘတ်၏ ကာရိယ တော-သဒ္ဒါ ဖြစ်သည်ကိုငင်း(ဝိဘတ္တိပဒ) သိစေပါသည်။

(၇) ဖြင့် ဇာနတော ပဿတော-တို့၌ ဉာဇာတ် ဒိသဇာတ်တို့အရ အရဟတ္တမဂ် တခုတည်းကိုသာ မယူရ၊ ယင်းအရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ကိုရခြင်းအကြောင်းဖြစ်သော ဝိပဿနာဉာဏ်နှင့်တကွ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ် နှစ်ပါးစုံကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

(၈) ဖြင့် ကာမာသဝေါ-၌ အာ-သည် ယောဝိဘတ်၏ ကာရိယ မဟုတ်၊ သ္မာဝိဘတ်၏ ကာရိယ ၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဝိဘတ္တိပဒ) ယင်းသ္မာဝိဘတ်၏ အပါဒါန်အနက်၌ သက်သည်ကိုငင်း(ဝိဘတျတ္ထ)သိ။

➤ ❶❶ ။ **(က) ပဓာနကြိယာ (အာဟ) ၌ မြူဓာတ်အရ** ။ ။ (၁) ဘုရားရှင်၏ သန္တာန်၌, ကရုဏာရှေ့သွားရှိသော ဒေသနာဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကြိယာဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် သမဋ္ဌာယိဘာဝ+သန္တရသ။ (၂) ဣမေ အာသဝေါ-စသော မနသာဝဝတ္ထပိတာသဒ္ဒနှင့် ဝစီဘေဒ

http://www.dhammadownload.com

သဒ္ဒါသည် အာရမ္မဏာဝိဘာဝ။ (၃) အဇာတသတ်ဦးစီးသော ဓမ္မပဋိဂ္ဂဟပုဂ္ဂိုလ်များသည်၎င်း၊ ဘုရားရှင်၏ သကလဗုဒ္ဓဂုဏ် စသည်သည်၎င်း ဥဒ္ဒိဿနဝိဘာဝ။ (၄) တရားတော်ကို ကြားနာရ၍ သဒ္ဓါပုဗ္ဗင်္ဂမ ကုသိုလ်စိတ်များ ပွားများလာသည်မှစ၍ နတ်ရွာနိဗ္ဗာန် ရောက်ရှိနိုင်ခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝ။

ဝိမုဇ္ဇာ–အာရ ။ ။ (၁) အရုဟတ္တဖိုလ်စိတ်သည် သမဋ္ဌာယိဘာဝ+သန္တရသ။ (၂) နိဗ္ဗာန်သည် အာရမ္မဏာဝိဘာဝ။ (၃) အရုဟတ္တမဂ်သည် ဥဒ္ဒိဿနဝိဘာဝ။ (၄) ဖလသမာပတ်ဝင်စားနိုင်ခြင်းသည် အနုဘာဝ မည်၏။

ထိကျ (၁၅၆) [၆၂၂၀။] (ဘာဋီ၊တ၊၂၁၂)

(က) **ဥသိတဏ္ဍိုဝုတ္ထဲ ပရိဝုတ္ထဲ၊ ဗြဟ္မစရိယန္တိ မဂ္ဂပြဟ္မစရိယံ၊**

(ခ)ပုထုဇ္ဇနကလျာဏကေနဟိသဒ္ဒီသတ္ထသေက္ခာပြဟ္မစရိယဝါသံဝသန္တိနာမ၊ ခီဏာသဝေါ ဝုတ္ထဝါသော။ (ဂ) **တသ္မာသော အတ္ထနောပြဟ္မစရိယဝါသံပစ္စဝေက္ခန္တော ""ဝုသိတံ ပြဟ္မစရိယ""န္တိ ပဇာနာတိ၊**

➢ ❶ ။ [**နိမိတ် သဒ္ဒနာမ်အစ္ဆဲဖွန်ကန်စစ္ဆက်**] **(ခ)** ဟိ၊မှန်၏။(တနည်း) ဟိ–ယသ္မာ၊ အကြင့်ကြောင့်။ပုထုဇ္ဇနကလျာဏကေန၊ကလျာဏပုထုဇ္ဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်နှင့်။သဒ္ဒီ၊တကွ။သတ္တ၊ခုနှစ်ယောက်ကုန်သော။ သေက္ခာ၊သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ပြဟ္မစရိယံဝါသံ၊မဂ္ဂပြဟ္မစရိယကို ကျင့်သုံးခြင်းကို။ဝသန္တိ နာမ၊ကျင့်သုံးဆဲတို့ မည်၏။ခီဏာသဝေါ၊ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည်။ဝုတ္ထဝါသော၊ကျင့်သုံးအပ်ပြီးသော ပြဟ္မစရိယဝါသရှိ၏။(ဝါ) ပြဟ္မစရိယဝါသကို ကျင့်သုံးပြီးပြီ။

(ဂ) တသ္မာ၊ထို့ကြောင့်။(ဝါ) ထိုသို့ ကျင့်သုံးအပ်ပြီးသော မဂ္ဂပြဟ္မစရိယဝါသ ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။သော၊ကုန်ပြီးသော အာသဝေါရှိသော ထိုရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည်။အတ္တနော၊မိမိ၏။ပြဟ္မစရိယဝါသံ၊မဂ္ဂပြဟ္မစရိယကို ကျင့်သုံးခြင်းကို။(ဝါ) ကျင့်သုံးအပ်သော မဂ္ဂပြဟ္မစရိယကို။ပစ္စဝေက္ခန္တော၊ဆင်ခြင်လတ်သော်။ "ဝုသိတံ ပြဟ္မစရိယ"န္တိ၊ဝုသိတံ ပြဟ္မစရိယံ–ဟူ၍။ပဇာနာတိ၊အပြားအားဖြင့် သိ၏။

➢ ❶ ။ **(ခ) သို့/ ဒေါသာဒေရောပနစစာနာ** ။ ။ ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် ဝုသိတံ ပြဟ္မစရိယံ–ဟု အတိတ်ကာလဖြင့် ဟောတော်မူ၏။ ဝဿာမိ ဖြဟ္မစရိယံ–ဟု ပစ္ဆုပ္ပန်ကာလဖြင့် ဟောတော်မူသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ့်ကြောင့် ဝုသိတံ ပြဟ္မစရိယံ–ဟု အတိတ်ကာလဖြင့် ဆိုလေသနည်း။ ဝုသိတံ–ဟု အတိတ်ကာလဖြင့် ဟောတော်မူခြင်း၏ အကြောင်းကို မပြသော် ဒေသကဘုရားရှင်အား အကြောင်းမှယုတ်သော ဟီနတ္ထဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(တနည်း) အဘယ့်ကြောင့် အတိတ်ကာလဖြင့် ဝုသိတံ–ဟူသနည်း။ ကလျာဏပုထုဇ္ဇဉ်နှင့်တကွ သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်လည်း ပြဟ္မစရိယကို ကျင့်သုံးကြသည် မဟုတ်လော။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် ကလျာဏပုထုဇ္ဇဉ်နှင့်တကွ သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်ခုနှစ်ယောက်တို့သည် မဂ္ဂပြဟ္မစရိယကို ကျင့်သုံးဆဲ၊ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည် မဂ္ဂပြဟ္မစရိယကို ကျင့်သုံးပြီးဖြစ်၏ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ထိုသို့ ဖွင့်ပြသဖြင့် တစုံတခုသော အကျိုးမရှိ နိရတ္ထကဟု မှတ်သားရပါမည်လော။ ရအပ်သော အကျိုးကား အဘယ်ပါနည်း။ (နိရတ္ထကဒေါသ–တင်) စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

➢ ❷ ။ **[ခ–ဝါကျကိုဤ]** (၁) နနု ပါဠိယံ "ဝဿာမိ ဗြဟ္မစရိယ"န္တိ ပစ္စုပ္ပန္နကာလဝသေန ဝုတ္တံ။ (၂) အထ ကသ္မာ "ဝုသိတံ ဗြဟ္မစရိယ"န္တိ အတီတကာလဝသေန ဝုတ္တံ။ (၃) နနု ပုထုဇ္ဇနကလ္យာဏကေန သဒ္ဓိ သတ္တ သေက္ခာ ဗြဟ္မစရိယဝါသံ ဝသန္တိ နာမ၊ ခီဏာသဝေါ ဝုတ္ထဝါသော။

(၄) တသ္မာ "ဝုသိတံ ဗြဟ္မစရိယ"န္တိ အတီတကာလဝသေန ဝုတ္တံ။

[ခ+ဂ ဝါကျတို့ကိုဤ] (၁) နနု ပါဠိယံ "ဝဿာမိ ဗြဟ္မစရိယ"န္တိ ပစ္စုပ္ပန္နကာလဝသေန ဝုတ္တံ။ (၂) အထ ကသ္မာ "ဝုသိတံ ဗြဟ္မစရိယ"န္တိ အတီတကာလဝသေန ဝုတ္တံ။ (၃) နနု ပုထုဇ္ဇနကလ္યာဏကေန သဒ္ဓိ သတ္တ သေက္ခာ ဗြဟ္မစရိယဝါသံ ဝသန္တိ နာမ၊ ခီဏာသဝေါ ဝုတ္ထဝါသော။ သော အတ္တနော ဗြဟ္မစရိယဝါသံ ပစ္စဝေက္ခန္တော "ဝုသိတံ ဗြဟ္မစရိယ"န္တိ ပဇာနာတိ။

(၄) တသ္မာ "ဝုသိတံ ဗြဟ္မစရိယ"န္တိ အတီတကာလဝသေန ဝုတ္တံ။

➢ ❸ ။ တေဟိ တေဟိ ဝုဏှိသေသေဟိ ဗြူဟိတာ ပရိဝုဒ္ဓါတိ **ဗြဟ္မာနော**။စရိတပ္ပန္တိ **စရိယံ**။ ဗြဟ္မံ စရိယန္တိ **ဗြဟ္မစရိယံ**။ ဗြဟ္မာဝုန် သေဋ္ဌာဝုန် စရိယန္တိ **ဗြဟ္မစရိယံ**။ (၃) မြတ်သော ကလ္યာဏပုထုဇ္ဇဉ်နှင့် အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ မြတ်သော မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယ၏ သာမိ+သံ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်း သမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) မြတ်သော မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယ အကျင့်ဖြစ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) သေဋ္ဌဗြဟ္မစရိယ–စသော ပရိယာယ် သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

တိဟိ သိက္ခာဟိ ယုတ္တာ **သေက္ခာ**။ သိက္ခန္တိတိ **သေက္ခာ**။ (၃) ကျင့်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်ခန္ဓစ်ယောက်သည် ဝစနီယ။ (၆) သေခါ, သိက္ခနသီလ–စသော။

နိဗ္ဗာနတ္ထိကေဟိ မဂ္ဂိယတီတိ **မဂ္ဂေါ**။ (၃) နိဗ္ဗာန်ကို အလိုရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ရှာမှီးခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) အရိယာမဂ်သည် ဝစနီယ။ (၆) အဋ္ဌင်္ဂိကော–စသော။

သဟ အက္ခိနာ ယော ဝတ္တတီတိ **သမ္ခို**။ (ပစ္စက္ခ)

➢ ❹ ။ **ဥသိတံ**–ကို ဝုသိတတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်=ဗြဟ္မစရိယဿ–ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (၏/ကို စပ်) (ဂ) ဝါကျ **တသ္မာ**–နောင် ဝုတ္ထဝါသတ္တာ–ဟု ဟိတ်ကိုဆောင်လျှင်= တဿ (ခီဏာသဝဿ) ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်)

➢ ❺ ။ **(က)** ၌ ဝုတ္ထံ–ဖြင့် ဝုသိတ–သည် ဝုတ္ထ–၏ ပရိယာယ်တည်းဟု သိစေပါသည်။(ပရိယာယ်ပြ အဘိဓေယျတ္ထ) **ပရိဝုတ္ထံ**–ဖြင့် မြတ်သောအကျင့်ကို ကျင့်သုံးခြင်းမည်သည် အလွန်ဆုံး, အမြတ်ဆုံးအားဖြင့် မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယ၏ ဖြစ်ခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယံ–ဖြင့် ဗြဟ္မစရိယ–အရ သာသနဗြဟ္မစရိယကို မယူရ၊ ဥက္ကဋ္ဌနည်းအားဖြင့် မဂ္ဂ ဗြဟ္မစရိယကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

(တနည်း) ဗြဟ္မစရိယ–သဒ္ဒါသည် ဒါန, အပူမညာ–စသော အနက်တို့ကိုမဟော၊ အရိယာမဂ် တည်းဟူသော အနက်ကိုဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။(နာမလိင်္ဂတ္ထ)

➢ ❻ ။ **အဇာတသတ်မင်းအား ဘုရားရှင်စဟာကြား ညွှန်ပြအပ်စသော ဤဏ် (၁၀) ပါး/စသ ဤဏာနိ နိဒ္ဒိဋ္ဌာနိ စဟာန္တိ–ဋ္ဌိ စသ–သဒ္ဒပ်** ။ ။ (၁) ဝိပဿနာဉာဏ်၊ (၂)

http://www.dhammadownload.com

မနောမယညာဏ်၊ (၃) ဣဒ္ဓိဝိဓညာဏ်၊ (၄) ဒိဗ္ဗသောတညာဏ်၊ (၅) စေတောပရိယညာဏ်၊ (၆) ပုဗ္ဗေနိဝါသ ညာဏ်၊ (၇) ဒိဗ္ဗစက္ခုဒ်၏ အစွမ်းဖြင့် ပြီးစီးသော အနာဂတံသညာဏ်၊ (၈) ယထာကမ္မူပဂညာဏ်၊ (၉) ဒိဗ္ဗ စက္ခုညာဏ်၊ (၁၀) အာသဝက္ခယညာဏ်–တို့ဖြစ်ပါသည်။ (ဋ္ဌ၊၂၀၂)

ဝိပဿနာညာဏ်၏ အာရုံ သရုပ် ။ ။ ပရိတ္တအာရုံ၊ မဟဂ္ဂတအာရုံ၊ အတိတ်အာရုံ၊ အနာဂတ် အာရုံ၊ ပစ္စုပ္ပန်အာရုံ၊ အဇ္ဈတ္တအာရုံ၊ ဗဟိဒ္ဓအာရုံ–တို့ ဖြစ်ပါသည်။ (ဋ္ဌ၊၂၀၂)

➢ ❶❻ ။ **ဥသိတံဒ္ဗံ ဗာဟျဇ္ဈာကိဉ္စာ** ။ ။ (၁) ဘုရားရှင်၏ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ကို ယူ၍ ထိုသည် ဓမ္မရတိဌာယိဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ိရရသ။/ သမဌာယိဘာဝ+သန္တရသ။ (၂) နိဗ္ဗာန်သည် အာရမ္မဏ ဝိဘာဝ။ (၃) အောက်မဂ် အောက်ဖိုလ်ဉာဏ်သည် ဥဒ္ဒိဝနဝိဘာဝ။ (၄) အရဟတ္တဖိုလ်ဉာဏ် စသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ပဇာနာတိ–ဒ္ဗံ ဓာတ္ဝတ္ထုကို ကိုယ်ပြု၍ ။ ။ (၁) ပဇာနာတိ–ဒ္ဗံ ဉာဓာတ်အရ ရဟန္တာသန္တာန်၌ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကြီယာ ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ္တဖြုဒါဒ်သည် ဓမ္မရတိဌာယိဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ိရ ရသ။ (၂) မိမိ၏ ဖြဟ္မစရိယဝါသသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) ဖြဟ္မစရိယဝါသ၏ ဝုတ္ထဝါသဖြစ်ခြင်း သည် ဥဒ္ဒိဝနဝိဘာဝ။ (၄) နောက်နောက်သော ဖလသမာပတ္တိ အဆက်ဆက်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဝါက္ယ (၁၂ရာ) [ဋ္ဌ၊၂၀၁။] (ဘာဋီ၊တ၊၂၁၂)

(က) **ကတံ ကရဏီယန္တိ စတူသု သစ္စေသု စတူဟိ မဂ္ဂေဟိ ပရိညာပဟာနသစ္ဆိကိရိယာ ဘာဝနာ ဝသေန သောဠသဝိဓံ ကိစ္စံ နိဋ္ဌာပိတံ။**

(ခ) **တေန တေန မဂ္ဂေန ပဟာတဗ္ဗကိလေသာ ပဟီနာ။**

(ဂ) **ဒုက္ခမူလံ သမုစ္ဆိန္နန္တိ အတ္ထော။**

(ဃ) **ပုထုဇ္ဇနကလ္ယာဏကာဒယော ဟိ တံ ကိစ္စံ ကရောန္တိ၊ ခီဏာသဝေါ ကတကရဏီယော၊ တသ္မာ သော အတ္ထတော နော ကရဏီယံ ပစ္စဝေက္ခဏန္တော "ကတံ ကရဏီယ"န္တိ ပဇာနာတိ။**

➢ ❶ ။ **(ခ) ဒ္ဗိ/** ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် သစ္စာလေးပါး၌ မဂ်လေးပါးတို့ဖြင့် ပရိညာ ပဟာန သစ္ဆိကိရိယာ ဘာဝနာတို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် မဂ်ကိစ္စ (၁၆)ချက် ပြီးဆုံးစေမှုကို "ကတံ ကရဏီယံ" မည်သော်ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ပါဠိတော်၌ သော ဣဒံ ဒုက္ခန္တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ စသည်ဖြင့် ပရိညာကိစ္စ တချက်တည်းကိုသာ ဘုရားရှင် ဟောတော်မူသည် မဟုတ်ပါလော။ ပရိညာ ပဟာန စသည် စသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့် မဂ်ကိစ္စ(၁၆)ချက်ကို ပြီးစေ၏ဟု ဆိုရာ၌ အဘယ်သို့ မှတ်သားကြရပါမည်နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဂ) ဒ္ဗိ/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် ထိုထိုဆိုင်ရာ မဂ်များဖြင့် သက်ဆိုင်ရာ ကိလေသာများကို ပယ်သတ်၏ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ တဒင်္ဂပဟာန်ဖြင့် ပယ်သတ်မှု၊ ဝိက္ခမ္ဘနပဟာန်ဖြင့် ပယ်သတ်မှုများကို "ပဟီနာ"ဟု ဆိုလိုပါသလော။ အဘယ်သို့ ပယ်သတ်မှုမျိုးကို "ပဟီနာ"ဟု ဆိုပါသနည်း။(အတိဗျာပိတ ဒေါသ–တင်) စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ) ဒ္ဗိ/ ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် ကတံ ကရဏီယံ–ဟု အတိတ်ကာလဖြင့် ဟောတော်မူ၏။

http://www.dhammadownload.com

ကရောမိ ကရဏီယ်-ဟု ပစ္စုပ္ပန်ကာလကြိယာဖြင့် ဟောကြားလျှင်လည်း သင့်မြတ်လျော်ကန်သည်သာ မဟုတ်ပါလော။ အဘယ့်ကြောင့် "ကတံ ကရဏီယံ"ဟု အတိတ်ကြိယာဖြင့် ဟောတော်မူရပါသနည်း။ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည် မဂ္ဂဖြာဇစရိယကို ကျင့်သုံးလုပ်ဆောင်မှုကိစ္စ မပြီးဆုံးသေးပါက "ကတံ ကရဏီယံ" ဟူသော ပါဠိနှင့်ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသ ဘုရားရှင်အား သင့်ရောက်၏။ စုဒ်- (ဃ) မိန့်။

➤ ❾ ။ [က-ဝါကျကိုဋ္ဌ] (၁) နနု "သော ကွဒ ဒုက္ခ"န္တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိတိ အာဒိနာ ပါဠိယံ သမ္မာဒိဋ္ဌိယေ ဝုတ္တာ၊ နု သမ္မာသင်္ကပ္ပါဒယော။ (၂) အထ ကသ္မာ စတူသု သစ္စေသု စတူဟိ မဂ္ဂေဟိ ပရိညာဘဟာနသမ္ဘိကိရိယာ ဘာဝနာဝသေန သောဠသဝိဓံ ကိစ္စံ နိဋ္ဌာပိတန္တိ ဝုတ္တံ။ (၃) နနု သမ္မာသင်္ကပ္ပါဒိနမ္ပိ စတုကိစ္စသာဓနဝသေန ပဝတ္တိတောဝ။ (၄) တသ္မာ စတူသု သစ္စေသု စတူဟိ မဂ္ဂေဟိ ပရိညာဘဟာနသမ္ဘိကိရိယာ ဘာဝနာဝသေန သောဠသဝိဓံ ကိစ္စံ နိဋ္ဌာပိတန္တိ ဝုတ္တံ။

ကိလေသာဘာဝေ ဝိဇ္ဇမာနပ္ပိ ကမ္မံ အာယတိံ အပွဋိသန္ဓိကံဝ ဟောတိ။ (၄၂၀၁)

(၁) နနု ကမ္မံ ဝိဇ္ဇမာနံ ဟောတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ ကမ္မံ အာယတိံ အပွဋိသန္ဓိကံဝ ဟောတိ။ (၃) နနု ကိလေသာဘာဝေါ ဟောတိ။ (၄) တသ္မာ ကမ္မံ အာယတိံ အပွဋိသန္ဓိကံဝ ဟောတိ။

➤ ❿ ။ ကတ္တာဗ္ဗန္တိ **ဏတံ**။ ကရိယာမိတိ ဝါ **ကတံ**။ ကတ္တာဗ္ဗန္တိ **ကရဏီယံ**။ ကတံ ကရဏီယံ ယေန(ခီဏာသဝေနာ)တိ **ကတာကရဏီယော**။ (၃) ပြုအပ်ပြီးသော (၁၆)ချက်သော မင်္ဂကိစ္စနှင့် ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏ ဂုဏ်+ဂုဏော အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်္ဓသကတ်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်ဒြဗ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) ခီဏာသဝ, အရဟန္တ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

➤ ⓫ ။ **တသ္မာ**-ကို ကတကရဏီယတ္တာ-ဟု အစွဲနှင့်တကွ ဟိတ်ပြင်လျှင်= ခီဏာသဝေါ-ကို ခီဏာသဝဿ-ဟု ဆဋ္ဌန္တပြင်၍ သမ္ဗန်္ဓ ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်)

➤ ⓬ ။ **(က)** ဖြင့် ကတံ ကရဏီယံ-ဟု ပါဠိအစဉ်ရှိသော်လည်း ကရဏီယံ ကတံ-ဟု အနက်ပေးရမည်ကိုငဉ်း(ဘာဝတ္ထ) ကရဏီယ-အရှ ပြုခြင်းကြိယာမျှကို မယူရ၊ ပြုလုပ်အားထုတ်အပ်သော သစ္စာလေးပါး၌ မင်္ဂလေးပါးဖြင့် ပရိညာ ပဟာနကိစ္စ စသည်တို့၏ အပြားအားဖြင့်ဖြစ်သော မင်္ဂကိစ္စ(၁၆)ချက်ကို ယူရမည်ကိုငဉ်း(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) ယင်းအားလျော်စွာ ကတ္တာဗ္ဗန္တိ ကရဏီယံ-ဟု ပြုရမည်ကိုငဉ်း(အဘိဓာနတ္ထ) အနီယပစ္စည်း ဘောအနက်၌ မသက်၊ ကံအနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငဉ်း (ဒုပစ္စယတ္ထ). ကတံ=ပြုအပ်ပြီး၏ဟူသည် မင်္ဂကိစ္စ(၁၆)ချက်ကို ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် အားထုတ်၍ ပြီးဆုံးခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုငဉ်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ⓭ ⓮ ။ **(ခ) ဝါကျကိုဋ္ဌ** ။ ။ (၁) ကိလေသာတို့ကို ပယ်သတ်တတ်သော မဂ္ဂင်္ဂသန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ သန္တာန်၌ဖြစ်သော ဉာဏ် ဝိရိယ စသည်ပြဋ္ဌန်းသော မင်္ဂစိတ္တာဖျဉ်းသည် ဓမ္မရတိဋ္ဌာယီဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရရသ။ (၂) နိဗ္ဗာန်သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) မင်္ဂစိတ်၏ ရှေ့၌ဖြစ်သော ပရိကံ ဥပစာ-စသော ဝိပဿနာဇောဝါရ ဝီထိများသည်ငဉ်း, ရှေးရှေးဘဝက ဆည်းပူးခဲ့သော ပါရမီကုသိုလ် အဆောက်အဦးများသည်ငဉ်း, ပယ်သတ်ခံရသော ကိလေသာစရားများသည်ငဉ်း ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ။ (၄) ဖိုလ်စိတ္တာဖျဉ်းများ

http://www.dhammadownload.com

သည်၎င်း, ဖလသမာပတ္တိသုခများသည်၎င်း, ဒုက္ခဇာတ်သိမ်း၍ အနုပါဒိသေသ ပရိနိဗ္ဗာန်တိုင်အောင် ရောက်ရှိခြင်းစသော အကျိုးတရားများသည်၎င်း အနုဘာဝမည်၏။

ဝိကျ (၁၂၈) [၆၊၂၀၂။] (ဘာဋီ၊တ၊၂၁၄)

(က) နာဗရဲ့ ဣန္ဒဇ္ဈာယာတိ ကုဒါနိ ပန ကုတ္ထဘာဝါယ ဇဝံ သောဠသကိစ္စဘာဝါယ, ကိလေသကမ္မယဘာဝါယ ဝါ ကတ္တုဗ္ဗံ မဂ္ဂဘာဝနာကိစ္စံ မေ နတ္ထီတိ ပဇာနာတိ။

(ခ) အထ ဝါ ဣန္ဒဇ္ဈာယာတိ ကုတ္ထဘာဝတော ကုမသ္မာ ဇဝံ ပကာရာ ကုဒါနိ ဝတ္တမာန ခန္ဓသန္တာနာ အပရံ ခန္ဓသန္တာနံ မယုံ နတ္ထိ။

(ဂ) ကုမေ ပန ပဋ္ဌပနာ ပရိညာတာ တိဋ္ဌန္တိ။ (ဃ) ဆိန္နမူလကာ ရုက္ခာ ဝိယ။

(ဃ) တေ စရိမကစိတ္တနိရောဓေန အနုပါဒါနာ ဝိယ ဇာတဝေဒေါ နိဗ္ဗာယိသန္တိ, အပဏ္ဏတ္တိက ဘာဝဋ္ဌ ဂမိသန္တိတိ ပဇာနာတိ။

➢ ❹ ။ **(ခ) ဒီ့/** ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဣတ္ထတ္တဘာယ၌ ဣတ္ထ-အရ သောဠသကိစ္စ ကိလေသကမ္မယကို ကောက်ယူရမည်ကိုငင်း, တ္တပစ္စည်း ဘာဝတ္တ၌ သက်ရမည်ကိုငင်း, သ-ဝိဘတ်၏ တဒတ္ထ သမ္ဗဒါန်အနက်၌ သက်ရမည်ကိုငင်း ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ဤသို့ ဖွင့်ပုံဖွင့်နည်းမှ တစ်မျိုးတစ်ခြား သော သဒ္ဒတ္ထ ပစ္စယတ္ထ ဝိဘတ္တိတ္ထတို့ကိုလည်း ဖွင့်ပြသင့်သေးသည် မဟုတ်ပါလော။ ဣတ္ထတ္တဘာယ၌ ဆို ခဲ့ပြီးအဖွင့်မှ တစ်ပါးသော ဣတ္ထ-အရှင့် သဝိဘတ်၏ ဝိဘတ္တိတ္ထကား အဘယ်ပါနည်း။(အဗျာပိတ ဒေါသ-တင်) စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဂ) ဒီ့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် နာဗရဲ့ ဣတ္ထတ္တဘာယ-ဟူသည် ရဟန္တာအား ပစ္စုပ္ပန် ခန္ဓာ အစဉ်မှ အနာဂတ်ဖြစ်သော ခန္ဓာအစဉ် မရှိသေးဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ရဟန္တာ၏ ပစ္စုပ္ပန်ခန္ဓာအစဉ်သည် ကိလေသာ ပြိုးပြိမ်းလျက် ထောက်ရာတည်ရာ မှီရာအားကောင်း ခိုင်ခန့်စွာဖြင့် တည်ရှိနေပါသလော။ အဘယ်နည်းအားဖြင့် ရဟန္တာ၏ ခန္ဓာအစဉ်သည် တည်ရှိနေပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ)- မိန့်။

(ဃ) ဒီ့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် ရဟန္တာ၏ ပစ္စုပ္ပန်ခန္ဓာတို့သည် မဂ်ဉာဏ် ပစ္စဝေက္ခဏာ ဉာဏ်တို့ဖြင့် ပိုင်းခြားခြင်း၍ သိပြီးဖြစ်ရကား ထောက်ရာတည်ရာ မရှိဘဲ အခိုက်အတန့်အားဖြင့် တည်နေကြကုန်၏ ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ရဟန္တာ၏ ခန္ဓာငါးပါးတည်နေပုံကို ပေါ်လွင်ထင်ရှားအောင် ပြကြောင်းဖြစ်သည့် လောကုပမာကိုလည်း ဖွင့်ပြသင့်သေးသည် မဟုတ်ပါလော။ လောကုပမာကား အဘယ်ပါနည်း။ (ဃ)

➢ ❺ ။ **[၉-ဓါတုကိဋ္ဌ]** (၁) နန အာဒိတ္တော သမ္မဇ္ဇလိတော သဓောတိဘူတော ဇာတဝေဒေါ သံဝိဇ္ဇတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ ဇာတဝေဒေါ နိဗ္ဗာယိသန္တိတိ ဝုတ္တံ။ (၃) နန အနုပါဒါနော ဟောတိ။

(၄) တသ္မာ ဇာတဝေဒေါ နိဗ္ဗာယိသန္တိတိ ဝုတ္တံ။

➢ ❻ ။ ဥပါဒိယတော အဂ္ဂိနာတိ **ဥပါဒါနံ**။ (အဘိတ်)

နတ္ထိ ဥပါဒါနံ ယဿာတိ **အနုပါဒါဓနော**။(အပေါင်း) (၃) အနုပါဒါန-အရ လောင်စာမရှိခြင်း နှင့် မီးငြိမ်၏ ဂုဏ်+ဂုဏေး အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) မီးငြိမ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) ဇာတဝေဒ အနိဒ္ဓန-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

http://www.dhammadownload.com

ဇာတေ ဥပ္ပန္နေ ဝိနှတိ ယာတယတီတိ **ဇာတာဝေဒေါ**။ (၃) ညှဉ်းဆဲခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) မီးခြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) သိခဲ, ဇောတိ, ပါဝကော-စသော။

အန္ဓကာရေ ဇာတံ ဝိဇ္ဇမာနံ ဝိနှတိ လဘတိ, ဝိဒတိ ဇာနာတိ ဇောနာတိ ဝါ **ဇာတာဝေဒေါ**။

(၃) အမိုက်၌ ထင်ရှားရှိသော ဝတ္ထုကို သိခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု။ (ကြွင်းတူ)

ဇနံ ဇာတံ ဝေဒေါ ပါကဋော ယဿ ဝါ သော **ဇာတာဝေဒေါ**။ (၃) ထင်ရှားဖြစ်ခြင်း၏ မီးခြဗ်နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏေး အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟောတု။ (ကြွင်းတူ)

နတ္ထိ ပဏ္ဍာတ္တိ ယေသံတိ **အပဏ္ဍတ္တိကာ**။ (၃) နာမည်ပညတ်၏ မရှိခြင်း အဘာဝဟော ဂုဏ်နှင့် ခန္ဓာငါးပါးတို့၏ ဂုဏ်-ဂုဏေး အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) ခန္ဓာငါးပါးခြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) အပညတ္တိက-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

➢ ❺ ။ **ပဇိညာဇောာ**-ကို ပရိညာတတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= ဣမေသံ ပဥ္စက္ခန္ဓာနံ-ဟု သမ္မန် ခံရပါမည်။ (တို့၏/တို့သည် ၈၀)

➢ ❻ ။ **(က)** ၌ ပုန-ဖြင့် အပရံပုဒ်၏ တဖန်ဟူသော (ပုန) အနက်ကို ဟောသည်၏အဖြစ်ကို ၎င်း(နိပါတလင်္ကာ) ဣတ္ထတ္တဘာဝါယ-ဖြင့် ဣတ္ထတ္တံပုဒ်ကို ဣတ္ထံ ဘာဝေါ ဣတ္ထတ္တံ-ဟု ဘာဝတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြုရမည်၏အဖြစ်ကို၎င်း(အဘိဓာနတ္ထ) တ္ထ-ပစ္စည်း၏ ဘာဝတဒ္ဓိတ်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကို၎င်း (ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဧဝံ သောဠသကိစ္စဘာဝါယ-ဖြင့် ဣတ္ထံ-၌ ဣမ-သဒ္ဒါ၏ နိဒဿနအနက် ဟောသည်ကို၎င်း (သဗ္ဗ နာမလိင်္ဂတ္ထ) ဣတ္ထံပုဒ်ကို ဣမေ ပကာရာ ဣတ္ထံ-ဟု ပြုရမည်ကို၎င်း(အဘိဓာနတ္ထ) ထံ-ပစ္စည်း ပကာရအနက်၌ သက်သည်ကို၎င်း(ပစ္စယတ္ထ) ယင်းအရ အရိယာမင်္ဂ၏ ဗျာပါရဖြစ်သော ပရိညာ စသည်ကို ယူရမည်၏ အဖြစ်ကို၎င်း(အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

ကိလေသကမ္မယာယ ဝါ-ဖြင့် ဣတ္ထတ္တာယ-၌ ဣတ္ထ-အရ ပရိညာကိစ္စ-စသော အလုံးစုံကို မယူရ၊ ကိလေသာကုန်ခမ်းခြင်း ပဟာနကိစ္စ တစ်ချက်တည်းကို ယူရမည်ကို၎င်း(အဘိဓေယျတ္ထ) ယင်းအားလျော်စွာ ဣတ္ထံပုဒ်ကို အယံ ပကာရော ဣတ္ထံ-ဟု ပြုရမည်ကို၎င်း(အဘိဓာနတ္ထ) ထံ-ပစ္စည်း ပကာရအနက်၌ သက်သည်ကို၎င်း(ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

ကတ္တုဗ္ဗံ မဂ္ဂဘာဝနာကိစ္စံ မေ နတ္ထိတိ ပဓာနာတိ-ဖြင့် နာပရံ၌ နှ-နိပါတ်သည် ပဋိသေဓတ္ထဝါစက မဟုတ်၊ အဘာဝတ္ထ ဝါစက၏ အဖြစ်ကို၎င်း(နိပါတလင်္ကာ) မရှိခြင်းဟူသည် ပစ္စည်းဥစ္စာ မရှိခြင်း မဟုတ်၊ ငါ့အား နောက်ထပ် ပြုလုပ်သင့် ပြုလုပ်ထိုက်သော မဂ္ဂဘာဝနာကိစ္စ မရှိခြင်း ဖြစ်သည်ကို၎င်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ခ) ၌ ဣတ္ထဘာဝတော ဣမသ္မာ ဧဝံ ပကာရာ-ဖြင့် တ္ထ-ပစ္စည်းသည် ဘာဝတဒ္ဓိတ်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကို၎င်း-(ပစ္စယတ္ထ) ဣတ္ထံ ဘာဝေါ ဣတ္ထတ္တံ-ဟု ပြုရမည်ကို၎င်း(အဘိဓာနတ္ထ) အာယ-သဒ္ဒါ၏ ကာရီဖြစ်သော စတုတ္ထီ သဝိဘတ်သည် တဒတ္ထ တုမတ္ထသမ္ဗန်ဓ စသည်၌မသက်၊ အပါဒါန်အနက်၌ သက်သည်ကို၎င်း (ဝိဘာဂျတ္ထ) ဣတ္ထတ္တံ-အရ ပကာရကို ယူရမည်၏ အဖြစ်ကို၎င်း(အဘိဓေယျတ္ထ)

http://www.dhammadownload.com

ဣတ္ထတ္တဲ့-၌ ဣ-သဒ္ဒါ၏ ဣခ-၏ ကာရီယ၏ အဖြစ်ကိုငင်း(သဗ္ဗနာမလိင်္ဂပဒ) ဣမ-သဒ္ဒါ၏ နိဒဿန အနက်ကို ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(သဗ္ဗနာမလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

အပရံ ခန္ဓသန္တာနံ မယ့် နတ္ထိ-ဖြင့် နာပရံ-၌ ပရ-သဒ္ဒါသည် ပုနတ္ထကို မဟော၊ အညတ္ထကို ဟော သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(သဗ္ဗနာမလိင်္ဂတ္ထ) အပရ-အရ အနာဂတ် ခန္ဓာအစဉ်ကို ယူရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) နာပရံ-၌ နံ-သဒ္ဒါသည် အဘာဝအနက်ကို ဟောသည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

➢ ❷ ❻ ။ **စရိမကာစိဇ္ဇာနိစရောစေ-၌ စိဇ္ဇမုစ်၏ ဗာဟျတ္ထကို ကိုယ်ပြု၍**

(၁) စိတ္တ-အရ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌ဖြစ်သော သမာဓိ ဉာဏ်စသည်ပြဋ္ဌာန်းသော ပရိနိဗ္ဗာန စုတိ စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရုတိဗ္ဗာယိဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရရသ။ (၂) က် ကမ္မနိမိတ် ဂတိနိမိတ် သုံးပါးတို့တွင် တပါးပါးသော အာရုံတရားသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) ရှေးရှေးသော ပါရမီဉာဏ် ဝိပဿနာဉာဏ် မဂ် ဉာစ် ဖိုလ်ဉာဏ်များသည် ဥဒ္ဓိပနဝိဘာဝ။ (၄) ဒုက္ခဟူသမျှအားလုံး ချုပ်ငြိမ်း၍ သန္တိသုခကို ခံစားရခြင်း သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဃိကဿ (၁၂၉) [ဌ၊၂၀၂။] (ဘာဒ္ဒိ၊တ၊၂၁၄)

(က) **ပဗ္ဘတေသစ်ဓေတိ ပဗ္ဘတမတ္ထကေ၊ အနာဒိဓလောတိ နိက္ကဒ္ဒမော၊**

(ခ) **သိပ္ပိယောစ သမ္မုက္ကာစ သိပ္ပိသမ္မုက်ံ။** သက္ခရာစ ကထလာနိစ **သက္ခရကထလံ။**

(ဂ) **မဏ္ဍာနံ ဂုမ္ဗာ ယဒုတိ မဏ္ဍဂုမ္ဗံ။** (ဃ) **တိဋ္ဌန္တမ္ပိ စရန္တမ္ပိတိ ဓတ္ထ သက္ခရကထလံ တိဋ္ဌတိယေဝ၊ ဣတရာနံ စရန္တိပိတိဋ္ဌန္တိပိ၊**

(၄-၁) **ယထာပန အဇ္ဇနေရာဒ္ဓိတာသုပိ နိသိန္နာသုပိ ဝိဇ္ဇမာနာသုပိ "" ဧတော ဂါဓေါစရန္တိ "" တိ စရန္တိယော ဥပါဒါယ ဣတရာပိ စရန္တိတိ ဝုစ္စန္တိ၊ (၄-၂) ဓဝံ တိဋ္ဌန္တမေဝ သက္ခရကထလံ ဥပါဒါယ ဣတရဿိ ဒွယံ တိဋ္ဌန္တီတိ ဝုတ္တံ၊ (၄-၃) ဣတရဿ ဒွယံ စရန္တံ ဥပါဒါယ သက္ခရကထလဿိ စရန္တီတိ ဝုတ္တံ။**

➢ ❹ ။ **(၁) ဒဋ္ဌိ/** ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် မဏ္ဍဂုမ္ဗမြို့-ဟု ဟောတော်မူ၏။ မဏ္ဍဂုမ္ဗပုဒ်ကို မဏ္ဍာနံ ဂုမ္ဗော ဇတ္ထာတိ မဏ္ဍဂုမ္ဗံ-ဟု ဘိန္နဘိဓာရဏာ သတ္တမီ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်တွဲစပ်၍ ဂုမ္ဗသဒ္ဒါသည် မိုလ်ပါကို စီရင်ခြင်းအနက်, ခြံပုတ်အနက်တို့ကို ဟောသည်ဟူ၍ မှတ်သားရပါမည်လော။ မဏ္ဍဂုမ္ဗပုဒ်၏ အဓိပ္ပေတ္ထသမာသ်နှင့် ဂုမ္ဗပုဒ်၏အနက်ကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

ကား (ဂ) ဖြင့် မဏ္ဍဂုမ္ဗပုဒ်ကို မဏ္ဍာနံ ဂုမ္ဗော မဏ္ဍဂုမ္ဗော-ဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ်ပြု၍ ဂုမ္ဗ-သဒ္ဒါ သည် သမူဟအနက်ကို ဟောကြား၏ဟူလို။

(၄) သို့/ ဇေါသာဇောပနဇာဒနာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဃ) ဖြင့် ကျောက်စရစ်အိုးခြမ်းကွဲတို့သည် ရပ်တည်သည်သာတည်း၊ ယောက်သွား ခရုတို့သည် ရမ်တည်လည်း ရပ်တည်ကုန်သွားလည်းသွားကုန်၏ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ယင်းသို့ဖြစ်လျှင် ပါဠိတော်၌ သက္ခရကထလံ တိဋ္ဌန္တံ၊ သိပ္ပိယသမ္မုက် မဏ္ဍဂုမ္ဗံ တိဋ္ဌန္တမ္ပိ စရန္တမ္ပိဟူ၍ ဟောတော်မူသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ့်ကြောင့် သိပ္ပိကသမ္မုကမ္ပိ သက္ခရကထလမ္ပိ မဏ္ဍဂုမ္ဗမ္ပိ တိဋ္ဌန္တမ္ပိ စရန္တမ္ပိ-ဟု ဟောတော်မူရပါသနည်း။ ဟောတော်မူရခြင်း၏ အကြောင်း

http://www.dhammadownload.com

ကို မပြဆိုချေသော် သံဝဏ္ဏတဗ္ဗ သံဝဏ္ဏာဆန့်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။(၄)

(ဃ+ဇ) ဆ္ဒိ/ ဇီနန္ဆရေစာဒနာ ။ ။ ဆရာ၊ ဘုရားရှင်သည် သိဂိုယသမ္မုကမို့ သက္ခရကထလမို့ မစ္ဆဂုမ္ဗမို့ တိဋ္ဌန္တမို့ စရန္တမို့–ဟု ဟောတော်မူ၏။ ခရုယောက်သွား ငါးများသည် သက်ရှိဖြစ်၍ သွားတတ် ရကား စရန္တကြွယာနှင့်သာ ယှဉ်စပ်ရမည်၊ ကျောက်ပြုတ်အိုးခြမ်းကွဲတို့သည် သက်မဲ့ဖြစ်၍ တိဋ္ဌန္တကြွယာ နှင့်သာ ယှဉ်စပ်သင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ့်ကြောင့် ခရုယောက်သွားနှင့် ငါးများကို တိဋ္ဌန္တ၊ ကျောက်ပြုတ် အိုးခြမ်းကွဲကို စရန္တ–ဟု ဆိုရပါသနည်း။ (သဘာဝဝိရောဓိဒေါသ–တင်) (ဃ+ဇ) မိန့်။

➤ ❸ ။ **[ဇ–၁–ဝါကျကို့ရှု]** (၁) နနု အန္တရန္တရာ ဌိတာပိ နိသိန္နာပိ ဝိဒ္ဓန္တိ။ (၂) အထ ကသ္မာ စေတာ ဂါဝေါ စရန္တိတိ ဣတရာပိ စရန္တိတိ ဝုစ္စန္တိ။ (၃) နနု စေတာ ဂါဝေါ စရန္တိတိ စရန္တိယော ဥပါဒါယ ဝုတ္တံ။(၄) နနု သဟစရဏာနယေန ဝုတ္တံ။(ဋီသစ်)

(၄) တသ္မာ စေတာ ဂါဝေါ စရန္တိတိ ဣတရာပိ စရန္တိတိ ဝုစ္စန္တိ။

[ဇ–၂ ဝါကျကို့ရှု] (၁) နနု သက္ခရကထလမို့ မစ္ဆဂုမ္ဗမို့ တိဋ္ဌန္တမို့ စရန္တမို့ ပသေယျာတိ ဝုတ္တံ။ (၂) အထ ကသ္မာ ဣတရမို့ ဒွယံ တိဋ္ဌန္တီ ဝုတ္တံ။ (၃) နနု တိဋ္ဌန္တမေဝ သက္ခရကထလံ ဥပါဒါယ ဝုတ္တံ။ (၄) နနု သဟစရဏာနယေန ဝုတ္တံ။(ဋီသစ်) (၄) တသ္မာ ဣတရမို့ ဒွယံ တိဋ္ဌန္တီ ဝုတ္တံ။

[ဇ–၃ ဝါကျကို့ရှု] (၁) နနု သက္ခရကထလံ အဝိညာဏကဘာဝတော တိဋ္ဌတိယေဝ။ (၂) အထ ကသ္မာ သက္ခရကထလမို့ စရန္တီ ဝုတ္တံ။ (၃) နနု ဣတရဿ ဒွယံ စရန္တံ ဥပါဒါယ ဝုတ္တံ။(၄) နနု သဟစရဏာနယေန ဝုတ္တံ။(ဋီသစ်) (၄) တသ္မာ သက္ခရကထလမို့ စရန္တီ ဝုတ္တံ။

➤ ❹ ။ ယေဘုယျေန သံခိပတိ သကုံစိတော ဘဝတိတိ **သဇဇိဇဝါ**။ (၃) အများအားဖြင့် တောင်ခြေမှစ၍ အစဉ်အတိုင်း တွန်မှု ကောက်မှုများ ဖြစ်ခြင်းကြွယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) တောင်ထွဋ်ခြဖ်သည် ဝစနိယ မည်၏။ (၆) မဏ္ဍက, သိခရ–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနိယတ္ထ မည်၏။ * သံခိပိယတိ ပဗ္ဗတဘာဝေန ဂဏှိယတီတိ **သဇဇိဇဝါ**။ (၃) တောင်၌ တစ်စိတ် တစ်ပိုင်းအနေဖြင့် အကျုံးဝင်သော အဖြစ်ဖြင့် ရေတွက်ခြင်းကြွယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။

သရတိ ဝိကာရံ ဂစ္ဆတီတိ **သက္ခရော**။ (၃) ဖောက်ပြန်ခြင်းသို့ ရောက်ခြင်းကြွယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ကျောက်စရစ်ခြဖ်သည် ဝစနိယ။ (၆) မုဋ္ဌိပွမာဏာပါသာဏ–စသော။

သမတီတိ **သမ္မုဇဂဘာ**။ ငြိမ်သက်ခြင်းကြွယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ယောက်သွားခြဖ်သည် ဝစနိယ။ (၆) ဧလသုတ္တိ–စသော။ * သဝတိ ပသဝတီတိ **သမ္မုဇဂဘာ**။

သပွတိ ဂစ္ဆတီတိ **သဒိပ္ပိ**။ (၃) သွားခြင်းကြွယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ကနကမာခြဖ်သည် ဝစနိယ။ (၆) သုတ္တိ–စသော။ * သပွတိ ဂစ္ဆတီတိ **သဒိပ္ပိဂဘာ**။

* သပတိ အပဒါပိ သမာနာ ဂစ္ဆတီတိ **သဒိပ္ပိ**။ ခုဒ္ဒကာ သိပ္ပိ **သိပ္ပိယော**။

➤ ❺ ။ **အနာဒိဇဘော**–ကို အနာဝိလတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= ဥဒကရဟဒဿ–ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်)

➤ ❻ ။ **(က)** ၌ ပဗ္ဗတမတ္ထကေ–ဖြင့် သခေါပဗုဒ်ကို ယေဘုယျေန သံခိပတိ သကုံစိတော

http://www.dhammadownload.com

ဘဝတိတိ သန်ခေပေါ-ဟု ဝစနတ္ထုပ္ပြ၍ တောင်ထိပ်ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။(အဘိဓေယျတ္ထ)

(တနည်း) သန်ခေပ-သဒ္ဒါသည် အကျဉ်းချုံးခြင်းအနက်ကို မဟော၊ အတွင်္ဃအထိပ်အနက်ကို ဟောသည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(နာမလိင်္ဂတ္ထ) သံခိပတိတိ သန်ခေပေါ-ဟု ပြုရမည်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) ဏာပစ္စည်း ကတ္တု သာဓနအနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

နိဂ္ဂုဒ္ဓဓော-ဖြင့် အနာဝိလ=နောက်ကျိခြင်းမရှိဟူသည် ညွှန်မရှိခြင်းကြောင့် နောက်ကျိခြင်း၏ မရှိခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ခ) ဖြင့် သိပ္ပိသမ္ဘူကဝုဒ်ကို သိပ္ပိယောစ သမ္ဘူကာစ သိပ္ပိသမ္ဘူက်-ဟု ဒွန်သမာသ် တွဲစပ်ရမည် ဟု သိစေပါသည်။(သမာသလိင်္ဂတ္ထ)

(ဂ) ဖြင့် မစ္ဆဂုမ္ဗ-ပုဒ်ကို မစ္ဆာနံ ဂုမ္ဗာ မစ္ဆဂုမ္ဗာ-ဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ် တွဲစပ်ရမည်ကိုငင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ဂုမ္ဗသဒ္ဒါသည် ဗိုလ်ပါကို စီရင်ခြင်း, ခြံုပုတ်ဟူသော အနက်တို့ကို မဟော၊ အပေါင်း =သမူဟတ္ထကို ဟောသည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(နာမလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဃ) ဖြင့် သိပ္ပိက သမ္ဘူကမ္ဖိ သက္ခရကထလမ္ဖိ မစ္ဆဂုမ္ဗမ္ဖိ တိဋ္ဌန္တမ္ဖိ စရန္တမ္ဖိ-၌ သက္ခရကထလမ္ဖိ ကို သက်မဲ့ဖြစ်သောကြောင့် တိဋ္ဌန္တကြိယာနှင့်သာ စပ်ရမည်၊ ကြွင်းသော သိပ္ပိ သမ္ဘူက မစ္ဆဂုမ္ဗနှစ်ပုဒ်ကို သက်ရှိဖြစ်သောကြောင့် တိဋ္ဌန္တ စရန္တကြိယာ နှစ်ချက်လုံးနှင့် စပ်ရမည်ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိ။(ဘာဝတ္ထ

(က) **အာဒိဂ္ဂဟဏ္တေ ဇွိ အဘိကန္တံ့ အတိက္ကုဋ္ဌံ အတိမနာပံ အတိသုန္ဒရဉ္စိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။**

(ခ) **တတ္ထ နိဂ္ဂုဒ္ဓိတာဇွိ အဓောမုခထပိတံ, ဟေဋ္ဌာမုခဇာတံ ဝါ။**

(ဂ) **ဥဇ္ဇုဓေဇ္ဇယျာတိ ဥပရိမုခံ ကရေယျ။ (ဃ) ပဋိစ္ဆန္နေ ဇွိ တိဂဂပက္ကာဒိဆာဒိကံ။**

(င) **ဒိဝဓေယျာတိ ဥဇ္ဇာဓေ့ယျ။**

(က) ၌ အဘိကန္တံ့-ဖြင့် အဘိက္ကန္တံ့ပုဒ်၏ ဒွေဘာဝသန်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(သန်လိင်္ဂဒ) အတိက္ကုဋ္ဌံ-ဖြင့် အလွန်အလိုရှိအပ်သောကြောင့် အဘိက္ကန္တမည်သည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) (ဝါ) အဘိ-သဒ္ဒါ၏ အတိရေကအနက်ကို ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) ကမုဓောတ်သည် ပဒဝိကွေပအနက်ကို မဟော၊ ဂ္ဂဏ္ဌာအနက်ကို ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဒု-ဓာတ္ထတ္ထ) အတိမနာပံ အတိသုန္ဒရံ-ဖြင့် အတိက္ကုဋ္ဌ ၏ ပရိယာယ်၏အဖြစ်ကိုငင်း(အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ခ) ၌ အဓောမုခထပိတံ-ဖြင့် နိဂ္ဂုဒ္ဓိတံ-၌ ကုဒ္ဓ-ဓာတ်၏ အဓောမုခီကရဏ အနက်ကို ဟောသည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဒု-ဓာတ္ထတ္ထ) နိ-သဒ္ဒါ၏ ဓာတ္ထတ္ထာနုဝတ္ထုကဓ၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) သိစေသည်။

ဟေဋ္ဌာမုခဇာတံ-ဖြင့် ကုဒ္ဓဓာတ်၏ အဓောမုခီကရဏ အနက်ကို ဟောသည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဒု-ဓာတ္ထတ္ထ) နိ-သဒ္ဒါ၏ ဓာတ္ထတ္ထာနုဝတ္ထုကဓ၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) သဘာဝအားဖြင့် မှောက်သည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) သိစေသည်။

(ဂ) ဖြင့် ဥ-ပုဗ္ဗ ကုဒ္ဓဓာတ်၏ ဥပရိမုခကရဏ အနက်ကို ဟောသည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဒု-ဓာတ္ထတ္ထ) ဥ-သဒ္ဒါ၏ ဓာတ္ထတ္ထဟကေ၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) သိစေသည်။

(ဃ) ဖြင့် ပဋိစ္ဆန္နံ-၌ ပဋိ-ပုဗ္ဗ ဆဒဓာတ်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဒု-ဓာတုပဒ) အန္ထ-သဒ္ဒါ၏ တ-ပစ္စည်း

http://www.dhammadownload.com

၏ ကာရိယ၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဒု–ပစ္စယပဒ) ပဋိ–သဒ္ဒါ၏ ဓာတ္တွတ္ထာနုဝတ္တကာ၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) မြက်သစ်ရွက် စသည်တို့ဖြင့် ဖုံးလွှမ်း၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) သိစေသည်။

(၄) ဖြင့် ဝိဝရေယျ–၌ ဝိပုဗ္ဗ ဝရဓာတ်သည် ပိတ်ပင်ခြင်း(အာဝရဏ) အနက်ကို ဖော်၊ ဖွင့်လှစ်ခြင်း=ဥဋ္ဌာဋနေ(ဝိဝရဏ) အနက်ကို ဟောသည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဓာတ္တတ္ထ) ဝိ–သဒ္ဒါ၏ ဓာတ္တတ္ထဗာဓကာ၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) သိစေသည်။

(က) မုဋ္ဌဿဓါတိ ဒိသာမုဋ္ဌဿ။

(ခ) မဇ္ဈံ အာဒိဇက္ခဗျာတိ ဟတ္ထေ ဂဟေတွာ ""သေ မဂ္ဂေါ"" တိ ဝဒေယျ။

(ဂ) အန္ဓကာရေတိ ကာဠပက္ခာတုဒ္ဒသီအာဒုရတ္ထိယနဝနသဏ္ဌာနေဃနပဒုမေလဟိစတုရဂံ တာနေ။

(က) ၌ ဒိသာမုဋ္ဌဿ–ဖြင့် မုဋ္ဌ–အရ အရပ်မျက်နှာအားဖြင့် တွေဝေသောသူကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။(အဘိဓေယျတ္ထ)

(ခ) ၌ ဝဒေယျ–ဖြင့် အာပုဗ္ဗ စိက္ခဓာတ်၏ ဝဒနအနက်ကို ဟောသည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဓာတ္တတ္ထ) အာ–သဒ္ဒါ၏ ဓာတ္တတ္ထာနုဝတ္တကာ၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဟတ္ထေ ဂဟေတွာ သေ မဂ္ဂေါတိ–ဖြင့် လက်၌ ကိုင်၍ (ဝါ) လက်တို့ကိုကိုင်၍ ဤကား လမ်းတည်းဟု ကောင်းစွာ လမ်းညွှန်ပုံ အခြင်းအရာ(ဝဒနာကာရ) ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဂ) ဖြင့် အန္ဓကာရ သဒ္ဒါ၏ အမိုက်တိုက်(တမ) အနက်ကို ဟောသည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) ယင်းအမိုက်တိုက်၏ လကွယ်ပက္ခ တစ်ဆယ့်လေးရက်နေ့, ညဉ့်သန်းခေါင်, တခဲနက်သော တောအုပ်, မိုးတိမ်အုပ်ခြင်း အင်္ဂါလေးပါးရှိသော အမိုက်တိုက်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဝိဂ္ဂဟ (သဒ္ဒဗ) [၌၂၀၄။] (ဘာဋီ၊တ၊၂၂၈)

(က–ခ) ဇဝံဒေသနံ ဇထာမေတွာ ကုမာယ ဒေသနာယ ရတနတ္တယေ ပသန္နစိတ္တော ပသန္နာကာရံ ကရောဇ္ဇော ""ဒေသဟ""န္တိ အာဒိမာဟ။ (က–၂)တတ္ထ ဒေသဟန္တိ ဒေသေဟီတိ အတ္ထော။

(ခ) ဘဂဝန္တံ သရဏံ ဂစ္ဆာမီတိ ဘဂဝါ မေ သရဏံ ပရာယနံ အယဿ သတ္တဿာတိ၊ ဟိတဿ စ ဒိဓာတာတိ ကုမိနာအဓိပ္ပါယေန ဘဂဝန္တံ ဂစ္ဆာမိ ဘဇာမိ သေဝါမိ ပယိရုပါသာမိ၊ (ဂ) ဇဝံဝါဇနာမိ ပုဇ္ဇာမီတိ။ (ဃ)ယေသဉ္စိ ဓာတူနံ ဂတိ အတ္ထော၊ ဗုဒ္ဓိပိ တေသံ အတ္ထော၊

(ဃ) တသ္မာ ""ဂစ္ဆာမိ""တိ ကုမယဿ ဇာနာမိ ပုဇ္ဇာမီတိ အယမ္ပိ အတ္ထော ဝုတ္တော။

➤ ❶ ။ (ခ)ဘဂဝန္တံ သရဏံ ဂစ္ဆာမီတိ၊ဟူသည်ကား။ဘဂဝါ၊သည်။မေ၊၏။သရဏံ၊ကိုးကွယ်ရာတည်း။ပရာယနံ၊လည်းလျောင်းရာတည်း။အယဿ၊မကောင်းမှမှု။တာတာ၊စောင့်ရှောက်တော်မူတတ်၏။ဟိတဿ စ၊စီးပွားကိုလည်း။ဝိဓာတာ၊စီမံတော်မူတတ်၏။ကုတိ ကုမိနာ အဓိပ္ပါယေန၊ဤအလိုဖြင့်။ဘဂဝန္တံ၊ကို။ဂစ္ဆာမိ၊ဆည်းကပ်ပါ၏။ ။(ဝါ)သိပါ၏။ဘဇာမိ၊ဆည်းကပ်ပါ၏။သေဝါမိ၊မှီဝဲပါ၏။ပယိရုပါသာမိ၊ချဉ်းကပ်ပါ၏။

[ဃ+င ဝါကျအပြိန်အလှမ်း] ဂစ္ဆာမိတိ ကုမယ၊ဂစ္ဆာမိ–ဟူသော ဤပုဒ်၏။ဇာနာမိ ပုဇ္ဇာမိတိ အတ္ထော၊ဇာနာမိ ပုဇ္ဇာမိဟူသော အနက်ကို။လဒ္ဓတိ၊ရအပ်၏။[ကသ္မာ၊အဘယ့်ကြောင့်။ဂစ္ဆာမိတိ ကုမယ၊ဂစ္ဆာမိ–

http://www.dhammadownload.com

ဟူသော ဤပုဒ်၏။ဇာနာမိ ဗုဇ္ဈာမိတိ အတ္ထော၊ဇာနာမိ ဗုဇ္ဈာမိဟူသော အနက်ကို။လဇ္ဇတိ၊ရအပ်သနည်း။ ဟိ–ယသ္မာ၊အကြင့်ကြောင့်။ယေသံဓာတူနံ၊အကြင်ဓာတ်တို့၏။ဂတိ အတ္ထော၊ဂတိအနက်သည်။အတ္ထိ၊ရှိ၏။ တေသံ၊ထိုဂတိအနက်ရှိသော ဓာတ်တို့၏။ဗုဒ္ဓိပိ အတ္ထော၊သိခြင်းအနက်သည်လည်း။အတ္ထိ၊ရှိ၏။[တသ္မာ၊ထိုသို့ ဂတိအနက်ရှိသော ဓာတ်တို့၏ ဗုဒ္ဓိအနက်ရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ဂန္ဓာမိတိ ဣမသ္မာ၊ဂန္ဓာမိ–ဟူသော ဤပုဒ်၏။ဇာနာမိ ဗုဇ္ဈာမိတိ အတ္ထော၊ဇာနာမိ ဗုဇ္ဈာမိဟူသော အနက်ကို။လဇ္ဇတိ၊ရအပ်သတည်း။]

တသ္မာ လဇ္ဇိတဗ္ဗဘာဝတော၊ထိုသို့ ရအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ဂန္ဓာမိတိ ဣမသ္မာ၊ဂန္ဓာမိ–ဟူသော ဤပုဒ်၏။ဇာနာမိ ဗုဇ္ဈာမိတိ အယမ္ပိ အတ္ထော၊ဇာနာမိ ဗုဇ္ဈာမိဟူသော ဤအနက်ကိုလည်း။မယာ၊ငါသည်။ (ကတ္တား) ဝုတ္တော၊ဆိုအပ်ပြီ။

➢ ❶ ။ (က) **ဒုဒ္ဒီ/ ဧဒါသာရောပန စောဒနာ** ။ ။ ဆရာ၊ ဘုရားရှင်သည် သောဟံ–စသော ပါဠိတော်များကို ဟောကြားတော်မူ၏။ အဇာတသတ်မင်းသည် ဘုရားရှင် ဟောကြားသော ဒေသနာတော်ကို ချီးမွမ်းထောမနာ ပြုပြီးသည်သာ မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ပြုပြီးပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် သောဟံ စသည်ကို ထပ်၍ ဟောတော်မူပြန်ပါသနည်း။ (ပုနရုတ္တိဒေါသ–တင်) စုဒ်ကြောင့် (က) မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား– ဘုရားရှင် ဟောကြားခဲ့သော တရားဒေသနာတော်ကို ချီးမွမ်းထောမနာ ပြုပြီးဖြစ်ပါသော်လည်း အဇာတသတ်မင်းသည် ရတနာသုံးပါး၌ ကြည်ညိုပုံအခြင်းအရာကို ပြလိုသောကြောင့် သောဟံ–စသော စကားရပ်ကို ဟောတော်မူ၏ဟု ငါပြဆိုပါ၏ဟူလို။

(ဂ) ဒုဒ္ဒီ/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ) ၌ ဂန္ဓာမိ ဘဇာမိ ပယိရုပါသာမိ–ဖြင့် ဂန္ဓာမိ–၌ ဂမုဓာတ်သည် ကျရိယာပထဂတျတ္ထကို ဟော၏ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ဂန္ဓာမိ–၌ ဂမုဓာတ်သည် ကျရိယာပထဂတျတ္ထ တစ်ခုတည်းကိုသာ ဟောပါသလော။ (ဝါ) ဂန္ဓာမိ–၌ ဂမုဓာတ်သည် ဇာနနတ္ထ ဗုဗ္ဓနတ္ထ ဉာဏတ္ထကိုလည်း ဟောနိုင်သည်သာ မဟုတ်ပါလော။ ဂမုဓာတ်၏ ဉာဏတ္ထ အဖွင့်ကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်–(ဂ) မိန့်

(ဃ) ဒုဒ္ဒီ/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် ဂန္ဓာမိ–ကို ဇာနာမိ ဗုဇ္ဈာမိ–ဟု ဖွင့်ဆို၏။ ဂန္ဓာမိ–ဟူသော ပုဒ်၏ "ဗုဇ္ဈာမိ"ဟူသော အနက်ကို အဘယ့်ကြောင့် ရအပ်ပါသနည်း။ (ဝါ) ဂန္ဓာမိ–ဟူသော ပုဒ်၏ "ဇာနာမိ ဗုဇ္ဈာမိ"ဟူသော အနက်ကို အဘယ့်ကြောင့် အရှင်အဋ္ဌကထာဆရာ ဖွင့်ဆိုရပါသနည်း။ ဂမုဓာတ်သည် သွားခြင်းအနက်ရှိသည်သာ ဖြစ်ရာသည် မဟုတ်တုံလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

(င) ဒုဒ္ဒီ/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဂ+ဃ) တို့ဖြင့် ဂတိအနက်ရှိသော ဓာတ်တို့သည် ဗုဒ္ဓိအနက်ရှိသော ကြောင့် ဂန္ဓာမိ–ကို ဇာနာမိ ဗုဇ္ဈာမိ–ဟု ငါဖွင့်ပြဆိုသောဟု ဆို၏။ ယင်းသို့ ဆိုသဖြင့် အဘယ်သို့သော အကျိုးဂုဏ်ကို ရအပ်ပါသနည်း။ ရအပ်သော အကျိုးဂုဏ်ကို ဆရာ မပြဆိုပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (င)မိန့်

➢ ❷ ။ [က–ဓါတ္ဝတ္ထိဂ္ဂါ] (၁) နနု ဧဝံ ဒေသနံ ထောမေတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ သောဟန္တိ အာဒိမာဟ။ (၃) နနု ဣမာယ ဒေသနာယ ရတနတ္တယေ ပသန္နစိတ္တော ပသန္နာကာရံ ကရောတိ။

(၄) တသ္မာ သောဟန္တိ အာဒိမာဟ။

[ဂ+ဃ ဓါတ္ဝတ္ထိဂ္ဂါ] (၁) နနု ဂမု–ဓာတု ဂတိအတ္ထောဧဝ သိယာ။ (၂) အထ ကသ္မာ ဧဝံ ဝါ ဇာနာမိ ဗုဗ္ဓာမိတိ တယာ ဝုတ္တော။ (၃) နနု ယေသံ ဓာတူနံ ဂတိ အတ္ထော၊ ဗုဒ္ဓိပိ တေသံ အတ္ထော။

http://www.dhammadownload.com

(၄) တသ္မာ ဧဝံ ဝါ ဇာနာမိ ဗုဇ္ဈာမီတိ မယာ ဝုတ္တော။

➤ ❾ ။ တာယတိ အဝဿယံ ကရောတီတိ **တာတော**။ (၃) စောင့်ရှောက်ခြင်း, မှီရာကို ပြုခြင်း ကြီယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု. မည်၏။ (၅) မြတ်စွာဘုရားဖြစ်သည် ဝစနိယ မည်၏။ (၆) ရက္ခကော, ဂေါပကော-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနိယတ္ထ မည်၏။

ဝိဒဟတိ သံဝိဓာနံ ကရောတီတိ **ဝိဓာတာ**။ (၃) စီရင်မှုကို ပြုခြင်းကြီယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) စီရင်မှုကို ပြုတတ်သော ဘုရားရှင်ဖြစ်သည် ဝစနိယ။ (၆) ဘဂဝါ, တာတာ-စသော။

ပသီဒတိတိ **ပသန္နံ**။ စိန္တေတိတိ **စိတ္တံ**။ ပသန္နံ စိတ္တံ ယဿာတိ **ပသန္နစိတ္တော**။ (၃) ကြည်ညိုသော စိတ်၏ အဓာတသတ်မင်းနှင့် ဂုဏ် ဂုဏေး အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) အဓာတသတ်မင်းဖြစ်သည် ဝစနိယ။ (၆) ပသာဒမနော-စသော။

ကာတဗ္ဗောတိ **ကာရော**။ ပသန္နေဟိ ကာရော **ပသန္နာကာရော**။ (၃) ကြည်ညိုသူတို့၏ ပြုထိုက်သော ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်မှုနှင့် သာမိ+သံ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ကြည်ညိုသူတို့, ပြုထိုက်သော ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်မှုသည် ဝစနိယ။ (၆) ပသန္နသက္ကာရ-စသော။

နံ ဟညတေတိ **ဓမ်သံ**။ (၃) ညှဉ်းဆဲခြင်းကြီယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) မကောင်းမှု အကုသိုလ်သည် ဝစနိယ။ (၆) ပါပ, အကုသလ-စသော။

* အယယန္တိ ပါပံ ကရောန္တိ သတ္တာ ဧတေနာတိ **ဓမ်သံ**။ (၃) မကောင်းမှုကို ပြုခြင်းကြီယာသကတ် သည် ဝစနဟေတု။ (ကြွင်းတူ။) * ဟိနောတိ ဝဒွတိတိ **ဟိတံ**။

➤ ❽ ။ **ပသန္နစိတ္တော**-ကို ပသန္နစိတ္တတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= ယင်း၏ ဘာဝသမ္ဗန်ကား ပသန္နစိတ္တသ ဖြစ်ပါသည်။ တ္တ-သမ္ဗန်ကား- ရညော (မာဂဓသ အဇာတသတ္တုနော ဝေဒေဟိပုတ္တသ) ဖြစ်ပါသည်။ (၏/သည် စပ်) * ဘာဝယောဂ၏ ဝါစ္စတ္ထကား- ကတ္တုတ္ထ ဖြစ်ပါသည်။

တာတော-ကို တာတတ္တာ/ **ဝိဓာတာ**-ကို ဝိဓာတတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= ဘဂဝတော။ (၏/သည်)

➤ ❻ ။ (က-၂) ဖြင့် သောဟံ-ကို သော+အဟံ-ဟု ပုဒ်ဖြတ်ရမည်ကို သိ။(သန္ဓိလိင်္ဂပဒ)

(ခ) ၌ ပရာယနံ-ဖြင့် သရဏ-သဒ္ဒါသည် အောက်မေ့ခြင်းအနက်ကို မဟော၊ ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်ခြင်း ပဋိသရဏ အနက်ဟော၏ဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ) (တနည်း) ပရာယနံ-ဖြင့် သရဏ-သဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ်အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ပရိယာယ်ပြ အဘိဓေယျတ္ထ)

အယဿ တာတာ ဟိတဿစ ဝိဓာတာ-ဖြင့် ပရာယနံ-၌ ကိုးကွယ်ရာ၏ အဖြစ်ဟူသည် အကျိုးမဲ့ကို တားမြစ်ခြင်း, အကျိုးစီးပွားကို ပြီးစေခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

ဣတိ ဣမိနာ အဓိပ္ပါယေန-ဖြင့် ဘဂဝန္တံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ-၌ သရဏ်ပုဒ်နောင် ဣတိ-သဒ္ဒါ ကျေနေသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(နိပါတလိင်္ဂပဒ) ယင်းလုတ္တနိဒ္ဒိဋ္ဌ ဣတိ-သဒ္ဒါ၏ အာကာရအနက် ဟောသည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဘဇာမိ-ဖြင့် ဂစ္ဆာမိ-၌ ဂမုဓာတ်သည် ဘဇနအနက်ဟော၏ဟု သိစေသည်။ (ဓာတွတ္ထ)

သေဝါမိ-ဖြင့် ဘဇာမိ-၌ ဘဇဓာတ်သည် သေဝနတ္ထကို ဟောသည်ဟု သိစေသည်။ (ဓာတွတ္ထ)

http://www.dhammadownload.com

ပယိရုပါသာမိ–ဖြင့် သေဝါမိ–၌ သိ–ဓာတ်သည် ပယိရုပါသနအနက် ဟော၏ဟု သိ။(ဓာတ္ထတ္ထ)

(တနည်း) **ဘဇာမိ သေဝါမိ ပယိရုပါသာမိ**–ဖြင့် ကိုးကွယ်လိုသဖြင့် ဆည်းကပ်ခြင်းသည် **ဘဇန**၊ အနီး၌ ကျင်လည်ခြင်းသည် **သေဝန**၊ ဝတ်ကြီးဝတ်ငယ်ပြုခြင်းဖြင့် လုပ်ကျွေးခြင်းသည် **ပယိရုပါသန** မည်၏ဟု ဆည်းကပ်ပုံ သုံးမျိုးကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဂ) ၌ ဝေ–ဖြင့် မြတ်စွာဘုရားသည် ငါ၏ ကိုးကွယ်ရာတည်းဟု သိစေသည်။(ဘာဝတ္ထ)

ဇာနာမိ–ဖြင့် ဂစ္ဆာမိ–၌ ဂမုဓာတ်၏ ဉာဏအနက်ဟောသည်၏အဖြစ်ကို သိစေသည်။ (ဓာတ္ထတ္ထ)

ဗုဇ္ဈာမိ–ဖြင့် ဇာနာမိ–၌ ဉာဓာတ်၏ အဝဗောဓန အနက်ဟောသည်၏အဖြစ်ကို သိ။(ဓာတ္ထတ္ထ)

➢ **၁ ၀** ။ **မဿန္ဒိစတ္ထောန္တိ သမာသတ္ထကို ကိုယ်ပြု၍** ။ ။ (၁) အဇာတသတ်မင်း၏ သဒ္ဒါ ပီတိပြဓာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ၍ ထိုသည် ဓမ္မရတိဌာယီဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရရုသ။ (၂) ရတနာသုံးပါး အပေါင်းသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) ရတနာသုံးပါးတို့၏ ဂုဏ်တော်တို့သည်၎င်း, အဇာတသတ်မင်း၏ ယောနိသောမနသိကာရသည်၎င်း ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။ (၄) ကြည်ညိုမှု သူတော်ကောင်းတို့၏ အမှုအရာကို ပြသနိုင်ခြင်း, သရဂုမ်ဆောက်တည်ခြင်း အစရှိသော အကျိုးအဆက်ဆက်သည် အနုဘာဝ။

(ခ) ဝါက္ယကို ရှု ။ ။ (၁) ဘုရားရှင်ကို မှီဝဲဆည်းကပ်သော အဇာတသတ်မင်း၏ သန္တာန်၌ သဒ္ဒါ ပညာပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရတိဌာယီဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရရုသ။ (၂) ဘုရားရှင်သည် အာရမ္မဏ ဝိဘာဝ။ (၃) ဘုရားရှင်၏ အရဟံ–စသော ဂုဏ်တော်တို့သည်၎င်း, အဇာတသတ်မင်း၏ ယောနိသော မနသိကာရ စသည်သည်၎င်း ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။ (၄) ချမ်းချမ်းသာသာ အိပ်စက်နိုင်ခြင်း, အနှစ်ခြောက် သောင်းမျှဖြင့် လောဟကုမ္ဘီငရဲမှ လွတ်မြောက်နိုင်ခြင်း, ဝိဓိတာဝီမည်သော ပစ္စေကဗုဒ္ဓါဖြစ်၍ ပရိနိဗ္ဗာန် ဝင်စံရခြင်း–စသော အကျိုးတရား အဆက်ဆက်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဂစ္ဆာမိ–၌ ဓာတ္ထတ္ထကို ကိုယ်ပြု၍ ။ ။ (၁) ဂစ္ဆာမိ–၌ ဓာတ္ထတ္ထအရ အဇာတသတ်မင်း၏ သဒ္ဒါ ပညာ ပြဓာန်းသော ကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရတိဌာယီဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရရုသ။ (၂) ရတနာသုံးပါး အပေါင်းသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) ရတနာသုံးပါးတို့၏ ဂုဏ်တော်တို့သည်၎င်း, အဇာတသတ်မင်း၏ ယောနိသော မနသိကာရသည်၎င်း ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။ (၄) ချမ်းသာစွာ အိပ်စက်ရခြင်း, အနှစ်ခြောက်သောင်း မျှဖြင့် လောဟကုမ္ဘီငရဲမှ လွတ်မြောက်နိုင်ခြင်းအစ ဝိဓိတာဝီမည်သော ပစ္စေကဗုဒ္ဓါဖြစ်၍ ပရိနိဗ္ဗာန်စံရ ခြင်းတိုင်အောင်သော အကျိုးတရား အဆက်ဆက်သည် အနုဘာဝ။

ဝိဂ္ဂဟ (ဒုဒုဒ) [ဋ္ဌ၊၂၀၅။] (ဘာဋီ၊တ၊၂၂၉)

(က) **ဓမ္မဋ္ဌ ဘိက္ခူသံဃဋ္ဌာတိ** ဗုဇ္ဈ ပန.အဓိဂတမဂ္ဂေ သစ္ဆိကတနိရောဓေ ယထာနုသိဋ္ဌံ ပဋိပဇ္ဇမာနေန စတူသုအပါယေသုအပတမာနေန ဓာရေတီတိ ဓမ္မော။

(ခ) သော အတ္ထတော အရိယမဂ္ဂါဓေဝ နိဗ္ဗာနဋ္ဌ။

(ဂ) ဝုတ္တဋ္ဌေတံ ""ယာဝတာ ဘိက္ခဝေ ဓမ္မာ သင်္ခတာ၊ အရိယော အဋ္ဌင်္ဂိကော မဂ္ဂေါ တေသံ အဂ္ဂမက္ခာယတီ"" ဝိတ္ထာရော။ (ဃ-၁)နကောဝလ္ဟ အရိယမဂ္ဂါဓေဝ နိဗ္ဗာနဋ္ဌ။

(ဃ-၂) အဝိစ ဓေါ အရိယဖလေဟိ သဒ္ဒိ ပရိယတ္တိဓမ္မောပိ။

http://www.dhammadownload.com

(ငါ) ဝုတ္ထဇ္ဇေတံ ဆတ္တမာဂဏဝဝိမာနေန-
""ရာဂဝိရာဂမနေဖမသောကံ၊ဓမ္မမသင်္ခံတမမွှဋ်ကူလံ။
မဒုရမိမံ ပဝုဏံ သုဝိဘတ္တံ၊ဓမ္မမိမံ သရဏာတ္တမုပေဟီ"" တိ။
(စ) ဇတ္ထဟိ ခေဝဝိခေဝဂါတိ မဂ္ဂါကထိတောဝ။ အစနေဖမသောကန္တိ ဖလံ။
ဓမ္မမသင်္ခံတန္တိ နိဗ္ဗာနံ။ အဖုဋ္ဌိကူလံ မဒုရမိမံ ပဝုဏံ သုဝိဘတ္တန္တိ ဝိဒူဂတ္တာယေန ဝိဘာတ္တာ
ဓမ္မကွန္ဓာတိ။

➤ ❶ ။ (က) ဒွိ ယဓာနုသိဒ္ဓံ ပဒ္ဓိပဇ္ဇမာနေစပုဗ်ခ်ိဒ္ဓိ/ ဌမနာတိကမုစ္စာ

ဆရာ၊ ဆရာသည် အဓိဂတမဂ္ဂေ သစ္ဆိကတနိရောဓေ စတူသု အပါယေသု အပတမာနေ ဓာရေတီတိ ဓမ္မော-ဖြင့် ရအပ်ပြီးသော မဂ္ဂသစ္စာရှိကုန်သော မျက်မှောက်ပြုအပ်ပြီးသော နိရောဓသစ္စာရှိကုန်သော ဖလဋ္ဌာနပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို အပါယ်လေးပါး၌ မကျရောက်အောင် ဆောင်တတ်သောကြောင့် ဓမ္မမည်သောဟု ဆို၏။ ယင်းဓမ္မသည် ဖလဋ္ဌာနပုဂ္ဂိုလ်တို့ကိုသာ အပါယ်လေးပါး၌ မကျရောက်အောင် ဆောင်တတ်ပါသလော။ အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကိုလည်း ဆောင်တတ်ပါသေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့်- ယထာနုသိဒ္ဓံ ပဋိပဇ္ဇမာနေစ ပါဠိကိုမိန့်။ **ကား=** ဘုရားဆုံးမသည့်အတိုင်း ကျင့်ဆဲဖြစ်ကုန်သော မဂ္ဂဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကိုလည်း အပါယ်လေးပါး၌ မကျအောင် ဆောင်တတ်ပါသေး၏ဟူလို။

(စ) ဒွိ/ အာဇာဘဝါယုဋ္ဌာစနာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် ဓာရေတီတိ ဓမ္မော-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ မဂ္ဂဋ္ဌာန် ဖလဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို အပါယ်မကျအောင် ဆောင်ထားတတ်သောကြောင့် ဓမ္မမည်သောဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ထိုဝစနတ္ထ၌ ဆယ်ပါးသော ဓမ္မသည်ပင် ဓမ္မမည်ကောင်းပါသလော။ အဘယ်တရားများသည် မုချအားဖြင့် ဓမ္မမည်ပါသနည်း။ (အဗျာပိတဒေါသ တင်) စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

ကား= (ခ) ဖြင့် ဓမ္မ-အရ မုချအားဖြင့် မဂ်လေးပါးနှင့် နိဗ္ဗာန်သည် ဓမ္မမည်ပါ၏ဟူလို။

(ဂ) ဒွိ/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် ဓမ္မအရ အရိယာမဂ်လေးပါးနှင့် နိဗ္ဗာန်ကိုသာ မုချအားဖြင့် ကောက်ရမည်ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ အရိယာမဂ်လေးပါးနှင့် နိဗ္ဗာန်ကို ဓမ္မအရ ကောက်ယူခြင်း၌ အများ ယုံကြည်နိုင်လောက်သော အကြောင်းပြ စကားရပ်ကို ဆရာ မဖွင့်ပြတော့ပြီလော။ အရိယာမဂ်နှင့် နိဗ္ဗာန်တို့၏သာ ဓမ္မမည်သည်၏အဖြစ်ကို အဘယ့်ကြောင့် သိရပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ) ဒွိ/ အနုသဓန္တ ။ ။ ဤသို့ (ခ) ဖြင့် ဓမ္မအရ မုချတ္ထကို ဖွင့်ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဥပစာရတ္ထနှင့် တကွသော ဓမ္မအရကို ဖွင့်ပြခြင်းငှာ (ဃ) မိန့်။

(ဃ) ဒွိ/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် အရိယာမဂ်နှင့် နိဗ္ဗာန်ကို ဓမ္မ-အရ ယူရမည်ဟု ဆို၏။ အရိယာမဂ်နှင့် နိဗ္ဗာန်ကိုသာ ဓမ္မ-အရ ယူရမည်လော။ အဘယ်တရားများကိုလည်း ယူနိုင်ပါသေးသနည်း စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။ **ကား=** အရိယာဖိုလ်နှင့်တကွ ပရိယတ္တိဓမ္မကိုလည်း ယူနိုင်ပါသေး၏ဟူလို။

(ဃ-၂) ဒွိ/ အနုသဓန္တ ။ ။ ဤသို့ (ဃ-၁) ဖြင့် ဓမ္မဋ္ဌ ဘိက္ခုသံဃဋ္ဌ၌ ဓမ္မအရ အရိယမဂ် နှင့် နိဗ္ဗာန်ကိုသာ ယူရသည် မဟုတ်သေးဟု ဗျတိရိတ်ကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဥပစာဓမ္မကို အနွယအားဖြင့် ပြလိုသော ဆရာသည် (ဃ-၂) ကိုမိန့်။

http://www.dhammadownload.com

(၈) သို့/ စောဒနာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဃ) ဖြင့် ဓမ္မဋ္ဌ ဘိက္ခုသံဃဋ္ဌ ဓမ္မအရ မဂ်ဖိုလ် နိဗ္ဗာန် ပရိယတ်တရားတို့ကို ယူရမည်ဟု ပြဆို၏။ ယင်းသို့ဆိုသော ဆရာ့စကားသည် ဘုရားဟောဖော် အာဂုမ်ပါဠိနှင့်ကင်း၍ မခိုင်မြဲရာသည် မဟုတ်ပါလော။ ယင်းစကားကို ခိုင်မြဲစေတတ်သော အာဂုမ်ပါဠိ ကား အဘယ်ပါနည်း။ (ဝိရောဓိဒေါသ–တင်) စုဒ်ကြောင့် (ဇ) မိန့်။

➢ ❷ ။ **[ခ+ဇ ဓါက္ခဘ္ဒိုက္ခိဋ္ဌ]** (၁) နနု ဓမ္မော ဒဿဝိဓော ဟောတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ သော အတ္ထတော အရိယာမဂ္ဂေါစေဝ နိဗ္ဗာနဿာတိ ဝုတ္တော။ (၃) နနု ဝုတ္တမ္ပေတံ "ယာဝတာ ဘိက္ခဝေ ဓမ္မာ သခ်ဳတာ၊ အရိယော အဋ္ဌင်္ဂိကော မဂ္ဂေါ တေသံ အဂ္ဂမက္ခာယတီ" ဝိတ္ထာရော။

(၄) တသ္မာ သော အတ္ထတော အရိယာမဂ္ဂေါစေဝ နိဗ္ဗာနဿာတိ ဝုတ္တော။

[ဃ+ဇ ဓါက္ခဘ္ဒိုက္ခိဋ္ဌ] (၁) နနု ဓမ္မော မုချတ္ထတော အရိယမဂ္ဂေါစေဝ နိဗ္ဗာနဿ ဟောတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ နု ကေဝလဿ အရိယမဂ္ဂေါစေဝ နိဗ္ဗာနဿ။ အပိစ ခေါ အရိယဖလေဟိ သဒ္ဓိ် ပရိယတ္တိမ္ပေါပိ ဓမ္မော နာမ။ (၃) နနု ဝုတ္တမ္ပေတံ ဆတ္တမာဏဝဝိမာနေ– "ရာဂဝိရာဂမနေဓမသောကံ၊ ဓမ္မမသခ်ဳတမပ္ပဋိကူလံ။ မခုရမိမံ ပဂုဏ် သုဝိဘတ္တံ၊ ဓမ္မမိမံ သရဏတ္ထမုပေဟိ"တိ။ (၄) တသ္မာ နု ကေဝလဿ အရိယမဂ္ဂေါစေဝ နိဗ္ဗာနဿ။ အပိစ ခေါ အရိယဖလေဟိ သဒ္ဓိ် ပရိယတ္တိမ္ပေါပိ ဓမ္မော နာမ။

➢ ❸ ။ **ဇေတိ ကမ္မတိတိ စော**။ နတ္ထိ စော ဇေသ္မိ် ဖလေတိ **အစနုဇ်**။ (၁) တဏ္ဍာမရှိခြင်းနှင့် ယင်းတဏှာ မရှိရာ ဖိုလ်လေးပါးဖြစ်၏ ဂုဏ်+ဂုဏေး/အဘာဝ+အဘာဝဝန္တ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၂) ဖိုလ်လေးပါးဖြစ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၃) အသောက, ဖလ–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

နတ္ထိ သောကော ဇေသ္မိ်ဿ **အစသောဇ်**။ (၁) ဝမ်းနည်းမှု မရှိခြင်း၏ အရိယဖိုလ်တရားနှင့် ဂုဏ်+ဂုဏေး/အဘာဝ+အဘာဝဝန္တ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟေတု။ (၂) အရိယဖိုလ် ဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) အသောစန–စသော။

အဓိဂတော မဂ္ဂေါ ယေဟိ ဖလဋ္ဌေဟိတိ **အဓိဂတမဂ္ဂေါ**။ (၁) ရအပ်ပြီးသော မဂ္ဂသစ္စာ၏ ဖလ ဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ဂုဏ်–ဂုဏေး အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟေတု။ (၂) ဖလဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆)

ရန္ဓတိတိ **ရာဂေါ**။ ဝိရန္ဓတိ ပဟီယတိ တေနာတိ **ဝိရာဂေါ**။

ရာဂဿ ဝိရာဂေါ **ရာဂဝိရာဂေါ**။ (၁) ရာဂ၏ ပယ်ကြောင်းမဂ်နှင့် ပဟာတဗ္ဗ ပဟာယက အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟေတု။ (၂) ရာဂကို ပယ်ကြောင်းဖြစ်သော မဂ်ဖြစ်သည် ဝစနီယ။

ယထာသဘာဝံ ဓာရေတီတိ **ဓမ္မော**။ (နိဗ္ဗာန်ရု၏) နု သခ်ဳဓိယတီတိ **အသခ်ဳတော**။ (နိဗ္ဗာန်ရု၏) အနုသိဋ္ဌသ အနုရူပံ **ယထာနုသိဋ်ဌံ**။ ပဋိပဇ္ဇန္တိတိ **ပဋိပန္နမာနာ**။

သစ္ဆိကတော နိရောဓော ယေဟိ ဖလဋ္ဌေဟိတိ **သစ္ဆိကတနိရောဓော**။

ဆတ္တမာဏဝကဝိမာနဿ ဝတ္ထု ကာရဏံ ဇတ္တာတိ **ဆတ္တမာဏဝကဝိမာနံ**။

➢ ❹ ။ **အသခ်ဳတ်**ကို အသခ်ဳတတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင် ဣမသ ဓမ္မသ(နိဗ္ဗာနဿ) ဟု

http://www.dhammadownload.com

သမ္မန် ခံရပါမည်။ (၏/ကို စပ်) (c) **ဥဇ္ဇော**-ကို ဝုတ္တတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= စေသ ဂါထာဗန္ဓသ ဟု သမ္မန် ခံရပါမည်။ (၏/ကို စပ်) **ရာဂဝိရာဇ၏**-ကို ရာဂဝိရာဂတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= ဓမ္မသ-ဟု သမ္မန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်)

➢ ❻ ။ **(က)** ၌ ဓာရေတိတိ ဓမ္မော-ဖြင့် ဓမ္မော၌ ဓာ-ဓာတ်မဟုတ်၊ ဓရဓာတ်၏ အဖြစ်ကို ၎င်း(ဒု-ဓာတုပဒ) ရမ္မပစ္စည်း၏ ကံအနက် စသည်၌မသက်၊ ကတ္တားအနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကို ၎င်း(ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဓာရေတိတိ ဓမ္မော-ဟု ပြုရမည်၏အဖြစ်ကို၎င်း(အဘိဓာနတ္ထ) ဓရဓာတ်၏ ဤနေရာ၌ စုရာဒိဂဏိကဓာတ်၏ အဖြစ်ကို၎င်း(ဘာဝတ္ထ) သိစေသည်။

အပတမာနေ-ဖြင့် ဓာရေတိ-ဆောင်၏ဟူသည် မကျသည်ကိုပြု၍ ဆောင်ခြင်းပင်တည်းဟု သိစေ ပါသည်။(ဘာဝတ္ထ) **စတူသု အပါယေသု**-ဖြင့် မကျသည်ကိုပြု၍ ဆောင်၏ဟူသည် အပါယ်လေးပါး တို့၌ မကျသည်ကိုပြု၍ ဆောင်ခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

အဓိဂတမဂ္ဂေ သဋ္ဌိကတနိရောဓေ ယထာနုသိဋ္ဌံ ပဋိပန္နမာနေ-ဖြင့် ဓာရေတိ-၌ ဆောင်၏ဟူသည် ရအပ်ပြီးသော မဂ္ဂသစ္စာရှိသော မျက်မှောက်ပြုအပ်ပြီးသော် နိရောဓသစ္စာရှိသော ဖလဉာန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို၎င်း ဘုရားဆုံးမသည့်အတိုင်း ကျင့်ဆဲဖြစ်သော မဂ္ဂဉာန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို၎င်း ဆောင်သတည်းဟု သိ။(ဘာဝတ္ထ)

(စ) ဖြင့် ဓမ္မ-အရ မုချအားဖြင့် အရိယာမဂ်နှင့် နိဗ္ဗာန်ကို ယူရမည်ဟု သိ။(အဘိဓေယျတ္ထ)

(ဃ) ဖြင့် ဓမ္မ-အရ အရိယာမဂ်နှင့် နိဗ္ဗာန်ကိုသာ မက ဥပစာအားဖြင့် အရိယာဖိုလ်နှင့် ပရိယတ် ကိုလည်း ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

(စ) ၌ မဂ္ဂေါ ကထိတော-ဖြင့် ရာဂေါ ဝိရဇ္ဇတိ ပဟီယတိ စေတနာတိ ရာဂဝိရာဂေါ-ဟု ဝစနတ္ထ ပြု၍ ရာဂဝိရာဂ-အရ မဂ်ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

ဖလံ-ဖြင့် နတ္ထိ ဧတသ္မာ တဏ္ဍုလတ္ထိကာ အနေဓံ၊ နတ္ထိ သောကော စေတသိန္ဓိ အသောကံ - ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ အနေဓ, အသောကတို့အရ အရိယာဖိုလ်ကို ယူရမည်ဟု သိ။(သရုပ်ကြားအဘိဓေယျတ္ထ)

နိဗ္ဗာနံ-ဖြင့် ယထာသဘာဝံ ဓာရေတိတိ ဓမ္မော၊ နှ သဒ်ရိယတိတိ အသင်္ခတော-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ ဓမ္မ, အသင်္ခတ-တို့အရ နိဗ္ဗာန်ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

ဝိဋပတ္ထယေန ဝိဘတ္ထာ ဓမ္မကူနှာ-ဖြင့် နတ္ထိ ပဋိကူလော ဝိရဒ္ဓတ္ထော စေတသိန္ဓိ **အပ္ပဋိကူလော**။ ပဂုဏော၊ ပဂဏ်တော ပဂုဏော။ ပကဋော ဝါ ဂုဏော စေတသိန္ဓိ **ပဂုဏော**။ ဥဒ္ဒေသနိဒ္ဒေသာဒိနာ သမ္မာ ဝိဘဇိယတိတိ **သုဝိဘတ္ထော**-ဟု ပြု၍ အပ္ပဋိကူလော, ပဂုဏော, သုဝိဘတ္ထောတို့အရ ပရိယတ္တိဓမ္မကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

➢ ❼ ။ **ပရိယတ်တရော, ဖိုလ်ခေးပါးတို့၏ ဥပစာအားဖြင့် ဓမ္မအမည် ရခြင်း အစကြောင်း** ။ ။ ဖိုလ်သည် မဂ်ဖြင့် အကြွင်းမဲ့ပယ်သတ်လိုက်ပြီးသော ကိလေသာတို့ကို တဖန်ငြိမ်း စေခြင်း ပဋိပဿဒ္ဓိပွဟာနကိစ္စရှိရကား မဂ်အားလျော်စွာဖြစ်သောကြောင့် ကာရဏူပစာအားဖြင့် ဓမ္မမည် ပါသည်။ ပရိယတ္တိသည် နိယျာနဓမ္မဟု ဆိုအပ်သော မဂ်ကိုရခြင်း၏အကြောင်း ဖြစ်သောကြောင့် ဖလူပစာ အားဖြင့် ဓမ္မမည်ပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

ဝိကျ (၁၅၂) [၆၊၂၀၅။] (ဘာဋီ၊တ၊၂၃၀)

(က) ဒိဋ္ဌသီလသယံတေန သံဟတောတိ **သံဃော**။

(ခ) သော အတ္ထတော အဋ္ဌအရိယပုဂ္ဂလသမူဟော။

(ဂ) ဝုတ္တဉ္စေတံ တသ္မိ‌ယေဝ ဝိမာနေ - -

"ယတ္ထ စ ဒိန္နမဟပ္ဖလမာဟု၊ စတူသု သုစီသု ပုရိသယုဂေသု။

အဋ္ဌ စ ပုဂ္ဂလ ဓမ္မဒသာ တေ၊ သံဃမိဓံ သရဏဂတ္ထမုပေဟိ" တိ။

(ဃ) ဘိက္ခူနံ သံဃော **ဘိက္ခုသံဃော**။

(င) **ဇတ္ထာဝတာစတြာဟူဇ္ဇော တီဟိ သရဏဂမနာနိ ပဋိဝေဒေသိ**။

➤ ❷ ။ **(၇)** စတူသု၊လေးစုံကုန်သော။သုစီသု၊စင်ကြယ်ကုန်သော။ယတ္ထ ပုရိသယုဂေသုစ၊ အကြင်ယောကျ်ားအစုံတို့အားလည်း။(၀၂) အကြင်ယောကျ်ား အစုံတို့၌လည်း။ဒိန္နံ၊ပေးလှူအပ်သော ပစ္စည်း ဝတ္ထုကို။(၀၂)ပေးလှူကြောင်း ဒါနစေတနာကို။မဟပ္ဖလံ၊များသော အကျိုးရှိ၏ဟူ၍။ဗုဒ္ဓါ၊ဘုရားရှင်တို့သည်။ (ကတ္တား) အာဟု၊ဟောတော်မူကြကုန်ပြီ။ဓမ္မဒသာ၊သစ္စာလေးပါး တရားတို့ကို သိမြင်ကြကုန်သော်။တေ ပုဂ္ဂလာ၊ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။အဋ္ဌ၊အသီးအခြား ခွဲသောအားဖြင့် ရှစ်ပါးတို့သည်လည်း။ဟောန္တိ၊ဖြစ်ကုန်၏။ ဣမံ သံဃံ၊အစုံလေးပါး သီးခြားရှစ်ဖော် ဤသံဃာတော်ကို။သရဏဂတ္ထံ၊ကိုးကွယ်ရာ အကျိုးငှာ။ဥပေဟိ၊ ဆည်းကပ်ဖေတော့။

➤ ❸ ။ **(၁) ဒေ့ဖို့/ အနုသဒ္ဒန္တ** ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် သံဃောပုဒ်၏ ဝစနတ္ထ အဘိဓာနတ္ထ တို့ကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ အဘိဓေယျတ္ထကိုပြလိုသော ဆရာသည် (ခ) ကိုမိန့်။

(၂) ဒေ့ဖို့/ ဆရာ-သည် (က)ဖြင့် သံဃောကို သံဟညတေတိ သံဃော-ဟု ဝစနတ္ထ ပြုအပ်သည်ကို ၎င်း၊ အယူသီလတူမျှသည်၏ အဖြစ်အားဖြင့် ပေါင်းအပ်ဟူသောအဓိပ္ပါယ်ကိုလည်း ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ဤ၌ သံဃ-အရ အဘယ်သံဃာကို ယူရပါမည်နည်း။ သမုတိသံဃာ အရိယာသံဃာ နှစ်မျိုးလုံးကိုပင် ယူရပါမည်လော။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(၇) ဒေ့ဖို့/ ဆရာ-သည် (ခ) ဖြင့် သံဃ-အရ အရိယာသံဃာကိုသာ ယူရမည်ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ အရိယာသံဃာကို ယူရခြင်း၏ အာဂမယုတ္တိကို မပြဆိုပြီလော။ အရိယာသံဃာကို ယူနိုင်ရခြင်း၏ အာဂမယုတ္တိကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

(ဃ) ဒေ့ဖို့/ ဆရာ-သည် (က) ဖြင့် သံဃောဟူသော အစိတ်ပုဒ်၏ ဝစနတ္ထကို ပြဆိုတော်မူ၏။ သံဃော-ဟူသော အစိတ်ပုဒ်၏ ဝစနတ္ထသာ ရှိပါသလော။ ဘိက္ခုသံဃော-ဟူသော အပေါင်းပုဒ်၏ ဝစနတ္ထကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

➤ ❹ ။ ဒါတပ္ပတ္တိ **ဓိန္နံ**။ ဒီယိတ္ထာတိ **ဓိန္နံ**။ (၃) ပေးလှူခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစန ဟေတု မည်၏။ ဒါနစေတနာဖြစ်သည်. ဝစနိယ မည်၏။ (၆) ဒါတဗ္ဗံ-စသော။

မဟန္တံ ဖလံ ဇောဿ ဒါနဿာတိ **မဟပ္ဖလံ**။ (၃) မဟန္တဖလ-အရ များသောအကျိုး၏ ဒါန စေတနာနှင့် အကျိုး-အကြောင်း အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ဒါနစေတနာသည်

http://www.dhammadownload.com

ဝစနီယ။ (၆) မဟာဖလံ-စသော

* ဓမ္မံ ဒဿန္တိတိ **ဓမ္မဒဿာ**။ ဓမ္မံ ပဿန္တိတိ **ဓမ္မဒဿာ**။ (အရိယာပုဂ္ဂိုလ် ၈-ယောက်ရှိ၏။)

➢ ၆ ။ **(က)** ဖြင့် သံယော-၌ သံ-ဟုနာတ်၏အဖြစ်ကိုငင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) ရ-ပစ္စည်း ကံအနက်၌သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (ဒု-ဓာတ္ထ) သံဟည်တော်ကို သံယော-ဟု ပြုရမည်၏အဖြစ်ကို ငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ပေါင်းအပ်ဟူသည် အယူသီလတူမျှသည်၏အဖြစ်ဖြင့် ပေါင်းအပ်သည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ခ) ဖြင့် သံဃ-အရ အနရိယသံဃာကို မယူရ၊ အရိယာပုဂ္ဂိုလ် ၈-ယောက်ကို ယူရမည်ဟု သိစေ ပါသည်။ (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

(ဃ) ဖြင့် ဘိက္ခုသံယောပုဒ်ကို ဘိက္ခုနှံ့ သံယော ဘိက္ခုသံယော-ဟု ဆင့်တပ္ပါရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သမာသလိင်္ဂတ္ထ)

ဝိကျ (ဘဒ္ဒဇ) [၆၊၂၀၅။] (ဘာဇီ၊တ၊၂၃၁)

(က) ကုဒါနိ တေသု သရဏဂမနေသု ကောသလ္လတ္ထံ သရဏံ, သရဏဂမနံ, ယောစ သရဏံ ဂစ္ဆတိ, သရဏဂမနပုဘောဒေါ, သရဏဂမနဇလံ, သံကိလေသော, ဘောဒေါတိ အယံ ဝိဓိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

(ခ) သေယျထိဒံ ? သရဏဂတ္တဇော ဘာဝ ဟိသတိတိ ဆရဏံ။

(ဂ) သရဏဂတာနံ တေဇနေဝ သရဏဂမနေန ဘယံ သန္တာသံ ဒုက္ခံ ဒုဂ္ဂတိပရိကိလေသံ ဟနတိ ဝိနာသေတိတိ အတ္ထော။ (ဃ) ရတနတ္တယဿဇေတံ အဓိဝစနံ။

➢ ၅ ။ **[ပုဗ္ဗာနုသန္ဓိ ဆဉ္ဇို]** **(က)** ဓဝံဣတ္ဥသို့။သရဏသဒ္ဒသ၊သရဏသဒ္ဒါ၏။ပဒတ္ထိပုဒ် အနက်ကို။ဝိဒိတွာ၊သိပြီး၍။**ကုဒါနိ**။သရဏဂမန လျှောက်ပုံကို ဖွင့်ပြပြီးရာ ယခုအခါ၌။တေသု သရဏဂမနေသု၊ ထိုသရဏဂုံတို့၌။ကောသလ္လတ္ထံ၊ကျွမ်းကျင်သူ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ဉာဏ်အကျိုးငှာ။သရဏံ၊သရဏငင်း။ သရဏဂမနံ၊သရဏဂုံငင်း။ယော၊အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်။သရဏံ၊ကိုးကွယ်ရာဟူ၍။ဂစ္ဆတိ၊ဆည်းကပ်၏။သောစ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ငင်း။သရဏဂမနပုဘောဒေါ၊သရဏဂုံ အပြားငင်း။သရဏဂမနဇလံ၊သရဏဂုံ၏ အကျိုးငင်း။သံကိလေသော၊သရဏဂုံ၏ ညစ်နွမ်းကြောင်းငင်း။ဘောဒေါ၊သရဏဂုံ၏ ပျက်ခြင်းငင်း။ဣတိ၊ဣတ္ထံသို့။အယံ ဝိဓိ၊ဤ အစီအရင်ကို။ဝေဒိတဗ္ဗော၊သိထိုက်၏။

ဧသေဝဗျာဓိဒံ=ထိုအစီအရင်ဟူသည် အဘယ်နည်း။ (တနည်း) သော ဝိဓိ၊ထိုအစီ အရင်သည်။ (တနည်း) ဣမံ အယံ ဝိဓိ၊ဤအစီအရင်သည်။သေယျထာ၊အဘယ်နည်း။

(ဂ) သရဏဂတာနံ၊ကိုးကွယ်ရာဟူ၍ ဆည်းကပ်သူတို့၏။တေနေဝ သရဏဂမနေန၊ထိုသရဏဂုံဖြင့်ပင်။ ဘယံ၊ဝဋ်ဘေးကိုငင်း။သန္တာသံ၊စိတ်၌ပြင်းစွာ ထိတ်လန့်ခြင်းကိုငင်း။ဒုက္ခံ၊ကိုယ်ဆင်းရဲခြင်းကိုငင်း။ဒုဂ္ဂတိ ပရိကိလေသံ၊ဒုဂ္ဂတိဘဝ၌ ထက်ဝန်းကျင် အနိပ်စက်ခံရခြင်း ပူလောင်ရခြင်းကိုငင်း။ဟနတိ ဝိနာသေတိ၊ပယ် ဖျောက် ဖျက်ဆီးတတ်၏။ဣတိ အယံ၊ဤသည်ကား။ဟိ သတိတိ ပဒဿ၊ဟိ သတိ-ဟူသော ပုဒ်၏။(သမ္ဘန်) အတ္ထော၊အနက်တည်း။

➢ ၂ ။ **(ခ) ဣဒ္ဓိ/ ဆနုသန္ဓိ** ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့်သရဏ၊ သရဏဂုံ-စသော အစီအရင်ကို

http://www.dhammadownload.com

သိသင့် သိထိုက်၏ဟု ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ သိသင့် သိထိုက်သော သရဏာ, သရဏဂုံ-စသော အစီအရင်ကို အမေးပုစ္ဆာနှင့်တကွ ပဒတ္ထ, ဝိဂ္ဂဟတ္ထ စသည်တို့ဖြင့် ထင်ရှားအောင် ချဲ့ပြလိုသော ဆရာသည်. (ခ) စသည်မိန့်။

(ဂ) ဒုဿီ/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် ညှဉ်းဆဲနှိပ်စက်တတ်သောကြောင့် ရတနတ္တယသည် သရဏာ မည်၏ဟု ဖွင့်ဆို၏။ သတ္တဝါတို့ကို ညှဉ်းဆဲနှိပ်စက်တတ်သောကြောင့် ရတနတ္တယသည် သရဏာ မည်၏ဟူသော အနက်ကို မှတ်သားရပါမည်လော။ (တနည်း) အာဃယ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အာဃယ်အရာကို အာဃယ်ဖြင့် ညှဉ်းဆဲနှိပ်စက်သည်ဟူ၍ အကျယ်အားဖြင့် မပြဆိုတော့ပြီလော။ အာဃယ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အာဃယ်အရာကို အာဃယ်ဖြင့် ညှဉ်းဆဲနှိပ်စက်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား= (ဂ) ဖြင့် ရတနာသုံးပါးကို ကိုးကွယ်ရာဟူ၍ ဆည်းကပ်သူ, သိမှတ်သူတို့၏ ဘယ, သန္တာသ စသည်ကို သရဏဂုံဖြင့်သာလျှင် ညှဉ်းဆဲနှိပ်စက်၏ဟု ငါပြဆိုပါ၏ဟူလို။

(ဃ) ဒဋ္ဌီ/ အနုသယန္တ ။ ။ ဤသို့ (ခ+ဂ) တို့ဖြင့် သရဏာပုဒ်၏ ဝစနတ္ထ အဘိဓေယျတ္ထ အဓိပ္ပါယတ္ထကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ အရကောက် အဘိဓေယျတ္ထကို ပြလိုသော ဆရာသည် (ဃ) မိန့်။

➢ ❷ ။ **[က-ဝါက္ယကို၍]** (၁) နနု ဧဝံ သရဏာသဒ္ဒသ အတ္ထံ ဝိဒတိ (ဓာနာတိ)။ (၂) အထ ကသ္မာ သရဏံ, သရဏဂမနံ, ယောစ သရဏံ ဂစ္ဆတိ, သရဏဂမနပုဗ္ဗဘေဒေါ, သရဏဂမနဖလံ, သံကိလေသော, ဘေဒေါတိ အယံ ဝိဓိ ဒေဒိတမ္ဟောတိ ဝုတ္တံ။ (၃) နနု ဣဒါနိ တေသု သရဏဂမနေသု ကောသလ္လံ ဟောတိ။ (၄) တသ္မာ သရဏံ, သရဏဂမနံ, ယောစ သရဏံ ဂစ္ဆတိ, သရဏဂမနပုဗ္ဗဘေဒေါ, သရဏဂမနဖလံ, သံကိလေသော, ဘေဒေါတိ အယံ ဝိဓိ ဝေဒိတမ္ဟောတိ ဝုတ္တံ။

[ဃ-ဝါက္ယကို၍] (၁) နနု "ဟိသတိတိ သရဏာ"န္တိ သာမညေန ဝစနတ္ထော ကတော။(တနည်း) နနု "ဟိသတိတိ သရဏာ"န္တိ သာမညေန ဝစနတ္ထသ ဝုတ္တတ္တာ ကုသလစိတ္တုပ္ပါဒေါပိ သရဏံ နာမ သိယာ။ (၂) အထ ကသ္မာ ရတနယတ္ထယသောတေတံ အဓိဝစနန္တိ ဝုတ္တံ။ (၃) နနု သရဏာန္တိ ပဒံ ဂုဠ္ဠိ ပဒံ ဟောတိ။ (၄) တသ္မာ ရတနယတ္ထယသောတေတံ အဓိဝစနန္တိ ဝုတ္တံ။

➢ ❸ ။ ပသိဒ္ဓံ ဝစနန္တိ **အဓိဝစနံ**။ (၃) ပသိဒ္ဓဘောဂုဏ်၏ သရဏသဒ္ဒါနှင့် ဂုဏ် ဂုဏော အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) သရဏသဒ္ဒါသည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) ပသိဒ္ဓဝစနံ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

(တနည်း) ယထာဘုစ္ဆံ ဂုဏံ အဓိကိစ္စ ပဝတ္တံ ဝစနန္တိ **အဓိဝစနံ**။ (၃) မဘောက်မပြန်သော ဂုဏ်ကို စွဲ၍ဖြစ်ခြင်းဟူသော အကြောင်း၏ သရဏသဒ္ဒါနှင့် အကြောင်း အကျိုး အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟေတု။ (ကြွင်းတူ)

ပရိကိလိဿနံ **ပရိကိလေသော**။ ဒုဂ္ဂတိယံ ကိလေသော **ဒုဂ္ဂတိပရိကိလေသော**။

➢ ❹ ။ **ဟနန္တိ**-ကို ဟန္တ္ဗတ္တာ/ **ဒိနာစသေတိ**-ကို ဝိနာသေန္တတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= ရတနတ္တယဿ-ဟု သမ္မန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်) **သရဏဂတာနံ**-ကို သရဏဂတတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= သရဏန္တိ ဂတာနံ ယေသံကေသဉ္စိ သတ္တာနံ-ဟု သမ္မန်ခံ။(တို့၏/တို့သည် စပ်)

http://www.dhammadownload.com

➢ ၆ ။ (ခ) ၌ ဟိ'သတိ-ဖြင့် သရဏ-၌ သရ-ဓာတ်သည် အောက်မေ့ခြင်း=သတျတ္ထ, သွားခြင်း=ဂတျတ္ထကို မဟော၊ ဤ၌ ညွှန်းဆဲနိပ်စက်ခြင်း=ဟိ'သနတ္ထကို ဟောသည်ကိုငင်း(ဒု-ဓာတွတ္ထ) ယုပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓနအနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သရတိ ဟိ'သတီတိ သရဏံ ဟု. ကတ္တုသာဓန ပြုရမည်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဂ) ၌ **ဟနတိ ဝိနာသေတိ**-ဖြင့် ဟိ'သတိ-၌ ဟိ'သဓာတ်၏ ဟနန အနက်ဟောသည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဓာတွတ္ထ) ဟိ'သန, ဟနနဟူသည် ဤနေရာ၌ သတ္တဝါတို့ကို ညှဉ်းဆဲသကဲ့သို့ကား မဟုတ်၊ ဘယ စသည်ကို ပယ်ဖျောက်ဖျက်ဆီးခြင်း, ပျက်စီးစေခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဘယံ သန္တာသံ ဒုက္ခံ ဒုဂ္ဂတိပရိကိလေသံ-ဖြင့် ဟနတိ ဝိနာသေတိ-၌ ပယ်ဖျောက် ဖျက်ဆီး၏ဟူသည် ဘယ, သန္တာသ စသည်ကို ပယ်ဖျောက်ဖျက်ဆီးခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။(ဘာဝတ္ထ)

သရဏဂတာနံ-ဖြင့် ဘယ စသည်ကို ပယ်ဖျောက်ဖျက်ဆီး၏ဟူသည် ရတနာသုံးပါးကို ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်သူတို့၏ ဘယ စသည်ကို ပယ်ဖျောက်ဖျက်ဆီး၏ဟု သိစေပါသည်။(ဘာဝတ္ထ)

တေနေဝ သရဏဂမနေန-ဖြင့် ရတနာသုံးပါးကို ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်ခြင်းဟူသော အကြောင်းဖြင့် သာ (ဝါ) အကြောင်းကြောင့်သာလျှင် ပယ်ဖျောက်ဖျက်ဆီးခြင်းဖြစ်၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဃ) ဖြင့် သရဏ-အရ ကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကို မယူရ၊ ရတနတ္တယကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သရုပ်ကြား အာဘေယျတ္ထ)

➢ ၈ ။ **(ဂ) ဝါကျ၌ သံကိလေသကို ယူသကဲ့သို့ ဓဝါဒါနကို သီးခြား မယူခြင်း အဓိကြောင်း** ။ ။ သံကိလေသကို ယူလိုက်လျှင် ဝေါဒါနကိုလည်း ယူအပ်ပြီးဖြစ်သောကြောင့် (ဂ) ဝါကျ၌ ဝေါဒါနကို သီခြားမယူခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ မှန်၏။ အညာဏ-စသော အကြင်အကြောင်းတို့သည် သံကိလေသ၏ အကြောင်းများဖြစ်ကြ၏၊ ထိုအကြောင်းတို့ကို အချင်းခပ်သိမ်းဖြစ်စေခြင်း, ဖြစ်ပြန်လျှင် ပယ်ခြင်းအားဖြင့် သရဏဂုဏ်၏ စင်ကြယ်မှု ဝေါဒါန ဖြစ်သည်။

ဘယံ, သန္တာသံ, ဒုက္ခံ သဲ့ုပဒ်ဘို့၏ အဓဋ္ဌ ။ ။ **ဘယ**-အရ ဝဋ္ဋဘေးကို ယူရပါသည်။ **သန္တာသ**-အရ စိတ္တကြောသ=စိတ်၏ ထိတ်လန့်ခြင်းကို ယူရပါသည်။ **ဒုက္ခ**-အရ ကာယိကဒုက္ခကို ယူရပါသည်။ ဤသို့ ထူးပါသည်။

(ဂ) ဝါကျ၌ ဧယာစ သရဏံ ဂစ္ဆတိ-ဟူ ကတ္တားပါ၌ ထည့်ဆို့ခြင်းအဓိကြောင်း ကိုးကွယ်တတ်သူ ကတ္တား မရှိလျှင် သရဏဂုဏ်၏လည်း မဖြစ်နိုင်သောကြောင့်-- တည်း။

ဝါကျ (၁၃၄) [၆၂၀၆။] (ဘာဒီ၊တ၊၂၃၄)

(က) အထ ဝါ ဟိတော ပဝတ္တေနေန အဟိတာစ နိဝတ္တေနေန သတ္တာနံ ဘယံ ဟိ'သတိ ဟုဒ္ဒါ, ဘဝကန္တာရာ ဥတ္တာရဏေန, အသာသဒါနေနစ ဓမ္မော၊ အပ္ပကာနမ်ိ ကာရာနံ ဝိပုလဖလပဋိလာဘကရဏေန သံဟေတာ။

http://www.dhammadownload.com

(ခ) တသ္မာ ကုမိနာဝိ ပရိယာယေန ရတနတ္တယံ သရဏံ။

(ဂ) တပ္ပသာဒတဝ္ဂရုတာဟိ ဝိဟာတကိလေသောဂပ္ပရာယဏာတာကာရပ္ပဝတ္တော စိတ္တုပ္ပါဒေါ သရဏဂမနံ။ (ဃ) တံသမင်္ဂီသဒ္ဒတ္တာ သရဏံ ဂစ္ဆတီ။ (င) ဝုတ္တပ္ပကာရေန စိတ္တုပ္ပါဒေန တောနိ မေ တိကိ ရတနာနိ သရဏံ. တောနိ ပရာယဏန္တိ ဇဝံ ဥပေတိတိ အတ္ထော။

(စ) ဇဝံ တာဝ သရဏံ, သရဏဂမနံ, ယောစ သရဏံ ဂစ္ဆတိ၊ ကုဒံ တယံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

➢ ❶ ။ (က) သို့/ **အနုသဒ္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (ရှေး) ဝါကျတို့ဖြင့် ဟိသနတ္ထ၏ အစွမ်းဖြင့် အဝိသေသအားဖြင့် သရဏသဒ္ဒါ၏အနက်ကို ဖွင့်ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဟိသနတ္ထ၏ အစွမ်းဖြင့်ပင် ဝိသေသ အားဖြင့် ဖွင့်ပြလိုသော ဆရာသည် (က) မိန့်။

(ဂ) သို့/ **အနုသဒ္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (က+ခ) တို့ဖြင့် သရဏ၏ အနက်ကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ သရဏဂမန၏ အနက်ကို ပြလိုသော ဆရာသည် (ဂ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် သရဏ သရဏဂမန–စသော အစီအရင်၏ အဓိပ္ပါယ်နှင့် သရုပ်များကို ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ယောစ သရဏံ ဂစ္ဆာမိဟူ၍ စီရင်ထားခဲ့သော ပုဂ္ဂိုလ်ကတ္တားကို ဖွင့်ပြ သင့်သည် မဟုတ်ပါဟေး။ ကတ္တား အစီအရင်၏ အဖွင့်ကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်

(င) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဃ) ဖြင့် ရတနာသုံးပါးကို ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်သော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်သော စိတ္တုပ္ပါဒ်နှင့်ပြည့်စုံသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် ကိုးကွယ်ခြင်းသို့ရောက်သည် မည်သောဟု ဆို၏။ ရတနာ သုံးပါးကို ညွှဉ်းပန်းနှိပ်စက်ရန်အတွက် ကပ်ရောက်လာသူများသည်လည်း ကိုးကွယ်ခြင်းသို့ ရောက်သောသူ မည်ကောင်းပါသလော။ သရဏံ ဂစ္ဆတိ–ဟူသောပုဒ်၏ အနက် အဓိပ္ပါယ်ကား အဘယ်ပါနည်း။ သရဏံ ဂစ္ဆတိ–ဟူသောပုဒ်၏ အနက် အဓိပ္ပါယ်ကို မပြဆိုချေသော် ဆရာ့အား အတိဗျာပိတဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

(စ) သို့/ **အနုသဒ္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (က+ခ+ဃ+င) တို့ဖြင့် သရဏ သရဏဂမန ယောစ သရဏံ ဂစ္ဆာမိပုဒ်တို့၏ အဖွင့်သဲ့ဝဏ္ဏနာများကို ဖွင့်ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်းအဖွင့်တို့၏ မဟာနိဒ်ုံးအနေဖြင့် အကျဉ်းချုံး၍ နိဒ်ုံးအုပ်ပြလိုသော ဆရာသည် (စ) မိန့်။

➢ ❷ ။ သရဏန္တိ ဂစ္ဆတိ တောနာတိ သရဏဂမနံ။ ဂစ္ဆတိ တောနာတိ ဂမနံ။

သရဏန္တိ ဂမနန္တိ **သရဏဂမနံ**။ (၃) သရဏန္တိ–အရ ကိုးကွယ်ခြင်းဟူ၍ ဖြစ်သော စိတ္တုပ္ပါဒ်နှင့် ဂမန–အရ ကိုးကွယ်ခြင်းသို့ ရောက်သော စိတ္တုပ္ပါဒ်၏ အဘေဒ+ဘေဒ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။ (၃) ရတနာသုံးပါးကို ကိုးကွယ်ခြင်းဟူ၍ ရောက်ကြောင်း စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဝစနီယ။ (၆) တပ္ပရာယဏတာကာရပ္ပဝတ္တ–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

➢ ❸ ။ **တပ္ပရာယဏတာ**–၌ တာသမ္ဗန်ကား တပ္ပရာယဏသ ကဿစိ သတ္တဿ ဖြစ်ပါသည်။ (၏/သည် စပ်)

➢ ❹ ။ (ဂ) ဖြင့် ကပ်ရောက်၏ဟူသည် တပ္ပသာဒတဝ္ဂရုတာ–တို့ဖြင့် ကိလေသာကို ပယ်ထားပြီးသော ရတနသုံးပါးကို မှီခိုအားထားရာဟူသော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော ကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်

http://www.dhammadownload.com

ဖြင့် ရတနာသုံးပါးကို ကြည်ညိုလေးစားသော ကုသိုလ်စိတ္တဇပ္ပါဒါဖြင့် ကပ်ရောက်ခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) ဆည်းကပ်၏ဟူသည် ဤရတနာသုံးပါးတို့သည် ငါ၏ ကိုးကွယ်ရာ မှီခို အားထားရာပါတည်းဟူသော ဆန္ဒဖြင့် ရတနာသုံးပါးကို ဆည်းကပ်ခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) သရဏံ ဂစ္ဆာမိ-၌ သရဏ-သဒ္ဒါသည် သတ္တမ္ထ ပဝတ္တနတ္ထ စသည်ကို မဟော၊ ပရာယနတ္ထကို ဟောသည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(နာမလိင်္ဂတ္ထ) ဂစ္ဆတိ၌ ဂမုဓာတ်သည် ပဝတ္တနတ္ထ ဗုဒ္ဓနတ္ထ စသည်ကို မဟော၊ ဥပဂမနတ္ထ=ကပ်ရောက်ခြင်းအနက်ကို ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဓာတ္ထတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဝါကျ (၁၃၅) [၆၊၂၀၇။] (ဘာဋီ၊တ၊၂၄၄)

(က) သော ပနေသ ဉာတိဘာယာစရိယဒက္ခိဏေယျဝသေန စတုဗ္ဗိဓော ဟောတိ။

(ခ) တတ္ထ ဒက္ခိဏေယျပဏိပါတေန သရဏဂမနံ ဟောတိ၊ နာ ဣတရေဟိ။

(ဂ) သေဋ္ဌဝသေနေဝ ဟိ သရဏံ ဂဏှာတိ၊ သေဋ္ဌဝသေန စ ဘိဇ္ဇတိ။

➤ ❶ ။ **(ခ) ဆဋ္ဌီ/ ပဉ္စမ္ယတ္ထေသာဘေဒဂ ဓောဓနာ** ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် ပဏိပါတ-သည် ဉာတိပဏိပါတ စသည်ဖြင့် လေးပါးအပြားရှိသော်ဟု ဆို၏။ ထိုလေးပါးတို့တွင် ဒက္ခိဏေယျပဏိပါတ-မှတပါး ကျန်ပဏိပါတ သုံးပါးတို့ဖြင့် သရဏံဂုံ ဖြစ်ပါသလော။ မည်သည့် ပဏိပါတဖြင့် သရဏံဂုံဖြစ်ပါသနည်း။ သရဏံဂုံဖြစ်သော ပဏိပါတနှင့် သရဏံဂုံ မဖြစ်သော ပဏိပါတတို့ကို ခွဲခြားမပြသော်ဝဲ ဆရာ့အား သခ်ေပ+ဝိတ္ထာရဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်-(ခ) မိန့်။

(ဂ) ဆဋ္ဌီ/ အနုသေဓန္တ ။ ။ ဤသို့ (ခ) ဖြင့် ဒက္ခိဏေယျပဏိပါတအားဖြင့် သရဏံဂုံဖြစ်၍ အခြားသုံးပါးတို့ဖြင့် သရဏံဂုံ မဖြစ်သည်ကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်းဆိုအပ်ပြီးသော အနက်ကိုပင် မြစေ ပြီးဆုံးခြင်းငှာ (ဂ) ဝါကျကိုမိန့်။

➤ ❷ ။ **[က+ခ+ဂ ဝါကျတို့ကို၌]** (၁) နနု သော ဧသ ဉာတိဘာယာစရိယဒက္ခိဏေယျဝသေန စတုဗ္ဗိဓော ဟောတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ ဒက္ခိဏေယျပဏိပါတေန သရဏဂမနံ ဟောတိ၊ နာ ဣတရေဟိ။

(၃) သေဋ္ဌဝသေနေဝ သရဏံ ဂဏှာတိ၊ သေဋ္ဌဝသေန စ ဘိဇ္ဇတိ။

(၄) တသ္မာ ဒက္ခိဏေယျပဏိပါတေန သရဏဂမနံ ဟောတိ၊ နာ ဣတရေဟိ။

သော တေန ဖရဏံ ဝုစ္စမာနောပိ ဗဇ္ဈမာနောပိ ဝဓိယမာနောပိ သဗ္ဗံ တိတိက္ခတိ။ တိတိက္ခာ ကာရကာဒိဿ သော ကာမဋ္ဌန္ဒေါ ဟောတိ။ (၆၊၁၉၁)

(၁) နနု တေန ဖရဏံ ဝုစ္စမာနော ဗဇ္ဈမာနော ဝဓိယမာနော ဟောတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ သော သဗ္ဗံ တိတိက္ခတိ။ (၃) နနု တိတိက္ခာကာရဏံ အဿ သော ကာမဋ္ဌန္ဒေါ ဟောတိ။ (၄) တသ္မာ သော သဗ္ဗံ တိတိက္ခတိ။

➤ ❸ ။ **ဝဓိယတိတိ ဝဓိယမာဓနာ**။ (၃)ညဉ်းဆဲခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝဓနဟေတု မည်၏။ (၅) ညဉ်းဆဲအပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ဒြဗ်သည် ဝဓနီယ မည်၏။ (၆) ဟညမာနော, ဟနိယမာနော-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝဓနီယတ္ထ မည်၏။

စတ္တာရော ဝိဓာ ပကာရာ ယဿာတိ **စတုဗ္ဗိဓော**။ (၃) ဆေးပါးကုန်သော အပြားတို့၏ ပဏိပါတနှင့်

http://www.dhammadownload.com

သန္ဓိဘ် သန္ဓေယျ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည်. ဝစနဟေတု။ (၅) ပဏ်ပါတဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) စတုဝိဓ, စတုဘေဒ–စသော။

➢ ❺ ။ **ဇုဇ္ဈမာနနာ**–ကို ဝုစ္စမာနတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင် တဿ(ပုဂ္ဂလဿ) ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (၏/ကို စပ်) **စတုဒ္ဒီဓေဘာ**–ကို စတုဒ္ဒီဓတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= တဿ တေဿ ပဏ်ပါတဿ ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။(၏/သည် စပ်)

➢ ❻ ❻ ။ **အဘိက္ကန္တံ ဘော ဂေါတမ** ။ ။ အဋ္ဌကထာ ပထမနည်းအရ "အဘိက္ကန္တံ ဘော ဂေါတမ"ဟု မေ့ဒေသနာကို ချီးမွမ်းကြည်ညိုသော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော သဒ္ဒါ ပီတိ ပြဋ္ဌန်းသော စိတ္တဘျုဒါဒ်သည် မမ္ဘရတိဌာယီဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ိရရသ မည်၏။ တရားဒေသနာတော်သည် အာရမ္ဘဏ ဝိဘာဝ မည်၏။ တရားတော်၏ အာဒိကလျာဏ–စသော ဂုဏ်သည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ မည်၏။ သရဏဂုံတည်ခြင်း–စသော အကျိုးတရား အဆက်ဆက်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

သရဏာဂမန–အရ ။ ။ (၁) သဒ္ဒါ ပညာ စသည်ပြဋ္ဌန်းသော ကုသိုလ်စိတ္တဘျုဒါဒ်ကိုယူ၍ ထို သည် ဓမ္မရတိဌာယီဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ိရရသ။ (၂) သရဏဂုံသုံးပါးသည် အာရမ္ဘဏဝိဘာဝ။ (၃) ဘယ, သန္တာသ ဒုက္ခစသည်ကို ဗျက်ဆိုးနိုင်ခြင်းသည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။ (၄) သရဏဂုံတည်ခြင်း, မင်္ဂဖိုလ်တရား ကို သိခြင်းစသော အကျိုးတရားများသည် အနုဘာဝ မည်၏။

ပါဌ (သဒ္ဒါ) [၆၊၂၀၇။] (ဘာဋီ၊တ၊၂၄၆)

(က) **စဝံဂဟိတသရဏာသဒဉပါသကာသဝါဉပါသိကာဃဝါအညတိတ္ထိယေသုပဗ္ဗဇိတဂ္ဂိ ဉာတိ ""ဉာတကော မေ အယ""န္တိ ဝန္ဓတော သရဏာဂမန် န ဘိဇ္ဇတိ။**

(ခ) **ပဂေဝ အပဗ္ဗဇိတံ။** (ဂ) **တထာရာဇာန် ဘယဝသေန ဝန္ဓတော။**

(ဃ) **သော ဟိ ရဋ္ဌပူဇိတတ္တာ အဝန္ဒိယမာနော အနတ္ထဂ္ဂိ ကရေယျာတိ။**

(င) **တထာ ယံကိဉ္စိ သိပ္ပံ သိက္ခာပကံ တိတ္ထိယဂ္ဂိ ""အာစရိဓေယော မေ အယ""န္တိ ဝန္ဓတောဝိ န ဘိဇ္ဇတိ။** (စ) **စဝံ သရဏာဂမနပ္ပဘေဒေါ ဝေဒိတဗ္ဗော။**

➢ ❼ ။ **[အဋ္ဌဝသာလိင်္ဂဝဘဋ္ဌိဝိမရိဇာဒဓမာ–ဟူစသော မရိဘာသာနှင့် အညီ]**

(က) စဝံ၊ဤသို့။(ဝါ)ဤ အဂ္ဂဒကို့ကောယျ၏အဖြစ်ဖြင့်။ဂဟိတသရဏာသ၊ယူအပ်ပြီးသော သရဏဂုံ ရှိသော။ဥပါသကာသ ဝါဥပါသကာ၏သော်ငင်း။(ဝါ)ဥပါသကာသည်သော်ငင်း။စဝံ၊ဤသို့။(ဝါ) ဖြင့်။ဂဟိတ သရဏာယ၊ယူအပ်ပြီးသော သရဏဂုံရှိသော။ဥပါသိကာယဝါ၊ဥပါသိကာမ၏သော်ငင်း။(ဝါ) သည်သော် ငင်း။အညတိတ္ထိယေသု၊သာသနာတော် အယူမှ အခြားသော အယူရှိသော တိတ္ထိတို့၌။ပဗ္ဗဇိတမ်ပိ၊ရသေ့၏ အဖြစ်သို့ ကပ်ရောက်သည်လည်းဖြစ်သော။ဉာတိ၊ဆွေမျိုးကို။အယံ၊ဤရသေ့သည်။မေ၊ငါ၏။ဉာတကော၊ဆွေမျိုး တည်း။ဣတိ၊ဤသို့ နှလုံးသွင်း၍။ဝန္ဓတော၊ရှိခိုးလတ်သော်။သရဏဂမန်၊သရဏဂုံသည်။နှ ဘိဇ္ဇတိ၊မယျက်။

➢ ❽ ။ **(ခ) သဒ္ဒိ/** ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ၌ ပဗ္ဗဇိတမ်ပိ–ဟု ပိ–သဒ္ဒါကို ထည့်သွင်း၍ ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ယင်း ပဗ္ဗဇိတမ်ပိ–၌ ပိ–သဒ္ဒါသည် ဂရဟတ္ထကို ထွန်းပြသည့် ပိ–သဒ္ဒါပင် ဖြစ်ပါသလော။ အဘယ်အနက်ကို ထွန်းပြသည့် ပိ–သဒ္ဒါ ဖြစ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

အဓိပ္ပါယ်ကား- (ခ) ဖြင့် သမ္ဘာဝနတ္ထကို ထွန်းပြသည့် ဝိ-သဒ္ဒါ၏ဖြစ်၏ဟု ငါပြဆို၏ဟူလို။

(၈) သို့/ အဓိဋ္ဌာသိနဓာတုနာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ၌ တထာ သရဏဂမနံ နဘိန္ဒတိ-ဖြင့် ရှေ့နည်းအတူ သရဏံ မပျက်ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ သရဏံဂုဏ်ယူထားသော ဥပသကာ ဥပါသိကာမသည် ရှင်ဘုရင်အား ဦးညွတ်ရိုကျိုး ရှိခိုးနေသည်သာ မဟုတ်ပါလော။ အဘယ့်ကြောင့် ထို့အတူ သရဏံ မပျက်ဟု ဆိုရပါသနည်း။ (ဝိရောဓိဒေါသ-တင်) စုဒ်ကြောင့် (၈) မိန့်။

ကား- (၈) ဖြင့် ရှင်ဘုရင်အား ဦးညွတ်ရိုကျိုးရှိခိုးသော်လည်း အမြတ်၏ အစွမ်းဖြင့် ရှိခိုးနေသည် မဟုတ်၊ ကြောက်သည်၏အစွမ်းဖြင့် ရှိခိုးသောကြောင့် သရဏံ မပျက်ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို ငါဖွင့်ပြသည်သာ ဖြစ်သောကြောင့်-- ဟူလို။

(ဃ) သို့/ အနုသဓန္ဓ ။ ။ ဤသို့ (၈) ဖြင့် မင်းကိုကြောက်၍ ရှိခိုးသောသူအား သရဏံ မပျက်ဟု ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်းသို့ သရဏံ မပျက်ခြင်း၏ အကြောင်းကို ပြလိုသော ဆရာသည် (တနည်း) ယခုအခါ၌ မင်းကို ကြောက်၍ ရှိခိုးအပ် ရှိခိုးထိုက်သည်၏ အဖြစ်ကိုပင် မြဲစေလို ပြီးစေလိုသော ဆရာသည် (ဃ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ အာဇောဓါယ္ဟတ္ထ ဓဓာဓနာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (၈) ဖြင့် မင်းကိုကြောက်၍ ရှိခိုးသောသူအား သရဏံ မပျက်ဟု ပြဆို၏။ ယင်းသို့ ကြောက်၍ ရှိခိုးသော အဖြစ်ကို ပြီးစေကြောင်းဖြစ်သော ဒဠှကရဏ စကားရပ်ကို မဖွင့်ပြတော့ပြီလော။ /ဘုရင်မင်းမြတ်သည်လည်း လူ, ရှိခိုးသော တိုင်းသူ ပြည်သားလည်း လူသာဖြစ်ကြ၍ မကြောက်သင့် မကြောက်ထိုက်သည်သာ မဟုတ်ပါလော။ အဘယ့်ကြောင့် ဘုရင်မင်းမြတ်ကို ကြောက်၍ ရှိခိုးပါသနည်း။ မပြဆိုချေသော် ဆရာ့အား ကာရဏာ+ဖလ ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

(၉) သို့/ အနုသဓန္ဓ ။ ။ ဤသို့ (၈+ဃ) တို့ဖြင့် မင်းကိုကြောက်၍ ရှိခိုးရာ၌ သရဏံ မပျက်ဟု အကြောင်းယုတ္တိနှင့်တကွ ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ အတတ်ပညာသင်ပေးသော ဆရာကို တိတ္ထိအယူဝါဒရှိသူပင် ဖြစ်စေကာမူ ဆရာ-ဟူသော အမှတ်ဖြင့် ရှိခိုးသူအားလည်း သရဏံ မပျက်ဟု ပြလိုသော ဆရာသည် (၉) မိန့်။

➢ ❷ ။ **[က-ဝါက္ယကို၌]** (၁) နနု ဧဝံ ဂဟိတသရဏဿ ဥပါသကဿ ဝါ ဥပါသိကာယဝါ အညတိတ္ထိယေသု ပဗ္ဗဇိတမ္မိ ဉာတိ ဝန္ဒတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ သရဏဂမနံ နဘိန္ဒတီတိ ဝုတ္တံ။ (၃) နနု "ဉာတကော မေ အယ"န္တိ (ဉာတိဝသေန) ဝန္ဒတိ။ (၄) တသ္မာ သရဏဂမနံ နဘိန္ဒတီတိ ဝုတ္တံ။

[ဂ-ဝါက္ယကို၌] (၁) နနု ရာဇာနံ ဝန္ဒတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ တထာ(သရဏဂမနံ နဘိန္ဒတီ)တိ ဝုတ္တံ။ (၃) နနု ဘယဝသေန ဝန္ဒတိ။ (၄) တသ္မာ တထာ(သရဏဂမနံ နဘိန္ဒတီ)တိ ဝုတ္တံ။

[ဃ-ဝါက္ယကို၌] (၁) နနု ရာဇာပိ မနုဿော, ရဋ္ဌိကဇနောပိ မနုဿော ဟောတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ ဘယဝသေန ဝန္ဒတီတိ ဝုတ္တံ။ (၃) နနု သော ရဋ္ဌပူဇိတတ္တာ အဝန္ဒိယမာနော အနတ္ထမ္မိ ကရေယျ။

(၄) တသ္မာ ဘယဝသေန ဝန္ဒတီတိ ဝုတ္တံ။

[ဇ-ဝါက္ယကို၌] (၁) နနု ယံကိဉ္စိ သိပ္ပံ သိက္ခာပဒံ တိတ္ထိယမ္မိ ဝန္ဒတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ တထာ

http://www.dhammadownload.com

(သရဏဂမန် နဲ ဘိဇ္ဇတိ)တိ ဝုတ္တံ။ (၃) နနု "အာစရိယော မေ အယ္ယိကို့ (အာစရိယဝသေန) ဝန္ဒတိ။ (၄) တသ္မာ တထာ (သရဏဂမန် နဲ ဘိဇ္ဇတိ)တိ ဝုတ္တံ။

➤ ❾ ။ ရန်္ဇန်္တိ **ဧတ္ထာတိ ရဋ္ဌံ**။ (၃) တပ်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) တိုင်းနိုင်ငံဒြဗ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) ဝိဓိတံ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထမည်၏။ (တနည်း) ရဇ္ဇေ ဝသန္တိတိ **ရဋ္ဌံ**။ (၃) တိုင်းနိုင်ငံ၏ တိုင်းသူပြည်သားတို့နှင့် ဌာန ဌာနီ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်း သမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) တိုင်းသူပြည်သားများသည် ဝစနီယ။ (၆) ရဋ္ဌိက, ရဋ္ဌိကဇန။ မဂ္ဂဖလဓမ္မေ အရထိ အဓိဂစ္ဆတီတိ **အရိဓမ္မော**။ (၃) မဂ်ဖိုလ်တရားတို့ကို ရခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) မြတ်သော မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဥတ္တမ, သေဋ္ဌ-စသော။ အာဘုသော နိဟရိတွာ သံသတီတိ **အာနိသံသံ**။ ဖလတိ ဓေတေနာတိ **ဖလံ**။

အာနိသံသံ ဖလံ **အာနိသံသဖလံ**။ (၃) ချီးမွမ်းအပ်သော ဂုဏ်၏ အကျိုးဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏော အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) နိဗ္ဗာန်သည် ဝစနီယ။ (၆) အာနိသံသ ဝိပါက်-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထမည်၏။

➤ ❿ ။ **ရဋ္ဌပူဇိတဇ္ဇာ**-ဟိတ်၏ သမ္ဗန်ကား တဿ(ရညော) ဖြစ်ပါသည်။ (၏/ကို စပ်).

➤ ⓫ ။ **သရဏဂမနုပ္ပတ္တေဘေကို့ ပြရောဠာနုဖြစ်ပါလျက် သရဏာဂုံ မပျက်စီးမှုကိုပါ ထည့်သွင်း ပြဆို့ထားရခြင်းအစကြောင်း** ။ ။ ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော သရဏဂုံ အပြားကို ဝေဖန်မှုနှင့် စပ်သောအားဖြင့် သရဏဂုံ မပျက်စီးပုံကိုလည်း ပြဘို့ရန် လွယ်ကူသောကြောင့် -- တည်း။

ပါဏ္ဍု (ခဏ္ဍ) [၆၊၂၀၉။] (ဘာဋီ၊တ၊၂၅၄)

(က) **လောကိယသဒ္ဒေ သရဏဂမနသဒ္ဒေ ဒုဝိဓော ဘေဒေါ သာဝဇ္ဇော စ အနဝဇ္ဇော စ။**

(ခ) **တတ္ထ သာဝဇ္ဇော အညသတ္ထာရာဒီသု အတ္ထသန္နိယျာတနာဒီဟိ ဟောတိ၊ သော စ အနိဋ္ဌဖလော ဟောတိ။**

(ဂ) **အနဝဇ္ဇော ကာလကိရိယာယ ဟောတိ၊ သော အဝိပါကတ္တာ အဖလော။**

(ဃ) **လောကုတ္တရသ္ဒေ ပန နေဝတ္ထိ ဘေဒေါ။**

(င) **ဘဝင်္ဂရေပိ ဟိ အရိယသာဝကော အညံ သတ္ထာရံ နဥ္ဒိသတိတိ။**

➤ ⓬ ။ (င) ဟိ-ယသ္မာ၊အကြင့်ကြောင့်။ဘဝင်္ဂရေပိ၊ဘဝတပါး၌သော်မှလည်း။အရိယသာဝကော၊ အရိယာ တပည့်သည်။အညံ၊သာသနာတွင်းဆရာမှ အခြားသော ဆရာကို။(ဂါ) မြတ်စွာဘုရားမှ(အပါဒါန်) တပါးသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို။သတ္ထာရံ၊ဆရာဟူ၍။နဥ္ဒိသတိ၊မညွှန်ပြတော့။ကွတိ၊ထို့ကြောင့်။(လောကုတ္တရဿ၊ လောကုတ္တရာ သရဏဂုံ၏။ဘေဒေါ၊ပျက်ခြင်းသည်။နေဝတ္ထိ၊မရှိသည်သာ။

(တနည်း) ဟိ-သစ္စံ၊မှန်၏။ဘဝင်္ဂရေပိ (ပ) နှ ဥဒ္ဒိသတိ၊တော့။ကွတိ၊ဤသည်လျှင် အပြီးတည်း။

➤ ⓭ ။ **(ခ) သို့/ အနဝဇ္ဇန္တ** ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် လောကိယသရဏာဂုံ၏ ပျက်စီးခြင်းသည် သာဝဇ္ဇ=အပြစ်ရှိသော ပျက်စီးခြင်း, အနဝဇ္ဇ=အပြစ်မရှိသော ပျက်စီးခြင်းအားဖြင့် နှစ်ပါးရှိ၏၊ဟု ပြဆိုပြီး ၍ ယခုအခါ၌ ယင်းနှစ်မျိုးကို အသီးသီး အကျယ်ချဲ့ပြလိုသော ဆရာသည် (ခ) စသည်မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

(၈) သို့/ အနုသေစန္တ ။ ။ ဤသို့ (ခ) ဖြင့် သာဝန္တ၏ အစွမ်းဖြင့် ပျက်စီးသွားသော လောကီသရဏဂုံ၏ အဓိပ္ပါယ်နှင့်တကွ အကျိုးအပြစ်များကို အကျယ်ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ အနဝဇ္ဇ၏ အစွမ်းဖြင့် ပျက်စီးသွားသော လောကီသရဏဂုံ၏ အဓိပ္ပါယ်နှင့်တကွ အကျိုးအပြစ်များကို အကျယ်ပြလိုသော ဆရာသည် (ဂ) မိန့်။

(၈) သို့/ သာဓေဘာဂပဒ္ဓန္တာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က+ခ+ဂ) တို့ဖြင့် လောကီသရဏဂုံသည် ပျက်စီးသောဟု ဆိုတော်မူ၏။ ယင်းသို့ လောကီသရဏဂုံ ပျက်စီးသည်နည်းတူ လောကုတ္တရာသရဏဂုံသည်လည်း ပျက်စီးသေး၏ဟူ၍ပင် မှတ်ရပါမည်လော။ လောကုတ္တရာသရဏဂုံကတော့ အဘယ်သို့ မှတ်သားရပါမည်နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဈ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဈ) ဖြင့် လောကုတ္တရာသရဏဂုံသည် မပျက်စီးဟု ဆို၏။ ဘဝပြောင်းခဲ့သည်ရှိသော် လောကုတ္တရာသရဏဂုံ ပျက်စီးရာသည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ့်ကြောင့် လောကုတ္တရာသရဏဂုံသည် မပျက်စီးဟု ဆိုပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

➢ ❷ ။ [ဃ+ဝ ဝါကျဘဋ္ဌိကို၌] (၁) နနု လောကုတ္တရဿ ကာလကိရိယာဃ ဘေဒေါ ဟောတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ လောကုတ္တရဿ နေဝတ္ထိ ဘေဒေါ။ (၃) နနု ဘဝန္တရေပိ အရိယသာဝကော အညံ သတ္ထာရံ နု ဥဒ္ဒိသတိ။ (၄) တသ္မာ လောကုတ္တရဿ နေဝတ္ထိ ဘေဒေါ။

➢ ❸ ။ အတ္တာ သန္နိယျာတယတိ အပိယတိ ပရိစ္စဇိယတိ ဇေတေနာတိ **အတ္တာသန္နိယျာတနံ**။

(၃) မိမိကိုယ်ကို ကောင်းစွာအပ်နှင်းခြင်း, စွန့်ခြင်းကြောင့်သာသကတ်သည်၎င်း၊ မိမိကိုယ်၏+ကောင်းစွာ အပ်နှင်းအပ်, စွန့်အပ်ကြောင်းဖြစ်သော ဒိဋ္ဌဇုကမ္မဒြဗ်နှင့် အကြောင်း+အကျိုး၊ ကမ္မ+ကမ္မီ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည်၎င်း ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) ဒိဋ္ဌဇုကမ္မဒြဗ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) အတ္တ ပရိစ္စဇန, ဒေဟသန္နိယျာတန-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

➢ ❹ ။ (၈) ဝါကျရှိ **အဒိပါကတ္တာ**-ဟိတ်၏ သမ္ဗန်ကား တဿ(အနဝဇ္ဇဿ သရဏဂမန ဘေဒဿ) ဖြစ်ပါသည်။ (၏/သည် စပ်)

➢ ❺ ။ **ဧလောကိယသရဏဂမနံ တိဿ ဝဏ္ဏုသ္သ အညာကာသံသယမိစ္ဆာဉာကာဒိဟိ သံကိလိဿတိ**။(၌၊ ၂၀၉) ရတနာသုံးပါး၏ဂုဏ်တော်ကို လုံးဝမသိခြင်း, ထိုရတနာသုံးပါး၌ ပြင်းစွာတွေဝေခြင်းသည် **"အညာကာ"** မည်ပါသည်။

ဘုရားဟုတ်လေသလော, မဟုတ်လေသလောဟု ယုံမှားခြင်းသည် **"သံသယ"** မည်ပါသည်။

ရတနာသုံးပါး၏ အရဟံ-စသော ဂုဏ်တို့ကို ဂုဏ်တော်မဟုတ်ဟု ကြံဆခြင်းဖြင့် ဘောက်ပြန်သောအားဖြင့် ယူခြင်းသည် **"မိစ္ဆာဉာကာ"** မည်ပါသည်။

မိစ္ဆာဉာကာဒိဟိ-၌ အာဒိ၏ အာဒိဝန်ကား = ရတနာသုံးပါးကို မရိုသေခြင်း=အနာဒရ, မလေးစားခြင်း=အဂါရဝ စသည်တို့ကို ယူရပါမည်။

➢ ❶ ❻ ။ **(ခ) ဝါကျဘို့၌** ။ ။ (၁) အညသတ္ထာရ စသည်တို့၌ မိမိကိုယ်ကို အပ်နှင်းခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်ဖြစ်သော တဏှာ, မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တဖြစ်ဒိသည် ကာမရတိဌာယီဘာဝ+ကာမ

http://www.dhammadownload.com

သိင်္ဂါရရသ။ အညသတ္ထာရ စသည်သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) မိမိကိုယ်ကို အပ်နှင်းသူတို့၏ အယော နိသော မနသိကာရသည်၎င်း, အညသတ္ထာရ-စသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ထံမှ အသဒ္ဓမ္မသဝနကို နာကြားရခြင်းသည်၎ င်း ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ။ (၄) အညသတ္ထာရ စသည်တို့အား မိမိကိုယ်ကို အပ်နှင်းလိုက်သဖြင့် သရဏဂုံ ပျက် စီးမှု၏ အပြစ်ကို ရရှိခြင်း, ထိုအပြစ်ကြောင့် ပစ္စုပ္ပန် တမလွန် ဘဝများစွာတို့၌ အနိဋ္ဌဖလတို့ကိုသာ ခံစားရခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဝိဂြဟ (သဒ္ဒ) [၌၂၁၀။] (ဘာဋီ၊တ၊၂၆၂)

(က) **အဇ္ဈတ္တဓဒ္ဓေတိ ဇတ္ထာယံ အဂ္ဂသဒ္ဒေါ အာဒိ ဇကာဠိ ကောဋ္ဌာသ သေဌ္ဌေသု ဒိဿတိ။**

(ခ) **ကုဇ ပနာယံ အာဒိမှိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊**

(ဂ) **တသ္မာ အဇ္ဈအဂ္ဂေတိ အဇ္ဈတ် အာဒိ ကတွာတိ ဇဝဓမတ္ထတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။**

(ဃ) **အဇ္ဈတ္တိန္တိ အဇ္ဈတ္တာဝံ။** (င) **အဇ္ဈဓဒ္ဓေတိ ဝါ ပါဌော။**

(စ) **ဒကာရော ပဒသန္ဓိကရော။** (ဆ) **အဇ္ဈ အဂ္ဂံ ကတွာတိ အတ္ထော။**

➢ ❶ ။ **(ခ) ဆဋ္ဌီ/** ဆရာ-သည် (က) ဖြင့် အဂ္ဂ-သဒ္ဒါသည် အာဒိ, ကောဋ္ဌိ, ကောဋ္ဌာသ, သေဋ္ဌ အနက်တို့၌ ထင်၏ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ထိုသို့ဆိုသော် ဤ၌ အနက် လေးပါးကိုပင် အလိုရှိအပ်ပါ သလော။ အဘယ်အနက်ကို အလိုရှိအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဃ) ဆဋ္ဌီ/ အနုသဒ္ဓန္တ ။ ။ ဤသို့ (ဂ)ဖြင့် အဇ္ဈတ္တဂ္ဂေ၌ အဇ္ဈတ်+အဂ္ဂေ-ဟု ပုဒ်ဖြတ်၍ အဂ္ဂေ-၌ ဧ-ကား ဒုတိယာဧကဝုစ် အံဝိဘတ်၏ ကာရိယ။ (တစ်နည်း) အဂ္ဂေ-ကား ဝစနဝိပလ္လာသ၊ ကတွာဟူသော ပါဌသေသထည့်၍ စာစပ်ရမည်ဟု ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ အဇ္ဈတ်-၌ တာ-ပစ္စည်းကား ဘောအနက်၌ ဖြစ် ၏ဟု ပြလိုသောဆရာသည် (ဃ) မိန့်။

(င) ဆဋ္ဌီ/ အနုသဒ္ဓန္တ ။ ။ ဤသို့ (က+ခ+ဂ+ဃ) တို့ဖြင့် ပဌမကွန္ဒရာဖြင့် တွေ့မြင်အပ်သော ပါဠိအားလျော်စွာ အနက်ကိုဖွင့်ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ တတိယကွန္ဒရာဖြင့် တွေ့မြင်အပ်သော ပါဠိအားလျော် စွာ အနက်ကိုပြတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (င) မိန့်။

(စ) ဆဋ္ဌီ/ ဆရာ-သည် (ဂ) ဖြင့် အဇ္ဈဒ္ဂေ-ဟုလည်း ပါဠိရှိကြောင်း ပြဆိုတော်မူ၏။ ယင်း၌ ဒ-သည် အာဒေသ ဒ-ပင်ဖြစ်ပါသလော။ မည်သည့် ဒ-ဖြစ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။

ကား (စ) ဖြင့် အဇ္ဈဒ္ဂေ-၌ ဒ-သည် ပုဒ်စပ်မှုကို ပြထားသော အာဂမ ဒ-ဖြစ်၏ဟု ငါပြဆိုပါ၏ဟူလို။

➢ ❷ ။ **[က+ဇ ဝါကျဇ္ဈိဋ္ဌိဒ္ဓ]** (၁) နန္ အဂ္ဂသဒ္ဒေါ အာဒိ ကောဋ္ဌိ ကောဋ္ဌာသ သေဋ္ဌေသု ဒိဿတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ ကုဇ ပနာယံ အာဒိမှိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ (၃) နန္ တဒတ္ထာ နံ သမ္ဘဝန္တိ။

(၄) တသ္မာ ကုဇ ပနာယံ အာဒိမှိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

➢ ❸။ ကုမသ္မိံ ကာလေ, ကုမသ္မိံ ဒိဝသေ ဝါ **အဇ္ဈ**။ (ကုမပုဒ်+ဇုပစ္စည်း+ အဗျယတဒ္ဓိတ်) အဇ္ဈ ဘာဝေါ **အဇ္ဈတ္တ**ာ။ (တံ အဇ္ဈတ်) (၃) ယနေ့ဟုဆိုအပ်သော (အဇာတသတ်မင်း၏ သရဏဂုံ ဆောက်တည်ရာ) အချိန်ကာလ၏ သရဏဂုံဆောက်တည်ခြင်းကြိယာနှင့် ကာလ+ကာလဝန္တ၊ ဂုဏေး+ဂုဏ် အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) ယနေ့၏ အဖြစ်ဟုဆိုအပ်သော

http://www.dhammadownload.com

သရဏဂုဏ်ကို ဆောက်တည်ခြင်း ကြိယာဖြစ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) အဇ္ဈောဝ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

* ဒ ဧဝ ကာရော **ဧကာဓရော**။ ဒ ကွတိ ကာရော **ဧကာဓရော**။

ပဒါနံ သန္ဓိ **ပဒသန္ဓိ**။ ပဒသန္ဓိံ ကရောတီတိ **ပဒသန္ဓိကရော**။

➤ ❺ ။ **ပဒသန္ဓိကရော**-ကို ပဒသန္ဓိကရတ္ထာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင် ဒကာရသ-ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်)

➤ ❻ ။ **(က)** ဖြင့် အဂ္ဂ-သဒ္ဒါသည် သဒ္ဒန္တရိုက်ကို မငဲ့သော သာမညသဒ္ဒါဖြစ်သော် ယင်း ကောဋ္ဌာသ-စသော အနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ)

(ခ) ဖြင့် အဇ္ဈတ္တေ-၌ အဂ္ဂါ-သဒ္ဒါ အာဒိအနက်ဟောဟု သိစေသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ)

(ဂ) ၌ အဇ္ဈတ် အာဒိ ကတွာ-ဖြင့် အဇ္ဈတ္တေ-ကို အဇ္ဈတ်+အဂ္ဂေ-ဟု ပဒဏ္ဍ ပြုရမည်၏ အဖြစ်ကို ၎င်း (သန္ဓိလိင်္ဂပဒ) အဂ္ဂ-သဒ္ဒါ ကောဋ္ဌာသ-စသောအနက်ကို မဟော၊ အာဒိ အနက်ဟောသည်၏ အဖြစ်ကိုလည်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) အဂ္ဂေ-၌ ဧ-သည် ဒုတိယာဧကဝုစ်-အိဝိဘတ်၏ ကာရိယ၏ အဖြစ်ကိုလည်း (ဝိဘတ္တိပဒ) |တစ်နည်း| အင်္ဂ-ဟူသော် ဒုတိယာ ဧကဝုစ်ကို အဂ္ဂေ-ဟု ဒုတိယာ ဗဟုဝုစ်ပြန်သော ဝစနဝိပလ္လာသ၏ အဖြစ်ကိုလည်း (ဘာဝတ္ထ) |တစ်နည်း| အဂ္ဂေ-၌ အံ-ဝိဘတ်ကို သို့ဝိဘတ်အဖြစ် ပြန်ထားသော ဝိဘတ္တိဝိပလ္လာသ၏ အဖြစ်ကိုလည်း (ဘာဝတ္ထ) အဇ္ဈတ္တေ-ပုဒ်ကို ကတွာ-ဟူသော ပါဠိသေသ ထည့်၍ စာစပ်ရမည်ကိုလည်း (သမ္ဗန္ဓ (ဝါ) ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဃ) ၌ အဇ္ဈောဝံ-ဖြင့် အဇ္ဈတ်-၌ တာပစ္စည်းသည် ဒေဝတာ-စသည်၌ကဲ့သို့ သွတ္ထတ္ထ၌ မသက်၊ ဘာဝတ္ထ၌တ်၌ သက်သည်ကိုလည်း (ပစ္စယတ္ထ) အဇ္ဈ ဘာဝေါ အဇ္ဈတာ-ဟု ဘာဝတ္ထ၌တ်ပြုရမည် အဖြစ်ကိုလည်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဇ) ဖြင့် အဇ္ဈဒဂ္ဂေ-၌ ဒ-သည် အာဂုံလာထားသော ဒ-၏ အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဆ) ဖြင့် အဇ္ဈ-သဒ္ဒါ၏ နိပါတ်ပုဒ်၏ အဖြစ်ကိုလည်း (နိပါတလိင်္ဂပဒ) အဂ္ဂေ-၌ ဧ-၏ အံဝိဘတ်၏ ကာရိယ၏ အဖြစ်ကိုလည်း (ဝိဘတ္တိပဒ) (ဝါ) ဧကဝုစ်ကို ဗဟုဝုစ်ပြန်သော ဝစနဝိပလ္လာသ၏ အဖြစ်ကိုလည်း (ဘာဝတ္ထ) အဇ္ဈ ဒဂ္ဂေ-ပုဒ်ကို ကတွာ-ဟူသော ပါဠိသေသထည့်၍ စာစပ်ရမည်ကိုလည်း (သမ္ဗန္ဓ (ဝါ) ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ❼ ။ **ဥပါသကာရတနာ/ဥပါသကာ မဇ္ဈမာကြော/ဥပါသကာ ပုဏ္ဏဓိက်ကြော၏ အဓိပ္ပာယ်** ။ ။ (၁) သဒ္ဒါ ဟောတိ=သဒ္ဒါတရား ရှိခြင်း၊ (၂) သီလဝါ ဟောတိ=သီလရှိခြင်း၊ (၃) နံ ကောဟူဟလမင်္ဂလံကော ဟောတိ=ကောဟူဟလမင်္ဂလာ မရှိခြင်း (ဝါ) အထူးအဆန်းဖြစ်သော ဒိဋ္ဌ သုတ မုတကို မင်္ဂလာဟု အယူမရှိခြင်း၊ (၄) ကမ္မံ ပစ္စေတိ, နော မင်္ဂလံ=ကံကို ယုံကြည်၏၊ မင်္ဂလာကို မယုံကြည်၊ (၅) နံ ကွတော ဗဟိဒ္ဓါ ဒက္ခိဏောယျံ ဂဝေသတိ, ကွစစ ပုဗ္ဗကာရံ ကရောတိ=ဤသမ္ဗဉ္ဇသာသနာမှ အပဋ္ဌ အလျှုခံထိုက်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကို မရှာမှီးရုံသာမက ဤသာသနာတော်၌ ရှေးဦးစွာ ပြုအပ်သော ဒါန မာနန-စသောအမှုကို ပြုခြင်း-တို့ ဖြစ်ပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

ဝိကျ (သဒ္ဒ) [၆၊၂၁၀။] (ဘာဋီ၊တ၊၂၆၄)

(က) မါဏဝေဘဿိပါဂေါဟိဥပေတံ။

(ခ) ယာဝမေဇိဝိတံ ပဝတ္တတိ၊ တာဝဥပေတံ

(ဂ) အနည်သတ္တုကံ်တီဟိသရဏဂမနေဟိသရဏံဂတံဥပါသကံ်ကဝိ်ယကာရကံ်မံဘဂဝါ ဓာရေတုဇာနာတု။

(ဃ) အဟဉ်သစေပိ မေတိဓေနာနအသိနာ သီသံ ဆိန္နေယျ။ နေဝ ဗုဒ္ဓံ နဗုဒ္ဓါတိ ဝါ ဓမ္မံ ""နဓမ္မော""တိ ဝါ, သံဃံ ""နသံဃော""တိ ဝါ ဝဒေယျန္တိ။

➤ ❸ ။ **(ဂ)** အနည်သတ္တုကံ်=ရတနာတို့၏ သုံးပါးတို့၏အပေါင်းမှ တစ်ပါးသော ကိုးကွယ်ရာ ဖြစ်သော ဆရာမရှိသော။တီဟိသုံးပါးကုန်သော။သရဏဂမနေဟိ၊သရဏဂုံတို့ဖြင့် ။သရဏံ၊ကိုးကွယ်ရာဟူ၍။ဂတံ၊ဆည်းကပ်တတ်သော။ဥပါသကံ၊ဥပါသကာဟူ၍။ကဝိယကာရကံ်၊ကဝိယကာရကဟူ၍။မံ၊ဒကာတော်ကို။ဘဂဝါ၊သည်။ဓာရေတု၊စိတ်၌ ဆောင်တော်မူပါ။ဇာနာတု၊သိတော်မူပါ။

(ဃ) ဟိ၊မှန်၏။(တနည်း) ကသ္မာ၊အဘယ့်ကြောင့်။ဓာရေတု၊စိတ်၌ ဆောင်တော်မူရာပါသနည်း။ ဟိ–ယသ္မာ၊အကြောင့်ကြောင့်။အဟံ၊ဒကာတော်သည်။မေ၊ဒကာတော်၏။တိဓိဏေန၊ထက်လွန်စွာသော။အသိနာ၊ သန်လျက်ဖြင့်။သီသံ၊ဦးခေါင်းကို။သစေပိ ဆိန္နေယျ၊အကယ်မူလည်း ဖြတ်စေဦးတော့။(၈၀ သတိပိ၊ဤသို့ ဖြတ်ပါသော်လည်း) ဗုဒ္ဓံ၊ဘုရားကို။နဗုဒ္ဓါ၊ဘုရားမဟုတ်။ဣတိ ဝါ၊ဤသို့ငင်း။ဓမ္မံ၊ကို။နဓမ္မော၊တရားမဟုတ်။ ဣတိ ဝါ၊ငင်း။သံဃံ၊ကို။နသံဃော၊သံဃာ မဟုတ်။ဣတိ ဝါ၊ငင်း။နေဝဒေယျ၊မပြောရာတော့ပါ။ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။(ဓာရေတု၊စိတ်၌ ဆောင်တော်မူပါ။)

➤ ❹ ။**(ခ) သဒ္ဒိ/ အန္ဒသဒ္ဒန္ဓ** ။ ။ ဤသို့ (က)ဖြင့် ပါဏုပေတံပုဒ်ကို ပါဏောဟိ ဥပေတံ ပါဏုပေတံ–ဟု တတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ်ပြုရမည့်အဖြစ်ကို ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်း ပါဏုပေတံ–ပါဠိဖြင့် အဇာတသတ်မင်း ဆောက်တည်အပ်သော သရဏဂုံ၏ အာပါဏကောဋိကသရဏဂုံ၏ အဖြစ်ကို ပြတော်မူလိုသော ဆရာသည် (ခ) မိန့်။

(တစ်နည်း) ဤသို့ (က)ဖြင့် ပါဏုပေတံပုဒ်၏ ဝစနတ္ထကိုပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ အဓိပ္ပါယတ္ထကို ပြလိုသော ဆရာသည် (ခ) မိန့်။

(ဂ) သဒ္ဒိ/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က+ခ) တို့ဖြင့် ပါဏုပေတံပုဒ်၏ အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာကို ပြဆိုတော်မူ၏။ ပါဏုပေတံပုဒ်၏ အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာသာ ရှိပါသလော။ သရဏဂတံပုဒ်၏ အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ) သဒ္ဒိ/ အန္ဒသဒ္ဒန္ဓ ။ ။ ဤသို့ (က+ခ+ဂ) တို့ဖြင့် ပါဏုပေတံပုဒ်ကို တတိယာတပ္ပုရိသ် ပြုရမည်၏အဖြစ်ကိုငင်း၊ ယင်းပါဏုပေတံ–ဖြင့် အဇာတသတ်မင်း ဆောက်တည်အပ်သော သရဏဂုံ၏ အာပါဏကောဋိကသရဏဂုံ၏အဖြစ်ကိုငင်း ပြဆိုပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ အသက်နှင့်တကွ မိမိကိုယ်ကို ရတနာသုံးပါးကို ပူဇော်လျက် သရဏဂုံကိုလည်း စောင့်ပါ၏ဟုဖြစ်သော အဇာတသတ်မင်း၏ အလိုကို တစ်ဖန် ထင်ရှားပြလိုသော ဆရာသည် (ဃ) မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

(တစ်နည်း) ဤသို့ (က+ခ+ဂ) တို့ဖြင့် အဓွတဂ္ဂေ ပါဏမေတံ သရဏံ ဂတံ-ဠ် နိတ္ထာအားဖြင့် အဓာတသတ်မင်း၏ သရဏဂုံ၏ အတ္တသန္နိယျာတနအဖြစ်ကို ပြပြီး၍ ယခုအခါဠ် နေယျတ္ထာအားဖြင့် အဓာတသတ်မင်း၏အလို အဓိပ္ပါယ်ကိုပြလိုသော ဆရာသည် (ဃ) မိန့်။

(ဃ) ခဋ္ဌိ/ ဆရာ-သည် (ခ+ဂ) ဖြင့် အာပါဏကောဋ္ဌိကသရဏဂုံကိုပြသောဟု ဆိုတော်မူ၏။ ယင်းသို့ဆိုသော် အာပါဏကောဋ္ဌိကသရဏဂုံသည် ပါဠိတော်၌တိုက်ရိုက် မရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့် မသင့်ရာသည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ်သို့သော ယုတ္တိဖြင့် သင့်နိုင်ပါအံ့နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

➤ ❷ ။ **[ဂ+ဃ ဝါက္ယဘို့ကို့ရှု]** (၁) နနု မေ တိဓိဏေန အသိနာ သိသံ ဆိန္နေယျ။ (၂) အထ ကသ္မာ အနုညသတ္ထုကံ တိဟိ သရဏဂမနေဟိ သရဏံ ဂတံ ဥပါသကံ ကပ္ပိယကာရကံ မံ ဘဂဝါ ဓာရေတု ဇာနာတုတိ အယမတ္ထော ပကာသိတော။ (၃) နနု နော ဗုဒ္ဓံ နု ဗုဒ္ဓေါတိ ဝါ ဓမ္မံ "နု ဓမ္မော"တိ ဝါ, သံဃံ "နု သံဃော"တိ ဝါ ဝဒေယျုံ။ (၄) တသ္မာ အနုညသတ္ထုကံ တိဟိ သရဏဂမနေဟိ သရဏံ ဂတံ ဥပါသကံ ကပ္ပိယကာရကံ မံ ဘဂဝါ ဓာရေတု ဇာနာတုတိ အယမတ္ထော ပကာသိတော။

[ဃ ဝါက္ယဘို့ရှု] (၁) နနု မေ တိဓိဏေန အသိနာ သိသံ ဆိန္နေယျ။ (၂) အထ ကသ္မာ နော ဗုဒ္ဓံ နု ဗုဒ္ဓေါတိ ဝါ ဓမ္မံ "နု ဓမ္မော"တိ ဝါ, သံဃံ "နု သံဃော"တိ ဝါ ဝဒေယျုံ။ (၃) နနု "ယာဝ မေ ဇီဝိတံ ပဝတ္တတိ၊ တာဝ ဥပေတံ"န္တိ အာပါဏကောဋ္ဌိကဘာဝေန သရဏံ ဂတော။ (၄) တသ္မာ နော ဗုဒ္ဓံ နု ဗုဒ္ဓေါတိ ဝါ ဓမ္မံ "နု ဓမ္မော"တိ ဝါ, သံဃံ "နု သံဃော"တိ ဝါ ဝဒေယျုံ။

➤ ❸ ။ အသီယတိ ခီဝိယတီတိ **အသိ**။ (၃) ပစ်ချခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု မည်၏။ (၅) သံလျက်ဒြဗ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) ခဏ္ဍေါ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။ အာယုံ အသတိ ခေပေတီတိ **အသိ**။

နတ္ထိ အညော သတ္ထာ ဇေတသာတိ **အနုညသတ္ထုကော**။ (တံ အနုညသတ္ထုကံ)

(၃) ရတနာသုံးပါးမှတစ်ပါး ဆရာမရှိခြင်း အဘာဝဘော၀ုဏ်၏ အဓာတသတ်မင်းဒြဗ်နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏော အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) ဘုရားမှတစ်ပါး ဆရာမရှိသော အဓာတသတ်မင်းဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) အနုညာစရိယ-စသော။

အညော သတ္ထာ အညသတ္ထာ။ နတ္ထိ အညသတ္ထာ ဇေတသာတိ **အနုညသတ္ထုကော**။

(၃) ရတနာသုံးပါး ဆည်းကပ် ကိုးကွယ်သူနှင့် တပါးသော ဆရာမရှိသည်၏ အဖြစ်ဟူသော ဂုဏ်၏ ဂုဏော+ဂုဏ် အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန် သကတ်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) ရတနာသုံး ဆည်းကပ် ကိုးကွယ်သူဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) အနုညာစရိယ-စသော။

ဥပေတံ ဥပဂစ္ဆတီတိ **ဥပေတော**။ (၃) ဆည်းကပ်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) မိမိဟူသော အဓာတသတ်မင်းဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) အဓာတသတ္ထု ဥပါသက-စသော။

တေယေဝိတ္ထာတိ **ဇာနိဇာ**။ (၃) ဖြတ်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) သန်လျက်ဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) တိဗ္ဗ, အသိ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

(တနည်း) (၃) သွေးခြင်း (၀ါ) ထက်အောင်ပြုခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု။

http://www.dhammadownload.com

ပဏ္ဍိန္တိ ဇီဝန္တိ သတ္တာ ဧတေနာတိ **ပါဧကာ**။ (၃) အသက်ရှင်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု (၅) ဇီဝိတိန္ဒြေဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) အာယု, ဇီဝိတ-စသော။

ဘယံ သန္တာသံ သရတိ ဟိ'သတီတိ **သရဏံ**။ (၃) ကြောက်ခြင်း ထိတ်လန့်ခြင်းကို ညှဉ်းဆဲခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ရတနာသုံးပါးဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဝဓ-စသော။

သရဏံ ဂ္ဂတိ ဂမနာနိ **သရဏဂမနာနိ**။/သရဏန္တိ ဂစ္ဆတိ ဧတေနာတိ **သရဏာဂမနံ**။

အတ္တနော ရတနတ္တယဿ သန္နိယျာတနံ **အတ္တဒေသန္နိယျာတနံ**။

ဂ္ဂသိနာတိ ဗန္ဓတိ ကေသမောဠိ ကရဏဝသေန ဝတ္ထာတိ **သိခသာ**။/သယန္တိ ဝတ္ထေ ဥိကာတိ **သိခံ**။

ဥပဂန္တိ အာသတီတိ **ဥပါသကော**။ ရတနတ္တယံ ဥပဂန္နာ အာသီယတီတိ **ဥပါသဓကာ**။

(၃) ကပ်ရောက်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ဥပါသကာဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ကပ္ပိယကာရက-စသော။

➢ ❾ ။ **အနုညသတ္ထာကံ**-ကို အနုညသတ္ထုကတ္တာ/အနုညသတ္ထုဘာဝတော-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင် ဥပါသကဿ, ကပ္ပိယကာရကဿ မမ (အဓာတသတ္ထုနော) ဟု သမ္မန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်)

ဥဓေတံ-ကို ဥပေတတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= မမ-ဟု သမ္မန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်)

ဧနဝ ဝဧဒယျံ-ကို အဝဒန္တတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= မမ-ဟု သမ္မန်ခံရပါမည်။(၏/သည်)

➢ ❻ ။ **(က)** ဖြင့် ဥပေတိ ဥပဂစ္ဆတိတိ ဥပေတော၊ ပါဏေဟိ ဥပေတော ပါဏုပေတော-ဟု တတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ်ပြုရမည်ဟု သိစေသည်။ (သမာသလိင်္ဂ်ထ္ထ)

(ခ) ဖြင့် အဓာတသတ်မင်း ဆောက်တည်အပ်သော သရဏဂုံသည် နှုတ်မျှဖြင့်သာ (၀၂) စိတ္တုပ္ပါဒ် တစ်ကြိမ်မျှဖြင့်သာ ဆောက်တည်သော သရဏဂုံမဟုတ်၊ အသက်ကိုစွန့်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့် အသက်ထက်ဆုံး ဆောက်တည်သော် အာပါဏကောဋိကသရဏဂုံ အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဂ) ၌ အနုညသတ္ထုက်-ဖြင့် သဗ္ဗဝါကျဲ သာဝကာရဏ်-ဟူသည်နှင့်အညီ ပါဏုပေတံ-၌ ပါဏုပေတံ ဧဝ-ဟု အဝဓာရဏာအနက်ဖြစ်သင့်သောကြောင့် ယင်း ဧဝ-၏ ဝဝတ္ထဖလကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

တိဟိ သရဏဂမနေဟိ-ဖြင့် သရဏဂတာ-၌ သရဏ-အရ ရတနာသုံးပါးကို ကောက်ယူရမည်ကိုလည်း (အဘိဓေယျတ္ထ) ဂတံ-၌ ဂမုဓာတ်၊ တ-ပစ္စည်း၊ ယင်း တ-ပစ္စည်း၏ ဘာဝသာဓနဲ၌သက်သည်၏ အဖြစ်ကိုလည်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဂမနံ ဂတံ-ဟု ဘာဝသာဓန ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုလည်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဥပါသကံ ကပ္ပိယကာရကံ-ဖြင့် ဥပါသကသဒ္ဒါသည် ကပ္ပိယကာရကအနက်ကို ဟောဂ်၏ဟု သိစေပါသည်။(နာမလိင်္ဂ်ထ္ထ) (တနည်း) ကပ္ပိယကာရက၏ ဝရိယာယ်တည်းဟု သိစေပါသည်။(ဝရိယာယ်ပြ အဘိဓေယျတ္ထ) (တနည်း) အဓာတသတ်မင်းသည် အတ္တသန္နိယျာတနသရဏဂုံကို ရည်ရွယ်၍ ဥပါသကံ ဘဂဝါ ဓာရေတု-ဟူ၍ လျှောက်သည်၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။(ဘာဝတ္ထ)

ဓာနာတု-ဖြင့် ဓာရေတု-၌ ဆောင်တော်မူပါလော့-ဟူသည် အသိအမှတ်ပြုတော်မူပါလော-ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

http://www.dhammadownload.com

➢ ❾ ။ **ဥပါသကစဏ္ဍာလေဖြစ်စကြောင်း အကြိမ်များ** ။ ။ (၁) အဿဒ္ဓါ ဟောတိ=သဒ္ဓါတရား မရှိခြင်း၊ (၂) ဒုဿီလော ဟောတိ= သီလ မရှိခြင်း၊ (၃) ကောတူဟလမင်္ဂလိကော ဟောတိ= ကောတူဟလ မင်္ဂလာရှိခြင်း (၀၊) အထူးအဆန်းဖြစ်သော ဒိဋ္ဌ သုတ မုတကို မင်္ဂလာဟု အယူရှိခြင်း၊ (၄) မင်္ဂလ ပစ္စေတိ, နော ကမ္မံ=ဒိဋ္ဌ သုတ မုတ မင်္ဂလာကို ယုံကြည်၏၊ ကံကို မယုံကြည်၊ (၅) ဣတောစ ဗဟိဒ္ဓါ ဒက္ခိဏေယျံ ပရိယေသတိ, တတ္ထစ ပုဗ္ဗကာရံ ကရောတိ=ဤသဗ္ဗညုသာသနာမှ အပဒ္ဓ အလျှံခံထိုက်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကို ရှာမှီးရုံသာမက ထိုသာသနာပြင်ပဒ္ဓ ရေးဦးစွာ ပြုအပ်သော ဒါန မာနန–စသောအမှုကို ပြုခြင်း–တို့ ဖြစ်ပါသည်။

➢ ❿ ။ **ပါဏာဓိပတေ–ဒ္ဓ် စနာက်ပုစ်ဝယ် အန္တဋ္ဌကိုရှ** ။ ။ (၁) ဥဃတံ–ဒ္ဓ် အန္တဋ္ဌအရ ရတနာသုံးပါးကို ဆည်းကပ်သော အဇာတသတ်မင်း၏ သဒ္ဓါ သတိပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တဗျဒါဒ်သည် မမ္မရတိဋ္ဌာယီ ဘာဝ+မမ္မသိဂ်ါရရသမည်၏။ (၂) ရတနာသုံးပါးသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ မည်၏။ (၃) ရတနာသုံးပါး၏ ဂုဏ်တော်များသည် ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ မည်၏။ (၄) မျက်မှောက်တမလွန် ကောင်းကျိုးတရားများသည် အနုဘာဝမည်၏။

သရဏံ ဂတံဝယ် ဂတံ–ဒ္ဓ် ဓောတ်အရ ။ ။ (၁) ရတနာသုံးပါးကို ဆည်းကပ်သူ၏ သန္တာန်၌ဖြစ်သော မဟာကုသိုလ် စိတ္တဗျဒါဒ်သည် မမ္မရတိဋ္ဌာယီ ဘာဝ+မမ္မသိဂ်ါရရသ။ (၂) ရတနာသုံးပါးသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) သာမညဖလသုတ် ဒေသနာကို နာကြားရခြင်း, ရဟန်းသံဃာကို ဖူးမျှော်ခြင်း တို့သည် ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ။ (၄) ချမ်းချမ်းသာသာ အိပ်ပျော်နိုင်ခြင်း, သဒ္ဓါသမ္ပန္န တေဒဂ်ရရှိခြင်း, နောင်အခါ၌ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါဖြစ်ခြင်းစသော အကျိုးအဆက်ဆက်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဝိကျ (သဒ္ဒ၀ေ) [၆၊၂၁၁။] (ဘာဋီ၊တ၊၂၆၄)

(က) ဇဝံ အတ္ထသန္ဓိယျာတာနေန သရဏံ ဂန္ဆာ အတ္ထနာ ကတံ အပရာဓံ ပကာသေန္တော "အစ္ဆရိယာ မံ ဘန္တေ"တိ အာဒိမာဟ။

(ခ)တတ္ထ အစ္ဆရိယာတိ အပရာဓော။ မံ အစ္ဆရိယာတိ မံ အတိက္ကမ္မ အာဘိဘဝိတွာ ပဝတ္တော။

(ဂ) ဧမ္ဟိ်ကံ ဧမ္မရာဇာနန္တိ စတ္တ ဧမ္ဟံ စရတီတိ ဧမ္ဟိကော။ ဧဟမ္မေနဝ ရာဇာ ဇာတော, နဝိတုယာတာဒိနာ အဧမ္မေနာတိ ဧမ္မရာဇ။

➢ ❼ ။ **(က)** ဇဝံ=ဤသို့လျှင်။အတ္ထသန္ဓိယျာတနေန=မိမိကိုအပ်နှင်းခြင်းဖြင့်။(ဂါ) မိမိကို အပ်နှင်းကြောင်း သရဏဂုံဖြင့်။သရဏံ=ကိုးကွယ်ရာဟူ၍။ဂန္ဆာ=ဆည်းကပ်ပြီး၍။အတ္ထနာ=မိမိသည်။ကတံ=ပြုအပ်ပြီးသော။ အပရာဓံ=အပြစ်ကို။ပကာသေန္တော=ထင်ရှားပြလိုသည်။(ဟုတွာ=ဖြစ်၍) "အစ္ဆရိယော မံ ဘန္တေ"တိ အာဒိ=အံ့စရိယော မံ ဘန္တေ အစရှိသော စကားရပ်ကို။ရာဇာ=အဇာတသတ်မင်း=ကြီးသည်။(ကတ္တား) အာဟ=လျှောက်ပြီ။

(ခ) [ပကာသနကြိယာယ=ပကာသေန္တော ကြိယာ၏။။ကရဏဘူတော=ကရိုဏ်းဖြစ်၍ဖြစ်သော။ဗြူဟတုယာ=အာဟ–ဒ္ဓ် ဗြူဟာတ်၏။။ကမ္မဘူတော=ကံဖြစ်၍ဖြစ်သော။] တတ္ထ တသ္မိ "အစ္ဆရိယော မံ ဘန္တေ"တိ အာဒိ ဝစနေ=အစ္ဆရိယော မံ ဘန္တေ အစရှိသော စကားရပ်၌။အစ္ဆရိယာတိ=အစ္ဆရိယော ဟူသည်ကား။အပရာဓော=အပြစ်သည်။မံ အစ္ဆဂမာတိ=မံ အစ္ဆဂမာဟူသည်ကား။မံ=ဒကာတော်ကို။အတိက္ကမ္မ အဘိဘဝိတွာ=လွှမ်းမိုး၍။

http://www.dhammadownload.com

ပဝတ္ထာဖြစ်ပါပြီ။

➢ ❹ ။ **(က) ဆို့/** ဆရာ၊ အစာတသတ်မင်းသည် အစ္ဓယော မံ ဘန္တေ အစရှိသော စကားရပ်ကို လျှောက်ဆို၏။ ပါဏာပေတံ သရဏံ ဂတံ-ဟူသော စကားရပ်ဖြင့်ပင် မိမိကိုယ်ကို ရတနာသုံးပါးအား အပ်နှင်းခြင်းဖြင့် (ဝါ) အပ်နှင်းကြောင်းသရဏဂုံဖြင့် ကိုးကွယ်ရာဟူ၍ ဆည်းကပ်ပြီးဖြစ်သည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်လျက် အဘယ့်ကြောင့် အစ္ဓယော မံ ဘန္တေ အစရှိသော စကားရပ်ကို လျှောက်ဆိုပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (က) မိန့်။

(ခ) ဆို့/ အနုသေန္တေ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် အစ္ဓယော မံ ဘန္တေ-စသော ပါဠိတော်၏ အနုသန္ဓေသမ္ဗန္ဓ သမုဒါယတ္ထကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ အဝယတ္ထကို ပြလိုသော ဆရာသည် (ခ) မိန့်။

➢ ❺ ။ **[က-ဝါက္ယကို့ရှ]** (၁) နနု ဧဝံ အတ္ထသန္နိယျာတနေန သရဏံ ဂတော။ (၂) အထ ကသ္မာ အစ္ဓယော မံ ဘန္တေတိ အာဒိမာဟ။ (၃) နနု အတ္ထနော ကတံ အပရာဓံ ပကာသေန္တော ဟောတိ။ (၄) တသ္မာ အစ္ဓယော မံ ဘန္တေတိ အာဒိမာဟ။

➢ ❻ ။ အပရဒ္ဓတိ **ဧတေနာတိ အပရာဓော**။ (၃) ပြစ်မှားခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစန ဟေတု မည်၏။ (၅) မိဘ စသည်ကို ပြစ်မှားကြောင်းဖြစ်သော အကုသိုလ်ဓမ္မဟူသော အပြစ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) အစ္ဓယော-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

➢ ❼ ။ **ပကာသေန္တော**-ကို ပကာသေန္တတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင် အဓာတသတ္တုနော ရညော-ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်)

➢ ❽ ။ **(ခ)** ၌ အပရာဓော-ဖြင့် အစ္ဓယနံ သာဓု မရိယာဒံ အတိက္ကမ္မ မဒ္ဒိတွာ ပဝတ္တနံ အစ္ဓယော-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ အစ္ဓယ-အရ ကာယိက-စသော လွန်ကြူးခြင်းဟု ဆိုအပ်သော အပြစ်ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓာနတ္ထ၊ သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

(တနည်း) အပရာဓော-ဖြင့် အစ္ဓေတိ အဘိဘဝိတွာ ပဝတ္တတိ ဧတေနာတိ အစ္ဓယော-ဟု ဝစနတ္ထ ပြု၍ အစ္ဓယ-အရ ကာယိက-စသော လွန်ကြူးခြင်းကို ဖြစ်စေတတ်သော အကုသိုလ်တရားဟု ဆိုအပ် သော အပြစ်ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓာနတ္ထ၊ သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

မံ အတိက္ကမ္မ အဘိဘဝိတွာ ဝဝတ္ထော-ဖြင့် အစ္ဓဂမာ-၌ (အတိရှေးရှိသော ဂမုဓာတ်+အာ-ဝိဘာတ်) အတိ-ဥပသဂ္ဂ၏ အတိက္ကမန၊ အဘိဘဝန အနက်ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) ဂမုဓာတ်၏ ပဝတ္တနဂတိ အနက်ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဓာတွတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဂ) ၌ **ဓမ္မံ စရတိ**-ဖြင့် ဓမ္မိကော-၌ ဏိကပစ္စည်း၏ စရတိတဒ္ဓိတ်အနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ် ကိုငင်း(ပစ္စယတ္ထ) ဓမ္မံ စရတိတိ ဓမ္မိကော-ဟု ပြုရမည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဓမ္မေနေဝ ရာဇာ-ဖြင့် ဓမ္မရာဇာပုဒ်ကို တတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုငင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ဓမ္မ-နောင် ဧဝအနက် ဖြစ်သင့်သည်ကိုငင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဇာတော-ဖြင့် အစပ်သမ္ဗန် အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

နံ ပီတုဃာတာဒီနာ အဓမ္မေန-ဖြင့် ဓမ္မေနေဝ-ဖြင့် ဧဝ-၏ ဇတ္ထဖလ အဖြစ်ကို သိ။(ဘာဝတ္ထ)

http://www.dhammadownload.com

➢ ❽ ။ **ခမ်ဿိကံ ဓမ္မရာဇာနံ–ဠ္ဟ ဓမ္မ–အာရ** ။ ။ မင်းကျင့်တရား (၁၀) ပါးကို ယူရပါမည်။

➢ ❾ ❿ ။ **(က) ဓါကျဠ္ဟ အာဟ–ဝယ် ဘဂ္ဂဿ္ဂ** ။ ။ (၁) အာဟ–ဠ္ဟ မြို့ဓာတ်အရ အစွယော မံ ဘန္တေ–စသော စကားရပ်ကို လျှောက်ဆိုသော အဇာတသတ်မင်း၏ သန္တာန်၌ သတိ ပညာ ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရတိဌာယီဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရရသ။ (၂) အစွယော မံ ဘန္တေ–စသော စကားတော်သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) ယောနိသောမနသိကာရ၊ သဒ္ဓမ္မသဝန စသည်သည် ဥဒ္ဒီပနဘာဝ။ (၄) သဂ္ဂန္ဓရာယ် မဂ္ဂန္ဓရာယ် ကင်းပျောက်ခြင်းအစ ဝိဓိတာဝိမည်သော ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ဖြစ်ခြင်း–စသော အကျိုးတရား အဆက်ဆက်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

– ပါဠိ (ခန္ဓ) [ဌ၊၂၁၀။] (ဘာဋီ၊တ၊၂၆၇)

(က) ဥဒ္ဓိစ္စသော မဟာရာဇ အရိယဿ ဝိနယေတိ ဇော မဟာရာဇ အရိယဿ ဝိနယေ ဗုဒ္ဓဿ ဘဂဝတော သာသနဿ ဝုဋ္ဌိ နာမ။ (ခ) ကတမာ?

(ဂ) **ယာယံ အစ္ဆယ် အစ္ဆယတော ဒိသွာ ယထာဓမ္မံ ပဋိကရိတွာ အာယတိ သံဝရာပတ္တိနှာ။**

(ဃ) **ဒေသနံ ပန ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနံ ကရောန္တော "" ယော အစ္ဆယ် အစ္ဆယတော ဒိသွာ ယထာဓမ္မံ ပဋိကရောတိ၊ အာယတိ သံဝရံ အာပဇ္ဇတိ "" တိ အာဟ။**

(ဇ) ဇံ ဒုစ္စရိတံ ဇဝံ ဘဂဝတော ဝုတ္တော။

(စ) ဟန္ဒ ဇ ဒါနိ မယံ ဘန္တေ တိတ္ထေ ဟန္ဒ တိ ဝစသာယတ္တေ / ဝဝသဿဂ္ဂတ္တေ နိပါတော။

(ဆ) သော ဟိ ဂမနဝစသာယံ ကတွာ ဇဝမာဟ။

➢ ❼ ။ **(က)** ဝုဒ္ဓိဟောသာ မဟာရာဇ အရိယဿ ဝိနယေတိ၊ဟူသည်ကား။မဟာရာဇ၊မဟာရာဇ။ သော၊ဤသို့ ကုစားပြီး၍ စောင့်စည်းခြင်းသည်။(ဘာဋီ)ဤသို့ အပြစ်အားဖြင့် မြင်၍ ကုသိုလ်တရားအားလျော်စွာ ကုစားပြီး၍ အာယတိ သံဝရသို့ ရောက်ခြင်းသည်။(ပခုဏ္ဏ) အရိယဿ၊နတ်နှင့်တကွသော လောကသည် ကိုးကွယ်လဲလျောင်း ပုန်းအောင်းမှီခိုရာဟူ၍ မှီဝဲဆည်းကပ်အပ်သော မြတ်စွာဘုရား၏။(သဒ္ဒတ္ထ) အရိယာ ဖြစ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရား၏။(အဓိပ္ပါယတ္ထ) ဝိနယေ၊ဆုံးမရာ ဆုံးမကြောင်း သာသနာတော်၌။ ဗုဒ္ဓဿ၊အလုံးစုံသော တရားတို့ကို သိတော်မူသော။ဘဂဝတော၊၏။သာသနေ၊သာသနာတော်၌။ဝုဋ္ဌိ နာမ၊ တိုးပွားကြောင်း မည်၏။ **(ခ)** ကတမာ၊အဘယ်သည်။ဝုဋ္ဌိ နာမ၊တိုးပွားကြောင်း မည်သနည်း။

➢ ❻ ။ **(က) ဧသာမုစ်ဂိ် သဒ္ဓါနုညံ့ ဇာဇွက်** ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် ဝုဋ္ဌိ နာမ–ဟူသော လိင်္ဂဝိဘတ်ကို ဆို၏။ ယင်း၏ တုလျတ်ကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် ဧသော–မိန့်။

(ခ) ဘြွိ/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် ဝုဋ္ဌိဟောသာကို ဧသော ဝုဋ္ဌိနာမ–ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ယံတံ သဒ္ဒါ နိစ္စသမ္ဗန္ဓာ–ဟူသော ပရိဘာသာအရ ယ–သဒ္ဒါ တ–သဒ္ဒါတို့သည် နိစ္စသမ္ဗန္ဓဖြစ်ရကား၊ ဤ၌ တေ–ဟူသော နိယတ်၏ သမ္ဗန္ဓကိုလည်း ပြဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ ယင်း *တေ–ဟူသော နိယတ်၏* သမ္ဗန္ဓ–ကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဃ) ဘြွိ/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် "ယာယံ အစ္ဆယ် အစ္ဆယတော"စသည်ဖြင့် ဓမ္မအားဖြင့် ညွှန်ပြခြင်းကို ပြတော်မူ၏။ ပါဠိတော်၌ "ယော အစ္ဆယ်" စသည်ဖြင့် ပုဂ္ဂိုလ်အားဖြင့် ညွှန်ပြခြင်းကို

http://www.dhammadownload.com

ပြုအပ်သည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်လျက် အဘယ့်ကြောင့် ယာယံ စသည်ဖြင့် ဓမ္မအားဖြင့် ညွှန်ပြခြင်းကို ပြဆိုပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား– ပါဠိတော်၌ ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာန်အေသနာကို ပြလိုသည်ဖြစ်၍ ယော အစ္စယံ စသည်ဖြင့် ဟောတော်မူသည်။ အနက်ကိုကား ဓမ္မာဓိဋ္ဌာန်အားဖြင့် မှတ်သားရမည်ဟု ငါပြဆိုပါ၏ဟူလိုသော်။

(ဆ) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (စ) ဖြင့် ဟန္ဒနိုပါတ်သည် စကား၏ ပြီးဆုံးခြင်းအနက်၌ ဖြစ်သော နိပါတ်တည်းဟု ဖွင့်ဆို၏။ နိပါတ်ပုဒ်တို့မည်သည် များစွာသောအနက်လျှင် အရာရှိသည်ဖြစ်၍ ဆရာဆိုတိုင်း ဟုတ်နိုင်ပါ၏လော။ မဟုတ်သော် ဟန္ဒနိပါတ်၏ စကားပြီးဆုံးခြင်း အနက်၌ဖြစ်၏ဟု ဆိုသော ဆရာ့စကား အသို့သင့်နိုင်အုံနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဆ) မိန့်။

➤ ❽ ။ [ဂ+ယ ဝါကျတို့ကို၍] (၁) နနု ပါဠိယံ "ယော အစ္စယ"န္တိ အာဒိနာ ပုဂ္ဂလနိဒ္ဒေသော ကတော။ (၂) အထ ကသ္မာ ယာယံ အစ္စယံ အစ္စယတော ဒိသွာ ယထာဓမ္မံ ပဋိကရိတွာ အာယတိံ သံဝရာပဇ္ဇနာတိ ဓမ္မနိဒ္ဒေသော ဒဿိတော။ (၃) ဒေသနံ ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနံ ကရောန္တော "ယော အစ္စယံ အစ္စယတော ဒိသွာ ယထာဓမ္မံ ပဋိကရောတိ၊ အာယတိံ သံဝရံ အာပဇ္ဇတိ"တိ အာဟ။

(၄) တသ္မာ ယာယံ အစ္စယံ အစ္စယတော ဒိသွာ ယထာဓမ္မံ ပဋိကရိတွာ အာယတိံ သံဝရာပဇ္ဇနာတိ ဓမ္မနိဒ္ဒေသော ဒဿိတော။

ပန–သဒ္ဒါ ထားရွှေခြင်းအစေ့ကြောင်း = ဝုဒ္ဓိဟေသာဟု ပဋိကာရကြိယာဖြင့် စောင့်စည်းခြင်းကြိယာကို အရကောက်ရသော ပါဠိတော်၌ ဟောအပ်သော ဓမ္မ အဓိဋ္ဌာန် ဒေသနာတော်ကို မနုစ်သက်သောကြောင့် ပန–သဒ္ဒါကို ထားရပါသည်။

➤ ❾ ။ ဝုစ္စတေတိ **ဝစော**။ သာနံ **သာယော**။ ဝစသော သာယော **ဝစသာစယော**။

(၃) စကား၏ ပြီးဆုံးခြင်း (ဝါ) ပြီးဆုံးစေခြင်းနှင့် သာဓု သာဓန အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) စကားပြီးဆုံးခြင်း (ဝါ) စကားကို ပြီးဆုံးစေခြင်းသည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) ဝါစာပရိယောသာနော–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

ဝဒ္ဓတိ သဂ္ဂမောက္ခ သမ္မတ္တိ စတာယာတိ **ဥဒ္ဓိ**။ (၃) တိုးတက်ကြီးပွားခြင်းဟူသော အစိတ်ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) အပြစ်အားလျော့စွာ ကုစားခြင်း နောင်အခါ စောင့်စည်းခြင်းဟူသော အပေါင်းကြိယာဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဥဒ္ဒ၊ ဝဒ္ဓိ–စသော။

သဒေဝကေန လောကေန "သရဏ"န္တိ အရဏီယော ဥပဂန္တွေတိ **အရိစယော**။

(၃) နတ်နှင့်တကွသော လောကသည် ကိုးကွယ်လေလျောင်း ပုန်းအောင်းမှီခိုရာဟူ၍ ဆည်းကပ်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) မြတ်စွာဘုရားဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဗုဒ္ဓါ, တထာဂတော။

အစ္စေတိ အဘိဘဝိတွာ ပဝတ္တတိ ဂေနာတိ **အစ္စယော**။ (၃) လွှမ်းမိုး၍ လွန်ကျူးခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) အကုသိလ် အပြစ်ဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) အပရာဓ, ဝဇ္ဇ–စသော။

ဝိနေတိ သတ္တေ ဂေနာတိ **ဝိနယော**။ (သာသနံ)

➤ ❿ ။ **ကစရောဇန္တော**–ကို ကရောန္တတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင် ဘဂဝတော–ဟု သမ္ဗန် ခံရပါ

http://www.dhammadownload.com

မည်။ (၏/သည် စပ်) **အရိယသဿ**–ကို အရိယတ္ထာ–ဟု ဟိတ်ပြင်= တထာဂတဿ။ (၏/သည်) **ဥဒ္ဓိ**–ကို ဝုဒ္ဓိတာယ–ဟု ဟိတ်ပြင်=စောယ သံဝရာပဒုနာယ–ဟု သမ္ဗန်ခံ။ (၏/သည် စပ်)

➢ ❻ ။ **(က)** –၌ သော ဝုဒ္ဓိနာမဖြင့် ဝုဒ္ဓိဟောသာကို ဝုဒ္ဓိဟိ+ဧသောဟု ပဒဗ္ဗေဒပြုရမည်ကိုငင်း (သန္ဓိလိင်္ဂပဒ) ပဒသိလိဋ္ဌအကျိုးငှာ ဟ–အက္ခရာလာ၍ ဝုဒ္ဓိဟေသာ–ဟု ရုပ်ပြီးနေသည်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။ (တနည်း) ဝုဒ္ဓိ+ဟိ+ဧသာ–ဟု ပဒဗ္ဗေဒပြုရမည်ကိုငင်း (သန္ဓိလိင်္ဂပဒ) ယင်း ဟိ–သဒ္ဒါ၏ အနက်မရ နိပါတ်ပုဒ်၏အဖြစ်ကိုငင်း(နိပါတလိင်္ဂပဒ) သိစေပါသည်။

ဗုဒ္ဓဿ ဘဂဝတော–ဖြင့် အရိယဿ ဝိနယေ–၌ အရိယပုဒ်ကို သဒေဝကေန လောကေန "သရဏ"ဆို အရဏီယော ဥပဂန္တမ္မောတိ အရိယော–ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ အရိယ–အရ မြတ်စွာဘုရားကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

သာသနေ–ဖြင့် ဝိနယေ–၌ ဝိ–ဥပသာရ၏ ဓာတ္ဝတ္ထဝိသေသက၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) အ–ပစ္စည်း၏ ကရဏသာဓနအနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဒု–ပစ္စယတ္ထ) ဝိနေတိ သတ္တေ ဇောနာတိ ဝိနယော–ဟု ပြုရမည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) ဝိနယ–အရ သာသနာကို ယူရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဝုဒ္ဓိနာမ–ဖြင့် ဝုဒ္ဓိသည် ကြီယာသဒ္ဒါ မဟုတ်၊ နာမသဒ္ဒါ (ဝါ) သညာသဒ္ဒါ၏ အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(စ) ဖြင့် ဟန္ဒ–သဒ္ဒါသည် စကားပြီးဆုံးခြင်းအနက်၌ နိပါတ်တည်းဟု သိ။ (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ)

➢ ❼ ။ **သာမညဖလသုတ် တရားတော်ကို ကြားနာရသဖြင့် အဇာတသတ်မင်း ရအပ်သော ခိဋ္ဌမမ္မအကျိုး** ။ ။ အိပ်ပျော်ခြင်းကိုရခြင်း, ရတနာသုံးပါးတို့အား မျှားသော ပူဇော်သက္ကာရပြုရခြင်း, လွန်ကဲသော ပုထုဇဉ်တို့၏ ဥစ္စာဖြစ်သော သဒ္ဒါကိုရခြင်းတို့ ဖြစ်ပါသည်။

သမ္ဗရယိက အကျိုးကား– အနှစ်ခြောက်သောင်းမျှဖြင့် လောဟကုမ္ဘီဋ္ဌရဲမှ လွတ်မြောက်နိုင်ခြင်း, ဝိဓိတာဝိမည်သော ပစ္စေကဗုဒ္ဓါဖြစ်၍ ပရိနိဗ္ဗာန်ဝင်စံရခြင်းတို့ ဖြစ်ပါသည်။

ယထာဓမ္မံ ပဋိကရောတိ–၌ ယထာဓမ္မ–အရ ။ ။ သူတော်ကောင်းတို့၏ အလေ့အကျင့်ဖြစ်သော ကုသိုလ်တရားများ ဖြစ်ပါသည်။

ယထာဓမ္မမပဋိကရေဏာဟူသည် ။ ။ ပြုအပ်ပြီးသော အပြစ်ကို သည်းခံစေခြင်း (ဝါ) တောင်းပန်ခြင်းသည် "ယထာဓမ္မပဋိကရဏ" မည်ပါသည်။

➢ ❽ ။ **(ဂ) ဝါက္ယ** = အစ္စယစ္စယတော ဒိသွာ၊ ပဋိကတ္တာ ယထာဓမ္မံ။
ယာ အယံ အာယတိံ ဝုဒ္ဓိ၊ သံဝရာပဒုနာ သော။ (ဝတ္တဂါထာ၊ အနုဋ္ဌုဘဆန်း)

➢ ❾ ❿ ။ **ယထာဓမ္မံ ပဋိကရောတိ–၌ အနုတ္တာ–အရ** ။ ။ (၁) အဇာတသတ်မင်း၏ သန္တာန်၌ဖြစ်သော ကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ၍ ထိုသည် ဓမ္မရတိဌာယီဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရရသ မည်၏။ (၂) ပြုအပ်ပြီးသော အပြစ်သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ မည်၏။ (၃) အပြစ်ကို အပြစ်ဟုမြင်ခြင်း, ယောနိသော မနသိကာရ, သပ္ပုရိသူပနိဿယ, သဒ္ဓမ္မဿဝန စသည်သည် ဥဒ္ဓိပနဝိဘာဝ မည်၏။ (၄) နောင်အခါ

http://www.dhammadownload.com

စောင့်စည်းခြင်းစသော အကျိုးတရား အဆက်ဆက်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

အာယတိံ သံဝရံ အာပဇ္ဇတိ–အရ ။ ။ (၁) ဝိဂိုယ သတိ ဟုဉ် ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တဖြွါဒ် သည် ဓမ္မရုတ်ဌာယီဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရရုသ။ (၂) လွန်ကျူးခဲ့ဖူးသော အပြစ်သည်၎င်း, ထိုအပြစ်နှင့် အလားတူသော အပြစ်သည်၎င်း အာရမ္မဏာဝိဘာဝ။ (၃) အပြစ်ကို အပြစ်အားဖြင့် မြင်ခြင်း, ကုစားပြီးခြင်း သည် ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ။ (၄) သာသနာ၌ ကြီးပွားခြင်း, အပြစ်မှ ငြိမ်းအေးခြင်းသည် အနုဘာဝ။

ဝိကျ (ခဋ္ဌ) [၆၊၂၁။] (ဘာဋီ၊တ၊၂၇၀)

(က) **စဟာယံ ဘိက္ခဝေ ရုဇဟတိ ခတော အယံ ဘိက္ခဝေ ရာဇာ၊ ဥပဟာတာယန္တိ ဥပဟတော အယံ။**

(ခ) ကဒံ ဝုတ္ထံ ဟောတိ – အယံ ဘိက္ခဝေ ရာဇာ ခတော ဥပဟာတော ဘိန္နပတိဋ္ဌော ဇာတော၊

(ဂ) တထာဓနန အတ္ထာနာဝ အတ္ထာ ခတော၊ ယထာ အတ္ထာနော ပတိဋ္ဌာ န ဇာတာတိ။

➤ ❽ ။ **(ခ)** ကဒံ ဝိဏ္ဏတ္ထဇာတံ၊ဤအပေါင်းဖြစ်သော အနက်သဘောသည်။(တနည်း) ဤအပေါင်းဖြစ်သော အနက်သဘောကို။ဝုတ္ထံ၊ဆိုအပ်သည်။ဟောတိ၊၏။ဘိက္ခဝေ၊တို့။အယံ ရာဇာ၊ဤအဇာတသတ်မင်းသည်။ ခတော၊မိမိ၏ ကုသိုလ်အမြစ်ကို တူးဖြတ်ခဲ့ပြီ။ဥပဟတော၊ဖျက်ဆီးခဲ့ပြီ။ဘိန္နပတိဋ္ဌော၊ဖျက်ဆီးအပ်ပြီးသော တည်ကြောင်း အမြစ်ရှိသည်။ဇာတော၊ဖြစ်ပြီ။

[ယထာတထာ, ဥပမာမဟုတ် စသည်နှင့်အညီ] (ဂ) ယထာ၊အကြင်သို့သော အခြင်းအရာအားဖြင့်။(အတ္ထနာဝ၊မိမိကိုယ်တိုင်သာလျှင်။အတ္ထနိ၊မိမိကိုယ်ကို။ခနိယမာနေ၊တူးဖြို့အပ်သည်ရှိသော်။)အတ္ထနော၊ မိမိ၏။ပတိဋ္ဌာ၊တည်ရာသည်။နဇာတာ၊မဖြစ်နိုင်။တထာ၊ထိုမိမိ၏ တည်ရာ မဖြစ်နိုင်လောက်အောင်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်။အနေန၊ဤအဇာတသတ်မင်းသည်။အတ္ထနာဝ၊မိမိကိုယ်တိုင်သာလျှင်။အတ္ထာ၊မိမိကိုယ်ကို။ ခတော၊တူးဖြို့အပ်ပြီ။ဣတိ၊ဤသို့။ဝုတ္ထံ၊ဆိုလိုသည်။ဟောတိ၊ဖြစ်၏။

➤ ❾ ။ **(ခ) သို့/ အနုသခန္ဓ** ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် ခတာယံ–ကို ခတော+အယံ–ဟုငင်း၊ ဥပဟာတာယံ–ကို ဥပဟတော+အယံ–ဟုငင်း ပဒဏ္ဍေဒပြုရမည်ဟု ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ခတာယံ ဘိက္ခဝေ ရာဇာ–စသော ပါဠိရပ်တို့၌ ယောဇနာနှင့်တကွ ဝိဏ္ဏတ္ထကို ပြလိုသော ဆရာသည် (ခ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ ဆပနာဘိကမ္မဿ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် ဤအဇာတသတ်မင်းသည် ဘိန္နပတိဋ္ဌ=ဖျက်ဆီးအပ်ပြီးသော ကုသလူပနိဿယသမ္ပဒါ–ဟူသော မှီရာရှိသောဟု ဆို၏။ အဘယ်သို့လျှင် (ဂါ) ဘယ်ပုံဘယ်နည်း အဇာတသတ်မင်းသည် ဖျက်ဆီးအပ်ပြီးသော ကုသလူပနိဿယသမ္ပဒါ–ဟူသော မှီရာရှိပါသနည်း။ အဇာတသတ်မင်းအား ဖျက်ဆီးအပ်ပြီးသော ကုသလူပနိဿယသမ္ပဒါ–ဟူသော မှီရာရှိပုံ အခြင်းအရာအကျယ်ကို ဆရာ မပြဆိုတော့ပြီလော။ [မပြဆိုချေသော် ဆရာ့အား သခ်ေါပ+ဝိတ္ထာရ ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။] စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

➤ ❿ ။ ဘိန္နီယတေ ဝိနာသီယတေတိ **ဘိန္နော**။ ပတိဋ္ဌတိ သမ္ပတ္တိနိယာမောက္ကမနံ ဇောယာတိ **ပတိဋ္ဌာ**။ ဘိန္နော ဝိနာသိတာ ပတိဋ္ဌာ ဇောနာတိ **ဘိန္နပတိဋ္ဌော**။ (၃) တည်ခြင်းကြိယာ သကတ်သည်၎င်း, ဖျက်ဆီးအပ်ပြီးသော ကုသလူပနိဿယသမ္ပဒါ–ဟူသော တည်ရာ မှီရာ၏ အဇာတသတ်မင်းနှင့်

http://www.dhammadownload.com

ဂုဏ်+ဂုဏော အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန် သကတ်သည်ငင်း ဝစနဟောတု မည်၏။ (၅) အဇာတသတ်မင်း ခြင်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) ဝိနာသိတပတိဋ္ဌော, ဘိန္နမူလော–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

[ခ–၌ရှိသော] အခနိတိ **ခတော**။ ခည္ဉတိ အဝဒါရဏတီတိ **ခတော**။ (၃) တူးဖြိုခြင်းကြိယာ သကတ်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) တူးဖြိုသော အဇာတသတ်မင်းသည် ဝစနီယ။ (၆) ဥပဟတော–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

[ဂ–၌ရှိသော] ခညတော အဝဒါရိယတေတိ **ခတော**။ (၃) ဖောက်ခွဲဖျက်ဆီးခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) တူးဖြိုအပ်သော အဇာတသတ်မင်းသည် ဝစနီယ။ (၆) ဥပဟတော– စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

ဥပဟညိတိ **ဥပဟာတော**။ (၃) ဖျက်ဆီးခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) ဖျက်ဆီးသော အဇာတသတ်မင်းသည် ဝစနီယ။ (၆) ခတော–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

➤ ❺ ။ (ခ) ၌ **ခတော**–ကို ခတတ္တာ/**ဥပဟာတော**–ကို ဥပဟတတ္တာ/**ဘိန္နမတိဋ္ဌော**–ကို ဘိန္နပတိဋ္ဌတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင် ဣမသ္မာ ရညော–ဟု သမ္မန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်)

➤ ❻ ။ **(က)** ၌ ခတောအယ်–ဖြင့် ခတာယ်–ကို ခတော+အယ်–ဟု ပုဒ်ဖြတ်ရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သဒ္ဒနီလိင်္ဂပဒ) ဥပဟတော အယ်ဖြင့် ဥပဟတာယ်ကို ဥပဟတော+အယ်–ဟု ပုဒ်ဖြတ်ရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သဒ္ဒနီလိင်္ဂပဒ)

(ခ) ၌ အယ် ဧာဇာဖြင့် ခတော ဥပဟတော၌ တ–ပစ္စည်း၏ ကတ္တားအနက်၌ သက်သည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဒု–ပစ္စယတ္ထ) အခနိတိ ခတော, ဥပဟညိတိ ဥပဟတော–ဟု ကတ္တုသာဓန ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဘိန္နပတိဋ္ဌော ဇာတော–ဖြင့် ခတော ဥပဟတော–၌ တူးဖြိုဖျက်ဆီး၏ဟူသည် ကုသိုလ်မူလဟု ဆိုအပ်သော တည်ရာကို ဖျက်ဆီးခြင်းဖြင့် တူးဖြိုဖျက်ဆီးသည်၏ အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။(ဘာဝတ္ထ)

တဝါကျလုံးဖြင့် ခတာယ် ဘိက္ခဝေ ဧာဇာ ဥပဟတာယ် ဘိက္ခဝေ ဧာဇာ–ဟူသော ပါဠိတော် စကား ရပ်၏ ယောဇနာနှင့်တကွ ပိဏ္ဍတ္ထ အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➤ ❼ ။ **(က) ခတော ဥပဟတော**–၌ **တူးဖြိုဖျက်ဆီးအပ်သော တရားကား** = ဤပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌ အကျိုးပေးလတ့်သော မိမိ၏ ရှေးဘဝက ပြုခဲ့ပြီးသော ကုသိုလ်မူလများ ဖြစ်ပါသည်။

ခတော ဥပဟတော–ဖြင့် **ပြုအပ်သော ဒဿနတ္ထကား** =ခတော ဥပဟတော နှစ်ပုဒ်သည် ပရိယာယ်တူဖြစ်သောကြောင့် ယင်းနှစ်ပုဒ်ဖြင့် ပြအပ်သော ဒဿနတ္ထကား ကမ္မာပရာဓ ဖြစ်ပါသည်။

ဤနေရာ၌ **ကမ္မာပရာဓ**–ဟူသည် ပိတုဃာတကကံဟူသော အပြစ်ပင် ဖြစ်ပါသည်။

➤ ❶ ❽ ။ **ခတာယံ ဘိက္ခဝေ ဧာဇာ–ဝယ် ခတော–၌ ဓာတ္ဌတ္ထကို ကိုယ်ပြု၍**

(၁) ခတော–၌ ခနုဓာတ်အရ အဇာတသတ်မင်း၏ သန္တာန်၌ ပိတုဃာတကကံကို ကျူးလွန်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော ဒေါသပြဋ္ဌာန်းသော အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကို ယူ၍ ထိုသည် ကောဒ္ဓဘယိ

http://www.dhammadownload.com

ဘာဝ+ရုဒ္ဓရသ မည်၏။ (၂) ခမည်းတော် ဖိခွဲသာရမင်းကြီးသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ မည်၏။ (၃) **ဒေဒတ်ဟူသော ပါပမိတ္တနှင့် ပေါင်းသင်းမိခြင်းသည်**ငင်း, အယောနိသော မနသိကာရသည်ငင်း, မင်းစည်းစိမ် လိုချင်မှု လောဘသည်ငင်း ဥဒ္ဓိပနဝိဘာဝ မည်၏။ (၄) ပစ္စက္ခဘဝ၌ အိပ်မပျော်ခြင်းစသော ကာယိကဒုက္ခ, စေတသိကဒုက္ခသည်ငင်း, **ယုတ်မာသော မိတ်ဆွေနှင့် ရောနောပေါင်းသင်းမိခြင်းကြောင့် သောတာပတ္တိမဂ်၏ အန္တရာယ်ဖြစ်ခြင်းသည်**ငင်း, တမလွန်ဘဝ၌ လောဟကုမ္ဘီ ငရဲသို့ ကျရောက် ရောက်၍ အနှစ်ခြောက်သောင်း ခံရခြင်း–စသော မကောင်းကျိုး အဆက်ဆက်သည်ငင်း အနုဘာဝ မည်၏။

အမှာ/ ဥပဟတ–အာရတ္တတ်ခိုင်း လျှင်လည်း အတူတူပင်မှတ်ပါ။

ဝါကျ (သဒ္ဒ) [၆၊၂၁၂။] (ဘာဋီ၊တ၊၂၇၁)

(က–၁) **ဒီဂရဿိန္တိရာဂရဏဒီဝရဟိတံ၊ (က–၂) ရာဂမလာဒီနံယေဝဝိဂတဋ္ဌာ ဒီဃမလံ။**

(ခ) **ခမ္မစက္ခုန္တိဓမ္မသုဝါစက္ခု၊ ဓမ္မမယံဝါစက္ခု။**

(ဂ) အညေသုဌာနေသုတိဏ္ဏံမဂ္ဂါနမေတံအဓိဝစနံ။

(ဃ) ကုဓပနသောတာပတ္တိမဂ္ဂသော၀။

(င)ကုဒံဝုတ္ထံဟောတိ – **သစေကုမိနာဝိတာယာတိတောနာဘဝိဿ၊ကုဒါနိကုဓေဝါသဓေန နိသိန္နောသောတာပတ္တိမဂ္ဂံပဝတ္တောအဘဝိဿ၊ပါပမိတ္တသံသဂ္ဂေနပနဿအန္တရာယောဇာတော။**

➤ ❶ ။ **(၁) ကုဒံ**၊ဤသို့။ဝုတ္ထံ၊ဆိုအပ်သည်။ဟောတိ၊၏။(ကိ၊အဘယ်သို့။ဝုတ္ထံ၊ဆိုအပ်သည်။ဟောတိ၊ ဖြစ်သနည်း။) ကုမိနာ၊ဤအဇာတသတ်မင်းသည်။ဝိတာ၊ခမည်းတော်သည်။(ဝါ)ကို။ဃာတိတော၊သတ်အပ် ပြီးသည်။သစေ နဲ အဘဝိဿ၊အကယ်၍ မဖြစ်ခဲ့အုံ။(ဧဝံ သတိ၊ဤသို့ ဖြစ်လတ်သော်) ကုဒါနိ၊ယခုအခါ ၌။ကုဓေဝါသနေ၊ဤနေရာ၌ပင်။နိသိန္နော၊နေလျက်။သောတာပတ္တိမဂ္ဂံ၊သောတာပတ္တိမဂ်သို့။ပတ္တော၊ရောက်သည်။ အဘဝိဿဖြစ်လောက်ရာပြီ။ပန၊ထိုသို့ပင် သောတာပတ္တိမဂ်ကို ရလောက်ရာပါသော်လည်း။ပါပမိတ္တသံသဂ္ဂေန၊ ယုတ်မာသော မိတ်ဆွေနှင့် ပေါင်းသင်းမိခြင်းကြောင့်။အသ၊ထိုသောတာပတ္တိမဂ်၏။အန္တရာယော၊အန္တရာယ် သည်။ဇာတော၊ဖြစ်ပြီ။(ကုတိ၊သို့။ဝုတ္ထံ၊ဆိုအပ်သည်။ဟောတိ၊၏။)

➤ ❷ ။ **(၁) ဒွီ/** ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် ခမ္မစက္ခုံကို ခမ္မေသု ပဝတ္တံ စက္ခု၊ ခမ္မစက္ခု ဟုငင်း, ခမ္မေန နိဗ္ဗတ္တံ စက္ခု၊ ခမ္မစက္ခု–ဟုငင်း ဝိဂ္ဂဟပြု၍ ခမ္မစက္ခု–အရ သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ်ကို ယူ အပ်သောဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ဆရာ ဖွင့်ပြသကဲ့သို့ အရာခပ်သိမ်း၌ ခမ္မစက္ခုအရ သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ် ကိုသာ ယူရမည်ဟု မှတ်သားရပါမည်လော။ အဘယ်သို့ မှတ်သားရပါမည်နည်း။ စုဒ်–(၇) မိန့်။

ကား= (၇) ဖြင့် ဤသီလက္ခန်ပါဠိတော်မှတပါးသော ပါဠိတော်တို့၌ ခမ္မစက္ခု–အရ သောတာပတ္တိ မဂ်ဉာဏ် တပါးတည်းကိုသာ မယူရ၊အောက်မဂ်သုံးပါးကို ယူရပါမည်ဟူလို။

(ဃ) ဒွီ/ အနုဿစန္ဒ ။ ။ ဤသို့ (၇) ဖြင့် ဤသာမညဖလသုတ်မှတပါးသော နေရာတို့၌ ခမ္မစက္ခု၏ အရကို ဖွင့်ပြတော်မူပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဤသာမညဖလသုတ်၌ အလိုရှိအပ်သော ခမ္မစက္ခုအရ ကို ဖွင့်ပြလိုသော ဆရာသည် (ဃ) မိန့်။

(င) ဒွီ/ ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် ခတာယံ ဘိက္ခဝေ ရာဇာ စသည်ကို ဟောတော်မူ၏။ ယင်း

http://www.dhammadownload.com

ပါဠိတော် စကားရပ်၏ သိလွယ်သော စကားအဓိပ္ပါယ်ကို မပြဆိုတော့ပြီလော။ သိလွယ်သော အဓိပ္ပါယ်ကို ပြဆိုသော စရားရပ်ကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (c) မိန့်။

➤ ❷ ။ **[က–ခ ဝါကျကို၌]** (၁) နနု ရေဏု ရဓောတိ ဝုစ္စတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ ဝိရဇန္တိ ရာဂရဓောဒိ ဝိရဟိတံ ဝုတ္တံ။ (၃) နနု ရာဂေါ ရဓော နစ ပန ရေဏု ဝုစ္စတိတိအာဒိဝစနတော ရာဂ ဒေါသ မောဟာဝ ဏ္ဍ ရဓောနာမာတိ ဝုတ္တံ။ (၄) တသ္မာ ဝိရဇန္တိ ရာဂရဓောဒိ ဝိရဟိတံ ဝုတ္တံ။

[ဃ+ဃ ဝါကျဒွိကို၌] (၁) နနု အညေသု ဌာနေသု တိဏ္ဍ မဂ္ဂါနမေတံ အဓိဝစနံ။ (၂) အထ ကသ္မာ ဏ္ဍ သောတာပတ္တိမဂ္ဂသ္သေတံ အဓိဝစနံ ဟောတိ။ (၃) တသ္မိန္ဓိ အနဓိဂတော အညေသံ ဘဏ္ဍတာယေဝ အဘာဝတော။ (၄) ဏ္ဍ သောတာပတ္တိမဂ္ဂသ္သေတံ အဓိဝစနံ ဟောတိ။

[c–ဝါကျကို၌] (၁) နနု ဏ္ဍဒါနိ ဏ္ဍဝေါသနေ နိသိန္နော သောတာပတ္တိမဂ္ဂံ ပတ္တော အဘဝိဿ။ (၂) အထ ကသ္မာ အဿ အန္တရာယော ဇာတော။ (၃) နနု ပါပမိတ္တသံသဂ္ဂေါ ဟောတိ။ (၄) တသ္မာ အဿ အန္တရာယော ဇာတော။

➤ ❸ ။ နိဗ္ဗာနံ သဝတိ ဥပဂစ္ဆတီတိ **သောတော**။ (၃) နိဗ္ဗာန်သို့ သွားရောက်တတ်ခြင်း ကြိယာသဘာဝသည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးဒြဗ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) မဂ္ဂေါ စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

* အာဒိတော ပဇ္ဇနံ **အာပတ္တိ**။ သောတသ္မ အာပတ္တိ **သောတာပတ္တိ**။ နိဗ္ဗာနံ မဂ္ဂေတီတိ **မဂ္ဂေါ**။ သောတာပတ္တိယာ လဒ္ဓေါ မဂ္ဂေါ **သောတာပတ္တိမဂ္ဂေါ**။ (၃) နိဗ္ဗာန် အမည်ရှိသော မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးသို့ ရှေးဦးစွာ ရောက်ခြင်း၏ ရှိုအပ်သော မဂ်၏ အကြောင်း အကျိုး အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) သောတာပတ္တိမဂ်ဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ပထမမဂ္ဂ–စသော။

အပါယံ ပါပေတီတိ **ပါဓေါ**။ မိဇ္ဈတိ သိနေဟတီတိ **မိဓော**။ ပါပေါ မိတ္တော **ပါပမိတ္တော**။ ပါပမိတ္တေန သံသဂ္ဂေါ **ပါပမိတ္တသံသဂ္ဂေါ**။ အန္တရေ ဇာတီတိ **အန္တရာယော**။

➤ ❹ ။ **ဝိဂတဘယာ**–ဟိတ်၏ သမ္ဗန်ကား= ဓမ္မစက္ခုသြ ဖြစ်ပါသည်။ (၏/သည် စပ်)

➤ ❻ ။ **(က)** ဠ် ရာဂရဓောဒိ ဝိရဟိတံ–ဖြင့် ဝိရဇ်ဠ် ရဇ–အရ မြူမှုန်အစစ်ကို မယူရ၊ ရာဂ ဒေါသ မောဟ–တည်းဟူသော မြူတရာများကို ယူရမည်ကိုငင်း(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) ယင်းသို့ ယူခြင်းသည် မုချနည်းအားဖြင့် ယူခြင်းမဟုတ်၊ သဒိသူပစာအားဖြင့် ယူထားသည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) ဝိရဇ်–ဠ် ဝိ–ဥပသာရသည် ဝိသေသတ္ထ စသည်ကို မဟော၊ ဝိရဟအနက်ကို ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) ရဇတော ဝိဂတံ ဝိရဇ်–ဟု ပဗ္ဗမီ အဗျယီဘောသမာသ် တွဲစပ်ရမည်ကိုငင်း(သမာသ လိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

ရာဂမလာဒီနံယေဝ ဝိဂတတ္တာ–ဖြင့် ဝီတမလံ–ဠ် မလ–အရ ပကတိမြူ အညစ်အကြေးကို မယူရ၊ မြူအညစ်အကြေးနှင့်တူသော ရာဂ ဒေါသ မောဟ အညစ်အကြေးများကို ယူရမည်ကိုငင်း(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) ယင်းသို့ ယူခြင်းသည် မုချနည်းအားဖြင့် ယူခြင်းမဟုတ်၊ သဒိသူပစာအားဖြင့် ယူထားသည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) ဝီတနှင့် ဝိဂတပုဒ်တို့သည် ကင်းကွာချင်းအနက်ကို ဟောချင်းတူသော အနက်တူ

http://www.dhammadownload.com

သဒ္ဒါကွဲ ပရိယာယ်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ပရိယာယ်ပြ အဘိဓေယျတ္ထ) ရှာဂ-စသော အညစ်အကြေးများ ကင်းကွာနေသည်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် ဓမ္မစက္ခုမည်သော သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ်သည် ဝိတမလ မည်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) မလတော ဝိတံ ဝိတမလံ-ဟု ဒုရာဇာန ပဌမိ တပ္ပုရိသ်သမာသ် တွဲစပ်ရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

(၅) ၌ ဓမ္မေသု စက္ခုဖြင့် ဓမ္မနှင့် စက္ခုကို နိဒ္ဓါရဏတ္ထ သတ္တမီ တပ္ပုရိသ်သမာသ် မပြုရ၊ ဓမ္မေသု စက္ခု ဓမ္မစက္ခု-ဟု အာဓာရတ္ထ သတ္တမီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟု သိစေပါသည်။(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ဓမ္မမယံ စက္ခုံ-ဖြင့် ဓမ္မနှင့် စက္ခုကို ဓမ္မေန နိဗ္ဗတ္တံ စက္ခု ဓမ္မစက္ခု-ဟု မဇ္ဈေလောပီ တတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟု သိစေပါသည်။(သမာသလိင်္ဂတ္ထ)

(တနည်း) ဓမ္မနှင့် စက္ခုကို ဓမ္မော ဧဝ စက္ခု ဓမ္မစက္ခု-ဟု အဝဓာရဏ ကမ္မဓာရယ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟု သိစေပါသည်။(သမာသလိင်္ဂတ္ထ)

(၈) ဖြင့် ဓမ္မစက္ခု-အရ တပါးသော အရာတို့၌ အောက်မဂ်သုံးပါးကို ယူသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) **(၁၁)** ဖြင့် ဤအရာ၌ ဓမ္မစက္ခု-အရ သောတာပတ္တိမဂ်ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

➤ **၅** ။ **ဓမ္မစက္ခုံ-၌ ဓမ္မ-အရ** ။ ။ သစ္စာ လေးပါးကို ယူရပါမည်။ (တနည်း) သောတာပတ္တိမဂ် သကဒါဂါမိမဂ် အနာဂါမိမဂ်ဟူသော အောက်မဂ်သုံးပါးကို ယူရပါမည်။ **စက္ခု-အရ** ။ ။ သောတာပတ္တိမဂ်ကို ယူရပါမည်။ **ဓမ္မမယံ ဇါ စက္ခုံ-၌ ဓမ္မ-အရ** ။ ။ သမထ ဝိပဿနာတရား (တနည်း) သီလကွန္ဓ, သမာဓိကွန္ဓ, ပညာကွန္ဓ ၃-ပါးကို ယူရပါမည်။ **စက္ခု-အရ** ။ ။ သောတာပတ္တိမဂ် (တနည်း) သီလကွန္ဓ, သမာဓိကွန္ဓ, ပညာကွန္ဓ ၃-ပါးကိုပင် ယူရပါမည်။

ပါဝမိတ္တ-အရ/အပါယ်ဓရာက်ကြောင်း မကောင်းသော အဓေါင်း အဓမ်္မများ

ဒေဝဒတ်နှင့် ဒေဝဒတ်၏ ပရိသတ်တို့ ဖြစ်ပါသည်။ **အန္တရာယော ဇာဒေဘာ-၌ အန္တရာယ်-အရ** ။ ။ သောတာပတ္တိမဂ်၏ အန္တရာယ်ကို ယူရပါမည်။

သာမညဖလသုတ်၌ သောတာပတ္တိမဂ်ကို ယူရခြင်းအကြောင်း ။ ။ သောတာပတ္တိမဂ်ကိုမျှ မရရှိင်လတ်သော် တပါးသော သကဒါဂါမိမဂ်, အနာဂါမိမဂ်တို့ကို ရရှိဘို့ရန်ကား ဆိုဖွယ်ရာမရှိ၊ ဧကန် မရသည်သာ ဖြစ်သောကြောင့် သောတာပတ္တိမဂ်ကိုသာ ယူရပါသည်။

➤ **၁၀** ။ **(၈) ဒုတ္တံ-၌ ဓာတ္ထတ္ထအရ** ။ ။ (၁) မြတ်စွာဘုရား၏ သန္တာန်၌ ဒေသနာဉာဏ် ဝိရိယ စသည်ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္မယုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရတိဌာယီဘာဝ+ဓမ္မသိင်္ဂါရရသ။ (၂) အဇာတသတ်မင်းစသော တရားနာပရိသတ်သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) မနသာဝဝတ္ထပိတသဒ္ဒနှင့် ဝစီဘေဒသဒ္ဒဖြစ်သော သာမညဖလသုတ် တရားတော်သည်ငင်း, အဇာတသတ်မင်း၏ သာမညဖလကို မေးမြန်းခြင်း, ဘုရားရှင်၏ ပါရမီဉာဏ် စသည်သည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။ (၄) အဇာတသတ်မင်းနှင့် ပရိသတ်များ သာမညဖလသုတ်ကို နာကြားရခြင်း, အာပါဏကောဋိကသရဏဂုံကို ခံယူခြင်း, အိပ်ပျော်ခြင်း, နောင်အခါ ဝိဇိတာဝီ အမည်ဖြင့် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ဖြစ်ရခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝ။

http://www.dhammadownload.com

ဝါကျ (၁၈၄) [၆၊၂၁၂။] (ဘာဋီ၊တ၊၂၇၄)

(က) ကုဒ္ဒါ ပိဏ္ဍပါတဝတ္ထုမေ၊ (ခ) ပါဠိယံ ပန နာဂရုဠ်း

(ဂ) ကုဒ္ဒံ ပန သုတ္တံ သုတ္တာ ရညာ ကောစိ အာနိသံသော လဒ္ဓါတိ ?

(ဃ) မဟာအာနိသံသော လဒ္ဓါ။

(င) အယဉ္စိ ပိတု မာရိတကာလတော ပဋ္ဌာယ နေဝ ရတ္တိံ န ဒိဝါ နိဒ္ဒံ လဘတိ။

➤ ❶ ။ **(ခ) ဒဋ္ဌဗ္ဗံ/** ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် ဧဝံ သန္တေပိ–စသော စကားတော်ကို ဘုရားရှင် ဟောတော်မူကြောင်း ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ယင်းသို့ ဘုရားဟောတော်မူခဲ့သော် ပါဠိတော်၌ ထင်ရှား ရှိရမည်သာ မဟုတ်ပါလော။ အဘယ့်ကြောင့် ပါဠိတော်၌ ထင်ရှားမရှိပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်,

ကား= (ခ) ဖြင့် ဘုရားရှင်ဟောကြားတော်မူခဲ့သော်လည်း သင်္ဂါယနာတင် မထေရ်တို့ သင်္ဂါယနာတင်မထားသောကြောင့် ပါဠိတော်၌ မရှိပါဟူလို။

(ဂ) ဒဋ္ဌဗ္ဗံ/ (ဂ) ဝါကျ၌ ထိုရင်းထား နေဝ လဘတိ၊ န လဘတိ–ဟူသည်တည်း။

အဓိပ္ပါယ်ထား မရဟူလိုသော်။

နေဝ ရတ္တိံ–ဟူသောပုဒ်ကို သာဘောဂသဒ္ဒစောဒနာ ထွက်ပုံ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် နေဝ လဘတိ–ဖြင့် အာဓာရ၏ ကြိယာကို ဆိုတော်မူ၏။ ယင်းကြိယာသည် အာဓာရနှင့် မကင်းကောင်းသည် မဟုတ်ပါလော။ ယင်းကြိယာ၏ အာဓာရကား အဘယ်ပါနည်း။ ယင်းကြိယာ၏ အာဓာရကို မပြသော် အဗျာပိတ, အဗရိပုဏ္ဏဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့်– နေဝ ရတ္တိံ–ပါဠိကို မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ထား– ရတ္တိံ–ဖြင့် နေဝ လဘတိ ကြိယာ၏ အာဓာရကား ရတ္တိံ ဖြစ်၏ဟု ငါပြဆို၏ဟူလို

(ဂ) ဒဋ္ဌဗ္ဗံ/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဃ) ဖြင့် အဓောတသတ်မင်းသည် များစွာသော အကျိုးအာနိသင်ကို ရ၏ဟု ဖွင့်ဆို၏။ အခြားမဲ့ အတ္ထဘောဝယ် ဇရဲ၌ ကျမည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်လျက် အဘယ်သို့လျှင် များစွာသော အကျိုးအာနိသင်ကို ရရှိအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

➤ ❷ ။ **[ခ–ဝါကျကို၌]** (ခ) နနု ဣဒမို ဘဂဝတာ ဝုတ္တမေဝ။ (၂) အထ ကသ္မာ ပါဠိယံ နာ အာရဗ္ဘ။ (၃) နနု ပကိဏ္ဏကဒေသနာဘာဝေါ ဟောတိ။ (၄) တသ္မာ ပါဠိယံ နာ အာရဗ္ဘ။

[ဃ+ဇ ဝါကျတို့ကို၌] (ဂ) နနု အနန္တရေ အတ္တဘာဝေ နရကေ ပစ္စတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ မဟာအာနိသံသော လဒ္ဓေါ။ (၃) နနု အယံ ပိတု မာရိတကာလတော ပဋ္ဌာယ နေဝ ရတ္တိံ နာ ဒိဝါ နိဒ္ဒံ လဘတိ။ (၄) တသ္မာ မဟာအာနိသံသော လဒ္ဓေါ။

➤ ❸ ။ အာဘုသော နိဟရိတွာ သံသတိတိ **အာနိသံသော**။ (၃) လွန်စွာ ထုတ်ဆောင်၍ ညှဉ်းဆဲခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) အကျိုးတရားဒြဗ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) ဂုဏော–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

အာဘုသော နိဿေသေန သံသိယတေ ပသံသိယတေတိ **အာနိသံသော**။ (၃) လွန်စွာ အကြွင်းမဲ့ အားဖြင့် ချီးမွမ်းခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (ကြွင်းတူ)

➤ ❹ ။ **မာရိတကာလတော**–၌ **မာရိတ**–ကို မာရိတတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင် **တ္တ–သမ္ဗန်**

http://www.dhammadownload.com

ကား ကွမသ ရညော ဖြစ်ပါသည်။ (၏/ကို စပ်) [ပခုက္ကူနိုသျ]

(တနည်း) **ထွ-သဗ္ဗန်ကား**= ပိတုနော ဖြစ်ပါသည်။ (၏/သည် စပ်) [ဘာသာဋီကာ]

➢ ❻ ။ (က) **တဋ္ဌိတိ ဇာတသေ နိပါတော**။ (ခ) **ယထာဓမ္မံ ပဋိကရောသိတိ ယထာဓမ္မောဋ္ဌတော၊ တထေဝ ကရောသိ၊ ဓမာပေသိတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ**။

(၇) **တံ တော မယံ ပဋိဂ္ဂဏှာမာတိ တံ တဝ အပရာဓံ မယံ ခမာမ**။ (၆၊၂၁၁)

(က) ဖြင့် တဋ္ဌ-သဒ္ဒါ နိပါတ်ပုဒ်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(နိပါတလိင်္ဂဝိ) ယင်း တဋ္ဌ-သဒ္ဒါ၏ ဇော်သ အနက်ကို ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ခ) ဖြင့် ယထာဓမ္မံ-၌ ယထာနိပါတ်ပုဒ်၏ အနုရူပအနက် ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) ယထာဓမ္မပုဒ်ကို ဓမ္မသ အနုရူပံ ယထာဓမ္မံ-ဟု အဗျယီဘောသမာသ် တွဲစပ်ရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ပဋိကရောသိ-၌ ပဋိ-ဥပသာရ၏ အနုတ္ထဇ၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) တရားအားလျော်စွာပြု၏ဟူသည် သည်းခံစေခြင်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဂ) ဖြင့် တံ-၌ တ-သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်သည် အပရာဓကို စွဲသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(သဗ္ဗနာမလိင်္ဂတ္ထ) တေ-သဒ္ဒါသည် ဆဋ္ဌီဝိဘတ်နှင့်တကွ တုမှသဒ္ဒါ၏ ကာရိယ၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဝိဘတ္တိပဒ) ပဋိ-ဥပသာရ၏ ဓာတ္ဝတ္ထ ဝိသေသက၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) ဂဟဓာတ်၏ သည်းခံမှုကို ခံယူခြင်း အနက်ကို ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဓာတွတ္ထ) သိစေပါသည်။

➢ ❼ ။ **အဇာတသတ်မင်းသည် အဖသတ်သောက်ကြောင့် မည်သည့်ငရဲ၌ မည်မျှလောက် ခံရ၍ နောင်အခါ မည်ကဲ့သို့သော ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်ရမည်ကို ဆုံးဖြတ်ခဲ့ပါ။**

အဇာတသတ်မင်းသည် အဖသတ်သောက်ကြောင့် လောဟကုမ္ဘီ ငရဲ၌ နှစ်ပေါင်း ခြောက်သောင်း ခံရ၍ နောင်အခါ ဝိဇိတာဝီ မည်သော ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ဖြစ်ရပါမည်။ (၆၊၂၁၂)

အာပါဏကာဒိကသရဏံဟူသည် ။ ။ အသက်ဇီဝိတ်ဖြန့် မိမိသန္တာန်၌ တည်ရှိနေသမျှ ကာလပတ်လုံး ရတနာသုံးပါးကို ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်ခြင်းသို့ ရောက်ခြင်းကို ဆိုလိုပါသည်။

လောကီသရဏံ-အရ ။ ။ ဘုရား-စသော ရတနာသုံးပါး်တို့၌ ကိုးကွယ်မှီခို အားထားရာဟု ၍ ကိုင်းရှိုင်းညွတ်တွားသော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော ဉာဏ်ကင်းကွာသော ဉာဏဝိပ္ပယုတ် သဒ္ဒါ စေတသိက်ကို ယူရပါသည်။

လောကုတ္တရာသရဏံ-အရ ။ ။ သစ္စာလေးပါးကို သိသော မဂ်ဉာဏ် ဖြစ်ပါသည်။

➢ ❽ ❾ ။ **(ခ) ဆဋ္ဌီ နှ လဘတိ-အရ** ။ ။ (၁) အဇာတသတ်မင်း၏ အိပ်မပျော်ခြင်းဟု ဆိုအပ်သော ဝိပ္ပဋိသာရ ကုက္ကုစ္စ ပြဋ္ဌာန်းသော ဒေါသမူစိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ကောဓဌာယိဘာဝ+ဂုဒ္ဓရာ မည်၏။ (၂) ဗိမ္ဗိသာရမင်းသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ မည်၏။ (၃) ဗိမ္ဗိသာရမင်း၏ အဖြစ်ခြင်း, အရိယာဖြစ်ခြင်း သည်ငင်း, အဇာတသတ်မင်း၏ အယောနိသော မနသိကာရသည်ငင်း ဥဒ္ဒိဗနဝိဘာဝ မည်၏။ (၄) ကာယိက ဒုက္ခ စေတသိကဒုက္ခ စသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

http://www.dhammadownload.com

အမွေဌာနတော်အဖွင့်

ဝိဂြဟ (၁၄၅) [၆၊၂၁၃။] (ဘာဠိ၊တ၊၂၇၆)

(က) **ဧဝံ ဧမေသုတံ** (ပ) **ကောသမေလေသုတိ အမွေဌာသုတ္တံ။**

(ခ) တတြာယံ အပုဗ္ဗပဒဝဏ္ဏနာ။

(ဂ) **ကောသမေလေသုတိ ကောသလာ နာမ ဇနပဒိနော ရာဇကုမာရာ။**

(ဃ) **တေသံ နိဝါသော ဧကောပိ ဇနပဒေါ ရဋ္ဌိသဒ္ဒေန "ကောသလာ" တိ ဝုစ္စတိ။**

(င) **တသ္မိ ကောသလေသု ဇနပဒေ။**

(စ) **စာရိကံ စရမာနဿ တိအင်္ဂါနကမနံ ဂစ္ဆန္တော။** (ဆ) **စာရိကာစရဏာမေသာ ။**

➤ ❶ ။ (ဂ) ကောသလေသုတိ ဇာတ္တေ၊ကောသလေသုဟူသော ဤပါဠိဌ်၌။ကောသလာ နာမ၊ ကောသလတို့မည်သည်။ဇနပဒိနော၊ဇနပုဒ်ရှိကုန်သော။(ဝါ) ဇနပုဒ်ကို အစိုးရကုန်သော။ရာဇကုမာရာ၊မင်းသားတို့တည်း။

(ဃ) တေသံ၊ထိုကောသလမင်းသားတို့၏။နိဝါသော၊နေရာဖြစ်သော။ဧကောပိ ဇနပဒေါ၊ဇနပုဒ်တစ်ခုတည်းကိုလည်း။[တနည်း]ဧကော၊တစ်ခုတည်းသည်။သမာနောပိ၊ဖြစ်ပါသော်လည်း။(ဝါ)ဖြစ်သည်လည်း ဖြစ်သော။ဇနပဒေါ၊ဇနပုဒ်ကို။ ရဋ္ဌိသဒ္ဒေန၊ရဋ္ဌိသဒ္ဒါအားဖြင့်။(ဝါ) ရဋ္ဌိသဒ္ဒါ၏ အဖြစ်ကြောင့်။ "ကောသလာ"တိ၊ ကောသလာတို့ဟူ၍။ဝုစ္စတိ၊ဆိုအပ်၏။

➤ ❷ ။ (စ) **ဒွို့/ [လျှင်းမါးပုစ္ဆာ]** ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် ဧဝံ မေ သုတံ (ပ) ကောသလေသု စသည်ကား အမွေဌာသုတ်တည်းဟု ဆို၏။ ယင်းအမွေဌာသုတ်၌ အနုပုဗ္ဗပဒဝဏ္ဏနာနည်းဖြင့် ဖွင့်မည်လော။ (ဝါ) အနုတ္တာနုပဒဝဏ္ဏနာနည်းဖြင့် ဖွင့်မည်လော။ အဘယ်ဝဏ္ဏနာနည်းဖြင့် ဖွင့်မည်နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။ **အဓိပ္ပါယ်ကား**- (ခ) ဖြင့် အပုဗ္ဗပဒဝဏ္ဏနာနည်းဖြင့် ဖွင့်မည်ဟူလို။

(ဂ) ဒွို့/ ဆရာ၊ ဘုရားရှင်သည် ကောသလေသု-ဟု ဟောတော်မူ၏။ ယင်း၌ ကောသလသဒ္ဒါသည် လိမ္မာခြင်းရှိသူ (ဝါ) ကုသိုလ်တရားကို မေးမြန်းခြင်းရှိသော သူကို ဟောကြားပါသလော။ အဘယ်ကို ဟောကြားပါသနည်း။[ဤနေရာ၌ အလိုရှိအပ်သော အနက်ကို မဖွင့်ဆိုချေသော် အတိဗျာပိတဒေါသ ဘုရားရှင်အား သင့်ရောက်ရာ၏။] စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ) ဒွို့/ လိနတ္ထရာဇာဒနာ ဆရာ၊ ရှင်အာနန္ဒာသည် ကောသလေသု-ဟု ဗဟုဝုစ်ဖြင့် ဟောတော်မူ၏။ ကောသလမင်းသားတို့၏ နေရာဇနပုဒ်သည် တခုတည်းသာ ဖြစ်သည်မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်ပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် ကောသလေသု-ဟု ဗဟုဝုစ်ဖြင့် ဟောတော်မူပါသနည်း။(အနွယ) ကောသလေဟု ဧကဝုစ်ဖြင့် မဟောပါသနည်း။ (ဗျတိရေက) အကယ်၍ ဗဟုဝုစ်ဖြင့် မဟောသင့်ဘဲလျက် ဟောချေသော် သဒ္ဒ+အတ္ထ ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသ ရှင်အာနန္ဒာအား သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား- ကောသလမင်းသားတို့၏ နေရာဇနပုဒ်သည် တခုတည်းပင်ဖြစ်သော်လည်း ရဋ္ဌိသဒ္ဒါ

http://www.dhammadownload.com

ကြောင့် (၀၂) ဌာနီ နိသိတဖြစ်သော မင်းသားတို့၏ များသည်၏အဖြစ်ကို ဌာန နိဿယဖြစ်သော ဧနပုဒ်၌ တင်စားကြောင်း ရုဠီသဒ္ဒါဖြစ်သောကြောင့် ဗဟုဝုစ်ဖြင့် ဟောတော်မူ၏ဟု ငါပြဆိုသည်ဖြစ်ရကား သင်တင်သော ဝိရောဓိဒေါသ ရှင်အာနန္ဒာအား မရောက်ပါဟူလို။

(၈) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (၈+ဃ) တို့ဖြင့် ကောသလေသုပုဒ်ကို ပဝဒါဝဓိကန္တ ပထမန္တအား ဖြင့် ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ဆရာ ဖွင့်ဆိုသကဲ့သို့ သံဝဏ္ဏောတမ္ပ ပါဠိတော်၌ ပထမန္တအားဖြင့် ဟောတော်မူပါသလော။ ပါဠိတော်၌ အဘယ်ဝိဘတ္တန္တအားဖြင့် ဟောတော်မူပါသနည်း။ အကယ်၍ ပါဠိတော်၌ ပထမန္တအားဖြင့် မဟောဘဲ ပထမန္တဖြင့် ဖွင့်ချေသော် ဆရာ့အား သံဝဏ္ဏောတမ္ပ သံဝဏ္ဏနာဆန့်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (၈) မိန့်။

(၉) သို့/ ဆရာ၊ ရှင်အာနန္ဒာသည် စာရိုက် စရမာနော-ဟု ဆိုတော်မူ၏။ ယင်း၌ စာရိုက-အရ ခရီးတိုသွားခြင်းကို ယူရပါမည်လော။ အဘယ်သွားခြင်းကို ယူရပါမည်နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (၉) မိန့်။

ကား- (၉) ဖြင့် စာရိုက-အရ ခရီးရှည်သွားခြင်းကို ယူရပါမည်ဟူလို။

(ဆ) သို့/ အနုသဓန္တ ။ ။ ဤသို့ (၉) ဖြင့် စာရိုကာ-အရ ခရီးရှည် ကြွသွားခြင်းကို ယူရမည်ဟု ပြုပြီး၍ ယခုအခါ၌ ထိုစာရိုကာ အပြားကို ခွဲခြားတောန်ပြလိုသောဆရာသည် (ဆ) မိန့်။

➢ ❷ ။ **[၈-ဝါကျကိုဋ္ဌ]** (၁) နနု ကောသလာနှာမ ရာဇကုမာရာတိ ဝုတ္တေ အဓိပ္ပေတတ္တော သိဒ္ဓေါ။ (၂) အထ ကိမတ္ထံ ဧနပဒိနောတိ ဝစနံ ဝုတ္တံ။ (၃) နနု တေသမေဝ နိဝါသနမုပါဒါယ ဧန ပဒဿာယံ သမညာတိ ဒဿနတ္ထံ။ (၄) ဧနပဒိနောတိ ဝစနံ ဝုတ္တံ။

[ဃ-ဝါကျကိုဋ္ဌ] (၁) နနု တေသံ နိဝါသော ဧကော ဧနပဒေါ ဟောတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ ကောသလာတိ ဗဟုဝစနေန ဝုစ္စတိ။ (၃) နနု ရုဠီသဒ္ဒေါ (ဧသ) ဟောတိ။

(၄) တသ္မာ ကောသလာတိ ဗဟုဝစနေန ဝုစ္စတိ။

(ဃ) ဝါကျဠ္ဌ အဝိ-သဒ္ဒါ၏ အနက်နှင့် အဓိပ္ပါယ် ။ ။ ဧကောဝိ-၌ အဝိ-ကား အနုဂ္ဂဟ (သမ္ဘာဝနာ) အနက်ဖြစ်ပါသည်။

ယင်း အဝိ-သဒ္ဒါဖြင့် ကောသလမင်းသားတို့၏ နေရာဧနပုဒ်သည် တခုတည်းသာဖြစ်သော်လည်း ရုဠီသဒ္ဒါဖြစ်ခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့် ကောသလာ-ဟု ဗဟုဝုစ်ဝိဘတ်ဖြစ်၏ဟု ရှိုးမြွှာက်သည်။

[စ-ဝါကျကိုဋ္ဌ] (၁) နနု ပါဠိယံ စာရိုက် စရမာနောတိ အဝိသေသေန အေသိတံ။ (၂) အထ ကသ္မာ အဒ္ဓါနဂမနံ ဂစ္ဆန္တော်တိ ဝိသေသေန သံဝဏ္ဏိတံ။ (၃) တယိဒံ မဂ္ဂဂမနမေဝ ဣဓာဓိပ္ပေတံ၊ နစုဏ္ဏိကဂမနမတ္တန္တိ ဒဿေန္တော။ (၄) တသ္မာ အဒ္ဓါနဂမနံ ဂစ္ဆန္တော်တိ ဝိသေသေန သံဝဏ္ဏိတံ။

မနုဿာ သာတိရေကာနိ သတ္တဝဿာနိ နာနာကီဠာယော ဒဿေတ္ထာပိ တံ ဟသာပေတုံ နာသက္ခိသု။ (၄၊၂၁)

(၁) နနု မနုဿာ သာတိရေကာနိ သတ္တဝဿာနိ နာနာကီဠာယော ဒဿန္တိ။ (၂) အထ ကသ္မာ မနုဿာ တံ ဟသာပေတုံ နာသက္ခိသု။ (၃) နနု တဿ ဒိဗ္ဗနာဋကာနံ အနန္တရဘာဝေယေဝ ဒိဋ္ဌတ္တာ မနုဿ နာဋကာနံ နစ္စံ အမနုညံ အဟောသိ။ (၄) တသ္မာ မနုဿာ တံ ဟသာပေတုံ နာသက္ခိသု။

http://www.dhammadownload.com

➤ ❾ ။ ကုသလာကုသလံ ဇနေတီတိ **ဇနော**။ ပဒ္ဓန္တိ သုခဝိပါကံ ပါပုဏန္တိ ဇတ္တာတိ **ပဒေါ**။ ဇနာနံ ပဒေါ **ဇနပဒေါ**။ ဇနပဒေါ ဇတေသံ အတ္ထိတိ **ဇနပဒိဇနာ**။ (၃) (ကောသလမည်သော) ဇနပုဒ်၏+ မင်းသားတို့နှင့် ဌာန ဌာနီ ဌာန အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) ကောသလမည်သော ဇနပုဒ်ရှိကုန်သော မင်းသားတို့ဖြစ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) ဇနပဒဝန္တော, ဇနပဒိသရာ စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

ကောသလာနံ နိဝါသော **ဇကောသလော**။ (၃) ကောသလ အမည်ရှိကုန်သော ဇနပုဒ်၌နေကုန်သော မင်းသားတို့၏ နေရာဇနပုဒ်နှင့် ဌာနီ-ဌာန/နိဿိတ-နိဿယ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ကောသလဇနပုဒ်ဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ကောသလနိဝါသဇနပဒ-စသော။

ရုဟတီတိ **ရုဠ္ဍီ**။ ရုဠ္ဍီစ သော သဒ္ဒေါစာတိ ရုဠ္ဍိသဒ္ဒေါ။ ရုဠ္ဍိယာ ပဝတ္တော သဒ္ဒေါ **ရုဠ္ဍိသဒ္ဒေါ**။

စရဏံ စာရိကာ။/ စရဏံ ဝါ စာရော၊ စာရောဝေ **စာရိကာ**။ တရတိတိ တုရိတံ။ တုရံ ဧတိ ဂစ္ဆတိတိ တုရိတော။ တုရိတာစ သာ စာရိကာစာတိ **တူရိတာစာရိကာ**။ (၃) လျင်မြန်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော ဘောဂုဏ်၏ လှည့်လည်တော်မူခြင်းနှင့် ဂုဏ်+ဂုဏေား အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) လျင်မြန်သော လှည့်လည်ခြင်းဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) သီဃစာရိကာ, တုဝဋ္ဋစာရိကာ, ခိပ္ပစာရိကာ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

ဗောဓိယတေ **ဗောဓနံ**။ ဗောဓနံ အရုဟတိတိ **ဗောဓနေယျော**။

ဗောဓနေယျော ပုဂ္ဂလော **ဇဗောဓနေယျပုဂ္ဂလော**။ (၃) သစ္စာလေးပါးကို သိစေထိုက်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော ဘောဂုဏ်၏ ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏေား အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) သစ္စာလေးပါးကို သိစေထိုက်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဗောဓနေယျသတ္တော, ဘဗ္ဗပုဂ္ဂလော။

အဒ္ဓါနံ အယနံ **အဒ္ဓါနံ**။ ဂစ္ဆီယတေ **ဂမနံ**။ အဒ္ဓါနသ္မာ ဂမနံ **အဒ္ဓါနဂမနံ**။ (၃) အဓွန့်ရှည်သော ခရီး၏ ကြွသွားတော်မူခြင်းကြီယာနှင့် ဌာန ဌာနီ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) အဓွန့်ရှည်သော ခရီးကို ကြွတော်မူခြင်းသည် ဝစနီယ။ (၆) ဒီဃဂမန်-စသော။

➤ ❿ ။ **သမိတပါပဓ္ဓာ သမဏော** (၌၁၀၉) တွင် **သမိတပါပဓ္ဓာ**-၌ သမ္ဗန်နှစ်မျိုး

(၁) **ဘာဝသမ္ဗန်ကား**- သမိတပါပဿ ဖြစ်ပါသည်။ (၂) **ဏ္ဍ-သမ္ဗန်ကား** ဘဂဝတော ဖြစ်ပါသည်။ (၏/သည် စပ်) **ဘာဝသမ္ဗန်၌ ရသင့်သော အနက်ကား**= ကတ္တားအနက် ဖြစ်ပါသည်။

ရုဠ္ဍိသဒ္ဒေန-ကို ရုဠ္ဍိသဒ္ဒတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင် ကောသလသဒ္ဒဿ-ဟု သမ္ဗန်ခံ။(၏/သည်)

(စ) ၌ **ဂစ္ဆတ္တာ**-ကို ဂစ္ဆန္တတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်=ဘဂဝတော-ဟု သမ္ဗန်ခံ။ (၏/သည် စပ်)

➤ ⓫ ။ **(ဂ)** ဖြင့် ကောသလေသု-၌ ကောသလ-အရ မုချအားဖြင့် ကောသလဇနပုဒ်ရှိသော (ဝါ) ဇနပုဒ်ကို အစိုးရသော မင်းသားတို့ကို ယူရမည်ဟု သိစေသည်။(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

(ဃ) ၌ တေသံ နိဝါသော-ဖြင့် ကောသလာ-ကို ကောသလာနံ နိဝါသော ကောသလာ-ဟု နိဝါသ တဒ္ဓိတ် ပြုရမည်ကိုငဲ့(အဘိဓာနတ္ထ) ဏ-ပစ္စည်း နိဝါသတဒ္ဓိတ်အနက်၌ သက်သည်ကိုငဲ့(ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

ဧကောပိ ဧနပဒေါ ရဂ္ဂိသန္ဒေန-ဖြင့် ထိုမင်းသားတို့၏ နေရာဖြစ်သော ဧနပုဒ်ကိုလည်း ရဂ္ဂိသဒ္ဒါအား ဖြင့် ကောသလ-ဟု ယူရမည်ဟု သိစေသည်။(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

တဝါကျလုံးဖြင့် မင်းသားတို့၏ နေရာဧနပုဒ်သည် တခုတည်းသာဖြစ်သော်လည်း ရဂ္ဂိသဒ္ဒါဖြစ် သောကြောင့် "ကောသလေသု"ဟု ဗဟုဝုစ်ဖြင့် ဟောတော်မူသည်၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။(ဘာဝတ္ထ)

(ဂ) ဖြင့် ပါဠိတော်၌ ကောသလေသု ဧနပဒေ-ဟု သတ္တမျှန္တဖြင့် ရှိသည်၏အဖြစ်ကို သိ။(ဘာဝတ္ထ)

(စ) ဖြင့် စာရိကာဟူသည် ခရီးတိုတို သွားလာခြင်းမျိုးမဟုတ်၊ အလွန်ရှည်လျားစွာသော ခရီးကို သွားလာခြင်းမျိုး ဖြစ်သည်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) စာရိကာ၌ စရဓာတ်သည် ကျင့်ကြံကျိုးကုတ်ခြင်း=အာစာ ရတ္ထ၊ စားသောက်ခြင်း=ဘက္ခနတ္ထတို့ကို မဟော၊ ဤ၌ သွားခြင်း=ဂမနတ္ထကို ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (ဒု-ဓာတ္ထ) စာရိကာ၌ ဏ-ပစ္စည်းသည် ကတ္တား ကံ စသည်၌မသက်၊ ဘာဝသာဓန၌ သက်သည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဒု-ပစ္စယတ္ထ) စရဏံ စာရော-ဟု ဘာဝသာဓန ဂစနတ္ထပြုရမည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) က-ပစ္စည်း၏ သုတ္ထတဒ္ဓိတ်အနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ပစ္စယတ္ထ) စာရော ဧဝ စာရိကာ-ဟု ပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) စရမာနော-၌ စရဓာတ်သည် အာစာရတ္ထ ဘက္ခနတ္ထတို့ကို မဟော၊ ဂမနတ္ထကို ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဒု-ဓာတ္ထ) မာနပစ္စည်းသည် ဘော ကံ စသည်၌ မသက်၊ ကတ္တားအနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဒု-ပစ္စယတ္ထ) စရတိ ဂစ္ဆတီတိ စရမာနော-ဟု ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

➢ ❽ ။ **(ဃ) ဝါကျ၌ ဘက္ခတညီးသာဖြစ်သော ဧနပုဒ်ကို "ဧကောသလေသု"ဟူ၍ ဗဟုဝုစ်ဖြင့် ဆို၍ခြင်းအစေကြောင်း** ။ ။ ဤနှိ နိဿိတ မင်းသားတို့၏ များသည်၏အဖြစ်ကို ဌာန နိဿယ ဧနပုဒ်၌ တင်စားကြောင်း၊ ရဂ္ဂိသဒ္ဒါ ဖြစ်သောကြောင့် "ကောသလေသု"ဟု ဗဟုဝုစ်ဖြင့် ဆိုသည်

ရဂ္ဂိသဒ္ဒေန-၌ ရဂ္ဂိ အဓိမ္မါယ် ။ ။ နိဿိတ ဌာနိဖြစ်သော မင်းသားတို့၌ယှဉ်အပ်သော ဗဟုဝုစ် ဝိဘတ်ကို (ဝါ) များသည်၏ အဖြစ်ကို နိဿယ ဌာနဖြစ်သော ဧနပုဒ်၌ တင်စားခြင်းသည် ရဂ္ဂိ မည်၏။

တဒ္ဓဏာဝိယသနာ-အရ ။ ။ သခ်ါရပရိစ္ဆေဒဉာဏ် ကခ်ါဝိတရဏဉာဏ် သမ္မသနဉာဏ် မဂ္ဂါမဂ္ဂ ဉာဏ် လေးပါးကို ယူရပါမည်။

➢ ❾ ။ **(ဃ) ဝါကျ**- တေသံ ရာဇကုမာရာနံ၊ သန္နိဝါသော ဧနပဒေါ။

ဧကောပိ ရဂ္ဂိသန္ဒေန၊ ကောသလာဂ္ဂတို ဝုစ္စတိ။ (ပထျာဝတ္ထာဂါထာ၊ အနုဋ္ဌုဘာဆနံ)

➢ ❿ ❿ ။ **(ဃ) ဝါကျကိုဋ္ဌ** ။ ။ (၁) ရှင်အာနန္ဒာ၏ ဒေသနာဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တု ပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရတိဌာယီဘာဝ+ဓမ္မသိင်္ဂါရရသ မည်၏။ (၂) ကောသလမင်းသားတို့၏ နေရာဧနပုဒ် သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ မည်၏။ (၃) ယင်းဧနပုဒ်၏ ဌာနျုပစာ ရဂ္ဂိသဒ္ဒါဖြစ်ခြင်း စသည်သည် ဥဒ္ဒီပန ဝိဘာဝ မည်၏။ (၄) ကောသလသော-ဟု ဗဟုဝုစ်အဖြစ်ကို သိရခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝ။

ကုမာရော-၌ ဓာတ်အရ ။ ။ (၁) သားလုလင်ကို အလိုရှိသော မိဘတို့၏ သန္တာန်၌ဖြစ်သော သဗ္ဗိတိကတဏှာပြဋ္ဌာန်းသော သောမနဿသဟဂုတ် လောဘမူစိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ကာမရဏ္ဍီဌာယီဘာဝ+ ကာမသိင်္ဂါရရသ။ (၂) သားယောကျ်ား လုလင်သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) သားလုလင်ပျို၏ သမီး

http://www.dhammadownload.com

ထက် မွန်မြတ်ခြင်း မိဘတို့အား ပိုလွန်၍ ကျေးဇူးများခြင်းနှင့် သားလုလင်၏ ဥပဓိရုပ် တည်ကြည်ခန့်ငြားမှု စသော အကြောင်းများသည် ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ။ (၄) သားကို နှစ်သက်မြတ်နိုးခြင်းကြောင့် ရရှိလာသော ကာယိကသုခ စေတသိကသုခ စသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။ **(ဏာမိယတိတိ ဏုမာရော)**

တေ ပဋိပထေ မိတ္တသုဟဒဿေယော ဒိသွာ ပဋိသန္ထာရံ ကရောန္တော ""ကစ္စိ ဘော ကုသလံ၊ ကစ္စိ ဘော ကုသလ""န္တိအာဟံသု–(၌၂၁၃) ဝယ် **အာဟံသု–ဠ် ခေတ်အရ** ။ ။ (၁) ပြောဆိုသော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော ဝစီဝိညတ္တိသမုဋ္ဌာပက စိတ္တဇပ္ပါဒ်သည် ဥဿာဟဋ္ဌာယိဘာဝ+ဝိရရသ။ (၂) မိတ်ဆွေ ချစ်ကျွမ်းဝင်သူ စသည်တို့သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) ခရီးရင်ဆိုင် တွေ့ခြင်းသည် ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ။ (၄) "ကစ္စိ ဘော ကုသလံ"ဟု နှုတ်ဆက်ခြင်းဖြင့် ထိုဒေသအား "ကောသလာ" အမည်တွင်လျက် လူတို့ခေါ်ဝေါ်ရခြင်းသည် အနုဘာဝ မည်၏။

တတ္ထ ဒုရေပိ ဗောနေယျပုဂ္ဂလံ ဒိသွာ–(၂၁၃)ဝယ် **ဒိသွာ–ဠ် ခေတ်အရ** ။ ။ (၁) ဘုရားရှင်၏ သန္တာန်၌ သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်သည် ဓမ္မရတိဋ္ဌာယိဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရရသ။ (၂) သစ္စာလေးပါးကို သိစေထိုက်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏ ပါရမီကုသိုလ် ဣန္ဒြေရင့်ကျက်ခြင်းသည်ငင်း, ဘုရားရှင်၏ မဟာကရုဏာတော်သည်ငင်း ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ။ (၄) ဘုရားရှင် လျင်စွာ ကြွသွားတော်မူခြင်း ဗောနေယျပုဂ္ဂိုလ်၏ သစ္စာလေးပါးကို သိခြင်းအစ မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်တိုင်အောင်သော အကျိုးတို့သည် အနုဘာဝ

ဝါကျ (သဗ္ဗ) [၌၂၁၄။] (ဘာဋီ၊တ၊၂၈၃)

(က) **မဂ္ဂဒေသယမာနော ပုရတောယာဟိ တိဿာတိ၊**

(ခ) **ဘဂဝါ ကိရ သဒေဝကဿ လောကဿ မဂ္ဂဒေသကောဝိ သမာနော ""သကလေ တိဂါဝုတေ မဂ္ဂေ သာမဏေရံ ဒဋ္ဌုံ လစ္ဆာမိ""တိ တံ မဂ္ဂဒေသကံ အကာသိ။**

➤ ❶ ။ **(ခ) ဒဋ္ဌုံ/** ဆရာ၊ ဘုရားရှင်သည် တံ မဂ္ဂဒေသကံ အကာသိ–ဖြင့် ထိုတိဿသာမဏေကို လမ်းညွှန်လမ်းပြ ပြုတော်မူ၏။ ဘုရားရှင်သည် နတ်နှင့်တကွသော သတ္တလောက၏ လမ်းပြ, ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်နေသည်သာ မဟုတ်ပါလော။ အဘယ့်ကြောင့် ဘုရားရှင်က တိဿ သာမဏေကို လမ်းညွှန်လမ်းပြ ပြုရပါသနည်း။ [ဘုရားရှင်သည် သတ္တလောကကြီး တခုလုံး၏ လမ်းညွှန်လမ်းပြ ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးဖြစ်နေပါလျက် တိဿ သာမဏေကို လမ်းညွှန်လမ်းပြ ပြုရသည်ဟု ဆိုလျှင် ရှေ့နောက် မညီသည့် သဘာဝ ဝိရောဓိဒေါသ ဘုရားရှင်အား သင့်ရောက်ရာ၏။] စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

➤ ❷ ။ **[ခ–ဓါကျကို့ရှု]** (ခ) နနု ဘဂဝါ သဒေဝကဿ လောကဿ မဂ္ဂဒေသကော ဟောတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ ဘဂဝါ တံ မဂ္ဂဒေသကံ အကာသိ။ (၃) နနု သကလေ တိဂါဝုတေ မဂ္ဂေ သာမဏေရံ ဒဋ္ဌုံ လစ္ဆာမိ"တိ မနသိ ကရောတိ။ (၄) တသ္မာ ဘဂဝါ တံ မဂ္ဂဒေသကံ အကာသိ။

မယိ ပန စာရိကံ စရန္တေ မဟာဇနော တထာဂတဿ ဒဿနံ လဘိဿတိ။ (၌၂၁၅)

(၁) နနု ယော ကောစိ ဇနော ဒုဂ္ဂတဘာဝဋ္ဌာပကော အတ္ထိ။ (၂) အထ ကသ္မာ မဟာဇနော တထာဂတဿ ဒဿနံ လဘိဿတိ။ (၃) နနု မယိ စာရိကံ စရန္တေ။[နနု အဟံ စာရိကံ စရာမိ။]

(၄) တသ္မာ မဟာဇနော တထာဂတဿ ဒဿနံ လဘိဿတိ။

http://www.dhammadownload.com

➤ ❾ ။ ဒိဗ္ဗန္တိ ကာမဂုဏဈာနာဒိဘိညစိတ္တိသရိယာဒီဟိ ကီဠန္တိ တေသု ဝါ ဝိဟရန္တီတိ **ဒေဝါ**။ (၃) ကာမဂုဏ် ဈာန် အဘိညာဉ် စသည်တို့ဖြင့် မြူးတူးဖျော်ပါး ကစားခြင်းကြီးယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု မည်၏။ နတ်ဖြဟ္မာဒြဗ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) အမရာ, မရူ, ဒေဝတာ–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

➤ ❿ ။ **သမာဓနာ**–ကို သမာနတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင် မဂ္ဂဒေသကသဿ(ဘဂဝတော) ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်)

➤ ⓫ ။ **မဇ္ဈဓသဿကော–ဒ္ဓိ မဇ္ဈ–အရ** ။ ။ နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း အကျင့်ဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်း ခရီး ဖြစ်ပါသည်။ (တနည်း) သုဂတိဘုံဟူသမျှသို့ ရောက်ကြောင်းအကျင့်ဖြစ်သော သုဂတိဘုံရောက်ကြောင်း လမ်းခရီး ဖြစ်ပါသည်။

➤ ⓬ ⓭ ။ **(ခ) ဝါကျဘေဒ်ရှု** ။ ။ (၁) တိဿ သာမဏေကို ရှုမြင်ရန် တောသို့ ကြွလာတော်မူသော ဘုရားရှင်၏ သန္တာန်၌ဖြစ်သော သဒ္ဒါ မေတ္တာ ဉာဏ်စသည်ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကြီးယာဉာဏသမ္ဘယုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရတိဌာယီဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရရသမည်၏။ (၂) တိဿ သာမဏေသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ မည်၏။ (၃) အပ္ပိစ္ဆတာဂုဏ် သန္တုဋ္ဌိတာဂုဏ်စသော အကြောင်းတရားများသည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ မည်၏။ (၄) ကြွလာတော်မူသဖြင့် တိဿ သာမဏေ၏ နေရာဌာနသို့ ရောက်ရှိလာခြင်း, ရောက်ရှိ၍ တိဿ သာမဏေကို ကြာရှည်စွာ ကြည့်ရှုနိုင်ရန် သုံးဂါဝုတ်ရှိသော လမ်းခရီး၌ လမ်းညွှန် လမ်းပြခိုင်းခြင်း, သို့အတွက် ကြာရှည်စွာ ရှုမြင်ရခြင်းစသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဝါကျ (ခဒ္ဓရ) [၆၂၊၂၁၇။] (ဘာဠိ၊တ၊၂၉၄)

(က) **ဗေန ဣန္ဒာနဉ်လဒ္ဓိယေန ဒိသာဘာဂေန ဣန္ဒာနဂ်လံ အဝသရိတပ္ပံ။**

(ခ) **ယသ္မိ ဝါ ပဒေသေ ဣန္ဒာနဂ်လံ၊ (ဂ) ဣန္ဒာနဉ်လဒ္ဓိ ပါဧဋ္ဌော။**

(ဃ) **တာဒဝသရီတိ တေန အဝသရိ၊ တံ ဝါ အဝသရိ။**

(င) **တေန ဒိသာဘာဂေန ဂတော၊ တံ ဝါ ပဒေသံ ဂတောတိ အတ္ထော။**

(စ) **ဣန္ဒာနဉ်ဧလ ဝိဟရတိ ဣန္ဒာနဉ်လဝနသဏ္ဍေတိ ဣန္ဒာနဂ်လံ ဥပနိဿာယ ဣန္ဒာနဂ်လဝနသဏ္ဍော သိလဓန္ဓာဝါရံ ပန္ဓိတွာ သမာဓိကောဇ္ဈဉ်ဿာပေတွာ သဗ္ဗညုတညာဏသရံ ပရိဝတ္တယမာနော ဓမ္မရာဇာ ယထာဘိရုစိတေန ဝိဟာရေန ဝိဟာရတိ။**

➤ ⓮ ။ **သံဝဏ္ဏနာနှင့်အညီ ယေန ဣန္ဒာနဂ်လံ တာဒဝသရိ–အနက်** ။ ။ ယေန ဒိသာဘာဂေန၊အကြောင်အရပ်မျက်နှာ အဘိုဖြင့်။ဣန္ဒာနဂ်လံ၊ဣန္ဒာနဂ်လ ဧနုပဒ်သို့။အဝသရိတပ္ပံ၊သွားအပ်၏။တံ–တေန ဒိသာဘာဂေန၊ထိုအရပ်မျက်နှာအဘိုဖြင့်။အဝသရိ၊ကြွသွားတော်မူပြီ။

(တနည်း) ယေန၊အကြောင်အရပ်၌။ဣန္ဒာနဂ်လံ၊ဣန္ဒာနဂ်လ ဧနုပဒ်သည်။အတ္ထိ၊ရှိ၏။တံ၊ထိုဣန္ဒာနဂ်လ ဧနုပဒ်ရှိရာ အရပ်သို့။အဝသရိ၊ရောက်တော်မူပြီ။ **(ဃ+c ဝါကျ ဧရောဏ်ဖိုင်းနှင့်အညီ)**

➤ ⓯ ။ **(ခ) ဘိဒ္ဓိ/ သာဓိပ္ပါယာနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (က)-ဖြင့် ယေန ဣန္ဒာနဂ်လံ–၌ ယ–သဒ္ဒါ၏ ဒိသာဘာဂကို စွဲယူသုံးသပ်သည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း၊ နာ–ဝိဘတ်၏ ကရဏတ္ထ၌ သက်သည်၏အဖြစ်

http://www.dhammadownload.com

ကိုငင်း၊ ဣန္ဒာနင်္ဂလ-၌ ပထမာဝိဘတ်၏ ကမ္မတ္ထ၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း ပြဆိုပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ ယ-သဒ္ဒါ၏ ပဒေသ-ကို စွဲယူသုံးသပ်သည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း, နာ-ဝိဘတ်၏ ဘုမ္မတ္ထ၌ သက်သည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း, ဣန္ဒာနင်္ဂလ်၌ ပထမာဝိဘတ်၏ ကတ္တားအနက်၌ သက်သည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း ပြတော်မူလိုသော ဆရာသည် (ခ) မိန့်။

(စ) ဒဋ္ဌိ/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် ယေန-၌ ယ-သဒ္ဒါသည် ဒိသာဘာဂကို စွဲ၍ နာဝိဘတ်သည် ကရိဏ်းအနက်၌ ဖြစ်သည်ကို ဖွင့်ဆိုတော်မူ၏။ ယေန-၌ ယ-သည် ဒိသာဘာဂကို စွဲယူသုံးသပ်၍ ကရိဏ်းအနက်၌သာ ဖြစ်ပါသလော။ အဘယ်ကိုလည်း စွဲယူ သုံးသပ်၍ အဘယ်အနက်၌လည်း ဖြစ်ပါသေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဂ) ဒဋ္ဌိ/ အာဒေဘာဂါယတ္ထေ ဧစာဒနာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က+ခ) တို့ဖြင့် ဣန္ဒာနင်္ဂလ်-ဟု တည်ပါ၌ပြုကာ ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ဤအရာ၌ ဣန္ဒာနင်္ဂလ် ပါဠိတစ်မျိုးတည်းသာ ရှိပါသလော။ (ပိ-ကိုရှု) တခြား တပါးသော မူကွဲပါဠိကား အဘယ်ပါနည်း။ မပြဆိုချေသော် ဆရာ့အား အဗျာပိတ, အပရိပုဏ္ဏဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ) ဒဋ္ဌိ/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က+ခ) တို့ဖြင့် ယေနဟူ၍ငင်း, ယသ္မိ'ဟူ၍ငင်း အနိယတ်ကို ဝိဘတ္တိတ္ထ နှစ်မျိုးဖြင့် ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ အနိယတ်သည် နိယတ်နှင့် မကင်းကောင်းသည် မဟုတ်ပါလော။ ယင်းအနိယတ်၏ နိယတ်ကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

(င) ဒဋ္ဌိ/ အနုသဒန္ဓ ။ ။ ဤသို့ (ဃ) ဖြင့် တဒဝသရိုကို အကျဉ်းအားဖြင့် အနက်နှစ်နည်း ဖွင့်ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ နှစ်ပါးစုံသာလျှင်ဖြစ်သော ထိုအနက်ကို အကျယ်ဖွင့်ပြလိုသော ဆရာသည်(င)

(စ) ဒဋ္ဌိ/ သာဓေဘာဂ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဃ) ဖြင့် တဒဝသရိုကို တေန အဝသရိ၊ တံ ဝါ အဝသရိ-ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ယင်းသို့ဖွင့်ဆိုရာ၌ ၎ဂ်လျှိုးနေသော တ-သဗ္ဗနာမ်၏ အစွဲနှင့် အဝ-ပုဗ္ဗ သရဓာတ်၏ အနက်တို့ကို ဖော်ထုတ်၍ အကျယ်ဖွင့်ဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ တေန အဝသရိ၊ တံ ဝါ အဝသရိတို့၌ ၎ဂ်လျှိုးနေသော တ-သဗ္ဗနာမ်၏ အစွဲနှင့် အဝ-ပုဗ္ဗ သရဓာတ်၏ အနက်ကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

(ဆ) ဒဋ္ဌိ/ ဆရာ၊ ရှင်အာနန္ဒာသည် ဣန္ဒာနင်္ဂလေ ဝိဟရတိ ဣန္ဒာနင်္ဂလဝနသဏ္ဍေ-ဟူ၍ အာဓာရဂုဒ် နှစ်မျိုးကို ဟောတော်မူ၏။ ယင်းအာဓာရဂုဒ် နှစ်မျိုးသည် အနက်ထူးမရှိ အတူတူဖြစ်ခဲ့လျှင် တစ်မျိုးမျိုးကိုသာ ဟောသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ့်ကြောင့် ထိုနှစ်မျိုးကို ဟောတော်မူရပါသနည်း။ (စ) မိန့်။

➢ ❸ ။ **[၈-ဓါတ္ဝတ္ထိဒ္ဓ]** (၁) နန ဣန္ဒာနင်္ဂလန္တိ တဿ ဂါမဿ ဣဒံ နာမမတ္တံ။ (၂) အထ ကသ္မာ ဣန္ဒာနင်္ဂလန္တိပိ ပါဠော ဝုတ္တော။ (၃) ကိမေတ္ထ အတ္ထပရိယေသနာယာတိ ဝုတ္တံ။

(၄) တသ္မာ ဣန္ဒာနင်္ဂလန္တိပိ ပါဠော ဝုတ္တော။ (ဋီသစ်-၂၀၇)

သစေပန စတုမာသံ ဝုတ္ထဝဿာသာပိ ဘဂဝတော ဧဝံ နေယျသတ္တာနမ္ပရိပက္ကိန္ဒြိယာဘောန္တိ၊ တေသံ ဣန္ဒြိယပရိပါကံ အာဂမယမာနော အပရဂ္ဂိဓကမာသံ ဝါ ဒွိတိစတုမာသံ ဝါ တတ္ထေဝ ဝသိတ္ဝာ၊

(၁) နန ဘဂဝါ စတုမာသံ ဝုတ္ထဝဿော ဟောတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ အပရဂ္ဂိ ဓကမာသံ ဝါ

http://www.dhammadownload.com

ဒွိတိစတုမာသံဝါ တတ္ထော ဝသတိ။ (၃) နနု ဘဂဝတော ဧနေယျသတ္ထာ အပရိပက္ကိုဒ္ဓိယာ ဟောန္တိ။ တေသံ ဣဒ္ဓိယပရိပါကံ အာဂမယမာနော ဟောတိ။

(၄) တသ္မာ အပရဋ္ဌေ ကေမာသံ ဝါ ဒွိတိစတုမာသံဝါ တတ္ထော ဝသတိ။ (၆၂၁၅)

➤ ❾ ။ ဒါရုကမ္မန္တာဒီဟိ အာ သမန္တတော ဝရန္တိ ပရိက္ခိပန္တိ ဧတ္ထာတိ **ဓနွာဝါ**။ (၃) သစ်တုံးစသည်တို့ဖြင့် ထက်ဝန်းကျင်မှ ဝန်းရံခြင်းကြီးသာကတ်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) သစ်ခက်တဲနှင်းဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ရာဇူနံ အဓိရန်ဝါသဋ္ဌာနံ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထာ။

ဒီဿတိ စန္ဒဝဋ္ဋနာဒိဝသေန "အယံ ပုရိမာ အယံ ပစ္ဆိမာ"တိ အာဒိနာ နာနပ္ပကာရတော ပညာယတီတိ **ဒိဿာ**။ (၃) ထင်ရှားခြင်းကြီးသာကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) အရုဏ်မျက်နှာဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ပုရိတ္ထိမာဒယော-စသော။

ပဋ္ဌိယတိ ဥစ္စာရိယတီတိ **ပါစီနံ**။ (၃) ရှုတ်ဆိုခြင်း ကြီးသာကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ရှုတ်ဆိုအပ်သော ဣဏ္ဍာနဂ်လပါဠိသည် ဝစနီယ။ (၆) ပါဠို, တန္တိ-စသော။

သရန္တိ ဟိံသန္တိ အနေနာတိ **သဓနံ**။ (၃) ညှဉ်းဆဲသတ်ဖြတ်ခြင်း ကြီးသာကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) မြားဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ကဏ္ဏ, ပတ္တိ, သာယက-စသော။

တိဏ္ဏံ ကဋ္ဌာ နာသေတွာ ဂလန္တိ ပဝတ္တန္တိ **ဓောနာတိ နဒီ**။//

ဘူမိ နဒီ ကရောန္တော လုနာတီတိ **နဒီ**။ (၃) ဖြတ်ခြင်းကြီးသာကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ထွန်တုံးဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဟလံ, သီရံ-စသော။

ပဒိဿတီတိ **ပဒေသော**။ (၃) ညွှန်ပြခြင်းကြီးသာကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) အရုဏ်ဒေသသည် ဝစနီယ။ (၆) ဒိသာ-စသော။

ဘဇီယတေ သေဝီယတေတိ **ဘာဓရါ**။ (၃) မှီဝဲခြင်းကြီးသာကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) မှီဝဲအပ်သော အဖို့သည် ဝစနီယ။ (၆) အံသ-စသော။

သီလသဒ္ဒါတံ ခန္ဓဘဝါရံ **သီလခန္ဓာဝါရံ**။ (၃) သီလ၏ သစ်ခက်တဲနှင်းနှင့် သဒိသ သဒိသီ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅)သီလဟုဆိုအပ်သော ခံတပ်ဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) သီလကွန္ဒပရိက္ခိတ္တံ-စသော။

➤ ❿ ။ (c) ၌ **ဂစ္ဆာ**-ကို ဂတတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= ဘဂဝတော-ဟု သမ္ဗန် ခံရုပါမည်။ (၏/သည် စပ်) (စ) ၌ **မရိဝတ္တာယမာနာ**-ကို ပရိဝတ္တယမာနတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= ဘဂဝတော ဟု သမ္ဗန် ခံရုပါမည်။ (၏/သည် စပ်) **အဝသရိတဗ္ဗံ**-ကို အဝသရိတဗ္ဗတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= ဣဏ္ဍာနဂ်လဿ-ဟု သမ္ဗန် ခံရုပါမည်။ (၏/ကို စပ်) **ဣဏ္ဍာနဂ်လံ**-ကို ဣဏ္ဍာနဂ်လတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= ဗြာဟ္မဏဂဂါမဿ-ဟု သမ္ဗန်ခံ။ (၏/သည် စပ်)

➤ ⓫ ။ **(က)** ၌ ယေန ဒိသာဘာဂေန-ဖြင့် ယေန-၌ ယ-သမ္ဗန္ဓာမံပုဒ်၏ ဒိသာဘာဂကို စွဲယူသုံးသပ်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(သမ္ဗန္ဓာမလိင်္ဂတ္ထ) နာ-ဝိဘတ်၏ ကရိဏ်းအနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကို ငင်း(ဝိဘတ္တတ္ထ) သိစေပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

အဝသရိတဗ္ဗံ-ဖြင့် ဣစ္ဆာနင်္ဂလံပုဒ်ကို အဝသရိတဗ္ဗ-ဟူသော ပါဠိသေသဿ် ကမ္မ+ကမ္မီ အဖြစ်ဖြင့် စာစပ်ရမည်ကိုဎ်း(ဘာဝတ္ထ) ဣစ္ဆာနင်္ဂလံ-၌ ပထမာဝိဘတ်၏ အဖြစ်ကိုဎ်း(ဝိဘတ္တိပဒ) ယင်းပထမာဝိဘတ်၏ ဝုတ္တက်အနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုဎ်း(ဝိဘတျတ္ထ) သိစေပါသည်။

(၈) ဖြင့် ယေန ဣစ္ဆာနင်္ဂလံ-၌ ယ-သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်၏ ပဒေသ-ကို စွဲယူ သုံးသပ်သည်၏အဖြစ်ကိုဎ်း(သဗ္ဗနာမလိင်္ဂတ္ထ) နာ-ဝိဘတ်၏ ဘုမ္မတ္ထ၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုဎ်း(ဝိဘတျတ္ထ) သိစေပါသည်။

(၇) ဖြင့် ဣစ္ဆာနင်္ဂလံ-ဟုလည်း ပါဠိတစ်မျိုး ရှိသေးသတည်းဟု သိစေပါသည်။(ဘာဝတ္ထ)

(၈) ၌ တေန အဝသရိ-ဖြင့် တဒဝသရိ-ကို တံ+အဝသရိ-ဟု ပဒစ္ဆေဒပြုရမည်ကိုဎ်း (သန္ဓိလိင်္ဂပဒ) တံ-၌ ဒုတိယာဝိဘတ်၏ ကရိဏ်းအနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုဎ်း(ဝိဘတျတ္ထ) သိစေသည်။

တံ ဝါ အဝသရိ-ဖြင့် တဒဝသရိ-ကို တံ+အဝသရိ-ဟု ပဒစ္ဆေဒပြုရမည်ကိုဎ်း (သန္ဓိလိင်္ဂပဒ) တံ-၌ ဒုတိယာဝိဘတ်၏ ကမ္မတ္ထ၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုဎ်း(ဝိဘတျတ္ထ) သိစေသည်။

(၉) ၌ တေန ဒိဿာဘာဂေန-ဖြင့် တဒဝသရိ၌ တ-သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်၏ ဒိဿာဘာဂကို စွဲယူ သုံးသပ်သည်၏အဖြစ်ကိုဎ်း(သဗ္ဗနာမလိင်္ဂတ္ထ) တံ-၌ ဒုတိယာဝိဘတ်၏ ကရိဏ်းအနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုဎ်း(ဝိဘတျတ္ထ) သိစေသည်။

ဂတော-ဖြင့် အဝသရိ-၌ အဝ-ဥပသာရပုဒ်၏ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တကဓ၏ အဖြစ်ကိုဎ်း(ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) သရဓာတ်၏ ဂတိအနက် ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုဎ်း(ဒု-ဓာတွတ္ထ) အဝသရိ-၌ အဒ္ဓတ္တနီ ဤဝိဘတ်၏ အတီတကာလအနက်၌ သက်သည်ကိုဎ်း (ဒု-ဝိဘတျတ္ထ) သိစေပါသည်။

တံ ဝါ ပဒေသဲ ဂတော-ဖြင့် တဒဝသရိ-၌ တ-သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်၏ ပဒေသ-ကို စွဲယူ သုံးသပ်သည်၏အဖြစ်ကိုဎ်း(သဗ္ဗနာမလိင်္ဂတ္ထ) တံ-၌ ဒုတိယာဝိဘတ်၏ ကမ္မတ္ထ၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုဎ်း(ဝိဘတျတ္ထ) အဝသရိ-၌ အဝ-ဥပသာရပုဒ်၏ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တကဓ၏ အဖြစ်ကိုဎ်း(ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) သရဓာတ်၏ ပါပုဏနကတိအနက် ဟောသည်၏ အဖြစ်ကိုဎ်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) အဝသရိ-၌ အဒ္ဓတ္တနီ ဤဝိဘတ်၏ အတီတကာလအနက်၌ သက်သည်ကိုဎ်း (ဒု-ဝိဘတျတ္ထ) သိစေပါသည်။

(၈) ဖြင့် ပါဠိတော်၌ ဣစ္ဆာနင်္ဂလေ ဝိဟရတိ ဣစ္ဆာနင်္ဂလဝနသဏ္ဍေဟု သဒ္ဒတ္ထမ ရှိသော်လည်း ဣစ္ဆာနင်္ဂလေ ဣစ္ဆာနင်္ဂလဝနသဏ္ဍေ ဝိဟရတိ-ဟု အတ္ထဣမ ပြန်ဆိုရမည်ကိုဎ်း(ဘာဝတ္ထ) ဣစ္ဆာနင်္ဂလေ၌ သို့ဝိဘတ်သည် ဝေသယိကာဓာရ စသည်၌ မသက်၊ သာမီပိကာဓာရ၌ သက်သည်၏ အဖြစ်ကိုဎ်း (ဝိဘတျတ္ထ) နေ၏ဟူသည် တရားမင်းဖြစ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသည် သီလတည်းဟူသော သစ်ခက်တဲနန်းကို လုံခြုံအောင် ဝန်းရံဖွဲ့ချိုလျက်ဎ်း, သမာဓိလှံတော်ကို စိုက်ထူလျက်ဎ်း, သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်တည်းဟူသော မြားကို သတ္တဝါတွေကို စောင့်ရှောက်ရန် အစဉ်မပြတ် လှည့်လည်စေလျက်ဎ်း, ဝိဟာရလေးပါးတွင် မိမိကြိုက်နှစ်သက်ရာ ဝိဟာရ တခုခုဖြင့် နေတော်မူသည်၏ အဖြစ်ကိုဎ်း(ဘာဝတ္ထ) သိစေသည်။

➢ (၅) ။ **ဝိဟာရ အမြား** ။ ။ ဣရိယာပထဝိဟာရ, ဒိဗ္ဗဝိဟာရ, ဗြဟ္မဝိဟာရ, အရိယာဝိဟာရတို့ ဖြစ်ပါသည်။

သီလ သမာဓိ ပညာကိုသာ ယူချေခြင်းအကြောင်း ။ ။ တရားမင်းဖြစ်တော်မူသော ဘုရားရှင်

http://www.dhammadownload.com

၏ ပဋိပတ်တော်ဟူသမျှသည် အမွေကို နှိမ်နှင်းခြင်းသာလျှင် ပြဋ္ဌာန်းခြင်း အရေးအကြီးဆုံး ဖြစ်ခြင်းရှိသည်၊ ထိုအမွေကို နှိမ်နှင်းရန် အကျင့်ပဋိပတ်တော်ဟူသမျှသည် သီလ သမာဓိ ပညာ၏ အခွံမ်းအားဖြင့်သာ ဖြစ်သောကြောင့် သီလ သမာဓိ ပညာကိုသာ ယူရပါသည်။

➢ ❽ ။ (က+ခ) ဝါက္ယ = ယေန ဣစ္ဆာနင်္ဂလန္တိ၊ ဒိသာဘာဂေန ယေန ဟိ။ ဣစ္ဆာနင်္ဂလံ ဂန္တုံ၊ ယသ္မိံ ပဒေသေတိ ဝါ မတော။ (သံကိဏ္ဏဝိပုလာဂါထာ)

➢ ❾ ❿ ။ ဂတော–ဠ် ဓာတ္ဒတ္ထကိဠ္ဘ ။ ။ (၁) ဂတော–ဠ် ဂမုဓာတ်အရ ဣစ္ဆာနင်္ဂလ ဧနပုဒ်သို့ ကြွတော်မူသော မြတ်စွာဘုရား၏ ဝိရိယပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တဖြာဒ်သည် ဓမ္မဥဿာဟဋ္ဌာယိဘာဝ+ ဓမ္မဝိရ. ရသ။ (၂) ပေါက္ခရာသာတိပုဏ္ဏားသည်၎င်း၊ ယင်းပုဏ္ဏား၏နေရာ ဣစ္ဆာနင်္ဂလ ဧနပုဒ်သည်၎င်း အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) ပေါက္ခရာသာတိပုဏ္ဏား၏ သဗ္ဗညုတညာဏ်တည်းဟူသော ကွန်ယက်သို့ ဝင်ရောက်လာခြင်း၊ ယင်းပုဏ္ဏား၏ မဂ်ဖိုလ်ကို ဧကန်ရမည်ဟုသိခြင်းဟူသော အကြောင်းတရားများသည် ဥဒ္ဒိပန ဝိဘာဝ။ (၄) ဣစ္ဆာနင်္ဂလ ဧနပုဒ်သို့ ရောက်ရှိခြင်း၊ အမွှေသုတ်ဒေသနာဖြစ်ပေါ်လာခြင်း၊ ပေါက္ခရာသာတိပုဏ္ဏား သောတာပတ္တိဖိုလ်သို့ ရောက်ရှိခြင်းစသော အကျိုးတရား အဆက်ဆက်သည် အနုဘာဝ။

(စ) ဝိဟရတိ–အရ ။ ။ (၁) ဘုရားရှင်၏ သန္တာန်၌ ထိုထိုဒိဗ္ဗဝိဟာရ စသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်သော စိတ္တဖြာဒ်သည် ဓမ္မရတိဌာယိဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရရသ။ (၂) ဒိဗ္ဗဝိဟာရ စသည်တို့၏ အာရုံသည်၎င်း၊ သီလာဒိပဋိပတ္တိသည်၎င်း အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) မဟာကရုဏာတော်သည်၎င်း၊ တောအရပ်၏ ဆိတ်ငြိမ်ခြင်းစသော ဂုဏ်သည်၎င်း ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ။ (၄) အမွှေသုတ် ဒေသနာကို ဟောကြားတော်မူခြင်းသည်၎င်း၊ ပေါက္ခရာသာတိပုဏ္ဏား၏ ပါရမီရင့်သန်ပြည့်စုံခြင်းသည်၎င်း၊ ပေါက္ခရာသာတိပုဏ္ဏား သောတာပန်တည်ခြင်းအစ နိဗ္ဗာန်တိုင်အောင်သော အကျိုးအဆက်ဆက်သည်၎င်း အနုဘာဝ မည်၏။

ဝါက္ယ (၁၄၈) [၆၊၂၁၇။] (ဘာဋီ၊တ၊၂၉၇)

(က) **တေန ဓဓါ မန သမဓယနာတိ ယေန သမဓယန ဘဂဝါ တတ္ထ ဝိဟရတိ။ တေန သမဓယေန။** (ခ) **တသ္မိံ သမဓယေတိ အယမဓတ္ထော။**

(၁) **ပြဟ္ဖံ့ အဏတိတိ ပြာဟ္မဏော။** (ယ) **မန္တေ သဇ္ဈာယတိတိ အဓတ္ထော။**

(၄) **ဣဒမေဝ ဟိ ဏတိပြာဟ္မဏာနံ နိရုတ္တိဝစနံ။**

(စ) **အရိယာ ပန ဗာဟိဒါပါပတ္ထာ ပြာဟ္မဏာတိ ဝုစ္စန္တိ။**

➢ ❷ ။ (၁) (ယော၊အကြင်ပုဏ္ဏားသည်။)ဗြဟ္မံ့၊မန္တာန်ကို။(ဝါ)ဝေဒကျမ်းစာကို။အဏတိ၊ရွတ်အံတတ်၏။။ဣတိ၊ထို့ကြောင့်။(သော၊ထိုပုဏ္ဏားသည်) ဗြာဟ္မဏော၊ဗြာဟ္မဏမည်၏။။ (ဃ) မန္တေ၊မန္တာန်တို့ကို။ သဇ္ဈာယတိ၊သရဇ္ဈာယ်တတ်၏။။ဣတိ အယံ၊ဤသည်ကား။။ဗြဟ္မံ့ အဏတိတိ ပဒါန်၊ဗြဟ္မံ့ အဏတိဟူသော ပုဒ်တို့၏။။(သမ္ဗန်)အတ္ထော၊အနက်တည်း။ (ဇ) ဟိ၊မှန်၏။။ဣဒမေဝ၊ဤဗြဟ္မံ့ အဏတိဟူသော ဝိဂြိုဟ်ဝါကျသည်သာ။။ဏတိဗြာဟ္မဏာနံ၊ဏတ်အားဖြင့် ဗြာဟ္မဏဖြစ်သူတို့၏။။နိရုတ္တိဝစနံ၊ထုတ်ဖော်ပြောဆိုအပ်သော ဝိဂြိုဟ်ဝါကျတည်း။ (စ) ပန၊အဖို့တပါးကား။။အရိယာ၊အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို။အရိယာနံ၊တို့၏။။(သမ္ဗန်) ဗာဟိတပါပတ္တာ၊မျှောအပ်ပြီးသော မကောင်းမှုရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ဗြာဟ္မဏာတိ၊ဗြာဟ္မဏာတို့ဟူ၍။ဝုစ္စန္တိ၊

http://www.dhammadownload.com

ဆိုအပ်ကုန်၏။

➢ ❶ ။ **(၈) ဒဋ္ဌိ/** ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် တ-နိယတ်၏ အနိယတ်နှင့်တကွသော သမ္မန္ဓ သံဝဏ္ဏများကိုပါ ထည့်လျက် တေန ခေါ ပန သမယေနပုဒ်ကို တတိယန္တဖြင့်ပင် ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ယင်း၌ တတိယာ နာဝိဘတ်သည် ကရိဏ်းအနက် ဟိတ်အနက်တို့၌ သက်ထားပါသလော။ အဘယ်အနက်၌ သက်ထားသော နာဝိဘတ် ဖြစ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

ဏားး= (ခ) ဖြင့် ဘုမ္မတ္ထ၌ သက်ထားသော နာဝိဘတ်၏ ဖြစ်ပါ၏ဟူလို။

(ဃ) ဒဋ္ဌိ/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် ဗြာဟ္မဏပုဒ်ကို ဗြဟ္မံ အဏတိတိ ဗြာဟ္မဏော-ဟု ကတ္တုသာဓန ကိတန္တ ဒုတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ယင်း ဝစနတ္ထ၌ ဗြဟ္မသဒ္ဒါသည် ပိတာမဟ, ဇိန, သေဋ္ဌ-စသော အနက်များကို, အဏတိကြိယာသည် သဒ္ဒတ္ထ, ဇီဝနတ္ထ, ဟိ သနတ္ထများကို ဟောပါသလော။ ဗြဟ္မံ အဏတိ-ဟူသော ဝိဂ္ဂဟဝါကျ၏ ဣဓာဓိပ္ပေတတ္ထများကား အဘယ်ပါနည်း။ မပြဆိုချေသော် ဆရာ့အား အတိဗျာပိတဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်- (ဃ) မိန့်။

ဏားး- (ဃ) ဖြင့် ဤ၌ ဗြဟ္မသဒ္ဒါသည် ပိတာမဟ, ဇိန, သေဋ္ဌ-စသော အနက်များကိုမဟော၊ ဗေဒင်အနက်ကို ဟော၏၊ အဏတိကြိယာသည် သဒ္ဒတ္ထ, ဇီဝနတ္ထ, ဟိသနတ္ထများကို မဟော၊ သဗ္ဗညဃနတ္ထ ကို ဟော၏ဟု ငါပြဆိုရကား သင်တင်သော အတိဗျာပိတဒေါသ ငါ့အား မရောက်ပါဟူလို။

(၉) ဒဋ္ဌိ/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် ဗြဟ္မံ အဏတိတိ ဗြာဟ္မဏော-ဟု ဗြဟ္မဏပုဒ်၏ ဝစနတ္ထ ကို ဆိုတော်မူ၏။ ဗြဟ္မတော ဇာတော ဗြာဟ္မဏော စသည်ဖြင့် ဗြာဟ္မဏသဒ္ဒါ၏ ဝစနတ္ထများစွာ ရှိသည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်ပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် ဗြဟ္မံ အဏတိတိ ဗြာဟ္မဏော-ဟူသော ဝစနတ္ထကို သာ ဆိုအပ်ပါသနည်း။[အကယ်၍ ယင်းသို့ ဆိုရခြင်း၏ အကြောင်းကို မပြဆိုချေသော် ဆရာ့အား ကာရဏ+ဗလ ဆန့်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။] စုဒ်ကြောင့် (ဇ) မိန့်။

ဏားး- ဗြဟ္မံ အဏတိ-ဟူသော ဝိဂ္ဂိဟ်သည်သာ ဇာတိဗြာဟ္မဏတို့၏ ဝိဂ္ဂိဟ်သဒ္ဒါဖြစ်သောကြောင့် ဗြဟ္မံ အဏတိတိ ဗြာဟ္မဏော-ဟူသော ဝစနတ္ထကိုသာ ဆိုအပ်ပါ၏--ဟူလို။

(၁၀) ဒဋ္ဌိ/ အနုဿဝန္တ ။ ။ ဤသို့ (ဇ) ဖြင့် ဗြဟ္မံ အဏတိဟူသော ဝစနတ္ထသည်သာ ဇာတိ ဗြာဟ္မဏတို့၏ ဝစနတ္ထတည်းဟု ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ (ဇာတိဗြာဟ္မဏာနံ-ဟူသော သဒ္ဒန္တရိုက်ဖြင့် ပြအပ်ကုန်သော ဇာတိဗြာဟ္မဏ, ဝိသုဒ္ဓိဗြာဟ္မဏတို့၏ အစွမ်းဖြင့် ဗြာဟ္မဏနှစ်မျိုးတို့တွင်) ဝိသုဒ္ဓိဗြာဟ္မဏ တို့၏ ဝစနတ္ထကို ပြလိုသဖြင့် (၈) မိန့်။

(၈) ဒဋ္ဌိ/ ဇေဋ္ဌန္တေဒဇာဒနာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် ဗြာဟ္မဏတိ ဝုစ္စန္တိဖြင့် ဗြာဟ္မဏတို့ မည်၏ဟု ဆိုအပ်သောဟူ၍ ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ဗေဒင်ကို သရဏ္ဂုယ်တတ်သောကြောင့် ဇာတ်ကိုစွဲ၍ ဖြစ်လာကြသော ပုဏ္ဏားတို့ကို ဗြာဟ္မဏဟူ၍ ဆိုလိုပါသလော။ အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်များကို အဘယ့်ကြောင့် ဗြာဟ္မဏတို့ ဟူ၍ ဆိုအပ်ပါကုန်သနည်း။ ဤ၌လိုအပ်သော ဗြာဟ္မဏကို မပြဆိုချေသော် အတိဗျာပိတဒေါသ ဆရာ့အား သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (၈) မိန့်။

ဏားး- (၈) ဖြင့် အရိယာဗြာဟ္မဏတို့ကို အပပြုအပ်ကုန်ပြီးသော မကောင်းမှုတို့ ရှိသောကြောင့်

http://www.dhammadownload.com

ဗြာဟ္မဏတို့ဟု ဆိုအပ်ကုန်၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို ငါပြဆိုရကား သင်တင်သော အတိဗျာပိတဒေါသ ငါ့အား မရောက်ပါဟူလို။

➢ ❷ ။ [၈+၉ ဝါက္ယတို့ကို ရှု] (၁) နှုန့ "ဗြာဟ္မဏော ဇာတော"တိ အာဒိနှာ ဗြာဟ္မဏသဒ္ဒသ နိရုတ္တိဝစနာနိ သန္တိ။ (၂) အထ ကသ္မာ ဗြဟ္မံ အဏတိတိ ဗြာဟ္မဏောတိ အယမေဝ ဝစနတ္ထော ဝုတ္တော။

(၃) နှုန့ ဣဒမေဝ ဇာတိဗြာဟ္မဏာနံ့ နိရုတ္တိဝစနံ့။

(၄) တသ္မာ ဗြဟ္မံ အဏတီတိ ဗြာဟ္မဏောတိ အယမေဝ ဝစနတ္ထော ဝုတ္တော။

[၈–ဝါက္ယကို ရှု] (၁) နှုန့ အရိယာ မန္တေ နှ သဗ္ဗညဿန္တိ။ (၂) အထ ကသ္မာ အရိယာ ဗြာဟ္မဏာတိ ဝုစ္စန္တိ။ (၃) နှုန့ အရိယာ ဇာဟိတပါပါ ဟောန္တိ။ (၄) တသ္မာ အရိယာ ဗြာဟ္မဏာတိ ဝုစ္စန္တိ။

➢ ❸ ။ ဗဟဒ္ဓိ ပါဓေ ဗဟိ ကရောန္တိတိ **ဗြာဟ္မဏာ**။ (၃) မကောင်းမှုတို့ကို အပပြုခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့ဒြဗ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) ဇာဟိတပါပါ, အရိယာ–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

မုနာတိ ဇာနာတိ ဓမ္မံ အနေနာတိ **မဇ္ဈန္ဒ**။ (ဓောဒါ) (၃) သိခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ဣရုဓော–စသော မန္တန်ကျမ်းဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဓော, ဗြဟ္မ–စသော။

မန္တီယန္တေ ဂုတ္တံ ကတွာ ဘာသီယန္တေတိ **မန္တ္ရာ**။ (၃) လုံခြုံသည်ကိုပြု၍ ရွတ်ဆိုခြင်းကြိယာသကတ် သည် ဝစနဟေတု။ (ကြွင်းတူ)

ပေါသီယတေတိ **ဓမ်ကွေ့**။ (၃) တိုးပွားခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ကြာဒြဗ် သည် ဝစနီယ။ (၆) ပဒုမ, ပင်္ကဇ်ရုဟ–စသော။

နိဟရိတွာ ဝုစ္စတီတိ **နိဂ္ဃဏ္ဌော**။ (၃) ဆိုခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ဆိုအပ်သော ဝိပြုံဟ်ဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဝစနတ္ထ, အဘိဓာနတ္ထ–စသော။

ဗာဟိယိတ္ထာတိ **ဗာဟိတာ**။ ဒုဂ္ဂတိ ပါဓေန္တီတိ **ပါပါ**။ ဗာဟိတာ ပါပါ ဧတေဟိ အရိယေဟိတိ **ဗာဟိတာပါပါ**။ (၃) အရိယာ ရဟန္တာ ဗြာဟ္မဏများ၏ အပပြုခံရသည့် အပယ်ခံရသည့် မကောင်းမှု အကုသိလ်တို့နှင့် ပဟာယက+ပဟာတဗ္ဗ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) အရိယာဝိသုဒ္ဓိ ဗြာဟ္မဏများသည် ဝစနီယ။ (၆) အရိယာဗြာဟ္မဏာ, ဗာဟိတကိဗ္ဗိသာ–စသော။

➢ ❹ ။ **ဗာဟိတာပါပဓဇ္ဇာ**–ဟိတ်၏ သမ္ဗန်ကား= အရိယာနံ့ ဖြစ်ပါသည်။(တို့၏/တို့သည်)

➢ ❺ ။ **(က)** ဖြင့် ခေါပန နိပါတ်ပုဒ်သည် အဝဓာရဏတ္ထ စသည်ကိုမဟော၊ အနတ္ထက ပဒပူရဏမျှ၏ အဖြစ်ကိုငင်း(နိပါတလင်္ကတ္ထ) တေန သမယေနဠ္ဍ ယေန သမယေန စသည်ဖြင့် ထည့်၍ ဝိဟရတိ ပါဠိသေသ ကြိယာဠ်စပ်ကာ အနက်သမ္ဗန်ရမည်ကိုငင်း(သမ္ဗန္ဓ) သိစေပါသည်။

(ခ) ဖြင့် တေန သမယေန–ဠ် နာဝိဘတ်သည် ကရိဏ်း ဟိတ် စသည်တို့ဠ် မသက်၊ သတ္တမျတ္ထဠ် သက်သည်၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဝိဘတျတ္ထ)

(ဂ) ဠ် ဗြဟ္မံ အဏတိ–ဖြင့် ဗြာဟ္မဏော–ဠ် ဗြဟ္မသဒ္ဒါပဝဒ အဏဓာတ်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဒု–ဓာတုပဒ) အ–ပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓနအနက်ဠ် သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဒု–ပစ္စယတ္ထ) ဗြဟ္မံ အဏတီတိ

http://www.dhammadownload.com

ဗြာဟ္မဏော-ဟု ကတ္တုသာဓနေ ကိတန္တုတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်၏အဖြစ်ကိုဂုဏ်း (အဘိ ဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဃ) ၌ မန္တေ-ဖြင့် ဗြဟ္မ-သဒ္ဒါ ပိတာမဟ-စသော အနက်တို့ကိုမဟော၊ ဝေဒအနက် ဟောသည်၏ အဖြစ်ကိုဂုဏ်း(နာမလိင်္ဂတ္ထ) (တနည်း) ဗြဟ္မ-အရ ဗေဒင်ကို ယူရမည်၏အဖြစ်ကိုဂုဏ်း (သရုပ်ကြား အဘိ ဓေယျတ္ထ) ယင်ဗေဒင့်၏လည်း ကူရုဝေ စသည်ဖြင့် များသည်၏အဖြစ်ကိုဂုဏ်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေသည်။

သဗ္ဗာယတိ-ဖြင့် အဏတိ-၌ အဏ-ဓာတ်သည် ဂတိ, ဇီဝနအနက်တို့ကို မဟော၊ သဒ္ဒ=အသံပြု ခြင်းအနက် ဟောသည်၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဓာတ္ဝတ္ထ)

(ဝ) ဖြင့် ဗြာဟ္မဏ-အရ ကိလေသာ ကင်းစင်သော အရိယာဗြာဟ္မဏများကို မယူရ၊ ဇာတ်ကိုစွဲ၍ ပေါ်ပေါက်လာသော ဇာတိဗြာဟ္မဏတို့ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

(စ) ၌ ဗာဟိတပါပတ္တာ-ဖြင့် ဗြာဟ္မဏ၌ ယု-ပစ္စည်း၏ ကတ္တားအနက်၌သက်သည်၏အဖြစ်ကို ဂုဏ်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဗဟာဓတ်၏အဖြစ်ကိုဂုဏ်း(ဒု-ဓာတုပဒ) ဗဟုန္တိ ပါဝေ ဗဟိ ကရောန္တိတိ ဗြာဟ္မဏာ ဟု ပြုရမည်၏အဖြစ်ကိုဂုဏ်း(အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

(တနည်း) ဗာဟိတပါပတ္တာ-ဖြင့် ဗြာဟ္မဏော-၌ ဗြဟ္မသဒ္ဒါ ဗာဟိတအနက်ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုဂုဏ်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) အဏ-သဒ္ဒါ၏ ပါပ-သဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ်၏အဖြစ်ကိုဂုဏ်း(ပရိယာယ်ပြ အဘိဓေယျတ္ထ) ဗာဟိတာ အဏာ(ရာဂါဒယော ပါပါ) ဧတေဟိ အရိယေဟိတိ ဗြာဟ္မဏာ-ဟု တတိယာ ဗဟုဗ္ဗီဟိပြုရ မည်၏အဖြစ်ကိုဂုဏ်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ဗာဟိတ အဏ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရရိုးရှုတ္တိနည်းဖြင့် ဗာဟိတ ကို ဗြာဟ္မပြု၍ ဗြာဟ္မဏ-ဟု ပြီးနေသည်၏အဖြစ်ကိုဂုဏ်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

အရိယာ-ဖြင့် ဗြာဟ္မဏ-အရ ဝိသုဒ္ဓိဗြာဟ္မဏကို ယူရမည်ဟု သိ။(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

➢ ❶ ။ **မန္တေ-ဟ္မသည်** ။ ကူရု-စသော ဗေဒင်သုံးပုံတို့သည် လုံခြုံလျှို့ဝှက်စွာ ပြောဆိုအပ် ပြောဆိုထိုက်သောကြောင့် ကူရု, ယဒု, သာမ-ဟူသော ဗေဒင်သုံးပုံကို့ကို "မန္တ"ဟု ခေါ်ပါသည်။

ကူရဒေမဝ-၌ ဝေ-၏ နိဝစ္ဆတ္ထတဒ္ဓိတ္ထကာရ= ဗြဟ္မုနော အပစ္စံ ဗြာဟ္မဏောနှင့် ဗြဟ္မုနော ဓာတော ဗြာဟ္မဏော-စသော သဒ္ဒါဆရာတို့ ကြဆအပ်သော ဝိဂူဟများ ဖြစ်ပါသည်။

➢ ❷ ။ **(ဂ+စ) ဝါက္ယ** = ဇာတိဗြာဟ္မဏာနံယေဝ၊ နံရုတ္တိဝစနံ ကူဒံ။

"အရိ"ယာ ဗာဟိတပါပတ္တာ၊ ဗြာဟ္မဏာတိ ပဝုစ္စရေ။ (ပထမ မ-ကာရဝိပုလာဂါထာ၊ အနုဋ္ဌဘာဆန်း)

➢ ❶ ❷ ။ **မန္တေ သဗ္ဗာယတိ-ကို ၅** ။ ။ (၁) ဗေဒင်သုံးပုံကို ရွတ်အံသရဇ္ဈာယ်သော ပေါက္ခရသာတိပုဏ္ဏား၏ သန္တာန်၌ ဝိရိယပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တဖွဲ့ဝိန်သည် ဥဿာဟဋ္ဌာယီဘာဝ+ဝိရရသ။ (၂) ဗေဒင်သုံးပုံဖြစ်သည် အာရမ္မဏာဝိဘာဝ။ (၃) ရွတ်အံသရဇ္ဈာယ်ရာ ဌာနသည်၎င်း, ဗေဒင်သင်ပေးသည့် ဆရာရသော့သည်၎င်း ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ။ (၄) ဗေဒင်သုံးပုံ၌ ပါရဂူမြောက် တတ်မြောက်ခြင်း, ဇမ္ဗူဒီပ်ကျွန်း၌ ပုဏ္ဏားမြတ်ဖြစ်ခြင်း, ဥက္ကဋ္ဌမြို့ကို အပိုင်စားရခြင်းစသော အကျိုးတရားအဆက်ဆက်သည် အနုဘာဝ။

(စ) ဝဋ္ဋဆ္ဆိ-၌ ဝစဓာတ်ဆရ ။ ။ (၁) ဆိုအပ်ကုန်သော ပဉာဂျိတို့၏ သန္တာန်၌ ဝိရိယပြဋ္ဌာန်း သော စိတ္တဖွဲ့ဝိန်သည် ဥဿာဟဋ္ဌာယီဘာဝ+ဝိရရသ။ (၂) ဘုရား ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ သာဝကတည်းဟူသော

http://www.dhammadownload.com

အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) အပပြုအပ်ပြီး တားမြစ်အပ်ပြီးသော မကောင်းမှုရှိသည်၏အဖြစ်ဟူသော ဂုဏ်သည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။ (၄) ဗြာဟ္မဏဟူသော နာမည်ပညတ်ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဝိကျ (၁၄၉) [၆၊၂၁၇။] (ဘာဠိ၊တ၊၂၉၇)

(က) **ဧပါကဒ္ဓရသာတိတိ ကဒ္ဓဒံ တဿ နာမံ။** (ခ) **ကသ္မာ ပေါက္ခရသာတီတိ ဝုစ္စတိ။**

(ဂ) **တဿ ကိရ ကာယော သေတပေါက္ခရသဒိသော** (ပ) **သသိရိကော။**

(ဃ) **ကဒ္ဓတိ နံ ပေါက္ခရသဒိသတ္တာ ပေါက္ခရသာတီတိ သင်္ခ်ာနန္တိ။**

(င) **ကဒ္ဓတိ နံ ပေါက္ခရေ သယိတတ္တာ ပေါက္ခရသာတီတိ သင်္ခ်ာနန္တိ။**

➤ ❶ ။ **(ခ+ဂ) ဆို့/ အနုသခန္ဓ** ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် ပေါက္ခရသာတီဟူသော ဤအမည်သည် ထိုပုဏ္ဏား၏ အမည်တည်းဟု ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ ထိုသို့ အမည်ရခြင်း၏ အကြောင်း နိမိတ် လာဘဟိတ်ကို ကိုယ်တိုင်မေး၍ ဖြေတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (ခ+ဂ) တို့ကိုမိန့်။

(ဂ) ဆို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ)ဖြင့် အမေးပုစ္ဆာ ပြဿနာကို ဆိုတော်မူ၏။ ယင်း၏အဖြေဝိသဇ္ဇနာကို အကျယ် မပြတော့ပြီလော။ အကျယ်ဖြစ်သော ဝိသဇ္ဇနာကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်-(ဂ) မိန့်။

➤ ❷ ။ ပေါက္ခရေန သဒိသော **ပေါက္ခရသဒိသော**။ ပေါက္ခရသဒိသော ကာယော ယဿ အတ္ထိတိ **ပေါက္ခရသာတီ**။ (တနည်း) ပေါက္ခရေန သာတော သဒိသော **ပေါက္ခရသာတော**။ ပေါက္ခရသာတော ယဿ အတ္ထိတိ **ပေါက္ခရသာတီ**။ (၃) ပဒုမ္မာကြာဖြူနှင့်တူသော ကိုယ်၏ ပုဏ္ဏားဒြဗ်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏေး အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ပဒုမ္မာကြာဖြူနှင့်တူသော ကိုယ်ရှိသော ပုဏ္ဏားဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ပေါက္ခရသာဒီ, ပေါက္ခရသဒိသီ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ။

➤ ❸ ။ **သေတဧပါက္ခရသဒိသော**-ကို သေတပေါက္ခရသဒိသတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင် = ကာယဿ-ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်) (ဃ) ၌ **ပေါက္ခရသဒိသတ္တာ**-ဟိတ်၏ သမ္ဗန် = တဿ ဗြာဟ္မဏဿ ဖြစ်ပါသည်။ (၏/သည် စပ်)

➤ ❹ ။ **(ဂ)** ၌ တဿ ကိရ ကာယော ပေါက္ခရသဒိသော-ဖြင့် ပေါက္ခရသာတိ၏ ပေါက္ခရသဒိသ၏ ပရိယာယ်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ပရိယာယ်ပြ အဘိဓေယျတ္ထ) ပေါက္ခရသာတိ အမည်ရခြင်း၏ အကြောင်းနိမိတ် နာမလာဘဟိတ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဃ) ၌ ပေါက္ခရသဒိသတ္တာဖြင့် ပေါက္ခရသာတိသည် ပေါက္ခရသဒိသ၏ ပရိယာယ်၏ အဖြစ် ကိုငင်း(ပရိယာယ်ပြ အဘိဓေယျတ္ထ) ပေါက္ခရသာတိ အမည်ရခြင်း၏ အကြောင်းနိမိတ် နာမလာဘဟိတ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) ပေါက္ခရသာတိပုဒ်ကို ပေါက္ခရေန သဒိသော ပေါက္ခရသဒိသော၊ ပေါက္ခရသဒိသော ကာယော ယဿ အတ္ထိတိ ပေါက္ခရသာတိ-ဟု အဿတ္ထိတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) ဤ-ပဒ္ဓဉ်း အသတ္ထိ အနက်၌ သင်္ကသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ပစ္စယတ္ထ) ပေါက္ခရသဒိသဟူလိုလျက် သဒိသကို သာတိပြု၍ ရုပ်ပြီးနေသည်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

နံ-ဖြင့် ပေါက္ခရသာတိ-အရ ပေါက္ခရသာတိ အမည်ရှိသော ပုဏ္ဏားကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

(၄) ၌ ပေါက္ခရေ သယိတတ္တာ-ဖြင့် ပေါက္ခရသာတိ-ဝယ် သာတိ-၌ သီဓာတ်+ဏိပစ္စည်း၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဒု-ဓာတုပဒ၊ ဒု-ပစ္စယပဒ) ဏိ-ပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓနအနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကို ငင်း(ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သယတိတိ သာတိ-ဟု ပြုရမည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) ပေါက္ခရနှင့် သာတိ ကို ပေါက္ခရေ သာတိ ပေါက္ခရသာတိ-ဟု သတ္တမီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (သမာသလိင်္ဂံတ္ထ) ပေါက္ခရသာယီ ဟူလိုလျက် ယ-ကို တ-ပြု၍ ရုပ်ပြီးနေသည်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။ **နံ**-ဖြင့် ပေါက္ခရသာတိ-အရ ပေါက္ခရသာတိ အမည်ရှိသော ပုဏ္ဏားကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။

(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

➢ ❶ ။ **ပေါက္ခရသာတိပုဏ္ဏားဓ၏ ကိုယ်သည်** = ဖြူသော ပဒုမ္မာကြာနှင့် တူပါသည်။ ထို့ပြင် အလကမန္ဒာ-စသော နတ်မြို့၌ စိုက်ထူအပ်သော ငွေတုရိုဏ်းတိုင်ကဲ့သို့ တင့်တယ်ပါသည်။

ဦးဓဓါင်းသည်= မည်းနက်သော အဆင်းရှိပြီး ဣန္ဒနီလာ ပတ္တမြားညှိအတိုပြီးသကဲ့သို့ တင့်တယ်ပါသည်။ **မုတ်ဆိတ်ကျင်စွယ်သည်** = လုဝန်း၌(တရံတခါ ပေါ်ထွက်လာသော) မည်းနက်သော မိုးတိမ်အရေးကဲ့သို့ ထင်ရှပါသည်။ **မျက်လုံးဝဋ်ခဲသည်**= ကြာညှိပန်းနှင့် တူပါသည်။ **နှာတံသည်** = ငွေကျည်တောက်ကဲ့သို့ လုံးသင့်ရာအရပ်၌ ကောင်းစွာလုံးသည်၊ ကောင်းစွာထက်ဝန်းကျင်မှ စင်ကြယ်သည်။

ဝိဂ္ဂဟ (သဒ္ဓ) [၌၂၁၈။] (ဘာဋီ၊တ၊၃၀၁)

(က) **ဥတ္တာနံ အဿာဝသဒ္ဒိတိ ဥတ္တာနနာမကော နဂရေဝသတိ၊**

(ခ) **အတိဘဝိတ္တာ ဝါ အာဝသတိ၊**

(ဂ) **တာသေ နဂရသေ သာမိကော ဟုတ္တာ ယာယ မရိယာဒါယ တတ္ထ ဝသိတဗ္ဗံ၊ တာယ မရိယာဒါယ ဝသိ၊**

(ဃ) **တာသေ ကိရနဂရသေ ဝတ္ထုံ၊ ဥတ္တာ ဌပေတွာ ဥတ္တာသု ဇလမာနာသု အဂ္ဂဟေသုံ၊ တသ္မာ တံ ဥတ္တာန္တိံ ဝုစ္စတိ၊** (၄-၁) **ဩတ္တာန္တိံပိ ပါဌော၊** (၄-၂) **သော ယေဝတ္ထော၊**

(စ) **ဥပသဂ္ဂဝသေန ပနေတ္ထ ဘုမ္မတ္ထေ ဥပယောဂဝစနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊**

(ဆ) **တာသေ အနုပယောဂတ္ထာစ သေသပဒေသု။**

(ဇ) **တတ္ထ လက္ခဏံ သဒ္ဒသတ္ထတော ပရိယေသိတဗ္ဗံ၊**

➢ ❷ ။ **(၁) ဒ္ဝိန္နံ/ ပုဗ္ဗာပရာနမသဒ္ဒန္တေ** ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် အဿာဝသတိ၌ အဓိသဒ္ဒါ, အာ-သဒ္ဒါတို့၏ ဓာတ္ဝတ္ထာနုဝတ္ထက အနုတ္ထကအဖြစ်ကို ပြုပြီး၍ ယခုအခါ၌ အဓိသဒ္ဒါသည် ဣဿရိယတ္ထ (အဘိဘဝနတ္ထ) အာ-သဒ္ဒါသည် မရိယာဒတ္ထတည်းဟု ပြလိုသော ဆရာသည် (ခ) မိန့်။

(၂) ဒ္ဝိန္နံ/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် အဿာဝသတိ၌ အဓိသဒ္ဒါ, အာ-သဒ္ဒါတို့၏ ဓာတ္ဝတ္ထာနုဝတ္ထက အနုတ္ထကအဖြစ်ကို ပြဆို၏။ အနက်မရှိသော သဒ္ဒါဟူသည် မရှိကောင်းသည်သာ မဟုတ်ပါလော။ အနက်ရှိသော သာတ္ထကနည်းကား အဘယ်ပါနည်း။ (အဗျာပိတဒေါသ-တင်)စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(၃) ဒ္ဝိန္နံ/ အန္ဒသဒ္ဒန္တေ ။ ။ ဤသို့ (ခ) ဖြင့် အဿာဝသတိ၌ အဓိ-သဒ္ဒါသည် ဣဿရိယ(အဘိ

http://www.dhammadownload.com

ဘဝန) အနက် အာ-သဒ္ဒါသည် မရီယာဒအနက်၌ဖြစ်၏ဟု ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ထိုအနက်ကိုပင် အကျယ်ပြလို သော ဆရာသည် (ဂ) ဝါကျကိုမိန့်။

(ဂ) ဆို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် အဘိဘဝိတွာ အာဝသတိ-ဟု ဆို၏။ (ဝါ) လွှမ်းမိုး၍ နေသောဟု ဆို၏။ ထိုပြည်သူတို့ကို ညှဉ်းဆဲနှိပ်စက်၍ နေပါသလော။ အဘယ်သို့ နေပါသနည်း။(ဂ)

(ဃ) ဆို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် ဥက္ကဋ္ဌဟူသည် ဥက္ကဋ္ဌမည်သော မြို့တော်ပင်တည်းဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ အဘယ့်ကြောင့် မြို့သည် ဥက္ကဋ္ဌတွင်ပါသနည်း။ ဥက္ကဋ္ဌဟူသော် မြို့အမည်သည် ရုဋ္ဌီ အမည်ဖြစ်ပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

(င) ဆို့/ စောဒနာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဃ) ဖြင့် မီးရှူးတို့တောက်ပကုန်သည်ရှိသော် ယူအပ်သောကြောင့် (ဝါ) စာည်အပ်သောကြောင့် မြို့သည် ဥက္ကဋ္ဌမည်သောဟု ဆို၏။ ဥက္ကဋ္ဌ-ဟုသာ ပါဠိရှိပါသလော။ အဘယ်သို့ ပါဠိရှိပါသေးသနည်း။ ပါဠိကွဲ ရှိပါလျက် မပြသော် ဆရာ့အား အဗျာပိတဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။ **ကား-** သြက္ကဋ္ဌ-ဟူ၍လည်းပါဠိရှိသေး၏ဟု-- ဟူလို။

(င-၂) ဆို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (င-၁) ဖြင့် ဥက္ကဋ္ဌပုဒ်၏ နေရာ၌ သြက္ကဋ္ဌ-ဟု မူကွဲပါဠိရှိသေး ကြောင်း ဖွင့်ဆို၏။ သြက္ကဋ္ဌနှင့် ဥက္ကဋ္ဌ ပါဠိနှစ်မျိုးသည် ပါဠိအနေအထား ကွဲပြားခြင်းနားသောကြောင့် အနက်သည်လည်း မတူကွဲပြား ခြားနားသည်ဟု မှတ်သားရပါမည်လော။ သြက္ကဋ္ဌဟူသော ပါဠိမူကွဲ၏ အနက်ကား အဘယ်ပါနည်း။ (အဗျာပိတဒေါသ-တင်) စုဒ်ကြောင့် (င-၂) မိန့်။

ကား- (င-၂) ဖြင့် သြက္ကဋ္ဌပုဒ်၏ အနက်သည် ဥက္ကဋ္ဌပုဒ်၏ အနက်နှင့် အတူတူပင်ဟု သြက္ကဋ္ဌ ဟူသော မူကွဲပါဠို၏ အနက်ကို ငါဖွင့်ဆိုပါ၏ဟူလို။

(စ) ဆို့/ စောဒနာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် ဥက္ကဋ္ဌ-ကို ဥက္ကဋ္ဌနာမကေ နဂရေ- ဟု ဖွင့်ဆို၏။ ကမ္မတ္ထေ ဒုတိယာဟူသော ကစ္စည်းသုတ်အရ ဒုတိယာဝိဘတ်သည် ကံအနက်၌သာ သက်သည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ့်ကြောင့် ဒုတိယာဝိဘတ်ကို သတ္တမျတ္ထ၌သက်ကာ ဥက္ကဋ္ဌနာမကေ နဂရေ-ဟု ဖွင့်ဆိုပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။

(တနည်း) ဆရာ၊ ရှင်အာနန္ဒာသည် ဥက္ကဋ္ဌ အဏ္ဏာဝသတိ-ဟု ဆို၏။ ဝသတိကြိယာကို ထောက်၍ ဥက္ကဋ္ဌေ-ဟု သတ္တမီဝိဘတ်ဖြင့် ဟောသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ့်ကြောင့် ဥက္ကဋ္ဌ-ဟု ဒုတိယာ ဝိဘတ်ဖြင့် ဟောတော်မူပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။ **ကား-** အဓိ, အာ-ဥပသာရ၏အစွမ်းဖြင့် ဥက္ကဋ္ဌ-၌ သတ္တမီအနက်ဝယ် ဒုတိယာဝိဘတ် အဖြစ်ကို သိအပ်သောကြောင့် ဟူလို။

(ဆ) ဆို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (စ) ဖြင့် ဥက္ကဋ္ဌပုဒ်၌ အဓိ, အာ-ဥပသာရတို့၏ အစွမ်းဖြင့် ဘုမ္မတ္ထ၌ ဒုတိယာဝိဘတ်ကို သိအပ်သောဟု ဆို၏။ ဝိသေသနဖြစ်သော သတ္တာဿဒ-စသော ပုဒ်တို့၌ ဒုတိယာဝိဘတ်သက်ခြင်း၏ အကြောင်းကို မဖွင့်ပြတော့ပြီလော။ သတ္တာဿဒ-စသော ဝိသေသနပုဒ်တို့၌ ဒုတိယာဝိဘတ်သက်ရခြင်း၏ အကြောင်းကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဆ) မိန့်။

ကား- (ဆ) ဖြင့် သတ္တာဿဒ-စသော ပုဒ်များသည် ဥက္ကဋ္ဌပုဒ်၏ ဝိသေသနအဖြစ်ဖြင့် အမြဲယှဉ်စပ်နေ သောကြောင့် ဥက္ကဋ္ဌပုဒ်နှင့်တူစွာပင် ဘုမ္မဋ္ဌ၌ပင် ဒုတိယာဝိဘတ် သက်ရပါမည်ဟူလို။

http://www.dhammadownload.com

(၈) သို့/ အနုသဓန္တု ။ ။ ဤသို့ (ဆ) ဖြင့် သတ္တုဿဒဒ်-စသော ပုဒ်များသည် ဥက္ကဋ္ဌပုဒ်၏ ဝိသေသနအဖြစ်ဖြင့် အမြဲယှဉ်စပ်နေသောကြောင့် ဥက္ကဋ္ဌပုဒ်နှင့်တူစွာပင် ဘုမ္မဋ္ဌပင် ဒုတိယာဝိဘတ် သက်ရသည်ဟု ဖွင့်ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်းအစီအရင်၏ သဒ္ဒလက္ခဏာနှင့် လျော်သည်၏အဖြစ်ကို ဖွင့်ပြခြင်းငှာ (၈) မိန့်။ * ဥက္ကဋ္ဌ သတ္တုဿဒ်-စသော သဒ္ဒါ ပြယုဂ်သည် သဒ္ဒလက္ခဏာနှင့် လျော်ပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (၈) မိန့်။

➤ ❾ ။ **[က+စ ဝါကျတို့ကို၍]** (၁) နနု ကစ္စာယနေ ကမ္မတ္ထေ ဒုတိယာတိ သုတ္တံ ဝုတ္တံ။ (၂) အထ ကသ္မာ ဥက္ကဋ္ဌံ အစ္ဆာဝသတိတိ ဥက္ကဋ္ဌနာမကေ နဂရေ ဝသတိတိ ဘုမ္မဝစနေန ဝုတ္တံ။ (၃) နနု ဥပသဂ္ဂဝသေန စတ္ထေ ဘုမ္မတ္ထေ ဥပယောဂဝစနံ ဧဒေတဗ္ဗံ။ (၄) တသ္မာ ဥက္ကဋ္ဌံ အစ္ဆာဝသတိတိ ဥက္ကဋ္ဌနာမကေ နဂရေ ဝသတိတိ ဘုမ္မဝစနေန ဝုတ္တံ။ **[စ–ဝါကျကို၍]** (၁) နနု ပါဠိယံ ဝသတိတိပဒံ အပေက္ခိတ္တာ (ဥပနိဓာယ) "ဥက္ကဋ္ဌေ"တိ ဘုမ္မဝစနေန ဝုတ္တမ္ပေါ။ (၂) အထ ကသ္မာ "ဥက္ကဋ္ဌံ အစ္ဆာဝသတိ"တိ ဥပယောဂဝစနေန ဝုတ္တံ။ (၃) နနု ဥပသဂ္ဂဝသေန စတ္ထေ ဘုမ္မတ္ထေ ဥပယောဂဝစနံ ဧဒေတဗ္ဗံ။ (၄) တသ္မာ "ဥက္ကဋ္ဌံ အစ္ဆာဝသတိ"တိ ဥပယောဂဝစနေန ဝုတ္တံ။ **[ဆ–ဝါကျကို၍]** (၁) နနု ကစ္စာယနေ ကမ္မတ္ထေ ဒုတိယာတိ သုတ္တံ ဝုတ္တံ။ (၂) အထ ကသ္မာ သေသပဒေသု (ကမ္မတ္ထေ ဥပယောဂဝစနံ ဧဒေတဗ္ဗံ)။ (၃) နနု တသ ဆနုပယောဂါနိ ဟောန္တိ။ (၄) တသ္မာ သေသပဒေသု (ကမ္မတ္ထေ ဥပယောဂဝစနံ ဧဒေတဗ္ဗံ)။

➤ ❿ ။ ဝသန္တိ စတ္ထာတိ **ဝတ္ထူ**။ (၃) နေခြင်းကြီယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) မြို့တည်ရာ မြေဖြစ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) ဘူမိပွဒေသ, ဘူဘေဒ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

နံ သံပုဏ္ဏံ ဃရံ စတ္ထာတိ **နဂရံ**။ (သမာသ်) [ပထမအုပ်–၄၄၂–ကြည့်]

နဂါ ပါသာဒါဒယော အသ္သ သန္တိ တသ္မိံ ဝါ ဝိဖ္ဖန္တိတိ **နဂရံ**။ (တဒ္ဓိတ်) (၃) ဖြာသာဒ်စသည်တို့၏ ဥက္ကဋ္ဌမြို့ဖြစ်နှင့် ဌာနီ ဌာန/နိသိတ နိဿယ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ဥက္ကဋ္ဌမြို့ဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ပုရံ, ဌာနိယံ, ပုဋ္ဌဘေဒနံ-စသော။

ဥသတိ ဒဟတိတိ **ဥက္ကာ**။ (၃) ပူလောင်ခြင်းကြီယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) မီးရှူးဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဇလာ, ဒဏ္ဍဒီပိကာ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများ သည် ဝစနီယတ္ထ။

ဥက္ကာသု ဒွိတာတိ **ဥက္ကဋ္ဌာ**။ ဥက္ကဋ္ဌာ နာမံ ယဿာတိ **ဥက္ကဋ္ဌနာမကံ**။ (၃) ဥက္ကဋ္ဌဟူသော အမည်၏ မြို့ဖြစ်နှင့် နာမ+နာမိ/ သညာ+သညီ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ဥက္ကဋ္ဌ အမည်ရှိသော မြို့ဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဥက္ကဋ္ဌသညက-စသော။

သံ တေဿ အတ္ထီတိ **သာမိကော**။ (၃) ဥစ္စာ၏ အရှင်နှင့် သံ+သာမီ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ဥစ္စာရှင်ဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဣဿရော, အယျော-စသော။

ပရိစ္ဆိန္နိတ္တာ အာဒိယတေတိ **မရိယာဒါ**။ (၃) ယူခြင်းကြီယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ပိုင်းခြားအပ်သော အရပ်သည် ဝစနီယ။ (၆) သီမာ, အဝတ္ထ-စသော။

http://www.dhammadownload.com

သဒ္ဒေစ အတ္ထေစ သာသတိ အာစိက္ခတိ ဒေသေတာတိ **သတ္ထာ**။ (၃) ပြောဆိုခြင်း ကြီးမားသကတ် သည် ဝစနဟောတု။ (၅) သဒ္ဒါကျမ်းဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဗျာကရဏ, ဂန္ထ-စသော။

သဒ္ဒသ သတ္ထံ **သဒ္ဒသတ္ထံ**။ သဒ္ဒမေဝ သတ္ထံ **သဒ္ဒသတ္ထံ**။

➤ ❺ ။ (ဃ) **ဇလမာနာသု**-ကို ဇလမာနတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= ဥက္ကာနံ-ဟု သမ္ဗန် ခံ ရပါမည်။ (တို့၏/တို့သည် စပ်) (ဆ) **အနုပယောဇတ္ထာ**-၌ တ္ထ-သမ္ဗန်ကား- သေသပဒါနံ ဖြစ်သည် (တို့၏/တို့ကို စပ်) **ဟုတ္ဝာ**-ကို ဟောန္တတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်= သာမိကဿ-ဟု သမ္ဗန်ခံ။(၏/သည်)

အဇ္ဈပေဿံ-ကို ဂဟိတတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်= ဝတ္ထုနော-ဟု သမ္ဗန် ခံ။ (၏/ကို စပ်)

➤ ❻ ။ **(က)** ၌ ဥက္ကဋ္ဌနာမကေ နဂရေ-ဖြင့် ဥက္ကဋ္ဌ၌ ဒုတိယာဝိဘတ်သည် ကမ္မတ္ထ၌ မသက်၊ အဓိ-အာ ရှေးရှိသော ဝသဓာတ်နှင့်ယှဉ်ရာ ဘူမတ္ထ၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဝိဘတ္တတ္ထ) ဥက္ကဋ္ဌသဒ္ဒါ၏ ဥက္ကဋ္ဌအမည်ရှိသော မြို့ကို ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(နာမလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဝသတိ-ဖြင့် အဿဝသတိ၌ အဓိ- အာ-တို့၏ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တုကဓ၏ အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ)

(ခ) ဖြင့် အဿဝသတိ-၌ အဓိ-ဥပသာဂရ၏ အဘိဘာဝန(ဣဿရိယ) အနက် ဟောသည်၏ အဖြစ် ကိုငင်း(ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) အာ-ဥပသာဂရ၏ မရိယာဒအနက် ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) ဥက္ကဋ္ဌ-၌ ဒုတိယာဝိဘတ်၏ အဓိ+အာ-ဟူသော ကမ္မပွဝစနီယနှင့် ယှဉ်ရာဝယ် ဘူမတ္ထ၌ သက်သည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဝိဘတ္တတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဂ) ၌ တဿ နဂရဿ သာမိကော ဟုတ္တာ-ဖြင့် အဘိဘဝနဟူသည် နှိပ်စက်ခြင်း=ဟိ သန မဟုတ်၊ ဣဿရိယဘာဝပင်တည်းဟု သိစေသည်။ (ဘာဝတ္ထ) ကြွင်းပါ၌များဖြင့် အာ-သဒ္ဒါ၏ မရိယာဒ အနက် ဇောသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) နေသင့်သော အပိုင်းအခြားအားလျော်စွာ နေသည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဃ) ဖြင့် ဥက္ကဋ္ဌ-သဒ္ဒါသည် ရုဋ္ဌိသဒ္ဒါ မဟုတ်၊ အနုတ္ထသဒ္ဒါ၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) ဥက္ကာသု ဌာ(ဌိတာ) ဥက္ကဌာ (တနည်း) ဥက္ကာသု ဇောတယန္တိသု ဌာ (ဌိတာ) ဥက္ကဌာ-ဟု သတ္တမီတပ္ပုရိသ် (တနည်း) မဇ္ဈေလောဝိ သတ္တမီ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ပြုရမည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေသည်

➤ ❼ ။ **တတ္ထ လတ္ထဏံ သဒ္ဒသတ္ထတော ပရိယေသိတဗ္ဗံ**-၌ **သဒ္ဒလက္ခဏာ**

(က)ဝါကျအဖွင့်အရ အဓိ-သဒ္ဒါ အာ-သဒ္ဒါတို့သည် ဥပသဂ္ဂမတ္တ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တုက ဖြစ်လသော် တတိယာသတ္တမီနဿသုတ်ဖြင့် အဓိ-အာ ရှေးရှိသော ဝသဓာတ်၏ယှဉ်ရာ သတ္တမီအနက်၌ ဒုတိယာဝိဘတ် သက်ပါသည်။ (ခ) ဝါကျအဖွင့်အရ အဓိ-သဒ္ဒါသည် ဣဿရိယတ္ထ(အဘိဘဝနတ္ထ) အာ-သဒ္ဒါသည် မရိယာဒအနက်ဟောခိုက် ကမ္မပွဝစနီယယုတ္တော်သုတ်ဖြင့် (အဓိ+အာ-ဟူသော) ကမ္မပွဝစနီယအယှဉ်၌ ဒုတိယာဝိဘတ် သက်ပါသည်။

ဧသာဧယဝစတ္ထာ-ဖြင့် ပြအပ်သော ဗျတ်ဧရက ။ ။ ဘူမိဘာဂသမ္ဗတ္တိ, ဥပကရဏသမ္ဗတ္တိ, မနုဿသမ္ဗတ္တိ-ဟူသော သမ္ဗတ္တိ သုံးမျိုးဖြင့် (မြတ်သော) ဥက္ကဋ္ဌဂုဏ်နှင့်ယှဉ်ခြင်းကြောင့် ထိုမြို့သည်

http://www.dhammadownload.com

ဥက္ကဋ္ဌမည်၏ဟု အပရေဆရာတို့ ဆိုကြပါသည်။ သောယေဝတ္ထော-ဖြင့် ယင်းအပရေဝါဒကို ဗျတိရေက အားဖြင့် ပြပါသည်။

➤ ❽ ။ **(ဃ) ဝါက္ယ** = ဝတ္ထုံ ဥက္ကာ ဌပေတွာန၊ ဂဏှိသု နဂရဿ တံ။
ဥက္ကာသု ဇလမာနာသု၊ တသ္မာ ဥက္ကဋ္ဌန္တိ ဝုစ္စတိ။ (ပထျာဝတ္တဂါထာ၊ အနဋ္ဌဘဆန်း)

➤ ❾ ❿ ။ **ပရိဓယသိတဗ္ဗံ-ဠဲ့ ကတ္တုဋ္ဌကြိယာဓာရကံ့ ကိုယ်ပြု၍** ။ ။ (၁) ရှာမိုး သော သဒ္ဒဂဝေသီပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ သန္တာန်၌ဖြစ်သော ဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရတိဌာယီဘာဝ+ ဓမ္မသိဂ်ါရရသ။ (၂) သဒ္ဒါကျမ်းများသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) သဒ္ဒါကျမ်းများ၏ အပွက္ခရ-စသော ဂုဏ်တို့နှင့် ပြည့်စုံခြင်းသည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။ (၄) သဒ္ဒလက္ခဏာ စသည်ကို သိရခြင်းစသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

(ဃ) ဝါက္ယကို့ရှု ။ ။ (၁) လောကီဗေဒင်ပညာတို့ဖြင့် မြို့တည်ရာမြေကို ယူကြကုန်သော ပုရောဟိတ် ပုဏ္ဏား ပညာရှိတို့၏ သန္တာန်၌ဖြစ်သော ဝိစာရဏာဉာဏ် ဝိရိယစသည် ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာ ကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရတိဌာယီဘာဝ+ ဓမ္မသိဂ်ါရရသ။။/ဥဿာဟဌာယီဘာဝ+ဝိရရသ။ (၂) မြို့ တည်ရာဖြစ်သော မြေဖြစ်သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) အရိန်ကောင်း အခါကောင်း နက္ခတ်ကောင်းနှင့် ယှဉ်ခြင်း, ယင်းသို့ယှဉ်သည်ကို သိနိုင်အောင် သင်ကြားလေ့လာခဲ့သော ပုရောဟိတ်ပုဏ္ဏား ပညာရှိတို့၏ ဗေဒင်ပညာများသည်ငင်း, ထွန်းညှိထားသော မီးရှူးမီးတိုင်များသည်ငင်း ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။ (၄) မြို့တည်ရာ မြေကို ပန္နက်ချလိုက်ခြင်းကြောင့် ဓမ္မုဒ်ပဂ်ျန်းအလယ်တွင် လူနေစည်ကားသော မြို့ကြီးတစ်မြို့ ပေါ် ပေါက်လာခြင်း, ယင်းမြို့၏ အနွတ္ထနာမည်နှင့်လျော်ညီစွာ ဥက္ကဋ္ဌနာမည်ကို ရရှိနေခြင်းစသော ကောင်းကျိုး အဆက်ဆက်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဝါက္ယ (ဒဗ္ဗ) [ဋ္ဌ၊၂၁၈။] (ဘာဋီ၊တ၊၃၀၄)

(က) **သဒ္ဒါဿဒဗ္ဗံ သတ္တေဟိ ဥဿဒံ ဗဟုဇနံ။**

(ခ) **အာကိဏ္ဏမနုဿံ၊ ပေါသာဝနိယ ဟတ္ထိ အဿ ဓောရ မိဂါဒိအနေကသတ္တ သမာကိဏ္ဏတ္တာတိ အတ္ထော။**

(ဂ-၁) **ယသ္မာ ပနေတံ နဂရံ ဗဟိအာဝိဇ္ဈိတ္တာ ဇာတေန ဟတ္ထိအဿာဒီနံ ယာသတိဓောနဓေဝ ဂေဟဋ္ဌာနတိဓောနစ သမ္ဘန္နံ။ (ဂ-၂) တထာ ဒါရုဂဒ္ဒေဟိ ဓေဝ ဂေဟသမ္ဘာရဂဒ္ဒေဟိစ။**

(ဂ-၃) **ယသ္မာ စဿ သဿ္သဏ္ဌရေဝဋ္ဌစတုရဿာဒိသဏ္ဌာနာ ဗဟုပေါက္ခရဏီယော, ဇလဇကုသုမ ဝိစိတ္တာနိစ ဗဟူနိ အနေကာနိ တဠာကာနိ ဥဒကဿနိစ္စဘရိတာနေဝ ဗဟန္တိ။**

(ဂ-၄) **တသ္မာ "သတိဏာကဒ္ဒါဓကာ"ဇ္ဈိဝုတ္တံ။**

➤ ❶ ။ **သဒ္ဒါဿဒံ**= သတ္တဝါတို့ဖြင့် ပြည့်ထသော။ (၀၊) လူသတ္တဝါ ဆင်မြင်းစသော တိရစ္ဆာန် သတ္တဝါတို့ဖြင့် ပြည့်ထသော။ (က+ခ နှင့်အညီ)

သတိဏာကဒ္ဒါဓကံ = မြက်ထင်းရေတို့ဖြင့် ပြည့်စုံထသော။ (၀၊) မြို့ကိုဝန်းရံ၍ ပတ်လည်၍ ပေါက်သော ဆင် မြင်း ကျွဲ နွား-စသည်တို့ စားစရာ မြက်ထင်းအတွက် အသုံးပြုရမည့်သစ်သား

http://www.dhammadownload.com

အိမ်ဆောက်လုပ်ရမည့်သစ်သား မြို့တွင်း၌ရှိသော ဝန်းဝိုင်းသော ရောကန် လေးဒေါင့်ကန် တစ်ဖက်ဆည်ကန်တို့၌ အမြဲမပြတ် တည်ရှိသော ရေတို့နှင့် ပြည့်စုံထသော။

(၇) ဥဒကဿ၊ရေဖြင့်။နိစ္စဘရိတာနေဝ၊အမြဲပြည့်ကုန်သည်သာလျှင်။ဟောန္တိ၊ဖြစ်ကုန်၏။

➤ **J** ။ **(က) သို့/** ဆရာ၊ ရှင်အာနန္ဒာသည် သတ္တုဿဒံ-ဟု ဆိုတော်မူ၏။ သတ္တုဿဒံပုဒ်ကို သတ္တာနံ ဥဿဒံ သတ္တုဿဒံ-ဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ် တွဲစပ်ရပါမည်လော။ အဘယ်သမာသ် တွဲစပ်ရပါမည်နည်း။ ဥပမ္မ သဒ္ဒတ်သည် အဿာဒနအနက်ကို ဟောပါသလော။ အဘယ်အနက်ကို ဟောပါသနည်း။ သတ္တ-အရ လူသတ္တဝါ (၀ါ) တိရစ္ဆာန်သတ္တဝါ အမျိုးမျိုးကို ယူရပါမည်လော၊ အဘယ်သတ္တဝါကို ယူရပါမည်နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (က) မိန့်။

(ခ) သို့/ အနုသဒ္ဒန္ဓ ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် သတ္တုဿဒံပုဒ်ကို သတ္တေဟိ ဥဿဒါ သတ္တုဿဒါ-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ သတ္တုဿဒ-ဟုသည် သတ္တဝါတို့ဖြင့်ပြည့်သော (၀ါ) သတ္တဝါများစွာရှိနေသော မြို့ဝင်တည်းဟု ဖွင့်ဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ သတ္တုဿဒဖြစ်ပုံ (၀ါ) သတ္တဝါများစွာရှိနေပုံကို အကျယ်ချဲ့ပြလိုသော ဆရာသည် (ခ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ အနုသဒ္ဒန္ဓ ။ ။ ဤသို့ (က+ခ) တို့ဖြင့် သတ္တုဿဒံပုဒ်၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ သတိဏကဋ္ဌေဒကံပုဒ်၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာကို ပြလိုသော ဆရာသည် (ဂ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က+ခ) တို့ဖြင့် သတ္တုဿဒံပုဒ်၏ တတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ်နှင့် တကွ သတ္တုဿဖြစ်ပုံ အကျယ်ကို ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ယင်းကိုသာ ဖွင့်ပြမည်လော။ သတိဏကဋ္ဌေဒကံပုဒ်၏ အဖွင့်ကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဂ-ခ) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က+ခ) တို့ဖြင့် လူတို့သည်၎င်း, လူတို့မွေးမြူအပ်သော ဆင်မြင်းစသော သတ္တဝါတို့သည်၎င်း များပြားရောပြွမ်းခြင်းဖြစ်၏ဟု ဖွင့်ဆို၏။ သတိဏကဋ္ဌေဒကံ၌ **ဇဂိဏ**-အရ အဘယ်သို့သော မြက်ကို ကောက်ယူအပ်ပါသနည်း။ ဆင် မြင်း-စသော သတ္တဝါတို့၏ အစာဖြစ်သော မြက်ကိုသာ ကောက်ယူအပ်ပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ-ခ) ကိုမိန့်။

(ဂ-ဃ) သို့/ ကဋ္ဌ-အရ ထင်းဖြစ်သော သစ်ကိုသာ ကောက်ယူအပ်ပါသလော။

(ဂ-ဍ) သို့/ အဝန်းသဏ္ဌာန် လေးထောင့်သဏ္ဌာန် စသည်ရှိသော ရောကန်တို့သည်သာ ဥဒက-အရ ဆိုအပ်ပါသလော။

➤ **K** ။ **[ဂ-ဝါကျကိုဋ္ဌ]** (၁) နနု နဂရေ နဂရေ တိဏကဋ္ဌေဒကာနိ သန္တိ။ (၂) အထ ကသ္မာ ဣဒမဝေ သတိဏကဋ္ဌေဒကန္တိ ဝုတ္တံ။ (၃) နနု ယသ္မာ ဧတံ နဂရံ ဗဟိ အာဝိဏ္ဆိတ္တာ ဇာတေန ဟတ္ထိအဿာဒီနံ ဃာသ တိဏောနဧဝ ဂေဟဿာဒနတိဏောနဝ သမ္ဘနံ။ တထာ ဒါရုကဋ္ဌေဟိဧဝ ဂေဟသမ္ဘာရ ကဋ္ဌေဟိစ။ ယသ္မာစဿဗ္ဘန္တရေ ဝဋ္ဋစတုရဿာဒိသဏ္ဌာနာ ဗဟုပေါက္ခရဏိယော, ဧလဧကုသုမ ဝိစိတ္တာနိစ ဗဟူနိ အနေကာနိ တဋ္ဌာကာနိ ဥဒကဿ နိစ္စဘရိတာနေဝ ဟောန္တိ၊

(၄) တသ္မာ ဣဒမဝေ "သတိဏကဋ္ဌေဒက"န္တိ ဝုတ္တံ။

[ဂ-ဝ ဝါကျကိုဋ္ဌ] (၁) နနု အန္တော ဥက္ကဋ္ဌနဂရေ တိဏာနိ နု ဇာတာနိ။ (၂) အထ ကသ္မာ

http://www.dhammadownload.com

ဧတေ နဂရံ "သတိဏ"န္တိ ဝုတ္တံ။ (၃) နနု ဧတေ နဂရံ ဗဟိ အာဝိဖ္ဖိုတွာ ဇာတေန ဟတ္ထိအာဿဒီနံ ဃာသတိဏေနစေဝ ဂေဟဌာဒနတိဏေနစ သမ္မန္နံ။ (၄) တသ္မာ ဧတေ နဂရံ "သတိဏ"န္တိ ဝုတ္တံ။

[၈–၂ ဓါတ္ဝတ္ထိဂ္ဂှ] (၁) နနု အဏ္ဏော ဥက္ကဋ္ဌနဂရေ ကဋ္ဌာနိ နု ဇာတာနိ။ (၂) အထ ကသ္မာ ဧတေ နဂရံ "သကဋ္ဌ"န္တိ ဝုတ္တံ။ (၃) နနု ဧတေ နဂရံ ဗဟိ အာဝိဖ္ဖိုတွာ ဇာတေဟိ ဒါရုကဋ္ဌေဟိဧဝ ဂေဟသမ္ဘာရ ကဋ္ဌေဟိစ သမ္မန္နံ။ (၄) တသ္မာ ဧတေ နဂရံ "သကဋ္ဌ"န္တိ ဝုတ္တံ။

[၈–၃ ဓါတ္ဝတ္ထိဂ္ဂှ] (၁) နနု ဗဟိ ဥက္ကဋ္ဌနဂရေ ဥဒကာနိ နု သန္တိ။ (၂) အထ ကသ္မာ ဧတံ နဂရံ "သဥဒက"န္တိ ဝုတ္တံ။ (၃) နနု အဿ အဗ္ဘန္တရေ ဝဠဧတုရဿာဒိသဏ္ဌာနာ ဗဟုပေါက္ခရဏိယော, ဧလဧကုသုမ ဝိစိတ္တာနိစ ဗဟူနိ အနေကာနိ တဠာကာနိ ဥဒကဿ နိစ္စဘရိတာနေဝ ဟောန္တိ။

(၄) တသ္မာ ဧတေ နဂရံ "သဥဒက"န္တိ ဝုတ္တံ။

➤ ❷ ။ မယတိ ဟိ'သတိတိ **ဓမာဓရော**။ (၃) ညွှင်းဆဲခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု မည်၏။ (၅) ဥဒေါင်းဒြဗ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) မယူရော, ဝရုဟိ–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။ မုရတိ သံဝေဠ္ဍေတိတိ **ဓမာဓရော**။ (၃) ရစ်ပတ်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစန ဟောတု။ (ကြွင်းတူ) မိယတိတိ **ဓမာဓရော**။ (၃) မြည်တွန်ခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု။

မဟိယံ ရုတိတိ **ဓမာဓရော**။ (၃) မဟိ–အရ မြေဖြဗ်နှင့် ယင်းမြေပေါ်၌ တည်သော မြည်တွန် တတ်သော ဥဒေါင်းငှက်၏ ဌာန ဌာနီ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည်ငင်း, မြေ၌ မြည်တွန်ခြင်း ကြိယာ သကတ်သည်ငင်း ဝစနဟောတု။

အသတိ ဘက္ခတီတိ **အဓဿဓာ**။ (၃) စားခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) မြင်းဒြဗ် သည် ဝစနီယ။ (၆) တုရင်–စသော။

. ဟရန္တိ ဓေနာတိ **ဟတ္ထော**။ ဟတ္ထော အဿ အတ္ထီတိ **မာတ္ထီ**။ (၃) နာမောင်း၏ ဆင်နှင့် အဝယဝီ+ အဝယဝ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) ဆင်ဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ကုဉ္ဇရ, နာဂ, မာတင်္–စသော။

ဒရိယတေတိ **ဒါရု**။ (၃) ခွဲခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) ထင်းဒြဗ်သည် ဝစနီယ (၆) ကဋ္ဌ–စသော။

ဥဿဒတီတိ **ဥဿဒါ**။ (၃) များခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ပေါများသော လူဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) သဿန္နေ, ဗဟု–စသော။

သတ္ထေဟိ ဥဿဒါ **သတ္ထုဿဒါ**။ (၃) ပေါများသော သတ္တဝါရှိခြင်း၏ မြို့နှင့် ဌာနီ ဌာန အဖြစ် ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) ဥက္ကဋ္ဌမြို့ဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆)

ဗဟု ဧနာ ယတ္ထာတိ **ဗဟုဓနာ**။ (၃) များစွာသော သတ္တဝါအပေါင်း၏ မြို့နှင့် ဌာနီ ဌာန အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) ဥက္ကဋ္ဌမြို့ဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဗဟုသတ္တာ, ဗဟုပါဏာ–စသော

ပေါသေတမ္ဘတိ **ဓမါသာဝနီယာ**။ (၃) မွေးမြူခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) မွေး

http://www.dhammadownload.com

မြူစေအပ်သော ဆင် မြင်း-စသော သတ္တဝါတို့ဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဃါသေတဗ္ဗာ, ဘရနီယာ။

မရိတဗ္ဗောတိ **မိဇ္ဈ**။ (၃) သတ်ခြင်းကြိယာသက်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) သမင်ဖြစ်သည် ဝစနီယ (၆) ဟရိဏာ, သာရင်္ဂ-စသော

မိယတိ ဟိံသိယတိ မံသံ ခါဒိတုကာမေဟိ မနုဿေဟိ သီဟဗျဂ္ဃဒီပိ ဇလဝမိဂေဟိစာတိ **မိဇ္ဈ**။

မဂေါ ဂ္ဂတောစိတောစ ဂေါစရံ အန္တေသတိ ပရိယေသတီတိ **မိဇ္ဈ**။

မရဏာယ ဂစ္ဆတိ ပါပုဏာတီတိ **မိဇ္ဈ**။ မရဏံ ဂစ္ဆန္တိတ့ ဝါ **မိဇ္ဈ**။

ပေါသီယတိ ဇေလနာတိ ပေါက္ခရံ၊ ပေါက္ခရေ ဇေလ ဇာတန္တိ ဝါ ပေါက္ခရံ။

ပေါက္ခရံ (ဇလံ) ယောဂါ **ပေါက္ခရဏီ**။ (၃) ကြာ၏ ရေကန်နှင့် ဌာန အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်း သမ္ဗန်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) ရေကန်ဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဥဒကသောဏ္ဍိ-စသော။

တေဇေတိ တေနာတိ **တိဏံ**။ (၃) ဖြတ်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) မြက်ဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဗီရဏ, ဒဗ္ဗ-စသော။

တိဏီယတော တိဏဘက္ခေဟိ ဂေါဏာဒီဟိ အဒီယတေ ခါဒီယတေတိ **တိဏံ**။

တလတိ ပတိဋ္ဌာတိ **ဇတ္တာတိ**· **တဇ္ဇာကံ**။

ကုသတိ အဝှယတီတိ **ကုသုမံ**။ (၃) ခေါ်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) ပန်းဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) မာလာ, ပုပ္ဖ-စသော။

➢ ❺ ။ **သမ္ဗန္ဓံ**-ကို သမ္ဗန္ဓတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်-စတသ နဂရသ-ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်)

➢ ❻ ။ **(က)** ၌ သတ္တေဟိ ဥဿဒံ-ဖြင့် သတ္တုဿဒံပုဒ်ကို သတ္တေဟိ ဥဿဒါ သတ္တုဿဒါ (တဲ့) ဟု တတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သမာသလိင်္ဂတ္ထ)

ဥဿန်-ဖြင့် ဥဿဒ-သဒ္ဒါသည် ဥဿန္န-သဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ်တည်းဟု သိ။(ပရိယာယ်ပြ အဘိဓေယျတ္ထ)

ဗဟုဇနံ-ဖြင့် သတ္တဝါတို့ဖြင့် ပြည့်၏ဟူသည် (ဥက္ကဋ္ဌမြို့ ၌) သတ္တဝါများစွာ ရှိနေခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

အာကိဏ္ဏဓနုဿံ-ဖြင့် များသော လူရှိ၏ဟူသည် ပြိုးပြမ်းသော လူရှိခြင်းပင်တည်းဟု များသည်၏ အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(တနည်း) ဗဟုဇနံ-ဖြင့် သတ္တုဿဒံ-၌ ဥဿဒ-သဒ္ဒါ၏ ဗဟွတ္ထအနက်၌ ဖြစ်သည်ကိုဂင်း(နာမလိင်္ဂတ္ထ) သတ္တ-သဒ္ဒါသည် ဇန-သဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ်၏ အဖြစ်ကိုဂင်း(ပရိယာယ်ပြ အဘိဓေယျတ္ထ) သတ္တုဿဒံ-အရ ဌာနျုပစာရအားဖြင့် သတ္တဝါများစွာရှိနေသော ဥက္ကဋ္ဌမြို့ကို ယူရမည်ကိုဂင်း (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ခ) ဖြင့် သတ္တုဿဒံ, ဗဟုဇနံ-၌ သတ္တ, ဇန-အရ လူနှင့်တကွ တိရစ္ဆာန်သတ္တဝါအားလုံးကို ယူရမည်ကိုဂင်း(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) သတ္တုဿဒ, ဗဟုဇနဟူသည် လူသတ္တဝါများဖြင့်သာ (၀၊) တိရစ္ဆာန်သတ္တဝါများဖြင့်သာ ပြည့်ကျပ်နေခြင်းမဟုတ်၊ လူရော တိရစ္ဆာန်ပါ များစွာသော သတ္တဝါတို့ဖြင့်

http://www.dhammadownload.com

ပြည့်ကျပ်နေသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထု) မွေးမြူထားသော တိရစ္ဆာန်တို့ဟူသည်လည်း နိပ်စက်သတ်ဖြတ်စားသောက်ရန် မွေးမြူထားခြင်းမဟုတ်၊ ချစ်ခင်နှစ်သက် မေတ္တာဘာဝနာ၌ တရားနှင့်လျော်ညီစွာ တောမှဆောင်ယူ၍ မွေးမြူထားခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထု) သိစေပါသည်။

(၇-၁) ဖြင့် သတိဏာကင္ခေဒနံ-၌ တိဏ-အရ ဆင်မြင်း စသည်တို့၏ အစာဖြစ်သော မြက်, အိမ်မိုးမြက်တို့ကို ယူရမည်ကိုငင်း (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) ယင်းမြက်နှစ်မျိုးကိုရအောင် တိဏဘူ တိဏဘူ တိဏံ-ဟု ဧကသေသတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) သ-သဒ္ဒါ၏ သမ္ဗန္ဓအနက် ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(နာမလိင်္ဂတ္ထ) သတိဏ-အရ ဥက္ကဋ္ဌမြို့ကို ယူရမည်ကိုငင်း (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) သနှင့် တိဏပုဒ်ကို သဟ တိဏေန ယံ (နဂရံ) ဝတ္ထတီတိ သတိဏံ-ဟု ပထမာ ဗဟုဗ္ဗီဟိ သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုငင်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) (တနည်း) သံဝိဇ္ဇတိ (သမ္ဗဇ္ဇတိ) တိဏံ ဇတ္ထာတိ သတိဏံ-ဟု သံဝိဇ္ဇမာန သတ္တမီ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုငင်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

(၇-၂) ဖြင့် သတိဏာကင္ခေဒနံ-၌ ကဋ္ဌ-အရ ဒါရုကဋ္ဌ, ဂေဟသမ္ဘာရကဋ္ဌ-တို့ကို ယူရမည်ကိုငင်း (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) ယင်းနှစ်မျိုးကိုရအောင် ကဋ္ဌာနိစ ကဋ္ဌာနိစ ကဋ္ဌာနိ-ဟု ဧကသေသတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) သကဋ္ဌ-အရ ဥက္ကဋ္ဌမြို့ကို ယူရမည်ကိုငင်း (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) သ-နှင့် ကဋ္ဌပုဒ်ကို သဟ ကဋ္ဌေဟိ ယံ (နဂရံ) ဝတ္ထတီတိ သကဋ္ဌံ။ (တနည်း) သံဝိဇ္ဇန္တိ (သမ္ဗဇ္ဇန္တိ) ကဋ္ဌာနိ ဇတ္ထာတိ သကဋ္ဌံ-ဟု ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုငင်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

(၇-၃) ဖြင့် သတိဏာကင္ခေဒနံ-၌ ဥဒက-အရ ကန်ဝိုင်း လေးထောင့်ကန်-စသော ရေကန်များ၌ ရှိသည့်ရေနှင့် တဖက်ဆည်ကန်များ၌ရှိသည့် ရေတို့ကို ယူရမည်ကိုငင်း(သရုပ်ကြားအဘိဓေယျတ္ထ) ယင်း နှစ်မျိုးလုံးကိုရအောင် ဥဒကာနိစ ဥဒကာနိစ ဥဒကာနိ-ဟု ဧကသေသ တဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သဥဒက-အရ ဥက္ကဋ္ဌမြို့ကို ယူရမည်ကိုငင်း (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) သ-နှင့် ဥဒက ပုဒ်ကို သဟ ဥဒကေဟိ ယံ (နဂရံ) ဝတ္ထတီတိ သဥဒကံ။ (တနည်း) သံဝိဇ္ဇန္တိ ဥဒကာနိ ဇတ္ထာတိ သဥဒကံ-ဟု ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုငင်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဥဒကဿ နိန္ဓဘာရိတာနေဝ-ဖြင့် အမြဲမပြတ် ရေရှိရာအရပ်၌သာ ကြာမန်းတို့ပွင့်၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထု) (ဂ) တဝါကျလုံးဖြင့် ဥက္ကဋ္ဌမြို့၏ သတိဏာကင္ခေဒက အမည်ရခြင်း၏ အကြောင်းသကတ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထု)

(ဂ) သဟ ဓညေနာတိ ဆဓဉ်။ (ဓ) ပုဗ္ဗဏ္ဏာပရဏ္ဏာဒီဓောဒဲ ဗဟုဓညသန္နိစယဿ အဓတ္ထာ။

(ဂ) ၌ သဟ ဓညေန-ဖြင့် သဓဉ်-၌ သ-သဒ္ဒါ၏ သဟနိပါတ်၏ ကာရိယ၏ အဖြစ်ကိုငင်း (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) ဓညေန သဟ ယံ ဝတ္ထတီတိ သဓဉ်-ဟု သဟပုဗ္ဗ ပဒ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဓ) ဖြင့် သဓဉ်-၌ ဓည-အရ သလေး-စသော စပါးအထူးကိုသာ မယူရ၊ ကိုယ်ကို မွေးယူရာ၌ အသုံးကျသော ကောက်ပဲ-စသည် အပြားရှိသော များသော အစာကို ယူရမည်ဟု သိ။(အဘိဓေယျတ္ထ)

➤ ❶ ။ **ဓပါကွဇရဏီနှင့် တဒ္ဓါဂ အဇဋ္ဌး** ။ ။ တူးဖော်၍ ပြုလုပ်ထားသော ကန်သည်

http://www.dhammadownload.com

ပေါက္ခရဏီ မည်ပါသည်။ အထက်မှလာသော ရေကို ကာဆီး၍ (ဝါ) ကန်ဘောင် ကန်သင်းဆည်၍ ပြုလုပ်ထားသော ကန်သည် တဋ္ဌာက မည်ပါသည်။ ဤသို့ ထူးပါသည်။

➢ ❽ ။ (၈) **ဝါက္ခ** =မနုဿေဟိ သမာဂတိဏ္ဍာ၊ ပေါသိတေဟိ ဂဇေဟိစ။
အဿမောရမိဂါဒီဟိ၊ သတ္တေဟိ သကလေဟိစ။ (ပထျာဝတ္တဂါထာ၊ အနုဋ္ဌုဘာန်း)

➢ ❾ ❿ ။ **ဧပါသာဝနီယ–ဠ္ဟ ဓာတ္ဒတ္ထာကိဠ္ဟ** ။ ။ (၁) ပုသဓာတ်အရ တိရစ္ဆာန် သတ္တဝါတို့ကို တရားနှင့်အညီ မွေးမြူစောင့်ရှောက်၍ထားသော ဥက္ကဋ္ဌမြို့သူ မြို့သားတို့၏သန္တာန်၌ မေတ္တာ စေတနာ ဝိရိယ ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တဇပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရတိဋ္ဌာယိဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရရသ။ (၂) ဆင် မြင်း ဥဒေါင်း–စသော တိရစ္ဆာန်သတ္တဝါတို့ဒြဗ်သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) ယင်းတိရစ္ဆာန်သတ္တဝါတို့၏ ချစ်ခင် နှစ်သက်ဖွယ်ရာ ဂုဏ်အင်္ဂါတို့သည်၎င်း, လူမှုကိစ္စ အဝဝကို ကျေးဇူးတုံ့ပြန်၍ ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်မှုစသော အခြံအရံ အကြောင်းတရားများသည်၎င်း ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ။ (၄) မိမိတို့၏ သက်ဆိုင်ရာကိစ္စများ ပြီးစီးခြင်း ကိုယ်စိတ် ချမ်းသာခြင်းစသော အကျိုးတရား အဆက်ဆက်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဝါက္ခ (၁၅၂) [၆၊ ၂၁၉။] (ဘာဋီ၊တ၊၃၀၆)

(က) **ရာဇတော လဒ္ဓံ ဘောဂ္ဂံ ရာဇဘောဂ္ဂံ**။
(ခ) **ကေန ဒိန္နန္တိစေ ? ရညာ ပသေနဒိနာ ကောသလေန ဒိန္နံ**၊
(ဂ) **ရာဇဓါယန္တိရညော ဒါယဘူတံ**၊ (ဃ) **ဒါယဇ္ဇန္တိ အတ္ထော**၊
(င) **ဇိဟ္မဘဝယဇ္ဇန္တိ သေဋ္ဌဘေယျံ**၊
(စ) **ဆတ္တံ ဥညာပေတွာ ရာဇသဒ္ဒံပေန ဘုဉ္ဇိတဗ္ဗန္တိ အတ္ထော**၊
(ဆ) **အထဝါ ရာဇဘောဂ္ဂန္တိ သဗ္ဗံ ဆေဇ္ဇဘောဇ္ဇံ အနသာသဇ္ဇန နဒီတိတ္ထပဗ္ဗတာဒီသု သုက်ဂဏ္ဍန္တန သေတဗ္ဗတ္တံ ဥညာပေတွာ ရညာ ဟုတွာ ဘုဉ္ဇိတဗ္ဗံ**၊

➢ ❶ ။ (က) အထဝါ၊ထို့အပြင် တနည်းကား။ရာဇောဂ္ဂန္တိ၊ရာဇောဂ်ံ ဟူသည်ကား။သဗ္ဗံ၊ အလုံးစုံသော။ဆေဇ္ဇဘောဇ္ဈံ၊ဖြတ်ခြင်း ခွဲခြင်းကို။အနုသာသဇ္ဇေန၊သွန်သင်လျက်၎င်း။နဒီတိတ္ထပဗ္ဗတာဒီသု၊မြစ်ဆိပ် တောင်ခြေ အစရှိသော အရပ်တို့၌။သုဂ်ံကင်းခွန်ကို။ဂဏ္ဍဇ္ဇေန၊ယူလျက်၎င်း။သေတဗ္ဗတ္တံ၊ထိုးဖြူကို။ဥညာပေတွာ၊ ထောင်မတ်စေ၍။(ဝါ)စိုက်ထူ၍။ရညာ၊မင်းသည်။ဟုတွာ၊ဖြစ်၍။(တနည်း) ရညာ ဟုတွာ၊မင်း၏ အဖြစ်ဖြင့်။ ဘုဉ်ဗိတဗ္ဗံ၊သုံးဆောင်ခံစားထိုက်သော။(ဥက္ကဋ္ဌံ၊ဥက္ကဋ္ဌဘြိုဠ်၌။အဋ္ဌာဝသတိ၊နေ၏။)

➢ ❷ ။ (က) **ဒွီ/ သံဝဏ္ဏနာနဋ္ဌပဓာနာ** ။ ။ ဆရာ၊ ဘုရားရှင်သည် ပါဋိတော်၌ ရာဇောဂ်–ဟု ဟောကြားတော်မူ၏။ ရာဇောဂ်ပုဒ်ကို ရညော ဘောဂ် ရာဇောဂ်–ဟု ဆဋ္ဌိတပ္ပါရိသ်သမာသ် တွဲစပ်ရုပါမည်လော။ အဘယ်သမာသ် တွဲစပ်ရုပါမည်နည်း။ တွဲစပ်ရမည့်သမာသ်ကို မပြဆိုချေသော် အတိဗျာပိတဒေါသ ဘုရားရှင်အား သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (က) မိန့်။

ထား– ရာဇဘောဂ်ပုဒ်ကို မဇ္ဈေလောပီ ပဌမီတပ္ပုရိသ်သမာသ် တွဲစပ်ရမည်ဟု–– ဟူလို။

(ခ) **ဒွီ/** ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် ရညာ ပသေနဒိနာ ကောသလေန ဒိန္နံ–ဟု ဟောတော်မူ၏။ "မင်းသည် ပေးအပ်သော ဥစ္စာ"ဟူသော အဖြစ်သည် ရာဇဘောဂ်–ဟူသော ပုဒ်ဖြင့်ပင် အဓိပ္ပါယ်ထင်ရှား

http://www.dhammadownload.com

ပြီး ဖြစ်သည်မဟုတ်ပါလော။ အဘယ့်ကြောင့် ရညာ ပသေနဒိနာ ကောသလေန ဒိန္နံ-ဟူ၍ ထပ်ဆင့် ဟောတော်မူပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ အနုသဒ္ဒန္တ ။ ။ ဤသို့ (ဂ) ဖြင့် ရာဇဒါယံပုဒ်ကို ရညော ဒါယံ ရာဇဒါယံ-ဟု ဆဒ္ဓိ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟု ပြဆိုပြီး၍ ယံခုအခါ၌ "ခမ္မဒါယာဒါ မေ ဘိက္ခဝေ ဘဝထ" စသည်တို့၌ကဲ့သို့ ဒါယ-သဒ္ဒါသည် ဒါယဇ္ဇ-သဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ်ဖြစ်၏ဟု ပြလိုသော ဆရာသည် (ဃ)

(ဃ) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် ရာဇဒါယံပုဒ်ကို ရညော ဒါယဘူတံ-ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ယင်းအဖွင့်၌ ဒါယ-သဒ္ဒါသည် ပေးခြင်းအနက်, တော-အနက်တို့ကို ဟောပါသလော။ အဘယ်အနက်ကို ဟောပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။ **ကား**- ဒါယ-သဒ္ဒါသည် ပေးခြင်းအနက်, တော-အနက်တို့ကို မဟော၊ ဥစ္စာဟူသော အနက်ကို ဟော၏ဟူလို။

(စ) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဇ) ဖြင့် မြတ်သော ပေးခြင်းဖြင့် ပေးအပ်သော မြို့သည် ဗြဟ္မဒေယျမည်သော-ဟု ဆို၏။ အဘယ်ဘို့လျှင် အဘယ်အကြောင်းကြောင့် ပေးအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် မြတ်သော ပေးခြင်းမည်ပါသနည်း။ သက္ကစ္စ ဂါရဝ သဘောဖြင့် တရိုတသေ ပေးအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် မြတ်သော ပေးခြင်းမည်ပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။

➢ ❽ ။ [က+ခ ဝါက္ယဘေဒ်ကို့ရှု] (၁) နနု ရာဇောဂ္ဂန်္တိ ပဒေနေဝ ရညာ ဒိန္နဘာဝေါ သိဒ္ဓေါ။ (၂) အထ ကသ္မာ "ရညာ ပသေနဒိနာ ကောသလေန ဒိန္နံ"န်္တိ ပုန ဝုတ္တံ။ (၃) "ရာဇောဂ္ဂ"န်္တိ ဝုတ္တေ "ကေန ဒိန္နံ"န်္တိ အဝဿံ ပုစ္ဆိတဗ္ဗတော။ (တနုသ်း) နနု ဒါယကရာဇဒီပနတ္ထံ ဟောတိ။

(၄) တသ္မာ "ရညာ ပသေနဒိနာ ကောသလေန ဒိန္နံ"န်္တိ ပုန ဝုတ္တံ။

➢ ❾ ။ ဒါတဗ္ဗန်္တိ **ဓါတဲ**။ (၃) ပေးခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) ပေးအပ်သော (ဥက္ကဋ္ဌမြို့ဟူသော) အမွေဥစ္စာဒြဗ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) ဒါယဇ္ဇ-စသော ပရိယာယ် သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။ ဒါယံ အာဒါတိတိ **ဓါယာဒေါ**။(ပေါက္ခရသာတိပုဏ္ဏားရ၏)

ဒါယာဒဿ ဘာဝေါ **ဒါယဇ္ဇံ**။ (၃) အမွေခံပုဂ္ဂိုလ်၏ အမွေနှင့် သာမိ+သံ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန္ဓသည် ဝစနဟေတု။ (၅) အမွေဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဒါယ-စသော။

ဒါယာဒဿ ကမ္မန္တိ **ဓါယာဇ်ံ**။ (၃) ဒါယာဒ-အရ အမွေဥစ္စာကိုယူတတ်သော ပေါက္ခရသာတိပုဏ္ဏား ဒြဗ်၏ ဏျပစ္စည်းအရ အမွေဥစ္စာဒြဗ်နှင့် သာမိ+သံ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်း သမ္ဗန္ဓသည် ဝစနဟေတု။ (၅) ပေါက္ခရသာတိပုဏ္ဏားဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဒါယ, ရာဇဒါယ-။

ဗြဟာတိ ဝုမိ် ဂစ္ဆတီတိ **ဗြဟ္မံ**။ (၃) တိုးပွားခြင်းသို့ ရောက်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) မြတ်သော မြို့ဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) သေဋ္ဌ, ဥတ္တမ-စသော။

ဒါတဗ္ဗန်္တိ ဒေယျံ။ ဒီယတေတိ **ဒေယျံ**။ ဗြဟ္မံ ဟုတ္ဝာ ဒေယျံ **ဗြဟ္မဒေယျံ**။ (၃) မြတ်သည်၏အဖြစ် ဟူသော ဂုဏ်၏ ပေးအပ်သော ဥက္ကဋ္ဌမြို့နှင့် ဂုဏ်+ဂုဏော အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန္ဓသည် ဝစနဟေတု (၅) မြတ်သည်၏အဖြစ်ဖြင့် ပေးအပ်သော ဥက္ကဋ္ဌမြို့ဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) သေဋ္ဌဒေယျံ-စသော။

ဘုဉ်ဇိတဗ္ဗန်္တိ **ဘောဇ်ံ**။ (၃)-သုံးဆောင်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) သုံးဆောင်အပ်

http://www.dhammadownload.com

သော ဥက္ကဋ္ဌမြို့ဖြစ်သည် ဝစနိယ။ (၆) ဘောဇေယျံ-စသော။

ရညာ ဟုတွာ ဘောဂ္ဂံ **ရာဇဘောဂ္ဂံ**။/ရညာ ဘောဂ္ဂံ **ဒုဇဘောဇ္ဇံ**။ (၃) မင်းဖြစ်ခြင်းကြီးယာ၏ သုံးဆောင်ခံစားထိုက်သော စည်းစိမ်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏ်းး အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) မင်းအဖြစ်ဖြင့် သုံးဆောင်ခံစားနိုင်သော စည်းစိမ်ဒြဗ်သည် ဝစနိယ။ (၆) ဘူပတိယောဂ္ဂ-စသော။

အယမေတေသံ အတိသယေန ပသတ္ထောတိ **စသဒ္ဒော**။ (၃) မြတ်သောသူတို့ထက် အလွန်မြတ်သော ဂုဏ်နှင့် ဂုဏ်ရှိသော (ပေါက္ခရသာတိ ပုဏ္ဏားဒြဗ်၏) သူ၏ ဂုဏ်+ဂုဏ်းး အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) မြတ်သော ဂုဏ်ရှိသူဒြဗ်သည် ဝစနိယ။ (၆) ဥတ္တမ-စသော။

တရန္တီ ဧတ္ထာတိ **တိတ္ထံ**။ (၃) လွန်မြောက်ခြင်း (၀၀) ကူးခြင်းကြီးယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ကမ်းဒြဗ်သည် ဝစနိယ။ (၆) တီရ, ကူလ, ဝေလာ-စသော။

အာတပံ ဆာဒေတီတိ **ဆတ္တံ**။ (၃) အပူကို ပယ်ဖျောက်ခြင်း(၀၀) ဖုံးလွှမ်းခြင်းကြီးယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ထီးဒြဗ်သည် ဝစနိယ။ (၆) အာတပတ္တ-စသော။ ဥဏှံ ဆိန္နတီတိ **ဆတ္တံ**။

သုက်တိ (ဂစ္ဆတိ) ယေနာတိ **သတ္ထံ**။ (၃) သွားခြင်းကြီးယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ကင်းခွန်ဒြဗ်သည် ဝစနိယ။ (၆) ပတ္ထကာရ, ပဟိဏက-စသော။

အဘိကွဏ် နဒတိ သန္ဒတီတိ **နဒီ**။ (၃) မပြတ် စီးဆင်းခြင်းကြီးယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) မြစ်ဒြဗ်သည် ဝစနိယ။ (၆) သဝန္တိ, နိန္နဂ, သိန္ဓု-စသော။

ပဗ္ဗံ အဿ အတ္ထီတိ **ပဗ္ဗတော**။ (၃) တောင်ထွဋ်တောင်ဓွယ်ဟု ဆိုအပ်သော အဆစ်တို့၏ တောင်ဒြဗ်နှင့် ဌာနီ+ဌာန/အဘေဒ+ဘေဒ/အစိတ်+အပေါင်း အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟေတု (၅) တောင်ဒြဗ်သည် ဝစနိယ။ (၆) ဂိရိ, သေလ-စသော။

ပဗ္ဗတိ ပူရတီတိ **ပဗ္ဗတော**။ (၃) ပြည့်ခြင်းကြီးယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (ကြွင်းတူ)

➢ ❺ ။ (က) ၌ **လဒ္ဓံ** -ကို လဒ္ဓတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်- ဘောဂ္ဂဿ (ဥက္ကဋ္ဌနဂရဿ) ဟု သမ္မန် ခံရပါမည်။ (၏/ကို စပ်) **ရာဇဘောဇ္ဇံ**-ကို ရာဇဘောဂ္ဂတ္တာ/ **ရာဇဒါယံ**-ကို ရာဇဒါယတ္တာ/ **ဗြဟ္မဒေယျံ**-ကို ဗြဟ္မဒေယျတ္တာ/ **ဒိန္နံ**-ကို ဒိန္နတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင် (ဥက္ကဋ္ဌ-ဟူသော ဝိသေသ္ဝ ပုဒ်ကို) ဥက္ကဋ္ဌာယ-ဟု သမ္မန် ခံရပါမည်။ (၏/ကို စပ်)

➢ ❻ ။ **(က)** ဖြင့် ရာဇဘောဂ္ဂံပုဒ်ကို ရညော ဘောဂ္ဂံ ရာဇဘောဂ္ဂံ၊ ရာဇာ ဟုတွာ ဘောဂ္ဂံ ရာဇဘောဂ္ဂံ-ဟု မတွဲစပ်ရ၊ ရာဇတော လဒ္ဓံ ဘောဂ္ဂံ ရာဇဘောဂ္ဂံ-ဟု မဇ္ဈေလောပီ ပဘူမီ တပ္ပုရိသ်သမာသ် တွဲစပ်ရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(သမာသလိင်္ဂံတ္ထ) ဘောဂ္ဂံ-၌ ဏျပစ္စည်း၏ ကမ္မသာဓနံ၌ သက်သည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဒုဗ္ဘယတ္ထ) ဘုဉ်တပ္ပုံ၏ ဘောဂ္ဂံ-ဟု ပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) သိစေ။

(ခ) ဖြင့် ရာဇဘောဂ္ဂံ၌ အဘယ်သူသည် ပေးအပ်သနည်းဟု မချွတ်မေးမည်သာ ဖြစ်သောကြောင့် ယင်းအမေးကို ဖြေရှင်းရန် "ရညာ ပသေနဒိနာ ကောသလေန ဒိန္နံ"ဟု ဆိုထားသည်၏ အဖြစ်ကို သိစေ ပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဂ) ဖြင့် ရာဇဒါယံ-ကို ရညော ဒါယံ ရာဇဒါယံ-ဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟု

http://www.dhammadownload.com

သိစေပါသည်။ (သမာသလင်္ကာ)

(ဃ) ဖြင့် ရာဇဒါယံဒ်၌ ဒါယ-သဒ္ဒါသည် ဒါယဇ္ဇသဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ်တည်းဟု သိစေပါသည်။(ပရိယာယ်ပြ အာဘိဓေယျာ) (တနည်း) ရာဇဒါယံဒ်၌ ဒါယ-သဒ္ဒါသည် ဒါန, ဝန-အနက်တို့ကို မဟော၊ ဝိဘတ္တဗ္ဗဓန=အမွေဥစ္စာဟူသော အနက်ကို ဟော၏ဟု သိစေပါသည်။ (နာမလင်္ကာ)

(င) ဖြင့် ဗြဟ္မဒေယျံ-၌ ဗြဟ္မသဒ္ဒါသည် ပိတာမဟ-စသော အနက်တို့ကို မဟော၊ သေဋ္ဌအနက်ကို ဟော၏ဟု သိစေပါသည်။ (နာမလင်္ကာ)

(စ) ဖြင့် သက္ကစ္စဂါရဝတို့ဖြင့် တရိုတသေ ပေးကမ်းမှုများကို ဤ၌ သေဋ္ဌဒေယျ-ဟု ဆိုလိုသည် မဟုတ်၊ ထီးဖြူကိုဆောင်းမိုး၍ မင်းအသွင်အပြင်ဖြင့် ခံစားစံစားရန်အတွက် ပေးခြင်းမျိုးကို သေဋ္ဌဒေယျ မြတ်သော ပေးခြင်းဟူ၍ ဆိုလို၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။(ဘာဝတ္တ)

(ဆ) ၌ ရာဇာ ဟုတွာ ဘုဉ္ဇိတဗ္ဗံဖြင့် ရာဇဘောဂ်-၌ ဘောဂ-ဝယ် ဘုဇဓာတ်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဒုဓာတုပဒ) ဏျပစ္စည်း၏ ကမ္မသာဓနအနက်၌ သင်္ကသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဒု-ပစ္စယတ္တ) ဘုဉ်တဗ္ဗံနှိ ဘောဂ်ဟု ပြုရမည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္တ) ရာဇနှင့် ဘောဂပုဒ်ကို ရာဇာ ဘောဂ် ရာဇဘောဂ်-ဟု တတိယာတပ္ပရိသမာသ် ဝစနတ္တပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(သမာသလင်္ကာ) သိစေပါသည်။

ကြွင်းပါဠိတို့ဖြင့် ခံစားအပ်၏ဟူသည် အလုံးစုံသော သရီရဒဏ် ဓနဒဏ် စသည်ဖြင့်ပြု၍ ဆုံးမမှုကိုငင်း မြစ်ဆိပ် တောင်ခြေ စသည်တို့၌ အခွန်အတုပ်ကို ဆောင်ယူ၍ငင်း, ထီးဖြူကိုဆောင်း၍ ခံစားစံစားခြင်းပင် တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္တ)

➤ **(၅)** ။ **ပေါက္ခရာသာတိအား ဥက္ကဋ္ဌမြို့ကို ပေးရာ၌ "မင်း၏ အဓမ္မဥစ္စာဖြစ်၍ ဖြစ်သည်"ဟု ဆို၍ခြွင်းအစကြောင်း** ။ ။ ပေါက္ခရသာတိသည် ကောသလမင်း၏ သား မဟုတ်ငြား သော်လည်း သားမြေးမြစ် အစဉ်အဆက်တိုင်အောင် အမျိုး၏ဥစ္စာ၏ အဖြစ်ဖြင့် ကောသလမင်းထံမှ ရအပ်သော ဥစ္စာဖြစ်သောကြောင့် **"မင်း၏ အမွေဥစ္စာ ဖြစ်၍ဖြစ်သည်"**ဟု ဆိုရပါသည်။

ဆေဋ္ဌ-နှင့် ဘောဇ္ဈ အထူး ။ ။ လက် ခြေ နား စသည်ကို ဖြတ်ခြင်းသည် ဆေဋ္ဌ မည်၏။ ပါးကို ဖောက်ခြင်းသည် ဘောဇ္ဈ မည်၏။ (တနည်း) သရီရဒဏ် စသည်သည် ဆေဋ္ဌ မည်၏။ ဓနဒဏ် စသည်သည် ဘောဇ္ဈ မည်၏။ ဤသို့ ထူးပါသည်။

(ဆ) ရာဇာ ဟုတွာ ဘုဉ်ဇိတဗ္ဗံ-၌ ဟုတွာ ဆဋ္ဌီဝိဘတ္တိခြွင်းအစကြောင်း ။ ။ ရာဇာ ဘုဉ်ဇိတဗ္ဗံ ဟုသာ ဆိုအပ်သည်ရှိသော် ဤ၌ အလိုရှိအပ်သော အနက်အဓိပ္ပါယ် မထင်မရှားသောကြောင့်-တည်း။

ပဒ္ဓတ္ထာဒီသု-၌ အာဓိဖြင့်= ရွာတံခါးဝ, တောအုပ်အဝင်ဝ စသည်တို့ကို ယူရပါမည်။

➤ **(၆)** ။ **(စ) ဝါက္ယ** = ဗြဟ္မဒေယျံ နာမ ဆတ္တံ၊ ဥဿာပေတွာန ရာဇိနော။

ဒိန္နတ္တာ ရာဇပေသေန၊ ဘုဉ်ဇိတဗ္ဗံနှိ ဉာယတော။ (ပထမ ရ-ကာရဝိပုလာဂါထာ၊ အနုဋ္ဌာဆန်း)

➤ **(၁) (၀)** ။ **ရာဇဘောဂ်-၌ ဘောဂ-ဝယ် ဓာတ္ဝတ္ထကိုရှု** ။ ။ (၁) ဘုဇဓာတ်အရ ပေါက္ခရသာတိပုတ္တား၏ သန္တာန်၌ တဏှာလောဘပြဋ္ဌာန်းသော လောဘမူစိတ္တဥပ္ပါဒ်သည် ကာမရတိဌာယီ ဘာဝ+ကာမသိဂ်ါရရသ။ (၂) ဥက္ကဋ္ဌမြို့သည်ငင်း, ယင်းမြို့၌ရှိသည့် ကာမဂုဏ်အာရုံတို့သည်ငင်း

http://www.dhammadownload.com

အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) ဥက္ကဋ္ဌမြို့၏ သတ္တုဩဒုထ်, သတိဏာကဠောဒကဝုဏ်တို့နှင့် ပြည့်စုံခြင်းသည်၎င်း ပေါက္ခရသာတိပုဏ္ဏားတို့၏ တဏှာလောဘကို မပယ်သတ်နိုင်သေးခြင်းသည်၎င်း ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ။ (၄) ပေါက္ခရသာတိပုဏ္ဏားအား ရရှိလာသော ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာ ချမ်းသာသုခ ခံစားခြင်းစသော အကျိုးအဆက်ဆက်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

(စ) ဘဒ္ဒိဇာန်–ဠ် ဓာတ်အရ ။ ။ (၁) ဥက္ကဋ္ဌမြို့ကို ခံစားသော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော လောဘမူစိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ကာမရတိဌာယီ ဘာဝ+ကာမသိဂ်ါရရုသ။ (၂) ဥက္ကဋ္ဌမြို့သည်၎င်း, ယင်းမြို့၌ရှိသည့် ကာမဂုဏ်အာရုံတို့သည်၎င်း အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) မင်းအသွင် ထီးဖြူမိုး၍ အုပ်စိုးနိုင်ခြင်းဟူသော အခွင့်အလမ်းသည်၎င်း, စည်းစိမ်ဥစ္စာတို့၏ မွန်မြတ်သည်၏အဖြစ်သည်၎င်း ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ။ (၄) စည်းစိမ် ဥစ္စာကို သုံးဆောင်ခြင်းကြောင့် ရအပ်သော ကိုယ်စိတ် ချမ်းသာခြင်း, မင်းကဲ့သို့ တင့်တယ် စမွယ်ခြင်းဖြင့် နေထိုင်နိုင်ခြင်း, အလိုအားလုံးတို့ ပြည့်စုံခြင်းစသော အကျိုးတို့သည် အနုဘာဝ။

ဝိဂြဟ (ခဏ္ဍ) [၌၂၁၉။] (ဘာဋီ၊တ၊၃၀၉)

(က) ရညာပဒေသနဒိနာ ကောသလေန ဒိန်္နံ ရာဇဒါယန္တိ ဓတ္ထာတံ နဂရံရညာဒိန္နတ္တာ ရာဇဒါယံ။

(ခ) ဒါယကရာဇဒိပနတ္ထံ ပနဿ "ရညာ ပဒေသနဒိနာ ကောသလေန ဒိန်္နံ"တိ ကုဒ် ဝုတ္တံ။

(ဂ) ဩဗ္ဘဒေယျန္တိ သေဋ္ဌဒေဟိ။

(ဃ) ယထာ ဒိန်္နံ နပုန ဂဓာတဗ္ဗံ ဟောတိ နိဿဋ္ဌပရိစ္စတ္တံ၊ ဧဝံ ဒိန္နန္တိ အတ္ထော။

➤ ❸ ။ **(ခ)** [ရညာ ပဒေသဒိနာ ကောသလေန ဒိန်္နံ ရာဇဒါယန္တိ ဓတ္ထာ၊ယံ–ဟူသော ဤပါဠိ၌။ တဿ နဂရဿ၊ထိုမြို့၏။(၀၊) ကို။ရညာ၊ကောသလမင်းသည်။ဒိန္နတ္တာ၊ပေးအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ တံ နဂရံ၊ထိုမြို့သည်။ရာဇဒါယံ၊ရာဇဒါယ မည်သည်။ကိဉ္စာပိ ဟောတိ၊အကယ်၍ကား ဖြစ်၏ရှင့်။]

ပန၊ထိုသို့ပင် ဖြစ်ပါသော်လည်း။အဿ၊ထိုမြို့ကို။ဒါယကရာဇဒိပနတ္ထံ၊ပေးတတ်သော မင်းကို ပြခြင်း အကျိုးငှာ။ရညာ ပဒေသဒိနာ ကောသလေန ဒိန်္နန္တိ ဣဒံ၊ရညာ ပဒေသဒိနာ ကောသလေန ဒိန်္နံ–ဟူသော ဤစကားကို။ဝုတ္တံ၊မိန့်တော်မူအပ်ပြီ။

(ဃ) [ယထာ တထာ–စသော နိယမံနှင့်အညီ] ယထာ၊အကြင်အခြင်းအရာအားဖြင့်။ဒိန်္နံ၊ပေးအပ်သည်။သမာနံ၊ဖြစ်လတ်သော်။(တနည်း) ယထာ၊အားဖြင့်။ဒီယမာနံ၊ပေးအပ်သော်။ပုန၊တဖန်။(၀၊) ပြန်၍။ နဂဓောတဗ္ဗံ၊မယူထိုက်သည်။နိဿဋ္ဌပရိစ္စတ္တံ၊လွှတ်လွတ်ကျွတ်ကျွတ် စွန့်အပ်သည်။ဟောတိ၊၏။ဧဝံ၊ဤအခြင်း အရာအားဖြင့်။(ပြန်၍ မယူနိုင်လောက်အောင်သော အခြင်းအရာ, လွှတ်လွတ်ကျွတ်ကျွတ် စွန့်အပ်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်။)ဒိန်္နံ၊ပေးအပ်သော။ဣတိ အတ္ထော၊ဤကား အနက်။

➤ ❹ ။ **(ခ) သို့/ လိနဋ္ဌရစနေန** ။ ။ ဆရာ၊ ရှင်အာနန္ဒာသည် ရညာ ပဒေသဒိနာ ကောသလေန ဒိန်္နံ–ဟု မိန့်ဆို၏။ ရာဇဒါယံ–ဟူသော ပုဒ်ဖြင့်ပင် မင်းပေးအပ်သော အဖြစ် ထင်ရှားပြီးသည် မဟုတ်ပါလော။(တနည်း) ထိုဥက္ကဋ္ဌမြို့ကို မင်းသည် ပေးအပ်သောကြောင့် ရာဇဒါယဟူသော အမည်ထင်ရှားပြီး မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်လျက် အဘယ့်ကြောင့် (၀၊) အဘယ်အကျိုးငှာ ရညာ ပဒေသဒိနာ ကောသလေန ဒိန်္နံ–ဟူသော စကားရပ်ကို မိန့်ဆိုပါသနည်း။ အကယ်၍ ရာဇဒါယံ–ဖြင့်ပင်

http://www.dhammadownload.com

မင်းပေးအပ်သောအဖြစ် ထင်ရှားပြီးဖြစ်ပါလျက် ရညာ ပသေနဒိနာ ကောသလေန ဒိန္နံ-ဟူသော စကား ကို ဆိုပြန်သော် ပုနရုတ္တိဒေါသ နိရတ္ထကဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား- ပေးတတ်သော မင်းကို ထင်ရှားပြခြင်းအကျိုးငှာ "ရညာ ပသေနဒိနာ ကောသလေန ဒိန္နံ"ဟူသော စကားရပ်ကို မိန့်ဆိုပါ၏၊ဟု ငါပြဆိုပါ၏၊ဟူလို။

(ဃ) ဆ္ဒို/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် မြတ်သောပေးခြင်းဖြင့် ပေးအပ်သော မြို့သည် ဖြဟ္မ ဒေယျ မည်သောဟု ဆို၏။ ရှေ့နည်းကဲ့သို့ မင်းအသွင်ဖြင့် ခံစားအပ်သည်၏အဖြစ်ဖြင့် ပေးအပ်သော ကြောင့် ဤ၌ ဖြဟ္မဒေယျ မည်ပါသလော။ အဘယ်သို့သော အခြင်းအရာအားဖြင့် ပေးအပ်သောကြောင့် ဤ၌ ဖြဟ္မဒေယျ မည်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား- ဤ၌ လွတ်လွတ်စွန့်ခြင်းဟု ဆိုအပ်သော တဖန်မယူခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်သာလျှင် ပေးအပ်သောကြောင့် ဖြဟ္မဒေယျမည်၏ ဟူလိုသော်။

➢ ❽ ။ [က+ခ ဝါက္ယတ္ထိုကို၌] (၁) နနု "ရာဇဒါယ"န္တိ ဣမိနာဝ ရညာ ဒိန္နဘာဝေါ သိဒ္ဓေါ။ (တနည်း) တံ နဂရံ ရညာ ဒိန္နတ္တာ ရာဇဒါယံ ဟောတိ။ (၂) အထ ကိမတ္ထံ "ရညာ ပသေနဒိနာ ကောသလေန ဒိန္နံ"န္တိ ဣဒံ ဝုတ္တံ။ (၃) နနု အသ (နဂရသ) ဒါယကရာဇဒီပနတ္ထံ ဟောတိ။

(၄) တဒတ္ထံ "ရညာ ပသေနဒိနာ ကောသလေန ဒိန္နံ"န္တိ ဣဒံ ဝုတ္တံ။

(ခ) ဠ္ဟ ပန-သဒ္ဒါ ထားရခြင်းအစေကြောင်း ။ ။ ရညာ ပသေနဒိနာ ကောသလေန ဒိန္နံ-ဟူသော ပါဠိတော်သဒ္ဒါကို မနှစ်သက်သောကြောင့် ပန-သဒ္ဒါကို ထားရပါသည်။

➢ ❾ ။ ပစ္စာမိတ္တံ ပရသေနံ ဓိနာတီတိ **ပဓေသနဓီ**။ (၃) ရန်သူဖြစ်သော တဘက်စစ်တပ်ကို အောင်ခြင်းကြောင့်သာကတ်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) ရန်သူစစ်တပ်ကိုအောင်တတ်သော ပသေနဒိ ကောသလမင်းဒြဗ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) ပရသေနဓီ, ကောသလရာဇ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါ များသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

ပသေနပိ သြဒနသူပဗျဉ္ဇနာဒိ ဒိယတိ ဇာသာတိ **ပဓေသနဓီ**။

ဒါတဗ္ဗန္တိ **ဒါယံ**။ ရညာ ဒါယံ **ရာဇဒါယံ**။ (၃) မင်း၏ ပေးအပ်သော စည်းစိမ်နှင့် ဒါယက+ဒါတဗ္ဗ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) မင်းသည် ပေးအပ်သော စည်းစိမ်ဖြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဘူပတိဒါယ-စသော။ * ဒိယိတ္ထာတိ ဒါယော။ ရညာ ဒါယော ရာဇဒါယော။

နိသဒ္ဒံ ဟုတ္တာ ပရိစ္ဆတ္တံ နိသဒ္ဒပရိစ္ဆတ္တံ။/နိသဒ္ဒဘာဝေန ဝါ ပရိစ္ဆတ္တံ **နိသဒ္ဒပရိစ္ဆတ္တံ**။

➢ ❼ ။ (က) ဠ္ဟ **ဒိန္နံ**-ကို ဒိန္နတ္တာ/ **နိသဒ္ဒပရိစ္ဆတ္တံ**-ကို နိသဒ္ဒပရိစ္ဆတ္တံ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= တဿ နဂရဿ-ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (၏/ကို စပ်)

➢ ❻ ။ **(က)** ဠ္ဟ ရညာ ဒိန္နတ္တာ-ဖြင့် ရာဇဒါယ-ဠ္ဟ ဒါယ-ဝယ် ဒါဓာတ်၏အဖြစ်ကိုငင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) ဏ-ပစ္စည်း ကမ္မသာဓနအနက်ဠ္ဟ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဒါတဗ္ဗန္တိ ဒါယံ-ဟု ပြုရမည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) ရာဇနှင့် ဒါယ-ကို ရညာ ဒါယံ ရာဇဒါယံ-ဟု တတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

တံ နဂရံ-ဖြင့် ရာဇဒါယ-အရ ဥက္ကဋ္ဌမြို့ကို ယူရမည်ဟု သိစေ။(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

(၈) ၌ သေဋ္ဌဒေယျံ-ဖြင့် ဗြဟ္မဒေယျံ-၌ ဗြဟ္မသဒ္ဒါ ပိတာမဟ-စသော အနက်တို့ကို မဟော၊ သေဋ္ဌ အနက်ကို ဟော၏ဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ)

(၈၁) ဖြင့် ရှေးနည်း၌ကဲ့သို့ မင်းအသွင်ဖြင့် ခံစားအပ်သည်၏အဖြစ်ဖြင့် ပေးအပ်သောကြောင့် ဗြဟ္မဒေယျ မည်သည်မဟုတ်၊ ဤ၌ လွတ်လွတ်စွန့်ခြင်းဟု ဆိုအပ်သော တဖန် မယူခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်သာလျှင် ပေးအပ်သောကြောင့် ဗြဟ္မဒေယျ မည်သဘည်းဟု သိစေသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➤ ❾ ။ **တိဏ္ဏံ ဝေဒါနံ ပါရဂူ-၌ အာထဗ္ဗဏဝေဒင်ကို မယူရခြင်းအကြောင်း**

အာထဗ္ဗဏဝေဒင်သည် သူတပါးတို့ကို သတ်ဖြတ်ညှဉ်းဆဲမှုကို ပြုကတ်ရကား သူတော်ကောင်းတို့ မသုံးဆောင်ထိုက်သောကြောင့် တိဏ္ဏံ ဝေဒါနံ ပါရဂူ-၌ အာထဗ္ဗဏဝေဒင်ကို မယူရုပါ။

ပဇေသနဒီ မည်ပံ့ ။ ။ အလွန်များသည့်အတွက် ရှေ့၌ထားဖို့ရာ နေရာမရှိသောကြောင့် ထမင်း, ဟင်း စသည်တို့ကို ဘေးနှစ်ဘက်တို့၌လည်း ထား၍ ပေးအပ်ရာဖြစ်သောကြောင့် "ပသေနဒီ" မည်ပါသည်။ (တနည်း) မိမိ၏ တူဖြစ်သော အဇာတသတ်မင်းကိုငင်း, ခိုးသူငါးရာ-စသော ရန်သူတို့ကိုငင်း အောင်နိုင်သောကြောင့် "ပသေနဒီ" မည်ပါသည်။

ဗြဟ္မဒေယျ-ဟူသည် ။ ။ လွတ်လွတ်ကျွတ်ကျွတ် စွန့်လွှတ်ခြင်းဟုဆိုအပ်သော တဖန်ပြန်၍ မယူသောအားဖြင့် ပေးအပ်သောကြောင့် "ဗြဟ္မဒေယျ"ဟု ဆိုပါသည်။

➤ ❿ ။ (၈) ဝါက္ယ = ဗြဟ္မဒေယျံ နာမ ယထာ၊ ဒိန္နံ ပုန နာ ဂယှတေ။

နိဿင္ဆေန ပရိစ္စတ္တံ၊ ဧဝံ ဒိန္နန္တိ ဉာယတော။ (ပထမ ဘ-ကာရဝိပုလာဂါထာ၊ အနုဋ္ဌုဘဆန်း)

➤ ⓫ ⓬ ။ **ဒိန္နံ-၌ ဓာတ္ဝတ္ထကို ရှု** ။ ။ (၁) ဒိန္နံ-၌ ဒါ-ဓာတ်အရ ဥက္ကဋ္ဌမြို့ကို သေဋ္ဌဒေယျ အနေဖြင့်ပေးသော ပသေနဒီ ကောသလမင်း၏ သန္တာန်၌ သဒ္ဒါ စေတနာပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တဖြူဒါဒိသည် ဓမ္မရတိဋ္ဌာယိဘာဝ+ဓမ္မသိဒ္ဓိ၊ရရသ။ (၂) ဥက္ကဋ္ဌမြို့သည်ငင်း, အလျှံခံဖြစ်သော ပေါက္ခရသာတိ ပုဏ္ဏားသည်ငင်း အာရမ္ဓဏဝိဘာဝ။ (၃) ပေါက္ခရသာတိပုဏ္ဏား၏ ဝေဒပါရဂူဖြစ်ခြင်း, ဇမ္ဗူဒိပ်ကျွန်း၌ ပညာရှိပုဏ္ဏားမြတ်ဖြစ်ခြင်း, စသော အခြံအရံအကြောင်းတရားများသည် ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ။ (၄) ပေါက္ခရသာတိပုဏ္ဏားက ကျေးဇူးတုန့်ပြန်သည့်အနေဖြင့် မင်းမှုကိစ္စ အဝဝ၌ ပြန်လည်ဆောင်ရွက်ပေးခြင်း, ကိစ္စများစွာ ပြီးမြောက်ခြင်း, ပသေနဒီကောသလမင်းအဖို့ ကိုယ်စိတ် ချမ်းသာခြင်းစသော အကျိုးအဆက်ဆက်သည် အနုဘာဝ

ဝါက္ယ (၁၅၄) [၆၊၂၁၉။] (ဘာဋီ၊တ၊၃၀၉)

(က) အဓေယ္ယသိတိ သုကို ဥပလဘိ။

(ခ) သောတဒ္ဓါရသမ္ပတ္တဝစနနိဂ္ဂါသာနသာရေန အညာသိ။

(ဂ-ဃ) ဓေါတိ အဝဓာရဏတ္ထေ, (ဂ-၂) ပဒပူရဏမတ္တေ ဝါနိပါတော။

(ဃ) တတ္ထ အဝဓာရဏတ္ထေန အသောသိ ဇဝ။

(င) နာသ ကောစိ သဝန္တရာယော အဟောသိတိ အယမတ္ထော ဝေဒိတမ္ပော။

(စ) ပဒပူရဏေနပန ဗျဉ္ဇနသိလိဋ္ဌတာမတ္တမေဝ။

http://www.dhammadownload.com

➤ ❶ ။ **အဇဿာဘိ**၊ကြားပြီ။ (ဝါ) ရပြီ။ (သဒ္ဒတ္ထ) သောတဒ္ဒါရသို့ ရောက်သော စကား သံကို အစဉ်လျှောက်၍ အောက်မေ့သဖြင့် သိပြီ။ (အဓိပ္ပါယတ္ထ) အဿောသိခေါ၊ကြားရပြီ၊ သိရပြီ။ (ခေါ-ပဒပူရဏ) ကြားသိရသည်သာလျှင်တည်း။ (ခေါ-အဝဓာရဏတ္ထ)

(၇) [**နိယမာနိယမ**] ခေါတိ၊ခေါဟူသော။ယော သဒ္ဒေါ၊အကြင်သဒ္ဒါသည်။အတ္ထိ၊၏။သော သဒ္ဒေါ၊သည်။အဝဓာရဏတ္ထော၊အဝဓာရဏအနက်၌။ပဝတ္တော၊ဖြစ်သော၊နိပါတော၊နိပါတ်တည်း။ ဝါ၊တစ်နည်း။ ပဒပူရဏမတ္တော၊ပုဒ်၏ပြည့်ကြောင်းမျှ။ပဝတ္တော၊ဖြစ်သော၊နိပါတော၊နိပါတ်တည်း။

(ဃ) **အဇဿာဘိဇာ**၊ကြားသည်သာ။ (င) အဿောသိခေါ၊ကြားရခြင်း၌ တစ်စုံတစ်ရာသော အန္တရာယ် မရှိ။ (စ) အဿောသိခေါ၊ကြားရပြီ။

➤ ❷ ။ **(၁) သို့/** ဆရာ၊ ဆရာသည် (က)ဖြင့် ကြားခြင်းဟူသည် ရခြင်းပင်တည်းဟု ဆို၏။ ရခြင်းဟူသည် ပစ္စုပ္ပန်တစ်ခုကို ပိုင်ဆိုင်ခြင်းကဲ့သို့ ရခြင်းမျိုးကို ဆိုလိုပါသလော။ အဘယ်သို့ မှတ်ရပါမည်နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(တစ်နည်း) ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် အဿောသိပုဒ်ကို ကြားခြင်းဟူသည် ရခြင်းပင်ဖြစ်၏ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ ရခြင်းသည် ကာယလဿနာ၊ ဉာဏလဿနာ-ဟု နှစ်မျိုးရှိရာ ဤ၌ ကာယလဿနာကို အလိုရှိအပ်ပါသလော။ အဘယ် လဿနာကို အလိုရှိအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(တနည်း) ဆရာသည် (က)ဖြင့် ကြားခြင်းဟူသည် ရခြင်းဖြစ်၏ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ ထိုရခြင်းကို ပရမတ္ထသဘောအားဖြင့် မပြဆိုပြီလော။ (ဝါ) ထင်ရှားရှိသော ဝတ္ထုကို ရသကဲ့သို့ ရအပ်ပါသလော။ ပရမတ္ထသဘောအားဖြင့် ရခြင်းဟူသည် အဘယ်ပါနည်း၊ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ခ) သို့/ အနုသဒ္ဓန္ဓ ။ ။ ဤသို့ ဥပလဘိဖြင့် ရပြီဟု ဖွင့်ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ရခြင်းဟူသည် ကြားခြင်း၏အစွမ်းဖြင့် ရခြင်း၊ (ဝါ) သိခြင်းပင်တည်းဟူသော အနက်ကို ပြလိုရကား (ခ) မိန့်။

(၈-ခ) သို့/ အနုသဒ္ဓန္ဓ ။ ။ ဤသို့ (က-ခ) တို့ဖြင့် အဿောသိ-ပုဒ်၏ သဒ္ဒတ္ထ၊ အဓိပ္ပါယတ္ထကို ပြပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ ခပ်သိမ်းသော ဝါကျသည် အဝဓာရဏအတွင်းရှိသော်လည်း ခေါ-သဒ္ဒါသည် လိုအပ်သောအနက်မှ ပိုင်းခြားခြင်းအနက်ရှိ၏ဟု ပြလိုရကား (ဂ-ဘ) မိန့်။

(ဂ-ဃ) သို့/ အနုသဒ္ဓန္ဓ ။ ။ ဤသို့ (ဂ-ဘ)ဖြင့် ခေါ-သည် အဝဓာရဏတ္ထ၌ နိပါတ်တည်းဟု ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ "သမ္မမ္မိ ဝါကျံ အဏ္ဍောဂဓောဓာရဏံ" ဟူသည်နှင့်အညီ အဿောသိ-သဒ္ဒါသည်ပင် " အဿောသိ ဧဝ၊ နာဿ ကောစိ သဝနန္တရာယော အဟောသိ"ဟု အဝဓာရဏအကျိုးရှိသောကြောင့် ခေါ- သဒ္ဒါကား ပဒပူရဏ-ဟု ပြလိုရကား (ဂ-ဃ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ အနုသဒ္ဓန္ဓ ။ ။ ဤသို့ (ဂ) ဖြင့် ခေါ-သဒ္ဒါသည် အဝဓာရဏအနက်, ပဒပူရဏအနက်၌ နိပါတ်တည်းဟု ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ လိုအပ်သောအနက်မှ ပိုင်းခြားခြင်းအနက်ကိုပင် အကျယ်ပြလိုသော ဆရာသည် (ဃ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် ခေါသဒ္ဒါသည် အဝဓာရဏအနက်, ပဒပူရဏအနက်တို့၌ ဖြစ်၏ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ အဘယ်နည်းဖြင့် ခေါ- သဒ္ဒါသည် အဝဓာရဏ အနက်၌ ဖြစ်ပါသနည်း။

ခေါသဒ္ဒါ၏ အဝဓာရဏအနက်၌ဖြစ်ပုံ အကျယ်ကို မပြဆိုပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (၎–၁) ကိုမိန့်။

(၎) ဆဋ္ဌီ/ အနန္တရသဗ္ဗ ။ ။ အယောသိဧဝ–ဝယ် ဧဝ–၏ ဧဝတ္ထဖလ (၀၊) နိဝတ္တေတဗ္ဗကို ပြလိုရကား (၎) မိန့်။

(၎) ဆဋ္ဌီ/ ဆရာသည် (ဃ) ဖြင့် အယောသိခေါ–၌ ခေါ–သဒ္ဒါသည် အဝဓာရဏတ္ထ ဧဝအနက်ရှိ၏ ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ ထိုဧဝ–သဒ္ဒါ၏ ဧဝတ္ထ ဖလကား အဘယ်ပါနည်း၊ ဧဝ–သဒ္ဒါဖြင့် ရအပ်သော အကျိုး အနက်ကို မပြဆိုပြီလော။ စုဒ် (၎) ကိုမိန့်။

(၈) အဝဓာရဏတ္ထ ခေါသဒ္ဒါသည် ယင်းသို့အနက်ရှိသော် ပဒပူရဏတ္ထ ခေါ–သဒ္ဒါဖြင့် အဘယ် အကျိုးရှိသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (၈) မိန့်။

(၈) ဆဋ္ဌီ/ (ဃ+၎)တို့ဖြင့် အဝဓာရဏအနက်ရှိသော ဧဝသဒ္ဒါဖြင့် အယောသိဧဝ၊ နာသာ ကောစိ သဝနန္တရာယော–ဟု ဣဋ္ဌတော ဝဓာရဏာအကျိုးကို ဆိုတော်မူ၏။ အဝဓာရဏ အနက်ရှိသော ဧဝသဒ္ဒါဖြင့် ဣဋ္ဌတော ဝဓာရဏာအကျိုးရှိခဲ့သော် ပဒပူရဏအနက်ရှိသော ခေါသဒ္ဒါဖြင့် အဘယ်အကျိုးရှိပါသနည်း၊ ယင်း ခေါသဒ္ဒါဖြင့် ပြအပ်သောအကျိုးကို မပြပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (၈) မိန့်။

(တစ်နည်း) ဆရာသည် (၇) ဖြင့် ခေါသဒ္ဒါသည် အဝဓာရဏအနက်, ပဒပူရဏအနက်တို့၌ဖြစ်သော နိပါတ်ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ ထို ပဒပူရဏအနက်ရှိသော ခေါသဒ္ဒါဖြင့် အဘယ်အကျိုးကို ပြဆိုအပ်ပါသနည်း။ ခေါသဒ္ဒါမဖက် အယောသိပုဒ် သက်သက်ဖြင့်လည်း ကြားခြင်းအနက်ပြီးရာသည် မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် (၈) မိန့်။ **ကား**––အယောသိပုဒ်သည် ခေါသဒ္ဒါ မဖက် သူ့ချည်းသက်သက်ရှိက ရူတ်ဆိုခြင်း၌ ညက်ညောမှု မရှိ၊ ခေါသဒ္ဒါ ထည့်စွက်သည့်အတွက်ကြောင့် ရှေ့နောက်ပုဒ်တို့ ညက်ညော ချောမောလာ၏၊ ထို့ကြောင့် အနက် အထူး မပြနိုင်သော်လည်း ရှေ့နောက်သဒ္ဒါ၏ ပြေပြစ်ချောမော ညက်ညောခြင်းအကျိုးကို ရစေနိုင်၏ဟူလို။

(၈) ဆဋ္ဌီ/ အနန္တရသဗ္ဗ ။ ။ ဤသို့ (ဃ+၎)တို့ဖြင့် အယောသိခေါ၌ ခေါသဒ္ဒါသည် အဝဓာရဏတ္ထ ဧဝအနက်ရှိသည်ကိုလည်း၊ ဧဝတ္ထဖလအနက်ရှိသည်ကိုလည်း ပြဆိုတော်မူပြီး၍ ယခုအခါ၌ ပဒပူရဏအနက်ရှိသော ခေါသဒ္ဒါ၏ ရအပ်သောအကျိုးကို ပြတော်မူလိုသော အဌကထာဆရာသည် (၈) မိန့်။

➢ ❷ ။ [ဃ+၎–ဝါက္ယတ္ထိုက်ရှု] (၎) နနု ပါဠိယံ အယောသိတိ အဝိသေသေန ဝုတ္တံ။ (၂) အထ ကသ္မာ အဝဓာရဏတ္ထေန အယောသိ ဧဝ။ နာသာ ကောစိ သဝနန္တရာယော အဟောသိတိ အယမတ္ထော ဝေဒိတမ္ပေါတိ ဝုတ္တံ။ (၃) အဝဓာရဏဖလတ္ထာ သဒ္ဒပယောဂဿသမ္ဘဖွိ ဝါကျံ အန္တောဝဓာရဏံ။

(၄) တသ္မာ အဝဓာရဏတ္ထေန အယောသိ ဧဝ။ နာသာ ကောစိ သဝနန္တရာယော အဟောသိတိ အယမတ္ထော ဝေဒိတမ္ပေါတိ ဝုတ္တံ။

➢ ❸ ။ သုဏာတီတိ **ဧသောဇ်း**။ (၃) ကြားခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) သောတပသာဒသည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) သဒ္ဒဂ္ဂဟ, ကတ္တု–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

သတ္တာနံ အန္တရေ, တေ အာဂစ္ဆတီတိ **အန္တရာဧယော**။ (၃) ရောက်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစန

https://www.dhammadownload.com

ဟောတု။ (၅) အကျိုးမဲ့တရားသည် ဝစနီယ။ (၆) ပစ္စုပ္ပန-စသော။

တံတံ သမ္မတ္တိယာ(ထိုထိုစည်းစိမ်ကို) ဝိနိဗန္ဓနဝသေန(တားမြစ်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်) သတ္တသန္တာနသ (သတ္တဝါသန္တာန်၏) အန္တရေ ဝေမရွေ (အလယ်၌)တို့ **အဘစ္ဆတိတိ အန္တရာဓာယာ**။

ဗျဉ္ဇိယတိ အတ္ထော ဇောနာတိ **ဗျဉ္ဇနံ**။ (၃) ထင်ရှားခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) ပြအပ်သော ဗျည်းဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) အကွရ, ပဒ-စသော။

ပဒဿ ပူရဏ် **ပဒပူရဏံ**။ (အဓိတ်) ပဒပူရဏ် အတ္ထော တေဿာတိ **ပဒပူရဏော**။

(၃) ပုဒ်ပြည့်ခြင်းဟူသော အနက်၏ ဓေါသဒ္ဒါနှင့် ဂုဏ်-ဂုဏော အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်း သမ္ဗန်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) ဓေါသဒ္ဒါသည် ဝစနီယ။ (၆) ပဒသိလိဋ္ဌ-စသော။

* ပူရယတိ အနေနာတိ **ပူရဏံ**။ ပဒဿ ပူရဏံ **ဒဒပူရဏံ**။ ပဒပူရဏံဓေ **ပဒပူရဏစတ္ထော**။

(၃) ပုဒ်၏ ပြည့်ကြောင်းဖြစ်သော ဓေါသဒ္ဒါနှင့် နိဿယ+နိဿိတ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) ပြည့်ကြောင်း ဓေါသဒ္ဒါသည် ဝစနီယ။ (၆) ပဒသိလိဋ္ဌမတ္တ-စသော။

သုယျတေ သဝနံ။ သဝနဿ အန္တရာယော **သဝနန္တရာယော**။

(၃) ကြားခြင်း၏ အန္တရာယ်နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏော အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) ကြားခြင်း၏ အန္တရာယ်သည် ဝစနီယ။ (၆) သဝနပစ္စုပ္ပ-စသော။

* သောတမေဝ ဒွါရံ သောတဒွါရံ။ သောတဒွါရံ သမ္မတ္တံ သောတဒွါရသမ္မတ္တံ။ သောတဒွါရသမ္မတ္တံ ဝစနံ သောတဒွါရ သမ္မတ္တဝစနံ။ သောတဒွါရ သမ္မတ္တဝစနသခ်ါတော နိဂ္ဂေါသော **သောတဒွါရ သမ္မတ္တဝစနနိဂ္ဂေါဓသော**။ * တဿ အနုသာရော **သောတဒွါရသမ္မတ္တဝစနနိဂ္ဂေါသာနုသာရော**။

အဝဓာရဏာဓေ အတ္ထော **အဝဓာရဏာဓတ္ထော**။ (တသ္မိ)

(၃)ပိုင်းဖြတ်ခြင်းသည်သာဖြစ်သော အဝဓာရဏာဘော၀ဂုဏ်၏ အနက်နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏောအဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) ပိုင်းဖြတ်ခြင်းသည်သာဖြစ်သော အနက်သည် ဝစနီယ။

အဝဓာရဏံ အတ္ထော တေဿ ဓေါသဒ္ဒါတိ **အဝဓာရဏာဓတ္ထော**။

ဗျဉ္ဇနာနံ သိလိဋ္ဌော ဗျဉ္ဇနသိလိဋ္ဌော။ ဗျဉ္ဇနသိလိဋ္ဌသ ဘာ၀ေါ **ဗျဉ္ဇနသိလိဋ္ဌတာ**။

(တစ်နည်း) သိလိဋ္ဌံ ဘာ၀ေါ သိလိဋ္ဌတာ။ ဗျဉ္ဇနာနံ သိလိဋ္ဌတာ **ဗျဉ္ဇနသိလိဋ္ဌတာ**။ (ဘာဒ္ဒိ)

(၃) ပြေပြစ်ညက်ညောကုန်သော အသောသိ-သဒ္ဒါ ဓေါသဒ္ဒါတို့၏ ပြေပြစ် ညက်ညောခြင်း ကြိယာနှင့် (၀ါ) ဂုဏ်နှင့် နိဿယ+နိဿိတ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) အသောသိ-သဒ္ဒါ ဓေါ-သဒ္ဒါတို့၏ ပြေပြစ်ညက်ညောခြင်းသည် ဝစနီယ။

➤ ❻ ။ **(က)** ၌ သုဏိဖြင့် အသောသိကား အသဓာတ် ပဋိသေဓ အ-အက္ခရာနှင့် သိဝိဘတ် မဟုတ်၊ သုဓာတ်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဓာတုပဒ) အဗျတ္တနိ ဤဝိဘတ်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဒုတိယ ဝိဘတ္တိပဒ) အ-အက္ခရာ သ-အက္ခရာတို့၏ အာဂုံ၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဥဝလဏိ-ဖြင့် သုဏိ၌ သုဓာတ်သည် ပသဝန, ဟိ သနအနက်တို့ကိုမဟော၊ ရဖြင်း (ဥပလဘန) အနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေသည်။ (ဓာတွတ္ထ)

http://www.dhammadownload.com

(တစ်နည်း) သုဏိ ဥပလဘိဖြင့် ကြား၏ (အသောသိ)ဟူသည် ကြားခြင်း, ရခြင်း (ကြားရခြင်း) ပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(၈) ဖြင့် ရ၏ဟူသည် ထင်ရှားရှိသော ဝတ္ထုကို ရသကဲ့သို့မဟုတ်၊ သိခြင်းပင်တည်း ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုငင်း (ဘာဝတ္ထ) သိခြင်းသည်လည်း မနောဒွါရဖြင့် ဆင်ခြင် တွေးတော၍ သိခြင်းမျိုးမဟုတ်၊ သောတဒွါရသို့ ရောက်သော စကားသံသို့ အစဉ်လျော်က်၍ အောက်မေ့သဖြင့် သိခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုငင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(၈-၁) ဖြင့် ခေါသဒ္ဒါ ပဒပူရဏအနက်ဟောတည်းဟု သိစေပါသည်။ (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ)

(၈-၂) ဖြင့် ခေါသဒ္ဒါ၏ နိပါတ်၏အဖြစ်ကိုငင်း (နိပါတလိင်္ဂပဒ) ခေါသဒ္ဒါ၏ နိပါတ် အနက် ဟောသည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ၁ ၀ ။ **သဒ္ဒတ္ထ-အရ** ။ ။ (၁) ကုသလဝိပါက် သောတဝိညာဉ်သည် ဓမ္မရုတ်ဌာယီဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ိရရသ။ (၂) သမဏော ခလု ဘော ဂေါတမော-စသော သဒ္ဒါရုံသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) သောတပသာဒကောင်းခြင်း, နလုံးသွင်းရှိခြင်း, လူအများသည် ဗုဒ္ဓ၏ ဂုဏ်သတင်းပြောဆိုခြင်းတို့သည် ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ။ (၄) ဘုရားရှင်ကို ကြည်ညိုလိုခြင်း, လုလင်ကို စေလွှတ်ခြင်းစသော အကျိုးတို့သည် အနုဘာဝ မည်၏။

အညာသိ-အရ ။ ။ (၁) ပေါက္ခရသာတိပုဏ္ဏား၏ သန္တာန်၌ ဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော ကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရုတ်ဌာယီဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ိရရသ။ (၂) သမဏော ခလု-စသော သောတဒွါရသို့ ရောက်လာသော စကားသံသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) ဘုရားစကားတော်၏ အာဒိကလျာဏ-စသော ဂုဏ်သည် ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ။ (၄) ပေါက္ခရသာတိပုဏ္ဏားကြီး ဘုရားရှင်ထံ ချဉ်းကပ်၍ တရားနာခြင်း, သောတာပန်တည်ခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဝိကျ (၁၅၄) [၆၊၂၁၉။] (ဘာဋီ၊တ၊၃၁၀)

(က) **ကုဒါနိ ယမတ္ထံ ပြာဟ္မဏော ပေါက္ခရသာတိ အသောသိ။ တံ ပကာသေန္တော "သမဏော ခလု စဘော ဂေါတမော"တိ အာဒိမာဟ။**

(ခ) **တတ္ထ သမိတပါပတ္တာ သမဏောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။**

(ဂ) **ဝုတ္တဉ္စေတံ ""သမိတာသဿ ဟောန္တိ ပါပကာ အကုသလာ ဓမ္မာ""တိ အာဒိ။**

(ဃ) **ဘဂဝါစ အနုတ္တရေန အရိယမဂ္ဂေန သမိတပါပေါ။**

(င) **တေနသ္မာ ယထာဘုစ္စဂုဏာဓိဂတမေတံ နာမံ၊ ယဒိဒံ သမဏောတိ။**

➤ ၁ ။ **(က)** [စဝံ၊ဤသို့။သဝနံ၊ကြားခြင်းကို။ပကာသေတွာ၊ထင်စွာပြပြီး၍။] (ပဗ္ဗာနုသန္ဓေ-ထည့်) ကုဒါနိ၊ယခုအခါ၌။ယမတ္ထံ၊အကြင်အနက်ကို။(ဝါ) အကြင်အကြောင်းကို။ပေါက္ခရသာတီ၊ပေါက္ခရသာတီ အမည်ရှိသော။ပြာဟ္မဏော၊ပုဏ္ဏားသည်။အသောသိ၊ကြားပြီ။တံ၊ထိုအနက်ကို။(ဝါ) ထို အကြောင်းကို။"သမဏော ခလု ဘော ဂေါတမော"တိ အာဒိနာ၊သမဏော ခလု ဘော ဂေါတမော အစရှိသည်ဖြင့်။ (ကရိဏ်း), ပကာသေန္တော၊ထင်ရှားပြလိုသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။"သမဏော ခလု ဘော ဂေါတမော"တိ

http://www.dhammadownload.com

အာဒီ၊သမဏော ခလု ဘော ဂေါတမော အစရှိသော စကားကို။အာယသ္မာ အာနန္ဒော၊အရှင်အာနန္ဒာသည်။ (တနည်း) သံဂီတိကာရော၊သံဂါယနာတင် မထေရ်တို့သည်။(ကတ္တား) အာဟာ၊ဆို၏။

(၈) [ပကာသနကြောင်ယာယ၊ပကာသေဏ္ဍော ကြွေယာ၏။ကရဏဘူတော၊ကရိဏ်း၊ဖြစ်၍ ဖြစ်သော။ဗြူဟတုယာ၊အာဟ–၌ ဗြူဟာတ်၏။ကမ္မဘူတော၊ကံ ဖြစ်၍ဖြစ်သော။] တတ္ထ=တသ္မိံ သမဏော ခလု ဘော ဂေါတမောတိ အာဒိဝစနေ၊သမဏော ခလု ဘော ဂေါတမော အစရှိသော ထိုစကားရပ်၌။အဝယဝတ္ထော၊ အစိတ်ဖြစ်သော အနက်ကို။ဓဝံ၊ဤဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်။ဝေဒိတမ္ဘော၊သိအပ်၏။သမိတ ပါပတ္တာ၊ငြိမ်းစေအပ်ပြီးသော မကောင်းမှုရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။သမဏောတိ၊သမဏဟူ၍။ဝေဒိတမ္ဘော၊သိအပ်၏။

➤ ❶ ။ **(၈) ဘွဲ့/ အနုသန္ဓိက** ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် သမဏော ခလု ဘော ဂေါတမော အစရှိသော ပါဠိတော်၏ အနုသန္ဓေ သမ္ဗန္ဓ သမုဒါယတ္ထကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ အဝယဝတ္ထုကို ပြလိုသော ဆရာသည် (ခ) မိန့်။

(ခ) ဘွဲ့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့်--ပြဆို၏။ အစိတ်အစိတ်ပုဒ်တို့၏ အဝယဝတ္ထု အကျယ် ဝိတ္ထာရကို မဆိုတော့ပြီလော။ အစိတ်အစိတ်ပုဒ်တို့၏ အဝယဝတ္ထု အကျယ် ဝိတ္ထာရကား အဘယ်ပါနည်း။ (အဗျာပိတဒေါသ–တင်) စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ခ) ဘွဲ့/ သံဝဏ္ဏနာနုဗ္ဗမစဒေသနာ ။ ။ ဆရာ၊ အရှင်အာနန္ဒာသည် ပါဠိတော်၌ သမဏော ခလု ဘော ဂေါတမော–ဝယ် သမဏောပုဒ်ကို ထည့်သွင်း၍ သင်္ဂါယနာတင်တော်မူခဲ့၏။ "သန္တိ ဘိက္ခဝေ သမဏဗြာဟ္မဏာ" စသော ဗြဟ္မာဒေလသုတ်၌ကဲ့သို့ ရဟန်းအဖြစ်သို့ ကပ်ရောက်ကာမျှ သင်္ကန်းကို ဝတ်ရုံထားကာမျှဖြစ်သော ရဟန်းများကို ဤ၌ သမဏဟူ၍ ဆိုလိုပါသလော။ အဘယ်သို့သော ရဟန်းများကို သမဏဟူ၍ ဆိုလိုပါသနည်း။ မပြဆိုချေသော် အတီဗျာပိတဒေါသ အရှင်အာနန္ဒာအား သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

ကား= (ခ) ဖြင့် သမိတပါပသမဏကို ဤ၌ သမဏဟူ၍ ဆိုလိုသည်၏အဖြစ်ကို ငါဖွင့်ပြသည်သာ ဖြစ်သောကြောင့် သင်တင်သော အတီဗျာပိတဒေါသ အရှင်အာနန္ဒာအား မရောက်ပါဟူလို။

(၇) ဘွဲ့/ အနုသန္ဓိက ။ ။ ဤသို့ (ခ) ဖြင့် ငြိမ်းစေအပ်ပြီးသော မကောင်းမှုရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့် သမဏမည်၏ဟု ပြဆိုပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ ယင်းဆိုခဲ့ပြီးသော အနက်ကိုပင် နိဒ္ဒေသပါဠိတော်ပါဠိဖြင့် ပြီးစေလိုသော ဆရာသည် (ဂ) မိန့်။

(ဂ) ဘွဲ့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် ငြိမ်းစေအပ်ပြီးသော မကောင်းမှုရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့် သမဏမည်၏ဟု ဝိသေသအားဖြင့် ဖွင့်ဆိုတော်မူ၏။ ပါဠိတော်၌ သမဏော–ဟု သာမညအားဖြင့် သင်္ဂါယနာတင်ထားသည် မဟုတ်ပါလော။ ယင်းသို့လျက် ဝိသေသအားဖြင့် ဖွင့်ဆိုသော ဆရာ့စကားသည် အသို့လျင် သင့်ရာပါအံ့နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ) ဘွဲ့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် ငြိမ်းစေအပ်ပြီးသော မကောင်းမှုရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားကို သမဏဟူ၍ သိအပ်သောဟု ဆို၏။ ယင်းသို့ဖြစ်လျှင် ဗာဟိရက ဝိတရာဂသေက္ခ–အသေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့ကိုလည်း (ငြိမ်းစေအပ်ပြီးသော မကောင်းမှုရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်) သမဏဟူ၍

http://www.dhammadownload.com

သိအပ်ပါသလော။ (တနည်း) သမိတပါဖြစ်သောကြောင့် သမဏ-ဟူသော မြတ်စွာဘုရားကား (အမှန်တကယ်) မကောင်းမှု ငြိမ်းပါ၏လော။ အဘယ်သို့ မှတ်ရပါမည်နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

(၀) သို့/ အနုသဒ္ဒန္တ ။ ။ ဤသို့ (ခ) ဖြင့် ငြိမ်းစေအပ်ပြီးသော မကောင်းမှုရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် သမဏမည်၏ဟု ဖွင့်ပြပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ ယင်းသို့ ဖွင့်ဆိုခြင်းကြောင့် ရရှိနိုင်သော အကျိုး လဒ္ဓဂုဏ်ကို ဖွင့်ပြခြင်းငှာ (င) မိန့်။

➢ ၃ ။ [က–ဝါက္ယကို့ရှု] (၁) နနု ဧဝံ သဝနံ ပကာသေတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ "သမဏော ခလု ဘော ဂေါတမော"တိအာဒိမာဟ။ (၃) နနု ဣဒါနိ ဃမတ္တံ ဗြာဟ္မဏော ပေါက္ခရသာတိ အသောသိ၊ တံ ပကာသေန္တော ဟောတိ။ (၄) တသ္မာ "သမဏော ခလု ဘော ဂေါတမော"တိ အာဒိမာဟ။

[ခ–ဝါက္ယကို့ရှု] (၁) နနု ဗာဟိရကဒိတရာဂမသေက္ခာ သေက္ခာပိ ပုါဓေ သမေန္တိ။ (၂) အထ ကသ္မာ ဘဂဝါဃေဝ သမဏောတိ ဝေဒိတမ္ဗော။ (၃) နနု အစ္ဆန္တံ အနုဝသေသတော သဝါသနံ သမိတပါပတ္တာ (၄) ဘဂဝါဃေဝ သမဏောတိ ဝေဒိတမ္ဗော။

[ခ+၈ ဝါက္ယဘို့ကို့ရှု] (၁) နနု ပဗ္ဗဇ္ဇူပဂတဘာဝေန သမဏာ ဟောန္တိ။ (၂) အထ ကသ္မာ သမိတပါပတ္တာ သမဏောတိ ဝေဒိတမ္ဗော။ (၃) နနု ဝုတ္တံ ဧတံ "သမိတာဿ ဟောန္တိ ပါပကာ အကုသလာ ဓမ္မာ"တိ အာဒိ။ (၄) တသ္မာ သမိတပါပတ္တာ သမဏောတိ ဝေဒိတမ္ဗော။

[ခ+ဃ ဝါက္ယဘို့ကို့ရှု] (၁) နနု ပဗ္ဗဇ္ဇူပဂတဘာဝေနာတိ သမ္မုတိ သမဏာ သန္တိ။ (၂) အထ ကသ္မာ သမိတပါပတ္တာ သမဏောတိ ဝေဒိတမ္ဗော။ (၃) နနု ဘဂဝါ အနုတ္တရေန အရိယမဂ္ဂေန သမိတပါပေါ။ (၄) တသ္မာ သမိတပါပတ္တာ သမဏောတိ ဝေဒိတမ္ဗော။

➢ ၄ ။ သမီသုတိ **သမိတာ**။ ပါန္တိ ရက္ခန္တိ သုဇနာ အတ္တာနမသ္မာတိ **ပါပံ**။

သမိတာနိ ပါပါနိ ယေနာတိ **သမိတပါဓေါ**။ (၃) ငြိမ်းစေအပ်ကုန်ပြီးသော (ဝါ) ငြိမ်းအေးပြီးကုန်သော မကောင်းမှု အကုသိုလ်ဟူသမျှနှင့် ရဟန်းကြီး ဂေါတမ၏ အဘာဝ+အာဘာဝန္တ/ ဂုဏ်+ဂုဏော အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) ရဟန်းကြီး ဂေါတမဖြစ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) သမဏော ဂေါတမော, ဘဂဝါ–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

ပါပါနိ သမေတီတိ **သမဓဏော**။ (၃) မကောင်းမှုတို့ကို ငြိမ်းစေခြင်းကြောင်းသည် ဝစနဟေတု။ (၅) ဘုရားရှင်ဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) သမိတပါဓေါ–စသော။

သမိယိတ္ထာတိ **သမာ**။ သမာ အဏာ (ရာဂါဒယော ပါဝံ) ဧတေန ဂေါတမေနာတိ **သမဓဏော**။ (၃) ငြိမ်းစေအပ်ပြီးသော မကောင်းမှုတို့၏ မြတ်စွာဘုရားနှင့် ဂုဏ် ဂုဏော အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။ (ကြွင်းတူ)

ပါဓေန္တိတိ **ပါပါနိ**။ (၃) ရောက်စေခြင်းကြောင်းသည် ဝစနဟေတု။ (၅) မကောင်းမှု အကုသိုလ်ဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ကိမ္မိသ, ဝေရ, အဃ–စသော။

ပါန္တိ ရက္ခန္တိ သုဇနာ အတ္တာနံ ဧတောဟိတိ **ပါပါနိ**။

ဂုဏောတိ ကာရဏန္တိ **ဂုဏော**။ (၃) ထင်ရှားပြခြင်းကြောင်းသည် ဝစနဟေတု။ (၅) ထင်

http://www.dhammadownload.com

ရှားသော အရာဝတ္ထုသည် ဝစနီယ။ (၆) ဝတ္ထ–စသော။

နတ္ထိ ဥတ္တရော ယသ္မိန္တိ **အနုတ္တရော**။ (၃) လွန်မြတ်ခြင်း၏ မရှိခြင်း အဘာဝဘောဂုဏ်၏ အရိယဓမ္မနှင့် ဂုဏ်+ဂုဏော အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) အရိယဓမ္မဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) အတုလ–စသော။

➤ ❾ ။ **သမိတပါပတ္တာ**–ဟိတ်၏ သမ္ဗန်ကား= သမဏသ ဂေါတမဿ/ဘဂဝတော ဖြစ်ပါသည်။ (၏/သည် စပ်)

➤ ❿ ။ (**ခ**) ၌ သမိတပါပတ္တာ–ဖြင့် သမဏော၌ သမုဓာတ်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဒု–ဓာတုပဒ) ယုပစ္စည်း၏ ဟေတုကတ္တုသာဓနအနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဒု–ပစ္စယတ္တ) ပါပါနိ သမေတီတိ သမဏော–ဟု ပြုရမည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္တ) သိစေပါသည်။

➤ ❶ ။ **ဘုရားရှင်သည် မကောင်းမှု အကုသိုလ်တို့ကို မည်ကဲ့သို့ ငြိမ်းစေမှု မျိုးကို သမိတပါပဟူ၍ ဆိုကြောင်း သဘာဝယူတို့၊ အာဝမယူတို့တို့ဖြင့် ဖြေဆိုပါ။**

သမိတပါပ–ဟူသည် ။ ။ သမိတပါပတ္တာ သမဏော–၌ ဧကန်စင်စစ် အကြွင်းအကျန် မရှိအောင် ဝါသနာနှင့်တကွ အကုသိုလ်မှန်သမျှကို ငြိမ်းစေမှုမျိုးကိုသာ "သမိတပါပ"ဟူ၍ မှတ်ယူရပါမည်။ ဤသို့ ယူမှသာလျှင် ဟဟိရကာဝိတရာဂ သေက္ခ အသေက္ခ ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အကုသိုလ်ငြိမ်းစေမှုမျိုးထက် ဘုရားရှင်၏ အကုသိုလ်မှန်သမျှ ငြိမ်းစေမှုမျိုးက ထိုက်သည့်အားလျော်စွာ ထူးခြားကွဲပြား လာမည်ဖြစ်သည်။ (**ဤကား သဘာဝယူတို့**) ထို့ကြောင့်ပင် ဘဂဝါဓ အနုတ္တရေန အရိယမဂ္ဂေန သမိတပါပေါ ဟူ၍ အဋ္ဌကထာ၌ ဖွင့်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ (**ဤကား အာဂမယူတို့**)

➤ ❶ ❷ ။ **သမိတပါပတ္တာ သမဏော–၌ ဘာဝါလက််ာရ** ။ ။ (၁) အကုသိုလ် မှန်သမျှကို ဝါသနာနှင့်တကွ အကြွင်းမရှိအောင် ငြိမ်းစေတော်မူပြီးသော ဘုရားရှင်သန္တာန်၌ ဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်း သည့် အရဟတ္တမဂ် အရဟတ္တဖိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရတိဌာယီဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရရုသ။ (၂) နိဗ္ဗာန်သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) အောက်မဂ်, အောက်ဖိုလ်ဉာဏ်, ပါရမီဉာဏ်, ဝိပဿနာဉာဏ် စသည်သည် ဥဒ္ဒိ ပန ဝိဘာဝ။ (၄) ဝါသနာနှင့်တကွ အကုသိုလ်မှန်သမျှ အကြွင်းမဲ့ငြိမ်းသွားခြင်းသည်၎င်း, ပစ္စဝေက္ခဏာ ဉာဏ်, သဗ္ဗညုတဉာဏ် စသည်သည်၎င်း အနုဘာဝ မည်၏။

အရိယမဂ္ဂေန–အရေ ။ ။ (၁) မြတ်စွာဘုရား၏ အရဟတ္တမဂ်သည် သမဋ္ဌာယီဘာဝ+သန္တရုသ။ (၂) နိဗ္ဗာန်သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) အနုတ္တရဂုဏ်သည်၎င်း, မကောင်းမှုတို့ကို ငြိမ်းစေနိုင်ခြင်းသည်၎င်း အောက်မဂ် အောက်ဖိုလ် စသည်တို့သည်၎င်း, ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ။ (၄) မြတ်စွာဘုရားကို သမဏ အစစ်ဟု ခေါ်ဆိုနိုင်ခြင်းစသော အကျိုးတို့သည် အနုဘာဝ မည်၏။

သမိတပါဓမါ–၌ သမ္ဗန္ဓတော်အရေ ။ ။ (၁) အရဟတ္တမဂ်သည် သမဋ္ဌာယီဘာဝ+သန္တရုသ။ (၂) နိဗ္ဗာန်သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) နိဗ္ဗာန်၏ ဥပသမဂုဏ်သည် ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ။ (၄) မြတ်စွာဘုရား၏ ဟုတ်မှန်သော ဂုဏ်တော်ကြောင့် သမဏအမည်ရခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝ။

http://www.dhammadownload.com

ဝါက္ယ (၃၅၅) [၆၊၂၁၉။] (ဘာဋီ၊တ၊၃၁၁)

(က) ဧလူတိ အနုဿဝနတ္ထေ နိပါတော။

(ခ) ဧဘာတိ ပြာဟ္မဏာတိ သမုဒါဂတံ အာလပနမတ္တံ။

(ဂ) ပုတ္တဓိဓေတံ ""ဘောဝါဒိ နာမ သော ဟောတိ၊ သစေ ဟောတိ သကိဉ္စနော""တိ။

(ဃ) ဧဂါဘာဓမာတိ ဘဂဝန္တံ ဂေါတ္တဝသေန ပရိကိတ္တေတိ။

(င)တသ္မာ သမဏော ဧလု ဧဘော ဧဂါဘာဓမာတိ ဧတ္ထ သမဏော ကိရ ဘော ဂေါတမ ဂေါတ္တောတိ ဧဝမတ္ထောဒဋ္ဌဗ္ဗော။

➢ ❶ ။ (ခ) ဘောတိ၊ဘောဟူသော သဒ္ဒါသည်။ပြာဟ္မဏာတိသမုဒါဂတံ၊ပုဏ္ဏားတို့၏ ဓာတ်မှ လာသော။(ဂါ) ပြာဟ္မဏာတော်အားဖြင့် ကောင်းစွာ အထက်အထက်၌ လာသော။(သဒ္ဒတ္ထ) ပုဏ္ဏားဓာတ်အားဖြင့် ပြီးသော။(အဓိပ္ပါယတ္ထ) အာလပနမတ္တံ၊ခေါ်ဆိုကြောင်း စကားမျှသာတည်း။

(ဂ) စ၊သာဓကကား။ "ဘောဝါဒိ နာမ သော ဟောတိ၊ သစေ ဟောတိ သကိဉ္စနော"တိ၊နော–ဟူ သော။ဓေတံ–သုတ္တံ၊ဤသုတ်ကို။ဘဂဝတာပိ၊သည်လည်း။ပုတ္တံ၊ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ [ပုဂ္ဂလော၊ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ သကိဉ္စနောဖြစ်နိမိတ်ပစ္စက်တတ်သော ရာဂ အစရှိသော အနောက်အရှက်တို့နှင့် တကွဖြစ်သည်။သစေ ဟောတိ၊ အကယ်၍ ဖြစ်အုံ။ဓေ သတိ၊ဤသို့ဖြစ်လသော်။သော၊ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်။ဘောဝါဒိ နာမ၊ဘော ဘော–ဟု ပြောဆိုလေ့ရှိသူမည်သည်။ဟောတိ၊၏။

➢ ❷ ။ (က) **သို့/** ဆရာ၊ ဃေါကုရသာတိပုဏ္ဏားသည် သမဏော ဧလု ဘော–ဟု ဆို၏။ ယင်းဌ် ဧလု–သဒ္ဒါသည် နာမ်ပုဒ်ဖြစ်ပါသလော။ အဘယ်ပုဒ်ဖြစ်ပါသနည်း။ ယင်းပုဒ်သည် စင်စစ်ဟူ သော အနက်ကို ဟောပါသလော။ အဘယ်အနက်ကို ဟောပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (က) မိန့်။

(ဂ) **သို့/ အနုဿဝနတ္ထေ** ။ ။ ဤသို့ (ခ) ဖြင့် ဘောသဒ္ဒါ၏ ပုဏ္ဏားတို့၏ ပုဏ္ဏားဓာတ်မှလာသော အာလုပ်မှုဖြစ်သည်၏ အဖြစ်ကို ဖွင့်ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ မမြဝဒလာ ပြာဟ္မဏဝတ္ထုဖြင့်ငင်း၊ သုတ္တနိပါတ်လာ ဝါသေဋ္ဌသုတ်ဖြင့်ငင်း၊ ဘောသဒ္ဒါ၏ ပုဏ္ဏားဓာတ်မှလာသော အာလုပ်ပုဒ်၏အဖြစ်ကို ပြီးစေခြင်း ၄၁ (ဂ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ လဒိနဉ္စရဓေဘနာ ။ ။ ဆရာ၊ ရှင်အာနန္ဒာသည် သမဏော ဧလု ဘော ဂေါတမော ဟု ဆို၏။ ယင်းဌ် ဂေါတမသဒ္ဒါသည် ဂေါတမအနွယ်ဖြစ်သည့် သုဒ္ဓေါဒနမင်း၊ ရှင်အာနန္ဒာ စသည်တို့ကို ဟောပါသလော။ အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်ကို ဟောပါသနည်း။ ဤ၌ အလိုရှိအပ်သော ဂေါတမသဒ္ဒါ၏ အနက်ကို မပြောဘဲ ဂေါတမအနွယ်ဝင် ပုဂ္ဂိုလ်အားလုံး၌ ပြန့်နှံ့သော အတိဗျာပိတဒေါသ ရှင်အာနန္ဒာအား သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ထား– သမဏော ဧလု ဘော ဂေါတမော–၌ ဂေါတမသဒ္ဒါသည် သုဒ္ဓေါဒနမင်းနှင့် ရှင်အာနန္ဒာကို မဟော၊ ဘုရားရှင်ကိုဟော၏ဟု ငါပြဆိုသည်ဖြစ်သောကြောင့် သင်တင်တိုင်းသော ဒေါသ ရှင်အာနန္ဒာ၌ မရောက်ဟူလို။

(င) သို့/ အနုဿဝနတ္ထေ ။ ။ ဤသို့ (က+ခ+ဂ+ဃ) တို့ဖြင့် ဧလု–သဒ္ဒါသည် အနုဿဝနတ္ထ,

http://www.dhammadownload.com

ဟော-သဒ္ဒါသည် ဇာတိသမုဒါဂတ အာလပနမတ္တ, ဂေါတမ-သဒ္ဒါသည် အနွယ်၏အစွမ်းဖြင့် ဘုရားရှင် ဟူသော အနက်ကို ဟောဒါ၊ဟု ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်းသို့ဆိုသဖြင့် ရရှိနိုင်သော အကျိုးလဒ္ဓဂုဏ်ကို ပြလိုသော ဆရာသည် (c) မိန့်။

➤ ❷ ။ [က-ဝါကျကို၌] (၁) နန္ဒ နိပါတာ အနေကတ္ထာ ဟောန္တိ။ (၂) အထ ကသ္မာ ခလုတိ အနုဿဝနတ္ထေ နိပါတောတိ သံဝဏ္ဏိတော။ (၃) နန္ဒ အနုဿဝနတ္ထောဝ ဣစ္ဆာဓိပ္ပေတော။ (တနည်း) နန္ဒ အနုဿဝနတ္ထတော အညေသံ အတ္ထာနံ အသမ္ဘဝေါ ဟောတိ။

(၄) တသ္မာ ခလုတိ အနုဿဝနတ္ထေ နိပါတောတိ သံဝဏ္ဏိတော။

[ခ+ဂ ဝါကျတို့ကို၌] (၁) နန္ဒ ဟောတိပဒံ အာလပနတော ဥတ္တရိ အတ္ထပရိဒီပနံ။

(၂) အထ ကသ္မာ ဘောတိ ဗြာဟ္မဏဓာတိသမုဒါဂတံ အာလပနမတ္တန္တိ ဝုတ္တံ။

(၃) နန္ဒ ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ "ဘောဝါဒိ နာမ သော ဟောတိ၊ သစေ ဟောတိ သကိဉ္စနော"တိ။

(၄) တသ္မာ ဘောတိ ဗြာဟ္မဏဓာတိသမုဒါဂတံ အာလပနမတ္တန္တိ ဝုတ္တံ။

➤ ❸ ။ ရာဂါဒယော သတ္တေ ကိဉ္စန္တိ မဒ္ဒန္တိ ပလိဗုဒ္ဓန္တိ **ကိဉ္စနာ**နိ။ (၃) သတ္တဝါတို့ကို နှင်းနှယ်နှိပ်စက် ကြိတ်ချေခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) ရာဂ, ဒေါသ,စသော ကိလေသာတို့ဖြစ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) မဒ္ဒနာနိ, ပလိဗောဓနာနိ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

သဟ ကိဉ္စနေဟိ ယော ဝတ္တတိတိ **သကိဉ္စ**နော။ (၃) ဖိစီးနှိပ်စက်တတ်သော ရာဂ အစရှိသော အနှောင့်အယှက်တို့နှင့် တကွဖြစ်ခြင်းဟူသော သဟဝတ္တနဘောဂုဏ်၏ ပုဂ္ဂိုလ်ဒြဗ်နှင့် ဂုဏ်+ဂုဏောအဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ဖိစီးနှိပ်စက်တတ်သော ရာဂ အစရှိသော အနှောင့်အယှက်တို့နှင့် တကွဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) သမဒ္ဒန္နေ, သပလိဗုဒ္ဓ-စသော။

ဂံ တာယတိတိ **ဂေါ**။ (၃) ဂေါတမဟူ၍ဖြစ်သော သဒ္ဒါနှင့် အသိဉာဏ်ကို စောင့်ရှောက်ခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) လုံစေအပ်, စောင့်ရှောက်အပ်သော ဂေါတမ အနွယ်ဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ကုလံ, ဝံသော, သန္တာနော-စသော။ *(ပထမအုပ်-၃၈၀)လည်းကြည့်ပါ။*

➤ ❹ ။ **သကိဉ္စ**နော-ကို သကိဉ္စနတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင် ပါဠိသေသ ယော ကောစိ-ဟူသော ကတ္တားကို ယသ ကာသစိ (ဗြာဟ္မဏသ) ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်)

➤ ❺ ။ (က) ၌ နိပါတော-ဖြင့် သမဏော ခလု-၌ ခလု-သဒ္ဒါသည် "ခလု ပစ္ဆာဘတ္တိက" ပုဒ်၌ကဲ့သို့ နာမ်ပုဒ်မဟုတ်၊ နိပါတ်ပုဒ်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (နိပါတလိင်္ဂပဒ)

အနုဿဝနတ္ထော-ဖြင့် ယင်းနိပါတ်သည် ဤနေရာ၌ နိသေဓ, ဝါကျာလင်္ကာရ, အဝဓာရဏ အနက်တို့ကို မဟော၊ အနုဿဝနအနက်ကို ဟော၏ (ဝါ) အနုဿဝနအနက်ကိုသာ လိုအပ်၏ဟု သိစေပါသည်။ (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ)

(ခ) ၌ အာလပနမတ္တံ-ဖြင့် ဘောသဒ္ဒါ၏ အာလုပ်ပုဒ်အဖြစ်ကိုငင်း(နာမလိင်္ဂပဒ) ဟော-၌ ပထမာဝိဘတ်သည် လိင်္ဂတ္ထ၌ မသက်၊ အာလုပ်အနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဝိဘာတျတ္ထ) သိစေပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

ဗြာဟ္မဏဇာတိသမုဒါဂတ-ဖြင့် ယင်းဘော-ဟူသော အာလုပ်သည် ပုဏ္ဏားများခေါ်ဝေါ် ပြောဆိုလေ့ရှိသော အာလုပ်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဃ) ဖြင့် ဂေါဟိ ဉာဏေဟိ ဝိသိဋ္ဌော ဂေါတမော-ဟု မပြုရ၊ ဂေါတမဿ အပစ္စံ ဂေါတမော-ဟု ပြုရမည်ကို သိစေပါသည်။ (အဘိဓာနတ္ထ)

(တနည်း) ဏ-ပစ္စည်း၏ ဇာတအနက်၌ သက်သည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ပစ္စယတ္ထ) ဂေါတမ ဂေါတ္တေ ဇာတော ဂေါတမော-ဟု ဇာတတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) ဂေါတမဂေါတ္တ ဟူလိုလျက် ဂေါတ္တ-ကိုချေ၍ ဂေါတမ-ဟု ပုဒ်ပြီးနေသည်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) ဂေါတမ-အရှု သုဒ္ဓေါဒန မင်း, ရှင်အာနန္ဒာတို့ကို မယူရ၊ ဤ၌ ဘုရားရှင်ကို ယူရမည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

➢ ❾ ။ **ဘောဟူသော ပုစ်ခဲနှင့် ပိယသမုဒါဟာရ အဖြစ်ဖြင့်ဘူသော အာလုပ်ပုစ်ကား** = အာဝုသော, ဒေဝါနံ ပိယ-တို့ ဖြစ်ပါသည်။

➢ ❿ ။ **သင်္ကိစ္စနှာ-၌ ကိစ္စနှ-အရ တရားများကိုယူ၍** ။ ။ (၁) ကိစ္စန-အရ ရာဂ ဒေါသ မောဟ မာန ဒိဋ္ဌိ ကိလေသာတရားများနှင့် ဒုစရိုက်တရားများကို ယူ၍ ထိုသည် ကာမရတိဌာယီဘာဝ+ကာမသိဂ်ါရရသ။/ကောဒ္ဓဌာယီဘာဝ+ရုဒ္ဓရသ။ (၂) ဣဋ္ဌ အနိဋ္ဌ မဇ္ဈတ္တ အာရုံတရားများသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) ဗာလုပသေဝန, အသဒ္ဓမ္မသေဝန, အယောနိသော မနသိကာရ စသည်သည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။ (၄) ပစ္စုပ္ပန်၌ သောက ပရိဒေဝ-စသော ဒုက္ခများနှင့် ကြုံတွေ့ရခြင်းသည်ငင်း, တမလွန်၌ ဒုဂ္ဂတိဘုံဘဝသို့ ရောက်ရခြင်းစသော မကောင်းကျိုး အဆက်ဆက်သည်ငင်း အနုဘာဝ။

ဝါကျ (၁၅၆) [၆၊၂၁၉။] (ဘာဋီ၊တ၊၃၁၁)

(က) **သက္ကာပုဇ္ဇောတိ ကုဒံ ပန ဘဂဝတော ဥစ္စာကုလပရိဒီပနံ။**

(ခ) **သက္ကာကုလာ ပဗ္ဗဇိတောတိ သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတဘာဝပရိဒီပနံ။**

(ဂ) **ကေနစိ ပါရိဇုညေန အနဘိဘူတော အပရိက္ခီဏ်ယော တံ ကုလံ ပဟာယ သဒ္ဓါယ ပဗ္ဗဇိတောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။**

(ဃ) **သာဇု ဧဒါ ပနာတိ သုန္ဒရံ ဧဒါ ပန။** (င) **အတ္ထာဝဟံ သုခါဝဟန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။**

(စ-၁) ဘဏာဒျပါနံ အရဟာဒန္တိ ယထာဒျပေါသော ဘဝံ ဂေါတမော။

(စ-၂) ဝေရျပါနံ ယထာဘူတဉ္စဝုဂ်ာဘိဂမေန လောကေ အရဟာဧန္တောတိ လဒ္ဓသဒ္ဒါနံ အရဟာတံ။

(ဆ) ဒဿနံ ဒဿာဒီတိ ပသာဒသောမ္မာနိ အက္ခီနိ ဥမ္မီလေတွာ ဒဿနမတ္တမ္ပိ သာဓု ဟောတီတိ ဇဝံ အဇ္ဈာသယံ ကတွာ။

➢ ❶ ။ **(ဂ)** ကေနစိ၊ဧရာပါရိဇုည, ဗျာဓိပါရိဇုည, ဘောဂပါရိဇုည, ဉာတိပါရိဇုည တို့တွင် တစ်နှံတစ်ခုသော။ပါရိဇုညေန၊ပါရိဇုညသည်။(ဝါ) ဆုတ်ယုတ်ပျက်စီးခြင်းသည်။အနဘိဘူတော၊မလွှမ်းမိုးအပ်သည်။(ဟုတွာ၊ဖြစ်၍) အပရိက္ခီဏ်ယော၊မကုန်ခန်းသည်သာလျှင်ဖြစ်သော။တံ ကုလံ၊ထိုအမျိုးကို။ ပဟာယ၊ဝယ်စွန့်၍။သဒ္ဓါယ၊သဒ္ဓါတရားဖြင့်။ပဗ္ဗဇိတော၊ရဟန်းပြုသော။(သမဏော၊ရဟန်းကို) ဣတိ၊ဤအနက်

http://www.dhammadownload.com

သည်။(ဝါ)ကို။ဝုတ္တံ၊ဆိုအပ်သည်။(ဝါ) ဆိုလိုသည်။ဟောတိ၊ဖြစ်၏။

(စ) ဒဿနံ ဟောတိတိ၊ဒဿနံ ဟောတိ ဟူသည်ကား။ပဿာဒသောမ္မာနိ၊ကြည်လင်အေးမြကုန်သော။ အကျိန်၊မျက်လုံးတို့ကို။ဥမ္မိလေတွာ၊ဖွင့်၍။ဒဿနမတ္တမ္မိ၊ဖူးမြင်ရခြင်းမျှသည်လည်း။သာခု၊ကောင်းကျိုးချမ်းသာ အဖြာဖြာကို ဆောင်တတ်သည်။ဟောတိ၏။ဣတိ ဧဝံ၊ဤသို့။အဏ္ဍာသယံ၊အလိုဆန္ဒကို။ကတွာ၊ပြု၍။ (အာမန္တေသိ၊သိစေပြီ။)

သာခု ဧခါဗနာ၊ကောင်းသည်သာလျှင်တည်း။ (သဒ္ဒတ္ထ)

စီးပွား ချမ်းသာကို ဆောင်တတ်သည်သာလျှင်တည်း။ (အဓိပ္ပါယတ္ထ)

➤ **J** ။ **(က+ခ) ဧဒို/ အာခန္တွာဧဒိနဓာတနာ** ။ ။ ဆရာ၊ ရှင်အာနန္ဒာသည် သကျပုတ္တော သကျကုလာ ပဗ္ဗဇိတော နှစ်ပုဒ်တို့ကို ဆို၏။ ယင်းပုဒ်တို့တွင် တစ်ပုဒ်ပုဒ်ကိုဆိုလျှင် မဟာသမ္မတမင်းမှ စ၍ အသမ္ဘိန္နမင်းမျိုးကို ပြခြင်းကိစ္စ ပြီးရာသည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ့်ကြောင့် နှစ်ပုဒ်ကို ပါဠိ၌ ဆို အပ်လေသနည်း။ မဆိုသင့်ဘဲလျက် ဆိုချေသော် နိရတ္ထကဒေါသ ရှင်အာနန္ဒာအား သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ် ကြောင့် (က+ခ) ဝါကျတို့ကို မိန့်။

(ဂ) ဧဒို/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် သကျကုလာ ပဗ္ဗဇိတော–ဟူသော သဒ္ဒါသည် သဒ္ဒါ ပဗ္ဗဇိတ ဘာဝကို ပြကြောင်းသဒ္ဒါတည်းဟု ဖွင့်ဆို၏။ အဘယ်သို့လျှင် သဒ္ဒါပဗ္ဗဇိတဘာဝကို ပြပါသနည်း။ သကျကုလာ ပဗ္ဗဇိတော–ဟူသော သဒ္ဒါသည် ဥစ္စာကုလပဗ္ဗဇိတဘာဝကို ပြကြောင်းသဒ္ဒါသာဖြစ်၍ သဒ္ဒါပဗ္ဗဇိတဘာဝကို ပြကြောင်းသဒ္ဒါ မဖြစ်နိုင်ရာသည် မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား= (ဂ) ဖြင့် တစ်စုံတစ်ခုသော ဆုတ်ယုတ်ပျက်စီးခြင်းသည် မလွှမ်းမိုး မနှိပ်စက် အပ်သည်ဖြစ်၍ မကုန်နိုင်သည်သာလျှင်ဖြစ်သော ရှစ်သောင်းလေးထောင်သော သာကီဝင်မင်းမျိုးကို စွန့်၍ သဒ္ဒါသက်သက်ဖြင့် ရဟန်းပြုတော်မူခဲ့သူဖြစ်ရကား သဒ္ဒါပဗ္ဗဇိတဘာဝကို ငါပြဆိုပါ၏ဟူလို။

(ဃ) ဧဒို/ ဧဒိနန္ဒရဓာတနာ ။ ။ ဆရာ၊ ရှင်အာနန္ဒာသည် (သို့) ပေါက္ခရသာတိ ပုဏ္ဏားသည် သာခု ဓေါပန–ဟု ဆို၏။ ယင်းဌ သာခုပုဒ်သည် မည်သည့်အနက်ဌ ဖြစ်ပါသနည်း။ ဒဋ္ဌကမ္မ–စသော အနက်ဌ ဖြစ်ပါသလော။ ဤနေရာ၌ သာခု–သဒ္ဒါ၏ ဖြစ်သင့်သောအနက်ကို မပြသော် သာခုသဒ္ဒါ ဟော နိုင်သော အနက်အားလုံးတို့ဌ ပြန့်နှံ့သော အတိဗျာပိတဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်–(ဃ) မိန့်။

(င) ဧဒို/ အနုသဓန္ဓ ။ ။ ဤသို့ (ဃ)ဖြင့် သာခု–ကို သုန္ဒရံ–ဟု ဖွင့်ပြပြီး၍ ယခုအခါဌ သုန္ဒရဟူသည် ဘဒ္ဒကပင်တည်း၊ ယင်း ဘဒ္ဒက၏ အဖြစ်ကား ဖူးမြင်ရသောသူ၏ ဟိတသုခကို ဆောင် တတ်သည်၏အဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏ဟု ပဒပိဏ္ဍတ္ထကို ပြလိုသော ဆရာသည် (င) ဝါကျကိုမိန့်။

(စ) ဧဒို/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဃ) ဖြင့် သာခု–ကို သုန္ဒရတ္ထဝါစကဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ယင်းဌ ကောင်း၏ဟူသည် ဘုရားရှင်၏ ရူပကာယတော် တင့်တယ်သပ္ပါယ်တော်မူသောကြောင့် ဖူးမျှော်၍ ကောင်း ရုံ ဂုဏ်သက်သက်မျှ ကောင်းခြင်းဖြစ်ပါသလော။ ကောင်း၏ဟုဆိုရာဌ ဆိုလိုရင်း အဓိပ္ပါယ် အကျယ်ကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

(ဆ) ဧဒို/ ဆရာသည် (ဃ) ဖြင့် သာခုသဒ္ဒါသည် ဤဌ သုန္ဒရအနက်ဖြစ်သည်ကို ဖွင့်ပြတော်မူ အပ်၏။ သုန္ဒရ–ကောင်းသည်၏အဖြစ်ဟူသည် အဘယ်ပါနည်း။ သာယာဖွယ်၏အဖြစ်ကို သုန္ဒရ–

http://www.dhammadownload.com

အကောင်းဟူ၍ ဆိုအပ်ပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

ကား-- သာယာဖွယ်၏အဖြစ်ကို သုန္ဒရ-အကောင်းဟူ၍ မဆိုအပ်၊ ဖူးမြင်ရသူတို့အား ဟိတသုခကို ဆောင်တတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် သုန္ဒရ-အကောင်းမည်၏ဟူလို။

(တစ်နည်း) ဆရာသည် (ဃ) ဖြင့် ကောင်းသည်သာလျှင်တည်းဟု ဆိုတော်မူ၏။ ကောင်း၏ဟူသည် အနဝဇ္ဇ-အပြစ်မရှိသော ကောင်းခြင်း၊ သောဘဏ-တင့်တယ်သော ကောင်းခြင်းကို ဆိုလိုပါသလော။ အဘယ်ကို ကောင်းသည်ဟု ဆိုလိုပါသနည်း၊ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(စ-၂) သို့/အနုသဒ္ဒန္တ ။ ။ ဤသို့ (စ-၁)ဖြင့် တထာရူပါနံပုဒ်၏ အနက်ကို အနိယမ၏ အစွမ်းဖြင့် ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ သရုပ် နိယမ၏ အစွမ်းဖြင့်လည်း ပြခြင်းငှာ အလိုရှိတော်မူသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (စ-၂) မိန့်။

➢ ❷ ။ **[စ+ဂ ဝါကျာတ္ထိုက်ရှု]** (၁) နနု သကျကုလာပဗ္ဗဇိတောတိ ဣဒံ ဥစ္စာကုလာပဗ္ဗဇိတဘာဝပရိဒီပနမေဝ သိယာ၊ နု သဒ္ဒါပဗ္ဗဇိတဘာဝပရိဒီပနံ။ (၂) အထ ကသ္မာ သကျကုလာ ပဗ္ဗဇိတောတိ သဒ္ဒါပဗ္ဗဇိတဘာဝပရိဒီပနန္တိ တယာ ဝုတ္တံ။ (၃) နနု ကေနစိ ပါရိဖုညေန အနဘိဘူတော အပရိက္ခီဏ်ယေဝ တံ ကုလံ ပဟာယ သဒ္ဒါယ ပဗ္ဗဇိတော (ဟောတိ)။

(၄) တသ္မာ သကျကုလာ ပဗ္ဗဇိတောတိ သဒ္ဒါပဗ္ဗဇိတဘာဝပရိဒီပနန္တိ မယာ ဝုတ္တံ။

[ဃ-ဝါကျာတ္ထိုက်ရှု] (၁) နနု သုန္ဒရေ ဒဋ္ဌကမ္မစာ-ယာစနေ သမ္ပဋိစ္ဆနေ။သဇ္ဇနေ သမ္ပဟံသာယံ၊ သာခ္ယာဘိမေယျလိင်္ဂိကန္တိ အဘိဓာနပွဒီပိကာယံ ဝုတ္တံ။ (၂) အထ ကသ္မာ သာဓု ခေါ ပနာတိ သုန္ဒရံ ခေါ ပနာတိ သံဝဏ္ဏိတံ။ (၃) နနု တဒညေသံ အဝိသယော ဟောတိ။

(၄) တသ္မာ သာဓု ခေါ ပနာတိ သုန္ဒရံ ခေါ ပနာတိ သံဝဏ္ဏိတံ။

➢ ❸ ။ ဣကာရတိ အနေနာတိ **အက္ခီ**။ (၁) ကြည့်ရှုခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) မျက်လုံးတော်ဒြဗ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) စက္ခု၊ နယန်-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

ပရိဖိယန် ပရိဟာယန် ပါရိဖုည်။ ပရိဖိရတိတိ ဝါ ပရိဖိဏ္ဍော။ တဿ ဘာဝေါ **ပါရိဖုည်**။

ကုလဝံသံ အနရက္ခိတုံ သက္ကုဏန္တိ သမတ္ထေန္တိတိ **သက္ကာ**။

အတ္တနော ကုလံ ပုနာတိ သောဓေတီတိ **ပုနတ္ထော**။

သကျသ သုဒ္ဓါဒနမဟာရာဇဿ ပုတ္တော **သကျပုတ္တော**။ (၃) သကျသာကီဝင် သုဒ္ဓါဒနမင်းမြတ်နှင့် ပုတ္တ-အရ သားဖြစ်သူ ရဟန်းဂေါတမ၏ နေက+ဧည အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ရဟန်းဂေါတမဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဘဂဝါ, သာကိယပုတ္တော-စသော။

အတ္ထီယတိ ဣစ္ဆီယတီတိ **အတ္ထော**။ (၃) အလိုရှိခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) အလိုရှိအပ်သော စီးပွားဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဟိတ-စသော။ အရဏ်ဏ ဣစ္ဆနံ အနေနာတိ **အရဏ်ဏော**။

ဥစိနောတိ **ဥစ္စော**။ (၃) ပွားစေခြင်း (ဝါ) ဆည်းပူးခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) မြင့်မြတ်သော အမျိုးဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဥန္နတ-စသော။

http://www.dhammadownload.com

ကုလတိ သန္တာန် ဗန္ဓတီတိ **ကုလံ**။ (၃) နောင်ဖွဲ့ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) မျိုးနွယ်စုဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဝံသ, သန္တာန-စသော။

ပရိဒီပေတိ တေနာတိ **ပရိဒီပနံ**။ ဥစ္စာကုလဿ ပရိဒီပနံ **ဥစ္စာကုလပရိဒီပနံ**။ (၃) မြင့်မြတ်သော အမျိုး၏ ပြကြောင်းသဒ္ဒါနှင့် ပရိဒီပိတဗ္ဗ+ပရိဒီပန အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) မြင့်မြတ်သော အမျိုးကို ပြကြောင်းသဒ္ဒါဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဥစ္စာဝံသပရိဒီပန-စသော။

သာဓေတိ အတ္ထပရဟိတန္တိ **သာဓု**။ (၃) ပြီးစေခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) ကောင်းသော ဖူးမြော်မှုသည် ဝစနီယ။ (၆) သုန္ဒရ-စသော။

* ဒိဋ္ဌမင်္ဂိကသမ္ပရာယိကပရမတ္ထသည်တော ဟိတသုခေ သာဓေတီတိ **သာဓု**။ ယံ ရူပံ စေတသော ဘောတော ဂေါတမဿာတိ **ယထာရူပမဟိ**။ ဓဝံ ရူပံ စေတော် အရဟန္တာနန္တိ **ဓဝရူပမဟိ**။

ပသီဒန္တိတိ **ပသာဒါ**။ ရံသိယော သဝတိ အဘိသဝတိတိ **စသာစမာ**။ (သု-မန်) သောမဿ၊လ၏။ ဣဒံ၊ဥစ္စာ အအေးဓာတ်တည်း။**စသာမ်ဴ**။ ပသာဒါနိစ တာနိ သောမ္မာနိစာတိ **ပသာဒစသောမ္မာနိ**။ ပသာဒေန သောမ္မာနိ **ပသာဒစသောမ္မာနိ**။ (၃) ကြည်လင်ခြင်း၇ုဏ်၏ မျက်လုံးတို့နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏော အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟောတု။ (၅)- ကြည်လင်အေးမြကုန်သော မျက်လုံးတို့သည် ဝစနီယ။

သုန္ဒ၊ ဒရီယတေတိ **သုန္ဒရံ**။ (၃) ခွဲခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု။

လဘိတမ္မောတိ **လဒ္ဓါ**။ သဒ္ဒဟတိ စောယာတိ **သဒ္ဓါ**။/သဒ္ဒဟနံ **သဒ္ဓါ**။ လဒ္ဓါ သဒ္ဓါ ယေဟိ အရဟန္တေဟိတိ **လဒ္ဓသဒ္ဓါ**။ (၃) ရဟပ်ဴပဂူဠှလ်တို့နှင့် ဂုဏ် ဂုဏော အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆)

လဒ္ဓါ သဒ္ဓါ **လဒ္ဓသဒ္ဓါ**။ လဒ္ဓသဒ္ဓါ ယေသံ အတ္ထိတိ **လဒ္ဓသဒ္ဓါ**။

အတ္ထံ အာဝဟတီတိ **အတ္ထာဝဟံ**။ (၃) ဆောင်ခြင်းကြိယာသကတ်သည်၎င်း, ဒိဋ္ဌမင်္ဂိကအကျိုး သမ္ပရာယိကအကျိုး မြတ်သော နိဗ္ဗာန်အကျိုး၏ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်ကို ဖူးမြင်ရခြင်း (ကုသလဝိပါက် စက္ခု ဝိညာဏ်)နှင့် အကျိုး အကြောင်း အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည်၎င်း ဝစနဟောတု။

➤ ❺ ။ **အနဘိဇ္ဈတော**-ကို အနဘိဇ္ဈတတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင် သမဏာသ ဂေါတမဿ ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (၏/ကို စပ်) ဘာဝယောဂပုဒ်၏ ပစ္စယတ္ထကား- ကမ္မတ္ထ ဖြစ်ပါသည်။

ယထာရူပမဟိ-ကို ယထာရူပတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်= တဿ ဘောတော ဂေါတမဿ။(၏/သည်)

ပသာဒစသောမ္မာနိ-ကို ပသာဒသောမ္မတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်= အကို်နံ။ (တို့၏/တို့သည် စပ်)

➤ ❻ ။ **(ကာ)** ဖြင့် သကျပုတ္တောပုဒ်ကို သကျဿ သုဒ္ဓေါဒနမဟာရာဇဿ ပုတ္တော သကျပုတ္တော ဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုၔင်း(သမာသလိင််တ္ထ) သကျပုတ္တ-အရ ဘုရားကို ယူရမည်၏ အဖြစ်ကိုၔင်း(အဘိဓေယျတ္ထ) မြတ်စွာဘုရား၏ မြတ်သောအမျိုးရှိတော်မူသည်၏ အဖြစ်ကို ၔင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(၈) ဖြင့် သကျကုလာပဗ္ဗဇိတော်ဟူသော သဒ္ဓါသည် သဒ္ဓါသက်သက်ဖြင့် ရှင်ရဟန်းပြုသည်၏ အဖြစ်ကို ပြကြောင်းသဒ္ဓါတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

http://www.dhammadownload.com

(၈) ၌ သဒ္ဒါယ ပဗ္ဗဇိတော-ဖြင့် (ခ) ဝါကျ၌ သဒ္ဒါပဗ္ဗဇိတပုဒ်ကို သဒ္ဒါယ ပဗ္ဗဇိတော သဒ္ဒါပဗ္ဗဇိတော ဟု တတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။(သမာသလိင်္ဂတ္ထ)

(၄၁) ဖြင့် သာဓုသဒ္ဒါ၏ ဒဋ္ဌကမ္မတ္ထ စသည်ကို မဟော၊ သုန္ဒရတ္ထကို ဟောသည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) ခေါ-နိပါတ်ပုဒ်၏ ပဒပူရဏမျှသာ မဟုတ်၊ အဝဓာရဏတ္ထကို ဟောသည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) ပန-နိပါတ်၏ ပက္ခန္တရစောတကဓ၏ အဖြစ်ကိုငင်း (နိပါတလိင်္ဂပဒတ္ထ) သိစေပါသည်။

(၄) ဖြင့် ကောင်း၏ဟူသည် ရဟန္တာတို့ကို ဖူးမြော်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ သန္တာန်၌ဖြစ်သော ကုသိုလ်ကံစေတနာသည် ကောင်းရုံသက်သက်မျှသာ မဟုတ်၊ ဖူးမြော်ကြကုန်သူတို့အား ပစ္စုပ္ပန် တမလွန် လောကုတ္တရာ ကျိုးများတိုင်အောင် ရွက်ဆောင်ပေးနိုင်သည်၏ အစွမ်းအားဖြင့် ကောင်း၏ဟု သိစေသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(၈) ၌ ယထာရူပေါ သော ဘဝံ ဂေါတမော ဝေရူပါနံ-ဖြင့် တထာရူပါနံ-၌ တထာ သဒ္ဒါ၏ တံသဒ္ဒတ္ထ(တံသဒ္ဒါ၏ အနက်) ၏ အဖြစ်ကိုငင်း (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) ယင်း၏ ပသိဒ္ဓိဝိသယ တ-၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဘာဝတ္ထ) တထာရူပါနံ-ဟူသော နိယတ်၏ အနိယတ်ကို ယထာ ရူပေါ သော ဘဝံ ဂေါတမော-ဟု ထည့်ရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (သမ္ဗန္ဓ) သိစေပါသည်။

ယထာဘူစ္စ (ပ) အရဟတံဖြင့်ဓမ္မပွမာဏပုဂ္ဂိုလ် လူဓမ္မမာဏပုဂ္ဂိုလ်တို့ မြတ်စွာဘုရားအား ကြည်ညိုသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) ယင်းသို့ ပြဆိုသဖြင့် ရူပပွမာဏပုဂ္ဂိုလ် ဃောသပွမာဏပုဂ္ဂိုလ်တို့၏လည်း မြတ်စွာဘုရားအား ကြည်ညိုသည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(၈၁) ၌ ပသာဒသောမ္မာနိ အကွိနိ ဥမ္မီလိတွာ-ဖြင့် ဒဿန-သဒ္ဒါသည် ဒိဋ္ဌာဒိမဂ္ဂ-စသော အနက်ကိုမဟော၊ ဣကွဏ(ရူဖြင်ခြင်း)အနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ) [အဓိပ္ပေတတ္ထ၊ အဘိဓေယျတ္ထ-တို့ကိုလည်းဖော်။]

ဒဿနမတ္တံ-ဖြင့် အညတ္ထာပေါဟနနည်းအားဖြင့် (ဝါ) သဗ္ဗဝါကျ၊ သာဝဓာရဏ ဟူသော ပရိဘာသာအားဖြင့် ဒဿနံပုဒ်နောက်၌ ဧဝ-ကျေသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➤ ❶ ။ **ကပွဲသဘင်ကြည့်ရှုနှုးစေဆောင်ခြင်းသည် ဒုစရိုက်အကျင့် မဟုတ်ပါဘဲလျက် သာသနာတော်အား မစေ့ျောက်မတ်ဟု ဆို့ရှင်းအစကြောင်း** ။ ။ ကပွဲသဘင် ကြည့်ရှု နှုးထောင်ခြင်းသည် ဒုစရိုက်အကျင့် မဟုတ်သော်လည်း ဆန္ဒရာဂနှင့် တကွဖြစ်သောကြောင့် "သဗ္ဗပါပဿ အကရဏံ"စသော နည်းဖြင့်ဖြစ်သော ဘုရားရှင်၏ သာသနာတော်ကို မလျော်စေပါ၊ ထို့ကြောင့် သာသနာတော်အား မလျောက်ပတ်ဟု အဋ္ဌကထာဆရာ ဖွင့်ဆိုရပါသည်။

ပါရိဇုညေ သဏ္ဌမ် ။ ။ ဉာတိပါရိဇုည၊ ဘောဂပါရိဇုည၊ ရောဂပါရိဇုည၊ သီလပါရိဇုည၊ ဒိဋ္ဌိပါရိဇုည အားဖြင့် ငါးပါး ဖြစ်ပါသည်။

အဋ္ဌာဝဟံ သုစါဝဟံ-၌ အဋ္ဌ-သဏ္ဌမ် ။ ။ မျက်မှောက်ကောင်းကျိုး တမလွန်ကောင်းကျိုး လောကုတ္တရာဖြစ်သော ပရမတ်ကောင်းကျိုးများဖြစ်ပါသည်။ **(သုခ-သရပ်တူ၏။)**

➤ ❷ ။ (ဂ) ဝါကျ = ဂေါတမော အနဘိဘူတော၊ ပါရိဇုညေန ကေနစိ။
အခိဏ်းယေဝ တံ ဝံသံ၊ ဟိတွာ သဒ္ဒါယ ပဗ္ဗဇိ။ (ပထမ သ-ကာရဝိပုလာဂါထာ၊ အနုဋ္ဌုဘဆန်း)

http://www.dhammadownload.com

➤ ❶ ❻ ။ **သာဓု ဧဓါမန တထာဂတဿဓါနံ အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ ဘဂဝတော–ဠ္ဟ ဘာဝ စသည်** ။ ။ (၁) တထာရူပ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို ကြည့်ရှုဖူးမြင်ရသော သူ၏သန္တာန်၌ သဒ္ဓါ ပီတိ စသည်ပြင်္ဂါန်းသော စိတ္တဖြူဒါဂိုးယူ၍ ထိုသည် ဓမ္မရတိဌာယီဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရရသ။ (၂) တထာရူပ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် အာရမ္ဘဏဝိဘာဝ။ (၃) တထာရူပ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အရဟံ–စသော ဂုဏ်တော်တို့သည်ငင်း, ဖူးမြင်ရသူတို့၏ ယောနိသောမနသိကာရ စသည်သည်ငင်း, ဥဒ္ဓိပနဝိဘာဝ။ (၄) မျက်မှောက် တမလွန် နှစ်တန်သော ကောင်းကျိုးတရားသည်ငင်း, မြတ်နိဗ္ဗာန်တိုင်အောင်သော အကျိုးအဆက်ဆက် သည်ငင်း အနုဘာဝ။ (၅) တည်ကြည်ခြင်း, ခန္ဓာဟူသော လောကမှ ငြိုးငွေ့ခြင်း, ဟုတ်တိုင်မှန်စွာ သိခြင်းသည် ဗျာဘိစာရီဘာဝ မည်၏။

ဝိကျ (၁၅၅) [၆၂၂၀။] (ဘာဠိ၊တ၊၃၃၀၂)

(က) **အဇ္ဈာယကောတိ ကုဒံ"" နဒါနိ မေဈာယန္တိန္တိနဒါနိ မေဈာယန္တိတိ ဧဓါဝါသေဋ္ဌအဇ္ဈာယကာ အဇ္ဈာယကာ ဇေဋ္ဌ တတိယံ အက္ခရံ ဥပနိဗ္ဗတ္တ ""နိ့ ဧဝံ ပဌမကပွိက ကာလေ ဈာနဝိရဟိတာနံ ပြာဟွဏာနံ ဂရဟာဝစနံ၊**

(ခ) **ကုဒါနိ ပန တံ အဇ္ဈာယတိတိ အဇ္ဈာယကော။ မန္တေ ပရိဝတ္တေတိတိ ကုမိနာ အတ္ထေန ပသံသာဝစနံ ကတ္တာ ဇေါဟရန္တိ၊ (ဂ) မန္တေ ဓာရေတိတိ ဓန္တေဓရော။**

(ဃ) **ဓိဇ္ဇံ့ ဧဝဓါနန္တိကုရုဇေဓဃုဇဇေဓဿာမဇေဓါနံ့**။

➤ ❶ ။ **(က)** အဇ္ဈာယကောတိ ကုဒံ၊အဇ္ဈာယကောဟူသော ဤစကားသည်။ဒါနိ၊ယခုအခါ၌။ ကုမေ၊ဤသူတို့သည်။နှ ဈာယန္တိ၊ဈာန်မဝင်းစားနိုင်ကြကုန်။ဒါနိ၊၌။ကုမေ၊တို့သည်။နှ ဈာယန္တိ၊ကုန်။ဝါသေဋ္ဌ၊ ဝါသေဋ္ဌ။ကုတိ ခေါ၊ဤအကြောင်းကြောင့်။အဇ္ဈာယကာ အဇ္ဈာယကာ တွေဝ၊အဇ္ဈာယကာ အဇ္ဈာယကာတို့ ဟူ၍သာလျှင်။တတိယံ၊သုံးခုမြောက်သော၊အက္ခရံ၊အမည်သည်သာ အက္ခရာသည်။ဥပနိဗ္ဗတ္တံ၊ဖြစ်ပြီ။ကုတိ ဧဝံ၊ ဤသို့။ပဌမကပွိက် ကာလေ၊ပဌမကမ္ဘာဝယ် ဖြစ်သူတို့၏ အခါ၌။ (ကမ္ဘဦးသူ လူတို့၏အခါ၌) ဈာန ဝိရဟိတာနံ၊ဈာန်မှ ကင်းကုန်သော။(ဈာန်မဝင်စားနိုင်ကုန်သော)ပြာဟ္မဏာနံ၊ပုဏ္ဏားတို့ကို။ဂရဟာဝစနံ၊ကဲ့ရဲ့ ကြောင်းစကားတည်း။ **(ခ)** ကုဒါနိ ပန၊ဤအခါ၌ကား။တံ၊ထိုအဇ္ဈာယကဟူသော စကားကို။ အဇ္ဈာယတိ၊ဧဒဂျမ်းစာတို့ကို သရဇ္ဈာယ်နိုင်ကုန်၏။ကုတိ၊ထို့ကြောင့်။အဇ္ဈာယကော၊အဇ္ဈာယကမည်၏။မန္တေ၊ မန္တာန်တို့ကို(ဧဒဂျမ်းတို့ကို) ပရိဝတ္တေတိ၊အဖန်ဖန်ဖြစ်စေနိုင်၏။(ရွတ်အံ့ သရဇ္ဈာယ်နိုင်၏) ကုတိ ကုမိနာ အတ္ထေန၊ဤအနက်ဖြင့်။ပသံသာဝစနံ၊ချီးမွမ်းကြောင်းစကားကို။ကတ္တာ၊ပြု၍။မနုဿာ၊လူတို့သည်။(ကတ္တား) ဧဝါဟရန္တိ၊ခေါ်ဝေါ်ပြော ဆိုကြကုန်၏။

➤ ❹ ။ **(က) ဒိဋ္ဌ/ သံဝဏ္ဏနာနဋ္ဌမဇာဇနာ** ။ ။ ဆရာ၊ ရှင်အာနန္ဒာသည် ပါဠိတော်၌ အဇ္ဈာယကော–ဟု ဆိုတော်မူ၏။ ယင်းပုဒ်သည် ကမ္ဘာဦးကာလ၌ ပုဏ္ဏားအားလုံးတို့ကို ချီးမွမ်းကြောင်း သဒ္ဒါ ဖြစ်ပါသလော။ အဇ္ဈာယကောပုဒ်သည် ကမ္ဘာဦးကာလ၌ အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို ရည်ရွယ်သည့် အဘယ်သဒ္ဒါမျိုး ဖြစ်ပါသနည်း။ ဤ၌ အလိုရှိအပ်သော အနက်ကို မပြဆိုချေသော် ဂရဟာဝစန ပသံသာ ဝစန နှစ်မျိုးလုံး သက်ဆိုင်ပါဝင်နေသောကြောင့် အတိဗျာပိတဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ (က)မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

(၈) သို့/ သာစောဘဝမုစ္စာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် အဋ္ဌာယက–ဟူသောသဒ္ဒါသည် ကမ္ဘာဦးအခါက ဗျာန်မှကင်းကုန်သော ဗြာဟ္မဏတို့ကို ကဲ့ရဲ့ကြောင်းသဒ္ဒါတည်းဟု ဆို၏။ ယခုအခါ၌ လည်း ကဲ့ရဲ့ကြောင်း သဒ္ဒါပြု၍ ခေါ်ဆိုကြပါသလော။ ယခုအခါ၌ အဘယ်သို့ ခေါ်ဆိုကြပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။ **ကား**– ယခုအခါ၌ (ပ) ချီးမွမ်းကြောင်းသဒ္ဒါကိုပြု၍ ခေါ်ဆိုကြကုန်၏ဟု ငါ ပြဆိုပါ၏ဟူလို။

➤ ❷ ။ [က+ဓ ဝါက္ယဧို့ကို့ရှု] (၁) နနု အဋ္ဌာယကောတိ ဣဒံ "နု ဒါနိ မေ ဗျာယန္တိ နု ဒါနိ မေ ဗျာယန္တီတိ ခေါ ဝါသေဋ္ဌ အဋ္ဌာယကာ အဋ္ဌာယကာ တေဝ တတိယံ အင်္ဂရုံ ဥပနိဗ္ဗတ္တ"န္တိ ဧဝံ ပဋ္ဌမကပ္ပိက ကာလေ ဗျာနဝိရဟိတာနံ ဗြာဟ္မဏာနံ ဂရဟဝစနံ။ (၂) အထ ကသ္မာ ဣဒါနိ တံ ပသံသာ ဝစနံ ကတ္တာ ဝေါဟရန္တီ။ (၃) နနု အဋ္ဌာယတီတိ အဋ္ဌာယကော။ မန္တေ ပရိဝတ္တေတီတိ အယံ အတ္ထော ဟောတိ။ (၄) တသ္မာ ဣဒါနိ တံ ပသံသာ ဝစနံ ကတ္တာ ဝေါဟရန္တီ။

➤ ❸ ။ မုနန္တိ သုဃ္ဒန္တိစ ဧတောဟိတိ **ဓန္တော**။ (ဏာ မန္တေ) (၃) သိခြင်း, ကြားခြင်း ကြိယာသကတ် သည် ဝစနဟောတု မည်၏။ (၅) ဗေဒင်တို့ဖြစ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) ဝေဒေ, သုတိယော–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

ဝိဒန္တိ ဓမ္မံ, ကမ္မံ ဝါ ဧတေဟိတိ **ဧဝေါ**။ (၃) ဖြစ်ပြီး ဖြစ်ဆဲ ဖြစ်လတ့် သဘောကိုငင်း, အတိတ်က် အကြောင်းတရားကိုငင်း, သိခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု။ ဗေဒင်သုံးပုံဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) မန္တ, သုတိ–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

နု ခရတီတိ **အက္ခေ**ရံ့။ (၃) မလှုပ်ရှား မပြောင်းလွဲခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) အမည်သညာဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) သဓိ, သမညာ–စသော။

ဣဒ္ဓန္တေ ထောမီယန္တေ ဒေဝါ ဧတာယာတိ **ဣဒ္ဓါ**။ (၃) ချီးမွမ်းခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစန ဟောတု။ (၅) ဣရုဗေဒင်ဖြစ်သည် ဝစနီယ။

ယဒ္ဓန္တေ ပုဒ္ဓန္တေ ဒေဝါ အနေနာတိ **ယဒ္ဓု**။ ယဒ္ဓန္တေ အနေနာတိ **ယဒ္ဓု**။ (၃) ပူဇော်ခြင်းကြိယာသကတ် သည် ဝစနဟောတု။ (၅) ယဇုဗေဒင်ဖြစ်သည် ဝစနီယ။

သောယန္တိ အန္တံ ကရောန္တိ, သာယန္တိ ဝါ တနုံ ကရောန္တိ ပါပံ အနေနာတိ **သာမံ**။ (၃) အဆုံးကို ပြုခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) သာမဗေဒင်ဖြစ်သည် ဝစနီယ။

နု ယတတိ နု ဣဟတိ အနေနာတိ အာယတံ။ လောကဿ အာယတန္တိ **လောကာယတံ**။ (၃) လောက–အရ လူမိုက်ဟုဆိုအပ်သော သတ္တကောဂ၏ အာယတ–အရ နောင်အခါ စီးပွားဖြစ်ဖို့ အတွက် လုံ့လကြိုးကုတ် အားမထုတ်ကြောင်းဖြစ်သော လောကာယတကျမ်းနှင့် သံ+သာမံ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) လောကာယတကျမ်းဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဝိတဏ္ဍဝါဒသတ္တ။

အာယတန္တိ ဧတ္ထဘတိ အာယတံ။ လောကာနံ အာယတန္တိ **လောကာယတံ**။ (၃) လော်က–အရ လူမိုက်တို့၏ အာယတ–အရ ဝါဒ၌ သာယာမှုဖြင့် စွဲစွဲလမ်းလမ်း အားထုတ်ရာ လောကာယတကျမ်းနှင့် သံ+သာမံ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟောတု။ (ကြွင်းတူ)

http://www.dhammadownload.com

လောကာ ဝါ ဗာလဓနော အာယတန္တိ ဥဿဟန္တိ ဝါဒဿာဒေန **ဣတ္ထာတိ ဧဝမာဒယော**။

➤ ❺ ။ **ဒ္ဝာနဝီဒရဟိဘာနံ**-ကို ဈာနဝိဝရဟိတတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင် ဗြာဟ္မဏာနံ-ဟု သမ္မန် ခံရပါမည်။ (တို့၏/တို့သည် စပ်) **ဂဇ္ဈာဝစနံ**-ကို ဂရုဟာဝစနတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= အဈ္ဈာယကောတိ ဣမဿ ဝစနဿ-ဟု သမ္မန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်) **ပဒံသဘာဝစနံ**-ကို ပသံသာဝစနတ္တာ- ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= တဿ အဈ္ဈာယကောတိ ဝစနဿ-ဟု သမ္မန်ခံ။ (၏/သည် စပ်)

➤ ❻ ။ **(က)** ဖြင့် အဈ္ဈာယကသဒ္ဒါ၏ ကမ္မဘဉ်းကာလ ဈာန်မှကင်းကုန်သော ဗြဟ္မဏတို့ကို ကဲ့ရဲ့ကြောင်း သဒ္ဒါ၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) ယင်းသို့ ဂရုဟာဝစန-ဖြစ်သည်ကို ထောက်၍ အဈ္ဈာယကကို အဓိ+အာယက-ဟု ပုဒ်မဖြတ်ရ၊ န+ဈာန-ဟု ပုဒ်ဖြတ်ရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(သန္ဓိလိင်္ဂပဒ) ဈာယကၨ် ဓော-ဓာတ်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဒု-ဓာတုပဒ) ဏ္ဍုပစ္စည်း၏ ကတ္တားအနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဈာယန္တီတိ ဈာယကာ-ဟု ပြုရမည်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) န+ဈာယက အဈ္ဈာယကာ-ဟု ဥဿော တပ္ပုရိသ်သမာသ် ပြုရမည်ကိုငင်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) အ-သည် န-၏ ကာရိယ၏ အဖြစ်ကိုငင်း(နိပါတ လိင်္ဂပဒ) ယင်းအ-၏ ပဋိသေဓဝါစက၏ အဖြစ်ကိုငင်း(နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

(စ) ၌ အဈ္ဈာယတိ-ဖြင့် အဈ္ဈာယကော-၌ အဓိရှေး အာရှေးရှိသော ဣ-ဓာတ်၏အဖြစ်ကိုငင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) ဏ္ဍုပစ္စည်း၏ ကတ္တားအနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဒု- ပစ္စယတ္ထ) အဈ္ဈာယတီတိ အဈ္ဈာယကော-ဟု ပြုရမည်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

ပရိဝတ္တေတိ-ဖြင့် အဈ္ဈာယတိ-၌ အဓိ-၏ ဓာတ္ထာနုဝတ္တကဓ၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) အာ-၏ ဓာတ္ထတ္ထာဝိသေသကဓ၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) ဣ-ဓာတ်၏ သရဏ္ဍာယ်ခြင်း (ဝါ) အပြန်ပြန် ရွတ်ဆိုခြင်း အနက်ဟောသည်ကိုငင်း(ဓာတွတ္ထ) သိစေပါသည်။

မန္တေ-ဖြင့် အဈ္ဈာယတိ-၌ သရဏ္ဍာယ်၏ဟူသည် ဗေဒင်တို့ကို သရဏ္ဍာယ်ခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။(ဘာဝတ္ထ) တဝါကျလုံးဖြင့် အဈ္ဈာယကပုဒ်ကို ယခုအခါ၌ကား ရှိးမွမ်းကြောင်းသဒ္ဒါ အနေဖြင့် ခေါ်ဆိုကြသည်ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဂ) ဖြင့် မန္တဓရော-၌ မန္တ-သဒ္ဒါပဒ ဓရ-ဓာတ်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဒု-ဓာတုပဒ) အ-ပစ္စည်း၏ ကတ္တားအနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဒု-ပစ္စယတ္ထ) မန္တေ ဓာရေတီတိ မန္တဓရော-ဟု ကိတန္တ ဒုတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ပြုရမည်ကိုငင်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဃ) ဖြင့် တိဏ္ဏံ-အရ ဣရု, ယဇု, သာမ-ဟူသော ဗေဒင်သုံးပုံကို ယူရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) ဝေဒ-သဒ္ဒါ ဤနေရာ၌ မင် ဖိုလ် လောကုတ္တရာပညာကို မဟော၊ ဗေဒင်ကို ဟောသည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(နာမလိင်္ဂတ္ထ) ဝေဒ-၌ ဏ-ပစ္စည်း၏ ကရဏသာဓနအနက်၌ သက်သည်ကိုငင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဝိဒန္တိ ဓမ္မံ ကမ္မံ ဝါ ဧတေဟီတိ ဝေဒါ-ဟု ပြုရမည်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ❼ ။ **ဧဝမာဒယော** ။ ဓမ္မကိုငင်း, ရှေးက်ကိုငင်း, သိကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် ဣရု-စသော အတတ်ပညာကို "ဝေဒ"ဟု ခေါ်ပါသည်။

ဣဒ္ဓ မည်ပုံ ။ ။ နတ်တို့ကို ရှိးမွမ်းကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် "ဣရု" မည်ပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

ယဇ္ဈ မည်ပုံ ။ ။ နတ်တို့ကို ပူဇော်ကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် ယဇ္ဈ မည်ပါသည်။

သာမ မည်ပုံ ။ ။ မကောင်းမှုကို အဆုံးပြုကြောင်း (၀ါ) နည်းပါးအောင်ပြုကြောင်း ဖြစ်သောကြောင့် "သာမ" မည်ပါသည်။

(က) ၀ါက္ယ တတိယံ အက္ခရံ၊ နိဒ္ဒဋ္ဌံ–ဠ္ဟ သုံးစွဲခြင်းကင်းသော နာမည်ဖြစ်၏ဟူ ဆိုဆားခြင်းအစကြောင်း ။ ။ ပါဝစကာ အကုသလေ မမွေ ၀ါဟေန္တီတိ ခေါ ၀ါသေဋ္ဌ ဗြာဟ္မဏာ ဗြာဟ္မဏာတွေ၀ ပဌမံ အက္ခရံ ဥပနိဗ္ဗတ္တဲ့–ဟူသော ပါဌေယျ ဗြာဟ္မဏမဏ္ဍလသုတ်လာ ပဌမဖြစ်သော နာမည်ကို ထောက်၍ငင်း, အရညာယတနေ ပဏ္ဍာကုဋီသု ဈာယန္တီတိ၊ ဈာယန္တီခေါ ၀ါသေဋ္ဌ ဈာယကာ ဈာယကာတွေ၀် ဒုတိယံ အက္ခရံ ဥပနိဗ္ဗတ္တဲ့–ဟူသော ဒုတိယမြောက် နာမည်ကိုထောက်၍ငင်း, ဤသီလက္ခန်ဠ် တတိယံ အက္ခရံ ဥပနိဗ္ဗတ္တဲ့–ဟူ၍ အဈာယကာဟူသော နာမည်ကို သုံးခုမြောက်နာမည်ဟု ဆိုထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

➢ ❽ ။ **(က) ၀ါက္ယ** = အဈာယကောတိဒံ ဗဝံ၊ ကာလေ ပဌမကပ္ပိကော။ ဈာနရဟိတပြဟ္မာနံ၊ ဇိဂုစ္ဆာဝစနံ ဘဝေ။ (ပထျာဝတ္ထုဂါထာ၊ အနုဋ္ဌုတာဆန်း)

➢ ❾ ❿ ။ **(က) ၀ါက္ယ ဂရုဘဝစနံ–ကို၍** ။ ။ (၁) ဂရုဘဝစနံ–ဠ် ကဲ့ရဲ့ရှုတ်ချကုန်သော ကမ္ဘာဦး လူတို့၏ သန္တာန်၌ဖြစ်သော ဓေါသပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ကောဓဌာယီဘာဝ+ရုဒ္ဓရုဒ။ (၂) ဈာန်မှကင်းကုန်သော ဗြဟ္မာတို့သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) ဈာန်ရအောင် အားမထုတ်နိုင်ခြင်း, ဒွိဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်ခြင်း စသည်သည် ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ။ (၄) ကဲ့ရဲ့ရှုတ်ချလိုက်ခြင်းကြောင့် အဈာယက–ဟူသော နာမည်ဖြင့် သုံးနှုန်းခေါ်ဆို၍ခံရခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

မစ္ဆေ့ မရီဝေဇ္ဇော်တီ–ဓရေ ။ ။ (၁) ဝိရိယ ဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဥဿာဟဌာယီဘာဝ+ဝိရရုဒ။ (၂) မန္တာန်သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) ပေါက္ခရသာတိပုဏ္ဏား၏ အနီးနေ တပည်ကြီးဖြစ်ခြင်း, ထိုခေတ် ပညာရေးစနစ်ဖြစ်ခြင်းသည် ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ။ (၄) ဆရာ ပေါက္ခရသာတိပုဏ္ဏား၏ ယုံကြည်အားထားမှု ခံရခြင်း, အခြားတပည့်များကို ရှေ့ဆောင်နိုင်ခြင်းစသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

အာသေါသံ ဝဏ္ဏနာ (၆၊၂၂၀)

(က) ဣတိဟာသပဉ္စမာနန္တိ အာထဗ္ဗဏဝေဒံ စတုတ္ထံ ကတွာ "ဣတိဟ အသ, ဣတိဟ အသာ" တိ ဤဒိသဝစနပဒိုသံယတ္တော ပုရာဏကထာ သခါတော ဣတိဟာသော ပဉ္စမော ဧတေသန္တိ ဣတိဟာသပဉ္စမာ၊ (ခ) တေသံ ဣတိဟာသပဉ္စမာနံ၊

(ဂ) လောကာယတံ ဝုစ္စတိ ဝိတဏ္ဍဝါဒသတ္ထံ။

(က) ဖြင့် အာထဗ္ဗဏဗေဒင်သည် ပညာရှိတို့ သုံးစွဲမှု မပြုတော့သည့်အတွက် ဣတိဟာသကျမ်း၏ ငါးခုမြောက်အဖြစ် ထင်ရှားပြခြင်းအကျိုးငှာ အာထဗ္ဗဏကျမ်းကို ဂဏပူရဏအနေဖြင့် ရေတွက်ရုံမျှသာ ရေတွက်၍ ထည့်သွင်းယူထားသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) ဣတိဟာသာတိ စဓနေန ပဒိုသံယတ္တော ဣတိဟာသော–ဟု ပြုရမည်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) ဏ–ပစ္စည်း၏ ပဒိုသံယတ္တတ္ဒိတ်၌ သင်္ကသည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ပစ္စယတ္ထ) ဣတိဟာသကျမ်းသည် လောကီအရာ၌ အလွန်အရာကျယ်သည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း

http://www.dhammadownload.com

(ဘာဝတ္ထ) ကျတိဟာသ ကျတိဟာသ ဟူလိုလျက် ဝတ္ထုနာသဖြင့် ကျတိဟာသ တစ်ပုဒ်ကိုချေ၍ ကျတိဟာသ–ဟူ၍ ပုဒ်ပြီးနေသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) ကျတိဟာသော ပဌမော စောသန္တိ ကျတိဟာသ ပဌမာ–ဟု တွဲစပ်ရမည်ကိုငင်း(သမာသလိင်္ဂ) သိစေပါသည်။

(၈) ဖြင့် ကျတိဟာသပဌမာဟူ၍ ဝိဂ္ဂဟပြုကာ နိပ္ပန္န ချခဲ့သော်လည်း ပါဠိတော်၌ကား ကျတိဟာသ ပဌမာနံဟူ၍ ဆဋ္ဌီဝိဘတ္တန္တဖြင့် ရှိနေသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) ယင်းကျတိဟာသပဌမာနံပုဒ်ကို တိဏ္ဏံ ဝေဒါနံ၌ တုလျာဓိကရဏဝိသေသန –ဝိသေသျ အဖြစ် စာစပ်ရမည်ကိုငင်း(သမ္ဗန္ဓ) သိစေပါသည်။

(၇) ဖြင့် လောကာယတ–အရ ဝိတဏ္ဍဝါဒကို ပြသောကျမ်းကို ယူရမည်ဟု သိ။(အဘိဓေယျတ္ထ)

➤ ❾ ။ အညမညဝိရုဒ္ဓံ, သဂ္ဂမောက္ခဝိရုဒ္ဓံ ဝါ တနောန္တိ ဏ္ဍောတိ **ဝိတဏ္ဍေန**။ ရှေ့စကားနှင့် နောက်စကား အချင်းချင်း ဆန့်ကျင်ဘက်ကိုငင်း, သဂ္ဂမောက္ခလမ်း၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ကိုငင်း, ချဲ့ထွင်ကြောင်းဖြစ်သော အယူဝါဒသည် **"ဝိတဏ္ဍေ"** မည်၏။ (တနည်း) ဝိရုဒ္ဓေန ဝါဒဒဏ္ဍေန တာဍ္ဍန္တိ ဝါဒိနော ဏ္ဍောတိ **ဝိတဏ္ဍေန**။ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော ဝါဒခုတ်ဖြင့် ထိုဝါဒီပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ပုတ်ခတ်ကြရာ ဖြစ်သောကြောင့် **"ဝိတဏ္ဍေ"** မည်ပါသည်။ (တနည်း) ဝိသေသေန ဝါ ပဏ္ဍိတာနံ မနံ တဉ္ဇေန္တိ စာလေန္တိ တေနာတိ **ဝိတဏ္ဍေန**။ ပညာရှိ သူတော်ကောင်းတို့၏ စိတ်နှလုံးကို အထူးအားဖြင့် တုန်လှုပ်စေကြောင်းဖြစ်သော ဝါဒသည် **"ဝိတဏ္ဍေ"** မည်ပါသည်။

ဝဒန္တိ တေနာတိ **ဝါဒီ**။ (ပြောဆိုကြောင်းအယူ) ဝိတဏ္ဍောစ သော ဝါဒေါစာတိ **ဝိတဏ္ဍေဝါဒီ**။ ဝိတဏ္ဍဝါဒသ ဒီပကံ သတ္ထံ ဝိတဏ္ဍဝါဒသတ္ထံ။/ ဝိတဏ္ဍော ဝါဒေါ ယေသံတိ ဝိတဏ္ဍဝါဒါ၊ ဝိတဏ္ဍဝါဒါနံ သတ္ထံ **ဝိတဏ္ဍဝါဒသတ္ထံ**။

ပါဌ (၁၅၈) [၌၂၂၁။] (ဘာဒီ၊တ၊၃၂၂)

(က) **အနဝဇ္ဇဟတိ ကုဒဇမသု လောကာယတမဟာပုရိသလက္ခဏေသု အနုဇနာ ပရိပူရကာရီ။** (ခ) **အဝဇယာနုဟောတိတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။**

(ဂ) **အဝဇယာနာမ ယော တာနိ အတ္ထတောစ ဂန္ထတောစ သန္ဓာဒရေတုံ နသဏ္ဌာတိ။**

(ဃ) **အနုညာတော ပဋိညာဒေါတိ အနုညာတော ဓေဝ ပဋိညာတောစ။**

(င) **အာစရိယနသသ ""ယံ အဟံ ဇာနာမိ၊ တံ တွံ ဇာနာသီ"" တိ အာဒိနာ အနုညာတော။**

(စ) **""အာမ အာစရိယာ"" တိ အတ္ထနာ တဿ ပဋိဝစနဒါနပဋိညာယ ပဋိညာတောတိ အတ္ထော။**

➤ ❿ ။ (ဂ) အာစရိယေန၊ဆရာသည်။အဿ၊ထိုအမွေဌလုလင်အား။(တောဝိန္ဓကံ၊ဗေဒင်သုံးပုံတို့၏ အပေါင်းဖြစ်သော)။ ယံ ပါဝစနံ၊အကြင်ပြဋ္ဌာန်းသော စကားကို။(၀၊) မြတ်သော စကားကို။(၀၊) အကြင် အတတ်ကို။အဟံ၊ငါသည်။ဇာနာမိ၊တတ်သိ၏။တံ၊ထိုပြဋ္ဌာန်းသော စကားကို။(၀၊) ထိုအတတ်ကို။တွံ၊သင်သည်။ ဇာနာသိ၊တတ်သိ၏။ကျတိ အာဒိနာ၊ဤသို့ အစရှိသော စကားဖြင့်။အနုညာတော၊ခွင့်ပြုအပ်၏။

(စ) အာစရိယ၊ဆရာ။အာမ၊မှန်ပါ။ကျတိ၊ဤသို့။အတ္ထနာ၊ကိုယ်တိုင်။တဿ၊ထိုဆရာအား။(၀၊)ထို ဆရာဖြစ်သော ပေါက္ခရသာတိပုဏ္ဍားအား။ပဋိဝစနဒါနပဋိညာယ၊စကားအတုန့်ပြန် ပေးခြင်းဟူသော ဝန်ခံခြင်းအားဖြင့်။

http://www.dhammadownload.com

အမွေဌမာဏဝကံ၊အမွေဌလုလင်ကို။(ကံ) ပဋိညာတောဝဓံခံတတ်၏။ကြွတိ အယံ၊ဤသည်ကား။အနုညာတ ပဋိညာဏောတိ ပဒဿ၊အနုညာတ ပဋိညာတော-ဟူသော ပုဒ်၏။(သမ္ဘန်) အတ္ထော၊အနက်တည်း။

အနဝဇ္ဇော=ပြည့်စုံကုံလုံစွာ မဖြစ်သည်မဟုတ် ပြည့်စုံကုံလုံစွာဖြစ်၏။ (သဒ္ဒတ္ထ) အနဝဇ္ဇော= အကြွင်းမဲ့တတ်၏၊ မယုတ်ပြည့်စုံ ကုံလုံသော အတတ်ရှိ၏။ (အဓိပ္ပါယတ္ထ)

အနုညာတပဋိညာတော=ဆရာကိုယ်တိုင် ခွင့်လည်းပြုအပ်, အမွေဌဖြစ်သော တပည့်ကိုယ်တိုင် ပင် ဝန်လည်းခံတတ်၏။ (သဒ္ဒတ္ထ)

➢ ❶ ။ **(စ) သို့/ အနုညာတော** ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် အနဝဇ္ဇော-ပုဒ်ကို အနုနော ပရိပူရကာရီ-ဟု အတ္ထမတ္တအားဖြင့် ပြပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ သဒ္ဒါအားဖြင့် ရရှိအပ်သော အနက်ကို ပြခြင်း ငှာ (ခ) မိန့်။

(ခ) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် အနဝဇ္ဇ-ဟူသည် မယုတ်ပြည့်စုံကုံလုံသော အတတ်ရှိ၏ဟု အနက်ပြအနေဖြင့် ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ သဒ္ဒါအားဖြင့် ရအပ်သော အနက်ဟူသော ဆရာ၏အလိုကို မဖွင့်ပြတော့ပြီလော။ အနဝဇ္ဇပုဒ်၏ သဒ္ဒါအားဖြင့်ရအပ်သော အနက်ဟူသော ဆရာ၏ အလို အဓိပ္ပါယ် အကျယ်ကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် အနဝဇ္ဇပုဒ်ကို န+အဝဇ္ဇော အနဝဇ္ဇော-ဟု ဥဘောတပ္ပုရိသ သမာသ် တွဲစပ်ရမည်ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ယင်းဌ် လောကာယတကျမ်း မဟာပုရိသလက္ခဏာကျမ်းတို့ကို အနက်ပါဠိအားဖြင့် ဆောင်စွမ်းနိုင်သူသည် အဝဇ္ဇ မည်ပါသလော။ အဘယ်သူသည် အဝဇ္ဇ မည်ပါသနည်း။ လောကာယတကျမ်း မဟာပုရိသလက္ခဏာကျမ်းတို့ကို အနက်ပါဠိအားဖြင့် ဆောင်စွမ်းနိုင်သူသည် အဝဇ္ဇ မည်၏ဟု ဆိုခဲ့ပါမူ သဒ္ဒ+အတ္ထ ဆန့်သော ဝိရောဓိဒေါသ ဆရာ့အား သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်-(ဂ)မိန့်။

(ဃ) သို့/ ဗျတိရေကာဘာဝဓဒ္ဓာနာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဃ) ဖြင့် အနုညာတပဋိညာတော-ကို အနုညာတောစေဝ ပဋိညာတောစ-ဟု ကမ္မဓာရယ်သမာသ် တွဲစပ်ရန် ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ အကယ်၍ အနုညာတောစေဝ ပဋိညာတောစ-ဟုသာ ဖွင့်ဆိုခဲ့သည်ဖြစ်အံ့၊ ယင်းအနုညာတ ပဋိညာတောပုဒ်၌ ဖြစ်သင့်သော သာဓနအနက်ကို မသိအပ်, မသိနိုင်သည် မဟုတ်ပါလော။ အနုညာတ ပဋိညာတောပုဒ်၌ မည်သည့်သာဓန အနက်ဖြစ်သင့်ပါသနည်း။ ဖြစ်သင့်သော သာဓနအနက်ကို မပြ သော် သခ်ပေ+ဝိတ္ထာရဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ+စ) မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ထား (ဂ+စ) ဝါကျတို့ဖြင့် အနုညာတ-ပုဒ်ကို ကမ္မသာဓန၏ အစွမ်းဖြင့်ဂင်း, ပဋိညာတ ပုဒ်ကို ကတ္တုသာဓန၏ အစွမ်းဖြင့်ဂင်း အနက်ကို ငါဖြဆိုသည်ဖြစ်သောကြောင့် သင်တင်သော ဝိရောဓိ ဒေါသ ငါ့အား မရောက်ပါဟူလို။

(တနည်း) ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဃ) ဖြင့် ခွင့်လည်းပြုအပ်, ဝန်လည်းခံတတ်သောဟု ဆို၏။ အဘယ်သို့ ခွင့်ပြုအပ်, အဘယ်သို့ ဝန်ခံတတ်ပါသနည်း။ ခွင့်ပြုပုံ ဝန်ခံပုံ အခြင်းအရာကို မပြဆိုပြီ လော။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ+စ) ဝါကျတို့ကိုမိန့်။

➢ ❷ ။ အာစရိယာနံ ပရမ္မုခတော အာဂတံ **အာစရိယကံ**။

http://www.dhammadownload.com

ပရမ္မရဘူတေဟိ အာစရိယေဟိ အာဂတံ **အာစရိယကံ**။ (၃) ဆရာတို့ဖြစ်၏ ဗေဒင်နှင့် သာမိသံ/ဂုဏ်း+ဂုဏ် အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) ဗေဒင်သုံးပုံဖြစ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) တေဝိဇ္ဇက, ဆဒင်္ဂဟယ, ပါဝစန-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္တ။

တိသော ဝိဇ္ဇာ တေဝိဇ္ဇာ၊ တာသံ သမူဟော **တေဝိဇ္ဇကံ**။ (၃) ဗေဒင်သုံးပုံ၏ အပေါင်းနှင့် အစိတ် အပေါင်း/အဘေဒ+ဘေဒ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ဗေဒင်သုံးပုံဖြစ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) ဝေဒတ္တယ, ပါဝစန-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္တ မည်၏။

ပဓာနံ ဝစနံ **ပါဝစနံ**။ (၃) ပြဓာန်းခြင်းဘောဂုဏ်၏ ဗေဒင်သုံးပုံဖြစ်နှင့် ဂုဏ်+ဂုဏ်း အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ဗေဒင်သုံးပုံဖြစ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) တေဝိဇ္ဇက, ဆဒင်္ဂဟယ,စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္တ မည်၏။

ပကဋ္ဌာနံ ဝါ အဋ္ဌကာဒီနံ ဝစနံ **ပါဝစနံ**။ (၃) မြတ်ကုန်သော အဋ္ဌက-စသော ရသေ့တို့၏ ဗေဒင်သုံးပုံဖြစ်နှင့် သာမိ+သံ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟေတု။ (ကြွင်းတူ)

ဂန္ထေတိ အတ္ထံ ဧတေနာတိ **ဂန္ထော**။ (၃) ဖွဲ့ဆိုသိကုံးခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ကျမ်းဂန်ဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) သတ္ထ, ပါဠိ-စသော။

ဝယတီတိ **ဝစယော**။ (၃) ဆောင်ထားနိုင်ခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ဆောင်နိုင်သော အမွှေခွဲလုလင်ဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) အကိလမန္တ, အဝိတ္ထယန္တ-စသော။

နံ ဝယော အဝယော။ နံ အဝယော **အနဝစယော**။ (၃) ပဋိသေဓဝါစက ဟောဂုဏ်၏ အစ အလယ် အဆုံး ဆောင်နိုင်သူ ဖြည့်နိုင်သူနှင့် ဂုဏ်+ဂုဏ်း အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ဆရာကလည်း ခွင့်ပြုအပ်, မိမိကလည်း ဝန်ခံတတ်သော အမွှေခွဲဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) အနုညာတဇ္ဇ ပဋိညာတဇ္ဇ-စသော။ * ဥဟနံ ဥနော။ နတ္ထိ ဥနော ယဿာတိ **အနူနော**။

➤ ❶ ။ **အနုညာတော**-ကို အနုညာတတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= အန္တေဝါသိနော အမွှေဿ မာဏဝဿ-ဟု သမ္မန် ခံရပါမည်။ (၏/ကို စပ်) **ပဋိညာတော**-ကို ပဋိညာတတ္တာ-ဟု ဟိတ်ဖြင့်လျှင်= အန္တေဝါသိနော အမွှေဿ မာဏဝဿ-ဟု သမ္မန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်)

➤ ❻ ။ (က) ၌ အနူနော ပရိပူရကာရီဖြင့် အနဝယော-သဒ္ဒါသည် ဗျတိရေကအားဖြင့် "ယုတ်လျော့နေသူမဟုတ်"ဟူသော အနက်, အနွယအားဖြင့် "အပြည့်အစုံ ပြုလေ့ရှိသူ"ဟူသော အနက်ကို ဟော၏ဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ)

ဣမေသု လောကာယတမဟာပုရိသလက္ခဏေသု-ဖြင့် အနူနော ပရိပူရကာရီ-၌ မယုတ်လျော့ ပြည့်စုံ၏ဟူသည် လောကာယတကျမ်း မဟာပုရိသလက္ခဏာကျမ်းတို့၌ မယုတ်လျော့ ပြည့်စုံခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ခ) ၌ အဝယော နော ဟောတိ-ဖြင့် အနဝယော-ကို ဝိနည်းအဋ္ဌကထာ၌ကဲ့သို့ အနု+အဝယ-ဟု ပဒစ္ဆေဒ မပြုရ၊ နု+အဝယ-ဟု ပဒစ္ဆေဒပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(သန္ဓိလိင်္ဂပဒ) နု+အဝယော အနဝယော-ဟု ဥဘေတပ္ပရိသ်သမာသ် ပြုရမည်ကိုငင်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) အနဝယ-ဟူသည် မပြည့်စုံ မကုံလုံသော

http://www.dhammadownload.com

ပညာရှိသူမဟုတ်၊ "ဒွိပဒိသေဓော ပကတျတ္ထော"ဟူသည်နှင့်အညီ ပြည့်စုံကုံလုံသော အတတ်ပညာရှိသူ ပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(၈) ဖြင့် အဝယ-အရ လောကာယတကျမ်း မဟာပုရိသလက္ခဏာကျမ်းတို့ကို အနက် ပါဠိအား ဖြင့် ဆောင်ထားခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်သူကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

(၈) ဖြင့် အနုညာတပဋိညာတောပဒ်ကို ကမ္မဓာရယ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟု သိ။(သမာသလိင်္ဂတ္ထ)

(၈) ၌ အာစရိယေန အနုညာတော-ဖြင့် အနုညာတပဋိညာတော-၌ အနုညာတ-ပုဒ်ကို အနုဇာနိ ယတေတိ အနုညာတော-ဟု ကမ္မသာဓန ဝစနတ္ထ ပြုရမည်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) တ-ပစ္စည်း၏ ကမ္မ သာဓနအနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

ယံ အဟံ ဇာနာမိ၊ တံ တွံ ဇာနာသိ-ဖြင့် အနုညာတော-၏ အနုဇာနနာကာရ အဖြစ်ကို သိစေပါ သည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(၈) ၌ အတ္ထနာ ပဋိညာတော-ဖြင့် အနုညာတပဋိညာတော-၌ ပဋိညာတော-ပုဒ်ကို ပဋိဇာနာတိတိ ပဋိညာတော-ဟု ကတ္တုသာဓန ဝစနတ္ထ ပြုရမည်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) တ-ပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓနအနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

အာမ အာစရိယ--ဖြင့် ပဋိညာတော-၌ ပဋိဇာနနာကာရ အဖြစ်ကို သိစေသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➢ ❽ ။ **(၈) ဓါတ္ဝ** = အဝယော နာမ ဃော တာနိ၊ အတ္ထတော စေဝ ဂန္ဓတော။

သန္ဓာရေတုံ နု သက္ကောတိ၊ သော နရောတွေဝ ဉာယတော။ (ပထျာဝတ္ထုဂါထာ၊ အနုဋ္ဌုဘာဆန်း)

➢ ❽ ❽ ။ **အဓဟာ ဝတ ဓရ အမ္ဘာကံ ဓတ ဝိဇ္ဇာ** (ပါဠိတော်-၁၀၀) ၌

(၁) စက်ဆုတ်ကဲ့ရဲ့သော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော ဆရာပေါက္ခရသာတိပုဏ္ဏား၏ ဒေါသပြဋ္ဌာန်း သော စိတ္တဘျွါဒ်သည် ဇိဂုစ္ဆဋ္ဌာယိဘာဝ+ဝိဘဇ္ဇရသ။ (၂) အမွန္အလုလင်သည် အာရမ္ဘဏဝိဘာဝ။ (၃) အမွန္အ လုလင်၏ ဘုရားရှင်ကို မုဏ္ဍကာ သမဏာကာ စသည်ဖြင့် ဆဲဆိုခဲ့ခြင်း စသည်သည် ဥဒ္ဓီပနဝိဘာဝ။ (၄) ယင်းသို့ ဆဲဆိုခဲ့သဖြင့် ဘုရားရှင်ထံမှ ဒါသိပုတ္တ-စသည် အဖြစ်သို့တင်သို့ အပြောခံရခြင်း, ဆရာ ဖြစ်သော ပေါက္ခရသာတိပုဏ္ဏားက ခြေဖြင့် ကန်ကျောက်ခြင်းစသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

အန္ဓဓနာ ပရိပ္ပုရကာရီ-၌ အန္ဓတ္တ-အရ ။ ။ (၁) ပြည့်စုံစွာ ဆောင်ထားနိုင်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ ဝိရိယ ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တဘျွါဒ်သည် ဥဿာဟဋ္ဌာယိဘာဝ+ဝိရရသ။ (၂) လောကာယတကျမ်း မဟာပုရိသ လက္ခဏာ ကျမ်းတို့သည် အာရမ္ဘဏဝိဘာဝ။ (၃) ယင်းကျမ်းဂန်တို့ကို မပျောက်ပျက်အောင် အဖန်ဖန် သရဇ္ဈာယ်ခြင်း, အောက်မေ့အမှတ်ရခြင်းတို့သည် ဥဒ္ဓီပနဝိဘာဝ။ (၄) ဆရာက ခွင့်ပြုခြင်း, မိမိက ဝန်ခံခြင်း အကျိုးသည် အနုဘာဝ မည်၏။

သဓဏ္ဍာတိ-၌ ဓာတ်အရ ။ ။ (၁) စွမ်းနိုင်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္ဓာန်၌ ဝိရိယ ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တဘျွါဒ်သည် ဥဿာဟဋ္ဌာယိဘာဝ+ဝိရရသ။ (၂) လောကာယတကျမ်း မဟာပုရိသ လက္ခဏာကျမ်းတို့သည် အာရမ္ဘဏဝိဘာဝ။ (၃) ယင်းကျမ်းတို့၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်နှင့် ပြည့်စုံခြင်းသည်ငင်း, အလေ့အလာများ ခြင်းသည်ငင်း ဥဒ္ဓီပနဝိဘာဝ။ (၄) တေဝိဇ္ဇက ပါဝစန၌ ဆရာက ခွင့်ပြုခြင်း, မိမိက ဝန်ခံခြင်း အကျိုး

http://www.dhammadownload.com

သည် အနုဘာဝ မည်၏။

အနုညာတ–ဿ် ဓာတွေဋ္ဌာကို့ ကိုယ်ပြု၍ ။ ။ (၁) အမှုဋ္ဌလုလင်အပေါ်၌ စေတနာ မေတ္တာ လွန်ကဲသော ပေါက္ခရသာတိပုဏ္ဏားး၏ သန္တာန်၌ဖြစ်သော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရတိဌာယီဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ိရရသ။/ ကာမရတိဌာယီဘာဝ+ကာမသိဂ်ိရရသ။ (၂) အမှုဋ္ဌလုလင်သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) အမှုဋ္ဌလုလင်၏ လောကီဗေဒင်အရာ၌ ဆရာတတ်သလောက် တတ်သိနားလည်အောင် ကြိုးစားအားထုတ်ခဲ့ခြင်း, အတိတ်က ပါရမီကြီးမား များပြားခဲ့ခြင်းစသော အစ်အရံ အကြောင်းများသည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။ (၄) ယင်းသို့ ခွင့်ပြုလိုက်ခြင်းကြောင့် ကျန်သော တပည့်ငယ်တို့၏ ဆရာအဖြစ်သို့ အလိုအလျောက် ရောက်ရှိသွားခြင်း, ဆရာဖြစ်သူက အာမိသပူဇာစသည်ဖြင့် ချီးမြှောက်ခံရခြင်းစသော ကောင်းကျိုး အဆက်ဆက်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဝါကျ (၁၅၉) [၄၊၂၂၁။] (ဘာဋီ၊တ၊၃၂၄)

(က) စသ ကိရ ပြာဟ္မဏော စိန္တေသိ "" ဣမသ္မိံ လောကေ "အဟံ ဗုဒ္ဓေါ, အဟံ ဗုဒ္ဓေါ" တိ ဥဂ္ဂတာသန နာမံ ဂဟေတွာ ဗဟူ ဇနာ ဝိစရန္တိ၊

(ခ) တသ္မာ နု မေ အနုဿဝမတ္တေနေဝ ဥပသင်္ကမိတုံ ယုတ္တံ၊

(ဂ) ကေစ္စွဝိ ဥပသင်္ကမန္တသ အပတ္တာ မနုဿိဂရုဟောတိ၊ အနတ္ထောပိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။

(ဃ) ယံနူနာဟံ မမ အန္တေဝါသိကံ ပေသေတွာ "ဗုဒ္ဓေါ ဝါ ဇနာ ဝါ" တိ ဇာနိတွာဝ ဥပသင်္ကမေယျ"" န္တိ။ (၄) **တသ္မာ မာဏဝံ အာမန္တေတွာ "အယံ ဘောတာ" တိ အာဒိမာဟ။**

➤ ❶ ။ **(က) စသည်–ဿ်/ အမရာနုဿဝေန** ။ ။ ယခုအခါ၌ အကြင်သို့သော အဓိပ္ပါယ်ဖြင့် ပေါက္ခရသာတိပုဏ္ဏားသည် အမှုဋ္ဌလုလင်ကို ခေါ်၍ အယံ တာတ–စသော စကားကို ဆိုပြီး၊ ထိုအလိုကို ထင်ရှားပြလိုသော ဆရာသည် (က) စသည်ကိုမိန့်။

(က) ဿိ/ ဆရာ၊ ပါဠိတော်၌ ပေါက္ခရသာတိပုဏ္ဏားသည် အယံ တာတ စသည်ဖြင့် အမှုဋ္ဌလုလင်ကို ဘုရားရှင်ထံ စေလွှတ်၏ဟု ဖွင့်ဆို၏။ ဘုရား ဟုတ်–မဟုတ်သိလိုလျှင် ပေါက္ခရသာတိပုဏ္ဏားသည် ကိုယ်တိုင်သွားကောင်းသည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ့်ကြောင့် အမှုဋ္ဌလုလင်ကို စေခိုင်းအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (က) မိန့်။

(ဂ) ဿိ/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် တဆင့်စကား ကြားအပ်ကာမျှဖြင့် ချဉ်းကပ်ခြင်းငှာ မသင့်ဟု ဖွင့်ဆို၏။ အဘယ့်ကြောင့် တဆင့်စကား ကြားအပ်ကာမျှဖြင့် ချဉ်းကပ်ခြင်းငှာ မသင့်ဟု ဖွင့်ဆိုအပ်ပါသနည်း။ ဘုရား ဟုတ်–မဟုတ် သိလိုက ကိုယ်တိုင်ကိုယ်ကျ သိရန် ချဉ်းကပ်သင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

➤ ❷ ။ [က+ခ ဓါကျတ္ထိ–ဿိ–ဂ္ဂ္ဟ] (၁) နနု အယောသိ ခေါ ပေါက္ခရသာတိ တံ ခေါ ပန ဘဂဝန္တံ ဂေါတမံ ဧဝံ ကလ္လာဏော ကိတ္တိသဒ္ဒ အဗ္ဘုဂ္ဂတော။ (၂) အထ ကသ္မာ နု မေ အနုဿဝမတ္တေနေဝ ဥပသင်္ကမိတုံ ယုတ္တန္တိ ဝုတ္တံ။ (၃) နနု (စသ ပြာဟ္မဏော စိန္တေသိ) ဣမသ္မိံ လောကေ 'အဟံ ဗုဒ္ဓေါ, အဟံ ဗုဒ္ဓေါ'တိ ဥဂ္ဂတာသ နာမံ ဂဟေတွာ ဗဟူ ဇနာ ဝိစရန္တိ။(၄) တသ္မာ နု မေ အနုဿဝမတ္တေနေဝ

http://www.dhammadownload.com

ဥပသင်္ကမိတုံ ယုတ္တံ။

[က+ဓ+ဇ ဝါက္ယဘို့ကို့ရှ] (၁) နနု ပေါက္ခရသာတိနာ ဗြာဟ္မဏေန သဃဲ ဂန္တုံ ယုတ္တံ။ (၂) အထ ကသ္မာ အမွန္မံ မာဏဝံ အာမန္တေတွာ "အယံ တာတာ"တိ အာဒိမာဟ။ (၃) နနု (ဓသ ဗြာဟ္မဏော စိန္တေသိ) ဣမသ္မိံ လောကေ 'အဟံ ဗုဒ္ဓေါ, အဟံ ဗုဒ္ဓေါ'တိ ဥဂ္ဂတာသေ နာမံ ဂဟေတွာ ဗဟူ ဓနာ ဝိစရန္တိ။ နံ မေ အနုသာဝမတ္တေနေဝ ဥပသင်္ကမိတုံ ယုတ္တံ။

(၄) တသ္မာ အမွန္မံ မာဏဝံ အာမန္တေတွာ "အယံ တာတာ"တိ အာဒိမာဟ။

[ဓ+ဂ ဝါက္ယဘို့ကို့ရှ] (၁) နနု အသ္မောသိ ဓေါ ပေါက္ခရသာတိ တံ ဓေါ ပနာ ဘဂဝန္တံ ဂေါတမံ ဓဝံ ကလ္လာဏံ ကိတ္တိသဒ္ဒံ အဗ္ဘုဂ္ဂတံ။ (၂) အထ ကသ္မာ နံ မေ အနုသာဝမတ္တေနေဝ ဥပသင်္ကမိတုံ ယုတ္တန္တိ ဝုတ္တံ။ (၃) နနု ဇကေန္ဒံ ဥပသင်္ကမန္တသ အပက္ကမနမ္ပိ ဂရု ဟောတိ၊ အနတ္ထောပိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ (၄) တသ္မာ နံ မေ အနုသာဝမတ္တေနေဝ ဥပသင်္ကမိတုံ ယုတ္တံ။

➢ ❾ ။ လုဒ္ဓတိ ပလုဒ္ဓတီတိ **ဓလာဓကော**။ (၁) ပျက်စီးခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) သတ္တဝါဟူသော လောကသည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) သတ္တနိကာယ, သတ္တဝါသ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

ဂရုတိ သိဒ္ဓတီတိ **ဂရု**။ (၁) သွန်းလောင်းခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ဝန်လေး သော ဖဲခွါမှုသည် ဝစနီယ။ (၆) ဘာရိယ-စသော။

ကုသလာကုသလံ ဇနေန္တီတိ **ဇနဓာ**။ (၁) ဖြစ်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) လူဖြစ် သည် ဝစနီယ။ (၆) နရာ, မနုဿာ-စသော။

➢ ❿ ။ (ခ) ၌ **ဘသ္မာ**-နောင် ဆောင်ရမည့်ဟိတ်ကား= တသ္မာ ဝိစရန္တတ္တာ ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းဟိတ်၏ သမ္ဗန်ကား- ဗဟုနံ ဇနာနံ ဖြစ်ပါသည်။ (တို့၏/တို့သည် စပ်)

(ဂ) ၌ ဘသ္မာ-နောင် ဆောင်ရမည့်ဟိတ်ကား= တသ္မာ စိန္တေန္တတ္တာ ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းဟိတ်၏ သမ္ဗန်ကား- တေသ ဗြာဟ္မဏာသ ဖြစ်ပါသည်။ (၏/သည် စပ်)

ဇနိတ္ထာ-ကို ဇာနန္တတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်- မမ-ဟု သမ္ဗန်ခံ။ (၏/သည် စပ်)

➢ ⓫ ⓪ ။ **ဝိစရန္တီ-၌ ဓာတ်အရ** ။ (၁) လှည့်လည်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော ဝိရိယပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဥသာဟဋ္ဌာယီဘာဝ+ဝိရရသ။ (၂) ကျော်ကြားသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၎င်း လာဘ်ပူဇော်သက္ကာရသည်၎င်း အာရမ္မဏာဝိဘာဝ။ (၃) လက်ပူဇော်သက္ကာရကို လိုချင်ခြင်းသည်၎င်း, အယော နိသော မနသိကာရသည်၎င်း ဥဒ္ဓိုနဝိဘာဝ။ (၄) ပညာမဲ့သူတို့ထံမှ လာဘ်ပူဇော်သက္ကာရ ရခြင်း, သံသရာ၌ အကျိုးမဲ့ဖြစ်ရခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

စိစန္တေသိ-၌ ဓာတ်အရ ။ ။ (၃) ပေါက္ခရသာတိပုဏ္ဏား၏ သန္တာန်၌ဖြစ်သော ဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်း သော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရတိဋ္ဌာယီဘာဝ+ဓမ္မသီဂီရရသ။ (၂) ဘုရားရှင်သည်၎င်း, ပူရဏကဿပ စသည်သည်၎င်း အာရမ္မဏာဝိဘာဝ။ (၃) ဘုရားဟူ၍ ထင်ရှားကျော်ကြားခြင်းသည် ဥဒ္ဓိပနဝိဘာဝ။ (၄) အမွန္မလုလင်ကို စေလွှတ်၍ စုံစမ်းခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

http://www.dhammadownload.com

ဝိဂြဟ (ခရိုဋ) [၌၂၂၁။] (ဘာဠိတော၁၂၄)

(က) **စံ ဘဝန္တ ဿိတဿ ဘောတော ဂေါတမဿ၊**

(ခ) **ဘဒေါ ဿန္တံ ယေဝါတိ တထာ သတောယေဝ၊**

(ဂ) **ကုဓာပိဟိ ကုတ္ထမ္ဘူတာရာနတ္ထဝေသေနေဝဉပယောဂဝစနံ၊**

(ဃ) **ယထာကထံ ပနာဟံ ဧဘော ဧတ္ထိ ဧတ္ထ ကထံ ပနာဟံ ဘောတံ ဘဝန္တံ ဂေါတမံ ဇာနိဿာမိ၊** (င) **ယထာ သတ္ထာ သော ဉာတုံ၊ တထာ မေ အာစိက္ခာဟီတိ အတ္ထော၊**

(စ) **ယဒေါတိ ဝါ နိပါတမတ္တမေဝေတံ၊** (ဆ) **ကဒေတ္ထိ အယံ အာကာရပုစ္ဆာ၊**

(ဇ) **ကေနာကာရေနာဟံ တံ ဘဝန္တံ ဂေါတမံ ဇာနိဿာမီတိ အတ္ထော၊**

➤ ❶ ။ (ဂ) ယထာ၊အကြင်အခြင်းအရာအားဖြင့် ။အာစိက္ခိယမာနေ၊ပြောဆိုအပ်သော်၊သော၊ထိုရှင် ဂေါတမသည်။(ဝါ)ကို ။ဉာတုံ၊သိခြင်းငှာ။သတ္ထာ၊တာတ်ကောင်း၏ ။တထာ၊ထိုသိနိုင်လောက်အောင်သော အခြင်း အရာအားဖြင့်။မေ၊အကျွန်ုပ်အား။အာစိက္ခာဟိ၊ပြောပြပါလော။ကွတို အယ်ဤသည်ကား။ယထာ ကထံ ပနာဟံ ဘော တန္တိ ပဒဿ၊ယထာ ကထံ ပနာဟံ ဘော တံ-ဟူသော ပုဒ်၏ ။(သမ္ဗန်) အတ္ထော၊အနက်တည်း။

➤ ❷ ။ (ဂ) **ဒုဿိ/** ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် တထာ သန္တံယေဝ-ကို တထာ သတောယေဝ-ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ အဘယ့်ကြောင့် ထိုသို့ သာမိဝိဘတ်ဖြင့် ဖွင့်ဆိုတော်မူပါသနည်း။ သန္တံယေဝ-ဟု ဒုတိယာဝိဘတ်ဖြင့် ပါဠိရှိသည် မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ) **ဒုဿိ/ အပရာနုသာသနတ္ထ** ။ ။ ယထာသဒ္ဒါကို အနက်ရှိသည်ကိုပြု၍ ပါဠိသေသနှင့်တကွ အတ္ထ ယောဇနာကို ပြခြင်းငှာ (ဂ) မိန့်။

(စ) **ဒုဿိ/** ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် ယထာသဒ္ဒါကို အနက်ရှိသည်ကိုပြု၍ ပါဠိသေသနှင့်တကွ အတ္ထယောဇနာကို ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ထိုယထာသဒ္ဒါကို အနက်ရှိကြောင်းလျက်သာ ပါဠိသေသနှင့်တကွ အတ္ထ ယောဇနာကို မှတ်သားအပ်ပါသလော။ အဘယ်သို့လည်း အတ္ထယောဇနာကို မှတ်သားအပ်ပါသေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။

➤ ❸ ။ [ဇ-ဓါတ္ဝတ္ထိဂ္ဂါ] (ဝ) နန္ ဂေါတမဿိ ပဒေယေဝ ဣတ္ထမ္ဘူတာရာနတ္ထဝေသေန ဉပယောဂဝစနံ သိယာ။ (၂) အထ ကသ္မာ ဣဓာပိ ဣတ္ထမ္ဘူတာရာနတ္ထဝေသေနေဝ ဉပယောဂဝစနံ ဟောတိ။ (၃) နန္ တဿ အနုပယောဂတ္တာ, ဝိစ္ဆိန္နိတ္တာ သမ္ဗန္ဓဝိသေသဘာဝေန ယောဇေတုမ္ဘတ္တာ ဝါ။

(၄) တသ္မာ ဣဓာပိ ဣတ္ထမ္ဘူတာရာနတ္ထဝေသေနေဝ ဉပယောဂဝစနံ ဟောတိ။

ဣဓာပိ-ဠ် ပိ(အပိ) သဒ္ဒါ ဆဉ်ဆိုရွေခြင်းအစေကြောင်း ။ ။ တံ ဘဝန္တံ ဂေါတမံကို ပေါင်းလိုသောကြောင့် ဣဓာပိ-ဠ် ပိ (အပိ) သဒ္ဒါကို ထည့်ဆိုပါသည်။

[ဆ-ဓါတ္ဝတ္ထိဂ္ဂါ] (ဝ) နန္ ပုရိမနယေ ကထဏ္ဍိ ပုစ္ဆာမတ္တံ ဝုတ္တံ။ (၂) အထ ကသ္မာ ပုန ကထဏ္ဍိ အယံ အာကာရပုစ္ဆာတိ ဝုတ္တံ။ (၃) နန္ ဣဓ အာကာရတ္ထဓောတနယထာသဒ္ဒေန အယောဂျတော။

(၄) ပုန ကထဏ္ဍိ အယံ အာကာရပုစ္ဆာတိ ဝုတ္တံ။

➤ ❹ ။ ပုစ္ဆိယတေတိ ပုစ္ဆာ။ (၃) မေးမြန်းခြင်းကြောင်းသာသကတ်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။

http://www.dhammadownload.com

(၅) မေးမြန်းအပ်သော ပုဏ္ဏာသည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) ပဉ္စ, အနုယောဂ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

ဂေါတမသဒ္ဒ် **စဂေါတမော**။ (၃) ဂေါတမနွယ်ဖွား သုဒ္ဓေါဒနမင်း၏ သားဒြဗ်နှင့် ဓနက ဧည အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) သားဖြစ်သော မြတ်စွာဘုရားဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) သက္ကျပုတ္တ, ဂေါတမပုတ္တ-စသော။

➤ ❾ ။ ယထာပုဒ်၏ စပ်ရာ ဖြစ်သော **အာစိက္ခီယမာနေန**-ကို အာစိက္ခီယမာနတ္ထာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= သော-ကို တဿ ဘဂဝတော-ဟု သမ္ဗန်ခံ။ (၏/ကို စပ်)

နိပါတမဇ္ဇံ-ကို နိပါတမတ္ထတ္ထာ-ဟု ဟိတ်ပြင်= စတဿ ယထာတိပဒဿ။ (၏/သည် စပ်)

➤ ❿ ။ **(က)** ဖြင့် တံ ဘဝန္တံ၌ ဒုတိယာဘတ်သည် ကံအနက်၌ ဓသက္ကံ၊ သမ္ဗန် အနက်၌ သက်သည်ကိုငင်း(ဝိဘတ္တတ္ထ) ဘဝန္တံ သဒ္ဒါကို ဂေါတမံ သဒ္ဒါနှင့်စပ်၍ အနက်သမ္ဗန်ရမည်ကိုငင်း (သမ္ဗန္ဓ) သိစေပါသည်။

(ခ) ဖြင့် သန္တံ-၌ ဒုတိယာဝိဘတ်သည် ဣတ္ထမ္ဘူတာချာနအနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဝိဘတ္တတ္ထ)

(ဃ) ၌ ဘဝန္တံ ဂေါတမံ-ဖြင့် တံ-၌ တ-သဒ္ဒါဖြင့် အရှင်ဂေါတမကို စွဲယူသုံးသပ်အပ်သည်ကို သိစေပါသည်။ (သဗ္ဗနာမလိင်္ဂတ္ထ)

(ဇ) ဖြင့် ယထာသဒ္ဒါကို အနက်ရှိပြု၍ ပါဠိသေသနှင့်တကွ အနက်ယောဇနာရမည်ကို သိ။(ဘာဝတ္ထ)

(ဈ) ဖြင့် ကထံ နိပါတ်၏ အာကာရဝုစ္စာအနက်၌ ဖြစ်သည်ကို သိစေသည်။(နိပါတလိင်္ဂတ္ထ)

(ဏ) ၌ ကေနာကာရေန-ဖြင့် ကထံ-၌ ကိ'ပုဒ်+ထံပစ္စည်း၊ ယင်းထံပစ္စည်း၏ အာကာရအနက်၌ သက်သည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ပစ္စယတ္ထ) ကေန အာကာရေန ကထံ-ဟု ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) ကိ'-သဒ္ဒါကို က္ခ-ပြု၍ပြီးသည်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) ယင်းပုဒ်နောင် နာဝိဘတ် ကျေသည်ကိုငင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ❿❶ ။ **ဘဝန္တံ ဇဂေါတမံ ဇနိသာမိ-ဝယ် ဇနိသာမိ-၌ ဓာတ်ဇရေ**

(၁) အမွန္ဒ၏ သန္တာန်၌ သိလိုသော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော သညာ ညဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရတိဋ္ဌာယီဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ီရရသ။ (၂) ရဟန်းဂေါတမသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) သိကြောင်းဖြစ်သော မဟာပုရိသလက္ခဏာတို့သည်ငင်း, လက္ခဏာကို ယုတ်လျော့ခြင်းမရှိ တတ်ခြင်းသည်ငင်း ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ။ (၄) မြတ်စွာဘုရားဟု သိ၍ ပြဿနာမေးလျှောက်ခြင်း, မာန်မာန လျော့ကျခြင်းစသည် သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဝိကျ (ဘဒ်ဒ) [၆၊၂၂၂။] (ဘာဒီ၊တာဒု၂၆)

(က) တတ္ထ **မန္တေသ္ဝတိ** တီသု ဝေဒေသု၊

(ခ) တထာဂတော ကိရဉ္ဇပ္ပဖ္ဖိသတီတိ ပဋိကစ္စေဝ သုဒ္ဓါဝါသာ ဒေဝါ ဝေဒေသု လက္ခဏာနိ ပက္ခိပိတွာ ""ဗုဒ္ဓမန္တာနာမေတေ""တိ ပြာဟွာဝေသေနဝေဒေဝါစေဒ္ဓိ ""တဒနုသာရေန

http://www.dhammadownload.com

မဟာသက္ကာ သတ္တာ တထာဂတံ ဇာနိဿန္တီ””တိ၊

(၇) တေန ပုဗ္ဗေ ဝေဒေသုမဟာပုရိသလက္ခဏာနိ အာဂစ္ဆန္တိ၊

(ဃ) ပရိနိဗ္ဗုတေ ပန တထာဂတေ အနုက္ကမေန အန္တရဓာယန္တိ၊ တေဓနတရဟိ နတ္ထိတိ။

➤ ❻ ။ **(ဃ)** ပန-တထာပိ၊ထိုသို့ပင် လာကုန်သော်လည်း။(အရုဏ္ဏ) တထာဂတေ၊မြတ်စွာဘုရားသည်။ပရိနိဗ္ဗုတေ၊ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူပြီးသော်။အနုက္ကမေန၊အစဉ်အားဖြင့်။အန္တရဓာယန္တိ၊ကွယ်ပျောက်ကုန်၏။တေန၊ထိုသို့ ကွယ်ပျောက်ခြင်းကြောင့်။တေရဟိ၊ယခုလက်ထက်၌။တေ၊ထိုဗုဒ္ဓမန္တာန်တို့သည်။(တနည်း) မဟာပုရိသလက္ခဏာနိ၊တို့သည်။(ကတ္တား) နတ္ထိ၊မရှိတော့ကုန်။ဣတိ၊ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

➤ ❼ ။ **(ဃ) ဒဿ/** ဆရာ၊ ဆရာသည် (၇) ဖြင့် ထိုသို့ သုဒ္ဓါဝါသ ဗြဟ္မာတို့၏ ဗေဒင်တို့ကို ပို့ချကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် ရှေးအခါ ဝေဒကျမ်းတို့၌ မဟာပုရိသလက္ခဏာတို့သည် လာကုန်သောဟု ဆိုတော်မူ၏။ ထိုမဟာပုရိသလက္ခဏာတို့သည် ယခုအခါ၌ ရှိပါကုန်သေးသလော။ အဘယ်သို့ သိမှတ်ရပါမည်နည်း။ ဒုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား– မြတ်စွာဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူပြီးသည်ရှိသော် အစဉ်အားဖြင့် ကွယ်ပျောက်ကုန်သောကြောင့် ထိုမဟာပုရိသလက္ခဏာတို့သည် ယခုအခါ၌ မရှိတော့ဟူလို။ (၁၃၅၇–ခုမေး)

➤ ❽ ။ **[က–ဓါက္ခ္ကိုရ္ဂ]** (၁) နနု မန္တော ဗြဟ္မဲ ကဗွေါတိ တိဗ္ဗိဓော ဝေဒေါ။ (၂) အထ ကသ္မာ မန္တေတ္ထေဝ ပါဠိယံ ဝုတ္တော။ (၃) နနု မန္တသ္မေဝ ပဓာနဘာဝတော ဣတရေသဉ္စ တံ နိဿယေနေဝ ဇာတတ္တာ မန္တဂ္ဂဟဏေနေဝ ဗြဟ္မကပွါနံ ဂဟဏံ သိဒ္ဓမေဝ။

(၄) တသ္မာ မန္တေတ္ထေဝ ပါဠိယံ ဝုတ္တော။

[၇+ဃ ဓါက္ခ္ကိုရ္ဂ] (၁) နနု တေန ပုဗ္ဗေ ဝေဒေသု မဟာပုရိသလက္ခဏာနိ အာဂစ္ဆန္တိ။ (၂) အထ ကသ္မာ တေရဟိ နတ္ထိ။ (၃) ပရိနိဗ္ဗုတေ တထာဂတေ အနုက္ကမေန အန္တရဓာနတ္တာ။// နနု ပရိနိဗ္ဗုတေ တထာဂတေ အနုက္ကမေန အန္တရဓာယန္တိ။ (၄) တေရဟိ နတ္ထိ။// **တသ္မာ** တေရဟိ နတ္ထိ။

➤ ❾ ။ မဟန္တော ဤသာ **မယောသာ**။ မယောသာ ဣတိ အက္ခာယန္တိတိ **မဇ္ဈာသက္ခာ**။

(၃) ကြီးသော အဖိုးရခြင်းရှိသူ၏ ဆိုခြင်းကြိယာနှင့် ကမ္မ+ကမ္မီ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) တန်ခိုးကြီးသူဖြစ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) မဟာပုညဝန္တ, ပဏ္ဍိတသတ္တ စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

လက္ခီယန္တိ တေဟိတိ **လက္ခဏာနိ**။ (၃) မှတ်သားခြင်းကြိယာသဏတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) မြတ်စွာဘုရား၏ လက္ခဏာတော်သည် ဝစနီယ။ (၆) လဒ္ဓန, နိဗိတ္တ–စသော။

ပရိနိဗ္ဗာယတိတိ ပရိနိဗ္ဗုတော။//ပရိနိဗ္ဗုတိတိ **ပရိနိဗ္ဗုတော**။ (၃) ငြိမ်းအေးခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ပရိနိဗ္ဗာန်စံဝင်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရားဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) နိဗ္ဗာန, နိဗ္ဗုတိ။

မနန္တာ ဇာနန္တိ တောယာတိ **မန္တာ**။ ဗုဒ္ဓ ဣတိ မန္တာ **ဗုဒ္ဓမန္တာ**။

➤ ❿ ။ **ပရိနိဗ္ဗုတော**–ကို ပရိနိဗ္ဗုတတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= တထာဂတဿ–ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။(၏/သည် စပ်) (ဃ) ၌ **တေန**–ကို တသ္မာ အန္တရဓာယန္တတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= မဟာ

http://www.dhammadownload.com

ပုရိသ လက္ခဏာနဲ့-ဟု သမ္မန် ခံရပါမည်။ (တို့၏/တို့သည် စပ်)

အန္တရာယန္တိ-ကို အန္တရာယနတ္ထာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်=မဟာပုရိသလက္ခဏာနဲ့-ဟု သမ္မန် ခံရပါမည်။ (တို့၏/တို့သည် စပ်) (၁၃၅၇-ခု မေး)

➤ ❽ ။ (က) ဖြင့် မန္တ-သဒ္ဒါသည် ဝေဒအနက် ဟောသည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(နာမလိင်္ဂတ္ထ) မန္တ-အရ ဗေဒင်သုံးပုံကို ယူရမည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ❾ ။ (ဂ) **ဒ္ဝိန္ဒ် ပုဗ္ဗေ-အရ** ။ ။ မြတ်စွာဘုရား ပွင့်တော်မူလတုံ့ဟုဆိုအပ်သော ကာလမှ စ၍ မြတ်စွာဘုရား၏ သက်တော်ထင်ရှားရှိတော်မူရာ ကာလတိုင်အောင်သော ကာလတို့ကို ယူရပါမည်။.

အနုက္ကမေန အန္တရာယန္တိ-အရ မဟာပုရိသလက္ခဏာတို့သည် ကွယ်ပျောက်ဟု

ပုဏ္ဏားတို့၏ ဆောင်ရိုင်သော ဉာဏ်မရှိသောကြောင့် တစ်ဂါထာ, နှစ်ဂါထာ အစရှိသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့် အစဉ်အတိုင်း ကွယ်ပျောက်ကုန်ပါသည်။ (၁၃၅၇-ခု မေး)

➤ ❿ ။ (ဃ) **ဓါက္ခ** = ဗောဓိသတ္တ လက္ခဏာနှိ, သမ္မန္ဒေ ပရိနိဗ္ဗုတေ။

အနုက္ကမေန နံသန္တိ၊ တေန ဒါနိ နံ ဝိဇ္ဇတိ။ (ပထမ ရ-ကာရဝိပုလာဂါထာ) (၁၃၅၇-ခု မေး)

➤ ⓫ ⓪ ။ **ဓါစေန္တိ-ဒ္ဝိ ဓာတ်အရ** ။ ။ (ဘ) ဝေဒကျမ်းတို့ကို ပို့ချကြကုန်သော ဗြဟ္မာတို့၏ သန္တာန်၌ သတိ ဝိရိယ ဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော ကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရတိဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရ ရသ/ဥဿာဟဋ္ဌာယိဘာဝ+ဝိရရသ။ (၂) ဝေဒကျမ်းတို့သည် အာရမ္ဘဏဝိဘာဝ။ (၃) ဘုရားပွင့်လတ္တံ့သည်ကို သိခြင်း, ဗုဒ္ဓမန္တာန်တို့ကို သတ္တဝါတို့အား သိစေလိုခြင်း အကြောင်းသည် ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ။ (၄) ဝေဒကျမ်းဖြင့် တန်ခိုးကြီးကုန်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် မြတ်စွာဘုရားကို သိရခြင်းအကျိုးသည် အနုဘာဝ။

ဃါက္ခ (၁၆၌) [၆၊၂၂၂။] (ဘာဌီ၊တ၊၃၂၂)

(က) **မဟာပုရိသဿာတိ ပကိဏ္ဏကဝသေန ဝုတ္တာနံ ဒွတ္တိံသာယ မဟာပုရိသလက္ခဏာနံ ဧကဒေသဘူတာ ဒွတ္တိံသ မဟာပုရိသလက္ခဏာနီတိ အတ္ထော။**

(ခ) **ဧတ္ထ ယော ဂတိသဒ္ဒော ဒွေဓာ နိဒ္ဒိဋ္ဌော၊ (ဂ-ခ) ကာမဉ္စာပိ ဂတိသဒ္ဒေါ ""ပဠဂေါ ဣဏာ သာရိပုတ္တ ဂတိယော""တိ အာဒီသု ဘဝေါဒေ ဝတ္တတိ၊ ""ဂတိ မိဂါနံ ပဝန""န္တိ အာဒီသု နိဝါသဋ္ဌာနေ၊ ""ဇဝံ အဓိမတ္တဂတိမန္တေ""တိ အာဒီသု ပညာယံ၊ ""ဂတိဂတ""န္တိ အာဒီသု ဝိသဒဘာဝေ၊ (ဂ-၂) ဣဓ ပနာနိဒ္ဒိဋ္ဌာယံ ဝတ္တတိတိ ဝေဒိတဗ္ဗော၊**

(ဃ-ခ) တတ္ထ ကိဉ္စာပိ ယေဟိ လက္ခဏေဟိ သမန္နာဂတော ရာဇာ စတ္တာဝတ္တိံ ဟောတိ၊

(ဃ-၂) နတောဟေဝ ဒုဒ္ဒါဓေဟောတိ၊ (ဃ-ခ) ဇာတိသာမညတော ပနတာနိယေဝ တာနိတိ ဝုစ္စန္တိ။ (ဃ-၄) တေန ဝုတ္တံ "ဧယမိ သမန္နာဂတဿာ"တိ၊

(င) သဒ္ဒေ အဂါရံ့ အစ္ဆာဝသတီတိ ယဒိ အဂါရေ ဝသတိ။

➤ ⓬ ။ (ဂ) **ဒ္ဝိ/ စစာစနဲ့** ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် ဒွေယော ဂတိယော-၌ ဂတိ-ကို နိဒ္ဒါ-ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ဤ ဂတိ-သဒ္ဒါသည် ဘဝဘေဒ-စသောအားဖြင့် များစွားသောအနက် ရှိသည် (၀၊) အနက်များစွာကို ဟောနိုင်သည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်လျက် အဘယ့်ကြောင့် ဂတိ-သဒ္ဒါကို နိဒ္ဒါ-ဟူ၍သာ ဖွင့်ဆိုပါသနည်း။ ယင်းသို့ ဖွင့်ဆိုခြင်း၏အကြောင်းကို မပြေသော် ဆရာ့အား

http://www.dhammadownload.com

ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား- (ဂ) ဖြင့် ဂတိ-သဒ္ဒါသည် များစွာသော အနက်ရှိသော်လည်း ဤနေရာ၌ နိဋ္ဌာအနက်၌ ဖြစ်၏ဟု ငါပြဆိုသောကြောင့် သင်တင်သော ဝိရောဓိဒေါသ ငါ့အား မရောက်ဟူလို။

(ဂ-၂) ဆို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဂ-၁) ဖြင့် ဂတိသဒ္ဒါသည် ဘဝဘေဒ-စသော အနက်များ၌ ဖြစ်၏ဟူ၍ ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ဤနေရာ၌လည်း ဘဝဘေဒ-စသော အနက်အားလုံးပင် ဖြစ်၏ဟု သိအပ်ပါသလော။ ဤ၌ လိုအပ်သော အနက်ထူးကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ-၂) ကိုမိန့်။

(ဃ) ဆို့/ ဇီနဇ္ဈရေစောခနာ ။ ။ (၁) ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် ဃေဟိ သမန္နာဂတသဒ္ဒသည်ဖြင့် ဘုရားဖြစ်ကြောင်း လက္ခဏာနှင့် စကြာဝတေးမင်းဖြစ်ကြောင်း လက္ခဏာတို့ တူသည်၏အဖြစ်ကို ဟောတော်မူ၏။ အကြင်လက္ခဏာတို့နှင့် ပြည့်စုံသော မင်းသည် စကြာဝတေးမင်း ဖြစ်လာနိုင်၏။ ထို စကြာဝတေးမင်း ဖြစ်လာနိုင်သော လက္ခဏာတို့ဖြင့် ဘုရား မဖြစ်နိုင်သည် မဟုတ်ပါလော။(တနည်း) စကြာဝတေးမင်းဖြစ်ကြောင်း လက္ခဏာနှင့် ဘုရားဖြစ်ကြောင်း လက္ခဏာတို့သည် မတူကြသည်သာလျှင် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်လျက် အဘယ့်ကြောင့် ယေဟိ သမန္နာဂတသဒ္ဒသည်ဖြင့် စကြာဝတေးမင်း လက္ခဏာနှင့် ဘုရားရှင်လက္ခဏာတို့၏ တူသည်၏အဖြစ်ကို ဟောကြားတော်မူပါသနည်း။ ဟောတော်မူခြင်း၏ အကြောင်းကို မပြသော် ဘုရားရှင်အား သဒ္ဒ+အတ္ထ ဆန့်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား= ဇာတ်အားဖြင့် တူသောကြောင့် ပါဠိတော်၌ လက္ခဏာ နှစ်မျိုးတူသည်၏ အဖြစ်ကို ဟောကြားတော်မူရကား သင်တင်သော ဝိရောဓိဒေါသ ဘုရားရှင်အား မရောက် ပါဟူလို။

(ဃ-၂) ဆို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဃ-၁) ဖြင့် အကြင်လက္ခဏာနှင့် ပြည့်စုံသော သူတို့သည် စကြာမင်းဖြစ်ကုန်၏ဟု ဖွင့်ဆို၏။ ထိုသို့ဆိုအပ်သော် ထိုလက္ခဏာတို့သည် ဘုရားရှင်၌လည်း ရှိသောကြောင့် ဘုရားရှင်နှင့် စကြာမင်းသည် မထူးဟုပင် မှတ်သားအပ်ပါသလော။ အထူးကို အဘယ်သို့ မှတ်သားအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ-၂) ကိုမိန့်။

(ဃ-၃) ဆို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဃ-၂) ဖြင့် စကြာမင်းလက္ခဏာနှင့် ပြည့်စုံသူသည် ဘုရားမဖြစ် နိုင်ဟု ဖွင့်ဆိုတော်မူ၏။ အဘယ့်ကြောင့် ထိုသို့ ဖွင့်ဆိုအပ်ပါသနည်း။ ပါဠိတော်၌ စကြာမင်း လက္ခဏာ တို့ကိုပင် ဘုရားဖြစ်ကြောင်း လက္ခဏာတို့ဟူ၍ ပြောဆိုအပ်သည် မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ-၃) မိန့်။

(ဃ-၄) ဆို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဃ-၁+၂+၃) တို့ဖြင့် ဇာတ်အားဖြင့် တူသည်၏အဖြစ်ကြောင့် စကြာဝတေးမင်းဖြစ်ကြောင်း လက္ခဏာတို့ကိုပင် ဘုရားဖြစ်ကြောင်း လက္ခဏာတို့ဟူ၍ ဆိုအပ်ကုန်သော ဖွင့်ဆိုတော်မူ၏။ ထိုသို့ ဆိုသဖြင့် အဘယ်သို့သော အကျိုးဂုဏ်ကို ရရှိအပ်ပါသနည်း။ တစုံတခု ရအပ်သော အကျိုး မရှိတော့ပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ-၄) မိန့်။

(ဃ-၅) ဆို့ ပဓာနကြိယာကား "ဝုတ္တံ"ဟူသည်တည်း။

အဓိပ္ပါယ်ကား- ပြောဆိုအပ်၏ဟူလို။

http://www.dhammadownload.com

ပညတ်နည်းပုစ္ဆာထွက် ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် ဝုတ္တံ-ဖြင့် (ပေါက္ခရသာတိပုဏ္ဏားသည်) ပြော ဆိုအပ်သောဟု ဆို၏။ အဘယ်သို့ ပြောဆိုအပ်ပါသနည်း။ (ပေါက္ခရသာတိပုဏ္ဏား၏) ပြောဆိုပုံအခြင်း အရာ အာကာရကို မပြဆိုတော့ပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် "ယေဟိ သမန္နာဂတဿာ"တိ-ပါဠိကိုမိန့်။

ဆရာ၊ ဆရာသည် (ယေဟိ သမန္နာဂတဿာတိ) ဝုတ္တံ-ဖြင့် ပေါက္ခရသာတိပုဏ္ဏားသည် ယေဟိ သမန္နာဂတဿ စသည်ကို ပြောဆိုသော-ဟု ဆို၏။ အဘယ့်ကြောင့် ပုဏ္ဏားသည် ယင်းသို့ ပြောဆိုပါ သနည်း။ စုဒ်ကြောင့် တေန-ပါဠိကိုမိန့်။

(၄) ဒိဋ္ဌ/ဒိဋ္ဌသောန္တသစ္ဆ ။ ။ ဤသို့ (ဃ) ဖြင့် ယေဟိ သမန္နာဂတဿ-စသော ပါဠိ တော်၌ စောဒနာ စကားများကို ဆက်လက်ဖြေရှင်းခြင်းတည်းဟူသော အဖို့ကို ဖွင့်ပြခဲ့ပြီး၍ ယခုအခါ၌ သစေ အဂါရံ အဇ္ဈာဝသတိ ဝါကျ၏ ဝိဘတ္တိတ္ထ ပဒတ္ထသံဝဏ္ဏနာများဟူသော အဖို့တစ်ပါးကို ဖွင့်ပြလို သော ဆရာသည် (ဂ) မိန့်။

➤ ❷ ။ [၈-ဝါကျကိုရှု] (၁) နနု ယံ ဂတိသဒ္ဒေါ အနေကတ္ထော။ (တနည်း) နနု အယံ ဂတိ သဒ္ဒေါ ဘဝတောဒနိဝါသဋ္ဌာနပညာဝိသဋ္ဌဘာဝေသု ဝတ္တတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ ဣဓ နိဋ္ဌာယံ ဝတ္တတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ (၃) တဒညသံ အဝိသယတ္ထာ။ (၄) တသ္မာ ဣဓ နိဋ္ဌာယံ ဝတ္တတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ကာမဋ္ဌ-သဒ္ဒါ ထားရွေးခြင်းအစကြောင်း ။ ။ ဂတိ-သဒ္ဒါ အနက်များစွာ ဟောနိုင်ပါလျက် ဂတိယော-ကို နိဋ္ဌာ-ဟု ဖွင့်သော အနက်ကို မနစ်သက်သောကြောင့် ကာမဋ္ဌ-သဒ္ဒါကို ထားပါသည်။

[ဃ-၁+၂+၃- ဝါကျကိုရှု] (၁) နနု ယေဟိ လက္ခဏေဟိ သမန္နာဂတော ရာဇာ စက္ကဝတ္တီ ဟောတိ၊ နု တေဟေဝ ဗုဒ္ဓေါ ဟောတိ။ (တနည်း) နနု ဒ္ဝိန္နံ နိဗ္ဗတ္တိန် နိမိတ္တဘူတာနိ လက္ခဏာနိ ဝိသဒိသာနေဝ။ (ဋီသစ်) (၂) အထ ကသ္မာ တာနိယေဝ တာနီတိ ဝုစ္စန္တိ။ (၃) နနု ဇာတိသာမညံ ဟောတိ။ (၄) တသ္မာ တာနိယေဝ တာနီတိ ဝုစ္စန္တိ။

ကိဋ္ဌာပိ-သဒ္ဒါ ထားရွေးခြင်းအစကြောင်း ။ ။ ယေဟိ သမန္နာဂတဿ-စသော ပါဠိတော် သဒ္ဒါကို မနစ်သက်သောကြောင့် ကိဋ္ဌာပိ-သဒ္ဒါကို ထားပါသည်။

➤ ❸ ။ သုစရိတဒုစ္စရိတကမ္မေန သတ္တေဟိ ဥပဓုနုဝေန ဂန္တဗ္ဗာတိ **ဂတီ**။ (ဘဝဘေဒ)

(၁) ရောက်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု မည်၏။ (၅) ငရဲ လူ့ဘုံ-စသော ဘဝအထူးသည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) ဘဝဘေဒ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

ဂန္ဆတိ ပဝတ္တတိ ဧတ္ထာတိ **ဂတီ**။ (နိဝါသနဋ္ဌာန) (၃) ဖြစ်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) နေရဂဋ္ဌာနဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) နိဝါသဋ္ဌာန-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ။

ဂမတိ ယထာသဘာဝံ ဇာနာတီတိ **ဂတီ**။[ပညာ] (၃) သိခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) ပညာဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ပညာ, မေဓာ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ။

ဂမနံ ဗျာပနံ **ဂတီ**။ [ဝိသဋ္ဌဘာဝ] (၃) အစိတ်ဖြစ်သော ပျံ့နှံ့ခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) အပေါင်းဖြစ်သော ပျံ့နှံ့ခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဝိသဋ္ဌဘာဝ။

ဂမနံ နိပ္ဖတ္တိနံ **ဂတီ**။ [နိဋ္ဌာ] (၃) အစိတ်ဖြစ်သော ပြီးဆုံးခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု။

http://www.dhammadownload.com

(၅) အပေါင်းဖြစ်သော ပြီးဆုံးခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနီယ။ (၆) နိဋ္ဌာ-စသော။

ဂစ္ဆတိ ယထာရုစိ ပဝတ္တတီတိ **ဂတိ**။[အဏ္ဏာသယ] (၃) အလိုအတိုင်း ဖြစ်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) အလိုအဏ္ဏာသယသည် ဝစနီယ။

ဂစ္ဆတိ အဝစရတိ, အဝစရဏဝသေန ဝါ ပဝတ္တတီ တွော့တိ **ဂတိ**။ [ပဋိသရဏ] (၃) သက်ဝင်၍ ဖြစ်ခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) နိဗ္ဗာန်သည် ဝစနီယ။ (၆) ပဋိသရဏ-စသော။

ဇာယန္တိ ဘိန္နေသု အတ္ထေသု အဘိန္နံသဒ္ဒါ တောယာတိ **ဇာတိ**။ (၃) အနက်ကွဲပြားကုန်သော် လည်း မကွဲပြားသော အသိညာဏ်သဒ္ဒါတို့၏ ဖြစ်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) မကွဲပြားသော အသိညာဏ် သဒ္ဒါတို့ရှိသော လက္ခဏာ၏ အဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) လက္ခဏဘာဝဓတ္တ။

ဝနန္တိ ဘဇ္ဇန္တိ တန္တိ ဝနံ။ ဘုသံ ဝနံ **မဓနံ**။ (၃) ဘုသတ္ထဘောဂဂုဏ်၏ တောဒြဗ်နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏော အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ကြီးမားသော တောဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) မဟာရည, မဟာဝန-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါမျာ့းသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

ဇာတိယာ [နိုင်ကြောဓပရိမဏ္ဍလ-စသော အမျိုးဇာတ်အားဖြင့်] သာမည် [တူသည်၏အဖြစ်တည်း] **ဇာတိသာမညံ**။

နာ ဂစ္ဆန္တိတိ အဂါ။ အဂေ ရာတိ ဂဏ္ဍာတီတိ **အဂါရံ**။

(၃) အဂ-အရ တိုင်, အခြင်, ရနယ်စသည်၏ ရာ-အရ ထိုအခြင်းရနယ်တိုင် စသည်ကို ယူတတ်သော အိမ်ဒြဗ်နှင့် အစိတ်အပေါင်းအဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန် သကတ်သည်ငင်း, တိုင် အခြင် ရနယ် စသည်ကို ယူခြင်း ကြိယာသကတ်သည်ငင်း ဝစနဟေတု။ (၅) အိမ်ဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဂဟ, ဃရ။

အဂန္တိ ဂစ္ဆန္တိ တွော့တိ **အဂါရံ**။ (၃) သွားရောက်ခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။

ဂရောတိ ဂမနံ အနေနာတိ စက္ကံ။ စက္ကတိ အပရာပရံ ပရိဝတ္တေတီတိ **စက္ကံ**။ (၃) သွားခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) စက်လက္ခဏာသည် ဝစနီယ။ (၆) နိမိတ္တ-စသော။

➤ ❸ ။ (၀) ၌ ပဓာနကြိယာ **ဝတ္တာတိ**-ကို ဝတ္တမာနတ္ထာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= ဣမသ္မာ ဂတိသဒ္ဒါသ-ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်) **ဇာတိသာမညတော**-ဟိတ်၏ သမ္ဗန်ကား-တောသံ လက္ခဏာနံ ဖြစ်ပါသည်။ (၏/သည် စပ်) **ဇာတိ**-ကို ဂတိတ္ထာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင် ပဝနသ ဟု သမ္ဗန်ခံ။ (၏/သည် စပ်) **အဓိမတ္ထာဂတိမဇန္တွာ**-ကို အဓိမတ္ထဂတိမန္တတ္ထာ-ဟု ဟိတ်ပြင်= သာဝကာနံ-ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (တို့၏/တို့သည် စပ်)

➤ ❻ ။ **(က)** ၌ မဟတော ပုရိသဿ-ဖြင့် မဟာပုရိသော်ကို မဟန္တောစ သော ပုရိသောစာတိ မဟာပုရိသော-ဟု ပြုရမည်၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (သမာသလိင်္ဂတ္ထ)

ပဏိဓိသမာဒါန ဉာဏကရုဏာဒိ ဂုဏမဟတော-ဖြင့် မဟာပုရိသဿ၌ မဟန္တသဒ္ဒါ ပူစော, ဥတ္တမ အနက်ကို ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(နာမလိင်္ဂတ္ထ) မဟာ=မြတ်၏-ပူဇော်အပ်၏ဟူသည် ဘုရားဆုကို တောင်းခြင်း, ပါရမီတို့ကို ကောင်းစွာဆောက်တည်ခြင်း, ကမ္မဿကတာ အစရှိသော ဉာဏ်ပညာ ကရုဏာ-စသော ဂုဏ်တို့ဖြင့် မြတ်သည်, ပူဇော်အပ်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

(၈) ၌ ဆွေ ၈၀ နိဿ-ဖြင့် ဒွေယော ဂတိယော-၌ ဆွေယော-ကို ဆွေ+၈၀-ဟု ပဒစ္ဆေဒပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (သန္ဓိလိင်္ဂပဒ) ယ-၏ အာဝုံလာထားသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) ဂတိ-သဒ္ဒါသည် ဤ၌ နိဿာအနက်ကို ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(နာမလိင်္ဂတ္ထ) ဂမနံ နိပ္ဖတ္တုနံ ဂတိ-ဟု ဘာဝသာဓန ပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) တိ-ပစ္စည်း ဘာဝသာဓနအနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

(၉) ၌ ယဒိ-ဖြင့် သစေ-နိပါတ်၏ ပရိကပ္ပ(ယဒိ) အနက်ဟောသည်၏ အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) **အဂါရေ**-ဖြင့် အဏ္ဏာဝသတိ-၌ အဓိ-ရှေး အာ-ရှေးရှိသော ဝသဓာတ်၏ အယူဉ်ဖြစ်သောကြောင့် အဂါရံ-ဝယ် ဒုတိယာ ဝိဘတ်သည် ကမ္မတ္ထ၌ မသက်၊ ဘုမ္မတ္ထ၌ သက်၏ဟု သိစေပါသည်။ (ဝိဘတ္တတ္ထ) **ဝသတိ**-ဖြင့် အဏ္ဏာဝသတိ-၌ အဓိ+အာ ဥပသာရတို့၏ ဓာတ္ဝတ္ထာနုဝတ္ထက, အနုတ္ထက၏ အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ)

➢ ❶ ။ ဘုရားဆုကို ပန်ဆင်ခြင်း, တောင့်တခြင်းသည် **"ပဏိဓိ"** မည်ပါသည်။
ပါရမီတို့ကို ကောင်းစွာ ဆောက်တည်ခြင်းသည် **"သမာဒါန"** မည်ပါသည်။
ကမ္မသကတာ အစရှိသော ဉာဏ်သည် **"ဉာဏ"** မည်ပါသည်။
ကရုဏာ သဒ္ဓါ သီလ စသည်သည် **"ကရုဏာဒိ"** မည်ပါသည်။
မြတ်စွာဘုရား၏ လက္ခဏာနှင့် စကြာမင်း၏ လက္ခဏာ ဆူးပုံ/ထူးပုံ ။ ။ ဘုရားရှင်၏ လက္ခဏာတို့သည် (၁) သုဝိသဒ=အလွန်သန့်ရှင်း၏။ (၂) သုပရိဗ္ဘတ္တ=အလွန်ထင်ရှား၏။ (၃) ပရိပုဏ္ဏ=ပြည့်ပြည့်စုံစုံလည်း ရှိကုန်၏။
စကြာမင်း၏ လက္ခဏာတို့သည်ကား– ယင်းဂုဏ်သုံးပါး မရှိကြကုန်။ ဤသို့ ထူးပါသည်။
စကြာဝတေးမင်း၌ဌင်း, ဘုရားဖြစ်မည့်ပုဂ္ဂိုလ်၌ဌင်း နိဂြောဓပရိမဏ္ဍလ လက္ခဏာပါ၏။ ဤသို့ နိဂြောဓ ပရိမဏ္ဍလ လက္ခဏာပါရှိခြင်းဟူသော အမျိုးတော်အားဖြင့် တူကြပါသည်။

➢ ❷ ။ **(ဃ–၁) ဓါကျ** = ကိဉ္စာပိ ဟောတိ သမ္မန္နေ၊ စက္ကဝတ္တိ ဧနောဓိပေါ။
ဗုဒ္ဓေါ ဟောတိ နု တေဟောဝ၊ ဇာတိသာမညတော ပန။ (ပထျာဝတ္တဂါထာ၊ အနုဋ္ဌုဘဆန်း)
* ဗုဒ္ဓေါ ဟောတိ နု တေဟောဝ၊ ဇာတိသာမညတော ပန။
တာနိယေဝ လက္ခဏာနိ၊ တတ္ထ တာနိတိ ဝုစ္စရေ။ (တတိယ ရ–ကာရဝိပုလာဂါထာ၊ အနုဋ္ဌုဘဆန်း)

➢ ❶ ❷ ။ **သမာဒါန–အရတို့ ကိုယ်ပြု၍** ။ ။ (၁) သမာဒါန–အရ ပါရမီတို့ကို ဆောက်တည်ဖြည့်ကျင့် အားထုတ်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော ဝီရိယပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တဖြုံဒ်သည် မမ္မဥ်သာဟဋ္ဌာယီဘာဝ+ဓမ္မဝိရရသ။ (၂) ပါရမီ ဆယ်ပါးသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) ပါရမီဆယ်ပါး၏ ဂုဏ်တော်တို့သည်ငင်း, ဘုရားလောင်း၏ သမ္မာဆန္ဒသည်ငင်း ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ။ (၄) ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

(ဃ–၂) ဗောဓိဘာဇဓမ္မာ၌ ဓာတ်အရ ။ ။ (၁) သိသောအခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော ဉာဏ် ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တဖြုံဒ်သည် မမ္မရတိဋ္ဌာယီဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ိရရသ။ (၂) မနသာဝဝတ္ထပိတဖြစ်သော

http://www.dhammadownload.com

ဂတိသဒ္ဒါသည် အာရမ္ဘဏဝိဘာဝ။ (၃) ဂတိသဒ္ဒါ၏ နိဋ္ဌအနက်ကို ဟောနိုင်ခြင်း၊ အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာကို နာကြားရခြင်းသည် ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ။ (၄) ဂတိသဒ္ဒါ၏ နိဋ္ဌာအနက်၌ ဖြစ်နိုင်သည်ကို သိခြင်းမှစ၍ ဂတိသဒ္ဒါ၏ အခြားသော အနက်တို့၌ ဖြစ်သည်ကိုလည်း သိနိုင်ခြင်းစသော အကျိုးအဆက်ဆက်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ကရ္မဏာဓိဒ္ဓဏမဟစ္စာ–ဒ္ဓိ ကရ္မဏာဂို ကိုယ်ပြု၍ ။ ။ (၁) ဘုရားလောင်းသန္တာန်၌ ဖြစ်သည့် ကရုဏာပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တဖြူဒဒ်သည် ဓမ္မရတိဋ္ဌာယိဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရရသ။ (၂) ဘုံသုံးပါးတွင် ကျင်လည်နေကြသော ဓနေယျ ဒုက္ခိတသတ္တဝါများသည် အာရမ္ဘဏဝိဘာဝ။ (၃) ဆင်းရဲဒုက္ခမှ လွတ်မြောက်စေရန် ဘုရားလောင်းသန္တာန်၌ သမ္ဘာဆန္ဒအားကြိုးခြင်းစသော အကြောင်းများသည် ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ။ (၄) ဘုရားဆုကိုတောင်းခြင်း, ပါရမီဖြည့်ဆည်းပူးခြင်း, ဘုရားဖြစ်ခြင်း, ဒုက္ခိတသတ္တဝါများကို သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲမှ ကယ်တင်နိုင်ခြင်းစသော ကောင်းကျိုး အဆက်ဆက်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဝါကျ (၁၆၃) [ဌ၊၂၂၂။] (ဘာဋီ၊တ၊၃၂၉)

(က) ရာဇာ ဧဟာဇိ စက္ကဝတ္တိံ စတူဟိ အင်္ဂရိယဓမ္မေဟိ. သင်္ဂဟဝတ္ထူဟိစ ဓလောကံ ရဉ္ဇနတော ရာဇာ။

(ခ) စက္ကရတနံ ဝတ္တေတိ စတူဟိ သမ္မတ္တိစတ္တေဟိ ဝတ္တတိ, တေဟိစ ပရံ ဝတ္တေတိ, ပရဟိတာယစ ဣရိယာပထစတ္တာနံ ဝတ္တာ ဇာတသ္မိ အတ္ထိတိ စက္ကဝတ္တီ။

(၁) **ဓမ္မေန စရတီတိ ဓမ္မိဇာ။** **(ဃ) ဉာဓယေန သဓမေန ဝတ္တတီတိ အဝတ္တာ။**

(၃) **ဓမ္မေန ရဇ္ဇံ လဘိတွာ ရာဇာ ဇာတောတိ ဓမ္မရာဇာ။**

(၈) **ပရဟိတာယမ္မကရဏေန ဝါ ဓမ္မိဇာ။**

(ဆ) အတ္ထဟိတာယမ္မကရဏေန ဓမ္မရာဇာ။

➢ ❶ ။ **(ကဲ) သို့/ သံဝဏ္ဏနာနုဗ္ဗမဓာဓနာ** ။ ။ ဆရာ၊ ဘုရားရှင်သည် ပါဋိတော်၌ ရာဇာ ဟောတိ စက္ကဝတ္တိ–ဝယ် ရာဇာပုဒ်ကို ဟောကြားတော်မူ၏။ ယင်းပုဒ်၌ ရာဇတော်ဖြစ်၍ ဏ–ပစ္စည်း သည်လည်း ကတ္တုဒေသကို သက်ပါသလော။ ရာဇာ၌ ဓာတုပဒ ပစ္စယတ္ထများကား အဘယ်ပါနည်း။ မပြဆို့ချေသော် အတိဗျာပိတဒေါသ ဘုရားရှင်အား သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (က) မိန့်။

(ဃ) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (၁) ဖြင့် ဓမ္မိကော၌ ဓမ္မပုဒ်+ဣကပစ္စည်း၊ ယင်းဣကပစ္စည်း၏ စရတိအနက်၌ သက်သည်ကို ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ထို၌ ဓမ္မဟူသည် အဘယ်ပါနည်း။ ဒေသိတဓမ္မ, သဘာဝ ဓမ္မကို ဆိုအပ်ပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။ **ကား**– ဓမ္မဟူသည် ဉာယဖြစ်၏ဟူလို။

➢ ❷ ။ **[ဇ–ဝါကျကို၌]** (၁) နနု အမ္မေန ပရူပဃာတိနာ ရဒ္ဓံ အဓိဂစ္ဆတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ ပါဋိယံ ဓမ္မရာဇာတိ ဝုတ္တံ။ (၃) နနု စက္ကဝတ္တိရာဇာ ဓမ္မေနေဝ ရဇ္ဇံ လဘိတွာ ရာဇာ ဇာတောတိ။ (၄) တသ္မာ ပါဋိယံ ဓမ္မရာဇာတိ ဝုတ္တံ။

➢ ❸ ။ **ဓမ္မေန ဇာတော ရာဇာ ဓမ္မရာဇာ။** (၃) တရားသဖြင့် ဖြစ်ခြင်းဂုဏ်၏ မင်းဖြစ်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏောအဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သကတ်သည် ဝစနဟောတု မည်၏။ (၅) စကြာဝတေးမင်းဖြစ်

http://www.dhammadownload.com

သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) မွေိက, စက္ကဝတ္တိ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

နီယန္တိ သဒ္ဒါ ဧတေနာတိ **ဉာဧယော**။ (၃) ဆောင်ယူခြင်းကြိယာ သကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) နည်းလမ်း ဥပဒေသတရားခြင်္ဂဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) နီတိ, ဥပဒေသ-စသော်။

ဉယန္တိ အနေနာတိ **ဉာဧယော**။ (၃) သိခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။

ရညော ဘာဝေါ **ရဇ္ဇံ**။ (၃) မင်း၏ မင်းအဖြစ်ဟူသော အစိုးရခြင်းနှင့် နိဿယ နိဿိတ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ဣဿရိယဂုဏ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဣဿရိယ, အာဓိပစ္စ။

➢ ❺ ။ (က) ၌ **ရဇ္ဇနဓောာ** -၏ သမ္ဗန်ကား ရညော။ (၏/သည် စပ်)

➢ ❻ ။ **(က)** ၌ လောက် ရဇ္ဇနတော-ဖြင့် ရာဇာ-၌ ရဇ္ဇဓာတ်၏ အဖြစ်ကိုဝင်း(ဓာတုပဒ) ဏ-ပစ္စည်း ဟေတုကတ္တားအနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုဝင်း(ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ရဇ္ဇေတီတိ ရာဇာ-ဟု ပြု ရမည်၏ အဖြစ်ကိုဝင်း(အဘိဓာနတ္ထ) နှစ်သက်စေ၏ဟူသည် လူအပေါင်းကို နှစ်သက်စေတတ်သည်ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုဝင်း(ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

စတူဟိ အစ္ဆရိယမေ့ဟိ သင်္ဂဟဝတ္ထူဟိစ-ဖြင့် လောကကို နှစ်သက်စေ၏ဟူသည် အစ္ဆရိယမ္မ လေးပါး, သင်္ဂဟဝတ္ထု လေးပါးတို့ဖြင့် နှစ်သက်စေသည်၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(စ) ၌ စက္ကရတနံ ဝတ္တေတိ-ဖြင့် စက္ကဝတ္တီ-၌ စက္က-သဒ္ဒါသည် အာဏာစက်-စသော အနက်တို့ကို မဟော၊ စက္ကြရတနာအနက် ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုဝင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) (တနည်း) စက္က-အရ စက္ကြ ရတနာကို ယူရမည်ကိုဝင်း(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) စက္ကဝတ္တီပုဒ်ကို စက္ကံ ဝတ္တေတီတိ စက္ကဝတ္တီ-ဟု ဟေတုကတ္တုသာဓန ကိတန္တ ဒုတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုဝင်း(အဘိဓာနတ္ထ၊ သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ဏီ-ပစ္စည်း၏ ဟေတုကတ္တုသာဓနအနက်၌ သက်သည်၏ အဖြစ်ကိုဝင်း(ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

စတူဟိ သမ္မတ္တိစက္ကေဟိ ဝတ္တတိ-ဖြင့် စက္ကဝတ္တီ-၌ စက္က-သဒ္ဒါသည် သမ္မတ္တိစက်အနက် ဟောသည်၏ အဖြစ်ကိုဝင်း(နာမလိင်္ဂတ္ထ) (ဝါ) စက္က-အရ သမ္မတ္တိစက် လေးပါးကို ယူရမည်ကိုဝင်း(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) စက္ကဝတ္တီပုဒ်ကို စက္ကေဟိ ဝတ္တတိတိ စက္ကဝတ္တီ-ဟု ကတ္တုသာဓန ကိတန္တ တတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုဝင်း(အဘိဓာနတ္ထ၊ သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ဏီ-ပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓနအနက်၌ သက်သည်၏ အဖြစ်ကိုဝင်း(ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဧတေဟိစ ပရံ ဝတ္တေတိ-ဖြင့် စက္က-အရ သမ္မတ္တိစက် လေးပါးကိုပင် ယူရမည်ကိုဝင်း(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) စက္ကဝတ္တီပုဒ်ကို စက္ကေဟိ ပရံ ဝတ္တေတီတိ စက္ကဝတ္တီ-ဟု ဟေတုကတ္တုသာဓန ကိတန္တ တတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုဝင်း(အဘိဓာနတ္ထ၊ သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ဏီ-ပစ္စည်း၏ ဟေတုကတ္တုသာဓနအနက်၌ သက်သည်၏ အဖြစ်ကိုဝင်း(ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

ပရဟိတာယစ ဣရိယာပထစက္ကာနံ ဝတ္တော ဧတသ္မိ အတ္ထိတိ စက္ကဝတ္တီ-ဖြင့် စက္ကဝတ္တီ-၌ စက္က သဒ္ဒါ၏ ဣရိယာပထအနက် ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုဝင်း(နာမလိင်္ဂတ္ထ) (ဝါ) စက္က-အရ ဣရိယာပထကို ယူရမည်ကိုဝင်း(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) စက္ကဝတ္တီပုဒ်ကို ဣရိယာပထစက္ကံ ဝတ္တေတိ ပရဟိတာယ

http://www.dhammadownload.com

ဥပ္ပါဒေတိတိ စက္ကဝတ္တိ-ဟု ဟေတုကတ္တုသာဓန ကိတန္က ဒုတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ၊ သမာသလိင်္ဂတ္ထ)· ဏိ-ပစ္စည်း၏ ဟေတုကတ္တုသာဓနအနက်၌ သက်သည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

(တနည်း) စက္ကဝတ္တိ-၌ စက္ကနှင့် ဝတ္တ-ပုဒ်ကို စက္ကာနံ ဝတ္တော စက္ကဝတ္တော-ဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ် သမာသ် ပြုရမည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) စက္ကဝတ္တိပုဒ်ကို စက္ကဝတ္တော တေသို့ အတ္ထိတိ စက္က ဝတ္တိ-ဟု အဿတ္ထိတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) ဏိ-ပစ္စည်း၏ အဿတ္ထိတဒ္ဓိတ် အနက်၌ သက်သည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

(၈) ဖြင့် ဓမ္မိကောပုဒ်ကို ဓမ္မေန စရတီတိ ဓမ္မိကော-ဟု ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) ဏိကပစ္စည်း၏ စရတိတဒ္ဓိတ်အနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ယ) ၌ ဉယေန-ဖြင့် ဓမ္မသဒ္ဒါသည် သဘာဝအနက်, ပရိယတ္တိအနက် စသည်ကို မဟော၊ ဉယ အနက်ကို ဟောသည်၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ) **သဓေန**-ဖြင့် ဉယ-ဟူသည် သမ=ညီမျှခြင်း ပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။ ဝတ္တတိ-ဖြင့် စရတိ၌ စရဓာတ်သည် စားခြင်းအနက်ကို မဟော၊ ဖြစ်ခြင်း(ပဝတ္တန) အနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဓာတ္ထတ္ထ)

(ဝ) ဖြင့် ဓမ္မေန ဓာတော ရာဇာ ဓမ္မရာဇာ-ဟု မဇ္ဈေလောပီ တတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ် တွဲစပ်ရ မည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) တရားနှင့်အညီ ဖြစ်လာ၏ဟူသည် တရားနှင့်လျော်ညီစွာ တိုင်း ပြည် စည်းစိမ်ကို ရခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဓ) ၌ ဝါ-ဖြင့် နယန္တရကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) ပရဟိတဓမ္မကရဏေန-ဖြင့် ဓမ္မိကော-၌ ဓမ္မ-အရ ပရဟိတဓမ္မကို ယူရမည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) ဓမ္မိကောပုဒ်ကို ပရေသံ ဟိတော ပါယဘူတံ ဓမ္မံ ကရောတီတိ ဓမ္မိကော-ဟု ကရောတိ တဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) ဏက-ပစ္စည်း၏ ကရောတိတဒ္ဓိတ်အနက်၌ သက်သည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဆ) ဖြင့် ဓမ္မ-အရ အတ္ထဟိတဓမ္မကို ယူရမည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) ဓမ္မ ရာဇာပုဒ်ကို အတ္ထော ဟိတော ပါယဘူတဿ ဓမ္မဿ ကာရကော ရာဇာ ဓမ္မရာဇာ-ဟု မဇ္ဈေလောပီ ကမ္မဓာရဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ **၅** ။ ။ **ရာဇာနှင့် စက္ကဝတ္တိ အဆင်း** ။ ။ ။ ရာဇာဟူသည် မိမိမှ ကြွင်းကျန်သော မင်းအားလုံးနှင့် ဆက်ဆံနေခြင်းကြောင့် သာမညနာမည် ဖြစ်ပါသည်။ စက္ကဝတ္တိဟူသည် စကြာဝဠာမင်းမှ တပါးသော ဧကရာဇ် ပဒေသရာဇ်-စသော မင်းများတို့နှင့် မဆက်ဆံသောကြောင့် ဝိသေသနာမည် ဖြစ်ပါသည်။

စတုအဋ္ဌင်္ဂရိယဓမ္မ သရူပ် / အဋ္ဌင်္ဂရိယဓမ္မ ၄-ပါး ။ ။ (၁) အဘိရူပတာ=အလွန်လှသည်၏အဖြစ်၊ (၂) ဒဿနိယတာ= အသက်ရှည်သည်၏အဖြစ်၊ (၃) အပါဗာဓတာ=အနာရောဂါ မရှိသည်၏အဖြစ်၊ (၄) ဗြာဟ္မဏဂဟပတိကာနံ ပိယမနာပတာ=ဗြာဟ္မဏ ဂဟပတိတို့ ချစ်မြတ်နိုးအပ်သည်၏အဖြစ်။

စတုသင်္ဂဟဝတ္ထု သရူပ် / သင်္ဂဟဝတ္ထု ၄-ပါး ။ ။ (၁) ဒါန (၂) ပိယဝစန (၃) အတ္ထစရိယာ (၄) သမာနတ္တတာ-တို့ ဖြစ်ပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

➢ ❶❷ ။ **စတူယိ အစ္ဆရိယဓမ္မယိ သင်္ဂဟဝတ္ထူယိစ ဧလောကဲ ဧဋ္ဌနဓေတာ ရာဇာ ၌ ဧဋ္ဌနဓေတာ–ကိုရှ** ။ ။ ရန္ဓဓာတ်အရ တိုင်းသူပြည်သားတို့၏ ပီတိ သောမနဿ ပြဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ရတိဋ္ဌာယိဘာဝ+သိဂ်ါရရသ။ (တနည်း) ပီတိပြဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ရတိဋ္ဌာယိဘာဝ+သိဂ်ါရရ။ (တနည်း) သောမနဿ ပြဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဟာသိဋ္ဌာယိဘာဝ+ဟာသ ရသ။ (၂) စကြာဝတေးမင်းခြဗ်သည် အာရမ္ဘဏဝိဘာဝ။ (၃) စတုအစ္ဆရိယဓမ္မ, စတုသင်္ဂဟဝတ္ထုတို့သည် ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ။ (၄) တိုင်းသူပြည်သားတို့၏ ကာယိကသုခ စေတသိကသုခ အစ နိဗ္ဗာန်တိုင်အောင်သော အကျိုးတို့သည် အနုဘာဝ မည်၏။ (၁၃၅၇–ခု မေး/အဖြေမှန်)

(ဃ) ဝါက္ယကိုရှ ။ ။ (၁) ကျင့်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော ဝိရိယပြဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဥဿာဟဋ္ဌာယိဘာဝ+ဝိရရသ။ (၂) မိမိအစီးအပွားနှင့် တိုင်းသူ ပြည်သားတို့သည်ငင်း, ယင်းတို့၏ အစီးအပွားသည်ငင်း အာရမ္ဘဏဝိဘာဝ။ (၃) ညီညွတ်မျှတစေလိုသော ဆန္ဒစေတနာသည် ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ။ (၄) မိမိသည်ငင်း, တိုင်းသူပြည်သားတို့သည်ငင်း, စိတ်ကြည်သာစွာ နေထိုင်ရခြင်းသည် အနုဘာဝ မည်၏။

(ဇ) ဝါက္ယ လဘိတ္ထာ–ဠ္ဍ် ဓာတ်အရ ။ ။ (၁) မင်းအဖြစ်ကိုရသော စကြာဝတေးမင်း၏ သန္တာန်၌ တရားသဖြင့် ရသောအခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော ကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရတိဋ္ဌာယိဘာဝ မမ္မသိဂ်ါရရသ။ (၂) မင်းဖြစ်ကြောင်း မင်းမြှောက်တန်ဆာ ထီးနန်းစသည်သည် အာရမ္ဘဏဝိဘာဝ။ (၃) စကြာဝတေးမင်းဖြစ်ကြောင်းဖြစ်သော အတိတ်ဘဝက ဖြည့်ကျင့်ဆည်းပူးခဲ့သော ပါရမီကုသိုလ် အဆောက်အဦများသည် ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ။ (၄) မင်းကျင့်တရား (၁၀) ပါးနှင့်အညီ ထီးနန်းအုပ်ချုပ် မင်းလုပ်ခြင်း, စကြာရတနာစသည် ပေါ်ပေါက်လာခြင်း, တိုင်းသူ ပြည်သားတို့၏ ချစ်ခင်မြတ်နိုးမှုကို ခံရခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဃိက္ခ (၁၆၄) [၆၊၂၂၂။] (ဘာဠိ၊တ၊၃၃၃)

(က) **စတုရဏ္ဏာယ ကုသရောတိ စာတုရန္တာ**။

(ခ) **စတုသမုဒ္ဒအန္တာယ, စတုဒ္ဒီဓဒီပဝိဘူသိတာယစ ပထဝိယာ ကုသရောတိ အတ္ထော**။

(ဂ) **အဏ္ဏတ္ထံ ကောပါဒိပစ္စတ္ထိကေ, ဗဟိဒ္ဓါစ သဗ္ဗရာဇာနော ဝိဇေတိတိ ဒိဓိဘာဒီ**။

(ဃ) **ဇနပဒဿ ဥဒ္ဓဘဝိယမ္ပဇဿတိ ဇနပဒဥဝဘာဝံ ထာဝရဘာဝံ ပဗ္ဗတ္တာန သက္ကာ ကေနစိ ဓာရေတုံ**။

(င) **ဇနပဒေါ ဂါတမိုထာဝရိယမ္ပဇ္ဇတ္တော အနယမ္ပတ္တော သကမ္မနိရတော အစရော အသမ္မဝေဓိတိ ဇနပဒတ္ထာဝရိယမ္ပတ္တော**။

➢ ❶ ။ **စာတုရန္တာ**=သမုဒ္ဒရာ လေးစင်းအဆုံးရှိသော မြေကြီးကို (၌) အစိုးရသော။ (ဂါ) ကျွန်းကြီးလေးကျွန်းတို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်အပ်သော မြေကြီးကို အစိုးရသော။

ဒိဓိဘာဒိ= အဏ္ဏတ္ထသန္တာန်၌ဖြစ်ကုန်သော အမျက်–စသော ရန်သူ, ဗဟိဒ္ဓသန္တာန်၌ဖြစ်ကုန်သော အလုံးစုံသော မင်းတို့ကို အောင်တော်မူပြီးသော။

http://www.dhammadownload.com

ဧနုပဒဏ္ဍာဝရိယမ္ဗဒဏ္ဍာ= ဧနုပုဒ်နယ်ပယ် အသွယ်သွယ်၌ ခိုင်မြဲသည်၏အဖြစ်သို့ရောက်သော (ဝါ) ခိုင်မြဲသည်၏ အဖြစ်သို့ရောက်သော ဧနုပုဒ်နယ်ပယ်ရှိသော။

➤ ❶ ။ **(ခ) ဆဋ္ဌိ/** ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် စာတုရန္တေပုဒ်ကို ဣဿရတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထ ပြုရမည်ဟု ဆို၏။ ယင်း၌ စတုရန္တဟူသည် အဘယ်နည်း။ လေးထောင့် မလေးမျက်နှာရှိသော ဧနုပုဒ် တခုခုကိုသာ စတုရန္တဟူ၍ ဆိုအပ်ပါသလော။(တနည်း) ယင်း၌ စတုရန္တပုဒ်ကို ဒိဂုသမာသ် ဝစနတ္ထ ပြု ရပါမည်လော။ မည်သည့်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရပါမည်နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ)မိန့်။(အဗျာပိတဒေါသတင်)

(ဂ) ဆဋ္ဌိ/ ဆရာ၊ ဘုရားရှင်သည် ပါဠိတော်၌ ဝိဓိကာဝိ–ဟု ဟောတော်မူ၏။ ယင်းပုဒ်၌ တာဝိ ပစ္စည်းသည် ဘော ကံအနက်များ၌ သက်ပါသလော။ အဘယ်အနက်၌ သက်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။ **ကား=** (ဂ) ဖြင့် တာဝိပစ္စည်းသည် ကတ္တားအနက်၌ သက်ပါ၏ဟူလို။

(ဃ) ဆဋ္ဌိ/ အနုသဒန္တ ။ ။ ဤသို့ (ဃ) ဖြင့် ဧနုပဒတ္ထာဝရိယပွတ္ထောပုဒ်ကို သတ္တမီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟု ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်းဧနုပဒတ္ထာဝရိယပွတ္ထောပုဒ်၏ အခြားဖြစ်သင့်သော ဝစနတ္ထ တမျိုးကို ပြလိုသော ဆရာသည် (ဃ) မိန့်။

➤ ❷ ။ (ဂ) ဝါကျ **ဝိဓေတိတိ ဝိဓိတာဝိ**–၌ စတုတ္ထ ။ ။ (ဒ) နနု ကစ္စာယနေ အတိတေ တ တဝန္တ္ဒ္ဒ တာဝိတိ သုတ္တံ ဝုတ္တံ။ (၂) အထ ကသ္မာ "ဝိဓေတိတိ ဝိဓိတာဝိ"တိ ပစ္စုပ္ပန္နကာလေန တယာ သံဝဏ္ဏိတော။ (၃) နနု ဝိဓေတိတိ တံကာလာပေက္ခာယ ဝတ္တမာနဝစနံ။

(၄) တသ္မာ "ဝိဓေတိတိ ဝိဓိတာဝိ"တိ ပစ္စုပ္ပန္နကာလေန မယာ သံဝဏ္ဏိတော။

➤ ❸ ။ အတ္ထနိ သန္ဓိသိတာနံ မစ္ဆ မကရာနံ ပိတိသောမနသ် ဥဒတိ ပသဝတိ ဧနေတိတိ **သမ္ဗဒ္ဓါ**။ (၃) မိမိဟူသော သမုဒ္ဒရာကို မှီတွယ်နေကြသည့် ငါး လိပ် မကာရ်းတို့၏ နှစ်သက် ဝမ်း မြောက်မှုကို ဖြစ်စေ တိုးပွားစေခြင်း ကြောင့်သာကတ်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) သမုဒ္ဒရာဖြစ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) သာဂရ၊ သိန္ဓု–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

သမ္မာ ဥဒ္ဓတိ ကိလေဒတိတိ **သမ္ဗုဒ္ဓါ**။ (၃) စိုစွတ်ခြင်းကြောင့်သာကတ်သည် ဝစနဟေတု။

သမံ ဥဒကေန လောဏံ ဇတ္ထာတိ **သမ္ဗုဒ္ဓါ**။ (၃) ရေနှင့် ညီမျှသော ဆားငန်ရည်၏ သမုဒ္ဒရာ ဖြစ်နှင့် ဌာနီ ဌာန အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။ (ကြွင်းတူ)

ဒွိဓာ ဂတာနိ အာပါနိ အသ္မိ ဟေတုဘူတောတိ **ဒိဓပါ**။ (၃) နှစ်ဖြာဖြစ်ကုန်သော ရေတို့၏ ကျွန်းဖြစ်နှင့် ဝိသေသန+ဝိသေသျ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ကျွန်းဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) အန္ဓရိပ–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

ပဋိပက္ခံ အတ္ထယတိ ဣစ္ဆတိတိ **ပစ္စတ္ထိကာ**။ (၃) ဆန့်ကျင်ဘက်ကို အလိုရှိခြင်းကြောင့်သာကတ် သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ကောပ–စသော ရန်သူဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ပစ္စနီက–စသော။

စတ္တာရော သမုဒ္ဒါ အန္တာ ပရိယောသာနာ တေသောတိ **စာတုရန္တာ**။ (ပထဝီ)

ရမေတိ ရတိ် ကရောတိတိ ရတနံ။/ရမနံ ရတံ။/ ရတံ နေတိတိ ရတနံ။/ရတံ ဧနေတိတိ **ရတနံ**။

➤ ❸ ။ **စတုဒ္ဒိစဒိပဝိဘူသိတာယ**–ကို စတုဒ္ဒိဒီပဝိဘူသိတတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင် ပထဝီယာ

http://www.dhammadownload.com

ဟု သမ္မန် ခံရပါမည်။ (၏/ကို စပ်) **စာတုရန္တေန္တော**-ကို စာတုရန္တတ္တာ/ **ဒီဇီဇာဒီ**-ကို ဝိဇိတတ္တာ/ **ဇနပဒဋ္ဌာဝရိယပွတ္တော**-ကို ဇနပဒတ္ထာဝရိယပွတ္တတ္တာ/ **ဣဿရေ**-ကို ဣဿရတ္တာ-ဟု ဟိတ် ပြင်လျှင်=စတ္တဝတ္တိနော ရညော- ဟု သမ္မန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်)

➢ ❻ ။ **(၈)** ဖြင့် စာတုရန္တော-ပုဒ်ကို စတုရန္တာယ ဣဿရော စာတုရန္တော-ဟု ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) ဏ-ပစ္စည်း ဣဿရ တဒ္ဓိတ်အနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

(၉) ၌ စတုသမုဒ္ဒအန္တာယ ပထဝိယာ-ဖြင့် စတုရန္တပုဒ်ကို စတု+အန္တ-ဟု ပဒစ္ဆေဒပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(သန္ဓီလိင်္ဂပဒ) ယင်း၌ စတု-အရ သမုဒ္ဒရာလေးစင်းကို **ယူ**ရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) အန္တ-သဒ္ဒါ၏ အဝသာန, ပရိယောသာန အနက်ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(နာမလိင်္ဂတ္ထ) စတုရန္တပုဒ်အရ တိုင်းပြည်မြို့ရွာ တခုခုကိုသာ မယူရ၊ မဟာပထဝီ မြေကြီးအလုံးစုံကို ယူရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) စတုရန္တ-ပုဒ်ကို စတ္တာရော သမုဒ္ဒါ အန္တာ ပရိယောသာနာ ဧတိဿာတိ စတုရန္တာ-ဟု ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုငင်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေ။

စတုဗ္ဗိဓဒီပဝိဘူသိတာယ ပထဝိယာ-ဖြင့် စတုရန္တ-ပုဒ်ကို စတု+အန္တ-ဟု ပဒစ္ဆေဒပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(သန္ဓီလိင်္ဂပဒ) ယင်း၌ စတု-အရ ကျွန်းကြီးလေးကျွန်းကို ယူရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) စတုရန္တပုဒ်အရ မဟာပထဝီမြေကြီး အလုံးစုံကို ယူမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

(၇) ၌ ဝိဇေတိ-ဖြင့် ဝိဇိတာဝီ-၌ တာဝီပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓနအနက်၌ သက်သည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဝိဇေတီတိ ဝိဇိတာဝီ-ဟု ပြုရမည်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

(၁၁) ၌ ဇနပဒေ ခုဝဘာဝံ ထာဝရဘာဝံ ပတ္ထော-ဖြင့် ထာဝရိယ-၌ ထာဝရ-သဒ္ဒါ၏ ခုဝအနက် ဟောသည်ကိုငင်း(နာမလိင်္ဂတ္ထ) ဣယ-ပစ္စည်း၏ ဘာဝတဒ္ဓိတ်အနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (ပစ္စယတ္ထ) ထာဝရဿ ဘာဝေါ ထာဝရိယံ-ဟု ပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) ထာဝရိယနှင့် ပတ္ထကို ထာဝရိယံ ပတ္ထော ထာဝရိယပွတ္တော-ဟု ဒုတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုငင်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ဇနပဒနှင့် ထာဝရိယပွတ္တ-ကို ဇနပဒေ ထာဝရိယပွတ္တော ဇနပဒတ္ထာဝရိယပတ္တော-ဟု သတ္တမီ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုငင်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

နံ သက္ကာ ကေနစိ စာလေတုံ-ဖြင့် ဇနပုဒ်၌ မြို့မြို့ခိုင်ခန့်သည်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်၏ဟူသည် တစုံတယောက်သောသူသည် တုန်လှုပ်စေခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်ခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(၈) ၌ ဇနပဒေါ တမှိ ထာဝရိယပွတ္တော-ဖြင့် ဇနပဒတ္ထာဝရိယပတ္တော-ပုဒ်ကို ဇနပဒေါ ထာဝရိယပွတ္တော တေသွိ ရာဇိနီတိ ဇနပဒတ္ထာဝရိယပတ္တော-ဟု သတ္တမီ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သမာသလိင်္ဂတ္ထ)

အနုယုတ္တော သကမ္မနိရတော အစလော အကမ္မဝေဓိ-ဖြင့် ထာဝရိယပွတ္တ ဇနပုဒ်ဟူသည် အမြဲယှဉ်သော မိမိတို့၏အမှုဌ် မြဲမြံခြင်းရှိသော တုန်လှုပ်ခြင်း ထိတ်လန့်ခြင်း မရှိသော ဇနပုဒ်တည်းဟု

http://www.dhammadownload.com

သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

စက္ကရတနန္တိအာဒီသုစက္ကဝတ္တီ ရတိဇနနဌေန ရတနဉ္စာတိ စက္ကရတနံ။

ဖြင့် စက္ကဝ တံ ရတနဉ္စာတိ စက္ကရတ-ဟု ကမ္မဓာရယ်သမာသ် တွဲစပ်ရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ရတနပုဒ်ကို ရတိ+ဇန+အ-ပစ္စည်းကြဲဆ၍ ရတိ ဇနေတီတိ ရတနံ-ဟု ကိတန္တ ဟေတု ကတ္တုဒ္ဒ ဒုတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ် တွဲစပ်ရမည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (အဘိဓာနတ္ထ၊ သမာသလိင်္ဂတ္ထ) အ-ပစ္စည်း ဟေတုကတ္တုသာဓနအနက်၌ သက်သည်ကိုငင်း(ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ရတိဇန ဟူလိုလျက် ဝတ္ထုဝိကာရဖြင့် တိ-၌ က္က-ကို အ-ပြု၊ ဝတ္ထုနာသဖြင့် ဇကို ချေ၍ ရတနာ-ဟု ပုဒ်ပြီးနေသည်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) နှစ် သက် ဝမ်းမြောက်မှုကို ဖြစ်စေတတ်သောကြောင့် စကြာသည် ရတနာမည်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

➢ ❾ ။ **စတုဒ္ဒီပဝိဘူသိဘာယ-ဟူ မဇ္ဈိဘဲ စတုဒ္ဒီဒီပဝိဘူသိဘာယ-ဟူ ဝိဓ-သဒ္ဒါထည့်ဆို့ခြွေင်းအစကြောင်း** ။ ။ သဒ္ဒါအပိုအလွန်ဖြင့် အနက်အပိုအလွန်ကို သိအပ်၊ သိနိုင် သောကြောင့်ငင်း၊ အဘို့ အစုဟော ဝိဓ-သဒ္ဒါဖြင့် တူသောအဘို့တို့ကို ယူအပ် ယူနိုင်သောကြောင့်ငင်း၊ အသီးသီးသော ကျွန်းငယ်ငါးရာတို့ကိုလည်း ကျွန်းကြီးလေးကျွန်း၌သာလျှင် သိမ်းယူခြင်းအကျိုးငှာ (ဝါ) သိမ်းယူလိုသောကြောင့် **ဝိဓ-သဒ္ဒါကို** ထည့်၍ ဆိုရပါသည်။

စကြာမင်းကို ဘက်ပြိုင်တိုက်ခိုက်သော ရန်သူမရှိပါဘဲလျက် သဒ္ဒရာဇာဇနော ဝိဇဇတိ-ဟူ ဆို့ထားခြွင်းအစကြောင်း ။ ။ စကြာမင်းအား ဘက်ပြိုင်တိုက်ခိုက်မည့် ရန်သူမရှိပါသော်လည်း စစ်တိုက်၍ အောင်ရမည့် ကိစ္စအားလုံး ပြီးသည်၏အဖြစ်ကို ပြလိုသောကြောင့် **"သဒ္ဒရာဇာဇနော ဝိဇဇတိ"** ဟု ဆိုရပါသည်။ **ကောပါဒိမစ္စတ္ထိကေ-၌ အာဒိသဒ္ဒါဖြင့်** = ကာမ၊ မောဟ၊ မာန၊ မဒ စသည်တို့ကို ယူရမည်။

အစလနဉ် အသမ္မဝေဓိ အဇ္ဈာ ။ ။ ခိုးသူတို့၏ လုယက်တိုက်ခိုက်မှုဖြင့် မတုန်လှုပ်ခြင်းသည် အစလ မည်၏။ တော်လှန်ပုန်ကန်သူ သူပုန်တို့၏ လုယက်တိုက်ခိုက်မှုမှ မထိတ်လန့်ခြင်းသည် အသမ္မဝေဓိ မည်၏။ (တနည်း) ခိုးသူ လုယက်မှုကြောင့် မတုန်လှုပ်ခြင်းသည် အစလ မည်၏။ ရန်သူမင်းတို့ကြောင့် မထိတ် မလန့်ခြင်းသည် အသမ္မဝေဓိ မည်၏။ (တနည်း) **အလွန်မနှုးညံ့လွန်းသည်၏** အဖြစ်ဖြင့် တုန်လှုပ်မှု မရှိခြင်းသည် အစလ မည်၏။ အလွန်မကြမ်းတမ်းလွန်းသည်၏ အဖြစ်ဖြင့် မထိတ်လန့် ခြင်းသည် အသမ္မဝေဓိ မည်၏။ ဤသို့ ထူးပါသည်။

➢ ❿ ။ **(၈) ဓါကျ** = ကောပါဒိကေ၊ သန္တာနိကေစ အတ္ထနော။

ဗဟိဒ္ဓါ သဒ္ဒရာဇာနော၊ ဝိဇေတိတိ တထာ ဘဝေ။ (ပထမ တ-ကာရဝိပုလာဂါထာ၊ အနုဋ္ဌုဘဆန်း)

➢ ⓫ ⓪ ။ **(၉) ဓါကျ ဣဿရော-၌ ဓာတွတ္ထကို့ရှု** ။ ။ (၁) စကြာမင်း၏ သန္တာန်၌ လောဘ, မာန စသည် ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တဖျါဒ်သည် ကာမရတိဌာယီဘာဝ+ကာမသိဂ်ါရရသ။ (၂) အစိုး ရသော သမုဒ္ဒရာလေးစင်းအဆုံးရှိသည့် (ဝါ) ကျွန်းကြီးလေးကျွန်းတို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်အပ်သည့် မဟာ ပထဝီမြေ အလုံးစုံသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) နဝဂ်သီလ ဆောက်တည်ခဲ့ခြင်း, ဆရာကောင်းတို့ထံ၌

http://www.dhammadownload.com

နည်းခံခဲ့ခြင်း–စသော ရှေးရှေးသော အကြောင်းတရားမှန်သမျှသည် ဥဒ္ဓိပနဝိဘာဝ။ (၄) အစိုးရခြင်း, စည်းစိမ်ဖြင့် ရရှိသော ကာယိကသုခ စေတသိကသုခများသည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဝိဇိတာဒီ–ဠ္ဍ ဓာတ်အရ ။ ။ (၁) ဝိရိယပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တဖြစ်ဒ်သည် ဥဿာဟဋ္ဌာယိဘာဝ+ ဝိရရသ။ (၂) အတွင်းသန္တာန်၌ဖြစ်သော့ ဒေါသ–စသော ရန်သူသည်၎င်း, အပသန္တာန်၌ဖြစ်သော အလုံးစုံသော မင်းတို့သည်၎င်း အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) ယင်းတို့၏ ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်ခြင်းသည် ဥဒ္ဓိပနဝိဘာဝ။ (၄) ရန်ဟူသမျှအောင်ပြီး၍ စကြာမင်းဖြစ်ခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ထိက္ခ (၁၆၅) [၄၊၂၂၃။] (ဘာဠိ၊တ၊၃၄၀)

(က) **ဝိရင်္ဂဏ်ရှုပါတိ ဒေဝပုတ္တသဒိသကာယာ။** (ခ) **ဇဝံတာဝ ဇကေ ဝဏ္ဏယန္တိ။**

(ဂ) အယံ ပနေတ္ထ သဘာဝေါ။ (ဃ) **ဝိရာဇာတိ ဥတ္တမသူရာ ဝုစ္စန္တိ။**

(င) ဝိရာနံ အင်္ဂ ဝိရင်္ဂံ။ (စ) **ဝိရကာရဏာ ဝိရိယန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။**

(ဆ) ဝိရင်္ဂရူပံ ဇတေသန္တိ **ဝိရင်္ဂဏ်ရှုပါ**။ (ဇ) **ဝိရိယမယသရီရာ ဝိယာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။**

(ဈ) **ပရဇသနပ္ပမဒ္ဒနာတိ သဇေ ပဋိမုခံ တိဋ္ဌယျ ပရဇသနာ၊ တံ ပရိမဒ္ဒိတုံ သမတ္ထာတိ အဓိပ္ပါယော။**

➢ ❶ ။ **ပရောသဟဿံ ခေါ ပနဿ ပုတ္တာ ဘဝန္တိ သူရာ ဝိရင်္ဂရူပါ ပရသေနပ္ပမဒ္ဒနာ–ကို အဖွင့်နှင့်အညီ** ။ ။ အဿ၊ထိုစကြာဝတေးမင်းအား။ပရောသဟဿံ၊တထောင် အလွန်ရှိသော။သူရာ၊မကြောက်မရွံ့သည်၏ အဖြစ်ဟူသော သဘောရှိကုန်သော။**ဝိရင်္ဂဏ်ရှုပါ**၊နတ်သားနှင့်တူသော ကိုယ်ရှိကုန်သော။(ဝါ) နတ်သား၏ ကိုယ်နှင့်တူသော ကိုယ်ရှိကုန်သော။၊က–နှင့်အညီ သာရသမာသကျမ်း ဆရာတို့အလိုတည်း၊ **ဝိရင်္ဂဏ်ရှုပါ**၊မြတ်သော ရဲရင့်သောသူတို့၏ အကြောင်းဖြစ်သော လုံ့လဝီရိယဟု ဆိုအပ်သော ကိုယ်ရှိသကဲ့သို့ ဖြစ်ကုန်သော။၊မယ–ပစ္စည်း သကတ္ထကြဲ့ (ဝါ) မြတ်သော ရဲရင့်သော သူတို့၏ အကြောင်းဖြစ်သော လုံ့လဝီရိယကြောင့်ဖြစ်သော ကိုယ်ရှိသကဲ့သို့ ဖြစ်ကုန်သော။၊မယ–ပစ္စည်း နိဗ္ဗတ္တတ္ထကြဲ့၍ (ဃ+c+စ+ဆ+ဇ) ဝါကျတို့နှင့်အညီ သကဝါဒအလိုတည်း။၊ **ပရဇသနပ္ပမဒ္ဒနာ**၊ ရှေးရှုရင်ဆိုင်တည်ရှိလာသော တပါးသော စစ်သည်တို့ကို (ဝါ) တပါးသော ရန်သူမင်းတို့၏ စစ်သည်တို့ကို ဖျက်ဆီးခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်ကြကုန်သော်။ပုတ္တာ၊သားတော်တို့သည်။ဘဝန္တိ၊ရှိကုန်၏။

➢ ❷ ။ **(ဂ+ခ+c) သဒ္ဒိ/ အနုသန္ဓိ** ။ ။ ဤသို့ (က+ခ) တို့ဖြင့် သာရသမာသကျမ်းပြုကေဆရာတို့၏ ဝိရဂ်ံပုဒ်ဖွင့်ပုံ ဖွင့်နည်းကို ဖွင့်ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်းကေဆရာတို့၏ ဖွင့်ပုံ ဖွင့်နည်းကို မနှစ်သက်ရကား မိမိအယူဝါဒအနေဖြင့် သဒ္ဒါနုရူပဖြစ်သော ဝိရဂ်ရူပါပုဒ်၏ အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာကို ဖွင့်ပြလိုသော ဆရာသည် (ဂ+ခ+c) ဝါကျတို့ကိုမိန့်။

(စ) သဒ္ဒိ/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (c) ဖြင့် ဝိရဂ်ံပုဒ်ကို ဝိရာနံ အင်္ဂ ဝိရင်္ဂ–ဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟု ဖွင့်ဆို၏။ ဝိရင်္ဂ–၌ အင်္ဂ–သဒ္ဒါသည် အဘယ်အနက်ကို ဟောပါသနည်း။ ဒေသ, *အဝယဝ–စသော* အနက်ကို ဟောပါသလော။ ဝိရဂ်ံ–အရ မည်သည့်တရားကို အရကောက်ရမည်နည်း။ ရဲရင့်သူတို့၏ လက်ခြေ–စသော အင်္ဂါများကို အရကောက်ရမည်လော။ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

(၈) ဆို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဆ) ဖြင့် ဝိရုဠ်ရူပါပုဒ်ကို ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟု ပြဆိုတော်မူ၏။ ယင်း၌ ရူပ–သဒ္ဒါသည် အဘယ်အနက်ကို ဟောပါသနည်း။ ဘဝ, နိမိတ္တ–စသော အနက်ကို ဟောပါသလော။ ဤ၌ ရူပ–သဒ္ဒါ၏ ဖြစ်သင့်သောအနက်ကို မပြသော် ဆရာ့အား အတိဗျာပိတ (သို့မဟုတ်) သခေါပ+ဝိတ္ထာရ ဆန့်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (၈) မိန့်။

(၈၂) ဆို့/ လိင်နန္တရ စောဒနာ ။ ။ ဆရာ၊ ပေါက္ခရသာတိပုဏ္ဏားသည် (အမွေခွဲလုလင်အား) ပရသေနပွမဒ္ဒနာ–ဟူသော စကားကို ဆို၏။ စကြာဝတေးမင်းအား (သားတော်တို့ နှိမ်နင်းဘို့ရာဖြစ်သော) ရန်သူစစ်တပ်သည် မရှိသည် မဟုတ်ပါလော။ သို့ဖြစ်လျက် အဘယ့်ကြောင့် "ပရသေနပွမဒ္ဒနာ" ဟူသော စကားကို ဆိုပါသနည်း။ နှိမ်နင်းစရာ ရန်သူ စစ်တပ် မရှိပါဘဲလျက် ယင်းစကားကို ဆိုချေသော် ပေါက္ခရသာတိအား နိရတ္ထကဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (၈၂) မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား– စကြာဝတေးမင်းအား နှိမ်နင်းစရာ ရန်သူစစ်တပ် မရှိသော်လည်း အကယ်၍ ရှိခဲ့သော် ထိုရန်သူစစ်တပ်ကို နှိမ်နင်းခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်သော အာနုဘော်ရှိ၏ဟု ငါပြဆိုသောကြောင့် သင်တင်သော နိရတ္ထကဒေါသ မရောက်ပါဟူလို။

➢ ❷ ။ [ဆ+ဇ–ဓါကျင်္ဂို့] (၁) နနု ဝိရိယံ ပန နာ ကေန္တရူပံ။(တနည်း) နနု ဝိရိယတော ရူပံ နာ ဇကန္တံ နိဗ္ဗတ္တံ။ (၂) အထ ကသ္မာ ဝိရုဠ် ရူပံ ဇတောသဒ္ဒိ ဝိရုဠ်ရူပါတိ ဇတ္ထ ဝိရုဠ် ရူပန္တိ ဝုတ္တံ။ (၃) နနု ဝိရိယမယသရီရာ ဝိယာတိ ဥပရိကျာဝါစကေန ဝိယသဒ္ဒေန ဝုတ္တံ။

(၄) တသ္မာ ဝိရုဠ် ရူပံ ဇတောသဒ္ဒိ ဝိရုဠ်ရူပါတိ ဇတ္ထ ဝိရုဠ် ရူပန္တိ ဝုတ္တံ။

[ဈ–ဓါကျင်္ဂို့] (၁) နနု ရညော စက္ကဝတ္တိဿ ပဋိသေနာ နာမ နတ္ထိ။ (၂) အထ ကသ္မာ "ပရသေနပွမဒ္ဒနာ"တိ ပါဋိယံ ဝုတ္တံ။ (၃) နနု သဇေ ပဋိမုခံ တိဋ္ဌေယျ ပရသေနာ၊ တံ ပရိမဒ္ဒိတုံ သမတ္ထာ။ (၄) တသ္မာ "ပရသေနပွမဒ္ဒနာ"တိ ပါဋိယံ ဝုတ္တံ။

➢ ❸ ။ ဝိရုဃတိတိ **ဝိရောဓ**။ ဝိရုဿ အင်္ဂံ **ဝိရုဂ်**။ ဝိရုဂ်ဿ ရူပမိဝ ရူပံ ယေသန္တေတိ **ဝိရုဂ်ရူပါ**။ (၃) သိက္ခြားမင်း၏ (ဝါ) နတ်သား၏ ခန္ဓာကိုယ်ကဲ့သို့သော ခန္ဓာကိုယ်၏ စကြာဝတေးမင်း၏ သားတော်တို့နှင့် ဂုဏ်+ဝုဏ္ဏေး အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) စကြာဝတေးမင်း၏ သားတော်တို့ဖြစ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) ဒေဝပုတ္တသဒိသကာယ–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

အင်္ဂီယတိ ဉာယတိ ဖလံ ဇတောနာတိ **အင်္ဂ**်။ (၃) သိခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) အကြောင်းဖြစ်သော ဝိရိယသည် ဝစနီယ။ (၆) ကာရဏ–စသော။

သရတိ ဂစ္ဆတီတိ **သရီရံ**။ (၃) သွားခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ခန္ဓာကိုယ်ဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ကာယ, ဒေဟ, အတ္တဘာဝ–စသော။

သရန္တိ ဟိံသန္တိ တန္တိ **သရီရံ**။ (၃) ညှဉ်းဆဲခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (ကြွင်းတူ)

သေတိ ဗန္ဓတီတိ **စေသနာ**။ (၃) ဖွဲ့ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) စစ်တပ်ဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဝါဟိနီ, ဓဇိနီ, စမူ–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

http://www.dhammadownload.com

သူရယတီတိ **သူစရော**။ (၃) အားထုတ်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဖောတု။ (၅) ရဲရင့်သူဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ယောဓ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါမျှ,သည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

ဝီရာနံ ကမ္မံ ဝီရိယံ။ ဝိမိနာ ဤရယိတဗ္ဗံ ပဝတ္တေတဗ္ဗန္တိ ဝါ **ဒီရိယံ**။ (၃) ရဲရင့်ကုန်သော သူတို့၏ ဝီရိယနှင့် သာမိ+သံ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဖောတု။ (၅) ဝီရိယသည် ဝစနီယ။ (၆) ဝါယမ, ဥဿာဟ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

➢ **၅** ။ (စျ) ၌ **သမတ္ထာ**-ကို သမတ္ထတ္တာ/ **ဒီရဂ်ီဘူပါ**-ကို ဝီရဂ််ရူပတ္တာ/ **မရေဿနပ္ပမဒ္ဓနာ**-ကို ပရသေနပ္ပမဒ္ဓနတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင် ပုတ္တာနံ-ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (တို့၏/တို့သည် စပ်)

ဒီရဂ်ီ-ကို ဝီရဂ််တ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်= ဝီရိယဿ-ဟု သမ္ဗန်ခံ။ (၏/သည် စပ်)

➢ **၆** ။ **(ဏ)** ၌ ဒေဝပုတ္တသဒိသကာယ-ဖြင့် ဝီရဂ််ရူပါ၌ (ဝီရဂ််ပုဒ်+ရူပပုဒ်) ဝီရဂ််ပုဒ်ကို ဝီရဿ အဂ်် ဝီရဂ််-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ ဝီရဂ််-အရ နတ်သားကို ယူရမည်ကိုငင်း(အဘိဓေယျတ္ထ) (တနည်း) ဝီရဂ််-သဒ္ဒါ၏ ဒေဝပုတ္တ-အနက် ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(နာမလိင်္ဂတ္ထ) ရူပ-သဒ္ဒါ ဤနေရာ၌ သရီရ (ဝပု) အနက်ဟောသည်ကိုငင်း(နာမလိင်္ဂတ္ထ) ဝီရဂ််နှင့် ရူပ-ကို ဝီရဂ််ဿ ရူပမိဝ ရူပံ ယေသန္တေတိ ဝီရဂ််ရူပါ-ဟု ဥပမာဂတ္ထ ဘိန္နာဓိကရဏ စတုတ္ထိ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ပြုရမည်ကိုငင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) (တနည်း) ဝီရဂ်ေဟိ သဒိသာ ရူပါ ကာယာ ဧတေသန္တိ ဝီရဂ််ရူပါ-ဟု သဒိသ အလယ်ပုဒ်ကျသော မဇ္ဈေလောပီ ဘိန္နာဓိကရဏ စတုတ္ထိ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ပြုရမည်ကိုငင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေသည်။

(ဃ) ၌ ဥတ္တမသူရာ-ဖြင့် ဝီရ-အရ မြတ်သော ရဲရင့်သော စစ်သည်သူရဲတို့ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။(အဘိဓေယျတ္ထ) (တနည်း) ဝီရ-သဒ္ဒါ ယောဓ အနက်ဟော၏ဟု သိစေ။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ)

(င) ဖြင့် ဝီရဂ််ပုဒ်ကို ဝီရာနံ အဂ်် ဝီရဂ််-ဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ပြုရမည်၏အဖြစ်ကို သိစေ ပါသည်။(သမာသလိင်္ဂတ္ထ)

(စ) ၌ ဝီရကာရဏာ ဝီရိယံ-ဖြင့် ဝီရဂ််-၌ အဂ််-သဒ္ဒါ ကာရဏာအနက် ဟောသည်ကိုငင်း(နာမလိင်္ဂတ္ထ) အဂ််-၌ (အဂ််ဓာတ်+အ-ပစ္စည်း) အ-ပစ္စည်း၏ ကရဏာသာဓနအနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဒု-ပစ္စယတ္ထ) အဂ်ိယတိ ဉာယတိ ဖလံ ဧတေနာတိ အဂ််-ဟု ကရဏာသာဓန ဝစနတ္ထ ပြုရမည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) ဝီရဂ််-အရ ရဲရင့်သူတို့၏ လက်ခြေ-စသော အင်္ဂါများကို မယူရ၊ ဝီရမည်သူတို့၏ အကြောင်းဖြစ်သော ဝီရိယကို ယူရမည်ကိုငင်း(အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဆ) ဖြင့် ဝီရဂ််ရူပါပုဒ်ကို ဝီရဂ်် ရူပံ ဧတေသန္တိ ဝီရဂ််ရူပါ-ဟု စတုတ္ထိ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ဝစနတ္ထ ပြုရမည်ဟု သိစေပါသည်။(သမာသလိင်္ဂတ္ထ)

(ဇ) ဖြင့် ဝီရဂ််ရူပါ-၌ ရူပ-သဒ္ဒါ၏ ကိုယ်ဟူသော အနက် ဟောသည်ကိုငင်း(နာမလိင်္ဂတ္ထ) ဉီးဂ်် ပုဒ်ကို ဝီရဂ််မေဝ ဝီရဂ််-ဟု သွတ္ထတ္ထိတ် ပြုရမည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) အ-ပစ္စည်း၏ သွတ္ထတ္ထိတ်အနက်၌ သက်သည်ကိုငင်း(ပစ္စယတ္ထ) ယင်း ဝီရဂ််-အရ ဝီရိယကိုပင် ယူရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။ (တနည်း) ဝီရဂ််ပုဒ်ကို ဝီရဂ််နံ နိဗ္ဗတ္တံ ဝီရဂ််-ဟု နိဗ္ဗတ္တတ္ထတ္ထိတ် ပြုရမည်ကိုငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) အ-ပစ္စည်း၏ နိဗ္ဗတ္တတ္ထိတ်အနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ပစ္စယတ္ထ)

http://www.dhammadownload.com

ယင်းဝီရုံ-အရ ဝီရိယကြောင့်ဖြစ်သော ခန္ဓာကိုယ်ကို ယူရမည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

(စ) ဖြင့် ပရသေနပွမဒ္ဒနာ-၌ (ပရသေနပုဒ်+ပမဒ္ဒနပုဒ်) ပရသေနံ ပမဒ္ဒနာ ပရသေနပွမဒ္ဒနာ-ဟု ဒုတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ် ပြုရမည်ကိုငင်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ပမဒ္ဒနာပုဒ်ကို ပမဒ္ဒေန္တီတိ ပမဒ္ဒနာ-ဟု ကတ္တုသာဓေန ပြုရမည်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) ယု-ပစ္စည်း ကတ္တားအနက်၌ သက်သည်ကိုငင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ)ပရသေန-အရ ရှေးရှုတည်ရှိသော ရန်သူစစ်သည်ကို ယူရမည်ကိုငင်း(အဘိဓေယျတ္ထ)ပရသေနပွမဒ္ဒနာ-ဟု ဆိုအပ်သော်လည်း (အရာဒ္ဓဘနကို ထောက်ဆ၍ အနက်ထူးကို သိအပ်သောကြောင့်) ရန်သူစစ်သည်တို့ကို နှိမ်နင်းခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်ကုန်သောဟူသော အနက်ကို ယူအပ်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေ။

(တနည်း) ပရသေနပွမဒ္ဒနာပုဒ်ကို ပရသေနံ ပမဒ္ဒနာယ သမတ္ထေန္တီတိ ပရသေနပွမဒ္ဒနာ-ဟု သမတ္ထေန္တီ တဒ္ဒိတ်ပြုရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓာနတ္ထ)

➢ ❶ ။ **ဝီရင်္ဂမိပ္ပဒ်–အစ်** ။ ။ [သာရသမာသကျမ်းပြု ကေစိဆရာတို့အလို] သိကြားမင်း၏ သားတော်များကို "ဝီရင်္ဂပါ"ဟု ဆိုပါသည်။

[သမာနဝါဒ-အလို] ရဲရင့်သူတို့၏ အကြောင်းဖြစ်သော ဝီရိယသည်ဖြစ်စေအပ်သော (ဝီရိယကြောင့်ဖြစ်သော) ကိုယ်ရှိကုန်သကဲ့သို့ ဖြစ်ကုန်သော စကြာဝတေးမင်း၏ သားတော်များကို (ဝါ) ဝီရိယသာလျှင်ဖြစ်သော ကိုယ်ရှိကုန်သကဲ့သို့ဖြစ်ကုန်သော စကြာဝတေးမင်း၏ သားတော်များကို "ဝီရင်္ဂပါ"ဟု ဆိုပါသည်။

➢ ❷ ။ **(စ) ဝါက်ျ** = ပဋိမုခံ စေ တိဋ္ဌေယျ၊ သေနာ ပရဿ သတ္တုနော။

တံ မဒ္ဒိတုံ သမတ္ထာတိ၊ အဓိပ္ပါယော ဝိဘာဝိတော။ (ပထမ မ-ကာရပိပုလဘဂါထာ၊ အနုဋ္ဌုဘဆန်း)

➢ ❸ ❹ ။ **(စ) ဝါက်ျ သမတ္ထာ–ဒ်ဿ အန္တဋ္ဌာက်ိဂ္ဂ** ။ ။ (၁) စကြာဝတေးမင်း၏ သားတို့သန္တာန်၌ဖြစ်သော ဝီရိယပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဥဿာဟဘဂ္ဂယိဘာဝ+ဝီရရသ။ (၂) ရန်သူစစ်သည်တို့သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) သားတော်တို့၏ တဖက်ရန်သူစစ်သည်တို့ကို နှိမ်နင်းနိုင်ခြင်း စွမ်းရည်သတ္တိသည် ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ။ (၄) စစ်အောင်ခြင်းစသော အကျိုးအဆက်ဆက်သည် အနုဘာဝ။

ဝီရင်္ဂပါ–အရ မေးလျှင်လည်း အတူတူပင်ထုတ်ပါ။

ဝါက်ျ (သင်္ခေ) [၆၊၂၂၃။] (ဘာဋီ၊တ၊၃၄၂)

(က) **အရဟံ ဗောဓိ သမ္ဘာသမ္ဗုစ္ဓါ စလောဓက ဝိဝဋ္ဋစ္ဆဒေါတိဇတ္တရာဂဒေါသမောဟာမာန ဒိဋ္ဌိ အဝိဇ္ဇာ ဒုစ္စရိတဆဒေနဟိ သတ္တာဟိ ပဋိစ္ဆန္နေ ကိလေသန္ဓကာရေ လောကေ တံ ဆဒေန် ဝိဝဋေ့တွာ သမန္တတော သဗ္ဗာတာလောကော ဟုတွာ ဌိတောတိ ဝိဝဋ္ဋစ္ဆဒေါ။**

(ခ) တတ္ထ ပဌမေန ပဒေန ပူဇာရဟာတာ။

(ဂ) ဒုတိယေန တသာ ဟေတု၊ ယသ္မာ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါတိ။

(ဃ) တတိယေန ဗုဒ္ဓတ္တဟေတုတ္ထာ ဝိဝဋ္ဆဒတာ ဝုတ္တာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

(င) အထ ဝါ ဝိဝဋေ့္ဆစ ဝိစ္ဆဒေါစာတိ ဝိဝဋ္ဋစ္ဆဒေါ။

(စ) ဝဋ္ဋရဟိတော ဆဒနရဟိတော စာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

http://www.dhammadownload.com

➢ ❽ ။ [**အင်္ဂကထာအမှင့်နှင့်အညီ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်မျှကိုသာ စဟတဘလက်ာရေ နည်းဖြင့် အနက်**] လောကေ၊ကိလေသာတည်းဟူသော အဖုံးအလွှမ်းရှိသော လောကဋ္ဌ။သဝါသနသဗ္ဗ ကိလေသပွဟာနပုဗ္ဗကတ္တာ၊ဝါသနာနှင့်တကွ အလုံးစုံသော ကိလေသာတို့ကို ပယ်ခြင်း ရှေးသွား၏အဖြစ်ကြောင့်။(ဝါ) ပယ်ခြင်းလျှင် ရှေ့သွား၍သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။(**ဟိတ်**) ဝိဝဋ္ဋဒေါ၊ရာဂ ဒေါသ မောဟ မာန ဒိဋ္ဌိ အဝိဇ္ဇာ ဒုစရိုက်တည်းဟူသော ခုနစ်ပါးသော အဖုံးအလွှမ်းကို ကင်းစေတော်မူပြီး၍။(ဝါ) ထိုးဖောက် ဖျက်ဆီးတော်မူပြီး၍ ထက်ဝန်းကျင်မှ ကောင်းစွာဖြစ်သော အရောင်အလင်းရှိသည်ဖြစ်၍ တည်တော်မူ၏။ဝိဝဋ္ဋဒုတ္တာ၊ရာဂ ဒေါသ မောဟ မာန ဒိဋ္ဌိ အဝိဇ္ဇာ ဒုစရိုက်တည်းဟူသော ခုနစ်ပါးသော အဖုံးအလွှမ်းကို ကင်းစေတော်မူပြီး၍။(ဝါ) ထိုးဖောက် ဖျက်ဆီးတော်မူပြီး၍ ထက်ဝန်းကျင်မှ ကောင်းစွာဖြစ်သော အရောင်အလင်းရှိသည်ဖြစ်၍ တည်တော်မူသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။(ဟိတ်)သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ၊ဥယျဝါးတန် တရားမှန်ကို မဖောက်မပြန် ကိုယ်တော်တိုင် သိတော်မူ၏။သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓတ္တာ၊ဥယျဝါးတန် တရားမှန်ကို မဖောက်မပြန် ကိုယ်တော်တိုင် သိတော်မူသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။(ဟိတ်) အရဟံ၊ပူဇော်အထူးကို ခံတော်မူထိုက်သည်။ဟောတိ။

➢ ❾ ။ (**ခ**) **သို့/** ဆရာ၊ ရှင်အာနန္ဒာသည် အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ ဝိဝဋ္ဋဒေါ–ဟူသော သုံးပုဒ်ကို ဟောတော်မူ၏။ အဘယ့်ကြောင့် အရဟံ–စသော သုံးပုဒ်ကို ဟောပါသနည်း။ တစ်ပုဒ်တည်းဖြင့်ပင် လိုအပ်သောအနက် ပြီးစီးသည် မဟုတ်ပါလော။ (ဝါ) ဝိသေသနများစွာ၊ ဆင့်လျက်ပါသော်၊ မှန်စွာမယုတ် ရှေးရှေးပုဒ်သည်၊ နောက်နောက်ပုဒ်၏၊ ဟိတ်ဖြစ်မြဲ ဟူသည်နှင့်အညီ အရဟံ–စသော သုံးပုဒ်တို့တွင် အရဟံ–သည် သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ၏ ဟိတ်, သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါသည် ဝိဝဋ္ဋဒေါ–၏ ဟိတ်ဖြစ်သောကြောင့် ဟောတော်မူ၏ဟု သိအပ်ပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ထား– ပထမပုဒ်ဖြင့် ပူဇော်အထူးကို ခံတော်မူထိုက်သည်၏အဖြစ်ကို, ဒုတိယပုဒ်ဖြင့် ပထမပုဒ်၏ အကြောင်းကို, တတိယပုဒ်ဖြင့် ဘုရားဖြစ်ခြင်း၏အကြောင်းဖြစ်သော ဝိဝဋ္ဋဒ၏ အဖြစ်ကို ပြလိုသောကြောင့် သုံးပုဒ်ဟောတော်မူဝါ၏ဟူလို။

(**ဂ**) **သို့/ ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နော** ။ ။ ဤသို့ (က) ၌ တံ ဆဒနံ–စသည်ဖြင့် ဝိဝဋ္ဋ+ဆဒ နှစ်ပုဒ်ကြဆ၍ တတိယာဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် တွဲစပ်ရမည်ဟု ဖွင့်ဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်းပုဒ်ကိုပင် ဆိုခဲ့ပြီး ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်မှတပါးသော ဝဋ္ဋဒပုဒ်ကို ဒွန္ဒသမာသ်တွဲစပ်၍ ဒွန်၏ရှေ့၌ရှိသော ဝိ–သဒ္ဒါကို ဝဋ္ဋ, ဆဒ နှစ်ပုဒ်လုံးနှင့် ယှဉ်စပ်လျက် ဒုရာဇာန ပဘွမီတပွဂုရိသ်သမာသ် (ဝါ) ဒွန္ဒဂဗ္ဘ စတုတ္ထိဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်တွဲစပ်ရန် (ဝါ) ဝိဝဋ္ဋ+ဝိစ္ဆဒ နှစ်ပုဒ်ကြ၍ ယင်းနှစ်ပုဒ်ကို ကမ္မဓာရယ်သမာသ် တွဲစပ်ရမည်ဟု သော် နည်းတပါးကို ပြရန်အလို့ငှာ (ဂ) မိန့်။

(**ခ**) **သို့/** ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် ဝိဝဋ္ဋဒပုဒ်ကို ဝိဝဋ္ဌော သော ဝိစ္ဆဒေါစာတိ ဝိဝဋ္ဋဒေါ ဟု ကမ္မဓာရယ်သမာသ် တွဲစပ်ရမည်ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ယင်းပုဒ်၏ ပဒပိဏ္ဍတ္ထကို ဆရာ မဖွင့်ပြတော့ပြီလော။(ဝါကျတက်) ဝိဝဋ္ဋ ဝိစ္ဆဒတို့၌ ဝိ–ဥပသာရများသည် ဝိသေသတ္ထ ဝိဝိဓတ္ထ စသည်များကို ဟောကြားပါသလော။ ဝိ–ဥပသာရ၏ အနက်ကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။

➢ ❿ ။ (က) **ရာဂဒေါသမောဟမာန ဒိဋ္ဌိအဝိဇ္ဇာဒုစ္စရိတဆဒနေဟိ သတ္ထာဟိ ပဋိစ္ဆန္နေ**

http://www.dhammadownload.com

ကိလေသနွှကာရေလောကော။

(၁) နှန့် ပါဠိယံ "လောကေ"တိ သာမညေန ဝုတ္တံ။ (၂) အထ ကသ္မာ ကိလေသနွှကာရေ လောကောတိ ဝိသေသေန သံဝဏ္ဏနာ ကတာ။ (၃) နှန့် ရာဂ ဒေါသ မောဟ မာန ဒိဋ္ဌိ အဝိဇ္ဇာ ဒုစ္စရိတဆဒနေဟိ သတ္တဟိ ပဋိစ္ဆန္နော ဟောတိ။

(၄) တသ္မာ ကိလေသနွှကာရေ လောကေတိ ဝိသေသေန သံဝဏ္ဏနာ ကတာ။

➤ ❺ ။ သံ သုဋ္ဌု ဇယတီတိ **သဇ္ဇာတော**။/ ဇယတီတိ ဇာတော။ သုဋ္ဌု ဇာတော သဇ္ဇာတော။ အာလောစယတိ ပဿတိ တေနာတိ **အာလောကော**။

အာလောကေတိ ဝါ တေနာတိ **အာဓလောဓကော**။ (၃) မြင်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) အလင်းဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဘာသော, ပကာသော–စသော။

သဇ္ဇာတော အာလောကော ယဿာတိ **သဇ္ဇာတာဓလောကော**။ (၃) ကောင်းစွာဖြစ်သော အလင်း ရောင်၏ မြတ်စွာဘုရားဒြဗ်နှင့် ဂုဏ်+ဂုဏော အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) မြတ်စွာဘုရားဒြဗ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) ဝိဝဋ္ဋဆဒ, အရဟ, သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါ များသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

ဝိဝဋ္ဋယိတမ္ဗော ဝိဂမေတမ္ဗောတိ **ဝိဝဋ္ဋော**။ ဆာဒေတိ ပဋိစ္ဆာဒေတီတိ **ဆဒေါ**။

ဝိဝဋ္ဋော ဆဒေါ အနေနာတိ **ဝိဝဋ္ဋဆဒေါ**။ (၃) ဖွင့်လှစ်အပ်ပြီးသော ရာဂ–စသော ကိလေသာ အမိုးအကာ၏ မြတ်စွာဘုရားနှင့် ဂုဏ်+ဂုဏော အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) မြတ်စွာဘုရားဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဝိဂမဆဒေါ–စသော။

ပူဇာဝိသေသံ ပဋ္ဌဏ္ဍိတုံ အရဟာတီတိ **အရဟံ**။

➤ ❻ ။ **ပဋိစ္ဆဒန္ဓ**–ကို ပဋိစ္ဆန္နတ္ထာ–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= ကိလေသနွှကာရာသာ လောကာသာ–ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (၏/ကို စပ်) (ခ) ၌ **မုဇာရဟာတာ** (ဃ) ၌ **ဝိဝဋ္ဋဆဒတာ** ဟိတ်တို့၏ သမ္ဗန်ကား=သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓသ ဖြစ်မါသည်။ (၏/သည် စပ်)

➤ ❼ ။ **(က)** ၌ ရာဂ ဒေါသ မောဟ မာန ဒိဋ္ဌိ အဝိဇ္ဇာ ဒုစ္စရိတဆဒနေဟိ သတ္တဟိ ပဋိစ္ဆန္နေ ကိလေသနွှကာရေ လောကေ–ဖြင့် အရဟံ ဟောတိ–စသော ပါဠိတော်၌ လောက–အရ ကိလေသာ အမိုက်မှောင်ရိုက်ဖြစ်သော လောကကို ယူရမည်ကိုငင်း(အဘိဓေယျတ္ထ) ပါဠိတော်၌ လောကေ–ဟု သာမည ဆိုးထားသော်လည်း ရာဂ–စသော အကုသိုလ်တရား ခုနစ်ပါးတို့က ဖုံးလွှမ်းအပ်သောကြောင့် ကိလေသန္ဓ ကာရေ လောကေ–ဟု ဖွင့်ဆိုထားသည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

တံ ဆဒနံ ဝိဝဋ္ဋေတွာ သမန္တတော သဗ္ဗာတာလောကော ဟုတွာ ဌိတောတိ ဝိဝဋ္ဋဆဒေါ–ဖြင့် ဝိဝဋ္ဋဆဒ–ကို ဝိဝဋ္ဋ+ဆဒ–ဟု ပဒစ္ဆေဒပြုရမည်ကိုငင်း (သန္ဓိလိဋ်ပဒ) ဆဒ–အရ ရာဂ–စသော အကုသိုလ်အမိုး ခုနစ်မျိုးကို ယူရမည်ကိုငင်း(အဘိဓေယျတ္ထ) ဆဒ–ပုဒ်ကို ဆာဒေတိ ပဋိစ္ဆာဒေတီတိ ဆဒေါ–ဟု ကတ္တု သာဓန ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) အ–ပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓနအနက်၌ သက်သည်၏ အဖြစ် ကိုငင်း (ဒု–ပစ္စယတ္ထ) ဝိဝဋ္ဋ–၌ (ဝိ–ရှေးရှိသော ဝဋ္ဋ–ဓာတ်+အ–ပစ္စည်း) အ–ပစ္စည်း၏ ဟေတုကမ္မသာဓန

http://www.dhammadownload.com

အနက်၌ သက်သည်ကိုဂင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဝိဝဋ္ဋယီတမ္ဟော ဝိဂမေတမ္ဟောတိ ဝိဝဋ္ဋော-ဟု ကမ္မသာနေ ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုဂင်း(အဘိဓာနတ္ထ) ဝိ-၏ ဓာတွတ္ထဝိသေသက၏ အဖြစ်ကိုဂင်း(ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) ဝိဝဋ္ဋနှင့် ဆဒကို ဝိဝဋ္ဋော ဆဒေါ အနေနာတိ ဝိဝဋ္ဋဆဒေါ-ဟု တတိယာ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ပြုရမည်ကိုဂင်း (တနည်း) ဝိဝဋ္ဋော ဆဒေါ တေသာတိ ဝိဝဋ္ဋဆဒေါ-ဟု ပြုရမည်ကိုဂင်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေသည်။

(၄) ဖြင့် ဝိဝဋ္ဋဆဒေါ-ကို ဝိ+ဝဋ္ဋဆဒေါ-ဟု ပဒဏ္ဍေဒပြုရမည်ကိုဂင်း(သန္ဓိလိင်္ဂပဒ) ဝဋ္ဋဆဒေါ-၌ ဝဋ္ဋ-နှင့် ဆဒကို ဝဋ္ဋ ဆဒေါစ ဝဋ္ဋဆဒါ-ဟု ဒွန်သမာသ် ပြုရမည်ကိုဂင်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ဒွန်ရှေးရှိ ဝိ-သဒ္ဒါကို ဝဋ္ဋ+ဆဒ နှစ်ပုဒ်လုံး၌ ယှဉ်စပ်၍ အဓိပ္ပါယ်ယူရမည်ကိုဂင်း (ဘာဝတ္ထ) အပေါင်းပုဒ်ကို ဝဋ္ဋဆဒေဟိ ဝိဂတော ဝိဝဋ္ဋဆဒေါ-ဟု ပဗ္ဗမီ အဗျယီဘောသမာသ် (တနည်း) ဝိဂတာ ဝဋ္ဋဆဒါ ယသ္မာတိ ဝိဝဋ္ဋဆဒေါ-ဟု စတုတ္ထီ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ပြုရမည်ကိုဂင်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။(သမာနဝါဒ)

(တနည်း) (၄) ဖြင့် ဝိဝဋ္ဋဆဒုပဒ်ကို ဝိဝဋ္ဋော၀ သော ဝိဆဒေါစာတိ ဝိဝဋ္ဋဆဒေါ-ဟု ကမ္မဓာရယ်သမာသ် ပြုရမည်ကိုဂင်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ဝိဝဋ္ဋ ဝိဆဒေါ ဟူလိုလျက် ဝိဆဒ နောက်ပုဒ်၌ ရှေးဖြစ်သော ဝိ-ကိုချေ၍ ဝိဝဋ္ဋဆဒေါ-ဟု ရုပ်ပြီးနေသည်ကိုဂင်း(ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။ (ဝဒန္တိဝါဒအလိုတည်း)

(၅) ၌ ဝဋ္ဋရဟိတော, ဆဒနရဟိတော-ဖြင့် ဝိဝဋ္ဋော ဝိဆဒေါ-တို့၌ ဝိ-၏ ဝိရဟအနက်ဟောသည် ၏ အဖြစ်ကိုဂင်း(ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) ဝဋ္ဋတော ရဟိတော ဝိဝဋ္ဋော၊ ဆဒတော ရဟိတော ဝိဆဒေါ-ဟု ပဗ္ဗမီ အဗျယီဘောသမာသ်ပြုရမည်ကိုဂင်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

➢ ❾ ။ **(ဃ) ဓါကျ၌ ဗုဒ္ဓတ္တဓမ္မတာဒုဘူတာ ဝိဝဋ္ဋဆဒတာ-ဝယ် ဗုဒ္ဓတ္တဓမ္မတာဒုဘူတာ ထည့်ပွင့်ရခြင်းအဓိကြောင်း** ။ ။ ဝါသနာနှင့်တကွ အလုံးစုံသော ကိလေသာတို့ကို ပယ်ခြင်း၏ ရှေ့သွားဖြစ်သောကြောင့် (ဝါ) ပယ်ခြင်းလျှင် ပြဓာန်းခြင်းရှိသောကြောင့် ဗုဒ္ဓတ္တဟေတုဘူတာ-ဟု ထည့်ပွင့်ပါသည်။

မိဆ္ဆာဒိဋ္ဌိကို ဒုစရိုက်တရားမှ သီးခြားပြခြင်းအဓိကြောင်း ။ ။ [ဆဒန သရုပ်ခုနစ်ပါးတွင် ဒုစရိုတ-အရှည် မနောဒုစရိုက်နှင့်တကွ ဒုစရိုက်အားလုံးပါဝင်သော်လည်း] မိဆ္ဆာဒိဋ္ဌိသည် အထူးသဖြင့် သတ္တဝါတို့ကို (ဝါ) သတ္တဝါတို့၏ အသိဉာဏ်ကို ဖုံးလွှမ်းတတ်သောကြောင့်၎င်း, အပြစ်ကြီးသောကြောင့်၎င်း, ဒုစရိုက်တရားမှ သီးခြားပြပါသည်။

ဓမောဟနှင့် အဝိဇ္ဇာ-ကို နှစ်မျိုးခွဲခြား ပြခြင်းအဓိကြောင်း ။ ။ မောဟနှင့် အဝိဇ္ဇာသည် တရားကိုယ်တူသော်လည်း မောဟ-က ဖုံးလွှမ်းခြင်း, အဝိဇ္ဇာက မသိအောင်ပြုခြင်းဟု အခြင်းအရာ ကွဲပြားသောကြောင့် နှစ်မျိုးခွဲခြား ပြရပါသည်။

➢ ❿ ။ **(က) ၌ ဆဒန (၃) ပါး သရုပ် ပါဠိကို ဂါထာခံ**

ရာဂေါ ဒေါသောစ မောဟောစ၊ အဝိဇ္ဇာ မာန ဒိဋ္ဌိယော။

ဒုစ္စရိတသ္မိမေ သတ္တာ၊ ဆဒနစ္ဆိ ပဝုစ္စရေ။ (ပထျာဝတ္ထုဂါထာ၊ အနုဋ္ဌာဆန်း)

➢ ⓫ ⓪ ။ **ဝိဝဋ္ဋဆဒေါ-ဟူသော ပုစ္ဆာလုံးအရေ** ။ ။ ဘုရားရှင်၏ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ကို ယူ၍ (၁) ထိုသည် ဓမ္မရတိဌာယိဘာဝ+ဓမ္မသီဂိါရရသ။ (၂) နိဗ္ဗာန်သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃)

http://www.dhammadownload.com

နိဗ္ဗာန်၏ သန္တိလက္ခဏာသည်၎င်း, ဘုရားရှင်၏ ပါရမီဉာဏ်, ဝိပဿနာဉာဏ်, အောက်မဂ် အောက်ဖိုလ် ဉာဏ်တို့သည်၎င်း ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ။ (၄) အရဟတ္တဖိုလ်ဉာဏ် ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ် ဗုဒ္ဓဉာဏ် စသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

သမ္မာသမ္မုဒ္ဓါဠ္ဠ ဓေတွဋ္ဌကို ကိုယ်ပြု၍ ။ ။ (၁) အလုံးစုံသော တရားတို့ကို ကိုယ်တော်တိုင် သိတော်မူသော ဘုရားရှင်၏ သန္တာန်၌ဖြစ်သည့် မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရတ် ဌာယီဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရရသ။ (၂) ဥေယျဓမ္မ ဟူသမျှသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) ပါရမီဆယ်ပါး အပြား သုံးဆယ်သည်၎င်း, ကိလေသာအဖုံးအလွှမ်းကင်းတော်မူခြင်းဟူသော အကြောင်းသည်၎င်း ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ (၄) အရဟတ္တမဂ် အရဟတ္တဖိုလ်ဉာဏ် ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ် သကလဗုဒ္ဓဂုဏ် ဒေသနာဉာဏ်စသည်နှင့် ဝေနေယျတို့၏ ဟိတသုခ စသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဂါထာ (၁၆ရ) [၆၊၂၂၄။] (ဘာဋီ၊တ၊၃၄၇)

(က) **ဝဋ္ဋဂါရဆမာရုယ္ဟာတိ ဝဋ္ဋဂါယုတ္တဲ့ ရထံ အဘိရုဟိတွာ၊**

(ခ) **ကြာဟွဇော ကိရ ယေန ရထေန သယံ ဝိစရတိ၊ တမေဝ ရထံ ဒတွာ မာဇာဝံ ပေသေသိ။**

(ဂ) **မာဇာဝါပိ ပေါက္ခရသာတိသေသဝအန္တေဖါသိကာ၊**

(ဃ) **သော ကိရ တေသံ ""အမ္ဗဋ္ဌေန သဒ္ဒိ ဂစ္ဆထာ"" တိ သညံ အဒါသိ။**

(င) **ယာနာ ပစ္ဆာဇေါမိ ဇွာတိ အယာနဘူမိ ဒွါရကောဋ္ဌာသသမီပံ ဂန္တွာ ယာနတော ပတိဿြဒြေါဟိတွာ။**

➤ ❶ ။ **(ခ) ဒဋ္ဌိ/** ဆရာ၊ဆရာသည် (က) ဖြင့် အမ္ဗဋ္ဌလုလင်သည် မြင်းမ ကပ်ယှဉ်အပ်သော ရထားကို တက်စီး၍ သွား၏ဟု ဖွင့်ဆို၏။ အမ္ဗဋ္ဌလုလင်၌ မြင်းမ ကပ်ယှဉ်အပ်သော ရထားမည်သည် မရှိသည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်လျက် အဘယ်သို့သော အခြင်းအရာအားဖြင့် မြင်းမ ကပ်ယှဉ်အပ်သော ရထားကို တက်စီး၍ သွားနိုင်ပါအံ့နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဃ) သဒ္ဒိ/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် ပေါက္ခရသာတိပုဏ္ဏားသည် မိမိလှည့်လည်သော ရထားကို ပေး၍ အမ္ဗဋ္ဌလုလင်ကို စေလေ၏ဟု ဖွင့်ဆို၏။ ပါဠိ၌၌ အမ္ဗဋ္ဌလုလင် တစ်ဦးတည်းသာ သွားသည်မဟုတ်၊ များစွာသော လူငယ်တို့နှင့် အတူသွား၏ဟု မိန့်ဆိုသည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ်သို့လျှင် များစွာသော လူငယ်တို့သည် အတူလိုက်နိုင်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

➤ ❷ ။ **[ခ+ဃ ဝါက္ယဒ္ဒိုကို၍]** (၁) နှနှ ဤဟွဇော ယေန ရထေန သယံ ဝိစရတိ၊ တမေဝ ရထံ ဒတွာ မာဇာဝံ ပေသေသိ။ (၂) အထ ကသ္မာ ပါဠိယံ သမ္မဟုလေဟိ မာဇာဝကေဟိ သဒ္ဒိ ပါယာသီတိ ဝုတ္တံ။ (၃) နှနှ သော တေသံ "အမ္ဗဋ္ဌေန သဒ္ဒိ ဂစ္ဆထာ"တိ သညံ အဒါသိ။

(၄) တသ္မာ ပါဠိယံ သမ္မဟုလေဟိ မာဇာဝကေဟိ သဒ္ဒိ ပါယာသီတိ ဝုတ္တံ။

➤ ❸ ။ ဝလတိ သံဝရတီတိ **ဝဋ္ဋဂါ**။ (၃) စောင့်စည်းခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) မြင်းမခြေဖ်သည် ဝစနီယ (၆) အဿာ–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။ ရမန္တိ စတေနာတိ **ရထော**။ (၃) မွေ့လျော်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ရထား

http://www.dhammadownload.com

ခြဲသည် ဝစနီယ။ (၆) သန္ဓန-စသော။

ယန္တီ ဧတေနာတိ **ယာနံ**။ (၃) သွားခြင်းကြီယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ယာဉ်ခြဲသည် ဝစနီယ။ (၆) ဝါဟန, ယောဂ-စသော။

➤ ❸ ။ **ဝဋ္ဋဝါယုဇ္ဇော်**-ကို ဝဋ္ဋဝါယုတ္တတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= ရထသာ-ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။(၏/ကို စပ်) **အစန္တဝါသိကာ**-ကို အန္တေဝါသိကတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= မာဏဝကာနံ-ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (တို့၏/တို့သည် စပ်)

➤ ❻ ။ **(က)** ဖြင့် ဝဋ္ဋဝါရုထမာရုယ္ဟကို ဝဋ္ဋဝါရုထံ+အာရုယ္ဟ-ဟု ပဒစ္ဆေဒပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(သန္ဓိလိင်ံပဒ) ဝဋ္ဋဝါရုထောပုဒ်ကို ဝဋ္ဋဝါဟိ ယုတ္တော ရထော ဝဋ္ဋဝါရုထော(တံ) ဟု မဇ္ဈေလောပိ တတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(သမာသလိင်ံတ္ထ) အာရုယ္ဟ-၌ အာ-ဥပသာရသည် ရုဟဓာတ်၏ ဖြစ်စေခြင်းအနက်ကို တားမြစ်၍ တက်စီးခြင်းအနက်ကို ဟောကြားနိုင်အောင် ထွန်းပြလိုက်ခြင်းကြောင့် ဓာတွတ္ထဗာကော၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဥပသဂ္ဂလိင်ံတ္ထ) အာရုယ္ဟ၌ ရု-ဓာတ် မဟုတ်၊ ရုဟဓာတ် ဖြစ်သည်ကိုငင်း(ဒု-ဓာတုပဒ) အာရုယ္ဟ-၌ ဏပစ္စည်း မဟုတ်၊ တွာပစ္စည်း၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဒု-ပစ္စယပဒ) သိစေပါသည်။

(ခ) ဖြင့် ယာနာ-၌ အာ-အက္ခရာသည် ယော, နာ-စသော ဝိဘတ်တို့၏ ကာရိယ အာ-အက္ခရာ မဟုတ်၊ သ္မာဝိဘတ်၏ ကာရိယ အာ-အက္ခရာ၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဝိဘတ္တိပဒ) ယင်းသ္မာဝိဘတ်သည် ကာရဏတ္ထ စသည်၌ မသက်၊ အပါဒါန်အနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဝိဘတ္ထတ္ထ) ပစ္စောရောဟိတွာ-ကို ပတိ+ဩရောဟိတွာ-ဟု ပုဒ်ဖြတ်ရမည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(သန္ဓိလိင်ံပဒ) ပတိ-ဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက ၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဥပသဂ္ဂလိင်ံတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ❶ ❼ ။ **(ဃ)** **ဝါက္ယကို့ရှု** ။ ။ (၁) ပေါက္ခရသာတိပုဏ္ဏား၏ သန္တာန်၌ အမူအရာ ကာယ ဝိညတ် ဝစီဝိညတ်ကို ဖြစ်စေတတ်သော ဝိရိယဩဇာန်းသော စိတ္တဇုပါဒ်သည် ဥဿာဟဗ္ဗာယိဘာဝ+ဝိရရသ။ (၂) တပည့်များသည် အာရမ္ဗဏဝိဘာဝ။ (၃) တပည့်များကို အမွဋ္ဌနှင့်အတူ လိုက်စေလိုသော ဆန္ဒသည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။ (၄) အတူလိုက်ခွင့်ရ၍ ဘုရားရှင်ကို ဖူးမြင်ရခြင်း, ဒါသိပုတ္တဝါဒနှင့်စပ်သော တရား စကား နာယူရခြင်းစသော အကျိုးအဆက်ဆက်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဃါက္ယ (၁၆၈၁) [၌၂၂၄။] (ဘာဋီ၊တ၊၃၄၈)

(က) **စောန ဓေါ ပန သမဓေနာတိ ယသ္မိ သမဓေယ အမွတ္ထော အာရာဓံ ပါဝိသိ။**

(ခ) တသ္မိ ပန သမဓေ၊ (ဂ) ဋ္ဌိတမဇ္ဈန်ကသမဓေ၊

(ဃ) ကသ္မာ ပန တသ္မိ သမဓေ စက်မန္တိတိ ?

(င) ပကိတဘောဇနပစ္စယသဏိန်မိဒ္ဓသဝိနောဒနတ္ထံ။

(စ) ဒိဝါပဓာန်ကာဝါဓတ၊

(ဆ) တာဒိသာနဉ္စိပစ္ဆာဘတ္တံ စက်မိတွာ နာယိတွာ သရီရံဥတုဂါဟာပေတွာ နိသဇ္ဇသမဏာဓမ္မံ ကရောန္တာန် စိတ္တံ ဓကာဂ္ဂံ ဟောတိ၊ *(ဒ ၃ ၆၆-ခ မေး ဖြိုး)*

http://www.dhammadownload.com

➢ ❹ ။ [ကတ္တားနှင့် ဝိဓေယ္ယနပုဒ်ထည့်] (ဃ) ပန၊ပရိဟာရပက္ခမှတစ်ပါး စောဒကပက္ခကို ဆိုဦးအံ့။ကသ္မာ၊အဘာယ်ကြောင့်။ တသ္မိံ သမယေ၊ထိုမွန်းတည့်ရာ အခါ၌။ သမ္မဟုလာ၊များစွာကုန်သော။ (ဝိသေသန) ဘိက္ခူ၊ရဟန်းတို့သည်။(ကတ္တား)စက်မန္တိ၊စကြ်သွားကြကုန်သနည်း။ကွတိ၊ဤကား အမေးတည်း။ (ဝ) ပဏီတဘောဇနပစ္စယဿ၊ပဏီတဘောဇဉ်ကို စားရခြင်းဟူသော အကြောင်းရှိသော။ထိနမိဒ္ဓဿ၊ ထိနမိဒ္ဓကို။ဝိနောဒနတ္ထံ၊ပယ်ဖျောက်ခြင်းအကျိုးငှာ။သမ္မဟုလာ၊များစွာကုန်သော။(ဝိသေသန) ဘိက္ခူ၊ရဟန်း တို့သည်။(ကတ္တား) တသ္မိံ သမယေ၊ထိုမွန်းတည့်ရာ အခါ၌။စက်မန္တိ၊စကြ်သွားကြကုန်၏။ကွတိ၊ဤကား အဖြေတည်း။

➢ ❺ ။ (ဂ) ဒဠ္ဎီ/ သာဧဘာဂဧစာဧနာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က+ခ) ဝါကျတို့ဖြင့် တေန ခေါပန သမယေန-ပုဒ်ကို အနိယမထည့်စွက်၍ အမဋ္ဌ အရာမ်တွင်းသို့ ဝင်ရာ ထိုအခါ၌-ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ (အမဋ္ဌအရာမ်တွင်းသို့ဝင်ရာ) ထိုအခါဟူသည် အဘယ်နည်း။ နံနက်အခါ (ဝါ) ညနေ ချမ်း အခါပင် ဖြစ်ပါသလော။ | အမဋ္ဌဝင်ရောက်လာရာ ထိုအချိန်အခါကို တိကျစွာ မပြဆိုပါက ဆရာ အား နံနက်, နေလယ်, ညနေ အချိန်အားလုံး၌ ပျံ့နှံ့သော အတိဗျာပိတဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။] စုဒ် ကြောင့် (ဂ) ဝါကျကိုမိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား= အမဋ္ဌ အရာမ်တွင်းသို့ဝင်ရောက်လာရာ ထိုအခါဟူသည် နံနက်အခါ ညနေချမ်းအခါ မဟုတ်၊ နေမွန်းမတ်မတ်တည့်ရာအခါဖြစ်၏ဟု ငါပြဆိုသည် ဖြစ်သောကြောင့် သင်တုင်သော အတိ ဗျာပိတဒေါသ ငါ့အား မရောက်ပါဟူလို။

(တနည်း) အရှင်အဋ္ဌကထာဆရာ၊ ဆရာသည် (က+ခ) ဖြင့် တေန ခေါပန သမယေနပါဠိကို အနိယမ သမ္မန္ဒနှင့်တကွ ထိုအချိန်အခါ၌ဟု ဘုမ္မတ္ထုပ္ပန်ဆိုရန် ရေးသားဖွင့်ပြတော်မူခဲ့ပါ၏။

သာမညဝစန် သဒ္ဒသာဓရဏ်-ဟူသည်နှင့်အညီ တေန သမယေန-ဟု သဒ္ဒါကို သာမည ဆိုထား သည်ဖြစ်ရကား အနက်ကိုလည်း သာမညအားဖြင့်ပင် ယူအပ်ပါသလော။ အဘယ်သို့ ယူအပ်ပါသနည်း။ ဤသို့ မေးဘွယ်ရှိ၍ (ဂ) ဝါကျကိုမိန့်။ **အဓိပ္ပါယ်ကား-** (ဂ) ဖြင့် တေနသမယေန-ဟု သဒ္ဒါကို သာမညအားဖြင့် ဆိုထားသော်လည်း အနက်ကို သာမညအားဖြင့် မယူအပ်၊ နေမွန်းမတ်မတ်တည့်ရာ ထိုအခါ-ဟူသော ဝိသေသတ္ထကို ယူရမည်ဟူလို။ **(နောက်နည်းသည် ၁၃ဖြင့်-ခ အဖြေမှန်ဖြစ်သည်)**

(ဃ+င) ဒဠ္ဎီ/ ဆရာ၊ ပါဠိတော်၌ သမ္မဟုလာ ဘိက္ခူ အဗ္ဘောကာသေ စက်မန္တိ-ဟု မိန့်ဆို၏။ အဘယ့်ကြောင့် (ဝါ) အဘယ်အကျိုးငှာ ထိုရဟန်းတို့သည် မွန်းတည့်အချိန်၌ စကြ်သွားကြပါကုန်သနည်း။ ထက်ဝယ်ဖွဲ့ခွေ ထိုင်နေခြင်းတို့ဖြင့်သာ ရဟန်းတရားအားထုတ်သင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ (ဃ+င)မိန့်

(စ) ဒဠ္ဎီ/ အနုသေန္တေန ။ ။ ဤသို့ (ဂ) ဖြင့် ရဟန်းများနှင့် ဆက်ဆံသော အဖြေကို ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဒိဝါပဓာနိက ပုဂ္ဂိုလ်များ၏ သီးခြားအလေ့အကျက်ကို တနည်းပြလိုသော ဆရာသည် (စ) ဝါကျကိုမိန့်။ (တနည်း) ဤသို့ (ဂ) ဖြင့် ပဏီတဘောဇဉ်ကို စားရခြင်းလျှင် အကြောင်းရှင်းရှိသော ထိနမိဒ္ဓကို ပယ်ဖျောက်သောကြောင့် ရဟန်းတို့သည် နေ့အခါ စကြ်သွားကြကုန်၏ဟု ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ အကြောင်းတမျိုးကို ပြလိုသော ဆရာသည် (စ) ဝါကျကိုမိန့်။

http://www.dhammadownload.com

(ဆ) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (စ) ဖြင့် ရဟန်းတို့သည် နေ့အခါ ကမ္မဋ္ဌာန်းစီးဖြန်းကြကုန်သော ဟု ဆို၏။ နေ့အခါ အဘယ့်ကြောင့် ကမ္မဋ္ဌာန်းစီးဖြန်းကြကုန်သနည်း။ တပါးသော အခါ၌လည်း ကမ္မဋ္ဌာန်းစီးဖြန်း နေကြကုန်ရာသည် မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဆ) မိန့်။

➤ ❾ ။ **[ဂ–ဝါက္ယကိဋ္ဌ]** (၁) နနု ပါဠိယံ တေန ခေါပန သမယေနာတိ အဝိသေသေန ဝုတ္တံ။ (၂) အထ ကသ္မာ ဠိတမဇ္ဈိန်ကသမယေတိ တယာ သံဝဏ္ဏနာ ကတာ။ (၃) နနု အဋ္ဌကထာပမာဏတော ဝိသေသေန ဂဟေတဗ္ဗော။ (၄) တသ္မာ ဠိတမဇ္ဈိန်ကသမယေတိ မယာ သံဝဏ္ဏနာ ကတာ။

[ဃ+ဇ ဝါက္ယကိဋ္ဌိကိဋ္ဌ] (၁) နနု သမ္မဟုလာ ဘိက္ခူ ဌာတုံ ဝါ နိသီဒိတုံဝါ သယိတုံ ဝါ ယုတ္တာ။ (၂) အထ ကသ္မာ တသ္မိံသမယေ စင်္ကမန္တိ။ (၃) နနု ပဏိတဘောဇနေပစ္စယာသ ထိနမိဒ္ဓဿ ဝိနောဒနတ္ထံ ဟောတိ။ (၄) တသ္မာ တသ္မိံသမယေ စင်္ကမန္တိ။ (၁၃ဖြစ်–ခု ဆဲး)

[စ+ဆ ဝါက္ယကိဋ္ဌိကိဋ္ဌ] (၁) နနု ပါဠိယံ သမ္မဟုလာ ဘိက္ခူ အဇ္ဈောကာသေ စင်္ကမန္တိတိ သာမညေန ဝုတ္တံ။ (၂) အထ ကသ္မာ ဒိဝါပဓာနိကာ တေတိ ဝိသေသေန ဝုတ္တံ။ (၃) နနု တာဒိသာနံ ပစ္ဆာဘတ္တံ စင်္ကမိတွာ နာယိတွာ သရီရံ ဥတုံ ဂါဟာပေတွာ နိသဇ္ဇ သမဏဓမ္မံ ကရောန္တာနံ စိတ္တံ ဧကဂ္ဂံ ဟောတိ။ (၄) တသ္မာ ဒိဝါပဓာနိကာ တေတိ ဝိသေသေန ဝုတ္တံ။

➤ ❿ ။ **အာရဗန္တိ** ဇေတ္ထာတိ **အာရဘဗော**။ (၁) အာရာဓော–ဟူသော ပုဒ်ပြီးနိပ္ပန္နသည် ဝစန မည်၏။ (၂) အာရဗန္တိ ဇေတ္ထ–ဟူသော ဝိဂြိုဟ်ဝါကျသည် ဝစနတ္ထ မည်၏။ (၃) မွေ့လျော်ခြင်းကြီးယာ သကတ်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၄) ဣတိသဒ္ဒါသည် ဝစနဟေတုဇောတက မည်၏။ (၅) မွေ့ လျော်ရာ အာရာမ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) ရမိတမ္ဘဋ္ဌာန–စသော ပရိယာယ်ဟော သဒ္ဒါသည် ဝစနီ ယတ္ထ မည်၏။ (၁၃ဖြစ်–ခု ဆဲး)

ပဏီတ ဘောဇနံ ပဏီတဘောဇနံ။ ပဏီတဘောဇနေသု ဘုဉ္ဇနံ **ပဏီတဘောဇနံ**။

ပဏီတဘောဇနံ ပစ္စယော ယဿာတိ **ပဏီတဘောဇနပစ္စယံ**။ (၃) ပဏီတဘောဇဉ်ကို စားရခြင်းဟူသော အကြောင်း၏ ထိနမိဒ္ဓနှင့် ကာရဏ+ဗလ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ပဏီတဘောဇဉ်ကို စားရခြင်းဟူသော အကြောင်းရှိသော ထိနမိဒ္ဓဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ပဏီတ ဘောဇနကာရဏ–စသော။

ဧကံ အဂ္ဂံ ယဿာတိ **ဧကဂ္ဂံ**။ (၃) တစ်ခုတည်းသော အာရုံ၏ စိတ်နှင့် အာရုံ+အာရမ္ဘကိက အဖြစ် ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) စိတ်ဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) အဝိက္ခေပ, သမာဓိ။

နံ ဟောတိ ပစ္စက္ခမနုဿိ **အဟံ**။ (၃) တစ်ဖန်လာခြင်းကို မစွန့်ခြင်းကြီးယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) နေ့–ဟူသော ကာလပညတ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဒိန, ဒိဝသ–စသော။

အဟာသ မဇ္ဈော **မဇ္ဈန္ဟော**။ (၃) နေ့၏ အလယ်နှင့် အဝယဝိ+အဝယ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန် သည် ဝစနဟေတု။ (၅) မွန်းတည့် အချိန်အခါသည် ဝစနီယ။ (၆) ဝိကာလ။

မဇ္ဈနောယေဝ မဇ္ဈန်ကော။/ မဇ္ဈော ဘဝေါ **မဇ္ဈန်ဓကာ**။

ဘုဉ္ဇန်ဿ ဇေတ္ထာတိ **ဘတ္တံ**။ ဘတ္တသဒ္ဒ ပစ္စာတိ **ပစ္စာဘတ္တံ**။ (၃) ဆွမ်းစားရာကာလ၏ နောက်ကာလ

http://www.dhammadownload.com

နှင့် အပါဒါန်+အပါဒါနိ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) ဆွမ်းစားပြီး နောက်ကာလ ဖြစ်သည် ဝစနိယ။ (၆) စရိမဘတ္တံ-စသော။

ပဒဟီယတောတိ ပဓာနံ။ ပဓာန် အနုယုဉ္ဇန္တိတိ **ပဓာနိကာ**။ (၃) အားထုတ်အပ်သော ကမ္မဋ္ဌာန်း၏ အားထုတ်တတ်ကုန်သော ရဟန်းတို့နှင့် ဂုဏ်+ဂုဏေား အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) ကမ္မဋ္ဌာန်းအားထုတ်ကြကုန်သော ရဟန်းတို့ဖြစ်သည် ဝစနိယ။

ဒိယတိ ခီယတိ အန္နကာရော ဇေတနာတိ ဒိဝါ။/ဒိဗ္ဗတိ သြဘာသတီတိ **ဒိဝါ**။

ပဒဟိတဗ္ဗန္တိ ပဓာနံ။ ပဓာန် ယုဇ္ဈန္တိတိ ပဓာနိကာ။ ပဓာန် ဇေသံ အတ္ထိတိ ဝါ **ပဓာနိကာ**။

ဒိဝါ ပဓာနိကာ **ဒိဝါပဓာနိကာ**။ (၃) နေ့အခါ ကာလ၏ ကမ္မဋ္ဌာန်းအားထုတ်သော ရဟန်းတို့နှင့် ကာလ+ကာလဝန္တအဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) နေ့အခါ ကမ္မဋ္ဌာန်း အားထုတ်သော ရဟန်းတို့ဖြစ်သည် ဝစနိယ။ (၆) ဒိဝါပဓာနာနယုဉ္ဇက, ဒိဝါကမ္မဋ္ဌာနိက, ဒိဝါကမ္မဋ္ဌာနာနယုဉ္ဇက။

➤ ❸ ။ **ကဇေရုန္ဒာနံ**ကို ကရောန္တတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= တာဒိသာနံ (ဒိဝါပဓာနိကာနံ ဘိက္ခူန်) ဟု သမ္မန် ခံရပါမည်။ (တို့၏/တို့သည် စပ်)

ဒိဝါပဓာနိကာ-ကို ဒိဝါပဓာနိကတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင် **ယင်း၏ ဘာဝသမ္မန်ကား**-ဒိဝါပဓာနိကာနံ ဖြစ်ပါသည်။ **တ္ထ-သမ္မန်ကား**= တေသံ (သမ္မဟုလာနံ ဘိက္ခူန်) ဖြစ်ပါသည်။ (တို့၏/တို့သည် စပ်)

စက်ခုံမန္တိ-ကို စက်ံမန္တတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= တေသံ (သမ္မဟုလာနံ ဘိက္ခူန်) ဟု သမ္မန် ခံရပါမည်။ (တို့၏/တို့သည် စပ်)

ဇေဋ္ဌံ-ကို ဇေဋ္ဌတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်= စိတ္တဿ-ဟု သမ္မန် ခံရမည်။ (၏/သည် စပ်)

➤ ❻ ။ **(က)** ဖြင့် တေန သမယေန-၌ ယံတံ သဒ္ဒါ နိစ္စသမ္မန္နာ-ဟူသည်နှင့်အညီ ယသ္မိံ သမယေ အမ္ဗဋ္ဌော အာရာမံ ပါဝိသိ-ဟူသော အနိယတ်ထည်၍ အနက်ယောဇနာရမည်ဟု သိ။(ဘာဝတ္ထ)

(ခ) ဖြင့် တေန ခေါပန သမယေနဒ္ဓံ နာ-ဝိဘတ်သည် ကရဏတ္ထဒ္ဓံ မသက်၊ ဘုမ္မတ္ထဒ္ဓံ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဝိဘတ္တိတ္ထ) ခေါ, ပန နိပါတ်တို့၏ အနတ္ထကပဒါလင်္ကာရ၏ အဖြစ်ကိုငင်း(နိပါတလိင်္ဂံတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဒဿနာယာတိ ဒဋ္ဌုံ ပဿိတုကာမာတိ ဟုတ္ဝာတိ အတ္ထော။

ဒဋ္ဌုံ-ဖြင့် ဒဿနာယ-၌ ဒဿုဓာတ် စသည်မဟုတ်၊ ဒိသဓာတ်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဒိသဓာတ်ကို ဖွင့်ပြသောကြောင့် ဒုတိယ ဓာတုပဒ သံဝဏ္ဏနာ) ယုပစ္စည်း၏ ကတ္တား ကံ စသည်၌ မသက်၊ ဘောအနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ယုပစ္စည်း၏ အနက်ကို ဖွင့်ပြသောကြောင့် ဒုတိယပစ္စယတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ) ပဿိယတေ ဒဿန်-ဟု ပြုရမည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဘာဝသာဓန ဝိဂြိုဟ်ကို ဖွင့်ပြသောကြောင့် အဘိဓာနတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ) ဒဿနာယ-၌ အာယသဒ္ဒါသည် နာဝိဘတ်၏ ကာရိယ မဟုတ်၊ သ-ဝိဘတ်၏ ကာရိယ၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဝိဘတ္တိပဒ) ယင်းသဝိဘတ်သည် ဝိဘတ္တိဝိပလ္လာသတ္ထ, တဒတ္ထ စသည်၌မသက်၊ တုမတ္ထ၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(စတုတ္ထီ သဝိဘတ်အနက်ကို ဖွင့်ပြသောကြောင့် ဝိဘတ္တတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ) သိစေပါသည်။ (၁၃၆၆-ခုမေး)

http://www.dhammadownload.com

➢ ❽ ။ **(ဃ+ငြ+စ) ဝါကျလာ ဝိဿဇ္ဇနာ စကားနှစ်ရပ်တို့၏ ဆူးခြေးမုံ့**

(ဃ+ငြ) အမှတ်ပြ ဝါကျလာ ဝိဿဇ္ဇနာ စကားဖြင့် ရဟန်းအားလုံးတို့၏ အလေ့အကျင့်၏ အစွမ်းဖြင့် ရဟန်းအားလုံးတို့နှင့် သက်ဆိုင်သော စကြ်လျှောက်ခြင်းအကြောင်းကို ပြပါသည်။

(စ) အမှတ်ပြဝါကျလာ ဝိဿဇ္ဇနာစကားရပ်ဖြင့်ကား ကမ္မဋ္ဌာန်းအားထုတ်သော ရဟန်းတို့၏ သီးခြား အလေ့အကျင့်၏ အစွမ်းဖြင့် ရဟန်းအားလုံးနှင့် မသက်ဆိုင်၊ ကမ္မဋ္ဌာန်းတရား စီးဖြန်းပွားများသည့် ရဟန်းတို့နှင့်သာ သက်ဆိုင်သော စကြ်လျှောက်ခြင်းအကြောင်းကို ပြပါသည်။ဤသို့ ထူးပါမည်။

➢ ❾ ❿ ။ **(ဆ) ဝါကျကို၍/သမဏာဓမ္မံ ကရောန္တာနံ–အရ၊ စီတွဲ့ ဓာတ်ံ ဗဟာဒိ–အရ။** ။ ဒီဝါပဓာန်က ရဟန်းတို့သန္တာန်၌ သမာဓိ ဝီရိယ ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တပ္ပါဒ်ကို ယူ၍ (၁) ထိုသည် သမဋ္ဌာယိဘာဝ+သန္တရသ။//ဥဿာဟဋ္ဌာယိဘာဝ+ဝီရရသ။ (၂) ကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံသည် အာရမ္မဏ ဝိဘာဝ။ (၃) ဆွမ်းစားပြီးနောက် စကြ်သွားခြင်း၊ ရေချိုးခြင်း၊ ကိုယ်ငွေ့ယူခြင်း၊ တင်ပလ္လင်ခွေထိုင်ခြင်း စသည်သည် ဥဒ္ဓိုပနဝိဘာဝ။ (၄) စိတ်တည်ငြိမ်ခြင်း ဈာန်မင်္ဂဖိုလ်ကိုရခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝ။

ပါကျ (ဘ၆၉) [၆၊၂၂၄။] (ဘာဋီ၊တ၊၃၅၀)

(က) **အဘိညာတဓောလဓညာတိ ပါကဋကုလဇော။**

(ခ) **တဒါကိရဇမ္မုဒီပေ အမွဋ္ဌကုလံ နာမ ပါကဋကုလမဟောသိ။**

(ဂ) **အဘိညာတသဿာတိ ရူပဇာတိမန္တကုလာပဒေသေဟိ ပါကဋသ။**

(ဃ) **အဂ ရူတိ အဘာရိကော။**

(ငြ) **ယော ဟိ အမွဋ္ဌ ဉာပေတုံ န သတ္ထုဇေယျ၊ တသ တေန သဒ္ဓိ ကထာသလ္လာပေါ ဂရု ဘဝေယျ။**

(စ) **ဘဂဝတောပန တာဒိသာနံ မာဂဝါနံ သတေနာပိ သဟဿေနာပိ ဟုံ ပုဋ္ဌသ ဝိဿဇ္ဇနေ ဒန္ဓာယိတတ္တံ နတ္ထိတိ မညမာနာ ""အဂရုဓေါ ပနာ""တိ စိန္တယိသု။**

➢ ❼ ။ (စ) ပန၊အဖို့တပါးကား။ဘဂဝတောဇော၏။ တာဒိသာနံ၊ထိုအမွဋ္ဌကဲ့သို့ ရှုအပ်ကုန်သော။ (သဒ္ဒတ္ထ) ထိုသို့ သဘောရှိကုန်သော။(ဓေါဟာရတ္ထ)မာဏဝါနံ၊လူလင်တို့၏။သတေနာပိ၊တစ်ရာသည်ငင်း။ သဟဿေနာပိ၊တစ်ထောင်သည်ငင်း။ဃဉ်၊ပြဿနာကို။ပုဋ္ဌဿ၊မေးအပ်သည်ဖြစ်၍။(သမာနဿ၊ဖြစ်လသော်) (တနည်း) ပုဋ္ဌဿ၊မေးအပ်သော။(ဘဂဝတောဇော၏) ဝိဿဇ္ဇနေ၊ဖြေဆိုရခြင်း၌။ဒန္ဓာယိတတ္တံ၊လေးလံသည်၏ အဖြစ်သည်။နတ္ထိ၊မရှိ။ဣတိ၊ဤသို့။မညမာနာ၊သိကြကုန်သည်။(ဟုတ္တွာ၊ဖြစ်၍) "အဂရုဓေါ ပနာ"တိ၊အဂရုဓေါ ပန–ဟူ၍။တေ ဘိက္ခူ၊ထိုရဟန်းတို့သည်။(ကတ္တား) စိန္တယိသု၊စဉ်းစားကြကုန်ပြီ။ (၁၃၃၇–ခု မေး)

➢ ❻ ။ (ခ) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် အဘိညာတ–သဒ္ဒါ၏ ပါကဋဝါစက အဖြစ်ကိုငင်း၊ အဘိညာတကုလေ ဇာတော အဘိညာတကောလညော–ဟု ဝစနတ္ထပြုအပ်သည်ကိုငင်း ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ စင်စစ်အားဖြင့် ဆိုလတံ့သောနည်းအားဖြင့် ရှေးအခါ၌ အမွဋ္ဌအမျိုးသည် မထင်ရှားသည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်လျက် အဘိညာတကောလညော အမွဋ္ဌော မာဏဝေါ–ဟု ဆိုအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

(စ) ဆို့/ သာစောဘာဂစေါသာစရေးပနုစစာစနာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် ရဟန်းတို့သည် အဂရု ခေါ ပန-ဟူ၍ ကြံစည်ကြကုန်သောဟု ဆို၏။ အမဋ္ဌကို သိစေခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်သောသူအား အမဋ္ဌနှင့်အတူတကွ စကားပြောဟောခြင်းသည် ဝန်လေးရာသည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ ဖြစ်ပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် "အဂရု ခေါ ပန"ဟူ၍ ကြံစည်ကြကုန်သောဟု ဆိုပါသနည်း။ မဆိုသင့်ဘဲ ဆိုချေသော် ဆရာ့အား သဒ္ဒ+အတ္ထ ဆန့်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။

(ဆ) ဆို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဃ) ဖြင့် အဂရုသဒ္ဒါသည် အဘာရိက-သဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ်တည်းဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ အဘယ့်ကြောင့် ဝန်မလေးဟု အောက်မေ့ကုန်သနည်း။ ဝန်မလေးဟု အောက်မေ့မှတ်ထင်ပုံ ရဟန်းတို့၏ အလိုကို ထင်ရှားစွာ မပြဆိုပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(တနည်း) ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် အမဋ္ဌကို သိစေခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်သောသူအား အမဋ္ဌနှင့် အတူတကွ စကားပြောဟောခြင်းသည် ဝန်လေးရာသောဟု ဆို၏။ ယင်းသို့ဖြစ်လျှင် ရဟန်းတို့သည် "အဂရု ခေါ ပန"ဟူ၍ မကြံစည်သင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ့်ကြောင့် "အဂရု ခေါ ပန"ဟူ၍ ကြံစည်ကြလေကုန်သနည်း။ ယင်းသို့ ကြံစည်ခြင်း၏ အကြောင်းကို မပြသော် ဆရာ့အား အကြောင်းမှ ယုတ်သော ဟီနတ္ထဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။

နတ္ထိတိ-ဒ္ဒ် ဣတိ-ကို သဒ္ဒါနည်း အနုသစန္ဓတော် ။ ။ ဤသို့ မည္ပမာနာ-ဖြင့် နိဒဿနဝန္ဓ ကို ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ နိဒဿနကို ပြလိုသော ဆရာသည် ဣတိ-ကို မိန့်။

➤ ❷ ။ [က+ခ-ဝါကျတို့ကိုရှု] (၁) နနု ဝက္ခမာနနယေန ပုစ္ဆေ အမဋ္ဌကုလံ အပညာတံ။ (၂) အထ ကသ္မာ ပါဠိယံ အဘိညာတကောလညောတိ ဝုတ္တံ။ (၃) နနု တဒါ ဇမ္ဗုဒီဃေ အမဋ္ဌကုလံ နာမ ပါကဋကုလမဟောသိ။ (၄) တသ္မာ ပါဠိယံ အဘိညာတကောလညောတိ ဝုတ္တံ။

[c+ခ-ဝါကျတို့ကိုရှု] (၁) နနု ယော အမဋ္ဌံ ဉာပေတုံ နု သက္ကုဏေယျ၊ တသ္မာ တေန သဒ္ဒိံ ကထာသလ္လာပေါ ဂရု ဘဝေယျ။ (၂) အထ ကသ္မာ "အဂရု ခေါ ပနာ"တိ စိန္တယိသ္သ။ (၃) နနု ဘဂဝတော တာဒိသာနံ မာဏဝါနံ သတေနာပိ သဟဿေနာပိ ပဉ္ဟံ ပုစ္ဆဿ ဝိဿဇ္ဇနေ ဒန္ဓာယိတတ္တံ နတ္ထိတိ မညမာနာ ဟောန္တိ။ (၄) တသ္မာ "အဂရုခေါ ပနာ"တိ စိန္တယိသ္သ။

ပန-သဒ္ဒါ ထားရှေခြင်းအကြောင်း ။ ။ အဂရု ခေါ ပန-စသော သဒ္ဒါကို မနှစ်သက်သော ကြောင့် ပန-သဒ္ဒါကို ထားရပါသည်။

➤ ❸ ။ တေဟိ တေဟိ ဂဏဝိသေသေဟိ ဗြူဟိတာ ပရိဂုဒ္ဓါတိ **ဗြဟ္မာနော**။

မုနန္တိ သုဃ္ဂန္တိစ ဆောဟိတိ မန္တာ။/ မန္တိယန္တေ ဂုတ္တံ ကတ္တာ ဘာသိယန္တေတိ **မန္တာ**။

ဗြဟ္မဘူတာ မန္တာ **ဗြဟ္မမန္တာ**။ (၃) ဗြဟ္မ-အရ သေဋ္ဌဘောဂုဏ်၏ ဗေဒင်တို့နှင့် ဂုဏ် ဂုဏော အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) မြတ်ကုန်သော မန္တာန်တို့သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) ဗြဟ္မဝေဒ, သေဋ္ဌမန္တ, သေဋ္ဌဝေဒ-စသော် ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

ဇမိယတေ အဒီယတေတိ **ဇမ္ဗု**။ (၃) စားခြင်းကြိယာ သကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) သပြေပင် ဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဇမ္ဗု၀, ဇမ္ဗု-စသော။

http://www.dhammadownload.com

အဘိညာယတေတိ **အဘိညာတံ**။ (၃) အလွန်သိခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) အလွန်သိအပ်သော အမျိုးသည် ဝစနီယ။ (၆) ပါကဋ္ဌ, ဝိသုတ-စသော။

ဇမ္မုယာ လက္ခိတော ဒီပေါ **ဇမ္မုဒီပေါ**။ (၃) သပြေပင်၏ မှတ်အပ်သော ကျွန်းနှင့် လက္ခဏ+လက္ခ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ကျွန်းသည် ဝစနီယ။ (၆) ဇမ္ဗုဝဒီပ-။

➤ ❺ ။ **အဘိညာတာကောလညော**-ကို အဘိညာတကောလညတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= အမွှဿ မာဏဝဿ-ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်) **အဘိညာတာ**-ကို အဘိညာတတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်= ပေါက္ခရသာတိဿ ဖြာဟ္မဏဿ-ဟု သမ္ဗန်ခံ။ (၏/သည် စပ်)

အဂဒ္ဓ-ကို အဂရုတာဃ-ဟု ဟိတ်ပြင်= ဘဂဝတော-ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (၏/သည်စပ်)

➤ ❻ ။ **(က)** ဖြင့် အဘိညာတ-ပုဒ်သည် ပါကဋ္ဌတ္ထ=ထင်ရှားပြခြင်းအနက်ကို ဟောသည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(နာမလိင်္ဂတ္ထ) အဘိညာတ+ကုလ+ဏျ-ဟူ၍ ပုဒ် ပစ္စည်း ခွဲပြီးနောက် ဏျပစ္စည်းသည် ဘာဝတဒ္ဓိတ် စသည်၌ မသက်၊ ဇာတတဒ္ဓိတ်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ပစ္စယတ္ထ) အဘိညာတကုလေ ဇာတော အဘိညာတကောလညော-ဟု ပြုရမည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(အဘိဓေယတ္ထ) အဘိညာတကောလ္ယ-ဟု လိုလျက် ယ်-၏ ရှေ့၌ န်-အကွရာလာ၊ ရှကို ဥပြု၊ ဥကို ညပြု၍ အဘိညာတကောလညာ-ဟု ပုဒ်ပြီး သည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဂ) ၌ ပါကဋ္ဌသ-ဖြင့် အဘိညာတသဒ္ဒါ ပါကဋ္ဌသဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ်၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ပရိယာယ်ပြ အဘိဓေယျတ္ထ) ရူပဇာတိ-စသည်ဖြင့် ပါကဋ္ဌ=ထင်ရှားဟူသည် ညွှန်ပြကြောင်းဖြစ်သော ရုပ်အဆင်း, ဇာတ်, မန္တာန်, အမျိုးတို့ဖြင့် ထင်ရှားသည်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဃ) ၌ **အဘာရိဏော**-ဖြင့် အဂရု-၌ ဂရု-သဒ္ဒါသည် မဟန္တ, ဒုဇ္ဇရ အနက်တို့ကို မဟော၊ အလဟုကအနက် ဟောသည်၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ)

➤ ❼ ။ **စတ္တာရိ အပါယမုခါနိ သဒ္ဒပ်/အပါယမုခ ၄-ပါး** ။ ။ (၁) ပဝတ္တဖလဘောဇနိကာ=အလိုလိုကြွေကျသော သစ်သီးကိုစားသော ရသ့ေ၏အဖြစ်။ (၂) ကန္ဒမူလဖလဘောဇနိကာ=သစ်ဖု သစ်မြစ်ကို စားသော ရသ့ေ၏အဖြစ်။ (၃) အဂ္ဂဂါရိကာ=မီးကို လုပ်ကျွေးသော ရသ့ေ၏အဖြစ်။ (၄) အာဂါရိကာ=ရေဖြင့် လုပ်ကျွေးပူဇော်၍ ခရီးဆုံ၌ နေသော ရသ့ေ၏အဖြစ်။

ပေါက္ခရသာတိပုဏ္ဏားအား ပဿနဒီဇကာသလစင်း၏ မှတ်ဇမ္ဗာဂ်စတ္တာ.ခွင့် မဇေးခြင်း၏ အဓိကြောင်း ။ ။ ပေါက္ခရသာတိပုဏ္ဏားသည် သမ္မုခါဝဋ္ဋနိမာယာ အတတ်ကို တတ်၏၊ ယင်းအတတ်ဖြင့် အလိုရှိသော ပစ္စည်းကို ပိုင်ရှင်ထံမှ တောင်းယူတတ်သောကြောင့်ငင်း, မင်းကြီးနှင့် ပေါက္ခရသာတိပုဏ္ဏားတို့ ရင်းနှီးကြသည်ကို မနာလိုသူများက "ပုဏ္ဏားမှာ ခရသင်းဖြူနှာရှိသည်, ကိုယ်လက်တွေ့ထိန်းနောခြင်းဖြင့် ရောဂါကူးစက်တတ်သည်"ဟု ဂုံးတိုက်ထားသောကြောင့်ငင်း တွေ့ခွင့် မပေးပါ။

➤ ❽ ။ **(စ)** ဝါကျ = တာဒိသာနံ မနုဿာနံ၊ သဟသေန သတေန ဝါ။

ပဉ္စ ပုဋ္ဌသ ဗုဒ္ဓဿ၊ နတ္ထိ ဒန္တော ဝိသဒ္ဓနေ။ (ပထျာဝတ္တဂါထာ၊ အနုဋ္ဌုဘဆန်း)

➤ ❾ ❿ ။ **အထဖေါအမွှဋ္ဌောမာဂဏဝေါဘဂဝတာအဝုသိတဂါဒေနဝုစ္စမာနော ကုဝိတော**

http://www.dhammadownload.com

(ပ) ဘဂဝန္တံယေဝဥပဝဒမာနောတေ (စက္ခာဘော ဂေါတမ သဝကာဇာတိတိ အာဒိဝစနံ) အဝေါစ-ဒ္ဒံ အဝေါစ-၏ အနက္တတ္ထတရားကို ကိုယ်ပြု၍ = (၁) အဝေါစ-ဒ္ဒံ ဝစဓာတ်အရ မြတ်စွာဘုရားကို ကဲ့ရဲ့လို၍ စက္ခာ ဘော ဂေါတမ သကျဇာတိ-စသော စကားကိုဆိုသော အမဋ္ဌလုလင်၏ ဒေါသပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ကောဒ္ဓေါယိဘာဝ+ရုဒ္ဓရသ။ (၂) စက္ခာ ဘော ဂေါတမ သကျဇာတိ အစရှိသော မနသာဝဝတ္ထပိတသဒ္ဒါသည် အာရမ္မဏ ပိဘာဝ။ (၃) ဘုရားရှင်က အမဋ္ဌလုလင်သည် ဆရာကောင်းထံ၌ မသင်ကြားဘူး မဆည်းကပ်ဘူး စသည်ဖြင့် မိန့်တော်မူခြင်းသည် ဥဒ္ဒိပနပိဘာဝ။ (၄) စက္ခာ ဘော ဂေါတမ သကျဇာတိ-စသော ဝစီ ဘေဒ သဒ္ဒါဖြစ်ပေါ်လာခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဓနဉ္ဇာယိတဇ္ဇံ နုဇ္ဇိ-အရ။ ။ (၁) သဗ္ဗညုတဉာဏ်ကိုယူ၍ ထိုသည် ဓမ္မရတိဌာယိဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရရသ။ (၂) မေးအပ်သော ပြဿနာတို့သည် အာရမ္မဏပိဘာဝ။ (၃) ပြဿနာအားလုံး၌ အပိတ်အပင် အတားအဆီးမရှိ၊ ဉာဏ်တော်၏ ကျက်စားနိုင်သည်၏အဖြစ်သည် ဥဒ္ဒိပနပိဘာဝ။ (၄) အဂရ ခေါ စသည်ဖြင့် ရဟန်းတော်များကြွေစည်ခြင်း၊ ဘုရားရှိရာသို့ အမဋ္ဌကို ညွှန်ပြခြင်းစသော အကျိုးအဆက် ဆက်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဘိန္နံ ပသဒ်သန္တိ နု ဟိ တတ္ထ သူရံ၊ ဘယာ ဟိ သဒ္ဓေယ နု ကဇရာန္တိ ပါဗိ။ (၁၃၆)

➤ **ပသဒ်သန္တိ-ဒ္ဒ် ဓာတုဇ္ဇာကို ရှု၍** ။ ။ (၁) မကောင်းမှုကို ကြောက်ရွံ့ထိတ်လန့်သူကို ချီးမွမ်းကြကုန်သော ပညာရှိသူတော်ကောင်းတို့၏ သန္တာန်၌ သဒ္ဓါ ပညာ ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရတိဌာယိဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရရသ မည်၏။ (၂) မကောင်းမှုကို ကြောက်ရွံ့၊ ထိတ်လန့်သူဖြစ်သည် အာရမ္မဏပိဘာဝ မည်၏။ (၃) မကောင်းမှုမှ ကြောက်ရွံ့သူ (ချီးမွမ်းခံရသူ) ၏ ယောနိသောမနသိကာရ၊ သဒ္ဓမ္မဿဝန စသည်သည်၎င်း၊ မကောင်းမှုမှ ကြောက်ရွံ့ခြင်းသည်၎င်း၊ ချီးမွမ်းတတ်သူ ပညာရှိပုဂ္ဂိုလ်၏ ဣဿာ မစ္ဆေရ ကင်းကွာမှုသည်၎င်း ဥဒ္ဒိပနပိဘာဝ မည်၏။ (၄) ပစ္စုပ္ပန်၌ ကောင်းကျိုးသုခ အနန္တကို ရရှိခြင်း၊ တမလွန်၌ နတ်ရွာသုဂတိသို့ လားရောက်ခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဂါထာ (၁၅၀) [၆၊၂၂၅။] (ဘာဋီ၊တ၊၃၅၁)

(က) **အတရမာနောတိ အတုရိတော**။

(ခ) **သကိံကံ ပဒပွဓာဂဏနေ ပဒံနိကွိပိဿော ဝတ္တဲ့ ကတွာ သုသမ္မဋ္ဌံ မုတ္တဒလသိန္နဝါရသဏ္ဌာန** သဒိသံ ဝါလိကံ အပိနာသေဿာတိ အတ္ထော။ (ဂ) **အာဋ္ဌိန္နန္တိ ပမုခံ**။

(ဃ) **ဥဏ္ဏာသိတ္ဓာတိ ဥဏ္ဏာသိတသဒ္ဒံ ကတွာ**။ (င) **အင္ဂဋ္ဌ နွိ ဒွါရကဝါဋံ**။

(စ) **အာစကာစဋုဗိတိ အဂွနဓေဟိ သကိုက် ကုဋ္ဌိကာဋ္ဌိဒ္ဒသမိဗေ အာကောဋ္ဌေဟိတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ**။

(ဆ) **ဒွါရံ ကိရ အတိဥပရိ အမနုဿာ, အတိဟေဋ္ဌာ ဒီဃဇာတိကာ ကောဋ္ဌိ၊ တထာ အနာကောဋ္ဌေတွာ မဇ္ဈေ ဆိဒ္ဒဿမိဗေ ကောဋ္ဌေတပ္ပဋိ ကုဒ် ဒွါရာကောဋ္ဌန ဝတ္တာဋိ ဒီဗေဋ္ဌာ ဝဒဋိ**။

➤ ❶ ။ **(စ) ဆို့/** ဆရာ၊ ရဟန်းတော်တို့သည် အတရမာနော အာဠိနံ ပဝိသိတွာ-ဟု ဆို၏။ အဘယ်သို့ ဝင်သောသူသည် "အတရမာနော ပဝိသတိ" မည်ပါသနည်း။ ဝင်ပုံကို အကျယ် မပြဆိုတော့

http://www.dhammadownload.com

ပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဆ) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (စ) ဖြင့် လက်သည်းဖျားတို့ဖြင့် ဖြည်းဖြည်း သံကောက်ပေါက်၏ အနီး၌ ခေါက်လော့ဟု ရဟန်းတို့ စေခိုင်းအပ်သည်ကို ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ အဂ္ဂဠံ အာကောဋ္ဌေသိ–ဟု ပါဠိတော်၌ သာမညဆိုသောကြောင့် တံခါးရွက်၏ အမှတ်မထား တပါးပါးသော အရပ်၌ ခေါက်စေကလည်း တံခါးခေါက်ခြင်းကိစ္စ ပြီးရာသည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်လျက် သံကောက်ပေါက်၏ အနီး၌ ခေါက်လော့ဟု အထူးပြု၍ စေခိုင်းခြင်းသည် အသို့သင့်နိုင်ပါအံ့နည်း။ သာမည ဝိသေသ ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ဆ) မိန့်။

➢ ❾ ။ **[စ+ဆ ဝါကျတို့ကို၌]** (ခ) နန္ဒ ပါဠိယံ အဂ္ဂဠံ အာကောဋ္ဌေသိတိ အဝိသေသေန ဝုတ္တံ။ (၂) အထ ကသ္မာ ကုဋ္ဌိကစ္ဆိဒ္ဒသမီပေ အာကောဋ္ဌေဟီတိ ဝိသေသေန ဝုတ္တံ။

(၃) နန္ဒ ဒွါရံ အတိဥပရိ အမနုဿာ, အတိဟေဋ္ဌာ ဒီဃာတိကာ ကောဋ္ဌေန္တိ၊ တထာ အနာကောဋ္ဌေတွာ မဏ္ဍေ ဆိဒ္ဒ သမီပေ ကောဋ္ဌေတဗ္ဗန္တိ ဣဒံ ဒွါရာကောဋ္ဌန ဝတ္တန္တိ ဒီပေန္တာ ဝဒန္တိ။

(၄) တသ္မာ ကုဋ္ဌိကစ္ဆိဒ္ဒသမီပေ အာကောဋ္ဌေဟီတိ ဝိသေသေန ဝုတ္တံ။

➢ ❿ ။ ပဓာနံ မုခံ **ပမုခံ**။ (၃) ပြဋ္ဌာန်းခြင်းဂုဏ်၏ အဦးအစနှင့် ဂုဏ်+ဂုဏေား အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန္ဓသည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) ဂန္ဓကုဋီ၏ အဦးစမုခ်သည် ဓစနိယ မည်၏။ (၆) အာဠိန္ဒ–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနိယတ္ထ မည်၏။

တုရံ ဧတိ ဂစ္ဆတီတိ တုရိတော။/ သဒ္ဒတော် တုရံ အသေ အတ္ထိတိ **တုရိစဝာ**။ (၃) ဖြစ်သော အဆောတလျင်၏ အမွန္ဓလုလင်နှင့် ဂုဏ်+ဂုဏေား အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) အမွန္ဓလုလင်ဒြဗ်သည် ဝစနိယ။ (၆) သဒ္ဒတသီဃ, ဝေဂ–စသော။

ပဒါနံ အန္တရေ ပမာဏံ **ပဒပမာဏံ**။ ပဒပမာဏံ ယသ္မိ အတ္ထိတိ **ပဒပမာဏိ**။

ပဒပမာဏဿ တံ ဌာနဿာတိ **ပဒပမာဏဋ္ဌာနံ**။ (၃) ရှေ့ခြေ နောက်ခြေတို့၏ အတွင်းဝယ် တောင်ဆုတ် ပမာဏရှိသည်၏ အဖြစ်ဟူသော ဘောဂုဏ်၏ အရပ်ဌာနနှင့် ဂုဏ်+ဂုဏေား အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ရှေ့ခြေ နောက်ခြေတို့၏ အတွင်းဝယ် တောင်ဆုတ် ပမာဏရှိသော အရပ်သည် ဝုစနိယ။ (၆) ပဒပမာဏဒေသ–စသော။

အလိ သခါ ဂ္ဂန္ဒေါ ဝတ္ထောတိ **အာဠိစန္ဒ**။ (၃) အဆွေခင်ပွန်းဖြစ်သော သိကြား၏ တံခါးမုခ်ဦးနှင့် ဌာနီ+ဌာန အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) တံခါးမုခ်ဦးဒြဗ်သည် ဝစနိယ။

(၆) ပဃာဏော, ပဃဏ, ပမုခ–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနိယတ္ထ။

ဥက္ကာသိယတေတိ **ဥက္ကာစသော**။ (၃) အသံပြုခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ချောင်းဟန့်သံသည် ဝစနိယ။ (၆) ခိပိတသဒ္ဒ, အဗျတ္တသဒ္ဒ–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနိယတ္ထ။

တရတိ သမ္ဟမတီတိ **တရမာစနော**။ (၃) မရဝ်မတည် လည်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု (၅) အမွန္ဓလုလင်ဒြဗ်သည် ဝစနိယ။ (၆) သမ္ဟမ, တုရိတ–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနိယတ္ထ။

ကံ ဝါတံ ဝါဠုယတီတိ **ကဝါဠံ**။ (၃) တားမြစ်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅)

http://www.dhammadownload.com

တဲ့ခါးရွက်ဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဒွါရဗာဟာ, အဂ္ဂဠ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတွဲ့။

နတ္ထိ ခံ ဣန္ဒြိယံ ဧတ္ထာတိ **နာသီ**။ (၃) ကာယိန္ဒြေ မရှိခြင်း အဘာဝဘေဒကဏ်၏ လက်သည်းနှင့် နိဿယ နိဿိတ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) လက်သည်းဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ကရဇ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတွဲ့။။

ကုဋ္ဌတိတိ **ကုဋ္ဌိကာ**။ (၃) ကောက်ကွေးခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) သော့ခြင်သည် ဝစနီယ။ (၆) တာဠ, အဝါပုရာဏ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတွဲ့။။

➤ ❸ ။ ။ **ဒွါရာဓိကာဒ္ဒုန ဝတ္ထွန်္ဒိ**-ကို ဒွါရကောဋ္ဌန် ဝတ္ထုန္ဒတ္ထာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= ဣတိ ဣမဿ အာကောဋ္ဌနဿ-ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်)

ဒီဧပန္ဒုဒ-ကို ဒီဧပန္ဒုတ္ထာ-ဟု ဟိတ်ပြင်= တေသံ ဘိက္ခုန်-ဟု သမ္ဗန် ခံရမည်။(တို့၏/တို့သည်)

➤ ❻ ။ **(၈)** ၌ ပမုခံ-ဖြင့် အာဠိန္ဒသဒ္ဒါသည် ဂန္ဓကုဋိတိုက်ခန်း၏ အဦးဟူသော အနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ)

(ဃ) ၌ ဥက္ကာသိတာဒဒ္ဒံ ကတ္တာ-ဖြင့် ကာသဓာတ်သည် ထင်ရှားခြင်း(ပကာသ) စီရင်ခြင်း(သဇ္ဇန) အနက်တို့ကို မဟော၊ အသံပြုခြင်း(သဒ္ဒကရဏ) အနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေသည်။(ဒု-ဓာတွတ္ထ)

(ဝ) ၌ ဒွါရကဝါဋံ-ဖြင့် အဂ္ဂဠ သဒ္ဒါသည် တဲ့ခါးရွက်အနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ)

(စ) ၌ ကုဋ္ဌိကစ္ဆိဒ္ဒသမီပေ-ဖြင့် တဲ့ခါး၏ ခေါက်ရမည့်အရပ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

အဂ္ဂနဒေဟိ-ဖြင့် လက်သည်းဖျားတို့ဖြင့် ခေါက်၏ဟု ခေါက်ကြောင်း အရာဝတ္ထုကို သိ။(ဘာဝတ္ထ)

သဏိက်-ဖြင့် ခေါက်ပုံ အခြင်းအရာကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➤ ❶ ❼ ။ **အာစကာဒေဒ္ဓသိ-ဒ္ဓိ ဓာတ်စရေ** ။ ။ (၁) ခေါက်သော အခြင်းအရာအား-ဖြင့် ဖြစ်သော ကာယဝိညတ္တိသမုဋ္ဌာပက ဝီရိယပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တဇပ္ပါဒ်သည် ဥဿာဟဋ္ဌာယီဘာဝ+ဝီရရသ။ (၂) တဲ့ခါးသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) အဆဲ၌ မြတ်စွာဘုရား ရှိနေခြင်းအကြောင်းတို့သည် ဥဒ္ဒီပန ဝိဘာဝ။ (၄) တဲ့ခါးပွင့်ခြင်း, မြတ်စွာဘုရားနှင့် သမ္မောဒနီယ သာရဏီယ စကားများ ပြောဆိုရခြင်းသည် အနုဘာဝ။

ဃ်ကျ (ခရ ၁) [၆၊၂၂၅။] (ဘာဋီ၊တ၊၃၅၂)

(က) **ဒိဝရိ ဘဂဝါ ဒွါရန္တိန ဘဂဝါဥဋ္ဌာယ ဒွါရံ ဝိဝရိ**။

(ခ-) **""ဝိဝရတူ""** တိ ပန ဟတ္ထံ ပသာရေသိ။ (၇) တတော **""ဘဂဝါ တုမှေ မဟိ အဓနကာသု ကပွကောဋိသု ဒိန် ဒဒမာနေ ဟိ န သဟတ္ထာ ဒွါရဝိဝရဏကမ္မံ ကတ"" န္တိ သယမေဝ ဒွါရံ ဝိဝဋံ**။

(ဃ) **တံ ပန ယသ္မာ ဘဂဝတော မနေန ဝိဝဋံ၊ တသ္မာ ""ဝိဝရိ ဘဂဝါ ဒွါရ"" န္တိ ဝတ္တုံ ဝဋ္ဋတိ**။

➤ ❶ ။ **(၈+၈)** ပန၊အနွယကား။ဝိဝရတူဖွင့်စေသတည်း။ဣတိသို့ နဲလုံးသွင်းတော်မူ၍။ ဟတ္ထံ၊လက်တော်ကို။ပသာရေသိ၊ဆန့်တော်မူပြီ။ တတော၊ထိုသို့ ဆန့်တော်မူခြင်းကြောင့်။ဘဂဝါ၊မြတ်စွာဘုရား။ တုမှေဟိ၊ရှင်တော်ဘုရားတို့သည်။အနေကာသု၊များစွာကုန်သော။ကပွကောဋိသု၊ကမ္ဘာကုဋေတို့၌။ဒါန်၊အလှူ။

http://www.dhammadownload.com

ကို။ဒဒမာနေဟိ၊ပေးတော်မူကုန်လတ်သော်။သဟတ္ထာ၊မိမိလက်ဖြင့်။ဒွါရဝိဝရဏကမ္မံ၊တံခါးဖွင့်ကြောင်းကံကို။ နံ ကတံ၊မပြုအပ်ခဲ့ပါ။ကွတိ၊ဤသို့ မလျှောက်သော်လည်း လျှောက်သကဲ့သို့။သယမေဝ၊အလိုလိုသာ။ဒွါရံ၊ တံခါးသည်။ဝိဝဋံ၊ပွင့်ပြီ။

➢ ❶ ။ **(က) စသည်ဆို/ လိင်နဉ္ဆရစစာဒနာ** ။ ။ ဆရာ၊ ရှင်အာနန္ဒာသည် ပါဠိတော်၌ "ဝိဝရိ ဘဂဝါ ဒွါရံ"ဟု သင်္ဂီယနာတင်တော်မူခဲ့၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် တံခါးကို ကိုယ်တိုင်ထ၍လည်း ဖွင့်တော်မမူ, မြတ်စွာဘုရားက ပွင့်စေသတည်းဟု လက်တော်ကို ဆန့်တန်းတော်မူသောကြောင့် တံခါးသည် အလိုလိုသာ ပွင့်သည်သာ မဟုတ်ပါလော။ ယင်းသို့လျက် အဘယ့်ကြောင့် "ဝိဝရိ ဘဂဝါ ဒွါရံ"ဟု သင်္ဂီယနာတင်ပါသနည်း။ (ဝါ) အဘယ့်ကြောင့် "ဝိဝရိ ဘဂဝါ ဒွါရံ"ဟု ဆိုခြင်းငှာ သင့်ပါသနည်း။ ဆိုသင့်ခြင်း၏အကြောင်းကို မပြဆိုချေသော် ရှင်အာနန္ဒာအား သဘာဝဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (က) စသည်ကိုမိန့်။

ကား= (က) စသည်ဖြင့် မြတ်စွာဘုရားသည် တံခါးကို ကိုယ်တိုင်ထ၍လည်း ဖွင့်တော်မမူ, မြတ်စွာဘုရားက ပွင့်စေသတည်းဟု လက်တော်ကို ဆန့်တန်းတော့်မူသောကြောင့် တံခါးသည် အလိုလိုသာ ပွင့်သည်သာ ဖြစ်ပါသော်လည်း ယင်းသို့ ပွင့်ခြင်းသည် ဘုရားရှင်၏ စိတ်တော်ဖြင့် ပွင့်သည်သာ ဖြစ်သောကြောင့် "ဝိဝရိ ဘဂဝါ ဒွါရံ"ဟု သင်္ဂီယနာတင်သင့်သည်၏အဖြစ်ကို ငါဖွင့်ဆိုသည်သာဖြစ်ရကား သင့်တင်သော သဘာဝဝိရောဓိဒေါသ ရှင်အာနန္ဒာအား မရောက်ပါဟူလို။

(ခ) ဆို/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် မြတ်စွာဘုရားသည် ထ၍ တံခါးကို မဖွင့်ဟု ဖွင့်ဆိုတော်မူ၏။ အဘယ့်ကြောင့် ပါဠိတော်၌ "ဝိဝရိ ဘဂဝါ ဒွါရံ"ဟု မိန့်ဆိုအပ်ပါသနည်း။ "ဝိဝရိ သယမေဝ ဒွါရံ"ဟု မိန့်ဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဂ) ဆို/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် တံခါးပွင့်စေသတည်းဟူ၍ ဘုရားရှင်သည် လက်ဆန့်တန်းသောဟူ၍ ဆိုတော်မူ၏။ ယင်းသို့ ဆိုခဲ့သည်အတိုင်း ဖြစ် မဖြစ်, တံခါး ပွင့် မပွင့်ကို ဆက်လက်၍ ပြဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ်နည်းအားဖြင့် မှတ်သားရပါမည်နည်း။(ဂ)မိန့်

ကား– (ဂ) ဖြင့် ဘုရားရှင်၏ ဘုန်းတော်အာနုဘော်တော်များကြောင့် တံခါးသည် အလိုလိုသာလျှင် ပွင့်သွဲ့၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို ငါပြဆို၏ဟူလို။

(ဃ) ဆို/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် သယမေဝ ဒွါရံ ဝိဝဋံ–ဖြင့် မိမိအလိုလိုသာလျှင် တံခါးပွင့်သောဟု ဆို၏။ ယင်းသို့ဖြစ်လျှင် ဝိဝရိ သယမေဝ ဒွါရံ–ဟု ဟောတော်မူသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။(အနွယ) ဝိဝရိ ဘဂဝါ ဒွါရံ–ဟု မဟောသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ (ဗျတိရေက) ယင်းသို့ဖြစ်ပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် ဝိဝရိ ဘဂဝါ ဒွါရံ–ဟု ဟောတော်မူပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား–ထိုတံခါးသည် ဘုရားရှင်၏ စိတ်တော်ကြောင့် ပွင့်သည်ဖြစ်ရကား ဝိဝရိ ဘဂဝါ ဒွါရံ–ဟု ဟောတော်မူသင့်၏ဟူလို။

➢ ❷ ။ **[ဝါကျအားလုံးကိုရှု]** (၁) နနု ဘဂဝါစ နု ဥဒ္ဒါယ ဒွါရံ ဝိဝရိ၊ ဒွါရဉ္စ သယမေဝ ဝိဝဋံ။ (၂) အထ ကသ္မာ "ဝိဝရိ ဘဂဝါ ဒွါရံ"န္တိ ဝတ္တုံ ဝဋ္ဋတိ။ (၃) နနု တံ ဘဂဝတော မနေန ဝိဝဋံ။

http://www.dhammadownload.com

(၄) တသွာ "ဝိဝရိ ဘဂဝါ ဒွါရ"န္တိ ဝတ္တုံ ဝဋ္ဋတိ။

[က+ခ–ဝါကျတို့ကို့ရှု] (၁) နနု နံ ဘဂဝါ ဥဋ္ဌာယ ဒွါရံ ဝိဝရိ။

(၂) အထ ကသွာ "ဝိဝရိ ဘဂဝါ ဒွါရ"န္တိ ဝုတ္တံ။ (၃) နနု "ဝိဝရတူ"တိ ဟတ္ထံ ပသာရေသိ။

(၄) တသွာ "ဝိဝရိ ဘဂဝါ ဒွါရ"န္တိ ဝုတ္တံ။

(ခ) ဋ္ဌ ပန–သဒ္ဒါ ဆို့ရှင်းအခကြောင်း ။ ။ မြတ်စွာဘုရား ထ၍ တံခါးဖွင့်တော် မမူပါဘဲလျက် "ဝိဝရိ ဘဂဝါ ဒွါရံ"ဟူသော ပါဠိတော်ကို မနှစ်သက်၍ ပန–သဒ္ဒါကို ဆိုရုပါသည်။

(တနည်း) "ဝိဝရိ ဘဂဝါ ဒွါရံ"ဟူသော ပါဠိတော်၌ အခိုင်အမာဆိုထားပါလျက် "နံ ဘဂဝါ ဥဋ္ဌာယ ဒွါရံ ဝိဝရိ"ဟု ဖွင့်ဆိုသော (က) ဝါကျလာ သံဝဏ္ဏနာကို မနှစ်သက်၍ ပန–သဒ္ဒါကို ဆိုပါသည်။

[က+ခ+ဂ ဝါကျတို့ကို့ရှု] (၁) နနု ဘဂဝါ ဥဋ္ဌာယ ဒွါရံ ဝိဝရိ။ (၂) အထ ကသွာ ဒွါရံ သယမေဝ ဝိဝဋ်။ (၃) နနု ဝိဝရတူတိ ဟတ္ထံ ပသာရေသိ။ (၄) တသွာ ဒွါရံ သယမေဝ ဝိဝဋ်။

[က+ဃ ဝါကျတို့ကို့ရှု] (၁) နနု ဘဂဝါ နံ ဥဋ္ဌာယ ဒွါရံ ဝိဝရိ။

(၂) အထ ကသွာ ဝိဝရိ ဘဂဝါ ဒွါရန္တိ ဝတ္တုံ ဝဋ္ဋတိ။ (၃) နနု တံ ဘဂဝတော မနေန ဝိဝဋ်။

(၄) တသွာ ဝိဝရိ ဘဂဝါ ဒွါရန္တိ ဝတ္တုံ ဝဋ္ဋတိ။

[ခ+ဃ ဝါကျတို့ကို့ရှု] (၁) နနု သယမေဝ ဒွါရံ ဝိဝဋ်။ (၂) အထ ကသွာ ဝိဝရိ ဘဂဝါ ဒွါရန္တိ ဝတ္တုံ ဝဋ္ဋတိ။ (၃) နနု တံ ဘဂဝတော မနေန ဝိဝဋ်။ (၄) တသွာ ဝိဝရိ ဘဂဝါ ဒွါရန္တိ ဝတ္တုံ ဝဋ္ဋတိ။

[ဂ+ဃ–ဝါကျတို့ကို့ရှု] (၁) နနု တတော "ဘဂဝါ တုမှေဟိ အနေကာသု ကပ္ပကောဋီသု ဒါနံ ဒဒမာနေဟိ နံ သဟတ္ထာ ဒွါရဝိဝရဏကမ္မံ ကတ"န္တိ သယမေဝ ဒွါရံ ဝိဝဋ်။ (၂) အထ ကသွာ "ဝိဝရိ ဘဂဝါ ဒွါရ"န္တိ ဝုတ္တံ။(အနွယ) "ဝိဝရိ သယမေဝ ဒွါရ"န္တိ နံ ဝုတ္တံ။(ဗျတိရေက)

(၃) နနု တံ ဘဂဝတော မနေန ဝိဝဋ်။ (၄) တသွာ "ဝိဝရိ ဘဂဝါ ဒွါရ"န္တိ ဝုတ္တံ။(အနွယ) "ဝိဝရိ သယမေဝ ဒွါရ"န္တိ နံ ဝုတ္တံ။(ဗျတိရေက)

➤ ၄ ။ တိသု ဘဝေသု တဏှာသခ်ိတံ ဂမနံ အနေန ဝဏ္ဏ ဝမိတန္တိ **ဘဂဝါ**။ (သမာသ်)

(၃) ဘဝသုံးပါးတို့၌ ထွေးအန်အပ်ပြီးသော တဏှာဟူသော သွားကြောင်း၏ (ဝါ) တဏှာ အဘာဝ ၏ မြတ်စွာဘုရားနှင့် ဂုဏ်+ဂုဏေား အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟောတု မည်၏။ (၅) မြတ်စွာဘုရားဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဘဝေသု ဝဏ္ဏဂမနော–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ။

ဘဓိတမ္ဘော သေဝိတမ္ဘောတိ ဘဂေါ။ ဘဂေါ စတသ္ဆ အတ္ထီတိ **ဘဂဝါ**။(တဒ္ဓိတ်) [ပ–အုပ် ၁၈၇]

အဘဒ္ဓီတိ **ဘဂဝါ**။ (ကိတ်)

ဟရန္တိ အနေနာတိ **ဟစ္ဆော**။ (၃) ဆောင်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) လက်ခြံ့သည် ဝစနီယ။ (၆) ကရဲ့, ပါဏိ–စသော။

သဂုဏံ ကုဋ္ဌတိ ဆိန္ဒတီတိ **ဧကောဋ္ဌီ**။ (၃) ဖြတ်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) ကုဋ္ဌေ ကမ္မာသည် ဝစနီယ။ (၆) ဒသလက္ခ–စသော။

ပရိစ္ဆိန္ဒနဝသေန ကပ္ပိယတီတိ **ကပ္ပေါ**။ (၃) ဖြတ်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု။ (၅)

http://www.dhammadownload.com

ကပ် ကမ္ဘာဟူသော ကာလပညတ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ယုဂ, အာယုအန္တရာဒိ–စသော။

ဒွေ အရန္ဓိ အတြာတိ ဒွါရံ။/ဒုဒ္ဒနေ ဝါရဃန္ဓိ အာဒွာတိ **ဒွါရံ**။ (၃) တားမြစ်ခြင်းကြီးယာ သကတ် သည် ဝစနဟောတု။ (၅) တံခါးဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ပရိဟာရ–စသော။

➤ ❸ ။ **ဒဒမာနဟိ**–ကို ဒဒမာနတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်– တုမှာကံ–ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (တို့၏/တို့သည် စပ်) (ဃ) ၌ **တသ္မာ**–ကို အစွဲနှင့်တကွ တသ္မာ ဝိဝဋ္ဋတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= တသ (ဒွါရသ) ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်)

➤ ❻ ။ **(၇)** ၌ ဒါနံ ဒဒမာနေဟိ–ဖြင့် ပါရမိတာနဘာဝကြောင့် အလိုလိုသာလျှင် တံခါးပွင့် သတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➤ ❼ ။ **ဝဋ်ကင်းခြင်းစကြောင့် ဘုရားရှင် ရရှိအပ်သော အကျိုး** ။ ။ ဝဋ်ကင်းခြင်း ကြောင့် အရဟံ=ပူဇော်အထူးကို ခံတော်မူထိုက်ပါသည်။

ကိလေသာအမှိုးကင်းခြင်းစကြောင့်–– သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ=မဖောက်မပြန် ကိုယ်တော်တိုင် အလုံးစုံ သော တရားတို့ကို သိတော်မူပါသည်။

➤ ❽ ။ **(၈) ဝါကျ အာကာရစကားရပ်** = ဗဟူသု ကပ္ပကောဋိသု၊ တုမှေဟိ ဘဂဝါ ဒါနံ။ ဒဒန္တေဟိ သဟတ္ထေန၊ နဒွါရဝိဝဋံ ကမ္မံ။ (ဝတ္ထုဂါထာ၊ အနုဋ္ဌုဘဆန်း)

➤ ❾ ❿ ။ **(၈) ဝါကျ မသာစရဲသည်–၌ ဝေဘ်အရကို ကိုယ်ပြု၍** ။ ။ (၁) ပသာရေသိ–၌ ပ–ရှေးရှိသော သရစာတ်အရ လက်ကို ဆန့်တန်းတော်မူသော ဘုရားရှင်၏ ဝိရိယပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဥဿာဟဋ္ဌာယီဘာဝ+ဝိရရသ။ (၂) လက်တော်သည် အာရမ္ဘဏဝိဘာဝ။ (၃) ပွင့်စေ သတည်းဟု နှလုံးသွင်းတော်မူခြင်းသည်၎င်း, ပါရမိတာနဘာဝသည်၎င်း ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။ (၄) အလို အလျောက် တံခါးပွင့်ခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဝိဝရိ–အရ ။ ။ (၁) တံခါးဖွင့်တော်မူသော ဘုရားရှင်၏ ဝိရိယပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဥဿာဟဋ္ဌာယီဘာဝ+ဝိရရသ။ (၂) တံခါးဖြစ်သည် အာရမ္ဘဏဝိဘာဝ။ (၃) ပွင့်စေသတည်းဟု နှလုံးသွင်း တော်မူခြင်းသည်၎င်း, ပါရမိတာနုဘာဝသည်၎င်း ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။ (၄) တံခါးပွင့်ခြင်း, အမွန္တ၏ မြတ်စွာဘုရား အား ဖူးမျှော်ရခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဝိဝရိ ဘဂဝါ ဒွါရံ–၌ ဝါကျအားလုံးကို ရှုလျက် ။ ။ (၁) အလိုအလျောက် တံခါးပွင့်သွားမှုကို သိရှိကြကုန်သော သူတို့၏ သန္တာန်၌ သဒ္ဓါ စေတနာ စသည်ပြဋ္ဌာန်းသော ကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဝိမုဃ ဋ္ဌာယီဘာဝ+အမ္ဘုတရသ။ (၂) တံခါးသည် အာရမ္ဘဏဝိဘာဝ။ (၃) တံခါးအလိုအလျောက် ပွင့်သွားခြင်း သည်၎င်း, တံခါးကိုပွင့်စေလိုသော ဘုရားရှင်၏ စိတ်တော်သည်၎င်း, ဘုရားရှင်၏ ရှေးရှေးဘဝက ဆည်းပူးခဲ့သော ပါရမီဘုန်းတော် အာနုဘော်မျှားသည်၎င်း ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။ (၄) တအံ့တသြဖြစ်ခြင်း, လက်ဖျောက်တီးခြင်း, သာဓုခေါ်ခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

မဇနန–အရ ။ ။ ရူပကြိယာပဋ္ဌမစျာန်၌ရှိသော ဣဒ္ဓိဝိဓအဘိညာဏ်ကိုယူ။

http://www.dhammadownload.com

ဝါက္ယ (ခရ၂) [၆၊၂၂၅။] (ဘာဋီ၊တ၊၃၅၂)

(က) **ဘဂဝတာ သဒ္ဒါ သဓမ္မာဓိဋ္ဌာနတိယထာ ခမနီယာဒီနိပုဗ္ဗဏ္ဏာဘဂဝါတေဟိဇဝံတေပိ ဘဂဝတာ သဒ္ဒါ သမပွဝတ္တမောဒါအဟောသုံ။**

(ခ) **သီတောဒကံ ဝိယ ဥဏှောဒကေန သဓမ္မာဒိတံ ဇကိဘာဝံအဂမံသု။**

(ဂ–ဒ) **ယာယ စ ""ကစ္စိ ဘော ဂေါတမ ခမနီယံ, ကစ္စိ ယာပနီယံ, ကစ္စိ ဘောတော စ ဂေါတမဿ, သာဝကာနဥ္စ အပ္ပါဗာဓံအပ္ပါတင်္ကလဟုဋ္ဌာနံ ဗလံဇာသုဝိဟာရော""တိ အာဒိကာယ ကထာယ သဓမ္မောဒိသု၊ (ဂ–၂) တံ ပိတိပါဓမာဇ္ဇသဓိတာ သဓမ္မောဒ ဇနနတော သဓမ္မောဒိတုံ ယုတ္တ ဘာဝတောစ သဓမ္မာဇနိယံ။**

(ဃ) **အတ္ထပ္ပဋ္ဌာနမဓုရတာယ သုဗိရဗ္ဘိကာလံ သာရေတုံ နိရန္တရံပဝတ္တတုံ့အရဟာဘာဝတော, သရိတဗ္ဗဘာဝတောစ သာရဏီယံ။**

(ဇ) **ကထံ သာရဏီယံ ဝိတိသာရေတွာ ပရိယောသာပေတွာ နိဋ္ဌာပေတွာ ဇောမန္တံနိသိဒိသု။**

➤ ❶ ။ **(က) ပမာ ပဓမ ဆင်ခြင်းစစလျက်** ။ ။ ဘဂဝတာ သဒ္ဒါ သမ္မောဒိသူတိ၊ ဟူသည်ကား။ခမနီယာဒီနိ၊ခမနီယ အစရှိကုန်သော၊ဝစနာနိ၊စကားတို့ကို။ပုဗ္ဗဏ္ဏော၊မေးတော်မူလျက်။ဘဂဝါ၊ သည်။တေဟိ၊ထိုလုလင်တို့နှင့်။ (သဒ္ဒါ်၊တကွ။သမပွဝတ္တမောဒေါ၊အညီအမျှဖြစ်သော ရောနှောခြင်းရှိသည်။ ဟောတိ ယထာဖြစ်သကဲ့သို့။) ဧဝံ၊တူ။တေဟိ၊ထိုလုလင်တို့သည်လည်း။ဘဂဝတာ၊နှင့်။သဒ္ဒါ်၊သမပွဝတ္တမောဒါ၊ အညီအမျှဖြစ်သော ရောနှောခြင်းရှိကုန်သည်။အဟောသုံ၊ဖြစ်ကုန်ပြီ။

(ခ) ဥပဓမယျဆဉ် ။ ။ သီတောဒကံ၊ရေအေးသည်။ဥဏှောဒကေန၊ရေနွေးနှင့်။သမ္မောဒိတံ၊အညီ အမျှ ရောနှောခြင်းရှိသည်၏အဖြစ်သို့။ကိဘာဝံ၊တခုတည်း၏အဖြစ်သို့။ဂဓိတ ဝိယ၊ရောက်သကဲ့သို့။ (တထာ၊ထို့အတူ။ဘဂဝါ၊သည်။တေဟိ၊ထိုလုလင်တို့နှင့်။တေပိ၊ထိုလုလင်တို့သည်လည်း။ဘဂဝတာ၊နှင့်။ သမ္မောဒိတံ၊သို့။ကိဘာဝံ၊သို့။အဂမံသု၊ရောက်ကုန်ပြီ။)

[(ခ) ဥပမာဇဟိကရဏာနည်းအားဖြင့် လိုက်သင့်ရာပုဒ်များ လိုက်စစလျက်]

ခမနီယာဒီနိ၊ခမနီယ အစရှိကုန်သော။ဝစနာနိ၊စကားတို့ကို။ပုဗ္ဗဏ္ဏော၊မေးတော်မူလျက်။ဘဂဝါ၊သည်။ တေဟိ၊ထိုလုလင်တို့နှင့်။ (သဒ္ဒါ်၊တကွ။သမပွဝတ္တမောဒေါ၊အညီအမျှဖြစ်သော ရောနှောခြင်းရှိသည်။ဟောတိ ယထာဖြစ်သကဲ့သို့။) တေပိ၊ထိုလုလင်တို့သည်လည်း။ဘဂဝတာ၊နှင့်။သဒ္ဒါ်၊တကွ။သမ္မောဒိတံ၊အညီအမျှ ရောနှောခြင်းရှိသည်၏အဖြစ်သို့။ကိဘာဝံ၊တခုတည်း၏အဖြစ်သို့။အဂမံသု၊ရောက်ကုန်ပြီ။ကိမိဝံ၊အဘယ် ကဲ့သို့ နည်း၊ဟူမူကား။သီတောဒကံ၊ရေအေးသည်။ဥဏှောဒကေန၊ရေနွေးနှင့်။သမ္မောဒိတံ၊အညီအမျှ ရောနှော ခြင်းရှိသည်၏အဖြစ်သို့။ကိဘာဝံ၊တခုတည်း၏အဖြစ်သို့။ဂဓိတ ဝိယ၊ရောက်သကဲ့သို့တည်း။

➤ ❷ ။ **(က) သဒ္ဒိ/ သာဓဘာဂါနုသစန္ဓ** ။ ။ ယခုအခါ၌ သမ္မောဒိသု–ဝယ် သံ–ဥပသာရ သည် သမောဓာနအနက်ကိုပင် ဟောပါသလောဟု မေးဘွယ်ရှိ၍ ထိုအမေးကို ဖြေကြားတော်မူလိုသော ဆရာသည် (က) မိန့်။

(ခ) သဒ္ဒိ/ စစာဒနာ ။ ။ ဆရာ၊ဆရာသည် (က)ဖြင့် ခမနီယ စသည်တို့ကို မေးတော်မူလိုသော

http://www.dhammadownload.com

မြတ်စွာဘုရားသည် ထိုလုလင်တို့နှင့်တကွ အညီအမျှ ဝမ်းမြောက်ခြင်းရှိသကဲ့သို့ ထိုလုလင်တို့သည်လည်း မြတ်စွာဘုရားနှင့်တကွ အမျှဖြစ်သော ဝမ်းမြောက်ခြင်း ရှိကြကုန်သောဟု ဆို၏။ ထိုသို့ အညီအမျှဖြစ်သော ဝမ်းမြောက်ခြင်း ရှိသည်၏အဖြစ်ကို လောကုပမာဖြင့် ထင်စွာ မပြုပြီလော။ လောကုပမာကား၊ အဘယ်ပါနည်း။ လောကုပမာကို မပြုသော် ဆရာ့အား ဟီနတ္တဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ခ) အနုသေန္တေ ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် ဘုရားရှင်နှင့် လုလင်တို့သည် အတူတကွ အညီအမျှဖြစ်သော ဝမ်းမြောက်ခြင်းရှိပုံကို ပြတော်မူပြီး၍ ယခုအခါ၌ အမျှဝမ်းမြောက်ခြင်း ရှိသည်၏အဖြစ်ကို ဥပမာဖြင့် ပြခြင်းငှာ (ခ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ အနုသေန္တေ ။ ။ ဤသို့ (က-ခ) တို့ဖြင့် ဘဂဝတာ သဒ္ဒိ သမ္မောဒိသု-ဟူသော ပါဠိတော်၌ အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာကိုပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ သမ္မောဒနီယံ- ဟူသော ပါဠိတော်၏ အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာကိုပြလိုသော ဆရာသည် (ဂ) မိန့်။

(ဂ-၂) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဂ-ခ) ဖြင့် သမ္မောဒနီယံ ကထံ-အရ လုလင်ငယ်တို့သည် ဘုရားရှင်နှင့်အညီအမျှ ရောနှောကြောင်းဖြစ်သော ကစ္စိ ဘော ဂေါတမ ခမနီယံ-စသော စကားများကို ယူအပ်သောဟု ဖွင့်ဆိုတော်မူ၏။ (တနည်း) (ဂ-ခ) ဖြင့် လုလင်ငယ်တို့သည် ဘုရားရှင်နှင့်တကွ ကစ္စိ ဘော ဂေါတမ ခမနီယံ-စသော သမ္မောဒနီယကထာဖြင့် ဝမ်းမြောက်ကြကုန်ပြီဟု ဆိုတော်မူ၏။

သမ္မောဒနီယံ၌ သမ္မောဒ-အရှေ့နှင့် သမ္မောဒနီယပုဒ်၏ ဝစနတ္ထ+ပစ္စယတ္ထတို့ကိုလည်း ဖွင့်ဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ သမ္မောဒ-အရှေ့နှင့် သမ္မောဒနီယံပုဒ်၏ ဝစနတ္ထ+ပစ္စယတ္ထတို့ကား အဘယ်ပါနည်း။ ဤသို့ မေးဖွယ်ရှိ၍ ထိုအမေးကို ဖြေခြင်းငှာ အလိုရှိတော်မူသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (ဂ-၂)

➤ ❽ ။ **အကိလမထာကာရောယေဝ ပန တေ ပညာယတိ၊ ထူလာနိ ဟိ တေ အင်္ဂပစ္စင်္ဂါနိ။** (၄၊၂၂၄) (၁) နနု "ကစ္စိ ဘိက္ခာဟာရေန နု ကိလမသီ"တိ ပုစ္ဆတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ "အကိလမထာကာရောယေဝ တေ ပညာယတီ"တိ ဝုတ္တံ။ (၃) နနု ထူလာနိ တေ အင်္ဂပစ္စင်္ဂါနိ။

(၄) တသ္မာ "အကိလမထာ ကာရောယေဝ တေ ပညာယတီ"တိ ဝုတ္တံ။

➤ ❾ ။ မုဒုနံ မောဒေါ။ သမံ မောဒေါ သမ္မောဒေါ။

သမ္မောဒေါ ယဿ အတ္ထိတိ **သဓမ္မောဒီ**။ (၃) အညီအမျှရောနှောခြင်း၏ ရေအေးနှင့် နိဿယ+နိဿိတ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) အညီအမျှ ရောနှောသော ရေအေးသည် ဝစနိယ။ (၆) သဲသန္ဓိတ, ကေဝဘာဝစသော။

သမ္မောဒိနော ဘာဝေါ **သဓမ္မောဒိတာဒ**။ (၃) အညီအမျှ နီးနှောခြင်းရှိသော ရေအေးရေပူ၏ နီးနှောခြင်း ဂုဏ်နှင့် ဂုဏေး ဂုဏ် အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ရေအေး ရေပူတို့၏ နီးနှောမိခြင်း ဂုဏ်သည် ဝစနိယ။

သမ္မောဒနံ နေတိတိ **သဓမ္မောဒနီယာ**။ (၃) ဝမ်းမြောက်ခြင်းဟူသော ပီတိပါမောဇ္ဇ၏ ဝမ်းမြောက်ခြင်းကို ဖြစ်စေတတ်သော ကစ္စိ ဘော ဂေါတမ ခမနီယံ-စသော သဝိညတ္တိက . စစီဘောဒသဒ္ဒဟူသော စကားခြင်္ဂိနှင့် အကျိုးအကြောင်း အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ဝမ်းမြောက်ခြင်းကို

http://www.dhammadownload.com

ဖြစ်စေတတ်သော ကစ္စိဘော ဂေါတမ ဓမနီယ်-စသော သဝိညတ္တိက ဝစီဘေဒသဒ္ဒဟူသော စကားခြေဖ်သည် ဝစနီယ။ (၆) သမ္မောဒနေနန-စသော။ [သမ္မောဒ ဇနတော-နှင့်အညီ ထုတ်ပုံတည်း။]

(တစ်နည်း) သမ္မောဒိတဗ္ဗာတိ **သမ္မောဒနီယာ**။ (၃) ဝမ်းမြောက်ခြင်းကြိယာ သကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ဝမ်းမြောက်အပ်သော ကစ္စိ ဓမနီယ်-စသော စကားခြေဖ်သည် ဝစနီယ။[သမ္မောဒိတုံ ယုတ္တဘာဝတောနှင့်အညီ ထုတ်ပုံတည်း]

ပဝတ္တတိတိ **ပဝတ္တော**။ သမံ ပဝတ္တော **သမ္မပဝတ္တော**။ မုဒိယတေ **မောဒေါ**။

သမံ ပဝတ္တော မောဒေါ ယဿာတိ **သမ္မပဝတ္တမောဒေါ**။

သမ္မပဝတ္တော မောဒေါ ဧတေသန္တိ **သမ္မပဝတ္တ ဧမောဒေါ**။ (၃) အညီအမျှဖြစ်သော ဝမ်းမြောက်ခြင်း၏ ယင်းဝမ်းမြောက်ခြင်းရှိသူ လုလင်ပျိုဖြစ်တို့နှင့် ဌာနီ-ဌာန အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) အညီအမျှ ဝမ်းမြောက်ခြင်းရှိကုန်သော လုလင်ပျိုတို့ဖြစ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) သမဝတ္တမောဒါ, သမ္မပဝတ္တသမ္မောဒါ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

ဥဏ္ဏာတိတတ္တေဟိ သေဝိယတီတိ **ဆီတော်**။ (၃) မှီဝဲခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) အေးသော ရေခြေဖ်သည် ဝစနီယ။ (၆) သီတလ-စသော်။

ဥန္ဒတိ ခြဝံ ကရောတီတိ **ဥနော်**။ (၃) ယိုစီးခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ရေခြေဖ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဧလ, အာပ-စသော။

သီတဉ္စ တံ ဥဒကဉ္စာတိ **ဆီစောဒကော်**။ (၃) အေးသောဂုဏ်၏ ရေနှင့် ဂုဏ် ဂုဏေး/ တုလျာဓိကရဏ ဝိသေသန+ တုလျာဓိကရဏ ဝိသေသျ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ရေအေးခြေဖ်သည် ဝစနီယ။ (၆) သီတအာပ, သီတဧလ, သီတဝါရိ. သီတအမ္ဗ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ

ဥသုတိ ဒဟတီတိ **ဥကော်**။ (၃) ပူလောင်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ပူသော ရေခြေဖ်သည် ဝစနီယ။ (၆) တေဇောဒက-စသော။

ပမောဒနံ ပမောဒေါ။ ပမောဒေါ ယေဝ ပါမောဇ္ဇံ။ ပီတိစ ပါမောဇ္ဇံစ ပီတိပါမောဇ္ဇံ။

ပီတိ ပါမောဇ္ဇံ ဣတိ သခ်ါတော **ပီတိပါမောဇ္ဇသခ်ါတော**။

(၃) ပီတိ ပါမောဇ္ဇ-ဟုဆိုအပ်သော သမ္ဘာဝနာ ဘောဂုဏ်၏ ဆိုအပ်သော သမ္ဗောဒနှင့် ဂုဏ်-ဂုဏေး အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ပီတိ ပါမောဇ္ဇ-ဟု ဆိုအပ်သော သမ္ဗောဒ သည် ဝစနီယ။

ခမိတဗ္ဗန္တိ **ခမနီယံ**။ (၃) သည်းခံအပ် သည်းခံနိုင်ခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု (၅) ခန္ဓာကိုယ်တည်းဟူသော ယန္တြားသည် ဝစနီယ။

ယာပေတဗ္ဗန္တိ **ယာပနီယံ**။ (၃) ရှည်သော ကာလသို့ရောက်ခြင်း မျှတခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ခန္ဓာကိုယ်တည်းဟူသော ယန္တြားသည် ဝစနီယ။

➢ ❶ ။ **ယုတ္တဘာဝတောနှင့်**-ကို ယုတ္တတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= ယင်းဟိတ်၏ သမ္ဗန်ကား= တံ (ကထံ) ကို တာယ (ကထာယ) ဟု ဆက္ခန္ဓပြင်၍ ထည့်ရပါမည်။ (၏/သည် စပ်)

http://www.dhammadownload.com

➢ ❻ ။ **(က)** ၌ သမပွဝတ္တာမောဒါ-ဖြင့် သမ္မောဒီသု၌ သံသဒ္ဒါသည် သမောဓာန, သန်ဓေ-စသော အနက်ကိုမဟော။ သမပွဝတ္တာအနက်ကိုဟောသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) သမ္မောဒီသု-၌ မုဒဓာတ်၏အဖြစ်ကိုငင်း (ဓာတုပဒ) သိစေပါသည်။

အဟေသုံ-ဖြင့် သမ္မောဒီသု-၌ ဣသု-သည် အဒ္ဓတ္တနီ ဥ-ဝိဘတ်၏ ကာရိယတည်း ဟု သိစေပါသည်။ (ဒုတိယ ဝိဘတ္တိပဒ) (တစ်နည်း) အဟေသုံ-ဖြင့် သမ္မောဒီသု-၌ အဒ္ဓတ္တနီ ဥ-ဝိဘတ်၏အဖြစ်ကိုငင်း (ဒု-ဝိဘတ္တိပဒ) ယင်း ဥ-ဝိဘတ်၏ အတိတ်ကာလအနက်၌သက်သည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဒု-ဝိဘတ္တိတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ခ) ၌ ဧကီဘာဝံ-ဖြင့် သမ္မောဒိတံ-၌ မုဒဓာတ်သည် ပါမောဇ္ဇအနက်ကိုမဟော၊ သံသန္ဒနအနက်ကို ဟော၏ဟု သိစေပါသည်။ (ဒု-ဓာတ္ထ)

(ဂ-ဃ) ၌ ယာယ (ပ) အာဒိကာယ ကထာယ သမ္မောဒီသု-ဖြင့် သမ္မောဒနီယ-အရ ကထာကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အာဘိဓေယျတ္ထ)

(ဂ-၂) ၌ ပီတိပါမောဇ္ဇသခ်ါတသမ္မောဒနနတော-ဖြင့် သမ္မောဒနီယံ၌ သမ္မောဒန (ဝါ) သမ္မောဒ-အရ ပီတိပါမောဇ္ဇကို ယူရမည်ကိုငင်း(အာဘိဓေယျတ္ထ) သမ္မောဒနီယပုဒ်ကို သမ္မောဒနံ ဧနေတီတိ သမ္မောဒနီယာ ဟု ဧနေတိ တဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏိကပစ္စည်း၏ ဧဏေတိ တဒ္ဓိတ်အနက်၌ သက်သည်ကိုငင်း(ပစ္စယတ္ထ) သမ္မောဒနီက-ဟု ဆိုလိုလျက် နိ-၌ ဣကို ဤဒီဃပြုခြင်း၊ ကကို ယပြုခြင်း၊ ဝဏ္ဏဝိကာရရှိရှုတ္တိနည်းအားဖြင့် သမ္မောဒနီယ-ဟု ရှုပ်ပြီးသည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

သမ္မောဒိတုံ ယုတ္တဘာဝတော-ဖြင့် သမ္မောဒနီယပုဒ်ကို သမ္မောဒိတဗ္ဗာတိ သမ္မောဒနီယာ-ဟု ကမ္မသာဓန ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) အနီယပစ္စည်း၏ ကမ္မသာဓနအနက်၌ သက်သည်ကိုငင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဃ) ၌ သာရေတုံ အရဟဘာဝတော-ဖြင့် သာရဏီယံပုဒ်ကို သာရဏံ အရဟာတီတိ သာရဏီယံ-ဟု အရဟာတိတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏက-ပစ္စည်း၏ အရဟာတိ တဒ္ဓိတ် အနက်၌ သက်သည်ကိုငင်း (ပစ္စယတ္ထ) ဏကို ဤဒီဃပြုသည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(တစ်နည်း) သာရေတုံ အရဟဘာဝတော-ဖြင့် သာရဏီယ်-၌ သရဓာတ်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) သာရဏီယပုဒ်ကို သာရေတဗ္ဗန္တိ သာရဏီယ်-ဟု ဟေတုကမ္မသာဓန ဝစနတ္ထ ပြုရမည်၏ အဖြစ်ငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) အနီယပစ္စည်း၏ ဟေတုကမ္မသာဓနအနက်၌ သက်သည်ငင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

နိရုန္ဓရံ ပဝတ္တေတုံ-ဖြင့် သာရေတုံ-၌ သရဓာတ်သည် စိန္တာအနက်ကိုမဟော၊ ပဝတ္တန ဂတိအနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဒု-ဓာတ္ထ)

သရိတဗ္ဗဘာဝတော-ဖြင့် သာရဏီယံပုဒ်ကို သရိတဗ္ဗန္တိ သာရဏီယ်-ဟု ကမ္မသာဓန ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) အနီယပစ္စည်း၏ ကမ္မသာဓနအနက်၌ သက်သည်ကိုငင်း (ဒု-

http://www.dhammadownload.com

ပစ္စယတ္ထ) သရဏီယ-ဟု ဆိုလိုလျက် သ-၏ အစိတ် အ-ကို အာဒီယပြု၍ သာရဏီယ-ဟု ရုပ်ပြီးသည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။ အတ္ထပ္ပဋိသံယုတ္တဓမ္မရုက္ခာယ-ဖြင့် အနက်သဒ္ဒါတို့၏ ချိုမြိန်ကောင်းမြတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ကြာမြင့်စွာသော ကာလပတ်လုံး အမှတ်ရ၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဝ) ၌ ပရိယောသာပေတွာ-ဖြင့် ဝိတိသာရေတွာ၌ ဝိ-ဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တကဓ၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) အတိ-ဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထဝိသေသကဓ၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) သရဓာတ်သည် ဂတိ, စိန္တာ, ဟိ သာအနက်တို့ကိုမဟော၊ ပရိယောသာနအနက်ကို ဟောသည်ကိုငင်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) သိစေပါသည်။ **နိဋ္ဌာပေတွာ**-ဖြင့် (ပရိ+အဝ+သာ+ဏာပေ+တွာ) သာဓာတ်သည် ပါကအနက် တနုကရဏအနက် အဿာဒအနက်တို့ကိုမဟော၊ အန္တကမ္မ=အပြီးအဆုံး ဟူသောအနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဒု-ဓာတွတ္ထ)

➤ **၅** ။ **ဘုရားရှင်သည် အမဋ္ဌလုလင်အား လျှာတော်နှင့် မတ်သက်၍ သုံးသပ်ပြီးတော်မူပုံ** ။ ။ (၁) ဘုရားရှင်သည် အမဋ္ဌလုလင်အား ကထိန်ချုပ်(ခက်မာ)သော အပ်ကဲ့သို့ ပြုလုပ်သည်၏ အစွမ်းအားဖြင့် လျှာတော်၏ နူးညံ့သည်၏အဖြစ်ကို ပြခြင်း၊ (၂) နှာတွင်းတော်နှစ်ဖက်ကို သုံးသပ်သည်၏အစွမ်းအားဖြင့် လျှာတော်၏ ရှည်လျားသည်၏အဖြစ်ကို ပြခြင်း။ (၃) နှာခေါင်းထောင်နှစ်ဖက်ကို သုံးသပ်သည်၏အစွမ်းအားဖြင့် လျှာတော်၏ သေးသွယ် (ပါး) သည်၏အဖြစ်ကို ပြခြင်း။ (၄) နဖူးတော်ကို ဖုံးလွှမ်း(ဖုံးအုပ်)သည်၏ အစွမ်းအားဖြင့် လျှာတော်၏ ကျယ်ပြန့်သည်၏အဖြစ်ကို ပြခြင်းတို့ဖြင့် လျှာတော်ကို သုံးသပ်ပြတော်မူပါသည်။

သီတောဒကံ ဝိယ ဥဒကျောဒဓကန-၌ ဘုရားရှင်သည် ကေန်ငြိမ်းအေးပြီးသော ကိလေသာအပူရှိတော်မူသည်၏အဖြစ်ကြောင့် ဘုရားရှင်ကို သီတောဒက=ရေအေးနှင့် တူပါသည်။

လုလင်ဖျိုတို့သည် မငြိမ်းအေးသေးသော ကိလေသာအပူ ရှိနေသည်၏အဖြစ်ကြောင့် လုလင်ဖျိုတို့ကို ဥဏ္ဍောဒက=ရေပူနှင့် တူပါသည်။

အာဗာဓနှင့် အာတင်္ကံ အတ္ထး ။ ။ ဦးခေါင်းခဲမှု-စသော အနာရောဂါများသည် အာဗာဓ မည်ပါသည်။ ဆင်းရဲငြိုငြင်စွာ အသက်မွေးရမှု-စသော ဒုက္ခများသည် အာတင်္ကံ မည်ပါသည်။

ပီတိနှင့် ပါဓမာဒ္ဓ အတ္ထး ။ ။ အားကြီးသော ပီတိသည် ပီတိ မည်၏။ အားနည်းသော ပီတိသည် ပါမောဒ္ဓ မည်၏။ ဤသို့ ထူးပါသည်။

➤ **၉** ။ **(က) သံဝဏ္ဏနာ စကားရပ်** = ပုစ္ဆန္တော ခမနီယာဒီ၊ ဘဂဝါပိ ယထာ တေဟိ။ စတော ဘဂဝတာ သဒ္ဒိ၊ သမပုဝတ္တမောဒါတုံ။ (ဝတ္ထုဂါထာ၊ အနုဋ္ဌာဆန်း)

➤ **၁၀** ။ **(ဂ-၂) ဝါကျလာ "သဓမ္မဓနိယံ"၌ အန္တဋ္ဌ-အရ** ။ ။ *ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ* ပြောဆိုကြကုန်သော လုလင်ငယ်တို့၏ သန္တာန်၌ ပီတိ ပါမောဒ္ဓပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တဇုပ္ပါဒ်ကို ကောက်ယူရမည်။ (၁) လုလင်ငယ်တို့၏ သန္တာန်၌ ပီတိ ပါမောဒ္ဓပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တဇုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရတိဌာယီဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရရသ။ (၂) ကစ္စိ ဟော ဂေါတမ ခမနီယ-စသော စကားသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) လုလင်

http://www.dhammadownload.com

ငယ်တို့၏ နုလုံးသွင်းကောင်းမွန်မှု ဖြေသိနိုသောမနသိကာရသည်ငင်း, ခမနီယ်-စသော စကား၏ နှစ်သက် ဝမ်းမြောက်ဖွယ် ဂုဏ်သည်ငင်း ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ။ (၄) ညီညွတ်ဝမ်းမြောက်မှု ဖြစ်စေခြင်းကြောင့် ကိုယ်စိတ် နှစ်ပါး ချမ်းသာရခြင်း-စသော အကျိုးတရားများသည် အနုဘာဝ။ **(၁၃၆၂-ခု ဧေး)**

ဝိကျ (၁၈၃) [၄၊၂၂၆။] (ဘာဋီ၊တ၊၃၅၇)

(က) **အာစရိယမါစရိယဟိတိ** အာစရိယေဟိစ တေသံ အာစရိယေဟိစ။

(ခ) **ဂန္ဆစန္တောဝါတိ ဖဏ္ဍ ကာမံ တီသု ကုရိယာပထေသုပြာဟုကော အာစရိယမြာဟုကောန သန္ဒီ သလ္လပိတု မရဟာတိ။**

(ဂ) **အယံ ပန မာဏဝေါ မာနထဒ္ဓတာယ ကထာပဋ္ဌာသံ် ကရောန္တော စတ္ထာရောပိ ကုရိယာပထေ ယောဇေသာမီတိ "သယာစနော ဝါ ဟိ ဘော ဂေါတမ သယာစနေနာ"တိ အာဟ။**

➤ ❸ ။ ။ (ဂ) ပန၊သို့ပါလျက်။[ထိုသို့ ကုရိယာပုထ်သုံးပါးတို့၌သာ ဆရာ တပည့် အချင်းချင်း စကားပြောထိုက်ပါလျက်] အယံ မာဏဝေါ၊ဤအမွန္သုလုလင်သည်။မာနထဒ္ဓတာယ၊မာနဖြင့် ခက်ထန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ကထာပဋ္ဌာသံ၊စကားအဖြစ်ဖြင့် အတူပြုခြင်းကို။ကရောန္တော၊ပြုလိုသည်။(ဟုတွာ၊ဖြစ်၍) စတ္ထာရောပိ၊လေးပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော။ကုရိယာပထေ၊ကုရိယာပုထ်တို့ကို။ယောဇေသာမိ၊ယှဉ်စေအံ့။(ဝါ) သုံးစွဲအံ့။ကုတိ၊ဤသို့ ကြံခြင်းကြောင့်။ "သယာနော ဝါ ဟိ ဘော ဂေါတမ သယာနေနာ"တိ၊သယာနေန-ဟူ၍။အာဟ၊ပြောဆိုပြီ။

➤ ❹ ။ (၈) **ဒွိ ပစ္စာနကြိယာနှင့် စပ်သည့်ပုဒ်ဝဋ္ဋိကို သခ္ခါနည်းဆွက်ပုံ**

(ခ) ဝါကျဒွိ လိုရင်းကား- အာဟ-ဟူသည်တည်း။ **အဓိပ္ပါယ်ကား-** လျှောက်ပြီ ဟူလို။

ဆရာ၊ ဆရာသည် အာဟ-ဟူသော ကတ္တိကို ဆိုတော်မူ၏။ ယင်းကတ္တိ၏ ကတ္တားကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် "အယံ မာဏဝေါ" ပါဋ္ဌကိုမိန့်။

ဆရာ၊ ဆရာသည် အာဟ-ဟူသော အာကာရဝန္တကြိယာကို ဆိုတော်မူ၏။ ယင်း၏ အာကာရကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် "သယာနောဝါ ဟိ ဘော ဂေါတမ သယာနေနာ"ဟူသော်ပါဋ္ဌကို မိန့်။

ဆရာ၊ ဆရာသည် အာဟ-ဟူသော ဟိတ်ဖိုလ်ကို ဆိုတော်မူ၏။ ယင်းဟိတ်ဖိုလ်၏ ဟိတ်ကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် "မာနထဒ္ဓတာယ" ပါဋ္ဌကိုမိန့်။

ဆရာ၊ ဆရာသည် အာဟ-ဟူသော ကြိယာဝိသေသျကို ဆိုတော်မူ၏။ ယင်း၏ ကြိယာဝိသေသနကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် "မနသိကတွာ"ဟူသော ပါဋ္ဌသေသကိုမိန့်။

(ဒ) ဒွိ/ စောဒနာ ။ ။ ဆရာ၊ အမွန္သုသည် "သယာနော ဝါ ဟိ ဘော ဂေါတမ သယာနေန"ဟူ၍ လျောင်းသော ဆရာနှင့် အတူတကွ ဆွေးနွေးစကား ပြောကောင်းသည်ဟူ၍ ဆို၏။ သွားခြင်း ရပ်ခြင်း ထိုင်ခြင်း ကုရိယာသုံးပါးတို့၌သာ တပည့်ပုဏ္ဏားသည် ဆရာပုဏ္ဏားနှင့် အတူတကွ ဆွေးနွေးစကား ပြောကောင်းသည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ့်ကြောင့် အမွန္သုလုလင်သည် "သယာနော ဝါ ဟိ ဘော

http://www.dhammadownload.com

ဂေါတမ သယာနေန"စသည်ဖြင့် လျောင်းသော တပည့်သည် လျောင်းသော ဆရာနှင့် အတူတကွ ဆွေးနွေးစကား ပြောကောင်းသည်ဟူ၍ ဆိုရပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(၈) ဆို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် သုံးပါးသော ဣရိယာပုထ်တို့၌ တပည့်ပုဏ္ဏားသည် ဆရာ ပုဏ္ဏားနှင့် စကားပြောခြင်းငှာ စင်စစ် ထိုက်၏ဟု ဖွင့်ဆို၏။ ထိုသို့ဆိုသော် ပါဠိတော်၌ သယာနော ဝါ ဟိ–စသော စကားကို အမွှေလုလင် မပြောဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ့်ကြောင့် သယာနော ဝါ–စသော စကားကို အမွှေလုလင် ပြောဆိုပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

➤ ❷ ။ [စ+ဂ ဝါက္ယတ္ထိုက်ရှု] (ခ) နနု တိသု ဣရိယာပထေသု ဗြာဟ္မဏော အာစရိယ ဗြာဟ္မဏေန သဒ္ဒိ သလ္လပိတု မရုဟတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ "သယာနော ဝါ ဟိ ဘော ဂေါတမ သယာနေနာ"တိ အာဟ။ (၃) အယံ မာဏဝေါ မာနထဒ္ဒတာယ ကထာပဋ္ဌာသံ ကရောန္တော စတ္တာရောပိ ဣရိယာပထေ ယောဇေသ္သာမီတိ မနသိ ကရောတိ။

(၄) တသ္မာ "သယာနော ဝါ ဟိ ဘော ဂေါတမ သယာနေနာ"တိ အာဟ။

(၉) ဣ္ဒ် ကာမံ–သဒ္ဒါ ထားချခြင်းအကြောင်း ။ ။ အမွှေ လျှောက်ဆိုသော သယာနော ဝါ ဟိ ဘော ဂေါတမ သယာနေန–ဟူသော ပါဠိတော်သဒ္ဒါကို မနုစ်သက်သောကြောင့် "ကာမံ"သဒ္ဒါကို ထား ပါသည်။

➤ ❾ ။ သေယျောဟမသ္မိန္ဓာဒိနာ မညတိတိ **မာနော**။ ထမ္ဘတိတိ **ထဒ္ဓေါ**။

မာနေန ထဒ္ဓေါ **မာနထဒ္ဓါ**။ (၃) မာန်၏+ခက်ထန်သော အမွှေလုလင်နှင့် ဂုဏ်+ဂုဏော အဖြစ် ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) မာန်ဖြင့် ခက်ထန်သော အမွှေလုလင်ခြင်းသည် ဝစနီယ မှည်၏။ (၆) မာနထမ္ဘော, အတိမာနော–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

မာနေန ထဒ္ဓိန္တိ **မာနထဒ္ဓီ**။ မာနထဒ္ဓံ ယဿ အတ္ထိ တသ္မိ ဝါ ဝိဂ္ဂဟိတိ **မာနထဒ္ဓေါ**။ (၃) မာန်မာန ခက်ထန်ခြင်း၏ ယင်းမာန်မာနရှိသော အမွှေလုလင်ခြင်းနှင့် ဂုဏ်+ဂုဏော/ဌာန်+ဌာန အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။ (ကြွင်းတူ)

မညတိတိ **မာဓနော**။ (၃) မုတ်ထင်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) မာနတရားသည် ဝစနီယ။ (၆) ဝိဓာ, ဥန္နတိ–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

ပဋ္ဌာသီယတေတိ **ပလာဓေသော**။ (၃) ဖျက်ဆီးခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) အပြိုင် ပြောဆိုအပ်သော စကားသည် ဝစနီယ။ (၆) ယုဂဂ္ဂါဟ–စသော။

ကထာယ ပလာသော **ကထာပလာဓေသော**။

အတိဝိယ လသီယတေတိ **ပဋ္ဌာဓေသော**။ (၃) အလွန်အကဲ ငြိကပ်ခြင်းသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) အပြိုင်ပြောဆိုအပ်သော စကားသည် ဝစနီယ။ (၆) ယုဂဂ္ဂါဟ–စသော။

➤ ❿ ။ **မာနထဒ္ဓတာယ**–ဟိတ်၏ သမ္ဗန်ကား ဣမဿ မာဏဝဿ ဖြစ်ပါသည်။(၏/သည်)

➤ ❻ ။ **(က)** ဣ္ဒ် တေသံ အာစရိယေဟိ–ဖြင့် အာစရိယပါစရိယေဟိ–ဣ္ဒ် ပါစရိယေဟိ–ဝယ် ပ–ဥပသာရ၏ တပွရ(ပကဋ္ဌ) အနက်ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) [တေသံ အာစရိယာနံ]

http://www.dhammadownload.com

တပ္ပရာ (ပကၠာ) အာစရိယာ ပါစရိယာ-ဟု ကမ္မဓာရယ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု၍ ပါစရိယ-အရ ဆရာ တို့ထက် မြတ်သော ပြဋ္ဌာန်းသော ဆရာ (ဆရာ့ ဆရာ) ကို ယူရမည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(သရုပ်ကြား အဘိ ဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

အာစရိယေဟိစ ပါစရိယေဟိစ-ဖြင့် အာစရိယာစ ပါစရိယာစ အာစရိယပါစရိယာ (တေဟိ) ဟု ဒွန်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သမာသလိင်္ကတ္ထ)

(၈) ၌ တီသု ဣရိယာပထေသု-ဖြင့် လျောင်းသော ဣရိယာပုထ်၌ ဆရာနှင့် တပည့် စကားမပြော ကောင်းသောကြောင့် လျောင်းသော ဣရိယာပုထ်ကို မယူရ၊ ရပ်ခြင်း ထိုင်ခြင်း သွားခြင်းဟူသော ဣရိယာ ပုထ် သုံးပါးကိုသာ ယူရမည်ကိုငင်း(အဘိဓေယျတ္ထ) လျောင်းသော ဣရိယာပုထ်ကို မယူခြင်းသည် အလေးအမြတ်ပြုထိုက်ကုန်သော ဆရာသမားတို့သည် လျောင်းနေပါကုန်သော်လည်း ယင်းသို့ လျောင်း နေသော ဆရာသမားတို့၏ မျက်မှောက်၌ အရိုအသေပြုရမည့် တပည့်တို့သည် လျောင်းခြင်း အိမ်စက်ခြင်းကို မပြုသင့် မပြုထိုက်သည်သာ ဖြစ်သောကြောင့် လျောင်းသော ဣရိယာပုထ်ကို မယူရသည်၏အဖြစ်ကို ငင်း(ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ❽ ။ **တီသု ဣရိယာပထေသု-အရ** ။ ။ ရပ်ခြင်း သွားခြင်း ထိုင်ခြင်း ဣရိယာပုထ်သုံးပါး ကိုသာ ယူရပါမည်။ အကြောင်းကား- ယင်းဣရိယာပုထ်သုံးပါးတို့၌သာ ဆရာနှင့် တပည့် အတူတကွ စကားပြောသင့် ပြောထိုက်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်-တည်း။

ဧလျာင်းခြင်း ဣရိယာပုထ်ကို မယူရခြင်းအကြောင်း = အိပ်နေစေကာမူ အလေးပြုလောက် သော ဆရာသမားတို့၏ မျက်မှောက်၌ အလေးပြုတတ်သော တပည့်တို့သည် စကားပြောဘို့ကို မဆိုထားဘိ အိပ်နေသော ဆရာ၏ အနီး၌ တပည့်က အိမ်မှကိုပင် မပြုအပ်, မပြုထိုက်သောကြောင့် လျောင်းခြင်း ဣရိယာပုထ်ကို မယူရပါ။

➤ ❾ ❿ ။ **ကထာပဋ္ဌာသံ ကစရောန္တော-အရ** ။ ။ (၁) အမွန္အလုလင်၏ သန္ဓာန်၌ဖြစ်သည့် အတ္တုက္ကံသန ပရဝမ္ဘနလက္ခဏာရှိသော မာနပြဋ္ဌာန်းသော အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ကာမရတိ ဌာယီ ဘာဝ+ကာမသိဂ်ါရရသ/ဇိဂုစ္ဆဌာယီဘာဝ+ဇီဘစ္ဆာရသ။ (တနည်း) ဒေါသမူ စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ကောဒ္ဓဌာယီ ဘာဝ+ရန္ဒရသ။ (၂) အပြိုင်ပြောဆိုအပ်သော မိမိစကားသည်ငင်း, မြတ်စွာဘုရားသည်ငင်း အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) အမွန္၏ ဗေဒင်သုံးပုံ၌ တစ်ဖက်ကမ်းခတ် တတ်မြောက်ခြင်း ထင်ရှားသော အမျိုးဒို့ဖြစ်ခြင်း, ဆရာက အသိအမှတ်ပြုထားခြင်းသည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။ (၄) ဆရာတပည့် နှစ်ဦးတို့ကို နွားနှင့် အနှိုင်းခံ ရခြင်းအစ ဒါသိပုတ္တအဆုံး စကားတို့ဖြင့် နှိပ်ကွပ်ခံရခြင်းသည် အနုဘာဝ မည်၏။

မာနထဒ္ဓဘာဃ-အရ ။ ။ (၁) အမွန္အလုလင်၏ သန္ဓာန်၌ မာန-စသည် ပြဋ္ဌာန်းသော အတ္တု က္ကံသန စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ကာမရတိဌာယီဘာဝ+ကာမသိဂ်ါရရသ။ (၂) ဘုရားရှင်သည်ငင်း, ဘုရားရှင်၏ စကားတော်သည်ငင်း အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) အယောနိသော မနသိကာရ စသည်သည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။ (၄) သယာနော ဝါ ဟိ ဘော ဂေါတမ သယာနေန စသည်ဖြင့် ပြောဆိုခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝ။

http://www.dhammadownload.com

ဝိဘင်္ဂ (၁၈၄) [၆၊၂၂၇။] (ဘာဇိုတ၊၃၅၉)

(က) တတ္ထ မုဇ္ဇာ ""မုဇ္ဇာ""တိ သမဇာနစ ""သမဇာ""တိ ဝတ္ထုံ ဝဇ္ဇယျ။

(ခ) အယံ ပန ဟိဒ္ဓေန္တော ""မုဇ္ဇာကာ သမဇာကာ""တိ အာဟ၊

(ဂ) ဇ္ဇာဇ္ဇာတိ ဂဟပတိကာ၊ ကဇ္ဇာဒီတိ ကဇ္ဇာ၊ ကာဠကာတိ အတ္ထော၊

(ဃ) ဗန္ဓုပါဒါဗန္ဓာတိ စတ္ထ ဗန္ဓုတိ ပြဟ္မာ အဓိပ္ပေတော၊

(င) တဋ္ဌိ ပြာဟ္မာဇာ ""ဝိတာမဟော""တိ ဝေါဟာရဿ၊

➤ ❶ ။ [**သံဒေဇ္ဇေတဗ္ဗ အနက်**] ယေစ ခေါ တေ၊အကြောင်းရဟန်းတို့သည်။ **မုဇ္ဇေကေ**၊စက်ဆုတ်ဘွယ်သော ဦးပြည်းကတုံးတို့သာတည်း။ **သမဇာနကေ**၊ရဟန်းယုတ် ရဟန်းကြောင်တို့သာတည်း။ **ဇ္ဇာဇ္ဇာ**၊ဆင်၏ ပယောဂနှင့်တူသော ပယောဂကို ထိုက်တန်သောသူတို့တည်း။(သဒ္ဒတ္ထ) အိမ်ရှင်သူကြွယ်တို့သာတည်း။(ဝေါဟာရတ္ထ) **ကဇ္ဇာ**၊မည်းညစ်သော ဓာတ်ရှိကုန်၏။

ဗန္ဓုပါဒါဗန္ဓာ–ဗြဟ္မာမင်း၏ ခြေထောက်တို့၏ သားတို့တည်း။ (သဒ္ဒတ္ထ) ဗြဟ္မာမင်း၏ ခြေဖမိုးမှ ဖွားလာကုန်၏။(သရူပတ္ထ၊ အဓိပ္ပါယတ္ထ)

(က) တတ္ထ၊ထိုယေစခေါ အစရှိသော စကား၌။မုဇ္ဇေ၊ဦးပြည်းကတုံးတို့ကို။မုဇ္ဇာတိ၊ဦးပြည်းကတုံးတို့ဟူ၍လည်းကောင်း။သမဇာနေ၊ရဟန်းတို့ကိုလည်း။သမဇာတိ၊ရဟန်းတို့ဟူ၍လည်းကောင်း။ဝတ္ထုံ၊ခေါ ဝေါ၊ပြောဆိုခြင်းငှာ။ဝဇ္ဇေယျ၊သင့်ရာပါ၏။

(ခ) ပန၊ထိုသို့ပင် သင့်ရာပါသော်လည်း။အယံ၊ဤအမွှန်သည်။ဟိဒ္ဓေန္တော၊ရွှတ်ချလိုသောကြောင့်။ဂရဟဏ္ဍေန၊ဂရုအနက်ရှိသော။က–သဒ္ဒေန၊က–သဒ္ဒါဖြင့်။ပဒံ၊ပုဒ်ကို။ဝဓေတွာ၊ဖွားစေ၍။] "မုဇ္ဇာကာ သမဇာကာ"တိ၊မုဇ္ဇာကာ သမဇာကာဟူ၍။အာဟ၊ပြောဆိုပြီ။

[**ဃ+င· ဓါက္ခ အပြန်အလှန်**] **(ဃ)** ဗန္ဓုပါဒါဗန္ဓာတိ စတ္ထ၊ဗန္ဓုပါဒါဗန္ဓာဟူသော ဤပါဠိဋ္ဌ်။ ဗြဟ္မာ၊ဗြဟ္မာကို။ဗန္ဓုတိ၊ဆွေတော်မျိုးတော်ဟူ၍။အဓိပ္ပေတော၊အလိုရှိအပ်၏။[ကသွာ၊အဘယ့်ကြောင့်။ဗြဟ္မာ၊ဗြဟ္မာကို။ဗန္ဓုတိ၊ဆွေတော်မျိုးတော်ဟူ၍။အဓိပ္ပေတော၊အလိုရှိအပ်သနည်း။]

(င) ဟိ–ယသွာ၊အကြောင့်ကြောင့်။တံ၊ထိုဗြဟ္မာကို။ဗြာဟ္မဏာ၊ပုဏ္ဏားတို့သည်။ "ဝိတာမဟော"တိ၊ဘိုးတော်ဟူ၍။ဝေါဟရန္တိ၊ခေါ ဝေါ၊ပြောဆိုကြကုန်၏။[တသွာ၊ထို့ကြောင့်။ဗြဟ္မာ၊ဗြဟ္မာကို။ဗန္ဓုတိ၊ဆွေတော်မျိုးတော်ဟူ၍။ အဓိပ္ပေတော၊အလိုရှိအပ်သတည်း။]

➤ ❷ ။ **(ဇ) ဒဋ္ဌိ/** ဆရာ၊ အမွှန်လုလင်သည် ပါဠိတော်၌ ယေစ-ခေါ တေ ဘော ဂေါတမ မုဇ္ဇကာ သမဇာကာ–ဟူ၍ ရဟန်းဂေါတမကို ဆောင်မြောင်းပြောဆို၏။ ဦးပြည်းကတုံးတို့ကို ဦးပြည်းကတုံးတို့ဟူ၍ငင်း၊ ရဟန်းတို့ကို ရဟန်းတို့ဟူ၍ငင်း ပြောဆိုခြင်းငှာ သင့်လျော်လျောက်ပတ်သည်သာ မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်လျက် အဘယ့်ကြောင့် အမွှန်သည် မုဇ္ဇကာ သမဇာကာ–ဟူ၍ ဆိုလေသနည်း။ [*မဆိုသင့်ဘဲလျက် ဆိုချေသော် ဂန္ဓဂရ နိရတ္ထကဒေါသများ အမွှန်အား သင့်ရောက်ရာ၏။*] စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(တနည်း) ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် မုဇ္ဇ(ဦးပြည်းကတုံး)တို့ကို မုဇ္ဇ–တို့ဟူ၍ငင်း၊ သမဇာ(ရဟန်း)တို့ကို သမဇာတို့ဟူ၍ငင်း ဆိုသင့်၏ဟု ပြဆို၏။ ယင်းသို့ဖြစ်လျှင် အမွှန်သည် (ယေစ ခေါ တေ ဘော

http://www.dhammadownload.com

ဂေါတမ) မုဏ္ဍာ သမဏာဟူ၍သာ ဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ့်ကြောင့် မုဏ္ဍကာ သမဏကာဟူ၍ က-အက္ခရာကိုပါ ထည့်သွင်း၍ ဆိုရလေသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား- (ခ) ဖြင့် ကဲ့ရဲ့ရှုတ်ချလိုသောကြောင့် မုဏ္ဍကာ သမဏကာဟူ၍ ဆိုပါ၏ဟုလို။

(ဂ) ဒဠှိ/ အနုသဒန္တ ။ ။ ဤသို့ (ဃ) ဖြင့် ဗြဟ္မာ-ကို ဗန္ဓုဟူ၍ အလိုရှိအပ်၏ဟု ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်းစကားရပ်ကို ယုတ္တိအားဖြင့် ခိုင်မြဲစေလိုသော ဆရာသည် (ဂ) မိန့်။

(ဂ) ဒဠှိ/ စဒါသာဒရာဒရနုစရာဒနာဘာဂိဿ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဃ) ဖြင့် ဗန္ဓုပါဒါပစ္စာ-၌ ဗန္ဓုပုဒ်အရ ဗြဟ္မာကို ကောက်ယူရမည်ဟု ဖွင့်ဆိုတော်မူ၏။ အဘယ့်ကြောင့် ဗန္ဓု-အရ ဗြဟ္မာကို အလိုရှိအပ်ပါသနည်း။ ဗြဟ္မာမင်းနှင့် ပုဏ္ဍားတို့သည် ဆွေမျိုးညတိအနေဖြင့် မည်သို့မျှ မတော်စပ်သည်သာ မဟုတ်ပါလော။ ကောက်ယူရခြင်း၏အကြောင်းကို မပြဆိုချေသော် ဆရာ့အား ကာရဏ+ဖလ ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်လေရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား (ဂ)ဖြင့် ဗြဟ္မာမင်းသည် ပုဏ္ဍားတို့ကို အဘိုးဟူ၍ ခေါ်ဝေါ်ကုန်ရကား ဗြာဟ္မဏ ဝါဒ အနေဖြင့် ဗြဟ္မာနှင့် ပုဏ္ဍားတို့သည် မြေးအဘိုး တော်စပ်ကြသောကြောင့် ဗန္ဓုအရ ဗြဟ္မာကို ကောက်ယူရခြင်း အကြောင်းကို ငါပြဆိုသည်သာ ဖြစ်သောကြောင့် သင်တင်သော ဝိရောဓိဒေါသ ငါ့အပေါ်၌ မရောက် ကင်းစင်လွှင့်ပျောက်ပါ၏ဟုလို။

➢ ❾ ။ [က+စ ဓါက္ယတ္ထိုက်ရှု] (၁) နနု မုဏ္ဍေ မုဏ္ဍာတိ သမဏေစ သမဏာတိ ဝတ္တုံ ဝဋ္ဋေယျ။ (၂) အထ ကသ္မာ အယံ (အမ္ဘဒ္ဒေါ မာဏဝေါ) မုဏ္ဍကာ သမဏကာတိ အာဟ။

(၃) အယံ (အမ္ဘဒ္ဒေါ မာဏဝေါ) ဟီဒ္ဒေန္တော (ဟီဒ္ဒေန္တုတ္တာ ဝါ)

(၄) အယံ (အမ္ဘဒ္ဒေါ မာဏဝေါ) မုဏ္ဍကာ သမဏကာတိ အာဟ။ (၁၃၆၂-ခု အဖြေမှန်)

ပန-သဒ္ဒါ ဆို့ချခြင်းအကြောင်း ။ ။ ဦးပြည်းကတုံးကို မုဏ္ဍ၊ ရဟန်းကို သမဏ-ဟု ခေါ်သင့်လျက် "မုဏ္ဍကာ သမဏကာ"ဟု က-သဒ္ဒါစွက်၍ ဆိုအပ်သည်ကို မနှစ်သက်သောကြောင့် ပန-သဒ္ဒါကို ဆိုပါသည်။

[ဃ+ဇ ဓါက္ယတ္ထိုက်ရှု] (၁) နနု ဉာတိဇ ဗန္ဓုတိ အဓိပ္ပေတော။ (၂) အထ ကသ္မာ ဗန္ဓုပါဒါ ပစ္စာတိ ဇတ္ထ ဗန္ဓုတိ ဗြဟ္မာ အဓိပ္ပေတော။ (၃) နနု တံ ဗြာဟ္မဏာ "ပိတာမဟော"တိ ဝေါဟရန္တိ။

(၄) တသ္မာ ဗန္ဓုပါဒါ ပစ္စာတိ ဇတ္ထ ဗန္ဓုတိ ဗြဟ္မာ အဓိပ္ပေတော။

➢ ❿ ။ ဇတိ ဂစ္ဆတိတိ **ဂ္ဂဟော**။ ဂ္ဂဘသ ပယောဂေါ **ဂ္ဂဟော**။

ဂ္ဂဘံ အရဟန္တိတိ **ဂ္ဂဏ္ဟာ**။ (၃) ဆင်၏ ကာယပယောဂ၏ ထိုက်သော သမဏတို့နှင့် ဂုဏ်+ဂုဏေး အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန္ဓသည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) သမဏတို့ဖြစ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) အမော့၊ နေ်-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

မညန္တိ ဟိတာဟိတန္တိ **မုဏ္ဍာ**။ (၃) အကျိုးရှိ အကျိုးမဲ့ကို သိခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ဦးပြည်းသူတို့ဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဘဏ္ဍု၊ မုဏ္ဍိကာ၊ ဆိန္နကေသော-စသော။

မုဏ္ဍတိ ပါပန္တိ **မုဇ္ဇာ**။ (၃) မကောင်းမှု အကုသိုလ်ကို ချိုးဖဲ့ဖျက်ဆီးခြင်း ကြိယာသကတ်သည်

http://www.dhammadownload.com

ဝစနဟေတု။ (ကြင်းတူ)

မုဏ္ဍတိ ခဏ္ဍတီတိ **မုဏ္ဍော**။ (၃) ရိတ်ဖြတ်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။(ကြင်းတူ)

ကုစ္ဆိတာ မုဏ္ဍာ **မုဏ္ဍကာ**။ (၃) ကုစ္ဆိတဝုဏ်၏+ဦးပြည်းတို့ဒြဗ်နှင့် ဝုဏ်+ဝုဏေး အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ဦးပြည်းတို့ဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ကုစ္ဆိတမုဏ္ဍာ, ဂရဟိတမုဏ္ဍာ ဟိဠ္ဍေတီတိ **ဟီဠဍ္ဍနဿ**။ (၃) ကဲ့ရဲ့ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။

ဗန္ဓိယတေတိ **ဗန္ဓု**။ (၃) နှောင်ဖွဲ့ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ဆွေမျိုးဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဉာတိ, သာလောဟိတ-စသော။

ကဿတေတိ **ကစ္ဆော**။ ရေးခြစ်ခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) မည်းနက်သော ဇာတ်ရှိသူသည် ဝစနီယ။ (၆) ကာဠက, ကဏှဇာတိက-စသော။ ကသတိတိ **ကစ္ဆော**။

➤ ❸ ။ **ဟီဠဍ္ဍနဿ**-ကို ဟိဠ္ဍေနဿ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= ဣမဿ (အမွန္အသ မာဏဝဿ) ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်) **ဇာတ္ဂော**-ကို ကဏှဇာ-ဟု ဟိတ်ပြင်= ယေသံ တေသံ သမဏကာနံ-ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။(တို့၏/တို့သည် စပ်)

➤ ❹ ။ (ခ) ၌ ဟိဠ္ဍေန္တော-ဖြင့် မုဏ္ဍကာ သမဏကာတို့၌ က-သဒ္ဒါ၏ ဂရဟာအနက် (၀၂) ဟီဠန, ကုစ္ဆိတအနက် ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ပစ္စယတ္ထ) ကုစ္ဆိတာ မုဏ္ဍာ မုဏ္ဍကာ, ကုစ္ဆိတာ သမဏာ သမဏကာ-ဟု ပြုရမည်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဂ) ၌ ဂဟပတိကာ-ဖြင့် ဓတိ ဂစ္ဆတိတိ ဂ္ဂဟော၊ ဂ္ဂဟဿ ပယောဂေါ ဂ္ဂဟော၊ ဂ္ဂဟံ အရဟန္တီတိ ဂ္ဂဟ္ဟ-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ ဂ္ဂဟ္ဟ-အရ အိမ်ရှင်တို့ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) **ကဏှာ**-ဖြင့် ကဏှာ-အရ ကဏှဇာတိ ဖြစ်သူတို့ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) **ကာဠကာ**-ဖြင့် ပုဏ္ဍားမျိုးတို့သည်သာ သုဒ္ဓဇာတိ ဖြစ်ကုန်၏၊ တပါးသော အမျိုးတို့ကား သုဒ္ဓဇာတိ မဖြစ်ကုန်ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဃ) ၌ ဗြဟ္မာ အဓိပ္ပေတော-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဠိဖြင့် ဗန္ဓု-အရ ဆွေမျိုးတော်စပ်သူ ဟူသမျှကိုငင်း, ပုဏ္ဍားကိုငင်း မယူရ၊ ဗြဟ္မာကို ယူရမည်၏အဖြစ်ကို သိစေ။ (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

(ဇ) ဖြင့် ဗန္ဓု-အရ ဗြဟ္မာကို အရကောက်ယူခြင်းသည် အကြောင်းမဲ့ ကောက်ယူခြင်း မဟုတ်, ဗြဟ္မာမင်းသည် ပုဏ္ဍားတို့ကို အဘိုးဟူ၍ ခေါ်ဝေါ်ကုန်ရကား ဗြာဟ္မဏဝါဒအနေဖြင့် ဗြဟ္မာနှင့် ပုဏ္ဍား တို့သည် မြေးအဘိုး တော်စပ်ကြသောကြောင့် ဗြဟ္မာကို ဗန္ဓု-အရ ကောက်ယူအပ်သည်၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ)

➤ ❺ ။ **သာကီဝင်မင်းသားတို့သည် အမွန္အကို ကြည့်လျက် မြင်းစာ ရယ်စရာခြင်း စသည် မြဲခြင်းအစကြောင်း** ။ ။ သာကီဝင်မင်းသားတို့သည် အမွန္အ၏ အမျိုးအနွယ်ကို သိကြသော ကြောင့်လည်းကောင်း၊ အမွန္အသည် ကပိလဝတ္ထုမြို့သို့ လာရာဝယ် ခြေအဆုံးတိုင်အောင် တွဲရရဲရဲ၍ ဝတ်အပ်သောအဝတ်ကို လက်တစ်ဖက်ဖြင့် ပုဆိုးအနားကိုကိုင်ကာ ပခုံးရိုးကို မော့၍ မာန်ယစ်ခြင်းဖြင့်

http://www.dhammadownload.com

ယစ်မူးသကဲ့သို့ လာသောကြောင့်လည်းကောင်း သာကီဝင်မင်းသားတို့သည် အမွန်ကို ကြည့်လျက် ပြင်းစွာ ရယ်မောခြင်းစသည် ပြုကြပါသည်။ (၄၂၂၉)

"အာသဓနံ"၌ ဓနရာဖြင့် မိတ်မဲ့အခြင်းအရာကား

ဤနေရာသည် ထိုင်နေရာပါတည်း၊ ဤနေရာ၌ ထိုင်ပါလော–ဟု ပြောဆိုခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

➤ ❽ ။ (က+ခ) ဝါကျ = မုဏ္ဍေ မုဏ္ဍာတိ ဝတ္တဗ္ဗာ၊ သမဏာ သမဏာတိစ။

ဟိဠ္ဍေန္တော်ယံ မုဏ္ဍကာတိ၊ သမဏကာတိ အာဟ သော။ (တတိယ ရ–ကာရဝိပုလာဂါထာ၊ အနုဋ္ဌုဘ)

➤ ❾ ❿ ။ **(ဓ) အမှတ်မြဲ "ဟိဓဋ္ဌဓန္တော" ကြိယာ၌ ဓောတ်အရကို ကိုယ်မြဲ၍**

"ဟိဠ္ဍေန္တော" ကြိယာ၌ ဓာတ်အရ (၁) အမွန်လှလင်၏ ဒေါသမာန ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ကောဓဋ္ဌောယိဘာဝ+ရုဒ္ဓရသ။ (၂) ဘုရားရှင်သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) ကိ တော အာစရိယော ဥဒါဟု တွံ–ဟု ပြောဆိုသော မြတ်စွာဘုရား၏ စကားတော်သည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။ (၄) မုဏ္ဍကာ သမဏကာ စသည်ဖြင့် ဆဲဆိုခြင်းစသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

(ဃ) ပဓာနကြိယာ အန္တဋ္ဌာကို ကိုယ်မြဲ၍ ။ ။ (၁) ဗန္ဓု–အရ ဗြဟ္မာကို အရကောက်ယူရမည်ဟု ဖွင့်ဆိုသော ရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသ၏ သန္တာန်၌ဖြစ်သည့် အတ္ထကောသလ္လညာဏ် ပြောနိုးသော မဟာကုသိလ် ဉာဏသမ္မယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရတိဋ္ဌာယိဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရရသ။ (၂) ဗြဟ္မာဟူသော အနက်သည်ငင်း၊ ယင်းကိုဟောသော ဗန္ဓုသဒ္ဒါသည်ငင်း၊ အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) ဗြဟ္မာနှင့် ပုဏ္ဏားတို့သည် မြေအဘိုး တော်စပ်ကြသည်ဟူသော ဗြာဟ္မဏအယူကိုသိခြင်း အကြောင်းတရားများသည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။ (၄) ရဟန်းများသည် ဗြဟ္မာကြီး၏ ခြေဖမိုးမှ ဖွားလာကြသည်ဟူသော ဗြာဟ္မဏဝါဒကို နောင်လာ နောက်သားများ သိရခြင်းစသော အကျိုးတရားများသည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဝိကျ (ခရ၅) [၄၊၂၂၇။] (ဘာဠိ၊တ၊၃၆၁)

(က) ပါဒါနံ ပစ္စာ ပါဒါပစ္စာ။

(ခ) ဗြဟ္မုနော ပိဠိပါဒေတော ဇာတာတိ အဓိပ္ပါယော၊

(ဂ) တသ္မာ ကိရ အယံ လဒ္ဓိ – ဗြာဟ္မဏာ ဗြဟ္မုနော မုခတော နိက္ခန္တာ၊ ဓတ္တိယာ ဥရတော၊ ဝေသာ နာဘိတော၊ သုဒ္ဒါ ဇာဏုတော၊ သမဏာ ပိဠိပါဒတော်တိ၊

(ဃ) ဇဝံ ကထေဓန္တာစ ပနေသ ကိဠာပိ အနိယမေတွာ ကထေတိ၊ အထဓေါ ဘဂဝန္တမေဝ ဝဒါမီတိ ကထေတိ။

➤ ❶ ။ **(ဓ) ဆဋ္ဌီ/** ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် ရဟန်းတို့သည် ဗြဟ္မာတို့၏ ခြေတို့၏ သားတို့ ဖြစ်ကုန်၏ဟု ဖွင့်ဆိုတော်မူ၏။ ရဟန်းတို့သည် ဗြဟ္မာမင်း၏ ခြေဖျားမှ ဖွားလာသောကြောင့် ပါဒါနံ အပစ္စာဟူ၍ ဆိုလိုရင်းဖြစ်ပါသလော။ ရဟန်းတို့၏ ဗန္ဓုပါဒါပစ္စဖြစ်ဝုံ ပါဒသရုပ်အကျယ်ကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဂ) ဆဋ္ဌီ/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် ရဟန်းများသည် ဗြဟ္မာမင်း၏ ခြေဖမိုးမှ ဖွားလာသော ဟု ဆို၏။ ရဟန်းနှင့်တကွသော အမျိုးလေးပါးလုံး၏ ဖွားရာဌာနအကျယ်ကို မဖွင့်ပြတော့ပြီလော။

http://www.dhammadownload.com

အဘယ်သို့ မှတ်သားရပါမည်နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ) ခဒ္ဓိ/ ဆရာ၊ အမွှဋ္ဌသည် ဗန္ဓုပါဒါပစ္စာ-ဟု ဆို၏။ အမွှဋ္ဌသည် ယင်းစကားရပ်ကို မိမိနှောက်လိုက် ပုဏ္ဏားလုလင်များကို ရည်ရွယ်၍ ပြောဆိုခြင်းဖြစ်ပါသလော။ အဘယ်သူကို ရည်ရွယ်၍ ပြောဆိုခြင်း ဖြစ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

➤ ❽ ။ **[ဃ-ဝါကျကို၌]** (၁) နနု ဧဝံ ကထေန္တောစ ဧသ အနိယမေတွာ ကထေတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ ဗန္ဓုပါဒါပစ္စာတိပဒဿ အတ္ထော ဘဂဝါတိ ဉာယတိ။ (၃) နနု ဘဂဝန္တမေဝ သန္ဓာယ ဝဒါမီတိ ကထေတိ။ (၄) တသ္မာ ဗန္ဓုပါဒါပစ္စာတိပဒဿ အတ္ထော ဘဂဝါတိ ဉာယတိ။

➤ ❾ ။ ခတ္တိယေ တာယတိ ရက္ခတီတိ **ခတ္တော်**။ (၃) ဇာတိခတ္တိယတို့၏ စောင့်ရှောက်တတ်သော မုဒ္ဓါဘိသိတ္တမင်းနှင့် ရက္ခိတမ္ပ+ရက္ခက အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည်၎င်း၊ စောင့်ရှောက်ခြင်း ကြီယာသကတ်သည်၎င်း ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) စောင့်ရှောက်တတ်သော မုဒ္ဓါဘိသိတ္တ မင်းဒြဗ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) ရာဇာ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

ခတ္တသ္မာ အပစ္စန္တိ **ခတ္တိယာ**။ (၃) မုဒ္ဓါဘိသိတ္တ မင်းဒြဗ်၏ ဇာတိခတ္တိယ မင်းမျိုးဒြဗ်နှင့် ဌာနီဌာန အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ဇာတိခတ္တိယ မင်းမျိုးဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ရာဇည၊ ခတ္တ-စသော။

ခေတ္တာနံ အဓိပတီတိ **ခတ္တိယော**။ (၃) လယ်ယာတို့၏ ယင်းလယ်ယာတို့ကို အဓိုးရသူ မင်းမျိုးဒြဗ်နှင့် သံ+သာမီ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။ (ကြွင်းတူ)

➤ ❿ ။ **ကစ္စထေန္တော**-ကို ကထေန္တတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= ဧသ-ကို ဇာတသ(အမွှဋ္ဌသ) ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်)

➤ ⓫ ။ **(က)** ၌ ပါဒါနံ အပစ္စာ-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဠိဖြင့် ပါဒါပစ္စာပုဒ်ကို ပါဒါနံ အပစ္စာတိ ပါဒါပစ္စာ-ဟု ဆင်္ခိတပ္ပရိုဂ်ိသ် သမာသ် တွဲစပ်ရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း။ (သမာသလိင်္ဂ်တ္ထ သံဝဏ္ဏနာ) နောက်ပုဒ်ကို နံ ပဇာတိ နံ ဝိဘ္ဘိန္နတိ ဝံသော ဇောနာတိ အပစ္စံ-ဟု ကရဏသာဓန ဝစနတ္ထ ဖြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း။ (အဘိဓာနတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ) ဏျ-ပစ္စည်း၏ ဘောက်၌ မသက်၊ ကရဏတ္ထ-၌ သက်သည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း။ (ဒုတိယ ပစ္စယတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ) သိစေပါသည်။

(ခ) ဖြင့် ဗန္ဓု-အရ ဗြဟ္မာကို ယူရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း၊ (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) ဗန္ဓုနော ပါဒါပစ္စာတိ ဗန္ဓုပါဒါပစ္စာ-ဟု ဆင်္ခိတပ္ပရိုဂ်ိသ် သမာသ်တွဲစပ်ရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း၊ (သမာသလိင်္ဂ်တ္ထ) ခြေတို့၏ သားဆိုသည်မှာ ဗြဟ္မာမင်း၏ ခြေဖမိုးမှ ဖွားလာသူများပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုငင်း၊ (ဘာဝတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ) ပါဒါပစ္စာ၌ ပါဒအရ ခြေထောက်တစ်ခုလုံးကို မယူရ။ ခြေဖမိုးကို ယူရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း၊ (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) ယင်းသို့ ယူခြင်းသည်လည်း မုချအားဖြင့် ယူထားသည်မဟုတ်။ အပေါင်းဖြစ်သော ခြေဗျား၊ ခြေဖဝါး၊ ခြေဖနောင့်၊ ခြေဖမိုးတို့၏ ပါဒါနံ-ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ခြေဖမိုးတစ်ခုတည်း၌သာ တင်စား၍ အစိတ်ဖြစ်သော ခြေဖမိုးတစ်ခုတည်းကိုသာ စကဒေသျှုပစာအားဖြင့် ယူရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

ဝိဂြဟ (ခရ၆) [၄၊၂၂၇။] (ဘာဒို၊တ၊၃၆၂)

(က) တတ္ထ အာဂန္ခ္ဝာ ကတ္တုဗ္ဗကိစ္စသင်္ခါတော အတ္ထော တေသ အတ္ထိတိ **အတ္ထီတိ** အဇ္ဈာဂံ။

(ခ) တသ မာဏဝသ စိတ္ထံ၊ (ဂ) အတ္ထိကမသ အတ္ထိတိ **အတ္ထီကဝါ**။

(ဃ) တသ အတ္ထိကဝတော၊ တဝ ဣဓာဂမနံ အဟောသီတိ အတ္ထော၊

(င) **ဧဓါ** ပနာတိ နိပါတမတ္တံ၊

(စ) **ယာဧယဝ ဧဓါ** ပနတ္ထာယာတိ ယေနေဝ **ဧဓါ**ပနတ္ထေန။

➤ ❶ ။ (ခ) **ဆဲ့/** ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် အတ္ထိကံ၌ အတ္ထပုဒ်+ဣကပစ္စည်း၊ ယင်းဣကပစ္စည်း၏ အဿတ္ထိ အနက်၌ သက်၍ အတ္ထော တေသ အတ္ထိတိ အတ္ထိက်-ဟု ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ယင်း၌ အတ္ထိက-အရ အဘယ်ကို အလိုရှိအပ်ပါသနည်း။ ဒဏ္ဍီကောပုဒ်ကဲ့သို့ ပုဂ္ဂိုလ်ကို အလိုရှိအပ်ပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ခ) ဆဲ့/ အနုသဒန္တ ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် အတ္ထိကံပုဒ်၏ အဘိဓာနတ္ထကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်း၏ အဘိဓေယျတ္ထကို ပြလိုသော ဆရာသည် (ခ) မိန့်။

(ဃ) ဆဲ့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် အတ္ထိကဝတော-၌ အတ္ထိကဝါ-ကို အတ္ထိက် အဿ အတ္ထိတိ အတ္ထိကဝါ-ဟု ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ၌ အတ္ထိကဝါ-ဟု မရှိ၊ အတ္ထိကဝတော-ဟုသာ ရှိသည်မဟုတ်ပါလော။/ ဘုရားရှင်၏ အလိုတော်ကျ အတ္ထိကဝတော ဖြစ်ပုံကို အကျယ်အားဖြင့် မပြဆိုပြီလော။ အဘယ်နည်းဖြင့် အတ္ထိကဝတော-ဟု ဆိုအပ်ပါသနည်း။ (ဃ) မိန့်။

➤ ❷ ။ [**စ-ဝါကျကိုဋ္ဌ**] (၁) နနု အတ္ထိကသဒ္ဒေါ ပုဂ္ဂလဝါစကော ယထာ ဒဏ္ဍိကော။ (၂) အထ ကသ္မာ တသ မာဏဝသ စိတ္တန္တိ စိတ္တမေဝ ဝိညာယတိ။ (၃) ဒုတိယသ္မိံ ပုဂ္ဂလဝါစကသ တဒသတ္ထိပစ္စယသ္မိ ဝိဇ္ဇမာနတ္တာ။ (၄) တသ မာဏဝသ စိတ္တန္တိ စိတ္တမေဝ ဝိညာယတိ။

[**စ-ဝါကျကိုဋ္ဌ**] (၁) နနု ယာယေဝဧေါ ပနတ္ထာယာတိ ဣတ္ထိလိင်္ဂဝသေန ပါဠိယံ ဝုတ္တံ။ (၂) အထ ကသ္မာ ယေနေဝ ဧေါ ပနတ္ထေနာတိ ပုလ္လိင်္ဂဝသေန သံဝဏ္ဏနာ ကတာ။ (၃) တသ္မာ ယေနေဝ ဧေါ ပနတ္ထေနာတိ ပုလ္လိင်္ဂဝသေန သံဝဏ္ဏနာ ကတာ။

➤ ❸ ။ အတ္ထီယတေ ဣစ္ဆီယတေတိ **အတ္ထော**။ (၃) အလိုရှိခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) အလိုရှိအပ်သော ဝတ္ထုသည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) ဣစ္ဆိတဝတ္ထု-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

အရဏ္ဍီ ဂစ္ဆတီ အနေနာတိ **အတ္ထော**။ (၃) သွားခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) စီးပွားဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဟိတ-စသော။

➤ ❹ ။ **ကတ္တုဗ္ဗကိစ္စသင်္ခါတော** -ကို ကတ္တုဗ္ဗကိစ္စသင်္ခါတတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= အတ္ထသဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (၏/ကို စပ်) **နိပါတမတ္တံ**-ကို နိပါတမတ္တတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= ဧေါပနာတိ ပဒေသ-ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်)

➤ ❺ ။ **(က)** ၌ အတ္ထော တေသ အတ္ထိ-ဖြင့် အတ္ထိကပုဒ်ကို ဒဏ္ဍိကော-ကဲ့သို့ အတ္ထော

http://www.dhammadownload.com

တေသ အတ္ထိတိ အတ္ထိက-ဟု အသတ္ထိ တဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထဖြုံရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) ဤက ပစ္စည်း အသတ္ထိအနက်၌ သက်သည်၏အဖြုံစ်ကိုငင်း(ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

ကတ္တုမ္မကိစ္စသခ်ီတော-ဖြင့် အတ္ထ-အရ ဟိတ (၀ါ) ဤစ်တဝတ္ထုဟူသည် ပြုထိုက်သော ကိစ္စပင် ဖြစ်၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)(တနည်း) အတ္ထ-အရ ပြုထိုက်သော ကိစ္စကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

အာဂန္တာ-ဖြင့် ပြုထိုက်သော ကိစ္စဟူသည် လာ၍ပြုထိုက်သော ကိစ္စပင်ဖြစ်၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ် ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(စ) ဖြင့် ယာယေဝ ခေါပနတ္ထာယဒ္ဓ အတ္ထသဒ္ဒါသည် ပုလ္လိင်ရှိသော်လည်း လိင်ဝိပလ္လာသနည်းအားဖြင့် ဤတ္ထိလိင် ပြန်ထားသည်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

ဝိကျ (၁၅၇) [၆၊၂၂၈။] (ဘာဋီ၊တ၊၃၆၄)

(က) **မနသိကာရေယျာဆေတိ စိတ္တေ ကရေယျာထ၊**

(ခ) **ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ - တွံ အာစရိယေန အတ္တာနော ကရဏီယေန ပေသိတော၊ နံ အမှာကံ ပရိဘဝနတ္ထာယ၊ တသ္မာ တဓေဝ ကိစ္စံ မနသိ ကရောဟီတိ၊**

(ဂ) **ဧဝမသ္မ အညေသံ သန္တိကံ အာဂတာနံ ဝတ္တံ ဒဿေတွာ မာနနိဂ္ဂဟနတ္ထံ "အဒ္ဓသိတေဝါဧယဝ ဧါမနာ"တိ အာဒိမာဟ၊**

(ဃ) **တသ္သတ္ထော - ပသ္သထ ဘော အယံ အမ္ဟတ္ထော မာဏဝေါ အာစရိယကုလေ အဝုသိတဝါ အသိက္ခိတော အပ္ပဿုတောဝ သမာနော၊**

(င) **ဥဒ္ဓံ ဘမာနိတိ ""အဟံ ဝုသိတဝါ သိက္ခိတော ဗဟုဿုတော"" တိ အတ္ထာနံ မညတိ၊**

(စ) **တေသသဟိ ဧဝံ ဗရုသဝစနသမုဒါစာရေကာရက်၊**

(ဆ) **ကိမညတြ အဝုသိတတ္တာတိ**

(ဇ) **အာစရိယကုလေ အသံဝုဒ္ဓါ အသိက္ခိတာ အပ္ပဿုတာယေဝ ဟိ ဧဝံ ဝဒန္တိတိ။**

➤ **၁** ။ [**ဝ+စ+ဆ ဝါကျအစြန်အလှန်**] **(ဝ)** ဝုသိတမာနိတိ၊ဝုသိတမာနိဟူသည်ကား။ အဟံ၊ဝါသည်။ဝုသိတဝါ၊ကျင့်သုံးပြီးပြီ။သိက္ခိတော၊အာစာရကို သင်ပြီးပြီ။ဗဟုဿုတော၊များသော သုတရှိ၏။ ဤတိ၊ဤသို့။အတ္တာနံ၊မိမိကို။မညတိ၊မှတ်ထင်၏။[ကသ္မာ၊အဘယ့်ကြောင့်။အဝုသိတဝါ၊ကျင့်သုံးပြီးသူ မဟုတ်သည်။သမာနော၀၊ဖြစ်ပါလျက်သာ။အဟံ၊ဝါသည်။ဝုသိတဝါ၊ကျင့်သုံးပြီးပြီ။ဤတိ၊ဤသို့။အတ္တာနံ၊မိမိကို။ မညတိ၊မှတ်ထင်၏။ဤတိ၊ဤသို့။ဝိညာယတိ၊သိအပ်သနည်း။]

(စ+ဆ) ဟိ-ယသ္မာအကြောင့်ကြောင့်။တေသ၊ဤအမှုဋ္ဌလုလင်၏။ဧဝံ၊ဤသို့။ဗရုသဝစနသမုဒါစာရေ၊ကြမ်း တန်းသော စကားကို ပြောဆိုခြင်း၌။အဝုသိတတ္တာ၊ကျင့်သုံးပြီးသူ မဟုတ်သည်၏အဖြစ်ကို။အညတြ၊ကြောင့်၌။ ကာရဏံ၊အကြောင်းသည်။ကိံ၊အဘယ်မှာရှိပါတော့အုံ့နည်း။နတ္ထိ ဧဝ၊မရှိဆောသည်သာ။[ဤတိ၊ထို့ကြောင့်။ အဝုသိတဝါ၊ကျင့်သုံးပြီးသူ မဟုတ်သည်။သမာနော၀၊ဖြစ်ပါလျက်သာ။အဟံ၊ဝါသည်။ဝုသိတဝါ၊ကျင့်သုံးပြီးပြီ။ ဤတိ၊ဤသို့။အတ္တာနံ၊မိမိကို။မညတိ၊မှတ်ထင်၏။ဤတိ၊ဤသို့။ဝိညာယတိ၊သိအပ်သတည်း။]

http://www.dhammadownload.com

➢ ❶ ။ (က) **သို့/ လိနဒ္ဓရစောစနာ** ။ ။ ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် သာခုကံ မနသိကရေယျာထ–ဟု ဟောတော်မူ၏။ ယင်း၌ မန–သဒ္ဒါသည် မည်သည့်အနက်ကို ဟောပါသနည်း။ အပွတ္တ=အနည်းငယ်ဟူသော အနက်ကိုပင် ဟောပါသလော။ မနသိ–၌ မည်သည့်ဝိဘတ် ဖြစ်ပါသနည်း။ ပဌမာ သိ–ဝိဘတ်ပင် ဖြစ်ပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (က) မိန့်။

ကား– မန–သဒ္ဒါသည် စိတ်ဟူသော အနက်ကိုဟော၏၊ မနသိ–၌ သို့–ဝိဘတ်ဖြစ်ပါ၏ ဟူလို။

(ခ) သို့/ အနုသစန္ဒ ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် မနသိကရေယျာထ–ကို စိတ္တေ ကရေယျာထ–ဟု ဖွင့်ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်းစကားရပ်၏ ဥဇုကတ္တ (ဝါ) ဝါကျပိဏ္ဍတ္ထတို့ ပြလိုသော ဆရာသည် (ခ) ဝါကျကိုမိန့်။

(ဃ) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် အဝုသိတဝါယေဝ ခေါပန–စသော ပါဠိတော်၏ အနုသန္ဓေ သမ္ဗန္ဓ သမုဒါယတ္ထကို ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ယင်းပါဠိတော်၏ အဝယဝတ္ထအကျယ်ကို ဆရာ မဖွင့်ပြတော့ပြီလော။ အဝယဝတ္ထ အကျယ်ကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

(စ+ဆ) သို့/ အနုသစန္ဒ ။ ။ ဤသို့ (ဃ) ဖြင့် အမွန်သည် ဆရာကောင်းအထံ၌ မနေဘူးပညာကို မသင်ကြားဘူးသော အပွသုတပုဂ္ဂိုလ်အဖြစ်ကို ဖွင့်ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ အဆိုပါစကားရပ်၏ အကြောင်းကို အကျိုးနှင့်တကွ ပြလိုသော ဆရာသည် (စ+ဆ) ဝါကျတို့ကိုမိန့်။

(စ+ဆ) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဇ) ဖြင့် ဝုသိတမဂဓိ၌ ဇာဝိပစ္စည်းသည် အတ္တမာနအနက်၌ သက်သည်ကိုငင်း, အမွန်သည် မိမိကိုယ်ကို ကျင့်သုံးပြီးသူ အတတ်ရှိသူ ဗဟုသုတရှိသူဟူ၍ မှတ်ထင်သည်ကိုငင်း ဖွင့်ဆိုတော်မူ၏။ အမွန်၏ အဝုသိတအဖြစ် အသိကိုတအဖြစ် အပွဿုတအဖြစ်ကို အဘယ့်ကြောင့် သိအပ်ပါသနည်း။ ဝုသိတဝါ အစစ်အမှန်ဖြစ်၍ မှတ်ထင်ရာသည် မဟုတ်ပါလော။

(ဇ) သို့/ စောစနာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (စ+ဆ) တို့ဖြင့် ထိုအမွန်အား ကိမည္ဥတြ အဝုသိတတ္တာ–ဟူသော ဤအကြောင်းသည် ဤသို့ ကြမ်းတန်းသော စကားကို ပြောဆိုခြင်း၌ အကြောင်းတရားပင်တည်းဟု ဆို၏။ ယင်းသို့ဆိုသော ဆရာ့စကားသည် ယုတ္တိနှင့်ကင်း၍ မခိုင်မြဲရာသည် မဟုတ်ပါလော။ ဆရာ့စကားကို ခိုင်မြဲစေတတ်သော ယုတ္တိဒဋ္ဌိကား အဘယ်ပါနည်း။ အသင့်ယုတ္တိကို မပြသော် ဆရာ့အား ဒဋ္ဌိယ+ဒဋ္ဌိကရဏ ဆန့်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ဇ) မိန့်။

➢ ❷ ။ [ဂ–ဝါက္ယကို့ရှု] (၁) နုနု ဧဝမဿ အညေသံ သန္တကံ အာဂတာနံ ဝတ္ထံ ဒဿေတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ "အဝုသိတဝါယေဝ ခေါပနာ"တိ အာဒိမာဟ။ (၃) မာနနိဂ္ဂဏှနတ္ထံ။

(၄) "အဝုသိတဝါယေဝ ခေါပနာ"တိ အာဒိမာဟ။

➢ ❸ ။ ဝုသိတဝါတိ ဝုသိတော။ ဝုသိတော ဣတိ အတ္တာနံ မညတီတိ **ဥဿိတမာနီ**။

(၃) ငါ အတတ်ပညာကို ကျင့်သုံးဘူးပြီဟု မိမိကိုယ်ကို အောက်မေ့မှတ်ထင်ခြင်း ကြီးကဲသကတ်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) အမွန္ဒလုလင်ဒြဗ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) ဝုတ္ထမာနီ, သိကို့တမာနီ ဗဟုသုတမာနီ–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

အဝသိန္တိ **ဥဿိတဝါ**။ (၃) နေဘူး သင်ကြားဘူးသော ကြီးကဲသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅)

http://www.dhammadownload.com

အမွန္အလုလင္ဒြဗ်သည္ ဝစနီယ။ (၆) သိကို့တော, ဗဟုသုတော–စသော။

ပရေ ဒေနေ ဥသာပေတိ ဒါဟောတိတိ **ပရ္ဒဲ**။ (၃) ပူလောင်စေခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ကြမ်းတန်းသော စကားဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) စက္ကာ, ကက္ခဋ, ခရ–စသော။

သုယျတေတိ **သူဒဲ**။ (၃) ကြားခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ကြားအပ်သော အတတ်ပညာသည် ဝစနီယ။ (၆) အဝဓာရိတ, အပစိတ–စသော။

အပွဲ သုတံ ယဿာတိ **အမွသဒ္ဒေတော**။ သိကို့တ္ထာတိ သိကို့တော။ နံ သိကို့တော **အဓိကို့စတော**။

ဝုသိတ္ထာတိ ဝုသိတဝါ။ နံ ဝုသိတဝါ **အဒ္ဓသိတဝါ**။

အလတိ ဤသကမတ္တံ ဂမေတီတိ **အမ္ဖံ**။ (၃) အနုည်းငယ်သို့ ရောက်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) နည်းသော သုတသည် ဝစနီယ။ (၆) ဤသက–စသော။

➤ ❾ ။ (ဃ) **အဒ္ဓသိတဝါ**–ကို အဝုသိတတ္တာ/ အသိကို့တော–ကို အသိကို့တတ္တာ/ **အမွသဒ္ဒေတော**–ကို အပွသုတတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= ဣမသ္မာ အမွဋ္ဌသ မာဏဝသ–ဟု သမ္ဗန်ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်) **ကိမညတြ အဒ္ဓသိတတ္ထာ**–၌ ထ္ထ–သမ္ဗန်ကား= ဣမသ အမွဋ္ဌသ မာဏဝသ–ဖြစ်ပါသည်။ (၏/သည် စပ်)

စသိစတော–ကို ပေသိတတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်= တဝ–ဟု သမ္ဗန်ခံ။ (၏/ကို စပ်)

➤ ❿ ။ (က) ၌ စိတ္တေ–ဖြင့် မနသိ–၌ မန–သဒ္ဒါသည် စိတ္တ–သဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ပရိယာယ်ပြ အာဘေယျတ္ထ) (တနည်း) စိတ်ဟူသော အနက်ကို ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) ဣ–သည် သို့ဝိဘတ်၏ ကာရိယ၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဝိဘတ္တိပဒ) သ–၏ အာဂုမ်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဝ) ၌ ဝုသိတဝါ–ဖြင့် ဝုသိတမာနိ–၌ ဝုသိတ–ဝယ် ဝသဓာတ်၏အဖြစ်ကိုငင်း (ဒု–ဓာတုပဒ) တ–ပစ္စည်း၏ အတိတ်ကတ္တုသာဓနအနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (ဒု–ပစ္စယတ္ထ) ဝုသိတဝါတိ ဝုသိတော–ဟု ပြုရမည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

သိကို့တော ဗဟုသုတော–ဖြင့် နေခြင်းဟူသည် ပညာကိုသင်ကြားဆည်းပူး၍ နေခြင်း, ဗဟုသုတရှာမှီးကြိုးစားနေခြင်းပင်ဝိဘည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

တဝါကျလုံးဖြင့် ဝုသိတမာနီ–၌ ဝုသိတ–သဒ္ဒါပဝဒ မနဓာတ်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဒု–ဓာတုပဒ) ဏီ–ပစ္စည်း၏ တာသီလ ကတ္တုသာဓနံ၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဒု–ပစ္စယတ္ထ) ဝုသိတော ဣတိ အတ္ထာနံ မညတိတိ ဝုသိတမာနီ–ဟု ကတ္တုသာဓနေ ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) (တနည်း) မညတိ သီလေနာတိ မာနီ၊ ဝုသိတော ဣတိ မာနီ ဝုသိတမာနီ–ဟု သမ္ဘာဝနာ ကမ္မဓာရယ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုငင်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ❿ ။ (စ) **ဓါတ္ဟ** ▫ အာစေရေန တွံ အတ္ထနော၊ ကရဏီယေန ပေသိတော။

နံ နော "ပရိ" ဘဝိတုံ တသ္မာ၊ ကိစ္စံ စိတ္တေ ကရောဟိ တံ။

တတိယပါဒ၌ "ပရိ"ကို ပေါင်း၍ ပထမ တ–ကာရ ဝိပုလာဂါထာ၊ အနုဋ္ဌုဘဆန်း ဖြစ်ပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

➢ ❺ ❻ ။ **သိက္ခိတော–ဋ္ဌ ဓာတ်အရ** ။ ။ ပညာသင်ကြားသော အမွဋ္ဌလုလင်၏ သန္တာန်၌ဖြစ်သည့် ဝိရိယ သတိ သမာဓိ–စသည် ပြဓာန်းသော မဟာကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရတိ ဌာယီဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရရသ။ သင်ကြားအပ်သော အတတ်ပညာသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ ဆရာသမားကောင်း, ယောနိသောမနသိကာရ စသည်သည်၎င်း, ပညာသင်ရန် သင့်လျော်သော နေရာ အရပ်သည်၎င်း, ရွေးရွေးဘဝက ပါရမီကုသိုလ်သည်၎င်း ဥဒ္ဒါပနဝိဘာဝ။ အကြားအမြင်များခြင်း, ဆင်ခြင်ဉာဏ်ဖြင့် ပြုလုပ်၍ ကာယိကသုခ စေတသိကသုခကို ရရှိနိုင်ခြင်းစသော ကောင်းကျိုးများသည် အနုဘာဝမည်၏။

ဥသိတမာနိ–အရ ။ ။ မာနပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ကာမရတိဌာယီဘာဝ+ကာမသိဂ်ါရရသ။ မိမိကိုယ်သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ မိမိကိုယ်ကို ချီးမြှောက်လိုခြင်း, သူတစ်ပါးကို နှိမ်ချလိုခြင်းသည် ဥဒ္ဒီပန ဝိဘာဝ။ မုဏ္ဏကာ သမဏကာ စသည်ဖြင့် ကြမ်းတမ်းသော စကားကိုဆိုခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ပဿဒ္ဓ–အရ ။ ။ စက္ခုဝိညာဉ် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရတိ ဌာယီဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရရသ။ အမွဋ္ဌလုလင်သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ ကြမ်းတမ်းသောစကား၊ကို ပြောဆိုခြင်း, ဝုသိတမာနိ–ဟု မှတ်ထင်ခြင်း အကြောင်းတို့သည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။ အမွဋ္ဌ၏ ဆရာ့အိမ်၌ ကြီးပွားသူ မဟုတ်ကြောင်းကို ထင်ရှားစွာ သိရခြင်းအကျိုးသည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဝိကပ္ပ (ဘရ ဓ) [၌၂၂၈။] (ဘာဒြီ၊တ၊၃၆၆)

(က) **ကုမိဇတောဘတိ ကုဒ္ဓေါ်။** (ခ) **အဇ္ဇာမဓနဘတိ အသကာမဓနာ၊**

(ဂ) **ကိ ပန ဘဂဝါ တဿ ကုဏ္ဍနဘာဝံ ဥ တွာ ဇဝမာဟ ဥဒါဟု အဥ တွာတိ? ဥ တွာ အာဟာတိ၊**

(ဃ) **ကဿာ ဥ တွာ အာဟာတိ? တဿ မာနနိမ္မဒနတ္ထံ၊**

(င) **ဘဂဝါဟိ အညာသိ ""အယံ မယာ ဇဝံ ဝုတ္တော ကုဏ္ဍိတွာ မမညာတကော အတ္တော သိဿတိ၊ အထဿာဟံ ယထာ နာမကုသလော ဘိဿတ္တော ဒေါသံ ဥဂ္ဂိလေတွာ နီဟရတိ၊ ဇဝမေဝ ဂေါတ္တေန ဂေါတ္တံ့ ကုလာပဒေသေန ကုလာပဒေသံ ဥဒ္ဒါပေတွာ ဘဂဝတ္ပမာဏေန ဝိယ ဥဒ္ဒိတံ မာနဒ္ဓဇံ မူလေ ဆေတွာ နိပါတေဿာမီ""တိ၊**

(စ) **နံ့ဿေဇ္ဈာတိ ယဇ္ဇေန္တော၊** (ဆ) **ဝဇ္ဈေဇ္ဈာတိ ဟိဇ္ဇေန္တော။**

➢ ❹ ။ **(ဃ) သို့/** ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် ဘုရားရှင်သည် အမွဋ္ဌလုလင်၏ စိတ်ဆိုးလတ့်သည်၏အဖြစ်ကို သိလျက် မိန့်တော်မူ၏ဟု ဆို၏။ အဘယ့်ကြောင့် စိတ်ဆိုးလတ့်သော အဖြစ်ကို သိတော်မူလျက် မိန့်တော်မူအပ်ပါသနည်း။ အမျက်ထွက်မည်ကို သိတော်မူလျှင် မဆို နေကောင်းသည် မဟုတ်တုံလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

(င) သို့/ ဆရာ၊ဆရာသည် (ဃ) ဖြင့် အမွဋ္ဌ၏ မာန်ကို နှိမ်နင်းခြင်းအကျိုးငှာ သိလျက် အဝုသိတဝါဒကို မိန့်ဆိုအပ်၏ဟု ဖွင့်ဆို၏။ အမွဋ္ဌ၏ မာန်ကို နှိမ်နင်းခြင်းကို ဥပမာနှင့်တကွ အကျယ်ကို ထင်ရှားစွာ မပြဆိုပြီလော။ မာန်နှိမ်နင်းပုံ အကျယ်ကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

➤ ❽ ။ [ဝ+ဃ ဝါကျတို့ကို၌] (၁) နှုန် ဘဂါ တဿ ကုဏ္ဍနဘာဝံ ဇာနာတိ။ (၂) အထကသ္မာ (ကိမတ္ထံ) အဝုသိတဝါဒံ အာဟ။ (၃) တဿ မာနနိမ္မဒနတ္ထံ။ (၄) အဝုသိတဝါဒံ အာဟ။

➤ ❾ ။ မာနဿ နိမ္မဒနံ မာနနိမ္မဒနံ။ (၁) မာနဿ နိမ်နင်းခြင်းကြိယာနှင့် အကြောင်းအကျိုး အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅)

ဘိသန္ဓတိ စိက်စွဲတိတိ **ဘိသင်္ခေါ**။ (၁) ဆေးကုခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ဆေးဆရာဌဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဝေဒ္ဓ, ရောဂဟာရီ–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ။

အတ္တနော မနော **အတ္တမနော**။ နတ္ထိ အတ္တမနော ယဿာတိ **အနတ္တမနော**။ (၁) မိမိ စိတ်မရှိခြင်းဟူသော အဘာဝဘောဝုဏ်၏ အမဋ္ဌလုလင်နှင့် ဝုဏ်+ဝုဏော အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) အမဋ္ဌလုလင်ဌဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) အသကမနော–စသော။

ဝါတံ ဧတေတိ **ဧဇော**။ (၁) သွားခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) မာနတည်းဟူသော တံခွန်ဌဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ကေတု–စသော။ ဧဇော ဝိယာတိ **ဧဇော**။

မူလတိ ပတိဋ္ဌာတိ **မူလံ**။ (၁) တည်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ,ဝစနဟေတု။ (၅) မာနဟူသော အခြေအမြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဟေတု, နိဒါန–စသော။

➤ ❿ ။ **ကုသလလော**–ကို ကုသလတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= ဘိသက္ကသ–ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်) **ဒုဇ္ဇော**–ကို ဝုတ္တတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= ဣမသ မာဏဝသ ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (၏/ကို စပ်) **ကုဇ္ဈိတ္တော**–ကို ကုဇ္ဈိတ္တတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= ဣမသ မာဏဝသ ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်)

➤ ⓫ ။ **(က)** ၌ ကုဒ္ဓေါ–ဖြင့် ကုပိတော–၌ ကုပဓာတ်သည် ထွန်းပခြင်း=ဇုတိ၊ အားနည်းခြင်း=ဒုဗ္ဗလ အနက်ကို မဟော၊ ဒိဝါဒိဂဏိကဓာတ်ဖြစ်၍ အမျက်ထွက်ခြင်း=ကောပ အနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဒုတိယ ဓာတ္ထတ္ထ)

(ခ) ၌ အသကမနော–ဖြင့် အနတ္တမနော–၌ အတ္တသဒ္ဒါသည် စိတ္တ, ကာယ–စသော အနက်တို့ကို မဟော၊ မိမိ (သက) အနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ)

(ဂ) ၌ ခုံသေန္တော–ဖြင့် ခုံသဓာတ်သည် ထိပါးချုပ်ချယ်ခြင်း=ယဋ္ဌန အနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဒုတိယ ဓာတ္ထတ္ထ)

(ဃ) ၌ ဟိဠ္ဠေန္တော–ဖြင့် ဝမ္ဘေန္တော–၌ ဝတိ/ ဝမ္ဘဓာတ်သည် ဖျက်ဆီးခြင်း=ဝိဒ္ဒံသနတ္ထကို မဟော၊ ကဲ့ရဲ့ခြင်း=နိန္ဒာ အနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဒုတိယ ဓာတ္ထတ္ထ)

➤ ⓬ ⓪ ။ **အင်္ဂေါသိဿတိ**–၌ **ဓာတ်အရ** ။ ။ (၁) ဒေါသပြဋ္ဌာန်းသော အကုသိလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ကောဓဋ္ဌာယိဘာဝ+ရူဒ္ဓရသ။ (၂) မြတ်စွာဘုရား၏ ဆွေတော်မျိုးတော်တို့သည် **အာရမ္ဘဏ** ဝိဘာဝ။ (၃) စိတ်ဆိုးခြင်း မိမိစိတ်မရှိခြင်း အဝုသိတဝါဒ ပြောဆိုခံရခြင်းတို့သည် ဥဒ္ဓိပနဝိဘာဝ။ (၄) များစွာသော အကျိုးမဲ့စကားတို့ ပြောဆိုမိခြင်း, မျိုးနွယ်နှင့်စပ်၍–ဘဝဂ်တိုင်အောင် တက်နေသော မာနတံခွန် ကျဆွေးခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

http://www.dhammadownload.com

(၈) အာဃာ–ဠီ စတော်အရေ ။ ။ (၁) ဘုရားရှင်၏ သန္တာန်၌ ဒေသနာဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္မယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရတိဌာယိဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရရုသ။ (၂) ကိမည္တြ အဝုသိတတ္တာ–ဟူသော စကားတော်သည် အာရမ္မဏာဝိဘာဝ။ (၃) မဟာကရုဏာတော်သည်ငင်း, အမွေဌလုလင်၏ ကျင့်သုံးပြီးသူဟု မှတ်ထင်ခြင်းသည်ငင်း ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ။ (၄) အဝုသိတဝါဒကို ပြောဆိုခြင်းကြောင့် အမွေဌလုလင်၏ စိတ်ဆိုးခြင်း, ဆဲရေးရှုတ်ချ စွပ်စွဲလို၍ စဏ္ဍာ ဘော ဂေါတမ စသည်ကို ပြောဆိုခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဝါကျ (သရုပ်) [၆၊၂၂၈။] (ဘာဋီ၊တ၊၃၆၉)

(က-၁) **စဏ္ဍောတိ မာနနိဿိတကောဓယုတ္တော။** (က-၂) **ဖရုသောတိ ခရော၊**

(ခ) **လဟုသောတိ လဟုကော၊**

(ဂ) **အပွကေနေဝ တုဿန္တိ ဝါ ဒုဿန္တိ ဝါ၊ ဥဒကပိဋ္ဌေ အလာဗုကဋ္ဌာဟံ ဝိယ အပွကေနေဝ ပ္လုဝန္တိ။** (ဃ) **ဘဿတိ ဗဟုဘာဏီနော၊**

(င) သကျာန်ပုဓေဝိဝဒေ့အညဿ ဝစနောကာသော နတ္ထိတိ အဓိပ္ပါယေနေဝ ဝဒတိ။

➢ ❶ ။ **စဏ္ဍော**=ကြမ်းတန်းကုန်၏။(သဒ္ဒတ္ထ) မာနကိုမှီသော အမျက်နှင့်ယှဉ်သည့် စကားကို ပြောဆိုတတ်ကုန်၏။(အဓိပ္ပါယတ္ထ) ခက်ထန်ကုန်၏။(ဝေါဟာရတ္ထ)

ဖရုသော=သူတပါးကို ပူလောင်စေတတ်ကုန်၏။(သဒ္ဒတ္ထ) ကြမ်းတန်းခက်ထန်ကုန်၏။(အဓိပ္ပါယတ္ထ)

လဟုသော=ပေါ့လျော့သော စကားရှိကုန်၏။(သဒ္ဒတ္ထ) အရေးမထားဘဲ မလေးမစား ကလေးကလား နိုင်ကုန်၏။(အဓိပ္ပါယတ္ထ) **ဘဿ**=စကားများတတ်ကုန်၏။(သဒ္ဒတ္ထ)

➢ ❷ ။ **(ဂ) ဒ္ဝေ့/** ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် သာကီဝင်မင်းမျိုးတို့သည် အဆောတလျင် မဆင်ခြင်ဘဲ ပေါ့လျော့သော စကားကို ပြောဆိုကြကုန်၏ဟု ဆို၏။ ပြက်ရယ် ပြောင်လှောင်သော စကားရှိသူများကို ဆုပ်လျော့သော စကားရှိသူဟု ဆိုလိုရင်းဖြစ်ပါသလော။ အဘယ်သို့ မှတ်သားရပါမည်နည်း စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(တနည်း) ဌပနာတူ။ ယင်းစကား၏ အဓိပ္ပါယ်အကျယ်ကို လောကူပမာဖြင့် ထင်ရှားစွာ မဖွင့်ပြတော့ပြီလော။ ယင်းစကား၏ အဓိပ္ပါယ်အကျယ်ပြ လောကူပမာကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်–(ဂ) မိန့်။

အား= (ဂ) ဖြင့် သာကီဝင်မင်းများ အဆောတလျင် မဆင်ခြင်ဘဲ ပေါ့လျော့စွာ ပြောဆိုကြပုံ အကျယ်ကို လောကူပမာနှင့်တကွ ငါပြဆို၏ဟူလို။

(ခ) ဒ္ဝေ့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဃ) ဖြင့် ဘဿ–ဟူသည် စကားများစွာ ပြောဆိုလေ့ရှိသူဟု ဖွင့်ဆို၏။ ယင်းစကားရပ်၌ အမွေဌ၏ ပြောဆိုလိုရင်း ရည်ရွယ်ချက် အလိုဆန္ဒကို ဆရာ မဖွင့်ပြတော့ပြီလော။ အမွေဌ၏ သိစေလိုရင်း ရည်ရွယ်ချက်ကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

➢ ❸ ။ **[ဂ–ဝါကျကို ရှု**] (၁) နနု စဏ္ဍာ ဖရုသာတိ ဝုတ္တံ။ (၂) အထ ကသ္မာ ပုန လဟုသာတိ ဝုတ္တံ။ (၃) နနု အပွကေနေဝ တုဿန္တိ ဝါ ဒုဿန္တိ ဝါ၊ ဥဒကပိဋ္ဌေ အလာဗုကဋ္ဌာဟံ ဝိယ အပွကေနေဝ ဥ ပ္လဝန္တိ။ (၄) တသ္မာ ပုန လဟုသာတိ ဝုတ္တံ။

http://www.dhammadownload.com

[ဝ–ဂါကျင်္ကိုရှု] (၁) နနု အညေသမို့ မုခဿ ဝိဇ္ဇမာနတ္တာ ဝစနောကာသော အတ္ထိယေဝ။ (၂) အထ ကသ္မာ အညဿ ဝစနောကာသော အတ္ထိတိ အာဟ။ (၃) နနု သက္ကာနံ မုခံ ဝိဝဠံ ဟောတိ။ (၄) တသ္မာ အညဿ ဝစနောကာသော အတ္ထိတိ အာဟ။

➤ ❾ ။ ဟိတသုခံ မုခတိ ပဝတ္တတိ တောနာတိ **မုခံ**။ (၃) ခံတွင်း(ပါးစပ်) ဒြဗ်သည် **ဝစနီယ** မည်၏။ (၆) ဝိဝဠ, ဝဒန, တုဏ္ဍ–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

မုခနံ္တိ ဗန္ဓန်္တိ တောနာတိ **မုခံ**။ (၃) ဖွဲ့ချည်တုပ်နှောင်ခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ ဗဟုံ (ဝစနံ) ဘဏ္ဍန်္တိ **ဗဟုဘာဏီ**။ (၃) များစွာကုန်သော စကားတို့၏ သာကီဝင်မင်းသားတို့နှင့် ဌာနီ+ဌာန အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည်၎င်း, များစွာသော စကားကို ပြောဆိုခြင်းကြိယာသကတ်သည်၎င်း, ဝစနဟေတု။ (၅) သာကိဝင်မင်းသားတို့ဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဘဿာ–စသော။

ဘာသတီတိ **ဘာသာ**။ (၃) ပြောဆိုခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) အလွန်စကား ပြောသော သာကီဝင်မင်းသားတို့ဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဗဟုဘာဏီ–စသော။

နံ လမ္ဗတိတိ **အလမ္ဗာ**။ (၃) အောက်သို့ကျခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ဗူးတောင်း ဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) တုမ္ဗီ, လဗုသာ–စသော။

အာလမ္ဗတိ အဝသံသတိတိ **အလမ္ဗာ**။(၃) အောက်သို့ကျခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။

* သင်္ကောန္တိတိ **သင်္ကာ**။

လဃ်တိ လဟုဘာဝေန ပဝတ္တတီတိ **လဃု**။ (၃) လျှင်မြန်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) စိတ်နုသော သာကီဝင်မင်းသားများသည် ဝစနီယ။ (၆) အဂရု, နိဿာရ–စသော။

ခရတိ ဝိနာသေတီတိ **ခရော**။ (၃) ဖျက်ဆီးခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) စိတ်နှုတ် ဖြင့် ကြမ်းတမ်းသော သာကီဝင်မင်းသားများသည် ဝစနီယ။ (၆) စဏ္ဍာ, ကက္ခဋာ–စသော။

စဏ္ဍန်္တိတိ **စဏ္ဍာ**။ (၃) ကြမ်းတမ်းခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ကြမ်းတမ်းသော သာကီဝင်မင်းသားများသည် ဝစနီယ။ (၆) ကက္ခဋာ, ခရာ–စသော။

➤ ❿ ။ (ဂ) ၌ **ဒိဝဒ္ဓေ**–ကို ဝိဝဠတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= မုခဿ–ဟု သမ္ဗန် ခံရမည်။ (၏/ကို စပ်) **စဏ္ဍာ**–ကို စဏ္ဍတ္တာ/**ဗဟုဘာ**–ကို ဖရုသတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= သက္ကစောတိယာ (၏/သည် စပ်) (တနည်း) ဣမေသံ သက္ကာနံ (တို့၏/တို့သည် စပ်)

➤ ⓫ ။ **(က–ဝ)** ဖြင့် မာနကိုမှီ၍ အမျက်ဒေါသနှင့် ယှဉ်သည့်စကားကို ပြောဆိုတတ်သူ, အမျက် ဒေါသကို မှီ၍ မာနနှင့်ယှဉ်သည့်စကားကို ပြောဆိုတတ်သူ နှစ်ဦးလုံးကိုပင် "စဏ္ဍမည်၏"ဟူ၍ ပြောဆို ခေါ်ဝေါ်အပ်သည်၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(က–၂) ဖြင့် ဖရုသ–သဒ္ဒါသည် ကြမ်းကြုတ်ခက်ထန်ခြင်း အနက်ကို ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (နာမလိင်္ကတ္ထ) ကြမ်းကြုတ်ခက်ထန်၏ဟူသည် စကားမျှသာ မဟုတ်၊ စိတ်ရော နှုတ်ရော နှစ်ပါးစုံ ကြမ်းကြုတ် ခက်ထန်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

(၈) ဖြင့် လဟုသာ လဟုကာ နှစ်ပုဒ်တို့သည် ပေါ့လျော့သော စကားရှိသောသူကို ဟောကြသည့် အနက်တူ ပရိယာယ်သဒ္ဒါများ ဖြစ်သည်၏အဖြစ်ကို သိစေပေါသည်။(ပရိယာယ်ပြ အဘိဓေယျတ္ထ)

(၉) ဖြင့် ဘသဓာတ်သည် လျောက်ကြခြင်းအနက်ကို မဟော၊ စကားများစွာ ပြောဆိုခြင်း=ဗဟုဘာဏနတ္ထ ကို ဟောသည်ကိုငင်း(ဒု–ဓာတွတ္ထ) အ–ပစ္စည်း၏ ကံ ကရိဏ်း စသည်၌မသက်၊ ကတ္တားအနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဒု–ပစ္စယတ္ထ) ဘဿန္တိတိ ဘဿာ–ဟု ပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) ဘဿာ–၌ အာ–အက္ခရာသည် သိ, နာ–စသော ဝိဘတ်တို့၏ ကာရိယ အာ–အက္ခရာ, ဣတ္ထိလိင် ဧော တက အာ–ပစ္စည်းဖြစ်သော အက္ခရာ စသည်မဟုတ်၊ ပထမာယောဝိဘတ်၏ ကာရိယ အာ–အက္ခရာ၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဝိဘတ္တိပဒ) သိစေပါသည်။

➢ **၅** ။ **ဧစါသသည် မာနကို မိုမုံ့** ။ ။ မာန–က ဒေါသဖြစ်လာအောင် ပကတုပနိဿယ ပစ္စည်း, အာရမ္မဏပစ္စည်းတို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် ကျေးဇူးပြုလျက် ဖြစ်စေ တည်စေခြင်းကိုပင် မိုသည်ဟု ဆိုပါသည်။

(၈) ဝါက္ယ ဥပမာစတုက္ကဆုတ်မုံ့ ။ ။ (၁) အနည်းငယ်မျှဖြင့် နှစ်သက်ဖြစ်မှုးတတ်သော သာကီဝင်မင်းများသည် နိုင်းယှဉ်အပ်သောကြောင့် ဥပမေယျ။ (၂) အနည်းငယ်မျှဖြင့် ရေပြင်၌ ပေါလော ပေါနေသော ဗူးတောင်းသည် နိုင်းယှဉ်ကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် ဥပမာန။ (၃) ဝိယသဒ္ဒါသည် ဥပမာန ဧောတက။ (၄) အနည်းငယ်မျှဖြင့် နှစ်သက်တတ်, ပြစ်များတတ်ခြင်း, အနည်းငယ်အားဖြင့် ရေပြင်၌ ပေါလောပေါနေခြင်းအားဖြင့် တူသည်၏အဖြစ်ဟူသော သဒိသဘောဂုဏ်သည် ဥပမာ မည်၏။

➢ **၉** ။ **(၈) ဝါက္ယ** = အညဿ ဝစနေနာကာသေ၊ သက္ကာနံ ဝိဝဠေ မုခေ။

နံတို့တိ ဓိပ္ပါယေနေဝ၊ ဝဒတေ သေ မာဏဝေါ။ (တတိယ မ–ကာရဝိပုလာဂါထာ၊အနုဋ္ဌုဘဆန်း)

➢ **၁၀** ။ **တုဿန္တိ–ဠ် တုဿဓာတ်အရ** ။ ။ (၁) နှစ်သက်ဖွယ်ရာ အရာဝတ္ထုများကို နှစ်သက် မက်မောသည့် သာကီဝင်တို့၏ သန္တာန်၌ တဏှာ လောဘ ပြဋ္ဌာန်းသော လောဘမူစိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ကာမရုတိဋ္ဌာယိဘာဝ+ကာမသိဂ်ါရရသ။ (၂) နှစ်သက်မက်မောဘွယ်ရာ ဣဋ္ဌာရုံဖြစ်သည့် လောကီအာရုံတရား ငါးပါးသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) အာရုံတရားငါးပါးတို့၏ နှစ်သက်မက်မောဘွယ်ရာ ဣဋ္ဌဂုဏ်နှင့် နှစ်သက်မက်မောသော သာကီဝင်တို့၏ နလုံးသွင်း မကောင်းမှု စသည်သည် ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ။ (၄) နှစ်သက်ခြင်းကြောင့် ပေါလွင်ထင်ရှားစွာ ဖြစ်ပေါ်လာသော အမူအရာများသည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဒုဿန္တိ–ဠ် ဒုဿဓာတ်အရ ။ ။ (၁) ပြစ်မှုအနည်းငယ်မျှဖြင့် သတ်ဖြတ်ကွပ်မျက်လျက် ပြစ်မှားတတ်သူ သာကီဝင်တို့၏ သန္တာန်၌ ဒေါသပြဋ္ဌာန်းသော ဒေါသမူစိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ကောဓဋ္ဌာယိ ဘာဝ+ရုဒ္ဓရသ။ (၂) သတ်ဖြတ် ကွပ်မျက်ပြစ်များခံရသူဟူသော အနိဋ္ဌာရုံသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) ပြစ်မှား ခံရမည့်သူ၏ အနည်းငယ်မျှသော အပြစ်ကို ကျူးလွန်ခြင်းနှင့် အာဃာတဝတ္ထု ကိုးပါးသည် ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ။ (၄) ပြစ်မှားသူသည် မျက်မှောက်ဘဝ၌ပင် ချောင်းမြောင်းလုပ်ကြံ သတ်ဖြတ်ခံရတတ်ခြင်း, တမလွန်၌လည်း အပါယ်ငရဲလားရောက်ရခြင်းစသော မကောင်းကျိုးအဆက်ဆက်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

စဏ္ဍာ–ဠ် ဓာတ်အရ ။ ။ (၁) ဒေါသပြဋ္ဌာန်းသော ဒေါသမူစိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ကောဓဋ္ဌာယိ ဘာဝ+

http://www.dhammadownload.com

ရှုဒုရသ။ (၂) အနိဋ္ဌာရုံသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) မာနကိုမှီသော ဒေါသနှင့်ယှဉ်ခြင်းသည်၎င်း, အယောနိသော မနသိကာရသည်၎င်း ဥဒ္ဓိပနဝိဘာဝ။ (၄) အမှုကိစ္စပြုလုပ်ရာ၌ ဆောင့်အောင့်၍ ပြုလုပ်ခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဝိကျ (၁၈၀) [၌၂၂၈။] (ဘာဋီ၊တ၊၃၇၂)

(က) **အပရဇ္ဈန္တိအပရဇ္ဈိသု**။ (ခ) **ကေမိဒါဟာန္တိဇတ္ထ ဣဒန္တိနိပါတမတ္တံ**။

(ဂ) **ကေ အဟာန္တိ အဇတ္ထာ**။ (ဃ) **သန္ဒာဂါရန္တိ ရတ္တိအနုသာသနသာလာ**။

(င) **သက္ခာတိ အဘိသိတ္ထရာဇာနော**။ (စ) **သက္ခာဘူဓာရတိ အနုဘိသိတ္ထာ**။

➤ ❶ ။ **(ဂ) ဆဋ္ဌီ/** ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် ကေမိဒါဟ်-၌ ဣဒံပုဒ်သည် နိပါတ်မျှဖြစ်၏ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ဣဒံနှင့်တကွဖြစ်မှ အနက်ပြည့်စုံလျှင် နိပါတ်မျှသာ ဆိုကောင်းမည်လော။ ဣဒံပုဒ်နှင့် ကင်း၍ အနက်ကို အာဃယ်သို့ သိအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(စ) ဆဋ္ဌီ/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (င) ဖြင့် သက္ခ-အရ အဘိသိက်ခံပြီးသော မင်းတို့ကို ယူရမည်ဟု ဖွင့်ဆို၏။ သက္ခကုမာရ-အရကိုလည်း မပြဆိုပြီလော။ ထိုအဘိသိက်ခံပြီး မင်းတို့ကိုပင် သက္ခကုမာရ အရ ယူရပါမည်လော။ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။

➤ ❷ ။ **[ဇ–ဓါက္ခကို၌]** (ခ) နှန သက္ခရာဇကုလေ ယော သမ္မေသံ ဝုဒ္ဓတရော သမတ္တောစ၊ သော ဧဝ အဘိသေကံ လဘတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ သက္ခာတိ အဘိသိတ္တရာဇာနောတိ အာဟ။

(၃) တဒါ အဘိသိတ္တသက္ခရာဇုနမ်ိဳ ဗဟုတံ သန္ဓာယာဟ။

(၄) တသ္မာ သက္ခာတိ အဘိသိတ္တရာဇာနောတိ အာဟ။

➤ ❸ ။ ရာဇာနော သန္တမ္ပန္တိ ပရိဿယံ ဝိနောဒေန္တိ ဇတ္ထာတိ **သန္ဓာဂါရံ**။ (၃) ပင်ပန်းခြင်းကို ပယ်ဖျောက်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) လွတ်တော်ရုံးသည် ဝစနီယ။ (၆) မဟာ သာလာ, ဝိနိစ္ဆယဋ္ဌာန–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

အဘိသိဉ္စီယိတ္ထာတိ **အဘိသိစတ္ထာ**။ (၃) သွန်းလောင်းခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) အဘိသိက်ခံမင်းဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) အာသိတ္တ–စသော။

အနုသာသန်တိ ဇတ္ထာတိ **အနုသာသနံ**။ (၃) ဆုံးမခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ဆုံးမရာဇရပ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဝိနိစ္ဆယဋ္ဌာန, သန္ဓာဂါရ–စသော။

သလန္တိ ဂစ္ဆန္တိ ဇတ္ထာတိ **သာလာ**။ (၃) သွားခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ရုံးဒြဗ် သည် ဝစနီယ။ (၆) ဩကာ, အာဝါသ–စသော။

➤ ❹ ။ **(က)** ၌ အပရဇ္ဈိသု-ဖြင့် အပရဇ္ဈ်-၌ ရာဓ–ဓာတ်၏ ဒိဝါဒိဂဏိကဓာတ်၏ အဖြစ်ကို ၎င်း (ဘာဝတ္ထ) တုံ့ပစ္စည်းအဆုံးရှိသော နိပါတ်ပုဒ်မဟုတ်၊ ဥဝိဘာတ် အဆုံးရှိသော အာချာတ်ပုဒ်ဖြစ်သည် ကို၎င်း(အာချာတပဒ) သိစေပါသည်။

(ဃ) ဖြင့် သန္ဓာဂါရ-အရ တိုင်းရေးပြည်ရာ အဖြာဖြာကို ဆုံးမရာ လွတ်တော် အဆောက်အဦးကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

http://www.dhammadownload.com

➢ ၁၀ ။ **အပရဏ္ဏံ–အရ** ။ ။ သက္ကာ, သက္ကကုမာရတို့၏ ပြောင်လှောင်သော အခြင်းအရာ အားဖြင့်ဖြစ်သော လောဘ မာန ပြဋ္ဌာန်းသော အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ကာမရတိဋ္ဌာယီဘာဝ+ကာမသိဂ်ါရ ရသ။ အမွေဋ္ဌသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ အမွေဋ္ဌ၏ အမျိုးအနွယ်အစသည် ကျွန်မျိုးမှ မွေးဖွားလာသည်၏ အဖြစ်သည် ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ။ အမွေဋ္ဌသည် စိတ်ဆိုး အမျက်ထွက်လျက် သာကီမျိုးနွယ်အား ရှုတ်ချခြင်း, ဆဲရေးခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဝိကျ (၁၈၁) [၌၂၂၉။] (ဘာဋီ၊တ၊၃၇၃)

(က) **မမညေဝ မညေတိ ဇဝမဟံ မညာဝိ မမညေဝ အနုဟသန္တိ, နအညန္တိ။**

(ခ) **ကသ္မာ ပန တေ ဇဝမကံသူတိ? တေ ကိရ အမွေဋ္ဌဿ ကုလဝံသံ ဇာနန္တိ။**

(ဂ) **အယဉ္စ တသ္မိံ သမယေ ယာဝ ပါဒန္တာ ဩလဂေ့မတ္တာ နိဝတ္ထသာဋကဿ ဇကေန ဟတ္ထေန ဒုဿကဏ္ဏံ ဂဟေတ္တာ ခန္ဓဋ္ဌိကံ နာဂေမတ္တာ မာနမဒေန မတ္တော ဝိယ အာဂစ္ဆတိ။**

(ဃ) **တတော ""ပဿထ ဘော အမှာကံ ဒါသဿ ကဏှာယနဂေါတ္တဿ အမွေဋ္ဌဿ အာဂမနကာရဏ""န္တိ ဝဒန္တော ဇဝမကံသု။**

(င) **သောပိ အတ္တနော ကုလဝံသံ ဇာနာတိ။ တသ္မာ ""မမညေဝ မညေ""တိ တတ္တယိတ္ထ။**

(စ) **လဒ္ဓကိကာတိ ခေတ္တလေဏ္ဍုနံ အန္တရေ နိဝါသိနီ ခုဒ္ဒကာ သကုဏိကာ။**

(ဆ) **ကာမလာမိနီတိ ယဒိစ္ဆကာဘာဂိနီ။**

➢ ၂ ။ **(ခ) ဆဋ္ဌီ/** ဆရာ၊ ပါဠိတော်၌ သာကီဝင်မင်းသားတို့သည် အချင်းချင်း လက်ချောင်း ထိုးခြင်းဖြင့် အမွေဋ္ဌအား ရည်ညွှန်း၍ ပျက်ရယ်ပြောင်လှောင်မှုကို ပြုကြကုန်၏ဟု ဆို၏။ အဘယ့်ကြောင့် သာကီဝင်မင်းသားတို့သည် အမွေဋ္ဌအား ပျက်ရယ်ပြောင်လှောင်မှုကို ပြုကြပါသနည်း။ ပျက်ရယ်ပြောင် လှောင်ခြင်း၏ အကြောင်းကို မပြဆိုပြီလော။ (တနည်း) ဗေဒင်သုံးပုံ တတ်မြောက်၍ ထင်ရှားသော အမျိုးကောင်းသား အမွေဋ္ဌအား ယင်းသို့ ပျက်ရယ်ပြောင်လှောင်မှုကို မပြုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ (ခ)

(ဂ+ဃ) ဆဋ္ဌီ/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် သက္က, သက္ကကုမာရတို့သည် အမွေဋ္ဌ၏ အမျိုးအနွယ်ကို သိကြသောကြောင့် ဤသို့ ပျက်ရယ်ပြောင်လှောင်မှုကို ပြုကြကုန်၏ဟု ဆို၏။ ထိုသို့ မျိုးနွယ်ကို သိသော ကြောင့်သာ ပျက်ရယ်ပြောင်လှောင်မှုကို ပြုကြပါသလော။ အဘယ်ကြောင့်လည်း ပျက်ရယ်ပြောင်လှောင် မှုကို ပြုကြပါသေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ+ဃ) ဝါကျတို့ကိုမိန့်။

➢ ၃ ။ **[ခ–ဝါကျကို၌]** (၁) နနု အမွေဋ္ဌော အဘိညာတကုလေ ဇာတော။ (၂) အထ ကသ္မာ တေ ဇဝမကံသု။ (၃) တေ အမွေဋ္ဌဿ ကုလဝံသံ ဇာနန္တိ။ (၄) တသ္မာ တေ ဇဝမကံသု။

[ဂ–ဝါကျကို၌] (၁) နနု သက္ကာစေဝ သက္ကကုမာရာစ အနိယမေတွာ သဉ္ဉတ္တိံ သံကိဉ္ဆိ။ (၂) အထ ကသ္မာ အမွေဋ္ဌော "မမညေဝ မညေ"တိ တက္ကယိတ္ထ။ (၃) နနု သောပိ အတ္တနော ကုလဝံသံ ဇာနာတိ။ (၄) တသ္မာ အမွေဋ္ဌော "မမညေဝ မညေ"တိ တက္ကယိတ္ထ။

➢ ၄ ။ **ဝနတိ ဘဇတိတိ ဝံဇဿ**။ (၁) ဆည်းကပ်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု (၅) အမျိုးနွယ်ဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ကုလ, ဂေါတ္တ–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ။

http://www.dhammadownload.com

ကုလတိ ပိယာယတိ ဗန္ဓတီတိ ဝါ **ကုဋဲ**။ (၃) ချစ်ခင်ခြင်း, စပ်ဖွဲ့ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစန ဟေတု။ (၅) အမျိုးဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဝံသ, ဂေါတ္တ-စသော။

ကုလဿ ဝံသော **ကုလဝံသော**။

နိဝသီယတေ အစ္ဆာဒီယတေတိ **နိဝတ္ထံ**။ (၃) ဖုံးလွှမ်းခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) အဝတ်ဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဝတ္ထ, သာဋက-စသော။

သဋတိ ဝိသရတီတိ **သာဋကော**။ (၃) ပျက်စီး ဖောက်ပြန်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) အဝတ်ဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဝတ္ထ, ဒုဿ-စသော။

ဒုရူပံ အဿတိ ခေပေတီတိ **ဒုဿံ**။ (၃) ပစ်လွှင့်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ပုဆိုးဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဝတ္ထ-စသော။

ခမတိ ဘာရမိတိ ဝါ **ခေန္ဓော**။/ ကံ မတ္ထကံ ဒဓာတိတိ **ခေန္ဓော**။ (ပထမအုပ် ၃၀၄-ကြည့်)

➤ ❺ ။ **အနုဗာသန္တိ**-ကို အနုဟသန္တတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= တေသံ ရာကေ့မာရာနံ-ဟု သမ္ဗန်ခံရပါမည်။ (တို့၏/တို့သည် စပ်) **အာနုန္တိ**-ကို ဇာနန္တတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= တေသံ သက္ကာနံ သက္ကာကုမာရာနံ-ဟု သမ္ဗန်ခံ။ (တို့၏/တို့သည် စပ်) (ဃ) ၌ **တာဒေါ**-နောင် ဖြစ်သင့်သော ဟိတ်= တသ္မာ ဇာနန္တတ္တာ ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းဟိတ်၏ သမ္ဗန်ကား-တေသံ သက္ကာနံ သက္ကာကုမာရာနံ- ဖြစ်ပါသည်။ (တို့၏/တို့သည် စပ်) (တနည်း) (ဃ) ၌ **တာဒေါ**-နောင် ဖြစ်သင့်သော ဟိတ်= တသ္မာ အာဂစ္ဆန္တတ္တာ ဖြစ်ပါသည်။ သမ္ဗန်ကား= ဣမဿ အမ္ဗဋ္ဌဿ မာဏဝဿ။ (၏/သည် စပ်)

➤ ❻ ။ **(က)** ၌ မညာမိ-ဖြင့် မညေ-၌ ဧ-သည် မိ-ဝိဘတ်၏ ကာရိယ၏ အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။(၃-ဝိဘတ္တိပဒ) နှ အညံ-ဖြင့် မမညေဝ-၌ ဧဝ-၏ နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထကို သိစေပါသည်။ (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) အနုဟသန္တိ-ဖြင့် မမညေဝပုဒ်၏ စပ်ပုဒ်ကို သိစေပါသည်။(သမ္ဗန္ဓ) အဟံ-ဖြင့် မညေ ပုဒ်၏ ကတ္တားကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) ဣတိ ဧဝံ-ဖြင့် မညနာကာရကို သိစေသည်။(ဘာဝတ္ထ)

(ခ) ဖြင့် လဋ္ဌကနှင့် လေဋ္ဌပုဒ်တို့သည် မြေစိုင်ခဲကို ဟောချင်းတူသော ပရိယာယ်ပုဒ်များ၏ အဖြစ် ကိုငင်း(ပရိယာယ်ပြ အဘိဓေယျတ္ထ) မြေစိုင်ခဲဟူသည် မြင်မြင်သမျှသော မြေစိုင် မြေခဲများမဟုတ်၊ လယ် ထွန်ရာမှ ပေါ်ထွက်လာသည် မြေစိုင်မြေခဲများ ဖြစ်သည်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) လဋ္ဌကာနံ အန္တရေ နိဝါသိနီ လဋ္ဌကိကာ-ဟု ပြုရမည်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) ဏိကပစ္စည်း နိဝါသတဒ္ဒိတ်၌ သက်သည်ကိုငင်း(ပစ္စယတ္ထ) လဋ္ဌကိကာပုဒ်အရ ဘီလုံးငှက်ငယ်ကို ယူရမည်ကိုငင်း(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

(တနည်း) လဋ္ဌကိကာ-အရ ဘီလုံးငှက်မကို ယူရမည်ကိုငင်း(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) ယင်း ငှက်မငယ်သည် လယ်ထွန်ခဲတို့၏ အကြား၌ နေလေ့ရှိသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) လဋ္ဌဝိယ အကတိ ဂစ္ဆတီတိ လဋ္ဌကိကာ-ဟု ပြုရမည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) ဏ္ဍုပစ္စည်း ကတ္တုသာဓနအနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဃ) ဖြင့် ကာမ-အရ ဝတ္ထုကာမကို မယူရ၊ ကိလေသကာမဖြစ်သည့် အလိုရှိတတ်သော တဏှာ ကို ယူရမည်ကိုငင်း(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) ယင်းနှင့်လျော်ညီစွာ ကာမေတိတိ ကာမော-ဟု ပြုရမည်ကို

http://www.dhammadownload.com

ငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) ဏာပစ္စည်း ကတ္တုသာဓနအနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဒု-ပစ္စယတ္ထ) နောက် ပုဒ်၌ လပဓာတ်သည် စကားပြောခြင်း ခေါ်ဝေါ်ခြင်း သာမန်တို့ကို မဟော၊ မြည်တွန်ခြင်းအနက်ကို ဟောသည်ကိုငင်း (ဒု-ဓာတ္ထတ္ထ) လပဓာတိ လာပိနိ-ဟု ပြုရမည်ကိုငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏာပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓနအနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ကာမံ လာပိနိ ကာမလာပိနိ-ဟု ဒုတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ် တွဲစပ်ရမည်ကိုငင်း (သမာသလင်္ကတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ❷ ❶ ။ **အနုမာသဆ္ဆိ-အရ** ။ ။ ပြောင်လျောင်ရယ်မောကြကုန်သော လူလင်တို့သန္တာန်၌ ဖြစ်သော လောဘမူ သောမနဿပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တာပ္ပါဒ်သည် ကာမရတိဋ္ဌာယိဘာဝ+ကာမသိဂ်ါရရသ။ အမွန်ဋ္ဌလူလင်သည် အာရမ္မဏာဝိဘာဝ။ အနိဋ္ဌာကာရသည်ငင်း, အထင်သေးခြင်း, လေးနက်မှု မရှိခြင်း သည်ငင်း ဥဒ္ဓိပနဝိဘာဝ။ မလျောက်ပတ်သော အမှုကို ပြုမိခြင်း, အကုသိုလ်တရား တိုးပွားခြင်းစသော အကျိုးအဆက်ဆက်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဝိကျ (ဒဇ္ဇ) [၆၊၂၂၉။] (ဘာဋီ၊တ၊၃၇၅)

(က) **နိမ္မာဇေတီတိ နိမ္မဒေတိ နိမ္မာဓေန ကရောတိ။ ယံနူနာဟမန္တိ ယဒိပနာဟံ။**

(ခ) **""ကဏ္ဍာယနောဟမသ္မိ ဘော ဂေါတမာ""တိ ဣဒံ ကိရ ဝစနံ အမွန်ဋ္ဌော တိက္ခတ္တုံ၊မဟာသဒ္ဒေန ကျယ်စွာသော အသံဖြင့်။အဝေါစ ကိရ၊ဆိုသတတ်။**

(ဂ) **ဣတိ ပုစ္ဆာဝသေန နာမံ၊ပဝေဏိဝသေန ဂေါတ္တံ။**

(ဃ) **အနုဿရဇာတိ အနုဿရန္တဿ ကုလကောဋ္ဌာသေဇန္တဿ။**

(ဆ) **အယျပုဏ္ဍာတိ သာမိနောပုတ္တာ။** (၇) **ဓါသိပုဇ္ဇာတိ ဃရဒါသိယာ ပုတ္တောဟံ၊**

➤ ❷ ။ (ခ) "ကဏ္ဍာယနောဟမသ္မိ ဘော ဂေါတမာ"တိ ဣဒံ ဝစနံ၊ကဏ္ဍာယနောဟမသ္မိ ဘော ဂေါတမ-ဟူသော ဤစကားကို။အမွန်ဋ္ဌော၊အမွန်ဋ္ဌသည်။တိက္ခတ္တုံ၊သုံးကြိမ်။မဟာသဒ္ဒေန၊ကျယ်စွာသော အသံဖြင့်။အဝေါစ ကိရ၊ဆိုသတတ်။

(ဂ) ကသ္မာ၊အဘယ့်ကြောင့်။အဝေါစ၊ဆိုသနည်း။အသုဒ္ဓဘာဝံ၊မိမိအမျိုး၏ မစင်ကြယ်သည်၏အဖြစ်ကို။ နံ ဇာနာတိ ကိ၊မသိသလော။ဣဏ္ဍတိ၊ဤကား အမေးတည်း။အာမ၊အိမ်။အသုဒ္ဓဘာဝံ၊ကို။ဇာနာတိ၊သိပါ၏။ ဇာနန္တော်ပိ၊သိပါသော်လည်း။ဧတံ ကာရဏံ၊ဤအသုဒ္ဓဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းကို။ဘဝပဋ္ဌန်၊ဘဝများစွာဖြင့် ဖုံးလွှမ်းအပ်ပြီ။တံ၊ထိုအကြောင်းကို။အနေန၊ဤရဟန်း ဂေါတမသည်။နံ ဒိဋ္ဌံ၊မမြင်အပ်။ (ဝါ) မမြင်နိုင်။ အပသန္တော၊မမြင်နိုင်လတ်သော်။(ဝါ) မမြင်နိုင်သော။မဟာသမဏော၊ရဟန်းကြီးသည်။ကိံ၊အဘယ်ကို။ဝက္ခတိ၊ ပြောဆိုနိုင်လတ့်နည်း။ဣဏ္ဍတိ၊ဤသို့။မညာမာနော၊မှတ်ထင်သည်။ဟုတ္တာ၊ဖြစ်၍။မာနထဒ္ဓတာယ၊မာနဖြင့် ခက်ထန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။အဝေါစ၊ကဏ္ဍာယနောဟမသ္မိ-ဟု ပြောပြီ။။

http://www.dhammadownload.com

➤ ❶ ။ **(၈) ခဒို့/** ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် အမွန္မသည် ကဏ္ဍာယနောဟမသို့ ဟော ဂေါတမ–ဟူသော စကားကို သုံးကြိမ်တိုင်အောင် ကျယ်စွာသော အသံဖြင့် ဟစ်အော်၍ ပြောဆိုသည်ဟူ၍ ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ အမွန္မသည် မိမိ ကဏ္ဍာယနအမျိုးအနွယ်၏ ကျွန်မျိုးဖြစ်၍ မစင်ကြယ် ယုတ်နိမ့်သည် ကို သူကိုယ်တိုင်ပင် သိသည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ့်ကြောင့် သုံးကြိမ်တိုင်အောင် ဟစ်အော်၍ ပြော ဆိုပါသနည်း။ မပြောဆိုသင့်ဘဲလျက် ပြောဆိုခြင်းသော် သဘာဝဓိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။(ဂ)မိန့်

အဓိပ္ပါယ်ကား– အမွန္မသည် မိမိ၏ အမျိုး မစင်ကြယ်သည်၏အဖြစ်ကို သိပါသော်လည်း အမျိုး မစင်ကြယ်သော အကြောင်းကို ဘဝများစွာ ဖုံးလွှမ်းနေ၍ ရဟန်းကြီး ဂေါတမ အပါအဝင် မည်သူမျှ မသိနိုင်ဟူ၍ အထင်ရောက်ကာ မာနကြီးသဖြင့် သုံးကြိမ်တိုင်အောင် ဟစ်အော်၍ ပြောဆိုခြင်းဖြစ်သည် ဟု ငါဖွင့်ပြသည်သာ ဖြစ်သောကြောင့်–သင်တင်သော သဘာဝဓိရောဓိဒေါသ ငါ့အား မရောက်ဟူလို။

(ဂ–၂) ခဒို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဂ–ခ) ဖြင့် အမွန္မသည် မိမိ၏ အမျိုးနွယ် မစင်ကြယ်သည်၏ အဖြစ်ကို သိ၏ဟု ဖွင့်ဆို၏။ အဘယ့်ကြောင့် မိမိ အမျိုးအနွယ်ကို သုံးကြိမ် အသံကျယ်စွာ ပြောဆို အပ်ပါသနည်း။ မစင်ကြယ်သော အမျိုးအနွယ် အစစ်အမှန်ကို မပြောဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ စုဒ် ကြောင့် (ဂ–၂) ကိုမိန့်။

(ဂ–၃) ခဒို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဂ–၂) ဖြင့် ဘဝဖုံးလွှမ်းအပ်ပြီးဖြစ်၍ မိမိ၏ အမျိုးအနွယ် အစစ် အမှန်ကို ဘုရားရှင် မမြင်နိုင်ဟု ထင်လျက် ပြောဆို၏ဟု ဖွင့်ဆို၏။ ထိုမမြင်အပ်ဟု ယူဆလျက်သာ အမျိုးအနွယ် အစစ်အမှန်ကို ပြောဆိုအပ်ပါသလော။ အဘယ်သို့သော မှတ်ထင်မှု အကြောင်းကြောင့် လည်း အမျိုးနွယ် အစစ်အမှန်ကို ပြောဆိုအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ–၃) ကိုမိန့်။

(ဃ) ခဒို့/ ဆရာ၊ ဘုရားရှင်သည် ပါဠိတော်၌ မာတာပေတ္တိကံ–ဟု ဟောတော်မူ၏။ ယင်းပုဒ်၌ ဏိကပစ္စည်းသည် အဓိတေ, ပသန္နေ တဒ္ဓိတ်တို့၌ သက်ပါသလော။ အဘယ်တဒ္ဓိတ်၌ သက်ပါသနည်း။ (အတိဗျာပိတဒေါသတင်) စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

ကား– ဏိကပစ္စည်းသည် သန္တကတဒ္ဓိတ်၌ သက်၏ဟူလို။

(စ) ဝါက္ယ "ကုလကောဋိံ ဧသောဧဇ္ဈသ" ကို သာဓေဘာဂစတုဒနာ

ဆရာ၊ ဆရာသည် (စ) ၌ အနုဿရဇ္ဈသ–ဟူသောပါဠိဖြင့် အနုဿရတော်၌ တော–သည် သ–ဝိဘတ်နှင့်တကွ ဇ္ဈပစ္စည်း၏ ကာရိယတည်းဟု ဆို၏။ ယင်းအနုဿရတော–၌ အနုဿရ–အရ အစဉ်အောက်မေ့ကာမျှကိုသာ လိုအပ်ပါသလော။ အနုဿရ–အရ အဘယ်ကို လိုအပ်ပါသနည်း။ အနုဿရတော–၌ အနုဿရ–အရကို မပြဆိုခဲ့သော် ဆရာ့အား အဗျာပိတဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ် ကြောင့် "ကုလကောဋိံ သောဧဇ္ဈသ" ကိုမိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား– အနုဿရ–အရ အောက်မေ့ကာမျှကို မလိုအပ်၊ အမျိုးစင်ကြယ်ခြင်းကို စုံးစမ်းခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့် အစဉ်လျှောက်၍ အောက်မေ့ခြင်းကို အလိုရှိအပ်၏ဟု ငါပြ––ဟူလို။

➤ ❷ ။ **[ဂ–ဝါက္ယကိဋ္ဌ]** (၁) နနု အသုဒ္ဓဘာဝံ ဇာနာတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ "ကဏ္ဍာယနောဟမသို့ ဟော ဂေါတမာ"တိ ဣဒံ ဝစနံ အမွဠော တိက္ခတ္တုံ မဟာသဒ္ဒေန အဓေါစ။ (၃) နနု ဇာနန္တော်ပိ

http://www.dhammadownload.com

ဘဝပဋိစ္စန္နမေတံ ကာရဏံ၊ တံ အနေန နံ ဒိဋ္ဌံ၊ အပဿန္တော မဟာသမဏော ကိံ ဝက္ခတိတိ မညမာနော မာနထဒ္ဒေါ ဟောတိ။ (၄) တသ္မာ "ကဏ္ဍာယနောဟမသ္မိ ဘော ဂေါတမာ"တိ ဣဒံ ဝစနံ အမွှော တိက္ခတ္တုံ၊ မဟာသဒ္ဒေန အဝေါစ။

အပိသဒ္ဒါဂ္ဂို ဆိုရဂြောင်း ။ ။ အာမ ဇာနာမိ-ဟူသော စကားကို မနုစ်သက်သောကြောင့် အပိသဒ္ဒါကို ဆိုသည်။

➢ ❾ ။ နာမဉ္စ တံ ဂေါတ္တဉ္စာတိ **နာမဓေါတ္တံ**။ (၃) အနွယ်၏ ကဏ္ဍာယန-ဟူသော နာမည် ဖြစ်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏေး အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမွှန်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) အနွယ်ဖြစ်သော ကဏ္ဍာယန အမည်ဖြစ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) နာမဝံသံ, နာမကုလံ, သညာဂေါတ္တံ-စသော ပရိယာယ် သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

မည်တိတိ **မာနော**။ နတ္ထိ မာနော ယေသန္တိ **နိမ္မာနာ**။ (၃) မာန်မရှိခြင်း အဘာဝဘော ဂုဏ်၏ ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်နှင့် နိဿယ နိသိတ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမွှန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) မာန်မရှိသော ပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) နိမ္မဒါ, အနုန္နတိ-စသော။

ပဋိစ္စာဒိယိတ္ထာတိ **ပဋိစ္စန္နံ**။ (၃) ဖုံးလွှမ်းခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ဖုံးလွှမ်းအပ်သော အကြောင်းသည် ဝစနီယ။ (၆) ပဋိစ္စာဒိတံ-စသော။

ဘဝတီတိ ဘဝေါ။ ပတိ ဆာဒိယတေတိ ပဋိစ္ဆန်ံ။ ဘဝေန ပဋိစ္ဆန်ံတိ **ဘဝပဋိစ္ဆန်ံ**။ (၃) ဘဝေန-အရ ဥပပတ္တိဘဝ၏ ပဋိစ္ဆန္န-အရ ဖုံးလွှမ်းခံရသော အကြောင်းဒြဗ်နှင့် ဂုဏ်+ဂုဏေး အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမွှန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) အကြောင်းဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ကာရဏ, ဘဝစ္ဆန္န-စသော။

ပတိဆာဒိယတေ ပဋိစ္ဆန်ံ။ ဘဝေန ပဋိစ္ဆန်ံ ယဿာတိ **ဘဝပဋိစ္ဆန်ံ**။ (လဟုကနည်း)

ဘဝေန ပဋိစ္ဆန်ံတိ ဘဝပဋိစ္ဆန်ံ။ ဘဝပဋိစ္ဆန်ံ အဿတ္ထိ တသ္မိံ ဝါ ဝိဇ္ဇတိတိ ဝါ **ဘဝပဋိစ္ဆန်ံ**။

(၃) ဘဝဖြင့် ဖုံးလွှမ်းခြင်းကြိယာ၏ အဖုံးလွှမ်းခံရသော အကြောင်းဒြဗ်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏေး အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမွှန်သည် ဝစနဟေတု။ (ကြွင်းတူ)

တယော ဝါရာ **ဘိက္ခတ္တုံ**။ (၃) တိသဒ္ဒါနှင့် အလှည့်အကြိမ်တို့၏ သဒ္ဒါ သရှေ်ယျ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမွှန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) သုံးကြိမ်သော အသဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) တယောဝါရ။

➢ ❿ ။ **မာနထဒ္ဓတာယ**-ဟိတ်၏ သမွှန်ကား အမွှဋ္ဌသ ဖြစ်ပါသည်။(၏/သည် စပ်) **ဝဋ္ဋ**-ကား ကတ္တု ဖြစ်ပါသည်။ **သန္တုက်**-ကို သန္တကတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်=နာမဂေါတ္တသ-ဟု သမွှန် ခံရပါမည်။(၏/သည် စပ်) **အသုဒ္ဓဘာဝံ**-ကို အသုဒ္ဓဘာဝတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်- ဂေါတ္တသ ဟု သမွှန်ခံ။ (၏/သည်) **ဘဝပဋိစ္ဆန်ံ**-ကို ဘဝပဋိစ္ဆန္နတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်= တေသ ကာရဏသ- ဟု သမွှန်ခံ။ (၏/ကို စပ်)

➢ ⓫ ။ **(က)** ၌ နိမ္မာဒေတိ-ဖြင့် နိမ္မဒေတိ-၌ နိပုဗ္ဗ မဒဓာတ်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဓာတုပဒ) ဝါစာသိလိဋ္ဌအကျိုးငှာ အ-ကို အာပြု၍ ပြီးသည်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

နိမ္မာနေ ကရောတိ-ဖြင့် မာန်မမူတတ်၏ဟူသည် မာန်မရှိအောင်ပြုခြင်းပင် ဖြစ်၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ်

http://www.dhammadownload.com

ကို သိစေပါသည်။(ဘာဝတ္ထ)

ယဒိပနာဟံ-ဖြင့် ယံနူန နိပါတ်၏ ယဒိပနအနက် ဟောဇ်၏ဟု သိစေပါသည်။(နိပါတလိင်္ဂတ္ထ)

(ယ) ဖြင့် မာတာပေတ္တိကံ-၌ ဏိကပစ္စည်း၏ သန္တကာ တဒ္ဓိတ်အနက်၌သက်သည်၏ အဖြစ်ကို ၎င်း(ပစ္စယတ္ထ) မာတာပိတူနံ သန္တကံ မာတာပေတ္တိကံ-ဟု သန္တကာ တဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကို ၎င်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဝ) ၌ ပဏ္ဍာတ္တိဝသေန-ဖြင့် ကဏ္ဍာယနဟူသော အမည်သည် အနတ္ထ အမည်မဟုတ်၊ ရုဠှီအမည်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) ပဓေဏီဝသေန-ဖြင့် ကဏ္ဍာယနဟူသော အမည်သည် ယခုအခါ၌သာ ထင်သည် မဟုတ်၊ ကဏ္ဍရသေမှ စ၍ အမျိုးအနွယ် အစဉ်အဆက်၏ အစွမ်းဖြင့်လာသော အမည်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) တဝါကျလုံးဖြင့် နာမနှင့် ဂေါတ္တ-ဝုဒ်ကို နာမဋ္ဌ တံ ဂေါတ္တဋ္ဌာတိ နာမဂေါတ္တံ-ဟု ကမ္မဓာရယ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟု သိစေပါသည်။(သမာသလိင်္ဂတ္ထ)

(၉) ဖြင့် အနုဿရတော-၌ တောပစ္စည်း မဟုတ်၊ သဝိဘတ်၏ ကာရိယ တော-သဒ္ဒါ၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဝိဘတ္တိပဒ) အနုဿရဝုဒ်သည်လည်း ပုရိသာဒိ, စိတ္တာဒိဂိဏ်းဝင်မဟုတ်၊ ဂစ္ဆန္တာဒိဂိဏ်းဝင်ပုဒ်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) အောက်မေ့ကာမျှကို အနုဿရ-ဟု မဆို၊ အမျိုးအစကို သုတ်သင်သည့်တိုင်အောင် စုံးစမ်းသည်၏အစွမ်းအားဖြင့် အောက်မေ့ခြင်းကို အနုဿရ-ဟု ဆိုလိုသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ)။

(၈၈) ဖြင့် အယျပုတ္တာကို ကမ္မဓာရယ်သမာသ် မတွဲစပ်ရ၊ အယျာသ ပုတ္တာ အယျပုတ္တာ-ဟု ဆင့်တပွါရိသ်သမာသ် တွဲစပ်ရမည်ကိုငင်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) အယျပုဒ်သည် အမျိုးမြတ်သူကို မဟော၊ အရှင်သခင်ကို ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(နာမလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

(၈) ဖြင့် ဒါသိပုတ္တော-ကို ဒါသိယာ ပုတ္တော ဒါသိပုတ္တော-ဟု သမာသ်တွဲစပ်ရမည်ကိုငင်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ဒါသိ-အရ ဌေဝယ်ကျွန် စသည်ကို မယူရ၊ အိမ်ပေါက်ကျွန်မကို ယူရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

➢ ❶ ။ အမွှဋ္ဌလုလင်သည် မိမိကဏ္ဍာယန မည်ကြောင်းကို ဆိုရာ၌ တဦးတည်း ပိုင် အမည်တည်းဖြစ်၍ ဆိုပါသလော၊ အသို့ဖြစ်၍ ဆိုပါသနည်း? ဝိနိစ္ဆယချပြပါ။

အမွှဋ္ဌလုလင်သည် မိမိကဏ္ဍာယန မည်ကြောင်းကို ပြဆိုရာ၌ တဦးတည်းပိုင် အမည်တည်းဖြစ်၍ ဆိုသည်ကား မဟုတ်ပါ၊ ထိုကဏ္ဍာယနဟူသော အမည်သည် ကဏ္ဍရသေမှစ၍ အမျိုးအစဉ်အဆက်၏ အစွမ်းဖြင့် သက်ဆင်းလာသော အမည်ဖြစ်ရကား မျိုးနွယ်အစဉ်အဆက်၏ အစွမ်းဖြင့် သက်ဆင်းလာသော အမည်ကို မိမို(အမွှဋ္ဌ) အပေါ်၌ တင်စား၍ ဆိုခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

➢ ❷ ❶ ။ (၈) ဓါကျိဋ္ဌ။ ။ (၁) သုံးကြိမ် ကျယ်လောင်သော အသံဖြင့် လျှောက်ဆိုသော အမွှဋ္ဌ၏ ဒေါသပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ကောဋ္ဌေယျဘာဝ+ရုဠှရုဿ။ (တနည်း) ဝိရိယပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဥဿာဟဋ္ဌာယိဘာဝ+ဝိရရုဿ။ (၂) ဘုရားရှင်သည် အာရမ္မဏာဝိဘာဝ။ (၃) မာန်မာန ခက်ထန်ခြင်းသည် ဥဒ္ဓိပနဝိဘာဝ။ (၄) သာကီဝင်မင်းသားတို့၏ အရှင်သခင်၏အဖြစ်, အမွှဋ္ဌ၏ အိမ်ပေါက်ကျွန်မ၏ သားအဖြစ် ထင်ရှားလာခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

http://www.dhammadownload.com

ဝါကျ (သဒ္ဒ) [၆၊၂၃၀။] (ဘာဋီ၊တ၊၃၇၇)

(က) ကုတော ပရံ တသ ဒါသဘာဝံ, သကျာနဉ္စ သာမိဘာဝံ ပကာသေတွာ အတ္တနောစ အမဋ္ဌသစ ကုလဝံသံ အာဟရန္တော "သက္ကာစဓါပနာ"တိ အာဒိမာဟ။

(ခ) တတ္ထ ဒဟန္တီတိ ဌပေန္တိ။

(ဂ) ဩကာကော နော ပုဗ္ဗပုရိသောတိ စဝံ ကရောန္တိတိ အတ္ထော။

(ဃ) တသ ကိရ ရညော ကထနကာလေ ဥတ္တာ ဝိယ မုခတော ပဘာ နိစ္ဆရတိ၊ တသ္မာ တံ "ဩက္ကာစကာ"တိ သဉ္ဇာနိံသူတိ။ (င) **ပဗ္ဗာစဇေသီတိ နိဟရိ။**

➤ ❷ ။ **(က)** ကုတော၊ဤ "ဒါသိပုတ္တော တုမသိ သကျာနံ"ဟူသော ပါဠိရပ်မှ။ပရံ၊နောက်၌။ တသ၊ထို အမဋ္ဌ၏။ ဒါသဘာဝံ၊ကျွန်၏ အဖြစ်ကိုငင်း။သကျာနံ၊သာကီဝင်တို့၏။သာမိဘာဝံစ၊အရှင်သခင်တို့၏ အဖြစ်ကိုငင်း။ပကာသေတွာ၊ထင်ရှားပြ၍။အတ္တနောစ၊ကိုယ်တော်၏ငင်း။အမဋ္ဌသစ၊အမဋ္ဌ၏ငင်း။ကုလဝံသံ၊ အမျိုး၏ အနွယ်ကို။အာဟရန္တော၊ဆောင်တော်မူလိုသည်။ဟုတွာ၊ဖြစ်၍။ "သကျာခေါပနာ"တိ အာဒိ၊သကျာ ခေါ ပန အစရှိသော စကားရပ်ကို။အာဟ၊မိန့်တော်မူပြီ။။

(ဃ) တသ ရညော၊ထိုဩက္ကာကမင်း၏။ကထနကာလေ၊စကားပြောရာအခါ၌။ဥတ္တာ ဝိယ၊မီးရှူးရောင် ကဲ့သို့။မုခတော၊ခံတွင်းမှ။ပဘာ၊အရောင်သည်။နိစ္ဆရတိ ကိရ၊ထွက်သတတ်။ တသ္မာ၊ထို့ကြောင့်။တံ၊ထို မင်းကို။ "ဩက္ကာကော"တိ၊ဩက္ကာကဟူ၍။မနုဿာ၊လူတို့သည်။(ကတ္တား)သဉ္ဇာနိံသု၊သိမှတ်ကြကုန်ပြီ။ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

ဒဟန္တီ=ဆောင်ကုန် ထားကုန်၏။(သဒ္ဒတ္ထ) သိစေကုန် မှတ်ထားကုန်၏။(အဓိပ္ပါယတ္ထ)

ဩက္ကာစကာ=စကားပြောချိန်၌ ထိုမင်း၏ ပါးစပ်ခံတွင်းမှ မီးရှူးရောင်ကဲ့သို့သော အရောင်များ ပြိုးပြိုးပြက်ပြင် တလက်လက် ထွက်တတ်သော ဩက္ကာကမင်းကြီးသည်။(သဒ္ဒဏ္ဏဝဒဠာပေက္ခ)

ဩက္ကာကမင်းကြီးသည်။(ကေလဝဒဠာပေက္ခ)

➤ ❸ ။ **(စ) ဒဋ္ဌိ/ အနုဿဝန္တ** ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် သကျာ ခေါ ပန စသော ပါဠိတော်၌ အနုသန္ဓေ သမ္မန္ဓ သမုဒါယတ္ထကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ အဝယဝတ္ထကို ပြလိုသော ဆရာသည် (ခ) ဝါကျကိုမိန့်။

(ခ) ဒဋ္ဌိ/ ဆရာ၊ ဘုရားရှင်သည် ပါဠိတော်၌ ဒဟန္တိ ကြိယာပုဒ်ကို ဟောကြားတော်မူ၏။ ယင်း၌ ဒဟဓာတ်သည် ဒဟနတ္ထကို ဟော၊ပါသလော။ ဒဟဓာတ်၏ ဤနေရာ၌ အလိုရှိအပ်သော အနက်ကား အဘယ်ပါနည်း။ (အတိဗျာပိတဓေါသ–တင်) စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။ **ကား**– ဒဟန္တိတို့ ဌပေန္တိ–ဖြင့် ဒဟဓာတ်သည် ဤ၌ ဒဟနတ္ထကို မဟော၊ ဌပနတ္ထ၊ ဓာရဏတ္ထကို ဟော၏ဟူလို။

(ဂ) ဒဋ္ဌိ/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် ဒဟန္တိ–၌ ဒဟဓာတ်သည် ဆောင်ခြင်း=ဓာရဏ အနက်ကို ဟောသော–ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ဤ၌ ဆောင်ခြင်းဟူသည် ပစ္စည်းဝတ္ထုတာခုခုကို ဆောင်ထားခြင်းမျိုးပင် ဖြစ်ပါသလော။ ဆောင်ပုံအခြင်းအရာကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား– ဤ၌ ဆောင်ခြင်းဟူသည် ရှေးဖြစ်သော ယောဂျိုး၏ အစွမ်းဖြင့် သိစေခြင်း

http://www.dhammadownload.com

ပင်တည်းဟု ဆောင်ပုံအခြင်းအရာ အာကာရကို ငါပြဆိုပါ၏ဟူလို။

(ဃ) ဒဋ္ဌေ/ ဒိဋ္ဌသောနဋ္ဌသေနဋ္ဌေ ။ ။ ဤသို့ (၈) ဝါကျ၌ သြဂ္ဂာကော နော ပုဗ္ဗပုရိသော-ဖြင့် သြဂ္ဂာကမင်းသည် သာကိဝင်မင်းဆက်၌ ရှေးဦးစွာသော ယောကျ်ားတည်းဟု ဖွင့်ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်းသြဂ္ဂာကဟူသော အမည်သည် ရုဋ္ဌိနာမ် မဟုတ်၊ အနုတ္တနာမ်တည်းဟု ပြလိုသော ဆရာသည် (ဃ) ဝါကျကိုမိန့်။

(ဃ) ဒဋ္ဌေ/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (၈) ဖြင့် ရှေးဖြစ်သော ယောကျ်ားသည် သြဂ္ဂာကမည်၏ဟု ဖွင့်ဆို၏။ ထိုသြဂ္ဂာက-ဟူသော အမည်သည် အကြောင်းကင်းသော ရုဋ္ဌိအမည် ဖြစ်ပါသလော။ အဘယ် အမည် ဖြစ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။ **ကားး=** သြဂ္ဂာကဟူသော အမည်သည် ရုဋ္ဌိအမည် မဟုတ်၊ အနုတ္တအမည် ဖြစ်၏ဟူလို။

➤ ❷ ။ **[ကာ-ဝါကျာကိုရှု]** (၁) နနု ဣတော ပရံ တသ္မာ ဒါသဘာဝံ, သက္ကာနဠု သာမိဘာဝံ ပကာသေတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ "သက္ကာဇေါပနာ"တိ အာဒိမာဟ။ (၃) နနု အတ္ထာနောစ အမ္ဗဋ္ဌသစ ကုလဝံသံ အာဟရန္တော ဟောတိ။ (၄) တသ္မာ "သက္ကာဇေါပနာ"တိ အာဒိမာဟ။

➤ ❸ ။ ဥသတိ ဒဟတီတိ **ဥက္ကာ**။ (၃) ပူဇောင်ခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) မီးရှူးခြဲပ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) ဒီပိကာ, ဒဏ္ဍဒီပိကာ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

ပုဗ္ဗတိတိ **ပုဗ္ဗဇ္ဈာ**။ (၃) ပြည့်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ရှေးဖြစ်သော ယောကျ်ား ခြဲပ်သည် ဝစနီယ။ (၆) အာဒိ-စသော။

သံ အဿ အတ္ထိတိ **သာမီ**။ (၃) ကျွန်၏ အရှင်သခင်နှင့် သံ+သာမီ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) အရှင်သခင်ခြဲပ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဣသရ, အဓိပတိ-စသော။

ဥက္ကာ ဝိယာတိ **သြက္ကာ**။ (၃) မီးရှူး၏ ပြိုးပြိုးပြက်ပြက် ထွက်လာသော အရောင်ခြဲပ်နှင့် သဒိသ သဒိသီ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ပြိုးပြိုးပြက်ပြက် ထွက်လာသော အရောင် ခြဲပ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ပဘာ, ရံသိ, အာဘာ-စသော။ * ဥက္ကာဝိယာတိ **ဥက္ကာ**။

သြက္ကာ နိဋ္ဌရတိတိ **သြက္ကာဇကာ**။/ သြက္ကာ ကမတိ နိက္ခမတိ ယတောတိ **သြက္ကာဇကာ**။

* ပကာရေန ဘာတိ ဒိဗ္ဗတိတိ **မဘာ**။ (၃) ထွန်းပခြင်းကြိယာ သကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) အရောင်အဆင်းခြဲပ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ရံသိ, အာဘာ, ဒိတ္တိ-စသော။

➤ ❹ ။ (ဃ) ၌ **တသ္မာ-စနာင် ဇဆောင်ရမည်ဟိတ်ကား**= တသ္မာ-နိဋ္ဌရတ္တာ ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းဟိတ်၏ သမ္ဗန်ကား- ပဘာယ ဖြစ်ပါသည်။ (၏/သည် စပ်)

အာဟရန္တော-ကို အာဟရန္တတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်= ဘဂဝတော-ဟု သမ္ဗန်ခံ။ (၏/သည် စပ်)

➤ ❺ ။ **(ခ)** ၌ ဌပေန္တိ-ဖြင့် ဒဟန္တိ-၌ ဒဟတေတ်သည် ဘဿီကရဏ အနက်ကို မဟော၊ ဓာရဏ(ဌပန)အနက် ဟောသည်၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဓာတ္ထတ္ထ)

(ဂ) ဖြင့် ဆောင်ထား၏ဟူသည် ပစ္စည်းဝတ္ထုတရုခုကို ဆောင်ထားခြင်းမျိုး မဟုတ်၊ ဤ၌ သြက္ကာက

http://www.dhammadownload.com

မင်းသည် ငါတို့၏ ရှေးဦးစွာဖြစ်သော ယောကျ်ားတည်းဟု အသိအမှတ် ပြုခြင်းပင်တည်း (၀၊) ဤ၌ ဆောင်ခြင်းဟူသည် ရှေး၌ဖြစ်သော ယောကျ်ား၏အစွမ်းဖြင့် သိစေခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။(ဘာ၀တ္ထ)

(ဃ) ၌ ဥက္ကာ ဝိယ ပဘာ နိဋ္ဌရတိ-ဖြင့် သြက္ကာကဋ္ဌ သြက္ကာ-၀ယ် ဏပစ္စည်း၏ ဥပမာတဒ္ဓိတ် အနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ပစ္စယတ္ထ) ဥက္ကာ ဝိယာတိ သြက္ကာ-ဟု ပြုရမည်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) သြက္ကာ-အရ မီးရှူးရောင်နှင့်တူသော ပြိုးပြိုးပြက်ပြက်ထွက်သော အရောင်ကို ယူရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) သြက္ကာကော-ဋ္ဌ က-ပစ္စည်း၏ နိဋ္ဌရတိ တဒ္ဓိတ်အနက်၌ သက်သည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ပစ္စယတ္ထ) သြက္ကာ နိဋ္ဌရတိတိ သြက္ကာကော-ဟု နိဋ္ဌရတိ တဒ္ဓိတ် ၀စနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

မုခတော-ဖြင့် အရောင်ထွက်၏ဟူသည် တကိုယ်လုံးမှ ထွက်သည်မဟုတ်၊ ခံတွင်းပါးစပ်မှ ထွက်သည်၏ အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာ၀တ္ထ)

ကဏနကာလေ-ဖြင့် ခံတွင်းပါးစပ်မှ အရောင်ထွက်၏ဟူသည် အခါခပ်သိမ်း ထွက်သည်မဟုတ်၊ စကားပြောဆိုသော အခါ၌သာ အရောင်ထွက်သည်၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာ၀တ္ထ)

(ဇ) ၌ နီဟရိ-ဖြင့် ပရှေးရှိသော ၀ဓောတ်သည် နီဟရဏအနက်ကို ဟောင်းဟု သိ။(ဓာတ္ထ)

➤ ❽ ။ **သြက္ကာကမင်း ခံတွင်း(သွား) အရုပ်မှ မီးရှူးရောင်နှင့်တူသော အရောင် တလက်လက် ထွက်ရခြင်းအစရှိကြောင်း** ။ ။ ထိုသို့ အရောင်ကို ထွက်စေနိုင်သော သဘောရှိသော ကုသိုလ်ကောင်းမှုကံကြောင့်– ထွက်ရပါသည်။

(ဃ) ဝါကျ ဥပမာစတုက္ကဆုတ်မှု ။ ။ (၁) မီးရှူးအရောင်သည် နှိုင်းယှဉ်ကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် ဥပမာနမည်၏။ (၂) သြက္ကာကမင်း၏ ခံတွင်းမှ ထွက်လာသော အရောင်သည် ပေါ်လွင်အောင် အနှိုင်းယှဉ် ခံရသောကြောင့် ဥပမေယျ မည်၏။ (၃) ဝိယ-သဒ္ဒါသည် ဥပမာဓောတက မည်၏။ (၄) မီးရှူးရောင်နှင့် သြက္ကာကမင်း၏ ခံတွင်းမှ ထွက်လာသော အရောင်တို့၏ တလက်လက်ထွက်ပုံခြင်း တူသော အခြင်းအရာ အာကာရဘောဝုဏ်သည် ဥပမာမည်၏။

➤ ❾ ။ **(ဃ) ဝါကျ** = ဧတဿ ကထနေ ရညော၊ ဥက္ကာဝ မုခတော ကိရ။

ပဘာ နိဋ္ဌရတိ တေန၊ သြက္ကာကောတိ ဝိဒိသု တံ။ (တတိယ သ-ကာရဝိပုလာ၊ အနဋ္ဌဘာဆနိး)

➤ ❶❽ ။ **(က) အာဟရဇန္တန္ဒ် ဓာတ္ထတ္ထ–အရ** ။ ။ (၁) ဘုရားရှင်၏ သန္တာန်၌ အတိတ်သညာဏ် ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကြီယာညဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရတိဋ္ဌာယီဘာဝ+ ဓမ္မသိဂ်ီရရသ။ (၂) သြက္ကာကမင်းမှစ၍ ဖြစ်ပေါ်လာသော သာကီဝင် လူအများသည်၎င်း, -ဒိသာမည်သော ကျွန်မ, ကဏ္ဍာယန ရသေမှစ၍ ဖြစ်ပေါ်လာသော ကဏ္ဍာယနအနွယ်ဝင် လူအများသည်၎င်း အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) သာကီဝင်တို့၏ အရှင်သခင်အဖြစ်, ကဏ္ဍာယနအနွယ်ဝင်တို့၏ ကျွန်အဖြစ် ပေါ်လွင်ထင်ရှားစေလိုခြင်းသည်၎င်း, ဘုရားရှင်၏ ပါရမီသမ္ဘာရ ကုသိုလ်အဆောက်အဦးများသည်၎င်း ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။ (၄) အမွဋ္ဌ၏ နောက်လိုက်လုလင်များက သာကီဝင်တွေက အရှင်သခင်ဖြစ်မှု, ကဏ္ဍာယနအနွယ်ဝင်တွေက

http://www.dhammadownload.com

ကျွန်ဖြစ်မှုကို သိရခြင်း၊ အမဋ္ဌ၏ မာန်မာနကို ချိုးနှိမ်ပြီးသား ဖြစ်သွားခြင်းစသော အကျိုး အဆက်ဆက်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

(ဃ) ဒုဗ္ဘာနုကြိယာ(သဒ္ဓာနိဿဒ္ဓ) ဒ္ဌိ အန္တဋ္ဌကို၌ ။ ။ (၁) သြက္ကာက ဟူ၍ သိကြကုန်သောသူတို့၏ သန္တာန်၌ သည်း ပညာ ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရတိဌာယီဘာဝ+မမ္မသိဂ်ါရရုသ။ (၂) သြက္ကာကမင်းခြင်းသည် အာရမ္မဏာဓိဘာဝ။ (၃) စကားပြောရာအခါ၌ ခံတွင်းမှ မီးရှူးကဲ့သို့ အရောင်တလက်လက်ထွက်ခြင်းသည် ဥဒ္ဓိပနဓိဘာဝ။ (၄) သြက္ကာကမင်းသည် သာကီဝင်တို့၏ အစ ရှေးဦးစွာသော ယောကျ်ားဖြစ်၏ဟု သိရခြင်းစသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဒေဟဒ္ဒိ-ဒ္ဌိ ဓေတ်အစရ ။ ။ (၁) သာကီဝင်မင်းမျိုးတို့၏ သန္တာန်၌ ဆောင်ထားသော အခြင်းအရာ အားဖြင့်ဖြစ်သော ဝိရိယပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဥဿာဟဌာယီဘာဝ+ဝီရရုသ။ (၂) သြက္ကာကမင်းသည် အာရမ္မဏာဓိဘာဝ။ (၃) သြက္ကာကမင်း၏ ရှေးဦးစွာသော ယောကျ်ားဖြစ်ခြင်းသည် ဥဒ္ဓိပနဓိဘာဝ (၄) သာကီဝင်မင်းမျိုး ထင်ရှားစွာ ပေါ်လာခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဂါထာ (ခရန္ဒ) [၌၂၃၄။] (ဘာဋီ၊တ၊၃၉၂)

(က) **တတ္ထ ဘဂဝါ သကျဝံသံ ဒသေတုံ "ဓတေ ရဋ္ဌသ္မာ ပဗ္ဘာဇိတာ ဟိမဝန္တပဒေသေ ဓေါကွရဏ္ဍိယာ တီရေ"တိ အာဒိမာဟ။** (ခ) **တတ္ထ သမ္မန္တိ တိဝသန္တိ၊**

(ဂ-ဃ) **သကျာ ဝတေ ဓေတာတိ ရဋ္ဌသ္မာ ပဗ္ဘဇိတာ အရဓေဉဝသန္တာပိ ဇာတိသမ္ဘေဒ မကတ္တာ ကုလဝံသံ အနရက္ခိတုံ သကျာ သမတ္ထာ၊** (ဂ-၂) **ပဋိဗလာတိ အတ္ထော။**

(ဃ) **ဘာဓေတ္ဝတိ တံ အဋ္ဌကတ္တာ၊** (ဇ) **တတော ပဋ္ဌာယာတိ အတ္ထော။**

(စ) **ဓေသာဓ ဓနဝံ ပုဗ္ဗပုရိဓေသာတိ ဓေသာ သြက္ကာကော ရာဇာ ဓတေသံ ပုဗ္ဗပုရိဓေသော။**

➤ ❶ ။ **(က)** တတ္ထ-တေသု သကျဝံသကောလိယဝံသေသု၊ထိုသာကီဝင်မင်းတို့၏ အနွယ်, ကောလိယမင်းတို့၏ အနွယ်တို့တွင်။ဘဂဝါသည်။သကျဝံသံ၊သာကီဝင်ကို။(ဝါ) သကျမင်းတို့၏ အနွယ်ကို။ ဒသေတုံ၊ပြတော်မူခြင်းငှာ။ "တေ ရဋ္ဌသ္မာ ပဗ္ဘာဇိတာ ဟိမဝန္တပဿေ ဓေါကွရဏ်ိယာ တီရေ"တိ အာဒိ၊တီရေ အစရှိသော စကားကို။အာဟ၊မိန့်တော်မူပြီ။

(စ) တတ္ထ-တာသွိ ပါဠေ၊"တေ ရဋ္ဌသ္မာ ပဗ္ဘာဇိတာ ဟိမဝန္တပဿေ ဓေါကွရဏ်ိယာ တီရေ" အစရှိသော ထိုပါဠိ၌။သမ္မန္တိတိ၊သမ္မန္တိဟူသည်ကား။ဝသန္တိ၊နေကုန်၏။

➤ ❷ ။ **(ခ) သ္မိ/ လိနန္တရစောဒနာ** ။ ။ ဆရာ၊ ရှင်အာနန္ဒာသည် သမ္မန္တိ-ဟု ဟောတော်မူ၏။ သမ္မန္တိ-၌ သမုဓာတ်သည် သမဏော-၌ သမုဓာတ်ကဲ့သို့ ငြိမ်းအေးခြင်း=ဥပသမနတ္ထကိုပင် ဟောပါသလော။ ဤ၌ အဘယ်အနက်ကို ဟောပါသနည်း။ ဤ၌ အလိုရှိအပ်သော သမုဓာတ်၏အနက်ကို မပြသော် ရှင်အာနန္ဒာအား ဥပသမနတ္ထ နိဝါသတ္ထ နှစ်မျိုးစုံ၌ ပြန့်နှံ့သော အတိဗျာပိတဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား- သမ္မန္တိ၌ သမုဓာတ်သည် ဤ၌ ဝသန(နိဝါသ) အနက်ကို ဟောဓါဟု ငါပြဆိုသည် ဖြစ်သောကြောင့် သင်တင်သော အတိဗျာပိတဒေါသ ရှင်အာနန္ဒာအား မရောက်ပါဟူလို။

http://www.dhammadownload.com

(၈–၁) ဆို့/ [မိ–ကို့ရှ့] ဆရာ၊ သြကာကမင်းသည် ပါဠိတော်၌ သက္ကာ ဝတ စသည်ဖြင့် ဆို၏။ (တနည်း) ဆရာ၊ ဆရာသည် (၈–၁) ၌ ဇာတိသမ္ဘေဒမကတွာ ကုလဝံသ အနုရက္ခိတ်တုံ သက္ကာ သမတ္ထာဖြင့် မင်းသားတို့သည် အမျိုးဇာတ်ရောယှက်မှုကို မပြုဘဲ မိမိတို့ မင်းမျိုးမင်းနွယ်ကို အစဉ်ဆောင့်ရှောက်ခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်ကြပေကုန်၏ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ မင်းသားတို့သည် တိုင်းပြည်မှ နှင်ထုတ်ခံရ၍ တောကြို့ တောင်ကြားး၌ နေထိုင်ကြရကုန်သည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ့်ကြောင့် မိမိတို့ မင်းမျိုးမင်းနွယ်ကို အစဉ် ဆောင့်ရှောက်ခြင်းငှာဟု စွမ်းနိုင်၏ဟု ဆိုရပါသနည်း။ တောကြို့ တောင်ကြားး၌ နေထိုင်ရပါလျက် မင်းမျိုးမင်းနွယ်ကို ဆောင့်ရှောက်နိုင်စွမ်း ရှိသည်ဟုဆိုလျှင် ရှေ့နောက် မညီညွတ်သော သဘာဝဝိရောဓိဒေါသ ဆရာ့အား သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (၈–၁) မိန့်။

(၈–၂) ဆို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (၈–၁) ဖြင့် သက္ကာကို သမတ္ထာ–ဟု ဖွင့်ဆို၏။ သမတ္ထ–အရ ပြီးဆုံးခြင်းအနက်ကို အလိုရှိအပ်ပါသလော။ အဘယ်အနက်ကို အလိုရှိအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်–(၈–၂) မိန့်

ကား– ပြီးဆုံးခြင်းအနက်ကို အလိုမရှိအပ်၊ စွမ်းနိုင်ခြင်း ပဋိဗလအနက်ကို အလိုရှိအပ်၏ဟူလို။

(၈) ဆို့/ ဒိဗ္ဗသေသာနုသေဓန္တ ။ ။ ဤသို့ (ဃ) ဖြင့် တဒဂ္ဂေ–၌ သို့–ဝိဘတ်၏ ဥပယောဂ အနက် (ဝါ) ကြိယာဝိသေသနအနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း၊ တံ+အဂ္ဂေ–ဟု ပဒဆွေဒပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း၊ အဂ္ဂေပုဒ်ကို ကတွာ–ဟူသော ပါဠိသေသ၌ ကမ္မ+ကမ္မ အဖြစ်ဖြင့် စာစပ်ရမည်ကိုငင်း **ပြ၍**ပြီး၍ ယခုအခါ၌ တဒဂ္ဂေ–ဝယ် အဂ္ဂ–သဒ္ဒါ၏ အာဒိအနက်ဟောသည်၏အဖြစ်ကို ပြလိုသော ဆရာသည် (၈) ဝါကျကိုမိန့်။

(၈) ဆို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဃ) ဖြင့်-- ပြဆို၏။ ဤ၌ အဂ္ဂသဒ္ဒါသည် အာဃယ်၌ဖြစ်၍ ဥပယောဂအနက်သည် အာဃယ်ကို ထွန်းပြအပ်ပါသနည်း။ အဂ္ဂသဒ္ဒါသည် အဓြတ်ဟူသော အနက်၌ဖြစ်လျက် ဥပယောဂအနက်သည် ရိုးရာ ကံအနက်ကို ထွန်းပြအပ်ပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (၈) မိန့်။

ကား– အဂ္ဂသဒ္ဒါသည် အစဟူသော အနက်၌ဖြစ်၍၊ ဥပယောဂအနက်သည် ကြိယာဝိသေသနအနက်ကို ထွန်းပြ၏ဟူလို။

➢ ❸ ။ [၈–ဓါကျကိုရှ့] (၁) နနု ရဉ္ဉသ္မာ ပဗ္ဗာဇိတာ အရညေ ဝသန္တိ။ (၂) အထ ကသ္မာ ဇာတိသမ္ဘေဒ မကတွာ ကုလဝံသံ အနုရက္ခိတုံ သက္ကာ သမတ္ထာ ပဋိဗလာ။ (၃) နနု တေ ဇာတိသမ္ဘေဒဘယာ ဟောန္တိ။ (၄) တသ္မာ ဇာတိသမ္ဘေဒ မကတွာ ကုလဝံသံ အနုရက္ခိတုံ သက္ကာ သမတ္ထာ ပဋိဗလာ။

(တနည်း) နနု ရဉ္ဉသ္မာ ပဗ္ဗာဇိတာ အရညေ ဝသန္တိ။ (၂) အထ ကသ္မာ ရာဇာ သြကာကော "သက္ကာ ဝတ ဘော ကုမာရာ ပရမသက္ကာဝတ ဘော ကုမာရာ"တိ ဥဒါနံ ဥဒါနေသိ။ (၃) နနု ဇာတိသမ္ဘေဒ မကတွာ ကုလဝံသံ အနုရက္ခိတုံ သက္ကာ သမတ္ထာ ပဋိဗလာ။ (၄) တသ္မာ ရာဇာ သြကာကော "သက္ကာ ဝတ ဘော ကုမာရာ ပရမသက္ကာဝတ ဘော ကုမာရာ"တိ ဥဒါနံ ဥဒါနေသိ။

ကုမသ္မိဴ သြကာသေ ဌတွာ စက္ကာလပုတ္တော ဝိစက္ခဏတ္တိဗလေန အတိသေယျောတိ၊ (၆၂၃၂)

(၁) နနု စက္ကာလပုတ္တော ဟောတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ စက္ကဝတ္တိဗလေန အတိသေယျောတိ ဝုတ္တံ။ (၃) နနု (အဂ္ဂပဒေသဘူတေ ကပိလက္ကသိနော ပဗ္ဗာသာလဋ္ဌာနေ) ဣမသ္မိံ သြကာသေ စက္ကာလပုတ္တော

http://www.dhammadownload.com

တိဋ္ဌတိ။ (၄) တသ္မာ စက္ခဝတ္ထိဗလေန အတိသေယျောတိ ဝုတ္တံ။

➤ ❺ ။ သက်ာဟိ ဘဂိနီဟိပိ သဒ္ဒိ္ဓိ သံဝါသဝသေန ဇာတိသမ္ဗေဒ မကတ္တာ ကုလဝံသံ အနုရက္ခိတုံ သက္ကုဏန္တိ သမဏ္ဍေန္တိတိ သဒ္ဒတ္ထော။[သာဘာဝိကနိဗ္ဗစန ဝိဂ္ဂဟ]

(၃) မိမိ နှမတို့နှင့်တကွ ပေါင်းဖော်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့် ဇာတ်ရောယှက်ခြင်းကို မပြုမူ၍ အမျိုးအနွယ်ကို စောင့်ရှောက်ခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်ခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု မည်၏။ (၅) မင်းသားတို့ဖြစ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) သက္ကာ, သာကိယာ, သမတ္ထာ, ပဋိဗလာ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

ကပိလမုနိနော ဝသန္ဒာနေ သာကဝနေ ဝသန္တိတိ သဒ္ဒတ္ထော။[အသာဘာဝိက နိဗ္ဗစန ဝိဂ္ဂဟ]

ဟိနောတိ ပဝတ္တတီတိ **ဟီမံ**။ ဟိမံ အဿ အတ္ထီတိ **ဟိမဝါ**။ (၃) ဆီးနှင်းဖြစ်၏ တောင်ဖြစ်နှင့် ဂုဏ်+ဂုဏေား အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) ဟိမဝန္တာတောင်ဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဟိမာစလ, ဟိမာပဗ္ဗတ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ။

ဟိမံ ဝမတီတိ **ဟိမဝါ**။ (၃) ဆီးနှင်းကို အန်ထုတ်ခြင်း ကြိယာသကတ်သည်ငင်း, အန်ထုတ်ခံရသော ဆီးနှင်းများနှင့် ဟိမဝန္တာတောင်ဖြစ်၏ အဘာဝ+အဘာဝဝန္တ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သကတ်သည်ငင်း ဝစနဟောတု။ [**နွေဥတု အတွက်**]

ရဿန္တိ စတ္ထာတိ **ရဿံ**။ (၃) တပ်မက်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) တိုင်းနိုင်ငံဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဝိဇိတ-စသော။ ရဿန္တိ စတ္ထ နာဂရာဒယောတိ **ရဋ္ဌံ**။

သမဏ္ဍေန္တိတိ **သမဏ္ဍာ**။ (၃) စွမ်းနိုင်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) သာကီဝင်မင်းသားများဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ပဋိဗလာ, ကုသလာ, ဆေကာ-စသော။

➤ ❼ ။ **ဝသန္တော**-ကို ဝသန္တတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= ပဗ္ဘဇိတာနံ (ကုမာရာနံ) ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (တို့၏/တို့သည် စပ်) **မဇ္ဈတ္တိတော**-ကို ပဗ္ဘဇိတတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= ကုမာရာနံ-ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (တို့၏/တို့သည် စပ်) **သမတ္ထော**-ကို သမတ္ထတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= တေသံ ကုမာရာနံ-ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (တို့၏/တို့သည် စပ်)၊

➤ ❽ ။ (၈) ဖြင့် သမ္ဗန္ဓိ-၌ သမုဓာတ်သည် ဥပသမနတ္ထကို မဟော၊ ဓာတုနံ အနေကတ္ထတ္တာ-ဟူသည်နှင့်အညီ ဓာတ်တို့သည် အနက်ပေါင်းများစွာကို ဟောနိုင်သောကြောင့် ဤ၌ ဝသနတ္ထကို ဟော သတည်းဟု သိစေပါသည်။(ဓာတ္ဝတ္ထ)

(၈)၌ ရဋ္ဌသ္မာ ပဗ္ဘဇိတာ အရညေ ဝသန္တာပိ ဇာတိသမ္ဗေဒ မကတ္တာ ကုလဝံသံ အနုရက္ခိတုံ သက္ကာ-ဖြင့် သက္ကာ၌ ဏ-ပစ္စည်း ကတ္တုသာဓနအနက်၌ သင်္ဘသည်ကိုငင်း(ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သက္ကုဏန္တိတိ သက္ကာ-ဟု ကတ္တုသာဓန ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုငင်း(အတိဓာနတ္ထ) သက္ကာ-၌ စွမ်းနိုင်ကုန်၏ဟူသည် တိုင်းပြည်မှ နှင်ထုတ်ခံရ၍ တောတွင်း၌ နေထိုင်ကြရသော်လည်း ဇာတ်ရောနှောခြင်းကို မပြုမူ၍ မိမိ၏ မင်းနွယ် မင်းမျိုးကို အစဉ်စောင့်ရှောက်ခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်ကုန်၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

သမတ္ထာ-ဖြင့် သက္ကာ၌ သကဓာတ်၏ သမတ္ထနအနက် ဟောသည်၏အဖြစ်ကို သိစေသည်။(ဒု-

http://www.dhammadownload.com

ဓာတ္တတ္ထ) **ပဋိဗလာ**–ဖြင့် သမတ္ထ–သဒ္ဒါ၏ ပဋိဗလအနက် ဟောသည်၏အဖြစ်ကို သိ။(ဒု–ဓာတ္တတ္ထ)

(ဃ) ဍ်ံ တံ အဂ္ဂံ ကတ္တာ–ဖြင့် တဒဂ္ဂေ–ကို တံ+အဂ္ဂေ–ဟု ပုဒ်ဖြတ်ရမည်ကိုငင်း(သန္ဓိလိင်္ဂ၁) ဒ–၏ နိဂ္ဂဟိတ်၏ ကာရိယ၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) တဒဂ္ဂေ–ဍ်ံ သို့ဝိဘတ်သည် အာဓာရတ္ထဍ်ံ မသက်၊ ဥပယောဂတ္ထ (၈၂) ကြိယာဝိသေသနတ္ထဍ်ံ သက်သည်ကိုငင်း(ဝိဘတ္တတ္ထ) ယင်းအဂ္ဂေ–ပုဒ်ကို ကတ္တာ–ဟူသော ပါဠိသေသဍ်ံ ကမ္မ+ကမ္မီ အဖြစ်ဖြင့် စာစပ်ရမည်ကိုငင်း(သမ္မန္ဒ) (၀၂) ပညာပယတ္ထိ (ပါဠိတော်) ဍ်ံ ကြိယာဝိသေသန+ကြိယာဝိသေသ္ဟ အဖြစ်ဖြင့် စာစပ်ရမည်ကိုငင်း(သမ္မန္ဒ) သိစေပါသည်။

(င) ဖြင့် တဒဂ္ဂေ–ဍ်ံ အဂ္ဂ–သဒ္ဒါသည် ကောဋ္ဌာသ, ကောဋ္ဌိအနက်တို့ကို မဟော၊ အာဒိအနက် ဟောသည်ကိုငင်း(နာမလိင်္ဂတ္ထ) ထိုနေ့ကို အစပြု၍ဟူသည် ထိုဩဂ္ဂာဏမင်း၏ ဥဒါန်းကျူးရင့်ရာဖြစ်သော နေ့မှ အစပြုသည်ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(စ) ဍ်ံ ဩဂ္ဂာကော ရာဇာ–ဖြင့် သော–ဍ်ံ တ–သဒ္ဒါဖြင့် ဩဂ္ဂာဏမင်းကို စွဲယူသုံးသပ်အပ်သည်ကို သိစေပါသည်။(သဗ္ဗနာမလိင်္ဂတ္ထ)

ဇေတသံ–ဖြင့် နေသံ–၏ ပရိယာယ်အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။(ပရိယာယ်ပြ အဘိဓေယျတ္ထ)

➢ ❶ ။ **အာဝါဟနှင့် ဝိဝါဟ အဆူး** ။ ။ သတ္တိသမီးကို ဆောင်ခြင်းသည် အာဝါဟ မည်၏။ သတ္တိသမီးကို ပေးခြင်းသည် ဝိဝါဟ မည်၏။ ဤသို့ ထူးပါသည်။

သာကိဝင်မင်းမျိုးတို့၏ အစဉ်ဆုံးဖြစ်ပေါ်ရာဒေသ= သကျာ ဝတ ဘော ကုမာရာ ပရမသကျာ ဝတ ဘော ကုမာရာဟူ၍ ဩဂ္ဂာဏမင်းကြီး ဥဒါန်းကျူးရင့်လိုက်သောနေ့မှ အစပြုကာ သာကိဝင်မင်းမျိုးမင်းနွယ် ဖြစ်ပေါ်လာပါသည်။

အစဉ်ဆုံးဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ် = ဩဂ္ဂာဏမင်းကြီး ဖြစ်ပါသည်။

➢ ❷ ။ **(ဂ) ဓါတ္ဘ**– ဝိဓိတသ္ဘာ ပဘာဓိတာ၊ နိဝသန္တာဝိ ကာနနေ။

ဓာတိဘေဒံ အကတွာန၊ ကုလဝံသာ နုရက္ခိတုံ။ (ပထမ တ–ကာရဝိပုလာ၊ အနုဋ္ဌုဘဆန်း)

➢ ❶ ❷ ။ **(ဂ) ပဗ္ဘာဓိတာ–ဍ်ံ ဓာတွတ္ထကိုဋ္ဌ** ။ ။ (၁) နှင်ထုတ်သော ဘခင်ဩဂ္ဂာဏမင်းကြီး၏ သန္တာန်ဍ်ံ သောကပြဋ္ဌာန်းသော ဒေါသမူစိတ္တပ္ပါဒ်ကိုယူ၍ ထိုသည် သောကဋ္ဌာယီဘာဝ+ကရုဏာရသ။ (၂) နှင်ထုတ်ခံရသော သားတော်မင်းသားတို့သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) မိဖုရား၏ ဓမ္မမည်သော သူ့သားအတွက် ဩဂ္ဂာဏမင်းထံ လှည့်ပတ်တောင်းရမ်းနေခြင်း, သားတော်ကြီးများကို မကောင်းကြံကာ ဗျောက်ဗျက်လိုခြင်း စသည်သည် ဥဒ္ဓိပနဝိဘာဝ။ (၄) နှင်ထုတ်ခံရခြင်းကြောင့် ဟိမဝန္တာတောင်အနီး လေးထောင့်ကန်နားရှိ ကျန်းတောကြီးမှာ ကပိလဝတ်မြို့ နန်းတည်ကာ နေထိုင်ရခြင်း, အမျိုးကို စောင့်ရှောက်လိုရ၍ မိမိနှမတော်တို့နှင့် လက်ထပ်ပေါင်းသင်း ဆက်ဆံခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

သကျာ သမတ္ထာ–အရ ။ ။ (၁) အမျိုးကို စောင့်ရှောက်ခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်သော ခန္ဓိ ဝီရိယ ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တပ္ပါဒ်သည် ဥဿာဟဋ္ဌာယီဘာဝ+ဝီရရသ။ (၂) အမျိုးအနွယ်သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) ဓာတ်အားဖြင့် ရောနှောမှုကို မပြုလိုခြင်း, ဓာတ်ရောခြင်းမှ ကြောက်ခြင်းသည် ဥဒ္ဓိပနဝိဘာဝ။ (၄) ဗုဒ္ဓကာလတိုင်အောင် သာကိဝင်မင်းမျိုး သာကိယဓာတ်ကို မပြတ်စဲပဲ တည်ခြင်းသည် အနုဘာဝ။

http://www.dhammadownload.com

ဝိဂြဟ (သဒ္ဒ) [ဋ္ဌ၊၂၃၄။] (ဘာဋီ၊တ၊၃၉၃)

(က) **ဇေဝံသကျစံသံပကာသေတွာ ကုဒါနိ အမဋ္ဌဝံသံပကာသေန္တော "ရုဇ္ဇော ဇေါ မနော" တိ အာဒိမာဟ၊**

(ခ) **ကဏ့ံ နာမ ဇေနသီတိ ကာဋ္ဌဝဏ္ဏံ အန္တောကုစ္ဆိယံ ယေဝ သဏ္ဌာတဒန္တံ ပရ္ဝဋ္ဋမသုဒါဠိတံ ပုတ္တံ ဝိဇာယိ၊**

(ဂ) **မဗ္ဘာမာဒီတိ "" ယကွာ ဇာတော ဝိသာစော ဇာတော "" တိ ဘာယေန ပလာယိတွာ ဒွါရံ ဝိဇာယ ဌိတော သု ယရမာနုသကေသု ကုတော စိတော စ ဝိစရန္တော "" ဇောဝဏ မ "" န္တိ အာဒိနိ ဝဒန္တော ဥစ္စာသဒ္ဒမကာသိ၊**

➤ ❶ ။ **(ခ)** ကဏ့ံ နာမ ဇနေသီတိ၊ကဏ့ံ နာမ ဇနေသိ ဟူသည်ကား။ကာဋ္ဌဝဏ္ဏံ၊မည်းနက်သော အဆင်းရှိသော။အန္တောကုစ္ဆိယံယေဝ၊ဝမ်းတွင်း၌ပင်။သဏ္ဌာတဒန္တံ၊ကောင်းစွာ ပေါက်သော သွားရှိသော။ ပရ္ဝဋ္ဋမသုဒါဠိတံ၊အပြားအားဖြင့် ပေါက်သော မုတ်ဆိတ်ကျင်စွယ်ရှိသော။ပုတ္တံ၊သားကို။ဝိဇာယိ၊ဖွားပြီ။

(ဂ) ပဗ္ဘာဟာသီတိ၊ပဗ္ဘာဟာသီ ဟူသည်ကား။ဃရမာနုသကေသု၊အိမ်၌နေသူ လူတို့သည်။ယကွော၊ ဘီလူးကလေးသည်။ဇာတော၊မွေးပြီ။ဝိသာစော၊မြေဘုတ်ကလေးသည်။ဇာတော၊မွေးပြီ။ဣဏ္ဍတိ၊ဤသို့ ပြော၍။ ဘယေန၊ကြောက်ခြင်းကြောင့်။ပလာယိတွာ၊ထွက်ပြေး၍။ဒွါရံ၊တံခါးကို။ဝိဇာယ၊ပိတ်၍။ဌိတော သု၊တည်ပြီးကုန်လတ်သော်။ဣဏ္ဍာဝေ စိတောစ၊ဤအရပ် ဤအရပ်သို့လည်း။ဝိစရန္တော၊လှည့်လည်လျက်။မံ၊ငါ့ကို။ဇောဝဏ၊ရေဆေးပေးကြပါကုန်။ဣဏ္ဍတိ အာဒိနိ၊ဤသို့ အစရှိသော စကားတို့ကို။ဝဒန္တော၊ပြောဆိုလျက်။ဥစ္စာသဒ္ဒံ၊ကျယ်စွာသော အသံကို။အကာသိ၊ပြုပြီ။

➤ ❷ ။ **(က) ဒုဋ္ဌ/** ဆရာ၊ အာနန္ဒာမထေရ်သည် ရညော ဓေါ ပန အမဋ္ဌ-စသော စကားရပ်ကို ဟောတော်မူ၏။ သာကီဝင်မင်းဆက် မင်းနွယ်ကို ထင်ရှားပြခဲ့ပြီးသည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်ပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် ရညော ဓေါ ပန အမဋ္ဌ စသည်ကို တဖန် ဟောပြန်ပါသနည်း။ သာကီဝင် အမျိုးအနွယ်ကို ဆိုပြီးဖြစ်ပါလျက် ရညော ဓေါ ပန အမဋ္ဌ စသည်ကို တဖန်ဟောပြန်ချေသော် အာနန္ဒာမထေရ်အား ပုနရုတ္တိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ ဒုဒ်ကြောင့် (က) မိန့်။

ကား- (က) ဖြင့် သာကီဝင်အမျိုးအနွယ်ကို ပြပြီးသော်လည်း အမဋ္ဌ အမျိုးအနွယ်ကို ပြလိုသောကြောင့် ရညော ဓေါ ပန အမဋ္ဌ စသည်ကို ထပ်၍ ဆိုထားခြင်းဖြစ်ရကား သင်တင်သော ပုနရုတ္တိဒေါသ အာနန္ဒာမထေရ်အား မသင့်ရောက် ကင်းစင်လွှင့်ပျောက်ပါ၏ဟူလို။

(ခ) ဒုဋ္ဌ/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် ရညော ဓေါ ပန အမဋ္ဌ-စသော ပါဠိတော်ပုဒ်များကို အပေါင်း သခေါ်ပ သမုဒါယအားဖြင့် တည်ထားတော်မူ၏။ ယင်း၌ ကဏ့ံ နာမ ဇနေသီ ပဗ္ဘာဟာသိ-ဟူသော အစိတ် အစိတ်ပုဒ်တို့၏ အကျယ်ပြစကားရပ်များကို တပုဒ်စီ တပုဒ်စီ ဖွင့်ပြသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ အစိတ် အစိတ်ပုဒ်တို့၏ အကျယ်ဖြစ်သော အဖွင့်ကား အဘယ်ပါနည်း။ ဒုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်.

(ဂ) ဒုဋ္ဌ/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် ကဏ့ံ နာမ ဇနေသီ-၏ သဒ္ဒတ္ထ အဓိပ္ပါယတ္ထတို့ကို ဖွင့်ဆို၏။ ပဗ္ဘာဟာသိ၏ အဓိပ္ပါယတ္ထ ဓာတုတ္ထကိုလည်း ဖွင့်ပြသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ ပဗ္ဘာဟာသိ

http://www.dhammadownload.com

၏ အဓိပ္ပါယ်ထွ ဓာတ္တုထွကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဂ) ဣ ဃရမာနုသဓကသုပ္ပဒ်သို့/ သဒ္ဓသာဓတောဂပုဒ္ဓာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် ဌိတေသု-ဖြင့် လက္ခဏကြိယာကို ဆိုတော်မူ၏။ လက္ခဏကြိယာမည်သည် လက္ခဏဝန်ကတ္တားနှင့် မကင်းကောင်းသည် မဟုတ်ပါလော။ လက္ခဏဝန်ကတ္တားကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် ဃရမာနုသကေသု- မိန့်။

➢ ❷ ။ **[က-ဝါကျကိုဋ္ဌ]** (၁) နနု ဧဝံ သက္ကဝံသံ ပကာသေတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ "ရညော ခေါ ပနာ"တိ အာဒိမာဟ။ (၃) နနု ဣဒါနိ အမွှေဋ္ဌဝံသံ ပကာသေန္တော ဟောတိ။

(၄) တသ္မာ "ရညော ခေါ ပနာ"တိ အာဒိမာဟ။

[ဂ-ဝါကျကိုဋ္ဌ] (၁) နနု ကဏ္ဍော ဧတမတ္ထော၀ ဟောတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ ဣတော စိတော၀ ဝိစရဏ္တော "ဓောဝထ မ"ဿ် အာဒိနိ ဝဒန္တော ဥစ္စာသဒ္ဒ မကာသိ။ (၃) နနု "ယဣော ဧတော ပိသာစော ဧတော"တိ ဘယေန ပလာယိတွာ ဒွါရံ ပိဓာယ ဌိတေသု ဃရမာနုသကာ ဌိတာ။

(၄) တသ္မာ ဣတော စိတော၀ ဝိစရဏ္တော "ဓောဝထ မ"ဿ် အာဒိနိ ဝဒန္တော ဥစ္စာသဒ္ဒ မကာသိ။

➢ ❸ ။ **[ကာဠဝဏ္ဏ-ဟူ၀သော သံဝဏ္ဏနာကိုဋ္ဌ]** ကသတိတိ ကဏ္ဍော။ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏာဒိကံ ဥပနိဓာယ ကုစ္ဆိတဇ္ဇော (နိန္ဒိတဇ္ဇော)တိ **ကဓဏ္ဍော**။ (မည်းနက်သော အဆင်းရ၏။)

ကဏ္ဍော အဿ အတ္ထီတိ **ကဓဏ္ဍော**။ (၃) မည်းနက်သော အဆင်း၏ သား(ကလေး) ဒြဗ်နှင့် ဂုဏ်+ဂုဏေား အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်္ဓသည် ၀စနဟေတု မည်၏။ (၅) မည်းနက်သော အဆင်းရှိသော သားဒြဗ်သည် ၀စနီယ မည်၏။ (၆) ကာဠဝဏ္ဏော-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ၀စနီယတ္ထာ။

မသီယတိ အာမသီယတီတိ **မဿူ**။ (၃) သုံးသပ်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ၀စနဟေတု။ (၅) မုတ်ဆိတ်ဒြဗ်သည် ၀စနီယ။ (၆) ပုမမုခ-စသော။

ဒါယတိ ဘက္ခံ အနေနာတိ **၀ဒန္တော**။ (၃) ပိုင်းဖြတ်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ၀စနဟေတု။ (၅) သွားဒြဗ်သည် ၀စနီယ။ (၆) ဒွိဇ, လပနဒ-စသော။

* ဒသန္တီ ဘောဇ္ဇံ အနေနာတိ ဝါ **၀ဒန္တော**။ (၃) ခဲဘွယ် စားဘွယ်ကို ကိုက်ခဲခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ၀စနဟေတု။ (ကြွင်းတူ) ဒမတီတိ **၀ဒန္တော**။

သုဒ္ဓါ ဧာယတီတိ သဒ္ဓာတော။ သဒ္ဓါတော ဒဏ္ဍော ယဿာတိ **သဒ္ဓါတော၀ဒန္တော**။ (၃) ကောင်းစွာ ပေါက်သော သွားဒြဗ်၏ ယင်း သွားဒြဗ်ရှိသော ကဏ္ဍမည်သော သားနှင့် သံ+သာမိ/ဂုဏ်+ဂုဏေား အဖြစ် ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်္ဓသည် ၀စနဟေတု။ (၅) ကဏ္ဍမည်သော သားဒြဗ်သည် ၀စနီယ။ (၆) ကာဠဝဏ္ဏ, ပဂ္ဂုဇမဿု, ဒါဠိက, ပုတ္တ-စသော။

➢ ❹ ။ **ဠိဓတေသု**-ကို ဌိတတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်=ဃရမာနုသကာနံ-ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (တို့၏/တို့သည် စပ်) **ဝိစရဏ္တော**-ကို ဝိစရန္တိတ္တာ/**၀ဒန္တော**-ကို ဝဒန္တိတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= ဧတာသ ကဏ္ဍာသ-ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။(၏/သည် စပ်)

➢ ❺ ။ **(စ)** ဖြင့် ကဏ္ဍံ နာမ ဧနေသိ-၌ ကဏ္ဍာသည် အကုသိုလ်ဒြဗ် မာရ်နတ်တို့ကို မဟော၊ မည်းနက်ခြင်း ကာဠတ္တကို ဟောသည်ကိုငင်း(နာမလိင်္ဂတ္ထ) ယင်းမည်းနက်သော ဂုဏ်အကြောင်းသကတ်

http://www.dhammadownload.com

ကြောင့်ပင် ဒိသာကျွန်မ၏ သားကို ကဏ္ဍဟူ၍ နာမည်ပေးထားသည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထု) ကဏ္ဍ နာမပုဒ်အရ- ကဏ္ဍမည်သော နတ်မြတ်မှာ စသည်ကို မယူရ၊ ဒိသာမည်သော ကျွန်မ၏သား ကဏ္ဍကို ယူရမည်ကိုငင်း(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) ယင်းကဏ္ဍသည် မိခင်၏ ဝမ်းဗိုက်အတွင်း၌ပင် ကောင်းစွာ သွားပေါက်လျက် မုတ်ဆိတ်ကျင်စွယ်များလည်း ပေါက်လျက်ရှိသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထု) ဖြစ်စေသည်ဟူသည်- ကဏ္ဍမည်သော သားခြင်္ဂိကို ဖွားမြင်လိုက်ခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုငင်း (ဘာဝတ္ထု) သိစေပါသည်။

(၈)၌ ဥစ္စာသဒ္ဒ မကာသိ-ဖြင့် ပဗျာဟာသိ-၌ (ပရှေး+ဝိရှေး+အာရှေးရှိသော ဟရဓာတ်+ အဒ္ဓတန်ဤဝိဘတ်) ဟရဓာတ်သည် ဟရဏတ္ထကို မဟော၊ "နံ သကဗဇ္ဈေန မုခေန ဗျာဟရိဿာမိ"၌ကဲ့ သို့ အာ-ဥပသာရ၏အစွမ်းကြောင့် သဒ္ဒကရဏ=အသံပြုခြင်းအနက်ကို, ဝိ-ဥပသာရ၏ အစွမ်းကြောင့် ဥစ္စာသဒ္ဒ ကရဏ=ကျယ်စွာသော အသံပြုခြင်းအနက်ကို ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဓာတ္ထု) ဝိ+အာ ဥပသာရတို့၏ ဓာတ္ထုဗာဓကဓာ၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) ပ-ဥပသာရ၏ ဓာတ္ထုဗာဓနဝတ္ထုက၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

ယက္ခော ဇာတော ပိသာစော ဇာတော"တို့ ဘယေန ဗလာယိတ္တာ ဒွါရံ ပိဓာယ ဌိတောသု ဃရမာနုသကောသု ဣတော စိတောစ ဝိစရန္တော "ဓောဝထ မ"ဿ် အာဒီနိ ဝဒန္တော-ဖြင့် မြင့်သောအသံကို ပြု၏ဟုသည် ဘီလူးဖွားသည်ဖြစ်၍ ကြောက်ခြင်းကြောင့် ထွက်ပြေးပြီး တံခါးကိုပိတ်ကာ တည်ပြီးလတ်သော် ဤအရပ် ဤအရပ်သို့ လှည့်လည်လျက် ငါ့ကို ရေဆေးပေးကြပါကုန်-ဟု အစရှိသော စကားတို့ကို ဆိုလျက် မြင့်သောအသံကို ပြုသတည်းဟု သိစေပါသည်။(ဘာဝတ္ထု)

➤ ❶ ။ **မဿုနှင့် ဓါဠိကာ-တို့၏ ထူးခြားမှု** ။ ။ မေးစေ့၌ပေါက်သော အမွေးအပင်များသည် **မဿု** မည်၏။ အထက်နှုတ်ခမ်း၏ နံပါးနှစ်ဖက်တို့၌ပေါက်သော အမွေးအပင်များသည် **ဓါဠိကာ** မည်၏။ ဤသို့ ထူးခြားပါသည်။

ပိသာစော ဇာတော-ဟူ တဓန်ထပ်၍ စောရစေကြောင်း ။ ။ ယခုအခါ ဘီလူးကိုဟောသည့် ထင်ရှားသော နာမည်ဖြင့် လွယ်ကူစွာ သိစေလိုသောကြောင့် ယက္ခ-ဟူသော ရှေ့ပုဒ်၏ ပရိယာယ် စကားလှယ် ဝေဒစ်ဖြင့် ထပ်ဆင့်ကာ ညွှန်ပြလိုသောကြောင့်-- တဓန်ထပ်၍ ဟောရပါသည်။

➤ ❷ ။ (၈) **ဓါကျ** = ကာလဝတ္ထု ဇာတဒန္တံ၊ အန္တရာယေဝ ကုဋ္ဌိယာ။

ပုတ္တံ ဝိဇာယိ သာ ဒါသီ၊ ပရှုမယျဒါဠိကံ။ (ပထမ ရ-ကာရဝိပုလာဂါထာ၊ အနုဋ္ဌာဘဆန်း)

➤ ❶ ❸ ။ (၈) **ဓါကျ ဘဇယန-၌ အန္တဋ္ဌ/ဓာတ္ဌတ္ထကို ရှု** ။ ။ (၁) ဘီဓာတ်အရ ကြောက်ကုန်သော အိမ်နေသူတို့၏ သန္တာန်၌ဖြစ်သော ဒေါသ ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဘယဋ္ဌာယီဘာဝ+ဘယာနကရသ။ (၂) ကဏ္ဍမည်သော သားဖြစ်သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) ကဏ္ဍမည်သော ကလေး၏ မည်းနက်သော အဆင်းရှိခြင်း, မိခင်၏ဝမ်းတွင်းတုန်းကပင် သွားပေါက်လာခြင်း, မုတ်ဆိတ်ကျင်စွယ်များ ပါရှိလာခြင်း စသည်သည် ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ။ (၄) ကြောက်ခြင်းကြောင့် ထွက်ပြေးခြင်း, အိမ်တံခါးပိတ်၍ နေကြရခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

http://www.dhammadownload.com

ပါဠိ၌ (သဒ္ဒ၌) [ဌ၊၂၃၅။] (ဘာဋီ၊တ၊၃၉၄)

(က) **စေ မာဏဝကာ ဘဂဝန္တံ ဧတေဧဝါစ္ဆိ အတ္ထေနာဥပါရမ္ဘေမာစနတ္ထာယစေတံ ""မာ ဘဝ""စ္ဆိအာဒိဝစနံအဝေါစုံ။**

(ခ)**တေသံကိရတေဒဟောသိ ""အမွေဥေအမှာကံအာစရိယဿဧဥေဧန္ထေါသိ၊ သစေမယံ ဝဝရုပေ ဌာဓန ဧကဒြေဝစနမတ္တမွိ နဝကွာမ၊ အယံ ဓနာ အာစရိယဿ သန္တိဧက အဓမ္ပဓိဘိန္နိဿတိ""တိဥပါရမ္ဘေမာစနတ္ထံဧဝံအဝေါစုံ။**

(ဂ) **စိတ္တေန ပနဿ နိမ္မဒဘာဝံအာကာရံစ္ဆိ။**

(ဃ) **အယံ ကိရ မာနနိဿိတတ္တာ တေသမွိ အဂ္ဂိဟောဝ။**

(င) **ကဇ္ဇာဏေဝါတ္တရဧဏာတိ မဒုရဝစနာ။**

➢ ❶ ။ **(၁)** ဆာသံ၊ထိုလုလင်ငယ်တို့၏။။ဇေါ၊ဤအကြံသည်။အဟောသိ ကိရ၊ဖြစ်သတတ်။ (ကိ၊အဘယ်သို့။အဟောသိ၊ဖြစ်သနည်း)အမွေဥော၊အမွန္အသည်။အမှာကံ၊ငါတို့၏။အာစရိယဿ၊ဆရာကြီး၏။ ဧဥေန္ထေါသိ၊အကြီးဆုံး တပည့်တည်း။မယံ၊ငါတို့သည်။ဝဝရုပေ၊ဤသို့ သဘောရှိသော။ဌာနေ၊အရာ၌။ (ကျွန်မသားဟု ပြောဆိုရာ၌) ဧကဒြေဝစနမတ္တမွိ၊တစ်ခွန်း နှစ်ခွန်းမျှသော စကားကိုလည်း။သစေ နဝကွာမ၊အကယ်၍ မပြောကုန်အုံ့။ (ဓံ သတိ၊ဤသို့ဖြစ်လတ်သော်) အယံ၊ဤအမွန္အသည်။နောဓ၊ငါတို့၏။ အာစရိယဿ၊ဆရာကြီး၏။သန္တိကော၊အဆုံး၌။အမွေ၊ငါတို့ကို။ပရိဘိန္နိဿတိ၊ခွဲလတ့်။(ကုန်းတိုက်လတ့်)ကွတိ စေတံ၊ဤအကြံသည်။အဟောသိ ကိရ၊ဖြစ်သတတ်။ကွတိ၊ဤသို့ ကြံပြီး၍။ဥပါရမ္ဘေမာစနတ္ထံ၊အပြစ်တင်ခြင်းမှ လွတ်ခြင်း၊အကျိုးငှာ။ဧဝံ၊ဤသို့။အဝေါစုံ၊ဆိုကုန်ပြီ။

(၁) ပန၊ထိုသို့ပင် ပြောဆိုကြပါကုန်သော်လည်း။စိတ္တေန၊စိတ်အားဖြင့်။အဿ၊ထိုအမွန္အ၏။နိမ္မဒဘာဝံ၊ မာန်မရှိသူ၏ အဖြစ်ကို။(အနိမ်ခဲရခြင်းကို) အာကာရံစ္ဆိ၊အလိုရှိကြကုန်၏။

ကဇ္ဇာဏေဝါတ္တရဧဏာ=ချိုသာ သာယာသော စကားရှိ၏။။(သဒ္ဒတ္ထ) ချိုသာ သာယာသော စကား ကို ပြောတတ်၏။။(အဓိပ္ပါယတ္ထ)

➢ ❷ ။ **(၁) ဧဒ္ဒိ အနာဒေဘာဝပုဒ္ဒဿ** ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် အမွန္အနောက်လိုက်လုလင်များသည် မိမိတို့အပေါ်၌ ပြစ်တင်ကဲ့ရဲ့ခြင်းမှ လွတ်မြောက်ခြင်းငှာ "မာ ဘဝံ"စသော စကားကို ပြောဆိုကြသောဟု ဆို၏။ ထိုလုလင်တို့သည် ဘယ်ပုံ ဘယ်နည်း အကြံအစည်ဖြစ်၍ ပြစ်တင်ကဲ့ရဲ့ခြင်းမှ လွတ်မြောက်ခြင်းငှာ "မာ ဘဝံ"စသော စကားကို ပြောဆိုကြလေသနည်း။ အမွန္အ၏ နောက်လိုက်လုလင်များသည် အမွန္အ၏ အကျိုးကို လိုလားသောကြောင့် "မာ ဘဝံ"စသော စကားရပ်များကို ပြောဆိုခြင်း ဖြစ်ပါသလော။] စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(၁) ဧဒ္ဒိ/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် အမွန္အ၏ နောက်လိုက်လုလင်များသည် မိမိတို့အပေါ်၌ ကျရောက်လာလတ္တံသော ချောပစ်ကုန်းတိုက်မှဟူသော ကဲ့ရဲ့ပြစ်တင်မှုမှ လွတ်စေခြင်းငှာ "မာ ဘဝံ" စသည်ကို ပြောဆိုကြသည်ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ စိတ်ဖြင့်ကား အမွန္အ၏ မာန်မာနကြီးမားနေမှုကို လက်ခံ နှစ်သက်လျက်ပင် ရှိသည်ဟု မှတ်သားကြရပါမည်လော။ ထိုလုလင်တို့၏ စိတ်ထဲ၏ မည်သို့ရှိကြပါ

http://www.dhammadownload.com

သနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ) ဆို့/ သာစဘာဝပုဗ္ဗာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် အမွေခ၏ နောက်လိုက်လုလင်များသည် အမွေခ၏ မာန်မာန မရှိသည်၏အဖြစ်ကို (ဝါ) အနိမ်ခံရခြင်းကို စိတ်ဖြင့် အလိုရှိကြကုန်သော ဟု ဆို၏။ ထိုလုလင်တို့သည် ဘုရားရှင်က အမွေခကို ကျွန်မ၏သားဟု ပြောဆိုရာအခါ၌ "မာ ဘဝံ"စသော စကားဖြင့် အမွေခဘက်မှ ကာကွယ်၍ ပြောဆိုခဲ့ကြသည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်ပါလျက် အာဃဲ့ကြောင့် မာန်မာန မရှိသည်၏အဖြစ်ကို (ဝါ) အနိမ်ခံရခြင်းကို အလိုရှိကြသည်ဟု ဆိုပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) ဝါကျကိုမိန့်။

➤ ❷ ။ [က+ဂ **ဝါကျတို့ကို ရှု**] (၁) နနု (တော မာဏဝကာ) စိတ္တေန အဿ နိမ္မဒဘာဝံ အာကခံန္တိ။ (၂) အထ ကသ္မာ စေတံ "မာ ဘဝ"န္တိ အာဒိဝစနံ အဝေါစုံ။ (၃) နနု (တေ မာဏဝကာ) အတ္တာနော ဥပါဂု မ္ဘမောစနတ္ထာ ဟောန္တိ။ (၄) တသ္မာ စေတံ "မာ ဘဝ"န္တိ အာဒိဝစနံ အဝေါစုံ။

[ဂ+ဃ **ဝါကျတို့ကို ရှု**] (၁) နနု တေ မာဏဝကာ စေတံ "မာ ဘဝ"န္တိ အာဒိဝစနံ အဝေါစုံ။ (၂) အထ ကသ္မာ စိတ္တေန အဿ နိမ္မဒဘာဝံ အာကခံန္တိ ဝုတ္တံ။ (၃) နနု အယံ မာနနိဿိတတ္ထာ တေသမ္ပိ အပ္ပိယောဝ (ဟောတိ)။ (၄) တသ္မာ စိတ္တေန အဿ နိမ္မဒဘာဝံ အာကခံန္တိ ဝုတ္တံ။

➤ ❸ ။ ကရီယတိ ဥစ္စာရီယတီတိ **ကရဏံ**။ ဝါစာ ဧဝ ကရဏံ **ဝါကရဏံ**။

ကလျာဏံ ဝါကရဏံ ယဿာတိ **ကလျာဏဝါကရဏော**။ (၃) ကောင်းစွာ မြွက်ဆိုအပ်သော စကား၏ အမွေခလုလင်နှင့် ဂုဏ်+ဂုဏော အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်္ဓသည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) အမွေခ လုလင်ဖြစ်သည် ဝစနီယမည်၏။ (၆) မခုရဝစနော-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ။

မညတိ ဉာယတိ မခုရန္တိ **မနု**။ မခု အဿ အတ္ထိ, တသ္မိံ ဝါ ဝိဒ္ဓတိတိ **မန္ဒုံ**။ (၃) ချိုသော ဂုဏ်၏ စကားနှင့် ဂုဏ်+ဂုဏော အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်္ဓသည် ဝစနဟေတု။ (၅) ချိုသော အရသာရှိသော စကားဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) သာခုရသ, ကလျာဏ-စသော။

ဝုစ္စတေတိ **ဝစနံ**။/ ဝုစ္စတိ အနေနာတိ ဝါ **ဝစနံ**။

မခုံ ဝစနံ ယဿ အမွေခဿာတိ **မန္ဒုရဝစနော**။ (၃) ချိုသာ သာယာသော စကားဖြစ်၏ ယင်း စကားရှိသော အမွေခလုလင်ဖြစ်နှင့် ဂုဏ်+ဂုဏော အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်္ဓသည် ဝစနဟေတု။ (၅) အမွေခ လုလင်ဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ကလျာဏဝါကရဏ, မခုရဝါကရဏ, ကလျာဏဝစန-စသော။

➤ ❹ ။ **မာနနိဿိတတ္ထာ**-ဟိတ်၏ သမ္ဗန်ကား- ကမာသ အမွေခဿ ဖြစ်ပါသည်။ (၏/သည် စပ်) ဘာဝယောဂပုဒ်၏ ဝစ္စတ္ထကား= ကတ္တုတ္ထ ဖြစ်ပါသည်။

အပ္ပိယော-ကို အပ္ပိယတ္ထာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= ကမာသ အမွေခဿ-ဟု သမ္ဗန်ခံ။(၏/သည်)

➤ ❺ ။ **(ဂ)** ၌ မခုရဝစနောဖြင့် ကလျာဏဝါကရဏော-၌ ကလျာဏ-သဒ္ဒါသည် သောဘန အနက်ကို မဟော၊ မခုရအနက် ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(နာမလိင်္ဂတ္ထ) ဝါစာ ဧဝ ကရဏံ ဝါကရဏံ၊ ကလျာဏံ ဝါကရဏံ အဿာတိ ကလျာဏဝါကရဏော-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ ကလျာဏဝါကရဏ-အရ ချို မြိန်သော စကားရှိသူကို ယူရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

➢ ❽ ။ (ဂ+ဃ) ဝါကျ = စိတ္တေနသ နိမ္မဒတ္ထံ၊ အာကခ်ိန္တိ တေ မနုဿာ။
အယံ မာနနိသိတတ္တာ၊ စတေသမိဂ အပိုဃောဝ။ (သေတဝ ရ-ကာရဝိပုလဘဂါထာအနုဋ္ဌဘာဆန်း)

➢ ❾ ❿ ။ (က) ပဓာနကြိယာ(အဓိဝါစ်) ကိဉ္စိ ။ ။ (၁) "မာ ဘဝံ"စသော စကားကို ပြောဆိုကြသော အမွှေဋ္ဌနောက်လိုက် လုလင်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သန္တာန်၌ဖြစ်သော ဝီရိယပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဥဿာဟဋ္ဌာယိဘာဝ+ဝီရရသ။ (၂) "မာ ဘဝံ" အစရှိသော စကားသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) မိမိကိုယ်ကို ကဲ့ရဲ့ ပြစ်တင်ခံရခြင်းမှ လွတ်မြောက်လိုခြင်းသည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။ (၄) "မာ ဘဝံ"စသော စကားကို ပြောဆိုလိုက်ခြင်းကြောင့် အမွှေဋ္ဌ၏ ကဲ့ရဲ့ပြစ်တင်ခြင်း, ဆူညံကြိမ်းမောင်းခြင်းမှ လွတ်မြောက်ခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ပရိဘိန္ဒိဿတိ–အရ ။ ။ (၁) အမွှေဋ္ဌ၏ ချောပစ်ကုန်းတိုက်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော ပိသုဏဝါစာ စတာနာပြဋ္ဌာန်းသော ဒေါသမူ စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ကောဋ္ဌာယိဘာဝ+ရုဒ္ဓရသ။ (၂) အမွှေဋ္ဌ မှ ကြွင်းသော တပည့်များသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) အမွှေဋ္ဌ၏ တပည့်ကြီးအဖြစ်သည်ငင်း, ကြွင်းတပည့်များ၏ အမွှေဋ္ဌဘက်မှ ကျမ ပြောခြင်းသည်ငင်း ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။ (၄) ဆရာကြီးမှ ကြွင်းတပည့်များအပေါ် စိတ်ငြိုငြင်ခြင်း စွပ်စွဲအပြစ်တင် ပြောဆိုမောင်းမဲခံရခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဝိဂ္ဂဟ (သဓရဏ) [ဋ္ဌ၊၂၃၅။] (ဘာဋီ၊တ၊၃၉၇)

(က) **သဟဓမ္မိကောတိ သဟေတုကော သကာရဏော၊**

(ခ) **အကာမာ ဗျာကာတာဧဒ္ဓောတိ အတ္ထော အနိစ္ဆန္တေနပိ ဗျာကရိတာဧဒ္ဓော၊**

(ဂ) **အဝသံ ဝိဿဇ္ဇေတာဧဒ္ဓောတိ အတ္ထော၊**

(ဃ) **အညေန ဝါ အညံ ပဋိစရိဿသီတိ အညေန ဝစနေန အညံ ဝစနံ ပဋိစရိဿသိ အဇ္ဈောတ္ထရိဿသိ၊** (စ) **ပဋိစ္ဆာဒေဿသီတိ အတ္ထော၊**

(စ) **ယောဟိ "" ကိဂဂါတ္ထောတွ "" ဆိုစဝံပုဒ္ဒေါ "" အဟံ တဓေါ ဝဝေဒဇာနာမိ "" တိ အာဒိနိ ဝဒတိ၊ အယံ အညေန အညံ ပဋိစရတိ နာမ၊**

(ဆ) **ပဏ္ဍမိဿသီ ဝါတိ ပဏ္ဍိတံ ပဉ္စ ဇာနဏ္ဍော အကာဝေတုကာမတာယ ဥဋ္ဌာယာသနာ ပဏ္ဍမိဿသီ ဝါ။**

➢ ❿ ။ (စ) အကာမာ ဗျာကာတာဧဒ္ဓောတိ၊ဟူသည်ကား။အတ္ထနာ၊မိမိသည်။အနိစ္ဆန္တေနပိ၊မဖြေဆိုလိုပါသော်လည်း။ဗျာကရိတာဧဒ္ဓော၊ဖြေဆိုထိုက်၏။

(စ) ဟိ၊မှန်၏။ယော၊အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်။တွံ၊သင်သည်။ကိံ ဂါတ္ထော၊အဘယ် အနွယ်ရှိသနည်း။ ဣတိ စဝံ၊ဤသို့။ပုဋ္ဌော၊မေးအပ်သည်။(သမာနော၊ဖြစ်လတ်သော်) အဟံ၊ငါသည်။တယော၊သုံးပုံကုန်သော။ ဝေဒေ၊ဝေဒကျမ်းတို့ကို။ဇာနာမိ၊တတ်သိပါ၏။ဣတိ၊ဤသို့ အစရှိသော စကားတို့ကို။ဝဒတိ၊ဆို၏။ အယံ၊ဤသူသည်။အညေန၊တပါးသော စကားဖြင့်။အညံ၊တပါးသော စကားကို။ပဋိစရတိ နာမ၊ဖုံးအုပ်သည် မည်၏။ (ဆ) ပဏ္ဍမိဿသိ ဝါတိ၊ဟူသည်ကား။ပုဏ္ဍံတံ၊မေးအပ်သော၊ပဉ္စံ၊ပြဿနာကို။ဇာနဏ္ဍော၊သိလျက်ပင်။အကာဝေတုကာမတာယ၊ဖြေဆိုခြင်းငှာ အလိုမရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။အာသနာ၊နေရာမှ။ဥဋ္ဌာယ၊

http://www.dhammadownload.com

ထ၍။သစေ ပက္ကမိဿသိ ဝါ၊အာဇာယ်မူလည်း ဖဿုးအုံ။

➤ ❶ ။ **(၈) ခဒ္ဓိ/** ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ)၌ ဗျာကာတဗ္ဗောကို ဗျာကရိတဗ္ဗော–ဟု ဖွင့်ဆို၏။ ယင်းသို့ ဖွင့်ဆိုရာ၌ ကေန္တဖြေကြားမှု, ဖြေချင်မှ ဖြေကြားနိုင်သော အနေကန္တ ဖြေကြားမှု နှစ်မျိုးတွင် အနေကန္တ ဖြေကြားမှု ဖြစ်ပါသလော။ အဘယ်ဖြေကြားမှုကို ဗျာကရိတဗ္ဗော–ဟု ဆိုလိုပါနည်း။ မပြဆို ချေသော် ဆရာ့အား အဗျာပိတခေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။[အဝဿံ–ကိုရှုသည်]

[ဝိဿဇ္ဇေတဗ္ဗောကိုရှု] ကရဏာတ်သည် ကရဏာတ္ထကို ဟောကြားပါသလော။ အဘယ်အနက်ကို ဟော ကြားပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဂ) ခဒ္ဓိ/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဃ) ဖြင့် ပဋိစရိဿသိကို အဖ္လောတ္ထရိဿသိ–ဟု ဖွင့်ပြဆို၏။ အဖ္လောတ္ထရိဿသိ–၌ ထရဓာတ်သည် မည်သည့်အနက်ကို ဟောပါသနည်း။ ဝိတ္ထာရအနက်ကိုပင် ဟောပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။ **အဓိပ္ပါယ်ထား–** အဖ္လောတ္ထရိဿသိ–၌ ထရဓာတ်သည် အစ္ဆာဒန (ပဋိစ္ဆာဒန) အနက်ကို ဟော၏ဟူလို။

(စ) ခဒ္ဓိ/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဃ+ဌ) ဝါကျတို့ဖြင့် စကားတစ်ခုဖြင့် စကားတစ်ခုကို ဖုံးလွှမ်း သည်ကို (ဝါ) ဖုံးလွှမ်း၍ ပြောဆိုသည်ကို "အညေန အညံ ပဋိစရိဿသိ"ဟူ၍ ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ အဘယ် သို့ ပြောဆိုလျှင် အညေန အညံ ပဋိစရတိ=(စကားတစ်ခုဖြင့် စကားတစ်ခုကို ဖုံးလွှမ်းသည်) မည်ပါ သနည်း။ (စကားတစ်ခုဖြင့် စကားတစ်ခုကို ဖုံးလွှမ်းပုံ (ဝါ) ဖုံးလွှမ်း၍ပြောပုံ) အညေနည အဋိစရဏာ ကာရကို မပြဆိုတော့ပြီလော။ အညေနည ပဋိစရဏာကာရကို မပြဆိုခဲ့သော် ဆရာ့အား သခ်ေပ+ဝိတ္ထာရ ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။

➤ ❷ ။ [**ခ–သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗဒ္ဓံ စတ္ထုတ္ထာဒူတော်မှံ**] (၁) နနု အကာမာ ဟောတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ ဗျာကာတဗ္ဗော။ (၃) နနု သဟဓမ္မိကော ပသ္နော အာဂစ္ဆတိ။ (၄) တသ္မာ ဗျာကာတဗ္ဗော။

[**ခ–သံဝဏ္ဏေနာဒ္ဓံ စတ္ထုတ္ထာဒူတော်မှံ**] (၁) နနု အတ္ထနာ (ဗျာကာတုံ) အနိစ္ဆန္တော ဟောတိ။

(၂) အထ ကသ္မာ အတ္ထနာ ဗျာကရိတဗ္ဗော။ (၃) နနု သဟဓမ္မိကော ပသ္နော အာဂစ္ဆတိ။

(၄) တသ္မာ အတ္ထနာ ဗျာကရိတဗ္ဗော။

[ဆ–သံဝဏ္ဏနာကိုရှု] (၁) နနု ပုစ္ဆိတံ ပဉ္ဟံ ဇာနန္တော ဟောတိ။

(၂) အထ ကသ္မာ ဥဇ္ဇာယာသနာ ပက္ကမိဿသိ။ (၃) နနု အကထေတုကာမော ဟောတိ။

(၄) တသ္မာ ဥဇ္ဇာယာသနာ ပက္ကမိဿသိ။

➤ ❸ ။ အတ္ထနော ဇလံ **ဓာရေတီတိ ဓမ္မော၊ ဓမ္မေန** သဟ ဝတ္တတီတိ **သဓမ္မော**။ (၃) အကြောင်းနှင့်တကွဖြစ်ခြင်း သဟဝတ္တနဘောဂုဏ်၏+အမေးပုစ္ဆာ ပြဿနာနှင့် ဂုဏ် ဂုဏေး အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်္ဓသည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) အကြောင်းနှင့်တကွဖြစ်သော အမေးပုစ္ဆာ ပြဿနာဖြစ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) သဟေတုက, သကာရဏ–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။ သဟမ္မေဟယေဝ **သဓမ္မဒ္ဓိစကော**။ * သဟ ဟေတုနာ ယော ဝတ္တတီတိ **သဓေဟတ္ထစကော**။ ပုစ္ဆိတမ္မောတိ **ပစ္ဆာ**။ (၃) မေးစိစ်ခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) အမေးပုစ္ဆာ

http://www.dhammadownload.com

ပြဿနာဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ပုစ္ဆာ-စသော။

ဟိနောတိ ပဝတ္တတိ ဇလံ ဧတေနာတိ **ဧဃော**။ (၃) ဖြစ်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) အကြောင်းတရားသည် ဝစနီယ။ (၆) ကာရဏ, ဖလ-စသော။

ပုဋ္ဌိယတေတိ **ပုဋ္ဌော**။ (၃) မေးခြင်းကြိယာသကတ်သည် **ဝစနဟေတု**။ (၅) အမေးခံအပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ပုစ္ဆိတံ-စသော။

အာသတိ ဧတ္ထာတိ **အာသနံ**။ (၃) နေခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) နေရာဌာန သည် ဝစနီယ။ (၆) နိသီဒန, နိသိန္နဌာန-စသော။

သတ္တာနံ သရီရေ အမ္ဘံဂံ ထမေတီတိ **အမ္ဘဓန္ဓော**။ [အတတ်ပညာဟော] (၃) သတ္တဝါတို့၏ ကိုယ်၌ ခြေနယ်ဆီသုတ်သကဲ့သို့ဖြစ်သော မတုန်မလှုပ်သော ကိုယ်အင်္ဂါကို ထားခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစန ဟေတု။ အတတ် ပညာဖြစ်သည် ဝစနီယ။ အမ္ဘဌာ တသ္မိံ အတ္ထီတိ **အမ္ဘဓန္ဓော**။ [အမျိုးဟော]

အမ္ဘန္ဓေ အမ္ဘဌံသေ ဇာတော **အမ္ဘဓန္ဓော**။[လုလင်ဟော] (၃) အမ္ဘဌ အမျိုး၏ လုလင်နှင့် ဌာန ဌာနီ/ဝံသ ဝံသဝန္တ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) အမ္ဘဌလုလင်ဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) အမ္ဘဌဝံသိကောဿစသော-

➤ ❸ ။ **သဇဟာဒ္ဒကော**-ကို သဟောဒုကတ္တာ/ **သကာရဏ္ဏော**-ကို သကာရဏတ္တာ/ **သဟဓမ္မိကော**-ကို သဟဓမ္မိကတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင် ဣမသဒ္ဒ ပဒ္ဓသ-ဟု သမ္ဗန် ခံရုပါမည်။ (၏/သည် စပ်) (ဆ) ၌ **အကဇဇာဒ္ဒကာမဇာ**-ဟိတ်၏ သမ္ဗန်ကား= တဝ (အမ္ဘဌသ) ဖြစ်ပါသည်။ (၏/သည် စပ်) ဘာဝယောဂပုဒ်၏ ဝစ္စတ္ထကား- ကတ္တုတ္ထ ဖြစ်ပါသည်။

➤ ❻ ။ **(က)** ၌ သဟေတုကော-ဖြင့် သဟဓမ္မိကောပုဒ်ကို ဓမ္မေန သဟ ဝတ္တတီတိ သဟ ဓမ္မော၊ သဟဓမ္မောဧဝ သဟဓမ္မိကော-ဟု ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) ဣကပစ္စည်း၏ သွတ္ထ တဒ္ဓိတ်အနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ပစ္စယတ္ထ) ဓမ္မ-သဒ္ဒါ၏ ဟေတု အနက်ဟောသည်၏အဖြစ် ကိုငင်း(နာမလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။ သကာရဏ္ဏော-ဖြင့် ဟေတုသဒ္ဒါသည် ကာရဏ၏ ပရိယာယ်တည်းဟု သိစေပါသည်။(ပရိယာယ်ပြ အဘိဓေယျတ္ထ)

(ခ) ဖြင့် အကာမာ-၌ အ-၏ ပဋိသေဓအနက် ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) ကမု ဓာတ်၏ ဣစ္ဆာအနက်ဟောသည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဒု-ဓာတုတ္ထ) ဏ-ပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓနအနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ကာမေတီတိ ကာမော-ဟု ပြုရမည်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) နှ ကာမော အကာမော(တသ္မာ) ဟု ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုငင်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) အကာမာ-၌ သွဘိဘာတ်၏ ကြိယာဝိသေသနအနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဝိဘာဂျတ္ထ) အကာမာ-နောင် အပိ-သဒ္ဒါ ကျေနေ သည်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) ဗျာကာတမ္ဘော၌ ဝိရုဒ္ဓ+အာရုဒ္ဓါသော ကရဓာတ်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဒု-ဓာတုပဒ) သိစေပါသည်။

(ဂ) ဖြင့် အကာမာ ဗျာကာတမ္ဘော-၌ ကေန္တဗျာကရဏကိုသာယူ၊ အနေကန္တဗျာကရဏကို မယူရဟု သိစေဖါသည်။ (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

http://www.dhammadownload.com

(ဃ) ၌ ဝစနေန ဝစနံ-ဖြင့် အညေန အညံ-၌ အညာ-သဒ္ဒါနှစ်ခုဖြင့် ဝစနံ=စကားကို စွဲယူ သုံးသပ်ရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သဗ္ဗနာမလိင်္ဂတ္တ) **အဏ္ဏောတ္တရိဿသိ**-ဖြင့် ပဋိစရိဿသိ-၌ စရဓာတ်၏ အဏ္ဏောတ္တရဏအနက် ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုဝင်း(ဓာတွတ္တ) ပဋိ-ဥပသာရ၏ ဓာတွတ္တဝိသေသကာ၏ အဖြစ်ကိုဝင်း(ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္တ) သိစေပါသည်။

(ဇ) ဖြင့် အဏ္ဏောတ္တရိဿသိ-၌ ထရဓာတ်သည် ဝိတ္ထာရအနက်ကို မဟော၊ ဤ၌ ဖုံးလွှမ်းခြင်း= ပဋိစ္ဆာဒနအနက် ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုဝင်း(ဓာတွတ္တ) အုဒ်+အဝ-ဥပသာရတို့၏ ဓာတွတ္တာနုဝတ္တကာ၏ အဖြစ်ကိုဝင်း(ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္တ) သိစေပါသည်။

➢ ❽ ။ **သဓဟတ္ထစကာ, သကာရစကာ**-၌ **စဟတ္ထနှင့် ကာရဏ ဌူံ** ။ ။ ဟေတုနှင့် ကာရဏသည် အကြောင်းဟော သဒ္ဒါချည်းဖြစ်သောကြောင့် ပရိယာယ်အဖြစ် တူကြပါသည်။

ဌူံ ။ ။ နေကအကြောင်းသည် ဟေတု မည်၏။ ဥပတ္ထမ္ဘက အကြောင်းသည် ကာရဏ မည်၏။ ဤသို့ ထူးပါသည်။

➢ ❾ ။ **(ဆ) ဓါတ္ဝ** ဓ ပုဒ် ပဒံ ဇာနန္တော၀၊ ကထေတုံ နာသိ ဣဿသိ။

တေန ဟေတုနာ ဥဒ္ဓဃ၊ အာသနာ ပဏ္ဍိမဿသိ။ (ဥဘယ မ-ကာရဝိပုလာဂါထာ၊အနုဋ္ဌုဘဆန်း)

➢ ❿ ⓪ ။ **(စ) ဇာနာမိ်ကြိယာ၏ အန္တဋ္ဌာနကို၌** ။ ။ (၁) ဇာနာမိ-၌ ဉာဇာတ်အရ သိခြင်းဟုဆိုအပ်သော သညာပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တပ္ပါဒ်သည် ကာမဇာတိဋ္ဌာယီဘာဝ+ကာမသိဂ်ါရရဿ။ (၂) ဗေဒင်သုံးပုံသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) ဗေဒင်သင်ကြားပေးသော ဆရာသည်ငင်း, သင်ယူသူ၏ ကြိုးစား အားထုတ်မှုသည်ငင်း ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။ (၄) ဗေဒင်သုံးပုံ သင်ကြားတတ်မြောက်ခြင်းကြောင့် လောက အလယ်၌ ပညာတတ်ပုဂ္ဂိုလ်အဖြစ် အသိအမှတ်ပြုခံရခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ပဋိစရိဿသိ-အရ ။ ။ (၁) အမွဋ္ဌ၏ သန္တာန်၌ မုသာဝါဒ စေတနာပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တပ္ပါဒ်သည် ကောဒ္ဓေဿီဘာဝ+ရုဒ္ဓရသ/ ကာမရတိဋ္ဌာယီဘာဝ+ကာမသိဂ်ါရရဿ။ (၂) မြတ်စွာဘုရား မေးအပ်သော စကားတော်သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) အမွဋ္ဌ၏ မဖြေဆိုလိုခြင်းသည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။ (၄) ဆိတ်ဆိတ်နေခြင်း, ဖဲသွားလိုခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

တဿ တံ ဒိဋ္ဌဓ သကလသရီရတော ဒေဓါ မုစ္စိဿ, အဓန္တာဂတ္တိ ဒိဗရိဇတ္တာမာနာ မဟာရဇံ ဒိဝရိ(၄၊၂၃၆) (၁) ဝရဒိန်လက်နက် စွဲကိုင်ထားသော ဘီလူး(သိကြားမင်း)ကိုမြင်၍ အမွဋ္ဌလူလင်၏ သန္တာန်၌ ကြောက်ရွံ့သော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော ဒေါသပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တပ္ပါဒ်သည် ကောဓဋ္ဌာယီဘာဝ+ရုဒ္ဓရသ။ (၂) ဘီလူးသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) ဘီလူး၏ ကြောက်မက်ဘွယ်ကောင်းသော အသွင်သဏ္ဌာန် စသည်သည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။ (၄) တကိုယ်လုံး ချွေးထွက်ခြင်း, ဝမ်းတွင်း၌ ပြောင်းပြန်လည်သကဲ့သို့ဖြစ်၍ ကျယ်စွာသော အသံမြည်လာခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

အာဇော်သံဝဏ္ဏနာများ (၄၊၃၃၆)

(က) ယဓေဿာတိ နဓယာဝါသောဝါယဓေဿာ၊ သဝဿော ဒေဝရာဇာတိ ဝေဒိတဗ္ဗော၊

(ခ) အာဇာ ဂဓဝဿိတိ တာဂ၊ ဂဓဝသမာနေနာ၊ (ဂ) တာယတိ ရက္ခတိတိ တာဂ၊

http://www.dhammadownload.com

(ဃ) နိလီယန္တိ ဇတ္ထာတိ လေဏံ။

(င) သရတီတိ သရဏံ။

(စ) ဘယံ ဟိံသတီ ဝိဒ္ဒံသေတီတိ အဇ္ဈော။

(ဏ) ဖြင့် ယက္ခပုဒ်သည် နတ်သာမန် ဘီလူးစသည်တို့ကို မဟော၊ သိကြားမင်းကို ဟောသည်ကိုငင်း(နာမလိင်္ဂံတ္ထ) ယင်းသို့ ဟောကြားခြင်းသည်လည်း အကြောင်းမဲ့ ဟောကြားခြင်းမဟုတ်၊ အောက် အောက် နတ်များနှင့် လူများက ပူဇော်အပ် ပူဇော်ထိုက်သောကြောင့် ဟောသည်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) ယင်းသို့ ယက္ခပုဒ်က သိကြားမင်းကို ဟောကြားနိုင်အောင် ယက္ခဓာတ်+အ-ပစ္စည်း ကြံဆ၍ ယက္ခိယတေ ပူဇိယတေတိ ယက္ခော-ဟု ပြုရမည်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) အ-ပစ္စည်း၏ ကမ္မသာဓနဒ္ဓ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

(စ) ဖြင့် ဂဝေသီ-၌ ဂေါသဒ္ဒူပပဒ ဧသဓာတ် စသည်မဟုတ်၊ ဂဝေသဓာတ်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဒု ဓာတုပဒ) ဏီပစ္စည်း ကတ္တုသာဓနဒ္ဓ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဂဝေသတီတိ ဂဝေသီ-ဟု ပြုရမည်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဂ) ဖြင့် တာဏ-၌ တရဓာတ် စသည် မဟုတ်၊ တာဓာတ်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဒု-ဓာတုပဒ) ယု-ပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓနဒ္ဓ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဒု-ပစ္စယတ္ထ) တာယတီတိ တာဏ-ဟု ပြုရမည်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) တာဓာတ်သည် စောင့်ရှောက်ခြင်း ရက္ခဏတ္ထကို ဟောသည်ကိုငင်း(ဒု-ဓာတ္ထတ္ထ) ဘုရားရှင်သည် စောင့်ရှောက်တတ်သော အကြောင်းသကတ်ကြောင့် တာဏမည်သည်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) တာဓာတ်+ယုပစ္စည်းဖြင့်ပြီးရကား တာန ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရဖြင့် န-ကို ဏပြု၍ တာဏ-ဟု ပုဒ်ပြီးသည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဃ) ဖြင့် လေဏ-၌ လာဓာတ်မဟုတ်၊ လီဓာတ်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဒု-ဓာတုပဒ) ယင်းဓာတ်သည် သိလေသတ္ထ=အစေးကပ်ခြင်းအနက်ကို မဟော၊ ပုန်းအောင်းမှီခိုခြင်း အနက်ကို ဟောသည်ကိုငင်း(ဒု-ဓာတ္ထတ္ထ) ယုပစ္စည်းသည် ကရိဏ်း ဘော စသည်တို့၌ မသက်၊ အဓိကရဏတ္ထ၌ သက်သည်ကိုငင်း (ဒု ပစ္စယတ္ထ) နိလီယန္တိ ဇတ္ထာတိ လေဏ-ဟု ပြုရမည်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) ဘုရားရှင်သည် မှီခိုပုန်းအောင်းရာ ဖြစ်သောကြောင့် လေဏ မည်သည်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) လီဓာတ်+ယုပစ္စည်းဖြင့် ပြီးရကား လီန ဟူလိုလျက် ဤကို ဧပြု၊ န-ကို ဏပြု၍ လေဏ-ဟု ပုဒ်ပြီးနေသည်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(င) ဖြင့် သရဏ-၌ သရဓာတ်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဒု-ဓာတုပဒ) ယုပစ္စည်း ကတ္တုသာဓနဒ္ဓ သက်သည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သရတီတိ သရဏ-ဟု ပြုရမည်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) သိစေသည်။

(စ) ဖြင့် သရတီ၌ သရဓာတ်၏ ဂ်ကို နံ့ စသည် ဓထည့်ရ၊ ဘယံဟူ၍ ထည့်ရမည်၏ အဖြစ် ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) သရဓာတ်သည် ပဝတ္ထနတ္ထကို မဟော၊ ဟိံသနတ္ထကို ဟောသည်ကိုငင်း(ဒု-ဓာတ္ထတ္ထ) သရဏ ဟိံသန=ညှဉ်းဆဲခြင်းဟူသည် အကြင်းမဲ့သောကို ဖျက်ဆီးခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို ငင်း(ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

ပါဠိ (၁၈၈) [၆၊၂၃၇။] (ဘာဒိ၊တာ၊၄၀၄)

(က) **ဗြဟ္မဒေဋ္ဌတိ** အာနဘာဝသမ္ပန္နတာယ သေဋ္ဌမဇ္ဈေ။

(ခ) **အမေဋ္ဌာတိ** မဟာမစ္စာ၊

(ဂ) **ပါရိဇညေဋ္ဌာတိ** ဣတရေ ပရိသာဝစရာ၊ (ဃ) **ဥဇ္ဇုမိသဿဒီတိ** ဘိဇ္ဈိသဿတိ၊

(င) ထုသမုဋ္ဌိမှ ဝိယ ဝိပ္ပကိရိယိသဿတိတိ ဣဒံ သော "ဇနံ တာသေသာမိ" တိ မုသာ ဘဏတိ၊ (စ) သရသန္တုန္ဒုနမတ္တေယေဝ ဟိသ ဝိဇ္ဈာယ အာနုဘာဝေါ၊ နာ အညတြ။

(ဆ) ဣတောပရေသုပိ ဝစနေသုဧသေဝ နယော။

(ဇ) **ပဇဿာဓမ္မာတိ** ပန္နလောဓမာ၊ (စျ) လောမဟံသနမတ္တမ္ပိသန နာဝဟိသတိ၊

(ည) ဣဒံ ကိရသော "သစေ မေ ရာဇာ တံ ဒါရိကံ ဒဿတီ" တိ ပဋိညံ ကာရေတ္ဝာ အဝစ။

➤ ❶ ။ **(ဂ) ဇေဋ္ဌ/** ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဃ) ဖြင့် ဥဇ္ဇုယိသဿတိ-ကို ဘိဇ္ဈိသဿတိ-ဟု ဖွင့်ဆို၏။ ယင်းဘိဇ္ဈိသဿတိ-ဝယ် ဘိဇ္ဈ=ကွဲဟူသည် နှစ်ခြမ်းကွဲသော အကွဲ ဖြစ်ပါသလော။ အဘယ်သို့သော အကွဲ ဖြစ်ပါသနည်း။ ကဏ္ဍရသော့ဆိုတိုင်း အမှန်ဖြစ်ပါသလော။ အဘယ်သို့ ကြံ၍ဆိုပါသနည်း။ (ဂ) မိန့်။

(စ) ဇေဋ္ဌ/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် ဖွဲ့ဆုပ်ကဲ့သို့ မြေကြီးပြိုလဲတုံ့ဟူသော စကားသည် လူ အပေါင်းကို ခြိမ်းခြောက်သော မုသားစကားဖြစ်၏ဟု ဖွင့်ဆို၏။ အဘယ့်ကြောင့် ထိုစကားကို မုသား စကားဖြစ်၏ဟု သိအပ်ပါသနည်း။ ကဏ္ဍရသော့သည် တန်ခိုးရှင်ဖြစ်၍ မှန်သော စကားကိုသာ ပြောဆို သင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။

(ဆ) ဇေဋ္ဌ/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့်- ဖွင့်ဆို၏။ ထိုမြေပြိုလဲတုံ့ဟု ပြောဆိုသော စကားသာ မုသားစကား ဖြစ်ပါသလော။[ပို-ရှု] ခုနှစ်နှစ် မိုးခေါင်လတုံ့ဟု ဆိုသော ဆောက်စကားတို့၌ မုသားစကား မဟုတ် ဟူ၍လည်း မှတ်သားအပ်ပါသလော။[စဝ-ရှု] အဘယ်သို့ မှတ်သားရပါမည်နည်း။ (ဆ) မိန့်။

(ဈ) ဇေဋ္ဌ/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဇ) ဖြင့် ပလ္လောမဟူသည် ကျသောအမွေးရှိ၏ဟု ဖွင့်ဆို၏။ ကျသော အမွေးဟူသည် ကိုယ်မှကျတ်ကျသော အမွေးဟူ၍ မှတ်သားအပ်ပါသလော။ အဘယ်သို့ မှတ် သားအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဈ) မိန့်။

➤ ❷ ။ **[က-ဓါကျကို၌]** (၁) နာနာ မန္တာ သံကိလေသ သဟိတာ ဟောန္တိ။ (၂) အထ ကသ္မာ သေဋ္ဌမဇ္ဈေတိ တယာ သံဝဏ္ဏိတံ။ (၃) နာနာ အာနုဘာဝသမ္ပန္နတာ ဟောတိ။

(၄) တသ္မာ သေဋ္ဌမဇ္ဈေတိ မယာ သံဝဏ္ဏိတံ။

[ခ+စ ဓါကျတို့ကို၌] (၁) နာနာ သော ကဏ္ဌော ပထဝီ ဥဇ္ဇုယိသဿတီတိ သစ္ဆမေဝ ဘဏတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ ထုသမုဋ္ဌိမှိ ဝိယ ဝိပ္ပကိရိယိသဿတီတိ ဣဒံ သော "ဇနံ တာသေသာမိ"တိ မုသာ ဘဏတီတိ ဝိညာယတိ။ (၃) နာနာ သရသန္တုန္ဒုနမတ္တေယေဝ အသ ဝိဇ္ဈာယ အာနုဘာဝေါ၊ နာ အညတြ။

(၄) တသ္မာ ထုသမုဋ္ဌိမှိ ဝိယ ဝိပ္ပကိရိယိသဿတီတိ ဣဒံ သော "ဇနံ တာသေသာမိ"တိ မုသာ ဘဏတီတိ ဝိညာယတိ။

➤ ❸ ။ မုနာန္တိ သုယျန္တိစ ဧတေဟိတိ **မန္တာ**။ ဗြဟ္မဘူတာ မန္တာ **ဗြဟ္မမန္တာ**။

http://www.dhammadownload.com

(၃) ဗြဟ္မဝုဏ် (ဝါ) သေဋ္ဌဝုဏ်၏ မန္တာန်ဩဇိမ်နှင့် ဝုဏ်+ဝုဏေး အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) မြတ်သော မန္တာန်ဩဇိမ်သည် ဝစနိယ မည်၏။ (၆) သေဋ္ဌမန္တ–စသော ပရိယာယ် သဒ္ဒါများသည် ဝစနိယတ္ထ မည်၏။

ဝမုမာနံ လူယတေတိ **ဧလာမံ**။ (၃) ရိတ်ဖြတ်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) မွေးညှင်းဩဇိမ်သည် ဝစနိယ။ (၆) တနုရုဟ, ရောမ–စသော။

သရန္တိ အနေနာတိ **သရဋ္ဌော**။ (၃) ညှဉ်းဆဲခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) မြားဩဇိမ်သည် ဝစနိယ။ (၆) ပတ္တိ, သာယက–စသော။

မုနန္တိ ဗန္ဓန္တိ ဧတာယာတိ **မုဋ္ဌီ**။ (၃) နှောင်ဖွဲ့ခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) လက်ဆုပ်ဩဇိမ်သည် ဝစနိယ။ (၆) ခဋ္ဌက–စသော။

တုဿတီတိ **ထုဿော**။ (၃) နှစ်သက်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ဖွဲဆုပ်ဩဇိမ်သည် ဝစနိယ။ (၆) ဘုသ, ဥညတ္တစ–စသော။ * ထဝိယတီတိ **ထုဿော**။

ပတိ သူတိ ပန္နာနိ။ ပန္နံ နိ လောမာနိ ယဿာတိ **ပဇ္ဇလ္လာဧမော**။ (၃) ကျကုန်သော အမွေးတို့၏ သားတော်မင်းသားနှင့် ဝုဏ်+ဝုဏေး အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ကျသော အမွေး ရှိသော သားတော်မင်းသားဩဇိမ်သည် ဝစနိယ။ (၆) ပတိတလောမ–စသော။

ဒရတိ ကီဠာဝသေန ဘူမိ' ဝိလိခတီတိ **ဓါရိ(ဂ)ဟ**။(တရုဏီ)

➢ ❺ ။ **အာနန္တရဘာဝသမ္ဘန္ဓနတာယ**–ဌ် ဖြစ်သင့်သော ဟေတုသမ္မန်ကား= မန္တာန် ဖြစ်ပါသည်။ ဘာဝသမ္မန်ကား= အာနုဘာဝသမ္ဘန္ဓာန် ဖြစ်ပါသည်။ (တို့၏/တို့သည် စပ်)

ပဇ္ဇလ္လာဧမော–ကို ပလ္လောမတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= ကုမာရသ–ဟု သမ္မန်ခံ။ (၏/သည် စပ်)

➢ ❻ ။ **(က)** ၌ သေဋ္ဌမန္တေ–ဖြင့် ဗြဟ္မမန္တေ–၌ ဗြဟ္မ–သဒ္ဒါသည် ဝိတာမဟ–စသော အနက်ကို မဟော၊ သေဋ္ဌအနက် ဟောသည်၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ)

အာနုဘာဝသမ္ဘန္ဓတာယ–ဖြင့် သေဋ္ဌမန္တေ–၌ (ဝေဒမန္တာန်ကျမ်းတို့) မြတ်၏ဟူသည် ပူဇော်အပ်သော ကြောင့် မြတ်သည်ကား မဟုတ်၊ အစွမ်းအာနုဘော်နှင့် ပြည့်စုံသောကြောင့် မြတ်သည်၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ခ) ဖြင့် အမစ္စ–အရ မင်းတိုင်ပင်အမတ်ကြီးတို့ကို ယူရမည်ကိုဂင်း(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) ယင်းသို့ ယူခြင်းသည်လည်း မုချနည်းအားဖြင့် ယူခြင်းမဟုတ်၊ အပေါင်းဖြစ်သော အမတ်နာမည် ခံသူဟူသမျှ၏ အမစ္စ အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော အမတ်ကြီးများ၌သာ တင်စားခေါ်ဝေါ်သော ဧကဒေသုပစာရနည်း အားဖြင့် ယူသည်ကိုဂင်း(ဘာဝတ္ထ) အမာ သဟ ဘာဝန်တိ အမစ္စာ–ဟု ပြုရမည်ကိုဂင်း(အဘိဓာနတ္ထ) စ–ပစ္စည်း ဘာဝန်တဒ္ဓိတ်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုဂင်း(ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဂ) ဖြင့် ပါရိသဇ္ဇာ–အရ အမတ်ကြီးများမှ ကြွင်းကျန်သူ ပရိသတ်တွင် ပါဝင်သည့် လူဟူသမျှကို ယူရမည်ကိုဂင်း(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) ယင်းသို့ ယူခြင်းသည်လည်း မုချနည်းအားဖြင့် ယူခြင်းမဟုတ်၊ ရှေး၌ ဆိုခဲ့ပြီးသော အမစ္စပုဒ်အတွက် အမတ်ကြီးများကို ချန်ထား၍ ယူရသောကြောင့် ပါရိသေသနည်း

http://www.dhammadownload.com

ကေဒေသျူပစာအားဖြင့် ယူသည်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) ပါရိသဇ္ဇာ-၌ ဏျပစ္စည်းသည် အဝစရိ(ဘာဝ) တဒ္ဓိတ် ၌ သက်သည်ကိုငင်း(ပစ္စယတ္ထ) ပရိသတိ အဝစရာ ဘဝါတိ ပါရိသဇ္ဇာ-ဟု ပြုရမည်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) ပရိသ+ဏျ အနေတွင် ဝုဒ္ဓိပြု ဏအနုဗန်ချေကာ ပါရိသယဟူလိုလျက် ဝတ္ထာဂမဖြင့် ဒ-အက္ခရာ လာ ၍ငင်း, ဝတ္ထာဝိကာရဖြင့် ဏျကို ဧ-ပြု၍ငင်း, ဝတ္ထာဂမဖြင့် ဧ-အက္ခရာတစ်လုံး ဒွေဘော်ဆောင်ယူ၍ငင်း ပါရိသဇ္ဇာ-ဟု ပုဒ်ပြီးနေသည်ကိုငင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဃ) ဖြင့် ဥဒိဓာတ်သည် စွတ်စိုခြင်း=တိန္တအနက်, ယိုစီးခြင်း=ပသဝအနက်တို့ကို မဟော၊ ပြိုကျပျက်စီးခြင်း=ဘိန္ဒနတ္ထကို ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဓာတွတ္ထ) ဥဒိ+ယ+သတိ ဟူ၍ ပုဒ်ခွဲအနေတွင် ဝတ္ထာဂမဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ်နှင့် ဒ-အက္ခရာလာ၊ ဝတ္ထဝိကာရဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ်ကို တ-ဝဂ္ဂန္တ နှ-ပြု၍ ဥန္ဒြိယိသတိ ဟူ၍ ပုဒ်ပြီးသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) ဥန္ဒြိယိသတိကြိယာသည် ကမ္မရုပ်ဖြစ်ငြားသော်လည်း ပထဝီဟူသော ပါဠိတော်လာ ကမ္မကတ္တားကိုရှု၍ ကံကို မဟော၊ "ကုသလော သယံ ဘိန္ဒတေ" ပြုယုဂ် များ၌ကဲ့သို့ ကတ္တားကို ဟောသည်ကိုငင်း(ဝိဘတျတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဇ) ဖြင့် ပန္နလောမ ဟူလိုလျက် ဝတ္ထနာသဖြင့် သံယုဂ်နှင့်တကွသော နှကိုချေ၊ ဝတ္ထာဂမဖြင့် လ-အက္ခရာ လာ၍ ပလ္လောမော-ဟု ပုဒ်ပြီးသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) အကျိုးဖြစ်သော အမွေးကျခြင်း ကြက်သီးမွေညှင်း မထခြင်း၏ ပလ္လောမ အမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော ဘေးကင်းခြင်း မကြောက်ခြင်း မထိတ်လန့်ခြင်း ချမ်းသာခြင်း၌ တင်စား၍ အကြောင်းဖြစ်သော ဘေးကင်းခြင်း မကြောက်ခြင်း မထိတ်လန့်ခြင်း ချမ်းသာခြင်းကိုလည်း ပလ္လောမ-ဟု ဆိုထားသောကြောင့် ဖလူပစာနည်းအားဖြင့် ရေး သားထားဆည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ၁၀ ။ **ဇနံ ဘာဝေသဿာမိ-ဒ္ဓိ စာဒ်အာရ** ။ ။ (၁) ထိတ်လန့်စေသော ကဏ္ဍရသော့၏ သန္တာန်၌ ဒေါသပြဋ္ဌာန်းသော ဒေါသမူစိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ကောဒ္ဓသိဘာဝ+ရုဒ္ဓရသ။ (၂) ပထဝီ ဥန္ဒြိယိသတိ-ဟူသော ကဏ္ဍရသော့၏ ခြောက်လှန့်သော စကားသံသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) ကဏ္ဍရသော့၏ လူ အပေါင်းကို ထိတ်လန့်အောင် ပြောဆိုနိုင်ခြင်း အမူအရာသည်ငင်း, မြား၏ တောင့်တင်းခိုင်မာခြင်းသည် ငင်း ဥဒ္ဓိပနဝိဘာဝ။ (၄) ကြောက်လန့်သည်ဖြစ်၍ မင်းခစားတို့မှ မင်းနှင့်တကွ ဇနပုဒ်သူ ဇနပုဒ်သား ချမ်းသာစေရန် ကဏ္ဍရသော့အား တိုးလျှိုတောင်းပန်ခြင်း, သမီးတော်ပေးရခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝ။

အာဇော်သဝဏ္ဏနာများ (၄၊၂၃၈/၂၃၉)

(က) **သဇ္ဇတိ မတာကေ ဥဒ္ဓိဿ ကတာဘတ္ထော။**

(ခ) **အာဝဋ္ဋံ ဝါ အဿ အနာဝဋ္ဋံ ဝါတိ ပြာဟ္မဏာကညာသု နိဝါရဏ် ဘဝေယျ ဝါ ဇနာ ဝါ။**

(ဂ) **ဣဒ္ဓိမာ ဝါ ဣဿိ ကရိတွာတိ ဣဒ္ဓိယာ ဝါ ဣဿိ ပရိယေသိတွာ။**

(ဃ) **ဇနပဒသဒ္ဒိဿ ဇနိတာသ္မိ၊** (င) **ပဇာယာတိ အတ္ထော။**

(က) ဖြင့် သဒ္ဒ-အရ သေသုများကို ရည်ရွယ်၍ ပေးလှူအပ်သော သဒ္ဓါဆွမ်းကို ယူရမည်ကိုငင်း (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) ယင်းသို့ ယူခြင်းသည်လည်း မုချနည်းအားဖြင့် ယူခြင်းမဟုတ်၊ အပေါင်း ဖြစ်သော သဒ္ဓါဆွမ်းဟူသမျှ၏ သဒ္ဓဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော သေသုကို ရည်ရွယ်၍ ပေးလှူအပ်

http://www.dhammadownload.com

သော သဒ္ဒါဆွမ်း တစ်ခုတည်း၌ တင်စား၍ ခေါ်ဝေါ်သော ဧကဒေသုဒ္ဒေသနည်းအားဖြင့် ယူရမည်ကိုဝင်း (ဘာဝတ္ထ) ယင်းနှင့်ညီအောင် သဒ္ဒါယ ၈၀ ကာတဗ္ဗ၌ သဒ္ဒံ-ဟု ပြုရမည်ကိုဝင်း(အဘိဓာနတ္ထ) ဏ-ပစ္စည်း ကာတဗ္ဗတဒ္ဓိတ်အနက်၌ သက်သည်ကိုဝင်း(ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

(၈) ဖြင့် တားမြစ်မှု မတားမြစ်မှုများသည် မင်းသမီး သူဆင်းရဲသမီးတို့၌ မဟုတ်၊ ပုဏ္ဏားသမီးတို့၌ တားမြစ် မတားမြစ်အပ်သည်၏အဖြစ်ကိုဝင်း(ဘာဝတ္ထ) အာဝဋ္ဌ-၌ အာ-ဥပသာရသည် ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တဏ အဖြစ်ကိုဝင်း(ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) အာဝဋ္ဌ-၌ ဝဋ္ဌ-စသည် မဟုတ်၊ ဝရဓာတ်၏ အဖြစ်ကိုဝင်း(ဒု-ဓာတုပဒ) တ-ပစ္စည်း၏ က်, ကရိဏ်း စသည်၌ မသက်၊ ဘောအနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုဝင်း(ဒု-ပစ္စယတ္ထ) အာဝရိယတေ အာဝဋ္ဌံ-ဟု ပြုရမည်ကိုဝင်း(အဘိဓာနတ္ထ) အာ+ဝရ+တ-ပစ္စည်းဖြင့် ပြီးရကား ဓာတွန်ချေကာ အာဝတ ဟူလိုလျက် ဒန္တဇ တ-ကို မုဒ္ဓဇ ဋ-ပြုကာ အာဝဋ္ဌဟူ၍ ပုဒ်ပြီးသည်၏ အဖြစ်ကိုဝင်း(ဘာဝတ္ထ) အဿ၌ အသဓာတ်သည် ဝိဇ္ဇမာနတ္ထကို မဟော၊ ဘဝနတ္ထကို ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုဝင်း(ဓာတွတ္ထ) အဿ၌ တိ-ဝိဘတ် ဃျောသိဝိဘတ်များ မဟုတ်၊ ယျဝိဘတ်ဖြစ်၍ သဓာတွန်နှင့်တကွသော ယျဝိဘတ်ကို ဿပြု၍ အဿ-ဟူ၍ ပုဒ်ပြီးသည်၏ အဖြစ်ကိုဝင်း(ဒု-ဝိဘတ္တိပဒ) နှောက်ဖြစ်သော အနာဝဋ်ပုဒ်ကို နအာဝဋ္ဌ အနာဝဋ်-ဟု တပ္ပုရိသ်သမာသ် တွဲစပ်ရမည်ကိုဝင်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

(၈) ဖြင့် ကရဓာတ်သည် ကရဏတ္ထကို မဟော၊ ပရိယေသနတ္ထကို ဟော၏ဟု သိစေသည်။(ဒု-ဓာတွတ္ထ) (ဃ) ဖြင့် ဇနိတသ္မိံ ဟူလိုလျက် ဝတ္ထုဝိကာရဖြင့် နိဒ္ဒ ဣကို ဇပြု၍ ဇနေတသ္မိံ-ဟု ပုဒ်ပြီး နေသည်ကို သိစေပါသည်။(ဘာဝတ္ထ)

(၉) ဖြင့် ဇနိတ/ဇနေတ-ပုဒ်အရ သက်ရှိသတ္တဝါတိုင်းကို မယူရ၊ ဌာနာနုရူပအားဖြင့် လူသတ္တဝါကိုသာ ယူရမည်ကိုဝင်း(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) ယင်းနှင့်လျော်ညီအောင် ကမ္မကိလေသေဟိ ဇနေတဗ္ဗောတိ ဇနိတော၊ သော ၈၀ ဇနေတော-ဟု ပြုရမည်ကိုဝင်း(အဘိဓာနတ္ထ) တ-ပစ္စည်း၏ ဟေတုကမ္မသာဓနန္ဒ် သက်သည်ကိုဝင်း(ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဇနိတ/ဇနေတ-သဒ္ဒါသည် ပဇာ-သဒ္ဒါသည် ဇာတျာပေက္ခ ဗဟုတ္ထ ဧကဝုစ် ဖြစ်သကဲ့သို့ ဇာတျာပေက္ခ ဗဟုတ္ထ ဧကဝစနန္တသဒ္ဒါ၏ အဖြစ်ကိုဝင်း(ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဝိဂြဟ (ဒုဇဂ္ဂ) [၆၊၂၃၉။] (ဘာဋီ၊တ၊၉၁၄)

(က-၁) **ဇာတိဝါဒဝိနိဗဒ္ဓါတိ ဇာတိဝါဒဒဝိနိဗဒ္ဓါ။** (က-၂) **သေနယော သတ္ထတ္ထ။**

(ခ) **တတော အမ္ဘတ္ထော ""ယတ္ထ ဒါနိ မယံ လဂ္ဂိဿာမာတိ စိန္တယိမ္ဟ၊ တတော ဇနာ သမဏော ဂေါတမော မဟာဝါတော ထုသံ ဝုန္ဒေန္တော ဝိယ ဒုရဓမေဝ အဝကွိပိ။**

(၇) **ယတ္ထ ပန မယံ န လဂ္ဂိမ္ဟ၊ တတ္ထ ဇနာ နိဗ္ဗောဇေသိ။**

(ဃ) **အယံ ဇနာ ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နဒါညတုံ ဝဋ္ဋတီ"" တိ စိန္တေတွာ ပုန ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နံ ပုစ္ဆိ။**

(ဂ) **အထဿ ဘဂဝါ သမုဒါဂမတော ပဘုတိ ဝိဇ္ဇာစရဏံ ဒဿေတုံ "ကတ္ထ ၈ အမ္ဘဋ္ဌ တဇ္ဇာဂဇတော"တိ အာဒိမာဟ။**

➤ ❶ ။ (က-၂) **ဆို့/** ဆရာ၊ ဆရာသည် (က-၁) ဖြင့် ဇာတိဝါဒဝိနိဗဒ္ဓါကို သတ္တမီတပ္ပုရိသ် သမာသ် တွဲစပ်ရမည်ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ဂါတ္တဝါဒဝိနိဗဒ္ဓါ-စသော ပုဒ်တို့ကိုကား အဘယ်သမာသ်

http://www.dhammadownload.com

တွဲစပ်ရပါမည်နည်း။ ဒွန်သမာသ် တွဲစပ်ရပါမည်လော။ စုဒ်ကြောင့် (က-၂) မိန့်။

(ခ) ဆို့/ ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် ဣဓ အမွန္ဒ တထာဂတော စသည်ကို ဟောတော်မူ၏။ နောက် အမွန္ဒ အနုတ္တရာယ ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပဒါယ အစရှိသော ဆိုခဲ့ပြီးပါဠိရပ်တို့ဖြင့် ဝိဇ္ဇာစရဏာကို ပြဆိုပြီးသည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်ပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် ဣဓ အမွန္ဒ တထာဂတော စသည်ကို ဟောတော်မူပြန်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ငါ) မိန့်။

➤ ❷ ။ [စ+ဂ+ယ ဝါကျဗေဒီကို ရှု] (၁) နနု ပုဗ္ဗေ ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပဒံ ပုဋ္ဌ။ (၂) အထ ကသ္မာ ပုန ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပဒံ ပုစ္ဆတိ။ (၃) နနု တတော အမွန္ဒော "ယတ္ထ ဒါနိ မယံ လဂ္ဂိဿာမာတိ စိန္တယိမ္၊ တတော နော သမဏော ဂေါတမော မဟာဝါတေ ထုသံ ဓုနန္တော ဝိယ ဒုရမေဝ အဝကွိပိ။ ယတ္ထ ပန မယံ နံ လဂ္ဂါမ၊ တတ္ထ နော နိယောဇေသိ။ အယံ နော ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပဒါ ဉာတုံ ဝဋ္ဋတီ"တိ စိန္တေသိ။

(၄) တသ္မာ ပုန ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပဒံ ပုစ္ဆတိ။

➤ ❸ ။ ဝါတိ ဂစ္ဆတီတိ **ဝါဇော**။ (၃) သွာနြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု မည်၏။ (၅) လေဒြဗ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) မာလုတော၊ ပဝနော၊ ဝါယု-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။ * ဝါယတိ ပုဗ္ဗာဒီနံ ဂန္ဓော ယေနာတိ **ဝါဇော**။

မဟတိ ဝုဒ္ဓိ ပါပုဏာတီတိ မဟန္တော။ မဟန္တော ဝါတော **မဟာဝါဇော**။

ဘသီယတိ နိရုတ္တကာဘာဝေန ခီယီယတီတိ **ဘဿံ**။ (ဆာရိကာ)

➤ ❹ ။ **ဇာတီဝါဒဝိနိမုတ္တါ**-ကို ဇာတိဝါဒဝိနိမုတ္တတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင် ယေသံ ကောဿိ-ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (တို့၏/တို့ကို စပ်)

➤ ❺ ။ **(က)** ဖြင့် ဇာတိ သန္နိဿိတော ဝါဒေါ ဇာတိဝါဒေါ၊ ဇာတိဝါဒေ ဝိနိမုဒ္ဓါ ဇာတိဝါဒဝိနိမုဒ္ဓါ-ဟု သတ္တမီ တပ္ပုရိသ်သမာသ် တွဲစပ်ရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သမာသလိင်္ဂတ္ထ)

ဝိဂြဟ (ပရုဒ္ဓ) [၌၂၄၀။] (ဘာဋီ၊တ၊၄၁၅)

(က) စတ္ထ စ ဘဂဝါ စရဏပရိယာပန္နမ္ပိ တိဝိဓံ သီလံ ဝိတဇေန္တော ""ကဒါစိပိ ဟောတိ စရဏသ္မိ""န္တိအနိယ်ာတေတဗ္ဗာ""ကဒါစိဿ ဟောတိ သီလသ္မိ""န္တိသီလဝဇေသေနေဝနိယ်ာတေသိ။

(ခ) ကသ္မာ? တဿပိ ဟိ ကိန္တိ ကိန္တိ သီလံ အတ္ထိ၊ တသ္မာ စရဏဝသေန နိယ်ာတိယမာနေန ""မယမ္ပိ စရဏသမ္ပန္နာ""တိ တတ္ထ တတ္ထေဝ လဇ္ဇဂယ်။

(ဂ) စတ္ထာဝတာ အဋ္ဌပိ သမာပတ္တိယော ""စရဏ""န္တိ နိယ်ာဟိတာ ဟောန္တိ။

(ဃ) ဝိပဿနာဉာဏတော ပန ပဋ္ဌာယ အဋ္ဌဝိဓာပိ ပညာ ""ဝိဇ္ဇာ""တိ နိယ်ာတိတာ။

➤ ❻ ။ **(ခ) ဆို့/** ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် စရဏ၌ အကျုံးဝင်သော သုံးပါးအပြားရှိသော သီလကို ဓေါနတ်တော်မူသော ဘုရားရှင်သည် "ကဒါစိ ဟောတိ စရဏသ္မိ"ဟူ၍ နိဂုံးအုပ်တော်မူမှုဘဲ "ကဒါစိဿ ဟောတိ သီလသ္မိ"ဟူ၍ သီလ၏အစွမ်းဖြင့်သာ နိဂုံးအုပ်တော်မူ၏ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ အဘယ့်ကြောင့် သီလ၏အစွမ်းဖြင့်သာ နိဂုံးအုပ်တော်မူပါသနည်း။ သီလသည် စရဏ(၁၅) ပါးတွင် ပါဝင်သောကြောင့် စရဏ၏အစွမ်းဖြင့်သာ နိဂုံးအုပ်သင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

(၈) **ဒဋ္ဌိ/** ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် စရဏ၏ အစွမ်းဖြင့် နိဂုံးအုပ်တော်မူသဘဲ သီလ၏အစွမ်းဖြင့် နိဂုံးအုပ်တော်မူရခြင်းအကြောင်းကို ဖွင့်ဆို၏။ ဤ၌ စရဏ-အရ အဘယ်ကို အလိုရှိအပ်ပါသနည်း။ ပါဠိတော်လာသည့်အတိုင်း- ရှုပါဝစရသမာပတ်ကိုသာ ပြီးစေပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

➤ ❾ ။ **[က+ခ ဓါတ္ဝတ္ထိုကို့ရှု]** (ဂ) နနု စရဏပရိယာပန္နတ္တာ စရဏဝသေန နိယျာတေတုံ ဝဋ္ဋတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ ဣဒမသ ဟောတိ စရဏသ္မိ"န္တိ အနိယျာတေတွာ "ဣဒမ္မိသ ဟောတိ သီလသ္မိ"န္တိ သီလဝသေနေဝ နိယျာတေသိ။ (၃) နနု တဿပိ ဟိ ကိဉ္စိ ကိဉ္စိ သီလံ အတ္ထိ၊ တသ္မာ စရဏဝသေန နိယျာတိယမာနေ "မယမ္ပိ စရဏသမ္ပန္နာ"တိ တတ္ထ တတ္ထေဝ လဂ္ဂေယျု။

(၄) တသ္မာ ဣဒမသ ဟောတိ စရဏသ္မိ"န္တိ အနိယျာတေတွာ "ဣဒမ္မိသ ဟောတိ သီလသ္မိ"န္တိ သီလဝသေနေဝ နိယျာတေသိ။

➤ ❿ ။ **စရဏ္တိ** စတေနာတိ **စရဏံ**။ (၃) ကျင့်ခြင်းကြိယာ သကတ်သည် ဝစနဟောတု မည်၏။ (၅) သမာပတ်ရှစ်ပါးဖြင့်သည် ဝစနိယ မည်၏။ (၆) ဝတ, စရိတ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနိယတ္ထ မည်၏။

နိယျာဒိယိ"သူတိ **နိယျာမိတာ**။ (၃) အပ်နှင်းခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) နိဂုံးအုပ်ပြီး သော သမာပတ်ရှစ်ပါးသည် ဝစနိယ။ (၆) နိဋ္ဌာပိတာ-စသော။

➤ ⓫ ။ (ခ) ဠ် **တသ္မာ**-နောင် ဆောင်ရမည့်ဟိတ်ကား။ တသ္မာ တသ ဝိဇ္ဇမာနတ္တာ ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းဟိတ်၏ သမ္ဗန်ကား- ကိဉ္စိ ကိဉ္စိ သီလဿ ဖြစ်ပါသည်။ (၏/သည် စပ်)

➤ ⓬ ။ **(က) ဠ် ဒိဘာဇနဿာ-အာရ** ။ ။ ဝေဘန်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရား၏ သန္တာန်၌ ဒေသနာဉာဏ်ပြဿန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရတိဋ္ဌာယိဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရရသ။ သုံးပါးအပြားရှိသော သီလ သည် အာရမ္ဘဏဝိဘာဝ။ သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်သည် ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ။ စိုးစဉ်းအနည်းငယ်သော သီလ၌ အမွှန- မကပ်ငြိနိုင်ခြင်းသည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဝိကျ (သဒ္ဒ) [၆၂၂၀။] (ဘာဠိ၊တ၊၄၁၇)

(က) **အမါယမ္ပစိနိတိ ဝိနာသမုပဓါနိ၊ အနဘိသမ္ဘုဏာမာစနဘတိ အသမ္ဘာပုဏန္တော၊ အဝိသဟာမာဝနာဝါ။**

(ခ) **စါရိဒိဓမာဓါယာတိ ဣတ္ထေ စါရိတိ အရဏီကမဏ္ဍလုသုဏာစာမရာဒယော တာပသ ပရိဂ္ဂါရာ။** (ဂ) **ဝိဓဓေတိ ကာဇော။** (ဃ) **တသ္မာ စါရိဘရိတံ ကာဇမာဒါယာတိ အတ္ထော။**

(ဌ)**ယေပန "စါရိဒိဝိဓ"န္တိပဋ္ဌိ။**

(စ) **တေ "စါရိ"တိ ကာဇသဿနာမံ၊ ဝိဝိဓန္တိဇဟုကမဏ္ဍလုအာဒိပရိဂ္ဂါရ""န္တိဝဏ္ဏယန္တိ။**

➤ ⓭ ။ **(ဃ)** ဒ္ဒိ/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ+ဂ) တို့ဖြင့် စါရိ-သဒ္ဒါသည် ဂသ္ဆေပရိဂ္ဂရာတို့ကို ဟောစ်၊ ဝိဓ-သဒ္ဒါသည် ထမ်းပိုးကို ဟောစ်-ဟု ဖွင့်ဆိုတော်မူ၏။ ယင်းသို့ ဖွင့်ဆိုသဖြင့် အဘယ် သို့သော အကျိုးဂုဏ်ကို ရရှိပါသနည်း။ ရရှိလာနိုင်သော အကျိုးဂုဏ်ကို ဆရာ မပြဆိုပြီလော။ စုဒ် ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

(၈) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ+ဂ+ဃ) တို့ဖြင့် ခါရိုဝိဝဟ္ဟ၍ ပါဠိတော်၌ ရှိကြောင်း ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ သင်ဖွင့်ဆိုခဲ့သကဲ့သို့ ကျန်သော ဆရာများသည်လည်း ခါရိုဝိဝပါဠိကိုသာ ရွတ်ဖတ်သရဇ္ဈာယ်ကြပါသလော။ ကျန်သော ရွတ်ဖတ်သရဇ္ဈာယ်ကြသည့် ပါဌန္တရကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (၈) မိန့်.

(၈) သို့/ အနုသေန္တေ ။ ။ ဤသို့ (၈) ဖြင့် ခါရိုဝိဝံ–ဟူသော ပါဠိနေရာဝယ် ခါရိုဝိဝံ–ဟုလည်း ပါဠိမူကွဲတမျိုးကို ဆရာတို့ ရွတ်ဆိုကြကုန်၏ဟု **မွန်ခဲ့ပြီး**၍ ယခုအခါ၌ ထိုဆရာတို့၏ ယင်း ပါဠိမူကွဲ အနက်အဓိပ္ပါယ် ပြန်ဆိုပုံကို ပြလိုသော ဆရာသည် (၈) မိန့်။

(၈) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (၈) ဖြင့်—ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ပါဠိမူကွဲကို အနက်အနေအားဖြင့်ကား ခါရိုဝိဝဝုဒ်၏ အနက်နှင့် အတူတူပင် ဖွင့်ဆိုကြပါသလော။ မူကွဲပါဠိ ခါရိုဝိဝံဝမပါဠိကို ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့ အဘယ်သို့ ဖွင့်ဆိုကြပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (၈) မိန့်။

➢ ❾ ။ [ဂ–ဝါကျတို့ရှု] (၁) နနု "အထော မာနေ ပကာရေ၊ ကောဋ္ဌာသေ ဝိဓော ဒွိသူ"တိ ဝုတ္တံ။ (၂) အထ ကသ္မာ "ဝိဓောတိ ကာဓော"တိ တယာ သံဝဏ္ဏိတံ။ (၃) နနု တဒညေသံ အသမ္ဘဝေါ ဟောတိ။ (၄) တသ္မာ "ဝိဓောတိ ကာဓော"တိ မယာ သံဝဏ္ဏိတံ။

(၈) **ဧတေ ခါရိတိ ကာဓေသေ နာမံ –ဒ္ဓိ စတုက္ကထုတ်ပုံ** ။ ။ (၁) နနု ခါရိသဒ္ဒေါ ခါရိယံ ဝါ ကာဓေဝါ တာပသပရိက္ခာရေဝါ ဝတ္တတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ တေ "ခါရိတိ ကာဓေသေ နာမ"န္တိ ဝဏ္ဏယန္တိ။

(၃) နနု (တေသံ /မတိယာ) တဒညေသံ အသမ္ဘဝေါ ဟောတိ။

(၄) တသ္မာ တေ "ခါရိတိ ကာဓေသေ နာမ"န္တိ ဝဏ္ဏယန္တိ။

➢ ❿ ။ ကုစ္ဆိတေန ဝကံကာရေန ဓာယတီတိ **ကာဓေဓာ**။ (၂) ကောက်သောအခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်ခြင်းကြောင့်သာကတ်သည် ဝစနဟောတု မည်၏။ (၅) ထမ်ပိုးဖြစ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) ဝိဓော, ဗျာဘင်္ဂိ–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

ခရတီတိ **ခါရီ**။ (၃) ပျက်စီးခြင်းကြောင့်သာကတ်သည် ဝစနဟောတု။

ကသေ ဧလေ မဇ္ဇော ဝသန္နဘာဝေါ **ကမဇ္ဇော**။ ကမဇ္ဇံ လာတီတိ **ကမဇ္ဇော**ဝေါ။ (၃) ရေ၏ ကြည်လင်သော အဖြစ်ကိုယူခြင်း ကြောင့်သာကတ်သည်၎င်း, ကြည်လင်သော ရေဖြစ်၏ ရေသောက်ကရား နှင့် ဌာနီ ဌာန အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည်၎င်း ဝစနဟောတု။ (၅) ရေသောက်ကရားသည် ဝစနီယ (၆) ကုဏ္ဍိကာ–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

ဟဗျန္နဒီနံ သုခဥဟတ္ထံ ဓာယတီတိ **သုဟဒော**။ (၃) ယဇ်စာထမင်း စသည်တို့၏ ယူလွယ်ခြင်းငှာ ဖြစ်ခြင်းကြောင့်သာကတ်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) ယဇ်မွေယောက်မဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဒဗ္ဗိ–စသော။

စမတိ အဒတိတိ **ဒမဒေရော**။ (၃) စားခြင်းကြောင့်သာကတ်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) စာမရီမည်သော သားကောင်ဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) မိဂဝိသေသော–စသော။

စမရဿ ဝါလေန ကတာ မီဓနီ **စာမရော**။

အရိယတိ ဂမီယတိတိ **အရဏီ**။ (၃) ရောက်ခြင်းကြောင့်သာကတ်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) ပွတ်ခုံ ပွတ်ကျည်ဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) အဂ္ဂိမန္ထနကဋ္ဌ–စသော။

http://www.dhammadownload.com

➢ ❼ ။ **ဓါရိဘာရိဘံ**-ကို ခါရိဘာရိတတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= ကာဒေသ-ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်) **အသမ္မာပဋိဏာစန္တော**-ကို အသမ္မာပဏ္ဏန္တတ္တာ/ **အာခါယ**-ကို အာဒဒတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= ဧကစ္စသ သမဏသ ဝါ ဗြာဟ္မဏသ ဝါ-ဟု သမ္ဗန်ခံရပါမည်။(၏/သည် စပ်)

➢ ❽ ။ **(က)** ၌ ဝိနာသမုခါနိ-ဖြင့် အပါယမုခါနိ-၌ အပါယသဒ္ဒါသည် အပါယ်ဘုံဟူသော အနက်ကိုမဟော၊ ပျက်စီးခြင်း=ဝိနာသ အနက်ဟောသည်၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။(နာမလိင်္ဂတ္ထ)

(တနည်း) ဝိနာသမုခါနိ-ဖြင့် အပါယမုခါနိ-၌ အပါယ-ကင်းကွာဟူသည် ပျက်စီးခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

အသမ္မာပဋိဏ္ဍောဖြင့် အနဘိသမ္ဘုဏာမနော၌ နှ-နိုပါတ်၏ ပဋိသေဓအနက် ဟောသည်၏အဖြစ်ကို ၎င်း(နိုပါတလိင်္ဂတ္ထ) အဘိ-ဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တကဓာ၏ အဖြစ်ကိုလည်း(ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) သံ-ဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထဝိသေသကဓာ၏ အဖြစ်ကိုလည်း(ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) ဘူဓာတ်၏ ဧကာက်ခြင်း=ပါပုဏနအနက် ဟောသည်၏ အဖြစ်ကိုလည်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) ယင်း ဘူဓာတ်၏ ဤနေရာ၌ သွာဒိဂဏိကဓာတ်၏ အဖြစ်ကိုလည်း (ဘာဝတ္ထ) ဥဏှာပစ္စည်း၏ ရူပသိဒ္ဓိမတ္တ ပဒသိလိဋ္ဌတာ၏ အဖြစ်ကိုလည်း(ဘာဝတ္ထ) မာန-ပစ္စည်းသည် ဤနေရာ၌ ဘော ကံ အနက်တို့၌ မသက်၊ ကတ္တားအနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုလည်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) အဘိသမ္ဘုဏန္တောတိ အဘိသမ္ဘုဏမာနော-ဟု ကတ္တုသာဓန ဝစနတ္ထဖြုရမည်၏အဖြစ်ကိုလည်း(အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

အဝိသဟမာနော-ဖြင့် အနဘိသမ္ဘုဏမာနော-၌ ဘူဓာတ်သည် စွမ်းနိုင်ခြင်း=ဝိသဟမာနတ္ထကို ဟော သတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဒု-ဓာတွတ္ထ) ဝါ-ဖြင့် အတ္ထန္တရကို သိစေပါသည်။(ဘာဝတ္ထ)

(ခ) ဖြင့် ခါရိဝိဓံ၌ ခါရိ-သဒ္ဒါသည် စတုမာနိက=လေးတင်း(တတို့) ထမ်းပိုးဟူသော အနက်တို့ကို မဟော၊ ရသ္မေတို့ပရိက္ခရာဟူသော အနက်ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုလည်း(နာမလိင်္ဂတ္ထ) ယင်းရသ္မေတို့ ပရိက္ခရာဟူသည် မီးပွတ်ခုံ, ပွတ်ကျည်, ရေသောက်ကရား, ယဇ်မွေ့ယောက်မ, စာမရီ သားမြီးယပ် အစရှိသည်တို့ပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုလည်း(ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(တနည်း) ခါရိဝိဓ၌ ခါရိ-အရ မီးပွတ်ခုံ, ပွတ်ကျည်, ရေသောက်ကရား, ယဇ်မွေ့ယောက်မ, စာမရီ သားမြီးယပ် အစရှိသော ရသ္မေတို့ပရိက္ခရာကို ယူရမည်ဟု သိစေသည်။(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

(ဂ) ဖြင့် ဝိဓ-သဒ္ဒါသည် ထမ်းပိုးအနက် ဟောသတည်းဟု .သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ)

(တနည်း) ဝိဓ-အရ ထမ်းပိုးကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

(ဃ) ဖြင့် ခါရိဝိဓံ-၌ ဝိဓ-သဒ္ဒါ ထမ်းပိုးဟူသော အနက်ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုလည်း(နာမလိင်္ဂတ္ထ) ခါရိဟိ ဘရိတော (ဝရိပုဏ္ဏော) ဝိဓော ခါရိဝိဓော-ဟု ဘရိတ အလယ်ပုဒ်ကျော်သော မဇ္ဈေလောပီ တတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုလည်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ယင်းခါရိဝိဓ-ပုဒ်ကို အဇ္ဈောဂါဟတိ ဟူသော (ပါဠိတော်) ဝစနကြိယာ၌ စာစစပ်ရ၊ အာဒါယ-ဟူသော အပဓာန ပုဗ္ဗကာလကြိယာ၌ စာစပ်ရမည်၏ အဖြစ်ကိုလည်း (သမ္ဗန္ဓ) သိစေပါသည်။

(ဇ) ဖြင့် ခါရိ-သဒ္ဒါသည် ထမ်းပိုးဟူသော အနက်ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုလည်း(နာမလိင်္ဂတ္ထ) ဝိဝိဓ

http://www.dhammadownload.com

သဒ္ဒါသည် အများ=ဗဟုကတ္ထကို ဟောသည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(နာမလိင်္ဂတ္ထ) ယင်းအများဟူသည် ရေသောက်ကရား, ယဇ်မွေယောက်မ-စသော တစ်ခုမကသည့် ရသေ့ပရိက္ခရာများပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) ယင်းနှစ်ပုဒ်ကို ခါရိစ ဝိဝိစ္စ ခါရိဝိဝိဓံ-ဟု ဒွန်သမာသ်. တွဲစပ်ရမည်ကိုငင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ❽ ။ **စာမရော-စ-ယော-ဠ် အာဒိဖြင့်**- အရင်းအများ နှစ်ဘက်လုံး၌ သုံးခွဲရှိသော တောင်ပေး စသည်တို့ကို ယူရပါမည်။

➤ ❾ ။ **(စ) ဓါကျ** - အရဏီ ကမဏ္ဍလုစ၊ သုဇာစ စာမရာဒယော။

တာပသဿ ပရိက္ခရာ၊ ဣမေ "ခါရိ"တိ ဝုစ္စရေ။ (ပထမ ဘ-ကာရဝိပုလာဂါထာ၊ အနုဋ္ဌုဘာဆန်း)

➤ ❿ ။ **(ဃ) အာခါယ-ဠ် ဓာတ္ဒုဏ္ဍကိုဏ္ဍ၍** ။ ။ (၁) အာ-ရှေးရှိသော ဒါ-ဓာတ် အရ ထမ်းပိုးကိုယူသော ရသေ့တို့၏ တဏှာ ဆန္ဒပြင်္ဂါန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ကာမရတိဌာယီဘာဝ+ကာမ သိဂ်ါရရသ။ (၂) ထမ်းပိုးဒြဗ်သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) ထမ်းပိုး၏ ရသေ့ပရိက္ခရာတို့ဖြင့် ပြည့်နေခြင်းသည် (၀၂) ထမ်းပိုးဖြင့် ပရိက္ခရာတို့ကို လွယ်ကူစွာ သယ်ဆောင်နိုင်ခြင်းသည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။ (၄) တောကြီးထဲသို့ သက်ဝင်လှည့်လည်သွားလာခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

စာမရော-ဠ် ဓာတ်အရ ။ ။ (၁) အစာအာဟာရကို စားသောက်သော စာမရိမည်သော သားကောင်၏ သန္တာန်၌ စားသောက်ခြင်း လောဘ တဏှာပြင်္ဂါန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ကာမရတိဌာယီဘာဝ+ကာမ သိဂ်ါရရသ။ (၂) စားသောက်ဖွယ် အစာအာဟာရသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) စားသောက်ဖွယ် အစာအာဟာရ၏ ချိုမြိန်ကောင်းမြတ်ခြင်း စသည်သည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။ (၄) စားသောက်ဖွယ် အစာ အာဟာရကို စားသောက်ခြင်းကြောင့် စာမရိသားကောင်၏ ခန္ဓာကိုယ် ဖွံ့ဖြိုးကြီးမားလာခြင်း, မြူးတူးပျော်ပါးကစားနိုင်ခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဓါကျ (၁၉၂) [၆၂၄၀။] (ဘာဦ၊တ၊၄၁၈)

(က) ပဝတ္တေပလေဘာဇနတိ ပတိတဇလဘောဇနော၊

(ခ) ပရိစာရကေဘတိ ကပ္ပိယကရဏပတ္ထပဋိဂ္ဂဟဏပါဒဓောဝနာဒိဝတ္ထုကရဏဝသေန ပရိစာရကော၊

(ဂ) ကာမဠု ဂုဏာဓိကော်ပိ ဒီဏာသဝဿမဏော ပုထုဇ္ဇနဘိက္ခုနော ဝုတ္တနယေန ပရိစာရကောဟောတိ၊

(ဃ) အယံ ပနနတ္ထဒီသော ဂုဏဝသေနပိ ဝေယျာဝစ္စကရဏဝသေနပိ လာမကော်ယေဝ၊

➤ ❶ ။ **(စ)** ပရိစာရကောတိ၊ပရိစာရကော ဟူသည်ကား။ကပ္ပိယကရဏပတ္ထပဋိဂ္ဂဟဏပါဒ ဓောဝနာဒိဝတ္ထုကရဏဝသေန၊အပ်စပ်အောင်ပြုရခြင်း, သပိတ်ကို လှမ်းယူရခြင်း, ခြေကို ဆေးပေးရခြင်း အစရှိသော ဝတ်ကိုပြုခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်။ပရိစာရကော၊အလုပ်အကျွေးသည်။(သမ္ဗန္ဓတိ၊ဖြစ်၏။)

(ဂ) စ၊ဆက်ဦးအံ့။ဂုဏာဓိကော၊ဂုဏ်အားဖြင့် လွန်ကဲသော၊ဒီဏာသဝဿမဏောရောပိ၊ရဟန္တာ သာမဏေသော်မှလည်း။ပုထုဇ္ဇနဘိက္ခုနော၊ပုထုဇဉ်ရဟန်း၏။ဝုတ္တနယေန၊ကပ္ပိယကရဏပတ္ထ ပဋိဂ္ဂဟဏပါဒ ဓောဝနာဒိ

http://www.dhammadownload.com

ဝတ္ထကရဏဝသေန–ဟူ၍ ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်။ပရိစာရကောဇအလုပ် အကျွေးသည်။ကာမံ ဟောတိ၊ အကယ်၍ကား ဖြစ်ပါ၏။ **(ဃ)** ပန၊ထိုသို့ပင် ဖြစ်ပါသော်လည်း။အယံ၊ဤရသေ့သည်။တာဒိသော၊ထို ကဲ့သို့ ရှုအပ်သော ပရိစာရကသည်။န၊မဟုတ်။ဂုဏဝသေနပိ၊ဂုဏ်၏ အစွမ်းဖြင့်ငင်း။ဝေယျာဝစ္စကရဏ ဝသေနပိ၊ ဝေယျာဝစ္စကိုပြုရခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်ငင်း။လာမကောယေဝ၊ည့ံသည်သာ။

➤ ❶ ။ **(၇) ဆဋ္ဌီ/** ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် ရသေ့သည် အပ်စပ်အောင်ပြုပြင်ခြင်း–စသော ဝတ်ကြီးဝတ်ငယ်ကို ပြုခြင်း၏အစွမ်းဖြင့် ပရိစာရက ဖြစ်သောဟု ဆို၏။ ရသေ့သည်သာ ပရိစာရက ဖြစ်ပါသလော။ အဘယ်သူသည်လည်း ပရိစာရက ဖြစ်ပါသေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား– ရဟန္တာ သာမဏေသည်လည်း ပရိစာရက ဖြစ်ပါသေး၏ဟူလို။

(ဂ+ဃ) ဆဋ္ဌီ/ လိင်္ဂသ္ဍာရဓစာဒနာ ။ ။ ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် "သော အညဒတ္ထု ဝိဇ္ဇာစရဏ သမ္ပန္နသော ပရိစာရကော သမ္မဇ္ဇတိ=ရသေ့သည် စင်စစ်အားဖြင့် ဝိဇ္ဇာစရဏနှင့်ပြည့်စုံသော ရဟန်း၏သာ လျှင် ပရိစာရကဖြစ်၏ဟု ဟောတော်မူ၏။ ဂုဏ်တို့ဖြင့်လွန်ကဲသော ရဟန္တာ သာမဏေပင်ဖြစ်စေကာမူ ပုထုဇဉ်ရဟန်း၏ ဝတ်ကြီးဝတ်ငယ်ကို ပြုစုရသောကြောင့် ပရိစာရက အမည်ရသည် မဟုတ်ပါလော။ ထို့ဖြစ်ပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် သော အညဒတ္ထု ဝိဇ္ဇာစရဏ သမ္ပန္နသော ပရိစာရကော သမ္မဇ္ဇတိ–ဟု ရသေ့ကိုမှ "ပရိစာရက"ဟူ၍ အထူးပြုကာ မိန့်တော်မူပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ+ဃ) ဝါကျတို့ကိုမိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား– ရဟန္တာ သာမဏေသည် ပုထုဇဉ်ရဟန်း၏ ဝတ်ကြီးဝတ်ငယ်ကို ပြုရသောကြောင့် ပရိစာရက (အလုပ်အကျွေး) ဖြစ်ရသော်လည်း ဂုဏ်အားဖြင့်ကား ရဟန္တာဖြစ်သောကြောင့် အောက်တန်း မကျပါ၊ ဤတာပသဆိုသူ ရသေ့အား သီလဂုဏ်အားဖြင့်ငင်း, ဝေယျာဝစ္စကို ပြုရသောအားဖြင့်ငင်း, အောက်တန်းကျသည်၊ ထို့ကြောင့် "သော အညဒတ္ထု ဝိဇ္ဇာစရဏ သမ္ပန္နသော ပရိစာရကော သမ္မဇ္ဇတိ" ဟု ရသေ့ကိုသာ ပရိစာရကဟူ၍ အထူးပြုကာ ဟောတော်မူပါ၏ဟူလို။

(ဃ) ဆဋ္ဌီ/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ+ဂ) တို့ဖြင့် ရသေ့နှင့် ရဟန္တာသာမဏေကို ရဟန်း၏ အလုပ် အကျွေးဖြစ်သောဟု ဆို၏။ ယင်းသို့ အလုပ်အကျွေးဖြစ်ရာ၌ ရသေ့နှင့် ရဟန္တာသာမဏေသည် ထူးခြား ကွဲလွဲမှု မရှိ၊ အတူတူသာဖြစ်၏ဟူ၍ မှတ်သားရပါမည်လော။ ရသေ့နှင့် ရဟန္တာသာမဏေတို့၏ ပရိစာရက ဖြစ်ပုံ အထူးကား အဘယ်ပါနည်း။ (အဗျာပိတဒေါသ–တင်) စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

➤ ❷ ။ **[ဂ–ဝါကျဘို့ကို၌]** (၁) ဂုဏဓိကော ခီဏာသဝသာမဏေရော ဟောတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ ပုထုဇ္ဇနဘိက္ခုနော ဝုတ္တနယေန ပရိစာရကော ဟောတိ။ (၃) နနု အနေကသတသဟဿသံဝရ ဝိနယသမာဒါနဝသေန ဥပသမ္ပန္နဘာဝေါ ဝိသိဋ္ဌော ဟောတိ။

(၄) တသ္မာ ပုထုဇ္ဇနဘိက္ခုနော ဝုတ္တနယေန ပရိစာရကော ဟောတိ။

[ဂ+ဇ ဝါကျဘို့ကို၌] (၁) နနု ဂုဏာဓိကောပိ ခီဏာသဝသာမဏေရော ပုထုဇ္ဇနဘိက္ခုနော ဝုတ္တနယေန ပရိစာရကော ဟောတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ "သော အညဒတ္ထု ဝိဇ္ဇာစရဏ သမ္ပန္နသော ပရိစာရကော သမ္မဇ္ဇတိ"တိ ဘဂဝတာ ဝုတ္တံ။ (၃) နနု အယံ နှ တာဒိသော ဂုဏဝသေနပိ ဝေယျာဝစ္စကရဏဝသေနပိ လာမကောယေဝ။ (၄) တသ္မာ "သော အညဒတ္ထု ဝိဇ္ဇာစရဏ သမ္ပန္နသော

http://www.dhammadownload.com

ပရိစာရကော သမ္မဇ္ဇတိ"တိ ဘဂဝတာ ဝုတ္တံ။

(၈) ဩ ကာမဓာ သဒ္ဒါကို ဆိုထားခြင်းအကြောင်း ။ ။ ရသေ့တို့၏ အကျင့်သည် ဝိဇ္ဇာစရဏနှင့် ပြည့်စုံသော ရဟန်းတို့၏ အလုပ်အကျွေးမျှသာတည်းဟူသော အနက်ကို မနှစ်သက်သောကြောင့် ကာမဓာ-သဒ္ဒါကို ဆိုရပါသည်။

➤ ❾ ။ တပေါ ယဿ အတ္ထိတိ **တာပသော**။ (၃) အကျင့်၏ ရသေ့နှင့် ဂုဏ်+ဝုဏ်းအဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) ရသေ့ဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဣသိ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

တပေါ စေတဲ့ အတ္ထိတိ **တာပသော**။ * ဗျာဝဋ္ဌသ ကမ္မံ **ဝေယျာဝစ္စံ**။

ပတတိ ယတ္ထ သောတိ **ပဇ္ဇော**။ (၃) ကျခြင်းကြိယာ သကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) သဝိတ်ဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ပါတိ, ဘာဇနေ-စသော။ * ကပ္ပသ အနုရူပံ **ကပ္ပိယံ**။

ပရိစာရေတိတိ **ပရိစာရကော**။ (၃) လုည်လည်ခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) အလုပ်အကျွေး သာမဏေသည် ဝစနီယ။ (၆) ဥပဋ္ဌာက-စသော။

ဖလတိ စေတန ပုတ္တန္တိ **ဖလံ**။ (၃) ပြီးစီးခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) အသီးဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) အာမ, ပက္ကာ-စသော။ * အမိ စတိ ဂစ္ဆတိတိ **အဓိဂတော**။

ပဝတ္တံ (မိမိ မရောက်မီ ဖြစ်နှင့်သော)+ဖလံ ပဝတ္တဖလံ။ ပဝတ္တဖလံ ဘောဇနံ ယဿာတိ **မဒတ္ထမ္မလ ဘောဇနော**။ (၃) မိမိ မရောက်မီ ဖြစ်နှင့်သော သစ်သီးဟူသော အစာ၏ ရသေ့နှင့် ဂုဏ်+ဝုဏ်းအဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ရသေ့ဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ပဝတ္တဖလအာဟာရော သဃံ ပတတိတိ **ပတိတံ**။ ဖလတိတိ **ဖလံ**။ ဘုဒ္ဓိတဗ္ဗန္တိ **ဘောဇနံ**။ ပတိတံ ဖလံ **ပတိတဖလံ**။ ပတိတဖလံ ဘောဇနံ ယဿ (ဣသိနော) တိ **မဒတ္ထမ္မလဘောဇနော**။

(၃) အလိုလိုသာလျှင် ကြွေကျသော သစ်သီးဟူသော အစာဖြစ်၏ ရသေ့ဖြစ်နှင့် သံ+သာမီ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ရသေ့ဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) သယံပဝတ္တဖလဘောဇန, သယံ ပတိတဖလဘတ္တ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

လမတိတိ လာမကော။ လမိတမ္ဘောတိ **လာမဓော**။ (၃) ကဲ့ရဲ့ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစန ဟေတု။ (၅) ယုတ်ညံ့သော ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) နိဟီန, ဟီန-စသော။

➤ ❿ ။ **ပရိဟာရေဝစဘာဝါကျဉ္စ ဟိတ်ဖြစ်သင့်ရာမဖွင့်ဆိုကား**- လာမကောယေဝ ဖြစ်ပါသည်။ **လာမဓကာဒယေဝ**-ကို လာမကတ္တာယေဝ-ဟု ဟိတ်ပြင်ရပါမည်။ ယင်း၏ ဟိတ်၏ သမ္မန်ကား= ဣမသာ (တာပသဿ) ဖြစ်ပါသည်။ (၏/သည် စပ်)

(၁) သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ် **ပရိစာရကော**-ကို ပရိစာရကတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= တဿ (တာပသဿ) ဟု သမ္မန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်) (၁) ၌ **ပရိစာရကော**-ကို ဝရိစာရကတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= ဝုဏာဓိကဿ ခီဏာသဝ သာမဏေရဿ-ဟု သမ္မန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်)

မဒတ္ထမ္မလဘောဇနော-ကို ပတိတဖလဘောဇနတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= ကေစ္စဿ သမဏဿ

http://www.dhammadownload.com

ဝါ မြာဟူဏာသ ဝါ-ဟု သမ္မန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်)

➤ ❻ ။ (က) ဖြင့် ပဝတ္တဖလ=မိမိ မရောက်မိဖြစ်သော အသီးဟူသည် အလိုလိုကြွေကျပြီး သော အသီးပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္တ)

(ခ) ဖြင့် ပရိစာရကော-၌ လုပ်ကျွေး၏ဟူသည် အပ်စပ်အောင် ပြုလုပ်ပေးရခြင်း, သပိတ်ကို လှမ်းယူခြင်း, ခြေဆေးပေးရခြင်း စသည်၏အစွမ်းဖြင့် ဝတ်ကြီးဝတ်ငယ်ကို ပြုလုပ်ပေးခြင်းပင်တည်း ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္တ)

➤ ❼ ။ **ဒီဏာသဝ သာမဏေ မှတ္ထိုလ်၏ မှတ္ထဇဉ်ရဟန်း၏ အလုပ်အဝတ္ထွေး ပရိစာရဇ ဖြစ်ရခြင်းအကြောင်း** ။ ။ အသိန်းမက များလှစွာသော သံဝရဝိနည်းတို့ကို ကျင့်သုံး ဆောက်တည်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့် ရဟန်းအဖြစ်၏ သာမဏေအဖြစ်ထက် ထူးကဲမြင့်မြတ်သည်၏ အဖြစ် ကြောင့် ရဟန္တာ သာမဏေသည် ပုထုဇဉ်ရဟန်း၏ အလုပ်အကျွေး (ပရိစာရက) ဖြစ်ပါသည်။

➤ ❽ ။ (ဂ) **ဝါကျ** = ဒီဏာသဝ သာမဏေရော၊ သမာနောပိ ဂုဏာဓိကော။

ပုထုဇ္ဇနသ္သ ဘိက္ခုဿ၊ ဘဝေယျ ပရိစာရကော။ (ပထမ ရ-ကာရဝိပုလဂါထာ၊ အနုဋ္ဌုဘာဆန်း)

➤ ❾ ❿ ။ (ဂ) **ပရိစာရကော-၌ အန္တဋ္ဌကို့ရှ** ။ ။ (၁) ပရိရွေးရှိသော စရဏတော်အရ အပ်စပ်အောင်ပြုလုပ်ခြင်း, သပိတ်ကိုလှမ်းယူခြင်း, ခြေဆေးပေးခြင်း စသည်ဖြင့် ဝတ်ကြီး ဝတ်ငယ်ကို ပြုလုပ်ပေးသော ဒီဏာသဝ သာမဏေ၏ သန္တာန်၌ ဝိရိယပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဥဿာဟ ဌာယီ ဘာဝ+ဝိရရသ။ (၂) အလုပ်အကျွေးခံရသော ပုထုဇဉ်ရဟန်းသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) ထိုရဟန်း၏ အသိန်းမက များလှစွာသော သံဝရဝိနည်းကို ဆောက်တည်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့် ရဟန်းအဖြစ်၏ သာမဏေ အဖြစ်ထက် ထူးကဲလွန်မြတ်ခြင်းသည် ဥဒ္ဒိဝနဝိဘာဝ။ (၄) ပုထုဇဉ်ရဟန်းအဖို့ ဂန္ထဓုရ ဝိပဿနာဓုရ တာဝန်ကို လွတ်လပ်စွာ အားထုတ်နိုင်ခြင်း-စသော အကျိုးတရား အဆက်ဆက်သည် အနုဘာဝ။

ပဘိဇာတမလဒေဘာဇနေန-အစ ။ ။ (၁) အလိုလို ကြွေကျသော သစ်သီးကို အစာပြု၍ နေသော ရသေ့၏ သန္တာန်၌ဖြစ်သော ကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရုတိဌာယီဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ိရရသ။ (၂) အလိုလို ကြွေကျသော သစ်သီးသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) ယောနိသော မနသိကာရ စသည်သည် ဥဒ္ဒိဝန ဝိဘာဝ။ (၄) ကိုယ်၏ ချမ်းသာခြင်း, စိတ်၏ ချမ်းသာခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဝါကျ (ဒုတိယ) [၆၊ ၂၄၀။] (ဘာဋီ၊တ၊၄၁၈)

(က) **စဇ္ဇိကာယ္ဆိ ဒိန္နကံ**။ (ခ) **သမ္မုခီဘာဝမ္ဖို နဲ ဒေါတိတိ ကသ္မာ နဒေါတိ**။

(ဂ) သောကိရသမ္မုခီဝဋ္ဋနိ်နာမဝိဇ္ဇံဇာနာတိ။

(ဃ) ယဒါရာဇာမဟာရဟောနအလင်္ကာရေနအလင်္ကတောဟောတိ၊ တဒါရဇ္ဇော သမီပေ ဌတွာ တဿ အလင်္ကာရဿ နာမံ ဂဏှာတိ။

(င) တဿ ရာဇာ နာမေ ဂဟိတေ ""နဒေမီ"" တိ ဝတ္ထုံနှ သဇ္ဇေတိ။

➤ ❶ ။ (ဂ) **စသည်ဆို့/** ဆရာ၊ ပါဠိတော်၌ ကောသလမင်းသည် ပေါက္ခရသာတိပုဏ္ဏားအား မျက်မှောက်၏အဖြစ်ကို မပေးဟု ဆို၏။ အဘယ့်ကြောင့် မျက်မှောက်၏အဖြစ်ကို မပေးအပ်ပါသနည်း။

http://www.dhammadownload.com

မင်းတိုင်ပင် ပုရောဟိတ်ဖြစ်၍ မျက်မှောက်အဖြစ်ကို ပေးခြင်းငှာ သင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) စသည်ကိုမိန့်။

(ဃ) ဆို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် ပေါက္ခရသာတိပုဏ္ဏားသည် မျက်မှောက်လှည့်ပတ်ကြောင်း အတတ်ကို သိ၏ဟု ဖွင့်ပြဆို၏။ ထိုအတတ်ဖြင့် ပုဏ္ဏားသည် အာယ်သို့ ပြုမူလေ့ရှိပါသနည်း။ ပုဏ္ဏား၏ ပြုမူပုံ အခြင်းအရာကို မပြဆိုပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

➤ ❷ ။ [ခ+ဂ ဝါက္ယတ္ထိုက်ရှု] (၁) နန္ဒ ပေါက္ခရသာတိဗြာဟ္မဏော ပဏ္ဍိတော ခတ္တဝိဇ္ဇာယ ကုသလော၊ တေန သဟ မန္တေတွာ ကတကမ္မံ နာမ နံ ဝိရုဇ္ဈတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ သမ္မုခီဘာဝမ္ဟိ နံ ဒဒါတိ။ (၃) နန္ဒ သော သမ္မုခါဝဋ္ဋနိ် နာမ ဝိဇ္ဇံ ဓာနာတိ။ (၄) တသ္မာ သမ္မုခီဘာဝမ္ဟိ နံ ဒဒါတိ။

[ဂ+ဃ ဝါက္ယတ္ထိုက်ရှု] (၁) နန္ဒ အဒါတုကာမော ဟောတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ နံ ဒေမီတိ ဝတ္တုံ နံ သက္ကောတိ။ (၃) နန္ဒ သော သမ္မုခါဝဋ္ဋနိ် နာမ ဝိဇ္ဇံ ဓာနာတိ။

(၄) တသ္မာ နံ ဒေမီတိ ဝတ္တုံ နံ သက္ကောတိ။

[ဃ–ဝါက္ယက်ရှု] (၁) နန္ဒ နာမမတ္တမေဝ ဂဟိတံ။ (၂) အထ ကသ္မာ တဿ ဗြာဟ္မဏဿ ဒိန္နော။ (၃) နန္ဒ ရာဇာ "နံ ဒေမီ"တိ ဝတ္တုံ နံ သက္ကောတိ။

(၄) တသ္မာ တဿ ဗြာဟ္မဏဿ ဒိန္နော။

➤ ❸ ။ အာဝဋ္ဋေတိ သမ္မုဋ္ဌံ ကရောတိ၊ တောယာတိ **အာဝဋ္ဋနိ်**။ (၃) လည်စေခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု မည်၏။ (၅) မာယာအတတ်သည် ဝစနိယ မည်၏။ (၆) မာယာ–စသော ပရိယာယ် သဒ္ဒါများသည် ဝစနိယတ္ထ မည်၏။

သမ္မုခါ ပရံ အာဝဋ္ဋေတိ (သမ္မုဋ္ဌံ ကရောတိ) တောယာတိ **သမ္မုခါဝဋ္ဋနိ်**။(တံ)

(၃) မျက်မှောက်၌ သူတစ်ပါးကို လှည့်ပတ်ဖြားယောင်းခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) သမ္မုခါဝဋ္ဋနီမည်သော မာယာအတတ်သည် ဝစနိယ။ (၆) သမ္မုဋ္ဌကရဏီ–စသော။

ဝိဒန္ဓိ် တောယာတိ **ဝိဒ္ဓ**။ (၃) သိခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) မာယာအတတ်သည် ဝစနိယ။ (၆) မန္တ, ပညာ–စသော။ * အလံ ဝိဘူသနံ ကရီယတောတိ **အလင်္ကာရော**။

မဟန္တာနံ အရဟတီတိ **မဟာရဟော**။

➤ ❹ ။ (ဂ) ၌ **ဇမ်ဒီဇော**–ကို ဂဟိတတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= နာမဿ–ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (၏/ကို စပ်) **အလင်္ကီဇော**–ကို အလင်္ကိတတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= ရညော–ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (၏/ကို စပ်)

➤ ❺ ။ **(က)** ၌ ဒိန္နကံ–ဖြင့် ဒတ္တိကံ–၌ ဒတ္တိ–ဝယ် ဒါဓာတ်=အဖြစ်ကိုဂုဏ်း(ဒု–ဓာတုပဒ) တိ–ပစ္စည်း၏ ကမ္မသာဓနအနက်၌ သင်္ကသည်၏အဖြစ်ကိုဂုဏ်း(ဒု–ပစ္စယတ္ထ) ဒီဃတောတိ ဒတ္တိ–ဟု ပြုရမည်ကို ဂုဏ်း (အဘိဓာနတ္ထ) က–ပစ္စည်း၏ သွတ္ထတ္ဒိတ်အနက်၌ သင်္ကသည်၏အဖြစ်ကိုဂုဏ်း(ပစ္စယတ္ထ) ဒတ္တိယော ဒတ္တိကံ–ဟု ပြုရမည်ကိုဂုဏ်း(အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ❻ ။ **သမ္မုခါဝဋ္ဋနီအာဇာဇီဗူသည်** ။ ။ ပေးခြင်းငှာ အလိမ္မရှိပါသော်လည်း ပေးလိမ္မကို

http://www.dhammadownload.com

ပြု၍ မျက်မှောက်၌ အလွန်လည်အောင် တွေ့ဝေအောင်ပြုကြောင်းဖြစ်သော အတတ်သည် "သမ္ဗုဓါဝဋ္ဋနီ အတတ်" မည်ပါသည်။

➤ ❺ ❻ ။ ဂဏ္ဍာတိ–အစရ ။ ။ (၁) ယူသောအခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော လောဘပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ကာမရတိဌာယီဘာဝ+ကာမသိင်္ဂါရရသ။ (၂) တန်ဆာသည် (ဝါ) တန်ဆာ၏ အမည်သည် အာရမ္ဘဏဝိဘာဝ။ (၃) မင်း၏အနီး၌ တည်နေသည်၏အဖြစ်သည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။ (တနည်း) တန်ဆာ၏ တန်ဖိုးများသည်၏အဖြစ်, မြတ်သူတို့အား ထိုက်သည်၏အဖြစ်သည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။ (၄) မပေးဟု ဖြေခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်ခြင်းသည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဝိဂ္ဂဟ (ဘဏ္ဍ) [ဌ။၂၄၃။] (ဘာဋီ၊တ၊၄၃၀)

(က) **တတော ပဌာယ တဿ ရာဇာ သမ္မုခီဘာဝံ နဒေတိ။**

(ခ) **ယသ္မာ ပန သောဗြာဟ္မဏော ပဂ္ဂဟိတော စတ္တဝိဇ္ဇာယ ကုသလော၊ တေန သဟ မန္တေတွာ ကတကမ္မံ နာမ န ဝိရုဇ္ဈတိ။ တသ္မာ သာဏိပါကာရဿ အန္တော ဌတွာ ဗဟိ ဌိတေန တေန သဒ္ဒိ် မန္တေတိ။** (ဂ) **တံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ "ဓိဇရာဒုဿစ္ဆေန့ မန္တေတိ" တိ။**

(ဃ) **တတ္ထ ဓိဇရာဒုဿစ္ဆေနာတိ တိရောဒုဿေန။ အယမေဝ ဝါ ပါဌော။**

(င) **ခမ္ဘိကန္တိ အနဝဇ္ဇံ။ ပယာဇန္တိ အဘိဟရိတွာ ဒိန္နံ။**

➤ ❸ ။ (ခ) ပန၊ဆက်ဦးအံ့။(တနည်း) ပန၊ထိုသို့ပင် မျက်မှောက်အဖြစ်ကို မပေးပါသော်လည်း။ ယသ္မာ၊အကြင့်ကြောင့်။သော ဗြာဟ္မဏော၊ထိုပေါက္ခရသာတိပုဏ္ဏားသည်။ပဏ္ဍိတော၊ပညာရှိ၏။ခတ္တဝိဇ္ဇာယ၊ ခတ္တဝိဇ္ဇာယ၌။ကုသလော၊ကျွမ်းကျင်၏။ ။တေန၊ထိုပုဏ္ဏားနှင့်။သဟ၊တကွ။မန္တေတွာ၊တိုင်ပင်၍။ကတကမ္မံ နာမ၊ ပြုအပ်သော အလုပ်မည်သည်။န ဝိရုဇ္ဈတိ၊မလွဲ မချော်။တသ္မာ၊ထို့ကြောင့်။သာဏိပါကာရဿ၊အဝတ် ကန့်လန့်ကာ၏။အန္တော၊အတွင်း၌။ဌတွာ၊တည်၍။ဗဟိ၊ကန့်လန့်ကာ၏ ပြင်ဘက်၌။ဌိတေန၊တည်သော။တေန၊ ထိုပုဏ္ဏားနှင့်။သဒ္ဒိ်၊တကွ။မန္တေတိ၊တိုင်ပင်၏။

➤ ❹ ။ (ဂ) **ဒဋ္ဌိ/ အာစေဘာဂိယူဒ္ဓဋ္ဌစောဒနာ** ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် သာဏိပါကာရဿ အန္တော ဌတွာ ဗဟိ ဌိတေန သဒ္ဒိ် မန္တေတိ–ဟူသော (က) ဝါကျ နောက်ပိုင်း စကားရပ်ဖြင့် ကောသလ မင်းသည် တင်းတိမ်ကန့်လန့်ကာ၏ အတွင်း၌ တည်လျက် ပြင်ဘက်၌တည်ရှိသော ပေါက္ခရသာတိပုဏ္ဏား နှင့် တိုင်ပင်၏ဟု ဆို၏။ ကောသလမင်းသည် ပေါက္ခရသာတိပုဏ္ဏားအား (မာယာဖြင့် လှည့်ပတ်၍ ပစ္စည်းတန်ဆာကို ယူဆောင်ခြင်း, နူနာရှိခြင်းဟူသော) အကြောင်းနှစ်ပါးကြောင့် မျက်မှောက်အဖြစ်ကို မပေးခဲ့သည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ့်ကြောင့် ကောသလမင်းသည် တင်းတိမ်ကန့်လန့်ကာအတွင်း၌ တည်၍ ပြင်ဘက်၌တည်ရှိသော ပေါက္ခရသာတိပုဏ္ဏားနှင့် တိုင်ပင်နေရပါသနည်း။ (တနည်း) ထိုသို့ ဖြစ်လျက် အဘယ့်ကြောင့် ပေါက္ခရသာတိပုဏ္ဏား၏ ချဉ်းကပ်ခြင်းကို မတားမြစ်ပါသနည်း။ မပြဆိုချေ သော် ဆရာ့အား ရှေ့နောက် ဆန့်ကျင်သော ပုဗ္ဗာပရ ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ (ခ) မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား– မျက်မှောက်အဖြစ်ကို မပေးခဲ့သော်လည်း ပေါက္ခရသာတိသည် ပညာရှိ၍ နီတိ ကျမ်း၌ ကျွမ်းကျင်လိမ္မာရကား ထိုပုဏ္ဏားနှင့် တိုင်ပင်၍ ပြုလုပ်သော ကိစ္စမှန်သမျှသည် ချွတ်ယွင်းမှု

http://www.dhammadownload.com

ဆုတ်ယုတ်ပျက်စီးမှု မရှိသောကြောင့် တိုင်ပင်နေရ၏--ဟူလို။

(၈) ဒွိ/ ဆရာ၊ ဘုရားရှင်သည် ပါဠိတော်၌ တိရော ဒုဿန္တေန မန္တေတိ-ဟု ဟောကြားတော်မူ၏။ ကောသလမင်းမှ တပါးသော ပုရောဟိတ်ပုဏ္ဏားများ, စစ်သေနာပတိများ, အိမ်ရှေ့မင်း, မင်းသားငယ်များ-စသော သူတို့၏ ထိုပေါက်ဖွဲ့ရသာတိပုဏ္ဏားနှင့် တင်းတိမ်ကန့်လန့်ကာ ခြားကား တိုင်ပင်မှုကို ရည်ရွယ်၍ တိရော ဒုဿန္တေန မန္တေတိ-ဟု ဟောကြားတော်မူလိုရင်း ဖြစ်ပါသလော့။ အဘယ်ကို ရည်ရွယ်၍ ဆိုပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (၈) မိန့်။

(၈၁) ဒွိ/ ဆရာ၊ ဘုရားရှင်သည် ပါဠိတော်၌ တိရောဒုဿန္တေန မန္တေတိ-ဟု ဟောတော်မူ၏။ ယင်းပါဠိတော်၌ တိရောဒုဿန္တေန-ဝယ် အန္တ-သဒ္ဒါသည် သမီပ, အဝသာနတ္ထ စသည်တို့ကို ဟောကြားပါသလော။ အန္တ-သဒ္ဒါသည် အဘယ်အနက်ကို ဟောကြားပါသနည်း။ မပြဆိုချေသော် အတိဗျာပိတဒေါသ ဘုရားရှင်အား သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (၈၁) မိန့်။

ကား- (၈၁) ဖြင့် တိရောဒုဿန္တေန-၌ အန္တသဒ္ဒါသည် ရှေးပုဒ်အနက်ကိုပင် ဟော၏ဟု ငါပြဆိုရကား သင်တင်သော အတိဗျာပိတဒေါသ ဘုရားရှင်အား မရောက်ဟူလို။

(၉) ဒွိ/ ဇီနန္တရေစာစနာ ။ ။ ဆရာ၊ ဘုရားရှင်သည် ပါဠိတော်၌ ဓမ္မိကံ-ဟု ဟောတော်မူ၏။ ဓမ္မ-သဒ္ဒါသည် သဘာဝ, ပရိယတ္တိ, ပညာ-စသော အနက်များကို ဟောပါသလော။ ဓမ္မသဒ္ဒါသည် အဘယ်အနက်ကို ဟောပါသနည်း။ ဓမ္မသဒ္ဒါ၏ ဤ၌ အလိုရှိအပ်သော အနက်ကို မပြဆိုချေသော် အတိဗျာပိတဒေါသ ဘုရားရှင်အား သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (၉) မိန့်။

ကား-(၉)ဖြင့် ဓမ္မသဒ္ဒါသည် အနဝဇ္ဇတ္ထကို ဟော၏ဟု ငါပြဆိုသည် ဖြစ်သောကြောင့်--ဟူလို။

➤ ❾ ။ [က+ခ+ ဓါက္ယကိဋ္ဌကိဋ္ဌ] (၁) နန္ဒ တတော ပဌာယ တဿ ရာဇာ သမ္မုခီဘာဝံ နံ ဒေတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ သာဏိပါကာရဿ အန္တော ဌတွာ ဗဟိ ဌိတေန တေန သဒ္ဒိ မန္တေတိ။

(၃) နန္ဒ ယသ္မာ သော ဗြာဟ္မဏော ပဏ္ဍိတော ခတ္တိဝိဇ္ဇာယ ကုသလော၊ တေန သဟ မန္တေတွာ ကတကမ္မံ နာမ နံ ဝိရူဠှတိ။

(၄) တသ္မာ သာဏိပါကာရဿ အန္တော ဌတွာ ဗဟိ ဌိတေန တေန သဒ္ဒိ မန္တေတိ။

[ခ-ဓါက္ယကိဋ္ဌကိဋ္ဌ] (၂) နန္ဒ ဒုဝိဓေနပိ ကာရဏေန ရာဇာ ဗြာဟ္မဏဿ သမ္မုခါဘာဝံ နံ ဒေတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ သာဏိပါကာရဿ အန္တော ဌတွာ ဗဟိ ဌိတေန တေန သဒ္ဒိ မန္တေတိ။ [အဌကထာ] (တနည်း) အထ ကသ္မာ တဒုပသင်္ကမနံ နံ ပဋိက္ခိတ္တံ။ [သီဋီသစ်] (၃) နန္ဒ သော ဗြာဟ္မဏော ပဏ္ဍိတော ခတ္တိဝိဇ္ဇာယ ကုသလော၊ တေန သဟ မန္တေတွာ ကတကမ္မံ နာမ နံ ဝိရူဠှတိ။ (၄) တသ္မာ သာဏိပါကာရဿ အန္တော ဌတွာ ဗဟိ ဌိတေန တေန သဒ္ဒိ မန္တေတိ။ (တနည်း) တသ္မာ တဒုပသင်္ကမနံ နံ ပဋိက္ခိတ္တံ။

ပန-သဒ္ဒါ ထားရွေးခြင်းအကြောင်း ။ ။ သမ္မုခီဘာဝံ နံ ဒဒါတိ-ဟူသော ပါဠိတော်စကားကို မနှစ်သက်သောကြောင့် ပန-သဒ္ဒါကို ထားပါသည်။

တဒေတံ ဇဝံရဟာသမ္ပိ ပဋိစ္ဆန္နမ္ပိ "အဒ္ဓါသပ္ပညူသမင်္ဂေါ ဂဂါတမော" တိနိဋ္ဌံဂမိဿတိတိ ဘဂဝါပကာသေတိ။ (၄၂၄၃)

http://www.dhammadownload.com

-(၁) နုနု တဒေတံ ဧဝံ ရဟာသံ ပဋိစ္စန္နံ ဟောတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ တဒေတံ ဘဂဝါ ပကာသေတိ။
(၃) နုနု "အဒ္ဓါ သဗ္ဗညူ သမဏော ဂေါတမော"တိ နိဋ္ဌံ ဂမိဿတိ။
(၄) တသ္မာ တဒေတံ ဘဂဝါ ပကာသေတိ။

➤ ❾ ။ သာတိ ဒုက္ခံ တနုံ ကရောတီတိ **သာဇီ**။ (၁) ဆင်းရဲကို ပါးအောင်ပြုခြင်းကြောင့်ယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၂) တင်းတိမ်ကန့်လန့်ကာဒြဗ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၃) တိရောကရဏီ စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

သာဇသေ ဝိကာရော **သာဇီ**။ (၁) ပိုက်ဆံလျှော်ချည်၏ အဝတ်နှင့် ဝိကာရ+ဝိကာရီ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။ (၂) ချည်ဖြင့်ပြီးသော အဝတ်သည် ဝစနီယ။ (၃) ပဋိကာ။

ပရိသမန္တတော ကရီယတီတိ **ပါကာစရော**။ (၁) ထက်ဝန်းကျင်ပြုခြင်း ကြီယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၂) နံရံဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၃) ဝရဏ-စသော။

သာဇီယာ ပါကာရော **သာဇီပါကာစရော**။ (၁) ကန့်လန့်ကာ၏ နံရံနှင့် ဝုဏ်+ဝုဏော အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။ (၂) ကန့်လန့်ကာဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၃) ဧဝနီ, တိရောကရဏီ သန္နိဿမာနာ မုခါ **သမ္ဘူတာ**။ ထင်ရှားသော ဝုဏ်၏ မျက်နှာဒြဗ်နှင့် ဝုဏ်+ဝုဏော အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။ (၂) မျက်နှာချင်းဆိုင် အရပ်သည် ဝစနီယ။ (၃) အဘိမုခ-စသော။

ဒုရူပံ အသတိ ဧဝေတီတိ **ဒုဿီ**၊ ဒုရူပံ အသတိ ဒီဝေတီတိ ဝါ **ဒုဿံ**။

ဒဝတိ ဂစ္ဆတိ ဧတေနာတိ **ဒုဿံ**။ (၃) သွားခြင်းကြီယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၂) အဝတ်ဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၃) ဝတ္ထ-စသော။

➤ ❿ ။ **(ဧ) ဠ္ဟ တသ္မာ-နောဂ် စဏောဂ်ရမည်ဟိတဂ်ကား**- တသ္မာ အဝိရုဇ္ဈနတ္ထာ-ဖြစ်ပါသည်။ ယင်း၏ဟိတ်၏ သမ္ဗန်ကား- ကတကမ္မဿ ဖြစ်ပါသည်။ (၏/သည် စပ်)

ကုသလသ်ဝ-ကို ကုသလတ္ထာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်=တသ ဗြာဟ္မဏသ-ဟု သမ္ဗန်ခံ။(၏/သည်)

➤ ⓫ ။ **(ဃ)** ဠ္ဟ် တိရော ဒုဿေန-ဖြင့် တိရောဒုဿန္တေန-ဠ္ဟ် အန္တ-သဒ္ဒါသည် သဓိပ, အဝသာန အနက်တို့ကို မဟော၊ တန္တော-ဟုဆိုအပ်သော ပဒပူရဏအနက် ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုဂင်း (နာမလိင်ဂ်တ္ထ) တိရောဒုဿမေဝ တိရောဒုဿန္တံ-ဟု တန္တာဝဂုတ္တိကမ္မဓာရယ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကို ဂင်း(သမာသလိင်ဂ်တ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဇ) ဠ္ဟ် အနဝဇ္ဇံ-ဖြင့် ဓမ္မိက်-ဠ္ဟ် တရားနှင့်ယှဉ်၏ တရားရှိ၏ဟူသည် အပြစ်မရှိခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) **အဘိဟရိတ္တာ ဒိန္နံ**-ဖြင့် ပယာတံ-ဠ္ဟ် ပ-ဥပသာရ၏ ဓာတုတ္ထဝိသေသက၏ အဖြစ်ကိုဂင်း(ဥပသဂ္ဂလိင်ဂ်တ္ထ) ယာ-ဓာတ်၏ ပေးလှူခြင်း=ဒါနအနက် ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုဂင်း(ဒု-ဓာတုတ္ထ) တ-ပစ္စည်း၏ ကမ္မသာဓနအနက်ဠ္ဟ် သက်သည်၏ အဖြစ်ကိုဂင်း(ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ပယာတမ္ဟိ ပယာတံ-ဟု ကမ္မသာဓန ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုဂင်း(အဘိဓာနတ္ထ) ရေးရွှေ့ဆောင်၍ လှူအပ်သော ဆွမ်းဟူသည် သဒ္ဒါ၍ လှူသော ဆွမ်း (ဝါ) နိစ္စဘတ်အားဖြင့် လှူသောဆွမ်း ဖြစ်သည်ကိုဂင်း(ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

➢ ၈ ။ **စတ္တဝိဇ္ဇာယ–ဠ္ဟိ စတ္တဝိဇ္ဇာ ဃရမ်ိ** ။ ။ အိမ်ရာမြေကြွန်ကို သိကြောင်းဖြစ်သော အဿယျကျမ်း, မာသုရက္ခကျမ်း, ရာဇဿတ်ကျမ်း အစရှိသော နိတိကျမ်းများ ဖြစ်ပါသည်။

တိဓရာဒုဓဿန–ဠ္ဟိ ဒုဿ–အရ ။ ။ တင်းတိမ်ကန့်လန့်ကာကို ယူရပါမည်။

➢ ၉ ။ **(၈) အနိယမဓါကျ**– သော ဗြာဟ္မဏော ယသ္မာ ဆေကော၊ ခတ္တဝိဇ္ဇာယ ပတ္ထိတော။ မန္တေတွာ သဟ ဓေတုနာ၊ ကတ္တုမ္ဗံ နု ဝိရုဇ္ဈတိ။ (ဥထမ မ–ကာရိပုလာဂါထာ၊ အနုဋ္ဌာဆန်း)

➢ ၁၀ ။ **(၉) ဒိန္နံ–ဠ္ဟိ အန္တဇ္ဇာကိုရ္ဂ** ။ ။ (၁) ဒါ–ဓာတ်အရ ကောသလမင်း၏ သန္တာန်၌ သန္ဓါ စေတနာပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဒါနဥဿာဟဋ္ဌာယိဘာဝ+ဒါနဝိရရဏ။ (၂) အလျှုခံဖြစ်သော ပေါက္ခရသာတိပုဏ္ဏားသည်၎င်း, လျှုဘွယ်ဝတ္ထုဖြစ်သော ပယာတဘိက္ခသည်၎င်း အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) ပေါက္ခရသာတိပုဏ္ဏား၏ ပညာရှိခြင်း, နိတိကျမ်းများ၌ ကျွမ်းကျင်လိမ္မာခြင်း, ယင်းပုဏ္ဏားနှင့် တိုင်ပင်၍ လုပ်သမျှကိစ္စအားလုံး ချွတ်ယွင်းမှု မရှိခြင်းနှင့် ကောသလမင်းကြီး၏ ယောနိသော မနသိကာရ စသည်သည် ဥဒ္ဒါပနဝိဘာဝ။ (၄) ပေးလှူခြင်းကြောင့် ချစ်ခင်မှုပိုမိုများပြားလာခြင်း, လုပ်လိုသမျှကိစ္စအားလုံးကို ပြီးစီးအောင်မြင်အောင် လုပ်ပေးခြင်း, တမလွန်၌ ဘောဂသမ္ပတ္တိ သဂ္ဂသမ္ပတ္တိ–စသော အကျိုးအဆက်ဆက်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

မန္ဒန္တဇီ–အရ ။ ။ (၁) တိုင်ပင်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော အဓိမောက္ခပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရတိဋ္ဌာယိဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရရဏ။ (၂) ပေါက္ခရသာတိပုဏ္ဏားသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) ယင်းပုဏ္ဏား၏ ပညာရှိခြင်း, ခတ္တဝိဇ္ဇာကျွမ်းကျင်ခြင်း, တိုင်ပင်၍ ပြုအပ်သော အမှုမှန်သမျှ ချွတ်ယွင်းချက် မရှိခြင်းတို့သည် ဥဒ္ဒါပနဝိဘာဝ။ (၄) ပုဏ္ဏားအား တရားသဖြင့် ရှေးရှုဆောင်ယူ၍ အပြစ်ကင်းသော စားသောက်ဖွယ် ဘောဇဉ်ကို အမြဲပေးခြင်း, ဥက္ကဋ္ဌမြို့အား စိုးအုပ်၍ အပိုင်းအခြားအတိုင်း နေထိုင်ခွင့်ပေးခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ကုဿလော–ဠ္ဟိ ဓာတ်အရ ။ ။ (၁) ပေါက္ခရသာတိပုဏ္ဏား၏ သန္တာန်၌ ပညာပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရတိဋ္ဌာယိဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရရဏ။ (၂) ခတ္တဝိဇ္ဇာသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) ပုဏ္ဏား၏ ပညာရှိခြင်းသည် ဥဒ္ဒါပနဝိဘာဝ။ (၄) ပြုအပ်သော အမှု၏ ချွတ်ယွင်းမှု မရှိခြင်း, အတူတိုင်ပင် ခံရခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

အာဇော်သံဝဏ္ဏနာများ (၆၂၄၄)

(က) **ရာဇဧဉ်ဟိတိ အနဘိသိတ္တကုမာရေဟိ၊**

(ခ) **ရာဇောဏိတ္ထိယထာ ရညာ ဘဂိတံ၊**

(ဂ) **မန္တမန္တိဓဝဒသဝိတံမန္တပဒံ။**

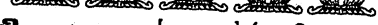
(က) ဖြင့် ရာဇေ–အရ အဘိသိက် မသွန်းရသေးသော မင်းကို ယူရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) ယင်းအားလျော်စွာ ရညော အပစ္စံ ရာဇေား–ဟု ပြုရမည်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) ညပစ္စည်း ဘာဝတဒ္ဓိတ် စသည်၌ မသက်၊ အပစ္စတ္ထိတ်၌ သက်သည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ပစ္စယတ္ထ) အဘိ

http://www.dhammadownload.com

သိက် မသွန်းရသေးသော မင်းများက အလွန်များသောကြောင့် ရာဇဩဟိ-ဟု ဗဟုဝစနန္တဖြင့် ဆိုထား သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထု) သိစေပါသည်။

(၅) ဖြင့် ရညာ ဘဏိတံ ရာဇောဏိတံ-ဟု တတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ် တွဲစပ်ရမည်၏ အဖြစ်ကို ငင်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထု) ဘဏိတံ-၌ တ-ပစ္စည်း ကမ္မသာဓနအနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဒု-ပစ္စယတ္ထု) ဘဏိယတောတိ ဘဏိတံ-ဟု ပြုရမည်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထု) သိစေပါသည်။

(၆) ဖြင့် မန္တပဒံ-၌ မန္တ-အရ တိုင်ပင်မှု, ပညာ စသည်ကို မယူရ၊ ဗေဒင်ကျမ်းစာများကို ယူရ မည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထု) မန္တမေဝ ပဒံ မန္တပဒံ-ဟု အဝဓာရဏ ကမ္မဓာရယ် သမာသ် တွဲစပ်ရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထု) သိစေပါသည်။

ဝါကျ (၁၉၄) [၆၊၂၄၄။] (ဘာဠိ၊တ၊၄၃၆)

(က) **ဧသမျှထိဒန္တိ တေ ကတဂမေတိ အဝေတ္ထာ၊**

(ခ) **အဋ္ဌကောတိ အာဒီနိ တေသံ နာမာနိ။**

(ဂ) **တေ ကိရ ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ သြလောကေတွာ ပရ္ဗပဃာတံ အကတွာ ကဿပ သမ္မာ - သမ္ဗုဒ္ဓဿ ဘဂဝတော ပါဝစနနေန သဟ သံသန္ဒိတွာ မန္တေ ဂန္ထိသု၊**

(ဃ) **အပရာပရေ ပန ပြာဟ္မဏာ ပါဏာတိပါတာဒီနိ ပကိဏ္ဏိတွာ တာယော ဝေဒေ ဘိန္ဒိတွာ ဗုဒ္ဓဝစနနေန သဒ္ဓိံ ဝိရုဒ္ဓေ အကံသု၊**

(င) **စနေတံ ဌာနံ ဒိဗ္ဗတီတိ ယေန တွံ ဣဿိ ဘဓဝယျာသိ၊ တေတံ ကာရဏံ နဝိဇ္ဇတိ။**

➤ ❶ ။ (ဂ) ကိရ၊ခဲ့၊ဦးအုံ့။တေ၊ထိုမန္တာန်ကို ပြုလုပ်တတ်သော ရှေးရသေ့တို့သည်။ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ၊ဒိဗ္ဗစက္ခု အဘိညာဉ်ဖြင့်။(ဝါ) ဒိဗ္ဗစက္ခု၊အဘိညာဉ်၏ အခြံအရံဖြစ်သော ယထာကမ္မူပဂဉာဏ် ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်နှင့်တူသော ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏ်ဖြင့်။သြလောကေတွာ၊ကြည့်ရှု၍။ပရ္ဗပဃာတံ၊သူ တစ်ပါးကို နှိပ်စက်မှုကို။အကတွာ၊မပြုမူ၍။ကဿပသမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ၊ကဿပသမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ မည်တော်မူသော။ ဘဂဝတော၊မြတ်စွာဘုရား၏။ပါဝစနေန၊ဝဋ္ဋနိဿိတ စကားတော်နှင့်။သဟ၊တကွ။သံသန္ဒိတွာ၊နှီးနှောတိုက် ဆိုင်၍။မန္တေ၊ဗေဒင်တို့ကို။ပဇ္ဇဂဇ္ဇဗန္ဓဝသေန၊ပဇ္ဇဗန္ဓ၊ဂဇ္ဇဗန္ဓ၏ အစွမ်းဖြင့်။သက္ကတဘာသာဃ၊သက္ကတဘာသာ ဖြင့်။(ကရိဏ်း)ဂန္ထိ သု၊ဖွဲ့ကြကုန်ပြီ။

ဧသမျှထိဒံ-အနက် ။ ။ ဧတ ဣသယော၊ထိုရသေ့တို့သည်။သေယျထိဒံ၊အဘယ်သည်တို့နည်း။ (ဝါ) ထိုရသေ့တို့သည် အဘယ်သည်တို့နည်း။(ဧကပဒနိပါတသမုဒါယကြံ)

ဣသံ-တေ ဣသယော၊ထိုရသေ့တို့သည်။သေယျထာ ကတမေ၊အဘယ်သည်တို့နည်း။(နာနာပဒကြံ)

စနေတံဌာနံ ဒိဗ္ဗတိ ။ ။ ယေန၊အကြင်သို့သော ဆရာနှင့်တကွသော ဒုဋ်သည် ရှေးရှေးရသေ့များ ဖွဲ့နွဲ့ထားခဲ့သည့် ဗေဒင်သုံးပုံကို သင်ကြား တတ်မြောက်ခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်။တွံ၊ဒုဋ်အမွှေ သည်။ဣသိ၊ရသေ့သည်။ဘဝေယျာသိ၊ဖြစ်ရာ၏။စေတံ ဌာနံ၊ထိုရသေ့ဖြစ်နိုင်ရာသော အကြောင်းသည်။ နဝိဇ္ဇတိ၊မရှိပါ။

http://www.dhammadownload.com

➤ ❶ ။ **(က) ဆို့/** ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် အဋ္ဌက-စသော ပုဒ်တို့သည် ရှေးခဲ့ဖြစ်သော ရသေ့တို့၏ နာမည်တို့ပင်တည်းဟု ဆို၏။ ထိုအဋ္ဌက-စသော ရသေ့တို့သည် ဗေဒင်ကျမ်းများကို ရေးသားမှု-စသော အလုပ်များကို မပြုလုပ်မူ၍ စားကာ အိပ်ကာ လုပ်ညီပတ်ကာဖြင့် နေထိုင်သွားလာကြပါသလော။ အဘယ်သို့ မှတ်သားရပါမည်နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ) ဆို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် အဋ္ဌက-စသော ရသေ့တို့သည် ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်ဖြင့် ကြည့်ရှု၍ ပရူပဃာတ အမှုကို မပြုမူ၍ ကာသပဘုရားရှင်၏ ဝဋ္ဋသန္ဓိသိတ ပါဝစနနှင့်အညီ ဗေဒင်ကျမ်းများကို ရေသားကြကုန်၏ဟု ဆို၏။ သြက္ကာကမင်းလက်ထက်မှစ၍ ဖြစ်ပေါ်လာကြကုန်သော နောက်နောက် ဗြာဟ္မဏတို့သည်လည်း ရှေးထုံးကို မပယ်မူ၍ အဋ္ဌက-စသော ရသေ့တို့ ရေးသားစီရင်ခဲ့ကြသည့် အတိုင်းပင်လျှင် ဗေဒင်ကျမ်းများကို ရေသားကြပါကုန်သလော။ အဘယ်သို့ မှတ်သားရပါမည်နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) ဝါကျကိုမိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား- သြက္ကာကမင်း လက်ထက်မှစ၍ ဖြစ်ပေါ်လာကြကုန်သော နောက်နောက်ဗြာဟ္မဏတို့သည် ပါဏာတိပါတ စသည်တို့ကို ထည့်သွင်း၍ ရှေးဗေဒင်သုံးပုံတို့ကို ဖျက်ဆီးကြကုန်လျက် ကာသပဘုရားရှင်၏ စကားတော်နှင့် ဆန့်ကျင်ကွဲလွဲသော ဗေဒင်ကျမ်းများကို ရေးသားကြပါကုန်၏ဟူလို။

(ဇ) ဆို့/ ဇီနန္ဒရေစာဒနာ ။ ။ ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် ပါဠိတော်၌ နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတိ ဟု ဟောတော်မူ၏။ ယင်း၌ ဌာနသဒ္ဒါသည် သြကာသ၊ ဌိတိ-စသော အနက်များကို ဟောပါသလော။ အဘယ်အနက်ကို ဟောပါသနည်း။ (အတိဗျာပိတဒေါသ-တင်) စုဒ်ကြောင့် (ဈ) မိန့်။

ကား- (ဈ) ဖြင့် ဌာန-သဒ္ဒါသည် ဟေတုအနက်ကို ဟော၏ဟု ငါပြဆိုရကား-- ဟူလို။

➤ ❷ ။ **[ဇ+ဃ-ဝါကျဆို့ကို့ရှု]** (ခ) နနု တေ ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ သြလောကေတွာ ပရူပဃာတံ အကတွာ ကာသပ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ ဘဂဝတော ပါဝစနေန သဟ သံသန္ဒိတွာ မန္တေ ဂဏ္ဍိသု။ (၂) အထ ကသ္မာ အပရာပရေ ဗြာဟ္မဏာ ပါဏာတိပါတာဒီနိ ပကို့ပိတွာ တယော ဝေဒေ ဘိန္ဒိတွာ ဗုဒ္ဓဝစနေန သဒ္ဒိ့ ဝိရုဒ္ဓေ အကံသု။ (၃) နနု ဓနံ ဣစ္ဆိတမ့် နု သဏ္ဌာ ဓနရုဟိတေဟိ အယံ သမ္ဗတ္တိ ပါပုဏိတုန်္ဂိ စိန္တေန်္ဂိ။

(၄) တသ္မာ အပရာပရေ ဗြာဟ္မဏာ ပါဏာတိပါတာဒီနိ ပကို့ပိတွာ တယော ဝေဒေ ဘိန္ဒိတွာ ဗုဒ္ဓဝစနေန သဒ္ဒိ့ ဝိရုဒ္ဓေ အကံသု။

(ဣ၈ ဘဂဝါ ယသ္မာ) **ဧသ ပုစ္ဆိယမာနော ပိ အတ္ထနော အဝတ္ထရဏာဘာဝံ ဉ တွာ ပဋိဝစနံ နဒဿတိ။** (၄၊၂၄၄) (ခ) နနု ဧသ ပုစ္ဆိယမာနော ဟောတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ အမွေဌော ပဋိဝစနံ နဒဿတိ။ (၃) နနု အတ္တနော အဝတ္ထရဏာဘာဝံ ဇာနာတိ။(၄) တသ္မာ အမွေဌော ပဋိဝစနံ နဒဿတိ။

➤ ❸ ။ ဥပဟနနံ ဥပဃာတော။ ပရေသံ ဥပဃာတော **ပရူပဃာဒေါ**။ (၃) သုတပါး၏ သတ်ဖြတ်ခြင်း ဝဓကစေတနာနှင့် အာရုံ အာရမ္မဏိက အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်္ဓသည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) သုတပါးကို သတ်ဖြတ်ကြောင်း စေတနာဒြဗ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) ပါဏာတိပါတ၊ ပရူပဃာတ၊ ပရူပနနှ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

➤ ❹ ။ (ဂ) ၌ **အာကဍ္ဎော**-ကို အကရောန္တတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= တေသံ (ဣသီနံ) ဟု

http://www.dhammadownload.com

သမ္မန် ခံရပါမည်။ (တို့၏/တို့သည် စပ်) (ငါ)၌ ပစ္စနကြိယာ **ဝိဇ္ဇတိ**-ကို ဝိဇ္ဇန္တတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= စတေ ဌာနံ-ကို စတသ္သ ဌာနသ္သ-ဟု သမ္မန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်)

➤ ❽ ။ **(က)** ၌ တေ ကတမေ-ဖြင့် သေယျထိဒံ-ကို သေယျထာ+ဣဒံ-ဟု ပုဒ်ဖြတ်ရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(သန္ဓိလိဂ်ပဒ)ဣဒံ-သဒ္ဒါ၏ ရသေ့တို့ကို စွဲယူသုံးသပ်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(သဗ္ဗနာမလိဂ်တ္တ) သေယျထာ-သဒ္ဒါ၏ ပုဗ္ဗနုတ္တ နိပါတ်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(နိပါတလိဂ်တ္တ) သိစေပါသည်။

(တနည်း) သေယျထိဒံ-ဟူသော နိပါတ်ပုဒ်၏ ပုဗ္ဗနုတ္တကို ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(နိပါတလိဂ်တ္တ) ယင်း သေယျထိဒံပုဒ်နောင် ပထမာ ယောဝိဘတ် ကျနေသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (ဘာဝတ္တ) သိစေသည်။

(ခ) ဖြင့် နေတံ-ကို န+စတံ-ဟု ပုဒ်ဖြတ်ရမည်ကိုငင်း(သန္ဓိလိဂ်ပဒ) ယင်း န-နိပါတ်ပုဒ်ကို ဝိဇ္ဇတိ ကြိယာနှင့် ယှဉ်စပ်၍ အနက်သမ္မန်ရမည်ကိုငင်း(သမ္မန္န) ဌာန-သဒ္ဒါ၏ ဤနေရာ၌ ကာရဏာအနက် ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(နာမလိဂ်တ္တ) ဌာန-၌ ယု-ပစ္စည်း၏ အဓိကရဏာသာဓနအနက်၌ သက်သည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဒု-ပစ္စယတ္တ) တိဋ္ဌတိ စတ္ထ ဖလံ တဒါယတ္တတာယာတိ ဌာန-ဟု ပြုရမည်ကိုငင်း (အဘိဓာနတ္တ) ယံတံသဒ္ဒါ နိစ္စသမ္မန္နာ-ဟူသည်နှင့်အညီ နေတံ-၌ စတ-ဟူသော နိယတ်သည် အနိယတ်ကို အမြဲငဲ့နေရကား ယင်း၏အနိယတ်ဝါကျကို ယေန တံ္ဂ သိ ဘဝေယျာသိ-ဟု ထည့်၍ အနက်ပေးရမည်ကိုငင်း(ဘာဝတ္တ) သိစေပါသည်။

➤ ❾ ။ **ဓိဇ္ဇန စက္ခုနာ-အရ** ။ ။ ဒိဗ္ဗစက္ခုသာမက ဒိဗ္ဗစက္ခုဟူသော ပရိကမ်္မရှိသော ယထာကမ္မူပဂဉာဏ်ကိုငင်း, ဒိဗ္ဗစက္ခုနှင့် မြင်တတ်ချင်းတူသော ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏ်ကိုငင်း ယူရပါမည်။

ပါဝစနနု-အရ ။ ။ ကဿပဘုရားရှင် ဟောတော်မူခဲ့သော ဝဋ္ဋနိဿိတပါဠိတော်များနှင့် မဆန့်ကျင်ဘဲ ညီညွတ်နီးနှောမိအောင် ဗေဒင်ကျမ်းများကို ရေးသားခဲ့သောကြောင့်ငင်း, ဝိဝဋ္ဋနိဿိတပါဠိတော် စကားအနက်အဓိပ္ပါယ်ကို အဋ္ဌက-စသော (ဗေဒင်ကျမ်းပြု) ရသေ့များ မျက်မှောက်ထင်ထင် မသိမြင် (နားမလည်) နိုင်ကြသောကြောင့်ငင်း-**ပါဝစနနု**-အရ ကဿပဘုရားရှင် ဟောကြားတော်မူသော ဝဋ္ဋနိဿိတ ပါဠိတော် စကားများကို ယူရပါသည်။

(ငါ) ၌ **ဣဿိ-အရ** ။ ။ ဣသိ-ဟု ဆိုခြင်းသည် နိဒဿနမျှသာ ဖြစ်သောကြောင့်-ရသေ့ကိုငင်း ရသေ့ဖြစ်ရန် ကျင့်နေသူကိုငင်း ဣသိ-အရ ယူရပါမည်။

➤ ❿ ❿ ။ **(ဂ) ပဗ္ဗပယာတေ-၌ စနာက်ပ္ပစ္စယ် စတ္ထဇ္ဇာကို်ရ** ။ ။ (၁) သုတပါးအသက်ကို သတ်ဖြတ်ညှဉ်းဆဲသူ၏ သန္တာန်၌ ဒေါသပြဋ္ဌာန်းသော အကုသိလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ကောဓဌာယိဘာဝ+ရုဒ္ဓရသ။ (၂) သတ်ဖြတ်ညှဉ်းဆဲခံရသူ သတ္တဝါဒြစ်သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) သတ်ဖြတ်ညှဉ်းဆဲခံရမည့်သတ္တဝါ၏ အနိဋ္ဌာကာရသည်ငင်း, အာဃာတဝတ္ထု ကိုးပါးသည်ငင်း, သတ်ဖြတ်ညှဉ်းဆဲသူ၏ အယောနိသော မနသိကာရ စသည်သည်ငင်း ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။ (၄) ပစ္စုပ္ပန်၌ ကာယိကဒုက္ခ စေတသိကဒုက္ခကို ခံစားရခြင်း, တမလွန်၌ အပါယ်ဒုဂ္ဂတိသို့ ကျရောက်ရခြင်း-စသော အကျိုးအဆက်ဆက်သည် အနုဘာဝမည်၏။

http://www.dhammadownload.com

ပါဏာ (၁၉၅) [၆၊၂၄၅။] (ဘာဋီ၊တ၊၄၃၉)

(က) **စဝဋ္ဋကနုတမဿဒေဝီတိ ဒုဿ ပဋ္ဌ ဒုဿဝေဂီ အာဒီဟိ ဝေဌကေဟိ နမိတဇာသုကာဟိ၊**

(ခ) **ကုဋ္ဌဝါဒလေဟီတိ ဓောဘာကရဏတ္ထံ ကဖပွတုံ ယုတ္တဋ္ဌာနေသု ကပ္ပိတဝါဒလေဟိ၊**

(ဂ) **ဓဏ္ဍစဝဋ္ဋဝါန်ယေဝ ဝါလာ ကပ္ပိတာ၊ နရထာန်၊**

(ဃ) **ဝဋ္ဋဝပယုတ္တဏ္ဍာ ပန ရထာဝိ "" ကုဏ္ဍဝါလာ "" တိ ဝုတ္တာ။**

(င) **ဥက္ကိဋ္ဌပရိစ္ဆေဒတိ ဓောပရိစ္ဆေသု။**

➤ ❶ ။ **(ခ)** ကုတ္တဝါလေဟိတိ၊ကုတ္တဝါလေဟိ ဟူသည်ကား။သောဘာကရဏတ္ထံ၊တင့်တယ်မှုကို ပြုခြင်းအကျိုးငှ၊။ကမ္ပေတုံ၊ဖြတ်စေခြင်းငှ၊။ယုတ္တဋ္ဌာနေသု၊သင့်မြတ်သော လည်၊ ဥးခေါင်း၊ မြီးဆံဖျား အစရှိသော အရပ်တို့၌။ကပ္ပိတဝါလေဟိ၊ဖြတ်အပ်သော အမွေးရှိကုန်သော၊။

(ဂ) စ၊ဆက်ဦးအံ့။ဓဏ္ဍ၊ဤကုတ္တဝါလေဟိ ဝဋ္ဋဝါရဏေဟိ–ဟူသော ပါဠိ၌။ဝဋ္ဋဝါန်ယေဝ၊မြင်းမတို့၏ သာလျှင်။ဝါလာ၊အမွေးတို့ကို။ကပ္ပိတာ၊ဖြတ်အပ်ကုန်ပြီ။ရထာန်၊ရထားတို့၏။(ဝါလာ၊အမွေးတို့ကို။) နှ ကပ္ပိတာ၊ ဖြတ်အပ်ကုန်သည် မဟုတ်။ **(ဃ)** ပန၊ထိုသို့ဝဋ္ဋဝပယုတ္တဏ္ဍာ၊မြင်းမတို့ဖြင့် ကပ်ယှဉ် အပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ရထာဝိ၊ရထားတို့ကိုလည်း။ "ကုတ္တဝါလာ"တိ၊ကုတ္တဝါလတို့ဟူ၍။ဝုတ္တာ၊မိန့်တော်မူအပ်ကုန်ပြီ။

➤ ❷ ။ **(ဂ) ဒုဋ္ဌ/** ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် ကုတ္တဝါလဟူသည် ပြုပြင်ရိတ်ဖြတ်အပ်ပြီးသော မြီးဆံအမွေးရှိသော ရထားဟူ၍ ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ရိတ်ဖြတ်အပ် ပြုပြင်အပ်၏ဟုဆိုရာ၌ မြင်းမတို့၏သာလျှင် မြီးဆံ အမွေးတို့ကို မရိတ်ဖြတ်အပ် မပြုပြင်အပ်ကုန်၊ ရထားတို့၏ မြီးဆံတို့ကို ရိတ်ဖြတ်အပ် ပြုပြင်အပ်ကုန်၏ ဟု ဆိုလိုပါသလော။ အဘယ်တို့၏ အဘယ်သည်တို့ကို ရိတ်ဖြတ်အပ် ပြုပြင်အပ်ပါကုန်သနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) ဝါကျကိုမိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား– ကုတ္တဝါလ၌ ရထားတို့၏ မြီးဆံတို့ကို ရိတ်ဖြတ်အပ် ပြုပြင်အပ်ကုန်သည် မဟုတ်၊ မြင်းမတို့၏ မြီးဆံ အမွေးတို့ကို ရိတ်ဖြတ်အပ် ပြုပြင်အပ်ကုန်၏ဟု ငါဖွင့်ပြပါ၏ဟူလို။

(ဃ) ဒုဋ္ဌ/ ဗျတိရေကဓရဏေ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် မြင်းမတို့၏သာလျှင် မြီးဆံတို့ကို ရိတ်ဖြတ်အပ်ကုန်၏၊ ရထားတို့၏ မြီးဆံတို့ကို ရိတ်ဖြတ်အပ်ကုန်သည်ကား မဟုတ်ဟု ဆို၏။ ယင်းသို့ မြင်းမတို့၏သာလျှင် မြီးဆံတို့ကို ရိတ်ဖြတ်အပ်ကုန်သည်ဖြစ်၍ ရထားတို့၏ မြီးဆံတို့ကို ရိတ် ဖြတ်အပ်ကုန်သည် မဟုတ်ကုန်လတ်သော် ရထားတို့ကို "ကုတ္တဝါလ"တို့ဟူ၍ မဆိုအပ်ကုန်ရာသည် မဟုတ် ပါလော။(ဗျတိရေက) မြင်းမတို့ကိုသာ "ကုတ္တဝါလ"တို့ ဟူ၍ ဆိုအပ်ကုန်သည် မဟုတ်ပါလော။(အနှယ) ထိုသို့ဖြစ်လျက် အဘယ့်ကြောင့် ရထားတို့ကိုလည်း "ကုတ္တဝါလ"တို့ဟူ၍ ဆိုအပ်ကုန်သနည်း။(အနှယ) မြင်းမတို့ကိုသာ "ကုတ္တဝါလ"တို့ဟူ၍ မဆိုအပ်ကုန်သနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) ဝါကျကိုမိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား– မြင်းမတို့ဖြင့် က,အပ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် သဟစရဏာနည်းအားဖြင့် ရထားတို့ကိုလည်း "ကုတ္တဝါလ"တို့ဟူ၍ ဆိုအပ်ပါကုန်၏ဟူလို။

http://www.dhammadownload.com

(၈+ဃ) ဆဋ္ဌိ/ လဒိနဇ္ဇရစောဒနာ ။ ။ ဆရာ၊ ဘုရားရှင်သည် ကုတ္တဝါလေဟိ ဝဠဝါရထေဟိ ဟု ဟောတော်မူ၏။ အကယ်၍ မြင်းမတို့၏သာ မြီးဆံအမွေးတို့ကို ရိတ်ဖြတ်ပြုပြင်အပ်ကုန်သည်ဖြစ်အံ့ အမွေးရှိသည့် မြင်းမတို့ကိုသာ ကုတ္တဝါလဟူ၍ ခေါ်ဆိုသင့် ခေါ်ဆိုထိုက်သည် မဟုတ်ပါလော။ မြင်းမတို့ကို ကုတ္တဝါလဟူ၍ မခေါ်ဆိုဘဲ အဘယ့်ကြောင့် ရထားတို့ကို ကုတ္တဝါလဟူ၍ ခေါ်ဆိုရပါသနည်း။ မဆိုသင့် မဆိုထိုက်ဘဲ ဆိုရာသော် သဒ္ဒ+အတ္ထ ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသ ဘုရားရှင်အား သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (၈+ဃ) ဝါကျတို့ကိုမိန့်။

➢ ❷ ။ **[၈+ဃ ဝါကျဒ္ဒိုကိဋ္ဌ]** (၁) နနု ဝဠဝါနံယေဝ ဝါလာ ကပ္ပိတာ၊ နု ရထာနံ။ (၂) အထ ကသ္မာ ရထာပိ ကုတ္တဝါလာတိ ဝုတ္တာ။ (၃) နနု ဝဠဝယုတ္တာ ဟောန္တိ။

(၄) တသ္မာ ရထာပိ ကုတ္တဝါလာတိ ဝုတ္တာ။

➢ ❸ ။ ကရီယိသုတိ ကုတ္တာ၊ ကုတ္တာ ဝါလာ ယာသန္တိ **ကုတ္တဝါလာ**။ (၁) ပြုပြင်အပ်, ရိတ်ဖြတ်အပ်ပြီးသော မြီးဆံတို့၏ မြင်းမတို့နှင့် ဂုဏ်+ဂုဏော အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) မြင်းမတို့ဒြဗ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) ကပ္ပိတဝါလာ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။ * ရမန္တိ ကီဋ္ဌန္တိ စတေနာတိ **ရဇော**။ (ပထမအုပ်-၄၉၉-ကြည့်)

* ဝလိယတော သံဝရိယတောတိ **ဝါ**။ (၁) စောင့်စည်းခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) စောင့်စည်းအပ်သော အမွေးဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ကုန္တလ, လောမ-စသော။

ပရိသမန္တတော နဂရဿ ဗာဟိရေ ခညတောတိ **မရိ**။ (၁) ထက်ဝန်းကျင်မှ တူးခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ကျုံးဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဒီဃိကာ-စသော။

ကပ္ပိယန္တေတိ **ကပ္ပိ**။ (၁) ဖြတ်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) အမွေးဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဆိန္နိတာ-စသော။

ဝေတိ တန္တာသန္တာနံ ကရောတီတိ **ဝေ**။ (၁) ချည်မျှင်အစဉ်ကို ပြုခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) လုံးထားသော အဝတ်ဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ကလာပ, ပဝေဏိ-စသော။

ပါတိ ရက္ခတီတိ **ဗာ**။ (၁) စောင့်ရှောက်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) နံရိုးဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဖာသုလိကာ-စသော။ * ဖာသုယေဝ **ဗာ**။

➢ ❹ ။ **ဝဠဝယုတ္တာဒေါ**-ဟိတ်၏ သမ္ဗန်ကား= ရထာနံ ဖြစ်ပါသည်။ (တို့၏/တို့ကိုစပ်) **ဘာဝ-သမ္ဗန်ကား**= ဝဠဝယုတ္တာနံ ဖြစ်ပါသည်။ **ဘာဝယောဂဟုဒ်၏ ဝါစကား**- ကမ္မတ္ထ-တည်း။

➢ ❺ ။ **(က)** ဠ် ဒုဿပဋ္ဋ ဒုဿဝေဏိအာဒီဟိ-ဖြင့် ဝေဠက-အရ ရစ်ပတ်ကြောင်းဖြစ်ကုန်သော ပုဆိုးပြာ, ပုဆိုးစည်း စသည်တို့ကို ယူရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) ယင်း အရကောက်နှင့် လျော်ညီစွာ ဝေဠတိ စတေနာတိ ဝေဠကံ-ဟု ကရဏသာဓန စစနတ္ထပြုရမည်ကိုငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏ္ဍုပစ္ဆုည်း၏ ကရဏသာဓနအနက်၌ သက်သည်ကိုငင်း(ဒု-ပစ္ဆယတ္ထ) သိစေသည်။

ဝေဠကေဟိ · နမိတဖာသုကာဟိ-ဖြင့် နတ-သဒ္ဒါ၏ နမုဓာတ်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဒု-ဓာတုပဒ) တ-ပစ္ဆည်း၏ အတိတ်ဟေတုကမ္မသာဓနအနက်၌ သက်သည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဒု-ပစ္ဆယတ္ထ) နမာပီယိတ္ထာတိ

http://www.dhammadownload.com

နတ်-ဟု ပြုရမည်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) ပဿ-သဒ္ဒါ၏ ဖာသုကအနက်ကို ဟောသည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) (တနည်း) ပဿ-အရ နံပါးကိုရသော်လည်း ဤနေရာ၌ နံရိုးကို ယူရမည်ကိုငင်း(သရုပ် ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) နတနှင့် ပဿကို နတဉ္စ တံ ပဿဉ္စာတိ နတပဿံ-ဟု ပြုရမည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) အပေါင်းပုဒ်ကို ဝေဌကေဟိ နတပဿံ ယာသံ နာရိန္ဒန္တိ ဝေဌကနတပဿာ-ဟု ဘိန္နာဓိကရဏဗဟုဗ္ဗီဟိ သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုငင်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) (တနည်း) ဝေဌကေဟိ နတံ ဝေဌကနတံ၊ ဝေဌကနတံ ပဿံ ယာသံ နာရိန္ဒန္တိ ဝေဌကနတပဿာ-ဟု တုလျာဓိကရဏ စတုတ္ထိ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

(၈) ၌ ကပ္ပိတဝါလေဟိ-ဖြင့် ကုတ္ထဝါလေဟိ-၌ ပြုပြင်အပ်ပြီးသော အမွေးရှိ၏ဟူသည် ရိတ်ဖြတ်အပ်ပြီးသော အမွေးရှိခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

သောဘာကရဏတ္ထံ-ဖြင့် ကပ္ပိတဝါလေဟိ-၌ ရိတ်ဖြတ်၏ဟူသည် တင့်တယ်ခြင်းကို ပြုခြင်းအကျိုးငှာ ရိတ်ဖြတ်သည်၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

ကမ္ပေတုံ ယုတ္တဌာနေသု-ဖြင့် အရုပ်အားလုံးတို့၌ ရိတ်ဖြတ်သည်ကား မဟုတ်၊ ရိတ်ဖြတ်ခြင်းငှာ သင့်လျော်လျှောက်ပတ်သော လည်၊ ဦးခေါင်း၊ မြီးဆံဖျားအရုပ်တို့၌ ရိတ်ဖြတ်သည်၏ အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။(ဘာဝတ္ထ)

(၉) ဖြင့် ဥက္ကိဏ္ဏပရိခ=အထက်၌ ကျဲဖြန့်ပြီးသော မြေရှိသော ကျုံးဟူသည် တူးအပ်ပြီးသော ကျုံး ရှိခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➢ ❽ ။ ကဆံ အဋ္ဌဓိဓာ ဟိ ဘာဗသော-၌ ရစသေ (၈) ဦးတို့၏ သရုပ်

(၁) သပုတ္ထဘရိယ (၂) ဥဇ္ဇုဘရိယ (၃) အနဂ္ဂပတ္တိက (၄) အသာမံပါက (၅) အသမုဒ္ဓိက (၆) ဒန္ဓဝတ္ထလိက (၇) ပဝတ္တဖလဘောဇနေ (၈) ပဏ္ဏာပလာသိက။ (၄၊၂၄၁)[**၅၈၇/၆၄၇-ဆက်ကြည့်**]

➢ ❾ ။ (ဂ+ဃ) ဝါက္ယ = ဝဠဝါနံယေဝ ဝါလာ၊ နံ ရထာနံ တု ကပ္ပိတာ။

အဿယုတ္တတ္တာ ရထာပိ၊ ကုတ္ထဝါလာတိ ဝုစ္စတိ။ (ဥဘယ ရ-ကာရဝိပုလာဂါထာ၊ အနုဋ္ဌာဆန်း)

➢ ❿ ။ (က) ၌ ကပ္ပိတဝါစလမိပုစ်၏ စမ်ရာ ဝိဝရိယာယန္တိ-ကို ကိုယ်ပြု၍

(၁) ရသေ့တို့၏ ထိုမှ ဤမှ လှည့်လည်သွားလာသော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော ဝိရိယပြဋ္ဌာန်း သော စိတ္တဖြစ်ဝါဒသည် ဥဿာဟဋ္ဌာယိဘာဝ+ဝိရရသ။ (၂) လှည့်လည်သွားလာအပ်သော အရုပ်မျက်နှာ တို့သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) ကောင်းစွာ ရိတ်ဖြတ်အပ်သော အမွေးရှိသော မြင်းမတို့ဖြင့် က,အပ် ကုန်သော ရထားတို့သည်၎င်း၊ ထိုထိုအရုပ်မျက်နှာတို့၏ ရှုချင်စဖွယ်ကောင်းခြင်းဂုဏ်တို့သည်၎င်း ဥဒ္ဒိ ပန ဝိဘာဝ။(၄) ထိုထိုအရုပ်မျက်နှာတို့၌ အာရုံအမျိုးမျိုးတို့ကို တွေ့ရခြင်း စသည်တို့သည် အနုဘာဝ

ကစမ္ပေတုံ-၌ ဓာတ်အရ ။ ။ (၁) ဖြတ်သောအခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော ဝိရိယပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တဖြစ်ဝါဒသည် ဥဿာဟဋ္ဌာယိဘာဝ+ဝိရရသ။ (၂) အမွေးတို့သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) တင့်တယ်မှုကို ပြုလိုခြင်းသည်၎င်း၊ အမွေးတို့၏ ရှည်ခြင်းသည်၎င်း ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ။ (၄) မြည်းမတို့၏ ကြည်ရှုဖွယ်ကောင်း သည်၏အဖြစ်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

http://www.dhammadownload.com

ဝိဂြဟ (သဒ္ဒ၆) [ဋ္ဌ၊၂၄၅။] (ဘာဋီ၊တ၊၄၄၁)

(က) **နဂရဗ္ဗမကာရဂိကာသဒ္ဒတိ ဇဏ္ဍ ဥပကာရိကာတိ ပရေသံ အာရောဟနိဝါရဏတ္ထံ သမန္တာနဂရံပါကာရဿ အဓောဘာဂေ ကတာသုဓောကမ်ံ ဝုစ္စတိ။**

(ခ) **ကုဓ ပန တာဟိ ဥပကာရိကာဟိ ယုတ္တာနိ နဂရာနေဝ ""နဂရူပကာရိကာယော""တိ အဓိပ္ပေတာနိ။**

(ဂ) **ရကွာဓေန္တီတိ တာဒိသေသု နဂရေသု ဝသန္တာပိ အတ္တာနံ ရက္ခာပေန္တိ။**

(ဃ) **ကစ္စိတိ ""သဗ္ဗညူ, နု သဗ္ဗညူ""တိ ဇဝံ သံသယော။**

➢ ❶ ။ **(ဂ)** ရက္ခာပေန္တီတိ၊ရက္ခာပေန္တိ ဟူသည်ကား။တာဒိသေသု၊ထိုကဲ့သို့ ရှုအပ်ကုန်သော။ နဂရေသု၊မြို့တို့၌။ဝသန္တာပိ၊နေရုပါကုန်သော်လည်း။ဒီဃာသိဝုဓေဟိ၊ရှည်သော သန်လျက် လက်နက်ရှိကုန်သော။ပုရိသေဟိ၊ယောကျ်ားတို့ကို။(ကာရိတ်က်) အတ္တာနံ၊မိမိကို။ရက္ခာပေန္တိ၊စောင့်ရှောက်စေရကုန်သေး၏။

➢ ❷ ။ **(ခ) ဒွိ/** ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် ရန်သူတို့တက်ရောက်ခြင်းမှ တားမြစ်ခြင်း အကျိုးငှာ မြို့ပတ်ဝန်းကျင် တံတိုင်းအောက်ခြေ၌ ပြုအပ်သော အင်္ဂတေအမှုကို ဥပကာရိကာမည်၏ဟု ဖွင့်ဆို၏။ ထိုသို့ဆိုသော် ဤနဂရူပကာရိကာ–အရ နဂရဿ ဥပကာရိကာ နဂရူပကာရိကာ–ဟု ဝစနတ္ထ ပြု၍ မြို့၏အနီး အောက်ခြေ၌ပြုအပ်သော အင်္ဂတေအမှုကို အလို့ရှိအပ်၏ဟု မှတ်သားအပ်ပါသလော။ အဘယ်ကို့ နဂရူပကာရိကာ–အရ အလို့ရှိအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား– နဂရဿ ဥပကာရိကာ တောသင့်၏ နဂရူပကာရိကာ–ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ အင်္ဂတေအမှု တို့နှင့် ယှဉ်သော မြို့တို့ကိုသာ အရဏကောက်ရုပါမည်ဟူလို။

➢ ❸ ။ [က+ဇ ဝါကျဘေဒ်ကို၌] (၁) နှန္ဒ ဥပကာရိကာတိ ပရေသံ အာရောဟနိဝါရဏတ္ထံ သမန္တာနဂရံ ပါကာရဿ အဓောဘာဂေ ကတာသုဓောကမ်ံ ဝုစ္စတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ နဂရာနေဝ "နဂရူပကာရိကာယော"တိ အဓိပ္ပေတာနိ။ (၃) နန္ဒ တာဟိ ဥပကာရိကာဟိ ယုတ္တာနိ။

(၄) တသ္မာ နဂရာနေဝ "နဂရူပကာရိကာယော"တိ အဓိပ္ပေတာနိ။

[ဇ–ဝါကျကို၌] (၁) နန္ဒ တာဒိသေသု နဂရေသု ဝသန္တိ။ (၂) အထ ကသ္မာ အတ္တာနံ ရက္ခာပေန္တိ

(၃) နန္ဒ သတ္တာ အတ္တာနံ ပိယန္တိ။ **အထဝါ** မနုဿာ ဘယတဇ္ဇိတာ ဟောန္တိ။

(၄) တသ္မာ အတ္တာနံ ရက္ခာပေန္တိ။ .

➢ ❹ ။ ကာတဗ္ဗာတိ **ကာရိကာ**။ သမိပေ ကာရိကာ **ဥစ္စကာရိကာ**။

ဥပကာရံ ကရောတီတိ **ဥပကာရိကာ**။ (၃) အနိုးအရုပ်၏ အင်္ဂတေအမှုနှင့် သမိပိ+သမိပ အဖြစ် ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟောတု မည်၏။ (၅) ပြုအပ်သော အင်္ဂတေအမှုသည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) ဥဒ္ဓါပေါ–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

သုဗ္ဗတိ တောယာတိ သဒ္ဒာ။ (၃) **စင်ကြယ်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု**။ (၅) အင်္ဂတေ ဖြစ်သည် **ဝစနီယ**။ (၆) လေပ–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

သံသယတိ ဇတေနာတိ **သံသဇယော**။ (၃) **ယုံမှားခြင်းကြိယာသကတ်သည်** ဝစနဟောတု။ (၅)

http://www.dhammadownload.com

ယုံမှားတတ်သော ဝိစိကိစ္ဆာသည် ဝစနီယ။ (၆) ကခ်ီ, ဝိမတိ-စသော။

ဝိဝိဓေနာကာရေန မညတိတိ **ဒိမတီ**။ ဝိဝိဓံ ဝစနံ **ဝေဝစနံ**။

➤ ❶ ။ **ယဒ္ဓဇ္ဈာနိ**-ကို ယဒ္ဓတ္ထာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= နဂရာနံ-ဟု သမ္ဗန် ခံရမည်။(တို့၏/တို့ကို စပ်) **ဝသန္တဓာ**-ကို ဝသန္တတ္ထာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= တော်သံ ဗြာဟ္မဏာနံ။ (တို့၏/တို့သည် စပ်)

➤ ❻ ။ **(က)** ၌ ကတသုဓာကမ္မံ-ဖြင့် ဥပကာရိကာ-အရ ပြုအပ်သော အင်္ဂတေအမှုကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

ပါကာရဿ အဓေဘာဂေ-ဖြင့် ထိုအင်္ဂတေအမှုကို မြို့တံတိုင်းခြေ၌ ပြုအပ်၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) သမန္တာနဂရံ-ဖြင့် မြို့ပတ်ဝန်းကျင် တံတိုင်းခြေအား လုံး၌ ပြုအပ်၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။(ဘာဝတ္ထ) ပရော် အာရောဟနိဝါရဏတ္ထံ-ဖြင့် ထိုသို့ပြုခြင်းသည် တစ်ပါးသော ရန်သူတို့ကို တက်ရောက်ခြင်းမှ တားမြစ်ခြင်းအကျိုးငှာ ပြု၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေသည်။

➤ ❼ ။ **အင်္ဂတေအမှု ရှိခြင်းအစရှိသော်ကို ဥပကာရိကာ-ဟု ဆိုခြင်းအစ၏**

မြို့၏ အနီး၌ ပြုအပ်သောကြောင့်၎င်း, လျော်သော ကျေးဇူးကို ပြုခြင်းကြောင့်၎င်း, အင်္ဂတေအမှု ရှိသော အရပ်ကို ဥပကာရိကာ-ဟု ဆိုပါသည်။

➤ ❽ ❾ ။ **သံသယ-အစေ** ။ ။ (၁) သမ္ဗဉ္ဉလေလော, သမ္ဗဉ္ဉ မဟုတ်လေသလော-ဟု ယုံမှားခြင်းရှိသူ သန္ဓာန်၌ ဝိစိကိစ္ဆာပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ကာမရတိဌာယိဘာဝ+ကာမသိဂိါရရုသ။ (၂) မြတ်စွာဘုရားသည် အာရမ္မဏာဓိဘာဝ။ (၃) လက္ခဏ နှစ်ပါးကို မတွေ့မြင်ရခြင်းသည် ဥဒ္ဓိပနဝိဘာဝ။ (၄) သမ္ဗဉ္ဉ ဟုတ်-မဟုတ် မဆုံးဖြတ်နိုင်ခြင်း, မြတ်စွာဘုရားသည် နေရာမှ ထတော်မူ၍ စင်္ကြံအဓိဋ္ဌာန်ခြင်း အမှုကို ပြုခြင်းသည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဝိဂ္ဂဟ (ဘေဒရာ) [၆၊၂၄၅။] (ဘာဋီ၊တ၊၄၄၃)

(က) **ဇဝံ ဝတ္တာ ပန ယသ္မာ ဗုဒ္ဓါနံ နိသိန္နာနံဝါ နိပန္နာနံဝါ ဓကောစိ လက္ခဏံ ပရိယေသိတုံ နသက္ကောတိ၊** (ခ)**ဋ္ဌာနံ ပန စင်္ကမန္တာနံဝါ သက္ကောတိ၊**

(ဂ) **အာစိဏ္ဏဥ္စေတံ ဗုဒ္ဓါနံ လက္ခဏပရိယေသနတ္ထံ အာဂတဘာဝံ ဥ တွာ ဥဒ္ဒါယာသနာ စင်္ကမာဓိဋ္ဌာနံ နာမ၊** (ဃ)**တေန ဘဂဝါ ဥဒ္ဒါယာသနာ ဗဟိ နိက္ခမ္မေတွာ၊**

(င) တသ္မာ **"အဇ ဓေါ ဘဂဝါ"တိ အာဒိ ဝုတ္တံ၊** . (စ) **သမစန္ဓသိတိ ဂဓေသိ**။

➤ ❺ ။ **(က+ခ) ဒ္ဝိ/** ဆရာ၊ ရှင်အာနန္ဒာသည် ပါဋိတော်၌ ဘဂဝါ ဝိဟာရာ နိက္ခမ္မ စင်္ကံမ်အဿဒ္ဓသိ-ဟု ဟောတော်မူ၏။ အဘယ့်ကြောင့် စင်္ကြံကြတော်မူပါသနည်း။ ထိုင်လျက်ဖြစ်စေ, လျောင်းလျက်ဖြစ်စေ နေကောင်းသည် မဟုတ်တုံလော။ စုန်ကြောင့် (က+ခ) ဝါကျတို့ကိုမိန့်။

(ခ) ဒ္ဝိ/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် ထိုင်တော်မူစဉ်သော်၎င်း, လျောင်းနေတော် မူစဉ်သော်၎င်း ဘုရားရှင်တို့၏ လက္ခဏာတော်ကို ရှာမှီးခြင်းငှာ မတတ်ကောင်းဟု ဖွင့်ဆိုတော်မူ၏။ အဘယ်သို့လျှင် ဘုရားရှင်တို့၏ လက္ခဏာတော်ကို ရှာမှီးခြင်းငှာ တတ်ကောင်းပါသနည်း။ အဘယ်သို့သော ဤရိယာပုထ်ဖြင့် ဘုရားရှင်တို့၏ လက္ခဏာတော်ကို ရှာမှီးခြင်းငှာ တတ်ကောင်းသည်ကို မပြဆိုပြီလော။ စုန်ကြောင့်

http://www.dhammadownload.com

(ခ) ဝါကျကိုမိန့်။

(၈) ဒဋ္ဌိ/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် ရပ်တော်မူစဉ် စကြ်သွားတော်မူစဉ် လက္ခဏာတော်ကို ရှာမှီးခြင်းငှာ တတ်ကောင်း၏ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ထိုသို့ဆိုသော် ပါဠိတော်၌ လက္ခဏာရှာမှီးနိုင်ရန် ရပ်ခြင်းကျရိယာ ပုထ်ကိုလည်း ပြသင့်၏၊ စကြ်သွားခြင်း ကျရိယာပုထ်ကိုသာ မပြသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်လျက် အဘယ့်ကြောင့် ရပ်ခြင်းကျရိယာပုထ်ကို မပြမူ၍ စကြ်သွားခြင်းကိုသာ မိန့်ဆိုအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (၈) မိန့်။

➤ ❼ ။ [ဂ+ဃ–ဝါကျဘဋ္ဌိကဋ္ဌိ၌] (၁) နနု ဗုဒ္ဓေါ နိသိန္နော ဝါ နိပန္နော ဝါ ဝသတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ ဘဂဝါ ဥဋ္ဌာယာသနာ ဗဟိ နိက္ခမ္မော။ (၃) နနု အာစိဏ္ဏမေတံ ဗုဒ္ဓါနံ လက္ခဏပရိယေသနတ္ထံ အာဂတဘာဝံ ဥတ္တာ ဥဋ္ဌာယာသနာ စက်ံမာဓိဋ္ဌာနံ နာမ။

(၄) တသ္မာ ဘဂဝါ ဥဋ္ဌာယာသနာ ဗဟိ နိက္ခမ္မော။

➤ ❽ ။ လက္ခီယန္တီ တေနာတိ **လက္ခဏာ**။ (၃) မှတ်သားခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) လက္ခဏာဒြဗ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) ကလက်၊ လဉ္ဆန–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

စက်မန္တိ ဇ္ဈာတိ **စက်ခံ**။ (၃) သွားခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) စကြ်ကြွရာအရပ်သည် ဝစနီယ။ (၆) စက်မန–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ။

စက်မန္တိတိ **စက်မစန္ဒာ**။ (၅) စကြ်ကြွတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားဒြဗ်သည် ဝစနီယ။

အာစရီယတေတိ **အာစိဋ္ဌော**။ (၃) ကျင့်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ကျင့်အပ်သော စကြ်ကြွခြင်းသည် ဝစနီယ။ (၆) စရိတ၊ စရဏ–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ။

နိသိဒန္တိတိ **နိသိန္နော**။ (၃) ထိုင်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) မြတ်စွာဘုရားဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) နိသဒ္ဓာ–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ။

နိပဇ္ဇန္တိတိ **နိပန္နော**။ (၃) လျောင်းခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) မြတ်စွာဘုရားဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) နိပဇ္ဇ၊ သယနာ–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများ သည် ဝစနီယတ္ထ။

➤ ❾ ။ **စတန သဒ္ဒာ့ဏာန္တတ္ထာ**–ဟု စွဲလျှင်= ဣမသ္မာ အမွန္ဒသ/ **စတန** အာစိဏ္ဏတ္ထာ–ဟု စွဲလျှင်= တေသ စက်မာဓိဋ္ဌာနသ–ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်)

တသ္မာ–နောင် စွဲရမည့်ဟိတ်ကား= တသ္မာ နိက္ခန္တတ္ထာ ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းဟိတ်၏ သမ္ဗန်ကား= ဘဂဝတော ဖြစ်ပါသည်။ (၏/သည် စပ်)

➤ ❿ ။ **(စ)** ၌ ဂဟေသိ–ဖြင့် သမန္နေသိ–၌ သံရှေး အနုရှေးရှိသော သေဓာတ်သည် ရှာမှီးခြင်း အနက်ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (ဓာတ္တတ္ထ) သံ+အနု–ဥပသာရတို့၏ အနတ္ထက၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ⓫ ။ **(က) ဋ္ဌ နု သဒ္ဒာတော်–ဟု ဆို့ချခြင်းအစကြောင်း** ။ ။ ထိုင်ခြင်း၊ လျောင်းခြင်း ကျရိယာပုထ်နှစ်ပါး၌ ကိုယ်အင်္ဂါတို့သည် တွန့်နေရကား အချို့လက္ခဏာတော်များကို အကုန်အစင် အထင်

http://www.dhammadownload.com

အရှား မမြင်ရသောကြောင့် "နံ သင္ကေတိ"ဟု ဆိုပါသည်။

(၈) ဤ သင္ကေတိ-ဟူ ဆိုရခြင်းအကြောင်း ။ ။ ရုပ်ခြင်း, စက်ြကြွတော်မူခြင်း ကျရိယာပုထ် နှစ်ပါး၌ လက္ခဏာများကို အကုန်အစင် ထင်ထင်ရှားရှား တွေ့မြင်ရသောကြောင့် သင္ကေတိ-ဟု ဆိုသည်

➤ ၁ ၀ ။ **လက္ခဏံ မရိဒယသိဒ္ဓံ-ဤ ဓာတ်အရ**။ (၁) ရှာမှီးသော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်သော ဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တဖွါဒ်သည် ဓမ္မရတိဌာယီဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရရသ။ (၂) လက္ခဏာတော် သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) ထိုင်နေသည်၏အဖြစ်, လျောင်းနေသည်၏အဖြစ်သည်၎င်း၊ ဝတ္ထုဂုယ် လက္ခဏာတော်၏ တွေ့မြင်နိုင်ခဲသည်၏အဖြစ်သည်၎င်း ဥဒ္ဒိုပနဝိဘာဝ။ (၄) နေရာမှ ထ၍ ပြင်ပထွက်လျက် စက်ြကြွပြတော်မူရခြင်း, ဝတ္ထုဂုယ်လက္ခဏာတော်ကို ဖုးမြှော်ခြင်းစသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

သမဓန္ဓဒိ/ဂဓဝဒိ-ဤ ဓာတ်အရ ။ ။ (၁) ရှာမှီးသော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်သော ဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တဖွါဒ်သည် ဓမ္မရတိဌာယီဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရရသ။ (၂) လက္ခဏာတော်သည် အာရမ္မဏ ဝိဘာဝ။ (၃) အမွန်၏ ဗေဒင်သုံးပုံ၌ ပါရူဖြစ်ခြင်းသည်၎င်း, လက္ခဏာတော်တို့၏ ထင်ရှားပြတ်သား ခြင်းသည်၎င်း ဥဒ္ဒိုပနဝိဘာဝ။ (၄) အဂ်ါဇာတ်တော်နှင့် ပြန့်ကျယ်သော လျှာတော်လက္ခဏာနှစ်ပါး၌ ယုံမှားခြင်း, စူးစမ်းရှာဖွေရာ၌ ပင်ပန်းခြင်းစသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဝိဂ္ဂဟ (ဘူဓ) [၆၂၂၆။] (ဘာဋီ၊တ၊၄၄၅)

(က-၁) **ဧကာဓေသာမိဓေတိ ဝတ္ထိကောသေန ပဋိစ္ဆန္နေ၊**

(က-၂) **ဝဋ္ဋာဒ္ဓေယ့တိအဂ်ဇာတေ၊ (၁) ဘဂဝတောဟိဝရဂါရကာသေဝကောသောဟိတံ ဝတ္ထုဂုယံ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏံ ပဒုမဂဗ္ဘသမာနံ၊**

(၇) တံ သော ဝတ္ထုပဋိစ္ဆန္နတ္တာ အပသဇ္ဇော, အန္တောမုခဂတာယ ဇိဝှါယ ပဟူတဘာဝံ အသလ္လက္ခေန္တော တေသု ဒ္ဝီသု လက္ခဏေသု ကဿ အဟောသိ ဝိစိကိစ္ဆိ၊

(ဃ) **တဇ္ဇာဒုမစ္ဆိတံ ရုပံ။**

➤ ၁ ။ **(၁)** ဟိ၊ချဲ့ဦးအုံ။ဝရဂါရကာသ၊မြတ်သော ဆင်မင်း၏။(ဂန္ဓဟတ္ထိ ဆင်မင်း၏။) ကောသောဟိတံ၊အအိမ်သည် အတွင်း၌ ထားအပ်သော။ဝတ္ထုဂုယ်၊အင်္ဂါဇာတ်သည်။ဟောတိ ဣဝ၊ဖြစ်သကဲ့သို့။ တထာ၊ထို့အတူ။ဘဂဝတော၊၏။ကောသောဟိတံ၊အအိမ်သည် အတွင်း၌ ထားအပ်သော။(ဝါ) အအိမ်သည် ဖုံးလွှမ်းအပ်သော။ဝတ္ထုဂုယ်၊အင်္ဂါဇာတ်တော်သည်။သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏံ၊ရွှေအဆင်းနှင့်တူသော အဆင်းရှိ၏။ပဒုမ ဂဗ္ဘ သမာနံ၊ပဒုမ္မာကြာဆိုက်နှင့်တူ၏။

(၇) တံ၊ထိုအင်္ဂါဇာတ်တော်ကို။သော၊ထိုအမွှေသည်။ဝတ္ထုပဋိစ္ဆန္နတ္တာ၊အဝတ်ဖြင့် ဖုံးလွှမ်းအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။အပသဇ္ဇော၊မမြင်နိုင်သည်။(ဟုတ္တာ၊ဖြစ်၍၎င်း) အန္တောမုခဂတာယ၊ခံတွင်းတော်၏ အတွင်း၌ ရောက်နေသော၊ဇိဝှါယ၊လျှာတော်၏။ပဟူတဘာဝံ၊ပြန့်ကျယ်ကြီးမားသည်၏အဖြစ်ကို။အသလ္လက္ခေန္တော၊မမှတ် သားနိုင်သည်။ဟုတ္တာ၊ဖြစ်၍၎င်း။ဒ္ဝီသု၊နှစ်ပါးကုန်သော။တေသု လက္ခဏေသု၊ထိုလက္ခဏာတော်တို့၌။ကဿ၊ ယုံမှားခြင်းရှိသည်။ဝိစိကိစ္ဆိ၊တွေးတောခြင်းရှိသည်။အဟောသိ၊ဖြစ်ပြီ။

➤ ၂ ။ **(၁) ဒ္ဝီ/** ဆရာ၊ ဆရာသည် (က-၂) ဖြင့် ဝတ္ထုဂုယ-အရ အင်္ဂါဇာတ်တော်ကို

http://www.dhammadownload.com

ကောက်ယူရမည်ဟု ဆို၏။ အအိမ်ဖြင့် ဖုံးလွှမ်းအပ်သည်၏အဖြစ်ကို ဥပမာဖြင့် ထင်ရှားစွာ မပြဆိုပြီလော။ အဘယ်သို့လျှင် အဂ်ါဇာတ်တော်သည် အအိမ် အတွင်း၌ တည်နေပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(၇) ကံ–မှုခ်ဆို့/ သဒ္ဓသာဓေဘာဂပုဇ္ဇာဒ္ဓက်ပုံ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် အပဿန္တော–ဟူသော ကမ္မီကို ဆိုတော်မူ၏။ ကမ္မီ–သည် ကံနှင့် မကင်းကောင်းသည် မဟုတ်ပါလော။ ယင်းကမ္မီ၏ ကံကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် တံ–ပါဋ္ဌကိုမိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား– တံ–ဖြင့် အပဿန္တော–ဟူသော ကမ္မီ၏ ကံကို ငါပြဆိုပါ၏ဟူလို။

ဟိတ်–မှုခ်ဆို့/ သဒ္ဓသာဓေဘာဂပုဇ္ဇာဒ္ဓက်ပုံ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် အပဿန္တော–ဟူသော ဟိတ်၏ ဖိုလ်ကို ဆိုတော်မူ၏။ ဟိတ်ဖိုလ်မည်သည် ဟိတ်နှင့် မကင်းကောင်းသည် မဟုတ်ပါလော။ ယင်းဟိတ်ဖိုလ်၏ ဟိတ်ကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် ဝတ္ထုပဋိဇ္ဈန္ဒတ္တာ–ပါဋ္ဌကိုမိန့်။

ကား– ဝတ္ထုပဋိဇ္ဈန္ဒတ္တာ–ဖြင့် အပဿန္တော–ဟူသော ဟိတ်ဖိုလ်၏ ဟိတ်ကို ငါပြဆိုပါ၏ဟူလို။

➤ ❾ ။ [ခ–နှင့် ဂ–ဝါကျ၌ **တံ စသော ဝတ္ထုပဋိဇ္ဈန္ဒတ္တာ အပဿန္တော**–တို့ကိုရှု]

(၁) နနု ဘဂဝတော ဝရဝါရဏသ္မေဝ ကောသောဟိတံ ဝတ္ထုဂုယှံ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏံ ပဒုမဂဗ္ဘသမာနံ။

(၂) အထ ကသ္မာ တံ သော (အမွှေ့ဌော) နံ ပဿတိ။

(၃) နနု တံ ဝတ္ထုပဋိဇ္ဈန္ဒံ ဟောတိ။ (၄) တသ္မာ တံ သော (အမွှေ့ဌော) နံ ပဿတိ။

[ဂ–ဝါကျကိုရှု] (၁) နနု ဘဂဝတော ကာယေ ကောသောဟိတဝတ္ထုဂုယှပဟူတဓိဂုတာသင်္ခါတာနိ ဒွေ မဟာပုရိသလက္ခဏာနိ သန္တိ။ (၂) အထ ကသ္မာ သော (အမွှေ့ဌော) တေသု ဒွီသု လက္ခဏေသု ကဒ္ဒီ အဟောသိ ဝိစိကိစ္ဆီ။ (၃) နနု တံ သော ဝတ္ထုပဋိဇ္ဈန္ဒတ္တာ အပဿန္တော, အန္တောမုခဂတာယစ ဓိဂ္ဂါယ ပဟူတဘာဝံ အသလ္လက္ခေန္တော ဟောတိ။

(၄) တသ္မာ သော (အမွှေ့ဌော) တေသု ဒွီသု လက္ခဏေသု ကဒ္ဒီ အဟောသိ ဝိစိကိစ္ဆီ။

[ဂ–၌ **တံ သော ဝတ္ထုပဋိဇ္ဈန္ဒတ္တာ အပဿန္တော**ကိုရှု] (၁) နနု ဘဂဝတော ဝရဝါရဏသ္မေဝ ကောသောဟိတံ ဝတ္ထုဂုယှလက္ခဏံ သံဝိဇ္ဇတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ တံ သော (အမွှေ့ဌော) နံ ပဿတိ။

(၃) နနု တံ ဝတ္ထုပဋိဇ္ဈန္ဒံ ဟောတိ။ (၄) တသ္မာ တံ သော (အမွှေ့ဌော) နံ ပဿတိ။

[ဂ–၌ **အန္တောမုခဂတာယစ ဓိဂ္ဂါယ ပဟူတဘာဝံ အသလ္လက္ခေန္တော**–ကိုရှု] (၁) နနု ဘဂဝတော ပဟူတဓိဂ္ဂါလက္ခဏံ သံဝိဇ္ဇတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ (အမွှေ့ဌော) ဓိဂ္ဂါယ ပဟူတဘာဝံ နံ သလ္လက္ခေတိ။

(၃) နနု ဓိဂ္ဂါ အန္တောမုခဂတာ ဟောတိ။ (၄) တသ္မာ (အမွှေ့ဌော) ဓိဂ္ဂါယ ပဟူတဘာဝံ နံ သလ္လက္ခေတိ။

➤ ❿ ။ ဝတ္ထေန ဂုဟိတမ္ဟန္တိ **ဝတ္ထဂုယှံ**။ (၃) အဝတ်ဖြင့် ဖုံးလွှမ်းခြင်း ကြီးယာသကတ်သည်ငင်း အဝတ်၏ ဖုံးလွှမ်းအပ်သော အင်္ဂါဇာတ်နှင့် ပဋိစ္ဆာဒန+ပဋိစ္ဆာဒေတမ္မ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သကတ်သည်ငင်း ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) အင်္ဂါဇာတ်ဖြစ်သည် **ဝစနီယ** မည်၏။ (၆) အင်္ဂဇာတ်, ရဟသ်ကို **စသော** ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

ဝသျတေ အစ္ဆာဒီယတေတိ ဝတ္ထံ။ ဂုဟိတမ္ဟန္တိ ဂုယှံ။ ဝတ္ထေန ဂုယှန္တိ **ဝတ္ထဂုယှံ**။ (၃) အဝတ်၏ **ဖုံးလွှမ်းအပ်သော** အင်္ဂါဇာတ်နှင့် ပဋိစ္ဆာဒန+ပဋိစ္ဆာဒေတမ္မ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သကတ်သည် ဝစနဟေတု။

http://www.dhammadownload.com

ဒီဝတိ စောယာတိ **ဆိဒ္ဓါ**။ (၃) အသက်ရှင်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) လျှောခြဖ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ရသနာ-စသော။ * ဒီဝိတံ အဝါယတီတိ ဝါ **ဆိဒ္ဓါ**။

ပန္နတိ ဒေဝပူဇာဒိ ယာတိတိ ပဒုမံ။/ ပမိ ပက်မိ ဒတိ ရုဟတိတိ ဝါ **ပဒုမံ**။ (၃) ပေါက်ရောက်ခြင်းကြိယာသကတ်သည်ငင်း၊ ညွှန်နှင့် ပေါက်သော ကြာတို့၏ နိဿယ နိသိတ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည်ငင်း ဝစနဟောတု။ (၅) ပဒုမ္မာကြာခြဖ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဥပွလ၊ ဝါရိဇ၊ ပုဏ္ဍရိက ကုသိယတိတိ ကောသော။/ ကုသတ္ထံ သယတိ တံ ဝါ သိနောတိ ဗန္ဓတိ ဓတ္တာတိ **ဓကာစသော**။ အဝဓီယတေတိ **ဩဓိတံ**။ (၃) အတွင်း၌ ထားခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု။ ကောသေန သြဟိတံ **ကောဓသောဟိတံ**။ (၃) အဓိဓ်၏ ထားအပ်သော အင်္ဂါဇာတ်တော်နှင့် နိဿယ နိသိတ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) အင်္ဂါဇာတ်တော်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဝတ္ထုဂုယျ-စသော။ * တထာ ရူပံ ယဿတိ **တထာရူပေါ**။

ဝါရေတိ ပရုဇလန္တိ **ဝါရုဇော**။ * **အင်္ဂီ**ယတေ ဉာယတေ သမုဒါဇော ဇောနာတိ **အင်္ဂီ**။ အင်္ဂံ အဿ အတ္ထီတိ အင်္ဂီ။ အင်္ဂီ သရီရေ ဇာယတီတိ **အင်္ဂီဇာတံ**။

➤ ❶ ။ **ဝတ္ထုပဋိစ္ဆန္နဏ္ဍာ**-ဟိတ်၏ သမ္ဗန်ကား= တဿ ဝတ္ထုဂုယျဿ ဖြစ်ပါသည်။ (၏/ကို စပ်) ဘာဝသမ္ဗန်၏ ပစ္စယတ္ထကား- ကမ္မတ္ထ ဖြစ်ပါသည်။

အပဿာဒနတ္ထာ/**အဿဒ္ဓေယ္ယဘန္တာ**-ကို အဿလ္လကန္တတ္ထာ-ဟု ဟိတ်ပြင်= တဿ အမ္ဗဋ္ဌဿ-ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်)

➤ ❷ ။ **(က-ဝ)** ၌ ဝတ္ထိကောသေန ပဋိစ္ဆန္နေ-ဖြင့် ကောသေဟိတေ-ကို ကောဿ+သြဟိတေ ဟု ပုဒ်ဖြတ်ရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(သန္ဓိလိင်ပဒ) ကောဿ-သဒ္ဒါ၏ သိုအိမ် (ဝါ) လိင်အိမ်ဟူသော အနက် ဟောသည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(နာမလိင်ဏ္ဍ) သြဟိတ-၌ အဝ-ဥပသာရ၏ ဓေတ္တဏ္ဍဝိသေသက၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်ဏ္ဍ) ဓ-ဓာတ်၏ ပဋိစ္ဆန္နအနက် ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဒု-ဓာတွဏ္ဍ) တ-ပစ္စည်း၏ ကမ္မသာဓနအနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဒု-ပစ္စယဏ္ဍ) အဝဓီယတေ ပဋိစ္ဆာဒီယတေတိ သြဟိတံ ဟု ပြုရမည်ကိုငင်း(အဘိဓာနဏ္ဍ) အပေါင်းပုဒ်ကို ကောသေန သြဟိတံ ကောသေဟိတံ-ဟု တတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနဏ္ဍပြုရမည်ကိုငင်း(သမာသလိင်ဏ္ဍ) သိစေပါသည်။

(က-ဂ) ၌ အင်္ဂဓာတေ-ဖြင့် ဝတ္ထုဂုယျသည် အင်္ဂဓာတ-၏ ပရိယာယ်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ပရိယယ်ပြ အဘိဓေယျတ္ထ)

(ဃ) ၌ တံ ရူပံ-ဖြင့် တထာရူပံ-၌ တထာ-သဒ္ဒါသည် ပဋိဘာဂ-စသော အနက်ကို မဟော၊ နိယမတ္ထ (တံသဒ္ဒတ္ထ) ကို ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(နိပါတလိင်ဏ္ဍ) တထာရူပံသည် ဝါကျမဟုတ်၊ သမာသ်ပုဒ်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) တထာ ရူပံ တေဿာတိ တထာရူပေါ (တံ) ဟု စတုတ္ထီ ဗဟုဗ္ဗီဟိ သမာသ် ပြုရမည်ကိုငင်း (သမာသလိင်ဏ္ဍ) သိစေပါသည်။

➤ ❸ ။ **ကဒ္ဒါ+ဝိဓိကိစ္စာ+အနုခ်မ္ဘနာဘာ အဇ္ဈုး** ။ ။ အားနည်းသော တွေးတော ယုံမှားမှုသည် ကခ်ါ မည်၏။ အလယ်အလတ်ဖြစ်သော တွေးတော်ယုံမှားမှုသည် ဝိစိကိစ္ဆာ မည်၏။

http://www.dhammadownload.com

အားကြီးသော တွေးတောယုံမှားမှုသည် အနမိမုစ္စတာ မည်၏။ ဤသို့ထူးပါသည်။

ဝဏ္ဏဂုယှက်ကို အမွဋ္ဌလူ့လင်အား ခြိမ်စိန်ဘုရား ပြစောင်မူရာ၌ အဆုံးအခြေခံ

ဝဏ္ဏဂုယှကို အမွဋ္ဌအား ပြတော်မူရာ၌ မြတ်စွာဘုရားသည် လှို့ဝှက်အပ်သော အင်္ဂါဓာတ်အစစ်ကို ပြတော်မူသည်ကား မဟုတ်၊ အင်္ဂါဓာတ်၏ အရိပ်အရောင် အတုကလေးမျှကိုသာ တန်ခိုးဖန်ဆင်း၍ ပြခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ (၄၊၂၄၆)

➤ ❶ ❷ ။ **ကစ်စီ အဓေယျသိ ဒိစ်ကိစ္စာ–ဠ်ဟ အန္တဇ္ဇာ–အရ** ။ ။ ဝိစိကိစ္ဆာ စေတသိက်ကို ယူ၍ ထိုသည် ကာမရတိဌာယိဘာဝ+ကာမသိဂ်ါရရသ။ ဝဏ္ဏဂုယှလက္ခဏာနှင့် လျှာတော်လက္ခဏာတို့သည် အာရမ္မဏဘာဝ။ အဝတ်ဖြင့် ဖုံးလွှမ်းအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် မမြင်နိုင်ခြင်း, ပါးစပ်အတွင်းသို့ ရောက်နေသဖြင့် မမှတ်သားနိုင်ခြင်းသည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။ ဝဏ္ဏဂုယှလက္ခဏာတော်ကို အရိပ်မျှပြခြင်း, လျှာတော်ဖြင့် နှာခေါင်းကို သုံးသပ်ခြင်းဖြင့်ငင်း၊ နဖူးပြင်ကို ဖုံးလွှမ်းခြင်းဖြင့်ငင်း အမွဋ္ဌမြင်သာအောင် ဘုရားရှင်က ပြခြင်း, အမွဋ္ဌအား ယုံမှားကင်းဖျောက်ခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

အာဇာနိယဝဏ္ဏနာများ (၄၊၂၄၆/၇)

(က) **နိန္ဒာမေတ္တေဘတိနီဟရိတွာ၊ (ခ) အဇ္ဈတ္တနာယတိယံမေတုမှသုကာရံကရောတော အဇ္ဈဘဝိဿတိပုညဉ္စ ပီတိပါမောဇ္ဇဉ္စ၊ တဒတ္ထာယ။**

(ဂ) ပဏီတေနာတိဥတ္တမေန၊ သမာဒ္ဓေတိ သဟတ္ထေန၊ သန္တုဋ္ဌဒီတိ သုဋ္ဌုတပ္ပေသိ၊ ပရိပုဏ္ဏံ သုဟိတံ ယာဝဒတ္ထံ အကာသိ၊ သမ္မဒါစရီတိ သုဋ္ဌုပဝါရေသိ။

(ဃ) ""အလံ အလ""န္တိ ဟတ္ထသညာယ ပဋိက္ခိပါပေသိ။

(က) ၌ နိဟရိတွာဖြင့် ညွတ်စေခြင်း(နိန္နာမန) ဟူသည် ထုတ်ဆောင်ခြင်း(နိဟရဏ)ပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ခ) ၌ တုမှေသု ကရံ ကရောတော–ဖြင့် မေ–သဒ္ဒါ၏ အမှသဒ္ဒါနှင့်တကွသော သဝိဘတ်၏ ကာရီယ၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဝိဘတ္တိပဒ) အရှင်ဘုရားတို့၌ ပူဇော်သကာကိုပြုသော အကျွန်ုပ်ဟူသော မေ–သဒ္ဒါ၏ အနက်ကိုငင်း(ဝိဘတျတ္ထ) သိစေပါသည်။

အဇ္ဈ ဘဝိဿတိ–ဖြင့် အဇ္ဈတနာယပုဒ်ကို အဇ္ဈ ဘဝိဿတိတိ အဇ္ဈတနံ (ဝါ) အဇ္ဈ ပဝတ္တမာနံ အဇ္ဈ တနံ–ဟု ဘဝိဿတိ တဒ္ဓိတ် (ဝါ) ပဝတ္တမာန တဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြုရမည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) တန–ပစ္စည်း၏ ဘဝိဿတိ တဒ္ဓိတ် (ဝါ) ပဝတ္တမာန တဒ္ဓိတ်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။ **ပုညဉ္စ ပီတိ ပါမောဇ္ဇဉ္စ**–ဖြင့် အဇ္ဈတန–အရ ပုညနှင့် ပီတိပါမောဇ္ဇကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

တဒတ္ထာယ–ဖြင့် အဇ္ဈတနာယ–၌ အာယ–သဒ္ဒါသည် နာ–ဝိဘတ်၏ ကာရီယ မဟုတ်၊ သ–ဝိဘတ်၏ ကာရီယ၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဝိဘတ္တိပဒ) သ–ဝိဘတ်သည် တုမတ္တ၌ မသက်၊ တဒတ္ထသမ္ဘဒါန်၌ သက်သည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဝိဘတျတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဂ) ၌ ဥတ္တမေန–ဖြင့် ပဏီတသဒ္ဒါသည် မဓုရအနက်ကို မဟော၊ ဥတ္တမအနက်ကို ဟောသတည်းဟု

http://www.dhammadownload.com

သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ) သဟဏ္ဍေန-ဖြင့် သဟဏ္ဍာ-၌ သွတိဘတ်သည် ပဌမိအနက်၌ မသက်၊ ကရိဏီးအနက်၌ သက်သည်၏ အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဝိဘတ္တျတ္ထ) [တစ်နည်း] သဟဏ္ဍာ-၌ အာ-သည် သွတိဘတ်၏ ကာရိယ မဟုတ်၊ နာဝိဘတ်၏ ကာရိယတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဝိဘတ္တိပဒ)

သုဋ္ဌု တမ္ပေသိ-ဖြင့် သန္တမ္ပေသိ-၌ သံ-သည် သမောဓာန-စသော အနက်ကို မဟော၊ သုဋ္ဌုအနက်ကို ဟော၏ဟု သိစေပါသည်။ (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ)

ပရိပုဏ္ဏံ သုဟိတံ ယာဝဒတ္ထံ အကာသိ-ဖြင့် တမ္ပေသိ-၌ တပစောတ်သည် ဒိတ္တိ, ဥမ္မေဂ, သန္တာပ, ခယအနက်တို့ကို မဟော၊ ပီဏနအနက်ဟောဟု သိစေပါသည်။ (ဒု-ဓာတွတ္ထ) [တစ်နည်း] သုဋ္ဌု တမ္ပေသိ-ကောင်းစွာ ရောင့်ရဲစေ၏ဟူသည် ပြည့်စုံသည်ကို ကောင်းစွာဆောင်အပ်သည်ကို အလိုရှိတိုင်း ပြုခြင်းပင်တည်းဟု သိစေသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

သုဋ္ဌု ပဝါရေသိ-ဖြင့် သမ္မဝါရေသိ-၌ သံ-သည် သုဋ္ဌုအနက်ဟောဟု သိစေသည်။ (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ)

(ဃ) ၌ ပဋိက္ခိပါပေသိ-ဖြင့် ပဝါရေသိ-၌ ပဗုဇ္ဇ ဝရဓာတ်သည် သံဃံ ဘန္တေ ပဝါရေမိ-၌ကဲ့သို့ နိမန္တနအနက်ကို မဟော၊ ဘုတ္တာဝီ ပဝါရိတော-၌ကဲ့သို့ ပယ်မြစ်ခြင်း ပဋိက္ခေပ ဝါရဏအနက်ကို ဟော သည်၏ အဖြစ်ကိုလည်း (ဒု-ဓာတွတ္ထ) ပ-ဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တကဓာ၏ အဖြစ်ကိုလည်း(ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

(တစ်နည်း) ပဋိက္ခိပါပေသိ-ဖြင့် ပဝါရေသိ-၌ ပဝါရဏ-အရ နိမန္တန ပဝါရဏာကို မယူရ၊ ပဋိက္ခေပ ပဝါရဏာကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ) အလံ အလန္တိ ဟတ္ထသညာယ-ဖြင့် ပယ်မြစ်၏ဟူသည် လက်အမှတ်သညာဖြင့် တန်ပြီဟု တားမြစ်ခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။(ဘာဝတ္ထ)

ပါဠိ (သုဒ္ဓ) [၄၂၄၈။] (ဘာဋီ၊တ၊၄၅၂)

(က) ဘုဉ္ဇာဒိန္တိ ဘုတ္တဝန္တံ၊ ဩနီတမဇ္ဈာပါဏိန္တိ ပတ္တတော ဩနီတပါဏိ၊

(ခ) အပနီတဟတ္ထာဒိန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊

(ဂ) ဩဏီဇ္ဈာမဇ္ဈာပါဏိန္တိပိ ပါဌော၊

(ဃ) တဿတ္ထော၊ ဩဏီတံ္ထ နာနာဘူတံ ဝိနာဘူတံ ပတ္တံ ပါဏိတော အဿာတိ ဩဏီတ္ထပတ္တပါဏိ၊ (ဇ) တံ ဩဏီတ္ထပတ္တပါဏိ၊

(စ) ဟတ္ထေစ ပတ္တဉ္စ ဓောဝိတွာ ဟတ္ထေ ပတ္တံ နိက္ခိပိတွာ နိသိန္နန္တိ အတ္ထော။

➤ ❸ ။ **(ဃ)** တဿ၊ထိုဩဏီတ္ထပတ္တပါဏိ-ဟူသော ပါဠို၏။။အတ္ထော၊အနက်ကို။ဓေ၊ဤသို့။ ဝေဒိတမ္ဘော၊သိအပ်၏။ အဿ။။ထိုမြတ်စွာဘုရား၏။။ပါဏိတော၊လက်မှ။။ဩဏီတံ္ထ၊ကင်းကွာစေအပ်ပြီးသော။ နာနာဘူတံ၊အသီးအခြားဖြစ်၍ဖြစ်သော။။ဝိနာဘူတံ၊ကင်းသည်ဖြစ်၍ဖြစ်သော။။ပတ္တံ၊သပိတ်ဟော်သည်။။အတ္ထိ၊ရှိ၏။။ ဣတိ၊ထို့ကြောင့်။။ထို့သို့ လက်ဟော်မှ ကင်းကွာစေအပ်ပြီးသော သပိတ်ဟော်ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။။ သော၊ထိုမြတ်စွာဘုရားသည်။။ဩဏီတ္ထပတ္တပါဏိ၊ဩဏီတ္ထပတ္တပါဏိ **ဟူသည်ကို၏။**

(ဇ) တံ၊ထိုမြတ်စွာဘုရားကို။။ဩဏီတ္ထပတ္တပါဏိ၊လက်တော်မှ **ကင်းကွာစေအပ်ပြီးသော** သပိတ်ဟော် ရှိသည်ကို။။(ဥ ဇာ၊သိ၍။။)

http://www.dhammadownload.com

(စ) ဟတ္ထေစ၊လက်တော်တို့ကိုင်း။ပတ္တဿ၊သပိတ်တော်ကိုဌင်း။ဓောဝိတွာ၊ဆေးတော်မူပြီး၍။ဇကမန္တေ၊ သင့်လျော်သော တစ်ခုသော အရပ်အဖို့၌။ပတ္တံ၊သပိတ်ကို။နိက္ခိပိတွာ၊ချထားတော်မူ၍။နိသိန်း၊ထိုင်နေတော်မူသည်ကို။(ဥတွာ၊သိ၍) ဣတိ အတ္ထော၊ဤကားအနက်။

➤ ❺ ။ **(စ) ဒွိ/ လျှင်းမါး၍** ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် သြနီတပတ္တပါဏိ်ကို ပတ္တကော သြနီတပါဏိ်-ဟု ဖွင့်ဆိုတော်မူ၏။ သြနီတပါဏိ်-၌ အဝ-ရှေးရှိသော နီ-ဓာတ်သည် မည်သည့် အနက်ကို ဟောပါသနည်း။ နီဟရဏအနက်ကိုပင် ဟောပါသလော။ ပါဏိ်-သဒ္ဒါသည် သတ္တဝါ-ဟူသော အနက်ကိုပင် ဟောပါသလော။ ဤ၌ မည်သည့်အနက်ကို ဟောပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား- (ခ) ဖြင့် သြနီတပါဏိ်-၌ အဝ-ရှေးရှိသော နီ-ဓာတ်သည် အပနီတ အနက်ကို ဟော၏၊ ပါဏိ်-သဒ္ဒါသည် ဟတ္ထ=လက်ဟူသော အနက်ကိုဟော၏ဟု ငါပြဆိုပါ၏ဟူလို။

(တနည်း) ဦးခေါင်းဖြင့် ရွက်ဆောင်သော ဝန်ကိုချတိုသကဲ့သို့ ပယ်ချမှုမျိုးကို သြနီတပတ္တပါဏိ်-ဟု ဆိုလိုပါသလော။ သြနီတပတ္တပါဏိ်-ပုဒ်၏ (ပဒပိဏ္ဍတ္ထ) အကျယ်ကား အဘယ်ပါနည်း။ (ခ) မိန့်

(ဃ) ဒွိ/ သာဓဘာဂါနုသစန္ဓ ။ ။ ဤသို့ (ဂ) ဖြင့် သြဏိတ္တပတ္တပါဏိ်-ဟူ၍လည်း ပါဠိတစ်မျိုးရှိသေးကြောင်း ဖွင့်ပြ ဆိုတော်မူပြီး၍ ယခုအခါ၌ ပါဠိသာကွဲ၍ အနက်မကွဲလော-ဟု စောဒနာဘွယ် ရှိရကား ထိုစောဒနာကို သောဓနာတော်မူလိုသော ဆရာသည် (ဃ) ဝါကျကိုမိန့်။

(ဂ) ဒွိ/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဃ) ဖြင့် သြဏိတ္တပတ္တပါဏိ်-ဟု ပထမန္တဖြင့် ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ပါဠိတော်၌ ဆရာဖွင့်ပြသကဲ့သို့ ပထမန္တဖြင့်ပင် ဟောတော်မူပါသလော။ အဘယ်ဝိဘာတ္တန္တဖြင့် ဟောတော်မူပါသနည်း။ အကယ်၍ ပါဠိတော်၌ ပထမာဝိဘာတ္တန္တဖြင့် ဟောတော်မမူသော် ဆရာ့အား သံဝဏ္ဏေတမ္မ သံဝဏ္ဏနာ ဆန့်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(စ) ဒွိ/ အနုသစန္ဓ ။ ။ ဤသို့ (ဃ) ဖြင့် သြဏိတ္တပတ္တပါဏိ်-ဟူသော မူကွဲပါဠိကို ဘိန္နာဓိကရဏ စတုတ္ထီ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ဝစနတ္ထပြု၍ သြဏိတ္တသဒ္ဒါ ဝိနာဘူတအနက်ဟော၏ဟု **မွှဲ့ပြ**ဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်း၏ ဥဒ္ဒေကတ္ထဖြစ်သော အဓိပ္ပါယ်အကျယ်ကို ပြလိုသော ဆရာသည် (စ) မိန့်။

(တနည်း) ယခုအခါ၌ သြဏိတ္တပတ္တပါဏိပုဒ်၏ အခြားဖြစ်သင့်သော ဝိဂ္ဂဟနှင့် သြဏိတ္တသဒ္ဒါ၏ အခြားဖြစ်သင့်သော အနက်တစ်မျိုးကို ပြလိုသော ဆရာသည် (စ) မိန့်။

(စ) ဒွိ/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဃ) ဖြင့်-- ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ သြဏိတ္တပတ္တပါဏိပုဒ်ကို ဘိန္နာဓိကရဏ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်သာ တွဲစပ်သင့်ပါသလော။ အဘယ်သမာသ်လည်း တွဲစပ်သင့်ပါသေးသနည်း။ သြဏိတ္တသဒ္ဒါသည် နာနာဘူတ ဝိနာဘူတ အနက်ကိုသာ ဟောပါသလော။ အဘယ်အနက်ကိုလည်း ဟောနိုင်ပါသေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။

➤ ❻ ။ သြဏိတ္တံ ပတ္တံ ပါဏိစ အဿ ဘဂဝတောတိ **သြဏိတ္တပတ္တပါဏိ်**။ (၃) ဆေးကြော အပ်ပြီး, စင်ကြယ်အောင် ပြုအပ်ပြီးသော သပိတ်, လက်တို့၏ ဘုရားရှင်နှင့် သံ+သာမီ/ဝုဏ်+ဝုဏေး အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) ဘုရားရှင်ဖြစ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) အပနီတပတ္တဟတ္ထ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။ (စ-နှင့်အညီ)

http://www.dhammadownload.com

➤ ❸ ။ (ခ) **အပနီဟမာဟဋ္ဌ**-ကို အပနီတဟတ္ထတ္တာ/(စ) ၌ **နိဆိန်**-ကို နိသိန္နတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= ဘဂဝတော-ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (ဏ်/သည် စပ်)

➤ ❹ ။ (က) ၌ ဘုတ္တဝန်-ဖြင့် ဘုတ္တာဝီ-၌ ဘုဓောတ်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဒု-ဓာတုပဒ) တာဝီ ပစ္စည်းသည် အတိတ်ကတ္တားအနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဒု-ပစ္စယတ္ထ) အဘုဉ်ဖိတ် ဘုတ္တာဝီ ဟု အတိတ်ကတ္တုသာဓနပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

ပတ္ထတော ဩနီတပါဏိ-ဖြင့် ဩနီတပတ္ထပါဏိ-ပုဒ်ကို ပတ္ထတော ဩနီတပါဏိ စတာဿာတိ ဩနီတပတ္ထပါဏိ/ဩနီတော ပတ္ထတော ပါဏယော စတေန ဘဂဝတာတိ ဩနီတပတ္ထပါဏိ-ဟု စတုတ္ထီ/တတိယာ တိပဒ ဘိန္နာဓိကရဏ ဗဟုဗ္ဗီဟိပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ပတ္ထဩနီတပါဏိ-ဟု ဆိုလိုလျက် ပတ္ထနှင့် ဩနီတကို ရှေ့နောက်ပြန်၍ ဩနီတပတ္ထပါဏိ-ဟု ရုပ်ပြီးနေသည်ကိုငင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(စ) ၌ အပနီတဟတ္ထံ-ဖြင့် ဩနီတ-၌ ဩ၏ အဝ-၏ ကာရိယ၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) ယင်း အဝ-ဥပသာရ၏ ဓာတုတ္ထပိသေသက၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) နီဓာတ်၏ ဤ၌၌ အပနယန=ပယ်ရှားခြင်းအနက် ဟောသည်ကိုငင်း(ဒု-ဓာတုတ္ထ) တ-ပစ္စည်း ကမ္မသာဓနအနက်၌ သက်သည်ကိုငင်း(ဒု-ပစ္စယတ္ထ) အဝနီယတေတိ ဩနီတော-ဟု ပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) ပါဏိ-သည် သတ္တဝါ-စသော အနက်ကို မဟော၊ ဟတ္ထ=လက်ဟူသောအနက် ဟော-သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) ဩနီတော ပါဏိ စတဿ ဘဂဝတောတိ ဩနီတပါဏိ-ဟု ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုငင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ဩနီတပတ္ထပါဏိဟူသည် သပိတ်တော်မှ ပယ်ရှားအပ်သော လက်ရှိတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဃ) ဖြင့် ဩဏိတ္ထပတ္ထပါဏိ-ဟူသော မူကွဲပါဠိကို ဩဏိတ္ထံ (ဝိနာဘူတံ) ပတ္ထံ ပါဏိတော အဿာတိ ဩဏိတ္ထပတ္ထပါဏိ-ဟု ဘိန္နာဓိကရဏ တိပဒ စတုတ္ထီ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုငင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ယင်း၌ ဩဏိတ္ထ-သဒ္ဒါ၏ နာနာဘူတ ဝိနာဘူတ အနက်ဟောသည်ကိုငင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဇ) ဖြင့် ပါဠိတော်၌ ဩဏိတ္ထပတ္ထပါဏိ-ဟု ဒုတိယန္တနှင့် ရှိသည်၏အဖြစ်ကို သိ။(ဘာဝတ္ထ)

(ဈ) ဖြင့် ဩဏိတ္ထပတ္ထပါဏိ-ဟူသော မူကွဲပါဠိကို ဩဏိတ္ထံ အာမိသာပနယနေန သုစိကတံ ပတ္ထံ, ပါဏိစ အဿာတိ ဩဏိတ္ထပတ္ထပါဏိ-ဟု တုလျာဓိကရဏ တိပဒ ဗဟိရတ္ထ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် တွဲစပ်ရမည်ကိုငင်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ယင်း၌ ဩဏိတ္ထ-သဒ္ဒါ၏ သုစိကရဏအနက် ဟောသည်ကိုငင်း(နာမလိင်္ဂတ္ထ) ဩဏိတ္ထပတ္ထပါဏိပုဒ်ကို ဘဂဝန္တံ-ဟူသော ဝိသေသျ၌ ဝိသေသန+ဝိသေသျ အဖြစ်ဖြင့် စာစပ်ရမည်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ❺ ။ (ဈ) **ဓါတ္ဝ** ။ ဟတ္ထေ ပတ္တဒ္ဓ ဓောဝိတွာ၊ စကသ္မိံ ယေဝ ဩကာသေ။
ပတ္ထံ နိက္ခိပနံ ကတွာ၊ နိသိန္နဿ မတော အတ္ထော။ (ဝတ္ထဂါထာ၊ အနုဋ္ဌုဘာဆန်း)

➤ ❻ ❶ ။ **ဘုဉ္ဇာဒိ**-၌ **အန္ဓဉ္ဇာက္ခိဂ္ဂ** ။ ။ (ဒ) ဘုတ္တာဝီ-၌ ဘုဓောတ်အရ ဆွမ်းဘုဉ်း

http://www.dhammadownload.com

ပေးတော်မူသော ဘုရားရှင်၏ သန္တာန်၌ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရတိဌာယီ ဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရရသ။ (၂) ဘဉ်းပေးသုံးဆောင်အပ်သော ဆွမ်းဘောဇဉ်သည် အာရမ္မဏာဝိဘာဝ။ (၃) ရောဂါသစ်များ မဖြစ်စေလိုခြင်း, မွတ်သိပ်ဆာလောင်မှုကို ပယ်ဖျောက်လိုခြင်း–စသော အကြောင်းတရား များသည် ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ။ (၄) ရောဂါကင်း၍ သတ္တဝါတို့အား တရားရေအေးတိုက်ကျွေးနိုင်ခြင်း, ကိုယ် တိုင် ဖလသမာပတ် ချမ်းသာတို့ဖြင့် ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရကို ခံစားနိုင်ခြင်း–စသော အကျိုးတရား အဆက် ဆက်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဝါက္ယ (၂၀၀) [၆၊၂၄၈။] (ဘာဋီ၊တ၊၄၅၅)

(က) **ဩကာရန္တိ အဝကာရံ လာမကဘာဝံ၊ သမဓု ဣဒံ ဣဒိ ကာတိ သာမံ ဥတ္တံသိကာ, အတ္တာနာယေဝ ဥဒ္ဓရိတွာ ဂဟိတာ၊ သယမ္ဘူဉာဏေန ဒိဋ္ဌာ အသာဓာရဏာ အညေသန္တိ အတ္ထော။**

(ခ) **ကာ ပန သာတိ ? အရိယသစ္စဒေသနာ။**

(ဂ) **တေနေဝါဟ "ဒုက္ခံ သမုဒယံ နိရောဓံ မဂ္ဂ"န္တိ။**

(ဃ) **ဓမ္မစက္ခုန္တိ ဓတ္ထာသောတာပတ္တိမဂ္ဂါအဓိပ္ပေတော။**

(င) **တာသ ဥပ္ပတ္တိအာကာရဒဿနတ္ထံ "ယံကိဉ္စိ သမုဒယဓမ္မံ၊ သဗ္ဗံ တံ နိရောဓဓမ္မ"န္တိ အာဟ။**

(စ) **တဋ္ဌိနိရောဓံ အာရမ္မဏံ ကတွာ ကိစ္စဝသေန ဇဝံ သဗ္ဗသဓံတံ ပဋိဝိဇ္ဈန္တံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။**

➤ ❶ ။ (က) သြကာရန္တိ၊သြကာရံ ဟူသည်ကား။အဝကာရံ၊ယုတ်ညံ့သော အခြင်းအရာကိုငင်း။ လာမကဘာဝံ၊ယုတ်ညံ့သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း။ သာမုက္ကံသိကာတိ၊ဟူသည်ကား။သာမံ၊ကိုယ်တော်တိုင်။ဥက္ကံသိကာ၊ ထုတ်ယူခြင်းဖြင့် ဖြစ်စေအပ်သော။အတ္တနာယေဝ၊ကိုယ်တော်တိုင်သာလျှင်။ဉဒ္ဓရိတွာ၊ထုတ်ဆောင်၍။ဂဟိတာ၊ ဉာဏ်ဖြင့် ယူအပ်သော။သယမ္ဘူဉာဏေန၊သယမ္ဘူဉာဏ်ဖြင့်။ဒိဋ္ဌာ၊မြင်တော်မူအပ်ပြီးသော။အညေသံ၊ဘုရားမှ တစ်ပါး အခြားသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့်။အသာဓာရဏာ၊မဆက်ဆံသော။ဣတိ အတ္ထော၊ဤကား အနက်။

➤ ❷ ။ (ခ) **ဆဋ္ဌိ/** ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဃ) ဖြင့် ဓမ္မစက္ခုံ၊ ဥဒပါဒိ–အရ သောတာပတ္တိမဂ်ကို အလိုရှိအပ်၏ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ထိုသို့ဆိုသော် ဓမ္မစက္ခုံ၊ ဥဒပါဒိပါဠိဖြင့်ပင် ပေါက္ခရသာတိပုဏ္ဏားအား တရားထူးရခြင်းကိစ္စ ပြီးရာသည်မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်လျက် ဆွေးမြေးအကျိုးငှာ "ယံကိဉ္စိ သမုဒယ ဓမ္မံ၊ သဗ္ဗံ တံ နိရောဓဓမ္မံ"ဟု ဟောတော်မူအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

(စ) **ဆဋ္ဌိ/ အာဇဘာဝါယတ္ထာဇဓာဇနာ** ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (င) ဖြင့် သောတာပတ္တိမဂ် ဉာဏ်ဖြစ်ပုံ အခြင်းအရာကို ပြခြင်းအကျိုးငှာ "ယံကိဉ္စိ သမုဒယ ဓမ္မံ၊ သဗ္ဗံ တံ နိရောဓဓမ္မံ"ဟု ဟော တော်မူသောဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ်သည် နိဗ္ဗာန်ဟူသော နိရောဓသစ္စာကိုသာ အာရုံ ပြု၍ သခ်ဓာတရားများကို အာရုံမပြုသည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ့်ကြောင့် သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ်၏ ဖြစ်ပုံအခြင်းအရာ အာကာရကို ပြခြင်းအကျိုးငှာ (ယံကိဉ္စိ သမုဒယဓမ္မံ စသည်ကို ဟောတော်မူ၏) ဟု ဖွင့်ဆိုပါသနည်း။ အကြောင်းကို မပြသော် ဆရာ့အား ဖလ+ကာရဏ ဆန့်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့် ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (စ) ဝါကျကိုမိန့်။

http://www.dhammadownload.com

➢ ❷ ။ [**ယ–ဓါကျကို့ဂျ**] (၁) နနဲ ဖြဟ္မာယုသုတ္တေ ဟေဋ္ဌိမာ တယော မဂ္ဂါ, ဗွဋ္ဋ-ရာဟုလောဝါဒသုတ္တေ အာသဝက္ခယော "**ဓမ္မစက္ခု**"န္တိ ဝုတ္တော။ (၂) အထ ကသ္မာ ဓမ္မစက္ခုန္တိ ဇတ္ထ သောတာပတ္တိမဂ္ဂေါ အဓိပ္ပေတော။ (၃) နနဲ တာဒြသော် ဣဓ အသမ္မောဓာ ဟောတိ။(တနည်း) ပေါက္ခရသာတိ ဗြာဟ္မဏသ သန္တာနေ သောတာပတ္တိမဂ္ဂေါဝ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။

(၄) တသ္မာ ဓမ္မစက္ခုန္တိ ဇတ္ထ သောတာပတ္တိမဂ္ဂေါ အဓိပ္ပေတော။

[**ဇ+ဈ ဓါကျဇ်ဂ်ိုဂျ**] (၁) နနဲ မဂ္ဂဉာဏံ အသဒိသတမ္ပာရမ္ဘဏမေဝ၊ နု သဒိသတမ္ပာရမ္ဘဏံ။

(၂) အထ ကသ္မာ "တသ ဥပ္ပတ္တိအာကာရဒဿနတ္ထ"န္တိ ဝုတ္တံ။ (၃) နနဲ တံ နိရောဓံ အာရမ္ဘဏံ ကတွာ ကိစ္စဝသေန ဧဝံ သဗ္ဗသဒိသံ ပဋိဝိဇ္ဈန္တံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။

(၄) တသ္မာ "တသ ဥပ္ပတ္တိအာကာရဒဿနတ္ထ"န္တိ ဝုတ္တံ။

➢ ❸ ။ သဃံ (သာမံ) ဘဝတိတိ သယမ္ဘူ။ ဇာနာတိတိ **ဉာဏိ**။

သယမ္ဘူဧဝ ဉာဏံ **သယမ္ဘူဉာဏံ**။ (၃) အလိုလိုဖြစ်ခြင်း၏ ဉာဏ်နှင့် ဂုဏ်+ဂုဏော အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) သယမ္ဘူဉာဏ်တော်ဖြစ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) သာမမ္ဘူဉာဏံ–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

သမုဒေတိ ဧတသ္မာ ဒုက္ခန္တိ **သမုဒယော**။ (၃) ဖြစ်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ဒုက္ခသစ္စာသည် ဝစနီယ။ (၆) တဏှာ–စသော။ * နိရုဇ္ဈတိ ဧတ္ထာတိ **နိရောဓော**။

သာမံ ဥဂ္ဂံသော သာမုဂ္ဂံသော။ သာမုဂ္ဂံသေန နိဗ္ဗတ္တာ **သာမုဂ္ဂံသိကာ**။

ဝိဂတော သာရဒေါ ယသ္မာတိ **ဝိသာရဒေါ**။ (၃) ကင်းသော ကြောက်ရွံ့ခြင်း၏ ပေါက္ခရသာတိ ပုဏ္ဏားနှင့် ဂုဏ်+ဂုဏော အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ပေါက္ခရသာတိပုဏ္ဏားဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဝိသာရဒေါ–စသော။

➢ ❹ ။ **လာဓကဘာဝံ**–၌ ဖြစ်သင့်သော သမ္ဗန်ကား= ကာမာနံ ဖြစ်ပါသည်။ (တို့၏/တို့သည် စပ်) **သာမုဂ္ဂံသိကာ**–ကို သာမုဂ္ဂံသိကတ္တာ/ **အာသာဓာရဏာ**–ကို အသာဓာရဏတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= ယာယ ဓမ္မဒေသနာယ–ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်)

➢ ❺ ။ **(က)**၌ အဝကာရံဖြင့် သြကာရံကို အဝ+ကာရံ–ဟု ပုဒ်ဖြတ်ရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(သန္ဓိလိင်ပဒ) သြကာရံ–၌ သြ–သည် အဝ–ဥပသာရ၏ ကာရိယ၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) သိစေ။ **လာဓကဘာဝံ**–ဖြင့် အဝကာရံ–၌ အဝ–ဥပသာရ၏ လာဓကအနက် ဟောသည်၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) **သာမံ ဥဂ္ဂံသိကာ**–ဖြင့် သာမုဂ္ဂံသိကာကို သာမံ+ဥဂ္ဂံသိကာ–ဟု ပုဒ်ဖြတ်ရမည်ကိုငင်း(သန္ဓိလိင်ပဒ) သာမံ ဥဂ္ဂံသိကာ သာမုဂ္ဂံသိကာ–ဟု တတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထ ပြုရမည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

အတ္ထနာယေဝ–ဖြင့် သာမံ–သဒ္ဒါ၏ သယမတ္ထ ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) သာမံ သဒ္ဒါနောင် နာ–ဝိဘတ်, ဧဝ–သဒ္ဒါတို့ ကျေနေသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဥဒ္ဓရိတ္ဝာ ဂဟိတာ သယမ္ဘူဉာဏေန ဒီဋ္ဌာ–ဖြင့် ဥဂ္ဂံသိကာ–၌ ဥ–၏ ဥဒ္ဓရဏအနက် ဟောသည်

http://www.dhammadownload.com

၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) ကသ (ဝါ) ကသိဓာတ်၏ ဉာဏဂဟဏ=ဉာဏ်ဖြင့်ယူခြင်းအနက် ဟောသည်ကိုငင်း(ဒု-ဓာတ္ထတ္ထ) ဥက္ကံသိကာပဒ်ကို ဥဒ္ဒေရိတွာ ကသိယတေ ဂဟီယတေတိ ဥက္ကံသိကာ-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ သဃမ္မာဉာဏ်ဖြင့် မြင်အပ်သော အရိယသစ္စဒေသနာကို ယူရမည်ကိုငင်း(သရုပ်ကြား အာဘိ ဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။ **အသာဓာရဏ် အညေသံ**-ဖြင့် သဓံ-၌ (ဝါ) အတ္ထနာယေဝ-၌ ဧဝ-သဒ္ဒါ၏ နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဇ) ဖြင့် ဤသုတ်၌ ဓမ္မစက္ခု-အရ ဗြဟ္မာယုသုတ်၌ကဲ့သို့ အောက်မင်္ဂသုံးပါး, စူဠရာဟုလောဝါဒ သုတ်၌ကဲ့သို့ အာသဝက္ခယဉာဏ်ကို မယူရ၊ သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ်ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သရုပ်ကြား အာဘိဓေယျတ္ထ)

➤ ❶ ။ **ဓမ္မစက္ခု-အရ** ။ ။ ဗြဟ္မာယုသုတ်၌ အောက်မင်္ဂသုံးပါး ဖြစ်ပါသည်။ စူဠရာဟုလောဝါဒ သုတ်၌ အာသဝက္ခယဉာဏ် ဖြစ်ပါသည်။ ဤအမွန်သုတ်၌ သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ် ဖြစ်ပါသည်။

ဓမ္မစက္ခုဖြစ်ပုံ အခြင်းအရာ ။ ။ အလုံးစုံသော တေဘူမကသင်္ခါရတရားအပေါင်းသည် ဖြစ်ခြင်း သဘောရှိ၏၊ ထိုဖြစ်ခြင်းသဘောရှိသော တေဘူမကသင်္ခါရတရားအားလုံးသည် ချုပ်ခြင်းသဘောရှိ၏။

ကိစ္စဝေသန-၌ ကိစ္စ-အရ ။ ။ အသမ္မောဟပဋိဝေဓကိစ္စကို ယူရပါမည်။

သမုဇ္ဇာဘာရိယာရဓသမုဇ္ဇသည် ။ ။ ကောဏ်ိယမည်သော ရသေ့သည်ကဲ့သို့ ဥစ္စာကို ဏာင်းစွာ တည်တံ့စေ၍ နေကြကုန်သော ရသေ့တို့သည် "သပုတ္တဘာရိယာ" ရသေ့ မည်ပါသည်။

ဥဉ္ဉာဓရိယာ ရဓသေ့-မဟူသည် ။ ။ သားမယားရှိသူ၏ အဖြစ်မည်သည် ရသေ့ရဟန်းတို့အား မသင့်ဟု ကြံ၍ ရိတ်ရာဌာန, နယ်ရာဌာနတို့၌ ကောက်, ပဲနောက်, ပဲကြီး, နှမ်း အစရှိသည်တို့ကို စုရုံးကာ ချက်၍ သုံးဆောင်ကြကုန်သော ရသေ့တို့သည် "ဥဉ္ဉာဓရိယာ" ရသေ့ မည်ပါသည်။**(၆၄-ကြည့်)**

➤ ❷ ။ **(ဓ) ဝါကျ** = တံ နိရောဓံ အာရမ္ဘဏံ၊ ကတွာ ကိစ္စဝသေန ဟိ။

နိဿသသခံတံ ဓဝံ၊ ပဋိဝိဇ္ဈံ ပဝတ္တတိ။ (ပထမ တ-ကာရဝိပုလာဂါထာ၊ အနုဋ္ဌာဃနီး)

➤ ❸ ❹ ။ **(ဓ) ၌ ပဓာနကြိယာ(ဥပ္ပဇ္ဇတိ) ၌ ဓာတ္ဝတ္ထော် ၇၅** ။ ။ (၁) ဥပုဗ္ဗ ပဒ-ဓာတ်အရ သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ်ကိုယူ၍ ထိုသည် သမဌာယီဘာဝ+သန္တရသ။ (၂) နိဗ္ဗာန်သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) နိဗ္ဗာန်၏ ငြိမ်းအေးခြင်းဂုဏ်သည်ငင်း, ဓါတြဘုတိုင်အောင်သော ဥပစာရဘာဝနာ ကာမာဝစရသမာဓိသည်ငင်း ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ။ (၄) သောတာပတ္တိဖိုလ်ဉာဏ် စသည်သည် အနုဘာဝ။

သာမုဇ္ဇသံသိကာ-၌ ဓာတ်အရ ။ ။ (၁) အရဟတ္တမဂ်၌ရှိသော ဉာဏ်ကိုယူ၍ ထိုသည် ဓမ္မရုတိဌာယီဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရရသ။ (၂) အရိယသစ္စာ ဒေသနာတော်သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) အောက်မင် အောက်ဖိုလ်ဉာဏ်တို့သည် ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ။ (၄) ဒေသနာဉာဏ်နှင့် ပေါက္ခရသာတိပုဏ္ဏား၏ သစ္စပဋိဝေဓ ဉာဏ်တို့သည် အနုဘာဝ မည်၏။

အမွန်သုတ်အဖွင့် ပြီး၏။

http://www.dhammadownload.com

သောဏဒဏ္ဍသုတ်အဖွင့်

(က) **အစင်္ဆုတိအဂ်ိနာမအဂ်ပါသာဒိကာတာယဝေလဒ္ဓဝေါဟာရာဇနပဒိဓနာရာဇကုမာရာ၊**

(ခ) **တေသံ နိဂ်ဓေသောဓေကောဝိဇနပဒေါရဇ္ဇံသဒ္ဒေန အဂ်ိတိဝုစ္စတိ၊**

(ဂ) **တသ္မိံအဂေ်သုဇနပဒေ၊**

(ဃ) **စာရိကာန္တိကာမဝိအတုရိတစာရိကာစဝေဝနိဗဒ္ဓစာရိကာစအဓိပ္ပေတာ။**

➤ ❶ ။ **(ခ) ဧဋ္ဌိ/** ဆရာ၊ ရှင်အာနန္ဒာသည် အင်္ဂေသု (စာရိကံ စရမာနော) ဟု ဗဟုဝုစ်ဖြင့် ဟောတော်မူ၏။ အင်္ဂမည်သော မင်းသားတို့၏ နေရာ ဇနပုဒ်သည် တစ်ခုတည်းသာ ဖြစ်သည် မဟုတ်ပါဃေး။ ထိုသို့ဖြစ်ပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် အင်္ဂေသု-ဟူ၍ ဗဟုဝုစ်ဖြင့် ဟောတော်မူပါသနည်း။ (ခ)

အဓိပ္ပါယ်ကား- အင်္ဂမည်သော မင်းသားတို့၏ နေရာဇနပုဒ်သည် တစ်ခုတည်းသာ ဖြစ်သော်လည်း (ဌာနီ နိသိတ မင်းသားတို့၏ များသည်၏အဖြစ်ကို ဌာန နိဿယဖြစ်သော ဇနပုဒ်၌ တင်စားကြောင်း) ရှိဋ္ဌသဒ္ဒါဖြစ်သောကြောင့် အင်္ဂေသု-ဟု ဗဟုဝုစ်ဖြင့် ဟောတော်မူပါ၏ဟူလို။

(တနည်း) **မိ-သဒ္ဒါ သမ္ပုစ္ဆယဋ္ဌကြော်၍ ဘက်ပုံ** ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် အင်္ဂ-ဟူသည် အင်္ဂတိုင်းကို အဓိုးရသော အင်္ဂမည်သော မင်းသားတို့ပင်တည်းဟု ဆို၏။ ဤသောဏဒဏ္ဍသုတ်လာ အင်္ဂေသု စာရိကံ စရမာနော ပါဠိတော်၌လည်း အင်္ဂ-အရ အင်္ဂမည်သော မင်းသားတို့ကိုသာလျှင် ယူရပါမည်လော။ အင်္ဂ-အရ အဘယ်ကို ယူနိုင်ပါသေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

ကား- အင်္ဂ-အရ အင်္ဂမည်သော မင်းသားတို့ကိုသာ ယူရသည် မဟုတ်သေး၊ ယင်းမင်းသားတို့၏ နေရာ အင်္ဂတိုင်း အင်္ဂဇနပုဒ်ကိုလည်း ဌာနျုပစာ အထင်ရှိဋ္ဌနည်းဖြင့် ယူနိုင်ပါသေး၏ဟူလို။

(ဂ) ဧဋ္ဌိ/ အနုဿဝေန ။ ။ ဤသို့ (ခ) ဖြင့် အင်္ဂ-ဟု ပဒါဝဓိကန္တ ပထမန္တအားဖြင့် ဖွင့်ပြတော်မူပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဝါကျာဝဓိကန္တ သတ္တမျန္တအားဖြင့် ဖွင့်ပြခြင်းငှာ (ဝါ) ဖွင့်ပြလိုသော ဆရာသည် (ဂ)

(ဂ) ဧဋ္ဌိ/ ဧစာဒနာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် အင်္ဂ-ဟု ပထမန္တအားဖြင့် ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ဆရာ ဖွင့်ဆိုသကဲ့သို့ သံဝဏ္ဏောတမ္ဗပါဠိတော်၌ ပထမန္တအားဖြင့် ရှိပါသလော။ ပါဠိတော်၌ အဘယ်ဝိဘတ္တန္တအားဖြင့် ရှိပါသနည်း။ အကယ်၍ ပါဠိတော်၌ ပထမန္တအားဖြင့် မရှိဘဲ ပထမန္တဖြင့် ဖွင့်ဆိုဈေးသော် ဆရာ့အား သံဝဏ္ဏောတမ္ဗ+သံဝဏ္ဏနာ ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်-(ဂ) မိန့်။

ကား- (ဂ) ဖြင့် အင်္ဂ-ဟု ပထမန္တအားဖြင့် ငါဖွင့်ဆိုခဲ့သော်လည်း သံဝဏ္ဏောတမ္ဗပါဠိတော်၌ အင်္ဂေသု-ဟု သတ္တမျန္တအားဖြင့် ရှိသည်၏အဖြစ်ကို ငါဖွင့်ဆိုသည်သာဖြစ်သောကြောင့်--ဟူလို။

(ဃ) ဧဋ္ဌိ/ ဆရာ၊ ဆရာသည် အမ္ဗဋ္ဌသုတ်၌ ဧသာ ဣဓ အဓိပ္ပေတာ-ဟု ဖွင့်၏။ အမ္ဗဋ္ဌသုတ်၌သာ အတုရိတစာရိကာ နိဗဒ္ဓစာရိကာကို အလိုရှိအပ်ပါသလော။ အဘယ်သို့ မှတ်သားအပ်ပါသနည်း။ (ဃ)

➤ ❷ ။ [**ခ-ဝါကျာဂ်ိဋ္ဌ**] (၁) နနု တေသံ နိဝါသော ဧကော ဇနပဒေါ ဟောတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ (အင်္ဂေသူတိ) အဂ်ိတိ ဗဟုဝစနေန ဝုစ္စတိ။ (၃) နနု အင်္ဂသဒ္ဒေါ ရဋ္ဌိသဒ္ဒေါ ဟောတိ။ (၄) တသ္မာ (အင်္ဂေသူတိ) အဂ်ိတိ ဗဟုဝစနေန ဝုစ္စတိ။

http://www.dhammadownload.com

➤ ၄ ။ အဂီယတေ ဉယတေ သမုဒါယော တေနာတိ အဂ်ီ။ (တစ်ကိုယ်လုံးကို သိကြောင်းဖြစ်သော အဂ်ီ အစိတ်စိတ် ရ၏။) (သုန္ဒရဘာဝေန သာတိသယာနိ) အဂ်ါနိ တေသံ အတ္ထိတိ **အင်္ဂီ**။ (ပသာဒါဝဟာနိ) အဂ်ါနိ တေသံ အတ္ထိတိ **အင်္ဂီ**။ (၃) လုပတင့်တယ်ကုန်သော ကိုယ်အင်္ဂါတို့၏+မင်းသားတို့ခြံမဲ့နှင့် ဂုဏ်+ဂုဏေး/အဝယဝ+အဝယဝိ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) မင်းသားတို့ခြံသည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) အင်္ဂပါသာဒိကာ–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။ * ပသာဒံ ဇနေန္တီတိ **ပါသာဒိကာ**။

ဇာလယတိ အစ္ဆာဒေတိ မစ္ဆေ တေနာတိ **ဇာလံ**။ ဇာလံ ဝိယာတိ ဇာလံ။

ဉာဏမေဝ ဇာလံ **ဉာဏဇာလံ**။ (သဗ္ဗညုတဉာဏ်တည်းဟူသော ကွန်ရက်)

➤ ၅ ။ **အင်္ဂပါသာဒိကတာယ**–ဟိတ်ပုဒ်၏ သမ္ဗန်ကား= (အင်္ဂံနာမကာနံ လဒ္ဓဓေါဟာရာနံ ဇနပဒိနံ) ရာဇကုမာရာနံ ဖြစ်ပါသည်။ (တို့၏/တို့သည် စပ်)

ရုဇ္ဇိသဒ္ဒေန–ကို ရုဇ္ဇိသဒ္ဒတ္ထာ–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= အင်္ဂံသဒ္ဒသ–ဟု သမ္ဗန်ခံ။(၏/သည်)

➤ ၆ ။ **(က)** ဖြင့် အင်္ဂံသု–၌ အင်္ဂ်–အရ မုချ ပဓာနအားဖြင့် အင်္ဂတိုင်းကို အစိုးရသော အင်္ဂမည်သော မင်းသားတို့ကို ယူရမည်ကိုငှင်း(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) ယင်းမင်းသားတို့သည် ကြည်ညိုခြင်းကို ဖြစ်စေတတ်သော (လုပသော) ကိုယ်အင်္ဂါတို့ ရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် အင်္ဂမည်သည်၏ အဖြစ်ကိုငှင်း(ဘာဝတ္ထ) ယင်းအနက်အဓိပ္ပါယ်ကို ထောက်ဆ၍ (အဂီယတေ ဉယတေ သမုဒါယော တေနာတိ အင်္ဂံ။) အင်္ဂါနိ တေသံ အတ္ထိတိ အင်္ဂါ–ဟု ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုငှင်း(အဘိဓာနတ္ထ) ဏ–ပစ္စည်း သာတိသယဖြစ်သော အဿတ္ထိ အနက်၌ သင်္ကသည်၏အဖြစ်ကိုငှင်း(ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ခ) ၌ တေသံ နိဝါသော–ဖြင့် အင်္ဂပုဒ်ကို အင်္ဂါနံ နိဝါသော အင်္ဂါ–ဟု ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုငှင်း(အဘိဓာနတ္ထ) ဏ–ပစ္စည်း နိဝါသတဒ္ဓိတ်အနက်၌ သင်္ကသည်၏အဖြစ်ကိုငှင်း(ပစ္စယတ္ထ) သိစေသည်။

ဇေဏာပိ နေပဓေါ ရုဇ္ဇိသဒ္ဒေန အင်္ဂါတိ ဝုစ္စတိ–ဖြင့် ထိုမင်းသားတို့၏နေရာ ဇနပုဒ်ကိုလည်း ဌာနျုပစာ ရုဇ္ဇိ၏အစွမ်းဖြင့် အင်္ဂအရ ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

(ခ) တဝါကျလုံးဖြင့် မင်းသားတို့၏ နေရာ ဇနပုဒ်သည် တခုတည်းသာဖြစ်သော်လည်း ဌာန နိသိတဖြစ်သော မင်းသားတို့၏ များသည်၏အဖြစ်ကို ဌာန နိသိတဖြစ်သော ဇနပုဒ်၏ များသည်၏အဖြစ်၌ တင်စားကြောင်း ရုဇ္ဇိသဒ္ဒါဖြစ်သောကြောင့် အင်္ဂံသု–ဟု (ပါဠိတော်၌) ဗဟုဝုစ်ဖြင့် ဟောတော်မူသည်၏ အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➤ ၇ ။ **(ဃ) ဓါက္ခ ဏ္ဍဇာပိ–ဠ္ဍ ပိ–၏ အဓိမ္ဓါယ** ။ ။ ဏ္ဍဇာပိ–၌ ပိ–ကား ဝုတ္တသမုစ္စည်းခေါ် သမ္ဗိဏ္ဍနတ္ထ ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းပိ–ဖြင့် အတုရိတဓာရိကာ, နိဗဒ္ဓဓာရိကာ နှစ်မျိုးကို အမွှေသုတ်၌သာလိုအပ်သည် မဟုတ်သေး၊ ဤသောဏဒဏ္ဍသုတ်၌လည်း ယင်းဓာရိကာ နှစ်မျိုးကိုပင် လိုအပ်၏ဟု ပေါင်းဆည်းပါသည်။

➤ ၈ ။ **(ဇ) ဓါက္ခ** ။ တေသံ ရာဇကုမာရာနံ၊ သန္တိဝါသော ဇနပဒေါ။

ဇေဏာပိ ရုဇ္ဇိသဒ္ဒေန၊ အင်္ဂါ ဏ္ဍတိ ပဝုစ္စတိ။ (ပထျာဝတ္ထဂါထာ၊ အနုဋ္ဌာဆရိန်း)

http://www.dhammadownload.com

➤ ၁ ၀ ။ (၈) **ဥစ္စာဘိ–ဠ္ဟိ အန္တဋ္ဌ–အာရ** ။ ။ အင်္ဂေါသု–ဟူသော ဗဟုဝစနန္တသဒ္ဒါကို ဆိုတော်မူသော အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်၏ သန္တာန်၌ ဆိုသောအခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော ဝိရိယပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္မယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရတိဌာယီဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရရသ။ အင်္ဂေါသု–ဟူသော ဗဟုဝစနန္တ မနသာဝဝတ္ထထပိတာ သဒ္ဒပညတ်သည်ငင်း, အင်္ဂတိုင်း ဇနပုဒ်သည်ငင်း အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ ယောနိသောမနသိကာရ စသည်သည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။ အင်္ဂသဒ္ဒါ၏ ဌာနျုပစာ ရုဠ်ဦသဒ္ဒါ၏အဖြစ်ကို သိရခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝမည်၏။

နိဗ္ဗစ္စာရိကာ–ဠ္ဟိ ဓနာဂ်ပ္ပစ်၏အန္တဋ္ဌကို့ရှ ။ ။ (၁) ဘုရားရှင်၏သန္တာန်၌ဖြစ်သော မဟာကရုဏာတော်နှင့် ဝိရိယပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မဥဿာဟဌာယီဘာဝ+ဓမ္မဝီရရသ။ (၂) အင်္ဂတိုင်း စမ္ပာမြို့သား သောဏဒဏ္ဍပုဏ္ဏားကြီးသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်စသည်း ဟူသော ကွန်ယက်၌ သောဏဒဏ္ဍပုဏ္ဏားကြီး ထင်လာခြင်းသည်ငင်း, ပုဏ္ဏားကြီး သရဏဂုံတည်မည်ကို သိခြင်းနှင့် ဘုရားရှင်၏ ပါရမီဂုဏ်တော်တို့သည်ငင်း ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။ (၄) သောဏဒဏ္ဍပုဏ္ဏား သရဏဂုံတည်ခြင်း အစ အနုပါဒိသေသ နိဗ္ဗာန်တိုင်အောင်သော အကျိုးအဆက်ဆက်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဉာဏာဘာသသ–အာရ ။ ။ (၁) သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်သည် ဓမ္မရတိဌာယီဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရရသ။ (၂) သောဏဒဏ္ဍပုဏ္ဏားသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) တစ်သောင်းသော လောကဓာတ်ကို ကြည့်ရှုတော်မူခြင်းသည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။ (၄) သောဏဒဏ္ဍပုဏ္ဏား၏ ဥဝနိဿယကိုဖြင်ခြင်း, ပုဏ္ဏား၏ သရဏဂုံသို့ ရောက်ခြင်းသည် အနုဘာဝ မည်၏။

ထိဂျ (၂၀၂၂) [၄၊ ၂၄၉။] (ဘာဋီ၊တ၊၄၆၁)

(က) ဂဇ္ဇရေယ ဧဝါကွရဏီယာ တီရေတိ တသ္မာ စမ္မာနဂရဿ အဝိဒူရေဂဂ္ဂရာယ နာမ ရာဇဂ္ဂမဟောသိယာ ဧဂ်ိတဏ္ဍာ ဂဂ္ဂရာတိ လဒ္ဓဝေါဟာရာ ဧပါကွရဏီ အတ္ထိ။

(ခ) တသ္မာ တီရေသမန္တတော နိလာဒိပဉ္စဝဏ္ဏကုသုမပဋိမဏ္ဍိတံ မဟန္တံ စမ္မကဝနံ။

(ဂ) တသ္မိံ ဘဂဝါကုသုမဂန္ဓသုဂန္ဓေန စမ္မကဝနေန ဝိဟာရတိ။

(ဃ) တံ သန္ဓာယ "ဂဂ္ဂရာယ ဧပါကွရဏီယာ တီရေ" တိ ဝုတ္တံ။

➤ ၁ ။ **(က)** ဂဂ္ဂရာယ ဧပါကွရဏီယာ တီရေတိ၊ တီရေ ဟူသည်ကား။ တသ္မာ စမ္မာနဂရဿ၊ ထို စမ္မာမြို့၏။ အဝိဒူရေ၊ အနီး၌။ ဂဂ္ဂရာယ နာမ၊ ဂဂ္ဂရာ မည်သော။ ရာဇဂ္ဂမဟောသိယာ၊ မင်း၏မြတ်သော မိဖုရားသည်။ [သဒ္ဒတ္ထ] (ဝါ) မင်း၏ မိဖုရားခေါင်းသည်။ [ဝေါဟာရတ္ထ] အဓိပ္ပါယတ္ထ] ခဏိတတ္တာ၊ တူးအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဂဂ္ဂရာတိ၊ ဂဂ္ဂရာဟူ၍။ လဒ္ဓဝေါဟာရာ၊ ရအပ်သော အခေါ်အဝေါ်ရှိသော။ ဧပါကွရဏီ၊ ရောကန်သည်။ အတ္ထိ၏။

(ခ) တသ္မာ၊ ထိုရောကန်၏ ။ တီရေ၊ ကမ်းနား၌။ သမန္တတော၊ ပတ်ဝန်းကျင်၌။ နီလာဒိပဉ္စဝဏ္ဏကုသုမပဋိမဏ္ဍိတံ၊ အသောကပန်းညို, မဟာလှေကား, ပင်လယ်ကသစ်, သင်းခွေပန်း, လင်းလွန်း(ငုပန်း)ဟူသော အဆင်းငါးမျိုးရှိသော ပန်းတိုဖြင့် တန်ဆာဆင်အပ်သော။ (ဝါ) အညို အဖြူ အနီ အဝါ အရွှေဟူသော အဆင်းငါးမျိုးရှိသော စကားပန်းတိုဖြင့် တန်ဆာဆင်အပ်သော။ မဟန္တံ၊ ကြီးသော။ စမ္မကဝနံ၊ စကားတောသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။

(ဂ) ဘဂဝါ၊ သည်။ ကုသုမဂန္ဓသုဂန္ဓေ၊ ပန်းရနံ့တို့ဖြင့် ကောင်းသောအနံ့ရှိသော။ တသ္မိံ စမ္မကဝနေ၊ ထို

http://www.dhammadownload.com

စကားတော၌။ဝိဟရတိ၊သီတင်းသုံးတော်မူ၏။

(ဃ) တံ၊ထိုစကားတောကို။သန္ဓာယ၊ရည်ရွယ်၍။"ဂဠရာယ ပေါက္ခရဏိယာ တီရေ"တိ၊ဟူ၍။အာယသ္မတာ အာနန္ဒတ္ထေရေန၊အရှင်အာနန္ဒာ မထေရ်သည်။(ကတ္တား) ဝုတ္တံ၊မိန့်ဆိုအပ်ပြီ။

➤ ❶ ။ **(က) ဧဠို/** ဆရာ၊ ဘုရားရှင်သည် ပါဠိတော်၌ ဂဠရာယ ပေါက္ခရဏိယာ တီရေ-ဟု ဟောတော်မူ၏။ ဂဠရာဟူသော အမည်သည် ရုဒ္ဓိအမည် ဖြစ်ပါသလော။ အဘယ့်ကြောင့် ဂဠရာ မည်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (က) မိန့်။

(ခ) ဧဠို/ အနုသဗန္ဓ ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် ဂဠရာယ ပေါက္ခရဏိယာပုဒ်၏ နေမိတ္တိက အနွတ္ထနာမ်၏အဖြစ်ကို (ဝါ) ဂဠရာ ပေါက္ခရဏိဟူသော အမည်သည် မုချအမည် မဟုတ်၊ (အကြောင်း မိဖုရား၏ အမည်ကို အကျိုး ကန်၌တင်စားသော) ကာရဏူပစာ အမည်တည်းဟု ပြဆိုတော်မူပြီး၍ ယခုအခါ၌ တီရေဟူသော ပုဒ်၏ အတ္ထာတိသယ ဤဓောမိယွေတတ္ထကို ပြလိုသော ဆရာသည် (ခ)မိန့်။

(ဂ) ဧဠို/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် ဂဠရာမည်သော ရေကန်၏ ကမ်းနားဌာန် ထက်ဝန်းကျင်မှ ပန်းညို အစရှိသော အဆင်းငါးမျိုးရှိသော ပန်းတို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်အပ်သော စကားတောကြီးရှိ၏ဟု ဆို၏။ ဘုရားရှင်သည် စကားတောဌာန် မနေဘဲ (စမ္မာယံ ဝိဟရတိ-ဟူသော ပါဠိတော်စကားအရ) စမ္မာမြို့၌ပင် နေတော်မူပါသလော။ (တနည်း) ဂဠရာယ ပေါက္ခရဏိယာ တီရေ-ဟူသော ပါဠိတော် စကားအရ ဂဠရာမည်သော ရေကန်၏ ကမ်းနား၌ပင် နေတော်မူပါသလော။ အဘယ်အရပ်၌ ဘုရားရှင် နေတော်မူပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) ဝါကျကိုမိန့်။

(ဃ) ဧဠို/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် ဘုရားရှင်သည် ပန်းရနံ့တို့ဖြင့် ကောင်းသော ရနံ့ရှိသော စကားတော၌ နေတော်မူ၏ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ပါဠိတော်၌ ဂဠရာယ ပေါက္ခရဏိယာ တီရေ-ဟူ၍သာ ဟောတော်မူထားသည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်ပါလျက် စကားတော၌ ဘုရားရှင်နေတော်မူ၏ဟု အဘယ့်ကြောင့် ဖွင့်ဆိုပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) ဝါကျကိုမိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား- (ဃ) ဖြင့် ပန်းရနံ့တို့ဖြင့် ကောင်းသောရနံ့ရှိသော စကားတောကြီးကိုပင် သန္ဓာယ ဘာသိတအားဖြင့် ရည်ရွယ်၍ ဂဠရာယ ပေါက္ခရဏိယာ တီရေဟူ၍ ဟောတော်မူခြင်းဖြစ်သောကြောင့် "စကားတော၌ ဘုရားရှင်နေတော်မူ၏"ဟု ငါဖွင့်ဆိုပါ၏ဟူလို။

➤ ❷ ။ [ဂ+ဃ **ဝါကျဓဋ္ဌိကို၌**] (၁) နနု ပါဠိယံ "ဂဠရာယ ပေါက္ခရဏိယာ တီရေ"တိ ဝုတ္တံ။ (၂) အထ ကသ္မာ တသ္မိံ ဘဂဝါ ကုသုမဂန္ဓသုဂန္ဓေ စမ္ပကဝနေ ဝိဟရတီတိ သံဝဏ္ဏိတံ။ (၃) နနု တံ (စမ္ပကဝနံ) သန္ဓာယ "ဂဠရာယ ပေါက္ခရဏိယာ တီရေ"တိ ဝုတ္တံ။

(၄) တသ္မာ တသ္မိံ ဘဂဝါ ကုသုမဂန္ဓသုဂန္ဓေ စမ္ပကဝနေ ဝိဟရတီတိ သံဝဏ္ဏိတံ။

(တနည်း) (၁) နနု တသ္မိံ ဘဂဝါ ကုသုမဂန္ဓသုဂန္ဓေ စမ္ပကဝနေ ဝိဟရတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ ပါဠိယံ "ဂဠရာယ ပေါက္ခရဏိယာ"တိ ဝုတ္တံ။ (၃) နနု တံ (စမ္ပကဝနံ) သန္ဓာယ "ဂဠရာယ ပေါက္ခရဏိယာ တီရေ"တိ ဝုတ္တံ။ (၄) တသ္မာ ပါဠိယံ "ဂဠရာယ ပေါက္ခရဏိယာ"တိ ဝုတ္တံ။

➤ ❸ ။ မဟီယတိတိ **မဓုမာသီ**။ (၃) ပူဇော်ခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။

http://www.dhammadownload.com

(၅) မိဖုရားခေါင်ကြီးဖြစ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) ကတာဘိသေကာပဓာနိတ္ထိ, ဒေဝီ–စသော ပရိယာယ် သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

(တနည်း) မဟတိယော ရာဇိတ္ထိယော ဤသတိ အဘိဘဝတိတိ **မဓေဿဒီ**။

ဤသတိ အဘိဘဝတိတိ **ဒေဝီ**။ မဟတိယော ရာဇိတ္ထိယော **ဒေဝီ**တိ **မဓေဿဒီ**။ (၃) များစွာသော မင်းမောင်းမတို့ကို လွှမ်းမိုးနိုင်ခြင်း ကြောင့်သာကတ်သည်၎င်း, မင်းမောင်းမတို့၏ မိဖုရားခေါင်ကြီးဖြစ်နှင့် အဘိဘဝိတမ္မ+အဘိဘဝန အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သကတ်သည်၎င်း ဝစနဟောတု။ (ကြွင်းတူ)

စမန္တိ အဒန္တိ ဏ္ဍာတိ **စဒ္ဓ**။ (၃) စားခြင်းကြောင့်သာကတ်သည် ဝစနဟောတု။

ပဌမကာလေ စဒ္ဓာ နဂရေ ဇာတော **စဒ္ဓဓေကာ**။ (၃) စဒ္ဓာမြို့၏ စကားပန်းနှင့် ဌာန ဌာနီ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) စကားပန်းဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) စမွေယျ–စသော။

ကုသီယတေ အက္ကောသီယတေတိ **ကုဿမံ**။ (၃) ဆဲရေးခြင်းကြောင့်သာကတ်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) ပန်းဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ပုပ္ဖ–စသော။ * ကုသတိ အဝှယတီတိ **ကုသုမံ**။/ကသတိ ဂစ္ဆတိ ပဝတ္တတီတိ **ကုဿမံ**။/ကာသတိ ဒိဗ္ဗတီတိ **ကုဿမံ**။

ပေါက္ခရေန ယောဂါ **ပေါက္ခရဏီ**။ (၃) ရေနှင့်ယှဉ်သော ကန်တို့နှင့် နိဿယ နိဿိတ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) ရေကန်ဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ခါတ–စသော။

တံ တံ ဌာနံ ဝါတေန ဂစ္ဆတီတိ **ဂန္ဓော**။(ပထမအုပ်–၄၆၇) * ဂဂ်ဏ္ဏတိ သဒ္ဒံ ရာတီတိ **ဂဒ္ဒရော**။ ဧလံ တာယတီတိ **တိရံ**။ (၃) ရေကို စောင့်ရောက်ခြင်း ကြောင့်သာကတ်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) ကမ်းဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ကူလံ, ရောဓ, ပတိရ, တဋ–စသော။

➤ ❺ ။ **ဧကိဘတ္တာ**–ဟိတ်၏ သမ္မန်ကား= ဂဂ်ဂရာတိ လဒ္ဓဝေါဟာရာယ ပေါက္ခရဏီယာ ဖြစ်ပါသည်။ (၏/ကို စပ်) **ကုသုမဂန္ဓသုဂန္ဓတ္တာ**–ကို ကုသုမဂန္ဓသုဂန္ဓတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= စမ္မကဝနသ–ဟု သမ္မန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်)

➤ ❻ ။ **(က)** ဖြင့် ဂဂ်ဂရာ ပေါက္ခရဏီဟူသော နာမ်သည် တိသ ဒတ္တ သိရီဝမုက စသည်တို့ကဲ့သို့ ရုဋ္ဌိနာမ် မဟုတ်၊ နေမိတ္တိကနာမ် အနွတ္တနာမ်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(လိင်္ဂပဒ) ယင်းအနွတ္တအား လျော်စွာ ဂဂ်ဂရာမည်သော မိဖုရားခေါင်ကြီးသည် တူးအပ်သောကြောင့် ရေကန်၏ ဂဂ်ဂရာ မည်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (ဘာဝတ္ထ) အကြောင်းဖြစ်သော ဂဂ်ဂရာ မိဖုရား၏ ဂဂ်ဂရာဟူသော အမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော (ဂဂ်ဂရာ မိဖုရားကြီး တူးအပ်သော) ရေကန်၌တင်စား၍ ဆိုသောကြောင့် ရေကန်သည် ကာရကူပစာရတ္ထ အားဖြင့် ဂဂ်ဂရာမည်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) ဂဂ်ဂရာယ ဧကိတာ ဂဂ်ဂရာ–ဟု ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(အတိဓာနတ္ထ) ဏ–ပစ္စည်း ဧကိတ ဘဒ္ဒိတ်အနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ပစ္စယတ္ထ) ယင်းဂဂ်ဂရာ မည်သော ရေကန်သည် စမ္မာမြို့၏ အနီး၌ ရှိနေသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) သိစေ။

(ဂ) ဖြင့် ဘုရားရှင်သည် (စမ္မာယံ ဝိဟရတိ ဂဂ်ဂရာယ ပေါက္ခရဏီယာ တီရေ–ဟု ပါဠိတော်ရှိသော်လည်း) စမ္မာမြို့၌၎င်း, စမ္မာမြို့၏ အနီးရှိသော ဂဂ်ဂရာမည်သော ရေကန်၏ ကမ်းနားး၌၎င်း နေသည်ကား မဟုတ်၊ ပန်းတို့ဖြင့် ကောင်းသော ရနံ့ရှိသော စကားတော်၌ နေတော်မူသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း

http://www.dhammadownload.com

(ဘာဝတ္ထ) မြို့တည်စဉ် ရှေးအခါက စကားပင်များ ပေါများသောကြောင့် စမွာမြို့ဟု ဆိုခဲ့သည်၊ ထို စကားပင်များသည် မြို့တည်စဉ်အခါ၌သာ ပေါများသည် မဟုတ်သေး၊ ယခုအခါ ဘုရားရှင်ပွင့်တော်မူလာသည့် လက်ထက်တိုင်အောင် စကားပင်များစွာ ရှိနေသေးသည်၏အဖြစ်ကိုလည်း(ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

➢ ❽ ။ **စမွာမြို့ အမည်ရပုံ** ။ ။ မြို့တည်ထောင်ဖန်ဆင်းစဉ်အခါက စကားပင်များ အလွန်များပြားစွာ ရှိနေသည့် နေရာဌာနဖြစ်သောကြောင့် ယင်းနေရာ၌ တည်သည့်မြို့ကို စမွာမြို့–ဟု ခေါ်ပါသည်။ ဌာနီစကားပင်တို့၏ စမွာ–ဟူသော အမည်ကို ဌာနဖြစ်သော မြို့၌ တင်စား၍ ဌနျ္ဖပစာအားဖြင့် မြို့နာမည် မှည့်ကြပါသည်။

နိလာဒိပဉ္စဝဏ္ဏ–ဆ္ဒ ပဒ္ဓ သဒ္ဒဗ် ။ ။ (၁) နိလာသောက=အသောက(ပန်းညို)၊ (၂) ကဏိကာရ =မဟာလှေကားပန်း (၃) ကောဝိဠာရ=ပင်လယ်ကသစ်၊ (၄) ကုန္ဒ=သင်းဆွေပန်း၊ (၅) ရာဇရုက္ခ= လင်းလွန်းပင်(၄၀၀)။

➢ ❾ ။ **(၁) ဝါကျ** = သမန္တတော ကဿာ တိရေ၊ မဟန္တံ စမွကံ ဝနံ။

နိလာဒိပဉ္စဝဏ္ဏောဟိ၊ ကုသုမေသု သုမဏ္ဍိတံ။ (ပထမ မ–ကာရပုလာဂါထာ၊ အနုဋ္ဌာဘဆန်း)

➢ ❿ ❿ ။ **(၈) ဝါကျ ပဓာနကြိယာ(ဒိဟရတိ) ၌ အန္တဋ္ဌာကိုရ္ဗ** ။ ။ (၁) ဘုရားရှင်၏ သန္တာန်၌ စတုတ္ထစျာန်၏ အစွမ်းဖြင့်ဖြစ်သော မဟာကရုဏာဉာဏ် ပြဋ္ဌာန်းသော စတုတ္ထစျာန် စိတ္တဇပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရတိဌာယီဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရရသ။ (၂) သောဏဒဏ္ဍပုဏ္ဏားသည်ငင်း၊ ဝေနေယျသတ္တဝါတို့သည်ငင်း အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) သမ္မဉ္ဇုတာဉာဏ်တည်းဟူသော ကွန်ယက်၌ သောဏဒဏ္ဍပုဏ္ဏားကြီး ထင်လာခြင်းသည်ငင်း၊ ယင်းပုဏ္ဏား၏ သရဏဂုံတည်မည်ကို သိခြင်းသည်ငင်း၊ ရန်သင်းလှိုင်နေသော စကားတောသည်ငင်း၊ ဘုရားရှင်၏ ပါရမီဉာဏ်၊ ဝိပဿနာဉာဏ် စသည်သည်ငင်း ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။ (၄) သောဏဒဏ္ဍပုဏ္ဏား သရဏဂုံတည်ခြင်းအစ အနုပါဒိသေသနိဗ္ဗာန်တိုင်အောင်သော အကျိုးအဆက်ဆက် သည်ငင်း၊ ဘုရားရှင်အဖို့ ပုဗ္ဗကိစ္စငါးပါးကို ပြည့်စုံအောင် ဆောင်ရွက်ပြီးစီး သွားခြင်းသည်ငင်း အနုဘာဝ မည်၏။

အာဇောသံဝဏ္ဏနာ (၄၂၄၄)

(က) သော ရာဇာ မဂဓာနံ ဂ္ဂသဿရဏ္ဍာ မာဂဓေဒေ။

(ခ) မဟာတိယာ သေနာယ သမန္နာဂတတ္တာ ဒေသိဒေယျော။

(ဂ) **ဒီဗ္ဗီတိ သုဝဏ္ဏံ၊** (ဃ) **တသ္မာ သာရသုဝဏ္ဏသဒိသတာယ ဗိမ္ဗိသာရောတိ ဝုစ္စတိ**။

(က) ဖြင့် မာဂဓ–အရ ဗိမ္ဗိသာရမင်းကို ယူရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) မဂဓာနံ ဂ္ဂသဿရော မာဂဓော–ဟု ပြုရမည်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) ဏ–ပစ္စည်း၏ ဂ္ဂသဿရတဒ္ဓိတ်၌ သက်သည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ပစ္စယတ္ထ) မဂဓတိုင်းသား ပြည်သူတို့ကို အစိုးရခြင်းရှိသောကြောင့် ဗိမ္ဗိသာရမင်းသည် မာဂဓမည်သည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ခ) ဖြင့် သေနိယော–၌ ဂ္ဂက–ပစ္စည်း၏ အဿတ္ထိ တဒ္ဓိတ်အနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (ပစ္စယတ္ထ) သေနာ အဿ အတ္ထိတိ သေနိကော–ဟု ပြုရမည်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) သေနိက–ဟု ဆိုလို

http://www.dhammadownload.com

လျက် က-ကို ယ-ပြု၍ သေနိယ-ဟု ရုပ်ပြီးနေသည်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထု) တစ်ယောက်နှစ်ယောက်မျှသော စစ်သည်ရှိသောကြောင့် သေနိယ-ဟု ဆိုသည်မဟုတ်၊ ထောင်သောင်းမက များပြားလှသော စစ်သည်ရှိသောကြောင့်သာ ဘုရင်မိမ္မိသာရကို သေနိယ-ဟု ဆိုအပ်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထု) သိစေသည်။

(၈) ၌ သုဝဏ္ဏ-ဖြင့် ဗိမ္မိ-သဒ္ဒါ ရွှေ-ဟူသော အနက်ကို ဟောအပ်၏ဟု သိစေသည်။(နာမလိင်္ဂတ္ထ)

(၈၁) ၌ သာရသုဝဏ္ဏသဒိသတာယ-ဖြင့် ဗိမ္မိသာရော၌ သာရ-သဒ္ဒါ၏ ဥတ္တမအနက် ဟောသည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(နာမလိင်္ဂတ္ထ) ဗိမ္မိစ သာ သာရောစာတိ · ဗိမ္မိသာရော-ဟု ဝိသေသနပရနိပါတကမ္မဓာရယ် သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ဗိမ္မိသာရ-ဟု ဆိုလိုလျက် ဤ-ကို ဣရသ ပြု၍ ဗိမ္မိသာရ-ဟု ရုပ်ပြီးနေသည်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထု) အပေါင်းပုဒ်ကို ဗိမ္မိသာရော ဝိယာတိ ဗိမ္မိသာရော ဟု ဥပမာတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) အ-ပစ္စည်း၏ ဥပမာတဒ္ဓိတ်အနက်၌ သင်္ဘသည်ကို ငင်း(ပစ္စယတ္ထ) ကောင်းမြတ်သော ရွှေအဆင်းနှင့်တူသော အဆင်းရှိသောကြောင့် ထိုမင်းကို ဗိမ္မိသာရ ဟု ၍ ဆိုအပ်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (ဘာဝတ္ထု) သိစေပါသည်။

သာရသုဝဏ္ဏသဒိသတ္တာယ-ဟိတ်၏ သမ္ဗန်ကား= မာဂဓရညော။ (၏/သည်စပ်)

ဝါကျ (၂၀၃) [၆၊၂၄၉။] (ဘာဋီ၊တ၊၄၆၃)

(က) ဗဟူ ဗဟူ ဟုတ္တာ သံဟတာတိ သံဟာ။

(ခ) ဓနေကိဿာယ ဒိဿာယ သံဟေါ ဓနေသံ အတ္ထိတိ ဓနိဿီ။

(ဂ) ပဗ္ဗေ နဂရဿ အန္တော အဂဂ္ဂာ ဗဟိ နိက္ခမိတ္တာ ဂဂ္ဂတံ ပတ္တာတိ ဂဂ္ဂါဘူတာ။

(ဃ) **စတ္ဆံ အာမစ္ဆန္တိသိတိ** ဣတ္တာ ဝုစ္စတိ ပုစ္ဆိတာပဓေ့ဂ္ဂာကရဏသမတ္ထော မဟာမတ္တော၊ တံ **အာမစ္ဆတိသိ**။ (င) **အာဂစ္ဆန္တူတိ** မုဟုတ္တံ ပဋိမာနနတ္ထေ (စ) **မာဂစ္ဆန္တူတိ** ဝုတ္တံ ဟောတိ။

➤ ❶ ။ **(ခ)** **ဆဋ္ဌီ/** ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် ဗြာဟ္မဏ ဂဟပတိကတို့၏ များကုန် များကုန်သည်ဖြစ်၍ အပေါင်းအစုသည် သံဃမည်၏ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ အပေါင်းဖြစ်သော သဃီပုဒ်၏ ဝစနတ္ထကို မသိအပ်သေးသည် မဟုတ်ပါလော။ .အပေါင်းဖြစ်သော သဃီပုဒ်၏ ဝစနတ္ထကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ခ) **ဆဋ္ဌီ/** ဆရာ၊ ဆရာသည် (င) ဖြင့် တမုဟုတ်မျှ ဆိုင်းငံ့ကြပါကုန်ဟု အာဂမေန္တုသဒ္ဒါ၏ အနက်ကို ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ တမုဟုတ်မျှ ဆိုင်းငံ့ခြင်းဟူသည် အဘယ်ပါနည်း။ တမုဟုတ်မျှ ဆိုင်းငံ့ပုံကို ထင်ရှားအောင် မပြဆိုပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (စ) ဝါကျကိုမိန့်။

➤ ❷ ။ **[ဂ–ဝါကျကိုဦး]** (၁) နနု ပုဗ္ဗေ နဂရဿ အန္တော ဂဏာ ဘဝန္တိ။

(၂) အထ ကသ္မာ ဂဏိဘူတာတိ ဝုတ္တာ။ (၃) နနု ဗဟိ နိက္ခမိတ္တာ ဂဏတံ ပတ္တာတိ။

(၄) တသ္မာ ဂဏိဘူတာတိ ဝုတ္တာ။

➤ ❸ ။ ဟုစ္စထိ ကုဋိလော ဘဝတီတိ မုဟုတ္တံ။/ ဟုစ္စထိ ကုဋိလျတီတိ **မုဟုတ္တံ**။ ကုဋိလယတီရတ္တိဒိဝသေ သုဘာသုဘဒဿနကောတိ **မုဟုတ္တံ**။ (၃) ကောက်ကွေးခြင်းကြိုယာ သကတ်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) တမုဟုတ်ဟူသော ကာလသည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆)

http://www.dhammadownload.com

ဒသလယ, ခဏ–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနိယတ္ထ မည်၏။

ကုလာပဒေသာဒိနာ မဟတိ မတ္တာ ပမာဏံ ဇာတဿာတိ **မဟာမစ္ဆော**။ (၃) ညွှန်ပြကြောင်း အမျိုးအနွယ် စသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့် ကြီးကျယ်သော အတိုင်းအရှည်၏ အမတ်ကြီးနှင့် ပမာဏ+ပမာဏဝန္တ/ဂုဏ်+ဂုဏေး အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) အမတ်ကြီးဒြဗ်သည် ဝစနိယ။ (၆) မဟာအမစ္စော–စသော။

ခတ္တိယေ တတော တတော အဟိတတော တာယတိ ရက္ခတီတိ **ခတ္တော**။ (၃) စောင့်ရှောက်ခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) အမတ်ကြီးဒြဗ်သည် ဝစနိယ။ (၆) မဟာမတ္တော–စသော။

အညမည် သမ္မဒ္ဓါဝိ အသံကိဏ္ဏာဘာဝေန ဒိဿတီတိ **ဒိသာ**။

➢ ❺ ။ **သံဟတော**–ကို သံဟတတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= ယေသံ ဗြာဟ္မဏာဂဟပတိကာနံ ဟု သမ္မန် ခံရပါမည်။(တို့၏/တို့ကို စပ်) **ဂဏီဘူတော**–ကို ဂဏီဘူတတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= ယေသံ ဗြာဟ္မဏာဂဟပတိကာနံ ဟု သမ္မန် ခံရပါမည်။(တို့၏/တို့သည် စပ်)

➢ ❻ ။ (၈) ဖြင့် သံ–ဥပသာဂ၏ ဓာတ္ထတ္ထာနုဝတ္တကာ၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) သံဃော–၌ သံပုဗ္ဗ ဟနဓာတ်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဒု–ဓာတုပဒ) ရ–ပစ္စည်း ကမ္မသာဓနအနက်၌ သက်သည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဒု–ပစ္စယတ္ထ) သံဟညန္တေတိ သံဃာ–ဟု ပြုရမည်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) သံ+ဟန်+ရ ဖြင့် ပြီးသောကြောင့် အနုဗန်စသည် ချေပြီးနောက် သံဟန်–ဟု ဆိုလိုလျက် ဟနကို ဃပြု၍ သံဃ–ဟု ပုဒ်ပြီးသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) အပေါင်းဟူသည် အနည်းငယ်သော လူအပေါင်း မဟုတ်၊ များစွာသော လူအပေါင်း၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) ယင်းအပေါင်းဟူသည် အမြဲရှိနေသော သံဃာအပေါင်းမျိုး မဟုတ်၊ ယခုမှသာ စုဝေးလာသော လူစု လူဝေး ဖြစ်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(၉) ဖြင့် သဃီ–၌ (သံဃပုဒ်+ဤပစ္စည်း) ဤပစ္စည်း အသတ္ထိအနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ပစ္စယတ္ထ) သံဃော စတေသံ အတ္ထိတိ သဃီ–ဟု ပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) လူစုလူဝေးသည် တပေါင်းတည်း မဟုတ်ဘဲ ရှေးမှ တစ်စု အလယ်မှတစ်စု နောက်မှတစ်စုအားဖြင့် တစ်စုစီ တစ်စုစီ ဖြစ်နေကြသည်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(၈) ဖြင့် အဂဏာပိ ဂဏံ ဘုတာ ပတ္တာတိ ဂဏီဘူတာ၊ (တနည်း) အဂဏာပိ ဂဏာ ဟုတ္တာ ဘူတာတိ ဂဏီဘူတာ–ဟု ပြုရမည်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) အဘူတတဗ္ဗောဒ္ဓ အ–ကို ဤပြု၊ စ–အနုဗန် ရှိသော ဤပစ္စည်းသက်၍ ဂဏီဘူတာ–ဟု ပုဒ်ပြီးနေသည်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) ရှေးအခါ မြို့တွင်းနေစဉ်ကိုယ့်အိမ်မှာကိုယ် နေကြသောကြောင့် အပေါင်းအစု မဟုတ်ကြသော်လည်း မြို့ပြင်ရောက်သည့်အခါ အပေါင်းအစု ဖြစ်နေကြသည့်အတွက် အဘူတတဗ္ဘာဝ အနေအထား ရောက်နေသည်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ)။

(၈) ၌ ခတ္တာ ဝုစ္စတိ ပုဏ္ဏိတပဒေ ဗျာကရဏသမတ္ထော မဟာမတ္တော–ဖြင့် ခတ္တာပုဒ်ကို ခတ္တိယေ တတော တတော အဟိတတော တာယတိ ရက္ခတီတိ ခတ္တာ–ဟု ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) တ–ပစ္စည်း ကတ္တုသာဓနအနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဒု–ပစ္စယတ္ထ) ခတ္တာ–အရ မေးအပ်သမျှ ပြဿနာကို ဖြေခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်သော အမတ်ကြီးကို ယူရမည်ဟု သိစေသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ)

http://www.dhammadownload.com

တံ အာမန္တေသိ-ဖြင့် သံဝဏ္ဏေတမ္မပါဠိဋ္ဌ ခတ္တံ-ဟု ဒုတိယာဝိဘတ္တုဒ္ဒေနှင့် ရှိသည်၏ အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(၈) ဋ္ဌ မုဟုတ္တံ ပဋိမာနေန္တုဖြင့် အာဂမေန္တုဋ္ဌ အာ-ဥပသာရ၏ ဓာတ္ထတ္ထဝိသေသကား၏ အဖြစ်ကို ၎င်း(ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) ဂမု-ဓာတ် အဓိဝါသန(ပဋိမာနန) သည်းခံ ဆိုင်းငံ့ခြင်းအနက် ဟောသည်၏အဖြစ်ကို ၎င်း(ဓာတ္ထတ္ထ) ယင်းဂမုဓာတ်၏ ဤနေရာ၌ စုရာဒိဂဏိကဓာတ်အဖြစ်ကိုလည်း(ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(၉) ဋ္ဌ မာဂစ္ဆန္တု-ဖြင့် မုဟုတ္တံ ပဋိမာနေန္တုဋ္ဌ တမုဟုတ်မျှ ဆိုင်းငံ့ကြကုန်ဦးဟူသည် ဥဇုကတ္ထ အဓိပ္ပါယ်အားဖြင့် မသွားကြကုန်လင့်ဟု တားမြစ်ခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➢ ၁ ၀ ။ **ဗ္ဘာကရဏသမတ္ထော-အစ္စရ**။ ။ သတိ ဝိရိယ ဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဥဿာဟဌာယိဘာဝ+ဝီရရ်သ။ (တနည်း) ဌာနာဌာနကောသလ္လဉာဏ်သည် ဓမ္မရုတိဌာယိဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရရသ။ မေးအပ်သော ပြဿနာတို့သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ မိမိ ရှင်ဘုရင်၏ အကျိုးတရားတို့ကို လိုလားခြင်း အပြစ်ကို ရှောင်လွှဲလိုခြင်းသည် ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ။ ရှင်ဘုရင်၏ မြတ်နိုးမှုကို ခံရခြင်း, လာဘ်ခြွေရံသင်းပင်း ပေါများခြင်းစသော အကျိုးတို့သည် အနုဘာဝ မည်၏။

မုဟုတ္တံ မဠိမာနေန္တု-ဋ္ဌ စာတ်စ္စရ ။ ။ (၁) စောင့်ဆိုင်းကုန်သော ပုဏ္ဏားတို့၏ သန္တာန်၌ မေတ္တာပြဋ္ဌာန်းသော ကုသိလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရုတိဌာယိဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရရသ။ (၂) သောဏဒဏ္ဍပုဏ္ဏား သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) ခတ္တ၏ စောင့်ကြပါကုန်ဟု ပြောဆိုသော စကားသည်၎င်း, သောဏဒဏ္ဍ နှင့်အတူ ဘုရားဖူးသွားလိုခြင်းသည်၎င်း ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ။ (၄) အတိုင်းတိုင်း အပြည်ပြည်၌ နေကြကုန်သော ငါးရာသော ပုဏ္ဏားတို့သည် ဘုရားဖူး မသွားရန် တောင်းပန်ခြင်း, ယင်းတို့၏ စကားကို ပယ်ဖျက်၍ (၂၉) ပါးသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့် ဗုဒ္ဓဂုဏ်တော်ကို ချီးမွမ်းတော်မူခြင်း, ပြဿနာကို မေးလျှောက်ခြင်း, ပြဿနာအဆုံး၌ သရဏဂုံတည်ခြင်း-စသော အကျိုးတရားတို့သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ထိကမ္မ (၂၀၄၄) [၄၂၅၀။] (ဘာဋီ၊တ၊၄၄၅)

(က) **နာနာဝေရဇ္ဇကာနန္တိ နာနာဝိဓေသု ရဇ္ဇေသု အညေသု အညေသု ကာသိ-ကောသလာဒီသု ဇာတာ၊ တာနိ ဝါ တေသံ နိဝါသာ၊ တတော ဝါ အာဂတာတိ နာနာဝေရဇ္ဇကာ။**

(ခ) **တေသံ နာနာဝေရဇ္ဇကာနံ။**

(ဂ) **ဧကနိဒ္ဒေဝ ကရဏီယနာတိ တသ္မိ ကိရ နဂရေ ဒ္ဝီဟိ ကရဏီယေဟိ ပြာဟဋ္ဌာ သန္နိပတန္တိ ယညာနဘာဝနတ္ထံ ဝါ မန္တသဇ္ဈာယနတ္ထံ ဝါ။**

(ဃ) **တဒါစ တသ္မိ နဂရေ ယညော နတ္ထိ၊ သောဏဒဏ္ဍသ ပန သန္နိဓေ မန္တသဇ္ဈာ ယနတ္ထံ ဓေတေ သန္နိပတိတာ။**

(င) **တံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ ""ဧကနိဒ္ဒေဝ ကရဏီယေနာ"" တိ။**

➢ ၁ ။ **နာနာဝေရဇ္ဇကာနံ-** အထူးထူး အပြားပြားသော ထူးသော တိုင်းပြည်တို့၌ ဖြစ်ကုန်ဖွားကုန်သော။[ပထမဝိကပ်အလို] (၀၂) အထူးထူး အပြားပြားသော ထူးသော တိုင်းပြည်ဟူသော နေရာရှိကုန်သော။[ဒုတိယဝိကပ်အလို] (၀၂) အထူးထူး အပြားပြားသော ထူးသော တိုင်းပြည်တို့မှ လာကုန်သော

http://www.dhammadownload.com

[တတိယဝိကပ်အလို] (ဗြဟ္မဏာနံ၊ပုဏ္ဏားတို့၏။)

ဧကနဒီဒေဝ=တစ်စုံတစ်ခုသာလျှင်ဖြစ်သော။**ကရဏီယေန**=ယဇ်ကို ခံစားလိုခြင်း, မန္တာန်ကို သရဇ္ဈာယ်လိုခြင်း ပြုဖွယ်ကိစ္စဖြင့်။(ဝါ)ကြောင့်။(ဂ-နှင့်အညီ)

ဧကနဒီဒေဝ=တစ်စုံတစ်ခုသာလျှင်ဖြစ်သော။ကရဏီယေန=မန္တာန်ကို သရဇ္ဈာယ်လိုခြင်း ပြုဖွယ်ကိစ္စဖြင့်။(ဝါ)ကြောင့်။(စမ္မာယံ၊စမ္မာမြို့၌။ပဋိဝသန္တိ၊နေကုန်၏။) [ဃ+c-နှင့်အညီ]

(၇) ကေနစိဒေဝ ကရဏီယေနာတိ ဧတ္ထ၊ကေနစိဒေဝ ကရဏီယေနဟူသော ဤပါဠိ၌။(ဂုဠဧတ္ထံ၊လှို့ဝှက်အပ်သော အနက်ကို။) ကိရ ဥဒ္ဒရိတွာ၊ထုတ်၍။ဒဿေမိပြပေအုံ။ တသ္မိ နဂရေ၊မသွေးတတ်သော ပြဿဒ်အစရှိသော အဆောက်အဦးတို့ရှိရာ ထိုအရပ်၌။(ဝါ) ပြည့်သော အိမ်ရှိရာဖြစ်သော ထိုအရပ်၌။ (သဒ္ဒတ္ထ) ယညာနုဘာဝနတ္ထံ ဝါ၊ယဇ်ကို ခံစားခြင်းအကျိုးငှာသော်၎င်း။မန္တသဇ္ဈာယနတ္ထံ ဝါ၊မန္တန်ကို သရဇ္ဈာယ်ခြင်းအကျိုးငှာသော်၎င်း။ဒွီဟိ၊နှစ်ပါးကုန်သော။ကရဏီယေဟိ၊ပြုဖွယ်ကိစ္စတို့ကြောင့်။ဗြဟ္မဏာ၊ပုဏ္ဏားတို့သည်။ သန္နိပတန္တိ၊စည်းဝေးတတ်ကြကုန်၏။

(ဃ) စ၊ဆက်ဦးအုံ့။တဒါ၊ထိုအခါ၌။တသ္မိ နဂရေ၊ထိုစမ္မာမြို့၌။ယညော၊ယဇ်သည်။နတ္ထိ၊မရှိ။ပန၊ အနွယကား။သောဏဒဏ္ဍသ၊သောဏဒဏ္ဍပုဏ္ဏား၏။သန္တိကေ၊အထံ၌။မန္တသဇ္ဈာယနတ္ထံ၊မန္တန်ကို သရဇ္ဈာယ်ခြင်းအကျိုးငှာ။ဧတေ၊ဤပုဏ္ဏားတို့သည်။သန္နိပတိတာ၊စည်းဝေးကြကုန်ပြီ။

(c) တံ၊ထိုမန္တသဇ္ဈာယနကိစ္စကို။သန္ဓာယ၊ရည်ရွယ်၍။"ကေနစိဒေဝ ကရဏီယေနာ"တိ၊ဟူ၍။သံဂီတိကာရေဟိ၊သံဂါယနာတင် မထေရ်တို့သည်။(ကတ္တား) ဝုတ္တံ၊ဆိုအပ်ပြီ။။

➢ ❶ ။ (က) **ခဒ္ဒိ/ ခဒိနန္တရစောဒနာ** ။ ။ ဆရာ၊ ဘုရားရှင်သည် ပါဠိတော်၌ နာနာဝေရဇ္ဇကာနံ-ဟု ဟောတော်မူ၏။ ယင်းပုဒ်ကို ဇာတ တဒ္ဓိတ်သာ (ဝါ) အဿ နိဝါသ တဒ္ဓိတ်သာ (ဝါ) အာဂတ တဒ္ဓိတ်သာ ဝိဂ္ဂဟပြုနိုင်ပါသလော။ နာနာဝေရဇ္ဇကာနံပုဒ်ကို အဘယ်တဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြုရပါမည်နည်း။ မပြဆိုချေသော် အဗျာပိတဒေါသ ဘုရားရှင်အား သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ-(က) မိန့်။

ကား- (က) ဖြင့် နာနာဝေရဇ္ဇကာနံပုဒ်ကို ဇာတ, အဿနိဝါသ, အာဂတတဒ္ဓိတ် သုံးမျိုးလုံး ပြနိုင်သည်၏အဖြစ်ကို ငါဖွင့်ပြသည်သာ ဖြစ်သောကြောင့် သင်တင်သော အဗျာပိတဒေါသ ဘုရားရှင်အား မရောက်ပါဟူလို။

(ခ) **ခဒ္ဒိ/** ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် နာနာဝေရဇ္ဇကာနံပုဒ်ကို ဇာတ, အဿနိဝါသ, အာဂတ တဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟု ပထမန္တ ပဒါဝဓိကန္တ ဒန္တဇ္ဈေဒနနည်းဖြင့် ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ပါဠိတော်၌ ဆရာဖွင့်သည့်အတိုင်း ပထမန္တဖြင့်ပင် ရှိပါသလော။ ပါဠိတော်၌ အဘယ်ဝိဘတ္တန္တဖြင့် ရှိပါသနည်း။ (ခ)မိန့်။

(ဂ+ဃ+c) ခဒ္ဒိ/ ပဿဒ်ဌာစောဒနာ ။ ။ ဆရာ၊ ရှင်အာနန္ဒာသည် ကေနစိဒေဝ ကရဏီယေနဟု ဟောတော်မူ၏။ ယင်း၌ ကရဏီယ-အရ မည်သည့်ကိစ္စများကို ယူရပါမည်နည်း။ တောင်ထိပ်ပွဲသဘင်, နက္ခတ်ပွဲသဘင်ကြည့်ရှုခြင်း ကိစ္စများကို ယူရပါမည်လော။ ကရဏီယအရကို မပြဆိုသော် ဒေသကပုဂ္ဂိုလ်အား သဒ္ဒ+အတ္ထဆန့်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ+ဃ+c) တို့ကို မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား- ကရဏီယ-အရ ယညာနုဘာဝနကိစ္စ, မန္တသဇ္ဈာယနကိစ္စများကို ယူရမည်ဟု ငါပြဆို

http://www.dhammadownload.com

သည် ဖြစ်သောကြောင့် သင်တင်သော ဝိရောဓိဒေါသ မရောက်ပါဟူလို။

(၇) စသည်ဆို/ ဇီနန္တရစောဒနာ ။ ။ ဆရာ၊ ရှင်အာနန္ဒာသည် ကေနစိဒေဝ ကရဏီယေန ဟု ဟောတော်မူ၏။ ထိုစကားကို အဘယ်ကို ရည်ရွယ်၍ ဆိုအပ်ပါသနည်း။ ယဓ်ကို ခံစားခြင်းအကျိုး ငှာ စည်းဝေးခြင်းကိစ္စကို ရည်ရွယ်၍ ဆိုအပ်ပါသလော။ (တနည်း) ယဓ်ကို ခံစားခြင်းအကျိုးငှာ စည်းဝေးခြင်း ကိစ္စ, ဗေဒင်ကို သရဏ္ဂာယ်ခြင်းကိစ္စ အလုံးစုံကို ရည်ရွယ်၍ ဆိုအပ်ပါသလော။ မပြဆိုချေသော် အတိဗျာပိတ ဒေါသ ရှင်အာနန္ဒာအား သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (၇) စသည်ကိုမိန့်။

ကား– (၇) စသည်ဖြင့် ကေနစိဒေဝ ကရဏီယေန–ဟူသော စကားကို ဗေဒင်ကို သရဏ္ဂာယ်ခြင်းကိစ္စ အလုံးစုံကို ရည်ရွယ်၍ ဆိုအပ်၏၊ ယဓ်ကို ခံစားခြင်းအကျိုးငှာ စည်းဝေးခြင်းကိစ္စကို ရည်ရွယ်၍ ဆိုအပ်သည် မဟုတ်ဟု ငါပြဆိုရကား သင်တင်သော အတိဗျာပိတဒေါသ ရှင်အာနန္ဒာအား မရောက်ဟူလို။

(ဃ) ဆို/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (၇) ဖြင့် ပုဏ္ဏားတို့သည် ယဓ်ပူဇော်ပွဲ ခံစားလိုမှု, မန္တာန်သရဏ္ဂာယ်လိုမှု ဟူသော ပြဖွယ်ကိစ္စနှစ်ခုကြောင့် စမ္ဘာမြို့၌ စည်းဝေးကြကုန်၏ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ယခုစည်းဝေးမှု သည်လည်း ပြဖွယ်ကိစ္စနှစ်မျိုးကြောင့်ပင် စည်းဝေးပါသလော။ (တနည်း) ယခုစည်းဝေးမှုသည် မန္တာန် သရဏ္ဂာယ်လို၍ မဟုတ်ဘဲ ယဓ်ပူဇော်ပွဲ ခံစားလိုမှုကြောင့် စည်းဝေးမှု ဖြစ်ပါသလော။ ယင်းကိစ္စ နှစ်ပါး တွင် အဘယ်ကိစ္စကြောင့် စည်းဝေးကြပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) ဝါကျကိုမိန့်။

ကား– (ဃ) ဖြင့် ထိုအခါ စမ္ဘာမြို့၌ ယဓ်ပူဇော်ပွဲမရှိ၍ မန္တန်ကို သရဏ္ဂာယ်ခြင်းကိစ္စကြောင့်သာ စည်းဝေးကြကုန်သည်၏အဖြစ်ကို ငါဖွင့်ပြပါ၏ဟူလို။

(ဇ) ဆို/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဃ) ဖြင့် သောဏဒဏ္ဍပုဏ္ဏား၏ အထံ၌ ဗေဒင်ကို သရဏ္ဂာယ်လိုခြင်း ကိစ္စကြောင့် ပုဏ္ဏားတို့ စည်းဝေးကြကုန်၏ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ပါဠိတော်၌ ကေနစိဒေဝ ကရဏီယနေ–ဟုသာ ဆိုအပ်သည် မဟုတ်ပါလော။ ယင်းသို့လျက် သောဏဒဏ္ဍပုဏ္ဏား၏ အထံ၌ ဗေဒင်ကို သရဏ္ဂာယ် လိုခြင်း ကိစ္စကြောင့် ပုဏ္ဏားတို့ စည်းဝေးကြကုန်၏ဟု ဖွင့်ဆိုသော ဆရာ့စကားသည် အသို့လျှင် သင့်ရာပါအံ့ နည်း။ အသင့်ယုတ္တိကို မပြဆိုချေသော် သာမည+ဝိသေသ ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသ ဆရာ့အား သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ဇ) မိန့်။

➤ ❾ ။ [ဃ–ဝါကျကိုရှု] (၁) နနု တဒါ တသ္မိံ နဂရေ ယညော နတ္ထိ။ (၂) အထ ကသ္မာ တေ ဗြာဟ္မဏာ သန္နိပတိတာ။ (၃) နနု သောဏဒဏ္ဍသ သန္တိကေ မန္တသရဏာယနတ္ထာ ဟောန္တိ။

(၄) တသ္မာ တေ ဗြာဟ္မဏာ သန္နိပတိတာ။

[ဇ–ဝါကျကိုရှု] (၁) နနု ပါဠိယံ "ကေနစိဒေဝ ကရဏီယေနာ"တိ သာမညဝသေန ဝုတ္တံ။ (၂) အထ ကသ္မာ တံ (မန္တသရဏာယနတ္ထာယ သန္နိပတိတာနံ) သန္ဓာယ ကေနစိဒေဝ ကရဏီယေနာတိ ဝုတ္တန္တိ သံဝဏ္ဏိတံ။ (၃) နနု သောဏဒဏ္ဍသ သန္တိကေ မန္တသရဏာယနတ္ထံ ဧတေ သန္နိပတိတာ။ (၄) တသ္မာ တံ (မန္တသရဏာယနတ္ထာယ သန္နိပတိတာနံ) သန္ဓာယ ကေနစိဒေဝ ကရဏီယေနာတိ ဝုတ္တန္တိ သံဝဏ္ဏိတံ။

➤ ❿ ။ သမ္မတ္တိယာ ကာသတိ ဒိဗ္ဗတိတိ **ကာဒေဝီ**။ (၃) စည်းစိမ်ရတနာတို့ဖြင့် ထွန်းတောက်ပခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) ကာသိတိုင်း ကာသိဇနပုဒ်ဒြဗ်သည် ဝစနီယ

http://www.dhammadownload.com

မည်၏။ (၆) ကာသိရဋ္ဌ, ကာသိဇနပဒ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

ရညော ဣဒံ **ရဇ္ဇံ**။ (၃) မင်း၏ တိုင်းနိုင်ငံနှင့် နိဿယ နိဿိတ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ကာသိတိုင်း ကောသလတိုင်း စသည်သည် ဝစနီယ။ (၆) ရဇ္ဇ-စသော။

ယဇန္တိ အနေနာတိ **ယဇ္ဉော**။ (၃) ပူဇော်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ယဇ်ပူဇော်မှု သည် ဝစနီယ။ (၆) ယာဂ, ကတု-စသော။

ဝိသိဋ္ဌာနိ ရဇ္ဇာနိ **ဝိရဇ္ဇာနိ**။ ဝိရဇ္ဇာနိ ဧဝ **ဧဝရဇ္ဇာနိ**။ နာနာဝိဓာနိ ဧဝရဇ္ဇာနိ **နာနာဧဝရဇ္ဇာနိ**။ နာနာဧဝရဇ္ဇေသု ဇာတာ **နာနာဧဝရဇ္ဇကာ**။/ နာနာဧဝရဇ္ဇာနိ နိဝါသာ ဇာတေသဇ္ဈိ နာနာဧဝရဇ္ဇကာ။/ နာနာဧဝရဇ္ဇတော အာဂတာ **နာနာဧဝရဇ္ဇကာ**။

➤ ❺ ။ **အာဂတာနိ**-ကို အာဂတတ္တာ/ **နာနာဧဝရဇ္ဇကာနံ**-ကို နာနာဧဝရဇ္ဇကတ္တာ/ **ဇာတာ**-ကို ဇာတတ္တာ/ **နိဝါသာ**-ကို နိဝါသတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင် ဗြာဟ္မဏာနံ-ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (တို့၏/ တို့သည် စပ်)

➤ ❻ ။ **(က)** ၌ နာနာဝိဓေသု ရဇ္ဇေသု ဇာတာ-ဖြင့် နာနာဧဝရဇ္ဇကာနံ-၌ နာနာ-သဒ္ဒါ၏ နာနာဝိဓအနက် ဟောသည်၏ အဖြစ်ကိုဂုဏ်း(နိုပါတလိင်္ဂ်တ္ထ) နာနာဝိဓာနိ ဧဝရဇ္ဇာနိ နာနာဧဝရဇ္ဇာနိ-ဟု ကမ္မဓာရယ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုဂုဏ်း(သမာသလိင်္ဂ်တ္ထ) နာနာဧဝရဇ္ဇကာ၌ က-ပစ္စည်း၏ ဇာတ တဒ္ဓိတ်အနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုဂုဏ်း (ပစ္စယတ္ထ) နာနာဧဝရဇ္ဇေသု ဇာတာ နာနာဧဝရဇ္ဇကာ-ဟု ဇာတ တဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြုရမည်၏အဖြစ်ကိုဂုဏ်း(အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

အညေသု အညေသု ဏာသိဏောသလဒီသု ရဇ္ဇေသု-ဖြင့် နာနာဧဝရဇ္ဇ-အရ စမ္ဘာပြည်မှ အခြား ကုန်သော ကာသိတိုင်း ကောသလတိုင်း အစရှိသော တိုင်းပြည်တို့ကို ယူရမည်ဟု သိ။(အဘိဓေယျတ္ထ)

ဏာနိ ဝါ တေသံ နိဝါသာ-ဖြင့် နာနာဧဝရဇ္ဇကာ-၌ က-ပစ္စည်း တေသံ နိဝါသ တဒ္ဓိတ်အနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုဂုဏ်း(ပစ္စယတ္ထ) နာနာဧဝရဇ္ဇာနိ နိဝါသာ ဏာသဇ္ဈိ နာနာဧဝရဇ္ဇကာ-ဟု နိဝါသတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုဂုဏ်း(အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

တတော ဝါ အာဂတာ-ဖြင့် နာနာဧဝရဇ္ဇကာ-၌ က-ပစ္စည်း အာဂတ တဒ္ဓိတ်အနက်၌ သက်သည်၏ အဖြစ်ကိုဂုဏ်း(ပစ္စယတ္ထ) နာနာဧဝရဇ္ဇတော အာဂတာ နာနာဧဝရဇ္ဇကာ-ဟု အာဂတ တဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုဂုဏ်း(အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

(စ) ဖြင့် ပါဠိတော်၌ နာနာဧဝရဇ္ဇကာနံ-ဟု ဆဋ္ဌီနှင့် ရှိသည်၏အဖြစ်ကို သိစေ။(ဘာဝတ္ထ)

➤ ❼ ။ **သောဏာဒဏ္ဍာပုဏ္ဏားသည် ဥဇ္ဇာတ(ဥဇ္ဇာမ) ဗြာဟ္မဏမည်ခြင်း၏အကြောင်း**

(၁) အမျိုးအနွယ်၏ ပြည့်စုံခြင်း မျိုးရိုးကောင်းမွန်မြင့်မြတ်ခြင်း (၂) နှစ်သက်ခြင်းကို ဖြစ်စေတတ် သော ဥစ္စာစည်းစိမ် ရတနာများနှင့် ပြည့်စုံခြင်း (၃) ဗေဒင်အတတ် တစ်ဖက်ကမ်းရောက်အောင် တတ်မြောက်ကျွမ်းကျင်မှုနှင့် ပြည့်စုံသောကြောင့်- သောဏဒဏ္ဍပုဏ္ဏားသည် ဥဇ္ဇာတ(ဥဇ္ဇာမ) မည်၏။

ဒါးမိးသီလကို "ဒါန"ဟု ဆို့သင့်/မဆို့သင့် ။ ။ သီလ၏ ဆောမရှိခြင်းကို ပေးတတ်သောကြောင့်ဂုဏ်း, အကြွင်းမရှိသော သတ္တဝါအပေါင်းကို စောင့်ရှောက်တတ်သောကြောင့်ဂုဏ်း ငါးပါးသီလကို "ဒါန"

http://www.dhammadownload.com

ဟု ဆိုသင့်ပါသည်။

➤ ၉ ။ (ဃ) ဓါကျ = တဒါစ နဂရေ တသ္မိံ၊ ယညော နတ္ထိ ပနသ္သစ။
မန္တသဗ္ဗာယနတ္ထံ တေ၊ သန္နိပတန္တိ သန္တိကေ။ (ပထျာဝတ္တုဂါထာ၊ အနုဋ္ဌာဆရန်း)

➤ ၁၀ ။ **ယစ္စညာ–ဠ် ဓာတွေဋ္ဌာ–အရ** ။ ။ (၁) ယဇ်ပူဇော်လိုကုန်သော ပုဏ္ဏားတို့၏ သန္တာန်၌ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိပြဋ္ဌာန်းသော လောဘမူဓိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ကာမရတိဌာယိဘာဝ+ကာမသိဂ်ါရရသ။ (၂) ယဇ်ပူဇော်ခံ နတ်ကြီးသည်၎င်း၊ ပူဇော်ဖွယ်ရာဝတ္ထုဖြစ်သော အသတ်ဖြတ်ခံ သတ္တဝါများသည်၎င်း အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) အယောနိသော မနသိကာရ စသည်သည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။ (၄) တမလွန်၌ မိစ္ဆာဝါဒကို မစွန့်လွှတ်သေးသမျှ ကာလပတ်လုံး ငရဲမှ မလွှတ်မြောက်နိုင်ခြင်း–စသော မကောင်းကျိုး အဆက်ဆက်သည် အနုဘာဝမည်၏။

(၄) ဥဇ္ဇော်ဠ် ဝစနာဘိဓာရ ။ ။ (၁) အသနာဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရတိဌာယိဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရရသ။ (၂) ကေနစိဒေဝ ကရဏီယေန–ဟူသော ပါဠိတော်သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) ယင်းပါဠို၏ သာတ္ထ၊ သဗျဉ္ဇန–စသော ဂုဏ်သည်၎င်း၊ မြတ်စွာဘုရား၏ မဟာကရုဏာတော်သည်၎င်း ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။ (၄) ဓမ္မသဝဏ ကုသိုလ်ဖြစ်ခြင်းအစ နိဗ္ဗာန်တိုင်အောင်သော အကျိုးအဆက်ဆက်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဂါထာ (၂စ၅၅) [၆၊၂၅၀။] (ဘာဠိ၊တ၊၄၆၇)

(က) တတ္ထ ဏ္ဍမိနာပဒီနာတိ ဏ္ဍမိနာပိ ကာရဏေန၊

(ခ) ဓဝံစတော်ကာရဏံဝတ္တာပုန ""အတ္ထနော ဝဏ္ဏော ဘညမာနေန အတုဿနကာသဏ္ဍော နာမ နတ္ထိ၊ ဟန္ဒဿဝဏ္ဏံ ဘာဏနနဂမနံနိဝါရေသာမာ"" တိစိန္တေတွာ "ဘဝံ ဟိ သောဏဒဏ္ဍော ဥဘတောသုဇာတော သုဇာတော"တိ အာဒီနိ ကာရဏာနိ အာဟံသု၊ (ဂ) ဥဘတောတိ ဒ္ဝီဟိ ပဒေဟိ၊

(ဃ-၁) သံသုဒ္ဓဂဟဏိကောတိ သံသုဒ္ဓါ တေ မာတုဂဟဏီ၊ (ဃ–၂) ကုစ္ဆိတိ အတ္ထော၊

(၄) "သမစဝပါကိနိယာ ဂဟဏိယာ"တိ ဒတ္ထုပန ကမ္မဇတေဇောတေတု ""ဂဟဏီ""တိ ဝုစ္စတိ။

➤ ၁ ။ **(က)** တတ္ထ၊ထိုအထဇေါ် တေ ဗြာဟ္မဏာ အစရိသော စကားရပ်၌။ဏ္ဍမိနာပဒီနာတိ၊ ဟူသည်ကား။ဏ္ဍမိနာပိ ကာရဏေန၊ဤအကြောင်းလည်း။

(ခ) ဓဝံ၊ဤသို့။တေံ ကာရဏံ၊ဤအကြောင်းကို။ဝတ္တာ၊ပြောဆိုပြီး၍။ပုန၊တဖန်။အတ္တနော၊မိမိ၏။ ဝဏ္ဏော၊ဂုဏ်ကို။ဘညမာနေန၊ပြောဆိုအပ်သော်၊အတုဿနကာသဏ္ဍော နာမ၊မနှစ်သက်ဆော သတ္တဝါမည်သည်။ နတ္ထိ၊မရှိ။ ဟန္ဒ၊ယခု။အဿ၊ထိုသောဏဒဏ္ဍပုဏ္ဏား၏။ဝဏ္ဏံ၊ဂုဏ်ကို။ဘဏနာ၊ပြောဆိုကုန်လျက်။ဂမနံ၊သွားခြင်းကို။နိဝါရေသာမ၊တားမြစ်ကုန်အံ့။ဏ္ဍတိ၊ဤသို့။စိန္တေတွာ၊ကြံ၍။ "ဘဝံ ဟိ သောဏဒဏ္ဍော ဥဘတော သုဇာတော"တိ အာဒီနိ၊အစရှိကုန်သော။ကာရဏာနိ၊အကြောင်းတို့ကို။အာဟံသု၊ပြောကြကုန်ပြီ။

(ဃ) သံသုဒ္ဓဂဟဏိကောတိ၊ဟူသည်ကား။တေ၊အရှင်၏။မာတု၊အမိ၏။ဂဟဏီ၊ကိုယ်ဝန်ကိုယူတတ်, ဆောင်တတ်သော ဝမ်းတိုက်သည်။(သဒ္ဒတ္ထ) သားအိမ်သည်။(ဓေါဟာရတ္ထ) သံသုဒ္ဓါ၊စင်ကြယ်ပါ၏။

http://www.dhammadownload.com

ကုစ္ဆိဝမ်းတိုက်သည်။(သံသုဒ္ဓါ၏။) ဣတိ အတ္ထော၊ဤကား အနက်။

➢ ❶ ။ **(ခ) ဒ္ဒို/ သာခိမ္မိဃာနဉ္စသစ္ဒန္ဒ** ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် ဣမိနာပဂင်္ဂုန်၌ အင်္ဂုပုဒ်ကို အင်္ဂေတိ ဂမေတိ အတ္ထနော ဗလံ ဉပေတီတိ အင်္ဂ, သဃ် ဝါ အင်္ဂီယတိ ဂမီယတိ ဉာယတီတိ အင်္ဂ ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ အင်္ဂ-အရ အကြောင်းကိုယူရမည်ဟု ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ လောကသဘောဓ၏အဖြစ်ကို အောက်မေ့သဖြင့် တပါးသော အကြောင်းတို့ကိုလည်း ဆိုကြကုန်၏ဟု ပြတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာ ဆရာသည် (ခ) ဝါကျကိုမိန့်။

(ခ) ဒ္ဒို/ အယုတ္တစောဒနာ ။ ။ ဆရာ၊ ပုဏ္ဏားတို့သည် ဘဝံ ဟိ သောဏဒဏ္ဍော ဉာဘတော သုဇာတော အစရှိသော အကြောင်းတို့ကို ပြောဆိုကြကုန်၏။ ထိုပုဏ္ဏားတို့သည် သစေ ဘဝံ သောဏဒဏ္ဍော သမဏံ ဂေါတမံ အစရှိသည်ဖြင့် ဘုရားရှင်ထံသို့ သောဏဒဏ္ဍပုဏ္ဏား မချဉ်းကပ်ထိုက်ခြင်း၏ အကြောင်းကို ပြောဆိုကြပြီးသည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်ပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် ပုဏ္ဏားတို့သည် ဘဝံ ဟိ သောဏဒဏ္ဍော ဉာဘတော သုဇာတော အစရှိသော အကြောင်းတို့ကို တဖန်ဆိုကြလေကုန်သနည်း မဆိုသင့်ဘဲလျက် ဆိုရသော် ပုနရုတ္တိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ ဒုဒ်ကြောင့် (ခ) ဝါကျကိုမိန့်။

(ဃ–၂) ဒ္ဒို/ စောဒနာဇနကစောဒနာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဃ–၁) ဖြင့် သံသုဒ္ဓ ဂဟဏိကောပုဒ်ကို သံသုဒ္ဓါ ဂဟဏီ ယဿာတိ သံသုဒ္ဓဂဟဏိကော–ဟု စတုတ္ထီ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟု ပြဆိုတော်မူ၏။ ယင်း၌ ဂဟဏီ–သဒ္ဒါသည် မည်သည့်အနက်ကို ဟောပါသနည်း။ ပါစကဆောဇောဟူသော အနက်ကိုပင် ဟောပါသလော။ သံသုဒ္ဓဂဟဏိကော–၌ ဂဟဏိသဒ္ဒါ၏ ဖြစ်သင့်သော ဣတ္ထာဓိပ္ပေတတ္ထကို မပြဆိုခဲ့သော် ဂဟဏီ–သဒ္ဒါ ဟောနိုင်သော အနက်အားလုံး၌ ပြန့်နှံ့သော အတိဗျာပိတဒေါသ (တနည်း) သဒ်ဒေါ+ဝိတ္ထာရ ဆန့်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ (ဃ–၂) မိန့်။

(ဂ) ဒ္ဒို/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဃ) ဖြင့် ဂဟဏီသဒ္ဒါသည် ကုစ္ဆိ(အဓိဝမ်း)ဟူသော အနက်ကို ဟော၏ဟု ဖွင့်ပြဆို၏။ ဓပ်သိမ်းသောအရာ ဌဒနတိုင်း၌ပင် ဂဟဏီ–သဒ္ဒါသည် ကုစ္ဆိ (အဓိဝမ်း) ဟူသော အနက်ကို ဟော၏ဟု ဆိုလိုပါသလော။ ဂဟဏီသဒ္ဒါသည် အဘယ်အရာ၌ အဘယ်အနက်ကို ဟောပါသေးသနည်း။ ဒုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား–(ဂ)ဖြင့် သမဝေါဂိနိယာ ဂဟဏိယာ–ဟူသော သုတ်မဟာဝါ မဟာသုဒဿန သုတ်၌ကား ဂဟဏီ–သဒ္ဒါသည် ကမ္မဇတေဇောဓာတ် (ပါစကဝမ်းမီး) ဟူသော အနက်ကိုလည်း ဟောသေး၏ဟု ငါပြဆိုပါ၏ဟူလို။

➢ ❷ ။ **[စ–ဝါက္ယကို၌]** (၁) နနု ဝေ တေ ကာရဏံ ဝုတ္တံ။ (၂) အထ ကသ္မာ "ဘဝံ ဟိ သောဏဒဏ္ဍော ဉာဘတော သုဇာတော"တိ အာဒိနိ ကာရဏာနိ အာဟံသု။ (၃) နနု "အတ္တနော ဝဏ္ဏော ဘညမာနေ အတုဿနကသတ္တော့ နာမ နတ္ထိ။ ဟန္ဒဿ ဝဏ္ဏံ ဘာ**ဏေန္တေန** ဂမနံ နိဝါရေဿာမာ"တိ စိန္တေန္တိ။ (၄) တသ္မာ "ဘဝံ ဟိ သောဏဒဏ္ဍော ဉာဘတော သုဇာတော"တိ အာဒိနိ ကာရဏာနိ အာဟံသု။

[ဃ–ဝါက္ယကို၌] (၁) နနု ပါဠိယံ ဂဟဏီသဒ္ဒါ သာမညဝေန ဝုတ္တော။ (၂) အထ ကသ္မာ ဂဟဏီသဒ္ဒဿ ကုစ္ဆိတိ အတ္ထော တယာ သံဝဏ္ဏိတော။ (၃) နနု သံသုဒ္ဓါတိ ပဒံ ဥပနိဓာယ မာတုဂဟဏီတိ

http://www.dhammadownload.com

အတ္ထောယေဝ သမ္ဘဝတိ။/နနု ဣဓ ကမ္မတောဧဝ အတ္ထော နု သမ္ဘဝတိ။

(၄) တသ္မာ ဂဟဏီသဒ္ဒသာ ကုစ္ဆိတိ အတ္ထော မယာ သံဝဏ္ဏိတောဝါ။

➤ ❹ ။ ကုသီယတိ အတ္ထောသီယတီတိ **ကုစ္ဆိ**။ (၃) ဆဒ္ဒေးခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု မည်၏။ (၅) ဝမ်းဗိုက်ခြံဖ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) ဂဟဏီ, ဥဒရံ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

သံသုဒ္ဓဂဟဏီကော-ဒ္ဒီ ဂဟဏီ] ဂဒ္ဓ် ဂဏ္ဌာတိ ဓာရေတိတိ **ဂဟဏီ**။ (၃) ကိုယ်ဝန်ဆောင်ခြင်း, ယူခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) အမိဝမ်းခြံဖ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ကုစ္ဆိ, ဥဒရံ-စသော။

သဗ္ဗဝေါကိဏ္ဏာ ဂဟဏီဟာ-ဒ္ဒီ ဂဟဏီ] ယထာဘုတ္တံ အာဟာရံ ဝိပါစနဝသေန ဂဏ္ဌာတိ နဆဆ္ဒေတိတိ **ဂဟဏီ**။ (၃) စားအပ်တိုင်းသော အာဟာရကို ကျက်စေခြင်း၏အစွမ်းဖြင့် ယူခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) ကဲကြောင့်ဖြစ်သော ပါစကဝမ်းမီးခြံဖ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ကမ္မဇ-တောဇောတု, ဥဒရဂ္ဂိ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

အဂ်ီတိ ဂမေတိ အတ္တနော ဖလံ ဉာပေတီတိ **အဂ်ီ**။ သယံ ဝါ အဂ်ီယတိ ဂမီယတိ ဉာယတီတိ **အဂ်ီ**။ (၃) မိမိအကျိုးကို သိစေခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) မိမိအကျိုးကို သိစေတတ်သော အကြောင်းခြံဖ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ကာရဏံ, ဟေတု-စသော။

ဝိပါစနံ ဝိပါကော။ ဝိပါကောယေဝ ဝေပါကော။ သမံ ဝေပါကော သမဝေပါကော။

သမဝေပါကော ယဿာ ဂဟဏီယာ အတ္ထိတိ **သမဝေဝပါကိနီ**။ (၃) အညီအမျှ အထူးကျက်စေခြင်း သတ္တိ၏+ပါစကဝမ်းမီးနှင့် သတ္တိ+သတ္တိမန္တ/ဂုဏ်+ဂုဏော အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) ပါစကဝမ်းမီးခြံဖ်သည် ဝစနီယ။(၆) သမဝိပါစနီယာ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ။

သံသုဒ္ဓါ ဂဟဏီ ယဿာတိ **သံသုဒ္ဓဂဟဏီဝကော**။ (၃) စင်ကြယ်သော ဝမ်းမီး၏+သောဏဒဏ္ဍ ပုဏ္ဏား+ဂုဏ်+ဂုဏော အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) သောဏဒဏ္ဍပုဏ္ဏားဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) သံသုဒ္ဓကုစ္ဆိကော-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ။

➤ ❺ ။ သံသုဒ္ဓဂဟဏီကော-ကို သံသုဒ္ဓဂဟဏီကတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= ဘောတော သောဏဒဏ္ဍသ-ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (၈၏/သည် စပ်) (ခ) ဒ္ဒ် **ဒီဃဇဏ္ဍုဘ**-ကို စိန္တနတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= တေသံ ဒြာဟ္မဏာနံ-ဟု သမ္ဗန်ခံ။ (တို့၏/တို့သည် စပ်)

(ဃ) ဒ္ဒ် **သံသုဒ္ဓါ**-ကို သံသုဒ္ဓတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= ဂဟဏီယာ-ဟု သမ္ဗန်ခံ။(၈၏/သည်)

ဘညမာဇနေန-ကို ဘညမာနတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်= ဝဏ္ဏသ-ဟု သမ္ဗန်ခံ။ (၈၏/ကို စပ်)

နတ္ထိဒ်-ကို နတ္ထိတာယ-ဟု ဟိတ်ပြင်= အတ္ထသနကသတ္တသ နာမ-ဟု သမ္ဗန်ခံ။ (၈၏/သည်)

➤ ❻ ။ (က) ဖြင့် ဂ္ဂမိနာပဂ်ေန-ကို ဂ္ဂမိနာပ်+အဂ်ေန-ဟု ပုဒ်ဖြတ်ရမည်ကိုဂုဏ်း (သန္ဓိလိင်္ဂပဒ) အဂ်ံပုဒ်ကို အဂ်ေတိ ဂမေတိ အတ္တနော ဖလံ ဉာပေတီတိ အဂ်ံ (တနည်း) သယံ ဝါ အဂ်ီယတိ ဂမီယတိ ဉာယတီတိ အဂ်ံ-ဟု စနတ္ထပြု၍ အဂ်ံ-အရ အကြောင်း(ဟေတု) ကို ယူရမည်ကိုဂုဏ်း (အဘိဓေယျတ္ထ) (တနည်း) ဂ္ဂမိနာပဂ်ေန-ဒ္ဒီ အဂ်ံ-သဒ္ဒါသည် ဝပု, အဝယဝ-စသော အနက်တို့ကို မဟော

http://www.dhammadownload.com

ဟောတု အနက်ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုဂုဏ်း(နာမလိင်္ဂထ္ထ) သိစေပါသည်။

(၈) ဖြင့် ဥဘတော-၌ ဥဘ-သဒ္ဒါသည် ဒွိသဒ္ဒါသဒ္ဒါ၏ ကာရိယ၏ အဖြစ်ကိုဂုဏ်း (တနည်း) ဒွိသဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ်၏ အဖြစ်ကိုဂုဏ်း(ပရိယာယ်ပြ အဘိဓေယျတ္ထ) တော-ဝိဘတ်၏ ပဌမီအနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုဂုဏ်း(ဝိဘျတတ္ထ) ယင်း တော-ဝိဘတ်၏ ဗဟုဝစန၏ အဖြစ်ကိုဂုဏ်း(ဘာဝတ္ထ) ဥဘ-ဟူသော သဒ္ဒါ သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်၏ ပကွ=အဖို့-ဟူသော အနက်ကို စွဲယူရမည်၏ အဖြစ်ကိုဂုဏ်း (သဗ္ဗနာမလိင်္ဂထ္ထ) သိစေပါသည်။

(၈) ၌ **သံသုဒ္ဓါ တေ မာတု ဂဟဏိ**-ဖြင့် သံသုဒ္ဓဂဟဏိကောပုဒ်ကို သံသုဒ္ဓါ ဂဟဏီ ယဿာတိ သံသုဒ္ဓဂဟဏိကော-ဟု စတုတ္ထီ ဆဋ္ဌီ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုဂုဏ်း (သမာသလိင်္ဂထ္ထ) ဂဟဏီ-၌ ဝမ်းတိုက်ဟူသည် အခြားသို့တို့၏ ဝံမ်းတိုက်မဟုတ်၊ သင့်မိခင်၏ ဝမ်းတိုက်ပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုဂုဏ်း(ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

ကုစ္ဆိတိ အတ္ထော-ဖြင့် ဂဟဏီသဒ္ဒါသည် ကုစ္ဆိအနက်ကို ဟောသည်ဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂထ္ထ) (တနည်း) ဂဟဏီ-သဒ္ဒါသည် ကုစ္ဆိ-သဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ပရိယာယ်ပြ အဘိဓေယျတ္ထ)

(၉) ဖြင့် သမဝေါကိနိယာ ဂဟဏိယာ-၌ ဂဟဏိပုဒ်ကို ယထာဘုတ္တံ အာဟာရံ ဝိပါစနဝသေန ဂဏှာတိ နံ ဆဿေတီတိ ဂဟဏီ-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ ဂဟဏီ-အရ ကမ္မဇဝေဒနာဓာတ်ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) (တနည်း) သမဝေါကိနိယာ ဂဟဏိယာ-၌ ဂဟဏီသဒ္ဒါသည် ကမ္မဇဝေဒနာဓာတ်ကို ဟောဏ်ဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂထ္ထ)

➢ ❶ ။ ဥဘတော သုဇာတော-ဟု ဆိုလျှင် ပြည့်စုံပါလျက် **မာတိဇတော၀ သုဇာတော၀-ဟု ဖြေဆိုရခြင်းအကြောင်း** ။ ။ ဥဘတော သုဇာတော-ဟုသာဆိုလျှင် မည်သည့်နှစ်ဘို့မှန်း မသိနိုင်၊ သုဇာတ-သဒ္ဒါကလည်း "သုဇာတော စာရုဒဿနော"စသော ပါဠိရပ်တို့၌ အရပ်အမောင်း၏ ကောင်းခြင်းကိုလည်း ဟောဏ်၊ ထို့ကြောင့် မိဘက် ဖဘက် နှစ်ဘက်ကို "ဥဘတော"ဟု သိစေလိုသောကြောင့်၎င်း, အမျိုးဓာတ်အားဖြင့် သုဇာတဖြစ်ကြောင်းကို ထင်ရှားစေလိုသောကြောင့်၎င်း "မာတိတောစ ပိတိတောစ"ဟု ဆက်၍ ဖြေဆိုကြပါသည်။

သံသုဒ္ဓဂဟဏိဓကော-၌ သံသုဒ္ဓ=စင်ကြယ်ဟူသည် ။ ။ အခြားယောကျ်ားတို့ သွားလာမှု မရှိခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။ **သံသုဒ္ဓဂဟဏိဓကော-ပါ၌ဖြင့်=** မာတိတော ပိတိတော-အရ မွေးစားသော မိဘ မဟုတ်၊ အဓိရင်း အဘရင်းဖြစ်ကြောင်းကို ပြပါသည်။

➢ ❷ ❻ ။ **မာတု-၌ ဓာတ္ဌတ္ထကိုရှု** ။ ။ (၁) သားသမီးတို့ကို မြတ်နိုးချစ်ခင် (စောင့်ရှောက်သော) မိခင်၏ သန္တာန်၌ဖြစ်သော ဂေဟသိတ ပေမတဏှာပြင်းနှာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ကာမရတိဠာဃိဘာဝ+ကာမသိင်္ဂါရရသ။ (၂) သား သမီးတို့ဖြစ်သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) သား သမီးတို့၏ ချစ်ခင်နှစ်သက်ဖွယ်ရာ ရုပ်ရည်ရူပကာယနှင့် ပြည့်စုံမှုသည်၎င်း, သားသမီးတို့ကို တိုးတက်ကြီးပွားစေလိုသော ဆန္ဒ-စသည်သည်၎င်း ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ။ (၄) သား သမီးတို့ တိုးတက်ကြီးပွားလာခြင်း, မိခင်အဖို့

http://www.dhammadownload.com

ပုတ္တ(ဒါရဿ) မင်္ဂလာနှင့် ပြည့်စုံလာခြင်း, ကျေးဇူးတုံ့ပြန်သည့်အနေဖြင့် သားသမီးတို့၏ ပြုစုစောင့်ရှောက်မှုကို ခံရခြင်း-စသော အကျိုးအဆက်ဆက်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဝိဘာ-၌ ဓာတွတ္ထ-အရ ထုတ်ပုံ (ပထမအုပ်-၄၄၅/၆၉၇) ကိုကြည့်ပါ။

ဟန္ဒဿ ဂမန္ဆရောယံ ကရောမာတိ သမ္မန္တယိတ္ထာ တတ္ထ အဂမံသု (၌၊၂၅၀) စွဲ

(၁) လာဘာမဆွေရပြေဌာန်းသော ဒေါသမူစိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ၍ ထိုသည် ကောဇ္ဇဘိဘာဝ+ရုဒ္ဓရသ။ (၂) သောဏဒဏ္ဍပုဏ္ဏားသည် အာရမ္မဏာဝိဘာဝ။ (၃) သောဏဒဏ္ဍအား မြတ်စွာဘုရားကို မဆည်းကပ် မကိုးကွယ်စေလိုခြင်း, ဆည်းကပ်ဖြစ်သော သောဏဒဏ္ဍ အိမ်ရှေ့တံခါးပေါက်၌ ပုဏ္ဏားတို့စည်းဝေးမှု မဖြစ်နိုင်အောင့်ခြင်းသည် ဥဒ္ဒိပန ဝိဘာဝ။ (၄) အကြောင်းအမျိုးမျိုးပြ တားမြစ်ခြင်းသည် အနုဘာဝ။

ကိကျ (၂၀၆) [၌၊၂၅၀။] (ဘာဋ္ဌ၊တ၊၄၆၈)

(က) **ယာဝ သတ္တာမာ ပိတာမဟာယုဂါတိ စတ္ထာ ပိတု ပိတာ ပိတာမဟော၊ ပိတာမဟာသာယုဂံ ပိတာမဟာယုဂံ။** (ခ) **ယုဂန္ဓိ အာယုပ္ပမာဏံ ဝုစ္စတိ။**

(၇) အာဇီလာပမတ္တမေဝ စေတံ။

(ဃ) အတ္ထတော ပန ပိတာမဟောယေဝ ပိတာမဟာယုဂံ။

(၎) တတော ဥဒ္ဓံ သဗ္ဗေပိ ပုဗ္ဗပုရိသာ၊ ပိတာမဟာဂတ္ထာဏေနဝ ဂဟိတာ။

(စ) ဧဝံ ယာဝ သတ္တာမော ပုရိသော၊ တာဝ သံသုဒ္ဓဂဟဏိကော။

➤ ❶ ။ **(က)** ယာဝ သတ္တာမာ ပိတာမဟာယုဂါတိ စတ္ထာ၊ဂါ-ဟူသော ဤပါဠိ၌။(အတ္ထော၊အနက်ကို။ ဧဝံဤသို့။ဒေဒီတမ္မော၊သိထိုက်၏။) ပိတု၊အဘ၏။ပိတာ၊အဘသည်။ပိတာမဟော၊ပိတာမဟာ မည်၏။(အဖ၏ အဖ (ဝါ) အဘိုး မည်၏) ပိတာမဟာသာ၊အဘိုး၏။ယုဂံ၊အသက်အပိုင်းအခြားတည်း။ပိတာမဟာယုဂံ၊အဘိုး၏ အသက်အပိုင်းခြား။

သံဝဏ္ဏနာနှင့်အညီ- ယာဝ သတ္တာမာ ပိတာမဟာယုဂါ-အနက် ။ ။ သတ္တမာ၊ခုနစ်ဆက်တို့၏ ပြည့်ကြောင်းဖြစ်သော။ယာဝ ပိတာမဟာယုဂါ၊အဘိုး၏ အသက်အပိုင်းအခြားတိုင်အောင်။(က+ခ) (တနည်း) သတ္တမာ၊သော။ယာဝ ပိတာမဟာယုဂါ၊အဘိုးတိုင်အောင်။(ဂ+ဃ-နှင့်အညီ)

➤ ❷ ။ **(ခ) သဋ္ဌိ/** ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် ပိတာမဟာယုဂါပုဒ်ကို ပိတု ပိတာ ပိတာမဟော၊ ပိတာမဟာသ ယုဂံ ပိတာမဟာယုဂံ-ဟု ပိတုတဒ္ဓိတ် အတွင်းငုတ်သော ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထဖြုံရမည်ဟု ပြဆို၏။ ပိတာမဟာယုဂံ-၌ ယုဂသဒ္ဒါသည် အဘယ်အနက်ကို ဟောပါသနည်း။ အစုံ, ကလိယုဂ်-ဟူသော အနက်တို့ကိုပင် ဟောပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

အဓိဗျာယ်ထား- အသက်အတိုင်းအရှည်ဟူသော ကာလဝိသေသအနက်ကို ဟော၏ဟူလို။

(ဂ+ဃ) သဋ္ဌိ/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် အာယုပ္ပမာဏ=အသက်အတိုင်းအရှည်ကို ယုဂ-ဟူ၍ ဆိုအပ်သော်ဟု ဖွင့်ဆို၏။ ယင်းသို့ အသက်အတိုင်းအရှည်ကို ယုဂဟူ၍ ဆိုအပ်သည်ရှိသော် အာယုပ္ပမာဏကိုပင် (ဝါ) အဘိုး၏ အသက်အတိုင်းအရှည်ကိုပင် ပိတာမဟာယုဂဟူ၍ ဤ၌ လိုအပ်ပါသလော။ ဤ၌ အဘယ်အရာကို ပိတာမဟာယုဂဟူ၍ လိုအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ+ဃ) ဝါကျတို့ကိုမိန့်။

http://www.dhammadownload.com

အဓိပ္ပါယ်ထား– (ဂ+ဃ) တို့ဖြင့် ပိတာမဟယုဂဿဒ္ဓါသည် (ဘုရားလက်ထက်) ထိုအချိန်အခါက ပြောရိုးဆိုစဉ် သဒ္ဓါမျှသာဖြစ်၍ အဘိုး၏ အသက်အတိုင်းအရှည်ကို ဤ၌ မလိုအပ်၊ ဤနေရာ၌ အဘိုးကိုသာ ပိတာမဟယုဂဟူ၍ လိုအပ်ပါ၏ဟူလို။

(၇) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့်--ဖွင့်ဆို၏။ အာယုပ္ပမာဏကိုပင် လိုသလော။ (ဝါ) အဘိုး၏ အသက်အတိုင်းအရှည်သည်ပင်လျှင် ပိတာမဟယုဂအရ ဖြစ်ကောင်းသလော။ အဘယ်သည် ပိတာမဟယုဂအရ ဖြစ်ကောင်းပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် ပိတာမဟယုဂဟူသော စကားသည် ရှေးဓေတ်က သုံးနှုံးပြောဆိုမှု ဝေါဟာရတစ်ခုမျှသာဟု ဆို၏။ ယုဂဟူသည် အာယုပ္ပမာဏ အသက်အတိုင်းအရှည် အပိုင်းအခြားပင် မဟုတ်ပါလော။ မုချအနက်အားဖြင့် အဘယ်သည်လျှင် ပိတာမဟယုဂ မည်သနည်း။ (ဃ) မိန့်။

(ဇ+ဈ) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဂ+ဃ) ဖြင့် ပိတာမဟယုဂ၌ ယုဂသဒ္ဓါသည် အဘိလာပမတ္တ–သာ ဖြစ်၍ ပိတာမဟယုဂ–အရ မုချတ္ထအားဖြင့် အဘိုးကိုယူရမည်ဟု ပြဆို၏။ ယင်းသို့သော် အဘိုးတိုင်ရုံသာ သံသုဒ္ဓဂဟဏိက ဖြစ်ကောင်းပါသလော။ အဘိုးမှအထက်ဖြစ်သော ရှေးယောဂျိုးတို့ကို အဘယ်သဒ္ဓါဖြင့် (ဝါ) အဘယ်နည်းဖြင့် ယူရပါမည်နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဇ+ဈ) မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား– အဘိုးမှ အထက်ဖြစ်သော ရှေးယောဂျိုးတို့ကို ပိတာမဟသဒ္ဓါဖြင့်ပင် (ဝါ) ပိတာမဟသဒ္ဓါ၏ ဇလုပစာရ၊ ပရမ္မရွပစာရအားဖြင့် ကောက်ယူရမည်ဟု ငါပြဆို၏ဟူလို။

(ဎ) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဂ+ဃ) တို့ဖြင့်-- ပြဆို၏။ ပါဠိတော်၌ ယာဝ သတ္တမာ ပိတာမဟယုဂါ–ဟု ရှိရကား ခုနစ်ဆက်တိုင်အောင်ဟု ဘုရားရှင် ဟောတော်မူခဲ့သည် မဟုတ်ပါလော။ ခုနစ်ဆက်ထိ ဘိုးဘေးဘီဘင်တိုင်အောင် အဘယ်နည်းအားဖြင့် ယူရမည်နည်း။ (သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ+သံဝဏ္ဏနာ ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။) စုဒ်ကြောင့် (ဇ) မိန့်။

(ဏ) သို့/ အနုသမ္ဗန္ဓ ။ ။ ဤသို့ (က+ခ+ဂ+ဃ+ဇ) တို့ဖြင့် ယာဝ သတ္တမာ ပိတာမဟယုဂါ ပုဒ်များ၏ သဒ္ဒတ္ထ ဝေါဟာရတ္ထ အဘိဓာနတ္ထ အဘိဓေယျတ္ထတို့ကို ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်း ယာဝ သတ္တမာပိတာမဟယုဂါပုဒ်ကို သံသုဒ္ဓဂဟဏိကော–ဟူသော ရှေးပုဒ်၌ငင်း, အကွိတ္တော အနုကုဇ္ဇော–ဟူသော နောက်ပုဒ်တို့၌ငင်း (ကာကောလောကနနည်းဖြင့်) စာစပ်၍ အဓိပ္ပါယ်ယူရမည်ဟု ပြလိုသော ဆရာသည် (စ) မိန့်။

(ဏ) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က+ခ+ဂ+ဃ+ဇ) တို့ဖြင့် ယာဝ သတ္တမာ ပိတာမဟယုဂါ ပုဒ်များ၏ သဒ္ဒတ္ထ ဝေါဟာရတ္ထ အဓိပ္ပါယတ္ထ စသည် စုံလင်စွာထည့်၍ ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ယင်းပုဒ်များကို အကွိတ္တော အနုပကုဇ္ဇော–ဟူသော ဆိုလတံ့ပုဒ်များ၌ စပ်၍ အဓိပ္ပါယ် ယူရပါမည်လော။ အဘယ်ပုဒ်နှင့် စပ်၍ အဓိပ္ပါယ်ယူရပါမည်နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။

➢ ❾ ။ [ခ+ဂ+ဃ ဝါက္ယဘို့ကိုရှု] (၁) နနု ယုဂန္တိ အာယုပ္ပမာဏံ ဝုစ္စတိ။

(၂) အထ ကသ္မာ အတ္ထတော ပိတာမဟောယေဝ ပိတာမဟယုဂန္တိ ဝုတ္တံ။

(၃) နနု အဘိလာပမတ္တမေဝ ဧတံ။ (တနည်း) နနု တမေဝ ပဓာနဘာဝေန အဓိပ္ပေတော။

http://www.dhammadownload.com

(၄) တသွာ အတ္ထတော ပိတာမဟောယေဝ ပိတာမဟာယုဂန္တိ ဝုတ္တံ။

[ခ-ဝါက္ယကို့ရှု] (၁) နနု ယုဂသဒ္ဒေါ ရထာဒျင်္ဂကပ္ပယုဂလေသု အတ္ထေသု ဒိဿတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ ယုဂန္တိ အာယုပ္ပမာဏံ ဝုစ္စတီတိ တယာ ဝုတ္တံ။ (၃) တဒညတ္ထာနံ အသမ္ဘဝတော။

(၄) ယုဂန္တိ အာယုပ္ပမာဏံ ဝုစ္စတီတိ မယာ ဝုတ္တံ။

[ဃ+င ဝါက္ယဘို့ကို့ရှု] (၁) နနု ပါဠိယံ ယာဝသတ္တမာပိတာမဟာယုဂါတိ ဘဂဝတာ ဝုတ္တံ။

(၂) အထ ကသ္မာ အတ္ထတော ပိတာမဟောယေဝ ပိတာမဟာယုဂန္တိ ဝုတ္တံ။

(၃) နနု တတော ဥဒ္ဓံ သဗ္ဗေပိ ပုဗ္ဗပုရိသာ၊ ပိတာမဟာဂုဟာဏေနေဝ ဂဟိတာ။

(၄) တသွာ အတ္ထတော ပိတာမဟောယေဝ ပိတာမဟာယုဂန္တိ ဝုတ္တံ။

➤ ❾ ။ တံ တဒတ္ထေ ယုဒ္ဓိတဗ္ဗန္တိ **ယုဒ်**။ (၃) ထိထိုအနက်၌ယှဉ်ခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) အသက်အတိုင်းအရှည်ဟူသော ကာလဝိသေသသည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) အာယုပ္ပမာဏံ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

အဘိလဖွတိတိ **အဘိလာဘေပါ**။ (၃) အနက်သို့ ရှေးရှုပြောဆိုခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) အနက်သို့ ရှေးရှုပြောဆိုအပ်သော လောကဝေါဟာရသဒ္ဒါသည် ဝစနီယ။ (၆) လောကဝေါဟာရဝစနံ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

➤ ❿ ။ (င) ၌ **ဂဟိတာ**-ကို ဂဟိတတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= သဗ္ဗေသမ္မိ ပုရိသာနံ-ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (တို့၏/တို့ကို စပ်) **အဘိလာပမတ္တံ**-ကို အဘိလာပမတ္တတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= ပိတာမဟာယုဂန္တိ တေဿ သဒ္ဒဿ-ဟု သမ္ဗန်ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်)

➤ ⓫ ။ **(က)** ၌ ပိတု ပိတာ ပိတာမဟော-ဖြင့် ပိတာမဟာပုဒ်ကို ပိတုနော ပိတာ- ပိတာမဟော-ဟု ပိတုတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) အာမဟာပစ္စည်း၏ ပိတုတဒ္ဓိတ်အနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

ပိတာမဟာသ ယုဂံ-ဖြင့် ပိတာမဟာယုဂပုဒ်ကို ပိတာမဟာသ ယုဂံ ပိတာမဟာယုဂံ-ဟု ဆဋ္ဌီ တပ္ပုရိသ် သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟု သိစေပါသည်။(သမာသလိင်္ဂဝဒတ္ထ)

(ခ) ဖြင့် ပိတာမဟာယုဂံ-၌ ယုဂ-သဒ္ဒါသည် ရထားထမ်းပိုး, ကလိယုဂ်, အစုံ-ဟူသော အနက်တို့ကို မဟော၊ စတုယုဂ-စသော ပါဠိရပ်တို့၌ကဲ့သို့ အသက်အတိုင်းအရှည်ဟူသော ကာလအထူးကို ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(နာမလိင်္ဂတ္ထ) ယုဒ္ဓိတဗ္ဗန္တိ ယုဂံ-ဟု ဝစနတ္ထပြုရမည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) ဏ-ပစ္စည်း ကမ္မသာဓနအနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဃ) ဖြင့် ပိတာမဟာယုဂါ-၌ ယုဂ-သဒ္ဒါ၏ အနက်မရှိ ဝစနာလင်္ကာရ၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) ပိတာမဟောယေဝ ပိတာမဟာယုဂံ-ဟု တစ္ဆာဝဝုတ္တိ ကမ္မဓာရယ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုငင်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ပိတာမဟာယုဂ-အရ မုချတ္ထအားဖြင့် အဘိုးကို ယူရမည်ကိုငင်း(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)သိ။

(င) ဖြင့် ပိတာမဟာ-အရ အဘိုးကိုသာ ယူရမည်မဟုတ်သေး၊ အဘေး အဘီ အဘင် အဘောင် အဘော-ဟူသော အထက်ငါးဆက်တိုင်အောင် ဖလူပစာ ပရမ္မရူပစာအားဖြင့် ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

(၈) ဖြင့် ယာဝ သတ္တမာ ပိတာမဟယုဂါပုဒ်တို့ကို (အဓိကာရနည်းဖြင့် လိုက်လာသည့်) သံသုဒ္ဓ ဂဟဏိကော-ပုဒ်၌ စာစပ်ရမည်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) ယင်းသို့ စာစပ်ပြသဖြင့် အဘိုးတိုင်ရံသာ စင်ကြယ်သော အဓိဝမ်း ရှိသည်မဟုတ်သေး၊ အဘိုးမှအထက် အဘောင်တိုင်အောင် စင်ကြယ်သော အဓိဝမ်းရှိကြသည်သာ-ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုငင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

➢ ❾ ။ **မာတိစတော စ ပိတိစတော စ သုဇာတော-ဟူသော ဧရှေ့စကားနှင့် ယာဝ သတ္တမာ ပိတာမဟယုဂါ-ဟူသော ဓနာဂ်စကားတို့ မဆန့်ကျင်စေခြင်း ညှိနှိုင်းပုံ**

သဗ္ဗေပိ ပုဗ္ဗပုရိသာ၊ ယာဝသတ္တမော ပုရိသော(အဋ္ဌကထာ) ယာဝ သတ္တမာ ပိတာမဟယုဂါ (ပါဠိတော်) ပုဒ်တို့၌ ပုရိသ-သဒ္ဒါ, ပိတာမဟသဒ္ဒါတို့ကို ဥက္ကဋ္ဌ နိဒ္ဒေသအားဖြင့် ဆိုထားခြင်းဖြစ်သည်။ ဥက္ကဋ္ဌပဓာနဖြစ်သော ယောဂျိုးကိုဆိုသဖြင့် အပဓာနဖြစ်သော မိန်းမကိုလည်း (ဧကဒေသု, ဥပလက္ခဏ နိဿန, ပဓာနနည်း ဥက္ကဋ္ဌနည်းဖြင့်) ယူပြီးဖြစ်ရကား မာတိတောစ ပိတိတောစ သုဇာတော-ဟူသော ရှေ့စကားနှင့် ယာဝ သတ္တမာ ပိတာမဟယုဂါ-ဟူသော နောက်စကားတို့ မဆန့်ကျင်ပါ။

➢ ❿ ။ (၈) **ဝါက္ယ** = ပိတာမဟတော ဥပရိ၊ သဗ္ဗေပိ ပုဗ္ဗပေါရိသာ။

ပိတာမဟာဂ္ဂဟဏေန၊ ဂဟိတာတိ သုလက္ခိတာ။ (ဘဂိဏီး သဂိဏီးရောသော သံကိဏ္ဏဝိပုလာ)

➢ ❶ ❶ ။ (၈) **ပဓာနကြိယာ(ဂဟိတာ) ၌ အန္တဋ္ဌကိဉ္စ** ။ ။ (၁) အလုံးစုံသော အဘေး အဘီ စသည်တို့ကို ပိတာမဟသဒ္ဒါဖြင့် သိမ်းယူရမည်ဟု သိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ သန္တာန်၌ ဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တဇုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရတိဌာဃိဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ိါရရသ။ (၂) အဘ အဘိုးမဲ့ အထက်ဖြစ်သော လူအားလုံးသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) ပိတာမဟယုဂသဒ္ဒါသည်ငင်း, ယင်းပုဒ်၏အနက်ကို သိမြင်သူတို့၏ ယောနိသောမနသိကာရ, သပ္ပုရိသူပနိဿယ စသည်သည်ငင်း ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။ (၄) အဘေး အဘီ စသည်တို့ကို ပိတာမဟသဒ္ဒါဖြင့် ယူရမည်ဟု သိရှိလာခြင်း, ယင်းပိတာမဟယုဂပုဒ်ကို သံသုဒ္ဓဂဟဏိကော ပုဒ်နှင့်စပ်၍ အဓိပ္ပါယ်ယူရမည်ဟု သိရှိလာခြင်း-စသော အကျိုးအဆက်ဆက်သည် အနုဘာဝ။

အာဘော်သံဃဏ္ဍနာများ (၄၂၅၅)

(က) **အစမ္ဘာတိ ဂ္ဂဟဿရော။** (ခ) **မဟာဒုစနာတိ မဟာတာ ဓနေန သမန္နာဂတော။**

(ဂ) **အဘိရူပေါတိ အညေဟိ မနုဿေဟိ အဘိရူပေါ အဓိကရူပေါ။**

(ဃ) **ဒဿနီယောတိ ဒိဝသမွိ ပဿန္တာနံ အတိတ္တိကရဏတော ဒဿနယောဂ္ဂေါ။**

(က) ဖြင့် အနုသဒ္ဒါနှင့် ဂ္ဂဟဿရသဒ္ဒါတို့၏ အစိုးရခြင်းအနက်ဟောချင်းတူသော ပရိယာယ်တူသဒ္ဒါ၏ အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။(ပရိယာယ်ပြ အဘိဓေယျတ္ထ)

(ခ) ဖြင့် မဟန္တံ ဓနံ အဿာတိ မဟဒ္ဓနော-ဟု ပြုရမည်၏ အဖြစ်ကို သိ။(သမာသလိဂ်ိပဒတ္ထ)

(ဂ) ဖြင့် အဘိရူပဒ္ဒ် အဘိ-သည် အဘိမုခ-စသော အနက်ကိုမဟော၊ အဓိကတ္ထကို ဟောသည်ကိုငင်း(ဥပသဂ္ဂလိဂ်ိတ္ထ) အလွန်အဆင်းလှ၏ဟူသည် မိမိမှတပါးသော နတ်ဗြဟ္မာတို့ထက် လွန်ကဲအောင် အဆင်းလှသည် မဟုတ်၊ တပါးသော လူတို့ထက် လွန်ကဲအောင် အထူးသဖြင့် မြင့်မြတ်လျက် အဆင်း

http://www.dhammadownload.com

လှသည်၏အဖြစ်ကိုဂင်း(ဘာဝတ္ထ) အဓိက ရူပံ ယဿာတိ အဘိရူပေါ-ဟု ပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုဂင်း (သမာသလိင်္ဂံပဒတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဃ) ဖြင့် ဒဿနီယော-၌ (ဒိဿတေ+အနီယပစ္စည်း) အနီယပစ္စည်း၏ အရဟာတ္ထ သက္ကတ္ထဟော ကံအနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုဂင်း(ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ပဿိတမ္မောတိ ဒဿနီယော-ဟု ပြုရမည်၏ အဖြစ် ကိုဂင်း(အဘိဓာနတ္ထ) (တနည်း) ဒဿနပုဗ္ဗင်္ဂမပစ္စည်း-ဟု တဒ္ဓိတ်ကြံ၍ ဣယပစ္စည်း အရဟာတိ တဒ္ဓိတ်၌ သက်သည်ကိုဂင်း(ပစ္စယတ္ထ) ဒဿနံ အရဟာတီတိ ဒဿနီယော-ဟု ပြုရမည်၏ အဖြစ်ကို ဂင်း(အဘိဓာနတ္ထ) ကြည့်ရှုထိုက်၏ဟူသည် တဇ္ဇာမျှ ကြည့်ရှုထိုက်သည် မဟုတ်၊ တစ်နေ့ပတ်လုံး ကြည့်ရှုပါကလည်း ရောင့်ရဲတင်းတိမ်မှုကို မဖြစ်စေနိုင်လောင်အောင် ကြည့်ရှုထိုက်သည်၏ အဖြစ်ကို ဂင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဝိကျ (ပုစ္ဆာ) [၆၊၂၅၁။] (ဘာဋီ၊၈၊၄၇၃)

(က) **ဒဿနေနေနဝစီတ္ထပသာဒနတော ပါသာဒိကာ**။

(ခ) **စပါကဇ္ဈာနာ ဝုစ္စတိ သုန္ဒရဘာဝေါ**။

(ဂ) **ဝဏ္ဏသဝေါကဇ္ဈာနာ ဝဏ္ဏဓေါကဇ္ဈာနာ**။

(ဃ) **တာယ ဝဏ္ဏသမ္ပတ္တိယာ ယုတ္တောတိ အတ္ထော**၊

(င) **ပေါရာဏာ ပနာဟု "စပါကဇ္ဈန္တိ သရီရံ၀ဒန္တိ၊ ဝဏ္ဏံ ဝဏ္ဏဓေါ""တိ**၊

(စ) **တေသံ မတေန ဝဏ္ဏာစပေါကဇ္ဈာဝဏ္ဏပေါကဇ္ဈာနီ**။ **တေသံ ဘာဝေါ ဝဏ္ဏဓေါကဇ္ဈာဇာ**။

(ဆ) **ကတိ ပရိမာယ ဝဏ္ဏဓေါကဇ္ဈာဇာယာတိ ဥတ္တမေန ပရိသုဒ္ဓေန ဝဏ္ဏာနဓေဝ သရီရ သဏ္ဌာနသမ္ပတ္တိယာ်စာတိ အတ္ထော**။

➤ ❶ ။ **(ဃ)** တာယ ဝဏ္ဏသမ္ပတ္တိယာ၊ထိုအဆင်း၏ သမ္ပတ္တိနှင့်။ယုတ္တော၊ယှဉ်ပါ၏။ကတိ အတ္ထော၊ဤကား အနက်။ **(င)** ပန၊ဝါဒန္တရဝိသေသကား။ပေါရာဏာ၊ရှေးအဋ္ဌကထာဆရာတို့သည်။ အာဟု၊ဆိုကြကုန်ပြီ။(ကိံ၊အဘယ်သို့ ဆိုကုန်သနည်း) သရီရံ၊ကိုယ်ကို။ပေါကဇ္ဈန္တိ၊ပေါကဇ္ဈာဟူ၍။ဝဒန္တိ၊ဆိုကြကုန်၏။ဝဏ္ဏမေဝ၊အဆင်းကိုပင်။ဝဏ္ဏံ(တိ) ဝဏ္ဏာဟူ၍။(ဝဒန္တိ၊ကုန်၏။ကတိ၊သို့။အာဟု၊ဆိုကုန်ပြီ။)

(စ) တေသံ၊ထိုရှေးအဋ္ဌကထာဆရာတို့၏။မတေန၊အလိုအားဖြင့်။ဝဏ္ဏော၀၊အဆင်းလည်း။ပေါကဇ္ဈ၊ ကိုယ်လည်း။ဝဏ္ဏပေါကဇ္ဈာနီ၊အဆင်း၊ ကိုယ်တို့။ တေသံ၊ထိုအဆင်း၊ ကိုယ်တို့၏။ဘာဝေါ၊ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်ရာ သန့်ရှင်းခြင်း၊ သဏ္ဌာနသမ္ပတ္တိတည်း။ဝဏ္ဏပေါကဇ္ဈတာ၊အဆင်း၊ ကိုယ်တို့၏ ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်ရာ သန့်ရှင်းခြင်း၊ သဏ္ဌာနသမ္ပတ္တိဖြစ်ခြင်း။

➤ ❷ ။ **(ဃ) ဘိ့/ အနုဝေဿန္တေ** ။ ။ ဤသို့ (ဂ) ဖြင့် အဆင်း ကောင်းသည်၏အဖြစ်သည် ဝဏ္ဏပေါကဇ္ဈတာမည်သော်ဟု ဖွင့်ဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ အဆင်းကောင်းပုံကို အကျယ်ချဲ့ပြလိုသော ဆရာသည် (ဃ) ဝါကျကိုမိန့်။

(တနည်း) ဤသို့ (ဂ) ဖြင့် ဝဏ္ဏပေါကဇ္ဈတာ-ဟု ပဒါဝဓိကန္တ ဒန္တဇ္ဈောဒနနည်းကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဝါကျာဝဓိကန္တ ဒန္တသောဓနနည်းကို ပြလိုသော ဆရာသည် (ဃ) ဝါကျကိုမိန့်။

http://www.dhammadownload.com

(စ) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (c) ဖြင့် ပေါက္ခရသဒ္ဒါ သရီရအနက်ကို ဟော၏၊ ဝဏ္ဏသဒ္ဒါ အဆင်းဓာတ်ကို ဟော၏–ဟု ပေါရာဏအဋ္ဌကထာဝါဒကို ပြဆို၏။ ယင်းပေါရာဏဝါဒအလို ဝဏ္ဏနှင့် ပေါက္ခရကို ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ် တွဲစပ်၍ တာ–ပစ္စည်းသည် သမူဟတ္ထ စသည်၌ သက်ထားဖါသလော ဝဏ္ဏနှင့် ပေါက္ခရကို အဘေဒသမာသ် တွဲစပ်၍ တာ–ပစ္စည်း အဘေဒတဒ္ဓိတ်အနက်၌ သက်ထားပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (စ) ဝါကျကိုမိန့်။

(ဆ) သို့/ အနုသဒ္ဒန္တ ။ ။ ဤသို့ (c) ဖြင့် ဝဏ္ဏနှင့် ပေါက္ခရကို ဒွန္ဒသမာသ်တွဲစပ်၍ တာ–ပစ္စည်း ဘာဝတဒ္ဓိတ်အနက်၌ သက်၏ဟု ပြဆိုပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ ယင်းသမာသ် တဒ္ဓိတ်ပုဒ်တို့၏ အနက်ပြန်ဆိုပုံ အဓိပ္ပါယ်အကျယ်ကို ပြတော်မူလိုသော ဆရာသည် (ဆ) ဝါကျကိုမိန့်။

➢ ❽ ။ [**စ–ဝါကျကိုရှု**] (၁) နနု "ပေါက္ခရံ ပဒုမေ ဒေဟေ၊ ဝဇ္ဇာဏ္ဏမုခေပိစ။ သုန္ဒရတ္ထေစ သလိလေ၊ မာတင်္ဂ ကရကောဋိယ"န္တိ အဘိဓာနပွဒီပိကာယံ ဝုတ္တံ။ (၂) အထ ကသ္မာ "ပေါက္ခရတာ ဝုစ္စတိ သုန္ဒရဘာဝေါ"တိ သံဝဏ္ဏနာ ကတာ။ (၃) နနု တဒညေသံ အသမ္ဘဝေါ ဟောတိ။ (ဗျတိရေက) နနု သုန္ဒရတ္ထသ္မေဝ သမ္ဘဝေါ ဟောတိ။(အနွယ)

(၄) တသ္မာ "ပေါက္ခရတာ ဝုစ္စတိ သုန္ဒရဘာဝေါ"တိ သံဝဏ္ဏနာ ကတာ။

[(c) ၌ **ပေါက္ခရန္တိ သရီရံ၊ ဝဒန္တိ**–ကိုရှု] (၁) နနု "ပေါက္ခရံ ပဒုမေ ဒေဟေ၊ ဝဇ္ဇာဏ္ဏမုခေပိစ။ သုန္ဒရတ္ထေစ သလိလေ၊ မာတင်္ဂ ကရကောဋိယ"န္တိ အဘိဓာနပွဒီပိကာယံ ဝုတ္တံ။ (၂) အထ ကသ္မာ ပေါက္ခရန္တိ သရီရန္တိ ဝဒန္တိ။ (၃) နနု တဒညေသံ အသမ္ဘဝေါ ဟောတိ။ (ဗျတိရေက) နနု သရီရတ္ထသ္မေဝ သမ္ဘဝေါ ဟောတိ။(အနွယ) (၄) တသ္မာ ပေါက္ခရန္တိ သရီရန္တိ ဝဒန္တိ။

➢ ❾ ။ ပေါသိယတိတိ **ပေါက္ခရံ**။ (၁) မွေးမြူခြင်းကြီယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) ကိုယ်ဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဝပု, ဂတ္တံ–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ။

သရတိ ဂစ္ဆတီတိ **သရီရံ**။ (၁) သွားခြင်းကြီယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ကိုယ်ဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဝပု, ဂတ္တံ–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ။

သရန္တိ ဝါ တံ ဟိသတိတိ **သရီရံ**။ (၁) ညှဉ်းဆဲခြင်းကြီယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။

သုဋ္ဌု ဒရိယတေတိ **သုန္ဒရံ**။ (၁) ကောင်းစွာ အရိုအသေပြုအပ်သော ကြီယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ကောင်းမြတ်သောဂုဏ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ပေါက္ခရ, သောဘန, စာရ–စသော။

➢ ❿ ။ **စိတ္တာပသာဒဇနနဒေဟာ**–ဟိတ်၏ သမ္ဗန်ကားး= ဘောတော သောဏဒဏ္ဍာသ ဖြစ်ပါသည်။ (၏/သည် စပ်) **ဝဏ္ဏပေါက္ခရတာ**–၌ တာ့သမ္ဗန်ကားး= သောဏဒဏ္ဍာသ။ (၏/သည်)

➢ ⓫ ။ **(က)** ဖြင့် ပါသာဒိကော–၌ ဏိကပစ္စည်း၏ ဇနေတိတဒ္ဓိတ်အနက်၌ သက်သည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ပစ္စယတ္ထ) ပသာဒ ဇနေတိတိ ပါသာဒိကော–ဟု ပြုရမည်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) (တနည်း) ပါသာဒိကော၌ ဏိကပစ္စည်း၏ အာဝဟတိ တဒ္ဓိတ်အနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ပစ္စယတ္ထ) ပသာဒံ *အာဝဟတိတိ ပါသာဒိကော–ဟု* ပြုရမည်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) ကြည်ညိုမှုကို ဖြစ်စေထိုက်၏ဟူသည် ကြည်ရွှမြင်တွေ့ခြင်းဖြင့်သာလျှင် စိတ်၏ကြည်ညိုမှုကို ဖြစ်စေထိုက်၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ)

http://www.dhammadownload.com

သိစေပါသည်။

(၅) ဖြင့် ဝဏ္ဏပေါက္ခရတာ၌ ပေါက္ခရသဒ္ဒါသည် ပဒုမ-စသော အနက်တို့ကို မဟော၊ သုန္ဒရအနက် ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(နာမလိင်္ဂတ္ထ) တာ-ပစ္စည်း၏ ဘာဝတဒ္ဓိတ်အနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကို ငင်း(ပစ္စယတ္ထ) ပေါက္ခရဿ ဘာဝေါ ပေါက္ခရတာ-ဟု ပြုရမည်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

(၇) ဖြင့် ဝဏ္ဏဿ ပေါက္ခရတာ ဝဏ္ဏပေါက္ခရတာ ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ် တွဲစပ်ရမည်ဟု သိစေ ပါသည်။ (သမာသလိင်္ဂဒတ္ထ)

(၈)ဖြင့် ဝဏ္ဏပေါက္ခရတာ-ဟု ပထမန္တဖြင့် ငါဖွင့်ဆိုခဲ့သော်လည်း ပါဠိတော်၌ ဝဏ္ဏပေါက္ခရတာယ-ဟု တတိယန္တ ရှိသတည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) အဆင်း၏ ကောင်းသည်၏အဖြစ်ဟူသည် အဆင်း၏ပြည့်စုံခြင်း အဆင်းလှခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) ဝဏ္ဏပေါက္ခရတာယ ပုဒ်ကို သမန္နာဂတော-ဟူသော (ပါဠိတော်) ပုဒ်၌ သဟဒိဃောဂ သဟဒိယောဂဝန္တ အဖြစ်ဖြင့် စာစပ်ရမည် ကိုငင်း (သမ္ဗန္ဓ) သိစေပါသည်။

(၀) ၌ သရီရံ၀ဒန္တိ-ဖြင့် ပေါရာဏအဋ္ဌကထာဝါဒအလို ဝဏ္ဏပေါက္ခရတာ၌ ပေါက္ခရ-သဒ္ဒါ သရီရ အနက်ကို ဟော၏ဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ) **ဝဏ္ဏော ဝဏ္ဏမေ၀**-ဖြင့် ဝဏ္ဏပေါက္ခရတာ၌ ဝဏ္ဏ သဒ္ဒါသည် သဏ္ဌာန, ကာရဏ-စသော အနက်တို့ကို မဟော၊ ရူပါယတနဟူသော ဝဏ္ဏဓာတ်ကို ဟော ၏ဟု သိစေပါသည်။(နာမလိင်္ဂတ္ထ)

(၁) ဖြင့် ပေါရာဏအဋ္ဌကထာဝါဒအလိုအားဖြင့် ဝဏ္ဏနှင့် ပေါက္ခရကို ဝဏ္ဏော၀ ပေါက္ခရ္ဂ ဝဏ္ဏ ပေါက္ခရာနိ-ဟု ဒွန်သမာသ် ၀စနတ္ထပြုရမည်ကိုငင်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) တာ-ပစ္စည်း၏ ဘာဝတဒ္ဓိတ်အနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ပစ္စယတ္ထ) ဝဏ္ဏပေါက္ခရာနံ ဘာ၀ေါ ဝဏ္ဏပေါက္ခရတာ-ဟု ပြုရမည်၏ အဖြစ် ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

(၈) ဖြင့် ပရမာယ ဝဏ္ဏပေါက္ခရတာယ၌ ပရမသဒ္ဒါ ဥတ္တမတ္ထ ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(နာမ လိင်္ဂတ္ထ) အာယ-၏ နာ၀ိဘတ်၏ ကာရီယ၏ အဖြစ်ကိုငင်း(၀ိဘတ္တိကပဒ) ပရမာယ-ပုဒ်ကို ဝဏ္ဏပေါက္ခရ တာယ-ပုဒ်၀ယ် ဝဏ္ဏပုဒ်, ပေါက္ခရပုဒ် နှစ်ပုဒ်လုံး၌ ဝိသေသန+ဝိသေသျအဖြစ်ဖြင့် စာစပ်ရမည်ကိုငင်း (ဘာဝတ္ထ) ပေါက္ခရ-အရ ခန္ဓာကိုယ်ဟူသည် မျက်စိ နား နှာ လက်ခြေ အင်္ဂါစသည်တို့ကို ပေါင်းစပ်ထားခြင်း ပင် ဖြစ်ရကား ဂုဏ်အင်္ဂါကား ထိုလက်ခြေ-စသော ပုံသဏ္ဌာန်တို့၏ သမ္ဗတ္တိဖြစ်ခြင်း(လုပခြင်း) ပင် တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

➢ ❾ ။ (၈) ဝါက္ယ= ဥတ္တမေန ဝိသုဒ္ဓေန၊ ဝဏ္ဏေနစေ၀ အတ္တနာ။

သဏ္ဌာနေန သမ္ဗတ္တိယာ၊ စာတိ အတ္ထော မတော ဣဓ။ (တတိယ တ-ကာရ၀ိပုလာဂါထာ)

➢ ❿ ။ (၈) ဝါက္ယ သံဝဏ္ဏနာနှင့်အညီ ဧပါက္ခရ-ဝယ် စာတ္ထုဏ္ဏာကို့၌

(၁) ပုသဓာတ်အရ မိမိအတ္တဟောကို ဣျားမွေးသုတ်သင် စောင့်ရှောက်သူ၏ သန္တာန်၌ဖြစ်သော တဏှာ လောဘပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ကာမရတိဌာယီဘာ၀+ကာမသိင်္ဂါရရသ။ (၂) ခန္ဓာကိုယ် တည်းဟူသော အတ္တဘောသည် အာရမ္မဏ၀ိဘာ၀။ (၃) မိမိခန္ဓာကိုယ်ကို တိုးပွားလှုပစေလိုမှု စသည်သည်

http://www.dhammadownload.com

ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ။ (၄) ကျွေးမွေးပြုစု စောင့်ရှောက်သဖြင့် ကာလကြာရှည်စွာ အသက်ရှည်တည်တန့် ရခြင်း စသော အကျိုးအဆက်ဆက်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဝါကျ (၂၀၈) [၆၊၂၅၁။] (ဘာဠိ၊တ၊၄၇၄)

(က) **ဗြဟ္မဝဏ္ဏီတိ သေဋ္ဌဝဏ္ဏီ၊**

(ခ) ပရိသုဒ္ဓဝဏ္ဏသုပိသေဋ္ဌန သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏန သမန္နာဂတောတိ အတ္ထော၊

(ဂ) **ဗြဟ္မဝစ္ဆသီတိ မဟာပြဟ္မုနော သရီရသဒိသေနေဝ သရီရေန သမန္နာဂတော၊**

(ဃ) **အနုဒ္ဒါဝကာသော ဒဿနာယာတိ ""ဘောတော သရီရေဒဿနသဿြကာသော နာနုဒ္ဒတော မဟာ၊**

(င) **သဗ္ဗာနေဝတော အင်္ဂပစ္စင်္ဂါနိဒဿနီယာနေဝ၊ တာနိစာပိမဟန္တာနေဝါ""တိ ဒီပေန္တိ။**

➤ ❶ ။ **ဗြဟ္မဝဏ္ဏီ**=မြတ်သော အဆင်းရှိပါ၏။(သဒ္ဒတ္ထ) မြတ်သော ရွှေအဆင်းနှင့်တူသော အဆင်းရှိပါ၏။(အဓိပ္ပါယတ္ထ) **ဗြဟ္မဝစ္ဆသီ** =မြတ်သောကိုယ်ရောင် ကိုယ်ဝါရှိပါ၏။(သဒ္ဒတ္ထ) မြတ်သော ရွှေအဆင်းနှင့်တူသော ကိုယ်ရောင်ကိုယ်ဝါများ ထွက်ရှိနေပါ၏။

ဒဿနာယ=ကြည့်ရှုခြင်းငှာ။အခုဒ္ဒါဝကာသော=မသေးငယ်သော အရပ်ရှိပါ၏။(သဒ္ဒတ္ထ) ကြီးကျယ်ထယ်ဝါ ခန့်ငြားသော အရပ်ရှိပါ၏။ (အဓိပ္ပါယတ္ထ)

(င) တေ၊အရှင်၏။သဗ္ဗာနေဝ၊အလုံးစုံသာလျှင်ဖြစ်ကုန်သော။အင်္ဂပစ္စင်္ဂါနိ၊အင်္ဂါကြီးငယ်တို့သည်။ ဒဿနီယာနေဝ၊ရှုချင့်စဖွယ် တင့်တယ်ကုန်သည်သာ။တာနိစာပိ၊ထိုရှုချင့်စဖွယ် အင်္ဂါကြီးငယ်တို့သည်လည်း။ မဟန္တာနေဝ၊ကြီးကျယ်ပါကုန်သည်သာ။""ဣတိ၊ဤသို့။ဗြာဟ္မဏာ၊ပုဏ္ဏားတို့သည်။ဒီပေန္တိ၊ပြကြကုန်၏။

➤ ❷ ။ **(ခ) သို့/** ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် ဗြဟ္မဝဏ္ဏီ–၌ ဗြဟ္မသဒ္ဒါသည် သေဋ္ဌ=အမြတ်ဟူသော အနက်ကို ဟောခဲ့ဟု ဖွင့်ဆို၏။ အဘယ်အဆင်းသည် မြတ်ပါသနည်း။ ဖြူသောအဆင်းသည် မြတ်ပါသလော။ ဤ၌ မြတ်သောအဆင်းကို မပြဆိုပါက အတိဗျာပိတ (တနည်း) သခန်ပ+ဝိတ္ထာရ ဆန့်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ လိင်္ဂသင်္ခြာဝိစာရနာ ။ ။ ဆရာ၊ ဘုရားရှင်သည် ပါဠိတော်၌ ဗြဟ္မဝစ္ဆသီ–ဟု ဟောတော်မူ၏။ ဗြဟ္မာ၏ ကိုယ်သည် ဖြောင့်မတ်စွာ အထက်သို့တက်သကဲ့သို့ ဖြောင့်မတ်စွာ အထက်သို့တက်သော ကိုယ်ရှိသည်ကို ဗြဟ္မဝစ္ဆသီဟူ၍ ဆိုပါသလော။ အဘယ်ကို ဗြဟ္မဝစ္ဆသီဟူ၍ ဆိုလိုပါသနည်း။ ဗြဟ္မဝစ္ဆသီပုဒ်၏ ဣတ္ထိလိင်္ဂကို မဖွင့်ဆိုဖျော်အံ့ အတိဗျာပိတဒေါသ ဘုရားရှင်အား သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) ဝါကျကိုမိန့်။

ကား– မြတ်သောကိုယ်ရောင်ရှိသူကိုသာ ဗြဟ္မဝစ္ဆသီဟူ၍ ဤ၌ ဆိုလိုသည်ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို ငါဖွင့်ဆိုရကား သင်တင်သော အတိဗျာပိတဒေါသ ဘုရားရှင်အား မသင့်ရောက်ပါဟူလို။

(ဃ) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဃ)ဖြင့် အရှင်သောဏဒဏ္ဍ၏ ကိုယ်၌ ကြည့်ရှုဘွယ်ရာအရပ်သည် မသေးငယ် ကြီးကျယ်လှပါ၏ဟု ဖွင့်ဆို၏။ အရှင်သောဏဒဏ္ဍ၏ ခန္ဓာကိုယ်၌ ကြည့်ရှုဘွယ်ရာ မသေးငယ်ဘဲ ကြီးကျယ်သော အရပ်ဟူသည် အင်္ဂါကြီး, ငယ် တစ်ခုတစ်လေမျှသာ ဖြစ်သည်ဟု မှတ်ရပါမည်

http://www.dhammadownload.com

လော။ အဘယ်သို့ မှတ်သားရပါမည်နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (၄) မိန့်။

➤ ❷ ။ [က–ဝါက္ယကို့ရှ] (၁) နနု "ပိတာမဟေ ဇိနေ သေဋ္ဌေ၊ ဗြာဟ္မဏေစ ပိတူသွပိ။ ဗြဟ္မာ ဝုတ္တော တထာ ဗြဟ္မံ၊ ဝေဒေ တပသိ ဝုစ္စတေ"တိ အဘိဓာနပ္ပဒီပိကာယံ ဝုတ္တံ။ (၂) အထ ကသ္မာ ဗြဟ္မဝဏ္ဏီတိ သေဋ္ဌဝဏ္ဏီတိ သံဝဏ္ဏိတံ။ (၃) နနု တဒညေသံ အသမ္ဘဝေါ ဟောတိ။(ဗျတိရေက) နနု သေဋ္ဌတ္ထသ္မေ သမ္ဘဝေါ ဟောတိ။(အနွယ) (၄) တသ္မာ ဗြဟ္မဝဏ္ဏီတိ သေဋ္ဌဝဏ္ဏီတိ သံဝဏ္ဏိတံ။

➤ ❸ ။ သေဋ္ဌော ဝဏ္ဏော သေဋ္ဌဝဏ္ဏော။ သေဋ္ဌဝဏ္ဏော အဿ အတ္ထီတိ **ဿေဋ္ဌဝဏ္ဏီ**။ (၃) မြတ်သော အဆင်း၏ သောဏဒဏ္ဍပုဏ္ဏားနှင့် ဂုဏ်+ဂုဏော အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) သောဏဒဏ္ဍပုဏ္ဏားဒြဗ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) ဗြဟ္မဝဏ္ဏီ, ဥတ္တမဝဏ္ဏီ–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

ခုနတိတိ **ခုဒ္ဒါ**။ အဝကသန္တိ ပတိဋ္ဌဟန္တိ ဏ္ဍောတိ **အဝကာသော**။ ခုဒ္ဒေါ အဝကာသော ယဿ အတ္ထီတိ **ခုဒ္ဒါဝကာသော**။ နှ ခုဒ္ဒါဝကာသော **အခုဒ္ဒါဝကာဿော**။ (၃) နှ–နိပါတ်ပုဒ်အရ သဒိသ ဘောဂုဏ်နှင့် ခုဒ္ဒါဝကာသ–အရ ကြည့်ရှုစရာ သေးငယ်သော အရုပ်ဌာနရှိသူ၏ ဂုဏ်+ဂုဏော အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) သောဏဒဏ္ဍပုဏ္ဏားဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) အခုဒ္ဒေါကာသ, အခုဒ္ဒကာဝကာသ–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

➤ ❹ ။ **သမန္နာဂတော**–ကို သမန္နာဂတတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်=ဘောတော သောဏဒဏ္ဍသု ဟု သမ္မန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်)

➤ ❺ ။ **(က)** ဖြင့် ဗြဟ္မဝဏ္ဏီ–၌ ဗြဟ္မသဒ္ဒါသည် သေဋ္ဌအနက်ကို ဟောသည်၏ အဖြစ်ကိုဂုဏ်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) ဗြဟ္မာစ သော ဝဏ္ဏောစာတိ ဗြဟ္မဝဏ္ဏော၊ ဗြဟ္မဝဏ္ဏော ယဿ အတ္ထီတိ ဗြဟ္မဝဏ္ဏီ–ဟု ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုဂုဏ်း(အဘိဓာနတ္ထ) ဤ–ပစ္စည်း အဿတ္ထိအနက်၌ သင်္သည်၏အဖြစ်ကိုဂုဏ်း(ပစ္စယတ္ထ)

(ခ) ဖြင့် သေဋ္ဌဝဏ္ဏီ–၌ သေဋ္ဌနှင့် ဝဏ္ဏ–ကို သေဋ္ဌော ဝဏ္ဏော သေဋ္ဌဝဏ္ဏော–ဟု ကမ္မဓာရယ် သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုဂုဏ်း(သမာသလိင်္ဂဝတ္ထ) သေဋ္ဌဝဏ္ဏ–အရ ရွှေအဆင်းနှင့်တူသော အဆင်းကို ယူရမည်ကိုဂုဏ်း(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) သေဋ္ဌဝဏ္ဏော အဿ အတ္ထီတိ သေဋ္ဌဝဏ္ဏီ–ဟု ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုဂုဏ်း(အဘိဓာနတ္ထ) ဤ–ပစ္စည်း အဿတ္ထိအနက်၌ သင်္သည်၏အဖြစ်ကိုဂုဏ်း(ပစ္စယတ္ထ) စင်ကြယ်သော အဆင်းကိုတွင် ရွှေရောင်အဆင်းသည်သာ အမြတ်ဆုံးဖြစ်သည်ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုဂုဏ်း(ဘာဝတ္ထ) သိစေ။

(ဂ) ဖြင့် ဗြဟ္မဝစ္ဆသီ–၌ ဝစ္ဆသ–သဒ္ဒါ၏ ကိုယ်ရောင်ဟူသော အနက်ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုဂုဏ်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) ဗြဟ္မာ သော ဝစ္ဆသော စာတိ ဗြဟ္မဝစ္ဆသော၊ ဗြဟ္မဝစ္ဆသော ယဿ အတ္ထီတိ ဗြဟ္မဝစ္ဆသီ–ဟု ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုဂုဏ်း(အဘိဓာနတ္ထ) ဤ–ပစ္စည်း အဿတ္ထိအနက်၌ သင်္သည်၏အဖြစ်ကိုဂုဏ်း(ပစ္စယတ္ထ) ဗြဟ္မာ၏ကိုယ်သည် ဖြောင့်မတ်စွာ အထက်သို့တက်သကဲ့သို့ ဖြောင့်မတ်စွာ တက်သော ကိုယ်ရှိသော ကြောင့် ဗြဟ္မဝစ္ဆသီ မည်သည်ကား မဟုတ်၊ ဗြဟ္မာ၏ကိုယ်သည် ရွှေရောင်ရှိသကဲ့သို့ တလက်လက်ထွက်သော ရွှေရောင်အဆင်းရှိသောကြောင့် ဗြဟ္မဝစ္ဆသီမည်၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုဂုဏ်း(ဘာဝတ္ထ) သိစေသည်။

(ဃ) ဖြင့် အခုဒ္ဒါဝကာသောပုဒ်ကို နှ+ခုဒ္ဒ+အဝကာသ–ဟု ပုဒ်ဖြတ်ရမည်ကိုဂုဏ်း(သန္ဓိလိင်္ဂဝဒ)

http://www.dhammadownload.com

အ-၏ နှ-နိပါတ်၏ ကာရိယ၏အဖြစ်ကိုငင်း(နိပါတလိင်္ဂဝဒ) အဝကာသပုဒ်သည် သြကာသပုဒ်၏ ပရိယာယ်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ပရိယာယ်ပြ အဘိဓေယျတ္ထ) အဝကာသ-အရ အလုံးစုံသော အင်္ဂါကြီးငယ်တို့၏ တည်ရာအရပ်ကို ယူရမည်ကိုငင်း(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) ခုဒ္ဒ-သဒ္ဒါသည် ခုဒ္ဒက-သဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ပရိယာယ်ပြ အဘိဓေယျတ္ထ) ခုဒ္ဒနှင့် အဝကာသပုဒ်ကို ခုဒ္ဒေါ အဝကာသော ယသ အတ္ထိတိ ခုဒ္ဒါဝကာသော၊ နှ+ခုဒ္ဒါဝကာသော အခုဒ္ဒါဝကာသော-ဟု ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုငင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) မသေးငယ် ကြီးကျယ်ထယ်ဝါသော ကြည်ရွှစရာ အရပ်ရှိ၏ဟူသည် ပုဂ္ဂိုလ်တိုင်း၏ ခန္ဓာကိုယ်၌ ရှိသည်ကား မဟုတ်၊ သောဏဒဏ္ဍပုဏ္ဏား၏ ခန္ဓာကိုယ်၌သာ မသေးငယ် ကြီးကျယ်ထယ်ဝါသော ကြည်ရွှစရာအရပ်ရှိ၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ❾ ။ **(စ) ဤ ဧသစဋ္ဌန-ကို သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏန-ဟု ဖွင့်ဆိုထားခြင်းအစကြောင်း**

အဆင်းအားလုံးတို့တွင် ရွေအဆင်းသည်သာ အသာဆုံး အမြတ်ဆုံးဖြစ်၏၊ ဘုရားရှင်နှင့် စကြာဝတေးမင်းတို့သည် ရွေအဆင်းရှိကြ၏၊ ထို့ကြောင့် သေဋ္ဌန-ကို သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏေန-ဟု ဖွင့်ဆိုသည်။

(ဃ) ဤ ဧသောဏဒဏ္ဍပုဏ္ဏား၏ ခန္ဓာကိုယ်ဝယ် မဧသေးငယ် ကြီးကျယ်ထယ်ဝါဧသော ကြည်ရွှစရာ အရပ်ရှိ၏ဟု ဆိုထားခြင်းအကြောင်း ။ ။ သောဏဒဏ္ဍပုဏ္ဏားသည် အရပ်အမောင်းလုံးရပ်သဏ္ဌာန်နှင့် ပြည့်စုံခြင်းကြောင့်ငင်း, အစိတ်အစိတ်သော ကိုယ်အင်္ဂါကြီးငယ်၏ ပြည့်ဖြိုးခြင်းကြောင့်ငင်း--ဆိုထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ဗြဟ္မဝဏ္ဏီနှင့် ဗြဟ္မဝစ္ဆသီ အထူး ။ ။ မြတ်သော ရွေအဆင်းနှင့်တူသော အဆင်းရှိသောကြောင့် ဗြဟ္မဝဏ္ဏီ မည်ပါသည်။ မြတ်သော ဗြဟ္မာမင်း၏ ကိုယ်ရောင်နှင့်တူသော ကိုယ်ရောင် ကိုယ်ဝါများ ပြိုးပြိုးပြက်ပြက် ထွက်ရှိသောကြောင့် ဗြဟ္မဝစ္ဆသီ မည်ပါသည်။ ဤသို့ ထူးပါသည်။

အစုဒ္ဓါဝကာဧသော-၌ အဝကာသ-သဒ္ဒပ် ။ ။ သောဏဒဏ္ဍပုဏ္ဏား၏ ကိုယ်၌ တည်ရှိနေသော အလုံးစုံသော အင်္ဂါကြီးငယ်များ ဖြစ်ပါသည်။

➤ ❿ ။ **(ဇ) ဝါကျ**= သဗ္ဗင်္ဂပစ္စင်္ဂါနိ တေ၊ ဒဋ္ဌုမ္ဟာနေဝ တာနိစ။

မဟန္တာနိယေဝါတိပိ၊ တေ ဒီဃန္တိ ဗြာဟ္မဏာ။ (ဥဘယ တ-ကာရဝိပုလာဂါထာ၊ အနုဋ္ဌုဘဆန်း)

➤ ❶ ❶ ။ **(ဇ) ဒီဃန္တိ-၌ ဓာတ္ဝတ္ထုကို ရှု** ။ (၁) သောဏဒဏ္ဍပုဏ္ဏား၏ ဂုဏ်ကို မြွောက်ပင့် ဝါကြားထောင်လွှား၍ တင်ပြပြောဆိုကြကုန်သော တပည့်ပုဏ္ဏားတို့၏ သန္တာန်၌ တဏှာ မာန ဒိဋ္ဌိ စသည်ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တာပ္ပါဒ်သည် ကာမဂတိဋ္ဌာယိဘာဝ+ကာမသိင်္ဂါရရသ။ (၂) သောဏဒဏ္ဍပုဏ္ဏား၏ ကြီးကျယ်ထယ်ဝါသော အင်္ဂါကြီးငယ်အားလုံးသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) သောဏဒဏ္ဍပုဏ္ဏားကြီး၏ အရပ်အမောင်းလုံးရပ်သဏ္ဌာန်နှင့် ပြည့်စုံခြင်းသည်ငင်း, အစိတ်အစိတ်ကိုယ်အင်္ဂါတို့၏ ပြည့်ဖြိုးလှပ တင့်တယ်ခြင်းသည်ငင်း, တပည့်ပုဏ္ဏားတို့၏ ဘုရားရှင်ထံ ဆရာသောဏဒဏ္ဍ မသွားရောက်ရန် ပိတ်ပင်တားမြစ်လိုခြင်း-စသော အကြောင်းတရားများသည်ငင်း ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။ (၄) သောဏဒဏ္ဍပုဏ္ဏားကြီး၏ ဂုဏ်ကိုသာ ဝါကြားပြောဆိုကြသဖြင့် ဘုရားရှင်၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးမဲ့ကို ဗျတိရေကအားဖြင့် ပြောဆိုဖြစ်ခြင်း, အကုသိလ်တရား တိုးပွားခြင်း-စသော မကောင်းကျိုး အဆက်ဆက်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

http://www.dhammadownload.com

ဝိကျ (၂၀၉) [၌၂၅၁။] (ဘာဋီ၊တ၊၄၇၅)

(က) သီလမသာ အတ္ထိတိ **သီလဝါ**။ **(ခ)** ဝုဒ္ဓံ ဝဒ္ဓိတံ သီလမဿာတိ **ဝုဒ္ဓသီလီ**။

(ဂ) **ဝုဒ္ဓသီလနာတိ** ဝုဒ္ဓေန ဝဒ္ဓိတေန **သီလေန**။ **(ဃ)** **သမန္နာဂတောတိ** ယုတ္တော။

(င) ကုဒံ ဝုဒ္ဓသီလီပဒသ္မေဝ ဝေဝစနံ။ **(စ)** သဗ္ဗမေတံ ပဗ္ဗသီလမတ္တမေဝ သန္ဓာယ ဝဒန္တိ။

➤ ❶ ။ **(ဂ) ဆဋ္ဌီ/ စတုတ္ထ** ။ ။ ဆရာ၊ ပုဏ္ဏားတို့သည် ဝုဒ္ဓသီလေန သမန္နာဂတော-ဟု ပြောဆိုကြကုန်၏။ ယင်းဝုဒ္ဓသီလေန သမန္နာဂတော-ဟူသော စကားသည် ချွတ်ချော်မှားယွင်းကာ ပြောဆိုမိသော စကားဖြစ်ပါသလော။ အဘယ်နည်းအားဖြင့် ပြောဆိုသော စကား ဖြစ်ပါမည်နည်း။ အကယ်၍ အကြောင်းမရှိပါဘဲလျက် ထပ်၍ တဖန်ဆိုချေသော် ပုဏ္ဏားတို့အား ပုနရုတ္တိ နိရုတ္တကဒေါသများ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) ဝါကျကိုမိန့်။

(ခ) **ဆဋ္ဌီ/** ဆရာ၊ ပုဏ္ဏားတို့သည် သီလဝါ ဝုဒ္ဓသီလီ ဝုဒ္ဓသီလေန သမန္နာဂတော-ဟု ပြောဆိုကြကုန်၏။ ယင်းစကားရပ်ကို အဋ္ဌဂ်၊ နဝဂ်၊ ဒသဂ်၊ ပါတိမောက္ခသံဝရသီလ စသည်ကို ရည်ရွယ်၍ ပုဏ္ဏားများ ပြောဆိုချီးမွမ်း ထောမနာပြုကြပါသလော။ အဘယ်သီလကို ရည်ရွယ်၍ ပြောဆိုချီးမွမ်း နေကြပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) ဝါကျကိုမိန့်။

➤ ❷ ။ **[ခ–ဝါကျကို၌]** (၁) နန္ဒ ပါဠိယဲ့ "သီလဝါ ဝုဒ္ဓသီလီ ဝုဒ္ဓသီလေန သမန္နာဂတော"တိ သီလသာမညဝသေန ဝုတ္တံ။ (၂) အထ ကသ္မာ သဗ္ဗမေတံ ပဗ္ဗသီလမတ္တမေဝ သန္ဓာယ ဝဒန္တီတိ ဝုတ္တံ။ (၃) နန္ဒ ပဗ္ဗသီလတော ပရံ တတ္ထ သီလသ ' အဘာဝေါစေဝ တောသမဇာနနဋ္ဌ ဟောတိ။

(၄) တသ္မာ သဗ္ဗမေတံ ပဗ္ဗသီလမတ္တမေဝ သန္ဓာယ ဝဒန္တီတိ ဝုတ္တံ။

➤ ❸ ။ **ဧကော** အတ္ထေ ပုနပ္ပုနံ ဝုစ္စတိ ယေနာတိ **ဧကဝစနံ**။ (၃) တနက်တည်းကို အဖန်ဖန် အထပ်ထပ်ဆိုခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) ဝုဒ္ဓသီလေန သမန္နာဂတော-စသော ပရိယာယ်ဝေဝုစ် စကားများဒြဗ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) ပရိယာယ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

ဝုစ္စတေ အနေနာတိ ဝစနံ။ **ဧကတ္ထေယေ** ဝိဝိဓံ ပဝတ္တံ် ဝစနန္တိ **ဧကဝစနံ**။ (၃) တနက်တည်း၌ အထူးထူးအပြားပြား များစွာဖြစ်ခြင်းဂုဏ်၏ ဝုဒ္ဓသီလေန သမန္နာဂတ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများနှင့် ဂုဏ်+ဂုဏေး အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။ (ကြွင်းတူ)

➤ ❹ ။ (ဃ) **ယုဇ္ဈော**-ကို ယုတ္တတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်=ဘဝတော သောဏဒဏ္ဍသ-ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်)

➤ ❺ ။ **(က)** ဖြင့် သီလ-အရ အမြဲစောင့်သုံးအပ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော လက္ခဏာရှိသော ယမသီလ, အာဂန္တုစောင့်သုံးအပ်သော အဖြစ်ဟူသော လက္ခဏာရှိသော နိယမသီလ ဤနှစ်ပါးစုံကို ယူရမည်ကိုငင်း(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) သီလဝါ-၌ ဝန္တုပစ္စည်း အဿတ္ထိအနက်၌ သက်သည်ကိုငင်း (ပစ္စယတ္ထ) သီလံ အဿ အတ္ထိတိ သီလဝါ-ဟု ပြုရမည်ကိုငင်း(အဘိဓေနတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ခ) ဖြင့် ဝုဒ္ဓသီလီပုဒ်ကို (ဝုဒ္ဓသီလ+ဤ-ဟုပုဒ်ခွဲ၊ ဝုဒ္ဓသီလ-ကို ဝုဒ္ဓ+သီလ-ဟု ထပ်ခွဲ၍) ဝုဒ္ဓ၌

http://www.dhammadownload.com

ဝဒ္ဓမာတ်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဒု-ဓာတုပဒ) တ-ပစ္စည်း၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဒု-ပစ္စယပဒ) တ-ပစ္စည်း အတိတကာလ ကတ္တုသာဓနဒု သက်သည်ကိုငင်း(ဒု-ပစ္စယတ္ထ) အဝဒ္ဓိတိ ဝုဒ္ဓ်-ဟု ပြုရမည်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) ဝဒ္ဓဓာတ်+တ-ပစ္စည်းဖြင့်ပြီးရကား ဝဒ္ဓတ ဟူလိုလျက် ဓဗဘဟော်ဟိ ဓဗာစ-သုတ်ဖြင့် တ-ကို ဓပြု၊ ဟစတုတ္ထာန မန္တာန ဒေါ ဓေ-သုတ်ဖြင့် နောက်ဓကြောင့် ဒ္ဓကို ဒပြု၊ ကွစိဓာတုဖြင့် ဝ-၏ အ-ကို ဥပြု၍ ဝုဒ္ဓ-ဟု ပုဒ်ပြီးနေသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) ဝုဒ္ဓဒ္ဓ တံ သီလဒ္ဓာတိ ဝုဒ္ဓသီလံ-ဟု ဝိသေသန ပုဗ္ဗပဒ ကမ္မဓာရယ်သမာသ် တွဲစပ်ရမည်ကိုငင်း(သမာသလိင်္ဂံပဒတ္ထ) ကြာမြင့်စွာ စောင့်သုံးခဲ့ရာ ညဉ့်ကို သိသူအဖြစ်အားဖြင့် ကာလကြာမြင့်စွာ စောင့်သုံးခဲ့သော ရဉ်ကျက်ပြီး တိုးပွားပြီးသော သီလကို အထူးအား ဖြင့် ဝုဒ္ဓသီလိဒ္ဓ် ဝုဒ္ဓသီလ-အရ ယူရမည်ကိုငင်း(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) ဝုဒ္ဓ် သီလံ အဿ အတ္ထိတိ ဝုဒ္ဓသီလီ-ဟု ပြုရမည်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) ဤ-ပစ္စည်း အဿတ္ထိအနက်၌ သက်သည်ကိုငင်း(ပစ္စယတ္ထ)

(၈) ဖြင့် ဝုဒ္ဓသီလ-၌ ဝုဒ္ဓကား ဝဒ္ဓဓာတ်+တပစ္စည်း၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဒု-ဓာတုပဒ၊ ဒု-ပစ္စယပဒ) တ-ပစ္စည်း အတိတကာလ ကတ္တုသာဓနဒု သက်သည်ကိုငင်း(ဒု-ပစ္စယတ္ထ) အဝဒ္ဓိတိ ဝုဒ္ဓ်-ဟု ပြုရမည်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) ဝဒ္ဓဓာတ်+တ-ပစ္စည်းဖြင့်ပြီးရကား ဝဒ္ဓတ ဟူလိုလျက် ဓဗဘဟော်ဟိ ဓဗာစ-သုတ်ဖြင့် တ-ကို ဓပြု၊ ဟစတုတ္ထာန မန္တာန ဒေါ ဓေ-သုတ်ဖြင့် နောက်ဓကြောင့် ဒ္ဓကို ဒပြု၊ ကွစိဓာတုဖြင့် ဝ-၏ အ-ကို ဥပြု၍ ဝုဒ္ဓ-ဟု ပုဒ်ပြီးဇုနသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) ဝုဒ္ဓဒ္ဓ တံ သီလဒ္ဓာတိ ဝုဒ္ဓသီလံ-ဟု ဝိသေသန ပုဗ္ဗပဒ ကမ္မဓာရယ်သမာသ် တွဲစပ်ရမည်ကိုငင်း(သမာသလိင်္ဂံပဒတ္ထ) ဝုဒ္ဓသီလ-အရ အခါခပ်သိမ်း ကောင်းစွာအားထုတ်ခြင်းကြောင့် ရဉ်ကျက်ပြီး တိုးပွားပြီးဖြစ်သော မြဲမြံစွာ တည်ရှိပြီးဖြစ်သော သီလကို ယူရမည်ကိုငင်း(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဃ) ဖြင့် ပြည့်စုံ၏ဟူသည် ယှဉ်ခြင်းရှိခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေ။ (ဘာဝတ္ထ)

➤ ❾ ။ **သီလဝါ+ဥဒ္ဓသီလိ+ဥဒ္ဓသီဓလေန-ဘိန္ဒိ၌ သီလဘိဒ္ဒိ၏ အရထူးခြားမုံ့**

သီလဝါ-၌ သီလ-အရကား အမြဲစောင့်သုံးအပ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော လက္ခဏာရှိသော ယမ သီလ, အာဂန္တုစောင့်သုံးအပ်သော အဖြစ်ဟူသော လက္ခဏာရှိသော နိယမသီလ နှစ်ပါးကို ယူရပါသည်။

ဥဒ္ဓ သီလိ-၌ သီလ-အရ ကြာမြင့်စွာ စောင့်သုံးခဲ့ရာ ညဉ့်ကို သိသူအဖြစ်အားဖြင့် ကာလ ကြာမြင့်စွာ စောင့်သုံး ခဲ့သော ရဉ်ကျက်ပြီး တိုးပွားပြီးသော သီလကို ယူရပါသည်။

ဥဒ္ဓသီဓလေန-၌ သီလ-အရ အခါခပ်သိမ်း ကောင်းစွာအားထုတ်ခြင်းကြောင့် ရဉ်ကျက်ပြီး တိုးပွားပြီးဖြစ်သော် မြဲမြံစွာ တည်ရှိပြီးဖြစ်သော သီလကို ယူရပါသည်။

➤ ❿ ။ ဇ+ဓ ဝါက္ယ = ဝုဒ္ဓသီလီပဒဿေဝ၊ ဝေဝစနံ ကွဒံ ပဒံ။

ပဒ္ဓသီလမတ္တံ သဗ္ဗံ၊ သန္တာယ တံ ဝဒန္တိ စ။ (တတိယ မ-ကာရဝိပုလာဂါထာ၊ အနုဋ္ဌုဘဆန်း)

➤ ❶❶ ။ **သီလဝါ-၌ အာဇ္ဇဏ္ဍ-အရ** ။ ။ ယမ, နိယမ လက္ခဏာရှိသော ပဒ္ဓသီလကို ဆောက်တည်ကျင့်သုံးသော သောဏဒဏ္ဍပုဏ္ဏားကြီး၏ သန္တာန်၌ ဝိရတိစေတနာ ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာ ကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရတိဌာယီဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရရသ။ ဝိတိက္ကမိတဗ္ဗဝတ္ထု အာရုံများသည် အာ-ရမ္မဏဝိဘာဝ။ ယောနိသောမနသိကာရ စသည်သည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။ သီလရှိသူ၏ ကျေဘော်သံများ

http://www.dhammadownload.com

လူ့ပြည်သာမက နတ်ပြည်တိုင်အောင် ပျံ့နှံ့လာနိုင်ခြင်း, နတ်လူအများ ချစ်ခင်လေးစား၍ မတွေဝေဘဲ သေလွန်ရခြင်း သေလွန်ပြီးနောက် နတ်ရွာသုဂတိ ရောက်ရှိခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဝါကျ (၂၁၀) [၆၊၂၅၁။] (ဘာဋီ၊တ၊၄၇၆)

(က) ကလျာဏ သုန္ဒရာ ပရိမဏ္ဍလပဒဗျဉ္ဇနာ ဝါစာ အဿာတိ ကလျာဏဝါစစာ။

(ခ) ကလျာဏံ မဓုရံ ဝါက္ကရဏံ အဿာတိ ကလျာဏဝါက္ကရဏော။

(ဂ) ဝါက္ကရဏန္တိဉ္စဒါဟရဏဖယာသော၊

(ဃ) ဂုဏပရိပုဏ္ဏဘာဝေနပုရေဘဝါတိ စဝါရီ။ (ငြ) **ပုရေဝါဘဝတ္ထာ စဝါရီ။**

(စ) ပေါရိယာ နာဂရိကိတ္တိယာ သုခုမာလတ္တနေန သဒိသာတိပိ စဝါရီ။

➤ ❶ ။ **(ဂ) ဆဋ္ဌိ/** ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် ကလျာဏဝါက္ကရဏောပုဒ်ကို ကလျာဏဝါက္ကရဏံ ယဿာတိ ကလျာဏဝါက္ကရဏော-ဟု ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် တွဲစပ်ရမည်၏အဖြစ်ကို ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ အပေါင်းပုဒ်ကိုသာ ဆရာဖွင့်ဆိုမည်လော။ ဝါက္ကရဏဟူသော အစိတ်ပုဒ်၏ အဖွင့်ကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) ဝါကျကိုမိန့်။

(ဇ+စ) ဆဋ္ဌိ/ ဝိစသဿနုသဒ္ဒန္တ ။ ။ ဤသို့ (ဃ) ဖြင့် ပေါရိပုဒ်၏ ပရိပုဏ္ဏတ္ထဟော ပုရပုဒ်+ ဏာပစ္စည်း ဣတ္ထိလိင်ဧကတက ဤပစ္စည်းတို့ဖြင့် ပြီးသော ဘဝတဒ္ဓိတ်ပုဒ်၏အဖြစ်ကို ဖွင့်ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ပုရပုဒ် ဘဝတဒ္ဓိတ်ဟော ဏာပစ္စည်း၊ ဣတ္ထိလိင်ဧကတက ဤပစ္စည်းတို့ဖြင့်ပြီးသော ပေါရိပုဒ်နောင် ဥပမာတဒ္ဓိတ်၌ အ-ပစ္စည်းတက်လျက် ဘဝတဒ္ဓိတဂဇ္ဈ ဥပမာတဒ္ဓိတ်ပုဒ်၏အဖြစ်ကို ဖွင့်ပြခြင်းငှာ (ဇ+စ)။

➤ ❷ ။ [ဂ-ဝါကျကိုဋ္ဌ] (ခ) နနု ဝါစာ နာမ နိဗ္ဗာပါရော။ (၂) အထ ကသ္မာ "ဥဒါဟရဏ ယောသော"တိ ဝါစာသဒ္ဒကရဏသဒ္ဒါနံ် တုလျာဓိကရဏဘာဝေန ဝုတ္တံ။

(၃) နနု ဝါစာ အတ္ထဝိညာပနေ သာဓေတိ။

(၄) တသ္မာ "ဥဒါဟရဏ ယောသော"တိ ဝါစာသဒ္ဒကရဏသဒ္ဒါနံ် တုလျာဓိကရဏဘာဝေန ဝုတ္တံ။

➤ ❸ ။ ကရီယတေ ဥဒါဟရီယတေတိ **ဏရုဏ်**။/ကာရေတိ အတ္ထဝိညာပနေ သာဓေတီတိ **ကရုဏ်**။ ဝါစာဇ ကရဏန္တိ **ဝါက္ကရဏံ**။ (၃) စကား၏ ရွတ်ဆိုအပ်သော (ဝါ) အနက်ကို သိစေခြင်းဌ ပြီးစေတတ်သော အသံနှင့် အဘေဒ+ဘေဒ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) ဝစီဘေဒသဒ္ဒါဖြစ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (ဖ) ဥဒါဟရဏယောသ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

➤ ❹ ။ (ဃ) ဌ် ပုဇ္ဈ-ကို ပုရတ္ထာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= ယာယ ဝါစာယ-ဟု သမ္မန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်) **ဂုဏပရိပုဏ္ဏဘာဝေန**-ကို ဂုဏပရိပုဏ္ဏတ္ထာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင် (တသ ဖြာဟုဏသ တေန ဝါ ဘာသိတမ္ဟသ) အတ္ထသ-ဟု သမ္မန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်)

(ငြ) **ဘဝတ္ထာ**- ဟိတ် ၏ သမ္မန်ကား= နာဂရိကိတ္တိယာ (ဃေရိယာ) ဖြစ်ပါသည်။ (၏/သည် စပ်)

➤ ❺ ။ **(က)** ဖြင့် ကလျာဏဝါစာ-ဌ် ကလျာဏသဒ္ဒါသည် နိရောဂ=အနာဂင်းခြင်း-စသော အနက်ကို မဟော၊ သုန္ဒရ=ကောင်းခြင်းအနက်ကို ဟောသည်ကိုငင်း(နာမလိင်္ဂတ္ထ) ထက်ဝန်းကျင်မှ ဝန်း

http://www.dhammadownload.com

ဝိုင်းသော ပုဒ်ဗျည်းရှိခြင်းကိုပင် သုန္ဒရ=အကောင်းဟု ဆိုလိုသည်၏အဖြစ်ကိုဝင်း(ဘာဝတ္ထ) ကလျာဏာဝါစာ အဿာတိ ကလျာဏဝါစော-ဟု ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် တွဲစပ်ရမည်ကိုဝင်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေ။

(၈) ဖြင့် ကလျာဏသဒ္ဒါသည် ဤ၌ မဓုရတ္ထကို ဟောသည်ကိုဝင်း(နာမလိင်္ဂတ္ထ) ကလျာဏံ ဝါက္ကရဏံ အဿာတိ ကလျာဏဝါက္ကရဏော-ဟု တုလျာဓိကရဏ စတုတ္ထိ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် တွဲစပ်ရမည်ကိုဝင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

(၇) ဖြင့် ဝါက္ကရဏကို ဝါစာ+ကရဏ-ဟု ပုဒ်ခွဲ၍ ဝါစာ-သည် ဃောသ ဝစီဘေဒသဒ္ဒ အသံအနက်ကို ဟောသည်ကိုဝင်း(နာမလိင်္ဂတ္ထ) ကရဏ-၏ ဥဒါဟရဏတ္ထ=ရွတ်ဆိုခြင်းကို ဟောသည်ကိုဝင်း(နာမလိင်္ဂတ္ထ) နှစ်ပုဒ်အရတူဖြစ်၍ ကရဏ-အရ စကားကိုရအောင် ကရီယတေတိ ကရဏံ-ဟု ပြုရမည်ကိုဝင်း(အဘိဓာနတ္ထ) ယုပစ္စည်း ကမ္မသာဓနအနက်၌ သက်သည်ကိုဝင်း(ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဝါစာ ဧဝ ကရဏံ ဝါက္ကရဏံ-ဟု အဝဓာရဏကမ္မဓာရယ်သမာသ် တွဲစပ်ရမည်ကိုဝင်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ဝါစာကရဏ ဟူလိုလျက် ဝတ္ထုဝိကာရဖြင့် စ-ကို ကပြု၍ ဝါက္ကရဏ-ဟု ပုဒ်ပြီးသည်၏အဖြစ်ကိုဝင်း(ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(၈) ဖြင့် ပေါရိ-၌ (ပူရ+ဏ+ဤ) ပူရ-သဒ္ဒါသည် ပရိပုဏ္ဏတ္ထကို ဟောသည်၏ အဖြစ်ကိုဝင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) ပူရ=ပြည့်၏ဟူသည် ကျေးဇူးမဲ့ အကုသိလ်တရားတို့ဖြင့် ပြည့်သည်မဟုတ်၊ သဒ္ဒါလင်္ကာရ အတ္ထာလင်္ကာရဂုဏ်တို့နှင့် ပြည့်စုံသည်၏အဖြစ်ကိုဝင်း(ဘာဝတ္ထ) ပူရဒုဒ်၏ ဘာဝလောပ ဘာဝပဓာန်ပုဒ်၏ အဖြစ်ကိုဝင်း(ဘာဝတ္ထ) ပူရေ ပရိပုဏ္ဏဘာဝေ ဘဝါတိ ပေါရိ-ဟု ပြုရမည်ကိုဝင်း(အဘိဓာနတ္ထ) ဏ-ပစ္စည်း၏ ဘာဝတဒ္ဓိတ်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုဝင်း(ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

(၉) ဖြင့် နယန္တရ၏ အဖြစ်ကိုဝင်း(ဘာဝတ္ထ) ပုရေ ဘဝါ သဒ္ဒါတိ ပေါရိ-ဟု ပြုရမည်ကိုဝင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဏ-ပစ္စည်း ဘာဝ တဒ္ဓိတ်အနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုဝင်း(ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

(၈) ဖြင့် ပေါရိ-အရ မြို့၌ဖြစ်သူ မြို့သူကို ယူရမည်ကိုဝင်း(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) ပေါရီ ဝိယာတိ ပေါရိ-ဟု ပြုရမည်ကိုဝင်း(အဘိဓာနတ္ထ) ဤပစ္စည်း၏ ဥပမာတဒ္ဓိတ်အနက်၌ သက်သည်၏ အဖြစ်ကိုဝင်း(ပစ္စယတ္ထ) ပုရသဒ္ဒါ၏ မင်းနေပြည်ဆော် မြို့ကြီးကို ဟောသည်ကိုဝင်း(နာမလိင်္ဂတ္ထ) မြို့ကြီးသူ ပြည်ကြီးသူသည် နူးညံ့သကဲ့သို့ သောဏဒဏ္ဍပုဏ္ဏားပြောသော စကားသည်လည်း သိမ်မွေ့နူးညံ့သည်၏ အဖြစ်ကိုဝင်း(ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ❽ ။ (က) ဝါက္ကျ = ကလျာဏာ ဝါစာ တေဿ၊ မဏ္ဍလပဒဗျဥ္ဇနာ။

ယသ္မာစ ကလျာဏဝါစော၊ တသ္မာ သော နာမ ဗြာဟ္မဏော။ (မ+ရ-သဲကိဏ္ဏဝိပုလာဂါထာ)

➤ ❾ ❿ ။ ဝါက္ကရဏံ-၌ ကရဏ-ဝယ် ကရဓာတ်အရ ။ ။ (၁) ရွတ်ဆိုသော ပုဏ္ဏား၏ သန္တာန်၌ ရွတ်ဆိုသော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော ဝီရိယပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တဇုပ္ပါဒ်သည် ဥဿာဟဋ္ဌာယိဘာဝ+ဝီရရသ မည်၏။ (၂) စကားပြောဘက်ပုဂ္ဂိုလ်သည်ငင်း, မနသာဝဝတ္ထုပိတ သဒ္ဒ ပညတ်သည်ငင်း အာရမ္မဏဝိဘာဝ မည်၏။ (၃) အသံကောင်းကြောင်း ကောင်းမှုကုသိုလ်များ ပြုကျင့် ဆည်းပူးခဲ့ခြင်းစသော အခြံအရံ အကြောင်းများသည် ဥဒ္ဓိပ်နဝိဘာဝ။ (၄) ချိုမြိန်သော အံသံရှိခြင်း, လက်အောက်ခံ ပုဏ္ဏားတို့၏ ခိုးမွမ်းဂုဏ်တင်မှုကို ခံရခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

http://www.dhammadownload.com

အာဇာနိယဝဏ္ဏနာများ (၆၂၂၅)

(က) **အစနုဇ္ဇဂဇ္ဇာယာတိ** ဇဋဂဇဋဋနဝိရဟိတာယ။

(ခ) **အဇ္ဇဿ ဝိညာပနိယာတိ အာဒိမဇ္ဈပရိယောသာနံ ပါကဋံ ကတွာ ဘာသိတတ္တာဿ ဝိညာပန သမတ္ထာယ၊** (ဂ) **ဇိဇ္ဇောတိ ဇရာဇိဏ္ဏတာယ ဇိဇ္ဇော၊**

(ဃ) **ဥစ္စဒ္ဓါတိ အဂံပစ္စင်္ဂါနံ ဝုဒ္ဓိမရိယာဒပ္ပတ္တော။**

(က) ဖြင့် အနေဇ္ဇဂဇ္ဇာယ-ကို နတ္ထိ ဇဋဂဇ္ဇာ ယဿ ဝါစာယာတိ အနေဇ္ဇဂဇ္ဇာ-ဟု ပြုရမည်ကိုငင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) နှ-နိပါတ်သည် ဝိရဟိတတ္ထကို ဟောသည်ကိုငင်း(နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) လျှာရည်တံတွေးမရှိ ဟူသည် လျှာရည်တံတွေးများ စကားပြောသည့်အခါ ယိုစီးကျခြင်းမှ ကင်းကွာခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ခ) ဖြင့် အတ္ထအရ အကျိုးပယောဇနကို မယူရ၊ ပြောဆိုအပ်သော သဒ္ဒါ၏ အနက်ကို ယူရမည်ကို ငင်း(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) ယင်းအားလျော်စွာ အရိယတေ ဉာယတေတိ အတ္ထော-ဟု ပြုရမည်ကို ငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) ထ-ပစ္စည်း၏ ကမ္မသာဓနံ၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဝိညာပေတီတိ ဝိညာပနိ-ဟု ပြုရမည်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) ယုပစ္စည်း ကတ္တုသာဓနအနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကို ငင်း(ဒု-ပစ္စယတ္ထ) အနက်ကို သိစေနိုင်၏ဟူသည် အစ အလယ် အဆုံး သုံးပါးလုံးကို မေ့လွင်အောင် ပြောတတ်သောကြောင့် အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေနိုင်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဂ) ဖြင့် အိုမင်းခြင်းဟူသည် ရောဂါနှိပ်စက်မှုကြောင့် အိုမင်းခြင်းမျိုးမဟုတ်၊ ဇရာတရားကြောင့် သွားကျိုး ဆံဖြူ အိုမင်းခြင်းမျိုး ဖြစ်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) ဇိဇ္ဇော-၌ (ဇရာဓာတ်+တပစ္စည်း) တ-ပစ္စည်း၏ အတိတ်ကာလ ကတ္တုသာဓနံ၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဒု-ပစ္စယတ္ထ) အဓိရိတိ ဇိဇ္ဇော-ဟု ပြုရမည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဃ) ဖြင့် ဝုဒ္ဓ=ကြီးမားရင့်ကျေခြင်းဟူသည် လက်ခြေ-စသော ကိုယ်အင်္ဂါ အစိတ်အပိုင်းတို့ ဤ ဘဝအတွက် နောက်ဆုံးအပိုင်းအခြားသို့ ရောက်ရှိနေခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) ယင်းအဓိပ္ပါယ်ကို ထောက်ဆ၍ အဝဒ္ဓိတိ ဝုဒ္ဓေါ-ဟု ပြုရမည်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) တ-ပစ္စည်း အတိတ်ကာလ ကတ္တုသာဓနံ၌ သက်သည်ကိုငင်း(ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဝိကျ (၂၁၁) [၆၂၂၂] (ဘာဇီတ၊၄၈၀)

(က) **မဟာဒ္ဝေဏောတိ ဇာတိမဟလ္လကတာယ သမန္နာဂတောတာ။**

(ခ) **စိရကာလပ္ပသုတောတိ ဝုတ္ထံ ဖောတိ။** (ဂ) **အန္ဓဂဇောတိ အန္ဓါနံ ဂဇောတာ။**

(ဃ) **ဒဒ္ဒတယောရာဖရိဝဒ္ဓေအတီဇောတိ အဓိပ္ပါဖောတာ။**

(င) **ဝဖောအာနုပ္ပဇ္ဇောတိ ပစ္ဆိမဝယံ သမ္ပတ္တော။**

(စ) **ပစ္ဆိမဝယောနာမ ဝသသတသဿပစ္ဆိမောတတိယဘာဂေါ။**

➤ **၁** ။ **မဟာဒ္ဝေဏော**=မွေးဖွားခြင်းအားဖြင့် ကြီးသည်၏အဖြစ်ကို ယူတတ်ပြီ။(သဒ္ဒတ္ထ) ကြာမြင့်သော ကာလ၌ ဖွားမြင်လာခဲ့ပါပြီ။(အဓိပ္ပါယတ္ထ)

http://www.dhammadownload.com

အဒ္ဓဂဒေတာ= မင်းနှစ်ဆက် သုံးဆက်လည်သဖြင့် ရှည်စွာသော ကာလအဓွန့်သို့ ရောက်ပြီ။
ဝယောအနုပ္ပတ္တော=ခြောက်ဆယ့်ခုနှစ် လွန်ပြီးဖြစ်၍ နောက်ဆုံးအရွယ်သို့ ရောက်ပြီ။

➤ ❹ ။ (က) **ဒွိ/ သံဝဏ္ဏနာနုဗ္ဗဏဒေသနာ** ။ ။ ဆရာ၊ ပုဏ္ဏားများသည် မဟလ္လကော ဟု ပြောဆိုကြ၏။ စည်းစိမ်ဥစ္စာ များပြားသူ ဂုဏ်အားဖြင့် မြင့်မြတ်သူများကို ဤ၌ မဟလ္လကောပုဒ်အရ ယူရပါမည်လော။ အဘယ်သူများကို မဟလ္လကအရ ယူရပါမည်နည်း။ ဤဓာဓိပ္ပေတတ္ထကို မပြသည်ရှိသော် အတိဗျာပိတဒေါသ ပုဏ္ဏားများအား သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (က) မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား– (က) ဖြင့် စည်းစိမ်ဥစ္စာ များပြားသူ ဂုဏ်အားဖြင့် မြင့်မြတ်သူများကို ဤ၌ မဟလ္လက–အရ မယူရ၊ မွေးဖွားမှုအားဖြင့် ကြီးရင့်သူကိုသာ မဟလ္လက–အရ ယူရမည်ဟု ငါပြဆိုရကား သင်တင်သော အတိဗျာပိတဒေါသ ပုဏ္ဏားများအား မရောက်ပါဟူလို။

(ခ) ဒွိ/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် မဟလ္လကဟူသည် ဇာတိမဟလ္လကအဖြစ်နှင့် ပြည့်စုံသူတည်း ဟု ဖွင့်ဆို၏။ အမျိုးဇာတိဂုဏ်၏ မြင့်မြတ်မှုနှင့် ပြည့်စုံသူကို ဇာတိမဟလ္လကအဖြစ်နှင့် ပြည့်စုံသူဟူ၍ ဆိုလိုပါသလော။ အဘယ်ဇာတိ၏ မဟလ္လကအဖြစ်နှင့် ပြည့်စုံသူကို ဇာတိမဟလ္လကအဖြစ်နှင့် ပြည့်စုံသူဟူ၍ ဆိုလိုပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဃ) ဒွိ/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် အဒ္ဓဂတောဟူသည် ရှည်စွာသော အဓွန့်သို့ ရောက်သူဟူ၍ ဖွင့်ဆို၏။ ရှည်စွာသော အဓွန့်သို့ ရောက်ခြင်းကို အဒ္ဓဂတ–ဟု ဆိုလိုပါသလော။ အဘယ်ကို အဒ္ဓဂတ ဟု ဆိုလိုပါသနည်း။ (အတိဗျာပိတဒေါသ–တဲ့) စုဒ်ကြောင့် (ဃ) ဝါကျကိုမိန့်။

(တနည်း) ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် အဒ္ဓဂတဟူသည် ရှည်စွာသော ကာလသို့ ရောက်သူဟူ၍ ဖွင့်ဆို၏။ ထိုကာလသည် မင်းလေးဆက်တိုင်အောင် ရှည်သလော။ ထိုကာလသည် အဘယ်မျှလောက် ရှည်သနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) ဝါကျကိုမိန့်။ (ဂဏ္ဌိ)

(စ) ဒွိ/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (င) ဖြင့် ဝယောအနုပ္ပတ္တောဌ်ဟု ဝယဟူသည် ပစ္ဆိမဝယ–နောက်ဆုံး အရွယ်ဖြစ်သည်ဟု ဖွင့်ဆို၏။ အနှစ်တစ်ထောင်တမ်း၊ အနှစ်တစ်သောင်းတမ်း စသည်၏ စတုတ္ထအဘို့ကို ပစ္ဆိမဝယ နောက်ဆုံးအရွယ်ဟု ဆိုလိုပါသလော။ အဘယ် သက်တမ်း၏ အဘယ်အဘို့ကို ပစ္ဆိဝယ–ဟု ဆိုလိုပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (စ) ဝါကျကိုမိန့်။

➤ ❺ ။ [ဝ–ဝါကျကို၌] (ခ) နုနု ပါဠိယံ "ဝယောအနုပ္ပတ္တော"တိ သဗ္ဗဝယသာမာရဇ္ဇေန ဝုတ္တော။ (၂) အထ ကသ္မာ "ဝယောအနုပ္ပတ္တောတိ ပစ္ဆိမဝယံ သမ္ပတ္တော"တိ တယာ သံဝဏ္ဏိတော။

(၃) နုနု အဒ္ဓဂတောတိ ဝတ္တပိ ကတံ ဝယောဂဟဏံ ဩသာနဝယာပေက္ခံ။

(၄) တသ္မာ "ဝယောအနုပ္ပတ္တောတိ ပစ္ဆိမဝယံ သမ္ပတ္တော"တိ မယာ သံဝဏ္ဏိတော။

➤ ❻ ။ ဝသန္တိ စတ္တာတိ **ဝေဿံ**။ (၃) သတ္တဝါများတို့၏ နေခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစန ဟေတု မည်၏။ (၅) နှစ်ခြိမ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) သံဝစ္ဆရ၊ သရဒ၊ ဟာယန–စသော ပရိယာယ် သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

ဝဿကာလေန ဝါ ဥပလက္ခိတောတိ **ဝဿော**။ (၃) မိုးအခါ ကာလ၏ ယင်းမိုးအခါကာလဖြင့်

http://www.dhammadownload.com

မှတ်သားအပ်သော နှစ်ခြိုးနှင့် လက္ခဏ+လက္ခဏဝန္တ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။

➤ ❼ ။ **ဇာတိမဟလ္လကဘာဃ**-၌ တာ-သမ္ဗန်ကား= သောဏဒဏ္ဍဿ ဖြစ်ပါသည်။ (၏/သည် စပ်) * မဟန္တံ လာတိ ဂဏှာတီတိ **မဟလ္လကော**။ * အရွိန် ယန္တိ ဇတ္ထာတိ **အစ္ဆ**ါ။

➤ ❽ ။ **(က)** ဖြင့် မဟလ္လက-အရ စည်းစိမ်ဥစ္စာ များပြားသူဟူသော ဂုဏမဟလ္လကကို မယူရ၊ ဇာတိမဟလ္လကကို ယူရမည်ကိုဂင်း(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) ယင်းသို့ ယူနိုင်အောင် မဟန္တံ လာတိ ဂဏှာတီတိ မဟလ္လကော-ဟု ပြုရမည်ကိုဂင်း(အဘိဓာနတ္ထ) ဏျုပစ္စည်း ကိတန္တကတ္ထုသာဓနအနက်၌ သက်သည်ကိုဂင်း(ဒု-ပစ္စယတ္ထ) မဟန္တ-သဒ္ဒါပုပဒ လာဓာတ်+ဏျုပစ္စည်းဖြင့်ပြီးရကား မဟန္တလက ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရဖြင့် မဟန္တကို မဟာပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမဖြင့် လအက္ခရာတစ်လုံး ဒွေဘော်ဆောင်ယူ၍ ဟာ၌ အာ ကို ရဿပြုကာ မဟလ္လက-ဟု ပုဒ်ပြီးနေသည်ကိုဂင်း(ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ခ) ဖြင့် မဟလ္လကဟူသည် ဇာတိဂုဏ်အားဖြင့် မြတ်သူမဟုတ်၊ မွေးဖွားခဲ့ရာ အချိန်အခါကာလ ဥပပတ္တိဇာတိအားဖြင့် ကြီးရင့်ခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဂ) ဖြင့် အဒ္ဓဂတောဒ္ဓ အဒ္ဓသည် အဒ္ဓါန-၏ ပရိယာယ်၏ အဖြစ်ကိုဂင်း(ပရိယာယ်ပြ အဘိဓေယျတ္ထ) နှစ်ပုဒ်အပေါင်းကို အဒ္ဓံ ဂတောတိ အဒ္ဓဂတော-ဟု ဒုတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ် တွဲစပ်ရမည်ကိုဂင်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) နောက်ပုဒ်ကို ဂစ္ဆတိတိ ဂတော-ဟု ပြုရမည်ကိုဂင်း(အဘိဓာနတ္ထ) တ-ပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓနဒ္ဒ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုဂင်း(ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဃ) ဖြင့် အဒ္ဓဂတောဒ္ဓ အဒ္ဓန့်ဟူသည် ခရီးအဒ္ဓန့်မဟုတ်၊ ကာလအဒ္ဓန့်၏အဖြစ်ကိုဂင်း(ဘာဝတ္ထ) ထိုကာလအဒ္ဓန့်သည် မင်း လေးငါးဆက်တိုင်အောင် ရှည်ကြာသည်မဟုတ်၊ မင်း နှစ်ဆက်သုံးဆက် လွန်သည့်တိုင်အောင် ရှည်ကြာသည်၏အဖြစ်ကိုဂင်း(ဘာဝတ္ထ) ရှည်သော အဒ္ဓန့်သို့ ရောက်၏ဟူသည် မင်း နှစ်ဆက်သုံးဆက်ကို လွန်ခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုဂင်း(ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဇ) ဖြင့် ဝယောအနုပ္ပတ္တော်၌ ဝယ-အရ ပစ္ဆိမအရွယ်ကို ယူရမည်ကိုဂင်း(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) ယင်းသို့ယူခြင်းသည် မုချနည်းအားဖြင့် ယူခြင်းမဟုတ်၊ အပေါင်းဖြစ်သော အရွယ်သုံးပါး၏ ဝယ-ဟူသောအမည်ကို အဓိတ်ဖြစ်သော ပစ္ဆိမအရွယ်၌ တင်စား၍ သမုဒါယူပစာအားဖြင့် ယူထားသည်၏ အဖြစ်ကိုဂင်း(ဘာဝတ္ထ) ဝယံ အနုပ္ပတ္တော ဝယောအနုပ္ပတ္တော-ဟု ဒုတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ် တွဲစပ်ရမည်ကိုဂင်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ဝယအနုပ္ပတ္တောဟူလိုလျက် ဝယသဒ္ဒါ မနောဂိဏ်းဝင်ဖြစ်သောကြောင့် သမာသ် အလယ်၌ ဩလာ၍ ဝယောအနုပ္ပတ္တော-ဟု ပုဒ်ပြီးနေသည်၏အဖြစ်ကိုဂင်း(ဘာဝတ္ထ) အနုပ္ပတ္တော၌ အနုဥပသာရ၏ ဓာတ္ဝတ္ထပိသေသက၏ အဖြစ်ကိုဂင်း(ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) ပဒ-ဓာတ်သည် သမ္ဗတ္ထအနက်ကို ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုဂင်း(ဒု-ဓာတ္ဝတ္ထ) အနုပ္ပန္နတိတိ အနုပ္ပတ္တော-ဟု ပြုရမည်ကိုဂင်း (အဘိဓာနတ္ထ) တ-ပစ္စည်း ကတ္တုသာဓနဒ္ဒ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုဂင်း(ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ❾ ။ **(ဂ+ဃ)** ဓါကျ= အဒ္ဓဂတောတိ အဒ္ဓါန်၊ ဂတော ဟောတွေဝ ဒွေတယော။ ခတ္တိယာနံ ပရိဝဋ္ဋေ၊ အတီတောတိစ အာသယော။ (တတိယ သ-ကာရဝိပုလာဂါထာ)

➤ ❿ ။ **စဒ္ဓဘာစယာ ရာစပရိဝစ္ဆေ-ဝယ် ရာစ-ဒ္ဓိ ဓာတ္ဝတ္ထကိုရှု** (၄၈၁)ကြည့်။

http://www.dhammadownload.com

ဝိကျ (၂၁၂) [၆၊၂၅၂။] (ဘာဋီ၊တ၊၄၈၀)

(က) အဝိဇ္ဇာဒိဇ္ဇောတိ ပေါရာဇ္ဇောဿ၊ (ခ) စိရကာလပွဝတ္တကုလန္ဓယောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊

(ဂ) ဥစ္ဆေါတိ သီလာစာရာဒိဂုဏဝုဋ္ဌိယာ ယုတ္တော၊

(ဃ) မဟာလွဒ္ဓကာတိ ဝိဘဝမဟန္တတာယ သမန္နာဂတော၊

(င) အဒ္ဓဂတောတိ မဂ္ဂပွဋိပန္နော၊

(စ) ပြာဟုဏာနံ ဝတစရိယာဒိမရိယာဒံ အဝိတိဂ္ကမ္မ စရဏသီလော၊

(ဆ) ဝယောအနုပွဓဇ္ဇောတိ ဇာတိဝုဒ္ဓဘာဝမ္ပိ အန္တိမဝယံ အနုပွတ္တော။

➤ ❶ ။ **ဒိဇဇ္ဇော**= ဆွေဟောင်းမျိုးဟောင်း၌ဖြစ်၏။(သဒ္ဒတ္ထ) ကြာမြင့်စွာသော ကာလ၌ဖြစ်သော အမျိုးနွယ်ရှိ၏။(အဓိပ္ပါယတ္ထ) **ဥစ္ဆေါ**=ကြီးမြတ်သော ဂုဏ်ရှိ၏။(သဒ္ဒတ္ထ) သီလဂုဏ် အာစာရဂုဏ်-စသော ဂုဏ်ကြီးမြတ်ခြင်းနှင့် ယှဉ်၏။(အဓိပ္ပါယတ္ထ) **မဟာလွဒ္ဓကာ**=စည်းစိမ်များသောအဖြစ်ကို ယူတတ်၏။ (သဒ္ဒတ္ထ) စည်းစိမ်များစွာနှင့် ပြည့်စုံ၏။(အဓိပ္ပါယတ္ထ)

အဒ္ဓဂတော=ပုဏ္ဏားထုံးတမ်း ကျင့်စဉ်လမ်းကို ဖြောင့်တန်းမတ်မတ် လိုက်သွားတတ်၏။

ဝယောအနုပွဓဇ္ဇော=မွေးဖွားမှုအားဖြင့် ကြီးရင့်ခြင်းဟူသော နောက်ဆုံးအရွယ်သို့ ရောက်ပါပြီ။

➤ ❷ ။ **(စ) ဒဋ္ဌေ/** ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် ဒိဇ္ဇောဟူသည် ရှေးခဲ့ဖြစ်ခြင်းပင်တည်းဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ပေါရာဏာ ပန ဝဏ္ဏယန္တိ စသည်၌ကဲ့သို့ ရှေးခဲ့ဖြစ်၍ လွန်လေပြီးသည်ကို ရှေးခဲ့ဖြစ်ခြင်းဟု ဆိုလိုပါသလော။ အဘယ်သို့ မှတ်သားကြရပါမည်နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) ဝါကျကိုမိန့်။

(ဂ) ဒဋ္ဌေ/ အဒ္ဓဂ္ဂါလိနစာစနာ ။ ။ ဆရာ၊ ပုဏ္ဏားတို့သည် ပါဠိတော်၌ ဥဒ္ဓေါ-ဟု ဆိုကြကုန်၏။ ဖွင့်ဆိုခဲ့ပြီးသော ရှေ့နည်းကဲ့သို့ မွေးဖွားမှုအားဖြင့် ကြီးရင့်ခြင်းသို့ ရောက်နေမှုကိုပင် ဥဒ္ဓ-ဟု ဆိုလိုပါသလော။ အဘယ်ဝုဒ္ဓိနှင့် ပြည့်စုံမှုကို ဥဒ္ဓ-ဟု ဆိုလိုပါသနည်း။ (အတိဗျာပိတဒေါသ-တင်) (ဂ)မိန့်။

(စ) ဒဋ္ဌေ/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဇ) ဖြင့် အဒ္ဓဂတော-ကို မဂ္ဂပွဋိပန္နော-ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ပကတိလမ်းမကြီးကို သွားနေခြင်းကိုပင် မဂ္ဂပွဋိပန္နော-ဟူ၍ ဆိုလိုရင်းဖြစ်ပါသလော။ အဘယ်သို့ ပြုကျင့်သည်ကို မဂ္ဂပွဋိပန္နော-ဟူ၍ ဆိုလိုရင်းဖြစ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။

(ဆ) ဒဋ္ဌေ/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဇ+စ) တို့ဖြင့် အဒ္ဓဂတောပုဒ်၏ ပဒတ္ထ ပစ္စယတ္ထ အဓိပ္ပါယတ္ထ စသည်ကို ဖွင့်ဆို၏။ ယင်းကိုသာ ဖွင့်ပြပါမည်လော။ ဝယောအနုပွတ္တောပုဒ်၏ အဓိပ္ပါယတ္ထ စသည်ကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဆ) ဝါကျကိုမိန့်။

➤ ❸ ။ **[ဂ–ဝါကျကိုဋ္ဌ]** (၁) နနု ဇာတိဝုဒ္ဓေါပိ ဝုဒ္ဓေါ နာမ ဟောတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ ဝုဒ္ဓေါတိ သီလာစာရာဒိဂုဏဝုဋ္ဌိယာ ယုတ္တောတိ ဝုတ္တံ။ (၃) နနု "ဝယောအနုပွတ္တော"တိ ဣမိနာ ဇာတိဝုဒ္ဓိ ဝက္ခမာနာစေဝ ဂုဏဝုဋ္ဌိစ တဿာ သာတိသယာ။ (တနုည်း) နနု ဝယောအနုပွတ္တောတိ ဣမိနာ ဇာတိဝုဒ္ဓဘာဝမ္ပိ အန္တိမဝယံ အနုပွတ္တောတိ ဝက္ခတိ။ (၄) တသ္မာ ဝုဒ္ဓေါတိ သီလာစာရာဒိဂုဏဝုဋ္ဌိယာ ယုတ္တောတိ ဝုတ္တံ။

[ဃ–ဝါကျကိုဋ္ဌ] (၁) နနု ဇာတိမဟလ္လကတာပိ မဟလ္လကော နာမ ဟောတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ "မဟလ္လကောတိ ဝိဘဝမဟန္တတာယ သမန္နာဂတော"တိ ဝုတ္တံ။ (၃) နနု "ဝယောအနုပွတ္တော"တိ ဣမိနာဝ

http://www.dhammadownload.com

ပဒေန ဇာတိမဟလ္လကဘာဝေါ ဝက္ခမာနော၀ ဝိဘဝမဟတ္ထတာယ အနုဝေသိတဘာဝေါစ ဟောတိ။ (တနည်း) နနု "ဝယောအနုပ္ပတ္တောတိ ဇာထိဝုဒ္ဓဘာဝမ္ပိ အန္တိမဝယံ အနုပ္ပတ္တော"တိ ဝက္ခတိ။

(၄) တသ္မာ "မဟလ္လကောတိ ဝိဘဝမဟန္တတာယ သမန္နာဂတော"တိ ဝုတ္တံ။

➤ ❾ ။ ဝိဘဝန္တိ ပဘဝန္တုနေနာတိ ဝိဘဝေါ။ မဟတိ ဝုဒ္ဓိ ပါပုဏာတီတိ မဟန္တံ။

ဝိဘဝေန မဟန္တောတိ **ဝိဘဝမဟန္တော**။ (၃) ဥစ္စာ၏ များပြားသောသူဖြစ်နှင့် ဂုဏ်+ဂုဏေး အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သကတ်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) ဥစ္စာများသော သူဖြစ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) ဓနမဟန္တံ, ဝိတ္တမဟန္တံ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

➤ ❿ ။ **ဝိဘဝမဟန္တတာ**- ၌ တာ-သမ္ဗန်ကား= ဘဝတော သောဏဒဏ္ဍသ ဖြစ်ပါသည်။ (၏/သည် စပ်)

➤ ⓫ ။ **(က)** ဖြင့် ဇိဏ္ဏဟူသည် ဇရာဇိဏ္ဏ မဟုတ်၊ ပေါရာဏ=ရှေးဦးဖြစ်ခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) (ဝါ) ဇိဏ္ဏနှင့် ပေါရာဏသည် ပရိယာယ်သဒ္ဒါ၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဝရိယာယ်ပြ အဘိဓေယျတ္ထ) ဇိဏ္ဏော ဘဝေါတိ ဇိဏ္ဏော-ဟု ပြုရမည်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) ဏပစ္စည်း ဘဝတဒ္ဓိတ်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ခ) ဖြင့် ပေါရာဏ=ရှေးဦးဖြစ်၏ဟူသည် ပေါရာဏ ပန ဝတ္ထုယန္တိ စသည်၌ကဲ့သို့ ရှေးဦးဖြစ်၍ လွန်လေပြီးသည်မဟုတ်၊ ကြာမြင့်စွာသော ကာလ၌ဖြစ်သော အမျိုးအနွယ် အစဉ်အဆက်၌ ဖြစ်ခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) ထိုသို့အမျိုးအနွယ် အစဉ်အဆက်၌ဖြစ်သည်ဟု ဆိုခြင်းဖြင့်ပင် ပုဏ္ဏားမျိုး၏ လွန်လွန်ကဲကဲ ကျော်စောထင်ရှားသော အမျိုးဖြစ်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) သိစေ။

(ဂ) ဖြင့် ဝုဒ္ဓ-အရ ရှေ့နည်း၌ကဲ့သို့ အင်္ဂါခြေလက် ကြီးရင်းဖြစ်သော ဇာတိဝုဒ္ဓကို မယူရ၊ သီလ အာစာရ-စသော ဂုဏ်ကြီးရင့်ခြင်းကို ယူရမည်ကိုငင်း(အဘိဓေယျတ္ထ) ဝုဒ္ဓတိတိ ဝုဒ္ဓေါ-ဟု ပြုရမည်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) တ-ပစ္စည်း ကတ္တုသာဓနန်၌ သက်သည်ကိုငင်း(ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဝုဒ္ဓေါ အဿ အတ္ထိတိ ဝုဒ္ဓေါ-ဟု ပြုရမည်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) ဏပစ္စည်း အဿတ္ထိအနက်၌ သက်သည်ကိုငင်း(ပစ္စယတ္ထ)သိ။

(ဃ) ဖြင့် မဟလ္လက-အရ ဇာတိမဟလ္လကကို မယူရ၊ ဝိဘဝမဟလ္လကကို ယူရမည်ကိုငင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) မဟန္တံ လာတိ ဂဏှာတီတိ မဟလ္လကော-ဟု ပြုရမည်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) ဏ္ဍုပစ္စည်း ကတ္တုသာဓနန်၌ သက်သည်ကိုငင်း(ဒု-ပစ္စယတ္ထ) မဟန္တ+လာ+ဏ္ဍု-တွင် ဝတ္ထုဝိကာရဖြင့် မဟန္တကို မဟာပြု၊ ဝတ္ထွာဂမဖြင့် လ-လာ၍ မဟလ္လက-ဟု ပြီးသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) စည်းစိမ်များသော အဖြစ်နှင့် ပြည့်စုံသောကြောင့် မဟလ္လကမည်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဇ) ဖြင့် အဒ္ဓ-အရ ကာလအဓွန်ကို မယူရ၊ ခရီးအဓွန်ကို ယူရမည်ကိုငင်း(အဘိဓေယျတ္ထ) အရဏ်ယန္တိ တ္ထောတိ အဒ္ဓါ-ဟု ပြုရမည်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) ဓ-ပစ္စည်း အဓိကရဏသာဓနန်၌ သက်သည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဂမုဓာတ်သည် ပဋိပဒနတ္ထကို ဟောသည်ကိုငင်း(ဒု-ဓာတွတ္ထ) ဂန္ဆတီတိ ဂတော ဟု ပြုရမည်ကိုငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) တ-ပစ္စည်း ကတ္တုသာဓနန်၌ သက်သည်ကိုငင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) အဒ္ဓံ ဂတောတိ အဒ္ဓဂတော-ဟု ပြုရမည်ကိုငင်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

(၈) ဖြင့် အဒ္ဓဂတော မဂ္ဂပွဋိပန္နောတို့အရ ပကတိလမ်းမကြီးသို့ သွားခြင်းကို မယူရ၊ ပုဏ္ဏားတို့ ကျင့်စဉ်လမ်းရိုးအတိုင်း ကျင့်ခြင်းကို ယူရမည်ကိုဎင်း(အဘိဓေယျတ္ထ) အဒ္ဓဂတော ဝိယာတိ အဒ္ဓဂတော၊ မဂ္ဂပဋိပန္နော ဝိယာတိ မဂ္ဂပဋိပန္နော–ဟု ပြုရမည်ကိုဎင်း(အဘိဓာနတ္ထ) အ–ပစ္စည်း ဥပမာတ္ထဒိတ်၌ သက် သည်ကိုဎင်း(ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

(၈၈) ဖြင့် ဝယ–အရ မွေးဖွားမှုအားဖြင့် ကြီးရင့်လာသော အရွယ်ကို ယူရမည်ကိုဎင်း (အဘိဓေ ယတ္ထ) ဝယတိ ပရိဟာနိ၊ ဂစ္ဆတိတိ ဝယော–ဟု ပြုရမည်ကိုဎင်း(အဘိဓာနတ္ထ) အ–ပစ္စည်း ကတ္တုဒ္ဒ်၌ သက်သည်ကိုဎင်း(ဒု–ပစ္စယတ္ထ) အရွယ်ဟူသည် ပထမ ဒုတိယ အရွယ်မဟုတ်၊ ပစ္ဆိမအရွယ်၏ အဖြစ် ကိုဎင်း(ဘာဝတ္ထ) ဝယံ အနုပ္ပတ္တောတိ ဝယောအနုပ္ပတ္တော–ဟု ပြုရမည်ကိုဎင်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ဝယ အနုပ္ပတ္တော ဟုလိုလျက် အလယ်၌ သြလာ၍ ဝယောအနုပ္ပတ္တော–ဟု ရုပ်ပြီးသည်၏ အဖြစ်ကိုဎင်း (ဘာ ဝတ္ထ) အနုပဒ္ဓတိတိ အနုပ္ပတ္တော–ဟု ပြုရမည်ကိုဎင်း(အဘိဓေနတ္ထ) တ–ပစ္စည်း ကတ္တုဒ္ဒ်၌ သက်သည်ကိုဎင်း (ဒု–ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

➢ ❾ ။ **ဘူရေးဧလာင်း၏ ပွားဘက်စဘာ် စဒ္ဓအိုးကြီးနာမည်မျှားနှင့် ပမာဏ**

(၁) သခ်ရွေအိုး (၂) ဧလရွေအိုး (၃) ဥပွလရွေအိုး (၄) ပုဏ္ဏရီကရွေအိုး–တို့ ဖြစ်ပါသည်။

သခ်ရွေအိုးအား တစ်ဂါဝုတ်ပမာဏ ရှိပါသည်။ ဧလရွေအိုးကား နှစ်ဂါဝုတ်ပမာဏ ရှိပါသည်။ဥပွလ ရွေအိုးကား သုံးဂါဝုတ်ပမာဏ ရှိပါသည်။ ပုဏ္ဏရီကရွေအိုးကား တယူဇနာရှိပါသည်။ (၄၊၂၅၃)

စဒ္ဓအိုးတို့၏ သဏ္ဌိတ်ဎုးကား= ထိုရွေအိုးတို့၌ ယူတိုင်း ယူတိုင်းသော အရပ်သည် ဥစ္စာဖြင့် ပကတိအတိုင်း ပြန်ပြည့်ပါသည်။ (၄၊၄၅၃)

➢ ❿ ။ **(၈+ဃ) ဓါကျ** = သီလာစာရာဒိဂုဏာနံ၊ ယုတ္တော ဟောတေဝ ဝုဒ္ဓိယာ။

ဝိဘဝါနံ မဟတ္တေန၊ သမ္ဖန္နော ဧသ ဗြာဟ္မဏော။ (ပထမ သ–ကာရဝိပုလာဂါထာ)

➢ ❶❶ ။ **(၈) ဓါကျကို့ရှု** ။ ။ ပုဏ္ဏားတို့၏ ထုံးတမ်းစဉ်လာ ကျင့်ဂိုးကို မလွန်ကျူးမူ၍ ပုဏ္ဏားလမ်းစဉ်အတိုင်း ကျင့်ကြံကြိုးကုတ်အားထုတ်သော သောဏဒဏ္ဍပုဏ္ဏားကြီး၏ သန္တာန်၌ အတ္တဝါဒုပါဒါန် ပြဋ္ဌာန်းသော လောဘမူဝိတ္တပ္ပါဒ်သည် ကာမရတိဌာယီဘာဝ+ကာမသိဂ်ါရရသ။ အမျိုးဇောတိ ဗေဒင်– စသော တရားများသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ အသပ္ပုရိသူပနိဿယ–စသော အကြောင်းတရားများသည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။ ပုဏ္ဏားကျင့်စဉ်အတိုင်း ကျင့်ကြံသဖြင့် တခြားတပါးသော ပုဏ္ဏားတို့၏ အထွတ်အမြတ် ပြုကာ ပူဇော်ခံရခြင်း–စသော အကျိုးတရား အဆက်ဆက်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဝါကျ (၂၁၃) [၆၊၂၅၃။] (ဘာဋီ၊တ၊၄၈၄)

(က) **သူသူကာဠဇကဇောတိ သုဋ္ဌုကာဠကဇောသော၊**

(ခ) **အဋ္ဌနဝဏ္ဏသဒိသကေသော ဟုတွာ ဝါတိ အတ္ထော၊**

(ဂ) **အကာမကာနဏ္ဍအနိဋ္ဌမာနာနံ၊ (ဃ) အနာဒရတ္ထေ သာမိဝစနံ၊**

(ဃ) **အသူနိ မုခေ ဇတောသဏ္ဍိ အသုမုခါ။ (စ)ဇတသံ အသုမုခါနံ၊**

(ဆ) **အသုကိလိန္နမုခါနဏ္ဍိ အတ္ထော။**

http://www.dhammadownload.com

➤ ❺ ။ **သုသုကာဠကေစသော**-မျက်စဉ်းညို မျက်ဝန်းနက် အဆင်းနှင့်တူသော ကောင်းစွာ မည်းနက်သော ဆံပင်ရှိသော။ **အကာမကာနံ**= အလိုမရှိကုန်သည်ဖြစ်၍။(ရာဒန္တာနံဒိကြွေးကုန်စဉ်)

အသုမုခါနံ-မျက်နှာ၌ မျက်ရည်ရှိကုန်သည်ဖြစ်၍။(ဂ-နှင့်အညီ)

အသုမုခါနံ-မျက်ရည်တို့ဖြင့် စုတ်စိုသော မျက်နှာရှိကုန်သည်ဖြစ်၍။(ဆ-နှင့်အညီ)

➤ ❻ ။ **(ခ) ဆို့/** ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် သုသုကာဠကေသော-ဟူသည် အလွန် မည်းနက်သော ဆံပင်ရှိသူတည်းဟု ဖွင့်ဆို၏။ ယင်းသို့ မည်းနက်သော ဆံပင်ရှိပုံ အကျယ်ကို လောကူပမာဖြင့် ထင်စွာ မပြတော့ပြီလော။ အဘယ်သို့ မှတ်သားရပါမည်နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဃ) ဆို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် အကာမကာနံကို အနိစ္စကာနံ-ဟု ဓာတ္တာ ပစ္စယတ္ထတို့ ဖြင့် အကာမကဟူသော အန္တ၏ အနက်ကို ဖွင့်ဆို၏။ နံဝိဘတ်သည် သာမျတ္တ နိဒ္ဒဂ္ဂဏတ္တ စသည်တို့၌ သက်ပါသလော။ အဘယ်အနက်တို့၌ သက်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

(ဆ) ဆို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဇ) ဖြင့် အသုမုခပုဒ်ကို ဘိန္နာဓိကရဏ ဆဋ္ဌီ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် တွဲစပ်ရမည်ဟု ဖွင့်ဆို၏။ မျက်နှာ၌ မျက်ရည်ရှိသူများဟူသည် မျက်နှာ၏တစိတ်တဒေသ မျက်ဝန်းမှထွက်သော အနည်းမျှသော မျက်ရည်ရှိသူများ ဖြစ်ပါလေသလော။ မျက်နှာ၌ မျက်ရည်ရှိသူများဟူသော စကား၏ ဥဇုကတ္ထကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဆ) မိန့်။

➤ ❼ ။ **[ဃ-ဓါကျကို့ရှု]** (၁) နနု "အကာမကာနန္တိ အနိစ္စမာနာန"္တိ ဇတ္ထ ဆဋ္ဌီဝစနံ သာမိသို့ နိဒ္ဒါရဏော ဝါ ဘဝိတမ္ဗံ။ (၂) အထ ကသ္မာ အနာဒရေ သာမိဝစနန္တိ ဝုတ္တံ။ (၃) နနု မာတာပိတူနံ အနိစ္စာယ ပဗ္ဗဇ္ဇာဝ အနာဒရော၊ တောန ယုတ္တေ အတ္ထေ သာမိဝစနံ ဘဝိတမ္ဗံ။

(၄) တသ္မာ အနာဒရေ သာမိဝစနန္တိ ဝုတ္တံ။

➤ ❽ ။ ကိလိဒတီတိ **ကိလိန်** ။ မုနန္တိ ဗန္ဓန္တိ ဓောနာတိ **မုခံ**။

ကိလိန်း မုခံ ဓောသန္တိ **ကိလိန်းမုခါ**။(တောသံ ကိလိန်းမုခါနံ) (၃) မျက်ရည် အလိမ်းလိမ်းကပ်သော မျက်နှာ၏ ယင်းမျက်နှာရှိသူ မိဘတို့နှင့် ဂုဏ်+ဂုဏ်းး အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သကတ်သည် ဝစနဟောတု မည်၏။ (၅) မျက်ရည်အလိမ်းလိမ်းကပ်သော မျက်နှာရှိသော မိဘတို့သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) အသုမုခ, အကာမကာ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

အသီယတိ ခိပီယတီတိ **အသု**။ (၃) ပစ်ချခြင်းကြီယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) မျက်ရည် ဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဗဟု, နေတ္တဇလ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

ကေ မတ္ထကော သေတိ တိဋ္ဌတီတိ **ကေစသော**။ (၃) တည်ခြင်းကြီယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) ဆံပင်ဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ကုန္တလ, ဝါလ, ဥတ္တမင်္ဂရုဟ-စသော။

အဉ္ဇနဝဏ္ဏံ အသေ အတ္ထီတိ **အဉ္ဇနဇနော**။ (၆) ကဇ္ဇလ။

➤ ❾ ။ **အကာမကာနံ**-ကို အကာမကတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= မာတာပိတူနံ-ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (တို့၏/တို့သည် စပ်)

➤ ❿ ။ **(က)** ဖြင့် သုကာဠကေသော-၌ သု-ဥပသာရသည် သုဋ္ဌု=လွန်လွန်ကဲကဲ အနက်ကို

http://www.dhammadownload.com

ဟောသည်ကိုငင်း(ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) သုဠု ကာဠကေသော ယဿာတိ သုကာဠကေသော-ဟု ပြုရမည်ကို ငင်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

(၅) ဖြင့် လွန်ကဲစွာ မည်းနက်သော ဆံပင်ရှိ၏ဟူသည် မျက်စဉ်းညို မျက်နှာဝန်း အဆင်းနှင့်တူသော ဆံပင်ရှိခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။(ဘာဝတ္ထ)

(၇) ဖြင့် အကာမကာနံ-၌ ကာမ-ကို ကာမေတိတိ ကာမော-ဟု ပြုရမည်ကိုငင်း(အဘိဓေနတ္ထ) ဏပစ္စည်း ကတ္တုဒ္ဓ၌ သင်္ကသည်ကိုငင်း(ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ကမုဓာတ်၏ ပဒိဝိကွေ့ပ=ခြေကို ပစ်လွှဲခြင်း, သွားခြင်းအနက်ကို မဟော၊ အလိုရှိခြင်း=ဣစ္ဆာအနက်ကို ဟောသည်ကိုငင်း(ဒု-ဓာတ္ထ) နတ္ထိ ကာမော ဧတေသန္တိ အကာမကာ (တေသံ အကာမကာနံ) ဟု ပြုရမည်ကိုငင်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) နှ-နိပါတ်ပုဒ်သည် အဘာဝတ္ထကို ဟောသည်ကိုငင်း(နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

(၈) အကာမကာနံ စသည်၌ နံ-ဝိဘတ်သည် သံဘျတ္ထ နိဒ္ဓါရဏတ္ထ စသည်တို့၌ မသက်၊ အနာဒရအနက်၌ သင်္ကသည်ကို သိစေပါသည်။(ဝိဘတ္တိတ္ထ)

(၉) ဖြင့် အသူနိ မုဓေ ဧတေသန္တိ အသုမုခါ-ဟု ဘိန္နာဓိကရဏ စတုတ္ထိ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် တွဲစပ်ရမည်၏ အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (သမာသလိင်္ဂတ္ထ)

(၁၀) ဖြင့် မျက်နှာ၌ မျက်ရည်များရှိသော မိဘများဟူသည် မျက်ဝန်းမှထွက်သော အနည်းငယ်သော မျက်ရည်ရှိသူများ မဟုတ်၊ မျက်ရည်တို့ဖြင့် စိုစွတ်နေသော မျက်ရည် အလိမ်းအလိမ်း ကပ်နေသော မျက်နှာရှိသော မိဘများပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➢ ❾ ။ (က+ခ) **ခါက္ခ-** သုကာဠကေသောတိ သုဠု၊ ကာဠကေသောဝ ဗြာဟ္မဏော။
အဠနဝဏ္ဏသဒိသ-ကေသော ဟုတွာတိ ဉာယရေ။ (ရ+နသံကိဏ္ဏဝိပုလာဂါထာ)

ဝါက္ယ (၂၁၄) [ဠု၊၂၅၅။] (ဘာဒို၊တ၊၄၈၉)

(က) စတုပါရိသုဒ္ဓိသီလေန သီလဝါ။

(ခ) တံ ပန သီလံ အရိယံ ဥတ္တမံ ပရိသုဒ္ဓံ၊ ဇာနာဟ "**အရိယသီလီ**"တိ။

(ဂ) တဒေတံ အနဝဇ္ဇနဋ္ဌေန ကုသလံ၊ ဇာနာဟ "**ကုသလသီလီ**"တိ။

(ဃ) **ကုသလသီလေနာတိ** ကုဒအဿ ဧဝဝစနံ၊

(င-၁) **စိဏ္ဏ ကာမရာဂါတိ** စတ္ထ ကာမံ ဘဂဝတော သဒ္ဓေပိ ကိလေသာ ခီဏာ၊

(င-၂) ဗြာဟ္မဏော ပန တေန ဇာနာတိ၊ အတ္တနော ဇာနနဋ္ဌေနေယေဝ ဝုဂ်ံ ကဇေတိ၊

(စ) **ဒိဂဘာဘာဝဒဿဝေါ** တိ ""ပတ္ထမဇ္ဈာနာ စိဝရမဇ္ဈာနာ သေနာသနမဇ္ဈာနာ ဂုဟမဿဝါ ပူတိကာယဿ (ပ) ကေဋနာပဋိကေဋနာ"" ဇဝံ ဝုတ္တစာပလ္လာဝိရဟိတော။

➢ ❿ ။ [**သံဝဏ္ဏနာနှင့် အဋ္ဌ သံဝဏ္ဏောတဒ္ဒ အနက်**] **သီလဝါ**- စတုပါရိသုဒ္ဓိသီလ ရှိတော်မူ၏။ **အရိယသီလီ**=ကိလေသာတို့မှ ဝေးကွာသောကြောင့် မြတ်သော (စင်ကြယ်သော) သီလ ရှိတော်မူ၏။ **စိဏ္ဏကာမရာဂေါ**=ကုန်ပြီးသော ကိလေသာ ကာမရာဂရှိတော်မူ၏။

ဒိဂဘာဘာဝဒဿနေ=သပိတ်ကို တန်ဆာဆင်ခြင်း, သင်္ကန်းကို တန်ဆာဆင်ခြင်း, ကျောင်းအိပ်ရာ

http://www.dhammadownload.com

နေရာကို တန်ဆာဆင်ခြင်း, ပုပ်သောကိုယ်ကို တန်ဆာဆင်ခြင်း, မြူးပျော်ခြင်း, အဖန်ဖန်မြူးပျော်ခြင်း ဟု ဆိုအပ်သော လျှပ်ပေါ်လော်လီခြင်းမှ ကင်းတော်မူ၏။

➢ ❶ ။ **(၁) ဒဠှိ/ အာစေဘာဂါယူဇ္ဇာစာရနာ** ။ ။ ဆရာ၊ သောဏဒဏ္ဍပုဏ္ဏားသည် သမဏော ခလု ဘော ဂေါတမော သီလဝါ အရိယသီလိ-ဟု ဆို၏။ သီလဝါ-ဟု ဆိုလျှင်ပင် လိုအပ်သော အနက် ပြီးစီးသည်မှဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်ပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် အရိယသီလိ-ဟု ထပ်၍ ဆိုပြန်ပါသနည်း။ အရိယသီလိ-ဟု ထပ်ဆိုခြင်း၏အကြောင်းကို မပြသော် သောဏဒဏ္ဍပုဏ္ဏားအား ပုနရုတ္တိ, နိရုတ္တကဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (၁) ဝါကျကိုမိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား- (၁) ဖြင့် ယင်းသီလသည် ကိလေသာတို့မှ ဝေးကွာသည်ဖြစ်၍ မြတ်လည်းမြတ်စင်လည်း စင်ကြယ်သောကြောင့် အရိယသီလိ-ဟူသော စကားကို ထပ်၍ဆို၏ဟု ငါပြဆိုသည် ဖြစ်ရကား သင်တင်သော ပုနရုတ္တိ နိရုတ္တကဒေါသ သောဏဒဏ္ဍပုဏ္ဏားအား မရောက်ဟူလို။

(၇) ဒဠှိ/ ဆရာ၊ သောဏဒဏ္ဍပုဏ္ဏားသည် ကုသလသီလိ-ဟု ဆို၏။ မြတ်စွာဘုရားအား ကြီးယာဇော်သာ ဖြစ်ကောင်းသောကြောင့် ကုသလသဒ္ဒါ၏ သုခဝိပါကအနက် မဖြစ်သင့်ရာသည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ့်ကြောင့် ကုသလသီလိ-ဟု ဆိုအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (၇) ဝါကျကိုမိန့်။

(၀) ဒဠှိ/ ဆရာ၊ သောဏဒဏ္ဍပုဏ္ဏားသည် သမဏော ခလု ဘော ဂေါတမော ခီဏာသဝရာဂေါ ဟု ဆို၏။ မြတ်စွာဘုရားအား ကာမရာဂသာ မက ကိလေသာအားလုံးကိုပင် ကုန်ပြီးဖြစ်သည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်ပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် ခီဏာသဝရာဂေါ-ဟု ဆိုပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (၇) မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား- မြတ်စွာဘုရားအား ကိလေသာအားလုံး ကုန်ပြီးဖြစ်သော်လည်း သောဏဒဏ္ဍပုဏ္ဏားသည် ထိုကိလေသာအားလုံးကို မသိနိုင်ရကား မိမိသိသော အရာ၌သာလျှင် ဂုဏ်ကိုဆိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ခီဏာသဝရာဂေါ-ဟု ဆို၏ဟူလို။

(၈-၁) ဒဠှိ/ ဆရာ၊ သောဏဒဏ္ဍပုဏ္ဏားကြီးသည် ပါဠိတော်၌ ဘုရားရှင်အား ချီးမွမ်းထောမနာပြုရာ၌ ခီဏာသဝရာဂေါ-ဟု ဆို၏။ ခီဏာသဝရာဂေါ-ဟု ဆိုသော် မြတ်စွာဘုရားအား ကာမရာဂတစ်ပါးသာ ကုန်လေသလော။ အဘယ်ကိလေသာတို့လည်း ကုန်ပါကုန်သနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (၈-၁) မိန့်။

➢ ❷ ။ **[၈-၀ါကျကို၌]** (၁) နနု သီလဝါတိ ဝုတ္တေ အဓိပ္ပေတတ္ထော သိဒ္ဓေါ။ (၂) အထ ကသ္မာ အရိယသီလိတိ အာဟ။ (၃) နနု တံ သီလံ အရိယံ ဥတ္တမံ ပရိသုဒ္ဓံ။

(၄) တသ္မာ အရိယသီလိတိ အာဟ။

[၈-၁-၀ါကျကို၌] (၁) နနု ကုသလသီလိတိ ဝုတ္တော။ (၂) အထ ကသ္မာ ကုသလသီလေနာတိ ပုန ဝုတ္တံ။ (၃) နနု ဣဒမသ္မ ဝေဝစနံ။ (၄) တသ္မာ ကုသလသီလေနာတိ ပုန ဝုတ္တံ။

[၈-၀ါကျကို၌] (၁) နနု ဘဂဝတော သမ္မုပိ ကိလေသာ ခီဏာ။ (၂) အထ ကသ္မာ ခီဏာသဝရာဂေါတိ အာဟ။ (၃) နနု ဗြာဟ္မဏော တေ နံ ဓာနာတိ။ အတ္တနော ဇာနနဋ္ဌာနေယေဝ ဂုဏံ ကထေတိ။ (၄) တသ္မာ ခီဏာသဝရာဂေါတိ အာဟ။

ကာမံ-သဒ္ဒါ ထားရခြင်းအစကြောင်း ။ ။ မြတ်စွာဘုရားမှာ ကိလေသာအားလုံး ကုန်ပြီးပါလျက်

http://www.dhammadownload.com

ကာမရာဂသာ ကုန်သကဲ့သို့ ပြောဆိုသော ခီဏကာမရာဂေါ-ဟူသော ပါဠိတော်သဒ္ဒါကို မနှစ်သက်သော ကြောင့် ကာမံ-သဒ္ဒါကို ထားပါသည်။

➢ ❾ ။ စုပတိ ဧကတ္ထ နံ တိဋ္ဌတိတိ **စမဧလော**။ (တခုသော နေရာ၌ မတည်တတ်သူ (ဝါ) လျှပ်ပေါ် လော်လီသူ) စပံ လာတိတိ **စပလော**။ (ချစ်စရာကောင်းအောင် ပြုမှုကို ယူတတ်သူ)

စပလဿ ဘာဝေါ **စာပလ္လံ**။ (၃) လျှပ်ပေါ်လော်လီသူ၏ (ဝါ) ချစ်စရာကောင်းအောင် ပြုမှုကို ယူ တတ်သူ၏ သပိတ်ကို တန်ဆာဆင်ခြင်းစသော အမှုအရာကြီယာနှင့် ဂုဏ်း ဂုဏ် အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်း သမ္မန်သည် ဝစနဟောတု မည်၏။ (၅) သပိတ်ကို တန်ဆာဆင်ခြင်းစသော အမှုအရာကြီယာဒြဗ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) စာပလ္လံ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

ဝိဂတ္ထတိတိ **ဗီဂတော**။ စာပလ္လာ ဝိဂတောတိ **ဗီဂတစာပလ္လော**။ (၃)လျှပ်ပေါ်လော်လီခြင်း၏ ယင်းမှကင်းသော ရဟန်းကြီးဂေါတမနှင့် ဘာဝ+အဘာဝ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သကတ်သည် ဝစန ဟောတု။ (၅) ရဟန်းကြီး ဂေါတမဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ခီဏကာမရာဂ, ဝိရဟာစာပလ္လ-စသော။

သီလံ အဿ အတ္ထီတိ **သီလဝါ**။ (၃) စတုပါရိသုဒ္ဓိသီလ၏ ဘုရားရှင်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏ်း အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) ဘုရားရှင်ဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆)

ဥဂ္ဂတော တမော ယဿာတိ **ဥဇ္ဇာဓံ**။ (၃) ကျော်ကြားခြင်း၏ အလွန်ထူးသော သီလနှင့် ဝိသေသန ဝိသေသျ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) အရိယသီလသည် ဝစနီယ။ (၆) အနဝဇ္ဇ သီလ, ပရိသုဒ္ဓသီလ-စသော။ * ပရိသုဒ္ဓကိတိ **ပရိသုဒ္ဓံ**။

ဝဇ္ဇမေဝ အဝဇ္ဇံ။ နတ္ထိ အဝဇ္ဇံ ယသ္သိဿ **အနဝဇ္ဇီ**။ (၃) အပြစ်မရှိခြင်း ဂုဏ်၏ အရိယသီလနှင့် ဂုဏ် ဂုဏ်း အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) အရိယသီလသည် ဝစနီယ။

အရိယံ သီလံ **အရိယသီလံ**။ အရိယသီလံ ယဿ အတ္ထိတိ **အရိယသီလီ**။

ခီဏော ကာမရာဂေါ ယဿ အတ္ထိတိ **ခီဏကာမရာဂေါ**။

➢ ❾ ။ **ဝိဂတဇာပလ္လတ္ထာ**-ကို ဝိဂတစာပလ္လတ္ထာ/**ခီဏကာမရာဂေါ**-ကို ခီဏကာမရာဂတ္ထာ/ **သီလဝါ**-ကို သီလဝန္တတ္ထာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= သမဏဿ ဂေါတမဿ ဟု သမ္မန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်)

ခီဏော-ကို ခီဏတ္ထာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်=သမ္မေသံ ကိလေသာနံ-ဟု သမ္မန်ခံ။ (တို့၏/တို့သည်) ခီဏကာမရာဂေါ-၌ **ခီဏ**-ကို ခီဏတ္ထာ-ဟု ဟိတ်ပြင်= ကာမရာဂဿ။ (၏/သည် စပ်) နှ **အနဝဇ္ဇံ**-ကို အဇာနန္တတ္ထာ-ဟု ဟိတ်ပြင်= ဗြာဟ္မဏဿ-ဟု သမ္မန်ခံ။ (၏/သည် စပ်) **ကဇဇံ**-ကို ကထနတ္ထာ-ဟု ဟိတ်ပြင်= ဗြာဟ္မဏဿ-ဟု သမ္မန်ခံ။ (၏/သည် စပ်) **ဝိရဟိတတ္တာ**-ကို ဝိရဟိတတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်=သမဏဿ ဂေါတမဿ။ (၏/သည် စပ်)

➢ ❻ ။ (က) ဖြင့် သီလံ အဿ အတ္ထိတိ သီလဝါ-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ သီလဝါ-အရ စတုပါရိ သုဒ္ဓိသီလနှင့် ပြည့်စုံတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားကို ယူရမည်ဟု သိစေသည်။(အဘိဓေယျတ္ထ)

(ခ) ဖြင့် ကိလေသာတို့မှ ဝေးကွာသောကြောင့် သီလသည် မြတ်လည်းမြတ်၏, စင်လည်းစင်ကြယ်၏

http://www.dhammadownload.com

ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) ယင်းအဓိပ္ပါယ်နှင့် လျော်ညီစွာ အရိယဲ သီလံ အရိယသီလံ၊ အရိယသီလံ ယဿ အတ္ထီတိ အရိယသီလီ–ဟု ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဤပစ္စည်း အဿတ္ထိ အနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

(၈) ၌ ဝုတ္တစာပလ္လော ဝိရဟိတော–ဖြင့် ဝိဂတစာပလ္လော–၌ ဝိဂတ–သဒ္ဒါ၏ ဝိရဟိတအနက် ဟော သည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) ဝိဂတနှင့် စာပလ္လ–ပုဒ်ကို စာပလ္လာ ဝိဂတော ဝိဂတစာပလ္လော–ဟု ဝိသေသနပဝ်ရ. နိပါတပဒမီတပျုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုငင်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) (တနည်း) ဝိဂတံ စာပလ္လံ ယသ္မာတိ ဝိဂတစာပလ္လော–ဟု ပဒမီ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုငင်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။ ပတ္တမတ္ထနာ(ပ) ပဒိကေဠနာ–ဖြင့် စာပလ္လ–အရ သပိတ်ကို တန်ဆာဆင်ခြင်း, သင်္ကန်းကို တန်ဆာဆင်ခြင်း, ကျောင်းအိပ်ရာ နေရာကို တန်ဆာဆင်ခြင်း, ပုပ်သောကိုယ်ကို တန်ဆာဆင်ခြင်း, မြူးပျော်ခြင်း, အဖန်ဖန်မြူးပျော်ခြင်းဟုဆိုအပ်သော လျှပ်ပေါလော်လီခြင်း အမူအရာကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

➤ ❾ ။ ရာဟုအာသူရိန်၏ အရပ်အမြင့် စသည် ။ ။ **အရပ်အဖြင့်** = (၄၈၀၀)ယူဇနာ၊ **လဏ်ဓောင်းနှစ်ခုတို့၏အကြား**=(၁၂၀) ယူဇနာ၊ **ကိုယ်လုံးအလယ် ပမာဏ**= (၆၀၀) ယူဇနာ၊ **လဏ်ဓဝါး, ခြေဝါး အဖြန့်အကျယ်** = (၃၀၀) ယူဇနာ။ **လဏ်ဆစ်, ခြေဆစ်** = (၅၀) ယူဇနာ၊ **ခံတွင်းပါးစပ်အကျယ်** =(၂၀၀) ယူဇနာ၊ **ခံတွင်းပါးစပ်အစောက်** =(၃၀၀) ယူဇနာ၊ **ခံတွင်းဝါးစပ် အဝန်းအဝိုင်း**=(၃၀၀) ယူဇနာ။ **လည်ပင်း**=(၃၀၀) ယူဇနာ၊ **နဖူးဖြင့်** = (၃၀၀) ယူဇနာ၊ **ဦးခေါင်း**= (၉၀၀) ယူဇနာ–တို့ဖြစ်ပါသည်။

(၉) **၌ မေယျာလေမါဠ်များ** ဗာဟိရာနံ ဝါ ပရိက္ခာရာနံ မဏ္ဍနာ ဝိဘူသနာ– ဖြစ်ပါသည်။

➤ ❿ ❿ ။ (၈) အာဟ–၌ ဓာတ်အရ ။ ။ (၁) သောဏဒဏ္ဍပုတ္တားသန္တာန်၌ ချီးမွမ်း သော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော သဒ္ဒါ စေတနာ ပညာပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တဖြူဒါသည် ဓမ္မရတိဌာယီ ဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရရသ။ (၂) မြတ်စွာဘုရားသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) မြတ်စွာဘုရား သီလတော်၏ အုရိယဂုဏ် ဥတ္တမဂုဏ် ပရိသုဒ္ဓဂုဏ် အနဝဇ္ဇဂုဏ်တို့သည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။ (၄) ဘုရားဖူးသွားခြင်း, တရားနာခြင်း, နောင်နိဗ္ဗာန်အကျိုးငှာငင်း, ဝါနဘာဂိအကျိုးငှာငင်း ဖြစ်ရခြင်းသည် အနုဘာဝ။

ဘာဝဒွယ–အရ ။ ။ အလှပြင်သူသန္တာန်၌ဖြစ်သော ကာမရာဂ ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တဖြူဒါသည် ကာမရတိဌာယီဘာဝ+ကာမသိဂ်ါရရသ။ သပိတ် သင်္ကန်း ကျောင်းအိပ်ရာ နေရာနှင့် မိမိ၏ ကာယသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ မိမိပိုင် သပိတ်စသည်နှင့် မိမိကာယကို အလွန်မြတ်နိုးခြင်းသည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။ ကိလေသာတိုးပွားခြင်း, ပလိဗောဓများခြင်းကြောင့် တရားထူးမရနိုင်ခြင်းသည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဝိဂ္ဂဟ ပ္ပကာရ) [ဌ၊ ၂၅၅။] (ဘာဋီ၊တ၊၄၉၁)

(က) **အမါမပုစရတ္ထာစရတိ**တိ အပါပေနဝ ဇလာကုတ္တရစရဖွေပုရစတာ ကတ္တာဝိစရတိ။

(ခ) **ဖြဖွညာဒယ ပဇာယန္တိ** သာရိပုတ္တမောဂ္ဂလ္လာန မဟာကဿပါဒိဘေဒါယ ပြာဟွက ပဇာယ။ (ဂ) **ဇတိသာယစ ပဇာယ ပုရေက္ခာရာ**။

http://www.dhammadownload.com

(ဃ) အယဉ္စိ ပဇာ သမက် ဂေါတမံ ပုရက္ခတွာ စရတီတိ အတ္ထော။

(၄) အဝိစ အပါမမ္ပစရေက္ခာစရောတိ နပါပံ ပုရေက္ခာ ရောနပါပံ ပုရတောကတွာ စရတိ၊ နပါပံ ကုရ္ဆတီတိ အတ္ထော။ (စ) ကဿ ? ဗြဟ္မညာယ ပဇာယ။

(ဆ) အတ္ထနာ သန္ဒိဋ္ဌိပရိဓ္ဓါယိဝိဗြာဟာဂါပဇာယ အဝိရုဒ္ဓဒ္ဓါဟိတာသုခတ္ထိကောယေဝါတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

➤ ❹ ။ (၄) အဝိစ၊သည်သာမကသေး။အပါပပုရေက္ခာရောတိ၊ဟူသည်ကား။ပါပံ၊မကောင်းမှုကို။ (ဝါ) မကောင်းသော အဟိတဒုက္ခကို။နှ ပုရေက္ခာရော၊ရှေ့၌ မပြုတတ်။(ဝါ) ရှေ့သွား မပြုတတ်။ပါပံ၊ကို။ ပုရတော၊ရှေ့၌။ကတွာ၊ပြု၍။နှ စရတိ၊မလုပ်လည်တတ်။ပါပံ၊ကို။နှ ကုစ္ဆတိ၊အလိုမရှိတတ်။ကုတိ အယ်၊ဤသည်ကား။အပါပပုရေက္ခာရောတိ ပဒဿ၊အပါပပုရေက္ခာရော၊ဟူသော ပုဒ်၏။အတ္ထော၊အနက်တည်း။)

(စ) ကဿ၊အဘယ်၏။အပါပပုရေက္ခာရော၊မကောင်းမှုကို ရှေ့၌ မထား၊သနည်း။(ဝါ) မကောင်းမှုကို ရှေ့သွား မပြု၊သနည်း။(ကုတိ၊ဤကား အမေးတည်း) ဗြဟ္မညာယ၊ဗြာဟ္မဏ၏ သား၊ဖြစ်သော။ ပဇာယ၊သတ္တဝါ အပေါင်း၏။(အပါပပုရေက္ခာရော၊မကောင်းမှုကို ရှေ့သွား မပြုပါ။ကုတိ၊ဤကား အဖြေတည်း။

➤ ❺ ။ **(စ) သို့/ အစန္တာလိနစောစနာ** ။ ။ ဆရာ၊ သောဏဒဏ္ဍပုဏ္ဏားကြီးသည် ဗြဟ္မညာယ ပဇာယ–ဟု ဆို၏။ ဗြဟ္မညာယ ပဇာယ–အရ ရှင်သာရိပုတ္တရာ–စသော ပုဏ္ဏားဇာတ်နွယ် ဝင်သူ ဇာတိဗြာဟ္မဏများကို ယူရပါမည်လော။ ဗြဟ္မညာယ ပဇာယ–အရ အဘယ်ကို ယူရပါမည်နည်း။ မပြဆိုချေသော် အတိဗျာပိတဒေါသ သောဏဒဏ္ဍပုဏ္ဏားကြီးအား သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ခ)မိန့်

ကား– (ခ) ဖြင့် ဗြဟ္မညာယ ပဇာယ–အရ ဇာတိဗြာဟ္မဏကို မယူရ၊ ဓိဇာသဝဝိသုဒ္ဓိ ဗြာဟ္မဏကို ယူရမည်ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို ငါဖွင့်ပြသည်သာ ဖြစ်သောကြောင့် သင်တင်သော အတိဗျာပိတဒေါသ သောဏဒဏ္ဍပုဏ္ဏားကြီးအား မသင့်ရောက်ဟူလို။

(ဂ) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် ဗြဟ္မညာယ ပဇာယ–အရ သာရိပုတ္တရာ မောဂ္ဂလာန် မဟာကဿပ အစရှိသော အရိယာသာဝကအပေါင်းကို ယူရမည်ဟု ပြဆိုတော်မူ၏။ ဗြဟ္မညာယ ပဇာယ–၌ ပဇာယပုဒ်ကို အဘယ်ပုဒ်၌ စာစပ်ရပါမည်နည်း။ ပဇာယပုဒ်၏ စပ်ရာပုဒ်ကို ဆရာ မပြဆိုပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) ဝါကျကိုမိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ထား– ပဇာယပုဒ်ကို ပုရေက္ခာရော–ဟူသော ပုဒ်တစ်စိတ်၌ စာစပ်ရပါမည်ဟူလို။

[စ–သဒ္ဒါကို သမ္ပစ္ဆည်းကြဲ] ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် မြတ်စွာဘုရား၊သည် အကုသိုလ်၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော လောကုတ္တရာတရားကိုးပါးကို ရှေ့သွားပြုတော်မူတတ်၏ဟု ဆို၏။ မြတ်စွာဘုရား၊ သည် လောကုတ္တရာတရားကိုးပါးကိုသာ ရှေ့သွားပြုတော်မူတတ်ပါသလော။ အဘယ်ကိုလည်း ရှေ့သွား ပြုတော်မူတတ်ပါသေး၊သနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) ဝါကျကိုမိန့်။

(ဃ) သို့/ အနုသဓန္တ ။ ။ ဤသို့ (ခ+ဂ) တို့ဖြင့် ဗြဟ္မညာယ ပဇာယ–အရ ရှင်သာရိပုတ္တရာ စသော အရိယာသာဝက အပေါင်းကို ယူရမည်၊ ဗြဟ္မညာယ ပဇာယ–၌ ပဇာယပုဒ်ကို ပုရေက္ခာရောပုဒ် လိုက်စေ၍ စာစပ်ရမည်ဟု ပြဆိုပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ ယင်းဆိုခဲ့ပြီးသော စကားရပ်ဝယ် မထင်ကွယ်မြဲပဲ

http://www.dhammadownload.com

ဓိပ္ပါယ်ငုပ်ကို ဖော်ထုတ်ယူကာ ထင်စွာပြလိုသော ဆရာသည် (ဃ) ဝါကျကိုမိန့်။

(၁) ဒုဋ္ဌ/ အနုသေစန္ဒ။ ။ ဤသို့ (က+ခ+ဂ)တို့ဖြင့် အပါပဗုရေက္ခာရော-ပုဒ်ကို ယုတ္တတ္ထသမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုငင်း, ဗြဟ္မညာယ ပဇာယ-၌ ဗြဟ္မည-အရ ရှင်သာရိပုတ္တရာ အစရှိသော အရိယာ ဗြာဟ္မဏကို ယူရမည်ကိုငင်း, ယင်းဗြဟ္မညာယ ပဇာယပုဒ်ကို ပုရေက္ခာရောဟူသော ပုဒ်တစိတ်၌ စာစပ်ရမည်ကိုငင်း ပြဆိုပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ အပါပဗုရေက္ခာရောပုဒ်ကို အယုတ္တတ္ထသမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုငင်း, ဗြဟ္မညာယ ပဇာယ-၌ ဗြဟ္မည-အရ ပကတိ ဇာတိဗြာဟ္မဏကို ယူရမည်ကိုငင်း, ဗြဟ္မညာယ ပဇာယ-ပုဒ်ကို အပါပဗုရေက္ခာရော တပုဒ်လုံး၌ စာစပ်ရမည်ကိုငင်း ပြတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (ဂ) စသည်မိန့်။

(၂) ဒုဋ္ဌ/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် အပါပဗုရေက္ခာရပုဒ်ကို ရဟန်းကြီးဂေါတမသည် မကောင်းမှု စီးပွားမဲ့ ဆင်းရဲဒုက္ခကို ရှေ့သွား မပြုတတ် မကောင်းမှု စီးပွားမဲ့ဒုက္ခကို အလိုမရှိတတ်ဟု ဖွင့်ဆို၏။ ဗြဟ္မညာယ ပဇာယ-ပုဒ်ကို ပထမနည်း၌ကဲ့သို့ ပုရေက္ခာရောဟူသော ပုဒ်တစိတ်၌ပင် စပ်ရပါမည်လော။ ဗြဟ္မညာယ ပဇာယ-ပုဒ်၏ သမ္မန္ဓသံဝဏ္ဏနာကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။

(၃) ဒုဋ္ဌ/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (စ) ဖြင့် ရဟန်းကြီးဂေါတမသည် ဇာတိဗြာဟ္မဏများ၏ အကျိုးမဲ့ကို ရှေ့သွားမပြု၊ အလိုမရှိဟု ဖွင့်ဆို၏။ မြတ်စွာဘုရား၏ ပကတိဗြာဟ္မဏတို့၏ အကျိုးမဲ့ကို အလိုမရှိပုံ အခြင်းအရာ အကျယ်ကို ဆရာ မဖွင့်ပြတော့ပြီလော။ အလိုမရှိပုံ အခြင်းအရာ အကျယ်ကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဆ) မိန့်။

➤ ❷ ။ **[ခ-ဝါကျကိုဋ္ဌ]** (၁) နနု ဗြဟ္မညသဒ္ဒေါ ဇာတိဗြာဟ္မဏော ဝိသုဒ္ဓိဗြာဟ္မဏေဝါ ပဝတ္တော။ (၂) အထ ကသ္မာ ဗြဟ္မညာယ ပဇာယာတိ သာရိပုတ္တမောဂ္ဂလ္လာန မဟာကဿပါဒိဘေဒါယ ဗြာဟ္မဏ ပဇာယာတိ ဝိသုဒ္ဓိဗြာဟ္မဏဝသေန တယာ သံဝဏ္ဏိတံ။ (၃) နနု ဇာတိဗြာဟ္မဏဿ ဣဓ အသမ္ဘဝေါ ဟောတိ။ (၄) တသ္မာ ဗြဟ္မညာယ ပဇာယာတိ သာရိပုတ္တမောဂ္ဂလ္လာန မဟာကဿပါဒိဘေဒါယ ဗြာဟ္မဏ ပဇာယာတိ ဝိသုဒ္ဓိဗြာဟ္မဏဝသေန မယာ သံဝဏ္ဏိတံ။

[ခ+ဃ ဝါကျကိုဋ္ဌကိုဋ္ဌ] (၁) နနု ဗြဟ္မညသဒ္ဒေါ သဗ္ဗဗြာဟ္မဏေဟိ သာဓာရဏော ဟောတိ။

(၂) အထ ကသ္မာ သာရိပုတ္တမောဂ္ဂလ္လာန မဟာကဿပါဒိဘေဒါယ ဗြာဟ္မဏ ပဇာယာတိ ဝုတ္တံ။

(၃) နနု အယံ ပဇာ သမဏေ ဂေါတမေ ပုရက္ခတွာ စရတိ။

(၄) တသ္မာ သာရိပုတ္တမောဂ္ဂလ္လာန မဟာကဿပါဒိဘေဒါယ ဗြာဟ္မဏ ပဇာယာတိ ဝုတ္တံ။

[ဆ-ဝါကျကိုဋ္ဌ] (၁) နနု အတ္တနာ သဒ္ဓိံ ဗြာဟ္မဏပဇာ ပဋိဝိရုဒ္ဓါ ဟောတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ အဝိရုဒ္ဓေါ ဟိတသုခတ္ထိကောယေဝါတိ ဝုတ္တံ။ (၃) နနု အပါပဗုရေက္ခာရော ဗြဟ္မညာယ ပဇာယ။

(၄) တသ္မာ အဝိရုဒ္ဓေါ ဟိတသုခတ္ထိကောယေဝါတိ ဝုတ္တံ။

ဠိတကော နာမ နိစော ဝိဉ္ဈော ဝိယ ပညာယတိ။ (၄၊၂၅၄)

(၁) နနု နိစော ဟောတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ ဥဈော ဝိယ ပညာယတီတိ အာဟ။ (၃) နနု ဠိတကော နာမ ဟောတိ။ (၄) တသ္မာ ဥဈော ဝိယ ပညာယတီတိ အာဟ။

http://www.dhammadownload.com

➢ ❾ ။ ဗြဟ္မနိ (သေဋ္ဌေ ဘဂဝတိ) ဘဝါ ဗြဟ္မညာ။/ဗြဟ္မုနော (ဘဂဝတော) အပစ္စံ ဗြဟ္မညာ။ ဗြဟ္မံ (သေဋ္ဌံ အရိယမဂ္ဂံ) ဇာနာတိတိ **ဗြဟ္မဇ္ဇညာ**။ (၃) မြတ်သော အရိယာမဂ်ကို သိခြင်း ကြောင့်ဟု သကတ်သည်၎င်း, မြတ်သော အရိယာမဂ်၏ သိတတ်သော အရိယာသာဝကနှင့် အာရုံ+အာရမ္မဏိက အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သကတ်သည်၎င်း ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) ရှင်သာရိပုတ္တရာ-စသော အရိယာသာဝက တို့ဖြစ်သည် ဝစနိယ မည်၏။ (၆) အရိယဗြာဟ္မဏော-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနိယတ္ထ။

ဗဟတိ ပါပေ ဗဟိ ကရောတိတိ **ဗြာဟ္မဏော**။ (၃) မကောင်းမှု အကုသိုလ်တို့ကို အပပြုခြင်း ကြောင့်သကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ဝိသုဒ္ဓိဗြာဟ္မဏဖြစ်သော ရဟန္တာဗြာဟ္မဏများသည် ဝစနိယ။ (၆) ဗြဟ္မုဉ, ခီဏာသဝ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနိယတ္ထ။

သုခယတိတိ **သုခံ**။ ဟိနောတိ ဝဒ္ဓတိတိ **ဟိတံ**။ ကာရဏေန အရိယတိ ပဝတ္တိယတိတိ **အတ္ထော**။ အတ္ထော ဇေဿ အတ္ထိတိ **အတ္ထိကော**။ ဟိတသုခေန အတ္ထိကောတိ **ဟိတာသုခတ္ထိကော**။

(၃) စည်းပွားချမ်းသာ၏ ယင်းစီးပွားချမ်းသာကို အလိုရှိတော်မူသော ရဟန်းကြီး ဂေါတမနှင့် ဂုဏ် ဂုဏော အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ရဟန်းကြီး ဂေါတမဖြစ်သည် ဝစနိယ။ (၆) အဝိရုဒ္ဓ, အပါပပုရေက္ခာရ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနိယတ္ထ။

➢ ❿ ။ **ပုရေက္ခာစရော**-ကို ပုရေက္ခာရတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= သမဏာသ ဂေါတမဿ-ဟု သမ္မန် ခံရပါမည်။ (၏/ကို စပ်) **ဝိစရတိ**-ကို ဝိစရန္တတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= သမဏာသ ဂေါတမဿ ဟု သမ္မန်ခံ။ (၏/သည် စပ်) **စရတိ**-ကို စရန္တတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= ဣမိဿာယ ပဇာယ-ဟု သမ္မန်ခံ။ (၏/သည် စပ်) **မဒ္ဒိဝိရုဒ္ဓ**-ကို ပဋိဝိရုဒ္ဓတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်= ဗြာဟ္မဏပဇာယ-ဟု သမ္မန်ခံ။ (၏/သည် စပ်)

➢ ⓫ ။ **(က)** ၌ အပါပေ နဝ လောကုတ္တရမ္မေ-ဖြင့် အပါပပုရေက္ခာရော၌ အပါပ-ပုဒ်ကို န+ပါပါ အပါပါ-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ အပါပ-အရ လောကုတ္တရာတရားကိုးပါးကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

ပုရတော ကတ္တာ-ဖြင့် ပုရေက္ခာရ-၌ ပုရ-သဒ္ဒါပုပဒ ကရဓာတ်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဒု-ဓာတုပဒ) ဏ ပစ္စည်း၏ ကတ္တုဿာခနအနက်၌ သက်သည်ကိုငင်း(ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ပုရေ ကရောတိတိ ပုရေက္ခာရော-ဟု ကတ္တုဿာခန ကိတန္တ သတ္တမီတပ္ပါရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုငင်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေသည်။

အပါပေ ပုရတော ကတ္တာ-ဖြင့် အပါပေ ပုရေက္ခာရော အပါပပုရေက္ခာရော-ဟု ဒုတိယာ တပ္ပုရိသ် သမာသ်(ဝါ) ယုတ္တတ္ထသမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သမာသလိင်္ဂတ္ထ)

(ခ) ဖြင့် ဗြဟ္မညာယ ဗဟာယ-အရ သာရိပုတ္တရာ မေဉ္ဇလာန် မဟာကဿပ အစရှိသော အရိယာ သာဝကများကို ယူရမည်ကိုငင်း(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) ဗြဟ္မညာ-သဒ္ဒါ၏ ဗြာဟ္မဏအနက် ဟောသည် ၏ အဖြစ်ကိုငင်း(နာမလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဂ) ဖြင့် ပုရေက္ခာရော-၌ (ပုရ+ကရ+ဏ) ဏ-ပစ္စည်း၏ ကမ္မသာခနအနက်၌ သက်သည်ကိုငင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ပုရေ ကရီယတိတိ ပုရေက္ခာရော-ဟု ကမ္မသာခန ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ)

http://www.dhammadownload.com

ဗြဟ္မဉ္ညာယ ပဇာယပုဒ်ကို ပုရေကွာရော–ဟူသော ပုဒ်တစိတ်လိုက်စေ၍ စာစပ်ရမည်ကိုဝင်း (သမ္မန္ဒ) သိစေပါသည်။

(၄) ၌ နှ ပါဝံ (ပ) စရတိ–ဖြင့် အပါပပုရေက္ခာရော၌ ပုရေက္ခာရောပုဒ်ကို ပုရေ ကရောတိတိ ပုရေက္ခာရော–ဟု ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုဝင်း(အဘိဓာနတ္ထ) ဏ–ပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓနအနက်၌ သက်သည် ကိုဝင်း(ဒု–ပစ္စယတ္ထ) ပါပ–နှင့် ပုရေက္ခာရောပုဒ်ကို ပါဝံ ပုရေက္ခာရော ပါပပုရေက္ခာရော–ဟု ဒုတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုဝင်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) နှ–နှင့် ပါပပုရေက္ခာရံကို နှ+ပါပပုရေက္ခာရော အပါပပုရေက္ခာရော–ဟု မိဿကတပ္ပုရိသ် (ဝါ) အယုတ္တတ္ထသမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုဝင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။ **နှ ပါဝံ ဏ္ဍန္ဆတိ**–ဖြင့် အပါပပုရေက္ခာရော–၌ ယုတ်မာသောအမှုကို ရှေ့သွား မပြုတတ်ဟူသည် ယုတ်မာသော အမှုကို အလိုမရှိခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(၅) ဖြင့် ဗြဟ္မဉ္ညာယ ပဇာယပုဒ်ကို အပါပပုရေက္ခာရော–၌ သမ္မန်+သမ္မန္ဒီ အဖြစ်ဖြင့် စာစပ်ရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(၈) ဖြင့် ဗြဟ္မဉ္ညာယ ပဇာယပုဒ်ကို အပါပပုရေက္ခာရော–၌ သမ္မန်+သမ္မန္ဒီ အဖြစ်ဖြင့် စာစပ်ရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(၈) ဖြင့် ဗြဟ္မဉ္ညာ–အရ မိမိနှင့် ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော ပကတိဇာတိဗြာဟ္မဏကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

➤ ❾ ။ **(၈+၈) ဝါက္ယ**– သာရိပုတ္တာဒိဘေဒါယ၊ ဗြဟ္မဉ္ညာယ ပဇာယစ။

သမဏော သော ပုရေက္ခာရော၊ ဇာတိဿာယစ ဂေါတမော။ (ပထျာဝတ္တဂါထာ၊ အနုဋ္ဌုဘာဆန်း)

➤ ❶ ❼ ။ **(၈၁) ဝါက္ယကို့ ၅၅** ။ ။ (၁) ဘုရားရှင်ကို ရှေ့သွားပြု၍ လှည့်လည်သွားလာကြကုန်သော ရှင်သာရိပုတ္တရာ–စသော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌ သမ္မာဆန္ဒပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္မယုတ် စိတ္တဖြုံ့ဒြိဒ်သည် ဓမ္မရတိဌာယီဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရရသ။ (၂) ရဟန်းဂေါတမသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) ယောနိသော မနသိကာရ စသည်သည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။ (၄) သောဏဒဏ္ဍပုဏ္ဏားကြီးသည် အပါပပုရေက္ခာရော–ဟု ရိုးမွမ်းထောမနာပြုလာရခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

(၈၈) ဝါက္ယကို့ ၅၅ ။ ။ (၁) ဇာတိဗြာဟ္မဏများအတွက် စီးပွားချမ်းသာဖြင့် အလိုရှိတော်မူသော မြတ်စွာဘုရား၏ သန္တာန်၌ သမ္မာဆန္ဒ မဟာကရုဏာ စသည်ပြဋ္ဌာန်းသော် မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္မယုတ် စိတ္တဖြုံ့ဒြိဒ်သည် ဓမ္မရတိဌာယီဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရရသ။ (၂) မိမိ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော ဇာတိဗြာဟ္မဏများသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) ဇာတိဗြာဟ္မဏများ ဆင်းရဲဒုက္ခ အဝဝနှင့် တွေ့ကြုံဆုံဆည်းနေရသည်ကို မရှုစိမ့်နိုင်ခြင်း စသည်သည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။ (၄) ဆန့်ကျင်ဘက် သတ္တဝါများအတွက် ဟိတသုခဖြင့် အလိုရှိတော်မူသောကြောင့် မိမိ၏ ဆန့်ကျင်ဘက် သောဏဒဏ္ဍရှိရာ အင်္ဂတိုင်း စမ္ဘာမြို့သို့ ကြွရောက်လာခြင်း, သောဏဒဏ္ဍနှင့် ပြဿနာစုံ မေး ဖြေပြုလုပ်ခြင်း, သောဏဒဏ္ဍ သရဏဂုံတည်ခြင်းစသော အကျိုးတရားများသည် အနုဘာဝ မည်၏။

နှ ပါဝံ ဏ္ဍန္ဆတိ–၈၈ ။ ။ (၁) အရဟတ္တမဂ်ကို ယူ၍ ထိုသည် သမဋ္ဌာယီဘာဝ+သန္တရသ။ (၂) နိဗ္ဗာန်သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) သမုဏ္ဍဒဟာန်သည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။ (၄) အရှင်သာရိပုတ္တရာ–စသော အရိယာဗြာဟ္မဏ, ဆန့်ကျင်ဘက် ဗြာဟ္မဏတို့၏ ရှေ့သွားဖြစ်ရခြင်း အကျိုးသည် အနုဘာဝ။

http://www.dhammadownload.com

အာဃာတိသံဝဏ္ဏနာများ (၄၊၂၅၅/၆)

(က) **တိစရောစ္ဆာတိပရရဋ္ဌတောဒ၊** (ခ) **တိစရောနပဓါတိပရဇနပဒတောဒ**။

(က) ဖြင့် တိရော နိပါတ်ပုဒ်၏ ပရ=တပါးဟူသော အနက်ကို ဟောသည်ကိုငင်း(နိပါတလိင်္ဂ်ထွ) ရဋ္ဌာ-၌ အာ-သည် ယော, နာ စသည်တို့၏ ကာရိယ် မဟုတ်၊ သွာဝိဘတ်၏ ကာရိယ အာ-အက္ခရာ ၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဝိဘတ္တိပဒ) သိစေပါသည်။

(ခ) ဖြင့် တိရော နိပါတ်ပုဒ်၏ ပရ=တပါးဟူသော အနက်ကို ဟောသည်ကိုငင်း(နိပါတလိင်္ဂ်ထွ) ဇနပဒါ-၌ အာ-သည် ယော, နာ စသည်တို့၏ ကာရိယ မဟုတ်၊ သွာဝိဘတ်၏ ကာရိယ အာ-အက္ခရာ ၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဝိဘတ္တိပဒ) သိစေပါသည်။

ထိကျ (၂၁၆) [၄၊၂၅၆။] (ဘာဋီ၊တ၊၄၉၆)

(က-၁) **နာ ဇာသ္မိ ဂါစမ ဝါတိ ယတ္ထာ ကိရ ဘဂဝါ ပဋိဝသတိ၊ တတ္ထ မဟေသက္ခာ ဒေဝတာ အာရက္ခံ ဂဏှန္တိ၊** (က-၂) **တံ နိဿာယ မနုဿာနံ ဥပဒ္ဒဝေါ နတ္ထိ ဖောတိ၊**

(ခ) **ပံသုပိသာစကာဒယော ဧဝ ဟိ မနုဿေ ဝိဟေဌေန္တိ၊ တေ တာသံ အာနုဘာဝေန ဒူရံ အပက္ကမန္တိ၊** (ဂ) **အပိစ ဘဂဝတော မေတ္တာဘာဝလနပိ နံ အမနုဿာ မနုဿေ ဝိဟေဌေန္တိ**။

(ဃ) **သမ်ိတိအာဒီသု အနုသာသိတဗ္ဗာ, သယံ ဝါ ဥပ္ပါဒိတော သံဃော အဿ အတ္ထီတိ သမ်ိ**။ (င) **တာဒိသောဝဿ ဂဇဏာ အတ္ထီတိ ဂဏီ**။ (စ) **ပုရိမပဒဿေဝ ဝါ ဝေဝစနမေတံ၊**

(ဆ) အာစာရသိက္ခာပနဝသေန ဂဏာဿ အာစရိဓယောတိ ဂဏာစရိဓယော။

➢ ❶ ။ **(ဃ)** သမ်ိတိအာဒီသု၊သမ်ိ အစရှိသော ပုဒ်တို့၌။(အတ္ထော၊အနက်ကို။ဧဝံ၊ဤသို့။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊သိအပ်၏။) အဿ၊ထိုရဟန်း၏တမ၏။အနုသာသိတဗ္ဗော၊ဆုံးမအပ် ဆုံးမထိုက်သော။ သံဃော၊ဝေနေယျသတ္တဝါ အပေါင်းသည်။အတ္ထိ၊ရှိ၏။ဝါ၊တစ်နည်းကား။အဿ၊ထိုရဟန်း၏တမအား။သယံ၊ ကိုယ်တော်တိုင်။ဥပ္ပါဒိတော၊ဖြစ်စေတော်မူအပ်သော။သံဃော၊သမ္မူတိသံဃာမှ အသီးအခြား ထုတ်ယူအပ်သော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်အပေါင်းသည်။အတ္ထိ၊ရှိ၏။ကွတိ၊ထိုကြောင့်။သော၊ထိုရဟန်း၏တမသည်။သမ်ိ၊သမ်ိမည်၏

➢ ❷ ။ **(က-၂) ဆဋ္ဌိ/** ဆရာ၊ ဆရာသည် (က-၁) ဖြင့် ဘုရားရှင်သီတင်းသုံးရာ အရပ်၌ မဟေသက္ခနတ်များက စောင့်ရှောက်မှုကို ယူထားသောဟု ဆို၏။ မဟေသက္ခနတ်များ စောင့်ရှောက်မှု ယူ ထားလျက်နှင့်ပင် လူတို့အား ကပ်ရှိခိုပ်စက်တတ်သော ဘေးရန် တစုံတခု ဖြစ်ရှိနေပါသေးသလော။ အဘယ်နည်းအားဖြင့် မှတ်သားကြရပါမည်နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (က-၂) ကိုမိန့်။

(ခ) ဆဋ္ဌိ/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် မဟေသက္ခနတ်တို့ကိုမှီ၍ **လူတို့**အား ဥပဒ္ဒဝ မဖြစ်ဟု ဆို၏။ အဘယ်သို့ နတ်ကိုမှီ၍ ဥပဒ္ဒဝ မဖြစ်ပါသနည်း။ မဟေသက္ခနတ်တို့ကိုမှီ၍ ဥပဒ္ဒဝ မဖြစ်ဟု ဆို ရာ၌ အကြောင်းယုတ္တိကို ဆရာ မပြဆိုပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) ဝါကျကိုမိန့်။

(ဂ) ဆဋ္ဌိ/ ဆန္နသမတ္ထ ။ ။ ဤသို့ (က+ခ) တို့ဖြင့် မဟေသက္ခနတ်တို့ကိုမှီ၍ လူတို့အား ဥပဒ္ဒဝ မဖြစ်ပုံကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ မြတ်စွာဘုရား၏ အာနုဘော်ကိုသာလျှင် ထင်ရှားပြ၍ ပြခြင်းငှာ (ဂ)။

➢ ❸ ။ **[က-ဓါကျကို၌]** (ခ) နနု ဘဂဝတာ အဓိဝုတ္ထပဒေသေ နံ ဒေဝတာနုဘာဝေန

http://www.dhammadownload.com

မနုဿာနံ အနုပဒ္ဒဝတာ ဟောတိ၊ အထခေါ ဗုဒ္ဓါနုဘာဝေန။ (၂) အထ ကသ္မာ တာ နိဿာယ မနုဿာနံ ဥပဒ္ဒဝေါ နု ဟောတီတိ ဝုတ္တံ။ (၃) နနု ယတ္ထ ဘဂဝါ ပဋိဝသတိ၊ တတ္ထ မဟောသက္ခာ ဒေဝတာ ဗုဒ္ဓါနုဘာဝေန အာရက္ခံ ဂဏှန္တိ၊ (၄) ဟသ္မာ တာ နိဿာယ မနုဿာနံ ဥပဒ္ဒဝေါ နု ဟောတီတိ ဝုတ္တံ။

[၈-ဝါက္ယကို၇] (၁) နနု ပဲသုပိသာစကာဒယော ၈၀ မနုဿေ ဝိဟေဌေန္တိ။ (၂) အထ ကသ္မာ မနုဿာနံ ဥပဒ္ဒဝေါ နု ဟောတိ။ (၃) နနု တေ တာသံ အာနုဘာဝေန ဒူရံ အပက္ကမန္တိ။

(၄) တသ္မာ မနုဿာနံ ဥပဒ္ဒဝေါ နု ဟောတိ။

[၉-ဝါက္ယကို၈] (၁) နနု ပဲသုပိသာစကာဒယော ၈၀ မနုဿေ ဝိဟေဌေန္တိ။ (၂) အထ ကသ္မာ နု အမနုဿာ မနုဿေ ဝိဟေဌေန္တိ။ (၃) နနု ဘဂဝတော မေတ္တာဗလေန။

(၄) တသ္မာ နု အမနုဿာ မနုဿေ ဝိဟေဌေန္တိ။

[၈+၉-ဝါက္ယကို၇ကို၈] (၁) နနု ပဲသုပိသာစကာဒယော ၈၀ မနုဿေ ဝိဟေဌေန္တိ။

(၂) အထ ကသ္မာ "တာ နိဿာယ မနုဿာနံ ဥပဒ္ဒဝေါ နု ဖောတီ"တိ ဝုတ္တံ။

(၃) နနု ဘဂဝတော မေတ္တာဗလေနပိ တာ မဟောသက္ခာ အာရက္ခံ ဂဏှန္တိ။

(၄) တသ္မာ "တာ နိဿာယ မနုဿာနံ ဥပဒ္ဒဝေါ နု ဟောတီ"တိ ဝုတ္တံ။

➤ ၆ ။ ဥပဂန္ဓာ ဒုဇောတီတိ **ဥပဒ္ဒဝေါ**။ (၃) ကပ်ဂျိန်ပ်စက် ဖျက်ဆီးခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) ကပ်ဂျိန်ပ်စက်တတ်သော ဘေးရန်ဖြစ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) ဤကိ, အဇည်, ဥပသဂ္ဂေါ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

ဥပဂန္ဓာ ဒဝတိ ပီဠေတီတိ ဝါ **ဥပဒ္ဒဝေါ**။ (၃) ကပ်ဂျိန်ပ်စက် ညှဉ်းပန်းခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (ကြွင်းတူ)

ဤသတိ အဘိဘဝတီတိ **ဤသော**။ မဟန္တော ဤသော **မဟေသော**။

မဟေသော ဣတိ အက္ခာယန္တိတိ **မဟေသက္ခာ**။ (၃) မြတ်သော အစိုးရသော ပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍ ဆိုခြင်း ကြိယာသကတ်သည်၎င်း, မြတ်သော အစိုးရသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ အဖြစ်ဟုဆိုအပ်သော သမ္ဘာဝနာဘောဂုဏ်၏ နတ်တို့ဖြစ်နှင့် ဂုဏ်+ဂုဏေး အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်္ဓသကတ်သည်၎င်း ဝစနဟေတု။ (၅) မဟေသက္ခ နတ်တို့ဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) မဟိဿရက္ခာ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

အနုရူပံ အတ္ထံ ဘာဝေတိ ဝမေတီတိ **အာနုဘာဝေါ**။// အနုပုနပ္ပုံနံ တံ သမ်ဂီ · ဘာဝေတိ ဝမေတီတိ အနုဘာဝေါ။ သောယေဝ **အာနုဘာဝေါ**။

ပံသတိ သောဘာဝိသေသံ နာသေတီတိ **ပံသု**။ (၃) ဖျက်ဆီးခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) မြေမှုန့်ဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဂူလိ, ဘူမိ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ။

ဒုက္ခေန အရတိ ယံ တန္တိ **ဒူရံ**။ (၃) သွားခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ဝေးကွာသော အရပ်သည် ဝစနီယ။ (၆) အဝိဒူရ, အသမီပ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ။

နု မနုဿာ **အမနုဿာ**။ (၃) သဒိသဘောဂုဏ်၏ ဘီလူးတို့နှင့် ဂုဏ်+ဂုဏေး အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်္ဓသည် ဝစနဟေတု။ (၅) ဘီလူးဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ယက္ခ-စသော။

http://www.dhammadownload.com

ပိသိတံ မံသံ အသတိ ဘက္ခတိတိ **ပိသာစစာ**။ * ခုဒ္ဒါ ပိသာစာ **ပိသာစကာ**။ ပံသုံ နိသိတာ ပိသာစာ **ပံသုပိသာစာ**။

➢ ❼ ။ **မဟောသက္ခာ** –ကို မဟောသက္ခတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင် ဒေဝတာနံ–ဟု သမ္ဗန်ခံရပါမည်။ (တို့၏/တို့သည် စပ်) **အပဏ္ဏမဇ္ဈာ**–ကို အပဏ္ဏမဇ္ဈတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= တေသံ (ပံသုပိသာစကာဒီနံ) ဟု သမ္ဗန်ခံ။ (တို့၏/တို့သည် စပ်)

➢ ❽ ။ **(ဃ)** ၌ အနုသာသိတမ္ဗောဖြင့် သဃ်–၌ သဃ်–အရ အလုံးစုံသော ဆုံးမထိုက်သော ဝေနေယျ သတ္တဝါအပေါင်းကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

ဝါ–ဖြင့် နယန္တရဓောတကာ၏ အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

သယံ ဥပ္ပါဒိတော–ဖြင့် သယ်–၌ သဃ်–အရ ကိုယ်တော်တိုင် ဖြစ်စေတော်မူအပ်သော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်အပေါင်းကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

သံဃော အဿ အတ္ထီ–ဖြင့် သယ်–၌ ဣ–ပစ္စည်း၏ အဿတ္ထိတဒ္ဓိတ်အနက်၌ သက်သည်ကိုဝင်း (ပစ္စယတ္ထ) သံဃော အဿ အတ္ထိတိ သယ်–ဟု ပြုရမည်ကိုလည်း(အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဇ) ဖြင့် ဂဏ–အရ ဝေနေယျသတ္တဝါအပေါင်းကို မယူရ၊ သယံ ဥပ္ပါဒိ **အရိယာသံဃာ**အပေါင်းကို ယူရမည်ကိုဝင်း(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) ဂဏော အဿ အတ္ထိတိ ဂဏီ–ဟု ပြုရမည်ကိုဝင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ဣ–ပစ္စည်း၏ အဿတ္ထိတဒ္ဓိတ်အနက်၌ သက်သည်ကိုဝင်း(ပစ္စယတ္ထ) **သိစေပါသည်**။

(စ) ဖြင့် နယန္တရ၏ အဖြစ်ကိုဝင်း(ဘာဝတ္ထ) သဃ်နှင့် ဂဏီပုဒ်တို့၏ ဝေဒုစ်စကားလုယ် ပရိယာယ်သဒ္ဒါတို့၏ အဖြစ်ကိုဝင်း(ပရိယာယ်ပြ အဘိဓေယျတ္ထ) ဣ–အခိုက် ဂဏီ–၌ ဂဏ–အရ ပထမနည်း၌ကဲ့သို့ သယံ ဥပ္ပါဒိတ အရိယာသံဃာအပေါင်းကိုသာ မယူရ၊ ရှေ့ပရိယာယ်ဖြစ်သော သဃ်ပုဒ်၌ သံဃ–အရနှင့်အတူ ဆုံးမသင့် ဆုံးမထိုက်သော အလုံးစုံသော ဝေနေယျ သတ္တဝါအပေါင်း၊ ကိုယ်တော်တိုင် ဖြစ်စေအပ်ပြီးသော အရိယာသံဃာတော်အပေါင်း နှစ်မျိုးလုံးကို ယူရမည်ကိုဝင်း(အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေ။

(ဆ) ဖြင့် အာစရိယော၌ (အာ+စရ+ဏ္ဍယ) ဏ္ဍယပစ္စည်း သိက္ခာပေတိအနက်၌ သက်သည်ကိုဝင်း (ပစ္စယတ္ထ) အာစာရံ သိက္ခာပေတီတိ အာစရိယော–ဟု ပြုရမည်ကိုဝင်း(အဘိဓာနတ္ထ) အာစာရ+ဏ္ဍယ ဖြင့် ပြီးရကား အာစရိယ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရဖြင့် စာ၌ အာကို အရဿပြု၍ အာစရိယ–ဟု ပုဒ်ပြီးသည်၏ အဖြစ်ကိုဝင်း(ဘာဝတ္ထ) အပေါင်းပုဒ်ကို ဂဏသ အာစရိယောတိ ဂဏာစရိယော–ဟု ပြုရမည်ကိုဝင်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

➢ ❾ ။ **ပံသုပိသာစကာစယော**–၌ **အာဒိ**–ဖြင့် ဘူတ=ဘုတ်ပြိတ္တတစ္ဆော၊ ရက္ခသ=ရက္ခိုသ် ဘီလူး စသည်တို့ကို ယူရပါမည်။

(က) ၌ ကိရ–သဒ္ဒါဖြင့် ပြအပ်သော အဓိပ္ပါယ် ။ ။ (က) ၌ ကိရ–သဒ္ဒါသည် မနုစ်သက်ခြင်း အရုစိအနက်ကို ဟောပါသည်။ ထိုကိရ–သဒ္ဒါဖြင့် မြတ်စွာဘုရား သီတင်းသုံးနေတော်မူရာ အရပ်၌ နတ်တို့၏ အာနုဘော်ကြောင့် လူတို့အား ဟေးရန် မရှိသည်မဟုတ်၊ စင်စစ်သော်ကား မြတ်စွာဘုရား၏ အာနုဘော်ကြောင့် လူတို့အား ဟေးရန်မရှိခြင်း ဖြစ်သည်ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို ပြပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

➤ ၈ ။ (ခ) ဓါကျ = နရေဝ ဟိ ဝိဟေဌေန္တော၊ ပဲသုပိသာစကာဒယော။ မဟေသက္ခာနုဘာဆေန၊ ဒုရံ် အပက္ကမန္တိ တေ။ (ပထျာဝတ္တဂါထာ)

➤ ၁၀ ။ (၈) နု ဒီဃာဒဋ္ဌိန္တိ–ဆ္ဆ် စာဇ္ဇတ္ထာကိဉ္စ္စ ။ ။ (၁) လူနှင့်တူသော နတ်ဘီလူးတို့ ၏ မေတ္တာပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တဖြုံဒါသည် ဓမ္မရတိဌာယီဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရရသ။ (၂) လူတို့ခြိမ်သည် အာရုံမဏာဝိဘာဝ။ (၃). မြတ်စွာဘုရားနေတော်မူရာအရပ်၌ မဟေသက္ခနတ်တို့ စောင့်ရှောက်ကြခြင်းသည်ငင်း မြတ်စွာဘုရား၏ မေတ္တာအစွမ်း တန်ခိုးအာနုဘော်သည်ငင်း ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။ (၄) ထိုသို့ မည်ဉီးဆဲခြင်း ကြောင့် လူတို့အား ဘေးရန်ကင်းခြင်း၊ ကိုယ်စိတ်ချမ်းသာခြင်းစသော အကျိုးအဆက်ဆက်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

အာရက္ခံ ဂဏ္ဍန္တိ–အရ ။ ။ (၁) နတ်တို့၏ သဒ္ဒါ စေတနာ ဝိရိယပြဋ္ဌာန်းသော ကုသိုလ် စိတ္တဖြုံဒါသည် ဥဿာဟဌာယီဘာဝ+ဝီရရသ။ (၂) မြတ်စွာဘုရားသည် အာရမ္မဏာဝိဘာဝ။ (၃) မြတ်စွာ ဘုရား၏ တန်ခိုးရှိန်စေ့ အာနုဘော်သည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။ (၄) လူတို့အား ဘေးရန် မဖြစ်ခြင်း၊ မြေ ဘုတ် ဘီလူး စသည်တို့ ဝေးကွာသော အရပ်သို့ ဖယ်သွားကြခြင်းသည် အနုဘာဝ မည်၏။

ပါဠိ (ပ္ဍာဒေး) [၆၊ ၂၇၇။] (ဘာဋီ၊တ၊၄၉၈)

(က) **အတိဇိ စနာ စတ စမာန္တိတိ ဇတ အမှာကံ အာဂန္တုကာ၊**

(ခ) နဝကာ၊ ပါဟုနကာ ဟောန္တိတိ အတ္ထော။ (ဂ) **ပရိယာပုဏာမိတိ ဇာနာမိ။**

(ဃ) **အပရိမာဏာဝဏ္ဏာတိ တထာဂတပေနေဝ သဒ္ဓညာနေန ဝိ အပ္ပမေယျဝဏ္ဏာ ""ပဂေဝ မာဒိသေနာ"" တိ ဒဿေတိ၊**

(င) ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ ""**ဗုဒ္ဓါပိ ဗုဒ္ဓသ ဘာဂေယျဝဏ္ဏံ၊ ကပ္ပမ္ပိ စေ အညမဘာသမာနော။ ဝိဓေယထ ကပ္ပါ စိရဒီဃမန္တရေ၊ ဝဏ္ဏာ နဝိယေထ တထာဂတဿာ**"" တိ။

➤ ၁ ။ ဟေ၊ထိုသဓဇ ဗြာဟ္မဏတို့သည်။နော၊ငါတို့၏ ။အတိထိ၊အမြဲမနေဘဲ တစ်သွားတည်း သွားနေတတ်ကုန်သော ဧည့်သည်တို့သည်။ (သဂုဏဒဗ္ဗမေက္ခ)

➤ ၂ ။ (ခ) **ဒဋ္ဌိ/** ဆရာ၊ ဆရာသည် အတိထိ နော ဟေ–ဟူသည် ထိုထိုသဓဇ ဗြာဟ္မဏ တို့သည် ငါ့ထံသို့ ရောက်လာသော ဧည့်သည်များပင်တည်းဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ဧည့်သည်ဟူသည် စား သောက်ရိုန်မှ ရောက်လာသော သဘောဖြင့် ရှေးရှုရောက်လာသည့် ဧည့်သည်မျိုး ဖြစ်ပါသလော။ အဘယ်သို့ သော ဧည့်သည်မျိုး ဖြစ်ပါသနည်း။ (အတိဗျာပိတဒေါသ–တင်) စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဂ) **ဒဋ္ဌိ/** ဆရာ၊ သောဏဒဏ္ဍပုဏ္ဏားသည် ပါဠိတော်၌ ပရိယာပုဏာမိ–ဟု ဆို၏။ ပရိယာပုဏာမိ–၌ အပဓာတ်သည် ပါပုဏနတ္ထကို ဟောပါသလော။ အဘယ်အနက်ကို ဟောပါသနည်း။ (ဂ) မိန့်။

ကား– (ဂ) ဖြင့် အပဓာတ်သည် ပါပုဏနတ္ထကို မဟော၊ ဇာနနတ္ထကို ဟော၏ဟူလို။

(ဃ) **ဒဋ္ဌိ/ အနုဿဝန္တု** ။ ။ ဤသို့ (ဃ) ဖြင့် ဘုရားရှင်၏ ဂုဏ်တော်ကျေးဇူးတော်တို့သည် တခြားတပါးသော သဒ္ဓညဘုရား တစ်ဆူကသော်မှ နှိုင်းယှဉ်ပြောကြား၍ မဆုံးနိုင်ဟု သာ၍ ဉာပျ အာဂမိယ ဒဋ္ဌိယကို ဖွင့်ပြတော်မူပြီး၍ ယခုအခါ၌ အဆိုပါ ဘုရားတစ်ဆူ၏ ဂုဏ်တော်ကျေးဇူးတော်များကို တပါးတခြား

http://www.dhammadownload.com

သဗ္ဗညုဘုရားတစ်ဆူသော်မှ နှိုင်းယှဉ်ပြောကြား၍ မဆုံးနိုင်ဟူသော သာရ ဥပျ အာဂမိယ ဒဠ်ဃ်၏ သာဂေ ဥပဂ အာဂမ ဒဠ်ကရဏကို ဖွင့်ပြခြင်းငှာ (၎) ဝါကျကိုမိန့်။

➤ ❷ ။ **သဒ္ဓါဗိရာဇာဝိပ္ပဒ္ဓိသာရီဟုတ္ထာနဝန်္ဒိသာမီ"" တိဂတော**။(ဋ္ဌ၊၂၆၀)

(၁) နန္ဒ ရာဇာ သဒ္ဓေါ ဟောတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ နု ဝန်္ဒိသာမီတိ ဂတော။ (၃) နန္ဒ ဝိပ္ပဒ္ဓိသာရီ ဟောတိ။ (၄) တသ္မာ နု ဝန်္ဒိသာမီတိ ဂတော။

➤ ❸ ။ ပါဟုနံ အရဟန္တီတိ **ပါဟုနကာ**။ ပါဟုနံ ပဋိဂ္ဂဏှိတုံ အရဟတီတိ **ပါဟုနော**။

ပါဟုနောယေဝ **မါဟုနကာ**။ (၃) ဧည့်သည် အာဂန္တုတို့အတွက် ကောင်းစွာစီရင်ထားသော စားသောက်ဖွယ်ရာများ၏ ယင်းကို အလျှူခံထိုက်သော သူတို့နှင့် အာရုံ+အာမ္ဍေဍိတ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်း သမ္ဗန္ဓ သကတ်သည် ဝစနဟောတု မည်၏။ (၅) အာဂန္တုကဒါနကို အလျှူခံထိုက်သူတို့ဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) အတိထိ, အာဂန္တုက–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

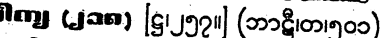
➤ ❹ ။ **အနာမိ** –ကို ဇာနန္တတ္ထာ–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= မမ (သောဏဒဏ္ဍာသ ဗြာဟ္မဏသ) ဟု သမ္ဗန်ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်)

➤ ❺ ။ (က) ဖြင့် အတိထိ နော တေ ဟောန္တိဟူသော ပါဠိတော်ကို အနက်အစဉ်ကျအောင် တေ နော အတိထိ ဃာန္တိ–ဟု အနက်ပေးရမည်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) နော–သဒ္ဒါသည် ပဋိသေဓဒီဝါစကနိပါတ် ပုဒ်မဟုတ်၊ အမှသဒ္ဒါ၏ ကာရိယ၏ အဖြစ်ကိုငင်း(နာမလိင်္ဂပဒ) ယင်းနောင် နံဝိဘတ် သက်ထားသည်ကို ငင်း(ဝိဘတ္တိပဒ) နံဝိဘတ်သည် သမ္ဗဒါန်၌ မသက်၊ သမ္ဗန်၌ သက်သည်ကိုငင်း(ဝိဘတ္တတ္ထ) အတိထိ–အရ ဧည့်သည် အာဂန္တုကို ယူရမည်ကိုငင်း(အာဘိဓေယျတ္ထ) အတန္တိ ဂစ္ဆန္တိတိ အတိထိ–ဟု ပြုရမည်ကို ငင်း(အသိဓာနတ္ထ) ဣထိပစ္စည်း ကတ္တုသာဓနဒု၌ သက်သည်ကိုငင်း(ဒု–ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

(စ) ဖြင့် ဧည့်သည်အာဂန္တုဟူသည် စားသောက်ချိန်မှ ရောက်လာသော အာဂန္တုမျိုးမဟုတ်၊ ရှေးဦး အစကပင် ရောက်နှင့်နေသော ဧည့်သည် အာဂန္တု၏ အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။(ဘာဝတ္ထ)

(ဇ) ဖြင့် ပရိယာပုဏာမိ–၌ ပရိ–ဥပသဂ္ဂသည် ပရိစ္ဆိန္ဒနတ္ထဟော ဖြစ်၍ ဓာတ္ထတ္ထာနုဝတ္ထက၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) အပဓာတ်သည် ပါပုဏနတ္ထကို မဟော၊ ဓာနနတ္ထကို ဟောသည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဓာတ္ထတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ❻ ။ **ကမ္မမ်ဖို–ဠ်ဒ် ကမ္မ–အရ** ။ ။ အာယုကပ်ကို ယူရပါမည်။

ဝါကျ (၂၁၈၈) [ဋ္ဌ၊၂၅၇။] (ဘာဋီ၊တ၊၅၀၁)

(က) တတ္ထ **အလေဒမဓါတိ** ယုတ္တမေဝ။

(ခ) **အမိ**·ပုဒ္ဂလသေနာတိ ပုဒ္ဂလဿ ဝုစ္စတိ ပါထေယျံ။

(ဂ) တံ ဂဟေတ္ထာပိ ဥပသင်္ကမိတုံ ယုတ္တမေဝါတိ **အတ္ထော**။

(ဃ) ပုဠုံသေနာတိပိ ပါဌော၊ (င) တာသဏ္ဌော၊ ပုရော အံသေ အသာတိ ပုဠုံသော။

(စ) တေန ပုဠုံသေန၊ (ဆ) **အံသေန** ဟိ ပါထေယျပုဠုံ ဝဟန္တေနာဝိတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

http://www.dhammadownload.com

➤ ❺ ။ **အလမေဝ သဇ္ဈနေ ကုလပုတ္တေန စဿနာယ ဥပသင်္ကမိတုံ အဝိ ပုဋ္ဌောသေန -အဖွင့်နှင့်အညီအနက်** ။ ။ **(က+ခ+ဂ)** သဒ္ဒေန၊ဘုရားဂုဏ်ကို ယုံကြည်မှု သဒ္ဓါ တရားနှင့် ပြည့်စုံသော။ကုလပုတ္တေန၊အမျိုးကောင်းသား သည်။ပုဗ္ဗောသေန အဝိ၊အထုပ်ဖြင့် ဆောင်ယူ၍ စားအပ်သော လမ်းစာရိက္ခာကိုယူ၍သော်လည်း။(သဒ္ဓတ္ထ) လမ်းစာရိက္ခာထုပ်ကိုယူ၍သော်လည်း။(အဓိပ္ပါ ယတ္ထ) ဒဿနာယ၊ဖူးမြော်ကြည့်ရှုဘို့ရန်။ဥပသင်္ကမိတုံ၊ကပ်ရောက်ခြင်းငှာ။အလမေဝ၊ထိုက်တန် လျှောက် ပတ်သည်သာတည်း။ (ဂ+ခ+ဆ–နှင့်အညီ) ပုဒ္ဓံသေန အဝိ၊ပခုံးဌဋ္ဌလွယ်အပ်သော လမ်းခရီးရိက္ခာရှိသည် လည်းဖြစ်သော။(သဒ္ဓတ္ထ) ပခုံးဖြင့် လမ်းစာရိက္ခာထုပ်ကို ရွက်ဆောင်သည်လည်းဖြစ်သော။(အဓိပ္ပါယတ္ထ) သဒ္ဓေန၊သော။ကုလပုတ္တေန၊သည်။ဒဿနာယ၊ ဥပသင်္ကမိတုံ၊ အလမေဝ။

➤ ❻ ။ **(က) ဒွိဒ္ဓိ/ လမိနဋ္ဌရေစနာနမာ** ။ ။ ဆရာ၊ သောဏဒဏ္ဍပုဏ္ဏားကြီးသည် ပါဋိတော် ၌ အလမေဝ သဇ္ဈေန–စသော စကားများကို ပြောဆို၏။ ယင်း၌ အလံ–သဒ္ဒါသည် ဘူသနတ္ထ, ဝါရဏတ္ထ များကို ဟောကြားပါသလော။ အဘယ်အနက်ကို ဟောကြားပါသနည်း။ ဤ၌ အလိုရှိအပ်သော အနက် ကို မဖွင့်ဆိုချေသော် အတိဗျာပိတဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏၊ စုဒ်ကြောင့် (က) မိန့်။

ကားး– အလံသဒ္ဒါသည် ပရိယတ္တိ (အရဟတ္တ) အနက်ကို ဟော၏ဟူလို။

(ဂ) ဒွိဒ္ဓိ/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် အပိ ပုဗ္ဗောသေန–၌ ပုဗ္ဗောသ–သဒ္ဒါသည် ပါထေယျ= လမ်းစာရိက္ခာဟူသော အနက်ကိုဟော၏ဟု ဖွင့်ဆို၏။ ပုဗ္ဗောသေန၌ တတိယာဝိဘတ်သည် ကရိဏ်းအနက်၌ သက်ပါသလော။ အဘယ်အနက်၌ သက်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) ဝါကျကိုမိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကားး– ဣတ္ထမ္ဘူတလက္ခဏအနက်၌ သက်၏ဟူလို။

(ဃ) ဒွိဒ္ဓိ/ အနုသဓန္ဓ ။ ။ ဤသို့ (ခ+ဂ) ဝါကျတို့ဖြင့် ပုဗ္ဗောသေန–ဟူသော ပုဒ်၏ အဖွင့်ကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ပုဒ္ဓံသေန–ဟူ၍လည်း ပါဋိတော်မူကွဲပါဋ္ဌတစ်မျိုး ရှိသေးသည်၏အဖြစ်ကို ပြဆိုတော် မူလိုသော ဆရာသည် (ဃ) ဝါကျကိုမိန့်။

(ဈ) ဒွိဒ္ဓိ/ အနုသဓန္ဓ ။ ။ ဤသို့ (ဇ) ဖြင့် ပုဗ္ဗော အံသေ အဿာတိ ပုဒ္ဓံသော–ဟု ပဒါဝဓိကန္တ, ဒန္တဇ္ဇောဒန် နည်းဖြင့် ဖွင့်ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဝါကျာဝဓိကန္တ, ဒန္တသောဓနနည်းဖြင့် ဖွင့်ပြတော်မူလိုသော ဆရာသည် (ဈ) ဝါကျကိုမိန့်။

(ဆ) ဒွိဒ္ဓိ/ အနုသဓန္ဓ ။ ။ ဤသို့ (ဇ+ခ) တို့ဖြင့် ပုဒ္ဓံသေန–ပုဒ်ကို ပခုံး၌ လမ်းစာရိက္ခာထုပ် ရှိသူ–ဟု အနက်ပြန်ဆိုရမည်၏အဖြစ်ကို ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်းဆိုခဲ့ပြီး စကားရပ်၏ ပိဏ္ဍတ္ထ အဓိပ္ပါယ်ကို အကျယ်အားဖြင့် ထင်ရှားပြလိုသော ဆရာသည် (ဆ) ဝါကျကိုမိန့်။

➤ ❼ ။ **[က–ဝါကျဒွိဒ္ဓိ]** (၁) နနု အလံသဒ္ဒါ ဘူသနဝါရဏပရိယတ္တိအရဟတ္တေသု ဝတ္တတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ အလမေဝါတိ ယုတ္တမေဝါတိ တယာ သံဝဏ္ဏိတံ။ (၃) နနု တဒညေသံ ဣဓ အသမ္ဘဝေါ ဟောတိ။(ဗျတိရေက) နနု ဣဓ အရဟတ္တော သမ္ဘဝတိ။ (အနွယ)

(၄) တသ္မာ အလမေဝါတိ ယုတ္တမေဝါတိ မယာ သံဝဏ္ဏိတံ။

[ဃ+ဇ ဝါကျဒွိဒ္ဓိ] (၁) နနု ပါဋိယံ ပုဗ္ဗောသေနာတိ ဝုတ္တာ။ (၂) အထ ကသ္မာ ပုဒ္ဓံ

http://www.dhammadownload.com

သေနာတိ ပါဠော ဝုတ္တော။ (၃) နနု ပုဗ္ဗော အံသော အဿာတိ ပုဋ္ဌသော၊ တောန ပုဋ္ဌသေနာတိ တဿ ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ (၄) တသ္မာ ပုဋ္ဌသေနာတိ ပါဠော ဝုတ္တော။

➤ ❾ ။ အသိတမ့ဲ ဘုဋ္ဌိတမ့ဿိ **အာသံ**။ ပုဗ္ဗေန နေတွာ အာသံ **ပုဗ္ဗောသံ**။ (တနည်း)

ပုဗ္ဗေန နေတွာ အသိတမ့ဲ ဘုဋ္ဌိတမ့ဿိ **ပုဗ္ဗဒ္ဓသံ**။ (၃) အထုပ်ဖြင့် ယူဆောင်၍ စားခြင်းကြီယာသကတ် သည်၎င်း, အထုပ်၏+ယူဆောင်၍ စားအပ်သော ရိက္ခာဒြဗ်နှင့် ဌာန+ဌာနီ/နိဿယ+နိဿိတ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သကတ်သည်၎င်း ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) လမ်းစာရိက္ခာဒြဗ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) ပါဆေယျံ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

ပုဋ္ဌိယတီတိ **ပုဒ္ဓော**။ (၃) ပူးယှဉ်ခြင်းကြီယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) အထုပ်ဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဘဏ္ဍိက-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ။

ပထတိ ဂစ္ဆတိ ဧတ္ထာတိ ပထော။ ဥပ္ပန္နကိစ္စာကိစ္စေဟိ ဧနေတိ ပထိယတိ ဂစ္ဆိယတီတိ ဝါ ပထော။ ပထတိ ယာတျနေနာတိ ဝါ **ပဒေဝေ**။

ပထသ ဟိတံ ပါဆေယျံ။ ပထေ ဟိတံ **ပါဒေယျံ**။ (၃) လမ်းခရီး၏ အစီးအပွားဖြစ်သော ရိက္ခာနှင့် ဂုဏ်+ဂုဏော/ဌာန+ဌာနီ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) လမ်း၌ စားစရာ ရိက္ခာဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ပုဋ္ဌောသံ, သမ္မလံ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ။

အနတိ ဇီဝတိ ဧတေနာတိ အံသော။/အနတိ ဂစ္ဆတီတိ **အံဒေသော**။ (၃) သွားခြင်းကြီယာ သကတ် သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ပခုံးဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဘုဇသိရ-စေသာ-။

➤ ❿ ။ **ဝဟန္တန်**-ကို ဝဟန္တတ္တာ/**ပုဋ္ဌံဒေသန**-ကို ပုဋ္ဌံသတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်=ကုလပုတ္တသ ဟု သမ္မန်ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်)

➤ ⓫ ။ **(က)** ၌ ယုတ္တမေဝ-ဖြင့် အလမေဝ-၌ အလံ-သဒ္ဒါသည် ဤနေရာ၌ ဘူသန, ဝါရဏ-စသော အနက်တို့ကို မဟော၊ "အလမေဝ နိမ္မိန်တံ" အစရှိသော ပါဠိပြဃုဂ်တို့၌ကဲ့သို့ အရဟ အနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။

(ခ) ၌ ပါဆေယျံ-ဖြင့် ပုဋ္ဌောသေန-၌ ပုဋ္ဌောသ-သဒ္ဒါသည် လမ်းစာရိက္ခာဟူသော် အနက်ကို ဟောသည်ကိုဎ်း(နာမလိင်္ဂ်တ္ထ) (တနည်း) ပုဋ္ဌောသ-အရ လမ်းစာရိက္ခာကို ယူရမည်ကိုဎ်း(သရုပ်ကြား အဘိယျေတ္ထ) ယင်းအနက်အရကောက်နှင့်အညီ ပုဋ္ဌေန နေတွာ အသိတမ့ဲ ဘုဋ္ဌိတမ္ဟိ ပုဋ္ဌောသံ-ဟု ကမ္မသာဓန ကိတ္တန္တ တတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုဎ်း(သမာသလိင်္ဂ်တ္ထ) သိစေသည်။

(ဂ) ၌ တံ ဂယောတွာဝိ-ဖြင့် ပုဋ္ဌောသေန၌ တတိယာဝိဘတ်သည် ကရိဏ်း-အနက်၌ မသက်၊ ဣတ္ထမ္ဘူတ လက္ခဏအနက်၌ သက်၏ဟု သိစေပါသည်။ (ဝိဘာတျတ္ထ)

ဥပသင်္ကမိတုံ ယုတ္တမေဝ-ဖြင့် ပုဋ္ဌောသေနပုဒ်ကို ဥပသင်္ကမိတုံ အလမေဝ-ပုဒ်တို့၌ စာစပ်ရမည် ဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဃ) ဖြင့် ပါဠိတော်၌ ပုဋ္ဌံသေန-ဟုလည်း ပါဠိတစ်မျိုးရှိသေး၏ဟု သိစေပါသည်။(ဘာဝတ္ထ)

(ဇ) ဖြင့် ပုဋ္ဌံသပုဒ်ကို ပုဋ္ဌော အံသေ အဿာတိ ပုဋ္ဌံသော-ဟု ဘိန္နာဓိကရဏ ဆဋ္ဌီ ဗဟုဗ္ဗီဟိ

http://www.dhammadownload.com

သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သမာသလိင်္ဂတ္ထ)

(၈) ဖြင့် ပုဒ္ဓသော-ဟု ပထမန္တ ပဒါဝမိကန္တ နိပ္ပန္နရုဒ္ဓသော်လည်း ပါဠိတော်၌ ပထမန္တဖြင့် မရှိ၊ ပုဒ္ဓသေန-ဟု တတိယန္တဖြင့် ဝါကျာဝမိကန္တ ရှိသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) ပုဒ္ဓသေန-၌ နာ-ဝိဘတ်သည် ကတ္တုအ္ထတလက္ခဏအနက်၌ မသက်၊ တုလျာဓိကရဏ ဝိသေသနတ္ထ၌ သက်သည်ကိုငင်း(ဝိဘတျတ္ထ) ပုဒ္ဓသေနကို ဥပသင်္ကမိတုံ၌ မစပ်ရ၊ ကုလပုတ္တေန-၌ တုလျာဓိကရဏ ဝိသေသန+ဝိသေသျ စပ်ရမည်ကိုငင်း(သမ္မန္ဒ) သိစေပါသည်။

➤ **၈** ။ **သယီနှင့် ဂဏီ အတ္ထေ** ။ ။ ဆုံးမအပ်သော ဝေနေယျသတ္တဝါအပေါင်း ရှိသောကြောင့်ငင်း, မိမိကိုယ်တိုင် ဖြစ်စေအပ်သော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်အပေါင်း ရှိသောကြောင့်ငင်း မြတ်စွာဘုရားသည် သယီ မည်ပါသည်။ မိမိကိုယ်တိုင်ဖြစ်စေအပ်သော (သယံ ဥပ္ပါဒိတကဲ့သို့ ရှုအပ်သော သဘော ရှိသော) အရိယာပုဂ္ဂိုလ်အပေါင်းဟူသော ဂိဏ်းရှိသောကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် ဂဏီ မည်ပါသည်။

➤ **၁၀** ။ **ဥပသင်္ကမိမိတုံ-၌ ဓမ္မဒ္ဓဇကိုဒူရှု** ။ ။ (၁) ရိက္ခာထုပ်ကို ထမ်း၍ ဘုရားဖူးခြင်းငှာ ချဉ်းကပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ သန္တာန်၌ သဒ္ဒါ ဝိရိယ ပြဋ္ဌန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မဥဿာဟဌာယီဘာဝ+ဓမ္မဝိရုရဘ။ (၂) မြတ်စွာဘုရား၌ဖြစ်သည် အာမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) မြတ်စွာဘုရား၏ အရဟံ-စသော ဂုဏ်တော်တို့သည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။ (၄) ဘုရားဖူးရခြင်း, တရားနာရခြင်း, ကာယိကသုခ, စေတသိကသုခကိုရရှိခြင်း, သုဂတိဘုံဘဝသို့ ရောက်ရခြင်းစသော ကောင်းကျိုးအဆက်ဆက်သည် အနုဘာဝ မည်၏။ **ဧတံ ဂဇဟတ္ထာဘိ--အရ** ။ ။ (နည်းတူ)

ဝိဂ္ဂဟ ပ္ပဒရ္ထ [ဌ၊၂၅၈။] (ဘာဋီ၊တ၊၅၀၅)

(က) **သုဇံ ပဋ္ဌဏ္ဏာနန္တိ ယညယဇနတ္ထာယ သုဇံ ဂဏ္ဍန္တသု ဗြာဟ္မဏေသု ပထမော ဝါဒုတိယောဝါတိအတ္ထော။** (ခ) **သုဇာယဒိယျမာနံ မဟာယာဂံ ပဋိဂ္ဂဏ္ဍာနန္တိ ပေါရာဏာ။**

(ဂ) **ကုတိ ဗြာဟ္မဏော သကသမယဝေသန သမ္မဒေဝ ပဉ္စ ဝိဿဇ္ဇေတိ။** (ဃ) **ဘဂဝါ ပန ဝိသေသတော ဥတ္တမဗြာဟ္မဏဿ ဒဿနတ္ထံ "ဏ္ဍဇမဏဲ ပနာ" တိအာဒိ မာဟ။**

➤ **၂** ။ **(ခ) ဒ္ဝို/ သာခိမ္ဘိယာနန္ဒသဒန္တ** ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် သုဇံ ပဋ္ဌဏ္ဏာန်-၌ သုဇံ-ဝယ် ဒုတိယာဝိဘတ်၏ ကံအနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း, ပဋ္ဌဏ္ဏန္တ-အရ ယစ်မျှယောက်မကို ကိုင်သောသူတို့ကို ယူရမည်ကိုငင်း ပြဆိုပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ သုဇံ-ဝယ် ဒုတိယာဝိဘတ်၏ ကရိဏ်းအနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (တနည်း) သုဇံ-ကို သုဇာယ ဒိယျမာနံ သုဇံ-ဟု ဒိယျမာန တဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုငင်း, ပဋ္ဌဏ္ဏန္တအရ ယစ်စကို ခံယူသောသူတို့ကို ယူရမည်ကိုငင်း ပြတော်မူလိုသော ဆရာသည် (ခ) ဝါကျကိုမိန့်။

(ဃ) ဒ္ဝို/ ဧဝါသာဓရဏမနဓာဓနာ ။ ။ ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် ဏ္ဍမေဿံ ပန-စသော စကားကို မိန့်တော်မူ၏။ သောဏဒဏ္ဍပုဏ္ဏားသည် မိမိဥစ္စာဖြစ်သော ပုဏ္ဏားအယူတို့၏ အစွမ်းဖြင့် ပြဿနာကို ကောင်းစွာဖြေဆိုပြီးသည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြေဆိုပြီးဖြစ်ပါလျက် အဘယ်အကျိုးငှာ ဏ္ဍမေဿံ ပန အစရှိသော စကားကို တဖန်ထပ်၍ မိန့်တော်မူပါသနည်း။ ပုနရုတ္တိဒေါသ နိရုတ္ထကဒေါသ သင့်

http://www.dhammadownload.com

ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) ဝါကျကိုမိန့်။

➢ ❷ ။ **[ဂ+ဃ ဝါကျတို့ကိုရှု]** (၁) နန္ဒ ဣတိ ဗြာဟ္မဏော သကသမယဝသေန သမ္မဒေဝ ပဒ္ဒံ ဝိဿဇ္ဇေတိ။ (၂) အထ ကဿ ဘဂဝါ "ဣမေသံ ပနာ"တိ အာဒိ မာဟ။ (၃) နန္ဒ ဝိသေသတော ဥတ္တမဗြာဟ္မဏဿ ဒဿနတ္ထံ ဟောတိ။ (၄) တသ္မာ ဘဂဝါ "ဣမေသံ ပနာ"တိ အာဒိ မာဟ။

➢ ❸ ။ ဟဗျန္နဒီနံ သုခဂ္ဂဟဏတ္ထံ ဇာယတီတိ သုဇာ။ (တံ) (၃) ယစ်ပူဓော်ကြောင်း ထမင်းစသည်တို့ကို လွယ်ကူစွာယူခြင်းအကျိုးငှာ ဖြစ်ခြင်းကြောင့်သာ ဖြစ်ခြင်းကြောင့်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) ယစ်မွေ ယောက်မဒြဗ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) ဟောမဒဗို့-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ။

ပဋိဂ္ဂဏှန္တီတိ **ပဋိဂ္ဂဏှန္တာ**။ (၃) ခံယူခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ယစ်ကို ခံယူကြကုန်သော ပုဏ္ဏားတို့ဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ပဂ္ဂဏှန္တာ-စသော။

➢ ❹ ။ **ဒီယျမာနံ** -ကို ဒီယျမာနတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်=မဟာယာဂဿ-ဟု သမ္မန် ခံရပါမည်။ (၏/ကို စပ်) **ဂဏှန္တေသူ**-ကို ဂဏှန္တတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= ဗြာဟ္မဏာနံ-ဟု သမ္မန် ခံရပါမည်။ (တို့၏/တို့သည် စပ်) (ဃ)၌ **ဒဿနတ္ထံ**-ကို ဒဿေန္တတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်=ဘဂဝတော။(၏/သည်)

➢ ❻ ။ **(က)**၌ သုဇံ ဂဏှန္တေသု ဗြာဟ္မဏေသု-ဖြင့် သုဇံ ပဂ္ဂဏှန္တာနံ-၌ သုဇံ-ဝယ် ဒုတိယာ ဝိဘတ်၏ ကံအနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဝိဘတ္တတ္ထ) ပဂ္ဂဏှန္တာနံ-၌ ပ-ဥပသာရ၏ ဓာတ္တတ္ထာ နဝတ္တကဇ၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) နံဝိဘတ်၏ နိဒ္ဒါရဏအနက်၌ သက်သည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဝိဘတ္တတ္ထ) ပဂ္ဂဏှန္တ-အရ ယစ်မွေယောက်မကို ကိုင်ယူကုန်သော ပုဏ္ဏားတို့ကို ယူရမည်ကိုငင်း(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

ပထမောဝါ ဒုတိယောဝါ-ဖြင့် ပဂ္ဂဏှန္တာနံ-ဟူသောပုဒ်ကို ပဌမောဝါ ဒုတိယောဝါ ပုဒ်တို့၌ နိဒ္ဒါရဏ+နိဒ္ဒါရဏီယ အဖြစ်ဖြင့် စာစပ်ရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

ယညယဒေတ္ထာဃ-ဖြင့် ယစ်မွေယောက်မကို ကိုင်၏ဟူသည် ယစ်ပူဓော်ခြင်းအကျိုးငှာ ကိုင်ကုန်သတည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ခ) ဖြင့် သုဇံ-၌ အံဝိဘတ်၏ ကရိဏ်းအနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဝိဘတ္တတ္ထ) သုဇံ ပဂ္ဂဏှန္တာနံ-၌ သုဇံပုဒ်နောင် ဒီယျမာနံ မဟာယာဂံ ဟူသော ပါဌသေသပုဒ်တို့ကို ထည့်စွက်၍ အနက်ယောဇနာရမည်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) (တနည်း) သုဇံ-ကို သုဇာယ ဒီယျမာနံ သုဇံ-ဟု ဝစနတ္ထ ပြုရမည်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) အ-ပစ္စည်း ဒီယျမာန တဒ္ဓိတ်အနက်၌ သက်သည်ကိုငင်း(ပစ္စယတ္ထ) သုဇံ-အရ ကြီးစွာသော ယစ်ကို ယူရမည်ကိုငင်း(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) ပဂ္ဂဏှန္တ-အရ ယစ်ကို ခံယူကုန်သော ပုဏ္ဏားတို့ကို ယူရမည်ကိုငင်း (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

➢ ❶ ။ **ပဌမောဝါ ဒုတိယောဝါ-ဟု ဆိုခြင်း၌ (က) စဒုးဝါဓနှင့် (ခ) စပါရာဏ ဝါဓတို့ ထူးခြားပုံ** ။ ။ (က) ဝါကျလာ ရှေးဝါဒ၌ ယစ်ကိုပေးသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ အစွမ်းဖြင့် ပဌမောဝါ ဒုတိယောဝါ-ဟု ဆိုထားပါသည်။ (ခ) ဝါကျလာ ပေါရာဏဝါဒ၌ ယစ်ကိုခံယူသော ပုဂ္ဂိုလ်၏အစွမ်းဖြင့် ပဌမောဝါ ဒုတိယောဝါ-ဟု ဆိုထားပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

➤ ❽ ။ (၈) ဓါက္ခ္ - သကလဒ္ဒိဝသေနေဝ၊ ဝုတ္တက္ကမေန ဗြာဟ္မဏောဟိ။
သမ္မဒေဝ သမ္မဒ္ဓဿ၊ နယောဂံ ဗျာကရောတိ တံ။ (တတိယ မ-ကာရဝိပုလ္လဂါထာ)

➤ ❶❼ ။ (၁၀) **ပဒိဋ္ဌဏ္ဍန္ဆနံ-ဒ္ဗံ ဓာတ္ဝတ္ထုကိဉ္စ** ။ ။ (၁) ပဋိပုဗ္ဗ ဂဟဓာတ်အရ ယစ်မွေယောက်မဖြင့် ပေးလှူအပ်သော ကြီးစွာသော ယစ်ကို ခံယူသော ပုဏ္ဏားတို့၏သန္တာန်၌ တဏှာ ဒိဋ္ဌိ ပြဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ကာမရတိဌာယီဘာဝ+ကာမသိဂ်ါရရသ။ (၂) ယစ်မွေယောက်မဖြင့် ပေးလှူးအပ်သော ကြီးစွာသောယစ်သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) ယစ်စာထမင်းကိုစားရလျှင် အကျိုးကြီးသည်ဟု ယုံကြည်ခြင်း, ဗေဒင်သုံးပုံကို တတ်ကျွမ်းခြင်း, မသင့်မတင့် နှုတ်းသွင်းခြင်း စသည်သည် ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ။ (၄) ကာယိကဒုက္ခ ဧတာသိကဒုက္ခဖြစ်ခြင်း, ဒုဂ္ဂတိဘုံဘဝသို့ ရောက်ရခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဒိယျမာနံ-ဒ္ဗံ ဓာတ်အရ ။ ။ (၁) ယစ်ကြီးကို ပေးလှူသော ပုဏ္ဏား၏ သန္တာန်၌ ပေးလှူသော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော ဧတာနုပြဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရတိဌာယီဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရရသ။ (၂) ပေးလှူအပ်သော မဟာယာဂဝတ္ထုသည်ရင်း, အလှူခံပုဏ္ဏားဒြဗ်သည်ရင်း အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) ဣရုဗေဒင်၌ လာသောနည်းဖြင့် ယစ်ပူဇော်တတ်ခြင်း, ဣရုဗေဒင်ကို တတ်မြောက်ခြင်းစသော အခြံအရံ အကြောင်းများသည် ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ။ (၄) ယစ်ဆရာဖြစ်ရခြင်း, ဝါဒတူ ဗြာဟ္မဏာတို့ ပူဇော်မှုကို ခံရခြင်း ကာယိကသုခ ဧတာသိကသုခတို့ကို ခံစားခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဝိကျ (၂၂ဝ) [၆၊၂၅၉။] (ဘာဋီ၊တ၊၅၀၈)

(က) ကိံ ဝစ္ဆော ကရိဿတီတိ အတ္ထန္တရေ ဝုတ္တေ အသတိ ကိံ ကရိဿတီ။

(ခ) ကိမသ္မာ ဗြာဟ္မဏဘာဝံ ရက္ခိတုံ သက္ခိဿတီတိ အတ္ထော။

(ဂ) အထာပိ သိယာ ပုန ""ပကတိသီလေ ဋ္ဌိတဿ ဗြာဟ္မဏဘာဝံ သာဓေတီ"" တိ။ ဧဝမ္ပိ သီလမေဝ သာဓေဿတိ။

(ဃ) တသ္မိဉ္ဝိဿ အသတိ ဗြာဟ္မဏဘာဝေါ နာဟောသီတိ သဓ္မောဟမတ္တံ ဝတ္ထာဒဓေယော။

(ဇ) ကုဒံ ပန သုတ္တာ ဧတေ ဗြာဟ္မဏာ ""သဘာဝံ အာစရိဓေယာ အာဟာ၊ အကာရဏာဝ မယံ ဥဿာယိမှာ"" တိ တုကို အဓေယာသုံ။

➤ ❶ ။ (၇) **ဒဋ္ဌိ/** ဆရာ၊ ဆရာသည် (က+ခ) တို့ဖြင့် အတွင်း၌ သီလတည်းဟူသော ဝုဏ်မရှိလတ်သော် အဆင်းသည် ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏ ဗြာဟ္မဏာအဖြစ်ကို ဧောင့်ရှောက်ခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်သည်သာ ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ သီလပျက်သော်လည်း တဖန်ပြကတော့သီလ၌ တည်သောပုဂ္ဂိုလ်၏ ဗြာဟ္မဏ၏ အဖြစ်ကို အဆင်းစသည်တို့သည် ပြီးစေကုန်၏ဟု မှတ်ရပါမည်လော။ အဘယ်သည် ဗြာဟ္မဏ၏အဖြစ်ကို ပြီးစေ၏ဟု မှတ်ရပါမည်နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ) ဒဋ္ဌိ/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် သီလသည်သာလျှင် ဗြာဟ္မဏ၏အဖြစ်ကို ပြီးစေ၏ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ သောဏဒဏ္ဍပုဏ္ဏား၏ အဖော်ပုဏ္ဏားတို့မှာ သီလပျက်ပြီးနောက် တဖန်ပြကတော့သော သီလ၌ တည်သောပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဗြာဟ္မဏ၏အဖြစ်ကို အဆင်း အစရှိသည်တို့သည် ပြီးစေနိုင်ကုန်၏ဟု

http://www.dhammadownload.com

အကြံဖြစ်ကုန်သည် မဟုတ်ပါလော။ သီလသည်သာလျှင် ဗြာဟ္မဏ၏အဖြစ်ကို ပြီးစေခြင်း၏အကြောင်းကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

(၄) **ဆဋ္ဌီ/** ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဃ) ဖြင့် သီလပျက်ပြီးနောက် တဖန်ပြကတော့သော သီလ၌တည်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ ဗြာဟ္မဏ၏အဖြစ်ကို အဆင်းစသည်တို့သည် ပြီးစေကုန်၏ဟု ကြဆပါသော်လည်း သီလသည်သာ ဗြာဟ္မဏ၏အဖြစ်ကို ပြီးစေ၏ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ယင်းသို့ဆိုသဖြင့် တစုံတခု ရအပ်သော အကျိုးမရှိ နိရတ္ထကဟု မှတ်ရအံ့လော။ ရအပ်သောအကျိုးကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ငါ) မိန့်။

➤ ❷ ။ [ဂ+ဃ ဝါက္ယဘို့ကို၌] (၁) နနု ဗြာဟ္မဏာနံ ပရိဝိတက္ကော သိယာ ပုန "ပကတိသီလေ ဌိတာယ ဗြာဟ္မဏဘာဝံ သာဓေတီ"တိ။ (၂) အထ ကသ္မာ သီလမေဝ ဗြာဟ္မဏဘာဝံ သာဓေတီတိ ဝုတ္တံ။ (၃) နနု တသ္မိံ သီလေ အသ္သ အသတိ ဗြာဟ္မဏဘာဝေါ နာဟောသီတိ သမ္မောဟမတ္တံ ဝတ္ထာဒယော။ (၄) တသ္မာ သီလမေဝ ဗြာဟ္မဏဘာဝံ သာဓေတီတိ ဝုတ္တံ။

➤ ❸ ။ ဝတ္ထေတိ ဝိကာရမာပန္နမာနံ ဟဒယင်္ဂံတဘာဝံ ပကာသေတီတိ **ဝဇ္ဇော**။ (၃) ဖောက်ပြန်ခြင်းသို့ ရောက်လျက် နှလုံးသို့သက်သည်၏အဖြစ်ကို ထင်စွာပြုခြင်းကြောင့်သာ ကတ်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) အဆင်းရှုပါရုံဖြစ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) ရူပါယတန-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

➤ ❹ ။ **သစ္ဆမ္ဘာဟမဇ္ဇံ** –ကို သမ္မောဟမတ္တတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= စောသ မညနသ–ဟု သမ္ဘန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်)

➤ ❺ ။ **(က)** ဖြင့် အဆင်းသည် အဘယ်အကျိုးကို ပြုနိုင်အံ့နည်းဟူသည် အတွင်း၌ သီလတည်းဟူသော ဂုဏ်မရှိရာ၌ အကျိုးမပြုနိုင်ခြင်းပေတည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➤ ❻ ။ **(ဂ) ဝါက္ယ** .= ယေ ဗြာဟ္မဏာ ဣဒံ သုတ္တာ၊ သဘာဝမဟ အာစေရော။ အကာရဏာဝ ဈာယိမှာ၊ မယန္တိ္ဆ တုဏှိ တော အာသုံ။ (ဝတ္ထုဂါထာ)

➤ ❼ ❽ ။ **သီလ–ဠ္ဆ ဓာတ်အစရ** ။ ။ (၁) စိတ်ကိုကောင်းစွာ ဆောင်ယူထားသော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော စေတနာပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မမ္မရတ်၌ဘဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရရသ။ (၂) ဝိတိဂ္ကမိတ္တဖဝတ္ထုတို့သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) ယောနိသော မနသိကာရ စသည်သည် ဥဒ္ဒိၑနဝိဘာဝ။ (၄) သီလစင်ကြယ်ခြင်း, အဝိပ္ပဋိသာရ ပါမောဇ္ဇ–စသော အကျိုးအဆက်ဆက်သည် အနုဘာဝ။

သီကျ (ပျဉ) [၆၊ ၂၅၉။] (ဘာဋီ၊တ၊၅၁၀)

(က) တတော ဘဂဝါ ""ကထိတော ဗြာဟ္မဏေန ပဓာန၊ ကိံ ပနေတ္ထ ပတိဋ္ဌာတုံ သက္ခိဿတီ န သက္ခိဿတီ""တိ တဿ ဝိမံသနတ္ထံ "ဣဓေဝ မနု ဗြာဟ္မဏာတိ အာဒိ မာဟ။

(ခ) **သီလမရိဓာဓာတိ သီလပရိသုဒ္ဓါ**။

(ဂ) **ယတ္ထ သီလံ တတ္ထ မညာတိ ယသ္မိ ပုဂ္ဂလေ သီလံ၊ တတ္ထေဝ ပညာ**။

(ဃ) **ကုတော ဒုဿီလေ ပညာ။ ပညာရဟိတေ ဝါ ဇဠဇဋမူဂေ ကုတော သီလန္တိ**။

(င) **သီလမညာဏန္တိ သီလဉ္စ ပညာဏဉ္စ သီလပညာဏံ**။

http://www.dhammadownload.com

(စ) **မညောဏန္တိပညာဇယေဝ၊**

(ဆ) **""ဇဝေမေတံ ဗြာဟ္မဏာ""တိ ဘဂဝါ ဗြာဟ္မဏာသေ ဝစနံ အနုဇာနန္တော အာဟ။**

➤ ❹ ။ **(က) ဆိ့/** ဆရာ၊ ဘုရားရှင်သည် ပါဠိတော်၌ ဤမေသံ ပန ဗြာဟ္မဏ အစရှိသော စကားကို ဟောတော်မူ၏။ အဘယ်အကျိုးငှာ ထိုစကားကို ဟောတော်မူအပ်ပါသနည်း။ သောဏဒဏ္ဍပုဏ္ဏားသည် ပြဿနာကို ဖြေဆိုအပ်ပြီးသည် မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် (က) မိန့်။

(ဃ) ဆို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် သီလရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၌သာ ဝိပဿနာ-စသော ပညာသည် ရှိနိုင်၏ဟု ဖွင့်ဆို၏။ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပါဠိ၌ ဇေသဒ္ဒါ မပါသောကြောင့် သီလရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၌ဟူ၍သာ ဖွင့်ဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ့်ကြောင့် တဏ္ဍေဝဟူ၍ ဇေ-သဒ္ဒါနှင့်တကွ ဖွင့်ဆိုတော်မူအပ်ပါသနည်း စုဒ်ကြောင့် (ဃ) ဝါကျကိုမိန့်။

➤ ❺ ။ **[က-ဓါကျကို့ရှု]** (ဂ) နနု ကထိတော ဗြာဟ္မဏော ဝဒေါ။ (၂) အထ ကိမတ္ထံ တတော ဘဂဝါ "ဤမေသံ ပန ဗြာဟ္မဏာတိ အာဒိ မာဟ။ (၃) နနု ကိ ဧတ္ထ ပတိဋ္ဌာတုံ သက္ကိဿတိ နု သက္ကိဿတီ"တိ တဿ ဝိမံသနတ္ထံ။ (၄) တတော ဘဂဝါ "ဤမေသံ ပန ဗြာဟ္မဏာတိ အာဒိ မာဟ။

[ရာဇာ သံသုမာရပတိတေန ထေရံ ဝန္ဒန္တော] ""နာဟံ အယျဿ အရဟတ္တံ ဝန္ဒာမိ၊ ပုထုဇ္ဇနဘူမိယံ ပန ဌတွာ ရက္ခိတာသီလမေဝ ဝန္ဒာမီ""တိ အာဟ၊ (၌၂၆၀)

(၁) နနု အရဟတ္တံ ပုထုဇ္ဇနဘူမိယံ ဌတွာ ရက္ခိတာသီလတော ဥတ္တမံ။ (၂) အထ ကသ္မာ "နာဟံ အယျဿ အရဟတ္တံ ဝန္ဒာမိ၊ ပုထုဇ္ဇနဘူမိယံ ဌတွာ ရက္ခိတာသီလမေဝ ဝန္ဒာမီ"တိ အာဟ။ (၃) နနု တထာသီလရက္ခဏမေဝ ဒုက္ကရံ။ (၄) တသ္မာ "နာဟံ အယျဿ အရဟတ္တံ ဝန္ဒာမိ၊ ပုထုဇ္ဇနဘူမိယံ ဌတွာ ရက္ခိတာသီလမေဝ ဝန္ဒာမီ"တိ အာဟ။

➤ ❻ ။ **ဇလတိ ဂဏှိ ဘဝတီတိ ဇဋ္ဌော**။ (၃) တခဲနက်ဖြစ်ခြင်းကြိယာ သကတ်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) ထိုင်းမှိုင်းသော ပုဂ္ဂိုလ်ဒြဗ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) မူဂ, မန္ဒ-စသော ပရိယာယ် သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

ဇဋော မုခေ ဂဠတိ ယဿာတိ **ဇဋ္ဌမုခါ**။ (၃) အရည်ယိုသော ခံတွင်းနှင့် ဖျင်းအသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဌာနိ+ဌာန အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ဖျင်းအ,သော ပုဂ္ဂိုလ်ဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) **ဇဋ္ဌမုက, ဇဋ္ဌမုခ-စသော**။

ပကာရေဟိ ဇာနာတီတိ **ပညာ**။ (၃) သိခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ဝိပဿနာပညာသည် ဝစနီယ။ (၆) ဝိပဿနာ, ဉာဏ-စသော။

➤ ❼ ။ **ဆန္ဒဇာနုစ္ဆန္ဒာ** -ကို အနုဇာနန္တိတ္တာ-ဟု **ဟိတ်ပြင်**= ဘဂဝတော။ (၏/သည်)

➤ ❽ ။ **(ခ)** ဖြင့် သီလပရိဓောတာ-၌ ပညာသည် သီလဖြင့် ထက်ဝန်းကျင်မှ ဆေးကြောအပ်ပြီး ဖြစ်သောကြောင့် စင်ကြယ်၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဂ) ဖြင့် ယတ္ထ သီလံ စသည်၌ ယတ္ထ တတ္ထသည် သတ္တမီ ဗဟုဝစနန္တ မဟုတ်၊ သတ္တမီ ကေဝစနန္တ ပုဒ်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဝိဘတ္တိဝဒ) ယ-တ-တို့ဖြင့် ပုဂ္ဂလကို စွဲယူသုံးသပ်အပ်သည်၏အဖြစ်ကို

http://www.dhammadownload.com

ငင်း(သဗ္ဗနာမလိင်္ဂတ္ထ) တတ္ထ-နောင် ကျေနေသော အဝဓာရဏ စသဒ္ဒါကို ထည့်စွက်၍ အနက်ပေးရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(သမ္ဗန္ဓ) သိစေပါသည်။

(စ) ဖြင့် ပညာဏ်ပုဒ်ကို ပကတ္တိ ဥတ္တန်း ညဏန္တိ ပညာဏ်-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ ပညာဏ-အရ အပြားအားဖြင့် သိတတ်သော ဝိပဿနာ-စသော ညဏ်ပညာကိုပင် အရကောက်ယူရမည်၏ အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

➤ ❶ ။ **ဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ်၌ ပညာမရှိနိုင်ခြင်းအစကြောင်း** ။ ။ သမာဓိ မရှိသောကြောင့် ဝိပဿနာ-ဟုဆိုအပ်သော ပညာသည် ဒုဿီလ၌ မရှိနိုင်ပါ။

ဧဋ္ဌမူဂပုဂ္ဂိုလ်၌ ပညာမရှိနိုင်ခြင်းအစကြောင်း ။ ။ သီလကိုဆောက်ခြင်း သီလကို စင်ကြယ်စေခြင်း၏ အကြောင်းကိုမျှ မသိသောကြောင့် ဧဋ္ဌမူဂပုဂ္ဂိုလ်၌ ပညာ မရှိနိုင်ပါ။

➤ ❷ ❶ ။ **ဒိမံသနတ္ထံ-၌ စောဒနာစရဏ** ။ ။ သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ကိုယူ၍ ထိုသည် ဓမ္မရတိဌာယိဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရရသ။ သောဏဒဏ္ဍပုဏ္ဏားသည်ငင်း, ဣမေသံ ပန ဗြာဟ္မဏ အစရှိသော စကား သည်ငင်း အာရမ္ဘဏဝိဘာဝ။ သောဏဒဏ္ဍပုဏ္ဏား ပြဿနာပြေဆိုပြီးခြင်း အကြောင်းသည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ သီလပညာနှင့်စပ်၍ ပုဏ္ဏား၏ စကားကို ခွင့်ပြုတော်မူခြင်းသည် အနုဘာဝ မည်၏။

(၃) ပုစ္ဆာ /ဝန္ဒာမိ-၌ စောဒနာစရဏ ။ ။ ရှိခိုးသော တိဿမင်းကြီး၏ သဒ္ဒါပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တပ္ပါဒ်ကို ယူ၍ ထိုသည် ဓမ္မရတိဌာယိဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရရသ။ မဟာသဒ္ဓိဝသမထေရ်၏ ပုထုဇ္ဇဉ်ဘဝတုန်းက စောင့်ရှောက်အပ်သော သီလသည် အာရမ္ဘဏဝိဘာဝ။ ယင်းသီလ၏ မကျိုးမပေါက် မပြောက်မကျား ခြင်းသည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။ တိဿမင်း၏ သန္တာန်၌ ကုသိုလ်တရား တိုးပွားခြင်း, သုဂတိဘုံဘဝသို့ ရောက်ရခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဂါထာ (၂၂၂) [၆၂၂၆။] (ဘာဒ္ဒိ၊တ၊၅၁၉)

(က) တတ္ထနံ သမုဏ္ဍေဏ္ဍေတွာ သဉ္ဉသာဟံကတွာ တာယစသဉ္ဉသာဟာတာယ အညေဟိစ ဝိဇ္ဇမာနဂုဏေဟိ သမ္ဗဟံသေတွာ ဓမ္မရတနဝသံ ဝသိတွာ ဥဒ္ဒယာသနာ ပတ္တာမိ။

(ခ) ဗြာဟ္မဏော ပန အတ္ထနော ကုဟကတာယ စဝဂ္ဂိ ဘဂဝတိ ဓမ္မဝသံ ဝသိတေ ဝိဇေသံ နိမ္မတ္တေတုံ နာသက္ခိ။

(ဂ) ကေဝလမသ အာယတိ နိဗ္ဗာနတ္ထာယ ဝါသနာဘာဂိယာစ သဗ္ဗာ ပုရိမပဋ္ဌိမကထာ အပေါသိတိ။

➤ ❷ ။ **(က)** တတ္ထ၊ထိုကုသိုလ်တရားတို့၌။နံ၊ထိုသောဏဒဏ္ဍပုဏ္ဏားကို။သမုဏ္ဍေတွော၊ကောင်းစွာ ထက်သန် စေတော်မူပြီး၍။သဉ္ဉသာဟံ၊အားထုတ်ခြင်းနှင့်တကွ ဖြစ်သည်ကို။ကတွာ၊ပြုတော်မူပြီး၍။တာယစ သဉ္ဉသာဟတာယ၊ထိုအားထုတ်ခြင်းနှင့်တကွ ဖြစ်သည်၏အဖြစ်ဖြင့်ငင်း။အညေဟိ၊အခြားကုန်သော။ဝိဇ္ဇမာန ဂုဏေဟိစ၊ထင်ရှားရှိသော ဂုဏ်တို့ဖြင့်ငင်း။သမ္ဗဟံသေတွာ၊ကောင်းစွာ အပြားအားဖြင့် ရွှင်လန်းစေတော်မူပြီး၍။ ဓမ္မရတနဝသံ၊တရား ရတနာမိုးကို။ဝသိတွာ၊ရွာစေတော်မူပြီး၍။အာသနာ၊နေရာမှ။ဥဋ္ဌာယ၊ထ၍။ပက္ကာမိ၊ဖဲကြတော်မူပြီ။

http://www.dhammadownload.com

➤ ❶ ။ **(၈) ဆို့/** ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် မြတ်စွာဘုရားသည် သောဏဒဏ္ဍပုဏ္ဏားကို ကုသိုလ်တရားတို့၌ ကောင်းစွာထက်သန်စေ၍ အားထုတ်ခြင်းနှင့်တကွ ပြုတော်မူ၍ ကောင်းစွာ အပြားအားဖြင့် ရွှင်လန်းစေတော်မူပြီး၍ တရားတည်းဟူသော မိုးကို ရွာသွန်းတော်မူပြီး၍ နေရာမှထ၍ ဖဲကြွတော်မူသေဟု ဆို၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် တရားရတနာတည်းဟူသော မိုးကို ရွာသွန်းတော်မူပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် သောဏဒဏ္ဍပုဏ္ဏားသည် တရားထူးကို မရလေသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(၈) ဆို့/ စဒါသာစရောပနစစာစနာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် သောဏဒဏ္ဍပုဏ္ဏားသည် မိမိ၏ အံ့ဘွယ်ကို ဖြစ်စေတတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် တရားရတနာတည်းဟူသော မိုးကို ရွာသွန်းတော်မူပါသော်လည်း တရားထူးကို ဖြစ်စေခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်ဟု ဆိုတော်မူ၏။ ယင်းသို့ တရားထူးကို ဖြစ်စေခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်ပါဘဲလျက် အဘယ့်ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် တရားရတနာတည်းဟူသော မိုးကို ရွာသွန်းတော်မူပါသနည်း။ အကျိုးမရှိက တရား မဟောသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ အကယ်၍ အကျိုးမရှိဘဲ တရားဟောခဲ့သော် နိရတ္ထကဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ)မိန့်။

➤ ❷ ။ **|ခ–ဝါကျာဘိဉ္ဇ္ဈ |** (၁) နန စဝံ ဘဂဝတာ မွေဝဿံ ဝသိတံ။ (၂) အထ ကသ္မာ ဗြာဟ္မဏော ဝိသေသံ နိဗ္ဗတ္တေတုံ နာသက္ခိ။ (၃) နန အတ္တနော ကုဟကတာ ဟောတိ။

(၄) တသ္မာ ဗြာဟ္မဏော ဝိသေသံ နိဗ္ဗတ္တေတုံ နာသက္ခိ။

➤ ❸ ။ ဝါသနာဓေ ဘာဂေါ ဝါသနာဘာဂေါ။ ဝါသနာဘာဂ ပဝတ္တာ **ဝါသနာဘာဂီယာ**။

(၃) နောင်အခါ တရားထူးကိုရခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်၍ဖြစ်သော ပုညကြိယာတို့၌ လေ့ကျင့်ခြင်းဟု ဆိုအပ်သော ဝါသနာအဘိုဒြဗ်၏ ဖြစ်သော အလုံးစုံသော ရှေး–နောက် စကားဒြဗ်နှင့် အကျိုး အကြောင်း အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် **ဝစနဟေတု** မည်၏။ (၅) အလုံးစုံရှေးနောက်ဖြစ်သော စကားဒြဗ်သည် **ဝစနီယ** မည်၏။ (၆) ဝါသနာဘာဂပ္ပဝတ္တာ–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

ဓါသီယတေ သေဝီယတေတိ ဝါသနာ။ (၃) မှီဝဲခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) မှီဝဲအပ်, ထုံးမွမ်းအပ်သော ကောင်းမှုကုသိုလ်ဟူသော အလေ့အကျင့်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) ပရိစယ, စရိတ–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

ဝဿတိ သိဉ္စတီတိ **ဝဿံ**။ (၃) စိုစွတ်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) မိုးရေ (တရားရေ) ဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဝဿန, ဝုဋ္ဌိ–စသော။

လောကံ ကုဟယန္တီ ဝိမှာပယန္တီတိ **ကုဟကာ**။ (၃) အံ့ဖွယ်ကို ဖြစ်စေခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) အံ့ဖွယ်ကိုဖြစ်စေတတ်သူ ပုဏ္ဏားဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ကုဟန, ဝိမှာပက။

➤ ❹ ။ **ကုဟကဘာဝေ**–ဟိတ်၏ သမ္မန်ကား= ဗြာဟ္မဏသ ဖြစ်ပါသည်။ (၏/သည် စပ်) **ဝသိဒတာ**–ကို ဝသိတတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= ဘဂဝတော–ဟု သမ္မန်ခံ။ (၏/သည် စပ်)

➤ ❺ ။ **ကုဟကဘာဝေ**–**ဖြဒ် မြစာပ်စသော အဓိမ္မါဟိ** ။ ။ ကုဟကတာဝေဖြင့် သောဏဒဏ္ဍ ပုဏ္ဏား၏ ပယောဂသမ္ပတ္တိ မရှိခြင်း ချို့ယွင်းခြင်းကို ပြပါသည်။

မူဓိမကဿ+ပန္ထိမကဿ ဒိဋ်းခြားပုံ ။ ။ ဒေသနာ အစမှစ၍ သောဏဒဏ္ဍပုဏ္ဏား ဖြေဆို

http://www.dhammadownload.com

သော အဆုံးတိုင်အောင်သော စကားသည် ပုဂ္ဂိုလ်မကထာ မည်၏။ မြတ်စွာဘုရား၏ သီလ ပညာ ဝိသေသနှစ်ပါး စကားသည် ပစ္စိမကထာ မည်၏။

အနင်္ဂပဏ္ဍိကာ ရဇေသ့ဟူသည် ။ ။ ကောက်ပဲနယ်ရာ တလင်းတစ်ခုဖြင့် ကောက်ပဲနယ်ရာ တလင်းတစ်ခုသို့ လှည့်လည်ကာ ကောက်ပဲကို ဆောင်၍ ထောင်းထုပြီး သုံးဆောင်ရခြင်းမည်သည် ရသေ့ရဟန်းတို့အား မသင့်ဟု ကြံ၍ ရွာ နိဂုံးတို့၌ ဆန် ဆွမ်းကို ခံယူ၍ ချက်ပြုတ် သုံးဆောင်ကုန်သော ရသေ့တို့သည် "အနင်္ဂပဏ္ဍိကာ ရသေ့" မည်ပါသည်။

အသာမံပါကာ ရဇေသ့ဟူသည် ။ ။ ရဟန်းအား ကိုယ်တိုင်ချက်ခြင်းဖြင့် အဘယ်မှာ သင့်တော်အံ့နည်းဟု ကြံ၍ ရွာသို့ဝင်ပြီး ချက်အပ်ပြီးသော ထမင်းကိုသာ ခံယူကုန်သော ရသေ့တို့သည် "အသာမံပါကာ ရသေ့" မည်ပါသည်။

အယမ္ပဋ္ဌိကာ ရဇေသ့ဟူသည် ။ ။ နေ့တိုင်းနေ့တိုင်း ဆွမ်းကိုရှာမှီးရခြင်းမည်သည် ရဟန်းအတွက် ဆင်းရဲ၏ဟု ကြံပြီး လက်ဆုပ်ပမာဏရှိသော ကျောက်ဖြင့် ဆုံး(ငွေး)ပင် အစရှိကုန်သော သစ်ပင်တို့၏ အခွံအခေါက်ကို ထောင်းထုကာ ခဲစားကြကုန်သော ရသေ့တို့သည် "အယမ္ပဋ္ဌိကာရသေ့" မည်ပါသည်။ [**အသ္မမုဋ္ဌိကာ ရသေ့**-ဟု လည်း ခေါ်သည်။]

ဒန္တဥက္ခလိကာရဇေသ့ဟူသည် ။ ။ ကျောက်ဖြင့် အခွံအခေါက်ကို ထောင်းထု၍ လှည့်လည်ရခြင်းမည်သည် ဆင်းရဲ၏ဟု ကြံပြီး သွားတို့ဖြင့်သာ ထုတ်နှုတ်၍ စားကုန်သော ရသေ့တို့သည် "ဒန္တဥက္ခလိကာ ရသေ့" မည်ပါသည်။

ပဝတ္တဖလဘောဇနာ ရဇေသ့ဟူသည် ။ ။ သွားတို့ဖြင့် ထုတ်နှုတ်၍ ခဲစားရခြင်းမည်သည် ရဟန်းအတွက် ဆင်းရဲ၏ဟု ကြံ၍ ခဲ, ဒုတ် အစရှိသည်တို့ဖြင့် ပုတ်ခတ်ကာ ကျစေအပ်ကုန်သော သစ်သီးတို့ကို စားကုန်သော ရသေ့တို့သည် "ပဝတ္တဖလဘောဇနာ ရသေ့" မည်ပါသည်။

ပဏ္ဍုပလာသိကာ ရဇေသ့ဟူသည် ။ ။ ခဲ, ဒုတ် အစရှိသည်တို့ဖြင့် ကျစေ၍ သုံးဆောင်ရခြင်းမည်သည် ရဟန်းအား မလျောက်ပတ်ဟုကြံ၍ အလိုလိုကြွေကျသည်သာလျှင် ဖြစ်ကုန်သော အပွင့်, အသီး ဖျော့တော့ဝင်းဝါသော သစ်ရွက်အစရှိသည်တို့ကို ခဲစားကြကုန်လျက် မျှတကုန်သော ရသေ့တို့သည် "ပဏ္ဍုပလာသိကာ ရသေ့" မည်ပါသည်။

➢ ၁ ၀ ။ **ကူဟကတာယ–ဠ္ဟိ ကူဟကဒုစ်ဝေယ် အန္တဋ္ဌအရ** ။ ။ (၁) အုံဖွယ်သရဲကို ပြုတတ်သော သောဏဒဏ္ဍပုဏ္ဏား၏ သန္ဓာန်၌ အုံဖွယ်သရဲကိုပြုတတ်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော လောဘပြဋ္ဌာန်းသော အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ကာမရတိဌာယီဘာဝ+ကာမသိဂ်ါရရသ မည်၏။ (၂) ပရိသတ်ပုဏ္ဏားတို့သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) စည်းစိမ်ဥစ္စာတို့၏ ယုတ်လျော့ပျက်စီးခြင်းမှ ကြောက်ရွံ့ခြင်း, အခြံအရံတို့၏ ယုတ်လျော့ခြင်းမှ ကြောက်ရွံ့ခြင်းစသည်သည် ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ။ (၄) စည်းစိမ်ဥစ္စာတို့ မယုတ်လျော့ခြင်း, အခြံအရံရရှိခြင်း, မြတ်စွာဘုရားက တရားဟောပါလျက် ဤဘဝ၌ တရားထူးမရခြင်းစသော အကျိုးအဆက်ဆက်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

သောဏဒဏ္ဍသုတ်အဖွင့် ပြီး၏။

http://www.dhammadownload.com

ကဉ္စဒန္တသုတ်အဖွင့်

သိက္ခာ (၂၂၃) [၆၊၂၆၃။] (ဘာဠိ၊စ၊၁)

(က-၁) မဂဓစေတ္တိမဂဓာနာမဇာနပဒိနောရာဇကုမာရော၊

(က–၂) တေသံ နိဝါဒေသာ ဒေကောပိ ဇနပဒေါ ရုဇ္ဇိသဒ္ဒေန ""မာဂဓာ"" တိ ဝုစ္စတိ။

(ခ) ဥပက္ကဒေဠာတိ သဖိုတော၊ ဝဋ္ဋတရေသာနိတိ ဝစ္ဆသတာနိ၊

ဥဇ္ဇေဒါတိ တရုဏမေဏ္ဍကာ ဝုစ္စန္တိ၊

(ဂ) ဒတေ တာဝ ပါဠိယံ အာဂတာယေဝ။ ပါဠိယံ ပန အနာဂတာနမ္ပိ အနေကေသံ မိဂပက္ခိနံ သတ္ထာသတ္ထာဆတာနိ သမ္ပိက္ကိတာနေဝါတိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ၊

(ဃ) ဆမ္ဘသတ္ထာသတိကယာဂံ ကိရေသ ယဖိတုကာဒေမာ ဇဟာတိ။

(င) ဆူကမ္ဘနိဒာနိတိ ဗန္ဓိတွာ ဌပနတ္ထာယ ယူပသဒ္ဓိတံ ထူဏံ ဥပနိတာနိ။

➤ ❶ ။ (က–၂) **ဒိဋ္ဌိ**/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က-၁) ဖြင့် မဂဓ-အရ ဒေသကုန်သော မင်းသားတို့ကို ကောက်ယူရမည်ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ထိုသို့ဆိုသော် ဤမင်းသားတို့ကိုပင် မဂဓဟူ၍ ဆိုရမည်လော။ အဘယ်ကို မဂဓဟူ၍ ဆိုအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (က–၂) မိန့်။

(ဂ) **ဒိဋ္ဌိ**/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် ဝစ္ဆတရ ဥရဗ္ဗဗုဒ်တို့၏ အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာကို ဆိုတော်မူ၏။ ပါဠိဠ်လာသော သတ္တဝါတို့ကိုသာ သိအပ်ပါသလော။ အဘယ်သတ္တဝါတို့ကိုလည်း ပေါင်းအပ်သည်၏အဖြစ်ကို သိမှတ်ရမည်နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ) **ဒိဋ္ဌိ**/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် ပါဠိတော်၌ မလာကုန်သော များစွာကုန်သော သားငှက်တို့၏ ခုနစ်ရာစီ ခုနစ်ရာစီတို့ကိုလည်း ပေါင်းအပ်ကုန်သည်သာလျှင် ဖြစ်၏ဟု သိမှတ်အပ်သည်၏အဖြစ်ကို ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ပါဠိတော် လာတိုင်းသာ မှတ်အပ်ကောင်းသည် မဟုတ်ပါလော။ ပါဠိတော်၌ မလာကုန်သော သားငှက်တို့၏ ခုနစ်ရာစီ ခုနစ်ရာစီတို့ကို ပေါင်းအပ်သည်၏အဖြစ်ကို အဘယ်သဘောကြောင့် သိရအံ့နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

➤ ❷ ။ [က–၂ ဝါက္ယကို့ရှု] (၁) နနု တာသံ ရာဇကုမာရာနံ နိဝါသော ဇနော ဇနပဒေါ ဟောတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ "မဂဓာ"တိ ဗဟုဝစနေန ဝုစ္စတိ။

(၃) ရုဇ္ဇိသဒ္ဒတ္တာ။ (၄) "မဂဓာ"တိ ဗဟုဝစနေန ဝုစ္စတိ။

[ခ+ဃ ဝါက္ယတို့ကို့ရှု] (၁) နနု ပါဠိယံ အာဂတာယေဝ ဂဟိတာ။ (တနည်း) နနု ယထာပါဌမေဝ ဒေဒိတဗ္ဗံ။ (၂) အထ ကသ္မာ ပါဠိယံ အနာဂတာနမ္ပိ အနေကေသံ မိဂပက္ခိနံ သတ္ထာသတ္ထာ သတာနိ သမ္ပိက္ကိတာနေဝါတိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ (၃) နနု သဗ္ဗသတ္ထာသတိကယာဂံ သော ယဖိတုကာမော ဟောတိ။ (၄) တသ္မာ ပါဠိယံ အနာဂတာနမ္ပိ အနေကေသံ မိဂပက္ခိနံ သတ္ထာသတ္ထာ သတာနိ သမ္ပိက္ကိတာနေဝါတိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။

ဒါနံ ဒဒန္တေန နာမ ဇကောန ပက္ခိတောန သဒ္ဓိံ မန္တေတ္ထာ ဒါတုံ ဝဋ္ဋတိ၊ အနာမန္တေတ္ထာ ကာတာကာမ္ပဂို ပဏ္ဍာနုတာပံ ကရောတိ။ (၆၊၂၆၄)

http://www.dhammadownload.com

(၁) နနု ဒါနသဿ သုစိရတကမ္မတ္တာ, စိတ္တသစ လဟုဝိပရိဏာမသဘာဝတ္တာ စိန္တိတကွဏော ဒါတုံ ဝဋ္ဋတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ ဒါနံ ဒေန္တေန နာမ ကေန ပတ္ထိတေန သဒ္ဒိ မန္တေတွာ ဒါတုံ ဝဋ္ဋတီတိ ဝုတ္တံ။ (၃) နနု အနာမန္တေတွာ ကတကမ္မံ ပစ္ဆာနုတာပံ ကရောတိ။

(၄) တသ္မာ ဒါနံ ဒေန္တေန နာမ ကေန ပတ္ထိတေန သဒ္ဒိ မန္တေတွာ ဒါတုံ ဝဋ္ဋတီတိ ဝုတ္တံ။

➤ ❾ ။ ဥပသံဟရိတွာ ကာတဗ္ဗော ဌပေတဗ္ဗောတိ **ဥပကဋ္ဌေဒုဇ**။ (၃) ရုံးစုချထားခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) မဘာယဘဂဖြစ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) သဒ္ဒိတ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

ဥပကရီယတေတိ **ဥပကဋ္ဌဒုဇ**။ (၃) ရှေးဦးစွာ ပြုခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။(ကြွင်းတူ)

ဗာဓိယမာနောပိ နံ ရဝတိတိ **ဥရဇဇ္ဇာ**။ (၃) ညှဉ်းဆဲဝါသော်လည်း မအော်မြည်တတ်ခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) သိုးယဉ်ဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) တရဏ, မေဏ္ဍက-စသော။

ကောသော ဝိယာတိ **ဇကာစသာ**။ (၃) သံလျက်အိမ်၏ စစ်သည်နှင့် သဒိသ+သဒိသီ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်း သမ္ဗန်သကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) စစ်အင်္ဂါဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) သေနင်္-စသော။

ကုသတ္ထံ သယတိ တံ ဝါ သိနောတိ ဗန္ဓတိ **ဇတ္ထာတိ ဇကာစသာ**။ (ခဂ္ဂကောသော)

ဝဒတီတိ **ဝစ္ဆာ**။ (၃) မြည်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) နွားယဉ်ဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဓေနုပဂ, နေလက-စသော။ * မေဏ္ဍတိ ကုဋိလံ ဂစ္ဆတီတိ **ဇမဏ္ဍူဇကာ**။

➤ ❾ ။ **ယဇိတ္ဗကာဒဇာ** -ကို ယဇိတုကာမတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= သေ-ကို ဇတသေ-ဟု ဆဋ္ဌမ္ပြင်၍ သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်)

➤ ❻ ။ (က) ဖြင့် မဂဓ-အရ ဌာနီဖြစ်သော မဂဓနေပုဒ်၌ နေကုန်သော မင်းသားတို့ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)* မဂေန သဒ္ဒိ ဓာတ္ထိတိ **မဂဓာ**။(ရာကေမာရာ)

(ခ) ၌ သဒ္ဒိတော-ဖြင့် ဥပကဋ္ဌ=ကပ်၍ပြုခြင်း, ဆောင်၍ပြုခြင်းဟူသည် စီရင်ခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။(ဘာဝတ္ထ) **ဝစ္ဆသဒၵါနီ**-ဖြင့် ဝစ္ဆတရုပဒ်ကို ဝစ္ဆာနံ ဝိသေသောတိ ဝစ္ဆတရော-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ ဝစ္ဆတရ-အရ နွားငယ်တို့ကိုသာ ယူရမည်၊ ဒမ္မ=ဆုံးမအပ်သော နွား, ဗလိဗဒ္ဒ=နွားလားတို့ကို မယူရဟု သိစေပါသည်။ (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) (တနည်း) **ဝစ္ဆသဒၵါနီ**-ဖြင့် ဝစ္ဆတရုပဒ်ကို ဝစ္ဆာဇ ဝစ္ဆတရာ-ဟု သွတ္ထတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) တရုပစ္ဆည်း၏ သွတ္ထတဒ္ဓိတ် အနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

တရုဏမေဏ္ဍကာ-ဖြင့် ဥရဗ္ဘသဒ္ဒါသည် တရုဏမေဏ္ဍက၏ ပရိယာယ်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ပရိယာယ်ပြ အဘိဓေယျတ္ထ) (တနည်း) ဥရဗ္ဘ-သဒ္ဒါသည် တရုဏမေဏ္ဍက အနက်ကိုဟော၏ဟု သိစေပါသည်။(နာမလိင်္ဂတ္ထ) (တနည်း) ဥရဗ္ဘ-အရ နုပ္ပိသော သိုးတို့ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

➤ ❼ ။ **မဟာယဇဥာ ဥပကဋ္ဌေဒုဇ-ဟု ဗောဓေတဗ္ဗံမူရဇကြောင်း** ။ ။ ယစ်တွင်းကို ကောင်းစွာ ပြင်ဆင်ပြီးသော ယစ်ကြိုးကို ရှည်ရွယ်၍ သဝိညာဏက အဝိညာဏကဖြစ်ကုန်သော ယစ်

http://www.dhammadownload.com

အဆောက်အဦတို့ကို အနီးဌ် တည်စေအပ်ကုန်၏ဟူသော အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို ရည်ရွယ်၍--ဟောသည်။

➢ ၁၀ ။ **ဥစ္ဆေ-အစ္ဆရ** ။ ။ ညှင်းဆဲသော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော ဒေါသပြဋ္ဌာန်းသော ဒေါသမူစိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ကောဒ္ဓဘယီဘာဝ+ရုဒ္ဓရသ။ သိုးခြံဖဲသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ အယောနိသော မနသိကာရ စသည်သည် ဥဒ္ဓိပနဝိဘာဝ။ သိုးငယ်၏ မမြဲည်တမ်းခြင်း, ညှင်းဆဲသူ၏ အကုသိုလ် အဆက်ဆက် တိုးပွားခြင်း, ငရဲသို့ လားရောက်ရခြင်းစသည်သည် အနုဘာဝ။

ယဒိတ္ထကာဒေမာ-အစ္ဆရ ။ ။ (၁) အညာဏ မိစ္ဆာမိမောက္ခ ပြဋ္ဌာန်းသော အကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ကာမရတိဋ္ဌာယီဘာဝ+ကာမသိဂါရရသ။ (၂) ခုနှစ်ရာစီ ခုနှစ်ရာစီသော သားကောင်ငှက်တို့သည်ငင်း, ယစ်ပူဇော်မှုသည်ငင်း အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) ယစ်ပူဇော်မှုကို ကောင်းမှုဟု မှတ်ထင်ခြင်းသည် ဥဒ္ဓိပနဝိဘာဝ (၄) သဝိညာဏက အဝိညာဏကဖြစ်သော ယစ်ပူဇော်မှု အဆောက်အဦးတို့ကို တည်စေခြင်း, ယစ်တင်းကုပ်ဆောက်လုပ်ခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

အာသေဝိသဒ္ဒါနုနာမျှား (၄၂၆၄)

(က) **မရိပုဏ္ဏာဒေသဓောဒ္ဓါဂါဓရောတိ ဒေသော ဝုစ္စတိ ဘက္ခာဂါရံ၊**

(ခ) နိဒဟိတ္တာ ဌပိတောန ဓနန္တ ပရိပုဏ္ဏကောသော, ဓညေန ပရိပုဏ္ဏကောဋ္ဌာဂါရောစာတိ အတ္ထော၊ (ဂ) **အထ ဝါ စတုဒ္ဒိဓော ဒေသော ဟတ္ထိ အဿာ ရထာ ပတ္တိတိ၊**

(ဃ) **ဒေသော်ဓါဂါရံ့ တိဝိဓံ ဓနကောဋ္ဌာဂါရံ့ဝတ္ထကောဋ္ဌာဂါရံ့ ဓညကောဋ္ဌာဂါရန္တိ။**

(က) ဖြင့် ပရိပုဏ္ဏကောသကောဋ္ဌာဂါရော-၌ ကောသ-သဒ္ဒါသည် ဘက္ခာဂါရ=ဘက္ခာတိုက်ဟူသော အနက်ကို ဟောသည်၏ အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ)

(ခ) ဖြင့် ပရိပုဏ္ဏကောသကောဋ္ဌာဂါရော-၌ ကောသနှင့် ကောဋ္ဌာဂါရပုဒ်ကို ကောသော၀ ကောဋ္ဌာဂါရော၀ ပရိပုဏ္ဏကောသကောဋ္ဌာဂါရာ-ဟု ဒွန်သမာသ် တွဲစပ်ရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ဒွန်၏ ရှေ့၌ရှိသော ပရိပုဏ္ဏပုဒ်ကို ကောသ+ကောဋ္ဌာဂါရ နှစ်ပုဒ်လုံး၌ ယှဉ်စပ်ရမည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဘာ၀တ္ထ) ပရိပုဏ္ဏာ ကောသကောဋ္ဌာဂါရာ ယဿာတိ ပရိပုဏ္ဏကောသကောဋ္ဌာဂါရော-ဟု ၀တုတ္ထိ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် တွဲစပ်ရမည်ကိုငင်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ပြည့်၏ဟူသည် ဘက္ခာတိုက်၌ သိုမှီးထားအပ်သော ဥစ္စာနှစ်ဖြင့် ကျိုက္ခဲ့ သိုမှီး၍ထားအပ်သော ၀ပါးဖြင့် ပြည့်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဘာ၀တ္ထ) သိစေသည်။

(ဂ) ဖြင့် နယန္တရ၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဘာ၀တ္ထ) ကောသ-သဒ္ဒါသည် စစ်အင်္ဂါဟူသော အနက်ကို ဟောသည်ကိုငင်း(နာမလိင်္ဂတ္ထ) ယင်းကောသ-သည် ဟတ္ထိ အဿ ရထ ပတ္တိ-ဟု လေးပါးအပြားရှိသည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဘာ၀တ္ထ) (တနည်း) ကောသ-အရ ဟတ္ထိ-စသော စစ်အင်္ဂါလေးပါးကို ယူရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဃ) ဖြင့် ကောဋ္ဌာဂါရ-သဒ္ဒါသည် ဘက္ခာတိုက်ဟူသော အနက်ကို ဟောသည်ကိုငင်း(နာမလိင်္ဂတ္ထ) ယင်း၏ ဓနကောဋ္ဌာဂါရ, ၀တ္ထကောဋ္ဌာဂါရ, ဓညကောဋ္ဌာဂါရ-ဟု သုံးပါးအပြားရှိသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (ဘာ၀တ္ထ) (တနည်း) ကောဋ္ဌာဂါရ-အရ ဓနကောဋ္ဌာဂါရ-စသော သုံးပါးကို ယူရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

➤ ❺ ❻ ။ **ဧကာဒ္ဒာဂါရပုစ်ဝယ် ဧကာဒ္ဒ–ဠ် ကုသဓောတ်စာရ** ။ ။ (၁) ဆဲရေးသော ပုဂ္ဂိုလ်၏သန္တာန်၌ ဆဲရေးသော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော ဒေါသ မစ္ဆေရပြဋ္ဌာန်းသော ဒေါသမူ စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ကောဒ္ဓေါယိဘာဝ+ရုဒ္ဓရသ။ (၂) ဘဏ္ဍာတိုက်သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) ဆိုင်ရာ အကြောသဝဏ္ဍုသည် ဥဒ္ဓိပနဝိဘာဝ။ (၄) အမျိုးယုတ်ခြင်း, အရှပ်ဆိုးခြင်း သေလျှင် ငရဲသို့လားရခြင်း စသော မကောင်းကျိုးအဆက်ဆက်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဝါက္ယ (၂၂၄) [၆၊၂၆၅။] (ဘာဠိ၊စ၊၁၅)

(က) **အနုပ္ပဒေဒဇ္ဇတိ ဒိဓန္ဓ အိပ္ပဟောန္ဆေ ပုန အညမ္မိ ဝီဇ္ဇ ဘဏ္ဍဥ္ဇ ကသိဥပကရဏာဘဏ္ဍဥ္ဇ သပ္ပ ဒေတူတိ အတ္ထော။**

(ခ) **ယါဘတံ အနုပ္ပဒေဒဇ္ဇတိ သက္ခိ အကတ္တာ ပဏ္ဍေ အနာရောပေတွာ မူလစ္ဆေဒေသန ဘဏ္ဍမူလံ ဒေတူတိ အတ္ထော။** (ဂ) **ဘဏ္ဍမူလဿ ဟိ ပါဘတန္တိ နာမံ။**

(ဃ) ယထာဟ – **""အပ္ပကေနပိ မေဓာဝိ၊ ပါဘတေန ဝိစက္ခဏော။**

သမုဋ္ဌာပေတိ အတ္တာနံ၊ အဂ္ဂံ အဂ္ဂိံ သန္ဒမ""္တိ။

(င) **ဘဏ္ဍဒေတနန္တိ ဒေဝသိကဘဏ္ဍဘ္ဂေဝ မာသိကာဒိဝရိဗ္ဗယဉ္စ တဿ တဿ ကုလကမ္မသူရဘာဝါနုရူပေန ဌာနန္တရဂါမနိဂမာဒိဒါနန္တ သဒ္ဒိ ဒေတူတိ အတ္ထော။**

(စ) **သကမ္မဗသုဇာတိ ကသိဝါဏိဇ္ဇာဒိသု သကေသု ကမ္မေသု ဥယျုတ္တာ ဗျာဝဋာ။**

➤ ❹ ။ **(က) ဆဋ္ဌီ/** ဆရာ၊ ရှင်အာနန္ဒာသည် ပါဋိတော်၌ အနုပ္ပဒေတု–ဟု မိန့်ဆိုတော်မူ၏။ ယင်း၌ အနု–ဥပသာရသည် ဘုသတ္ထ=ပြင်းထန်ခြင်းအနက်, သဒိသတ္ထ=အတူဟူသောအနက် စသည်ကို ဟောပါသလော။ အဘယ်အနက်ကို ဟောပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (က) မိန့်။

ကား– အနု–ဥပသာရပုဒ်သည် ပုနအနက်ကို ဟော၏ဟူလို။

(ဂ) ဆဋ္ဌီ/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် ပါဘတံကို ဘဏ္ဍမူလံ–ဟု ဖွင့်ဆို၏။ ပါဘတ–သဒ္ဒါသည် ပဏ္ဍာကာရ=တံစိုးလက်ဆောင်ဟူသော အနက်ကိုလည်း ဟောသည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ ဖြစ်ပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် ပါဘတံကို ဘဏ္ဍမူလံ–ဟု ဖွင့်ဆိုပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား– ပါဘတ–သဒ္ဒါသည် တံစိုးလက်ဆောင်ဟူသော အနက်ကို ဟောနိုင်သော်လည်း ဤနေရာ၌ ပါဘတ–သဒ္ဒါသည် ဘဏ္ဍမူလအနက်၌သာ ဖြစ်၏ဟု ပြလိုသောကြောင့် ပါဘတံကို ဘဏ္ဍမူလံ–ဟု ဖွင့်ဆိုပါ၏ဟူလို။

(ဃ) ဆဋ္ဌီ/ အနုသဒ္ဒန် ။ ။ ဤသို့ (ခ+ဂ) တို့ဖြင့် ပါဘတံ အနုပ္ပဒေတု၌ ပါဘတ–သဒ္ဒါသည် ဘဏ္ဍမူလအနက်ကို ဟော၏ဟု ယုတ္တိနှင့်တကွ ပြဆိုပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ ပါဘတ–သဒ္ဒါ၏ မူလအနက်ရှိသည်၏အဖြစ်ကို စူဠသေဋ္ဌိဇာတကပါဋိတော်တည်းဟူသော အာဂုမ်သာဓကဖြင့် မြဲစေ ပြီးစေလိုသော ဆရာသည် (ဃ) ဝါကျကိုမိန့်။

➤ ❸ ။ *[ခ+ဂ ဝါက္ယဆဋ္ဌီဧကဋ္ဌ]* (၁) နနု ပါဘတသဒ္ဒေါ အညတ္ထ ပဏ္ဍာကာရေပိ ဝတ္တတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ ပါဘတံ အနုပ္ပဒေတူတိ ပဒဿ ဘဏ္ဍမူလံ ဒေတူတိ အတ္ထော တယာ သံဝဏ္ဏိတော။

http://www.dhammadownload.com

(၃) နနု ဘဏ္ဍမူလဿ ပါဘတန္တိ နာမံ။ (၄) တသ္မာ ပါဘတံ အနုပ္ပဒေတူတိ ပဒဿ ဘဏ္ဍမူလံ ဒေတူတိ အတ္ထော မယာ သံဝဏ္ဏိတော။

➤ ❺ ။ ပကာရတော ဥဒယဘဏ္ဍာနိ အာဘရတိ သံဟရတိ ဇေနာတိ **ပါဘတံ**။

(၃) အတိုးဖြစ်သော ဥစ္စာတို့ကို အပြားအားဖြင့် ကောင်းစွာဆောင်ခြင်း (စုဆောင်းခြင်း) ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) အရင်းအနှီး ဥစ္စာဖြစ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) ဘဏ္ဍမူလံ စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

တံတံ အာနိသံသံ ပတ္တေန္တေဟိ အာဘာရိယတေ နီယတေတိ **ပါဘတံ**။ (၃) ဆောင်ယူအပ်ခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) တံစိုးလက်ဆောင်ဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ပတ္ထာကာရ။

ဝေတိ ပဝတ္တတိ ဇေနာနံ **ဇဝေနာ**။ (၃) ဖြစ်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) လစာရိက္ခာဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ပရိဗ္ဗယ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ။

ဘဇတိ ဂဇ္ဆတီတိ **ဇဝေနာ**။ ဒီဝသေ ဒီဝသေ ဒါတဗ္ဗံ **ဇဝေသိကံ**။

မာသေ မာသေ ဒါတဗ္ဗံ **မာသိကံ**။

➤ ❻ ။ (က) ၌ **အပ္ပဗောဓတ္ထေ** -ကို အပ္ပဟောန္တတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= ဒီနှသ (ဗီဇောတ္တသ) ဟု သမ္ဘန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်) **သန္ဓမံ**-ကို သန္ဓမန္တတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်=မေဓာဝိယာ-ဟု သမ္ဘန်ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်)

➤ ❼ ။ **(က)** ဖြင့် ဗီဇောတ္တံ အနုပ္ပဒေတု-ဟူသော ပါဠိတော်၌ ဗီဇောတ္တပုဒ်ကို, ဗီဇ္ဈ ဘတ္တဿ ဗီဇောတ္တံ-ဟု ဒွန်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုဎင်း(သမာသလင်္ကတ္ထ) ဗီဇောတ္တ-အရ မုချအားဖြင့် မျိုးစေ့ထမင်းကို ဧကဒေသုပစာ နိဒဿနနည်းဖြင့် လယ်ထွန်ခြင်း၏ အဆောက်အဦဖြစ်သော ထွန်တုံး ထွန်သွား ထမ်းပိုးစသော ဘဏ္ဍာတို့ကို ယူရမည်ကိုဎင်း(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) အနုပ္ပဒေတု-ကို အနု+ပဒေတု ဟု ပုဒ်ဖြတ်ရမည်ကိုဎင်း(သန္ဓိလင်္ကဝ) အနု-ဥပသာရ၏ ပုနအနက် ဟောသည်ကိုဎင်း(ဥပသဂ္ဂလင်္ကတ္ထ) ပ-ဥပသာရ၏ ပကာရအနက် ဟောသည်ကိုဎင်း(ဥပသဂ္ဂလင်္ကတ္ထ) အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ပေး၏ဟူသည် ပေးအပ်သော ဥစ္စာ၏ မလောက်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ပေး၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုဎင်း(ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ခ) ၌ ဘဏ္ဍမူလံ ဒေတု-ဖြင့် ပါဘတံ အနုပ္ပဒေတု-၌ ပါဘတ-သဒ္ဒါ၏ ဘဏ္ဍမူလအနက် ဟော သည်ကိုဎင်း(နာမလင်္ကတ္ထ) (ဝါ) ပါဘတ-အရ ဘဏ္ဍမူလကို ယူရမည်ကိုဎင်း(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) အန+ပ-ဥပသာရတို့၏ ဓာတုတ္ထာနုဝတ္တကဓ၏ အဖြစ်ကိုဎင်း(ဥပသဂ္ဂလင်္ကတ္ထ) သိစေပါသည်။

သက္ခိ အကတွာ ပဏ္ဍော အနာရောပေတွာ မူလဆ္ဆေဒေသေန-ဖြင့် အရင်းအနှီးဘဏ္ဍာကို ပေး၏ဟူသည် တဖန်ပြန်၍ ယူလိုသည်၏အစွမ်းအားဖြင့် ပေးခြင်းမျိုးဖြင့် ပေးသည်မဟုတ်၊ သက်သေမထား စာမချုပ် ဘဲ အပိုင်ပေးခြင်းပင်တည်းသော အဓိပ္ပါယ်ကိုဎင်း(ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဂ) ၌ ဒေဝသိကဘတ္တဿ မာသိကာဒိပရိဗ္ဗယဿ-ဖြင့် ဘတ္တဆေတနံ-၌ ဘတ္တ-အရ နေ့စာ ထမင်းရိက္ခာကို ယူရမည်ကိုဎင်း(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) ဝေတန-အရ လစာရိက္ခာကို ယူရမည်ကိုဎင်း(သရုပ်ကြား

http://www.dhammadownload.com

အဘိဓေယျတ္ထ) ဘတ္တာနှင့် ဓေတာနကို ဘတ္တဿ ဆေတာနဿ ဘတ္တဓေတာန်-ဟု ဒွန်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုၚ်(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။ ကြွင်းပါဠိတို့ဖြင့် ဘတ္တဓေတန-သဒ္ဒါသည် နိဒဿနမျှသာဖြစ်၍ ရာထူးဌာနန္တရ ရူပနိဝုံး စသည်တို့ကိုလည်း ဘတ္တဓေတန-အရ ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

(စ) ဖြင့် သကမ္မပသုတာဒ္ဒိ သကမ္မ-ဝယ် သ-သဒ္ဒါသည် သက(အတ္တနိယ) မိမိဥစ္စာဟူသော အနက်ကို ဟောသည်ကိုၚ်(နာမလိင်္ဂတ္ထ) သာနိ ကမ္မာနိ သကမ္မာနိ-ဟု ကမ္မဓာရယ်သမာသ် တွဲစပ်ရမည်ကိုၚ်(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သကမ္မ-အရ လယ်ထွန်ခြင်း ကုန်သွယ်ခြင်းစသော အမှုကိစ္စတို့ကို ယူရမည်ကိုၚ်(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) ပသုတာ-ဌ် သုစာတ် (ဝါ) ပသု-ဓာတ်သည် ဗန္ဓနတ္ထ (ဝါ) အဘိသဝတ္ထကို မဟော၊ ဥယျုတ္တတ္ထ=အားထုတ်ခြင်းအနက်ကို ဟောသည်ကိုၚ်(ဒု-ဓာတွတ္ထ) ဥယျုတ္တာဌ် ယုဓေတ်သည် ယှဉ်ခြင်းအနက်ကို မဟော၊ ဗျာဝဋ=အားထုတ်ခြင်းအနက်ကို ဟောသည်ကိုၚ်(ဒု-ဓာတွတ္ထ) သိစေ။

ဓာတ္ဝတ္ထ (၂၂၅) [၆၊ ၂၆၅။] (ဘာဋီ၊စ၊၁၉)

(က-၁) **စတန ဟိ ဘဝံ ရာဇာတိ ပြာဟ္မဏော ကိရ စိန္တေသိ။** (က-၂) **""အယံ ရာဇာ မဟာဒါနံ ဒါတုံ အတိဝိယ ဥဿာဟဇာတော။** (က-၃) **သစေ ပန အတ္တာနေနာ အာနယဇန္တေ ရတ္တိယာဒယော အနာမန္တေတွာ ဒဿတိ၊ နာဿ တော အတ္တာမနာ ဘဝိဿန္တိ၊ ယထာ ဒါနေတော အတ္တာမနာ ဟောန္တိ၊ တထာ ကရိဿာမီ""တိ။** (က-၄) **တသ္မာ "စတန ဟိ ဘဝ"န္တိ အာဒိမာဟ။**

(ခ) **တတ္ထ စနဂမဇာတိ နိဂမဝါသိနော။** (ဂ) **ဇာနပဒဇာတိ ဝိယသဟာယကာ။**

(ဃ) **မါရိသန္ထဝဇာတိ သေသာ အာဂန္တုကာရကာ။**

➢ ❶ ။ **အတ္ထာမနာ**= မိမိစိတ်ရိုက်နှစ်သက်သည်။(သဒ္ဒတ္ထ) တက်ကြွသော ကိုယ်စိတ်ရိုက်နှစ်သက်သည်။ (အဓိပ္ပါယတ္ထ) ဝမ်းမြောက်ကုန်သည်။(ဝေါဟာရတ္ထ)

➢ ❷ ။ **(က) ဒုဒ္ဒီ/ လိင်္ဂနာနတ္တဇောဇနာ** ။ ။ ဆရာ၊ ပုရောဟိတ်ပုဏ္ဏားသည် ပါဠိတော်၌ "တေန ဟိ ဘဝံ ရာဇာ" အစရှိသည်ဖြင့် မဟာဝိဓိတမင်းအား သံတော်ဦးတင်၏။ အဘယ့်ကြောင့် ယင်းသို့ သံတော်ဦးတင်ပါသနည်း။ ကြီးစွာသော အလျှူကို လျှူဒါန်းနိုင်အောင် ပုရောဟိတ်၏ အစီအရင်အတိုင်း တိုင်းပြည်တွင်း၌ ခိုးသူတည်းဟူသော ငြောင့်ကို ပယ်ရှင်းပြီး တိုင်းသူပြည်သားတို့ စီးပွားဥစ္စာတိုးပွားအောင် ငြိမ်းစေအောင် စီမံပြီးပြီ မဟုတ်ပါလော။ (ပုနရုတ္တိဒေါသ-တင်) စုဒ်-(က) မိန့်။

(က-၂) ဒုဒ္ဒီ/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က-၁) ဖြင့် ပုဏ္ဏားသည် ကြံစီ၏ဟု ဖွင့်ဆို၏။ အဘယ်သို့သော အခြင်းအရာအားဖြင့် ကြံစီပါသနည်း။ ကြံစီပုံ အခြင်းအရာကို အကျယ်အားဖြင့် မပြဆိုပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (က-၂) မိန့်။

(က-၃) ဒုဒ္ဒီ/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က-၂) ဖြင့် မဟာဝိဓိတမင်းသည် မဟာဒါနကို ပေးလှူခြင်းငှာ အလွန်အကဲဖြစ်သော အားထုတ်ခြင်းရှိ၏ဟု ဖွင့်ဆို၏။ ထိုသို့ဖြစ်လတ်သော် မိမိဆန္ဒအားလျော်စွာ ပေးလှူသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ့်ကြောင့် နောက်လိုက်ဖြစ်သော ဇနပုဒ်မင်းတို့ကို တိုင်ပင်ပြောဆိုလှူဒါန်းရပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (က-၃) မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

➢ ❽ ။ [က–ဝါကျကိုရှု] (၁) နနု ရာဇာ ပုရောဟိတသ ဗြာဟ္မဏသ သံဝိဓာနာနုရူပံ အကာသိ။ (၂) အထ ကသ္မာ "တေန ဟိ ဘဝ"န္တိ အာဒိမာဟ။ (၃) နနု ဗြာဟ္မဏော စိန္တေသိ။ "အယံ ရာဇာ မဟာဒါနံ ဒါတုံ အတိဝိယ ဥဿာဟဇာတော။ သစေ ပန အတ္တနော အာနုယန္တေ ခတ္တိယာဒယော အနာမန္တေတွာ ဒဿတိ၊ နာဿ တေ အတ္တမနာ ဘဝိဿန္တိ၊ ယထာ ဒါနေတော အတ္တမနာ ဟောန္တိ၊ တထာ ကရိဿာမိ"တိ။ (၄) တသ္မာ "တေန ဟိ ဘဝ"န္တိ အာဒိမာဟ။

(က) [အာကာရအတွင်းရှိ အယံ (ပ) ဘဝိဿန္တိ–ထိုရှု] (၁) နနု အယံ ရာဇာ မဟာဒါနံ ဒါတုံ အတိဝိယ ဥဿာဟဇာတော။ (၂) အထ ကသ္မာ နာဿ တေ အတ္တမနာ ဘဝန္တိ။ (၃) နနု အတ္တနော အာနုယန္တေ ခတ္တိယာဒယော အနာမန္တေတွာ ဒေတိ။ (၄) တသ္မာ နာဿ တေ အတ္တမနာ ဘဝန္တိ။

➢ ❾ ။ တသ္မိံ တသ္မိံ အနုယန္တိ အနုဝတ္တန္တီတိ **အနုယန္တာ**။ **(အာနုယန္တာ)** (၃) ထိုထိုကိစ္စ၌ အစဉ်လိုက်ခြင်း ကြီယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) ထိုထိုကိစ္စ၌ အစဉ်လိုက်တတ်ကုန်သော လက်အောက်ခံမင်းတို့ဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) အနုဝတ္တကာ, အနုယုတ္တာ–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

ကသ္မိံ မဒန္တိ ဇတ္ထာတိ **ဂါဓေမာ**။ အတိရေကော ဂါမောတိ **နိဂဓေမော**။ (၃) အတိရေကအောဂုဏ်၏ နိဂုံးနှင့် ဂုဏ်+ဂုဏော အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) နိဂုံးဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ပါကဋဂါမ, မဟာဂါမ–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

ရညာ အမစ္စာ သဟ ယေ ဘဝန္တိ**တိ အမစ္စာ**။ (၃) မင်းနှင့်တကွဖြစ်ခြင်း သဟဝတ္ထုနဘောဂုဏ်၏ အမတ်နှင့် ဂုဏ်+ဂုဏော အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) မင်းတိုင်ပင် အမတ်တို့သည် ဝစနီယ။ (၆) အမတ္တ, မတိသဒိဝ–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

ဥ ဒုက္ခလာဒ္ဓံ သဟတိ ခမတီတိ **ဥဿာဒေဟာ**။ (၃) သည်းခံခြင်းကြီယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ဝီရိယ စေတသိက်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဥဿောဋ္ဌိ–စသော။

ရညော ပရိသတိ ဘဝါတိ **ပါရိသဇ္ဇာ**။ (၃) ပရိသတ်နှင့်ဖြစ်သော အစေအပါးတို့၏ အဝယဝိ+အဝယဝ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) စေခိုင်းခြင်းကိုပြုတတ်သော အစေအပါးသည် ဝစနီယ။ (၆) အာဏတ္တိကရ–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ။

➢ ❿ ။ **အာနုယန္တန္တေ** –ကို အာနုယန္တတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= ခတ္တိယာဒီနံ–ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (တို့၏/တို့သည် စပ်) **တသ္မာ**–နောင် ဆောင်ရမည့်ဟိတ်ကား= တသ္မာ တတော စိန္တနတ္တာ ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းဟိတ်၏ သမ္ဗန်ကား:– ဗြာဟ္မဏသ။ (၏/သည် စပ်)

ဥဿာဟဇာတော–ကို ဥဿာဟဇာတတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= ဣမသ ရညော။ (၏/သည်)

➢ ⓫ ။ **(ခ)** ဖြင့် နေဂမာ၌ ဏပစ္စည်း၏ ဝဿန္တိတ္ဒိတ်၌ သက်သည်ကိုငင်း(ပစ္စယတ္ထ) နိဂမေ ဝသန္တိတိ · နေဂမာ–ဟု ပြုရမည်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဂ) ဖြင့် ·အမစ္စာ၌ အမစ္စဟူသည် မင်းမှုကိစ္စကို စီမံရာ၌ မင်းသည် ချစ်ခင်အပ်သော မင်းနှင့် အတူ လုပ်ဖော်ကိုငင်ဖက် အမတ်များပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

http://www.dhammadownload.com

(ဃ) ဖြင့် ပါရိသဇ္ဇာ-အရ လက်အောက်ခံမင်း စသည်တို့မှ ကြွင်းကျန်ကုန်သော မင်းစေခိုင်းအပ်သော အမှုကို ပြုတတ်ကုန်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို ယူရမည်ဟု သိစေသည်။(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

➤ ❺ ❻ ။ **အာနန္တရိယစေတနာ-ဒွိ ဧကင်္ဂအရ** ။ ။ မဟာဝိဇိတမင်း၏ နောက်လိုက်ဖြစ်ကုန်သော လက်အောက်ခံမင်းတို့၏ သန္တာန်၌ မဟာဝိဇိတမင်း၏ ထိုထိုအမှုကိစ္စကို အစဉ်လိုက်သော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်သော သမာနုစ္ဆန္န ဝီရိယ စသည်ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရတီဌာယိဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရရသ။ မဟာဝိဇိတမင်းဒြဗ်သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ မဟာဝိဇိတမင်း၏ မင်းကျင့်တရားနှင့် ညီညွတ်ခြင်း, လက်အောက်ခံမင်းတို့ထက် ဘုန်းလက်ရုံးနှင့် ပြည့်စုံခြင်း စသည်သည် ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ။ မဟာဝိဇိတမင်း၏ ယုံကြည်ကိုးစားမှုကို ခံစားရခြင်း, မိမိတို့ ပိုင်ဆိုင်သော ဒေသတို့၌ ချမ်းချမ်းသာသာ အုပ်ချုပ်စီမံနေနိုင်ခြင်း, မိမိဒေသခံ တိုင်းသူပြည်သားတို့၏ ချစ်ခင်မှုကို ခံစားရခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝ။

အင်္ဂုတ္တရမနာ ဧဟာန္တိ-အရ ။ ။ (၁) ပီတိ သောမနဿ ပြဋ္ဌာန်းသော ကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရတီဌာယိဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရရသ။ (၂) မဟာဝိဇိတမင်း ပေးလှူအပ်သော ဒါနသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) နောက်လိုက်ဖြစ်သော ခတ္တိယ စသည်တို့နှင့် တိုင်ပင်ခြင်းသည် ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ။ (၄) ယဇတေ ဘဝံ ရာဇ-စသည်ဖြင့် တိုက်တွန်းပြောဆိုခြင်းသည် အနုဘာဝ မည်၏။

ပါဏာ ပ္ပဒါ (၂၂၆) [ဌ၊၂၆၆။] (ဘာဋီ၊စ၊၂၀)

(က) **ယဇတေ ဘဝံ ရာဇာတိ ယဇတု ဘဝံ။**

(ခ) **တေ ကိရအယံ ရာဇာ ""အဟံ ကုသဇရော"" တိ ပသယှ ဒါနံ အဒတ္တွာ အဓမ္မေ အာမဇ္ဇသိ၊ အဓဟာနေန သုဋ္ဌု ကတာ ဇွိ အတ္တာ မနာ ဇဝ်မာဟံသု။**

(ဂ) **အနာမန္တိတော ပနဿ ယညဋ္ဌာနံ ဒဿနာယ ဝိနဂစ္ဆယျုံ။**

➤ ❹ ။ **(ခ) ဧဒို/** ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် ယဇတေ-၌ တံဝိဘတ်သည် ကတ္တားအနက်၌ဖြစ်၍ တိုက်တွန်းခြင်း အဓျေသနအနက်၌ ဖြစ်သည်ကို ဖွင့်ဆို၏။ အဘယ်သို့ ကြ်၍ အမတ်စသည်တို့သည် ယဇတေ ဘဝံ ရာဇဟ္ဂု၍ တိုက်တွန်းပြောဆိုကြပါကုန်သနည်း။ ကြ်စီ စိတ်ကူးပုံ အခြင်းအရာကို အကျယ်အားဖြင့် မပြဆိုပြီလော်။ နုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဂ) ဧဒို/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် အမတ်စသည်တို့သည် တိုင်ပင်ခြင်းကြောင့် မိမိစိတ်ရှိကုန်လျက် ယဇတေ ဘဝံ ရာဇ-ဟူ၍ ပြောဆိုကြကုန်၏ဟု ဖွင့်ပြ၏။ မတိုင်ပင်အပ်သော် ထိုအမတ်တို့သည် အဘယ်သို့ပြုမူကြပါကုန်သနည်း။ ယဇတေ ဘဝံ ရာဇာ-ဟူ၍ မတိုက်တွန်းသော်လည်း ယစ်ပူဇော်ရာ အရပ်သို့ ကြည့်ရှုခြင်းငှာ လာကြကုန်၏ဟု မှတ်သားရပါမည်လော။ နုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

➤ ❷ ။ **[ဂ-ဓါတ္ဝက္ခိဋ္ဌ]** (၁) နနု အာသ ရညော ယညဋ္ဌာနံ ဒဿနာယ ဂန္တုံ။

(၂) အထ ကသ္မာ တေ အာသ ယညဋ္ဌာနံ နု ဂစ္ဆေယျုံ။

(၃) အနာမန္တိတတ္တာ။ (၄) တေ အာသ ယညဋ္ဌာနံ နု ဂစ္ဆေယျုံ။

➤ ❸ ။ ယဇန္တိ ဇော်တာတိ **ယညံ**။ (၃) ပူဇော်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ယစ်ဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ယဇိတဋ္ဌာန-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ။

http://www.dhammadownload.com

➢ ❺ ။ **အနာမန္တိစဝေ** -ကို အနာမန္တိတတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်=မဟာယညသ-ဟု သမ္မန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်)

➢ ❻ ။ **(က)** ၌ ယတော့-ဖြင့် တံဝိဘတ်သည် အတ္တနောပုဒ်ဝိဘတ်ဖြစ်သော်လည်း ကံအနက်, ဘောအနက်၌ မဖြစ်၊ ကတ္တားအနက်၌ ဖြစ်သည်ကိုငင်း(ဒု-ဝိဘတ္တာတ္ထ) တိုက်တွန်းခြင်းအနက်ကို ထွန်းပြ တတ်သည်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

➢ ❼ ❽ ။ **(က) ဓါကျကိုရှု** ။ ။ (၁) တိုက်တွန်းသော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော ပိတိ သောမနဿ ပြဋ္ဌာန်းသော ကုသိုလ်စိတ္တဖွဲ့ဝိဒ်သည် ဥဿာဟဋ္ဌာယိဘာဝ+ဝိရရသ။/ဟာသ+ဟာသ။ (၂) မဟာဝိဓိတမင်းသည် အာရမ္ဘဏဝိဘာဝ။ (၃) ဒါနမူကို အမတ်တို့အား တိုင်ပင် အသိပေးခြင်းသည် ဥဒ္ဒိ ပန ဝိဘာဝ။ (၄) ကောင်းစွာပြုအပ်၏ဟု ချီးမွမ်းပြောဆိုခြင်း, ယစ်ပူတော်ရာ အရပ်သို့ ကြည့်ရှုခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဝါကျ (၂၂ရာ) [၌၊၂၆၆။] (ဘာဋီ၊စ၊၂၂)

(က) **သဓ္ဓါတိ ဒါနသဿဇလံ အတ္တိတိ သဒ္ဒဟာတိ၊** (ခ) **ဓါယဓကာတိ ဒါနသူရော။**

(ဂ) **နာ သဒ္ဓါမတ္တကေနေဝ တိဋ္ဌတိ၊ ပရိစ္စဇိတုမ္ပိ သက္ကောတိတိ အတ္ထော။**

(ဃ) **ဓါနပတီတိ ယံ ဒါနံ ဒဒတိ၊ တာသ ပတိ ဟုတွာ ဒဒတိ။ နာ ဒါသော၊ နာ သဟာယော။**

(င) **ယော ဟိ (လ) သာမီ ဟုတွာ ဒဒတိ။** (စ) **အယံ တာဒီသောတိ အတ္ထော။**

➢ ❾ ။ **(ဂ) သို့/** ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် ဒါယကဟူသည် ပေးလှူခြင်း၌ ရဲရင့်သူတည်း ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ဒါနအကျိုးကိုသာ သိ၍ ရဲရဲဝံ့ဝံ့ မစွန့်ကြဲနိုင်သော ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးကို ဒါနသူရ-ဟု ခေါ်ပါသလော။ အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးကို ဒါနသူရ-ဟု ခေါ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) ဝါကျကိုမိန့်။

(ဃ) သို့/အနုသဘန္ဓ ။ ။ ဤသို့ (ဃ) ဖြင့် ဒါနပတိဟူသည် ပေးလှူခြင်းဖြစ်သော စေတနာ ဟူသော အကြောင်းရှိသော လောဘ၏ ကျေးကျွန် အပေါင်းဖော်ဖြစ်၍ ပေးလှူသူမျိုးမဟုတ်၊ အရှင်သခင် ဖြစ်၍ ပေးလှူသူမျိုး၏ အဖြစ်ကို **မွှဲမြှိုပြီး**၍၊ ယခုအခါ၌ ဆိုအပ်ပြီးသော အနက်ကိုပင် ဗျတိရေက အနွယအားဖြင့် ချဲ့ပြခြင်းငှာ (ဝါ) ချဲ့ပြလိုသော ဆရာသည် (င) ဝါကျကိုမိန့်။

(င) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဃ) ဖြင့်--ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ဒါနဒါသ, ဒါနသဟာယဖြစ်ပုံကို အကျယ်အားဖြင့် မပြဆိုပြီလော်။ အဘယ်သို့လျှင် ဒါနဒါသ, ဒါနသဟာယ ဖြစ်ပါသနည်း။ (င)မိန့်။

➢ ❿ ။ **[ဂ-ဓါကျကိုရှု]** (၁) နနု ပါဠိယံ "သဒ္ဓါ"တိ တ္တေကမေဝ ဝတ္တဗ္ဗံ။ (၂) အထ ကသ္မာ သဒ္ဓါတိ ဝတွာ "ဒါယကောတိ (ဒါနသူရောတိ) ပုန ဝုတ္တံ။ (၃) နနု တသ ကမ္မသကတာ ဉာဏသ တိက္ခဝိသဒဘာဝံ ဝိဘာဝေတုကာမော ဟောတိ။ (တနည်း) နနု နာ သဒ္ဓါမတ္တကေနေဝ တိဋ္ဌတိ၊ ပရိစ္စဇိတုမ္ပိ သက္ကောတိ။ (၄) တသ္မာ သဒ္ဓါတိ ဝတွာ "ဒါယကောတိ (ဒါနသူရောတိ) ပုန ဝုတ္တံ။

➢ ⓫ ။ ဒါနေ သူရောတိ **ဓါနသူစရော**။ (၃) အလှူဒါန၏ ရဲရင့်သော ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ဝိသေသန +ဝိသေသျ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သကတ်သည် ဝစနဟောတု မည်၏။ (၅) ပေးလှူခြင်း၌ ရဲရင့်သူ (ဝါ) လွတ်လွတ်စွန့်ကြဲနိုင်သူဖြစ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) ဒါယက, မုတ္တစာဂ-စသော ပရိယာယ်

http://www.dhammadownload.com

သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

မစု ဣတ္ထ အတ္ထိတိ **မဒ္ဒုရံ**။ (၃) ချိုမြိန်ကောင်းမြတ်သော ဂုဏ်၏ အာဟာရနှင့် ဌာနီ+ဌာန အဖြစ် ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ကောင်းမြတ်သော ဘောဇဉ်သည် ဝစနီယ။ (၆) သာဒရသ။ သူရယတီတိ **သူစရော**။ ရဲဝံ့အားထုတ်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ရဲရင့်သူဖြစ် သည် ဝစနီယ။ (၆) ဝီရ–စသော ပရိယာယ် သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

➤ ❾ ။ (၇) **သဇ္ဇောတိ**–ကို သက္ကတ္တာ/ **ဒါယကော**–ကို ဒါယကတ္တာ/ **ဒါနသူစရော**–ကို ဒါနသူရတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= ရညော မဟာဝိဇိတဿ–ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်)

➤ ❿ ။ **(က)** ဖြင့် သဒ္ဒါ–၌ ဏပစ္စည်း၏ အဿတ္ထိတဒ္ဓိတ်၌ သက်သည်ကိုငင်း(ပစ္စယတ္ထ) သဒ္ဒါ ယဿ အတ္ထိတိ သဒ္ဒေါ–ဟု ပြုရမည်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) ယုံကြည်၏ဟူသည် အလှူ၏အကျိုး သည် ရှိ၏ဟု ယုံကြည်ခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ခ) ဖြင့် ဒါယက–အရ ပေးလှူခြင်း၌ ရဲရင့်သူကို ယူရမည်၏အဖြစ်ကို သိ။(အဘိဓေယျတ္ထ)

(ဂ) ဖြင့် ဒါနသူရ–ဟူသည် ဒါန၏ အကျိုးကိုသာ သိ၍ ပေးလှူခြင်း၌ ရဲရဲဝံ့ဝံ့ မရှိသူမျိုးမဟုတ်၊ ဒါန၏အကျိုးကိုလည်းသိ, သိသည့်အလျောက် ရဲရဲဝံ့ဝံ့ စွန့်ကြဲခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်သူကို ဒါနသူရ–ဟု ခေါ်သည်၏ အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဃ) ဖြင့် ဒါနပတိ–၌ ဒါနပုဒ်ကို ဒီယတေတိ ဒါတံ–ဟု ကမ္မသာဓန ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုငင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ယုပစ္စည်း ကမ္မသာဓနအနက်၌ သက်သည်ကိုငင်း(ဒု–ပစ္စယတ္ထ) ဒါန–အရ စေတနာဒါနကို မယူရ၊ ဝတ္ထုဒါနကို (ဝါ) ထိုဝတ္ထုဒါနလျှင် အကြောင်းရှိသော လောဘကို ယူရမည်ကိုငင်း(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) ဒါနဿ ပတိ ဒါနပတိ–ဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ပြုရမည်ကိုငင်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ဒါနပတိ–ဟူသည် ဒါန၏၊ အရှင်ဖြစ်၍သာ ပေးလှူ၏၊ ဒါန၏ ကျွန်, ဒါန၏ အပေါင်းအဖော်ဖြစ်၍ ပေးလှူတတ်သည် မဟုတ်ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဇ) ဖြင့် ဤမဟာဝိဇိတမင်းသည် ဒါနပတိ ဒါနဒါသ ဒါနသဟာယ ပုဂ္ဂိုလ်သုံးမျိုးတို့တွင် ဒါနပတိ ပုဂ္ဂိုလ်မျိုး၏ အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➤ ❶❶ ။ **ဒါနဒါသ မည်ပုံ** ။ ။ တဏှာ၏ ကျွန်အဖြစ်သို့ ကပ်ရောက်သောကြောင့် ဒါနဒါသ မည်ပါသည်။ **ဒါနသဟာယ မည်ပုံ** ။ ။ အလှူဝတ္ထုသည် နှစ်သက်အပ်သည်၏အဖြစ်ကို မစွန့်သော ကြောင့် ဒါနသဟာယ မည်ပါသည်။ **ဒါနပတိ မည်ပုံ** ။ ။ အလှူဝတ္ထု၌ တဏှာကျွန်အဖြစ်မှ မိမိ ကိုယ်ကို လွတ်စေ၍ လွှမ်းမိုး၍ ဖြစ်သောကြောင့် ဒါနပတိ မည်ပါသည်။

ဒါနသူရဟူသည် ။ ။ ပေးလှူအပ်သော ဝတ္ထု၌ အနည်းငယ်မျှလည်း ဇြကပ်မှုကို မပြုဘဲ လွတ် လွတ် စွန့်ကြဲတတ်သူ အလှူရှင်မျိုးကို ဒါနသူရ–ဟု ခေါ်ပါသည်။

➤ ❶❷ ။ **ဒါယကော–ဆဲ့ စတ်အရေ** ။ ။ (၁) ဒါနကို ရဲရဲရင့်ရင့်ပြုသော မဟာဝိဇိတ မင်း၏ သန္တာန်၌ လွတ်လွတ်စွန့်ကြဲသော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော မုတ္တစာဂ စေတနာပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကုသိုလ်ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရတိဌာယီဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရရသ။ (၂) အလှူပေးဝတ္ထု

http://www.dhammadownload.com

အလျှုံခံပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) ယောနိသော မနသိကာရ စသည်သည် ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ။ (၄) ဘဝအဆက်ဆက် စည်းစိမ်ဥစ္စာပေါများခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝ။**(ဃ-ဝါကျကိုရှု-တူ၏)**

ဝါကျ (၂၂၈) [၆၊၂၆၇။] (ဘာဋီ၊စ၊၂၆)

(က) **ဣဓ** ဣဓမာနိတိ စဝံ ယထာဝုတ္တာနိ ဖဿာနိ၊

(ခ) ဖဿေဟိ ကိရအဋ္ဌဟာဂေါဟိ သမန္နာဂတသဒ္ဒေန သဗ္ဗဒိသာဟိ မဟာဖဿာဝုပသက်မတိ။ ""အယံ ဒုဇ္ဈာတော ကိတ္တကံ ကာလံ ဒဿတိ၊ ကုဒ္ဓါနိ ဝိပ္ပဋိသာရီဟုတ္ဝာ ဥပစ္ဆိန္နိဿတိ"" တိ ဖဝမာဒိနိ စိန္တေတွာ နကောစိ ဥပသက်မိတဗ္ဗံ မညတိ။

(ဂ) တသ္မာ ဖဿာနိ အဋ္ဌဂါနိ ""ပရိက္ခာရာ ဘဝန္တိ"" တိ ဝုတ္တာတိ။

(ဃ) **သုဇံ** ပဋ္ဌာန္တေန**ာ**နုဗ္ဗိမဟာယာဂပဋိဂ္ဂဟနဋ္ဌေန ဒါနကဏ္ဍံ ပဝဋ္ဋေန္တာနံ။

(င) **ဣဓ**ဓမ္မာ စတ္ဆုဗ္ဘိတိ ဖဿေဟိ သုဖဿတထာဒီဟိ။

(စ) ဖဿေသု ဟိ အသတိ ""စဝံ ဒုဇ္ဈာတဿ သံဝိဓာနေန ပဝတ္တိနံ ကိတ္တကံ ကာလံ ပဝတ္တိဿတိ"" တိ အာဒိနိ ဝတ္တာ ဥပသက်မိတာရော နဟောန္တိ။ ဂရဟိတဇ္ဈာဘာဝတော ပန ဥပသက်မန္တိယော။ (ဆ) တသ္မာ ကုမာနိပိ ပရိက္ခာရာ ဘဝန္တိတိ ဝုတ္တာနိ။

➢ **၂** ။ (စ) **သဒ္ဓိ/ လိနဒ္ဓရုဇာဒနာ** ။ ။ ဆရာ၊ ဘုရားရှင်သည် ပါဠိတော်၌ သုဇာတတာ စသော အကြောင်းအင်္ဂါရှစ်ပါးတို့ကို ယစ်ပူဇော်ခြင်း၏ အခြံအရံတို့ ဖြစ်ကုန်၏ဟု ဟောတော်မူ၏။ သုဇာတတာ, သုရူပတာ နှစ်မျိုးနှင့်ကင်း၍လည်း ယစ်ပူဇော်ခြင်းကိစ္စ ပြီးနိုင်သောကြောင့် ယင်းနှစ်မျိုးသည် အဘယ်သို့လျှင် ယစ်၏ ပရိက္ခာရ ဖြစ်ရာပါအံ့နည်း။ အမုတာ-စသော (၆) မျိုးတို့နှင့်ကင်း၍ ယစ်ပူဇော်ခြင်းကိစ္စ မပြီးနိုင်သောကြောင့် ယင်း(၆)မျိုးတို့သာ ယစ်၏ပရိက္ခာရတို့ ဖြစ်ထိုက်ကုန်သည် မဟုတ်ပါလော။ (သဘာဝဝိရောဓိဒေါသ-တင်) စုဒ်ကြောင့် (ခ) ဝါကျကိုမိန့်။

(ဃ) **သဒ္ဓိ/** ဆရာ၊ ဘုရားရှင်သည် ပါဠိတော်၌ သုဇံ ပဋ္ဌာန္တေန-ဟု ဟောတော်မူ၏။ ယင်းသုဇံ ပဋ္ဌာန္တေန-၌ အာဒါန၏ အစွမ်းအားဖြင့် သုဇာပဋ္ဌာနကို အလိုရှိအပ်ပါသလော။ အဘယ်ကို အလိုရှိအပ်ပါသနည်း။ (အတိဗျာပိတဒေါသ-တင်) စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

ကား= (ဃ) ဖြင့် ဒါန၏ အစွမ်းအားဖြင့် သုဇာပဋ္ဌာနကို အလိုရှိအပ်သည်၏ အဖြစ်ကို ငါပြဆို သည်သာလျှင်ဖြစ်သောကြောင့် -- ဟူလို။

(စ) **သဒ္ဓိ/ ဇာနုသဒ္ဒန္တ** ။ ။ ဤသို့ (င) ဖြင့် စတူဟိ-၌ စတု-အရ သုဇာတတာ-စသော လေးပါးတို့ကို ယူရမည်၏အဖြစ်ကို ဖွင့်ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်းအင်္ဂါလေးပါးတို့၏ ယစ်ပရိက္ခာရ၏ အဖြစ်ကို ဗျတိရေက အနွယအားဖြင့် ပြခြင်းငှာ (စ) မိန့်။

(ဆ) **သဒ္ဓိ/** ဆရာ၊ ဘုရားရှင်သည် ပါဠိတော်၌ ""ကုမာနိ စတ္တာရိ အင်္ဂါနိ တသ္မေဝ ယညသ ပရိက္ခာရာ ဘဝန္တိ-ဟု ဟောတော်မူ၏။ (တနုဒ်း) ဆရာ၊ ဆရာသည် (င) ဖြင့် စတူဟိ-၌ စတု-အရ သုဇာတတာ-စသော လေးပါးတို့ကို ယူရမည်၏အဖြစ်ကို ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ သုဇာတတာ သုရူပတာနှင့် ကင်း၍လည်း ယစ်ပူဇော်ခြင်းကိစ္စ ပြီးနိုင်သောကြောင့် ယင်းနှစ်မျိုးကို ယစ်၏ ပရိက္ခာရ-ဟု မဆိုသင့်ရာသည်

http://www.dhammadownload.com

မဟုတ်ပါလော။ အဘယ့်ကြောင့် လေးပါးလုံးကို ယစ်၏ ပရိက္ခရာတို့ ဖြစ်ကုန်၏ဟု ဟောတော်မူပါသနည်း။ သဘာဝနှင့် ဆန့်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။

➤ ❷ ။ [စ+ဂ ဝါက္ယတို့ကို၌] (၁) နနု အင္ဂသု အင်္ဂေသု အမုတာဒယော ယညဿ ပရိက္ခာရာ ဟောန္တိ တေဟိ ဝိနာ တဿ အသိဒ္ဓနုတော။[စောဘော-နွ] နနု သုဇာတတာ သုရူပတာစ ယညဿ ပရိက္ခာရာ နု ဟောန္တိ တဒုဘယေန ဝိနာပိ တဿ သိဒ္ဓနုတော။[စောဘော-ဗျ]

(၂) အထ ကသ္မာ တောနိ အင္ဂင်္ဂါနိ ပရိက္ခာရာ ဘဝန္တိတိ ဝုတ္တာနိ။ (၃) နနု ဧတေဟိ အင္ဂဟင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတဿ ဒါနံ သဗ္ဗဒိသာဟိ မဟာဇနော ဥပသင်္ကမတိ။[နွ-ပရိဘော] နနု အင္ဂဟင်္ဂေဟိ အသမ္ပန္နာဂတဿ ဒါနံ အယံ ဒုဇ္ဈာတော ကိတ္တကံ ကာလံ ဒဿတိ၊ ဣဒါနိ ဝိပ္ပဋိသာရီ ဟုတ္ဝာ ဥပစ္ဆိန္နိဿတီ"တိ ဧဝမာဒိနိ စိန္တေတွာ နု ကောစိ ဥပသင်္ကမိတဗ္ဗံ မညတိ။[ဗျ-ပရိဘော]

(၄) တသ္မာ တောနိ အင္ဂင်္ဂါနိ "ပရိက္ခာရာ ဘဝန္တိ"တိ ဝုတ္တာနိ။

[စ+ဆ ဝါက္ယတို့ကို၌] (၁) နနု ဣမာနိ စတ္တာရိ ဗြာဟ္မဏာသ သမန္နာဂတာနိ အင်္ဂါနိယေဝ ဘဝန္တိ။ (၂) အထ ကသ္မာ ဣမာနိပိ ပရိက္ခာရာ ဘဝန္တိတိ ဝုတ္တာနိ။ (၃) နနု ဧတေသု အသတိ "ဧဝံ ဒုဇ္ဈာတာသ သံဝိဓာနေန ပဝတ္တဒါနံ ကိတ္တကံ ကာလံ ပဝတ္တိဿတိ" တိ အာဒီနိ ဝတ္တာ ဥပသင်္ကမိတာရော နု ဟောန္တိ။ ဂရဟိတမ္ဘာဘာဝတော ပန ဥပသင်္ကမိတဗ္ဗံ ယေဝ။

(၄) တသ္မာ ဣမာနိပိ ပရိက္ခာရာ ဘဝန္တိတိ ဝုတ္တာနိ။

➤ ❸ ။ ယညံ ပရိကရောန္တိတိ **မရိက္ခာရော**။ (၃) ယစ်ကို ထက်ဝန်းကျင်မှ ပြုပြင်ခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) သုဇာတတာ, အဏ္ဏာယကတာ, သီလဝန္တတာ, ပဏ္ဍိတတာ အင်္ဂါတို့သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) ပရိဝါရ, သန္တာရ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ။

ကဋ္ဌတိ ဂစ္ဆတိ ဇာတေနာတိ ကဋ္ဌဇ္ဇု။ ကဋ္ဌတိ ဂစ္ဆတိတိ **ကဋ္ဌဇ္ဇု**။ (၃) သွားခြင်းကြိယာသကတ် သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ယောက်ချို့ဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဒဗ္ဗိ-စသော

ဒုဋ္ဌု ဇာတိ ယဿာတိ **ဒုဇ္ဈာဇာတာ**။ (၃) မကောင်းသော အမျိုးဇာတ်၏ ဇာတ်ရှိသူနှင့် နိဿယ+နိဿိတ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) မကောင်းသော ဇာတ်ရှိသော ပုဏ္ဏားဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဒုဇ္ဈာတိက-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ။

➤ ❹ ။ **ဥပသင်္ကမိတဗ္ဗာဒရော**-ကို -ဥပသင်္ကမိတုတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= ဇနာ-ကို ဇနာန်-ဟု ဆဋ္ဌန္တပြင်၍ သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (တို့၏/တို့သည် စပ်) **တဿ**-နောင် ဆောင်ရမည့် ဟိတ်ကား= တသ္မာ တဒုဘယကာရဏာတော ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းဟိတ်၏ သမ္ဗန်ကား- ဣမေသံ သုဇာတတာဒီနံ ဖြစ်ပါသည်။ (တို့၏/တို့သည် စပ်) **ဂရုဟိတဗ္ဘာဘာဝတော**-ဟိတ်၏ သမ္ဗန်= ဒါနသ။(၏/ကို)

➤ ❺ ။ **(ဃ)** ဖြင့် သုဇံ ပဂ္ဂဏှာနံ-၌ သုဇ-သဒ္ဒါသည်. ဒါနကဋ္ဌ=ပေးလှူကြောင်းဖြစ်သော ယောက်ချို့(ယစ်မွေယောက်မ) ကို ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(နာမလိင်္ဂတ္ထ) ယောက်ချို့ကိုကိုင်၏ ဟူသည် ယစ်ကြီးကို ခံယူရာအရပ်၌ ကိုင်ခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) သုဇံ-၌ အံ့ဝိဘတ်သည် ကရိဏ်းအနက်၌ မသက်၊ ကံအနက်၌ သက်သည်ကိုငင်း(ဝိဘာတျတ္ထ) သုဇံပုဒ်ကို ဒိယျမာနံ

http://www.dhammadownload.com

ဟူသော ပါဌသေသ၌ မစပ်ရ၊ ပဂ္ဂဏှန္တာန်–ဟူသော ပါဠိတော်၌ပင် စပ်ရမည်ကိုငင်း(သမ္မန္နံ) သုဇံ ပဂ္ဂဏှန္တာန်–၌ အာဒါနံ၏ အစွမ်းအားဖြင့် သုဇာပဂ္ဂဏှနကို အလိုမရှိအပ်၊ ဒါနံ၏အစွမ်းအားဖြင့် သုဇာပဂ္ဂဏှနကို အလိုရှိအပ်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထု) သိစေပါသည်။

(၄) ဖြင့် ဣမေဟိ စတူဟိ–၌ စတုအရ အထက်၌ ဆိုပြီးဖြစ်သော သုဇာတတာ–စသော ထိုအင်္ဂါလေးမျိုးကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

➤ ၁ ၀ ။ **ဒိမ္မဋ္ဌိသာဇီ ဟုတ္ဘာ ဥပမ္ဘိန္ဒိဿတိ–အာဒ္ဒ** ။ ။ (၁) နောင်တ တဖန်ပူပန်ခြင်း လက္ခဏာရှိသော ကုက္ကုစ္စပြဋ္ဌာန်းသော ဒေါသမူစိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ကောဒ္ဓေယျဘာဝ+ရဒ္ဓရသ။ (၂) အလျူပေးဝတ္ထု၊ အလျူခံပုဂ္ဂိုလ် အခြံအရံ ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် အာရမ္မဏဘာဝ။ (၃) အလျူခံပုဂ္ဂိုလ်၏ ဒုဿီလဖြစ်ခြင်း အလျူပေးဝတ္ထု၏ နည်းပါးခြင်း၊ ကုန်ဆုံးခြင်း၊ အခြံအရံ အလုပ်အကျွေးတို့၏ ညံ့ဖျင်းခြင်း မကောင်းသော ဓာတ်ရှိခြင်း စသည်သည် ဥဒ္ဓိပနဝိဘာဝ။ (၄) အလျူဒါန၏ အကျိုးသည် မဟပ္ဖလဖြစ်ခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဃိက္ခ (၂၂၉) [၌၂၆၇။] (ဘာဋီ၊စ၊၂၈)

(က) **စသာ စောစတော ရဇညာတိ ကုဒံ ကရဏတ္ထော သာမိဝစနံ။**

(ခ) **စတောတာ ရညာတိ ဝါ ပါဓဋ္ဌာ။**

(ဂ) **ဒိမ္မဋ္ဌိသာဇရော နု ကရဏ်ဓေယောတိ ""ဘောဂါနံ ဝိဂမဓဟတုကော ပစ္ဆာနုတာပေါ နု ကတ္တဗ္ဗော။** (ဃ) **ပုဗ္ဗစေတနာပန အစလာ ပတိဋ္ဌပေတတ္တာ။**

(င) **ဇဝို ""ဒါနံ မဟပ္ဖလံ ဟောတီ""တိ ဒဿေတိ။**

(စ) **ကုတရေသုပိ ဒ္ဝီသု ဌာနေသု စသေဝနဓေါ။**

(ဆ) **မဉ္ဇစေတနာပိ ဟိ ပစ္ဆာသမနုဿရဏစေတနာစနိစ္စလာဝကာတတ္တာ။**

(ဇ) **တထာ အကရောန္တဿ ဒါနံ နမဟပ္ဖလံ ဟောတိ။** (ဈ) **နာပိ ဥဋ္ဌာရေသု ဘောဇေသု စိတ္တံ နမတိ။ မဟာရောရုဝံ ဥပပန္နဿ ဘေဒ္ဒိဂဟပတိနော ဝိယ။**

➤ ၁ ။ (က) [**စတံ မဇ္ဈေ–စစသော နိယံနှင့်စစညီ**] သော ဘောတော ရညော်တိ ကုဒံ ဝစနံ၊သော ဘောတော ရညော–ဝယ် ဘောတော ရညောပုဒ်တို့၌ရှိသော ဝိဘတ်သည်။ကရဏတ္ထော၊တတိယာ ဝိဘတ်၏ အနက်၌။(ဝါ) အဝုတ္တကတ္တားအနက်၌။သာမိဝစနံ၊သာမိဝိဘတ်တည်း။

(တနည်း) သော ဘောတော ရညောတိ ကုဒံ ပဒံ၊သော ဘောတော ရညော–ဝယ် ဘောတော ရညော ပုဒ်သည်။ကရဏတ္ထော၊၌။သာမိဝစနံ၊သာမိဝိဘတ်ရှိသော ပုဒ်တည်း။

[**စ+ဇ ဝါကျပရိဝတ္တနနည်း**] (**စ**) ဟိ၊ချဲ့ဦးအုံ။(ဝါ) ဟိ၊မှန်၏။မဉ္ဇစေတနာပိ၊စွန့်လွှတ်ကြောင်း စေတနာကိုငင်း။ပစ္ဆာသမနုဿရဏစေတနာစ၊နောက်၌ အောက်မေ့ကြောင်း စေတနာကိုငင်း။နိစ္စလာဝ၊မတုန်လှုပ်သည်ကိုသာ။ကာတတ္တာ၊ပြုထိုက်၏။ကသ္မာ၊အဘယ့်ကြောင့်။မဉ္ဇစေတနာပိ၊စွန့်လွှတ်ကြောင်း စေတနာကိုငင်း။ပစ္ဆာသမနုဿရဏစေတနာစ၊နောက်၌ အောက်မေ့ကြောင်း စေတနာကိုငင်း။နိစ္စလာဝ၊မတုန်လှုပ်သည်ကိုသာ။ကာတတ္တာ၊ပြုထိုက်သနည်း။ (**ဇ**) ယသ္မာ၊အကြောင့်ကြောင့်။တထာ၊ထိုအခြင်းအရာအားဖြင့်။

http://www.dhammadownload.com

အကရောန္တသ၊မပြုသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ ။ဒါနံ၊အလှူသည်။မဟပ္ပလံ၊ကြီးသော အကျိုးရှိသည်။နေ ဟောတိ၊မဖြစ်။

[ပမာပစမေ ထင်ရှားစေလျက်] (စျ) မဟာရောရုဝံ၊မဟာရောရုဝ ငရဲသို့။ဥပပန္နသ၊ကပ်ရောက်ရသော။သေငြိဂဟပတိနော၊အိမ်ရှင်သူဌေး၏ ။(စိတ္တံ၊စိတ်သဲ့)။ဥဠာရေသု၊မွန်မြတ်ကုန်သော။ဘောဂေသု၊စည်းစိမ်တို့၌။နေ နမတိ ဝိယ၊မညွတ်သကဲ့သို့။တထာ၊ထို့အတူ) ဥဠာရေသု၊ကုန်သော။ဘောဂေသု၊တို့၌။စိတ္တံ၊စိတ်သည်။နာပိ နမတိ၊ညွတ်သည်လည်း မဟုတ်။

[ဥပမာ အခြေခံထူတင်] ဥဠာရေသု၊မွန်မြတ်ကုန်သော။ဘောဂေသု၊စည်းစိမ်တို့၌။စိတ္တမ္ပိ၊စိတ်သည်လည်း။ နေ နမတိ၊မညွတ်။[ကသ ဝိယ၊အဘယ်သူ၏ ကဲ့သို့နည်း] မဟာရောရုဝံ၊မဟောရောရုဝ ငရဲသို့။ဥပပန္နသ၊ကပ်ရောက်ရသော။သေငြိဂဟပတိနော၊အိမ်ရှင်သူဌေး၏ ။စိတ္တံ ဝိယ၊စိတ်ကဲ့သို့တည်း။

➢ ❶ ။ **(ခ) ဒုဿ/** ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် သော ဘောတော ရညော–ဟု သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ ပဒဒွါရပြု၍ ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ဤအရာဝယ် အရာဌာနတိုင်း၌ ဆရာဖွင့်သကဲ့သို့ပင် ဘောတော ရညော–ဟု သာမိဝစနန္တနှင့်ချည်းသာ ရှိပါသလော။ အဘယ်ဝိဘတ္တန္တဖြစ်လည်း ရှိပါသေးသနည်း။ (ခ) မိန့်။

(ဃ) ဒုဿ/ အနုသဒ္ဒန္တ ။ ။ ဤသို့ (ဂ) ဖြင့် စည်းစိမ်တို့၏ ကင်းခြင်း (ကုန်ခြင်း)ဟူသော အကြောင်းရှိသော နောင်တပူပန်ခြင်း=ပစ္ဆာနုတာပကို မပြုသင့် မပြုထိုက်ဟု ပြဆိုပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ ထိုပစ္ဆာနုတာပကို မပြုသင့်သော အကြောင်းကို ပြလိုသော ဆရာသည် (ဃ) ဝါကျကိုမိန့်။

(ဇ) ဒုဿ/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဃ) ဖြင့် ပုဗ္ဗစေတနာကို မတုန်မလှုပ်အောင် တည်စေအပ်၏ဟု ဆို၏။ ယင်းသို့ ပုဗ္ဗစေတနာကို မတုန်မလှုပ်အောင် တည်စေအပ်သည်ရှိသော် အဘယ်အကျိုး ရှိသနည်း။ ရရှိအပ်သော အကျိုးဂုဏ်ကို ဆရာ မပြဆိုပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဇ) ဝါကျကိုမိန့်။

(တနည်း) ––ဆို၏။ ပေးလှူဆဲခဏ၌ဖြစ်သော မုဉ္စစေတနာဖြင့်ပင် ဒါနသည် ကမ္မပထမြောက်သည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ့်ကြောင့် ပုဗ္ဗစေတနာကို မတုန်မလှုပ်အောင် တည်စေအပ်၏ဟူ၍ ဆရာ ဆိုပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဇ) မိန့်။

(စ) ဒုဿ/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဂ+ဃ) တို့ဖြင့် ပုဗ္ဗစေတနာကို မတုန်မလှုပ် တည်စေအပ်သောကြောင့် စည်းစိမ်တို့၏ ကင်းခြင်း ပျက်စီးခြင်းလျှင် အကြောင်းရှိသော နောင်တ တဖန်ပူပန်ခြင်းကို မပြုအပ်ဟု ဖွင့်ဆို၏။ ပုဗ္ဗစေတနာ အခိုက်၌သာ ဝိပ္ပဋိသာရကို မပြုထိုက်ပါသလော။ အဘယ်အရာတို့၌လည်း မတုန်မလှုပ် တည်စေအပ်သောကြောင့် စည်းစိမ်တို့၏ ကင်းခြင်းလျှင် အကြောင်းရှိသော နောင်တ တဖန်ပူပန်ခြင်းကို မပြုထိုက်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။**[ကူတရေသုဗိ–၌ ဗိ–ကိုရှု]**

[စသေဝ–၌ စဝ–ကိုရှု] ဌပနာ–တူ၏။ ပုဗ္ဗစေတနာမှ တပါးကုန်သော မုဉ္စစေတနာ ပရစေတနာ အရာတို့ဝယ် ပုဗ္ဗစေတနာ အရာ၌ ဆိုခဲ့ပြီးသောနည်းမှ တပါးသောနည်းကို သိအပ် မှတ်အပ်ပါသလော။ အဘယ်နည်းကို သိအပ် မှတ်အပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။

(ဆ) ဒုဿ/ အနုသဒ္ဒန္တ ။ ။ ဤသို့ (ဃ) ဖြင့် မုဉ္စစေတနာ ပရစေတနာ အခိုက်တို့၌လည်း ဝိပ္ပဋိသာရကို မပြုထိုက်ဟု ပြဆိုပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ ယင်းသို့ မုဉ္စစေတနာ ပရစေတနာ အခိုက်တို့၌လည်း ဝိပ္ပဋိသာရ မပြုထိုက်ပုံ အကျယ်ကို ပြလိုသော ဆရာသည် (တနည်း) ယင်းသို့ မုဉ္စစေတနာ ပရစေတနာ

http://www.dhammadownload.com

အခိုက်တို့၌လည်း ဝိပ္ပဋိသာရ မပြုထိုက်ပုံကို ယုတ္တိအားဖြင့် ခိုင်မြဲစေလိုသော ဆရာသည် (ဆ)မိန့်။

(ဇ) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဆ) ဖြင့် မုဠစေတနာ ပရစေတနာတို့ကို မတုန်မလှုပ်အောင် ပြုအပ် ထားအပ်၏ဟု ဆို၏။ ပုဗ္ဗစေတနာကို မတုန်မလှုပ်အောင် ပြုအပ် ထားအပ်သည်ရှိသော် အလျှဒါနသည် အကျိုးကြီးသည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်ပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် မုဠစေတနာ ပရစေတနာတို့ကိုလည်း မတုန်မလှုပ်အောင် ပြုအပ် ထားအပ်၏ဟု ဆရာ ဆိုပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဧ) မိန့်။

(ဈ) သို့/ အနုသေန္တိ ။ ။ ဤသို့ (ဇ) ဖြင့် မုဠစေတနာ ပရစေတနာတို့ကို မတုန်မလှုပ်အောင် တည်စေခြင်း၌ ဗျတိရေက အကြောင်းကို ပြပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ ပရစေတနာကိုသာ မတုန်မလှုပ်အောင် တည်စေခြင်း၌ ဗျတိရေကအကြောင်းကို ပြလိုသော ဆရာသည် (ဈ) ကိုမိန့်။

➢ ❷ ။ **[က–ဝါက္ယကို၌]** (၁) နနု ကစ္စာယနေ သာမိသို့ ဆဋ္ဌီတိ ဝုတ္တံ။ (၂) အထ ကသ္မာ သော ဘောတော ရညော်တိ ဣဒံ ကရဏတ္ထေ သာမိဝစနန္တိ တယာ ဝုတ္တံ။ (၃) နနု သော ဘောတော ရညော်တိ အယံ သဒ္ဒေါ ကရဏီယသဒ္ဒါပေက္ခော ဟောတိ။

(၄) တသ္မာ သော ဘောတော ရညော်တိ ဣဒံ ကရဏတ္ထေ သာမိဝစနန္တိ မယာ ဝုတ္တံ။

[ဂ–ဝါက္ယကို၌] (၁) နနု ဒိန္နဒါနသ္မ ပဓာနကာလံ အတိဣမိ။ (၂) အထ ကသ္မာ ဘောဂါနံ ဝိဂမဟေတုကော ပစ္ဆာနုတာပေါ နု ကတ္တဗ္ဗော။ (၃) နနု ပုဗ္ဗစေတနာ အစလာ ပတိဋ္ဌပေတဗ္ဗာ။

(၄) တသ္မာ ဘောဂါနံ ဝိဂမဟေတုကော ပစ္ဆာနုတာပေါ နု ကတ္တဗ္ဗော။

[ဃ+ဇ ဝါက္ယတို့ကို၌] (၁) နနု ပုဗ္ဗစေတနာဝါ မုဠစေတနာဝါ အပရစေတနာဝါ အစလာ ပတိဋ္ဌပေတဗ္ဗာ။ (၂) အထ ကသ္မာ ပုဗ္ဗစေတနာဝ အစလာ ပတိဋ္ဌပေတဗ္ဗာ။ (၃) နနု ဧဝံ "ဒါနံ မဟပ္ဖလံ ဟောတိ။ (၄) တသ္မာ ပုဗ္ဗစေတနာဝ အစလာ ပတိဋ္ဌပေတဗ္ဗာ။

[ဃ+ဆ+ဇ+ဈ ဝါက္ယတို့ကို၌] (၁) နနု ပုဗ္ဗစေတနာဝ အစလာ ပတိဋ္ဌပေတဗ္ဗာ။ (၂) အထ ကသ္မာ မုဠစေတနာပိ ပစ္ဆာသမနုဿရဏစေတနာစ နိစ္စလာဝ ကာတဗ္ဗာ။ (၃) နနု တထာ အကရောန္တသ္မ ဒါနံ နု မဟပ္ဖလံ ဟောတိ။ နာပိ ဥဠာရေသု ဘောဂေသု စိတ္တံ နမတိ။

(၄) တသ္မာ မုဠစေတနာပိ ပစ္ဆာသမနုဿရဏစေတနာစ နိစ္စလာဝ ကာတဗ္ဗာ။

➢ ❾ ။ မုဠတိ တောယာတိ **မူဠ္ဟာ**။ (၃) (ဒါနဝတ္ထုကို) စွန့်လွှတ်ခြင်းကြီယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု မည်၏။ (၅) စွန့်လွှတ်ကြောင်းဖြစ်သော ပရိစ္စာဂစေတနာဒြဗ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) ပရိစ္စာဂါ–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

မုဠစ သာ စေတနာစာတိ **မူဠ္ဆစေတနာ**။ (၃) စွန့်လွှတ်ကြောင်း၏ စေတနာနှင့် ဂုဏ်+ဂုဏ်းအဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) စွန့်လှူဆဲ စေတနာသည် ဝစနီယ။ (၆) ယဇမာန။

ဝိဂမော ဟေတု ယဿာတိ **ဝိဂမဓမ္မာတ္ဟကော**။ (၃) ကင်းခြင်းဟူသော အကြောင်း၏ နောင်တ တဖန်ပူပန်ခြင်းနှင့် အကြောင်း+အကျိုးအဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) နောင်တ တဖန်ပူပန်ခြင်း လက္ခဏာရှိသော ကုက္ကုစ္စ စေတသိက်သည် ဝစနီယ။ (၆) ကုက္ကုစ္စ, ဝိပ္ပဋိသာရ, ပစ္ဆာနု တာပ–စသော။

http://www.dhammadownload.com

မဟန္တံ ဖလံ ဒေတ္ထာတိ **မဟပ္ဖလံ**။ (၃) ကြီးကျယ်သော အကျိုး၏ ဒါနနှင့် အကြောင်း+အကျိုး အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) ကြီးကျယ်သော အကျိုးသည် ဝစနီယ။ (၆) မဟာနိသံသ, မဟာဇုတိက-စသော။ * နတ္ထိ စလာ ယာယာတိ **နိစ္ဆလာ**။ (စေတနာ)

သေဋ္ဌ ဓနသာရံ, ဌာနန္တရံ ဝါ အဿ အတ္ထီတိ **စေသဋ္ဌီ**။ (၃) မြတ်သော ဥစ္စာနှစ် မြတ်သော ရာထူး ဒြဗ်၏ သူဌေးဒြဗ်နှင့် ဂုဏ်+ဂုဏေး အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) သူဌေးဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆)

သံ ဓနံ စသတိ ဂဝေသတီတိ **စေသဋ္ဌီ**။ (၃) ဥစ္စာကို ရှာမှီးခြင်းကြိယာသကတ်သည်ဌင်း, ဥစ္စာ၏ ရှာမှီးတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ဂုဏ်+ဂုဏေး/သံ+သာမိ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သကတ်သည်ဌင်း ဝစနဟောတု။

သရဏံ **သာရော**။ ကတံ အလ္လာစာရံ ပဋိစ္စ သာရော **ပဋိသာရော**။

ဝိရူပံ ပဋိသာရော **ဝိပ္ပဋိသာရော**။ (၃) ဝိရူပဘောဂုဏ်၏ ပြုအပ်ပြီးသော လွန်ကျူး၍ကျင့်ခြင်းကို စွဲ၍ အောက်မေ့ခြင်းနှင့် ဂုဏ်+ဂုဏေး အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) ဖောက်ပြန်စွာ အောက်မေ့ခြင်း ကုက္ကုစ္စ စေတသိက်သည် ဝစနီယ။ (၆) ပဋ္ဌာနုတာပ-စသော။

ဘုသံ, ပုနပ္ပုနံ ဝါ ဒုက္ခိတသဒ္ဒေန ရဝဏ္ဏ အသ္မိန္တိ **ဇောဒ္ဓစေါ**။ (၃) ပြင်းစွာ (ဝါ) အဖန်တလဲလဲ ဆင်းရဲသော အသံဖြင့် မြည်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) ဝေဒြဗ်သည် ဝစနီယ။

မဟန္တော သော ရောရုဝေါစာတိ **မဟာဇောဒ္ဓစေါ**။

အနု အနု တပနံ အနုတာပေါ။ ပစ္ဆာ အနုတာပေါတိ **ပစ္ဆာနုတာပေါ**။ (၃) နောက်ကာလ၏ အဖန်တလဲလဲ ပူပန်ခြင်းနှင့် ကာလ+ကာလဝန္တ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သကတ်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) စည်းစိမ်တို့၏ ကင်းခြင်းဟူသော အကြောင်းရှိသော နောင်တ တဖန်ပူပန်ခြင်း လက္ခဏာရှိသော ကုက္ကုစ္စ စေတသိက်သည် ဝစနီယ။ (၆) ကုက္ကုစ္စ, ဝိပ္ပဋိသာရ-စသော။

➤ ❺ ။ **ဝိဂမဓမ္မတာဒုစ္စကာ**-ကို ဝိဂမဟေတုကတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= ပစ္ဆာနုတာပသာ ဟု သမ္မန်ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်) **အစလာ**-ကို အစလတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်= -ပုဗ္ဗစေတနာဃ-ဟု သမ္မန်ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်)

➤ ❻ ။ **(က)** ဖြင့် သော ဟောတော ရညော၌ ဟောတော ရညော-ဝယ် သဝိဘတ်သည် စတုတ္ထီဝိဘတ် မဟုတ်၊ ဆဋ္ဌီဝိဘတ်၏ အဖြစ်ကိုဌင်း(ဝိဘတ္တိပဒ) ယင်းဆဋ္ဌီဝိဘတ်သည် သာမိအနက်ကို မဟော၊ တတိယာဝိဘတ်၏အနက် အဝုတ္တကတ္တားအနက်ကို ဟောသည်၏ အဖြစ်ကိုဌင်း(ဝိဘတျတ္ထ)

(ဂ) ၌ ပစ္ဆာနုတာပေါ-ဖြင့် ဝိပ္ပဋိသာရ-သဒ္ဒါသည် ပစ္ဆာနုတာပ၏ ပရိယာယ်တည်းဟု သိစေပါသည်။(ပရိယာယ်ပြ အဘိဓေယျတ္ထ) ကတ္တုဇ္ဇော-ဖြင့် ကရဏီယော၌ အနီယပစ္စည်း၏ ကမ္မသာဓနအနက်၌ သက်သည်ကိုဌင်း(ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ကတ္တုဇ္ဇောတိ ကရဏီယော-ဟု ပြုရမည်ကိုဌင်း(အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။ ဘောဂါနံ ဝိဂမဟေတုကော-ဖြင့် စည်းစိမ်တို့၏ ကင်းခြင်းကြောင့် နောင်တ တဖန်ပူပန်ခြင်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

http://www.dhammadownload.com

➤ ❶ ။ **(က) ၌ ကရဏာစေတ္ထ–အရ** ။ ။ သော ဘောတော ရညော–ဟူသော သဒ္ဒါသည် ဝိပ္ပဋိသာရော နှ ကရဏီယော–၌ ကရဏီယသဒ္ဒါကို ငဲ့နေသောကြောင့် ကရဏတ္ထ–အရ အဝုတ္တကတ္ထား အနက်ကိုသာ ယူရပါမည်။ ကရိဏ်းအနက်ကို မယူရပါ။

ကရဏာစေတ္ထ–ဟူ ဆိုရခြင်းအကြောင်း ။ ။ တတိယာဝိဘတ်များသည် များသောအားဖြင့် ကရိဏ်းအနက်ကို ဟောရိုးထုံးစံရှိ၍ ယေဘုယျနည်းအားဖြင့် ကရဏတ္ထ–ဟု ဆိုထားခြင်း ဖြစ်သည်။

➤ ❷ ❶ ။ **ဝိပ္ပဋိသာရော ကရဏီယော–၌ ကရဏီယော–ဝယ် ဓာတ္ဝတ္ထက္ကိရှ**

(၁)မပေးလျှုမီ ပေးလျှုဆဲ ပေးလျှုပြီး ခဏတို့၌ နှလုံးမသာယာသော ပုဂ္ဂိုလ်၏သန္တာန်၌ဖြစ်သော ကုက္ကစ္စ ဒေါမနဿပြဋ္ဌာန်းသော အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် သောကဋ္ဌာယိဘာဝ+ကရဏာရသ။ (၂) ကုန်ခမ်း လတ့် ကုန်ခမ်းဆဲ ကုန်ခမ်းပြီးသော စည်းစိမ်ဥစ္စာတို့သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) အယောနိသော မနသိကာရ စသည်သည် ဥဒ္ဓိပနဝိဘာဝ။ (၄) ကာယိကဒုက္ခ စေတသိကဒုက္ခ ဖြစ်ရခြင်း, အလျှု၏အကျိုး မကြိုးကျယ်ခြင်း–စသော အကျိုးအဆက်ဆက်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဝိပ္ပဋိသာရ–အရ ။ ။ ကုက္ကစ္စ ပြဋ္ဌာန်းသော ဒေါသမူ စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ကောဒ္ဒျာယိဘာဝ+ရုဒ္ဓ ရသ။ လျှုဒါန်းအပ်ပြီးသော စည်းစိမ်ဥစ္စာသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ ဥစ္စာလျှော်ပါးခြင်းသည်ထင်း, အယောနိသော မနသိကာရသည်ထင်း ဥဒ္ဓိပနဝိဘာဝ။ ပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌ ကိုယ်စိတ်နှစ်ပါး ဆင်းရဲရခြင်း, မွန်မြတ်သော စည်းစိမ်ဥစ္စာတို့ကို ရသော်လည်း ခံစားလိုစိတ် မရှိခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝ။

(၄) ၏နံ–အရ ။ ။ (၁) ပေးလျှုကြောင်းဖြစ်သော စေတနာပြဋ္ဌာန်းသော ကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရတိဌာယိဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရရသ။ (၂) အလျှုပေးဝတ္ထု အလျှုခံပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) ပုဗ္ဗစေတနာ၏ မတုန်မလှုပ်တည်ခြင်း, ယောနိသော မနသိကာရ–စသော အကြောင်း အဆက်ဆက်သည် ဥဒ္ဓိပနဝိဘာဝ။ (၄) အလျှု၏ မဟပ္ဖလဖြစ်ခြင်း–စသော အကျိုးအဆက်ဆက်သည် အနုဘာဝ။

ဝိဂြဟ (ပုဒ်ဖြာ) [၆၊၂၆၈။] (ဘာဋီ၊၈၊၃၀)

(က) **ဒေသဟာကာရေဟီတိ ဒေသဟိ ကာရဏေဟိ။**

(ခ) **တာသ ကိရဖဝံ (ပ) ဝိဓေနာဒေသီတိ။**

(ဂ) **တောသံ ဓေယဝ စတနာတိ တောသံယေဝ တေနပါပေန အနိဋ္ဌော ဝိပါကော ဘဝိဿတိ၊ နအညေသန္တိ ဒသြတိ။** (ဃ) **ယဇတံ ဘဝန္တိ ဒေတု ဘဝံ။**

➤ ❸ ။ **(က) သို့/** ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် ဆယ်ပါးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် ဝိပ္ပဋိသာရကို ပုရောဟိတ်ပုဏ္ဏား ပယ်ဖျောက်သည်၏အဖြစ်ကို ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ အဘယ့်ကြောင့် ပုရောဟိတ် ပုဏ္ဏားသည် ဆယ်ပါးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် အလျှုခံတို့၌ ဝိပ္ပဋိသာရကို ဖျောက်လေသနည်း။ ဆယ်ပါးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် ဝိပ္ပဋိသာရကို ပယ်ဖျောက်ပုံ အခြင်းအရာကို အကြောင်းနှင့်တကွ ဆရာ မပြဆိုတော့ပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ ဆရာ၊ ရှင်အာနန္ဒာသည် ပါဋိတော်၌ ယဇတံ ဘဝံ–ဟု မိန့်ဆိုတော်မူ၏။ ယင်း၌ ယဇန အရ မီးပူဇော်ခြင်း အဂ္ဂိဟုတကို အလိုရှိအပ်ပါသလော။ ယဇန–အရ အဘယ်ကို အလိုရှိအပ်ပါသနည်း။

http://www.dhammadownload.com

မပြဆိုချေသော် အတိဗျာပိတဒေါသ ရှင်အာနန္ဒာအား သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

ကား- (ဃ) ဖြင့် ဤ၌ ယဇန-အရ ပေးလှူခြင်း(ဒါန)ကို အလိုရှိအပ်သည်၏အဖြစ်ကိုငါပြဆိုသည်သာ ဖြစ်သောကြောင့် သင်တင်သော အတိဗျာပိတဒေါသ ရှင်အာနန္ဒာအား မရောက်ဟူလို။

➢ ❷ ။ [**စ-ဝါက္ယကို့ရှု**] (၁) နနု ဒုဗ္ဗလော ဝိပ္ပဋိသာရော ဒေယျမမ္မတော ပရိဝါရဇနတောပိ ဥပ္ပဇ္ဇတေဝ။ (၂) အထ ကသ္မာ "ဝိပ္ပဋိသာရောစ နာမ ဒါယကာနံ ပဋိဂ္ဂါဟကတောဝ ဥပ္ပဇ္ဇတီ"တိ ဝုတ္တံ။

(၃) နနု ဗလဝတရံ ဝိပ္ပဋိသာရံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။

(၄) တသ္မာ "ဝိပ္ပဋိသာရောစ နာမ ဒါယကာနံ ပဋိဂ္ဂါဟကတောဝ ဥပ္ပဇ္ဇတီ"တိ ဝုတ္တံ။

➢ ❸ ။ အာကရောတိ အတ္တနော အနုရူပတာယ သမရိယာဒပရိဏ္ဍေဒံ ဖလံ နိဗ္ဗတ္တေတီတိ **အာကာရော**။ (၃) မိမိအားလျော်သောအားဖြင့် အပိုင်းအခြားနှင့်တကွသော အကျိုးကို ဖြစ်စေခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ့ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) အကြောင်းဒြဗ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) ကာရဏ နိမိတ္တ, ဟေတု, ပစ္စယ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

➢ ❹ ။ **ဒိဗါဓကာ** -ကို ဝိပါကတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= ဝိသေသနဖြစ်သော အနိဋ္ဌေဝုဒ်ကို အနိဋ္ဌသ-ဟု သမ္ဓန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်)

➢ ❺ ။ **(က)** ဖြင့် ဒသဟာကာရေဟိ-ကို ဒသဟိ+အာကာရေဟိ-ဟု ပဒစ္ဆေဒပြုရမည်ကိုငင်း (သန္ဓီလိင်္ဂံပဒ) အာကာရ-သဒ္ဒါသည် သဏ္ဌာန=ပုံသဏ္ဌာန် ကွက်တ=အခြင်းအရာ အနက်တို့ကို မဟော၊ ကာရဏတ္ထကို ဟောသည်ကိုငင်း(နာမလိင်္ဂံတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဃ) ဖြင့် ယဇော် ဘဝံ-၌ ယဇော်-ဝယ် ယဇောတ်သည် နတ်အား ပူဇော်ခြင်း, အပေါင်းအစုပြုခြင်း အနက်တို့ကိုမဟော၊ ပေးလှူခြင်းအနက်ကို ဟောသည်ကိုငင်း(ဓာတ္တ) တဲ့-ဝိဘတ်သည် ဘောကံအနက်တို့ကို မဟော၊ ကတ္တားအနက်ကို ဟောသည်ကိုငင်း(ဒု-ဝိဘတ္တ) ယဇန-အရ မီးပူဇော်ခြင်း အဂ္ဂိဇုဟာနကို အလိုမရှိအပ်၊ ပေးလှူခြင်း=ဒါနကို အလိုရှိအပ်သည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

➢ ❻ ။ **သီလဝန္တသုပိ-၌ ပိ (အပိ) သဒ္ဒါ၏ အနက်နှင့် အဓိပ္ပါယ်**

(၁) သီလဝန္တေသုပိ-၌ ပိ (အပိ) သဒ္ဒါသည် သမ္ပိဏ္ဍနအနက်ကို ဟောပါသည်။

ယင်းဖြင့် ဒုသီလကို ဖျင်းဆည်းပါသည်။ ယင်း ပိ-သဒ္ဒါဖြင့် ဒုသီလ၌သာ ဝိပ္ပဋိသာရကို ဖြစ်စေနိုင်သည် မဟုတ်သေး၊ မိမိ စည်းစိမ်ဥစ္စာ ကုန်ဆုံးခြင်းဟူသော အကြောင်းဖြင့် သီလဝန္တပုဂ္ဂိုလ်တို့၌လည်း ဝိပ္ပဋိသာရကို ဖြစ်စေတတ်သေးသည်ဟူသော အနက်ကို ပြပါသည်။

➢ ❼ ❽ ။ **(ဂ) ဝါက္ယကို့ရှု** ။ ။ (၁) ပါဏာတိပါတ-စသော မကောင်းမှုကို ပြုကြကုန်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ သန္တာန်၌ စေတနာပြဋ္ဌာန်းသော အကုသိလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ကောဒ္ဓေယျိဘာဝ+ရုဒ္ဓရသ။ (၂) သတ်အပ်သော သတ္တဝါ-စသော ဝီတိက္ကမိတမ္မဝတ္ထုသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) အယောနိသော မနသိကာရ-စသည်သည် ဥဒ္ဓီပနဝိဘာဝ။ (၄) အသက်တိုခြင်း-စသော မကောင်းကျိုး အဆက်ဆက်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

http://www.dhammadownload.com

သိက္ခာ (၂၃၁) [၄၊၂၇၀။] (ဘာဋီ၊၈၊၃၉)

(က) **မှုရင်ဆိုးဖေနေ ယညေဝါဠ္ဟသဿတိပုရတ္ထိမတောနဂရွါဒေဒါနသာလာယပုရတ္ထိမဘာဂေ။**

(ခ) **ယထာ ပုရတ္ထိမဒိသတောအာဂစ္ဆန္တာ ဧတ္ထိယာနံ ဒါနသာလာယ ယာဝုံ ဝိဝိတွာ ရညော ဒါနသာလာယ ဘုဉ်္ဇိတွာနဂရံပဝိသန်္တိ။ ဇဝရွေပေဌာဖေနပဋ္ဌပေသုံ။**

(ဂ) **အဘိဇာနာတိ ပန ဘဝံ ဂေါတမမာတိက္ကဒံပြာဟွဇော်ာပရိဟာရေနပုစ္ဆန္တော်အာဟာ။**

(ဃ) **က္ကတရထာဟိ""ကိုပနတွံဘောဂေါတမတဒါရာဇာအဟောသိ,ဥဒါဟုပုရောဟိတော ပြာဟွဇော်ာ""တိဇဝံဥဇုကမေဝပုစ္ဆယမာနောအဂါရဧဝါဝိယဇဟောတိ။**

➤ ❶ ။ **(ခ) သို့/ အယဉ္ဆာဇာဘဝ ဧဇာဇနာ** ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် လက်အောက်ခံ မင်းတို့သည် အရှေ့မြို့တံခါးအနီး မင်းပြုအပ်သော ဒါနသာလာ၏ အရှေ့မျက်နှာ အဖို့၌ ဒါနသာလာကို ဖြစ်စေအပ်ကုန်၏ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ လက်အောက်ခံမင်းတို့သည် အရှေ့အရပ်မျက်နှာ အဘယ်သို့သော အရပ်၌ ဒါနသာလာကို ဖြစ်စေကြပါကုန်သနည်း။ လက်အောက်ခံမင်းတို့ ဒါနသာလာကို ဖြစ်စေပုံ အခြင်းအရာကို မပြဆိုတော့ပြီလော။ (အဗျာယိတဒေါသ-တင်) စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဃ) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် အဘိဇာနာတိ ပန ဘဝံ ဂေါတမော-စသော ဤစကားကို ကူဋဒန္တပုဏ္ဏားသည် အဂါရဝကို ရှောင်လွဲသောအားဖြင့် (ဝါ) ဝက်ဝုတ္တိအားဖြင့် မေးလိုသောကြောင့် ဆိုကြောင်းဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ပါဠိတော်၌ မေးခွန်းသာမည်သော် ရှိသဖြင့် ပုဏ္ဏားသည် မိမိသိလိုရာကို ဥဇုကအားဖြင့်သာ ဆိုရာသည် မဟုတ်ပါလော။ အဂါရဝကို ရှောင်လွဲ၍ ဝက်ဝုတ္တိအားဖြင့် မေးလိုသောကြောင့် ဆို၏ဟူသော ဆရာ့စကားသည် အသို့လျင် သင့်ရာပါအုံ့နည်း။ အသင့်ယုတ္တိကို မပြဆိုချေသော် ဆရာ့အား ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

➤ ❷ ။ **[ဂ+ဃ ဝါက္ယတ္ထိဒ္ဒိုရွှ]** (ဂ) နနု "အဘိဇာနာတိ ပန ဘဝံ ဂေါတမော"တိ သာမညဝသေန ဝုတ္တံ။ (၂) အထ ကသ္မာ "အဘိဇာနာတိ ပန ဘဝံ ဂေါတမောတိ ဣဒံ ပြာဟွဇော်ာ ပရိဟာရေန ပုစ္ဆန္တော် အာဟာ"တိ သံဝဏ္ဏိတံ။ (၃) နနု ဣတရထာ "ကိ ပန တွံ ဘော ဂေါတမ တဒါ ရာဇာ အဟောသိ, ဥဒါဟု ပုရောဟိတော ပြာဟွဇော်ာ"တိ ဇဝံ ဥဇုကမေဝ ပုစ္ဆယမာနော အဂါရဧဝါ ဝိယ ဟောတိ။ (၄) တသ္မာ "အဘိဇာနာတိ ပန ဘဝံ ဂေါတမောတိ ဣဒံ ပြာဟွဇော်ာ ပရိဟာရေန ပုစ္ဆန္တော် အာဟာ"တိ သံဝဏ္ဏိတံ။

[ဂ–ဝါက္ယတ္ထိဒ္ဒိုရွှ] (၁) နနု ဥဇုကမေဝ ပုစ္ဆိတဗ္ဗော။ (၂) အထ ကသ္မာ အဘိဇာနာတိ ပန ဘဝံ ဂေါတမောတိ ဝက်ဝုတ္တိယာ ပုစ္ဆတိ။ (၃) နနု ပြာဟွဇော်ာ ပရိဟာရေန ပုစ္ဆန္တော် အာဟ။

(၄) တသ္မာ အဘိဇာနာတိ ပန ဘဝံ ဂေါတမောတိ ဝက်ဝုတ္တိယာ ပုစ္ဆတိ။

➤ ❸ ။ ပုရေ ဥစ္စဋ္ဌာနေ ဓိယတိ ဌပီယတိတိ **ပုရောဟိတော**။ (၂) မြင့်မြတ်သော အရပ်ဌာန၏ ထားအပ်သော ပုဏ္ဏားနှင့် ဌာန+ဌာနီ/နိဿယ+နိဿိတ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်္ဓသကတ်သည်ငင်း, မြင့်မြတ်သော အရပ်ဌာန၌ ထားခြင်းကြီးယာသကတ်သည်ငင်း ဝစနဟေတု။ ပုရောဟိတ်ပုဏ္ဏား ဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဓိရေဗြာဟ္မဏ, ပဏ္ဍိတဗြာဟ္မဏ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ။

http://www.dhammadownload.com

အဝဓိယတိ ဌပိယတီတိ **ဩဟိတော**။ ပုရတော ဩဟိတောတိ **ပုဗ္ဗင်္ဂမဝိစောဒနာ**။ (၃) အရှေ့အရပ် ဌာန၏ ထားအပ်သော ပုရောဟိတ်နှင့် ဌာန+ဌာနီ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သကတ်သည် ဝစနဟေတု။ အရတိ အကုဋိလဘာဝေန ပဝတ္တတီတိ **ဥဇု**။ (၃)မကောက်သည်၏အဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်ခြင်းကြောင်း သကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ဖြောင့်သော အမေးစကားသည် ဝစနီယ။(၆) အဝကံ့, အဓိမု-စသော။

➤ ❸ ။ **ပုစ္ဆယမာနော** -ကို ပုစ္ဆယမာနတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်=ဘဂဝတော-ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (၏/ကို စပ်)

➤ ❹ ။ **(က)** ဖြင့် ပုရတ္ထိမေန ယညဝါဠ္ဟသ-၌ ယညဝါဠ္ဟ-သဒ္ဒါသည် အလှူပေးဇရပ်ဟူသော အနက်ကို ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(နာမလိင်္ဂတ္တ) ပုရတ္ထိမေန-၌ နာဝိဘတ်သည် ကရိဏ်းအနက်၌ မသက်၊ အာဓာရအနက်၌ သက်သည်ကိုငင်း(ဝိဘတ္တတ္ထ) ယညဝါဠ္ဟ၏ အလှူပေးဇရပ်ကို အရှေ့အရပ်၌ ဖြစ်သော မြို့တံခါး၌ ပြုအပ်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) ပုရတ္ထိမ-အရ ပုရတ္ထိမဘာဂကို ယူရမည်ကိုငင်း(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

ပဟူတံ သာပတေယျံ အာဒါယာဒါ ဗဟုံ ဓနံ ဂဟေတွာ။ (၌၂၆၉)

ဗဟုံ ဓနံ ဂဟေတွာ-ဖြင့် ပဟူတံ သာပတေယျံ အာဒါယ-၌ ပဟူတ-သဒ္ဒါသည် ဗဟု-သဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ပရိယာယ်ပြ အဘိဓေယျတ္ထ) သာပတေယျပုဒ်ကို သပတိနော ဟိတံ သာပတေယျံ ဟု ဟိတ တဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) ဏေယျပစ္စည်း ဟိတ တဒ္ဓိတ်အနက်၌ သက်သည်ကိုငင်း(ပစ္စယတ္ထ) သာပတေယျ-အရ ဥစ္စာပစ္စည်း (ဓန) ကို ယူရမည်ကိုငင်း (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) အာဒါယ-၌ အာ-ဥပသာရ၏ ဓာတ္ဝတ္ထဗာဓကဓ၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) ယင်း အာ ဥပသာရကြောင့် ဒါ-ဓာတ်၏ ဂဟာဏအနက် ဟောသည်ကိုငင်း(ဒု-ဓာတ္ဝတ္ထ) ယ-၏ တွာ ပစ္စည်း၏ ကာရိယ၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ပစ္စယဝဒ) သိစေပါသည်။

➤ ❺ ။ **စဿနှင့် ကမ္မကာရ အာဒေသ** ။ ။ အခစားပြုရာအခါမှ ရှေးဦးစွာသာလျှင် နေ့တိုင်း နေ့တိုင်း ပြုအပ်သော အမှုအား လျော်သော ဥစ္စာကို ယူ၍ အမှုကို ပြုကုန်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် "ပေဿ" မည်ပါသည်။ နေ့စာထမင်း လစာရိက္ခာတို့ကို ယူကုန်၍ အမှုကို ပြုကုန်သော သူတို့သည် "ကမ္မကရ" မည်ပါသည်။ ဤသို့ ထူးပါသည်။(၌၂၆၈)

➤ ❻ ❼ ။ **(ဂ) အာမာ-ဆ်ဆ် ဟူဓေတ်အရ** ။ ။ (၁) ကူဋဒန္တပုဏ္ဏား၏ သန္တာန်၌ အဘိဓာနာတိ ပန ဘဝံ ဂေါတမော-စသော အမေးပုစ္ဆာကို မေးလျှောက်သော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်သော ဝိရိယပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဥဿာဟဌာယီဘာဝ+ဝိရရသ။ (၂) မြတ်စွာဘုရားဒြင်သည်ငင်း, အဘိဓာနာတိ ပန ဘဝံ ဂေါတမော-စသော မနသာဝဝတ္ထပိတသဒ္ဒပညတ်သည်ငင်း အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) အဂါရဝကို ရှောင်လွဲသောအားဖြင့် မေးလျှောက်လိုခြင်း ယောနိသော မနသိကာရ-စသော အကြောင်း အဆက်ဆက်သည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။ (၄) အဘိဓာနာတိ ပန ဘဝံ ဂေါတမော-စသော ဝစီဘေဒ သဒ္ဒပညတ်သည်ငင်း, အဘိဓာနာမဟံ စသည်ဖြင့် မြတ်စွာဘုရား၏ အဖြေစကားကို ကြားသိရခြင်း, ထိုအခါက မြတ်စွာဘုရား ပုရောဟိတ်ပုဏ္ဏား ဖြစ်ခဲ့သည်ကို သိရှိရခြင်း-စသည်သည် အနုဘာဝ။

http://www.dhammadownload.com

ဝိဂ္ဂဟ (ပုစ္ဆာ) [ဌ၊ ၂၆၈။] (ဘာဋီ၊ ၈၊ ၄၆)

(က) **အယံ ဇဝါ ဗြာဟ္မဏာ ဇယာဒေ** (ပ) **မဟာနိဒါနသုတရဋ္ဌာတိ ဇတ္ထ ယသ္မာ မဟာယညေ ဝိယ ကုမသ္မိံ သလာကဘတ္တေ နဗဟုဟိ ဝေယျာဝစ္စကရေဟိ ဝါ ဥပကရဏေ ဟိဝါ အတ္ထော အတ္ထိ၊ တသ္မာ ဇတံ အပွဋ္ဌတရံ။** (ခ) **ယသ္မာ ဇေတ္ထ နဗဟုနံ ကမ္မဋ္ဌဒဝေန ပီဠာသဒိဘတာ သမာရဇ္ဈော အတ္ထိ၊ တသ္မာ အပွသမာရဇ္ဈာတရံ။**

(ဂ) **ယသ္မာ ဇေတံ သံယသ္မ ယိဋ္ဌံ ပရိစ္စတ္ထိ၊ တသ္မာ ယညန္တိ ဝုတ္ထံ။**

(ဃ) **ယသ္မာ ပန ဆဋ္ဌံသမန္နာဂတာယ ဒက္ခိဏာယ မဟာသမုဒ္ဒေ ဥဒကသေသဝ နဿ သုကရံ ပုညာဘိသန္ဒဿ ပမာဏံ ကာတုံ၊**

(င) **ကူဒန္တ တထာဝိဓံ၊** (စ) **တသ္မာ တံ မဟပ္ဖလတရဋ္ဌ မဟာနိသံသတရဋ္ဌာတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။**

➤ ❶ ။ (ခ) **ဆဋ္ဌိ/** ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် သလာကဘတ်၌ များစွာကုန်သော ဝေယျာဝစ္စကရ ဥပကရဏတို့ဖြင့် ကိစ္စ မရှိသောကြောင့် သလာကဘတ်သည် အပွဋ္ဌတရ မည်၏ဟု ဖွင့်ဆိုတော်မူ၏။ သလာကဘတ်၏ အပွဋ္ဌတရ အဖွင့်ကိုသာ ဆရာ ဖွင့်ဆိုမည်လော။ အပွသမာရဇ္ဈတရ အဖွင့်ကား အဘယ် ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

သလာကဘတ်၌ များစွာကုန်သော လူတို့၏ အမှုကို ဖြတ်ခြင်း၏ အစွမ်းအားဖြင့် နိပ်စက်ခြင်းဟု ဆိုအပ်သော သမာရဇ္ဈရှိသောကြောင့် အပွသမာရဇ္ဈတရ မမည်ဟု မှတ်ရမည်လော။ (ခ) မိန့်။

(ခ) **ဆဋ္ဌိ/** ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဃ) ဖြင့် ဆဋ္ဌံသမန္နာဂတ၏ အလျှုံ၌ ပုညာဘိသန္ဒ၏ ပမာဏကို ပြုခြင်းငှာ မလွယ်ကူဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ဤသလာကဘတ်သည် အဘယ်သို့ သဘောရှိပါသနည်း။ သလာကဘတ်၏ ပုညာဘိသန္ဒပမာဏကို ပြုခြင်းငှာ လွယ်ကူပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

➤ ❷ ။ [**ဃ+ဂ+စ ဝါက္ယတ္ထိကိုရှု**] (ဂ) နနု ဆဋ္ဌံသမန္နာဂတာယ ဒက္ခိဏာယ မဟာသမုဒ္ဒေ ဥဒကသေဝ ပုညာဘိသန္ဒဿ ပမာဏံ ကာတုံ အသက္ကုဏတာ တမေဝ ဒက္ခိဏံ မဟပ္ဖလတရဋ္ဌ မဟာနိသံသတရဋ္ဌာတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ (၂) အထ ကသ္မာ တံ သလာကဘတ္တံ မဟပ္ဖလတရဋ္ဌ မဟာနိသံသတရဋ္ဌာတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ (၃) နနု ဣဒံ သလာကဘတ္တံ တဏှာဝိဓံ။ (၄) တသ္မာ တံ သလာကဘတ္တံ မဟပ္ဖလတရဋ္ဌ မဟာနိသံသတရဋ္ဌာတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

➤ ❸ ။ အပွေါ အတ္ထော တေသာတိ **အပွဋ္ဌံ**။ အတိသယေန အပွဋ္ဌံ**ကို အပွဋ္ဌတရံ**။

(၃) လွန်ကဲခြင်း အတိသယဘောဝုဏ် (ဝါ) ထူးခြင်း ဝိသေသဘောဝုဏ်၏ နည်းသော ကိစ္စရှိသော သလာကဘတ်နှင့် ဂုဏ်+ဂုဏော အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) အထူး သဖြင့် နည်းသောကိစ္စရှိသော သလာကဘတ်ဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) အပွကိစ္စတရံ-စသော ပရိယာယ် သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

အယံ အပွဋ္ဌ အယံ အပွဋ္ဌ အယမိမေသံ အတိသယေန အပွဋ္ဌံ**ကို အပွဋ္ဌတရံ**။

(၃) နည်းသော ပြုဘွယ်ကိစ္စရှိကုန်သော မဟာယည စသည်တို့၏ အထူးသဖြင့် နည်းသော ကိစ္စရှိသော နိစ္စဒါနနှင့် အပေါင်း+အစိတ် အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) အထူး

http://www.dhammadownload.com

သဖြင့် နည်းသော ကိစ္စရှိသော နိစ္စဒါနဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) အပ္ပကိစ္စတရ-စသော။

အယဉ္စ အပ္ပသမာရမ္ဘံ အယဉ္စ အပ္ပသမာရမ္ဘံ အယမိမေသံ ဝိသေသေန အပ္ပသမာရမ္ဘန္တိ **အပ္ပသမာရမ္ဘတရံ**။ (နည်းတူ)

ယဒိယတေတိ **ယဉ်**။ ပေးစွန့်ခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) သလာကဘတ်ဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ယိဠ်, ပရိစ္စတံ-စသော ပရိယာယ် သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထာ။

တထာ ဝိဓာ (ဝိဓေ) ပကာရော စေတသာတိ **ဓာတာဝိဓံ**။ (၃) ထိုဆဋ္ဌင်္သမန္နာဂတဒေါကို့ဏာ ကဲ့သို့သော သဘောဓ၏ သလာကဘတ်နှင့် ဂုဏ်+ဂုဏေး အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) သလာကဘတ်ဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဤဒိသ, တထာပကာရ-စသော။

➤ ❸ ။ **အပ္ပသမာရမ္ဘတရံ** -ကို အပ္ပသမာရမ္ဘတရတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= လိုက်လာသော စတံ-ကို အစွဲနှင့်တကွ စေသ သလာကဘတ္တသ-ဟု ဆင္ဆန္ဓပြင်၍ သမ္ဗန် ခံရပါမည်။(၏/သည်)

➤ ❹ ။ **(က)** ဖြင့် အပ္ပဋ္ဌတရံ၌ အပ္ပဋ္ဌပုဒ်ကို အပ္ပေါ အတ္ထော အပ္ပဋ္ဌော-ဟု ကမ္မဓာရယ်သမာသ် မတွဲစပ်ရ၊ အပ္ပေါ အတ္ထော စေသို့ဖြစ် အပ္ပဋ္ဌ-ဟု သတ္တမီ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် တွဲစပ်ရမည်ကိုဂင်း(သမာသလင်္ကာ)ထ္ထ) အပ္ပတ္ထ ဟူလိုလျက် ထ္ထကို ဋ္ဌပြု၍ အပ္ပဋ္ဌ ရုပ်ပြီးသည်ကိုဂင်း(ဘာဝတ္ထ) အပ္ပဋ္ဌ-ဋ္ဌ် အတ္ထ-သဒ္ဒါသည် ပယောဇန-အကျိုးဟူသော အနက်ကို မဟော၊ ကိစ္စအနက်ကို ဟောသည်ကိုဂင်း(နာမလင်္ကာ)ထ္ထ) အတ္ထ-အရ အကျိုးကို မယူရ၊ ဝေယျာဝစ္စကရတို့ဖြင့်ဂင်း, ဥပကရဏတို့ဖြင့်ဂင်း ပြုအပ်သော ကိစ္စကို ယူရမည်ကိုဂင်း(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ခ) ဖြင့် အပ္ပသမာရမ္ဘပုဒ်ကို အပ္ပေါ သမာရမ္ဘော စေတသာတိ အပ္ပသမာရမ္ဘ-ဟု စတုတ္ထီ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် တွဲစပ်ရမည်ကိုဂင်း(သမာသလင်္ကာ)ထ္ထ) သမာရမ္ဘပုဒ်ကို သမ္မာ အာရဘီယတေ စေတနာတိ သမာရမ္ဘော-ဟု ပြု၍ သမာရမ္ဘသဒ္ဒါ ဝိဋ္ဌနတ္ထကို ဟောသည်ကိုဂင်း(နာမလင်္ကာ)ထ္ထ) သမာရမ္ဘ-အရ များစွာကုန်သော လူတို့၏ မိမိ, မိမိတို့၏ အမှုကိစ္စပြုခြင်းငှင့်ကို မပေးခြင်း, ကမ္မစ္ဆေဒဟုဆိုအပ်သော နှိပ်စက်ခြင်းကို ယူရမည်ကိုဂင်း (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဂ) ဖြင့် ယည်-ကို ယဒိတဗ္ဗန္တိ ယည်-ဟု ပြုရမည်ကိုဂင်း(အဘိဓာနတ္ထ) ဏ-ပစ္စည်း၏ ကမ္မသာဓနဒ္ဒ သက်သည်ကိုဂင်း(ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ယဓောတ်၏ ပရိစ္စဇနတ္ထကို ဟောသည်ကိုဂင်း(ဒု-ဓာတွတ္ထ) စွန့်အပ်၏ ဟူသည် သံဃာအား စွန့်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကိုဂင်း(ဘာဝတ္ထ) သလာကဘတ်သည် သံဃာအား ပေးစွန့်အပ်သောကြောင့် ယည-မည်၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုဂင်း(ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ❺ ။ **ဆဋ္ဌင်္သမန္နာဂတော-ဒ္ဒိ ဆဋ္ဌင်္-အရ** ။ ။ (၁) ပုဗ္ဗစေတနာသမ္မတ္တိ (၂) မုဉ္စစေတနာသမ္မတ္တိ (၃) အပရစေတနာသမ္မတ္တိတို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဒါယကာဘက်မှ အင်္ဂါ (၃) ပါး။ (၄) ဝိတရာဂဖြစ်ခြင်း, ဝိတရာဂဖြစ်ခြင်းငှာ ကျင့်ခြင်း (၅) ဝိတဒေါသဖြစ်ခြင်း, ဝိတဒေါသဖြစ်ခြင်းငှာ ကျင့်ခြင်း (၆) ဝိတမောဟဖြစ်ခြင်း, ဝိတမောဟဖြစ်ခြင်းငှာ ကျင့်ခြင်း-ဟု အလျှုခံပုဂ္ဂိုလ်၏ အစွမ်းအားဖြင့် အင်္ဂါ (၃) ပါး ပေါင်း(၆)ပါးတို့ကို ယူရပါမည်။

➤ ❺ ❻ ။ **(ဃ) ဓါက္ခိဏ္ဍိ** ။ ။ (၁) အလျှူပေးသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌ ပေးလှူကြောင်း

http://www.dhammadownload.com

စေတနာပြဋ္ဌာန်းသော ကုသိုလ်စိတ္တဖြစ်ဒါသည် ဓမ္မရတိဌာယိဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရရသ။ (၂) အလျှူပေးဝတ္ထု အလျှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) အလျှူ၏ အဂ်ါ (၆)ပါးနှင့် ပြည့်စုံခြင်း ယောနိသော မနသိကာရ-စသော အခြံအရံ အကြောင်းတရားများသည် ဥဒ္ဓိပနဝိဘာဝ။ (၄) မဟာသမုဒ္ဒရာ၌ ရေ၏ ပမာဏကို ပြုခြင်းငှာ မလွယ်ကူသကဲ့သို့ ပမာဏပြုခြင်းငှာ မလွယ်ကူသော ကောင်းကျိုးကို ရရှိခြင်းစသော ကောင်းကျိုးအဆက်ဆက်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဂါထာ (၂၃၃) [၆၂၂၃။] (ဘာဒ္ဒိ၊စ၊၅၃)

(က) သေတုယာတဝိရတိယာ ပန ဘေဒေါ် နာမ နတ္ထိ။
(ခ) ဘဝန္တရေပိ ဟိ အရိယသာဝကော ဇီဝိတဟေတုပိ နေဝ ပါဏံ ဟနတိ န သုရံ ပိဝတိ။
(ဂ) သစေပိသေ သုရဉ္စ မိဿတွာ မုခေ ပက္ခိပန္တိ မိရမေဝ ပဝိသတိ၊ နာ သုရာ။
(ဃ) ယထာ ကိ၊ ကောဉ္စသကုဏာနံ မိရမိသကေ ဥဒကေ မိရမေဝ ပဝိသတိ၊ နာ ဥဒကံ။
(၈-၁) ကုဒံ ယောနိသိဒ္ဓန္တိ စေ? (၈-၂) ကုဒံ ဓမ္မတာသိဒ္ဓန္တိ စ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

➤ ❶ ။ **(ခ) သို့/** ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် သေတုယာတဝိရတိ၏ ပျက်စီးခြင်းမည်သည် မရှိ-ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ အရိယာသာဝကသည် ဘဝန္တရာ၍ မိမိ၏ အရိယာအဖြစ်ကို မသိသော်၎င်း, အသက်ဟူသော အကြောင်းရှိသော်၎င်း သူ့အသက်သတ်ခြင်း စသည်ကို ပြုရာသည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ့်ကြောင့် သေတုယာတဝိရတိ၏ ပျက်စီးခြင်းမည်သည် မရှိဟု ဆိုပါသနည်း။ စုဒ်-(ခ) မိန့်။

(ဂ) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် ဘဝတပါး၌သော်မှလည်း အရိယသာဝကသည် အသက်ဟူသော အကြောင်းကြောင့် သတ္တဝါကို မသတ်တော့ သေရည်ကို မသောက်တော့ဟု ဖွင့်ဆို၏။ ရန်သူဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် သေနှင့် နို့ရည်ကို ရော၍ အရိယာသာဝက၏ ခံတွင်း၌ ထည့်ကုန်ငြားအံ့ အဘယ်သို့ မှတ်ရမည်နည်း။ နှစ်မျိုးလုံး ဝင်သည်ဟု မှတ်ရမည်လော။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) ကိုမိန့်။

(ဃ) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် အရိယာပုဂ္ဂိုလ်၏ ခံတွင်း၌ နို့နှင့် သေရည်ကို ရော၍ ထည့်ကုန်သည်ရှိသော် နို့ရည်သာ ဝင်၍ သေရည် မဝင်ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ "ဥပမာယ မိဓေကစ္စေ အတ္ထံ ဇာနန္တိ ပဏ္ဍိတာ"ဟူသော ပရိဘာသာနှင့်အညီ ဥပမာနှင့်ကင်း၍ ထင်ရှားစွာ မသိအပ် မသိနိုင်သည် မဟုတ်ပါလော။ ထင်စွာပြကြောင်းဖြစ်သော ဥပမာကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

(၈) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဂ+ဃ) တို့ဖြင့် ကြိုးကြာငှက်တို့၏ ခံတွင်း၌ နို့နှင့်ရေကို ရော၍ ထည့်သော် နို့သာဝင်၍ ရေမဝင်သကဲ့သို့, အရိယာသာဝက၏ ခံတွင်း၌ နို့နှင့် သေရည်ကို ရော၍ ထည့်သော် နို့ရည်သာဝင်၍ သေရည်မဝင်ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ဤဥပမာ ဥပမေယျ၌ ကြိုးကြာငှက်တို့၏ နို့ရည်သာ ဝင်၍ ရေမဝင်ခြင်းသည် ယောနိ (ဝါ) ဇာတ်ကြောင့် ပြီးသည်၏အဖြစ်ကြောင့် ဥပမာ ဥပမေယျတို့၏ ဆက်စပ်ခြင်းသည် မဖြစ်ရာသည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ်သို့လျှင် ဆက်စပ်ခြင်း ဖြစ်ရာပါအံ့နည်း။

➤ ❷ ။ [ကာ+ခ ဝါက္ယတ္ထိကိုရှု] (၁) နနု ဘဝန္တရော အရိယသာဝကော ဇီဝိတဟေတုပါ ပါဏံ ဟနေယျ သုရံ ပိဝေယျ။ (၂) အထ ကသ္မာ သေတုယာတဝိရတိယာ ဘေဒေါ နာမ နတ္ထိတိ ဝုတ္တံ။ (၃) နနု ပဋိပက္ခသမုစ္ဆိန္နနေန အကုပ္ပသဘာဝေါ ဟောတိ။[ဋီသစ်]

http://www.dhammadownload.com

နနဲ့ ဘဝန္တရေပိ ဟိ အရိယသာဝကော ဇိဝိတဟေတုပိ နေဝ ပါဏံ ဟနတိ နဲ့ သုရံ ပိဝတိ။[၆]
(၄) တသ္မာ သေတုဃာတဝိရတိယာ ဘေဒေါ နာမ နတ္ထိတိ ဝုတ္တံ။

[၈+၁–၂ ဝါက္ယတို့ကို့ရှု] (၁) နနဲ့ အဿအရိယာသာဝကဿ သုဂ္ဂ ခီဂ္ဂ မိဿေတွာ မုခေ ပက္ခိပန္တိ။ (၂) အထ ကသ္မာ ခီရမေဝ ပဝိသတိ၊ နဲ့ သုရာ။ (၃) ဣဒံ ဓမ္မတာသိဒ္ဓံ။ (၄) တသ္မာ ခီရမေဝ ပဝိသတိ၊ နဲ့ သုရာ။

[ဃ–နှင့် (၁–၁) ဝါက္ယကို့ရှု] (၁) နနဲ့ ကောဿသကုဏာနံ့ မုခေ ခီရမိဿကေ ဥဒကေ ပက္ခိပန္တိ။ (၂) အထ ကသ္မာ ခီရမေဝ ပဝိသတိ၊ နဲ့ ဥဒကံ။ (၃) နနဲ့ ဣဒံ ဃာနိသိဒ္ဓံ။
(၄) တသ္မာ ခီရမေဝ ပဝိသတိ၊ နဲ့ ဥဒကံ။

ဇီဝိတဟေတုပိ–ဠ္ဟ ပိ (အပိ) ဖြင့် = အသက်ဟူသော အကြောင်းကြောင့်သော်မှလည်း သူ့အသက်ကို မသတ်၊ သေရည်ကို မသောက်၊ အခြားအကြောင်းကြောင့် သူ့အသက်ကိုသတ်ခြင်း၊ သေရည်ကို သောက်ခြင်းဟူရာ၌ ဆိုဖွယ်ပြောဖွယ် မရှိဟူသော သမ္ဘာဝနာဓောတက ဂရဟာသမုစ္စည်းအနက်ကို ပြသည်။

➤ ❾ ။ သိယတောတိ **စသတ္ဘူ**။ (၃) ဝိပဿနာဉာဏ်အစဉ်ဖြင့် ထက်အောင်သွေးအပ်ခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) အရိယမဂ်ဒြစ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) အရိယမဂ္ဂေါ စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

ပါပဓမ္မေ ဟနတိတိ ဃာတော။ ဃာတောစ သော ဝိရတိစာတိ ဃာတဝိရတိ။

သေတုမိ့ ပရိယာပန္နာ ဃာတဝိရတိတိ **သေတ္ဘုဃာတဝိရတီ**။ (၃) အရိယာမဂ်၏ အကျုံးဝင်သော သေတုဃာတဝိရတိနှင့် အပေါင်း+အစိတ် အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) မဂ်နှင့်ယှဉ်သော ဝိရတိဒြစ်သည် **ဝစနီယ**။ (၆) သမုဒ္ဆေဒဝိရတိ–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ။

ယဝန္တိ တာယ သတ္တာ အမိသိတာပိ သမာနဇာတိတာ့ယ မိသိတာ ဝိယ ဟောန္တိတိ **ဗသာနိ**။
(၃) ရောနောသကဲ့သို့ ဖြစ်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ခန္ဓာကိုယ် အစုဒြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဇာတိ–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ။

သုဒ္ဓ[ရာယန္တိ ဂ္ဂမဃာတတိ **သုဒ္ဓရာ**။ (၃) အသံပြုခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) သေရည်အရက်ဒြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) အာသဝ, မဒ္ဒ–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ။
ခီယတိ ဒုဟဏေနာတိ **ခီရံ**။ (၃) ကုန်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) နို့ရည်ဒြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဒုဒ္ဓ, ပယ, ထည–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ။

ဓမ္မတာယ မဂ္ဂဓမ္မတာယ အရိယမဂ္ဂါနုဘာဝေန သိဒ္ဓန္တိ **ဓမ္မတာသိဒ္ဓံ**။ (၃) ဓမ္မတာ–အရ အရိယာမဂ်၏ သဘော, အရိယာမဂ်၏ အာနုဘော်၏ ပြီးခြင်းနှင့် (၀၂) နို့ရည်သာဝင်ခြင်း, သေရည်မဝင်ခြင်းဟူသော ပြီးခြင်းနှင့် သဘဂ+သဘျ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ပြီးခြင်းကြိယာဒြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဓမ္မတာသိဒ္ဓိ, သဘာဝသိဒ္ဓိ–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ။

ကောဿတိ ဂောဠိလျဿိ ဘဝတီတိ **ဇကောဿ**။ (ကုန္တနီ)

➤ ❿ ။ **ဓမ္မတာသိဒ္ဓံ**,–ကို ဓမ္မတာသိဒ္ဓတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= ဣဒံ–ကို အစွဲနှင့်တကွ

http://www.dhammadownload.com

ကျမသော အပဝိသနသော-ဟု သမ္ဗန် ခံရဖျါမည်။ (၏/သည် စပ်)

➤ ၆ ။ **ဥပဝါယတူတိဥပဂန္တာသရီရဒရထံနိဗ္ဗပေဖန္တောတနသီတလောဝါတောဝါယတု၊** (၌၂၇၅) ဖြင့် သီတောစ နေသံ ဝါတော ဥပဝါယတု-၌ ဥပ-ဥပသာရ၏ ဥပဂမနတ္ထကို ဟောသည်ကိုငင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) သီတ-သဒ္ဒါ၏ သီတလတ္ထကို ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(နာမလိင်္ဂတ္ထ) သီတော ဝါတော အရ ကြမ်းကြမ်းတမ်းတမ်း တိုက်ခတ်လာသော အလွန်အေးသော လေကို မယူရ၊ ကိုယ်၏ ပင်ပန်းခြင်းကို ငြိမ်းစေနိုင် ကာယိက စေတသိကသုခကို ဖြစ်စေတတ်သော ညင်းညင်းသာသာ တိုက်ခတ်လာသော လေကို ယူရမည်ကိုငင်း(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ၇ ။ **ဧသေတ္ထယာဘာဝိရတိဧဃာ ပန ဧဘာဧဒါ နာမ နတ္ထိ–ဟု ဆို့ရခြင်းအကြောင်း**

ဆန့်ကျင်ဘက်တရားတို့ကို အကြွင်းမဲ့ဖြတ်တောက်ခြင်းကြောင့် မပျက်စီးတတ်သော သဘောရှိရကား **သေတုဏာတာဝိရတိ၌ ပျက်စီးခြင်း ဓမ္မိ**–ဟု ဆိုပါသည်။

ဧနဝ ပါဏံ ဟနတိ နု သူဧံ မိဝတိ–ဤနှစ် = (အဒိန္နဒါန, ကာမေသုမိစ္ဆာစာရ, မုသာဝါဒ သုံးပါးကိုလည်း မလွန်ကျူးသောကြောင့်) မဖျော့ပေယျာလနည်း မိဂပဒဝလွန်နနည်းတို့ကို ရနိုင်သည်။

➤ ၈ ၉ ။ **ဧသေတ္ထယာဘာဝိရတိ–၌ ဧသေတ္ထ–အရ** ။ ။ (၁) အရိယာမဂ်သည် ဓမ္မရတ်ဌာယိဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရရသ။ (၂) နိဗ္ဗာန်သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) အောက်မဂ် အောက်ဖိုလ်ဉာဏ်သည်ငင်း, ဝိပဿနာဉာဏ် အဆင့်ဆင့်သည်ငင်း ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။ (၄) ဖိုလ်ဉာဏ်, ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်, ဖလသမာပတ်, အနုပါဒိသေသနိဗ္ဗာန်တိုင်အောင်သော ကောင်းသော အကျိုးအဆက်ဆက်သည် အနုဘာဝ

နေဝ ပါဏံ ဟနတိ–အရ ။ (၁) သမ္ဗဇ္ဈေဒင်္ဂဝိရတိသည် သမဋ္ဌာယိဘာဝ+သန္တရသ။ (၂) သတ္တဝါတို့ လွန်ကျူးအပ်သော ဝိတိက္ကမဝတ္ထုသည်ငင်း, နိဿရဏပဟာန်သည်ငင်း အာရမ္ဘဏဝိဘာဝ။ (၃) ဆန့်ကျင်ဘက်ကို ကောင်းစွာဖြတ်တောက်ခြင်းဖြင့် မပျက်စီးခြင်း သဘောရှိသည်၏အဖြစ်သည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။ (၄) ဘဝတစ်ပါး၌လည်း အသက်ဟူသော အကြောင်းကြောင့်လည်း မည်သည့် သီလကိုမျှ ပျက်စီးမှု မရှိတော့ခြင်းသည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဝိဂ္ဂဟ (၂၃၄) [၌၂၇၃။] (ဘာဋီ၊စ၊၅၆)

(က) ကုဒ္ဒဠပန သီလပဠကံ ""အတ္ထသိဓနဟဠ ဇီဝိတသိဓနဟဠ ပရိစ္စဇိတွာ ရက္ခိဿာမီ"" တိ သမာဒိန္နတာယ ""ယညော"" တိ ဝုစ္စတိ။

(ခ) တတ္ထ ကိဉ္စာပိ ပဠသီလဧတာ သရဏဂဝဓနဓေဝ ဖေဠေတံ၊ ကုဒ္ဒံ ပန သရဏဂဝဓနယေဝ ပတိဋ္ဌာယ ရက္ခိတသီလဝဓေသန မဟပ္ဖလဿ ဝုတ္တံ။

(ဂ) ကုဒ္ဒမ္ပိ သုတွာ ပြာဟွဇ္ဇော ဓိဓန္တသိ ""ပဠသီလံ နာမ ရက္ခိတုံ ဂရုကံ၊ အတ္ထိ နု ဓေါ အညံ ကိဉ္စိ ဤဒိသဓမဝ ဟုတွာ ကုတောစ အပ္ပဋတရဠ မဟပ္ဖလတရဠာတိ။

➤ ၁၀ ။ ။ (၁) ကုဒ္ဒမ္ပိ၊ဤတရားစကားတော်ကိုလည်း။သုတွာ၊ကြားနာရ၍။ပြာဟွဇ္ဇော၊ကုဋ္ဌဒန္တ ပုဏ္ဏားသည်။စိန္တေသိ၊ကြံပြီ။(ကိ၊အာယ်သို့ ကြံသနည်း) ပဠသီလံ နာမ၊ပဠသီလမည်သည်။ရက္ခိတုံ၊စောင့်ရှောက်ခြင်းငှာ။ဂရုကံ၊ဝန်လေး၏။အညံ၊ပဠသီလမှ အခြားသော။ကိဉ္စိ၊တစ်ခုတစ်ခုသော။ဤဒိသဓေ၊ဤကဲ့သို့ရှိအပ်

http://www.dhammadownload.com

သည်သာလျှင်။ဟုတွား၊ဖြစ်၍။ကြတောကြ္ဂါ ပဌသီလအောက် (၀၊) ဤပဌသီလထက်။အပွင့်တရား၊သာ၍ နည်းသော ကိစ္စရှိသော။မဟပ္ပလတရား၊သာ၍များသော အကျိုးရင်းရှိသော။(ယည်၊ယဒ်သည်) အတ္ထိနုဓေါ၊ရှိသေးသလော။ကွတိ၊ဤသို့။စိန္တေသိ၊ကြံပြီ။။

➢ ❶ ။ **(၁) ဦး ပဓာနဓကာ်က်၍ "ကံ"ပုဒ်ကို သဒ္ဒါနည်းပုဏ္ဏာဆွက်**

(ခ) ဝါကျ၌ ပဓာနကား- "ဝုတ္တံ"ဟူသည်တည်း။ **အဓိပ္ပါယ်ထား**- ဆိုအပ်ပြီဟူလို။

ဆရာ၊ ဆရာသည် ဝုတ္တံ-ဖြင့် ကမ္မီ-ကို ဆိုတော်မူ၏။ ယင်းကမ္မီ၏ ကံကား အဘယ်ပါနည်း။ ကမ္မီသည် ကံနှင့် မကင်းကောင်းသည် မဟုတ်ပါလော။ ဓုဒ်ကြောင့် ကွဒ်-ပါဠိကိုမိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား- ဝုတ္တံဟူသော ကမ္မီ၏ ကံကား ကွဒ် ဖြစ်၏ဟူလို။

(၁) ဒဋ္ဌိ/ ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် ပါဠိတော်၌ အယံ ဓေါ ဗြာဟ္မဏ ယညော ကွမေဟိ သရဏဂမနေဟိ မဟပ္ပလတရော့ပါဠိဖြင့် သရဏဂုံထက် ငါးပါးသီလ၏ မဟပ္ပလတရအဖြစ်ကို ဟောတော်မူ၏။ ငါးပါးသီလထက် သရဏဂုံသည်သာ ဇေဋ္ဌကဖြစ်၍ မဟပ္ပလဖြစ်သည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ့်ကြောင့် ငါးပါးသီလကို သရဏဂုံထက် မဟပ္ပလဖြစ်၏ဟု ဟောတော်မူပါသနည်း။ ဟောတော်မူခြင်း၏ အကြောင်းကို မပြဆိုချေသော် ဘုရားရှင်အား ဓမ္မသဘာဝနှင့် ဆန့်ကျင်ခြင်း ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရာ၏။ (ခ)မိန့်။

➢ ❷ ။ [**၈-ဝါကျာကို့ရှု**့] (၁) နှန ပဌသီလတော သရဏဂမနမေဝ ဇေဋ္ဌကံ ဟောတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ ကွဒ် မဟပ္ပလန္တိ ဝုတ္တံ။ (၃) နှန ကွဒ် သရဏဂမနေယေဝ ပတိဋ္ဌာယ ရက္ခိတသီလံ ဟောတိ။ (၄) တသ္မာ ကွဒ် မဟပ္ပလန္တိ ဝုတ္တံ။

ကိစ္စာပိ ထားရခြင်းအစကြောင်း ။ ။ သရဏဂုံသည် ဘုရားပွင့်ခြင်းလျှင် အရင်းခံရှိ၏၊ အရဟတ္တဖိုလ်၏ စကန်အကြောင်းလည်းဖြစ်၏၊ ထိုသို့ဖြစ်ပါလျက် အဘယ်နည်းဖြင့် သရဏဂုံထက် ငါးပါးသီလက မဟပ္ပလ မဟာနိသံသ ဖြစ်ရလေသနည်းဟု စောဒနာထွယ်ရှိရကား မဟပ္ပလတရော့ မဟာနိသံသတရော-ဟူသော ပါဠိတော်ကို မနှစ်သက်သောကြောင့် (ခ) ဝါကျ၌ ကိစ္စာပိ-သဒ္ဒါ ထားပါသည်။

➢ ❸ ။ ဗြဟ္မဲ အဏတိတိ **ဗြာဟ္မဓေဏော**။ (၃) ဗေဒင်ကို သရဇ္ဈာယ်ခြင်း ကြိယာသကတ်သည်ငင်း, ဗေဒင်၏ သရဇ္ဈာယ်သော ပုဏ္ဏားနှင့် အာရံ+အာရမ္မဏိက အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည်ငင်း ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) ဝုဏ္ဏာဒြဗ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) ဗြဟ္မဗန္ဓု, ဒွိဇော-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

ယဒီယတော သမာဒီယတောတိ **ယဇ္ဇေဟ**။ (၃) ဆောက်တည်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု (၅) ဆောက်တည်အပ်သော ငါးပါးသီလဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ယဒီတော-စသော။

အနဝသေသံ သတ္တာနိကာယံ ဒယတိ ရက္ခတီတိ **ဓါနံ**။ (၃) အကြွင်းအကျန်မရှိသော သတ္တဝါအပေါင်းကို စောင့်ရှောက်ခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ငါးပါးသီလ(စေတနာ) သည် ဝစနီယ (၆) သီလ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ။[**ဤနေရာ၌ ဝစီဂူဟ**]

ဒီယတော အနေနာတိ **ဓါနံ**။ (၃) ပေးလှူခြင်းကြိယာသက္ဘတ်သည် ဝစနဟေတု။ (ကြွင်းတူ)

➢ ❹ ။ **သမာဓိန္ဒဘာယ** -ဟိတ်၏ သမ္ဗန်ကား= ကွမဿ သီလပဌကဿ ဖြစ်ပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

(၏/ကို စပ်)

➤ ၆ ။ (က) ဖြင့် ယညော၌ ယဓောတ်သည် ဒေဝပူဇာ=နတ်အားပူဇော်ခြင်း, သင်္ဂဟကရဏ= အပေါင်းအစုပြုခြင်း, ဒါန=ပေးလှူခြင်း အနက်တို့ကို မဟော၊ သမာဒါန=ကောင်းစွာယူခြင်း အနက်ကို ဟောသည်ကိုငဲ့(ဒု-စတ္တတ္ထ) ဏ-ပစ္စည်း (၀၊) ဥပစ္စည်းသည် ဘာဝသာဓန, ကရဏသာဓန အနက်တို့၌ မသက်၊ ကမ္မသာဓနအနက်၌ သက်သည်ကိုငဲ့(ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ယဒိယတော သမာဒီယတောတိ ယညော-ဟု ကမ္မသာဓန ပြုရမည်ကိုငဲ့(အဘိဓာန်တ္ထ) ယည-အရ သီလပဋိဂ္ဂကကို ယူရမည်ကိုငဲ့(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) သီလပဋိဂ္ဂကသည် မိမိကိုချစ်ခြင်း အသက်ကိုချစ်ခြင်းတို့ကို စွန့်၍ ဖောင့်ရှောက်အံ့ဟု ကောင်းစွာ ယူအပ်သောကြောင့် ယည မည်၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုငဲ့(ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

ပဋိကာမဂုဏဝသေန မဟာန္တာဥဉာရာဘောဂါအဿာတိ မဟာဘောဂါ။(၂၆၃)

မဟန္တာ ဥဉာရာ ဘောဂါ အဿာတိ-ဖြင့် မဟန္တသဒ္ဒါ၏ ဥဉာရအနက် ဟောသည်၏ အဖြစ်ကို ငဲ့(နာမလိင်္ဂတ္ထ) မဟန္တာ ဥဉာရာ ဘောဂေါ အဿာတိ မဟာဘောဂါ-ဟု စတုတ္ထီ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုငဲ့(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

ပဋိကာမဂုဏဝသေန-ဖြင့် မဟာဘောဂါ-၌ ဘောဂ-အရ ကာမဂုဏ်ငါးပါးကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

➤ ၇ ။ **သရဏဂုံ၏ ငါးပါးသီလထက် အထူးသဖြင့် ခိုးမှမ်းအပ် မြတ်စွာဘုရားအစရှိသော ပဋ္ဌသီလထက် သရဏဂဝမနက မဟာနိသံသ မဟာပ္ပလ ဖြစ်ရခြင်းအကြောင်း**

ပဋ္ဌသီလသည် ဘုရားရှင်တို့ ပွင့်တော်မူရာအခါမှ တစ်ပါးသော အခါ၌လည်း ထိုပဋ္ဌသီလကို ပညာရှိ တို့ ဆောက်တည်ကြ၏၊ ဧကန်အားဖြင့် အရဟတ္တဖိုလ်၏ အကြောင်းလည်း မဖြစ်။ သရဏဂုံကား ဘုရား ရှင်တို့ ပွင့်တော်မူရာအခါ၌သာ ရှိ၏၊ ဘုရားရှင်တို့ ပွင့်တော်မူခြင်းလျှင် အကြောင်းရင်းရှိသည်၊ ဧကန်အား ဖြင့် အရဟတ္တဖိုလ်ဝိမုတ္တိ၏ အကြောင်းလည်းဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် — ပဋ္ဌသီလထက် သရဏဂုံက မဟာနိသံသ မဟာပ္ပလ ဖြစ်ပါသည်။

သီလ၏ ဒါနမည်စြင်းအကြောင်း ။ ။ သီလသည် ဘေးမရှိသည်၏အဖြစ်ဖြင့် အဘယကို ပေးလှူတတ်သောကြောင့်၎င်း, အကြွင်းအကျန်မရှိသော သတ္တဝါအဃေါင်းကို စောင့်ရှောက်တတ်သောကြောင့်၎င်း ဒါန မည်ပါသည်။

➤ ၁၀ ။ **သမာဓိနှစ်ပါးသော-၌ စတ်အရ** ။ ။ (၁) သမာဒိန္နတာယ၌ သံ-ရှေး အာ-ရှေးရှိသော ဒါ-စတ်အရ ငါးပါးသီလ ဆောက်တည်သူ၏ သန္တာန်၌ ဝိရတိစေတနာပြင်းနှင့်သော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မမ္မရတိဌာယီဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရရသ။ (၂) ဝိတိက္ကမိတဗ္ဗဝတ္ထုသည်၎င်း, ဆောက်တည်အပ်သော သိက္ခာပုဒ်တို့သည်၎င်း အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) ငါသည် မိမိကိုယ်နှင့်အသက်ကို ချစ်ခြင်းကိုစွန့်၍ သိက္ခာပုဒ် သီလစောင့်မည်ဟု နှလုံးသွင်းခြင်းသည် ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ။ (၄) ပစ္စုပ္ပန်၌ သီလဝန္တပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍ ပညာရှိတို့ ချီးမွမ်းခံရခြင်း, တမလွန်၌ နတ်ရွာသုဂတိသို့ လားရခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

http://www.dhammadownload.com

မဟာလိသုတ်အဖွင့်

ဝိဂြဟ (၂၃၅) [၆၊၂၇၆။] (ဘာဠိ၊စ၊၆၄)

(က) **စကာသလကာတိ ကောသလရဋ္ဌဝါသိနော၊ အာဇစကာတိ မဂဓရဋ္ဌဝါသိနော။**

(ခ) **ကရဏီဓယနာတိ အဝဿံ ကတ္တုဗ္ဗကမ္မေန၊**

(ဂ) **ယဠိ အကာတုဗ္ဗိ ဝဋ္ဋတိ၊ တံ ကိစ္ဆဿိ ဝုစ္စတိ၊ ယံ အဝဿံ ကာတဗ္ဗမေဝ၊ တံ ကရဏီယံ နာမ၊ (ဃ) ပဋိသလ္လီစနာ ဘဂဝါတိ နာနာရမ္မဏစာရတော ပဋိက္ကမ္မ သလ္လီနော နီလီနော၊**

(င) **ကေသာဘံ ဥပဂမ္မ ကေတ္ထာရမ္ဘကော စျာနရတိ အနုဘာဝတိတိ အတ္ထော။**

➤ ❶ ။ [ဃ+ဇ–နှင့်စဥ်] ဘဂဝါ၊သည်။ပဋိသလ္လီနော၊(အာရုံများစွာမှ) ဖဲကြဉ်ခွါ၍ (သင့်ရာ ရည်မှန်း ကမ္မဋ္ဌာန်း၌) စွဲလမ်းငြိကပ်တော်မူပြီ။(သဒ္ဒတ္ထ) ကိန်းအောင်းတော်မူပြီ၊ ပုန်းအောင်းတော်မူပြီ။ (ဝေါဟာရတ္ထ) တစ်ပါးတည်း၏ အဖြစ်သို့ ကပ်ရောက်၍ တစ်ခုတည်းသော သဘောရှိသော ကမ္မဋ္ဌာန်း အာရုံ၌ စျာန်၌မွေ့လျော်ခြင်းကို ခံစားတော်မူပြီ။(အဓိပ္ပါယတ္ထ)

➤ ❷ ။ **(ဂ) ဣဿိ/** ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် စင်စစ်ကေန် အမှန်မချွတ် ပြုအပ်သော အမှုသည် ကရဏီယ မည်သောဟု ဆို၏။ ပါဠိတော်၌ ကရဏီယေန–ဟုသာ ရှိသောကြောင့် အမှုသာမန်သည်ပင် ကရဏီယ မည်ကောင်းသည် မဟုတ်တုံလော။ စင်စစ်ကေန် အမှန်မချွတ် ပြုအပ်သောအမှုသည် ကရဏီယမည်၏ဟု ဖွင့်ဆိုသော ဆရာ့စကားသည် အသို့လျှင် သင့်ပါအံ့နည်း။ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ+သံဝဏ္ဏနာ ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ) ဣဿိ/ ဒုတိယာဒေ့ဝ ။ ။ ဤသို့ (ဃ) ဖြင့် ပဋိသလ္လီနော၌ ပဋိ–၏ အနက်နှင့် သလ္လီနောပုဒ်၏ ဝေဝုစ်တို့ကို ဖွင့်ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ပဋိသလ္လီနောပုဒ်၏ ပဒဝိဂ္ဂဟတ္ထကို ဖွင့်ပြခြင်းငှာ (င) မိန့်။

➤ ❸ ။ [ဇ+ဂ ဓါတ္ဝတ္ထိုက်ရှု] (၁) နန္ဒ ပါဠိယံ ကရဏီယေနာတိ ဝုတ္တတ္တာ ကိစ္စသာမညမေဝ ကရဏီယံ နာမ။ (တနည်း) နန္ဒ ပါဠိယံ "ကရဏီယေနာတိ သာမညေန ဝုတ္တံ။ (၂) အထ ကသ္မာ "ကရဏီယေနာတိ အဝဿံ ကတ္တုဗ္ဗကမ္မေနာ"တိ သံဝဏ္ဏိတံ။ (၃) နန္ဒ ယံ အကာတုဗ္ဗိ ဝဋ္ဋတိ၊ တံ ကိစ္ဆဿိ ဝုစ္စတိ။ ယံ အဝဿံ ကာတဗ္ဗမေဝ၊ တံ ကရဏီယံ နာမ။

(၄) တသ္မာ "ကရဏီယေနာတိ အဝဿံ ကတ္တုဗ္ဗကမ္မေနာ"တိ သံဝဏ္ဏိတံ။

➤ ❹ ။ အနေကောပိ ကောဝိယ ဘဝတီတိ **ဓကိဘာဒေါ**။ (၃) တစ်ယောက်တည်း၏ အဖြစ် (ဖြစ်ကြောင်းဂုဏ်) နှင့် ဂုဏေး+ဂုဏ်/အကျိုး+အကြောင်း အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သကတ်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) တစ်ယောက်တည်း၏ အဖြစ်ဟုဆိုအပ်သော ဂုဏ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) ကေတ္ထ–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

ကေဝ အတ္ထာ သဘာဝေါ တေသာတိ ကေတ္ထံ၊ ကေတ္ထံစ တံ အာရမ္ဘဏ္စာတိ **ဓကေတ္ထာရမ္ဘဏံ**။ (တသ္မိ ကေတ္ထာရမ္ဘဏေ) (၃) တစ်ခုတည်းသော သဘောရှိသည်၏အဖြစ်၏ အာရုံနှင့် ဂုဏ်+ဂုဏေး အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) တစ်ခုတည်းသော သဘောရှိသော အာရုံဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ကောရမ္ဘဏ–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

➤ ❺ ။ **ဓကတ္ထ** –ကို ကေတ္ထတ္ထာ–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= အာရမ္ဘဏသ–ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။

http://www.dhammadownload.com

(၏/သည် စပ်)

➤ ❻ ။ (က) ၌ ကောသလရဋ္ဌဝါသိနော-ဖြင့် ကောသလကာ၌ ကောသလ-အရ ကောသလတိုင်း ဒေသပုဒ်ကို ယူရမည်ကိုဂုဏ်း(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) ကပစ္စည်း(ဝါ) ကဏ်ပစ္စည်း၏ နိဝါသတဒ္ဓိတ်၌ သက်သည်ကိုဂုဏ်း(ပစ္စယတ္ထ) ကောသလာ နိဝါသော ဒေတေသန္တိ ကောသလကာ-ဟု နိဝါသတဒ္ဓိတ် ပြု ရမည်ကိုဂုဏ်း(အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဓဂဓရဋ္ဌဝါသိနော-ဖြင့်မာဂဓကောဋ္ဌ မာဂဓအရ မဂဓတိုင်းဒေသပုဒ်ကို ယူရမည်ကိုဂုဏ်း(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) ကပစ္စည်း(ဝါ) ကဏ်ပစ္စည်း၏ နိဝါသတဒ္ဓိတ်၌ သက်သည်ကိုဂုဏ်း(ပစ္စယတ္ထ) မဂဓာ နိဝါသော ဒေတေသန္တိ မာဂဓကာ-ဟု နိဝါသတဒ္ဓိတ် ပြုရမည်ကိုဂုဏ်း(အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ခ) ဖြင့် ကရဏီယေန-၌ အနီယပစ္စည်း၏ ကမ္မသာဓနဓ္ဒ၌ သက်သည်ကိုဂုဏ်း(ဒု-ပစ္စယတ္ထ) အဝဿံ ကရီယတေတိ ကရဏီယံ-ဟု ပြုရမည်ကိုဂုဏ်း(အဘိဓာနတ္ထ) ကနှိယ ဟူလိုလျက် နှ-ကို ဏ ပြု၍ ကရဏီယ-ဟု ပြီးသည်ကိုဂုဏ်း(ဘာဝတ္ထ) ကရဏီယ-အရ စင်စစ်ဓကန် ပြုအပ်သော အမှုကို ယူရမည် ကိုဂုဏ်း(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဃ) ဖြင့် ပဋိသလ္လီနော၌ ပဋိ-ဥပသာရသည် အစားပေးခြင်း, တားမြစ်ခြင်း-စသော အနက်တို့ ကို မဟော၊ ပဋိဂ္ဂမုနတ္ထ=ဖဂြိဉ်ခြင်း အနက်ကို ဟောသည်ကိုဂုဏ်း(ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) ဖဂြိဉ်၏ဟူသည် အထူးထူးသော အာရုံ၌ ဖြစ်ခြင်းမှ ဖဂြိဉ်ခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုဂုဏ်း(ဘာဝတ္ထ) နိလီနော-သဒ္ဒါသည် သလ္လီနော-သဒ္ဒါ၏ ဝေဂုစ်စကားလုယ် ပရိယယ်၏ အဖြစ်ကိုဂုဏ်း(ပရိယာယ်ပြု အဘိဓေ ယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ❼ ❽ ။ **ဈာနရတိ-၌ ရတိ-ဝယ် ဓာတ်အာရ** ။ ။ (၁) ဘုရားရှင်၏ သန္တာန်၌ ဈာန် ၌ မွေ့လျော်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော သမာဓိပြဋ္ဌာန်းသော ဈာန်သမာပတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် သမ ဋ္ဌာယီဘာဝ+သန္တရုဿ။ (၂) ဝင်စားသော ထိုထိုဈာန်၏ အာရုံသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) မျက်မှောက် ဘဝ၌ ချမ်းသာစွာ နေလိုခြင်းစသော အကြောင်းအရာများသည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။ (၄) ဈာန်သမာပတ် ချမ်း သာကို ခံစားရခြင်းစသော အကျိုးအဆက်ဆက်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ကိုဏ္ဍ (၂၃၆) [၆၂၂။] (ဘာဋီ၊၈၊၆၈)

(က) **ခြေဋ္ဌစစ္ခါတိ အစဒ္ဓါဋ္ဌတာယ ဓဝံ လဒ္ဓနာဓမာ၊** (၆၂၂၆)

(ခ) **ဘစန္တ္ဟ ကဿပါတိ ထေရံ ဂေါဓတ္ထန အာလပတိ၊**

(ဂ) **သော ဇနဘာတိ စသော ဇနသမူဟော၊**

(ဃ) **ဘွစည္ဆဥ ဘာဂဝစော အာစရော့စမ်ဟီတိ သိဟောဂိရဘာဂဝတော ဝိသာသိကော၊**

(ဇ) အယ္ဟိ ထေရော ထူလသရီရော၊ တေနဿ သရီရဂရုတာယ ဥဋ္ဌာန နိသဇ္ဇာဒီသု အာလသိယဘာဝေါ ဤသကံ အပွဟီနော ဝိယ ဟောတိ၊ အထာယံ သာမဏေရော ဘာဂဝတော ကာလေန ကာလံ ဝတ္တံ ကရောတိ၊ (စ) ထေန နံ ထေရော "" တွမ္ပိ ဒဿဓလဿ ဝိသာသိကော "" တိ ဝတွာ ဂစ္ဆတူဥေါ ရောစေဟီတိ အာဟ။

http://www.dhammadownload.com

➢ ❶ ။ **(၈) ဘို့/ လီနဉ္ဆရေစောဒနာ** ။ ။ ဆရာ၊ သီဟသာမဏေသည် ပါဠိတော်၌ အရှင် နာဂိတမထေရ်အား လျှောက်ကြားရာ၌ ဘန္တေ ကဿပ–ဟု အာလုပ်ပြု၍ ခေါ်ဝေါ်ခဲ့၏။ အရှင်နာဂိတ ၏ အမည်အတိုင်း ဘန္တေ နာဂိတ–ဟု အာလုပ်ပြု၍ ခေါ်ဝေါ်ကောင်းသည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ်အား ဖြင့် (၀၊) အဘယ့်ကြောင့် ဘန္တေ ကဿပ–ဟု အာလိုပ်ပြုပါသနည်း။ ယင်းသို့ အာလုပ်ပြုခြင်း၏ အကြောင်း ကို မပြဆိုချေသော် အရှင်မဟာကဿပ–စသော ပုဏ္ဏိလ်တို့နှင့် ရောယှက်ခြင်း သင်္ကန်းရဒေါသ သင့်ရောက် ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဃ+c+စ) ဘို့/ လီနဉ္ဆရေစောဒနာ ။ ။ ဆရာ၊ ပါဠိတော်၌ အရှင်နာဂိတထေရ်သည် သီဟသာမဏေအား တွေ့ညေ၀ ဘဂ၀တော အာရောစေဟိ–ဟု ပြောဆိုတော်မူခဲ့၏။ အဘယ့်ကြောင့် ယင်း သို့ ပြောဆိုခဲ့ပါသနည်း။ ထိုအချိန်၌ အရှင်နာဂိတထေရ်သည် ဗုဒ္ဓါပဌာကဖြစ်၍ ဘုရားရှင်အား ကိုယ် တိုင် လျှောက်ကြားသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ အကြောင်းကို မပြဆိုချေသော် အကြောင်း မပြည့်စုံခြင်း အဗျာပိတဒေါသ ဆရာ့အား သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ+c+စ) တို့ကိုမိန့်။

(၈) ဘို့/ အနုသဓန္ဓ ။ ။ ဤသို့ (ဃ) ဖြင့် သီဟသာမဏော၏ မြတ်စွာဘုရားနှင့် အကျွမ်း ဝင်သည်၏ အဖြစ်ကို ဖွင့်ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ထိုအကျွမ်းဝင်သည်၏အဖြစ်ကို ထင်ရှားပြလိုရကား(၈)

➢ ❷ ။ **[၈–ဝါကျတို့ရှု]** (၁) နနု ထေရသ ဒီဏာသဝဘာ၀တော အာလသိယဘာ၀ေါ ပဟီနော။ (၂) အထ ကသ္မာ အာလသိယဘာ၀ေါ ဤသက် အပွဟီနော ဝိယ ဟောတိတိ ဝုတ္တံ။

(၃) နနု ၀ါသနာလေသံ ဥပါဒါယ ၀တ္တမ္ဗံ။

(၄) တသ္မာ အာလသိယဘာ၀ေါ ဤသက် အပွဟီနော ဝိယ ဟောတိတိ ဝုတ္တံ။

➢ ❸ ။ ထူလေတိတိ **ထူလေ**။ (၁) ဆူဖြိုးခြင်း ကြီယာသကတ်သည် ၀စနဟေတု မည်၏။ (၅) ဆူဖြိုးသော ကိုယ်ဒြဗ်သည် ၀စနီယ မည်၏။ (၆) ပီနံ, ပီ၀ရံ, ထုလ္လံ–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ၀စနီယတ္ထ မည်၏။

ဝိဿဿတိတိ **ဝိဿဿစသော**။ (၁) အကျွမ်း၀င်ခြင်း ကြီယာသကတ်သည် ၀စနဟေတု။ (၅) အကျွမ်း၀င်သော သီဟ–သာမဏေဒြဗ်သည် ၀စနီယ။ (၆) ဝိဿဒ္ဓ–စသော။

နံ လသတိ ကိဠတိတိ **အလသော**။ အလသသ ဘာ၀ေါ **အာလသိယံ**။ (၁) ပျင်းရိသူ၏ ဖြစ် ကြောင်းနှင့် ဂုဏ်း+ဂုဏ် အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ၀စနဟေတု။

➢ ❹ ။ **သရီရဂဒ္ဓဘာယ**–ဟိတ်၏ သမ္ဗန်= တေနသ္သဒ္ဓံ အသ ဖြစ်သည်။(၏/သည် စပ်) **အစေဒ္ဓါဒ္ဓဘာယ**–၌ တာသမ္ဗန်ကား= လိစ္ဆ၀ိနော ဖြစ်ပါသည်။ (၏/သည် စပ်)

➢ ❺ ။ **(က)** ဖြင့် သဒ္ဓဒ္ဓေါပုဒ်ကို အဒ္ဓေါ သဒ္ဓေါ တေသောတိ သဒ္ဓဒ္ဓေါ–ဟု ဝိသေသန ပရနိပါတ စတုတ္ထိ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ၀စနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ယင်းထက်ဝက် သော နုတ်ခမ်းရှိသည်၏အဖြစ်တည်းဟူသော သကတ်ကြောင့်ပင် သဒ္ဓဒ္ဓ အမည်ရသည်၏ အဖြစ်ကို ငင်း(ဘာ၀တ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဂ) ဖြင့် သော ဧနတာ၌ တာပစ္စည်းသည် ဘာ၀တဒ္ဓိတ် စသည်၌ မသက်၊ သမ္ဗဟတဒ္ဓိတ်အနက်

http://www.dhammadownload.com

၌ သက်သည်ကိုဝင်း(ပစ္စယတ္ထ) ဧနာနံ သမူဟော ဧနတာ-ဟု သမူဟတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုဝင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ၁၀ ။ **အထာယံ သာမဏေရော ဘဂဝတော ကာလေန ကာလံ ဥပသင်္ကမိ-ကိုရှု** ။ ။ (၁) မြတ်စွာဘုရား**အား** ရဲဖန်ရဲခါ ဝတ်ကြီးဝတ်ငယ်ကို ပြုသော သီဟ-သာမဏေ၏ သန္တာန်၌ ဝတ်ကြီးဝတ်ငယ်ကိုပြုသော အခြင်းအရာအား**ဖြင့်**ဖြစ်သော ဝိရိယပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဥဿာဟဋ္ဌာယိဘာဝ+ဝိရရသ။ (၂) မြတ်စွာဘုရားသည်ဌင်း, ကိစ္စကြီးငယ်သည်ဌင်း အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) ယောနိသော မနသိကာရ စသည်သည် ဥဒ္ဓိပနဝိဘာဝ။ (၄) သီဟ သာမဏေ သည် မြတ်စွာဘုရားနှင့် အကျွမ်းဝင်ခြင်း, လျှောက်ထားရန်ကိစ္စရှိက လျှောက်ထားခွင့်ရခြင်း, စာရိတ္တ သီလနှင့် ပြည့်စုံခြင်း-စသော အကျိုးအဆက်ဆက်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

အာဧဘိသံဝဏ္ဏနာများ

(က) **ဧသေ့စီလေန္တိ** စောရဓီလံ။ **ဧနိယာတိ** ဟာနိယာ။ (၂၆၅)

(ခ) **ဧနပဒါတိ** ဧနပဒဝါသိနော။ **အာမန္တယန္တိ** အာမန္တေတု စာနာပေတု။ (၂၆၆)

(ဂ) **သုတဧဧတဿသာတိ** စတ္ထ သုတမေဝ သုတဧာတံ။

(က) ၌ စောရဓီလံ-ဖြင့် ဒဿုပဒ်ကို ဒံသတိ ဝိဒ္ဓံသေတီတိ ဒဿု-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ စောရ(ခိုးသူ)ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

ဟာနိယာ-ဖြင့် ဧနိယာ၌ ဧနိ-သဒ္ဒါသည် ဟာဧတ်၏ ကာရိယတည်းဟု သိ။ (ဒု-ဧထုပဒ)

(ခ) ၌ **ဧနပဒါသိနော**-ဖြင့် ဧနပဒါပုဒ်ကို ဧနပဧ ဝသန္တိတိ ဧနပဒါ-ဟု ဝသန္တိတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုဝင်း(အဘိဓာနတ္ထ) ဏပစ္စည်း၏ ဝသန္တိ တဒ္ဓိတ်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကို ဝင်း(ပစ္စယတ္ထ) သိစေပါသည်။

အာမန္တေတု-ဖြင့် အာမန္တယတံ-၌ မန္တဧတ်၏ စုရာဒိ ဏေ့ကဧတ်၏ အဖြစ်ကိုဝင်း(ဘာဝတ္ထ) ပဌမိ အတ္ထနောပုဒ် တံ-ဝိဘတ်၏ ကတ္တုဘာအနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုဝင်း(ဒု-ဝိဘတ္တတ္ထ) သိ။

စာနာပေတု-ဖြင့် တိုင်ပင်ခြင်းဟူသည် သိစေခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။(ဘာဝတ္ထ)

(ဂ) ၌ သုတမေဝ-ဖြင့် သုတဧာတံ-၌ ဧာတ-သဒ္ဒါသည် ကောသဧာတံ-၌ ဧာတ-သဒ္ဒါကဲ့သို့ အနက်မရှိ၊ တဿောတည်းဟု သိစေပါသည်။(နာမလိင်္ဂတ္ထ)

ဝိဂြဟ (ပုဒ်ရေး) [ဌ၊၂၇၇။] (ဘာဋီ၊၈၊၆၈)

(က) **ဝိဟာရေပစ္စာယာယဿ်ိ ဝိဟာရဆာယာယံ**။

(ခ) **ကုဋာဂါရမဟာဧေဟာစ္စာယာယ ဖရိတောကာသေတိ အတ္ထော**။

(ဂ) **သာကိရကုဋာဂါရသာလာဒကို့ကုတ္ထရတောဒီယာပါဠိနယမုခါ။ တေနသသုရတောမဟာတိ ဆာယာ ပတ္ထဋာ ဟောတိ**။

➤ ၂ ။ **(ခ) သို့/ အနုသေစန္တ** ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် ဝိဟာရပစ္စာယာယံ၌ ပ-ဥပသာရုပ်၏ ဧတွတ္ထာနုဝတ္တကာ၏ အဖြစ်ကို **ပွင့်ပြပြီး၍** ယခုအခါ၌ ကျောင်းရိပ်သည် ပညာပနကြိယာ၏ အာဓာရ

http://www.dhammadownload.com

မဖြစ်နိုင်ရကား အာဓာရဖြစ်နိုင်သော အဓိပ္ပေတတ္ထကို ဖွင့်ပြခြင်းငှာ (ခ) မိန့်။

(၈) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့်--ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ယင်းဝိဟာရဆာယာပုဒ်၏ ပဒပိဏ္ဍတ္ထ ဣာဓာဓိပ္ပေတတ္ထ အကျယ်ကို ဆရာ မဖွင့်ပြပြီလော။ (တနည်း) ကျောင်းရိပ်သည် ပညာပနကြိယာ၏ အာဓာရ မဖြစ်နိုင်သည် မဟုတ်ပါလော။ ဝိဟာရဆာယာပုဒ်၏ ပဒပိဏ္ဍတ္ထ ဣာဓာဓိပ္ပေတတ္ထ အကျယ်ကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(၈) သို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က+ခ) တို့ဖြင့် စုလစ်မှန်းချုန် အထွဋ်တပ်သော ကျောင်းကြီး၏ အရိပ်ဖြန့်အပ်ရာ အရပ်၌ နေရာခင်းရမည်ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ အရှေ့ အနောက် မြောက်အားဖြင့် အရိပ်ထွက်ရာ အရပ်သုံးပါးတွင် အဘယ်ကြောင့် အဘယ်အရပ် ဖြစ်ပါသနည်း။ အနောက်အရပ် မြောက် အရပ်ဟူသော အရိပ်ထွက်ရာ အရပ်တို့တွင် တပါးပါး ဖြစ်ပါသလော။ ခင်းအပ်ရာအရပ်ကို မဖွင့်ပြသည်ရှိသော် အတိဗျာပိတဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

➤ ❾ ။ [ဂ–ဝါကျကိုရှု] (၁) နန္ဒ ဆာယာယ ဖရိတောကာသာ ပုရိမပစ္ဆိမဒ္ဓတ္တရဝသေန တယော ဟောန္တိ။ (၂) အထ ကသ္မာ အဿာ ကူဋာဂါရသာလာယ ပုရတော မဟာတိ ဆာယာ ပတ္ထဋာ ဟောတိ။ (၃) နန္ဒ သာ ကူဋာဂါရသာလာ ဒက္ခိဏတ္ထာရတော ဒီဃာ ပါစီနမုခါ။

(၄) တသ္မာ အဿာ ကူဋာဂါရသာလာယ ပုရတော မဟာတိ ဆာယာ ပတ္ထဋာ ဟောတိ။

➤ ❿ ။ ဆေတိ ဆိန္နတိ ပရိဿမန္တိမိ **ဆာယာ**။ (၃) ဝင်ပန်းမှုကို ဖြတ်ခြင်း ကြိယာသကတ် သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) အရိပ်သည် (ဝါ) အရိပ်၏ ပြန့်နှံ့ရာ အရပ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) အာတပါဘာဝ–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

➤ ⓫ ။ **ဒီဃာ** –ကို ဒီဃတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်–တဿာ ကူဋာဂါရသာလာယ–ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်)

➤ ⓬ ။ **(က)** ဖြင့် ဝိဟာရပစ္စာယ်၌ ပ–ဥပသာရ၏ ဓာတုတ္ထာနုဝတ္တကာ၏ အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။(ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ)

(ခ) ဖြင့် ဝိဟာရပစ္စာယာယ်–၌ ဝိဟာရ–အရ ကူဋာဂါရမဟာဂေဟကို ယူရမည်ကိုငင်း(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) ကျောင်းရိပ်သည် ပညာပနကြိယာ၏ အာဓာရ မဖြစ်နိုင်သောကြောင့် ဆာယာ–အရ ဌာနုပစာရအားဖြင့် အရိပ်၏ ပြန့်နှံ့ရာအရပ်ကို ယူရမည်ကိုငင်း(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)ဝိဟာရပစ္စာယာယ် ပုဒ်ကို စုလစ်မှန်းချုန် အထွဋ်တပ်သော ကျောင်းကြီး၏ အရိပ်ဖြန့်အပ်ရာ အရပ်၌ဟု အနက်ယောဇနာရမည် ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) ဆာယာယ်၌ ယ်–သည် သို့ဝိဘတ်၏ ကာရိယ၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဝိဘတ္တိပဒ) သိစေ။

➤ ⓭ ⓮ ။ **ပရိစောကာဓေသမ္ပဒိ၏ စပ်ရာ ပညာဓေယျိ–၌ ဓာတ်အရ**

(၁) နေရာခင်းရန် သီဟ–သာမဏေအား စေခိုင်းတိုက်တွန်းတော်မူသော မြတ်စွာဘုရား၏ သန္တာန်တော်၌ စေခိုင်းတိုက်တွန်းကြောင်း စေတနာပြဋ္ဌာန်းသော ဝစီဝိညတ္တိသမုဋ္ဌာပက စိတ္တဇုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရတိဌာယိဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရရသ။ (၂) ဝိဟာရပစ္စာယာယ်–စသော မနသာဝဝတ္ထပိတာ သဒ္ဒပညတ်သည်ငင်း, သီဟ–သာမဏေသည်ငင်း အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) သီဟ–သာမဏေက မြတ်စွာဘုရားအား ကျောင်းတိုက်သို့

http://www.dhammadownload.com

ပုဏ္ဏားတမန်, လိစ္ဆဝိမင်းတို့ ဘုရားဖူးရန် ရောက်ရှိနေကြောင်း လျှောက်ထားခြင်း စသည်သည် ဥဒ္ဒိပန ဝိဘာဝ။ (၄) သီဟ–သာမဏေအား ကျောင်းရိပ်၌ နေရာခင်းစေခြင်း, မြတ်စွာဘုရား ထွက်ကြွ သီတင်းသုံးတော်မူခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဝါကျ (၂၃၈) [၆၊၂၇၈။] (ဘာဋီ၊၈၊၆၉)

(က-၁) **မှုရိမာနိ ဘစ္ဆ ဒိဝသာနိ မှုရိမတရောနိတိဗ္ဘတိဗယျာဒိဝသံပုရိမံနာမ၊တတော ပရံပုရိမတရံ၊** (က-၂) **တတော ပဌာယ ပန သဗ္ဗာနိ ပုရိမာနိ ဧဝ ပုရိမတရာနိစ ဟောန္တိ။**

(ခ-၁) **ယဓဧဋ္ဌတိ မှုလဒိဝသတော ပဌာယ ယံ ဒိဝသံ အဂ္ဂံ ပရကောဋိ ကတွာ ဝိဟာရမီတိ အတ္ထော၊** (ခ-၂) **ယာဝ ဝိဟာသိန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊**

(၇) **ကုအဒါနိ တာသ ပရိမာဏံ ဒဿေဿန္တော "နံ စိရံ တိဏိ ဝဿာနိ"တိ အာဟ။**

(ဃ) **အထဝါ ယဓဧဋ္ဌတိ ယံဒိဝသံအဂ္ဂံကတွာ နစိရံတိဏိဝဿာနိ ဝိဟာရမီတိပိအတ္ထော၊ ယံ ဒိဝသံ အာဒိံကတွာ နစိရံ ဝိဟာသိ တိဏိဝယေ ဝဿာနိတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။**

(င) **အယံ ကိရ ဘဂဝတော ပတ္တစီဝရံ ဂဏှန္တော တိဏိ သံဝစ္ဆရာနိ ဘဂဝန္တံ ဥပဋ္ဌာသိ၊ တံ သန္ဓာယ ဧဝံ ဝဒတိ။** (စ) **အိရိယဿိဿ အနုဒိသာယ၊**

➤ ❶ ။ **[ပုဗ္ဗာနုသန္ဓိ ဆဉ္ဇ်ိ]** (၇) စဝံ၊ဤသို့။(ဝါ) ဤဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော စကားအစဉ်ဖြင့်။ ဘဂဝန္တံ၊သို့။ဥပနိသာယ၊မှီ၍။ဝိဟရဏာဒိဝသံ၊နေရာဖြစ်သော နေ့ကို။ဒဿေတွာ၊ပြပြီး၍။(ပုဗ္ဗာနုသန္ဓေ) ဤဒါနိ၊ ယခုအခါ၌။တာသ၊နေခဲ့ရာ ထိုနေ့၏။ပရိမာဏံ၊အတိုင်းအရှည်ကို။ဒဿေန္တော၊ပြလိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (ဝါ) ပြလိုသည်။(ဟုတွာ၊ဖြစ်၍) "နံ စိရံ တိဏိ ဝဿာနိ"တိ၊နံ စိရံ တိဏိ ဝဿာနိ–ဟူ၍။သုနက္ခတ္တော၊ သုနက္ခတ္တသည်။(ကတ္တား) အာဟ၊ဖြောပြီ။

➤ ❷ ။ **(က–၂) ဒွိ/ အနန္တရန္တ** ။ ။ ဤသို့ (က–၁) ဖြင့် ဟိယျဒိဝသ–သည် ပုရိမဒိဝသ ပရဟိယျသည် ပုရိမတရ ဒိဝသ–၏ အဖွင့်ကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဤအရာဌာနဒ်ဖြင့်ကား ပုရိမတရဒိဝသ မှ စ၍ သြရနေ့သည် ပုရိမ၊ ပရနေ့သည် ပုရိမတရဖြစ်၍ ရှေ့ကျသော နေ့အားလုံး ပုရိမ ပုရိမတရ မည်သည်၏ အဖြစ်ကို ဖွင့်ပြခြင်းငှာ (ဝါ) ဖွင့်ပြလိုသော ဆရာသည် (က–၂) မိန့်။

(ခ–၂) ဒွိ/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ–၁) ဖြင့် ယဒရွေပုဒ်၏ ပဒတ္ထ သမ္ဗန္ဓတ္ထတို့ကို ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ယင်း၏ ယှဉ်ရာ ဝိဟာရမိ–၌ ယှဉ်ဘက် ဝတ္တမာန်ဝိဘတ်အတိုင်း ပစ္စုပ္ပန်ကာလ၏ အစွမ်းအားဖြင့် အနုက်ကို သိအပ် မှတ်အပ်ပါသလော။ အဘယ်ကာလ၏ အစွမ်းအားဖြင့် သိအပ် မှတ်အပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ–၂) မိန့်။

(၇) ဒွိ/ လဒိန္တရဓဓာဓနာ ။ ။ ဆရာ၊ သုနက္ခတ္တသည် "နံ စိရံ တိဏိ ဝဿာနိ"ဟု ပြော ဆို၏။ ယဒရွေ ဝိဟာရမိ–ဖြင့် မြတ်စွာဘုရားကို အမှီပြု၍ နေရာနေ့ကို ပြောဆိုပြီးပြီ မဟုတ်ပါလော။ အဘယ်ကို ပြလိုသောကြောင့် "နံ စိရံ တိဏိ ဝဿာနိ"ဟု ထပ်မံ ဆိုပြန်ပါသနည်း။ မဆိုသင့်ဘဲ တဖန် ထပ်၍ဆိုဓျောသော် ပုနရုတ္တိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (၇) မိန့်။

(ဃ) ဒွိ/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ+၇) တို့ဖြင့် ယဒရွေ–စသော ပါဠိတော်၌ ဝိဟာရမိ–ပုဒ်ကို

http://www.dhammadownload.com

ယဒဂ္ဂေ-ဟူသော ပုဒ်နှင့် ဖြောင့်ဖြောင့် ဥဇုကသမ္မန်ပြီးမှ "နံ စိရံ တိဏံ ဝဿာနိ"ဟူသော ပမာဏပြပါဠိကို အနက်ပေးရမည်၏အဖြစ်ကို ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ယင်းသို့သာ အနက်ပေးနိုင်ပါသလော။ အဘယ်သို့ အနက်ပေးနိုင်ပါသေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

(၈) ဆို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ+ဂ+ဃ) တို့ဖြင့် သုနက္ခတ္တသည် မကြာမြင့်မီ သုံးနှစ်တာ ကာလပတ်လုံး မြတ်စွာဘုရားကို အမှီပြု၍ နေ၏ဟု ဆိုတော်မူ၏။ မကြာမြင့်မီ သုံးနှစ်တာ ကာလပတ်လုံး ဟူသော စကားကို အဘယ်နှစ်ကို ရည်ရွယ်၍ ဆိုပါသနည်း။ ရည်ရွယ်ရာ နှစ်ကို မဖွင့်ပြတော့ပြီလော။ (ဝါ) ဘုရားရှင်ကို မှီ၍ နေကာမတ္တလော။ စုဒ်ကြောင့် (ငံ) မိန့်။

➤ ❾ ။ [ဂ-ဝါကျကိုရှု] (၁) နနု သုနက္ခတ္တော "ယဒဂ္ဂေ ဝိဟရာမိ"တိ ဣမိနာ ဘဂဝန္တံ ဥပနိဿာယ ဝိဟရဏာဒိဝသံ ဝဒတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ "နံ စိရံ တိဏံ ဝဿာနိ"တိ ပုန ဝဒတိ။ (၃) နနု တဿ ပရိစ္ဆေဒံ ဒဿေန္တော ဟောတိ။ (၄) တသ္မာ "နံ စိရံ တိဏံ ဝဿာနိ"တိ ပုန ဝဒတိ။

အယဉ္စ အတီတေ ဧကံ သီလဝန္တံ ဘိက္ခုံ ကဏ္ဏသက္ခလိယံ ပဟရိတွာ ဗဓိရမကာသိ၊ တသ္မာ ပရိကမ္မံ ကရောန္တော ဥပဝိဇ္ဇသောတာဓိဂမာယ။(၌၂၇၈)

(၁) နနု အယံ ပရိကမ္မံ ကရောန္တော ဟောတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ အဘာဗ္ဘော ဒိဗ္ဗသောတာဓိဂမာယ။ (၃) နနု အယံ အတီတေ ဧကံ သီလဝန္တံ ဘိက္ခုံ ကဏ္ဏသက္ခလိယံ ပဟရိတွာ ဗဓိရမကာသိ။

(၄) တသ္မာ အဘာဗ္ဘော ဒိဗ္ဗသောတာဓိဂမာယ။

➤ ❿ ။ ပုရိမတော ပရံ **မူရိမတရံ**။(အဋ္ဌကထာအလို)

ပုရိမတော အတီသယံ **မူရိမတရံ**။ (ဋီသစ်အလို) (၃) ပုရိမနေဖြစ်သော ယမန်နေ့၏ ပုရိမတရနေ့ဖြစ်သော တမြန်နေ့၏ အပါဒါန်+အပါဒီ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) တမြန်နေ့ဖြစ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) ပရဟိယျ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ။

ဧကော အံသော ဧကံသော။ ဧကံသာယ ဘာဝိတောတိ **ဧကံသဘာဝိတော**။ (၃) တစ်ခုသော ရူပါရုံကိုမြင်ခြင်းဟူသော အဘိုအစုု၏ ပွားစေအပ်သော သမာဓိနှင့် အကြောင်း+အကျိုး အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်း သမ္မန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ဧကံသာဘာဝိတ သမာဓိဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ကေကောဋ္ဌာသ ဘာဝိတော, ဧကဘာဂဘာဝိတော-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ။

➤ ⓫ ။ (ဂ) **ဒဿနန္တိ** -ကို ဒဿနန္တိတွာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်=သုနက္ခတ္တသ-ဟု သမ္မန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်)

➤ ⓬ ။ **(က)** ၌ ဟိယ္ယော ဒိဝသံ ပုရိမံ နာမ-ဖြင့် ယနေ့ကိုထောက်၍ လွန်ပြီးသော နေ့ကို (ဝါ) ယမန်နေ့ကို ပုရိမ=ရှေ့ဖြစ်သောနေ့ဟု ခေါ်ရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(တနည်း) ပုရိမ-အရ ယမန်နေ့ကို ယူရမည်ဟု သိစေသည်။(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

တတော ပရံ ပုရိမတရံ-ဖြင့် ယမန်နေ့ထက် လွန်၍ ပို၍ ရှေ့ကျသော နေ့ (ဝါ) တမြန်နေ့ကို ပုရိမတရ=သာ၍ရှေ့ကျသောနေ့-ဟု ခေါ်ရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

ကြွင်းပါဠိတို့ဖြင့် ပုရိမတရနေ့ (ဝါ) တမြန်နေ့မှစ၍ အတွင်းကျသော နေ့ကို ပုရိမ၊ အပြင်ကျ

http://www.dhammadownload.com

သော နေ့ကို ပုရိမတရ-ဟု ခေါ်ရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထု) (တနည်း) ပုရိမ ပုရိမတရပုဒ်တို့အရ ယမန်နေ့ တမြန်နေ့တို့ကိုသာ မယူရ၊ ထိုတမြန်နေ့မှ စ၍ ဤအရာအလို သုံးနှစ်အတွင်း အတွင်းနေ့မှန်သမျှကို ပုရိမအရ ယူ၍၊ ထိုပုရိမဖြစ်သော နေ့ကိုထောက်၍ အပြင်နေ့မှန်သမျှကို ပုရိမတရအရ ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

(၈-၂) ဖြင့် ယဒဂ္ဂေကို ယဲ+အဂ္ဂေ-ဟု ပုဒ်ဖြတ်ရမည်ကိုၫွန်း(သန္ဓိလိင်္ဂပဒ) ယဲ-ဖြင့် ဒိဝသကို စွဲယူ သုံးသပ်သည်ကိုၫွန်း(သဗ္ဗနာမလိင်္ဂတ္ထ) အဂ္ဂေ၌ သို့ဝိဘတ်သည် အာဓာရတ္ထ၌ မသက်၊ ဥပယောဂတ္ထ၌ သက်သည်ကိုၫွန်း(ဝိဘာဂျတ္ထ) (တနည်း) အဂ္ဂေ-၌ ဧ-သည် ဒုတိယာ အဓိဘတ်၏ ကာရိယ၏ အဖြစ်ကိုၫွန်း(ဝိဘတ္တိပဒ) အဂ္ဂ-သဒ္ဒါ၏ ကောဋိအနက်ကို ဟောသည်ကိုၫွန်း(နာမလိင်္ဂတ္ထ) အဂ္ဂ=အစွန်းဟူသည် နောက်အစွန်း လွန်ပြီး အတိတ်အစွန်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုၫွန်း(ဘာဝတ္ထ) အကြောင်နေ့ကို အစွန်းပြု၍ နေ၏ဟူသည်- မူလနေ့ကို နောက်အစွန်း အတိတ်အစွန်းပြု၍ နေခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုၫွန်း(ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(၈-၂) ဖြင့် ယဒဂ္ဂေ ဝိဟာရာမိ၌ အကြောင်မျှလောက်သော ကာလပတ်လုံး နေခဲ့ပြီဟူသော ဥဇုကတ္ထ ဝိဏ္ဏတ္ထ အဓိပ္ပါယ်ကိုၫွန်း(ဘာဝတ္ထ) ဝိဟာရာမိ၌ မိ-ဝိဘတ်သည် သက်နေကျ ပစ္စုပ္ပန်ကာလ၌ မသက်၊ အတိတ်ကာလ၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုၫွန်း(ဒု-ဝိဘတ္တိတ္ထ) သိစေပါသည်။

(၈) ဖြင့် ပါဠိတော်၌ နု စိရံ တီဏိ ဝဿာနိ-သည် နေရာကာလ၏ ပရိမာဏပြ စကား၏ အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။(ဘာဝတ္ထ)

(ဃ) ဖြင့် ယဒဂ္ဂေ-ကို ယဲ+အဂ္ဂေ--ဟု ပုဒ်ဖြတ်ရမည်ကိုၫွန်း(သန္ဓိလိင်္ဂပဒ) ယဲ-ဖြင့် ဒိဝသကို စွဲယူ သုံးသပ်သည်ကိုၫွန်း(သဗ္ဗနာမလိင်္ဂတ္ထ) အဂ္ဂေ၌ သို့ဝိဘတ်သည် အာဓာရတ္ထ၌ မသက်၊ ဥပယောဂတ္ထ၌ သက်သည်ကိုၫွန်း(ဝိဘာဂျတ္ထ) (တနည်း) အဂ္ဂေ-၌ ဧ-သည် ဒုတိယာ အဓိဘတ်၏ ကာရိယ၏ အဖြစ်ကိုၫွန်း(ဝိဘတ္တိပဒ) အဂ္ဂသဒ္ဒါသည် ပဋမတ္ထကို ဟောသည်ကိုၫွန်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) ယင်းပုဒ်ကို ကတွာ-ပါဠသေသ၌ စပ်၍ အနက်သမ္ဗန်ရမည်ကိုၫွန်း(သမ္ဗန္ဓ) သိစေပါသည်။

(ဇ) ဖြင့် တိရိယံ နိပါတ်ပုဒ်သည် အနဒိသာ=အထောင့်အရပ်ဟူသော အနက်ကို ဟောသည်ကိုၫွန်း(နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) ယင်းပုဒ်နောင် သတ္တမီ ဧကဝုစ် သို့ဝိဘတ် ကျေနေသည်ကိုၫွန်း(ဝိဘတ္တိပဒ) သိ။

➤ ❶ ❷ ။ **အယံ ဒိဇွာနံဧယေဝ ရူပါနံ ဒဿနာယ ဧကံသဘာဝိဧတာ သမာဓိ ဧဟေတု**။ (၄၊၂၇၈) ၌ **သမာဓိ-အရ တရားကို ကိုယ်ပြု၍** ။ ။ (၁) ရူပါရုံကို မြင်ရခြင်းဟူသော တစ်ခုသော အဘို့အကျိုးငှာ ပွားစေအပ်သော သမာဓိပြဋ္ဌာန်းသော ဈာန်စိတ္တဖြုဒ်သည် သမဋ္ဌာယိဘာဝ+သန္တ ရသ။ (၂) ထိုသမာဓိ ပွားများခြင်း ပရိက်ံကို ပြုရာအခါ၌ ပရိက်ံ၏ အာရုံဖြစ်သော အဆင်းရူပါရုံသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) အဘိညာဉ်၏ အခြေခံဖြစ်သော ရူပါဝစရ ပဉ္စမဈာန်ကို ဝင်စားခြင်း၊ ထိုမှထ၍ အဓိဋ္ဌာန်ခြင်း၊ ထိုမှ ထ၍ ပါဒကဈာန်ကို ဝင်စားခြင်းသည် ဥဒ္ဓိပနဝိဘာဝ။ (၄) ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်ကို ရခြင်း၊ နတ်၌ဖြစ်သော ရူပါရုံကိုမြင်ရခြင်းစသော အကျိုးအဆက်ဆက်သည် အနုဘာဝ။

http://www.dhammadownload.com

ဝိကျ (၂၃၉၃) [၆။၂၇၉။] (ဘာဠိ။စ။၇၅)

(က) **ဇိဇ္ဈန္တံ သံဃာဇနာနန္တိ သက္ကာယဒိဋ္ဌိအာဒီနံ တိဏ္ဏံ ဗန္ဓနာနံ၊**

(ခ) **တာနိ ဟိ ဝဋ္ဋဒုက္ခဘယေ ရထေ သဒ္ဓတ္ထ သံယောဇေန္တိ၊ တသ္မာ သံယောဇနာနီတိ ဝုစ္စန္တိ၊**

(ဂ) **သောတာပဇန္နော ဖောဒီတိ မဂ္ဂသောတံ အာပဇန္နော ဖောတိ၊**

(ဃ) **အဝိနိပါတာဓမ္မောတိ စတူသု အပါယေသု အပတနဓမ္မော၊**

(င) **နိယတောတိ ဓမ္မနိယာမေနနိယတော၊**

(စ) **သမ္ဗောဓိပရာယနောတိ ဥပရိမဂ္ဂတ္တယသင်္ခါတာ သမ္ဗောဓိပရံအယနံအသော, အဓိနန ဝါပတ္တိမ္ဘာတိ သမ္ဗောဓိပရာယနော။**

➢ ❶ ။ **(ခ) ဆိ/** ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် သံယောဇနာနံကို ဗန္ဓနာန်-ဟု ဖွင့်ဆိုတော်မူ၏။ သံယောဇန-သဒ္ဒါသည် ပယောဇန=ယှဉ်ခြင်းအနက်ကို ဟောသည် မဟုတ်ပါလော။ သံယောဇနကို ဗန္ဓန-ဟု ဖွင့်ဆိုခြင်းသည် အသို့လျှင် သင့်ပါအံ့နည်း။ (တနည်း) အာဟယ်ကြောင့် ဗန္ဓန=အနောင်အဖွဲ့တို့သည် သံယောဇဉ် မည်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

➢ ❷ ။ **[က+ခ ဝါက္ယဒ္ဒိက္ဒိရ္ဂ]** (၁) နန္ဒ သံယောဇနသဒ္ဒါ ပယောဇနတ္ထေပိ ဝတ္တတိ။

(၂) အထ ကသ္မာ "တိဏ္ဏံ သံယောဇနာနန္တိ သက္ကာယဒိဋ္ဌိအာဒီနံ တိဏ္ဏံ ဗန္ဓနာန"န္တိ ဝုတ္တံ။

(၃) နန္ဒ တာနိ ဝဋ္ဋဒုက္ခဘယေ ရထေ သတ္တေ သံယောဇေန္တိ ဗန္ဓန္တိ။

(၄) တသ္မာ "တိဏ္ဏံ သံယောဇနာနန္တိ သက္ကာယဒိဋ္ဌိအာဒီနံ တိဏ္ဏံ ဗန္ဓနာန"န္တိ ဝုတ္တံ။

➢ ❸ ။ နိဗ္ဗာန်အာရမ္မဏံ ကတွာ သဝတိ ဥပဂစ္ဆတိ ပဝတ္တတိတိ **သောတော**။ (၃) နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြု၍ ဖြစ်ခြင်းကြောင်းသာကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) အင်္ဂါရုစ်ပါးရှိသော အရိယာမဂ်သည် ဝစနီယ။ (၆) မဂ္ဂေါ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

နိန္နဋ္ဌာနေ သဝတိ သန္တတိတိ သောတော။ သောတော ဝိယာတိ **သောတော**။ (၃) ရေအယဉ်၏ အရိယာမဂ်နှင့် သဒိသ+သဒိသိ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။ (ကြွင်းကို)

အာပဇ္ဇိတ္ထာတိ **အာပန္နော**။ (၃) ရောက်ခြင်းကြောင်းသာကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ဖိုလ်ပုဂ္ဂိုလ် ဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ * သောတံ အာပန္နော **သောတာပန္နော**။

➢ ❹ ။ **သံယောဇနန်တိ**-ကို သံယောဇနတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= တာသံ (သက္ကာယဒိဋ္ဌိအာဒီနံ) ဟု သမ္ဗန်ခံရပါမည်။ (တို့၏/တို့သည် စပ်)

➢ ❺ ။ **(က)** ဖြင့် တိဏ္ဏံ သံယောဇနာနံ၌ သံယောဇန-သဒ္ဒါသည် ဗန္ဓန=နှောင်ဖွဲ့ခြင်းအနက်ကို ဟောသည်ကိုဂင်း(နာမလိင်္ဂတ္ထ) တိဏ္ဏံ သံယောဇနာနံ-အရ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ-စသော သံယောဇဉ်သုံးပါးကို ယူရမည်ကိုဂင်း(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဂ) ဖြင့် သောတာပန္နော-ဝယ် အာပန္နော-၌ တ-ပစ္စည်း၏ အတီတကတ္တုသာဓနေ၌ သက်သည်ကိုဂင်း(ဒု-ပစ္စယတ္ထ) အာပဇ္ဇိတ္ထာတိ အာပန္နော-ဟု ပြုရမည်ကိုဂင်း(အဘိဓာနတ္ထ) သောတာပန္နောပုဒ်ကို သောတံ အာပန္နော သောတာပန္နော-ဟု ဒုတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ် တွဲစပ်ရမည်ကိုဂင်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ)

http://www.dhammadownload.com

သောတ–သဒ္ဒါသည် နား–ဟူသော အနက်ကို မဟော၊ မဂ်ဟူသော အနက်ကို ဟောသည်ကိုငင်း(နာမလိင်္ဂ) (တနည်း) သောတ–အရ မဂ်ကို ယူရမည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

(၈) ဖြင့် အဝိနိပါတမွေ့ဘွဲ့ ဝိနိပါတ–ဝယ် (ဝိ+နိ+ပတဓာတ်+ဏပစ္စည်း) ဏပစ္စည်း၏ ဟေတု ကတ္တုသာဓနဘွဲ့ သက်သည်ကိုငင်း(ဒု–ပစ္စယတ္ထ) ဝိနိပါဓောတိတိ ဝိနိပါကော–ဟု ဟေတုကတ္တုသာဓန ပြုရမည်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) ဝိ+နိဥပသာရပုဒ်တို့၏ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တကဘ၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) အဝိနိပါတမမွေ့ဟူသည် သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အပါယ်လေးဘုံတို့ဘွဲ့ ဖျက်စီး၍ ကျရောက်စေတတ်သော သဘောမရှိသည်၏ အဖြစ်ပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(၉) ဘွဲ့ ဥပရိမဂ္ဂတ္ထယသခ်ီတာ သမ္မောဓိ ပရဲ အယနံ အသ–ဖြင့် သမ္မောဓိပရာယဏောဘွဲ့ သမ္မောဓိ ပုဒ်+ပရဲပုဒ်+အယနံပုဒ်၊ ပရဲနှင့် အယနံကို ပရဲ အယနံ ပရာယဏ်–ဟု ကမ္မဓာရယ်သမာသ် တွဲစပ်ရမည်ကိုငင်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ပရာယန ဟူလိုလျက် နကို ဏပြု၍ ပရာယဏ–ဟု ရုပ်ပြီးသည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) သမ္မောဓိ–အရ အထက်မဂ်သုံးပါးကို ယူရမည်ကိုငင်း(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)သမ္မောဓိ သခ်ီတံ ပရာယဏံ အသာတိ သမ္မောဓိပရာယဏောဘွဲ့–ဟု စတုတ္ထိ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် တွဲစပ်ရမည်ကိုငင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

အနေန ဝါ ပတ္တဗ္ဗာ–ဖြင့် သမ္မောဓိပရာယဏောဘွဲ့ သမ္မောဓိပုဒ်+ပရုပုဒ်+အယနပုဒ်၊ အယနဘွဲ့ ဣဓာတ်၏ ဂတိ=လားရောက်ခြင်းအနက်ကို ဟောသည်ကိုငင်း(ဒု–ဓာတ္ထတ္ထ) ယုပစ္စည်း၏ ကမ္မသာနေဘွဲ့ သက်သည်ကိုငင်း(ဒု–ပစ္စယတ္ထ) အယိတမ္ဘာတိ အယဏာ–ဟု ကမ္မသာနေပြုရမည်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) အယ+ယု–ဖြင့် ပြီးသောကြောင့် အယနာ ဟူလိုလျက် နကို ဏပြု၍ အယဏာ–ဟု ရုပ်ပြီးသည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဘာဝတ္ထ) ပရာ သမ္မောဓိ ပရသမ္မောဓိ–ဟု ပြုရမည်ကိုငင်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) အယဏာ ပရသမ္မောဓိ အနေနာတိ သမ္မောဓိပရာယဏော–ဟု တတိယာ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ပြုရမည်ကိုငင်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိ။

➢ ○ ○ ။ သံဃာဓေဋ္ဌိ–ဠ္ဟ ဓာတ်အရ ။ ။ အနောင်ဖွဲ့ခံ သတ္တဝါတို့၏ သန္တာန်၌ နောင်ဖွဲ့တတ်သော သက္ကာယဒိဋ္ဌိ အစရှိကုန်သော သံယောဇဉ်တရားများ ပြဋ္ဌာန်းသော အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ကာမဂုတိဌာယိဘာဝ+ကာမဘဝိဂ်ါရရသ။ (၂) သံယောနီယဓမ္မတို့သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) အယောနိသော မနသိကာရ စသည်သည် ဥဒ္ဓိပနဝိဘာဝ။ (၄) ပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌ ကာယိကဒုက္ခ စေတသိကဒုက္ခ ခံစားခြင်း, တမလွန်၌ ဒုဂ္ဂတိဘုံသို့ လားရောက်ခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

အာသော်သံဃဏ္ဍနာများ (၆၂၂၇)

(က) သယမ္ဘိဿာမံ၊ (ခ) အဘိညာတိ အဘိဇာနိတွာ၊ သစ္ဆိကတ္ဘာတိ ပစ္စက္ခံ ကတွာ၊ (ဂ) အထဝါ အဘိညာ သစ္ဆိကတ္ဘာတိ အဘိညာယ အဘိဝိသိဒ္ဓေန ဉာဏေန သစ္ဆိကတွာတိ အတ္ထော၊ (ဃ) **ဥပသမ္ပဇ္ဇတိ ပတွာ ပဋိလဘိတွာ။**

(က) ဘွဲ့ သာမံ–ဖြင့် သယံ–သဒ္ဒါသည် သာမံ(ကိုယ်တိုင်) အနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။(နိပါတလိင်္ဂတ္ထ)

(ခ) ဘွဲ့ အဘိဇာနိတွာ–ဖြင့် အဘိညာဘွဲ့ တွာပစ္စည်း၏ ကာရိယ ယ–သဒ္ဒါကျေသတည်းဟု သိစေပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

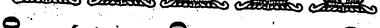
(ဒု-ပစ္စယပဒ၊ (ဝါ) ဘာဝတ္ထ)

ပစ္စက္ခံ ထတ္တာ-ဖြင့် သစ္ဆိ ကတ္တာ၌ သစ္ဆိနိပါတ်၏ ပစ္စက္ခ(မျက်မှောက်) အနက်ကို ဟောသတည်း ဟု သိစေပါသည်။(နိပါတလိင်္ဂ်တ္ထ)

(ဂ) ၌ အဘိဝိသိဋ္ဌေန ဉာဏေန-ဖြင့် အဘိညာ၌ အဘိ-ဥပသာရ၏ အဘိဝိသိဋ္ဌအနက်ကို ဟောသည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂ်တ္ထ) အဘိညာဃ၌ အာယ-သဒ္ဒါ၏ နာမိဘတ်၏ ကာရိယအဖြစ်ကိုငင်း(ဝိဘတ္တိပဒ) ကရိတ္တာဖြင့် **ကတ္တာ**-၌ ကရဓာတ်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဒု-ဓာတုပဒ) သိစေပါသည်။

(ဃ) ၌ ပတ္တာ-ဖြင့် ဥပသမ္ပဒ္ဒ-၌ ဥပ, သံ-ဥပသာရတို့၏ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္ထက၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂ်တ္ထ) ပဒ-ဓာတ်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဒု-ဓာတုပဒ) ဒ္ဒ-သဒ္ဒါ၏ တ္ထာပစ္စည်း၏ ကာရိယ၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဒု-ပစ္စယပဒ) သိစေပါသည်။

ပဋိလဘိတ္တာ-ဖြင့် ပတ္တာ(ရောက်ခြင်း)ဟူသည် ပဋိလဘန(ရခြင်း)ပင်တည်းဟု သိ။(ဘာဝတ္ထ)

ဏလိယ / ဓမ္မာသီဟနာဒ သုတ်အဖွင့်

(က) **ဓမ္မာသီဟာရောဓမေတိ ယောသိတေန သေဋ္ဌနာ ကတော အာရာဓမ။**

(ခ) **ကဋ္ဌံ နုဓေါ တဿေတံ ဝစနာယာတိ တသ္မေတံ သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတသ္မ တိဝိဓံ သီလံ ပရိပူရေတွာ ပထမဇ္ဈာနံ ပတ္တဿ ယုတ္တံ နဓေါဓတံ ဝတ္တုန္တိ အတ္ထော။**

(က) ဖြင့် ယောသိတ-အရ ယောသိတ အမည်ရှိသော သူဌေးကို ယူရမည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(သရုပ်ကြား အဘိယျောတ္တ) ယောသိတရာမဟုဒ်ကို ယောသိတေန ကတော အာရာမော ယောသိတာရာမော-ဟု မဇ္ဈေလောပီ တတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(သမာသလိင်္ဂ်တ္ထ) သိစေ။

(ခ) ၌ သဒ္ဒါပဗ္ဗဇိတသ(ပ) ပတ္တဿ-ဖြင့် တဿ၌ တ-သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်၏ သဒ္ဒါပဗ္ဗဇိတဖြစ်သော သုံးပါးအပြားရှိသော သီလကို ဖြည့်ကျင့်၍ ပထမဈာန်သို့ရောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကို ခွဲသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(သဗ္ဗနာမလိင်္ဂ်တ္ထ) **ယုတ္တံ**-ဖြင့် ကလ္ယ-သဒ္ဒါသည် နိရောဂ(အနာမရှိခြင်း) စသော အနက်ကိုမဟော၊ ယုတ္တ(သင့်လျော်ခြင်း) အနက်ကို ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(နာမလိင်္ဂ်တ္ထ) **ဝတ္တုံ**-ဖြင့် ဝစနာယ၌ အာယ သဒ္ဒါသည် နာမိဘတ်၏ ကာရိယမဟုတ်၊ သ-ဗိဘတ်၏ ကာရိယအဖြစ်ကိုငင်း(ဝိဘတ္တိပဒ) ယင်း သ ဗိဘတ်၏ တဒတ္ထ၌ မသက်၊ တုမတ္ထ၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဝိဘတ္တိတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဝိကျ (၂၄၈) [ဌ၊၂၈၅။] (ဘာဋ္ဌ၊စ၊၉၉)

(က) **မုဏ္ဍိဿောတိ ကုဒံတသ နာမံ။** (ခ) **ဇေဋိဿောတိ ကုဇဂ္ဂိ ကုတရသ နာမမေဝ။**

(ဂ) **ယသ္မာ ပနသ ဥပဇ္ဈာယော ဒါရုဓမေယန ပတ္တေန ဝိက္ကာယ စရတိ၊ တသ္မာ ဒါရုပတ္တိက နွေတ္ဝါသိတိ ဝုစ္စတိ။** (ဃ) **ဇေဋဿ ဝါ နွဿ ဥပါရဇ္ဈာဓိပ္ပါယေန ဝါဒံ အာရောပေတုကာမာ ဟုတွာ တေဒဝေါစုံ။** (ဇ) ကုတိ ကိရ (လ) အာပတ္တိ။

➤ ❶ ။ **(ခ) ဒဋ္ဌိ/** ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် မုဏ္ဍိယဟူသော ဤအမည်သည် ထိုပရိဗိုဇ်

http://www.dhammadownload.com

၏ အမည်ဖြစ်၏ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ မုဏ္ဍိယဟူသော ဤအမည်သာ ပရိဗိုဇ်၏ အမည် ဖြစ်ပါသလော။ အဘယ်အမည်လည်း အဘယ်ပရိဗိုဇ်၏ အမည်ဖြစ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (၁) မိန့်။ (ဝိ–ကိုရှု)

(၁၀–ဧဋ္ဌ) ––မူ၏။ ဓာလိယဟူသည် မုဏ္ဍိယ–မှ တပါးသော ပရိဗိုဇ်၏ အနွယ်ဖြစ်ပါသလော။ အဘယ် ဖြစ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (၁) မိန့်။

(၇) **ဆဋ္ဌိ/** ဆရာ၊ ဆရာသည် (၁) ဖြင့် ဓာလိယဟူသော အမည်သည်လည်း တပါးသော **ပရိဗိုဇ်**၏ အမည်သာလျှင်ဖြစ်သည်၏အဖြစ်ကို ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ အကယ်၍ ယင်းသို့ဖြစ်ခဲ့ငြားအံ့၊ ဤသို့ဖြစ်ခဲ့သည်ရှိသော် ဓာလိယကို ပရိဗိုဇ်ဟုသာ ဆိုထိုက်သည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ့်ကြောင့် ဒါရုပတ္တိကန္တေဝါသီ–ဟု ဆိုအပ်ပါသနည်း။ ဒါရုပတ္တိကန္တေဝါသီ–ဟု ဆိုအပ်ခြင်းအကြောင်းကို မပြဆိုချေသော် ဆရာ့အား သဒ္ဒါ+အနက် ဆန့်ကျင်ခြင်း ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (၇) မိန့်။

(၈) **ဆဋ္ဌိ/** ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဃ) ဖြင့် ပရိဗိုဇ်ရဟန်းတို့သည် သူတပါးတို့၏ ဝါဒကို နှိပ်စက်လိုခြင်းကြောင့် အပြစ်တင်လိုကုန်သည်ဖြစ်၍ "ကိံ နဒေါ အာဝေသော ဂေါတမ" စသည်ကို ပြောဆိုကြကုန်သည်၏အဖြစ်ကို ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ အပြစ်တင်လိုပုံ အခြင်းအရာအကျယ်ကို ဆရာ မဖွင့်ပြတော့ပြီလော။ အဘယ်သို့လျှင် အပြစ်တင်ခြင်းငှာ အလိုရှိကြပါကုန်သနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (၈)မိန့်။

➤ ❾ ။ [၈+၈ **ဝါက္ယဘိန္ဒိတ္ဌိ**] (၁) နနု ဓာလိယောတိမသ္မာ ပရိဗ္ဗာဇကေသ္မာ နာမကတ္တာ "ဓာလိယောစ ပရိဗ္ဗာဇကော"တိ ဝတ္တုဗ္ဗံ (မုဏ္ဍိယောစ ပရိဗ္ဗာဇကောတိ စတ္ထ ဝိယ)။ (၂) အထ ကသ္မာ "ဓာလိယော ဒါရုပတ္တိကန္တေဝါသီ"တိ ဝုစ္စတိ။ (၃) နနွသ္မာ ဥပန္ဒ္ဓာယော ဒါရုမယေန ပတ္တေန ပိဏ္ဍာယ စရတိ။ (၄) တသ္မာ "ဓာလိယော ဒါရုပတ္တိကန္တေဝါသီ"တိ ဝုစ္စတိ။

➤ ❿ ။ ဥပေစ္စ ပရဿ ဝါစာယ အာရမ္ဘနံ ဗာဓနံ **ဥပါဂမ္ဘော**။

ဥပါဂမ္ဘေ ပဝတ္တော အဓိပ္ပါယော **ဥပါဂမ္ဘာဓိပ္ပါဓေယ**ော။ (၃) သူတပါး၏ စကားကို ကပ်၍ နှိပ်စက်ညှဉ်းဆဲခြင်း၏ အလိုဆန္ဒနှင့် **အာဓာရ+အာဓာရီ/**ဌာနီ+ဌာန အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) အလိုဆန္ဒဖြစ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) ဥပဝိကောပနာဓိပ္ပါယ–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္တ မည်၏။

ဝဒဿီ နိန္ဒာဝသေန ကထေန္တီ စေတနာတိ **ဝါဒေါ**။ (၃) ကဲ့ရဲ့သည်၏ အစွမ်းဖြင့် ပြောဆိုခြင်းကြီယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) အပြစ်ဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဒေါသော–စသော။

➤ ⓫ ။ **ဓာရာစေတူကာမာ** –ကို အာရာမေတုကာမတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= ဒွိန္နံ ပဒ္ဓဓိတာနံ–ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (တို့၏/တို့သည် စပ်)

➤ ⓬ ⓭ ။ **(ဃ) ဝါက္ယဘိန္ဒိတ္ဌိ** ။ ။ မြတ်စွာဘုရားအား "ကိံ နဒေါ အာဝုသော ဂေါတမ" စသည်ဖြင့် ပြောဆိုကုန်သော မုဏ္ဍိယနှင့် ဓာလိယပရိဗိုဇ် နှစ်ဦးတို့၏ သန္တာန်၌ ပြောဆိုသော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော ဝိရိယပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တဇုပ္ပါဒ်သည် ဥသာဟဋ္ဌာယီဘာဝ+ဝိရရသ။ (ဝါ) ဒေါသ ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တဇုပ္ပါဒ်သည် ကောဋ္ဌေယီဘာဝ+ရုဒ္ဓရု။ "ကိံ နဒေါ အာဝုသော ဂေါတမ" စသော မနသာဝဝတ္ထပိတ သဒ္ဒပညတ်သည်၎င်း၊ မြတ်စွာဘုရားဖြစ်သည်၎င်း အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ မြတ်စွာဘုရား၏

http://www.dhammadownload.com

ဝါဒကို ထိပါးချုပ်ခြယ် ပြစ်ပယ်နိပ်စက်လိုခြင်း အပြစ်တင်လိုခြင်း အယောနိသော မနသိကာရ စသည် သည် ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ။ ပရိဗိုဇ်တို့တင်လာသော ဝါဒအားလျော်စွာ မြတ်စွာဘုရား၏ အဖြေစကားကို နားထောင် ရခြင်း, ဘုရားရှင်၏ အဖြေစကားကို နှစ်သက်ဝမ်းမြောက်ရခြင်းစသော အကျိုးအဆက်ဆက်သည် အနု ဘာဝ မည်၏။

(က) ကဏ္ဍကဏ္ဍလေ မိဂစါဧယတိ တသ္သ နဂရဿ အဝိဒူရေ ကဏ္ဍကထလံ နာမ ဧကော ရမဏီယော ဘူမိဘာဂေါ အတ္ထိ။

(ခ) သော မိဂါနံ အဘယတ္ထာယ ဒိန္နတ္တာ "မိဂစါဧယော"တိ ဝုစ္စတိ။

(ဂ) ဥပဇ္ဈာသေတီတိ ဥပဇ္ဈော တိ။ ဥပဇ္ဈံ ဧတီတိ ဟိဇ္ဇေတိ ဝတ္တေတိ။

(ဃ) ယံ ဝိညူ သမနုယုဉ္ဇန္တာတိ ယေန ဝိညူ အမေ့စ အညေစ ပုဗ္ဗဏ္ဍာ ဧဝံ ဝဒေယျုံ။ တံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတိ၊ အတ္ထိ တံ ကာရဏန္တိ အတ္ထော။

(က) ၌ တဿ နဂရဿ (ပ) အတ္ထိ-ဖြင့် ကဏ္ဍကတ္ထလဟူသည် ဥရုညာမြို့၏အနီး ကဏ္ဍကတ္ထလ မည်သော နုလုံးမွေ့လျော် ဗျေတ်ဖွယ်ရာဖြစ်သော မြေအဖို့တည်းဟု သိစေပါသည်။(ဘာဝတ္ထ)

(ခ) ၌ သော-ဖြင့် မိဂဒါယေ-အရ ဓမ္မစက္ကပဝတ္တနသုတ်ကိုဟောရာ တောကို မယူရ၊ ကဏ္ဍကတ္ထလ ကိုပင် ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

မိဂါနံ အဘယတ္ထာယ ဒိန္နတ္တာ-ဖြင့် ဒါယပဒ်ကို အဘယံ ဒေတိ ဇေတ္တာတိ ဒါယော-ဟု အဓိကရဏ သာဓန ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) ဏ-ပစ္စည်း၏ အဓိကရဏသာဓနၭ သက်သည် ၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဒု-ပစ္စယတ္ထ) မိဂနှင့် ဒါယ-ကို မိဂါနံ ဒါယောတိ မိဂဒါယော-ဟု စတုတ္ထိတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဒိန္နတ္ထော-ဓာတ်၏ သမ္ဗန်ဓဘေး= တဿ ကဏ္ဍကတ္ထလဿ ဖြစ်ပါသည်။(၏/ကို စပ်)

(ဂ) ၌ ဥပဇ္ဈောတိ-ဖြင့် ဥပဇ္ဈောသတိ-၌ ဥပပုဗ္ဗ ကုသဓာတ်၊ ကုသ-အတ္ထောသေ ရောဒနေစ- ဟု ဓာတ်ကျမ်း၌ လာသော်လည်း ဓာတ်၏ များသောအနက်ရှိသောကြောင့် ယင်းဥပ ပုဗ္ဗ ကုသဓာတ်သည် ပျက်ရယ်ပြုံး၍ ဆဲရေးခြင်းအနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။(ဓာတ္ထတ္ထ)

ဟိဇ္ဇေတိ ဝဇ္ဇေတိ-ဖြင့် ဥပဝဒေတိ-ဟူသည် မထိမဲ့မြင်ကို ရှောင်ကြဉ်ပြု၍ စွပ်စွဲကဲ့ရဲ့ခြင်းပင်တည်း ဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဃ) ၌ ယေန ဝိညူ စသည်ဖြင့် ယံ ဝိညူ သမနုယုဉ္ဇန္တာ၌ ယံပုဒ်ဝယ် ပထမာဝိဘတ်သည် လိင်္ဂတ္ထ စသည်၌ မသက်၊ ကရဏတ္ထ၌ သက်သည်ကိုငင်း(ဝိဘာတျတ္ထ) သမနုယုဉ္ဇန္တာ၌ အနုပုဗ္ဗ ယုဓာတ်သည် အားထုတ်ခြင်းအနက်ကို မဟော၊ ဖေးမြှင်းခြင်း=ပဗ္ဗန္နတ္ထကို ဟောသည်ကိုငင်း(ဒု-ဓာတ္ထတ္ထ) အန-ဥပသာရုပဒ်၏ ဓာတ္ထတ္ထဝိသေသက, သံ-ဥပသာရ၏ ဓာတ္ထတ္ထာနုတ္ထက၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) သမနုယုဉ္ဇန္တာ ကြိယာ၏ ကံပုဒ်ကို "အမ့ေစ အညေစ"ဟု ပါဠိသေသထည့်စွက်၍ငင်း, သမနုယုဉ္ဇန္တာကို ဧဝံ ဝဒေယျုံဟု သော ပါဠိတော်ပါဠ်၌ငင်း စပ်၍ အနက်ယောဇနာရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(သမ္ဗန္ဓ) သိစေပါသည်။

အတ္ထိ တံ ကာရဏံ-ဖြင့် တံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတိ-၌ ဌာနသဒ္ဒါသည် ပဒေသ=အရပ်ဌာန-စသော အနက်

http://www.dhammadownload.com

ကို မဟော၊ ကာရဏ=အကြောင်းဟူသော အနက်ကို ဟောသည်ကိုငင်း(နာမလိင်္ဂတ္ထ) ဝိဒွတိဒ္ဓိ ဝိဒတော် သည် ခံစားခြင်း, သိခြင်း–စသော့ အနက်ကို မဟော၊ ဘာဝ=ထင်ရှားရှိခြင်းအနက်ကို ဟောသည်ကိုငင်း (ဓာတ္ထတ္ထ) သိစေပါ့သည်။

သိက္ခာ (၂၄၁) [၄၊၂၉၀။] (ဘာဋီ၊၈၊၉၉)

(က) **ယံ ဓါ မန ဒေဘန္ဒာ မဇရ ဂဏာစရိယာတိ ပရေပန ဓေဘန္ဒေါ ဂဏာစရိယာ ယံဝါ တံဝါ အပွမတ္တကံ ပဟာယ ဝတ္တန္ဒိတိ အတ္ထော။**

(ခ) **အဇမှဝ တတ္ထ ဇယဘူဇယျန မဆံ ဇသယျန္တိ ဣဒံ ဘဂဝါ သတ္ထာရာ သတ္ထာရံ သမနုယုဉ္ဇနေဝိ အာဟ၊ သံဇယန သံယံ သမနုယုဉ္ဇနေဝိ။**

(ဂ) ကသ္မာ? သံယပသံသာယဝိ သတ္ထုဇယဝ ပသံသာသိဒ္ဓိဓတော်။

(ဃ) ပသီဒမာနာဝိ ဟိ ဗုဒ္ဓသမ္မတ္တိယာ သံဃေ၊ သံဃသမ္မတ္တိယာစ ဗုဒ္ဓေ ပသီဒန္တိ။

(င) တထာ ဟိ ဘဂဝတော သရီရသမ္မတ္တိ ဒိသ္မာ, ဓမ္မဒေသနံ ဝါ သုတ္တာ ဘဝန္တိ ဝတ္ထာရော ""လာဘာ တတ ဓေဘာ သာဝကာနံ ယေ ဓဝရွပဿ သတ္ထု သန္တိကာဝစရာ"" တိ။

(စ) **ဓဝံ ဗုဒ္ဓသမ္မတ္တိယာ သံဃေ ပသီဒန္တိ။**

➤ ❶ ။ (ဂ) **ဆို့/** ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် အမှော တတ္ထ ယေဘုယျေန ပသံသေယျုံ–ဟူသော စကားကို ဆရာနှင့်တကွ ဆရာကို စုရုံး၍ အယူကို မေးစိစစ်ရာ၌ငင်း, သံဃာနှင့်တကွ သံဃာကို စုရုံး၍ မေးစိစစ်ရာ၌ငင်း မြတ်စွာဘုရား ဟောတော်မူ၏ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ဆရာချင်း အယူကို မေးစိစစ် ယုဉ်ပြိုင်ရာ၌သာ "အမှော တတ္ထ ယေဘုယျေန ပသံသေယျုံ"ဟု ဟောတော်မူထိုက်သည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ့်ကြောင့် သံဃာအချင်းချင်း အယူကို မေးစိစစ် ယုဉ်ပြိုင်ရာ၌လည်း "အမှော တတ္ထ ယေဘုယျေန ပသံသေယျုံ"ဟု ဟောတော်မူပါသနည်း။ ဟောတော်မူခြင်း၏အကြောင်းကို မပြဆို ချေသော် အဗျာပိတ အပရိပုဏ္ဏဒေါသ ဆရာ့အား သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ) **ဆို့/** ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် သံဃာကို ချီးမွမ်းခြင်းအားဖြင့်လည်း ဆရာဖြစ်သော မြတ်ဘုရားကိုပင် ချီးမွမ်းခြင်းကိစ္စ၏ ပြီးသည်၏အဖြစ်ကို ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ သံဃာကို ချီးမွမ်းခြင်းအား ဖြင့် ဆရာဖြစ်သော မြတ်စွာဘုရားကို ချီးမွမ်းခြင်းကိစ္စ၏ ပြီးပုံအခြင်းအရာ အကျယ်ကို မပြဆိုပြီလော။ ပြီးပုံ အခြင်းအရာ အကျယ်ကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

(င) **ဆို့/** ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဃ) ၌ "ပသီဒမာနာဝိ ဗုဒ္ဓသမ္မတ္တိယာ သံဃေ ပသီဒန္တိ" ဖြင့် ကြည်ညိုကြကုန်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ဗုဒ္ဓသမ္မတ္တိဖြင့် သံဃာ၌ ကြည်ညိုကြကုန်၏ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ဗုဒ္ဓသမ္မတ္တိဖြင့် သံဃာ၌ ကြည်ညိုပုံအခြင်းအရာ အကျယ်ကို ဆရာ မပြဆိုပြီလော။ ကြည်ညိုပုံအခြင်းအရာ အကျယ်ကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

➤ ❷ ။ [စ+ဂ ဝါက္ယတို့ကို့ရှု] (ဂ) နနု အမှော တတ္ထ ယေဘုယျေန ပသံသေယျုံ့ကို ဣဒံ ဘဂဝါ သတ္ထာရာ သတ္ထာရံ သမနုယုဉ္ဇနေယေဝ ဝတ္တုမ္ဟို။ (၂) အထ ကသ္မာ သံယေန သံယံ သမနုယုဉ္ဇနေဝိ အာဟ။ (ဂ) နနု သံယပသံသာယဝိ သတ္ထုယေဝ ပသံသာ သိဒ္ဓတိ။

http://www.dhammadownload.com

(၄) တသွာ သံဃေန သံဃံ သမနုယုဉ္ဇနေပိ အာဟာ။

[ဂ+ဃ ဓါကျာဒိုက်ဂို့ရှ] (၁) နနု သံဃပသံသာယပိ သံဃသော၀ ပသံသာ သိဒ္ဓတိ။ (၂) အထ ကသွာ သံဃပသံသာယပိ သတ္ထုယော၀ ပသံသာ သိဒ္ဓတိ။ (၃) နနု ပသီဒမာနာပိ ဗုဒ္ဓသမ္မတ္တိယာ သံဃေ၊ သံဃသမ္မတ္တိယာစ ဗုဒ္ဓေ ပသီဒန္တိ။ (၄) တသွာ သံဃပသံသာယပိ သတ္ထုယော၀ ပသံသာ သိဒ္ဓတိ။

ဓ၀်ပဓရေသံ၀ါဒေန သဟ အတ္တနော၀ါဒဿ သမာနာ သမာနတံ ဒသ္သေတွာ ကုဒါနိ အတ္တနော ၀ါဒေန သဟ ပရေသံ ၀ါဒဿ သမာနာ သမာနတံ ဒသ္သေန္တော ယံ မယန္တိ အာဒိ မာဟာ။ (၆၊၂၈၅)

(၁) နနု ပရေသံ ၀ါဒေန သဟ အတ္တနော ၀ါဒဿ သမာနာ သမာနတံ ဒသ္သေတိ။ (၂) အထ ကသွာ ယံ မယန္တိ အာဒိ မာဟ။ (၃) နနု အတ္တနော ၀ါဒေန သဟ ပရေသံ ၀ါဒဿ သမာနာ သမာနတံ ဒသ္သေတိ။ (၄) တသွာ ယံ မယန္တိ အာဒိ မာဟ။

➢ ❾ ။ ကိလေသေ သတိ ဝိဿဇ္ဇေတိ အနုဘာ၀ံ ဂမေတီတိ **သဇ္ဇာ**။ (၃) ကိလေသာတို့ကို စွန့်ခြင်း အကြွင်းအကျန် မရှိသည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်စေခြင်းကြောင့်သာသကတ်သည် ၀စနဟေတု မည်၏။ (၅) ဆရာဖြစ်သော ဘုရားဖြစ်သည် ၀စနီယ မည်၏။ (၆) ဗုဒ္ဓေါ, ဒသဗလော, သဗ္ဗညူ–စသော ပရိယာယ် သဒ္ဒါများသည် ၀စနီယတ္ထ မည်၏။

➢ ❿ ။ **သိဒ္ဓိဇောာ** –ကို သိဒ္ဓနတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= ပသံသာယ–ဟု သမ္ဘန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်) (ငါ) **၀ဇ္ဇာဒေရ**–ကို ၀တ္ထုတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= ရူပပွမာဏာနံ သတ္တာနံ ဃောသပွမာဏာနံ သတ္တာနံ ဓမ္မပွမာဏာနံ သတ္တာနံ–ဟု သမ္ဘန် ခံရပါမည်။(တို့၏/တို့သည် စပ်)

➢ ❽ ။ **(က)** ဖြင့် ယံ ၀ါပန အောန္တော ပရေ ဂဏာစရိယာ–ကို "ပရေ ဘောန္တော" စသည်ဖြင့် အတ္ထက္ကမ အနက်ယောဇနာရမည်ကိုငင်း(သမ္ဘန္ဒ) ယံ၀ါ–သည် ယံသမ္ဘန္ဓာမ်ပုဒ် ၀ါ–နိပါတ်ပုဒ် မဟုတ်၊ ယံကိုခွဲနှင့် အနက်တူသော ယံ၀ါ နိပါတသမုဒါယပုဒ်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (နိပါတလိင်္ဂဝဒ) ယင်း ယံ ၀ါ နိပါတ်ပုဒ်သည် အသမ္ဘာ၀နာ=မချီးမွမ်း ကဲ့ရဲ့ခြင်းအနက်ကို (၀ါ) ဟူးဟူးငြားငြား **အဓုတ်မထား** အနည်း ငယ်ဟူသော အနက်ကို ဟောသည်ကိုငင်း(နိပါတလိင်္ဂဝဒ်တွ) ယံ ၀ါ–ပုဒ်ကို ပါဠိတော် ရှေးဝါကျမှ အနက်၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဗဟုဝုစ်ပြန်၍ လိုက်လာသော ပဟာယ ၀တ္တန္တိပုဒ်တို့၌ စပ်ရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(သမ္ဘန္ဓ) သိစေပါသည်။

➢ ❷ ❿ ။ **မသီဇန္တိ–ဒ္ဓိ ဓာတ္ဝတ္ထကိုရှ** ။ ။ (၁) ကြည်ညိုကြကုန်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ သန္တာန်၌ ကြည်ညိုသော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော သဒ္ဓါပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရတိဌာယီဘာ၀ ဓမ္မသိဂ်ီရရသ။ (၂) ဘုရားနှင့် သံဃာသည် အာရမ္မဏ၀ိဘာ၀။ (၃) ဗုဒ္ဓသမ္မတ္တိ သံဃသမ္မတ္တိတို့သည် ၎င်း, ယောနိသောမနသိကာရ စသည်သည်၎င်း ဥဒ္ဒိပနဝိဘာ၀။ (၄) ဘုန်းတံခိုး အာနုဘော်ကြီးခြင်း, စည်းစိမ်ဥစ္စာပေါများခြင်း–စသော ကောင်းကျိုးအဆက်ဆက်သည် အနုဘာ၀ မည်၏။

ဂါထာ ပဒ္ဓ၂၊ [၆၊၂၉၃။] (ဘာဠိစ၊၁၂၉)

(က) **ဆုဒေသာဒကဿိ သဗ္ဗသဿသဿဿဇရေဟိ ကတံ သောဝိရက်၊**

(ခ) ဗဟုစသုရာပါနမေ၀ သာ၀ဇ္ဇံ။

http://www.dhammadownload.com

(၈) **အယံ ပန သဗ္ဗေသုပိ သာဝဇ္ဇသညီ**။

(ဃ) **ဧကာဂါရိကဧကာတိ ဃော ဧကသ္မိံယေဝ ဂေဟေ ဘိက္ခံ လဘိတွာ နိဝတ္ထတိ**။

(င) **ဧကာစေဝေဘဧကာတိ ဃော ဧကေဧကံ အာလောပေန ယာပေတိ**။

(စ) **ဒွါဂါရိကာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော**။

➤ ၁ ။ **သောဝိရကံ**-သုဝိရတိုင်း၌ စီရင်အပ်သော ဆေးရည်ကို။(သဒ္ဒတ္ထ) ပအုန်းရည်ကို။ (ဝေါဟာရတ္ထ)

➤ ၂ ။ **(ခ) ဆို့/ လျှင်းမါးမှုစ္စာ** ။ ။ ဆရာ၊ ရှင်အာနန္ဒာသည် (နံ မစ္ဆံ၊ နံ မံသံ၊ နံ သုရံ နံ မေရယံ၊ နံ ထုသောဒကံ ပိဝတိ) အစေလကဿပသည် ငါးအမဲကိုလည်း မစား၊ သေအရက်ကိုလည်း မသောက်၊ သောဝိရကအမည်ရှိသော ဆေးရည် (ပအုန်းရည်)ကိုလည်း မသောက်ဟု ဆို၏။ ငါးအမဲကို စားခြင်း၊ သေအရက်ကို သောက်ခြင်း၊ သောဝိရကမည်သော ဆေးရည်ကိုသောက်ခြင်း အလုံးစုံသည် သာဝဇ္ဇရည်းပင် ဖြစ်ပါသလော။ အဘယ်သို့ မှတ်သားရပါမည်နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား- သေအရက်ကို သောက်ခြင်းသည်သာ သာဝဇ္ဇ ဖြစ်၏ဟူလို။

(ဂ) ဆို့/ သာဓေဘာဂမှုစ္စာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် သေရည်ကို သောက်ခြင်းသည်သာ သာဝဇ္ဇဖြစ်၏ဟု ဆို၏။ ယင်းသို့ သေရည်ကိုသောက်ခြင်းသည်သာ သာဝဇ္ဇဖြစ်သည်ရှိသော် အစေလကဿပသည် သောဝိရက ဆေးရည်ကို သောက်သင့် သောက်ထိုက်သည် မဟုတ်ပါလော။ အစေလကဿပသည် သောဝိရက ဆေးရည်ကို အဘယ့်ကြောင့် မသောက်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

➤ ၃ ။ [စ+ဂ ဓါကျတို့ကိုရှု] (ဃ) နနု သုရာပါနမေဝ သာဝဇ္ဇံ။ (၂) အထ ကသ္မာ အစေလကော နံ ထုသောဒကံ ပိဝတီတိ အာဟ။ (၃) နနု အယံ သဗ္ဗေသုပိ သာဝဇ္ဇသညီ။

(၄) တသ္မာ အစေလကော နံ ထုသောဒကံ ပိဝတီတိ အာဟ။

➤ ၄ ။ သုဝိရေ ဇာတံ **သောဝိရကံ**။ သုဝိရရှေ့မှ ဘဝံ **သောဝိရကံ**။ (၃) သုဝိရတိုင်း၏ ဖြစ်သော ပအုန်းရည်ဖြစ်နှင့် ဌာန+ဌာနီ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) သုဝိရတိုင်း၌ဖြစ်သော ပအုန်းရည်ဖြစ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) ကဗ္မီယံ၊ အာရုနဘဋ်၊ ထုသောဒကံ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

ထဝိယတီတိ **ထုသော**။ ထုသတော ဇာတံ ဥဒကံ **ထုဒသောဒကံ**။ (၃) ဆန်ဖွဲ၏ ပအုန်းရည်နှင့် ဧနက+ဧည ဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ပအုန်းရည်ဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ကဗ္မီယ၊ သောဝိရက-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

ထုသောဒကတော ဝါ ဇာတံ **ထုဒသောဒကံ**။

➤ ၅ ။ **ဧကာဂါရိကဧကော** -ကို ဧကာဂါရိကတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= တသ (အစေလကဿ) ဟု သမ္ဗန်ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်) **သာဝဇ္ဇသညီ**-ကို သာဝဇ္ဇသညိတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= ဣမဿ (အစေလကဿ) ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။(၏/သည် စပ်)

➤ ၆ ။ **(က)** ၌ သဗ္ဗသဿသမ္ဘာရေဟိ ကတံ-ဖြင့် သောဝိရကမည်သော ဆေးရည် (ဝါ)

http://www.dhammadownload.com

ပအုံးရည်ကို အလုံးစုံသော ကောက်၏ အဆောက်အဦတို့ဖြင့် ပြုအပ်သတည်းဟု သိစေ။ (ဘာဝတ္ထ)

သောဝီရက်-ဖြင့် ထုသော်ဒက-သဒ္ဒါသည် သောဝီရက-သဒ္ဒါ၏ **ပရိယာယ်**တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ပရိယာယ်ပြ အဘိဓေယျတ္ထ) (၀၊) ထုသောဒက-သဒ္ဒါသည် သောဝီရက=ပအုံးရည်ဟူသော အနက်ကို ဟော၏ဟု သိစေပါသည်။(နာမလိင်္ဂတ္ထ)

(ဃ) ဖြင့် ကောဂါရိကံ၌ ကနှင့် အာဂါရပုဒ်ကို ကောဇ အာဂါရဲ ကောဂါရံ-ဟု ကမ္မဓာရယ်သမာသ် ဝစနတ္ထ ပြုရမည်ကိုငင်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) အာဂါရ-သဒ္ဒါ၏ ဂေဟ-သဒ္ဒါ၏ **ပရိယာယ်**၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ပရိယာယ်ပြ အဘိဓေယျတ္ထ) ကောဂါရိကောဋ္ဌ ဣကပစ္စည်း၏ ဥပဂစ္ဆတိ တဒ္ဓိတ်အနက်၌ သက်သည် ကိုငင်း(ပစ္စယတ္ထ) ကောဂါရမေဝ ဘိက္ခာစရိယာယ ဥပဂစ္ဆတီတိ ကောဂါရိကော-ဟု ပြုရမည်၏ အဖြစ် ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

(င) ဖြင့် ကောလောပိကောဋ္ဌ ကောလောပဗုဒ်ကို ကောယေဝ အာလောပေါ ကောလောပေါ-ဟု ကမ္မဓာရယ်သမာသ် တွဲစပ်ရမည်ကိုငင်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ကောလောပိကောပုဒ်ကို ကောလောပေနေဝ ယာပေတိတိ ကောလောပိကော-ဟု ပြုရမည်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) ဣကပစ္စည်း၏ ယာပေတိ တဒ္ဓိတ် အနက်၌ သက်သည်ကိုငင်း(ပစ္စယတ္ထ) ကောလောပိက-အရ တလုပ်တည်းဖြင့် မျှတသောသူကို ယူရမည် ကိုငင်း(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

➢ **၅** ။ **ကေစိဆရာဇဋ္ဌိတာ ထူစသဒ္ဒကေဟဋ္ဌသည်** = လောဏသောဝီရက ဆေးရည်ပင်တည်းဟု ဖွင့်ဆိုကြသော်လည်း ထိုကေစိဆရာတို့ ဆိုသော စကားသည် မသင့်ပါ။

အကြောင်းကား- သဗ္ဗသဿသမ္ဘာရေဟိ ကတံ (အလုံးစုံ ကောက်အဆောက်အဦတို့ဖြင့် ပြုအပ်၏) ဟု အဋ္ဌကထာ၌ ဆိုအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ မှန်၏။ လောဏသောဝီရကဆေးရည်ကို အလုံးစုံသော ငါး အမဲ အပွင့် အသီး အစရှိကုန်သော အဆောက်အဦတို့ဖြင့် ပြုအပ်၏။

သုရာပါနဓမ္မ-ဣ သုရာ-အရ ။ ။ မူယစ်ဓမ္မခြင်းလက္ခဏာအားဖြင့် တူသော လက္ခဏာဟာရ အားဖြင့်ငင်း, ကသေသနည်းဖြင့်ငင်း မေရယကိုလည်း ယူရပါမည်။

➢ **၁၀** ။ **(၈) သာဝဇ္ဇသညီ-အရ** ။ ။ (၁) ငါး အမဲ စသည်တို့၌ အပြစ်ရှိ၏ဟု မှတ်ထင်သော အစေလက၏ သန္တာန်၌ မှတ်ထင်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော သညာပြဋ္ဌာန်းသော (၀၊) ဒိဋ္ဌိ ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မမွေရတိဋ္ဌာယီဘာဝ+မမွေသိဂိါရရုသ။ (၂) ငါး အမဲ စသည်သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) မိစ္ဆာအယူဝါဒရှိခြင်း, အယောနိသော မနသိကာရ စသည်သည် ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ။ (၄) ဈာန်မဂ်ဖိုလ်၏ အန္တရာယ်ဖြစ်ခြင်း, ဝဇ္ဇခါဏုက ပထဝီဂေါပက သတ္တဝါအဖြစ်သို့ ရောက်ရခြင်း ဘဝမှ ထမြောက်နိုင်မှု မရှိခြင်း-စသော မကောင်းကျိုးအဆက်ဆက်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဝါက္ယ (၂၄၃၃) [၆၊၂၉၈။] (ဘာဋီ၊စ၊၁၅၃)

(က) တတ္ထ မဒ္ဒဇ္ဇန်ဆီဝနသိလိဋ္ဌတာဝသေနေဝ ဝုတ္တံ။

(ခ) အပရိဝသိတ္ထာယေဝ ဟိ ပဗ္ဗဇ္ဇံ လဘတိ။

(ဂ) ဥပသမ္ပဒတ္ထိကေနပနနာတိကာလေနဂိမဗ္ဘဝသနာဒီနိအဒ္ဒဝတ္ထာနိပုရေစရန္တေနပရိဝသိတဗ္ဗံ။

http://www.dhammadownload.com

(ဃ) **အာရဇ္ဇနိဇ္ဇာတိ အဋ္ဌဝတ္ထုပူရဏဂါန တုဋ္ဌစိတ္တာ၊**

(င) **အဓိစ ဓမဇ္ဇာတိ အဝိစ ဓမ ဓတ္ထာ၊**

(စ) **ပုဂ္ဂလဓမဇ္ဇာဒော ဝိဒိဇာတိ ပုဂ္ဂလနာနတ္ထံ ဝိဒိတံ၊** (ဆ) **""အယံ ပုဂ္ဂလော ပရိဝါသရဟော, အယံ နပရိဝါသရဟော""တိ ဣဒံ မယှံ ပါကဋ္ဍံ အသောတိ။**

➤ ❶ ။ (က) တတ္ထ၊ ထိ ယော ခေါ ကာသပ အညတိတ္ထိယပုဗ္ဗော အစရိသော စကားရပ်၌။ ပဗ္ဗဇ္ဇာ၌၊ ပဗ္ဗဇ်–ဟူသော စကားကို။ဝစနသိလိဋ္ဌတာဝသေနေဝ၊စကား၏ ပြေပြစ်ညက်ညောသည်၏ အဖြစ်၏ အစွမ်းဖြင့်သာလျှင်။ဘဂဝတာ၊သည်။(ကတ္တား) ဝုတ္တံ၊မိန့်တော်မူအပ်ပြီ။

(ခ) ဟိ၊မှန်၏။အပရိဝသိတွာယေဝ၊ပရိဝါသ် မနေဘဲသာလျှင်။ပဗ္ဗဇ်၊ရှေးဦးစွာ ရောက်အပ် ကျင့်အပ်သော ရှင့်အဖြစ်ကို။(သဒ္ဒတ္ထ)လဘတိ၊ရ၏။

➤ ❷ ။ (က) **ဒဠှံ/ လဗ္ဘဉ်းမါးပဗ္ဗဇ္ဇာ** ။ ။ ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် ယော ခေါ ကာသပ အညတိတ္ထိယပုဗ္ဗော ဣမသ္မိံ ဓမ္မဝိနယော အာကခံတိ ပဗ္ဗဇ်၊ အာကခံတိ ဥပသမ္ပဒံ–ဟု ဟောတော်မူ၏။ ပဗ္ဗဇ္ဇာ=ရှင့်အဖြစ်ကို ပရိဝါသ်မနေမူ၍ပင် ရကောင်း ရနိုင်သည် မဟုတ်ပါလော။ (တနည်း) ပဗ္ဗဇ္ဇာ=ရှင့်အဖြစ်ကို ပရိဝါသ်နေမှ ရနိုင်သောကြောင့် ပဗ္ဗဇ်–ဟူသောပုဒ်ကို ထည့်သွင်းဟောတော်မူပါသလော။ အဘယ့်ကြောင့် ပဗ္ဗဇ်–ဟူသော ပုဒ်ကို ထည့်သွင်းဟောတော်မူထားပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (က) မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား– ဝါစာသိလိဋ္ဌတာ၏ အစွမ်းဖြင့် ထည့်သွင်းဟောတော်မူထားပါ၏ဟူလို။

(ခ) **ဒဠှံ/** ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် (အာကခံတိ ပဗ္ဗဇ်၊ အာကခံတိ ဥပသမ္ပဒံ–ဟူသော ပါဠိတော်၌) ပဗ္ဗဇ်ပုဒ်ကို ဝါစာသိလိဋ္ဌတာ၏ အစွမ်းဖြင့် ဘုရားရှင်ဟောတော်မူအပ်သောဟု ဆို၏။ ပါဠိတော်၌ သာမညအားဖြင့် ဆိုထားသည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်ပါလျက် ပဗ္ဗဇ်–ဟူသော ပုဒ်ကို ဝါစာသိလိဋ္ဌတာ၏ အစွမ်းဖြင့် ဟောတော်မူ၏ဟု ဆိုသောဆရာ့စကားသည် အသို့လျှင် သင့်နိုင်ရာပါအံ့နည်း။ (တနည်း) ထိုသို့ဖြစ်လျက် အဘယ့်ကြောင့် ပဗ္ဗဇ်ဟူသောပုဒ်ကို ဝါစာသိလိဋ္ဌတာ၏ အစွမ်းဖြင့် ဟောတော်မူအပ်၏ဟု ဆရာ ဆိုပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဂ) **ဒဠှံ/** ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် ရှင်အဖြစ်ကို ပရိဝါသ် မဆောက်တည်ဘဲ ရနိုင်၏ဟု ဆို၏။ ရဟန်းအဖြစ်ကိုလည်း ပရိဝါသ် မဆောက်တည်ဘဲပင် ရကောင်းပါမည်လော။ အဘယ်သို့ မှတ်ရပါမည်နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ) **ဒဠှံ/** ဆရာ၊ ဆရာသည် (စ) ဖြင့် ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ထူးသည်၏အဖြစ်သည် ထင်ရှား၏ဟု ဆို၏။ ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ထူးသည်၏အဖြစ်သည် အဘယ်သို့ ထင်ရှားပါသနည်း။ ထင်ရှားပုံအကျယ်ကို ဆရာ မပြဆိုပြီလော။ ထင်ရှားပုံအကျယ်ကို မပြဆိုခဲ့သော် သခမ်ပ+ဝိတ္ထာရ ဆန့်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ဆ) ဝါကျကိုမိန့်။

(တနည်း) ဆရာ၊ ဆရာသည် (စ) ဖြင့် ပုဂ္ဂလဓမ္မတာ ဝိဒိတာကို ပုဂ္ဂလနာနတ္တံ ဝိဒိတံ–ဟု ဖွင့်ဆို၏။ ယင်းပုဂ္ဂလဓမ္မတာ ဝိဒိတံပါဠိဖြင့် အဘယ်အနက် အဓိပ္ပါယ်ကို ဘုရားရှင် ပြတော်မူပါသနည်း။ ယင်းပုဂ္ဂလဓမ္မတာ ဝိဒိတံပါဠိဖြင့် ပြအပ်သော ဒဿနတ္ထ အဓိပ္ပါယ်ကို ဆရာ မပြဆိုပြီ

http://www.dhammadownload.com

လော။ စုဒ်ကြောင့် (ဆ) ဝါကျကိုမိန့်။

➢ ❷ ။ [က–ဝါကျကို့ရှု] (၁) နနု အပရိဝသိငွာယေဝ ပဗ္ဗဇ်ံ လဘတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ အာကခံတိ ပဗ္ဗဇ္ဇန်္တိ ပါဠိယံ ဝုတ္တံ။ (၃) နနု ဝါစာသိလိဋ္ဌတာ ဟောတိ။

(၄) တသ္မာ အာကခံတိ ပဗ္ဗဇ္ဇန်္တိ ပါဠိယံ ဝုတ္တံ။

[က+ခ ဝါကျတို့ကို့ရှု] (၁) နနု ပါဠိယံ အာကခံတိ ပဗ္ဗဇ်ံ၊ အာကခံတိ ဥပသမ္ပဒန်္တိ သာမညေန ဝုတ္တံ။ (၂) အထ ကသ္မာ ပဗ္ဗဇ္ဇန်္တိ ဣဒံ ဝါစာသိလိဋ္ဌတာဝသေနေဝ ဝုတ္တန်္တိ တယာ သံဝဏ္ဏိတံ။

(၃) နနု အပရိဝသိတ္တာယေဝ ပဗ္ဗဇ်ံ လဘတိ။

(၄) တသ္မာ ပဗ္ဗဇ္ဇန်္တိ ဣဒံ ဝါစာသိလိဋ္ဌတာဝသေနေဝ ဝုတ္တန်္တိ မယာ သံဝဏ္ဏိတံ။

(တနည်း) (၁) နနု အပရိဝသိတ္တာယေဝ ပဗ္ဗဇ်ံ လဘတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ အာကခံတိ ပဗ္ဗဇ္ဇန်္တိ ဝုတ္တံ။ (၃) နနု ဝစနသိလိဋ္ဌတာ ဟောတိ။ (၄) တသ္မာ အာကခံတိ ပဗ္ဗဇ္ဇန်္တိ ဝုတ္တံ။

➢ ❸ ။ ပဌမမေဝ ဝဇိတဗ္ဗာတိ **ပဗ္ဗဇ္ဇာ**။ (၃) ရှေးဦးစွာ ကပ်ရောက်ခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု မည်၏။ (၅) ရှင့်အဖြစ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) သာမဏေရဘာဝေါ–စသော ပရိယာယ် သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

ဝိဂတာ မတ္တာ (သဒ်သပမာဏ်) ဇတေန ဟေတုဘူတေနာတိ **ဇဝမဋ္ဌေ**။/ဝိ (ဝိသဒိတာ) မတ္တာ ယေသန္တိ ဝိမတ္တာ။ ဝိမတ္တာယေဝ ဝေမတ္တာ။ ဝေမတ္တာနံ ဘာဝေါ ဝေမတ္တတာ။ ပုဂ္ဂလာနံ ဝေမတ္တတာ **ပုဒ္ဂလဇဝမတ္တတာ**။ နာနာ ဘာဝေါ နာနတ္တံ။ ပုဂ္ဂလာနံ နာနတ္တံ **ပုဒ္ဂလနာနတ္တံ**။

➢ ❹ ။ (က) **ဝစနသိလိဋ္ဌတာ**-ဝယ် တာသမ္ဘန်ကား- ပဗ္ဗဇ္ဇန်္တိ ဣမဿ ဖြစ်ပါသည်။ (၏/သည် စပ်) (ဃ) ၌ **ဘူဒ္ဓစိတ္တာ**ကို တုဒ္ဓစိတ္တတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= ဘိက္ခူနံ–ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (တို့၏/တို့သည် စပ်)

➢ ❺ ။ **(ဃ)** ၌ တုဒ္ဓစိတ္တာဖြင့် အာရဒ္ဓစိတ္တာ၌ အာရဒ္ဓ–သဒ္ဒါသည် နှစ်သက်ခြင်းအနက်ကို ဟောသည်ကိုငင်း(နာမလိင်္ဂတ္ထ) အာရဒ္ဓံ စိတ္တံ ယေသံ ဘိက္ခူနန်္တိ အာရဒ္ဓစိတ္တာ–ဟု စတုတ္ထိ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

အဒ္ဓဝတ္ထုပူရဏေန–ဖြင့် တုဒ္ဓစိတ္တာ–၌ နှစ်သက်သော စိတ်ရှိ၏ဟူသည် ရှစ်ပါးသော ကျင့်ဝတ်ကို ဖြည့်ကျင့်ခြင်းဖြင့် နှစ်သက်သောစိတ်ရှိ၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။(ဘာဝတ္ထ)

(၄) ဖြင့် အပိစ မေတ္တ–ကို အပိစ မေ+ဇတ္တ–ဟု ပုဒ်ဖြတ်ရမည်ဟု သိစေသည်။(သဒ္ဒနီလိင်္ဂပဒ)

(၈) ဖြင့် ပုဂ္ဂလဝေမတ္တတာ၌ ဝေမတ္တ–သဒ္ဒါ၏ နာနာ(နာနတ္တ) အနက်ဟောသည်ကိုငင်း(နာမလိင်္ဂတ္ထ) (တနည်း) ဝေမတ္တ–သဒ္ဒါသည် နာနတာ သဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ပရိယာယ်ပြ အဘိဓေယျတ္ထ) ဝေမတ္တတာ၌ တာ–ပစ္စည်း၏ ဘာဝတဒ္ဓိတ်အနက်၌ သက်သည်ကိုငင်း(ပစ္စယတ္ထ) ဝေမတ္တာနံ ဘာဝေါ ဝေမတ္တတာ–ဟု ပြုရမည်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) ပုဂ္ဂလာနံ ဝေမတ္တတာ ပုဂ္ဂလဝေမတ္တတာ–ဟု ဆဋ္ဌီ တပ္ပုရိသ် သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုငင်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ မတ္တသော အတိုင်းအရှည်ရှိကုန်၏ အဖြစ်ဟူသည် တစ်ယောက်နှင့်တစ်ယောက် မတူထူးခြား ကွဲပြားခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုငင်း

http://www.dhammadownload.com

(ဘာဝတ္ထု) သိစေပါသည်။

(ဆ) ၌ မယုံ ပါကဋ္ဌ-ဖြင့် အဝိစ မေတ္တာ၌ မေ-သည် အမှုသဒ္ဒါ, စတုတ္ထီဝိဘတ်တို့၏ ကာရိယ၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဝိဘတ္တိပဒ) ဝိဒီတသဒ္ဒါ၏ ပါကဋ္ဌ-သဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ်၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ပရိယာယ်ပြ အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ **၈** ။ **အင္ဆဝတ္ထာနိ-၌ အင္ဆဝတ္ထ သဒ္ဒ်** ။ ။ (၁) အလွန်စောသောအခါ၌ ရှာသို့ မဝင်ရခြင်း၊ (၂) အပျိုးကြီး ဂေဟာ, ဗြည်တန်ဆာ, လင်ကွာ မုဆိုးမ, ဘိက္ခုနီ ပဏ္ဍကာ, အဂေါစရာ ငါးဖြာ သရုပ်ပြ-ဟူသော အဂေါစရဌာနတို့၌ မကျက်စားရခြင်း၊ (၃) သီတင်းသုံးဖော်တို့၏ ပြုဖွယ်ကိစ္စများ၌ ကျွမ်းကျင်နားလည်ကာ မပျင်းမရိလုပ်ရခြင်း၊ (၄) ဥဒ္ဒေသ ပရိပုစ္ဆာ စသည်တို့၌ ထက်သန်သော ဆန္ဒ ရှိရခြင်း၊ (၅) တိတ္ထိတို့၏ အပြစ်ကိုပြောရာ၌ နှစ်သက်ခြင်း၊ (၆) ရတနာသုံးပါး၏ အပြစ်ကို ပြောရာ၌ မနှစ်သက်ခြင်း၊ (၇) တိတ္ထိတို့၏ ဂုဏ်ကို ပြောရာ၌ မနှစ်သက်ခြင်း၊ (၈) ရတနာသုံးပါးတို့၏ ဂုဏ်ကို ပြောရာ၌ နှစ်သက်ခြင်းတို့ ဖြစ်ပါဒုံး။

➤ **၉၀** ။ **မရိဝသိတဗ္ဗံ-၌ အန္တဇ္ဇာကို့ရှ** ။ ။ (၁) ပရိပုဗ္ဗ ဝသဓာတ်အရ ရဟန်းအဖြစ်ကို အလိုရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌ ရှစ်ပါးသော ကျင့်ဝတ်တို့ကို ဖြည့်ကျင့်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော သဒ္ဒါ ဝိရိယ စေတနာ ပြဋ္ဌန်းသော ကုသိုလ်စိတ္တဇုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မဥဿာဟဌာယီဘာဝ+ဓမ္မဝိရရုဝ။ (၂) ရှစ်ပါးသော ကျင့်ဝတ်တို့သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) ရဟန်းအဖြစ်ကို အလိုရှိခြင်း, ရတနာသုံးပါး ကို ကြည်ညိုခြင်း စသည်သည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။ (၄) ရဟန်းတို့နှစ်သက်မှု ခံရခြင်း, ရဟန်းအဖြစ်ကို ရရှိခြင်း-စသော အကျိုးတရားအဆက်ဆက်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ပါဂျ (၂၄၄) [၄။၂၉၉။] (ဘာဋီ၊စ၊၁၅၆)

(က) ဗြဟ္မစရိယ ပရိစယာသာနဋ္ဌံ မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယဿ ပရိစယာသာနဘူတံ အရဟတ္တဇလံ။

(ခ) တဿ ဟိ အတ္ထာယ ကုလပုတ္တာ ပဗ္ဗဇန္တိ၊

(ဂ) ခီစဋ္ဌ ဓမ္မတိ ကုမဘိယေဝ အတ္ထဘာဝေ။

(ဃ) ဆဏံ အဘိညာ သစ္ဆိကာတွာဟိ အတ္ထနာယေဝ ပညာယ ပဗ္ဗက္ခံ ကတွာ။

(င) အပရပ္ပစ္စယံ ဇာတာဟိ အတ္ထာ၊

(စ) ဥပသမ္ပဒ္မ ဒီဃာသီဝီယပုဂိတွာ သမွာဓေတွာ ဝိဟာသိ။

(ဆ) ယဿာ ပဓာနတ္ထ ပဒ္ဓံ ကောဓ သာလာ အဟောသိ၊ ပစ္ဆာ မဟာပုညံ ပရိဗ္ဘာဇကံ နိသာယ ဟဟူ သာလာ ကတာ။ တသွာ တမေဝ ကော် သာလံ ဥပါဒါယ လဒ္ဓနာမဝသေန ကောသာလေ ကောတိ ဝုစ္စတိ။ (၄၊၃၀၀)

➤ **၁** ။ **(က)** ဗြဟ္မစရိယ ပရိယောသာနဋ္ဌံ၊နံ-ဟူသည်ကား။မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယဿ၊မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယ ၏။ ပရိယောသာနဘူတံ၊အဆုံးဖြစ်၍ဖြစ်သော။အရဟတ္တဇလံ၊အရဟတ္တဖိုလ်ကို။(သစ္ဆိကတွာ၊မျက်မှောက်ပြု၍။ဥပသမ္ပဒ္မ၊ရောက်၍။ဝိဟာသိ၊နေပြီ။ (ခ) ဟိ၊မှန်၏။(ဝါ) ဟိ-ယသွာ၊အကြင့် ကြောင့်။တဿ၊ထိုအရဟတ္တဖိုလ်၏။အတ္ထာယ၊အကျိုးငှာ။ကုလပုတ္တာ၊အမျိုးကောင်းသားတို့သည်။ပဗ္ဗဇန္တိ၊ရှင်ရဟန်းပြုကြကုန်၏။

http://www.dhammadownload.com

➢ ❺ ။ **(၈) ဆို့/ အနုသေဒန္ဓ** ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် ဗြဟ္မစရိယပရိယောသာနံ၌ ဗြဟ္မစရိယ အရ မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယကို, ပရိယောသာန-အရ အရဟတ္တဖိုလ်ကို ယူရမည်ဟု ဖွင့်ပြပြီး၍ ယနေ့အခါ၌ ယင်း စကားရပ်ကို ယုတ္တိအားဖြင့် ခိုင်မြဲစေလိုသော ဆရာသည် (ဝါ) ယင်းသို့ ဖွင့်ဆိုခြင်း၏ အကြောင်းကို ပြလိုသော ဆရာသည် (ခ) ဝါကျကိုမိန့်။

(၈) ဆို့/ ဆရာ၊ **ဆရာ**သည် (က) ဖြင့် ဗြဟ္မစရိယပရိယောသာနံ-အရ အရဟတ္တဖိုလ်ကို အလိုရှိအပ်သည်၏ အဖြစ်ကို ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ အရဟတ္တဖိုလ်ကို အလိုရှိအပ်သည်၏ အဖြစ်ကို အဘယ့်ကြောင့် သိအပ်သနည်း ဟူမေးခြင်းပါသနည်း။ ဗြဟ္မစရိယ၏ အဆုံးမှန်သမျှ အလိုရှိအပ်ရာသည် မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(၈) ဒွိ သမ္မာဒေတ္ထာ-ဆို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် ပါပုဏိတ္တာဖြင့် ဥပသမ္မဒ္ဓ၌ ဥပသဒ္ဒါ သံသဒ္ဒါ တို့သည် ဓာတ္ထာနုဝတ္ထာက, ပဒ-ဓာတ်သည် ဂတျတ္ထ (ပါပုဏနတ္ထ) ဒ္ဓ-သည် တွာပစ္စည်း၏ ကာရီယတည်း ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ဥပသမ္မဒ္ဓ၌ သံ-သဒ္ဒါသည် ဓာတ္ထာနုဝတ္ထာက တစ်မျိုးသာ, ပဒဓာတ်သည် ဂတျတ္ထ (ပါပုဏနတ္ထ) တစ်မျိုးသာ ဖြစ်သင့်ပါသလော။ မည်သည့်အနက်၌ ဖြစ်နိုင်ပါသေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် သမ္မာဒေတ္ထာ-ပါဠိကိုမိန့်။ **အဓိပ္ပါယ်ကား=** သံ-သည် ဓာတ္ထတ္ထိသေသက, ပဒဓာတ်သည် သမ္မဒ္ဓန အနက်၌လည်း ဖြစ်နိုင်သေး၏ဟူလို။

➢ ❻ ။ **[က+ခ ဝါကျတို့ကို၌]** (ဝ) နနု သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပါဠိယံ "ဗြဟ္မစရိယပရိယောသာန"န္တိ သာမညေန ဝုတ္တံ။ (၂) အထ ကသ္မာ မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယဿ ပရိယောသာနဘူတံ အရဟတ္တဖလန္တိ တယာ သံဝဏ္ဏိတံ။ (၃) နနု တဿ အတ္ထာယ ကုလပုတ္တာ ပဗ္ဗဇန္တိ။

(၄) တသ္မာ မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယဿ ပရိယောသာနဘူတံ အရဟတ္တဖလန္တိ မယာ သံဝဏ္ဏိတံ။

[ခ-ဝါကျကို၌] (ဝ) နနု ပစ္ဆာ မဟာပုညံ ပရိဒ္ဒဂေါ နိဿာယ ဗဟူ သာလာ ကတာ။

(၂) အထ ကသ္မာ ဧကသာလကောတိ ဝုစ္စတိ။ (၃) နနု ဧတ္ထ ပဌမံ ဧကာဝ သာလာ အဟောသိ။

(၄) တသ္မာ ဧကသာလကောတိ ဝုစ္စတိ။

➢ ❼ ။ နတ္ထိ ပရော ဧနော တထာ ဗလသမ္ပန္နကရဏော ပစ္စယော ယဿာတိ **အပရပ္ပစ္စယဇ္ဈာ**။ (တံ) (၃) အရဟတ္တဖိုလ်ကို မျက်မှောက်ပြုခြင်း၌ မိမိမှတစ်ပါးသော ယုံကြည်အပ်သော ပုဂ္ဂိုလ် မရှိခြင်း၏ အရဟတ္တဖိုလ်ကို မျက်မှောက်ပြုပြီး ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ဂုဏ်+ဂုဏော အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) အရဟတ္တဖိုလ်ကို မျက်မှောက်ပြုပြီး ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ **(၆) အနုညပစ္စယံ**, အရဟတ္တသစ္ဆိကတံ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

[ဂရုကနည်း] အရဟတ္တဖလသစ္ဆိကရဏော ပရော ပစ္စယော ယဿာတိ **ပရပ္ပစ္စယဇ္ဈာ**။

နံ ပရပ္စယောတိ **အပရပ္ပစ္စယဇ္ဈာ**။ (၃) ပဋိသေဓောဝုတ်၏ မိမိမှတစ်ပါး အခြားသူဟူသော ယုံကြည်ထိုက်သောသူရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ဂုဏ်+ဂုဏော အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) အရဟတ္တဖိုလ်ကို မျက်မှောက်ပြုရာ၌ အခြားသူဟူသော ယုံကြည်ထိုက်သောသူ မရှိ၊ ကိုယ်တိုင်သိသော ပုဂ္ဂိုလ်ခြဖ်သည် ဝစနီယ။ (၆) အနုညပ္ပစ္စယော-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ။

http://www.dhammadownload.com

တိန္ဒုကာစိရံ ဇတ္ထ သန္တိတိ **တိန္ဒုကာစိဇရာ**။ ကော သာလာ ဇတ္ထာတိ **ကောသာလဇကော**။

➤ ❺ ။ **ဗြဟ္မဇရိယပရိဇယာသာနံ** -ကို ဗြဟ္မဇရိယပရိယောသာနတ္ထာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင် တသ (အရဟတ္တဖလသ) ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်) **အပရပ္ပစ္စယံ**-ကို အပရပ္ပစ္စယတ္ထာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်=အစိရူပသမ္ဗန္ဓသ အာယသ္မတော ကဿပသ-ဟု သမ္ဗန်ခံ။ (၏/သည် စပ်)

➤ ❻ ။ **(က)** ၌ မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယသ-ဖြင့် ဗြဟ္မစရိယပရိယောသာန်-၌ ဗြဟ္မစရိယ-အရ မဂ္ဂ ဗြဟ္မစရိယကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

ပရိယောသာနဘူတံ အရဟတ္တဖလ-ဖြင့် ပရိယောသာန-အရ အရဟတ္တဖိုလ်ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

တဝါကျလုံးဖြင့် ဗြဟ္မစရိယသ ပရိယောသာန် ဗြဟ္မစရိယပရိယောသာန်-ဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟု သိစေပါသည်။(သမာသလိင်္ဂတ္ထ)

(ခ) ဖြင့် ဒိဋ္ဌေဝဓမ္မေ-ဝယ် ဒိဋ္ဌေ၌ ဧ-သည် သ္မိဝိဘတ်၏ ကာရိယ၏ အဖြစ်ကိုဝင်း(ဝိဘတ္တိပဒ) ဒိဋ္ဌေ ဝဓမ္မေ-အရ ဤပစ္စက္ခ အတ္တဘောကို ယူရမည်ကိုဝင်း (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေသည်။

(ဃ) ဖြင့် သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ၌ သယံသဒ္ဒါနောင် တတိယာဝိဘတ် ကျေနေသည်၏အဖြစ်ကို ဝင်း(ဝိဘတ္တိပဒ) ယင်း သယံ-သဒ္ဒါ၏ ကိုယ်တိုင်ဟူသော အနက်ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုဝင်း(နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) အဘိညာ၌ တွာပစ္စည်း၏ ကာရိယ ယ-ကျေနေသည်၏ အဖြစ်ကိုဝင်း(ဘာဝတ္ထ) သစ္ဆိနိပါတ်ပုဒ်၏ ပစ္စက္ခ အနက်ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုဝင်း(နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) ယင်းသစ္ဆိ နိပါတ်ပုဒ်နောင် ဒုတိယာဝိဘတ် ကျေနေသည်၏အဖြစ်ကိုဝင်း(ဝိဘတ္တိပဒ) သိစေပါသည်။

(င) ဖြင့် သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ၌ အညတ္ထာပေါဟနနည်း (၀၊) အန္တောဂဓဝဓာရဏနည်းအားဖြင့် ရအပ်သော နိဝတ္တေတမတ္ထတ္ထကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(စ) ၌ ပါပုဏိတွာ-ဖြင့် ဥပသမ္ပဒ္ဒ၌ ဥပ+သံ ဥပသာရတို့၏ ဓာတုတ္ထာနုဝတ္တကဓ၏ အဖြစ်ကိုဝင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) ပဒဓာတ်၏ ဂတိ (ပါပုဏန) အနက် ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုဝင်း(ဒု-ဓာတုတ္ထ) ဒ္ဓ-၏ တွာပစ္စည်း၏ ကာရိယ၏ အဖြစ်ကိုဝင်း(ဒု-ပစ္စယပဒ) သိစေပါသည်။

သမ္ဗာဒေတွာ-ဖြင့် ဥပသမ္ပဒ္ဒ၌ ဥပ- ဥပသာရ၏ ဓာတုတ္ထာနုဝတ္တကဓ၏ အဖြစ်ကိုဝင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) သံ-ဥပသာရ၏ ဓာတုတ္ထဝိသေသက၏ အဖြစ်ကိုဝင်း(ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) ပဒဓာတ်၏ ပြည့်စုံခြင်း=သမ္ဗဒ္ဓန အနက် ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုဝင်း(ဒု-ဓာတုတ္ထ) ဒ္ဓ-၏ တွာပစ္စည်း၏ ကာရိယ၏ အဖြစ်ကိုဝင်း(ဒု-ပစ္စယပဒ) သိစေပါသည်။

(ဆ) ဖြင့် ဧကသာလကောပုဒ်ကို ကော သာလာ ဇတ္ထာတိ ကောသာလကော-ဟု သတ္တမီဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုဝင်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) က-၏ သမာသန္တ က-၏ အဖြစ်ကိုဝင်း (ဘာဝတ္ထ) ယင်းကောသာလကပုဒ်၏ ဘူတပုဗ္ဗကတိကနည်း၏ အဖြစ်ကိုဝင်း(ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ❼ ။ **မဟာသီဟနာဒသုတ်၌ သီဟနာဒပါဠိ**= ။တစ်ရာတစ်ဆယ်(၁၁၀) ပါဝင်ပါသည်။ **မဇ္ဈိမနိကာယ်ပါ မဟာသီဟနာဒသုတ်နှင့် ဒီဃနိကာယ်လာ မဟာသီဟနာဒသုတ်**

http://www.dhammadownload.com

တို့ အမည်ရပုံ ထူးခြားဟန် ။ ။ မစ္ဆိမနိကာယ်၌ သီဟနာဒသုတ်ကား- စူဠသီဟနာဒသုတ်ကို ထောက်၍ မဟာသီဟနာဒသုတ်ဟု ခေါ်ပါသည်။ ဒီဃနိကာယ်လာ မဟာသီဟနာဒသုတ်ကား- သီဟနာဒ အရေအတွက် များသောကြောင့် မဟာသီဟနာဒသုတ်ဟု ခေါ်ပါသည်။ ဤသို့ထူးပါသည်။

➤ ၁၀ ။ **ဥပသမ္ပဒ္ဓ ဒိဗ္ဗာဒေသိ-စရေ** ။ ။ (၁) အရှင်မဟာကဿပ၏ သန္တာန်၌ ကပ်ဆောက်၍ ဖြစ်သော ဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော အရဟတ္တဖိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရတိဌာယိဘာဝ+ဓမ္မသိဂိါရရသ။ (၂) နိဗ္ဗာန်သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) အောက်မင် အောက်ဖိုလ်ဉာဏ်သည် ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ။ (၄) ပစ္စဝေက္ခဏာ ဉာဏ် စသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

သိက္ခာ (၂၄၅) [၆၊၃၀၁။] (ဘာဋီ၊၈၊၁၆၃)

(က) ဓေဒဓေဟာသီတိနဂရဿိရသမီပဝဂန္ဒာအတ္ထဓနာရုစိဝသေန သူရိယံဩလောကေတွာ အတိပွဂဘာဝဓေမဝ ဒိသွာ ဓတံ အဟောသိ။

(၈) ယံနူနာဟန္တိ သံသယပရိဒီပနော ဝိယ နိပါဓတာ။

(ဂ) ပုဒ္ဓါနဥ္စ သံသယောနာမနတ္ထိ။ (ဃ)""ကုဒံကရိဿာမ, ကုဒံနကရိဿာမ, ကုမဿဓမ္မံ ဒဒေသေဿာမ, ကုမဿ နဒဒေသေဿာမာ""တိ ဧဝံ ပရိဝိတက္ကပုဗ္ဗဘာဂေါ ပနေသ သတ္ထုပုဒ္ဓါန် လဿတိ။ တေနာဟ ""ယံနူနာဟ""န္တိ။

(ဇ) ယဒိပနာဟန္တိ အတ္ထော။ (စ) ဥန္နဒ္ဓစိနိယာတိဥစ္စံ နဒဿနာယ။

➤ ၁၁ ။ (ဂ) စ၊ဆက်ဦးအံ့။ပုဒ္ဓါနံ၊ဘုရားရှင်တို့အား။(ဗောဓိမူလေဧ၊ဗောဓိပင်၏ အနီး၌သာလျှင်။ တဿ၊ထိုသံသယကို။သမုဂ္ဃိဋ္ဌတတ္တာ၊အကြွင်းမဲ့ ပယ်ခွါတော်မူအပ်ပြီးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။) သံသယောနာမ၊ယုံမှားခြင်းမည်သည်။နတ္ထိ၊မရှိ။ (ဃ) ပန၊အနွယကား။ကုဒံ၊ဤအမှုကို။ကရိဿာမ၊ပြုကုန်အံ့။ကုဒံ၊ကို။ နကရိဿာမ၊မပြုကုန်အံ့။ကုမဿ၊ဤသူအား။ဓမ္မံ၊ကို။ဒေသေဿာမ၊ဟောကုန်အံ့။ကုမဿ၊အား။ဓမ္မံ၊ကို။ နဒေသေဿာမ၊မဟောကုန်အံ့။ကုတိ ဧဝံ၊ဤသို့။ပရိဝိတက္ကပုဗ္ဗဘာဂေါ၊အလိုရှိအပ်သော ကိစ္စ၏ ရှေ့အဖို့၌ဖြစ်သော အဖန်ဖန်ကြံစည်ခြင်းဟူသော။ဧသ-ဧသော စိတ္တစာရော၊ဤစိတ်၏ ဖြစ်ခြင်းကို။သမ္ဘုဒ္ဓါနံ၊အလုံးစုံသော ဘုရားရှင်တို့အား။လဇ္ဇတိ၊ရအပ် ရနိုင်၏။(ကသ္မာ၊အဘယ့်ကြောင့် နည်းဟူမူကား) ဝိစရဏာသေနေဝ၊ အဆင် အခြင် ဉာဏ်ပညာ၏ အစွမ်းဖြင့်သာလျှင်။ပဝတ္တနတော၊ဖြစ်ခြင်းကြောင့်တည်း။တေန၊ထို့ကြောင့်။ ယံနူနာဟန္တိ၊ယံနူနာဟံဟူ၍။ဘဂဝါ၊သည်။(ကတ္တား)အာဟ၊ဟောတော်မူပြီ။

➤ ၁၂ ။ **(ဇ) သို့/ လိနဋ္ဌရုစဓာတုနာ** ။ ။ ဆရာ၊ ဘုရားရှင်သည် ပါဠိတော်၌ ယံနူနာဟံ ဟူသော နိပါတ်ပုဒ်ကို ဟောတော်မူ၏။ ယင်းနိပါတ်ပုဒ်သည် အခြားသော အရာတို့၌ကဲ့သို့ သံသယပရိဒီပနနိပါတ်ပုဒ်ဖြစ်ပါသလော။ အာယ်အနက်ကို ပြတတ်သော နိပါတ်ပုဒ် ဖြစ်ပါသနည်း။ မပြဆိုချေသော် အတိဗျာပိတဒေါသ ဘုရားရှင်အား သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ဇ) မိန့်။

ကား- (ဇ) ဖြင့် ဤအရာ၌ သံသယအတုကို ပြတတ်သည်သာလျှင်ဖြစ်သော သံသယတ္ထ ပဋိရူပက ဓောတက နိပါတ်ပုဒ်ဖြစ်သည်၏အဖြစ်ကို ငါဖွင့်ပြသည်သာဖြစ်ဟောကြောင့်-- ဟူလို။

(ဈ) သို့/ အနုသဓန္ဓ ။ ။ ဤသို့ (ဇ) ဖြင့် ယံနူနာဟန္တိ သံသယပရိဒီပနော ဝိယ နိပါတော-

http://www.dhammadownload.com

ဟု ဖွင့်ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်းသို့ဖွင့်ဆိုခြင်း၏ အကြောင်းကို ပြလိုသော ဆရာသည် (ဂ) မိန့်။

(ဃ) ဆို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် ဘုရားရှင်တို့**အား** ယုံမှားသံသယမည်သည် မရှိဟု ဆို၏။ ယင်းသို့ မရှိလျှင် ပါဠိတော်၌ ယံနူနာဟံ-ဟု မဟောသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ့်ကြောင့် ပါဠိတော်၌ ယံနူနာဟံ-ဟု ဟောတော်မူပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) ကိုမိန့်။

(ဂ+ဃ) ဆို့/ ဆရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် ယံနူနာဟံ-ဟု ဟောတော်မူ၏။ ဘုရားရှင်တို့အား ယုံမှား သံသယမည်သည် မရှိသည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ့်ကြောင့် ပါဠိတော်၌ ယံနူနာဟံ-ဟု ဘုရားရှင် ဟောတော်မူပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ+ဃ) ဝါကျတို့ကိုမိန့်။

(တနည်း) ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် ယံနူနာဟန္တိ သံသယပရိဒီပနော ဝိယ နိပါတော-ဟု ဖွင့်ဆို၏။ ဘုရားရှင်တို့အား ယုံမှားသံသယ မရှိသည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ့်ကြောင့် သံသယပရိဒီပနော ဝိယ နိပါတော-ဟု ဖွင့်ဆိုပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ+ဃ) ဝါကျတို့ကိုမိန့်။

➢ **၃** ။ **[ခ+ဂ ဝါကျတို့ကိုရှု]** (၁) နနု ယံနူနာဟန္တိ နိပါတော အညတ္ထ သံသယပရိဒီပနော။ (၂) အထ ကသ္မာ ယံနူနာဟန္တိ သံသယပရိဒီပနော ဝိယ နိပါတောတိ တယာ ဝုတ္တံ။ (၃) နနု ဗုဒ္ဓါနံ သံသယော နာမ နတ္ထိ။ (၄) တသ္မာ ယံနူနာဟန္တိ သံသယပရိဒီပနော ဝိယ နိပါတောတိ မယာ ဝုတ္တံ။

[ဂ+ဃ ဝါကျတို့ကိုရှု] (၁) နနု ဗုဒ္ဓါနံ သံသယော နာမ နတ္ထိ။ (၂) အထ ကသ္မာ ယံနူနာဟန္တိ အာဟ။ (၃) နနု ဣဒံ ကရိဿာမ, ဣဒံ နု ကရိဿာမ, ဣမဿ ဓမ္မံ ဒေသေဿာမ, ဣမဿ နု ဒေသေဿာမာတိ ဧဝံ ပရိဝိတက္ကပုဗ္ဗင်္ဂမေါ ပနေသ သဗ္ဗဗုဒ္ဓါနံ လဗ္ဘတိ။

(၄) တသ္မာ ယံနူနာဟန္တိ အာဟ။

➢ **၄** ။ ပဌမံ ဂဗ္ဘေ ဒိဝသဘာဂေန ပဝတ္တတိတိ **မဇ္ဈေ**။ (၃) ရေဠုဉီးစွာ နေ့၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဖြစ်ခြင်းကြောင့်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) နံနက်စောစော အချိန်ကာလဖြစ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) ပါတော-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

ဥန္ဓံ နာဒေါ ဥန္ဓာဒေါ။ ဥန္ဓာဒေါ ယဿာ အတ္ထိတိ **ဥန္ဓာဒီနီ**။ (၃) ကျယ်သော အသံ၏ ပရိဗိုဒ်ပရိသတ်နှင့် ဂုဏ်+ဂုဏေး အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) ပရိဗိုဒ်ဖြစ်သည် ဝစနီယ လောကာနံ သူရဘာဝံ နေကိတိ **သုဒ္ဓိဇယာ**။

➢ **၅** ။ **နဒမာနာယ** -ကို နဒမာနတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= ပရိဗ္ဗာဇကပရိသာယ-ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်) (ဂ) **ဠီ နတ္ထိ**-ကို နတ္ထိတာယ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်=သံသယဿ-ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်)

➢ **၆** ။ **(က)** ဠ် ဧတေ အဟောသိ-ဖြင့် ဧတေဟောသိ-ကို ဧတံ+အဟောသိ-ဟု ပုဒ်ဖြတ်ရမည်ဟု သိစေပါသည်။(သန္ဓိလိင်ပဒ) အတ္ထနော ဂုစိဝသေန-ဖြင့် နေကို မော့ကြည့်ခြင်းသည် မိမိ၏ အလိုအရှောသဘော၏ အစွမ်းဖြင့်သာ ကြည့်သည်၊ သူတစ်ပါးတို့တိုက်တွန်း၍ ကြည့်သည်မဟုတ်ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ခ) ဖြင့် ယံနူနာဟံ-၌ ယံနူနသဒ္ဒါသည် သံသယပတိရူပကကို ပြတတ်သော နိပါတ်ပုဒ်တည်းဟု

http://www.dhammadownload.com

သိစေပါသည်။(နိပါတလိင်္ဂဒ)

(၈) ဖြင့် ယံနူနနိပါတ်သည် ပရိကပ္ပအနက်ကို ဟောဏ်ဟု သိစေပါသည်။(နိပါတလိင်္ဂတ္ထ)

(တနည်း) ယံနူန နိပါတ်သည် ယဒိပန နိပါတ်ပုဒ်၏ ပရိယာယ်တည်းဟု သိစေပါသည်။(ပရိယာယ်ပြ အဘိဓေယျတ္ထ)

(၈) ဖြင့် ဥနူဘဒိနိယာ–၌ ဥ–ဥပသာရပုဒ်၏ ဥစ္စအနက်ဟောသည်ကိုဇင်း(ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) ဥစ္စံ နာဒေါ ဥနူာဒေါ–ဟု ပါဒိပုဗ္ဗပဒကမ္မဓာရုယ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုဇင်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ဤပစ္စည်း၏ အဿတ္ထိတဒ္ဓိတ်အနက်၌ သက်သည်ကိုဇင်း(ပစ္စယတ္ထ) ဥနူာဒေါ-အဿ အတ္ထိတိ ဥနူာဒိနိ–ဟု ပြုရမည်ကိုဇင်း(အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

➢ ❶ ။ **စေါဠပါဒသုတ်လာ ယန္တူနသဒ္ဒါနှင့် တစ်ပါးသော သုတ်ဆိုင်ရာလာသော ယန္တူနသဒ္ဒါတို့၏ အနက်ထူးခြားမှု** ။ ။ ဤအဋ္ဌကထာအလို ယန္တူနသဒ္ဒါသည် တစ်ပါးသောသုတ်များ၌ သံသယတ္ထဇောတက နိပါတ် ဖြစ်ပါသည်။ ဤပေါဠပါဒသုတ်၌ကား သံသယပတိရူပကတ္ထ နိပါတ်သာ ဖြစ်ပါသည်။

➢ ❶❼ ။ (က) **အဓမ္မာသိ–၌ ဓာတ္ဌတ္ထကို့ရှု** ။ ။ (၁) ဟူဓာတ်အရ ပေါဠပါဒထံသွားရလျှင် ကောင်းလေစွဟု အကြံဖြစ်သော မြတ်စွာဘုရား၏ သန္တာန်၌ ဝိတက်ပြဋ္ဌာန်းသော (၀ါ) အဆင်အခြင် ဟူသော(ဝိစာရဉာဏ်) ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရတိဋ္ဌာယိဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရရသ။ (၂) ပေါဠပါဒပရိဖို့ဖိသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) ပေါဠပါဒဒေသနာ ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်ခြင်း, နေကို မှော်ကြည့်သောအခါ အလွန်စောသေးသည်၏ အဖြစ်ကိုမြင်ခြင်း စသည်တို့သည် ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ။ (၄) ပေါဠပါဒ ထံသို့ သွားရောက်ခြင်း, ပေါဠပါဒဒေသနာ ဖြစ်ပေါ်လာခြင်းစသော အကျိုးအဆက်ဆက်သည် အနုဘာဝ မည်၏။ * **မရိဒိဘဏ္ဍမုဒ္ဓဘာဒေါ–အစရှေ** မေးလျှင်လည်း အတူတူပင်။

သိက္ခာ ပုဒ်ဖြတ် [ဌ၊၃၀၂။] (ဘာဋီ၊စ၊၁၆၉)

(က) စိရဿံ ဓစါ ဘစန္တတိ ကသ္မာ အာဟ ? ကိ ဘဂဝါ ပုဗ္ဗေပိ တတ္ထ ဂတပုဗ္ဗောတိ။

(ခ) နဂတပုဗ္ဗော။ (၇) မနသာနံ ပန ""ကုဟိ ဂစ္ဆန္တော, ကုတော အာဂတတ္ထ, ကိ မဂ္ဂမ္မုဋ္ဌတ္ထ, စိရဿံ အာဂတတ္ထာ""တိ ဧဝမာဒယော ဝိယသမုဒါစာရာ ဟောန္တိ၊ တသ္မာ ဧဝမာဟ။

(ဃ) ဧဝဉ္စပနဝတ္ထာနမာနထဒ္ဓါဟုတ္ထာနိသိဒိ၊ ဥဋ္ဌာယာသနာ ဘဂဝတောပစ္ဆုဋ္ဌမနကာသိ။

(င) ဘဂဝန္တမ္ပိဥပဂတံဒိသွာ အာသနေန အနိမန္တေတ္ထော ဝါအပစိတိအကာရောဧတ္ထ ဝါဒုလ္လဘော။

(စ) ကသ္မာ ? ဥစ္စာကုလိနတာယ။ (ဆ) သ္မာဂတံ ဘစန္တတိ သုဋ္ဌု အာဂမနံ ဘဒ္ဒေ။

(ဇ) ဧကာဘူမာလသာလာယန္တိ ကောဟုဟလသာလာ နာမ ပစ္ဆေကသာလာ နတ္ထိ၊ ယတ္ထ ပန နာနာတိတ္ထိယာ သမဂဂြာဟ္မဏာ နာနာဝိဓံ ကထံ ပဝတ္တေန္တိ၊

(ဈ) သာ ဗဟူနံ ""အယံ ကိ ဝဒတိ, အယံ ကိ ဝဒတီ""တိ ဧကောဟုဟလုပ္ပတ္တိဋ္ဌာနတော ဧကာဘူမာလသာလာတိ ဝုစ္စတိ။(ဌ၊၃၀၃)

➢ ❶ ။ (က) ပန၊ထိုသို့ပင် မကြြဘူးပါသော်လည်း။မနုဿာနံ၊လူတို့၏။ကုဟိ'၊အဘယ်အရပ်သို့။

http://www.dhammadownload.com

ဂစ္ဆန္တော၊သွားနေကြကုန်သည်။အတ္ထ၊ဖြစ်ကြကုန်သနည်း။ကုတော၊အဘယ်အရပ်မှ။အာဂတာ၊လာကြကုန်သည်။ အတ္ထ၊နည်း။မဂ္ဂမုဋ္ဌော၊လမ်းမှား၍ လာကြကုန်သည်။(ဝါ) မျက်စိလည်၍ လာကြကုန်သည်။အတ္ထ ကိ၊ဖြစ်ကြကုန်သလော။စိရဿံ၊ကြာမြင့်မှ။အာဂတာ၊လာကြကုန်သည်။အတ္ထ၊ဖြစ်ကုန်၏။ကွတိ ဧဝမာဒယော၊ဤသို့ အစရှိသော စကားတို့သည်။ပိယသမုဒါစာရာ၊ချစ်အပ်သူကို ပြောဆိုကြောင်းစကားတို့သည်။(ဝါ) ချစ်ခင်ဖွယ်ရာ ပြောအပ်သော စကားတို့သည်။ဟောန္တိ၊ဖြစ်ကုန်၏။ တသ္မာ၊ထို့ကြောင့်။ဧဝံ၊ဤသို့ စိရဿံ၏ ဘန္တေ အစရှိသော စကားကို။အာဟာ၊လျှောက်ပြီ။

(၈) စ ပန၊ထပ်၍ ဆက်ဦးအံ့။ဧဝံ၊ဤသို့။ဝတွာ၊လျှောက်ပြီး၍။မာနထဒ္ဓေါ၊မာန်ဖြင့် ခက်ထန်သည်။ ဟုတွာ၊ဖြစ်၍။နံ နိသီဒိ၊ထိုင်နေသည် မဟုတ်။အာသနာ၊နေရာမှ။ဥဋ္ဌာယ၊ထ၍။ဘဂဝတော၊ကို။ပစ္စုဂ္ဂမနံ၊ခရီးဦးကြိုဆိုခြင်းကို။အကာသိ၊ပြုပြီ။ **(၉)** ဟိ၊မှန်၏။ဘဂဝန္တံ၊ကို။ဥပဂတံ၊ချဉ်းကပ်လာသည်ကို။ဒိသွာ၊မြင်ရ၍။ အာသနေန၊နေရာဖြင့်။အနိမန္တေန္တော ဝါ၊မိဖိတ်မန်သူကိုငင်း။အပစိတိ၊အရိုအသေကို။အကရောန္တော ဝါ၊မပြုသူကိုငင်း။ဒုလ္လဘော၊ခဲယဉ်းသဖြင့် ရအပ်၏။(ဝါ) မရအပ် မရနိုင်။

➤ ❶ ။ **(၉) ဒုဋ္ဌ/** ဆရာ၊ ပေါင်္ဂပါဒဝရိဗိုဓိသည် စိရဿံ ဓေါ ဘန္တေ-ဟူ၍ ဘုရားရှင်ထံ လျှောက်၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် ရှေးအခါက ပေါင်္ဂပါဒထံသို့ ရောက်ဖူးပါသလော။ အဘယ်သို့ မှတ်ရပါမည်နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (၉) မိန့်။

(၇) ဒုဋ္ဌ/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (၉) ဖြင့် မြတ်စွာဘုရားသည် ရှေးအခါက ပေါင်္ဂပါဒဝရိဗိုဓိထံသို့ ကြွရောက်တော် မမူဘူးဟု ဆို၏။ ယင်းသို့ကြွရောက်တော်မမူဘူးသည်ရှိသော် ပေါင်္ဂပါဒဝရိဗိုဓိသည် စိရဿံ ဓေါ ဘန္တေဟူ၍ မလျှောက်သင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်ပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် စိရဿံ ဓေါ ဘန္တေဟူ၍ လျှောက်ထားလေဘိသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (၇) မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ထား- စိရဿံ ဓေါ ဘန္တေ-ဟူသော စကားသည် လူတို့၏ ချစ်ဖွယ်စကားဖြစ်သောကြောင့် လျှောက်ထားပါ၏ဟူလို။

(တနည်း) ဆရာ၊ ပေါင်္ဂပါဒဝရိဗိုဓိသည် စိရဿံ ဓေါ ဘန္တေဟူ၍ ဘုရားရှင်ထံ လျှောက်၏။ မြတ်စွာ ဘုရားသည် ရှေးအခါက ပေါင်္ဂပါဒဝရိဗိုဓိထံ မရောက်ဘူးသည် မဟုတ်ပါလော။ ယင်းသို့ဖြစ်လျက် အဘယ့်ကြောင့် စိရဿံ ဓေါ ဘန္တေဟူ၍ လျှောက်ထားလေသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (၇) မိန့်။

(၈) ဒုဋ္ဌ/ အနုဿရန္တေ ။ ။ ဤသို့ (၈) ဖြင့် ပေါင်္ဂပါဒဝရိဗိုဓိသည် မြတ်စွာဘုရားအား ခရီးဦးကြိုဆို၏ဟု မြွေပြီး၍ ယခုအခါ၌ ပေါင်္ဂပါဒဝရိဗိုဓိသော် မဟုတ်, စင်စစ်ကား တစ်ပါးသော ရဟန်းတို့သည်လည်း များသောအားဖြင့် ဘုရားရှင်အား ခရီးဦးကြိုဆိုကြကုန်၏၊ အရိုအသေပြုကြကုန်၏ဟု ပြလို သော ဆရာသည် (၎) မိန့်။

(၈) ဒုဋ္ဌ/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (၈) ဖြင့်-- ပြဆို၏။ ပေါင်္ဂပါဒဝရိဗိုဓိသည် မြတ်စွာဘုရား၏ တပည့်သာဝက မဟုတ်သည် မဟုတ်ပါလော။ ယင်းသို့ဖြစ်လျက် ပေါင်္ဂပါဒဝရိဗိုဓိသည် မြတ်စွာဘုရားအား ခရီးဦးကြိုဆို၏ဟု (၈) ဖြင့် ဆိုသော ဆရာ့စကားသည် အသို့လျင် သင့်ရာပါအံ့နည်း။(၎)မိန့်။

(၉) ဒုဋ္ဌ/ အနုဿရန္တေ ။ ။ ဤသို့ (၈) ဖြင့် မြတ်စွာဘုရားကြွလာသည်ကို မြင်သည်ရှိသော်

http://www.dhammadownload.com

နေရာဖြင့် မပင့်ဖိတ်သူ, အရိုအသေ မပြုသူကို ရခဲ၏ (အရိုအသေ ပြုကြကုန်သည်သာ)ဟု ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ ထိုအရိုအသေပြုခြင်း၏ အကြောင်းကို ပြလိုသော ဆရာသည် (စ) မိန့်။

➤ ❽ ။ [စ+ဇ ဝါက္ယဘို့ကိုရှု] (၁) နနု ဘဂဝါ ပုဗ္ဗေပိ တတ္ထ နု ဂတပုဗ္ဗော။ (၂) အထ ကသ္မာ ပေါ်ဌပါဒေါ "စိရဿံ ခေါ ဘန္တေ"တိ အာဟ။ (၃) နနု မနုဿာနံ "ကုဟိ ဂစ္ဆန္တော, ကုတော အာဂတတ္ထ, ကိံ မဂ္ဂမူဠ္ဠတ္ထ, စိရဿံ အာဂတတ္ထာ"တိ စေဝံဒယော ပိယသမုဒါစာရာ ဟောန္တိ။

(၄) တသ္မာ ပေါ်ဌပါဒေါ "စိရဿံ ခေါ ဘန္တေ"တိ အာဟ။

[စ+ဈ ဝါက္ယဘို့ကိုရှု] (၁) နနု ကောတူဟလသာလာ နာမ ပစ္စေကသာလာ နတ္ထိ။ (၂) အထ ကသ္မာ ကောတူဟလသာလာယန္တိ ဝုတ္တံ။ (၃) နနု ယတ္ထ နာနာတိတ္ထိယာ သမဏဗြာဟ္မဏာ နာနာဝိဓံ ကထံ ပဝတ္တေန္တိ၊ သာ ဗဟုနံ "အယံ ကိံ ဝဒတိ, အယံ ကိံ ဝဒတီ"တိ ကောတူဟလုပ္ပတ္တိဋ္ဌာနံ ဟောတိ။

(၄) တသ္မာ ကောတူဟလသာလာယန္တိ ဝုတ္တံ။

တတ္ထ အဓိသီလသိက္ခာအဓိစိတ္တသိက္ခာတိဒွေ စေသိက္ခာ သရူပေန အာဂတာ၊ တတိယာပန ""အယံ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါတိ ခေါ ပေါ်ဌပါဒ မယာ ကော်သိကော ဓမ္မော ဒေသိတော""တိ ဣတ္ထ သမ္မာဒိဋ္ဌိသမ္မာသင်္ကပ္ပဝသေန ပရိယာပန္နဋ္ဌာ အာဂတာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ (၆၊၃၀၆)

(၁) နနု အဓိသီလသိက္ခာ အဓိစိတ္တသိက္ခာတိ ဒွေ စေ သိက္ခာ သရူပေန အာဂတာ။ (၂) အထ ကသ္မာ တိယော သိက္ခာ ဟောန္တိတိ ဝုတ္တံ။ (၃) နနု တတိယာ "အယံ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါတိ ခေါ ပေါ်ဌပါဒ မယာ ကော်သိကော ဓမ္မော ဒေသိတော"တိ ဣတ္ထ သမ္မာဒိဋ္ဌိသမ္မာသင်္ကပ္ပဝသေန ပရိယာပန္နတ္တာ။

(၄) တိယော သိက္ခာ ဟောန္တိတိ ဝုတ္တံ။

➤ ❾ ။ အမူယတာတိ မူဠ္ဠာ။ (၃) တွေဝေခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) (လမ်းခရီး၌) တွေဝေကြကုန်သော သူတို့ခြင်္ဂသည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) မန္ဒော, ဗာလော-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

"အယံ ကိံ ဝဒတိ, အယံ ကိံ ဝဒတီ"တိ ကုတူဟလံ ကောလာဟလံ ဣတ္ထ အတ္ထိတိ **ဇကာဘူဟလာ**။ ဥစ္စံ ကုလံ ဥစ္စာကုလံ။ ဥစ္စာကုလံ ဘေသာတိ **ဥစ္စာကူလီနာ**။

➤ ❿ ။ **ဥစ္စာကူလီနဘာဝေ** –ဟိတ်၏ သမ္ဗန်ကားး= ဘဂဝတော ဖြစ်ပါသည်။(၏/သည်)

ပရိယာပန္နဋ္ဌာ–ဟိတ်၏သမ္ဗန်ကား:– တတိယာယ ဖြစ်ပါသည်။ (၏/သည် စပ်)

သေစ တိရ္ဆ်ကာစီရဿံဘာယ ရက္ခပဠိယာ ပရိကိဏ္ဏတ္တာ တိရ္ဆ်ကာစီရော–၌ **ပရိကိဏ္ဏတ္တာ**–ဟိတ်၏ သမ္ဗန်ကားး= တသ္မေ အာရာမသ ဖြစ်ပါသည်။ (၏/ကို စပ်)

➤ ⓫ ။ **(ဆ)** ၌ သူဠ္ဠ အာဂမန်-ဖြင့် သုဂတံ-ကို သု+အာဂတံ-ဟု ပုဒ်ဖြတ်ရမည်ကိုငင်း (သန္ဓိလိင်္ဂပဒ) သု-ဥပသာရ၏ သုဠ္ဠအနက်ဟောသည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္တ) တ-ပစ္စည်း၏ ဘာဝသာဓနအနက်၌ သင်္ကသည်ကိုငင်း(ဒု-ပစ္စယတ္တ) အာဂမန် အာဂတံ-ဟု ပြုရမည်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္တ) အပေါင်းပုဒ်ကို **သုဠ္ဠ အာဂတံ** သုဂတံ-ဟု ပါဒိပုဗ္ဗပဒ ကမ္မဓာရယ်သမာသ် ဝစနတ္တပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(သမာသလိင်္ဂတ္တ) သိစေပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

(စ္ဈ) ဖြင့် ကောတူဟလသာလာ-၌ ကောတူဟလပုဒ်ကို "အယံ ကိ ဝဒတိ, အယံ ကိ ဝဒတီ"တိ ကုတူဟလံ ကောလာဟလံ ဧတ္ထ အတ္ထိတိ ကောတူဟလာ-ဟု အဿတ္ထိတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုငင်း (အဘိဓေနတ္ထ) ဏ-ပစ္စည်း၏ အဿတ္ထိတဒ္ဓိတ်အနက်၌ သင်္ကသည်ကိုငင်း(ပစ္စယတ္ထ) ကောတူဟလာဓေ သာလာ ကောတူဟလသာလာ-ဟု ကမ္မဓာရယ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုငင်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိ။

➢ ❶ ။ **ဥစ္စာကုလိနဘာဃ-ပါဠိဖြင့် ဖြစ်ခဲ့ဖူးသော ဧသနတ္ထ ဆဒိမ္ဘပါဃ်**

ဥစ္စာကုလိနဘာဃ-ပါဠိဖြင့် သာသနာ၌ မကြည်ညိုကုန်သော သူတို့သည် အမျိုးကို ရိသေလေးစား သောအားဖြင့် မြတ်စွာဘုရား၌ အရိုအသေပြုကြသည်ဟု ပြပါသည်။

➢ ❷ ❽ ။ **(ဃ) ပစ္ဆိဉ္စမမကာသိ-၌ ဓာတ္ဌတ္ထကိရိယ** ။ ။ (၁) ဘုရားရှင်ကို ခရီးဦးကြို ဆိုသော ပေါင်္ဘပါဒပရိဖို့၏ သန္တာန်၌ အပစာယနဧတာနာ ပြင်္ဘာန်းသော မဟာကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရတိဌာယီဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရရသ။ (၂) မြတ်စွာဘုရားသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) မြတ်စွာဘုရား၏ အရဟံ-စသော ဂုဏ်တော်တို့သည်ငင်း, ပေါင်္ဘပါဒပရိဖို့၏ မာန မရှိခြင်းသည်ငင်း, မိမိအကျိုးကို လိုလား တောင့်တခြင်းသည်ငင်း ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။ (၄) နှစ်သက်ဝမ်းမြောက်ခြင်း, ပေါင်္ဘပါဒသုတ်ဒေသနာ ဖြစ်ပေါ် လာခြင်း-စသော အကျိုးအဆက်ဆက်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဝိကျ (၂၄၇) [၌၂၀၇။] (ဘာဋီ၊စ၊၁၈၈)

(က) သညတ္တိအာကိဉ္စာယတနံ ဝုစ္စတိ၊

(ခ) ကသ္မာ ? လောကိယာနံ ကိစ္စကာရကသမာပတ္တိနံ အဂ္ဂတ္တာ၊

(ဂ) အာကိဉ္စညာယတနသမာပတ္တိယဉ္စိ ဌတွာ ဓနဝသညာနာသညာယတနမ္ပိ နိရောဓမ္ပိ သမာပဇ္ဇန္တိ၊

(ဃ) ကုတိ သာ လောကိယာနံ ကိစ္စကာရကသမာပတ္တိနံ အဂ္ဂတ္တာ သညတ္တိအာကိဉ္စာယတနံ ဝုစ္စတိ။

(ဇ) တံ ဇုသတိ ပါဟုဏာတိတိ အတ္ထော။

(စ) ဣဓ သညီ ဧဗာဒီတိ ကုဓ သာသနေ သကာသညီ ဟောတိ၊ အယဓေမဝ ဝါ ပါဒေါ၊ အတ္ထဓေနာ ပဌမဇ္ဈာနသညာယ သညဝါဟောတိတိ အတ္ထော။

➢ ❶ ။ **(ခ)** ကသ္မာ၊အဘယ့်ကြောင့်။အာကိဉ္စညာယတနံ၊အာကိဉ္စညာယတနစ္ဆာန်ကို။သညတ္တိ၊ သညဂုဟူ၍၊ဝုစ္စတိ၊ဆိုအပ်သနည်း။ကုတိ၊ဤကား အမေးတည်း။(အာကိဉ္စညာယတနသ၊အာကိဉ္စညာယတန စ္ဆာန်၏ ။လောကိယာနံ၊လောကီဖြစ်ကုန်သော။ကိစ္စကာရကသမာပတ္တိနံ၊ကိစ္စကိုပြုတတ်သော သမာပတ်တို့ တွင်။ (ဝါ) တို့၏ ။(ဝါ)တို့ထက်။အဂ္ဂတ္တာ၊အမြတ်ဆုံး၏ အဖြစ်ကြောင့်။(အာကိဉ္စညာယတနံ၊ကို။သညတ္တိ၊ ၍၊ဝုစ္စတိ၊၏ ။ကုတိ၊ဤကား အဖြေတည်း။)

(ဂ) ဟိ၊ခဲ့ဖူးအံ့။/ ဟိ-ယသ္မာ၊အကြင့်ကြောင့်။အာကိဉ္စညာယတနသမာပတ္တိယံ၊အာကိဉ္စညာယတန သမာပတ်၌။ဌတွာ၊တည်၍။နေဝသညာနာသညာယတနမ္ပိ၊နေဝသညာနာသညာယတနစ္ဆာန်ကိုငင်း။နိရောဓမ္ပိ၊နိရောဓ သမာပတ်ကိုငင်း။သမာပဇ္ဇတိလာတိနောဂ၊သမာပတ်ကို ရခြင်းအလေ့ရှိကုန်သော အနာဂါမိ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့ သည်။(ကတ္တား)သမာပဇ္ဇန္တိ၊ဝင်စားကြကုန်၏ ။

http://www.dhammadownload.com

(ဃ) လ္ဟတိ၊ထို့ကြောင့်။(ဝါ)ဤသို့။သာ၊ထိုအာကိဉ္စညာယတနသမာပတ်ကို။လောကီယာနံ၊လောကီဖြစ်ကုန်သော။ကိစ္စကာရကသမာပတ္တိနံ၊ကိစ္စကိုပြုတတ်သော သမာပတ်တို့တွင်။ (ဝါ) တို့၏။(ဝါ)တို့ထက်။ အဂ္ဂတ္တာ၊အမြတ်ဆုံး၏ အဖြစ်ကြောင့်။သညဂ္ဂန္တိ၊သညဂ္ဂ ဟူ၍။ဒုစ္စတိ၊ဆိုအပ်၏။။

(င) တံ၊ထိုသညဂ္ဂသို့။(ဝါ) ထိုအာကိဉ္စညာယတနသမာပတ်သို့။ဖုသတိ ပါပုဏာတိ၊ရောက်၏။လ္ဟတိ အတ္ထော၊ဤကား အနက်။

➤ ❶ ။ **(ခ) ဒ္ဒို့/** ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် သညဂ္ဂ–အရ အာကိဉ္စညာယတနစ္ဆာန်ကို ယူရမည်ဟု ဆို၏။ သညာရှိသော တရားတို့တွင် အရဟတ္တဖလသမာပတ်သည်သာ အမြတ်ဆုံးဖြစ်သည် မဟုတ်ပါလော။[လောကီယာနံ–ကိုရှု] (တနည်း) သညာရှိသော လောကီတရားတို့တွင် နေဝသညာနာသညာယတနစ္ဆာန်သည်သာ အမြတ်ဆုံးဖြစ်သည် မဟုတ်ပါလော။[ကိစ္စကာရကသမာပတ္တိနံ–ကိုရှု] ယင်းသို့ ဖြစ်လျက် အဘယ့်ကြောင့် သညဂ္ဂ–အရ အာကိဉ္စညာယတနစ္ဆာန်ကို ယူရမည်ဟု ဆရာ ဆိုပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။ **အဓိပ္ပါယ်ကား–** ကိစ္စကိုပြုတတ်ကုန်သော လောကီသမာပတ်တို့တွင် အမြတ်ဆုံးဖြစ်သောကြောင့် သညဂ္ဂ–အရ အာကိဉ္စညာယတနစ္ဆာန်ကို ယူရမည်ဟု ငါပြဆိုပါ၏ဟူလို။

(ဂ) ဒ္ဒို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် ကိစ္စကိုပြုတတ်ကုန်သော လောကီသမာပတ်တို့တွင် အာကိဉ္စညာယတနသမာပတ်သည် အမြတ်ဆုံးဖြစ်သောဟု ဆို၏။ ကိစ္စကိုပြုတတ်ကုန်သော လောကီသမာပတ်တို့တွင် အာကိဉ္စညာယတနစ္ဆာန်၏ အမြတ်ဆုံး၏အဖြစ်ကို အဘယ့်ကြောင့် သိအပ်ပါသနည်း။ (တနည်း) ကိစ္စကိုပြုတတ်ကုန်သော လောကီသမာပတ်တို့တွင် အာကိဉ္စညာယတနသမာပတ်သည် အဘယ့်ကြောင့် အမြတ်ဆုံးဖြစ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။ **အဓိပ္ပါယ်ကား–** သမာပတ်ကိုရသော အနာဂါမ်ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် အာကိဉ္စညာယတနသမာပတ်၌ တည်၍ နေဝသညာနာသညာယတနသမာပတ်သို့ ၎င်း, နိရောဓသမာပတ်သို့၎င်း ရောက်နိုင်သောကြောင့် ဟူလို။

(ဃ) ဒ္ဒို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က+ခ+ဂ+ဃ) တို့ဖြင့် သညဂ္ဂံပုဒ်၏ အရကောက် အဘိဓေယျတ္ထနှင့် အဓိပ္ပါယတ္ထကို ပြဆိုတော်မူ၏။ သညဂ္ဂိန် မည်သည့်ဝိဘတ် ဖြစ်ပါသနည်း။ ပထမာသိဝိဘတ်ပင် ဖြစ်ပါသလော။ ဖုသတိ၌ ဖုသတာတ်သည် မည်သည့်အနက်၌ ဖြစ်ပါသနည်း။ တွေ့ထိခြင်း ဖုသနအနက်၌ပင် ဖြစ်ပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဇ) မိန့်။

➤ ❷ ။ [က+ခ ဝါက္ယတ္ထိ–ကိုရှု] (၁) နနု သမာပတ္တိနံ အရဟတ္တဖလသမာပတ္တိ အဂ္ဂါ ဟောတိ။ (တနည်း) နနု လောကီယသမာပတ္တိနံ နေဝသညာနာသညာယတနသမာပတ္တိ အဂ္ဂါ ဟောတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ သညဂ္ဂန္တိ အာကိဉ္စညာယတနံ ဝုစ္စတိ။ (၃) နနု လောကီယာနံ ကိစ္စကာရကသမာပတ္တိနံ (အာကိဉ္စညာယတနံ) အဂ္ဂါ ဟောတိ။ (၄) တသ္မာ သညဂ္ဂန္တိ အာကိဉ္စညာယတနံ ဝုစ္စတိ။

➤ ❸ ။ သညာ အဂ္ဂါ ဧတ္ထာတိ **သညဂ္ဂီ**။ (၃) မြတ်သောသညာ၏ အာကိဉ္စညာယတနစ္ဆာန်နှင့် ဌာနိ+ဌာန/ဂုဏ်+ဂုဏေး အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) အာကိဉ္စညာယတနစ္ဆာန်ဒြဗ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) သညာသေဋ္ဌ–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ။

သဿ လ္ဟဒံ **သဏိ**။ သကော သညာ **သဏသညာ**။ သကသညာ ဧတဿ အတ္ထီတိ **သကသညီ**။

http://www.dhammadownload.com

➤ ❾ ။ (၁) **အဇ္ဈတ္တော** -ဟိတ်၏ သမ္ဘန်ကား- အာကိဉ္စညာယတနသာ ဖြစ်သည်။(၏/သည်)

(ဂ) **သမာပတ္တိန္တိ**-ကို သမာပဇ္ဇန္တော-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင် သမာပတ္တိလာဘီနံ-ဟု သမ္ဘန်ခံ။(တို့၏/တို့သည် စပ်) (ဃ) **အဇ္ဈတ္တော**-ဟိတ်၏ သမ္ဘန်ကား- တာယ (အာကိဉ္စညာယတနသမာပတ္တိယာ) ဖြစ်ပါသည်။ (၏/သည် စပ်)

➤ ❿ ။ (၁) ၌ ကြေ သာသနေဖြင့် ကြေ၌ ကြေ သမ္ဘနာမ်ပုဒ်၏ သာသနာကို စွဲယူရမည်ကို ၎င်း(သမ္ဘနာမလိင်္ဂံတ္ထ) ၈-ပစ္စည်း (၀၊) ၈-ဝိဘတ်၏ အာဓာရသတ္တမီအနက်၌ သက်သည်၏ အဖြစ်ကို၎င်း(ဝိဘာတျတ္ထ) သိစေပါသည်။

သကသညီ-ဖြင့် သသညီ၌ သ-သဒ္ဒါသည် သက=မိမိဥစ္စာ(အတ္တနိယ)ဟူသော အနက်ကို ဟောဏ်ဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂံတ္ထ) **အထမေဝါ ဓါဒ္ဒော**-ဖြင့် ဤသကသညီဟူသော ပါဠိသည်သာ အချို့ပေဠိရှိ၏ဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ) အတ္တနော ပထမဗျာနသညာယ သညဝါ-ဖြင့် သကသညီ၌ သက-ဝယ် က-ပစ္စည်း၏ ကြဒ် တဒ္ဓိတ်အနက်၌ သက်သည်ကိုရင်း(ပစ္စယတ္ထ) သဿ ကြဒ် သက်-ဟု ပြုရမည်ကိုရင်း(အဘိဓာနတ္ထ) သက-အရ မိမိဥစ္စာဖြစ်သော (မိမိသည် ရအပ်ပြီးသော) ပထမဗျာန်ကို ယူရမည်ကိုရင်း(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) သကနှင့် သညာကို သဏ သညာ သကသညာ-ဟု သတ္တမီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထဖြ၍ သကသညာ-အရ မိမိ၏ဥစ္စာဖြစ်သော ပထမဗျာန်သညာကို ယူရမည်ကိုရင်း(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) သကသညီ-၌ ဤပစ္စည်း၏ အတိသယ အဿတ္ထိတဒ္ဓိတ်အနက်၌ သက်သည်ကိုရင်း(ပစ္စယတ္ထ) သကသညာ ဇာသ အတ္ထိတိ သကသညီ-ဟု ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုရင်း(အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ❶❶ ။ (၁) **လောကိယာနံ-ဖြင့် ပြဇာဝိစသော အဓိဗွါယ်** ။ ။ လောကိယာနံ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်ဖြင့် ဤအာကိဉ္စညာယတနသမာပတ်၏ လောကုတ္တရာသမာပတ်တို့ထက် မမြတ်ကြောင်းကို ပြပါသည်။

ကိစ္စကာရကသမာပတ္တိနံ-ဖြင့် ပြဇာဝိစသော အဓိဗွါယ် ။ ။ ကိစ္စကာရက-ဟူသော ဝိသေသနဖြင့် အကိစ္စ ကာရကဖြစ်သော နေဝသညာနာသညာယတနသမာပတ်ထက် မမြတ်ဟု ပြပါသည်။

➤ ❶❷ ။ (၄) **ပုသတိ ပါပုဏာတိ-၌ ဓာတွတ္ထကိရိယာ** ။ ။ (၁) အာကိဉ္စညာယတနဗျာန်ကို ဝင်စားသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌ အာကိဉ္စညာယတနဗျာန်ကို ဝင်စားသော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော အာကိဉ္စညာယတနဗျာန် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် သမဋ္ဌာယီဘာဝ+သန္တရုသ။ (၂) နတ္ထိဘောဟုတ်အာရုံသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) အဓိကာရဆန္ဒ စသည်သည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။ (၄) ကာယိကသုခ, စေတသိကသုခဖြစ်ခြင်း, အာကိဉ္စညာယတနဘုံသို့ ရောက်ရခြင်း-စသော အကျိုးအဆက်ဆက်သည် အနုဘာဝ။

ဝိဂ္ဂဟ (၂၄၈၈) [ဌ၊၃၁၁။] (ဘာဋီ၊၈၊၂၁၁)

(က) ဒါစာသန္နိစ္စာဒစကနာတိ ဝစနပစ္စတ္တာဒေန။

(ခ) သဒ္ဒတ္ထစိန္တကသ္သတိ သဒ္ဒတ္ထရိတံ နိရန္တရံ ဇုံ့အတ်သု။ (ဂ) ဥပရိဝိဇ္ဇိသူတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(ဃ) ဘူတန္တိ သဘာဝတော ဝိဇ္ဇမာနံ။ ဘဒ္ဒံ ဘဒန္တိ တဒေသဝ ဝေဝစနံ။

http://www.dhammadownload.com

(၄) ဓမ္မဋ္ဌဓာတ္ဆိန်နဝလောကုတ္တရဓမ္မသုဋ္ဌိတသဘာဝံ၊

(၅) ဓမ္မနိယာမတာဆိလောကုတ္တရဓမ္မနိယာမနိယတံ၊

(ဆ) ဗုဒ္ဓါနုဿတိ စတုသစ္စဝိနိမုတ္တာ ကထာ နာမ နတ္ထိ၊ တသ္မာ သာ ဓဒိသာ ဟောတိ။

➤ ❶ ။ **(ဆ) သို့/** ဆရာ၊ ဆရာသည် (၄+၅) တို့ဖြင့် မွေဋ္ဌိတတံ မွန်မိုယာမတံပုဒ်တို့၌ ဓမ္မ-အရ လောကုတ္တရာ တရားကိုးပါးကို ယူလျက် မြတ်စွာဘုရား ပညတ်တော်မူအပ်သော အကျင့်သည် လောကုတ္တရာ တရားကိုးပါးတို့၌ တည်သောသဘော၊ လောကုတ္တရာတရားကိုးပါးတို့သို့ ရောက်အောခြင်း၏ မြဲသော သဘောရှိသည်၏ အဖြစ်ကို ဖွင့်ဆိုတော်မူ၏။ ထိုအကျင့်၏ ထိုသဘောတို့ ရှိပုံအခြင်းအရာ အကျယ်ကို ဆရာ မပြဆိုပြီလော။ ထိုသဘောတို့ရှိပုံ အခြင်းအရာ အကျယ်ကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ် ကြောင့် (ဆ) မိန့်။

➤ ❷ ။ **[ဆ–ဝါကျကို၌]** (၁) နန္ဒ ဗုဒ္ဓါနံ စတုသစ္စဝိနိမုတ္တာ ကထာ နာမ ကထေယျ။ (၂) အထ ကသ္မာ သာ ဓဒိသာ ဟောတိ။ (၃) နန္ဒ ဗုဒ္ဓါနံ စတုသစ္စဝိနိမုတ္တာ ကထာ နာမ နတ္ထိ။ (၄) တသ္မာ သာ ဓဒိသာ ဟောတိ။

➤ ❸ ။ လောကတော ဥတ္တရံ အဓိကန္တိ **စသောက္ကတ္ထော**ခံ။ (၃) ဥပါဒါနက္ခန္ဓာဟု ဆိုအပ်သော လောကဿ၏ လောကုတ္တရာတရား ကိုးပါးနှင့် အပါဒါန် အပါဒိ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သကတ်သည် ဝစနဟောတု မည်၏။ (၅) မင်္ဂလေးပါး ဖိုလ်လေးပါး နိဗ္ဗာန်ဟုဆိုအပ်သော လောကုတ္တရာတရားကိုးပါး သည် ဝစနီယမည်၏။ (၆) အနုတ္တရ–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

သမ္မာ နိတုဒန္တိ ပိဋ္ဌေန္တိ ဆောနာတိ **သန္ဓိစဘာခဘံ**။ (၃) ကောင်းစွာနှိပ်စက်ခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) နှင်တံခြဖ်သည် ဝစနီယ။ (၆) သန္ဓိဝိဂ္ဂုနံ, ပဟောဒန–စသော။

သမန္တတော နိဂ္ဂဏှနဝသေန တောဒနံ ဝိဂ္ဂုနံ **သန္ဓိစဘာခဘံ**။ (၃) ထက်ဝန်းကျင်မှ နှိပ်သည်၏အစွမ်း အားဖြင့် ထိုးနှက်ခြင်း ကြိယာသာမည်သကတ်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) ပရိဗ္ဗိဇ်တို့၏ ထက်ဝန်းကျင်မှ နှိပ်သည်၏အစွမ်းအားဖြင့် ထိုးနှက်ခြင်းကြိယာဝိသေသသည် ဝစနီယ။ (၆) တူ၏။

ပရမော ဥတ္တမော အဝိပရီတော အတ္ထော **ပရမစတ္ထော**ခ။ (၃) မြတ်ခြင်း ဥတ္တမဘောဂုဏ်, မဖောက် မပြန်ခြင်း အဝိပရီတဘောဂုဏ်၏ အနက်ဖြစ်နှင့် ဂုဏ်+ဂုဏေး အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစန ဟောတု။ (၅) ပရမတ္ထတရားဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဥတ္တမတ္ထာ, အဝိပရီတတ္ထ–စသော။

ပရမဿ ဥတ္တမဿ ဉာဏဿ အတ္ထော ဂါဓရောတိ **ပရမစတ္ထော**ခ။ (၃) မြတ်သော သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်၏ ပရမတ္ထတရားတို့ဖြစ်နှင့် အာရမ္မဏိက+အာရုံ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟောတု။

➤ ❹ ။ **ဒိန္ဓိဿ** –ကို ဝိဓ္ဓန္တတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= တောဒ် ပရိဗ္ဗာဇကာနံ–ဟု သမ္မန်ခံရပါ မည်။ (တို့၏/တို့သည် စပ်)

➤ ❺ ။ **(ဇ)** ဖြင့် ဝါစာယ သန္နိတောဒကေန–၌ ဝါစာသဒ္ဒါနှင့် ဝစနသဒ္ဒါတို့၏ ပရိယာယ်သဒ္ဒါ တို့၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ပရိယာယ်ပြ အဘိဓေယျတ္ထ) သန္နိတောဒကပုဒ်၏ ပဟောဒနအနက် ဟောသည်ကို ငင်း(နာမလိင်္ဂတ္ထ) သံ+နိ ဥပသာရပုဒ်တို့၏ ဓာတ္ထတ္ထဝိသေသက၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) ဏ္ဍု

http://www.dhammadownload.com

ပစ္စည်း၏ ကရဏသာဓန (၀ါ) ဘာဝသာဓနေ၌ သက်သည်ကိုဂုဏ်း(ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သမန္တတော နိဂ္ဂဏ္ဌနဝသေန တုဒ္ဒန္တိ ပီဠေန္တိတိ သန္နိတောဒကံ။ (တနည်း) သမန္တတော နိဂ္ဂဏ္ဌနဝသေန တောဒနံ ဝိဇ္ဈန် သန္နိတောဒကံ ဟု ပြုရမည်ကိုဂုဏ်း(အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

(၈) ဖြင့် သဉ္ဇူရိမကံသု-ကို သဉ္ဇူရီ+အကံသု-ဟု ပဒစ္ဆေဒပြုရမည်ကိုဂုဏ်း(သန္နိလိဂ်ပဒ) သဉ္ဇူရိ နှင့် သဉ္ဇူရိတပုဒ်တို့၏ ပရိယာယ်သဒ္ဒါတို့၏ အဖြစ်ကိုဂုဏ်း(ပရိယာယ်ပြ အဘိဓေယျတ္ထ) သဉ္ဇူရိပုဒ်ကို သဉ္ဇူရတီတိ သဉ္ဇူရိ-ဟု ကတ္တုသာဓနပြုရမည်ကိုဂုဏ်း(အဘိဓာနတ္ထ) ဣပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓနာ့ဒ် သက်သည်ကိုဂုဏ်း(ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ထက်ဝန်းကျင်မှ အလွန်အကဲ ပြည့်နှက်၏ဟူသည် မပြတ်ပြန့်နှံ့ခြင်း ပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုဂုဏ်း(ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(၈) ဖြင့် သဉ္ဇူရိမကံသု-ဟူသည် ပရိဗိုဖိတို့၏ စကားတည်းဟူသော နှင်တံဖြင့် ပေါဠိပါဒပုဏ္ဏား၏ အပေါ်၌ ထိုးနှက်ကြခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။(ဘာဝတ္ထ)

(၈၁) ဖြင့် ဘူတံ၌ ဘူတ-သဒ္ဒါသည် ဝိဇ္ဇမာနတ္ထကို ဟောသည်ကိုဂုဏ်း(နာမလိင်္ဂတ္ထ) (တနည်း) ဘူဓောဂ်၏ ဝိဇ္ဇမာနတ္ထကို ဟောသည်ကိုဂုဏ်း(ဒု-ဓောတ္ထတ္ထ) တ-ပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓနာ့ဒ် သက်သည်ကိုဂုဏ်း(ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ဘဝတီတိ ဘူတံ-ဟု ပြုရမည်ကိုဂုဏ်း(အဘိဓာနတ္ထ) ထင်ရှားရှိ၏ဟူသည် ပရမတ္ထသဘောအား ဖြင့် ထင်ရှားရှိခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုဂုဏ်း(ဘာဝတ္ထ) တစ္ဆ, တဏ-သဒ္ဒါတို့သည် ဘူတသဒ္ဒါ၏ ဝေဂုစ်စကားလုယ် ပရိယာယ်သဒ္ဒါတို့၏ အဖြစ်ကိုဂုဏ်း(ပရိယာယ်ပြ အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

(၈) ဖြင့် ဓမ္မအရ လောကုတ္တရာကိုးပါးကို ယူရမည်ကိုဂုဏ်း(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) ဓမ္မေသု ဌိတာ ဓမ္မဋ္ဌိတာ-ဟု သတ္တမီတပ္ပုရိသ်သမာသ် တွဲစပ်ရမည်ကိုဂုဏ်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ဓမ္မဋ္ဌိတာယ ဘာဝေါ ဓမ္မဋ္ဌိတတာ-ဟု ဘာဝတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုဂုဏ်း(အဘိဓာနတ္ထ) တာပစ္စည်း၏ ဘာဝတဒ္ဓိတ်အနက် ၌ သက်သည်ကိုဂုဏ်း(ပစ္စယတ္ထ) ဓမ္မဋ္ဌိတတာ-အရ လောကုတ္တရာတရားကိုးပါးတို့၌ တည်သောသဘောကို ယူရမည်ကိုဂုဏ်း(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

(၈) ဖြင့် ဓမ္မအရ လောကုတ္တရာကိုးပါးကို ယူရမည်ကိုဂုဏ်း(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) ဓမ္မေသု နိယာမတာ ဓမ္မနိယာမတာ-ဟု သတ္တမီတပ္ပုရိသ်သမာသ် တွဲစပ်ရမည်ကိုဂုဏ်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) မြဲ၏ဟူသည် ကိုးပါးသော လောကုတ္တရာတရားသို့ ရောက်စေနိုင်သော နိယာမအားဖြင့် မြဲခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုဂုဏ်း(ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

➢ ၁၀ ။ **ဝိဇ္ဈိဿ-၌ ဓာတ်အရ**။ ။ ဓဝမေတံ-စသော စကားတို့ဖြင့် ထိုးဆွကြကုန်သော ပရိဗိုဖိတို့၏ သန္တာန်၌ ထိုးဆွသော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော ဝိရိယ စသည်ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဥဿာဟဋ္ဌာယိဘာဝ+ဝိရရသ။ ပေါဠိပါဒပုဏ္ဏားကြီးသည်ငင်း, ဓဝမေတံ-စသော စကားဒြဗ်သည်ငင်း အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ ပေါဠိပါဒပုဏ္ဏားကြီး၏ သစ္စာလေးပါးနှင့်စပ်၍ ဘုရားရှင်နှင့် စကားပြောဆိုရခြင်း စသည်သည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။ တရားနာရ၍ သရဏဂုံတည်ခြင်း-စသော ကောင်းကျိုးအဆက်ဆက်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

http://www.dhammadownload.com

သိက္ခာ (၂၄၉) [၆၂၃၃။] (ဘာဠိ၊စ၊၂၁၆)

(က) သန္တိ ဖေါဠိပါဒါတိ ကုတ္ထဒံ ဘဂဝါကသ္မာ အာရဘိ ? တာဟိရဂေါဟိ ပညာပိတာ နိဗ္ဗာယ အနိယျာနိကဘာဝဒဿနတ္ထံ။

(ခ) သဗ္ဗေ ဟိ တိတ္ထိယာ ယထာ ဘဂဝါ အမတံ နိဗ္ဗာနံ၊ ဧဝံ အတ္ထဂေါ အတ္ထဂေါ သမယေ လောကထူပိကာဒိဝသေန နိဗ္ဗိဒပညာပနတ္ထိ။ (ဂ) သာစနနိယျာနိကာ။

(ဃ) ယထာပညတ္တာ ဟုတ္ဝာ နဝိယျာတိ နဂစ္ဆတိ၊ အညဒတ္ထု ပဋိဂေါဟိ ပဋိကွိတ္တာ နိဝတ္တတိ။ (ဃ) တံ ဒဿေတုံ ဘဂဝါ ဧဝမာဟ။

(စ) တတ္ထ ဇာနန္တသ္သဒံ လောကံ အနံ ပဿန္တိပုရတ္ထိမာယဒိသာယ ဇာနန္တသုဓေါ လောကော, ပစ္ဆိမာဒိနံဝါအညတရာယာတိ ဧဝံ ဇာနန္တာ ဧဝံ ပဿန္တာဝိဟရထ။

➤ **၂** ။ (က) **သိ့/** ဆရာ၊ ဘုရားရှင်သည် ပါဠိတော်၌ သန္တိ ပေါဠပါဒါ–ဟူသော စကားကို ဟောတော်မူ၏။ ကံသိကာ အစရှိသည်ကို ဟောတော်မူပြီးသည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ့်ကြောင့် သန္တိ ပေါဠပါဒ အစရှိသည်ကို ဟောတော်မူရပြန်ပါသနည်း။ တဖန်ထပ်၍ ဟောတော်မူရသော် ဘုရားရှင်အား ပုနရုတ္တိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (က) မိန့်။

ကား– (က) ဖြင့် မြတ်စွာဘုရား၏ သာသနာတော်မှ အပဖြစ်သော အယူရှိကုန်သော တိတ္ထိတို့သည် ပညတ်အပ်သော အဆုံးအဖြတ်၏ အနိယျာနိကဘု၏အဖြစ်ကို ပြတော်မူလိုသောကြောင့် သန္တိ ပေါဠပါဒါ ဟူသော စကားကို ဟောတော်မူပါ၏––ဟူလို။

(ခ) **စသည်ခဲ့့/** ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် သန္တိ ပေါဠပါဒါဟူသော ဤစကားကို မြတ်စွာဘုရားသည် သာသနာတော်မှ အပဖြစ်သော အယူရှိကုန်သော တိတ္ထိတို့သည် ပညတ်အပ်သော အဆုံးအဖြတ်၏ ဝဋ်ဆင်းရဲမှ မထွက်မြောက်စေတတ်သည်၏အဖြစ်ကို ပြခြင်းအကျိုးငှာ ဟောတော်မူ၏ဟု အကျဉ်းသခ်ေပ အားဖြင့် ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ဝဋ်ဆင်းရဲမှ မထွက်မြောက်စေတတ်ပုံ အခြင်းအရာ အကျယ်ကို ဆရာ မပြဆိုပြီလော။ ဝဋ်ဆင်းရဲမှ မထွက်မြောက်စေတတ်ပုံ အခြင်းအရာ အဓိပ္ပါယ်အကျယ်ကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) စသည်ကိုမိန့်။

(ဂ) **ခဲ့့/** ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် မြတ်စွာဘုရားသည် မသေရာဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်ကို ပညတ်တော်မူသကဲ့သို့ အလုံးစုံသော တိတ္ထိတို့သည် မိမိ မိမိ၏ အယူဒိဋ္ဌိ လောက၏ အထွဋ်စသည်၏အစွမ်းဖြင့် အဆုံးသို့ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော ဝိမုတ္တိမဂ္ဂကို ပညတ်ကြကုန်၏ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ တိတ္ထိတို့သည် ပညတ်အပ်သော **ဝိမုတ္တိ**မဂ္ဂသည် ဝဋ်ဆင်းရဲမှထွက်မြောက်စေတတ်သည်ဟု မှတ်ရပါမည်လော။ အဘယ်သို့ မှတ်သားရပါမည်နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) ဝါကျကိုမိန့်။

(ဃ) **ဆို့/** ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် တိတ္ထိတို့သည် ပညတ်ကြကုန်သော ဝိမုတ္တိမဂ္ဂသည် ဝဋ်ဆင်းရဲမှ မထွက်မြောက်စေတတ်ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ဝဋ်ဆင်းရဲမှ မထွက်မြောက်စေတတ်သည်၏ အဖြစ်ကို အကျယ်အားဖြင့် ဖွင့်ပြသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ မထွက်မြောက်စေတတ်ပုံ အခြင်းအရာ အကျယ်ကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

➤ ❽ ။ [က–ဓါတ္ဒကို့ဂ္ဂ္ဂ] (၁) နနု ပါဠိယံ "ဧကံသိကာ"တိ အာဒိဝစနံ ဘဂဝတာ ဝုတ္တံ။ (၂) အထ ကသ္မာ "သန္တိ ပေါဠပါဒါ"တိ ဣဒံ ပုန ဝုတ္တံ။ (၃) နနု သန္တိ ပေါဠပါဒါတိ ဣဒံ ဘဂဝါ ဗဟိရကေဟိ ပညာပိတနိဿယ အနိယျာနိကဘာဝဒဿနတ္ထံ ဟောတိ။

(၄) တသ္မာ "သန္တိ ပေါဠပါဒါ"တိ ဣဒံ ပုန ဝုတ္တံ။

➤ ❾ ။ ဝဠဒုကူပရိယောသာနံ ဂန္ထတိ စောယာတိ နိဒ္ဒေသ။ (၃) ဝဠဒုကူ၏ အဆုံးသို့ ရောက်ခြင်း ကြောင့်သကတ်သည် ဝစနဟောတု မည်၏။ (၅) ဗာဟိရကတိတ္ထိတို့အလို လောကထူပိကာမည်သော ပထမဗျာန်ဘုံ အာဘဿရဘုံ သုဘကိဏှာဘုံ အသညသတ်ဘုံသို့ ရောက်ကြောင်း ဝိမုတ္တိဖြစ်သည် ဝစနိယ မည်၏။ (၆) ဝိမုတ္တိ–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနိယတ္ထ မည်၏။

နိဋ္ဌာယ မဂ္ဂါ နိဋ္ဌာ။[ဥတ္တရပဒလောပသမာသ်] (၃) ဗာဟိရကတိတ္ထိတို့အလို လောကထူပိကာခေါ် နိဋ္ဌသို့ရောက်ကြောင်း နိဋ္ဌာခေါ် ဝိမုတ္တိ၏ ယင်းတို့ပညတ်ထားသော ကျင့်စဉ်လမ်းခရီးနှင့် အကျိုးအကြောင်း အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) တိတ္ထိတို့ ပညတ်ထားသော ကျင့်စဉ်လမ်းခရီးဖြစ်သည် ဝစနိယ။ (၆) နိဋ္ဌာမဂ္ဂ, ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနိယတ္ထ။

➤ ❿ ။ **ပညာဇေဋ္ဌို** –ကို ပညာပေန္တတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= သဗ္ဗေသံ တိတ္ထိယာနံ–ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (တို့၏/တို့သည် စပ်)

➤ ⓫ ။ (စ) ၌ ဧကန္တသုခေါ လောကောဖြင့် ဧကန္တသုခံ လောကံပုဒ်တို့၏ လိင်္ဂဝိပလ္လာသ၏ အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။(ဘာဝတ္ထ) **ဣတိ စေ**–ဖြင့် ဧကန္တသုခံ လောကံပုဒ်နောင် ဣတိသဒ္ဒါ ကျေနေသည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) ယင်းဣတိသဒ္ဒါ၏ နိဒဿနတ္ထကို ဟောသည်ကိုငင်း(နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။ **စာနုန္တာ ပဿန္တာ**–ဖြင့် စာနံ ပဿံပုဒ်တို့၌ အံ–သည် ပကတိ သိ–ဝိဘတ်နောင်းသော ကြောင့် နှ–ကို ပြုထားသော ကာရိယ မဟုတ်၊ ယောဝိဘတ်မှ ဝုဝ်ပြန်လာသော သိဝိဘတ်ကြောင့် နှကို ပြုထားသော ကာရိယ၏**အဖြစ်ကို** သိ။ (ဝိဘတ္တိပဒ) ကြွင်းပါဠိတို့ဖြင့် အရှေ့အရပ်၌ ဧကန်ချမ်းသာသော လောကသည်ရှိ၏၊ အနောက်**အရပ်**စသည်တို့တွင် အမှတ်မထား တပါးပါးသောအရပ်၌ ချမ်းသာသော လောကသည်ရှိ၏ဟု သိကြကုန် မြင်ကြကုန်လျက် နေကြကုန်သလောဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိ။ (ဘာဝတ္ထ)

➤ ⓬ ။ (ဇ) **အာဟ–နှင့် ဩဇာဘိအရေ** ။ ။ (၁) မြတ်စွာဘုရား၏ သန္တာန်၌ ဟောတော်မူသော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော ဆန္ဒရှေးရှိသော ဒေသနာညာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကြိယာညာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တဇုပ္ပါဒ်သည် မဒ္ဓရတိဋ္ဌာယီဘာဝ+ဓမ္မသီဂီရရသ။ (၂) သန္တိ ပေါဠပါဒါ–စသော မနသာဝဝတ္ထပိတသဒ္ဒသည်၎င်း, ပေါဠပါဒနှင့် တပည့်ပရိဖို့ဖိ သုံးထောင်တို့သည်၎င်း, စိတ္တဟတ္ထိ သာရိပုတ္တပရိဖို့ဖိ သည်၎င်း အာရမ္ဗဏာဝိဘာဝ။ (၃) စိတ္တဟတ္ထိ သာရိပုတ္တပရိဖို့ဖိုက တဒါ မံ ဘန္တေ စသည်ဖြင့် လျှောက်ထားခြင်းသည်၎င်း, သာသနာတော်မှ အပဖြစ်သော တိတ္ထိတို့သည် ပညတ်အပ်သော အဆုံးအဖြတ်၏ အနိယျာနိကဘ၏ အဖြစ်ကို ထင်ရှားပြလိုခြင်းသည်၎င်း ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ။ (၄) ပေါဠပါဒပရိဖို့ဖိ၏ ဥပါသကာဖြစ်သွားခြင်းသည်၎င်း, စိတ္တဟတ္ထိ သာရိပုတ္တပရိဖို့ဖိ၏ ရှင် ရဟန်းအဖြစ်ကိုရ၍ မြတ်စွာဘုရား၏ အထံတော်၌ ဇြဟ္မစရိယအကျင့်ကိုကျင့်သဖြင့် အရဟတ္တဖိုလ်ပေါက် မျက်မှောက်ပြုရခြင်းသည်၎င်း အနုဘာဝ။

http://www.dhammadownload.com

ဝိဂ္ဂဟ (ပ္ပဒ) [ဠ၊၃၁၇။] (ဘာဋီ၊စ၊၂၃၇)

(က) **တောစဒေယျမုဒ္ဓောတိ တောဒေယျပြာဟ္မဏသဿ ပုတ္တောဒေ။**

(ခ) **သော ကိရ သာဝတ္ထိယာ အဝိဒူရေ တုဒိဂါမော နာမ အတ္ထိ၊ တတ္ထ အဓိပတိတ္တာ တောစဒေယျောတိ သဒ္ဒါ ဂတောဒေ။**

(ဂ) **မဟာဒုနောပနဟောတိ ပဗ္ဗစတ္တာလိသကောဠိဝါဟေါပရမမဗ္ဗရီဒေ။**

(ဃ) **""ဒဒတော ဟောဂါနံ အပရိက္ခယော နာမ နတ္ထိ"" တိ စိန္တေတွာ ကာသစိ ကိဠိ နဒေတိဒေ။**

(င) **ပုတ္တမိဂိ အာဟ - ""အဠနာနံ ခယံ ဒိသွာ၊ ဝမိုကာနဉ္စ သဉ္ဇယံဒေ။**

မဓုနဉ္စ သမာဟာရံ၊ ပဏ္ဍိတော ဃရမာဝသေ"" တိ။

➤ ❶ ။ (ဂ) ပုတ္တမို့ ၊သားကိုလည်း။ သြဝဒန္တေန=သြဝဒန္တတ္တာ၊ဆုံးမလိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (ဟိတ်) အာဟ၊ပြောဆို ဆုံးမပြီ။(ကိ၊အာဃယ်သို့ ပြောဆို ဆုံးမသနည်း) အဠနာနံ၊မျက်စဉ်းတို့၏။ ခယံ၊ တရွေ့ ရွေ့ ကုန်သွားပုံကို။ဒိသွာစ၊ကြည့်၍ဂင်း။ဝမိုကာနံ၊တောင်ပို့တို့၏။ သဉ္ဇယံ၊ပေါင်းစုအပ်သော အစုအပုံကို။ ဒိသွာစ၊ကြည့်၍ဂင်း။မဓုနံ၊ပျားကောင်ကလေးတို့၏။သမာဟာရံ၊ပေါင်း၍ ဆောင်ပုံကို။ဒိသွာစ၊ဂင်း။ပဏ္ဍိတော၊ ပညာရှိသည်။ဃရံ၊အိမ်၌။အာဝသေ၊နေရာ၏။ကွတိ၊သို့။အာဟ၊ပြောဆို ဆုံးမပြီ။

➤ ❷ ။ (ခ) **ဒဒ္ဒိ/** ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် တောဒေယျပုတ္တောဒ္ဒိ တောဒေယျ-အရ တောဒေယျပုတ္တားကို ယူရမည်၊ တောဒေယျပုတ္တာကို ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသသမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟု ဆို၏။ အဘယ့်ကြောင့် ယင်းပုတ္တားကို တောဒေယျ-ဟူ၍ ခေါ်ဆိုအပ်ပါသနည်း။ ယင်းပုတ္တားကို တောဒေယျဟူ၍ ခေါ်ဆိုရခြင်း၏ အကြောင်းသကတ် နာမလဘာဟိတ် အကျယ်ကို ဆရာ မပြဆိုပြီလော။ စုဒ် (ခ)မိန့်။

(တနည်း) --ဆို၏။ ယင်း၌ တောဒေယျ-ဝယ် တုဒိ-အရ တုဒိမည်သော ပုဂ္ဂိုလ်ဒြဗ်ကို ယူ၍ တောဒေယျပုဒ်ကို တုဒိဿ အပစ္စံ တောဒေယျော-ဟု အဖန္ဓတ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြုရပါမည်လော။ တုဒိ-အရ အဘယ်ကိုယူ၍ တောဒေယျပုဒ်ကို အဘယ်သို့ ဝစနတ္ထပြုရပါမည်နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(တနည်း) -- ဆို၏။ တောဒေယျပုတ္တော၌ တောဒေယျ-ဟူသော အမည်သည် တိဿ ဒတ္တ သိရီ ဝမုက စသည်တို့၌ကဲ့သို့ ရုဠှီအမည်သညဟုပင် ဖြစ်ပါသလော။ အဘယ်အမည်သညာ ဖြစ်ပါသနည်း။

➤ ❸ ။ [ဂ+ဃ ဓါတ္ဒေဒ္ဓိင်္ဂိဏ္ဍ] (ဂ) နနု တောဒေယျော ဗြာဟ္မဏော မဟာဒုနော ပဗ္ဗစတ္တာလိသ ကောဠိဝါဟေါ ဟောတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ ကဿစိ ကိဠိ နဒေတိ။ (၃) နနု (သော ဗြာဟ္မဏော)ပရမမဗ္ဗရီ (ဟောတိ) "ဒဒတော ဟောဂါနံ အပရိက္ခယော နာမ နတ္ထိ"တိ စိန္တေသိ။

(၄) တသ္မာ ကဿစိ ကိဠိ နဒေတိ။

➤ ❹ ။ "မယိဒ"န္တိ ဓနာယိတဗ္ဗံ သဒ္ဒါယိတဗ္ဗန္တိ **ဓနံ**။

မဟန္တံ ဓနံ တောသ ဗြာဟ္မဏသာတိ **မဟာဓနော**။ (၃) များသော ဥစ္စာ၏ တောဒေယျပုတ္တားဖြစ်နှင့် သံ+သာမိ/ဝုဏ်+ဂုဏေး အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟောတု မည်၏။ များသော ဥစ္စာရှိသော တောဒေယျပုတ္တားဖြစ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) အဓော, မဟာဘောဂေါ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

http://www.dhammadownload.com

တုဒိ (သည်တော ဂါမော) နိဝါသော စေတသာတိ **စောဒေစေယျာ**။ (၃) တုဒိရွာဟူသော နေရာအရပ်၏ ပုဏ္ဏားကြီးနှင့် ဌာန+ဌာနီ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) တောဒေယျ-ပုဏ္ဏားဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) တုဒိဿရော, တုဒါဓိပတိ-စသော-–။

သမ္မိဇ္ဇေတွာ(ပေါင်း၍) အာဟရတ်(ဆောင်ခြင်း) သမာဟာရော။

အာဟရိယတေတိ အာဟာရော။ သမ္မိဇ္ဇေတွာ အာဟာရော **သမာဟာဒရော**။ [ပေါင်း၍ (တစ်ပေါင်း တည်းဖြစ်အောင်) ဆောင်ထားအပ်သော ပျားအုံ]

➤ ❾ ။ **အဓိပတိတ္တာ**-၌ လာသမ္ဗန်ကား=တသ (ဗြာဟ္မဏသ) ဖြစ်သည်။(၏/သည်စပ်)

➤ ❿ ။ (က) ဖြင့် တောဒေယျပုတ္တောဒ်၌ တောဒေယျ-အရ တောဒေယျပုဏ္ဏားကို ယူရမည် ကိုငင်း(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) တောဒေယျပုတ္တကို တောဒေယျသ ပုတ္တော တောဒေယျပုတ္တော-ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုငင်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ခ) ၌ **တုဒိဂါမော နာမ**-ဖြင့် တောဒေယျ၌ တုဒိ-အရ တုဒိမည်သော ရွာကို ယူရမည်ဟု သိစေ ပါသည်။(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) **တဿ အဓိပတိတ္တာ**-ဖြင့် တောဒေယျာ၌ ဏေယျပစ္စည်း၏ အဓိပတိ တဒ္ဓိတ် (ဝါ) အဿနိဝါသတဒ္ဓိတ်အနက်၌ သက်သည်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ပစ္စယတ္ထ) တောဒေယျပုဒ်ကို တုဒိနော အဓိပတိ တောဒေယျော-ဟု အဓိပတိတဒ္ဓိတ်(ဝါ)တုဒိသည်တော ဂါမော နိဝါသော တေဿာတိ တောဒေယျော-ဟု အဿ နိဝါသတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုငင်း(အတ္ထဝါနတ္ထ) သောဏဒဏ္ဍပုဏ္ဏားသည် စမ္ပာမည်သောရွာကို, ကူဋဒန္တပုဏ္ဏားသည် ခါဏုမကရွာကို အစိုးရသကဲ့သို့ တုဒိမည်သော ရွာကို အစိုးရ သောကြောင့် တောဒေယျ မည်သည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

သာဝတ္ထိယာ အဝိဒူရေ-ဖြင့် ယင်းတုဒိရွာသည် သာဝတ္ထိ၏ အနီးအနားမှာရှိ၏ဟု သိစေ။(ဘာဝတ္ထ)

➤ ⓫ ။ **စောဒေစေယျပုတ္တာ၏ နာမည်ရင်းကား**။ သုဘ(လုလင်) ဖြစ်ပါသည်။

သုဘနာမည်ရှင်၏ အစကြောင်း ။ ။ ရုပ်ရည်အဆင်း လက်ခြေ-စသော အင်္ဂါတို့၏ လှပ တင့်တယ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် တောဒေယျပုတ္တသည် "သုဘ" အမည်ရပါသည်။

ဝိဂ္ဂဟ ပ္ပဿ [ဋီ၊၃၊၂၀။] (ဘာဋီ၊၈၊၂၅၀)

(က) အတ္ထိ စဒ္ဒ ဥတ္တရိကရဏီယန္တိ ဗတ္ထ ဘဂဝတော သာသနေ နိစ္ဆတ္ထကဝုတာ မတ္ထကေနေဝ ပရိယောသာနပ္ပတ္တိ နာမ အတ္ထိ။

(ခ) ကတောပိ ဥတ္တရိ ပန အညံ ကတ္တဗ္ဗံ အတ္ထိယေဝါတိ ဒဿေတိ။

(ဂ) နတ္ထိ စဒ္ဒေဝတ္ထ ဥတ္တရိ ကရဏီယန္တိ ဗတ္ထ ဘဂဝတော သာသနေ ကတောတ္တ ဥတ္တရိ ကာတဗ္ဗံ နာမ နတ္ထိယေဝ။ (ဃ) အရဟတ္တပရိယောသာနဿ ဘဂဝတော သာသနဿ်ဿ ဒဿေတိ။

➤ ⓬ ။ **(ဃ) ဒဿိ/** ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် မြတ်စွာဘုရား၏ သာသနာတော်၌ ပညာကွန်ထက် လွန်သော ပြုဖွယ်ကိစ္စမည်သည် မရှိဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ အဘယ့်ကြောင့် မရှိပါသနည်း။ မရှိရခြင်း၏ အကြောင်းကို မဖွင့်ပြတော့ပြီလော။ မပြဆိုချေသော် ကာရဏ+ဖလ ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိ ဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

➤ ❽ ။ **ဗ္ဗေ စ ရူပဇ္ဈာနာနေဝ အာဂတာနိ၊ န အရူပဇ္ဈာနာနိ၊ အာနေတွာ ပန ဒီပေတဗ္ဗာနိ၊ စတုတ္ထဇ္ဈာနေန ဟိ အသင်္ဂဟိတာ အရူပသမာပတ္တိ နာမ နတ္ထိယေဝ။** (ဌ၊၃၂၀)

(၁) နနု ရူပဇ္ဈာနာနေဝ အာဂတာနိ၊ န အရူပဇ္ဈာနာနိ၊ (၂) အထ ကသ္မာ အာနေတွာ ဒီပေတဗ္ဗာနိတိ ဝုတ္တံ။ (၃) နနု စတုတ္ထဇ္ဈာနေန အသင်္ဂဟိတာ အရူပသမာပတ္တိ နာမ နတ္ထိယေဝ။

(၄) တသ္မာ အာနေတွာ ဒီပေတဗ္ဗာနိတိ ဝုတ္တံ။

➤ ❾ ။ **ဇင်္ဃ အဂ္ဂ အာရမ္မဏ တေသာဘတိ ဧကဋ္ဌံ။** (၃) တစ်ခုတည်းသော အာရုံ၏ စိတ်နှင့် အာရုံ+အာရမ္မဏိက အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟောတု မည်၏။ (၅) တစ်ခုသော အာရုံရှိသော စိတ်ဒြဗ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) ကောရမ္ဘဏစိတ္တ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ။ ဥတ္တရိယတော အတိက္ကမိယတော အနေနာတိ **ဥတ္တရံ**။ (၃) လွန်မြောက်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) လွန်သော ပြုဖွယ်ကိစ္စဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) အဓိက-စသော။

➤ ❿ ။ **ဗဗဿဘိ** -ကို ဒဿေန္တတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်-အာယသ္မတော အာနန္ဒတ္ထေရဿ ဟု သမ္မန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်)

➤ ⓫ ။ **(က+ခ) တိုဖြင့် အတ္ထိစေဝေတ္တ-ကို အတ္ထိစ+ဧဝ+ဧတ္တ-ဟု ပုဒ်ဖြတ်ရမည်ကိုငဲ့(သန္နိ လိင်္ဂပဒ) ပဒါလင်္ကာရ၏ အဖြစ်ကိုငဲ့(နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) ဧတ္တ-၏ အစွဲကို ဟူးဟူးငြားငြားကို မစွဲရ၊ သာသနာကို စွဲရမည်၏ အဖြစ်ကိုငဲ့(သမ္မနာမလိင်္ဂတ္ထ) သာသနာဟူသည် မြတ်စွာဘုရား၏ သာသနာ၏ အဖြစ်ကိုငဲ့(ဘာဝတ္ထ) ဥတ္တရိ၏ အပါဒါန်ကို ဣတော-ဟု ခံရမည်ကိုငဲ့(ဘာဝတ္ထ) ကရဏီယ်၌ အနီယ ပစ္စည်း၏ ကံအနက်၌ သင်္သည်ကိုငဲ့(ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ကတ္တုဗ္ဗန္တိ ကရဏီယ်-ဟု ပြုရမည်ကိုငဲ့(အဘိဓာနတ္ထ) စေ-သဒ္ဒါကို အတ္ထိကြိယာနှင့် ယှဉ်၍ အနက်ယောဇနာရမည်၏ အဖြစ်ကိုငဲ့(သမ္မန္ဓ) အတ္ထိစေဝေတ္တ ဥတ္တရိ ကရဏီယ်-ဟူသော ပါဠိတော်ဖြင့် မြတ်စွာဘုရား၏ သာသနာတော်၌ စိတ္တေကဂ္ဂတာမျှဖြင့်သာ အပြီးအဆုံးသို့ ရောက်ခြင်းမည်သည် မရှိ၊ အဟုတ်အမှန်အားဖြင့် ဤသမာဓိကို့နှုတ်က် လွန်မြတ်သော တပါးသော ပြုဖွယ်ကိစ္စသည် ရှိသည်သာဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို ပြသည်ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုငဲ့(ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။**

(ဂ) ဖြင့် နတ္ထိစေဝေတ္တ-ကို နတ္ထိစ+ဧဝ+ဧတ္တ-ဟု ပုဒ်ဖြတ်ရမည်ကိုငဲ့(သန္နိ လိင်္ဂပဒ) စ-၏ ပဒါလင်္ကာရ၏ အဖြစ်ကိုငဲ့(နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) ကရဏီယ်၌ အနီယ ပစ္စည်း၏ ကံအနက်၌ သင်္သည်ကိုငဲ့(ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ကတ္တုဗ္ဗန္တိ ကရဏီယ်-ဟု ပြုရမည်ကိုငဲ့(အဘိဓာနတ္ထ) ဧတ္တ-အစွဲ သာသနာတော်ကို စွဲရမည်၏ အဖြစ်ကိုငဲ့(သမ္မနာမလိင်္ဂတ္ထ) သာသနာဟူသည် မြတ်စွာဘုရား၏ သာသနာ၏ အဖြစ်ကိုငဲ့(ဘာဝတ္ထ) ဥတ္တရိ၏ အပါဒါန်ကို ဣတော-ဟု ခံရမည်ကိုငဲ့(ဘာဝတ္ထ) ဧဝ-သဒ္ဒါကို နတ္ထိကြိယာနှင့် ယှဉ်၍ အနက်ယောဇနာရမည်၏ အဖြစ်ကိုငဲ့(သမ္မန္ဓ) နတ္ထိ စေဝေတ္တ ဥတ္တရိ ကရဏီယ်-ဟူသော ပါဠိတော်ဖြင့် မြတ်စွာဘုရား၏ သာသနာတော်၌ စိတ္တေကဂ္ဂတာ မျှဖြင့်သာ အပြီးအဆုံးသို့ ရောက်ခြင်းမည်သည် မရှိ၊ အဟုတ်အမှန်အားဖြင့် ဤပညာကို့နှုတ်က် လွန်မြတ်သော တပါးသော ပြုဖွယ်ကိစ္စမည်သည် မရှိဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို ပြသည်ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုငဲ့(ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

➤ ❶ ❷ ။ (ဃ) **စဇသေတိ-ဆ္ဆိ ဒိသာဘာဘ်အရ** ။ ။ (၁) နတ္ထိ စေတေတ္တ ဥတ္တရိ ကရဏီယံ-ဟူသော ပါဠိတော်ကို ဟောတော်မူသော အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်၏ သန္တာန်၌ ဟောတော်မူသော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော ဒေသနာဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကြီးယာ စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရတိဌာယီဘာဝ+ ဓမ္မသိဂ်ါရရသ။ (၂) နတ္ထိ စေတေတ္တ ဥတ္တရိ ကရဏီယံ-ဟူသော မနသာဝဝတ္ထပိတ သဒ္ဒပညတ်သည်ငင်း, သုဘလုလင်သည်ငင်း အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) သုဘလုလင်က တရားဟောရန် တောင်းပန်ခြင်း စသည် သည် ဥဒ္ဒီဗနဝိဘာဝ။ (၄) နတ္ထိ စေတေတ္တ ဥတ္တရိ ကရဏီယံ-ဟူသော သဝိညတ္တိဝစီဘေဒသဒ္ဒ စသည် သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဝိဂ္ဂဟ (၂၅၂) [၆၊၃၂၂။] (ဘာဒီ၊စ၊၂၅၅)

(က-ဝ) အာဒိသတီတိ ကဇထတိ၊ (က-၂) စဇတသိဂ်ဆ္ဆိ သောမနဿဒေါမနဿံ အဓိပ္ပေတံ၊ (စ) ဝဝမ္ဆိ ဇတ မနောတိ ဝဝံတဝ မနောသောမနဿိတောဝါ ဒေါမနဿိတောဝါ ကာမဝိတက္ကာဒိသမုဃုတ္တောဝါ။

(၇) ဒုတိယံ တသောဝ ဝဝဝစနံ၊ (ဃ) ဣတိပိ ဇတ စိတ္တန္တိ ဣတိ ဘဝ စိတ္တံ၊

(၈) ဣမမ္ဟ ဣမမ္ဟ အတ္ထံ စိန္တယမာနံ ပဝတ္တတီတိ အဇတ္ထာ၊

(စ) မဏိကာ နာမ ဒိဗ္ဗာတိ ""စိန္တာမဏီ"" တိ ဇဝံ လဒ္ဓနာမာ ဇလာကေ ဇကာ ဝိဇ္ဇာ အတ္ထိ၊ တာယ ပရေသံ စိတ္တံ ဇာနာတီတိ ဒိဇဝတီ။

➤ ❶ ။ **(က-၂) ဆ္ဒိ/ လိနဒ္ဓရုဇစဇနာ** ။ ဆရာ၊ ဘုရားရှင်သည် ပါဠိတော်၌ ဇတသိက်-ဟုဟောကြားတော်မူ၏။ ဇတသိက်ပုဒ်ကို ဇတသိ နိယုတ္တံ ဇတသိက်-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ ဇတသိက အရ စိတ္တသမ္ပယုတ္တဓမ္မ ဟူသရွေ့ကို ယူရပါမည်လော။ ဇတသိက-အရ အဘယ်ကို ယူရပါမည်နည်း။ မပြဆိုချေသော် အတိဗျာပိတဒေါသ ဘုရားရှင်အား သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (က) မိန့်။

ကား- (က) ဖြင့် **ဇတသိက-အရ** စိတ္တသမ္ပယုတ္တဓမ္မ ဟူသရွေ့ကို မယူရ၊ သောမနဿ ဒေါမနဿ ဝေဒနာကို ယူရမည်၏အဖြစ်ကို **ငါဖွင့်ပြသည်**သာ ဖြစ်သောကြောင့်— ဟူလို။

(ဃ) ဆ္ဒိ/ ဆရာ၊ ဘုရားရှင်သည် ပါဠိတော်၌ ဣတိပိ တေ စိတ္တံ-ဟု ဟောကြားတော်မူ၏။ ဝဝမ္ဆိ တေ မနော-ဟု ဟောတော်မူသည်ရှိသော် လိုအပ်သော အနက်အဓိပ္ပါယ် ပြီးပြီးသည် မဟုတ်ပါ လော။ အဘယ်ကို ပြလိုသောကြောင့် ဣတိပိ တေ စိတ္တံ-ဟု ဟောတော်မူရပြန်ပါသနည်း။ တဖန်ထပ်၍ ဟောတော်မူချေသော် ပုနရုတ္တိဒေါသ ဘုရားရှင်အား သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

ကား- (ဃ) ဖြင့် ဝဝမ္ဆိ တေ မနော-ဟု သောမနဿရှိသူ စသည်မျှကိုသာ ပြနိုင်၏၊ သောမနဿ ရှိသူ, ဒေါမနဿရှိသူတို့၏ စိတ်၏ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာဖြစ်သော စိတ်ကို မပြဆိုနိုင်သေးရကား ထိုစိတ်ကို ပြလိုသောကြောင့် ဣတိပိ တေ စိတ္တံ-ဟု ဟောတော်မူရသည်၏အဖြစ်ကို ငါဖွင့်ပြသည်သာ ဖြစ်သော ကြောင့် သင်တင်သော ပုနရုတ္တိဒေါသ ဘုရားရှင်အား မသင့်ရောက်ဟူလို။

(ဝ) ဆ္ဒိ/ ဆရာ၊ ဘုရားရှင်သည် ပါဠိတော်၌ ဣတိပိ တေ စိတ္တံ-၌ ဣတိ-သဒ္ဒါကို ထည့်သွင်း ဟောကြားတော်မူ၏။ ဣတိ-သဒ္ဒါသည် ဟေတု ပကာရ-စသော အနက်တို့ကို ဟောကြားပါသလော။

http://www.dhammadownload.com

အာဘယ်အနက်ကို ဟောကြားပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (၎) မိန့်။

ကား– (၎) ဖြင့် ဤတိသဒ္ဒါသည် "အတ္ထိတိ ဓေါ ကစ္စာန အယမေကော အန္တော" စသည်တို့၌ ကဲ့သို့ နိဒဿနတ္ထကို ဟောပါ၏ဟူလို။

➤ ❷ ။ [က–ဝါက္ယကိဉ္စ္စ] (၁) နနု ပါဠိယံ စေတသိကန္တိ သာမညေန ဝုတ္တံ။ (၂) အထ ကသ္မာ စေတသိကန္တိ သောမနဿဒေါမနဿံ အဓိပ္ပေတန္တိ တယာ သံဝဏ္ဏိတံ။ (၃) နနု တဒညေသံ အသမ္ဘဝေါ ဟောတိ။ (၄) တသ္မာ စေတသိကန္တိ သောမနဿဒေါမနဿံ အဓိပ္ပေတန္တိ မယာ သံဝဏ္ဏိတံ။

[ခ–ဝါက္ယကိဉ္စ္စ] (၁) နနု ဣတိ ဟေတုပကာရေသု၊ အာဒိမှ စာဝဓာရဏေ။ နိဒဿနေ ပဒတ္ထသေ၊ ဝိဝဇ္ဇာသေ သမာပနေတိ အဘိဓာနပ္ပဒီပိကာယံ ဝုတ္တံ။ (၂) အထ ကသ္မာ ဣတိ တဝ စိတ္တန္တိ ဇ္ဇေ ဣတိသဒ္ဒသ္သ နိဒဿနတ္ထော ဝုတ္တော။ (၃) နနု တဒညေသံ အသမ္ဘဝေါ ဟောတိ။

(၄) တသ္မာ ဣတိ တဝ စိတ္တန္တိ ဇ္ဇေ ဣတိသဒ္ဒသ္သ နိဒဿနတ္ထော ဝုတ္တော။

➤ ❺ ။ စေတသိ နိယုတ္တံ **စေတသိကံ**။ (၃) စိတ်၏ ယှဉ်သော စေတသိက်တို့နှင့် ဌာနီ+ဌာန အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) စေတသိက်ဖြစ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) စိတ္တသမ္မယုတ္တဓမ္မ–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

ပရသ္သ စိန္တံ မနတိ ဓာနာတိ တောယာတိ **စိန္တာမဏီ**။

➤ ❼ ။ **အဓိစ္စဇ္ဇတံ** –ကို အဓိပ္ပေတတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= သောမနဿဒေါမနဿန္တိ အတ္ထဿ ဟု သမ္မန် ခံရပါမည်။ (၏/ကို စပ်)

➤ ❽ ။ **(က–ဝ)** ၌ ကထေတိ–ဖြင့် အာဒိသတိ–၌ အာ–ဥပသာရ၏ ဓာတ်တတ္တာနုဝတ္တကဓာတ်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) ဒိသဓာတ်သည် ပေက္ခဏ, ဟိသာ–စသော အနက်တို့ကို မဟော၊ ဤ၌ ကထန(ဥစ္စာရဏ) အနက် ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဓာတ္ထတ္ထ) ယင်းဒိသဓာတ်၏ စုရာဒိဂဏိကဓာတ်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(က–၂) ဖြင့် စေတသိက်ဝုဒ်ကို စေတသိ နိယုတ္တံ စေတသိက်–ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ စေတသိက–အရ စိတ္တသမ္မယုတ္တဓမ္မအားလုံးကို မယူရ၊ သောမနဿဝေဒနာ ဒေါမနဿဝေဒနာကို ယူရမည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) ယင်း သောမနဿ ဒေါမနဿသည် ဧကဒေသုပစာ ဥပလက္ခဏမျှသာဖြစ်၍ ထိုနှင့်အတူ ယှဉ်ဘက်ဖြစ်သော ဧာဂ, သဒ္ဓါ–စသော စေတသိက်၊ ဒေါသ–အစရှိသော စေတသိက်တို့ကို လည်း အပဓာနအားဖြင့် ယူရမည်၏အဖြစ်ကိုငင်း (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ခ) ဖြင့် စဝမ္ပိ တေ မနောဒ္ဓံ ပိ–သဒ္ဒါသည် အနတ္ထက ပဒါလင်္ကာရ–စသော အနက်များကို မဟော၊ ဝတ္တုဗ္ဗသမ္ပိဏ္ဏာနအနက်ကို ဟောသည်ကိုငင်း(နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) စဝံ–သဒ္ဒါ၏ နိဒဿန–စသော အနက်တို့ကို မဟော၊ ပကာရဏအနက်ကို ဟောသည်ကိုငင်း(နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) စဝံ တေ မနော–ကို ပဝတ္တော–ဟူသော ပါဌသေသ၌ စပ်ရမည်ကိုငင်း(သမ္ဗန္ဓ) ဤအပြားအားဖြင့် စိတ်ဖြစ်၏ဟူသည် သောမနဿဝေဒနာနှင့် ယှဉ်သည်လည်းဖြစ်သော, ဒေါမနဿဝေဒနာနှင့် ယှဉ်သည်လည်းဖြစ်သော စိတ်ဖြစ်ခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

(၇) ဖြင့် ကုတ္ထမွိ တေ မနော–ဟူသော ဒုတိယမြောက်သော ပါဠိတော်သည် ဇဝံပိ တေ မနော ဟူသော ရှေ့ပါဠိ၏သာ ပရိယာယ်၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ပရိယာယ်ပြ အဘိဓေယျတ္ထ)

(၈) ဖြင့် ကုတိပိ တေ စိတ္တံ–ဠ္ဟ တေ–သည် တတိယာဒေကဝစနန္တ မဟုတ်၊ ဆဋ္ဌီဧကဝစနန္တ၏ အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဝိဘတ္တိပဒ)

(၉) ဖြင့် ကုတိပိ တေ စိတ္တံ–ဠ္ဟ ကုတိသဒ္ဒါသည် ဟေတု ပကာရ–စသော အနက်တို့ကို မဟော၊ "အတ္ထိတိ ခေါ ကစ္စာန အယမေကော အန္တော" စသည်တို့၌ကဲ့သို့ နိဒဿနတ္ထကို ဟောသည်ကိုလည်း(နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) ဤသို့ သင်၏စိတ် ဖြစ်၏ဟူသည် ဤအနက်၊ ဤအနက်ကိုလည်းဟု ကြံလျက် ဖြစ်ခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုလည်း(ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(၁၀) ဖြင့် မဏိကာပုဒ်ကို ပရေဝံ စိန္တံ မနတိ ဇာနာတိ ဇောယာတိ **မဏိကာ**–ဟု ဝစနတ္ထပြုရ မည်ကိုလည်း(အဘိဓာနတ္ထ) ဏျုပစ္စည်း၏ ကရဏသာဓနဒ္ဒ သက်သည်ကိုလည်း(ဒု–ပစ္စယတ္ထ) စိန္တာမနိကာ ဟူလိုလျက် စိန္တာကိုဆေး၊ နက်ို ဏျုပြု၍ မဏိကာ–ဟု ပုဒ်ပြီးသည်၏အဖြစ်ကိုလည်း(ဘာဝတ္ထ) မဏိကာ–အရ လောကဒ္ဒ စိန္တာမဏိဟူ၍ ရအပ်သော် အမည်ရှိသော တစ်ခုသော အတတ်ပညာကို ယူရမည်ကိုလည်း (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) သူတစ်ပါးတို့၏ အကြံကိုသိ၏ဟူသည် သူတစ်ပါးတို့၏စိတ်ကို သိခြင်း ပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုလည်း(ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ❷ ❷ ။ (၈) **ဇာနာတိ–ဠ္ဟ ဇာတ်စေရ** ။ သူတစ်ပါး၏စိတ်ကို သိသောသူ၏ သန္တာန်၌ သိသောအခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော ဝိစာရဏာဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရတိဌာယီဘာဝ+ဓမ္မ သိဂ်ါရရသ။ (၂) သူတပါး၏ ကြားခဲ့မှု စားခဲ့မှု စသည်သည် (တနည်း) သူတပါးမြော်သော စကားလုံး သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) စိန္တာမဏိမန္တာန်ကို တတ်မြောက်ခြင်းသည်၎င်း, ဆရာကောင်းထံမှ မန္တာန်ကို သင်ကြားတတ်မြောက်ခြင်း စသည်သည်၎င်း ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ။ (၄) သူတပါး၏ စိတ်အလိုကို သိနိုင်ခြင်း, မန္တာန်ကို အကြောင်းပြု၍ စည်းစိမ်ဥစ္စာကို ရရှိခြင်းစသော ကောင်းကျိုးအဆက်ဆက်သည် အနုဘာဝ။

ဝါကျ (၂၅၃) [၆၊၃၊၂၃။] (ဘာဒီ၊စ၊၂၆၃)

(က) ဓေဝယာနိစသော မဓဠိတိ ပါဠိယေတ္ထော ဒေဝလောကဂမနမဂ္ဂါနာမနတ္ထိ။

(ခ) ကုန္ဒိဝိညောဂသော ဝဓနတံ အဓိဝစနံ။

(ဂ) တေနဟေသ ယာဝ ပြဟ္မလောကာဝိ ကာယေန ဝသံ ဝတ္တေန္တော ဒေဝလောကံ ယာတိ။

(ဃ) တသ္မာ တံ ""ဒေဝယောနိယော မဂ္ဂေါ"" တိ ဝုတ္တံ။

(င) စယန စာတုမဟာရာဇိကာဒိ သမိပေဋ္ဌိတမ္ပိ ဘဂဝန္တံ အပတ္ထိတ္တာ ဓမ္မတာယ စောဒိတော ဒေဝတာ မဟာနုဘာဝါတိ မညမာနော ဥပသင်္ကမိ။

➤ ❶ ။ (ဂ) **ဧဒ္ဒိ/** ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် ကုန္ဒိဝိညောဂသည် ဒေဝယာနိယမဂ္ဂမည် သောဟု ဆို၏။ ကုန္ဒိဝိညောဂသည် အဘယ့်ကြောင့် ဒေဝယာနိယမဂ္ဂ မည်သနည်း။ ကုန္ဒိဝိညောဂ၏ ဒေဝယာနိယမဂ္ဂ မည်ခြင်းအကြောင်းကို ဆရာ မပြဆိုပြီလော။ အကြောင်းကို မပြသော် ဆရာ့အား ဇလ ကာရဏာ ဆန့်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

(တနည်း) --ဆို၏။ ဒေဝယောနိယော-၌ အနိယပစ္စည်းသည် နိယျာနိက ပြုယုဂ်၌ကဲ့သို့ ကတ္တား အနက်၌ပင် သက်ပါသလော။ မည်သည့်အနက်၌ သက်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

ယာတိ-မှ ပရမတ်နည်း စာဆွတ် ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် ယာတိ-ဟူသော သဟဇာတ ပစ္စုပ္ပန်တရားကို ဆိုတော်မူ၏။ ပစ္စယုပ္ပန်သည် ပစ္စည်းတရားနှင့် မကင်းကောင်းသည် မဟုတ်ပါလော။ ယင်း၏ သဟဇာတပစ္စည်းကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် ဧသ-ပါ၌ကိုမိန့်။

အေဝလောကံ-သို့/ ထွက်ပုံ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် ယာတိ-ဟူသော အာရမ္မဏိက ပစ္စယုပ္ပန်တရား ကို ဆိုတော်မူ၏။ ယင်း၏ အာရုံ ပစ္စည်းတရားကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် အေဝလောကံ-မိန့်။

➤ ❽ ။ [ဥ-ဝါက္ယကို့ရှု] (၁) နနု သမိပေ ဋ္ဌိတော ဘဂဝါ။ (၂) အထ ကသ္မာ သော ဘိက္ခု (ဘဂဝန္တံ အပုစ္ဆိတွာ) ယေန စာတုမဟာရာဇိကာ အေဝါ တေနုပသင်္ကမိ။ (၃) နနု ဓမ္မတာယ စောဒိတော အေဝတာ မဟာနုဘာဝါတိ မည်မာနော ဟောတိ။ (၄) တသ္မာ သော ဘိက္ခု (ဘဂဝန္တံ အပုစ္ဆိတွာ) ယေန စာတုမဟာရာဇိကာ အေဝါ တေနုပသင်္ကမိ။

ပိ-သဒ္ဒါ ထားရှိခြင်း အခကြောင်း ။ ။ အနိုးအနားမှာ မြတ်စွာဘုရား ရှိနေပါလျက် ဘုရားရှင်ထံ မမေးမြန်းဘဲ စာတုမဟာရာဇိနတ်တို့ထံ ချဉ်းကပ်၏-ဟု ဟောကြားထားသော ယေန စာတုမဟာရာဇိကာ အေဝါ တေနုပသင်္ကမိ-ဟူသော ပါဠိတော် စကားကို မနှစ်သက်သောကြောင့် ပိ-သဒ္ဒါကို ထားသည်။

➤ ❾ ။ ဒီဗ္ဗန္တိ ဇာတ (ပဌမ ကာမဂုဏေဟိ သမ္မာဒိဘူတာ ဟုတွာ) ဝိစရန္တိ ကီဠန္တိ ဓောတေန္တိ စာတိ **အေဝါ**။ ယန္တိ ဥပဂစ္ဆန္တိ ဧတေနာတိ **ယာနိယော**။

အေဝါနံ (အေဝလောကာနံ) ယာနိယော **အေဝယာနိစယော**။ (၃) နတ်ပြည်၏ ဣဒ္ဓိဝိအေဘိညာဉ်နှင့် အကျိုး+အကြောင်း အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) နတ်ပြည်တို့သို့ရောက်ခြင်း ဣဒ္ဓိဝိအေဘိညာဉ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) အေဝလောကယာနိယော, အေဝလောကဂမန်-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

စတ္တာရော မဟာရာဇာနော ဇေတော် ဣဿရာတိ စာတုမဟာရာဇိကာ။ (တနည်း) စတ္တာရော မဟာရာဇာနော စတုမဟာရာဇံ။ စတုမဟာရာဇံ ဇေတော် ဣဿရာတိ **စာတုမဟာရာဇိကာ**။

➤ ❿ ။ **စောဒိဝတော** -ကို စောဒိတတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်=တသ္မာ ဘိက္ခုနော-ဟု သမ္မန် ခံရပါမည်။(၏/ကို စပ်) **မည်မာနော**-ကို မည်မာနတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= တသ္မာ ဘိက္ခုနော-ဟု သမ္မန် ခံရပါမည်။(၏/သည် စပ်) **ဋ္ဌိတံ**-ကို ဋ္ဌိတတ္တာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်=ဘဂဝတော-ဟု သမ္မန် ခံရ ပါမည်။(၏/သည် စပ်)

➤ ⓫ ။ (ဂ) ၌ တေန အေဝလောကံ ယာတိ-ဖြင့် အေဝယာနိယော၌ အေဝ-အရ နတ်ပြည်လောကကို ယူရမည်ကိုငင်း(သရုပ်ကြား အဘိယျောတ္တ) ယင်းအရကောက်နှင့်လျော်ညီစွာ ဒီဗ္ဗန္တိ ဇာတ ပဌမ ကာမဂုဏေဟိ သမ္မာဒိဘူတာ ဟုတွာ ဝိစရန္တိ ကီဠန္တိ ဓောတေန္တိ စာတိ အေဝါ-ဟု ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ) ယာနိယော-၌ ယာဓာတ်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဒု-ဓာတုပဒ) အနိယပစ္စည်း၏ ကရဏသာဓနအနက်၌ သက် သည်ကိုငင်း(ဒု-ပစ္စယတ္ထ) ယာတိ ဥပဂစ္ဆတိ ဧတေနာတိ ယာနိယော-ဟု ပြုရမည်ကိုငင်း(အဘိဓာနတ္ထ)

http://www.dhammadownload.com

ဒေဝနှင့် ယာနိယကို ဒေဝဿ(ဒေဝလောကဿ) ယာနိယော ဒေဝယာနိယော–ဟု ကမ္မတ္ထ ဆင့်ဖြတ်ရှိသည် သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုငင်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေပါသည်။ (ကြွင်းပါဠိတို့ဖြင့် ဘာဝတ္ထ ဖော်။)

ဂါထာ (၂၅၄) [ဌာ၃၊၂၅။] (ဘာဋီ၊စ၊၂၇၂)

(က) မဘာန္တိ ပန တေ၊ ကိရ တိတ္ထာသ နာမံ၊ (ခ) သဗ္ဗတော ပဘမသ္သာတိ သဗ္ဗဒေဿမဘံ။

(ဂ–ခ) နိဗ္ဗာနသ္သ ကိရ ယထာ မဟာသမုဒ္ဒသ္သ ယတော ယတော ဩတရိတုံ ကာမာ ဟောန္တိ၊ တံ တဒေဝ တိတ္ထံ၊ အတိတ္ထံ နာမ နတ္ထိ။ ဒဝေမဝ အဋ္ဌတိသာယ ကမ္မဋ္ဌာနေသု ဃဋေန ဃဋေန မုခေန နိဗ္ဗာနံ ဩတရိတုံ ကာမာ ဟောန္တိ၊ တံ တဒေဝ တိတ္ထံ၊ နိဗ္ဗာနသ္သ အတိတ္ထံ နာမ ကမ္မဋ္ဌာနံ နတ္ထိ။

(ဂ–၂) တေန ဝုတ္တံ ""သဗ္ဗတော ပဘာ""န္တိ။

➤ ❶ ။ (က) **ဆဋ္ဌိ/** ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် အလုံးစုံသော ကမ္မဋ္ဌာန်းကို အဦးပြုသဖြင့် သောက်ချိုး သက်ဆင်းရာဖြစ်သော ဆိပ်ရှိသောကြောင့် နိဗ္ဗာန်သည် သဗ္ဗတော ပဘာမည်၏ဟု ပြဆိုတော်မူ၏။ နိဗ္ဗာန်နှင့် သဗ္ဗတော ပဘာ မည်ပုံအကျယ်ကို လောကုပမာဖြင့် ထင်စွာ မပြဆိုပြီလော။ လောကုပမာကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (က) မိန့်။

(ဂ–၂) **ဆဋ္ဌိ/** ဆရာ၊ ဆရာသည် နိဗ္ဗာနသ္သ အတိတ္ထံ နာမ ကမ္မဋ္ဌာန် နတ္ထိ–ဖြင့် နိဗ္ဗာန်အား ရေဆိပ်ပမာ ဝင်ရာအဝ မဟုတ်သော ကမ္မဋ္ဌာန်းမည်သည် မရှိ–ဟု ပြဆိုတော်မူ၏။ ထိုသို့ဆိုသဖြင့် အဘယ်သို့သော အကျိုးဂုဏ်ကို ရရှိပါသနည်း။ ရရှိအပ်သော အကျိုးဂုဏ်ကို ဆရာ မပြဆိုပြီလော။ ရရှိအပ်သော အကျိုးဂုဏ်ကို မပြသော် ဆရာ့အား နိရတ္ထရကဒေါသ သင့်ရာ၏။ စုဒ် (ဂ–၂) မိန့်။

➤ ❷ ။ ပပန္တိ ဗဟွာဟိ ပဓံ၊ (၃) အပြားအားဖြင့်သောက်ခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု မည်၏။ (၅) ရေဆိပ်ဖြစ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (ဖ) တိတ္ထံ–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

➤ ❸ ။ **တဿာ** –နောင်ဖြစ်သင့်သောဟိတ်ကား=ကတတ္တာ ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းဟိတ်၏ သမ္ဗန်ကား ဗဟူနံ သာလာနံ ဖြစ်ပါသည်။ (တို့၏/တို့သည် စပ်) ဘာဝယောဂပုဒ်၏ ပစ္စယတ္ထကား–ကမ္မတ္ထ။

➤ ❹ ။ (က) ဖြင့် ပဘံ–အရ သက်ဆင်းရာ ဆိပ်ကို ယူရမည်ဟု သိစေ။(အဘိဓေယျတ္ထ)

(ခ) ဖြင့် သဗ္ဗတော ပဘံ–ကို သဗ္ဗတော ပဘံ အသာတိ သဗ္ဗတော ပဘံ–ဟု အလုတ္တစတုတ္ထိ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟု သိစေပါသည်။(သမာသလိင်္ဂတ္ထ)

➤ ❺ ။ **ဝိညာဏသ္သ နိစ္စရာဒေနဋ္ဌ ဝိညာဏ–စရေ**၊ ။ စရိမကဝိညာဏ်နှင့် အဘိသင်္ခါရဝိညာဏ်ကို ယူရပါမည်။

ဂါထာ (၂၅၅) [ဌာ၃၂၈။] (ဘာဋီ၊စ၊၂၈၃)

(က) ကုဒါနိ ယသ္မာ ယထာ အတ္ထဝနာ လာဘန္တရာယေန သတ္ထာ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ နံ တထာ ပရေသံ၊ တသ္မာ သုဋ္ဌုတရံ ပြောဟ္မဂ် ပဓေဓေတုကာမော "ဓံ ကိ မညသိ"တိ ဒုတိယံ ဥပယတ္တိမာဟ၊

(ခ) ဃေစိဓေမတိ ဃေစ ကုဓေမ တထာဂတသ္သ ဓမ္မဒေသနံ သုတွာ အရိယဘူမိံ သြတ္တမိတုံ အသက္ကုဏန္တာ ကုလပုတ္တာ။

http://www.dhammadownload.com

➤ ❶ ။ **[ပုဗ္ဗာနုသန္ဓေဇဉ်]** (က) စေ့ဂျင်သို့။သမုဒယသဒ္ဒါတီတျာဒိနာ၊သမုဒယသဒ္ဒါတိ အစရှိသည်ဖြင့်။ဧကံ၊တစ်ခုသော။ဥပပတ္တိ'၊သင့်မြတ်သော အကြောင်းကို။ဝတ္ဝာ၊မိန့်တော်မူပြီး၍။ဣဒါနိ၊ပဌမ ဥပပတ္တိကို ပြပြီးရာ ယခုအခါ၌။ယသ္မာ၊အကြင့်ကြောင့်။အတ္တနော၊မိမိ၏။လောဘန္ဓရာယေန၊လောဘ၏ အန္ဓရာယ် ကြောင့်။သတ္တာ၊သတ္တဝါတို့သည်။သံဝိဇ္ဇန္တိ ယထာ၊ထိတ်လန့်ကုန်သကဲ့သို့။တထာ၊ထို့အတူ။ပရေသံ၊သူတပါးတို့၏။ လောဘန္ဓရာယေန၊လောဘ၏ အန္ဓရာယ်ကြောင့်။သတ္တာ၊သတ္တဝါတို့သည်။နု သံဝိဇ္ဇန္တိ၊မထိတ်လန့်ကုန်။တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။သုဋ္ဌုတရံ၊သာ၍ကောင်းစွာ။ဗြာဟ္မဏံ၊ပုဏ္ဏားကို။ပဓေစေတုကာမော၊မိမိအယူမှ ကင်းဆိတ်စေတော်မူ လိုသည်။ဟုတ္တာ၊ဖြစ်၍။"တံ ကိ" မညသိ"တိ၊သိ-အစရှိသော။ဒုတိယံ၊နှစ်ခုမြောက်သော။ဥပပတ္တိ'၊သင့်လျော်သော အကြောင်းကို။အာဟ၊မိန့်တော်မူပြီ။

➤ ❷ ။ **(က) ဆို့/ အန္ဓသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ ရှေးရှေးသော ဝါကျတို့ဖြင့် "တံ ကိ" မညသိ လောဟိစ္စ နနု တွံ သာလဝတိကံ အစ္ဆာဝသတိ" စသော ဥပပတ္တိတစ်ခု၏ အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာတို့ကို ဖွင့်ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ "တံ ကိ" မညသိ လောဟိစ္စ နနု ရာဇာ ပသေနဒိ ကောသလော"စသော ဒုတိယ ဥပပတ္တိ၏ အနုသန္ဓေ သမ္ဗန္ဓ သမုဒါယတ္ထကို ဖွင့်ပြခြင်းငှာ (က) မိန့်။

(က) ဆို့/ လီနန္ဓရုစာဒနာ ။ ။ ဆရာ၊ ဘုရားရှင်သည် ပါဠိတော်၌ "တံ ကိ" မညသိ လောဟိစ္စ နနု ရာဇာ ပသေနဒိ ကောသလော"စသော ဒုတိယ ဥပပတ္တိ-ကို မိန့်ဆိုတော်မူ၏။ "တံ ကိ" မညသိ လောဟိစ္စ နနု တွံ သာလဝတိကံ အစ္ဆာဝသတိ" စသော ဥပပတ္တိတစ်ခုကို မိန့်တော်မူပြီးသည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ်အကျိုးငှာ အလိုရှိတော်မူသည်ဖြစ်၍ တံ ကိ"မညသိ-စသော ဒုတိယ ဥပပတ္တိကို ထပ်မံ မိန့်ဆိုတော် မူပါသနည်း။ ဥပပတ္တိတစ်ခုကို ဟောတော်မူပြီးလျက် မလိုအပ်ဘဲ ဒုတိယ ဥပပတ္တိကို ဟောတော်မူချေသော် ဘုရားရှင်အား ပုနရုတ္တိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (က) မိန့်။

➤ ❸ ။ **[က-ဓါကျကို၌]** (၁) နနု "တံ ကိ" မညသိ လောဟိစ္စ နနု တွံ သာလဝတိကံ အစ္ဆာဝသတိ"တို ပဌမံ ဥပပတ္တိမာဟ။ (၂) အထ ကသ္မာ "တံ ကိ" မညသိ လောဟိစ္စ နနု ရာဇာ ပသေနဒိ ကောသလော"တို ဒုတိယံ ဥပပတ္တိ' အာဟ။ (၃) နနု ယသ္မာ ယထာ အတ္တနော လာဘန္ဓရာယေန သတ္တာ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ နု တထာ ပရေသံ၊ တသ္မာ သုဋ္ဌုတရံ ဗြာဟ္မဏံ ပဓေစေတုကာမော ဟောတိ။ (၄) တသ္မာ "တံ ကိ" မညသိ လောဟိစ္စ နနု ရာဇာ ပသေနဒိ ကောသလော"တို ဒုတိယံ ဥပပတ္တိ' အာဟ။

➤ ❹ ။ အရိတမ္ဟော ဥပဂန္ဓမ္ဟောတိ အရိယော။ ဘဝန္တိ ဓမ္မာ ဧတ္ထာတို့ ဘူမိ။

အရိယဿ ဘူမိ **အရိယဘူမိ**။ (၁) အရိယာပုဂ္ဂိုလ်၏ ဖြစ်ရာအခိုက်အတန့်ဘုံနှင့် ဌာနိ+ဌာန အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) အရိယာဘုံသည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) အရိယာဝတ္ထ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

➤ ❺ ။ (က) **အာဟ**- ကို ဗြုဝန္ဓတ္ထာ-ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= ဘဂဝတော-ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်)

➤ ❻ ။ (ခ) ဖြင့် ယေစိမေ-ကို ယေစ+ဣမေ-ဟု ပုဒ်ဖြတ်ရမည်ကိုငဲ့(သန္ဓိလိင်ပဒ) ယေစိမေ-အရ ကုလပုတ္တ=အမျိုးကောင်းသားတို့ကို ယူရမည်ကိုငဲ့(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) အမျိုးကောင်း

http://www.dhammadownload.com

သားတို့ဟူသည် မြတ်စွာဘုရား၏ တရားဒေသနာကို ကြားနာကြကုန်၍ အရိယာဘုံသို့ သက်ရောက်ခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်ကြကုန်သော သူတို့ပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုလည်း(ဘာဝတ္ထု) အရိယာဘုံသို့ သက်ရောက်ခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်ခြင်းမှာ အားကြီးသော မိုရာဂ၏ ပြည့်စုံခြင်း၏ငင်း, ဉာဏ်ရင့်ကျက်ခြင်း၏ငင်း, မရှိသောကြောင့်ပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုလည်း(ဘာဝတ္ထု) သိစေပါသည်။

➢ ၁၀ ။ **(က) အာဟ–ဒ္ဒိ ဇြုံစာတ်အစရ** ။ ။ တံ ကိ မည်သို အစရှိသော နှစ်ခုမြောက်သော ဥပပတ္တိကို ဟောတော်မူသော မြတ်စွာဘုရား၏ သန္တာန်၌ ဒေသနာဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကြီးယာဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရာဂီဌာယီဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရရသ။ လောဟိစပုဏ္ဏားသည်လည်း, တံ ကိ မည်သို–စသော သဝိညတ္တိကဝစီဘေဒသဒ္ဒါသည်လည်း, အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ မိမိ၏ လာဘ်အန္တရာယ်ဖြင့် သတ္တဝါတို့သည် ထိတ်လန့်ကြကုန်သကဲ့သို့ သူတပါး၏ လာဘ်အန္တရာယ်ဖြင့် သတ္တဝါတို့ မထိတ်လန့်ကြခြင်း, လောဟိစပုဏ္ဏားကို ကောင်းစွာ မိန္ဆာအယူမှ ကင်းဆိတ်စေလိုခြင်းသည်လည်း, ဖြည့်ကျင့်တော်မူခဲ့သော ပါရမီသမ္ဘာရ အဆောက်အဦများသည်လည်း ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ။ တံ ကိ မည်သို–စသော သဝိညတ္တိဝစီဘေဒပရမတ္ထသဒ္ဒါဟူသော ဒုတိယဥပပတ္တိသည်လည်း, တရားဟောခြင်း, တရားဒေသနာတော်၏ အာဒိကလျာဏ–စသော ဂုဏ်တို့နှင့် ပြည့်စုံခြင်းသည်လည်း, လောဟိစပုဏ္ဏား သရဏဂုံတည်ခြင်း–စသော ကောင်းကျိုး အဆက်ဆက်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဝါက္ယ ၂၅၆၂ [၆၂၃၂၈။] (ဘာဋီ၊စ၊၂၈၃)

(က) ဒိဗ္ဗာ ဂဇ္ဈာတိဥပယောဂတ္ထော ပစ္စတ္ထဝစနံ၊ (ခ) ဒိဗ္ဗဂဇ္ဈတိအတ္ထော။

(ဂ) ဒိဗ္ဗာ,ဂဇ္ဈာတိစ ဆဋ္ဌဒေဝလောကာနမေတံ အဓိဝစနံ၊

(ဃ) ပရိပါစနဋ္ဌိတိ ဒေဝလောကဂါမိနိ ပဋိပဒံ ပူရယမာနာ, ဒါနံ ဒဒမာနာ, သီလံ ရက္ခမာနာ, ဂန္ဓမာလာဒီဟိ ပူဇံကုရုမာနာ, ဘာဝနံ ဘာဝယမာနာ, ပါစေန္တိ ဝိပါစေန္တိ ပရိပါစေန္တိ ပရိဏာမံဂမေန္တိ။

(င) ဒိဗ္ဗာနံ ဘဝါနံ အဓိနိဗ္ဗတ္တိယာတိ ဒိဗ္ဗဘဝါနာမ ဒေဝါနံ ဝိမာနာနိ၊ တေသံ နိဗ္ဗတ္တနတ္ထာယာတိ အတ္ထော။

(စ) အထ ဝါ ဒိဗ္ဗာ ဂဇ္ဈာတိ ဒါနာဒယော ပုညဝိသေသာ၊ ဒိဗ္ဗာ ဘဝါတိ ဒေဝလောကေ ဝိပါကာဟ္ဝန္တာ။

➢ ၂ ။ **(က) ဆဋ္ဌိ/ ဇေနဒ္ဗရစနာ** ။ ။ ဆရာ၊ ဘုရားရှင်သည် ပါဠိတော်၌ ဒိဗ္ဗာ ဂဇ္ဈာ–ဟု ဟောတော်မူ၏။ ယင်း ဒိဗ္ဗာ ဂဇ္ဈာ၌ ပထမာဝိဘတ်သည် ကတ္တားအနက် စသည်၌ သက်ပါသလော။ အဘယ်အနက်၌ သက်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (က) မိန့်။

ကား– (က) ဖြင့် ဒိဗ္ဗာ ဂဇ္ဈာ၌ ပထမာဝိဘတ်သည် ကံအနက်၌ သက်၏ဟူလို။

(ခ) ဆဋ္ဌိ/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က+ခ) တို့ဖြင့် ဒိဗ္ဗာ ဂဇ္ဈာပုဒ်တို့၏ ဝိဘတ္တာတ္ထ အတ္ထယောဇနာတို့ကို ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ဒိဗ္ဗာ ဂဇ္ဈာ–တို့အရ နတ်ပြည်၌ဖြစ်သော ပဋိသန္ဓေကို ယူရုပါမည်လော။ အဘယ်ကို ယူရုပါမည်နည်း။(အတိဗျာသိတအေါသ–တင်) စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

ကား– (ဂ) ဖြင့် ဒိဗ္ဗာ ဂဇ္ဈာ–တို့အရ နတ်ပြည်ခြောက်ထပ်ကို ယူရမည်ဟူလို။

http://www.dhammadownload.com

(စ) ဆို့/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က+c) တို့ဖြင့် ဒီဗွာ ဂဗ္ဘာ ပရိပါစေန္တိ ဒီဗွာနံ ဘဝါနံ အဘိနိဗ္ဗတ္တိယာ-၌ ဒီဗွာ ဂဗ္ဘာ-အရ နှတ်ပြည်ခြောက်ထပ်ကို, ဒီဗွာ ဘဝါ-အရ နှတ်ဗီဇာန်ကို ယူရမည်၏အဖြစ်ကို ဖွင့်ဆိုတော်မူ၏။ ယင်းအရကောက်နည်း တစ်မျိုးကိုသာ ဆရာဖွင့်ပြမည်လော။ (ဝါ) အခြားဖြစ်သင့်သော အရကောက်နည်းတစ်မျိုးကိုလည်း ဆရာ ဖွင့်ပြသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ အခြားဖြစ်သင့်သော အရကောက်နည်းတစ်မျိုးကား အဘယ်ပါနည်း။ (အဗျာပိတဒေါသ-တင်) စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။

➢ ❽ ။ [ဂ+ဃ ဝါက္ယဘို့ကို့ရှု] (၁) နနု ဒီဗွာ, ဂဗ္ဘာတိစ ဆန္နံ ဒေဝလောကာနမေတံ အဓိဝစနန္တိ ဝုတ္တံ။ (၂) အထ ကသ္မာ ဒေဝလောကဂါမိနိ' ပဋိပဒံ ပူရယမာနာတိ ဝတ္တွာ ဒါနံ ဒဒမာနာ, သီလံ ရက္ခမာနာ, ဂန္ဓမာလာဒီဟိ ပူဇံ ကုရုမာနာ, ဘာဝနံ ဘာဝယမာနာတိ တာယ ပဋိပဒါယ သရူပံ ဒဿေတိ။ (၃) နနု "ဆန္နံ ဒေဝလောကာန"န္တိ နိဒဿနဝစနမေတံ။

(၄) တသ္မာ ဒေဝလောကဂါမိနိ' ပဋိပဒံ ပူရယမာနာတိ ဝတ္တွာ ဒါနံ ဒဒမာနာ, သီလံ ရက္ခမာနာ, ဂန္ဓမာလာဒီဟိ ပူဇံ ကုရုမာနာ, ဘာဝနံ ဘာဝယမာနာတိ တာယ ပဋိပဒါယ သရူပံ ဒဿေတိ။

➢ ❾ ။ **[ဒီဗွာ ဂဗ္ဘာ-၌]** ဒီဝိ ဘဝါတိ **ဓိဗ္ဗာ**။ (၃) နှတ်ပြည်၏ နှတ်ပြည်ခြောက်ထပ်နှင့် အဘေဒ+ဘေဒ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟောတု မည်၏။ (၅) နှတ်ပြည်ခြောက်ထပ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) ဒေဝလောက-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

[ဒုတိယဝိကပ်အလို] ဒီဝိ ဘဝါ **ဓိဗ္ဗာ**။ (၃) နှတ်ပြည်၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်သော ပုညဝိသေသနှင့် အကျိုး+အကြောင်း အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) ဒေဝလောကသံဝတ္တနိကပုညဝိသေသသည် ဝစနီယ။ (၆) ဒေဘာဝါဝဟ, ဒေဝလောကသံဝတ္တနိက-စသော။

ဒေဝံ ဒေဝဘာဝံ ဝဟန္တီတိ **ဓိဗ္ဗာ**။ (၃) နှတ်အဖြစ်၏ ဆောင်တတ်သော ဒေဝလောကသံဝတ္တနိကပုညဝိသေသတို့နှင့် အကျိုး+အကြောင်း အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟောတု။ (ကြွင်းတူ)

ဂဗ္ဘေန္တိ ပရိပစ္စနဝသေန အတ္တနိ ပဗန္ဓေန္တီတိ **ဂဗ္ဘာ**။ (၃) ရင့်ကျက်ခြင်း၏အစွမ်းအားဖြင့် မိမိ၌ နောင်ဖွဲ့စေခြင်းကြောင်းသဘာဝတတ်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) နှတ်ပြည်ခြောက်ထပ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) ဒေဝလောက-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

[ပထမဝိကပ်အလို-ဒီဗွာနံ ဘဝါနံ-၌ ဒီဗွာ ဘဝါဒုဒိတို့၏ ဝစနတ္ထ] ဒီဝိ ဘဝါ **ဓိဗ္ဗာ**။ (၃) ဒီဝိ-အရ နှတ်ပြည်၏ ဘဝ-အရ ဗီဇာန်နှင့် ဌာန+ဌာနီ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) နှတ်ဗီဇာန်ဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဒေဝဗီဇာန-စသော။

ဘဝန္တိ ဧတ္ထ ယထာရုစိ သုခသမပ္ပိတာတိ **ဘဝါ**။ (၃) အလိုရှိတိုင်း ချမ်းသာနှင့် ပြည့်စုံကုန်သည်ဖြစ်၍ ဖြစ်ခြင်းကြောင်းသဘာဝတတ်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) နှတ်ဗီဇာန်ဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဒေဝဗီဇာန-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

[ဒုတိယဝိကပ်အလို] ဒီဝိ ဘဝါ **ဓိဗ္ဗာ**။ (၃) နှတ်ပြည်လောက၏ ဖြစ်သောအကျိုးဖြစ်သော ဥပပတ္တိဘဝ ခေါ်ဆိုရသည့် ဝိပါက်နာမက္ခန္ဓာနှင့် ဌာန+ဌာနီ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) နှတ်၌ဖြစ်သော ဥပပတ္တိဘဝ ခေါ်ဆိုရသည့် ဝိပါက်နာမက္ခန္ဓာဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဒီဗွာဥပပတ္တိဘဝ,

http://www.dhammadownload.com

ဒိဗ္ဗဝိပါကနာမကမ္မန္တာ–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနိယတ္ထ မည်၏။

ဘဝန္တိတိ **ဘဝါ**။ (၃) ဖြစ်ခြင်းကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟောတု။ (၅) နတ်၌ဖြစ်သော ဥပပတ္တိဘဝ ခေါ်ဆိုရသည့် ဝိပါက်နာမကမ္မန္တာဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ (၆) ဒိဗ္ဗဥပပတ္တိဘဝ, ဒိဗ္ဗဝိပါကနာမကမ္မန္တာ–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

➤ ❺ ။ (ပ) **မူရယမာနာ** –ကို ပူရယမာနတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= ယော်သံ ဣမေသံ ပုဂ္ဂလာနံ–ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (တို့၏/တို့သည် စပ်)

➤ ❻ ။ **(ဂ)** ဖြင့် ဒိဗ္ဗာ ဂဗ္ဘာ–၌ ပထမာဝိဘတ်သည် ကတ္တားအနက်၌ မသက်၊ ဥပယောဂတ္ထ၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဝိဘတ္တတ္ထ)

(ဓ) ဖြင့် ဒိဗ္ဗ ဂဗ္ဘ–အရ နတ်ပြည်၌ဖြစ်သော ပဋိသန္ဓေကို မယူရ၊ နတ်ပြည်ခြောက်ထပ်ဟူသော နတ်လောက နတ်ဘုံကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

(ဂ) ၌ ပါစေန္တိ စသည်ဖြင့် ပရိပါစေန္တိ–၌ ပရိ–ဥပသာရ၏ ဓာတ္တတ္ထာနုဝတ္တကဓ၏ အဖြစ်ကိုငင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) ဝိပါစေန္တိဟူသည် ပါစေန္တိပုဒ်၏, ပရိပါစေန္တိသည် ဝိပါစေန္တိပုဒ်၏ ဧဝုစ်စကားလုယ် ပရိယာယ်၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ပရိယာယ်ပြ အဘိဓေယျတ္ထ) ရင့်ကျက်စေ၏ဟူသည် ညွတ်ခြင်းသို့ ရောက်စေခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

ကြွင်းပါဠိတို့ဖြင့်– နတ်ပြည်ခြောက်ထပ်တို့ကို ရင့်ကျက်စေကုန်၏ဟူသည် နတ်ပြည်သို့ရောက်ကြောင်း အကျင့်ကို ဖြည့်ကျင့်ကြကုန်လျက် ရင့်ကျက်စေကြကုန်ခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) နတ်ပြည်ရောက်ကြောင်း အကျင့်အရ ဒါန, သီလ, ဘာဝနာ အကျင့်တို့ကို ယူရမည်ကိုငင်း(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဃ) ဖြင့် ဒိဗ္ဗာနံ ဘဝါနံ–၌ ဒိဗ္ဗာ ဘဝါပုဒ်တို့အရ နတ်ဗိမာန်ကို ယူရမည်ကိုငင်း(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) အဘိနိဗ္ဗတ္တိယာ၌ ယာ–သည် ပဗ္ဗမိ ဆဋ္ဌီဝိဘတ်တို့၏ ကာရိယ မဟုတ်၊ စတုတ္ထီ သ–ဝိဘတ်၏ ကာရိယ၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဝိဘတ္တိပဒ) ယင်း၏ တဒတ္ထသမ္ဗန်ဓနိန်အနက်၌ သက်သည်ကိုငင်း (ဝိဘတ္တတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဇ) ဖြင့် နယန္တရ၏ အဖြစ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္ထ) ဒိဗ္ဗာ ဂဗ္ဘာ–၌ ဒိဗ္ဗာ ဂဗ္ဘာ–ပုဒ်တို့အရ ဒါန–အစရှိသော ဒေဝလောကသံဝတ္တနိက ပုညဝိသေသကို ယူရမည်ကိုငင်း (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) ဒိဗ္ဗာနံ ဘဝါနံ–၌ ဒိဗ္ဗာ ဘဝါပုဒ်တို့အရ နတ်ပြည်၌ဖြစ်သော ဝိပါကကမ္မန္တာဟု ဆိုအပ်သော ဥပပတ္တိဘဝကို ယူရမည်ကိုငင်း(သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

➤ ❼ ။ **ဒေဝဓလောကာနံ အဓိဝစနံ–၌** နတ်ပြည်ခြောက်ထပ်ကိုသာ မက ဒိဗ္ဗဝိဟာရ၏ အကြောင်း၏ အဖြစ်ဖြင့် ဗြာဟ္မာပြည်ကိုလည်း ဒေဝလောက–အရ ယူနိုင်သောကြောင့် နိဒဿနနည်း, ကေဒေသုပစာ ရနိုင်ပါသည်။

➤ ❽ ❾ ။ **ပဒီပါဓနန္တိ–၌ ဓာတ်အရ** ။ ။ မြတ်စွာဘုရား၏ တရားဒေသနာတော်ကို ကြားနာပြီးလျက် အရိယဘုံသို့ သက်ရောက်ခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်ကြကုန်သော သူတို့၏ သန္တာန်၌ ဒေဝလောက

http://www.dhammadownload.com

ဂါမိနီပဋိပဒါတို့ကို ရင့်ကျက်စေသော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်ကုန်သော ဒါန, သီလ, ပုဇာ စေတနာ သမထ၏ အစွမ်းအားဖြင့်ဖြစ်သော ရူပ အရူပ ကုသိုလ်စေတနာပြဋ္ဌာန်းသော ထိုထိုကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မမ္မရတိဌာယီဘာဝ+မမ္မသီဂီရရသ။ ဒေယျဓမ္မဝတ္ထု ပဋိဂ္ဂါဟကပုဂ္ဂိုလ်, ဝိတိက္ကမိတဗ္ဗဝတ္ထု, ပူဇေတဗ္ဗ ဝတ္ထု ပူဇာရဟပုဂ္ဂိုလ် ကသိဏ်းအစရှိသော အာရုံတရားတို့သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ ယောနိသော မနသိကာရ-စသော သမ္မတ္တိစက်နှင့်ပြည့်စုံခြင်း, ကမ္မဿကတာညာဏ် အမြင်ရှိခြင်း, အရိယာဘုံသို့သက်ခြင်း ဌာ မစ္ဆိမ်းနိုင်ခြင်း စသည်တို့သည် ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ။ ဆိုင်ရာ ဆိုင်ရာ ကာမာဝစရုန်တ်ပြည် ခြောက်ထပ်နှင့် ဗြဟ္မာဘုံသို့ လားရောက်ရခြင်းစသော ကောင်းကျိုး အဆက်ဆက်သည် အနုဘာဝ။

ပါဠိ (၂၅၅၃) [၆၂၃၆။] (ဘာဋီ၊စ၊၃၁၆)

(က) ဇာတသံဝေစ္ဆာတိ ဇာတောစ ဝစိတောစ။

(ခ) ယောဟိ ကောဝလံ တတ္ထ ဇာတောဝ ဟောတိ၊ အညတ္ထ ဝစိတော၊ တဿ သမန္တာ ဂါမမဂ္ဂါန သဗ္ဗသော ပစ္စက္ခာ ဟောန္တိ၊ တသ္မာ ဇာတသံဝေစ္ဆာတိ အာဟ။

(ဂ) ဇာတသံဝေစ္ဆာပိ ယော စိရနိက္ခန္တော၊ တဿ န သဗ္ဗသော ပစ္စက္ခာ ဟောန္တိ၊ တသ္မာ "တာဝဒေဝ အဝသဒ္ဒ"န္တိ အာဟ။ (ဃ) တစ်ဏမေဝ နိက္ခန္တန္တိ အတ္ထော။

(င) ဒန္ဓာယိတာဒဋ္ဌန္တိ "အယံ နဇေါ မဇ္ဈေ, အယံ နနဇေါ" တိ ကစ်ဝဝေန စိရာယိတတ္တံ။

(စ) ဒိဋ္ဌာယိတာဒဋ္ဌန္တိ ယထာ သုခုမံ အတ္ထဇာတံ သဟသာ ပုစ္ဆိတသ္မာ ကဿစိ သရီရံ တဒ္ဓဘာဝံ ဂဏှာတိ၊ ဧဝံ တဒ္ဓဘာဝဂ္ဂဟဏံ။

(ဆ) နဒွေဓါတိ ဣဓမိနာ သဗ္ဗညုတညာဏဿ အပ္ပဋိဟတဘာဝံ ဒဿေတိ။

(ဇ) တဿဟိ ပုရိသဿ မာရာဝဇ္ဇနာဒိဝသေန သိယာ ဉာဏဿ ဝဋ္ဋိယာတော။ တေန သော ဒန္ဓာယေယျါဝါ ဝိတ္ထာယေယျါဝါ။ သဗ္ဗညုတညာဏံ ပန အပ္ပဋိဟတံ၊ န သက္ကာ တဿ ကေနစိ အန္တရာယော ကာတုန္တိ ဒီပေတိ။

➢ ❷ ။ **(ခ)** ဟိ၊ချဲ့ဦးအံ့။ ယော၊အကြင်ယောကျ်ားသည်။ ကေဝလံ၊ကြီးရင့်ခြင်းမဖက် သက်သက်။ တတ္ထ၊ထိုမနသာကဋ္ဌရွာ၌။ ဇာတောဝ၊မွေးဖွားရုံသည်သာ။ ဟောတိ၊ဖြစ်၏။ အညတ္ထ၊အခြားအရပ်၌။ ဝမိ့တော၊ကြီးရင့်၏။ တဿ၊ထိုယောကျ်ား၏။ သမန္တာ၊ပတ်ဝန်းကျင်၌။ ဂါမမဂ္ဂါ၊ရွာ၏ လမ်းတို့သည်။ ပရိစယဘာဘာဝတော၊ လေ့ကျက်ခြင်း၏ မရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (ဟိတ်) သဗ္ဗသော၊အလုံးစုံအားဖြင့်။ ပစ္စက္ခာ၊မျက်မှောက်တို့သည်။ န ဟောန္တိ၊မဖြစ်ကုန်။ တသ္မာ၊ထို့ကြောင့်။ ဇာတသံဝေစ္ဆာတိ၊ဇာတသံဝေစ္ဆာပိ၊ဇာတသံဝေစ္ဆာဟူ၍။ အာဟ၊မိန့်တော်မူပြီ။

(ဂ) ဇာတသံဝေစ္ဆာပိ၊မွေးဖွားသည်ဖြစ်၍ ကြီးရင့်သည်လည်းဖြစ်သော်။ ယော၊အကြင်ယောကျ်ားသည်။ စိရနိက္ခန္တော၊ရွာမှ ထွက်ခဲ့သည်ဖြစ်၍ ကြာမြင့်သော ကာလရှိ၏။ တဿ၊ထိုယောကျ်း၏။ သဗ္ဗသော၊အလုံးစုံအားဖြင့်။ ပစ္စက္ခာ၊မျက်မှောက်တို့သည်။ နဟောန္တိ၊မဖြစ်ကုန်။ တသ္မာ၊ထို့ကြောင့်။ "တာဝဒေဝ အဝသဒ္ဒ"န္တိ၊ ဟူ၍။ အာဟ၊မိန့်တော်မူပြီ။ **(ဃ)** တစ်ဏမေဝ၊ထိုဓာတ်ခဲ့ပင်။ နိက္ခန္တံ၊ထွက်လာသော ယောကျ်းကို။ (ပုစ္ဆေယျုံ၊ မေးကုန်ရာ၏။) ဣတိ အယံ၊ဤသည်ကား။ တာဝဒေဝ အဝသဒ္ဒန္တိ ပဒဿ၊တာဝဒေဝ အဝသဒ္ဒ-ဟူသော ပုဒ်၏။ (သမ္မန်) အတ္ထော၊အနက်တည်း။

http://www.dhammadownload.com

➤ ❶ ။ **(က) ဒွိ/ လိင်နက္ခတ္တရုဒ္ဓာဒေနာ** ။ ။ ဆရာ၊ ရှင်အာနန္ဒာသည် ပါဠိတော်၌ ဓာတသံဝမော–ဟု ဟောတော်မူ၏။ ဓာတသံဝမော၌ သံ–ဥပသာရပုဒ်သည် သာတ္ထကဖြစ်၍ သံဝမုပုဒ်ကို ကမ္မသာဓန ဝစနတ္ထပြုပြီး နှစ်ပုဒ်ကို ဓာတဿ သံဝမော ဓာတသံဝမော–ဟု တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရပါမည်လော။ သံ–ဥပသာရပုဒ်သည် အဘယ်အနက်ကိုဟော၍ သံဝမုပုဒ်ကို အဘယ်သာဓန ဝစနတ္ထပြုကာ နှစ်ပုဒ် အပေါင်းကို အဘယ်သမာသ် ဝစနတ္ထ တွဲစပ်ရပါမည်နည်း။ (အတိဗျာပိတဒေါသ–တင်) (က) မိန့်။

(ခ) ဒွိ/ ဆရာ၊ ရှင်အာနန္ဒာသည် ဓာတသံဝမော–ဟု ဟောတော်မူ၏။ ဓာတ–သဒ္ဒါဖြင့်ပင် ကြီးပွားခြင်းဟူသော အနက်ပြီးသည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်ပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် ဓာတသံဝမော–ဟု ဆိုပါသနည်း။ ဓာတသံဝမော–ဟု ဆိုရခြင်းအကြောင်းကို မပြသော် ဒေသက ရှင်အာနန္ဒာအား သဒ္ဒ+အတ္ထ ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား–ထိုအရပ်၌ မွေးဖွားရံသာ မွေးဖွားး၍ မကြီးပြင်းရသူသည် ထက်ဝန်းကျင်မှ ရွာလမ်းခရီးတို့သည် မျက်မှောက် မပြစ်တတ်ကုန်၊ ထို့ကြောင့် "ဓာတသံဝမော"ဟု ဟောတော်မူသည်ဖြစ်ရကား သင်တင်သော ဝိရောဓိဒေါသ ရှင်အာနန္ဒာအား မရောက်ဟူလို။

(ဂ) ဒွိ/ ဆရာ၊ ရှင်အာနန္ဒာသည် (တမေနံ မနသာကဋ္ဌတော) တာဝဒေဝ အဝသဒ္ဒ–ဟု ဟော တော်မူ၏။ ထိုယောက်ျားသည် ထိုမနသာကဋ္ဌ၌ ဓာတသံဝမ=မွေးဘွားသည်ဖြစ်၍ ကြီးရင့်သည် မဟုတ် ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်ပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် တာဝဒေဝ အဝသဒ္ဒ–ဟု ထပ်၍ ဟောပြန်ပါသနည်း။(ဂ)

(ဃ) ဒွိ/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ဆ) ဖြင့် နှ တွေဝ–ဟူသောပါဠိဖြင့် သမ္မဥ္ဇုတဉာဏ်၏ အပိတ် အပင် အတားအဆီး မရှိသည်၏အဖြစ်ကို ပြသည်ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ထိုသမ္မဥ္ဇုတဉာဏ်ကိုလည်း အန္တရာယ်သည် ပိတ်ပင်ကန့်ကွက် တားမြစ်အပ်နိုင်ရာသည် မဟုတ်ပါလော။ ယင်းသို့ဖြစ်ပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် နှ တွေဝ–ဟူသောပါဠိဖြင့် သမ္မဥ္ဇုတဉာဏ်၏ အပိတ်အပင် အတားအဆီး မရှိသည်၏အဖြစ်ကို ပြသည်ဟု ဖွင့်တော်မူရပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

➤ ❷ ။ **[ဓ–ဓါကျကိုဋ္ဌ]** (၁) နနု ဓာတသဒ္ဒေနေဝ အယမတ္ထော သိဒ္ဓေါ။ (၂) အထ ကသ္မာ "ဓာတသံဝမော"တိ အာဟ။ (၃) နနု ယော ကေဝလံ တတ္ထ ဓာတောဝ ဟောတိ၊ အညတ္ထ ဝမိတော၊ တဿ သမန္တာ ဂါမဓဂ္ဂါ နှ သမ္မဥော ပစ္စက္ခာ ဟောန္တိ။ (၄) တသ္မာ "ဓာတသံဝမော"တိ အာဟ။

[ဓ–ဓါကျကိုဋ္ဌ] (၁) နနု ဓာတသံဝမော ဟောတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ တာဝဒေဝ အဝသဒ္ဒန္တိ အာဟ။ (၃) နနု ယော စိရနိုက္ခန္တော၊ တဿ နှ သမ္မဥော ပစ္စက္ခာ ဟောန္တိ။ (တနည်း) နနု ဓာတသံဝမောတိ ပဒဒွယေန အတ္ထဿ ပရိပုဏ္ဏာဘာဝေါ ဟောတိ။ (၄) တသ္မာ တာဝဒေဝ အဝသဒ္ဒန္တိ အာဟ။

[ဆ+ဇ ဓါကျဆိုဒ္ဓကိုဋ္ဌ] (၁) နနု စေတံ (သမ္မဥ္ဇုတဉာဏံ) အန္တရာယပဋိဟတာ သိယာ။ (၂) အထ ကသ္မာ နှ တွေဝါတိ ဣမိနာ သမ္မဥ္ဇုတဉာဏဿ အပ္ပဋိဟတဘာဝံ ဒဿေတိတိ ဝုတ္တံ။ (၃) နနု တဿ ပုရိသဿ မာရာဝဋ္ဋနာဒိဝသေန သိယာ ဉာဏဿ ပဋိဃာတော။ တေန သော ဒန္ဓာယေယျုါ ဝိတ္ထာယေယျုါ။ သမ္မဥ္ဇုတဉာဏံ ပန အပ္ပဋိဃာတံ၊ နှ သဏ္ဌာ တဿ ကေနစိ အန္တရာယော ကာတုန္တိ ဒီပေတိ။ (၄) တသ္မာ နှ တွေဝါတိ ဣမိနာ သမ္မဥ္ဇုတဉာဏဿ အပ္ပဋိဃာတဘာဝံ ဒဿေတိတိ ဝုတ္တံ။

http://www.dhammadownload.com

➢ ၄ ။ စိရံ နိကွန္တသ အသာတိ **စိရနိကွန္တာ**။ (၃) ထွက်သွားပြီး၍ ကြာမြင့်သော ကာလ၏ ယောကျ်ားဒြဗ်နှင့် ကာလ+ကာလဝန္တ/ဂုဏ်+ဂုဏေ၊ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု မည်၏။ (၅) ထွက်သွားပြီး၍ ကြာမြင့်သော ကာလရှိသော ယောကျ်ားဒြဗ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) စိရာဝသဒ္ဒေ၊ စိရကာလနိကွန္တော–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

ဓာတော ဟုတွာ သံဝသိတော **ဓာတသံဝစယော**။ (၃) မွေးဖွားခြင်း၏ ကြီးပွားခြင်းနှင့် ဝိသေသန+ဝိသေသျ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သကတ်သည် ဝစနဟေတု။ (၅) မွေးဖွားသည်ဖြစ်၍ ကြီးပွားသော ယောကျ်ားဒြဗ်သည် ဝစနီယ။ ဓာတဝမု–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ မည်၏။

ဓာတောစ သော သံဝဓောစာတိ **ဓာတသံဝစယော**။ (တူပြီ)

➢ ၅ ။ **စိရနိကွန္တာ** –ကို စိရနိကွန္တတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင် ယသ (ပုရိသသ) ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်) **ဓာဝ** –ကို ဗြုဝန္တတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= ဘဂဝတော–ဟု သမ္ဗန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်)

➢ ၆ ။ **(က)** ဖြင့် ဓာတသံဝဓောဠ္ဟ ဓာတပုဒ်+သံဝဓုပုဒ်၊ သံဝဓု–ဠ္ဟ သံ–ဥပသာရ၏ အနက္ထက၏ အဖြစ်ကိုဒင်း(ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) တ–ပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာနေဠ္ဟ သက်သည်ကိုဒင်း(ဒု–ပစ္စယတ္ထ) ယင်း အားလျော်စွာ သံဝဓုတိတိ သံဝဓော–ဟု ပြုရမည်ကိုဒင်း(အဘိဓေနတ္ထ) အပေါင်းပုဒ်ကို ဓာတော ဟုတွာ သံဝဓော ဓာတသံဝဓော–ဟု သမ္ဘာဝနာကမ္မဓာရယ်၊ (တနည်း) ဓာတောစ သော သံဝဓောစာတိ ဓာတသံဝဓော–ဟု ဝိသေသနောဘယပဒ ကမ္မဓာရယ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုဒင်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေသည်။

(ဃ) ဠ္ဟ် တခ်ဏမေဝ–ဖြင့် တာဝဒေဝဠ္ဟ တာဝသဒ္ဒါသည် တခ်ဏအနက်ဟောသည်၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။(နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) နိကွန္တ–ဖြင့် အဝသဒ္ဒံ–ဠ္ဟ အဝရှေးရှိသော သရဓာတ်သည် ဤဠ္ဟ် နိကွန္တအနက် ဟော၏ဟု သိစေပါသည်။(ဒု–ဓာတွတ္ထ)

(ဇ) ဖြင့် ဒန္ဓာယိတတ္ထံဠ္ဟ ဒန္ဓသဒ္ဒါနှင့် စိရသဒ္ဒါတို့၏ ပရိယာယ်သဒ္ဒါ၏အဖြစ်ကိုဒင်း(ပရိယာယ်ပြ အဘိဓေယျတ္ထ) ဒန္ဓာယိတ=လေးလံထိုင်းမှိုင်း၏ဟူသည် ယုံမှားခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့် လေးလံထိုင်းမှိုင်း၏ ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုဒင်း(ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဈ) ဖြင့် ဝိတ္ထာယိတတ္ထဟူသည် ကြမ်းတမ်းသည်၏အဖြစ်ကို ယူခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ် ကိုဒင်း(ဘာဝတ္ထ) ကြမ်းတမ်းသည်၏အဖြစ်ကို ယူခြင်းဟူသည် သိမ်မွေ့သော အနက်သဘောကို အလျင် အမြန်မေးသော် တစုံတယောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ ကြမ်းတမ်းသည်၏အဖြစ်ကို ယူခြင်းကဲ့သို့ပင်တည်း ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုဒင်း(ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

(ဏ) ဖြင့် သဗ္ဗညုတဉာဏ်၏ အနာဝရဏဉာဏ်၏ အဖြစ်ကြောင့် အပိတ်အပင် အတားအဆီး မရှိဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။(ဘာဝတ္ထ)

➢ ၈ ။ **ယံ ပမာဏကတံ ကမ္မံ** (၄၂၃၃) ဠ္ဟ **ပမာဏကတံ–အရ** ။ ။ နှိုင်းယှဉ်ခြင်းကို ပြုတတ်သော သံကိလေသတရားတို့ကို မခွါနိုင်သောကြောင့် ကာမာဝစရကံကို ယူရပါမည်။

အပ္ပမာဏကတံ–အရ= နှိုင်းယှဉ်ခြင်းကို ပြုတတ်သော သံကိလေသတရားတို့ကို ခွါနိုင်သော

http://www.dhammadownload.com

ကြောင့် ရူပါဝစရာကံ, အရူပါဝစရာကံကို ယူရပါမည်။

မာရဝဇ္ဇနာခီ–ဇ္ဇီ အာခီ–အရေ ။ ။ မျက်စိလည်ရာအခါ တွေဆရာအခါ စသည်တို့ကို ယူရမည်။

➤ ၁၀ ။ **(စ) ဂဏ္ဍာတီ–ဇ္ဇီ ဓောတ်အရေ** ။ ။ (၁) မနုသာကဋ္ဌရွာသား၏ သန္တာန်၌ ကြောက်ရွံ့သောအခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော ဒေါသပြဋ္ဌာန်းသော ဒေါသမူစိတ္တာပ္ပါဒ်သည် ကောဓဌာယီ ဘာဝ+ရုဒ္ဓရသ။ (၂) မနုသာကဋ္ဌရွာ လမ်းခရီးကို မေးသောသူသည်၎င်း, မနုသာကဋ္ဌရွာ လမ်းခရီးသည်၎င်း အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) မနုသာကဋ္ဌရွာ၌ မွေးဖွားကြီးပြင်းသော်လည်း ရွာမှ ထွက်ခွါသွားခဲ့သည်မှာ ကြာမြင့်ခြင်း, အမှတ်သညာနည်းပါးခြင်း–စသော အကြောင်းတရားများသည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။ (၄) မနုသာကဋ္ဌရွာ၏ လမ်းခရီးတို့ကို မေးမြန်းသောအခါ မမှတ်မိတော့သဖြင့် ဤလမ်း ဟုတ်လေသလော, မဟုတ်လေသလော–ဟု သို့လော သို့လော တွေးတော ယုံမှားခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဂါထာ (၂၅၈) [ဋ္ဌ၊၃၃၇။] (ဘာဋီ၊စ၊၃၁၉)

(က) **စမဇ္ဇာဒသဟာဂဓတနာတိ အာဒီသု ယံ ဝတ္ထုံ၌၊ တံ သဗ္ဗံ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ ပြဟ္မဝိဟာရ ကမ္မဋ္ဌာနကထာယံ ဝုတ္တံ။**

(စ) စသမျာဆော ဝါစသဒ္ဒ ဗလဝါ သဒ်္ဓဓမောတိအာဒိပန ဂ္ဂဟဏ အပုဗ္ဗံ။

(ဂ) တတ္ထ ဗလဝါတိ ဗလသမ္ပန္နော။ သဒ်္ဓဓမောတိ သဒ်္ဓမကော။ အဗ္ဘက္ခဏိဓရုနာတိ အကိစ္စေန အဒုက္ခေန။ (ဃ) ဒုဗ္ဗလော ဟိ သဒ်္ဓဓမော သဒ်္ဓဓမေန္တောပိ နံ သက္ကောတိ စတသော ဒိသာ သရေန ဝိညာပေတုံ၊ နာသာ သဒ်္ဓံသဒ္ဒေါ သဗ္ဗတော ဖရတိ။ ဗလဝတော ပန ဝိပ္ပါရိကော ဟောတိ၊ တသ္မာ ""ဗလဝါ"" တိ အာဒိမာဟ။

➤ ၂ ။ **(က) ဇ္ဈီ/** ဆရာ၊ ဘုရားရှင်သည် မေတ္တာသဟဂတေန–စသော ပါဠိတော်တို့ကို ဟောတော်မူ၏။ ထိုပါဠိတော်တို့ကို ဆရာသည် ဖွင့်ဆိုဦးမည်လော။ အဘယ်သို့ မှတ်သားရပါမည်နည်း။

(စ) ဇ္ဈီ/ ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် မေတ္တာသဟဂတေန–စသော ပါဠိတော်၌ ဆိုသင့် ဆိုထိုက်သော အဖွင့်စကားရပ်ကို ဝိသုဒ္ဓိမဂ်ဩဘာရကထာ၌ ဖွင့်ဆိုပြီးဖြစ်၏ဟု ဆို၏။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၌ မေတ္တာသဟဂတေန–စသော ဤနေရာလာ ပုဒ်တို့တွင် ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၌ မဖွင့်ဆိုရသေးသော ပုစ်သစ် ပုဒ်ထူး မရှိတော့ပြီလော။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၌ မဖွင့်ဆိုရသေးသော ပုဒ်သစ်ပုဒ်ထူးကား အဘယ်ပါနည်း။ (ခ) မိန့်။

(ဃ) ဇ္ဈီ/ လိနတ္ထရုစနာနု ။ ။ ဆရာ၊ ရှင်အာနန္ဒာသည် ဗလဝါ–စသော ပါဠိတော်တို့ကို ဟောတော်မူ၏။ **သဒ်္ဓဓမော**–ဟု ဆိုလျှင် လိုအပ်သောအနက် ပြီးသည် မဟုတ်လော။ အဘယ့်ကြောင့် ဗလဝါ–ဟူသော ဝိသေသနကို ဟောတော်မူပါသနည်း။ (နိဂ္ဂဟကဒေါသ–တင်) စုဒ်–(ဃ) မိန့်။

➤ ၃ ။ **[ဃ–ဝါက္ယကို၌]** (၁) နနု ဒုဗ္ဗလော သဒ်္ဓံမော သံ ဒမေန္တော ဟောတိ။ (၂) အထ ကသ္မာ "ဗလဝါ"တိ အာဒိ မာဟ။ (၃) နနု ဒုဗ္ဗလော သဒ်္ဓံမော နံ သက္ကောတိ စတသော ဒိသာ သရေန ဝိညာပေတုံ၊ နာသာ သဒ်္ဓံသဒ္ဒေါ သဗ္ဗတော ဖရတိ။ ဗလဝတော ဝိပ္ပါရိကော ဟောတိ။

(၄) တသ္မာ "ဗလဝါ"တိ အာဒိ မာဟ။

➤ ၄ ။ သဒ်္ဓံ ဓမေတီတိ သဒ်္ဓံမကော။/သဒ်္ဓံ ဓမယတီတိ **သဒ်္ဓဓမကော**။

http://www.dhammadownload.com

(၃) အသံကို မြည်စေခြင်းကြောင်းသကတ်သည် ဝစနဟောတု မည်၏။ (၅) ခရသင်းကို မှုတ်တတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ဒြဗ်သည် ဝစနီယ မည်၏။ (၆) သခ်ဓမော–စ သာ ပရိယာယိသဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထာ။

➤ ❾ ။ **ဓမ္မဓန္ဟာ** –ကို ဓမ္မန္ဟတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပြင်လျှင်= သခ်ဓမသာ–ဟု သမ္မန် ခံရပါမည်။ (၏/သည် စပ်)

➤ ❿ ။ **(၈)** ၌ ဗလသမ္မန္နော–ဖြင့် ဗလဝါ–ဝယ် ဗလပုဒ်+ဝန္တုပစ္စည်း၊ ထိုတွင် ဝန္တုပစ္စည်း၏ အဿထ္ထိတ၌တ်အနက်၌ သက်သည်ကိုဇင်း(ပစ္စယတ္ထ) ယင်းအားလျော်စွာ ဗလ အသာ အတ္ထိတိ ဗလဝါ–ဟု ပြုရမည်ကိုဇင်း(အဘိဓေနတ္ထ) အားရှိ၏ဟူသည် အလွန်အကဲအားဖြင့် အားရှိခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုဇင်း(ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။

သခ်ဓမ္မော–ဖြင့် သခ်ဓမသဒ္ဒါ၏ သခ်ဓမကသဒ္ဒါနှင့် သဒ္ဒါကွဲ အနက်တူ ပရိယာယ်သဒ္ဒါ၏အဖြစ်ကို သိစေသည်။ (ပရိယာယ်ပြု အဘိဓေယျတ္ထ) (တနည်း) သခ်ဓမော၌ သခ်ဿဒ္ဓုပဒ ဓမ္မတ်+အပစ္စည်း၊ ထိုတွင် အ–ပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓနခ၌ သက်သည်ကိုဇင်း(ဒု–ပစ္စယတ္ထ) ယင်းအားလျော်စွာ သခ်ဓ ဓမေတိတိ သခ်ဓမော–ဟု ပြုရမည်ကိုဇင်း(အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။

အကိဏ္ဏေန–ဖြင့် အပွကသိရေန–သဒ္ဒါ၏ အကိဏ္ဏေန–သဒ္ဒါနှင့် သဒ္ဒါကွဲ အနက်တူ ပရိယာယ်သဒ္ဒါ၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ပရိယာယ်ပြု အဘိဓေယျတ္ထ) **အနုကွေန**–ဖြင့် မပင်ပန်းခြင်းဟူသည် မဆင်းရဲခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

➤ ❶❷ ။ **ဓမ္မဘာသမာဂဓဘေန ဓဓတသာ ဇက် ဒီသံ ပရိတ္တာ ဒီဟာရတိ–ဆ္ဆ ဓဓတသာ–အရ** ။ ။ (၁) တစ်ခုသောအရပ်မျက်နှာ အဖို့ကို မေတ္တာဖြန့်နှံ့ ပို့သနေသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌ စီးပွားချမ်းသာကို အလိုရှိသော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော မေတ္တာ(အဒေါသ) ပြဋ္ဌာန်း သော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရတိဋ္ဌာယိဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရရသ။ (၂) သုခိတ ဒုက္ခိတသတ္တဝါပညတ်သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) တည်ကြည်မှုရှိခြင်း, ကာယိက စေတသိကချမ်းသာကို ခံစားရခြင်းစသည်သည် ဥဒ္ဓိဝနဝိဘာဝ။ (၄) အပွနာဒျာန်ကို ရရှိခြင်း, ဖြဟ္မာဘုံသို့ လားရောက်ရခြင်း–စသော ကောင်းကျိုး အဆက်ဆက်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ထိရဂု (၂၅၉) [၄၂၃၆။]

(က) ဗုဒ္ဓါပဌမံ သမ္မုတိကထံ ကထေတွာ ပစ္ဆာ ပရမတ္ထကထံ ကထေန္တိ။

(ခ-၁) သမ္မုတိကထံ ကထေန္တာပိ သစ္စဓမ္မဝ သဘာဝဓမ္မဝ အမုသာဝ ကထေန္တိ။

(ခ-၂) ပရမတ္ထကထံ ကထေန္တာပိ သစ္စဓမ္မဝ သဘာဝဓမ္မဝ အမုသာဝ ကထေန္တိ။

(ဂ) ဒုဝေ သစ္စာနိ အက္ခာသိ၊ သမ္မုဒ္ဓါဝဒတံ ဝရော။

သမ္မုတိ ပရမတ္ထဉ္စ၊ တတိယံ နုပလဗ္ဘတိ။

(ဃ) သဇက်တာဝစနံ သစ္စံ၊ လောကာသမ္မုတိ ကာရဏာ။

ပရမတ္ထဝစနံ သစ္စံ၊ ဓမ္မာနံ ဘူတလက္ခဏန္တိ။

(င) ယာမိ ဓာဆာဂဓတော ဓေါဟာရတိ အမရာမဒေန္တိ ယာဟိ လောကာသမည်ဟို

http://www.dhammadownload.com

ဝါကျ (၂၅၉)

လောက နိဂ္ဂတိတိ တထာဂတော တဏှာမာနဒိဋ္ဌိပရာမာသာနံ အဘာဝါ အပရာမသန္တော ဝေါဟရတီတိ ဒေသနံ ဝိနိဝဋ္ဋေတွာ အရဟတ္တဖလံ ကဏ္ဌေန နိဋ္ဌာပေသိ။ (၄၂၁၀၆)

➤ ❶ ။ (၈) **ဆို့/** ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဖြင့် ဘုရားရှင်တို့သည် ရှေးဦးစွာ သမ္မုတိသစ္စာကို ဟောပြီးမှနောက်၌ ပရမတ္ထသစ္စာကို ဟောတော်မူကြကုန်၏ဟု ဖွင့်ဆိုတော်မူ၏။ သမ္မုတိမည်သည် ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားမရှိသောကြောင့် အဘူတဖြစ်သည် မဟုတ်တုံလော။ ထိုသမ္မုတိကထာကို အသို့လျှင် မြတ်စွာဘုရားတို့သည် ဟောတော်မူကြကုန်သနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဂ) ဆို့/ စောနာ ။ ။ ဆရာ၊ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် ဘုရားရှင်တို့သည် သမ္မုတိကထာကို ဖြစ်စေ၊ ပရမတ္ထကထာကိုဖြစ်စေ ဟောတော်မူကြကုန်သည်ရှိသော် သစ္စာ၊ သဘာဝ၊ အမုသာ တရား စကားတို့ကိုသာ ဟောတော်မူကြကုန်၏ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ပရမတ္ထကထာကို ဟောတော်မူသည်ရှိသော် သစ္စာ၊ သဘာဝ၊ အမုသာ တရားစကားတို့ကိုသာ ဟောတော်မူခြင်းကား သင့်တန်စေ၊ သမ္မုတိကထာသည်ကား အိုး ပုဆိုး-စသော သမ္မုတိတရားကို့ကို ညွှန်ပြဖွင့်ခွဲခြမ်း ဝေဖန်သည်ရှိသော် အိုး ပုဆိုးစသည်သည် ထင်ရှားမရှိသောကြောင့် သမ္မုတိသည် သစ္စာတရား သဘာဝတရား အစစ် မဖြစ်နိုင်သည် မဟုတ်ပါလော။ ယင်းသို့လျက် "သမ္မုတိကထာကို ဟောတော်မူကြကုန်သည်ရှိသော် သစ္စာ၊ သဘာဝ၊ အမုသာ တရား စကားတို့ကိုသာ ဟောတော်မူ၏" ဟု ဆိုခြင်းသည် အသို့လျှင် သင့်ရာပါအံ့နည်း။ (သဘာဝ ဝိရောဓိ ဒေါသ-တင်) စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

➤ ❷ ။ [၈ (ခ) နှင့် ၈-ဝါကျတို့ကို၌] (ခ) နှနှ သမ္မုတိကထံ ကထေန္တိ။

(၂) အထ ကသ္မာ သစ္စမေဝ သဘာဝမေဝ အမုသာဝ ကထေန္တိ။ (၃) နှနှ ဒုဝေ သစ္စာနိ အက္ခာသိ၊ သမ္မုဒ္ဒေါ ဝဒတံ ဝရော။ သမ္မုတိ ပရမတ္ထဉ္စ၊ တတိယံ နုပလဗ္ဘတိ။

(၄) တသ္မာ သစ္စမေဝ သဘာဝမေဝ အမုသာဝ ကထေန္တိ။

[၈ (ခ) နှင့် ၊၊-ဝါကျတို့ကို၌] (ခ) နှနှ သမ္မုတိကထံ ကထေန္တိ။

(၂) အထ ကသ္မာ သစ္စမေဝ သဘာဝမေဝ အမုသာဝ ကထေန္တိ။ (၃) နှနှ သကေါတဝစနံ သစ္စံ၊ လောကသမ္မုတိကာရဏာ။ (၄) တသ္မာ သစ္စမေဝ သဘာဝမေဝ အမုသာဝ ကထေန္တိ။

➤ ❸ ။ (ဝ) ဖြင့် ယာဟိ တထာဂတော ဝေါဟရတိ အပရာမသံ-၌ ယာဟိ-ဝယ် ယသ္မနာမံ ပုဒ်ဖြင့် လောကသမညာ လောကနိရုတ္တိတို့ကို စွဲယူရမည်ကိုငင်း(သဗ္ဗနာမလိင်္ဂတ္တ) အပရာမသံ ၌ အဝိဘတ် မဟုတ်၊ သိ ဝိဘတ်ကြောင့် နှုပစ္စည်းကို အံပြုထားသည့် သိဝိဘတ် ဖြစ်သည်ကိုငင်း(ဝိဘတ္တိပဒ) ယင်းပုဒ် သည် ကတ္တားပို၏အဖြစ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္တ) ယင်းပုဒ်ကို ဝေါဟရတိကြိယာ၌ မစပ်ရ၊ ဟုတွာ-ဟူသော ပါဠိသေသ၌ စပ်ရမည်ကိုငင်း(သမ္မန္တ) အပရမသ=မသုံးသပ်ဟူသည် ဘုရားရှင်အား တဏှာ မာန ဒိဋ္ဌိ ဟူသော ပရာမာသ တရားတို့ မရှိခြင်းကြောင့် လောကသမညာ လောကနိရုတ္တိတို့၌ တဏှာ မာန ဒိဋ္ဌိ တို့ဖြင့် မှားမှား ယွင်းယွင်း မသုံးသပ်ခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုငင်း(ဘာဝတ္တ) သိပါသည်။

သီလဂုဏ် အရှင် ပြုစု။

(27-12-2011)

http://www.dhammadownload.com

နိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် ရှင်းပြုံပုံများ

အံသ အနဓာတ် သဗ္ဗနည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် အနသ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် နကို နိဂ္ဂဟိတ်ပြု၍ "အံသ"ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။

အကဋ္ဌဝိဓော နပုဒ်+ကတဝိဓပုဒ်+ဓတ–အညပုဒ်၊ အကတဝိဓော–ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် တ–ကို ဋ–ပြု၍ အကတဝိဓော–ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။

အကဋ္ဌာ အကတာ–ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် ဒန္တဇ တ–ကို မုဒ္ဓဇ ဋ–ပြု၍ "အကဋ္ဌာ" ဟုပြီးသည်။

အကိလာသု ကိလာသု–ကား (ကုပုဗ္ဗ လသ+ကု) ကုလသု–ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် ကု–၏ အစိတ် ဥ–ကို ဣပြု၊ လ–၏ အစိတ် အ–ကို အာပြု၍ ကိလာသု–ဟု ပြီး။

အက္ခ (အရဓာတ်+ခပစ္ဆာနည်း) အရ်ခ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် ရ–ကို က–ပြု၍ အက္ခ–ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။ (တံနည်း) (ဥခဓာတ်+အ–ပစ္ဆာနည်း) ဥခ–ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် ဥ–ကို အ–ပြု၊ ခ–ကို အသဒိသဒ္ဒေဘော်ပြု၍ အက္ခ–ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။

အက္ခာဘံ အာခါတ ဟုဆိုသင့်လျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် အာကို အ–ရဿပြု၊ အသဒိသဒ္ဒေဘော် ကပြု၍ အက္ခာတံ–ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။

အင်္ကို (ဣင်္ကခဓာတ်+ဣပစ္ဆာနည်း) ဣင်္ကို–ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် ဣင်္က–ကို အ–ပြု၍ အင်္ကို–ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။ (တနည်း) (အသဓာတ်+ခိဝစ္ဆာနည်း) အသ်ခိ–ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် သ–ကို က–ပြု၍ အင်္ကို–ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။

အင်္ကိဇ္ဇ (နပုဗ္ဗ ခိပ+တ) ဝဏ္ဏာဂမနိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် တ–ဒွေဘော်လာ၊ ဝဏ္ဏနာသနိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် ဓာတွန်ပ–ကိုချေ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် န–ကို အ–ပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမ နိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် အသဒိသဒ္ဒေဘော် က–လာ၍ "အင်္ကိဇ္ဇ"ဟု ပြီးပါသည်။

အင်္ကုရ (အံက+ဥရ) အံကုရ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ်ကို ကဝဂ္ဂန္တ င–ပြု၍ အင်္ကုရ–ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။

အင်္ကုသ (အင်္ကာ+သက်ပစ္ဆာနည်း) အင်္ကာသ–ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမ နိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် ဥ–လာ၍ အင်္ကုသ–ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။

အင်္ကောသ အာကောသ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် က–လာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် အာ–ကို အ–ပြု၍ အင်္ကောသ–ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။

အင်္ကောသန (အပုဗ္ဗ ကုသ+ယု) အာကုသန–ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် အာ–ကို အ–ရဿပြု၊ က–ကို သဒိသဒ္ဒေဘော်ပြု၊ ဥ–ကို ဩပြု၍ အင်္ကောသန–ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။

အဂမာ အဂမော ဟု ဆိုလိုလျက် တုမှယောဂ ဩဝိဘတ်မှ နာမယောဂ အာဝိဘတ် ဖောက်ပြန်သော ဝိဘတ္တိဝိပလ္လာသနည်း ရှုပါသည်။ (ဘာသာဋီကာ)

http://www.dhammadownload.com

အင္ဒ (အဓ+ဂ) အဓဂ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓ-ကို ဂ-ပြု၍ အဂ္ဂ-ဟု ပြီး။

အင္ဒမက္ခာယတိ အင္ဂါ အက္ခာယတိ-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဂ-၌ သြ-ကို အ-ပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် မ-တစ်လုံးလာ၍ "အဂ္ဂမက္ခာယတိ" ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

အဂါရ အဂါရဝါသ-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဝါသ-ကို ချေ၍ အဂါရ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ (တနည်း) (အဂ-သဒ္ဒူပဝဒ ရာဓာတ်+ဏပစ္စည်း) အဂရ-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဂ-၏ အ-ကို အာပြု၍ အဂါရ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

အင္ဂဠ အဇ္ဈောတ်+အလပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် အဇ္ဈလ-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဇ္ဈ-ကို ဂ္ဂပြု၍ဂင်း၊ ဒန္တဇ လကို မုဒ္ဓဇ ဠပြု၍ဂင်း "အဂ္ဂဠ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

အဇဂ္ဂ အဂ္ဂပုဒ်နောင် အံဝိဘတ်ဖြင့်ပြီးသောကြောင့် အဂ္ဂံ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် အံဝိဘတ်ကို ဇပြု၍ "အဂ္ဂေ"ဟု ပြီးသည်။ (ယဒဂ္ဂေ-၌ အဂ္ဂေ-တည်း)

အဋ္ဌိဋ္ဌ (အဂ္ဂ-သဒ္ဒူပဝဒ ဌာဓာတ်+အ-ပစ္စည်း) အဂ္ဂဌ-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဇ္ဈ အ-ထက်၌ နိဂ္ဂဟိတ်လာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ်ကို ကဝဂ္ဂန္တ င-ပြု၍ဂင်း၊ ဂ္ဂ-၏ အစိတ် အ-ကို ဥပြု၍ဂင်း၊ ဂ္ဂ-ကို ဝိသံယောဂ ပြု၍ဂင်း ဌ-ကို အသဒိသဒ္ဒေဟော်ပြု၍ဂင်း အဂိုဋ္ဌ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

အဃ နပုဗ္ဗ ဟနဓာတ်+ရပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ရအနုဗန်ချေပြီးနောက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် နကို အ-ပြု၊ ဟနကို ဃပြု၍ "အဃ"ဟု ရုပ်ပြီးသည်။

အခိရပဓိနိမ္မုတာ = အဓိရုံ ပရိနိမ္မုတ ဟုဆိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ်ကို ချေ၍ ပြီး။

အစ္ဆန္တ အန္တ+အတိ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိပရိယာယ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် အန္တ-နှင့် အတိ ရှေ့နောက်ပြန်၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် တိ-ကို စ-ပြု၊ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် စ-ဒွေဘော်လာ၍ အစ္ဆန္တ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

အစ္ဆယ (အတိပုဗ္ဗ ဣ+ဏ) အတိဣ-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဣ-ကို စပြု၊ ဧကို အယပြု၊ တိ-၌ ဣကို ယ-ပြု၊ တျကို စပြု၊ စ-ကို သဒိသဒ္ဒေဟော်ပြု၍ အစ္ဆယ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ (တနည်း) အတိအယ-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် တိ-ကို စ္ဆ-ပြု၍ အစ္ဆယ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

အဆဇ္ဇိ အထဇ္ဇိ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ထကို ဆပြု၍ အဆဇ္ဇိ-ဟု ပြီးသည်။

အဆ္ဆ (အသ+ဆ) အသ်ဆ-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် သ-ကို စ-ပြု၍ အဆ္ဆ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ (တနည်း) [နပုဗ္ဗ ဆိဒ်+အ] နဆိဒ-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် န-ကို အ-ပြု၊ ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒ-ကိုချေ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဆိ-၌ ဣ-ကို အ-ပြု၊ ဆ-ကို အသဒိသဒ္ဒေဘော် စ-ပြု၍ အဆ္ဆ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

အဆ္ဆရာ (အသ+ဆရ) အသ် ဆရ-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် သ-ကို စ-ပြု၍ အဆ္ဆရာ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

အစ္ဆရိယ အစ္ဆရာယောဂ္ဂ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ယောဂ္ဂပုဒ်ကိုချေ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ကျန်ရှိနေသော အစ္ဆရာဟူသောရှေးပုဒ်ကို အစ္ဆရိယ-ပြု၍ "အစ္ဆရိယ"ဟု ရှပ်ပြီးသည်။ (တနည်း) (အာပုဗ္ဗ စရ+ကို) အာစရ-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် စရ-ကို ဆ္ဆရိယပြု၍ရင်း၊ အာ-ကို အ-ရသပြု၍ရင်း အစ္ဆရိယ-ဟု ပြီးသည်။

အဇ္ဇ (ဣမဗုဒ်+ဇ္ဇပစ္စည်း) ဣမဇ္ဇ-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဣမ-ကို အ-ပြု၍ အဇ္ဇ-ဟု ရှပ်ပြီးပါသည်။

အဇ္ဇတဂ္ဂ အဇ္ဇတံ+အဂ္ဂံ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် အံကို ဇပြု၊ ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ်ကို ချေ၍ အဇ္ဇတဂ္ဂေ-ဟု ပြီးပါသည်။

အဇ္ဈဂါ (အဓိပုဗ္ဗ+ဂမုဓာတ်+ဏ္ဏံ (ဝါ) အံဝိဘတ်) အဇ္ဈဂမိ (ဝါ) အဇ္ဈဂမံ-ဟု ဆိုသင့်လျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဂမုဓာတ်ကို ဂပြု၊ ဏ္ဏံဝိဘတ်ကို အာပြု၊ (ဝါ) အံဝိဘတ်ကို အာပြု၍ အဇ္ဈဂါ-ဟု ရှပ်ပြီးပါသည်။

အဇ္ဈာယက = (အဓိ+အာ+ဣ+ဏွုံ) ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် အဓိကို အဇ္ဈပြု၊ ဣကို ဧပြု၊ ဧ-ကို အာယပြု၊ ဏွုကို အကပြု၍ အဇ္ဈာယက-ဟု ပြီးပါသည်။

အဇ္ဈာဝသတိ (အဓိပုဗ္ဗ အာပုဗ္ဗ ဝသ+တိဝိဘတ်) အဓိဝသတိ-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် အဓိကို အဇ္ဈပြု၍ အဇ္ဈာဝသတိ-ဟု ရှပ်ပြီးပါသည်။

အဇ္ဈာသယ (အဓိပုဗ္ဗ အာပုဗ္ဗ သိ+အ) အဓိ အာသိ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် သိ-၏ အစိတ် ဣ-ကို ဧပြု၊ ဧ-ကို အယပြု၊ အဓိ-ကို အဇ္ဈပြု၍ အဇ္ဈာသယ-ဟု ရှပ်ပြီး။

အဇ္ဈာဇ္ဇရိဇ္ဇာ အဓိ အဝ တရိတွာ-ဟု ဆိုသင့်လျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် အဓိကို အဇ္ဈပြု၊ အဝကိုလည်း ဩပြု၊ တကိုလည်း ထပြု၍အသဒိသဒ္ဒေဟော် တ လည်းပြု၍ အဇ္ဈောဇ္ဈရိတွာ-ဟု ရှပ်ပြီးပါသည်။

အညမညံ အညံ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် အညံ အညံ-ဟု ဒ္ဝိရှပ်ပြု၊ နိဂ္ဂဟိတ်ကို မ-ပြု၍ အညမညံ-ဟု ပြီးသည်။

အညမညဿ အညဿ-တည်၊ အညဿ အညဿ-ဟု ဒ္ဝိရှပ်ပြု၊ ဿ-ချေ၊ မ-လာ။

အညာ (အာပုဗ္ဗ ဉာ+အ-ပစ္စည်း၊ ဣတ္ထိဧတာတက အာပစ္စည်း) အာဉာ-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် အာ-ကို အ-ပြု၊ ဉ-ကို ဒွေဘော်ပြု၍ အညာ-ဟု ရှပ်ပြီးပါသည်။

အဒ္ဓက (အဒ္ဓ-သဒ္ဒူပဝဒ ကရ+ဏ) အဒ္ဓကရ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရ-ကို ချေ၍ အဒ္ဓက-ဟု ရှပ်ပြီးပါသည်။

အဒ္ဓကထာ အတ္ထကထာ-ဟု ဆိုလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒန္တဇ တနှင့် ထအက္ခရာကို မုဒ္ဓဇ ဋနှင့်တကွ ဌအက္ခရာပြု၍ "အဒ္ဓကထာ"ဟု ရှပ်ပြီးပါသည်။

အဒ္ဒိ (အသု+တိ) အသုတိ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် တိ-၌ တ-ကို ဌပြု၊ ဌ-ကို အသဒိသဒ္ဒေဟော်ပြု၊ ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် သ-ကိုချေ၍ အဒ္ဒိ ဟု ရှပ်ပြီးပါသည်။ (တနည်း)

http://www.dhammadownload.com

(အာပုဗ္ဗ ဌာ+ကျ) အာဋ္ဌ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် အာ-ကို အ-ရဿပြု၊ ဋ္ဌ-ကို အသဒိသဒ္ဓေဘော်ပြု၍ အဋ္ဌ-ဟု ရှပ်ပြီးပါသည်။

အဋ္ဌပ္ပတ္တိ အတ္ထုပ္ပတ္တိ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် တ္ထ-ကို ဋ္ဌပြု၍ အဋ္ဌပ္ပတ္တိ-ဟု ရှပ်ပြီး။

အဋ္ဌပ္ပတ္တိက အတ္ထုပ္ပတ္တိက ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် သံယုဂ်နှင့်တကွသော ဒန္တဇ တ္ထ-ကို သံယုဂ်နှင့်တကွ မုဒ္ဓဇ ဋ္ဌပြု၍ "အဋ္ဌပ္ပတ္တိက"ဟု ရှပ်ပြီးပါသည်။

အဓု (အာပုဗ္ဗ ဈော+အ) အာဈော ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဈ-ကို အသဒိသဒ္ဓေဘော်ပြု၍ဝင်း၊ ဋ္ဌ-ကို မုပြု၍ဝင်း၊ အာ-ကို အ-ပြု၍ဝင်း အဓု-ဟု ရှပ်ပြီးပါသည်။ (တနည်း) [အဒု+တ] အဒတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် တ-ကို ဗ-ပြု၊ သ-ကို ဒု-ပြု၍ အဓု-ဟု ပြီး။ (တနည်း) [အာပုဗ္ဗ ဈော+တ] အာ ဈော တ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဈ-ကို ဗ-ပြု၊ တ-ကို ဒ္ဓပြု၊ ဓ-ကို အ-ပြု၊ အာ-ကို အ-ပြု၍ အဓု-ဟုပြီး။

အမုဓေတဋ္ဌသ အမုဆောရသ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရ-ကို ဋ္ဌ-ပြု၍ အမု တေဋ္ဌသ-ဟု ရှပ်ပြီးပါသည်။

အဏ္ဏ (အမ+ဥ) အမဥ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် မ-ကို နိဂ္ဂဟိတ်ပြု၊ နိဂ္ဂဟိတ်ကို ဏ-ပြု၍ အဏ္ဏ-ဟု ရှပ်ပြီးပါသည်။

အဏဏ နပုဒ်နှင့် ဣဏပုဒ်စပ်ထားသော ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်၌ နကို အနုပြု၊ နကို ဣဏပုဒ်၏ ဣ အက္ခရာသို့ကပ်၍ အနိဏ ဟုဆိုလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒန္တဇ နကို မုဒ္ဓဇ ဏပြု၍ဝင်း၊ ဣအက္ခရာကို အပြု၍ဝင်း "အဏဏ"ဟု ရှပ်ပြီးသည်။

အတိဆိ အတဓာတ် ထိပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် အတထိ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် တ၌ အ-ကို ဣပြု၍ "အတိထိ"ဟု ရှပ်ပြီးပါသည်။ (တနည်း) နဥ်တိ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် နနိပါတ်ကို အ-ပြု၊ မုဒ္ဓဇ ဋ္ဌကို ဒန္တဇ ထပြု၊ ဝဏ္ဏဝိပရိယာယနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ထနှင့်တကို ရှေ့နောက်ပြန်၍ "အတိထိ"ဟု ရှပ်ပြီးသည်။

အတ္ထ အဒဓာတ် တပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် အဒတ-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒကို တ-ပြု၍ "အတ္ထ"ဟု ရှပ်ပြီးပါသည်။ (တနည်း) အာပုဗ္ဗ ဓာဓာတ် တပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် အာဓတ-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် အာသရ နှင့် ဓာတွန်အာ-အက္ခရာတို့ကို အရဿပြု၍လည်းကောင်း၊ ဓကို တပြု၍လည်းကောင်း "အတ္ထ"ဟု ရှပ်ပြီးပါသည်။ (တနည်း) အာဟိတ-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် အာကို အရဿ၊ ဟကို တပြု၍ဝင်း၊ ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဣကို ချေ၍ဝင်း "အတ္ထ"ဟု ရှပ်ပြီးပါသည်။

အတိပွဓေါဓေါ အတိပွဓေါ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် အတိပွနောင် သြအက္ခရာလာ၊ ဂ-လာ၍ အတိပွဂေါဓေါ-ဟု ရှပ်ပြီးပါသည်။

အတိဝေလ ဝေလ+အတိ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိပရိယာယနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရှေ့နောက်ပြန်၍ အတိဝေလ-ဟု ပြီးသည်။

http://www.dhammadownload.com

အတ္ထ အရဓာတ်+ထပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် အရ၊ထ-ဟု ဆိုလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရကို တပြု၍ "အတ္ထ"ဟု ပြီး။။ (တနည်း) အသဓာတ် ထပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့် အသထ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် သ-ကို တပြု၍ "အတ္ထ"ဟု ရှပ်ပြီး။

အတ္ထိစတ္ဝဂ အတ္ထိ ဣတိ ဓဝ-ဟု ပုဒ်ဖြတ်၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓဝဝုဒ်၏ ဓ-အက္ခရာ နှောင်းသောကြောင့် တ-မှီရာဣ-သရကို ဝ-ပြု၊ ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဣကိုချေ၊ ဝ-ကို ဓ-သို့ကပ်၊ တကို ဝ-၏မှီရာ ဓ-သို့ကပ်၍ "အတ္ထိတ္ဝေဝ" ဟု ရှပ်ပြီးပါသည်။

အဓိစ္စသမုပ္ပန္နံ = အဓိစ္စသမုပ္ပန္နဒဿ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒဿနဝုဒ်ကို ချေ၍-ပြီး။

အဓိပ္ပါယ အဓိပုဗ္ဗ ပယဓာတ် ဏပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် အဓိပယ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ပဒွေဘော်ပြုခြင်း, ပ-၌ အ-ကို အာပြုခြင်းဖြင့် "အဓိပ္ပါယ"ဟု ပြီးသည်။ (တနည်း) [အဓိဂ္ဂေး အပိဂ္ဂေးရှိသော ဣဓာတ်+ဏပစ္စည်း] အဓိ အပိ ဣ ဏ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဣကို ဧပြု၊ ဧကို အယပြု၊ ပိ၌ ဣကို ယပြု၊ ပျကို ပပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ပ-ဒွေဘော်လာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် အယ-၌ အာ-ကို အာဒီဃပြု၊ ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် အပိ-မှ အ-ကိုချေ၍ အဓိပ္ပါယ-ဟု ရှပ်ပြီးပါသည်။

အဒ္ဓါ အသဓ-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် သကို ဒပြု၍ "အဒ္ဓါ"ဟု ရှပ်ပြီးပါသည်။ (တနည်း) အရဓာတ် ဓပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် အရဓ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရကို ဒပြု၍ "အဒ္ဓါ"ဟု ရှပ်ပြီးပါသည်။

အဒ္ဓါန အဒ္ဓါပုဒ် အယနပုဒ်တို့ကို စပ်ထားသောကြောင့် အဒ္ဓါယန-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ယ-အက္ခရာကိုချေ၍ "အဒ္ဓါန"ဟု ရှပ်ပြီးပါသည်။

အဒ္ဒြဇ္ဇ အဒ္ဒုဇ္ဇ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒ္ဒု-ကို ဒ္ဒြပြု၍ အဒ္ဒြဇ္ဇ-ဟု ပြီးပါသည်။

အနုဂ္ဂဏ္ဌန္တော (အနုပုဗ္ဗ ဂဟဓာတ်+ဏ္ဌာပစ္စည်း+အန္တပစ္စည်း) ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဟ-နှင့် အာကိုချေ၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဂ-လာ၍ "အနုဂ္ဂဏ္ဍန္တော"ဟု ပြီးသည်။

အနုပက္ကုဇ္ဇ (နုပုဗ္ဗ ဥပပုဗ္ဗ ကုသ+တ) ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် နု-ကို အန်ပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် က-ဒွေဘော်လာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓာတွန်နှင့်တကွ တ-ကို ဇ္ဇပြု၍ အနုပက္ကုဇ္ဇ-ဟု ပြီးပါသည်။

အနုပ္ပဇဝေဇ္ဇယျ (အနု+ပ+ဝိသ+ဧယျဝိဘတ်) ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဝိသကို ဝေဇ္ဇ ပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ပ-ဒွေဘော်လာ၍ "အနုပ္ပဝေဇ္ဇေယျ"ဟု ပြီးသည်။

အနုမတိ = (အနုပုဗ္ဗ မန+တိ) အနုမနတိ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် န-ကို ချေ၍-ပြီး။

အန္ဓာယ (အနုပုဗ္ဗ ဣဓာတ်+တွာ) အနုဣတွာ-ဟု ဆိုလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် တွာကို ယ-ပြု၊ ဣကို အာပြု၊ အနု-၌ ဥ-ကို ဝပြု၍ အန္ဓာယ-ဟု ပြီးသည်။

အန္တိ (အမ+တ) အမတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် မ-ကို နိဂ္ဂဟိတ်ပြု၊ နိဂ္ဂဟိတ်ကို ဝဂ္ဂန္တ နှ-ပြု၍ အန္တ-ဟု ရှပ်ပြီးပါသည်။ (တနည်း) [အမ+အန္တ] အမန္တ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏ

http://www.dhammadownload.com

နာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် မ-ကိုချေ၍ အန္တ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

အန္တမဇ္ဈော အန္တိမသော ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် နိန္တိ၌ ဣကို အ-ပြု၍ "အန္တမသော" ဟု ပြီးသည်။

အန္တရေ အတိဓာတ် အရ-ပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် အတရ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် အ-ထက်၌ နိဂ္ဂဟိတ် လာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ်ကို နပြု၍ "အန္တရ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

အန္တလိက္ခ အန္တရသဒ္ဒူပဝဒ ဣကွဓာတ် အပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့် အန္တရိက္ခ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရကို လပြု၍ "အန္တလိက္ခ"ဟု ရုပ်ပြီးသည်။

အန္တာနန္တိကာ အန္တနန္တဝါဒိကာ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဝါဒ-ကို ချေ၍ အန္တာနန္တိကာ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ (တနည်း) အန္တအနန္တ အန္တာနန္တ နေဝန္တာ နာနန္တိက ဟူလိုလျက် ဧကသေသနည်း, သာမညနိဒ္ဒေသနည်း (ဝဏ္ဏလောပဝိနိရုတ္တိနည်းဖြင့်) အန္တာနန္တိကာ-ဟုပြီး။

အန္တောဂဓ အန္တောသဒ္ဒူပဝဒ အဝပုဗ္ဗ ဂါဓဓာတ် အပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် အန္တောဂါဓ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓာတ်၏အစ အာဒီဃကို အရဿပြု၍ "အန္တောဂဓ"ဟု ပြီး။

အန္ဓ အမဓာတ် အပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် အမ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် အမ ဓာတ်ကို အန္ဓပြု၍ "အန္ဓ" ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

အပစ္ဆ (နံ-ပတ+ယ) နပတျ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် တျကို စ-ပြု၊ စကို သဒိသ ဒွေဟော်ပြု၊ နံ-ကို အ-ပြု၍ အပစ္ဆ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

အပရဏ္ဏ အပရပုဒ်+အန္နပုဒ် စပ်ထားသည့် မဏ္ဍလောဝိသတ္တမီတပွဓိရိသမာသ်ပုဒ်ဖြစ်၍ အပရန္တ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် နံ-ကို ဏပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဏ-တလုံး ဒွေဟော် ဆောင်၍ "အပရဏ္ဏ"ဟု ရုပ်ပြီးသည်။

အပရဓနယျော = (အပရ+နီ+ဏျ+သိ) အပရနီယော ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် နီ-၌ ဤကို ဓပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ယ-လာ၍ အပရနေယျော-ဟု ပြီးသည်။

အပါယ = (အပ+ဣ+ဏ) ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဣကို ဓပြု၊ ဧကို အာယပြု၍--ပြီးသည်။

အပါဒ္ဓတာ = (နု+ပ+အာ+ဝရ+တ) ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် နု-ကို အ-ပြု၊ ဝရကို ရုပြု၍-ပြီး။

အပ္ပ အလဓာတ် ပ-ပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် အလပ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓာတ္တုန်လကို ပပြု၍ "အပ္ပ"ဟု ရုပ်ပြီးသည်။

အပ္ပဋ္ဌ အပုပုဒ် အတ္ထပုဒ် နှစ်ပုဒ်စပ်၍ပြီးသောကြောင့် အပုတ္ထ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် တ္ထကို ဋ္ဌပြု၍ "အပ္ပဋ္ဌ"ဟု ပြီးသည်။

အပ္ပတိဘ = (နု+ပတိ+ဣ+တ) ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် နုကို အ-ပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ပ-ဒွေဟော်လာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဣကို ဤပြု၍ အပ္ပတိတ-ဟု ပြီးပါသည်။

အပ္ပနာ (အပ+ယု-ထိ-အာ) အပ်နာ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ပ-လာ၍ အပ္ပနာ-ဟု။

http://www.dhammadownload.com

အဇ္ဇ (အာပ–သဒ္ဒူပပဒ ဘရ+အ) အာပ ဘရ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ပ–ကို ဇ–ပြု၊ အာ–ကို အ–ပြု၊ ဝဏ္ဏနာသ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရ–ကို ချေ၍ အဇ္ဇ–ဟု ရှပ်ပြီးပါသည်။ (အဝ+ဘ) အဝဘ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဝ–ကို ဇ–ပြု၍ အဇ္ဇ–ဟု ။

အဇ္ဇန္တရ အဘိဥပသာရပုဒ် အန္တရပုဒ်တို့ဖြင့်ပြီးသောကြောင့် အဘိအန္တရ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် အဘိကို အဇ္ဇပြု၍ "အဇ္ဇန္တရ"ဟု ရှပ်ပြီးပါသည်။

အဇ္ဇတ အဘူတဘူတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် နောက်ဘူတ–ပုဒ်ကိုချေ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် အဘူတ–၌ ဥဒီဒီဃကို ဥရဿပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဇ–အက္ခရာတစ်လုံး အသဒိသဒွေဘာဝဆောင်ယူ၍ "အဇ္ဇတ"ဟု ရှပ်ပြီးပါသည်။

အဘိက္ကန္တ (အဘိပုဗ္ဗ ကမု+တ) ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် တ–ကို နွှပြု၊ ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓာတွန် မ–ကိုချေ၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် က–လာ၍ အဘိက္ကန္တ–ဟု ပြီးပါသည်။

အဘိက္ကန္တံ ဘဇန္တ အဘိက္ကန္တာ–ဟု ဆိုအပ်သော ဣတ္ထိလိင်ကို အဘိက္ကန္တံ–ဟု နပုံလိင်ပြန်ထားသောကြောင့် လိင်္ဂဝိပလ္လာသနည်း ဖြစ်ပါသည်။

အဘိညာ အဘိညာယ–ဟု ဆိုလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ယကို ချေ၍ "အဘိညာ"ဟုပြီး။

အဘိညာတဇကာလဇညာ (အဘိညာတကုလပုဒ်+ဏျ) အဘိညာတကုလျ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် န–လာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဏျကို ဥပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဥ–ခွေကော်လာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် က–၏ ဥ–ကို သြပြု၍ အဘိညာတကောလညော–ဟု ပြီးပါသည်။

အဘိဘဝနဋ္ဌ အဘိဘဝနတ္ထ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် တ္ထ–ကို ဋ္ဌပြု၍ အဘိဘဝနဋ္ဌ –ဟု ရှပ်ပြီးပါသည်။

အဘိဗ္ဗု = (အဘိ+ရုဟ+တ) ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် တကို ဟပြု၊ ဟကို ဗ္ဗပြု၍–ပြီးသည်။

အဘိသမ္ဘုဇ္ဇာ ဘထာဂတော–၌ ရသင့်သောနည်းကား = ဘထာဂတော–ဝယ် ဂမုဓာတ်၏ ဂမနတ္ထတည်းဟူသော ဟောမြဲအနက်မှတစ်ပါး ဗုဇ္ဈနတ္ထတည်းဟူသော လွန်သော အနက်နှင့် ယှဉ်သောကြောင့် ဓာတုနမတ္ထာတိသယနည်း ရပါသည်။

အဇောဇနေယျ (နပုဗ္ဗ ဘုဇ+အနီယ) အဇောဇနီယ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် နီ–၌ ဤ–ကို ဧ–ပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ယ–ခွေကော်လာ၍ အဇောဇနေယျ–ဟု ပြီးသည်။

အမ္မဋ္ဌ (အမ္ဗဂံ သဒ္ဒူပပဒ ဋ္ဌပ+အ) အမ္ဗဂံဋ္ဌပ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် မ္ဗ–ကို မ္မ–ပြု၍၊ ဝဏ္ဏလောပနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဂံ–နှင့် ပ–ကိုချေ၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဋ္ဌ–၏ အသဒိသဒွေဘော် ဋ္ဌ–လာ၍ အမ္မဋ္ဌ–ဟု ရှပ်ပြီးသည်။

အမ္မလဋ္ဌိက လဋ္ဌိကအမ္မ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိပရိယာယ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရှေ့နောက်ပြန်၍ အမ္မလဋ္ဌိက–ဟု ရှပ်ပြီးပါသည်။

အမစ္စာ အမာ–ဟူသော အဗျယပုဒ်နောင် ဘဝန္တိတဒ္ဓိတ်အနက်၌ စပစ္စည်းသက်၍ ပုဒ်ပြီးထားခြင်းကြောင့် အမာစ–ဟုဆိုလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် အာကို အ–ရသပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမ

http://www.dhammadownload.com

နိရုတ္တိနည်းဖြင့် စတစ်လုံးဒွေဟော်ဆောင်၍ "အမစ္စာ" ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

အဓမာယ အ မုဟ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဥကို ဩပြု၊ ဟ-ကို ယ-ပြု၍ အမောယ -ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

အယျက (အရဟတော်+ဏ္ဍ) အရဟက-ဟု ဆိုသင့်လျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရဟကို ယျ ပြု၍ အယျက-ဟု ပြီးပါသည်။

အရည (နပုဒ်+ရာဇပုဒ်+ဇတ အညပုဒ်) နရာဇ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဇ-ကို ဉပြု၊ ဉ-ကို သဒိသဒွေဟော် ညပြု၊ ရာ-၏ အစိတ် အာ-ကို အရဿပြု၊ နှ-ကို အ-ပြု၍ အရည-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

အရဟံ အာရက-ဟု ဆိုလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် အာကို အရဿ၊ က-ကို ဟပြု၍ "အရဟံ" ဟု ပြီးသည်။ **(တနည်း)** အရိသဒ္ဒါပဒဒ ဟနဓာတ် ကွိပစ္စည်းဖြင့်ပြီးရကား ဓာတွန် ချေ၊ ကွိ-ပစ္စည်းချေပြီးနောက် အရိဟ-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရိ ၌ ရ-အက္ခရာ၏ ဣသရကို အ-ပြု၍ "အရဟံ" ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ **(တနည်း)** အရဟော-ဟု ဆိုသင့်လျက် ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ်လာ၍ အရဟံ-ဟု ပြီးပါသည်။

အရဟာဒေါ (အရိသဒ္ဒါပဒဒ ဟန+ကွိ+နာဝိဘတ်) အရိဟနာ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်း ဖြင့် ဣ-ကို အ-ပြု၊ နာ-ကို တာ-ပြု၍ အရဟတာ-ဟု ပြီးသည်။

အရိယံ အာရက-ဟု ဆိုလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် အာကို အ-ပြု၊ ရ၏ အ-ကို ဣပြု၊ ကကို ယပြု၍ "အရိယ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ **(တနည်း)** အနိရိယ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် နိကိုချေ၍ "အရိယ" ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ **(တနည်း)** ဣရိယ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဣကို အ-ပြု၍ "အရိယ"ဟု ပြီးသည်။

အရ္ဟာ (အရ+ကုန) အရုဏ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် နှ-ကို ဏ-ပြု၍ အရုဏ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

အလဒ္ဓ (အလံပုဒ်+ဂဒပုဒ်+တ-အညပုဒ်) အလံဂဒ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ် ကိုချေ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒ-ကို ဒွေဟော်ဆောင်၍ အလဂဒ္ဒ-ဟု ရုပ်ပြီးသည်။

အလဂဒ္ဒူပမာ (အလဂဒ္ဒဂဟဏပုဒ်+ဥပမာပုဒ်+ဇတ အညပုဒ်) အလဂဒ္ဒဂဟဏူပမာ-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏ နာသ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဂဟဏပုဒ်ချေ၍ အလဂဒ္ဒူပမာ-ဟုပြီးပါသည်။

အလဇ္ဇနေယျ အလဇ္ဇနီယ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဤကို ဧပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမ နိရုတ္တိနည်း ဖြင့် ယ-လာ၍ အလဇ္ဇနေယျ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

အလာပု အာပုဗ္ဗ လမ္ဘဓာတ် ဥပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် အာလမ္ဘ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်း ဖြင့် သံယုဂ်အစ ဓ-အက္ခရာကိုချေ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် အာကို အရဿပြု၊ လ၏ မှိရာ အ-ကို အာဒီဃပြု၍ "အလာပု" ဟု ပြီးပါသည်။

အဝသဋ္ဌ = (အဝပုဗ္ဗ+သရ+တ) ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရ-ကိုချေ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် တ

http://www.dhammadownload.com

ကို ဋ္ဌပြု၍ အဝသဋ္ဌ-ဟု ပြီးပါသည်။

အဝဓသဿ (အဝပုဗ္ဗ သိသ+ဏ) အဝသိသ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဏ္ဍ-ကို ဓ-ပြု၍ အဝဓသဿ-ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။

အဝိဇ္ဇာ (န-ဝိဒ+ယ+အာ) ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒျကို ဇ-ပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဇ-ခွေဘော်လာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် န-ကို အ-ပြု၍--ပြီးပါသည်။

အဝိသိဋ္ဌ = (အ+ဝိ+သိသ+တ) ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် တဝဂ္ဂစည်း ဓာတွန်သနှင့်တကွ တ-ကို ဋ္ဌပြု၊ ဋ္ဌ-ကို အသဒိသဒွေဘော် ဋ္ဌပြု၍ အဝိသိဋ္ဌဟု ပြီးပါသည်။

အဝိနိ အဝိစိ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဝ-၏ အစိတ် ဏ္ဍ-ကို ဉ-ပြု၍ အဝိစိ - ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။

အသက္ခိ (သကဓာတ်+ဉိဝိဘတ် ဓာတ်၏ အစ၌ အ-လာ၍) အသကီ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် က-လာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓာတွန် က-ကို ခ-ပြု၊ ဉ်ကို ဏ္ဍ-ရသပြု၍ အသက္ခိ-ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။

အသဇ္ဇာဟိတ္ထာ (နရွေး သံရွေး-ဌာ+တ္ထာ) ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဟ-လာ၊ ယင်းဟ-နောင် ဏ္ဍ-လာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် အာကို အ-ရသပြု၊ နိဂ္ဂဟိတ်ကို ဏပြု၊ နှ-ကို အ-ပြု၍ "အသဇ္ဇာဟိတ္ထာ"ဟု ပြီးသည်။

အသိ (အာပုဗ္ဗ သီဓာတ်+ကွိပစ္စည်း) အာသီ-ဟု ဆိုလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် အာ-ဌ္ဌ တို့ကို ရသပြု၍ အသိ-ဟု ပြီးသည်။

အဿ အသဓာတ် အပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် အသ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် သ-တစ်လုံး လာ၍ "အဿ" ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။

အဿဿ အသ+ဃျာဆ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် အသဓာတ်၌ရှိသော သဓာတွန်နှင့် တကွသော ဃျာဆ ဝိဘတ်ကို ဿဆပြု၍ "အဿဆ"ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။

အဟိ (အံဟ+ဏ္ဍ) အံဟိ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ်ကိုချေ၍ အဟိ-ဟု ပြီး။

အဟူ (အဟပုဒ်+သ္မိဝိဘတ်) အဟသ္မိ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် သ္မိ-ဝိဘတ်ကို ဥ-ပြု၍ အဟု-ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။ (တဒဟု-၌ အဟု)

အမ္ဟု (ဟူဓာတ်+ဉိဝိဘတ်) ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဉိ-ဝိဘတ်ကိုချေ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဥကို ဥ-ရသပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် အ-လာ၍ အဟု-ဟု ပြီးသည်။

(အဟု-ကို အဟောသိ-ဟု ဖွင့်သော အဋ္ဌကထာအလို)

အာကာသာနဉ္စ (အာကာသ+အနန္တ+ဏျ) ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် နှုကို စပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ်လာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ်ကို ဉ ပြု၊ အ-ကို အာပြု၍ အာကာသာနဉ္စ-ဟု ပြီးသည်။

အာကိဉ္စညာ (အကိဉ္စနပုဒ်+ဏျ) အာကိဉ္စန္ဟ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဏ္ဟ-ကို ဉပြု၊

http://www.dhammadownload.com

၂ကို ဖွေကော်ပြု၍ အာကိဒ္ဓည-ဟု ရှင်ပြီးပါသည်။

အာစု (အာပုဗ္ဗ ဧဏု+၃) အာဧဏု ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဏ-ကို ချေ၍ အာခု-ဟု ရှင်ပြီးပါသည်။

အာဂမ္ဘ (အာပုဗ္ဗ ဂမ္ဘတ်+တွာ) အာဂမ်တွာ-ဟု ဆိုလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် တွာကို မ-ပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် မ-ဖွေကော်လာ၍ အာဂမ္ဘ-ပြီးပါသည်။

အာယာတ = (အာပုဗ္ဗ+ဟန+ဏ) အာ ဟန ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဟနကို ယာတ ပြု၍ အာယာတ-ဟု ပြီးပါသည်။

အာယာတန = (အာ+ဟန+ယု) ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဟနကို ယာတပြု၊ ယုကို အနပြု၍ အာယာတန-ဟု ပြီးပါသည်။

အာယာတယ (အာပုဗ္ဗ ဟန+ဏ) အာဟန ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဟနကို ယာတ ပြု၍ဌင်း၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ယ-လာ၍ဌင်း အာယာတယ-ဟု ရှင်ပြီးပါသည်။

(အာယာတောဏေ)

အာစရိယ အာစာရပုဒ် ဣယပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် အာစာရိယ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိ နည်းဖြင့် စာ၌ အာကို အရဿပြု၍ "အာစရိယ"ဟု ရှင်ပြီးသည်။

အာစာရ ဧဂါစရဏ္ဍဟဏေန- အာစာရ ဧဂါစရ သမ္မန္နဂ္ဂဟဏေန ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသ နိရုတ္တိ နည်းဖြင့် သမ္မန္နကို ချေ၍ အာစာရဧဂါစရဂ္ဂဟဏေန-ဟု ပြီးပါသည်။

အာစိဏ္ဏ (အာပုဗ္ဗ စရ+တ) အာစရတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရ-ကိုချေ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် တ-ကို ဏ္ဏဟုပြု၍ အာစိဏ္ဏ-ဟု ရှင်ပြီးပါသည်။

အာဏာဏ္ဍ (အဏဏဝုဒ်+ဏျုပစ္စည်း) ဏ-အနုဗန်ချေပြီးနောက် အဏဏျု-ဟု ဆိုလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် အ-ကို အာပုဒ္ဓိပြု၍ အာဏဏျု-ပြီးပါသည်။

အာဏိ (အန+ဏိ) အနိ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် န-ကို ဏ-ပြု၊ အ-ကို အာပြု၍ အာဏိ-ဟု ရှင်ပြီးပါသည်။

အာဘူရ (အတ+ဥရ) အတုရ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် အ-ကို အာပြု၍ အာတုရ-ဟု ရှင်ပြီးပါသည်။

အာဏမ္ဘဏ အဏ+ဝန ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် အ-ကို အာပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမ နိရုတ္တိ နည်းဖြင့် ဝ-ဖွေကော်လာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဝ-နှစ်လုံးကို ဗ-နှစ်လုံးပြု၊ န-ကို ဏပြု၍ အာဏမ္ဘဏ-ဟု ပြီးပါသည်။

အာဒိစ္စ အဒိတိပုဒ် ဏျုပစ္စည်း၊ ဝုဒ္ဓိပြု၊ အနုဗန်ချေ၊ ဣသရကိုချေပြီးနောက် အာဒိတျ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် တျကို စပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် စ-အက္ခရာတစ်လုံး သဒိသဒွေဘာဝဆောင်ယူ၍ "အာဒိစ္စ" ဟု ရှင်ပြီးသည်။ (တနည်း) အာပုဗ္ဗ ဒိပဓာတ် အ-ပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် အာဒိပ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ ဓာတွန်ပကို စပြု၍ဌင်း၊ ဝဏ္ဏာဂမ

http://www.dhammadownload.com

နိရုတ္တိနည်းဖြင့် စ-အက္ခရာတစ်လုံး သဒိသဒ္ဒေဘာဝ ဆောင်ယူ၍ဝင်း "အာဒိစ္စ" ဟု ရုပ်ပြီးသည်။ (တနည်း) အာဒိကပွိကက္ကစ္စ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ကပွိက တပုဒ်လုံးကိုချေ၍ "အာဒိစ္စ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

အာပ (အပွ+ဏ) အပွ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ပ-တစ်လုံးကိုချေ၍ဝင်း၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် အ-ကို အာ-ဒီဃပြု၍ဝင်း အာပ-ဟု ပြီးပါသည်။

အာပန္နံ = (အာ+ပဒ+တ) ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် တ-ကို အန္နပြု၊ ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒကိုချေ၍ အာပန္န-ဟု ပြီးပါသည်။

အာပါယိကော = အာပါယိကေန ဟုဆိုလျှင်လျက် တတိယာဝိဘတ်ကို ပထမာဝိဘတ် ပြန်ထားသော သောကြောင့် ဝိဘတ္တိဝိပလ္လာသနည်း ရပါသည်။

အာမိသ အာပုဗ္ဗ မသဓာတ်+အပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် အာမသ-ဟု ဆိုလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် မ၏ အ-ကို ဣပြု၍ "အာမိသ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

အာယသ္မတော (အာယုပုဒ်+မန္တုပစ္စည်း+နာဝိဘတ်) အာယုမန္တုနာ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် အာယု-၌ ဥ-ကို အသပြု၊ နွှုပစ္စည်းကို နာဝိဘတ်နှင့်တကွ တပြု၍ အာယသ္မတ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

အာရဒ္ဓ = (အာ+ရဘ+တ) ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် တ-ကို ဓပြု၊ ဘကို ဒပြု၍--ပြီးသည်။

အာရဒ္ဓဝိယဿက အာရဒ္ဓဝိယဿနဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် နှ-ကို ကပြု၍--ပြီး။

အာရာဓေမာ အာပုဗ္ဗ ရဓုဓာတ် ဏ-ပစ္စည်းဖြင့် ပြီးရကား အာရဓ-ဟု ဆိုလိုလျက် ရ-အစိတ်ကို အာပြုခြင်း၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်း၊ သိ-သက် ဩပြု၍ အာရာဓော-ဟု ပုဒ်ပြီးပါသည်။

(၁၃၅၉-စုနှစ် အဖြေမှန်)

အာရမ္မဏာ (အာပုဗ္ဗ ရမု+ယု) အာရမန ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် နှ-ကို ဏပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် မ-လာ၍ အာရမ္မဏ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

အာရုဗ္ဘ (အရုပဗုဒ်+ဏျု) အရုပျ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ပျကို ပပြု၍ဝင်း၊ ဝဏ္ဏာဂမ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ပ-အက္ခရာ လာ၍ဝင်း၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ရု-၌ ဥ-ကို ဥ-ရဿပြု၍ဝင်း၊ အ-ကို အာဝုဒ္ဓိပြု၍ဝင်း အာရုပ္ပ-ဟု ပြီးပါသည်။

အာရုဇ္ဇ (အာပုဗ္ဗ ရုဟ+တ) အာရုဟတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် တ-ကို ဟ-ပြု၊ ဟ-ကို ဇ္ဇပြု၍ အာရုဇ္ဇ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

အာရောဟဏီယံ အာရောဟနီယံ-ဟု ဆိုလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် နှ-ကို ဏပြု၍ အာရောဟဏီယံ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

အာလမ္ဗဏာ (အာပုဗ္ဗ လဗိ+ယု) အာလဗန ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် မ-အက္ခရာလာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် နှ-ကို ဏ-ပြု၍ အာလမ္ဗဏ-ဟုပြီးပါသည်။

အာလိန္ဒ (အလိပုဒ်+ဣန္ဒပုဒ်) အလိန္ဒ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် အ-ကို အာဒီဃပြု၍

http://www.dhammadownload.com

အာလိန္ဒ–ဟု ရှာပြီးပါသည်။

အာစလောက (အာပုဗ္ဗ လောစ+အ) အာလောစ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် စ–ကို က ပြု၍ အာလောက–ဟု ရှာပြီးပါသည်။

အာဝါဠ အဝဓာတ်+အာဠကပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် အဝါဠ–ဟုဆိုလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် အ–ကို အာဒီဃပြု၍ "အာဝါဠ"ဟု ရှာပြီးပါသည်။

အာဒုဋ္ဌ အာပုဗ္ဗ ဒုဓာတ် တ–ပစ္စည်းပြီးသောကြောင့် အာဒုတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်း ဖြင့် ဒန္တဇ တကို မုဒ္ဓဇ ဋပြု၍ "အာဒုဋ္ဌ"ဟု ရှာပြီးပါသည်။

အာဒုဇ အာယုဇ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ယကို ဝပြု၍ "အာဒုဇ" ဟု ပြီးသည်။

အာသန္ဒီ (အာပုဗ္ဗ သဒ+အ+ထိ–ဤ) အာသဒီ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ်လာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ်ကို တဝဂ္ဂန္တ နှ–ပြု၊ ဒ–ကို ဓ–ပြု၍ အာသန္ဒီ–ဟု ပြီး။

အာသာ (ကသု+အ–ပစ္စည်း+ကတ္ထိဇောတ္တက အာပစ္စည်း) ကသာ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် က–ကို အာပြု၍ အာသာ–ဟု ရှာပြီးပါသည်။

အာသီဝိသ အာယုဝိသ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ဥကို ဤပြု၍ "အာသီဝိသ" ပြီး။

အာဟ (ဗြူဓာတ်+တိဝိဘတ်) ဗြူတိ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ဗြူ–ကို အာဟပြု၊ တိ–ကို အ–ပြု၍ အာဟ–ဟု ရှာပြီးပါသည်။

အာဟိတ (အာပုဗ္ဗ ဓာ+တ) အာဓတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓ–ကို ဟ–ပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဟ–နောင် က္က–လာ၍ အာဟိတ–ဟုပြီးပါသည်။

အာဠ္ဠာဟန အာဒါဟန ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒကို ဠပြု၍ "အာဠာဟန"ဟု ပြီး။

အာဠှိန္ဒ (အလိ+ကန္ဒ) ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် အ–ကို အာပြု၊ လ–ကို ဠပြု၍–ပြီးပါသည်။

ကဿာ (ကသု+အ–အာ) ကသ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် သ–ကို ဆ–ပြု၊ အသဒိသ ဒွေဘော် စ–ပြု၍ ကဿာ–ဟု ရှာပြီးပါသည်။

ကဿ (ကသု+တ) ကသတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓာတွန် သ–နှင့် တကွ တ–ကို ဿပြု၍ ကဿ–ဟု ရှာပြီးပါသည်။

ကဿကာ (ကသု+ဍကန်+ထိ–အာ) ကသဍက ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် သ–ကို ဿ–ပြု၍ ကဿကာ–ဟု ရှာပြီးပါသည်။

ကဿေ ကဓာတ်+ယုပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ကန–ဟု ဆိုလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒန္တဇ န–ကို မုဒ္ဓဇ ဏပြု၍ "ကဏ"ဟု ရှာပြီးပါသည်။

ကဿတိဟမေ ကတိမေ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဟ–လာ၍ ကတိဟမေ ဟု ပြီးပါသည်။ (**တနည်း**) ကတိဟ ကမေ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်း ဖြင့် က–ကို အ–ပြု၍ ကတိဟမေ–ဟု ရှာပြီးပါသည်။ (ကတိဟ+ကမေ–ဟုပုဒ်ဖြတ်) ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ကမေ–မှ က–ကို ချေ၍ ကတိဟမေ–ဟု ရှာပြီးပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

ကျွတိမာသ (ကျတိဟ အာသပုဒ်+ကျတိဟ အာသပုဒ်+ဏ) ကျတိဟ အာသ ကျတိဟအာသ ဟူလို လျက် ဝတ္ထုနာသ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ကျတိဟ အာသ တစ်ပုဒ်ကို ချေ၍ ကျတိဟာသ-ပြီး။

ကျဏ္ဍီ ကျသုဓာတ် တပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ကျသတ ဟူလိုလျက် ဝတ္ထုဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓာတွန်သကို ထပြု၍ဌင်း၊ ဝတ္ထုဝိပရိယာယနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ထနှင့် တကို ရှေ့နောက်အပြောင်း အလွဲပြု၍ဌင်း ကုတ္ထဟူ၍ ပုဒ်ပြီးသည့် နောက်တွင် နဒါဒိဂဏ်း ကုတ္ထိလိင်ဧောတက ဤပစ္စည်း ဆင့်ကာ "ကုတ္ထိ"ဟု ရုပ်ပြီးသည်။ . (**တနည်း**) ကျသဓာတ် ထိပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ကျသထိ ဟူလိုလျက် ဝတ္ထုဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓာတွန်သကို တပြု၍ "ကုတ္ထိ"ဟု ပြီးသည်။ (**တနည်း**) ကျသဓာတ် တ္ထိပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဝတ္ထုနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓာတွန်သကို ချေ၍ "ကုတ္ထိ"ဟု ရုပ်ပြီးသည်။ (**တနည်း**) ထိ-ဟု ဆိုလိုလျက် ဝတ္ထုဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ထိ-သဒ္ဒါကို ကုတ္ထိပြု၍ "ကုတ္ထိ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ (**တနည်း**) ထိ-ဟု ဆိုလိုလျက် ဝတ္ထာဝမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် က-အက္ခရာ, တ-အက္ခရာ နှစ်လုံးလာ၍ "ကုတ္ထိ"ဟု ပြီး။

ကျဒပ္ပစ္စယ (ကျမပုဒ်+ပစ္စယပုဒ်) ကျမပစ္စယ ဟူလိုလျက် ဝတ္ထုဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် မ-ကို ဒ-ပြု၊ ဝတ္ထာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ပ-လာ၍ ကျဒပ္ပစ္စယ-ဟု ပြီးပါသည်။

ကျဒ္ဒီ (ကျဓ+ကျ) ကျဓီ ဟူလိုလျက်ဝတ္ထာဂမ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒ-လာ၍ ကျဒ္ဒီ-ဟု ပြီးပါသည်။

ကျန္ဒခီလ ကျန္ဒသဒ္ဒါပပဒ ခီပဓာတ်+အပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ကျန္ဒခီပ-ဟု ဆိုလိုလျက် ဝတ္ထုဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓာတွန်ပကို လပြု၍ "ကျန္ဒခီလ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

(ကျန္ဒသဒ္ဒါပပဒ ခီပ+အ) ကျန္ဒခီပ ဟူလိုလျက် ဝတ္ထုဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ခီ-၌ ကျ-ကို ဤပြု၊ ပ-ကို လ-ပြု၍ ကျန္ဒခီလ-ဟု ရုပ်ပြီးသည်။ (**တနည်း**) ကျန္ဒဌိတခီလ ဟူလိုလျက် ဝတ္ထုနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဌဒိတ-ပုဒ်ကို ချေ၍ ကျန္ဒခီလ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ကျန္ဒြိယ ကျန္ဒပုဒ် ကျယပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ကျန္ဒိယ-ဟု ဆိုလိုလျက် ဝတ္ထုဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒကို ဠပြု၍ "ကျန္ဒြိယ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ (**တနည်း**) ကျန္ဒပုဒ် ကျယပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ကျန္ဒိယ-ဟု ဆိုလိုလျက် ဝတ္ထုဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ကျန္ဒပုဒ်၌ နှ၏မှီရာ အသရကို ရပြု၍ "ကျန္ဒြိယ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ (**တနည်း**) ကျန္ဒဓာတ် ကျယပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့် ကျန္ဒိယ-ဟု ဆိုလိုလျက် ဝတ္ထုဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ကျန္ဒပုဒ်၌ နှ-အက္ခရာကို ဖြုပြု၍ "ကျန္ဒြိယ" ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ (**တနည်း**) ကျန္ဒပုဒ်+ဏျပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့် ကျန္ဒယ ဟူလိုလျက် ဝတ္ထုဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် နှ-၌ အ-ကို ကျပြု၊ သံယုဂ်နှင့်တကွသော နှကို ဖြုပြု၍ "ကျန္ဒြိယ"ဟု ပြီးပါသည်။

ကျဇ္ဇာ ကျဘဓာတ် ဏပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ကျဘာ ဟူလိုလျက် ဝတ္ထာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဗ-အက္ခရာကို အသဒိသဓွေဆော် ဆောင်ယူ၍ "ကျဇ္ဇာ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

(တနည်း) ကျဘပုဒ်နောင် ဝ-ပစ္စည်းသက်၍ ပြီးသောကြောင့် ကျဘဝ ဟူလိုလျက် ဝတ္ထုဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဝကို ဗပြု၊ ဝတ္ထုဝိပရိယာယနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဗနှင့်ဘ ရှေ့နောက်ပြန်၍ "ကျဇ္ဇာ"

http://www.dhammadownload.com

ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။

ဣန္ဒရိယ အရဓာတ် ဏယပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် အရဃ-ဟု ဆိုလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် အရဓာတ်ကို ဣရဖြစ်၍ဝင်း၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရဗျည်း မိုရန်အတွက် ဣ-အက္ခရာ တစ်လုံး လာ၍ဝင်း "ဣရိယ"ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။

ဣန္ဒ ဣစဓာတ် ဥပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဣစု ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် စ-ကို ရ-ပြု၍ "ဣရ"ဟု ပြီးပါသည်။

ဣဿရ ဤသရ-ဟုဆိုလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဤ-ကို ဣရသပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် သ-အက္ခရာ ဒွေဘော်ဆောင်၍ "ဣဿရ"ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။

ဣဿရိယ (ဣ-သရ+အနီယ) ဣသရီယ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် သ-လာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဤ-ကို ဣ-ပြု၍ ဣဿရိယ-ဟု ပြီးပါသည်။

ဣဿာသဿ ဥသုံ အသန္တိ ခိပန္တိတိ ဣသာသာ-နှင့်အညီ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဥကို ဣပြု၊ သဒိသဒွေဘော် သ-ပြု၍ ဣဿာသာ-ဟု ပြီးပါသည်။

ဤသိက ဣသိက ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဣကို ဤပြု၍ ဤသိက-ဟု ပြီးသည်။

ဥက္ကံသ (ဥပုဗ္ဗ ကသ+အ) ဥကသ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဗိန္ဒုလာ၊ က-အက္ခရာ လာ၍ ဥက္ကံသ-ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။

ဥက္ကဋ္ဌ ဥက္ကာဋ္ဌိတမာပိတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် တ-နှင့်မာပိတကိုချေ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဣကာရ၌ အာကို အသဿပြု၊ ဋ္ဌ၌ ဣကို အ-ပြု၊ ဌကို အသဒိသဒွေဘော် ဋ္ဌ ပြု၍ "ဥက္ကဋ္ဌ"ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။ **(တနည်း)** ဥက္ကာစ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်း ဖြင့် ၁၆၆ ကို မုဒ္ဓ ဌပြု၊ ဣကာရ၌ အာကို အသဿပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် အသဒိသ ဒွေဘော်ဆောင်၍ "ဥက္ကဋ္ဌာ"ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။

ဥက္ကာ ဥသဓာတ် ကပစ္စည်း အာပစ္စည်းတို့ဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဥသကာ-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိ နည်းဖြင့် သကို ကပြု၍ "ဥက္ကာ"ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။

ဥက္ကာဏ္ဌိတ ဥဒ္ဓကဏ္ဌိတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဆဲယုဂ်နှင့်တကွသော ဒ္ဓကိုချေ၊ ဝဏ္ဏာဂမ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် က-အက္ခရာတစ်လုံး လာ၍ "ဥက္ကဏ္ဌိတ"ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။

ဥဇ္ဇာမ ဥကလာပ ဟုဆိုသင့်လျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် က-၏အစိတ် အ-ကို ချေ၊ က-ကို နောက် လ-သို့ကပ်၍ ဥဇ္ဇာပ-ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။ **(တနည်း)** အဝကုထ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏ ဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် အဝကို ဥပြု၊ ထ ကို လပြု၊ အ-ကို အာပြု၊ ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်း ဖြင့် က-၏အစိတ် ဥ-ကိုချေ၊ က-ကို လ-သို့ ကပ်၍ ဥဇ္ဇာပါ-ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။

ဥဋ္ဌါရ ဥပုဗ္ဗ ဂိရဓာတ် အပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဥဂိရ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဂ-အက္ခရာတစ်လုံး သဒိသဒွေဘော်ဆောင်ယူ၍ဝင်း၊ ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဂ-၏ မှီရာ ဋကို အာပြု၍ဝင်း "ဥဋ္ဌါရ"ဟု ပြီးသည်။ **(တနည်း)** ဥပုဗ္ဗ ဂ+ရ၊ ဥဂရ ဟူလိုလျက်

http://www.dhammadownload.com

ဝဏ္ဏဝိကာရ နိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် ဂု-၏ အစိတ် ဥ-ကို အာပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် ဂ-အက္ခရာ လာ၍ ဥဂွါရ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ဥန္ဒ ဥပုဒ္ဓ စိဓာတ် အပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဥစ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် စ-လာ၍ "ဥန္ဒ"ဟုပြီးသည်။

ဥန္ဒာကုလ ဥန္ဒပုဒ် ကုလပုဒ်တို့ဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဥန္ဒကုလ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် **ဒ္ဒ၌ အကို** အာပြု၍ "ဥန္ဒာကုလ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ဥန္ဒာရ (ဥပုဒ္ဓ **စရ+ဏ**) ဥစာရ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမ နိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် စ-လာ၍ ဥန္ဒာရ-ဟု ပြီး။

ဥန္ဒိဒ် (ဥပုဒ္ဓ သဇ+ဏ) ဥသဇ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် သ-ကို ဆ-ပြု၊ ဇ-ကို ဂ-ပြု၊ ဆ-ကို အသဒိသဒွေဘော် စ-ပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် ဒ္ဓ အထက်၌ နိဂ္ဂဟိတ်လာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ်ကို ကဝဂ္ဂန္တ င-ပြု၍ ဥန္ဒဂ်-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ဥန္ဒိန္ဒ (ဥ+ဆိဒိ+တ) ဝဏ္ဏဝိကာရနိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် တကို အန္ဒပြု၊ ဝဏ္ဏနာသနိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် ဓာတွန် ဒကိုရေ။ ဝဏ္ဏာဂမနိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် အသဒိသဒွေဘော် စ-လာ၍ ဥန္ဒိန္ဒ-ဟု ပြီးပါသည်။

ဥန္ဒု (ဥသ+ဆုက်ပစ္စည်း) ဥသဆု ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် သ-ကို စ-ပြု၍ ဥန္ဒု-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ဥဒ္ဓ အဓေတ်+ဥပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် အဓ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် အ-ကို ဥပြု၍ "ဥဓ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ (တနည်း) အရဓာတ် ဓ-ပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် အရဓ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် အရ-ကို ဥပြု၍ "ဥဓ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ဥဒ္ဓက အဓက ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် အ-ကို ဥပြု၍ ဥဓက-ဟုပြီးပါသည်။ (တနည်း) အရ+ဓက ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် အရ-ကို ဥပြု၍ ဥဓက ပြီး။

ဥဏ္ဏမံ ဥနမံ-ဟု ဆိုသင့်လျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် နု-ကို ဏ္ဏပြု၍—ပြီးပါသည်။

ဥဏ္ဏာ ဥသဓာတ် ဏာပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့် ဥသဏာ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသ နိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် ဓာတွန် သကိုရေ၍ "ဥဏာ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ဥဏ္ဍိသ (ဥပုဒ္ဓ နဟ+ဏ္ဍိသ) ဥနှိသ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် နှ-ကို ဏ္ဍပြု၍ ဥဏ္ဍိသ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ဥဏ္ဍမ ဥဘပုဒ် တမပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့် ဥဘတမ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် ဘ-ကို တ-ပြု၍ "ဥဏ္ဍမ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ဥဏ္ဍာန (ဥပုဒ် +တာနပုဒ် +တ-အညပုဒ်) ဥတာန ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် တ-လာ၍ ဥဏ္ဍာန-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ဥတ္တ အရဓာတ်+တုပစ္စည်း၊ အရတ္တ-ဟုဆိုလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် အရ ဓာတ်ကို ဥပြု၍ "ဥတ္တ"ဟု ရုပ်ပြီးသည်။ **(တနည်း)** ဣဓာတ်+တုပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့် ဣတ္တ-ဟုဆိုလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် ဣကို ဥပြု၍ "ဥတ္တ" ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

ဥဒဂ ဥဒ္ဓတ်+ဏျုပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဥဒ္ဓက ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏလောပနိရုတ္တိ နည်းဖြင့် ဒ-တစ်လုံးကိုချေ၍ "ဥဒက" ဟု ရှင်းပြပါသည်။ **(စာနည်း)** ဥဒ္ဓတ်+က-ပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဥဒ္ဓက ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏလောပ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် သံယုဂ်အစ နအက္ခရာကိုချေ၍ "ဥဒက"ဟု ရှင်းပြသည်။

ဥဒကရဟဒ (ဥဒက သဒ္ဒူပဒ ဟရ+အ) ဥဒကဟရ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိပရိယာယ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဟ-နှင့် ရ-ကို ရှေ့နောက်ပြန်၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒ-လာ၍ ဥဒကရဟဒ-ဟု ပြီးသည်။

ဥဒယိန = (ဥဒက+ပါ+ယ) ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဥဒကကို ဥဒပြု၊ ယ့ကို အနပြု၍-ပြီး။

ဥဒ်ရယိ (ဥပုဗ္ဗ ဏ္ဍရဓာတ်+ယပစ္စည်း+ဏ္ဍိဘာတ်) ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒ-လာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိ နည်းဖြင့် ဏ္ဍိကို ဏ္ဍပြု၍ ဥဒိရယိ-ဟု ပြီးပါသည်။

ဥဒ္ဓကွလ ဥလုဓလ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် လကို ဒပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိ နည်းဖြင့် ဓ-၏ အသဒိသဗျဉ်းကော် က-လာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဦ-ကို ဥ-ရဿပြု၍ ဥဒ္ဓကွလ-ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။

ဥဒ္ဓဇလာမိ (ဥဒိတပုဒ်+လောမပုဒ်+ဣ) ဥဒိတလောမိ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိ နည်းဖြင့် ဏ္ဍ-ကို အ-ပြု၊ ဝဏ္ဏနာသ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် တ-ကိုချေ၊ ဝဏ္ဏာဂမ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် တ-ဗျဉ်းကော်လာ၍ ဥဒ္ဓလောမိ-ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။

ဥဒ္ဓဗ္ဗ (ဥဒ္ဓတပုဒ်+ဏျ) ဥဒ္ဓတျ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် တျကို စပြု၊ စ-ကို သဒိသဗျဉ်းကော် ပြု၍ ဥဒ္ဓဗ္ဗ-ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။

ဥဒ္ဓတ (ဥပုဗ္ဗ+ဟန+တ) ဥဟနတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဟန-ကို ဓ-ပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒ-လာ၍ ဥဒ္ဓတ-ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။

ဥဒ္ဓမာဃာတနိကာ = ဥဒ္ဓမာဃာတနဒိကာ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဝဒ-ပုဒ်ကို ချေ၍ ဥဒ္ဓမာဃာတနိကာ-ဟု ပြီးပါသည်။

ဥဒ္ဓါရ (ဥပုဗ္ဗ ဓရ+ဏ) ဥဓာရ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒ-လာ၍ ပြီးပါသည်။

ဥန္နတ (ဥပုဗ္ဗ နမု+တ) ဥနမတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် မ-ကို န-ပြု၍ ဥန္နတ-ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။

ဥပကဋ္ဌ ဥပပုဗ္ဗ ကရဓာတ် တပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဥပကရတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိ နည်းဖြင့် ကရကို ကဋ္ဌပြု၊ တကို ဋ္ဌပြု၍ "ဥပကဋ္ဌ"ဟု ရှင်းပြီးသည်။

ဥပဃာတ (ဥပပုဗ္ဗ ဟန+ဏ) ဥပဟန ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ဟနကို ဃာတ ပြု၍ ဥပဃာတ-ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။

ဥပဒ္ဓဝ (ဥပပုဗ္ဗ ဒု+အ) ဥပဒဝ-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒ-ဗျဉ်းကော်လာ၍ ဥပဒ္ဓဝ-ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။

ဥပနိဓာယဉ္စတ္တိ ဥပနိဓာယပညတ္တိ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ယ-အက္ခရာကိုချေ၍

http://www.dhammadownload.com

"ဥပနိဓာပညတ္တိ"ဟု ပြီးပါသည်။

ဥပသင်္ကမိတာဓေရော ဥပသင်္ကမိတုပုဒ်+ယောဝိဘတ်ဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဥပသင်္ကမိ တုယော ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် တုဒ္ဒ ဥကို အာရပြု၊ ယောဝိဘတ်ကို သြပြု၍ "ဥပသင်္ကမိတာရော"ဟု ပြီးပါသည်။

ဥပသန္တေ (ဥပပုဒ္ဓ သမု+တ) ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် တ-ကို နှစ်ပြု၊ ဝဏ္ဏနာသ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓာတွန် မ-ကိုချေ၍ ဥပသန္တ-ဟု ပြီးပါသည်။

ဥပသခိ်ဓာ (ဥပ-သံပုဒ္ဓ ဓာ+တ) ဥပသံဓာတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓ-ကို ဟ-ပြု၊ အာ-ကို ဣပြု၊ နိဂ္ဂဟီတ်ကို ဥ-ပြု၍ ဥပသဒ္ဓိတ-ဟု ပြီးသည်။

ဥပဟတာ (ဥပပုဒ္ဓ ဟနဓာတ်+တ) ဥပဟနတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏလောပ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် န-ကိုချေ၍ ဥပဟတ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ဥပါဟန ဥပ+နဟ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိပရိယာယနိရုတ္တိနည်းဖြင့် နှနှင့် ဟကို ရှေ့နောက်ပြန်၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ပ-၏ အ-ကို အာပြု၍ ဥပါဟန-ဟု ပြီးပါသည်။

ဥပေါသထ (ဥပပုဒ္ဓ ဝသ+ထ) ဥပဝသထ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဝ-ကို သြပြု၍ ဥပေါသထ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ **(တနည်း)** [ဥပပုဒ္ဓ ဥသ+ထ] ဥပဥသထ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဥ-ကို သြပြု၍ ဥပေါသထ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ဥပဓုန္ဒ (ဥပပုဒ္ဓ ပဒ+တ) ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓာတွန်နှင့်တကွ တ-ကို အန္ဒပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ပ-ဒွေဘော်လာ၍ ဥပဓုန္ဒ-ဟု ပြီးပါသည်။

ဥပဓုလ ဥပုဒ္ဓ ပါဓာတ်+အလပစ္ဆန်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဥပလ-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ပ-လာ၍ "ဥပဓုလ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ **(တနည်း)** ဥဒကသဒ္ဒါပုပဒ ပ္ပုဓာတ်+အ-ပစ္ဆန်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဥဒကပ္ပ-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒကကိုချေ၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ပ၌ ပလာ၍ "ဥပဓုလ"ဟု ပြီးပါသည်။

ဥပဓ္ဓိလာဝိတာ ဥပုဒ္ဓ ပလဝဓာတ် တ-ပစ္ဆန်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဥပလဝတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် လ၏မှိရာ အသရကို အာပြု၊ ပ-အက္ခရာ ဝ-အက္ခရာတို့၏မှိရာ အသရများကို ဣပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ပ-အက္ခရာ တစ်လုံး သဒိသဒ္ဒေဘာဝ ဆောင်ယူ၍ "ဥပဓ္ဓိလာဝိတ" ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ (ဥပဓ္ဓိလာဝိတ-ဟု ဆဋ္ဌမ္မန္တ် ရှိသည်။)

ဥပဓ္ဓိဇနာ (ဥပုဒ္ဓ ဇိဇ+ယု) ဥဝိဇန ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဝ-အက္ခရာလာ၊ ဇ-အက္ခရာလာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဝနှစ်လုံးကို ဗ-နှစ်လုံးပြု၍ ဥပဓ္ဓိဇနာ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ဥပဓ္ဓိတောဒက (ဥပ္ပိဒုပဒ်+ဥဒကပုဒ်+ယ-အညပုဒ်) ဥပ္ပိဒုဒက ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒ-ကို တ-ပြု၊ ဥ-ကို သြပြု၍ ဥပ္ပိတောဒက-ဟု ပြီးသည်။

ဥပမုဇ္ဇာ (ဥပုဒ္ဓ မဒ+တ) ဥမဒတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် မ-အက္ခရာလာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒ-ကို တ-ပြု၍ ဥမုတ္တ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

ဥန်္ဓိလေတ္တာ = (ဥပုဒ္ဓ မိလဓာတ်+ဏော–တွာပစ္စည်း) ဝဏ္ဏာဂမနိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် မ–လာ၍–ပြီးသည်။

ဥယျာနေ ဥပုဒ္ဓ ယာဓာတ် ယုပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသော်ကြောင့် ဥယာန ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမ နိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် ယ–အက္ခရာတစ်လုံး သဒိသဒ္ဒိဘာဝဆောင်ယူ၍ "ဥယျာန"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ဥရ် ဥသဓာတ် ရ်က်ပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဥသရ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသ နိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် သကို ချေ၍ "ဥရ်" ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ **(တနည်း)** အရဓာတ် အပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် အရ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် အ–ကို ဥပြု၍ "ဥရ်"ဟု ပြီးသည်။

ဥရဏ္ဍ ဥပုဒ္ဓ ရဓာတ် ဘပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဥရဘ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် ရ၌ ဥကို သြပြု၊ သြကို အဝပြု၊ ဝကို ဏ္ဍပြု၍ "ဥရဏ္ဍ"ဟု ရုပ်ပြီး ပါသည်။

ဥဠ (အရ+က္ခ) အရ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် အ–ကို ဥပြု၍ ဥရ–ဟု ပြီး။

ဥလ္လပ္ပန (ဥပုဒ္ဓ လပ+ယု) ဥလပန ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် လ–ခွေဟော်လာ၊ လ–အထက်၌ နိဂ္ဂဟိတ်လာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ်ကို မ–ပြု၍ ဥလ္လမ္ပန–ပြီး။

ဥလုမ္ပ (ဥလု–သန္ဒုပဝဒ ပါ+အ) ဥလုပ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမ နိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ်လာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရ နိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ်ကို မ–ပြု၍ ဥလုမ္ပ–ဟု ပြီးပါသည်။

ဥသဘ (ဏ္ဍသ+အဘ) ဏ္ဍသဘ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် ဏ္ဍ–ကို ဥ–ပြု၍ ဥသဘ–ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ဥဿဓဟ (ဥပုဒ္ဓ သဟ+ဏ) ဥသဟ–ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် သ–အက္ခရာလာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် သ–၏ အစိစ် အ–ကို အာ–ပြု၍ "ဥဿာဟ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ဥသိရ် (ဝသ+ကိရ်) ဝသိရ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် ဝ–ကို ဥ–ပြု၍ ဥသိရ်–ပြီး။

ဥသု (ဏ္ဍသ+ဥ) ဏ္ဍသု ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် ဏ္ဍ–ကို ဥ–ပြု၍ ဥသု–ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ဥဿဟဋ္ဌိ (ဥပုဒ္ဓ သဟ+သြဋ္ဌ+ထီ–ဤ) ဥသောဟဋ္ဌိ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိပရိယာယ နိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် ဟ–နှင့် ဋ္ဌ–ကို ရှေ့နောက်ပြန်၊ ဝဏ္ဏာဂမနိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် သ–အက္ခရာ လာ၍ ဥဿောဋ္ဌိ ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ဥဠာရ (ဥလ+အာရ) ဥလာရ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် လ–ကို ဠ–ပြု၍ ဥဠာရ–ပြီး။

ဦကာ (ဦဟ+က+ထီ–အာ) ဦဟကာ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် ဟ–ချေ၍ ဦကာ–ပြီး

ဦန ဦဟဓာတ် ယု–ပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့် ဦဟန–ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသ နိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် ဓာတွန် ဟအက္ခရာကို ချေ၍ "ဦန"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ဦရ် အရဓာတ်+ကုပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် က–အနုဗန်ချေ၍ အရ–ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် အရ၏ အစ အ–အက္ခရာကို ဦပြု၍ "ဦရ်"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ဧက (ဏ္ဍ+က) ဏ္ဍက ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် ဏ္ဍ–ကို ဧ–ပြု၍ ဧက–ဟုပြီး။

ဧကန္တ (ဧကသန္ဒုပဝဒ တရ+ကို) ဧကတရ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် ရ–ကို န–ပြု

http://www.dhammadownload.com

၍ ကန္တ-ဟု ရှုပ်ပြီးပါသည်။

ကမန္တံ -၌ ဝိဘတ္တိဝိပလ္လာသနည်း ရသင့်ပါသည်။

ကမေကသ္မိံ ကွာတ်(ဝါ) ဓော်တ်+ဏ္ဍုပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသော ကေသဒ္ဒါနောက်၌ သ္မိံဝိဘတ် သက်၍ ကေသ္မိံ-ဟု ရှိနေသောအခါ ယဒနုပပန္နာ- နိပါတနာ သိဒ္ဓိ သုတ်ကြီးဖြင့် ဝိဘတ်နှင့်တကွ သော ကေသ္မိံပုဒ်ကို ဝိဘတ္တုန္တပဒဒွိဘာဝအဖြစ်ဖြင့် ကေသ္မိံ ကေသ္မိံ-ဟု ဒွေဘော်ပြု၊ ထိုသို့ဒွေဘော်ပြု၍ ကေသ္မိံ ကေသ္မိံ-ဟု ပုဒ်မှန်အားဖြင့် ဆိုလိုလျက် ရှေးကပုဒ်နောင်ရှိသော သ္မိံဝိဘတ်ကို ဝတ္ထုနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ချေ၍ဝင်း၊ ဝတ္ထာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် မ-အက္ခရာတစ်လုံး လာ၍ဝင်း "ကမေကသ္မိံ" ဟု ရှုပ်ပြီးပါသည်။

ကိဘာဝ က+ဘာဝ ဟူလိုလျက် ဝတ္ထာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် သမာသ်အလယ်၌ ဤ-လာ၍ ကိဘာဝ-ဟု ပြီးပါသည်။ (ကနောင် စီပစ္စည်းသက်)

ကေကသ္မိံ ကေသ္မိံ ဟူလိုလျက် ဝတ္ထုဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ကေသ္မိံ သဒ္ဒါတစ်ခုကို ကေသ္မိံ ကေသ္မိံ-ဟု ဒွေဘော်ပြု၊ ဝတ္ထုနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရှေ့ပုဒ်နောင်ရှိသော သ္မိံ ဝိဘတ်ကိုချေ၊ က၏ အစိတ် အ-ကိုလည်း ချေ၍ ကေကသ္မိံ-ဟု ပြီးသည်။

ကေကံ = ကံ-တည်၊ ဧကံ ကံ-ဟု ဒွိရုပ်ပြု၊ ရှေ့ဧကံ၌ နိဂ္ဂဟိတ်ကိုချေ၍ ကေကံ-ဟုပြီး။

ကေကကိဿာ ကိဿာ-ဟု ဆိုသင့်လျက် ဝတ္ထုဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ကိဿာ ကိဿာ-ဟု ဒွေဘော်ပြု၍ ဝတ္ထုနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရှေးပုဒ်၌ သဝိဘတ်, သ-အာဝုံ, ဣကိုလည်းချေ၍ ကေကိဿာ

ကေဋ္ဌ ကေသဒ္ဒူပပဒ အဓေတ် ဂပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ကေအဓဂ ဟူလိုလျက် ဝတ္ထုနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် အ-ကို ချေ၊ ဝတ္ထုဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ကေ ဂပြု၍ "ကေဋ္ဌ" ဟု ပြီး။

ကေတဓဋ္ဌ ကေတံ အဋ္ဌံ ဟူလိုလျက် ဝတ္ထုဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် တ-အထက်၌ နိဂ္ဂဟိတ်ကို ဒ-ပြု၍ ကေဒဓဋ္ဌ-ဟု ရှုပ်ပြီးပါသည်။ [ဧသော+အဋ္ဌော-ဟု ပုံလိင်ဖြင့် ဆိုလိုလျက် ကေတံ အဋ္ဌံ-ဟု နပုံလိင်ပြန်သောကြောင့် လိင်္ဂဝိပလ္လာသနည်း မည်၏။]

ကေဝံ ဗျာဇဓေါ (ဧဝံ ဝိယ+ဓော်-ဟု ပုဒ်ဖြတ်) ဝတ္ထုဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဝိယ-ကို ဗျာ-ပြု၍ ဧဝံဗျာဓော်-ဟု ရှုပ်ပြီးပါသည်။ **(ဓာနည်း)** ဝတ္ထုဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဝ-ကို ဗ-ပြု၊ ဝတ္ထုနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဏ္ဍ-ကိုချေ၊ ဝတ္ထုဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ယ-၏ အစိတ် အ-ကို အာပြု၍ ဧဝံဗျာဓော်-ဟု ရှုပ်ပြီးပါသည်။

ကေသိက (ဏ္ဍသ+ဏ္ဍက) ဏ္ဍသိက ဟူလိုလျက် ဝတ္ထုဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဏ္ဍကို ဇပြု၍ ကေသိက-။

ဇဋ္ဌ ဇေ ဟူလိုလျက် ဇ-ကို ဋ္ဌပြု၍ ဇဋ္ဌ-ဟု ပြီးပါသည်။

ဇဋ္ဌမူဂ ဇဋ္ဌပုဒ် မုခပုဒ်တို့ဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဇဋ္ဌမုခ ဟူလိုလျက် ဝတ္ထုဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် မုခ်၌ ဥကို ဦပြုခြင်း, ခကို ဂပြုခြင်းဖြင့် "ဇဋ္ဌမူဂ"ဟု ရှုပ်ပြီးပါသည်။

ဩကာသ (အဝပုဗ္ဗ ကာသဓာတ်+ဏ) အဝကာသ ဟူလိုလျက် ဝတ္ထုဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် အဝ-ကို ဩပြု၍ ဩကာသ-ဟု ရှုပ်ပြီးပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

ဩဃ (အဝပုဗ္ဗ ဟရ+ဏ) အဝဟရ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် အဝ-ကို ဩပြု၊ ဟရ-ကို ဃ-ပြု၍ ဩဃ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ဩဇာ (ဥပဗ္ဗ ဇန+ကို+ဣတ္ထိဓောတက အာပစ္စည်း) ဥဇ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဥ-ကို ဩပြု၍ ဩဇာ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ဩဋ္ဌ (ဥသ+ဋ္ဌ) ဩသဋ္ဌ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် သ-ကို ဋ္ဌပြု၊ ဩကို ဥ-ပြု၍ ဩဋ္ဌ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ (တနည်း) (ဝသ+တ) ဝသတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဝ-ကို ဩပြု၊ သနှင့်တကွ တ-ကို ဋ္ဌပြု၍ "ဩဋ္ဌ"ဟု ပြီးပါသည်။

ဩဒန (ဥဒိ+ယ) ဥဒန ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဥဒ-ကို ဩဒ-ပြု၍ ဩဒန-ပြီး။

ဩဒါတ (အဝပုဗ္ဗ ဒါ+တ) အဝဒါတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် အဝ-ကို ဩပြု၍ ဩဒါတ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ဩပဗ္ဗယ (ဥပပုဗ္ဗ ရုဟ+ဃ) ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဥကို ဩပြု၊ ဝဏ္ဏဝိပရိယာယ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဟနှင့် ယ-ကို ရ္ဝေနောက်ပြန်၍ ဩပဂုယ-ဟု ပြီးသည်။

ဩရ အဝ+ရ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် အဝကို ဩပြု၍ ဩရ-ပြီးပါသည်။

ဩရတ (အဝပုဗ္ဗ ရမု+တ) အဝ ရမတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် အဝကို ဩပြု၊ ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓာတွန် မ-ကိုချေ၍ ဩရတ-ဟု ပြီးပါသည်။

ဩလောကိတ (အဝပုဒ်+လောကိတပုဒ်) အဝလောကိတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် အဝ-ကို ဩပြု၍ ဩလောကိတ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ဩဝုဋ္ဌာ အဝပုဗ္ဗ ဝုဓာတ် တ-ပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် အဝုတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် အဝကို ဩပြု၊ ဒဋ္ဌဖ တကို မုဒ္ဓဖ ဋ္ဌပြု၍ "ဩဝုဋ္ဌာ"ဟု ရုပ်ပြီးသည်။

ကံသ ကနဓာတ်+သပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ကနသ-ဟု ဆိုလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် နကို နိဂ္ဂဟိတ် ပြု၍ "ကံသ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ **(တနည်း)** [ကမု+သ] ကမသ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် မ-ကို နိဂ္ဂဟိတ်ပြု၍ ကံသ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ကကစ (ကစ+အ) ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် က-လာ၍ ကကစ-ဟု ပြီးသည်။

ကက္ခဋ ကက္ခလ-ဟု ဆိုလိုလျက် လကို ဋပြု၍ "ကက္ခဋ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ (တနည်း) ကရဓာတ်+ဋက်ပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့် ကရဋ-ဟု ဆိုလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရကို ခပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ကအက္ခရာ အသဒိသဒွေဟော်ဆောင်၍ "ကက္ခဋ" ပြီး။

ကဓီ ကံခါ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ်ကို ကဝဂ္ဂန္တ င-ပြု၍ ကခီ-ဟုပြီး။

ကင်္ခီ (က-သဒ္ဒူပပဒ ဏမု+ဥ) ကဂမု ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် က-ထက်၌ နိဂ္ဂဟိတ်လာ၊ ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓာတွန်မ-ကိုချေ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ်ကို ကဝဂ္ဂန္တ င-ပြု၍ ကင်္ခီ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ **(တစ်နည်း)** [ကမ+ဥ] ကမဥ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် မ-ကို နိဂ္ဂဟိတ်ပြု၊ နိဂ္ဂဟိတ်ကို ကဝဂ္ဂန္တ င-ပြု၍ ကင်္ခီ-ပြီး။

http://www.dhammadownload.com

(တနည်း) | ကံ-သဒ္ဒူပဒ ဂု+အ] ကံဂု ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် က-အထက်၌ ရှိသော နိဂ္ဂဟိတ်ကို ဂဝဏ္ဏ င-ပြု၍ ကင်္ဂ-ဟု ပြီးသည်။

ကစ္စ (ကသ+ဆုက်) ကသဆု ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် သ-ကို စ-ပြု၍ ကစ္စ။

ကညာ (ကမု+ဥ+ထိ-အာ) ကမဉ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် မ-ကို နိဂ္ဂဟိတ်ပြု၊ နိဂ္ဂဟိတ်ကို စဝဏ္ဏ ဉပြု၍ ကညာ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ကဠာက (ကစ+ဥက) ကစုက ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဂမနိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် က-ထက်၌ နိဂ္ဂဟိတ်လာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ်ကို စဝဏ္ဏ ဉပြု၍ ကဠာက-ဟုပြီးပါသည်။

ကဋ္ဌ ကဋ္ဌတတ် ဆ-ပစ္ဆည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ကဋ္ဌဆ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် ဆကို ဋ္ဌပြု၍ "ကဋ္ဌ" ဟု ပြီးပါသည်။

ကဋ္ဌ (ကသ+ထ) ကသထ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် သ-ကို ဋ္ဌပြု၍ ကဋ္ဌ-ပြီး။

ကဏ္ဍ (ကမု+ဍ) ကမဍ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် မ-ကို ဏ-ပြု၍ ကဏ္ဍ-ပြီး။

ကဏ္ဏ (ကမု+ဌ) ကမဌ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် မ-ကို ဏ-ပြု၍ ကဏ္ဍ-ပြီး။

ကဏ္ဏ ကရဓာတ်+ဏပစ္ဆည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ကရဏ-ဟု ဆိုလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် ရကို ဏပြု၍ "ကဏ္ဏ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ကဏ္ဍိကာ ကသဒ္ဒူပဒ နိဓာတ် ဏ္ဍုပစ္ဆည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ကနိကာ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် ဒန္တဇ နကို မုဒ္ဓဇ ဏပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် မုဒ္ဓဇ ဏ-အက္ခရာတစ်လုံး သဒိသဒွေဘာဝ ဆောင်ယူ၍ "ကဏ္ဍိကာ" ဟု ပြီးသည်။ **(တနည်း)** [ကဏ္ဍ-သဒ္ဒူပဒ ကရ+ဏ္ဍု+ထိ-အာ] ကဏ္ဍကရဏ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် ကရ-ကိုချေ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် အ-ကို ဣပြု၍ ကဏ္ဍိကာ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ကဏ္ဏ ကသဓာတ် ဏ္ဍုပစ္ဆည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ကသဏ္ဍ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသ နိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် သကိုချေ၍ "ကဏ္ဍ" ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ **(တနည်း)** ကုဓာတ် ဏ္ဍုပစ္ဆည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ကုဏ္ဍ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် ကု၌ ဥကို အ-ပြု၍ "ကဏ္ဍ"ဟု ပြီးသည်။

ကတ္တိက (ကရ+တိက) ကရတိက ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် ရ-ကို တ-ဖြု၍ ကတ္တိက။

ကတ္တိကာ (ကတိ+က+ ဏ္ဍုတ္တိဓောတက အာပစ္ဆည်း) ကတိကာ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် တ-ဒွေဘော်လာ၍ ကတ္တိကာ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ကထာပဋ္ဌာသ (ကထာ-သဒ္ဒူပဒ+ပဌဗ္ဗ လသ+ဏ) ကထာပလာသ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် လ-ကို ဋ္ဌ-ပြု၍ ကထာပဋ္ဌာသ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ကန္တ (ကမု+တ) ကမတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် တ-ကို နွှ-ပြု၊ ဝဏ္ဏနာသနိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် မ-ကိုချေ၍ ကန္တ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ကန္တာရ (က-သဒ္ဒူပဒ တရ+ဏ) ကတာရ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် န-အက္ခရာလာ၍ ကန္တာရ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

ကန္ဓ (ကံ-သဒ္ဒူပပဒ ဒါ+အ) ကံဒ-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် က-ထက်၌ရှိသော နိဂ္ဂဟိတ်ကို တဝဂ္ဂန္တ နှ-ပြု၍ ကန္ဓ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ **(တနည်း)** [ကသ+ဒ] ကသဒ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် သ-ကို က-ထက်၌ နိဂ္ဂဟိတ်ပြု၊ နိဂ္ဂဟိတ်ကို တဝဂ္ဂန္တ နှ-ပြု၍ ကန္ဓ-ဟု ရုပ်ပြီးသည်။

ကန္ဓရ (က-သဒ္ဒူပပဒ ဒရ+အ) ကဒရ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် က-ထက်၌ နိဂ္ဂဟိတ်လာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ်ကို တဝဂ္ဂန္တ နှ-ပြု၍ ကန္ဓရ-ဟု ရုပ်ပြီးသည်။

ကနိဋ္ဌာ (ယုဝပုဒ်+ဣဋ္ဌပစ္စည်း) ယုဝသဒ္ဒါကို ကဏ်ပြုပြီးနောက် ကဏိဋ္ဌာ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ဏ-ကို န-ပြု၍ ကနိဋ္ဌာ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ကပလာ ကု+ပလာ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် က-၌ ဥကို အ-ပြု၍ ကပလာ-ဟု။

ကပါလ (ကပ+လ) ကပလ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ပ-နောင် အာ-လာ၍ ကပါလ။

ကပိ (ကမ္ပ+ဏ္ဍ) ကမ္ပိ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် မ-ကိုချေ၍ ကပိ-ဟု ပြီးသည်။

ကပ္ပိတာ ကပုဓာတ် တ-ပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ယထာဂမဝိကာရောဖြင့် ဏ္ဍလာ၍ ကပိတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ပ-လာ၍ "ကပ္ပိတ"ဟု ပြီးသည်။

ကပိဋ္ဌန (ကပိ+ထန) ဝဏ္ဏာဂမနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် အဿဒိသဒ္ဒေဘော် တ-လာ၍ ကပိဋ္ဌန-ဟုပြီး။

ကဓေါတာ ကမ္ဗုဓာတ်+ဩတပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ကမ္ဗုဩတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် မကိုချေ၍ "ကဓေါတ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ကဇဋ္ဌ ကဇိဓာတ် အလပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့် ကဇလ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိုရုတ္တိနည်းဖြင့် လကို ဋ္ဌပြု၍ "ကဇဋ္ဌ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ (တနည်း) ကုဓာတ် အလပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ကုလ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ကု၌ ဥကို ဩပြု၊ ဩကို အဝပြု၊ ဝကို ဇပြု၊ လကို ဋ္ဌပြု၍ "ကဇဋ္ဌ"ဟု ပြီးပါသည်။

ကမလ (ကံ-သဒ္ဒူပပဒ အလ+အ) ကံအလ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် က-ထက်၌ရှိသော နိဂ္ဂဟိတ်ကို မ-ပြု၍ ကမလ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ **(တနည်း)** [ကမု+အရ] ကမရ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ရ-ကို လ-ပြု၍ ကမလ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ကမ္မလ (ကံသဒ္ဒူပပဒ ပါ+လ) ကံပါလ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ပ-ကို ဗ-ပြု၊ က-ထက်၌ရှိသော နိဂ္ဂဟိတ်ကို မ-ပြု၊ ဝဏ္ဏနာသနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ပါ-၏ အစိတ်ကို အာ-ကို ချေ၍ ကမ္မလ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ (ကမု+အလ) ကမလ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ဗ-လာ၍ ကမ္မလ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ကရ (ကိရ+အ) ကိရ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် က-ထက်၌ရှိသော ဏ္ဍ-ကို အ-ပြု၍ ကရ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ကရဇ ကရဓာတ-ဟဲ့ ဆိုလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် တကိုချေ၍ "ကရဇ"ဟု ရုပ်ပြီးသည်။

ကဠကာ ကိရဓာတ်+ဥနာပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ကိရုနာ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိုရုတ္တိနည်း

http://www.dhammadownload.com

ဖြင့် ကဏ်မိုရာ ဣကို အ-ပြု၊ နာ-ကို ဏ-ပြု၍ "ကရဏာ"ဟု ပြီးပါသည်။

(တနည်း) ကသဒ္ဒူပဒ ရုဓိဓာတ်+ယုပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ကရုဓိ ဟူလိုလျက် ဓကို ချေခြင်း ဝဏ္ဏလောပ၊ ယုပစ္စည်းကို အနုပြု၊ နာ-ကို ဏပြုခြင်း ဝဏ္ဏဝိကာရ၊ အန-၌ အ-ကို ချေခြင်း ဝဏ္ဏလောပနိရုတ္တိနည်းတို့ဖြင့် "ကရုဏာ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

(တနည်း) ကိဓာတ်+ဥနာ-ပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့် ကိဥနာ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ကဏ်မိုရာ ဣ-ကို အ-ပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရ-အက္ခရာလာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် နာ-ကို ဏပြု၍ "ကရုဏာ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

(တနည်း) ကရဓာတ် နာ ပစ္စည်းဖြစ်၍ ကရုနာ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် နာ-ကို ဏ-ပြု၍ ကရုဏာ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ကစရေဏု (ကဏ+ဣရု) ကဏိရု ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဣ-ကို စ-ပြု၊ ဝဏ္ဏဝိပရိယာယနည်းအားဖြင့် ဏ-နှင့် ရ ရှေ့နောက်ပြန်၍ ကရေဏု-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

(တနည်း) [ကရ+ဣဏု) ကရိဏု ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဣ-ကို စ-ပြု၍ ကရေဏု-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ကဝါဠ (က-သဒ္ဒူပဒ+ဝရ+ဏ) ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဝ-၌ အ-ကို အာပြု၊ ရကို ဠပြု၍ ကဝါဠ-ဟု ပြီးပါသည်။

ကဒိ (ကု+ဣ) ကုဣ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ကု-၏ အစိတ် ဥ-ကို သပြု၊ သ ကို အဝ-ပြု၍ ကဝိ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ကသိဏ (ကသ+ဣန) ကသိန ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် နာ-ကို ဏ-ပြု၍ ကသိဏ။

ကဟာပဏ ကရီသပဏ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရီသ-သဒ္ဒါကို ဟာပြု၍ "ကဟာပဏ"ဟု ပြီးပါသည်။

ကာစ (ကုပ္ပဗ္ဗ စန+ကို) ဓာတွန် နာ-ကို ချေ၊ ကိုကိုချေ၍ ကုစ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ကု-ကို ကာပြု၍ ကာစ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ (ကစ+ဏ) ကစ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် က-၏ အစိတ် အ-ကို အာပြု၊ စ-ကို ဇ-ပြု၍ ကာဇ-ဟု ရုပ်ပြီးသည်။

ကာမံဂမ (ကာမပုဒ်+ဂမပုဒ်) ကာမဂမ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် မ-ထက်၌ နိဂ္ဂဟိတ်လာ၍ ကာမံဂမ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ကာယနေနာဇ္ဇ (ကာယ+နေ+အဇ္ဇ) ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် နောက် အ-သရကိုချေ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဥ-ကို သြ-ပြု၍ ကာယနောဇ္ဇ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ကာယပရိဟာရိယာ (ကာယသဒ္ဒူပဒ+ပရိပုဗ္ဗ ဟရ+ဏိက) ကာယပရိဟာရိက ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဟ-၏ အစိတ် အ-ကို အာပြု၊ က-ကို ယ-ပြု၍ ကာယပရိဟာရိယာ- ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ **(တနည်း)** [ကာယပရိဟာရပုဒ်+ဣကပစ္စည်း] ကာယပရိဟာရိက ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် က-ကို ယ-ပြု၍ ကာယပရိဟာရိယာ။

http://www.dhammadownload.com

ကာရေဏ (ကရ+ဏ) ကရန်-ဟု ဆိုလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် က-၌ အ-ကို အာပြု၊ န်-ကို ဏ-ပြု၍ ကာရဏ-ဟု ပြီးပါသည်။

ကာရုညေ (ကရုဏာပုဒ်+ဏျ) ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် က၌ အ-ကို အာပြု၊ ဏျကို ဥပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဥဒွေဘော်လာ၍ ကာရုည-ဟု ပြီးပါသည်။

ကာလ (ကရ+ဏ) ကာရ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရ-ကို လ-ပြု၍ ကာလ-ပြီး။

ကာဠ ကလဓာတ် ဏပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသော်ကြောင့် ကာလ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် လ-ကို ဠပြု၍ "ကာဠ" ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ (က-သဒ္ဒူပဒ အရ+အ) ကရ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရ-ကို ဠပြု၊ က-၏ အစိတ် အ-ကို အာပြု၍ ကာဠ-ပြီး။

ကိစ္စ (ကရ+ရိစ္စ) ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓာတွန်ရနှင့် ရ-အနေဗန်ကိုချေ၍ ကိစ္စ-ဟု ပြီးသည်။

ကိမိ ကသဒ္ဒူပဒ အမဓာတ်+ဏ္ဏပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့် ကမိ-ဟုဆိုလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် က၏မှီရာ အ-သရကို ဏ္ဏပြု၍ "ကိမိ"ဟု ပြီးသည်။ (ကမု+ဏ္ဏ) ကမိ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် က-၏ အစိတ် အ-ကို ဏ္ဏ-ပြု၍ ကိမိ-ဟု ပြီးသည်။

ကိရဏာ (ကိရ+ကန+ထိ-အာ) ကိရကန ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် က-ကို ချေ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် န-ကို ဏ-ပြု၍ ကိရဏာ-ဟု ရုပ်ပြီးသည်။

ကိလိဒ္ဌ (ကိလိသ+တ) ကိလိသတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓာတွန်နှင့် တကွ တ-ကို ဋ္ဌ-ပြု၍ ကိလိဋ္ဌ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ကိလိန္ဒ ကိလိဒဓာတ် တပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ကိလိဒတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် တပစ္စည်းနှင့်တကွ ဓာတွန်ဒကို ဏ္ဍနပြု၍ "ကိလိန္ဒ"ဟု ပြီးသည်။

ကိလေသ (ကိလိသ+ဏ) ကိလိသ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် လ-၏ ဏ္ဍကို ေ-ပြု၍ ကိလေသ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ (**တနည်း**) ကမ္မကိလေသ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏလောပနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ကမ္မ-ဟူသော ဏ္ဍပုဒ်ကို ချေ၍ ကိလေသ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ကိသ (ကသ+အ) ကသ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် က-၏အစိတ် အ-ကို ဏ္ဍ-ပြု၍ ကိသ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ကုဏ္ဍုဇ္ဈ (ကု+ဏတ+ဏျ) ကုတတျ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် တျကို စပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် စ-ကဒွေဘော်လာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် က-၏ အ-ကို ဥပြု၍ ကုဏ္ဍုစ္ဆ။

ကုဏ္ဆိ ကုသဓာတ် ဆိ (ဆိက်) ပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ကုသဆိ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏ ဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓာတွန်သကို စပြု၍ "ကုဆ္ဆိ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ကုဋုမ္ဗ (ကုဋု+ဗ) ကုဋုဗ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဥ-နှင့် မ-အက္ခရာ လာ၍ ကုဋုမ္ဗ။

ကုဋ္ဌ (ကုသ+ဌ) ကုသဌ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် သ-ကို ဋ္ဌ-ပြု၍ ကုဋ္ဌ-ဟု ရုပ်ပြီးသည်။ (**တနည်း**) [ကု+ဌ] ကုဌ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဋ္ဌ-လာ၍ ကုဋ္ဌ။

ကုဏ္ဍိကာ (က+ဥဒိကာ) ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒ-ကို ဍ-ပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ်

http://www.dhammadownload.com

လာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိဂ္ဂဟိတ်နည်းဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ်ကို ဏာ-ပြု၍--ပြီးပါသည်။

ကုဏ္ဍာ (ကရ+တ) ကရတာ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိဂ္ဂဟိတ်နည်းဖြင့် ကရ-ကို ကု-ပြု၊ တ-ကို ဒွေဘော်ပြု၍ ကုဏ္ဍာ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ကုဇ္ဇမာဠ (ကုံသဒ္ဒူပဝဒ+တုလ+အ) ကုံတုလ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိဂ္ဂဟိတ်နည်းဖြင့် က-ဆက်၌ရှိသော နိဂ္ဂဟိတ်ကိုချေ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိဂ္ဂဟိတ်နည်းဖြင့် တု-၏ အစိတ် ဥ-ကို ဥဒီဃပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိဂ္ဂဟိတ်နည်းဖြင့် ဟ-အက္ခရာလာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရ နိဂ္ဂဟိတ်နည်းဖြင့် လ-ကို ဠပြု၍ ကုတူဟဠ။

ကုဩသက ကောရသဒ္ဒူပဝဒ ဒူသဓာတ် ဏျုပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ကောရဒူသက ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိဂ္ဂဟိတ်နည်းဖြင့် က-၏မှီရာ သြသရကို ဥ-ပြု၍ဝင်း၊ ဝဏ္ဏဝိပရိယာယနိဂ္ဂဟိတ်နည်းဖြင့် ရနှင့် ဒကို ရှေ့နောက်ပြန်၍ဝင်း "ကုဩသက"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ကုဏ္ဍ (ကမ+တက်) ကမတာ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိဂ္ဂဟိတ်နည်းဖြင့် မ-ကို န-ပြု၊ က-၏ အစိတ် အ-ကို ဥ-ပြု၍ ကုဏ္ဍ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ **(တနည်း)** ကမတာ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိဂ္ဂဟိတ်နည်းဖြင့် မ-ကို နိဂ္ဂဟိတ်ပြု၊ နိဂ္ဂဟိတ်ကို တဝဂ္ဂန္တ နှ-ပြု၊ က-၏အစိတ် အ-ကို ဥပြု၍ ကုဏ္ဍ-ဟု ပြီးပါသည်။

ကုဒ္ဓ (ကုဓ+တ) ဝဏ္ဏဝိကာရနိဂ္ဂဟိတ်နည်းဖြင့် တ-ကို ဓပြု၊ ဓကို ဒပြု၍ ကုဒ္ဓ-ဟု ပြီးပါသည်။

ကုမ္ဘ (ကမ္+ဘ) ကမဘာ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိဂ္ဂဟိတ်နည်းဖြင့် က-၏အစိတ် အ-ကို ဥ-ပြု၍ ကုမ္ဘ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ကုမ္ဘဏ္ဍ (ကုံ-သဒ္ဒူပဝဒ ဥဘ+ဍ) ကုံဘ်ဍ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိဂ္ဂဟိတ်နည်းဖြင့် က-အထက်၌ နိဂ္ဂဟိတ်ကို မ-ပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိဂ္ဂဟိတ်နည်းဖြင့် ဘ-အထက်၌ နိဂ္ဂဟိတ်လာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရ နိဂ္ဂဟိတ်နည်းဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ်ကို ဠဝဂ္ဂန္တ ဏ-ပြု၍ ကုမ္ဘဏ္ဍ-ဟု ပြီးပါသည်။

ကုမာရ (ကမု+အာရ) ကမာရ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိဂ္ဂဟိတ်နည်းဖြင့် က-၏အစိတ် အ-ကို ဥ-ပြု၍ ကုမာရ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ (ကု-သဒ္ဒူပဝဒ ရမု+ဏ) ကုရမ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိဂ္ဂဟိတ်နည်းဖြင့် ရ-၏ အစိတ် အ-ကို အာဒီဃပြု၊ ဝဏ္ဏဝိပရိယာယနိဂ္ဂဟိတ်နည်းဖြင့် ရ-နှင့် မ-ကို ရှေ့နောက်ပြန်၍ ကုမာရ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ (ကု-သဒ္ဒူပဝဒ မရ+ဏ) ကုမရ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိဂ္ဂဟိတ်နည်းဖြင့် မ-၏ အစိတ် အ-ကို အာဒီဃပြု၍ ကုမာရ-ဟု ပြီး။

ကုမ္မာသ (ကုလ+သက်) ကုလသ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိဂ္ဂဟိတ်နည်းဖြင့် လ-ကို မ-ပြု၊ မ-၏ အစိတ် အ-ကို အာပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိဂ္ဂဟိတ်နည်းဖြင့် မ-အက္ခရာ လာ၍ ကုမ္ဘာသ-ဟု ရုပ်ပြီးသည်။

ကုမိန (ကမု+ဣန) ကမိန ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိဂ္ဂဟိတ်နည်းဖြင့် က-၏အစိတ် အ-ကို ဥ-ပြု၍ ကုမိန-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ကုရ္ဆရ ကန္တာတ်+ဥရပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့် ကန္တာရ-ဟု ဆိုလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိဂ္ဂဟိတ်နည်းဖြင့် ကန္တကို ကုရပြု၍ "ကုရ္ဆရ"ဟု ရုပ်ပြီးသည်။ **(တနည်း)** ကရတာတ်+ဥရ-ပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့် ကရာရ-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိဂ္ဂဟိတ်နည်းဖြင့် ကကို ကုပြု၊ **(တနည်း)**

http://www.dhammadownload.com

ကဓ၏ အ-ကို ဥပြု၍ "ကုရုရ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ကုလသူပဂ (ကုလသဒ္ဒူပဒဒ ဥပဝုဒ္ဓ ဂမှ+ကွိ) ကုလုပဂ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဂ-ကို က-ပြု၍ ကုလူပက-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ကုသုမ ကာသဓာတ် ဥမ ပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ကာသုမ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ကာ၌ အာကို ဥပြု၍ "ကုသုမ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ (**တနည်း**) ဓာသဓာတ် ဥမပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ကာသုမ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် က-၌ အ-ကို ဥပြု၍ "ကုသုမ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ကူဋ (ကုပုဗ္ဗ အဋ္ဌ+အ) ကုဋ္ဌ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဥ-ကို ဦဒီဃပြု၍ ကူဋ္ဌ-။

ကူဏပ (ကုဏ+အပ) ကုဏပ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဏ-ကို ဏ-ပြု၊ ကု-၏ အစိတ် ဥ-ကို ဦဒီဃပြု၍ ကူဏပ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ကူပ (ကု+ပ) ကုပ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ကု-၏ အစိတ် ဥ-ကို ဦဒီဃပြု၍ ကူပ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ကေဋ္ဌဘ ကိဋ္ဌဓာတ် အဘပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဋ္ဌကို ဇဝုဒ္ဓိပြုကာ ကေဋ္ဌဘ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဋ္ဌ၌ အ-ကို ဥပြု၍ "ကေဋ္ဌဘ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ကေဒါရ (ကွေဒ+အာရ) ကွေဒါရ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် လ-ကိုချေ၍ ကေဒါရ-။

ကေဠိ (ကီဠ+ဏ္ဍ) ကီဠိ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ကီ-၏အစိတ် ဤ-ကို ဧ-ပြု၍ ကေဠိ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ကွေသ ကိလေသ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ကိလေသကို ကွေသပြု၍ "ကွေသ"။

ကောဿ (ကုစ+ဆ) ကုဿ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ကု-၏အစိတ် ဥ-ကို သြဝုဒ္ဓိပြု၍ ကောဿ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ကောဇဝ (ကုပုဗ္ဗ ဇ+ဏ) ကုဇ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် က-၏အစိတ် ဥ-ကို သြ-ပြု၊ ဇ-၏ အစိတ် ဥ-ကို သြပြု၊ သြ-ကို အဝပြု၍ ကောဇဝ-ပြီးပါသည်။

ကောဠ ကုသဓာတ် တပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ကုသတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ကုဠ် ဥကို သြပြု၊ တ-ကို ဠပြု၊ သကို ဋပြု၍ "ကောဋ"ဟု ပြီးပါသည်။

ကောဠက (ကုသ+ဌက) ဝဏ္ဏနာသ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် သ-ကိုချေ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဥကို သြပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် အသဒိသဒွေဘော် ဋ္ဌ-လာ၍ ကောဋ္ဌက-ဟုဖြီးသည်။

ကောဋ္ဌဿ ကောဋ္ဌသဒ္ဒူပဒဒ သိဓာတ်+အပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ကောဋ္ဌသ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဋ္ဌ၌ အ-ကို အာပြု၍ "ကောဋ္ဌာသ" ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ကောတူဟလ (ကု-သဒ္ဒူပဒဒ တုရ္+အလ) ကုတုရ္လ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ကု-၏ အစိတ် ဥ-ကို သြဝုဒ္ဓိပြု၊ တု-၏ အစိတ် ဥ-ကို ဦပြု၊ ရ-ကို ဟ-ပြု၍ ကောတူဟလ။

ကောဏ္ဍ (ကုသ+ထု) ကုသထု ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ကု-၏အစိတ် ဥ-ကို သြ

http://www.dhammadownload.com

ဝုဒ္ဓိပြု၊ သ-ကို တ-ပြု၍ ကောတ္ထ-ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။

ဧကာန္တ ကန္တဓာတ် အ-ပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ကန္တ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် က၏ မိရာ အသရကို ဩပြု၍ "ကောန္တ"ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။ **(တနည်း)** ကမဓာတ် တ-ပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ကမတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် မ-ကို က-ထက်၌ နိဂ္ဂဟိတ်ပြု၊ ယင်းနိဂ္ဂဟိတ်ကို တဝဂ္ဂန္တ နပြု၊ **က၏** မိရာ အ-ကို ဩပြု၍ "ကောန္တ"။

ဧကာမာရဝဘစ္စ ကုမာရပုဒ် ဏျပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့် ဝုဒ္ဓိပြု အနုဗန်ချေကာ ကောမာရ ဘတယ-ဟူလိုလျက် ယဝတံ-စသောသုတ်ဖြင့် တျ-ကို စပြု၊ စကို ဒွေ ဘော်ဆောင်၍ "ကောမာရ ဘစ္စ"ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။ **(တနည်း)** ကုမာရဘာတ-ဟု ခိုလိုလျက် ဝဏ္ဏဘဝ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် တ-အက္ခရာ တစ်လုံးကို ဒွေဘော်ဆောင်၍ငင်း၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ကုဋ္ဌ ဥကို ဩပြု၍ငင်း၊ ဘွကို စွပြု၍ငင်း၊ "ကောမာရဘာစ္စ"ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။

ဧကာမ္ဗဒိယာ (ကုမုဒ+သို့) ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ကုဋ္ဌ ဥကို ဩပြု၊ ဒ၏ အ-ကို ဣပြု၊ သို့ ကို ယာပြု၍ ကောမုဒိယာ-ဟု ပြီးပါသည်။

ဧကာလညူ (ကုလပုဒ်+ဏျ) ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ကုဋ္ဌ ဥကို ဩပြု၊ (ဏ-အနုဗန်ချေ) ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် နှ-လာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဏျကို ဥပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဥဒွေဘော်လာ၍ ကောလညူ-ဟု ပြီးသည်။

ဧကာလာဟလ (ကောလ+အာ+ဟလ) ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် လ-၏ အ-ကိုချေ၍--ပြီး။

ဧကာသလ္လ (ကုသလပုဒ်+ဏျ) ကုသလျ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် က္ခ-၏အစိတ် ဥ-ကို ဩဝုဒ္ဓိပြု၊ လျ-ကို လ-ပြု၊ လ-ကို သဒိသဒွေဘော် လ-ပြု၍ ကောသလ္လ-ဟု။

ဧဇ္ဈာပနက ဧသဒ္ဒူပပဒ ဇုတဓာတ် ယုပစ္စည်း သကတ္ထ ကပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဧဇောတနကာ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဇ-အက္ခရာတစ်လုံး သဒိသ ဒွေဘာဝဆောင်ယူ၍ငင်း၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓာတွန် တ-ကို ပပြု၍ငင်း "ဧဇ္ဈောပနက"ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။

ဧဏ္ဏ (ဧန+ဥ) ဧနဥ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် န-ကို ဧ-အထက်၌ နိဂ္ဂဟိတ်ပြု၊ နိဂ္ဂဟိတ်ကို ဍဝဂ္ဂန္တ ဏ-ပြု၍ ဧဏ္ဍ-ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။

ဧတ (ဧန+တ) ဧနတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် န-ကိုချေ၍ ဧတ-ဟု ပြီးသည်။

ဧတ္တ ဧတ္တိယသဒ္ဒူပပဒ တာဓာတ် တပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဧတ္တိယတ္တ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် တ္တိယကို ချေ၍ "ဧတ္တ"ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။

ဧတ္တာ ဧတ္တိယတာ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် တ္တိယကိုချေ၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် တ-အက္ခရာတစ်လုံး ဒွေဘော်ဆောင်ယူ၍ "ဧတ္တာ"ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။

ဧတ္ထိယ ဧတ္တပုဒ်+ဏျယပစ္စည်းဖြင့် ပုဒ်ပြီးနေသည့်အတွက် ဧတ္တိယ-တု ဆိုလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဧ၏မိရာ ဧကို အပြု၍ "ဧတ္တိယ"ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။

ဧဒိရ (ဧဒဒ+ရ) ဧဒဒ်ရ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဧဒ-၏အစိတ် အာ-ကို အ-ပြု၊

http://www.dhammadownload.com

ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် က္က-လာ၍ ခဒိရ-ဟု ရှုပ်ပြီးပါသည်။

ခန္ခ ခါဒတော် ကိုပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့် ခါဒ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ခါဒ ကို ခန္ခပြု၍ "ခန္ခ" ဟု ရှုပ်ပြီးသည်။ **(တနည်း)** ခနတော် ဏပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ခန ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓ-အက္ခရာလာ၍ "ခန္ခ"ဟု ရှုပ်ပြီးပါသည်။ (တနည်း) ခံသဒ္ဒူပပဒ ဓာ-ဓာတ် အပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့် ခံဓာအ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ်ကို န-ပြုပြီးနောက် ဓာကို ခွင်းချေကပ်၍ "ခန္ခ"ဟု ရှုပ်ပြီး။

ခန္ခာဝါရ (ခန္ခသဒ္ဒူပပဒ အာပုဗ္ဗ ဝရ+ဏ) ခန္ခာဝရ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဝ-၏ အစိတ် အ-ကို အာပြု၍ ခန္ခာဝါရ-ဟု ရှုပ်ပြီးပါသည်။

ခလိ (ခလဓာတ်+ဏ္ဍိဝိဘတ်) ခလိ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဏ္ဍ-ကို က္က-ရဿပြု၍ ခလိ-ဟု ရှုပ်ပြီးပါသည်။ (မကွလိ)

ခါကု (ခန+ထု) ခနထု ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် န-ကို အာ-ပြု၍ ခါထု-ဟု။

ခါယိတာ (ခေ-ဓာတ်+တ-ပစ္စည်း) ခေတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဧ-ကို အာယပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် က္က-အာဂုံလာ၍ ခါယိတ-ဟု ရှုပ်ပြီးပါသည်။

ခိဋ္ဌ ခံ+က္ကဋ္ဌ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ်ကိုချေ၍ ခိဋ္ဌ-ပြီးပါသည်။

ခိဋ္ဌပဒေါသိက ခိဋ္ဌာပဒေါသက ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် သ-ထက်၌ က္က-လာ၍ ခိဋ္ဌာပဒေါသိက-ဟု ရှုပ်ပြီးပါသည်။

ခိပ္ပ (ခိပ+အ) ခိပ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့်ပ-အက္ခရာ လာ၍ ခိပ္ပ-ဟု ပြီးသည်။

ခိဏ (ခိ+တ) ခိတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် တ-ကို ဏ္ဍဏပြု၊ ဝဏ္ဏနာသ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဏ္ဍ-ကိုချေ၍ ခိဏ-ဟု ရှုပ်ပြီးပါသည်။

ခီရ (ခနဓာတ်+ဏ္ဍရ) ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် န-ကို ချေ၍ ခီရ-ဟု ပြီးပါသည်။

ဒုဒ္ဒ (ကုသဒ္ဒူပပဒ ဝဓ+ဏ) ကုဝဓ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် က-ကို ဒပြု၊ ဝဏ္ဏနာသ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဝ-ကိုချေ၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓ-လာ၍ ဒုဒ္ဓ-ဟု ပြီးပါသည်။

ဒုဒ္ဓက ကုဒ္ဓက ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် က-ကို ခ-ပြု၍ ဒုဒ္ဓက-ဟု ရှုပ်ပြီးသည်။

ဒုရပ္ပ (ဒုရသဒ္ဒူပပဒ ပါ+ဏ) ဒုရပ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ပ-အက္ခရာ လာ၍ ဒုရပ္ပ-ဟု ရှုပ်ပြီးပါသည်။

ဒေတ္တ ဒိပဓာတ် တပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဒိပတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိ နည်းဖြင့် ဒိ၌ က္ကို ဒပြု၊ ပကို တ-ပြု၍ "ဒေတ္တ"ဟု ရှုပ်ပြီးပါသည်။

(တနည်း) ဒိတ္တသဒ္ဒူပပဒ တာဓာတ် တ-ပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့် ဒိတ္တတ္တ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒိ၌ က္ကို ဒပြု၊ ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် တ္တကိုချေ၍ "ဒေတ္တ"။

ဒေဓ ဒီဓာတ်+မနိ်ပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဒီမန်-ဟု ဆိုလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒိ၌ ဏ္ဍကို ဓပြု၊ ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် နကို ချေ၍ "ဒေဓ" ဟု ပြီးပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

ဧခလ (ခီ+ဠ) ခီဠ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ခီ-၏ အစိတ် ဤ-ကို ဧပြု၊ ဠ-ကို လ-ပြု၍ ဧလ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ဧဧဠာ ခီလာ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဤကို ဧပြု၊ လ-ကို ဠပြု၍ ဧဧဠာ-ဟု။

ဂမိ (ဂမု+ဂက်) ဂမဂ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် မ-ကို နိဂ္ဂဟိတ်ပြု၊ နိဂ္ဂဟိတ်ကို ကဝဂ္ဂန္တ င-ပြု၍ ဂင်-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ဂဇ္ဇ (ဂမုဓာတ်+ဏ) ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓာတွန် မ-ကို ဇပြု၍ ဂဇ္ဇ-ဟု ပြီးသည်။

ဂဏီဘူတာ ဂဏဘူတာ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဏ-၏အစိတ် အ-ကို ဤပြု၍ ဂဏီဘူတာ-ဟု ပြီးပါသည်။

ဂဏ္ဍ (ဂမု+ဍ) ဂမဍ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် မ-ကို နိဂ္ဂဟိတ်ပြု၊ နိဂ္ဂဟိတ်ကို ဋဝဂ္ဂန္တ ဏ-ပြု၍ ဂဏ္ဍ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ဂဏ္ဍန (ဂန္ဍ+ယု) ဂန္ဍန ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် န္ဍ-ကို ဏ္ဍ-ပြု၍ ဂဏ္ဍန-ဟု ပြီး။

ဂဏ္ဍန (ဂန္ဍန+ယု) ဂန္ဍန ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် န္ဍ-ကို ဏ္ဍ-ပြု၍ ဂဏ္ဍန-ဟု။

ဂဏ္ဍီ ဂန္ဍဓာတ်+ဏ္ဍပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဂန္ဍီ-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒန္ဍဇ န္ဍကို မုဒ္ဒဇ ဏ္ဍပြု၍ "ဂဏ္ဍီ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ဂတ (ဂမု+တ) ဂမတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် မ-ကိုချေ၍ ဂတ-ဟု ပြီးသည်။

ဂတောတိ အဝဂတော အတီတော မဒ္ဓိပန္နော-ကား ဂတ၌ ဂမုဓာတ်သည် ဂမနတ္ထ တည်းဟူသော ဟောမြဲအနက်မှ အဝဂမန, အတီတ, ပတ္တ, ပဋိပန္နတည်းဟူသော လွန်သော အနက်နှင့် ယှဉ်သောကြောင့် ဓာတုနမတ္ထာတိသယနည်း ဖြစ်ပါသည်။

ဂတ္တ ဂဟဓာတ်+တပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဂဟတ-ဟု ဆိုလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဟကို တပြု၍ "ဂတ္တ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ (**တနည်း**) ဂမုဓာတ်+တပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဂမတ-ဟု ဆိုလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် မကို တ-ပြု၍ "ဂတ္တ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ (တနည်း) ဂုပဓာတ်+တပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဂုပတ-ဟု ဆိုလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဂုဏ် ဥကို အ-ပြု၊ ဓာတွန်ပကို တပြု၍ "ဂတ္တ"ဟု ပြီး။

ဂန္ဓ ဂမုဓာတ် အပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဂမ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဂမ ကို ဂန္ဓပြု၍ "ဂန္ဓ" ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ (**တနည်း**) ဂမုဓာတ် ဧရဓာတ် ကွိပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဂမုဓာတ် ဧရဓာတ်နောင် ကွိပစ္စည်း သက်လျက် ရုပ်ပြီးထားရကား ဂမုဓာတ်၌ ဥသရကို ဓာတုသဿွောဖြင့်ချေ၊ ဧရဓာတ်၌ ဓာတွန်ရကို ဓာတွန္တသ လောပေါ ကွိမိုသုတ်ဖြင့် ချေ၊ ကွိလောပေါစသုတ်ဖြင့် ကွိပစ္စည်းကိုချေ၊ ထို့နောက် ဓာတ်နှစ်ဓာတ် ပေါင်းသော မစ္ဆ ယုဂဠဓာတ်ဖြင့် ရုပ်ပြီးထားသည့်အတွက် ဂမဓ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓာတွန်မကို နိဂ္ဂဟိတ်ပြု၊ ယင်းနိဂ္ဂဟိတ်ကို တဝဂ္ဂန္တ နပြု၍ "ဂန္ဓ" ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ဂဗ္ဘ ဂဘဓာတ် အဘပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဂဘဘ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့်

http://www.dhammadownload.com

ဘကို ဗပြုချ် "ဂဇ္ဘ"ဟု ပြီးပါသည်။ (ဂရ+ဘ) ဂရဘ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရ-ကို ဗ-ပြုချ် ဂဇ္ဘ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ (ဝု+အဘ) ဝုအဘ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဂ-၏အစိတ် ဥ-ကို ချေ၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဗ-အက္ခရာ လာ၍ ဂဇ္ဘ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ (ဂသ+အဘ) ဂသဘ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် သ-ကို ဗ-ပြုချ် ဂဇ္ဘ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ဂဇ္ဇရ (ဂရ+ဘရ) ဂရဘရ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရ-ကို ဗ-ပြုချ် ဂဇ္ဘရ-ဟု။

ဂန္ဒိရ ဂံ-သဒ္ဒူပပဒ ဂမုဓာတ် ကီရ-ပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဂံဂမီရ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဂမုဓာတ်ကို ဘပြု၊ ဂထက်ရှိ နိဂ္ဂဟီတ်ကို ပဝဂ္ဂန္တ မ-ပြုချ် "ဂန္ဒိရ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ **(တနည်း)** ဂံ-သဒ္ဒူပပဒ ဂမုဓာတ် ကီရ ပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဂံဂမီရ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓာတွန်မကို ချေခြင်း၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဂ-ကို ဘပြု၊ ဂထက်ရှိ နိဂ္ဂဟီတ်ကို ပဝဂ္ဂန္တ မ-ပြုချ် "ဂန္ဒိရ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ **(တနည်း)** ဂမုဓာတ် ဤရုပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့် ဂမီရ-ဟူလိုလျက် ဓာတ်အဆုံး၌ အဘ-ပြုချ် "ဂန္ဒိရ" ပြီး။

ဂရ (ဂိရ+ဥ) ဂိရ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဣ-ကို အ-ပြုချ် ဂရ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ (ဂမ+ဥ) ဂမု ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် မ-ကို ရ-ပြုချ် ဂရ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ (ဂရ+ရ) ဂရရ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် အနုဗန် ရ-ကိုချေ၍ ဂရ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ **(တနည်း)** ဂရကာရ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ကာရသဒ္ဒါကိုချေ၍ ဂရ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ (ဂိရ+ရ) ဂိရ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် အနုဗန် ဣကို အ-ပြုချ် ဂရ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ဂရုဠ ဂရုဠ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဠကို ဋ္ဌပြုချ် ဂရုဋ္ဌ-ဟု ပြီးပါသည်။

ဂလ (ဂိလ+အ) ဂိလ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဣ-ကို အ-ပြုချ် ဂလ-ဟု။

ဂါမ ဂသဓာတ် မဝစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဂသမ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဂ-၏ မှီရာ အသရကို အာဒီဃပြု၊ ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓာတွန် သကိုချေ၍ "ဂါမ"ဟု။

ဂါဥတ ဂေါပုဒ်+ယုတ-ပုဒ်တို့ဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဂေါယုတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဂေါ၌ ဩကို အာပြု၊ ယု၌ ယကို ဝပြုချ် "ဂေါဝုတ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ဂါဟာ ဂါဟဘာဝ-ဟု ဆိုလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဘာဝကိုချေ၍ ဂါဟ-ဟု ပြီးသည်။

ဂီဿု (ဂိဓ+ယ) ဂိရု ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရု-ကို စ္ဆ-ပြု၊ စ္ဆ-ကို အသဒိသ ဒွေဟော ဓ-ပြုချ် ဂိဿု-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ (ဂိဓ+ရု) ဂိဓရု ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓာတွန် ဓ-ကို ဇ-ပြုချ် ဂိဇ္ဈု-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ဂီမှ (ဂမ+ဟ) ဂမှ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဂ-၏အစိတ် အ-ကို ဣ-ပြုချ် ဂိမှ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ (ဂိရ+မ) ဂိရမ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရ-ကို ဟ-ပြု၊ ဝဏ္ဏဝိပရိယာယနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဟ-နှင့် မ-ကို ရှေ့နောက်ပြန်၍ ဂိမှ-ဟု ပြီးသည်။

http://www.dhammadownload.com

ဂိလာန ဂိလဓာတ် ယုပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဂိလန ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် လဋ္ဌ အ-ကို အာဒီဃပြု၍ "ဂိလာန" ဟု ရှုပ်ပြီးပါသည်။

ဥဿ (ဥပ+ဆ) ဥပဆ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ပ-ကို ဿ-ပြု၍ ဥဿ -ဟု ပြီး။

ဥဏာ (ဥဇ+ယု) ဥဇန ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဇ-ကိုချေ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် န-ကို ဏ-ပြု၍ ဥဏာ-ဟု ရှုပ်ပြီးပါသည်။

ဥတ္တာ (ဥပ+တ) ဥပတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓာတွန် ပ-ကိုချေ၊ ဝဏ္ဏာဂမ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် တ-ဒွေဘော်လာ၍ ဥတ္တ-ဟု ပြီးပါသည်။

ဥမ္မ ဥပဓာတ်+ဗပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဥပဗ-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ပကို မ-ပြု၍ "ဥမ္မ" ဟု ရှုပ်ပြီးပါသည်။ (တနည်း) ဥဟာဓာတ် ဗပစ္စည်းဖြင့် ရှုပ်ပြီးထားသောကြောင့် ဥဟဗ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓာတွန်ဟကို မ-ပြု၍ "ဥမ္မ"ဟု ပုဒ်ပြီးပါသည်။ **(ရှုပုတ်ဟော ဥမ္မ-တည်း)**

ဥယ္ယ (ဥဟ+ယ) ဥဟယ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိဝရီယာယ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဟ-နှင့် ယ-ရှေ့နောက် ပြန်၍ ဥယ္ယ-ဟု ရှုပ်ပြီးပါသည်။

ဥဏ (ဥပ+ထ) ဥပထ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဥ-၏အစိတ် ဥ-ကို ဥဒီဃပြု၊ ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ပ-ကိုချေ၍ ဥထ-ဟု ရှုပ်ပြီးပါသည်။

ဧဂါတ္တာ ဧဂါသဒ္ဒူပဓဒ တာဓာတ် အပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဧဂါတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် တ-လာ၍ "ဧဂါတ္တ"ဟု ရှုပ်ပြီးသည်။ (ဥပ+တ) ဥပတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ပ-ကိုချေ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် တ-ကို သဒိသဒ္ဒေဘော်ပြု၊ ဥ-၏အစိတ် ဥ-ကို သြဝုဒ္ဓိပြု၍ ဧဂါတ္တ-ဟု ရှုပ်ပြီးပါသည်။

ဧဂါတမ ဧဂါတမဧဂါတ္တ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဧဂါတ္တ-ပုဒ်ကိုချေ၍ "ဧဂါတမ"။

ဧဂါနုမ (ဥဓ+ဥမ) ဥဓမ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဂ-၏အစိတ် ဥ-ကို သြဝုဒ္ဓိပြု၊ ဥမပစ္စည်း၌ ဥ-ကို ဥဒီဃပြု၍ ဧဂါနုမ-ဟု ရှုပ်ပြီးပါသည်။

ဃန ဟနဓာတ်+အပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့် ဟန-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဟကို ဃပြု၍ "ဃန" ဟု ပြီးပါသည်။

ဃတ (ဃရ+တ) ဃရတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရ-ကိုချေ၍ ဃတ-ဟုပြီးသည်။

ဃရ (ဂဟ+ဏ) ဂဟ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဂဟကို ဃရပြု၍ ဃရ-ဟုပြီး။

ဃာတိတ ဟနိတ-ဟု ဆိုသင့်လျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဟနကို ဃာတ-ပြု၍ ဃာတိက။

စတ္တ ကရဓာတ်+ကွိပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့် ဓာတွန်ကိုချေ၊ ကွိပစ္စည်းကိုချေ၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် က-တစ်လုံး ဒွေဘော်ဆောင်၊ အစဉ် စ-တစ်လုံးလာ၍ "စတ္တ"ဟု ရှုပ်ပြီးသည်။ (တနည်း) ကရ+ကွိ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် က-အက္ခရာတစ်လုံး ဒွေဘော်ဆောင်၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရှေးက-အက္ခရာကို စပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် က-

http://www.dhammadownload.com

အက္ခရာ တစ်လုံး ဒွေဟော် ဆောင်၊ ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရဓာတွန်နှင့်တကွ ကွိပစ္စည်း ကို ချေ၍ "စက္က"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ (တနည်း) (ကရ+ကွိ) ကွစာဒိ ဝဏ္ဏာန-စသောသုတ် ဖြင့် ဓာတ်၏အစ က-အက္ခရာကို ကက-ဟု ဒွေဟော်ပြု၊ ပုဗ္ဗောဇ္ဈာသောသုတ်ဖြင့် ရှေး က-အက္ခရာကို အဇ္ဈာသအမည်မှည့်၊ ကဂါ စဇာနံသုတ်ဖြင့် အဇ္ဈာသအမည်ရသော ကကို စပြု၊ ပရ ဒွေဘာဝေါ ဌာနေသုတ်ဖြင့် က-အက္ခရာတစ်လုံး သဒိသဒွေဟော်ဆောင်ယူ၊ ဓာတွန်ရှ နှင့် ကွိပစ္စည်းကိုချေ၍ "စက္က"ဟု သဒ္ဒနယဖြင့် ရုပ်ပြီးပါသည်။

(တနည်း) စစ-ဓာတ် ကပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် စစက ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိ နည်းဖြင့် စကို ကပြု၍ "စက္က"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ **(တနည်း)** ကရဓာတ် ရပစ္စည်းဖြင့်ပြီး သောကြောင့် (ရဓာတွန်, ရအနုဗန်များကို ချေပြီးနောက်) က-ဟု ဆိုလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ကကို ကက-ဟု ဒွေဟော်ပြု၊ ရ္ဒေ့က-ကို စပြု၊ နောက်က-ကို က္က-ဟု ဒွေဟော်ပြု၍ "စက္က" ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

စက္ကဝတ္တိ (စက္က-သဒ္ဒူပပဒ ဝတု+ဏိ) စက္ကဝတိ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် တ-လာ၍ စက္ကဝတ္တိ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

စက္ကဝါဠ စက္ကပုဒ် အာဝါဠုပုဒ်တို့ဖြင့်ပြီးသောကြောင့် စက္ကာဝါဠ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်း ဖြင့် အာကို အရဿပြု၊ ဠကို ဋပြု၍ "စက္ကဝါဋ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

စတုဘာဂမတ္ထ စတုတ္ထဘာဂမတ္ထ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် တ္ထကိုချေ၍---ပြီးသည်။

စတုဒ္ဒိဓ စတုပုဒ် ဝိဓပုဒ် နှစ်ပုဒ်စပ်၍ စတုဝိဓ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဝ-အက္ခရာတလုံး လာ၍ဝင်း၊ ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဝ-အက္ခရာနှစ်လုံးကို ဗ-အက္ခရာနှစ်လုံးပြု၍ဝင်း "စတုဒ္ဒိဓ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

စဗလ စုပဓာတ် ကလပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ကအနုဗန်ချေပြီးနောက် စုပလ-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏ ဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် စုပဓာတ်၌ စ၏မှိရာ ဥသရကို အ-ပြု၍"စဗလ"ဟု ရုပ်ပြီးသည်။

စမ္မ (စရဓာတ်+မန်) စရမ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရကို မ-ပြု၍---ပြီး။

စမ္မဓယာဓိဓနာ သရပရိတ္တာနစမ္မယောဓိနော ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် စမ္မပုဒ်၏ ရ္ဒေ့၌ ရှိသော သရပရိတ္တာနပုဒ်ကို ချေ၍ စမ္မယောဓိနော-ဟု ပြီးပါသည်။

စာပလ္လ (စပလပုဒ်+ဏျ) စာပလျ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် လျကို လ-ပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် လ-ဒွေဟော်လာ၍ စာပလ္လ-ဟု ပြီးပါသည်။

စာရိက (စရ+ဏျ) စာရယ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရ-ထက်၌ ဣ-လာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ယ-ကို က-ပြု၍ စာရိက-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

စိတ္တ စိန္တဓာတ်+တပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် စိန္တတ-ဟုဆိုလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် နှစ်မြှုပ် နသံယုဂ်ကိုချေ၍ "စိတ္တ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ (တနည်း) စိဓာတ်+တပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် စိတ-ဟုဆိုလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် တ-လာ၍ "စိတ္တ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

စိတ္တုတ္တာသဘာယံ စိတ္တုတ္တာသဘာယ်-ဟု ဆိုသင့်လျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် တ-ကို ရ-ပြု၍ စိတ္တုတ္တာသဘာယ်-ဟု ပြီးပါသည်။

စိဏ္ဏ (စရ+တ) စရတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ, ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းတို့ဖြင့် တ-ကို ဏ္ဏဆ္ဆပြု၍ ရ-ကိုချေ၍ စိဏ္ဏ-ဟု ရှုပ်ပြီးပါသည်။

စိန္တာမဏိ စိန္တာသဒ္ဒူပဝဒ မနဓာတ် ဏိပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် စိန္တာမနိ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် နကို ဏပြု၍ "စိန္တာမဏိ"ဟု ပြီးပါသည်။

စုဒ္ဒသ စတုဒသ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် စ-ကို စုပြု၊ ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် တ-ကိုချေ၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒ-လာ၍ စုဒ္ဒသ-ဟု ပြီးသည်။

စုလ္လသသိတိ စတုရာသီတိ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် တ-ကိုချေ၊ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် စ-ကို စု-ပြု၊ ရ-ကို လ-ပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် လ-လာ၍ စုလ္လာသိတိ-ပြီး။

စူဠာ (စု+ဠ+ထိ-အာ) စုဠ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ဠ-ကို ဦဒီဃပြု၍ စူဠာ-ပြီး။

ဆဏာ (ဆိ+ယု) ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ယုကို အနပြု၊ ဝဏ္ဏနာသနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ဏ္ဍ-ကိုချေ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် န-ကို ဏပြု၍ ဆဏ-ဟု ပြီးပါသည်။

ဆဒ္ဓ (ဆဒ+တ) ဆဒတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒ-ကိုချေ၊ ဝဏ္ဏာဂမ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် တ-ကို သဒိသဒ္ဒေဟော် တ-လာ၍ ဆဒ္ဓ-ဟု ပြီးပါသည်။

ဆန္ဒာဂမနံ ဆန္ဒာ+အာဂမနံ-ဟု ပဒဏ္ဍေဒပြု၍ ဆန္ဒာ-ဝယ် ဆန္ဒေန-ဟု တတိယာ နာ-ဝိဘတ်ဖြင့် ပြီးသင့်လျက် တေသုဝုဒ္ဓိသုတ်ကြီးဖြင့် နာဝိဘတ်ကို သ္မာဝိဘတ် ပြန်၍ ဆန္ဒာ-ဟု ဆိုထား ရကား ဝိဘတ္တိဝိပလ္လာသနည်း ရပါသည်။

ဆန္နံ (ဆဒဓာတ်+တ) ဆဒတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် တ-ကို အန္နပြု၊ ဝဏ္ဏနာသ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓာတွန်ဒကို ချေ၍ ဆန္နံ-ဟု ပြီးပါသည်။

ဆမ္ဘိတာ (ထဘိ+တ) ထဘတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ထ-အထက်၌ နိဂ္ဂဟိတ်လာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ်ကို ပဝဂ္ဂန္တ မ-ပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဏ္ဍ-လာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ထ-ကို ဆ-ပြု၍ ဆမ္ဘိတ-ဟု ရှုပ်ပြီးပါသည်။

ဆမ္ဘိတတ္ထ (ထမ္ဘိတ-ပုဒ်+တ္ထ ပစ္စည်း) ထမ္ဘိတတ္ထ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ထ-ကို ဆ-ပြု၍ ဆမ္ဘိတတ္ထ-ဟု ရှုပ်ပြီးပါသည်။

ဆဝိ ဆဒဓာတ်+ရဝိပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ရအနုဗန်ချေပြီးနောက် ဆဒဝိ-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒကိုချေ၍ "ဆဝိ"ဟု ရှုပ်ပြီးပါသည်။ (ဆဒ+ဝိ) ဆဒဝိ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒ-ကိုချေ၍ ဆဝိ-ဟု ရှုပ်ပြီးပါသည်။

ဆဠဘိဇာတိ ဆ အာဘိဇာတိ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဠ-လာ၍ ပြီးသည်။

ဆာဒာ (ခါဒ+တ) ခါဒတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ခ-ကို ဆ-ပြု၊ ဝဏ္ဏနာသ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒကိုချေ၍ ဆာတ-ဟု ရှုပ်ပြီးပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

ဆာဆက = (ဓါဒ+တ+သွတ္ထ ကပစ္စည်း) ဓာတွန်ဒကို ရေ့၍ ဓါတက ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒကို ဆပြု၍ ဆာတက-ဟု ပြီးပါသည်။

ဆာရိကာ သရဓာတ်+ထွေပစ္စည်း၊ ဣတ္ထိလိင်ဓောတက အာပစ္စည်းဖြင့် သာရကာ-ဟု ရှိရာ ဣ-အက္ခရာတစ်လုံးလာ၍ သာရိကာ-ဟု ဆိုလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် သကို ဆပြု၍ "ဆာရိကာ"ဟု ရှင်ပြီးပါသည်။

ဆေက ဆိဒ်ဓာတ်+အပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဆေဒ-ဟု ဆိုလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒကို ကပြု၍ "ဆေက"ဟု ရှင်ပြီးပါသည်။

ဆေဒ္ဓ (ဆိဒ်+ဏ္ဍ) ဆိဒ္ဓ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဆိဒ္ဓ ဏ္ဍကို ဧပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဧ-ဒွေဘော်လာ၍ ဆေဒ္ဓ-ဟု ပြီးပါသည်။

ဇဂိမ (ဂမု+အ) ဂမ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဂဂ-ဟု ဒွေဘော်ပြု၊ ရေ့ ဂ-ကို ဇ-ပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ်လာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ်ကို ကဝဂ္ဂန္တ င-ပြု၍ ဇင်မ-ဟု ရှင်ပြီးပါသည်။

ဇဃ်ာ (ဇန+ဃ) ဇနဃ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် န-ကို နိဂ္ဂဟိတ်ပြု၊ နိဂ္ဂဟိတ်ကို ကဝဂ္ဂန္တ င-ပြု၍ ဇဃ်ာ-ဟု ရှင်ပြီးပါသည်။

ဇတု ဇနဓာတ် တုပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဇနတု ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓာတွန်-အက္ခရာကို ရေ့၍ "ဇတု" ဟု ရှင်ပြီးပါသည်။

ဇဇနဘဒ္ဒိ = (ဇန+တ+သို့) ဣ-လာ၍ ဇနိတသို့ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဣ-ကို ဧပြု၍ ဇနေတသို့-ဟု ပြီးပါသည်။ (တနည်း) ဇနေတသို့-ကား ယေ ဂါတ္တာပဋိသာရိနော ကို ထောက်၍ ဓာတျာပေက္ခနည်းအားဖြင့် ဇကဝုစ်ပြန်ထားသောကြောင့် ဝစနဝိပလ္လာသနည်း ရပါသည်။

ဇမ္မု (ဇမု+ဗု) ဇမဗု ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် မ-ကို နိဂ္ဂဟိတ်ပြု၊ နိဂ္ဂဟိတ်ကို ပဝဂ္ဂန္တ မ-ပြု၍ ဇမ္မု-ဟု ရှင်ပြီးပါသည်။

ဇမ္မုဒီပ (ဇမ္မုပုဒ်+လက္ခိတဝုပ်+ဒီပဝုဒ်) ဇမ္မုလက္ခိတဒီပ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် လက္ခိတ-ကို ရေ့၍ ဇမ္မုဒီပ-ဟု ရှင်ပြီးပါသည်။

ဇမ္မု (ဇန+ဥ) ဇနဥ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဥ-အက္ခရာလာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ်ကို ပဝဂ္ဂန္တ မ-ပြု၍ ဇမ္မု-ဟု ရှင်ပြီးသည်။

ဇလောဗု ရောဃ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရကို လပြု၊ ယကို ဗ-ပြု၍ ဇလောဗု။

ဇလ္ဆကာ ဇလပုဒ် ဩကပုဒ် နဒ်ပုဒ်စပ်၍ ပြီးသောကြောင့် ဇလောက ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဩကို ဦပြု၍ "ဇလ္ဆကာ"ဟု ရှင်ပြီးပါသည်။

ဇဋ္ဌ (ဇလ+အ) ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် လကို ဋပြု၍ ဇဋ္ဌ-ဟု ပြီးသည်။
(တနည်း) ဇဋ္ဌ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဋကို ဋပြု၍ ဇဋ္ဌ-ဟု ပြီးသည်။

http://www.dhammadownload.com

အာဏာ ဇနဓာတ် ဏုပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် နဏု ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိုဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် ဒန္တဇ နကို အာပြု၍ "အာဏု"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

အာတိ (ဇနဓာတ်+တိ) ဝဏ္ဏဝိကာရနိုဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် ဇနကို အာပြု၍ အာတိ-ဟု ပြီးပါသည်။

ဇိဂ္ဂန္ဆန္တိ (ဂုပ+ဆ+အန္တိ) ဝဏ္ဏာဂမနိုဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် ဂု-ဂု ဟုဒ္ဓေဘော်လာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရ နိုဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် ဏ္ဍ, ဂ-ကို ဇပြု၊ ဥကို ဣပြု၊ ပ-ကို စ-ပြု၍ ဇိဂ္ဂစ္ဆန္တိ-ဟု ပြီးပါသည်။

ဇိဂ္ဂစ္ဆန (ဂုပဓာတ်+ဆပစ္စည်း-ယုပစ္စည်း) ဝဏ္ဏာဂမနိုဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် ဂု-ဂု ဒွေဘော်လာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရ နိုဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် ဂ-ကို ဇ-ပြု၊ ဥ-ကို ဣပြု၊ ပ-ကို စပြု၊ ယု-ကို အနပြု၍ ဇိဂ္ဂစ္ဆန-။

ဇိယာ (ဇရ+အ-ဣတ္ထိဓေတက-အာ) ဝဏ္ဏဝိကာရနိုဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် ဇရကို ဇိယပြု၍ ဇိယာ-ဟုပြီး။

ဇိဂ္ဂါ ဇီဝိတဂ္ဂါ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိုဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် ဝိတကိုဓျေ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိုဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် ဤ ကို ဣရသပြု၍ "ဇိဂ္ဂါ" ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ (တနည်း) ဇီဝဓာတ် ဟ-ပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသော ကြောင့် ဇိဂ္ဂါ ဟူလိုလျက် ဤ-ကို ဣရသပြု၍ "ဇိဂ္ဂါ"ဟု ရုပ်ပြီးသည်။

နုဏ္ဍ (နုတပုဒ်+ဟပစ္စည်း) နုတဟ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိုဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် တ-ကို ဏ-ပြု၍ နုဏ္ဍ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ (နုတိသန္နုပဝဒ နဟ+အ) နုတိနဟ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိုဂ္ဂဟိတ နည်းဖြင့် တိ-ကိုဓျေ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိုဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် နှ-ကို ဏပြု၍ နုဏ္ဍ-ဟု ရုပ်ပြီးသည်။ (နုတ+ဏ္ဍ) နုတဏ္ဍ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိုဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် တ-ကိုဓျေ၍ နုဏ္ဍ-ဟု ရုပ်ပြီးသည်။

ဓေဋ္ဌ ပသတ္ထပုဒ် ဋ္ဌဝစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ပသတ္ထိဋ္ဌ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိုဂ္ဂဟိတနည်း ဖြင့် ပသတ္ထသဒ္ဒါကို ဓပြု၊ ဋ္ဌကို စပြု၍ "ဓေဋ္ဌ"ဟု ပြီးပါသည်။

ဗျာန ဗျေဓာတ်+ယုပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဗျေန-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိုဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် ဧ-ကို အာပြု၍ "ဗျာန"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ (တနည်း) ဗျပဓာတ်+ယု-ပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဗျပန-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိုဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် ပ-ကို အာပြု၍ "ဗျာန"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ဉဏ (ဉ+ယု) ဉန ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိုဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် န-ကို ဏပြု၍ ဉဏ-ဟု ရုပ်ပြီး။

ဉတဧက ဉတိဏ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိုဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် ဏ္ဍကို အ-ပြု၍ ဉတကေ-ဟု ပြီး။

ဉစ္စော-၌ အတ္ထာတိသယနည်း ရသင့်ပါသည်။

ဉယ (နီ+ဏျ) ဝဏ္ဏဝိကာရနိုဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် ဤကို ယ-ပြု၊ ဏျကို ဥပြု၊ အ-ကို အာ ပြု၍ ဉယ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ဧဉ္ဇယျ (ဉ+ဏျ) ဝဏ္ဏဝိကာရနိုဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် ဓာတွန်အာ-နှင့်တကွ ဏျ-ကို ဧယျ-ပြု၍ ဧဉယျ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ဌမယိတ္ထာ (ဌ+ဏာပယ+တ္ထာ) ဌာပယတ္ထာ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိုဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် ဏ္ဍ-လာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရ နိုဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် အာကို အ-ရဿပြု၍ ဌပယိတ္ထာ-မှ ပြီးပါသည်။

တဋ္ဌ (တထပုဒ်+ဏျ) တထျ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိုဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် ထျကို ဆ-ပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမ နိုဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် စ-လာ၍ တဋ္ဌ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

တဏ္ဍုလ တမဓာတ်+ဥလပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့် တမုလ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် မကို ဉပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် တ-ထက်၌ နိဂ္ဂဟိတ်လာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ်ကို ဏပြု၍ "တဏ္ဍုလ" ပြီးပါသည်။ (တနည်း) တမဓာတ်+ဥလပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် တမုလ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဍ-လာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် မ-ကို တ-အထက်၌ နိဂ္ဂဟိတ်ပြု၊ နိဂ္ဂဟိတ်ကို ဏပြု၍ "တဏ္ဍုလ" ပြီး။

တဏှာ တသဓာတ်+ဏှပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့် တသဏှာ-ဟု ဆိုလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် သကိုချေ၍ "တဏှာ" ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ (တနည်း) တသဓာတ်+ဟပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့် တသဟ-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် သကို ဏပြု၍ "တဏှာ" ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

တဒတ္တာနိဒ္ဓါနံ (တ+သိ+နိဒါန) ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် သိ-ဝိဘတ်ကို တောပြု၍--ပြီးသည်။

တထာဂတာ တထ အဂဒပုဒ် နှစ်ပုဒ်စပ်ထားသည့် သမာသ်ပုဒ်ဖြစ်သောကြောင့် တထာဂဒ-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒကို တ-ပြု၍ **"တထာဂတ"** ဟု ပြီးသည်။

(တနည်း) တထသဒ္ဒူပပဒ ဂဒဓာတ် အပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် တထာဂဒ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒကို တ-ပြု၊ ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ထ၌ အ-ကို ချေ၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် အလယ်၌ အာ-အက္ခရာ လာ၍ **"တထာဂတ"**ဟု ပြီးသည်။

(တနည်း) တထသဒ္ဒူပပဒ အာပုဗ္ဗ ဂဒဓာတ် အပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် တထာဂဒ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒ-ကို တ-ပြု၍ **"တထာဂတ"**ဟု ပြီးပါသည်။

တဒင်္ဂီ တတအင်္ဂ ဟုဆိုသင့်လျက် ဝဏ္ဏနာသ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရှေး တ-ကိုချေ၊ ဝဏ္ဏာဂမ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် တထက်၌ နိဂ္ဂဟိတ်လာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ်ကို ဒ-ပြု၍ တဒင်္ဂ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

တဒဟု တအဟသ္မိ-ဟု ဆိုအပ်လျက် ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် တထက်၌ နိဂ္ဂဟိတ်လာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ်ကို ဒ-ပြု၊ သ္မိ-ဝိဘတ်ကို ဉပြု၍ တဒဟု-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

တဒ္ဓိ (တရ+တိ) တရတိ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရ-ကို န-ပြု၍ တန္ဓိ-ဟု။

တဒပါဒါ တပ+ဥဒက ဟူလိုလျက် နာမည်သညာကိုဟောရာ၌ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဥဒက သဒ္ဒါကို ဥဒဖြစ်၍ငင်း၊ ဥကို ဩဂုဒ္ဓိပြု၍ငင်း "တပေါဒါ"ဟု ပြီးပါသည်။

(တပ+ဥဒက) ဥ-ကို ဩပြု၍ တပေါဒက ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် က-ကို ချေ၍ တပေါဒါ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

တရုဏာ တရဓာတ် ကုနပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် က-အနုဗန်ကိုချေပြီး တရုန ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒန္တဇ နကို မုဒ္ဓဇ ဏပြု၍ "တရုဏ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

တဠာက (တဠ+ဏ္ဍ) တဠအက ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် အ-ကို အာ-ပြု၍ တဠာက-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

တဋ္ဌာက (တလ+အာက) တလာက ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် လ-ကို ဋ ပြု၍ တဋ္ဌာက-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

အာဒိသ (တ-သဒ္ဒါပ ပဒ ဒိသဓော်+ကွိပစ္စည်း) တဒိသ-ဟု ဆိုလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် တ၏အစိတ် အ-ကို အာဒိဃပြု၍ တာဒိသ-ဟု ပြီးပါသည်။

အာဒိ (တ-သဒ္ဒါပဒ ဒိသ+ကို) တဒိ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် တ-၏ အစိတ် အ-ကို အာပြု၊ ဒ-၏ အစိတ် ဣ-ကို ဤပြု၍ တာဒိ-ဟု ပြီးပါသည်။

အာပသ တပစာတ် သပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် တပသ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် တ၌ အ-ကို အာဒီဃပြု၍ "တာပသ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ (တပ+ဏ) တာပ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် သ-အက္ခရာ လာ၍ တာပသ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

တိက္ခ (တိဇ+ခ) တိဇေ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဇ-ကို က-ပြု၍ တိက္ခ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

တိကိစ္ဆာ (ကိတဓော်+ဆပစ္စည်း+အာပစ္စည်း) ကိတဆာ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိ နည်းဖြင့် ကိကိ-ဟု ဒွေဘော်ပြု၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် က-ကို တ-ပြု၊ ဓာတွန် တ-ကို စ-ပြု၍ တိကိစ္ဆာ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

တိဓိဏာ တိဇောတ်+ဏုန-ပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် တိဇိန-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဇကို ဓပြု၊ နကို ဏပြု၍ "တိဓိဏ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

တိဏာ တိဇောတ်+အပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် တိဇ-ဟု ဆိုလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဇကို ဏပြု၍ "တိဏ" ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ (တနည်း) တိဇောတ် ဏကပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့် ကအနုဗန်ချေပြီးနောက် တိဇဏ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓာတွန်ဇကို ချေ၍ "တိဏ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

တိတ္တ (တိဓ+တ) တိဓတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓ-ကို တ-ပြု၍ တိတ္တ-ပြီး။

တိတ္ထ တရာတ် ထပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် တရထ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓာတွန်ရကို တပြု၍ရင်း၊ ဓာတ်အစ တ-အက္ခရာ၏ မှီရာ အ-ကို ဣပြု၍ရင်း "တိတ္ထ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

တိတ္ထိယ (တိတ္ထိပုဒ်+ဣကပစ္စည်း) တိတ္ထိက ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ကကို ယ-ပြု၍ တိတ္ထိယ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

တိန္နုက (တနု+ဥက) တနုက ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် တ-၏အစိတ် အ-ကို ဣ-ပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒ-လာ၍ တိန္နုက-ဟု ပြီးသည်။

တိဗ္ဗ (တိဓ+ဗ) တိဓေ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓ-ကို ဗ-ပြု၍ တိဗ္ဗ ဟု ရုပ်ပြီးသည်။

တိရစ္ဆ တိရိယသဒ္ဒါပဒ အဒ္ဓဓာတ် အပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် တိရိယအဒ္ဓ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် တိရိယကို တိရပြု၊ အဒ္ဓဓာတ်ကို စ္ဆပြု၍ "တိရစ္ဆ" ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

တိရစ္ဆာန တိရိယသဒ္ဒူပပဒ အဋ္ဌဓာတ် ယုပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် တိရိယဋ္ဌာန ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် တိရိယကို တိရပြု၊ အဋ္ဌဓာတ်ကို စ္ဆပြု၍ "တိရစ္ဆာန"ဟု ရုပ်ပြီးသည်။

တိဝဇ္ဇဂ္ဂါသင်္ကမာ တိဝဂ္ဂသင်္ကဟ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဂ္ဂသံယုဂ်၌ အ-ကို သြပြု၍ဌင်း၊ (သို့) ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် သြ-အက္ခရာလာ၍ဌင်း "တိဝဇ္ဇါသင်္ကဟော" ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

တိရ တာဓာတ်+ရ-ပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် တာရ-ဟု ဆိုလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် တာ၌ အာကို ဤပြု၍ "တိရ" ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

တုစ္ဆ (တုသ+ဆ) တုသဆ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် သ-ကို စ-ပြု၍ တုစ္ဆ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

တုဏ္ဍ (တနု+ဍ) တနုဍ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် နု-ကို နိဂ္ဂဟိတ်ပြု၊ နိဂ္ဂဟိတ်ကို ဏ-ပြု၊ တ-၏အစိတ် အ-ကို ဥပြု၍ တုဏ္ဍ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

တုဋ္ဌ (တုသ+တ) တုသတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓာတွန် သ-နှင့် တကွ တ-ကို ဋ္ဌပြု၍ တုဋ္ဌ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

တုဏှ တုဟာဓာတ် ဏှပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် တုဟဏှ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဟ-ကို ချေ၍ "တုဏှ" ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

တုဏ္ဍီ တုဟာဓာတ် ဏီပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့် တုဟဏီ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိပရိယာယ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဟနှင့် ဏ-ကို ရှေ့နောက်ပြန်၍ "တုဏ္ဍီ"ဟု ရုပ်ပြီးသည်။

(တနည်း) တုဟဓာတ်+ ဏီပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့် တုဟဏီ-ဟု ဆိုလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိပရိယာယ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဟ-နှင့် ဏ-ကို ရှေ့နောက်ပြန်၍ "တုဏ္ဍီ" ဟု ပြီးသည်။

တုရိတ (တရ+တ+ဣ-အာဂုံ) တရိတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် တ-၏ အစိတ် အ-ကို ဥပြု၍ တုရိတ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ဒေဝကိစ္စံ (တိကိစ္ဆပုဒ်+ဏပစ္စည်း) ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် တိ-၌ ဣ-ကို ဧပြု၊ ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဏ-အနုဗန်ကိုချေ၍ ဒေဝကိစ္ဆ-ဟု ပြီးသည်။

ဒေါမရ (တုဒ+အရ) တုဒရ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒ-ကို မ-ပြု၊ တု-၏ အစိတ် ဥ-ကို သြပြု၍ တောမရ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ဒေါရဏ (တုရ+ယု) တုရန ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဥ-ကို သြပြု၊ နှ-ကို ဏ-ပြု၍ တောရဏ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ထဒ္ဓ (ထဘိ+တ) ထဘတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဘ-ကို ဒ-ပြု၊ တ-ကို ဓ-ပြု၍ ထဒ္ဓ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ထမတိ (ဌာ+တိ) ဌာတိ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် အလယ်၌ ပ-အက္ခရာ လာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဌာ-ကို ထ-ပြု၍ ထပတိ-ဟု ပြီးပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

ဆမ္ဘ ဓရဓာတ် ရမ္ဘပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဓမ္ဘ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓ-အက္ခရာကို ထ-အက္ခရာပြု၍ "ဆမ္ဘ" ဟု ရှုပ်ပြီးပါသည်။ (တနည်း) ထကဓာတ် ဘပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့် ထကဘ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် က-ကို မ-ပြု၍ "ဆမ္ဘ"ဟု ရှုပ်ပြီးပါသည်။

ဆရ္ဘ (တရ+ဥ) တရ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် တ-ကို ထ-ပြု၍ ထရ-ဟုပြီး။

ဆာမ ဌာဓာတ်+မဓပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့် ဌာမ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် မုဒ္ဓ ဌကို ဒန္တဇ ထပြု၍ "ထာမ"ဟု ရှုပ်ပြီးပါသည်။ (တနည်း) ဓာဓာတ် မဓပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဓာမ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓကို ထပြု၍ "ထာမ" ဟုပြီး။

ဆာဝရ ဌာဓာတ် ဝရပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဌာဝရ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် မုဒ္ဓ ဌကို ဒန္တဇ ထပြု၍ "ထာဝရ"ဟု ရှုပ်ပြီးပါသည်။ (တနည်း) ထာဝရပယောဂ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ပယောဂဟူသော နောက်ပုဒ်ကိုချေ၍ "ထာဝရ"ဟု ပြီးသည်။

ဆိရ ဌာဓာတ်+ဣရ-ပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဌိရ-ဟု ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် မုဒ္ဓ ဌကို ဒန္တဇ ထပြု၍ "ဆိရ" ဟု ရှုပ်ပြီးပါသည်။

ဆုသ (တုသ+အ) တုသ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် တ-ကို ထ-ပြု၍ ထုသ-ဟု။

ဆူဏ (ထု+ဏ) ထုဏ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဥ-ကို ဦဒီဃပြု၍ ထူဏ-ဟု။

ဆူပ (ထု+ပ) ထုပ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဥ-ကို ဦပြု၍ ထူပ-ဟု ပြီးသည်။

ဆေယျ ဆေနပုဒ် ဏေယျ-ပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဆေနေယျ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒန္တဇ န-နှင့် ဧတို့ကို ချေ၍ "ဆေယျ"ဟု ရှုပ်ပြီးသည်။ (တနည်း) ဆေနပုဒ် ဏျ-ပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဆေနျ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒန္တဇ နကို ယ ပြု၍ "ဆေယျ"ဟု ရှုပ်ပြီးပါသည်။

ဆေရ ဌာဓာတ်+ဏ္ဏရ-ပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့် ဌိရ-ဟု ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဌကို ထပြု၊ ဏ္ဏကို ဧပြု၍ "ဆေရ"ဟု ရှုပ်ပြီးပါသည်။

(တနည်း) ဓာဓာတ်+ဏ္ဏရပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဓိရ-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓကို ထပြု၊ ဏ္ဏကို ဧပြု၍ "ဆေရ"ဟု ရှုပ်ပြီးပါသည်။ (တနည်း) ထိရ-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဏ္ဏကို ဧပြု၍ "ဆေရ" ဟု ရှုပ်ပြီးပါသည်။

ဒက္ခ ဒလဓာတ်+ခ-ပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဒလခ-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓာတွန်လကို ကပြု၍ "ဒက္ခ" ဟု ရှုပ်ပြီးပါသည်။

ဒက္ခိဏ္ဍိ (ဒိသ+သဏ္ဍိ) ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒိသကို ဒက္ခပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် သဏ္ဍိ မှ သ-ကိုချေ၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဏ္ဍ-လာ၍ ဒက္ခိဏ္ဍိ-ဟု ပြီးသည်။

ဒဏ္ဍ (ဒဠိ+က) ဒဠိက ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒ-အဆက်၌ နိဂ္ဂဟိတ်လာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ်ကို ဋဝဂ္ဂန္တ ဏ-ပြု၊ ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် က-ကို ချေ

http://www.dhammadownload.com

၍ ဒဏ္ဍ–ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ဒဋ္ဌဗ္ဗ ဒိသဓာတ်+တဗ္ဗပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဒိသတဗ္ဗ–ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် တဗ္ဗ–မှ တကို ရှင်းပြု၊ ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓာတွန်သနှင့်တကွ ရှင်း အပြုမှ ရကို ချေ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒ၏မိုရာ ဣကို အ–ပြု၍ "ဒဋ္ဌဗ္ဗ" ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ဒတ္တိ (ဒါ+တိ) ဒါတိ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် တ–လာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒါ၌ အာကို အ–ရသပြု၍ ဒတ္တိ–ဟု ပြီးပါသည်။

ဒတ္တု ဒဗ္ဗဓာတ်+တုပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဒဗ္ဗတု–ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဗ္ဗကို တ္တပြု၍ "ဒတ္တု"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ (တနည်း) ဒါဓာတ်+တုပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့် ဒါတု–ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် တ–တစ်လုံးကို ဒွေဘော်ဆောင်၍ရှင်း၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒါ၌ အာကို အရသပြု၍ရှင်း "ဒတ္တု"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ဒဓိ (ဓာ+ကျ) ဓာကျ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓာဓာ–ဟု ဒွေဘော်ပြု၊ ရှေ့ ဓ–ကို ဒ–ပြု၊ အာကို အ–ရသပြု၍ ဒဓိ–ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ဒန္တ (ဒဲသ+အန္တ) ဒဲသန္တ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒ–အထက်၌ရှိသော နိဂ္ဂဟိတ်နှင့် သ–ကို ချေ၍ ဒန္တ–ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ဒန္တကဋ္ဌ (ဒန္တသောဓနပုဒ်+ကဋ္ဌပုဒ်) ဒန္တသောဓန ကဋ္ဌ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် သောဓန ပုဒ်ကို ချေ၍ ဒန္တကဋ္ဌ–ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ဒန္တကဋ္ဌဝါသီ ဒန္တကဋ္ဌဿွန္တကဝါသီ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဆေဒနကပုဒ်ကို ချေ၍ ဒန္တကဋ္ဌဝါသီ–ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ဒန္ဓ (ဒမ္ဖ+ဓ) ဒမ္ဓ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် မ–ကို ဒ–အထက်၌ နိဂ္ဂဟိတ်ပြု၊ နိဂ္ဂဟိတ်ကို တ–ဝဂ္ဂန္တ နှ–ပြု၍ ဒန္ဓ–ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ဒဗ္ဗီ (ဒရ+ဗီ+နဒါဒိ ဤ) ဒရဗီ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရ–ကို ဗ–ပြု၍ ဒဗ္ဗီ–ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ (ဒု+ဗ+နဒါဒိ–ဤ) ဒုဗီ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒု–၏ အစိတ် ဥ–ကို သြပြု၊ သြ–ကို အဝပြု၊ ဝ–ကို ဗ–ပြု၍ ဒဗ္ဗီ–ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ဒဿန ဒဿနသဝန ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် သဝနပုဒ်ကို ချေ၍ ဒဿန–ဟု ပြီး။

ဒဟန္တီ (ဓာ+အန္တီ) ဝဏ္ဏာဂမ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓာ–ဓာ ဟုဒွေဘော်လာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရှေ့ဓကို ဒ–ပြု၊ နောက်ဓကို ဟ–ပြု၊ အာကို အ–ရသပြု၍ ဒဟန္တီ–ဟု ပြီးပါသည်။

ဒဠှ ဒဟဓာတ် ဟပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့် ဒဟ+ဟ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရှေ့ဟကို ဠပြု၍ "ဒဠှ"ဟု ပြီးပါသည်။ (တနည်း) ဒဟဓာတ် ဟ–ပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့် ဒဟ+ဟ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဠ–အက္ခရာ လာ၍ "ဒဠှ"ဟု ပြီးပါသည်။ (တနည်း) ဒဟဓာတ် အပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဒဟ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် အလယ်၌ ဠ–အက္ခရာ လာ၍ "ဒဠှ"ဟု ပြီးပါသည်။ (တနည်း) ဒလဓာတ်

http://www.dhammadownload.com

ဟ-ပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့် ဒလှ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် လကို ဠပြု၍ ဒဠ"ဟု ပြီးပါသည်။ (တနည်း) ဒဟသဒ္ဒူပဝဒ လာဓာတ် အပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့် ဒဟလ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် လကို ဠပြု၊ ဝဏ္ဏဝိပရိယာယ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဠနှင့် ဟကို ရှေ့နောက်ပြန်၍ "ဒဠ" ဟု ပြီးပါသည်။

ဒဠ်ဠိကမ္မ ဒဠ+ကမ္မ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် သမာသ်အလယ်၌ ဠာလာ၍ ဒဠ်ဠိကမ္မ-ပြီး။

ဒါဠ္ဘာ ဒံသဓာတ် ဠ-ပစ္စည်း ဣတ္ထိဓောတက အာပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဒံသဠာ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒံသကို ဒါပြု၍ "ဒါဠာ"ဟု ရှပ်ပြီးသည်။

ဒါယဇ္ဇ ဒါယာဒ ဏျ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဏအနုဗန်ကိုချေ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဏျကို ဇပြု၊ ယာ၌ အာကို အ-ရဿပြု၍ ဒါယဇ္ဇ-ဟု ပြီးသည်

ဒါသ (ဒုပုဗ္ဗ အသဓာတ်+အ) ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒု-၌ ဥကိုချေ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် နောက် အ-ကို အာပြု၍ ဒါသ-ဟု ရှပ်ပြီးပါသည်။

ဒိဋ္ဌ (ဒိသ+တ) ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် တ-ကို ဋ်ဋ္ဌပြု၊ ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒ၏ မှီရာ ဣ, ဓာတွန်သ, ရ-တို့ကိုချေ၍ ဒိဋ္ဌ-ဟု ပြီးပါသည်။

ဒိဗ္ဗ ဒိဝပုဒ် ဏ-ပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဒိဝ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဝ-တစ်လုံးကို ဒွေဘော်ဆောင်၊ ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဝ-နှစ်လုံးကို ဗ-နှစ်လုံးပြု၍ "ဒိဗ္ဗ"။

ဒိဿတိ (ဒိသ+ယ+တေ-ဝိဘတ်) ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒိသ-ကို ဒိဿပြု၊ ဝဏ္ဏနာသ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ယ-ကိုချေ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် တေ-ကို တိ-ပြု၍ ဒိဿတိ-ဟု ရှပ်ပြီးပါသည်။ (ကမ္မရုပ်) (ဒိသ+ဒိဝါဒိ ယပစ္စည်း+တိ ဝိဘတ်) ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ယ-ကို ပုဗ္ဗရုပ် သ-ပြု၍ ဒိဿတိ-ဟု ရှပ်ပြီးပါသည်။ (ကတ္တုရုပ်)

ဒိဿ (ဒုပ+ဃ) ဒုဃ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဥ-ကို ဤ-ပြု၍ ဒီဃ-ဟု ရှပ်ပြီးပါသည်။ (ဒိ+ဃ) ဒိဃ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဣ-ကို ဤ-ပြု၍ ဒီဃ။

ဒီပ ဒွိပုဒ် အာပပုဒ် စပ်ထားသည့် သမာသ်ပုဒ်ဖြစ်ရကား ဒွိအာပ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဝ×အာ အက္ခရာတို့ကို ချေ၍ဝင်း၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်း ဖြင့် ဒိ၌ ဣကို ဤပြု၍ဝင်း "ဒီပ"ဟု ရှပ်ပြီးပါသည်။

ဒီပိကာ ဒီပဓာတ် ဏ္ဍကပစ္စည်း အာပစ္စည်းတို့ဖြင့် ပြီးသောကြောင့် ဒီပိကာ-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဏ္ဍကို ဤပြု၍ "ဒီပိကာ" ဟု ရှပ်ပြီးသည်။

ဒုက္ကဋ ဒုက္ကတ-ဟုဆိုလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် တ-ကို ဋပြု၍ "ဒုက္ကဋ"ဟု ပြီးပါသည်။ (ဒုပုဗ္ဗ ကရ+တ) ဒုကရတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် က-ခွေဘော်လာ ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် တ-ကို ဋ-ပြု၍ ဒုက္ကဋ-ဟု ရှပ်ပြီးပါသည်။

ဒုက္ခ ဒုပုဗ္ဗ ခါဒဓာတ်+အပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဒုခါဒ-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓာတွန်ဒကိုချေ၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် က-လာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ခ၌ အာကို

http://www.dhammadownload.com

အရှာသပြု၍ "ဒုက္ခ"ဟု ရှုပ်ပြီးပါသည်။ (တနည်း) ဒုပုဗ္ဗ ခနဓာတ်+အပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသော ကြောင့် ဒုခန-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် န-ကိုချေ၊ ဝဏ္ဏာဂမ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် က-လာ၍ "ဒုက္ခ" ဟု ရှုပ်ပြီးသည်။ (တနည်း) ဒုပုဒ်+ခပုဒ်ဖြင့် စပ်ထားသော အမာဒိပုဗ္ဗပဒ ကမ္မဓာရည်းသမာသ်ဖြစ်သော ကြောင့် ဒုခ-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် က-လာ၍ "ဒုက္ခ"ဟု ရှုပ်ပြီးပါသည်။ (တနည်း) ဒုပုဒ်+ခမနပုဒ်တို့ဖြင့် ပြီးသောကြောင့် ဒုခမန-ဟု ဆိုလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် မနှင့် နကိုချေ၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် က-လာ၍ "ဒုက္ခ"ဟု ရှုပ်ပြီးပါသည်။

ဒုက္ကဋ ဒုမကုလ-ဟုဆိုလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် မ-ကို ချေ၍ "ဒုကုလ"ဟု ရှုပ်ပြီးသည်။

ဒုဒ္ဒသာ (ဒုပုဗ္ဗ ဒိသဓာတ်+အ) ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒိသ-၌ ဣကို အ-ပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် သဒိသဒွေဘော် ဒ-လာ၍ ဒုဒ္ဒသာ-ဟု ရှုပ်ပြီးပါသည်။

ဒုဒ္ဒီဓဉ္ဉယျ (ဒု-ဝိ-ပုဗ္ဗ +ဉာ+ဏျ) ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဏျ-ကို ယျ-ပြု၊ ဝဏ္ဏနာသ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဉာ-၌ အာ-ကို ချေ၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဥ-ဒွေဘော်လာ၊ ဝ-ဒွေဘော်လာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဝ-နှစ်လုံးကို ဗ-နှစ်လုံးပြု၍ ဒုဗ္ဗိညေယျ-ဟု ရှုပ်ပြီးပါသည်။

ဒုဿ ဒုဓာတ် သပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဒုသ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် သကို ဿပြု၍ "ဒုဿ" ဟု ရှုပ်ပြီးပါသည်။

ဒူတ ဒုဓာတ် တပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဒုတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဥကို ဦဒီဃပြု၍ "ဒူတ"ဟု ပြီးသည်။

ဒူရ ဒုဓာတ်+ရက်ပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် က-အနုဗန်ချေကာ ဒုရ-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒုံ၌ ဥကို ဦဒီဃပြု၍ "ဒူရ"ဟု ရှုပ်ပြီးပါသည်။
(တနည်း) ဒုပုဗ္ဗ အရဓာတ် အပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဒုရ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဥကို ဦပြု၍ "ဒူရ"ဟု ရှုပ်ပြီးပါသည်။

ဒေဝျ (ဒါ+ဏျ) ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဏျကို ဧယျပြု၊ ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓာတွန် အာ-ကို ချေ၍ ဒေယျ-ဟု ပြီးပါသည်။

ဒေဝယာနိယ (ဒေဝ+ယာ+အနိယ ပစ္စည်း) ဒေဝယာနိယ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဏ္ဍကို ဏ္ဍပြု၍ ဒေဝယာနိယ-ဟု ပြီးပါသည်။

ဒေဒေသာပဒေဒေသ ဒေသုပဒေသ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဥ-ကို ပြု၍-- ပြီးသည်။

ဒေါမနဿ (ဒုမန+ဏျ) ဏ-အနုဗန်ချေ၍ ဒုမၑ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒု-၌ ဥ-ကို ဩပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် သ-လာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် သျ-ကို သ-ပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် သ-လာ၍ ဒေါမနဿ-ပြီးပါသည်။

ဒေါသိနာ [ကိလေသေ ဇိတော ဝိဇိတာဝီတိ ဇိနော-ဝယ် ဇိတ-ဟုဆိုလိုလျက် တကို နပြု၍ ဇိန-ဟုပြီးသကဲ့သို့] ဒေါသနှင့် ဣတဟုဒ်ကို စပ်ထားခြင်းကြောင့် ဒေါသိတာ-ဟူလိုလျက်

http://www.dhammadownload.com

ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် တကို နပြု၍ "ဒေါသိနာ"ဟု ရှင်ပြီးပါသည်။

ဒေါဟဋ္ဌ (ဒွိပုဒ်+ဟဒယပုဒ်+တ အညပုဒ်) ဒွိဟဒယ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒွိကို ဒေါပြု၊ ဟဒယကို ဟဋ္ဌပြု၍ ဒေါဟဋ္ဌ-ဟု ရှင်ပြီးပါသည်။ (ဒုပုဒ်+ဟဒယပုဒ်+တေ အညပုဒ်) ဒုဟဒယ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒု-ကို ဒေါပြု၊ ဟဒယကို ဟဋ္ဌပြု၍ ဒေါဟဋ္ဌ-ဟု ရှင်ပြီးပါသည်။ (ဒေါဟ-သဒ္ဒါပဝဒ လာ+အ) ဒေါဟလ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် လ-ကို ဋပြု၍ ဒေါဟဋ္ဌ-ဟု ရှင်ပြီးသည်။ (ဒွိသဒ္ဒါပဝဒ ဟလ+အ) ဒွိဟလဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒွိကို ဒေါပြု၊ လ-ကို ဋပြု၍ "ဒေါဟဋ္ဌ"ဟု ရှင်ပြီးပါသည်။ (ဒွိပုဒ်+ဟဒယပုဒ်) ဒွိကို ဒေါပြု၊ ဒေါဟဒယ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏလောပနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ယ-ကိုချေ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒ-ကို ဋပြု၍ ဒေါဟဋ္ဌ-ဟု ပြီးသည်။

ဒွိဋ္ဌိ ဒွါသဋ္ဌိ-ဟု ဆိုလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် သကိုချေ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် အာကို အပြု၍ "ဒွဋ္ဌိ" ဟု ပြီးပါသည်။ (**ဒွဋ္ဌိပဋိပဒါ**)

ဒွါရ ဒွိသဒ္ဒါပဝဒ အရဓာတ်+ဏပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့် ဒွိအာရ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒွိကို ဒုပြု၊ ဥကို ဝ-ပြု၍ "ဒွါရ"ဟု ပြီးသည်။ (တနည်း) ဒွိသဒ္ဒါပဝဒ အရဓာတ်+အပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဒွိအရ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒွိဋ္ဌ ဏ္ကိုချေ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် နောက် အ-ကို အာ-ပြု၍ "ဒွါရ"ဟု ပြီးသည်။

ဒွေဋ္ဌက (ဒွိသဒ္ဒါပဝဒ ဏ္ဍလ+ဟက) ဒွိလ့က ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒွိ-၏အစိတ် ဏ္ဍ-ကို ဗြု၊ လ-ကို ဋပြု၍ ဒွေဋ္ဌက-ဟု ရှင်ပြီးပါသည်။

ဓည ဓာတုပုဒ် ဏျပစ္စည်းဖြင့် ပုဒ်ပြီးနေသည့်အတွက် ဏအနုဗန်ချေ၊ နကို ယ-သို့ကပ်၊ ချ-ကို ဥပြု၊ ဒွေဘော်ဆောင်ယူ၍ ဓာည ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓာဋ္ဌ အာကို အရဿပြု၍ "ဓည"ဟု ရှင်ပြီးပါသည်။

ဓန ဟနဓာတ်+ဥပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဟန-ဟုဆိုလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဟ ကို ဓပြု၍ "ဓန"ဟု ပြီးပါသည်။

ဓမ္မ ဒဟဓာတ် ရမ္မပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဒမ္မ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒကို ဓပြု၍ "ဓမ္မ"ဟုပြီးပါသည်။ (တနည်း) ဓရဓာတ် ရမ္မပစ္စည်းဖြင့်ပြီး၍ ဓရရမ္မ-ဟု ဆိုလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓာတွန်ရ-နှင့်တကွ ရမ္မပစ္စည်း၏ ရ အနုဗန်ကိုချေ၍ "ဓမ္မ"။

ဓမ္မစက္ခု ဓမ္မစက္ခု-ဟု ဆိုလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ်လာ၍ "ဓမ္မစက္ခုံ"ဟု ရှင်ပြီး။

ဓမ္မာသနံ ဓမ္မဒေသကအာသနံ ဟု ဆိုလိုလျက် ဝဏ္ဏလောပ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓမ္မဋ္ဌ မ္မ-၏ အစိတ် အ-နှင့် ဒေသကပုဒ်တို့ကို ချေ၍ ဓမ္မာသနံ-ဟု ရှင်ပြီးပါသည်။

ဓီတု ဓာဓာတ်+ရာတုပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့် ဓာတု-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓာဋ္ဌ အာကို ဤပြု၍ "ဓီတု"ဟု ရှင်ပြီးပါသည်။ ဓာ+ရိတုပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဓိတု-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဏ္ကို ဤဒီဃပြု၍ "ဓီတု"ဟု ပြီးသည်။

http://www.dhammadownload.com

ဓီရ (ဓာ+ရက်) ဓာရ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓာ-၏ အစိတ် အာကို ဤ-ပြု၍ ဓီရ-ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။

ဒုတ္တ (ဒုဒ္ဓ+တ) ဒုဒ္ဓတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒ္ဓ-ကိုချေ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် တ-ကိုဒွေဟော်ပြု၍ ဒုတ္တ-ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။ (ဥန+တ) ဥနတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဥ-ကို ဥ-ရဿပြု၊ ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် န-ကိုချေ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် တ-ကို သဒိသဒွေဟော် ပြု၍ ဒုတ္တ-ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။

ဇနန္ဒ (ဓာ+နဒ) ဓာနဒ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓာ-၏ အာကို ဇ-ပြု၍ ဇနေန္ဒ-ဟု။

ဇဓာတာ (ဓာဝု+တ) ဓာဝတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် အာဝကို ဩပြု၍ ဇောတ-။

နက္ခတ္တ (နဝုဗ္ဗ ခိ+တ) နခိတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ခိ-၌ ဤ-ကို အ-ပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် က-အကွရာလာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် တ-ကို သဒိသဒွေဟော် တ-ပြု၍ နက္ခတ္တ-ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။

(တနည်း) နခရတ-ဟု ဆိုသင့်လျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် အသဒိသဒွေဟော် ကပြု၊ ဓာတွန် ရကို တ-ပြု၍ နက္ခတ္တ-ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။

နဂရ (နဝုဒ်+ဃရပုဒ်+ဇတ အညပုဒ်) နဃရ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဃ-ကို ဂ-ပြု၍ နဂရ-ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။

နဂ်လ (နဝုဗ္ဗ ဂလ+အ) နဂလ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် န-အထက်၌ နိဂ္ဂဟိတ်လာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ်ကို ကဝဂ္ဂန္တ င-ပြု၍ နဂ်လ ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။

နဂ်ဋ္ဌ (န-ပုဗ္ဗ ဂမ္ဌ+ဋ္ဌ) နဂမဋ္ဌ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏလောပနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓာတွန် မ-ကိုချေ၊ ဝဏ္ဏာဂမ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ်လာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ်ကို ကဝဂ္ဂန္တ င-ပြု၊ ဂ-၏အစိတ် အ-ကို ဥ-ပြု၍ နဂ်ဋ္ဌ-ဟု ပြီးသည်။

နဘ န+ဘူမိ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဘူမိကို ဘပြု၍ နဘ-ဟု ပြီးပါသည်။

နဝ နဓောတ် အပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် နအ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် နဓ၏ မိရာ ဥကို ဩပြု၊ ယင်း ဩကို အဝပြု၍ "နဝ"ဟု ရှင်းပြီးသည်။

နာနာတိတ္ထိယာ = (နာနာတိတ္ထပုဒ်+ဏိကပစ္စည်း) နာနာတိတ္ထိကာ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ကကို ယပြု၍ နာနာတိတ္ထိယာ-ဟု ပြီးပါသည်။

နာဘိ (နဘာ+ဏ္ဍ) နဘိ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် န-၏အစိတ် အ-ကို အာပြု၍ နာဘိ-ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။

နာမရူပဓမ္မဝိစိစ္ဆာဒေါ နာမရူပနာမရူပဝိစ္ဆေဒေါ-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် သုတိတူ နာမရူပ သဒ္ဒါတစ်ခုကိုချန်၍ နာမရူပ တစ်ခုကိုချေ၍ "နာမရူပဝိစ္ဆေဒေါ"ဟု ပြီးပါသည်။

နာဠ (နလ+ဏ) နာလ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် လ-ကို ဠ-ပြု၍ နာဠ-ပြီး။

နာဠိ နာလိ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် လ-ကို ဠပြု၍ နာဠိ-ဟု ပြီးသည်။

http://www.dhammadownload.com

(နလဓာတ်+ဣဏ်) နလိ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် အ-ကို အာ ဝုဒ္ဓိပြု၊ လကို ဠပြု၍ နာဠ်-ဟု ပြီးသည်။

နာဠန္ဒ နာလန္ဒ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် လ-ကို ဠ-ပြု၍ နာဠန္ဒ-ဟု ပြီးသည်။

နိကန္တိ (နိပုဗ္ဗ ကမု+တိ) ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် တိ-နှင့်တကွ ဓာတွန်မ-ကို နွှဲ-ပြု၍ နိကန္တိ-ဟု ပြီးပါသည်။

နိက္ခ (နိပုဗ္ဗ ကန+အ) နိကန ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် န-ကို ခ-ပြု၍ နိက္ခ-ပြီး။

နိက္ခမန (နိပုဗ္ဗ ကမု+ယု) နိကမန ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ကကို ခ-ပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် အသဒိဒ္ဓေဟော် က-လာ၍ နိက္ခမန-ဟု ပြီးပါသည်။

နိက္ခိဇ္ဇ (နိပုဗ္ဗ ခိပဓာတ်+တပစ္စည်း) နိခိပတ-ဟု ဆိုလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓာတွန် ပ-ကိုချေ၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် တ-ဒွေဟော်လာ၊ အသဒိသဒ္ဓေဟော် က-လာ၍ နိက္ခိတ္တ-။

နိဇက္ခ (နိပုဗ္ဗ ခိပဓာတ်+ဏ) နိခိပ-ဟု ဆိုလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ခိ-၌ ဣကို ဧပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် အသဒိသဒ္ဓေဟော် က-လာ၍ နိဧက္ခ-ဟု ပြီးပါသည်။

နိကာယ နိပုဗ္ဗ စိဓာတ် ဏပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် နိစိ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် စိ-၏အစိတ် ဣ-ကို ဧ-ပြု၊ ဧ-ကို အာယ-ပြု၊ စ-ကို က-ပြု၍ "နိကာယ" ဟု ရှုပ်ပြီး။ (နိပုဗ္ဗ ကိ+ဏ) နိကိ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ကိ-၌ ဣ-ကို ဧ-ပြု၊ ဧ-ကို အာယပြု၍ "နိကာယ"ဟု ရှုပ်ပြီးပါသည်။

နိစါတ နိပုဗ္ဗ ခဏဓာတ် တပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် နိခဏတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဏကိုချေ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ခ-၏မိရာ အရသကို အာဒီးယပြု၍ "နိခါတ"။

နိဇဇ္ဇု (နိပုဗ္ဗ ခဍိ+ဥ) နိခဍု ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ခ-အဆက်၌ နိဂ္ဂဟိတ်လာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ်ကို ဋ္ဌဝဂ္ဂန္တ ဏ-ပြု၍ နိခဏ္ဍု-ဟု ရှုပ်ပြီးပါသည်။

နိဂဏ္ဌ (နိပုဒ်+ဂန္ထပုဒ်) နိဂန္ထ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် န္ထ-ကို ဏ္ဌ-ပြု၍ နိဂဏ္ဌ-။

နိဂမ နိပုဒ် ဂါမပုဒ်တို့ဖြင့်ပြီးသောကြောင့် နိဂါမ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် နီ-၌ ဣကို ဣပြု၊ အာ-ကို အ-ပြု၍ "နိဂမ" ဟု ရှုပ်ပြီးပါသည်။

နိဃဏ္ဇု နိပုဗ္ဗ ခဍိဓာတ် ဥပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် နိခဍု ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ခ-ထက်၌ နိဂ္ဂဟိတ်လာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ်ကို ဋ္ဌဝဂ္ဂန္တ ဏကပြု၊ ခကို ဃပြု၍ "နိဃဏ္ဍု"ဟု ရှုပ်ပြီးပါသည်။ (တနည်း) နိပုဗ္ဗ ဃဒ္ဓဓာတ် ဥ-ပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် နိဃဋ္ဌု ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဃ-ထက်၌ နိဂ္ဂဟိတ်လာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဋ္ဌဝဂ္ဂန္တ ဏကပြု၊ ဋ္ဌကို ဍုပြု၍ "နိဃဏ္ဍု"ဟု ရှုပ်ပြီးပါသည်။

နိဧဍ္ဍိသ နိပုဗ္ဗ ဃသဓာတ် ဏ-ပစ္စည်းဖြင့် ပြီးရကား ဃ၌ ဥ-ကို ဩပြု၍ နိဃောသ-ဟု ဆိုလိုလျက် ဂ-အက္ခရာတစ်လုံး ဒွေဟော်ဆောင်ယူ၍ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် နိဧဍ္ဍိသ ပုဒ်ပြီးပါသည်။ (၁၃၆၀-ခု အဖြေမှန်)

http://www.dhammadownload.com

နိစ္စာဓရေသိ (နိပုဒ္မ စရ+ဏေပစ္စည်း+ဤဝိဘတ်) ဝတ္ထုဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် စ-၌ အ-ကို အာပြု၊ ဝတ္ထာဂမနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ဆ-လာ၊ သ-လာ၍ နိစ္စာရေသိ-ဟု ပြီးပါသည်။

နိဋ္ဌာ နိဋ္ဌာမဂ္ဂ ဟူလိုလျက် ဝတ္ထုနာသနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် မဂ္ဂပုဒ်ကိုချေ၍ "နိဋ္ဌာ"ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။

နိဓဟိတ္ဝာ (နိပုဒ္မ ဓာ+တွာ) နိဓာတွာ ဟူလိုလျက် ဝတ္ထုဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓာဓာ-ဟု ဒွေဘော်ပြု၊ ရှေ့ ဓာ-၏အစိတ် ဓ-ကို ဒ-ပြု၊ အာ-ကို အ-ရသပြု၊ နောက် ဓာ-၏ အစိတ် ဓ-ကို ဟ-ပြု၊ အာ-ကို ဣ-ပြု၍ နိဒဟိတွာ-ဟု ပြီးပါသည်။

နိဒ္ဒ နိန္ဒဓာတ်+ဒက်ပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဝတ္ထုနာသနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် · နကိုချေ၍ "နိဒ္ဒ"ပြီး။

နိဒ္ဒါ နိပုဒ္မ ဒါဓာတ် အပစ္စည်း၊ ဣတ္ထိလိင်ဧကတ အာပစ္စည်းဆင့်၍ နိဒါ-ဟူလိုလျက် ဝတ္ထာဂမနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒတစ်လုံးဒွေဘော်ဆောင်၍ "နိဒ္ဒါ"ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။
(နိန္ဒ+ဒ+ထိ-အာ) နိန္ဒဒ-ဟူလိုလျက် ဝတ္ထုနာသ နိုရုတ္တိနည်းဖြင့် နကိုချေ၍ ဣတ္ထိလိင် ဧကတ အာပစ္စည်းဆင့်လျှင် "နိဒ္ဒါ" ဟု ပြီးပါသည်။

နိဇ္ဇသ (နိပုဒ္မ ဒိသ+ဏ) နိဒိသ ဟူလိုလျက် ဝတ္ထုဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ဣကို ဇပြု၊ ဝတ္ထာဂမနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒ-ဒွေဘော်လာ၍ နိဒ္ဒေသ-ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။

နိန္ဒ နိပုဒ္မ မနဓာတ်+ဏပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် နိမန-ဟူလိုလျက် ဝတ္ထုဝိကာရ နိုရုတ္တိနည်းဖြင့် မကို နပြု၍ "နိန္ဒ"ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။ (တနည်း) နိပုဒ္မ နမုဓာတ်+ကွိပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဓာတွန်နှင့်တကွ ကွိ ပစ္စည်းကို ချေပြီးနောက် နိန-ဟူလိုလျက် ဝတ္ထာဂမနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် န-အက္ခရာ တစ်လုံးလာ၍ "နိန္ဒ"ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။

နိပန္နေ (နိပုဒ္မ ပဒ+တ) ဝတ္ထုဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် တ-ကို အန္နေပြု၊ ဝတ္ထာဂမနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒ-ကို ချေ၍ နိပန္နေ-ဟု ပြီးပါသည်။

နိဗ္ဗာဏ (နိပုဒ္မ ဝါ+ယု) နိဝါန ဟူလိုလျက် ဝတ္ထာဂမနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ဝ-အက္ခရာလာ၊ ဝတ္ထုဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ဝ-နှစ်လုံးကို ဗ-နှစ်လုံးပြု၊ န-ကို ဏ-ပြု၍ နိဗ္ဗာဏ-ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။

နိဗ္ဗာန (နိပုဒ္မ ဗာဓ+ယု) နိဗာဓန ဟူလိုလျက် ဝတ္ထုနာသနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓ-ကိုချေ၊ ဝတ္ထုဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ဗ-ကို ဝ-ပြု၊ ဝတ္ထာဂမနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ဝ-အက္ခရာလာ၊ ဝတ္ထုဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ဝ-နှစ်လုံးကို ဗ-နှစ်လုံးပြု၍ နိဗ္ဗာန-ဟု ပြီးပါသည်။

နိဗ္ဗာယိဿန္တိ (နိပုဒ္မ ဝါဓာတ်+ယပစ္စည်း+သန္တိဝိဘတ်) နိဝါယိဿန္တိ ဟူလိုလျက် ဝတ္ထာဂမ နိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ဝ-လာ၊ ဝတ္ထုဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ဝ-နှစ်လုံးကို ဗ-နှစ်လုံး ပြု၍ နိဗ္ဗာယိဿန္တိ-ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။

နိဗ္ဗုတာ (နိပုဒ္မ ဝါ+တ) နိဝါတ ဟူလိုလျက် ဝတ္ထုဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ဝါ-၏အစိတ် အာ-ကို ဥ-ပြု၊ ဝတ္ထာဂမနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ဝ-လာ၊ ဝတ္ထုဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ဝ-နှစ်လုံးကို ဗ-နှစ်လုံး ပြု၍ နိဗ္ဗုတ-ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။

နိဇ္ဇဇ္ဇရဘဗ္ဗ (နိပုဒ္မ ဇရ+တဗ္ဗ) ဝတ္ထာဂမနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ဧ-၌ သဒိသဒွေဘော် ဝ-လာ၊ ဝတ္ထုဝိကာရ

https://www.dhammadownload.com

နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဝ–နှစ်လုံးကို ဗ–နှစ်လုံးပြု၍ နိဗ္ဗေဌေတဗ္ဗ–ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

နိမ္မ (နမု+ဗ) နမ္မ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် နှ–၏အစိတ် အ–ကို ဣပြု၍ နိမ္မ။

နိမိတ္တ (နိပုဗ္ဗ မာ+တ) နိမာတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် မာ–၏အစိတ် အာ–ကို ဣ–ပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် တ–လာ၍ နိမိတ္တ–ဟု ရုပ်ပြီးသည်။

(နိပုဗ္ဗ မိဟ+တ) နိမိဟတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဟ–ကိုချေ၊ ဝဏ္ဏာဂမ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် တ–အက္ခရာ လာ၍ နိမိတ္တ–ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

နိမ္မိတ (နိပုဗ္ဗ မာ+တ) ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် မ–ဒွေဘော်လာ၊ ဣ–လာ၊ ဝဏ္ဏနာသ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် မာ–၏ အာကိုချေ၍ နိမ္မိတ–ဟု ပြီးပါသည်။

နိယျာနိက နိပုဗ္ဗ ယာဓာတ်+အနီယပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် နိယာနီယ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ယ–ကို က–ပြု၊ ဤ–ဒီဃကို ဣရုဿပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ယ–ဒွေဘော်လာ၍ "နိယျာနိက" ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

နိဇ္ဇက (နိပုဒ်+အဇ္ဇပုဒ်+က–ပစ္စည်း) နိ အဇ္ဇက ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရ–လာ၍ နိရုဇ္ဇက–ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

နိဂ္ဂတ် နိ+ဥတ်ပုဒ်တို့ဖြင့်ပြီးသောကြောင့် နိဥတ် ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရ–အက္ခရာ လာ၍ "နိရုတ်"ဟု ပြီးပါသည်။

နိဂ္ဂဒ (နိပုဒ်+ဥဒပုဒ်+ဧတ အညပုဒ်) နိဥဒ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရ–လာ၍ နိရုဒ–ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

နိဝတ္ထ (နိပုဗ္ဗ ဝသ+တ) ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓာတွန်သနှင့်တကွ တ–ကို ထ္ထပြု၍––ပြီး။

နိဒ္ဒေါ နိပုဗ္ဗ ဝုဓာတ် တ–ပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် နိဝုတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒန္တဇ တကို မုဒ္ဓဇ ဋပြု၍ "နိဝုဋ္ဌ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

နိသဇ္ဈ (နိပုဗ္ဗ သဒ+ဒိဝါဒိ ယပစ္စည်း+ယုပစ္စည်း) ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ယု–ကို အနုပြု၊ ဒျ ကို ဇ–ပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဇ–ဒွေဘော်လာ၍ နိသဇ္ဇ–ပြီးပါသည်။

နိသိန္နေ (နိပုဗ္ဗ သဒဓာတ်+တ–ပစ္စည်း) နိသဒတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ၊ ဝဏ္ဏနာသ နိရုတ္တိနည်းတို့ဖြင့် တ–ကို ဏ္ဏနုပြု၍ ဓာတွန်သ–ကို ချေခြင်းဖြင့် နိသိန္နေ–ဟု ပြီးပါသည်။

နိသဇ္ဇာ (နိပုဗ္ဗ သဇ+တ) နိသဇတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓာတွန် ဇနှင့် တ–ကို ဇ္ဈပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် သ–လာ၍ နိသဇ္ဈ–ဟု ပြီးသည်။

နိဿာယ (နိပုဗ္ဗ သိ+တွာ) နိသိတွာ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် သ–၏ အစိတ် ဣ–ကို အာပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် သ–ဒွေဘော်လာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် တွာကို ယ–ပြု၍ နိဿာယ–ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

နိဗဓိတ နိပုဗ္ဗ ဓာ–ဓာတ် တပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် နိဓာတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓ–ကို ဟပြု၊ အာ–ကို ဣပြု၍ "နိဟိတ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

https://www.dhammadownload.com

နိစ (နိပုဗ္ဗ အဠ+ဏ) နိအဠ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် အ-နှင့် ဥ-ကိုချေ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် နိ-၏အစိတ် ဏ္ဍ-ကို ဏ္ဍ်-ပြု၍ နိစ-ဟု ပြီးပါသည်။

စနက္ခမ္မ (နိပုဗ္ဗ ကမ္မ+ဏ) နေကမ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ခ-နှင့် မ-လာ၍ နေက္ခမ္မ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

စနတ္ထိက (နိ+တိ+သကတ္ထ-ကပစ္စည်း) နေတိက ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် တ-လာ၍ နေတ္ထိက-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ပကိ (ကမ္မ+က) ကမ္မက ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ကမ္မ-ကို ပံ-ပြု၊ နိဂ္ဂဟိတ်ကို ကဝဂ္ဂန္တ င-ပြု၍ ပကိ်-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ (ပစိ+ဏ) ပစ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် စ-ကို က-ပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ပ-အဆက်၌ နိဂ္ဂဟိတ်လာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ်ကို ကဝဂ္ဂန္တ င-ပြု၍ ပကိ်-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ပက္ခ ပတဓာတ်+ခပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့် ပတခ-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓာတွန် တကို ကပြု၍ "ပက္ခ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ (တနည်း) ပစဓာတ် တ-ပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့် ပစတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် တ-ကို က္ခပြု၊ ဝဏ္ဏနာသ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓာတွန်စကို ချေ၍ "ပက္ခ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ (ပတ+ခ) ပတခ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် တ-ကို က-ပြု၍ ပက္ခ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ (ပစ+ခ) ပစခ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် စ-ကို က-ပြု၍ ပက္ခ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ပစ္ခက္ခ အက္ခပတိ-ဟု ဆိုလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် တိကို စပြု၍ငင်း၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် စလာ၍ငင်း၊ ဝဏ္ဏဝိပရိယာယနိရုတ္တိနည်းဖြင့် အက္ခနှင့် ပစ္ခကို ရှေ့နောက်ပြန်၍ငင်း "ပစ္ခက္ခ" ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ (တနည်း) ပတိ-အက္ခံ-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် တိ-ကို စ-ပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် စ-ဒွေဘော်လာ၍ "ပစ္ခက္ခ"ဟု ပြီးသည်။

ပစ္ခတ္ထရဏ (ပဋိပုဗ္ဗ+ထရ+ယု) ပဋိထရန ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဋိ-ကို စ-ပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် စ-လာ၊ တ-လာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် န-ကို ဏ-ပြု၍ ပစ္ခတ္ထရဏ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ပစ္ခတ္ထိက (ပဋိ+အတ္ထ+ကက) ပဋိတ္ထိက ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဋိ-ကို စ္ခ-ပြု၍ ပစ္ခတ္ထိက ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ပစ္ခနိက ပစ္ခနိတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် တ-ကို ကပြု၍ "ပစ္ခနိက"ဟု ပြီးသည်။

ပစ္ခယ (ပတိပုဗ္ဗ ဣဓာတ်+အ) ပတိအယ-ဟု ဆိုလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် တိ-ကို စပြု၊ သဒိသဒွေဘော် စ-ပြု၍ ပစ္ခယ-ဟု ပြီးသည်။

ပစ္ခဓက္ခဏ (ပတိပုဗ္ဗ အဝပုဗ္ဗ ဣက္ခ+ယု) ပတိအဝဣက္ခန ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် တိ-ကို စ-ပြု၊ စ-ဒွေဘော်ပြု၊ ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် အဝ-၌ အ-နှစ်လုံးကိုချေ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဣ-ကို ဓ-ပြု၊ န-ကို ဏ-ပြု၍ ပစ္ခဓေက္ခဏ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

ပစ္စာမိတ္တ (ပတိ+အမ+တ) ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် တိကို စပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် စ–ဒွေ ဘော်လာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် အ–ကို အာပြု၊ မ–၌ အ–ကို ဣပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိုရုတ္တိနည်း ဖြင့် တ–လာ၍ ပစ္စာမိတ္တ–ဟု ပြီးပါသည်။

ပစ္ဆ္ဩသ (ပတိပုဗ္ဗ ဥသ+အ) ပတိ ဥသ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် တိ–ကို စ–ပြု၊ စ–ကို ဒွေဘော်ပြု၍ ပစ္ဆ္ဩသ–ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ပစေ့ကဗ္ဗ္ဒ ပတိ+ဧက+ဗ္ဒ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် တိကို စ–ပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမ နိုရုတ္တိ နည်းဖြင့် စ–ဒွေဘော်လာ၍ ပစ္စေကဗုဒ္ဓ–ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ပစ္စေကာ ပတိ+ဧကာ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် တိ–ကို စ–ပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမ နိုရုတ္တိနည်း ဖြင့် စ–ဒွေဘော်လာ၍ ပစ္စေကာ–ဟု ပြီးပါသည်။

ပဆ္ဆိ (ပသ+ဆိက်) ပသဆိ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် သ–ကို စ–ပြု၍ ပဆ္ဆိ–ပြီး။

ပဇံ (ပပုဗ္ဗ ဇန+ကွိ) ဝဏ္ဏနာသနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓာတွန်နှင့်တကွ ကွိကိုချေ၍ ပဇံ–ဟု ပြီး။

ပညတ္တ (ပပုဗ္ဗ ဉပဓာတ်+တ) ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓာတွန်ပကို တ–ပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိုရုတ္တိနည်း ဖြင့် ဉဒွေဘော်လာ၍ ပညတ္တ–ဟု ပြီးပါသည်။

ပဇဟိတ္တာ (ပပုဗ္ဗ ဟာ+တွာ) ပဟာတွာ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ဟာ–ကို ဟာဟာ–ဟု ဒွေဘော်ပြု၊ ရှေ့ ဟ–ကို စပြု၊ အာကို အ–ပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် က္ခ–လာ၊ ဝဏ္ဏ နာသ နိုရုတ္တိနည်းဖြင့် နောက် ဟာ–၏ အာကို ချေ၍ ပဇဟိတွာ–ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ပဒု ပုဒ္ဓဓာတ် အ–ပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ပုဒ္ဓ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ပုဒ္ဓ ဥကို အ–ပြု၊ စကို ဥပြု၊ ဆကို ဟပြု၍ "ပဒ္ဓ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ပဒေ (ပံ–သဒ္ဒါပဒဒ ဋ္ဌ+အ) ပံဋ္ဌ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ်ကို ချေ၍ ပဋ္ဌ–ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ပဒုကိ ပတိ+အကိ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် တ–ကို ဋပြု၊ ဝဏ္ဏနာသ နိုရုတ္တိနည်း ဖြင့် က္ကကိုချေ၍ ပဋ္ဌကိ–ဟု ပြီးသည်။

ပဒိဃ (ပဋိပုဗ္ဗ ဟန+ရ) ပဋိဟန ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ဟန–ကို ဃ–ပြု၍ ပဋိဃ–ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ပဒိကိဒ္ဓ (ပဋိပုဗ္ဗ ခိပဓာတ်+တ) ဝဏ္ဏနာသနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓာတွန် ပ–ကိုချေ၊ ဝဏ္ဏာဂမ နိုရုတ္တိနည်း ဖြင့် တ–ဒွေဘော်လာ၊ ခ–၏ အသဒိသဒွေဘော် က–လာ၍ ပဋိကိဒ္ဓတ္တ–ဟု ပြီးပါသည်။

ပဒိစ္စ (ပဋိပုဗ္ဗ ဣတွာ) ပဋိဣတွာ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိုရုတ္တိနည်းဖြင့် တွာ–ကို ရစ္စပြု၊ ဝဏ္ဏနာသနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ရ–ကို ချေ၍ ပဋိစ္စ–ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ပဒိမုတ္တ (ပဋိပုဗ္ဗ မုစ+တ) ပဋိမုစတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် စ–ကိုချေ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရ နိုရုတ္တိနည်းဖြင့် တ–ကို က္က–ပြု၍ ပဋိမုက္က–ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ပဒိဝိရတာ (ပဋိရေုး ဝိရေုး–ရမု+တ) ပဋိဝိရမတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသ နိုရုတ္တိနည်းဖြင့် မ–ကို ချေ၍

http://www.dhammadownload.com

ပဋိဝရတ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ပဋိသေဓန္တိ (ပတိပုဗ္ဗ သိဓ+အန္တိ) ပတိသိဓန္တိ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ပတိ-ကို ပဋိပြု၊ သိ-၌ ဣ-ကို ဧဝုဒ္ဓိပြု၍ ပဋိသေဓန္တိ-ဟု ပြီးပါသည်။

ပဋ္ဌမ ပထဓာတ် အမပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ထ-ကို ဋ္ဌပြု၍ "ပဋ္ဌမ"။

ပဏ္ဍိတ (ပဍိ+တ) ပဍိတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ပ-အထက်၌ နိဂ္ဂဟိတ်လာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ်ကို ဍဝဂ္ဂန္တ ဏ-ပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဏ္ဍ-လာ၍ ပဏ္ဍိတ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ပဏာဓမတ္တာ ပနာမေတွာ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် န-ကို ဏပြု၍ ပဏာမေတွာ-။

ပဏိဓာယ ပပုဗ္ဗ နိပုဗ္ဗ ဓာ-ဓာတ် တွာပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် တွာကို ယပြု၍ ပနိဓာယ-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒန္တဇ နှ-အက္ခရာကို မုဒ္ဓဇ ဏ-အက္ခရာပြု၍ "ပဏိဓာယ" ဟု ရုပ်ပြီးသည်။

ပဏိဓိ ပ-ရှေး နိ-ရှေးရှိသော ဌာဓာတ် ကပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ပနိဋ္ဌ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် နကို ဏပြု၊ ဋ္ဌကို ဓပြု၍ "ပဏိဓိ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

(တနည်း) ပ-ရှေး နိ-ရှေးရှိသော ဓာ-ဓာတ်၊ ကပစ္စည်းဖြစ်၍ ပနိဓိ-ဟု ဆိုလိုလျက် နိ-၌ နှ-ကို ဏပြုခြင်း ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ပဏိဓိ-ဟု ပြီးပါသည်။(၁၃၅၅-ခု မေး)

ပဏိပါတ (ပ-နိ+ပတ+ဏ) ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် နကို ဏပြု၊ ပ၏ အ-ကို အာပြု၍-ပြီး။

ပဏိမိတ ပပုဗ္ဗ နိပုဗ္ဗ မာဓာတ် တပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ပနိဓာတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒန္တဇ နှ-ကို မုဒ္ဓဇ ဏ-ပြု၊ ဓ-ကို ဟပြု၊ မာ-ဓာတ်၏ အာ-ကို ဣပြု၍ "ပဏိဟိတ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ပဏီတ (ပပုဗ္ဗ နီ+တ) ပနီတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် နကို ဏ-ပြု၍ ပဏီတ-။

ပဏ္ဍေ ပုရဓာတ်+အ-ပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ပုရ-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ပုဋ္ဌ ဌ်ကို အ-ပြု၊ ရကို ဏပြု၊ဝဏ္ဏာဂမ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဏ-တစ်လုံးလာ၍ "ပဏ္ဍ"ဟု ပြီးသည်။

(တနည်း) ပတဓာတ်+အပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့် ပတ-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် တကို ဏပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဏကို ဒွေဘော်ဆောင်၍ "ပဏ္ဍ"ဟု ပြီး။

(တနည်း) ပဏဓာတ်+ဏပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ပဏ-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဏ-တစ်လုံးလာ၍ "ပဏ္ဍ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ပဏ္ဍေတ္တိ ပညတ္တိ- ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ပည-ကို ပဏ္ဍပြု၍ "ပဏ္ဍတ္တိ"ဟု ရုပ်ပြီး။

(တနည်း) ပညတ္တိ-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ညကို ဏ္ဍပြု၍ "ပဏ္ဍတ္တိ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ (တနည်း) ပဥတ္တိ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဥ-ကို ဏ-ပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဏ-ခွေဘော်လာ၍ ပဏ္ဍတ္တိ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ပဓိ (ပါ+တိ) ပါတိ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ပ-၏အစိတ် အာ-ကို အ-ပြု၍

http://www.dhammadownload.com

ပတိ–ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ပဓောဒေ (ပဗုဒ္ဓ တု+ဏ) ပတောဒ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် ဓ–ကို ဒ–ပြု၍ ပတောဒ ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ပတ္တာ ပါတသဒ္ဒူပဝဒ တာဓောတ် အ–ပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ပါတ္တ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် ပါ၌ အာကို အရဿ ပြု၍ "ပတ္တ"ဟု ပြီးသည်။

ပတ္တိ (ပတ+ဏ္ဍ) ပတိ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် တ–လာ၍ ပတ္တိ–ဟု ပြီးသည်။ (ပဒ–သဒ္ဒူပဝဒ အတ+ဏ္ဍ) ပဒတိ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် ဒ ကို တ–ပြု၍ ပတ္တိ–ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ (ပါ+တိ) ပါတိ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် အာ–ကို အ–ပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမ နိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် တ–လာ၍ ပတ္တိ–ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ပတ္တိယာယိတဗ္ဗ (ပတ္တိ သဒ္ဒူပဝဒ အယ+တဗ္ဗ+ဏ္ဍ–အာဝုံ) ပတ္တိအယိတဗ္ဗ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမ နိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် ယ–လာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် အ–ကို အာ–ပြု၍ ပတ္တိယာယိတဗ္ဗ–ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ပထမ ပုထ–ဓာတ် အမ–ပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ပုထမ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် ပုထကို ပထပြု၍ "ပထမ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ပထဝီ (ပဗုဒ္ဓ ထရ+ဣ) ဝဏ္ဏဝိကာရနိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် ရ–ကို ဝပြု၍ ပထဝီ–ဟု ပြီးပါသည်။

ပဒ္ဓ (ပတိပုဒ္ဓ ဌာ+အ) ပတိဌာ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် ဏ္ဍ–ကိုချေ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရ နိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် ဌ–ကို ထ–ပြု၊ အာ–ကို အ–ပြု၍ ပဒ္ဓ–ဟု ပြီးပါသည်။

ပဒပူရဏ ပဒပူရဏအတ္ထ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် အတ္ထပုဒ်ကို ချေ၍ ပဒပူရဏ–ပြီး။

ပဒဝိဘာဂ ပဒ ပဒ ဝိဘာဂ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် ပဒ–တစ်ပုဒ်ကို ချေ၍ ပဒဝိဘာဂ –ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ (တနည်း) ပဒဝိဘာဂ ပဒဝိဂ္ဟ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် ပဒဝိဂ္ဂဟ တစ်ပုဒ်ကိုချေ၍ ပဒဝိဘာဂ–ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ပဒုမ (ပဗုဒ္ဓ ရမ္ဘ+ဏ) ပရမ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် ရ–ကို ဒ–ပြု၊ ဒ–၏အစိတ် အ–ကို ဥ–ပြု၍ ပဒုမ–ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ ပင်္ကဇသဒ္ဒူပဝဒ–ဒု–ဓာတ်+မ–ပစ္စည်းဖြင့် ပြီး သောကြောင့် ပင်္ကဇမ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် ဂ်–ကိုချေ၍ ပဒုမ–ဟု ပြီး။

ပဓာန (ပဗုဒ္ဓ ဒဟ+ယု) ပဒဟန ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် ဒဟကို ဓ–ပြု၊ အ–ကို အာပြု၍ ပဓာန–ဟု ပြီးပါသည်။

ပန္ထ ပထ–ဓာတ် အ–ပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ပထ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် န– အက္ခရာ တလုံးလာ၍ "ပန္ထ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ပန္နရသ (ပဗုဝုဒ်+ဒသပုဒ်) ပဗ္ဗဒသ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် ပဗ္ဗ–ကို ပန္နပြု၊ ဒ–ကို ရ–ပြု၍ ပန္နရသ–ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ပဗ္ဗဇ္ဇ ပဗုဒ္ဓ ဝဇောတ် ဏျပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် အနုဗန်ချေပြီးနောက် ပဝဇျ–ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏ

http://www.dhammadownload.com

ဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ဇကို ဓပြု၊ ဝကို ဗပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒွေဟော်ဆောင်ယူ၍ "ပဗ္ဗဇ္ဇ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ပဗ္ဗတ (ပဝုဗ္ဗ ဝု+တ) ပဝုတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ဥ-ကို အ-ပြု၊ ဝ-ကို ဗ-ပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ဗ-လာ၍ ပဗ္ဗတ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ပဘံ (ပဝုဗ္ဗ ပါ+အ) ပဝံ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ပ-ကို ဘ-ပြု၍ ပဘံ-ပြီး။

ပဗ္ဘာရ ပ+ဘာရ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ဗ-လာ၍ ပဗ္ဘာရ-ဟု ပြီးပါသည်။

ပယိရုပါသဒေတာ ပရိ ဥပါသန္တာန်-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ယ-အက္ခရာ လာ၍ရှင်း၊ ဝဏ္ဏဝိပရိယာယ နိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ယနှင့် ရကို ရှေ့နောက်ပြန်၍ရှင်း၊ ဝစနဝိပလ္လာသနည်းဖြင့် နံဝိဘတ်ကို သပြန်၍ရှင်း "ပယိရုပါသတော"ဟု ပြီးပါသည်။

* ပရိယုပါသတ်-ဟု ဆိုလိုလျက် ရနှင့် ယ-ကို ရှေ့နောက်ပြန်ခြင်း၊ ဝဏ္ဏ ဝိပရိယာယ နိုရုတ္တိနည်း၊ ဗဟုဝုစ်မှ ဇကဝုစ်သို့ပြန်ခြင်း ဝစနဝိပလ္လာသနည်းတို့ဖြင့် ပယိရုပါသတော-ဟု ပြီး။

ပယိရုပါသာမိ ပရိ+ဥပါသာမိ-ဟု ပုဒ်ဖြတ်၍ ယဝမဒန-သုတ်ဖြင့် နောက်ဥသရနှောင်းသောကြောင့် ရှေ့၌ ယ-အက္ခရာလာ၍ ပရိယုပါသာမိ-ဟု သန္ဓိရုပ် အပြီးနောက် ဝဏ္ဏဝိပရိယာယနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ရနှင့် ယကို ရှေ့နောက်ပြန်၍ "ပယိရုပါသာမိ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ပရမ (ပရ-သဒ္ဒူပပဒ မစ+ကွိ) ပရမစကွိ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် စ-နှင့် ကွိကို ချေ၍ ပရမ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ (ပရ-မယ+ကွိ) ပရမယကွိ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသ နိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ယ-နှင့် ကွိကို ချေ၍ ပရမ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ (ပရ-မဝ+ကွိ) ပရမဝကွိ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓာတွန် ဝ-နှင့် ကွိ-ကိုချေ၍ ပရမ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ (ပရ-မရ+ကွိ) ပရမဝကို ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓာတွန် ရ-နှင့် ကွိ-ကိုချေ၍ ပရမ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ပရောမဋ္ဌ (ပရသဒ္ဒူပပဒ အာပုဗ္ဗ မသ+တ) ပရာမသတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓာတွန်သနှင့်တကွ တ-ကို ဋ္ဌပြု၍ ပရာမဋ္ဌ-ဟု ပြီးသည်။

ပရောယဏ ပရဂုဒ် အယနုပုဒ်တို့ကို တွဲစပ်ထားသောကြောင့် ပရာယန ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် နကို ဏပြု၍ "ပရာယဏ-ဟု ပြီးသည်။

ပရိက္ခာရ (ပရိ+ကရ+ဏ) ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ကဋ္ဌ အ-ကို အာပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် အသဒိသဒွေဟော် ခ-လာ၍ ပရိက္ခာရ-ဟု ပြီးပါသည်။

ပရိဇ္ဇာ ပရိပုဗ္ဗ ဒါဓာတ် တ-ပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ပရိဒါတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒ၏မြီရာ အာသရကိုချေ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒကို တပြု၍ "ပရိတ္တ"ပြီး။

ပရိဓမိဿွာ (ပရိပုဗ္ဗ ဓာ+တွာ) ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓာ ဓာ-ဟု ဒွေဟော်ပြု၊ ရှေ့ ဓ-ကို ဒပြု၊ နောက်ဓ-ကို ဟပြု၊ အာကို အ-ရဿပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် က္ခ-လာ၍ ပရိဒဟိတ္တာဟု ပြီးပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

ပရိဓောတ ပရိပုဗ္ဗ ဓာဝုဓာတ် တပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ပရိဓော၀တ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် ဓာ၀၌ အာ၀-ကို ဩပြု၍ "ပရိဓောတ"ဟု ပြီး၀ါသည်။

ပရိနိဒ္ဓာယိ (ပရိရှေး နိရှေးရှိသော ၀ါဓာတ်+ဒိ၀ါဒိ ယ-ပစ္စည်း+အစ္ဆတ္တာနီ ဤဝိဘတ်) ပရိနိ၀ါယိ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် ဤကို ဣ-ရဿပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမ နိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် ဝ-ကို သဒိဒွေဘော် ဝ-လာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် ဝ-နှစ်လုံးကို ဗ-နှစ်လုံးပြု၍ ပရိနိဗ္ဗာယိ ဟု ရုပ်ပြီး၀ါသည်။

ပရိနိဗ္ဗုတ ပရိရှေး နိရှေးရှိသော ဝုဓာတ် တပစ္စည်းဖြင့်ပြီး၍ ပရိနိဝုတ-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမ နိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် သဒိသဒွေဘော် ဝ-အက္ခရာလာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရ နိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် ဝ-နှစ်လုံးကို ဗ-နှစ်လုံးပြု၍ "ပရိနိဗ္ဗုတ"ဟု ပြီး၀ါသည်။

ပရိပ္ပဏ္ဏ (ပရိပုဗ္ဗ ပူရ+တ) ပရိပူရတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် ဓာတွန် ရ-နှင့်တကွ တ-ပစ္စည်းကို ဏ္ဏပြု၊ ဦ-ကို ဥ-ရဿပြု၊ ဝဏ္ဏနာသနိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် ဏ္ဏ-ကို ဓျေ၍ ပရိပုဏ္ဏ ဟု ရုပ်ပြီး၀ါသည်။

ပရိဗ္ဗာသကာ (ပရိ+ဗုသ+ဏ+သ္ဍာ ကပစ္စည်း) ပရိဗုသက ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် ဥကို ဩပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိဂ္ဂဟိတ်နည်းဖြင့် ပ-လာ၍ ပရိဗ္ဗောသက်-ဟု ပြီး၀ါသည်။

ပရိဇ္ဇာဇကာ ပရိပုဗ္ဗ ဇဇောတ် ဏ္ဍု-ပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ပရိဝဇကော ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် ဝ-၏မှီရာ အ-ကို အာပြု၍ဥင်း၊ ဝကို ဗပြု၍ဥင်း၊ ဝဏ္ဏာဂမနိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် ဗ-အက္ခရာတစ်လုံး သဒိသဒွိဘာ၀ ဆောင်ယူ၍ဥင်း "ပရိဗ္ဗာဇကော"ဟု ရုပ်ပြီး၀ါသည်။

ပရိယာယ (ပရိပုဗ္ဗ ဣဓောတ်/အယဓောတ်+ဏ) ပရိအာယ-ဟု ဆိုအပ်လျက် ဝဏ္ဏာဂမ နိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် ယ-အက္ခရာလာ၍ ပရိယာယ-ဟု ပြီး၀ါသည်။

ပရိယာပုဋ (ပရိ+အပ+ဏု-တ) ပရိအပုတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် အ-ကို အာပြု၊ တ-ကို ဋပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိဂ္ဂဟိတ်နည်းဖြင့် ယ-လာ၍ ပရိယာပုဋ-ဟု ပြီး၀ါသည်။

ပရိယတ္တိ ပရိပုဗ္ဗ အာပဓောတ်+တိ-ပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဓာတွန်ကိုဓျေပြီး တိပစ္စည်းကို ဒွေဘော် ဆောင်၍ ပရိအာတ္တိ- ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် ယ-လာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရ နိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် အာကို အရဿပြု၍ "ပရိယတ္တိ"ဟု ပြီး၀ါသည်။

ပရိယန္တ (ပရိပုဗ္ဗ အမ+တ) ပရိအမတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် မ-ကို နိဂ္ဂဟိတ်ပြု၊ နိဂ္ဂဟိတ်ကို တ၀ဂ္ဂန္တ နှ-ပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိဂ္ဂဟိတ်နည်းဖြင့် ယ-လာ၍ ပရိယန္တ-ဟု ရုပ်ပြီး၀ါသည်။

ပရိယုဋ္ဌာန ပရိဥဋ္ဌာန ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိဂ္ဂဟိတ်နည်းဖြင့် ယ-လာ၍ ပရိယုဋ္ဌာန-ဟု ပြီး၀ါသည်။

ပရိဓေယျာသာန ပရိ+အ၀ပုဗ္ဗ သဓောတ် ယုပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ပရိအ၀သာန ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိဂ္ဂဟိတ်နည်းဖြင့် အ၀-ကို ဩပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိဂ္ဂဟိတ်နည်းဖြင့် ယလာ၍ "ပရိယော သာန"ဟု ပြီး၀ါသည်။

ပရိဓေဏ (ပရိပုဗ္ဗ ဓေ+ယု) ပရိဓေန ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိဂ္ဂဟိတ်နည်းဖြင့် နှ-ကို ဏပြု၍ ပရိဓေဏ

http://www.dhammadownload.com

ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ပရိဿဝန (ပရိ+သု+ယု) ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် သု၌ ဥကို ဿပြု၊ ဿကို အာဝပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် သ-လာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ယုကို အနပြု၍ ပရိဿာဝန-ဟု ပြီး။

ပရိဟီန (ပရိပုဗ္ဗ ဟာ+တ) ပရိဟာတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် တ-ကို ဤဏပြု၊ ဏ-ကို နပြု၊ ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဟာ၌ အာကို ချေ၍ ပရိဟီန-ဟု ပြီးသည်။

ပဇရာသဟာသ ပရသဟာသ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် အလယ်၌ သြ-လာ၍ ပရော သဟာသ-ဟု ပြီးပါသည်။

ပလဓမ္မသိ ပ-ပုဗ္ဗ လဘိဓာတ်၊ ဓယျာသိ-ဝိဘတ်ဖြင့် ပြီးရကား ပလမ္ဘေယျာသိ-ဟု ဆိုလိုလျက် ယျာ-ကို ချေ၍ ဝဏ္ဏလောပ (၀၀) ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ပလမ္ဘေသိ-ဟု ပုဒ်ပြီးပါသည်။

(၁၃၆၀-ခု အဖြေပုန်)

ပလိဃ (ပရိပုဗ္ဗ ဟန+ဏ) ပရိဟန ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရ-ကို လ-ပြု၊ ဟ-ကို ဃ-ပြု၊ ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် န-ကိုချေ၍ ပလိဃ-ဟု ပြီးပါသည်။

ပလိတ ပစဓာတ်+က္တတပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ပစိတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် စ-ကို လပြု၍ "ပလိတ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ (ပါလ+က္တ) ပါလိတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ပါ-၏အစိတ် အာ-ကို အ-ရဿပြု၍ ပလိတ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ပလိဗုန္ဓန (ပရိပုဗ္ဗ ဗုန္ဓ+ယု) ပရိဗုန္ဓန ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရ-ကို လ-ပြု၍ ပလိဗုန္ဓန-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ပလိဓောဒ ပရိဓောဒ-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရ-ကို လ-ပြု၍ "ပလိဓောဒ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ (ပရိပုဗ္ဗ ဗုဓ+ဏ) ပရိဗုဓ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဗု-၏ အစိတ် ဥ-ကို သြ-ပြု၊ ရ-ကို လ-ပြု၍ ပလိဓောဒ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ပလ္လင်္ကံ ပရိအင်္ကံ-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရ၏မှီရာ ဣသရကိုချေ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရကို လပြု၍၎င်း၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် လ-အက္ခရာ တစ်လုံး ဆွေဘော် ဆောင်၍၎င်း "ပလ္လင်္ကံ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ (တနည်း) ပလ္လသဒ္ဒူပဝဒ ကရဓာတ် ကွိပစ္စည်း ဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဓာတွန်ချေ၊ ကွိ ပစ္စည်းကိုချေပြီးနောက် ပလ္လက ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် လ္ဂ-အဆက်၌ နိဂ္ဂဟိတ်လာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ယင်းနိဂ္ဂဟိတ်ကို က ဝဂ္ဂန္တ င-ပြု၍ "ပလ္လင်္ကံ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ပဇလ္လာမ ပန္နလောမ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် သဲယုဂ်နှင့်တကွသော နှ-ကိုချေ၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် လ-အက္ခရာ လာ၍ "ပလ္လောမ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ပဇလေတိ ပရဓာတ်+စုရာဒိ ဏေပစ္စည်း, တိပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ပရေတိ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရကို လပြု၍ "ပလေတိ" ဟု ရုပ်ပြီးသည်။

ပသဋ္ဌ (ပပုဗ္ဗ သံသ+တ) ပသံသ်တ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ်ကို ချေ၊ ဝဏ္ဏ

http://www.dhammadownload.com

ဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် နောက် သ်ကို ထ-ပြု၊ ဝဏ္ဏဝိပရိယာယ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ထနှင့် တ-ကို ရှေ့နောက်ပြန်၍ ပသတ္ထ-ဟု ရှုပ်ပြီးပါသည်။

ပသန္နေ (ပဝုဗ္ဗ သဒ+တ) ပသဒတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် တ-ကို အန္နေ-ပြု၊ ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓာတွန်ဒကို ချေ၍ ပသန္နေ-ဟု ရှုပ်ပြီးပါသည်။

ပဓေသနဒီ ပသေနဒီ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် သကိုချေ၍ "ပသေနဒီ"ဟု ရှုပ်ပြီးပါသည်။ (တနည်း) ပရသေနဒီ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရကိုချေ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓကို ဒပြု၍ "ပသေနဒီ"ဟု ပြီးပါသည်။

ပဿ ဒိသဓာတ် အပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဒိသ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒိသကို ပဿပြု၍ "ပဿ"ဟု ရှုပ်ပြီးပါသည်။

ပဿန္ဒိ (ပဝုဗ္ဗ သမ္ဗ+တိ) ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် တ-ကို ဓပြု၊ ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် မ-ကိုချေ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ဘကို ဒပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် သ-လာ၍ ပဿန္ဒိ-ဟု ရှုပ်ပြီးပါသည်။

ပဿာဝ (ပဝုဗ္ဗ သု+ဏ) ပသာဝ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် သ-လာ၍ ပဿာဝ-ပြီး။

ပဟာယ (ပဝုဗ္ဗ ဟာဓာတ်+တွာ) ပဟာတွာ-ဟု ဆိုလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် တွာကို ယ-ပြု၍ ပဟာယ-ဟု ပြီးပါသည်။

ပဟိဏာ ပဝုဗ္ဗ ဟိဓာတ် ဣနုပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ပဟိန ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒန္တဇ နကို မုဒ္ဓဇ ဏပြု၍ "ပဟိဏ"ဟု ရှုပ်ပြီးပါသည်။

ပဟိန ပဝုဗ္ဗ ဟာဓာတ်+ဣန-ပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ပဟိန-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဣကို ဤဒီဃပြု၍ "ပဟီန"ဟု ရှုပ်ပြီးပါသည်။ (ပဝုဗ္ဗ ဟာ+တ) ပဟာတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် တ-ကို ဤဏ-ပြု၍ ပဟီန-ဟု ရှုပ်ပြီးပါသည်။

ပဠာသ ပဝုဗ္ဗ လသဓာတ် ဏ-ပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ပလာသ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် လကို ဠပြု၍ "ပဠာသ"ဟု ရှုပ်ပြီးပါသည်။

ပါကဋ ပကဋ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ပ-ဥပသာရပုဒ်၏ မှီရာ အသရကို အာဒီဃပြု၍ "ပါကဋ"ဟုပြီးသည်။

ပါကာရ (ပဝုဗ္ဗ ကရ+ဏ) ပကာရ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ပ-၏အစိတ် အ-ကို အာပြု၍ ပါကာရ-ဟု ရှုပ်ပြီးပါသည်။

ပါနီ ပဥဓာတ် အ-ပစ္စည်း ဏ္ဍတ္ထဓောတက ဤပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ပဏီ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဏ္ဍ၌ ဥကိုချေ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ပ-၌ အ-ကို အာပြု၍ "ပါနီ"ဟု ပြီးသည်။

ပါဠိယေဏ္ဍ ပါဠိဓဏ္ဍ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ယ-လာ၍ ပါဠိယေဏ္ဍ-ဟု ပြီးပါသည်။

ပါဠိဘာရိယ (ပဠိပုဗ္ဗ ဟိ+ဏ) ပဠိဟိ ဟူလိုလျက် ပ-၏အစိတ် အ-ကို အာပြု၊ ဟိ-ဓာတ်ကို

http://www.dhammadownload.com

ဟာရိယပြု၍ ပါဠိဟာရိယ-ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။

ပါဏာ ပဗုဒ္ဓ အနဓာတ်+ဏပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့် ပါန-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒန္တဇ နကို မုဒ္ဓဇ ဏပြု၍ "ပါဏ"ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။

ပါဏိ (ပဏ+ဏ္ဍ) ပဏိ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ပ-၏အစိတ် အ-ကို အာပြု၍ ပါဏိ-ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။

ပါတရာသ ပါတသဒ္ဒါပဝဒ အသဓာတ် ဏပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့် ပါတအာသ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်း ဖြင့် ရ-အက္ခရာ လာ၍ "ပါတရာသ"ဟု ပြီးပါသည်။

ပါဒ (ပဒ+ဍ) ပဒ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ပ-၏အစိတ် အ-ကို အာပြု၍ ပါဒ ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။

ပါဒက (ပဒ+ဏ္ဍက) ပဒက ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ပ-၏အစိတ် အ-ကို အာပြု၍ ပါဒကာ-ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။

ပါပ (ပါတိ ရက္ခန္တိ အတ္ထာမနသ္မာတိ ပါပံ) ပါဓာတ်+အပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ပါ-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ပ-အက္ခရာတစ်လုံးလာ၍ "ပါပ"ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။

(တနည်း) ပဗုဒ္ဓ အပဓာတ် အပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ပပ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရှေ့ပဒ္ဒ အ-ကို အာပြု၍ "ပါပ"ဟု ရှင်းပြီးသည်။ (တနည်း) ပဗုဒ္ဓ ပေဓာတ် ဏပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ပပ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရှေ့ပ၏ အစိတ် အ-ကို အာပြု၍ "ပါပ"ဟု ပြီးပါသည်။

ပါဘတ ပဗုဒ္ဓ အာပုဒ္ဓ ဘရဓာတ် တပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့် ပါဘရတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရကို ချေ၍ "ပါဘတ"ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။

ပါဓမာက္ခ (ပဗုဒ္ဓ မုခ+ဏ) ပမောခ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ပ-၏အစိတ် အ-ကို အာပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် က-လာ၍ ပါမောက္ခ-ဟု ပြီးပါသည်။

ပါဓမာဒ္ဓ ပမောဒပုဒ်+ဏျပစ္စည်းဖြင့် ပြီးရကား ဏအနုဗန်ချေ၍ ပမောဒျ ဟုဆိုလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒျကို ဓ-ပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓ-ဩဘော်လာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်း ဖြင့် ပ-၏ အစိတ် အ-ကို အာပြု၍ ပါမောဒ္ဓ-ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။ **(၁၃ဖြ-ခု မေး)**

(တနည်း) ပဗုဒ္ဓ မုဒဓာတ်+ဏျပစ္စည်းဖြင့် ပြီးရကား ဏ-အနုဗန်ချေ၍ ပမုဒျ-ဟု ဆိုလိုလျက် ပ-၏ မှီရာ အ-ကို အာပြုခြင်း(ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်း) မု-၌ ဥ-ကို သြဝုဒ္ဓိပြုခြင်း (ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်း) ဒျကို ဓပြုခြင်း(ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်း) တို့ဖြင့် ပါမောဒ္ဓပုဒ် ပြီးပါသည်။

ပါရိဇ္ဇည ပရိပုဗ္ဗ ဧရဓာတ် အ-ပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ပရိဧရ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်း ဖြင့် ပ၌ အ-ကို အာပြု၊ ဧ၌ အ-ကို ဥပြု၊ ရကို ဥပြု၊ ဥကိုညပြု၍ "ပါရိဇ္ဇည"ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။ (တနည်း) ပရိဇိဏ္ဏပုဒ် ဏျပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့် ပရိဇိဏ္ဏ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ပ၌ အ-ကို အာပြု၊ ဇိ၌ ဣကို ဥပြု၊ ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့်

http://www.dhammadownload.com

ဏာ-တစ်လုံးကိုချေ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရရှိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဏျကို ဏ်ပြု၊ ဏ္ကို ဉပြု၊ ဉ္ကို ညပြု၍ "ပါရိဏ္ဍည"ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။ (တနည်း) ပရိဟာနိပုဒ်+ဏျပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ပါရိ - ဟာဏျ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဟာ၌ အာ-ကို ဉပြု၊ ဟ-ကို ဇပြု၊ ဏျကို ဉပြု၊ ဉ္ကို ညပြု၍ "ပါရိဇ္ဇည"ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။

ပါရိသဇ္ဇ (ပရိသပုဒ်+ဏျ) ပရိသဃ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒ-လာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒျကို ဇပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဇ-ဒွေဘော်လာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ပ-၏ အ-ကို အာဝုဒ္ဓိပြု၍ ပါရိသ္ဘ-ဟု ပြီးပါသည်။

ပါစိတ္တာ (ပရေး အာဈေး-ရုဟဓော်+ဏာပေ-တွာပစ္စည်း) ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဟနှင့် ဏ-ကို ချေ၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဂ္ဂ-လာ၊ ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဇ-ကိုချေ၍ ပါရုပိတ္တာ-ဟု ပြီးပါသည်။

ပါဝစန ပဝစန-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ပ-၏အစိတ် အ-ကို အာဒီဃပြု၍ ပါဝစန-ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။

ပါသာဏ ပသဏဓာတ်+ဏာပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ပါသဏ-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် သ-၏ အ-ကို အာပြု၍ "ပါသာဏ"ဟု ရှင်းပြီးသည်။

(တနည်း) ပသဓာတ်+ယုပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ပသန-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ပသ-၏ အ-ကို အာပြု၊ နကို ဏပြု၍ "ပါသာဏ" ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။

(တနည်း) ပဿသာန ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ပဿ-ကို ပါပြု၊ ဒန္တဇ နကို မုဒ္ဓဇ ဏပြု၍ "ပါသာဏ"ဟု ပြီးပါသည်။

ပါဿဒ (ပပုဗ္ဗ သဒ+ဏ) ပသာဒ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ပ-၏အစိတ် အ-ကို အာပြု၍ ပါသာဒ-ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။

ပါဟုန ပပုဗ္ဗ ဟုဓော် ယု-ပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ယုကို အနုပြု၍ ပဟုန ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ပ၏မိုရာ အ-ကို အာပြု၍ "ပါဟုန"ဟု ပြီးပါသည်။

ပိဋ္ဌ (ပတ+ဇ) ပတ်ဇ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် တ-ကိုချေ၊ ဝဏ္ဏာဂမ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ပ-အဏက်၌ နိဂ္ဂဟိတ်လာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ်ကို စဝဂ္ဂန္တ ဥ-ပြု၊ ပ-၏ အစိတ် အ-ကို ဏ္ဍ-ပြု၍ ပိဋ္ဌ-ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။ (ပိ+ဇ) ပိဇ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ပ-အဏက်၌ နိဂ္ဂဟိတ်လာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ်ကို စဝဂ္ဂန္တ ဥပြု၊ ပ-၏ အစိတ် ဏ္ဍ-ကို ဏ္ဍ-ပြု၍ ပိဋ္ဌ-ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။

ပိဋ္ဌက (ပိဋ္ဌ+ဏျ) ပိဋ္ဌက ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဋ္ဌ-ကို ဋ္ဌ-ပြု၍ ပိဋ္ဌက-ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။ (ပပုဗ္ဗ တာ+ဏျ) ပတက ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် တ-ကို ဋ္ဌ- ပြု၊ ပ-၏အစိတ် အ-ကို ဏ္ဍပြု၍ ပိဋ္ဌက-ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။

ပိဋ္ဌ (ပိဋ္ဌ+တ) ပိဋ္ဌတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် တ-ကို ဋ္ဌ-ပြု၍ ပိဋ္ဌ-ဟု ပြီးသည်။

http://www.dhammadownload.com

ပိဏ္ဍ (ပိဒ္ဓိ+အ) ပိဒ္ဓ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ပ-အဆက်၌ နိဂ္ဂဟိတ်လာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ်ကို ဋဝဂ္ဂန္တ ဏ-ပြု၍ ပိဏ္ဍ-ဟု ပြီးပါသည်။

ပိဏ္ဍဓါယကာ ပိဏ္ဍသဒ္ဒါပပဒ+အယဓာတ် ဏျု-ပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့် ပိဏ္ဍ အာယကာ-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒ-အကွရာ လာ၍ " ပိဏ္ဍ ဒါယကာ "ဟု ပြီးပါသည်။

ပိဒ္ဓ အပိပုဗ္ဗ ဓာဓာတ်+တပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် အပိဓာတ-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် အပိ-မှ အကိုချေ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓကို တပြု၍ "ပိတ္ထ"ဟု ရှင်းပြီးသည်။

ပိတု (ပါ+ရိတု) ပါတု ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ပါ-၏. အစိတ် အာ-ကို ဣပြု၍ ပိတု-ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။ (ဖိ+ရိတု) ပိတု ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ပိ-၏ အစိတ် ဣ-ကို ဣပြု၍ ပိတု-ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။

ပိဓာယ (အပိပုဗ္ဗ ဓာ+တွာ) ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် အပိ-၌ အ-ကိုချေ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် တွာကို ယပြု၍ ပိဓာယ-ဟု ပြီးပါသည်။

ပိမ္မလ (ပိယသဒ္ဒါပပဒ ဖလ+အ) ပိယဖလ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ယကိုချေ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ပ-ကို အသဒိသဒွေဘော် ပြု၍ ပိမ္မလ-ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။

ပိမ္မလိက ပိယသဒ္ဒါပပဒ ဖလဓာတ် ဏပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့် ပိယဖလပုဒ်နောင် သကတ္ထ ဏိက-ပစ္စည်းသက်၍ ပိယဖလိက ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ယ-အကွရာကို ပ-အကွရာပြု၍ "ပိမ္မလိက"ဟု ပြီးသည်။

ပိသာစ ပိသိတသဒ္ဒါပပဒ အသဓာတ် အပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ပိသိတာသ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ပိသိတကို ပိပြု၊ အသကို သာစ-ပြု၍ "ပိသာစ"ဟု ပြီးပါသည်။

ပိသုဏာ ပိသဓာတ် ဥနပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ပိသုနာ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒန္တဇ နကို မုဒ္ဓဇ ဏပြု၍ "ပိသုဏာ"ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။

(ပိယသုည-သဒ္ဒါပပဒ ကရ+ယု) ပိယသုည ကရန ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ယ-ည-ကရ-တို့ကိုချေ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် န-ကို ဏ-ပြု၍ ပိသုဏာ-ဟု ပြီးသည်။

ပိဟိတ အပိပုဗ္ဗ ဓာ-ဓာတ် တပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် အပိဓာတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် အပိ၌ အ-ကိုချေ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓာ-ဓာတ်၏ အာကို ဣပြု၊ ဓကို လည်း တပြု၍ "ပိဟိတ"ဟု ရှင်းပြီးသည်။ (တနည်း) အပိပုဗ္ဗ ဓာ-ဓာတ်+တပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့် အပိဓာတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓာကို ဟိပြု၊ ဝဏ္ဏနာသ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် အပိ-မှ အ-ကိုချေ၍ "ပိဟိတ"ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။

ပီဠနဋ္ဌ ဖပိဠနပုဒ် အဋ္ဌပုဒ်ဖြင့် ပြီးသောကြောင့် ပီဠနဋ္ဌ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒန္တဇ ဋ္ဌကို မုဒ္ဓဇ ဋ္ဌပြု၍ "ပီဠနဋ္ဌ"ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။

ပုဂ္ဂလ ပုတိသဒ္ဒါပပဒ ဂလဓာတ်+အပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ပုတိဂလ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် တိ ကိုချေ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဦကို ဥရဿပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမ နိရုတ္တိ

http://www.dhammadownload.com

နည်းဖြင့် ဂ-တစ်လုံးလာ၍ "ပုဂ္ဂလ"ဟု ပြီးသည်။ (တနည်း) ပုရသဒ္ဒူပပဒ ဂမုဓာတ်+ကိုပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့် ပုရဂ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရကိုပြု၊ ဦကို ဥရဿပြု၍ **"ပုဂ္ဂ"** ဟု ရုပ်ပြီးသည်။ (တနည်း) ပုံသဒ္ဒူပပဒ ဂလဓာတ်ဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ပုံဂလ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ပုထက်၌ နိဂ္ဂဟိတ်ကို ဂပြု၍ "ပုဂ္ဂလ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ (တနည်း) ပူဂသဒ္ဒူပပဒ လာဓာတ်+အ-ပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ပူဂလ-ဟု ဆိုလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဂ-လာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ပူ၌ ဦကို ဥရဿပြု၍ "ပုဂ္ဂလ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ပုစိမန္ဒ (ပုစ-သဒ္ဒူပပဒ မဒ+အ) ပုစမဒ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် စ-၏ အစိတ်အ-ကို ဣ-ပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် မ-အထက်၌ နိဂ္ဂဟိတ်လာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ်ကို တဝဂ္ဂန္တ န-ပြု၍ ပုစိမန္ဒ-ဟု ပြီးပါသည်။

ပုဏ္ဏ (ပုသ+ဆ) ပုသ ဆ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် သ-ကို စ-ပြု၍ ပုဏ္ဆ-ပြီး။

ပုဏ္ဆာဝသိစကာ-ကား ပုဏ္ဆာဝသိကံ-ဟု နပုံလိင်ဖြင့် နေလိုလျက် နိကွေပ-သဒ္ဒါကို ဇဲ၍ ပုဏ္ဆာဝသိကော-ဟု ပုံလိင်ဖြင့် ထားသောကြောင့် လိင်္ဂဝိပလ္လာသနည်းရသည်။

ပုည ပုဓာတ်+ဏျပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ပုယ-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် န-လာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဏျကို ဥပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဥကို ဥဒွေဟော်ဆောင်၍ "ပုည" ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ (တနည်း) ပုဇ္ဇာဝဓလနိဗ္ဗတ္တန ဟူလိုလျက် ဘဝဓလနိဗ္ဗတ္တန ပုဒ်ကို ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓျ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဇ္ဇကို ညပြု၍ "ပုည"ဟု ရုပ်ပြီးသည်။ (တနည်း) ပုဇ္ဇသဒ္ဒူပပဒ ဇနဓာတ် ဏျပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ပုဇ္ဇဇနယ-ဟု ဆိုလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဇ္ဇကိုဓျ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဇနဓာတ်ကို နပြု၊ ဏျကို ဥပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဥ-တစ်လုံး လာ၍ "ပုည"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ (တနည်း) ပူဇိတသဒ္ဒူပပဒ နီဓာတ်+ ဏျ-ပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ပူဇိတနယ-ဟု ဆိုလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဇိတကိုဓျ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဦကို ဥရဿပြု၊ ဏျကို ဥပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဥလာ၍ "ပုည"ဟု ရုပ်ပြီးသည်။

ပုဇ္ဇာသ ပုဇ္ဇပုဒ် အာသပုဒ် နှစ်ပုဒ်စပ်၍ပြီးရကား ပုဇ္ဇာသ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် အာကို သြပြု၍ "ပုဇ္ဇောသ" ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ပုဋ္ဌ (ပုဋ္ဌ+တ) ပုဋ္ဌတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓာတွန် ဋ္ဌ-နှင့်တကွတ-ကို ဋ္ဌပြု၍ ပုဋ္ဌ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ (ပုသ+တ) ပုသတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓာတွန် သ-နှင့်တကွ တ-ကို ဋ္ဌ-ပြု၍ ပုဋ္ဌ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ပုဏ္ဏရိက ပဏ္ဏရုပဒ်+ဣကပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ပဏ္ဏရိက-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ပ၏ အ- ကို ဥပြု၊ ရ၏ ဣကို ဤပြု၍ "ပုဏ္ဏရိက" ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ (တနည်း) မုဒိဓာတ်+ဏျပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့် (ဏျ၏ ကာရိယ အကာနှင့် ဣကာရန္တ

http://www.dhammadownload.com

ဓာတ်ဖြစ်သောကြောင့် နိဂ္ဂဟိတ် လာ၍) မုဏ္ဏအက-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် အကဒ္ဒ အ-ကို ဤပြု၊ မကို ပပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရလာ၍ "ပုဏ္ဏရိုက"ဟု ရုပ်ပြီး ပါသည်။ (တနည်း) ပုဏ္ဏဓာတ်+ဏ္ဏကပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ပုဏ္ဏဏ္ဏက-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရလာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရ၏ ဏ္ဏကို ဤပြု၍ "ပုဏ္ဏရိုက" ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ပုဏ္ဏ (ပူရ+တ) ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် တ-ကို ဏ္ဏပြု၊ ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓာတွန်ရ ကိုချေ၊ ဏ္ဏဏ္ဏ-၏ ဏ္ဏကိုချေ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ဦကို ဥရဿပြု၍ ပုဏ္ဏ-ဟု ပြီး။

ပုတ္တ ပုသဓာတ်+တ-ပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ပုသတ-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် သကို တပြု၍ "ပုတ္တ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ (တနည်း) ကစ္စည်းအလိုအားဖြင့် ပုဓာတ် တပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ပုတ-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် တဒွေဘော်လာ၍ "ပုတ္တ"ဟု ရုပ်ပြီးသည်။ (တနည်း) ပူရ ဓာတ်+တပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့် ပူရတ-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဦကို ဥပြု၊ ရကို တ-ပြု၍ "ပုတ္တ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ပုဆုဆာရမ္ဘဏ (ပုထုအာရမ္ဘဏပုဒ်+အာရမ္ဘဏပုဒ်+ဧတ အညပုဒ်) ပုထုအာရမ္ဘဏ အာရမ္ဘဏ ဟူလို လျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် အာရမ္ဘဏ တစ်ပုဒ်ကိုချေ၍ ပုထုအာရမ္ဘဏ-ဟု ရုပ်ပြီး။

ပုထုန္ဒန (ပုထု+ဧန+အ) ပုထုဧန ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဧ-လာ၍ ပုထုန္ဒန-ပြီး။

ပုနပ္ပုန ပုန ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ပုနတစ်ပုဒ်ကို ဒ္ဒိရုပ်ပြု၍ ပုနပ္ပုန-ပြီး။

ပုဗ္ဗဏ္ဏ ပုဗ္ဗပုဒ် အန္နပုဒ် စပ်ထားသည့် မဇ္ဈေလောပီသဗ္ဗာမီတပ္ပုရိသ်သမာသ်ပုဒ်ဖြစ်၍ ပုဗ္ဗန္ဟ ဟူလို လျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် နကို ဏပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဏ-တစ်လုံး ဆွေဘော်ဆောင်၍ "ပုဗ္ဗဏ္ဏ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ပုရက္ခတော-ကား ပုရကရတော-ဟု ဆိုသင့်လျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ကရ-ကို ခပြု၊ အသဒိသဒွေဘော် ကပြု၍ ပုရက္ခတော-ဟု ပြီးပါသည်။

ပုရာဏ (ပုရာပုဒ်+န-ပစ္စည်း) ပုရာန ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် န-ကို ဏ-ပြု၍ ပုရာဏ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ပုရိသ ပူရဓာတ်+ဏ္ဍသပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ပူရိသ-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ပူ၌ ဦကို ဥရဿပြု၍ "ပုရိသ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ပုရိသကာရေ ပုရိသကာရ+သိ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် သိကို ဧပြု၍—ပြီး။

ပုရေက္ခာရေ (ပုရေ-သဒ္ဒါပဒ၁ ကရ+ဏ) ပုရေကရ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ကရ-ကို ခရ-ပြု၊ ခ-၏အစိတ် အ-ကို အာပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ခ-၏ အသဒိသဒွေဘော် က-လာ၍ ပုရေက္ခာရ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ပုရောဟိတ ပုရသဒ္ဒါပဒ၁ ဓာတ် တပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ပုရဓာတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရဒ္ဓ အ-ကို သြပြု၊ ဓာဒ္ဓ ဓကို ဟပြု၊ အာကို ဏ္ဍပြု၍ "ပုရောဟိတ"ပြီး။

http://www.dhammadownload.com

ပူတိ (ပု+တိ) ပုတိ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဥ-ကို ဦ-ပြု၍ ပူတိ-ဟု ပြီး။

ပူဝ (ပူဓောတ်+ပ) ပူပ-ဟု ဆိုသင့်လျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ပကို ဝ-ပြု၍ ပူဝ-ပြီး။

ဓမက္ခန (ဝပုဗ္ဗ ဣက္ခ+ယု) ပက္ခကန ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဣ-ကို ဓ-ပြု၍ ပေက္ခန

ဓမမ (ပီဓောတ်+မန်ပစ္စည်း) ပီမ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ပီ၌ ဤကို ဓ-ပြု၍-ပြီး။

ဓမမနီယာ ဓမပုဒ် ဣယပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဓမိယာ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒန္တဇ နဉ်-အက္ခရာလာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဣကို ဤဒီဃပြု၍ "ဓမနီယာ" ဟု ရှပ်ပြီးပါသည်။

ဓမ္မဓရ ပုသဓာတ် ခရပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ပုသခရ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် သကို ကပြု၊ ပ၏မှီရာ ဥကို ဩပြု၍ "ဓမ္မဓရ"ဟု ပြီးသည်။

ဓမ္မဓရဏီ ဓမ္မဓရပုဒ် အနပစ္စည်း ဤပစ္စည်းတို့ဖြင့် ပုဒ်ပြီးရကား ဓမ္မဓရနီ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒန္တဇ နကို မုဒ္ဓဇ ဏပြု၍ "ဓမ္မဓရဏီ"ဟု ရှပ်ပြီးပါသည်။

(တနည်း) ဓမ္မဓရပုဒ် ဣနီပစ္စည်းဖြင့် ပုဒ်ပြီးရကား ဓမ္မဓရိနီ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရ-၏မှီရာ ဣကို အ-ပြု၊ နီ-၌ ဒန္တဇ နကို မုဒ္ဓဇ ဏပြု၍ "ဓမ္မဓရဏီ"ဟု ရှပ်ပြီးသည်။

ဓမ္မဓရသဘဒီ ဓမ္မဓရသဒိသ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် သဒိသကို သာတိပြု၍ "ဓမ္မဓရာသာတိ"ဟု ရှပ်ပြီးပါသည်။ (တနည်း) ဓမ္မဓရသယိတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် သယိတကို သာတိပြု၍ "ဓမ္မဓရာသာတိ"ဟု ပြီးပါသည်။

(တနည်း) ဓမ္မဓရသယိတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် သ၌ အ-ကို အာပြု၊ ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဣနှင့်တကွသော ယကိုချေ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် တ၌ အ-ကို ဣပြု၍ "ဓမ္မဓရသာတိ"ဟု ရှပ်ပြီးပါသည်။

ဓမ္မဓရာဏ ဓမ္မဓရန ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် န-ကို ဏ-ပြု၍ ဓမ္မဓရဏ-ဟု ပြီး။

ဓမ္မသာဝနီယ ဓမ္မသာပေနီယ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ပေ-၏ အစိတ် ဧ-ကို အ-ပြု၊ ပ-ကို ဝ-ပြု၊ နီ-၏ အစိတ် ဤ-ကို ဣ-ရဿပြု၍ ဓမ္မသာဝနိယ-ဟု ရှပ်ပြီးသည်။

ဓမ္မဝဒိနီ (ပုသဓာတ်+ဏ-ဤ-ဣနီပစ္စည်း) ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ပု၌ ဦကို ဩပြု၊ ဝဏ္ဏနာသ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဏအနုဗန်နှင့် ဤကိုချေ၍ ဓမ္မဝဒိနီ-ဟု ပြီးပါသည်။

ပဋ္ဌ ဖဂ္ဂဏီ-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် နောက် ဏီ-သဒ္ဒါကို ချေ၍ "ဖဂ္ဂ"ဟု ပြီး။

ပဗ္ဗသ ပရုပ္ဗ ဥသဓာတ် အ-ပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ပရုသ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ပ-အက္ခရာကို ဖ-အက္ခရာ ပြု၍ "ဖရုသ"ဟု ပြီးပါသည်။

ပဋ္ဌ ဖလဓာတ်+ဥပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဖလု ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် လကို ဋပြု၍ "ဖဋ္ဌ"ဟု ပြီးပါသည်။

ဗာဓီ ဗာယတိ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ယ-ကိုချေ၍ ဗာတိ-ဟု ပြီးပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

ဖာသု ပါဓာတ်+သုပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ပါသု ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ပကို ဖပြု၍ "ဖာသု"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ (ဖဿ+ဥ) ဖသ္သ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဖ-၏အစိတ် အ-ကို အာပြု၊ ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် သ-တစ်လုံးကို ချေ၍ ဖာသု ဟု ပြီးသည်။ (တနည်း) ဖုသဓာတ်+ဥ-ပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဖုသု ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဖ၏ မှီရာ ဥသရကို အာပြု၍ "ဖာသု"ဟု ပြီးသည်။

ဖာသုက ဖုသဓာတ်+ဥကပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဖုသုက ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဖုၪ် ဥကို အာပြု၍ "ဖာသုက"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။
(တနည်း) ဖဿဓာတ်+ဥပစ္စည်း၊ သကတ္ထ ကပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဖဿုက ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဖ-၏ အစိတ် အ-ကို အာပြု၊ ဝဏ္ဏနာသ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် သ-တစ်လုံးကိုချေ၍ "ဖာသုက"ဟု ပြီးပါသည်။

ဖာသုကာ ပါသုကာ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ပ-ကို ဖ-ပြု၍ ဖာသုကာ-ဟု ပြီးသည်။

ဖုဋ္ဌ ပုသဓာတ် တပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဖုသတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓာတွန် သကိုချေ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် တ-ကို ဋ္ဌပြု၍ "ဖုဋ္ဌ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ဖုဋ္ဌ (ဖဿ+ဋ္ဌ) ဖဿဋ္ဌ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဖဿ-ကို ဖုဋ္ဌ-ပြု၍ ရုပ်ပြီးသည်။

ဖုဿ ဖုသဓာတ် တွာပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဖုသု ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် သု ကို သပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် သကို ဒွေဘော်ဆောင်ယူ၍ "ဖုဿ"ဟု ရုပ်ပြီးသည်။

ဖုဿ ဖုဿ (ဖုသ+တွာ) တွာကို ယ-ပြု၊ ဖုသု ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် သု-ကို သ-ပြု၊ သ-လာ၊ ဖုဿ ဖြစ်ပြီးနောက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဖုဿ တစ်ပုဒ်ကို ဖုဿ ဖုဿ နှစ်ပုဒ်ပြု၍ ဖုဿ ဖုဿ-ဟု ပြီးသည်။

ဖေဠု (ဖ-သဒ္ဒူပဒ ဏ္ဍ+ဏု) ဖ ဏ္ဍ၌ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဖ-ကို ဂ-ပြု၊ ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဥ-ကိုချေ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဏ္ဍ-ကို ဠ-ပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဂ-လာ၍ ဖေဏ္ဍ-ဟု ရုပ်ပြီးသည်။ (ဖလ+ဂု) ဖလဂု ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဖ-၏အစိတ် အ-ကို ဧ-ပြု၊ လ-ကို ဂ-ပြု၍ ဖေဂ္ဂ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ဗဓိရ (ဗန္ဓ+ဏ္ဍရ) ဗန္ဓိရ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် န-ကို ချေ၍ ဗဓိရ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ (ဗာဓ+ဏ္ဍရ) ဗာဓိရ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဗာ-၏ အစိတ် အာ-ကို အ-ပြု၍ ဗဓိရ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ဗဟု (ဗဟ+ဥ) ဗဟု ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဗ-အထက်၌ နိဂ္ဂဟိတ်ကို ချေ၍ ဗဟု-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ဗာလ (ဒွိ-သဒ္ဒူပဒ လာ+အ) ဒွိလာ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒွိ-ကို ဗာ-ပြု၍ ဗာလ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ (ဗလ+ဏ) ဗလ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဗ-၏ အစိတ် အ-ကို အာ-ပြု၍ ဗာလ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

ဗာဟာ (ဝဟ+အပစ္စည်း၊ ဏ္ဍတ္ထိဓောတက-အာပစ္စည်း) ဝါဟာ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ဝ-ကို ဗပြု၍ ဗာဟာ-ဟု ပြီးပါသည်။

ဗာဟု (ဗာဓ+ထု) ဗာဓု ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓ-ကို ဟ-ပြု၍ ဗာဟု-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ (ဝရ+ထု) ဝါရု ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ဝ-ကို ဗ-ပြု၊ ရ-ကို ဟ-ပြု၍ ဗာဟု-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ (ဝါဟုပုဒ်+ဏပစ္စည်း) ဝါဟု ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ဝ-ကို ဗပြု၍ ဗာဟု-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ဗာဟုလ္လ (ဗဟုပုဒ်+ဏျ) ထ်အနုဗန်ချေ၊ လ-လာ၍ ဗဟုလျ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိုရုတ္တိနည်းဖြင့် လျ-ကို လ-ပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် လ-ဒွေဘော်လာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ဗ-၏ အ-ကို အာဝုဒ္ဓိပြု၍ ဗာဟုလ္လ-ဟု ပြီးသည်။

ဗာဠ္ဟာ ဗဟုသဒ္ဒါပဝဒ လာဓောတ်ဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဗဟုလာ-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသ နိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ဟု၏ အစိတ်ဥကို ချေ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ဗ၏အစိတ်အ-ကို အာပြု၊ လကို ဠပြု၊ ဝဏ္ဏဝိပရိယာယနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ဟနှင့် ဠကို ရှေ့နောက် ပြန်၍ "ဗာဠ္ဟ"ဟု ပြီးပါသည်။

ဒိမ္ဗ (မန+ဝ) မနဝ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် မ-ကို ဗ-ပြု၊ နှ-ကို နိဂ္ဂဟိတ်ပြု၊ နိဂ္ဂဟိတ်ကို ပဝဂ္ဂန္တ မ-ပြု၊ ဗ-၏အစိတ် အ-ကို ဣ-ပြု၍ ဗိမ္ဗ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ (ဝမု+ဗ) ဝမဗ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ဝ-ကို ဗ-ပြု၊ ဗ-၏ အစိတ် အ-ကို ဣ-ပြု၍ ဗိမ္ဗ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ဗိဇမ္ဘာဟန (ဝိပုဗ္ဗ ဝဟ+ယု) ဝိဝဟန ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ဝ-နှစ်လုံးကို ဗ-နှစ်လုံးပြု၊ ဗ-၏အစိတ် အ-ကို ဩ-ပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ဗ-အထက်၌ နိဂ္ဂဟိတ်လာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ်ကို ပဝဂ္ဂန္တ မ-ပြု၍ ဗိမ္ဘောဟန-ဟု ရုပ်ပြီးသည်။

ဗီဇ (ဝိပုဗ္ဗ ဇန+ကွဲ) ဝိဇ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ဝ-ကို ဗ-ပြု၊ ဏ္ဍ ကို ဏ္ဍ-ပြု၍ ဗီဇ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ဗုဒ္ဓါ ဗုဓတော ဟုဆိုလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် တ-ကို ဓပြု၊ ဓကို ဒပြု၍ ဗုဒ္ဓေါ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ဧဗာဒ္ဓကိ (ဧဝဓိ+အဂိ) ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ဏ္ဍကို ယ-ပြု၊ ဒ္ဓ-ကို ဓ္ဓပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမ နိုရုတ္တိနည်းဖြင့် အသဒိသဒ္ဒေဘော် ဧ-လာ၍ ဧဗာဒ္ဓကိ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ဗျဥ္ဇနမဒ္ဓုရတာယ မဓုရဗျဥ္ဇနတာယ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိပရိယာယနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် မဓုရသဒ္ဒါနှင့် ဗျဥ္ဇနသဒ္ဒါ ရှေ့နောက်ပြန်၍ ဗျဥ္ဇနမဓုရတာယ-ဟု ပြီးသည်။

ဗျာကာတဗ္ဗ (ဝိပုဗ္ဗ အာပုဗ္ဗ ကရ+တဗ္ဗ) ဝိအာကရတဗ္ဗ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ဝ-ကို ဗ-ပြု၊ က္ခ-ကို ယ-ပြု၊ ကရ-ကို ကာပြု၍ ဗျာကာတဗ္ဗ-ဟု ပြီးပါသည်။

ဗျာပါဒ (ဝိ-အာပုဗ္ဗ ပဒ+အ) ဝဏ္ဏဝိကာရ နိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ဝ-ကို ဗ-ပြု၊ ဏ္ဍ-ကို ယ-ပြု၊ ပ-၏ အစိတ် အ-ကို အာပြု၍ ဗျာပါဒ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

ဗျတ္တယ (ဝိ+အတိပုဗ္ဗ ဣဓာတ်+အ-ပစ္စည်း) ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဝိ၌ ဣကို ယပြု၊ ဝ-ကို ဗပြု၊ ဣကို အယပြု၊ ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် တိ၌ ဣကိုချေ၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် တဒွေဟော်လာ၍ ဗျတ္တယ-ဟု ပြီးပါသည်။

ဗြဟ္မ ဗြူဟဓာတ်+မပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့် ဗြူဟမ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဗြူ၌ ဦကို အ-ပြု၊ ဟနှင့် မ-ကို သံယုဂ်အဖြစ်ဆင့်ကာ "ဗြဟ္မ" ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ဗြဟ္မညာ (ဗြဟ္မပုဒ်+ယ+ထိ-အာ) ဗြဟ္မယအာ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် နှ လာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ၎-ကို ဥ-ပြု၊ ဥ-ကို သဒိသဒွေဟော် ဥ-ပြု၍ ဗြဟ္မညာ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ (ဗြဟ္မ+ဏျ) ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဏျ-ကို ဥ-ပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဥ-ဒွေဟော်လာ၍ ဗြဟ္မညာ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ဗြဟ္မဒတ္တ ဗြဟ္မဒိန္န ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒိန္နကို ဒတ္တပြု၍ "ဗြဟ္မဒတ္တ"ဟု ပြီး။

ဗြဟ္မာ (ဗြူဟ+မ) ဗြူဟမ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဗြူဓောတ်၏ အစိတ် ဦ-ကို အ-ပြု၍ ဗြဟ္မာ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ဗြာဟ္မဏ ဗြဟ္မပုဒ်+ဏပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဗြဟ္မဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် နှ-အက္ခရာလာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် နကို ဏပြု၊ ဗြ-၌ အ-ကို အာ-ဒီဃပြု၍ "ဗြာဟ္မဏ" ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

(တနည်း) ဗာဓဓာတ် ယုပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဗာဓန ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓကို ဟပြု၊ နကို ဏပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရ-မ-အက္ခရာလာ၍ ဗြာဟ္မဏ ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ (တနည်း) ဗဟိတာဏ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဗဟိတ-သဒ္ဒါကို ဗြာဟ္မပြု၍ "ဗြာဟ္မဏ"ဟု ရုပ်ပြီးသည်။ (တနည်း) ဗဟဓာတ် ယုပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့် ဗဟန ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရဏျည်း မဏျည်းများလာ၍ငင်း၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဗ-၏မှီရာ အ-ကို အာပြု၊ နကို မှဒ္ဓ ဏပြု၍ငင်း "ဗြာဟ္မဏ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ဘင်္ဂ ဘန္ဓ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် နှ-ကို နိဂ္ဂဟိတ်ပြု၊ ဓ-ကို ဂ-ပြု၊ နိဂ္ဂဟိတ်ကို င-ပြု၍ ဘင်္ဂ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ဘဂဝန္တုဗ္ဗ ဘဂဝန္တု ရူပရူပ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဝန္တု၏ ဥ-ကို အ-ပြု၊ ဝဏ္ဏနာသ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရှေ့ ရူပပုဒ်ကိုချေ၍ ဘဂဝန္တုရူပ-ဟု ပြီးပါသည်။

ဘဂဝါ ဘဂ ဝန္တု ဂမန-ဟု ဆိုလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဘဝ၌ ဝအက္ခရာ၊ ဝန္တု၌ နွံ-အက္ခရာ၊ ဂမန၌ မန-အက္ခရာတို့ကိုချေ၍ငင်း၊ ချေပြီးသည်မှကျန်သော ဘအက္ခရာ၊ ဝအက္ခရာ၊ ဂအက္ခရာတို့ကိုယူ၍ ဘဝဂပုဒ်ဖြစ်နေသည်တွင် ဝဏ္ဏဝိပရိယာယနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဝနှင့် ဂကို ရှေ့နောက်ပြန်၍ "ဘဂဝါ"ဟု ရုပ်ပြီးသည်။

(တနည်း) ဘာဂျဝါ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဘာ-၌ အာ-ကို အရဿပြု၊

http://www.dhammadownload.com

ဝဏ္ဏနာသနိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် ဣ၌ ယ-အက္ခရာကိုချေ၍ "ဘဂဝါ"ဟု ပြီးသည်။
(တနည်း) ဘဂ္ဂဝါ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသ နိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် ဂ-အက္ခရာ တစ်လုံးကိုချေ၍ "ဘဂဝါ" ဟု ပြီးသည်။ (တနည်း) ဝိဘတ္တဝါ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် ဝိနှင့် တ-အက္ခရာ တစ်လုံးကိုချေ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် ဣနှင်သော တ-အက္ခရာတစ်လုံးကို ဂပြု၍ "ဘဂဝါ" ဟု ပြီးပါသည်။ (တနည်း) ဘဓေသုဝန္တဂမန ဟူလိုလျက် ဘဓေသု-မှ ဘအက္ခရာကိုယူ၍ ဓေသု-ကို ဝဏ္ဏနာသနိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် ချေ၍ဝင်း၊ ဝန္တပုဒ်မှ ဝကိုယူပြီးလျှင် သံယုဂ်နှင့်တကွသော နှကို ဝဏ္ဏနာသနိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် ချေ၍ဝင်း၊ ဂမန-၌ ဂ-အက္ခရာကို ယူပြီးလျှင် မ-န အက္ခရာတို့ကို ဝဏ္ဏနာသ နိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် ချေ၍ဝင်း၊ ဘဝဂ-ဟူ၍ ပုဒ်စဉ်ရှိ နေသည်တွင် ဝဏ္ဏဝိပရိယာယ နိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် ဝနှင့် ဂ-ကို ရှေ့နောက်ပြန်၍ဝင်း၊ ဝဏ္ဏဝိကာရ နိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် ဝ-၏မှိရာ အ-အက္ခရာကို အာဒီဃပြု၍ဝင်း "ဘဂဝါ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။
(တနည်း) ဝိပုဗ္ဗ ဘဓောတ် တဝန္တုပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဝိဘတ္တဝါ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသ နိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် ဝိပုဒ်နှင့် တ္တု၌ တ-တစ်လုံးကိုချေ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရ နိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် တ-ကို ဘပြု၍ "ဘဂဝါ"ဟု ပြီးပါသည်။

ဘတ္တု ဘုဓောတ် တပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဘုဓေတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် ဓ ကို တ၊ ဥကို အ-ပြု၍ "ဘတ္တ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။
(တနည်း) ဘဓောတ် တပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့် ဘဓေတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် ဓကို တပြု၍ "ဘတ္တ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ဘတ္တာ (ဘရ+ရိတု) ဘိတု ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမ နိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် တ-လာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရ နိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် ဣ-ကို အ-ပြု၊ ဥ-ကို အ-ပြု၍ ဘတ္တာ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ဘဗ္ဗ (ဘူ+ဏျ) ဘူယ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် ဘူ-၏အစိတ် ဥ-ကို ဩ-ပြု၊ ဩ-ကို အဝ-ပြု၊ ဝ-ကို ဗ-ပြု၍ ဘဗ္ဗ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ဘဒြ (ဘဇ+ရုက်) ဘဇရ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် ဇ-ကို ဒ-ပြု၍ ဘဒြ-ပြီး။

ဘိက္ခူ ဘိက္ခဓာတ်+ရူ-ပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဘိက္ခူ-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် ဥကို ဥရဿပြု၍ "ဘိက္ခု"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ (တနည်း) ဘယသဒ္ဒူပဝဒ ဣက္ခဓာတ်+ရူ ပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့် ဘယိက္ခူ-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် ယ-အက္ခရာကိုချေ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် ဥကို ဥရဿပြု၍ "ဘိက္ခု" ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။
(တနည်း) ဘိဒိဓာတ်+ ရူ-ပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဘိန္ဒူ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် ဥကို ဥရဿပြု၊ အသဒိသဒ္ဒေဟော်နှင့် တကွသော နှကို အသဒိသဒ္ဒေဟော်နှင့် တကွ ကွပြု၍ "ဘိက္ခု"ဟု ပြီးသည်။ (တနည်း) ဘက္ခဓာတ်+ရူပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဘက္ခူ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် ဘ၏မှိရာ အ-ကို ဣပြု၊ က္ခ၏မှိရာ ဥကို ဥရဿပြု၍ "ဘိက္ခု"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ (တနည်း) ဆိန္နဘိန္နပဋဓရ-ဟူသော ပုဒ်မှ ဓရောက်

http://www.dhammadownload.com

ရှိလာသော ပုဒ်ဖြစ်ရကား- ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဆိန္နံ ပဋ္ဌ ရရုပုဒ်တို့ကိုချေ၍ငင်း၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဘိန္နပုဒ်ကို ဘိက္ခူပြု၍ငင်း "ဘိက္ခူ"ဟု ပြီးပါသည်။

ဘိသက္က ဘိသဇာတ် အ-ပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဘိသဇ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဇကို က-ပြု၍ငင်း၊ ဝဏ္ဏာဂမ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် က-အက္ခရာတစ်လုံး သဒိသဒ္ဒေဘာဝဆောင်ယူ၍ငင်း "ဘိသက္က"ဟုပြီးပါသည်။

ဘီရု (ဘီဓာတ်+ကြုပစ္စည်း) ဝဏ္ဏလောပနိရုတ္တိနည်းဖြင့် က-အနုဗန်ချေ၍ ဘီရု-ဟု ပြီးသည်။

ဘုမ္မ ဘူဓာတ် မပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဘူမ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် မ-အက္ခရာလာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဘူ၌ ဥဒီဒယကို ဥရသပြု၍ "ဘုမ္မ" ဟု ရှာပြီးပါသည်။

ဘူသ (ဘူ+သက်) ဘူသ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဦ-ကို ဥ-ရသပြု၍ ဘုသ-ပြီး။

ဘူတဗ္ဗ ပုဗ္ဗဘူတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိပရိယာယနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရှေ့နောက်ပြန်၍ ဘူတပုဗ္ဗ-ဟု ပြီး။

ဘောရဝံ ဘီရုပုဒ်+ဏပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဘေရ-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဥ ကို အဝပြု၍ "ဘေရဝံ"ဟု ရှာပြီးပါသည်။

(ဘီရုပုဒ်+ဏ) ဘီရုဏ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဘီ-၏အစိတ် ဣ-ကို ဧ-ပြု၊ ဥ-ကို ဩ-ပြု၊ ဩ-ကို အဝပြု၍ ဘေရ-ဟု ရှာပြီးပါသည်။

ဘောသဇ္ဈ (ဘိသဇုပုဒ်+ဏျ) ဘိသဇျ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဘိ-၏ အစိတ် ဣ-ကို ဧ-ပြု၊ ဇျ-ကို ဇ-ပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဇ-ဒွေဟော်လာ၍ ဘောသဇ္ဈ-ဟု ရှာပြီးသည်။

ဘောဂ္ဂ (ဘုဇ+ဏျ) ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဥကို ဩပြု၊ ဓာတွန်ဇနှင့်တကွ ဏျကို ဂ္ဂပြု၍-ပြီး။

ဘောဇနေယျ (ဘုဇ+အနီယ) ဘုဇနီယ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဣ-ကို ဧ-ပြု၊ ဘု-၏ အစိတ် ဥ-ကို ဩ-ပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ယ-လာ၍ ဘောဇနေယျ-ဟု ရှာပြီး။

မံသ မနဓာတ် သ-ပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့် မနသ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် နကို နိဂ္ဂဟိတ်ပြု၍ "မံသ"ဟု ရှာပြီးပါသည်။

မက္ခလိ မာခလိ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် က-လာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် မာ-၌ အာကို အ-ရသပြု၍ မက္ခလိ-ဟု ပြီးပါသည်။

မကုဋ (မံက+ဉဋ) မံကုဋ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် မ-အထက်၌ နိဂ္ဂဟိတ်ကို ချေ၍ မကုဋ-ဟု ရှာပြီးပါသည်။

မင်္ဂလ (မင်္ဂ+အလ) မဂလ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် မ-အထက်၌ နိဂ္ဂဟိတ်လာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ်ကို ကဝဂ္ဂန္တ င-ပြု၍ မင်္ဂလ-ဟု ရှာပြီးပါသည်။

(မဟန္တ သဒ္ဒါပဒ ဂလ+အ) မဟန္တဂလ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် မဟန္တ-ကို မ-ပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် မ-အထက်၌ နိဂ္ဂဟိတ်လာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ်ကို င-ပြု၍ မင်္ဂလ-ဟု ရှာပြီးပါသည်။

မဇ္ဈ မပုဒ်+ဂပုဒ်တို့ဖြင့်ပြီးသောကြောင့် မဇျ-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဂ-လာ၍ မဇ္ဈ

http://www.dhammadownload.com

ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ (တနည်း) မဇ္ဈတော် ဏပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် မဇ္ဈ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် ဇ္ဈကို ဂ္ဂ-ပြု၍ "မဂ္ဂ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

(မာရေန္တ သဒ္ဒူပဟ ဂမု+ကွိ) မာရေန္တဂေါ-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် ရေန္တ-ကိုချေ၊ ဝဏ္ဏာဂမနိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် ဂ-လာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် မာ-၏အစိတ် အာ-ကို အ-ရသပြု၍ မဂ္ဂ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

မဂဓ မံသသဒ္ဒူပဟ ဂိဓတော် အပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့် မံသဂိဓ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသ နိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ်နှင့် သကိုချေ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရ နိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် ဂိဒ္ဓ ဣကို အ-ပြု၍ "မဂဓ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ (တနည်း) မံသကို မ-ပြု၊ ဣကို အ-ပြု၍ "မဂဓ"ဟု ရုပ်ပြီးသည်။ (မဂ-သဒ္ဒူပဟ ဓာဝု+ကွိ) မဂဓာဝကွိ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် ဓာတွန် ဝ-နှင့်တကွ ကွိ-ကိုချေ၍ မဂဓ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

မစ္ဆ (မရ+စ) မရစ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် ရ-ကို စ-ပြု၍ မစ္ဆ-ဟု ပြီး။

မစ္ဆ မသဓာတ်+ဆ-ပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် မသဆ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် သကို စပြု၍ "မစ္ဆ" ဟု ပြီးသည်။ (တနည်း) မရဓာတ်+ဆပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် မရဆ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် ရကို စပြု၍ "မစ္ဆ"ဟု ပြီးပါသည်။

မစ္ဆရ (မသ+ဆရ) မသဆရ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် သကို စပြု၍ မစ္ဆရ-ပြီး။

မစ္ဆေရ (မသ+ဆေရ) မသဆေရ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် ဓာတွန် သ-ကို စ-ပြု၍ မဏ္ဆေရ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

မဇ္ဈသာ (မဇ္ဈုသာ) မနဓာတ် သပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် မနသ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမ နိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် မနဓာတ်၏ အဆုံး၌ (ဝါ) မနဓာတ်နှင့် သပစ္စည်းတို့၏အလယ်၌ ဇု (ဇ္ဈု) အက္ခရာလာ၍ဝင်း၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် ဒန္တဇ နကို ဥပြု၍ဝင်း၊ (သို့မဟုတ်) န-ကို မထက်၌ နိဂ္ဂဟိတ်ပြု၊ ယင်းနိဂ္ဂဟိတ်ကို စဝဂ္ဂန္တ ဥပြု၍ဝင်း၊ မဇ္ဈသာ (မဇ္ဈုသာ) ဟုပြီး။

မဇ္ဈန္ဟ မဇ္ဈပုဒ် အဟပုဒ်တို့ဖြင့် ရုပ်ပြီးစီရင်ထားသော ဒုရာဇာန တပ္ပုရိဝိသမာသ်ပုဒ် ဖြစ်ရကား မဇ္ဈအဟ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် အဟကို အန္ဟပြု၊ (တနည်း) ဟကို န္ဟပြု၍ "မဇ္ဈန္ဟ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

(တနည်း) အဟမဇ္ဈ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိပရိယာယ နိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် အဟန္ဟင့် မဇ္ဈကို ရှေ့နောက်ပြန်၊ဝဏ္ဏဝိကာရ နိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် အဟ-ကို အန္ဟပြု၍ မဇ္ဈန္ဟ-ဟု ပြီးပါသည်။

မဇ္ဈန်ိက မဇ္ဈ+အဟ+ဏိက-ဖြင့် ပြီးသောကြောင့် မဇ္ဈဟိက ဟူလိုလျက် ဝုဏ္ဏဝိကာရနိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် အဟကို အန္ဟပြု၍ "မဇ္ဈန်ိက" ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

မဏ္ဍေန မဏ္ဍနေသု-ဟု ဆိုလိုလျက် ဝစနဝိပလ္လာသနည်းဖြင့် မဏ္ဍနေ-ဟု ဧကဝုစ်ဖြင့် ဆိုပါသည်။

မဏိ မနဓာတ်+ဏ္ဍ-ပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် မနိ- ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် ဒန္တဇ နကို မုဒ္ဓဇ ဏပြု၍ "မဏိ" ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ (မာ+ဏ္ဍ) မာဏ္ဍ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမ

http://www.dhammadownload.com

နိရုတ္တိနည်းဖြင့် နာ-လာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် နာ-ကို ဏာ-ပြု၊ မာ-၏အစိတ် အာ-ကို အ-ပြု၍ မဏိ-ဟု ပြီးသည်။

မဏိကာ စိန္တာသဒ္ဒါပဝဒ မနဓာတ် ဏျုပစ္စည်း အာပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် စိန္တာ မနိကာ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် နကို ဏာပြု၊ ဝဏ္ဏနာသ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် စိန္တာကို ချေ၍ "မဏိကာ"ဟု ပြီးပါသည်။

မတ္တာ မာဓာတ် တ-ပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် မာတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် တ-အက္ခရာတစ်လုံး သဒိသဒ္ဒေဘာဝအဖြစ် ဆောင်ယူ၍ငင်း၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် မာ၌ အာကို အရသပြု၍ငင်း၊ ငင်းနောက် ဣတ္တိလိင် ဓောတက အာပစ္စည်းဆင့်ကာ "မတ္တာ"ပြီး။

မတ္ထက မသဓာတ်+ကပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် မသက-ဟုဆိုလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓာတွန်သကို ထွပြု၍ "မတ္ထက" ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။

(တနည်း) မသဓာတ် ထကပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် မသထက ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓာတွန်သကို တပြု၍ "မတ္ထက"ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။

မဒု မနဓာတ်+ဥပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် မန-ဟုဆိုလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် နာ-ကို ဒ-ပြု၍ "မဒု" ဟု ပြီးပါသည်။

မန္တ မုနဓာတ် တပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် မုနတ=မုန္တ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓာတ်အစ၌ မု-ဝယ် ဥကို အ-ပြု၍ "မန္တ"ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။

မန္ဒ (မဏ+ဒ) မဏဒ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် မဏဓာတ်ကို မန်ပြု၍ မန္ဒ-ပြီး။

မန္ဒာတု (မံသဒ္ဒါပဝဒ ဓရဓာတ်+တု) ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ်ကို နာ-ပြု၊ ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓာတွန်ရကိုချေ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် အ-ကို အာပြု၍ မန္ဒာတု-ဟု ပြီးသည်။

မန္ဒဿ (မနုပုဒ်+ဥဿန္ဒုပုဒ်) မနုဿန္ဒ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် န္ဒ-ကို ချေ၍ မနုဿ-ဟု ပြီးပါသည်။ (တနည်း) မနုပုဒ် သ-ပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့် မနုသ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် သ-တလုံးလာ၍ မနုဿ-ဟု ပြီးပါသည်။

မဓုပမဓေါဿ မနံ ပဓေါသ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် အလယ်၌ သြ-လာ၍ "မနော ပဓေါသ"-ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။

မနောရထ (မနုပုဒ်+အတ္ထုပုဒ်) မနောအတ္ထ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရ-လာ၊ ဝဏ္ဏနာသ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် တ-ကိုချေ၍ မနောရထ-ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။

မမ္မ မရဓာတ် မ-ပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် မရမ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓာတွန်ရကို မ-ပြု၍ "မမ္မ"ဟု ပြီးပါသည်။

မယူရ မဟီသဒ္ဒါပဝဒ ရုဓာတ် အ-ပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့် မဟီရု ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဟ၏ မှီရာ ဤသရကို ဉီပြု၊ ဟကိုလည်း ယပြု၊ ရ-၏ မှီရာ ဥသရကို လည်း အ-ပြု၍ "မယူရ"ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

မရိယာဒ ပရိပုဗ္ဗ အာပုဗ္ဗ ဒါဓာတ် အပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ပရိအာဒါ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ပ-ကို မ-ပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ယ-လာ၍ "မရိယာဒ"ဟု ရုပ်ပြီး။

မသာဏ မိဿကပုဒ် သာဏပုဒ်တို့ဖြင့် ရုပ်ပြီးသောကြောင့် မိဿကသာဏ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် မိ-၌ ဣ-ကို အ-ပြု၊ ဝဏ္ဏနာသ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဿကကို ချေ၍ "မသာဏ"ဟု ပြီးသည်။

မဟဂ္ဂဝာ မဟန္တဘာဝကတာ ဟုဆိုအပ်လျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် နွှ+ဘာဝတို့ကိုချေ၊ ဝဏ္ဏာဂမ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဂ-ဒွေဘော်လာ၍ မဟဂ္ဂတာ-ဟု ပြီးသည်။

မဟန္ဓု မဟတီယာ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဣ-ကိုချေ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် တျကို စ-ပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် စ-လာ၍ မဟန္ဓု-ဟု ပြီးပါသည်။

မဟန္ဓု -၌ တတိယာဓိဘတ်ကို ပဌမာဝိဘတ်အားဖြင့် ပြန်သောကြောင့် ဝိဘတ္တိ ဝိပလ္လာသနည်း ရသင့်ပါသည်။

မဟဠု -၌ ပုလ္လိင်ကို ဏ္ဍုတ္တိလိင်အားဖြင့် ပြန်သောကြောင့် လိင်္ဂဝိပလ္လာသနည်း ရပါသည်။

မဟာရာဇ မဟီအရိအဇ-ဟု ဆိုသင့်လျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဤ-ဣသရတို့ကိုချေ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် အ-ကို အာဒီဃပြု၍ မဟာရာဇ-ဟုပြီးသည်။

(**ဗောရာဇ**=မြေအပြင်ဝယ် ရန်သူအပေါင်းကို အောင်သော မင်း)

မဟာသာဓေလာ မဟာသာရော ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရ-ကို လ-ပြု၍ မဟာသာလော-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

မဓဟသ (မဟန္တ+ဤသ+ဏ) မဟန္တ ဤသ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် မဟန္တ-ကို မဟာပြု၊ ဤ-ကို ဓ-ပြု၍ မဟေသ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

မဓဟသက္ခ (မဟေသ-သဒ္ဒါပဒ ခါ+အ) မဟေသခါ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် က-လာ၍ မဟေသက္ခ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

မဓဟသီ (မဟ+သက်+ထိ-ဤ) မဟသီ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဟ-၏ အစ၌ ဓ-လာ၍ မဟေသီ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

မာဏဝ (မနုပုဒ်+ဏဝပစ္စည်း) မာနဝ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် နှ-ကို ဏ-ပြု၍ မာဏဝ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

မာတာ (ဓာတု) (မာန+ရာတု) မာန ရာတု ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် နှ-ရ-တို့ကို ချေ၍ မာတာ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ (ပါ+ရာတု) ပါတု ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ပ-ကို မ-ပြု၍ မာတာ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

(ပါ+တု) ပါတု ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ပါ-ကို မာပြု၍ မာတာ-ဟုပြီး။

မာတာပေတ္တိက မာတာပိတုပုဒ် ဏိကပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် မာတာပိတိက ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ပိ-၌ ဣ-ကို ဧ-ပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် တဒွေဘော်လာ၍

http://www.dhammadownload.com

"မာတာပေတ္တိက"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

မာတိကာ မာနိကာ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် နာ-ကို တ-ပြု၍ မာတိကာ-ဟု ပြီး။

မာမက (အမှ+ကဏ်ပစ္စည်း) ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် အမှသဒ္ဒါကို မမ-ပြု၊ မ-၏ အစိတ် အ-ကို အာပြု၊ ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဏ်-အနုဗန်ကိုချေ၍ မာမက-ဟု ပြီးပါသည်။

မိဂ မရသဒ္ဒူပဃ ဂမုဓာတ်+ကွိပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် မရဂ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိ နည်းဖြင့် ရ-ကိုချေ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် မ၌ အ-ကို ဣပြု၍ "မိဂ"ဟု ပြီးသည်။ (တနည်း) မဂဓာတ်+အ-ပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် မဂ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိ နည်းဖြင့် မ-၌ အ-ကို ဣပြု၍ "မိဂ"ဟု ရုပ်ပြီးသည်။ (တနည်း) မဂ္ဂဓာတ်+အပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် မဂ္ဂ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် မ၌ အ-ကို ဣပြု၊ ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဂ-တစ်လုံးကို ချေ၍ "မိဂ"ဟု ရုပ်ပြီးသည်။ (တနည်း) မရဓာတ်+အပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် မရ-ဟူ လိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရကို ဂပြု၊ မ၌ အ-ကို ဣပြု၍ "မိဂ" ဟု ပြီးပါသည်။

မိတ္တာ (မိဒ+တ) မိဒတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒ-ကို တ-ပြု၍ မိတ္တာ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ (မိ+တ) မိတ-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် တ-လာ၍ မိတ္တာ-ဟု ပြီး။

မုဓ (ခနု+အ) ခန ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် နကို မ-ပြု၊ ဝဏ္ဏဝိပရိယာယ နိရုတ္တိ နည်းဖြင့် ခနုံ့ မ-ကို ရှေ့နောက်ပြန်၊ ဝဏ္ဏာဂနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဥ-လာ၍ မုခ-ဟု ပြီး။

မုဋ္ဌ (မုဒ+ဂက်) မုဒ်ဂ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒ-ကို ဂ-ပြု၍ မုဋ္ဌ-ဟု ပြီး။

မုဋ္ဌရ (မုဒ-သဒ္ဒူပဃ ဂိရ+အ) မုဒ ဂိရ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒ-ကို ဂ-ပြု၊ ဏ္ဍ-ကို အ-ပြု၍ မုဋ္ဌရ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

မုဠ္ဠိ (မုဠ+တိ) မုတိ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် တ-ကို ဋ-ပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိ နည်းဖြင့် ဋ-လာ၍ မုဋ္ဌိ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

မုဏ္ဍ မနဓာတ် ဍ-ပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် မနဍ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် မ-၌ အ-ကို ဥ-ပြု၊ ဒန္တဇ နာ-ကို မုထက်၌ နိဂ္ဂဟိတ်ပြု၊ နိဂ္ဂဟိတ်ကို ဍဂဠန္တ ဏာပြု၍ "မုဏ္ဍ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

မုတ္တာ (မိဟ+တက်) မိဟတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဟ-ကို တ-ပြု၊ မိ-၏ အစိတ် ဣ-ကို ဥ-ပြု၍ မုတ္တ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

မုဒ္ဓိကာ (မုဒ+ဏိက) မုဒိကာ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒ-လာ၍ မုဒ္ဓိကာ-ဟု ရုပ်ပြီး။

မုနိ (မန+ဣ) မနိ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် မ-၏အစိတ် အ-ကို ဥ-ပြု၍ မုနိ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

မုဟုတ္တ (ဟုဿ+တ) ဟုဿတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓာတ်၏အစဉ် မု-လာ၊ ဝဏ္ဏနာသ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဿ-ကိုချေ၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် တ-လာ၍ မုဟုတ္တ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

မူသိက (မုသ+ကိက) မုသိက ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် မု-၏အစိတ် ဥ-ကို ဦပြု၍ မူသိက-ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။ (မုသ+ဏ္ဍ) မုသက-ဟု ဆိုလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် အ-ကို ဣပြု၊ မုဠ် ဥကို ဦဒီဃပြု၍ မူသိက-ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။

မူဋ္ဌ (မုဟ+ဋ္ဌ) မုဟဋ္ဌ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိပရိယာယ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဟ-နှင့် ဋ္ဌ-ကို ရှေ့နောက်ပြန်၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် မ-၏အစိတ် ဥ-ကို ဦဒီဃပြု၍ မူဋ္ဌ-ဟု ရှင်းပြီးသည်။

ဓမဃ မိဟာဓာတ်+ဃပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် မေဟဃ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဟ ကို ချေ၍ "မေဃ" ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။ (မုဟ+ဃ) မုဟဃ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဟ-ကိုချေ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် မု-၏အစိတ် ဥ-ကို ဓ-ပြု၍ မေဃ-ဟု ရှင်းပြီးသည်။

ဓမဇ္ဇာ မိဒဓာတ် တပစ္စည်း ဇ္ဇတ္ထိလိင်ဓောတက အာပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် မိဒတာ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဇ္ဇကို ဓပြု၊ ဒကို တ-ပြု၍ "မေဇ္ဇာ"ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။

ဓမာဃ မုဟ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဟ-ကို ဃ-ပြု၊ ဥ-ကို ဩပြု၍ မောဃ-ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။

ဓမာမူဟ မောဟမူဟ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏလောပနိရုတ္တိနည်းဖြင့် အလယ်၌ ဟ-ကို ချေ၍ မောမူဟ-ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။

ဓမာရ (မဟိ သဒ္ဒါပဝဒ ရ+ဏ) မဟိရ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဟိ-ကိုချေ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် မ-၏ အစိတ် အ-ကို ဩပြု၊ ဝဏ္ဏနာသ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရ-၏အစိတ် ဥ-ကိုချေ၍ မောရ-ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။

ယက္ခ ယသဓာတ် ခပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့် ယသခ-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် သကို ကပြု၍ ယက္ခ ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။ (တနည်း) ယတဓာတ် ခပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့် ယတခ-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် တ-ကို ကပြု၍ ယက္ခ-ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။ (တနည်း) ယဇတ် ခပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့် ယဇခ-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဇကို ကပြု၍ ယက္ခ-ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။

ယညေ ယဇဓာတ် ဥပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ယဇဥ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဇကို ဉပြု၍ "ယည" ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။ (တနည်း) ယဇဓာတ် ဏ-ပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ယဇ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဇကို ဉပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဉကို ဒွေဘော်ဆောင်၍ "ယည"ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။

ယဋ္ဌိ (ယတ+တိ) ယတတိ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် တ-ကို ဋပြု၊ ဓာတွန် တ-ကို ဋ္ဌ-ပြု၍ ယဋ္ဌိ-ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။

ယဏယိဒံ ယဏာက္ခဒံ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ယ-လာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် အာကို အ-ရသပြု၍ ယဏယိဒံ-ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

ယထာဘူစ္စ (ယထာဘူတပုဒ်+ဏျ) ယထာဘူတျ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် တျကို စပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် စ-ဒွေဘော်လာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ဦ-ကို ဥ-ရဿပြု၍ ယထာဘုစ္စ-ဟု ပြီးပါသည်။

ယဝ (ယု+ဏ) ယုအ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ယု-၏အစိတ် ဥ-ကို သြ-ပြု၊ သြ-ကို အဝ-ပြု၍ ယဝ-ဟု ရှပ်ပြီးပါသည်။

ယသ ယဇောတ် အပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ယဇ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဇကို သပြု၍ "ယသ" ဟု ရှပ်ပြီးပါသည်။ (တနည်း) ယာဓာတ် သပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ယာသ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်း ဖြင့် ယာ၌ အာကို အရဿပြု၍ "ယသ"ပြီး။

ယာဂ (ယဇ+ဏ) ယာဇ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ဇ-ကို ဂ-ပြု၍ ယာဂ-ဟု ပြီး။

ယိဋ္ဌ ယဇောတ် တ-ပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ယဇတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓာတွန်ဇနှင့်တကွသော တ-ပစ္စည်းကို ဋ္ဌ-ပြု၊ ယ-၏ အစိတ်အ-ကို ဣပြု၍ "ယိဋ္ဌ" ပြီး။

ယူဇ္ဇတိ (ယုဇ+ယပစ္စည်း+တေဝိဘတ်) ယုဇယတေ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓာတွန်ဇ နှင့်တကွ ယ-ပစ္စည်းကို ဇ-ပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ဇ-ဒွေဘော်လာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရ နိုရုတ္တိနည်းဖြင့် တေကို တိပြု၍ ယုဇ္ဇတိ-ဟု ပြီးပါသည်။

ယုဝါ ယုဓောတ်+အပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ယုအ-ဟု ဆိုလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ယုဓောတ်၏ အစိတ် ဥကို ဥဝပြု၍ "ယုဝါ"ဟု ရှပ်ပြီးပါသည်။

ယူဃ (ယု+ဃ) ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ယု-၏ ဥကို ဦဒီဃပြု၍ ယူဃ-ဟု ပြီးပါသည်။

ယူပ (ယု+ပ) ယုပ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ယု-၏အစိတ် ဥ-ကို ဦပြု၍ ယူပ-ဟု ရှပ်ပြီးပါသည်။

ဧယန၊ ဧတန ဒိဘက္တိဝိပလ္လာသနည်း ရသင့်ပါသည်။

ဧယာနိ ယုနိ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ယုဋ္ဌ ဥ-ကို သြပြု၍ ယောနိ-ဟု ပြီးပါသည်။

ဧယာဇုန ယုဝပုဒ်+နက်ပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ယု-၏ အစိတ်ဥကို သြဝဒ္ဓိပြု၍ အနုဗန်ကို ချေပြီးလတ်သော် ယောဝန-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ဝကို ဗပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမ နိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ဗ သဒိသဒွေဘော်ဆောင် ယူ၍ "ယောဗ္ဗန" ဟု ရှပ်ပြီးပါသည်။

ရဇ (ရတိ သဒ္ဒူပပဒ ဇန+ကို) ရတိဇန ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် တိ-နှင့် န-ကို ချ၍ ရဇ-ဟု ရှပ်ပြီးပါသည်။ (ရန္ဓ+ဏ) ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓာတွန်နှင့်တကွ နွ-ကို ဇပြု၍ ရဇ-ဟု ပြီးပါသည်။

ရဇောပဓော ရဇပထော ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် သမာသ်အလယ်၌ သြလာ၍ ရဇော ပထော-ဟု ပြီးပါသည်။

ရဇ္ဇု ရုဓိ (ရုဓ) ဓာတ် ဇပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ရုဓဇု ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ရ၏မိုရာ ဥကို အ-အက္ခရာပြု၍ငင်း၊ ဓာတွန်ဓကို ပရုပ် ဖြု၍ငင်း "ရဇ္ဇု"ဟု ပြီးသည်။

http://www.dhammadownload.com

ရန္ဒ (ရန္ဒ+ဌ) ရန္ဒဌ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် န္ဒ-ကိုချေ၊ ဝဏ္ဏာဂမ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဋ္ဌ-လာ၍ ရန္ဒ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ရတာ (ရမု+တ) ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓာတွန်မကို ချေ၍ ရတ-ဟု ပြီးပါသည်။

ရတန ရတိသဒ္ဒါပဝဒ တနဓာတ်+ဏပစ္စည်း၊ ဏအနုဗန်စသည် ချေပြီးနောက် ရတိ တန-ဟု ဆို လိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် တိကိုချေ၍ "ရတန"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

(တနည်း) ရမုဓာတ်+တနက်ပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ရမတန-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိ နည်းဖြင့် ဓာတွန်မကိုချေ၍ "ရတန"ဟု ရုပ်ပြီးသည်။ (တနည်း) ရတိ-သဒ္ဒါပဝဒ ဇနဓာတ်+ ဏပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ရတိဇန-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် တ၏မိုရာ ဣသရကို အ-ပြု၊ ဝဏ္ဏနာသ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဇကိုချေ၍ "ရတန"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

(တနည်း) ရတဇန-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဇကို ချေ၍ "ရတန" ဟု ရုပ်ပြီး ပါသည်။ (တနည်း) ရတိသဒ္ဒါပဝဒ နီဓာတ်+ အပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ရတိနီ-ဟူလို လျက်. ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဣနှင့် ဤကို အ-ပြု၍ "ရတန" ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

(တနည်း) ရမုဓာတ် ယု-ပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ရမန ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိ နည်းဖြင့် မကို တပြု၍ "ရတန" ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ရတိ ရမုဓာတ် တိ-ပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ရမတိ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် မ-ကိုချေ၍ "ရတိ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ရတ္တညူ ရတ္တိသဒ္ဒါပဝဒ ဉာဓာတ် ဈုပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ရတ္တိညု-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိ နည်းဖြင့် ဣကို အ-ပြု၍ "ရတ္တညု"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ရတ္တိ ရာဓာတ်+တိပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ရာတိ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရာ၌ အာကို အရဿပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် တ-တလုံးလာ၍ "ရတ္တိ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

(တနည်း) ရဇ္ဇဓာတ်+တိ-ပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ရဇ္ဇတိ ဟူလိုလျက် ဇ္ဇကို တပြု၍ "ရတ္တိ" ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ (တနည်း) ရာသဒ္ဒါပဝဒ တိရဓာတ်+ကွိပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဓာတွန် ရနှင့်တကွ ကွိပစ္စည်းကိုချေ၍ ရာတိ-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရာ၌ အာကို အ- ရဿပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် တ-တစ်လုံး လာ၍ "ရတ္တိ" ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ရတ္တူပရဇဘာ (ရတ္တိပုဒ်+ဘောဇနပုဒ်+ဥပရတပုဒ်) ရတ္တိဘောဇနူပရတော ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဘောဇနပုဒ်ကို ချေ၍ ရတ္တူပရတော-ဟု ပြီးသည်။

ရထ ရမုဓာတ် ထပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ရမထ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် မကို ချေ၍ "ရထ"ဟု ရုပ်ပြီးသည်။ (တနည်း) ရဟာဓာတ် ထပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ရဟထ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဟကို ချေ၍ "ရထ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ရန္ဒ (ရမု+ဓ) ရမဓ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် မ-ကို ရ-အထက်၌ နိဂ္ဂဟိတ်ပြု၊ နိဂ္ဂဟိတ်ကို တဝဂ္ဂန္တ နှ-ပြု၍ ရန္ဓ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

ရမဏီယာ ရမနီယ-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒန္တ၌ နှ-ကို မုဒ္ဓ၌ ဏ-ပြု၍ "ရမဏီယာ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ရဟဒ ဟရဒ်တ်+ဒပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဟရဒ-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိပရိယာယ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဟနှင့် ရကို ရှေ့နောက်ပြန်၍ "ရဟဒ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ရာဇာ (ရန္ဇ+ဏပစ္စည်း+သိဝိဘတ်) ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရဏ္ဍ အ-ကို အာပြု၊ ဏ္ဍကို ဇပြု၊ သိကို အာပြု၍ ရာဇာ-ဟု ပြီးပါသည်။

ရာဇညေ ပါဃာသိရာညေ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ပါဃာသိပုဒ်ကို ချေ၍ ရာညေ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ရာဒေသိ (ရဒေ+ဏ္ဍဏ်) ရဒေသိ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရ-၏အစိတ် အ-ကို အာပြု၍ ရာသိ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ရာဟု (ရဟ+ဥ) ရဟု ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရ-၏အစိတ် အ-ကို အာပြု၍ ရာဟု-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ရုက္ခ ရုဟဓာတ်+ဒပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့် ရုဟဒ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဟကို ကပြု၍ "ရုက္ခ" ဟုပြီးသည်။

ရုဇ္ဇု ရုဟဓာတ် တိပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ရုဟိ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဇ္ဇ-လာ၍ "ရုဇ္ဇု"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ရုဇ္ဇု ရုဟဓာတ် တပစ္စည်း ဣတ္ထိလိင်ဓောတက ဤပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ရုဟတိ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓာတွန်ဟ-ကို ဇ္ဇပြု၊ တ-ပစ္စည်းကို ဟပြု၍ "ရုဇ္ဇု"ဟု ပြီး။

ရူပ (ရုပ+ပက်) ရူပ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဥ-ကို ဦဒီဃပြု၊ ဝဏ္ဏနာသ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ပ-တစ်လုံးကိုချေ၍ ရူပ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ရေဏု (ရိ+ဏု) ရိဏု ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရိ-၏အစိတ် ဤ-ကို ဧ-ပြု၍ ရေဏု-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

လက္ခညာ လက္ခနီယာ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် နီ၌ ဤကိုချေခြင်း၊ ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် နကို ဏပြုခြင်း၊ ဏုကို ဥပြုခြင်း၊ ဝဏ္ဏာဂမ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဥကို ဒွေ ဘော်ဆောင်ခြင်းတို့ဖြင့် "လက္ခညာ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

လဋ္ဌကိကာ (လေဋ္ဌ+အက+ဏ္ဍု+ထိ-အာ) လေဋ္ဌုကိကာ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဋ္ဌ-သံယုဂ်ကိုချေ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဋ္ဌ-ကို ဋ္ဌ-ပြု၊ ဧ-ကို အပြု၍ လဋ္ဌကိကာ-ပြီး။

လဒ္ဓိ လဘဓာတ်+တိပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် လဘတိ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် တ-ကို ဓပြု၊ ဓာတွန်ဘကို ဒပြု၍ "လဒ္ဓိ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

လဗုဇ (လဗု+ဇန+ကို) ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓာတွန် နနှင့်တကွ ကိုပစ္စည်းကို ချေ၍ လဗုဇ-ဟု ပြီးပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

လမဟ္ လံဃဓာတ် က (၃) ပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် လံဃ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် လ-ထက်၌ရှိသော နိဂ္ဂဟိတ်ကိုချေ၍ဝင်း၊ ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဃ-အက္ခရာကို ဟပြု၍ဝင်း "လဟ" ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

လမဟ္က (လံဃက) နည်းတူ။

လာမက (လမဓာတ်+ဏ္ဍုပစ္စည်း) ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဏ္ဍုကို အကပြု၊ လ-၏ အစိတ် အ-ကို အာပြု၍ လာမက-ဟု ပြီးပါသည်။

လိင်် (လိနပုဒ်+အင််ပုဒ်) လိန အင်် ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် န-ကို ချေ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဤ-ကို ဣ-ပြု၍ လိင််-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

လိစ္ဆဝိ (နပုဒ်+ဆဝိပုဒ်) နဆဝိ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် န-ကို လ-ပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဣ-လာ၊ စ-လာ၍ လိစ္ဆဝိ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

(လိနပုဒ်+ဆဝိပုဒ်) လိနဆဝိ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် န-ကိုချေ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဤ-ကို ဣ-ရဿပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် စ-လာ၍ လိစ္ဆဝိ-ပြီး။

လုဒ္ဓက (လုဓ+ဒ+ သွတ္ထ- က-ပစ္စည်း) လုဓက ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓ-ကို ဒ-ပြု၍ လုဒ္ဓက-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ (လု+ ဒ+ သကတ္ထ-က-ပစ္စည်း) လုဒက ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒ-လာ၍ လုဒ္ဓက-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

(လုဒ္ဓ သဒ္ဒူပဝဒ ကရ+အ) လုဒ္ဓကရ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရ-ကို ချေ၍ လုဒ္ဓက-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ (ရုဒ+ဒ+ သကတ္ထ-က) ရုဒ္ဓက ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရ-ကို လ-ပြု၍ လုဒ္ဓက-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

လုဒ္ဓ (လုဘ+တ) ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် တကို ဒ္ဓပြု၊ ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓာတွန်ဘ ကို ချေ၍ လုဒ္ဓ-ဟု ပြီးပါသည်။

ဧလောက လုဧဓာတ် ဏပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် လောဧ- ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓာတွန်ဧကို ကပြု၍ "လောက"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ (တနည်း) လုဧဓာတ် ဏပစ္စည်းခွဲပြီး နောက် ကဂါ စဇာန်သုတ် အစီအရင်ဝင်ပြီးလျှင် လောဂ-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိ နည်းဖြင့် ဂ-ကို ကပြု၍ "လောက"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

(ရာဓာတ်+ဏ္ဍုပစ္စည်း+ဝိကရဏ ဩပစ္စည်း) ရောက ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်း ဖြင့် ရ-ကို လ-ပြု၍ လောက-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ဧလောဟိတ ရုဟဓာတ်+က္တပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ရောဟိတ-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိ နည်းဖြင့် ရကို လ်ပြု၍ "လောဟိတ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ဝံသ ဝနဓာတ် သပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့် ဝနသ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒန္တဇ နကို နိဂ္ဂဟိတ်ပြု၍ "ဝံသ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ (တနည်း) ဝသဓာတ် အ-ပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့် ဝသ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ်လာ၍ "ဝံသ"ဟု ပြီး။

http://www.dhammadownload.com

ဝဋ္ဋ (ဝဇ+ဂက်) ဝဇဂ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဇ-ကို ဂ-ပြု၍ ဝဂ္ဂ ဟု ပြီး။

ဝစ္ဆ ဝရဓာတ် စပစ္ဆည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့် ဝရစ-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရကို စပြု၍ "ဝစ္ဆ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ဝစ္ဆရ (ဝသ+ဆရ) ဝသဆရ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် သ-ကို စ-ပြု၍ ဝစ္ဆရ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ဝစ္ဆသီ (ဝစ္ဆပုဒ်+ဣ) ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် စ-ကို ဆပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် သ-လာ၍ ဝစ္ဆသီ-ဟု ပြီးပါသည်။

ဝဉ္ဇာ ဝနဓာတ် ဈ-ပစ္ဆည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဝနဈ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် နကို နိဂ္ဂဟိတ်ပြု၊ နိဂ္ဂဟိတ်ကို စဝဂ္ဂန္တ ဥပြု၍ "ဝဉ္ဇာ"ဟု ရုပ်ပြီးသည်။

(တနည်း) ဟနဓာတ် ယ-ပစ္ဆည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဟန ဓာတ်ကို ဝဓပြု၊ ယကပ်၊ ဈကို ဈပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဝထက်၌ နိဂ္ဂဟိတ်လာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ်ကို စဝဂ္ဂန္တ ဥ-ပြု၍ "ဝဉ္ဇာ" ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ဝဏ္ဏ (ဝရ+ဏ) ဝရဏ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရ-ကို ဏ-ပြု၍ ဝဏ္ဏ-ပြီး။

ဝတ္တ (ဝဒ+တ) ဝဒတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒ-ကို တ-ပြု၍ ဝတ္တ ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ (ဝစ+တ) ဝစတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် စ-ကို တ-ပြု၍ ဝတ္တ ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ (ဝရ+တ) ဝရတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရ-ကို တ-ပြု၍ ဝတ္တ ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ဝတ္ထ ဝသဓာတ်+ထပစ္ဆည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဝသထ-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် သ ကို တပြု၍ "ဝတ္ထ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ (တနည်း) ဝုဓာတ်+ထပစ္ဆည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဝုထ-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဝ၏မှီရာ ဥသရကို အ-ပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိ နည်းဖြင့် တ-လာ၍ "ဝတ္ထ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ဝတ္ထု (ဝသ+ရတ္ထု) ဝသရတ္ထု ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် သ-နှင့် ရ-ကို ချေ၍ ဝတ္ထု-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ဝဒ္ဓ (ဗန္ဓ+ဠ) ဗန္ဓ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဗန္ဓ-ကို ဝပြု၍ ဝဓ္ဓ- ဟု ပြီး။

ဝမ္မိက (ဝမ+က) ဝမက ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် မိ-လာ၍ ဝမ္မိက-ဟု ရုပ်ပြီးသည်။

ဝယသ ဝယသမာန ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် သမာန-ကို သ-ပြု၍ ဝယသ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ (တနည်း) သမာနဝယ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် သမာနကို သပြု၊ ဝဏ္ဏဝိပရိယာယနိရုတ္တိနည်းဖြင့် သနှင့် ဝယ ရှေ့နောက်ပြန်၍ ဝယသ-ဟု ပြီးသည်။

ဝယ္ဟ (ဝဟ+ယ) ဝဏ္ဏဝိပရိယာယနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဟနှင့် ယကို ရှေ့နောက်ပြန်၍ ဝယ္ဟ-ဟုပြီး။

ဝလာကဟ (ဝါရိ-သဒ္ဒူပဟ ဝဟ+ထ္ဂ) ဝါရိဝါဟက ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဝါရိ-ကို ဝ-ပြု၊ ဝ-ကို လ-ပြု၍ ဝလာဟက-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

ဝဝဏ္ဏပိတာ (ဝိ-အဝ+ထပဓာတ်+တ) ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဝိ၌ ဣကိုချေ၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် တ-လာ၊ ဣလာ၍ ဝဝဏ္ဏပိတ-ဟု ပြီးပါသည်။

ဝဝဏ္ဏပေတံ့ (ဝိ-အဝ+ထပ+ဏေ-တုံ) ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဝိ-၌ ဣကိုချေ၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် အသဒိသဒွေဘော် တ-လာ၍ ဝဝဏ္ဏပေတုံ-ဟု ပြီးပါသည်။

ဝဝဏ္ဏာနု ဝိပုဗ္ဗ အဝပုဗ္ဗ ထပဓာတ် ယုပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့် ဝဝထပန ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ပ-ကို တပြု၍ရင်း၊ ဝဏ္ဏဝိပရိယာယနိရုတ္တိနည်းဖြင့် တနှင့်ထ ရှေ့နောက်ပြန်၍ရင်း၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ထ္ထ-၏ မှီရာ အ-ကို အာပြု၍ရင်း "ဝဝဏ္ဏာန" ပြီး။

ဝဝဏ္ဏာပန (ဝိပုဗ္ဗ အဝပုဗ္ဗ ထပ+ယု) ဝိ အဝ ထပန ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဝိ-၏ အစိတ် ဣ-ကိုချေ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ထ-၏ အစိတ် အ-ကို အာ-ပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် တ-လာ၍ ဝဝဏ္ဏာပန-ဟု ရှင်ပြီးသည်။

ဝဿ (ဝိပုဗ္ဗ အသ+အ) ဝိသ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဝိ-၌ ဣ-ကို အ-ပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် သ-လာ၍ ဝဿ-ဟု ရှင်ပြီးပါသည်။

(ဝိပုဒ်+ဿဝဒုဒ်) ဝိဿဝ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဣ-ကို အ-ပြု၊ ဝဏ္ဏနာသ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဝ-ကို ချေ၍ ဝဿ-ဟု ရှင်ပြီးပါသည်။

ဝဋ္ဋဝါ ဝလဓာတ် ဝပစ္စည်း ဣတ္တိလိင်ဧကတ္တအာပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဝလဝါ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် လ-ကို ဋ္ဌပြု၍ "ဝဋ္ဌဝါ"ဟု ရှင်ပြီးသည်။

ဝါဣရဏ ဝါစာပုဒ် ကရဏပုဒ်တို့ဖြင့် ပြီးသောကြောင့် ဝါစာကရဏ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် စ-၏မှီရာ အာသရကို ချေ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် စ-ကို ကပြု၍ "ဝါဣရဏ" ဟု ရှင်ပြီးပါသည်။

ဝါဒိ (ဝပ+ဣဏ်) ဝပိ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဝ-၏အစိတ် အ-ကို အာ-ပြု၍ ဝါဒိ-ဟု ရှင်ပြီးပါသည်။

ဝါယသ (ဝယဓာတ်+အသဏ်ပစ္စည်း) ဝယသ-ဟု ဆိုလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဝ-၌ အ-ကို အာဝုဒ္ဓိပြု၍ ဝါယသ-ဟု ပြီးပါသည်။

ဝါယု (ဝါ+ဏု) ဝါဥ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ယ-လာ၍ ဝါယု-ဟု ပြီးပါသည်။

ဝါရဏ (ဝု+ယု) ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ယုကို အနပြု၊ နှ-ကို ဏပြု၊ ဥ-ကို အာ ပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် အလယ်၌ ရ-လာ၍ ဝါရဏ-ဟု ပြီးပါသည်။

ဝါရိ (ဝရ+ဣဏ်) ဝရိ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဝ-၏အစိတ် အ-ကို အာ-ပြု၍ ဝါရိ-ဟု ရှင်ပြီးပါသည်။

ဝါလိကာ ဝလဓာတ် ဏ္ဏုပစ္စည်း၊ ဣတ္တိလိင်ဧကတ္တအာပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဝါလကာ-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် လ-၌ အ-ကို ဣ-ပြု၍ "ဝါလိကာ" ဟု ပြီးပါသည်။

ဝါလုကာ (ဝလ+အက) ဝလက ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဝ-၏ အ-ကို အာပြု၊ အက

http://www.dhammadownload.com

-၏ အ-ကို ဥပြု၍ ဝါလုက-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ဝါသိ (ဝသ+က္ကဲ) ဝသိ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဝ-၏အစိတ် အ-ကို အာ-ပြု၍ ဝါသိ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ဝါဠ (ဝိ-အာပုဗ္ဗ လာ+အ) ဝါလ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် လ-ကို ဠ-ပြု၍ ဝါဠ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ဝိစိကိစ္ဆာ (ဝိစိနုန္ဒသဒ္ဒူပဃ+ကိတ+အာ) တ-ကို စပြု၊ ဆ-လာ၍ ဝိစိနုန္ဒကိစ္ဆာ ဟူလိုလျက် တောသုဝဒ္ဓိသုတ်ကြီးဖြင့် နန္ဒကိုချေ၍ ဝိစိကိစ္ဆာ-ဟု ပြီးပါသည်။

ဝိဃာတ (ဝိပုဗ္ဗ ဟနဓာတ်+ဏ) ဝိဟန-ဟု ဆိုလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဟနကို ဃာတ ပြု၍ ဝိဃာတ-ဟု ပြီးသည်။

ဝိဇ္ဇာ (ဝိဒ+ဏျ+ထိ-အာ) ဝိဒျ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒျ-ကို ဇ-ပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဇ-လာ၍ ဝိဇ္ဇာ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ဝိဇ္ဇုန (ဝိဓေတ်+ဒိဝါဒိ ယပစ္စည်း၊ ယုပစ္စည်း) ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓျကို ဈပြု ဝဏ္ဏာဂမ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် အသဒိသဒ္ဒေဟော် ဇ-လာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ယုကို အနုပြု၍ ဝိဇ္ဈန-ဟု ပြီးသည်။

ဝိညတ္တိ (ဝိပုဗ္ဗ ဉာဓာတ်+တိ-ပစ္စည်း) ဝိဉာတိ-ဟု ဆိုလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် တ-ဒွေ ဟော်လာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဉ-၌ အာ-ကို အ-ရဿပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်း ဖြင့် ဉ-ဒွေဟော်လာ၍ ဝိဉတ္တိ-ဟု ပြီးပါသည်။

ဝိဇညဈ (ဝိပုဗ္ဗ ဉာ+ဏျ) ဝိဉာဏျ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓာတွန် အာနှင့်တကွ ဏျ ပစ္စည်းကို ဈပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဉ-ဒွေဟော်လာ၍ ဝိဉေယျ-ဟု ပြီးပါသည်။

ဝိတဇ္ဇ ဝိပုဗ္ဗ တနဓာတ် ဥပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဝိတနဥ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်း ဖြင့် နကို ဇပြု၍ "ဝိတဇ္ဇ" ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ (တနည်း) ဝိပုဗ္ဗ တဒိဓာတ် ကပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့် ဝိတဒု ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် တထက်၌ နိဂ္ဂဟိတ်လာ၊ ဝဏ္ဏ ဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ယင်းနိဂ္ဂဟိတ်ကို ဠဝဂ္ဂန္တ ဇပြု၍ "ဝိတဇ္ဇ" ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ဝိတ္ထ (ဝိဒ+တ) ဝိဒတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒ-ကို တ-ပြု၍ ဝိတ္ထ-ဟု ပြီး။

ဝိတ္ထာရ (ဝိပုဗ္ဗ ထရ+ဏ) ဝိထာရ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် တ-လာ၍ ဝိတ္ထာရ-ပြီး။

ဝိဒူ ဝိဒဓာတ် ကို-ပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဝိဒဓာတ်နောင် ဦ-အက္ခရာ လာ၍ "ဝိဒူ"ဟု ပြီးပါသည်။

ဝိနယဝစသေန ဝိနယဘဂဝါစာရုဝေန ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် အာဂဝါစာရ-ဟူ သော နောက်ပုဒ်ကိုချေ၍ ဝိနယဝသေန-ဟု ပြီးသည်။

ဝိနိစ္ဆယ (ဝိ-နိပုဗ္ဗ စိ+အ) ဝိနိစိ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် စ-၏ အစိတ် က္ခ-ကို စ-ပြု၊ စ-ကို အယပြု၊ စ-ကို ဆ-ပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် စ-လာ၍ ဝိနိစ္ဆယ-ဟု ပြီး။

http://www.dhammadownload.com

ဝိဃဿက (ဝိပုဗ္ဗ ဒိသ+ဏွု) ဝိဒိသက ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒိသကို ဃသပြု၍ ဝိဃသက-ဟု ပြီးပါသည်။

ဝိဗုဒ္ဓိဿရ ပတိ+ဝိသရဟုဒ်တို့ဖြင့် ရှင်းပြီးသောကြောင့် ပတိဝိသရ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိပရိယာယနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ပတိနှင့် ဝိ ရှေ့နောက်ပြန်၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် တိ၌ တကို ဋ္ဌပြု၊ ပကို ပ္ပပြု၍ "ဝိပ္ပဋိဿရ"ဟု ပြီးပါသည်။ (ဝိပုဗ္ဗ ပတိပုဗ္ဗ သရ+ဏ) ဝိပတိဿရော ဟူလိုလျက် ပကို ပ္ပပြု၊ တကို ဋ္ဌပြု၍ "ဝိပ္ပဋိဿရော"ဟု ပြီးပါသည်။

ဝိဘူတိ (ဝိပုဗ္ဗ ဘူသ+တိ) ဝိဘူသတိ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏလောပနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓာတွန် သ-ကို ဆ၍ ဝိဘူတိ-ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။

ဝိမတိ (ဝိပုဗ္ဗ မန+တိ) ဝိမနတိ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် န-ကိုဆ၍ ဝိမတိ-ပြီး။

ဝိမုယ (ဝိပုဗ္ဗ မဟ+ဏျ) ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် မ-၏ အ-ကို ဆ၍--ပြီး ဝိမုယ-ဟုပြီး။

ဝိမုတ္တ (ဝိပုဗ္ဗ မုစ+တ) ဝိမုစတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် စ-ကိုဆေ၊ ဝဏ္ဏဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် တ-လာ၍ ဝိမုတ္တ-ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။

ဝိရဂ်ရူပ (ဝိရဂ်ပုဒ်+သဒ်သပုဒ်+ရူပပုဒ်) ဝိရဂ်သဒိသရူပ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် သဒိသကိုဆေ၍ ဝိရဂ်ရူပ-ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။

ဝိရုဒ္ဓ (ဝိပုဗ္ဗ ရုဓ-ဓာတ်+တ) ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် တ-ကို ဎပြု၊ ဓာတွန် ဓ-ကို ဒပြု၍ ဝိရုဒ္ဓ-ဟု ပြီးသည်။

ဝိလိဝ (ဝေပ္ပ+ဏ) ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ဧကို ဣပြု၊ ဥကို ဤဝပြု၊ ပ္ပကို လပြု၍--ပြီး။

ဝိဝဋ္ဋ (ဝိပုဗ္ဗ ဝရ+တ) ဝိဝရတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရ-ကိုဆေ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် တ-ကို ဋ္ဌ-ပြု၍ ဝိဝဋ္ဋ-ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။

ဝိဝဋ္ဋဆဒ ဝိဝဋ္ဋဗုဒ်တို့ကို သမာသ်စပ်ထားသောကြောင့် ဝိဝဋ္ဋဝိစ္ဆဒ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် နောက်ဗုဒ်၌ ဝိ-ဥပသာရကို ဆေ၍ "ဝိဝဋ္ဋဆ္ဆဒ" ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။

ဝိဝိစ္ဆ (ဝိပုဗ္ဗ ဝိစ+တွာ) ဝိဝိစတွာ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် တွာ-ကို ရိစ္ဆပြု၊ ဝဏ္ဏနာသ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓာတွန်နှင့်တကွ ရိ-ကိုဆေ၍ ဝိဝိစ္ဆ-ဟု ပြီးပါသည်။

ဝိဝိဇ္ဇ ဝိပုဗ္ဗ ဝိစဓာတ်+တပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဝိဝိစတ-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓာတွန် စ-အက္ခရာကို နောက် တ-ပစ္စည်းနှင့်တူစွာ ပရုပ် တပြု၍ "ဝိဝိတ္တ"ဟု ပြီး။

ဝိဧဝက (ဝိပုဗ္ဗ ဝိစ+ဏ) ဝိဧစ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် စ-ကို က-ပြု၍ ဝိဧဝက ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။

ဝိသဇ္ဇ ဝိပုဗ္ဗ သသဓာတ်+တပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဝိသဿ ဟူလိုလျက် သနစ်လုံး ကပ်ပြီး ဝဏ္ဏဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒန္တဇ တကို အသဒိသဒ္ဒေဘော်ဆောင်ယူ၍ "ဝိဿတ္ထ"ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။ (တနည်း) ဝိပုဗ္ဗ သသဓာတ်+တ-ပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့် နောက်ဓာတွန် သ-အက္ခရာကို တပစ္စည်းနှင့် ဆင့်ကပ်၍ ဝိသဿ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် သအက္ခရာ

http://www.dhammadownload.com

တစ်လုံး သဒိသဒ္ဒေဟော်ဆောင်၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် သွကို အသဒိသဒ္ဒေဘာဝနှင့် တကွ တပြုု "ဝိဿတ္ထ" ဟု ရှုပ်ပြီးပါသည်။

ဝိသုဒ္ဓိတ္ထံ (ဝိပုဗ္ဗ သုဓောတ်+ယ–ပစ္စည်း၊တုံပစ္စည်း) ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓျကို ဓျ–ပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဇ–အက္ခရာ, ဏ္ဍ–အက္ခရာ လာ၍ ဝိသုဒ္ဓိတုံ–ဟု ပြီးသည်။

ဝိသုဒ္ဓိ (ဝိပုဗ္ဗ သုဓ+တိ) ဝိသုဓတိ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် တ–ကို ဓပြု၊ ဓာတွန် ဓ–ကို ဒ–ပြု၍ ဝိသုဒ္ဓိ–ဟု ရှုပ်ပြီးပါသည်။

ဝိသူက (ဝိပုဗ္ဗ သုစရောတ်+ဏ) ဝိသုစ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် စ–ကို ကပြု၊ ဥ–ကို ဦပြု၍ ဝိသူက–ဟု ပြီးသည်။

ဝိဟာသိ (ဝိပုဗ္ဗ ဟရ+ဏ္ဍိဝိဘတ်)ဝိဟရီ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဏ္ဍိကို ဏ္ဍပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် သ–အက္ခရာလာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဟရကို ဟာပြု၍ ဝိဟာသိ ဟု ရှုပ်ပြီးပါသည်။

ဝိဟိတ ဝိပုဗ္ဗ ဓာဓာတ်+တ–ပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဝိဓာတ–ဟုဆိုလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓာကို ဟိပြု၊ (တနည်း) ဓကို ဟပြု၊ အာကို အရဿပြု၍ "ဝိဟိတ"ဟု ပြီး။

ဝိဇိဇ္ဇမ (ဝိရှေး အတိရှေးရှိသော ကမ္မဓာတ်+အပစ္စည်း) ဝိ အတိ ကမ ဟုဆိုသင့်လျက် ဝဏ္ဏနာသ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် အ–ကိုချေ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဏ္ဍကို ဏ္ဍ–ပြု၊ သဒိသဒ္ဒေဟော် က–ပြု၍ ဝိတိဏ္ဍမ–ဟု ရှုပ်ပြီးပါသည်။

ဝိမံသဓာ (မာနဓာတ်+သပစ္စည်း ဏ္ဍတ္ထိဓောတက အာပစ္စည်း) ဝဏ္ဏာဂမ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် မာ–မာဟု ဒွေဟော်လာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရှေ့ မာ၌ မ–ကို ဝပြု၊ အာကို ဏ္ဍိပြု၊ မာနကို မံပြု၍ ဝိမံသာ–ဟု ပြီးသည်။

ဝိရိယ (ဝိရုဒ်+ဏျ) ဝိရုဃ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဏ္ဍ–လာ၍ ဝိရိယ ဟု ရှုပ်ပြီးပါသည်။ (ဝိပုဗ္ဗ ဏ္ဍိရ+ဏျ) ဝိရဃ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဏ္ဍ–လာ၍ ဝိရိယ ဟု ရှုပ်ပြီးပါသည်။

ဝိဟိ (ဝဟ+ဏ္ဍ) ဝဟိ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဝ–၏အစိတ် အ–ကို ဏ္ဍိပြု၍ ဝိဟိ–ဟု ရှုပ်ပြီးပါသည်။ (ဗြူဟ+ဏ္ဍ) ဗြူဟိ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဗြူ–၏ ဦ–ကို ဏ္ဍိပြု၊ ဗြ–ကို ဝ–ပြု၍ ဝိဟိ–ဟု ရှုပ်ပြီးပါသည်။

ဝုစ္စတိ (ဝစ+ယ–ပစ္စည်း+တေဝိဘတ်) ဝစယတေ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဝ–၏ အစိတ် အ–ကို ဥပြု၊ ဓာတွန် စ–နှင့်တကွ ယပစ္စည်းကို စ–ပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် စ–ဒွေဟော်လာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် တေ–ကို တိပြု၍ ဝုစ္စတိ–ဟု ရှုပ်ပြီးပါသည်။

ဝုစ္စန္တိ ဝစဓာတ်+ယပစ္စည်း+အန္တေဝိဘတ်ဖြင့်ပြီး၍ ဝစယန္တေ–ဟု ဆိုလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဝ–၏အစိတ် အ–ကို ဥပြု၊ ယပစ္စည်းကို စ–ပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် စဒွေဟော်လာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် အန္တေဝိဘတ်ကို အန္တိဝိဘတ်ပြန်၍ ဝုစ္စန္တိ–ဟု ရှုပ်ပြီးပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

ဥဋ္ဌ (ဝသ+တ) ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ဝ-၏ အ-ကို ဥပြု၊ တ-ကို ဓာတွန်နှင့်တကွ ဥဋ္ဌ ပြု၍ ဥဋ္ဌ-ဟု ပြီးပါသည်။

ဥမ္မိ (ဝမုဓာတ်+တိ) ဝမုတိ-ဟု ဆိုလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် တ-ကို ဗ-ဖြု၊ ဝဏ္ဏနာသနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒုကို ချေ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓာတွန်ဝ-၏အစိတ် အ-ကို ဥပြု၊ ဗ-ကို ဥပြု၍ ဝုမိ-ဟု ပြီးသည်။

ဥတ္တံ ဗောဓိ-၌ ဝုတ္တံကား "ဝုတ္ထော"ဟု ဆိုသင့်လျက် ပုံလိင်ကို နပုံလိင်အားဖြင့် ပြန်သောကြောင့် လိင်္ဂဝိပလ္လာသနည်း ရပါသည်။

ဥဋ္ဌ ဝသဓာတ်+တ-ပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဝသတ-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ဝ-၏ အ-ကို ဥပြု၊ ဓာတွန် သကို တပြု၊ တပစ္စည်းကို ထပြု၍ "ဝုတ္ထ"ဟု ရှုပ်ပြီးသည်။

ဥဒ္ဓ ဝဒ္ဓဓာတ် တပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဝဒ္ဓတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် တ-ကို ဓပြု၊ ဓကို ဒပြု၊ ဝဒ္ဓ အ-ကို ဥပြု၊ ဝဏ္ဏနာသနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒ-ကိုချေ၍ "ဝုဒ္ဓ" ပြီး။

ဥဒ္ဓိ (ဝဒ္ဓ+ဏ္ဍ) ဝဒ္ဓိ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ဝ-၏အစိတ် အ-ကို ဥပြု၍ ဝုဒ္ဓိ-ဟု ရှုပ်ပြီးပါသည်။

ဥဒ္ဓိဗောသော ဝုဒ္ဓိဿာ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ဟ-လာ၍ ဝုဒ္ဓိဗောသာ-ဟု ပြီးသည်။

ဥသိတဝါ ဝသဓာတ်+တဝန္တုပစ္စည်း၊ ယထာဂမမိကာရောဖြင့် ဏ္ဍလာ၊ ဝသ ဝါဝုဖြင့် ဝကို ဥပြု၊ ယဝမဒန-စသော သုတ်ဖြင့် ဝလာ၊ နာမ်ငဲ့ သိသက်၊ အာသိမိသုတ်ဖြင့် ဝိဘတ်နှင့်တကွ နှုကို အာပြု၊ ဝ-ခွင်းချေကပ်၍ ဝုသိတဝါ-ဟု ပြီးပါသည်။(သဒ္ဒါနည်း)

ဥမကဋ္ဌ (ဝိ-ဥပ+ကသ+တ) ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ဥကို ဦပြု၊ ဓာတွန်သနှင့်တကွ ဋ္ဌပြု၍ ဥပကဋ္ဌ-ဟု ပြီးပါသည်။

ဧဝကလ္လ ဝိကလပုဒ်+ဏျပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဝိကလျ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိုရုတ္တိနည်းဖြင့် လျကို လပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် လ-ဆွေဘော်လာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ဝိ-၌ ဏ္ဍကို ဧ-ပြု၍ "ဧကလ္လ"ဟု ရှုပ်ပြီးပါသည်။

ဧဝတန ဝိဓာတ် တနပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဝိတန ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ဝိ၌ ဏ္ဍကို ဧပြု၍ "ဧတန"ဟု ရှုပ်ပြီးပါသည်။ (တနည်း) ဘဧဓာတ် တန-ပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဘဧတန ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ဘဧကို ဝိပြု၊ ဏ္ဍကို ဧပြု၍ "ဧတန"ဟု ပြီးသည်။

ဧဝဒိတဗ္ဗ ဝိဒဓာတ် တဗ္ဗပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဝိဒတဗ္ဗ-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ဏ္ဍ-ကို ဧ-ပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ဏ္ဍ-အက္ခရာ လာ၍ "ဧဒိတဗ္ဗ" ဟု ပြီးသည်။

ဧဝဧနယျ ဝိပုဗ္ဗ နီဓာတ်+ဏ-ပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဝိနယ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ဝိ-၌ရှိသော ဏ္ဍကို ဧပြု၊ နဓါမှိရာ အ-ကို ဧပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ယ-အက္ခရာတစ်လုံးဆောင်ယူ၍ "ဧနေယျ"ဟု ပြီးသည်။

http://www.dhammadownload.com

ဧဝယျာကရဏာ ဗျာကရဏ ဟူလိုလျက် ဝတ္ထွာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် အစ၌ ဧ-လာ၊ ယ-ဒွေဘော်လာ၊ ဝတ္ထုဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဗ-ကို ဝ-ပြု၍ ဧယျာကရဏ-ပြီးပါသည်။
(ဝိ+အာ+ကရဏ) ဝတ္ထုဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဏ္ဍကို ဧပြု၊ ဝတ္ထွာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ယ-လာ၊ ယ-ဒွေဘော်လာ၍ ဧယျာကရဏ-ဟု ပြီးသည်။

ဧဝယျာဝစ္ဆ ဝိ+အာဝတပုဒ်+ဏျပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဝိအာဝတယ ဟူလိုလျက် ဝတ္ထုဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဝိ၌ ဏ္ဍကို ယပြု၊ ဝတ္ထွာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ယ-၏ ရှေ့၌ ဧ-အက္ခရာလာ၊ ဝတ္ထုဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ယ-ကို ယ-နှစ်လုံးပြု၊ ဝတ္ထနာသ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် တ၌ အ-ကိုချေ၊ ဝတ္ထုဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် တျကို စပြု၊ စ-ကို စ္ဆ-ဒွေဘော်ပြု၍ "ဧယျာဝစ္ဆ"ဟု ပြီးပါသည်။ (ဗျာဝဋပုဒ်+ဏျ) ဗျာဝဋ္ဋ ဟူလိုလျက် ဝတ္ထုဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဗျ-ကို စ-ပြု၊ ဝတ္ထွာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် စ-လာ၊ ဝတ္ထုဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဗ-ကို ဝ-ပြု၊ ဝတ္ထွာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် အစ၌ ဧ-လာ၊ ယ-လာ၍ ဧယျာဝစ္ဆ-ဟု ပြီးပါသည်။

ဧဝရမဏီ (ဝိပုဗ္ဗ ရမု+ယု+ထိ-ဏ္ဍိ) ဝိရမနီ ဟူလိုလျက် ဝတ္ထုဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဝိ-၏ အစိတ်ဏ္ဍ-ကို ဧ-ပြု၊ န-ကို ဏ-ပြု၍ ဧရမဏီ-ဟု ရုပ်ပြီးသည်။

ဧလာ ဝိနာသ+လာ ဟူလိုလျက် ဝတ္ထနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် နာသကိုချေ၊ ဝတ္ထုဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဏ္ဍကို ဧပြု၍ ဧလာ-ဟု ပြီးသည်။

ဧဝဧစန (ဝိပုဗ္ဗ ဝစ+ယု) ဝိ ဝစန ဟူလိုလျက် ဝတ္ထုဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဏ္ဍ-ကို ဧ-ပြု၍ ဧဝဧစန-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ဧသာလီ (ဝိသာလပုဒ်+ဏ+ဣတ္ထိဧတကဏ္ဍပစ္စည်း) ဝတ္ထုဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဝိ-၌ ဏ္ဍကို ဧပြု၍ ဧသာလီ-ဟု ပြီးပါသည်။

ဧဟာပ္မလ ဝိပုလ+ဖလ ဟူလိုလျက် ဝတ္ထုဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဝိပုလကို ဧဟပြု၊ ဝတ္ထွာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ပ-လာ၍ ဧဟပ္မလ-ဟု ပြီးပါသည်။

ဧဝါဧရောဧပဒီ (ဝိ-အဝပုဗ္ဗ ရုဟဓာတ်+ဏာပေပစ္စည်း+ဏ္ဍိဝိဘတ်) ဝတ္ထုဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် အဝကို သြပြု၊ ရု၏ ဥကို သြပြု၊ ဝတ္ထနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဟနှင့် အာကို ချေ၍--ပြီး။

ဧဝါဧသာ (ဝိပုဗ္ဗ အဝပုဗ္ဗ အသ+ဏ) ဝတ္ထုဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် အဝကို သြပြု၊ ဝတ္ထလောပနိရုတ္တိနည်းဖြင့် အသ၌ အ-ကိုချေ၊ ဝတ္ထွာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် သ-ဒွေဘော်လာ၍ ဝေါသော-ပြီး။

ဧဝါဟာရ ဝိပုဗ္ဗ အဝပုဗ္ဗ ဟရဓာတ် ဏာပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဝိအဝဟရ ဟူလိုလျက် ဝတ္ထုဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် အဝ-ကို သြပြု၊ ဟ-၌ အ-ကို အာ-ပြု၍ "ဝေါဟာရ"ဟု ရုပ်ပြီးသည်။

သံယ သံပုဗ္ဗ ဟနဓာတ် ရပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် အနုဗန်စသည် ချေပြီးနောက် သံဟန ဟူလိုလျက် ဝတ္ထုဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဟန-ကို ဃ-ပြု၍ "သံဃ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

သံယတ သံပုဗ္ဗ ယမုဓာတ်+တပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့် သံယမတ ဟူလိုလျက် ဝတ္ထနာသ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓာတွန် မ-ကိုချေ၍ "သံယတ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

သံဝစ္ဆရ သံပုဗ္ဗ ဝသဓာတ်+ ဆရ-ပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် သံဝသဆရ- ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ. နိရုတ္တိနည်းဖြင့် သ-ကို စ-ပြု၍ "သံဝစ္ဆရ"ဟု ရှုပ်ပြီးပါသည်။

သံဝတ္ထနိကာ သံဝတ္ထနီယာ-ဟု ဆိုလိုလျက် ဤ-သရကို ဣ-ရဿပြုခြင်း၊ယ-ကို က-ပြုခြင်း ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် သံဝတ္ထနိကာ-ဟု ပြီးသည်။

သံဝိဒဟန (သံ-ဝိပုဗ္ဗ ဓာ+ယု) သံ ဝိ ဓာန ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓာကို ဓာဓာ-ဟု ဒွေဘော်ပြု၊ ဓ-ကို ဒ-ပြု၊ အာ-ကို အ-ပြု၊ ဓ-ကို ဟ-ပြု၍ သံဝိဒဟန-ဟု ပြီးသည်။

သံဝိဒဟိတ (သံ-ဝိပုဗ္ဗ ဓာ+တ) သံဝိဓာတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓာကို ဓာဓာ-ဒွေဘော်ပြု၊ ရှေး ဓ-ကို ဒ-ပြု၊ အာကို အ-ပြု၊ နောက် ဓ-ကို ဟ-ပြု၊ အာကို ဣ-ပြု၍ သံဝိဒဟိတ-ဟု ရှုပ်ပြီးပါသည်။

သံဝဠ္ဆတိ သံပုဗ္ဗ ဝတ္ထဓာတ် အ-ပစ္စည်း တိဝိဘတ်ဖြင့် ပြီးသောကြောင့် သံဝတ္ထတိ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် တ္ထကို ဠ္ဆပြု၍ "သံဝဠ္ဆတိ"ဟု ရှုပ်ပြီးသည်။

သံသယ (သံပုဗ္ဗ သိဓာတ်+ဏ) ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် သ၏ အစိတ်ဣကို ဧပြု၊ ဧကို အယပြု၍ သံသယ-ဟု ပြီးပါသည်။

သံသုမာရ သသုမာရ- ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် သသုကို သံသုပြု၍ သံသုမာရ-ပြီး။

သံဟိတ (သံပုဗ္ဗ ဓာ-ဓာတ်+တ) ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓ-ကို ဟပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဣ-လာ၊ ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် အာကိုချေ၍ သံဟိတ-ဟု ပြီးပါသည်။

သစ် (သမု+ခ) သမ်ခ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် မ-ကို နိဂ္ဂဟိတ်ပြု၊ နိဂ္ဂဟိတ်ကို ကဝဂ္ဂန္တ င-ပြု၍ သင်္ခ-ဟု ရှုပ်ပြီးပါသည်။

သဒ်ါရ (သံပုဗ္ဗ ကရဓာတ်) သံက်ရ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ကရ-ကို ခရပြု၊ အ-ကို အာပြု၊ နိဂ္ဂဟိတ်ကို ဂ-ပြု၍ သင်္ခါရ-ဟု ရှုပ်ပြီးပါသည်။

သဒ်ဓိယာ (သံပုဗ္ဗ ခိ+အ+ဣတ္ထိဓောတက အာပစ္စည်း) ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဣ-ကို ဣယပြု၊ နိဂ္ဂဟိတ်ကို ဂ-ပြု၍ သင်္ခိယာ-ဟု ရှုပ်ပြီးပါသည်။

သကဒါဂါမိ သကိ+အာဂါမိ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ်ကိုချေ၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒ-လာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဣကို အ-ပြု၍ သကဒါဂါမိ-ဟု ပြီးသည်။

သကရဏီယ သဟပုဒ်+ကရဏီယပုဒ် စပ်ထားသည့် ပထမာဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ပုဒ်ဖြစ်၍ သဟကရဏီယ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဟကို ချေ၍ (ဝါ) ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် သဟ ကို သပြု၍ "သကရဏီယ"ဟု ပြီးပါသည်။

သကလ သဟကလ-ဟု ဆိုလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဟကို ချေ၍ "သကလ"ဟု ပြီး။

သကိဠန (သဟပုဗ္ဗ ကိစ်+ယု) သဟကိစန ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် သဟကို သပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ်လာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ်ကို ဥပြု၍ သကိဠန-ဟု ပြီးပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

သကၠာ သကဓာတ်+ဥနုပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် က-အနုဗန်ချေပြီးနောက် သကုန-ဟူလိုလျက် ဝတ္ထုဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် နငယ်ကို ဏကြီးပြု၍ "သကၠ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။
(သကုဏပုဒ်+မိဂပုဒ်) သကုဏမ်ဂ ဟူလိုလျက် ဝတ္ထုနာသ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် မိဂကို ချေ၍ သကုဏ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

သကၠာဓိဇ္ဇာ သကုဏမိဂဝိဇ္ဇာ ဟူလိုလျက် ဝတ္ထုနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် မိဂ-ကို ချေ၍ သကုဏဝိဇ္ဇာ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

သက္ယ သကဓာတ်+အပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် သက ဟူလိုလျက် ဝတ္ထာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် က-အက္ခရာလာ၊ ဝတ္ထုဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် လာသော ကကို ယပြု၍ "သက္ယ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ (တနည်း) သကဓာတ်+ကပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့် သကက ဟူလိုလျက် ဝတ္ထုဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ကကို ယပြု၍ "သက္ယ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

သက္ကစ္ဆ (သံပုဗ္ဗ ကရ+တ္ဆာ) သံကရတ္ဆာ ဟူလိုလျက် ဝတ္ထုဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် တ္ဆာကို ရိစ္ဆ-ပြု၊ ဝတ္ထုနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရ-နှစ်လုံးကိုချေ၊ ဝတ္ထာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် က-ဒွေဟော်လာ၊ ဝတ္ထုနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ်ကို ချေ၍ သက္ကစ္ဆ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

သက္ကရ (သရ+ကရ) သရကရ ဟူလိုလျက် ဝတ္ထုဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရ-ကို က-ပြု၍ သက္ကရ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

သက္ကာရ (သံပုဗ္ဗ ကရ+ဏ) သံကာရ ဟုဆိုသင့်လျက် ဝတ္ထုဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ်ကို င-ပြု၊ င-ကို ကပြု၍ သက္ကာရ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

သက္ခရ သရဓာတ်+ခရ-ပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် သရခရ-ဟူလိုလျက် ဝတ္ထုဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရ-ကို က-ပြု၍ "သက္ခရ" ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

သက္ခိ သဟ+အက္ခိ ဟူလိုလျက် ဝတ္ထုဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် သဟကို သပြု၍ သက္ခိ-ဟု ပြီး။

သင်္ခိဋ္ဌ (သံပုဗ္ဗ ဃသ+တ) ဝတ္ထုဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ်ကို ငပြု၊ သ္ဃကို ဋ္ဌပြု၍—ပြီး။

သစ္ဆ သတဓာတ်+ဃပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် သတ္ဆ-ဟူလိုလျက် ဝတ္ထုဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် တ္ဆကို စပြု၊ ဝတ္ထာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် စ-တစ်လုံးဒွေဟော်ဆောင်၍ "သစ္ဆ"ဟု ရုပ်ပြီးသည်။
(တနည်း) သန္ဆပုဒ် ဏျပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် သန္ဆ-ဟူလိုလျက် ဝတ္ထုနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် နကိုချေ၊ ဝတ္ထုဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် တ္ဆ-ကို စ-ပြု၊ ဝတ္ထာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် စ-တစ်လုံး ဒွေဟော်ဆောင်၍ "သစ္ဆ" ဟု ရုပ်ပြီးသည်။
(တနည်း) သရဓာတ်+စ-ပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့် သရစ-ဟု ဆိုလိုလျက် ဝတ္ထုဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရကို စပြု၍ "သစ္ဆ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

သစ္ဆိကဋ္ဌ သစ္ဆိကတ္ထ ဟူလိုလျက် ဝတ္ထုဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒန္တ၈ ထ္ထ-နှစ်လုံးကို မုဒ္ဓ၈ ဋ္ဌနှစ်လုံးပြု၍ "သစ္ဆိကဋ္ဌ"ဟု ရုပ်ပြီးသည်။

သစ္ဆိ သဟ+အက္ခိ ဟူလိုလျက် ဝတ္ထုဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် က္ခကို ဆ္ဆပြု၊ သဟ-ကို သပြု၍ သစ္ဆိ-

http://www.dhammadownload.com

ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

သင်္ခာယ (သံ-အဓိပုဗ္ဗ ဏ္ဏ+ဏ) ဝဏ္ဏနာသနိဂ္ဂဟိတ်နည်းဖြင့် သ-အထက်၌ရှိသော နိဂ္ဂဟိတ်ကို ချေ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိဂ္ဂဟိတ်နည်းဖြင့် အဓိ-ကို အဖျက်ပြု၊ ဏ္ဏ-ကို အာယပြု၍ သင်္ခာယ-ဟု ပြီးသည်။

သဏ္ဌာ (သမု+ဌ) သမဍ္ဎ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိဂ္ဂဟိတ်နည်းဖြင့် မ-ကို ဏ-ပြု၍ သဏ္ဌ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ (တနည်း) ဝဏ္ဏဝိကာရ နိဂ္ဂဟိတ်နည်းဖြင့် မ-ကို နိဂ္ဂဟိတ်ပြု၊ နိဂ္ဂဟိတ်ကို ဋ္ဌ-ဝဏ္ဏ ဏ-ပြု၍ သဏ္ဌ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

သဏ္ဌာန (သံပုဗ္ဗ ဌာ+ယု) ဝဏ္ဏဝိကာရနိဂ္ဂဟိတ်နည်းဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ်ကို ဏပြု၊ ယုကို အနပြု၍--ပြီး။

သဏှ (သာ+ဏှ) သာဏှ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိဂ္ဂဟိတ်နည်းဖြင့် အာ-ကို အ-ပြု၍ သဏှ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

သဒေဝကိစ္စာ သဟ တေကိစ္စာ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိဂ္ဂဟိတ်နည်းဖြင့် သဟကို သ-ပြု၍ သတေကိစ္စာ ဟု ပြီးပါသည်။ (တနည်း) သဟ တေကိစ္စာ-ဟု ဆိုလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိဂ္ဂဟိတ်နည်းဖြင့် ဟ-ကို ချေ၍ သတေကိစ္စာ-ဟု ပြီးပါသည်။

သဓဝါ (သန္ဓပုဒ်+သဝိဘတ်) ဝဏ္ဏဝိကာရနိဂ္ဂဟိတ်နည်းဖြင့် န္ဓကို န္ဓုပြု၊ သနှင့်တကွ န္ဓုကို တောပြု၍ သတော-ဟု ပြီးပါသည်။

သဒ္ဓု (သသု+တု) ဝဏ္ဏနာသနိဂ္ဂဟိတ်နည်းဖြင့် ဓာတွန် ဥ-ကို ချေ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိဂ္ဂဟိတ်နည်းဖြင့် သ-ကို တ-ပြု၍ သတ္ထု-ဟု ပြီးပါသည်။

သဒ္ဓ သသ (သသု) ဓာတ် ထပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် သသထ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိဂ္ဂဟိတ်နည်းဖြင့် ဓာတွန်သကို တပြု၍ "သတ္ထ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

သဒိသ သမာနသဒ္ဒါပဝဒ ဒိသဓာတ်+အပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့် သမာနဒိသ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိဂ္ဂဟိတ်နည်းဖြင့် သမာနကို သပြု၍ "သဒိသ"ဟု ရုပ်ပြီးသည်။

သဒ္ဒ (သပ္ပ+အ) သပ္ပ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိဂ္ဂဟိတ်နည်းဖြင့် ပ္ပ-ကို ဒ္ဒ-ပြု၍ သဒ္ဒ-ဟု ပြီးသည်။

သဒ္ဓဟထ (သံပုဗ္ဗ ဓာ-ဓာတ်+အ-ပစ္စည်း+ထဝိဘတ်) ဝဏ္ဏဝိကာရနိဂ္ဂဟိတ်နည်းဖြင့် ဓာ-ဓာ-ဟု ဒွေဘော်ပြု၊ ရှေ့ ဓ-ကို ဒပြု၊ အာကို အ-ရသပြု၊ နောက်ဓကို ဟပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိဂ္ဂဟိတ်နည်းဖြင့် ဒ-ဒွေဘော်လာ၊ ဝဏ္ဏနာသနိဂ္ဂဟိတ်နည်းဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ်ကို ချေ၍ သဒ္ဒဟထ-ဟု ပြီးပါသည်။

သဒ္ဓမိဇ္ဈာ သံပုဗ္ဗ ဓာ-ဓာတ်+တွာပစ္စည်း၊ ကွစာဒိသုတ်ဖြင့် ဓာ-ကို ဓာဓာ-ဟု ဒွေဘော်ပြု၊ ပုဗ္ဗောဿာသော-သုတ်ဖြင့် ရှေ့ဓာ-ကို အဗ္ဘာသအမည်မှည့်၊ ဓ-ခွင်း၊ အာကြွင်း၊ ရဿော-သုတ်ဖြင့် အဗ္ဘာသ၌ဖြစ်သော အာ-ကို အရသပြု၊ ဓ-ကို အ-သို့ကပ်၊ ဒုတိယ စတုတ္ထာနံ ပဌမ တတိယာ-သုတ်ဖြင့် စတုတ္ထကွရာ ဓ-ကို တတိယကွရာ ဒပြု၊ ဗျဉ္ဇနေစ-သုတ်ဖြင့် ဒဗျည်းကြောင့် နိဂ္ဂဟိတ်ကိုချေ၊ ဒကို ဒွေဘော်ပြု၊ ဓခွင်း အာကြွင်း၊ ကွစိဓာတု-သုတ်ကြောင်းဖြင့် အာ-ကို ဣပြု၊ ဓကိုလည်း ဟပြု၊ ဟကို ဣသို့ကပ်၊ သိသက်ချေ၊ "သဒ္ဓဟိတွာ" ပြီး၏။

(သဒ္ဓါနည်းဖြင့် ရုပ်ပြီးပုံတည်း)

http://www.dhammadownload.com

သဒ္ဒါ (သံပုဗ္ဗ ဓာ+အ+ထိ-အာ) သန္ဓာ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓာကို ဓာဓာ-ဟု ဒွေဘော်ပြု၊ ဓာနှစ်ခုၨ၌ အာ-ကို အ-ပြု၊ ရှေ့ ဓ-ကို ဒ-ပြု၍ သဒ္ဓါ-ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။

သဒ္ဓမ္မ သန္တ ဓမ္မ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် သန္တကို သ-ပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် အသဒိသဒွေဘော် ဒ-လာ၍ သဒ္ဓမ္မ-ဟု ပြီးသည်။

သန္တက (သဟပုဒ်+အန္တပုဒ်+သကတ္ထ-က) သဟန္တက ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် သဟ-ကို သ-ပြု၍ သန္တက-ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။

သန္တိက သဟ+အန္တ+သကတ္ထ ဣကပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့် သဟန္တိက ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဟကိုချေ၊(တနည်း) ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် သဟကို သပြု၍ "သန္တိက" ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။

သန္တုဋ္ဌ (သံပုဗ္ဗ တုသ+တ) သံ တုသ တ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓာတွန် သ-နှင့် တ-ကို ဋ္ဌ-ပြု၊ နိဂ္ဂဟိတ်ကို တဝဂ္ဂန္တ နှ-ပြု၍ သန္တုဋ္ဌ-ဟု ပြီးပါသည်။

သန္ဓ သမုဓာတ်+ဒပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် သမဒ-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓာတွန်မကို သ-အထက်၌ နိဂ္ဂဟိတ်ပြု၍ရင်း၊ နိဂ္ဂဟိတ်ကို တဝဂ္ဂန္တ နှ-ပြု၍ရင်း "သန္ဓ" ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။

သန္ဓဓာနိကာ သန္ဓ+ဓာန+ကာ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် က္ခ-လာ၍ သန္ဓဓာနိကာ-ပြီး။

သန္ဓဟတိ သံပုဗ္ဗ ဓာ-ဓာတ် အပစ္စည်း တိဝိဘာတ်ဖြင့် ပုဒ်ပြီးသောကြောင့် သန္ဓာတိ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓာဓာတ်ကို ဓာဓာ-ဟု အာချာတ်ဒွိဘာဝအဖြစ် ဆောင်ယူ၍ရင်း၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓာ-နှစ်ခုၨ၌ အာသရ နှစ်လုံးကို အရဿများပြု၍ရင်း၊ ရှေး ဓ-ကို ဒပြု၊ နောက်ဓ-ကို ဟပြု၍ရင်း၊ "သန္ဓဟတိ" ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။

သန္ဓ သံပုဗ္ဗ ဒဟဓာတ် ကိုပစ္စည်းဖြင့် ပုဒ်ပြီးနေရကား "ဓာတွန္တဿ လောပေါ ကိမိ၊ ကို လောပေါ စ" ဿုတ်တို့ဖြင့် ဓာတွန်ဟ ကိုပစ္စည်းများကိုချေ၍ သံဒ=သန္ဓ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒကို ဓပြု၍ "သန္ဓ"ဟု ပြီးပါသည်။

သန္ဓာဂါရ (သဟ+အဂါရ) ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဟ-ကို ဓ-ပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် သ-အထက်၌ နိဂ္ဂဟိတ်လာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ်ကို တဝဂ္ဂန္တ နှ-ပြု၊ အ-ကို အာဒီဃပြု၍ သန္ဓာဂါရ-ဟု ရှင်းပြီးသည်။ (သန္ဓိ+ကာဂါရ) ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် က္ခ-ကို အာပြု၊ က-ကို ဂ-ပြု၍ သန္ဓာဂါရ-ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။

သန္ဓ မ္ဘာဂါရ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏလောပနိရုတ္တိနည်းဖြင့် မ္ဘ-ကိုချေ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဏ-ကို ဓ-ပြု၍ သန္ဓာဂါရ-ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။ သန္ဓိကရဏအဂါရံ ဟု ဆိုသင့်လျက် ဝဏ္ဏလောပနိရုတ္တိနည်းဖြင့် က္ခ-အက္ခရာ ကရဏပုဒ်တို့ကိုချေ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် အ-ကို အာပြု၍--ပြီးသည်။ **သဟ အင်္ဂာနုသာသန အဂါရံ** ဟုဆိုသင့်လျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဟကို ဓပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် သ-အထက်၌ နိဂ္ဂဟိတ်လာ၊

http://www.dhammadownload.com

ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ်ကို နပြု၊ ဝဏ္ဏလောပနိရုတ္တိနည်းဖြင့် အတ္ထာန သာသန ပုဒ်ကို ချေ၍ သန္နာဂါရ-ဟု ရုပ်ပြီးသည်။

သန္နာယ (သံပုဗ္ဗ ဓာ-ဓာတ်+တွာ) သံဓာတွာ-ဟု ဆိုလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ်ကို နှ-ပြု၊ တွာကို ယပြု၍ သန္နာယ-ဟု ပြီးသည်။

သန္နာဝိဿံ သံပုဗ္ဗ ဓာဝုဓာတ် အဇ္ဈတနီ ဣံဝိဘတ်ဖြင့်ပြီးသောကြောင့် သန္နာဝိ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဣံဝိဘတ်ကို ဣသံပြု၍ "သန္နာဝိသံ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။
(တနည်း) သံပုဗ္ဗ ဓာဝုဓာတ်+အတိတ်ကာလ၌ ဘဝိဿန္တိ သံဝိဘတ်ဖြင့် ပြီးသောကြောင့် သန္နာဝသံ-ဟု ဆိုလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဝ၏မှီရာ အ-ကို ဣပြု၍ "သန္နာဝိသံ" ဟု ပြီးသည်။ **သန္နာဒီ**-ဟူသော အတိတ်ကာလကို အနာဂတ်ကာလအားဖြင့် သန္နာဝိဿံ-ဟု ပြန်သောကြောင့် သန္နာဝိသံ-၌ ကာလဝိပလ္လာသနည်း ရပါသည်။

သန္နိဓိကာရပရိဘောဂ သန္နိဓိကာရံ ပရိဘောဂ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ်ကို ရ၍ချေ၍ သန္နိဓိကာရပရိဘောဂ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

သန္နိယျာတန (သံပုဗ္ဗ နိပုဗ္ဗ ယတ+ယု) သံ နိ ယတန ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိ နည်းဖြင့် သ-အဆက်၌ရှိသော နိဂ္ဂဟိတ်ကို တဝဂ္ဂန္တ နှ-ပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ယ-လာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ယ-၏အစိတ် အ-ကို အာပြု၍ သန္နိယျာတန-ဟု ရုပ်ပြီးသည်။

သန္နိသိန္နံ (သံ-နိ ပုဗ္ဗ သဒ+တ) သံနိ သဒတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် သံ-အဆက်၌ နိဂ္ဂဟိတ်ကို နှ-ပြု၊ သဒ-ကို သိဒပြု၊ တ-ကို ဏ္ဍနပြု၊ ဝဏ္ဏနာသ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် သိ-၏ ဣ-ကို ချေ၍ သန္နိသိန္နံ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

သပတိ (သံပုဒ်+ပတိပုဒ်) သံပတိ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ်ကို ချေ၍ သပတိ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

သပ္ပါယ (သံ-ရေး ပရေး+အယ+အ) သံပါယ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် သအဆက်၌ နိဂ္ဂဟိတ်ကိုချေ၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ပ-လာ၍ သပ္ပါယ-ဟု ပြီးပါသည်။

သမ္ပုရိသ သန္တပုရိသ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် သန္တသဒ္ဒါကို သပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ပ-အက္ခရာ တစ်လုံးလာ၍ "သပ္ပုရိသ"ဟု ရုပ်ပြီးသည်။

သမ္ဗ သရဓာတ် ဝပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့် သရဝ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓာတွန် ရကို ဝပြု၍ဌင်း၊ ဝ-နှစ်လုံးကို ဗ-နှစ်လုံးပြု၍ဌင်း "သမ္ဗ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။
(တနည်း) သရဓာတ် ဗပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် သရဗ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓာတွန်ရကို ဗပြု၍ "သမ္ဗ"ဟု ရုပ်ပြီးသည်။

သမ္ဗညုတ(သမ္ဗညုတာ) သမ္ဗညုပုဒ် တာပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် သမ္ဗညုတာ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ညုန္ဒ ဦကို ဥရဿပြု၍ "သမ္ဗညုတ"ဟု ပြီးပါသည်။

သမ္ဗညုပဝါရဏာ သမ္ဗညုပဝါရဏာ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဦကို ဥ-ရဿပြု၍

http://www.dhammadownload.com

သဗ္ဗညုပဝါရဏာ-ဟု ပြီးပါသည်။

သဗ္ဗပါလိမ္ဖလ္လ သဗ္ဗသဒ္ဒါပဒ၁ ပရိပုဗ္ဗ ဖုလ္လဓာတ် အပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် သဗ္ဗပရိဖုလ္လ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ပ-၏မိုရာ အ-ကို အာပြု၍ငင်း၊ ဏ္ဍ၌ မိုသော ရကို လ ပြု၍ငင်း "သဗ္ဗပါလိဖုလ္လ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

သဒ္ဓြဟ္မဏာ (သဟပုဒ်+ဗြဟ္မပုဒ်+က-ပစ္စည်း) သဟဗြဟ္မက ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် သဟ-ကို သ-ပြု၍ သဗြဟ္မက-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

သဒ္ဓြဟ္မစာရီ (သမာနပုဒ်+ဗြဟ္မစာရီပုဒ်) သမာန ဗြဟ္မစာရီ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် သမာန-ကို သ-ပြု၍ သဗြဟ္မစာရီ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

သဘာဂ သမာနဘာဂ-ဟု ဆိုလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် သမာနကို သပြု၍ "သဘာဂ"။

သဘာဝ သန္တဘာဝ-ဟု ဆိုလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် သန္တကို သပြု၍ သဘာဝ-ဟု ပြီး။

သမဓဒ္ဓါ သံပုဗ္ဗ အဓေတော် ဏပစ္စည်းဖြင့်ပြီးရကား သထက်၌ရှိသော နိဂ္ဂဟိတ်ကို မ-ပြု ဓ-ဒွေဘော် ဆောင်ယူ၍ သမဓ္ဓ-ဟု ဆိုလိုလျက် ဓ္ဓ-ကို သံယုက်နှင့်တကွ ဂ္ဂ-ပြုခြင်း၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်း၊ သိ-သက် ဩပြု၍ သမဂ္ဂေါ-ဟု ပုဒ်ပြီးသည်။

(တနည်း) သမသဒ္ဒူပပဒ ဂဟဓာတ်၊ ကွိပစ္စည်းဖြင့်ပြီးရကား သမဂဟ-ဟု ဆိုလိုလျက် ဟ ကို ဂပြုခြင်း၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်း၊ သိ-သက် ဩပြု၍ သမဂ္ဂေါ-ဟု ပုဒ်ပြီးသည်။

(တနည်း) သမံ-သဒ္ဒူပပဒ ဂဟဓာတ် ကွိပစ္စည်းဖြင့်ပြီးရကား မ-ထက်၌ နိဂ္ဂဟိတ်ချေ၊ ဝဏ္ဏလောပနိရုတ္တိနည်း၊ ဂ-မှ အ-ကို ချေ၍ သမဂံဟ ဟု ဆိုလိုလျက် ဟကို ဂပြုခြင်း၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်း၊ သိ-သက် ဩပြု၍ သမဂ္ဂေါ-ဟု ပုဒ်ပြီးသည်။(၁၃၅၉-ခုနှစ် အဖြေမှန်)

သမဏာ သမုဓာတ်+ယုပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် သမန-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒန္တဇ နကို မုဒ္ဓဇ ဏပြု၍ "သမဏ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

သမတ္တ (သံပုဗ္ဗ အသုဓာတ်+တ) ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ်ကို မ-ပြု၊ သ-ကို တ-ပြု၍ သမတ္တ-ဟု ပြီးသည်။

သမယ (သံပုဗ္ဗ ဣ+ဏ) သံဣ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဣ-ကို ဧ-ပြု၊ ဧ-ကို အယ ပြု၊ နိဂ္ဂဟိတ်ကို မ-ပြု၍ သမယ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

သမာဓိ (သံ-ရှေး အာ-ရှေး+ဒဟ+ဣ) သမာဒဟိ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒ-ကို ဓ-ပြု၊ ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဟ-ကိုချေ၍ သမာဓိ-ဟု ပြီးပါသည်။

သမာန (အသ+မာန) အသမာန ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် အ-ကို ချေ၍ သမာန-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

သမာဒဏ (သဟပုဒ်+မာဒပုဒ်+က-ပစ္စည်း) သဟမာဒက ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် သဟ-ကို သ-ပြု၍ သမာဒက-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

သမာဓိဘာ သံပုဗ္ဗ အာပုဗ္ဗ ဓာဓာတ်+တ-ပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် သန္ဓိအစီအရင် ဝင်ပြီးနောက်

http://www.dhammadownload.com

သမာဓာတ-ဟု ဆိုလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိဂ္ဂဟိတ်နည်းဖြင့် ဓ-ကို ဟပြု၊ ဓ၏မှီရာ အာကို ဣပြု၍ "သမာဟိတ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

သမိပ (သံပုဒ်+အာပဒ်) သမာပ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိဂ္ဂဟိတ်နည်းဖြင့် အာ-ကို ဣပြု၍ သမိပ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

သမုဒယ (သဟ-ဥပုဒ္ဓ အယ+အ) သဟုအယ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိဂ္ဂဟိတ်နည်းဖြင့် ဟ-ကို မ-ပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိဂ္ဂဟိတ်နည်းဖြင့် ဒ-လာ၍ သမုဒယ-ဟု ပြီးသည်။

သမုဒ္ဓ သံပုဒ္ဓ ဥန္ဒဓာတ်+ဒက်ပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် သမုန္ဒ-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသ နိဂ္ဂဟိတ်နည်းဖြင့် န-အက္ခရာချေ၍ "သမုဒ္ဓ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ (တနည်း) သမပုဒ် ဥဒကပုဒ် နှစ်ပုဒ်ကို စပ်တာ ပုဒ်ပြီးထားသောကြောင့် သမုဒက ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသ နိဂ္ဂဟိတ်နည်းဖြင့် ကကိုချေ၍ဝင်း၊ ဝဏ္ဏာဂမနိဂ္ဂဟိတ်နည်းဖြင့် ဒ-အက္ခရာတစ်လုံး ဒွေဘော်လာ၍ဝင်း "သမုဒ္ဓ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ (သဟ+မုဒ္ဓ) သဟမုဒ္ဓ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိဂ္ဂဟိတ်နည်းဖြင့် သဟ-ကို သ-ပြု၊ ဓ-ကို ဒ-ပြု၍ သမုဒ္ဓ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

သမုပဗ္ဗူဠ (သံ+ဥပ+ဝိပုဒ္ဓ+ဥိဟ+တ) ဝဏ္ဏဝိကာရနိဂ္ဂဟိတ်နည်းဖြင့် တ-ကို ဟပြု၊ ဟ-ကို ဠပြု၊ ဝ-ကို ဗပြု၊ ဣကို ဃ-ပြု၊ နိဂ္ဂဟိတ်ကို မ-ပြု၍ သမုပဗ္ဗူဠ-ဟု ပြီးပါသည်။

သဓမာဓာန (သံပုဒ္ဓ အဝပုဒ္ဓ ဓာ+ယု) သံ အဝ ဓာန ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိဂ္ဂဟိတ်နည်းဖြင့် အဝ-ကို သပြု၊ နိဂ္ဂဟိတ်ကို မ-ပြု၍ သမောဓာန-ဟု ပြီးသည်။

သမန္နာဂတ (သံ-အန-အာပုဒ္ဓ ဂမ္+တ) သံ အန အာ ဂတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိဂ္ဂဟိတ်နည်းဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ်ကို မ-ပြု၊ ဝဏ္ဏနာသ နိဂ္ဂဟိတ်နည်းဖြင့် ဥ-ကိုချေ၊ ဝဏ္ဏာဂမ နိဂ္ဂဟိတ်နည်းဖြင့် န-လာ၍ သမန္နာဂတ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ (တနည်း) သမံ အာဂတော-ဟု ဆိုသင့်လျက် ဝဏ္ဏာဂမနိဂ္ဂဟိတ်နည်းဖြင့် နောက် အသရကြောင့် ရှေ့၌ နကြွရာလာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရ နိဂ္ဂဟိတ်နည်းဖြင့် မ-ထက်၌ နိဂ္ဂဟိတ်ကို နပြု၍ သမန္နာဂတော-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

သမန္နေသိ သံ+အန+ဧသိ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိဂ္ဂဟိတ်နည်းဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ်ကို မ-ပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမ နိဂ္ဂဟိတ်နည်းဖြင့် န-ဒွေဘော်လာ၍ သမန္နေသိ-ဟု ပြီးပါသည်။

သမ္ဘဟုလာ (သံပုဒ္ဓ ပဟ+ဥလ) သံပဟုလ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိဂ္ဂဟိတ်နည်းဖြင့် သအထက်၌ရှိသော နိဂ္ဂဟိတ်ကို မ-ပြု၍ သမ္ဘဟုလာ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

သမ္ဘဧည (သမ္ဘဓာနပုဒ်+ဏျ) သမ္ဘဓာန ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိဂ္ဂဟိတ်နည်းဖြင့် ဏ-ကို ဥ-ပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိဂ္ဂဟိတ်နည်းဖြင့် ဥ-ဒွေဘော်လာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရ နိဂ္ဂဟိတ်နည်းဖြင့် ဓ-၏ အစိတ် အာ-ကို အ-ပြု၍ သမ္ဘဧည-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

သမ္ဘဓာန (သံပုဒ္ဓ ပပုဒ္ဓ ဉာ+ယု) သံပဉာအန ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိဂ္ဂဟိတ်နည်းဖြင့် ဉာ-ကို ဓာ-ပြု၊ နိဂ္ဂဟိတ်ကို မ-ပြု၊ ဝဏ္ဏနာသနိဂ္ဂဟိတ်နည်းဖြင့် အန-မှ အ-ကို ချေ၍ သမ္ဘဓာန-ပြီး။

သမ္ဘဒ္ဓိန္ဓန (သံ-ပဒ္ဓိပုဒ္ဓ ဣသုဓာတ်+ယု) ဝဏ္ဏဝိကာရ နိဂ္ဂဟိတ်နည်းဖြင့် သကို ဈပြု၊ နိဂ္ဂဟိတ်ကို မ-ပြု၊

http://www.dhammadownload.com

ယုကို အနုပြု၍ သမ္မဒ္ဓိန္ဓန-ဟု ပြီးပါသည်။

သမ္မန္ဓ (သံပုဗ္ဗ ပဒဓာတ်+တ) ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် တ-ကို အန္ဓပြု၊ ဝဏ္ဏနာသ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓာတွန်ဒကိုချေ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ်ကို မ-ပြု၍ သမ္မန္ဓ-ဟု ပြီး။

သမ္မရောသ (သံ-ပရာပုဗ္ဗ+ဏ္ဍဓာတ်+ဏ) ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဏ္ဍကို ဇပြု၊ ဇကို အယပြု၊ နိဂ္ဂဟိတ်ကို မ-ပြု၍ သမ္မရုဃ-ဟု ပြီးပါသည်။

သမ္မာဒေယျဲ သမ္မာဒေယျဲ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒ-ကို ယ-ပြု၍ သမ္မာယေယျဲ-ဟု ပြီးပါသည်။

သမ္မ (သံပုဗ္ဗ ဖလဓာတ်+ကွိ) ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓာတွန်နှင့်တကွ ကွိကိုချေ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ်ကို မ-ပြု၍ သမ္မ-ဟု ပြီးသည်။

သမ္မမဟ္မလ သံပုဗ္ဗ ပပုဗ္ဗ ဟုဓာတ် လပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် သံပဟုလ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် သ-အဆက်၌ရှိသော နိဂ္ဂဟိတ်ကို မပြု၍ရှင်း၊ ဥပသဂ္ဂရုဒ် ပ-အက္ခရာကို ဖပြု၍ရှင်း "သမ္မဟုလ"ဟု ပြီးသည်။

သမ္မုက သမ္မဓာတ်+ကပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် သမ္မက-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် က ပစ္စည်း၏ ရှေ့နား၌ ဥ-လာ၍ "သမ္မုက"ဟု ရှာပြီးသည်။

(တနည်း) သမဓာတ်+ဥက-ပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် သမုက-ဟူလိုလျက်ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် သမ-ဓာတ်၏အဆုံး၌ ဗ-အက္ခရာလာ၍ "သမ္မုက" ဟု ရှာပြီးပါသည်။

သမ္မတ (သံပုဗ္ဗ မနဓာတ်+တ္တ) ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် က-နတို့ကိုချေ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ်ကို မ-ပြု၍ သမ္မတ-ဟု ပြီးသည်။

သမ္မုခီဘာဒေါ သမ္မုခါဘာဝေါ-ဟု ဆိုသင့်လျက် ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဤ-အက္ခရာလာ၊ ဝဏ္ဏနာသ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ခ၏ အစိတ် အကိုချေ၍ သမ္မုခီဘာဝေါ-ဟု ပြီးသည်။

သမ္မုတိ (သံပုဗ္ဗ မနဓာတ်+တိပစ္စည်း) ဝဏ္ဏနာသ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓာတွန်နှင့်ကို ချေ၊ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် မ၌ အ-ကို ဥပြု၊ နိဂ္ဂဟိတ်ကို မ-ပြု၍ သမ္မုတိ-ဟု ပြီးပါသည်။

သမ္မုဇ္ဇ (သံပုဗ္ဗ မုဟ+တ) ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် တ-ကို ဟပြု၊ ဟကို ဇ္ဇပြု၊ ဥ-ကို ဦဒီဃပြု၊ နိဂ္ဂဟိတ်ကို မ-ပြု၍ သမ္မုဇ္ဇ-ဟု ပြီးသည်။

သမ္မာဒနိယ သမ္မောဒနပုဒ် ဏိကပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့် သမ္မောဒနိက ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဏ္ဍ-ကို ဤပြု၊ ကကို ယ-ပြု၍ "သမ္မောဒနီယ"ဟု ရှာပြီးပါသည်။

သယမ္ဘုဉာဏေန သယမ္ဘုဉာဏေန ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဦကို ဥ-ရဿပြု၍ သယမ္ဘုဉာဏေန-ဟု ပြီးပါသည်။

သယာနု (သိ+ဓာန) သိ-၏အစိတ် ဏ္ဍ-ကို ဓ-ပြု၊ ဓ-ကို အယ-ပြု၍ သယဓာန ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓာန-ကို အာန-ပြု၍ သယာန-ဟု ပြီးပါသည်။

သရဏာ (သရ+ယု) သရန္တ-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် နှ-ကို ဏ-ပြု၍ သရဏ-ဟု

http://www.dhammadownload.com

ရုပ်ပြီးပါသည်။

သရဒ (သရ+တ) သရတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် တ-ကို ဒ-ပြု၍ သရဒ-ပြီး။

သင်္ဃာပ (သံပ္မ လပ+ဏ) သံလာပ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် သ-အထက်၌ရှိသော နိဂ္ဂဟိတ်ကို လ-ပြု၍ သင်္ဃာပ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

သဿတ သရ+တ် တပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် သရတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရ-ကို သ-ပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် သ-တစ်လုံး ဆွေဘော်ဆောင်ယူ၍ "သဿတ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ (တနည်း) သဒါ-သဒ္ဒါပ ပဒ+သရ+တ် တပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် သဒါ သရတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် သဒါကို သပြု၊ ဓာတွန်ရ-ကို သပြု၍ "သဿတ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

သဿတဝါဒ သဿတ+ဣတိ+ဝါဒ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဣတိ-ကို ချေ၍ သဿတဝါဒ-ဟု ပြီးပါသည်။

သဿတိ (သရ+တိ) သရ တိ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရ-ကို သ-ပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် သ-လာ၍ သဿတိ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

(သဒါ သဒ္ဒါပဒ သရ+တိ) သဒါ သရတိ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် သဒါ-ကို သ-ပြု၊ ရ-ကို သ-ပြု၍ သဿတိ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

သဿတိသမံ- ကား သဿတိသမော-ဟူသော ပုလ္လိင်ကို သဿတိသမံ-ဟု ဘာဝနပုံလိင်ဖြင့် ဆိုထား ရကား လိင်္ဂဝိပလ္လာသနည်း ဖြစ်ပါသည်။

သဟလ္ဇာ (သဟဇ္ဇပုဒ်+နာဝိဘတ်) ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် နာကို အာပြု၍ သဟဇ္ဇာ-ဟုပြီး။

သဟလ္ဇာတိ သဟဇ္ဇေန-၌ သဟဇ္ဇာ-ကား သဟဇ္ဇေန-ဟု ဆိုလိုလျက် တတိယာဝိဘတ်ကို ပဌမိဝိဘတ်ပြန်ထားသောကြောင့် ဝိဘတ္တိဝိပလ္လာသနည်း ရပါသည်။

သဓမ္မတုက သဟမောတုက ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် သဟ-ကို သပြု၍ သဓောတုက ဟု ပြီးပါသည်။ (တနည်း) သဟမောတုက ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဟကို ချေ၍ "သမောတုက"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

သာဂရ (သံဂ+ရာ+ဏ) ဝဏ္ဏနာသ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ်ကိုချေ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် သ-၏အစိတ် အ-ကို အာပြု သာဂရ-ဟု ပြီးပါသည်။

သာဒိ သာဒိ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဝ-ကို စ-ပြု၍ သာဒိ-ဟု ပြီးသည်။

သာဒိတိ (သမာန-သဒ္ဒါပ ပဒ ဒိသ+ကွိ) သမာန ဒိသ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် သမာန-ကို သ-ပြု၊ ဒ-ကို တ-ပြု၍ သာတိ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

သာဓာရဏာ သဟာဓာရဏာ-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် သဟ-ကို သပြု၍ "သာဓာရဏာ" ဟု ပြီးသည်။ (တနည်း) သမာနဓာရဏာ-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် သမ-ကို သပြု၍ "သာဓာရဏာ"ဟု ပြီးသည်။ (တနည်း) သမာနဓာရဏာ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ

http://www.dhammadownload.com

နိရုတ္တိနည်းဖြင့် သမာန-ကို သာပြု၍ သာဓာရဏ-ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။

သာပတေယျ (သပတိပုဒ်+ဏေယျ) သပတေယျ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် သ-၏ အစိတ် အ-ကို အာ-ပြု၍ သာပတေယျ-ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။

သာပဒေသော သဟ+အာပဒေသပုဒ်တို့ဖြင့် ရှင်းပြီးရကား "သဟာပဒေသော ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် သဟသဒ္ဒါကို သပြု၍ (သို့မဟုတ်) ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် သဟပုဒ်မှ ဟ-အက္ခရာကိုချေ၍ "သာပဒေသော"ဟု ပြီးပါသည်။

သာမ သောဓာတ် မပစ္စည်းဖြင့်ပြီးရကား သောမ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဩကို အာပြု၍ "သာမ" ဟု ပြီးသည်။

သာမညေ (သမာနပုဒ်+ဏျ) သမာနျ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် နျ-ကို ဥ-ပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဥ-ဒွေဟော်လာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် သ-၏အစိတ် အ-ကို အာပြု၊ မာ-၏အစိတ် အာ-ကို အ-ပြု၍ သာမညေ-ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။

(သမဏပုဒ်+ဏျ) သမဏျ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဏျ-ကို ဥ-ပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဥ-ဒွေဟော်လာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် သ-၏အစိတ် အ-ကို အာ-ပြု၍ သာ့မညေ-ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။

သာမိက (သံပုဒ်+အာမိ ပစ္စည်း၊ သကတ္ထ က-ပစ္စည်း) သံအာမိက ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် သ-အဇက်၌ နိဂ္ဂဟီတ်ကို ချေ၍ သာမိက-ဟု ရှင်းပြီးသည်။

သာယ (သာဓာတ်+ဏ) ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် သ-၏အစိတ် အာကို အာယပြု၍ သာယ-ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။

သာယမာသ သာယသဒ္ဒါပပဒ အသဓာတ် ဏပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့် သာယ အာသ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် မ-အက္ခရာလာ၍ "သာယမာသ" ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။

သာယိတ (သာဓာတ်+ဒိဝါဒိ ယ-ပစ္စည်း+တ-ပစ္စည်း) သာယတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဣ-အာဂုံလာ၍ သာယိတ-ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။

သာရဏီယ သာရဏပုဒ် ဏီကပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့် သာရဏိက ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဣ-ကို ဤပြု၊ က-ကို ယ-ပြု၍ "သာရဏီယ"ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။

(တနည်း) သရဓာတ် အနီယပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် သရနီယ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် သ-၌ အ-ကို အာပြု၊ နှ-ကို ဏပြု၍ "သာရဏီယ"ဟု ပြီးသည်။

သာရုပ္ပ သာရုပ-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရု-၌ ဥကို ဥ-ရဿပြု၍ "သာရုပ္ပ" ပြီး။

သာလ (သရ+အ) သရ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရ-ကို လ-ပြု၊ သ-၏ အစိတ် အ-ကို အာပြု၍ သာလ-ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။

သာဝက (သုသ+ဏ္ဝု) သာဝသက ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် သ-ကို ချေ၍ သာဝက-ဟု ရှင်းပြီးပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

သာဝဇ္ဇ သဟပုဒ် ဝဇ္ဇပုဒ် စပ်ထားသော ပထမာဗဟုဗ္ဗိဟိသမာသ်ဖြစ်ရကား ဝဏ္ဏနာသ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဟ–အက္ခရာကို ချေ၍ "သာဝဇ္ဇ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

သာဝဇ္ဇိ (သဗ္ဗပုဒ်+အတ္ထပုဒ်+ကျပစ္စည်း) သဗ္ဗတ္ထိ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် သဗ္ဗ–ကို သာဝ–ပြု၍ သာဝတ္ထိ–ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

သာဠ္ဟိကာ သာလိကာ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် လ–ကို ဠပြု၍ သာဠ္ဟိကာ–ဟု ပြီး။
(တနည်း) သာရိကာ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရ–ကို ဠပြု၍ သာဠ္ဟိကာ–ပြီး။

သိင်္ဂီ (သိ+ဂ) သိဂ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် သ–အဏက်၌ နိဂ္ဂဟိတ်လာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ်ကို ကဝဂ္ဂန္တ င–ပြု၍ သိင်္ဂီ–ဟု ပြီးပါသည်။

သိင်္ဂီလ (သရ+အလ) ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် သရ–ကို သိင်္ဂီပြု၍ သိင်္ဂီလ–ဟု ပြီးသည်။

သိဒ္ဓိတ္ထာ (သိဒ္ဓ+တ္ထာ) ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဏ္ဍ–လာ၍ သိဒ္ဓိတ္ထာ–ဟု ပြီးပါသည်။

သိဓိလ သဟဓာတ်+ကိလပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် သဟ+ဏ္ဍလ=သဟိလ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် သဟကို သိဓပြု၍ "သိဓိလ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

သိမ္ပံ သီဓာတ် ပ–ပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် သီပ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဏ္ဍကို ဏ္ဍပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ပ–တစ်လုံးလာ၍ "သိပ္ပ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။
(တနည်း) သပ္ပဓာတ်+အပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့် သပ္ပ–ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် အ–ကို ဏ္ဍပြု၍ "သိပ္ပ"ဟု ရုပ်ပြီးသည်။ (တနည်း) သိက္ခ–ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် အသဒိသဒ္ဒေဟော်နှင့်တကွသော ကွကို သဒိသဒ္ဒေဟော်နှင့် တကွ ပပြု၍ "သိပ္ပ"ဟု ရုပ်ပြီးသည်။ (တနည်း) သီလဓာတ်+ပပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် သီလပ–ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓာတ်၏အစိတ် လကို ပပြု၍ "သိပ္ပ"ဟု ပြီးသည်။

သိပ္ပိ သပဓာတ်+ကျပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် သပိ–ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် သ–၏ အ–ကို ဏ္ဍပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ပ–လာ၍ "သိပ္ပိ" ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

သိပ္ပိယ သိပ္ပိပုဒ်နောင် ခုဒ္ဒကအနက်၌ တဒ္ဓိတ် က–ပစ္စည်းသက်၍ သိပ္ပိက–ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ကကို ယပြု၍ "သိပ္ပိယ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။
(တနည်း) သပ္ပဓာတ်+ကျက–ပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် သပ္ပိက–ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် သ၌ အ–ကို ဏ္ဍပြု၊ ကကို ယပြု၍ "သိပ္ပိယ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

သိမ္ဖိတ (သိဝ+တ+ဏ္ဍ အာဂုံ) သိဝိတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဝ–လာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဝ–နှစ်လုံးကို ဗ–နှစ်လုံးပြု၍ သိမ္ဖိတ–ဟု ပြီးပါသည်။

သီလသင်္ခိ သီလံ–ဟု ဆိုလိုလျက် ပထမာဝိဘတ်ကို သီလသင်္ခိ–ဟု သတ္တမီဝိဘာတ်ပြန်ထားသောကြောင့် ဝိဘတ်ဝိပလ္လာသနည်း ရှိပါသည်။

သီလိန္ဒ (သီလိသ+တ) သီလိသတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓာတွန် သ–နှင့် တ–ကို ဒ္ဓ–ပြု၍ သီလိန္ဒ–ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

သိဓေယျက သိဝထိကေယျက ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ထိကကိုချေ၍ သိဓေယျက ပြီး။

သိဿ သုတော် သပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် သုသ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် သ၏ နှိရာ ဥကို ဣပြု၍ဆင်း၊ ဝဏ္ဏာဂမ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် သ-အက္ခရာတစ်လုံး သဒိသဒ္ဒေဘာဝ ဆောင်ယူ၍ဆင်း "သိဿ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ (တနည်း) သာသဒ္ဒူပဒဒ သာသဓာတ် ကွိပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဓာတုနိဿ-နှင့် ကွိ-ပစ္စည်းကို သက်ဆိုင်ရာ သုတ်ဖြင့် ချေ၍ သာသ-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ရှေး သာ၌ အာကို ဣပြု၊နောက် သာ-၌ အာကို အ-ပြု၍ဆင်း၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် သ-အက္ခရာတစ်လုံး သဒိသဒ္ဒေဘာဝ ဆောင်ယူ၍ဆင်း "သိဿ"ဟု ပြီးပါသည်။

သိတ သိတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဣကို ဤပြု၍ သိတ-ဟု ပြီးပါသည်။

သိဿ သိဓာတ်+သပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် သိသ-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဣ ကို ဤပြု၍ "သိသ" ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

သိမာ (သိဓာတ်+မ+ဣတ္ထိဧကတ-အာ) သိမာ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဣကို ဤပြု၍ သိမာ-ဟု ပြီးသည်။

သိဟ (ဟိ'သ+အ) ဟိ'သ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိပရိယာယ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဟ-နှင့် သ ရှေ့နောက်ပြန်၊ ဝဏ္ဏနာသ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ်ကိုချေ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဣ-ကို ဤပြု၍ သိဟ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ (သဟ+အ) သဟ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် သ-၏ အစိတ် အ-ကို ဤ-ပြု၍ သိဟ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

သိဟဋ္ဌ (သိဟသဒ္ဒူပဒဒ လဒ္ဓ+အ) သိဟလ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် လ-ကို ဋ-ပြု၍ သိဟဋ္ဌ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

သုစရုဒက္ခေဟိ သုစရုက္ခံ-၌ ဝိဘတ္တိဝိပလ္လာသနည်း ရှုပါသည်။

သုဇာ (သုပုဗ္ဗ ဇန+ကွိ+ထိ-အာ) သု ဇန ကွိ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် န-နှင့် ကွိ-တို့ကို ချေ၍ သုဇ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

သုဇ္ဇ သကဓာတ် တပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် သကတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် တကို ကပြု၍ဆင်း၊ သ၌ အ-ကို ဥပြု၍ဆင်း "သုဇ္ဇ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။
(တနည်း) သုစဓာတ် အပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် သုစ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် စကို ကပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် က-အက္ခရာ ဒွေဟော်ဆောင်ယူ၍ "သုဇ္ဇ" ဟုပြီးပါသည်။

သုစုမ (သုစ+ဥမ) သုစုမ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် စ-ကို ခ-ပြု၍ သုခုမ-ပြီး။

သုဂတ သုပုဗ္ဗ ဂဒဓာတ်+အပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် သုဂဒ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒကို တပြု၍ "သုဂတ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

သုညာ သုနပုဒ် ဏျ-ပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့် သုဏ္ဍ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိုရုတ္တိနည်းဖြင့် ဏ္ဍ

http://www.dhammadownload.com

ကို ဥပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဥ-အက္ခရာတလုံး ဒွေဘော်လာ၍ "သုည"ဟု ပြီးသည်။

သုတ္တ သုပဓာတ်+တပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် သုပ-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓာတွန် ပ-အက္ခရာကို တ-ပစ္စည်းနှင့်တူစွာ ပရရုပ် တ-ပြု၍ "သုတ္တ" ဟု ရုပ်ပြီးသည်။ (သူစ+တ) သူစတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏလောပ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓာတွန် စ-ကိုချေ၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် တ-ဒွေဘော်လာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် သူ-၌ ဥကို ဥရဿပြု၍ "သုတ္တ" ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ (တနည်း) သုဝုတ္တ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဝုကိုချေ၍ "သုတ္တ"ဟု ရုပ်ပြီးသည်။ (တနည်း) သုဓာတ်+တ-ပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် သုတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် တ-အက္ခရာတစ်လုံး သဒိသဒွေဘာဝဆောင်ယူ၍ "သုတ္တ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ (သူဒ+တ) သူဒတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏလောပနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓာတွန်ဒ-ကိုချေ၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် တ-ဒွေဘော်လာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် သူ-၌ ဥကို ဥရဿပြု၍ "သုတ္တ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ (သုပုဒ္ဓ တာ+တ) သုတာတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏလောပနိရုတ္တိနည်းဖြင့် တာ-၌ အာ-ကို ချေ၍ သုတ္တ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

သုန္ဒရ (သုပုဒ္ဓ ဒရ+အ) သုဒရ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် သ-အထက်၌ နိဂ္ဂဟိတ်လာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ်ကို တဝဂ္ဂန္တ နှ-ပြု၍ သုန္ဒရ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

သုမဉ္ဇိမန္ဒ (သု-ပဋိ-ပဒ+တ) သုပဋိပဒတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓာတွန်ဒ-နှင့် တကွ တ-ပစ္စည်းကို အန္ဒုပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ပ-ဒွေဘော်လာ၍ သုပ္ပဋိပန္ဒ-ပြီး။

သုဘဂကရဏ သုဘဂကရထ သုဘဂကရထ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် သုဘဂကရထ တစ်ပုဒ်ကိုချေ၍ သုဘဂကရထ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

သုရိယ သုဓာတ် ဣသပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် သုဣသ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရ-အက္ခရာလာ ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် သကို ယပြု၍ "သုရိယ" ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ (တနည်း) သရဓာတ် ယပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် သရယ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် သရဓာတ်ကို သုရိပြု၍ "သုရိယ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

သုသမ္ဖုဿ (သု-သံပုဒ္ဓ မရဓာတ်+သပစ္စည်း) ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓာတွန်ရန္ဒုတကွ သကို ဿ ပြု၊ နိဂ္ဂဟိတ်ကို မ-ပြု၍ သုသမ္ဖုဿ-ဟု ပြီးပါသည်။

သုဿနာ ဆဝသယန ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဆဝကို သုပြု၊ သယနကို သာန ပြု၍ "သုသာန" ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ (တနည်း) ဆဝသာန ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဆဝကို သုပြု၍ "သုသာန" ဟုပြီးပါသည်။

သုဟဒ္ဒ [သုပုဒ် ဟဒယပုဒ်ဖြင့် ပုဒ်ပြီးရကား ယ-အက္ခရာကိုချေ၍ "သုဟဒ" ဖြစ်သည်။ သုဟဒယ ဟူလိုလျက် ဒ-၌ အ-ကိုချေ၊ ဒကို ယ-သို့ကပ်၊ ဒျကို ဇပြု၍ "သုဟဇ"ဟု ပြီးသည်။] သုဟဇ္ဇ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဇ္ဇကို ဇ-ပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဇကို ဒွေဘော်ဆောင်၍ "သုဟဒ္ဒ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

သုဟဒ သုဟဒယ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ယကို ချေ၍ သုဟဒ-ဟု ပြီးပါသည်။

သူရ သုရဓာတ် အပစ္စည်း/သုဓာတ် ရပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် သုရ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် သုဠ် ဥကို ဦဒီဃပြု၍ "သူရ"ဟု ပြီးပါသည်။

သူရိယ သရဓာတ် ယ-ပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် သရယ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် သရကို သူရိပြု၍ "သူရိယ" ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ (တနည်း) သုဓာတ် ဏ္ဏယ-ပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့် သူဏ္ဏယ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရ-အက္ခရာ လာ၍ "သူရိယ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ (ကစ္စည်း+ရူတို့၌ သုဓာတ်ဖြင့်သာ လာ၏။)

သေက္ခ သိက္ခာတ် ဏာပစ္စည်းဖြင့်ပြီး၍ သိက္ခာ-ဟု ဆိုလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဏ္ကို ဧ-ပြု၍ "သေက္ခ"ဟု ပြီးပါသည်။ (သဟပုဒ်+ဏ္ကက္ခပုဒ်) သဟဏ္ကက္ခ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် သဟ-ကို သ-ပြု၊ ဏ္ကို ဧပြု၍ သေက္ခ-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

သေဋ္ဌ ပသတ္ထပုဒ် ဏ္ဌပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ပသတ္ထိဋ္ဌ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ပသတ္ထကို သပြု၊ ဝဏ္ဏနာသ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် သ၏ အ-ကိုချေ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဏ္ကို ဧပြု၍ "သေဋ္ဌ"ဟုပြီးသည်။
(တနည်း) ဝုနုပုဒ်+ဏ္ဌပစ္စည်း၊ ဝုနိဋ္ဌ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဝုနုကို သပြု၊ ဏ္ကို ဧ-ပြု၍ "သေဋ္ဌ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ (၁၃၄၁-ခု မေး)

သေဋ္ဌဋ္ဌ သေဋ္ဌပုဒ်+အတ္ထပုဒ်၊ သေဋ္ဌတ္ထ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် တ္ထ-ကို ဋ္ဌပြု၍ "သေဋ္ဌဋ္ဌ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။ (၁၃၄၁-ခု မေး)

သေတ္ထ သိဓာတ် တုပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် သိတု ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် သိဠ် ဏ္ကို ဧပြု၍ "သေတု"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

သေဒ သေဓာတ်+တပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် သေတ-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် တ ကို ဒပြု၍ "သေဒ"ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

သေနာ သိဓာတ်+နပစ္စည်း၊ ဏ္ကတ္ထိဓောတက အာပစ္စည်း၊ သိနာဟူလိုလျက် ဏ္ကို ဧပြု၍ "သေနာ" ဟု ပြီးသည်။

သေဏာ သုဓာတ် ဏာပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် သု-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် သုဠ် ဥကို ဩဏာပြု၍ "သေဏာ" ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

သောမနဿ (သုမနပုဒ်+ဏျ) သုမနျ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် နျ-ကို သ-ပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် သ-လာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် သု-ဠ် ဥ-ကို ဩ-ပြု၍ သောမနဿ ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

သောဝဏ္ဏိက (သုအဂ္ဂပုဒ်+ဏိက) သုအဂ္ဂိက ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် သုဠ် ဥ-ကို ဝ-ပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဩ-လာ၍ သောဝဏ္ဏိက-ဟု ပြီးပါသည်။
(တနည်း) ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဥ-ကို ဩ-ပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဝ-လာ

http://www.dhammadownload.com

၍ သောဝဂ္ဂိက-ဟု ရှပ်ပြီးပါသည်။

စသောဋ္ဌသ ဆဒသ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဆ-ကို သော-ပြု၊ ဒကို ဋ္ဌပြု၍ သောဋ္ဌသ-ဟု ရှပ်ပြီးပါသည်။

သ္မာတန (သွေပုဒ်+တန) ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဧ-ကို အာပြု၍ သ္မာတန-ဟု ပြီးပါသည်။

ဟံသ (ဟန+သ) ဟနသ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် န-ကို နိဂ္ဂဟိတ်ပြု၍ ဟ်သ ဟု ရှပ်ပြီးပါသည်။

ဟတ္ထ ဟရတာတ် ထပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဟရထ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရကို တ-ပြု၍ "ဟတ္ထ" ဟု ရှပ်ပြီးပါသည်။ (တနည်း) ဟသတာတ် ထပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဟသထ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် သကို တ-ပြု၍ "ဟတ္ထ" ဟု ရှပ်ပြီးပါသည်။ (ဟန+ထ) ဟနထ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် န-ကိုချေ၊ ဝဏ္ဏာဂမ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် တ-လာ၍ ဟတ္ထ-ဟု ရှပ်ပြီးပါသည်။

ဟတ္ထိစမဇ္ဇော ဟတ္ထိသဒ္ဒုပဒ မိဓာတ် ဥပစ္စည်း ဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဟတ္ထိမိဒ္ဓ-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် မိထက်၌ နိဂ္ဂဟိတ်လာ၍ငင်း၊ ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဥဝဏ္ဏ မုဒ္ဓ ဏာပြု၍ငင်း၊ မိ-၌ ဣ-ကို ဧ-ပြု၍ငင်း " ဟတ္ထိမေဇ္ဇော"ဟု ရှပ်ပြီးပါသည်။

ဟာဒယ ဟရတာတ်+ယ-ပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဟရယ-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရကို ဒပြု၍ "ဟဒယ"ဟု ရှပ်ပြီးပါသည်။

ဟမ္မိယ (ဟရ+ယ) ဟရယ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် အလယ်၌ မိ-လာ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရကို မ-ပြု၍ ဟမ္မိယ-ဟု ရှပ်ပြီးပါသည်။

ဟရိဿဝဏ္ဏ ဟရိသမာနဝဏ္ဏ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် သမာန-ကို သ-ပြု၍ ဟရိသ ဝဏ္ဏ-ဟု ရှပ်ပြီးပါသည်။

ဟလဟလ ဟနဟန ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒန္တဇ နနှစ်လုံးကို လ-နှစ်လုံးပြု၍ငင်း၊ အလယ်၌ လ-၏မှီရာ အသရကို အာဒီဃပြု၍ငင်း "ဟလာ ဟလ"ဟု ပြီးသည်။

ဟလိဒ္ဒိ ဟရိတရီ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် တရ-ကို ဒ္ဒ-ပြု၊ ရ-ကို လ-ပြု၊ ဤ-ကို ဣ-ပြု၍ ဟလိဒ္ဒိ-ဟု ရှပ်ပြီးပါသည်။

ဟာနိ (ဟာ+တိ) ဟာတိ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် တိ-ကို နိပြု၍ ဟာနိ-ပြီး။

ဟိမ ဟိသဓာတ် အ-ပစ္စည်းဖြင့် ရှပ်ပြီးထားသောကြောင့် ဟိသ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဓာတွန်သ-ကို မ-ပြု၍ငင်း၊ ဝဏ္ဏနာသ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ်ကို ချေ၍ငင်း "ဟိမ"ဟု ရှပ်ပြီးပါသည်။

ဟိရညာ (ဟာ+အည) ဟာည ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဟာ-ကို ဟိရပြု၍ ဟိရည ဟု ရှပ်ပြီးပါသည်။

ဟိန ဟာဓာတ်+ဣနပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဟိန-ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဟ-

http://www.dhammadownload.com

အက္ခရာ၏မိုရာ ဣသရကို ဤဒီဃပြု၍ "ဟီန"ဟု ရုပ်ပြီးသည်။
(ဟာ+တ) ဟာတ ဟူလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် တ-ကို ဤထ-ပြု၊ ထ-ကို န-ပြု၍ ဟီန-ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

နိဂ္ဂဟိတနည်းဖြင့် ရုပ်ပြီးပုံ ပြီး၏။

ဂါထာဆန်းဖြန့်နှင့် ဘာဝါလင်္ကာရ အဆက်

အပုကေနပိ မောဝိ၊ ပါဘတေန ဝိစက္ခဏော။
သမုဋ္ဌာပေတိ အတ္ထာနံ၊ အဏ္ဏံ အင်္ဂိဝ သန္ဓမံ။ (ဋ္ဌ၊၂၆၅)

➤ **ဆန်းစစ်ပုံ** ။ ။ ဤဂါထာသည် ပါဒအနေဖြင့် လေးပါဒရှိခြင်း၊ ပါဒတိုင်း ပါဒတိုင်း အက္ခရာ ရှစ်လုံးစီရှိခြင်း၊ လေးပါဒလုံး အစတစ်လုံးနောင် သဂိုဏ်း နဂိုဏ်း မရှိခြင်း၊ ပထမ တတိယပါဒ အစ လေးလုံးနောင် ယဂိုဏ်းရှိခြင်း၊ ဒုတိယ စတုတ္ထပါဒ အစလေးလုံးနောင် ဇဂိုဏ်းရှိခြင်းဟူသော လက္ခဏာများဖြင့် သီကုံးထားသောကြောင့် ပထျာဝတ္တဂါထာ ဖြစ်ပါသည်။

ရှစ်လုံးဘွဲ့ဖြစ်သောကြောင့် အနုဋ္ဌုဘဆန်း ဖြစ်ပါသည်။

အဏ္ဏံ အင်္ဂိဝ သန္ဓမံ–ဟူသော ဥပမာနမက္ခကို၌ ။ ။ (၁) မီးကျီးစု မီးပုံကြီးကို ဖြစ်စေသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌ အားထုတ်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော ဝီရိယပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တဖြုဒါဒ်သည် ဥဿာဟဋ္ဌာယိဘာဝ+ဝီရရသ။ (၂) အနည်းငယ်သော မီးသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) အနည်းငယ်သော မီးကို တိုးပွားအောင်ပြုခြင်း၌ ကျွမ်းကျင်လိမ္မာခြင်းသည် ဥဒ္ဓိပနဝိဘာဝ။ (၄) မီးပုံကြီး ဖြစ်ပေါ်လာခြင်းသည် အနုဘာဝ မည်၏။ **ဥပမေယျဝတ္ထုကို ရှု၍ထုတ်ပုံ** (ပထမအုပ်–၇၃၂–ကြည့်)

စာတုဇ္ဇိသော အပွဇီယောစ ဟောတိ၊ သန္တ္တသမာနော ဣတရီတရေန။
ပရိဿယာနံ သဟိတော အဆဇ္ဇီ၊ စကော စရေ ခဂ္ဂဝိသာဏကပ္ပေါ။ (ဋ္ဌ၊၁၈၆)

➤ **သန္တ္တသမာနော–၌ အန္တဇ္ဇာတ်၌** ။ ။ (၁) သန္တ္တသမာနော–၌ အန္တဇ္ဇာအရ ရောင့်ရဲလွယ်သော ရဟန်း၏ သန္တာန်၌ အလောဘပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တဖြုဒါဒ်သည် ဓမ္မရတိဋ္ဌာယိဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရ ရသ မည်၏။ (၂) ရ–ရ သမ္မသော ပစ္စည်းလေးပါးသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ မည်၏။ (၃) ယောနိသောမနသိကာရ စသည်သည် ဥဒ္ဓိပနဝိဘာဝ မည်၏။ (၄) အရုပ်လေးမျက်နှာသို့ အပိတ်အပင်မရှိ သွားလာနိုင်ခြင်း၊ ဘေးရန်တို့ကို သည်းခံနိုင်ခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။ **(ပထမအုပ်–၇၃၉–၌လည်းကြည့်ပါ)**

စာတုဒ္ဒိသော–ကို ၌ ။ ။ (၂) မေတ္တာကမ္မဋ္ဌာန်း စီးဖြန်းနေသည်အားလျော်စွာ မေတ္တာစသည်၏ အာရုံဖြစ်သော သတ္တဝါပညတ်သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) သမ္မတ္တိစက်လေးပါးနှင့်တကွ တရားအားထုတ်မှု စသည့် စိတ်ငြိမ်ရာအရပ် စသည်သည် ဥဒ္ဓိပနဝိဘာဝ။ (၄) အရုပ်လေးမျက်နှာသို့ အပိတ်အပင် မရှိ သွားလာနိုင်ခြင်း၊ ဘေးရန်တို့ကို သည်းခံနိုင်ခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

http://www.dhammadownload.com

ပုဿ မံ သဘိယ ပဋ္ဌံ၊ ယံ ကိဉ္စိ မနသိစ္ဆသိ။
တဿ တဿေဝ ပဿဿ၊ အဟံ အန္တိ ကရောမိ တေ။ (၆-၁၄၁)

➤ **ဆန်းစစ်ပုံ** ။ ။ (၁) လေးပါဒတို့၌ အစ အက္ခရာ တစ်လုံးနောင် သ-ဂိုဏ်း, န-ဂိုဏ်း မရှိခြင်း၊ (၂) သမပါဒတို့၌ အစ အက္ခရာ လေးလုံးနောင် ဇ-ဂိုဏ်းရှိခြင်း၊ (၃) ဝိသမ ပထမပါဒ၌ အစ အက္ခရာ လေးလုံးနောင် **သ**-ဂိုဏ်းရှိခြင်း။ (၄) ဝိသမ တတိယပါဒ၌ အစ အက္ခရာ လေးလုံးနောင် ယ ဂိုဏ်းရှိခြင်း၊ ဤလက္ခဏာ လေးပါးနှင့် ပြည့်စုံသောကြောင့် ပထမ သ-ကာရဝိပုလာဂါထာ ဖြစ်သည်။

လေးပါဒတို့၌ အက္ခရာ(၈)လုံးစီ ရှိသောကြောင့် အနုဋ္ဌုဘဆန်း ဖြစ်ပါသည်။

➤ **ကစရောမိ-ဝယ် ကရဓာတ်၏အရ** ။ ။ (၁) မြတ်စွာဘုရား၏ သန္တာန်၌တည်သော ဝိရိယဒေသနာညာဏ်ပြဓာန်းသော မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဥဿာဟ ဌာယီဘာဝ+ဝီရရသ မည်၏။ (၂) ထိုထိုပြဿနာ၏ အတ္ထပညတ်တို့သည် အာရမ္မဏ ဝိဘာဝ မည်၏။ (၃) သဘိယ-မည်သော ပရိဗိုဇ်၏ မေးမြန်းလျှောက်ထားခြင်းသည် ဥဒ္ဒီ ပန ဝိဘာဝ မည်၏။ (၄) ဖြေကြားခြင်းကြောင့် သဘိယမည်သော ပရိဗိုဇ်၏ ယုံမှား သံသယပျောက်ခြင်း, တရားနာပုဂ္ဂိုလ်တို့အား ထိုက်သည့်အားလျော်စွာ မဂ် ဖိုလ် နိဗ္ဗာန် ချမ်းသာကို ရခြင်းတို့သည် အနုဘာဝ မည်၏။

ယတ္ထစ ဒိန္နမဟပ္ဖလမာဟ၊ စတူသု သုစီသု ပုရိသယုဂေသု။
အဋ္ဌစ ပုဂ္ဂလဓမ္မဒသာတေ၊ သံဃမိမံ သရဏတ္ထမုပေဟိ။ (၆၊၂၀၅)

ဥပေဟိ-ဋ္ဌ သုဒ္ဓဓာတ္ဌာဏ်ကို ရှု ။ ။ (၁) အရိယာသံဃာတော်ကို ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်သူ၏ သန္တာန်၌ဖြစ်သော သဒ္ဓါ သတိ ပညာ ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရတိဌာယီဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရရသ။ (၂) ရှုယောက်သော အရိယာသံဃာတော်အပေါင်းသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) အရိယာသံဃာတော်၏ ဓမ္မဒသ=သစ္စာလေးပါးကို သိမြင်ခြင်း ဂုဏ်သည်ငင်း, သုပွဋိပန္နတာ-စသော ဂုဏ်တော်များသည်ငင်း ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။ (၄) ဒိဋ္ဌဓမ္မိက, သမ္မရာယိက ကောင်းကျိုးတရားများသည် အနုဘာဝ မည်၏။

ရာဂဝိရာဂမနေဇမသောကံ၊ ဓမ္မ မသင်္ခတ မပ္ပဋိကူလံ။
မဒုရမိမံ ပဂုဏံ သုဝိဘတ္တံ၊ ဓမ္မမိမံ သရဏတ္ထမုပေဟိ။ (၆၊၂၀၅)

➤ **ဆန်းစစ်ပုံ** ။ ။ ဤဂါထာသည် တတိယပါဒ၌ မဒုကို ပေါင်း၍ လေးပါဒလုံး ဘဂိုဏ်း ၃-ခု၊ ဂရုနှစ်လုံးစီ ပါရှိသောကြောင့် ဒေါဓကဂါထာ မည်ပါသည်။

လေးပါဒလုံး (၁၁) လုံးစီရှိသောကြောင့် တိဋ္ဌုဘ(တုဋ္ဌုဘ) ဆန်း မည်ပါသည်။

ရာဂဝိရာဂ-အရ ။ ။ (၁) မဂ္ဂင်္ဂန်ပုဂ္ဂိုလ် လေးယောက်တို့၏ သန္တာန်၌ဖြစ်သော ဉာဏ် ပြဋ္ဌာန်းသော မဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရတိဌာယီဘာဝ+ဓမ္မသိဂ်ါရရသ။ (၂) နိဗ္ဗာန်သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) မဂ်၏ ရှေ့၌ဖြစ်သော ရှေးရှေးသော စိတ္တုပ္ပါဒ်များနှင့် ဘဝါဘဝက ဆည်းပူးခဲ့သော ပါရမီကုသိုလ် အဆောက်အဦးများသည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။ ဖိုလ်လေးပါးမှစ၍ အနုပါဒိသေသ နိဗ္ဗာန်တိုင်အောင်သော အကျိုးဟူသမျှသည် အနုဘာဝမည်၏။

အသောက်-၏ အညပုဗ်အရ တရားကို ကိုယ်ပြု၍ ။ ။ (၁) အသောက်-၏ အညပုဗ်အရ

http://www.dhammadownload.com

အရိယာဖိုလ်ကို ယူ၍ ထိုသည် သမဌာယိဘာဝ+သန္တရသ။ (၂) နိဗ္ဗာန်သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။ (၃) ဥပစာရဘာဝနာ ကာမာဝစရသမာဓိ စသည်သည် ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ။ (၄) ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ် စသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

➤ **ဥစ္စမဘိ–ဒ္ဒိ ဓာတ်အရ အန္တဉ္ဆကို ဂ္ဟ၍** ။ ။ (၁) တရား ရတနာသို့ ဆည်းကပ်သောသူ၏ သဒ္ဓါ သတိ-စသည် ပြဓာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရတိဌာယိဘာဝ, ဓမ္မသိဂ်ိရ ရသ မည်၏။ (၂) မဂ် ဖိုလ် နိဗ္ဗာန် ပရိယတ် ဆယ်ပါးသော တရားတော်မြတ်သည် အာလမ္ဗဏဝိဘာဝ မည်၏။ (၃) ဆယ်ပါးသော တရားတော်မြတ်၏ ရာဂ ဝိရာဂ-စသော ဂုဏ်တော်သည် ဥဒ္ဒိပန ဝိဘာဝ။ (၄) ဒိဋ္ဌဓမ္မ သမ္ပရာယိက ဣဋ္ဌဖလသည် အနုဘာဝ။

➤ **ဥစ္စမဘိ–ဒ္ဒိ ဗောဇ္ဈင်္ဂဒ္ဒကို ကိုယ်ပြု၍** ။ ။ (၁) ဆည်းကပ်လော့-ဟု တိုက်တွန်းသော သူ၏ မေတ္တာ-စသည် ပြဓာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရတိ ဌာယိဘာဝ, ဓမ္မ - သိဂ်ိ ရသ၊ (၀၊) ဆည်းကပ်လော့-ဟု တိုက်တွန်း သော သူ၏ ဝိရိယပြဓာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဥဿာဟ ဌာယိဘာဝ, ဝိရ ရသ မည်၏။ (၂) ဆတ္တမာဏဝက လုလင်ဖြစ်သည် အာလမ္ဗဏဝိဘာဝ မည်၏။ (၃) ယောနိသော မနသိကာရသည် ဥဒ္ဒိပန ဝိဘာဝ မည်၏။ (၄) ရာဂ ဝိရာဂ-စသော ဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံသော ဆယ်ပါးသော တရားကို ဆည်းကပ်ခြင်းသည် အနုဘာဝ မည်၏။

ဟိတွာ ပုနပ္ပုနာဂတာ၊ မတ္ထံ အတ္ထံ ပကာသယိသာမိ။

သုဇနသဓ တုဋ္ဌတ္ထံ၊ စိရဋ္ဌိတတ္ထဥ္စ ဓမ္မသဓ။ (၌၂) (ပဌျာအရိယာဂါထာ)

➤ **ပကာသယိသာမိ–ကို့ရ္ဟ** ။ ။ ပကာသယိသာမိ၌ အန္တတ္ထအရ ရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသ၏ သန္တာန်၌ဖြစ်သော ကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ၍ ထိုသည် ဓမ္မရတိဌာယိဘာဝ+ဓမ္မ သိဂ်ိရရသ မည်၏။ ရေးသားအပ်လတံ့သော အဋ္ဌကထာများသည် အာရမ္ဗဏဝိဘာဝ မည်၏။ ယင်းအဋ္ဌကထာများ၏ သာတ္ထသဗျဉ္ဇန စသည်သည် ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ မည်၏။ သူတော်ကောင်းများ နှစ်သက်ခြင်းအကျိုး သဒ္ဓမ္မသုံးဖြာသာသနာ၏ ကြာမြင့်စွာ တည်တန့်ခြင်း စသည်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

သီလက္ခန်ဓအောင်ပန်း(ဒုတိယ)

ပြီး၏။။

25-2-2012

